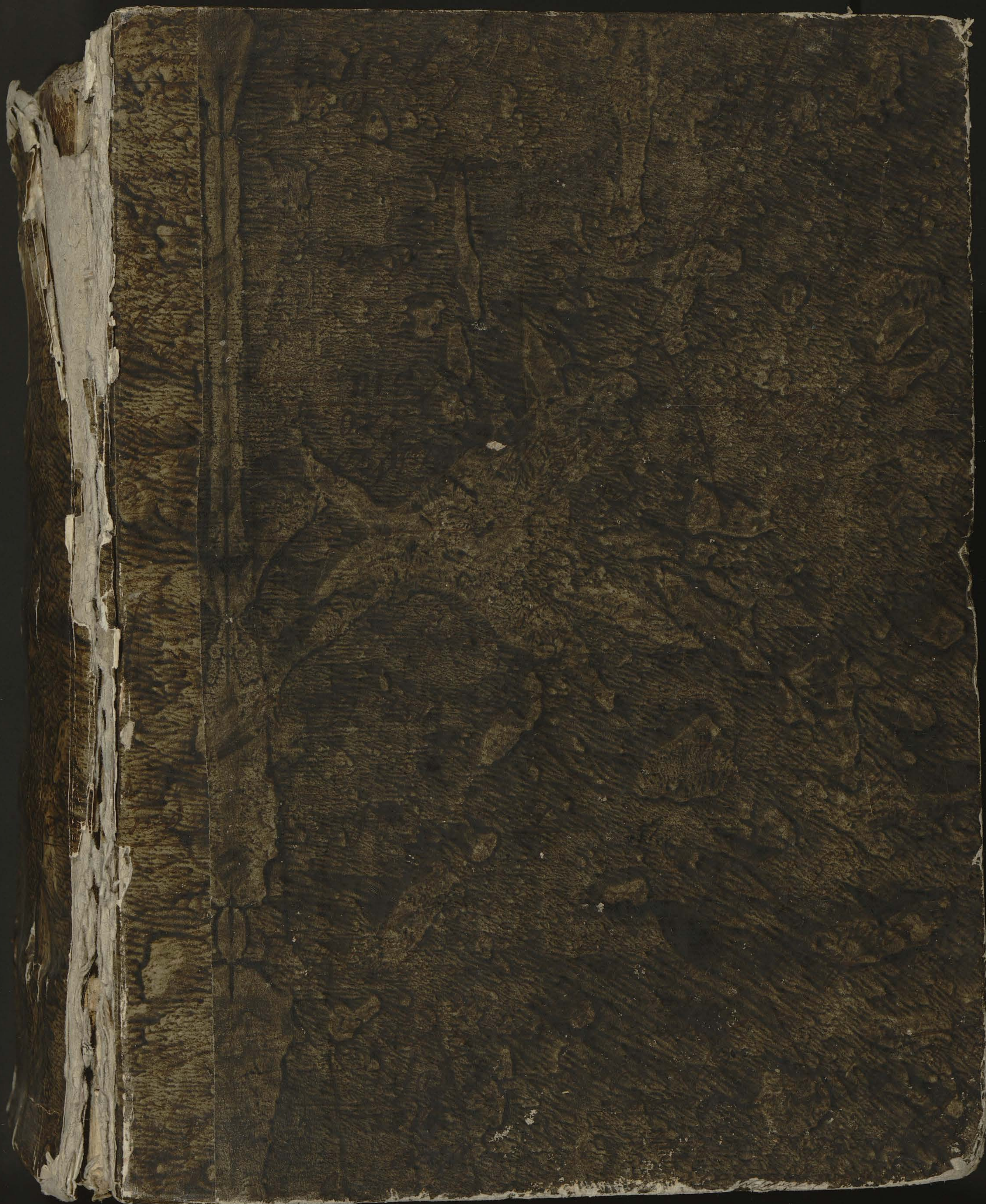

347.

N. Inv. 347

I

Gregorii IX Decretalium
liber II cum glossa.

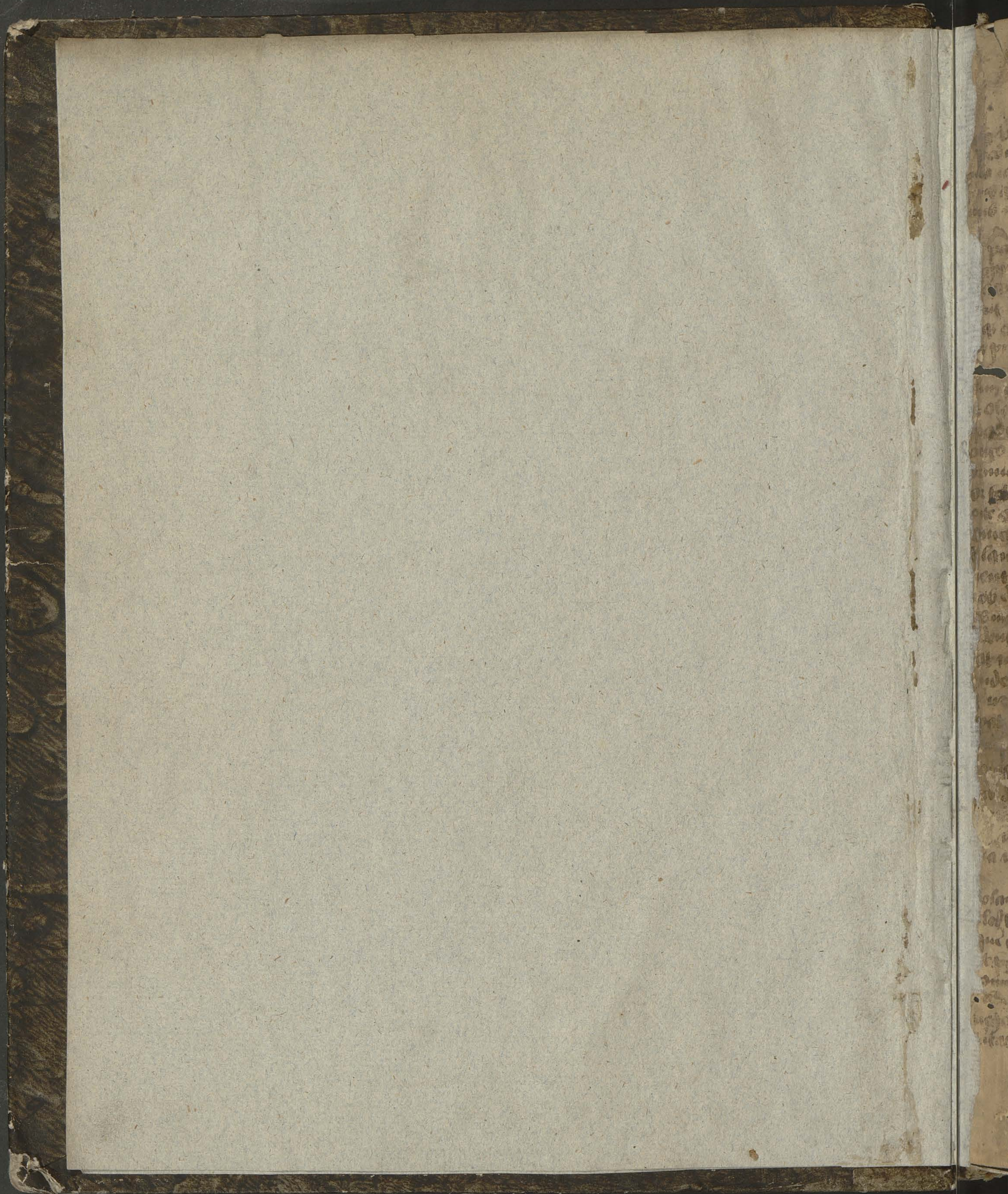

[illegible]

dignus aperire librum et solvere eius signacula septem. Et vidi in medio throni et quatuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum habentem cornua septem et oculos septem qui sunt septem spiritus dei missi in omnem terram. Et venit et accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cum aperuisset librum quatuor animalia et viginti quatuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et fialas aureas plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum. Et cantabant canticum novum dicentes. Dignus es domine accipere librum et aperire signacula eius quoniam occisus es et redemisti nos deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabimus in secula seculorum amen.

Videbam illis. Vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et nubes magna et ignis involvens et splendor in circuitu eius et de medio eius quasi species electri id est de medio ignis. Et ex medio eorum similitudo quatuor animalium et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis et quatuor facies uni et quatuor penne uni et pedes eorum pedes recti et planta pedis eorum quasi planta vituli et scintille quasi aspectus eris candentis et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus et facies et pennas per quatuor partes habebant iunctaeque erant penne eorum alterius ad alterum non revertebantur cum incederent sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. Similitudo autem vultus eorum facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quatuor facies autem bovis a sinistris ipsorum quatuor et facies aquile desuper ipsorum quatuor. Et facies eorum et penne eorum extente desuper. Due penne singulorum iungebantur et due tegebant corpora eorum. Et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur nec revertebantur cum ambularent. Et similitudo animalium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi aspectus lampadarum

[...]uitate exeuntes pulverem de pedibus vris
[A]men dico vobis tollerabilius erit terre so[do]
morum et gomorreorum in die iudicii quam illi
ciuitati
In illo tempore d. i. d. s. Ecce ego mitto sicut oues
in medio luporum Estote ergo prudentes sicut
serpentes et simplices sicut columbe Cauete
autem ab hominibus Tradent enim vos in concilijs
et in synagogis suis flagellabunt vos et ad
reges et presides ducemini propter me in testi
monium illis et gentibus Cum autem tradent
vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini
dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini
Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus
patris vestri qui loquitur in vobis Tradet autem
frater fratrem in mortem et pater filium et
insurgent filij in parentes et morte eos affi
cient et eritis odio omnibus hominibus propter
nomen meum Qui autem perseuerauerit vsque
in finem hic saluus erit
In illo tempore d. i. d. s. Qui vos audit me audit
et qui vos spernit me spernit Qui autem me sp
ernit spernit eum qui me misit Reuersi
sunt autem septuaginta duo cum gaudio di
centes Domine etiam demonia subiciuntur nobis
in nomine tuo Et ait illis Videbam sathanam
tamquam fulgur de celo cadentem Ecce dedi
vobis potestatem calcandi serpentes et scor
piones et super omnem virtutem inimici et
nichil vobis nocebit Verumptamen in
hoc nolite gaudere quia spiritus vobis sub
iciuntur Gaudete autem quod nomina vestra scrip
ta sunt in celis offertorium Michi autem nimis
honorificati sunt amici tui deus nimis confortatus
est principatus eorum offertorium In omnem terram
exiuit sonus eorum et in fines orbis terre
verba eorum offertorium Constitues eos principes
super omnem terram memores erunt nominis
tui in omni progenie et generatione
[D]ebitum domine nostre seruitutis reddimus
obsequium suppliciter exorantes ut beati N
apostoli tui suffragijs in nobis tua munera
[...]eatis cuius honorando confessionem tibi
laudis hostiam immolamus

balsamum [...]
[...] omnibus [...]
in ince [...]
[...]
[...] compl[...]
[...] hoc bonum est [...]
bonum est [...]
[...]
[...] vos [...]
[...]
[...] est [...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...] vos [...]
[...] hoc est [...]
[...] placuit [...]
[...] est [...]
[...] et [...]
[...] et [...]
[...] et corpus [...]
[...]
[...] et [...]
[...]
[...] et [...]
[...]
et [...]
[...]
[...]
[...]
[...]
et [...] et [...]
[...] et bonum [...]
[...]
[...] et [...]
[...] est [...]
[...]
[...]
[...] et [...]
[...]

III

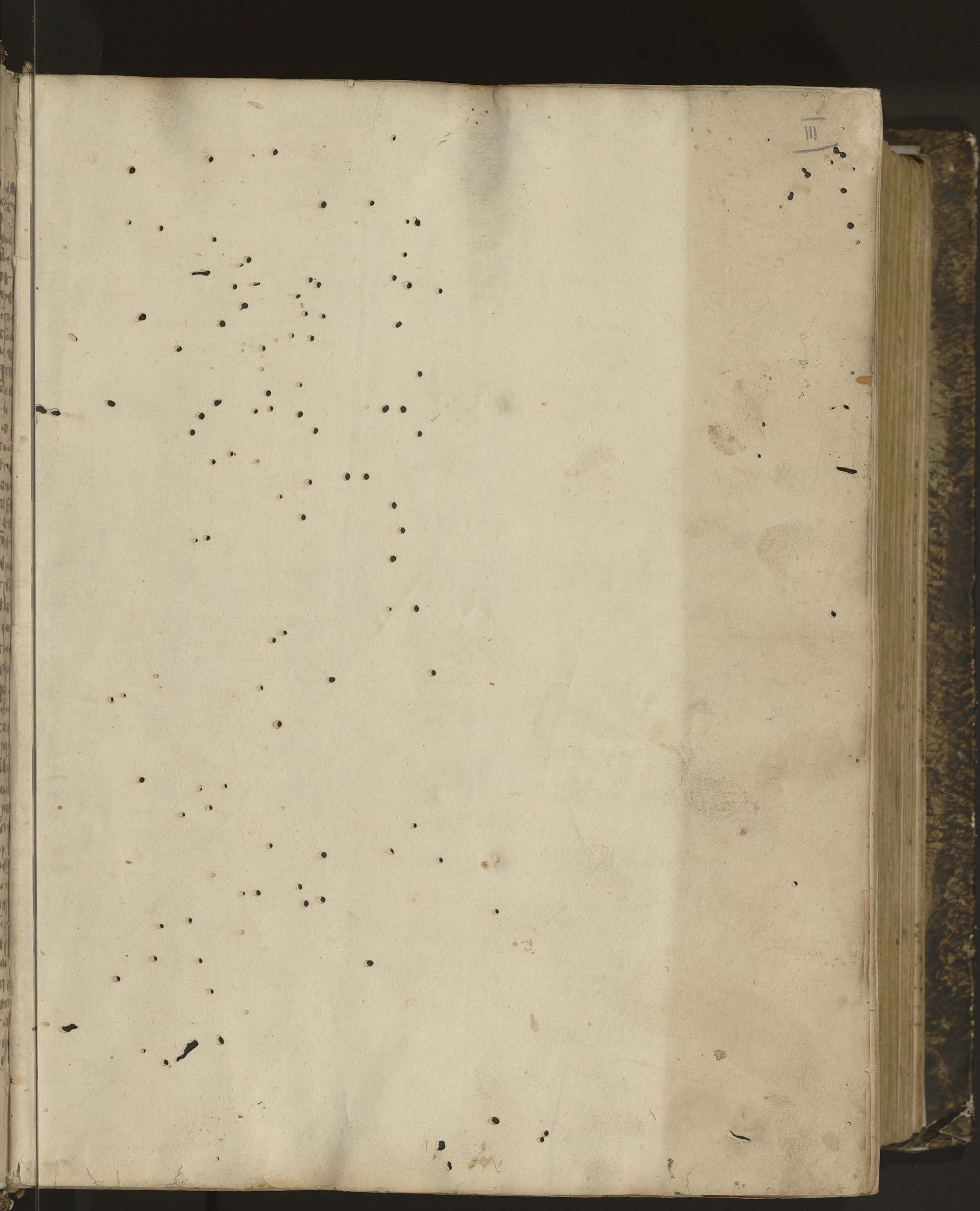

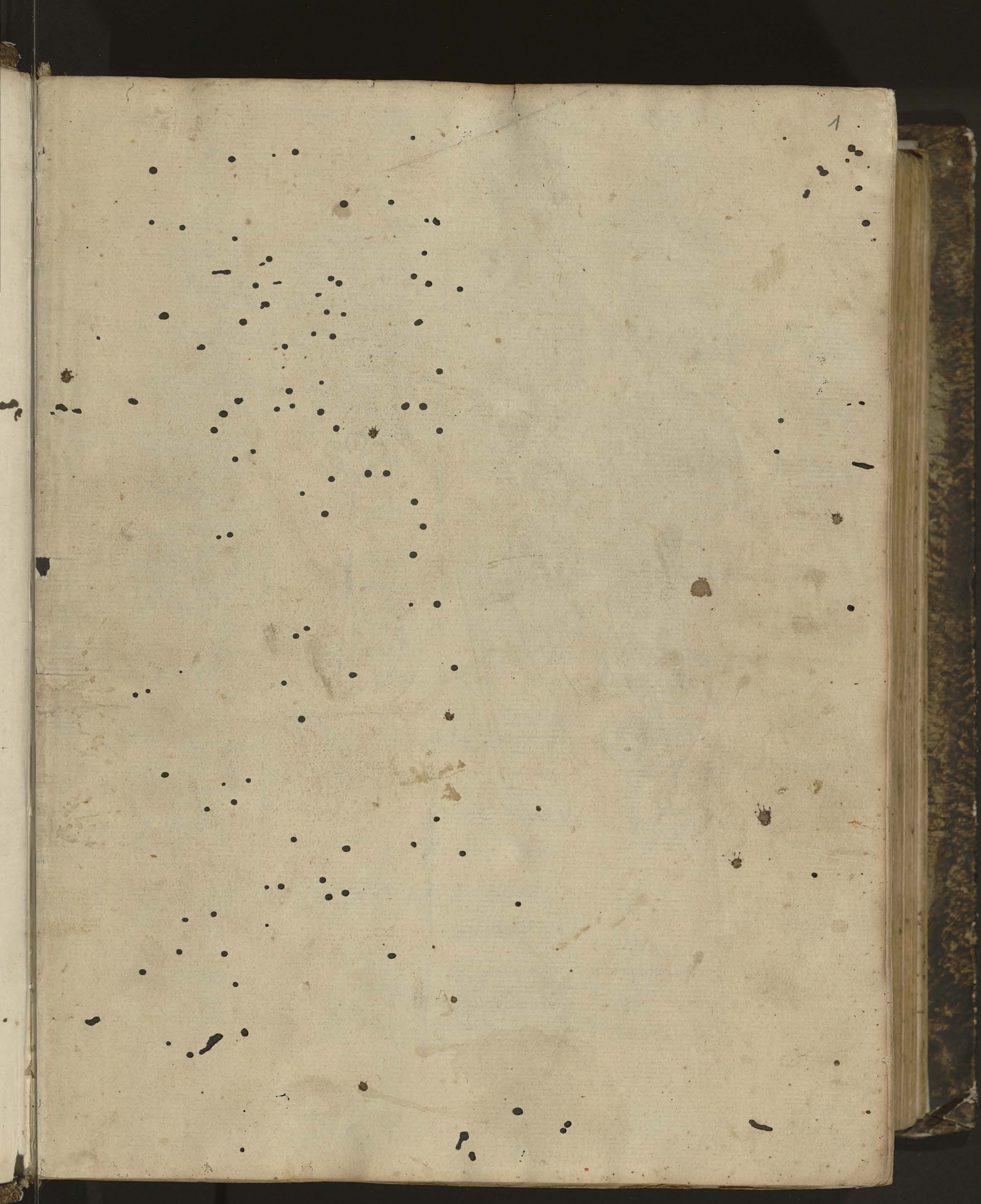

In nomine domini nostri ihesu xpi in quo viuimus mouemur et sumus

Ad excitandum desiderij fructum
in animo audiencium, consue-
uerunt librorum lectores in prin-
cipio eorundem, Etiam libri
commendacionem, et alia, que animos
audiencium, beniuolos et attentos
reddere possunt, annotare. Quo
attento liberet profecto et michi
hunc librum secundum decretalium
lecturo, in huiusmodi si expediens vi-
deretur, ponere, Sed quia quali-
tate audiencium considerata, animad-
uerto superuacuum fore in talibus
ad presens, sermone demorari, Cum
quia cuius sit vtilitatis, cuius
fructus et excellencie sciencia iuris
~~dici~~ canonici legalitati vestre ig-
notum non existat, tum eciam
quia vobis qui scitis bonum
et malum, et estis abstracti ab
vberibus ablactandi puerorum
opus non est, verbis blandis, Et
huic alme sciencie canonice operam
impendatis, que vos, tamquam
in suis disciplinis salutiferis
exceptos, sibi hactenus fecit in-
sudare, Excepto ne videar vo-
bis nota refricare, Ergo ca-
nonice recommendacione omissa
¶ Accedo ad inicium secundi
libri decretalium. Pro cuius
introduccione aduertendum est Quod
prout habetur Gen. primo c. et x-
xviij q. v. hec ymago Ab
inicio formauit deus hominem
ad ymaginem et similitudinem
suam, cum quo ius naturale prodijt
j di. ius naturale, Postmodum
ipso suasu antiqui hostis de-
cepto, data est lex per Moysen
et prophetas. vj di. Moyses,
Sed quia natura humana prona
est in malum, ut xij q. ij.

omnis etas, et cottidie nouas
depperat edere formas, C. de ve-
teri iur. enucle. l. ij. § sed quia
diuine, et in prohemio li. vj, immo
illud Ecclesiastes vij in fine, Fe-
cit deus hominem rectum, Ipse autem
se infinitis miscuit questionibus, Sed
et propter hominum malicia factum est,
ut plura sint negocia quam vo-
cabula, ff. de prescriptis verbis l.
solent, Ideo quia cum lex euan-
gelica non videretur sufficere ad
emergencium decisiones causarum,
humana iura inventa sunt, ut
per ea hominum coherceatur audacia,
tutaque sit inter improbos innocencia
iiij di. facte, et ut homines dis-
cant honeste viuere, alterum non
ledere, ius suum vnicuique conserua-
re, ut in prohemio primi libri de-
cretalium, et ff. de iusticia et
iure l. iuris precepta, et ut boni
inter malos quiete viuant ut
xxiij q. v. non frustra, Et ne
quis auctoritate propria sibi vlcionem
sumat xxiij q. j. c. j, que quidem
iura inutilia essent, nisi foret
aliquis per quos regerentur ut institu.
de iure naturali in fi. Ad quod
regimen summopere necessaria est
sapiencia ut xlv di. licet
et l di. vt constitueret, Nam
vsus et ars docuit quod sapit
omnis homo, et secundum Aristotilem
in primo Methaphisice Sapiencia
facit artem, et omne ~~artificium~~ artificiam
per exercicium recipit incrementum
ff. de auro et ar. lega. l. ser-
uis legatis § ornatricibus,
Ad iuris autem regimen et execu-
cionem pertinet ut iudex compe-
tens habeatur, coram quo reus
vocetur, offeratur libellus, fiat litis
contestacio, processus iudiciarius,
et finis litibus hominum, debito
modo imponatur, Et sic in

sum unicuique conservando, fede-
ra pacis et humane societatis
civilitas inviolata consueverit,
De quibus omnibus in hoc libro
Secundo latissime pertractatur
et liber de iudiciis inti-
tulatur ut patet ex principio
ipsius, ad ipsum ergo accedendo
lego titulum ipsius, in quo dicitur
Incipit liber Secundus de
iudiciis etc. Continuatio sic

Incipit liber secun-
dus de iudiciis etc.

Continuatio huius libri sedi
potest sic sicut In primo libro
premisit autor de preparatoriis
iudiciorum, et quia expedi-
tis preparatoriis iudiciorum de iudi-
ciis est videndum, Ideo conti-
nuo hunc secundum librum primo po-
nit Rubricam de iudiciis,
Ad materiam rubrice huius facit
ii. q. i. et v. q. iiii. viii. q. i.
xv. q. vii. xvi. q. vi. xxx.
q. v. et. § his ita usque ad finem
et reperitur in vi. et in Clemen.
¶ Convenit autem ad hanc rub-
ricam c. de offi. dele. consuluit
qui filii sint legit. causam ii.
de elect. indempnitatibus § Si
vero. li. vi. de heret. c. si i. pri.
de immu. eccle. decet ad finem,
Ubi dicitur quod non valet, secu-
lare iudicium in ecclesia fieri
¶ Pro intellectu huius tituli
Quero hic Quid sit iudicium
¶ Ad hoc respondendo premitto
quod iudicium sumitur multipliciter
de quo per host. c. ti. in summa

Questio

et Jo. mo. super rubrica ista li.
vi. et Jo. an. in regula in iu-
diciis de re. iur. li. vi. tamen quantum
attinet ad rubricam nostram
¶ Iudicium diffinit sic per sum-
mistas, Iudicium est legitimus ac-
tus trium personarum scilicet iudicis
actoris et rei in iudicio con-
tendencium, Sed tamen hec dif-
finitio non placet, quia non
explicat totam substanciam diffi-
niti, nec est convertibilis cum
diffinito, quia aliquando est
iudicium sine actore, ut dum
iudex ex officio inquirit c.
de accusa. inquisitionis, ali-
quando est sine reo, Ut dum
inquirit iudex, quis commiserit
maleficium, c. de elect. bone
i. Potest ergo dici quod iudicium
est investigatio que secundum iuris
ordinem per varios modos,
ad eliciendam veritatem, et
elicitam custodiendam facit iudex,
Ista diffinitio plenius describit
et explicat substanciam diffiniti
huius quod est iudicium, Item
quia dixi, quod iudicium est
multiplex
¶ Sciendum est quod dividendo
secundum speciem iudicium est duplex, quoddam
ecclesiasticum. ut c. c. ii. et iii. ali-
ud seculare ut ti. ipso. c. licet
et c. ex tenore, Sed divi-
dendo secundum accidens iudicium
est multiplex, quoddam criminale
ut c. at si clerici, aliud civile
ut c. ceterum et c. quia in ali-
lud ordinarium, de quo ut c. di-
lecti, et c. examinata, aliud
extraordinarium ut c. novit, ali-
ud spirituale ut c. exhibita, ut
est addendum de arrogas spiri-
tuali ut c. quanto, quia illud

est spūale ū de interrogat° quia
dici sm̄ Goff, aliud tpale ū e.
verbis. Item quoddam vniūsa
le, aliud gn̄ale, aliud spāle
aliud gmē, de hy. ū de libel
obla. c. y et in Speculum et ti.
p totu, Et ppt hoc infertur
ratio, quare hic dicit in
plurali de iudicijs scilicet propter
multitudinem iudiciorum, et
no in singulari, sic c. sm̄

De Quo vult deo

Summat sic, Qui pmisit
no declinare iudicem, postea
non pt, ffran. de zaba sic
summat Concilium provinciale
de causis con Epos sue provincie
cognoscere pt, Et diuidit in
duas ptes In prima ponitur
factum et continuacio pnicio, In
sc̄a repellitur accusator iniusta
peticio, 2a ibi nam adimi.
Vel sm̄ pe diuidit in tres, In
prima ponit facti narracio, in
2a ulterior poicio, in 3a inade-
tio conclusio sue decisio,
ū ibi placuit 3a ibi, nam
adimi,

Casus in textu, Quidam
impetebat, Quoniamvultdeum
Centurien Epm, petijt q il-
lu vocari ad Concilium provin-
ciale ibi con eum pponere vo-
luit id quod habet, Tande
dictus Quoniamvultdeus intro-
gatus fuit a concilio Eporum
Utrum cu suo aduersario vellet
in iudicio compere, viz in co-
cilio pvinciali pmo id pro
misit, altā aut die respondit
sibi hoc non placere, pter q
contumaciter recessit, Excoica
tus g° fuit a Concilio Epos,

Statutu q° fuit in Concilio
Affricano, de quo in suprascripcione
q nullus eidem Quoniamvultdeo
communicare debet, donec satisfactione
pstita, fuit absolutus, Epatus
tu an cause cognicionem sibi adi-
mi non debet Sequitur la
de Quoniamvultdeo due sunt dic
cones, sm̄ Jo. an. de pposito
quoniamvultdeo nomine ppu abla
casu, alibi hemus deodatus ū de
symo. c. iiij in suprascripcione, et
deusdedit, c. ti. tanta, supplet
aut ad liram tam statutum est,
s sine ista supplecione suffiat
lra placuit que ū sequitur
vt ibidem incipiat constructio
sm̄ Jo. an. vt dicam ū quem
alios qui, et est parisien lra
et melior sm̄ pe, quia ab-
solute congrua, s ddo quem
ut conuiter nos hemus est si
gnatiua ut ptebit in glo.
eum quoniamvultdeum epm ad
concilium provinciale ubi cau
sa tractabant ū de libel. obla
c. j. introduci quasi aduocari
ut con eum causaret, vellet
in antiqua, causat apud Epos
convinceat idem si non pmisis-
set, sm̄ Inno. et dicam in
glo. ij. discessit contumaciter ppt
q fuit excoicatus ab epos
Concilio sm̄ tam et ponit
glo. iij placuit hic incipe
constructio placuit sc̄ Con-
cilio Affricano de quoniamvult
deo q nullus excoicatus
est ab omnibus vitandus xj. q. iij
sicut Apli cum Epo nam
supple nec exaudiat aduersa
rius, qui petebat illum Epatu
priuari, qui conuictus ppt contuma
ciam Nam adimi q adimi
sibi tamq depositio,

¶ Ex lra huius c. Noto primo
secundum Iffran, quod Concilium provin-
ciale viz Episcoporum habet iuris-
dictionem cognoscendi de causis
episcoporum provincie hoc colligit
ex eo quod hic iste Quoduult-
deus fuit excommunicatus a Conci-
lio Episcoporum propter ~~hic iste~~
sua contumaciam, de hoc tamen
dicam latius .j.
¶ Secundo noto quod non debet quis
opponere coram iudice, nisi prius
sibi audiencia fuit concessa ibi cum
adversarius ipsius cum peciisset
ad concilium introduci, et hoc
facit contra illos qui faciunt
aliquos citari sine iudicis
licencia
¶ Tercio Noto hic secundum ali-
quos, quod per hec verba placeat
et tali nullus communicet, fertur
sententia excommunicacionis, sic enim per
ista verba hic fuit excommunicatus
per Concilium iste Quoduult-
deus ut dicit lra, et c, dicit tamen
Jo. an, hoc verum esse, quando in-
ducens hoc intendat, et quod sit
iudex talis qui excommunicare pos-
sit, alias cum talia verba ca-
dat etiam in iudices qui excommuni-
care non possunt, ut .j. de imm.
eccle. c. i. ult li. vj. ubi habe-
tur quod potestates seculares inter-
dum prohibent suis subditis ne
communicent clericis, et ergo ista verba
ex sua significacione non
excommunicant, Ex quo sequitur
quod talis communicando alijs non
peccaret, nec celebrando fieret
irregularis secundum Jo. an.
¶ Ex fine Noto quod quando
Episcopus vel alius clericus fiat con-
tumax, et ita excommunicetur
tamen an causa cognita et liqui-
dacionem iuris prius, non debet
propter hoc privari Episcopatu vel bene-
ficio, taliter excommunicatus, ut dicit
lra in fine Nam adimi et c,
Et ergo adversarius istius Episcopi hic
non fuit in eo auditus quia
petebat istum excommunicatum E-
piscopatu privari propter contuma-
ciam, In hoc tamen dico, quia
licet taliter excommunicatus non
possit subtrahi titulus, fructus
tamen eius subtrahuntur, ut
.j. de appella. pastoralis ad finem,
¶ De ista materia dicam ple-
nius in glo. ult.
¶ Oppositiones formabuntur in
glosis, Sed quia duo sunt
que hic principaliter tractant doc-
tores, Unum est de interroga-
cione in eo quod iste Episcopus fu-
it interrogatus, an vellet ex-
periri cum adversario suo, Aliud
est quod iste Episcopus reputabatur
contumax, ex eo quod recessit
cum tamen videtur, quod potuisset
penitere contra sententiam suam ut .j.
dicam, Et ista ergo in parte
expediuntur hic per glosas,
¶ Et ideo pro intellectu istius
et lre, et etiam expedicione
glosarum,
¶ Quero hic per modum questio
obiectionis, Quare iste E-
piscopus hic taliter fuit inter-
rogatus, videtur enim quod non de-
buit de hoc interrogari an
vellet coram Concilio episcopos
experiri cum omnes cause E-
piscoporum in Concilio provin-
ciali tractari possint, et illi
parere debent .xj. q. j. rela-
tum et iudicium reddit in invi-
tum, Glo 2a solvit hoc dicen- glo 2a
do xxam repl., Et ergo primo
capio glosam, Deinde addam
que videbuntur addenda, dicit

go. glo. et in ea ibi ãctabant
xi. q. i. relatu, et ibi, sz illa
non fuit ca. 9tra halit solu-
com opponit, qȝ totu concili-
um recusai non pt. Con sit
tn est. i. ti. p. licet.) vbi vi-
detur concilium posse recusari
sicut recusat vniversitas, ceterum
si maiores de concilio cent
suspecti, de pena. c. si. ppter
hoc et ista sca solucio glose
posset sustineri. Alij autem
dicunt ut phi. et ffran. bbel.
qȝ fuit ideo interrogatus, quia
forte hebat ius revocandi
dominum, v. q. ij. c.) Vbi decre
et dica. i. ti. px. c. ulti. vel
sm pe et alios, fuit interroga-
tus eo eo, quia ca. criminalis
erat et ut innit finis ibi.
Nam adiunii et tal. causa c-
riminalis epi est de maioribus
et eciam maiores cause est sine
ca. tu. fferri possunt ad papam
n. decap. ut debitus in fi. Vnde
dicat dixi.

Solucio prima glose est sa-
tis efficax Et dicat. qȝ fuit
interrogatus ex superhabundanti,
quia absolute tenebat cons
concilio Episcoporum responde-
re qua solucione habitis hoc
qȝ conciliu provinciale het iu-
risdictionem cognoscendi de causis
eporu provincie, et ita sentit
ffran. de zabarel. c. h. ,) Iste
quia hic iste Epus reputatur
contumax, ex eo quia primo
die promiserat qȝ comparere vel-
let coram concilio, alio die
respondit sibi hoc no placere
et sic recessit

Quero pro intellectu istius
et pro expeditione glose inyte
Quare ob causam istam iste re-
putatur contumax, videtur enim
qȝ potuit taliter recedere sine
contumacia, quia potuit penitere
an litis contestacionem ff. de iurisdi
omn. iudi. l. si convenit, fortius
ergo an inchoatam causam, Glosa
solvit et dicit et in ea. ibi
si convenit dicit illa lex, potius
an additionem, qui fecit pactum
qȝ no iudex cause in casibus
dicat, et ibi cum layci vbi
hetur, qȝ si laycus concessit
alicui loco religioso, ecclesiam
sine consensu epi, non obstan-
te illa concessione que nulla
est, pt penitere, et ad illam
eccam cu vacavit putare

In fine, Solucio go. in hoc
fundat, qȝ iste no potuit pe-
nitere in altius procedendo, Sed
revera hoc non est solucio in-
dicandi contrarium, dicit go. goff. et
phi. ad contrarium, qȝ lex si con-
venit, loquitur cu quis
consensit in alicuius iudicem
qȝ tunc penitere pt. hic c. loquitur
de illo qui consensit in iudice
proprium Et hoc est qȝ dicunt
moderni, qȝ ibi fuit pactum
de iurisdictione danda, quo
casu licet penitere an litem
contestatam, Hic aut de iuris-
dictione non declinanda, et
eo casu penitere non licet, ut
hic, de hoc in Specu. de compe-
ten. iudi. aditionem. §. i. v. sz
nunquid pt, Et pro hoc pt cla-
rior solucio, qȝ iste non po-
tuit penitere, ex eo quia fecit
pactum sine promissionem respon-
dendi coram suo iudice, et sic
hoc debet intelligi casus summa-
rij, quoniam iste est plenus
intellectus. c. Sz pt dnatores
petere pscripta plenius
haud materiam,

Oppono contra istam solucionem
quia eciam epi facit quis

no bn

pactu de iurisdictionem danda,
hoc est, quia promittit in iudi-
cem non suum, non est locus pe-
nitencie, ut ij. di. l. ff. de
acto. et obli. l. conduxisse, ubi,
qui promittit solvere in aliquo
loco, ibi conveniri coram iudice
alio non suo, et non potest peni-
tere, et hoc est contra supra dicta,
¶ Solutio aliquando quis promittit
respondere coram non suo iudice
et tunc penitere potest ut d. Dicit
aliquando vero promittit quis sol-
vere in certo loco alicuius iudicis,
et tunc penitere non potest, ut in
contrario, quia videtur contraxisse,
et ita ratione contractus sor-
titur forum. ¶ Per hoc sis
cautus in instrumentis, quod tabel-
lio dicit confessus fuisse fuit
talis se debere etc., super quibus
promisit stare iuri Padue vel
Verone, seu Poznanie, quia
hoc clausula parum operatur, si
ille non est iudex suus, sed
addo quod addere, et promisit se
soluturus in eisdem locis. ¶ Adu-
tendum est etiam hoc, quod quando
promittit respondere, aut hoc
fit simpliciter aut per stipulacionem, si
simpliciter libere penitet sine pena
si per stipulacionem, potest conveniri
ad penam vel ad interesse si
non respondit, ff. de arbi. l.
diem § i. ¶ Item adhuc adu-
tendum, quod si tabellio dicit
quod talis promisit solvere etc. ubi-
cumque, non tamen propterea potest invitus
trahi contra suum domicilium,
et hoc dictum reputat aureum
Fran. Card., ff. de annuis le.
ga. l. meuia § uxore, de ope.
liber. l. quod nisi, quod unum dicit
nisi ibi inveniatur vel nisi
ibi habeat bona, tunc enim invitus
cogitur respondere extra domicilium,

per hoc inducit casum c. Roma-
na Sigitalhentes [illegible] de foro co-
pe. li. vj. ubi est in contractu
vero et confessio, quis sortitur
forum racione contractus, et ibi con-
veniri potest, tunc tamen quod ibi inve-
nitur, secundum modum ibi expressum.
¶ Ex hoc secundum materia ista, quo-
modo quis potest penitere in casibus
istis, et quando non.
¶ Glo. prima solvit unum con-
trarium, quod posset fieri de incon-
gruitate littere, et in ca. ibi
ordinaciones ubi dicit, ~~quod~~
~~quod posset fieri~~, omnis sancti-
ficacio constat in spiritu sancto esse,
i. omnem sanctificacionem, et est
figura anthitesis, in fine vel
dicat secundum licteram Parisiensem, quod
ut dixi in littera, et erit simpliciter
congrua. ¶ Glo. exponit ex-
ponit litteram, et per hoc etiam
solvit unam obieccionem.
¶ Glo. penultima possset recitari
pro obieccionem, dico enim quod iste
fuit excommunicatus, et mandat
quod nullus sibi communicet, nisi sa-
tisfaccionem premissa fuit absolu-
tus. Contra hoc posset opponi
de c. ex parte ij. de verbo signi-
ficatione, habetur quod potest excommunicatus ab-
solvi ante satisfaccionem prestita
caucione, de stando iuri, Glo-
sa solvit exponendo litteram
satisfaccionem i. satisdacione,
est enim satisdare caucionem pre-
stare. Et ponit ius vetus
et novum, quo quis posset ab-
solvi ab excommunicacione ante satis-
faccionem, et in ca. ibi offensa
vel manifesta contumacia. [illegible]
de sen. ex. c. [illegible] § secundo
li. vj. ¶ Glo. ultima attendendo,
vult quod etiam ante exitum cause
posset isti adimi [illegible] si ste-
tit in excogitacionem per annum [illegible]
cum in cursu et remittit. Insuper

de hoc not. e de eta. et quali
cu bone, et dic ut ibi, Vero
h est eta haut mam, quod etiam
in aliis casibus fertur sma pera
toria ante exitum cause, ut
cum crimen est notorium, i. de
accusa. cum dilecti, secundum Host. Vel
si agetur de sede vacanti. i.
ut lite non contesta. cum. Item
propter suspicionem dilapidacionis quis
interdicit administracio. de off.
deleg. venerabili. Item secundum
Fran. Vercel. hic fuit contuma
cia iudicii, vel etiam propter contumaciam
non residencie in eccia, quia
posset suadri quod capitulum, et
sic solvit unum contrarium, quod si
possit de cle. non residen. Con
tra sequitur aliud &c.

Decernimus. Non
eget summa, hec cum ea bre
via dicta, 2^m ibi cum 3^m ibi
nec propter. Casus talis.
Quia circa negocia ecclesiastica laici
nichil attemptare debent. Ideo
statutum est in Concilio Gregorii
in pre, quod laici negocia eccle
siastica tractare non presumant.
Et quod huiusmodi negocia prelati
ecclesiarum non disponant iudicio
laicorum. Item quod non de
beant desistere ab ecclesiastica
iusticia propter prohibicionem laico
rum. Sequitur lra lra insi
ne exue irem dei super pro
cat qui magis timet homines
quam deum. xi. q. iii. quatuor.
Tota lra et huius est nobilis
Ex qua colligo hic primo,
quod laici non sunt capaces
iurisdiccionis ecclesie. Et ideo hic
decernit, quod non presumant
tractare negocia ecclesiastica, quod
exponit Jo. an. i. spiritualia,
vel eis annexa, que sunt
fori ecclesiastici. Et sunt tantum decimali
les matrimoniales &c. nec
etiam possunt iudicare negocia per
sonalia clericorum, etiam si episcopus
consentiret, i. ti. i. significasti,
nec generalem administracionem
vel iurisdiccionem habere possunt
laici super clericos, maxime de
spiritualibus secundum Innoc.
Secundo Noto lram in verbo decer
nimus dicit enim Fran. Vercel. quod
verbum decernimus importat no
um ius de re non multum
dubia, statuimus quod ius novum
producatur, innovamus quod ino
vatur antiquum, quod tamen verum
decernimus et statuimus idem sunt
et importat ius novum, sed
verbum innovamus vel declaramus
refert ius vetus, et ad ista
quod habetur c. hoc allegat, verbum vero
censemus non semper importat
ius novum ut patet in cle. lit
teras de probacio. secundum Fran. de
Zabar. Expediendo plenis
materiam c.
Oppono primo quod hec decretalis
non conveniat rubro, in eo quod
dicat de negociis, et hic titu
lus est de iudiciis
Solucio lra ista in verbo ne
gocia exponitur secundum Jo. an
i. causas iudiciales et sic con
venit rubro, negocium enim
est in iudiciis negociacio in
contractibus i. de verbo sig. forus
&c. patet
Item 2° oppono, videtur enim
quod laici possunt de iure tracta
re negocia ecclesiastica e. de sindi
c. unico, et i. de pena c. i. li.
vi^o. Item prelati possunt sequi
iudicium laicorum. e. ti. i. contin
git, ubi notatur quod clerici et pla
ti possunt requirere consilium laico
rum, et hoc est contra secundum dictum
hic in vi^o, et cetera
Solucio ad primum dicatur quod

in lra ibi archiepiscopi hic ponitur
episcopus et abbas archiepiscopus, et hoc
ideo, quod non attentum quod e contrario
quam dam cum doctore Ioannes antiqua
dicit decretali dicebat archiepiscopi
secundum Jo. an.

layci prohibentur hic tractare ne
gocia ecclesiastica suo nomine siue
auctoritate, quia ius habentes in eis,
nomine vero ecclesie illa tractare
possunt ut procuratores vel sindi
ci ut in contrario, potest enim laycus
esse procurator in causis spiritualibus
ut de pena c. i. li. vi. Ad idem
facit quod dicit litera, quod episcopi et
alii prelati, non debent disponere
negocia ecclesiastica iudicio laycorum
verum intelligitur sic quod non de
bent hoc facere auctoritate laycorum
ita exponit Jo. an. literam iu
dicio id est auctoritate, consilium non
possunt laycorum requirere
ut in contrario supra. Immo, Ex hoc
nota quod laycus qui forte habet
iuris periciam potest esse assessor
episcopi et alterius prelati in qui
buscumque causis, et sic patet so
lucio et litere intellectus
Sed ex quo layci auctoritate
propria non possunt tractare nego
cia ecclesiastica, sed nomine ecclesie
possunt tamen tanquam procuratores ut
dictum est
questio Quero ergo an hoc utrum
causa spiritualis possit committi
layco per prelatum, ut in tali iudi
cet nomine ecclesie siue prelati
Ad hoc dicit Hostiensis Card. quod
non, nisi per papam, papa enim
hoc posset quia ecclesie posset da
re layco auctoritatem excommunicandi
et absoluendi, ut not. xc vi
di. c. i. ad hoc facit quod not.
de elect. quod sicut episcopus vero
hoc non potest, de hoc in dicto
c. i. Unde nec laycus potest esse
yconomus ecclesie, nec etiam vi
carius episcopi ut habetur xvi q.
vii in nova, de hoc vero v
trum causa ecclesiastica id est ad fo
rum ecclesie pertinens possit de
legari layco, patebit in glo
sa sequenti
Sed que est pena laycorum Questio
qui auctoritate propria iudicant de
negociis ecclesiasticis, dico quod
possunt excommunicari de offi. dele
c. i. de offi. ordi. c. i. tanquam
turbatores iurisdictionis ecclesiastice
inter dum tamen sunt excommunicati ipso
iure, de imm. eccle. c. si. li. vi.
Glo. ii. posset recitari per
questionem Utrum laycus possit
esse delegatus in causa ecclesiastica
qua soluit, in fine remittit
et in eo ibi colligitur ad hoc
s. i. ti. ix. c. ii. et adde quod
notatur lxxxix di. c. si quis
Hostiensis vero cel. dicebat hoc verum
tamen non reperitur clericus ad hoc
ydoneus, alias non, alle. i. de
religio. domi. int. quatuor.
ne clerici vel mo. relatum, que
iura parum faciunt, dictum
tamen Hostiensis satis est equum sed
non narrium, et ibi spirituales
et etiam potestatem excommunicandi et
dixi. Sed in prima glosa, Hostiensis
potest quod alia est causa spiritualis
et alia ecclesiastica, quia omnis
spiritualis est ecclesiastica sed non econtra.
In causa ecclesiastica more
ciuilis potest committi layco per
episcopum ut hic in glo. sed non
spiritualis ut dictum est, si per
solum papam, et ibi videtur etiam
glosa formare unam obiectionem
videlicet quod prelati teneantur delega
re laycis causas ecclesiasticas
non spirituales xi. q. i. te quidem,
Hostiensis dicit quod ibi loquitur de
causis temporalibus non pertinentibus
ad ecclesiam, ut sunt cause san
guinis etc. Glo. vlt. arguit
et alle. vii. iura, In fine de
ista materia notatur in dicto
c. cum ab ecclesiarum Ubi dicit

q plati dicat hre ordinaria
ptatem cognoscendi et exerci-
tandi, qui eligunt a collegio
alij non, de hoc ibi latius lz
videri

Quanto | ffran sit simulat
quamuis sit breue
in causa iurispat tanquam
annexa spuali non pt layc
esse iudex Et p hoc lz casu
in textu Casus in textu In curia
Regis anglie cause iurispro
de consuetudine comuniter tractabant
i foro seculari, Expositum fuit
hoc pape Et ipe scribit illi
regi ut sequitur lra,

¶ Noto pmo q de connexis
est idem iudicium ~~est quod de~~
~~spuali~~, cu go iuspatronatus
sit annexu spualibus, et go
de ipo idem iudicium est quod
de spuali · o de constituto tusla
to

¶ Secundo Noto q iudex ecclius
het iudicare int layco racio-
ne eius de quo agit, qm illud
est q spuale, Et hic patet
idem in matrimonio et consilibus

¶ Sed oppono ad textum vide-
tur q iurispro non sit anne-
xum spualitati, quia lay-
cus est capax huius iuris de
iurepat c iij, Et hoc ius
tu sit in decr xvi q vii pie
mentis, go videtur q non sit
annexu spuali, quod est con-
tram

¶ Soluo, dicat pmo q lay-
cus est capax huius iuris solu
de gra ut dixi de iurepat
c iij, et lra ibi hoc innuit ex-
presse, Item het capacitas
surgit materialit et subiectiue ex
mero tpalibus, Et dotatoe fu-
dacion et constructoe, de quibus
i de iurepatus a nobis, het
tu sit in a producens iurispro
que ab initio fuit ppha, |

¶ hoc respectu laycus est capax
de iure comi, lz pprie iurispro
est in esse productum Et quia
constructa est ecclia, respectu
subiecti in quo fundat ecclia
est mere spuale, et hoc spua-
le non cadet in laycum, nisi
de gra, ppterea inferius quod
sit annexum spualibus isto
duplici respectu, et ideo ca-
dit in laycum ut dixi et c

¶ Sed Quero an laycum
saltem incident possit iudi-
care de iurepro, dico q
non, de hoc j qui filij sunt
legit, lator ¶ Extra tamen
iudex ecclias iudicat, de se-
cularibus caus incident ut in
dicto c lator, et ratio diu sit
ibi notatur

¶ Sed quid si laycus iudicat
de vniuersitate in qua est iurispa-
tronatus ¶ Resp ffran Card, quod
tunc in vim consequentie, ecclesia cum
vniuersitate de iurepatronatus tet
iudicium, de hoc j de iurepat
go lro ubi hetur q hmoi
ius tusit cu vniuersitate ut et c

¶ Glo recitat possit p mod
questios quare iuspatronatus
dicatur annexum spuali,
et non dicitur simpliciter
spuale, et mea ibi q religiosi
sicut vnum vendito monumento
ita nec lapides adherentes mo-
numento, et ibi possidet vel
qui, tn de gra, ubi dixi O, et
ibi nullius sequitur iuris sut
tres sacre, et religiose, quod
eni diui iuris est in nullius
bonis est et c

Et si clerici ¶ firmat,
clericum conuictum vel confessu
de crimine coram iudice layco
ex eo non puniri Epus, sed
coram se confessum vel conuic-
tum punit pena debita, nisi

Vel dicat q ar pbat
q iurispro no est mere
spuale, et sic no est con-
tra, q no dt q sit mere
spuale s spuali annexum

con

ad

cu illo dispenset, quod potest
in adulterio et minoribus deposi
tum vero non statim tradit curie
seculari. Et sunt hanc similiter
habet maior partem 2. a. ibi, si vero,
in ibi de adulteriis contra ibi, sed
non debet.

¶ Casus in tuis. Quidam cleri
tracti sunt inviti, coram iudice
seculari, tandem convicti, vel con
fessi sunt ibi de crimine. Quere
batur an propter talem confessionem
sint a suo episcopo condempnandi
Et ipsa respondit propter illam confessio
nem non sunt a suo episcopo con
dempnandi, quia sicut sententia
a non suo iudice lata non tenet
ita et confessio facta coram eo
non nocet. Si vero coram suo
episcopo de criminibus in iudicio convic
ti sunt vel confessi, sive et tunc
convicti, dummodo sint talia crimina
propter que suspendi debeant, ut
deponi, suspendendi sunt a suis
ordinibus vel ab altaris ministerio
perpetuo removendi.

¶ Secundo querebat utrum episcopi
possint dispensare cum clericis qui
adulteria commiserunt. Respondit ipsa quod
episcopus potest dispensare cum clericis
post peractam penitentiam in adulte
riis et aliis criminibus minoribus.

¶ Tertio querebatur utrum
clericus depositus sit tradendus iudi
ci seculari. Respondit quod non semper
debet hoc facere, cum suo sit functus
officio, nec dupliciter debet eum
pena punire contra regulam. Ecce
littera. Et si clerici decretalis.
ista sunt. Jo. an. contineat decre
tali. ii. de testibus de cetero, et sic
istud at respicit partem decisam
seculari coram quo fuit de facto
ductus, vel tractus ratione alicuius
maleficii, propter hoc, i. propter talem
confessionem vel probationem, a suo
episcopo cui constat illum clericum

sic fuisse confessum vel convictum
ut quia iudex remisit clericum
cum actis ut fieri solet sicut
probat per simile coram ipso
repetere non est. Si vero sup
clerici accusati episcopo suo, alio
con. O. D. Respondit suspendi vel
formari de tali clerico peccu
pati, et omnino clericos removendi
ut homicide et symoniaci
ii. de accusa. inquisitionis. l. respondit
et hic dicit legi. v. i. ff. non dicit
etc. sunt hostis.

¶ Nota littera contra huius et non alio
Ho qua nota hoc primo, quod
iudex secularis est tota lati
tudine sue iurisdictionis est im
potens quo ad clericos, et hic
colligitur et supra ti. quod si dili
genti xi q. i. inolita et c.
placuit.

¶ Ho. Nota hic quod convictio
et confessio procedunt a pari quia
hic equiparantur, hoc tamen verum
est in spiritualibus et procedat ad
spiritualem sententiam per utramque, si
non in qualitate, aliter enim pu
nitur convictus quam confessus, quia
convictus fortius, magis autem
agitur cum confesso de eo quod
innotuit, et c. dudum in e. l. di
positum. Vide de hoc in glo. iii. (responde)

¶ Tertio Nota illud quod
quod sententia lata a non suo iudi
ce nulla est, et illud confessio facta
coram non suo iudice, et sic no
tatur ad hoc quod allegat
de hoc dicitur supra et in glosa
Si vero aliquis confessus fuit
clericus coram competenti iudice
tali habetur pro convicto vel ra
dicit ibi si vero hoc tamen verum
si hoc fit in iudicio per verbum
in iure factum quod si contra in
dicium fuit factum etc.

¶ Ho. Nota hoc quod

et sic at si est
go adulterium qui
d. ff et si

nec notorium sit coram suo iudice, et iudicio et quod dubij confessionem in iure factam dicto quod est sit qui pumt ut male dicu no aut ut confessis eum

adulterium videt computari inter crimina enormia, dum dicit littera de adulterijs uero et alijs criminibus que sunt enormia etc. de hoc ibi patebit.

Item Noto quod in criminibus istis dispensat episcopus et quando possit et quando non dicit.

Item Noto quod depositus non statim debet tradi curie seculari ut dicit lra. Ex quo infero quod depositus gaudet priuilegio clericali, nec per hoc intelligitur esse de foro seculari, de hoc etiam dicit. Et exponit litteram pe et ab, depositus a degradatum, et quod dicit tradi exponit a relinqui. de verbis sig nouimus, quod hic qualiter sit vnum patebit latius

Item Noto hic quod per laicalem sentenciam diffinitiua iudicis ecclesiastici ordinarij cam non imitat ibi, functus officio de hoc hic quod ordinarius possit corrigere suam sentenciam vel non et qualiter et quando de accusato,

Ultimo Noto quod pro uno crimine duplex pena imponi non debet, ibi nec duplici etc. hoc hic declarat glo. poenitus dicens etc. et mea ibi sicut vult et de re iudi. cum eterni, de pe. nis felicis li. vi. et in cle. c. si quis suadente etc.

Examinando litteram pro clario ri ipsius intellectu. Oppono primo in eo quod dicit confessio facta coram non suo iudice, non hic videtur quod confessio clerici coram iudice laico preiudicet, coram iudice ecclesiastico, ita ut ex hoc clericus possit condempnari. C. de libe. cau. l. inueniuntur, et ff de iure iurando l. si duo patroni item quod tunc crimina fiat manifesta

sit punienda in quam ff quid omne l. di de hijs si per confessionem fiunt manifesta de cohab. cle. c. si. Conff quia si confessio criminis fiat extra iudicium sufficit ad punicionem de confessis. pla. quod sit fine.

Soluto ad primum dico quod per confessionem coram laico factam crimen non dicitur manifestum

Soluto confessio talis non preiudicat in hoc ut condempnari possit a iudice ecclesiastico, et hoc vult lra. sed preiudicat a inculando, potest enim esse quod ex tali confessione factus sit infamis, infamia facti que infamia repellit a dignitate de confessis pla. inter dilectos, facit etiam infamibus li. vi. Haec solucionem ponit Innocentius de elec. c. inquisicionem, in hoc quod huiusmodi confessio potest preiudicare, nec hoc est contra litteram, que vult quod de directo propter huiusmodi confessionem dicti non sunt condempnandi per suum iudicem, et de hoc dicit latius in glo. penultima ubi tota bona latius materiam, ne sit superflua repeticio

Item contra hoc quod dicitur in vi. quod tunc adulteris et alijs potest episcopus dispensare post peractam penitenciam

Oppono videtur enim quod hoc non sit bene dictum, quia illis criminibus dispensacio non est necessaria, de tempo. ordi. c. vlt. ubi de hoc habetur textus Hoc argumentum inquit intellectu huius in eo quod dicit de adulterijs uero etc. Ubi aduertendum primo quod ista lra. intelligitur de clericis non depositis, quia si episcopus propter crimen deponit clericum, non potest cum deposito

et d. etc. glo. c.

dispensare, sed solus papa. xi. q.
iii. Ideo et notatur de elec. quoniam
omnis c. clim., sic ergo dispensa-
re potest ante deposicionem, et
per hoc solvitur unum contrarium. Item
lex intellecta est de criminibus
manifestis, quia in criminibus occul-
tis non est necessaria dispensacio
sed sufficit prima de tempo. or-
di. c. ult., nisi quis impediret
execucionem ordinis eciam post
peractam penitenciam, ut est in crimine
homicidii, de hoc in dec. c. ult.
plenius recitatur, et per hoc solvitur
contrarium. De hoc eciam quod dicit lex
post peractam penitenciam dicatur
supplendo vel per eorum eius,
sufficit enim quod sit peracta pe-
nitencia in parte, de tempo.
ordi. ex tenore, de fur. cle-
ricis. In hoc eciam quod dicit
lex potest dispensare per eam ab
dicitur potest et debet l. di. duo
sunt. Est enim quedam dispensacio
debita de hoc l. q. vii. exigunt.
Fran. Ber. Card. dicit quod dispe-
nsacio huiusmodi est in potestate episcopi
ita scilicet quod non potest peti nisi
accionis ab eo, quedam est adeo
debita, quod peccat non dispen-
sando ita not. l. di. ut constitueretur.
Et prosequendo istam materiam
dicit Guil. Vasc. Ho. de deo
Fran. Vercel. pe. et ab., quod episcopus
invito accusatore, eciam qui
iam probavit, tamen potest dis-
pensare cum accusato qui e-
git penitenciam, cum hoc videat a
iure, quod bene non est sibi an-
tecedens. i. de re. iur. indulta
li. vi. nec per hoc facit iniuria
c. de elec. ecclesia vulterana et
c. dudum. i. de hoc in extra
de abolicionibus. § i. v. sed cum
sup. cum accusatore vero qui
non probavit, et se ad penam
inscripsit, dispensare non potest,
tum quia precitur ex presumpcio-
ne calumpnie, tum quia
non egit penitenciam, de quo in
extra in falleco ti. § mit
de exponimus b. ff. in mp. Fran.
tamen hoc intelligit respectu in-
teresse partis, quia tunc non est
dispensacio, alias posset dis-
pensare ad tollendam penam
publicam, sicut cum accusa-
to, dicit eciam pe. et ab. quod
per simpliciorem dispensacionem
episcopi dispensacionum intelli-
gi acquisitis et acquirendis
ordinibus et beneficiis. Cum
enim dispensacio sit beneficium
est late interpretandum, de donacio-
nibus cum dilectus, quod intelligit
ipse ab., quo ad iura que
dispensatus conferre potest, et
sic non obstat, de consang. et
affi. quod dilectio, et facit de
prebendis, quia eciam cum quis iudex per-
iudicat alteri, stricte debet
interpretari dicto. c. quia eciam
dicit eciam quod per dispensacionem
episcopi non erit habilitatus ad
episcopatum ad hoc c. de elec.
innotuit. Et sic notorii for-
nicarii, et alii similes qui pu-
blice penitenciam egerunt, non possunt
sine licencia pape in episcopos promo-
veri, quod satis est grave, cum
enim episcopatus est culmen digni-
tatum, dicto. c. innotuit, fieri
debet de ipso expressa mencio, ad
hoc, quod notatur de filiis presbi-
terorum c. i. li. vi. Item quia hic
dicitur bene de episcopo, videtur
quod episcopus sine legato potest talem
dispensare, et ita contrarium obser-
vatur, de hoc i. de elec.
cum ex eo. li. vi. in glo. lic.
igitur de electo aut non
confecto tamen hic Fran. vero quod

Et ubi mecum iurat quod tamen dispensat
Episcopus dicit not. xxxvi q. i Lotharius(?) Jo. an.

De iudiciis

dispensare potest in pena quam
imponere posset, in illa vero
non, quam imponere non posset,
alle. desen. extra, cum illorum

¶ Ex hiis iam patet quod Episcopus
posset dispensare; Sed in qui-
bus casibus hoc facere posset
nondum est visum.

¶ Quero ergo qualiter in quibus
casibus possit Episcopus dispe-
sare et in quibus non; Glo. vta
et longa. et huius occupat se
circa istam materiam, et ideo ipsam
hic adduco, ut materia ista sit
expedita; In ista glo. primo
ponit questionem de casu quod in ordinibus
et dat duas solutiones, sed ar-
guit a contrario, quod Episcopi non dis-
pensant in maioribus adulterio
et ubi non sunt expresse permis-
si; dicens quod hoc est quorundam
opinio, ad quam inducit duas
decretales. Deinde recitat opi-
nionem contrariam, ad quam indu-
cit iii exempla maiorum criminum
sub decenti genere, ad quod inducit
duas decretales, et unam l.
et exponit quorum fuit opinio
et illam una ratione coadiu-
uat; Hoc eo quia hic in
lra. criminat adulterium, inter mino-
ra crimina, Glo. ponit questionem etc.
dic ut in ca. et ibi adulterio
quod in veteri testamento puni-
batur morte Levit. xx, De-
ut. xxii; ideo nil quantum quo
ad penam et ibi raritatem
q. d., quod alia sunt rariora,
et ibi quantum sic exponit. l. q.
iii pervenit, et ibi adulterium
malum. Vel dicatur quod adulte-
rium est quantum non ratione q.
missi, sed ratione illati, quia
duas animas polluit in eo
secundum Vincentium. Et ibi quidam
hec ipsamus, et ibi prohibita
et hoc secundum philip. et hic dominus

fortificat per canones xxxiiii
q. i ca. in quibus in fine allegatur c.
se, quod incipit canonum ubi
Episcopi domini magistri et custodes
canonum. Item canones sunt
ab omnibus servandi. c. de constitu-
tionibus c. i. ergo illos relaxare non
licet, nisi cui permissum est
xxv q. ii amputatis. Ista
ergo glo. prima opinio est quod
Episcopus solum dispensat, tunc
quando invenit expressum sive
permissum et hanc sequi vi-
detur Jo. an. c. de tempore ordi. dilec-
tus, Item ibi aliud est etc. post
glosa tamen opinionem contrariam
que dicit, quod Episcopi semper possunt
dispensare, nisi reperiatur
prohibitum etc. Et sequitur ut in ca.
et ibi nuper Laurentius vero di-
xit, quod hec decretalis nuper
non facit, quia loquitur de
absolutione excommunicato, que ex
faciliori causa permittitur quam
dispensatio, quia noluit iura
quod quis in cognitione de
cedat. In de ap. qua fronte,
et ita secundum eum maius est dis-
pensatio quam excommunicatio facit quod
not. in ii de elec. cupientes
§ ceterum Lib. vi. in glo. est
ergo

¶ In fine glose ponit diversas
opiniones de ista materia di-
cit et conclusive Jo. an. post Host.
quod Episcopus dispensare potest in
adulteris et minoribus ubi ex-
presse in iure non prohibetur
in maioribus vero non, nisi ubi
expresse conceditur, et per hoc dic-
tum breve plana est materia
et nullam recipit calumpniam
secundum Host., De materia huius
glose plene tractat Guilhelmus
Spec. tit. de dispen. § nunc de Episcopis
et in hiis igitur casibus ...
isto quod est unum per...

Questio

in clementina(?)

ubi criminat ... casibus dispensat Episcopus ... tamen ... xv in ...

de penitentiis, si sacerdos peccavit quod adulterium ... et ... negavit ... ubi ... et est ... [illegible]

pucta c. huius, finalit' de hoc
quod hic dt in fine, quod eps
non debet quemlibet depositu
trade curie secular
Quod utrum in aliquo ca-
su depositus tradi debeat curie
seculari, et si sit in quo, ad
hoc dico, primo quod istam liam
que dt, sed non det quemlibet
depositu etc. pe et alb. expo-
nit, i. degradatum, et quod dt
trade exponit h. relinquere, i.
de vbo sig nouimus ut ibi di-
xi Et per hoc dicebat degra-
datum non statim esse de foro
secular, et gaude privilegio
clericali, sed istud dictum impla-
tur de penis c. ij. nisi li. vj.
ubi dicitur quod degradatus exuit
omne privilegio clericali. Dico
quod quidam propter eorum cri-
mina deponuntur, valite sive
beneficio solum, et tales gau-
dent privileg clericali, nec statim
fiunt de foro secular, hoc
ibi dictum, et not de heti ad
abolendam Et de talibus est loquitur
hec decretal, et ibi c. cum non
ab homine, quod tales non statim
traduntur curie secular, nisi post
deposicionem essent contumaces et
incorrigibiles Ut hic dt ult
glo. Alij aut degradantur
actualiter per remotionem vestium
clericalium, secundum modum in c. ij.
de penis. li. vj. descriptum et
tales statim efficiuntur de foro se-
culari, et omne privilegium clericale
amittunt, et de talibus non lo-
quitur hic secundum jo. an. Hoc est
quod dictum est, quod depositus
valite non tradi curie seculari
regulariter verum est, fallit in casi-
bus qui notantur in c. ad abolen-
dam, i. de heti in glo. tali verbo
in hereses in curie falsi, et cum

depositus fuit propter calumpniam
quam intulit epo suo Et quoniam
post deposicionem fuit incorrigi-
bilis, et per hoc patet intellectus
huius lre, et glose ultime, que
eciam de hoc tangit, et in fine
remittit Ut dicat, et in ca.
in fine qualiter uero debeat de-
gradari clericus, i. de penis c.
ij. li. vj.
Glo prima ponit casum ex-
cepto, sed signat contra dt c.
multi ij. q. j. et in ca. ibi insi-
matur, ista secundum privilegio non
surget ex confessione facta coram
layco sed ex concomitancia si
ex infamia et defectu purgacionis
et sic adhuc lra stat in intate
et ibi ar. q. argutur hoc for-
matur contra textum, non quod
proxime dicta, nam secundum inno-
centium c. multi ut sufficit
quod clericus sit convictus coram iu-
dice layco. Glosa ibi remit-
tit et huius contrarium ibi ponit
duplex solucio in prima glosa
Prima solucio quod ibi verbum
secular exponatur i. sive
iudicium sit de secularibus
i. de temporalibus sive de spiritualibus
, ut coram iudice ecclesiastico
Secunda solucio quod ibi loquitur
de layco nec apparet ex pro-
se quod dicat de clerico et illa
solucio est vera, Vel dicat
secundum vin quod ibi loquitur de
clerico convento layco re-
ventur ab eo civiliter coram
layco iudice, hic aut loquitur
de conventione dicta, qualiter
non est clericus convictus
Glo ij. alle tres contra
soluit contrarium, sed pro posset
recitari per questionem de sina
contra clericum lata per laycum
in causa reconventionis, et a
pro per hominem de sic de penis adpendato

ibi in q. i. multi ista sit illius canonis, nec aliquorum quorum probabilis non possumus nisi aut sponte confessum aut in aliquo sive seculari sive ecclesiastico iudicio convictum, circa ista glossa videtur innuere quod ad hoc ut clericus possit puniri sufficit quod sit coram confessus aut de tali convictus, etiam in iudicio laici iudicis in eo, dum est sive seculari sive ecclesiastico iudicio convictum

de crimine quod infamat clericum ex tali sententia possit episcopus clericum condempnatum condempnare, ad hoc quod sit infamis. Et in ca. ibi inviti frangi vocel, dicat se de hoc non curare clericum volentes. Vel inviti canit tetti quo ad c. hoc, nam ubi hoc solum quantum, utrum confessio vel convictio preiudicet facta coram laico, ita quod ex illa ecclesiasticus iudex condempnet, et dicendum est quod non preiudicat, sive fuerit invitus, pena non illius c. si diligenti. Verum secus in illo qui sponte coram laico iudicat. Et ita dum de illa quantum, videndum est utrum coacti vel spontanei ad iudicium seculare accedunt. Jo. an. remittit de hoc de elec. per inquisitionem super glo. talis. Ex hoc tamen colligitur quod confessio sive convictio clerici coram iudice seculari facta non preiudicat clerico ad condempnationem ut in textu, sed ad alios effectus preiudicat ut in c. si diligenti, si voluntarie fit ut ibi. Item ibi si si clericus conveniat etc. posset formari talis questio.

Ex qua hic dicitur quod laicus non potest iudicare de clerico. Quid si clericus reconveniat coram iudice laico de crimine, sed civiliter. Ut quia laicus reconvenit clericum, dicens sibi esse furatum esse x marcas, et petit ipsum compelli ad restitucionem. Dicit glosa quod si feratur sententia contra clericum, valeat tenet, dic ut in c. ca. Vestre ibi vero pone, et in ca. ibi cuius in agendo, scilicet quis observat arbitrium, cum iure iudicis contra se, et ibi etiam not. Jo. de intellectu legis cum papiniano statum que se hic, et ibi xi q. i. quod intellige ut ibi not. in summa. In ista secunda parte glose

collige, hoc quod clericus potest reconveniri coram iudice seculari etiam de crimine, non criminaliter sed civiliter tamen, et hoc quantum approbat licet alii senciat oppositum ut infra dicam etc.

Item ibi si pone glosa per sequendo materiam quam contendit ut in ca. et in ca. ibi quanta maiorie secundum vim dicta canonis et philosophi, secundum quod sola illa condempnatio sufficiat ad suspensionem, licet non ad depositionem. Sed hostiensis contra, dicens quod hoc quod dicit glosa, iste casus exprimitur ex tali confessione vel sententia est quanta, debet suspendi ab officio, et tollatur nisi per papam dispensetur cum eo, etiam per episcopum. Dicebat ergo hostiensis ipsum suspendi propter hanc infamiam tamen, non propter crimen, cum illud probatum non sit ad penam ecclesiasticam imponendam, quia nec ad hoc agebatur, et hoc etiam est de mente istius glose.

In fine vult ergo glosa hoc contra finaliter, quod si laicus iudex dampnaret clericum reconventum civiliter de crimine, non propter hoc erit clericus infamis iudicandus. Sed nec confessio clerici de crimine coram laico infamat ipsum clericum de iure et ratio glose ad primum dictum quia cum civiliter actum sit non debet dici infamis, sed hostiensis et pe. dicunt contrarium videlicet quod talis sit infamis ex tali condempnatione de hoc in q. i. multi hyo in vi. i. glo. ex cor. Goff. et vin., qui inducunt c. cum te i. de re iudi. Vide super glo. contra, et illa videtur verior quia iura que dicunt dampnatum de crimine esse infamem non distinguerent an criminaliter vel civiliter dampnetur. ff. de

ca. so ut ibi dicta seculare iudicium ecclesiasticum quod est de rebus secularibus

non debet dici infamis ex tali sententia. Contra infamia iuris secus de infamia facti ut in glossa

infamibus l. i. et l. athletas et
l. furti ¶ Item per hoc facit quod
exceptio civilis est, et non infa-
mat, et ideo libertus contra patro-
num de dolo non potest excipere
ff. de doli except. apud. § ult. ad
uers. concludum tenuit dictum
glose, tamen videtur contrarie gra-
tianus ij q. iij. § hinc colligitur
secundum illud impleatur ibi hugo et
et quidam alij dicunt clericum
reconveniri non posse coram iudi-
ce layco actione que infamat
ymo videtur quod de nullo cri-
mine clerici, etiam civiliter, vel
in modum exceptionis, puta
ut repellatur a testimonio,
laycus iudex cognoscere possit
et hoc tenet innocentius, j. e. ur. et
est casus in c. uno de cleri. pu-
gna li. vj. in fi., nec ab ipsis,
ubi prohibetur indistincte quod
laycus iudex inullatenus cognoscere
ret clericum de crimine, nec cri-
minaliter nec civiliter, Sic ergo
tantum in causa mere civili, cleri-
cus potest coram layco reconveniri
Et ista opinio satis est probabi-
lis ut hic dicit ho. an., et cum inter
clericorum amplexari, dicit
tamen ipse quod vix sape tyrannam
et contra equitatem, Item quibus
petitur opinio glose, ita videlicet
quod clericus possit reconveniri coram
layco, civiliter agendo communis,
ffran. de zabarel. hoc omnino
impleare contendat, qui etiam
dicit clericum reconveniri, non pos-
se coram layco in causa mere
civili, quod omitto, quia sin-
gularis est, et communiter non accipitur
¶ Glosa ultima [prelatorum] possit recita-
ri pro gratiorum, que sit ultima
probatio super crimine contra clericum
et solutus, et in ea ibi in prima
iudex hoc fallit in mulieribus
j. de iudi. c. mulieres li. vj.
ubi habetur quod mulieres non sunt

personaliter trahende ad iudicium
propinquis causarum testium nisi in
causa necessarium sed iudex ad illas
ibit vel mittat etc. per glosa
facit in q. iij. ex testes alie sunt
testuales, sequitur ab
Ceterum ¶ Summat va-
sallus paratus coram domino re-
spondere, coram alio super feudo
conveniri non debet, et tamen litteram
quia narrat prohibet et mode-
rat, ponit igitur primo sem-
dem primus prohibitionem, deinde
prohibitionis moderationem ibi
nos igitur tria ibi consideri
¶ Casus in textu, quidam
habebant possessiones in feudum
ab ecclesia bononiensi, ipsi va-
salli ecclesie trahebant in causam
super illis possessionibus coram
delegatis, a quibusdam alijs
qui dicebant se possessores in
feudo illo, Ipsi vasalli excu-
piebant dicentes se paratos
coram domino feudi respon-
dere, iudices hoc non obstante
sententiam exceptionis seu iudicii
exferebant in ipsos, Signi-
ficavit ergo hoc episcopus dominus
feudi pape, Et dominus papa
distinctius prohibet id fieri, quando
illi vasalli parati fuerint in
presentia domini feudi iusticiam
exhibere Hec littera, iparum quod
petitur ab eis tamquam feudi
divulgavit per alias quod per te
etiam super, quibus per iudices a
nobis impetratos tacito de
domino feudi sunt hostes, fuerit
ipsi tenebatis etiam in feudum
¶ Noto ex littera quod dominus feu-
di habet ordinariam iurisdictionem
in vasallos, quod procedit
etiam si dominus feudi alio non
sit iudex per tamquam ecclesiastica secundum
ffran. est aut feudi aliquem
rei vel possessionis collatio

ita quod dominium directum maneat
penes concedentem, et vasallus
obligatur pro utili dominio quod
transit in eum, ad aliqua iuxta
naturam feudi, et varias consue-
tudines, quibus deficientibus
statur iuri scripto
¶ Glo. Visto quod nullus citra
dominum feudi cognoscit de feudo
etc. si alias sit ordinarius rei co-
venti, immo videtur quod sententia lata
a tali sit nulla per verba prohi-
bentis ad hoc. C. de iste sup-
tris, et de probem c. si de quo
ly dicetur plenius infra ti. proximo
licet] ¶ Et sic nota casum
in quo ordinarius alicuius non
habet in eum potestatem sed ratione
feudi, Et hoc verum quando do-
minus feudi paratus est iustitiam
facere inter vasallos, alias si
negligens est transfertur iu-
risdictio ad alium, ut dicit glo.
et in isto consistit totus effectus c.
huius ¶ Sed quia hic presuppo-
nit quod constabat esse feudum ec-
clesie in eo quod dicit ab ecclesia
tua constat possessio etc.
Questio ¶ Quero quid si est dubium
an quia vasallus negat feudum
dicit Io. an. quod hec questio tamquam
preiudicialis est coram ordinario
terminanda ar. infra de ordi. cogni.
c. tuam, ideo licet qui negat feudum
si convincatur amittit hoc ipso
ius quod in feudo habebat
ar. verum. di. quo iure et est
expressum in libro feudorum, si de
feudo controversia fuit inter va-
sallos dicit Go. c. hoc intelligi
quando inter vasallos est lis de
feudo, et constat illud esse
feudum, tunc dominus feudi habet
iudicare, ¶ Aliam materiam tran-
seo causa brevitatis, qua late hic

prosequitur Io. an. et Innocentius.
¶ Glo. habet duas partes, et quelibet
illarum tria dicta, 2a pars ibi dis-
tinguendum ibi, et nota, Unde [margin: argum.]
dicendo in gene, glosa ista ponit
modum cognoscendi de feudo
inter vasallos, et per quem fi-
eri debeat, Et in ea ibi pari fiunt
ffran. Card., literam istam et
glosam exponit passive i.
quando dominus feudi paratus
est reddere iustitiam, quia non
est in potestate vasalli utrum
velit vel nolit sed debet respon-
dere, quia iudicium redditur
in invitum. C. c. l. i. etc., et ibi
ad alium superiorem scilicet ordina-
rium ut hic et infra ti. proximo licet
ff.] et c. ex tenore, et ibi
sub domino feudi causa si alias
iurisdictionem non habeat secundum unam
va quo ad hunc casum habet
iurisdictionem a iure ut hic et
a lege frederici in libro feudorum
de feu. non alienan. l. Imperia-
lem, et ibi per alios vasallos
Quid si non sint, eligantur
arbitri ad similitudinem iudicis
suspecti infra de ap. c. ex spali secundum
Inno. Et ad instar episcopi, qui
agit contra subditum ... si
clericus. Et hoc putat verum Io. an.
cum dominus est actor, Ubi vero
est reus, adeat vasallus iudicem
domini, secundum regulam actor etc.
Et idem posset dici eo quod
dominus non est alias iudex va-
salli, Et ibi rei vendicatoe
ille dicitur agere rei vendica-
tione, qui agit ad acquirendum
rem tamquam suam seu ad se perti-
nentem, et est actio in rem
et non datur rei vendicatio, nisi
illi qui dicit se dominum rei, ad
glo. dum feudi etc. dicat se do-
minum illius rei non potest cognoscere

tur di. quis agere iudicio possessorio
cum agit super possessione recuperanda et
quia dicit se spoliatum etc. Sed iudicio
petitorio, qui agit super proprietate etc.

in hoc casu ut dicit glosa etc. secundum

Dilecti. Continuat sic. Suffi-
cit actori factum proponere, nec
cogitur nomen actionis expri-
mere. Et habet duas partes. In prima
quaedam, in 2a provisio ibi provide-
atis.

Casus in textu. Prior et clerici
[illegible] habuerunt questionem
contra Eboracensem archiepiscopum super eo,
quia eos litigantes cogebat
nomen actionis [?] exprimere. Dominus ergo
papa mandat quibusdam ut atten-
tius provideant ne inquirat cuius-
modi actio intendatur vel a multis
fieri solet, sed simpliciter secundum et tamen
facti diligenter investigentur et ca-
sum secundum formam canonum terminare
procurent. Haec littera, et intelligas decidit
quod eos cogebat proponere actionem
a multis advocatis cavillosis
putentibus iura. C. mandati
et si, quia ad modum iudices
simplices tenentur capere in sermo-
ne, in auten. de exhibendis et
introducendis reis [?] illud, in-
quirantis vos iudices quibus
papa commisit causam illorum
fratrum, qua habuerunt coram
archiepiscopo, et in qua cogebat eos
proponere actionem canonicum [?] quod dicit
non secundum rigorem legum ut glosa
doctorum etc.

Ex littera capituli huius. Noto hoc in
effectu, quod licet secundum leges actor
agendo contra aliquem in iudicio
semper debet proponere actionem, vel dicit
[illegible] alle. in Institutis de actionibus in
principio, tamen secundum canones non oportet libellum
proponere sive nominare actionem
sed sufficit factum simpliciter proponere.

Et pro intellectu huius adverten-
dum secundum leges quaelibet actio ~~redi-~~
~~bitoria~~ habet suum speciale nomen
ut actio de dolo, actio man-
dati, actio quod metus causa, actio re-
dibitoria, actio [?], actio condictio

ex mutuo et ceteris multis. Nam
si aliquis est dampnificatus
dolo alterius, et agit contra illum
qui dolo usus est, dicitur actio
de dolo. Et si aliquis in eme-
endo deceptus est, ut quia
emit equum quem venditor
dicebat bonum, nec aliquem
defectum habere, nisi quod non ascen-
dit arbores, per hoc significare
volens, quod non ascendit po-
tes, in hoc ergo casu si emptor
agit contra venditorem ut equum
recipiat et pretium restituat quod
decepit emptorem secundum leges,
dicitur actio redibitoria et sic
de aliis posset exemplificari.
Sed ex ista littera capituli huius hoc habe-
tur quod secundum canones non oportet proponere
vel nominare actionem, non enim
oportet dicere actorem, ago contra te
de dolo, vel actione redibito-
ria, aut condictione ex mutuo,
sed sufficit clare factum proponere
ita ut appareat quo agatur.
Et si aliquis est in emendo de-
ceptus in sequens exemplo, sufficit
dicere quia talis in tali contractu
me talibus verbis suis decepit,
peto ipsum compelli, ut rem
suam michi venditam recipiat
et pretium restituat. Et si aliquis
est spoliatus, sufficit dicere, domine
venerande, quia talis me tali re
qua pacifice possedi spoliavit,
peto ipsum compelli ad restitu-
tionem, et non oportet dicere, ago contra
eum interdicto, quod vi etc.

Notat etiam frater Cardinalis ex
littera c. ibi sed simpliciter et pure
etc. quod si mandat iudici ut
inquirat veritatem simpliciter et
pure, per hoc non tollitur ordo
iudiciarius ~~vel inquirat~~, alio-
quin [?] istum textum reprobavit, quod de
iure canonico iniqua debet fieri
ordo iudiciarius, quod est falsum etc.

soli in certis casibus est sublata
ut in Clemen. dispendiosam
de iudi. et in Cle. sepe de verbo
sig. etc.
¶ Glo. prima not. subtiliter
reprobari in causis ecclesiasticis. et
in ea ibi l. pen. Ubi pupillus
fari non potest soli tutori resti-
tuit. fideicommissum. et ibi si
persone contra rationem que habet
quod in re qua potior est causa
prohibentis possim in quovis
sepulcrum mortuum sepelire.
et ibi § ult. de stricto iure
si plures furari trabem que
singuli ferre non possent
non videntur singuli teneri, et
non tenentur, et ibi § si debi-
tor, si creditor promisit debi-
torem pignus vendere, valet
etiam si vendidit heres, licet de
stricto iure aliud videtur
¶ In fine quod dicit glosa, hic sub-
tilitates improbari in causis
ecclesiasticis, de huiusmodi subtilitatibus
est intelligendum secundum Jo. An.
quibus utuntur homines in iudi-
cijs ad simpliciores decipien-
dos. ¶ Circa eam quantum de in-
tellectu iuris subtilitates ratio-
nabiles approbantur, de feriis
cappellanus ad si. Cinum, unde
dicit quod subtilitates vane reproba-
ri, dicit Imperator Justinianus
eorum vanam subtilitatem ri-
simus, et corrigenda esse cen-
semus C. de legi. l. ult. Unde
dicebat Host. in dicto c. Ca-
pellanus. Sunt qui subtili-
tatibus insistunt contra veritatem
et mentem scripturarum nostrarum
et relatum. Sunt etiam quidam
nimis cerimoniales, insistentes
litere contra mentem, contra illud de
verbo sig. appellatio etc. intelligentia.
Sunt etiam qui tam subtilisant
quod se non intelligunt et vera

punitur et hec est reprobanda, facit
colligitur di. c. l. v. Sunt nonnulli
etc. ¶ Glo. ij alleg. in quovis vij
iura et solvit, subdit dictus
laurentius, et propterea maturam prese.
et in ea ibi dicas secundum alia
etiam cum hec est glosa, et
fere secundum omnes. et ibi in iudicio
ecclesiastico. Item in seculari
si summarie actio et formula
verborum, ut ff. de furtis l. si
navem. Ut cum dico ago con-
tra te condictione ex mutuo, iste
formule secundum utrumque ius sunt
sublate C. de formulis sub-
lata l. una. Sed ubi summarie
actio pro causa illa utroque iure
proponitur. Ut dicit glosa, et
ibi l. si colonus. Sed cum ago
contra eum qui arbores meas
incidit, dubitatur ut utrum
agatur ex edicto arborum
furtim cesarum, an lege aqui-
lia. ¶ Item si peto michi rem
furtim subtractam, dubitatur ut
an agatur actione ad exhiben-
dum, an rei vendicatione an
furtiva, an actione furti, huius-
modi omnibus modis potest agi pro
re furtiva, et habent isti modi
diversos effectus ff. de condictione
furti l. in fure § et ij et sic
dicit glosa, quod aliter fiet con-
dempnatio in una quam in alia
etc. ¶ In fine dicit uno. di-
quo iure computat secundum Jo. An.
quod in ressportal iuitate tamen re-
gulariter sufficit simpliciter proponere
factum, nisi iudex ex causa ra-
tionabili videret reum decipi
posse, si ultra non exprimeret
quia tunc iudex supplebit ff.
de offi. asses. l. j. et ex eadem
causa permittet advocatum
potentibus respondere, ij c. pasto-
ral. ¶ Sufficit ergo de iure ca-
nonico clare ponere secundum specificam
actio cognoscatur ex tenore libel-
li, attento modo concludendi

nam ex modo concludendi dimi-
ssionis actionis et est argumentum ut
C. de penis l. qui stipendia, et
ita quando formatur, quod huius factum
opponitur, et petitio submittitur
in libello etc.

Intelleximus Summa sic
excommunicatus potest conveniri, sed non
convenire. Et hic ponitur questio
responsio, et responsionis ratio,
alias ibi responde, secunda ibi ne vi-
deatur

¶ Casus in textu patet de se, hic
tamen ostenditur, quomodo excommunicatus
possit stare in iudicio, videlicet ut
reus non ut actor. Regula genera-
liter statuitur quale est, Unde
dicebat frater Wil. quod ~~quis~~
stat quis in iudicio, ut reus ut
actor, Et iudex ut testis, primo
concesso, reliqua denegatur
hic excommunicato, potest hic negari
finis, ~~de~~ de debito honestatis
secundum glosam, periculosum est,
cum excommunicatis aliis non vi-
tare i. de cle. exco. nuper a no-
bis

¶ Tota littera est notabilis, Ex-
qua Noto hoc primo, quod excom-
municatus gravari potest in hiis que
non tendunt ad eius favorem
et per que potius inducatur Ut
petat se absolvi, et ideo conveniri
sed non potest convenire

¶ Item Noto hic quod inhabi-
litatus ad certum actum racione
sue culpe, intelligitur inhabil-
is solum, quantum agitur de favore suo
et hoc dignum notari, Extra i.
de testi. significavit, Ubi notatur
quod si patronus remaneat iure
patronatus, desinit esse patronus
quo ad comoda, non quo ad
onera

¶ Ultimo Noto quod nullus de ma-
licia sua debet comodum reportare

Sed excommunicando liberum oppono
Et credo quod excommunicatus agere
possit, ut c. a nobis ii. de excep-
to idem colligitur i. de excep-
to c. pia. li. vi^o Ubi est dicitur
quod excommunicatus interdum agit
in iudicio, et valent acta cum
eo, Ista argumenta inquirunt intel-
lectum litere, Ad primum ergo dicendum
est, quod in c. a nobis, loquitur
de excommunicato minori, et talis
non repellitur ab agendo,
hic vero loquitur de excommunicato
maiori, et talis repellitur
Ad secundum dicatur, quod c. pia ii.
de excep. li. vi^o loquitur de
excommunicato occulto, et talis in iu-
dicio esse potest, ad hunc sensum
quod valeant cum eo acta, sed cum
aliquis protestatur quod est excommunicatus
potest repelli ab agendo, quia
agere non potest, ut c. hoc, et ita
c. hoc loquitur de excommunicato
publico, et solutum ¶ Sed sequitur
hic dicit quod talis excommunicatus
potest conveniri, et debet respondere
per alium

¶ Questio Queritur quia hoc ca-
su potest ex quo nullus ~~potest co-~~
~~veniri, et sic respondere~~, debet
ei gravare, quia ergo potest procuratorem
constituere, dicit Vin. ad hoc
quod ex quo permittitur excommunicato
procuratorem constituere ad sui defen-
sionem, quilibet hoc officium, lici-
te potest suscipere, et in hoc sibi co-
municare i. de sen. exco. cum
voluntate, Et si aliquis eum
impediret, in dando procuratorem
potest ipse conqueri, et agere licet
sit excommunicatus Similiter si aliquis
vadit roma propter iniectionem ma-
nuum Ut absolvatur et offenditur
in via potest inde conqueri, et audiri
ut de excepto c. ult. Et sic
similia intelligantur premissa

sine quibus non potest aliud, quod
debet, adimpleri, ff. de iudiciis l.
si longius. ¶ Sed quid iuris si
excommunicatus vult per se causam defen-
dere, expedit glosa que dicit
et in ea ibi non credo idem.
Innocentius, Hostiensis, et Petrus, et ibi tamen
mihi adde quod ibi notatur in pri-
ma glosa ubi habetur quod potest
contingere sacra iuramenta prestando
et omnia facere quo ad causam
pertinent, cum hoc potius sit ad
dampnum suum quam ad comodum,
ut ibi notatur. ¶ Ex hiis omnibus
patet, quo excommunicatus possit stare
in iudicio, et que ibi agere pos-
sit et que non etc.

Clerici. Summatur. Clericus
de omni crimine, debet coram eccle-
siastico iudice conveniri, nec valet
contraria consuetudo. Et duo facit, lege
probat et consuetudinem, improbat ibi
non debet, post. l. de decretis ad
aplicem, ut patet in antiqua.

¶ Casus in textu. In Strigoniensi
strepatu de consuetudine conveniebant
clerici coram iudice seculari, etiam
in causa criminali. Quesivit ar-
chiepiscopus a domino papa, quod super
esset faciendum, et ipse respondendo
dicit, quod cum leges non dedig-
nentur sacros canones imitari
in quibus generaliter traditum est, ut
clericus de omni crimine coram iudice
ecclesiastico debet conveniri, et quod in
hac parte non debet canonibus
aliquod preiudicium generari. Vel
per consuetudinem in quibus canonibus
crimine idem in civilibus et persona-
libus ut patet in hiis, quod notatur in
l. c. qualiter clericus non deponitur
de quo dixi supra c. at si clerici
consuetudine etiam consuetudo contra
omnia iura pervenire ad iudicem se-
cularem ut patet in antiqua, pre-
iudicium at si dicat si canon hic

sinat legem scriptam et quam
fortius legem non scriptam, et
per totum vel localem, alio in-
telligo, non video quid ad propositum
faciat hoc dictum.
¶ Ex littera c. colligitur hic quod ple-
gio non dedignantur canones
imitari, ut dicit littera ad quod
que allegatur. Et imperator vult
sequi sacras regulas in auten.
quo oportet episcopos §. i. col. i.
Et ex hac littera sumunt ffran. vel
Azo, quod doctores decretorum
etiam si sunt layci si precedere debent
doctores legum ut sic, quod
leges debent imitari sive sequi
canones. ¶ In hoc habetur dicto
intellectum leges adversantur canonibus
ut in materia prescriptionis et in aliis
casibus. ¶ In hiis autem que sunt
fidei, aut que generant libertatem
ecclesiasticam, debent imitari ca-
nones, ita quod non statuat ali-
quid fidei adversum. Vel ut
arguit, signat contrarium et solvit.

Causam. Summa. Iudex
preiudicare debet ne collegium, littera
coram eo, sine auctoritate plani.
Et sic facit, quia committit causam, in-
struit delegatum, et instructam
causam reddit secundum ibi preiudicas tertia
ibi ne si.

¶ Casus in textu. Fratres Dulmen-
monasterii habebant causam cum monasterio
sancti Albani, papa commisit eis
illam tunc iudici delegato
mandans eidem, ut in tota pro-
cedat, Et fratres Dulmen mo-
nasterii predicti ingrediantur causam
cum assensu et voluntate sui episcopi
quod si forte monasterii sancti
Albani obtinerent episcopus Dul-
mensis, dicens se abbatem illorum
fratrum, litem sopitam posset
suscitare. Vel sic, monasterium
ex parte una sancti Albani ex
parte alia super hoc negotium

cāt qme vel grande in deliquio que fuit a plato qmato, et ita debuit adesse ipius consensus

¶ Ex lra c. huius Noto primo q collegium siue caplm sine co(n)sensu sui plati, non debet admitti, ad agendum vel defendend(um) Racio quia alis litigium posset esse frustratorium quia victo collegio posset dicere platus ego non consensi in hac causa, et ita renouaret litem ut hic in fine

¶ Secundo Noto, hic q iudex supplet ex officio suo in omnibus que omissa p(ar)tes ... ita colligit gnalit(er) ... ex isto textu, nec est hoc supple de facto sed de iure, quia interest iudicis et iuris ut iudicium non sit delusorium, et in hoc vtr(um) non solum vtilitas priuata sed eciam publica s(ecundu)m cinum Sed quia dicit hic, q Epus fuit abbas monstri dulmen

¶ Queo quo hoc esse potuit vi(de)t(ur) e(ni)m q hoc stare no(n) potuit cum abbacia, et Epatus sint dignitates incompassibiles de p(re)be(ndis) de multa, de (con)cess(ione) p(re)ben(darum) cum nrid(?) ¶ Soluens s(ecundu)m Jo. an. ita eccl(es)ia monii dulmen est katedral, et reglaris, et ita abbas debet esse Epus et sic soluitur, Sed quia hic dicitur, ut iudex prouideat, ut fres dulmen cum assensu Epi ingrediant cam ne si fres abbam obtineant

¶ Queo, Quid si in hoc casu fres monstri dulmen obtineat sine consensu sui Epi, Dic Jo. an q sua valet p monstrio lata nec renouari debet, q platus eorum non consenciat, sic ecc(lesi)a

tum et ecclesia potuit acquirere
monii ecclesia sine consensu plati, ne
aut admitte p(ro) eum fauorabile
et odiosum

valet s(ente)n(ti)a p minore lata qui litigat sine tutore C. de p(ro)cura(tore) l. non eo, in(stituto), non aut(em) sic s(ente)n(ti)a lata co(ntra) hoc mon(asterium) dulmense, et hunc casum respicit textus ibi, obtineat et sic isti succubant, p(ro)uideri eius debuit, cum posset euenire,

¶ Glosa dat racio(ne)m ad lram et ponit casum que sunt et b(ene) remittit, et in ca ibi ut quenitur nisi gouernetur ex manifestis, quod esse pt s(ecundu)m ca quoniam, de sym. dilectus in fine et v. q. iij. c. vlt Et in dictis iuribus late ex peditur Vtrum platus possit agere sine consensu capli, hic aut(em) hoc expedit, q caplm hic no(n) pt, sine consensu plati et

Cum non ab homine

Summat(ur) clericus depositus incorrigibilis appareat sine corrigit p curiam secularem Et pro huius, in de sen. exco. cum non ab homine, et s(ecundu)m hoc, supscipo hic vel ibi est corrupta quia in titulo diffinit coio diuisio
in ibi consultacio(n)em

¶ Casus in termis Quidam accedens sedem aplicam proposuit p. b., Contingit interdum clericos in furto homicidio, aut in alijs criminibus dephendi Quera(t) Vtrum liceat Regi aut alicui seculari psone huiusmodi clericos iudicare Dominus papa respondendo dicit, q si aliquis clericus in quocumque crimine fuit dephensus aut crimine conuictus debet p iudicem ecclesiasticum puniri et deponi et deinde si fuit incorrigibilis excommunicari, et tandem, si adhuc contumacia p(er)stitit, p secularem potestatem potest puniri Sed lra co(n)tra ordinis ecclesie prime tonsure

lra no(n) debeat de fso forte p(ro)pter potestas cliti, na(m) pena corporis, de qua se ecc(lesi)a
ecclesia infligit, in q. iij. c. ij. quinti de
calup. c. j. et c.

tum. de eta

tum, de eta, et quali cu cōiugat
scdm host, ab ecclesiastico, q͂ nō
a seculari, et sic soluit questio
de qua ·s·, deponendus ecce p
imo gradu pene infligende
dz scdm gradus ferrum 39 quidem
p secularem iudicem 2m gradus, a
lia pena ·q·d· scdm host, qn
tunc etiam intercedat p ipso
secularis iudex faciet quod
sibi videbitur, sufficiat enim
q ecclesiasticam penam imponat
infernat aliud ferat scdm host
¶ Ex lra c huius Noto p°
q propter furtum, periurium vel
homicidium, clericus pt deponi
hoc dt. Io. an. hic expresse
¶ Scdo Noto hic scdm host q
clericus in sacris qui racone de
licti est degradandus ibi In
quocumque ordine et ita deg
dacō het locum ecē in minori
bus ordinibus, de hoc notur
plene ·s· de cler· exco· min· c·
¶ Tercio Noto q cum pcedi
tur clericum ppt crimen, incipe
det iudex a deposicione, dum
pceditur ad excoīcacōnem modo
in lra expresso, Secus aut si
pceditur ppt contumaciam, q
tunc incipit ab excoīcacōne
ut in glo magna, et ibi de
hoc lacius
¶ Qrto Noto q gladius tpalis
p iudicem secularem exerceri
non pt in clericos nisi pmisso
iudicio spūali siue ecclesiastico
et hoc est regulare de quo
dictum lacius ·s·
¶ Qnto Noto hic scdm host
et Goff· q sola deprehensio
in crimine non suffit ad pmen
dum clericum, sz requirit et ecē
de hoc cōuincat, ibi dum dic
deprehensus fuit 2 legitime conuictus
quod est singulariter notandum
hoc enim sonat hoc copula
atque scdm eum, et de hoc dictum
¶ Ultimo noto hic casum i quo
clericus sine degradacōe efficitur
de iurisdicōne iudicis layci, Et
si pt deposicōnem et excoīcacōnem
manet incorrigibilis, quia tunc
punit eum iudex secularis scdm
lram, de hoc ecē dictum ·s·
¶ Uin pro intellectu clariori istius
et aliorum que sunt in lra
¶ Oppono con lram Et pmo
con hoc q hic ppa mandat
huiusmodi clericum deprehensum in
crimine excommunicari, Et enim
q ista lra non sit bn porta
racō quia mandat huiusmodi
clericum bis excoīcari, dicit
enim q pmo det excoīcari
postquam fuit depositus, Scdo
dicit q det anathematis mu
crone feriri, modo anathema
nichil aliud est quam excoīo
¶ Glosa iiija soluit hoc qrm
exponendo lram excoīcari
i· suspendi, Un dt 2 c, Infine
sz ista solucō cōmuniter impugna
quia no videtur, quomodo suspe
di possit iam depositus nisi di
catur q suspendere ab ingressu ec
clesie vel similibus ut laycus
Et ideo pt dici aliter, q pmo
excoīcari det excoīcacōne
maiori, non tn sollempniter, de
inde anathematisari, i· excoī
cari cum sollempnitate que
fit pulsatis campanis accensis
candelis et extinctis et pedibus
conculcatis xj· q· 3· debent Est
enim anathema excoīcacō que
fit cum tali solempnitate dicto
c· debent, et sic patz solucō,
¶ Scdo Noto q dicit deprehensus
fuit legitime atque conuictus possit
inde opponi, quia sufficere
videtur sola deprehensio in crimine
ad hoc ut puniri possit clericus
hoc xj di pspexit, et ·l· di si

Anate

quod diaconus et c. de his q
Ubi dicit q clicus in crimie captus
deponi debet ¶ Solucio ut dixi
d in nobili q° ho. vl hostis
p beram. c. huius que dt copula-
tum, deprhensio fuit ultime
atqz qvicty, dicunt q no suffi-
cit sola deprhensio in crime
ad hoc ut clicus pruatur, sed
requiritur cu hoc ut qvincatur
sola tn deprhensio suffit ad
infamia inducendam ff. de
ritu nup. l. palam § que in
adulterio, et sic intelligunt ca-
nones in qrui allegatos, et
facit quod not. j. de eo q. qui
duxit. ex lrad in j. glo. vel hm
hostis c. psbit alleta in qru
loquit cu crimen clici deprhen-
di a clicis ab epo missis et
coram vicinia publicat, tunc
eni reddit notorium vel no sit
locus inficiacoi, de cohi. cleri.
et mu. vra. et c. si. Vz si clicus
capi in crime a laycis, no ppt
hoc reputa qvicty ij. q. vij. lai-
ci, nec ex hoc veniet pruen-
dus, nisi ultime qvincat, ut
hic vn z in dicto c. psbit,
glosa supplet z qvicty, et hic
nota diginu ex hoc pz solu-
to, in hoc ecl dico, q cu clicus
deprhenditur in crime a laycis
layci non potunt com eum
recipi in testes ut hic in glo
pma, et not in dco c. psbit
z hoc ecl no
¶ Sed circa hoc Queo utru
laycus possit clicum deprhende
sive cape in crime, sine no
excoicatius, et ista questio
sepissime occurit, Et videt
q non, quia turbaus libta
tem clici vel in ipm manus
violentas iniciens excoicatus
est, xvij. q. iiij si quis suadente
de sen. exco. nuper cum alijs
qcor z h
¶ Glosa pma pz prm dicit
q possint layci cape clicum
in crime sine nota excoica-
cionis tn hoc faciat de aucte
suorum platorum, z ita innuit
q sine aucte platorum hoc
non possint In hoc tn dt
ffran. zabl. indubitatu esse
q eo quod clicus deprhensus
in crime prauti pt sine pena
excoicacois de sen. exco. cum
fortis potit detinei ecia
sine licencia plati, sz. lnia ta-
lis hri non pt, ut quia cli-
cus est in fuga, pt detineri
sine pena excoicacois, et sic
intelligatur decretal ut fame
z de sen. exco. que dicit cli-
cum posse capi p laycos
de mandato plati hm. Io. an-
dr. ff. de his que in frau-
dem credito. l. ait ptor ubi dicit
tn hcatur ut cualis detine-
at, q layci is h Guil. vaso
et alij. Ista ecl hic dicit ffran
de zaba, q regularit clicus
non pt capi nisi de manda-
to plati, tn citra mandatu
plati capi pt ne fugiat ut
crimen deleatur, ecl sine
nota excoicacois l. di. si quis
diaconus et c. de his q. lonam
di. psbit, In hoc tn dico q
qualitcuqz capiat layca cle-
ricum sive de mandato p-
lati sive non, si excedunt
in capiendo viz pungendo cli-
cum pugno aut alio modo
incurrit sinam excoicacois dicto
c. ut fame, Ex his iam
expedita glosa pma que
dicit, et in ea ibi admissi
sunt hoc dt quia ppt
solam laycorum deprhensionem
no veniet clicus pruendus

Et dixi . C . in 2a questione, et ibi
capite dicit illa lex, maritus
deprehensum in adulterio per 20
horas, et non ultra [?]
detinere potest, de qua lex . di
possibit, et ibi notorium fiat.
licet alias contra clericum non
possint layci testificari . j . de
testibus decreto, et ibi enormium
et in aliis casibus hoc possunt
etiam sine eorum auctoritate
deferri . ... c . iii . ff . permittit
secundum hostiensis, et etiam in hoc tertio
capituli possint, ad sensum
supra dictum. ¶ Hoc . ... etiam
licet ... c . ... similiter
restat videre, quod possit
iudex secularis punire clericum
depositum, in eo quod dicitur tradatur
sine per secularem compescendum
...

Questio ¶ Quod ergo utrum in hoc tertio
capituli requiratur traditio et
degradatio, ad hoc ut clericus
talis efficiatur de iurisdictione
iudicis layci. ¶ Et videtur quod, quia
iudex laycus non potest punire cle-
ricum nisi tradatur sibi . j . de verbo
significatione, novimus de penis . c . ij . libro vj°.
innuebat hostiensis, quod ista compescionem
de qua hic iudex secularis fa-
ciet ad requisitionem ecclesie . j .
de cle . exco . ministra . c . ij . sive
per ipsius traditionem et non aliter
per quod etiam intrudat ne
mores instigatur, dicto . c . no-
vimus, sed iudex secularis faciet
quod sibi videbitur ut dixi in
textu et c. ¶ Jo . an . hoc . c .
et illud . C . c . at si clerici, non
intelligit in degradato in quo
non est necessarium ut sequatur incor-
rigibilitas, sed statim talis fit
de foro seculari ut ibi dixi de
quo . j . de penis . c . ij . li . vj°
circa hoc intelligendum, dicit
in verbali depositione ita quod

valet depositus si permanet co-
tinue incorrigibilis punitur
per secularem potestatem, et ita non
prius nisi sit incorrigibilis. ¶ Cum
igitur post incorrigibilitatem est
necesse quod sequatur degradatio
probe hic dixit quod sit, dixit enim
super verbo licet, compescendum et
prius degradandum. Jo . an . dicit
quod sequi potest degradatio,
sed non est necesse, quia si post
depositionem tres monitus inge-
rendo se enormitatibus perdit
privilegium clericale, multo for-
tius perdit iam depositus, qui ad-
huc propterea monitus est . j . de
sen . exco . contingit . ij . et . c . in
audientia, nec hic dicit quod
tradetur potestati seculari, sed quod
secularis potestas eum compescit
vult ergo Jo . an . quod iste depo-
situs, et incorrigibilis persistens
post monitionem sine degradatione
efficiatur de iurisdictione layci
tamen est hic. ¶ Ex quo textu
habetur quod depositio valida cum
incorrigibilitate, sequitur habet vim
degradationis et traditionis
putat tamen ffran de zaba, requi-
ri omnia, quod per iudicem ecclesiasticum
declaretur clericum esse incor-
rigibilem, alias si coram seculari
exciperet de suo privilegio non
posset secularis cognoscere, an sit
de foro suo, de sen . exco . si
iudex laycus li . vj° . Vel potest dici
quod iste textus intelligatur quod
iudex secularis punit ad requi-
sitionem ecclesiastici, de cle . exco .
ministra . c . ij ut prius dixi, et tunc
eo ipso, quod iudex ecclesiasticus re-
quirit iudicem secularem, videtur
eum tradere curie seculari, et hoc
nota. ¶ Ex his concludo, quod in
casu tali, non requiritur degradatio
sed sufficit valida depositio, et si
ex post depositus fuit incorrigi-
bilis

pinet per iudicem secularem
declaratione, vel requisitionem iu-
dicis ecclesiastici precedente, hoc cum
ius clericus sit de iurisdictione
iudicis secularis
¶ Glosa ultima primo not. et
dat iiii or generalia. 2o facit gratia
3o ponit solutionem distinguendo
et in ea ibi honoratus, ubi pri-
mo suspendi et excommunicari, deinde
deponi, glosa soluendo dis-
tinguit, quod prosequens ut in
ea, et ibi debet deponi ista
depositio de qua hic communiter
sit sermo, est depositio valida
ab ordinibus, seu de gradibus
ecclesiasticis eorum qui sunt in sacris ordi-
nibus, et hec facienda est a
proprio episcopo, assistente sibi tanto
numero episcoporum. Si vero depo-
nendus non est in sacris sufficit
sententia proprii episcopi, sine aliorum
presentia. Et sic depositus si fuit
in sacris, tenetur dicere horas
canonicas, quia obligatus remanet,
ad ea que sunt onerosa
non licet, hoc dominus vobiscum
et similia verba, que ad digni-
tate ordinis pertinet secundum wil-
hel. Item sic depositum episcopus
non potest restituere, sed solus papa
l. di. c. i. et ii. q. vi. ideo, et
dist. c. at si clerici, et ibi
ad audiam et c. de rest. spol. o-
lim, et ibi a contumacia et
in hoc dico quod contumacia tanto
maior vi, quanto ex re minori
consurgit, ita not. Io. xcvi
di. duo. In fine ex ista glo-
glosa que singularis est non-
da, habet modus procedendi contra
criminosos et etiam contra contumaces
quod hec notare habent episcopi et a-
lii iudices, qui habent auctoritatem
alios puniendi etc.

Quia Ue- Hec glosa
sic summat

per rescriptum impetratum quam violenter
occupaverit. io. qui sciens successit
in vicium. Et Goffridus Card. sic
summat per rescriptum impetratum
contra occupatorem ecclesie, quod etiam
successor occupatoris viciosus
primo ponit questionem. 2o solutio
et mandatum, ibi precipimus
¶ Casus in tunc etc. Quidam
nomine W. per violentiam occu-
pavit ecclesiam quandam clericum
per nomine Capellanus dictus P.
impetravit literas contra dictum W.
super dicta ecclesia. Tandem illo
W. mortuo R. clericus eandem
ecclesiam est ingressus. ¶ Dubita-
batur utrum ille R. per literas
impetratas contra predictum W. super
illa ecclesia posset conveniri.
Consultus papa precepit. Et secundum
formam predictarum literarum inter dictos
R. et P. coram eisdem iudicibus
procedatur, sicut inter dictum P.
et vero W. si viveret procederetur.
Re. lra. dicebatur ab ipso
P. qui contra eum impetraverat
defunctus et sic extinctum erat
rescriptum quo ad illum, quia
morte omnia solvuntur in auten.
de nup. § deinceps col. iiii
precipimus. Et hoc dicit Bernardus
Goff. et Hosti. hostis et Egi.
procederetur ex vi huius rescrip-
ti, si prius expirasset, aliter
dixisset respondendum et est
si. C. de offi. dele. cum in fine
Hostis dedit dicta etiam glosa
literarum a P. contra W. impetra-
tarum sicut ista facit pro
littera glose vivet sub termi-
nare.
¶ Ex lra huius c. colligitur
tertius ista petitio, quod per rescriptum
impetratum contra violentum, conve-
niri potest successor, qui in vicium
succedit, ut hic casus singularis
et est hoc singulare dictum
cum regulariter rescriptum non

15

extendatur ad futura. C. de rescrip.
l. fi. et Gof. quod hoc possit fie-
ri examinabo circa glosam que
se circa hoc occupat.
¶ Ymmo tamen circa glossam. Quero
supposito isto, quod per rescriptum
impetratum contra violentum
possit quem successor ipsius
Item una causa inchoata contra
violentum scilicet spoliatorem
continuabitur contra successorem in
illius prelature ubi mansit cum
predecessore, dicitur. Ymmo quod nullo
modo, nisi si in causa cepta contra
superiorem esset iam conclusum
ita quod non restaret nisi ferre
sententiam, ideo tamen ferret sententia contra
successorem. Non enim succe-
dit in eadem instancia, cum esset
interdictum non, ut sit personale
ff. de vi et vi arma. l. j. § fi.
plt, ymmo, et si aget reali
actione, oportet quod contra no-
vum possessorem intentaretur
nova actio, ar. op. ff. de
peti. here. l. pl. Et sic glossa
dicit Io. an. litteram. c. Quamvis in-
telligendo, quod iste impetrans a
capite lite incipiat contra
successorem, ymmo et plus.
Ymmo quod si sententia sit lata pro
aliquo et post sententiam moriatur
reus, qui condempnatus est ad
restitucionem ecclesie et interim
alius institutus vel aliquid alius
appareat, qui velit aliquid
dicere contra sententiam, non manda-
bitur sententia execucioni, nisi illo
vocato, et saltem summaria co-
gnicione vel examinacione pre-
missa, ar. ff. de re iudi. l. a
divo pio § si. ternimus. et de testi-
bus. venientes ij. sum. Ymmo ar. de re
iudi., quod ad consultacionem infra
etc. Vult gl. Ymmo quod causa
cepta, non continuabitur cum
successore sed oportet a capite de novo
incipere actionem, hec tamen glosa

Innocentius intelligenda est, salvo
eo quod habetur in. ut lite pen-
den. l. et in li. vi. ubi dicitur. Si bene-
ficiatus contra quem super beneficio li-
tigatur, decesserit, si alius lite pen-
dente cum superstite fuit electus,
non valet electio. ¶ Si vero ali-
qui quorum interest ad defen-
sionem velint admitti, in co-
tractu in quo erat causa, admit-
tentur, et ita ibi est singularis
casus, ubi fit continuatio cum
successore. Isto iam habito
quod laudat litteram. c. Quamvis
accedo ad glosam. c.
¶ Pro cuius introductione po-
situm contra litteram, videtur enim
quod successor non possit quem
per rescriptum contra predecessorem
impetratum, quia rescriptum huiusmodi
est personale, et ita non extē-
ditur ad personas non expressas
C. de offi. dele. p. et. Item
quia rescriptum non extenditur
ad futura C. de resp. c. fi.
in alle. gl. videtur quo hic
possit quem successor. Vls
solvit hoc, dicendo hoc speciale
hic in odium violenti, et succe-
dentis in vicium. Ymmo tamen argu-
it successorem quem posse
sum non in littera expressum,
et alle. inj. no. alle. tria in
contrarium et solvit, quarto ad hanc
decretalem respondit, quinto dat
aliam responsionem, et in ca.
ibi posuit ins. ibi amoto
ab eo etc. dicit tamen Innocentius
tam illud speciale ex vigore
illius clausule vel melius faciat
in. ti. pro. dilecti, et ibi decre-
talis epistola hoc vult dicere quod
rescriptum datum ad aliquas con-
sultacionem censetur epistola, si-
cut gl. iura reliqua trahuntur
ad similia, sic et ista rescripta
sed in hoc. dicit Io. an., quod legis
trahatur ad similia quia adiuris

diffinitionem, uel tamen quo ad iu-
risdictionem delegati alia p(ro)se-
quere ut in ipsa glossa ibi ad
finem alii dicunt
¶ Solucio ergo glose quo ad
ista contraria, et alia consimilia
fundatur in hoc, quod iste est ca
sus specialis in omnium
succedentis in vicium violenti
scienter, quia iste scienter
successit in possessione viciosa
¶ Sed quia vi quod huius specialis
tas, non sit inducenda contra
tot rationes Item iste succes-
sor, licet scienter successerit, non
tamen per hoc tenetur interdicto
unde vi, quia tale interdictum
datur solum contra occupatorem
violentum vel mandantem vel
ratum habentem, non autem contra
successorem similem, ff. de vi et
vi ar. l. i. § i. pelt., quo ergo po-
terit conveniri successor rescriptu
impetratum, super interdicto
unde vi, Apparet ista contraria, et ea
que predicta sunt dicta, hec c. le-
gitur alio modo, et dicit glosa
in fine ibi alii dicunt etc., ita
unde quod iste conveniri ex vi
secundi mandati, et ideo primi
per quod fuit extenditur primum,
dicunt cum quod per formam
non potuit procedere iudices
isti, contra successorem, et ita
intelligitur huiusmodi hoc c. per ista
littera, facit verbum percipimus
in littera, nam cum dicit respondens
quod quidem verbum percipimus
capit mandatum novum
quod percipit, et hec littera
non patitur aliquo de premissis pre-
dictis, quia bene potuit papa
extendere rescriptum contra iste suc-
cessorem, tamen potuisset dare
rescriptum novum, ¶ Contra hanc
tamen litteram facit unum licet sicut
ubi ipsa mandat procedi contra
successorem sicut processum fuisset contra
vi. si viveret, modo constat quod
contra ... si viveret fuisset processum
ex vi primi mandati sine rescripti
ergo et contra istum successorem procedi debet
vigore primi rescripti, ad hoc tamen
respondetur tenendo illam lit-
teram, quia hic sicut non est
sciendissimum i. non dicit omnem
similitudinem ut hic deducit
Iohannes Cardinalis Quamvis hec littera
importat contrarium in dictione sicut
¶ Item per eam hec decretalis
est intellectus fructus, ex quo vi-
gore primi rescripti nichil posset
attemptari, et ergo istam litteram
omnino omisit idem, Iohannes et dicit
cum glosa, quod iste conveniri
per primum rescriptum, et non ex
vi secundi mandati, et ponit dicit
quod conveniri interdicto unde vi
tamen quod successor universalis
Certum enim est quod interdictum
unde vi datur contra universalem
successorem ut ff. de vi et vi
ar. l. i. in fine, et nota glo-
sa de resti. spolia. cum ad sedem
ecclesia enim est quedam universi-
tas ut probatur in dicto c. cum
ad sedem, ¶ Sicut ergo per actionem
intentatam contra predecessorem
qui beneficia erat obligatum
conveniri successor, ut ii. q. i. delata
ubi casus ita iste successor
viciosus potest conveniri, qui se intru-
dendo in ecclesia fit successor
universalis illius de defuncti
et non sit melioris condicionis
occupator quam non occupator
de probe eum qui bonus est
procedit hoc maxime, quando
intelligitur istum ingressum
fuisse eciam non ex aliquo
titulo, set quod estimando se ad probat
possessionem defuncti, quod verbum
ingressus, dicit tamen Iohannes idem
esse si cum titulo vicioso ingre-
deretur, quia censebitur quod uo
titulo, habebitur pro successore
universali Sed ergo potuit respondi

glosa ista, quod iste successor que-
uitur, vigore proprii rescripti, et
non sui mandati, et hoc sonat
casus summarius, quem quidem doctor
ponit, et hoc de ista materia

Cum venissent.

Breue est, et ideo non summatur
po. c. de resti. in integrum. Cum
venissent, Queritur ad cap
in textu, breuiter hic dicitur
quod cum oritur questio de priui-
legijs Romane ecclesie, non
debet de ipsis alius iudicare
nisi solus papa, Hec littera apli-
ce sedis i. ab apostolica sede con-
cessis, vel i. concessis ipsi sedi, et
dicit glosa

Nota tamen hoc, quod dum oritur
questio de priuilegijs sedis apostolice
nullus debet illis iudicare preter ni-
si papa, quod declarat Io. an.
bo. cum plido. Et tunc queritur cum
priuilegia valeant, vel non,
vel an concedi potuerunt, vel
non, vel de interpretatione du-
biorum ibidem contentorum, solus
papa habet de hoc iudicare, Et
con hoc est c. de postula. pla-
c. i. l. vi. nec valet Ubi habetur
quod legatus interpretatus fuit ma-
datum pape

Solucio notatur ibi in glo-
, dicit tamen Innocentius quod ille legatus
fuit pape, et tamen pape utiliter
agebat, tamen ratum esse debu-
it factum ipsius, sed host. dicit quod
illud fecit de speciali mandato
uel vice domini pape, quia postea
ratificauit, Et ad hec vi-
de quod omnino papa non possit iudi-
care de priuilegijs apostolice se-
dis Quia aut illa priuilegia
sunt concessa alijs concessio
aut ipsi Romane ecclesie, Si
alijs tunc non potest de illis iudi-
care, quia sic iudicaret ipso
facto, Si Romane ecclesie, tunc eciam
non debet iudicare, de illis quia

sic iudicaret in causa propria, sed debet
alijs committere Glosa hoc du-
bium soluit, Et primo reddit
racionem dicti, 2o ponit questionem
in qua allegat pro et contra et
soluit, 3o format obiectionem
quam soluit, Sed dicit et idea
l. vlt. legem imperatoris solus
imperator interpretatur, et ibi
latur vbi dicit quod de conditione
natiuitatis iudices layci nec
principaliter, nec incidenter possunt
cognoscere, sic vi. quod eciam alius
a papa non potest cognoscere de
eius priuilegio, eciam incidenter
ita vult glosa arguendo, hic
cum dicit, arg. contra ij c, et ibi
dictis sed viij. Io. Cal. et
Goff. idem. Inno. et host.
et ibi accipimus vbi iudex
facit sibi exhibet priuilegium
dum alta po dicit priuilegium
falsum, et ibi Ecclesie sue et
vnde sed host. quia non est
dominus de donaco. c. ij. fal-
sed host., quod quamdiu papa viuit
dominus dicit, et potest mutare
quadrata rotundis, et omnia
disponere, tamquam dominus sal-
ua violacione fidei, Et tunc
vere loquendo ut dicit Io. an. nec
ipse papa, nec alius prelatus est
dominus xvj. q. i. c. vlt. de preb.
c. iij. vers. nec pape licet aliena-
re xij. q. ij. non liceat pape
nec successio habet locum in
ecclesia dei, de filijs presbi. ex
tu suisse, potest ergo esse iudex et
testis, sicut vnus de collegio
in causa collegij, maxime
quia non est presumendum quod
ipse vicarius dei aliter iudicet
quam ipse deus esset iudicaturus
arg. ij. de ap. nouit Caueat
tamen quod iniuste iudicet, quia sibi
terribilis est quod pti. vo. q. iij.
alios sed Io. an. Infine hu-
ius hoc ergo dubio quo quis iudi-
care possit de priuilegio pape

con

ff. sty. l. thesaurus regis ubi publicus census reponitur

glosa ista, ponit varios sensus
¶ Et primus est, quod principaliter
alius non iudicat de tali, sed inci-
denter, Et si incidenter in causa
queratur, an privilegia sedis
apostolice sint vera vel falsa, aut
si queratur utrum inmant
tamen, potest tunc cognoscere iudex
et eis non obstantibus iudicare
super questione sibi proposita ¶ Alios
dicit glosa, quod si verba privile-
gii sint clara, ita quod appareat
de mente concedentis, potest iudex
de talibus iudicare, secus si obscu-
ra, quia tunc illius est inter-
pretari cuius est condere, et sic
debet intelligi c. hoc, et hoc
approbant Vin. Ho. Jo. an. Goff.
Innocen. et Hostiensis, unde dicebat
Goff. Ubi expresse apparet quod
privilegium continuit vel non, sed
tamen subreptionem recipit, tunc
tam ordinarius quam delegatus
potest iudicare de privilegio
et cognoscet per ea que dixi
de privilegio si supra li. vi[?], et iste
est verus intellectus tre c.
huius ¶ Dicunt ergo quidam quod
aut dubium est de privilegio aut
de privilegiato, primo casu loquitur
est ... decretali ¶ In secundo non
non, quia inferior cognoscere potest
utrum ille sit privilegiatus qui
exhibet privilegium ut dictum
est, et hoc tenendum de ista
materia ¶ Idem tamen glosa ponit
alios modos, quod textus iste intel-
ligitur de privilegiis concessis Ro-
mane ecclesie, quia de alio
que concedit Romana ecclesia alius
iudicat
¶ Ultimo vult quod semper de
privilegiis apostolicis nullus iudicat
nisi tanquam delegatus ipse ¶ Sed
verum est quod prius dixi

secundum doctores ibi allegatos ¶ De
hac nota materia, quo quis in
causa sua sit iudex, nota in
c. viij. si quis erga [?] de male
c. j. de verborum significatione, de
penis c. j. li. vi. Ex quibus
iuribus colligitur quod si iniuria
spaliter tangit prelatum non
potest excommunicare aliquem pro
tali iniuria, Ubi tangit ecclesiam
potest, Nam episcopus est iudex
in causa ecclesie sue, nec tunc
ipse dicetur iudicare in causa
propria sed in causa ecclesie cuius est
procurator etc. Sequitur

Novit ille

Examinat
laicus racione peccati et iurare
periurii vel pacis fracte, coram
ecclesiastico iudice conveniri vel
sit iudex ecclesiasticus est compe-
tens inter laicos racione peccati
et post huius c. de offi. dele.
novit j. de ap. novit, divi-
ditur autem diversimode, Hostiensis
cum dividebat hanc decretalem
in tres partes, In prima excu-
sat se papa, ostendens quod non
intendit iudicare, de feudo
sed de peccato in 2a ibi non igitur
ostendit quod rex non debet peccas-
sum suum in iniuria reputare
et hoc probat diversis exemplis
et testimoniis scripturarum, in
3a ibi ne igitur probat quod ipse
papa non debet hoc dissimulare
et concludit ut etiam sit rex
quod nisi ~~indicabat~~ obediat papa
mandabit legato vel contra ipsum
procedat secundum tradita sibi forma
¶ Sed Fran. de zaba[?] dividendo
dicit quod primo respondit racio-
nibus, quas faciebat rex francie
ostendens ad se pertinere cogni-
cionem de qua in textu, secundo con-
cludit ibi ne igitur ipse sumus

Nota quod quis iudicat de privilegio ipse

-ssima in duas. Nam primo os-
tendit ad regem non ptinere
cognicionem, quod ipsa non cognoscat
sed probat multis racionibus ad se
ptinere cognicionem ubi non igi
¶ Casus vero in titulo etc. Rex

casus iste
post prima
glosa

francie et rex anglie super
quadam discordia, qua inter se
habebant occasione feudi co-
tatu pictavie composuerant ad
invicem et compositio illa firma
fuit hinc inde iuramento firma-
ta Tandem rex francie non
obstante iuramento venit contra
illam composicionem occupando dic-
tum Comitatum Rex vero an-
glie sepe monuit eum ut
composicionem servaret et pacta inter
eos inita Sed cum desistere
nollet rex anglie denunciat
quod ecclesie hoc dominus papa in-
tellecta huius denunciatione
quia rex ffrancie veniebat
contra pactum pacem et pacis
federa iuramento firmata, cum
ad ipsum ptineat corrigere de
peccato quemlibet xpianum Et
ideo scribit prelatis francie super
hac materia Et primo inducit
contra regem illam auctoritatem evan-
gelii, si peccaverit in te frater
tuus etc. ex qua ostendit se
teneri procedere contra regem secundum
evangelicam formam, nec per hoc intendit
tollere in aliquo iurisdictioni
regis derogare, et quod non inten-
dat iudicare de feudo. sed de
peccato illius cuius censura ad
ipsum spectat ¶ Tandem ostendit
quod ipse rex non debet sibi adi-
iuriam reputare exemplo
valentiniani, et aliorum Impera-
torum, per hoc ostendendo quod ad
ipsum ptinet corrigere quemlibet
de peccato, et pacis federa reformare

Insuper committit causa ista
eundem abbati qui de plano
de querimonia illa cognoscat
Et si rex francie huiusmodi non
acquieverit, precipit eundem le-
gato ut contra ipsum procedat secundum
traditam sibi formam Ce-
tera ignorat scilicet deus qui est cog-
nitor secretorum xxxv di
erubescat et .i. continebat co-
ordinem, ipse rex nec velit ut
ex predictis presumat de presumpto
mandata impedire sequela
in antiqua, nec iurisdictionem
apostolicam non sufficiamus expelle-
tur alienam usurpare velles
quod non debuit concedi secundum
Jo. an. in evangelio mathei xviii
si peccaverit ii. q. i. si peccaverit
in te .i. te sciente vel secundum hostiensis
in te .i. in dampnationem tui si
hoc celaveris, si non moneris
si non monitione non proficiat
ecclesie non denunciaveris vel
qui offendit et ledit te ut
innuit sequentia, frater .i. quilibet
xpianus xi. q. iii ad mensam
corripe ostendendo peccatum suum
et monendo ut desistat et
peniteat, solum cum hoc non
adhibeat testes probari non potest
nisi per iuratum moneret secundum
hostiensis audierit desistendo a
peccato, fratrem .i. animam fratris
tui duos .i. tui et alterius tu
.i. tui et duorum adiectorum
verborum .i. omnis probacio admo-
nitionis facte ad penitentiam pro
agendam ff. de testi. in omni
dic .i. denuncia. ecclesie .i. prelato
non audierit super et apostolus hoc
ipsum exorcizavit et sic excom-
municatus stetit secundum hostiensis sicud
ethnicus .i. gentilis et dicitur
ab ethnos quod est gentilis secundum

huius et in hoc dico, quod hic, sed
non dicat omnimoda solitudinem
loqui cum liceat cum gentilibus
sed non cum excommunicatis xi. q. iii.
cum excommunicato, publicanus .i. pub-
lice peccans paratus presumitur
de iure illis qui non quasi
diffugia de restitu ipso trac
et eiusdem de presumpcione nullus
correctione .i. admonicione, dicit
eccle .i. nobis petens iusticia
ut sequitur, Ex hoc colligo
quod auctoritas clavium si peccaverit
etc. extenditur neque ad oc-
culta sed eciam ad manifesta ipse
Rex francorum sufficientem hoc
ideo dicit, quia iam proposuerat
quamdam excepcionem qua non
permittebat examinari, nec
super ea conveniri ubi iusti
racionem puta quod leccima moni-
cio, non precessit vel denuncia-
cio, non processit vel alia qua-
tor sit cumque vel aliam qua-
cumque iusta etc. ad ipsum Rege
francie q. d. non ad nos iuri-
dicio quo tamen quod domini ut
pares .i. alii vasalli iudicare
debet secundum premoniciones sed ratione
intendimus peccato .i. viola-
cione pacis et iuramenti vel de
peccato commisso in Regem anglie
censura .i. cohercio possumus
et nullus alius in quemlibet
et ideo dicit hoc specialiter similem
ut C. secundum hos. Non igitur hic
probat exemplo, lege et racione
quod ipse potest cognoscere, et quod Rex
debet se in hoc submittere Ro-
mane ecclesie, iniuriosum quippe
nemini facit iniuriam, qui uti-
tur iure suo, de elec. cum eccia
§ .j. quittit tamen suo capi-
ti xvi di. c. j. cum valentinia-
nus induceret eorum imperator
nedum Rex legatur Romanum
di valentinianus cui antisti-
ti, neque ipse sincere .i. pure,

capita dicit pe, in principe nil
plenitudinis quam humilitas videri
tantum morem, submittamus .i.
submissa esse ostendamus licet
probat statum litteram cuius expri-
hominis ac si diceret quod non sit co-
sideranda dignitas sed persona
Et per hoc patet secundum glossam excel-
lencia sacerdotalis respectu re-
galis, quia nullus clericus sub-
esse potest personaliter imperatori
Imperator vero et ceteri principes in eo
quod peccatores personaliter subsunt
cuicumque simplici sacerdoti de
pe et remis. omnis etc. unde no-
tat pe. Imperatorem convenari
posse a quocumque episcopo in cuius
diocesi consistit nec illud indu-
cit legem descendisse forsi-
tan ex persona matris sed
Jacob petitor de quo in
videbatur, cum favorabiliores
sunt rei quam actores ff. de
re iur. l. favorabiliores, incoa-
litis .i. ante litis contestacionem ut
cum lis contestatur, circum-
.i. elapsis induciis datis ad
deliberandum, peroratur recitatur
per allegaciones, antistitis .i.
episcopi diocesani, illico .i. statim
cum summonitus, cum actis cause
Cum enim induceret racionem, ex
deo quod dixit beato petro, quodcumque
ligaveris etc. dicta de vero
.i. ad idem dicit xv. et l. q. vii.
Si hunc petrus, licet autem hic
diceret, quod dato quod alias cognoscere
non posset, sed racione quali-
tatis ipsius facti potest scilicet pacis
fracte et periurii religione
sicud dicatur violata, ptime
de eo quod pe. c. ult. li. vi.
discordiam quae eum pater
iudices ad arma proced. quod
potest sua iurisdictione compescere
ff. de usufruc. l. equissimum
dissimulacione, dissimulacio

est peccatum mortale in prelato, ad hoc de treu. et pa. c. 1. et p-dicto in antiqua dicebatur di-lecto filio abbati Cesarien. et tunc sic sequitur Idem abbas etc. Idem abbas no-minatus in sentencia obmittat supponendo terram regis fran-cie interdicto de ap. nouit de offi. lega. nouit etc.

¶ Noto primo ex prin. c. quod iurisdictio ecclesiastica et secularis debent sibi inuicem fauere non contradicere nec una aliam vsur-pare, aut minuere, ibi Non enim putet aliquis etc.

¶ Secundo noto auctoritatem euangelii Si peccauerit in te frater tuus etc. ex qua auctoritate collige formam denunciacionis euangelice ita viz. ut primo precedat cor-reccio, et admonicio fraterna, quo uero hoc sit intelligendum si peccauerit in te dixi c. in textu

¶ Tercio noto ex lra casum in quo quis est testis et de-nunciator, quia denunciator euangelicus computatur in numero testi-um ibi duorum uel trium etc. sed denunciante computato, alias lra non posset stare in veritate nisi denuncians computaretur

¶ Quarto noto hic quod publicis peccatoribus volentibus se cor-rigere, non est communicandum, sed quod vitandi sunt, ut infideles ibi sit tibi sicud ethnicus etc. in hoc tamen dico quod talibus non est communicandum, postquam fue-rint excommunicati ut dixi in lra, alias posset quis sine peccato publico peccatori communicare dummodo non in crimine, c. cum excommunicato

¶ Quinto noto quod quilibet xpianus dicitur frater, alter alterius ibi frater tuus. c. xpianus et de multiplici fructu not. de spon-sa. Solucio

¶ Item noto quod cognicio de feudo pertinet ad dominum feudi, de hoc c. c. ceterum

¶ Item noto quod possumus ar-guere, ab exemplo ibi cum valentinianus etc. quia ita facit hic papa assumendo exemplum valentiniani imperatoris ad ostendendum intentionem suam

¶ Item pretextu. Noto hic quod racione peccati, quilibet laycus subi-citur, iudicio ecclesie et postmodum ipse, qui racione peccati habet cog-noscere. et dicit lra ibi nullus sane mentis ignorat quod ad officium etc.

¶ Item noto, quod cognitio de iuramento et de pace violata pertinet ad ecclesiam, et hoc quia peccatum est iuramentum vel pacem initam violare etc.

¶ Ultra materiam glosarum c. huius, circa lram ipsius duo sunt examinanda, primum est, de hoc quod racione peccati iudex ecclesiasticus potest adiri per laycos. ¶ Secundum est de materia istius denunciacionis euangelice Si peccauerit etc. de ecclesie etc.

Alia uero littera facile potest colligi ex littera et dixi alia in textu

¶ Ad euidenciam primi intellectus pri-mi posset aliquis multa oppo-nere contra lram Quia si occa-sione peccati potest semper accedi iudex ecclesiasticus sicut papa, facile erit omnem causam deuol-uere ad iudicem ecclesiasticum, potest enim quilibet dicere de aduersario quod peccat non reddendo suum sibi, et sic tolletur iurisdictio secularis ex toto, quod esse non debet per lram et c. qui filii sint legitimi, causam

& causam

¶ Solucio agens coram iudice ecclesiastico racione peccati, ut li-bellus concludat et ipse audiri mereatur, oportet quod exprimat aduersarium facere contra conscienciam

In glosa, ex hoc, in fine uero, sed tamen generalem prelatum sicut papa secundum Jo. an.

ea ppt, cu hoc no sit facile
pbare, non sp accedet ad iu-
dicem ecclesiasticum sm ffran
¶ Item non semp quicunq
obligatur, licet no satisfa
ciet, dici facere con consciam
quia interdum ignorat vel
putat sibi hoc licere, ¶ Item sm
Innoc non sufficit ad con-
cludendu adusariu peccare
pbare, q rem alterius retine-
at, quia potest dicere, q eam
teneat legitimo titulo, et ideo
non sufficit dicere laijco, dne
iste peccat, quia tenet rem
meam, peto ipm cohercerj
et ita ista dicta, et similia
non concludunt, Vecz si al
legaret aliquid q nullo mo
fieri pt, sine peccato, Et si di
cat iste adulterat, iste perie
rat, aut aliquid consile, tunc
eu posset adiri ecclesiasticus iu-
dex, quemadmodum hic diceret
rex anglie, con rege fran-
corum, hoc de isto, veniendo
ad 2m, In eo q hic dt, Si pec
cauit in te frater tuus 2c, usqz
ibi, dic ecclie
¶ Quero etiam hoc utrum qlz
teneatur ad huiusmodi denunciacio-
nem sub peccato mortali, et quis
modus procedendi in tali denun-
ciacione

Questio de ista denunciacione

R

¶ Pro intellectu huius materie
aduertendum est, q sm doctores
denunciacionum alia e euangelica
alia iudicialis, Alia canonica a-
lia regularis, Euangelica dicitur
illa, de qua hic loquitur lra
et dicitur euangelica a ca efficiente
siue originali, quia ab euangelio
traditur, ¶ Iudicialis uero dicitur
respectu modi procedendi, q
in ea proceditur iudicialiter
Canonica dicitur quia a canonibus
dependz Regularis uo dicitur
oblecti scz personarum inter
quas habet locum viz inter regu-
lares personas Ad canonicam
tenentur prelati, et qualz alius
admittitur, et pt fieri coram
quolibz presidente in cane
n q. L. si peccauit Ubi de hoc
et j. de testi in omni, dicit
h Jo an, q nullus ad istam
denunciacionem necessario tenetur, nisi si-
cut ad alia pia opa, nisi illo
ad quem racione officij vel
cure hoc ptineat xxiij q.
iiij duo, Et sunt prelati respe
ctu eorum subditorum, ¶ Ad hanc
denunciacionem omnes admittu(n)tur
etiam infames et mulieres
dummodo non perseuerat in
crimine, nec p excepcionem et
cauillacionem sunt repellendi
non enim refert, quis de-
nunciet, dum tm anima salue-
tur j. de uerborum significacione quemadmodum
hiis, Sz quis sit effectus
huius denunciacionis, dico q
ille, ut peccator peniteat,
non ut officio uel beneficio
priuet, nisi retento ordine
uel beneficio penitere non
posset de tempo. ordi. c.
vlt, tunc enim p consequenciam
licz non directe priuatur, scz
quia aliter penitere no pt,
Hanc denunciacionem debet prece-
dere dupp monicio ut in lra
prima pbat p monetem viz
medio ipius mandato ut
dixi. vi. in textu, ¶ Scda p mone
tem ? alium testem j. de testi
in omni, Et ista etiam locum
generaliter habet in foro ecclesiastico
et in peccato, non omne occultum
sz quod pbari pt, quia omno
occulta sunt in iudicio dei
vj q. j. si non omnia Et ca-
ueatur denuncians q pec
catorem conuincere possit, q
ei etiam si esset verus non

creditur, vij. q. ij. si tu et c.
placuit, et hoc de evangelica
denunciatione. Sed denuncia-
denunciatio iudicialis — cio iudicialis est duplex, quedam
cui est publica, quedam privata
publica est, que competit ex
officio puro et mero, in qua
non requirit monicio, sed iudex
ex officio suo, et per denunciacio-
nem suorum officialium procedit
et hec locum in notorijs tantum
xxxv. q. vij. episcopus in synodo
privata vero, competit lese parti
sive intersit interesse. Et ista
que in foro civili de plano
expeditur, eciam si non preces-
sit monicio, vel quia ille qui
opprimitur, non potest agere, vel
quia est superior vel prelati sub-
ditus. In foro autem layco se-
quitur monicio, vel hec ipso
Nam licet hic ipsa permittat
de evangelica denunciacione, de
nunciacione tamen istius regis An-
glie fuit iudicialis privata, et
necessaria fuit monicio. Et ista
dicit per Jo. an. quod licet iudex
ecclesiasticus denunciacionem evan-
gelicam factam per laycum
et de layco indistincte admit-
tere debet, istam vero non debet
admittere indistincte, quia non
nisi in defectu iusticie vel
si crimen de sui natura est
ecclesiasticum vel racione pacis
aut iuramenti vel quia obli-
gacio est naturalis tantum sed in. immo
quod est dictu pessimum,
et semper nondum vel si hac
opponit miserabilis persona et
oppressa. C. de pactis qualiter
et lxxxvij. di. per totum,
alias si indistincte admitteret
huiusmodi denunciacio per iudicem
ecclesiasticum periret temporalis
gladij iurisdictio, et omnis causa
per hanc viam deferretur ad ecclesiam

Et in ista denunciacione ad hoc
agitur, ut res restituatur, sive
ut lesus fructus indempnitas, et
examinatur de plano, et ter-
minatur, in ea ut hic differt
autem ab evangelica, quia ad
hanc non admittitur, nisi lesus
secus in evangelica ut dixi supra.
Canonica — Canonica denunciacio eciam
est duplex, quedam specialis alia
generalis. Specialis competit illi
soli cuius interest ut contra suum
prelatum vel suum ecclesiasticum
subditum, et fit ad hoc ut
quis de beneficio suo removeatur
xvj. q. vij. filijs, et C. de offi-
custo c. j. in fi. et requiritur in
ea triplex monicio ut hic
dedicat Jo. an. Sed generalis et
publica fit cum agitur, de
matrimonio dissolvendo vel eius
impedimento, de sponsa, professa
etc., et hanc iudex prosequitur
ex officio, si denuncians eam
prosequi detractet. Infra. de spon-
sali in tua. Et differt ca-
nonica denunciacio a iudiciali
sicut species a genere iudicialis
enim potest esse coram iudice lay-
co et surgit eciam a legibus
civilibus, non tantum a canonibus
sed canonica solum a canonibus
est prodita, et fit solum coram
iudice ecclesiastico. Et est tercia
denunciacio, per quam subditus
cuius interest denunciat prelato
criminosum vel per quam prelatus
procedit contra subditos, de hac
loquitur infra. de accusa. c.
super hijs, et per hanc, propter
crimen removetur quis a beneficio
sed non deponitur dicto. c.
regularis — super hijs etc. Regularis vero
denunciacio, expedit secundum
diversas instituciones religiosorum
de plano et simpliciter, nec
contra eam appellatur, infra. de ap.

ad iniuriam et c. reprehensibilis
et per hoc patet in materia dementiarum
num, de qua hic solent recitare
doctores, de hac materia habetur
etiam in Speculo de dementia
§ iii. v. ut autem, alia materia
tangit glosa, Glosa prima tan-
git casum in textu, ¶ Glosa
secunda primo probat papam non
habere utrumque gladium, allegans
vi iura, secundo tenet contrarium
et his remittit, Ex eo enim
quia hic papa dicat se non
iurisdictionem Regis Francie per-
turbare, aut minime eum ipse
etc. Glosa primo colligit quod etc.
et in ea ibi causam ii. ibi
si videt Clemens cuius hec glo-
sa fuit, dixit ego credo quod
papa sit maior Imperatore
ut sequitur in glosa etc. et
ibi exempla Luce xxii. et
plene exponuntur hec verba
in extravaganti Bonifacii unam
sanctam, ubi etiam ad hoc probandum
inducitur illud Jo. xviii. con-
de gladium in vaginam, In
fine et xc. di. quoniam et
de sponsalibus c. ii. iii. glosa
¶ De hoc ergo dubio utrum
papa habeat utrumque gladium
sive utramque iurisdictionem tempora-
lem et spiritualem, quidam dicunt
quod sic licet multi dissentiant
Et pro hoc persuadent multis
rationibus Et primo licet sic In or-
be terrestri videtur esse unus
princeps, sicut est in celesti
quia mundus inferior regulatur
a superiori sive ad instar su-
perioris primo metheororum sed in
celestibus est unus princeps
omnium, et ergo etiam unus debet
esse princeps omnium et in omnibus
in orbe terrestri, Unde ex proposito
posito arguitur, quod talis
princeps debet esse ecclesiasticus
c. ipsi. Racio quia Iudex ec-
clesiasticus bene est capax iu-
ris secularis sed non econverso
d. c. decernimus, et ii. c. qualiter
Cum ergo non possit dari ali-
quis iudex temporalis qui sit
unus princeps, habens utrumque
gladium ergo talis erit Iudex
spiritualis scilicet papa, Ad idem
facit, quia regimini unius
competit quod sit unus princeps
xii. methaphisice, quia mala
est pluralitas principantium
unde quod equo, sit ergo unus
princeps, et non potest dari
alius quam papa ut prius
¶ Item quia iurisdictio ab
inicio mundi fuit tradita a
deo, et post diluvium succes-
sit Noe, deinde reges et
alii de quibus in veteri testa-
mento, Sed tempore gratie evacua-
ta est lex veteris testamenti
Christus autem habuit omnem ple-
nitudinem iurisdictionis quam
transfudit in petrum et suc-
cessores eius ut dicit Inno-
centius in c. ii. licet, Similiter
et alie raciones de quibus
in extravaganti unam sanctam
per quas concluditur, quod papa
constitutus est ut est vicarius
Christi habet utramque iurisdictionem
sed exercicium habet Imperator in
temporalibus ab ecclesia concessum
quia non fuit conveniens
ut ecclesia uteretur gladio tempora-
li qui est ad mortem membrorum
et separationem anime
a corpore, Ubi advertendum
quod misterium novi testamenti est
misterium mansuetudinis et sac-
menti unitatis, sacramentum
enim altaris representat unionem

xpi et ecclie, qua est unio anime ad corpus, quia sicut aia vivificat corpus, sic xpus per hoc sacramentum vivificat ecclesiam. Et ideo coercio gladii malus qui dividit aiam a corpore peccus ministerium sacerdoti unitatis esse non debet. Unde et dominus dixit petro iam presbitero, mitte gladium in vaginam. Ad quod dicitur .l. verbis ad ewage, de considera li. v. aggredere subditos sed verbo, non ferro, quid usurpare gladium temptas, quem semel iussus es mittere in vaginam. Et demum dicitur quod gladium materialem habet ipsa nutu, Imperator iussu, miles usu vel manu, et hoc etiam innuit predicta con. vagando. Concludo ergo cum glosa, quod ipsa habet utramque iurisdictionem sive gladium, sed execucionem gladii materialis commisit imperatori. Glosa iudicare defendo posset recitari per contrarium cum quod ipsa non debuit cognoscere, de hac causa inter reges, quia causa erat feudalis, et ita debuit per alios iudicari s. c. ceterum, et tamen ipsa hic iudicavit de huiusmodi causa, glosa solvit, dic ut in ea.

Glosa consuetudine notandum in fine et in. de prebendis cum in ecclesiis li. vi. verum est hoc dummodo est racionabilis et prescripta.

Glosa quicumque ponit obiectionem solvit, et ponit contrarium. Ego eo enim quia hic papa ad probandum intencionem suam, inducit legem, de qua in littera ibi, nec illud omittam quod theodosius etc. unum enim quod ipsa non debuit allegare hanc legem, racio, quia abrogata est ut dicit glosa etc. et in ca. ibi eam dicit illa lex civilis racionalia iura corrumpere non potest. Vel dicamus sic secundum Innocentium. Ad contrarium glose, quod licet lex sit abrogata, durat tamen legis effectus scilicet privilegium per leges concessum, quod dictum tamen satis et est singulare et bene notandum. Et vult tamen Innocentius, quod dicta huius legis, fuit privilegium ecclesie concessum, tamen adhuc hodie durat, quamvis lex sit abrogata ad hoc in. de re iudicata li. vi. ubi habetur quod decet principis privilegium esse mansurum. Ego hoc infero per racionem ffran quod licet Imperator possit revocare leges privilegiantes ecclesiam, remanebunt tamen privilegia in suo esse, quod hic latius deducit ffran, deinde glosa colligit argumentum quod ecclesia potest inducere legem, cum quod ipsa facit, sed eam contra se recipere non tenetur etc. Ad etiam est singulariter notandum ad hoc facit xxxvii di. si quid veri. Sed posset contra hoc aliquis dicere, quod ecclesia non debet uti legibus, quod leges laicorum etiam iuste non valent, respectu ecclesiarum vel rerum ecclesiasticarum .c. de constitutione ecclesie. Item si ecclesia utitur legibus contra se, dz uti etiam contra se .iiii. q. iii. si quid testibus.

Ad primum dico quod illud .c. ecclesia intelligitur de legibus inferiorum et sunt leges municipales, que non valent etiam si sunt in favore ecclesie

con

facte, Et ibi, ff. de legibus
quibus imperatorum, quibus
uti possumus in subsidium cano-
num, infra de solucionibus c. si, ¶ Ad
hoc dico, quod est hoc est speciale
favore ecclesie, et sic eius lesio-
nem retorqueri non debet. C.
de legi l. quod favore, vel
dicatur ut notatur infra de heredi-
tatibus c. iiij. ¶ Glosa corripe sigt
contrarium, et ponit unum casum
et in ea ibi ar. con. Immo et
hostiensis allegat pro illa lege
dicit cum sit expressum stricto iure
nulla actione teneatur heredes
ad monumentum faciendum,
sed principali vel pontificali
auctoritate compellentur ad obsequium
supreme voluntatis, et patet quod non
facit directe con. ¶ In hoc
dicit de suprema voluntate
quod singulare est, quia quis pertinet
ad iudicem ecclesiasticum, infra de
testamentis relatum ij et ibi aq
leia actio legis aquiliae
respicit dampnum, nec illi le-
gi locus est, ubi dampnum
datum non est, sed dicitur teneri
qui alicui dampnum est fecit
et condempnatur dampnum dandi
quanti res fuit, in qua dampnum
factum est, vult ergo glosa, quod qui
collegit maturas olivas, non
dandi dampnum, et non dat dap-
num, non tenetur aquileia sed
dominus olivis cum colligendo
expensas donare vi, cum
fruinerat, Si non colligit
immaturas olivas, tenetur aqui-
leia, quia dampnum fecit etc.
¶ Glosa cum regibus dat contrar.
In ea ibi pastoralis et c. ti.
c. ij. li. vjo. In fine aliud in
penis aliud in iudiciis, quia
in penis aliter puniuntur prelati
aliter subditi dicit notatur. C.

de rescripto c. ult., et infra de iure-
iurando quidam, et infra de remissionibus
in iudiciis li. vjo, Glosa de
plano exponit litteram duobus
modis, In fine dicit Jo. an.
quod prime expositioni standum
sit, hoc cum denunciatio iudi-
cialis est in qua procedendum
est de plano, non est sic vi-
tatis excommunicatio, omittenda
secundum hostiensem ¶ Glo. ult., colligit
notabile ex littera, et illud deter-
minat, et remittit, et in ca.
ibi correctus infames sed bene
admittentur ad denunciandum
dummodo egerint penitentiam, In fi-
ne et infra de accusa. cum oporteat
dicit Jo. an., quod predicta locum
habent in denunciacione canonica
et speciali In iudiciali non de-
dicat loqui hanc decretalem
secundum In hac cum eciam dummodo
audiretur, nisi forsan obsta
ret excommunicatio, O. e. intelligen-
dum Vel alia spoliatio sive
depredatio infra de ordine cog. cum
dilectus, putat etc. Jo. an.
quod denunciatio in scriptis sit
porrigenda, et quod libellus sit contes-
tanda per illa verba domini dicitur
Utrum iusta sit etc. secundum hostiensem

Pastoralis

Breve est,
primo sta-
tuit et 2o excipit ibi nisi pro
casu sic sinodalis, et eadem in
tuendis, dicens, quod licet statuitur
quod prelati personas, sicut per se
comparere facturum in iudicio, non
per advocatum, Verba deli-
cencia dixit etc. Immo quod
non esset malum si cogerentur
prelati personaliter indiscrete pa-
lam comparere et respondere, propter
imparitatem ~~etiam~~ nec eadem
etiam ex indiscreta comparicione

et responsione facile inocens succumbit

¶ Eo lra c. Noto duo, primo hoc quod statim dixi quod simplices et indisciti factum suum in iudicio per alium proponunt, et etiam respondent

¶ Scdo quod regulariter principales persone debent per se proponere factum in iudicio, non per advocatum. Et dicit hostiensis quod Episcopus Eliensis de quo hic inter alia proposuit domino pape, quod cavillosi advocati, deum non timentes, nec homines reverentes, audebant clientulos suos a palanda veritate facti, non sustinentes, quod clientuli sine ipsis, aliquid de facto ponerent primo, et huic papa medetur statuendo, quod huiusmodi factum proponant principales persone. Et vide illi eum iurant. C. de iura. calum. autem principales, et presumunt de facto suo melius scire veritatem quam advocati vel comici, vita aut ab hijs est inquirenda qui melius ipsam sciunt. ff. de elect. septimum, ii. qui mater accusa pos. videtur, de testi. pncuit li. vij.

¶ Sed pro intellectu pleniori huius c. queo hic de duobus primo utrum per hic c. concluditur officium procuratorum. Secundo utrum per hoc sublatum sit officium advocati in eo quod dicit non per advocatum

¶ Ad primum dico quod non concluditur hic officium procuratoris, alias tolletur hic totus titulus de procuribus, quod non dicitur et nomine principalis persone, venit etiam procurator. Nam procurator per litis contestacionem sit dominus litis, ff. concluditur hic advocatus, cuius officium est in allegacionibus iuris non in positione facti ut dicit ffran.

¶ Hoc ergo intendit lra sm Io. an. quod is qui causam prosequitur sive sit principalis dominus, sive eius procurator, debet factum narrare. Idem Inno hostiensis pe. et ab. non tollitur ergo usus procuratoris et sic est soluta prima questio

¶ Ad secundum dicendum quando utrum per hoc sublatum sit officium advocati, dico quod non, alias tolletur titulus ff. de postulan. Sed hic concludit advocatum ab hijs, que non pertinent ad suum officium sed ab hijs que sunt facti quia ista debet narrare, et proponere principalis, illa vero que sunt iuris expediet advocatus, unde formabit libellum, exceptiones replicaciones, et cetera, que iura dictat sine que iuris sunt, factum vero proponere vel respondere debet principalis ut dicitur. dixi. Itercio in hijs que sunt facti admittitur advocatus, et hic de lima iudicis qui per se est indistricta

¶ Eo hoc Noto cautelam quo ad iudices qui cogunt principales respondere posicionibus, remotis procuratore et advocato, tales enim primo disputare debent, de discrecione respondentis, quia si indistrictum vident non coget ut per se respondeat, quod est singulare, et valde utile sm ffran, nam propter indiscrecionem posset posset succumbere, qui alias foveret iusticiam, et confusionem non est facile pendere. Sed dicit Innocencius hic quod non sit malum, si tales indisciti coguntur per alium respondere, et factum proponere ut dixi. ff.

questio

advocati tolletur hic usus

Sz

Et hoc attento dicit hic Jo. an. quod in responsionibus positionum potest interesse advocatus. Et caveat ne in cavillosa positione, obscura vel duplici clientulus capiat. Regulariter tamen secundum Innocentium et Hostiensem, ad ea que consistunt in facto interrogati ante litem contestatam vel post, respondere debent principales, etiam si aliter sciunt loquatur per se, de quo di. iiij c. cum pro parvulis, quod solent tanti iudices, dum vident, quod pars non est omnino indiscreta, tunc rudentis advocatos repellere.

Ex quo infero, quod multum valet pro practica, quod dicit rudere debet ad positiones in causa aliqua factas, ut decem titulos personalis contra principalem, ut caveat venire positionibus in persona propria rudere, per ista que sunt dicta, et notatur in c. de confessis in vi. libro. Et si tamen iussus positionibus rudere recusat vel contumaciter recedit, habetur pro confesso. et c. cum quod est no. et c. Glosa primo inducit duas leges ad coadiuvandum textum, secundum ponit x. casus, quibus quis per alium respondebit, et in ea ibi in ult. et ipse. secundum quod aliquis pro alio non cogitur respondere in iudicio, et ibi principales dicit quod principales persone iurat de calumpnia, et ibi non solum dicit pater tenetur pro domino rudere et ibi universitas. Sed possit aliquis contra hoc dicere, quod universitas per se agere et respondere debeat, cum per se iurat ff. de iura calump. l. ij. secundum hoc etiam dicit Inno., quod licet universitas iuret vel timore iuramenti litem dimittat, si est calumpniosa tamen per alium respondet vel dicatur et unus secundum eum quod universitas non iuret per se, sed per alium, qui lite contestatus est vel quemvis alium. Nec obstat lex predicta, iurate eius sindico universitatis vel collegii per quos ipsa universitas iurare intelligitur, facit rela. qui per alium in § de re. iur. in li. vi°. et ibi de hoc plures contra Inno. secundum Inno., si per alium qui contestatus non est litem iurare potest universitas, cum hoc regulare sit, quod principales iurat et respondet in causa in qua potest contestatus est litem ut in autem principales, et ibi notatur etc. Sic vide de honestate, non de necessitate ut dixi in dicto c. intellexi iuris, et ibi luxuriosa per se potest capi, vel predicta ff. de dam. infecto l. dampni infecti, de hoc in Specul. de actore v.

Item apponit contra actorem et b. se infirme et mulier religiosa in § et in li. vi. Hoc dicitur patet secundum Jo. an. quod istud privilegium respondere per alium, habent aliqui propter dignitatem ut illustres persone, aliqui propter etatis fragilitatem vel indiscretionem, ut mulieres, et cetum indiscreti, alii propter multitudinem ut universitas, alii propter delictum ut excommunicati, et breviter secundum Host. quicumque se personam regere non debet vel nescit, sive ex delicto sive alio modo hoc contingat, debet et potest per alium, tria expedire v. de eta. et qua. c. ij et iij, nisi forsan tantum sit

delictum quod omnes audita deue-
ges ut xxiij di. in nomine ad
fuicem, in c. i. § patet etc.
alias semper audiendus est, nec
consideratur in hoc favor de-
linquentis, sed reipublice cui ex-
pedit ne quis re sua male
utatur in institutis de his qui
sui vel alieni iuris sunt § sed hoc tempore
alias oz quod principalis ex quo
ipse agit, ipse respondeat
et in hoc remittit Host. ad
ea que not. in summa eo ti.
§ que sint necessaria sub §
utroque aut etc.

Examinata

Summa. Si actor
ineptam actionem proponit,
reus absolvitur, sed si postea
aptam proponit, reus respon-
dere cogetur. Et decisa fuit
de iure decretal. examinata
de confir. utili vel inutili, ut
patet in 3a compilacione. Et potest
dividi in iiijor partes. In prima
punctuacionis racio, in 2a
ipsius racionis declaracio, in 3a
punctuacio, in 4ta protestacio.
Ca. ibi quia cum 3a ibi Nobilem virum de Rinaria et
vij, infra, ibi ita tamen

¶ Casus in textu signatur in
hunc modum. Inter quendam
Nobilem virum de Rinaria
et quosdam milites de Ca-
pania vertebatur questio super
iure patronatus ecclesie Sancti An-
geli, de quorum consensu paro-
chianorum sequestrata fuit
illa ecclesia apud vicedominum
vicarium Episcopi Sabinensis. Post
facto ille nobilis vir inten-
tavit actionem contra illos mi-
lites de Campania vendi-
cando ab eis ius patronatus
ecclesie dicte. Et lite contestata
induxit testes ad probandum

quod ipse ius patronatus predicte ecclesie
possidet, cum vicedominus predictam
eam tamquam sequestratam
habeat. Dominus autem papa ex-
aminata illa causa actionem predicti
Nobilis invenit omnino incongru-
am et ineptam, quia eo tempore
quo dicta ecclesia fuit seques-
trata, nec reivendicationem
intentare, nec etiam restitu-
cionem ipsius poterat postulare.

¶ Et ergo pronunciavit intentionem
ipsius non tenere predictos mili-
tes ab instancia ipsius absol-
vendo, ita tamen quod si postea con-
gruam actionem proposuerit, ad eam
predicti milites sibi tene-
buntur respondere. Ex littera
actionem rei vendicationis quam
in libello proposuisti ut i. s.
secundum Host., eiusdem ecclesie
scilicet Sancti Angeli, ut patet
in parte decisa, incongruentem
inveniens consideravi eo quod
predicta intendebas ut patet
j. vicedominus electus est vica-
rius Episcopi Sabinensis, ut colli-
gitur de confir. uti. examinata
Et commissum fuit in eum
ut ibi patet certum I. ius patrona-
tus ecclesie, tanquam ex possessione vir-
tutis sic h. de ma. et obe-
solite ius patronatus in hac causa
tibi competens, quem si possidebas
et custodiam commisisti sequestro
cum adhuc possideas, non
competit tibi reivendicatio. Ergo
non volens desinere possidere
constituisti sequestrum posses-
sorem, adhuc non competit
reivendicatio contra milites qui
nichil possident, ut patet C.
de alie. iudicii mutandi causa facta
l. unica, nisi secundum Host. resti-
tucionem quia possideres ut
ponis in libello vel saltem
non fuisses spoliatus sed libere

attentare i. actionem movere in iudicio

constituisti sequestrum. Vel forte loquitur de restitutione quam petit reivendicando secundum alios, alias secundum quod ad instanciam ut sequitur in ch[apitulo] solum, unde non obstante hac absolucione, que fuit ab instancia solum, secundum

pe

¶ Hoc eo quia hic fit mencio de reivendicacione. Iste enim nobilis movendo actionem contra milites Capdunicos, agebat reivendicacione. Et in materiam huius tali solent multi doctores obscuram et difficilem reddere presertim hiis qui non bene noticiam habent terminorum legalium ut est reivendicacio, confessoria et consimiles, omnibus autem illis difficultatibus resecatis que non multa afferunt utilitatem canonistis, intendo lucidare literam textus huius et scienciam quod actio istius nobilis fuit inepta, et ob id per papam repulsa

¶ Ulterius nota hic primo casum summarium, viz. quod si actor proponit ineptam actionem, repellitur, et reus absolvitur ab instancia iudicii, quo ad hoc actionem, et ita fuit in presenti casu huius. Iste enim nobilis proposuit ineptam actionem, ad hoc quod probare intendebat, et ideo fuit repulsus, agebat enim reivendicatione contra milites de quibus hic, ad habendum iuspatronatus, et quia reivendicacio sibi non competebat, et ideo actio fuit inepta

¶ Pro cuius intellectu adverte quod reivendicacio datur michi contra possidentem rem, racione iuris quod habeo in re ff. de rei vendicatione per totum. ¶ Ex hoc infero primo quod reivendicacio competit illi qui non possidet, et dicit rem ad se pertinere. ¶ 2o infero quod rei vendicacio solum competit contra possessorem rei pro qua agitur et ita non competit possidenti

¶ Ex hoc patet quod isti nobili hic non competebat reivendicacio primo ex hoc, quia dicebat se possidere iuspatronatus, quia hoc probare voluit per testes, 2o ex hoc quia milites de quibus non possidebat iuspatronatus, ex quo fuit sequestratum ab eis et ad vicedominum et ideo non poterat contra eos agere reivendicacione, que solum modo competit contra possessorem ut dixi. Et ideo inepta fuit ipsius actio, et in hoc consistit totus intellectus litere textus huius et ex hoc iam claret

¶ Hoc habito nota quod licet ergo contra quod reivendicacio competit ad incorporalia, dummodo formaliter intentetur super corporalibus quibus inherent illa incorporalia, quod hic fuit actum reivendicacione ad certam racione iurispatronatus, lex tamen dicit, quod reivendicacio non competit, nisi pro corporalibus ff. de rei ven. l. i. § per hanc

¶ Item nota quod quis intelligitur confiteri id quod ponit in aliquo suo articulo, sed ibi cum testes inducuntur ad probandum etc.

pro quod indicat istum nobilem confessum fuisse id quod continetur in articulis suis, quod probare volebat per testes. ¶ Dic eciam quod quis dicitur confiteri, quod ponit in posicionibus, de iureiurando c. vel li. vjo, et no. de confessis c. i. li. vjo

¶ Item nota quod propter ineptitudinem

reivendicacio cui competit

Ille dicitur reivendicare, qui dicit aliquam rem ad se pertinere, et agit contra possessorem illius rei ut sibi adiudicet

24

ff Si mensur falcā modij dimensurae
seu recapitulatio de proprietatibus possessionum

rc prebend assignez de bou
assignez [illegible] et pr

actionis repellit actor, etiam
si de ineptitudine non constat
ex forma libelli, sed propterea post
litem contestatam ex probacio-
nibus sive articulis. Et hic, de hoc
in glo. ¶ Et in hoc dicit, quod
iudex ex officio suo tenetur
repellere agentem, dum sibi
constat, quod agit frustratorie.
C. de sucessio. l. ubi pactum.
Et si in reus consenciat ut pro-
cedatur ex inepto libello va-
let iudicium, glo. est. C. de
annali excep. l. e finali, et
forte non est alibi secundum Ray.
¶ Item Noto quod sententia lata
propter ineptitudinem libelli si-
ve actoris, non est diffinitiva
patet, quia non tollit a-
lia sententiam, Et hic in fine,
dum dicit, quod si proposuit ex
post actionem aptam audietur
et post respondere tenebitur, glo.
sed in l. cum tercia. ff. de accusa-
tio. dicit quod sit diffinitiva, quam
doctores non pondeant, di-
cunt enim quidam quod tal. sententia est
interlocutoria et ut verius, quia
ferri potest etiam ante litis contes-
tacionem, quod non esset si foret
diffinitiva. ut lite non contes.
in rubro et nigro, Ex hoc
infertur, quod delegatus ad cau-
sam, qui pronunciavit intencionem
actoris ineptam, non est functus
officio suo, quominus iterum pos-
sit cognoscere. Et dicunt hic doc-
tores, quia per interlocutoriam
non dicitur functus officio de hoc
in Spe. pte. j. de offi. indi. §.
desinit. v. quod si apponentes, quod
modo Guil. non dicebat contra
ut hic ponit Jo. an., sed primum
verius, viz quod sententia ista sit
interlocutoria
¶ Ultimo Noto ex fine, quod
de una actione licite transitur
ad aliam non contrariam, ita not.

hic pho, excipiendo ubi licet
opponere etiam contrariam, de hoc
extra j. de religio. domi. cum
dilectus ¶ Glossa prima declarat
quid sit sequestrum, et in ca.
ibi a pluribus hoc unum est regula-
riter quia interdum fit ab
uno, puta a iudice, qui man-
dat ex officio quamque sequestrari
rem de qua litigatur. C. de re-
scrip. olim, de seques. pos. c. l.
in fine de hoc j. de deposito
c. ij. in fine glose ij ¶ Glo. 2a
dat duplicem causam, quare
utraque concludit contra actorem,
demum ponit duplex remedium
quo uti poterit actor scilicet depositi
contra sequestrum vel nega-
toria contra reos, ¶ Ad hoc enim quod
iste nobilis qui dicebat se iuspa-
tronatus ecclesie possidere, quod
Burdonus eciam istam de
qua hic sequestratam accepit
Glossa ponit duos intellectus
secundum quos non potuit isti compe-
tere reivendicatio. Et primus intel-
lectus est iste, quod si littera ita in-
telligitur etc. consequenter ut in ca.
etc. usque ibi C. in vo. Et in ista
parte glossa videtur velle quod in se-
questrum non transferatur possessio
nisi hoc exprimatur, de quo hic
late prosequitur Jo. an. et glo.
sa est contra in c. i. j. de seques-
tra pos. Et de hoc ita solet
dici, quod aut sequestracio fit vo-
luntate a partibus, et tunc sequestra-
cio depositum rei religiose, quod
fit quando a partibus, et hoc casu
transfertur possessio in sequestrem
nisi exprimatur, quod solum sit
custos, quia tunc non transferret
possessio, Si aut sequestracio
fit a iudice, que alio dicitur
sequestro necessaria, et tunc regula-
riter non transfert possessio, sed
detentacio solum, quia actus

iudicis non tollit possessionem que reti-
netur. arg. ff. de acquiren. poss.
l. iij. § si, et hoc verum nisi iu-
dex exprimat q͡ etiam tollit
possessionem, tunc enim tollert
l. de seques. pos. c. i. vbi cas.
et ibi de hoc latius. Et ibi
a depositario hoc ideo est
q͡ detentatur forte res a deposi-
tario, et ideo datur sibi rei
vendicatio ratione detentationis
et etiam quia tunc effectualiter
non dicitur possidere deponens
alias ut predixi reivendicatio
non datur possidenti effectualiter.
Et ibi confessoria secundum placen-
tinum in glo. ff. si servitu. vendi.
l. ij. Confessoria actio differt
a negatoria in hoc quia con-
fessoria proponitur verbis affir-
matiuis, negatoria vero verbis
negatiuis, hoc tamen intelligendum est
quantum ad intellectum, et quantum
ad medium concludendi, quia sic
confessoria semper est affirmatiua
negatoria negatiua, secundum glo-
sam quo ad confessoriam. Et in
seruitute altius non tollendi
ad hanc enim seruitute medium
concludendi est, quia dico michi
competere hanc seruitutem, q͡ tu q͡
es vicinus meus, non potes al-
tius tollere domum tuam, et hoc
medium est affirmatiuum, sed negato-
ria sit dominus quod negat alia
quam seruitutem in isto fundo
vel edificio, et hoc est medi-
um negatiuum. Concludit
ergo glosa q͡ iste nobilis debu-
it hic agere Negatoria contra
istos milites etc. In fine glo-
sa dicit circa hoc q͡ non est
canoniste de his curandum, nam
quam sufficit canoniste q͡ simpliciter
factum proponat, nec oportet ipsum
actionem nominare. de c. dilecti.
Et dicit q͡ aduocatus istius

Nobilis qui hic nominauit
reiuendicationem, fatuus fuit quod
actionem expressit, et forte fecit
ut videtur rabi, et si tacuisset
plenius fuisset secundum eum Nam
proponendo factum simpliciter, non
fuisset repulsa ipsius actio, vnde
in litera expressius dicit q͡ cautum
est vel canoniste non nominent
actionem sed simpliciter factum proponat
de c. dilecti et hoc de isto,
Glo. vlt. hec duo dicta primum
distinguit, et secundum facit litera ar-
guit, duas opiniones ponit
et remittit. Et per introductionem
istius formali, posset queri
Quare hic non fuit repulsa
actio istius nobilis ab initio
sed processu litis post testium produc-
tionem. Glosa soluit, dicendo q͡
tamen inepta proponitur etc.
dic ut in ca. et ibi dubia
maxime quia ipsius cause fa-
uendum est actor. ff. de iudi.
si quis secundum. Immo ibi non debet
de hoc notum. de postula.
c. iij. in j. glo. et ibi dicat
et reum ab instantia iudicii absol-
uat et proponente in expensis
condempnet secundum host. et ibi
l. j. ibi dicit q͡ assessor offi-
cium exsistit in cognitionibus postu-
lationibus, libellis edictis decretis
et epistolis In fine Et ibi dec-
lamatum est, q͡ secundum intellectum causa
non oportet quam proponit. l. nominare
actionem sed sufficit simpliciter factum
proponere et petitionem subiungere
Si tamen quis vult proponere audiendus
vel hic verum necesse ad hoc
fuit repulsus sed sponte proposuit
et quia inepte proposuit fuit
repulsus etc. patet sic

Cum deputati

Cum mater precepto templi
pro domibus suis agere et defende

possunt, nec obstat eis reli
gio vel quod ignota sit ipsorum
origo. Et duo facit, primo pot
iuria que inferebatur preceptoribus templi, secundo eam inhibet
ibi, nequid
¶ Casus in textu: Fratres mili
cie templi in ytalia habebant
quosdam in domibus suis, quos
appellant preceptores, iudices
tam clerici quam seculares non
admittebant eos in causis pro
sua iusticia prosequenda, alle
gantes in repulsam ipsorum
quod eis eorum generacio non
sit nota. Conquesti sunt de
hoc domino pape, ffratres predicti,
et ipse prohibet ne aliquis
huiusmodi preceptores in prosecucione
causarum ut occasionem ab
agendo, et respondendo presumat
repellere. Ex littera accepimus
forte per quedam illorum quibus
debuit sua iusticia, id est domus
templi cui presunt tamquam precep
tores, non admittat et male
fiunt. Immo tamquam prima excep
ta negocijs, nam a religiosis
appetenda est quies animi et
labor manuum xvj. q. j. de-
precencium studijs quod quasi cohercere
et cingi non possunt, quibus
studia sunt dolosa xvj. q. vij
noua actione, allegantes fra
excepcio, eo super habundanti
q. d. superfluum est
¶ Ex littera c. huius. Nota primo
quod religiosus sine prelato potest
esse in iudicio, ita indicat
hic, de istis preceptoribus, et hoc
secundo dico, quod licet huiusmodi religio
si non possunt repelli ab agen
do, per hoc quia sunt religiosi
aut ignoti, prout hic contra eos
opponi, alie tamen excepciones
secundo sicut facit fidem de mandato, alias
non debeat audiri, et hoc est
quod dicit littera ne quis etc. huiusmodi
occasione repellat etc.
¶ Secundo. Nota quod pocius considerari
debet conuersacio quam origo ibi qui
vnicuique etc. Item notat hic
ffratrem quod per religionem tollit
macula natalium, probat hoc
textus, statim allegatus, quasi
velint dicere, quod eciam si alias
essent inhabiles ex natalibus
vel ex alia causa, sufficit quod
laudabiliter presunt officio precep
torie, de hoc melius j. de
aposta. c. ij. Ubi notatur quod
ingressus religionis tollit omnem
irregularitatem prouenientem ex
delicto alieno,
¶ Sed opponi posset contra
litteram c. quod c. ij. eo. de postula
ubi habetur, quod regulares non
possunt agere vel stare in iudicio
¶ Solucio illud intelligitur de
claustralibus non habentibus adminis
tracionem, hic loquitur in habentibus
qui agere et defendere possunt j.
de statu mo. c. ij. etc.
¶ Sed pro intellectu litterae queritur — Questio
quale sit officium istorum precep
torum de quibus hic. Immo
dicit preceptores istos posse compa
rari institoribus, qui preponuntur
mercimonijs, et negocio domus
de quibus ff. de. in. an. j. de fide
ius. c. quod quibusdam, et hoc
locum habet quod domus istorum
habent preceptorem superiorem
qui eos instituit, et quod domus
superior est domina domus
inferioris vel fiunt. Immo comparantur
custodibus de quibus lxiij. di
si in plebibus, vel commenda
tarijs vel vicarijs, quod quare

et visitac' hūt loca sibi quissa
hoi. di obitu, et c. seqnti, et
lxxx di scorum, de hoc tn nob
non est multu cure, suffi' eni
qd sciamus, qd religiosi plati q
hnt administracom possnt age
et defende in iudicijs. ¶ Glo 2a
posset recitat p questiom fcti
ad quod quebatur hic nacio
et dat duplicem racom et
vtriqz respondet, et mea ap-
cuator sm canones, licet
secus sm leges institu de cō
cep § si de hoc de iure ca-
nonis imperatorum in vlt glo-
sa et ibi vide ext, ponit viij
casz quibus femina pt esse in iu-
dicio, eciam cont diuini et alias
alos non pt vt dicat glosa, et
hoc viij, nisi putetur liber
in q. am § brin, et ibi irregla
ritas de et. ij. de aposta c. ij
ubi de hoc habetur singularis
nota etc.

Qualiter

Ordinat sic iudicis eccle-
siastici deuit layci de clericis
iusticiam facere, po hmo j. de
accusa qualit. j. et de fine ei9
decisa fuit sm Jo. an. Et ba
sat precipit, impedimentu remo
uet, grauamē suspici, et phibz
n ibi non obstantibz 3a ibi
ne p defectu

¶ Casz in tunc dominus ppa
precipit plats eccie et laycis
conquerentibz, de clericis plenā ius
ticiā faciat, no obstantibz
frustratorijs appellacoibz clicos
rum, et hoc ne ppt defectu
iustie, clici trahant ad iudiciu
seculare, quod phibet omo
de lra papiat nrta tz ipor
tat viiij q. j. quod papitur
plenam et celerem, nam de
iusticia dilata potissime,

Casz in tunc Exposita fuit quod ppt iniuriam
siue negliam platorum iusticia ministranda, clici
ipsorum crebro trahebant ad iudicia secularia etc. qz
hoc redundabat in offensam privilegij clicalis etc.

equitur sm host appellacoibz
q. d. si Epus artet dilacois
eo ca non ppt hoc potit
appellari, pt eni hoc facere
considratis psonis etc. c. de
tusaccio c. si in corum lay-
cos trahant de facto. omo
1. omi casu inuitum vel
volentem. j. ti. j. si diligenti

¶ Glosa c. Noto primo cam
sumariam etc.

¶ Ge Noto hoc qd in nullo
casu. cliq pt trahi ad iudi
cm seculare ibi omo phibet
in fine 1. nec inuitus neqz vo
lens, etiam si consentiret Epus
j. ti. j. si diligenti et c. signi-
ficasti libi de hoc In hoc tn
dico sm Jo. an. qd cliq po-
test reqvem p laicum in
foro seculari d. c. at si clici
in glo ij. et ij. c. c. vlt. nec
obstate hec lra, que trahi
phibet, et sic in qvemete lo-
quit no i reqvemete sm eu
dixit tn petrus, qd quidam
p hanc lram voluit dice
qd nec reqvem posset eciā
mere ciuili, que opinio, licz
sit aliqualit probabil, qua
ceca tz ffran de zabarellis
opinio tn opposita magis appba
viz qd reqvem possit

¶ Sed oppono con lram, qr
ppter negliam iudicis secularis
conveniuntur layci cora iudice
ecclastico, go ec ppt negliam
iudicis ecclastici, potit clicq
qvem coram iudice seclari
eadem racoe

¶ Solucio olim omis cause
clicorum et laycorum defebantur
ad eccliam xj. q. j. relatu, ij.
qui filij sunt legit p ven
et io non est dictu qd ditio
laycorum si redeat ad pma

nam ff de pact

naturam ff. de pact. l. si vnus
§. quod si non. ¶ Item iudex secu-
laris, quicunque sit, inferior est
quocunque iudice ecclesiastico, sic
ecclesiastica sunt potiora et su-
periora quam de maio. et obe. de so
lite. Et hoc est racio quare
negligenciam secularis supplet spiri-
tualis iudex, tamquam superior
et non econuerso ad hoc xvi. q.
iii. cum saneius. Sit ergo si ne-
gligens est iudex ecclesiasticus
non propter hoc potest trahi
clericus ad iudicem secularem
sed laycus debet recurrere ad eorum
superiorem. j. de iurepatronatus illud.
xi. q. iii. antiquorum secundum host.
¶ Item pro intellectu pleniori
sciendum est, quod hoc loquitur
in actione personali, nam racio-
ne reali posset clericus conueni-
coram layco, si res esset de
iurisdictione iudicis secularis j.
ti. j. verum. et c. vlt. quia racio-
ne rei sortitur quis forum ide
si tenet feudum a domino tem-
porali j. ti. j. sane etc. ¶ Glo-
sa fortificat textum quo dicit
ne pro defectu etc. et remittit
et dicit vltimo contrarium esse in
casu quodam infine nec ob-
stat vi. q. j. si quis tu clericus
vbi dicitur quod clericus possit
trahi ad secularem iudicem
ut in autenti. vt cle. apud proprios
epis. conueni. in prin. colla. vi.
quia illa iura correcta sunt
per istud secundum jo. an. Et huius
diuersitatis racio, quare propter
negligenciam iudicis layci conuenitur
ecclesiasticus et non econuerso, dicta
est supra in opposicione etc.

Causam Continuatur sic
iudex qui
cognoscens causam cause sibi co-
misse a iudicio remouetur. Et
primo tractat delegatorum cause
scilicet cum remotionis vnius dele-
gati et alium surrogat ibi quod
vnde etc.
¶ Casus in textu Inter conuen-
tum wintoniensem et archidia-
conum carnotensem super quibusdam
pensionibus, questio vertebatur.
Causa super hoc commissa fuit
archidiacono parisiensi, et quibusdam
aliis. Sed quia constitit quod
archidiaconus parisiensis sic cognoscens
causam habebat aduersus quosdam
et ita parti alteri minus fauorabilis
videbatur, ideo dominus papa
loco ipsius ob causam illam surro-
gauit quendam decanum, man-
dans eidem ut non obstantibus
prioribus litteris procedebat proce-
deret in causa prima racione. Ecclesie (l̃ra)
carnotensis. l. ecclesie carnotensis
pone loco dicit, quia omnino si-
milis, vix posset inueniri, lo-
co illius, et secundum hoc intelli-
gitur quod vtraque pars erat prius vel
hoc notum erat ipse, et mo-
dicum preiudicium partibus parabat
secundum jo. an. procedatis vos vna
cum decano surrogato.
¶ Ex littera textus huius Noto primo
hoc quod ponit casus summarie
vis quod iudex etc. et racio ponitur
in littera, quia per hoc quod cognoscens
causam fouet parti alteri minus
fauorabilis videtur et de hoc in
glo. prima
¶ Nota notant quidam hic quod
subrogacio alterius iudicis non
valet, nisi de litteris prioribus in surro-
gacione mencio fiat. hoc colli-
gitur ibi dum dicit, non obstantibus
prioribus litteris, quasi dicat, quod non
valuisset surrogacio, nisi de
litteris mencio facta fuisset, quod
huiusmodi surrogacio non fit sine
causa secundum host. fatetur tamen
quod est sine causa potest fieri reuocacio
commissionis et subrogacio sic

Hoc cum causis et non
admittitur testem nisi ad
quandam personam de c...

Tertius

pt sola voluntate ff. de iudi
l. iudicium, et remittit ad summa
de offi. dele. § que delegari
b., sed nunquam pt revocare commis-
sionem. Glosa repetendo
textum, illum fortificat per duo
simila, viz quia similitudo cause
vel morbi repellit testem
et excipientem, sicut demum simili-
tudine, non contendenda, postea
ponit contrarium ad quam forti-
ficat, et mea ibi tum contrasti-
te ibi glosa quod de pluralitate be-
neficiorum excipe non pt, plura
beneficia habendi, quia simili morbo
laborat, et ibi ad surrogandum.
Est enim differentia secundum pe. inter
surrogationem et recusationem
quia recusatio proponitur coram
iudice, qui recusatur, sed petitio
surrogationis proponitur coram
superiore. Insuper idem Innocentius
et Hostiensis. Et hoc videtur verius
quod simpliciter possit recusari iu-
dex propter similitudinem cause, quod
ut dicat litera, videtur ex hoc nimis
favorabiliter pti, hoc tamen sicut intel-
ligendum secundum Innocentium, quod magna fu-
erit similitudo, sicut cum textus
simile pene, et huiusmodi similitudo
secundum Innocentium iudicabit arbi-
trio boni viri.
Glosa ult. dat simile, et tota
ibi surrogatur dicebat autem
pe. et alibi quod tunc demum simili-
tudo cause repellit iudicem
quando ex ea causa iudex severior
reddi potest, et ita erat hic,
cum officia archidiaconorum in
consuetudine multum consistat
hic cum agebatur de procuratione
archidiacono debita, secundum aliud
Exhibita. Continuatur
Ubi iudices
de principali, et exceptionibus
proiudicialibus, simul cognoscant
vel super principali probationes lite
non contestata, recipiat, licite
ab eis appellatur, ita summatur
continuatur. Sed Innocentius dicit quod iste sit
magis proprie competet titulo de
ap. ideo summatur per ista verba
iudex tenetur de preiudicialibus
prius cognoscere, et si aliter facit
vel lite non contestata probationes
recipit, processus non valet. Et
habet duas partes in prima appellatur
petitio in secunda appellationis quis
sio ibi quia vero
Casus in textu figuratur vacante
ecclesia Wintoniensi electus
est quidam R. ad ipsius regimen
contra istum electum G. archidiaconus
et quidam alii canonici eiusdem
ecclesie, se opponentes, impetra-
verunt literas, contra ipsum ad episcopum
parisiensem et conudices suos
sub hac forma ut vocatis
qui forent vocandi veritatem
inquirerent super propositis et aliis
negotium electionis contingentibus
partibus itaque coram iudicibus
constitutis predictus electus qui
busdam ex illis qui contra
ipsum agebant in modum excep
tionis obiecit conspirationem et
quibusdam excommunicationem asserens
se illam probaturum. Communis docuit
iudices interlocuti fuerint, quod de
huiusmodi exceptionibus et negocio
principali, simul inquirerent, nolen-
tes admittere probationes super
exceptionibus predictis, quia non
essent iudices sed inquisitores
et iuris ordinem pretendentes, ce-
perunt simul inquirere de ex-
ceptionibus, et negocio principali
et testes super eadem receperunt
lite non contestata, Unde dictus
electus sedem apostolicam appella-
vit, omnia ista supra significans
Dominus ergo papa mandat cognita

et ibi causam que ubi dicitur
quod delegatus a tribus duo
impetrantes licite pt
recusari,

iudicibus, quod tu non in modum inquisitionis sed commissionis negocium extitit delegatum, si ex dictis guarinus vel aliquo ipsorum constiterit appellatum renovato in irritum, quicquid post huiusmodi appellacionem invenerit attemptatum in causa predicta procedere deinde iuxta priorem continenciam litterarum, Ecce littera, litteras quas dicti priores impetraverunt, inquirent hoc omnibus iudicibus est quere vel veritatem inquirere C. de iudi. l. iudices xxx q. v. iudicatum, assessor alii officii hostiensis, quare et quia sic sunt interlocuti, revocato hoc est clausula que in multis decretalibus dicitur, sic aut integre ponit.

¶ Ex littera c. huius, que notabilis est per practica Noto primo quod plures possunt esse procuratores in una causa sicut hic fuerunt ibi adversarios suorum priores de hoc ff. de procura. c. si duo li. vi.

¶ Ego Noto quod iudex debet non dici esse inquisitor nisi ex forma rescripti expresse appareat ipsum esse inquisitorem. Et in hoc dico, quod non sufficit adiectum ipsum inquisitorem quod mandat Et inquirat veritatem, nisi apponat alia verba per que appareat, quod sit inquisitor, nam isti non dicuntur hic inquisitores, et tamen ipsis mandatum fuit ut inquirerent veritatem ut patet in littera ista eum vera intelligimus quod inquirat sed iudicialiter, quia ecce iudex inquirit veritatem, de fide instrumentorum, dicit ecce hic Vincencius quod in dubio presumitur pocius quod queris sit iudex commissarius quam inquisitor, hoc tollit hic

Vincencius, quod non est alibi, dicit hostiensis, quod illa verba vocatis qui fuerunt vocandi innuebat quod erant iudices inquisitor enim procedit ex officio et non ad instanciam, et per hoc ecce patet differencia inter iudicem et inquisitorem.

¶ Ex predictis Noto singulariter huiusmodi textum de ista clausula vocatis qui fuerunt evocandi quia secundum hostiensem per hunc textum decidit tota, quod etiam executor, cum tali clausula datus non est merus, sed necessario tenetur assumere partes iudicis, et incipit decisio Item si in qua forma pauperum boni viri, de quo ecce not. Laud. in Clemen. prima de rescriptis, quod intelligit hostiensis sive ad iusticia, sive ad litteras, datus est huiusmodi executor et sic limitat tota materia qua de executore ad iusticiam ponit Inno. in de prescripto eius, et glo. in cle. unica de offi. delegati etc.

¶ Item noto hic quod exceptio conspiracionis repellit opponentem cuius tamen dictum sit et communicatorum, ut hic colligitur expresse. Item quod interlocutoria dicatur omnis sententia que fertur ante diffinitivam ibi interlocuti etc.

¶ Item Noto hic, quod de iudiciali est pertractandum in causa adeo, quod si non pertractatur processus est nulla si post appellatum et istud est principale huius capituli et intelligit hoc dictum sic quod eum quis obicit, sive excipiendo dicit, aliquid quod preiudicat principali negocio ut quia forte finivit accionem Et ecce differt repellendo actorem, illud debet ante omnia examinari et diffiniri in littera, Cum agit contra

Item dicit hostiensis in summa de rescriptis iurisdiccionem conferunt omnes in littere in quibus cause cognicio demandatur, quod ex fora colligit littera, ut etiam in litteris continetur si certa, si premissis veritate suffragante, cognita veritate, iusticia mediante, sicut de iure fuit, quod canonicum quod iusticia penitus premissit ut tenere, sed in nostro inde cognito vel littera continet Et sic cum negocium a principe committitur sub aliqua de predictis formis, pertinet iudicis procedere pro aliis et aliis tamen committere tota vel per tempus

electu, et ipse excipit de co-
spiracione, vel coniuracione
ista excepcio, debet an omnia
expediri, quoniam illa probata
repellunt opponentes, Et
hoc dicit Goffr., quod ordo iudicia-
rius qui vult prediscuti preiudi-
cialia est in hoc de sed.
¶ Ultimo noto quod ante litem
contestatam testes recipi non de-
bent, de hoc ti. ut lite non
contesta. per totum, hodie tamen
per decretalem Clement. cum
dispendiosam, in causis matrimo-
nialibus beneficialibus decimarum
et usurarum proceditur de plano
et simpliciter sine iudiciorum strepi-
tu et figura, et sic in talibus
posset omitti contestacio ut
in Cle. sepe de verbo sig. et
per hoc solvitur unum contrarium
quia oppositum est regulare
¶ Set pro intellectu meliori
eorum, que tanguntur in hoc casu
¶ Oppono primo, quod exceptio
conspiratoris, non debuit hic
admitti vero, quia interdum
licita est conspiratio ut si canonici
conspirant contra prelatum dila-
pidatorem, et iurant non consen-
tire dilapidacioni xxii q. vi
sane bono di. c. ii.
¶ Solucio regulariter conspiratio
est illicita xi q. i coniuracionum
et est conspiratio confederatio plu-
rium contra aliquem, sine iusta
interdum, tamen licite potest fieri ut
in arg. vii qui clerici statuunt
ut teneant se simul et non
permittant prelatum dilapidare
vel ut excommunicatum, aut hereti-
cum, non admittant vel ali-
quid simile, quod non est con-
trarium bonis moribus, sed est
licitum et honestum, quia tamen re-
gulariter est illicita, ergo eam

con

obiciens debet audiri ut hic et
ponit glo. iiii Coniuracio nil
est conspiracio iurata Et in hoc
dicit Inno. ti. de scisma c. i.
quod semper presumitur contra coniurato-
res xi q. i si quis clericorum
vel de hoc, maxime si fiant
in preiudicium vel qualiter et de bin
ti. de testi. co. c. si quod est
bene notandum, et per hoc patet ma-
teria ista etc. ¶ Item quod hic textus
pondat factum istorum iudicum
qui quia non essent iudices sed
inquisitores, nolebant excep-
tiones istius electi admittere
¶ Queso etiam hoc, quando si isti
fuissent veri inquisitores valu-
issent ne ipsos processus in eo quod
nolebat admittere huiusmodi excep-
tiones, hoc est tamen querere utrum
huiusmodi excepciones, debeat etiam
prediscuti in negocio inquisicionis
dicit Goff. quod posito quod isti fuissent
inquisitores adhuc non valuissent
ipsorum processus, quia dato quod fuis-
sent tales, debebant secundum cognoscere
de exceptionibus ti. de accusatione
cum oporteat et idem Innoc.
et Host. ¶ In hoc tamen dico secundum
Goffr., ad pleniorem huius ma-
terie noticiam quod duplex est inqui-
sicio, quedam fit ad instanciam
alicuius qui prosequitur inquisicionem
ut in dicto c. cum oporteat
et in tali admittuntur excep-
tiones, sive contra personam inquisi-
toris inquirentis sive eam prosequentis
et secundum hoc, habet locum dictum
Goff. Innoc. et Host. Alia
est que fit ex puro officio
et in illa non attenditur persona
prosequentis eam, et in tali etiam
non fit litis contestacio ti. ut
lite non contesta. quoniam et ita per quod
huiusmodi excepcio non potest fi-
eri ea, nisi forte contra personam

Questio

Iudices inquirentes ut statim dixi
et per hoc patet intellectus istius
questionis etc. Sed quidam
est, quod processus istorum iudicum
qui noluerunt admittere, et potes-
tatem exceptiones huius electi
fuit nullus, et tamen iste electus ab
ipsorum processu appellavit, oritur
dubium utrum quod valuit huiusmodi
appellatio, ymmo videtur quod fuit frus-
tratoria, et non necessaria, cum
processus erat nullus, quia lite
non contestata processerunt. Ad
hoc dico secundum Hostiensem, quod ideo
iste appellavit. Et processum iu-
dicum impediret, qui alias proces-
sissent, et ipsum forte de facto
gravassent. Unde et hic dico quod
etiam ab actu nullo potest licite
appellari propter gravamen, sicut probat
hoc littera, et huius, et notatur in .c. de
ap. dilecto. Sic cum appellat
iste, quod gravabat in facto, quamvis
illud factum de iure erat nullum
ut dixi supra, et sic solutum.
Sed possit contra hoc aliquis mihi
dicere, si ut dicis appellatio istius
non facit aliquid ad annullandum
factum istorum iudicum. Quare
ergo papa non mandat hic in-
distincte pronunciari processum
nullum istorum iudicum, sed dixit
Si ergo dictus gravaminibus appella-
tum constitit revocato in irri-
tum etc. Ubi papa videtur pondera-
re appellationem istius electi, ad
hoc ut processus istorum pronun-
cietur irritus et nullus. Ad cuius
solvendo hoc supplet ad legem
predicta, maxime, si ergo dictis
gravaminibus appellatum constitit
supra maxime. Nam idem fieret
etiam si appellatum non esset,
quia adhuc huiusmodi processus
fuisset nullus, ex quo observatum

non est ordo iudiciarius ut dixi.
Vel forte ideo hoc dixit si
appellatum constitit, quia si servatus
fuisset ordo iudiciarius, tamen
attemptata post licitam ap-
pellationem, non valerent et
revocarentur, et ideo hic mihi
ponderavit appellationem, de hoc
hic latius tractat Innocentius.
Glosa tertia posset fieri talis
per contrarium, Hoc est dicit quod hic rep-
robatur processus istorum,
factus lite non contestata, pos-
set obici quod propter hoc non de-
buit ipsorum processus dici inva-
lidus. Unde quia isti erant in-
quisitores, in quibus speciale est
quod possunt procedere lite non
contestata, et ut lite non contesta-
ta non sit etc. et alias. Glosa
solvit, primo ostendendo quod
isti putabant se esse inquisi-
tores, et dicit quod hoc supprimitur
ex verbo littere ibi dum dicitur eis
mandatum fuit ut inquirerent
veritatem etc. Dic ut in ea et
ibi propter contumaciam, sed iste non
erat contumax ut patet in littera
et ibi iudicium et hoc colligit
secundum Petrum et Hostiensem in eo quod dicit
in littera, vocatis qui fuerant evo-
candi. Et semper in dubio ex
quo non constat patentur quod
in modum inquisitionis dantur
presumitur quod in modum iudicialis
commissionis dantur iudices secundum
Vincentium ut dixi supra in nobilibus
de hoc in spe. de inquisi-
tionibus § .i. v. quod sit in littera, deinde
dicit glosa, quod mera inquisi-
tio non committitur in tali casu
de quo hic in littera, In fine et
solet committi tunc de infamatione
clamosa .c. de accusa. qualiter
secundum Vincentium. Glosa contrarium

ponit quod conspiratores repelluntur audiuntur contra electum etc. In fine. interdum tamen conspiracio potest esse licita ut dixi supra in prima obiectione etc. Glo. excommunicationem declarando latam ponit casum singularem in quo non auditur obiciens excommunicationem. In fine. Ex ista glosa colligitur quod contra reum excommunicatum non potest replicari de excommunicatione, quia ad defensionem nullus excommunicatus repellitur ut dicit glosa. Secus autem si reus excommunicatus vellet reconvenire actorem, tunc enim posset contra eum excipi de excommunicatione ut dixi supra in intellectione. Glo. penultima ponit casum exceptum in quo lite non contestata recepti sunt testes etc. Glo. ultima posset recitari pro obiectione. Ex eo enim quod hic mandat papa revocari in irritum processum istorum iudicum, si ex dictis conviviis vel aliquibus ipsorum constitit appellatum, colligitur enim videtur sufficere quod apponitur pluribus sufficit unum sive alterum tantum probari in eo quod dicit littera aut aliquo ipsorum, non contra hoc est quod dicit supra olim. Ubi dicitur quod omnia taliter opposita debent probari, et non aliter. Solutio. Glo. solvit implicite. Et solucio ipsius in hoc fundatur quod quando opponuntur plura ad unum effectum, quorum quodlibet per se sufficit ad illum effectum, tunc sufficit unum illorum probare ut hic, iste enim electus opponebat duo contra suos adversarios videlicet quod fuerunt excommunicati, et conspiratores ad hunc effectum ut eos repelleret, vel ut legitima esset ipsius appellatio

modo constat, quod quodlibet istorum sufficit per se ad repulsionem, quia probata sola excommunicatione repellitur, sic etiam probata sola conspiratione, et ideo hic sufficit unum ex istis probari. Quando vero opponuntur plura ad diversos effectus, non sufficit unum probari ad utrumque effectum ut in contrario.

Item hoc tamen dico quod quando aliquis se astringit ad probandum duo vel plura, quorum unum per se sufficeret ad intentionem opponentis, non sufficit unum probare, nisi plene probaverit intentionem suam ita hoc unus de probatis licet, et ideo non faciunt consulte illi qui contra testes vel alios excipiendo plura astringunt se ad omnia probanda. Sed illi caute faciunt, qui protestantur quod non astringunt se ad omnia superflue probanda sed ad illa tantum que ad victoriam cause sufficere possunt, et hec de isto.

Venerabilis

Omnia(?) instancia iudicii non perit per lapsum triennii, de eodem facto loquitur. l. de testi. cogen. venerabilis. Et sunt due partes. 2a ibi mandamus.

Casus in summa. Inter archiepiscopum Ravennatem et quosdam cives civitatis Cerviensis super iurisdictione ipsius civitatis, et quibusdam aliis articulis questio vertebatur, que commissa fuit cuidam magistro C. Canonico Bononiensi. Sed quia illa causa per cavillationes illorum civium fuit per triennium prorogata propter quod dicti cives Cervienses asserebant instanciam iudicii perisse per decursum triennii, et ideo non debebant ulterius sub examine illius iudicis respondere. Significat

hoc archiepiscopus domino pape Et ipse mandat eidem iudici quod huiusmodi exceptione non obstante in negocio ipso procedat procedat iuxta traditam sibi formam Reguntur tria perisse et sic lis contestata fuit, alias nulla fuisset hec allegacio et .j. hic est decisum, quod quesiuit archiepiscopus utrum esset standum allegacioni vel non, secundum host. Et secundum Jo. an. verius et magis continetur litere vi(detur), quod quia delegatus non procedebat, archiepiscopus conquestus est domino pape predictas non super lite de nouo contestanda, sed super iam contestata, quod innuit mencio huiusmodi ubi exceptione huiusmodi non obstante, quia etsi si obstaret exceptio posset procedi super lite de nouo contestanda secundum host.

¶ Noto hic breuem con(tra) subterfugia et cauillaciones Et dicit lex ff. de re iur. ea est natura cauillacionis ut ab euidenter veris per breuissimas mutaciones disputacio ad ea que euidenter falsa sunt producatur, et idem habetur idem ff. de verbo signi. natura.

¶ Secundo Noto hic quod secundum canones instancia iudicii non perit per lapsum triennii licet secundum leges secus, et iste est totalis effectus c. huius, ad cuius intellectum aduertendum, secundum glosam c. huius, quod secundum leges ciuiles, quandocumque aliqua causa fuerit per eos mota, non fuit finita infra terminum a litis contestacione numerandum, perit instancia iudicii, hoc est, quod tunc non tenetur actor in illa causa respondere, nisi iterum ab inicio incipiat causam, viz nisi offerat de nouo libellum, et iterum lis contestetur Secus autem secundum canones per c. hoc, quia licet causa non fuit infra terminum finita inchoata tamen procedetur in ea usque ad finem, et sic obuiatur malicijs illorum qui causas maliciose intendunt prorogare, hoc vult hic c. istud Et in hoc apparet diuersitas inter canones et leges, et prouisio canonica est magis equa ut dixi

¶ Hoc viso aliam materiam tangit glosa quam aggredior primo Glosa 2a ista notat legem operandi in foro ecclesiastico non habere locum, dicens quod etiam secundum leges licet pereat instancia iudicii, non tamen perit iurisdictio delegati dicit tamen, quod lex non videtur per hoc c. corrigi, ad quod respondet, et in ea ibi non perierant et hoc placuit Innocencio, et ibi l. in hac lege et sequentibus, innuitur, quod actiones sunt perpetue, et non tolluntur spacio xxx. annorum Infine de hoc in c. q. vi. autem ad hoc in fine Et hic 3a sentit glosa ista legem operandi non habere locum secundum canones et idem not. in c. de dolo et contumacia c. ult. in .j. glo. et idem omnia tenet host. et Guil. in Speculo ti. .j. §. restat v. Item quod instancia licet alias senciat actor Et hic dicit Jo. an. quod omitto, quia dictum glose quantum appellatur Et que hic est racio huius diuersitatis inter leges et canones secundum opinionem glose, et host. racio diuersitatis est ista, quia secundum leges regulariter non appellatur ante finem, et ideo diligencia iudicis

pt ben in termino causa finire
secundo secundum canones secundum host
hec et abbas. Notat hic glossa. Jo
an. quod licet secundum leges pereat
instancia per lapsum temporis
non tamen gesta per manum publi
cam iudicis auctentice in publi
cam formam redacta. l. de
re iudi. l. gesta, et in allegat
ad id infra de testi significavit
de fide instru. c. vlt. Jo. an
remittit ad ea que dixit supra
de testi causam. in ſ. aliud

Significaverunt

Primas. Non obstante excep
cione temporis fiati [illegible] vinde
mias, mandanda est sua ex
ecucioni vel secundum abbatem
sic. Cum actor et reus sunt
diversi fori causa proprietatis et
possessionis pt coram diversis
iudicibus agitari, et iste casus
magis convenit rubro sive ti
tulo et est singularis. Et sunt
due partes. In prima parte questio
in 2a ponitur punicio ibi mandamus.
Prima facit tria, primo pot [illegible]
et cause delegatarum concludere
2o ibi verum rectoris excepcionem
iiio ibi respondente replicacionem
actorum.

¶ Casus in tantum inter abbatem
et conventum sancte marie de flo
rencia et civitatem Castri de
Signa, super possessione vel quasi
iuris eligendi rectorem in dicto
Castro coram florencia pota
te questio vertebatur, dictus
potestas pro monasterio super posses
sione vel quasi iuris eligen
di rectorem in Castro predicto
sentenciam diffinitivam promulgavit
qua lata monachi elegerunt ibi
rectorem. Sed quia illi castella
ni non recipiebant eum, et
insuper potestas florencia compellebat
abbatem et conventum, super proprietate
vel quasi predicti iuris in seculari
iudicio, civitati predicte respondere,
significatum hoc fuit domino
pape. Et ipse mandat Episcopo bo
nonien. et suis condicionibus vt
si est ita, compellant civitatem
predictam electum ab eisdem monachis
admittere in rectorem Castri pre
dicti auditurus postmodum super
proprietate, vel quasi dicti iuris, quod
partes duxerint proponendum, partibus
itaque in presencia iudicum consti
tutis, ex parte civitatis predicte
fuit excipiendo propositum, quod
tunc coram eis non tenebantur
respondere de iure, cum tempus
propter vindemias tunc existat
feriatum. Econtrario ex parte mona
sterii fuit replicando respon
sum, hoc maliciose proponi, ut
sic causa protracta, tempus electi
predicti inutiliter elaberetur. Con
sultus super hijs dominus papa
mandat ut huiusmodi excepcione
non obstante procedant in ne
gocio prima racione. Vel littera
florentina potestas alibi ponitur
in masculino infra de sponsa. tua
et utraque littera procedit hic in
femino genere, cum ad dignitatem
ibi in masculino, cum ad personam
que masculus est, fit relacio secundum
Jffram vel correctiue ponitur
istud vel ut infra dicam, cogit
et sic vel non valuit respon
sio vel saltem monachi restitu
endi fuerunt, quod vero [illegible] causa
abbas, non fuit eis prudencia
ut infra b. in nobis, respondere
super antiquam electam prout monachos
esset per civitatem Castri recepta
et in hoc gravabantur monachi unde
ad sedem apostolicam appellaverunt

et ipsa commisit negotium ut se, et sic plana est decretalis secundum host. circa si dicta castra feudale tenentium delata ad nos questione per abbatem et conventum auditum per hoc apparet quod per appellationem causa fuit delata, hoc cum forma in commissionibus appellationum solet apponi ut probato quod minime procedat in aliis, de c. consulta secundum Jo. an. et host. excepto eo petitionum monachorum, qui petebant executionem sententie, iuxta primum membrum commissionis hoc ideo dicit secundum Jo. an. quia super petitorio illi de Castro erat actores, clausula forte per eum dicta, durat ferie vel potestaria, ff. de ferijs l. predicte et hic decidit quod quia iudices non procedebat abbas et monachi, conquesti sunt tempore, ut patet in antiqua, sic de c. tempore secundum Jo. an.

¶ Noto ex litera primo quod de iure eligendi interdum tractatur coram laicis et hic, quod de iure eligendi rectorem, agitabatur causa inter istos coram potestate seculari, et sententiam per potestatem lata ipsa mandat exequi, sed quomodo hoc sit videtur.

¶ Ego noto litteram ibi vel quasi iuris eligendi et dicit Jo. an. quod hic vel ponitur correctione pro cuius intellectu advertendum quod iurisdictio et omnia incorporalia, et etiam servitutes non possidentur tempore, sed quasi possidentur, ita nota in c. ti. in conquestus et lato huius, quia possessio corporalis est dicta tantum pedum positio ff. de acqui. pos. l. i.

constat autem quod incorporalia corporaliter apprehendi non possunt, et ideo non dicit hic, ego possessio in possessione huius iuris vel aliquis sed addi debet vel quasi, ideo etiam hic ponitur vel quasi ex hoc patet intellectus huius litere

¶ 3° Noto quod sententia lata super possessorio mandanda est executioni, antequam audiatur aduersarius super petitorio, probat hoc verbum litere auditori per eam ibi ubi ipsa mandat primo exequi tantum sententiam in possessorio pro abbate et conventu lata, et tandem procedi in petitorio sive in proprietate

¶ Ultimo noto quod tempore vindemiarum sunt ferie, ita quod illo tempore nullus dissentiendo trahi debet ad causam, de hoc latius patebit in c. de fer. c. i. non obstante hoc huiusmodi tempore facto, sententia potest mandari executioni per finem c. huius

¶ Examinando literam oppono primo, in eo quod isti abbas et conventus agebant coram potestate florentina, videtur enim quod sic fieri non debuit, quia ista questio erat de iure eligendi et ideo non debuit agitari coram laicis, sed coram iudice ecclesiastico de elec. per totum est cum huiusmodi ius spirituale de elec. sacrosancta et de spiritualibus non cognoscit laicus de c. decimus et sic contra

¶ Solutio Vincencius dixit quod hic agebatur possessorio, et sic innuit secundum ffran. quod coram laicis agi possit de iure eligendi possessorio sed ista solutio non placet, tanquam non valet ideo dico secundum alios, primo quod ista causa non erat spiritualis alias

Causa super possessorio dicitur quando queritur quis sit possessor rei sed super proprietate dicitur quando queritur ad quem pertineat ipsa res vel ad dominium eius.

con

non potuisset agitari coram
laycos, ut arg. probat, s3 hic
agebatur de electione ad offici-
um temporale, licet ut lra dicat
hic non quereba ad electionem
rectoris ecclesie, s3 Castri, et erat
iste rector temporalis ut p3 in fine
ubi tempus regiminis electa et id
actu est coram iudice seculari
contra, quia actor debet sequi
forum rei Et ponit glo. pa.
que dicit zc. In fine Et hoc
est expressum in clemen. de
sequestra. posses. c. unico Et
ab ea causa fit appellatio i. de
restitu. spolia. cum ad sedem
In fine prime glo zc p3 ex sta-
te isto, quod iste rector de quo
litigabatur, erat temporalis status
occurrit dubium, quia ex hoc
videtur, quod non debuit recursum
habere ad papam s3 ad imperatorem
i. de ap. si duobus et di. c. no-
uit Ubi dictum est quod papa
non debet se intromittere de
huiusmodi temporalibus ut dicit Jo. an. et
ffran. quod isti opprimebantur a
judice layco, et sic tenentur eccle-
siasticam i. ti. i. conquestum
et ideo potuit ad papam recurrere
et postquam dominus in foro secula-
ri non potuit iustitiam obti-
nere, de hoc tamen dicam infra in pro
lig. zc.
Item oppono, videtur cum quod
papa non debuit eam committere
illis de quibus in superscriptione
s3 commoratibus Bononie, quod
Civitas Bononiensis, est alterius
prouincie quam florentina, ideo
contra prouinciam non debet ea
committi, de hoc in. q. vi nei-
nem Ad hoc dicit Jo. an., quod
papa hoc fecit ex certa scientia
Vel dicatur, et melius prout dicit
Bartholomeus in dicto. c. nemini
quod hodie non attenditur in commissionibus

an locus sit eiusdem prouincie uel
diuerse, s3 solum an distet ultra
duas dietas, et hodie attenditur
an distet ultra unam in de rescriptis
statutum li. vi. Hostiensis in summa
de rescriptis v. Centesimo, tenet
ad hunc hodie procedere c. nemini
quod prosequitur hic Jo. Cal. licet
dicat consuetudine hoc non
seruare ffran. uero Card. dicit quod
illud c. non loquitur, quando quis
habet plures iudices Item non
prohibet eam delegari extra
prouinciam licet faciat in articulo
hoc tito quia hic agitur de
electione rectoris Castri qui temporalis
fuit et non perpetuus, Et lra
tenuit ad finem zc.
Quero circa hoc utrum quidem
aliqua ciuitas possit sibi eli-
gere perpetuum officialem ut pota-
tem perpetuum dico. i. quo advertit
in hac questione plene de-
terminat hic Jo. an. pro et contra
in quo non expedit instare
quia textus est, quod regimine
officialis temporalis non debet
extendi nec [...] ultra quinquennium
in eadem persona ultra biennium
in auten. de defensoribus ciuita-
tum § fi. colla. iii, ita statuit
legis sanctio Et racio quia
si permoti rem publicam tenerent
perpetuo occupatam, fortassis
semper dominarent et haberent
occasionem delinquendi Ideo uult
lex, quod deponat officium, et
racionem reddat C. ut omnes, ita
tamen quod mili. l. una Ubi non
ciuitas vel locus est subdo-
minio alterius, hoc ei mi. lig.
sine consensu illius cui subest
de exces. pla. dilecta de offi.
archid. ad hoc in fine, Ista
tamen locum habent in secularibus
rectoribus, et administratoribus, qui
creari habent per electionem, quod
clericos non debet esse perpetuum,

Questio

Iuxta glo. z lig. casus cum
dicat ex defendo ciuitatis
florentie, electio tamen non est
feudal, sunt Hostiensis

Secus in aliis qui succedunt
iure hereditario. ut C. nouit b
nec illud et in devoto licet,
Item secus in imperialibus ut
imperatoribus regibus et ducibus
etc. iste enim dignitates sunt
perpetue transeunt in successores
excepta dignitate imperiali
ubi non habet locum successio
ut de elec. venerabilem in fine. Item
secus in rectoribus ecclesiasticis, qui
perpetuo … quamdiu viuunt et con-
stituuntur, ut de filiis presbiterorum, ve-
niens, uiros uero ciuica sol-
uit, in auten. de emp. s. de
incepo aut secundum hosti. de re-
gimine non ciuitatis romane
hoc. in de elec. fundamenta li. vi
Glosa secunda obicit dupliciter
et soluit satis clare, quod dic
ut mea et in fine. Sic ergo glo-
se solucio, quare hic continen-
cia cause diuiditur, fundatur
in hoc, quod hoc operatur diuersi-
tatem, quia actor et reus erant
diuersi fori. Nam ex quo in
causa prima viz super possessoria
abbas et conuentus erant ac-
tores, sequi debebant forum
rei, et litigare cum ciuitate
castri in foro seculari. In 2a
uero causa super proprietate si aduer-
sarij voluissent conuenire conuen-
tum, sequi eos debebant forum
monachorum, et propter hoc tracta-
batur ista causa coram diuersis iudi-
cibus, vel dicatur secundum Innocentium
quod continencia cause diuidi non
debet, durante causa appellationis uel
possessionis, secus durante tunc tractari
coram eodem iudice. Sed finita
vna causa potest alia questio
potest coram alio, ut hic, que
solucio est singularis nota
in ista materia. Vel dicatur quod ideo
hic fuit facta talis diuisio
quia monachi grauati fuerunt per
prelatum, et ideo appellauerunt nisto

ad alium, quod potuit ut dixi
supra, et sic plana est littera
Glosa ultima tractat de ferijs
fauore hominum introductis, quod
illis renunciari, aliis uero non,
et quod ex causa tunc quis co-
git litigare, et in ea clausula
Idem hostiensis in fine vult ergo
glosa, quod ex causa compellitur
quis litigare, tempore feriarum fauore
hominum introductarum, in quo tamen
hic diuersas opiniones doctorum
recitat Io. an. ut hic cessat
omnis contrarietas, quod Vincencius
et plus quod hic agebatur de exe-
cucione sine, et sic non obstan-
tibus ferijs vindemiarum, manda-
uerunt execucionem, et hoc dicit
hoc decretal, quamuis vnum sit
quod alia processus iudicij, hijs die-
bus cessare debeat regulariter
et plus quod … materia de qua plenius
dicitur ideo videbitur ff. de ferijs
per totum, sequitur etc.

De foro competenti

Extimata. Quia rei ad iu-
dicia vocati frequenter excipiunt
de foro, et solet plerumque du-
bitari, quod forum sit excipientes
sequi debeat ideo post tractatum
de iudicijs ponit hic rubricam
de foro competenti, habetur
materia xi q. i, iij q. vi et
vi q. iij, et viij, xi q. i. xvi
q. v per totum et repetitur in
vi et in Clemen. Congruit
ad hunc titulum ff. de verborum significacione
forum in pri. et C. ubi super
quibus [illegible], et c. nomine
et li. vi de prebendis c. i. de ser
[illegible] in Cle. de
re iudi. pastoralis, Dicit autem
hostiensis quod forum in neutro genere
solet capi multis modis. Nam
vno modo forum in neutro genere
ponitur pro territorio iurisdiccionis iudicis
infra quod potest in facinorosos

animadunte, ff. de verbo. sig. l. pupillus § territorium. l. et tota diocesis dicitur territorium episcopi xvi q. i. omnes basilice, contra quod imprime, uo paretur de constitucio c. ii. li. vi°. Sed forum in masculino genere dicitur locus ubi ius redditur ii. de verbo signi. forum 2° dicitur forum locus in quo conveniunt sive fiunt nundine. 3° dicitur forum calcatorium, sive locus in quo calcatur uve. Item forum dicitur fodamen quo emitti? remus in mari. Et omnibus aliis acceptionibus huius nominis forum et forus, quantum ad hunc titulum forum competens dicimus ubi quis potest conveniri tanquam coram iudice suo et competenti etc.

Si quis. Summa. Clericus coram suo episcopo conveniri debet non capit divisionem, quia continet unum constructum.

¶ Casus in textus. Congregato concilio Calcedonensi, expositum fuit per b. et dictum de concilio non unquam contingat unum clericum adversus alium tamen adlitigandum, unde quia in huiusmodi causa ad alienos iudices fit recursus bonum foret et utile super hiis tradere regulam, qualiter et ubi offensus, sive contra alium tamen habet, in iudicio debeat experiri. Concilium ergo hic statuit ut si quis clericorum contra alium tamen habet, illum coram episcopo ipsius debet convenire, nisi de consensu eiusdem episcopi coram alio iudice utraque pars de mente suo vellet experiri. Hec littera clericum seu si adversus laicum i. e. cum sit negocium .i. causam sive quorum ii. de verbo signi- ficatione apum ipsius rei possi q i

competencie, Sed prius hoc dicit quia per appellacionem possit ad metropolitanum devolui.

¶ Noto primo, quod clericus non potest conveniri, nisi coram suo episcopo sive iudice.

¶ 2° noto quod de consilio proprii episcopi clericus potest sibi alium iudicem eligere sub quo possit conveniri, hoc ponit expresse litera in huius. In hac tamen dico per, quod illud non sufficit consilium proprii episcopi sed eciam requiritur consensus ii. c. ii. xxi. et c. romana ii. c. li. vi°.

¶ 3° noto dico quod huiusmodi electio iudicis debet fieri de persona ecclesiastica ut tangit. glo. iii, quia esset de licencia episcopi iudicem secularem sibi eligere non potest. ii. c. si diligenti et c. significasti ut post. glo. iii. Ex quo infero quod iurisdictio iudicis ecclesiastici est prorogabilis in clericum non sicut iudicis secularis non, de hoc in dicto c. si quis.

¶ Sed considerando ista dicta et literam oppono contra primum dictum textum ii. c. li. vi° ubi conveniatur clericus coram non suo episcopo, quia coram metropolitano. Solucio istud fit propter negligenciam episcopi quam supplet metropolitanus, alias locum habet textus, unde et in textu dicitur se fecit et sic tacite permittitur quod parte per appellacionem potest adiri superior vel esset propter negligenciam huius pe et sic solvitur.

¶ Item contra 2m dictum opponi posset, videlicet, quod non sit necesse quod partes consentiant in alium iudicem ab episcopo, racio, quia potest per episcopum causa committi inter suos clericos orta sine consensu partium ii. de offi. delega. super hoc non si quem, non est sic.

¶ Solucio verum est quod valet huiusmodi

gnissio sine consensu partium fca
Et probat ar. h. utile est ut
consenciat ambe partes, quia
tunc postea non potuit recu-
sare Vel dicatur et melius
quod iste textus loquitur quando
clerici adeunt alium iudicem
ecclesiasticum cuius iurisdictionem vo-
lunt prorogare, quod possunt
de consensu Episcopi. i. c. significa-
sti, et in isto tamen requiritur
eciam consensus utriusque partis, et
hoc vult littera, Secus autem si fit
commissio per Episcopum, quia tunc non
requiritur huiusmodi consensus ut in
contrario et sic patet solo
¶ Glo prima ponit penam con-
tra facientis et ibi remittit In fine
et ibi dicit de pena illius qui
recurrit ad alium iudicem pre-
sertim laycum, Glo iij notat
quod sine consilio Episcopi non potest
alium iudicem sibi eligere, nec
eciam laycum quamvis habet con-
sensum Episcopi In fine secundum vin
¶ Glo ult ad id quod dicit
textus, quod utraque pars eligit
iudicem signat duo contraria, pri-
mum quod solus actor eligit, 2m
quod solus reus, et solvit, et
in ca ibi cum, R. ubi habetur
quod solus actor eligit iudicem
in loco non suspecto ipsi reo
et ibi iudicem ubi solus reus
eligit iudicem, et non actor
glosa solvit, quod illa iura que
hoc dicunt intelliguntur in ca
criminali, et non tamen hodie et
idem Jo. an. mo. Sed dicit Jo.
an. quod primo tenent, si loquatur
in ca criminali Episcopi presbiteri
vel dyaconi xv q vij si
autem ubi de hoc, dicebat
aut alia, illud intelligi secundum
istud, ita ut ambe partes con-
senciant Quidam dicunt vi-
tanda est ista quod contingit clerici

dicunt et volunt litigare coram
iudice alio non suo, debent
ambe partes consentire in eum
ut hic Si aut coram suo iudice
aut coram delegato, tunc non
requiritur partium earundem consensus
ut in contrariis, et sic patet etc.

Nullus Comminatur iu-
dex secularis
si clericum per se distringit vel con-
tempnat, excommunicandum,
et habet quidam c. hoc pro palea
xj. q. j. c. ij Et primo ponit
dictum cum monicione 2a pena
non parentis ibi quod si
¶ Casus in textu patet ex textu
Summarie hic cum statuit Con-
cilium parisiense ut nullus iudi-
cum etc. Vel littera iudicium super se-
cularium, secundum primam glosam
Vel eciam ecclesiasticos, quo ad
clericos alienos in quod non
det nullatenus falcem vj q iij scrip-
tum secundum Innocentem ultimum eciam
coniugatum non bigamum si incedit
in habitu et tonsura .i. de cleri-
cis coniugatis c uno .li vj. ubi de hoc
concilio fit mencio, in minores
vel ianitores secundum Bern. cre-
det .i. de verborum sig. ex parte .i.
et c. cum olim
¶ Glo lra c Quis Noto quod
iudex laycus non est iudex
competens clerici, per litteram que
prohibet ne huiusmodi iudex per se
hoc est auctoritate propria, distringat
aut contempnet clericum, et
per distringere hic non intelligitur
aliqua violencia persone illa-
ta, quia si persona clerici vio-
lentaret, ipso facto ille qui hoc
faceret esset excommunicatus xvij. q.
iiij si quis suadente, et sic non
habet locum finis ubi innuit
huiusmodi iudicem excommunicandum
iuxta ultimam glosam, vult ergo
littera, quod nullus iudex compellat
coram se litigare

Casus textus Congregato concilio parisiensi Exposi-
tum fuit B. p. et dominis de Concilio Nonnulli iudices
seculares intromittebant se de personis clericorum et personarum
ecclesiasticarum, audent de personis talium iudicare et quod
hoc vergit in detrimentum immunitatis ecclesie, bonum foret
super hijs providere Concilium ergo statuit etc.

Ho. Noto quod iniuria facto cleri-
co, dicatur facta ecclesie ibi du-
dicitur, quod si fecit et c. vij et
iniuria clericorum ad opprobrium perti-
net, cuius legatos fugiunt
xj q. vij. accusatores nisi secundum Hos.
Hostiensis infero, quod quamvis of-
fendens clericum cum eo componat,
et clericus offensus sibi re-
mittat, non tamen per hoc offendens
clericum liber est ab ecclesia ut
hic et vij et excommunicatus manet
quamvis clerico offenso satisfaci-
at quousque absolvatur, de sen-
tentia excommunicationis, cum desideres
spirituali, Et quia dicit in
littera, nullus iudicum clericum per-
sonam distringere aut condempnare
sine permissu pontificis
¶ Contra hoc oppono, quod hoc
enim videtur sequi a sensu contrario,
quod cum permissu pontificis hoc
facere posset contra illud in c.
si diligenti, et c. significasti
Solvit hoc glosa in duobus
quod hic vacat argumentum a contrario
sensu et c. Unde argumentum a sensu
contrario tunc valet, quando opposi-
tum contrarium non est expressum
in iure nostro in iure cavetur
quod esse delicencia episcopi laycus
non potest esse iudex clerici in c.
significasti, et c. si diligenti
et ideo huiusmodi argumentum hic non
habet locum, hoc vult glosa
Vel dicas quod non vacat huiusmodi
argumentum hic si intelligatur de ca-
mere civili, quia in tali po-
test esse laycus iudex de licen-
tia episcopi prout notatur de ti. et c.
n. et c. HH
¶ Queritur de intellectu littere ibi
aut minores, dubium enim est
quos dicit hic minores
Glosa 2a per minores intelli-
git seculares fungentes etiam
etiam licet non sint clerici unde
dicitur et c. et in ea ibi consonant
de hoc notatur hospitio de iu-
dicatu, et xx q. i. c. in ubi no-
quod idem forum habet dominus
et sua et familia unde et uxor
legittima sortitur forum ex persona
viri ut ibi Vel dicatur quod
per minores intelligit quosdam
qui etiam gaudent privilegio
clericali de sen. excommunicationis parrochianos
nostros secundum Host.
¶ Prima lectura glose placet
fratri Io. de zarabel, quam tamen
intelligendam dicit de familiaribus
perpetuis ut notatur in pallet.
liberis, secus de temporalibus
mercenariis, ¶ Glosa autem condempnare
excipit a lex, et in ea ibi reco-
venerit et in causa feudali con-
tra ipsos ceterum habet dictum
est, quod de feudo dominus feudi
habet cognoscere, fallit etiam
littera in casu c. c. ti. cum non
ab homine viz in eo qui traditus
est curie seculari Infine de
de hoc notatur in q. xj in
summa ¶ Glo. prelatus poterit peni-
tentibus qui iniuria clerico ¶ Glo.
ult. solvit unum dubium quod
moveri posset circa litteram viz
utrum faciens contra hoc c.
sit ipso facto excommunicatus, vel ex-
communicandus Et glo. ut vult
quod non ipso facto sed per sententiam
hoc tamen verum nisi esset districto
in persona quia tunc ipso facto
esset excommunicatus secundum Io. an. ut
c. dixi et c.

Cane Formatur racione
rei de qua agitur sortitur quis
forum et pro hoc in c. de arbi.
¶ Casus In tercio Congregato
Concilio Affricano Quesi-
tum fuit coram quo iudice

HH Contra c. c. cum non ab homine ubi dicitur quod clericus
licite punitur per potestatem secularem Solucio
ibi loquitur in clerico non deposito ab eo si de-
positus fuit et incorrigibilis permanserit, potest
iudicari et distringi per iudicem laycum
ut in c. contrario

Innoc. in c. archiepiscopo supra eo. an et licet
Innoc. dicat primatem vel alium superiorem
archiepiscopo hic cum pro archiepiscopo s. de offi.
ordi. duo sunt etc.

deat iudicium fieri, dummodo eum
inter quos causa vertatur vel verti
debet, sunt diversarum provinciarum.
Concilium hic statuit quod ille
archiepiscopus dabit iudicem in
cuius provincia est res de qua
contenditur. De iure causa realis
ubi in sequitur ibi locus vertatur
id est ubi spectatur secundum pe. et alii
diversarum si enim esset eiusdem
nulla esset dubitatio. Innoc.
id est archiepiscopus. det iudicem alio
diiudicet ipse si vult secundum Io.
[illegible]

¶ Ex hoc textu Nota solum id
quod dicit casus summarius, et ad
hoc quid [illegible] hoc allegatur

¶ Circa quod ad pleniorem
huius materie noticiam ¶ Quero
primo in casu quo reus habet do-
micilium in una dioc., et res
de qua litigatur est in alia dioc.
utrum coram iudice domici-
lii possit reus super illa re conve-
niri, videtur quod non, per textum huius
quod dicit quod ille iudicabit in
cuius dioc. res sita est

¶ In oppositum est c. de foro
[illegible] ubi videtur quod reus conve-
niri potest coram iudice domici-
lii. De hoc dubio dicunt quidam
quod iudex domicilii in hoc
casu iudex competens, ex
quo res litigiosa est alibi,
ita tenet Host. per illud c. di-
lectis ii et per istum textum
qui exprimit de iudice rei
rei, alias etiam expressisset
de iudice domicilii, si hoc
voluisset de ipso intelligi i.
dederit, ad audiam ¶ alii di-
cunt contrarium Et hec opinio va-
ria, quidam enim dicunt esse
in optione ipsius rei, an conve-
niatur coram iudice ubi est
res an non Et si declinat

De foro competenti

illud iudicium potest conveniri coram
iudice domicilii, hoc fuit opinio
Rodof. in summa et alii vero
dicunt quod sit in optione actoris

¶ Utrum velit reum trahere
coram iudice domicilii vel ubi
res sita est Et ista opinio est
vera, quam tenet Innoc. in dicto c.
dilectis Et Io. Cal. hic et Cyno
in l. finali C. de prescrip. longi
temporis Et secundum hoc potest dici
[illegible] textus iste, que dicit reum
conveniendum coram iudice ubi
res est debet intelligi sine preiudi-
cio iudicis domicilii, et hoc proba-
tur in c. fi. de iudice ubi rei est
casus hic Et per hoc patet solutio
opposite contrario etc.

¶ Quero secundo Quid si du-
bitatur in cuius provincia aut dio-
cesi sit res, ut quia est in confi-
nibus plurium provinciarum, dicit
Io. an. quod si non est certum de
limitibus provinciarum, utrique
tamen audire vel committere tamen
debent archiepiscopo i. [illegible] cum
illorum [illegible] vel claustralibus
vel secundum Host. recurret ad
[illegible] de offi. dele. [illegible]
[illegible] sunt iudices in causa, quod
appareret, putat tutius ipse
[illegible] — Questio

¶ Sed quid si citatus coram
iudice ubi est res, non compareret
utrum potest excommunicari per iudicem
loci ubi est res, dicit Vincen.
quod non, quia non habet iurisdi-
ctionem in personam sed in rem et hoc
verum dummodo citatus non sit
in diocesi ad quam citatur, potest
tamen iudex facere missionem in
rem [illegible] c. Romana [illegible] — ve. bene
li. vi. ¶ Et vero contumaci, ei qui
missus est in possessionem rei
violentiam inferret, ratione
huius delicti, cum excommunicare
posset, secundum eum, eo quod deliquit
in dioc., dicto c. [illegible]

Queso utrum Quando si reus est
mobilis, alter pro illam sortiatur
quis forum, dicit ffranciscus quod
quilibet tenere potest sic, et ita notatur
in glo preallegata i. c. c. si et ibi
dicit plenius et cetera. Glosa sua
declarat literam Glosa 2a notat
ad literam de iudice rei, et
in ea ibi si uero agrorum
fructu soluunt ciuitati in
cuius territorio sunt, et ibi si
predium si predium uniuersaliter alicuius
auctoris sit, iudex loci in quo
predium est, et ibi. l. vlt. ista
lex uidetur facere contra, que uult
quod in loco domicilij rei co-
ueniri potest pro re que est extra
prouinciam Sed non est contra
ut dixi in prima questione
quia utrobique potest conue-
niri ut ibi et cetera
Si quis Ordinatus
coram Episcopo
suo conueniendus est clericus qui
si recusatur dabit delegatum
partibus non suspectum Et duo
facit, primo premittet reo reo
lo ibi aut si actor Et hoc
dicitur primo circa delegacionem se-
cunda executionem ibi a quibus
Casus in tuendo patet ex
casu summario litera hic tem
statuit, quod si quis contra cle-
ricum causam habuerit, debet
eum conuenire coram Episcopo
ipso Et si ille fuerit suspectus
et ob hoc recusatus, debet
dare delegatum partibus non
suspectum De litera adeat. s.
e c. i. qui sit episcopus rei recu-
satus a reo vel ab actore secundum
hostiensem compleatur. i. execu-
tioni demandet
Ex litera c huius Noto quod
nullus cogitur coram suspecto
iudice litigare, et quod hic recu-
sato iudice suspecto, datur
non suspectus
2o Noto quod ecclesie ordinarius
potest recusari ut hic dicitur et
de episcopo Et ista recusatio potest
fieri a reo et eciam ab actore
secundum hostiensem Et potest ipse actor
dicere domine habeo causam
contra illum, et quia uos habeo
suspectum peto iudicem michi
dari alioquin appello ad archiepiscopum
et iste est casus singularis in
quo actor recusat iudicem
3o Noto quod delegatus datur
ab episcopo eius recusato, et sic
episcopus recusatus suspectus habet
iurisdictionem probatur hoc hic,
quia dat iudicem ad id. i.
de ap. cum speciali, secus in dele-
gato qui hoc non potest nisi
consenciente recusatore ut no-
in dicto c. cum speciali
Vltimo Noto quod delegatus
ab ordinario, non mandat
suam sentenciam execucioni, sed ipse
delegans, et hoc dicitur et
circa a quibus quidem fuit diffi-
nitum ipsius sed ordinarij, solli-
citudinem et cetera. de hoc plenius
lacius in glo preallegata
Sed oppono contra literam & con
in eo quod dicit aut si hoc actor
refugit videtur enim quod hoc non
sit bene dictum racio quia ac-
tor non potest recusare iudicem
cum consenciat agendo, de re
iudi. nil inmoui et ita non
debet audiri postea recusando
Soluco, litera ista intelligitur
de actore, antequam incipiat
litigare, talis enim potest dicere
domine Episcope habeo causam et cetera
ut. d. quam intelligitur de illo
qui elegit iudicem et coram

eo litigat, ꝑt etiam ꝑ inchoato
iudicium recusare, actor iudice
ex causa de novo orta, ut de
offi. delega. insinuate
¶ Sed quero tamen quod sit utrum
Questio eo casu quo actor recusat
ordinarium, sit citandus adversarius
dicit ffratrum primo quod non, quia
teneat delegatus ordinarius
quia etiam sine suspicione dele-
gare pt, huius tamen contrarium vi-
detur esse ff. de ap. cum speciali
ubi de qui consensu partium eli-
guntur arbitri qui cognoscant
de recusatione ad hoc facit xxi. q.
i. pervenit. Et hoc quidem te-
nent doctores quod illa iura
dicentes, adversarium citandum
esse. Sed ad ista iura dicit
ffratrum, quod procedunt ꝑ inchoa-
tam causam vel quod reus recu-
sat, qui trahitur invitus, et
tunc citabitur adversarius, et eliget
arbitrum super recusatione. Sed si in
actione essent eligendi arbitri
posset dici quod iudex eliget
suum, quia non est alius
adversarius. Hermanus tamen refert
quod quando recusatio sit respectu
cause etiam movende cum ali-
quo, ille est citandus, et ille
habet eligere suum arbitrum et
recusans alium, qui cognoscat
super recusatione dicta c. cum
speciali, et hoc tenendum [illegible]
[illegible] c. est intelligendum secundum
illud ut hic dicit prima glo.
dicens etc. In fine hic tamen non
refert, questio, quod sit sus-
pectus, sed ibi de hoc questio
refertur secundum Goff.
¶ Hoc scito pro expeditione glo-
se sexte. Quero quid si episcopus
recusatus delegat causam, et a de-
legato appellet, ad quem appel-
labit. Goff. secundum ꝑ principium

solvit ista questionem, primo tamen op-
ponit textum secundum quod sit, et in ca-
ibi. i. delegatus iudex tamen sit
opponitur, quia non datur
executor apostolice dictum aliqua
sit cognitum de causa ut hic Questio
sed delegatus. Et ibi ordinarius
Sed quid si delegatus recusat
potest ne causam alteri subde-
legare. Ad hoc dico, quod ante
proposita recusationem potest vices
suas alteri committere, sed post non
nisi volente recusatione, si
non comunicatus fuit super recu-
satione, tunc nullo modo com-
mittere potest, quia tunc omnino
iudex esse desiit, de hoc ff. de
offi. dele. iudex. l. vii. et ibi
potest dici et hoc est tutius secundum
Goff. In hoc tamen quod dicit non
posse appellari hic archiepiscopum
quasi omisso medio, dicunt
quidam quod hoc medium viz
episcopus hic est subtractum propter
recusationem arg. ff. de offi. de-
lega. l. i. § tum l. vii. et ergo di-
cunt hic posse appellari ad
archiepiscopum, et hoc tamen vincit Goff.
et hoc in spe. ti. de appella.
§ nunc tractemus versu i. totum
et ibi ar. con. posito c. pla-
cuit. Sed ubi not. contra Jo. viz
quod non possit in hoc casu ap-
pellari ad episcopum. Et contra
glose solutionem hic arguit instat
Jo. an. dicens quod si esset appel-
landum ad episcopum ut alteri
committat, potest committere ma-
gis suspecto quam primus, et
non licebit iterum appellare,
et sic preiudicabit in toto parti.
¶ Item si committat duobus
qui ferant singuli contrarias
ipse habebit alterum approbare
vel de re iudi. c. ult. et ita se-
quitur absurditas cum sit recusatus

nota bene materia de episcopo recusato

Et ita Jo. an. in hoc intelligere glosam istam. Jo. vero de ligna(no) simpliciter tenet glosam dicendo quod in hoc casu appellari potest ad Episcopum, quando cum sit recusatus non tamen desinit esse judex et sic superest medius, et non est sublatum et si appellatur ad archiepiscopum, appellatur omisso medio. Et ita etiam dicit hic ffran. Card. tenendo cum glosa, et ad hoc dat textum quod episcopus recusatus etiam primeriata suspicione possit committere, casus est in c. cum speciali de ap. secundum in delegato pro de offi. delega. iudex li. vi. Ad racionem Jo. an. respondendo dicendo quod nullum preiudicium pro hoc fit appellanti. Si enim Episcopus committat magis suspecto si postea habebit eum suspectum recusabit, et si non recusat si gravabit poterit appellare nec obstat quod 3o appellare non licet, quia ter in illicitis appellari potest in eadem causa super diversis articulis de ap. directe et c. [illegible]te, modo hic articulus est diversus ab aliis precedentibus. Ad aliud dicit quod non, erit in optione recusati approbare sententiam quam volet, cum enim pro recusatione prohibeatur cognoscere, non poterit iudicare, quia sententiam approbabit, si habet potestatem delegabit non suspecto. Et sic ista dicta glosa hec materia vel que in hoc est tamen nonda sed ffran. pro habet enim glosam Hem., quod ordinarius recusatus, licet intelligat sublatum quo ad potestatem cognoscendi, non est sublatum quo ad omnem potestatem, quia adhuc retinet potestatem delegandi. Et quod ad Episcopum debet appellari in casu quem ponit glosa, et hoc de ista materia. Glo. 2a declarat literam et solvit unum dubium quod moveri posset circa literam. Hoc coram omnem quia in litera dicitur quod si actor hoc refugit, deputandus est ab Episcopo qui potestate posset dubitari utrum ipsemet Episcopus recusatus posset sic compellere partes ut eligat iudices de quibus in littera glosa dicit, quod sic, declarando literam c. licet, quod dicit ut in ea, et ibi hoc dictum est vel quia forte impeditus causis non posset intendere, et ibi ponit libi etiam habetur consimilis materia de recusatione Episcopi, tamquam suspecti. Glo. 3a posset dubitari pro modum questionis utrum delegatus ordinarius sententiam suam exequi possit, alle quod non, et tamen contrarium, quod postea modificat Et in ea ibi a divo pio. ff. lex ista affirmative loquitur a divo pio rescriptum est iudicium a se datum in vel arbitrorum sententiam exequatur hii qui eos dederunt, et ibi ubi ibi dicit in possessionem mitti magis est imperii quam iurisdictionis, et ibi officiat eius de isto non negatur, cum habeat ordinariam ut ea que nontur de offi. vicarii li. vio. in fine. Et sic glosa de hoc utrum delegatus ab ordinario possit sententiam suam mandare executioni, tenet quod sic licet, textus iste

nec est mirabile quod ad recusatum appellatur quia per hoc non est preiudicium appellanti quia non appellat ad eum ut cognoscat sed ut alteri non suspecto causam committat

firmat gratiam et idem de quolibet
delegato ab inferiori principe,
Et hoc etiam tenet Innocentius in c.
tu ab ecclesias de offi. ordi.
in c. nos placuit in c. motuit de
de arbi. ubi dicit contrarium
Idem sentit laurentius Lan. vincen.
Phi. et Host. per predicta legem
a divo pio et Bar. Brix. vi.
cio falue Et Guil. in Spe
cu. §. si in fine Et Bonagui
da hic Et secundum hoc Innocentium
videtur sibi ipsi contrarius in ista materia
Sed quidam pro concordantia glo
sarum ipsius dicunt quod aut lo
quamur de sententia interlocuto
ria, et vera est glosa in c. cum
ab ecclesias, ita ut dicamus quod
illam sententiam potest exequi dele
gatus Aut loquamur de diffini
tiva, et vera est glo. in c. motuit
ut dicamus quod sententiam diffinitivam
exequi non possit Et in hoc
concordant multi doc. et pre ser
tim legiste Sed Jo. Cal. hic
tenet quod delegatus ordinarii
possit suam sententiam executioni
mandare, dicens habere opinionem
glose equam, quod etiam hic
sequitur Fran. Et generaliter Ca
noniste inherent opinioni glose
huius, que habet equitatem, ut
dicamus delegatum huius sententiam
exequi posse postquam in absen
tia ordinarii ut dicit glo. alia
tamen opinio videtur verior secundum ipsum
Fran. Et hoc de materia glose
etc. ¶ Glo. ult. ponit tempus
post quod debeat sententia mandari
executioni, et hoc in actione
personali, quia post in re vel mixta
ante est solet rettari lacius, de
de offi. dele. quoniam, quia
ut cum nos huiusmodi tempus potest in
dos ex causa prorogare et breviare etc.

Sicut eius Firmat sit

laicus a quo clericus vel ecclesia
rem vendat, debet coram suo iu
dice laico conveniri Sed Fran. presu
mat, laicus qui convenitur
super rebus ecclesie, quas dicit
propriis, debet conveniri coram suo
iudice, Et ponit dictum domini
dicti et contrariam localem
observanciam et ibi cum actor
et ibi licet
¶ Casus in textu accedens
quidam sedem apostolicam, ex
posuit frater B. Contingit non
numquam quod clericus vult conveni
re laicum, pro rebus suis vel ec
clesie, Sed quia huiusmodi laicus
res illas, asserit esse suas
proprias, et non ecclesie
¶ Quero sub quo iudice ve
niet conveniendus dominus papa
dicit quod de rigore iuris talis
laicus sub iudice laico debet
conveniri, cum actor forum
rei semper sequi debeat, quamvis
in quibusdam partibus, de consuetudine
aliter observetur Ibi res suas
i. quas clericus dicit esse suas
proprias patrimoniales et pecu
liares non ecclesie ecclesie sibi quesi
te cuius nomine actionem exequitur
de. ti. i. c. cum deputati, laicus
conveniendus non ecclesie et sic per
negationem sit res dubia de
restitutione spolia. pisanis ubi debet
de rigore i. de stricto iure qui
non presumatur in causis ecclesiasticis
de dicta et gemina c. i. de. ti.
Silicet tractari nisi agatur de spo
liatione vel oppressione de c.
cum sit, pluribus ut parisiis ubi
trahunt, ad forum ecclesie de c.
de clericis
¶ Noto hic primo quod actor se
qui debet forum rei, hoc etiam
est regulare, ut hic et in c.
cum sit generale
¶ Secundo noto quod ex consuetudine
potest variari forum pro fine c.

Nam ut vult fin(ali)s c. i. ib(i) q(uod)
de rigore iuris conveniend(us)
est coram eccl(esiastic)o iudice, p(otes)t de
consuetudine cora(m) alio conveni-
ri dat enim consuetudo iurisdictio(n)em
i. e. cum contingat Et hoc
no(n) solum clerico s(ed) etia(m) laico
sicut s(upr)a. an. remittit tn hic
de hoc. o. de arbi(tris) innotuit
¶ Sed oppono con(tra) litteram
quia vi(detu)r enim q(uod) laicus debeat conve-
niri coram iudice eccl(esi)astico
sup(er) rebus eccl(es)ie o. e. sane ubi
dictum est q(uod) ratione rei
sortitur quis forum, ¶ Item
per litem contestata(m) no(n) p(otes)t ergo
declinare iudicem. o. de offi(cio)
dele(gati) infirmatem, s(ed) quia du(m)
laicus convenit coram iudice
eccl(esi)astico sup(er) rebus eccl(es)ie si ne-
gat res illas esse eccl(es)ie, sic
negando litem contestat(ur), ergo
non vi(detu)r quo(modo) per h(uius)mo(d)i respo(n)-
sionem potuit subterfugere iudice(m)
eccl(esi)asticum, cora(m) quo taliter
respondit, et ergo l(itte)ra no(n) b(ene)
dicit ibi et laicus res ipsas
etc., ista inquirunt intel-
lectu l(itte)re
¶ Ad p(rimu)m ergo dico verum esse
q(uod) ratione rei sortit(ur) quis foru(m)
o. e. sane, et ita q(uan)tum dico
q(uod) ra(ti)o(n)em rei eccl(esi)astice p(otes)t
laicus conveniri coram iudice ec-
clesiastico hoc tn verum est
du(m)modo constat q(uod) res sit eccl(es)ie
s(ed) quia hic non constabat
q(uod) res essent eccl(es)ie, q(ui)a hic
negabat laicus, modo per
negationem fit res dubia, ut
dixi s(upra). Et ergo in hoc casu
conveniendus est cora(m) suo iudi-
ce hoc vult l(itte)ra ¶ In hoc tn
dixit Vincentius, q(uod) si laicus
negat raptum vel incastu(m)
sive rem esse eccl(es)ie iudex
eccl(esi)asticus cognoscet, quousq(ue)

intelligat q(uod) non est sua iuris-
dictio, et tunc condempnabit cle-
ricum in expensis, et remittit
ad iudicem suum. i(n)fra de cap(ellis) ut
debitus et c. cum sp(eci)ali, et de
hoc etia(m) dicitur. i. e(odem) c. cu(m)
sit, et hoc de primo ¶ Ad aliud
q(uod) arguit quod hic mandat(ur)
iste laicus conveni(ri) cora(m) iudice
seculari, cu(m) videa(tur) litem con-
testatum coram eccl(esi)astico nega(n)-
do rem esse eccl(es)ie dico s(ecundu)m
s(upra). an. q(uod) dum l(itte)ra dicit, et
laicus res ipsas non eccl(es)ie vel
cl(er)ici s(ed) suas p(ro)prias asseverat
intelligendum est, q(uod) h(ec) v(er)ba
dicebat laicus non ad iudicij
ordinationem, s(ed) ad fori exclusio(n)em
dicebant ergo pe(trus) et ab(bas) q(uod)
re(us) dicebat hec v(er)ba extra
iudiciu(m) vel coram iudice ec-
clesiastico p(ro)testando, q(uod) p(er) h(ec)
v(er)ba non intendebat consentire
i(n) iudicem vel litem contesta(ri)
hoc est tm dicere, q(uod) ista v(er)ba
p(ro)tulit laicus, non a(ni)mo contes-
tandi litem, s(ed) magis a(ni)mo
declinandi iudicem, et sic sol-
vitur, quia no(n) fuit lis contesta-
ta etc.
¶ Glo(sa) p(ri)ma ponit regulam
et de casibus exceptis, remittit
et in ea ibi in c(ri)minali dicat
illa l(e)x in c(ri)minali negocio
rei forum accusator sequat(ur)
et ibi quia etiam Et cum
eo qui alterius p(ro)vincie est
expiar in illius p(ro)vincia expiri
deo, et ibi. l. et. (qu)od t(ame)n
permariam con(tra) cl(er)icu(m) p(ro)vinc(ia)
adeat ip(s)i(us) ep(iscopu)m ibi cum sit
et ibi dicet de aliis casibus
etc. ¶ Glo(sa) ult(ima) dicit ca(usa)m
sive ra(ti)o(n)em consuetudinis, de
qua iurisdictionem in l(itter)a In fine

forte hoc facit ad importu-
na instancia, nec tn̄ p̄ hoc
detraxit iurisdictionē laicorū
quia possunt si volunt cogno-
sce et iudicare declinare etc.

Extra transmissa du mat

Questio feudi debet p̄ dn̄m feu-
di terminari cum si negligit
ecclesiasticus iudex, alias superior
eius hoc faciet Et primo po-
nit questio, 2o ppe cōmisio ibi
p̄ dn̄m

Casus in textu Quidam no-
bilis vir de Campis quandam
possessionem concessit tribus militi-
bus in feudum, et sic eos vasal-
los suos effecit. Illi tres mi-
lites cum conveniuntur super illo
feudo coram Epo Trecen. pro-
hibiti sunt p̄ dn̄m feudi, ne
sup illo feudo seculari in iudi-
cio ecclesiastico responderent Et
tunc non respondissent sunt
ppter hoc excommunicati, ppter hoc con-
questi sunt domino pape Et
ppe mandat pdicto Epo ut
dictam causam coram domino feudi
faciat terminari, Et si dominus
ut maliciose facere neglexerit
mandat ut ipse pdicte cause
debitum finem imponat. Questio
possessione quo ad ipsius utile do-
minium Nam si vendicasset di-
rectum dominium, dominus non esset
iudex iuxta nota o. ti. j. cetera
et ita agebatur possessorio, et j
et quia ppter hanc causam non re-
spondebat Epus excommunicavit
eos Et patz in antiqua, iubeas
tu cui scribimus iubeas epo
Trecensi ut permittat hanc causam
p̄ dn̄m feudi terminare Et quia
hic inter alia agitur qd de feudo
debet cognoscere dominus feudi, de
quo visum est o. ti. j. ceteris

ideo omissis illis que ibi sunt
expedita

Noto ex lra c. huius et primo
qd sicud Epus est pape clericus
in virtute obediencie, sic dominus
feudi est pape vasallus sub
debito fidelitatis quo ad ea q
concernunt feudum, ita notat
hic Jo. an. ex illa lra ubi dt
nobilis vir etc. Simile j. e. ex
tenore iuratur cum fidelitatis
j. de iureiuran. veritatis et c.
ego N. quod tn̄ non semper fit
de maiori et obe. legebatur

2o Noto hic casum expressum
p̄ quem laicus iudicat
in causa clerici, supposito qd iste
p̄ fuit clericus, ut dicit glo. j. ea
ex hoc enim est, racione feudi
debet dicitur melius j. e. cum

3o Noto ex fine c. qd si
dominus feudi est negligens
reddenda iusticia supplet ordi-
narius et iudicabit defenda
ibi dum dt Et si ipse maliciose
se distulerit etc. Ex lra hoc
statim occurrit dubium, quod
examinandum est hic p̄ intellectu
lre istius, ut cum qd papa non
debuit mandare isti cui scribit
ut taliter suppleret negligentiam do-
mini ipsius feudi, sed potius recur-
rendum fuit ad superiorem laicum
j. de ap. romana sed debet
li. vjo, negligentiam enim domini te-
poralis, supplet dominus tpalis
superior et non spiritualis ut
ibi etc.

hoc argumentum inquit
quod hic ppa potuit licite
mandare isti cui scribit
ut si dominus feudi neglexerit
ipse ... debitum finem negocio
imponere, cum potius videatur
recurrendum esse ad dominum tpalem
superiorem domini feudi, ppter hoc
advertendum qd lra c. huius loquitur
duobus modis Primo mo qd dns
de Campis de quo hic in lra

du'

erat dominus racione feudi, et
isti milites erant eius vasalli
Et cum hoc idem dominus de cam-
pis, erat vasallus episcopi cui scri-
bitur, et sic iure qui neglige-
te domino de Campis, debuit
supplere episcopus tamquam dominus
feudi superior, cui subeat iste
de Campis, et sic planius
est intellectus. Et ita dicit alia
et Bernardus alio modo legit quod
dominus de Campis non erat
vasallus ecclesie sed isti milites
erant subiecti ecclesie istius
episcopi cui scribitur, et hoc notatur
littera que habet militum ecclesie
tue et tunc est casus pla-
nus, quia iste supplet negli-
gentiam domini feudi iure
ordinario, tamquam iudex
reorum. Et tunc per litteram istam
colligitur quod iudex ordinarius
vasalli supplet negligentiam domini
feudi secundum Bernardum. Ex hoc patet
solucio quare hic supplet
negligentiam domini feudi iste
cui scribitur et non alius secu-
laris superior, quia vel fuit
superior dominus ad istum dominum
de Campis vel fuit ordina-
rius istorum militum. Alia
autem littera habet sic continuis
sua nobis insinuacione B. et
et G. militum ecclesie Trecensis
intelleximus. Et tunc oportet dicere
quod iste cui scribitur fuit dele-
gatus pape, et papa potuit hoc
delegare cum ipsi milites
essent ecclesiastice iudici sub-
iecti. Et hoc tangit glosa
secunda et ultima, que voluit
quod iste fuit delegatus. Unde dicit
prima et c) legant sicut et
in prima ibi eliditur et ideo
desiderabat ibi iudicium episcopi
secundum formam reorum qui
habent subditi episcopi et c) iustice

Glose prime et ultime. Iste ergo
glose volunt hoc, quod iste e-
piscopus cui scribitur impetitus
fuisset per istum R. a papa, sed
hoc non apparet. Ex antiqua
Bernardus dicebat Hostiensis quod Trecensis
episcopus cognoscat ut ordi-
narius generalis militum. Sed
ipsi exceperant de qualitate, quod
questio erat feudalis ut in
littera dicitur, tenebant enim pos-
sessionem illam in feudum a
domino de Campis, licet alias
essent homines ecclesie, et quia
excepcio non fuit admissa
fuit appellatum ad papam, et
papa ad instanciam militum com-
misit eam, et sic non fuit com-
missa ad instanciam istius R.
Et hoc apparet verum, quia ad
instanciam militum papa hic scribit
ut patet ex principio ibi ex insinua-
cione militum intelleximus.
In hoc tamen non est multum
insistendum, sufficit enim ut
sciatur quod de feudo habet cog-
noscere dominus feudi. Et si
negligens fuit cognoscat alius
iudex ordinarius superior vel
delegatus ad hoc per papam
ultime deputatus. Et iste est
totalis effectus [illegible] sequitur

Verum. Cognoscat dominus
feudi, sit ecclesiasticus vel secu-
laris, causam feudalem cognoscat.
Et per hoc etiam patet casus
in titulo de littera [illegible]
qui erat officialis et vasallus
ecclesie non tamen eliditur secundum Hostiensem
vel erat prepositus ecclesie ca-
thedralis secundum Hostiensem in hoc
tamen non est vis facienda,
quia idem iuris utrobique,
sive dicat eliditur sive non
ut infra dicetur, cognoscat ergo
feudalis non illa, an sit

feudum ecclesie vel imperiale
ut s. dictum plicat. l. si feud
fuit ecclesie secundum Innocentium, imperiali
placito, i. seculari iudicio
¶ Mathia. l. in parte est (...)
prius visa, tractat enim hic de
cognitione feudi, de qua dicitur
est c. ti. s. ceterum et c. Sed
omissis que ibi sunt dicta
hic enim colligitur quod de feudo licet
cognoscere domini feudi, sive
sit ecclesiasticus sive secularis,
Et in hoc dicit Innocentius quod quilibet
dominus quicumque vilis vel
est rusticus, super rebus feudali-
bus habet iurisdictionem per legem
Frederici ut dixi c. de mili-
tibus. Addit etiam Innocentius quod
iurisdictio huius domini est ordina-
ria, et quod suam sententiam possit
exequi adeo, quod clericum resiste-
ntem potest compellere si est suus
vasallus, nec incidit in excommu-
nicationem, arg. s. de resti. spolia-
tionem. s. Sed hoc dictum Innocentius
contrarii non approbatur quod in persona
clerica, iurisdictionem quam
habeat privatus vel rusticus, qui
in causis feudalibus, aliam iuris-
dictionem habet, et sine pena ex-
communicationis possit manus inicere contra
regulam canonis si quis sua-
dente. In hoc ergo dicto domini
Innocentii salva pace, non videtur
bene dixisse ¶ Salvando tamen eum
possemus dicere, quod non potest
manus inicere in clericum vel
iudicem, sed ut privatus defendo
suam iurisdictionem per c. olim. c.
allegatum, sic posset susti-
neri, quod dixit secundum Franciscum
¶ Sed per textum plenius intellec-
tu c. huius, Oppono videtur enim
quod in casu c. huius nullo modo
potuit agi coram laico, cum
reus esset clericus, quia propositus
ut dicit littera, et ita actor
debuit sequi forum rei et
tamen papa permittit hic agi coram
laico hanc causam ibi du-
dum. Alioquin imperiali etc.
¶ Solucio ut dixi in littera
textus hoc c. legitur duobus
modis Uno modo ut verbum
propositus intelligatur quod iste reus
erat vasallus, et officialis
secularis propositus, non autem
clericus, sicud in Florencia sunt
priores, et sic cessat contrarium quod
non fuit iste reus ecclesiastica
persona, potuit ergo trahi ad
iudicem laycum secundum Host.
Alio modo ut dicatur quod iste
propositus fuit clericus in dignitate
ecclesiastica secundum Host. et tunc
procedit contrarium, hoc enim secundo
quod videtur quod non debuit conve-
niri posse coram layco ut
arg. probat. Sed dicit quod
ecclesiasticus vasallus laycus potest
licite conveniri coram layco
domino feudi, et hoc specialiter
racione feudi, ad hoc facit
s. de ap. romana. s. debet
li. vi. quod est notandum
¶ Ego hoc cum hic pono hanc
conclusionem indistinctam, quod
dominus feudi etiam laycus
cognoscat de feudo etiam inter
clericos, dicit enim Jo. an. quod
in favorem dominorum habet
iurisdictio est eis servata et
ita patet solucio, ¶ Sed quia
hic papa distinguit an feu-
dum sit ecclesiasticum an se-
culare in primo casu iudicat
episcopus in 2º iudex laycus
¶ Quero Quid si de hoc
sit dubium quis cognoscet
dico quod tunc agetur coram
ordinario Quia dominus
feudi, tunc tamen cognoscat de
feudo, quod constat eiusdem
ce

et feudum suum, secundum Innocentium
de hoc dicit. c. ue iudi. cetera
Item eo quo dictum est quod laycus
possit cognoscere de feudo etiam
inter clericos
¶ q° Quero etiam hoc utrum quod
dominus feudi laycus possit cog-
noscere de crimine clerici ad hunc
effectum ut priuet feudo re-
spondeo secundum Innocentium quod non li-
cet est ratio, quia nec directe
nec indirecte, potest laycus cognos-
cere de crimine clerici, de cleri-
coniugatis c. uno. li. vi° Sed oportet
quod coram ecclesiastico iudice hoc
prius terminatur. Nam licet ad
amissionem feudi possit agi co-
ram layco hoc agitur, etiam
si feudum sit patrimoniale ipsius
clerici. Si non esset feudum
ecclesie, tunc non esset questio
quia eo facto clerici etiam priuari
non debet per regula de lictum
persone li. vi°, quamuis clerico ui-
uente ipsum amittat sed eo mor-
tuo ad ecclesiam reuertitur
in li. feudorum, de capitulo
coronandi. Item c. si clericus
ueluti episcopus secundum hostiensis fiet
ergo hoc casu cognicio criminis
clerici coram ecclesiastico iudice
et si super hoc fuit clericus con-
dempnatus per iudicem ecclesiasticum
tunc dominus feudi eum spoliabit
liabit ipso feudo pro uelle suo
simile. c. i. c. postulasti hinc
in casu cognoscit laycus de
crimine et clerici secundum Innocentium
uiz quod occupitur contra cle-
ricum productum in testem co-
ram se et hoc dictum quidam
approbant propter racionem. Immo
dicentem quod hoc casu non
opponere obiectum crimen clerico uel
contra clericum sed contra laicum
ipsum inducentem, quia ipse
eo eius repulsionem penam patiet

et non clericus, quia eius testimonio
non credit, ut hic hostiensis et
ut uidimus, quod si coram laico op-
ponit crimen clerico, ut a testi-
monio repellatur, hunc cognitio
est diocesano, remittenda, arg.
c. c. nullus de ordi cogni. tua
etc. Et per hoc patet ista materia
¶ Glosa prima, potest reuertere per
questionem Quare hic papa
mandat differri questionem feudi
ecclesie quousque etiam episcopum
huius, in eo crimen dicit in princi-
pio uerum etc. usque ibi, ut eo quod
episcopus etc. et in ea ibi de 1a
questione qua de mensa
episcopali
¶ Sed contra hoc posset opponi
c. de maio. et obe. cum olim
ubi dicitur quod uacante ecclesia, ca-
pitulum succedit in iurisdictionem
ad hoc dicatur, quod licet capi-
tulum sic succedat in iurisdi-
cionem generaliter, non tamen quo ad
omnia, unde non succedit in hiis
que gerunt fructum crimen ut
in collacione beneficiorum, nec
sede uacante c. i. li. vi°. Item non
succedit in hiis que competunt
ecclesie iure speciali de maio. et
obe. c. unico li. vi°. Item nec
succedit in cognitione feudi ne
episcopus uasallum habeat quem
habere nollet secundum Jo. an. qui dicit
quod cognoscere de feudo, et bursa
conferre, non potest nisi episcopale
unde multi non episcopi faciunt ista
et aliqui episcopi neutrum horum
habent, putat hic Jo. an. quod si feu-
dum est commune episcopo et capitulo
quod uacante sede uacante capi-
tulum de tali feudo cognoscet
arg. c. i. ne sede uacan. c. uno
li. vi°. Glosa ii.a addit ad literam
in fine uel si an confirmacionem
habet administracionem eo. ti. c. de
elec. nichil est secundum hostiensis. Immo

ut felonia, quod c. tamen commissum
per uassallum contra dominum feudi

et hostis. Tablo penult possit
recitari p gom. Quid si eps
dominus feudi negligit utrum
secularis iudex possit de tali
feudo cognoscere, primo tn dat
racoem ad lram zc, Et ita
ibi determin sm Tan vincen
quidem hostis, nec obstat c. ti
j. qualit, quod intelligi
in accoibus psonalibus non
feudalibus, qz in talibus non
iudicat laycus de cliris, alis
in feudalibus secus, sicud de
re spuali cognitti no pt
in laycum de tpali sic c. de
arbi contingit. In fine gl
vnum dicat Jo an de iure qui
s prima pos glose est vid de
iure spali de ap. romana
li. zi. li. vj°. sequitur

Cum sit generale

Ermat sic sm Jo an. male
factores ecciarum i vtroqz
foro conueniri possunt. Vel sic sm
Hostien Qui iniuriam clericis
sacrilegi sunt, et in vtroqz fo-
ro conueniri possunt. Et primo
ponit regulam 2° casum ex-
ceptum et rplicacoem ipius cum
prima neglia iudicum secula-
rium sed favor eccie zc aliquo
tunis, quia sacrilegium zc
ibi verum

¶ Casus in textu zc Quia
laycales psone sepissime
iniuriam inferunt ecciis zc ipsarum
psonis Quesitum fuit sub
quo iudice debeant aut pos-
sint conueniri Dominus papa sup
hoc ius ponendo primo
pmittit relam dicendo, qz
ius regulare sit ut actor
forum rei sequi debeat, qz
tn iudices seculares remissi

sunt, et neglygentes in reddenda
iusticia psonis ecciasticis Sta-
tuit fauore eccias, ut raptores
carum, malefactores suos, qui
sacrilegi censentur possunt sub
ecciastico, aut seculari iudice
conueniri Sequitur lra raptores
i. plati ecciarum, maluerint
i. pocius voluerint, et bene
fuit hoc positum, qz plerumqz
plerumqz et expedientius hoc
p seculare iudicem consequi
sm Jo an. et zo dat eis,
huius electio

¶ Noto hic primo regulam
ipsam viz qz actor sequi de-
beat forum rei, hoc est qz
reus debet regulariter sub suo
iudice conueniri

¶ 2° Noto qz malefactores
dicti sunt sacrilegi ut dicit
lra, hoc tn vm est capiendo
sacrilegium large put compre-
hendit omnem iniuriam, que fit
eccie, siue in rebus eccie siue
in psonis, et dicitur sacrilegium
quasi sacri ledium, quia res
sacra ledit, de quo. j. c
conquestus, et ibi dicetur
de hoc latius zc

¶ 3° Noto qz iniuriatores ecciarum
siue psonis ipsarum possunt
conueniri coram iudice eccias
p lram. c. huius, et iste est
unus casus exceptus a regula
de qua sup, et est hoc statu-
tum fauore ecciarum ut dicit
lra. Et est racio, quia hoc
crimen ecciasticum, zo de
hoc debet cognoscere iudex ec-
clesiasticus sm Innoc

¶ Sed oppono contra lram primo
de c. j. si cliris c. ubi dicit. quo
qz laicus ecca sup rebus eccie
debet conueniri coram iudice laico

¶ 2° oppono de c. quotiens missa

Nota eum sacrilegium fit, qn fit sacre
rei violacio, vel auffendo sacrum de sacro
vel non sacrum de sacro vel sacrum de non
sacro xvij. q. iiij. sacrilegium ubi de hoc
notatur zc

et dec. Secundum ubi habetur
quod clericus reus conuenit coram
non suo iudice, sed coram non
seculari, et ita ibi actor,
non sequitur forum rei
¶ Ad primum, et illud si clericus
loquitur quando non constat de rebus
ecclesie, ut quia laicus negat
res esse ecclesie, sed dicit eas
suas proprias, et in tali casu
debet coram suo iudice con-
ueniri, ut ibi dixi, hic non
loquitur, quando constat quod lai-
cus facit iniuria prelato, uel
rebus ecclesie. ¶ Ad 3m dico quod
illud est speciale, racione feudi
ut ibi dixi, quia de feudo
habet cognoscere dominus feudi
etiam si sit laicus, et sic patet
q° ¶ His habitis contrario speciali
intellectu. c. huius utrumque
habet. c. habeat locum in illis
qui non rapiunt bona eccle-
siarum, sed solummodo cle-
ricorum, ut extra de Camp. et
hoc c. loco hic, quando rapiunt
bona ecclesie per litteram que est
de rectoribus ecclesiarum, et quod
sequitur de fauore ecclesiastico,
et ita dicit, quod rapiens bona
clerici non potest inuitus coram
ecclesiastico iudice conueniri, hoc
enim fauore ecclesie introductum
est, et ideo non debet extendi
ad alios. viii q. i. petisti, sane
hic quod de consuetudine seruat (?)
Et huius consuetudinis potest esse
racio secundum alios, quia si uidua
potest coram ecclesiastico iudice
agere possessorio, non obstante
exceptione fori. in c. ex parte,
ideo et clericus, immo a fortiori
et ita seruatur, nec littera
hic dicit de rebus ecclesie, sed
dicit malefactores suos, et
ideo firmandum est contrarium, qui

iniuriant clericis sacrilegi sunt
et possunt etc. ut ibi (?), et hoc de
isto ¶ Glosa prima ponit penam
iudicis secularis, qui negligit
facere iusticiam clericis, et in ea
ibi s. hoc autem ibi dicitur,
quod si maior iudex prouincie ledit
patrem, illa committitur episcopo qui
iubet eum satisfacere, quod si
iussis non ~~fuit~~ fecit, sed
supplicio, non eum debet opprimere
qui ~~iudicare~~ vindicare debet
oppressum. et ibi s. appellacionem
conqueritur appellans de iudice
qui non suscepit appellacionem
vel denegauit apostolos. In fine
hic adde quod notatur ii. q. vi.
hoc etiam plaguit (?), et s. de
re iudicata cum eterni li. vi. ubi
etiam ponitur pene iudicis
male iudicantis ¶ Glosa ulti-
ma tractat de pena et foro sacrile-
gorum. Ideo ponit v. emenda
ecclesiastica zo (?) arguit a contrario,
et in ea ibi quinque hoc dicit uim (?)
hostis, cum de corporali pena
queritur ~~de pena~~ per legem in
glosa allegatam, si quis in
hoc genus C. de episcopis et
clericis, de hac lege legitur in
q. i. in primis v. de persona ia-
nuarii ubi ponitur pena sac-
rilegorum secundum leges, et est
pena capitalis, de quo ibi et
decimi glosa ponit v. emenda
ecclesiastica, i. quorum cognitio
pertinet ad forum ecclesie, et
in ea ibi adulterii hoc uim
cum agitur ad separacionem thori
C. de pena tunc secundum Io. an.
Secundus si agitur ad penam
legalem, quia tunc de hoc
habet iudicare iudex laicus, et
ibi de aliis eciam predonibus
raptoribus, et inuasoribus aliorum
locorum, et sic intellegit

hostis hanc glosam, dicens de facto [illegible] grm, quia et a ipsa et a suis legatis q omnes raptores indistincte littere impetuntur, quod sum eum consonat iuri de ti. j. nouit g. de rapto per totum. Infra

Circa hostis hic glosa c- mittat crimina ecclesiastica quam in modo, dicebat Host illud ec crimen ecclesiasticum, quod sum leges non est crimen ut est peccatum usurarum et concubinatus que non reputa crimina per leges sed permittuntur, unde dicebat ipse quod in predictis criminibus enumeratis in glosa, layci coram seculari iudice conveniri possunt excepto crimine usurarum et hoc ideo, quia in huiusmodi criminibus leges penas certas imponunt. Et sum hoc crimine ecclesiasticum non dici [illegible] ecclesiasticum, quod de tali non posset cognoscere iudex laicus sed [illegible], quia de tali potest cognoscere iudex ecclesiasticus.

Contra hoc tamen est ffran, quod illud dicitur crimen ecclesiasticum late loquendo, de quo potest cognoscere iudex ecclesiasticus, etiam si cognoscere posset secularis ut sacrilegium, probat hic textus tamen iste ibi sub quo malunt te stricte non illud dicitur crimen ecclesiasticum de quo tantum iudex ecclesiasticus cognoscere habet ut est crimen heresis, de quo non iudicat iudex secularis, de heresi inquisitionis li. vj, et de aliis hic per ffran enumeratis. De crimine uero falsificationis ipse potest dubitari, uerum cum non esse ecclesiasticum [illegible] de crimine falsi, ad falsarios

ut et crimen usurarum [illegible] [illegible] ad [illegible] separatum

sed per quam et c. ad audientiam ubi habetur, quod huiusmodi falsarios punit potestas secularis. Et unum est per illa iura, quod non est crimen stricte ecclesiasticum quia laicus de tali cognoscit sed late capiendo est crimen ecclesiasticum, quia et ipsa iudicat de talibus sibi iuriatibus secundum ffran, sequitur aliud

Quod clericis dum-

cause clericorum sed iura canonica, non sed laycorum consuetudine tractentur

Casus in textu. Conquesti sunt scolares parisien, quod qui conveniebant uel conveniebantur non recipiebant canones pro eos allegari, sed consuetudo terre [illegible] domini quod ipsa volens super hoc providere scribit eiusdem ut si huiusmodi clerici habuerint aliquas causas pecuniarias contra aliquos vel aliqui contra eos ipsas iure canonico decidant [illegible]. De littera canonica et civili, per uias canonicum non reprobata xvi. di. c. j. et c. si in adiutorium de hoc notatur plene de solutionibus c. si

Ex littera c. huius tamen colligitur quod si clericus litiget cum laico causa decidetur secundum iura canonica quod qualiter sit unum dicam [illegible] plenior intellectu istius dicti, et est littera

Queritur utrum hoc habeat locum quod clericus convenit laycum etiam in foro contentioso seculari. Ad hoc dico quod non, quod si laicus convenit a clerico in foro seculari, ca debet decidi per iura civilia uel municipalia, probat hoc de. ti. j. nouit ubi habetur quod iudex

Et ibi qui abstulit ibi [illegible] quod decima est qui non pascit prelatum [illegible] [illegible] abstulit [illegible] ipsius, sed [illegible] [illegible] [illegible] abstulit [illegible] [illegible] saltem [illegible] [illegible]

canonicum non debet derogare
iuri civili ¶ Sed lex ista in-
telligi, quod clericus convenit lai-
cum vel ab illo convenitur in
foro ecclesiastico, causa huiusmodi
debet decidi per instanciam [illegible]
patet intellectus

¶ Sed contra hoc posset ali-
quis opponere, quod hoc non sit
secundum dictum textum quia clericus
non potest convenire laicum co-
ram iudice ecclesiastico, sed
coram iudice seculari de c.
cum sit [illegible], si clericus, ubi
dictum est, quod actor sequi
debet forum rei Confirmatur
de c. [illegible] ubi dicitur
quod ibi agi debet coram iudice
ubi res est Sed ergo res est de
iurisdictione temporali non potest
causa coram iudice ecclesiasti-
co terminari

¶ Solucio huius secundi arti-
culi colligitur ex lex in verbo causas
pecuniarias, per quod patet quod c.
loquitur de causis personalibus
et non realibus, in causis enim
realibus, si res sunt de iuris-
dictione temporali, [illegible] iudex
secularis secundum ius civile, quod
racione rei sortitur quis forum
ut in c. [illegible] et j. c. si ¶ Sed
ad primum, quod inquit quod
etiam in causa personali potest
clericus laicum convenire coram
iudice ecclesiastico ad sensum
litere c. huius, dico, quod textus
iste loquitur, attenta consuetudine
loci parisiensis, ubi de consuetudine
laici per clericos taliter conveniuntur
coram iudice ecclesiastico, et est
quia parisiensis episcopus habet
ibi temporalem iurisdictionem
et gerit vicem Comitis Et
sic hoc lex est intelligenda
alias ut probat [illegible], si clericus
convenit laicum, coram iudice
seculari, causa terminaretur secundum
ius civile Et hoc est tangit
glosa c. huius que dicit [illegible]
et in ea ibi speciale Idem est
si alibi hoc fiet secundum Host.
et ibi ~~[illegible]~~ municipali, et
Jo. an. quod adnotat titulus fori
multum allegat hanc glosam
ad probandum causas, quas mo-
vet clerici contra laycos in
foro civili, non solum secundum
leges, sed eciam secundum statuta
vel consuetudines ipsius fori tracta-
das Et ex his claret intel-
lectus c. huius, vult enim lit-
tera, quod cause clericorum de-
bent semper in foro ecclesiastico
secundum ius canonicum terminari et
hoc sive conveniant sive conve-
niantur ad sensum iam dictum

¶ Ex quo secundum ffran. infert hanc
conclusionem Quod si per clericum
prosequitur iurisdictionis temporalis
debebunt ibi servari canones
et non leges, nisi in supple-
mentum, sicud in foro ecclesiasti-
co probat hic textus iuncta glo-
sa Si autem agitur coram
seculari iudice inter clericum
et laicum, tractabitur causa
iure civili aut municipali

¶ Sed contra hoc posset opponi
quod statuta laicorum non possunt
ligare clericos de constitutione
[illegible] Solvit ffran. dicens
quod huiusmodi statuta non dicuntur
ligare clericum si convenit causam
que est secularis, quia nam
cause iudicamus a reo, et
non ab actore de c. cum sit

¶ Advertendum est hic, quod ali-
quando statuta disponunt [illegible]
aliquid in rem sive in causam
Sed in personam ut quod nullus pos-
sit agere nisi solvat [illegible] civitati

et tunc non ligat clericum etiam agente in foro seculari. Si non continuit causam sive rem ut causa expediat infra tantum tempus aut quod in ea sit procedatur, ligant clericum in omnibus consequentie, quia ligat causam secundum Jo. fran. Item ad solvendum aliud dubium sciendum est quod per hoc quod dicit littera de clericis parisiensibus commorantibus etc. non vult quod ratione contracte ibidem quis possit conveniri, quia per hoc non dicitur habere domicilium ff. de iuri. l. lex cornelia § domus. ut hic deducit Jo. an. Sed vult quod hic suberat causa quare isti conveniri poterant ut quia deliquerant vel contractum fecerant de quo. c. Rome. romana § contrahentes li. vi°. vel ibi habent domicilium

Licet ex suscepto / Continuatio

Laicus laicum super re civili coram ecclesiastico iudice convenire non potest nisi in defectu iustitie secularis vel nisi consuetudo id habeat. Et primo ponit dictum cum sua modificatione, secundo ibi licet provideri contra ghanama consulum etc. ibi Si non providet etc. recusatos ipsorum etc.

Casus in terminis Quidam laici wellen super omnibus que forum ecclesiasticum non contingunt impetrabat litteras contra alios laicos fatigantes eos laboribus et expensis et iurisdictionem Consulum wellen per hoc enervantes Consules illi significaverunt hoc domino pape, et ipse mandat Episcopo wellen, quod si a laicis wellen super rebus que forum seculare contingunt litteras, contigit a sede apostolica impetrari illas decernat irritas et inanes, dummodo Consules et alie civitatis wellen conquerentibus iustitiam exhibeat. Et si aliqui coram consulibus fuerint aggravati, ad ipsum Episcopum sicut hactenus est observatum vel ad sedem apostolicam poterit appellare, hoc presertim tempore quo imperio vacante ad superiorem secularem non potest haberi recursus. Si non consules tanquam suspecti fuerint recusati coram arbitris a partibus electis de causa suspicionis agatur, que si probata fuerit ad ipsum Episcopum vel ad papam pro iustitia recurratur etc. Sequitur glossa a laicis contra laicos, secus contra clericos, nam actor etc. s. e. c. cum sit generale i. tam irritas et inanes i. per tales litteras procedi non posse alias non habent execucionem vel sequitur ibi dummodo secundum Jo. an. de se i. coram se vel i. de suis civibus presertim i. tam xii. di. illud cum similibus concor. iusta et vana etc.

Sequitur

Ex litteris c. huius Noto primo quod papa non debet dare rescriptum inter laicos hoc primum nisi aliud habeat consuetudo, ita nota in c. si diligenti. Item hic utrum in civilibus, alias ratione peccati potest ut ca. novit.

2° Noto quod si iudex secularis est negligens in reddenda iustitia iurisdictio ipsius devolvitur ad papam, tunc enim papa potest iudicare inter laicos per litteram c.

3° Noto quod vacante imperio succedit papa in iurisdictione imperii sive imperatoris et ad hoc facit hoc c. allegatur

de hoc dicam latius .ii.
¶ Ego noto hic unum singulare
secundum .ffredericum. quod si consuetudo de-
voluit certo casu potestatem appel-
landi de iudice laico ad episcopum
intelligitur hoc extensive ita
ut etiam devolvat potestatem ap-
pellandi ad papam, sicud est
alias de iure communi, quod potest appella-
ri a iudice ecclesiastico ad papam
omisso medio, et hoc facit
iste textus ibi vel ad nostram si
maluerint etc. et ibi sicud
hactenus servatum est, quia hic
de consuetudine erat quod appel-
lari potuit de consulibus
ad episcopum, et papa hoc exten-
dit, quod etiam possit ad se ibi
si maluerit etc. ¶ Item noto
hic quod collegium potest recusari
hic enim permittitur recusacio de
consulibus, qui faciunt colle-
gium de hoc dictum est, e. ti. i.
c. i. in glo. ii.
¶ Ego sine c. not. Jo. an. quod
iudices ordinarius potest recusari
secundum canones, qui tamen non re-
cusat secundum leges ibi. Si vero
consules tamquam suspecti fuerint
iuste recusati etc. Et sic est
argumentum optimum secundum ab. quod ubi
ecclesiasticus iurisdictionem habet tempora-
lem secundum canones iudicat
non secundum leges, ad idem .i.
de ap. si duobus infra, et ibi
de hoc per Jo. an.
¶ Ista glo. c. tantum tria puncta
1 notabilia. Primum est quod sicut re civi-
li laicus laicum convenire non
potest coram iudice ecclesiastico, et
hoc clarum est, quod actor sequi-
tur forum rei de c. cum sit
2 et ibi de hoc. Secundum est quod
in defectum iustitie secularis recur-
ritur ad forum ecclesie etiam
per laicos, aut si hoc habet

consuetudo, hoc esset non eget
multa examinatione, quia negligentiam
inferioris habet supplere superior et
potestatem papa, et esset commune est
quod consuetudo dat iurisdictionem
e. de arbi. dilecti, et secundum hoc
de consuetudine, hic appellabatur
a consulibus ad episcopum ut dicit
littera
¶ Tertium est quod vacante imperio suc- 3
cedit papa in iure ipsius et ad
ipsum tunc a iudicibus secularibus
appellatur, sive ab illis qui
habent iurisdictionem temporalem et
istud est singulare dictum c. huius
¶ Pro istius ergo clariori intel-
lectu. Quero hic primo utrum
in casu huius c. potuit appella-
ri ad papam omisso medio
viz isto episcopo ad quem de con-
suetudine a consulibus appellabatur.
Dicunt Ho. et Vincen. quod non
Quia tamen hic papa cognoscit
loco imperatoris non appellatur
ad eum omisso medio, sicud
nec ad ipsum imperatorem h. q. vi.
auctoritatem ff. de ap. l. impera-
tores, et ergo appellandum est
primo ad episcopum secundum eos
Et ideo litteram istam que dicit
liceat tamen ipsis etc. ad tuam
vel ad nostram si maluerint
audienciam appellare exponit
Jo. an. si maluerint scilicet te non
prohibente illis iusticiam in
quo dicunt Jo. et Vincen. quod
forte timore consulum, non
exhibebat episcopus iusticiam
et ergo tunc propter negligentiam ipsius
poterant ad papam omisso me-
dio appellare, alias non secundum
eos. Et in hoc esset concordat hic
Innoc. qui dicit quod homines appellant
ad papam de qua hic fit propter
defectum imperii in cuius iure
tamen papa succedit, secus enim
si alius rector, alius superiori

ptis Imperatori subditus negligens
esset in reddenda iustitia, vel
mortuus esset, non devolveret
iurisdictio ad papam sed ad proxi-
mum superiorem. Nam specialis
est questio inter papam et Im-
peratorem, sicut dicitur de testa.
requisisti nisi, quia papa eum
consecrat et coronat, et Im-
perator est eius advocatus et
iurat ei et ab eo tenet Im-
perium, c. de elect. venerabilem
lxiij. di. tibi domino. Et
unde est quod iure, quod ab eccle-
sia Romana tenet, succedit papa
Imperio vacante secundum Innocentium.
Sed quid si Imperator non
est negligens sed subditi sic
sunt inobedientes, quod non potest
facere iustitiam, dicit Innocentius non
credo, quod tunc succedat in iuris-
dictionem eius sed debet enim invocare
et domare rebellionem subdi-
torum ar. xcvi. di. in tu ad ve-
rum. Sed quid si alius Rex est
negligens, vel alius princeps
qui non habet superiorem secundum Innocentium
dicimus idem sed quod succedat
in iurisdictionem eius sicut Impera-
toris ar. xcvi. q. in c. alius, et
c. de elect. cum inter universos
infra. Sed hoc non facit, quod ab
eo, quod ab eo teneat regnum sed
de plenitudine potestatis quam
habet, quia vicarius est Christi, Chris-
ti. Novit hoc non enim
et de hoc dicatur secundum Innocentium. Innocentius
quod vacantibus regnis non potest
se intromittere, nisi ut in c.
novit, videlicet ratione peccati et
ita videtur Innocentius velle, quod dicit
aliquis secularis iudex, qui habet
alium secularem superiorem si fuerit
negligens, non devolvitur ad
papam iurisdictio, sed promo. ad
superiorem, et tandem ad papam

dominus non est alius superior etc.
Sed Jo. an. de ista materia
ita dicit respondendum, quod vacantibus
regnis et principatibus quibuscum-
que, et etiam ubicumque iudex se-
cularis negligens est in iustitia
reddenda, papa non solum de
plenitudine potestatis sed etiam de
iure et consuetudine, potest et debet
iustitiam reddere, et potest se
iurisdictionem secularis intromittere
et hoc ... dicit hic Innocentius in
quo ipse videtur contra tenuisse
post dicti sui de quo dicit secundum
Host.
Pro cuius intellectu meliori
premittendum est secundum ipsum, quod deus
omnipotens in principio creavit celum
et terram, et omnia que in eis sunt
angelicam et humanam naturam
spiritualia et temporalia, utraque per
se ipsum rexit, sicut factor sua
tenetur gubernat. Et homini quem
fecit de limo terre precepta de-
dit et transgredienti penam
imposuit, ut habetur Gen. ij.
ibi de omni ligno paradisi comede
etc. ipsis etiam peccantibus
penam imposuit per se ipsum sed
Ade et Eve. Gen. iij. ibi mu-
lieri quoque dixit deus multi-
plicabo erumpnas tuas, in
dolore paries filios et sub po-
testate viri eris et quod sequitur.
Et ibi Ade vero dixit, maledic-
ta terra in opere tuo, in laboribus
comedas ex ea cunctis diebus
vite tue, et quod sequitur. Qualiter
etiam per se ipsum punivit Caym
et Lamech, et quosdam alios
habetur c. iiij. et v. Et sic
recto modo per ipsum deum usque
ad Noe. Ex tempore Noe
cepit deus statuere suas rege-
re per ministros, quorum primus fuit
Noe, de quo, quod fuit rector
populi, ex eo apparet, quod sibi dedit

gubernacionem Arche per quam
ecclesia significatur quesitum Gen.
v. et vi. Item quia eciam do-
minus Noe et filiis suis Preceptum
et legem dedit Gen. ix.
ubi eciam licet non legatur
sacerdos fuisse officium tamen exer-
cuit sacerdotis, statim post
egressum Arche, antequam le-
ges ipsis daret, Gen. viii.
ubi dicit Edificavit autem
Noe altare domino, quod e-
rat officium sacerdotis Similiter
Abel et Cayn primo similiter
fecerat. In hac ergo vicaria
gubernacione successerunt patriar-
che Iudices Reges Sacerdotes
et alii qui pro tempore fuerunt in Regi-
mine populi iudeorum, et sic du-
ravit usque ad Christum, qui fuit
naturalis dominus et Rex noster
de quo dicit propheta Deus iudi-
cium tuum regi da Et tandem
ipse ihesus christus filius dei vica-
rium suum constituit Petrum
et successores suos, cui ei de-
dit claves regni celorum, et cui
ei dixit Pasce oves meas
Ex hiis ergo concludit Innocencius
quod quamvis in multos distincta
sint officia, et Regimina in-
di, tamen quandocumque necesse est ad pa-
pam est recurrendum, tanquam
ad verum vicarium domini u-
di, et hoc sive sit necessitas
iuris quod videlicet Iudices dubius est
quam sentenciam de iure proferre
debeat, vel necessitas facti, ut quod
alius non est iudex superior
sive facti, sive quod alii iudices in-
feriores sive minores non possunt
suas sentencias exequi, vel nolunt
ubi debent iusticiam exhibere. Infra
qui filii sint legitimi, per venerabilem
et per hiis omnibus optime facit
infra de homicidio per hummanitatem libro vi.

Ex hac ergo nota notabili
ter quod Innocencius ponit fundamen-
talis auctoritas summi pontificis et
unde venit quod ipse succedat in
iura Imperii imperio vacante, et
quo casu possit se intromittere
de iurisdictionem aliorum temporalium
dominorum, quia est verus vi-
carius illius qui est dominus istorum
dominus
De Iudeis vero sarracenis
et gentilibus et scismaticis, quomodo
ad ipsum iurisdictionem pertineant
nota infra de voto, quod super
hiis et tamen de scripto. Textus fa-
colligit rescriptum, de quo hic
esse in pendenti utrum valeat
vel non, usque ad sentenciam Hoc
circa quod hic papa mandat re-
scriptum per laicum contra laicum
impetratum decerni irritum et
inane, non absolute, sed
sub modo videlicet dummodo Con-
sules, de quibus hic consequentibus
exhibeat iusticie complementum
ergo hoc glosa vult quod huiusmodi
rescriptum ipso facto non est irritum
sed tunc primo dicetur irritum
dummodo consules fecerint iusticiam
conquerenti, et sic est in pendenti
usque ad sentenciam secundum glosam,
de qua pendencia rescripti pa-
tebit infra c. proximo
Sed circa hoc melius hic dicit
Innocencius, quod iste littere de quibus hic
per laicum contra laicum appa-
rent petite, ipso iure statim sunt
nulle, cum enim papa iurisdi-
cionem non habeat in laycos iste
littere date contra eos non valent
nec quod per eas sit actum. C.
ne de sta. defunc. l. penult.
et hoc vult littera secundum Innocencium
dum dicit, decernas irritas et
inanes, et ita nec tractu temporis
convalescunt, quia quod quidem

de verbis significatione, tempus datum est insipientibus .c. de rescriptis, cum te; et ideo si tempore dato non cat negligens iudex secularis non ideo qualescumque littere clericos contra eos poterunt negligens

¶ Sed quid tunc ad litteram, que mandat huiusmodi litteras determinandas, dummodo consules coherimanos, dummodo conburgeant iustitiam, dico hic. Immo quod ista clausula dummodo consules de se consequentibus et cetera, non contradicit, quia non est idem sensus littere istius ut littere prius impetrate valeant, si contingat iudicem secularem esse negligentem, et hoc vult dicere, quia cum fuit negligens, quod ab eo possit appellari ad papam, et super appellatione littere impetrari

¶ Et ideo hic non concludo quod dum laicus contra laicum simpliciter litteras impetrat a papa, nulla mentione facta de negligentia iudicis secularis, littere sic impetrate statim sunt nulle et irrite, nec tractu temporis qualescumque hoc est, unde hic, Jo. an. et deinde hoc est dicta .l. e. ppo. ubi vide litteram adiecte dicto Innocentii. Glossa secunda ad casum que ponit littera addit v. casus, quibus iudex ecclesiasticus potest se immiscere secularis iurisdictioni. In ea ibi primus quod potest per hoc facere ad quorum de duabus partibus notis .s. e. de testamentis raymundus sed quod iam benignitate opinionum legistarum stet in perpetuum tamen Innocentius in fine de hoc xv. q. i. c. i. summa

¶ Item alius casus cum locus est de temporali iurisdictione ecclesie, .s. de appellatione si duobus. Item precedentium iij. q. viij. cum in agendo. Item cum consuetudo hoc habet hoc, .c. e. c. si clericus, vel per sententiam .c. e. c. novit, et in aliis casibus quod hic ponit Innocentius. Glossa ult. sequitur textum et solvit et remittit, et ibi locale est, vel secundum Gossredum littera intelligitur quod superior adit per appellationem ut ponit littera, nec potest ipse ordinarius quittet ut in textu sequitur.

Ex tenore Conquesta est vidua laycum coram Iudice ecclesiastico convenire non potest nisi super causa ecclesiastica vel in defectu iustitie secularis. Et sunt due partes. In prima Comitis questio in secunda responsio ibi nos igitur. Et illa sic facit, causam reddit suspendi mandat duos casus excipit.

¶ Casus in textu quod quedam viduam Nobilem et quendam laicum, nomine de magdunano de et super certa hereditate mota fuit materia questionis, causa illa commissa fuit a papa quibusdam iudicibus ad instantiam illius mulieris Comes Britanie de cuius iurisdictione fuit predicta mulier, demandavit eidem ut causam deferret ad ipsum promittens sibi facere iustitie complementum, et hoc ipsum intimavit iudicibus deputatis. Cum autem Iudices predicti hoc non attento vellent in causa procedere Significavit hoc pape Comes predictus querimoniam contra predictos iudices proponendo. Dominus autem papa audita conquestione Comitis predicti scribit dictis Iudicibus, dicens quod licet ecclesia teneatur defendere causas viduarum, non tamen contra iustitiam hoc facere debet. Et ideo ipsis precipit quod nisi sit causa, que ad iudicium ecclesie pertineat, supersedeat

iudices si iudex secularis ve-
lit ptibus iusticiam ministrare
aliogn in causa ipi pcedat
puia racon De lra muliere
impetratem que vidua fuit
ut s pat de meduano qui
qvenicbat sua .i. qua mlier
sua in toto dicit vel i pte
sm host ipius sicud subditi
et vasalli ipius sm host
madauit sub debito fidelit
mandare potuit si erat de
feudo ipius .d. c. ex tu simissa
viduis vidua cuius maritus
est xxxiiij di vidua. aliogn
.i. si non pt p iudicem secla
rem iusticiam obtine vel si
causa sit ecca sm .Jo. an
Ratia huius c est eadem
cu c. o. pxio, nisi qz hic dicit
de vidua, et ibi de layco, et
vtrobiqz petita qr, qz iudex
ecclasticus, non het se intro
mitte de iudicio inter laicos
nisi super causa ecclastica
et in defectu iusticie secularis
et ideo ista duo ca la solent
simul legi, et dicta ibi hic
possent adduci De hoc no
qz hic lra tangit de causa vi
duaru, et quo lre p ista vidu-
duaru impetre erant impedienti
am in eo quod dt in fine aliogn
vos causam ipam tmets, ta-
git glose Et go omiss hijs
que pius sunt visa accedo
glosas Glosa 2a not cas
viduaru no ptine pncipalit
ad eccam, sz secundario zc et
in ca ibi l vna impetus con
tes non trahit eos qz p vin
ciam ecca cora pncipe ipi
uo pstiui cu timent aliquis
potencias cora pncipe hie
possunt adusarios, vult g
glosa hic qz ca viduarum or-
phanorum zc non ptinent
ad ecclam pncipalit qmus
huius psonas ecca heat de-
fende et ptege ut xxiij q v
administratores, vbi dicitur
qz domi tpales dent attencius
audire querimonias pupillos
et viduaru, et si non fecerint
pmiut p ecciam zc Sed
dicit aquius, qd go spale est
in istis psonis miserabilibus
qz ecca teneat omus tuci
lxxxvij di c. j. et ij. de hoc
notm. c. di. c eos qui Et
glosa hic qualiter submittat
spalitatem quo ad istos dius
qz causa viduarum et aliarm
miserabiliu psonas spectat
ad ecclam vbi agitur de iniuria
sive violen eis illata, dic
ut in ca zc Glo penultima
eiciat causas ad ecclasticu
iudicem ptinentes in fine et
ibi dixi que dicant esse cima
ecclastica host uo remittit
hic ad summam e ti. ff. eo qz hs
caus sub f. eo primiss et f.
Item domus, Glo vlt possi
bilitati p quem vtrum sz co
mite negligente, isti iudices de-
legati procedant virtute pmas
lrarum vel scdas Hoc cu
qua hic ppa mandat istis
iudicibus p istam viduam impe
trat in causa ista supsede,
dummodo p iudicem secularem
suam possit iusticia obtine
aliogn i si non potest, pcipit
ut causam dicta rome pma
deant finare, posset vnde
queri vtrum iudice seculari
non faciente iusticiam isti
mulieri, delegati isti pcedat
virtute pmarum zc Et glo-
sa dt qz virtute pmas, quod
psequere ut in ca zc et in ca
ibi l. j. ff. ll dicit illa lex

Ex hac go glosa colligi ita gelo, qz de ca mere civili viduas no qz se intromitte
iudex eccus, nisi ubi agi de violen vel iniuria ipis viduis illata, de quo lacius
j. c. ex pte vel nisi iudex secularis foret negligens ut hic vij et ffray dt hic
vidua esse de foro ecce no actu sz hitu vij dum e miserabilis psona effecta
zc tuc cu e actu de foro ecce zc

et tca ibi alud
id e loquit de ac
toe pdcte solep
ut et cu e
de volunte rei zc
cu potius tal
dz cam pria totalr
toga iudice eccio
zc

ficdo ingressum filiifamilias, ul
fui confirmatur, si postea ma-
numissus, i eadem volunte, de-
cedat, et ibi l. ij. infi. si pro
consul an ingressum prouincie
dedit legatum, eo in eadem
voluntate manente, confirma
per ingressum, quia tunc dare
poterat, et sic iste leges hic
ponit, quod aliquid ab initio non
est ualidum, effectualiter quod
est postea conualescit, et ibi eam
se vbi habetur, si aliquid ma-
datur alicui, si illud tunc
facere non possit, illud facere
debet cum poterit, sic et hic
vi. ordinarius, vt isti iudices exe-
quantur mandatum eius presen-
tis negligente iudice secu-
lari, vnde et glosa contrarium dicit
quod propter huiusmodi literas videtur causa
committi subdelegato, si iustitiam
coram seculari iudice habere
non possit etc., et in ca. ibi
stipulacionem stipulacio dota-
lis conditionem habet si nup-
cie fuerint secute, vnde si non
sequatur deficiat stipulacio
sic et hic videtur causa committi
subdelegato, hoc vult here
glosa allegando hanc glo-
sam legem, et ibi si aut
vbi habetur quod si aliquis im-
petrauit literas literas non facien-
tes mentionem de primis non
valent, potest hiis eis vti si
aduersarius prioribus literis vti
proposuit, dolo vel negligentia
et ita conualescunt, et ibi dicitur
ff. vbi dicitur inicium esse eg-
fidandum, et ergo si ab initio
litere non valent, inualide pro-
derunt iudicari. Glosa non
soluit, dicat ergo aduocatus quod litere
hic ab initio sunt nulle ipso

iure, nunquam conualescunt, et
hoc voluit, ista iura allegata
in contrarium Sed autem sunt nulle
ipso iure ab initio, sed propter excep-
cionem, potuerunt cassari, tamen
ipsis potuit conualescere, et hic
voluit prima iura contra allegata
sic soluit, hoc brocardicas
fuit nota. c. de elec. dudum
§. et in ca. ibi § si pendeat
sed cum filius qui mutuum rece-
pit patrem, habet apud hostes
¶ Et pro intellectu huius legis
et glose aduertendum quod se-
natus consultum est illud quod
quidem senatores pro plebis consu-
lendo, decreuerunt, vt dicit
ysido. li. v. et ij. di. senatus
consultum. Quoniam hoc senatus
consultum macedonianum prohi-
buit pecuniam dari filiofa-
milias, ne onere debitorum
pregrauatus, esset sibi occasio
machinandi in mortem patris
Si ergo contra senatus consultum
macedonianum, filiofamilias quis
nummos tradidit, illos amit-
tat, nisi ille filiusfamilias habeat
Castrense peculium vel quasi
castrense, eo enim vtitur
quasi paterfamilias, et ergo potest
tunc ab eo debitum peti Est
ergo pena facientis contra hoc
senatus consultum, quia si filius
non habet aliquid proprium, amittit
creditor id quod mutuauit
sibi Et fuit dictum dicitur
hoc senatus consultum mace-
donianum, a macedone pes-
simo senatore, qui cum tra-
dendo pecuniam filiofami-
lias, illi suaserat occisionem
patris, vt mutuum rehabere
posset, huius premissus glosa

ista ad roborandum suos dicta adducit a simili, quod pena huius senatus consulti est aliqui impendenti, quoniam huius ut cum filiusfamilias qui mutuum recepit patrem habet apud hostes in hoc enim casu id qui dedit mutuo pecuniam filiofamilias carebit ea si ille filius non potest habere patrem suum ab hostibus. Si vero habuit eum potest et creditor debitum suum tunc exigere ab illo filio et sic pena est impendenti hoc vult glosa

¶ Ex his omnibus vult glosa hoc habere in effectu, quod litere iste per viduam impetrate de quibus hic, non sunt nulle, sed sunt impendenti, quousque appareat de negligentia iudicis secularis unde secundum glosam, si iste Comes fuit negligens in iustitia ministranda isti vidue, iudices poterunt extunc procedere in causa vigore primarum literarum impetratarum per istam viduam. Et istam viam etiam approbat Innocentius et communiter omnes. Sed posset aliquis dicere, immo contrarium est hic dictum Innocentii, quia dictum est de c. pp. secundum Innocentium quod litere ibi a layco contra laicum impetrate sunt nulle, quia irrite, ut ibi dicit litera, hic autem dicitur quod non sunt nulle sed impendenti, litere a persona laycali, quia a vidua contra laycum impetrate

¶ Solutio enim est secundum Innocentium quod in c. de c. pp. litere sunt nulle ut ibi dixi, sed iste de quibus hic non sunt nulle, nec perfecte sequitur aliqua contrarietas quia ista capitula loquitur in diversis casibus. Nam c. licet loquitur in laico impetrante qui non est de foro ecclesie nec actu, nec habitu, nisi causa deferatur ad eam per appellationem. Hic vero hoc loquitur de persona impetrante, que saltem habitu est de foro ecclesie sicut est vidua, et ergo litere taliter impetrate non sunt nulle sed toto tempore qualescunque. Hanc solutionem post Innocentium recitat Fran., per quam deciduntur multe contrarietates etiam c. licet dicit enim Innocentius quod papa habet iurisdictionem super viduas, sed de gratia defert iudicibus secularibus, ut non procedat iudex ecclesiasticus, nisi propter negligentiam laici iudicis

¶ Ex his omnibus concludo secundum Innocentium quod quandocumque laicus contra laicum simpliciter litteras impetrat a papa nulla facta mentione de negligentia iudicis secularis, litere sunt nulle et irrite, nec qualescunque toto tempore. de c. pp. quamvis ibi glo. s. sentiat aliter. Si vero impetrat a vidua que est de foro ecclesie saltem habitu litere non sunt nulle sed sunt impendenti, et per hoc patet materia glose istius. Fran. et Card., dicit hic, quod eciam litere a laico contra laicum impetrate modo dicto, non sunt nulle ipso iure nulle sed primordia non valent per unum decernas de c. pp., adeo, quod si procederetur per tales literas non opposita

exceptione valet iudicium
maxime, quia de consuetudine
Crucis, ipsa dat bracio contra
laicos ut in c. si clericus
de i. c. et hoc dicit ffrancus,
est satis racionale per franciscum
de arc., et est dignum notari
hac materia, sequitur aliud

Si diligenti | Omnia et
Non potest clericus constituere
sibi laicum iudicem etiam si
super eum [illegible] et adversarius
consensus accedat, ut [illegible]
ffrancus clericus etiam volens
etiam si id iuret, non potest trahi co-
ram iudice layco. Et sic
host. et pe. po. huius. J. de
sequitur si diligenti. Et potest di-
vidi in tres partes. In prima po-
nitur falsa opinio archie-
piscopi, sed ipsius impugnatio
do conclusio 2a ibi immemor
3a ibi manifeste.

Casus in tantum potest figurari
in hunc modum. pisanus ar-
chiepiscopus etiam [illegible] fori cle-
ricos tenuit huiusmodi opinionem
quod ipsi clerici possint licite
saltem in temporalibus iudicem
etiam laicum sibi constituere, dum-
modo ad hoc accessit adver-
sarii consensus, dicebat quod
teneat super hoc prestitum iu-
ramentum. Et quia ista opinio
falsa fuit ideo dominus papa
destruendo ipsam scribit dicto
archiepiscopo dicens, quod huic opi-
nioni inherendo immemor fuit con-
stitucionis illius qua tamen cavetur
pacto privatorum iuri publico
minime derogari. Ex qua con-
stitucione argumentando dominus
papa ostendit, quod cum hoc modo

quae in Conciliis statutum sit
ne clerici ad iudicia secularia
pertrahantur, nec coram iudice
seculari litigare debeant sub
pena in lra expressa, manifeste
patet, quod non solum inviti,
immo etiam voluntarii ad huiusmodi
iudicia trahi aut subire non
possunt, cum hoc non sit benefi-
cium personale cui renunciari
valeat, sed potius toti colle-
gio ecclesiastico concessum et
ideo pacto privatorum sibi
minime poterit derogari.
Infine dicit quod nec iuramentum
huiusmodi pacti teneat, quod con-
statuta contra patrum [illegible] illi-
citis informata. De lra asse-
ruisti loquitur pisano archiepiscopo
doctori legum sed pe. ipsa
q. d. se pateris corrigi si pa-
pa contrarium asserat despi-
mia tamen, dampnamus in si/
tenuisse. i. in ea opinione
fuisse, et est modus loquendi
ita tenet glo., vel talis,
doctor, temporalibus i. in causis
de quibus de temporalibus litigatur
privatorum i. singularium personarum
alo privatus dicitur, qui non
est in dignitate xxiiii q. i. q.
con parem, derogari detra-
hi [illegible] hoc publicum de quo
premisit sed quod clerici non possunt
sibi laycum iudicem constituere
publicum i. comune seu secularia
sed host. xi q. i. testimonium
clerici in quocumque ordine con-
stituti de [illegible] i. cum non absolute
negocio i. causa purgare
i. defendere, ut sed hostiensis, immo i. sua
causam examinari, et ponit
glosa, locum i. beneficium accusacionis
de accusatione sed host. [illegible] pacisci
ect de consensu episcopi [illegible] significasti

☆ Causa que fit cum monacho vel cum muliere qualiter in monasterio consistente nec apud iudicem secularem ventiletur sed apud episcopum, qui de persone prima statuens quod convenit, sive per abbates sive per alios hoc fieri debeat secundum legem disponat et sacras regulas salva persone debita reverentia. Si quis fiat pene que statute sunt imminebunt, iudices qui de hiis sumam facere presumpserint ab administratione repulsi ... dignitati contumeliam faciens pena x librarum auri, una cum officio mulctabitur ... sacratissimo ... erario inferenda, exequtoribus qui commonitores offerre presumpserint, ab hiis sanctissimis episcopis in locis deputatis detrudendis nec de cetero ullam exactionem facere permittendis

subeant subaudi, nec obstat quod quilibet potest renunciare iuri suo, quia illud intelligitur de beneficio personali non collegiato, et sic continua quod sequitur secundum Host. informat ymo potius deformat secundum Host. simile .s. de rebus ecclesie non alienandis c. si

¶ Noto hic primo ordinem disputandi scribendi, vel recitandi, ut primo recitent se opiniones

¶ 2o impugnet 3o ponat veram conclusionem et probet, 4o respondeat ad contraria, taliter procedit hic papa

¶ Tertio Noto illud generale quod cum pacto privatorum iuri publico non potest derogari, hoc est secundum dictum quod singulares persone non possunt remittere ius publicum et in hoc dicit Innocentius, quod ius publicum aliquando dicitur racione condentis, que est persona publica et sic omnia iura canonica et civilia dicuntur publica. Alio modo ius publicum dicitur cuius causa finalis est providere utilitati publice, et hoc est ius publicum proprie, et ita contra hic privatum autem ius est cuius causa finalis continet utilitatem privatam ut alicuius singularis persone

¶ 4o Noto hic penas clericorum litigancium coram iudice laico pena actoris et rei clerici ad iudicium seculare est, ut scilicet cadat a causa, et contraria quod verum est in voluntario agente, et hoc tangit ibi alioquin tamen probat etc. nam ut dicit glossa contra hoc loquitur in actore, ista tamen pena imponitur hic per summam secundum Innocentium. pena

non rei voluntarie litigantis coram laico est, ut scilicet deponatur in criminali in civili, perdat quod evicerit, et hoc tangit ibi tam episcopi quam dyaconus contra secundum glossam ibi loquitur in reo secundum quod glossa viii super verbo voluerit etc. et nota ibi causam suam secundum Tan. vel secundum Host. privat sed ac .i. tuo contencia sua litigando ostendere etc.

¶ 5to Noto hic quod privilegium clericale super immunitate, ne trahantur clerici ad iudicium seculare, aut a laico iudice iudicentur, directe continet utilitatem publicam, videlicet ne retrahantur a divinis officiis et ne de dignitate conquestam laicum ad hoc C. de episcopis et clericis. auten. causa que fit cum monacho☆

¶ Item Noto hic quod quod pactum est contra statuta canonica ad publicum statum spectancia factum non valet, etiam si sit iuratum, hoc ponit summa. c. ibi nec manutenere etc. secundum contra huiusmodi statuta non valet consuetudo de consuetudine cum inter et c. cum venerabilis secundum Host.

¶ Summa huius c. huius est ista, quod pacto privatorum iuri publico non potest derogari licet quod clericus non potest trahi coram iudice seculari aut ipsum suum iudicem constituere. Et circa ista materiam satis late disputatur in glosis c. huius

¶ Omissis ergo illis quecumque videbuntur, ne idem bis replicetur, pro intellectu clariori huius materie Oppono contra hoc Et primo sic, clericus potest sibi licite laycum iudicem

constituere, ymmo tenetur hoc facere
si voluerit laicum convenire, ut extra
eodem titulo c. qualiter, ubi dicitur quod
actor debet sequi forum
rei, ergo male dicitur hic quod cle-
ricus non possit sibi laycum
iudicem constituere. Item Cosma-
de c. verum ut extra ubi dicitur
quod defendo habet iudicare dominus
feudi inter clericos, etiam si sit
laicus. Item ad ista contraria breviter
respondeo. Ad primum dico quod
non est contrarium, quia ca-
non dicit quod clericus possit agere
contra laicum coram iudice laico vel
si volt quod non debeat, nec pos-
sit taliter clericum convenire, unde
dicitur lex Cum igitur in Concilio
sit specialiter promulgatum, ne cle-
rici clericos relicto suo etc. et
ergo quod dictum est in textu in medio
non potest clericus laicum sibi iudi-
cem constituere, intelligendum est
adversus clericum, et hoc de primo.
Item ad secundum quod arguit de feudo
dico quod illud est speciale in causa
feudi, ut dicitur eodem c. verum
quia de tali habet iudicare do-
minus feudi, unde et ratione rei
sortitur quis forum, ut c. c. ult.
sed lex ista loquitur dummodo
res pro qua actio intentatur
non sit de iurisdictione laici
iudicis, aut dummodo causa est perso-
nalis etc. Item
Item sed adhuc posset aliquis
dicere clericus contra clericum potest li-
tigare coram laico, casus est extra
de arbi. c. ij. et c. dilecti, ergo
dicta non stant in veritate.
Solutio hic prohibetur ne clericus
litiget coram laico iudice
sed coram laico arbitro permittitur
ut in glosa prout notatur in c.
contingit. extra de arbi. Item

ut ibi dicitur, possunt clerici super
rebus civilibus mere compromittere
in laicum, sed super spiritualibus nul-
lo modo, de hoc etiam inter
alia ponit hic glosa prima.
Item Huius visio causa hic pro-
hibetur, ne clerici clericos ad
iudicia secularia protrahant
aut coram iudice seculari se
defendant sub penis in littera
expressis.
Item Quero etiam hoc quid si
laicus trahit clericum ad iudi-
cium seculare, numquid incurrat
penam in lege expressam ibi pre-
dat causam etc. dicit Io. an.
quod sit pro auctore statutum
signatum c. de epis. et cle. l.
omnes quos sumptam ex consti-
tutione Frederici que edicta-
li alio incipit ad decus, cuius
verba sunt hec Statuimus autem
ut nullus ecclesiasticam personam
in criminali questione vel ci-
vili trahere ad iudicium secu-
lare presumat contra constitutiones
imperiales et canonicas sanc-
tiones, quod si fecerit actor a
iure suo cadat, iudicatum non
teneat, et iudex sit ex tunc
iudicandi potestate privatus sac-
cinus etiam ut si quis clericus
vel ecclesiasticis personis iusti-
ciam denegare presumpserit
iii° requisitus iurisdictionem
amittat, de hoc in speculo ti.
de competen. iudice § j. v. sed
nunquid idem et v. sed. Item Ergo
patet pena laici trahentis
clericum coram iudice seculari,
trahentis dico, quia convenire
potest laicus clericum coram iudice
laico, ut supra est sepe dic-
tum, sed convenire sive trahere
non.
Item Queritur qui clericus gaudeat

hoc privilegio fori de quo hic dicit, quod omnes etiam habentes prima tonsura de etate et quali cum coniugat, ymo et coniugati cum unica et virgine qui deferunt habitum et tonsuram clericales, de cler. coniugatis c. uno li. vi° dico non intelligit de coniugatis cum unica et virgine quia bigamia mudant omni privilegio clericali de biga. c. unico li. vi° addit etiam ffrancardus quod etiam non clerici dummodo alio censent persone ecclesiastice ut quasi religiosi gaudent huiusmodi privilegio fori, de hoc dixi . de . c. c. ij. super glo. ij. in verbo immuniores Sed unde surgit huiusmodi immunitas clericorum et privilegium fori, dico quod adeo et constitutionibus iuris canonici ut hic, et etiam civilis ut in auten. statuimus, cuius verba superius sunt dicta secundum ffrancum multa privilegia habent etiam et clerici etiam ab imperatore et legibus suis et cetera

Descendendo ad glosas pro expeditione prime glose oppono contra litteram, quia per pactum privatorum potest tolli ius quodcumque sive ius publicum ff. de pactis l. pacisci, et i. de regula ad apostolicam ubi dicit quod potest quis renunciare illi quod in favorem sui est introductum ad idem facit de pactis l. si quis in conscribendo ubi dicit si quis in conscribendo instrumento fecit pactum se fori prescriptione non usurum etiam pretextu sacerdotum non licet ei contra pactum versari, ergo videtur quod potest quis pacto suo iuri quis renunciare et hoc est contra

litteram

Glosa prima signat hoc contrarium et solvit distinguendo inter ius publicum favorabile tantum et favorabile et odiosum, et ponit exempla subdit iunior racio, quidem dictum non potest consentire in non suum iudicem dicens sequitur in laico in civilibus quod, demum aliud in arbitris potest ad litteram, que dicit ius publicum non tolli pacto privatorum alle. xij ques. ii. allegatum xi. iura secundum dicit et cetera, et in ea ibi ius publicum se pacto privatorum mutari non potest, et ibi quod detrahendus ponit casum de tutore quem testator immunem esse voluit a racione, qui nichilominus tenetur de dolo propter ius publicum, et ibi patet quod dicit illa lex, falcidia detrahitur quod invito testatore, et quod sit hoc dicere solet declarari ff. de testa. raynaldus, et ibi dixi, et ibi pacisci valet pactum ne agat emptor de vicio vel morbo rei empte et ita videtur quod per pactum possit renunciari iuri quod est et ibi de sen. exco. quod coniungit hic inter finem quia ibi hoc dicitur limitatur et ita glosa inspicit ad illam partem sicut potest videri

Solvendo ista contraria, hoc vult dicere, quod illi iuri publico quod est introductum in favorem aliquorum potest renunciari, et ita derogari per pactum privatorum et hoc voluit contraria sed illi iuri publico quod est introductum in favorem aliquorum pro publica utilitate ipsorum et in odium aliorum, non potest renunciari per aliquem et hoc

2 sequentes secus est de [illegible] ut francisci gaudent hoc privilegio fori [illegible] de bigamia et [illegible]

hic in glo. [illegible]

volt h[ec] re l[ite]ra · t[itu]li h[ui]us · Ex[emplu]m p[ri]mi
p[ote]st sumi de c[apitulo] ad ap[osto]licam · i
de regula, ubi h[ab]etur q[uod] qui
volt intrare religionem h[ab]et in-
tegrum annum p[ro]bacionis, et
tamen illi iuri, quod dicit
de integro anno p[ote]st quis re-
nunciare, quia tenet p[ro]fessio
eciam infra annum facta ut ibid[em]
dicit[ur] · Et hoc consurgit ex eo
quia illud ius est introduc-
tu[m] favore quorundam tm̄, et
non i[n] odium aliorum · Ex[emplu]m s[ecundu]m
p[ote]st sumi de canone, si quis
suadente xvii · q · iiii · ubi sta-
tutum est, q[uod] quicumq[ue] manus
violentas iniecit in clericum
ipso facto sententiam excommunicacionis
incurrit, huic iuri qui[dem] non
p[ote]st clericus pacto suo renuncia-
re q[uia] p[er]cuciens ip[s]am sentencia[m]
canonis, et r[aci]o, quia hoc
ius introductu[m] est favore
totius ordinis clericalis, et tu[m]
hoc in odium laicorum, qui
clericis ex p[ro]p[ri]o sunt infesti ut
dicit glosa · Sic eciam dicat[ur]
de privilegio fori de quo h[ab]et
i[n] l[ite]ra, q[uod] huic eccl[esi]a clericus renunc-
ciare non p[ote]st eadem r[aci]o[n]e
z[c], ex hoc iam claret solu-
cio · Ad quod glosa qualiter
adducat ex[emplu]m a ibi · Q[ui]a u[idelice]t p[ote]st
videri in simili z[c], ut in ca
ubi adu[er]tend[um], q[uod] senatus consul
tu[m] velleyanu[m] est ius quoddam
favore mulieru[m] inductum
ne fideiubendo · Vel obliga
cione in se recipiendo teneat[ur]
et respicit istud ius solum[m]o[do]
favorem mulierum, que ducte
viroru[m] uel aliorum amore
de facili fideiuberent, et sic
bona sua p[er]dere possent p[er]de
possent, statuit ergo hoc ius
ut mulieres sua facilitate
fideiubentes no[n] teneat[ur] s[ed]
indeprehens[a]s consuerit, et dicit[ur]
a Velleyano senatore sive
consule, qui fuit auctor ip[s]ius
huic tm̄ iuri p[ote]st mulier re
nunciare, quia favore sui
solummodo est introductum
· Sed senatus consultu[m] Ma
cedonianu[m] dicit[ur] a quodam
qui Macedo vocaba[tur], qui
mutuavit pecunias filiisfa-
milias, d[ic]entes se eis plus mu-
tuaturos si essent sui iuris
p[ro]p[ter] quod inducebat filios ad
interempcionem parentum, et plures
cives Romani hac de ca[usa]
rep[er]ti sunt mortui i[n] favore
ergo parentum z[c] creditorum odiu[m]
est inductu[m], h[oc] senatus consul
tum Macedonianu[m], quo
p[ro]hibet[ur] mutuum dari filiosfa
milias, s[ed] qui dedit amittit
quod mutuavit, huic ergo
iuri filiusfa[milias] renunciare no[n]
p[ote]st, quia h[oc] eciam inductu[m] e[st]
in odium creditoris, h[ec] volt h[ec]
glosa in istis exemplis · Si-
militer dicit esse in beneficio
restitucionis, q[uod] ei renuncia
ri no[n] p[ote]st, quia h[oc] i[n] favore
minoris est inductu[m], et i[n] odiu[m]
illius qui insidiat[ur] et decipe
volt minorem i[n] contractu, licet
sit ar[gumentu]m contra ff · de minoribus
l · si minores, ut dicit glosa
ubi renunciat s[ed] h[ui]c benefi
cio ipse minor nolendo uti re
stitucione sibi concessa, s[ed] non
est contra, quia si vellet pos
set uti, non obstante renun
ciacione, de hoc in Spe[culo], p[ar]te
s[ecund]a de restitu[tione] in integrum
§ · qualiter eciam fuerit · Item
glosa assignat iiii[o]r r[aci]ones
quare clericus no[n] p[ote]st consen
tire in iudicem non suum

et nota iste rationes ex q. i.
inolita, et ibi firmat et. ij.
de proch. inclyt. Et ibi laur.
non bene potest et c. sed que est racio
diversitatis, quare laycus potest
et non clericus, glossa non dicit
Sed potest dici, quod laici non sunt
privilegiati super foro, sed cleri-
ci, propter raciones superius dictas
Item plures raciones differen-
cie redduntur per glo. in c. inoli-
ta supra allegato in fine. Er-
go ex ista glossa patet cui iuri
possit quis renunciare et
cui non.
¶ De ista tamen materia fuit hic
per sequentes plures distinctiones
de quibus hic late ponit Jo.
an. Franciscus tamen de ista materia con-
clusive dicit, quod quilibet indis-
tincte potest renunciare iuri suo
quod in eius directe concernit eum
et eius favorem, ita tamen quod propter hoc
non veniatur contra bonos mores
quia tunc non licet. Et per hanc
regulam concludunt omnes casus
in quibus renunciari non potest
quia in illis semper invenitur
quod causa finalis non fuit favor
tantum ipsius renunciantis. Et per
hoc habemus materiam presentis glose.
¶ Glossa cum procedat de duo-
bus quid primum est. Utrum tra-
hens clericum ad iudicium secula-
re procedat tum ipso iure an per
sententiam, ponit opinionem Hu-
gonis, quod ipso iure, sed sequitur
contrariam Johannis, quod per sententiam.
¶ Secundum quod quero est. Utrum ex sola
conventione vel contestatione
vel persecutione, usque ad sententiam
debeat pena, et sic ordine
arguit ad hoc ha. Demum re-
citat opinionem Hugonis quod ex
conventione, et tenet ex [illegible]

secundum sed quod ex contestatione, nisi
in casu decretalis Quoniam. j.
ex officio prelatorum. Et in ea ibi
hoc dixit Jo. Gror. Vincen-
laurentius Tan. Goff. Inno.
et Hostiensis post eum et ab. et plac.
Johannes an. Pro hoc facit, quod
notatur de re iudicata in proemio
li. vj., et in predicta lege in crimina-
li. Volt ergo glossa, quod ista
pena trahentis clericum ad iu-
dicium seculare de qua in litera
non imponitur ipso iure sed per
sententiam, et vera est ista solucio.
¶ Et circa hoc dat regulam
Franciscus de Zabarellis, dicens, quod in
penis que imponuntur a iure
semper requiritur sententia, nisi verba
per que imponuntur habeant se
de presenti non tractabilem ad
futurum, ut quia dicat constitutio
sit privatus sit excommunicatus, alias
semper intelligimus in inicio
tempus presens, videlicet quod trahat
ad futurum. Et si dicat verba
privetur cadat a causa vel quod
similia, et talia sunt verba legis
c. Ista regula est digna no-
ta et probatur per legem in criminali
in glossa allegata, de ista
materia etiam dixi. i. de cele-
bratione missarum Dolentes, ubi
recitari solet, quod qui venit
contra canonem more aliquo
per iudicem puniatur, ar. de
elec. ex eo iniustitia si celebrat
de cohabi. cle. et mulie.
c. ij. nisi etiam pena a canone
esset inflicta de presbiterio, ex
tunc papae qui non facit contra
Judicem puniri potest. ff. Si quis
ius dicenti l. una, de offi. de-
lega. de caus. et in hoc minus
agit cum lege quam cum iusto
legis. et hoc est dignum nota.
Idem glossa quid de secundo

iniquum haec pena imponenda
sit contrafacienti statuto post
contestationem etc., et in ea ibi am-
plius dicit illa lex satisfa-
tio de non petendo non com-
mittitur per illum qui peciit
et destitit ante litem contesta-
tam et ibi communis libertus e-
vadit penam si destitit a
vocatione patroni in ius an-
te litis contestationem, et ibi me-
lius dicit illa lex, agens
de inofficioso desistendo ante
sententiam evadit penam. Idem
in eo qui de falso testato
accusavit. Et ibi Hugo dice-
bat et Hostiensis cum eo. Infine.
Et ita glosa vult quod benigni-
tate ista pena imponenda
est trahenti clericum post litis
contestationem. Sed quia ad leges
hincinde allegatas glosa
non respondit, ideo scias quod
quidam legiste in ista materia
distinguntur. Aut lex punit
agentem aut accusatorem aut
vocantem in ius. Primo casu
locum est pene post litis contes-
tationem, et non prius, ut in predictis
legibus l. amplius et l. communis
et ut sic post litem contestatam
non est locus penitentie, cum quasi
quesitum sit ius adversario, ff.
de cond. ob cau. l. iiij. Secundo casu
penitet ante sententiam quasi de
effectu accusatoris lex cogita-
verit, ff. de bonis liber. qui
cum maior. § accusasse. 3o ca-
su etiam lite non contestata
et etiam si vocatus non venit
incidit in penam, quasi de-
lictum sit consummatum, ff. de edi-
li edicto l. quod si fugitivus. Et
secundum hoc iste de quo hic pu-
niendus est statim post vocationem.
Et hoc est hic Fran. quidam
alii dicunt. Et videtur esse de-

mente legis. Nam hic punitur
trahens clericum secundum peritiorem
quo trahitur, quia cogita-
vetur venire, alias punitur
contumax, ff. de ex. C. Romana § contrahentes
li. vj. Item quia sic est
quod vocare in iudicium, et hoc
sit peritiorem, ff. de in ius
vocando l. quamvis. Et hoc
dictum videtur verius licet beni-
gnius sit quod post litis contesta-
tionem puniatur, et non ante
secundum glosam. Haec tamen locum habet
eo casu quo trahens cleri-
cum scivit esse clericum, et gaude-
tem privilegio, et de hoc oporte-
bit quod constat antequam pena
imponatur secundum Fran. Qui etiam
dicit quod si clericus tractus non
recusat forum, et permittit
procedi contra se in iudicio
seculari, non est immunis a
pena canonis. Cartaginensis
dicit eum velle qui non uti-
tur foro sibi competenti, et co-
accipiat declinando forum
et evadet penam, prout hic
deducit Fran.
¶ Glosa actione. Quo potest
tamen dupliciter. Infine. Sed melius
dicatur secundum Hostiensis sic actione
sed habent per accusatorem sententiam con-
tra ipsum satisfecerit, non solum
tracto sed etiam clerico cui in-
iuriam irrogavit. De e. c. i.
etc. ¶ Glo. et si per eos aliquid
allegat ad partem negativam
et solvit tenendo contrarium
et in ea ibi tenere non debet
quia lata est a non suo iudi-
ce, De o. ti. pp. At si clerici. Infine
Hostiensis tamen in hoc melius dicebat
quod sive pro sive contra fuit
per iudicem laicum iudicatum
non tenet sententia ut dicit lex
statuimus C. de epis. et cleri.
cuius verba superius posui, et etiam
quia sententia lata a non suo iudice

Sed quid si statutum sit
quod declinans iudicium pre-
tor possit impune condem-
nari etc. Florentie quid fa-
ciet clericus tractatus coram
pretore dicit [illegible] quod
debet dicere domine pretor libenter
litigarem coram vobis sed est
parata [illegible] [illegible] clericus,
et pretor potest se pronunciare
non iudicem, [illegible] communis
reprehenditur quod allegando
se clericum [illegible] [illegible] ex
clericis [illegible] pretorem
intelligitur declinare [illegible]
[illegible] [illegible] quia verba
statuti debent intelligi
[illegible] [illegible] de decli-
natoriis i. de oppositionibus
declinatoriis exceptionibus
at hic non opponit tamen in
effectu apparet, unde
dicit melius consilium quod
clericus accedat ad pretorem
[illegible] at confirma quo-
modo pretor debet se pronunciare
non iudicem, [illegible] hoc clericus
non habet pro declinatore quod
non declinat sed videtur ex
officio pronunciat se non
iudicem.
Alii dant aliud consilium quod
episcopus mittat inhibitionem
pretori, sed contra hoc consilium [illegible]
videant statuta quia [illegible]
[illegible] si quis declinaverit
vel pro quo declinatum fuit
[illegible] [illegible] sunt in-
[illegible] et possit [illegible]
[illegible] [illegible] ad declina-
tionem [illegible] unde [illegible]
[illegible] pro quo declinatum fuit
[illegible] non [illegible], propterea melius est consilium precedens, [illegible] tamen non [illegible]
[illegible] nisi de facto et de consilio [illegible], [illegible] dicebat dominus Jacobus
[illegible] [illegible] [illegible] statutum quod pretor non possit reddere [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clericus si petat [illegible] dit
[illegible] [illegible] quod dicat pretor [illegible] reddere [illegible] possit obstante statuto
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Data fuit [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] in dicto [illegible] statuto

no tenet / penam de qua
in lra, utroque casu paciet
et hoc vult lra hic, qn dicit
cum si post &c. q dicat, multo
forcius si contra eos etc. sic
si con sentencia clericos lata fuit
sentencia cogente, tantum de suo
dare, ac si valet sentencia si lo-
cum suum voluerit obtinere
Nam si ubi ceciderit illud
perdit ut hic dicit expresse, hoc
sequitur, quod si succumbunt
hoc perdere deberent, si locum suum
voluerint retinere, et sic ita
valet hec sentencia a suo
iudice lata ut hanc penam
paciatur, non quidem virtute sen-
tencie a iudice laico late sed
virtute huius decretalis et
iurium in ea allegatorum
&c. Glosa sequens expo-
nit lram, et tria facit
Primo dicit de qua causa lra
sit intelligenda principium cui
applicabitur pena, medium
vero ostendit, quod cum utraque
fuit in culpa Et in ea ibi
spreta adducit xvii q iiii
Quisquis, et hoc tenet hug
et host, et Guil in spe
de competen iudi ad s. i. v. sed
tunc, et v. sed. Glo sequens
format questionem In fine
sed Jo. an. non putat etiam
hic sentenciam electionem immo
credit ista verba lre si locum
suum &c comminatoria dicta
quasi diceret in tumuli clerici
sponte litigantes coram laico
perdit quod ceciderit, et si fa-
cit resistenciam in solucione
ultra illam penam, de
deponi, et perdere locum suum
et ita diccio si venit hic per
modum comminacionis, sic et

alii eodem modo ponit lxxxviii
di consequens ubi de hoc glo-
sa nobilis Glo penult quod
arguit affirmative soluit
contrarium et remittit, et in ea
ibi pressatur ubi de hoc, et ibi
nos si Ubi ipsa promittit e-
mendare in iudicio imperiali
si quid erga subditos iniuste
quesierit, sed hoc non probat
quia ipsa legibus non subest
et etiam, quia non habet superio-
rem se cuius iudicio debeat
stare, secus de aliis clericis
Glo ult notat et dupliciter
soluit probat, arguit quod si
pene &c alle contrarium, deinde
ad casum quesitum pro et
contra, et in ea ibi l. non dubium
ubi dicitur quod ubi factum
lege prohibente non tenet,
non tenebitur stipulatio man-
datum vel iuramentum adiectum
et ibi ff de pact l. iuris ubi
restitucio pignoris non dissol-
vit obligacionem cum accedit
et ibi l. ii ubi restituto cy-
rographo intelligitur debitum
remissum, hoc est ut lex
sequens, racio notatur in ut
lite pen. etiam ii in ult
glosa In fine et quia de
ista ma glosa nil est dicat
ideo dicendum est dicit quod alii
qui iuramentum accedit obliga-
cioni reprobate a iure favore
publico Vel illi que repug-
nat bonis moribus, et tunc
iuramentum non valet ut hic
aliqui non accedit obligacioni
reprobate favore singularium
personarum Et tunc valet
iuramentum ut in c. cum contingat
de iureiurando, et c. licet
hi vis, sequitur aliud

in glo penult ibi si veterani tacite
renunciant corporali militie cum
pacto, et ibi l. ult. consentit quod
pacisceris de premio pro de quo
hic pacisci non potest &c.

Cum contingat

Summatim. Clerici super excessi-
bus coram suo Episcopo conveniri de-
bent, non coram illis quibus
subsunt, nisi consuetudo, vel pri-
vilegium aliud inducat, [illegible]
de deca. cum contingat Et sunt
due partes. In prima consultatio
in 2a responsio ibi super quo
¶ Casus in tenore. Quidam
clerici deputati sunt servicio
capituli Belvacen. aut aliorum
clericorum, illius dioc. isti clerici
committebant excessus. Quesivit
Episcopus Belvacen. utrum huiusmodi
clerici cum impetuntur super huiusmodi
excessibus conveniendi sint coram
eo, aut coram illis quibus
subsunt, cum illi eos non pos-
sint excommunicare vel alias
cohercere. R. papa quod coram
ipso Episcopo tanquam ordinario
sunt conveniendi, maxime
super illis, que in sua diocesi
dicuntur commisisse, nisi forte illi
quibus subsunt ex indulgencia
spirituali vel consuetudine in ipsos
habent iurisdictionem. De cetera
dioc. que se extendit civitatem
[illegible] de offi. ordi. c. 1. et c. impe-
tus quia sedicionem fecerint
vel rapinam, vel aliquos vul-
neraverint, excommunicare simile
[illegible] de maio. et obe. dilecta
cohercere spirituali cohercione
[illegible] de [illegible] sig. quenti
¶ Noto hic primo hic ipse et
alibi, quod est dare iurisdictionem
sine cohercione, ibi dum
littera dicit, cum illi sibi iuris-
dictionem etc. usque ibi vel etiam
cohercere quod qualiter sit
videbitur [illegible]
¶ 2o Noto quod Episcopus de iure
communi fundat intentionem suam
in sua diocesi, quo ad clericos
ibi ad te ut pote ad ordinarium
etc. Ex quo quam littera colligit etc.
Jo. an. arg., quod solus Episcopus
habet merum imperium in sua
diocesi, de hoc in glo. [illegible], si quis
Episcopus et ut ibi notatur hoc
est merum imperium que queste
de criminibus et punire sed contra
diocesim hoc non habet etc.
in subditos, salvo eo quod
habetur in Clem. c. i. quoniam
¶ 3o Noto quod consuetudo et
privilegium sunt paris effectus
quia hic comparat ibi indul-
gencia vel consuetudine. Et
quod dicat spirituali secundum Jo. an. per
hoc non intendit excludere
qualem consuetudinem, sed
de illa, non dixit, quia de
illa non dubitatur per iura in
glo. allegata
¶ Ultimo Noto tenet hoc, quod
consuetudo dat iurisdictionem
etiam privatis personis, quod alibi
non ita bene probatur sicut
hic secundum Jo. an. iura enim que
hic allegantur in glosa, loquuntur
vel in prelatis, vel in capitulis
tenentibus aliquam administrationem
hic autem textus loquitur etiam
in privatis personis ibi dum dicit
an cum clerici deputati servicio
capituli Belvacen. aut aliorum
clericorum tue dioc.
¶ Sed tamen hoc statim incidit
dubium, utrum huiusmodi persone
privatae possit dare consuetudo
potestatem excommunicandi, sicut
eis dat iurisdictionem Jo. an.
[illegible] quod non, et idem host.
[illegible], in illis que notantur
[illegible] de offi. archid. cum satis et
c. fi., in prelatis non secus. [illegible] de
offi. ordina. cum ab ecclesiarum
volunt [illegible] quod consuetudo
potest dare potestatem excommunicandi

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

prelato, sed privato non, ffran-
co dicit hic quod etiam private persone
potest hoc competere, dum tamen sit
clericus, quod tenet Innocentius
in c. i. de restitu. spolia. olim
ij. ubi de hoc latius, et
videtur hoc verius esse, quia nul-
lo iure hoc prohibetur, nec
iste textus obstat, quia hic
consuetudo erat sic limitata
in facto, quod non possent excom-
municare. Hic ergo videtur dicere, quod con-
suetudo sicut tribuit iuris-
dictionem private persone sic eciam
tribuere potest potestatem excommunicandi
eidem, et hoc de isto.

¶ Sed contra ista littera et glo-
sa oppono quod iurisdictio non
possit acquiri ex consuetudine
ut in littera expresso, sicut osten-
ditur ex eo, quia consuetudo non
potest dare iurisdictionem, cum mere
imperio, sicut hic dabat in pri-
cedentibus, probat sic quia
merum imperium concedi solum
a lege ff. de offi. eius cui man-
data est iur. l. i. circa finem.

¶ Solucio hostiensis intelligit
quod isti potuerunt cognoscere de
criminibus quo ad modicam coher-
cionem, sed non punire criminum
ad merum Imperium. Et hec so-
lucio incidit in questionem quam
disputavit ffran. Accursius. an
merum Imperium sit personale,
quia non determinat. Sed Jaco.
de Arena tenet quod non sit persona-
le, cum illud concedat a lege
ut in contrario d. C. Item nec
in lege prima C. de emancipa.
libe. tenet contrarium multis racionibus
quia specialem sunt concedere merum
Imperium ergo et consuetudo que
equiparat privilegio. C. de epis.
et cleri. l. quisquis. ¶ Item
consuetudo habet vim legis et

legem vincit. C. de legi. l. ij.
Et hec opinio videtur verior propter
istum textum, qui comparat consue-
tudinem et indulgenciam seu
privilegium, et ergo sicut per privile-
gium potest concedi merum imperium
sic per consuetudinem per istum textum.
Consistit autem merum Imperium
in hoc ut quis possit cognoscere
de criminibus, et etiam punire. xi. q. vij.
si quis Episcopus

¶ Item quia dictum est in notabili
primo, quod iurisdictio intelligitur
sine cohercione et habetur
ponit. Quero quid hoc sit
intelligendum, videtur enim, quod frustra-
toria esset huiusmodi iurisdictio
cum non haberet cohercionem. C.
de offi. dele. ex litteris, et ff.
de offi. eius cui man. e iuris.
l. ult.

¶ Solucio Jo. An. exponit sic
quod dicit cohercione speciali coher-
cione, qualis est excommunicatio, suspen-
sio vel interdictum de verbo
sic quaerenti et sic videtur velle
quod sit iurisdictio ex consuetudine
competere alicui sine potestate ex-
communicandi. Alio tamen per fideiussores
vel pignora potest, huiusmodi iu-
risdictionem alium cohercere, ut hic
in casu capituli huius. Quod
alii dicunt sub talibus verbis quod
isti non potuerunt cohercere coher-
cione magna, qualis est excommuni-
cacio, sed exigua sicut est pro
pignora, vel quid simile, et
sic non stabit iurisdictio sine
cohercione et c. ¶ Glosa pa-
exponit litteram dupliciter
et in fine remittit, et in ca
ibi. i. tamen Adverbium est, quod
ipse hoc adverbium importat
idem esse in alio et hoc hoc
dum littera dicit clericos deleg-
tos excommunicandos coram ordinario

maxime si super hijs impetitur
que in eius diocesi non dubito co-
misisse sensus esset litere quod ep.
de delictis suorum clericorum ali-
bi commissis episcopus cognoscere possit
per verbum maxime, et ergo
glosa exponit literam maxime
i. tunc quando hic ab illo prince-
dum etc. ut in glosa etc. Ista
exposicio quia impugnat literam non
placet ffran. Unde etiam glosa
exponit literam ~~dicens~~ aliter
dicendo, quod quamvis clerici alibi de
linquunt, possunt conveniri
ab episcopo delicti sed non deponi
nisi a suo episcopo, secundum hoc scilicet
si ageretur civiliter de beneficio
Et per hoc vult glosa ista, quod
si agitur ad deposicionem solus
diocesanus domicilii habet de-
ponere clericum etiam pro delicto
alibi commisso, sed si ageretur civiliter
de beneficio posset sententia privato-
ria beneficii ferri per episcopum de-
licti, quod exaudiat in c. pos
tulasti. Sed glosa ista communiter
reprehenditur, quia etiam ab ad-
[illegible] tales clericos deponi. Et hic
[illegible] hostiensis, quod est verum, dum
tamen sit episcopus, quia non episcopo
hoc competere non potest. c. de elect.
[illegible], dicit ergo ffran. quod e-
piscopus domicilii potest cognos-
cere de criminibus clerici sui, etiam
alibi commissis, nec tenetur remit-
tere ad iudicem delicti de quo
tamen dicit in c. cum si. Sed etiam episcopus
delicti cognoscere potest quo ad
omnem sententiam valiturum proferendam
Et si volumus glosam sal-
vare que dicit solum episcopum
domicilii posse deponere in-
telligamus hoc quantum ad
execucionem realem, quia non,

facit iudicem delicti, de bonis
alibi consistentibus in c. per vos, secundum
de deposicione vali Item
secundum ffran. de degradacione
actuali, quantum ad personam
clerici, glosa est falsa, quod episcopus
delicti hoc potest hoc, ut in c.
i. de rapto ubi simpliciter permittit
punicionem clericorum posse fieri
per episcopum delicti Sic ergo vult
ffran., quod episcopus domicilii potest
cognoscere de criminibus suorum
clericorum etiam alibi commissis
Et etiam episcopus delicti po-
test de talibus cognoscere, quo
ad omnem sententiam valiter
proferendam, sed execucionem facere
habet episcopus domicilii, de quo
est dicit in c. per vos, deinde
glosa remittit de remissione
clericorum ad suum iudicem
iii q. vi c. i. de quo est in
de rapto c. i. et in Clemen.
dere iudi pastoralis etiam me-
dium b. quod si punico, Et dicit
in c. c. finali ubi etiam tracta-
materia quando fiat remissio in
criminibus Glosa vult not
alle. v. iura hoc obicit et
solvit per talia similia Et in
ea ibi iurisdictionem etiam
private procedere secundum Jo. an.,
de quo supius dixi et ibi
irrefragabili. c. si concessio
Et quod ibi et hic dicit, et
in iuribus similibus, intelligendum
est secundum hostiensis et hostiensis, de modi-
dica iurisdictione, non enim
posset consuetudo inferioribus
episcopo tribuere potestatem deponendi
clericos c. de elect. [illegible]
et c. de consue. quanto, et in ea
ibi qui iurisdictionem sequitur
pestis non iuris dicere sibi debet

neque modo libertus vel suus,
neque tutus quod secum habet
et ibi habita degit scolaris ro-
mam migrare vel episcopo litigare

Postulasti

Summa et
Episcopus deponit clericum alibi bene-
ficiatum, qui in diocesi sua
deliquit, et episcopus beneficij
sententiam illam exequitur, po-
stulasti. de foro compe. postulasti
Cod. divisio 2a ibi ad quod.

¶ Casus in textu. Quidam
accedens sedem apostolicam pro-
posuit p. b. aliquis sacerdos habet
beneficium in dioc. alio in una
diocesi bononiensi ubi residet
domicilium vel racionem pa-
trimonij habet in alia diocesi et
ibi delinquit. Quero a
sanctitate vestra, a quo episcopo
pro huiusmodi delicto sit puniendus,
precipue in causis que beneficij
et officij privacionem inducunt.
Dominus papa respondit quod episcopus in
cuius dioc. delinquens sententia in
eum debet promulgari, sed per
alium episcopum ubi habet eciam
suum beneficium sententia huiusmodi debet
execucioni demandari. Ve-
ra domicilium quia forte
ibi tenet larem vel ibi habet
maiorem et maiorem partem bo-
norum. C. ubi clarissimi vel se-
na. l. ij. secundum host. ubique scilicet ubi
habet domicilium racione patrimo-
nij, privacionem ut in homicidio
furto periurio. d. ti. j. s. cum non
ab homine sententia privacionis of-
ficij et beneficij, de hoc enim
quesitum fuit summo pontifice facie-
da ad requisicionem provincialis
ad quod. j. e. romana. vers. sed tunc
li. vjo. super. jo. an. et c.

¶ Summa c. huius in isto versiculo
quod episcopus in cuius diocesi cle-
ricus deliquit, deponit illum

a beneficio et officio, quamvis sit
in alia diocesi beneficiatus et
quod huiusmodi sententia exequi debet
per episcopum beneficij, et per execucionem
intelligitur ablacio possessionis
beneficij. Ex hoc infero quod racione
delicti efficitur quis de foro
illius in cuius dioc. delinquit.

¶ Istam glosam maxime excucian-
do ut magis clareat oppo-
no contra literam. Quia aut dicens
quod iudex delicti puniat
deposicione super beneficio privando
clericum delinquentem et vi-
detur hoc non posse cum beneficium
non sit in suo territorio, et sic
imponit falcem in messem
alienam contra illud. d. de iudi-
noverit, de elec. venerabilem. Aut
dicemus quod iudex delicti non
privabit deposicione beneficij alibi
consistente, quod simpliciter deponere
habet de crimine. Et tunc vi-
detur absurditas, quia non sequitur
si est condempnatus de crimine quod
propter hoc sit privatus beneficio pro-
ut notatur. j. de sent. excom. per dilectum
cum tuis ubi tenet summa quod
criminosi possunt habere beneficia
et sunt talium capaces, quod
contra probatur. j. de accusa. inqui-
sicionis et de excess. prela. inter
dilectos. Ex hoc quod non vi-
detur quo habeat. c. huius debeat intel-
ligi, in eo quod dicit quod episcopus in
cuius diocesi clericus delinquens
sententia promulgari potest in cle-
ricum, sed ab eo in cuius diocesi
beneficium et c.

¶ Istud argumentum inquit intel-
lectum lre. c. quo et super quo
iudex delicti promulgabit contra
clericum. Advertendum est igitur
quod utroque modo potest intelligi
textus iste prout hic dicit. Primum

ita ut dicat

ita ut dicamus quod iudex delicti potest pronunciare expresse super beneficio priuando clericum delinquen-
tem et etiam potest pronunciare super crimine simpliciter et non super beneficio et intelligendo super eundem
modum dicit Innocentius quod condempnabit clericum sed expositorum beneficii exprimetur scilicet secundum
quod canones qui volunt criminosos non esse in beneficiis c. xxvi di. Primum textus nisi di-
spensatione tolerantur et de iudi. at si clerici. pro hac lectura est textus qui dicit debeat iudicari
sed de delicto non dicit priuari scilicet beneficio Contra hanc lecturam sunt hic multe rationes
et presertim ista quia eadem condempnatus de crimine propter quod priuari potest beneficio et priuatur
ipso iure beneficio Cum nulla decre. vel canon hic dicit ut in illis casibus in quibus
pena priuationis beneficii in iure est expressa ut in casu c. de multa § de preben.
de cleri. coniu. c. li. vi. et in aliis Et ideo alia lectura magis placet ut dicamus quod episcopus
delicti expresse pronunciabit super crimine priuando clericum beneficio alibi constituto et hic verum si est
huiusmodi crimen quod meretur priuationem beneficii. Pro ista lectura est verbum hic exercicio
quia si episcopus delicti non priuaret clericum beneficio per suam sententiam iudex beneficii non haberet
solum exequi sed prius pronunciare priuando et tunc primo exequeretur id quod solus pronun-
ciasset. et ideo est contra lectiam que vult quod iudex beneficii exequatur sententiam iudicis delicti. et ideo
magis amittatur hic iste textus intellectus dicendo quod iudex delicti in hoc casu pronunciat expresse
super beneficio priuando clericum delinquentem et secundum hoc summam c. dicendo episcopus disposuit
hic Et aut episcopus delicti possit priuare beneficio alibi constituto patet ex hoc quia delinquens quo
ad omnem penam concernentem personam eius est sub potestate iudicis delicti. de rap. c. i. ubi
est de hoc simpliciter loquitur sed priuatio beneficii est personalis pena in eo quod abdicatur titulus
ab illo et quod corporale in genere beneficiato ideo potest etiam huiusmodi penam infligere iudex delicti
et hoc ipsum probat Aff. van. d. si sacerdotibus. Sed tunc ad rationem in contrarium que arguebatur
quod iudex delicti non debet iudicare de beneficio alterius episcopi Respondeo quod in hoc casu directe
non iudicat sed iudicat de persona delinquente in suo territorio que sibi subest quo ad pe-
nam personalem ut iam est ostensum Et ex hoc patet hic quis verus intellectus. hoc habito
Queritur tamen hoc si aliquis habet aliquas possessiones in iurisdictione alicuius domini sed non
habet domicilium ibi et offendat dominum vel aliquem subditum eius. numquid ex illa offensione
potest dominus ille procedere contra ipsum offendentem ibi non inuentum Innocentius dicit quod non potest
facere inde iudicium siue vindictam etiam in possessionibus quas habet in suo districtu
ar. de c. cum sit. cum non sit iudex persone de quo habetur casus § c. Romana § con-
trahentes li. vi. nisi forte esset casus in facienda esset remissio que quando competat
dictum § c. c. finali. vel nisi ibi ubi deliquit inueniretur dicto § contrahentes. Sed
in hoc in hoc casu iudex domicilii adiri debet. Sed si iudex non faceret iustitiam tunc
Innocentius potest inducere libellum iudex siue dominus sub quo offendens habet possessionem per in-
quod in dominus. Et de hoc plenius no. § de appel. dilectis in glo. super appellationem
Si aut ille possessiones debent aliqua munera realia ordinaria aut alia bene posset
dominus bonorum eum cogere per occupationem bonorum siue possessionum quas habet in
sua iurisdictione ff. de sacro sancte eccle. placet et l. iubemus. Sed ad respondendum
coram se in iudicio non coget eum in huiusmodi actione personali. nec hoc potest indu-
ci consuetudine vel statuto que non valet in super rebus sue iurisdictionis quale
non est hoc ut ille qui non habet sub eo domicilium coram eo respondeat in actione
personali. posset tamen statui quod bona huiusmodi offendentis taliter confiscarentur vel ossi-
so applicarentur quia in rebus valet statutum vel consuetudo quia sunt de eius
iurisdictione secundum Innocentium Si aut in hoc casu agat quis in rem coram iudice rei
de qua agitur conuenietur quamuis alibi habeat domicilium ff. ubi in rem actio § ult.
ff. ubi de possessione agi oportet. l. prima ff. de iudiciis Secus est si debitor agit
pignoraticia que personalis est. ut no. § de pigno. cum contra. licet Innocentius
Sed ostiensis non placet dictum Innocentii. videlicet quod dominus sub quo possessiones
sunt non possit facere vindictam de aliunde veniente et eius subditum offen-
dente. aliud enim contradicit huic decretali ex quo dominus aliam iurisdictionem habet
in loco ubi deliquit et eodem c. i. § de rapto. per quod c. videtur quod deliquens
taliter possit puniri per iudicem delicti. Sed Io. an. saluat dictum Innocentii
quod dominus ubi sunt bona non habet iurisdictionem in loco ubi delinquitur licet
ab eo teneatur locus. quidam enim sunt milites. immo et plebi a quibus tenentur

recti agri domus vel aree in quibus tamen iurisdictionem non habet quod hic proscripsit Jo. an.
Sed quicquid dicat ost. dictum primo procedit secundum ffran. posito quod reus delinquat
ubi sunt bona et dominus loci habeat iurisdictionem sed delinquens ubi non sunt in=
ventus quo casu dominus loci non potest citare in alieno territorio quo ad afficiendam personam
ut vult primo. Sed quo ad afficienda bona potest ut c. Romana § contrahentes
de allegatorum. et hic vult ost. et c. istud Et his similibus colligit hoc quod iudex de=
licti sive possessionis non potest citare delinquentem in alia diocesi existentem ad afficiendam
personam hoc est ut coram eo compareat invitus Sed quo ad afficienda bona potest
Et sic patet Glo. prima hic et ponit unam lecturam c. et in ea ibi et no. sup
etiam quando clericus aut episcopus est in oppositione et ita etiam sentit glosa secunda
prout videtur glosa isti Et idem dicunt pe. et ab. Boff et ffran. voce pro eius Et lex
prima de officio sunt questiones et idem lex experiencia in lex postum. prout su=
perius declarari Et in ea ibi si duo proximi dicit illa lex Si vero ex duobus
patronis liberatus iuravit se alterius illorum libertum non esse hic similiter proficit
alteri contendenti se solum esse proximum et ibi iubemus iurisiurandi confessio in uno
iudicio liberalis cause valet in alio. Glo. secunda ponit aliam lecturam c. dicens
Et epus delicti probabit per suam clericum delinquentem littera et episcopus domicilij eum ex=
equetur Et in ea ibi l. f. suam datam Rome preses in provincia exequitur Et ibi de
desertorem miles desertor accusatus remittit sed si crimine grave ubi deliquit
punitur Et his omnibus patet quod iudex delicti potest privare clericum beneficio alibi ex=
sistentem sed iudex domicilij sive beneficij suam sententiam exequetur id est auferet possessionem
realem beneficij et secundum hoc capitulum summam re Ex parte re=
Ex parte cluditur ut miserabilis persona ut laicum iudicio vel vi coram
iudice ecclesiastico conveniri. ffran. addit ad summarium. etiam si res sit
feudalis. pars huius est de fide instru. Ex parte Et sunt partes. in prima ponitur
facti questio in secunda iudicium instructio. ibi mandamus, prima in subdividitur
primo enim ponit cause commissionem et rei vocationem secunda ibi. dictus rei excep=
et actoris replicationem. ad illam tercio ibi idem quasi aliam rei exceptione et
ad aliam actoris replicationem // Casus sic in textu figurat sic. Regina anglie
Barbara nomine impetravit literas a papa ad certos iudices delegatos contra nobilem
virum .R. qui contra iusticiam spoliavit spoliaverat eam quodam castro ratione dotalicij
pertinentis ad ipsam Coram quibus dictus recipiendo proposuit quod lex sic impe=
trate non valebant pro eo quod castrum Cenomanensis ubi est eius domicilium seu le
consistit in diocesi Cenomanensi que diocesis ultra duas dietas a turonis est re=
mota ad quem locum dictus nobilis trahebat contra hic Ex parte, Regine fuit
replicatum quod ille nobilis bene poterat Turonis conveniri cum non solum Cenoman.
sed etiam Andagavensis dioc. castra ubi et castra et redditus redditus plures
habet Et castrum de quo vertitur questio in eadem situm est diocesi, que a turo=
nis nequaquam ultra xv. leucas distat Sed iterum recipiendo dicebat no=
bilis predictus quod ipse coram domino feudi debuit conveniri et ideo lex apostolice non
valebant cum ideo faciebant mentionem quod dominus feudi requisitus fuerat et in exhi=
benda iusticia negligens fuit aut remissus. Insuper dicebat quod lex ex
falsitate fuerant impetrate eo quod suggestum fuerat castrum illud ad reginam
racione dotalicij pertinere cum nec ab initio nec durante matrimonio est anno ad dona=
cionem propter nuptias fuerat assignatum Contra ista ex parte regine fuit replicando
responsum quod vidua spoliata irrequisito domino feudi spoliatorem suum sive de=
tentorem rei sue coram ecclesiastico iudice cum nullis viduas defendi bene potest
conveniri/ consultus papa super his mandat iudicibus predictis quod si constiterit
predictum nobilem curiam et mansionem habere in diocesi Andagavensi in qua
sub dominum citare consuevit. et ipsa dioc. a turonis non distet ultra duas
dietas et in eadem dioc. res litigiosa existit in ipso negocio iuxta
continenciam priorum literarum, primo cone procedat non obstantibus exceptionibus

que in petitorio quoniam tamen in possessorio quod regina contra predictum nobilem intentabat locum
habent. Sequitur licet dotalicii et donationis propter nuptias non tamen habuit interesse
hic adiecit tamen etiam violentus predo restituendus est ut l. de resti. spolia. in litteris
secundum Innocentium. Spoliata agebat quod interdicto unde vi 2m Innocentium trapessit etiam
ponit civitatem etc. et suspicione. proposuit detinendo forum eius Wilhelmi scilicet
nobilis de principali quod fateretur se aliud habere a tironis quo trahebat et gravabat
contra nominati de restitutione replicatum fuit ad tollendam exceptionem regine ista
agebat unde in causa principalis fuit ei sumendum ff. de iudi. Si quis secundum vin
lercas. leuca secundum quosdam est spacium continens duo miliaria secundum hoc xxiiij leuce
continebant viginti quatuor miliaria et sic erat una dieta ff. Si quis cautum. l. j.
Et dicebat Francum quod leuce sunt maiores in Francia, maiores in Burgundia
maxime in Alamania. Adiecit quidam dicitur triplicando sed verius dicatur
iterum excipiendo, scilicet de hoc et ti. proximo tertium, responsum minus bene secundum
quod notatur et de offi. dele. significantibus, vel dic quod bona fuit responsio secundum
Innocentium et dic responsum replicando ad tollendam exceptionem secundum Ostiensem
vidua desolata et oppressa qualis erat ista secundum Goff et Osti. litigiosum
hoc probato sufficiens est et vetera et c. Bane et c. de restitutione dilectus
secundum Osti. Spectum que emanavit ab Innocentio. Noto primo quod dicit casus summarius
videlicet quod persona miserabilis etc. pro cuius intellectu advertendum quod interdictum
secundum leges est idem quod actio in iure unde dicitur iudicium quod inter duos dictum
Et nota dicitur ab interdicendo sive prohibendo et proprie loquendo interdictum est ius
inductum a iure pretorio. sed actio a iure civili. Ergo dicit interdictum est similiter
quedam apud leges que solent nominare actiones ut alias dixi. Nam quoddam
dicitur interdictum quod vi aut clam. aliud interdictum quorum bonorum. aliud
quorum legatorum. aliud interdictum unde vi etc. Et omisso aliis de interdicto
unde vi hic fit mentio in summario. Hic dicit interdictum unde vi locum habet
cum quis per violenciam et factum amisit possessionem sui rei sive possessionis sue
Et datur directe contra spoliatorem ut restituat possessionem spoliato et sic cum agitur
agit contra suum spoliatorem ut ei restituat possessionem dicitur secundum leges agere interdicto
dicto unde vi et per hoc patet intellectus casus summarii in quo dicitur et sic hic
habito. Noto secundum et licet quod agens possessorio recuperande sive interdicto unde
vi potest allegare titulum nec tamen per hoc astringitur ad docendum de titulo ut
etiam supra de carencia tituli auditur reus excipiens. probatur hic per literam nam
hic regina agens interdicto unde vi asseruit castrum ad se pertinere ratione
dotalicii quod sapit titulum et tamen non auditur excipiens de carencia tituli Et
ratio huius est quia cum quis agit interdicto unde vi superflua est allegatio
tituli unde dixi in lectura quod quia ista regina non habuit interesse adiecit titulum
cum dicebat huius castrum ad se ratione dotalicii pertinere. Nam et violentus predo restituendus
est ut l. de resti. spolia. in litteris. Et ex hoc elicitur talis practica quod cum aliquis
in iudicio dicit: Domine iudex iste spoliavit me tali villa que ad me iure successionis
paterne spectat, peto ipsum compelli ad restitucionem. et reus dicit probet quod villa ad ipsum spectet
sive successionis paterne. non auditur reus nec ille actor compellitur probare hunc
titulum, sed sufficit se probasse quod possedit et spoliatum esse. Tercio nota quod actor agit
reus accipit excipit et iterum actor contra excipientem replicat ita fuit hic. et l. j. de excep.
a nobis. Quarto nota quod post ius exceptionibus et replicationibus si iterum reus opponit
aliquid de novo dicitur excipere et non duplicare et hoc quod positum de novo non to-
llit replicationes actoris, quia hoc in se idem quod adiecit si excipiendo quia du-
plicatio directe est dici contra replicationem etc. quod non fit hic. Item nota hic casum
in quo de re feudali agitur et coram iudice ecclesiastico irrequisito domino feudi. s.
quando miserabilis persona spoliata petit se restitui. probatur hic in v. Ad hec cum
quia licet ibi fuit allegata parte ipsa dicit secundum cum decidit. Item nota hic

prout notatur in dicto c. statutum in glosa olim dicebamus quod a loco domicilii dicitur quis trahi

quod causa viduarum et etiam miserabilium personarum spectat ad ecclesiam de hoc in glosa ultima
Item sicut hic agitur de computatione duarum dietarum et quod huiusmodi computatio fieri habet
a loco ubi res est de qua agitur et hoc ibi litigiosam rem esse &c et dicunt hic etiam
si agatur personali ut hic agebatur ut predicto unde vi tamen sit in rem scriptam quod hic tamen dico
quod hodie solummodo una dieta datur in rescriptis de rescriptis statutum li. vi. Et computatio huius
diete debet fieri solummodo a fine diocesis domicilii dicitur quis trahi ut ibi et per
hoc cessant oppositiones et dubia que hic fieri possent circa hanc in eo quod dicit de duabus
dietis. et in hoc quod ponderat rem litigiosam quia hodie datur una tamen dieta et compu-
tatio illius fit a fine dioc. domicilii etiam actione reali &c et ita semper debet haberi
respectus loci domicilii. ita servat curia secundum Jo. an. Item ultimo notatur quod exceptio
concernens petitorium non admittitur contra agentem possessorio ibi dum dicit lex non obstan-
tibus exceptionibus que in petitorio potius quam in possessorio locum habere videntur. Et ideo
dum iste nobilis obiceret regine quod castrum quo ipsa fuerat spoliata eidem non fuisset
in donatione propter nuptias assignatum non fuit auditus quia ista exceptio magis conti-
nebat iudicium proprietatis quam possessionis &c. Sed quia in lex c. huiusmodi ita proceditur
quod ista regina ut quasi vidua impetravit litteras a papa contra laicum spoliatorem suum
et fuit audita non obstantibus exceptionibus laici contra ipsam factis. Mandat enim papa
iudicibus quod ipsam impetratricem procedere constituit adversarium suum tamen et mansionem
habet in dioc. Mandagamen que non distat a loco iudicium ultra duas dietas.
Modo ista examinando opponitur primo contra principium videtur enim quod iste nobilis laicus non potuit
conveniri coram iudice ecclesiastico c. de iudi. Novit ubi papa protestatur se nolle dimi-
nuere iurisdictionem secularium. et specialiter cum hic actor sive actrix fuit persona laicalis
c. licet ex suscepto. Consequenter quia res de qua agebatur erat feudalis vel constabat
de negligentia iudicis secularis Et ideo debuit mediari causa ista per dominum feudi c. c.
Verum etiam si clericus sit qui convenitur ut ibi est dictum. Argumentum hoc in tertium
quod iste nobilis laicus potuit hic trahi ad iudicem ecclesiasticum specialiter a personali lai-
cali. Ad primum ideo dico quod hic agens erat persona miserabilis et spoliata et de foro
ecclesie ad quam pertinet defensio miserabilium personarum extra qui fi. c. si. ex
ideo tamen ipsius potuit bene ecclesia audire. quod declarabo latius. Ad secundum dico
quod hic non constabat utrum res pro qua agebatur esset feudalis vel domina hoc
confessa fuit sed solummodo pars adversa hoc allegabat. Nunc autem tamen agit coram domino
feudi quando constat rem esse feudalem c. ex proximo. Ceterum in verbo constat ubi
dixi. Sed contra istas solutiones obicitur sic et fortius videtur enim quod non fuit bene sum-
data ratio quia dato etiam quod vidua sit de foro ecclesie non tamen per hoc potuit trahere
laicum ad forum ecclesie. sed debuit sequi forum rei c. c. Cum sit sicut enim videmus
in clerico qui similiter sit de foro ecclesie non tamen ex hoc potest trahere ad forum ecclesie
indistincte et specialiter in causa simili ut hic. ideo non videtur posse stare solutio
Consequenter de c. ex tenore c. c. ubi non statim de causis viduarum iudicat ecclesia
sed propter negligentiam iudicis secularis de qua negligentia hic non constat Consequenter et secundo
etiam dato quod ista vidua de foro ecclesie debuit prius agere coram domino feudi quam clericus
qui fortius est de iudicio ecclesie convenitur et agit coram domino feudi c. c. verum
et in aliis iuribus concordantibus. Ista contraria inveniunt fundamentum lex in eo quod dicitur
viduam posse convenire laicum coram iudice ecclesiastico. Nam videtur quod potius debet
sequi forum rei. sicut alias patet exemplum in clerico. Advertendum ideo secundum Innocentium
quod defensio viduarum et aliarum miserabilium personarum de speciali gratia et favore
earum est reservata ecclesie per canones et quodam iure speciali contra spoliatores possunt
convenire. et in exemplum adduxit etiam si sunt divites vidue. extra qui fi. c. si.
et c. et in talibus miserabilibus personis opprimendo eas committit sacrilegium quod
primo capite regulariter pertinet ad iudicium ecclesie xvii q. iiii .§. in canonibus
Et ideo sicut clerici suos oppressores sive spoliatores possunt convenire coram iudice
ecclesiastico c. c. cum sit in libro c. sacrilegus quia gaudet eodem privilegio cum rebus
ecclesie secundum ... sic et vidua suum spoliatorem potest convenire coram iudice
ecclesiastico quia quod hic reputatur crimen sacrilegii in quo non habet locum illa regula
actor sequi debet forum rei et hoc patet quod vidua possit convenire laicum

coram iudice spirituali siue ecclesiastico Et sic soluitur primum quia hic fallit illa regula actor
sequi debet forum rei propter hoc quia crimen est ecclesiasticum secundum Innocentium in quo casu ipse Innocentius
ponit aliam distinctionem inter privilegium fori clericorum et viduarum. sed illud improbat Ffran
Ad 2^m quod arguit quod ecclesia non statim iudicat de causis viduarum. sed propter ne-
gligentiam iudicis secularis ut c. Ex tenore. Dico quod illud c. loquitur quando agitur de
proprietate rerum vidue, hic autem non cum agitur de possessione sine violencia illata vi-
duis et talis causa statim pertinet ad forum ecclesie ut ibi nota. quia cum miserabilis
persona spoliatur committitur quoddam crimen sacrilegii ut hic dicit Innocentius. Ad vltimum quod arguit
de causa feudi quod talis causa primo debet tractari coram domino feudi. Jo. an. diffuse tractat
solutionem huius argumenti et Innocentius et inter alia dicit quod licet regulariter inter privatos ad solum
dominum pertineat hec cognitio tamen si agatur de spoliatore. hic si vidua ecclesia aut alia
miserabilis persona de causa spoliatore agat bene cognoscet ecclesia ea ratione
quia est crimen sacrilegii cuius cognitio ad ecclesiam pertinet 17 q. 4 c. 1 et secundo
et non est mirum quod in hoc casu requiratur dominus secularis super reddenda iusticia secundum
illud. primo dum agitur super proprietate ut c. Ex tenore vel ad petitionem
actionis primo pertinebat ad dominum, 2° ad ecclesiam. Sed hec cognitio ad ecclesiam sacrilegii
primo pertinet ad ecclesiam secundum Innocentium. Ex istis patet fundamentaliter notitia huius decre-
talis hic premiat quod vidua possit talem suum spoliatorem convenire coram iudice
ecclesiastico ut hic dicto quod hic ipsa dicit mandamus si constiterit dictum nobilem tam et
mansionem habere in andagavensi dyocesi. Circa primum ad hoc ut quis possit conveniri
in aliquo loco sufficiat quod ibi habeat mansionem. Obstat lex ff. de. ubi senatores vel
clarissimi videtur exigere duo ut quis habeat domicilium. primo quod habeat maiorem partem fortunarum
suorum bonorum secundo quod ibi consistit quia ponit hec duo copulative Sed ut dicit Ffran
ibi copula exponitur alternative. simile est de c. 3. unde dicit hic Innocentius: solam man-
sionem sufficere in loco ff. de iudi. l. Heres legitur § 1. quod tamen Bartho. in l. 2. C.
ubi sena. vel cla. allegata Sed Ffran putat quod hic cum dicit mansionem consideret manso-
nem que sit domicilium quia hic loquitur de mansione non temporali et hoc sufficit etiam si non
pro maiori parte moretur tamen sic quis habere plura domicilia, de hoc hic latius ipse
Ffran pertractat. Glo. fi. notat quod interdictum unde vi competit contra illum qui violenter aliud
spoliat vel complices eius de eius mandato hec sumitur de et in ca ibi si prius
dicit illa lex si quis vel familia eius armis deiecerit. quod sic deiecisse videtur
si mandavit vel ratum habuit ut Glo. andagavensis notat ad litteram Et in ca ibi Senatores
C. de episcopis c. 2. 4. l. 2. ubi de hoc Glo. in eadem dyocesi notat quod ratione rei
sic quis conveniri coram ordinario loci ubi sita est res. Glo. vltima notat quod licet
impetrantes contra laicum non valent ubi primo iudex secularis fuit requisitus et negligens
et quod de hoc fiat mentio in litteris quod si est signata gratia et soluit, 2° notat de ca vidua
et remittit. 3° declarat quare non fuit hic recipienda dilatoria exceptio. vltimo
obicit ad denominationem istius regine. cum rex suus fuit tunc mortuus, et soluit,
et in ca ibi et ita hic ab initio manent suspense etc. De isto quod littere
impetrate contra laicum sint nupcendenti vel nulle, dicit supra Ex tenore Et ibi causa
viduarum et hic primum dum agitur de earum iniuria vel violencia, ut c. eodem
Ex tenore. Et ibi illud sciens. glo. ponit vnam informationem dicens quod illud quod venit
in principali questione sicut est exceptio peremptoria non debet proponi in exceptione dila-
toria Et in hoc declarat quid sit exceptio dilatoria et quid peremptoria dicens hec
Et pro intellectu istius sciendum quod exceptio dilatoria tantum differt et non perimit actionem
Sed peremptoria perimit, id est annullat actionem excludit ut est solutio debiti hec Nam ergo
exceptio peremptoria que respicit principalem questionem habet perimere actionem debet quod ipsam
precedat actio cui opponatur talis exceptio. et ideo non debet proponi in exceptione di-
latoria. hic vult glo. sicut ut habetur ff. de litis contesta. c. 1. l. 2. Exceptio peremptoria
non debet proponi ante litem quam in casibus ibi expressis et ibi in principio non simpliciter
regina sed quandam Regina vocatur etc. et ibi § vidua. Describitur
retinet domicilium et dignitatem mariti donec alteri nupserit etc. etc.

Conquestus. Summatur si laici usurpantes iura ecclesiarum velut sacrilegi per iudicem
ecclesiasticum compescuntur. Et primo ponitur querela episcopi. Secundo iudicatur. Ter-
tio penam primo iustificat ibi Cum autem. Casus in textu: potestas et commune Bononiensium
per violentiam usurpaverunt iurisdictionem in quibusdam castris et villis que pertinent pleno iure
ad ecclesiam Bononiensem et in cuius possessione vel quasi predicta ecclesia erat. Unde episcopus
Bononiensis conquestus fuit domino pape. Qui tamen commisit cuidam canonico mandans eidem
quod cum iniquum sit ea que pro remedio peccatorum ecclesiis sunt relicta vel aliter iuste
acquisita humanis usibus applicari et invasores ipsarum rerum tamquam sacrilegi sunt excommunicandi
usque ad debitam satisfactionem, unde si constiterit ei de premissis premissa monitione per
censuram ecclesiasticam compellat invasores predictos ab huiusmodi cessare et de predictis
iniuriis et dampnis satisfacere competenter. Sequitur textus: pleno iure, quam habebat co-
gnoscere, iudicare et recipere [...] ac esse. Et sic videbatur intentare peti-
torium [...] collata in vita, ecclesiis vel aliis piis locis, supra de testamentis officii
aliis, puta emptione, permutatione et usucapione, [...] de rerum [...] per tradi-
tionem usibus, supra de religiosis domibus Ad hec. Nota primo ecclesiam [...] habere iuris-
dictionem temporalem ut hic et extra de iudiciis c. Novit et ibi dixi lacius. Cum filii sunt
[...] per [...]. Secundo nota quod deputata ecclesiis [...] iniquum divino cul-
tui iniquum est humanis usibus applicari. De hoc supra de religiosis domibus Ad hec et de rerum
permutatione [...] cum concor. Tercio nota quod invasores rerum ecclesiarum censentur
sacrilegi ut hic et 17 q. 4 Cum sit, alibi dicuntur homicide ut 16 q. 1 Qui abstulit.
Et de multiplici sacrilegio dixit [...] ad ea que notantur supra de sententia excommunicationis
[...] ad propositum sufficit dicere quod sacrilegium est sacre rei violatio vel
usurpatio, et committitur tribus modis vel cum sacrum accipit de sacro ut calix de ecclesia
vel sacrum de non sacro vel non sacrum de sacro et generaliter omnis violencia illata
rei ecclesiastice dicitur sacrilegium ut probat hic textus etiam si sit prophana et etiam si
violencia non expulsiva sed inquietativa qualis erat hic ut inferius dicam.
Quarto nota hic sacrilegos non esse ipso iure excommunicatos sed excommunicandos ibi dum
dicit mandamus quatenus si constiterit de premissis monitione premissa etc. et hic vult eos
esse excommunicandos. De hoc tamen patebit infra quo hic fit verbum, cum aliqui sacrilegi
ipso iure sunt excommunicati et aliqui excommunicandi etc. Sed pro huius intellectu textus
huiusmodi clariori posset opponi: videtur enim esse contrarium in textu eo quod dicit ecclesiam Bononiensem
fuisse ac esse in possessione, et dicto hic quod dicit textus per violenciam usurpare presu-
mpserunt non enim intelligas quod spoliassent ecclesiam sed per violenciam ipsam inquietabant
et dampnificabant et clericos ac laicos forsan capiebant et secundum hoc ecclesia hic intenta-
bat [...] possessorium quia fuit in possessione, communis inquietabant sive tali, et sic
patet intellectus textus. Item pro intellectu huius quod dicit hic sacrilegos huiusmodi esse ex-
communicandos oppono de c. Conquesti et c. In audientia de sententia excommunicationis ubi habetur quod sacrilegi
ipso iure sunt excommunicati. Hoc argumentum requirit intellectum et concordanciam
iurium de ista materia que videntur contraria. De hoc ergo qui sacrilegi sunt excommunicati
ipso iure et qui non sic solet distingui. Aut sacrilegium committitur in personam ecclesiasticam
et tunc sacrilegus est excommunicatus ipso iure 17 q. 4 Si quis suadente, aut in
rem ecclesie et tunc non est excommunicatus sed excommunicandus ut [...], aut in ipsam ecclesiam
et tunc subdistinguitur aut cum effractione vel incendio et tunc excommunicatus
est ipso iure de sententia excommunicationis Conquesti et c. In audientia ut dicit [...], aut sine effrac-
tione et incendio ut quia surripuit calicem vel librum in ecclesia incaute
dimissum et tunc non est excommunicatus sed excommunicandus supra de furtis c. ultimo
ubi non dicit de absolutione illius qui calicem furatus fuerat quod tamen fieri
consuevit dum quis incidit sententiam canonis. Et sic patet quod si quis per violenciam
detinet vel invadit res ecclesie sicut hic non est ipso iure excommunicatus sed excommunicandus
ut hic et per hoc etiam patet quid sit dicendum de ista materia. Ita distinguit et
Petrus et Abbas et Jo. An. hic et Henricus Boich [...] et idem Hostiensis in
lectura et Hostiensis in summa ti. de immunitate ecclesiarum in fine. Et facit quod [...]
17 q. 4 que incipit Que pena violancium ecclesias et titulo de titulo
de sacrilegio q. 4 et Astexanus [...] primo titulo de sacrilegio [...] et [...]

titulo secundo de rescriptis in fine. Quot modis committatur sacrilegium vide archidiaconum xvii q.
iiii Attendendum. De illis autem qui violant immunitatem ecclesie collectas et exactiones
indebitas ecclesiis et personis ecclesiasticis imponendo vide de immunitate ecclesiarum Non minus
et ibi notatur Adversus c. Cum nonnulli et c. Clericis et c. Quoniam et c. Intelleximus
et qui forum dant pistoriis. Prohibet esse titulus C. de [illegible] li. xii. Qualiter committatur sacri-
legium secundum leges habetur ad l. iulia peculatus l. sacrilegii. Glo. prima ibi ponit
textum in fine, vel melius dicatur ut dicit in textu ibi. Glossa [illegible] dat textum ad textum quare
videlicet dicit ad textum in textu vel ibi enim docet glo. quare incorporalis dicatur
quasi possessio. Et in ea ibi quasi possidet. et ideo interdictum unde vi vel uti possidetis
non competit in eis sed utilis unde vi vel uti possidetis ff. de [illegible] l. [illegible]
Hostiensis glo. ultima nota de sacrilegorum pena et foro. Et in ea ibi ipso iure [illegible]
habet dictum est latius supra in oppositione c. Dilecti filii

Dilecti filii Ostendit hic privilegiatus non teneatur respondere nisi in certo
loco si in alio loco respondere vel solvere promittit ibi potest con-
veniri. Et prima parte ponit querelam civium que continet cause commissionem et rei
exceptionem. Secundo ponit mandatum factum reo cum comminatione et provisione si non pareat
ibi. Tertium quia. Casus in textu. Quidam cives Romani [illegible] certam pecunie
quantitatem mutuaverant Episcopo Dulmen. qui promisit eidem dictam pecuniam solvere
certo loco videlicet citra mare, sed quia episcopus promissum non adimpleverit impetra-
verant literas quorum ad abbatem sancti Dionysii Parisiensis. Qui citavit successo-
rem Episcopi predicti coram illo iudice. Ex parte episcopi fuit excipiendo propositum
quod cum omnibus Anglicis a Sede apostolica sit indultum ut super causis pecuniariis
citra mare conveniri non possint, propter quod abbas predictus in negotio
sibi commisso non processit. Unde cives illi significaverunt hec domino pape. Et quia sciebat
Episcopo Dulmen. quod si fuisset tale privilegium concessum non tamen processisset illi qui
adversariis solvere certo loco promisit. Et quia et ibi et etiam ubi domicilium habet
potest talis promittens conveniri. Ideo mandat eidem ut dictis civibus satisfaciat
de promissa pecunia cum iustis et moderatis expensis et condigna satisfactione dam-
norum cessantibus usuris. Alioquin mandat dicto abbati ut in negotio sibi commisso
procedat non obstante dicta indulgentia iuxta traditam sibi formam. Secunda parte
abbati etc. ad abbatem secundum quod [illegible] pecuniarias q. d. Secus in talibus que
sunt agende in quo sunt res etc. Sane citra mare. quod [illegible] qui videt hic similem
[illegible] in privilegio [illegible] cause [illegible] eisdem civibus Romanis expensis
aliud sunt expense aliud damna ff. de [illegible] in [illegible] ff. de solutio. l.
Alioquin id est si non satisfeceris. Extra eod. c. [illegible]. Nota hic primo quod privilegium concessum
sub nomine appellativo concernente provinciam competit et clericis illius provincie
hic enim dicit de privilegio concesso Anglicis et hoc tali utebatur episcopus Dulmen.
qui est in Anglia. Item clerici dicuntur esse de provincia et dicuntur esse cives loci
ubi habent beneficia pro hoc extra de rescriptis Dilectus. Secundo nota quod qui aliquid promittit
solvere certo loco ibi potest conveniri et etiam in loco domicilii cum et eod. [illegible]
Et hoc ideo quia promittendo solvere intelligitur ibi contractum fecisse, nec non contractus
sortitur quis forum ff. de [illegible] c. ultimo. In hoc hic dico quod quis potest conveniri
ibi ubi promisit solvere hic. Tertium dummodo ibi inveniatur non tamen potest trahi
si incolatus sit sive domicilium ordinarium illius loci, de hoc ff. [illegible] Romana
sed Contrahentes li. vi. Quarto nota quod si aliquis est privilegiatus ut in certo loco
non posset conveniri et promittit solvere in illo loco pro hoc renunciavit illi
privilegio et conveniretur ibi non obstante privilegio per textum c. [illegible] et in hoc dico quod hoc
privilegium concernebat favorem suum singularium personarum cui potest quis
renunciare. et sic non obstat [illegible] Si diligenti. Ultimo nota quod de iure
canonico possunt peti expense et damna et interesse per textum c. [illegible]
et quod etiam differant [illegible] ff. de iniuriis in [illegible] Et examinando textum
c. [illegible] quia hic dicit in principio quod litere impetrate fuerunt [illegible] successorem

Oppono contra hoc quia impetrate fuerunt littere contra predecessorem istius Episcopi expresso nomine proprio
et ille decessit re integra ergo non debuit transire ad successorem extra de offi. deleg.
Quoniam abbas ubi dicit quod littere impetrate dignitati expresso nomine proprio non
transeunt ad successorem a sensu contrario illius capituli. Glossa prima solvit hoc contrarium
et dicit hoc ideo fuisse quia littere erat impetratum super contentu nomine ecclesie facto et uti-
litate ipsius. De hoc tamen non apparet in textu sed ex sic dicit alia successor non
potuisset conveniri contentu predecessoris supra de solucionibus c. j. unde dicit glossa prima
et in ea ibi contractum fuit. Unde tenetur successor sicut filius et heres. supra de solucio.
c. primo. ubi de hoc nisi sed ad hoc removetur contrarium de c. quoniam contra allegato
propter hoc dicunt alii quod hic res non erat integra sed lis erat incepta cum antecessore
et sic successor conveniri potuit ita dicit [illegible]. Sed hoc non valet. quia contra successor
opponebat declinatoriam que opponitur in principio litis supra de re iudi. [illegible]
propterea dicit alia solvit hoc contrarium quod aliud est quando impetrat rescriptum ad dignitatem
expresso proprio nomine super iurisdictione [illegible] aliud quando super contentu super uti-
litate ecclesie facto quia primo casu non transit ad successorem ut in contrario
secundo casu sicut hic et racio diversitatis. quia contractus factus per prelatum nomine
ecclesie contingit ecclesiam et ipsam obligat. et ideo non mirum si transeat ad succes-
sorem sed non sic in iurisdictione. dum prelatus ecclesie deputatur iudex in aliqua causa
et ideo ibi non transit ad successorem. Et in hoc dicit Franciscus Zabarella quod hic in rescripto
super contentu dato exprimitur nomine predecessoris intelligitur exprimi causa demonstrationis
sed quando impetratur rescriptum ad dignitatem ut prelatus sit iudex expresso nomine
proprio. tunc nomen ipsum non exprimitur causa demonstrationis sed causa affec-
tionis quam habuit delegans. Et hoc patet racio quare hic successor potuit conveniri
per rescriptum impetratum contra predecessorem. Item circa hoc quod dicit [illegible] quem conveniri
posse ubi solvere promisit debuit aliud dubium. videtur enim hoc non posse stare
[illegible] quia iste qui est clericus etiam expresse non posset consentire in iudicem
non suum sine consensu Episcopi supra c. proximo. Et ideo non videtur quomodo per
huiusmodi promissionem posset se submittere iudici non suo sine consensu sui Episcopi re
solvit primo quod hic non consensit in alium iudicem non suum. quia ipse iudex
ordinarius etiam qui hic per delegatum cognoscit ar. [illegible] q. iij. cuncta. immo
plus dico secundo. primo quod etiam in alium iudicem tacite clericus potest consentire
ut hic. si contrahendo in alterius territorio promittendo alibi solvere, quod non dicitur clericum
contentu vel delicto potest alium sibi iudicem constituere ut patet. Item quia dicit [illegible] defini-
tio. quia se certo loco respondere vel solvere promisit tamen revocatur in dubium potest enim
ponit per distinctionem respondere vel solvere promiserunt. hoc dicit Franciscus [illegible] per [illegible] que
propter pactum de respondendo non potest quis indistincte conveniri coram ordinario loci
coram quo respondere promittit quia ut dixi supra c. proximo c. j. potest quis declinare iu-
dicem non suum etiam exprimus coram illo respondere promisit ad sensum ibi dictum
unde nec intelligitur contrahere taliter promittendo [illegible] Franciscus et [illegible] istam exprimit [illegible]
ut quia ponatur vel procedit in [illegible] et etiam Io. An. quod pactum ad hunc effectum
ne opponatur de indulgencia concessa anglicis. sed [illegible] illud pactum conveniri
non posset coram ordinario loci. quia non potest clericus tacite alium iudicem eligere
sine licencia sui superioris. Et circa istam [illegible] Franciscus quod pactum de solvendo in certo
loco sufficit contractum adeo quod videtur factus in alio loco. et non ubi fuit initus
ff. de solucio. Cum vero nisi ubi casus ad [illegible] et hic colligitur. Item [illegible]
primo: quod promisit de solvendo certum locum [illegible] facit quod renunciasse intelligitur pri-
vilegio in omnibus iudiciis sive coram ordinario sive coram delegato iudice
conveniatur. nam tali privilegio facile renunciatur tacite. [illegible] quod sic per [illegible] renunciat

quis foro ordinario ita et privilegio quod habet sup foro. Item notat q privilegium
non extenditur nisi ad casus ubi p litteras apostolicas scilicet spales et non commi
iure contrahit forum non obest privilegium quo quis non est conveniendus extra
angliam ut sic iuri communi non derogat quod faciendum est ut not. e. de rescript.
Capitulum Cum dudum si domicilium habet in anglia et in francia quod esse pt
ff. ad municipa. l. assumpto. § Si finali. Unique quia anglicus est non
potest conveniri p litteras apostolicas in francia. absit secundum Innoc. et breviter
tradit hic Ost. pro regula q quo etiam quocumque ordinario iure de iure communi
possit quis in loco alio conveniri ibi eodem iure et eadem causa potest coram dele-
gato conveniri quia in nullo enim talis gravatur. Cum ipse ordinarius sit rector.
Et si ipse ibi esset cognoscere posset. ergo et delegatus quis salvis tamen aliis
exceptionibus que sibi rei competunt etc. Glo. secunda que ponit dictum de
quo remittit secundo solvit contrarium de c. Si diligenti § c. Ubi dictum est
q pacto privatorum iuri publico derogari non pt. Glo. solvit hic dicens etc.
Et ibi etiam tangit personalem suam sibi etiam ferias messium potest renunciari
ff. de feriis et constitutioni prohibenti ne quis trahatur ultra unam dietam
a sua diocesi § de rescript. Statutum li. vi. quia finis istorum iurium est utili-
tas privata sic et hic tollit ergo ius p pactum quo ad privatam utilitatem publice
non utilitati non contradicat ut c. c. Si diligenti. et ibi glo. remittit. Glo. ultima
tractat quales expense veniunt et remittit secundo quod quo probentur expense
et damna et solvit. Et in eadem ibi Si sumptus in fi. dicit illa lex creditor expensas
moderatas factas in pignore repetit ut neque onerosus creditor audiatur nec
delicatus debitor. et simpliciter leges aliis ponunt expensas fieri moderatas.
Et ergo vult glo. q expense litigantium debent esse moderate non delicate
ut videlicet attenta qualitate personarum fiat ipsarum taxatio. De hic latius ff.
de eo quod certo loco. Et ibi de damnis et interesse est aut damnum quod aliquid
et facultatibus demitur sive perdit aut decrescit sed interesse proprie damnum
emergens et lucrum cessans ut quia solvere debuisti Titio ad certam diem et non
solvisti. Et si solvisses Titius ibi p lucratus fuisset. illud ergo lucrum cessans
dicitur interesse proprie in fine vel melius dicatur secundum Franciscum.
q expense facte in lite probabuntur modo in glo. expresso videlicet p iura-
mentum cum taxatione. Expense non facte ante litem petuntur ut interesse § de fide
iussoribus praeterit et c. Constitutus. et probantur aliter quam p iuramentum p media que glo. allegant.

Significasti. Summatur sic. Clericus sine diocesani licentia non pt se submittere
iurisdictioni non sui iudicis. Dominus Dominicus secunda in missitioni.
Casus iste talis. Quidam clericus tenebatur cuidam mercatori in quadam pecunie quantitate
clericus iste subiecit se iurisdictioni conservatori abbatis si in termino sibi dato predicto non
satisfecisset mercatori et quia terminus huiusmodi lapsus fuit satisfactione minime
facto. Querebatur utrum abbas posset exercere iurisdictionem in clericum et utrum potuit se
subicere iurisdictioni illius clericus memoratus. Et dicit ipse respondendo dicit q licet privatorum consensus eum qui non est iurisdictionem possit facere iudicem constituere, clerici tamen cum non sint
iudices consentire non possunt. Ut forte se persona ecclesiastica et voluntas propria
diocesani accedat et sequitur lex mercatoris cui clericus obligatus erat privatorum
consensus scilicet clericorum nec p sententiam forte non est non dubitandum secundum
Jo. an. similiter c. de prescr. Ino. persona iudicis cui se subicere volunt diocesani
illorum clericorum qui se subicere volunt secundum Jo. an. Et lex c. hinc. Ho. primo
q nomine iurisdictionis principaliter intelligitur ordinaria sicut enim lex hinc c. li. intel-
ligenda in eo dum dicit in principio se tue iurisdictioni subiecit scilicet ordinarie
et ibi qui iurisdictioni esse dinoscitur. s ordinarie quia iurisdictio delegata non
prorogatur ad personas non expressas in rescripto e. de offi. delega. p. et § Glo. circa

-pponitur ff. de iudi. l. i. ibi cum temporal. potest vel aliam iurisdictionem habet s. ordinariam
secundo vero quod licet laicus possit se submittere iurisdictioni non sui iudicis. clericus hoc facere
non potest sine consensu sui diocesani. sed de consensu potest dummodo iudex in quem clericus
consentire voluit sit certa persona et hoc est totale dictum c. huius. Sed pro intellectu
huius clariori oppono contra hoc. et primo contra primum videtur enim quod nec laicus possit se submittere
iurisdictioni non sui iudicis. patet hoc extra de peni. omnis utriusque. et de pen. et remissio.
omnis utriusque sexus ubi expresse habetur quod sine licencia proprii presbiteri non potest
etiam laicus alieno sacerdoti confiteri et se illius iudicio subicere. Item contra secundum
dictum videlicet de clerico est manifeste lex c. e. proximo ubi clericus promittendo
solvere alibi convenitur coram iudice illius loci etiam licet hoc faciet sine consensu
sui episcopi ut ibi dixi. ergo clericus potest se subicere iurisdictioni alterius iudicis et
sine licencia proprii diocesani quod est contra litteram. Nota ita incipiunt intellectum litterae.
Ad primum ergo dico quod lex c. huius [illegible] de loquitur de iurisdictione fori contenciosi
ita quod laicus huiusmodi iurisdictioni potest se subicere iudicis alterius non sui. Sed secus est de
foro consciencie quo ad sacramenta spiritualia quia huiusmodi sacramenta non potest recipere
laicus nisi a proprio sacerdote vel de licentia eius ab alio ut in contrario.
Ad secundum dico quod clericus non potest consentire sine consensu sui episcopi in non
suum iudicem expresse. et hoc vult lex huius c. tacite vero videlicet contra hoc eius poterit
iurisdictionem alterius in se prorogare s. promittendo solvere in certo loco ut e. c. proxi.
quia iste modus pro contractum apparet a iure. et sic solvunt secundum. pro hoc etiam pro
intellectu lex. Sed tunc remanet dubium que sit racio diversitatis quod laicus possit in se
iurisdictionem alterius iudicis prorogare. et clericus non sine licencia proprii episcopi. Dicit
Hostiensis quod in clericis hoc non permittitur et eo quia magis subiciuntur suis iudicibus. tenentur
enim ad maiorem obedientiam racione amplioris perfectionis quam habent. et quia censentur
hereditas domini et pro quibus se transtulerunt in dominum et in suos vicarios
qualis sunt papa et episcopi. Dicitur enim clericus a cleros quod est sors quasi sors
domini de quibus cum sunt que racio cessat in laico. Item quia in laicis permittitur
sed in clericis prohibetur ut h. et sufficit ita scriptum esse ff. qui et a quibus
prospexit ro. Ex hiis omnibus colligitur quod iurisdictio est prorogabilis in personam laici
sed non in personam laici clerici nisi sub modo in textu expresso. s. dummodo sit de licencia dio-
cesani et in iudice certa. Sed quia hoc permittitur clerico s. de licencia episcopi ut videlicet
possit in non suum iudicem consentire. Queritur utrum in hoc sufficiat licencia superioris
cuius cognoscere de causa. Egidius dicit quod non. quod dicit Hostiensis procedere cum inferior habet
iurisdictionem accumulatam cum episcopo pro qualem simplicem. Sed si habet iurisdictionem
gradualem excludentem episcopum adeo quod non possit episcopus pro qualem simplicem de causa
huiusmodi clerici cognoscere secus putat Hostiensis quia hoc non est ordinis sed iurisdictionis.
Sed quid de exemptis qui renunciant et sub episcopo respondere promittunt remittit Io.
an. s. de re. iur. Beneficium l. vi. Alia non dubia et oppositiones omnes h. movent sunt tangunt
glo. Glo. prima posset reciari pro obiectionem in eo quod dicit lex quod privatorum consensus
in eum qui iurisdictionem habet sit tamquam in suum iudicem. Contra hoc posset opponi
quia possibile est in huiusmodi consensu errorem intervenire quo casu non valet huiusmodi consensus
in iudice non suum etiam licet habeat licenciam episcopi et persona sit certa in quam con-
sentit ff. de iudi. iurisdictione omnium l. si iudi. pro errorem ergo lex non stat in veritate
tantum in eo quod dicit privatorum consensus h. cum in eo quod dicit ista duo sufficere consensum episcopi
et quod persona sit certa. Ad hoc ut clericus possit consentire in iudicem non suum
glo. solvit dicens legem procedere dummodo huiusmodi consensus sit certa scientia et non pro errore
alias ut argumentum probat si error intervenit huiusmodi consensus non faciet iudicem
ord. glo. Et tota haec dicit Io. an. quod ad hoc ut clericus de non suo iudice et iudi-
cem facere possit requiruntur plura. primo quod consenciat secundo quod non per errorem
dicit quod alias per metum ff. de iudi. l. ii. quarto quod sit certa persona quia in
laicum non potest ut i. in glo. proxima. Quinto quod sit alias iudex quia consensus
privatorum non potest dare iurisdictionem cum non habentibus cum eius iurisdictionem alterius
possit in se prorogare ut h. sexto quod sit iudex ordinarius quia iurisdictio

delegata non est prorogabilis ad personas non per expressas sicut nec rescriptum potest prorogari
extra de offi. dele. p. et c. Septimo quod de consensu sui Episcopi ut hic. Octavo quod re
integra non peniteat quia ut dixi extra ti. proximo c. i. potest quis declinare iudicem
alias non solum ante litis contestationem etiam communis coram illo respondere promisit. Non
requiritur quod sit talis causa que iudicis prorogationem recipiat et hic etiam ad laicos
extenditur Si enim causa esset spiritualis vel spiritualibus annexa quantumcumque laicus con-
sentiret excepta auctoritate pape nunquam posset ad talia sine clericorum iunctura
iurisdictio secularis iudicis prorogari cum talibus laici iudicare non possunt. de hoc
extra de arbi. contingit et c. pro humilitate de cl. hiis patet que requiruntur ad hoc ut clericus iu-
risdictionem alterius in se possit prorogare. per quod etiam apertius lex intellectus c. primus
Unde et ex isto infero primo quod solus clericus hoc non potest quia requiritur consensus Episcopi
ut dicit lex. Item quod solus Episcopus non potest prorogare iurisdictionem alterius in suum
clericum quia ut dixi requiritur ad hoc etiam alius consensus clerici unde non posset
cogere clericum invitum subire iurisdictionem iudicis non sui. sicut secundum Osti.
non potest compellere clericum invitum recipere ordines ab alio Episcopo ix q. ii c. primo
de preben. Nullus. et hoc etiam tenet glo. sequens in fi. quod generaliter sit verum ibi
dictum. Unde glo. sequens facit tria In principio enim et in fine format duas questiones
in medio signat contrarium et solvit Et in c. ibi Non liceat. ubi de hoc et ibi li-
tigatores illa lex ponit casum quod partes compromisso arbitrio renuerunt ad iudicem vel
arbitrum alium pretor non coget illum suum dare si ad illum redeant propter
contumeliam quam irrogaverunt sibi et hic videtur clericus contumeliam irrogasse episcopo
suo alium iudicem attendendo. hic vult glo. et ibi. Si quis. ponit casum in quo
hic iuramentum detulit cum postea revocavit. si quemadmodum iterum deferat non cogere
subire et ibi inutilis. Si habet in se pactum tacitum ne ulterius petat qui eam
accipit. hic vult lex si omnis hic allegata. hic tamen verum est de illa acceptilatione
que est inutilis ratione rei puta quia ille qui non debebat sed re obligatus est
liberari intendit Secus si ubi est inutilis ratione exceptionis verborum ut quia
facta est inter absentes et sub conditione vel modo hinc enim talis acceptilatio
nichil operatur et ita nec tacitum pactum habet in se secundum hoc debet intelligi ista
lex Est autem acceptilatio imaginaria solutio et cum hoc est similis vere solutioni
quia sicut per veram solutionem tollitur vera obligatio ita etiam per acceptilationem que
est solutio imaginaria Exemplum huius si debitor stipulatione obligatus interro-
gat creditorem suum sic. tere obligor tibi in promissione stipulationis mee tibi facte
et quia hoc aut beneficium aut servitium feci tibi in recompensam illius debiti. habes
me acceptum et creditor respondet habeo acceptum quod dicat perinde habeo sicut
accepissem a te per veram solutionem Et sicut vera solutione liberatus esses ita nunc
liberatus es. hic aut secundum legistas acceptilatio. talis ergo acceptilatio habet in se
pactum tacitum communis sit inutilis ratione rei sine natura suspecta quia cedit hunc
enim valet et ut pacti secundum Azonem. hoc vult ergo glo. per istam legem hoc probare
quod communis sua animo suo iudicis facta contra clericum sit inutilis et nulla de iure
si tamen clericus in illum iudicem consensit non potest contravenire quia consentiendo
videtur tacite pactum fecisse ut non veniat contra factum Et demum glo. subicit quod licet
huiusmodi sententia de iure sit nulla potest tamen eam ratam habere arg. extra de renunc-
iatione in dubiis ubi dicitur quod renunciationem que non tenet de iure potest Episcopus eam
ratam habere et hoc ergo usque ad illam partem. Sed contra hoc glo. vult innuere
quod communis clericus consentiat in iudicem secularem non suum non propter hoc cadit
a iure sicut si hoc faceret consentiendo in laicum extra c. Si diligenti Et hoc
placet Jo. an. qui dicit rationem diversitatis quia dum clericus eligit sibi iudicem lai-
cum offendit generaliter iurisdictionem ecclesiasticam. et sic totam xi q. i. placuit, ii
sed dum eligit iudicem ecclesiasticum non suum tunc offendit quo ad speciem
sui quia solum suum sui Episcopum. ergo magis punitur in suum ...

in secundo casu. De hoc autem quod dicit glo. quod episcopus posset ratam habere huiusmodi
sententiam que lata est in suum clericum per alium. Dicit Iohannes an. et videtur verius quod illa
sententia non potest sic rata haberi quia nulla fuit ab initio sed potest punire clericum
pena arbitraria et in hoc esset esset episcopus arbitrium servandum. Item si adversarius
fuit ignorans quod clericus subesset alteri episcopo. dicit Mas. sententia contra eum lata confirmari
habeat rata ut tamen puniat et applicet parti in quo condemnatus est et cum hoc
impleverit quia sustinuit suum episcopum etc. Deinde glo. opponit contra l. eam. de c. pulsatus
in q. in. ubi videtur dari etc. ut in glo. et in ea ibi dicit. ista sunt verba
illius canonis. pulsatus ante suum iudicem causam dicat et respondeat an
nisi suum si voluit taceat. ergo a contrario si voluit potest respondere et per pulsatum
intelligitur is qui in iudicium trahitur etc. Sol. Dicit solvit etc. De ut in ea
episcopus compellere clericos suos litigare coram alio iudice prorogando iurisdictionem
alterius in suum clericum delegando non potest ut dixit et in proximo. c. secundo.
in glo. ii. Vide etiam hic nota dicit. Et episcopus meus me invito non potest
me submittere iurisdictionem alterius alienius iudicis etiam ecclesiastici licet eam
suam meam me invito possit alteri delegare.

Proposuisti Terminatur sic si citatus ad causam postea mutat forum
in causa illa coram primo iudice respondere cogetur. Communis
divisio. prima ibi. porro. Casus in litteris Quidam subditus dicti episcopi
citatus fuit ad causam ad petitionem sui adversarii postea mutando domicilium aut
alio modo factus fuit alterius iurisdictionis. propterea quod intendebat iurisdictionem
illius episcopi illius declinare. Quesitum fuit quid iuris. Et dominus papa
respondendo dicit quod ille in causa predicta ius revocandi forum non
habet quod ab illo iam preventus. Sequitur littera. Cepit ita quod desiit esse de sua
iurisdictione puta mutando domicilium. alias non fuisset dubitatio si fuisset
accumulatio fori non sublatio secundum Io. an. revocandi i. declinandi. hic
enim loquitur de iure revocandi forum. et s. c. primo. loquitur de iure revo-
candi domum alio. s. a te vel etiam ab adversario qui fecit illum citari preventus
similiter b. de provincia non iniuste. Nota ex littera c. s. hoc quod sola citatio sufficit
ad hoc ut causa dicatur iniciata et etiam ut quis dicatur preventus ad standum
iudicio per litteram. Et facit hoc ad quod quod quis per solam citationem vinculatur perpetua
si quis trahit clericum coram iudice seculari. de hoc s. e. si diligenti in glo. sua
Secundo nota quod ad hoc ut citatio accipiendo operetur et causam iniciet debet esse
ultima. ibi a te ultime citatus. Et hoc nota Io. an. quod per frustratoriam citationem
non perpetuatur iurisdictio ad idem s. de elect. bone ii. in fine et facit hoc adducta
asserat. tunc cum non posset per illum actum non est perpetuata iurisdictio
Sed tunc occurrit dubium quam tunc dicimus ultimam citationem. dicunt quidam
quod requiratur citatio trina que est ultima ad constituendum quem contumacem in
principio litis de offi. dele. cum causa. et c. consuluit. Sed Io. an. dicit quod
sufficit una citatio prima secundum dyn. Nasonem. et hoc videtur verius secundum
Iohannem. quo ad casum capituli huius. s. ut causa dicatur iniciata. Sed ante
requiritur trina in contrario. Sed pro intellectu huius clarius posset opponi. videtur enim
quod mutatio fori inducit exemptionem a primo foro. cum privilegium superveniens
equaliter confirmat. ex i. q. i. s. frat. de simili. cum capella et liberat ab eo ad
quod quis tenebatur. l. in. de et antiquis et c. s. primo. et ff. de arbitriis
l. sed desingrevenius. et hoc est contra litteram et casum singularium Hostiensis textus
nisi negat hoc quod privilegium superveniens confirmat a primo foro sic et mutatio
fori Sed excipit ab illa regula causas inchoatas. in l. in quibus quis e
preventus quia quo ad illas non confirmat taliter et hoc vult littera sic talis

quero de exemplis quomodo quis dicatur mutare forum. Secundo quero quid erit
dicit de reo. Quid de actore si iudicio inchoato coram uno agit coram alio.
Ad primum de exemplis habes quo quis dicatur mutare forum. dicit Jo. an. ut quia
erat laicus et factus est clericus. de quo est de oblig. ad ratioc. c. uno. vel mulier
que nupsit viro alterius domicilii ff. de iudi. l. cum quedam. Item
in clerico qui factus est bigamus de biga. c. uno li. vi. Idem si clericus habens forensis
habet beneficium in uno loco cui renunciavit et abiit ad commorandum in alio loco ubi
acquirit aliud beneficium. et de aliis. In his enim casibus dicitur quis mutare forum
et fit de iurisdictione alterius et si conventus fuit citatione compellitur respondere
coram primo iudice. In primo tamen exemplo non procedit casus capituli secundum
plures. Quando videlicet laicus fit clericus. de tali enim non iudicabit a suo laicus et
hoc placet multis licet aliqui dicant contrarium. de quo late disputat Jo. andree
de oblig. ad ratioc. c. uno. Ad secundum quod quidem contrarium hic capitulum habeat locum in
actore. dicit speculum quod sic. pro hoc facit textum. et sic obstat quod exceptio prioris iudicii
ad hoc facit ff. de respon. dispendia li. vi. ubi dicitur si actor conveniat reum super
pluribus personalibus impetrat literas ad diversos non valent lre nec processus
eorum. Sic ergo si actor inchoato iudicio mutat forum nihilominus coram primo
iudice debet causam terminare reo non volente secundum specu. hoc tamen dicit id verum
si reus in primo iudicio non fuit contumax. Nam si fuit contumax in primo de illo
non potest excipe. ff. de iudi. l. apud secundum specu. et hoc facit re glosa
dans concor. dicit impetratorem et presentem in ordinariis et in delegatis fieri
per citatorem. Et in l. ibi si quis postea dicit illa lex si quis postquam in ius vo
catus est miles vel alterius fori esse cepit in ea causa ius revocandi
forum non habebit quod conventus et ibi ubi ceptum est iudicium ibi et finem
suscipere debet. Et ibi enim quod ponit casum in mulier conventa que postea nupsit viro
alterius fori iusserit et ut maior sit dubitatio intelligitur etiam de quo illo qui alias non
tenebatur ratione rei vel alterius fori coram primo iudice cudere secundum ratione domicilii
Licet de rectalibus brevis et ultima hoc dicit in summa Rollo in curia commorante
non competit declinatoria fori. posset tamen ex causa competere ius revocandi
domum. Sed speculum sic summat Romana curia est forum competens competens
clericorum ibidem commorante tamen aliquid competit ius revocandi domum. Et primo po. quinque
modos sortiendi forum. Secundo addit contrarium cum modificatione ibi circa hoc. c.
Casus in hunc significatur. Quidam episcopus apud sedem apostolicam commorans fuit a
suo adversario qui dicebat quod non tenebatur respondere cum propter hoc vocatus non fuit
nec ibi delinquit contraxit domicilium habuit nec possessio de qua conveniebatur erat ibi
quibus causis sortitur quis forum ubique hoc ergo scribit papa Raplo licet illius episcopi
dicens quod licet ex causa aliqua de predictis quibus sortiatur quis forum episcopus
prefatus apud sedem apostolicam commorans non fuit. quia tamen romana curia commu
nis patria est mat. et inquisitionem. Episcopus predictus recte potuit conveniri et ibidem
respondere sed pro alia iusta et necessaria causa hoc revocasset quam si hoc allegasset
tenebatur ius revocandi domum salvum fuisset eidem. Episcopus ut scribit forte rapto quod mitti
bat quo episcopus eorum in curia fuit commorans, mater sic pos. di. c. i. de confedi
.i. postulatio tunc .i. an litem contestatam tunc enim ipso mente sunt dilatoria et decl
ventus ista ered in libro tunc quod ipsa exceptio est dilatoria. allegasset et probasset
nisi forsan esset notoria revocandi de c. primo. declinat forum revocando
quod revocat domum quod recedo. dominus nec venit ad patriis remittatur ad domum
et parum deliberabo sed parum valet sive prodest secundum Jo. an. hic revocato
quia quod differtur non aufertur. tenetur tamen salvum unde de stando iuri
et ad diem et assignatum veniri ff. de iudi. l. si. §. si dubitet secundum Arch.

Ex lra huius c. Noto primo dictam esse inter forum et domicilium. Forum enim ad huius
titulum accipit pro territorio seu iurisdictione vel pro tribunali. Ut si queritur quod sit forum
competens sensus est que est iurisdictio competens. Sed domicilium est tanquam spe-
cies et unus modus per quem quis dicitur habere domicilium ubi habet commorationem
Secundo nota quod lex dicit quatuor modos per quos quis sortitur forum, et per quos forum
dicitur competens, ut quia deliquit, vel contraxit, vel quia habet domicilium vel
quia ibi est res de qua est questio. Vel si est clericus in Roma curia secundum
eam ibi, quia tamen sunt iii et alii modi quibus quis sortitur forum de quibus
in speculi de competenti iudi. § i et per ostiensem in summa e. ti. § ii. Tercio
nota quod Romana Ecclesia est forum commune omnium et nostra ut hic et per ... di
l. c. i. Roma nostra Ecclesia a deo alie vero ab ipsa receperunt potestatem. de hoc e. de iudi.
Novit. Et hic vult Innocentius ut hic et Archidiaconus di. Sacrosancta et c. Renovantes
de privilegiis antiquitus et similibus. Et de summa trini. c. finali et in autentico de
ecclesiasticis titulis § Sancimus coll. ix. Et quod hic notat Innocentius quod omnes
clerici immediate sunt de iurisdictione pape. Et pro quo Romana Ecclesia omnium est
mater et magistra. Et hinc est etiam quod clerici appellare possunt immediate
ad papam omissis mediis non sic ad imperatorem vel ad alios iudices sed
per media ut de appel. dilecti. Item exceptio fori est dilatoria ibi si hanc
allegasset hanc in principio ut de re iudi. Ad nostram eius quod intellige
quando est iudex cuius iurisdictio potest prorogari alias est peremptoria quod clericus
sine licentia sui episcopi litigat coram alio in casu c. significasti e. ti. Ultimo
noto clam de iure revocandi domum. Et quid importat hoc ius
ut dicitur. Examinando litteram oppono primo quod ratione delicti non sortitur quis forum
sic nec ratione contractus xi q. i. pervenit. Ubi dicitur clericum non posse preiudicare
suo episcopo. Ad hoc facit e. ti. c. Significasti, ubi dicitur quod clericus sine assensu
sui episcopi non potest submittere se iurisdictioni alterius iudicis. Confirmo de c.
Clemens iii q. vi et c. Auditum. Ubi episcopus delinquens in alieno territorio
non potest deponi ab episcopo loci sed per papam. Ad primum verum est quod
clericus non potest renunciare suo foro sine consensu sui episcopi ut e. ti. Significasti.
Et ubi dixi tacite non potest ut hic videlicet contrahendo delinquendo et aliis modis
de quibus hic. Et sic solvitur primum. Ad secundum quod arguit de episcopo delinquente dico
quod illud evenit quia depositionis cause episcoporum reservata est pape et ita speciale
est illud. de hoc etiam ut de rapto c. i. Alie oppositiones expediuntur per
glosas. Unde procedendo ad dubia que circa materiam sic breviter possunt. Queritur primo
utrum iudex ratione domicilii vel contractus vel delicti vel ratione rei possit
citare extra territorium. videtur quod non, quia extra territorium ius dicenti non paretur im-
pune ut de constitu. c. ii li. vi. Item iudex qui sic citat in alieno territorio debet
scribere litteras iudici illius territorii qui citat ff. de requiren. reis l. i. et sic non
precipere. Tercio quia omnis actus contentiosus non potest expediri extra territorium
ut e. postulasti et ut c. Romana li. vi. sed iudex territorii ad instanciam
iudicis cognoscentis id expedit ut in dictis iuribus. Quarto videtur casus
in Clemen. pastoralis de re iudi. ubi reprehendit processus imperatoris qui
citavit regem Sicilie extra fines imperii. In contrarium videtur quod iudex domicilii
hoc possit quia potest citare extra territorium ut de app. Cum sit Romana in fine. et
licet non glossa ibi. que c. indistincte loquitur non [illegible] an in territorio an
extra. Ista questio habet multiplices opiniones quas hic late prosequitur Innocentius quidam enim
dicunt solummodo domicilium considerari quantum ad personam premissam et quantum
ad forum. Nam solummodo forum iudicis sub quo quis habet domicilium intelligitur
esse proprium et ordinarium forum illius. Unde si alibi quis contrahat potest ibi conveniri
si presentiam non potest cogi conveniri alibi ... et idem nisi si alibi delinquat. immo plus
dicitur quod licet sortiatur quis forum ex predictis causis si ibi inveniatur etc. quod
iudex potest procedere contra eos citando et mittendo in possessionem. Si vero ibi non inveniatur
etc. dicunt potest procedere in res eorum admissionem in possessionem rerum quas

ibi habent. sed non contra personam excommunicationem. arg^m ad hoc quod si non debet cogi per ma
ire ad eos ergo non debet excommunicari ratione contumacie que nulla est. C. q. in. dico
Episcopum. Nec mirum quia et contra non contumacem sit huiusmodi missio. ut cum sit
in absente causa reipublice et in pupillo qui non sunt contumaces ff. ex quibus
causis maio. l. Item ait pretor. § hoc autem. Alii autem dicunt sic quod quilibet quo
huiusmodi iudicum domicilii delicti vel contractus habent iurisdictionem quilibet eorum
potest citare extra territorium. Et si citatus non venit est contumax et per consequens
potest excommunicari si. ut lite non contestata. Ne. et c. Cum Olim. Sed primi
respondent quod possunt citare extra territorium nisi iudex domicilii qui est ordinarius
iudex persone. et si etiam tales citare possent non tamen possunt citare excommunicare nec
parentem extra territorium existentem. quia non est contumax eo quod non tenetur et sufficit quod
res suas possidere patiatur arg^o ff. de procura. § hec. § ultimo et l. sequenti. Et vel
si sit contumax tamen contra eum procedi non potest nisi per missionem in possessionem rerum
non personarum. Et dictum approbatur. ideo ... l. Romana. § Sciendum li. vi. Et
hoc ideo volunt isti quod tamen habeat in effectum quod solum iudex domicilii citare
potest extra territorium. quia est ordinarius persone ita quod secundum eos iudex
potest personaliter etiam personaliter. § excommunicando. Alii autem iudices § contractus
delicti vel rei secundum eos non possunt citare ad effectum afficiendi personam. sed solum
modo ~~iudex domicilii citare potest~~ ad effectum afficiendi bona que sunt sub sua iuris-
dictione. ut in § Contrahentes est allegato. Et istam distinctionem approbat Fredericus in
Consilio con. et Jo. an. et Paulus de Eliazar in Clemen. pastoralis de re iud.
et etiam Franciscus. hoc dicens quod domicilii iudex dum non debeat citationem intra
territorium potest fieri etiamsi extra iudex non contractus vel delicti vel rei etiam citetur
extra territorium. Ex hac distinctione colligitur hoc quod iudex domicilii potest suum subditum
excommunicare extra suum territorium ad formam quod dicit... § territorium iure dicenti non
parentur impune. Dicunt isti quod dominus iudex dicit ... territorium decernendo cita-
tionem valet quia actus ... est iudicii facti et licet fiat extra territorium talis ... in
intra ut ille compareat intra territorium. Item secundum Franciscum illud c. loquitur de statuto
Episcopi quod per tale non ligatur delinquens extra territorium. Item de ... valore populi
in territorio. Sed decisio Rote de ista materia concludit sic per distinctionem de omnibus
iudicibus predictis. Ceterum ad iudicem domicilii sic dicit aut subditus latitat
et tunc citatio facta extra territorium afficit eum ubicumque sit iuxta ... domi
loco. et tunc citatio facta intra territorium ad domum vel ... valet quo
ad afficienda bona. de tali non respondetur. Et tunc non quo ad afficiendam per-
sonam ut in Clemen. pastoralis est allegata. aut est iudex ratione rei tunc citatio
sufficit alibi existentem et procedi potest super illa re ... ut lite non contestata prout et de e.
Et de iudice contractus idem dicit quod valet citatio ad afficienda bona que sunt
intra territorium non quo ad ... alia dicto § Contrahentes. De iudice delicti distinguitur
quia aut est absens ipse citandus et nescitur ubi sit et tunc citetur ... edicto
... ad ... non aut scitur ubi est. Et tunc aut crimen est grave. et tunc
debet fieri remissio per iudicem territorii ad ... civitatis aut ... crimen est
leve. Et tunc non valet citatio sed ... ut fiat per iudicem territorii ad ...
citantis. ... potest dici quod tunc etiam valet citatio ad afficienda bona ... intra
territorium sicut in iudice contractus per § Contrahentes. Hec distinctio approbata est
in Romana curia secundum Franciscum. hiis habitis circa ... istorum iudicum
... dicit in ... de ... revocandi domum ... quod importat hoc
iure revocandi domum. ... quod ... hoc ut ... in curia ex causa necessaria
vel etiam probabili ... si citetur potest dici quod non vult ibi iudicare
quia non ... instructus. sed vult respondere domino et sic revocavit domum. ...
... et hoc debet intelligi de domo domicilii ... tamen valet ...

revocacio e in textu et regularis hoc ius revocandi domus competit ei qui est in curia et causa necessaria ut in textu. idem dicit tamen dicit immo si est et causa quasi ut appellacionis secus si est sine voluntaria causa Sed quando proprio dicitur qui in curia et causa necessaria

¶ Scolares secundum Iffran. qui fuit
missus ab eo, qui habet ius impau-
di, vel conducte iuris ut pro
ecclesia sua Vel propter appella
tionem, secus si est causa mere
voluntaria Et sunt percurso
et alii mercatores mere voluntarii
qui non gaudent hoc beneficio
ff. ex quibus causis maiores l. g
mammittunt s. fi. secundum Iffran
¶ Glosa prima notat ad licet
de materia delicti, quo ad fo-
rum, et quo ad remissionem
Et in ea ibi quia in provincia
se quis deliquit, illic iuri sub
iaceat omni privilegio cessante
idem volunt sequentes Et ibi
et ibi tractus et C. J. li. vij.a ¶ Glo-
sa secunda ponit materiam fori ra-
tione contractus, et declarat literam
Et in ea ibi oriatur ut si quod
gessit tutelam vel negocia al-
terius, dicit quasi contractus Insti-
ne qui hodie habetur J. e li vj
¶ Ex qua decretali colligit
habet quod in loco contractus non
convenit contrahendus, nisi ibi
inveniatur, fit tamen missio in pos-
sessionem rerum suarum ex
quo patet quod ibi non habet
locum remissio, et hoc est verum
secundum Iffran ¶ Glosa sequens
ponit literam de domicilio In-
fine sola tamen possessio domus
non facit domicilium nisi ibi
quis inhabitet qui eam pos-
sidet ut notatur C. C. ex parte
in glo iij ¶ Sed quid de vaga-
bundo ubi talis conveniet
dicit conveniri quod in tali locum
habet illud ubi te invenero
ibi te iudico C. ubi de crimi-
agi opor l. j. secundum Host ¶ Glo-
sa Ratione rei l. ponit materiam
de foro quod quis sortitur
ratione rei Et in ea ibi sit
mobilis idem notatur C. C. ex parte
in glo penult Et idem tenet
Ago Goff et Host Aliqui
tamen dicunt hoc verum si res est
in loco ut ibi remaneat alias
non ar. ff. de pigno l. debi
tor, ¶ Glo ult primo declarat
literam Alia post possit recitari
per questionem que sit iusta causa
revocandi domum, et glosa
ponit in exemplo Et ibi sed le-
gati hoc dicit adversative
quia differentia est inter lega-
tos et alios, qui ex probabili
causa vel necessaria veniunt
ad sedem apostolicam, quia
alii preter legatos ut qui
ca testimonium vel alia causa
simili veniunt, tenentur prius
respondere, de contractibus contra
locum sue iurisdictionis cele-
bratis et ante legationem tam
in eis solis que in civitate sua
vel intra suam provinciam con-
traxerunt similem tamen legati
ut non possunt sed et legatos
privilegio gaudent peregrini arg
J. de pegri. c. unico secundum Innoc.
Infine de hoc v. q. ij. c. l. et c.

De libelli oblatione

Continuatur Quia rei ad
iudicia vocati, si non declinat
forum, petunt libellum ut sciant
quid et qualiter petitur, et super
quo debeant respondere Ideo
post rubricam de foro competen-
ti summittit hic rubricam
de libelli obla. secundum Goff
¶ Ad materiam huius tituli
facit ij. q. viij per totum Gregori
di maximiano Congruit
causa huius rubrice J. de ap
pel. significantibus et Clemen
de verbo sig. sepe Et circa ru-
bricam queritur queri initio

posset, quid sit libellus, et
de aliquibus aliis que decla-
re possent titulum istum, quia
in decretis fit mencio hic
in c. primo, et 2o ibi videbitur
de isto, scilicet 2o c. primum

Ignarus. Ista rubrica
habet tria ca[pitu]la
que sunt capta hic dicunt
in summa actor tenetur in scrip-
tis libellum porrigere hic quo
ad primum c. Et si agit reali-
ter debet in eo exprimere rem quam
petit hoc quo ad 2m. Si autem
agit personaliter debet exprimere
causam hic quo ad 3m, et per hoc
patet summa totius rubrice. Et
habet prima decretalem que
continet quandam facti narra-
tionem, non dividendo etc.

¶ Casus vero in textu signatur.
Quidam religiosi volentes super
quodam iure, cum quibusdam
suorum adversariis experiri sive
litigare, accesserunt concilium
episcoporum celebratum apud
Oxoniam et dum ibidem essent
et causam debito iuris processu
ingredi nescivissent. Ignarus
in episcopus ipsos interrogavit
utrum haberent libellum. Et dum
hoc considerasset episcopus supra-
dictus, dixit, oportet vos
secundum ecclesiasticam auctoritatem, inten-
tionem vestram sive postulationem
libelli serie declarare, et vobis
eam porrigere. Et tunc tantum
vos possit respondere, quo
audito predicti fratres libellum
conscribentes ipsi concilio por-
rexerunt. Glosa super littera Ignarus
nomen est proprium, nam appel-
latur loquendo iste episcopus
non ignarus sed gnarus erat, ut

patet ex sequentibus et iudex
erat qui porrat synodo secundum
hostiensem. Dixit ipsis fratribus actoribus
reclamantibus id est querele vel
postulacionis huiusmodi libelli
consistit in titulis secundum hostiensem. Ignoratur
si libellus accusatorius in crimina-
libus, nullum habere hoc non
reo sed eis est imputandum
ff. de doli excep. l. pure
§ si, oportet id est necesse est
ut hic, et ff. de iure calum[pnie]
c. penult. declarare quia debet nul-
lam debet obscuritatem continere
causam petitionis sive reclama-
tionis, ut tunc sit oblato libel-
lo respondendum post dilatorias deli-
beratorias secundum Io. an. porre-
xerunt synodo, et synodus
adversario secundum hostiensem etc.

¶ Noto hic primo quod libellus
in iudicio pro actione est offerendus.

¶ 2o Noto quod huiusmodi libellus
debet esse clarus, ita ut nulla
in se contineat obscuritatem
hoc notat Io. an. in verbo declarare
quod dicit, nullam obscuritatem
debet continere etc.

¶ 3o Noto hic arg. quod in syno-
do provinciali, synodus est iu-
dex, et non archiepiscopus ibi causam
synodo porrigere etc. non dicit
archiepiscopo ad idem xi q. iii si quis
presbiter, et c. si quis episcopus et
ff. de presbiteris que hostiensis hic
dixit quod archiepiscopus et suffra-
ganei sunt in synodo congregati
sunt iudices. Archiepiscopus tamen
tanquam caput de consensu et consi-
lio suffraganeorum vel ma-
ioris partis provincie, de ar. ex.
de tempore ordi. c. archiepiscopus
§ 1. Mandat quod hic libellum
porrigi synodo id est ei qui preerat

roborata
i. prescripta

De libelli oblacione

taquam capiti, et suffraganeis taquam condicionibus, et libellum sit oblatum, eadem similiter porriget adversario, sicut actor in dicta, et iudex reo, iij. q. iij. offerat.
¶ Et circa hoc nota Innocentius quod libellus est porrigendus iudici et hoc ne possit negare se non recepisse, dicit tamen quod hoc non est de necessitate, sed de cautela. Aliquando adversario potest offerri, alligat iij. q. iij. offerat. Ubi dicitur offerat ei qui in iudicium vocat libellus etc.
¶ Sed oppono contra textum in eo quod iste iudex quesivit utrum haberent libellum vel non quod iudex non debuit taliter petere libellum, quod non debet supplere de interesse partis, sicut enim videtur per eum solum, dicit Hostiensis, quod hic causa intererat iudicis taliter supplere, ne iudicium esset frustratorium, et ne sibi illuderet, quia aliter non valet iudicium. ff. de iudiciis l. si pretor, et ne conflingat pretor in moram laboribus et expensis, C. de offi. dele. l. fi. et quoniam l. porro, cum eius contingeret publicam utilitatem ledi, supplere potuit de hoc C. de postula. bone. l. ullo. Si solummodo respiceret interesse privatorum supplere non posset, et sic patet, hoc satis, quia hic principalis materia est de libello.
¶ Quero hic primo quid sit libellus in proposito, et dico secundum glossam, quod libellus est scriptura in qua continetur res que petitur, et causa petendi, et nomen actoris et rei, et causa iudicis. Et dicitur libellus diminutive propter sui brevitatem, debet enim esse competens
dixit eciam Hostiensis quod quamvis libellus multa debeat continere, hec tamen sufficit de consuetudine approbata, quod appareat quis petat et a quo, et quid et quare et coram quo ut hic colligitur in hoc titulo. Et de hoc ponit tales versus Quis quid coram quo quo iure petatur et a quo recte compositus quisque libellus habet. Et ita secundum hoc in libello debet poni nomen iudicis ut sciatur an sit competens vel non, nomen actoris, nomen rei, et quid petitur, et quo iure. Exemplum huius ponendum quod Ticius velit agere coram contra Seium super x. marcas quas eidem mutuavit coram aliquo iudice. ¶ Libellus brevibus verbis potest sic formari. Coram vobis tali aut tali iudice Ticius de tali loco contra et adversus Seium de tali loco proponit conquerendo quod cum de tali mense, et tali tempore, et in tali loco sibi x. marcas mutuasset causa, tamen predictus Seius predicto Ticio hactenus non persolvit, nec solvere curat dampnum cum effectu, petit per vos, et vestram sentenciam diffinitivam, dici, decerni, et pronunciari predictum Seium predicto Ticio in x marcas racione mutui, obligatum esse, et ad solucionem earundem compellendum fore et compelli iustitia mediante. Ista est forma libelli que in ea continet requisita ad libellum etc.
¶ Quero secundo quando debeat offerri huiusmodi libellus, dicit Hostiensis quod in principio litis eciam antequam contingat reus, antequam iudex deliberare

Ite. Quero cui sit offerendus libellus in iudicio, dicit Innocentius per textum huius quod libellus est offerendus iudici et hoc ne possit negare etc. ut dixi, item est in ultimo nota. ¶ Item quero de intellectu textus ibi eamque variis manibus roboratam etc. Exponit Io. an. i. subscriptam, et sic secundum Innocentium, libellus debet esse subscriptus manibus sive nominibus offerencium ipsum, Hostiensis tamen dicit quod huiusmodi subscripcio non est necessaria preter tabellionis cum subscribat dicens porrectos et dilacionem datam reo, et ita fiat in qua peticione et sic intelligit in autem, de exhibendis reis. § sancimus colla. v. quid Innocentius videtur velle contra

possit, an reus sit citandus aut
non. Quidam dicunt quod cum petatur quod
reus prius citetur ut veniat de
iure responsurus tali actori tali
quod facere potest iudex ordina-
rius, sed tamen non tenetur nisi ob-
lato sibi prius libello per
hunc textum. Sed iudex delegatus
non potest citare nisi misso libel-
lo secundum aliquos, quod tamen dicit
Iffridus non esse verum, sed sufficit
quod mittat copiam rescripti. Et
notatur ff. de dilatio. c. pastoralis
et ibi de hoc, ita etiam tamen
quod pastoralis secundum quam iudices
delegati in citatione inseri
faciunt copiam rescripti etc.

¶ Tertio quero utrum libellus
possit offerri sive porrigi
extra iudicium, dicit Iffridus quod
sic, quia porrigitur iudici ante
citationem, quia est actus extra-
iudicialis, sicut dicimus de
libello appellatorio, sed quando
offerri debet reo semper offer-
ri in iudicio ut hic. De hoc
aut utrum libellus sit de
substantia ordinis iudiciarii, et ubi
semper debeat offerri in scriptis,
tractat glosa, quam attende etc.

¶ Glosa c. huius posset recita-
tari per modum summe. Quere-
rendo de vii scilicet quid sit libel-
lus, cui offeratur, qualiter
quando, quot sint species libello-
rum, quis sit eius effectus
et an sit de substantia. Et in ea
ibi in criminalibus reclamat
cum multa vulgare habet se
ad civiles et criminales causas
secundum Hostiensis, et ibi libellorum
et quid ipse libellus accusa-
torius continere debeat ibi patet
et notatur ff. de pena. tue
et ibi per ipsum reo debet Io. An.
quod sufficit ipsum reum causa

Annalis actio dicitur que anno elapso
non datur, vel quod anno elapso non datur
actio, ut actio iniuriarum secundum legem

venisse, licet citatus non fuerit
de hoc in Speculo de libelli
conceptione § sequitur in fine et
ibi sed quid cum editio. Ubi
habetur quod libellus non sit offeren-
dus, sed sine scriptura omnia pro-
cedant, et ibi non requiritur
vel correctum est quod ibi
dicitur, vel de consensu primum utrum-
dum partes convenerint quod iudex
non in figura iudicii sed de
plano, et ex officio veritatem
audiat et inquirat, quia
scripta dicat et ordinet quod
sibi videbitur. Ibi hic ponit
Io. An. xviii casus in quibus
non offertur libellus, quod reci-
tare esset prolixum. Et ibi
et per talem ponit effectum
libelli triplicem, et ibi an-
nalis ut est actio iniuriarum
vi bonorum raptorum, actio quod metus
causa secundum Io. An. Et ibi quam
competit extra hoc iudicium, ac-
tori et reo. Et notatur in Cle.
de verbo. sig. sepe. § verum
in glo. ii, et ibi indultum per
hoc esse videtur quod inducie
deliberatorie sint de substantia ut
not. Io. in q. in summa, quod
intelligendum dicit Io. An. si petantur
ut notatur xxviii q. iiii uxor
Idem Innocentius et Hostiensis qui
dicunt quod omissio huiusmodi induciis
tenet processus, sed secus si dene-
garentur, arctare enim eas
potest iudex, sed non penitus de-
negare, licet eis renunciari
possit tacite et expresse ff.
de feriis l. i. vii dicit et dicit
Innocentius quod non tamen libellus contestata
si denegetur inducie delibera-
torie, et ibi quidam ut dictarum
in aut. offerantur in glo. allegata
et ibi innectans idem hic

Ubi modicis et vilibus causis ut
sunt vilioribus parue summe
vel quando agricolis et pauperes
sunt litigantes secundum Io. An.

Innocentii et hostiensis qui allegat
autem / de exhibendo et intro-
iuit reus ff. illud. colla v.
per qua dicit, quod nec expresse nec
tacite remitti possit. Erat
cum quidam, qui adversarios
simplices vocabant ad iu-
dicium, et eis negantibus di-
cebant litem contestatam, quod
ibi improbat imperator in se-
quenti ff. statuendo, quod libel-
lus offeratur, et quod lit. 9tes-
tatio hac oblatione omis-
sa habeat pro nulla. Ccivil
etiam in speculo, tractavit
de hac questione, et michael
approbat in ti. de libelli concep.
ff. utrum libellus Io. an. re-
dit, quod petitio sit de substan-
tia libelli contra naturam est
dandum parte petente, dum
tamen glose contrariter approbatur

Super significantibus

Ominatu est d. Et dividit
in duas partes In prima appella-
tionis narratio in 2a appella-
tionis commissio, secunda ibi quo
circa, et ad literam habetur hec
decretal. s. de appel. signi-
ficantibus de qua dicam s.
¶ Casus in terminis duo fratres
c. et h. coram iudicibus
delegatis, a quodam w. no-
mine tracti sunt in causam
oblatus fuit ab eis libellus
in quo petebat ab eis quandam
terram quam cum ipsi pluries tra-
xerunt, petierunt a iudici-
bus ut terram illam super qua
conveniebat, facerent desig-
nari, quod cum ipsi facere de-
negarent, ad sedem apostolicam

appellarunt Et dominus papa
mandat, si est ita, quicquid factum
est post appellationem huiusmodi
in irritum revocari. Secun-
da ipsos fratres conventos et
w. agentem et impetitorem
ut sequitur oblato per hoc fact
ad titulum denegarent et
male provocarunt et hoc
2o, i. in negocio procedatur
iuxta formam continentiam
literarum v. deinde exhibita
ubi ponitur huiusmodi clausula
supra pe.
¶ Ex litera huius c. Noto quod
effectualiter, quod dum quis agit
reali actione, debet in libello
exprimere illam rem determinate
alias libellus ut confusus
minus est repellendus per literam
c. Gueg, in hoc tamen dicit ffran.
sufficere, ut ponatur nomen
terre proprium, et dico peto terram
sic nominatam
¶ 2o Noto, quod ad iustificandum
appellationem, constare debet de
gravamine, et quod propter illud
fuit appellatum ibi si est ita
supra Io. an.
¶ 3o Noto, quod atteptata
post legitimam appellationem non
valent, sed irritantur ut hic
et s. de ap. in multis capi-
tulis
¶ Sed oppono hic de superflui-
tate, quia hec decretalis
habetur ad literam s. de ap. signi-
ficantibus, et sic una earum
superfluit, contra illud quod
dicitur s. in prohemio, resecatis
superfluis ¶ Solutio, dicebat
hostiensis quod sq q fuit hoc
ad vitandas mordentium op-
positiones, qui dicunt decreta-
lem intitulam non facere ad

titulum, suffit cum quis propter
aliquid faciat, nam propter finem
ubi dicitur de appellatione
ponitur .ff. de ap. si quia tractat
de libello ponitur hic
Item sunt qui quum reprehendunt materias plurium
~~titulorum~~ tractatus, et per
hoc, habetur defensio contra
illos in glosa, dixit, et in
prohemio, quod si plures similes
decretales ponuntur in eodem
titulo, dum altera aliquid
addat, non reprehendit, si vero
nichil addit reprehenditur
Si vero ponuntur in diversis titulis, dato, quod nichil addat
una super alteram, non reprehenditur propter diversum finem quem
respiciunt. hic vero dicit hoc
forsan factum, ut sciat quod
nil in humanis rebus sit perfectum, quod amplius perfici non possit, unde dicit, nullam insulam sic incisam
quod melius incidi non possit
Ex hiis ergo dicamus solvendo contrarium, quod ista decretalis
ponitur hic, et ibi ad diversos
fines et effectus, hic autem de
notandum, quod in libello
super actione reali, res debet
exprimi ubi vero ponitur, ad
ostendendum, quod si non exprimatur
gravatur reus, et potest appellare, per hoc infertur non esse
inutile, aliquid peti sub
eodem contextu, ad diversos
effectus Item infert quod si
eadem ratio bis repetitur
debemus interpretari secundum rem
petitam ad alium effectum ut
evitetur superfluitas
Sed ex quo principalis contentio
in isto consistit, quod agens reali
actione debet in libello illam
rem designare Ad intellectum
istius Quero primo Que
sit actio realis, et que personalis Sciendum est circa hoc
quod actio ut dicitur instituta de
actionibus in principio, est ius persequendi in iudicio, quod sibi debetur res mobilis vel immobilis Et talis actio, quedam
dicitur realis, alia personalis
Realis dicitur que fit in certam
rem, quemadmodum rei vendicatio, ut dum aliquis dicit
rem de qua agitur suam
et adversarium eam dicit causam suam
Sed personalis est que fit
in personam Et esset actio
iniuriarum, actio furti, actio
mutui etc. ubi hic secundum
quod dum quis agit, ut res
sua restauretur, et est de
propriis et mobilibus, et negotium eorum, et speciale nomen
incidit, ut patet in deposito
dicitur actio personalis, et
non realis, quia huiusmodi actio
principaliter respicit personam
Ex hoc infero quod personalis
circa sit ad habendum rem Et
in hoc dico, quod quia omnia
mobilia reputantur parva
communiter, dicitur actio personalis
que fit principaliter in personam, quamvis
fiat propter rem mobilem
Sed realis, que fit principaliter
in rem vel pro re immobili
Et dum quis agit pro hereditate
villa, domo agro et similibus
que ad se pertinent
Et hoc totum quia hic dicit
de expressione rei in libello
in actione reali Quero quid
circa hoc, Numquid agens reali
teneatur exprimere causam
petitionis sue Item Quid de

personali ut attingamus materiam
et sequitur Item ista materia
inter alia tangit glosa c.
huius, dicens quod in actione reali
non oportet exprimere causam
sed in personali sic, quod declarat
eadem glosa Sed ultra illa
que ponit eadem glo. pro clari-
ficatione ipsius, dicit hic ffrans
dezabarellis quod duplex est cau-
sa, quedam est immediata sive
proxima alia mediata sive
remota Exemplum in naturalibus causa
generandi hominem immediata
et proxima est homo, media-
ta vero et remota deus, et cor-
pora celestia Sic in proposito
Si ago reali pro aliqua re
causa immediata est dominium di-
rectum vel utile vel quasi
dominium Causa vero remota
est modus per quem dominium
illud competit agenti, ut quia
illam rem possessi vel emi
vel quid simile Similiter
in personali si peto x. causa
proxima est, quod debeo sive
quia teneris michi, sed causa
remota est modus illius obli-
gacionis, ut mutuum, promissio,
depositum vel quid consimile
His presuppositis hec intel-
lectus huius c. et sequitur quod
in actione reali sufficit expri-
mere rem que petitur, nec
oportet exprimere causam remotam
proximam aut sic, ut si agens
dicit rem ad se pertinere iure
dominii Sed in personali non
sufficit exprimere causam proxi-
mam, sed debet exprimi causa
remota, ut si quis petit
ab alio x. nomine, non sufficit
dicere et ponere in libello, quod
talis michi obligatur in x.

peto ipsum compelli ad solu-
tionem, quia ista est causa pro-
pinqua, sed oportet, ut causa re-
mota exprimatur, videlicet obligatus
est michi in x. racione mutui
vel quia promisit michi dare
x. aut aliud consimile, secundum eundem
vim ffrans. si reus petit sibi
huiusmodi causam exprimi, alias contra
in personali procedere per libel-
lum non expressa causa remota
sed proxima solum, quod tenet
Innocencius in c. sequenti, ad hoc
facit quod notatur in. de offi. ordi-
cognoscente
Sed circa hoc statim incidit
Quid si reus in actione personali
procedit petit, non solum expri-
mi causam remotam, sed etiam quod ex-
primatur talis causa, que ne-
cessario inferat intencionem pe-
tentis Exemplum aliquis petebat
C. a plato, quia dicebat se
mutuasse C. plato illius contrac-
tus platus, qui reus est
libellum non concludit, quia
non exprimitur quod illa pecunia
mutuata sit versa in utilitatem
ecclesie Ad hoc dicit Innocencius
in c. proximo, quod talis expressio
non est necessaria, sed sufficit quod
hoc deducere in probacionibus
sed sufficit in libello poni causam
que ex sui natura inferat
iustum esse, quod petit, ut
hoc est iusta causa, pe-
to tantam pecuniam, quia eam
mutuavi Ex hoc infero
secundum ffrans. quod inter libellum
et probaciones est differencia, quia quedam
sufficit deducere ad obtinendum
in probacionibus, que non sufficit
in libello, sed non econverso probat
hoc c. in principio de probacionibus
Ubi concipienti de etate sufficit
quod concipiat generaliter de minori

Si petat vestem exprimat nomen et colorem / an nova sit an trita non exprimat / si [illegible] / [illegible] vel [illegible] / [illegible] ut ex tali [illegible] / [illegible] rei vendicato si [illegible] / [illegible] si quibus [illegible]

etate sed in placitoribus con-
pedit, quod probet de tali uel
etate, que necessario inferat
eius intencionem. Dic ergo dico
sufficere, quod agens in libello
exprimat aliquid per quod in-
ferat eius intencio, etiam
non necessario, ut ff. e. in eodem
posito, quo facto, libellus
repelli non debet. Ex hiis
iam patebit clarius glose in-
tellectus, quam nunc accedo.
¶ Glosa duo facit primo trac-
tat qualis declaracio libel-
li fiat in iudiciis singulari-
bus universalibus, et qualibus
scilicet an libellus possit mutari
ad hoc circa quod hic innuitur
exprimenda esse rem in libel-
lo, que petitur. Glo. ad intel-
ligenciam istius c. et sequentis
distinguit inter actionem realem
et personalem, dic ut in ca.
Et ibi exprimenda est res
que petitur. dicit Io. an. et
qualitas ipsius rei est exprimen-
da, ut si petit terram expri-
mat an sit aratoria pra-
tiva vel vineata ar. C. de
bonis proscrip. l. si quis. Et
secundum antiquos, exprimendus
est etiam modus ff. de sponsa. de
muliere, remittit ff. de re-
scrip. Vbi de hoc sup. glo. j
Et nunc petat materia informis
puta massa, debet exprimi
qualitas materie utrum sit
durum, argentum vel auri-
calcum, dicat ergo talem mas-
sam argenti et exprimat
pondus, si signata sit, expri-
mat numerum, si facta, non vasis
ut cyphus vel scutella
et pondus. Sed non debet ex-
primere an sit rotundum vel latum
quia ista de facili mutantur

Glo. secundum glosam quatenus deliberare
reus non possit, nec iudex pos-
set ferre sententiam super merito
alle. instit. de actio. § curare
illa lege. dicitur, curare debet iudex
quantum ei possibile est. Et
certe pecunie vel certe rei, fe-
rat certam sententiam, et ibi for-
ma censuali ibi describitur
ager censualis, et ponuntur
duo vicini ad determinandum
illum. Et ibi § incerte et §
si incertum. iste leges ponunt
quod iudicium vendicacionis incertum
et ibi de falcacione ut si aliquis
legatarius vendicat incertum
quando dubitatur, an falcidia com-
petat heredi, et ad quam quotam
hoc voluit leges iste, quod tunc
posset vendicari incertum. possi-
bile aliquid superesse heredi
ex quo non detrahet debet
integram quartam. Et si hereditas
valet iiijor legata sunt in
quibus tunc detrahit solum di-
midiam quarte, de ista falci-
dia, et quomodo debeat detrahi
dixi ff. de testa. Raynaldus
Dic ergo glosa usque ad istam
partem, et licet velit hoc dicere
quod in actione reali, debet
ita declarari, res que petitur
quod determinate sciri possit, que
sit illa res, ut viz reus deli-
berare possit, et iudex valeat
certam proferre sententiam. Deinde
glo. ponit, de expressione
cause, dic ut in ca. 2o. et
ibi tamen non exprimere non tenetur
scilicet remotam, sed proximam
sic ut ff. [illegible], et glosa hic
ipsum innuit in hiis, que se-
quuntur, dum dicit causa eius
expressa est eo ipso quod 2a. c.
sed causa proxima 2a c. et hec tunc
est actori quantum ad hoc

h alio respectu, tunc est no
compne(n)de ff. de reiudicata, ab be
li vis, et dicet ff. de ordi cogni
c(ion)is in mag(na) glosa. Et ibi si
colonus ponit casum cum
colonus, con(tra) quem propter
succisas arbores agebat ex
locato, indicat se non succidis
se, si de eodem agere alia
lege, puta edicto arborum
furtum cesaru(m) Vel lege a
quileia, tunc est excipi
ens iurisiurandi, et hoc quando
omnes ille acciones surgunt
ex eadem causa, ut dixi
ff. de iudicii dilecti in glo
ult. et ibi si nullam causam
expressit Et ideo consulebat
physicis, quod reus non poterit ex
primi tam in reali etc. Et
ibi in personali causa peten
di est exprimenda hoc enim
de causa remota, non proxima
ut dixi ff. in questione 2a
et ibi quia sum heres, sed cogi
tatur utrum ex testamento vel
ab intestato. ff. de petitio
hered. l. ltimam, quod hic
late deducit Jo. an. et ibi
l. iiij ista lex et sequens
dicit, quod si ille contra quem
quem egi peticione heredita
tis, cepit postea aliqua
possidere etiam illa restituat
et ibi licet dicit 1a lex, si post
latam sentenciam in iudicio tu
tele, iterum ago de specie
de qua prius non fuit cogni
tum, si excipiatur de reiudi
replicabo de dolo

¶ Et circa istam partem glose
sciendum est secundum Innocentium, quod qua
tuor sunt universales actio
nes, que pro hereditate competunt
cuius nomine comprehendit uni
versum ius defuncti ff. de
verbo signi. hereditas, scilicet

Differentia inter universalem
actionem et generalem
ponit Innocentius. ff. de
offi. ordi. c. quoniam

ut si peto domum cum adiacentibus et
pertinentiis, exceptionem et
ex quo dicit ea pertinentia ad
te ex successione ab intestato etc.

de libelli oblatione

Petitio hereditatis, actio famili
ehercisc(unde), que competit inter
eos, qui sunt quorum hereditatem
dividendam, actio contestamento
et actio cotemptiva, que datur
quociens tota hereditas cum
in talibus generalibus accionibus, non
oportet designare singulariter
res, sed sufficit petere universaliter
ex causa certa, quia in huius
accionibus res veniunt univer
saliter, non singulariter, et
ideo sufficit petere talem vel
talem hereditatem, sine singu
lari expressione rerum ibi
consistentium. Hoc vult glosa.
Dic etiam dicit de causa expri
menda, quo ad iudicia ge
neralia, quia illa sufficiat
sine expressione aliquarum
rerum, et eciam illa iudi
cia scilicet tutele que datur
pupillo adversus tutorem qui
dampnum fecit in rebus pu
pillaribus actio negociorum
gestorum que datur domino con
tra eum qui negocia eius gessit
ut racionem reddat Actio pro
socio competit adversus fructus
quod socius vel alter socius
percepit, Vel si dolum commisit
in rebus quibus etc. Idem glo.
ibi Item nota declinat
utrum ~~de~~ libelli mutari
possit, dic ut in ea etc. et
ibi non potest se videri in iudicium
venisse, id quod post iudicium
acceptum accidisset, ideoque
alia interpellacione opus est
i. alia accione

¶ De ista materia et ita dice
bant Jo. Vinc. et phi. ff. de
fideiussoribus inter, quod qui plus
petit in libello potest petere

et ibi non potest se videri in iudicium venisse id quod
post iudicium acceptum accidisset ideo que alia interpella
cione opus est

et ibi infesse quod cum si reus dixerit
secundum advocatum de longinquo
et cum debet respondere contra libellum

mimus, ut est opus novo li-
bello, vel novis induciis, quia
nil deperit reus. Sed si peciit
minus non potest petere plus, nisi
per novum libellum, et novas
inducias, et erit novum iudi-
cium. C. de assess. l. i. l. i.
§. ult. licet duret eadem causa
petendi puta ex causa mu-
tui. Et nota ibi l. i. dicit il-
la lex si ex pecunia mea
sine meo mandato perdi-
misisti, elige reus, an fur-
tiva agam, an mandati, et
unius electio prejudicat alteri
et ibi §. variis actionibus
legatarius potest legati ve-
dicare, et petere ex testamento
petere non potest. In fine vero di-
cit Innocentius, quod aliud est
mutare, aliud emendare
libellum. Ex quo cum obtu-
lit libellum, non potest eum
mutare, ut prima omnino di-
mittat, sed bene potest veterem et
novam simul prosequi, nisi es-
sent tales quarum una
electa tollit aliam, tunc
secus ut dicit glosa. Ex ista
glosa patet iam, quomodo in libel-
lo sit declaranda res et cau-
sa, et quando non, patet etiam
inter alia, quando libellus pos-
sit mutari

Dilecti Summatum est
supra, et summa-
riam ut supra prima, 2a ibi-
dem. Et declarata est etiam
in c. supra proximo, quia hic tamen
colligitur, quod in actione personali
debet exprimi causa, de quo sa-
tis visum est supra c. proximo
tamen in fine ha. cum in glo-
sa

Casus in hunc possit sic
figurari prior et conventus sancte
Marie ad carceres pecierunt
quandam pecunie quantitatem a
fratribus sancte Marie hispi-
da, coram iudice delegato,
dicti fratres pecierunt a
iudice, ut causam faceret expri-
mi in libello, ex qua dictam
pecuniam solvere tenentur.
Et quia iudex huiusmodi ex-
ceptionem admittere noluit
sedem apostolicam appellarunt
bene mandat papa, quod si est
ita revocet in statum pristinum
quicquid post appellationem huiusmodi
fuit attemptatum. De ex-
ceptione non ad litis perempti-
onem, nec fori declinationem
sed et dubii obscuri declara-
tionem, et iuris deliberandi con-
servationem etc. Ex littera c. nota
hoc tamen, quod dictum est
etc. et glose sunt sine ex-
pedite. supra c. proximo

De mutuis pe-
ticionibus

Contingit sic etiam plerumque
ab utraque parte porrigi
libelli, et sunt hincinde
mutue peticiones, ideo post
rubricam de libel. obla.
submittit rubricam de mu-
tuis peticionibus. De materia
rubrice habetur in c. viii. cum
in agendo. Convenit supra de
arbi. cum dilectus, de fide
instru. supra peticionis, et de
rescriptis dispendia li. vi. et Cle.
de verbo signi. sepe. §. verum
dicuntur autem mutue peticiones
conveniens et reconveniens actoris
et rei etc.

Dicta est ... actionum sinterum, universalem et generalem. Sed Innocentius de offi. ordi. conquerente dicit
sinceras sunt, que si sint reales, necesse est in eis exprimere res singulariter. Sed viz petat res
in toto vel in parte, et confines, et alia de quibus supra in fine glose. Sed dicunt universales sunt maior
de quibus supra, quod omnia competunt per se etc. tamen cuius nomine comprehendatur universi modo defectus et ideo univer-
sales dicuntur etc. Sed generales dicuntur quia plura in se ea contineri non tamen universum modo quod habet
definitum, multa enim potest habere pro que non pervenerint ad finem etc.

Ex litteris Quia actor regit re-
conventionem pt actorem citatum
coram iudice delegato qui prius
audiet et finiet cum utra-
que de eodem fo loquitur
i. de testi. cum .ii. Et duo fa-
cit, ponit mandatum, quod
ho iustificat, 2a. ibi mandamus
vel primo ratio 2o manda-
tum ibi mandamus

¶ Casus in lanus plebanus et
clerici Maturem, coram Epo
ulteriano, et abbe de spo-
gia a sede apostolica delegatis
abbatem et conventum Matu-
rem monasterii traxerunt
in causam, super quibusdam
questionibus abbas et conventus
predicti, coram eisdem iudici-
bus reconvenire volebat ple-
banum, et clericos predictos su-
per suis questionibus, quas contra
eos habebant dubitantes
iudices utrum super hiis ha-
bent cognoscere, cum de ne-
gociis monachorum nichil
eis commissum fuisset expres-
se dominus papa consultus, re-
spondit, quod ordo iuris exigit
ut plebanus et clerici abbati
et conventui debeant respon-
dere, de iustitia coram eis, cum
ipsi petant, ab ipsis de su-
is questionibus sibi iusticiam
exhiberi, mandans quatenus
actione plebani et clericorum
proposita, et responsione facta,
compellant eosdem et ab-
bati et fratribus in continenti
de suis questionibus respondeat
et vicissim rationes partium
auditis concordia vel iudi-
cio utriusque negotium debeant
finare. Ve. ltra clerici

Maturem actores proponunt
reconveniendo non excipien-
do in continenti .i. anquam ad alia
procedatur vicissim per modum
q. d. facta super utraque lite
contestatione, et primo una
bi super conventione, secundo igitur
uniti super reconventione et
idem in probationibus, et aliis
que occurrunt, quousque u-
na die quasi una sententia
negocium finietur. i. de ordi-
cog. cum dilectus

¶ Noto primo quod qui petit
iusticiam ab alio tenetur eos
ei iusticiam reddere, et dicit
hic stram p. litteram c. huius
quod sufficiat in libello con-
cludere, quare peto iniquam
iusticiam si ibi iusticiam
postulet ad hoc. i. de or-
di. cognitionis cum dilectus et
ibi dicitur

¶ 2o Noto quod coram delegato
pt fi reconventio ut hic ex
hoc noto casum in quo po-
testas delegati extenditur
ad negotia non expressa in
rescripto, et hoc fit ex vi re-
conventionis, alias secus reg-
latur. S. de offi. dele. p. 29

¶ 3o Noto quod iudex ante
omnia debet laborare ad concor-
diam primum probet ordo litterae
ibi concordia vel iudicio hoc
tum faciat in quantum pt de
hoc ex dicta glo ultima

¶ 4to Noto quod reconventio debet
fieri in litis contestatione probat
hoc verbum in continenti hoc
tum examinabitur. i.

¶ Item Noto quod conventio et
reconventio, debent una sententia
finiri, hoc vult littera dum
dicit, et vicissim post modum

racioe et c/ usque in finem
¶ Sed oppono contra literam
vi^a ecia q hic no debuit
admitti reconvencio, quia isti
de quibus hic erant delega
ti, et talium iurisdicio non
debet extendi ad non commissa
o. de offi dele p. et c.
¶ Con(tra), quia coram arbi-
tro non potest fieri reconvencio. o.
de arbi. cum dilectus ergo
lra non est vera universa-
lit(er). ¶ Ad primum dicat ut
iam dictum est, q hic est specia-
lis casus in quo potestas de-
legati extenditur ad non
commissa in rescripto, et hoc fit
racione reconvencionis, de qua
ecia dicam in c. ex parte. Ad 2^m
dico q aliud est in delegato
aliud in arbitro, quia ar-
biter iudicare non potest nisi
de hiis tm super quibus
in eum est compromissum, et ideo
ibi non habet locum reconvencio
sicut in iudice ut in dicto
c. cum dilectus.
q° ¶ Sed ex quo hic agit(ur) de
reconvencione. Quero primo
quid sit reconvencio dico
q reconvencio est mutua pe
ticio rei, cuius natura est
ut simul tractetur et finia-
tur cum principali, et reconvencio est
diccio respectiva sive re-
lativa, quia non procedit ni-
si premissa convencione. Na(m)
tunc solum dicitur reconvencio
cum reus qui e conventus petit
sibi ecia ab actore insti-
ciam exhiberi.
q° ¶ 2° Quero utrum in omnibus
causis fieri possit reconvencio
dico q solum in civilibus causis
potest fieri, et non in criminalibus

Excepto de iure ... probationis ... de ma
trimoniali et huiusmodi ut s. de iudi
decernimus et c. quanto et ii de dinis ...
et iij de pre probatis ... de consan
et affin. et primo de exceptionibus ...
... ...
... de reconvencione ... in pro
quia non relacione cuius
se purgacione desinit esse
notorius accusatus iij. q. ix.
neganda. Unde ergo si quis
convenit aliquem super crimine
non potest reconvenire per reum
super alio crimine, licet posset
sibi obici tamen in modum
excepcionis, de quo hic per
Io. an. ¶ Sed nunquid indistinc
te in civilibus causis possit
fieri reconvencio. Dico secundum ffran
q reconvencio semper locum
habet quicunque reconvencioni non
resistit potestas vel inhabili
tas iudicis vel ecia natura
cause propter interitate. Si cum
iudex omnino est inhabilis
ad cognoscendum de causa ali-
qua, non valet reconvencio, coram
ipso super illa causa sicut ut si
coram laico fit reconvencio
super spiritualibus sive super causis
que ad solum iudicem ec-
clesiasticum spectat. Sic si
est reconvencio coram iudice
ecclesiastico super causa sangui-
nis, in talibus enim et similibus
cessat reconvencio. Item sunt
et alij casus in quibus non
admittitur reconvencio, de quibus
in fine prime glose.
¶ Quero quartum, nunquid coram
reconvencio possit fieri coram
alio iudice quam coram
iudice convencionis. Ad hoc dico
q de iure veteri hoc licebat
ff. ex quibus rebus apud eundem
iudicem, per totum, ita q con
ventus coram suo iudice po
terat actorem reconvenire co-
ram iudice actoris. Sed ho-
die de iure novissimo non
potest fieri reconvencio nisi coram
eodem iudice. s. de rescrip. q°

Vel nisi clerici vel ... ... nego
... de excepcionibus ... ...
... xxiij q iiij illud

dispendia · ff · reus q[uod], Ubi di
si reus eodem durante iudicio
actorem sibi obnoxium dixit
apud eosdem iudices de iure
suo debet experiri hoc ti[tulo] vinc[unt]
i accionibus p[er]sonalibus, ut ibi
dici, de hoc ibidem plenius
solet recitari &c.
¶ Istis iam habitis viz quod sit re-
convencio i quibus causis fieri ha-
beat, et cora[m] quo Quantu[m]
ad principale dictu[m] c[ontra] h[ui]us
¶ Quero finaliter Quando
habeat fieri reconvencio · i · in quo
puncto processus iudiciarii De
isto dubio sunt diversi modi
dicendi inter doctores, de quo
eciam inter alia hic tractat glo-
sa prima, et ideo ut magis
clareat materia ista primo ac-
cedo glosam, et deinde subiciam
ea que videbuntur utilia i ista
materia Unde dicit glosa &c.
¶ Glosa go ista sat[is] l[ucid]a primo
ponit modum i reconvencione te-
nendu[m] 2° tractat an post litis
contestacionem precedat reconvencio
3° arguit contra textum, quod frustra
petit auxilium qui quod non
debet impendit, alle viij gor-
deanum alle · v · nira gr[ati]a, &
ultimo solvit &c. Et in ca
ibi mutuus · ff · pena sequitur
non defendentes p[ro]curatores hec
est, ut denegetur ei actio, et
ibi applandum ab ipso hoc
ti[tulo] vinc[unt], et ibi non sit au-
diendus nisi statim post litis
contestacionem hoc faceret, ut no-
tatur in auten · et quibus in
glo fi · ff · si stimmus f[iliu]m Jo · an ·
et ibi ab initio exponit
vinc[unt] · i · post inicium, et ibi in-
si finita ad qt sat ordo is-
torum titulorum, quia post libelli
oblacionem, et an[te] litis contesta-
cionem, ponit ista Rubricam de
reconvencione sm hostiensem Et
ibi · C · de compensacione l · ult
In hoc concordant vinc[unt]
Jo · an · ffran · wed hic & archi
i decretali dispendia et
Guil in spe · ti · de reconven-
cione · ff · sequitur, qui tenet
posse fieri reconvencionem eodem
durante iudicio, i · usque quo
non fuit in causa conclusio
alia Can · Goff · Jo · mo · et
hostiensis tenet contrarium, et hostiensis
respondet ad decretalem dis-
pendia, quod ibi fit mencio
non solum de reconvencione
sed eciam de conventione, qui dicat
quod an[te] litis contestacionem reus
potest uti beneficio reconvencionis
sed post litis contestacionem benefi-
cio convencionis solum alio-
quin superflue possunt utrumque
et hoc est plane hic · Jo · an
loquendo de vera reconvencione
Et sic de isto dubio, quando
fieri debeat reconvencio, sunt con-
trarie opiniones, quidam
dicunt, quod potest fieri usque ad con-
clusionem cause alii quod an[te]
litis contestacionem, et non
post, ffran aut de zabar[ellis] ·
dicit, quod potest fieri, an[te] litis con-
testacionem vel in ipsa contesta-
cione, et esse statim post litem
contestatam, ut in auten, et
quibus hic in glo allegata, quod
tamen intelligit unum antequam
procedat in meritis super causa
convencionis, probat hoc textum
iste, qui vult ut, post respon-
sionem factam libello actoris
respondeat libello rei, et
deinde procedatur i causa, et
hoc idem deducit ipse ffran

Quidq[ue] h[oc] sit in hoc, quia
vel petitio hoc approbat, q[uod]
reconventio sit an[te] lit[is] contestac[ionem]
apposita actoris petitione, tunc
cum ipse reus porrigit suam
intentionem contra reum, et
tunc deliberatione hincinde
habita, fit litis contestatio, primo
sup[er] petitione actoris et in conti-
nenti super petitione rei
s[ecundu]m modum, que ponit glosa
in pri[ncipio], et hoc tenendum o-
missis opinionibus etc. Item
glosa arguit etc. dic ut in
ea etc. et ibi reuendissimi et
illa lex conveniens p[ro] certa
reconveniatur p[er] illa. Et ibi
ar[gumentum] con[tra] s[cilicet] q[uod] reus non possit
reconvenire actorem, nam in
iuribus, que allegat glosa
prohibet reconventio reo. Glo-
sa solvit, s[ecun]do q[uod] illud est
speciale in deposito preterea
causa sunt spalia ~~...~~ in
scismaticis vel excomunicatis
vel aliis inhabilibus ad agendum
cum cum talibus prohibeat
actio, p[ro] quo prohibet reconven-
tio. j. de excep. cum inter etc.

¶ Glo in continenti declarat
tradit, et remittit et ibi mos
de elect. quia propter ibi di-
statuimus, ut cum electio fuerit
celebranda p[re]sentibus omnibus
qui volunt interesse assumantur
tres de collegio, qui secreto
singulorum vota exquirant
et in scriptis redacta mox
publicent, exponit ibi glo-
sa mox. i. in continenti nullo
actu extrario intermisso etc. Glo
penult. ponit posse fieri re-
conventionem i[n] possessorio. i. dum
quis agit contra suum spolia-
torem, et demum ubi tales etc.

Prudenciam Summa sic.
Actor qui impetrat rescriptum
cum clausula appellatione re-
mota in causa reconventionis te-
netur respondere ap[pellatione] remota
pro quo d. de offi. dele. pru-
dentiam. Cod. divisio, in ibi
nos ud

¶ Casus in titulo etc. Quidam
impetravit litteras contra adversa-
rium, cum illa clausula ap[pellatione] re-
mota reus reconvenit actorem
coram eodem iudice, actor
appellat sup[er] reconventione.
Questitum fuit utrum huius
appellationi sit deferendum. Et
dominus papa respondit, q[uod] cum
actoris et rei eadem sit con-
ditio, et uno eodemque iudicio
circa appellationis remedium
debeat utrique conferri, sicud actor
voluit q[uod] iusticia sibi ap[pellatione] remota
ministraretur eo[dem] modo debet reconve-
niri de sua iusticia respon-
dere, vel litteras eodem iudice
qui contra eum impetratus est
d[ebe]t tempore secutus et nos conse-
ntire debemus j. de re iudi.
in causis.

¶ Noto primo ex littera q[uod] actoris
et rei una et eadem debet esse
conditio, etiam in remediis
extraordinariis. i. correctis ad
instanciam partis, et que non
veniunt de iure com[muni], quod
declarabo latius in glo. j.

¶ 2o Noto q[uod] in rescripto papa
quandoque apponit clausulam
appellatione remota ut hic
et huius clausula solum
~~...~~ precepto apponit ut
notatur d. de offi. dele. super
questionum ista h[oc] clausula
s[ecundu]m glosam. j. hodie est sine

effectu, quia hodie ipso iure
remota est appellatio in qualibet
questione, de quo hic dicam
/. et notatur de ap. ut debitum
¶ Item voto quod eodem iure quis
uti debet, quod ipse in alterum
statuit ff. de constitutis, cum con
et ff. quod quisque iuris in rubro
et nigro etc.
¶ Sed oppono primo contra hoc
in eo quod hic rescriptum est suffi-
se concessum, appellatione re
mota videtur cum quod ista
clausula ~~ap~~ appellatione re
mota, frustratorie ponitur in
rescripto, ratio, quia vel per
hanc clausulam tollitur ap-
pellatio legitima vel solummodo
frustratoria, non potest dici primum
quia appellatio legitima cum
sit defensio, et sic de iure
naturali competit, de re iudi. pas-
toralis in Clemen., et sic non
tollitur per huiusmodi clausulam quia
nec princeps hoc intendit
ff. de offi. dele. quoniam. ij.
Si autem dicit quod per istam clau
sulam solummodo sublata sit
appellatio frustratoria Secundum
quod ipse frustratorie posita, quia
huiusmodi appellatio hodie iure
communi sublata est. /. de ap. ut
debitum, et ita ista clausula
est sine effectu ¶ Solo primo
ad finem stat huic questio
dicendum, quod ista clausula ho
die non habet locum, et sic est
sine effectu, quia solummodo
tollit appellationem frustratoriam
que hodie iure communi est sub
lata, et ita sentit ubique
in ista compilatione, ubi fit
mentio de ista clausula, et
idem sentit Goff. [illegible] ad quam
tuas membranas occupat

saltem quod appellator cum
debuisset respondere, ut glo. in
ad fi. /. de ap. ut debitum quod
hec clausula ad cautelam so-
let apponi, quia solet plus
timeri, quod specialiter prohibe-
tur quam quod generaliter imperatur
in di. [illegible] Sic quod vult
unus [illegible] suas glosas, quod ista
clausula quo adiutorem [illegible]
operatur. Sed quis reprobat
hoc dictum, quia si hec
clausula non esset necessaria
multe dispositiones huius
compilationis redderentur super-
flue in quibus fit mentio
de huiusmodi clausula. Vel quia
~~dicit [illegible] hoc dictum
quia si hec clausula non
esset necessaria,~~ dicit quod ista
clausula habet duos effectus, quod
licet non tollat appellationem
legitimam, operatur tamen quod si
appellatur ex causa in iure
non expressa, iudex non tenetur
deferre. /. de ap. pastoralis
et non defendo non putatur
[illegible] q. vi. decretum, quia
auctore iure vix dicitur pas-
toralis non defert, operatur
et alios effectus, qui solent
[illegible] in dicto c. ut debitum
Et per hoc dicatur quod ista
clausula, non ponitur frustra-
torie in rescriptis, et non tollit
solum appellationem frustratoriam
sed etiam non frustratoriam
ad sensum dictum, nec per hoc
tollitur defensio, quia clau-
sula ista venit ad obviandum
frequentie appellationum ut patet
intellectus huius clausule ap-
remota
¶ Sed contra hoc [illegible] in
in peticionis, rescripto cum huius

clausula ap remota possit
illi clausule renunciare adeo
quod reus impediatur uti ipsa
Damasus tenuit quod possit
reus uti tali clausula. dis-
tincte. In hoc tamen dicit Goffr.
quod actor aut actor vult
renunciare post inchoatum
iudicium, et non fit contum
ad preiudicandum reo, quia
rescriptum factum est quod probat
hoc litera c. cum quis. Si autem
inchoatum iudicium, tunc po-
terit renunciare, eciam rescripto
et quod reus non potest uti
quia nondum rescriptum erat
quod factum, et potest ex
toto contemnere, ergo et in parte
renunciare, de hoc notatur
s. de restitucione spoliatorum, ex eo
questionum ubi materia

¶ Si vero secundo circa materiam
c. ex quo hic agitur de
reconvencione. Que sit causa
productiva reconvencionis, hic
est tamen querere, unde consurgat
quod actor possit reconveniri
coram iudice, alias non suo
¶ Glosa secunda hic circa principium
sentit quod tacita prorogacio
est causa unde huiusmodi reconvencio
consurgat, quia per hoc quod quis
aliquem trahit ad certum iudicem
videtur tacite consentire, quod eciam
coram illo de iusticia alteri
velit respondere, hoc enim dic-
tat racio ff. c. proximo. Et in
hoc glosa ista est singularis.
Et per hanc racionem fundat
se illi, qui tenent clericum
non posse reconveniri coram
laico, cuius tamen oppositum est
probabilius ut dixi ff. de iudi-
ciis at si clerici. Sed tamen contra istam
racionem posset multa aliquis
obicere, quia si ex huiusmodi pro-
rogacione haberet surgere reconvencio

sequeretur quod clericus Cracoviensis agens
coram episcopo Wratislaviensi, non
posset ibi reconveniri, cum non
possit prorogare in se iurisdi-
cionem episcopi non sui ff. de foro
competenti significasti. Et ista est
racio Calderini in addicionibus
in c. at si clerici. Sed non pro-
cedit contra predictam racionem unde
dico, quod huiusmodi prorogacio taci-
ta, de qua premisi, fit auctoritate
legis, et ideo non requiritur
consensus expressus episcopi, qui saltem
fit in iudicem, alias capacem
ut ecclesiasticum. Clericus enim
contrahendo, tacite prorogat
clericorum iurisdiccionem in se non
sui episcopi, ita eciam agendo
coram non suo iudice, ut plus
possit tacitum quam expressum
et hoc ex eo, quia isti tacito
consensui assistit lex, et sic
patet fundamentalis causa unde
oriatur beneficium reconvencionis
ipsi reo ¶ Glosa prima dat ra-
cionem ad literam et in fine dicit
eam locum hodie non habere, et
in ea ibi non dicit et c. de re-
iudicata non licet li. vi. immo
videtur potius preiudicandum reo. c.
de fide instrumentorum inter ad finem
supra hostiensis In fine ut quod ergo
membranas occupat. Sed in hoc
dicat quod locum habet et quid
operetur dictum c. ff. ¶ Glosa
3a primo arguit 2o format
et solvit duas questiones
Ultimo signat contrarium et sol-
vit. Et in ea ibi in prorogata
iurisdiccione per hoc glo sentit
quod tacita prorogacio est causa
productiva reconvencionis de
quo dixi ff. in ultima questione
Et ibi quod credo ar. ff. c. proximo
Ubi dicit super suis questionibus

in pluali Et idem tenet host
Et ibi l. ij. ubi dicit licet ac-
tori explicare, ad idem j. de
testi. licet iij Et ibi no cre-
do idem dicitur et host
ut vitet infinitas de resp
t. ij. li. vjo, et q in ptate ac-
toris fuit ab inicio sup plu-
ribus impetrare imputet co si-
bi et c. Et ibi Item argu co-
tra C. de legibus l. quod
favore hic glosa arguit
contra legem Nam illa lex
quod favore, vult q privile-
gium actoris non trahatur
ad reum, et ergo no censetur
codem iure, q est contra
legem, ad idem facit regula
quod ob gratiam, li. vjo, Ubi
dicitur quod ob gratiam alicuius
concessum est, no debet trahi
ab aliis in eorum, Glo solet
hoc et notabiliter dicitur q
aut privilegium conceditur alicui
motu proprio concedentis, et
tunc locum habet regula, quia tunc
non extenditur ad alios
Aut ad instanciam alicuius
et tunc privilegium tale eciam
extenditur ad reum, ita q
eo possit uti contra acto-
rem ut hic de clausula ap-
remota, que fuit concessa
actori ad suam instanciam
et sic intellige istum textum
Et per hanc glosam decidi-
tur illa questio, de privilegiato
ne trahatur extra diocesim
suam, qui contra ipsam aliud
trahit, a quo reconvenitur
quod licite fieri pt per hanc
decretalem, si illud privilegium
ad suam instanciam sibi fuit
concessum hec Jo. an.

De litis contestacione

Estimat sit aliqua processus
iudicii exigit, q libelli ob-
lacionem et mutua peticionem
sequitur lit contestacio ideo
hic submittit rubricam, de
litis contestacione ¶ De materia
huius tituli habetur in c. ij.
offeratur Et repetit in vj
cum congruit j. de ubo
sig forensis B. lio aut et c.
ex pte de cler. dud ij de
offi. delega. relatum, cum
aliis hic per Jo. an. Estimat

Olim Estimat non
per posiciones et responsiones sed
per peticionem in iure expositam
et responsionem secutam,
fit litis contestacio, q omissa
nullus est processus etc Et
primo ponit processum iudi-
cii, et ipsorum relacionem
2o ipsum processum decernit
irritum, et dt quare ibi ha-
ibi per curibus
¶ Casus in tantis Inter Epm
Nonionensem ex una Et ca-
pitulum ecclesie sancti Quintini ptibus
ex altera, questio ventilabatur
sup quibusdam iuriis
suis ex eorum, et quibusdam
aliis articulis, sup quibus
causa fuit commissa quibus-
dam iudicibus Judices illi
factis quibusdam posicionibus
et responsionibus ad easdem
et auditis que ptes exponere
voluerunt, tandem causam
illam ad sedem aplicam
remiserunt ex curibus itaque
utriusque partis in presencia do-
mini pape constitutis, quia
non invenit litis contestacionem
factam fuisse processum illo-
rum iudicum irritum nunciat
quia licet posiciones et re-
sponsiones ... ad ipsam
hincinde facte

fuissent sup articul' pdict'
p hoc tn non pt dici lit'
ꝯtestacom factam esse, sed
p peticom in iure ppoita
et responsiom secuta ad
ipam. Ut lra i iurijs q̄d
capitlm irrogarat, suos
ab Epo latos in capitlm
ppter iniurias supradictas
et .ĳ. cotinet, iniurias sen-
tencias et articlos specifi-
catos, et qz causa fuit
ꝯmissa iudicibz qui pces-
serunt in ea vt sequitur
et demu ipam ad sedem
aplicam remiserunt, iudices
delegati, quibz fuit causa
ꝯmissa, qui sut gnari fuis-
sent fecissent libellu offer-
ri .s. de libel obla. c. ĳ. re-
miserunt forte sic habuerunt.
in mandat' Uel de cosensu
ptiu hoc fiebat, Et per
ipam fiet sma Uel vt de
eladtim; qz iur' de pcessu
sm host' irritu, ecce quo
parietes edificij iudicio
corruunt ex quo fundamentu
omissum est sm jo. an. zc.
¶ Ex lra .c. huius, Noto p-
mo essencialit, qz lit' ꝯtesta-
co est de sba ordinis iudi-
ciarij, Nam omissa ipsa
pcessus est nullus Et in hc
dico, qz est adeo de sba, qz
no possit remitti p ptes
ad hoc .ĳ. de pbac. cum q.
¶ 2o Noto qz hmoi lit'
ꝯtestacio non fit p poicos
et rusiom ad ipas factas
hoc clare patet lra. Et
in hoc dt jo. an. qz hmoi
poicos vsus longeuus ad-
misit i caus. ad faciliorē
expedicom litiu ppt ptiu

ꝯfessiones vt in Clemen. Se-
pe de vbo. sig. §. et quia
Nam ut ibi notm vsus poi-
conis multu releuat pba-
tem, de quibz poicoibus
et iparu formis satis not
.j. de ꝯfess. c. .j. li. vj. Et sm
ibi nota aduertendu est, qz sm
host' poicos est dictu loco
interrogacionis positum, Et
qd olim fiebat interrogatiue
fiat hodie positiue, ponamus
in casus dicebat olim actor
querite domine Judex Utrum
iste sit heres Ticij, et ego qua-
ero hodie dico, pono te here-
dem Ticij ¶ Item pono hc
Item illud, iste dicitur poicos
et ut dixi hmoi poicoes
sepe releuat pbantem ab
onere pbandi Exempla ego in
Qui ego petam a te Centum
que mutuaui Ticio, cuius
es heres, resistis negando;
¶ Ex hoc ergo qz simuliter negas
narrata multa habeo pbare
ad fundandam intencom meam
Et ergo possim releuari ab o-
nere pbandi quando me ad poi-
cones, et articlando ꝯpoicom
meam siue libellum pono
primo qz mutuaui Ticio cen-
tum qui pmisit illa solue-
re tali die Item pono qz Ticius
qui michi obligatus instituit
te heredem, et mortuus est
Item qz tu hereditatem eius
adiuisti, et eam possidebas
hoc omnia necesse habeo pbare
Si quia forte respondo ad
istas poicos aliquas ꝯfiteberis
multum ergo iuuat me poi-
tes, et hinc est, qz in qua pe-
ticia, facta litis ꝯtestacom
negando narrata statim

Item duplex est litis contestatio vera et interpretativa. vera contestatio litis que fit per verba expressa et formam ad hoc requisitam, ut in 2a questione. Interpretativa contestatio litis [illegible] Hostiensis tituli primo, fit certis modis, primo quando vocatus contumaciter, fit missio in possessionem, secundo [illegible] [illegible] vocatus in iudicium [illegible] [illegible], quia ergo [illegible] [illegible] fingit [illegible] esse contesta[tam] [illegible] tercio quando dat tempus [illegible] non suo nomine possidet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terminat fingitur lis contestata [illegible] [illegible] si legittime citatus non venit, et [illegible]

offeruntur posiciones et articuli [illegible] ergo licet ex huiusmodi posicionibus et responsionibus, non fit litis contestatio, et racio ponitur glossa

¶ Sed ex quo hic agitur de litis contestacione ¶ Quero primo quid sit litis contestatio

qo

dico et quidem omnes dicunt quod litis contestatio est principium negocii apud iudicem hinc inde facta narratio. Sed hec descripcio destruitur hic. Nam per posiciones et responsiones narratur hinc inde negocium coram iudice, et tamen per hoc non fit litis contestatio ut ergo. dicit Io. an. melius quod litis contestatio est fundamentum iudicii per peticionem in iure propositam, et congruam responsionem secuta, animo contestandi litem, factum, quo omisso, si in figura iudicii procedatur, vacuant manibus laboribus et sumptibus litigantes

qua descripcione hic late declarat Io. an. Et per ista descripcionem, tamen datur intelligi, quod tunc dicitur fieri litis contestatio quando in iudicio oblato libello actor aliqua narrat, et petit aliquid sibi fieri a iudice tanto Et reus animo litem contestandi respondet affirmando vel negando narrata prout narrantur, et petit petita fieri non debere

¶ Sed certa hic Quero secundo utrum in litis contestacione sit verborum formalitas certa requisita Et hanc questionem ffran[ciscus] decidit ponamus enim, quod reus super peticionem actoris super quibus omnibus, neget narrata, sed non dicit petita fieri non debere Utrum erit lis contestata Innocencius dicit quod est contestatio per hoc facta, quia

qo

negando narrata vera esse, negat etiam petita fieri debere quia peticio procedit ex narratis, sicut etiam infert causatum, ut de iur. iuran. et si vero, negata ergo causa tollitur effectus

¶ Ego hoc infero quod si reus respondendo ad peticionem, dicit non est verum, erit lis contestata secundum Innocencium, quia per hoc negat petita fieri debere ff. de pactis, l. que omnia, et quia non refert, quod ex equipollentibus fiat ¶ Item ponamus quod reus non respondit sed excipit de pacto non petendo Ad hoc dico quod non erit contestatio sed prius fiat in libellis excepcionibus. ut c. cum li. vi.o Secus si excipiendo negaret petita Ut si diceret, michil tibi debeo, quia fecisti michi pactum de non petendo tunc enim erit lis contestata secundum ffran. Sed quid si reus respondendo protestetur, quod non facit hoc animo litem contestandi, ut ffran., quod non erit lis contestata, ex quo animus est detectus qui resistit contestacioni, talis enim protestacio valuit ad declarandum animum in dubio, cum possit intelligi responsionem fieri animo contestandi et non contestandi ¶ Ita dicit Innocencius. de constitucionibus cum dilecti fratres Sed quid si michil protestetur sed simpliciter respondit non addendo, quod animo litem contestandi, dico quod per huiusmodi responsionem lis dicitur contestata ¶ Ita decidit Hostiensis et placet ffran., ita ut sentimus verbis, et presumatur quod animo contestandi respondeat, ex quo hoc fiat in figura iudicii, ita

qo

qo

qo

[illegible] ff. ad exhibendum l. [illegible] cum [illegible] et l. [illegible] et ff. de cor[rupto] [illegible] l. iii. et de electione [illegible] de rescriptis [illegible] de fide instrumentorum l. [illegible]

eciã decidit rota decisione
xliij

¶ Glosa opponit et duas soluciones dat, unã i(n) p(r)i(ncipi)o et alia circa finem. In medio dicit q(uod) sit (con)testacio et quo fiat, et q(uod) p(ro)testacio (pro)ponentis vel respondentis impedit (con)testacionem. Ultimo ponit q(uesti)onem. Et in ca(su) ibi est aut litis (con)testacio &c, de hoc melius dictum est. Om(nia) in f(or)ma q(uesti)one, quia ista desc(ri)pcio impbari vi(detur) p(er) l(ite)ram c(apituli) quis, et ibi cu(m) p(ro)testacione et sine p(re)iudicio. Sed tn simpliciter i(n) f(or)ma iudicii respondeat, p(ro)sunt q(uod) animo litem (con)testandi faciat ut dixi s(upra). Et ibi (con)tacio. Sunt et alie raciones, quia litis (con)testa(ci)o est fundamentum iudicii, posiciones v(er)o sicut alie p(ro)baciones sunt edificium. Item ex s(e)c(un)da q(uesti)o est lis, ita unica debet esse contestacio, s(ed) ia seque(retur) tot esse (con)testaciones, quot sunt posiciones et responsiones &c. ¶ Item hoc q(uo)d dicit glosa non posse fieri (con)dempnacionem vel ferri s(enten)ciam sine peticione, v(er)um est hoc nisi agatur cora(m) papa tunc cum sine peticione p(or)recta narracio actoris et (res)p(on)sio rei, litis (con)testacionem facit, ar(gumentum) j(nfra) de institucionibus cum venissent, p(re)sencia enim eius omnem supplet sollempnitatem, ar(gumentum) s(upra) de rescriptis c. j. s(ecundu)m Innoc(entium), et hoc t(enet) curia maxime, dum agit(ur) de elec(cionibus), vel p(ro)visionibus ecclesiarum, in quibus ces(sat) hodie

p(ot)est p(ro)cedi sine (con)testacione p(er) Clemen(tinam) de iudi(ciis) dispendiosam &c.

Ut lite non cotestata non procedatur ad testium recepcionem vel ad diffinitivam sentenciam

Viso de litis (con)testacione, q(ui)a dubium erat, utrum necessario erat p(re)mittenda an(te) recepcionem testium vel an(te) s(enten)ciam, et ideo hic summittit rubricam ut lite non (con)testata &c. Congruit rubrice j(nfra) de iure(iurando) olim, ubi ipsa recepcionem testium, lite non (con)testata factam revocavit in irritum, de s(enten)cia v(er)o hic habetur s(upra) de elec(cione) dudum ij. Vel licet aut(em) sequitur

Mulier venis S(umm)a(rium) (c)ont(in)ua(tur). Mulier agens de adulterio ad separacionem thori et rei est (con)tumax, an(te) litis (con)testacionem (con)vinci(tur) p(ot)est, s(ed) testes recepti, non possunt nec causa diffiniri. Et sunt due partes, in p(r)ima delegatoris (con)sultacio, in 2a (res)p(on)sio ibi (con)sultacioni. P(r)ima facit tria, p(r)imo enim ponit cause quis(ti)o(ne)m, 2o rei (con)tumacie petitis(que) appellacio(nem), 3o actoris (res)po(n)sio, et testium suorum recepcio 2a ibi tandem, 3a ibi unde. S(e)c(un)da p(ri)ncipalis etiam facit tria, solvit obstaculum (con)sultacioni respondet, et iudices instruit 2a ibi quia lite 3a ibi potuit ¶ Casus i(n) t(er)minis. Questio (con)tra

Item dicit ffranciscus q(uod) p(ro)t(est)a(ci)o v(er)ba(lis) salvo iure meo no(n) i(m)pedit (con)testa(ci)o(nem), q(uia) p(ro)t(est)a(ci)o v(er)ba(lis) non obstat q(uod) (con)t(r)a(r)iatur (con)testacioni

vtebat int quedam R et B
vxorem eius Causa quissa
fuit Abbati Sancti pauli et
eius condiči Coram quibus
dicta B accusabat viru suum
de adulterio, ad thori separacionem
et ut dotem suam reciperet
ab eodem Oblato igitur li
bello pcur viri noluit respo
dere, ptextu Aduocati quem
non habebat inducias postula
do, tandem dixit se paratum
respondere libello, die aut
statuta dum crederet rursum
libello, restitucionem uxoris pro
fici postulat, ne fieri fecit ap
pellando Mulier no dicebat
se hre virum suspectum ppter
qua pcur viri nec voluit
cauere de ~~imp~~ impunitate
mulieris, nec etiam amplius
curavit cpare Iudices illi
non obstante appellacione, tes
tes p parte mulieris recepe
runt Attestacionibus publicatis
dubitabat de sua iudicis
fenda Quidam eni dixerunt
defendum esse appellacionem
alii defendum non esse, Co
sultus ppa quid iuris respondit
qd licet ordo iuris in aliis co
troversiis sit servandus, in mat
monialibus tn causis, no usq
quaq servat, Et quia i pnti
negocio non est actu de fede
matrimonii, sed de crimine adulterii
ad separacionem thori, testes lite
no cntestata, recipi no debe
runt, vn sine defendi sive
no defendum, erat appella
cionem, non fuit tn ad sniam
diffinitivam pcedendum, potuit
tn pfatus R. si contumax fuit
coercitari De lra inter R
virum de adulterio accusatum
ex vna pte, et B. uxorem
ex altera accusatorem virum

de adulterio. qui pcur pcedo
et multociens, obtinendo, tand
minus itando illudere videtur
sup voluisse animadvertere i cum
sed tamen paratum in primo ter
quem sibi iudices, assigna
runt vn ex sequentibus cauere
requisitus putare sed illicencia
recessit inmoccen, vos reputa
tis eum cntumacem sicud
erat studuisse et male ut
sequitur et .i. consuluit
ppam sup sntia ferenda hostis
dicit qd quesiverunt primo an
testes valeant sic recepti
et dicatur qd non ut innuit
sequencia
Scdo an defendum esset ap
pellacionem, et hinc respondit
qd non 3o an possent pcedere
ad diffinitivam, et respondit
qd non 4to an ppter contuma
ciam eiam pcuris potuisset
puniri dominus, et qua pena
et respondet, qd potuit co
ercitari vn sequitur servandis
n. q. vi. §. diffinitiva sede
de quo non dubitabat an
esset int eos Ubi eni de illo
quereret set esset sup inmocens
.i. c. quoniam .§. porro, pz
tn qd defendum non fuit
quia nec a gravamine illato
nec cominat cominato appellat
et sic ipso pcessit primo
cum decrevit expectare, an
petitio sua admittere, et tamen
appellare .i. de ap ut debitum
vn pcur .i. iudicat contumax
non est tolus cum pcessus est
irritus ubi cntestacio, non p
cessit sm inmocens eadem de
interiurari c. xlt. li. vi. et c.
Noto hic primo, qd ppter
absenciam sive carenciam
Advocati dantur inducie
pcuri Et hic isti date fuit

et hoc declabit in glo ij
iij, quo aut differat aduo
catus et pcur, dixi . e. de
iudi pastoralis, et ibi de
hoc
¶ IIIº Noto q qui petit plures
inducias ad idem vi illude
iudici vt hic p hoc arguunt
illi qui in causa facunt p-
cessum, s; petunt dilacones
ad idem faciendum. Ite no-
to hic q copia libelli debet
dari reo, et assignari tminus
ad respondendum, de q tunc
dicit lacius . s . de dilacō c . ij .
¶ Item Noto q i causis ma-
trimonialibus dumodo agit
de fede mrionij, ordo iudi-
ciarius non usqz quaqz ser-
uari debet Nam tunc posset
pcedi ad diffinitiuam sniam
lite non ctestata ppt cotu-
macia partis . s . e . cum . s . por
ro, secus tn qn agitur non
de fede mrionij, s; quo ad
separacōm thori, ut hic, tunc
enim sicud in alijs causis ser-
uari debet ordo iudiciarius
p bram c
¶ Item Noto q lite nō con-
testata pcessus est nullus
qntu ad iura . l . quo ad re
cepcōm testiu, et sniam
diffinitiuam ¶ Item Noto q
ppter cotumacia pt quis
excoicari ab homine vt q .
ij . nemo de sen excō sac
¶ Ultimo Noto q ppt con-
tumacia pcuris, potest do-
mnus eam sciens et nō pur-
gans, excoicari, hoc expsse
se ponit finis . c . hinc Io
hoc colligit, q ppt cotuma-
cia pcuris, dominus non dz

excoicari de iure nisi sciat
et non purget, q aut i alijs
penis inferius videbit ad
hoc . g . sm Io . an . Et talis
sniia s; coiois iuste feratur
in dnm ppter ctumacia pcuris
cosilium est, q iudices aup
sniam pferat, significent
domino hanc ctumaciam ~~pcu-~~
~~ratoris~~ assignando tmi' ad
eam purgandam, ne possint
ignorancia allegare, de quo
. s . de sen . exco . sacro, alias
possent mane hodie pcus
causas formidare de sen exco
c . s . et . c . statuimus li vjº sm
host
¶ Circa bram huius . c . docto-
res circa duo puncta prin^lit
se occupant, primo circa hoc
quo contra cotumacem pce-
dat, siue sit actor, siue
reus ¶ IIº circa hoc quo cotuma
cia pcuris pjudicet domino
Circa primu hic non intendo
multu instare, quia de hijs
videbitur in sequentibus Nam
in c . vitatis . s . de dolo, vide
bitur, quo pcedat con cotuma
cem, i criminalibus In ciuilibus
i actore in c . in causam et
de reo e . ti . c . put hic tn
breuiter de hoc sciendum sm
Innoc et fram, q in hoc pun-
cto reus habet pinguissimum
remedium, quia actore cotu-
mace citato tribus citacionibus
p interualla . xxx . dierum int
unam et reliquam pt pcedi
ad diffinitiuam reo instante
de quo dicitur . s . de dolo cum
habet tn interualla, put ex ca
breuiari, vt not Innocen
. s . de accusacō ad peticōm
et est iusta causa si is qui

citat non est absens a loco
quod est nota dignu ff. ff.
Si uo reus est cotumax vt
hic, nuqz pt pcedi ad diffin
tiua, nisi i casibz i iure ex
pssis sm eum. Item du ac
tor est cotumax, absolui
reus ab instancia iudicij si h
petit, et actor amodo no
audit adusus reum, nisi
solutis expens caueat de ve
niendo ad tm, ff. de dolo
c. actor. li. vj.
¶ Sed atte ad aliud pn le
viz an sen pcurs pudicet
domino Oppono pmo con
trariu meo q pondeat scie
ciam domi ibi ad finem, si
sciens non purgat eandem
vn cu q sen pcurs pudiz
domino etiam ignoranti ff. de
elec. si compromissarius li. vj. vbi
dicit, si compromissarius, no eligit
infra tempus iuris, indistincte
ptas deuoluitur ad supio
rem.
¶ Soluco ibi loqui ex iudi
cio, et i talibz neglia pcurs
posset pudicare domino et
ignoranti, vt i negocio elec
tionis, et imputet sibi quod
talem costituit, hic uo loqu
i his que fiunt in iudicio circa
que pondatur i quo et scia
domi et solui. ¶ Sed contra
hoc videt esse vitas, q cciam
i his que fiunt i iudicio pu
dicat domino neglia pcurs
vt quia si pcur est neglis
i no appellando, ff. decendia
sma tnsit in rem iudicatam
ff. qn appelland sit. l. i. nisi
et. ij. q. vj. biduu ¶ Quod aut
dr absente posse puocare, ex
quo sit, sic accipimus, si non
in ca p pcurem defensus est.
Nam si ille cuius pcur no puocat
difficile est ut audiatur, hoc
autem inquit plenorem intel
lectu coru que pmisi ad
uertendu est, hoc est, q aliqn
dominus litigat p pcurem ali
quando p se, pmo casu distinguit
aut pcur est vere cotumax
et tunc licet, ipe pcur, non
audit, dominus tamen audit appel
lans ff. extra decoc a die sine
dicta lege in fine, et dicto
c. biduu. Et quod ibi dr
texty, q difficile, audit, dr
ffrau. i. nullo modo auditur
post decendiu, si au decendiu
audit Sz appellacoem int
poitam a pcure cotumace
cciam non psequit dominus
vt tenet hic Innocen, qd
est nota dignu Cuius racio
est quia tal appellacio hz
viciosum iniciu Tamen si
pcur esset no soluendo, qui
no appellat, et sic ab eo do
minus no posset cosequi, qd
sua interest, admittet dns
appellans, cciam post decendi
um, glosa est i dicta l. i. ff.
et C. de ap. auten hodie
quod singulart dr ffrau no
tandum. Si aut dominus p
se litigauit aut fuit vere
cotumax, et non auditur
appellans ff. de ap. l. cona
li. vj. Aut fictus cotumax et
pt appellare ff. decendium
a die sne, qua sciuit sniam
latam vt in dictis iuribus
Quis aut dica vere cotumax
et quis fictus cotumax nbt
in Clemen. ff. de dolo et
cotumacia, et dicet ff. loco
suo Ex hoc pz, quo cotuma
cia pcurs in iudicio possit
nocere domino, de quo ecciam
hic determinat glosa ult

¶ Et vltra hoc, circa eandem
materiam, ita dicit ffran̄ per
conclusionem distinguendo cum
queritur, an dolus vel neglia
aut contumacia pcuris pre-
iudicet domino, aut enim lo-
quimur in hijs, que non includun-
tur sub mandato dato pcuri, et
tunc indistincte factum pcuris
non preiudicat domino, quod
etiam tenet hic glo. et Innocen.
c. de offi. dele. cum olim. sic
si pcur produceret instrumentum falsa
aut loquimur in hijs que inclu-
duntur sub mandato, et tunc
aut contra iudicium, aut in iudi-
cio. Si contra iudicium tunc dicit
quod dolus non preiudicat domino
ignoranti, secus scienti sic, et
non contradicenti. extra. de causa
pos. c. olim. In iudicio vero
distinguitur, quia aut aliquid
omittitur, vel fit, in quo do-
minus specifice habuit mandatum
tunc semper preiudicat, vt si do-
minus fuit citatus vel sibi a-
liquid fuit mandatum, et ipse
dedit procuratorem, tunc preiudicat
tacens eius, quia dominus hic
punitur ex delicto suo, sic
loquitur ff. de arbitris. l. non
distinguemus §. fi. ad hoc extra.
de pigno. significante. Aut in
illis, non habuit dominus speci-
ficum mandatum. Et tunc aut
dominus dedit specificum man-
datum pcuri, ut sic confiteretur
vel sic negaret etiam quod
et tunc indistincte tenet dominus extra.
de sen. exco. mulieres, de
restitu. spo. cum ad sedem. Vel
non specificum mandatum, et tunc
in hijs que agitur de pena
contumacie vel delicti, et tunc
non tenetur dominus nisi sciens

vt hic, fallit in hijs que sunt
modici preiudicij, quod hic de-
clarat ffran̄, secus in hijs, per quae
iudicatur, de interesse partis te-
netur dominus indistincte, vt si pcur
non appellauit vel propter contu-
maciam condempnatur in expensis
de hoc hic late, prosequitur
ffran̄ aliam materiam, et quia
ista tangunt glose. ¶ Glosa prima
declarando litteram addit ad
ipsam, de pena adulterij con-
tingit ingenio. Glosa secunda dicit
quod dum agit super crimine sed ci-
uiliter potest inueniendo pcurem et
hoc est crimine. ¶ Glosa tercia dicit
quod in principio cause, et in medio
ex causa, si dolose, non pe-
tit, datur induciae, pro aduoca-
to habendo, non tamen nocet sine quod
aduocatus abfuit, fallit in
fisco, et nota ibi secus quod semper
absenti causa reipublice et
reuso datur tempus ad querendum
aduocatum, hoc vult ista lex
et quia sequitur, et ibi medio tempore
quid vero dicit ffran̄, quod multum
lederet, non expectando aduo-
catum, et aduersarius, non multum
leditur in hoc expectando. In
fine dicit ffran̄, quod licet non
valeat sententia talis lata contra
fiscum, valet tamen pro fisco. ff.
de iure fisci. l. non intelligitur
§. diuus, sicud in minore liti-
gante sine tutore. C. de pena
l. non ergo comminus. ¶ Glosa quarta
ponit v. casus in quibus dene-
gatur restitucio quinque, et nota
ibi sententia vin vari, nam
et dominus nimis seuerus
in suum cogitur eum vendere
vt notatur xxv. di. §. nunc
aut ad finem, et ibi iste si
fuit virgo quod vir si timetur
inferri violencia puelle de

cuius mandato pro

cum matrimonio causa agit
ut dicunt iura ad hoc allegata
in glosa, et ibi sine contumelia
lia creatoris, quia vult xpm
dimittere, et ydola colere, ut
in dicto . § . qui autem et ibi also
facienda ante . c . quod regula
riter spoliatus debet ante omnia
restitui Infine Ex ista ergo
glosa colliguntur aliqui
casus in quibus denegatur
restitutio quos et alios plu
res ponit specula. de petito
to et possessorio . § . fi . versu . plt
Glo non usque quaque poterit
vir spoliata in matrimonio vel
eius causa Et in ea ibi minor
xxv annorum ita loquitur
c . ex parte in glosa allegatum
de hoc tamen dictum est supra hic
ff . de iudi . c . vlt . li . vjo Vbi
dicit quod maior xiiij ipse et
per curatorem potest agere, et defende
re causam spiritualem, minor xiiij
annorum ipse non agit sed per
curatorem datum auctoritate ordi
narii iudicis, de quo ibi latius
et ibi vide quod dicit vlt . § . de
testi . sup eo . ij . sup eo . vbi
dicitur sufficit testimonium ma
tris ad impediendum mat
rimonium contrahendum, non
tamen ad dissoluendum contractum
de hoc ibi clarius habet videri
et ibi non sufficit in rem iudica
tam quoniam potest retractari
quandocumque constiterit de errore
ipsius sine Infine plura alia
hic enumerat Jo . an . quod omnia in
ducta sunt favore matrimonii
Glosa ad separationem declarat
verba litere, dicendo ea esse in
fine dicta Glo prima recitat
tria variam opiniones anti
quorum, et in ea ibi vitans
vbi de hoc glosa notabiliter
Infine et quare distinguit ad
opiniones salvandas, de resti
sup litis, de restitu spo lia
tis, Glo ultima primo probat
contumaciam factum confessionem
et dolum procuratoris in se concedit
fines nocere domino, et dupli
tem tamen reddit Glo allegat in
contrarium 2o solvit, deinde fort
quoniam in qua allegat pro et
contra, et postea solvit Et
ibi subortis vbi confessio pro
curatoris preiudicat domino, et
ibi procuratoris dicit illa lex,
procuratoris etiam et dolum nocere
domino debere, nec possumus
dubitare, nec nos dubitamus
et ibi in exactione Ex parte
non paret preceptis de mili
tari amonitione sufferenda, do
minus eius punitur in quadru
plum, et ibi Si procurator ponit
casum de procuratore dato ad cer
tam speciem, sed aliam tractavit
non nocet domino Et ibi l .
j . § . si procurator sequitur vel
tutor meus dicenti non obtem
peravit ipse punitur non dominus
vel pupillus et ibi in secunda
Si procurator hominem quem e
mere mandavi sciebat liberum
si ego ignorabam, scientia illius
michi non nocet Et in ea
ibi Volunt hostiensis autem sic
solvebat procurator meus contrahen
do vel quasi, confitendo, iudicium
subeundo negligendo in hiis
que sibi sunt commissa et po
testatem habet michi preiudicat
Vt in primis quatuor delinquen
do vero vel quasi, dolum
vel contumaciam committendo
michi, non potest preiudicium
ignoranti vt in aliis, scienti
vero et ratificanti tacite vel
expresse, et tamen non purgo

quod per integrationem possum michi
preiudicat vel huic, et in primis
contractibus et hec ante litem contes-
tatam locum habent, post litem
non contestatam michi preiudicat
in et adversarius de dolo pro-
curatoris contra me conveniri pro-
curator tamen michi tenetur
et si solvendo non fuerit
michi actio restituitur ff. de
dolo l. et eleganter § si procul-
tor. Et in ea ibi ipse pater pu-
nitur de dolo suo non tamen
coerceatur pater propter hoc
sed sufficit stipulatio quam
ti ob rem non defensam et
hoc verum ubi ipse pater pre-
cavit vel dominus ipso ab-
sente. Si non cavit ipso a-
pud acta presente cogitur
per se defendere nec suffi-
cit stipulatio quantum ff. de
procura. l. filius § si ser. iudicatum
solvi et per sit et c.

Contumacia. Hoc est di-
cit sive modo
intelligit ut infra dicet. Cum
ut omnem modum comprehen-
dat, ita potest summari secun-
dum restitucionis etiam contra
contumacem lite non contesta-
tam non potest proferri sententia
Et sunt due partes prima
post ordinem processus super
restitucionem secunda ibi cum agitur
Et de eodem facto loquitur
ff. de verborum sig. § electo.

¶ Casus in tantum inter ar-
chiepiscopum Tyrensem ex una et
plebanum sancti Marci de
veneciis ex altera super iure
parochiali ipsius ecclesie questio
vertebatur. Causa super
hoc commissa fuit tribus episcopis
in quorum presentia archiepiscopus
Tyrensis petiit restitucionem

iuris parochialis in ecclesia sancti
Marci, quo se dicebat spo-
liatum, plebanus vero cum noto-
rium esset duos de predictis
episcopis esse suffraganeos
archiepiscopi Tyrensis et propter hoc
eidem sibi suspecti, nichil
ad obiecta respondens ad
sedem apostolicam appellavit.
Illi autem iudices cum plebanus
sepe monitus ut veniret pareret
in sua contumacia perduraret
receperunt testes a parte ar-
chiepiscopi productos mandantes
per nuncium plebano ut ad eos
accederet contra testes ob-
iecturus, quod cum facere noluisset
in ipsum sententiam excommunicationis protu-
lerunt, ad iudicantes posses-
sionem iuris parochialis archiepiscopo
Et eum restituentes in inte-
grum prohibuerunt ne aliquis
dictam possessionem perturba-
ret. Negocium istud delatum
fuit ad sedem apostolicam
super hoc scribit dominus papa
patriarche Ierosolimitano
et archiepiscopo Cesariensi dicens
quod cum lis coram prefatis iu-
dicibus non fuit contestata
et manifeste pateat litteras
ipsas impetratas fuisse per
veri suppressionem, quia noto-
rium erat duos iudicum eo-
rundem suffraganeos esse
archiepiscopi Tyrensis et idem plebanus
legitime appellavit et si etiam
appellatio eius legitima non
fuisset, iudices forte propter
contumaciam ipsius potuit
ipsum excommunicare, sed non debue-
runt super principali negocio lite
non contestata diffinitivam
sententiam proferre. Unde dominus
papa sententias eorum iudicum
cassavit, ymmo cassas et

writas inceravit, dans ar-
chiepo Tyron in mandatis
ut ecclie Otti chara resti
tuat univsa que occasion
pdicte sme psc ut p alios
occupavit et c. ¶ Sequitur
ad obiecta .i. apposita Sed
sup apposuit qd iudices pre-
de non potuit, quia duo
ex eis suffraganei actoris
un recusabat ipsorum
audiam, non tenebat ut
videbatur iudicibus, sz falsu
erat sm Innocen noluit
et bn, quia iuste appella
uerat, nec revocatu erat
gravamen alos sec. j. de ap.
cum cessante cotumacia
ut archiepus dicebat sz
no erat un sm Innocen
vel sicud videba iudicibus
receperunt, et male qr lite
non ctestata, eo ca, qr
recusati sm host i scptis
et publicatis ut sequitur
responas go ps publicacon
licet oppone in psonas tes
tiu de hoc j de testi ex
pte, excomo que no te-
nuit, quia lata fuit post
legitimam appllon sm Inno
possessionem melius dixisset
quasi possessionem ut patz
ex hiis que notat e. ti. de
so cpe cquestus in inte-
gru .i. plenarie et i toto
sm Goff, ctestata sma
causa qre non valuit pos-
sio, obtentas sa causa
qre non tenuit pcessus
sm host duas qui pthc
fuit recusati, et hoc tria
causa et e legitime iam ca
quare non valuit pcess

et p hoc pz qd plebus non
potuit cotumax reputari
super restitucionis et cotaois
et adiudicacionis possessionis
instructa cfecta sup sma
vel forte sup iure illius
ecclie, que archiepus p
potenciam vel alio mo
fuit ab illo plebus
¶ Noto hic pmo qd iudex
qui est subditus actoris pt
tamq suspectus recusari ut
hic recusatur suffraganeus
qui erat delectus in ca sui
archiepi ¶ 2o Noto qd ptes
deut ad iudices accede
non equo ubi mandavit
ut ad eosde accedent se-
cus est de inquisitore
qm ille accedit ad locu
j. de symo licet heli, et
in hoc patz dra int iudi-
cem et inquisitorem, de
qua dixi e. ti. de iudi exposi
bita ¶ 3o Noto hic qd le
surrepticie .i. que impe-
trate sunt p suppssionem
vitatis non tenent immo
dt host qd sunt nulle hic
tn no vi sz pocius fuit ant-
laude ope exceptionis e.
de resc sup litteris ubi ca
sm Ifran, qd qi sit ad li-
teras, opus est exceptione, et
lra ista non cdicat, qr
ppa hic non fundat se
sup isto, sz sup alios caus
in lra expss que ccludunt
pcessu istoru iudicu nul-
lum fuisse, viz quia hic
fuit lis ctestata coram
eis
¶ Item Noto hic qd obtinens
in causa pt pete cogi ad
usam ad reddenda sua in
pacta p bat hoc la in fine

qua archiepus instra pleba-
ni occasione sive occupave-
rat, quod singularis tollit
hic questionem. Nam si sententia va-
luisset pro archiepo probat tex-
tus, quod iuste occupasset ar-
chiepus instrumenta plebani,
quo respectu est notandum Vnde
et alias debitorem qui solutum
petit a creditore sibi reddi
instrumentum crediti, C. de condi-
cione ob causam l. l. dissolute. Et
est racio in casu nostro, quia
non interest eius qui succu-
buit instrumenta tenere, et ob-
tinentis interest, ne possit ei
alias lis moveri
¶ Effectus c. huius in hoc con-
sistit quod lite non contestata
non debet ferri sententia, nec tes-
tes recipi in causa restitu-
tionis. Ex hoc colligitur quod
in interdicto unde vi, in quo ali-
quis agit possessorio, ne-
cessaria est litis contestacio
¶ Tamen pro intellectu cla-
ꝯ riori ipsius lite Oppono in
eo, quod iste iudices citave-
rat istum plebanum ad curiam
qui tamen ab eis appellaverat
vi cum quod eo quod fuit contu-
max appellando, non debu-
it aplius citari, supra de dolo
et contu. c. ij. li. vjo ¶ Ad hoc
dico verum esse quod iudex
non tenetur citare appellatorem
a se, si in causa ulterius pro-
cedere voluit, nisi forsan
appellacionem remiserit de
hoc in c. ij de dolo et contu.
li. vjo Ex hoc dico quod ista
citacio non fuit facta iuris neces-
sitate, dum appellacio non
remisisset, sed facta fuit ex
superhabundanti
¶ Item quod ex predictis premie

glose Oppono quod appellacio
istius plebani, de quo hic non
valuerit racio, quia non
expressit causam legitimam
in ea, quod tamen requiritur, supra de
ap. ut debitus et c. ut cir-
ca, li. vjo, et cum littera quod
sunt appellat, quia non bene
iustificat ipsa ipsius appel-
lacionem in littera ¶ Dicunt quidam
quod ista appellacio fuit iusti-
ficata ex supervenienti gravamine,
quia facta appella-
cione processerunt, lite non
contestata, que solucio non proce-
dit, quia ex causa superve-
nienti vel eciam precedenti
non expressa in appellacione
non iustificatur appellacio ab
interlocutoria vel gravamine
ut in Clemen. appellanti
de ap. Ideo verius est dicere
quod iste expressit causam re-
cusacionis que non fuerunt
admisse, hoc cum oportet
ut dum quis appellat a gra-
vamine vel ab interlocutoria
debet exprimere causam ap-
pellacionis in appellacione
alias nulla est appellacio
supra de ap. c. j. li. vjo Et hoc
eciam inter alia sentit hic
glo prima, que hic communiter
solvitur duobus modis, in glo
ij. Et in ea ibi tu speciali
et c. Cum nouit ubi de hoc
in glo ult., et in ea ibi non
expressit, et Jo. an. quod licet
causa sit notoria, non tamen
relevatur appellans ab ex-
cepcione recusacionis propone-
nda, sed in hoc predicti noto-
rium iuris, quia non erit
necesse ipsum probari ¶ Insuper
de hoc in c. ij. vj. quoniam et c.

in glo iij ibi si contrarium sed
non fuit plebanus hic contumax
quod legitime appellavit ut dictum est

Et ijº glosa soluit istud
contrarium explicat, primo quod hoc
fuit secundum ius vetus, 2º quod
supplicat tamquam confessum
fuisse, sed non admissum ut
dixi in lectura litere, 3º quia
forte causa fuit notoria
¶ Alia solutio magistri plac.
Glo. in declarat litteram, et per
hoc soluit unum dubium
In fine ponit aliam lecturam
c. huius Et in ea in fine di
cebant cum quidam quod
archipresbyter petebat eta uma
prochialia ab isto plebano
et contra archipresbyterum opponebat
forte renunciatio, sed ideo contra
illam petijt se restitui in
integrum, que lectura secundum
Iffran. diminute videtur ¶ Super quo
tamen non est insistendum, quia secundum
eum, quomodocumque hic fuit ac
tum, non debuit procedi lite
non contestata ut c. ¶ Glo. suo metro
politano Notat unam cum
recusationem et addit in ior
dinos aliud in teste et ibi
recusationis delegati, possit
cum metropolitanum coram
suffraganeo, ipsius subdi
tum convenire secundum Guil. in
Spe. t. j. § j. superest, verum quod
si conqueror. H. Jo. an. ibi
in additionibus, tenet oppositum
quia eadem militat ratio
suspicionis utrobique, nec
obstat illud, quod actor sequi
debet forum rei, quia per illud
non tollitur beneficium recusa
tionis ipsi reo ut c. et ibi in
testem Idem not. in ij. q. v.
c. j. Ubi dicit quod maior causa
repellit iudicem quam testem
quia facilius possum habere
multos iudices quam unum
testem et ibi propter defectum
ut quia illi qui mittere est
constat de facto, et alteri non
qui posset testificari Glo
at ex hijs ¶ Glosa ista op
ponit verbo plurali, et sol
uit et in ea ibi supueniente
ti ¶ Idem Jo. et Vinc. sed
non est verum secundum Host. verum
dicit Jo. an. quod gravamen
superveniens, et etiam precedens
non iustificat appellationem
nisi illud, quod est expressum
in ea, de hoc dixi. ¶ In
Host. opponit litteram ex
hijs .a. quod littere erant surrep
ticie, et iudices suspecti
ut c. ¶ Glosa propter contuma
ciam Notat quod propter contuma
ciam potest excommunicari contuma
Vel adversarius in possessionem
mitti causa custodie. Glo.
ult. Notat quod si non tenet
principale, nec illud tenebit
quod ex eo sequitur, et ad
ducit ad hoc exempla

Tue fraternitatis

Summarium Si lite non contesta
ta, reus est contumax, sic si
potest mittitur actor in posses
sionem causa custodie, alias
reus excommunicabitur. Et hoc
dicit secundum Lecturam de presump. de
preben., et de spon. tue. Et
in prima constitutio decisa in
sa rusio distinguens ut secundum
membrum ibi quod si
¶ Casus in terminis Aliquis
citatus est ad causam et
beneficiis, et lite non contesta
ta, contumax fit. Quesitum
fuit qualiter contra eum
foret procedendum. Et dominus
papa respondendo distinguit

Quia si reus cotumax fue-
rit, lite no ɔtestata, si ta-
lis est ca, q actor possit
in possessionem rei petite in-
duci, ca rei suauade, inducē-
dus est in eandem. Si no
non sit talis causa, q pos-
sit mitti in possessionem, reus
debet excōicari. De lra pe-
titarum. Vel aliqd p modo
debiti. j. e. c. vlt ad finem.
¶ Ex lra huius c. et in col. i.
gitur, q contra reum con-
tumacem lite no ɔtestata
pt pcedi dupliciter, vna via
est, quia si est causa tal
q actor possit mitti in
possessionem rerum quas pe-
tit a reo debet mitti i pos-
sessionem illarum rerum, causa
custodie. i. debet sibi tradi pos-
sessio illarum rerum ad custo-
diendum, vsq reus venit. Alia
via est, quia pt excōicari
huiusmodi reus, si causa no fuerit
talis, in qua huiusmodi missio
fieri posset
¶ Circa hc ergo p intellectu
huius materie. Queo de exē-
plis, qn viz sit causa talis
q non possit fieri talis missio
et qn q sit. ¶ Ad hoc dico
q qn agitur actione reali
regulariter fit missio i pos-
sessionem illius rei ppter ɔtua-
ciam rei, an litis ɔtestacōem,
vt si agitur sup hereditate
villa, domo et similibus, sed
in fallit, qn agit de bnfi-
cio ecclesiastico in titulum, q
in tali non fit huiusmodi missio
in possessionem bnficij. j. de eo
qui mittit. c. vno. li. vi. et
racō, quia bnficium ecclesiasticum
non nisi p canonicam institucōem
pt possideri, ut dt regula p-
ma de re iur. li. vi. Item
si actor agit de retinenda
possessionem, non fit huiusmodi
missio, ex quo actor possidet.
Qu no agit actione psonali
vtrum in tali possit fieri huiusmodi
missio ptebit. j. e. c. qm a fi-
nem, de quo eciam hic post
glo. vlt. quosdam casus
¶ Quero sc̄o circa hoc vtrum
in actione tali in qua pos-
sit fieri missio in possessionem
possit iudex excōicare reum
ɔtumacem, omittendo ta-
lem missionem. Hostiensis ex hac
lra, dt, q si pt fieri missio
no debet pcedi ad excōicacōem
quod pbat lra ex ordine
q dt primo huiusmodi missionem
faciendam, alias si fieri no pt,
dt ɔtumacem ɔpellendum
p censura ecclesiastica, pbat hoc
sat, q excōio est odiosa
et idem tenet Specu. in
Spe. ti. de ɔtumacia § sequit
v. ceterum et b. dicunt aut
Sz in hoc tantum est hodie q
hoc est de honestate sed non
hostiensis, ita viz q honestum
sit vt iudex hoc attendat
et faciat missionem si fieri
pt. Sz hodie est in opcōne
iudicis, a qua pena velit
incipere contra ɔtumacem
tunc, de hoc textus clarus
j. e. c. qm ad finem, ymo con-
ɔtumacem sunt alia remedia
qm ista, de quibus eciam tangit
glosa penult. ¶ In hoc tn dt
Fran., dominum suum Cardi-
nalem padwanum ita sen-
sisse, q aut agit actione

q°

reali, et precedit opinio Hostiensis et Speculatoris dicit personali, et sic est in opere iudicis que distinctio satis est cum ut qui agit reali iudex primo incipiat a missione si fieri potest et hoc de isto, de aliis tangunt glose

¶ Un glosa tertia primo in duobus instruit iudice de tio remittit sed ponit v. auxilia contra illos qui non permittunt actorem in possessionem iuxta mandatum iudicis. Et in ea ibi. v. auxilia de hoc in Specu. de primo decreto. § iam de effectu et nota quod si missus, et ibi potest excommunicari ita tamen quod deserat dignitati et sup. de offi. dele c. ij. li. vj. Et etiam quod non excommunicetur universitas de sen. exco. Roma § fi. li. vj., dicebat etiam Hostiensis Jo. cuius fuit hec glosa a[d] b. nota quod vbi quis per annum stetit in excommunicatione perdit tamen xi. q. iij. rursus, sed hoc non credit Hostiensis, quia post annum audit supra preter in c. quoniam, et in de dolo et contumacia contingit, ubi de hoc dixi et ibi etiam de hoc xj. q. i. petimus et in fine X.

¶ Secundum tamen est super primo quod in missione corporalem non faciet iudex, nisi quis habet merum imperium ff. de iuris. om. iudi. l. iubere, immo tamen iudices mixtam possessionem, ut que sit rei custodie poterunt decernere, cum aliquanta cause cognitione ff. de damp. infec. l. iiij. § I tamen

de hoc remittit Hostiensis ad ea que notat in summa de e. ti. sub § item pone quod quo pone et § innuit videndum de hoc ibi plenius ¶ Glosa ultima exemplificat ad istum in fine. Idem si sit iudicio personalis, si reus non potest pati missionem, quia non habet mobilia, nec immobilia. Idem si reus abscondit rem ut pereat dolo suo. Sic Hostiensis et Vincen.

Accedens Summatur receptio testium facta coram non contestata lite non contestata in causa matrimoniali nulla est. Et sunt due partes primo ponit appellationis querelam et ibi mandamus cause commissionem

¶ Casus in textu. Quidam vir nobilis nomine W. habebat tamen monialem quamdam iniuste uxorem suam, quod ad petitionem uxoris commissa fuit Episcopo Eporten. et Archidiacono et cuidam magistro pro iudicio illi citaverunt predictum nobilem. Et ipse coram eis fecit proponi quod erant sibi etiam ratione suspecti, quoniam Episcopus erat proxima linea consanguinitatis coniunctus Comiti Britannie, qui erat eius adversarius manifestus, et qui uxorem suam, et terram publice detinebat Archidiaconus autem erat commensalis eiusdem Comitis Britanie. Magister vero petrus, erat oriundus de terra uxoris sue, nimis favens eidem, et insuper ambo constituti sub districtu ipsius Comitis, nec poterat ire ad eos

nisi per fratrem ipsius Comitis
Nam et ipsi iudices nunquam
ei voluerunt, nisi infra limi-
tes terminorum suorum, locum et terminum
assignare Et quia non ad-
mittebat huiusmodi excusaciones
ad sedem apostolicam appellat
Judices illi hoc non obstante
eciam lite non contestata recepe-
runt testes super consangui-
nitate inter dictum Nobi-
lem, et uxorem eius vnde dic-
tus Nobilis super hiis conques-
tus est domino pape Et do-
minus papa mandat quibusdam
iudicibus, quatenus super hiis verita-
tem inquirant, et si consti-
terit quod ante litem contesta-
tam Vel eciam post appella-
cionem ex causa premissa interposi-
tam, testes super consanguini-
tate matrimonii absque culpa con-
tumacie recepti fuissent
attestaciones illas decernant
irritas et inanes Et mu-
lierem illam compellant
ad virum suum redire, facta
autem restitucione in omnibus
plenariam causam super matrimonio
audiant, ipsam sine canonico
terminantes ¶ Casus Episcopus
iste erat primus iudex in cau-
sa que erat inter vicecomi-
tem et uxorem et frater hic
est locum ei quod dicitur
inimicus noster est, qui bona
nostra tollit secundum hostiensem, ma-
gister petrus iste erat tercius iudex
ipsius Comitis ei vicecomiti
aliter ipse quod sibi periculosum
erat, uxorem quam vole-
tem et consencientem Co-
mes Britanie detinebat
credere .i. quittere capitalibus
tunc ergo locum habet hic quod

odium est capitale simile in c.
de elect. bone .i. et .ii. decadit
quod iudices dictos recusaciones
non recipiebant, nec locum
tutum assignare volebat
et ex hiis causis vicecomes
appellavit, iudices tamen illi
in causa processerunt, supple-
cavit ergo sibi per iudicem et
eius supplicaciones statim exau-
divit dominus, quatenus prima racio mo-
tiva iam dicte fratrem ergo
Comitis non curat quo
adhuc, quia questio pendebat
erat inter dominam que
dimiserat, a vicecomite ac-
cusatus per causam matrimonium de con-
sanguinitate Vel alio impedimento
suo vicecomitis et sic non
habebat mulierem, quod conqueri
et est prima racio que in-
ducit ad indignacionem mulieris
placandam secundum hostiensem commo
duos Ra causa motiva, ad
vtramque tamen causam subau-
diendum est maxime, quod cum
racionabiliter est appellatum
potat potat, cum volebat
causam quittere, sed hoc dixit
vt placeret mulieri, et quia
iudex, semper debet habere equi-
tatem potius, vtrimque
scilicet a vicecomite et ab uxore
secundum Hostiensem, contumacie respiciat
hoc quod dixit ante litem
legitime contestatam, et
non illud, quod dixit de appel-
lacione, quia post legitimam
appellacionem non poterat esse
contumax durante appellacione
interposita .i. sine iudicio ec-
clesie secundum petrum etc,
¶ Noto primo hic quod appellatur con-
sanguinitatem, quia habet iudex
tamen alia petere ut recusari

Qui si est familiaris partis
vel de terra ipsius oriundus
hoc colligunt quidam ex
litera c. huius de quo hic s. cla-
rius dicetur
¶ Secundo Noto hic quod delegatus
potest assignare terminum partibus
extra locum commissionis ibi
nec sibi nisi per districtum
ipsius etc. et hoc colligit hic
Hostiensis, de hoc s. de exceptionibus
olim in glo. p. hodie hic inspi-
cimus non solum locum conven-
tionis prout s. est commissionis
ita quod iudex non potest citare
partes extra locum in quo
deputatus est, nisi partes con-
sentient s. de rescriptis statutum
§. cum vero et § si le. li. vi
¶ Item Noto hic quod litiga-
tibus debet assignari locus tutus
nec tenentur quis ire ad terram
inimicorum, etiam cum litteris
deducturis ut dicit littera ex posse
ibi et licet litteras etc. ¶ Ex hoc
infero secundum Hostiensem, quod non cen-
setur contumax non vadens
quamvis habeat litteras deductoris
ad terram inimicorum, quia non
tenetur ire per terram et sic fra-
gilis est cautio talium litterarum
¶ Item Noto hic quod processus
agitatus lite non contestata
vel post appellationem non valet
¶ Item noto, quod spoliatus ante
omnia restituitur Notat etiam
hic Innocentius ingsulta dimissionem
inducere restitutionem, in eo quod
dicit ingsulte dimisit, quod ex-
ponit Jo. an. i. sine iudicio
ecclie
¶ Sed pro intellectu clariori
huius c. et expeditione
glosarum Oppono primo

in eo quod iste Nobilis decli-
nando iudicem contra virum dicebat
quia erat oriundus de terra
adverse partis, videtur enim quod ista
exceptio, non valuit, quia
Innocentius, quod quis potest impetrare
iudicem quemcumque dummodo
non suspectum, etiam si impe-
trat in terra aduersa, de rescriptis sta-
tutum li. vi. ubi in Crucis natus
potest impetrare oriundum de
terra
¶ Item contra aliud ubi obicie-
bat favorem, videtur enim etiam
quod hic non valuit, cum propter
favorem, non possit iudex
recusari, quia ex hoc recusare
quilibet, cum quilibet teneatur
ex radice caritatis diligere proxi-
mum sicud de peni. di. i. omnis
qui ¶ Argumenta inquirimus
utrumque propter racionem predictam No-
bilem allectas possit iudex
tanquam suspectus recusari Ad
primum quo dictum est, quod iste iu-
dex sic recusatus erat oriundus
de terra mulieris s. de illa ter-
ra que erat de iurisdictione
mulieris, et sic erat ipsius sub-
ditus, propterea merito potuit re-
cusari, alias non sufficeret ad
recusationem natio de terra al-
terius, et hoc etiam sentit glo.
in iiii. ta que dicit et in ea ibi
non credo salvo eo, quod habetur
s. de rescriptis statutum § cum
aut li. vi. ¶ In fine dicebat
hic Hostiensis quod ista suspicio, quod
quis est natus de terra alterius
sola origine, nunquam posset
sufficere, ut si duo de una
terra essent in partibus remotis
tunc enim, quia consueverunt se
diligere ut fratres, merito essent
suspecti, quod hic non est absque

vin; nisi doleat de illa ni-
mia dilectione, et hoc de pri-
mo. ¶ Ad 2m dico, quod non
quelibet dilectio repellit
quem a iudicando sed solum
carnalis siue socialis et
que est nimia, quod est
notandum, alias cum excepto
talis non admittitur, nisi
opponatur cum hac adiectio-
ne nimia, et hoc probat la.
ibi nimis fauens eidem
facilior sed causa repellit
iudicem quam testem, nam
testem non repellunt inimi-
cicie, nisi sint maiore in quo
accusatores. ff. de accusa-
tum oportet. Et istam ma-
teriam etiam tangit glosa quin-
ta que dicit et in ea ibi ami-
cos dicit illa lex amicos
appellare debemus non leui
amicicia iunctos, sed nimia
et ibi legatum vel fideicom-
missum sed propter iunctos vel
capitales sit ut in lege in
glo. allegata
¶ In fine. Sed circa hoc occurrit
dubium in eo quod glosa dicit
de teste utrum sit sufficiens
causa remouendi testem, quod
testis est de terra eius pro quo
inducat. ¶ Solucio secundum fran.
quamuis si est de terra eius non
tamen quo ad iurisdiccionem, et
non est sufficiens causa recu-
sandi iudicem aut
est de iurisdiccione eius pro quo
inducitur, et adhuc idem vi-
detur quod non sit causa sufficiens
pro quod not. C. ij. c. de testi.
l. cos (?) propter etiam facit quod
notat Specu. de teste. § j.
v. sed inimicus vasallus vbi dicit
quod vasallus testificatur pro domino
per hoc facit glo. d. c. amicos. j.

in libro subesse. Sed ideo an
in dicto § j. in addicionibus
dicit considerandas qualitates
domini et vasalli, quod pla-
cet fran., quia potest esse aliquis
dominus, qui non presumit indu-
cere testem vel conari sibi
ut filius dicat, et talis di-
citur qui solet id facere, et
idem in subdito, et sic hic
posset admitti, et repelli
et in hoc incumbeat officium
iudicis secundum fran.
¶ Glo. prima ponit quod propter
consanguinitatem, repellitur
iudex, sic, et propter affinitatem
¶ Glo. penult. declarat causam
quo isti iudices hic pote-
rat recusari et quo non, et
in ea ibi non putarem suffi-
cere sed esse ista causa suffi-
ciens in compatriotis eorum eandem
prouinciam constitutis, puta
in scolaribus vel mercatoribus
et similibus qui se diligunt
tamquam fratres vel contra indigenas
contra alienigenas. ar.
ff. de hered. institu. l. nemo
dubitat quod sic, quia inter
indigenas et alienigenas
liuor inuidie regnare solet
ff. de institutis ad decorem
secundum host. et Guil. in Spe.
ti. de lega. § sup est vide
¶ Glo. vlt. posset recusari
per contra Ego eo cum quia
hic papa mandauit restitui
isti nobili vxorem ipsius
et terram, posset opponi quod
hec terra erat de iurisdiccione
laica iudicis, ergo non debuit
se papa intromittere. ff. qui
filij sint legit. causam. Glosa
soluit quod ista terra fuit do-
talis, in viro in dotem assig-
nata, et ergo racione accessoris

ad matrimonium, potuit ipsa de
tali littera iudicale vel potest dici
quod incidenter hoc fit, quia
non debet spoliatus audiri ni-
si facta plenaria restitutione
supra de ordi. cog. c. ij. et finali
secundum ffran. etc.

Quoniam decretal
ista que
famosa est in hoc titulo prima
divisione dividitur in duas. in
primo ponit regula de testibus
non recipiendis super principali
lite non contestata. ij ibi
in aliis ponit excepti dicat
cum lite non contestata reus est
contumax prima subdividitur
quia primo ponit regulam, secundo ca-
sus exceptos ibi nisi forte
quem secunda subdividitur in tres
prima ponit duos casus ex-
ceptos secunda alios duos, tertia
alios duos, secunda ibi porro
tertia ibi sunt et alii Item ead.
secunda ibi porro subdivi. prima
dicit quid iuris cum reus est
contumax, contra quem agitur
de matrimonio spirituali vel car-
nali tertia ibi si vero, dicit quid
iuris cum non sit contumax et
primo de spirituali secundo de car-
nali ibi si aut. Secunda est
principalis subdividitur in duas in
prima dicit quod iuris cum reus
est contumax lite non contes-
tata, contra quem agitur reali
secunda ibi Si aut quod iuris cum
agitur personali, prima adhuc
subdividitur, primo enim tractat
cum convenitur reus possidens
nomine proprio, secundo cum convenitur
possidens nomine alieno
secunda ibi cum si
Ex ista divisione patet
quod prolixitas et utilitas huius
decretalis, ipsam breviter summari

non fiunt vii sequitur. Ideo an ita
summatur, lite non contestata non
recipiuntur testes super principali si
reus est contumax, et agitur
reali, mittitur actor in possessio-
nem petite rei causa custo-
die, quam recuperat reus veniens
infra annum, si offert cautionem
de stando iuri et restituit
expensas, post annum non ve-
niens, non auditur nisi super
proprietate. Sed si convenitur
reali, qui nomine alieno pos-
sidet, nominabit dominum in iudi-
cio, et statuet sibi tempus infra
quem faciet dominum comparere
qui si infra tempus ipsum non
venit, iudex illum citabit
quo adhuc non veniente
iudex mittet actorem in
veram possessionem Si vero ac-
tio est personalis, mittetur actor
in possessionem primo mobilium
post immobilium vel excommunicabit
reus hoc regulare, quod fallit
in vi casibus, scilicet cum timetur
mors, vel absentia testium
cum agitur de matrimonio spiritua-
li vel carnali, in causa in-
quisitionis vel publicationis
Et in primis duobus casibus
recipiuntur testes, etiam non
cum contumaciam ita tamen quod
conveniatur. Vel ... sibi inane
infra annum alias attestationes non
valent Item in secundis duobus
casibus contra contumacem re-
cipi possunt, et etiam diffinitur
contra non contumacem non,
sed in spirituali coniugio contracto secundum
veteres antiquos canones in
contrahendo expectabit absentem
per vi menses, nisi iudex aliter
arbitretur In carnali vero ab-
sens expectabitur Et ut premisi

prolixitas, et utilitas doc-
talis causam brevius sumari
non permittit.
¶ Casus in textu signanter pt
per se, in quinto, non. Quia
dubitabatur frequenter utrum
lite non contestata testes re-
cipi valeat, ut patet per ea
que dicta sunt in precedenti.
Ideo statuit dominus papa
regulariter verum esse, quod li-
te non contestata, non est pro-
cedendum ad testium receptio-
nem, ab ista tamen generali-
tate excipiuntur quidam
casus in quibus lite non contes-
tata testes recipi possunt.
Ut si de morte testium ti-
meatur vel absencia diutur-
na, tunc cum si causa sit tunc
ne veritas occultetur, et co-
pia probacionis aliquibus ca-
sibus fortuitis subtrahatur
senes valitudinarij, et alij
testes de quibus ex aliqua
causa racionabili timetur,
recipiendi sunt lite non contes-
tata, sive reus convencta sit
contumax sive sit absens
absque malicia ut conveniri
non possit. Sed si actor non
convenerit adversarium, sed cum
ex quo potuit conveniri vel sal-
tem non denunciavit ille
receptionem huiusmodi testium, at-
testaciones ille non valeat
ne forte hoc procuret in frau-
dem ut processu temporis
huiusmodi defensiones hic non
possint. ¶ In. si. porro ad-
huc excipiuntur duo casus
a predicta regula in quibus testes
recipi possunt lite non con-
testata. Primus est si super
alicuius eleccione questio
moveatur. Secundus si super matrimo-
nio sive copula maritali
questio oriatur, in huiusmodi enim
casibus, ne propter longa mora

in spiritualibus et temporalibus, paciatur
ecclesia lesionem, et ne viro vel
mulieri fornicacionis occasio
prebeatur, si contumax fuerit
ille contra quem accio
fuerit proponenda, testes lite super
non contestata, sunt admitten-
di, et si liquet de causa ad
sentenciam diffinitivam est proceden-
dum. ¶ In. si. Ubi non aliter
dicitur quod si ille contra quem
proceditur sit absens et non
per contumaciam, et agatur de
spirituali coniugio inter prelatum
et ecclesiam iam contracto, illud
observetur, quod super expec-
tacione talium est in sacris
canonibus constitutum. Sed
si agatur de spirituali coniugio
contrahendo, electus per spaci-
um vi mensium expectetur
nisi superior plus vel minus vide-
rit expectandum, pensatis
circumstancijs. Ubi non de carnali
coniugio sit agendum, tam-
diu aliter coniugium expectetur
donec de ipsius obitu veri-
similiter presumatur, propter racionem
in litera descriptam. ¶ In. s.
Sunt et alij adhuc exci-
piuntur duo casus in quibus
testes recipiuntur lite non
contestata, puta cum prelatus
ex officio suo procedit circa
excessum inquisitionem. Item
cum testes ad perpetuam rei
memoriam publicantur. ¶ In. s.
In alijs non ubi est sa-
lus dicit quod in alijs casibus
a predictis vi, hoc modo est
procedendum, videndum est
utrum agatur accione reali
an personali. Si reali et
reus ~~[illegible]~~ contumax
fuit mittendus est actor
in possessionem rei petite ut

reus tedio affectus veniat
rursus Et si i. anni venit
prestita cautione iudicio sisti
et satisdatione accepta de
restituendis expensis posses-
sionem suam recuperabit Si vero
cautionem huiusmodi offerre negle-
xerit infra annum post annum
actor verus erit possessor
servata defensione litem
super proprietate absenti ¶ Jn
ff. Mihi si, dicitur quod qui quis
convenit super rebus inmobi-
libus quas possidet nomine
alieno, dum ille statim nomina-
re dominum in iudicio Et iu-
dex debet ei tempus assigna-
re, ut hoc denunciet domino
quatenus ipse coram eo veniat
vel ydoneum responsalem mit-
tat, ut actori respondeat
Si vero dominus ad prefixum
tempus non venit, iudex
vocabit dominum trinis edictis
Et si nec sic venit iudex
summatim examinabit nego-
tium, et in possessionem rerum
petitarum actorem mittet. In ff.
ut supra dicit quod si aliquis conveni-
atur actione personali, et
contumax fuerit Vel mit-
tendus est actor in possessio-
nem mobilium bonorum ip-
sius Vel inmobilium, si forte
mobilia, non habuit pro modo
debiti in libello declarati
Vel ipse contumax excoiceretur
ita scilicet quod iudex a principio
alta pena sit contentus qua
magis viderit expedire
ad alteram nichilominus pro
cessurus, si hoc meruerit
protervitas contumacis Et si i.
anni Vel etc post annum

venit audietur, secundum quod audit
ille qui convenitur actione re-
ali iuxta modum predictum
¶ Sequitur lra a multis erat
circa super hoc opiniones diu-
se de quibus d. c. c. in glo
hic patet, testes actoris
declarandum quo ius que continet
C. de legi. l. ult., et dubia
declarare pertinet ad papam
i. qui filii sint legit., per
venerabilem, nisi forte incipit
excipe a regula similiter
etiam si agatur de crimine
secundum Innocentium et Hostiensis fortuitus
qui tot sunt quot dici non
possunt, C. de usuris l. si
valitudinarii, a. in fine sic
dicti, quia in eis infirmi-
tas valet contra naturam
secundum Goffredum dicitur a valeo
pro grave, valeo tamen secundum Hug.
sit etiam pure vel infinali
et sic possit dici proprie et non
pro grave racionabili cogente
di possunt sicut bellum
vel tempestate, absque sup-
ceps Sed si actor d. puniit
actori, hic puniet reo, de-
nunciavit ei qui absens fue-
rat aliud quam dictum est in
regula, copula continuanda vel
conterta si is qui abest contumax
est, et sic variat a sequenti
ff. Si aut. contra in primo ca-
tum de electione agitur, probatur
in hoc casu maxime proprie
capitur, quia idem si alius
d. c. ex parte secundum Innocentium contumax
contra non contumacem in
huius non procedit secundum Innocentium
sive excusaplicat modos
contumacie, sive quia contumo-
dus contumacie sive quod cuius modus
testes annis non tamen senes

et valitudinarij et in hoc dicit
a procbus procedendum quod non
fit vero in proximo casu nisi
demum lite contestata Si non
hic ondit quod iuris tamen reus
non est contumax dum a-
gitur de matrimonio spirituali
vel carnali Nam si forsan
hic loquitur de contumace non
confirmato Si aut sic conti-
nuat vero vidimus quod agitur
de spirituali matrimonio contracto
vel contrahendo nunc subiun-
git quod de carnali coniugio
contracto aliter hic dicatur
quod hic non est distinguendum inter
virum et uxorem volunt
ut quia iuit ad nundinas
vel ad studium aut visitatum
amicum vel iuit ultra ma-
re exceptionis forte contra
personas testium forsan contra
dicta posset opponi tamen
cum dicitur porro dicit quod
timor fornicationis est cau-
sa huius specialitatis et ita
urget ille timor tamen reus
non est contumax sicud
qui est contumax quod vide
idem ius Sed ricendo quod
non solum ille timor sed etiam
culpa rei contumacis ista cum
duo sunt iuncta hanc speciali-
tatem inducunt de qua in
§ porro sine causa per hoc
multa iura solvuntur in
quibus quis sine culpa pu-
nitur in aliis Super dicit
regulariter lite non contesta
testes non posse recipi etiam
contra contumacem subiun-
git hic quod tunc sit faciendum
stante huiusmodi regula casibus
et modis agendi reali ut cum
petit equum vel fundum de

Contendit

porro hic ponit alios casus circa
receptionem et primo quod quamvis
tamen reus est contumax quoniam agitur
de matrimonio spirituali vel carnali

personali tamen agit contra contrahentes
ex mutuo comodato et consi-
milibus Si tali sicut conveni-
quis et contumax est et
convenit nomine proprio qui reus
contumax exopensas ante
missionem vel evocationem
factas idem vero si post
in occasionem contumacie de
depositura audita recipit
vel saltem prescriptionem inter-
rumpit annalem posses-
sor et bone fidei ff de
aquirenda possessione iuste de-
fensione vel impugnatione fit
cum de possessore petitor
fit vero vii di quo iure defend
et tunc vendicans sum post
reservata et tunc sum vincens
non appellet expensas
restitue quia satis est quod
possessionem amisit et factus
est de possessore petitor
possidet ut dicat debet
vel potest si volunt semper coc
spatio eius dum nominati
contipiat vel per exceptionem
citat vel ut in glosa que
aliter exponit indultum
a iudice tamquam lite contesta
ta hoc vult dicere quod sicut
per litis contestationem interrupi-
tur prescriptio sic per hanc citationem
sive primo possessor et dud
possessionis edictum ff unde vel
pro omnibus ff de iudi nonnumquam
volunt sed contumacie pos-
sessionem veram non solum
custodiam sed Jo an tarda-
bit nimis nam aliquantu-
lum exportabit ut dicat
hostiensis et hostiensis Si autem
expedito quod fiat regulariter
quod agitur reali subiunit
tit quod iuris quando agit

Cum Hugwicius vale vero defectum est
quod olim solebat dici mortuis pro
facta sepultura ab amicis et signi-
ficabat quod amplius non debiant eos
videre et quod vale erat doloris et
increatissima ultimi ut valeas pondus
pro peire vel infra circa etc

personali mobilium quorum
appellatione sese movencia
comprehendit ff. de verbo. sig.
movencium per modo. l. per me-
sura secundum legem qui invat
in glosa allegata Et dicit ibi
doctor, quod plus valet debi-
tor quod sit debitum, et dicit
sic Hugo. c. maxime, quod
qui reos sequitur expensas
puta equus vel bos et
ecclesiastica puta excommunicatio
suspensio vel interdictum
de verbo. sig. quenti etc.
¶ In expediendo materiam
huius c. hic servabo ordinem
quia primo aggrediar prima
partem primus cum glosa se-
cunda, que incipit ibi In
aliis non casibus nam ut di-
xi in divisione c. hoc habet
duas partes principales
¶ Quantum ergo ad primum No-
to primo ex principio lre, quod ad
ea que sequuntur coniungunt iuris
consultus debet providere, ita cum
fecit hic papa quod colligitur
ibi quem sequitur in dubium
revocari etc. Unde inira ad ea
que sequuntur coniungunt adap-
tatur ff. de legi. l. nam ad ea
¶ Secundo Noto hic regulam que
dicit, quod lite non contestata non
proceditur ad testium receptionem
subaudi in principali, nec ad
sententiam, Et quod dicit regulariter
verum esse bene valet. l. quod
et ut in pluribus verum est non
aut in omnibus locum habet unde
illud, quod in omnibus locum
habet proprie non est regula sed
que principium vel proporcio fir-
ma secundum ffran., de hoc etiam
nota. l. i. de re iudi. super rub-
tam li. vi.o Tertio contra hic No-
to quod omnis regulariter lite

non contestata testes recipi
non debeant, hoc tamen fallit
in certis casibus, de quibus hic in
lra determinat clare, et glo-
sa prima enumerando eos ad-
dit multos alios
¶ Item Noto hic quod iudex
et iura habent intendere
ut veritas non occultetur
et probatio non depereat
propter quod hic papa statuit
quod in duobus possunt testes
recipi lite non contestata
ne propter ipsorum decessum vel
absenciam veritas occultetur
ut senes et valitudinarii
etc. presumitur cum senem ci-
tius moriturum immo etiam cito
moritur
¶ Item Noto quod quantum ad
hos duos casus scilicet quo timetur
de morte vel de absencia
testium, comparantur vel parati
sunt, reum esse contumacem
vel non venire Et hic in
lra, quod tamen verum est, quantum
ad hanc receptionem non quantum
ad alias penas, de quibus
in. §. in aliis, quia ibi tamen
contumax punitur Et quod
dicit de reo absente hic, ibi
sive contumax sit sive ab-
sens intelligendum ita quod non
inveniat secundum ffran. alibi
aut sufficit, quod sit absens a
loco iudicii ut teneat cita-
tio ad domum de quo citet-
ur de eo qui mitti in pos-
sessionem. §. porro Noto pru-
dendum esse ne etiam propter
absenciam prelati in spirituali-
bus et temporalibus lesionem patiatur
Et ne viro aut uxori for-
nicationis occasio prebeatur
et ea propter, dum agitur
super electione prelati vel co-
pula maritali, testes possunt
recipi lite non contestata propter

cotumacia altius con[tra] que
actio dirigitur vel fertur
sua diffinitiua, vt dicit
sp[eculum], et hoc vt hijs que dicta
sunt pendeatur

¶ 2o Noto ex eadem l[ittera]
textu singularem explica-
tem tres modos contumacie
ibi i[n] huiusmodi casibus, si contrario
apparuit etc. Ex quo textu
pt argui, q[uod] cui quod impe-
dit, ne ad eam possit cita-
to peruenire, non est opus ut
amplius citetur, quod tenet glo-
sa de const[itutionibus] pbeny si capitulo
li. vj^o. Ex s[equitur] ter[tio] Si vero
Noto s[ecundu]m host[iensem] hic expresse
q[uod] an confirmatorum electos
p[er] mutuum consensum contrahit
spirituale coniugium, vt cum l[ittera]
Si uero aliter absens etc.
maxime confirmata et ita
innuit q[uod] an confirmatorum
fuit contractum huiusmodi nec coniu-
gium spirituale, et e[st] hic singula-
ris nondum, remittit host[iensis]
ad nota de translacione m[ai]or[is]
corporalia

¶ 2b Noto ex eadem parte, l[egem]
de vi mensibus, vt cum q[uod] du[m]
agitur de spirituali matrimonio
contrahendo et reus est absens
p[er] contumacia s[ecundu]m Innoc[entium], de-
expectari p[er] vi menses, de quo
tamen hodie habemus nouum iuro
de elect. c. j. et c. q[uod] sit
li vj^o. Ubi dicitur Eligentes
quam cito commode possint
electionem electo presentent
et electus j mensem consen-
tiat, alias priuatus est iure
quesito, nisi conditio persone
ipsum excuset, post consensum
confirmatorem petat j iij me-
ses

¶ 3o Noto ex eodem s[equitur] dilacio
esse arbitrariam iudicis arbi-
trio ibi nisi pensatis etc.

¶ Ex s[equitur] si aut de carnali
Noto illud q[uod] nomine quod
punitur sine culpa, non tamen
sine causa, sicud coniuges non
inuicem cogunt continere, sine
culpa, non tamen sine causa
vt patet ex ratione in eadem
lra descripta, de quo est eciam
de constitucionibus quoniam consuetudo
Et ex ista l[ittera], incipiendo
ibi porro usque hic Sunt
et alij Colligitur ista dis-
tinctio s[ecundu]m host[iensem] Cum si agi-
tur de matrimonio contrahendo vel
dirimendo et alter coniugum
est absens p[er] contumaciam
proceditur in causa lite non
contestata, et diffinitiua fer-
tur vt in s[equitur] porro Si uero non
est contumax, et agit de
matrimonio contrahendo, quod
iuris habetur j de sponsa
de illis Si ~~ut~~ de iam contracto
et absens est in culpa proce-
di pt ut hic in versi. quia
cum sine culpa absens conjuge
fidem est si maliciose se absen-
tat vel ei posset aliquid
imputari vel aliquo modo
citari possit, ex tamen citato
et non veniente vt hic in
s[equitur] aut ecia supra Si uero nul-
lo modo citari possit, nec
ei aliquid imputari, nullo
modo procedere contra ipsum, nec
potest mulier contrahere quamuis
periculum fornicacionis immineat
donec verisimiliter presumatur
de obitu vt hic in isto s[equitur]
Si aut uir iste s[equitur] Sicud
duo proxime preceden[tes] loquuntur
q[ua]n[do] quis est absens non tamen
p[er] contumaciam s[ecundu]m Innoc[entium]

H Quod suffragium utile
esse ut citetur dici-
mus locis p[er] Cle[mentinam]
de elect. c. [...]

¶ Tho s. Omnt et aly. Noto
hoc q lite non gtestata pt
fi' inquisicio gcessum Cir
cca publicacio testiu hoc
tn q dt lra de inquisicon
intelligendu est de illa iqui
sicon, que fit ex officio iudi
cis, in qua nõ attenditur
psona q psequtr, in tali cau
no fit litis gtestacio Secq
in illa que fit ad instanciã
altri', ut si p modu querele
impetret inquisicio, in q a
cm fiut opposicões, et litis
gtestao, de hoc remittit host
i de purga can, cu dilca
h' dicto vo, et dixi o de
iudi c exhibita
¶ Ex hijs qo colligit una
dra inquisico ab alijs iu
dicijs de alijs dixi remittit
lo, an ad ea que nomint nõt
i de acusaco qualit et qn
i super libo oculto, de hi
q dt de publicacoe testiu
quo hoc sit intelligedu, pa
tebit de infra eodo, et tn
sit dictum, qntu ad nobilia
istius lre, usq ad ha ptem
ibi Omnt et aly zc
¶ Sed p claiori intellectu
istorum que dicta sunt et
cas lre c. quu ca qt eo
dt in pnº, c. testes recipi
posse lite non gtestata qn
time de morte testiu vel
de rpori absen diutna Et
exemplicat de senib et
valitudinaijs
¶ Quero de duob, pmo q
dica absencia diutna 2o
qui dicat in hic casu senes
tum multiplicat, dicat qd
senes, aliqn septuagenaius
C. qui etate l. una. Aliqn
cetenaij C. de sacrosanc. ecle
l. mi' diuu. Aliqn sexage
naij Ad pmu dico q ab
sencia diutna dicat hic ad
arbitrium iudicis, ita q iu
dex hoc het arbitrari ar
g. de offi dele de causis
in dicebat pmo q haut
absencia estimabit iudex
vaie scdm qualitem negoto
rum tm si debitum de
quo agi sperat, sit in longu
diem, vel sub gdicoe que
multu pt differri, non re
putabit absencia cas si
diu abfuturu esset, tum
credibile sit, q possit redi
re, anqua dies vel gdicio
existat, et ideo non recipie
testis, si expectabit in hic
casu, dicit tn host, q et
in hoc casu equm esset
testem recipi ppt mortis pe
ricula, que plura in pegri
nacoe iminent qm in
domo, et equu est semp
pbacoib subvenire ut
in l. ea. ¶ Ad scdm quod quit
qui dicatur senes in hoc
casu, quia senes dicitur
multiplicat ut pmissum est
dt pmo q, q qntum ad
testiom ferendum, qui dicat
senes in hoc casu eas reli
quitur arbitio iudicis, na
quandoq aliquis est senior in l
annis q alius in lx, et satis
pbabilit pt timeri de eius
morte, qui transiuit l. anno
no scdm natam causas infirm
quia iunior pos hom haut
meta attingit et hic de isto
Sz ca hic possi aliquis dice q
senes non plus deant sit
recipi qm iuuenes, pt cui
cuenic, q mors ita timet
euenire i iuuenib sicud i senib
forte ppt bellum instans,

Solutio istum casum satis ex-
presse in littera in eo quod dicit
quod ex aliqua causa bona licet tre-
more, sed de senibus singulariter
dixit, quia aut ex solo de-
fectu nature presumuntur fa-
cile morituri senes etc.

Quero 2o utrum huiusmodi
testium receptio possit fieri die-
bus feriatis. Operacio in operacio
de feriis c. ij. dicit quod sic etc.
Sed eciam ipse iudex faciet
interrogatoria testium loco ab-
sentis, quia supplet de facto
pro absente etc. dicit Vincentius quod
per hanc receptionem testium non
interrumpitur prescriptio, quod
putat verum Ffranciscus, quia tamen
stat ad hunc effectum, ne pereat
probacio, non operatur alium effec-
tum. Sed quid si aliquis
opponit exceptiones dilatori-
as ita quod non potest sic contesta-
ri, an testes possint recipi in
forma predicta. Solutio puto
dummodo immineant cause de
quibus in littera videlicet timor de
morte vel de absentia secundum
Innocencium.

Item contra hic quod dicit in c.
porro quod dum agitur contra
prelatum, possunt testes reci-
pi, lite non contestata, posset
opponi, quia qui aliquis contra
prelatum et agit ad eius remo-
tionem, debet contestari licet in c.
[illegible] decernimus et xi. q. iij. nun-
quam. Solutio interdum agi-
tur contra prelatum, quia dicit
non est licite [illegible] et sic agitur
de crimine spirituali an tene-
atur, et tunc dato eciam quod
sit confirmatus, sicut est contra [illegible]
procedit lite non contestata
ut hic, immo eciam contra non
confirmatum, quia in spiritualibus
sic agendis, non est necessaria
litis contestatio ut in Clemen-
dispendiosam de iudiciis. Aliquando
vero agitur non de crimine
spirituali, quia non negatur,
sed si petit removeri prelatum
propter crimen, et tunc et si [illegible]
est cum maxime debet licet contes-
tari ut in de iure et patet
intellectus litere. dicit Hostiensis
quod bona eciam quoque ex causa
propter crimen notorium deponit
et degradat episcopus quando ecclesie
non esset subiaceret legibus,
vero non putat ipse Hostiensis aliis
licet, sed proceditur ut xi. q. iij.
rursus et c. quicumque. Ex hoc
infert Ffranciscus, quod glosa super
verbo alicuius certa non sit bene
posita, que exponit textum
de non confirmato, et qui non
consensit, quia littera loquitur in-
tantum eciam in confirmato ut
dictum est. Sed quid si huiusmodi
prelatus contra quem agatur
super crimine fuit absens per
unum annum et stetit excommunicatus
vide quod habetur in c. de dolo
vitatis etc. Item contra c. si
aut de carnali ubi dicitur
quod dum agitur de coniugio
carnali videlicet contracto, si alter
coniugum est absens, debet
expectari donec tempus ob
istum verisimiliter presumatur, ecce
non obstante eo quod de
lapsu carnis posset opponi
posset aliquis dicere quod hic
possit stare, cum hic dicitur
in c. porro propter periculum for-
nicationis vitandum, qui agit
super copula maritali contracta
vel contrahenda proceditur lite
non ~~non confirmata~~ contestata
et hic dicitur quod sed expectari
absens quamvis immineat peri-
culum fornicationis [illegible] quod hic
sit contrarietas in textu, quia in
c. porro in causa matrimoniali
procedit lite non contestata non

Solutio non est contrarietas

solum propter vitandam fornicationem
sed etiam propter contumaciam
illius, contra quem actio dirigitur
et sic soluitur timor de for-
nicatione non est ibi ratio
sed timor talis, et contuma-
cia, hic autem loquitur, quando is
contra quem actio dirigitur
super coniugio contracto est ab-
sens sine culpa, et non co-
ntumax, et in hoc casu ex-
pectatur, hodie tamen dum a-
gitur de fede (?) matrimonii, etiam
licet pars non sit contumax
potest procedi lite non contestata
per Clemen. de iudi. conpen-
diosam, et ibi de hoc etc.

Item et ultimo circa ultimum
versum istius partis, in eo quod
dicit publicationem testium fieri
posse lite non contestata ibi
Dummodo et alia ad finem posset
aliquis dubitare quomodo hoc
sit intelligendum, cum testes re-
cipi non possint ante litis contes-
tationem .e.c. c. in principio, quo-
modo potuit publicari

Solucio hic in litera ista loquitur
de redactione testium in publi-
cam formam ad eternam rei
memoriam, .ff. de testibus sig-
nificat, et sit hoc modo, quod
idem testes qui alias producti
fuerunt in causa, dicunt qualiter
interfuerunt contractui, et post iudex
decernit ipsorum dicta perpetuo
valere, .ff. de testi. albericus
et hoc fit favore rei, de hoc
etiam tangit glosa ultima
huius partis super verbo publica-
ri etc. Infine et ut dixit
glosa illa pars loquitur in ac-
tore sic in reo. Item quia
hic testes recipiuntur partibus
his contra quos recipiuntur Et
ab initio citatis ibi non recipi
possunt etiam, si non fuerint

absentes citati etc. de hoc
hic latius per Io. an.

Sequuntur alie glose huius
prime partis Glosa prima
ponit xx casus computatis tex-
tualibus in quibus fallit re-
gula Et per formali intro-
ductione ipsius, posset oppo-
ni contra literam, ubi enim quod
ipsa hic non tradidit doc-
trinam sufficientem, excipiendo
a regula solummodo in casu
tu et alii excipiantur de quibus
hic in glosa. Solucio ipsa
non negat quin possent et
alii reperiri in illis, tamen subest
eadem racio, que in istis in
sua expressis Dummodo ergo alii
casus excepti ab ista re-
gula, Una cum istis glosa
enumerat quod per sequentem ut in
ea Et in ea ibi usuras Et
idem si usurarius in testato
usuras reddi iussit, nam
tunc recipiunt testes lite non
contestata de hoc .ff. de iure
iurandi ad instrumentum, et idem di-
cunt quidam ubicumque quis
induit aliquod titulo illicitum
puta non repetere rem raptam
et est sine testamento heres, primo
Et ibi .ff. adhec ista lex et
sequens ponunt, quod minor
potest restitui in integrum iudicis
officio sine litis contestatione
loquuntur tamen leges iste quando
minor petit se restitui Et
ab hereditate abstineat

Pro cuius intellectu adver-
tendum est, quod quando minor restitutio
fit tunc quando minor adiuit he-
reditatem sibi relictam, et quia
invenit quod plura sunt debita
soluenda de illa hereditate quam
sit ipsa hereditas, et ideo vult
abstinere, et ideo vult absti-
nere ab illa hereditate Et non
convenitur onerare debitorum

Et ibi quia ea ubi dicitur quod heres qui
male vincendo res eius dissipat
potest removeri ab administratione antequam
sint quieti

in hoc ergo casu vocandi sunt
creditores, quorum interest esse
presentes, cum minor se abstinet
Et videant bona hereditaria
mobilia et immobilia ubi
debeant custodiri In hoc ergo
casu procedit lite non contesta-
ta vel ideo quia minor non pe-
tit se restitui contra aliquem
sed contra factum suum Et ei li-
ceat absque periculo abstinere
ab hereditate quam adivit per
hoc patet intellectus istius glo-
se in hoc casu ad intellectum
huius vide, quod notatur l. de
offi. iudi. in glo. ij Et ibi
incidenter secundum. Immo illud
dicitur peti incidenter quod
petitur lite pendente vel
quod petitur non propter se vel
advocatum peto, non propter
se sed propter eam Idem ubi
quod propter se petitur, sed racione
rei per modum hereditate vel litis
proponende, et ex sua petitio-
ne nil consequitur, nec alicuius
iuris in re quaeritur et idem
ubicumque interponenda est su-
maria cognitio secundum eum, et
ibi interposita ponit causam
que agravamine appellatum
est Vel idem dicatur, que
adiffinitiva alias contumacie
C. de tempo app. l. si is, illud
ubi in causa appellationis non
fit litis contestatio, ex quo
prius est facta, et hoc verum
nisi super alijs articulis, et ibi
l. ij. dicit illa lex legata-
torio satisdate, de restitue-
do, quod per falcidiam teneri
poterat, cogitur heres lega-
tum solvere si non satisdat
et est pro parte contumacie fiet
compensatio Et ibi finium re-
gundorum Advertendum est quod
iudicium finium regundorum
respicit distinctionem finium
inter eos, qui agros confines
habent vel predia, et hoc locum
in rusticis predijs tantum, non in
urbanis, quia urbana pre-
dia sibi non sunt confinia sed
vicina, quia parietibus dis-
tingwi consueverunt, sed rusti-
ca dicuntur, que adeo sunt
proxima vel nullus paries
medius ponatur, vult ergo
glo., quod in huiusmodi iudicio fi-
nium regundorum procedit
lite non contestata, alle. C.
fini. regun. l. iij. dicitur pro te
contumacie facit iudex meti-
ri agrum Et ibi si cum aut
contumacie herede et rogato
lex primo fidei commissario
qui debet restitui secundo, iu-
dex pronunciat vel declarat
utiles actiones competere sub
stituto Est autem trebel-
lianica illa quarta, que de-
betur heredi rogato ut alteri
hereditatem restituat de gratia
l. de testa. raymundus et ibi
dixi, et ibi medium loquitur
in casu, cum mulier in quo-
nibus confessa de crimine petit
accusatorem in officio pub-
lico constitutum putari concordat
quod notatur ij. q. viij. c. ij. et ibi
quidam ubi habetur quod si ali-
quis contra aliud scripsit li-
bellum famosum, et nescitur
quis ille sit qui eum compo-
suit, ibi proceditur contra
non comparentem secundum modum
ibi expressum, et ibi diffa-
mari diffamando statum ali-
cuius eo instante cogitur
agere, non tamen ibi expresse dica-
tur eam ferri eo absente et
ita non est directe casus ibi
ad propositum, et ibi cum olim
ubi de hoc et habet glosam

habes iii. q. vo summa Innoc.
li. vi. Alii casus habentur · ff. de
offi. ordi. quimus de homi. p.
quam li. vi. Idem sm host.
qui recipiuntur testes i rota
tis ad cautelam. O de elec
tione § si licet Sunt et alii
casus in quibus pt procedi lite
non contestata, quos hic e-
numat Jo. an. et alii ponunt
in Clemen. de iudi. dispen-
diosam Speculum eciam in spe
ti de teste § ii enumat xxv
xxvi casus istos de quibus in
glo. computatis ¶ Glosa sed
declarat quod sit regula de
qua in lra intelligenda, et eciam
ibi super emergenti et eciam
super exceptionibus, de hoc
notatur O de offi. dele. pru-
dencia § vi. ta. Glosa tria
dat racionem ad lram quare
dicat similiter et de causa
criminali remittit, et in ea ibi
requirunt Idem Goff. Inno.
et host. non enim in ciuibus
est uniuersale in esse sicut
in ciuilibus sm ab. vn ibi re-
quiruntur probaciones luce cla
riores dicto c. epiphanius
Et est racio sm Inno. quia
testes recipi non debent nisi
precedat accusacio, que habet
fieri per peticionem et de pnte in
q. viii. c. ii. Vincentius dicebat
affirmatiue, quod in criminali pos
sint recipi testes de quorum
morte timetur, quia iam
tenetur actor ad talionem
sed gl. c. viii. pg in subscripcionem
ff. de accusacio licet et cetera Glo
subtrahat fortificat lram
racionem assignando ¶ Glo
timetur eciam declarat lram

et textualiter est Hic et alie
multe sequentes ¶ Glo infra
annum notat Almaricum pre
sumpcionem, ostendit que qualis
sit iste annus de quo i lra
Et in ea ibi utilis a biennio
tempus utile dicitur illud
quod hic currit diebus feriatis
diebus absencie, et diebus
quibus non est agenda copia
sed continuus p contrarium quod
currit diebus feriatis et non
in presencia siue absencia, sit
copia iudicis Vel non, de
hoc notatur in Cle. vnica
de in integrum restitu.
Glo in fraudem dat racionem
ad lram, et not. presumpcionem
iuris et de iure Glo ad
repellendum declarat lram
dans modum probandi testes
et dicta eorum ad casum c-
huius Glosa porro aliquem
electi exercet ad lram Et
Innoc. idem in electo con-
firmato et consecrato si agatur
contra eum de sede quingue
spualiis, vt si dicat eum quod
longo tempore possidet Episcopatum
a primo fuisse intrusum per
potenciam vel symoniace
Et dixi O in vna oppositione
¶ Glo electione exempli
ficat ad lram, et alia pos
posset recitari p questionem
Quid si questio moueatur
super quonne electione alicuius
electi simul, nunquid potuit pre-
di, lite non contestata con-
tra contumacem Et in ea ibi
longa mora Idem Inno.
et host. ad hoc O de elec
cione eccia et § de cleri.
no resi. c. ipsit et Innoc.
li. vi. Glosa deinde quod impe
dit definiat modum contumacie

Quid si domicilium eius non potest tute et libere adiri

de quibus in l. a. ostenderetur
quod sit iudicandum de illo qui
impedit ne ad eum possit
citatio pervenire. Et ibi do
micilium. Immo in hoc casu
vel cum domicilium vel lo
cus citandi libere et tute non
potest adiri sufficiat quod citatio
facienda auctoritate apostolica fiat
in pallacio papali vel in au
dientia litterarum publice
ipso tamen papa specialiter et expresse
sic hoc mandante, et post
ea affigatur ianuis maioris
ecclesie ipsius loci ubi degit
papa cum curia, et tunc sic
artat citatum ac si ad ipsum
personaliter pervenisset, eciam
si fiat contra dictos solemp
nes quibus papa consuevit
facere cardinales processus, istud
patet in constitucione Bonifa
cii non novam, cum mode
racione Clementis, dudum
de iudiciis ubi eciam tractatur de
tali citacione per affixionem
ianuis maioris ecclesie loci
quo papa cum curia sua de
git. In fine alibi inter contra
rie nonnullis de dolo. c. iii.
in glo. Glosa in sacris
canonibus principium huius glo
se ponit vii varietates temporum
de quibus loquuntur iura super
absentia clericorum distin
guens an scitur ubi est cleri
cus absens, an ignoratur.
Ad hanc distinctionem oppo
nit et solvit, subdit de expec
tacione electorum et suorum
adversariorum, et de absencia
accusatorum vel denunciatorum.
Et in ea ibi perfugiendum, et
ideo diversa tempora sunt statuta
per canones ut denotetur id
arbitrium secundum Hostiensem. Et nescitur
ubi sint et ideo dari non
debuit tempus arbitrarium

ignorato enim loco impossibile
foret illud arbitrium secundum Io. an.
Et ibi tenens quod hic dicit
immo non habet sed hodie tene
atur quod dicit c. i. de elect.
in vi. li. vi. ut c. si dixi et
ibi alioquin confirmabit illum
de elect. c. si li. vi. Et ibi
sed ibi solvitur in glo. penult.
In fine et ibi videbitur.
Ex ista glosa habetur
modus procedendi contra absen
tes clericos a suorum benefi
ciis. Et vult glosa in effectu
hoc dicere, quod qualitercumque clericus
sit absens, ad hoc ut possit
beneficio suo propter absenciam
privari, debet primo citari sive
admoneri, ut redeat. Sed in
differenti modo, tamen quo ad
tempus expectacionis et quo
ad modum citacionis. Nam tempus
talis est differencia secundum glosam
quia si scitur ubi est clericus absens
ita quod non latitat, assignabitur
sibi tempus conveniens secundum lo
corum distanciam, et temporis
qualitatem, iudicis arbitrio
moderandum, quia in hoc casu
est tempus arbitrarium, dum
scitur ubi sit clericus absens
c. de clericis non residentibus inter
quatuor. Si non nescitur ubi
sit clericus nec citari possit perso
naliter expectabitur per men
ses, et sic dum nescitur ubi sit
clericus tempus est prefixum de
hoc c. i. de clericis non residentibus ex
tue, et merito, quia ignorato
loco impossibile est tempus
arbitrari ut dixi supra. Sed in modo
citacionis talis est differencia, quia
si scitur ubi est clericus absens
citabitur personaliter. Si vero
nescitur citabitur apud suam
ecclesiam publice trine citacionis
edicto. Vocato. c. ex tue hoc

et ibi tamen delatum non prohibet prius cum honore
petere, nisi per eum stetit quominus in cum ea fuit
expedita

est de mente istius glose secundum stram. Et in hoc dicit Jo. an. in addicionibus Spec. li. de clericis residen. in sal. pte, quod licet semper requiratur ut clericus absens qui ubi sit nescitur citetur tribus edictis vel tribus successivis citacionibus, nec putat una sufficere, quamvis peremptoriam, ad ipsum privandum quod ibi deducit evidenti racione. De hoc vero quando sufficiat citacio ad domum et quando non, examinabitur i. de eo qui mitti in pos. c. si. ¶ De ista tamen materia glose plenius prosequendo dicit Inno. et Host. in c. ex tue. de allegato quod si clericus absens fuerit ex causa probabili et necessaria sive probabili tamen putat causa studiorum vel quia fuit cum Episcopo suo semper expectabitur, nisi primo citetur ubicumque fuit. Ubi tamen certum tempus haberet prefixum ad redeundum vel etiam qualitas negocii certum tempus requireret ut si mittitur ad concilium vel ad causam finis concilii vel cause, est tempus redeundi et si non expressus tamen tacitus post quem finem computatis dietis ad redeundum vacari intelligitur, quare videtur sine citacione vel expectacione vi. mensium eius beneficium dari posse. alleg. vii. q. i. preciu, tamen si postea probet se legitime impeditum fuisse recuperat beneficium ex quali clausula ut ibi habetur. humanitatis racio ad idem iii. q. v. quisquis. ¶ Sed alii dicunt tenendum citandum vel expectandum per vi. menses, nec debet

ei obesse ex quo bonum inicium habuit absencie, non obstat c. preciu quia loquitur secundum antiqua tempora quando minus vagabatur. Sed Jo. an. concordando ista dicit, quod dictum Innocencii procedit, quando in eo tacito vel expresso fuit monitus ut tunc rediret sub pena privacionis. Secundum dictum locum habet, quando talem titulum habuit, non tamen fuit sic monitus per eum ad quem privacio spectabat. De hoc per Jo. an. hic et in dicta decretali ex tue. Stram vero Card. materiam huius glose hic late prosequitur, et finaliter ponit duas conclusiones. Prima est, quod quando proceditur contra clericum beneficiatum super titulo beneficii, requiritur citacio ut detegatur contumacia in qua detegenda si beneficium non requirit residenciam forte de consuetudine, debet clericus citari personaliter. Ubi requirit sufficit quod citetur ad ecclesiam. Secunda conclusio, quod in expectandis absentibus, tempora sunt arbitraria. Et ego dicat de ista materia dum glose huius quod accipitur, et practicatur. ¶ Glosa presumat declarare literam ostendendo quomodo possit presumi verisimiliter de morte alterius coniugis ut alius contrahere possit. ¶ Glosa citari non possit, arguit et tenet contrarium. Glosa prinduari non possit. Successive signat et solvit duo contraria, et in ea ibi platum. Ubi processum fuit contra absentem virum ad finem divorcii, et ibi c.

vbi eciam processum fuit ad testi
um recepcionem lite non contestata
contra absentem Glosa soluit
quod dic vt in ea etc. Glosa
multi casus eueniunt ad hoc
in quibus casibus contingeret cont
ne sine culpa eorum, non
tamen sine causa Alie glose sunt
de visu Sequitur secunda pars prin
cipalis huius ibi, In alijs etc.

¶ Ex littera secunde partis capituli huius
Noto primo ordinem procedendi
contra contumacem, siue agatur
reali siue personali Nam quis
sit modus procedendi clare po-
nit textus ibi in alijs vero
usque ad finem

¶ 2o Noto quod passus missionem
propter suam contumaciam potest re
cuperare possessionem infra annum
prestita, et restitutis expensis
Et intelligitur hoc de expensis
quas fecit missus racione con
tumacie, et hoc siue ante
missionem siue post, depena au-
ditis secundum host.

¶ 3o Noto, quod post lapsum anni
missus in possessionem rerum peti
tarum, fit verus possessor ipso
iure, de hoc in de dolo con-
tingit vbi hoc examinabitur
et glosa hic eciam tangit
Item ex secunda parte Qui si Noto quod
si possidens nomine alieno
non potest cogi cum effectu ad
litigandum, quia nominando
dominum liberatur, vt vult littera
tunc enim contra dominum proceditur
et hoc verum in realibus siue
in rebus immobilibus, aliud forsan
videtur dici in personalibus
cum littera notanter dicat quod
si super rebus immobilibus etc.
de hoc dicetur in glosa,
Item ex secunda parte Ubi vero Noto
quod ad contumaciam rei possidentis
nomine alieno non potest fieri missio
in veram possessionem, sed oportet
dominum citari ¶ Item ex eadem
parte Noto quod aliquando lis non
contestata fingitur contestata
ibi tamquam lite que ingeri
contestata etc. quod verum
est quantum ad aliquos effectus
non autem ad effectum procede
di ad diffinitiuam Nam vt
dixi de effectus huius ficte
contestacionis est interrumpere
prescripcionem ¶ Item quod summa
ria cognicio expeditur parte
absente ibi et tunc ipso in ead
volumine etc. qualis autem
sit ista summaria cognicio
dicetur eciam glosam et in ca
¶ Item ex vltimo parte Ubi Cr
aut Noto quod si agatur personali
ob contumaciam rei primo fit
missio in bonis mobilibus
deinde immobilibus, qui ordo fit
an sit de necessitate dicetur in
glosa Noto eciam quod dominus
rex est contumax in opcione
iudicis est, an faciet missionem
an excommunicet tamen contuma
cem, quod verum dicit saltem in
accione personali, quia de ea
loquitur Alias si accio fuit
realis, iudex debet inchoare
a missione si fieri potest, vt dixi
de eo tunc ¶ Ultimo Noto hic
quod duplex pena potest imponi, quod
verum est si altera non sufficit
de hoc de iudicio at si dubitatur etc.
¶ Sed examinando litteram huius
secunde partis Oppono primo vi
detur quod doctrina autoris hic
non sit sufficiens Racio quia
solummodo providet in accione
reali et personali, et michi
dicit de mixta, cum tamen aliqua
sit mixta sicut accio familie herciscunde

Ut lis non contest

tenditur et similiter regum instit.
de acc. § quedam ¶ Solucio
in quantum huiusmodi acciones dant
ad res, dicuntur reales, et
tunc sequuntur naturam realium
in quantum uero dant ad perso
nales prestaciones, sequuntur
naturam personalium, eciam mis
sionem ff. familie herciscunde l.
¶ Item habeo § familie her
cisc. patet in modo procedendi, eciam
in libris nostris
¶ Item contra hoc quod dicit
caucionem prestandam de stando
iuri, per eum contra quem fit
missio in possessionem posset
opponi quod hoc non sit indis
tincte verum, quia potest esse quod
talis possideat immobilia quod
non tenetur ad huiusmodi caucionem
ff. qui satisdare cogantur l.
sciendum. Item potest esse clericus
qui non tenetur cauere in aut.
de sanctis. epis. § si uero
pro ea et § si pro pecunia
¶ Solucio huiusmodi caucionem de
stando iuri sicut in iis tantum
prestant eciam possessores
immobilium quamuis sint clerici
ff. de sequestra. pos. l. ubi
de utrisque casibus, et sic hoc
casu non procedunt leges
dicentes contrarium, que eciam
loquuntur in caucione que presti
ta ne accio sit ~~frustratoria~~
sed hic textus loquitur de
caucione ~~frustratoria~~ que
prestatur a contumace, et sic
potest dici quod casus sunt diuersi
¶ Sed circa istam materiam
que ponit de missione in
possessionem rei petite, et
quod inmissus post annum fit verus
possessor ¶ Quero primo
quando incipiat currere iste annus

dico quod a die missionis qua
tenet Specu. de stando de-
creto § videndum, v. super hoc quod
¶ Quero secundo in eo quod dicit
quod missus post annum fit verus
possessor, quid de fructibus
perceptis cum tempore detinet, dicunt
quidam quod missus non lucratur
fructus, sed tenetur eos restituere
venienti infra annum, et hoc quidem
clarum est, quia fuit missus
causa custodie. Sed quid de
fructibus perceptis post annum si reus
non venit infra annum et sic
missus fit verus possessor, dicunt
quidam quod tunc non tenetur eos
restituere, quia ex tunc verius
fuit possessor, probat littera
qua solum infra annum reseruatur
ius petendi rem cum fructibus
racione possessionis
¶ Quero 3° utrum veniens
post annum volens audiri super
proprietate teneatur restituere ex
pensas, sicut tenetur, dum
infra annum veniens petit sibi
restitui possessionem hostis, dicit
quod sic in summa huius ti. § l.
sed quod in illo Go. Jo. an. tenet
contrarium ut non afficiatur dupli
ci pena, sufficit enim quod perdidit
possessionem, quidam uero in hoc
ita dicunt distinguendo, quia aut
uult inchoare nouam litem
et non tenetur refundere expensas
quia super proprietate nichil fuit
innouatum, aut uult prosequi
litem inchoatam, tunc tenetur
quod tenet Jo. Cald. hic. Et est
racio, quia regula est, quod con
tumax non auditur nisi resti
tutis expensis ff. de dolo. l.
lio vi. et istud est notabile, dampnum
quius cum perdidit possessionem non
propter hoc euitat sumptus, quia
forte plus interest agentis consequi

sumptus quem possidet. Item
ad sumptus tenetur ex sola
contumacia, si possessionem
perdit ex lapsu temporis, non ergo
debet fieri melioris conditionis
ex eo quod diutius persistit in
contumacia, et duplici pe
na punitur ex duplici causa
quod et Franciscus, qui etiam a
liam materiam circa huiusmodi mis
sionem hic late prosequitur.
¶ Item quaero in c. si. de missione.
de illo qui rem imobilem
nomine alieno possidet ta
lis debet nominare dominum in
iudicio, posset mito oppo
ni eum quod talis nominans
dominum non debeat audiri, nec
sibi debet credi, alias de facili
li quilibet evitaret iudicium
dicendo rem esse alienam quam
possidet, dicit Io. an. quod cum
talis, qui dicit se possidere
rem nomine alieno proponit
declinatoriam, ex qua omnis
probationis incumbit ff. de
exceptionibus l. i. hoc, quod dicit
probare debet secundum Iacobum de Are
et tale etiam propter detestatio
nem, ut convenitur ff. de rei
vendicatione officium. Dic ergo in hoc
casu iudex summarie cognos
cat an verum sit quod dicit, qui
se proponit rem nomine alieno
possidere, et ita non evitabit
iudicium quod hic allegat, de
hoc hic latius per Franciscum.
¶ Sed quaero circa hoc utrum
huiusmodi nominationem possit facere
procurator alterius ita ut conventionem cum
procedat modo hic expresso
q°
Immo dicit, quod si est procurator ad ad
ministrandum vel ad negocia datus
de procuratoria petitio, et nomine domini
convenitur, potest dominum nominare
in iudicio, et procedet conventionem cu
ius tenorem huius s. vel ad hoc
facit, quod conveniri potest, et interro
gari, an possideat nomine domini
et an dominus possideat ff.
de procuratoribus l. non solum. Se
cus est procuratoris ad causas, tunc
non potest dominum nominare secundum
Innocentium, ad hoc tamen nichil alle
gat Franciscus, ut dicit hoc ultimum
verum, nisi procurator ad causas
diceret se mis plene instruc
tum, et appareat causa ratio
nabilis. Dicit de procuratoria dilectus
quod loquitur in procuratore
ad negocia sed idem in procuratore
ad iudicia, si subest causa ra
tionabilis. ¶ Dicit etiam hic Io.
an. quod huiusmodi nominatio domini
de qua hic locum est habet
ubi quis super obligatione convenitur
C. de maio et obe inter
ing. or. ubi de hoc remittet.
¶ Sed tunc oritur dubium q°
circa ista et litem. Quid si is
qui nomine alieno possidet
rem, convenitur et non nominat
dominum, sed tamquam possidens
se liti offerat, et postea
contumax appareat, et propter
id actori possessio decernatur.
Respondeo non nocet hoc
domino, qui vere possidet,
quo ad possessionem vel proprie
tatem. C. si per vim vel a
lio modo l. ulti., sed ille qui litem
suscepit tenebitur ad interesse
ante litem contestatam per
actionem de dolo et post litem
contestatam condempnabitur
ad ipsam rem, quia habetur
pro possessore vel ad estima
tionem litis, quod placet Francisco
vel contra in litem iuratum fuit
vel ad interesse ff. de petitione

acto corpal dr q orit
eo delicto fui [illegible]

Et lis non gtes

hodi qui se liti, de quo hic
late p Jo. an et ffran. Sic g
agitata, cum depositoris, vel
comodatoris, qui rem alienam
possident, ymo verius detinant
et tenent, non preiudicat domino
nisi quo ad casum huius ca
vis qui nominatim dominus alo
stat tela, res int alios ac
ta etc. s. de re iudi. c. penult.
Et sic ees qui iudex facit
huiusmodi missionem, intelli hoc
facere sine preiudicio tercii, nam
et si vellet preiudicare non
posset. C si p vim uel alio
mo. l. fi. sm ffran.
¶ Sed quid si conventus laicus
i foro seculari nominat clericum
dominum, dico quod dabit tempus
ad denunciandum domino ut
veniat allegaturum, an sit
clericus. Si non non venit fiat
missio contra clericum sm quod hic
dicit. Et hoc nisi notorium
esset de clericatu, vel nominans
fecisset fidem, quo casu iu
dex se non impedit, sed ibit
ad iudicem ecclesiasticum ut de
foro compe, cum sit similis sm
ffran, de hoc in cpe de primo
decreto s. restat vi. quod sit duo
et hoc de isto s. ¶ Tractatum
aut ultimi s. satis expediunt
glose vim et nunc aggredior
glosas istius 2e partis. Glo
prima ponit duo esse gna ac
tionum, viz in rem et in personam
et remittit de quo, dixi de
de libel. obla. c. ij. Glosa
ut tedio declarat literam et
in fine remittit. Et in ca
ibi qui legatos, et non mirum
si aliud in uno quam in alio, quia
in actione reali, dico me habere
ius iure in qua missus sum
quod non est in personali, quia
non illam rem peto sed aliud

sm Host. de quo habetur quod
in actione personali debitor
contra quem fit missio non re
pellit de possessione, sed tm
custos [illegible] sibi adiungitur
vim iste missus in actione personali
tamquam, non tamquam detentor
possessioni incubit sm Jo.
an. Et sm hoc dicit intelligenda
literam in finali s. Si aut ibi
in possessionem .i. custodiam et
hoc nota ¶ Glosa prestita
cautione posset fatari per
questionem, qualis debeat esse cau
tio, de qua habetur i lege et soluit.
Et in ea ibi nuda nuda vo
cat iuratoria, sed sufficiens dica
tur dari fideiussores vel pig
nora, et ibi ad hoc in fine
quod ergo hic omittitur ibi sup
plet, et sic cessat contrarium, quod
fieri posset contra literam. Infra
quidam [illegible] ut Host. dicunt
sufficere hic cautionem iuratoriam
p id quod notatur s. de verbo
sig. ex parte, quod h compe in
compete de primo decreto s. item
de effectu [illegible]
¶ Ultimo Nota, quod dicit ffran.
vim qui non posset prestari ydo
nea, ut not. s. de soluto
odarum possessionem arguit
et soluit duobus modis. Glo
offerre declarando literam signat
contrarium et soluit et ibi c. an. ubi
tm obtulit cautionem de stan
do iuri, non tm eam prestitit
et auditus fuit reus ¶ Glosa
verum exponendo literam ponit
opinionem et h contrarium sm cano
nes et hoc ipsum probat in glosa
sequenti vim glosa construcctor
primo arguit ad opinionem ca
nonistarum. Et demum tenet
utrum sm doctorum in huiusmodi mis
sione sit necesse ad hoc ut missus
post annum fiat verus possessor

Et in ca ibi s. aliquem quem emptor donatarius et legatarius qui recipit rem a violento
et ibi de illo con nomine possessorem sui ago non alii, et ibi q s. qua de re ubi vide
quod potius dominus debeat queruri qui est patiens, glosa non soluit, Host. dicit quod hoc arbitrio
boni iudicis similius dicatur, quod si agitur super rei vendicatione tunc potuit isti conveniri, si aut
vendica dirimere dominium, tunc conveniet dominus sm Jo. an. et ffran.

In fine et ibi ecc. de h. la
tius videbit. Glosa imobi-
lib. Tractat an in rebus
mobilibus sufficiat dominum
nominare, et an in reb. imo-
bilibus nisi h[...] id possit,
in fine signat contra. Et in
ca. ibi officium ubi dicitur quod
detentatio obligat quem
vendicationi rei. Et ibi mel-
lius nisi sicud calonus como-
datarius et depositarius, et
ibi si cui nisi h[...] in re sed
maritus in rebus uxoris, em-
phiteota, et fondatarius
usufructuarius, et creditor
quod intelligendum est quando sim-
pliciter res vendicatur, secus
si vendicare directum domini-
um, tunc cui talibus sufficeret
nominare dominum, tum nisi
domini tangitur, et ibi quod
[...] et ibi de h. In fine
de ista materia utrum in rebus
mobilibus sufficiat dominum no-
minare, primum dictum glose
viz. quod non tenent hic Jo.
Goff. post Ago. Immo et Odof.
tu eis, reddendo racionem, quia
posset interim cum re fu-
gere Vinc. et Host. et Petr.
de B. concordant cum glo. et
Accur. et Guil. in Specu.
de primo decreto [...] recitat v.
hic etiam nota, ubi prosequi-
materiam hanc [...] Et ad id
quod dicitur de fuga re-
spondetur, quod si suspectus est
de fuga qui rem possidet
mobilem nomine alieno,
providere potest caucionis re-
medio vel reus potest sequestra-
ri [...] qui satisda caquin
[...] si fideiussor, Ad h. facit
quia et quo ad sciendum
forum equiparantur rem mo-
et inmobilem, de quo [...] de

foro competente [...] et. Et
sic dictum glose videtur probabi-
lius etc., ita ut dicamus quod et
ista nominacio domini locum
habet dum quis possidet rem
mobilem nomine alieno Glo.
contestata ostendit quem ef-
fectum operetur ista quasi
litis contestacio de qua in lex
Glosa summatim dat sola
et ponit quid veniat in cognicione
summaria Et in ca. ibi
in principio sic et ubi in rem
actio etc. Iste leges ponit
casus de summaria cognicione
Et ibi presumpcionem poterit
recipere unum de testibus quos
intendit actor producere vel
legere instrumentum, per quod inte-
dit probare intencionem suam
secundum Goff. In fine et notat
hic Jo. an. quod per hunc versum
respondebat Godofredus, quod
quia fit missio in accione reali
non est summaria cognicio
premittenda, cum hoc fiat ideo
quod statim perdit veram pos-
sessionem ut innuit Accurs. nec
eidem dicebat contrarium, et hoc
ideo, quia in personali in qua
non fit tantum preiudicium contumaci
eo quod non compellitur de
possessione precedit summaria
cognicio C. de bonis aucto-
ritate iudicis pos. aut. et qui iurat
pari go. et forcon racione hoc
idem in reali, et h. tucius secundum
Jo. an. Reservata Quod autem
solvit, solucionem opponit et
opposicioni respondit, ponit
decimam opinionem quam reprobat
Ultimo querit de racione diver-
sitatis, et dicit solvit Ex eo
cum quia hic dominus contumaci
tantum quem fit missio reservata
solummodo questio [...]

Quando [...] dicitur quod ideo [...] cum sum-
decreti. i. [...] adiudicacio in dicto ad hoc
ut fiat verus possessor et sit hic nisi
quod adiudicari ve possidere reo, ad
de quibus fuit missus in possessionem
et hoc precipua debiti declarati et cetera
hoc faciet fructus suos et [...]

Hoc ita glosa [...] colligit ista [...]
quod in summaria cognicione, intelligi [...] probacio
ita ut unus testis poterit sufficere, cum iuramento de
calumpnia, et si potest [...] quod pro parte una [...]
[...], quod probat hic [...]

Et ibi thesaurus [...] a loco vo-
lens effodere thesaurum [...] in
fundo alieno [...] quod non ta-
[...] ea [...] facit

Glosa p. si aut possit petat p. gom quod si iudex p° mittit i possessionem unolud racione p soli. Glo dt
q d. seruare ordinem iudiciarium sla possessio fuisse dicit Jo. q si con fecit, no in possessionem. Ita ferre e con solitu ordinem
iudiciorum in q. in i p. diffinitiua ch. ddy c. q quod sit facit tenet possessionem, cu co t. satis videatur
dari opus iudicis. Item q tenetur alternatiue loqui et regulariter alternatiue sint pstacio non ordo
dere iuris alternatiuis li vi° et lr maxime vnum coordinacio qui penas quantas sit ut not
i. de penis licet. Decy aut posset esset de ordine iuento roe publice utilitatis sed c. ordo
iudiciarius i. depbacio quomitem con

et ibi p sta
dui i dont
ro p p sita
fuit

ipi dno. Et ibi in ea dico sm
Jo. Et ibi si prius dom verius
credo viz q iste domus pos-
sessionis sic nominatus in iu-
dicio, et p iudicem vocatus
si contumax fuit, pdit pos-
sessionem, si tamen sibi reseruat
questio super pprietate, eciam
quamuis i. annum veniet, et
idem dt hic host, et racio
huius sm glosam est, q hic
i glo. p. Si uero absolute dic
q ipso domino i eadem voluntate
manente, iudex negocium su-
mari examinans actorem
i possessionem rerum mittere no
tardabat, et no fuat iure
salui possessionis, i. annum
ipi domino venienti sicud re-
seruatur in .ff. i. In aliis uero
et g° ista missio de qua hic
intelligitur de vera possessione
sm glosam, quia si voluisset
reseruasse iure salui possessionis
i. annum hoc utique expressisset
sicud expressit in ff. Si uero
Sed hic querit glosa de roe
diuersitatis quare zc. In fine
dicebat eciam host, q multe
sunt differencie inter istum casum
et illum de quo in ff. i alio
vna, quia ibi conuentus pos-
sidet nomine pprio, hic alie-
no, 2a quia nominat aliu
ibi non, 3a quia hic dat
inducie ad aliu pntandu
ibi non 4ta quia ibi non
compareret possidens, hic compa-
ret si non volt defendere
vna vta quia ibi unius est
contumacia hic duorum 6ta
quia hic vot quasi lite
contestata ibi non, 7ma quia
ibi nulla sit examinatio hic
sit summaria. Ex hijs se

gua q ibi i annum audit sup
possessione, hic non sm eum. Cap
tamen dicit racio glose est
satis sufficiens ista viz quia
maior presumitur contumacia
in hoc casu quam i alio zc.
Glo vltima obicit et ponit
primo opinionem Jo. 2° Laurencij, 3° suam, et solucionem glosam
Hoc eo cum quia hic dicitur
i finali ff. Et si is qui conue-
nitur personali, qui contumax
factus fuit, venit i. annum
audietur sm distinctionem su-
pius annotata, viz in accione
hoc est, q recuperabit possessionem
pstita caucione, de stando
iuri, solutis eciam expensis
Ad hoc glosa obicit zc
et in ea ibi si prius mens
istius legis exprimitur in glo
sa zc, et ita sequitur q
in accione personali non solum
i annum sed eciam post annum, quan-
documque venit debitor audietur
et ita non habet locum hic
distinccio premissa, ita volt
glosa argumentari. Et ibi
is qui debitor dicitur q uel q
negat se solucionem debiti
recepisse, si conuincatur, tenetur
pbare quod debitum recepit.
Et ibi dicas gdem viuus
et host zc. Et sic glosa
in soluendo hoc contrarium volt
tenere hoc in effectu q i accione
personali debitor semper audietur
sup recuperandis rebus quousque
presumptum sit, eciam post unum
annum veniendo. Sed quid tunc
ad legem, que dicit ipsum audi-
endum iuxta distinccionem in
alio casu annotata viz in
accione personali tali in qua
si veniendo post annum non au-
ditur, super possessione

et ibi pstitu est
iuri offendi i. q.
iur offendi debitu
zc.
Et ibi vel in solutio
data i pdebito
audiri assignata

Glo magis timeri sit contrarium et ibi saue ubi dt maioreq
apena minor absolucio cepit dignitatem pprie, cui desert
apud. et minor pena imponit. Glo zc. Glo plt ocs
signat contrarium. Glo non dz imponi duplex pena q
vna sufficit, alios serm zc.

Et i glo ibi si post lege si
ita loquitur de rem patris
e debitu soluet et sic non
gdt, et ibi aut quod uidat
ista autentica dt de reo
missionem passo si qui
redit aut pro de eam
reparat actor zc. et ista
autentica non dicat qui redit si dt si
redit zc.

ut ibi dicit l(ite)ra. Glosa solvit
hoc dicens literam istam intel-
ligendam sit quod in actione per-
sonali audietur secundum distinc-
tionem in alio casu annotatam
scilicet secundum secundum membrum illius
distinctionis et non secundum
primum membrum, ita quod hec
dictio iuxta notat similitudi-
nem solum in primo membro
et non in secundo. Et erit sensus
litere iste, quod sicut in actione
reali veniens infra annum auditur
super possessione prestita cautio-
ne de stando iuri, et solutis
expensis, quia tunc recuperat
possessionem, sic et hic, scilicet in
actione personali, cum hec lit-
tera est, quod etiam veniens post
annum in actione personali au-
dietur super possessione, scilicet
prestita tali cautione et expensis
solutis, per leges in principio glo-
se allegatas. Et ista so-
lucio glose quam approbat
tanquam veram, licet videatur
repugnare litere, tamen non re-
pugnat ad sensum iam dictum.
Dantur etiam multe solucio-
nes contra glosam, quas po-
nunt doctores circa istam ma-
teriam, et prosequitur eas hic
Io. an., inter quas una ma-
gis notabilis est, quam posuit
Hostiensis, et tamen primo, dicens quod
iste debitor veniens infra a-
num auditur ut recuperet pos-
sessionem sicut in reali, similiter
post annum ut in reali ad hunc
sensum, quia sicut in reali solum
auditur super proprietate post annum
ita et hic in personali missus
post annum retinet pignus do-
nec de debito liqueat et si
appareat debitum satisfiet

Vel sic dicatur, sic missus post
annum possidet, donec constet
de proprietate, sic in personali mis-
sus post annum possidet pignus
pretorium donec de debito li-
queat et si appareat debitum
satisfiat, ut C. de ... et leges
in principio allegate non contradicunt
ut supra patet in notabili in margine.
Tenet ... res illa loco pig-
noris sicut et res commodata
propter expensas ff. de furtis
l. creditoris ... dico
itaque secundum Hostiensem quod hec ...
est similitudo inter hunc casum
et ... in aliis ..., quod sicut
infra annum in actione reali au-
ditur reus et recuperat possessionem
ita etiam infra annum in personali.
Item sicut ibi post annum
non auditur super possessione
quia lapsus anni facit unum
decretum, ita hic in actione
personali, si perventum est ad
secundum decretum, non re-
cuperat pignus nisi prius dis-
cutiatur de principali, et creditor
interim facit fructus suos
et sic intelligendo litera est
plana secundum Hostiensem. Io. an. de
ista materia recordando opiniones
ita distinxit, quod aut ...
post annum debitor veniens
audiri debeat super recuperanda
possessione rerum suarum. Aut
secundum decretum intervenit aut non.
Primo casu aut fuit adiudica-
ta vera possessio aut adiudi-
cata res in solutum l. ... de eo
Si fuit adiudicata vera pos-
sessio, putat quod tunc actor
iuxta formam decreti habeat
possessionem commodum, donec principale
negotium sit finitum, ita quod actor
si non probet debitum restituat

tem Si probet illa teneat do-
nec solutum sit debitum Si
vero abundanciam sit reus insolu-
tum persolvit est via rea vt dicit
glosa Si non nullum decretum
pro invenerit tunc vero putat
quod dicit glosa quod quamquam
venit debitor cum satisda-
cione recuperat possessionis
comodum Et per hoc concorda-
tur dicta doctorum etc.
¶ Ex hiis igitur patet quod pro-
cedi debeat contra reum contu-
macem in accione personali
et quod eciam talis audiri
debeat infra annum vero non vel post
annum Et in hoc finiatur media
huius rubrice Ex qua cum
aliis precedentibus habetur quod litis
contestacio est fundamentum
ordinis iudiciarii quia lite
non contestata regulariter non
valet testium receptio aut pro-
lata sentencia diffinitiva hoc con-
cito tussimus est ad sequentem etc.

De Iuramento ca-
lumpnie

Continuatur Quia accione
in iudicium edita et litis contesta-
cione facta succedit ex ordi-
ne iuramentum calumpnie ideo
post rubricas que tractant de
litis contestacione summittit
rubricam de iura. calump. Et
repetitur in vi° Congruit
ad hanc rubricam ff. de fi-
deiussoribus constitutum Et ad hoc
iuramentum prestandum potest dele-
gatus quem personaliter citat
ff. de iudi. c. l. ... et preter
eciam hoc iuramentum in causis
in quibus de plano proceditur
vt habetur in Clementinis Sepe
de verbo signi. Quid autem contine-
at in se hoc iuramentum et
per quem prestari debeat prohibit
inferius etc.

Inhibentes Summatur
Clericus
in causa ecclesie sue iuratum
calumpnie potest alteri committere
et ipse iurare non cogitur
Et primo premittit quandam
racionem generalem pro dubio
surgens ex contrarietate duarum
legum ibi Legibus 2° diffinit
ibi vt igitur 3° moderatur ibi
verum 4° comminatur ibi om-
nibus autem
¶ Casus in tantum 4 Quia
in legibus invenit vt nullus
clericus iurare presumat Alibi
eciam reperitur in lege quod
principales persone in primo litis ex-
ordio subeant iuramentum
calumpnie Et propter hanc di-
versitatem plurimum dubitabat
utrum clericus hoc iuramentum
prestare debeat an alii officio
qui delegatur Questionem fuit
ab Imperatore Henrico qualiter
ista contrarietas foret intel-
ligenda Et ipse Henricus vt ista
dubietas tolleretur constitucionem
divi Marchi super hoc e-
ditam ita interpretabatur
vt ad omnes clericos extendi
qualiter pertinere iudicet Et Honorius
Henricus papa interpretacionem eius
hic confirmat Nam cum Iustinia-
nus Imperator decrevit quod
canones patrum vim legum
habere debeant et in talibus ca-
nonibus reperitur vt clerici omnino
iurare non debeant Digne
iudicat papa vt totus clericorum
ordo a prestando iuramento
calumpnie sit immunis quod
eciam statutum Henrici clare
exprimit vt nec Episcopus nec

Abbas vel alicuius ordinis
clericus, qualitercumque ~~[illegible]~~
tione iusiurandum cogat subi-
re, si hoc alii, sibi expedi-
re ecclesie, viderit poterit de-
legare. In fine dicit papa
quod nullus episcopus inconsulto Ro-
mano pontifice vel aliquis
clericus inconsulto suo episcopo
iurare audeat, et quicumque
confecerit, veniam sibi noverit
denegandam. Hec littera dicit
cum xxij di. nullus, ordo
ergo et clerici iurare debent si-
cut in iudicio principales
calumpnie scilicet veritatis sic
h. i. c. in prin. apostolici, i. quia
prima lex prohibet clericos iu-
rare, secunda precipit ut iurent
videtur et sic intelligebat
Io. et Algo. dicentes illud
locale ar. et pe. contra dicen-
tes quod non debent iurare per se
sed per alium, secundum eandem
Host. sic construit litteram
c. licet quibusdam, circa secundum decisio-
nem filii viri quondam. H.
imperatoris, cuius verba sunt
hec. Et divi Karoli etc. usque
ibi videtur precedentem continua
litteram illam, scilicet statuti
etc. usque ibi officium delega-
te sup. et hec interpretatio est
vera cum imperator Iustini-
anus etc. usque ibi sit unum
nos precedentem revocans ibi cuius
itaque interpretationem corrobora-
mus verum cum hac modifica-
tione usque in finem, et cor-
roboramus nos ipsa divi
Karoli verba sunt constituciones
Henrici interpretacione secundum opinionem
Karoli et pla. contra opinionem
Iaco. Bal. et Azonis totum
hoc tunc Constantinopolitanum

ordo, i. religio scilicet circa verba
Honorii usque ibi nos itaque
principes scilicet Henrici secundum glo-
sam, et Host. Immo dicebat
i. divi Karoli, expositio glo-
se plus placet, aucte. i. vo-
lunte placuit cum Impera-
tori hoc statutum Honorii
intendere quod verbis spondeat
est de verbo scilicet intelligenda
ordinis certum sine tonsu-
re, de certa et quali cum
contingat Abbas q. d. non
solum clerici seculares
habent hoc privilegium sed et re-
ligiosi, expedire puta quod
testio non sine est ecclesie nam
in causa, tunc agit prelatus
per alium de testibus insuper
moderatione, i. temperamento ve-
niam quo ad penam temporalem
secus quo ad eternam si peni-
tuerit l. di. pondere, secundum
Host. erit autem hec pena
arbitraria secundum pe. et de offi.
dele. de caus.
Ex hac littera habemus. c. in effectu
tunc colligitur, quod nullus clericus
secularis vel regularis vel
alia certa persona potest
compelli ad iuramentum
prestandum, hec vult littera ibi in
verbo appellatur subire. Et
ex hoc quod dicit, non appella-
dicit, immo quod si vult per se
agere potest et iurabit tunc
de calumpnia, quod secundum Host.
velit hec littera quod volens
admittatur ad iurandum
hoc tunc verum, quod volens
poterit iurare, de consensu tamen
sui prelati ut sequitur, in
sed verum ista est tolo dis-
positio. c. licet quibusdam, quod aliter
sit verum dicetur latius

ff. In hoc tamen dico hic breviter
quod quantum ad iuramentum calumpnie
de quo agitur in hoc titulo Ro-
manus pontifex hodie tri-
buit generalem licenciam omnibus
episcopis ff. e. c. fi. et omnibus
clericis in causis ipsorum
propriis ff. e. c. ceterum, quod autem
de aliis iuramentis dicam ff.
¶ Ultra hoc Noto ex prin-
cipio quod cause maiores spectant
ad solum papam, et que
dicantur cause maiores glo-
sa prima remittit dicens
et in fine et ibi enumerantur
multi casus In prima glosa
reservati pape In hoc tamen
notat hic Jo. an. illas quo-
nes inter ginores magni
in quibus viri et doctores
videntur discordare, quod pro-
bat litera c. huius secundum eum
¶ Item Noto hic, quod papa
potest interpretari leges, quod
in glossa precedit, que disponit
de clericis, de quo ff. qui filii
sint legitimi, per venerabilem Item
quod canones patrum habent
vim legum Item ex illa
litera nos itaque divine et huma-
ne legis Notat Jo. an. quod
omnis lex in hoc duo membra
dividitur ut hic patet
et ff. de iureiurando nimis
et de censi pervenit Sed
dicit hostiensis contrarium esse, quod lex
canonica non est humana
C. de tusla c. ij. et in quo
est divina, et comprehenditur
sub theologia ff. de testa-
filiis Cum esset Immo dicit hostiensis
negas non potest legem canonicam
humanam et positivam, cum quis
afflatu spiritus sancti editam con-
fiteamur xxv q. j. violatores
secundum Jo. an. vij. et ipse hostiensis

exponit literam dicendo in causa
¶ Sed oppono contra literam
in eo, quod dicit ne clerici iurare
compellantur in quacumque causa
criminali vel civili et cetera videtur
enim hoc, non bene dictum Ra-
tio quia in criminali causa non
potest intervenire procurator ff. de
accusa. veniens, ergo in tali
causa debet clericus per se litiga-
re et iurare
¶ Solutio Innocentius dicit quod litera
intelligenda est de causa criminali
tali in qua intervenire possit
procurator ut cum super crimine a-
gitur civiliter, alias si esset causa
criminalis criminaliter intentata
oportebit ut principales per se de-
iurent per se ut argumentum probat
Alii vero dicunt, quod etiam in
causa criminali mota, ad
hunc articulum videlicet ad prestandum
iuramentum, potest clericus
procuratorem constituere, quia hoc
privilegium clericorum per hoc
quod placet Ffranciscus, et per
hoc patet solutio
¶ Sed quia ut supra dictum
per literam c. huius, non potest
compelli ad iusiurandum immo
volentes, non possunt sine
licencia sui prelati iurare ¶ Quero q°
generaliter de intellectu huius pri-
vilegii Utrum clerici hodie
gaudeant aliquo privilegio
per istud capitulum, ita ut intel-
ligamus, quid velit litera hic
Ad hoc dico secundum Ffranciscum quod in
litera huius c. tangitur duplex
dispositio, prima est quod clerici
non debent compelli ad iurandum
scilicet in iudicio ut ff. dicam sed
possunt hoc per alium prestare
et hoc est ipsorum privilegium
quod etiam in foro ecclesiastico

nec in seculari loco habet secundum
Stephanum, quia subest racio, sal
tem ista ne sepe iurent ob
reverenciam personarum, quam
putat Stephanus potissimam fuisse
iuris quod statuit, clericum
non compelli ad iurandum.
Videtur enim hoc fuisse inventum
in reverenciam ordinis cle
ricalis, quasi videatur non con
venire homini bone conscientie
ut ipse iuret. ij. de iureiurando
et si christus, clericus hodie modi
cum curat hodie de con
sulendo, et iurat per seipsos.
Nec refert ad committendum
periurium, an ipse litigans per procu
ratores hoc faciat, de sen-
tencia mulieres, et hoc secundum di
cta secundum Stephanum et glosam an
tiquam, quod hoc intelligitur quando
questio est civilis, unde textus
solummodo loquitur de causis
civilibus. Secus ergo si questio
est de rebus propriis clerici, tunc
enim debet clericus ipse similiter
iuramentum prestare. ij. e. c. cetera
et potest ad hoc cogi per solucionem.
de iudi. c. j. § licet.

Ecclesia disponit c. quod inconsul
to suo prelato clerici iura
re non presumant, et loquitur
de prelato non tantum Episcopo sed
qualibet inferiore secundum Innocentium.
Et istud dictum intelligitur
quando agitur in iudicio seculari
contra iudicium ut in contracti
bus in quibus nullum periculum
creditur quominus clericus
teneatur iurare, si iurandum
est. ij. de iureiurando consti
tuto, et c. querelam. Idem ca
purgatores vel compurgatores
recipiendo, tamen iurat clerici
s. de purga. can. per totum.

um et quidam restringunt hoc
c. ad iuramentum testium, ad iu
ramentum calumpnie vel veritatis
dicende. Et quod dixi in iudi
cio intelligendum de seculari
dicunt enim quidam hanc et
omnes precedentes clericorum
ne iurent intelligi de foro
seculari. Ubi sive sint ac
tores sive rei, nec de ca
lumpnia iurare possunt, nec
testificari sine licencia Episcopi.
xj. q. j. testimonium. xxxij. q. volt
c. volt, quod generaliter loquitur
de clericis. Secus in foro ec
clesiastico, quia ibi possunt
iurare sine licencia superioris
secundum Innocentium. Sic intelligunt
quidam hoc c. Sed si dicitur
que est racio, quod in contractibus
clerici possunt iurare coram
laico sine licencia Episcopi, sed
in iudicio non. Respondeo
quod racio est, quia in iudicio
sepe quis incitatur ab adver
sario, plus indiret, et ideo
fit tunc ~~maiorem~~ maiori
deliberacione, et tardius. Et
eciam ne secularia iudicia
clerici affectant, in quibus
non possunt aliquatenus
convenire. xj. q. j. continua et
c. nullus. Secus in contractibus
ubi quis sola libera voluntate
ducitur. Secus est secundum Innocentium.
Sit eciam racio secundum Hostiensem ne
impediatur utilitas eorum
quibus expedit, et contrahere
possunt arto, ne clerici ut
ine. d. j. l. negocium

Item circa hanc materiam
dicunt quidam, quod ubicumque
est clericus iudex ordinarius
vel delegatus, si clericus coram

co iurat in iudicio, intelligitur
hoc facere eius auctoritate, quoniam
quilibet qui iudicare potest
hoc ipso est superior, quantum ad
causam, quam audit, etiam
actoris qui de alterius iuris-
dictione est, ar. xxxi. di. in sacer-
dotum. Immo potest etiam dici
quod si sit causa spiritualis clerici
vel ecclesie cuius est administrator
potest clericus tamen convenire in
tali causa coram iudice rei
etiam si sit secularis, de foro
competenti, cum sit, et ex quo habet
a iure habet licentiam, per quos
coram illo iudice facere po-
tuit ea sine quibus non posset
expediri causa, ar. C. de
offi. delega. praeterea ergo de ca-
lumpnia iurare, alias penam
incurreret, de qua. infra e. c. fi.
secundum host. intelligit ergo
permissum, ut et ibi iuret
alias non etiam coram compe-
tenti suo iudice non potuit iu-
rare sine licentia sui superioris
secundum host. Ex hoc patet
quomodo littera sit intelligenda
volt enim textus in effectu
quod clericus in iudicio coram non
suo iudice iurare, non debet
sine licentia sui superioris alias
quicunque iurat in iudicio co-
ram illo, qui ~~licet~~ sibi hoc
iuramentum iniungere potest, dicitur
iurare de licentia sui superioris
et hoc de isto

¶ Quid autem sit iuramentum
calumpnie, et quid in se conti-
neat, expediendum est circa
glosas. In glosa iiij. post
v. capitula iuranti calumpnie
et dicit textus. In fine in iura-
mentum calumpnie esse bona fide

et non calumpniandi animo
causam movisse vel defen-
dere causam velle ut C. e. ti.
l. ij. Sed quia possibile est quod
actor a principio, non movit
cum animo calumpniandi, nunc
autem tempore iuramenti moveat ca-
lumpniose Ideo non sufficit
iurare de preterito, ut dicat
actor non movisse, sed adi-
ciat, nec movere Et eodem
reus adiciat quod non calump-
niandi causa resistit Unde
hoc iuramentum dicitur calump-
nie scilicet vitande vel non com-
mittende, sic etiam dicitur sacra-
mentum de calumpnia vel ma-
licia vitanda vel non commit-
tenda, ff. de elec. cum di-
lectus Sicut dicitur alias unus-
quisque habeat suam propter for-
nicationem scilicet vitandam vel
non committendam Est autem
calumpnia secundum Host. cum
quis iniuste scienter agit vel
defendit ut ff. ad turpilia.
l. j. §. calumpniari et ij. q. iij.
§. notandum Prestatur autem hoc
iuramentum statim lite contestata infra
e. cum causam, et semel in
tota lite ut C. e. ti. in auten-
tica principali Et prestatur per principales
personas infra e. c. ult. et primo
actor deinde reus ut C. e. l. ij.
§. j. et ij. vel per alios habentes
ad hoc mandatum ad utilitatem clien-
tulam infra e. ceterum Item
ut sacramenti timore litigatorum
instancia compescatur ut C. e.
l. j. Sed que pena taliter iurare
nolentis dico quod actor cadit
ab actione, reus autem pro confesso habetur
et condempnatur in his que in nar-
racione sunt comprehensa infra e. c.
ult. § fi. Hostiensis patet quid

per que, que — que pena

† sic dicebat Host. in summa e. circa
principium Iuratur calumpnie e. cum quis
iurat

sit iuramentum calumpnie, que
causa ipsum contineat, quis
prestare debeat, qui prestet, et
quare inductum sit, et que
pena nolentis iurare de
calumpnia etc., in quibus autem
causis prestari debeat dicit. Si
textus ¶ Glosa ad omnem causam
arguit ad ~~ve~~ brocardum
alle. v. iura in contrarium, alle
duos canones et solvit contra
in ea ibi ad cuius vo ubi dicit
quod uni concedit, cur non
concederetur alijs, et ibi l. plene
quod dictum ~~est~~ erat de fi-
lio exheredato quod non tenetur
ad fidei commissum, locum habet
in nepotibus et pronepotibus
quos exheredari necesse est
¶ Glosa sive in criminali no-
tat contra textum, et duabus le-
gibus coadiunat, alle duas
in contrarium et solvit respondens
eciam ad racionem in contrarium
deinde ad textum obicit
et solvit Et in ea ibi l.
ubi dicit illa lex arguens
in strictum de falso iurat de
calumpnia Et ibi ar. contra
etc., ista contraria volunt hic
quod magna est differentia in insti-
tuendis et exercendis iudicijs
civilibus et criminalibus, cum ergo
hoc iuramentum habeat prestari
in civilibus, non videtur quod
possit habere locum in crimina-
libus, alias non esset magna
differentia in istis iudicijs si utro-
bique haberet locum, ita vult
glo. argumentari ¶ Glo. solvit
dicens, quod hoc non obstat, quia
quamvis in utroque iudicio iuretur
de calumpnia, cum hic tamen stat

quod adhuc inter ista iudicia sit
magna differentia penes aliud
vel alias sequentia, quod nec lis
contestatur, nec libellus dari
debet in criminali, si omnino aliter
quam in civilibus tractari debet etc.,
Et ibi liceat de hoc. s. de
~~colluss~~ collusione. c. i.; Et ibi
licitum non dicitur quod sit lici-
tum, sed quod ignoscatur vel
vicio non caret. xxvj. di-
nerum secundum Goff. Et ibi algo
et Bulgarinus Jo. vincentius
quiter, omnes moderni, et
ibi expedit probat hic in
dicta decretali ceterum
idem Inno. Hostiensis pe. et
dicit ¶ Glo. plene complicat
Glosa ultima declarat literam
et in fine arguit, et in ea
ibi sed hoc non fuit hodie fuari
possit in tempore viciniis Cu-
rie secundum Goff. et ibi arg.
secundum Goff. etc.

Litteras Continuatur In
spiritualibus cau-
sis de calumpnia non iuratur
Et primo ponit in esse et consuetu-
dinem Curie, 2o infert ex
dictis processum cause ibi
unde
¶ Casus in tunc Anectam
ca decernimus quamvis fuit
quibusdam iudicibus, et quia
contencio erat inter partes de
iuramento calumpnie consuluit
illi iudices a papa utrum huiusmodi
iuramentum debeat in tali causa
prestari Et dominus papa respondit
quod Romana Ecclesia in huiusmodi
causis in quibus de decimis
de ecclesijs et rebus spiritualibus
vel agitur iuramentum de calumpnia

nec dac nt rape gsuerit
quia hmoi cause spuales
tctai deut canonu equite
et non ex legum distric-
tone et quia canones in
hmoi causis nulli prorsus
hmoi iuramitum indicut
Ideo dt vt dimissa coten
tone de iuramento calupe
pcede deant in causa sup
dicta ¶ Ec lra gsuerit
go nec nos debemus hoc
face .i. de re iudi in caus
sm host canones isti ca
nones sut in Registro sm
vinc gtentone int ptes
orta in causa vob super
decimis delegata, et hic
sumit sm host, dimissa
.i. repulsa petitoe coniget
iuramtum
¶ Ex lra c Noto pmo ca
su summariu viz qr i caus
spualibus zc/ et ratio lre qr
tales cause ex canonum
equitate finem debitum
sortiuntur, que sz equitas
tanta est, qr non psumit
aliquem in talibus calup-
niari sm Jo. an. Sicud eni
magis psumitur pro spuali
bus hominibus .s. de pcura-
in ura, sic et pro spualibus
negocijs sm host qui
remittit ad summa .c. ti
ps et in quibus v. sz que
est Ratio In hoc bn non
insto, quia istud c hodie
correm est ppt excessum
malicie hoium .s. e. c. .i. li vjo
in ps fi. Vbi dicit qr i spua-
libus fiunt de calupnia et
vitate iuret qr frequnt

in talibus causis multos ca-
lupniari videmus ut ibi dt
lra, et ita nouis morbis
noua adhibent medicamta
Sic go hoc correm est, qd
hic dicit hic c. .i.o. c. .i.
li vjo, qr non sit de sba
ordinis iudiciarij Et stato
pg litem gtestata iuret
de calumpnia Item et
aliud viz qr non annllat
pcessus licet tacite omitta
calumpnie iuramtu ¶ Que-
ro hic de intellectu lre
ibi vm contentoe de iu
ramento calumpnie pstando
dimissa, ad vlteriora discteo
vra pcedat Jo. an. expont
 ad alios actus
ad vlteriora, puta pstacom
iuramenti de vitate, ad intro-
gacoes positones z responsiones
.i. c. plt ad finem, hoc eni
iuramentum de vitate olim in
spualibus pstabat z no aliud
¶ Circa quod pro intellectu
sequencium Sciendum est qr iura
mentu est quadruplex pmu e
decisoriu de quo .s. de iureiura
c. fi. et est illud, qr defert po
parti volenti iurare, aut
est iudex, vt si actor dicit
reo, defero iuramto tuo, qr lt
aut illud non fecisti, aut eo
reus actori, et reus aut actor
suscipit illud iuramtum volu-
tarie z iurat, dicit decisoriu
iuramtu, quia imponit finem
liti, de tali int ad ppositu
hic aliud iuramtum dicit
de malicia, z ht pstat sup
exceptionibus Vel in aliquo lo
co exceptoni ppoint, et
hoc iuramentu presta ante
litis gtestatom et pg et plu-
res in ead causa quoniam pre
sumpcio est cont aliquos qr aliqs

q°

Iuramentu e quadruplex

maliciose opponit. Tercium ge-
nus iuramenti dicitur de calump-
nia scilicet vitanda et quale
sit hoc et quid in se conti-
neat, dixi .C. e. c. xxx. Quartum
genus iuramenti dicitur
de veritate, scilicet secunda. Et differt
hoc iuramentum a iuramento
calumpnie, quia in iuramento
de veritate, respondet de scientia
qua quis scit, hoc est de
eo, quod scit esse verum. Vel
nescit. Sed in iuramento ca-
lumpnie, respondet de credu-
litate, ut scilicet quod credit vel esti-
mat, debet respondere, et quo-
modo est .C. e. c. xxx. in glosa
prima. Ubi ponit metra
de iuramento calumpnie. Il-
lud iuret, quod lis sibi iusta
videtur, ecce notatur credulitas
in verbo videtur. Et patet quod dum
quis debet iurare de calump-
nia, debet iudex dicere iurabis
quod credis te habere iustam causam
et non debet dicere, iurabis
quod scis te habere iustam causam
quia sic gravaret partem eo
quod deberet de scientia respondere
sed de credulitate. Scientia autem et
credulitas multum differunt.
Glosa prima distinguit
causas spirituales et quasi me-
re civiles et mixtas, et
obicit quod in spiritualibus potius
deberet prestari iuramentum calumpnie
et fatetur id honestum. Sub-
dens in possessoriis, et excep-
tionibus, etiam in spiritualibus
iurandum. Et in ea ibi spiritu-
ales, et que sint ille, not.
.C. de foro competenti cum sit et
.C. eo tenore, et ibi dixi
Et ibi l. ii. iudex veritatem
investigandam iubet quolibet

Et ibi et .C. eo tempore ibi vel vi
quod iuramentum sit de malicia et cetera

acta publica et criminalia et
civilia et ibi ff. ii. Carboma-
num datur impuberi qui ne-
gatur filius, fortius si negatur
filius, et dicit hostiensis, alias
prompta esset via ad impuberem
maiorem iniuria afficiendum
plus et gravior de ipso me-
tiendo, et ibi premissa ymo
hodie iuratur ut dixi .C.
de quo in .c. i. l. ii. ad
finem. Et ibi possessorio
notat speculator circa hoc, quod quod
dicatur spiritualis solum, quando
titulus deducitur in iudicium
ut si agitur de matrimonio, an
sit matrimonium vel non vel
super titulo beneficii, secus si a-
lio modo spiritualia deducantur
in iudicium ut possessorium
vel criminale vel adulterium
ut .C. ti. i. c. i. et cetera.

Inhaerentes vestigiis (?)

[illegible] iurari potest de calump-
nia per prelatos et per yconomos
causarum notandum quod non
capit divisionem, quia conti-
net unam constructionem.
Casus in titulo dubitabatur
utrum in causis [illegible]
iuramentum calumpnie indifferenter
a quacumque persona possit pre-
stari. Papa respondet quod non passim
prestandum est tale iuramentum
a personis in iudicium venien-
tibus sed considerari debet qualitas
cause, et qualitas personarum
personarum, et sic hoc iura-
bit de calumpnia per prelatos
aut per yconomos causarum
notandum. Sequitur littera
passim id est indifferenter vel indistincte

non nesciat i. non ignoraret
sed omnino sciant secundum Io. an.
Noto hic quod iuramentum
calumpnie debet prestari per illum
qui est de causa instructus
ibi non nesciant, quod exposuit Io. an. i. non ignoraret
sed omnino sciant, due enim negationes faciunt unam affirmationem
quod verum est, quando ad idem
referuntur, secus si ad diversa
secundum Ffran. alle. ff. de inventario, et ff. exposuit in princ. ibi
sit summo vester, est, iste, non
non, ubi due negationes
non nocent affirmationem ut ibi notatur
Et ex ista lra arguit Ab.
contra illos qui mittunt ad
causas ignaros facti, et inter
dum viles qui sine conscientia
omnia negant Constitutio di
cum sint ydonei et qui tamen
bene nosceant. C. e. l. iij. § si
aut, nec debet iudex contrarium sustinere sed ex officio suo
occurrere debet maliciis occultantium veritatem et compellere
ut constituat ydoneam personam
Et si procurator negat veritatem
videndum est principalis ff. de
procura. si actor secundum host.
Item noto hic contra quod
yconomi non dicuntur principales per
sone, probat lra, quia ponit
tit. de principalibus et de yconomis tamquam personis distinctis
Iudex sed hic dico quod cum yconomus
persequitur causam, dicitur
persona principalis sicut et procurator
in rem suam. ff. de iudi. pastoralis
Item noto hic quod iuramentum de calumpnia prestatur
ab yconomo i. alium spatium ut
lra dicit, sicut et sindicus collegii

Et ut not. host. dicitur tibi duo quod
iuramentum i. alium dicitur sicut quod iuro Ego iuro
in animam domini mei, quod ipse quod aut sustinebit
vel etc., dominus meus iurat, quod ista sustinebit
sic deus ipsum adiuvet etc.

ut dicit glosa et ibi dicam
Ultimo Noto quod in exigendo iuramento calumpnie ponderari debet qualitas personarum
et cause Et dicit primo quod
quo ad personas ponderatur
quod an sit instructa, quo
ad causam, an sit ea vilior an
vehementior, et nobilior, an
criminalis et civilis et secundum hoc
debet recipi iuramentum aut
certe persona repelli ad sensum
supra dictum
Sed Quero hic Quid
si procurator cui defert iuramentum
calumpnie petit dilationem
ad consulendum dominum, an sint
danda huiusmodi dilationes videtur
quod non, sed imputandum est domino, qui non misit instructum. C. de procur. l. sic et hic,
quod verum dicit Ffran., si interrogetur de preteritis ad causam
quia in aliis, non oportet ipsum
esse instructum Intelligit
hoc quod verum esse, de procuratore iudiciali et speciali ad unam
causam secus in generali vel
procuratore negociorum, quia
tali datur dilatio ad consulendum dominum. C. de procura.
dilationem primo etiam si est
specialis procurator ad causam ex
causa potest sibi dari dilatio, ad consulendum dominum
ut si quod novi emergit de quo
in speciali. de postulationibus
prelatorum. c. in summa, per hoc facit
quod notat glosa ff. q. cum causam
cum dicit etiam ipsi principali dari
dilationem ad deliberandum super iuramento Eo autem casu
quo non subest ratio huiusmodi
non datur huiusmodi dilatio
ad consulendum dominum ut si instrogetur de concernentibus principale

quo

glo iiii

glo ult

non debet dilatio, et si no
iurat de calumpnia, potius
dominus contempnatur, tamquam
contumax, qui debuit mittere
instructum, et hunc non man
datum, quod tamen Innocentius et
non dignum. In Glosa iiii
ibi anceps dubiosum quod
hunc et aliter sentire posset
Glosa ultima parificat
sindicos tutores et curatores
in prestando iuramento calump
nie et dicit sequens de penitentiis et
remissionibus ibi preparatum, de electionibus, Cleri
ci tibi domino, hoc tamen dicit
Ostiensis intelligendum de syndico
generali, secus in speciali ad certam
causam, idem Speculator et ti
tulo restat videre sed quod dicemus in sic
hodie tamen si habet mandatum
ad hoc iurat de calumpnia
ipse procurator et in auctoritate domini
ut supra et c. ... vel. li. vi.
et michelonius in auctoritate supra
ut probat supra e. c. ii. in fi. li.
vi. et cetera.

Impetratorum

Confirmat sic

In causis collegii non sin
guli de collegio sed ipsius
yconomus iurat de calump
nia. Et primo narrat factum,
respondet secundo, prosequitur in sum
ma in glosa tertia ibi ad quod
tertia ibi sed ne

Casus in textu Quandam
iudices cogebant calumpnie
iuramentum ab abbate et fratribus
Claravallensibus, sed quia ipsi
iurare nolebant, petebant
a papa ut ad hoc compellerentur.
Et dominus papa hic dicit
eos ad hoc non esse compel
lendos, unde tamen ne hac occa
sione aliena iura illicite
retineat et etiam a causa
sua decidant, si econtra ipsorum
huiusmodi non fuit prestitum iura
mentum, precipit eis papa
quatenus in suo monasterio ycono
mum statuat qui pro eis agat
et respondeat, et de ca
lumpnia iuret, unde hic ipsum
demandet remansuros
quod Episcopo quatenus ipse huiusmodi
yconomum statuat, qui in
tali officio competens habeatur
et cetera. De litteris fratribus forte
ab omnibus fratribus, et hoc
est quod respondit, ab
aliis singularibus iuramentum
licet pro alium litigent huius
occasione sed quia singuli
non coguntur iurare, ideo unus
alius rei et procurant litem
est argumentum quod huiusmodi iuramentum
possit tacite omitti de quo
supra e. c. li. vi. compare. l.
respondere sic, supra de pluris
petitione c. una supra ad fi.
Noto hic primo casum
summarium, videlicet quod in causa colle
gii non coguntur singuli
de collegio de calumpnia
iurare, sed hoc possunt facere
per yconomum, quia tamen dicit
littera cogitur, et vero an
quod cogi prohibet ab eis
sed non prestant si illi
sponte hoc voluit, et ita
potuerint iurare de calump
nia singuli de collegio
si voluerint, quod etiam
hic tamen Innocentius.
2o Noto quod qui recusat
iurare de calumpnia cadit
a causa ut hic, et supra e.
c. fi., et ibi latius dicetur.
3o Noto hic quod si procurator
habet mandatum ad agendum

et concipiendum intelligit
ydoneus vt vim concipe poa
p defende, sic cum ponitur
hic concipe secundum io. an. sile
i. de plus pe c. vno, alibi
age pom p respondere ff.
de eden l. ij. § i. ¶ Item no-
ta quod yconomus ecclesie iurat
de calupnia in causa ecclesie
et hoc intelligendum est quod
iuret in animam sua ut c. e
Item intelligendum est eciam
hoc, quod iuret sine speciali ma
dato secundum ffran. probat hoc
litera, quia nichil dicit de
madato speciali ¶ Et idem
dicendum est in quolibet habente le-
mam administracionem, vt sunt
yconomi Syndici Actores
tutores parentes orpha-
natrophi, omnes enim tales iurant
de calupnia, qui habent ad-
ministracionem a lege vel a
iudiciali auctoritate vt C. e. l.
ij. § i. Procurator autem non iurat
nisi ad hoc habeat madatum
speciale. i. e. c. vlt. li. vjº. de
hoc in glossa c. ci. § restat
in prin. et c.

glo i

¶ Pro expedicione glose pe
Oppono contra literam, vbi dicit
quod in causa collegij vt mona-
sterij non per yconomum sed
per abbatem debeat iurari de
calupnia, cum abbas sit
sit plenius instructus C. e.
l. ij. § eciam. Glosa solut
aliud esse in collegijs secu
laribus aliud in collegijs
ecclesiasticis, vnde dicit et c. et
in ca. ibi municipibus dicit
id lege, dicitur quod municipes
iurent possibile est, et iurant
hij per quos municipij res
geritur, et ibi hoc eciam
dicit in causis corporis vel
collegij ab ydonea parte
corporis iurari debet, et ibi
secularibus de quibus loquitur
contraria, et qui forte non habe-
bant syndicos de consuetudine
secundum Goff. Sed ffran. dicit
et videtur melius, quod indistincte
collegium sit seculare vel
ecclesiasticum iuret per yscono-
mum, si eum habet, et hoc
vult litera ~~collegium sit secu-
lare~~. Si non superior colle-
gij presens litigat ipse iurabit
vt in contrarijs, ad hoc facit
i. de testi. proinde li. vjº

glo iij

Glo iij tractat, quid sit ysco
nomus, et quis in eius con
stitucione auctoritatem, et quis
suppleat. Et in ca. ibi actor
de omnibus hijs not. in q. vij
si quis ergo, et xvj. q. vij
quam, procurator vero proprie est singula
rium personarum, sed yconomus
sive syndicus vniuersitatum
sive collegij in fine. Glo
ponit duo puncta, vnum
est quod dum monachi fuerint
negligentes, episcopus supplet
et constituet eis yconomum
et secundum hoc litera est intelli
genda. Aliud est, quod licet
yconomus debet auctoritate Episcopi
constitui sive ordinarij. In
hoc tamen dicit Innocencius, quod
licet Episcopus constitutum a
monasterio confirmare habeat
tenet tamen institucio sine eius
confirmacione. C. de syndi. c.
vno vnde dicebat ~~Hostiensis~~ pe
quod licet id iure caveatur
tamen consuetudo hoc non habet
nec Curia servat, quod in ecclesijs
inferioribus sit necessarius consensus
Episcopi in constitucione Syndici
vel consentit Episcopo irrequisito.

conomus spectat pro dictorum
rerum, si syndicus causas

glo ult

constituuntur a monasterio. ¶ Glo-
sa ult. possit recitari per
questionem quid sit ydoneus
yconomus. Et dicit ydoneum
esse qui est non infamis et
signat contrarium. Et in ea ibi
C. ubi de hoc. Et ibi con-
tra glosa non soluit, dicit
enim lex in glo allegata, quod
exceptio infamie contra
procuratorem non admittenda
ne tardetur lis. ¶ Dicatur
ergo ad hoc quod aliud est in procu-
ratore ecclesie, quia ibi non
auditur infamis ut hic. Ali-
ud in procuratore persone laicalis
quia ibi admittitur infamis
ut in contrario, hostiensis dicit quod
aliud secundum leges, quia tunc
admittitur procurator infamis
vel et qualiter procuratores fori
secularis reputantur infames.
Aliud in foro ecclesiastico, quia
ibi debet esse bone fame
vel et veri procuratores fori eccle-
siastici reputantur milites du-
negocia fideliter gerunt, non
enim minus prosunt quam si armis
patriam defenderent. Item
aut distinguit in causis eccle-
siasticis. Quia aut loquitur
in procuratore ad negocia, et
talis non repellitur quia
non reperitur, quod infamia
talem repellat aut admi-
dicia, et tunc adhuc distin-
guit, quia aut imponitur
infamia facti et ideo noceret
quin audiatur pro causa vo-
lens et hoc vult contraria lex in
contrarium allegata. Aut impo-
nitur infamia iuris de qua
constat per sententiam, et talis infa-
mia repellit ab officio pro-
curatoris, et sic debet intelligi
v. q. iij quod crimen et iij q. vij

infamis, et per istam distinctionem
debet intelligi ista glosa. Ista
ut dicamus quod infamia iuris
repellit procuratorem in iudicio
et sic patet. Infirme vel ipsa
cum monachi sunt negli-
gentes, de hoc dixi in glo-
sa proxima etc.

Ceterum | Comnat
in presbiterio

causis iurant clerici de ca-
lumpnia, nec obstat contraria
consuetudo. Et premissa ca-
ponit mandatum, et contra-
riam consuetudinem non approbat.
¶ Casus in textu. Nota ma-
teria questionis inter quos-
dam clericos altercato fuit
super iuramento calumpnie prestan-
do. Et dominus papa consi-
derans, quod huiusmodi causa fuit
non ecclesie sed ipsorum cleri-
corum, mandat quibusdam
quatenus ad utilitatem clericandam
appellacione cessante, fa-
ciant ab utraque parte prestari
calumpnie iuramentum, contraria
consuetudine non obstante.
¶ In ea littera antidota antido-
tum hic sumitur pro medica-
mine. Jo. an. et secundum Huguicionem
antidotum dicitur quod
contra mortem vel venenum
datur cantus per quibus ille
et fideiussit ut ff. de
fideiussore invenit ibi etiam
de eodem facto loquitur
secundum Jo. an. et ponit glosa
prima etc.
¶ Noto hic primo principium
quia allegabile est dum
dicitur quia novis morbis
nova invenit antidota pre-
parari. Et glosa 2a dicit
nam compimenta morbos
cogunt nova etc. ¶ Ex qua

glosa colligo hoc primo quod iuriste sunt medici animarum hominum quarum cum ipsorum sit studium iura sit adhibere hominibus ut correctis vicijs anime salue consistant, et ideo tanto prestant medicis corporum, quanto anima corpori, quod eciam dicit Aristoteles i ethicorum

¶ Colligo secundo illos multum delirare, qui propter mutacionem et variacionem statutorum et iurium nituntur redarguere iustinianum pretendentes ex hoc iuris scienciam esse imperfectam sed tunc fatuum foret medicum redarguere, qui ex sui industria scit eandem infirmitatem pro diuersis temporibus diuersis curare medicamentis et tum per vnam medicinam hoc fieri non possit quia quod prius medicina fuit hodie fortassis mortiferum est Sic fatuum est iustinianum velle redarguere, quod eisdem vicijs et hominum malicijs varia apponit iuris medicamenta, quia quod prius ex racione statutum fuit, hodie fortassis attenta hominum et temporis qualitate curandis vicijs aptum non consistit Sic igitur ex necessitate hominum statuta quandoque variari . ff de eg . sang et affi, non debet tum suis ...

¶ 3o prinilibus Noto hic causam quare propter calumpnie iuramentum viz ad vtilitatem clientularum ut dicit litera alia ponit glo iiij que dicit et cetera Est et alia causa ut timore iuramenti non sit inmemor salutis sue

¶ 3o Noto hic hoc non ...

valet consuetudo ut non iuretur de calumpnia, quoniam hic talis consuetudo improbatur

¶ Vltimo colligo hic in effectu, quod clienti in causis propriis iurant de calumpnia, ymmo possunt ad hoc personaliter citari . ff de iudi c . j . li vjo Et si dicitur hoc est contra c . j . de . c . vbi dictum est, quod clienti ad honorem iuramentum compellendi non sunt, sed possunt hoc officium alteri delegare

¶ Soluendo illud c . loquitur quando clienti agunt causas suarum ecclesiarum ut ibi dicit glosa amplius, hic vero dominum agunt proprias causas, et sic non est contrarietas et cetera de hoc eciam in glo iiij

¶ Et per ex predictis glo iuxte Quero circa literam c . hoc quod si clientus qui tenetur iurare de calumpnia, est absens per longam moram, et litigat per curatorem, quo iurabitur de calumpnia Glo soluit quod tunc dabitur curator bonorum et in hoc est glosa hic notanda dicit eciam quod possit dari ad illam litem deinde obicit et soluit, vt dicit glosa et in ea ibi sed pone Ista tamen questio non procedit in procuratore qui habet mandatum speciale ad iurandum de calumpnia quod tunc talis poterit et iuramentum prestare . ff . e . c . vlt . li vjo, licet pe tenuerit ut refert Cinus C . e . l . ij . non posse dari mandatum speciale ad iurandum, sed eius opinio falsa est dicto c . vlt . li . vjo deinde glosa obicit et cetera Glo vlt notat, et intelligi debet

de consuetudine lege reprobata
ut hic

Cum causam Ordinarie per curiam
ecclesie et universitatis de ca-
lumpnia iurare patet per hoc. supra de
testi. cum causam. Et est quod
inchoato processu huius cause
usque ad iuramentum calumpnie

¶ Casus in tempore quo inter ar-
chiepiscopum Ravennatensem ex parte una
et episcopum Faventie ex altera
questio vertebatur super villa
Lucii ac quibusdam aliis
iuribus, causa ista commissa
fuit quibusdam iudicibus
et quia ipsi in negotio non
procedebant, papa dedit partibus
in mandatis ut pro causa ipsa
ad sedem apostolicam procuratores
ydoneos destinarent. procu-
ratoribus itaque in presentia domini
pape constitutis, ipse papa peti-
tionem archiepiscopi fecit exhiberi
et ad eandem aliam responderi
factis quibusdam interro-
gationibus et responsionibus redactis
in scriptis, et lite legitime con-
testata, iuramentum calumpnie
fecit a predictis procuratoribus exhi-
beri. ¶ Secundum litteram aliis temporalibus
iuribus ville et Castri Arioli
ut patet supra de reprobatione licet
processisset quod dicitur secundum processus
non revocantes ad nos
negotium sine causa peti-
tionem, et sic archiepiscopus erat
actor exhiberi et proponi. supra
de litis contestatione c. uno. ca-
lumpnie. calumpnia est cum
quis sciens iniuste agit vel
defendit. ff. ad turpilia. l. i.
supra calumpnia supra i. o. an.

¶ Noto hic litteram de interrogationibus
ex qua littera colligitur quod et hodie
possunt fieri interrogationes in causis

¶ Item notat frater hic quod prius
porrigitur libellus deinde fiunt
interrogationes probat hec littera, quod
premittit de libello ibi peti-
tionem etc. et hoc ideo quia interrogationes
sunt preparatorie iudicii quia
premittuntur de hiis interroga-
tionibus. supra de confessis c. i.
li. vi.

¶ Item noto hic ordinem
iurandi de calumpnia, ut
primo iuret prius actor
probat eadem littera ibi petitionem
sic cum dicit frater intelligenda
litteram ibi ab ipsis procuratoribus
ut primo iuret procurator archi-
episcopi. Iste tamen ordo non est de
substantia iudicii, non tenetur tamen
iurare reus si actor iuret
de hoc in Speculo e. ti. § i v.
pone quod dicit esse dico, quod
iuramentum calumpnie non est de
substantia iudicii, quia potest tacite
omitti a partibus. supra e. c. ii. li. vi.
si dominus cogitur narratio debet
prestari et cetera

¶ Sed oppono contra litteram
videtur enim quod ista causa non po-
tuit agitari coram papa Racio
quia ut dictum est archiepiscopus
erat actor, ergo debuit forum
sequi reorum, qui erant layci
et ita coram seculari iudice
debuit ista causa agitari
dicit Jo. An. quod tunc vacabat
Imperium, et ergo papa successit
in iure. supra de foro competenti licet
ex suscepto. Vel forte isti
Faventini violenciam fecerant
archiepiscopo et sic potuit sub iu-
dice ecclesiastico conveniri etiam
cum sit hodie in tota Ro-
mandiola ubi est Civitas
Faventie est prior... ecclesie

p recognicionem Rodulphi re gis romanorum ut habetur in speculo de ressti presta cione §. romane re. / v ste quod est probentium obtentu et patet solucio

¶ Sed quia prelio effectus c. eius est quod isti procuratores de quibus hic in fine iurauerint de calumpnia ¶ Quero quo hoc esse potuit cum non dicat hic quod habuissent ad hoc mandatum, constat autem quod procurator non iurat de calumpnia, nisi ad hoc habeat mandatum, ut dictum est sepius in c. pterea Ad hoc dico verum esse, quod isti procuratores non habent ad hoc mandatum, sed tantum litteras de rato ut dicit littera hic est quod habent litteras sub nomine procuratorum in quibus promiserat constituentes habere ratum, quod per eas fiet Sed quod tunc potuit iurare dicit Io. an. quod isti tenebant locum syndicorum alias non iurassent sine mandato, sed in prelio et quod ut sic dicatur hic et in casu similiter dicitur procurator ecclesie et universitatis etc., et ita isti erant sindici qui iurant de calumpnia etc. sine speciali mandato ut dixi. c. Imperator Et quod dicit littera procuratoribus et non dicit syndicis, dicit Immo quod non est curandum de nomine Sed de modo constitucionis et condicione constituentis Et si ab universitate constitutus sindicus sit, sive appellator sindicus sive procurator Et si a uno domino et cum decreto constitutus actor est, quocumque censeat et patet, dicit eciam h. Immo

nota dignum quod Episcopus et platti et si non sint domini ut in de donacio. c. ij. tamen possunt constituere procuratorem sine decreto superioris, quod non est in alijs senciendum, quia regulariter procurator non constituatur a non domino. c. de procuratore petitis. hic fallit in platis ecclesie, quia habentur pro dominis quamvis veri domini non sint Sed procuratores dicto. c. ij. et c.

¶ Glosa prima ita soluit Primo notat etc. quod universitate vel collegium de utroque iure procuratorem constitui, qui iurat de calumpnia ¶ Ho. et litteris fort dicendo quanto, et utraque arguit ad negatiua et soluit contrarium Et in ca. ibi et talis procurator qui proprie dicatur sindicus ut d. dixi. Et ibi unde pt petere etc. hic est hic querere utrum detur dilacio ad deliberandum, quod aliquis interroga ut iuret de calumpnia, vel ut respondeat per iuramentum calumpnie Glosa arguit quod non, cum statim possit scire an credit vel non, et ita non est opus deliberatione, unde non possit dicere dubito secundum glosam, secus autem in iuramento de veritate ubi respondetur de scientia, et quia pt ibi dubitare, propterea ibi habebit inducias ad deliberandum Deinde glosa concludit contrarium in eo dum dicit quod etc. ubi de calumpnia iuratur datur tempus ad deliberandum, et verum est, quod debet dari, quod etc. h. glo. C. c. lxij. Et pt hoc tali racione deduci secundum Hostiensem quia licet debeat respondere de credulitate, tamen ista credulitas debet esse

informata probabili opinione
sed sine tempore informari non
potest quod teste. ¶ Item quia ratio
credulitatis ita pendeat si-
cud si dicat de veritate ut de
iureiurando eo versu in glo. si
et ita requiritur deliberacio
vel et circa hoc potest oriri inter
venire dubitacio, si negacio
applicatur facto de quo querit-
tur ut hic deducit contrarium ut
puta si interrogatur an
papa sedeat vel non, potest
dubitare, quia si di-
cam credo quod sic, essem per-
iurus, eo quod non habeo suffi-
cientem probacionem credulitatis
et ita locum habet dilacio
deliberatoria in hoc casu, de
inde glo. item quid de eo
contra etc. ¶ In fine est glo.
hoc intantum oneris et
non honoris, ut patet supra de capit.
ab eo contra etc. ¶ Glosa
ultima ponit viij vel x
interrogatoria, que fiunt ante
litis contestacionem, subdendo
quod generaliter ubicumque equi-
tas movet potest iudex
facere interrogatoria, et ibi
ante litem, dato super precio li-
bello, alij contra, de hoc in
opera de interrogacionibus
§ h. vers. sed nunquid, et ibi sunt
et alie interrogaciones plures
faciende etc. et hoc fit ideo,
quia per huiusmodi interro-
gaciones veritas inquiritur
et partibus providetur in onere
probandi. ¶ In fine ad finem
presumpcio contra eum i. de ac-
cus. cum dilecto etc.

Cum in causa ¶ Con-
tra mat-
rem quis pro aliud agendo cum
procuratorem, pro illum iurat de ca-
lumpnia si ipse agit, ipse
iurat corporaliter, sed non tactis
ewangeliis, ideo ponit pe-
nam non iurantis. ¶ Et ex
hoc patet quod due sunt ponende
in ibi pena etc.
¶ Casus in textu est sed
hic cum dicat, quo sindicus
habeat iurare de calumpnia
et que sit pena nolentis
taliter iurare, quia si fuit
actor cadit ab instituta
accione, reus vero habetur debet
pro confesso. ¶ Sequitur littera
et sindicum id est procuratorem de
hoc dixi in c. i. extra, quod sin-
dicus ipse est universitatis
actorem procuratorem, ut dixi
etc. in c. i. extra, et alibi, pro
illum dummodo habeat ad
hoc sufficiens mandatum ut
et ut l. i. lib. iiij, et sic perde-
nitur contrarium quod hic mo-
neri posset, quod si super e-
ligere litigare, confesso
in hijs capitul. que conti-
nebantur in libello secundum Goff.
et habet hoc eciam locum
in criminali, de hoc in c.
c. ij. § si vero penult.
¶ Nota hic primo non esse
differenciam quantum ad effectum
iuris inter sindicum et acto-
rem, quia hic pro eodem
capitur ibi sindicus et acto-
rem, de hoc in c. c. extra H
¶ Item nota quod procurator
episcopi iurat de calumpnia
sed hic est contra dominum habeat
mandatum, secundum Host. de
quo dixi etc., et est verum
licet alij hic senciat hic
opponendum, si dicetis, quod procurator
episcopi possit iurare de ca-
lumpnia sine mandato speciali
quod locum habet potest in ultimis
administratoribus in c. in prelatos

elegerit pro tempore potest ergo episcopus
in sindicibus litigare pro se ipsum nec
obstat in q. v. c. si, quia illud
verum est ponitur quod potest secundum Io. An.

H ista cum vero procurator sindicus actor
yconomus indifferenter accipiuntur
secundum Innoc.

actores nomina
eorum sunt quorum
ex delicto per-
sonarum

calumpnie secundum Jo. et C. ult. li. vio
¶ Item Noto quod persona publi-
ca que litigat debet iurare de
calumpnia siue litiget nomine
suo, siue alieno, probat lra
quia si litigat episcopus per
procuratorem, procurator iurabit, si
per se ipsum, ipse iurat. Et hoc
eciam dicit glosa prima regulariter
esse, quod tamen verum, si procurator habeat
ad hoc mandatum
¶ Item Noto hic speciale
episcopi ut non teneatur tangere
sacra cum iurat, ibi apponitur
tamen si non tactis euangeliis
etc. quod indultum est ob re-
uerenciam episcopalem, apponitur
autem id est anteponitur euangelia
iurati, quia presencia euan-
geliorum terrorem induat
et suffragium veritati impe-
dit. C. de iudi. rem non no-
uam. Sed nunquid hoc priuilegium
procedit in omnibus, ita ut
in omni iuramento episcopus non
teneatur tangere euangelium
iurando Jo. an. in c. i. de elec.
ut eciam glosa, pro hoc dicens,
tenuit quod idem in omnibus,
sed in nouella correxit se
dicens, quod solum in duobus
habet hoc priuilegium, scilicet in iuramento
quod prestat ut testis et in
iuramento calumpnie, quia
solum in istis duobus priuile-
gia pro hoc c. In aliis iurat
ut alii et hec opinio per
plurimos practica, quam
eciam tamen pau. de liaza in
Clemen. constitucionem de
elec. in principio
¶ Ultimo Noto pena no-
lentis iurare de calumpnia
quia actor cadit ab accione
reus pro confesso habetur etc. Inmor

est pena rei quam actoris sem-
per, quia reus non habetur
pro iudicato, sed potest dici eadem
in effectu, quia confessus habetur
pro iudicato in effectu. C. de
confess. l. una. Notat eciam
ipse semper hic verbum lre
dum dicit cadat et verbum
hic dicat que probat quod
hec pena non incurrit ipso
iure, sed quod sit opus sentencia, cum
possint tractum habere ad
futurum. Non cum incurrit
pena ipso iure, nisi quando
imponitur per verba de inesse
non trahibilia ad futurum
de hoc xxvi. di. de sero que-
si diligenti, et not. glo.
C. de iurisdi. omnium iudi. l.
in criminali, et hoc nota dig-
num. Et hoc eciam ponit glo.
ult. ad finem, quod huiusmodi pe-
na de qua hic imponitur
per sentenciam vi. dicit Jn fine hic
insurgit dubium circa hoc ‖ q°
¶ Quid si iudex noluit fer-
re sentenciam contra recusantem iu-
rare, et ita pereat in-
stancia iudicii, nunquid habebit
aliquam accionem ille, qui con-
tendebat cum recusante iu-
rare. Insuper si adhuc susci-
piat ille agere qui recusauit
agere, nunquid poterit contra eum
excipere reus, tu debes ca-
dere a lite, quia noluisti
iurare de calumpnia, igitur non
debes audiri circa contestationem
ff. de inofficio. testa. l. cum
si quis inpuberes, dicit
ad hoc ~~presens~~ Jnnocencius quod non
credit eum posse agere ut
excipere de recusacione iuramenti
quia ea que veniunt post litem
contestatam valde pertinent.

ad officiu iudicis. ff de edili
edicto l edilos § itē si in
Et neq̄stas est, ex malicia
litis litem oriri. C de fi-
tib; et litis expen l in
iudices hy tenentur, ex hoc
C de iudici l sanc̄ C de
pena iudi qui male iudi
l si Et quod dr̄ i glosa
litem ex lite oiri non de
be, intelligendū dr̄ io an
qn̄ negociu p̄ncipale termina
tum est vel sufactum, si
si non est determinatum ne
gocium p̄ncipale si forte
perijt p̄ncipale negocium ppt
interitum rei vel simile
causam, tuc bn̄ fert sñia
ppter accessoriu de quo hic
p io an. Alij hy dicūt q
ecl i iudicijs ff potit agi
vt cadat a lite rc. Cto
sa fa obicit et soluit, et
ibi quociens ubi de hoc
et dicat ibi de iuramento
Epi redemptis a sessimate
de hoc in spe. c. § pentt
v itm Nota In fine hoc
hy solucōs vi repugnaē textu
tui, qui volt q qui pse li
tigat, pse iuret Et go dr̄
ffram, q c. i. loquitur, qn
Epus agit in ea causa hic
qn in causa sua, tuc eñ cadet
ideo simile rc pz solucio

De dilacionibus

Continuacio Quia post materia
calumpnie, petuntur dilaco
tam ad probacōes, quam ad po
sicōes faciendas ideo post
rubricam de iura calump
suuittit rubrica de dila
tonibus, de materia rubrice
tractatur in q. iij. § spacium
et v q ij p totum

Oppono hy ad istam Rub.
cam, q sit cogrue situata
Racō quia poni debuit
an titulum de Judicijs, qr
qn reus citatur aliqua venit
da dilacō, vel salte debu
it locari post titulum de
foro cope, quia in prīo iudi
cij an litis cōtestacōm da
dilacōs ad deliberandum,
quare g̃o ponit ista Rubca
post Rubricam de litis cōtes
tacōe, ffram dr̄, q ideo
ponitur hic Rubrica ista
ad denotandum q efficaciores
sunt dilacōes, que dantur
in meritis, et magis nece
ssarie dantur, primo uni
sit, q ea dari deut in
prīo cause dilacōs ubi sci
endum sm Goff q quedā
dilacōs dantur an litis
testacōm, ut sunt dilacōs
deliberatorie alie post litem
cōtestatam ut sunt probato
rie, et que ad probandū deser
uiunt, ut sunt dilacōnes
et probacōs faciendas In
decretalibus hy istius tituli
non agitur, nisi de dila
cōibus que dantur an litis
cōtestacōnem sc c primo

Dilecti

Summa sm
ffram Si judices in citacōne
apponit terminum nimis bre
uem, licit licite appellatur
Et primo ponit, appellacōis
querela, sb p̃miso, rc ma
datum ibi quia u[illegible]
Casus in tanto Inter ab
batem et mōchas de h
ex una pte, et moniales
de le[illegible] ex altera super
quadam causa coram de
cano et archidiacono lincomiensibus

Dilacōs an litis cōtestacōm sunt citatorie,
deliberatorie, q dantur reo libello oblato
ut deliberet an cedat, vel cōtendat vel
iudicem recuset post lite cōtestatam, dantur
p̃batorie volenti probare post sñiam iudica-
torie, q dantur cōdempnatis rc

Io an sic summat Si dele
gatus terminum brevis tm̃ perem
torie licite appellatur ubi
non est necitas

a sede apostolica delegat questio vertebatur iudices predicti ad peticionem monialium citarunt monachos peremptorie, et quia nimis breuem terminum statuerant abbas et monachi timentes se adictis iudicibus posse grauari, eo quod prima vice terminum peremptorium nimis breuem eis assignarunt, ad sedem apostolicam appellarunt et dominus papa hijs auditis rescribit quibusdam iudicibus dicens, quod non spectat ad iuris ordinem peremptorium taliter maturare, et presertim cum agitur de rebus ecclesiasticis, nisi necessitas immineat, vnde mandat, quod si est ita quidquid factum est post illam appellacionem totum debeat in irritum reuocare, et mandat conueniencia formam litterarum in causa procede. ¶ Sequitur littera nos tamen. reos ipsi abbas et monachi ordinem qui seruandus est ibi. ut lite non contestata et i. vbi de hoc maxime quia idem in a litibus maturare modari in accelerando post litterarum tenorem precedatur prima roce.

¶ Noto hic primo quod agrauamine iudicis potest appellari etsi post appellacionem non precesserit grauamen reuocat a iudice grauante, hoc colligit hic Io. Cald. in addicionibus, et probat hoc littera quia isti citati, antequam venirent ad iudicem appellarunt contrarium, hoc vt quod not in c. cum in tem. §. de ap. ff. priori versus. §. de ap. si a iudice li vi.

¶ Secundo Noto huiusmodi contrarium quod propter grauamen licite quis appellat, eciam ff. si probato grauamus sit in arbitrio iudicis ad quem, quod est singulare dictum, et probatur quod cum dilaciones sint arbitrarie, respectu dierum assignandorum, tamen si post appellat propter breuitatem termini valet appellacio, cum tamen appellacio probacio, an fuit nimis breuis pendeat in arbitrio iudicis ad quem.

¶ Tercio Noto quod in arbitrijs iudex non habet omnimodam potestatem, nam si bene non arbitretur licite appellatur iudex namque suo arbitrio moderatur dilaciones, tamen si nimis stringit eas, licite ab eo appellatur ¶ Ideo hoc infero quod non quidquid permittitur arbitrio iudicis plene residet in eius arbitrio, sed intelligitur ad hoc facit arbitrio boni viri, ad hoc facit clemen. sepe de verbo. signi. quod intelligo verum siue arbitrium datur a lege siue ab homine, vt quando partes compromittunt, dantes plenum arbitrium, debet intelligi vt licite arbitretur, de iureiurando quintavallis, et propterea si arbitretur aliquid propter quod pars in modico leditur non valet, vt ibi nisi data esset potestas vt possit auferre de iure pari dando de iure vnius alteri ff. de arbi. l. si. diem. §. recepisse qua intelligo, quando id posse dari

Mandare vita brevem dale q[uest]io[n]es

fuit Et ob hoc in hiis que
dependent a gracia iudicis
secus, sicud in casu c. consulu-
it. de offi. dele., quia tunc
appellari nequit, si iudex
gracia[m] no[n] fecit, et sic debet
intelligi glosa. Immo
in c. finali e. ti. li. vi., tunc dicit
appellari non posse, de quo
in addi. specu. ti. de citacione
§ viso, v. sed numquid, et
hoc dignum nota
¶ Ultimo Noto quod prius quam
noscit de validitate appellacionis
quam revocet attemptata post
appellacionem ibi mandamus
quatenus si est ita revocato in irri-
tum etc. ubi prius demandata
congnicio, et tandem cassacio
¶ Sed oppono quod non valuit
hic appellacio, quia non dum
erant gravati sed timebant
gravari, ad hoc i. de ap. ut
debitus Solucio gravati sunt
ex brevitate termini ¶ Sed con-
hoc posset iterum michi oppo-
ni, quia licet terminus esset bre-
vis, non erant gravati, po-
tuit enim iudex alium terminum
peremptorium statuere ¶ Solu-
cio inter doctores Notant hic
tekstum que dicit copulative,
terminum sibi nimis brevem et
peremptorium statuit, et propter
hoc dicunt quod valuit appella-
cio, quia terminus erat perempto-
rius et nimis brevis Secus
si fuisset nimis brevis, et
non peremptorius, quia sic Immo
eciam plus terminus posset as-
signari peremptorius, ut hic fu-
it, nec gravat nisi sit
nimis brevis, Hostiensis tamen dicit
quod sufficit terminum esse nimis breve[m]

eciam non sit peremptorius, quia
omnis terminus habet vim perempto-
rii saltem ad hoc, ut non ve-
niens condempnetur in expen-
dentia quedam, unde ex so-
la brevitate gravatur pars
et ita potest propter hoc ap-
pellare, et hoc videtur verius
de hoc in spec. ti. de appella-
§ in quibus v. sed quem dicis
et sic patet quod sit dicendum
¶ Sed Quero numquid in Cu-
ria Romana citatus posset
appellare, propter brevitatem
termini, dicit Hostiensis quod sic
quia textus loquitur generaliter
Sed ponamus quod papa mandat
aliquibus ut convendaret Ti-
cio quod restituet ablata Seio
alias citarent eum ad Cu-
riam, delegatus, simul et
semel mandavit, ut restituet
alias extunc citabat eum
an valeat Collectarius dicit
Clemente contrarium pronunciasse
se quod non, quia debuit post
expectari contumacia non
restituentis, ut sic propter ea cita-
ri in verbo, alias citetur incipiat
post contumaciam in non resti-
tuendo etc. ¶ Glosa prima
querit et solvit Et in ca. ibi
arbitrio non tamen plene residet
in eius arbitrio ut s. dixi
Glosa secunda dat modum cita-
di ad terminum peremptorium, et
quod huiusmodi terminum peremptorium
iudex possit moderari Et
in ca. ibi primo per edictum
i. trina citacione, et tunc
non habet necesse exprimere hoc
verbum peremptorie xxxiiii q.
iii. de illicita ubi de hoc
in glo. magna Et hic

In fine secunde glose Et ucorio tamen
dicendum est nimis brevis arbitrio iudicis
quia dicunt citant locis, non potest ad
omnes unus terminus assignari etc.

adiutendum quod olim citatio ita fiebat trina, peremptoria dierum intervallum et tria dicebatur peremptoria, quia post illam solam non veniens contumax tabatur. si qui non venit ad primam vel secundam puniebatur in expensis. C. de iudi. l. sancimus. Sed hodie quandoque fit citatio uno edicto peremptorio pro tribus, cum certis temporibus intervallis ut in dicto C. de illiciata et hoc dicit glosa, et ibi potest modari ut si causa commissa est infra tempus circa finem... et timetur de lapsu temporis de offi. delega. consuluit.

Preterea. Confirmat dicit quod reus potuit per litteras citationis plene instrui, non habebit deliberatorias inducias, quia divisio sua ibi quia igitur.

Casus in textu. Accedens quidam ad sedem apostolicam proposuit per B. aliqua causa commissa est cuidam delegato. Ipse citat reum et in litteris citationis inseruit tenorem rescripti, ut reus eo viso deliberare valeat super eo de quo ab actore conveniatur. Reus in termino constituto, et libello sibi oblato, petit inducias ad deliberandum. Actor dicit quod non est audiendus, quia bene potuit deliberare, si voluit, in spacio dilationis. Quero quid iuris. Dominus papa respondit quod si reus ad iudicium vocatus potuit instrui super eo de quo convenitur, eo rescripto sibi transmisso, inducie deliberatorie non sunt ulterius ei concedende

si procede dat iudex in negocio sibi commisso. Sequitur littera rescriptum, id est tenorem rescripti probat verbum insertis quod sequitur, et cetera subaudi et citatus veniens petit libellum sibi offerri, et diem ad deliberandum concedi inducie etc. non negat libellum esse offerendum. Unde ibi sed super libello termino oblato lite contestata, et mandato presito procedendum est ut s. e. c. i.

Noto hic primum casum in quo scriptura reputata facit fidem, quia tenor rescripti quod est insertus in citatione est scriptura reputata, et tamen facit fidem, quo ad modicum preiudicium, scilicet ut afficiatur citatus. hoc autem forte ideo fit quia in hac parte stat litteris iudicis, de hoc in de proba. quoniam contra falsam.

Secundo noto hic litteram de inducijs deliberatorijs. Et dicit Innocentius de libel. obla. c. i. quod inducie deliberatorie adeo sunt de essencia iudiciarij ordinis, quod si denegantur, non tamen lite contestato, licet causa iudici commissum sit, quod inducias possit auger et minuere non tamen denegare, in quo in spacium esse intelligi in q. vel si. diffinitiva. Item summa not. eciam hic Innocentius quod inducie citatorie dantur tamen non commita, quod dantur a iudice absente reo cui dantur, hoc tamen non placet Franco, quod eciam parte absente fit commutacio summaria. C. ut lite non contesta. quam si quod si super et ibi dicit

Tercio noto hic quod delegatus

debet mittere copiam rescripti ei
quem citat. Ex hoc notant
quidam, quod citatus numquam tenetur
comparere coram iudice alias non
suo, nisi in citatorio exprimatur
causa quare. In dubio tamen
tenetur ire ut notatur in. de accu-
sationibus venientes et dictam .ii.
¶ Isto textu hic supplendus non
esse utendum, et ideo si tenor
litteras citationis potuit ple-
ne instrui non habebit delibe-
ratorias ut hic.
¶ Sed oppono contra litteram quod
etiam si copia rescripti inserta
fuit in citatorio, debent dari de-
liberatorie, quia per rescriptum non
apparet quam actionem inten-
tat ~~actionem~~ agens ideo male
disponit, videtur enim velle quod
inserta copia rescripti, non de-
beant dari deliberatorie. Ad
hoc dico secundum Hostiensem, quod quamvis
copia rescripti fuit inserta in
citatione, nichilominus dabuntur
inducie deliberatorie ut argumentum
probat, nec est contra litteram, quia
textus non vult propter hoc non dari
deliberatorias, sed vult quod tunc
non debent dari, quando reus per litteras
citationis plene potuit instrui
ut si libellus etiam esset inser-
tus vel in rescripto secundum quod ponit
glossa supra, quod rarissime fieri
solet hodie inseri copia rescripti
per quam constare possit reo de
iurisdictione delegati, et tunc
competitum ad dictum contra formam
rescripti, non daretur dilatoria
dilatio per hunc textum et c. pz.
¶ Sed contra hoc posset item
opponi, quod adhuc littera non
faceat mentionem, quia citatus
non tenetur comparere, etiam missa
copia rescripti. Ratio quia copia
rescripti posita in citatorio est
scriptura privata, cum non fuerit
confirmata publica tempore, constat
autem quod scriptura privata non
facit fidem in. de fide instru-
mentorum c. i. et ii. Ad hoc dicit Innocentius
quod huiusmodi tenor sufficit ad fa-
ciendum presumptionem pro iurisdi-
ctione delegati, ut reus affi-
ciat et compareat, alias si
non comparet poterit procedi ad
excommunicationem vel missionem
contra eum. c. ii. ii. et ita tue, et
ita communiter observatur. Et
ut concludam hic multa verba
Innocentius pono hic secundum eum
duas conclusiones. Prima conclusio
est ad hoc, ut ~~et~~ citatio affi- p^a c.
ciat citatum ad veniendum
sufficiat quod apparenter videatur
licita, et quod presumptive infe-
rat iurisdictionem iudicis citantis
et hoc si citans alias erat
iudex, propter id quod infra di-
cam de delegato cum citat
et in civitate nulle littere ad eum
emanaverunt. Ex hac infero
quod si ordinarius citat non sub-
ditum suum, quem dicit contra-
xisse in suo territorio, tenetur
comparere citatus, et idem si ex
primat aliam causam, propter quam
si vera esset citatus esset iudex
suus, sicud patet hic, quia
tenetur citatus comparere coram
delegato, quando ex tenore rescrip-
ti presumitur quod sit iudex. Et 40
ratio istorum quia prima facie
non presumitur quis calumpniator
cum quilibet presumatur bonus et
non dolosus, de presumptione
c. finali.
¶ Secunda conclusio quod si citatio 2^a c.
apparenter non est licita, licet
si ex causa latenti possit esse

allegatum sicut privilegium de rescripto
cum ordinem, alias presumitur non venien-
dum.

licita non tenetur citatus comparere
¶ Ex eo quod infero, quod si citatus
quis ad peticionem suam, quia as-
seritur suus in citacione, non te-
netur comparere nisi confirmat
causa specifica, licet enim pos-
sit esse casus in quo servus
posset agere, regulariter non
potest ¶ Idem si ad peticionem ex
communicati, qui asserit excommunicatus
non debet comparere citatus nisi
si causa confirmatur vel si
citatur ad locum inhonestum
et idem in similibus, et multa a-
lia exempla ponit Hostiensis immo-
de citacione non apparenti
Et sufficit secundum eum quod appa-
reat non licita vel ex tenore
re citatorii vel quia aliud sit
notorium citacionem non valere
Et si quis citatur ad locum
notorie non tutum, ut lite
non contestata, accedendo in Verum
si non notorie, tunc enim in du-
bio tenetur comparere ¶ Ex eo quod
concluditur infert Frater, quod si in-
dex citandus fuit impeditus
ita quod die suo non potuit
cognoscere non est citatus contumax
per hoc ff. de dolo. c. si ubi glo.
Et si dicatur potuisset dele-
gare, dico quod per hoc non tenetur
infertur contumacia respectu
eius quod venit iure ordina-
rio secundum Fratrem
¶ Sed queritur etiam hic ordi-
narius citat non subditum
expressa causa falsa, que si
esset vera citatus tenebatur
comparere, ut quia dicitur quod ibi
commisit vel deliquid, aut quod
consimile, cum tamen non sit ita
quid iuris Innocentius hoc sequitur
hac materiam hic satis diffu-
se colligendo tamen eius verba

distinguendo quia aliquando citatus
venit aliquando non venit Si
venit, tunc aut concipit de-
clinando iudicium et audi-
tur aut non concipit et tunc proce-
dit, et valet processus, et con-
firma et mandabit execucioni
per accionem in se eo quod re iudi-
cata secundum Innocentium et hoc per illud
Iudicium ubi habet bona de
foro competente postulasti Et
si medio tempore, iste veniens
qui non concipit de incompe-
tencia recedet illicenciatus
potest procedi contra eum sicud
alius contra subditum secundum
Innocentium propter racionem contuma-
cie vel ad sentenciam, si lis
erat contestata vel non contes-
tata, in casibus in quibus
potest omitti Si non citatus non
venit, tunc aut non fuit ap-
prehensus per citacionem, ut quia
non invenitur in loco, et tunc
contra eum non potest procedere
cum alias non esset suus iu-
dex, de iudi. at si. Ceterum aut
fuit apprehensus per citacionem
et tunc potest contra eum non
venientem procedere racione con-
tumacie vel admissionem
vel ad executionem Nec obstat
si dicatur quod non fuit verum
quod ibi commisit, licet forte sic
crederetur, quia de iure est
ut iudex citandus cognoscere
habet, an sua sit iurisdictio
ff. de iurisd. omn. iud. l. si quis ius dicenti non obtemperaverit, et hoc
propter contumaciam, potest ta-
liter puniri non veniens
¶ Sed super prima questione dicit
Innocentius quod procedere non potest
nisi primo pronunciet se iudi-
cem competentem, quo facto
procedere potest usque ad sentenciam si
erat casus in quo procedi poterat

lite no contestata Idem tamen
putat Innocentius, quando se non
permittit iudicem ut hic de
ducit ¶ Subdit Innocentius, quod nec
per hoc potuit obicere quod sententia
lata sit a non suo iudice
cum sit super hoc iudex, scilicet
quod cognoscat an sua sit iu
risdictio, et cognovit et sententiavit et
non fuit appellatum, sed
nec appellari ~~debuit~~ po
tuit, cum reus fuit contumax
in q. vi. c. i. sunt quorum Et
hec omnia que dicta sunt
locum habent, quando constat quod ci
tanus talis habet iurisdictionem
ordinariam, secus cum dicit
esse iudicandum in delegato
¶ Sed que sit ratio diversitatis
videlicet quare non eodem tenet
quod facit iudex delegatus
qui dicit se delegatum cum
non sit, dicit Innocentius quod iuris
dictio delegata certos et limi
tatos habet fines quos trans
gredi non licet Sed ordi
narius in suo territorio et in toto
eius et in aliis habet generalem
et liberam iurisdictionem, et
valet quicquid facit tamquam ipse
in sua dyocesi, sive sit de
dyocesi sive convenerit, dum
ad eum tamquam ad iudicem re
currit, quamvis causa alle
gata foret falsa, quod tamen
spetiale dicit notandum, Innocentius
in contrarium ad delegatum dicit
Innocentius quod si nulle littere ema
navit ad eum, non tenet
processus eius, qui asseruit se
delegatum cum non esset, quia
nec hoc casu potuit cognoscere
an sua sit iurisdictio, cum certum
sit quod non sit iudex Si non
alique littere emanavit li
cet false, fatetur Innocentius quod

etiam tunc possit cognoscere an
sua sit iurisdictio, dicto c. i.
super litteris, quod est dignum
nota Et potest esse ratio huius
quia quando nulle littere emana
runt, nulla subest dubitatio
sed quando emanaverunt, licet false
in dubio tamen permittitur ut co
gnoscat an sua sit iurisdic
dicto c. i. super litteris et sic patet
quid iuris de materia huius
questionis ¶ Glosa secunda
declarando litteram prosequitur
materiam dilationum tam in
civili quam in criminali actione
Et in ea ibi firmatos et tunc
locum habet quod notat Io.
in q. ii. in summa, ubi dicit
quod in criminali non dantur de
liberatorie, quia certum debet
esse reus utrum velit crimen
confiteri aut non, cum sciat
se reum, hoc enim verum est
dum in litteris citationis potius
quod reo obicitur, et ibi
deliberatorias habere alias habebit
super oblatione libelli Et
ibi Item spacium ubi in dandis
dilatoriis, quo ad testes et
instrumenta, attenduntur loca
de quibus adduci debent, et
secundum hoc dantur diversa tempora
Sed cum quod ea provincia pos
cuntur testes ubi lis agitur
tres menses conceduntur, si extra
dantur vi et cetera Et ibi in
pecuniariis ymo in omnibus
civilibus causis pro qualibet
causa necessaria tamen unica di
latio datur, et una ad de
liberandum, una ad respondendum
et sic de aliis Sed in criminali
pro qualibet necessitate dantur tres
dilationes reo, due actori ut
dicit glosa ff. c. l. ult. hoc
est tamen dicere quod in criminalibus

Et ibi etiam sive ce cognoverit sed hoc est tamen dicere
quod si in causa ~~criminali~~ civili data est una dilatio
puta ad respondendum non est danda alia ad idem nisi
forte ostenso quod ille cui data fuit habuit legitimum
tempus quod non potuit facere id quod debuit in termino
sibi assignato

causis per quolibet impedimento
dabuntur .i. due dilaciones accu
satori, et tres reo sine cause
cognicione, hoc est sine impe
dimenti probacione secundum Goffredum
dicit per singulis causis singu
las dari dilaciones .i. pro singu
gulis impedimentis Et ff. de
ferijs l. ult. Et racio diu
sitatis inter civilia et criminalia
lia, quia sollempnius proceditur
in criminalibus quam in civilibus
et cum maiori deliberacione
propter maius periculum etc.
sequitur alia decretalis

Littere domini quem licurum
ita firmat propter
declaracionem libelli per quam na
negocij non mutatur nove
~~dilacio~~ deliberatorie non dabuntur
in prima ponitur consultacio in
secunda responsio ibi nos igitur
Casus in terminis Inter
archipresbiterum sancti petri
et aquile de urbe et quosdam
dam nobiles a. et b., coram
Episcopo florentino questio ver-
tebatur, super pensione quarun-
dam possessionum Archipresbi
ter, nomine ecclesie sue obtu
lit libellum predictis nobili
bus continentem, quod pensio de
quibusdam possessionibus
pertinentibus ad ecclesiam suam
ipsi ecclesie soluta non fuerat
tribus annis, et ultra dicti
nobiles pecierunt ut expli
caret, quantum spacium per
hanc dictionem, et ultra sig-
nificare volebat Archipresbi-
ter id declarans, expressit
quod vij annis fuerat in solu
cione dicte pensionis cessa
tum Sed quia dicti nobi
les dicebant per huiusmodi expres
sionem libellum esse mutatum

Ideo petebat inducias novas
ad deliberandum, et quia dene
gabantur eis dum ad sedem
Apostolicam appellaret Et
dominus papa appellacionem
huiusmodi frivolam reputans
mandat Episcopo, quatenus ea non
obstante in negocio procedat
iuxta formam continenciam
litterarum Ecce litteras urbe
Romana, quia appellacione
urbis Roma intelligitur ff. de
verbo. sig. urbs, sicut cum dicitur
Apostolus paulum intelligimus
per Antonomasiam, sicut nota
ff. de peni et remissione sufficit
de possessionibus .i. que ecclesie
debebantur racione quarun-
dam possessionum, quas nobiles
detinebant denegasti et
bus litterarum et sic procedebat
non iure ordinario, secundum deleto
Noto hic primo, quod prelatus
agens pro ecclesia sua, debet ex
primere in libello, quod nomine
ecclesie sue agit ut iste fecit
et probatur hoc supra .ij. de fide
instru. inter dilectos, alias si non
exprimit presumitur agere nomine
suo, et non ecclesie, quod tamen
dicit contrarium, si exprimit non
contrarium, de testa. requisisti Ge
de supplenda negligentia prelatorum .ij. appellatum .vj. de offi. de
le. cum Abbas, tunc enim etiam
presumitur agere nomine ecclesie
secundum contrarium quod nota
Secundo Nota hic quod verba genera
lia non viciant libellum
licet reus possit petere ea de
clarari ut hic Gofredus hic infero
quod iudex non statim debet
repellere libellum, propter hoc
quod in eo ponitur verbum
generale sed magis debet iungere

Hodie sic in prima parte appellacio
In secunda deceptio ibi nos igitur

Nove dilaciones

ut pro declarat, et hoc facit
contra multos
¶ 3º Noto hic quod declaratio
non dicit immutare formam
eius sive naturam, quod
declarat, ut hic. et ff. de
testa. l. heredes palam, et
propter hoc ob declarationem libel
li. non dantur alie delibe-
ratorie. Item notat hic
Franciscus quod hec adiectio et ult-
imultu operatur posita in li-
bello, quia potest trahi pro dicto
rem ad plus, quod sit petitio
hic cum trahitur ad pensionem
minor annorum, et petitum
erat de flius, de hoc tamen
statim dicam
¶ Item pro clariori et finali
intellectu c. huius, et eius pro
expeditione fine Oppono
contra litteram et notabile ulti
mum, videtur cum omnino quod
hic debuerunt dari none
inducie, quia declaratio fuit
facta super maiori quantitate
annorum, quod fuit expresse
petitum, ad hoc facit ff. de
exceptione rei iudi. l. cum queritur
et l. tu de hoc, per quas le
ges videtur quod si non de
clarasset, sicut supra primo li
bello, nichil profuisset quo
ad istos minor annos, cum
hec dictio ultra. ad modicum
refert ff. de verbo signi. l.
hec dictio Item videtur quod
hec adiectio, nichil operatur
per legem si quis in suo, cum
ibi notatis C. de inofficioso
testa.
¶ Solucio hic arguit inquit
pleniorem intellectum litterae c.
huius Advertendum est ergo
quod hoc c. legitur duobus modis
primo secundum glosam sic. Et

intelligatur, quod iste archipresbiter
agebat contra Nobiles ut
pronunciarent decidisse a iure
suo, quia non solverat canonem
non per triennium et ultra, ita
quod hec dictio, et ultra fuit
de superfluo addita, cum suffi
ceret biennium exceptio, quia non
solvens pensionem per biennium
de re ecclesiastica in emphiteo-
sim date cadit a iure suo
ff. de loca. c. penultimo et sic ista
declaratio facta de ista dic
tione et ultra superflua fuit
ad quandam intencionem, cum
ex sola cessacione per biennium
debuit, iudex restituere rem
isti nobili Et propter hoc eius
non tenebatur iste archi
presbiter ad talem declarationem
quia probato quod per triennium
vel per biennium cessaverit a
solucione pensionis habuit
intencionem suam propter quod eius
propter huiusmodi declaracionem non
debuit dari none inducie
Et istam litteram ponit glo
sa quia hic inducias In di
glosa Et in ea ibi in con
tractu emphiteosis Emphiteosis est
contractus melioracionis, ut di
cta a multa conceditur
alicui ut eam excolat et
melioret, faciendo ipsam
fertilem, et tandem ea u
tatur, de ipsa annuam pen
sionem solvendo, Unde in tali
contractu transfertur utile do
minium retento directo, et
naturalis possessio retenta
civili, de quo plenius hic
recitari. ff. de loca potuit
Et ibi et ita per michelo
petebat determinacio
quia agebat contra Nobiles

ad hoc ut pronunciaretur cecidisse a iure suo, hoc vult glosa et iste intellectus communiter practicatur.

¶ Sed quia ista lectura videtur diminuta, eo quod textus non exprimit, ad quid agebatur contra istos nobiles. Item quia tunc decretalis ista esset omnino de indubio, cum satis clarum sit, quod emphiteota non solvens pensionem per biennium cadit a iure suo. Item non videtur presumendum, quod si hic ageretur ad revocationem bonorum, quod agens narrasset de triennio, quia suffecisset dicere de biennio. Et ideo alia lectura ponitur a quibusdam, qui dicunt, quod hic [illegible] agebatur ad pensionem, ita quod pensio subtracta biennio petebatur, quam lecturam glosa etiam tangit circa finem ipsius. Et secundum istam lecturam quam hic sequitur, ffran. ponit singularem casum viz. istum, quod propter declarationem libelli generalis et ambigui ponit in libello non dantur indutie deliberatorie etiam si in declaratione exprimatur maior quantitas quam esset petita in specie. Istam tamen lecturam improbat glosa ibi Sed non ubi vult, quod si hic actum fuisset ad hoc ut pensio subtracta tribus annis et ultra restitueretur, tunc tamen petita fuisset generalis declaratio illius tamen ultra et expressione facta dari debuissent indutie deliberatorie, si super primum libellum deliberare non potuit, et idem sentit hic Hostiensis. Sed Innocentius tenet contrarium et eum sequitur collectarius et ffran. dicentes quod nec tunc dari debent deliberatorie, ut hic deducit ffran. Nam cum agitur de facto rei et asserit actor quod cessavit tribus annis et ultra, debet reus esse certus, de quanto ultra sit proprium factum; ista tamen ratio non procedit ubi reus successit in ius alterius, de regulis iuris qui in ius. li. vi°. Item licet factum positum non presumatur quis ignorare si sit proprium, neglectum tamen et tempus neglectum non sic presumitur scire secundum Io. de lig., cum prudens persone non moneat sensum. ¶ Tenendo ergo istam lecturam singularem obstat contrarium quo dicitur, quod dictio et ultra ad modicum refertur. Ad hoc dicit ffran., quod ista adiectio et ultra aliquando refertur a ghentibus, et ut sic ad modicum refertur, ut in lege hec adiectio, et tunc illud modicum intelligitur arbitrio boni viri. Aliquando refertur in iudiciis, et tunc aut partibus et ut sic potest extendi ad omne quod est de natura petitorum etiam si maius sit expressum probat hoc lex, ut tunc fiat interpretatio in commodum agentis et proponentis ff. de iudic. l. si quis intentione et ii. de resti. spolia. cum ad sedem ubi dicitur. ¶ Sed si profert a teste michel operatur penitus vacare, quia dictum testis debet esse clarum, ii. de testi. cum clamor, et hoc nota dignum pro hoc enim non recedit, quod si testis producitur ad probandam prescriptionem, et probat possessionem xxxix annorum, et ultra non infert prescriptionem immo si testes dicunt per ...

no. de adiectione
et ultra

quod in l. hec adi.
tamen C. et ult.

et ultra, nichil opat hec
adiectio et ultra dūt pfer
a iudice, et idem ddm quod
in teste, quia sñia iudicis
sicut et dcm ~~testis~~ testis, dz
esse certa. C. de sentencijs q
sine certa qnti. l. j. et ij. et
ff. de vbo signi. in hijs hec
ffram. ¶ Ergo hoc patz solu
to contrarioru, patet eciā q
ista littera sa hēt pbabili
tatem ffam qua ex lra a
hui9, hēmo singlarem cam
viz q ppter declaracom dbi
gualis et ambigui posti
in libello, no dari none
delibatoie, eciā si i decla
racione ex sñia maior qnti
tas, qm sit petita i spē
Et ex hoc ecciā hetur, qd
hec adiectio et ultra posita
i libello multu opatur, qr
pt p actorem trahi ad ph
qm sit petitum expsse ut
qr, scd̄s dum ponit in
dicto testis Vel in sñia ut
pdixi et hm de isto

Exposuit Cum a tc

Si post
vocatam ad causam, reus
p publica utilite vocatur
ad Curiam, elapso termino pemp
torio, et reus nouas indu
cias obtinebit, hēc est hm
dicē, q absolue ab illa ci
tatione, et dabit ei noue
inducie, de eodem fto lo
quitur. C. de mato et obe
c. si. ff. de dolo c. fi. Et
hmo ponit dux citaco Bur
degalen archiepi, vna non
psonalis scz prima, et alia
psonal z comparicio in sa
Et sup prima disputacio. 2o
sñia ipe absoluens a prima

disputacio 2o sñia pape
ibi vos igitur
¶ Casus in tenuis inter Bituri
cen et Burdegalen archiepos
questio vtebat, sup iure p
macie ppa citauit Burdegalen
~~archiepm~~ archiepm ut admitend
quadragesime, ipse vel ydo
neum responsalem ad pncia
suam, accederet, quem tum
pemptorium sibi assignauit
Bituricensi archiepo sup iure
pmacie responsurum, p9 mod
ud dictum Burdegalen archi
epus pro subsidio Ecclie
Romane vocatum ad pnciam
ipius domini pape psonalit
accessit Quo ibi constituto
dictus Bituricen archiepus
in Curia constitutum postulat
instanter Vt papa in negocio
pmacie pcedet Et archiepus
Burdegalen ad ppa rediens
quedam constituit pcuratorem
qui saluis excepcionibus s
et competentibus in respondendo
et defendendo omnia faceret que
ipemet Burdegalen facere
posset ¶ Fecit itaque Bituri
cen archiepus ut dictum pcur
responderet eidem pcur dicto,
excipiendo pposuit se ad hec
non teneri, quia p alia cā
scz p publica utilite dictum
Burdegalen vocatum pt absente
reputari debuerat, et pui
legium domini reuocandi ha
buisset Et q nondum eciā
sup hoc deliberaverat, cum
suffraganeis suis z alijs
quorum consilium tam ardua
causa requirit, nec habuerat
tempus, in quo ad utrumque
negocium potuisset esse patus
Ex adūso fuit responsum q
cum ipe Burdegalen, fuis

vocatus fuisset super quibus pre
missa, nec fuit intencionis ipse
suum mandatum per partis revo
care, et insuper tamen ~~[illegible]~~ tempus
habuit quod bene potuit delibera
re, super utroque negocio Et
dominus papa de consilio fratrum
suorum dilacionem sibi adhuc
concessit usque ad festum nati
uitatis domini, tunc proxime affu
turum Ut extra et c. decidi
Item quod fuit citatus Burde
galensis archiepiscopus prelato ad se
inde, tunc vero futuro, assig
nandum super tunc vocatus
tempore discordie orte inter
Gregorium et fredericum, de qua
c. dere inde ad aplice legio
penitus pro eo iusta et
necessaria causa, fuisset de
hoc c. de foro compe. c. si ad
utrumque scilicet ecclesie Romane et
negocium quod habet adversum
archiepiscopum bituricensem patet
quia pluribus intentum est
uos quod c. presbiteros tu quibus
non tamen sequitur, quod ergo cum
omnibus [illegible] c. intendere
sim alb et c. decidit quo
qua diceba per hoc dilacio
nouam non dandam, dila
cionem ut appareat non utre
spondeat

Noto hic primo quod archiepiscopus
potest esse primas, super alios ar
chiepiscopos, nam hic archiepiscopus
bituricensis agebat super
iure primacie, et ita cum
auditus fuit, patet quod huiusmodi
ius cadere potuit in eum Et
de primate habetur c. de offi
cio ordinarii duo sunt, et ut ibi no
primas et patriarcha sunt
eadem dignitas, quibus nomina
diversa

2o Noto quod papa citat quos
clericum personaliter qui vult
maioris in subsidio Romane
ecclesie
3o Noto, quod qui est in curia
pro causa necessaria habet ius
revocandi domum de quo
iure dixi c. de fo. compe. c.
si ubi de hoc solet recitari
4to Noto formam procura
torum ibi saluis exceptionibus
etc., et sine isto, quod dicit
in respondendo et defendendo, non
fuisset sufficiens procuratorium
c. de procura. accedens Item
noto hic, quod si due dilaciones
concurrunt, forcior tollit mi
norem eciam precedentem, et ergo
hic dilacio, que data erat
isti archiepiscopo ad parendum
coram papa pro publica uti
litate, tamquam forcior, sustulit
aliam precedentem, que data fuit
eidem archiepiscopo, ad comparendum
ad instanciam archiepiscopi Bi
turicensis super iure primacie
Et idem dicit ffrancus, esse in
duobus preceptis concurrentibus
quia preceptum maioris per
tollit preceptum minoris eciam
precedens ff. ad Silanianum
l. si quis c. de ap. cum pari
Item noto quod interest sub
ditorum, ne ipsorum superior
alteri subsit, et ideo hic ar
chiepiscopus super sui subieccione
deliberare, volebat cum suis
suffraganeis Item noto
quod in arduis causis prelatus
non solum Capituli, sed tocius
dyocesis vel provincie consilium
debet requirere, probat hoc
litera in verbo suffraganeis et
in verbo aliis et ponit glo
sa ulti. hoc tamen vim, quando
causa concernit non solum

platos, sz etiã eorum subdi
tos, sicut hic, quia intere
rat subditorum no habe
plures platos, ad hoc go
facit regula, qd omnes tan-
git, ab omnibus approbari debet
de regu iur, li. vj.
¶ Sed commendo literam
oppono primo vi eiu qd
Burdegalen archiepus non
debuit hic citari ad cam
istam, quia hic no agebatur
de interesse Burdegalen
archiepi hic et eu agebat
utrum Bituricen esset p-
mas in provincia Burdega-
len, vt aut qd p hoc m
diminuebat de iure archi
epali, cu aliud sit ius p-
matis aliud archiepi
¶ Solucio intererat Burde
galen archiepi hic primo in
hoc, ne subditi sui grava
rent, quos tenet defendere
quibus eciam bonum est, non
here plures platos. Item
eius intererat, ne plures
superiores haberet, ne viz alius
excepto papa, esset sibi
superior. Et ista racio hic
Innocencius est, quia interest
domini subditos here locu-
pletes in auten vt indi
sine quoque suffra § cogita
cio ¶ Ex his go tollitur
sup iure primacie mota hic
poterat eciam iste archi
epus, cum hoc ius alter
no habebat in sua provincia
zc patz. Item quia hic in
prali effectu c. dici quod
post ham citacionem ad cam
prima fuit sublata, contra
hoc posset eciam multo opponi

vi eiu qd sa citatio hic non
debuit preiudicare prime sed
potius econtra, cum in sa
papa no fecit mencionem de
prima. c. de rescp. ceterum
ubi dicitur hic rescriptum, non
preiudicat primo, nisi de ipso
faciat mencionem ad hoc dt
Innocencius qd c. ceterum alle-
gatu in grra, non tangit
casum huius c. illud eiu
loquitur, qn super eodem
fco vel re plura rescripta
impetrantur, tunc eiu hic
non valet, nisi expresse
revocet primum, ista autem
decretal loquitur de diversis
mandatis, et super diversis
negocijs factis sine impe
tratis in quo casu debet
si pt ambo mandatarius
implere alioquin id imple
dz qd maiorem festinacionem
exigit, et ubi e maius pe
riculu. ff. de ferijs, l. ij. et
dixi. c. i. in no li quito in hoc
go casu mandatum hic p
iudicat primo, quum de ipso
no faciat mencionem, quum
aliud sit in rescptis zc patz
¶ Sed adhuc remanet
dubiu Quare no imputat qd
hic archiepo Burdegalen
qd non misit procurem in
Curia ad istam causam, tu
hic dimisit procurem ad alia
negocia, dicit Innocencius, qd ei
non debuit hoc imputari
primo ex eo, quia habuit
ius revocandi dominus, na
ut dixi. c. i. de foro compe
tenti, quicunque accedit curi
am ex causa necessaria vt
iste, habet ius revocandi do
mum ita qd ibi pro illa vice

Et quod de ordinario dicit Jo. an. in dicto c. vers. idem quod in delegato, hic ergo collige in glosa prima propria potest citare personaliter quem et quando vult, sed a glosa delegatus hoc non potest nisi in casibus sibi permissis et idem in ordinario etc.

non tenere respondere Item
ex eo, quia causa ardua fuit
et ideo non debuit cogi agere
per procuratorem .ff. de procura. quē-
tam Et etiam, si non habebat
mandatum revocandi dominum, hoc dz
procurator habere inducias ad consu-
lendum dominum .ff. de procura. dil-
ce. Item quia causa tota
provinciam tangebat, non po-
terat plene deliberare, con-
cedere vel contendere, nisi con-
silio habito cum prelatis ff. de
eden. l. j. propter quod merito nec
tenebatur procuratorem ad huiusmodi
causam dimittere, nec etiam ipse
tenebatur respondere, quod primo
ex eo quia deliberare non
poterat propter formam manda-
tum supervenientis, quod certe
fortius debuit absolvi, a
prima citatione, et habere debuit
novas inducias ad deliberan-
dum, sicut et forma est, et in isto
consistit totalis effectus c. huius
in dicto Innoc., quod si vera
fuisset allegatio partis adverse
in eo dum dicit istum ar-
chiepiscopum deliberare potuisse
super causa ista non habuisset
iteratam deliberationem. Ex hoc
ergo patet [illegible] medius decretal.
istius aliam materiam dila-
tionum hic per modum summe
prosequitur ... sibi fiat
recursus. Glosa prima dicit
quod ex causa potest iudex quem
peremptorie citare primo quem
hic formam, tu debitis interval-
lis in citatione expressis etc.
Glosa secunda tractat materiam
de personali citatione, et argumentum
et summus posset citari per
quem de delegato Et in ea

ubi cum apostolica sicud dum
alicui committitur officium inqui-
sitionis, quia tunc industria per-
sone eligi videtur, ut in dicto c. cum
apostolica Infine li. vj.o ubi habetur
tres casus in quibus possit
fieri citatio personalis. primus
est in causa criminali, 2us est
pro vite dicenda, 3us pro iuramento
calumpnie prestando Et si
subest alia causa necessaria
idem etc. Glosa tercia os-
tendit quid valuit hic il-
la adiectio, salvis correp-
tionibus sibi competentibus, quam
fecit iste Burdegalensis constitu-
endo procuratorem
Et pro intellectu huius adver-
tendum est quod iste archiepiscopus
nolebat constituere aliquem
procuratorem in causa quam sibi
movit Bituricensis, sed ad alia
negocia sua generaliter dimi-
sit procuratorem de quo in litera
et ideo addidit, salvis cor-
reptionibus sibi competentibus
quasi diceret salvo quod non
respondeat archiepiscopo Bituricensi
in causa ista, glosa ergo de-
clarando hoc dicit quod huiusmodi
protestatio valet ad intentionem
suam aliter si hoc non dixisset
videtur consentire quod ille
procurator sit constitutus respondere
adversario viz archiepiscopo Bituricensi
et prosequi ut in glosa etc.
Infine Vincentius vero dicebat
quod ad hoc valuit protestatio
quia si procurator iste omisisset di-
latorias processisset non va-
luisset, quia non servasset
fines mandati .ff. mandati
l. diligenter. j. de cler. cum
non decreat li. vj.o Sic ergo
patet quod propter istam protestationem

Glosa iiij.a fi. Jo. an. posset recitari per quem viz utrum procurator simpliciter constitutus domini revocet ut declinet forum, sed dominus suus facere posset, et pro argumento quod non, et dominus tenet contrarium ex eo quod hic iste archiepiscopus Burdegalensis ex causis super dictis debuit habere novas inducias, et habuit mandatum revocandi dominum, ideo recepisset ad ipsa, constituit hunc procuratorem in curia ad respondendum et defen-dendum salvis correptionibus sibi competentibus posset merito queri etc.

hic non potuit postea vindi-
care domum suam, et ad hunc
finem facta sunt secundum Vinc.
¶ Glosa penult. ostendit
quod iste Aretinus qui vice
ad curiam vocatus pro pub-
lica utilitate, non potuit nec
debuit super alia causa con-
veniri sed habuit ius revo-
candi domum et in hoc remit-
tit .ff. de foro compe. l. ult.
Et ibi dictum est de tali
privilegio viz quidquid habet
ius revocandi domum etc.

De feriis

Continuatur. Visis de dila-
tionibus que dantur a iudice
de feriis que dantur a iure
videamus. Et ideo post rubri-
cam de dilationibus que dantur
a iure submittit de feriis
que sunt dilationes date a
iure vel lege ¶ De ma-
gnitu ad ferias in causis
et aliis festinandis habetur
xv. q. iiii. c. i. de cons. di. iii
c. i. De feriis nuptiarum
sive matrimonii habetur xxxiii
q. iiii quod et per totum. Sed
intendit autem hic, quod secundum Hug-
uccionem sed feria festive duobus
modis potest capi. Uno modo
pro die celebri, alio pro die
non celebri sive non festi-
vo, et sic capit feria pro quolibet
die. Et venit ista signifi-
catio ideo, quia feria sic
idem est quod cessatio ab ope-
re servili, et sic feria proprie dicitur
dies festivus in quo cessare
debemus ab opere servili, et
in quo sola res divina debet
geri. dicitur enim feria a feriendis

Sed in Gloss. ff. ferie dicuntur quod
a forensibus negociis immunitate
prestant ut ff. de feri. l. divus etc.

victimis, secundum hoc soli festivi
dies dicuntur proprie ferie in quibus
precipue sacrificia solent fieri.
Sed quia quolibet die debemus
cessare a vitiis inde est
quod quilibet dies potest dici feria
secundum consuetudinem christianorum.
Ex hoc patet quod feria proprie est
dies festivus, trahitur tamen
ad dies alios, non idem dico
hic autem in hoc titulo est
tractatus, non tamen de feriis
celebribus sed etiam de illis in
quibus cessandum est a litibus
quamvis non ab operibus servili-
bus ut sunt ferie vindemiarum etc.

Omnes

Summa c. Die-
bus dominicis
mercari litigare iudicare vel
iurari non debet. Et dividitur
¶ Casus in textu ipse patet
ex capitulo summario. Sequitur littera
vespera sabbati in vesperam
dominice diei placitum quod
etsi fieri liceat, non tamen expe-
dit. xvi. q. i. aliud, secundum Goff.
tamen abstinendum est etc. predictis
ut hic et J. c. fi. et placitum
vocat hic forense iudicium
sacramenta i. iuramenta
¶ Circa litteram c. primo punit-
to, quod Rado dixit et alia et
consentit, quod hoc c. loquitur
de consilio, vel est locale
vel derogatum est ei per
tacitum consensum pape
Vinc. tamen dicebat quod teneat
pro illa iura c. tu l. omnes et
xv. q. iiii placita et hoc
verius. Unde licet hoc quod
hic dicitur de festis non servatur
in pleris locis omnino, tamen hoc
esset corrigendum secundum Host.
quia videtur esse contra pre-
ceptum decalogi. Sic ergo

Noto hic primo literam de diebus dominicis. Et in hoc di co, quod licet omnes dies domini sint, ipse enim dixit Deus fiat lux et facta est lux dies tamen dominica specialius ei attribuitur quia in tali die opera insignia fecit. Et ideo huiusmodi dies cum omni veneratione debet observari, et in eo solacio divina agi debet secundum Hostiensem.

2o Noto die dominico abstinendum esse ab omni illicito opere et ab aliis, que in litera exprimuntur, ita videlicet ut nec mercatum, neque placitum sive iudicium, aut aliud instrumentum in eo fiat. Et presertim commercia in hac die fieri non debent, quia difficile est inter ementes et vendentes non intervenire peccatum de precio de qualitate et negotio, in multis tamen locis de prava consuetudine fiunt. Iuramentum eciam tali die fieri non debet, nisi pro pace ut dicit litera, et hoc ideo quia sepe iurando de facili incidit in periurium, quod est semper precipue die festivo vitandum cum tunc magis est a peccato abstinendum, dicit ergo Hostiensis quod die dominico testes iurare non debent, licet tunc deponere possint de hoc in opere etc. ... quid sit tunc

Sed pro intellectu clarioris litere huius et oppono primo in eo, quod hic prohibetur die dominico cessari ab illicito opere cum ista prohibicio hic nullum speciale importat cum omni die cessandum sit ab opere illicito.

2o oppono quod non debuit prohiberi mercatum sic die dominica, quia potest esse opus pietatis, de emptione et venditione capitulo in literam quia potest fieri sine peccato.

3o oppono quod non debuit prohibere quod iudicium ad mortem die dominica, quia meritorium est punire malos, xxiij q. v. qui malos et sequitur in primo ubi sunt qui faciunt iusticiam omni tempore. Argumenta inquirunt intellectum litere. Ad primum ergo dicendum quod opus potest dici illicitum duobus modis uno modo simpliciter et est illud quod in se est peccatum, et illud est prohibitum ad omnem diem. Alio modo opus dicitur illicitum respective videlicet ratione diei et temporis et est illud, quod in se non est illicitum, sed ratione diei festi est illicitum, ut est opus servile, hic ergo in litera dum dicit ab omni opere illicito etc. prohibetur nedum opus illicitum simpliciter, sed eciam illicitum ratione diei dominice, et per hoc patet specialitas prohibicionis hic quae non est ad alios dies. Ad secundum quod arguit mercatum dico posse esse opus pietatis, dico quod hic loquitur de mercato seu foro, quod non fit ex causa necessaria, et pia, ut pro pecuniis et talis prohibetur hic, alias non ut in contrario. Prohibetur ergo hic tamen illud mercatum, quod fit mera voluntate, causa lucri, non necessitatis, quia necessitas legem non habet. Dicit nec illud, quod causa pietatis fiet. Et ergo dum quicumque ...

peccent mortaliter qui ad mercata vadunt diebus festivis respondeo secundum Hostiensem si quis faciat hoc propter sua necessitate, non tamen consuetudinarie non peccat mortaliter. Si autem ducat hoc in consuetudinem aut hoc facit cum improba cupiditate lucrandi ut solent facere mercatores mortaliter peccat, quia contra preceptum et ... mentem eius quo dicit Sabbata sanctifices, mercata tamen que fiunt de victualibus competentibus ipsis festis non sunt illicita aut facile prohibenda, dum tamen propter hoc non dimittant audire divina consueta officia secundum eum. Ad 3m dico quod hic prohibetur die dominico aliquem iudicari ad mortem non quod sit peccatum hominem malum iuste occidere ...

q. v. qui malos, sed quia horrendum est et miserabile, ideo ob dei reverentiam abstinendum ut hic, nec obstat ps. beati qui faciunt iusticiam omni tempore, quia subintelligitur competenti tempore, de con. di. v. nunquam de usu pallii c. penultimo et sic patet solutio. Hostiensis tamen excipit latronem publicum et nocturnum depopulatorem agrorum, si deinde cetere non alia, tales enim eadem die celebri possunt taliter iudicari per legem. C. e. l. provinciarum in quibus hoc speciale est in aliis secundum ut hic.

Sed Queritur quod primo utrum laudum valeat latum die feriata, videtur quod non quia lex que prohibet iudicari ... hoc dico, quod laudum aut fert ab arbitro, et tunc non valet, quia talis arbiter equiparatur iudici C. de arbi. l. 1. Aut ab arbitratore i. amicabili compositore, et valet, quod tenet. Spe. in Specu. ti. de arbitrio §. si v. nunquam amicabilis et Iaco. bal. C. e. l. si et ibi probatur in verbo transactionis, quia permittitur transactio die feriata, eciam in honorem dei inducta, et arbitramentum est quedam transactio ut notat Innocencius i. de iureiuran. contrahentis.

Secundo Quero utrum liceat studere docere, et scribere diebus dominicis festivis. In ista questione aliqui scribunt multa diffuse Ioh. tamen de lig. breviter se expedit sic, et fratrem de zabarellis dicit enim Io. quod si hoc fiat causa lucri querendi non licet. Secus si in causa instructionis intellectus maxime in sacra pietatis. Sed frater in respondendo dicit quod quidam subtiliter conscie non studerent talibus diebus, quorum consciam deus non acceptat sed ego quod licitum est exercere omne opus non servile, quia textus hic prohibet opera servilia, et levitici xxiij dicit omne opus servile non facietis in eo, ad illuminandum ergo intellectum licet studere et scribere ... quia ista opera eciam possunt esse servilia ut si ordinantur ad lucrum temporale tunc ... ad finem proximum Ideo qui scribunt aut studerent tali

dic, quid aliud dicam, nisi quod iudicat illos etc. Item querit hic Io. de Lig., nunquid hiis diebus a Iudeis et paganis subiectis nostris possimus opas exigere. Et dicit quod sic, tamen ipsi hiis diebus non impendant honorem deo secundum legem suam, ymo contra conscienciam licet erroneam facerent, si festa nostra celebrarent, sicud nos si sua celebraremus, ita notavit Archid. de cons. di. iii in prin. et c. quamquam diversis. H. non facit, huic tamen contra hoc consuetudo ecclesie consuetudo. Et sic sunt tria dicta, 2m ibi diebus, 3m ibi preterea etc.

Casus in textu etiam patet ex casu summarie, et etiam ex textu, quia littera satis clare est dictata in sua materia. De littera septimum sit lemma textus xxx iii iuxta eorum festorum quorum alterum maius reliquo secundum Host. consuetudinem alicubi enim celebratur festum ix lectionum, quod alibi est trium tantum vel in nullo celebratur secundum Host. flexio ex edicto ecclesie lxxvi di. sicut ordinacionibus si in hiis diebus occurrat facienda tamen alias et littera tamen secundum Host. non servatur, modo sed quando dicitur letania, tunc enim omnes flectunt genua, et quando dyaconus dicit flectamus genua, quando non consecrans flectit genua consecratus, tamen secundum Io. An. gloria fertur aut quod ad preces beati Iohannis Damasceni papa statuit hoc dici in fine post secundum Io. An.

Zachariam hunc textum transeo breviter, quia non eget magna speculacione.

Noto breviter et primo quod festorum principium et finis debet fieri secundum ipsorum magnitudinem et locorum consuetudinem et sicud magnitudo dierum exigit prius incipere et tardius finire ut dicit littera et est mens litere ista secundum Io. de Lig., quod quedam sunt festa que habent multos dies festos ante et aliqui post secundum Host., quod in festo resurreccionis alicubi tribus diebus alicubi viii diebus feriatur.

2o Noto quod geniflexio non fit in precipuis festivitatibus nec inter pasca et penthecosten. Et racio, quia huiusmodi tempus est leticie, et in hiis diebus gaudium dominice resurreccionis recto vultu addentem celebramus xxx di. c. vult, et ergo ad hoc significandum non fit geniflexio geniflexio enim denotat tempus misericordie, sed quando non fit denotat tempus leticie. Ista tamen littera intelligi debet de geniflexione sollempni que fit a dyacono dicente flectamus genua secundum Stephanum. Per hoc patet, quod non prohibetur hic geniflexio ex devocione ut dicit in littera ibi nisi aliquis ex devocione etc. Et per hoc solvuntur contraria que hic fieri possent, puta de c. sane. i. de celebra. missa. Ubi papa statuit, quod in omni tempore dum elevatur eukaristia in missa, debet fieri geniflexio. Ibi enim loquitur de geniflexione que fit ex devocione

Festum nativitatis domini habet vigiliam vigilie

Glosa declarat textum in eo dum dicit de vespera ad vesperam, et ideo ibi consuluit idem Host., et hoc quantum approbat licet pe et Egi. dicat quod c. consuluit loquitur de diebus, qui non habent vigiliam et sic loquitur in festo i. penul. a festo in fine et ibi dicitur quo dies dominicus debet incipiat. Glosa 2a dependet (?) ibi et incipit. Glo. 3a etiam incipit a l. Glo. ultima concordat in fine ubi si timeatur mors testatur et dimittatur absencia et ut liter... testa qui i ... secundum Petrum.

Summam: festorum principium et finis fit secundum ipsorum magnitudinem et consuetudinem regionum. In precipuis festis et inter pasca et penthecosten non fit sollempnis geniflexio, sed tamen tunc episcopi vel clerici ordinentur secundum ordinacionem modum genua flectere Romana ecclesia specialem festum de sancta Trinitate non facit.

Opus simile est quod formaliter ordinatur ad bonum corporis ut lucrum temporale, liberale ad bonum anime etc.

obvenientiam sacramenti, hic de solempni. Hic etiam intelligi debent ca. xxxv. di. c. ult., et lxxvi. di. sitire ubi etiam etiam prohibetur genuflexio, illa cum intelliguntur secundum istud secundum glosam ipsam que dicit Insinuo et iam venit in consuetudinem, quod genuflexio indifferenter fit a fidelibus pro quocumque tempore sicud videmus. Aliam materiam tangit glose. ¶ Glosa secunda ponit v. diversos modos quibus dies incipit et finitur. Et ideo ibi vide hic. Et per hoc notat Jo. an. et arch. in c. alma in xxx de sen. exco. li. vi., quod qui tempore interdicti celebri aliquo celebri die, potest hoc fieri a vesperis in vigilia usque ad vesperas diei inclusive et ita servatur. Et ibi more suo verba ponit dicta decretalis consuluit, et sunt ista mos Romanos legales sequuntur auctores, ut quod in duabus dimidiatis noctibus agitur, proinde habetur ac si qualibet parte lucis agatur. Hic ergo si in contractu aliquis promittit solvere in die solucionis dies illa incipit a media nocte precedentis, et terminatur in media sequentis, et infra illud tempus solvendo satisfacit. Et ibi quo ad esum carnium hoc sic intelligendum, quod si die sequenti non debent comedi carnes, tunc non debent comedi post cenam diei precedentis usque post noctem diei sequentis ut in c. de esu carnium hic allegato. Io. non in hoc est laxior de conse. di. iii. pronunciandum.

Et quo ad ordinandos incipit in vespera et finit in mane sequenti. extra de tempore or. licet secundum glo. an.

ubi notat diem quo ad carnes comedendas incipi a medio noctis, et terminari in alia media parte noctis sequentis. secundum dictum glose. magis approba. Glosa penultima signat contrarium et non solvit. Insinuo. Illud c. cappellanus loquitur quo ad officiatum celebrationem qua octavo die agitur aliud officium viz de trinitate istud vero quo ad iiii dierum. Glo. ultima arguit et signat contrarium Insinuo istud verum contra ea que sunt fidei. Unde in c. his que sunt de fide katholica et eius articulis necessario debemus tenere et sequi, quod tenet Romana ecclesia, alias essemus heretici. Sed in aliis non tenemur necessario sequi et tenere, quod tenet nisi sequatur et doceat alias id tenere xi. di. nolite ita notatur de summa trinitate c. unico li. vi. et sic patet solucio contrarium

Licet. Commanditur propter necessitatem diebus festivis piscari licet. Vel in sic. rei tempore periture secundum arch. Et sic secundum stratum propter necessitatem diebus feriatis in honorem dei, possunt colligi ea que pertinent ad alimenta ut piscari et similia. Et primo ponit divinum preceptum secundo propter necessitatem dat indulgenciam contra illud, cum determinacione. Ha ibi indulgemus.

¶ Casus in textus hec positio fuit coram sede apostolica quod in Triburiensi provincia allecia, non unquam raro tamen advenerunt, ita quod per captionem eorundem magna utilitas et comodum illius terre incolis

accrescit propter victualium
defectum. Dominus ergo papa
hoc attento indulget pro-
chianis illius provincie ut
diebus dominicis et aliis fes-
tis preterquam in maioribus anni
solempnitatibus, si allecia terre
ipsorum se inclinaverint ipso-
rum captionem ingruente ne-
cessitate possint intendere, ita
quod post factam capturam
ecclesiis circumpositis et christi
~~debiles~~ pauperibus congrua
faciant portionem. ¶ De lege veteri
testamenti Gen. ii in prin. Levitici
xxiii Math. xii quietem
nam et illa die deus quie-
uit ab omni opere ut Gen. ii
deputatos specialiter sicut
nativitas circumcisio epipha-
nia resurrectio ascensio pe-
thecoste, nam generaliter omnia
festa sanctorum sunt ei de-
putata i. c. c. si necessitate
famis in illis enim partibus de-
est panis ut i. de peni. et
remis. licet, que est pars
istius.
¶ Ex lege c. huius effectualiter
collingo hoc, quod propter necessitate
die festiva exercetur opus
simile ut piscatio et cetera
hmoi, simile autem opus dicitur
per quod tendit ad lucrum
temporale, hoc ergo opus et si
die festo fieri non deceat in-
gruente tamen necessitate permittitur
ut hic premissum erat propter
necessitatem famis. Et ex eadem
causa concedit, quod quis opus
agricultare, ne pereat modica
momento comoditas
celesti provisione concessa. c.
c. omnes iudices ar. c. de treu.
et pa. c. ii secundum Host. Sic et
qui quibus, nisi in festis

laborare possit, ad opus pau-
perum, puta agros eorum co-
lendo vel alio modo secundum doc.
putat quod sit, si hoc fiat pure
propter deum, et dummodo non sit
a prelatis prohibitum, nec consue-
tudinem loci contrarium fiat
tamen quod non per diem totam, nec
usque ad fatigationem magnam
nec etiam propter hoc causa
missa omittatur. ¶ Sed ad legem
posset hic opponi, et primo
contra hoc quod dicit lex novi
testamenti septimam diem
et cetera ut cum quod hoc non sit lex
dictum, cum lex nova de-
putat primum diem pro quiete
scilicet dominicam et non septimum
quod est contra.
¶ 2o contra hoc quod dicit necnon
natalicia sanctorum et cetera posset
etiam opponi, quia non fit fes-
tum de martiribus die qua
nati sunt, sed magis die qua
passi sunt, et mortui.
¶ Ad primum dico quod diem septi-
mam pro quiete servat lex vetus
et nova, sed differenter vetus ad
literam hoc precipiebat, sed nova
spiritualiter, et commutavit sabbatum
in primam diem, tum propter
memoriam nostre creationis
quia illa die creavit deus
celum et terram, tum in memo-
riam nostre redemptionis preterite
et resurrectionis future, resurrec-
tio enim christi manifestativa
fuit nostre redemptionis
et exemplar nostre future
gloriose resurrectionis, et hec
resurrectio facta est die post
sabbatum, unde et ideo illa
dies dicitur dominica, quia
in tali die insignia opera
fecit dominus Exo. xvi. dicit quod die
et quem nos fuit hmoi commu-
tatio, quia obsfuscato sabbato
significabat quietem futuram

simile per quod tendit ad
comodum temporale
indulgentiam i. indultum
ad ostendendum secundum Hostiensem

~~persolvas~~ quemadmodum et
opera hoc persequuntur
licet etiam inferant
hmoi

domini in sepulcro die sep-
timo et requiem beatorum
secdo per xpi initium futura
in etate viii, et ideo
adveniente veritate debuit
figura cessare, ne si sabbatum
talis hodie servaret, crederet
aliquis, quod adhuc obligat
ad cerimonias veteris legis
maneret, et ideo facta est
huiusmodi mutatio, hoc etiam
tangit glosa prima, quam
et in fine ubi de hoc
Ad hoc dico, quod per natalicia
sanctorum non intelligun-
tur dies nativitatis corporum
in mundum, sed dies martirii
et obitus, et hoc ideo, quia
tunc nati sunt ad gloriam
ubi est vera vita xxxviij q.
iiij non oportet, et sic patet
solutio et vere intellectus
In fine glose iiij et as-
sumptio beate virginis de
cons. di. iij. ... iu-
da. glosa penult declarat
bravium et dat simile, Et
in ea ibi genus piscis in
partibus iste piscis quid est
de quo ... in deplat
tu glic allec piscis quasi
sicut pauperum solabatur
ieiunia Et ibi solet de
illa lex, solet enim messis
et vindemiarum tempore non
dici de rebus que tempore vel
morte periture sunt
Glo ult ostendit rationem
breviter Et in ea ibi predia
les de ffram hoc plus si
pisces capiuntur in mari
vel in flumine, quia tunc
potius dici debent decime
personales Si glosa predicit
si capiuntur in stagno vel
in aqua mortua, de hoc

et que sit decima personalis
et que predialis indicanda
solet recitari, q. de deci. non
est, et ibi dixi etc.

Cappellanus

Tres septimane quibus canon
prohibet fieri nuptias ante
festum beati Johannis baptiste
non computatur festo, sed
intelliguntur de septima as-
censionis et duabus sequentibus
Coto dimisso et ibi quia
igitur
Casus in tantum Quia in ca-
nonibus dicitur, quod nuptie cele-
brari non debent in tribus ebdo-
madis ante festum beati Jo bapte
quidam dicebant, septimanas
illas absque aliqua interpola-
tione continuandas ipsi festo
alii non volebant facere inter-
vallum inter ipsum festum
et illas ebdomadas dice-
bant statutas esse observan-
tiam festivitatis penthecostes
que in ipsis septimanis
solet intervenire quia et sic
a tribus diebus rogationum ante
ascensionem domini, usque ad oc-
tavam diem post penthecoste
illas ~~ebdomadas~~ septimanas
computatis illo enim tempore nup-
tias celebrari impediunt,
earum celebrationem postea
admittentes Quesivit quidam
episcopus per suum Cappellanum
que istarum opinionum videretur
esset Et dominus papa respon-
dit, quod consuetudo est Romane
ecclesie, ut quocumque tempore matrimonium
contrahat per consensum legitimum
de presenti, et a septuagesima
usque ad viij diem post penthe-
costes, nuptie, non permittuntur
celebrari propterea non sine dis-

celebrant, sive tres sint
septimane vel plures ante
festum beati Johannis, et ideo
posterior opinio melior et
subtilior vicinior racioni, et
sive secundum canones a septua
gesima usque post octavas
pasche, sive iuxta consuetudinem
ecclesie usque septimum diem festi-
vitatis penthecostes nupcie suspen-
dantur in dominica que sequitur
et deinceps licite celebrantur.
Hec littera commendandas ut sit
in nonas Junii, id est tercia die
Junii eas incipiant contrahe-
re. Contra istud opponitur: hic
inclusive usque ad octavam di-
em exclusive secundum Jo. an. et
sic computando sunt xxi di-
es, qui faciunt tres septima-
nas. Hostiensis intelligit tamen
inclusive apparuit et ideo
etiam nobis apparere debet
secundum Jo. an. contrahatur, id est consumma-
ri possit secundum eundem. Alii com-
a septuagesima deleto tempore
a dominica in albis, usque ad
primum diem rogacionum secundum
Hostiensem celebrari, id est cum solemp-
nitate contrahi secundum Cantorem de
quo dictum est, celebrantur
de consuetudine ecclesie, et sive
ipsi prohibite secundum Innocentium.
Ex hoc littera c. hinc tercio colli-
gitur id quod dictum est in sum-
mario. Quero tamen qualiter
qo hic, quo tempore prohibeantur
nupcie. Ad hoc dico quod prohi-
bentur a prima dominica in ad-
ventu usque ad octavam epi-
phanie inclusive, que epi-
phania aliquando vocatur in
plurali, quia continet mul-
tos dies. Item prohibentur
a septuagesima usque ad octavam

pasche inclusive. Item a prima
die rogacionum usque ad octa-
vam penthecostes inclusive
secundum omnes modernos, qui sic
notant in isto c.
Sed circa hoc oritur dubi- qo
um ponamus enim quod nupcie
fiant tempore non prohibito. Numquid
potest matrimonium consummari
in istis temporibus prohibitis. Ad
hoc dico, quod tempore feriato
non interdicitur contractus ma-
trimonii qui solo consensu con-
trahitur ut xxxvii q. i sufficiat,
quocunque eciam tempore
matrimonium potest contrahi. Ita
dicit Goff. in summa de matri-
monio contracto et in. ecclesie. Propter
facit clare littera c. hinc ad
finem ibi quod licet ea sit Ro-
mane ecclesie consuetudo ut
quocunque tempore matrimonium contrahatur
consensu interveniente legitimo
de presenti, quod exponit Inno-
centius contrahatur, id est contrahi li-
ceat. Sed interdicit matrimonii
tempore feriarum, id est solempnitas
matrimonii. Et hic dum dicit
quia tamen a septuagesima et cele-
brari nupcie non sinunt, id est cum
solempnitate et celebritate
contrahi non debent, nec celebris
traduccio vel consummacio
fiet, de hoc xxxiii q. iiii
non oportet, et c. nec uxo-
rem ducere. Et per quod nupci-
arum solempnitas, eciam
tunc est interdicta, et sic patet
quod sit dicendum ad istam questionem
secundum hoc intelligas glo. in ista
que dicit etc.
Sed queritur circa hoc numquid
peccent viri vel uxores in
exigendo vel reddendo de-
bitum in diebus solempnibus.
Ad hoc dico secundum Goff. ubi
dicit, quod coacti semper reddere

tenet, nisi caute et sine
periculo adulterij possit differre
ut xxxij. q. ij. si tu. absti
nens xxxiij. q. v. c. j. Exi
gere vero non debet. Si tamen
exigit, et tunc aut exigit
debitum causa explende
libidinis, tunc si hoc facit
diebus ferialibus non solemp
nibus peccat venialiter, quia
matrimonium excusat a mor
tali. Si vero hoc facit die
bus festiuis, peccat mortaliter
propter circumstanciam temporis.
Si vero exigit causa prolis
vel causa vitande forni
cacionis peccat ~~mortaliter~~ veni
aliter secundum hostiensem et hoc de
isto. Solo vel posset re
citari pro obieccione, ut cum
quod subtilitas non sit commen
danda, cum viciosa sit
C. ad trebel. l. summus, et
C. de iudi. dilecti. Glosa sol
uit ad hoc. Infine de ista ma
teria dicatur sic, quod ille sub
tilitates reprobantur quibus utun
tur homines ad simpliciores
decipiendos vel capien
dos in iudicijs. Sed quando
queritur de intellectu iu
ris subtilitates racionabiles
commendatur ut hic, de hoc
dicitur C. de iudi. dila. et hoc
de isto etc.

Conquestio

Conmutatur ~~[illegible]~~ In ferijs
introductis ob honorem dei
et sanctorum nisi ob necessitatem
vel pietatem indicium exer
ceri non potest, causa de consen
su penitus, possunt tamen
partes renunciare ferijs fa
uore hominum introductis. Et
primo tractat de ferijs in honorem
dei et sanctorum introductis.

2º de ferijs fauore hominum introductis
ibi licet.

Casus in textu. Quesitum
fuit a papa, qui essent dies
illi quibus ob reuerenciam dei
strepitus iudiciorum conquiescere
debet, et insuper utrum partes
renunciare valeant ferijs il
lorum dierum. Dominus papa
respondit quod licet non prorogari sed
expediri debent questiones
in diebus illis qui ob ~~[illegible]~~ reueren
~~[illegible]~~ dei statuti sunt iudi
ciorum strepitus conquiescere debet
quod hic enumerat in textu ad
dendo, quod predictis diebus ipsis
adeo ab huiusmodi conuenit absti
neri, ut etiam partibus consencien
tibus, nec processus tunc habitus
nec sentencia diebus illis promul
gata valeat, nisi necessitas
urgeat vel pietas suade
at aliud faciendum. Illis
vero ferijs hunc gratia messium
vel vindemiarum introducte
te sunt possunt partes re
nunciare, ut tunc iudicialis
processus valeat, et sentencia tunc
promulgata. Nota litteram. Stephani
in iste dicitur prothomartir
a prothos quod est primus, qui
fuit primus martir in nouo
testamento, sicut abel in veteri
hoc tamen verum in respectu ad
tempus post christum. Illo tamen
Jo. baptista est prior eciam
in nouo testamento qui passus
est ante christum unde et dicitur
prothomartir. Dominice pas
sionis i. septimana sancta
dicitur omnis, et dicit dominice
passionis, et non dicit dominice
die passione, de qua C. de
tempore ordi. c. iij. ut deno-
tet septimanam integram
et non tantum diem secundum hostiensem
responsionis rogatio
num precedentibus de co se di iij

c. i. quod hic non fiat. Unde sm Jo. an. subsequitur et festum corporis xpi ut in Clemen. Si dum de reliq. glose que sunt inter sm Jo. an. Annunciacio in vere assumpcio in estate natiuitas in autumpno et purificacio in hyeme, festum vero concepcionis ipsius virginis hic non includit sm eum, licet in multis locis celebretur ex deuocione non improbandum de hoc i. Sexte etc. t. p9 primum, dicit sm hic Jo. an. concepcionem illam que fuit ex humano semine non veneranda, quoniam fuit concepta in peccato originali ut notatur de conse. di. iij. c. i. Sed post concepcionem immediate sanctificata, et ex hoc colit ecclesia festum natiuitatis pauli qui tamen non fuit de numero xij de quo ij. de relig. et venerab. c. uno li. vj°. per quod. c. hic addendum dicit Jo. an. de quatuor euangelistis, et iiijor doctoribus. De dedicacionis hoc est in fine septembris, colit ecclesia Romana ecciam apparicionem beati michaelis que est viij° ydus maij onum sanctorum, loquitur de solempnitate que fit in primo nouembris, de qua eciam in dicta Clemen. si dum, et ibi racio quare fiebat quod solempnitas instituta s. licet igitur, et supplet hic host. de festo Sancti Martini de conse. di. iij. c. i. et idem dicit Jo. an. de festo ~~natiuitatis~~ inuencionis sancte Crucis. c. di. crucis, et quare festum crucis in qua xpus fuit dehonestatum celebretur ibi not. in j. glo. pietas ut est causa de alimentis pupillorum sm Inno. et dicit glosa ibi pri. vel et in ca. ibi personarum ut pupillorum ut vij. eis tutores dentur, alimenta decreuerit etc.

¶ Noto hic primo liter. breuiandas esse, quod semper iudices attendere debent de hoc habetur ccorre in j. glo. sa. que dicit

¶ 2° Noto hic quod diebus feriatis ob honorem dei inductis strepitus iudicialis debet conquiescere, alias processus factus non valet per literam c. humus salua eius moderacione, dicit hic notatur in litera iudicialis strepitus etc. ¶ Ex hoc patz quod valet ille actus qui fit sine strepitu iudiciarii ordinis, ut sunt actus qui sunt iurisdictionis voluntarie. C. c. i. actus vero sm host. non prohibet composicionem, et iudicis officium, maxime ubi imminet periculum animarum, sicut quod dixi s. e. c. i. ubi dixi de arbitrimento, quod valeat quamuis fiat de feriato

¶ 3° Noto hic qui dies sunt feriati in honorem dei hoc tamen litera clare enumerat ad hoc hic quidam dies alij addunt per doctores primo festum corporis xpi de quo in Clemen. si dum de relig. Item addunt quidam vij dies ante natiuitatem domini et usque ad octauam Epiphanie xv. q. iiij. c. ij. quod licet probari videtur ibi, sed non seruatur, et secundum hunc textum sm Stram addicionem sm eum festum concepcionis beate virginis, de quo fuit altercacio, et glo. in c. i. de conse. di. iij. tenet non esse celebrandam

vt dixi .d. quia fuit concep-
ta in originali pecco, quecumque
fuit opinio Ubi Bruherdi et
aliorum, quam doctores mo-
derni quiter prosequuntur per
illam glosam, ffran hic dicit
se stare decisioni Ecclesie
licet fres predicatores et mino-
res numquam sibi in hac materia
dabunt pacem Vn dicit ffran
quod conceptio principa virgi-
nis fuit extra ducte .i. ex
materia coinquinata descen-
dente a primis parentibus, et
in eis corrupta, sed anima
virgo fuit creatura huma-
na fuit purgata, et atten-
dit hanc conceptionem, quando
scilicet anima virginis fuit intro-
ducta seu creata in carne
caro erat purgata, et sic
potest fieri festum ante nativi-
tatem seu conceptionis secundum
eum, quod quidem festum
nos sumamus, quicquid sit de
isto, deo committo, quoniam
nec ipse deus nec eius glosa
virgo indiget mendacijs
nostris. Addit etiam host.
tres dies rogationum p. c. j.
de consc. di. iij, quod tamen
non invenitur in Cura nec
alibi secundum ffran. Item addit
festa iiij^or evangelistarum
et iiij^or doctorum de ~~reliq.~~
reliq. et ve. c. vno. li.
vj^o Et festum Sancti martini
de consc. di. iij c. j, et festum
inventionis sancte Crucis. c. di-
truccio, saput dixi .d. in lau-
ra lre
Item Noto quod Episcopus
potest facere diem sibi feriatum
in sua dioc. ibi celebretur so-
lempnitatibus quas Epi Sed
hoc intelligendum de alio
canonisato per eccam, quia
statuere potest quem sanctum solempniter

venerari in sua dioc. sed non ca-
nonisatum canonisare non potest
sed solus papa de reliq. et ve-
neratione sanctorum c. vno. li. vj^o. alia
nobilia patent ex textu et glosa
Sed ex quo hic disponitur
quod die statuta strepitus iudicial
conquiescere debet Quero primo
contra hoc Vtrum valeat cita-
cio facta die feriata ad non feria-
tum Et videtur primo quod non
quia citacio est de processu iu-
diciali .j. de probat, quam con-
processum autem tali die non
valet ut hic. In hac questione
sunt varie sententie ut hic reci-
tat ffran. inter quas dixit
Oldradus, quod interdum est
tempus statutum ob honorem
dei, et tunc non valet huiusmodi
citacio Racio quia iura re-
sistunt huic ut C. c. l. ult.
et hic, dum dicitur quod huiusmodi
die non potest procedi iudicialiter
Aut est feriatum favore
hominum, et valet citatio tali
die facta, quia iura non resis-
tunt huic citacio, non enim prohi-
bent quem citari tali die
statuto, sed prohibent ne ad ta-
le tempus cogatur ad veni-
endum, et ista opinio omissis
aliis est verior secundum ffran,
qui etiam ad hoc addit ta-
lem racionem, quia ferijs in
honorem dei inductis renun-
ciari non potest Ideo processus
est nullus, et ideo eciam pro
tali die citata ad tempus
non statutum, cum sua non inter-
sit, non licet quod opponat Et
sic non citatio et hoc de isto
dubio Sed numquid execucio
mandati citantis possit fieri die
statuto, videtur quod non per lege vel
tiuam. C. e. ubi dicitur hor-
rida vox preconis die statuta

conquiescat, dicit hj sffran
q hoc non fiat, quia cessa-
uit incep quorumque die, et
tpe dicitur quo citati resp-
tu dici quo tenet cparere
Sic et relatio nuncij citatis
fieri pt die feriata, quia non
est actus iudicialis, licet
debeat scribi in acts hm sffran
¶ Sed quid si die non feriata
citatur quis ad diem feriata
nunqd citatus teneatur cparere
In hoc casu sunt diuisi modi
dicendi Innoc dicit q tenet
comparere proxima die sequen-
ti, et ad hoc adducit rationes
rationes Sed Jo an dicit te-
nendum hm host, q citatus
ad diem dominicum no tenet
cparere vt hic Sed si dicat
iudex tibi mandamus quod
usque ad diem dominicam com-
pareas coram nobis, tunc cum
tenet tm assignatio, z illud
usque tenetur conclusiue et
hanc viam sequunt multi
vt hic dicit Jo an et in cle
mandato qualis die in festo
pt comparere, h quando citatur
vt tali die veniat pus ve-
nire, nec pt nec debet, Moder-
ni hj et cauti Judices, tunc
sic solent assignare Talem
diem tibi assignamus puta
x vel xij, et si forsan dies
feriata occurrat, assignamus
tibi non feriatam proxima se-
quentem, et hm hoc nulla he-
sitatio occurrit, et ita ser-
uandum, et no fit error hm
Jo an ¶ Item quia hic agi-
tur de ferijs messium z vindemia-
rum, q casu talibus no debet
procedi in iudicio nisi ptes con-
senciant ¶ Quero quid iuris
in illis regionibus in quibus
nec vinee sunt nec vinum

4o

coit bibitur, sicud in ybernia
dabunt ne hmoi inducie, dicit
Jo an q non In alijs uero
regionibus in quibus cmuniter
bibitur vinum, licet ibi non
sint vinee, gaudere sibi indu-
cie p vindemijs hm ennj
et Innocen, sic et ubique pro
messibus, quia licet ibi ho-
mines ex terris suis no colli-
gant granum vel vinum, ex quo
hi cmuniter granum comedunt
et vinum bibunt, hm q ali-
quo tpe anni perdiuet et
prouideant sibi de vino et
grano, et io ad hoc indito fe-
rias habebunt hm Innocen
Et si non credis ei dicit Jo an
recurre ad exem formice q
sibi parat in estate cibum et
congregat in messe quod
comedat in hyeme
¶ De hac materia ex hetur
in Specu c ti § j b h pone
vbi casu notatur, q milites
et clerici qui non intendunt
agriculture gaudent hijs fe-
rijs Item host in summa e
ti § si b nunqd milites, et
est questio generalis
¶ Ultimo sciendum q in
causis in quibus proceditur sim-
pliciter et de plano sine stre-
pitu iudicij pt procedi diebus
feriatis fauore hominum, de quo
in Clemen sepe de verbo sig
¶ Glosa fa tractat de tri-
plici feria solempni, subdens
q ferijs introductis fauore
hominum renunciari possit, et
ex causa eo tpe procedi
Et in ea ibi ff e l j Sunt
et alie, que dicuntur ferie re-
pentine puta propter victori-
am principis vel rem prospe-
re gestam vel uxorem ductam
aut filium susceptum Et hoc ab
alio quam a principe no possit

iudicari C. e. l. a nullo, licet
contrarium sepe fiat Et ibi la-
boris aliquas causas quas in
textu et in glosa xv q iiij
placita et ibi l. ij ut corri-
gatur delinquentes vel exem-
plo culum more sic ff tran

De ordine cong-
nitionum

Continuatur Supra de elapsis
litis vero tramite procedere
debent Sed quia plures causas
incidunt que ponuntur per modum
actionis quarum ab una parte
quarum ad ius et quarum exci-
piuntur exceptiones, aliquas
per modum incidentis, aliquas
alio modo, et quia dubi-
tari posset quis ordo ser-
vandus sit in cognitione et dif-
finitione predictorum ideo sic
summittit hanc rubricam
de ordine cognitionum de
qua facit in q iij et iij q
j. et ex de ordi cogni-
ta de elect ipsius S. ult li vj
et de libello signi, constitution
e li° sequitur

Intellex imus

Summa. Iudex an sententiam de perempto-
ria exceptione cognoscat,
sufficit hic quod solum in pri-
mo mouerit Et diuisio ca-
ibi inquisitione

¶ Casus in textus Quedam
mulier petebat quendam in
virum et ad probandum suam inten-
tionem testes induxit vir ti-
mens sibi fieri preiudicium
per testes illos, exceptionem
consanguinitatis obiecit per
quam intentionem mulieris

repellere nitebatur Questitum
ergo fuit utrum primo esset de
impedimento consanguinitatis a-
gendum, cum super causa ma-
trimonii sententia proferatur
vel ipsum quod exceptione consan-
guinitatis probata principalis
quod est perempta, et ideo e-
am cognoscendum de ea
cum ad diffinitionis articulum
procedatur quo cognito et
probato ab impetitione mulieris
vir debet absolui ¶ Vel sic
petebat et sic intentabat pe-
titorium petebat enim sibi ad-
iudicari virum, non resti-
tui sicut alia et Rossi testes
et sic lis erat contestata
assertione i. ad probandum con-
tractum matrimonii ex qua ex-
ceptione eliditur repelli et
ideo quesiuit an de consanguinitate
foret agendum primo cum super
matrimonio sententia proferat quo
facto i. qua exceptione probata
ratio iuris super. nisi obstet
tamen replicationes puta re-
probationes testium vel suffi-
cientis dispensationis probate
aut quid simile sic Io. an.
¶ Ex hoc lra. c. i. l. hinc Noto
primo quod exceptio consanguini-
tatis obstat agenti de con-
iugio ut hic, quia super
tali exceptione debet cognitio
premitti et ea probata repel-
litur agens, Hoc hic verum
est cum agitur petitorio ut
hic, quod probat vim lre
petet ut dicit d. in littera
lre. hic enim mulier non
dicebat se spoliatam viro
sed absolute agebat petito-
rio petendo sibi adiudicari
virum Secus enim si ageretur
possessorio, tunc enim an contra

procedatur sic super
contractu matrimonii

fiet statuto, tamen secundum modum
c. literas, de restitu. spolia.
ubi de hoc
¶ 2o Noto quod exceptio perempto-
ria potest proponi, postquam constat
de intentione agentis, i. postquam
agens probat intentionem suam.
Vaco secundum Fran. quia quando
sunt publicate attestationes
ab actore potuit tamen testes
produci super exceptione, quia
est novus articulus dependens
a veteribus, i. pertinens ad eam
quod est declarat plene
in de testi. fraternitatis. Et proba-
tur hoc etiam hic intelligendo
quod testes huius mulieris e-
rant producti et publicati
et tandem exceptio viri pro-
posita alias esset nimis pre-
dendum, qui se onerat proba-
tionibus antequam appareat
de intentione agentis
¶ 3o Nota hic, quod licet ex-
ceptio peremptoria proponatur
et de ea cognoscatur, non
tamen pronunciat super ea, sed super
principali, probat textus super
verbo absolvas. Ubi papa
supposito quod exceptio viri
istius fuit probata, mandat
pronunciari super principali. Et iste
est principalis effectus c. huius.
¶ Et circa istam materiam videlicet
super incidenti vel emergenti
sit pronunciandum vel super prin-
cipaliter intentio doctorum.
Quam etiam materiam hic
satis diffuse tractat glosa.
Et ego primo ipsam aggre-
diar, et circa ipsam dicam que
videbuntur ad propositum fa-
cere. Unde dicit Glosa etc. Glo-
sa ista super questione cum

in hiis que occurrunt intra
litem sit pronunciandum primo
ponit opinionem Bulgari
et inducit iii leges. Item
opinionem contrariam Mar-
tini et Placen. qui inducunt
iiii^or leges, mediam Jo.
et Azo. distinguendo, cum
et hanc approbat respondendo
legibus Martini et Pla.
contra solutionem allegat
decretalem, cum Johannes
cui supplicat respondet, et
ibi si quidam protestatur reus
de exceptione, quam probat
fundata intentione actoris.
Et in ea ibi primo actoris.
De hoc in de testi. c. de
testibus in glosa fi. ibi cum
notatum, quod exceptio per-
emptoria potest etiam probari
ante apertas attestationes, fa-
tum tamen reperta, ut quando
probet peremptoriam excep-
tionem, antequam steterit ad-
versarius probaverit suam inten-
tionem, quia si non probatur
non indiget aliqua excep-
tione reus. Si vero probat tunc
demum potest et debet uti sua
exceptione, cum sit alius
articulus, et sic intelligatur
ista glosa, quo ad sui prin-
cipium. ¶ Ex hoc habetur con-
tra quod exceptio perempto-
ria probanda est post apertu-
ram attestationum. ¶ Deinde
glosa submittit, quod quando
taliter debeat cognoscere iu-
dex super exceptione peremp-
toria, non debet tamen super ea
sed super principali sententiare. Super
hoc tamen recitat opiniones
et primo Bul. qui dicebat

Ex c. 3o isto colligunt essentialiter duo puncta.
Primum est quod exceptio peremptoria potest proponi quandocumque an-
te sententiam etiam fundata intentione actoris. Immo cautius
est eam taliter proponi propter vitandum onus probationis.
Aliud est quod cognito de exceptione peremptoria fert
sententiam super principali.

& et prosequitur ut in glosa super per hoc tamen recitat opiniones etc. Et in ea ibi in vel ibi dicitur. Si de hereditate agitur, ordinatur questio libertatis, sed satius est super hereditate pronunciari. Et ibi qua ar et pla dicebant et lau phi et vinc. Et ibi de qua re illa lex, iudex debet pronunciare de eo quod cognovit et ibi quod vult si questioni civili vel criminali incidit quod de libertate prius cognoscat an qui convenitur sit liber vel servus et super eo pronunciatur. Et in ea ibi l. intra utile ubi minore petente se restitui pronunciatum fuit super etate et ibi l. iii. si allegatur prevaricatio super absolutione super ea pronunciandum est. Et ibi pedaneus i. iudex qui non habet proprium territorium forte deputatum ad cognoscendum de aliquibus de his quibus de resti in integrum contra penult. Et ibi quod et alio hoc sequitur contrarie non hic, sed in decretali inter de elect. et ibi ante litis contestationem i. que non surgunt ex ipso iudicio, nec coterminunt processum iudicii, sed negotium principale, ista dicitur questio sive exceptio incidens et idem est quod peremptoria videtur, ubi incidens perimit, emergens vero differt. Et ibi civilis super preiudicialis, et ibi quoniam Allexander dicit illa lex accusatus de adulterio de lenocinio, excipit et replicat quod

est servus, et hoc primo expeditur, et si apparebit liber procedit exceptio, si servus non procedit, hic ergo incidit civilis preiudicialis criminali de hoc tamen quando civilis incidit criminali, vel econverso vel civilis civili, aut criminalis criminali, dicetur in c. tuam et ibi patebit quod tunc sit pronunciandum. Et ibi in lite i. que nascuntur ex ipsa lite, dicuntur cum tunc nascitur opponuntur, quia tunc operantur effectum, sed incidentes non emergunt in lite quia non surgunt a iudicio nec tunc incipiunt habere effectum, sed prius, et sic emergentes possent dici dilatorie etc. Et ibi replicationis ut quia accusabas me ego excipio me ab alio accusatum et absolutum: tu replicas de prevaricatione ibi pronunciatur super emergenti hoc vult glosa vel forte ibi erat tale incidens, quod impediebat processum scilicet exceptio rei iudicate vel super ipso vel ipsius replicatione necessario fuit pronunciare secundum Johannem an Varam quando incidens opponitur in modum emergentis ad impediendum processum, quod esse patet in casibus supra de lit. contesta. c. ii. l. vi., et tunc super exceptione tali pronunciandum est. Sed si in modum incidentis sed ad victoriam principalis cause, et tunc non pronunciatur sed super principali ut hic. Et ibi peremptoria intellige est hoc specialiter dictum de exceptione prevaricationis, quia pronunciato

Pedaneus intelligit in quo est delegatus ab ordinario tamen ius administrationis, et tales non possunt ex suo officio tractare causas maiores nisi incidenter de his quibus de restitutione in inte contra penult.

Hic solet recitari quod sit emergens quod incidens et utrum super talibus sit pronunciandum

plagiarii alias plagiarii dicuntur qui homines liberos surripiunt seu servos alienos vendunt

quod ille fuit prevaricator, non
audietur amplius contra illam
et sic sit peremptoria ut in dicta
lege ij non sit in omnibus aliis
dilatorijs ¶ In fine So ista
glosa colligunt aliquot do-
cumenta viz quid sit questio
sive exceptio incidens, et
quid emergens incidens
dicitur que contingit negocium
principale ut sit peremptoria Et
emergens, que oritur ex cir-
stancijs iudicij quod est re-
perire fere in omnibus dilato-
rijs Et quando super talibus sit
pronunciandum aut non Glosa
sentit quod super incidentibus
i. peremptorijs non pronunciatur
sed super principali quia hoc suf-
ficit ex quo incidentes concer-
nunt negocium principale Sed super
emergentibus i. dilatorijs pro-
nunciatur, et in fine ex
cia si iudex pronunciaret su-
per incidentibus sive peremp-
torijs non est contra formam
ordinis iudiciarij cum non
dicatur in iure quod talis sententia
non teneat, Franciscus autem hoc
dubium prosequens Utrum su-
per incidenti vel emergenti
sit pronunciandum primo satis
late declarat, quid sit incidens
quid emergens Et tandem
intellecto de pronunciacione taci-
ta ut expressa ponit tres con-
clusiones Prima conclusio est ista
Quod super emergenti et etiam
super incidenti potest pronuncia-
ri, nec iudex pronunciando
potest redargui, ista conclusio quantum
ad emergentem probatur in c. ex parte
v. interloquendo pronunciamus, de
incidenti probatur in iuribus

allegatis in glosa ¶ Secunda conclusio
Super emergenti vel super inci-
denti non expedit expresse
pronunciari sed sufficit tacite
pronunciare, Et pronunciatur
tacite super emergenti eo
ipso quod iudex procedit ad ul-
teriora per hoc enim videtur taci-
te repulisse exceptionem
casu est expressum et unicus
in c. ex parte ij de appella.
De incidenti vero probatur hic
quia pronunciando in principali
tacite pronunciatur in incidenti
ex quo incidens concernit
principale, quod expressius dicit
lex ij C. de ordine iudiciorum
Fallit tamen hec conclusio et regula
quando iudex qui cognoscit de
principali nec directe nec indirecte
potest cognoscere de incidenti
vel emergenti ut si coram
iudice layco excipiat de
excommunicatione, que est emergens
exceptio Vel si excipit de
illegitimitate contra agentem
de hereditate, que exceptio est
incidens in quibus casibus
fit remissio ad iudicem eccle-
siasticum ut cognoscat et de-
finiat et c. tuam qui filij sint
legitimi, Lator ¶ Istis enim casi-
bus necesse est pronunciare expres-
se super incidenti vel emer-
genti secundum Franciscum ¶ Tercia con-
clusio Super emergenti
i. exceptione dilatoria quandoque
pronunciatur, ita viz cum sit
danda dilacio probatur hoc
in c. ex parte in v. interloquendo pro-
nunciamus Super incidenti
non quandoque non pronunciatur
ut hic et est racio quia cum
exceptio incidens perimat
negocium principale ut sit probat

absoluit excipiens, et ideo
frustratorium foret super ea
pronunciare, cum sufficiat
pronunciare super principali ut
hic, omne autem superfluum
resecandum est in sententia ut
Rom. 11. di. tor. Epi. et d. in
prohemio huius libri Idem
in iudicijs. fi. de probatio. c. ij
Et hec est eadem ratio de
cisionis. c. iiij. quam etiam
tangit hic Jo. Calderino
dicit Ffran. quod si incidens
cognitum est sufficiens ad de
cisionem redarguitur iudex
qui super incidenti pronun
ciaret. C. de grammaticis. c.
pistolio l. vlt. secundum Ffran.
Ex hijs iam patet quod pro
nunciandum sit super incide
ti vel emergenti etc.

Tuam legitur duo
bus modis secundum
glosam hoc dicit in summa
petenti hereditatem, obstat ex
ceptio natiuitatis que prius
debet terminari et ista est glose
lectura

Alia lectura firmat sic
pendente causa natalium coram
iudice ecclesiastico, questio here
ditatis per secularem iudicem
inchoari non debet Et primo
narrat petitum 2o prouidet
circa futurum 2a ibi quia
uero

Casus in textu Mortuo
Comite Campanie sine
prole Regina Cipri dice
bat quod debebat illi succedere
in Comitatu, tamquam pro
quior Quidam aliud hic
intelligens accessit ad do
minum papam proponens quod cum
ipsa Regina non fuisset de
legitimo matrimonio nata dicto

Comiti succedere non debebat
si ipse, quod paratus erat probare
in presencia domini pape Ceterum
supplicauit domino pape ut
demandaret Regi Ffrancie
ut si forsan dicta Regina
Cipri super successione Comi
tatus predicti coram ipso pro
uenerit questionem non audiret
eandem donec causa natalium
ex qua questio principalis de
pendet fuit terminata Et
dominus papa hoc non distu
lit adimplere Mortuo ergo
Rege Ffrancie cui papa ipsa
mandaret, mandauerat, suc
cessit ei Leodicus filius ipsius
unde papa scribit eidem super
eodem negocio, credens
prudenciam eius non latere
causam natalium dicte Regi
ne que ad forum ecclesiasticum
pertinet ad examen ipsius de
delatam, licet papa velit
predictam Reginam in suo iure
fouere, sed quia antequam causa
natalium terminata esset, inci
pere causam successionis ex
illa dependentem, nichil
aliud esset, quam negocium
ipsius duobus processibus intricare
et ordinem iuris perturbare
Et ideo si ab illa Regina fuit
requisitus super hoc paciencter
expectet donec causa na
talium fuit per sedem apostolicam
terminata Sequitur la incipe
secundum quem lecturam que dicit
quod questio natiuitatis incidit
coram iudice seculari, coram
quo petebat hereditas, ex quo
intrat hoc verbum incipe. i.
incepta prosequi de quo dicam
infra

Noto hic primo quod in iudicijs

vitanda est intricatio et confusio ad hoc facit l. de sen. co. lo, ut alia de vbo sign. cum olim
Tertio Noto ordinem iudicii non esse turbandum vt hic primo si ordo iuris ibi id habet ad hoc fundamentum est ordo iudiciarius C. de iuris causam vbi de hoc singulis textibus Si enim papa mandat iudicibus vt per partes vocatis testes recipiant et in cause cognitione procedant, iudices non debent sed ordinem iudiciarium seruare et tandem testes recipere vt ibi Item noto hic prin. lit. quod causa natalium preiudicialis est ad causam successionis, quia nisi quis legitimus fuerit, succedere in bona patris suis non potest ideo ca natalium primo debet tractari quam ca successionis
Item colligitur hic quod causa natalium pertinet ad forum ecclesiasticum de hoc in I glo. Item quandoque due cause sic se habent quod sententia lata in una preiudicat in alia illa dicitur dependens cui preiudicatur et sic causa successionis dicitur dependens a causa natalium probat hoc littera c.
Item not. hic ffran. quod preiudicialitas non impedit ipso iure quominus super vtraque causa procedatur, sed est necessaria exceptio, et hoc dicit multum esse notabile, et probat hic verbum requisiti de hoc est glosa notabilis ff. de cens. l. si mancipium. §. si quis dividendo. quod tenet et Barto in l. si aut ff. de concepto Item

colligitur hic quod super incidenti est pronunciandum, et hic sunt quedam leuiam quia questio natalium fuit hic incidens et super ea pronunciatur, ibi applicato iudicio finem accepit non cum accipit finem in sententiam, que est finis processus de remedii per totum processum de remedi per totum
Sed hoc ideo hic procedit quia causa natalium in hoc casu est tale incidens de quo iudex principalis cause qui erat laicus nec expresse nec tacite potest pronunciare vt dixi in c. i. alias sufficit pronunciari super principali vt ibi est dictum etc. Quia hoc continet materiam per titulum, ideo pro studio clariori intellectu primo oppono primo contra hoc quod hic dicit causam natalium tractandam in foro ecclesie, vi enim quod ista causa tractari potuit coram rege vbi erat mota causa principalis successionis quia de successione cognoscere laicus potest coram laico
Item ut dicit lex. si quis aliberis ff. de liberis agnos. de ca natalium
Item 2o contra hoc quod dicitur causam natalium prius tractandam arguo sic, vi enim quod vtraque questio viz tam natiuitatis quam successionis possit simul tractari, sicud quis proponit simul plures actiones et diuersas, vt vi bonorum raptorum et furti ff. de vi. et vi ar. l. i. §. si fundum C. de iudi. dilecti
Ad primum dico, quod tractatus de ca natalium tractanda coram iudice ecclesiastico procedit cum

queritur an quis sit legitimus
i. de legitimo matrimonio, de hoc
cum non cognoscit laicus. Et
est ratio secundum Innocentium, quia
quod deus coniunxit homo
non separat, ergo pronunciare
matrimonium non fuisse inter
coniunctos est solius dei et
illius, qui vices eius gerit
in terris, qualis est iudex
ecclesiasticus. Si autem queritur
de causa natalium, an quis
sit filius aut non, de hoc
potest cognoscere laicus ut
in secundo. Ad secundum dico quod ali-
quando due questiones sic se habent
quod una preiudicat alteri, et
tunc non dividuntur, sunt tractande
ut habetur, sed preiudicialis prius. Ali-
quando vero una non preiudi-
cat alteri sed sunt diverse omnino
et tunc possunt simul tractari
ut in secundo et sic patet solutio
¶ Sed adhuc remanet hic

Dubium

dubium, quare hic papa man-
davit regi Francie in causa
successionis expectare quo-
usque causa natalium fuerit
terminata et sedem apostolicam
videtur cum quod ex quo papa co-
gnoscebat hic de causa na-
talium, que erat preiudicialis
ergo rex debuit cognoscere de
hereditate tamquam dependente
et accessoria sicut de dotali
virum de preiudiciis, et ita
non debuit mandare ut
rex expectaret, sed ut omnino
in causa cessaret cognoscere
¶ Ad dissolvendum hoc du-
bium advertendum est quod hoc
c. secundum Vincentium legitur tribus mo-
dis hoc est habet tres intel-
lectus primus est quod questio

natiuitatis mouebat coram
iudice laico scilicet rege coram
petebat hereditatem, ista lectura
est quod, et secundum hoc verbum
incipe in litera ponitur pro
exponi i. incepta prosequi
ex quo prius questio succes-
sionis inceperat
¶ Alius intellectus ponitur
secundum Innocentium qui dicit, quod causa
successionis non fuit hic
mota coram rege sed legitimus
heres Comitis defuncti ti-
mens sibi moveri questionem
super hereditate prevocavit regi-
nam principaliter super causa
natalium coram papa forma-
do libellum sub hoc teno-
re Pater beatissime cum pater
meus non fuit legitimus maritus
talis domine de qua generat
tlem viz reginam Cipri pe-
to quod iudicetis eam non fuisse
se legitimam ipsius filiam et
hoc ad pape stat verbum incipe
¶ Tercius sensus est quod in
modum replicationis propone-
batur quod natalium ut cum
ago petitione hereditatis con-
tra eum, ipse excipit quod est
heres legitimus quia filius. Et
ego replico quod sit illegitimus
Dic et hic potest fieri. Et dico
isti intellectus sunt veri sed
primus tamen est magis verus. Et
secundum hunc dicatur quod ideo
hic papa voluit pronunciare
super accessoria sive depende-
ti tamen super hereditate, quia
preveneratur laicus et ratione
preventionis non debuit nisi co-
ram eo homo successionis
terminari. Item potest dici quod
aliquando causa successionis de-
ducitur incidenter, et tunc

cognoscere possit iudex ecclesiasticus
aliqua causa successionis de-
ducit principaliter sicud hic
viz coram rege, et tunc licet
sit dependencia in effectu
tamen non cognoscit ecclesiasticus
quia non est omnino accessoria
etc. et per hoc patet solucio
et littere intellectus. Ideo quia
in effectu tamen hemus quod con-
tempto nativitatis obstat
petenti hereditatem et debet
prius terminari, quia hoc con-
tingit ordo congnicionum
¶ Ibi ecia lectum c. huius.
q° Quero primo ponendo quod con-
ventus coram laico excipit
de clericatu nunquid suabitur
idem ut in natalibus, dico
quod sic ut in c. si iudex de
sen. excom. li. vi°
q° ¶ Quero secundo nunquid laicus
possit prefigere terminum partibus
in quem expediat causam
natalium incidenter coram ec-
clesiastico, dico quod non sicud
iudex a quo non statuit ter-
minum ad finiendum appella-
cionem de qua insinuatur, potest
tamen statuere terminum partibus ad
comparendum sicud iudex a
quo statuit terminum partibus
ad se presentandum de qua supra
nadi et c. cum sit Romana
Ubi ergo si iudex ecclesiasticus
est negligens superior eius
prefiget terminum sibi innocentem
¶ Ultimo ecia ista materia
concludit hic Ffran. quod
iudex ecclesiasticus potest inhibere
seculari ne se impediat
in ea pendente coram ecclesiastico
causis inter laicos, quod probatur
per librum pacientem exceptiones
Decimi extra quia iudex

laicus non potest sic inhibere ecclesiasti-
co, sed hoc debet fieri per superiorem
ecclesiasticum de excep. c. ij
li. vi° etc. ¶ Glosa secunda
distinguit cum due questiones ci-
viles sunt preiudiciales aut
alia que est incidens, et
tunc quecumque civilis incidit
de ea est semper cognoscen-
dum. Et in ea ibi pronuncian-
dum per iudicem ecclesiasticum
ut hic et hoc verum cum in questione
nativitatis incidit aliquod du-
bium circa matrimonium, an fuit
legitimum aut non sicut supra ideo an
alias non et ibi dicetur satis
et in Specu. de incidentibus
questionibus in prin. ¶ Glo. ult.
notat singulare iudicem
incidenter non posse co-
gnoscere de causa spirituali et
ibi quociens ista lex et
sequens probant, quod iudex
potest cognoscere incidenter de
eo de quo non cognoscit
principaliter. Glosa non solvit, di-
citur ergo quod aliquis iudex
est in toto est incapax
iurisdiccionis, et tunc nunquam
potest cognoscere de illo cuius est
incapax, eciam nec incidenter
ut est laicus respectu cause
spiritualis. Aliquis ubi non est
incapax iurisdiccionis et
tunc cognoscit incidenter de
quo non potest cognoscere princi-
paliter ut iudex pedaneus
de questione status ut in c. questiones
et iudex ecclesiasticus de causa
civili inter laicos etc.
patet etc. Sequitur

Cum dilectus

Summarium. Si reus contra dicto-
rem spoliatorem opponit aut
excipiendo et tunc prius audi-

et ea probata ~~sed per hoc~~ re-
spondere non cogitur si per
hoc non restituetur. Aut
agenda et tunc simul utraque
questio terminatur et ea pro-
bata restituetur. Et sunt
due partes principales in prima ponitur
et processus narratur in secunda
iudicis interlocutio 2a ibi. Te-
2a ibi Nos autem. prima di-
viditur in tres prima ponit
actoris petitionem 2a ibi Ci-
tra reorum exceptionem
3a ibi verum actoris re-
plicationem. Item secunda prin-
cipalis facit duo, quia inter-
loquitur distinguendo duo
membra primum ibi cum ea
2am ibi sed quoniam 2o ibi
verum declarat interlocuto-
rem probans id per duo silicet
primum ibi quemadmodum 2m ibi
testes

¶ Casus in terminis Abbas
de Ferentillo accedens ad
presentiam domini pape conquestus
fuit nomine monasterii de
Humberg Nobilibus dominis
de Arone quod hii manu ar-
mata et cum exercitu ad
Castrum Monasterii veni-
entes ipsum dampnificarunt ta-
m in personis vassalorum et in rebus a-
liis, de quibus iusticiam sibi fi-
eri postulavit. Ex parte dicto-
rum Nobilium in modum excep-
tionis citra litis contestationem
fuit responsum, quod ipsi per
dolum et violenciam ipsius
Abbatis amiserant Castrum
Ciracti, quod idem Nobiles
et eorum ~~predecessores~~ progeni-
torum tenuerant et possi-
derant in quiete petentes
illud sibi restitui sed cum
petitionibus Abbatis respon-
derent, cum testes haberent

paratos in continenti intentionem
suam probare intendebant.
Ex parte Abbatis fuit taliter
replicatum, quod ab ipso resti-
tucio peti non poterat, qui
non fuerat spoliator, postquam
tum Castrum illud ad proprieta-
tem monasterii pertinet, quod
etiam non diffitebatur pars ad-
versa cum tamen ad ipsum monaste-
rium res sua ab alio possessa re-
dierit, licet petentibus commo-
dum obtinuit, et iudicium resti-
tutorium tamen competit contra
spoliatorem. Dominus autem
papa super huiusmodi negocio
consultus distinguit hoc modo
utrum spoliationis questio ab
illis nobilibus obiecta sit
in modum actionis ad resti-
tutionem petendam an non
exceptionis ad repellendam
adversarii intentionem. Si proposita
sit in modum actionis, tunc
intelligitur mutue petitiones
se tamquam diverse invicem con-
tingentes, et secundum hoc iuxta
regulam, qui prior appellat
prior agat illa questio que
prius fuisset proposita prius debet
terminanda quod si in eodem iudi-
cium deducte vel utrasque simul terminande
sunt essent eadem sententia ter-
minande

¶ Sed quia illa questio
fuit a dictis Nobilibus in modum
exceptionis proposita interloquendo
pronunciavit, ut probationes ipsorum
super huiusmodi exceptione primitus
audiantur et ea probata ab-
bati respondere non teneantur
appellantes, donec restitueretur
ab ipso tamen spoliatori spoliatus
non teneatur an restitutionem
respondere. Addit tamen quod spolia-
tore in modum exceptionis

tum opposita et probata, non est
propter hoc restitucio facienda, sed
tunc si in modum excepcionis
crimen testi opponitur ut a
testimonio repellatur, et si crimen
non contra eum probatum fuit
non ideo pena ordinaria sibi
debet infligi sed dumtaxat tes-
timonio eius credi non debet
et hoc ideo contingit, quia
ipsum accusacio non precedit unde
et testes quorum ~~testimonium~~
testimonium reprobatur inter
infames quasi ex solo testi-
monio non habentur. De littera
domino expulsis nominibus
de Arenberg ista littera erat sub-
iecta ecclesie quo ad spiritualia
secundum Hostiensem vel conveniunt coram
ipsa tamquam invasores. extra. de
foro competenti cum sit generaliter
coram ~~auditoribus~~ auditoribus
sacri palacii in antiqua decreta
constitucionibus regentium et honorum
occasionibus, citra litem con-
testatam. i. ante litis contestacionem quia
propterea non opponunt huiusmodi
excepcio nisi de novo con-
tingat vel de novo ad
noticiam pervenia. C. de
excepcionibus l. fi. infra de excep.
pastoralis, licet alii contra
ut dicetur infra. Vel citra i. sub
protestacione quod non intende-
bat per hoc litem contestari et
est sic infra de testibus dilectorum
quiete. i. in pace et sine re-
clamacione respondent. i.
non cogi peticionibus respon-
dere nisi prius restituentur
in continenti hodie huiusmodi ex-
cepcio probari debet infra xv di-
es infra de restitucione spoliatorum c. i.
li. vi. denegabant nobiles
isti fatebantur monasterium

proprietarium sed dicebant se usu-
fructuarios, et sic possessores
ff. de acquirenda possessione l. naturaliter
in principio, et sic poterat petere
restitucionem ff. de vi et vi
ar. l. i. § deicitur. Vel di-
cebant se vasallos, et sic
habere utile dominium secundum Goffredum
distinguendum quo ad ple-
niorem doctrinam. Nam quo
ad casum non erat necessaria
distinctio, quia etiam erat
quod in modum excepcionis
opponant ut patet supra. Vel sed
quoniam cum ea spoliatione
et ponitur in ablativo et
absolute secundum Io. an. opposita
coram ordinario vel dele-
gato quia coram arbitro
non fit requirendo. extra. de arbi-
trio dilectus appellat i. ad
iudicium provocat conveniendo
alium secundum Ab. vicissim quia
lite contestata super una fit
contestacio super alia, et post
ea supra utraque iudicabitur
restituentur tollere ergo potest ab-
bas impedimentum, restituen-
do rem ablatam, quam si
spoliatus recepit vel mali-
ciose recipere noluit, abbas
efficaciter agat secundum Goffredum
Materia c. huius continet
peticionem sepe currentem et
ideo tanto accuracius littera est
notanda quanto utilior est
in sui materia primo ergo qua-
liter ex toto c. noto quod quo
spoliatus potest duobus modis
opponi contra actorem in
iudicio uno modo in modum actoris
alio modo in modum excepcionis
cum opponitur i. modo actoris
est quedam reconvencio et ita
non repellit intencionem agentis
sed potest utraque questio terminari

Et supra auditores
scilicet palacii
Sacri palacii

testaude alio
testate

sicud mutue peticiones. Exemplum
ut si aliquis tractus in causam
coram actorem ipsum reconveni-
endo proponat dicens: Domine
venerande, Talis spoliavit
me tali possessione per
vim, peto me restitui secundum
formam libelli concipiendo ma-
teriam, hic cum quo spoliacionis
opponitur in modum actionis
et qui sic opponitur non
prius auditur opponens sed
actor, restituitur probata
spoliacione. ¶ Sed cum oppo-
nitur in modum exceptionis
tunc ante omnia audietur reus et
plura excepcione, non cogitur
respondere reus, nisi prius resti-
tuatur ab actore. Exemplum ut
si aliquis tractus in causam coram
actorem excipiendo propo-
nat se ab ipso spoliatum
et ob id petat ipsum repel-
li, nec se cogi ad respon-
dendum, nisi prius restituatur
in hoc enim casu ante omnia
sic excipiens auditur. Unde
quod spoliacionis proponitur in modum
actionis ad restitucionem pe-
tendam, sed in modum ex-
cepcionis ad intencionem ad-
versarii repellendam, in isto
consistit totalis effectus c. frequens
ut dicit casus summarius
¶ Sed que est racio diversi-
tatis, quod excipiens de spo-
liacione repellit actorem
sed reconveniens non, dico quod
est duplex secundum Goffredum. una est
quia favorabiliores sunt rei
quam actores, infra de probacionibus
quoniam (?) ex litteris, de fide instrumentorum cum
inter. ¶ Alia quia excepciones

sunt [struck] forciores actionibus
ff. de superficie l. i. § quod aut-
em. Hac racione quia favora-
biliores sunt excepciones
dantur exceptionis (?) ut infra
de exceptionibus cum inter. Est
et alia racio puto forcior
quia nec nudi contendere
nec inermes inimicis nos
debemus opponere, iii q. i
oportet, et ideo cum exceptio
tendit ad defensionem, merito
excipiens de spoliacione ante
omnia debet audiri, et agens
repelli nisi restituat, et hoc
ne nudus et inermis cogatur
se defendere inimico. Et hoc
patet intellectu capituli
summarius
¶ Veniamus ad specialia des-
cendendo. Noto primo quod
excepcio spoliacionis est di-
latoria, et ante litis contesta-
cionem opponenda ut hic dici-
tur circa litis contestacionem. Et
hoc verum nisi de novo con-
tingat vel de novo ad
noticiam perveniat, infra de ex-
ceptionibus pastoralis § de offi-
cio delegati insinuante, quod
hic late prosequitur Io. an.
¶ 2o Noto quod excipiens de
spoliacione potest inducere pos-
sessionem vetustam, sed isti
Nobiles hic deduxerunt pos-
sessionem progenitorum, sed hoc
superfluum est, ex superhabundanti, suffi-
cit enim quod possederint tempore
spoliacionis. o. de offi. dele.
consultacionibus
¶ 3o Noto quod excipiens de
spoliacione potest se restitu-
i antequam audiatur actor et
sic in uno consequi potest

restitui vt hic ista Nobiles
pecierunt ibi sibi competere etc
Textus qua tra Noto etiam
forma opponendi exceptionem
spoliacionis
Glo Noto literam de dicione
possessionem que hic et j. v. possi
positur pro maxime et sic
stat ipse ad hoc j. de excep-
tio. c. j. vbi de hoc Item No
to literam illam, verum dominus
ad quem ab alio res sua
possessa restituitur, etiam post
tempora longiora, debet commo
dum retencionis obtinere, hoc
tamen verum est, qui res restituitur
ad eum sine dolo et culpa
ipsius, etiam post prescriptionem, sic
enim intelligunt iura in glo
ad hoc allegata, vnde si per dolum
et per violenciam hoc fieret vt
hic opponebatur, tunc Albertus
hic consuet esset, quia tunc contra
dominum daret accio Ideo eciam
istam hic non approbat hanc al
legacionem, probatur hoc expresse
se, xvj q. iij. § pt. v. quod si
mala Sed diceret micto ali
quis si ista lex vera esset, tunc
ad nichil valebit prescriptio
ex quo res prescripta ab alio
ad dominum reversa, apud eum
manere debet, dicit ffranciscus legem
istam intelligendam, de re a
liening possessa ab alio vio-
lente et mala fide, alias bo
ne fidei prescripcio tollit ius
domini j. de prescripcionibus ad aures
Sic intelligi hoc dicunt lex
xvj. q. iij. § pt. v. quod si ma-
la fide, quod etiam allegat hic
glo super verbo retencionis
etc Item in v. Nos autem No
to non calumpniandi doctore

qui interrogatus de vno casu
respondet de pluribus pertine-
tibus, quia ista hic erat inter
rogatus de spoliacione deduc
ta excipiendo, et ipse respo-
det, etiam de casu quo propo-
nitur agendo
Item Noto hic dictum qui
aliquid petit a reo si petit
agendo an reconveniat an
non, quia si non reconvenit
habet locum regula qui sorte
appellat sorte agat Si autem
reconveniendo locum habet re la
quod sunt mutue peticiones et
simul finiande de mu peti
c. j. et ij. Et cognoscit dominus
ffranciscus an sit reconvencio ex
parte quia si post litem contesta
fiat, non potest esse reconvencio
sed est accio Si autem ante contes-
tacionem ~~est mutua peticio~~
~~vel~~ tunc est reconvencio, nisi
exprimat aliquid, propter quod
penitus appareat, quod pocius
est mutua peticio vel pos
set dici, quod magis est reconven-
tio nisi appareat, quod eidem
iudicem volt reus deducere cau
sam propter quo est textus hic
in v. quod propter ad hoc nobilis
valde dominus ffranciscus de ista ma
teria de mu peticione per totum
Item Noto hic quod actus
agencium non operantur ultra sui
naturam, ff si certum petatur, l. non
omnis, et ideo hic dicitur quod
excipiens de spoliacione non
consequitur restitucionem, quia
ad hoc non extendit se ex-
ceptio, sed tantum ad repellendam
intencionem adversarii, et sic
hic innuit quod qui excipit
non petit, et ita non debet sibi
aliquid adiudicari vt hic sed
tantum absolui debet, sic probat

etc. Notat hic Jo. in q. [illegible] hoc esse verum, quod de spoliatione excipitur contra eum qui civiliter agit. Sed si excipit contra eum qui criminaliter agit de spoliatione ab eo facta, tunc probata spoliatione fiet testis tuendus(?), quod nota etc.

Ultimo nota ex fi. c. quod testis contra quem est de crimine exceptum et probatum non punitur propter hoc pena ordinaria illius criminis ut dicit lex, pena non extraordinaria poterit puniri, et hec pena est quod sibi non credatur, sed a testimonio repellatur, ut etiam dicit lex, de hoc ext. de exceptionibus c. i. Sed dicere posset aliquis, ut hic notabile, quod testis contra quem crimen probatum non sit pro crimine puniendus, cum utique crimina claruerint sunt punienda, dico quod non est hoc notabile, immo ratio dictat hoc, primo ex eo, quod dum crimen testi opponitur non ad aliud agitur nisi ut repellatur, et ergo secundum modum agendi formanda est sententia [illegible] de sen., licet hec [illegible] ex eo, quia dum [illegible] testi crimen opponit, non dat sibi defensio, et ergo probato contra eum tali crimine non videtur puniendus, et quod dicit utique crimina claruerint etc. verum est hoc attento modo agendi, quod secundum hoc sententia formatur etc.

Nota etiam hic literam in fine ibi testes etiam etc., per quam literam hoc habetur notabile, quod testis cum testimonium reprobatur tamquam falsum non reputatur inter infames.

Sed contra hoc videtur esse in q. [illegible] prohibentur, ubi prohibentur ab accusando omnes qui falsum testimonium dixerunt, et videtur quod hoc fiat propter infamiam. Solutio illud non fit propter infamiam, sed propter suspicionem calumpnie ut ibidem dicitur. Item contra hoc est i. de testi. cum tu ubi testis falsus reputatur periurus. Glossa ultima signat hoc contrarium et solvit [illegible] in fine dicit. Hostiensis quod hic loquitur quando non punitur, sed aliud crimen testi opponitur, quod vero de periurio [illegible], dicit quod tunc est speciale, ut decretum habet infamis a testimonio repellatur, allegatur i. de testi. testimonium et ibi de hoc.

Veniendo ad oppositiones oppono primo contra libellum istius abbatis, videtur enim quod iste libellus fuit multipliciter ineptus, et ita invalidus, tum quod non expressit an nomine suo vel ecclesie sue ageret quod facere debuit [illegible] de dila. c. iii. Item quia non expressit [illegible] nomina reorum ibi domino de Arone. Item non expressit res specifice in quibus dicebat dampna sibi illata ibi ad castrum meum monasterii etc. non dicit quod [illegible] fuit quod monasterium possit habere multa castra. Item quia non expressit res depredatas [illegible] sed generaliter dixit ibi predo [illegible] et non dicit quorum nec quot. Item forum adhuc fuit ineptus, propter illam clausulam et aliis(?) sub quo non posset venire corporalia et incorporalia. Item adhuc fortius

fuit inepta in conclusione ibi iusticia fieri taliis cum petitio fuit invalida, cum ex narratione potuit surgere plures actiones sicut vi bonorum rap., furti, interdictum unde vi si alia invaserunt immo etc.

Ista argumenta inquirunt quo hic fuit admissa petitio Abbatis, cum sit videatur multum fuisse insufficiens ut probat arta dd omnia ergo ista dicto breviter sub uno contextu quod utrum libellus iste fuit admissus hoc non apparet hic ita quod non, expedit eum defendere, quoniam nec circa materiam libelli loquitur principalis intentio huius c. qualis autem debeat esse libellus, et quid in se debeat continere visum est s. de libel. obla. per totum, ut sit dici quod iste libellus de quo hic tangitur fuit approbatus in alia forma sed hic recitatur breviter et hoc unum est ut patet ex antiqua, quia ibi nomina rerum spoliata fuit expressa, et alia specifice ibi exprimunt, de hoc non utrum spoliatus agens debeat exprimere nomen certe dictum est s. de dilatis c. iii Innocentius sit circa istam materiam ponit singularia verba, que valet ad petita. Et primo ad hoc quod dicitur lra, de nobilibus viris duos etc., dicit quod valet libellus non expressus corpus nominibus si conveniuntur aliqui ut universitas. Secus si ut singuli ad hoc. s. de fide instru. Inter dedecca duc in hoc sit dicit strarum quod sufficit confessio per appellatum, qui non surgit, multitudo, sicut hic. Et si quis conveniat duos de latrone et constat qui sint ad hoc. fac. s. de offi. delega. cum Sed contrarium ad clausulam aliquo dicit Innocentius quod admitti talis multitudo in hiis in quibus non est opus districta probatione sicut hic, quia si docebit agens de violencia, super rebus amissis stabitur eius iuramento C. unde vi si quis et s. quod metus causa c. i.

Que solutio et si est vera in se, sit hic non habet locum in strarum, quia saltem hic debuit sic confessio rerum exditus ut reus deliberare posset, an cedat vel contendat.

Item multociens quis excusatur ab onere probandi ut in notoriis, et tamen non ab onere proponendi s. ut lite non contesta. accedens. l. unde melius dicit Innocentius quod iste libellus non apparet utrum fuit admissus vel non, nec de hoc hic queritur ut dixi. Istam materiam hic late prosequitur strarum.

Sed veniendo ad decisionem ipse in eo quod dicit, quod si questio spoliationis deducatur in modum actionis, debet timari, sicut cum ea actoris. Secus si in forma exceptionis. Hic occurrit primo dubium et contrarietas, videtur enim quod si spoliatio deducitur agendo vel excipiendo, illa ea debet prius timari alia suspensa, et non simul cum ea quam movet actor, casus est expressus. s. de restitu. spolia. ex questione. Ubi dicitur quod

actio spoliationis, debet ante omnia terminari. Solutio aliquando deducitur questio spoliationis per reum super eadem re de qua prius agebatur, et tunc agendo semper repellitur nisi prius restituatur spoliatus ut in exemplo ut si vir accusat uxorem, et uxor dicat se spoliatam prius restituitur, et hoc non dubium. Aliquando non spoliatio deducitur super diversa re, et tunc habet locum textus iste, ita quod tunc utrisque cause tractantur, et eadem sententia terminantur, et sic patet litere intellectus.

Solutio [illegible] quando spoliatus tunc solum non prejudicat alii, qui opponit super eadem re etc.

Item quia hic fit mentio de exceptione spoliationis pro finali intellectu istius materie. Quero hic de tribus punctis: primo utrum exceptio spoliationis possit opponi contra quemlibet agentem. Secundo quid requiratur ad hoc ut hec exceptio competat. Tertio, quanto tempore duret huiusmodi exceptio. Ad primum dicitur ut habetur supra e. ti. et ibi de hoc. Et est regula, quod contra quemlibet agentem potest opponi huiusmodi exceptio per illum qui invitus trahitur ad iudicium, secus si sua voluntate venit tunc non, ut si contra petentem confirmari aliquis se opponit, iste non potest excipere de spoliatione contra petentem, dicit Innocentius, quod non competit quando per huiusmodi exceptionem impediretur favor publicus ut si quis petit filium baptizari, vel parietem reficere vel civitates purgari. ff. de novi operis nunciatione l. i. § si quis rivos. Ad secundum non prestabit responsio. Ibi e. ti. Ubi dicitur cui competat huiusmodi exceptio. Ad tertium dicit Innocentius quod exceptio contra violentum competit perpetuo tempore de eo quod ad eum pervenit, de eo autem quod ad eum non pervenit usque ad annum, sicut dicit de interdicto unde vi. ff. de vi et vi armata l. i. § i. de quo hic latius per Stephanum. Sed numquid hec exceptio competit contra heredem spoliatoris? dicit Innocentius quod non, nisi de eo quod ad eum pervenit, aut dolo eius factum est quominus perveniret ff. unde vi l. i. § hoc interdictum.

Sed quia hic dicitur quod excipiens de spoliatione non cogitur spoliatori respondere nisi prius restituatur. Et quod probata spoliatione in modum exceptionis non fit per hoc restitutio. Queritur quid iuris si huiusmodi reus primo excipit de spoliatione, inde agat de spoliatione, numquid sic agendo cogetur primo respondere actori. In hoc dicit dominus Innocentius, quod potest agere de spoliatione, qui primo excipiebat. Et dicit quod ad hoc potuit induci priores testes sed priores attestationes non valebunt sibi in hoc iudicio quia ad aliud agebatur in primo iudicio scilicet ad repellendum adversarium ab agendo, et ad aliud in secundo, scilicet ut consequatur rem qua fuit spoliatus. Sed an tunc agendo cogetur primo respondere actori, dicit Iacobus quod sic, quia iam sunt mutue petitiones et locum est ei, quod dicit vulgus hic qui prior appellat etc.

Ex solutione contrarii istius summe cautela. Nam si adversarius tuus convenit te super aliqua re, et tu vis dicere te spoliatum eadem re utilius est ut directe petas restitutionem, quam si probas spoliationem directe agendo, duo consequeris, scilicet quod prius audieris, et quod restitueris, licet adversarius prius proposuit suam actionem, ut dicto c. ex questione. Sed si de alia agit adversarius et tu super eo dicis te spoliatum utilius est vel in modum exceptionis proponas spoliationem, si adversarius tuus te pervenit in querela tamen si directe velles agere prius audiretur adversarius quam tu, secus si excipiendo per literam c. huius et ita est summa utilitas litere c. huius ita notavit in [illegible] c. i. etc.

primo utrum contra quemlibet agentem
secundo utrum contra heredem spoliatoris

et videtur tunc renunciare pos
sessionis quod acquisivit conti
nuando ff. de re iudi. quod ad
consultacionem ¶ Sed dicat con
trarium secundum host. viz quod non
cogetur respondere nisi primo
restituatur, nec obstat. C.
de nos aut, et regula quia por
rigitur que locum habet, cum quis
recurrit ad contrarium actum
Sed hij sunt contrarii sed diu
ersi, utendo igitur uno non
renunciat alteri ff. de aqu.
pos. l. naturaliter § i et hoc de
isto aliam materiam tangit
glose ¶ Glosa prima distin
guit que sit via publica et
que privata, et que sit pe
na utriusque Et in ea ibi re
num hoc dicit quia fragend
um privata punitur in tertia
parte bonorum ultra id quod ra
puit, nec iudex nec sena
tor esse potest nec aliquem
honorem habere ff. ad legem
iuliam de vi privata l. i § hec
aut locum vis privata cum
res debitoris occupatur si
ne iudicis auctoritate C. ti. l. si qui
si obstet pactum contrarium
C. de pigno. l. iii Glosa se
cunda notat per exceptionem non con
testari litem, et in ea ibi lite
de hoc ff. de litis contesta. c. ii
li. vi. Glosa tertia Obicit
quod delictum persone non debet
etc. et solvit que solucio
nouda est, quia cottidie al
legatur in ista materia Infine
de hoc ff. de sen. exco. cum
quis li. vi, et de regu. iuris
ratum li. vi Ex quibus colli
gitur quod illud solum quod
ratum habere potest, quod suo nomine
est gestum etc. Glo Cont
spoliatorem ostendit con

quem possit agi super spolia
tione ad restitucionem habe
dam Et in ea ibi non adhi
bitur variacio quia non est
ita prendicat actio quod metus
causa, sicud Interdictum unde vi
et item quod est favorabilis actio,
de quo C. quod metus causa
in c. abbas ¶ Glo eadem
sentencia posset recitari per eum
Quid iuris si isti Nobiles
opposuissent contra spoliacionem
in modum actionis Glosa os
tendit modum procedendi
in huiusmodi questione etc. et
in ea ibi neque scriptura iste
leges volunt quod mutue pe
ticiones una sit sentencia termina
nde, et ibi eciam si patre ff.
ibi uxor contra virum solu
to matrimonio sive restitucione ergo
alius non cohet Infine Et
ita intencio glose versatur
in hoc dubio utrum in mutuis
peticionibus possit valere se
tencia lata super una actione
et non super alia Et re
spondet glosa dicens ut patet
in ea Et in hoc dicit ffran
quod prius potest pronunciari super
eo de quo constat ff. de ca
posses. cum super huiusmodi eciam
limitat hoc textus in eo
quod dicit vicissim quod terminande
sunt eadem essent sentencia
terminande et dicit hoc non
quod fieri sic debeat, quia come
de fieri potest, fatetur tamen quod
quod si reconvencionis sit impe
ditus ut per exceptionem vel alio
non procedat, et actor probat
et procedit pro ipso sentencia fert
ad hoc facit C. de compensa.
l. si Host. non sentit contrarium quod
eciam tenuerunt alii ut refert
Innocencius, dicentes ex necessitate

Sat. r. dicta excepcione obiacet
non vi ... de itemque adiunsum
confiteri de re. iuris li. vi

actio quod metus causa
sed eam possessore de eo
est integranda

debe simul terminari mutuas
petitiones per istum textum et
C. de rem. peti. l. i. et ii. de
hoc etiam in spe. de reque-
tione sub videndum v. et si
iudices in additionibus ubi Jo.
an. tradit nova distinctionem
in hac materia Sed quidquid
sit tamen hic approbat dictum Innoc.
unde dicit intelligendum textum
quod huiusmodi questiones mutue sunt
vicissim tractande et una se-
cunda terminande si fieri potest
comode, et hoc dictat equi-
tas, finge enim quod actor in-
tendens se reconventum desistit
procedere in sua questione in-
quid reus non poterit potius
prosequi reconventionem et sic
alius posset eum in suo iure
actor, qui vellet impedire
quod non bene sonat Item
finge quod contra reconvenien-
tem opponit excommunicatio-
nem per hoc differri debeat
actio principalis, teneo mime
absurdum cum esset impedi-
ri actorem ex culpa rei un-
de hostiensis dat regulam Item quod
causa reconventionis simul tracte-
tur principali non est favor pub-
licus sed privatus ipsius reconvenien-
tis ex quo sequitur quod
posset renunciare huic fa-
vori Sic ergo lex intelligenda
est salva comoditate in eo quod
dicit tamquam reconventionis et re-
conventionis terminanda una senten-
¶ Glosa tantum primo, notat
quod spoliatio tamen questionem
non obstat, nisi opponatur
in modum exceptionis De-
inde in criminali, et recitat
quorundam lecturam quam repro-
bat Jo. quod dicit etiam si spoliatio
interrumpat per exceptionem
spoliationis et solvit quod non
est contra solutionem allegat Jo.
quod dicit etiam in qualibet causa pos-
sit opponi exceptio spolia-
tionis, et ponit duas opi-
niones et tertio idem ponit
de alio Et in ea ibi tamen
hoc verum dummodo opponit
super alia re alias secus si super
eadem, tunc enim opponens
ante omnia debet audiri et
restitui ut C. de. dixi Et ergo
tunc quando opponitur super
eadem re utilius est ut
opponatur in modum actionis
Si vero super diversa re, utilius
est opponi ~~tamen~~ ipsam in mo-
dum exceptionis ut ibi dicit
dixi etc. et ibi quidam Goff.
hic Et ibi dominum secundum Jo. et
Vinc. Idem Innoc. et ibi
tuciore in fine ibi quantum
stipulacio rem ratam haberi si
promittens petendo vel ex-
cipiendo ratum non habet
et ibi l. i. dicit illa lex
Jo. vi. age. qui exceptione
utitur nam reus in excep-
tione actor est, et idem
dicit lex sequens, et ita
videtur quod excipiens videtur
excipere i. age. glosa non
solvit dicatur ergo quod exci-
piens excipiendo i. agere vi-
detur est hoc quo ad onus
probandi, quia probat ex-
ceptiones suas hoc voluit
hic glosa Et ibi potest dici
secundum Jo. et ibi bona sedes
ubi de hoc, et ita actio
depositi in hoc est privile-
giata, et ibi alii dicunt
Tamen Goff. et hostiensis Sed
que istarum opinionum est
verior Ad hoc dici potest secundum
Goff. per distinctionem quod aut

depositarius uero infitiatur
depositum sed per compensationem
uel totum aut partem depo-
siti retinere, et tunc uero audi-
tur quia perfide agit. Sed quando
uero constat de deposito sed
spoliatus dicit se inermem
hic nulla perfidia sed equitas
est ipsum equitatem audiri.
Et ergo tunc potest admitti ex-
ceptio spoliationis in actione
depositi. ¶ Ex hoc patet quod
opinio secunda est uerior. Patet
ex hoc, quia excipiens de
spoliatione non propterea con-
fitetur depositum, et sic uero
est manifestum quod sit deposi-
tum, et ergo agens nouit se
similem, sed tunc solum quando
liquet depositum etc. Dein
ibi glosa querit Quid si in
modum exceptionis etc. Et
ibi dico quod non secundum Johan-
nem. Goff. uero dicebat distin-
guebat secundum formam decretalis
preallegate in de testi. Sed uerius
est dictum glose, nam ibi tes-
tes ad idem et ob idem pro-
ducuntur, hic uero ad idem sed
ob aliud, ut dicit Innoc., quod
licet pro eo testes possunt
produci. Non tamen ualent prio-
res attestationes propter uarium
modum agendi, quia excipiendo
producuntur ad repellendam
intentionem aduersarii, sed reconue-
niendo ad habendam resti-
tutionem. Submittebat tamen ipse
Innoc. et Hosti. quod licet in
probatione testium hoc locum
habeat, secus est in probatione
per confessionem que facta in uno
iudicio, in alio fidem facit
c. i de elec. per inquisitionem
Deinde ibi glosa querit, quid

prosequi ut in c. j infra et
idem tamen hic Innoc. et est ra-
tio, quia deductum per modum
emergentis non plene cognos-
citur, sicut quando principaliter deductum
ff. eod. si et. Et dicit Innoc. quod
non obstat lex si quis ff.
ut c. i alle., quia in exem-
plis illius legis sententia lata
super principio, rationabiliter
parit exceptionem rei iudica-
te super principali, ut si lata est super
hereditate, et deinde petit pro
illius heredit. Sed hic lata su-
per exceptione, ~~non parit~~
~~exceptionem~~ in interdicto unde
ui i. super possessorio. Putat
tamen Innoc., quod si prius succu-
buit in possessorio, non pos-
set postea excipere de eadem
spoliatione sed de hiis que
notantur infra uel lucius. Et ra-
tio huius, quia plene cognos-
citur agendo directe ut
c. i diximus etc. Glosa uero ro-
gatur. Reddit rationem. Et
alia pro posset recitari pro
questionem, utrum excep-
tio spoliationis competat con-
tra non spoliatorem. Et
in ca. ibi frequens li. vi.o Et
ibi dicitur quod in ciuilibus
non admittitur spoliationis
exceptio facta ab alio quam
ab actore, in criminalibus uero
admittitur facta a tertio, dum-
modo sit de tota substantia uel
maiori parte, et probari debet
infra xv dies. Et per illam
decretalem corrigit dictum
Goff., qui in summa huius ti.
dicit absolute, quia excep-
tio spoliationis quemlibet agentem
repellat, quia hoc uerum
esset in criminali, secus in ciuili
et forte non uidit illam
decretalem Goff. ¶ Glosa

peult racionem reddit, et
alle iiij contor. sicut gnu
de iiijor. c. et ~~[illegible]~~ vna le
ge, et aliqua respondeat
format qonem et soluit de=
mum respondet ad contraria
Et in ea ibi excepte. Ubi in
dex non possit secundum modum
agendi et suppleat. Sed
dicas quod illud fecit ex offi=
cio quod potuit, Vel dicas
aliter ut ibi notat. Jo. an.
et ibi pt dici secundum. Jo. Vinc.
et phi. Stran. eciam dicit
et placet hosti. quod eciam
non infamatus, de cuius ex
communicacione, qualitercumque constat
vitandus est, propter periculum
animarum, allegat de excepcio.
excepcionem ita et quod occultus
occulte. publicus publice vi
tetur in q. i. si peccaverit et
circa istam materiam multa
pulchra ponit. Jo. an. Et
ibi sit supple in eo qui oppo=
sit ancillam et ibi quociens
et uno tali constet et itu
ut attendatur modus agendi
secundum si in modum excepcionis
Et ibi contingebat casum de
quo notatur. s. de excepcio.
c. i. extra. Huius ponat, quod
tam clericus de symonia testis
inductus confitetur se fuisse
mediatorem illius symonie
tunc puniri pt ex tali confes=
sione, hoc vult glosa. Et ibi
lenocinio. Hic leno. omnis
i. leccator Vel conciliator
stupri, et lenocinor. aris.
leccaliter vivere Vel inchoare
vel aliud officium exercere, et
inde lenocinium cinij. i. actus
vel officium lenonis, et ibi
non prosit secundum leges cum
accusatur adulterii. ad

pena cuiuslibet et secundum cano
nes prodesset cum agetur
ad thori separacionem. s. de eo
qui cognovit. c. discrecionem Infe
posset et aliter solui gnu
spec. dico quod ibi crimen leno
cinij de quo excipitur co
tingit pro ale crimen adulterij
de quo agit Vnde si hic casu
purgaretur testis ut d. dt.
glo. multo forcius actor
cum ille sit necessarius
et iste voluntarius secundum Jo.
an.

Super spoliacione

Re firmat Et hoc dicit
Conventus super spoliacione non
requirit actorem, nisi de
alia spoliacione, Sed si ex
cipit eum quibus agendo re
pellit. Et primo ponit dictum
de excepcione, 2o racio quarta q. quod
protestacione sine alia excep
cione. et ibi nisi 3a. ibi cum
restitucionis quarta ibi quoniam

Casus istius Exposicio
fuit coram Gregorio ibi. uno
P. B. Aliquis spoliatus
trahit suum spoliatorem in
causam, petens sibi resti
tui rem qua spoliatus est
Spoliator vult eum re
convenire quod iuris doctrina
papa hic statuit, quod talis
conventus, non est nisi super
questione spoliacionis au
diendus, quia petens resti
tucionis i. hoc est privilegiata
ut eam intentans, non tenea
tur restitucionem spoliatori
respondere Si tamen spoliator
in modum excepcionis oppo
nat de alia spoliacione,
actor repellitur ab agendo

De lra conventy i reus pe-
tentem i actorem agentem
in edicto un vi sym innoces
si cum petentem sz actore
reqvenerat qventy audie-
dy Sic costrue qventus
sup spoliacone no est au-
diedy adusz petentem re-
stitucom, nisi sup alia spo-
liacone etc restitucomis pe-
titos, i spoliacomis actio in-
tentatos, i, in iudicium puocas
responde sup alyo, nisi sz
reqvencone spoliacois vt
pdiri ab eis sz qventis
qui dr spoliatores, nisi
dixisset ab eo opposita et
pbata sim Io an apt hoc
quod dt in singlari qvety
in prio, repellitur ipse ac-
tor etc.

¶ Ex lra c. huius Noto pri-
uilegium agentis de spo-
liacone, quia talis non
pt reqvenitri nisi super
alia spoliacone, sz det an
prima restitui Ex hc Noto
ro casum in quo denega-
reqvencio Ex hijs est patz
q actio de spoliacoe est
puileta, qd eciam poit lra

¶ Item Noto hic q lig
agens de spoliacoe non
possit reqvuiri nisi modo
dicto, exceptio tn spoliacois
repellit agentem de spolia-
coe vt dicit lra Ex quo
infero q exceptio est fa-
vorabilior qm actio racio
quia rei sunt favorabiliores
actoribz ff. de pbatio c. in
vim et exceptio dat contra
tato, sz non actio, eo q le-
gittima defensio nulli est

denegada i de exceptio-
tum int etc Et insuper cu-
dam actom, fortius excep-
com ff de regl iuris l. tanto
facit rela qui ad agendum
de re iur li vi

¶ Scharia c. huius i pte ex-
pedita est in c. cum dilectus
d c. Tamen vltra illa q
ibi dicta sunt p intellectu
lre c. huius Oppono primo
contra lram, q agens super
spoliacone non possit req-
veniri, eciam super spolia-
coe, fingamus enim q fuit
duplex spoliacio circa eand
rem, et agens deducat vlti-
mam, tunc no potit qve-
niri sup prima racio quia
vltima spoliacio prius pur-
ganda est ff de vi et vi
arma l. colonus et l. cu
fundi et ff de int edict l. si
recupande

¶ Soluco textus iste intel-
ligit de reqvencoe super
spoliacoe altius rei sicut ox
ut fuit dictum Goff, sz qn
circa eande rem fit spolia-
tio, pcedit gria quia tunc
semp vltima spoliacio
sine violencia prius purgari
det hoc est ille det primo
restitui qui vltio fuit spo-
liatus ffram tn hic dt p hoc
non pbari ibi non esse lo-
cum reqvencoi potit eciam
fieri, et si vterq pbabit se-
quetur effectus q p vtroq
pnunciabit sz possessio ta-
men remanebit ei q primo
fuit spoliatus Sicut quando
pceditur sup petitorio et
possessorio pualet petitoriu
ff ti ii cum dilectus sz tame

Ut si Ticius spoliavit Seium de possessione
et item Seius spoliat Ticium eadem possessione
tunc si Ticius deducit ultimam non potit
reqveniri sup prima

in ordine suo purgabitur
ultima violencia, et ita lra stat
in veritate, etiam in spoliacione
super eadem re
¶ Sed contra hanc solucionem
iterum posset opponi, quia
per hanc violenciam factam
continuallo absorbet prima
ff. de vi et vi ar. l. qui si
bi possessionem, et sic videtur
unde, quod quando erat eadem
fit duplex spoliacio, ulti
ma solum potest spoliacio
purgata est
¶ Solucio contrarium verum est
in se, quo eciam posset compe
tere interdictum unde vi primo
spoliato ex quo tamen conse
cutus est restitucionem pro secunda
spoliacionem a se factam, tamen
racione accessorios ut dap
norum et fructuum, hoc ee pos
set, ut quia essent maio
ra in prima spoliacione quam in
secunda Jacobus tamen de Arena ut re
fert Cynus in l. si quis
ad se fundum ff. de vi et vi
ar. tenuit, quod sublato inter
dicto unde vi, talqua principali
tollitur eciam accessoria
facit regula accessorium li. vi
sed hoc non est verum secundum
Franciscum. Nam eciam post resti
tucionem rei competit interdic
tum pro dampnis et aliis
accessoriis, ut ff. de vi et vi
ar. l. si fundus, quod eciam
secundum Bartholomeum in l. qui sibi pos
sessionem, supius allegata de
quo hic lacius per Franciscum
Glosa tractat quod agenti
possessorio non refert quo
dominij agenti tamen posses
sorio vel petitorio refert
questio spoliacionis, et tunc
an in modum accionis aut ex
cepcionis, et ita hic instruit

Et in ea ibi secundum quod
si ille excipiet de sua
spoliacione est io. dicit quod ille
qui conqueatur dici actor rei
et ita potest actor excipere contra
accionem actoris omissa excep
cione temporis

rem, quod sibi magis compe
tet
¶ Ultimo format duas questiones
et illas soluit Et ei non
potest referri questio proprietatis
hoc est tam dicere, quod non po
terit spoliator opponere quod
res illa sit sua propria, nec
potest eam super proprietate
requirere, nisi primo resti
tuat. Et ibi si de vi dicit
illa lex si. de vi et posses
sione querat suus agnosce
dum est de vi quam de proprie
tate rei Et ibi nisi primo
fuit restitutus et sic interim
tenebit rem adversarij, et
postquam fuit restitutus tene
bit utraque donec finiatur
causa Sed in hoc dico quod
hoc consilium est de iure
fori, non de iure poli, quod
videat consciencia, quo rem ali
ena teneat secundum Franciscum Et
ibi an ingressum principalis
cause quando scilicet principalis causa
est super proprietate et non
super spoliacione, et ibi
hoc casu quando prima questio
est super petitorio Et re
conpensacio non potest opponi
&c hoc est tam dicere, non
potest aliquis opponere debi
tum Et quod sibi conpe
tentem se restitui Et ibi
l. ult. hec lex multos habet
intellectus, sed Hostiensis eam sic
intelligit, quod si pupillus
agat contra me proponendo
interdictum unde vi ipsum reque
me non potest de momen
tanea possessione dicere in ti.
c. j. replicaciones hoc tamen non
est verum secundum Jo. an. et
Franciscum, quia replicacio de
spoliacione competenti non tollit

exceptionem spoliacionis facte
ab agente, cum utraque spolia-
cio possit esse vera, sed ut re-
plicacio obstet, expedit ut
id quod in ea deducit non
sit ~~compl~~ compassibile cum
excepcione, ut si contra excep-
cionem excommunicacionis ego replico de
absolucione illa enim tollit
excepcionem, de hoc infra de ex-
cepcione a nobis. Et ita qua-
ndo in hoc casu quem po-
nit glo. quando sive certo
omissa excepcione contra
accionem agentis, replicat et
contra ipsius excepcionem, non
tollet excepcionem ymo ipse
actor debet audiri super ex-
cepcione, et ergo utilis est reo
eciam excipere contra accionem
actoris. Et glosa ista habet
in Specu. de peticione pos-
sessionis post principium &c.

De plus petitionibus

Continua sic quia plerumque
in iudicio in iudicio plus
quam debeat. Ideo hic ponit
rubricam de plus peticioni
Vel sic ad priorem precedentem
Quia in incidentibus questionibus
sive excepcionibus interdum
occurrit excepcio plus pe-
ticionis. Ideo hic post rubricam
de ordine cognicionum ubi
visum est de huiusmodi incide-
ntibus et emergentibus sum-
mit hic rubricam de plus
peticionibus.

Continuum

hoc c. prima summa
et divisione ipsius ponit iiii-or
modos plus petendi et suas
penas. Et illos modos
exponit ibi re quoque &c.

¶ Casus in termino accedens quidam
Gregorium ix proposuit pater B.
aliquis mutuavit pecuniam
alteri certo termino statuto sibi
restituendam. Et quia dictam
mutuatam requirebat pecu-
niam dictam ante terminum pro-
missum predictum respondebat
quod non poterat eam taliter
repetere, nisi in termino solvendi
advenienti. Quero a domino v-
estro iuris domino Gregorio super
hoc respondendo scribit illi cre-
ditori dicens non esse consili-
um prudencie quod ante terminum
pecuniam tibi debitam repe-
tisti precatur cum importuni-
tas plus petencium sileri indi-
cto persistit in sua peticione
hoc modo, ut qui plus petit
re sine causa in expensas ad-
versarii condempnatur. Qui
plus petit loco ad interesse
tenetur pro eo quod utilitas adi-
mitur debitori, quam habuis-
set si statuto loco solvisset.
Qui vero a quo plus petitur
tempore duplicatum inducias
ad solvendum, nec respondere
tenetur nisi sibi solvantur
expense. ¶ Deinde expono
istos modos plus petendi
Et primo plus petit causa
qui cum sibi aliquid debetur
in genere vel subalternacione
in genere vel unum pa-
rem in specie
se petit. Re vero plus petit
ut si x sunt debita, et ipse
petit xx. Loco plus petit
cum aliquis alibi convenitur
quam solvere tenetur. Tem-
pore vero plus petit cum
ante terminum vel condicionem pe-
titur quod debet. Verba
prudencie volebat forte
sibi providere ne debitor effi-
ceretur non solvendo interesse.

interesse est dampnu emergens
et lucrum cessans, vt dicit
C. de foro. que dilecti filii
inducie a iure date vel
ab homine conuente ad sol
uendum secundum Jo. an. et sic
si inducie erant vnius anni
et ipse petit infra annum
ex hoc dabitur debitori
biennium ad soluendum, ex-
cipiet .i. recipiet sic .ff. de
pignoribus licet hely etiam eo
ordinarie exposuerit facte in
prima causa generale .ff. de le-
ga. iij. l. minimis, et talis
debitor non liberatur inficiatur
quoniam generaliter iure non
potest .ff. ad le falci. l. in ra-
tione, subalternatione .i. disiunc
tiue hoc aut aliud vel
aut repete plus petitur
viginti vel cum habeam par
tem in fundo et peto totum
conuenit .i. vbi pactum fuit
soluere sed alibi puta vbi
habet domicilium etc.
Noto primo ex littera quod qua-
tuor sunt modi plus petendi
nam plus petitur causa tempo-
re et loco, et exempla
istorum modorum ponuntur
in littera ibi te quoque vbi
dicit quod causa plus petitur
cum aliquid in generale vel
subalternatione debet etc.
Ex ista verba littere colligitur
hoc quod plus causa petere
dicitur quis qui causam .i.
electionem competentem aduer
sario, petens in se vertit
institutio de actio. § plus vt
si debitor tenetur ad aliquid
in generale vel illud aut hoc
et petit ab eo certum quod
dicitur peti plus causa hec vult
scilicet hoc

Nota quod male sibi prouidet
qui contra legem prouidet vt
usus

Item Noto penas plus pe-
tentium, et sunt diuerse secundum
diuersos modos plus petendi
vt ponit littera, et dictum
est.
Vnde pro intellectu clariori
eiusdem materie oppono
ad textum, quod non puniatur
plus petens, quia petere
matrimonio potest uxor petere do-
tem, si vir dissipet bona
C. de iure dotium. l. vbi
item debitorem meum sub
dictum vel in diem, possum
capere ante conditionem vel diem
si video quod fugere velit .ff.
de hiis que in fraudem cre-
ditorum l. ait pretor § si de
bitorem
Solucio regulariter punitur
plus petens vt hic, fallit
hoc in certis casibus in quibus
admittitur huiusmodi ~~plus petens~~
plus petitio ex causis specia-
libus, vt marito vergente
ad inopiam vel dissipante
bona, permittitur mulieri
petere dotem ab eo, quod
alias non posset, nisi soluto
matrimonio. Et ratio huius, quia
si bona dissiparentur non
esset vnde peteret. Similiter de
bitorem fugientem capit
creditor, ne perdat omne de
bitum, non tamen exigit ante
tempus, possent et alii casus
in iure reperiri in quibus
esset ratio petendi vel a-
gendi ante tempus secundum
Host., littera ergo ista intelligenda
est de plus petentibus ex-
ceptis casibus a iure permissis
secundum Jo. an. et sic loquitur de
illis qui dolose petunt

su ffra

secundum ffran. Item quia littera dicit
quod qui plus petit loco puniri
admittere, contra hoc eciam
posset merito opponi, videtur
enim quod talis in nullo debe-
at puniri, dummodo petat in
alio loco competenti ubi
videlicet debitor tenetur respon-
dere ut est locus domicilii pro-
batur hoc C. de foro compe-
tenti ubi littera dicit expres-
se quod qui certo loco promittit
solvere potest ibi, et eciam ubi
habet domicilium conveniri. Idem
ponit lex ij ff. de eo quod certo
loco. Ad hoc dico de plano
quod contrarium procedit, quia quo-
libet debitor potest conveniri in
loco congruo, eciam alibi quam
ubi promisit solvere alias in
potestate sua esset nunquam sol-
vere, quia nunquam veniret
ad locum, cum hoc tamen stat quod
conveniens admittere condep-
nabitur, et sic adhuc textus
procedit, et sic patet solucio.
Et in hoc casu eciam proce-
dit iudicium secundum Goff. in aliis
casibus non, hoc est tamen dicendum
quod qui quis plus petendo
causa tempore vel re convincitur
non iudicabit iudex sed solu-
ta pena manebit quietus
ipse debitor usque ad tempus
debitum, et sic absolvetur
ab instancia iudicii. Si vero
plus loco petendo convincitur
aliquis, procedet iudicium con-
dempnato petente ad interesse
debitoris, et quantum ad arbitrium
iudicis, ille enim arbitrabitur
quanti interest mea, non hic
ubi agitur solvere vel ubi
conveni solvere, varia enim sunt
precia rerum per civitates et
regiones et provincias sub

quibus moribus usure dantur in uno
loco quam in alio secundum hoc ergo
iudex arbitrabitur interesse
debitoris. Jo. tamen an. dicit quod
hoc casu procedit iudicium
per lapsum temporis et remittit
ad C. de fructibus et litis
expensis l. plus tamen, et ut hic
articulus, et ibi de hoc latius.
¶ Item quia hic dicitur
quod dum plus petit tempore du-
plicantur inducie. ¶ Queritur
de intellectu istius littere, ffran.
Woellen dicebat quod ille in-
ducie que restant dupli-
cabuntur, ut si creditor de-
derat annum ad solvendum
et petit xmo mense, ita
quod adhuc restat duo men-
ses, dabuntur iiij or solum.
Sed hoc redarguit Jo. an.
dicens quod totum tempus
duplicatur sive sit ab ho-
mine sive a iure concessum,
et hoc dictum communiter approbatur
per textum institutis de except.
§. hodie ubi dicitur induc-
cias quas actor indulse-
rit vel quas natura ac-
tionis continet, in duplum
habeat
¶ Quero quid tamen hoc est
utrum hec exceptio plus
peticionis sit dilatoria vel
peremptoria, dicit ffran. quod
peremptoria, quia ante litis
contestacionem non dicit quis
petere, sed petere velle ff. rem
ratam haberi l. amplius
hoc, et ita proponi debet huiusmodi
exceptio post litem contes-
tatam sicut peremptoria. ¶ In
hoc tamen dicitur quod est peremptoria
quantum ad tempus in quo
locum habet probacionis, proba-
tur per litis contestacionem sed
quantum ad speciem suam est
dilatoria, quia non perimit
negocium principale et ita

in vitate est dilatoria, quia
solu differt; qz statim etiam
hoc posset aliquis dicere quo
peticabit iste titulus. Ego quo
cum fui litem contestatus non
deo amodo admitti ad ex
cipiendum. Respondeo quod
immo admittor per hunc titulum
quem declaro per exemplum pone
enim quod plus peto a te tam
sed quia eo debitor in quo
et peto in tempore. Post litem contestatam
testatam potius excipe quod
plus peto et absoluerit
ab instancia, et ego punior
in expensis secundum legem C. eiusdem.
Et eodem modo sumabitur
si plus peto re uel tempore.
Sed quo potest apparere
quod plus petam re uel ali
aliud re modo, nisi ego ac
tor probem. Item multo
contingit quod sine culpa me
a non possum probare quod
peto non ergo videtur quod
debeam puniendus.
Ad primum dico quod facile
potest hoc constare, quod quis
plus petit ut quia forte
petendo referebat se ad certum
tum in instrumento, et reus
dicit producat quo producto
apparet quod plus petit,
possent dari et alia satis
exempla. Ad aliud dico
quod lex intelligit quod puniatur
plus petens qui est in culpa
plus petendi unde propter ex
cusabilem ignoranciam
non punitur quis taliter
petens ut quia succedit
in iure alterius, et sic fortassis
estimat sibi plus competere.
Item licet reus probet quod
actor plus petat non obti
net nisi cum hoc probet

culpam agentis in plus pe
tendo, unde si peto a te rem
et probo de quinquaginta tempore
sine non potest rem petere in
contemplati ut plus pete
rem ut notatur C. e. l. ultima
secundum Azonem. Glosa forma possi
tentur per questionem utrum
plus petendo possit quis
euadere penam et si sic usque
ad quod tempus. Glosa sol
uit quod potest desistere ante lite
contestatam. Et in ea ibi
amplius hoc dicit illa
lex satisdato de non pete
do, non quittit pro illum
qui peciit et desistit ante
litem contestatam et ibi me
minisse agens de inofficioso
desistendo ante sententiam eua
dit penam. Idem in eo qui
de falso testamento accusabat
etc. de hoc dictum est in
de foro competenti diligenti in
glosa magna etc. Et sic glosa
vult quod potest quis penitere
ante litem contestatam et eua
dere penam plus petendi
hoc tamen verum est secundum Hostiensem si
aduersarius non fecit aliquas
expensas, nisi enim esset
si non restituentur expen
se facte eciam ante litem
contestatam, et hoc est de
mente textus qui vult ut
expense restituantur aduersa
rio unde dicit Hostiensis quod licet
ante litem contestatam desistere
possit petens, tenetur
tamen ad interesse aduersario si quod
sit. Item glosa ibi. Sed lex
illa scilicet C. e. l. ii. soluit verum
contrarium quod si posset
quia lex dicit quod plus pe
tens debet puniri, non tamen in
expensis sed eciam in perditione
cause. Glosa soluit quod lex

illa loquitur, cum quis pro do
lum, super maiori quantitate exe
git cautionem, talis enim si per
sistat, punitur in toto ita
quod perdit causam, et sic ibi fu
it duplex dolus, unus in fa
ciendo fieri cautionem de pluri
aliud in utendo cautione et
persistendo; et sic secundum intellectum
illius legis titulus noster lo
quitur in simplici dolo plus
petendo in iudicio. Secus ergo
in casu illius legis ubi punitur
in toto et hoc dicit glo. unum
exceptis duobus casibus quos
non nominat. Primus unus est
quando actor ante litem suam vel
post transigit cum reo super
pena. Secundus quando actor in plus
exigit cautionem si reus in iudi
cio confessus est se totum de
bere ut dicitur in dicta lege
hic allegata. Glo. penult. tan
gens unum verbum declarat literam.
Et in ea ibi circa sportulas
hoc vult dicere quod in hoc casu
actor condempnabitur in ex
pensis reo et nichilominus in
triplum eius quod nomine spor
tularum exposuit reus. Et
hoc unum secundum leges secundum cano
nes secus quia in ecclesiasti
co foro non prestantur sportule
id est de vita et honestate cle. Sportulas
vero secundum Io. An. per sportulas
intelliguntur munera que dantur
iudicibus post sententiam vel in cto
actu iudicii et dicitur a quodam
genere vasis in quo portabatur
quod vulgariter dicitur spor
ta, de hiis in de vita et ho
nestate cle. cum ab omni. Glo.
sequenti ultima declarat literam. Et
in ea dictum per hoc patet
penam locum habere etiam si
petatur quod est verius secundum
Io. An. secus aliud

De causa possessionis et proprietatis &c.

Continuatur. Superius tractatum
est de ordine cognitionum. Sed
quia dubitari posset, quis or
do servari debeat, cum questio
possessionis et proprietatis ab
eodem aut a diversis in iudicio
proponitur, Et ideo subiungit
rubricam de causa posses
sionis et proprietatis. De ma
teria rubrice non habetur in
decreto. Repetitur in Cle
mentinis et congruar ad eam
id est de dona inter virum et uxorem. Est
autem causa proprietatis illa in
qua dicit rem ad se pertinere
tanquam ad dominum. Sed causa
possessionis dum agitur super
possessione rei, et hoc contin
git tribus modis vel super
possessione acquirenda vel
super possessione recuperanda
vel retinenda de quibus
dicetur infra et supra eodem libro ti
tulo ulti.

Susceptis breue est
pro hac sententia su
mari Causa possessionis
et proprietatis sub eodem iudice
terminari debet.

¶ Casus in textu. Quidam
felix nomine de Sicilia ha
bebat cum tertio quendam, pe
tebat a papa ut causam possessionis
committeret uni iudici et causam
proprietatis alteri. Ad quod respondit pa
pa quod legali provisione de
cretum est, ut causa possessionis
et proprietatis sub uno iudice
debet expediri, Et ideo non
admisit petitionem illius. In
super petebat a papa ut
contra adversarium suum absen
tem diffinitivam proferret sententiam

et ipe vs q coram inaudita
ptem et absentem nichil
pt diffinire. Ne lra possu-
mus de potem iuridica no
absoluta sic. s. de fide in-
stru. c. i. li. h. jo. an.
¶ Ho lra. c. hmo. Noto po
id quod dicit casus summarius
¶ Ho Noto q sua diffini-
tiua lata cont non citatu
et absentem vel no audit
ptibus non valet ibi nec
tex. hoc bn vnu e regula
rit. fallit cm in ctis ca-
sibus in quibus lite no ctes
tata pfertur sua de qbus
dcm est. s. e. ut lite non
ctesta. quoniam frequenter
¶ Chatia c hmo est quasi
prim et introitus ad sequen
cia, et go hic non inita
nont p doctores ¶ Oppono
hn bruter con lram de c
finali. e. de iudi. e. de iudi
vbi not q causa spectant
et possessionis pt tracta
ri sub diuisis iudicibus Solu
tio patet ibid qua ille
tex bn pcedit qn actor
et reus sunt diuisi fori,
tuc cu si clicus vult cve
nire laycum sup possoe
det hoc facere in foro secla
ri, quia det sequi forum
rei et ea finita si itera
laicus vult cvenire cleri
cum sup ppete, det hoc
attemptare cora iudice
ecclastico eadem racone
Vel dica et melius quod
ca spectans non det cora
iudice alio tractari pedente
causa possessionis vel ecou
s. cora eodem, et hoc vult
lra, ne ctinencia cause
diuidatur, s finita vna
coram vno, alia potest
cora alio tractari, et tractai
ut in ctrio vbi dechr dixi ple
nius z c. z sic pz Glosa prima
exponit lram Et in ea ibi
s. quia paru durata est z c
Lan dicebat q ideo dicit
momentanea, quia apta e
bn p momentum durare secun
Goff et host Est go mo
mentanea aptitudine z non
actu Sicut lex Aquilia
dicitur penalis, quia est
apta ad penam, ut bn ff
et penalis institu ad le
aqui. s. si quis z c. dicas
aut momentu multiplicit
aliqn id q instans aliqn
id q tempus modicum vn
dies diuidit in xxiiij. hors
hora i iiijor puncta, punctu
in x. momenta, et sic mo
mentu e quadragesima pars hore
hn. jo. an, quoq bn momen
tum sumitur p efficacia effica-
cia vel p vigore xj. di. co
suetudinis s. de offi lega
c. si. li. vj. Sic dictis lre
melius sunt momenti Et
ibi appellatur de hc dice
s. ti. pxo. cum ad sedem in
glo sic pz ad finem qui op
poitum est hn ura cau tra
Glo scda obicit et soluit sig-
nat ctriu et ibi remittit
Et in ea ibi eodem q iudi
to hoc non dt lra q dicat
iudice et go expositio est
superflua Sed glosator ha
buit respectum ad antiqua
in qua dicebat in vno eod
iudice, et non aduertens
q lra erat mutata posuit
antiquam glosam in fine
glosa scda Glo ult ponit
iij casus et ultra vide se

Adultimum

Summat sic
Si possesso-
rio et petitorio simul est actum

pt iudex suspenso petitorio
possessorium prius diffinire Co
muni dumpto ff. A. ibi nos
¶ Casus in textu Commissa
fuit causa quibusdam iudicibus
quo ad possessorium et peti
torium iudices volentes parti
laboribus parcere et expensis de
utraque questione cumulatim
audiuit allegationes primum
et admiserunt testes, deinde
prius pronunciauerunt super posses
sorio secundum tenorem attestatio
num Dubitabat utrum hoc li
cite facere potuerunt Et papa
quod sic quod cum hoc sit iuri
ciuili expressum de tra pos
sessione vel quasi de qua
etiam sunt in causa de proprie
tate cognoscere possunt et
prius audiant, examinent
prius audiant et publicent
secundum iuram legem C. de l. i
examinanti quia publicatis
utriusque attestationibus prius
istas examinauit
¶ Noto primo quod non semper
duabus questionibus concur
rentibus sunt pronunciata primo
concurrente petitorio et pos
sessorio pt pronunciari prius
super possessorio et circa
hoc noto quod possessorium
est fauorabilius petitorio et
ideo prius expeditur ut hic
et in c. pastoralis et c. cum
dilectus
¶ Item noto quod iudex qui
tum pt dare partes sumptibus
parcere de hoc. j. de ap. ut
debitus Item noto quod peti
torium et possessorium in causa
proprietatis et possessionis
prout sunt concurrere in eodem
iudicio et hic quod exami
nat glosa et plenius j. c.
pastoralis ubi de hoc
¶ Sed oppono contra legem
Nam indistincte dicit prius
diffiniri sive expediri pos
sessorium, ergo hic nulla fuit
dubitatio. Aud. patet ff. de
iudi. si de vi. et C. de ordi
cogni. l. ult. ubi visum est
quod questio spoliationis est
preiudicialis
¶ Solutio aliqui queritur
de possessorio incidenter
tanquam de preparatorio in
causa petitoria, et tunc
indistincte dicit prius expe
diri, nec possent tunc iudex
tempore probationes super utroque
sunt, ut in ... et C. de
iudi. exhibita, quia non pt
sunt de pnli et preiudicia
li cognoscere ut ibi aliqui
non queritur de possessorio
principaliter ut super eo fiat
sententia diffinitiva, et tunc
procedit textus qui dicit quod pt
super utroque sunt procedi, et
est in dicto, quod questio
possessionis opponit ut
preiudicialis ut si opponitur
in modum exceptionis quia
an omnia expediri, si non
opponitur principaliter in mo
dum actionis pt tractari
in causa proprietatis ut dicitur
est C. ti. ij. c. cum dilectus
¶ Sed dices nunquid posset
aliquis hic stare non pt
... supius cum dictum est
quod agenti possessorio non
pt referri questio proprietatis
et est quod non pt reque
niri super proprietate illius
rei et hic dicitur quod causa
possessionis principaliter
mota pt tractari simul cum
causa proprietatis Ad hoc dico
quod lex ista intelligitur quando
ab eodem intentatur petitorium

et possessorium, quod tunc pt utrumque simul opponi, ut e. ti. c. ultima, et c. cum dilectus. Secus si adversus, quia agenti possessorio non pt referri questio proprietatis, sicut notatur, s. de resti. spolia. in litteris in glo. i. et tangit hic glo. ultima circa medium et per hoc patet littere intellectus, et solutio contrarii.

¶ Sed quia hic pronunciatum fuit prius super possessorio. ¶ Quero quid si prius pronunciat in petitorio, dico, quod valet sententia in cau. c. huius, licet sit contra iuris ordinem iuxta nota. s. de resti. cum dilecta et notatur in q. i. in summa et in Specu. de petitorio et possessorio. §. i. v. quid si prius. Iuris enim ordine prius debet pronunciari in possessorio ut dixi s. non est tamen de substancia iudiciorum iste ordo ut ibi etc.

¶ Quero secundo an quodlibet petitorium concurrat cum quolibet possessorio. Innocentius regulariter, quod sic. Addit etiam Innocentius quod contra agentem possessorio recuperande vel adipiscende non pt opponi petitorium ut ti. s. i. litteris. Ubi hoc probatur de possessorio recuperande, sed in possessorio adipiscende possessionis non videtur vim habere, cum illud possessorium non sit privilegiatum. Est autem possessorium recuperande cum agitur de recuperanda possessione, quia quam quis spoliatus est sicut cum agit super spoliacione. Sed adipiscende cum quis agit ut adipiscatur possessionem alicuius rei, quam tamen prius numquam possedit de quibus latius s. ti. i. olim primo. Glo. prima erogat et textualis est.

¶ Glo. ultima allegat innocentior (?) super hoc (?) subdens de iure canonico sicut petitorio et possessorio ab eodem agi posse quamvis dubitatum fuisse opinionibus. Idem Hostiensis contra et remittit, de iure duplici opponit hoc prius hic positum. Et in ca. ibi inserti quod illa lex, orta proprietatis et possessionis lite prius lis possessionis decidatur ut deinde exigant probaciones super proprietate. Et ibi proprietate tenet tamen sententia licet iste ordo non servetur ut s. dixi. Et ibi ab una prosequenda hoc est tamen notandum, quia secus si adversus quia agenti possessorio non pt opponi questio proprietatis ut dixi s. Et ibi et de utroque liquet. Volt ergo glosa quod qui iudex pronunciat super possessorio, debet eciam statim pronunciare super proprietate si constat de proprietate ut s. e. c. pro et c. cum dilectus. Si non nondum constet de proprietate pt questio proprietatis differri etc.

Cum ecclesia. Famosa et utilis est decretalis ista in isto titulo. Et hoc dicit in summa. Si spoliatus possessorio et petitorio simul agat si possessionem et spoliacionem probat, sed non dominium obtinet

In. i. glosa ibi si petit ponit casum contra illum qui de libertate litigat, contra usufructuarius et proprietarius. Et ibi l. i. Si inter aliquos agit familie herciscunde et communi dividundo vel finium regundorum sit ad eundem iudicem recursus etc.

i possessorio, ss succubit i pe
titorio. Et sunt duo ptes pri
cipales in prima sti et possessio
narratio in sa diffinitio
ibi nos igitur. Prima diuidi
in quinque ptes prima ponit pe
ticiom actoru. sa reconuen
reorum ibi verum 3a
modum processus ibi ptibus
4ta ptibus allegacom actoru
ibi pro capitulo 5ta allega
cones reoru ibi pte electos
6a pro prelatis dum i duas
prima diffinit possessoriu
2a petitoriu ibi verum q
mam quoniam
¶ Casus in tunc vacante
ecclia Outrina Capitulum eoru cano-
nicos i vnum pastorem quem
elegerunt petentes p9 modum
electionem eiusmodi p sede aplica
cam cofirmari. Ecclia quo
tualem Ecclesiarum Ciuitatis
eiusdem opposuit se dice-
tes, qui tunc in eleccionibus
Eporum ipi et eoru pde
cessores 9suerunt interesse
Capitulum Outrinense ipso co
temptis ad eleccionem prede
pssp sunt, vnde non cofirmari
s infirmari peciuerunt elec
tionem eandem petitorii et
possessorii et possessorium
sunt intentates, lite itaque
9testata testes recepti fue
runt, et publicatis attesta
tionibus vtraque pars dicebat
intencionem suam plene esse
pbatam. Dominus aut papa
9sideratis attestacionibus
dictis deprehendit testes ca
nonicorum in phibendo testio
nijs valores extitisse, et
vacillasse contra fidem suam
et q negatiua pbare inte
ba, vt ad capitulos, et non ad
alios ius eligendi ptinet
pro ut electorum sufficienter
ostendit q in pluribus eleccionibus
Eporum iuncte predencium
fuerunt pntes et vocem ha
buerunt eligendi vn ipa elec
tom premissam taliter ut p
missa e factam, cessauit, re
ducens electos predictos i ea
quasi possessionem, qua ante
motam controuersiam fuerunt
peruptim quia vtraque po
quidem iure fuerunt in questione
pdicta indubitat in iudicium
Et in iure ciuili cautum est,
no solum illud venire in iu
dicium, de quo dictum est ut
veniret, ss etiam illud venit
i iudicium, quod nominatim
no est pbitum ne veniret
Et fm q statuta Cap
Capitulum eleccionis Eporum
ad Capitulos Ecclesiarum kathe
dralium non est dubium ptinet
nisi forte alibi de consuetu
dine obtineat. Et licet elci
pdicti pbauissent, fuio se
interfuisse eleccionibus Eporum
de quibus premissum est ius
tn eligendi ppter breuitate
temporis ad eleccionem pssp9
non pduxerunt vnde ius sibi
ex hoc acquirere non potue
runt, et actore non pbate
reus debet absolui. Hijs igitur
racionibus considratis papa ab-
soluit Capitulos predictos
ab impeticione pdictorum
electorum super faciendis
eleccionibus Eporum sibi sup
hoc perpetuum silencium impo
nendo. ¶ Bequi lra inuoca
ta pdecantacom imponi, ve
ni sancte spiritus vel misse
de sancto spiritu fm Jo. an.
Sudinuit hoc est emenda
bile .vi. de elec. inoluit licz
sit rarum viij q. j. nec nouum
querelam renouaciendo

consueuiunt p hoc intentauit
petitoriu, quia consuetudo de
iot iud, conclusi p hoc in
tentauit possessoriu, qr
dicebant possidere, et ita
no debere excludi, sic go
agebant possessorio et peti
torio directo se spoliatos
tm spectaret ista est affir
matiua signans sm yo. cum
quia iste dicciões tm solu
includunt negacõm, hoc
costat domino artis lo
cis, vestros tamen quibus
loquitur, varios l' grios
et est prima vicio quod i
ducit tm cod, adversos
secundi et q 37, et dicit
quodammodo quia no erat
expssa negatiua sz impli
cita ut sic ~~[illegible]~~ aptaret
vba vo tantum irrita
tam non go erat irrita
ipo iure sz irritanda et
sic dcmu eu contempti
hoc postulant, dep bem
cum in cetho li ipo non
solum de quo actum est
& c. quasi dicat qr in iu
dicium venit omne illud
qr comprehendi pt sub vbs
libelli, etiam ~~non~~ licet
no sit expsse deductu
Illud aut non venit de
quo expsse ptestatum
est ut non veniret, et hoc
est quod sequitur Sed
id non venire & c sz tm
go quidquid de quo non
est actum ne veniat,
venit in iudicium, quod
sic intelligit si pt compre
hendi sub vbs libelli, vult
go tm hre p ista vba, qr
omne illud venit in iudi
cium qr pt comprehendi sub g
nalibus libelli excepto illo

de quo ptestatum est, quod
no debeat venire, ad ppositu
go applicando dicas, quod
hic petitoriu venit i iudi
ciu per libellum clericoru
qr sic actum erat ut ve
niret p vba illa consueuiunt
intesse et alia posita in
libello eorum que ut di
xi s. sape potant petito
rium, maxime quia sibi
puidere potant clici nova
tim ptestando sive agendo
ne veniret petitoriu, et
go tm dixit s., verum
quoniam i quone pdicta
quidquid iuris utrique pars in
electione habebat deductu
in iudicium videbatur sz
tam possessoriu quam peti
toriu, hoc vult hre p ista
vba canonica quia go
iud que fundat intencom
canonicorum ideo obtinent
in ppetate ut sequitur i
consuetudine vel privilegio
scom iud eligendi quo ad
ppetatem pstitit, repbant
eorum clericorum conven
tualium ecclesiarum faciend
ex hoc patz qr clericia pe
tierunt, qr tam de cetero
non eligant sine ipis, alio
qui nec canti sic absol
verent, nec ipis clericis si
lencium imponeret ut sequitur
quia tm sup petit pnunc
ciandum est, l. de signo lig
holy, et p hoc soluitur
vna obiectio que contra
vbam moveri posset
Noto pmo qr in elec
cione facienda, debent canci
collegialiter procedere, pbat
in vbo convenientes in vnu
quia hoc est vnu de vba
libus s. de elect quia ppt

borem hoc nõnt addit quia no suffit
intesse nisi et voce porrigat, et accipia
ut quis ius habeat eligendi, de [illegible] s. de
elec cumana & c.

Item quod in electione prelati de-
buit iii invocata gratia spiri-
tus sancti, et fit per decantatio-
nem ympni sine misse ut
dixi. s. et hoc ext. de
elec. c. in tua tamen non est hic
de sub. secundum ffran.
Item noto hic quod electio
ecclesie kathedralis confirma-
tur a solo papa ibi a sede
apostolica etc. quod est verum
hodie, quia hodie reserva-
te sunt tales electiones, ut in
extravag. li. vi. secundum antiqua
iura, secus erat. s. de elec.
nichil est, hic autem forte sub-
erat ista ecclesia inmediate
sedi apostolice alias debuisset
peti ab archiepo, tamen et tunc
posset peti a papa secundum ffran.
Item ex ii verum noto
quod contra electionem potest se oppo-
nere quilibet cuius interest
ne confirmetur pro suo interesse
Item noto quod voluntarie
reus censetur actor, isti enim
clerici voluntarie venerunt
ad excipiendum contra electionem
canonicos et censentur acto-
res ibi deposuerunt querela
et ibi postulabat et ipse
vocatur actores ibi ac-
tore non probante etc.
Item noto hic singulariter
quod agens ex consuetudine
intelligitur agere petitorio
i. super proprietate ibi in verbo
consueverunt quia consuetudo
denotat ius ut dixi. s. in primo
secundum primo pro huiusmodi libellum
dum ego consuevi elec-
tioni interesse peto electione
per tales factam me contemp-
to, cassari intenta petito-
rium et possessorium, ergo hic
possequi lacius. Jo. an. Et ergo
hic indicat isti clerici egisse
petitorio et possessorio ut
dixi. s. in littera lre Holl.
Hetur quod ab eadem parte pot-
sunt deduci petitorium et
possessorium de hoc dum e. d.
c. pe.
Item circa illam literam quod
isti clerici probaverunt se interfuis-
se in ultimis tribus electionibus
episcoporum notat ffran. quod
sufficit spoliato, quod probet
possessio temporis antecedentis
talis que faciat presumptio-
nem, quod possidebat tempore
spoliationis casus est ex. pos-
ses. et pro. olim ii. Item
in v. nos igitur noto quod
testes varii aut vacillan-
tes non probant. Et dicun-
tur varii, quia primo unum di-
cunt deinde contrarium, vacillantes vero
quia tremebunde loquuntur
notat Innocen. ii de testi. co-
gen. preterea
Item noto quod negativa
est improbabilis, quod verum
de non coartata. s. de elec-
tione. i. et ibi de hoc. Item
noto hic quod spoliatus an-
omnia restituitur, etiam
si notorium sit eum care-
re, et etiam licet sit
notorium ius ad alium perti-
nere patet hic quia notum
erat, ius eligendi ad canonicos
spectare, tamen clerici restituuntur
quia probaverunt possessionem
Item noto quod si concurrunt
simul possessorium et petitori-
um et de utroque simul agi-
tur sic precedit possesso-
rium in pronunciando
Noto etiam hic unum mi-
rabile quod iudex restituit
possessionem quam tamen statim

et in continenti aufert, ut hic fecit papa nam constabat sibi quod clerici non probaverunt affectationem iuris eligendi episcopum in ecclesia Cutrina et ita visto non debuit tale ius sibi, et tamen papa primo adiudicavit eis possessionem illius iuris, et statim abstulit eis idem ius possessionis condempnando eos in petitorio hoc autem ideo fit ut satisfiat iuri Et sic ista sententia est conformis donationibus puerorum, qui quod dant incontinenti tollunt In glo dicit quod hec restitutio fit verbo tantum etc. Sed ista glosa est contra textum Item in v. verum quoniam Noto tamen pro allegatione iuris civilis, hic enim papa allegat ius civile Et est regula quod semper lex habetur pro canone nisi inveniatur canon contrarius ... di leges et in pluribus sequitur

Item Noto illa verba qui venit in iudicium non solum de quo actum est ut veniret, sed id non venit, de quo nominatim actum est ne veniret, declaratio supra visa est Ideo hoc Noto quod libellus debet intelligi ampliative In verba libelli comprehendunt quidquam comprehendere possunt

Item Noto, quod de iure communi electio in kathedralibus ecclesiis pertinet tantum ad canonicos ecclesie kathedralis, ut hic dicit, et c. de elect. c. i. § quod. Et probat idem esse in quibuslibet ecclesiis collegiatis Verum aut in clericis non canonicis

Sed hec glosa est contra textum qui vult quod hec restitutio est cum effectu, eo quod cassa prima electio, dicas ergo quod ista restitutio est realis cum petitorium sed respectu futurorum actuum non potest esse realis, quia cum affectatis ... sequela constat absorbet possessionem etc.

qui non sunt vocem in collegio sicut fratres Item collige hic hoc nobile, quod multiplicatio electionum non infert aliquem ad acquisitionem iuris eligendi affectate, sed tamen possessionem inducit, quia si citra tempus prescriptionis vulgus quod eligit non propterea habet ius eligendi Et si semel eligit fit completa prescriptio, ut tenet hic glosa et consonat textui in eo quod dicitur, quod cum isti clerici tres elegissent episcopum, non tamen ex hoc habent ius eligendi, quia in brevi tempore facta fuit talis electio, ita quod prescriptio non fuit completa Hoc ergo tangit glosa in sine fine dicens, Et in ca. ibi nisi in cunctis intelligendum hoc, non quod sit talis consuetudo, sed quia ex qualibus vicibus in cunctis dicit quod ex consuetudine peccare, et obiit forcius potest puniri ut in dicto c. ita nos.

Circa materiam c. huius diffuse tractant doctores referatis tamen illud quod videtur contrarium hic videndum est de principali effectu c. huius qui consistit in hoc, quod quia isti clerici intentabant petitorium et possessorium, et quia solum probaverunt possessionem iuris eligendi ideo fuerunt restituti ad possessionem, sed succubuerunt in petitorio hoc ergo condemnando Oppono pro hinc eius, quod dominus papa hic male pronunciavit quod restituit istos clericos ad quasi possessionem iuris eligendi quod tamen ipsi non petierunt sed solummodo petierunt electionem

cassari ibi quam ob hoc non
confirmari sed infirmari etc.
et ergo non bene pronunciavit
quia super modo petendi for-
mata est sententia. supra de symo-
nia. licet
¶ 2o sic, videtur enim quod libellus
clericorum non concludebat, quia
non sequitur ergo consueverunt inter-
esse electioni, ergo electio
non valet me excluso, quia
stat quod perdidi possessionem
illius iuris, et quod alter ha-
beat eam legitime. ff. de elect.
quidam. supra de iure patro-
natus consultationibus
¶ Solutio ut sit plana littera
dicit supplicavit super premissis quod
isti clerici petierunt, non tamen
infirmari electionem, sed etiam
se restitui, et pronunciari se
admittendos in futuris elect-
ionibus, ut etiam dixi. ff.
in littera, et sic sententia concordat
cum petitione ¶ Ad secundum di-
catur, quod isti clerici non tamen
deduxerunt ius eligendi in
verbo consueverunt sed etiam posses-
sionem, quod patet ex verbo
interesse, et ex verbo renite-
bantur et exclusi quia non
essent exclusi nisi possi-
derent, dicebant etiam se
vocem dedisse in electione
que omnia probavit, quod deduxe-
runt possessionem, propter quod
merito debuit cassari electio
facta ipsis contemptis et ex-
clusis. alias si deduxissent
solummodo ius eligendi non
valuisset eorum petitio ut
argumentum probat. Sed adhuc
circa hoc remanet fortius
dubium, videtur enim quod nullo
modo papa debuit eos
restituere, nisi primo probas-
sent titulum, quia ius quod ere-

cat contra ipsos, quia iure
quod tamen ad canonicos ius elige-
ndi pertinebat, et ita erat
contra clericos, ergo et in pos-
sessorio debuit succumbere
clerici non docto de titulo
supra ti. proximo ad decimas. li. viis.
ubi casus. Et si docuit de
titulo, debuit obtinere etiam
in petitorio ¶ Istud argumentum
reputatur difficile apud doc-
tores et Io. an. ponit mul-
tas solutiones, et etiam contrarium
¶ Sed his omissis intrica-
tionibus, dicit Io. de lig., quod aliter
est casus in c. ad decimas
aliter hic, quia ibi actor a-
gens super spoliatione decimarum
dicebat competisse in libello
id per quod notorie fundabatur
ius adversarii, quia asserebat
decimas de iure quod ad
alium pertinet, et ergo petitio
eius gravabat ipsum petentem
Sed hic non ponebant isti
aliquid, quod de iure quod re-
sisteret eis sed petebat se resti-
tui, et spoliatos esse, et
ergo auditi erant. Et etiam
quia huiusmodi admissio non
gravabat alteram partem, quia
in contuenti privati sunt iure
possessorio, et sic patet solu-
tio, de quo etiam et de aliis
tractant glose c. huius quas
iam accedo ¶ Glo prima
textualis est, et mea ibi
nomine meo originaliter
Math. xviii. Glo secunda obi-
cit et solvit, quod dic-
ut mea, et ibi in eius contra-
rium et propter hoc succubuerunt
quia non probaverunt petito-
rium, sed debuit protestari quod
non veniret petitorium in
iudicium, quod quia non fece-
runt, venit ex eo non opponendi

potëat sub verbis libelli ut declaravi .d. In fine vult g glosa tm litere q ideo ad missi et auditi fuint hic tamen contra clericos dicentes se spoliatos, quia illi clerici non solum possessorio, sed etiam petitorio agebant vel dicatur et aliter q isti clerici non exceperunt de spoliacione, sed directe egerunt ad cassacionem electionis reconveniendo ut patet in libro deposuit quedam et i vos postulabat et sic erant mutue petitiones que simul procedunt .d. de ordi cogni cum dilectus, dicit ett innocencius q si etiam isti clerici excepissent de spoliacione non canit propter hoc repellendi tamen racio quia exceptio spoliacionis solummodo competit pro necessario, non voluntarius quales erant clerici, ita tamen innocencius hic, et ti ij cum dilectus, ubi etc dixi, et hoc nota diguud per hoc patet quid sit dictum Glo iij declarat literam Et in ca. si possessio successorum incorruptum non poderit si tenedictatum non possedit et ibi si mater dicit in matre que quasi se gessit pro libera, quasi pro ancilla tempore mortis inspiciatur et ibi quicumque si conductor ostendit solucionem tunc vel timore aliorum super pecuniis deceptus non inquietatur nisi per illis debitor manifeste convincatur In fine de ista materia melius .j. ti. .j. cum ad sedem in glo. iij Glo iiij declarat literam ponendo aliquot dicta Et in ea

ibi .l. ult. lex illa loquitur in illo, qui per fundum alterius itinerabat, non itineraturum si prohibitum fuisset, talis enim non acquirit ius itinerandi cum hoc non intendat, de quo tamen dictum in fine .j. et ibi res suas et ideo qui dicit de bitum illud probet, ut dicunt leges sequentes, et ibi possederint Vel q si electi sunt v ideo possederint, potuit cum vos vi repelli In fine Ex ista glosa colliguntur duo dicta primum est, q licet quis infestit electionem, propter hoc non est adeptus possessionem eligendi nisi dedit vocem sicud alij eligentes, et hoc bene est, de quo .d. de elec cumana In hoc tamen dico q posset talis adipisci possessionem: intressendi hoc tamen etiam Secundum dictum est hic, q ad hoc ut quis acquirat possessionem alicuius iuris non sufficit possessio sola, sed requiritur q possideat animo suo acquirendi, allegat ff. de iti. actuque pri. l. ult., et ita glosa fatetur videtur enim, q clericos istos oportuit probare se vos animo aquirendi ius, alias presumitur precario fuisse admissi sed glo. ampliat in fine, dicit contrarium q presumitur, non vi, non clam non precario possidere, et admitti quia qui admittit, debet contestari, q animo faciendi gratiam, hoc facit, alias intelligitur admittere de iure Et illa glosa est vior ipse dicto Et etiam hoc est notandum q aliqua sunt, que solent concedi ex quadam gratia sicud si aliquis invitat alium ad prandium Vel si

pmittit ut vadat per fundum
suum. Et in istis oportet ad
ostendendam possessionem servi-
tutis docere quod usus fuit animo
acquirendi servitutem. Ideo si
quis mille vicibus det pran-
dium alteri, non dicetur ille ac-
quisivisse ius ut teneatur
nisi appareat quod usus fuit
hoc animo secundum Innoc. Et in
hoc leges volunt quod ad pos-
sessionem servitutis itineris vel
actus requiruntur xxx dies
ita quod illis diebus quis u-
tatur, domino sciente et cre-
dente, quod iure suo utatur
et paciente ff. de iti. actu-
que priva. l. i. § i. Unde credo
quod si unus Episcopus in domo al-
terius Episcopi, vel unus miles
in domo alterius militis mil-
le vicibus hospitaretur, non
presumeretur quasi uti posses-
sione prandendi vel hospi-
tandi, quia non credit, quod ille
qui hospitem recipit paciatur
eum prandere vel hospicium re-
cipere tanquam utentem iure
suo, nisi quod ipse probet, quod
tanquam ex debito petebat
et sic fuit admissus. Et est
racio quia pocius censentur consue-
visse talia fieri ex gratia quam
ex debito secundum Innoc. Quedam
tamen non sunt que non so-
lent concedi ex liberalitate
sicud si tamen admittunt
non canonicum ad electionem, hoc
non solet concedi non servi-
ens? Propterea non expedit quod
iste doceat se fuisse usum
animo utendi iure servitutis
quia hoc presumitur ff. de
aqua cotti. et estiva l. i. §
quesitum, et sufficit quod una
vice fuit admissus, secundum quod dicit

textus de libris viabus refert
ad prescriptionem, que per tres vices
non dicitur acquiri sed solu-
modo per decursum longi temporis.
Notat eciam hic Hostiensis quod
in iurisdiccione de itinere actuque
privato, non est necesse quod do-
ceam de possessione si ago
ne impediar, sed sufficit
quod doceam de usu xxx dierum
de quo hic latius prosequitur
ipse. Glo. vacillasse de-
clarat literam et in ca. ibi sed
tormenta ponderatur vox
constancia et trepidacio et
ibi actorum sequitur verba pun-
tare tenore sue presencie
te non est presumptum. Glosa
in fine Episcoporum movet et
solvit et respondet solu-
cionis obstaculo, primo tamen
notat ex littera. Et in ca. ibi
l. i. dicit illa lex, si mater
heres filii ab ipso rogata
ut michi alimenta prestaret
et illa per feminam prestitit
deinceps deberi, de huiusmodi
acquisicione iuris dictum est
supra ea. glosa iiii. sed ex ibi
dictis patet quod etiam ex una
vice potest acquiri possessio
mult. que non solent ex
gratia concedi. Et in ca. ibi
dico, quod per hoc est in quasi
possessione, immo eciam in-
telligitur prescripsisse ut no.
supra in glo. ampla in principio. Si-
cut de possessione tamen
quecunque, non est necesse quod
tanto tempore vixerit electus.
Nam tunc sufficit unicus
et ultimus actus secundum Jo. an.
alle de iurepatro. ex literis
et c. consultacionibus. Et ibi
a contrario sensu quia sicud ibi
unico actu perditur ius, ita
unico actu videtur posse

aquiri et est expressum ff
de probat cum de bursario
li vi° Et ibi mixta tam
fruct no eligendi habet cum
continuam ut notatur ff de
possessione de quarta et hoc
aptitudine attendendum est
hic quod interdictum de itinere
actuque privato habet duo ca
pita sub legistas unum est
per quod agens petit ne
molestetur et in hoc sufficit
quod probet se usum xxx die
bus anno utendi iure servi
tutis Aliud est per quod pe
tit agens ut sibi liceat
reficere iter et in hoc expe
dit quod doceat se usum xx
xx diebus isto anno et
anno utendi servitute Item
servitute esse constitutam et
sibi competere quod hic la
te prosequitur Ostiensis Nobis
autem satis est scire quod ex
uno actu qui non solet
continuari ex gratia acquiritur
possessio immo aliquo possesso
to ut dictum est supra ¶ Glosa
quidem iuris obicit et sol
vit Et in ca ibi rei immo
actus actores cum primo
provocassent ad iudicium pe
tendo electionem confirmari
ut dicit littera Et ibi confesso
ria de istis actionibus visum
est supra de iudicum examinata
in glo magna Glosa in d. ve
nire duplicatur exponit
litteram primo de singularibus
iudiciis quo ad accessoria
non quo ad alia et
solvit contrarium deinde de uni
versalibus dicens scilicet in actioni
bus stricti iuris et personali
bus et arbitris verbo ar
guit sicut contrarium et solvit
Et in ea ibi de rei vendi
catione de qua dixi supra de

iudicum examinata omnia alia
sed in peticione ibi nec est
contra verum quod contra quia
illa lex dicit omnia venire
ibi factum fuit sed recipiendo
in agendo quia melius est
consilium agere ex causa speciali
ut dixi supra de libel obla
c. ij Et ibi generalibus vel
universalibus quia quo ad
hoc non differunt de quibus
etiam dixi supra de libel obla
c. ij et ibi de hoc in glo
magna Et ibi familie hereis
etc. Actio familie herciscunde
petit inter eos qui sunt quasi
heditem dividendam et di
citur herciscunde id est dividende here
ditatis Actio communi divi
dundo datur inter eos qui sine
societate nec ex causa
hereditaria aliquid quod sunt
quod dividatur Sed actio
finium regundorum competit pro disting
wendis vincinis et finibus
inter eos qui sunt agros con
fines vel predia Et habet lo
cum in prediis rusticis tamen non
in urbanis quia urbana
predia sibi non sunt confinia
sed vicinia quia parietibus dis
tinguuntur consueverunt etc. Sed
confinia dicuntur que adeo sunt
proxima ut nullus paries
medius ponatur etc. Et
ibi stricti iuris que sunt
actiones stricti iuris vel non
notat glo in c. cum venissent
ff de excepcio et ibi dicetur
latius et ibi in arbitrio
id est laudo Et ibi l. e. vel ad
si dicitur iudex ad maiorem
quantitatem datus sed appareat
maiorem debere super illa
pronunciat etc. In fine ad
quid autem hic inducunt ista
verba dictum est supra ¶ Glo
ampliat Notat a sensu contrario

Iudicium sunt quedam rerum singularium
et individua ut si peto equum domi
tum et certe limitata sed universale quando
peto aliquid totum complectens ultra
modo tamquam speciem sed tamquam totum ut si
peto hereditatem

lre, quod quid pscribit eo vni
co actu, tum tempore consu
et soluit contrariu, se obicit
et dicit soluit, et solucioni
sigt contrariu et ibi rimit
tit Et ibi si sit gstituta
loquitur de suitute ducen
di aqua altius vicibus ut
mensibus Et ibi si ego · s · l ·
urbanorum et rusticorum
prediorum suitus per pacienciam
constituit

Cum super | Summa c
sic c · o ·
porum del sic Si duo eccle
si icem deducunt in iudi
cium possessionem et petitionem
et per alio constat de posses
sorio, et per neutro de peti
torio, obtinet in possessorio
ille per quo de eo constat et
in petitorio utrumque succumbit
et in hoc ultimo est casus
notabilis, ita summat ffran
Et prima pro decise narrat
sed diffinit ibi cum quia

¶ Casus in tunc ecclesia
ecclesia bethlemitana ele
ctus fuit duo ad cam. R. sub
dyaconus domini pape et p.
canonicus sancti sepulcri R.
subdyaconus fuit gfirmatus
per patriarcham iherosolimi
tanus et possessionem adeptus
sed postea per secularem ptatem
spoliatus pquomodum utque
electus ad sedem · ap · ac
cessit Et predictus R. apposu
it, quod cum esset canonice e
lectus et confirmatus et spo
liatus, petebat electionem
suam adhuc confirmari
et se restitui ad possessionem
predictus p., petebat eciam
sua electionem confirmari li
te contestata super predictis

peticionibus testibus hinc inde
receptis et examinatis, quia
predictus subdyaconus probat
se spoliatum, ipsa ipsum resti
tuit in, quia tamen pos
sessionem quam petitionem de
ductu fuit gstitit domino
pape electus utrumque non fuis
se canonicum, et quia iudex
de qua re cognouit pnunc
ciare debet electionem utramque
cassauit, et irritam pro
nunciauit Re lra Ihero
solimitanus iste dat palliu
palliu suffraganeis suis
s. de privilegi antiqua et
[illegible] deaditur, quod eciam erat
in possessione, et spoliatus
fuit, et quod alter fauore regio
dignitatem obtinet conti
tisse forte vicio presencie vel
forme sic, non petitionem
pecierat cum se restitui
ad statum quo fuerat spolia
tus et ad quem fuerat canonice
electus, et sic tam peti
tionem quam possessionem inten
tabat

¶ Materia c. est in parte ead
cum c. · o · proximo, quia ista c
eodem summatur, et quo dicta
ibi hic possent adduci Ca
me ulterius illa Noto hic re
gulam, quod de qua re iudex
cognoscit super illa pnunccia
re debet Ista tamen regula
fallit in certis casibus, quos
enumerat glosa ulterius que dicit
Et in ca ibi quando ubi dicitur
quod cum conualem Epi,
possunt audire cum prouincia
alibus et metropolitanum e
piscoporum, non tamen diffinire
sed solus papa, cuius est depo
nere et transferre episcopos, et
ibi decretum ubi dicitur quod
executor sine pape non

non habet conquestio de obiectis
illi sine etc. Fallit etiam
in privilegio sedis apostolice c.
de iudi. cum venissent et
in aliis casibus quos hic
tangit Io. an.

Item noto hic casum in
quo actor succubuit et reus
non obtinet, quia hic vel-
ut succubuit in petitorio
quod ideo petit procedit
quia agebatur de titulo
beneficii in quo versatur iu-
dicis officium, ut non permit
tant possidere eum qui non
est canonice institutus. ar. de
ordi. offi. ordinarii.
li. vi. et ar. de re iud. rela
ta c. li. Sed quia hic innui
tur quod iste electus confirmatus
fuit restitutus, quia fuit spo-
liatus sua possessione ad
intellectum materie istius

Suppono contra hoc, vide-
tur quod prelatus non possit
se petere restitui ad res
ecclesie, ratio quia tales
res sunt in dominio dei xii
q. ii. nulli, et c. predia in
aliis sequentibus, cum ergo pre-
lati non possideant eas
sed ipse deus, non competit
eis restitutio, in qua proba
ri oportet possessionem et deiec
tionem c. de offi. ordi. de
lega. consultationibus. Argu-
mentum hoc inquit rati-
onem ex qua prelatus spolia-
tus possit petere restitutionem
Et circa hoc primo adverten-
dum quod Hostiensis dicebat
quod christus ipse habet dominium
rerum ecclesie, de elec. in c. de
libro sig. cum causa cum
suis concor. Et si reperiatur
in iure, quod talia bona sunt
prelatorum vel clericorum, il-
lud verum est quantum ad ad-
ministrationem, pauperum vero sunt
quo ad sustentationem, unde
quod legitur xvi. q. i. quo-
niam quidem habent clerici supplen-
dum est quo ad sustenta-
tionem, et ideo nullus dicat
proprium ecclesie suum esse
quod est contra c. de prebendis
c. iii. et ob hoc divisa et
limitata fuerunt bona eccle-
siarum, et sponsorum administra-
tiones Episcopis, et aliis prelatis
concessa ut nullus in clero
penuriam patiatur xvi
q. i. videntes cum c. se. Ex
hoc arguit Io. an. quod dis
pensationes concesse super
beneficiis multitudine sunt
odiose et restringende, valde
de [illegible] cum iniquum est et
iniustum ut multi existimant
forte meliores, et unus
clericus forte nullus in verbo
et pessimus in exemplo
gaudet, ar. ad Cor. xi. equa
cum debet esse distributio de
constitutio cum omnibus Episcopis
cuius tenoris habet sibi apparent
xciii. di. diaconi. Quidam
aliter dicunt quod bona eccle-
siarum, quantum ad dominium
directum vel sunt christi vel
universalis aggregationis fide-
lium, que est corpus christi
vel sponsa eius cuius est papa
tanquam vicarius veri sponsi
que est christus vel sunt
in dominio ecclesiarum particu-
larium de quo notatur in
de libro sig. c. ex parte pre-
latorum aut sunt quo
ad dispensationem, quia sunt
procuratores, et non domini de
donatio. c. ii. ubi de hoc

pauperi no(n) sit quo ad suste-
tationem Ho(stiensis) quo infert Innoc(entius)
q(uod) mortuo p(re)lato et clericis
eccl(es)ie hereditas bonorum
est penes x(risto) vel universa-
le eccl(es)iam vel p(ar)ticularem
que no(n) moritur xviii. q. i.
non turbat ¶ Ulterius h(ic)(?)
dicta concludit Innoc(entius), q(uod) p(re)la-
tus tanqua(m) l(egitim)us administra-
tor eccl(es)ie, p(otes)t pete(re) restitucio-
nem p(ro) rebus quibus eccl(es)ia
est spoliata, et non solum
hoc p(otes)t, q(ua)n(do) ip(s)e qui possede-
bat fuit spoliatus, s(ed) e(ti)a(m)
si ip(s)e p(re)latus nu(n)qua(m) posse-
dit, ut quia nond(um) est ad-
eptus possessionem bonorum
eccl(es)ie, sufficit e(n)i(m) q(uod) eccl(es)ia
possedit, cuius nomine agit,
Simile dicit Innoc(entius) in tutore
qui nomine pupilli petit
restitucionem rerum, quas nu(n)-
qua(m) possedit ip(s)e tutor. Et
ista conclusio est notabilis
in ista materia
¶ Sed co(n)tra hanc co(n)clusionem
posset aliquis dice(re), q(uod) non
sufficiat p(re)latum esse co(n)fir-
matum, nisi sit adeptus
possessionem, sicud non suffi(ci)t
q(uod) heres adiverit et co(n)se(n)s-
atur possessor nisi appre(hen)-
dat possessionem rerum heredi-
tariarum. ff. de acquiren(da) poss(essione)
l. cum heredes ¶ Item quod p(re)-
latus nomine eccl(es)ie possit pe-
te(re) restitucionem cum interdicto
unde vi datur p(ro) interesse pe-
tentis ff. de vi et vi arma-
ta l. in interdicto s(ed) sua non
interest, s(ed) eccl(es)ie
¶ Solucio ad primum verum est
q(uod) p(re)latus non censetur pos-
sessor nisi apprehendat pos-
sessionem, p(ro) hoc t(ame)n no(n) tollit(ur)

q(uod) nomine eccl(es)ie pete(re) possit
nomine aut(em) p(ro)p(ri)o non posset
ut p(ro)bat ar(gumentum) ¶ Old(radus) s(upe)r di-
co, q(uod) p(re)lati interest taliter
pete(re) restitucionem, interest e(n)i(m)
eius cum debeat ali de bo-
nis eccl(es)ie tanqua(m) l(egitim)us
administrator xii. q. i. ep(iscop)us
Et concludendo co(n)siderand(um)
est q(uod) aliq(ua)n(do) p(re)latus vult pe-
te(re) restitui ad p(re)laturam
ut in casu huius c., et tunc
expedit, q(uod) fuit i(n) possessio-
ne, alias non fuisset spolia-
tus Et racio huius quia hac
restitucionem petit nomine suo
non nomine eccl(es)ie, cu(m) tituli
beneficiorum sint p(er)sonales
et no(n) transeant ad successo-
res, de filiis p(res)b(yte)ri ad ext(ir)-
pandas aliqu(ando) no(n) ad res
p(re)lature vel beneficii, et tunc
sufficit q(uod) p(ro)bet eccl(es)iam
possedisse, e(ti)a(m) si ip(s)e non
sit adeptus possessionem bene-
ficii, p(otes)t e(n)i(m) administrare sta-
tim p(ost) co(n)firmacionem c. de
elec(tione) nosti et c. transmissa
Et hoc si petit restitucionem
nomine eccl(es)ie, secus si no(min)e
p(ro)p(ri)o, tunc e(n)i(m) oportet eu(m)
possedisse ¶ Ex his iam
patet, quo(modo) p(re)latus possit
pete(re) restitucionem ¶ Glo(sa) p(ri)ma
notat co(n)t(ra) confirmaciones
in fine quia confirmacio
novum ius non creat hoc
verum nisi esset facta p(er) pa-
pam ex certa sci(enti)a etc. ¶ Glo(sa)
s(ecund)a allegat unum co(n)t(ra)r(ium) ce-
rit et dupl(iciter) solvit, 2o. q(ue)rit
arguit affirmative p(er) duas
leges, et solvit co(n)t(ra)rium Et
in ea ibi quod prodest, pro-
dest etiam in alio, quia q(ui)
obtinuit in possessorio ob-
tinet super(?) lit(e) tanqua(m)

victor. ff. de penis calumpnia
Item cassatur electio facta
medio tempore. de c. prox. decq
etiam dictum est ibidem
quia ex ista restitucio est
realis respectu petitorum
ut ibi, et ibi si iudex ubi
super pronunciatur que alimen-
tandum tamquam filium non
preiudicat super questione de
filiacione iterum conquesta
vult ergo glosa inferre quod
eodem lite pendente pos-
sessor utatur fructibus
quia per hoc non preiudicat
veritati conmunionis faciende
in iudicio etc. ¶ Glosa in
notat et allegat viii inra
quit et dat in solucione
Et in ca. ibi si plures sce-
sint ~~[illegible]~~ eosdem so-
cietatis inite ad omnem in
iudicium sufficit unum Et ibi
non est novum dicit illa
lex, quod venditorem ob-
ligatum, heres alterius contra
eam illum obligatum post
aditam hereditatem unam
accionem intentare potest ad
utrasque obligaciones como-
dum etc. Sequitur aliud

Pastoralis

famosum c.
quod reputatur difficilius
in hoc titulo Summa sic
Qui agit de proprietate, ante
conclusionem cause posses-
sorio recuperande vel adipis-
cende agere potest, post conclusio-
nem et ante ~~[illegible]~~ sententiam
hoc non potest, nisi iusta causa
subsit Dividitur prima littera
in duas partes in prima con-
sultacio, in secunda responsio
ibi, consultacioni et illa sub-
dividitur quia respondendo dis-
tinguit, an non sit Vel sit

in causa conclusum secundum mediis
prosequitur ibi Si vero post vero
prima facit talia, quia primo
respondet ad primum distinc-
tionis membrum secundo ibi cum
legali responsum probat le-
ge 3o ibi alias protestatur
in 6 Si vero ubi est secunda secunde
partis etiam talia facit, quia
primo respondet secundo membro
responsionis causam insinuan-
do ibi nec lites secundo in 6 nisi
ponit casum exceptum que
statim exemplificat ibi puta
ta [illegible] ibi [illegible] igitur, gene-
raliter dat doctrinam
¶ Casus in titulo Coram
sede apostolica fuit exposito
quod interdum contingat quod
spoliatus sive convenit spolia-
torem et interrogatus quo
iudicio velit experiri, dicat
quod petitorio, et tandem lite
super eo contestata, et testibus
inductis vult intentare pos-
sessorium Quesitum fuit utrum
hoc fieri possit, cum videatur
renunciasse possessorio, ag-
grediendo iudicium proprietatis
R. per distinctionem dicendo
quod aut nondum conclusum fuit in
causa proprietatis secundum iuris
civilis regulam, potest talis
redire ad possessorium iudi-
cium recuperande sive adipis-
cende possessionis aliis in-
diciis possessoriis salvis
~~[illegible]~~ que in sui natura
vendicacionem dominii antece-
dunt Si vero conclusum fuit
in causa, sive renunciatum
ibi iam posset causa proprietatis
diffiniri ad possessorium
iudicium non potest redire
nisi iudex qui de causa proprietatis
cognovit hoc ipsum ex iusta

ca. videt expedire. Ut si ex
perspicuis indiciis argui pos-
sit iniquitas invasoris et
spoliato casu vel malicia
probandi dominium subtraxit
facultatem in quibus casibus
et aliis qui continent equita-
tem, causa propter quam conclusum
fuit in iudicio petitorio posse
agi iudicio possessorio non
negatur. Sequitur lra au-
spicia l. inicia secundum glo. i. quia
sicut olim in aspectu avium
precipue consistebant auguria
vobis q. iiii c. i. § primum. Que
augurio et rei dubie se co-
mittit, qui iudicium inchoat
cuius eventus est dubius secundum Io.
an. et ab auspicium hoc ppe
est augurium sive pnosticacio
que fit ex inspectione avium
requisitus alibi requiritur reg.
C. de iudici. c. i. alibi accusa-
tor. i. de accusatio licet § i.
de violencia. i. spoliacione
precessum. no. dt. contra. bern. i.
distinguendo respondet, consulta-
cioni qua quesivisti utrum
petitorio pendente possit ad
possessorium hinc recursus aut
pro. et secundum Hoff. qui dicit
idem esse, renunciare et conclu-
dere, alii aut pro id est, secundum
Innoc. dicit hic conclusum
quia probacionibus facti et iuris
renunciatur, ita quod nec deinu-
re nec de facto altra pro au-
ditur, de quo in ope de re-
nuncia, et conclusione i. pro
vendicare. i. petere tamquam
suud agendo super petere, ex
pirii n. age ut C. aliis in ff.
sunt sunt verba legis inte-
nune loquitur inculcentur ad
dandum secundum Hostiens., et via qua
iura precludunt. ff. de divor.

Legali ff. de vi et vi ar. l. cum fund.
sult cuius verba statim sequuntur
Equitatem ut si testes per quos volo
probare possessorem sit mortuus ar. lo. aut
lite non contesta. quia

contra § penult. ff. fraudibus
volencium in gaudiumen rei simili
differri in petitorio expedire
actori et iudicialie equitati
ex perspicuis indiciis. i. manifestis
et violentis presumpcionibus
ex quibus eciam probatur dolus
ff. de dolo l. dolum conclusio
in petitorio

Iudex aut hic iudex quia forte iste qualiter petit sibi fieri iusticiam secundum Io. an.

Noto primo ex lra, quod iu-
dex ex officio suo debet interro-
gare agentem, ne contingat
in dubio vagari hoc est ibi
dicere quod iudex ex officio suo
faciat declarari libellum qua-
lem et inctum probat tex-
tus in verbo requisitus iuxta
glosa que dicat a iudice
quod verum dico, qui pillam incti
tudinem posset turbari or-
do procedendi, alias valet
libellus reo non excipiente
ut notatur in c. dilec. C. de
iudi.

2o Noto hic quod recurri potest
de petitorio ad possessorium
hoc est quod is qui egit pe-
titorio, potest redire ad possesso-
rium, modo in lra expresso, viz
antequam renunciatum sit aut
conclusum in iudicio petitorio.

3o Noto quod disposicio lega-
lis est servanda in foro cano-
nico ibi cum legali, quod
verum est dummodo non contradicat
canonibus x. di. c. i. de quo
notatur ff. de novi operis
nunci. c. i.

4to Noto quod de iure canonico
in litibus concluditur an sicut
ut hic ibi conclusum et i.
de fide instru. cum dilectus
in Clemen. sepe de verbo
significa.

5to Noto quod post conclusionem
non potest accumulari alia causa
eciam si natura sit accumu-
labilis in § ibi ne renunciato

&c. hoc tamen verum nisi iudex ex iusta causa, aliud videt expedire ut dicit litera, quia tunc posset fieri huiusmodi accumulatio, etiam post conclusionem. Ex quo igitur textu noto quod arbitrarium est, an post conclusionem iudex admittat huiusmodi accumulationem viz. possessorii cum petitorio, comprobat litera in verbo videt expedire.

¶ Item noto textum ibi ne lites litibus inculcentur, i. addantur secundum Host. Ex qua noto quod iudex non debet permittere ut fiat inculcatio litium, hoc est una lite non finita, addatur alia excepto casu capituli.

¶ Ultimo noto quod non sit aperienda via fraudibus sed magis precludenda, ut dedimus, quanto et plus. ¶ Sed maticam c. Quinto in eo quod quesitum fuit utrum moto iudicio proprietatis possit regressus fieri ad iudicium possessorium et dicit quod sic.

¶ Quero primo que fuit ratio dubitandi, et que decidendi. Ad hoc dico quod ratio dubitandi potuit esse duplex, prima quia videbatur esse precedendum in prima actione, et illam primo terminandam esse, ff. de condi- cogni. l. ii. ibi qui prior appellat &c. ff. de iudic. l. qui prior, 2a dubitat an possessorium et petitorium possent concurrere in eodem iudicio. Ratio decidendi, quia illa regula qui prior appellat &c. habet locum quando concurrunt diverse actiones et diversi, sed hic eadem persona suspendit petitorium, et transit ad possessorium, quod potest antequam sit conclusum in petitorio, quia ante conclusionem nondum plene litigat de petitorio. ¶ Item est alia ratio, quare permittitur transitum de petitorio ad possessorium, scilicet favor spoliati, et odium spoliantis secundum Io. de Lig. Sed si aliquis ad hanc decisionem quod non liceat taliter transire de una actione ad aliam, quia oportet actorem insistere actioni primitus intentate adeo quod reus ipse non insistente potest eam prosequi. C. quando et quibus iudex, autem qui scilicet ff. de dolo causam.

¶ Solvunt dicunt doctores quod permittitur transitum ante [illegible] iur. et similia, et iura non obstant, quia loquuntur de eo qui simpliciter obmittit sine causa actionem, quod non licet. Et etiam potest dici et clarius, quod non possit actor supersedere instantie intentate, nisi in casu premisso ut hic, quia in hoc esset preiudicium rei et odiosum est lites pendere, ff. de dolo fine. Sed que sit ratio huius specialitatis una dicta est superius, est et alia quare viz. permittatur potius suspenso petitorio transire ad possessorium quam in aliis causis, una suspensa alia intentare, hoc enim est propter facilitatem expediendi iudicia et propter continentiam causarum, quia expeditio petitionis confert ad expeditionem possessionis et econtra de c. c. j. et C. de iudi. l. nulli. Hostiensis omnibus tamen colligitur, quod hoc est privilegium

q possessoriu pt accumulari
petitorio, etiam ipso petito
rio suspenso. ¶ In aliis vero
casibus bn admittit accumula
cio, sz no suspenso pmo invito
reo. C. quo et qn iudices.
aut qui semel et ff. de do
lo causam. Et in isto consis
tit principalis intencio c. licz
quod talit intelligat. Sed
cum hoc adhuc posset ali
quis obicere, q in hoc nulla
sit spalitas in actoe pos
sessorij et petitorij, quia i
distincte pt agens recedere
ab actoe, quam mouit, et
ita pt eam suspendere invito
reo, quia pt ex toto renunc
ciare. C. de pac. l. pactum
ergo pt forcius supsedere. Item
quia, q pcedatur in lite
est favor actoris, et ergo pt
tunc favori renunciare et p
cedere in alia causa, quero
cavit spalitas c. licz. Ad hoc
dico, et pmo ad hoc q ut
pcedatur in lite non est tm
favor actoris, sz etiam rei
ne lis diu pendeat. dicto
c. cum ad aliud, fateor q
actor ex toto pt renunciare
liti, quia hoc no phibet
iura. ff. alleta, tunc tn ad
instanciam rei pcedet ad ab
soluendum reum no a ca
hac amplius no pendet, sz
ab instancia. Et est abso
lucio defacto, si actor re
nunciavit instancie, sz tum
hoc condempnabitur ipse ac
tor ad expensas reo. ff. de
penis calumpniatorum et ff. de
iudi. cum quem temere, no
tn ppt hoc, sequitur, quod
posset supsedere instantie et
aliam actoem intentare, nisi
i casu pmisso. Et hic sm
Io. An. Et ex hoc pz spalitas
licz. c. que querebat. Ex his
etiam patet, quo illud sit
intelligendum, quo dicit reo
instante pceditur in causa
actoris, hoc enim verum est quod
pcedetur ad absoluendum
reum, si actor psequi noluerit
¶ Item ex hoc habetur quod
licet actor possit ab actoe
recedere et ei in toto renuncia
re, condempnabitur tn reo
nisi in expensis, et sic patet
¶ Hiis habitis ad lucidiore
intellectum c. licz. et lre. Cle.
hic fit mencio, de iudicio
possessorio adipiscende et re
cuperande possessionis et de
conclusioe et renunciatoe
que fuit in causa. ¶ Oppono
consequenter, videtur enim lra. ista
multo redarguenda de sup
fluitate et inculcatoe ver
borum, in eo q dicit renunc
ciatum seu conclusum. Racio
quia conclusio importat re
nunciatoem, quia post illam
no audiunt allegatoes. ff.
de fide instru. cum dilecti et
in Cle. sepe. de vbo. sig. Item
Cle. unica. ff. c. solummodo
vtitur vbo conclusionis, et ergo
superflue fit hic mencio de
renunciatoe. ¶ Ad hoc dico
sm Io. An. pmo q lra ista
que dicit de renunciatoe
in causa debet intelligi quod
renunciatum sit omnibus pba
cionibus. i. q nulle alie pnt
pduci. et sic non restat nisi
snia ferenda i petitorio i quo
casu no pt transiri ad posses
sorium. ne via fraudibus ape
riatur, ut dicit lra. Alias
si esset renunciatum pbacoibus
solum p testes, littera non
habet veritatem, quia adhuc
admittetur transitus ad possessorium

quia per illam renunciacionem
non est conclusum, cum ad
hoc posset fieri probacio per
instrumenta, ff. de fide instru
mentorum dilectum, oportet ergo quod
sit renunciatum omnibus pro
bacionibus, pro quod dicit glo
ssa Innocencii quod renunciacio de qua
loquitur textus debet intel
ligi esse talis ut habeat vim
conclusionis. Nam secundum Innocencium
conclusum est in causa tunc
tantum, cum renunciatum est alle
gacionibus facti et iuris adeo
quod neutra pars nec de iure
nec de facto amplius audiatur
de quo in Speculo de renun
ciacione et conclusione in principio
Sed tunc obstat contrarium, quia
sic capiendo renunciacionem
idem est quod conclusio, et ita
littera est superflua. Propter quod
dicit glossa, quod dictio seu
exponitur pro id est, et sic
dictio aut in parte precedenti
ibi aut conclusum. Ex quo
noto quod dictio alternativa
cadens inter duo omnino si
milia et eiusdem effectus sunt
expositive. Et sic patet
quid sit dicendum. Alii autem di
cunt, quod hic aut capitur pro et
et sic secundo littera constabit
in vi tantum capiendo renunci
acionem pro renunciacione facti
qualis est probacio per testes
primus modus magis placet
etc.

Sed ad hanc solucionem et
litteram posset adhuc opponi
quia eciam post conclusionem po
terit rediri ad possessorium
cum et tunc per beneficium resti
tucionis in integrum posset
probacio induci. ff. de restitu
cione in integrum auditis. Solucio
secundum Innocencium non dicitur posse

fieri, quod sit per auxilium quod
ordinarium, quale est resti
tucio in integrum, et hic nota
Et quod dicit Innocencius de alle
gacionibus iuris, non intelli
gas quo ad allegaciones que
fiunt super deductis sed super
deducendis, quia super productis
eciam post conclusionem allega
cionis in ipsa placacione sine
quia nichil repugnat

Sed circa istam materiam
de conclusione, incidit dubium du
utrum necessaria sit conclusio
in causa. De hoc notatur in Clem.
sepe de verbo significacione in glo
super verbo conclusione. Et hic
habetur glossa, quod semper con
cluditur tacite vel expresse
tacite cum intelligitur con
clusum in causa si committa
tur consilio sapientis, quia coram
eo possunt fieri allegaciones
solum super productis, et nichil
sit de novo producendum. C. de di
lacionibus. l. cum a nobis etc.

Hoc habito, quia in littera dicit
quod ab illo qui rem incepit
vendicare potest agi iudicio pos
sessorio, de recuperanda vel a
dipiscenda possessione
aliis possessoriis iudiciis in
suo robore duraturis, que
vendicacionem dominii sui non
precedunt. Quero pro expe qo
dicione glose magne. C. huius
quod sit iudicium possessorium
pro recuperanda possessione et
quod pro adipiscenda. Item que
sunt illa iudicia possessoria
que vendicacionem dominii
sui non precedunt. Glosa mag
na ordine iiii istam materiam
prosequitur. Et primo distinguit
triplex iudicium possessorium
scilicet adipiscende recuperande
et retinende et ponit tria

et dicit hoc interdictum Salvianum ab inductore
qui dicebatur Salvianus non tamen interdicta
quedam sumunt nomen ab inductore ut hic quedam
a sui natura ut interdictum unde vi, in loco a
quibus edicti, ut quorum bonorum, quorum
legatorum secundum Jo. an. etc.

interdicta primi, duo secundi et
duo tertii, deinde ponit quadru-
plicem locum illius v. aliis
possessoriis prima quia loquatur
de possessoriis retinendae, et sol-
uit contrarium Glossa quia loquatur
de interdictis, que sunt mixta
tam, 3a de separatoriis contra se-
cundum legem in fine C. de ap-
in fine primam approbat Et
in ea ibi quorum bonorum
etc. horum interdictorum libellos
et formas habes in spe. de
testa. §. nunc dicendum Quid autem
sit interdictum ponit glosa
super verbo interdictum dicens inter-
dictum dicitur quia inter duos
dicitur etc. In fine eiusdem
glose ille qui conceptiones
verborum talium formatae quibus
aliqui contra suos adversarios
in causis utebatur, vocabantur
interdicta, hodie tamen actiones
et interdicta idem sunt, ut
institutis de interdictis §. ult.
secundum Hostiensem Ubi quod adiuvetur
interdictum quorum bonorum
datur heredi vel filio emancipa-
to i. a patria potestate exclu-
so, nam ius civile non
recognoscet filium emancipa-
tum, ad successionem patris unde
et idem supra aucte non adit
primam primam hereditatem, pe-
tebat ergo ipse a pretore ut
posset agnoscere, et adire bo-
na paterna, et per consequens contra de-
tentores illorum bonorum
dabat sibi huiusmodi interdictum
quod dicitur quorum bonorum
Sed interdictum quorum lega-
torum, datur heredi contra lega-
tarium, qui supra auctore ap-
prehendit legata in testamento Sed
interdictum Salvianum datur
domino contra ~~inquilinum~~
inquilinum, aut colonum qui
asportavit bona sua de
hospicio vel domo sibi lo-
cata vel locata, ita ut res
prius invectas, et tandem
asportatas reducat in pristi-
num statum Ista ergo tria inter-
dicta secundum glosam dantur
pro adipiscenda possessione
quia per omnia ista adipiscitur
quis possessionem quam prius
non habuit Sed cui detur
interdictum pro adipiscenda
possessione, declarat quoniam
glosa, dicens quod datur bonorum
possessori, et heredibus here-
ditariis iusti de interdictis
§. adipiscende Sed quia
contra hoc posset aliquis dicere
nomine per bonorum possessionem
efficitur quis dominus rerum
hereditariarum quid ergo huiusmodi
interdictum competere possit bo-
norum possessori, et ad quid
cum bonorum possessor iam sit
adeptus bonorum possessionem alias
non diceretur possessor, propter
hoc glosa declarat quis
dicatur bonorum possessor
in hoc casu, et dicit pos-
sessor bonorum est non iuris
sicud et bonorum possessio
tamen bonorum possessor, dicitur
ille qui succedit de iure
pretoris ut dicit glosa, hoc est
tamen dicere, quod per bonorum posses-
sionem adeptus est dominium sed
non possessionem, sicud in addi-
cione hereditatis contingit, et
ideo necessarium est interdictum contra
detentores secundum Hostiensem et hoc
etiam declarat glosa in eo-
dem §., et dicitur ideo adi-
piscende possessionis etc. Et
Deinde quod glosa ostendit
que interdicta competant pro
recuperanda possessione, et dicit
quod ad hoc datur interdictum
unde vi, quia vi sunt clam, et
sic sunt tamen duo, hoc tamen

verum est quantum ad res
immobiles, quia quantum ad res
mobiles, datur interdictum
vi bonorum raptorum datur
cum spoliato interdictum unde
vi pro recuperanda possessione
rei mobilis. Sed vi bo
norum rap. pro recuperanda pos
sessione rei mobilis. Item
interdictum quod vi aut clam
datur contra illum, qui in solo
alterius edificat de quo
ff. e. l. i. Item glosa ponit
que interdicta dentur pro
retinenda possessione et
ponit quod duo, scilicet uti pos
sidetis et utrobi, primum pro
rebus immobilibus, secundum pro
rebus mobilibus. Inter
dictum autem uti possidetis
competit inter duos, qui con
tendunt se eandem rem
possidere, et cognito de ea
iudex pronunciabit uti pos
sidetis, id est ita possideatis.
Item utrobi est inter duos
super re mobili, de hiis satis
de probatis licet hiis vi
sis glosa ponit quadru
plicem expositionem illius
tre alias possessoris etc.
Et dicit quod si aliquis ce
pit agere reivendicatione
rei supposite rei quam non
possidet, potest redire ad in
dictum, possessorium quod
proponitur pro recuperanda pos
sessione vel adipiscenda pe
dente iudicio petitorio quod
persequere ut in ea. Et in ea
ibi et quis de hoc dicit
se vidisse Jo. An. aliquos
dubitare, et videtur hoc
dic. Item quoniam per Clemen
c. ii. cum dicatur ibi prin
le in ordine spoliantis quod
de petitorio tractatur. de

possessorium ubi de hoc in glo
per hoc et ibi quoniam de hoc vide
tit. Jo. An. et ibi ignorabat
idem. Immo quod. Item quomodo potuit
ignorare se possidere. Responsio hoc
quod is qui succedit per alium
possidebat, et hoc potuit
heres probabiliter ignorare
ff. de re iur. qui in alterius
Et ibi vel potest dici etc. Registe
aut dicat, quod duplex est posses
sio, naturalis et civilis, naturalis
tamen quis est re vel in eius
parte vel saltem cum res
sit in conspectu eius, ut
ea ut partem eius videat. Item
civilis tamen quis non est
in re, nec res in conspectu
eius, sed possidet solo animo
Et si aliquis unam perdit
et alteram adhuc retineat
potest agere uti possidetis, ne tur
betur in ea possessione
quam habet, potest etiam rem ven
dicare ratione illius posses
sionis, quam perdidit, nec est
sibi in hoc contrarius, et sic in
telligunt. Sed michi, qui alle
git per contrario. Et ibi dy. Jaco
cuius sunt iste glose abstine
usque in finem, et ibi eo cas
tello castellum est recepta
culum, in quo coadunatur
et colligitur aqua que
per rivulos ducitur ad sin
gula loca. Sed igitur ius sic
per rivulos ducendi, si impe
diatur habet hoc interdictum
quod mixta habet causam
ut dicit glo, et quod inter
dictum de itinere, actum prima
to habeat mixtam causam
dici. O. e. cum circa eca
glosam in verbo tum expos
Et ibi de liberis
exhibendis etc.) interdictum

quod per alium potest possidere
ut successit alteri etc.

mixta id est partem possessorii
et partem petitorii simul

de liberis exhibendis datur,
cum a te peto filium meum, et tu
dicis eum esse tuum, et tunc an
omnia debent exhiberi, et tamen
agetur de iure persone, cuius
sit filius. Sed de tabulis ex-
hibendis, datur cum sum heres
institutus, et non possum ad
ire hereditatem testatoris quia
notarius non exhibet michi
instrumenta sive tabulas, et ideo
datur hoc interdictum, ut ante
omnia tabule huiusmodi exhibeantur.
Ista ergo interdicta de se licet non
precedunt vendicacionem domi-
nii, sicut cum preambula et prepa-
ratoria vendicacionis, prius enim
exhibentur liberi, et demum
agitur de iure personarum
et ergo de talibus potest intelli-
gi littera ista aliis possessoriis
etc. hoc vult glosa. Et ibi
non faciunt implicacionem sed
demonstracionem notat etc. vult
tamen dicere, quod universaliter iudicia
possessoria sive interdicta possunt
immo debent expediri ante
rei vendicacionem, propter quod licitum
est a iudicio petitorio redire
ad iudicium possessorium, modo
tamen supra dicto. In fine ap-
probat ergo glosam prima lec-
tura, in qua dixit, quod si
aliquis cepit rei vendicatione
potest redire ad iudicium possesso-
rium, quod proponitur de reti-
nenda possessione, non potest
iudicio petitorio pendente, eo
quod ille qui vendicat non potest
agere uti possidetis et ex causa
quia sibi esset contrarius ut
dicitur in glosa, et istam lecturam
etiam inter ceteras approbat Hostiensis
in summa eodem titulo, versu finem,
et quidem dicunt alii et di-
versimode iste intellectus est
verus etc. Hoc habet ergo glosa

hetur quotuplex est iudi-
cium possessorium, quia tres
recuperande adipiscende et
retinende possessionis, et
que interdicta sive acciones
competant, in uno quoque eorum
queritur eciam quo a iudicio
petitorio possit quis redire ad
possessorium, et ad quod sic
et ad quod non, in quo tota
glosa ista laborat etc. Glo-
sa declarat et prorogat et
tangit contrarium. Et in ea ibi
petitorio, secus si possessorio
tamen ff. de. et unde. Et ibi
si de proprietate ubi dicitur quod
de proprietate iudex datus de
~~[illegible]~~ possessione non cog-
noscit. Solucio illud intel-
ligitur quando delegans expresse
prohibuit ne cognosceret de
possessione, vel quando iudex
delegatus pronunciando super proprietate
functus est officio, ut de offi-
cio dele. ex litteris etc. Glosa
in tangit exposicionem ubi
competit et in ea ibi si quando
sequitur concurrunt plures
acciones eiusdem rei, una
quis experiri debet. Glosa
agi potest ostendit modum sal-
vandi opinionem Jaco. Bal-
Glosa pendente improbat
opinionem ipsa et in fine querit
et remittit Glo. inter ceteras
querit et solvit. Et in ea ibi
placuit ubi innuitur quod si
quis committat violenciam
ciam in re propria ab alio pos-
sessa, amittit dominium in
illis rebus, et idem ponit
lex que sequitur, Et ibi pro-
ponit et habebit iterum ne
cesse probare violenciam eo
sit alius modus agendi.
de testi. veniens. in fine. Jo.
an. In fine Sciendum tamen

Hoff. q ex violēn clici vl
plati non dadt condicō. ex
lege si quis intatam vel
ex canone reintegranda
quia delictū psone non
det redundare in dapnum
ecclie ꝛ c. ¶ Hoc dicto ampliꝰ no
tat de eo qui succubuit
in iudicio ꝓpetatis obiciꝫ ꝛ
soluit. Et ibi officium ī fie
etiam ab eo qui no possidꝫ
venditō rem ex quo facul
tatem hēt restituende rei ꝫ
Infine de hoc dubio vtrū
pꝰ sniam latam ī petitorio
possit tursū ad possessoriū
hic latissime ꝓsequitur
ffran. breuiter tm pt dici
q aut agens petitorio suc-
cubuit soluꝰ ex eo, quia
no pbauit, et tūc pt q
tūc petitorium non trahit ad
se possessoriū, ꝫ soluꝰ ab
soluitur reꝰ actore no pro
bante. Aut agens petitorio
succubuit, quia reꝰ pbauit
in petitorio, quia tūnc pe
titorium trahit ad se posses
sorium. Et in glosa et ī c.
t. vlt. posset tm adhuc a-
gē in possessorio saltem ad
fructꝰ quos recupat a tpe
deiectionis ꝓhitum si deiec
to no fuit iusta, ut c. vide
in vsufructuario tpali, qui
non dēt puari fructibus
nisi pꝰ tempꝰ concessionis
¶ Hoc dicto penit aut obiac
do et respondet. In fine
Qualis aut sit exitꝰ qn
simul intētatur petitorium
ꝛ possessoriū, vide hic sūma
tim in fine huiꝰ glose pul
cram distinctionem et satis
diffusam quā ponit Jo. an.

Cum dilectus. Bre
ue
est et idem dicit in sūma
vt c. adultim. ·e· c. ffran. tm
sic sumat. Si possessorium et
petitorium simul deducit vna
sna tmat ꝓmittit tm pos-
sessorium pnuntiando, ꝫ exequendo
pualet petitorium. Et primo po-
nitur questio ꝛ solutio ibi
vtrumqꝫ
¶ Casus in tmis aduersꝫ di
uersimode hic signat tm sm
magrm quem lecturam ponit
sic. aliquis simul possesso
rio ꝛ petitorio egit tum suo
aduersarium. Quesiuit iudex
qualit dēt ferre sniam ꝫ
~~tmari ꝫ in p~~ ꝛ Rn ppa q cu
simul actum fuit petitorio
et possessorio vtrūqꝫ vna
sna dēt tmari ꝫ ī pnunc
tiatōn pmittenda est pos
sessio in execucōe no dēt
ꝓpetatis pualere ¶ Sequitur
lra ad qrtum pma questio
ponitur. ·e· de arbi. cu di
lectꝰ ij et iij. ī. de fide instru
cum dilectꝰ. pmittenda
ex ordine pnunciandi exe
cucōe finali ut ī. dicam
¶ Noto pmo q possessoriū
et petitorium ~~et pa~~ possunt
deduci in eodem iudicio
uno dent. ·e· c. c. ī. ubi de
hoc, et in aliis
¶ 2º Noto q possessorium
et petitorium simul deducta
dent. tmari vna sna in
hoc tm dico, q in vitate e-
runt due sne in effectu
ꝫ dīr vna, quia qtīnue
vna pꝰ aliam fertur ut
notur. ·e· de ordi. cogni. in
glosa si isti. Ubi de hoc et
sic iste sne dīr vna ppt
cotinuacōm tpis sm Innocē.
in dicto c. ij
¶ 3º Noto q possessorium et
petitorium hnt se sicut excedens

et concessa. Nam possessorium
concedit petitorium in pnd. p
nunciando, quia ps super co
gnitoria, sed conceditur in exec
cutione, ut dicit lra, et dicta
ecia i.

¶ Sed contra ista dicta posset
opponi. Et primo videtur quod
possessorium non debet pro
nunciari nisi illud de quo ps
liquet sive constat, ff. de
ordi. cogni. c. ij. ubi de hoc
notatur.

¶ 2° ad idem, videtur quod
petitorium debeat preferri posses
sorio in pronunciando tamquam
magis dignum, ff. de maio.
et obe. c. j. ff. de albo scri
ben. l. j. ¶ Solutio istorum. Ad
primum dico quod c. hoc loquitur
quando de utroque simul liquet
tunc enim primo pronunciatur
super possessorio. Secus si con
staret de petitorio solum
quia tunc solum super illo pro
nunciare. Ad 2m dico, quod pe
titorium non est dignius simpli
citer possessorio sed habet se ut
concedens et concessa ut pre
dixi. ¶ Item non semper est
quod est dignius premittitur
quandoque cum dignitas arguitur
respectu potencie, ut dicitur
dignius quod est potencius
et tunc non sequitur, est dig
nius ergo premittendum, immo
in ultimo loco aliquando consis
tit. Homo enim heres in ultimo
prandicat pon. ff. de constitu.
l. si. et sic hoc est dignius
quasi forcius. Idem patet in iuri
in pactis, quia pacta ulti
ma preferuntur precedentibus
C. de pac. l. pacta novis
sima et testamentum ultimum p
cedentibus. j. de cele. missar.

cum marthe. Unde non digni
tas attenditur, sed precedens deno
minacionem, et tunc premittitur
dignius ut in 2° (secundo) et sic
patet solutio, quia non semper
petitorium est dignius ergo pre
mittendum, sed sequitur ergo
prevalet, et sic fit ut hic quod
prevalet finaliter.

¶ Item contra hoc, quod dicit quod
in execucione debet spectari pre
valere, videtur esse quod hoc non sit
bene dictum, quia eciam
super possessione mandatur
sententia execucioni, ff. c. cum
eccia ubi cassatur electio
propter sententiam possessorii et
restituuntur spoliati.

¶ Solutio lra intelligenda
est de execucione finali ut
argumentum probat, quia eciam
sententia super possessione manda
execucioni, ut in casu c. ff.
c. cum eccia, viz respectu pre
teritorum sed respectu futurorum
nulla est execucio realis
sed solummodo verbalis ut ibi
dicitur latius. Sed finaliter prevalet
sententia petitorii et hoc vult
lra et sic patet. ¶ Sed dicunt aliqui
quod possessorium non possit tra
hi ad petitorium, quia ista
duo nichil habent commune ff. de
acqui. poss. l. naturaliter, § ni
chil. ¶ Solutio licet in substan
cia vel in modo procedendi
non habeant commune, tamen quia
in execucione habent eadem ca
rem contrariam surgit im
possibilitas ut utrumque non
possit mandari execucioni
finali cum effectu, ideo
unum trahitur ad reliquum.

¶ Glo. prima ponit unam
lecturam et signat contrarium po
nit aliam cui ibi signatur
contraria ex quibus concludit

vel primo non quod contraria ut prevale
at quod utrumque non manda finali
execucioni cum poss. et petito
rium non habeant aliquid commune

cōū cōclusionē alle et sol
uit sentitur ad hanc opinionem
qua dicat fuisse char et
respondet glo. Et mea
ibi qui dicat se possidere
immo etiam datur possidē
ti cōū eum qui non possi
det, sed iniquietat ff. de pla
licet ubi de hoc Et ibi
si de vi illa lex dicit quod de
iure et possessione queritur
prius de possessione agen
dum est, et tandem de prope
tate, et illa ordinarii dicit
uir ordinarii est prius ex
pediri possessorium etc. et
ibi distinguebat an scilicet pro
herede vel pro possessore
an pro legato possideat sed
Jo. an. Et ibi nullo admit
tendo hoc nisi adversa
rius consenciat ff. ti. pro. c.
in fine Et ita ex ista
glo. colligitur quod potest quis
simul agere possessorio et pe
titorio, intelligendo de pos
sessorio recuperande ut adi
piscende, quia ex hoc nulla
sequitur repugnancia, non
autem possessorio retinende
quod dicitur uti possidetis
quia hoc non stat simul
cum reivendicatione ut vi
sum est de c. pro. Sed si
dicitur hic qui vult exercere
plures actiones debet eli
gere unam, de elec ut quid
duas li. vi. et notatur de
c. pro. in glo. iii q. vi. non potest
simul agere petitoria et
possessoria, dicit Jo. an. illud
possessorio here, quia homini ac
tiones competunt ad idem sed
possessio et proprietas sunt diversa
ut de visum est, quia in
hac que et sua lata in
uno non preiudicat in alio

de quo dictum est de c. pro.
Hostiensis autem dicit hoc esse sine
calumpnia intelligendum quando a
gitur de iure electorum et utrum
pro petitorio et possessorium
deffuit in iudicium sive aga
tur eligentes sive inter elec
tos de c. cum ceca, tunc proprie
prevalet proprietas ut ibi. Tex.
hic omnibus notat Jo. an. qua
tuor casus in quibus exem
plificat potest hoc c. p. cum
unus agens possessorio reti
nende reconvenitur petitorio
vel econverso ff. ti. i. audita et
cum unus agit petitorio et
possessorio recuperande simul
et semel de c. iii. et iiii. et
quando unus et idem agit petitorio
et interdicto uti possidetis
racione civilis possessionis vel
naturalis, de quo remittit ad
ea que dixit de c. pro. de iiii
glo. quartus quando unus agit pos
sessorio recuperande et alter
sibi refert questionem dominii
cui relacioni dominus consenti
ret ut est dictum per decreta
lem ff. ti. pro. c. i. In hiis omnibus
prius pronunciatur de posses
sione sed prevalet sua in peti
torio et hoc dum de utroque
liquet etc.

Cum olim Si hoc c.
refertur
ad titulum de ca. possessionis
i. de commodo possessionis, tunc
idem vult quod l. ti. quelam de
de elec, et firmat in summe
modum Sufficiat ei cui dig
nitas est collata, si probet
quod tempore collacionis tempore
iuris conferendi possedit, vel
aliter Succumbendo in possesso
rio, de proprietate potest agere. Ex
hoc patet satis esse quod hic

Glo. ult. dat rem et signat contrarium et in ea ibi suborta ubi solum pronunciat super poss
et sic non prevalet petitorium Solucio ut ibi notatur in glo., nota quod, vel melius dicas, quod
solum pronunciat super possessorio, quia non liquet de petitorio et ideo differt hic a contrario
In fine et ita sed glosam ex hoc c. hic colligitur quod qui ab eadem persona intenta petitorium et
possessorium, quod si potest, sed iura eam ea prefertur sua possessorium pronunciando sed tamen
petitorium prevalet in eodem etc. tamen fortior etc. et ideo si adversus ut de c. cum ceca

Vel sic melius dividatur primo ponit querela 2o quesito ibi quod ut et illa subdividatur quia premissa ratione ponit quoddam preceptum 2o quittit ibi restituende

Spoliatus etiam a iudice iuris ordine pretermisso ante omnia restituitur. primo ponit querela ibi quia non preceptum 2o ibi restituende iudicii statio

Casus in textu Quidam clericus nomine conquestus fuit quod dominus . . . quod archiepiscopus Cantuariensis ipsum sine iudicio sua ecclesia spoliavit, papa scribit illi archiepiscopo dicens quod non decet honestate suam clericos suos taliter spoliare beneficiis sine rationabili causa, quibus potius patrona debet provisione consulere unde mandat quod si est ita predicto clerico ecclesiam suam restituat cum fructibus inde perceptis et in pace ipsam dimittat eidem facta autem restitutione, si aliquid contra predicta contra ipsum proponere voluit coram Exoniensi episcopo super delegato cum eodem potest ordine iudiciario experiri. Sed littera manifesta vel notoria ergo posset ferri sententia sine ratione rationabili et servato iuris ordine ut ff. de volimus super petitis concessibus vel causis sed super futuris, quia rescriptum quo ad illa non extenditur ff. de resp. c. si et c.

Noto hic primo quod nullus debet destitui vel spoliari a suo prelato, iuris ordine non servato ut hic Ex qua sequitur Noto quod spoliatio sonat in vicium etiam si fiat a iudice, probatur in littera spoliasti secundum dominum hoc non sonat in vicium ff. de rescripti quod in dubiis de eta et quali cum bone, de pac cum clerici quod quod autem hic spoliatio facta a prelato sonet in vicium operatur verbum sine iudicio

3o Noto quod episcopus censetur pater et provisor clericorum ut hic, et concordantia sunt in glosa ii item Noto quod que teneor defendere, non debeo impugnare, simile supra de natis ex libero ventre. c. uno et sequentem faciendo fortius offendo . . . item facit contra ibi quibus tenetur et c.

Ultimo Noto hic casum in quo reus originalem impetrat rescriptum, et iudicio super actione sibi movenda per actorem et sub conditione ibi restituende non sententia et c. hic cum iste clericus qui fuit reus originaliter hoc rescriptum impetravit Et dicit . . . quod forte alibi non . . . casus ita specialis in toto corpore iuris in simili hoc facit de appellationibus c. . . . alia nobilia in precedentibus sunt visa — in virtute fuit actor

Sed oppono contra literam et primo sic arguitur quod papa non debuit credere isti conquerenti tum potius debuit presumi quod sententia iudicis ff. de rescripti in presentia 2o quia hic ad instantiam rei fuit causa commissa, contra hoc ex . . . posset . . . , quia non interest impetratis, nec concedi solet rescriptum ad instantiam rei . . . primum quidem dicit hic glosa finalis, . . . quod hic sine iudicio archiepiscopus spoliavit istum clericum quando ergo presumatur per agitationes — 9

a iudice in iudicio quo ad
ratitudinem de plac(ito), quo-
ad se(cundu)m contra iudicium, ut
notatur in q. i. c. i(n) summa et viij
q. i. c. p(re)ciu(m) in fine cu(m) g(loss)a h(uius)
modi spoliacio facta fuit
contra iudicium ut l(itte)ra innuit
non p(er)tinebat p(er) iudice(m) et
hoc de primo ¶ Ad secundum
dico q(uod) regulari(ter) ad insta(n)
ciam rei non conceditur res(cri)p
tum, s(ed) p(a)pa hic concessit q(uod)
p(ro)hiberet archiep(iscopu)m ne p(ro)cederet
non s(olu)m, qui alio(quin) posset c(ontra) [illegible]
de iudi(cio) cu(m) venissent, de
libe(llo) sig(nificavit) ex p(ar)te, et hoc fecit
p(a)pa propter suspicionem, quia
archiep(iscopu)s videbat(ur) suspectus
&c.
¶ Ex isto solvit solucio il
lius dubitacionis sive obiectio
nis, que hic solet moveri
viz quare dominus p(a)pa ma(n)
dat hic in fine p(ro)cedi or
dine iudiciario contra istum
clericum, cu(m) int(er) clericum et
p(re)latum non debeat tal(is) ordo
s(er)vari, q(uando) agitur de titulo
b(e)n(e)ficii, s(ed) proceditur simpl(icite)r
officio iudicis, c. de r(e)s(cri)p(tis) di
lecti, l. vi et de p(rae)b(endis) c. cum di
ci [illegible] ista est locu(m) h(abe)rent, q(uod)
archiep(iscopu)s procedit ut iudex
s(ed) hic p(ro)hibetur p(ro)cessus ex
officio, quia suspectus erat
archiep(iscopu)s s(ecundu)m [illegible] licet
alii aliter dicant ¶ Sed q(ui)s
quittitur, qui non est ordi
narius tenet s(er)vare iuris
ordinem, etiam si non man-
daret, quia non p(otes)t p(ro)cedere
ex officio cu(m) non sit ei de
iure permissum archiep(iscopu)s aut(em)
hic procedit ut p(er)s(ona) instando
coram delegato hoc habito

¶ Queritur circa l(itte)ram ¶ Quid si
archiep(iscopu)s non restitueret et
clericum isti dicto utrum hic
posset facere delegatus ¶ Glosa
s(er)vat tangit aliquod p(re)ter
ueniens, s(ed) non expediuit, in eo
q(uod) d(icit) q(uod) delegatus cognosceret
de spoliacione s(ed) non dicit
an posset restituere constito
de spoliacione, dicit g(loss)a quod
de hoc dubio, q(uod) non possit
hoc facere delegatus iste, quia
sibi non quittitur c. de offi
dele cum olim et c. p. et
c. [illegible] tenet contrarium ut
intelligatur delegacio me
talis et non valit(ur), et hoc
fuit meus [illegible] ibi restitucione
aut [illegible] ¶ Et glo. ex hoc
sentit, quia si poterat
cognoscere de spoliacione ergo
et restituere, alioquin iudicium
fuisset frustratorium ¶ Ex quo
concludo q(uod) iste delegatus
fuit datus non solum sup(er)
cognicione de p(ro)vencione ab
archiep(iscop)o s(ed) eciam ab isto cl(er)i
co, et ista est v(er)a meus
istius textus s(ecundu)m textum ¶ Que
aut(em) p(ro)tas delegato quis
sa intelliga(tur) ex tenore re
scripti colligitur, non enim p(ro)
hoc q(uod) quittitur cognicio
intelligitur quitti decasio de
quo plene p(er) [illegible] c. i. l.
cum super in fine, et dicet(ur)
l. de sequestra. c. i. &c.
¶ Glo. in q(uan)t(um) obiciendo
¶ Glo. ult(ima) possit recitari per
no(n) le et ponit ¶ Et in ea ibi
cognosceret an talis fuerit
spoliatus, q(uod) si constitit coget
archiep(iscopu)m ad restitucionem, licet
quidam contradicant, s(ed) s(ecundu)m
verius ut dixi [illegible]

Et ibi si est ita et Hoff in summa de resti. ult. medium quod iurisdictionem conferunt omnes clausule si est ita si premissis veritas suffragatur, cognita veritate iustitia mediante sicud de iure fuerit quod canonicum, quod iustum fuerit prout expressit ut tenetur, prout in instructo de sup. ... ut continetur, et ... clausule ... ut est illa vocatis vocandis, de equa divi... de iudic. ex ... Et ibi ... summa iudicis ... non fuit summa vel iudicialis ... ex ... spoliato ut ... Jo. An. et ... fuit ...

Ex transmissa

Continet petens restitutionem ... plenius restituitur ... viro ... et copulam, et ... impunitate ... nisi magna sit viri sevicia ... mandat restitutionem ... causa ... quid agendum sit cum fragilis est ... ibi ... aut

Casus in ... militis petebat restitutionem uxoris sue, que ab ipso sua temeritate ... dicebat, quod non debuit restitui cum nondum ipsius possessionem habuit, et etiam quia uxor timebat sibi periculum propter viri seviciam ... mandat quibusdam, quod si constiterit quod predicto militi predicta mulier fuit ... desponsata et ab eo cognita ... ipsam sibi

faciant restitui, recepta cautione sufficienti ab ipso viro quod ei non debeat malum inferre. Si non ita crudelis et severus fuit quod multo de ipso diffidat, quamvis alicui honeste persone usque ad fine cause custodienda in loco ubi vir vel parentes eius, vel ... possit mulieri violentiam inferre et hoc verum ... non est odium capitale et sic ... continuat quod sequitur ... Jo. An. usque ad causam decisionem custodienda vel ponatur in loco religioso et secundo ... de sponsalium ... accedens, et quod ... cause ... Jo. An. super consanguinitate forsan ex parte mulieris obiecta vel alio impedimento ... in hoc casu non obstante ... spoliacionis ... hoc ... et de ... Hen. ...

Noto hic primo ... que ... de spoliacione ... et quod spoliato, uxor sit restituenda, de hoc ... late ...

Secundo noto ex ..., quod ... spoliato denegatur restitutio ... quando ... odio capitali Et in hoc noto quod non sufficit, quod ... odium sed requiritur capitale, et sic ... viri odium et capitale, alias ... et quod sit odium restitui, et quod sit odium capitale notatur ... de accusa. ... oporteat in glo. ... Et breviter capitale odium dicitur quod timet de vita hominis vel mutilacione

Item noto hic quod propter

carnalem coniugés dedu
cutur in quasi possessionem et
ergo dicit nouit si legitime de
sponsata fuit et ab eo
cognita de hoc in glo. ij
vn an carnis copulam
vir non potest se dicere spolia
tum uxore. Nam et tunc
alter coniugum altero invito
potest ad religionem transire. extra
de sponsa. quemadmodum. ¶ Sed
quia in littera dicitur quod petens
restitucionem uxoris debet pro
bare duo scilicet legitimam de
sponsacionem et cognicionem
carnalem. Contra hoc
inito posset opponi, et pri
mo contra primum, quia titulus
Contra secundum est, quia copula
carnalis videtur improbabi
lis, cum etiam cameram non so
leant alii admitti
¶ Ista argumenta inquirunt
intellectum littere. Circa primum
ergo advertendum est, quod regulari
ter qui petit restitui hoc
solum debet probare scilicet se pos
sedisse et spoliatum esse. extra
de ordine cognitionum. ij. et iij. et ita non
habet necesse dote de titulo
propter argumentum primum inquirit
quare hic imponitur onus
probandi coniugium legitimum ipso
petenti restitucionem uxoris
dicunt ergo quidam quod hoc procedit
ex eo quia hic agebatur
petitorio ut notatur extra de cau. pos
sessionis et proprietatis ubi de hoc per Innocentium et
Hostiensem volunt ergo isti quod hic
vir petebat sibi adiudi
cari uxorem. Alii dicunt
quod hic actum est possessorio
et hoc magis aminiculo littere. Et
dicunt quod agenti possessorio pro
recuperanda uxore non sufficit
restitucio, nisi probet legitimam
desponsacionem et copulam, et
est hoc speciale secundum ipsos propter
periculum corrupcionis despon
sarum locum que racio cessaret
cessat in iam corrupta
dictum tamen ipsorum est verum
quod petenti restitucionem uxo
ris incumbit probacio legitime
desponsacionis et ita tituli,
et speciale est, hoc ista resti
tucione. Sed que est racio huius
specialitatis, dico quod ista, quia
cum non possit probari pos
sessio sine titulo coniugii
inito petens restitui non
potest obtinere nisi probet coniugi
um, quod eciam hic sentit
glo. ij. Sic ergo hic habetur
casus in quo requiritur ut
agens possessorio doceat
de titulo, quia non potest habere
possessionem sine titulo ut dictum
est et hoc de primo. Ad
secundum dico quod dum vir et
uxor simul commorantur
et vir dicat se cognovisse
uxorem, et mulier negat
standum est verbo viri, dummodo
id firmavit iuramento, ita
disponit extra de despon. impu
ber. tenebatur. Et hoc verum
nisi mulier se probaret vir
ginem per aspectum corporis
extra de probacionibus proposuisti et c.
causam matrimonii, et per hoc patet
ad secundum. ¶ Glosa prima declarat
litteram in eo quod dicit de legitima
desponsacione, ostendens quod
probato legitimo matrimonio non
obstet excepcio consanguinitatis
et quod obstet. Et in ca.
ibi litteras ubi de hoc. Alii
autem casus in quibus negatur

restitucio notatur in q. j. in summa et in speculo de petitorio et possessorio § si et per Innoc. i. c. ex conquestione. Glo. ij. Notat arg. i. c. possessorio, et duo esse probanda, ponit pro illum qui petit sibi restitui uxorem ponit simile et racionem subdit Et ibi uel per sponsalia ut si per sponsalia de futuro, secuta sit copula carnalis i. de sponsa veniens, et ibi ff. de iure actum et fructu de hoc dixi d. de ea possess cum ecia Et ibi et hic est fructus hic inde quia qui habet uxorem habetur ecia ab uxore, propter quod habere uxorem est alicuius suum modo habendi ut assignari. Glo. penult. ponit que sit sufficiens caucio et que minor infra. Et ita hoc casu non obstante privilegio restitucionis non fiet restitucio nisi provideatur uxori et hoc surgit propter specialitatem racionis in hoc casu et

Cum venissent

Confirmat et firmat Jo. an. Cius qui per alium possidet illo mortuo possessionem ingressus compellitur restitucionem pro interdictum unde vi petere potest. Et Ffran. sic firmat Qui possidet ecclesiam per alium, iure spectantis libere ingreditur possessionem illo mortuo eciam sine auctoritate diocesani Et si obstat a diocesano spoliatum debet restitui Et in prima ponitur

prima decisa consultacio in fine respondentis

Casus in textu Archiepiscopus Eboracensis ecclesiam de N. concessit canonicis sancte Trinitatis de Barck et presentatum capitulum huiusmodi concessionem confirmavit, ita viz quod post decessum clerici qui tunc ecclesiam eandem tenebat, in usus cederet canonicorum, et quod interim idem clericus auctoritate archiepiscopi canonicis predictis annuam solveret pensionem, quam archiepiscopo solvere consuevit. Et huiusmodi concessionem dominus papa inspecto instro concessionis archiepiscopi confirmavit, mortuo itaque predicto clerico canonici confisi de concessione et confirmatione predictis, sine auctoritate archiepiscopi possessionem illius ecclesie sunt ingressi Archiepiscopus hoc senciens, spoliavit dictos canonicos, ecclesia supradicta unde canonici predicti, domino pape de archiepiscopo sunt conquesti Et dominus papa super hoc respondit, quod si canonici predicti a predicta ecclesia veniente clerico supradicto auctoritate archiepiscopi perceperunt annuam pensionem, eo mortuo quis auctoritate eiusdem archiepiscopi non quesiuit ingressum possessionis viciose tamen non fuit sunt eandem ingressi, cum tantum sit in iure, quod ius possidet cuius nomine possidetur, et ideo archiepiscopus tenetur restituere ipsis ecclesiam et illa que inde fecit asportari. Require lra Destinata quod esse potest de sindico c. unic. de postula. c. ij. cus

i pori et conventui confirmasset
sed quod potuit idem confirma
re qui concessit, littera ista sic
exponitur, confirmasset, id est scriptu
ram inde confecisset, per quam
scriptura firmior facta fuit
concessio, et ideo dicit confir
macio, supple, ff. de eo qui mit
titur in possessionem c. finali, alias ex quo
concessit, et tradidit plenum
titulum confirmacio eius esset
superflua, et per hoc solvitur
una obiectio que supra posset
contra litteram, et interim i. quoadusque
vixit idem G. nomine ipso
rum possidendo annuam quam
prius clerico pensionem solvebat de
quo dictum est supra, et infra decidit
quod mortuo illo G. intravit
possessionem sine licencia dyoce
sani a quo fuit spoliati
ut in glo. ult., que sunt ingres
su possessionis
¶ Noto hic primo quod in eodem
beneficio cadit duplex titulus ut
sit unus racione proprietatis, al
terius racione tituli, et sic fuit
hic, quia ista ecclesia taliter
concessa conventui fuit G. clerici
racione tituli sed fuit conventus
racione proprietatis secundum Bernardum
¶ 2° Noto quod dyocesanus potest
donare ecclesiam loco religio
so de quo statim dicetur
¶ 3° Noto quod solucio pensionis
annue est indicium possessionis
adepte, de hoc lau. ff. de
re iudicata cum Bartholdus, Item no
to finem littere ibi, id possidet
cuius nomine possidetur G. ex
qua littera notat Bernardus quod pos
sessio que tenetur per substitu
tum non est alterius nature quam
si per dominum teneatur
¶ Sed contra litteram oppono vi[detur]
possessionem ecclesie vacantis et hoc volt Bernardus primo
quod quando post mortem clerici possidentis sua
auctoritate propria sine auctoritate episcopi intravit
possessionem ecclesie sibi Collegiatis sed non licite
hanc solum cum eam ex post conventum pro suo
clerico, et secundum hoc procedit in littera auctoritate
ex quo non valuit concessio
de qua hic, quia facta fuit
de ecclesia non vacante ibi dicit
G. clerici qui presbiteratum ec
clesiam tunc tenebat constat
autem quod concessio de ecclesia non
vacante non tenet, ff. de concessi
prebendis c. ij. et iij. hoc con
trarium solvit glo. prima dicendo
quod concessio ista valuit ex
eo quia facta fuit colle
gio, quod non est prohibitum
ex eo, quia quod collegio
datur nemini datur, et sic
nullus tunc desiderat morte
viventis, secus est dum ali
quid singulari persone da
tetur, et ideo prohibetur, hoc
volt glosa prima que dicit
Et in ea ibi viventis ma
xime, quia valde vicium
est, negligi, quod quinter
possidetur ut nil se libere
arbitretur, qui totum non
occupat C. qui et quibus quar
ta pars debeatur l. ij. li. x.
in fine vel dicatur et clarius
quod ecclesiam non vacantem con
cedi potest intelligi duobus
modis uno modo in titulum
et ut sic non potest concedi ecclesia
non vacans ut in contrario
alio iure proprietatis et ut
sic potest concedi ut hic et ff.
de donacionibus consultacionibus
ubi de hoc, Et in hoc dico
quod huiusmodi concessio valet in
tantum quod non requiritur ut in
titetur intitulatus sed econtra
nec requiritur ut ei depu
tetur vicarius defensor si
ecclesia talis vacat, ut in Cle
men. de rebus eccle. non
alienandis sed una ubi casus
est sic patet solucio
¶ Sed contra istam solucionem

iterū obstat, quia si ista
concessio, de qua hic fuit
none approbatis, tunc requirebatur
consensus capituli, de quo non
fuit a prelato c. j. et dicta
Clemen, qui tamen non appa
ret hic interuenisse et sic
concessio non valuit. Solucio
hic non disputat an value
rit concessio, sed presupponitur
valuisse vnde intelligendum
est, quod hic consensus interue
nit secundum Jo. an. etc.
Sed adhuc remanet dubium
quo hic valuit imposicio
noue pensionis contra illud
c. de censibus prohibemus. Ad
hoc dico quod littera ista que
dicit de pensione annatim
soluenda, potest intelligi quod
erat ibi antiqua pensio, que
soluebatur archiepiscopo, quam
ipse archiepiscopus mandauit sol
ui priori et conuentui quibus
ecclesiam donauit in signum
possessionis adepte, et sic littera
est plana, et cessat contrarium
quia non fit imposicio noue
pensionis, sed antique concessio.
Sed hostiensis dicit quod littera
ista pocius est intelligenda
quod pensio fuit de nouo insti
tuta propter ybi auctoritate alias dispen
set littera per verbum perficeret
et interim soluerent. vel antiquam
soluerent pensionem. Et tunc
ad contrarium dicatur, quod auctoritate or
dinarii ex causa racionabili
potest imponi noua pensio ec
clesie. c. j. de censibus significat
vbi de hoc solet tractari. Et
per ista dicta iam patet, quo
valuit ista concessio ecclesie
sub modo in littera expresso facta.

Et quia in alia parte capituli
dicitur, quod isti prior et con
uentus possiderunt ecclesiam ante
mortem vel clerici qui vt vt
littera nomine ipsorum eam pos
sidebat, sed etiam quod liciat
eis ingredi possessionem eius
sine licencia dyocesani.
Circa ista duo occurrunt
instancie et dubia, vnde eius
primo, quod non liciat ipsis ingre
di possessionem sine licencia dyo
cesani. c. j. de priuilegiis pasto
ralis vbi casus. Solucio ibi
loquitur de illo qui numquam
possedit sed hic ecclesia sancte
Trinitatis possedit iam
eciam per substitutum scilicet per
clericum. vel et sic mortuo vel
clerico non dicitur ecclesia sancte
Trinitatis approbare denuo in
gredi possessionem, et hanc solu
cionem dat glo. in c. pas
toralis et innocencius hic et est
vera, vnde ipse isti continuaue
runt, et non acquisiuerunt posses
sionem. Item hic interueniebat
auctoritas dyocesani in concessio
ne in c. pastoralis non, quia
fuerat concessa appa, que conces
sio debet intelligi sine preiudicio
dyocesani et sic patet solucio.
Sed contra aliquid mirabile videtur
hoc dictum, quod ecclesia sancte Tri
nitatis in ista concessione, dicatur
possedisse ante mortem clerici
vel, quia possessio acquiritur
animo et corpore, quod corpus
hic non interuenit, nisi post mor
tem vel clerici, ad hoc. ff. de acquiren
quirenda possessione l. quemadmodum
ad hoc dicit innocencius quod hic
interuenit corpus ipsius intitu
lati possidentis nomine ca
nonicorum. Sed addit tamen ipse quod
ad tollendum dubium debuissent

institutus inmutare genus pos-
sessionis, quod poterat so-
lo animo, C. de acquirenda pos-
sessione l. licet, et constituere se
possessorem nomine canonicorum.
Sed Iohannes Andree dicit quod non ex-
pediuit ut inmutaret genus
possessionis, quia cum possessione
quam habebat iure tituli, po-
tuit accumulare possessionem quam
habebat nomine canonicorum iure
proprietatis, vel secundum Innocentium potest
dici speciale in ecclesia ut appre-
hendat possessionem per solucionem
pensionis, de consuetudine c. ii.
Sed Iohannes Andree dicit quod non est hoc
speciale in ecclesia, quia hoc etiam
in aliis habet veritatem, nam
solucio mercedis transfert pos-
sessionem in eum cui solvitur,
ff. de acquirenda possessione l. qui
universitatis § quod per colonum, u-
bi glosa singularis.
¶ Ad quod oppono de electione
l. i. de fide instrumentorum, et ff. de ac-
quirenda possessione l. quamvis § i. quod
iura probant, quod solucio pensio-
nis non probat possessionem.
¶ Solucio est ~~[illegible]~~ inter
probat quod locacio non probat
possessionem, sed in hoc dico plenius
secundum Iohannem Andree, quod aliquando non docetur
alium possedisse, et tunc solu-
cio mercedis probat possessionem, dicto
§ quod per colonum, et sic in textu.
Aliquando non apparet alium posse-
disse, et tunc non probat, nec
acquiritur possessio per solucionem
pensionis dicta l. quamvis § i.
et hoc in preiudicium alterius,
sed in preiudicium solventis, secundum
de religiosis domibus cum dilec-
tus, et ibi glosa. ¶ Ad hoc
ultimo occurrit dubium et
obiectio, quia posset dici quod

iste G. clericus possidebat
etiam nomine conventus, nam
iste possidebat tanquam inti-
tulatus et sic nomine proprio
postquam concessio fuit sub condicione
ut ecclesia esset conventus post
mortem G. clerici intitulati,
et hoc innuitur ibi ita quod.
Ad hoc dico quod possidebat
nomine proprio etiam tanquam
intitulatus, cum hoc stat
quod potuit possidere nomine
canonicorum iure proprietatis ut supra dixi
et quod possederit nomine
canonicorum probat solucio pen-
sionis, et ita verbo itaque non
debet intelligi quod ante mortem
non valuit donacio, immo
valuit, sed non habebat omnino
plenum effectum quo ad fructus
percipiendos, sed valuit quo
ad translacionem dominii.
¶ Glosa prima visa est su-
perius. Glosa secunda declarando
textum ponit quod per solucionem
pensionis animam acquiritur
possessio, et dat simile C. de
pe. ca. ibi l. si quis argentum
vult in alleg. quod si iussu meo
venditor rem per me emp-
tam in domo mea deponit
possessionem acquiro, etiam
si non aliter apprehendatur.
Dicit sequentes dicunt conducte-
rem ab alio pro eadem possessionem
quam prius habebat. ¶ Glosa ultima
ponit partem casus de eadem.
Et in ca. ibi restitui directis
dicebat eos non restituen-
dos, quia non possederat
ut asserebat etc.

Ex conquestione

Conquerit sic secundum Io. an. Si
alto quicunque inrioni in ac-
cusante alter petit restitui

an omnia restituet, Hostiensis de zabar, qui hanc decretalem reputat difficilem ita summat. Cum in tractato petitorio super causam re intentatur possessionis recuperande per exceptionem possessionem et spoliatorum hoc est casus summarii singularis hic et in Cle. una de causa possess. et proprietatis et hec duas partes summa ponit appellantis querelam latat iudicem ibi mandans

¶ Casus in textu. Quidam miles et B. nomine B. mulierem in uxorem accepit et cum maritali affectu pertractans filiam suscepit ex eadem. Tandem sine iudicio ecclesie ipsam a se removit Et litteras ad quosdam iudices impetravit, ut matrimonium de consanguinitate accusaret. Que mulier antequam a iudicibus citaretur coram diocesano Episcopo virum sibi restitui postulavit, quod cum Episcopus facere recusasset ipsa ob hoc ad sedem apostolicam iter destinavit, deinde coram prefatis iudicibus constituta aliquas prius ante responsionem ad cause ingressum et per, virum sibi restitui postulat, Iudices illi restitutione denegata in principali procedere voluerunt, unde ipsa ad sedem apostolicam appellat, unde mandat dominus papa iudicibus de quibus supra in suprascriptione, quatenus si est ita mulieri, virum restitui faciant, et quidquid post appellationem factum est, decant in irritum revocare, audituri postmodum causam super consanguinitate, debito fine causam terminantes. Sequitur littera filiam ex hoc patet possessio, et corporum unio impetravit ipse miles a iudicibus delegatis impetratis a marito super consanguinitate petiisset, quod facere recusabat Episcopus, postulabat, dicit Hostiensis primo excipiendo et postea respondendo et per hanc interlinearem glossam, ipse plana esse decretalem, de quo dicam. infra negata non negavit interloquendo si petitionem non admittendo sum Innocentius qui hic notat infra de novi operis nunc. c. penult. voluit et processerunt supra propositam, per quemodum ipsa restituta super matrimonio l. consanguinitate que obicitur matrimonio per virum etc.

¶ Noto primo id quod ponit casus

¶ 2o Noto litteram de clausula appellatione remota ibi remoto appellationis obstaculo et quid operetur hec clausula notatur in c. pastoral. et c. ut debitum, infra de ap. unde sum ea que ibi notantur dico quod licet in rescripto remota sit appellatio, potest tamen appellari ex causa rationabili in iure expressa, qualis fecit ista mulier, quia appellavit, cum an omnia restitui debuit O. c. in litteris, et id etiam audita fuit ipsius appellatio, unde et ista clausula tantummodo frivolam appellationem removet Hostiensis c. ut debitum ubi de hoc latius in glo. iii et de hoc etiam hic in glo. plene

¶ 3o Noto hic quod delictum super petitorio potest cognosci super possessorio, patet quia hic mulier petebat se restitui a iudicibus quibus commissa erat causa super

petitorio sit super interdicto,
de hoc dicetur infra. Item nota
textum de clausula fine capitulo
de qua in speciali de rescripta
putatione per rationem forme
Item quod ubi dicit, et hic
in glo. ult. que dicat
¶ Sed quia littera et hinc tan-
git petitia notabilem scilicet
ffrain in eo quod hic mulier
traxerat in causam maritum suum
ad iudicem ordinarium et
postea eadem mulier ~~restitue-
rat in causam~~ fuit citata per
virum ad iudices delegatos
Item quod hic possessorium impedi-
vit petitorium ut videtur
in eo quod reconventionis, quod mu-
lier fuit restituta
¶ Ideo pro intellectu istorum et
aliorum de quibus in littera op-
pono primo, videtur quod iudi-
ces delegati impetrati a mulie-
re non debuit posse in a-
liquo procedere ratio quia pre-
venti erant ab ordinario co-
ram quo mulier petiit
se restitui de ap. ut debitum
Ad hoc dicit hostiensis, quod respectu
impetratum per istum mulierem
putatum fuit antequam mulier
peteret ab ordinario restitui
sibi virum, sed contra hoc non
sufficit, nisi intervenisset ci-
tatio ut in dicto c. ut debitum
et ibi glosa, quia per puta-
tionem solam non perpetuatur
iurisdictio vel dicat quod
mulier non cepit de hinc
preventione, de hoc forte ideo
quia nichil proficiebat peti-
tio sua coram ordinario, quia
non fuit mulier audita et
secundum hoc patet solutio sed
stare eo quod potuit procedere
in forma eius quis eam no-
bis quod mulier ista potuit

petere restitutum coram ipsis, cum
data essent tunc in petitorio
tamen iurisdictio delegata non
extenditur ~~ff. de offi. dele~~
p. et. G. et ita quantum sequitur
quod isti delegati bene processe-
runt, non audiendo mulierem
in possessorio, quod totum est con-
trarium
¶ Solutio quia quaestio in petitorio
includit possessorium, infra de se-
questra. c. i. ubi de hoc di-
cetur, et etiam quod possessorium
habet naturam preiudicialis et
debet preiudicari ut ff. de duobus
principiis titul. et hic fere
per totum, et ideo iudices da-
ti in petitorio possunt cog-
noscere de possessorio, et post
super eadem re de quo hic la-
te ff. i. 10. an et sic patet
¶ Circa vero istam appellationem
mulieris istius, que hic per
supra appellatur, occurrunt duo
dubia, videtur enim primo quod non
valuit eius appellatio, quia
in possessorio non appellatur C.
de momentanea possessione l. vna
ij. q. vj. § sunt quorum et
de possessore ¶ 2o quod hoc non
non valuit appellatio, quia
iudices non gravabat eam
tamen tunc non dicit quod iudi-
ces isti processerunt in petitorio
sed dicit quod voluerunt procedere
hoc autem non sufficit ut mu-
lier dicat se gravatam, quia
cogitationis penam nemo me-
de peni. di. i cogitationis. ff. ti-
ij. c. i. Ad hoc dico quod littera
ista intelligenda est cum ef-
fectu ut dicatur supplendo
voluerunt et processerunt cum
effectu Item quod processe-
runt petitionem restitutionis
ibi restitutione negata et ideo
gravavit et ita tenuit

appellacio. Et ad primum di
co breuiter quod quamvis dicant
leges, de iure tamen appel
latur in possessorio, quod dico
dicitur momentum siue mom
tanea possessio. ff. ti. j. c. j. de
hoc. j. e. cum ad sedem in
glo. penult., quia sententia in
eo lata est diffinitiva ut
in Clemen. prima de seques.
possess. et ibi glosa, de quo
plenius dicetur j. e. cum ad se
dem. Et eciam potest dici quod
mulier hic non appellauit
a sententia lata in possessorio
sed a negacione audiencie,
quia non fuit audita in
possessorio et sic patet.
¶ Sed veniendo ad principale
in quo stetit intellectus ca
pituli, dubium moueo, quo
modo hic potuit impediri peti
torium iudicium per peticionem istius
mulieris, videtur enim quod hic nul
lo modo debuit restitui ista
mulier ante omnia. Racio quia
aut excipiebat de spolia
cione aut agebat. Si excipi
ebat, tunc non debuit, quia
excepcio tunc hic repellere
intencionem actoris. ff. de ordi
cogni. cum dilectus. Si vero
non agebat de spolia
cione per modum reconuencionis
tunc erant mutue peticiones
et ita tractari debebant
simul secundum illam regulam qui
prior appellat prior agat
dicto c. cum dilectus et ita
non videtur quo iure ista mu
lier mandat hic ante omnia
restitui, apparet hic contrarium contra hoc
reputatur a quibusdam diffi
cile, ideo ... hic multas

lecturas hostiensis ut plane
esset littera, dicebat quod ista
mulier primo excepcit de
spoliacione ad excludendum
intencionem militis, deinde reco
nuenit eundem ad consequenda
restitucionem, et ergo debuit
ante omnia restitui taliter proce
dendo, hec tamen lectura vide
tur iuuare, quod mulier non exce
pit sed petiit restitui ut patet
in textu. Sed quod tunc fuit
audita ante omnia cum petendo
restitui per modum accionis
fuit hic mutue peticiones
dicunt quidam, quod mulier
incepit prius causam super posses
sorio, videlicet coram ordinario i
deo non potuit sibi referri
questio spectatur per maritum
nisi primo restitueretur. ff. e.
in litteris cum concor., hec lectura
secundum Innocencium non procedit, quia
accio possessoria non impedit
accionem petitoriam tamquam se
parata presertim coram diversis
iudicibus, nisi tunc excipi
de possessorio. ff. de ordi. cog.
inicio, cum dilectus, et precipue
cum ista mulier non fuit
in possessorio audita coram
ordinario dico ergo secundum Io. quod
hoc nouit in q. in c. j. et dic
tis ibidem, quod quia ista mu
lier hic apposuit spoliacionem
per modum accionis, siue re
conuencionis, debuit tamen ante
omnia audiri et restitui et
hoc ex eo, quia erat causa
rum. s. respectu eiusdem quasi
intrabatur, tamen accio spec
tatur prima quam conuencio siue
reconuencio super spoliacione

in quo casu questio spoliacionis
est preiudicialis ut ante omnia
expediatur per litteram c. Cum
et est hodie textus in Clemen-
tina c. ii. Et dico quod ille tex-
tus cum isto ponit unum ca-
sum specialem hunc videlicet quod quando
spectatis et spoliacionis contra eandem
intentatur questio spoliacionis
etiam suo loco sponte debet
ante omnia expediri. Secundo
est si eciam dimissa, tunc cum habet
locum regula, qui prior appellat
et sic solvitur contrarium de c.
cum dilectus et de ordine cognitionum
istam lecturam approbat hic Jo.
An. et Archidiaconus idem habet Innoc-
encius et abbas. Et per hoc
claret solutio quod hic licet ista
mulier mandetur restitui, ante
omnia, quando non exceperat
sed per modum accionis obiecerat
spoliacionem contra actorem de
quo hic lacius tractat Jo. An.
Et que est racio diversitatis quod
quando reus obicit spoliacionem
super eadem re ante omnia au-
ditur, secus si super diversa, Archidiaconus
dicit haud posse racionem assig-
nari, quia cum petitorium tra-
hat ad se possessorium in effectu
de ti. li. cum ecclesia, fuit institu-
tum ut possessorium causa
intentatum preexpediatur ut
aliquem effectum possessorium
operetur, dum distulit peti-
torium. Item quia magis est
odiosa violencia contra cano-
nem facta possent et alie ra-
ciones assignari, sed sufficit ita
scriptum esse in q. in scriptum
dicit hic Jo. An. quod racio vel
nunquam petitabitur hic intel-
lectus sine casus nisi in causa
matrimoniali. Alias cum quod in
petitorio, cum presupponatur
possessio in ii. de excepcionibus c.
pervenit, non potest intentare
possessorium reciperande cum
possideat ut de. super quo co-
venitur petitorio, et sic habet
locum in hoc casu tum super
eum Archidiaconus habet hic satis dif-
fuse prosequitur, quod eciam pos-
set habere locum in aliis causis
quod causa brevitatis omitto.
Tractat eciam utrum iste
tum actoris sit quam actori
et reo, et quando incipiat
esse quam de quo copiose hic
late per Jo. An. quod eciam causa
brevitatis cogor omittere etc.
Glosa prima ponit quod sine
iudicio ecclesie nullus debet di-
mittere uxorem suam eciam
si consanguinitas nota sit
sive aliud impedimentum et
remittit. Glosa secunda ponit
dum agitur super matrimonio
civiliter potest procurator inter-
venire, secus si criminaliter. Et
in ea ibi licet quando actio
de incestuoso matrimonio agere
civiliter non habet ad penam
incestus secundum Goffredum et ibi ex-
presse et l. de iudic. c. ult.
li. vi. Et ibi habes criminaliter.
Tunc dicitur agi criminaliter
super matrimonio, dum agitur
ad penam adulterii quod
alter coniugum dicitur com-
misisse. Sed civiliter dum a-
gitur ad separacionem thori
etc. Glosa iii notat ex
textu quod actor per litem con-
testatam quod spoliacionis oppo-
sita in modum actoris preiudicat
principali, adducit c. pastoralis
§ de ca. possessionis obicit et

Et in glo. ibi et sibi imputet qui hoc
omisit propositio est, quia hoc dum re-
fertur ad illud quod premisit § videlicet quod
si reus nichil dicat de spoliacione ante
litem contestatam, procedere non est audiendus
etc.

solvit et solvit, et secundo
obiectioni respondet ad c.
istud et c. pastoralis Et ipse
vult glossa quod ideo fuit
hec mulier ista audita quia
restitit ante litis ingressum
et sic exceptio spoliationis sapiat
naturam dilatorie, de ea tamen
congnoscitur post lite contes
tatam. Ex quo dicit glo. hoc est
hoc singulare, quod si per ex-
ceptionem non stetit, sed per iudi
cem quod discuteretur dilato
ria ante litis contestationem contes
tacionem, admittitur post sed hoc
tamen glossa vide supra per c. inter
monasterium de re iudi., non excu
sat post, quia si non ad
mittebatur potuit appella
re dicto c. cum inter, nec
est contra viij, quod dicit glo
sa, quod non possit post litem
contestatam intentari posses
sorium super eadem causa sed solum
super diversis, quia ymmo eciam
super eandem rem potest ut tamen
hic. Innocentius et d. ti. per ipsum c.
ij et est textus in Clemen.
una c. ti. et dicit d. ibidem
¶ Glosa sequens incipit a
litera ponens inter casus
quibus non fit restitucio qui
quidem. Et in ea ibi gaudeamus
et in aliis qui nonnulli d.
ut lite non contesta c. i. in quar
ta glo, et ibi restitucio me
lius diceretur ubi proponitur
spoliacio ¶ Glosa sequens
assignat contrarium et solvit Et
in ea ibi intelleximus ubi
petens quingentos non fuit con
dicta auditus sed exceptio
contra ipsum fuit admissa, glo
sa solvit, quod ille agebat
petitorio petens sibi quingentos
adiudicari, et non dicebat
se spoliatum esse, sed hec al
legabat ista possessio dicens
se spoliatam, et ideo man
datur ante omnia restitui
de hoc extra i. c. litteras et nos
aut alie glose superius
sunt vise et tacte, sequitur
Gravis. Summat sic
violentus rerum
cum fructibus etiam qui per ra
pi potuissent restituere, dam
na resarcire, et de iniuriis
satisfacere compellitur. Prima
ponit decise querelam
super qua secundo dat iudicem
ibi mandamus
¶ Casus in tunc archiepiscopus
de quo hic sit mencio spo
liavit monachos dolose mo
naterij et dampna cetera et in iu
rias irrogavit eisdem unde
monachi domino pape gravit
sunt de ipso conquesti Et
ipse mandat quibusdam, quatenus
si constitit eis de premissis
compellant predictum archiepiscopum
restituere omnia que abstulit
predictis monachis, et dampna
plene resarcire, et de iniurijs
satisfacere competenter, provide-
ant insuper ut fructus percepti
ab archiepiscopo a tempore violencie
et quos percipere monachi po-
tuissent si non fuissent spo-
liati eisdem restitui facia-
ant universos ¶ De litera re
stituere compellatis quod est
in nono sed ipso spoliatore
sed eis sed fratribus spoliatis
licitum permissum: i. si non
fuissent spoliati
¶ Ex litera c. huius colligitur
quod facienda est restitucio

spoliato, i. illi qui se pbat
spoliatu, det cu sibi ple
naie restitui res qua fuit
spoliat cu fructib eciã
illis qui pcipi potuit q
dt Jo. an. eciã intelliges
de fructib mobiliu reru
q erant in fundo ff. de vi
et vi ar. l. i. §. eo die. Ite
dent eidem dampna resar
tiri et satisfiel de iniuriis
illatis competent p lram c
hug

¶ Sed circa eande lram oc-
currit pmo dubiu quo hic
ppa condempnai et compelli
madat violentu, ad redde
dus fructus et dapna, vide
cu q hic violent possor
no debuit ad ista cogi, q
non appaet hec petita fuis
se, accessoria aut no veniut
nisi petat ff. de edili edic
l. edilces §. i. sim

¶ Soluco sm Innoc. applica
do h eius dictu aliqn ali
quis petit rem taq sibi de
bita, et no veniut acces
soria nisi petant sm speciam
alle ff. de usuris l. videa
§. ii. ubi textus et glosa Oz
qn aliquis petit rem sua
et pco pnicia tuc veni
ut accessoria pq litis gtesta
cone eciam si no petantur
dicto §. Item sciend q ob
uenienda an litis gtestaco
dent eo posse peti in libello
alis regulair no veniut
fallit rela in intdco vn vi
in quo veniut fruct a die
deiectois eciam si no petat
et hec eo na actonis ff. de
vi. et vi arma l. i. §. rectis
sime, fallit eciam in acone

q metus causa in qua veni-
unt eciã non petita ff. q
metus ca l. si et pt. Item
in peticoe hereditatis veniut
non petita sub racoe uni
uersitatis ff. de peticoe heredita.
l. Item videmus §. si r p hoc
solvitur grrie, q fallit
regula in intdco vn vi ut
hic

¶ Sed dubito circa hoc cum — qo
fruct subiaceat restitucoi
in interdco vn vi, et hoc
quatu ad textu, s quatum
ad glosam quero qualit
in oim acoe qui fruct
veniat Ad hoc dico q
intdum loqur de possess
sioe bone fidei, interdu
de possoe male fidei Item
interdu de fructibus nalib
intdum de industalibus
nales dir in quibus plus
opatur natura, s industa
les in quibus plus opatur
industa, de qbus in glo. hic
Si g° loqur de nalibus
quib possor tenet eos resti-
tuere eciã gsumptos, qtis est
factus locupletior, s si non
est factus locupletior non
tenet restitue gsumptos
si est bone fidei possor
ita notr in l. eo dunt. ff.
de reivendi. Ideo electio
fca a possessore boc fidei
eciam si dicat fructus nal
non est revocanda, quid
ius elegendi cuiat ab eo
ut dt Innoc. d. c. in lrcis
Si no loqur de industalibus
tuc aut possor erat boe
fidei aut male, si bone
tuc aut quatur de fructibus

Soluco sm Innoc., in actonibus bone fidei, et in acoibus stricti iuris de qbus i. de eo et° cu vegib ubi peto q meu e, veniut fruct pt et cet ca ... moc. i. oia accessoria ff. de usuris videa et l. mora, hoc h vn si petatur, vn si gposse no petat in libello indeq no pt de eis gdepnare ff. de edili edic l. edilce §. Ite sciend. Ista h rela fallit in intdco vn vi in quo veniut fruct a die deiectois, et si no petant sic et alia accessoria ut dapna zc et hec opat natura acconis ff. de vi et vi ar. l. i. §. rectissime. Fallit eciam in acone q metus ca zc ut s. Not q hic Innoc. q si no petat ea q veniut accessoriae ut fruct dapna, et intce bn q si petat, s h sma fert ~~sr sup omissis~~, super quibus pculi=

solum non habita ratione accessionum, de casu de quo agi non potest ut [?] potest peti fructus sine qua sunt omissa. C. de fruc. et lit. expen. l. iii. [?] aut plura petat non quia accessoria sunt quasi pauca, tunc secundum hic [?] cumules. Et obstat [?] iudex sit cautus ut fructus similiter etiam de expensis faciat mentionem

extantibus, et tenetur reivendi-
catione. Aut de non exta-
tibus. Et istud aut de non per-
ceptis, et non tenetur, aut
de perceptis et consumptis
et aut ante litem contesta-
tam, et non tenetur, aut post
et tenetur ut in iuribus allegatis
in glosa. Et etiam si pen-
dente appellatione perciat
tenebitur, ut notat Specu-
lator de appella. § de officio
§ si ponere. ¶ Ubi non loquitur
de possessore male fidei
aut de non violento, et te-
netur de omnibus perceptis et consump-
tis, sed non de percipiendis secundum
glosam, et hic secundum ffran. quod non
etiam de percipiendis, nisi pos-
sideat cum titulo, quia tunc
titulus excusat ab illis
notatur xvii q. iii non liceat
de offi. delega. cum causa
Et in Specu. de fructi. et
interesse § i. fallit in quattuor
casibus, de quibus hic tenuit
ffran. ad legem si et post
de qua. O. Aut est violentus
et tunc tenetur etiam de per-
cipiendis ut hic, et tenetur ut di-
ci. O. ex natura interdicti
unde vi etiam si non petant
et veniunt a die deiectionis
de materia praedictos plene
in Specu. de fructi. et inter-
esse § i. de his etiam tan-
git glosa
¶ Glosa prima potest recitari
per quem, quo contrahe potest
de damnis fructibus et aliis
de quibus hic dicit si consti-
tit de premissis. Et ibi si que-
ponit casum decretalis vel
tie O. quod [?] tracta. ¶ Glosa
in textuali est etc. Glosa iii

possit recitari per quem. Quod
intelligat hic appellatione
fructuum. Et dicit quod solum
id quod superest deductis
expensis, distinguens inter
fructus industriales et inter
possessorem bone fidei et
violentum. Et inter ibi deduc-
tis expensis, dicit ff. de usuris
c. i. et ii. et ibi nam nullus
casus etc. ista verba sunt textus
legis sequentis scilicet ff. familie
hercis. l. fundus qui. l. i. et
ibi quod in fructibus sequitur
redigendos impensam
est non ambiguum ipsos scilicet
diminuere debere, et ibi la-
beo procurator restituit fructus
sed deducit expensas factas
in eos percipiendos. Et sic
glosa usque ad illam partem
cum hac distinctione volt
hic istam conclusionem. Nomine
fructuum restituendorum ag-
uns possessore, intelliguntur
illi fructus qui supersunt de-
ductis expensis, que fuit gra-
fructuum querendorum collige-
dorum et conservandorum. Probatur
ista conclusio per leges in glo-
allegatas, quia ut omnes iura
factu volunt fructus intelli-
guntur illi qui supersunt deduc-
tis necessariis expensis et nullus
casus invenitur potest qui hoc
genus deductionis impediat
ff. fami. her. l. fundus qui. l.
ff., hoc tamen fallit in solutione
decimarum, quia ille solui de-
bent, non deductis aliquibus
expensis, ut de deci. cum homines
¶ Idem glosa ibi cum hac
distinctione modando premis-
dicta, dicit hoc quod pre-
misit de fructibus restituendis

In fine glose prime dicit hic ffran. quod littera que
dicit de iniuriis debet intelligi de iniuriis sur-
gentibus ex spoliatione non aut de aliis iniuriis
factis in ipsa spoliatione, que non veniunt
ex natura interdicti unde vi, sed ad tales est agi
actione iniuriarum ff. de iniuri. per totum vel in-
quantum note applicantur ad glosam [?]

qui superfuit deductis expensis
vero est, sub tali distinctione
quod possessor bone fidei, tenetur
restituere huiusmodi fructus solum
extantes et non consumptos
et hoc verum ante litem con
testatam sed post litem contesta
tam tenetur restituere omnes
ipsos, possessor vero male fi
dei non autem violentus, tenetur
indistincte omnes reddere qui
probantur ad eum pervenisse ante
litem contestatam et post.
Si vero fuit violentus tenetur
restituere non solum perceptos sed eciam
qui percipi potuerunt per veteres
possessores, id est per illos qui sunt
spoliati possessione sua per eum.
Sed de possessore bone fidei
probat glossa per legem certum
C. de rei vendi., que lex super
hoc ponit quod glossa ponit
de bone fidei possessore, quod
non tenetur ad fructus perceptos et
consumptos ante litis contestacionem
et hoc racione bone fidei
que manet ante litem contesta
tam. ¶ Secundam partem scilicet quod
malefidei possessor tenetur
omnes reddere, qui probantur ad
eum pervenisse, probat per legem si
fundum C. de rei vendi., que
lex vult ipsum teneri ex quo
dicitur malefidei possessor.
Et in hoc advertendum quod per interpellacionem
sive denunciacionem
extraiudicialem, non dicitur
quis fieri malefidei possessor
sed requiritur contestacio litis C.
de furtis et litis expensis l. ij
et quod ibi notatur secundum sp[eculatorem]
¶ Terciam vero partem vide quod
malefidei possessor violentus
teneatur omnes fructus resti
tuere perceptos, et qui percipi
potuerunt probat glossa per
legem certum C. huius, cum hic iste
desceptus violentus possessor
compellitur reddere fructus
qui percipi potuerunt, ad idem
adducit ff. C. consequente et
viij. q. ij. non liceat, ubi eciam
de hoc, ad idem inducit
legem ff. de peticione heredi
tatis et si lege § quod ait que
lex hoc expresse probat, dicit
enim quod invasor hereditatis
restituit fructus, non solum
perceptos sed et qui percipi de
buerunt et ff. de rei vendi. si
maior § ult. ubi dicitur non
advertit iudex an possessor
fruitus sit, sed an petitor frui
poterat si possedisset. In
hoc tamen dicit Jo. an. quod speciale
sit in interdicto unde vi, quod
in tali veniunt fructus a die
deieccionis, in aliis vero inter
dictis non veniunt, nisi a die
edite accionis patet utrumque
ff. de vi et vi ar. l. j. § ex die
de ista materia plene in speculo
in de fructu et interesse. ver.
demum glossa finaliter mode
rando supradicta, dicit quod intelli
genda sunt de fructibus in
dustrialibus, quia tales integre
dum non omnes restituuntur
ut in bone fidei possessore
modo supradicto, secus in naturalibus
quia tales universos reddere
tenetur eciam bonefidei possessor
allegat ff. de usuris l. fructus
illa lex dicit, quinymmo ex re sibi
donata per coniugem bone fi
dei percipiendo fructus industria
les facit suos, naturales non.
Et de naturalibus glossa exemplificat
ut pomis, ficubus et similibus,
sed de industrialibus, ut frumento
vino et consimilibus, et isti fructus
mixto dicuntur industriales, quia

ut dicat secus sup ipsa xviij
li sudore et labore nimio
ad ubertatem fructuum p
ueniis et quo grauius pe
na est, qn tempore colle
ctionis pdunt pomit id
sup conce vº et c, sic aliud

Olim causam

Omnia etc. Et qui non posse
dit, restitutio denegatur
Et i prima pom quiss̄ionis
et facti narratio, in s̄ca cāe
diffinitio ibi intelligentes
¶ Casus in textu Quidam re
ligiosi, qui dicebant hu̅lia
ti impetrarunt ab Epo
Terdonen ut hospitale et
oratorium ~~construerent~~ construerent
i loco Saluencie Dum eis
quasdam possessiones conces
sit, sub ea conditione, quod
nomine Epi Terdonen o
ratorium ibidem et hospitale co
struerent, et iij solidos no
mine census eidem Epo sol
uerent annuatim, et ille qui
eidem loco pficit investitu
ram ab eod recipet, et ipse
et fribus suis eidem Epo
et successoribus suis, obe
dientiam faceret manualem
Epo nichilominus retinente
dominium loci Et sic fuit
multis tpibus obseruatum po
modum magister milicie
templi, ad eandem domum
aspirando, ipsos fres adeo
circumuenit, quod pt conscientiam
Epi se et sua in eius ma
nibus tradiderunt, ea hac con
ditione apposita, si Epo et
Caplo Terdonen placeret
sine quorum assensu se nichil
posse facere asserebant et
magister conditionem acceptat
appositam Magister statim
accessit ad locum et omnia
que ibi invenit apportauit
Epus hoc intelligens ad
domum illam accessit et quos
invenit ibi ad custodiam
domus a magro dimissos
eiecit ab ea, cum liceat vi
m vim vi repellere sm
iuris pmissionem Quo facto
ad petitionem magri causa sup
hoc fuit quibusdam Abbatibus
commissa, coram quibus pete
bat dictus magister pfatam
domum sibi restitui, qua ipm
Epus spoliauit Lite contesta
ta et testibus hincinde receptis
Iudices causam instructam
ad sedem Aplicam remiserunt
Et domini papa diligenter
examinato negocio, intelligens
pdictam domum eidem magro
traditam sub conditione fuisse
et quod nullum pindicium inter
Epi Terdonen et Capituli con
sensione fuerat irrogatum, eo eo
quod dictus magr ignorantibus
Epo et Capitulo possessionem
accepit, sicut domum illam
ptinere ad ipsos pfitetur, quia
quam cito illud sciuerunt repu
lerunt vim vi, et quia idem
magr pt conscientiam Epi et ca
pituli possessionem accepit, quod
suspicari debuerat sibi quondam
maturos Et ob id pretium
Epi et Capli, ipsorum nomine
ab impetitione ipsius magri no
mine domus milicie templi
quo ad faciendam restitu
tionem, quam petebat, absol
uit Tamen si Epus et Ca
pitulum defendendo eos ipsos
in offensam pdicti magri modum
excesserunt, decreuit ipsos

satisfactionem debitam sibi fa
ciendam esse. Hec lra inter
vos loquitur Epo Terdonen
et in decadit quo isti ab
batos lite cora se contesta
ta receptis testibus, et conclu
so in causa tam plene in
structa remiserunt ad pa
pam, qui dedit auditores
qui p gca retulerunt Epus
hic incipe casum sm hostiensem
oratorium in quo differat
ab eccia notatur in de decensi
tis, et ibi dixi construent
aucte Epi a quo sit Epo
investiturem i. institutionem
auctorizabilem, nam compa
lem de iure qui prestat
archidi, de offi archidi cu
satis et c. ad hoc, successori
bus quibus succedentes hanc
obedientiam facere tenebatur
si non tantum qui successoribus
b. de incerta vitatis mihi se
torum et non obstante quod
possessionem tenerit nomine ec
clesie Terdonen mgr te
pli ipsos spoliatos convinc
uit vim tenebat de dolo
ff. de dolo l. cu quis de
hoc et de remini lecte, quod
imputandum est fatuitati
spoliatoris et quod metus causa
tum delectum, de equis quinqua
gendum, intelligentes vos
ipsa ecco quod sup maxime
quia idem esset, et si nes
ciret sm Io an, et dicam
decretes restituas hic sic
fuit, que fuit contraria ut
di dicam
Noto primo quod lra quod
Epus et Capitulum debet
sunt concurre ad movendas
actiones pro ecclia kathe
drali, probatur hic p primum
et in decadit quo dicto mgr statim p
dictam domum accedens vim sibi ille
ta apportavit et quod Epus hoc intellec
to cum causas de dicta domo ipsum expulit
quapropter predicto mgr petit se restitui
asserens se spoliatum, et ipsa diffinit sicut
litere iuncta superscripcione redditur
cum hic Epo et Capitulo
ecclie Terdonen et in prin
lre dicitur quod isti nomine
ecclie sunt actionem adversus
magistrum et fratres milicie
templi etc, dicit tamen hic Io
an quod ideo sunt isti hic a
gebant, quia locus de quo
agitur quitus pertinebat ad
ipsos alios in duobus capitulis
ppe et Epus ppe agere pos
sunt, quamvis secus sit sm In
nocentium, quod in omnibus sunt a
gant de iudic cum et c. de
rescr edoceri, et ibi dixit
plene solet recitari
2o Noto quod libellus in cause
intentata nomine ecclie debet
formari nomine ecclie ut hic
in verbo nomine ecclie dicit
dixi lacius c. de dilacio lre
3o Noto quod in spiritualibus
pt apponi condicio ibi sub ca
condicione et quod sequitur
dixit in glo ii et ibi dicetur
4to Noto quod persolucionem pe
sionis non probatur dominium
patet quia hic Epus retinu
erat sibi annuam pensionem et
nichelominus adiecit quod dominium
apud ipsum remaneret ibi Epo
loci sibi dominium nichelominus
retinere et sic per viz solu
pensionis non sufficiebat ad
prudium dominium
Oz contra hoc statim posset
obiti de c. cum venisset ubi
vult persolucionem pensionis probat
dominium Item 2o videtur quod
non potuit Epus dominium
sibi in hoc loco retinere, quia
res sacre nullius est dominium
institutum iuris divini si nullius
Ad primum dico verum esse quod
solucio pensionis non probat dominium

ut hic sic per dere indica
cum Bertoldum, et est racio
quia non domus est pape
pensionem sed cum hoc stat
quod soluens probet possessionem
ut in glosa, ad aliud dico
quod littera ista de retencione
domini debet intelligi quo
ad tutorem loci vel quousque
locus fuit sacer vel eccl
postquam ad usum ecclesiasticum po
quod id est per totum dicto abbate quod
aut retentio rei sacre nisi
ad abbatem esse domini vt in glosa
et sic patet
Consequenter noto quod ad
loca ecclesiastica in principio
fundacionis licite imponit
tensus ibi tres solidos cen
suales etc. de his de cen
sensu probibenti. Item ex
hoc intelligentes et hijs que
precedunt Noto quod actus
suspensus in euentu condicionis
non sortitur effectum nisi con
dicione purificata, id est in condicio
ne adueniente, probet quod sa
tis hic et de condicio appo
sita verum ex hoc tamen colligitur
quod qui quis alteri promittit
aliquid sub aliqua condicione
non obligatur nisi exstante
condicione, secus si sub modo
de hoc solet recitari in c.
raymundus de testa eccla
rum
Notat eciam Ffran duo pre
ter nostra ex ista littera primum
quod recedens a conspectu rei
sue, non desinit possidere
sed retinet ff. de acquirenda
possessione l. clam possidere,
secundum qui ad nundinas, quod
secundum declarabitur. Quod quod
ingressum possessionis absentis
propter hoc non possidet nec spo
liat absentem ut hic patet
de ingro hoc ingro, et hoc
tamen verum nisi propter ea sciens
non accedat suspicans re
pelli vel accedens repel
latur, dico secundum qui ad nundi
nas utrumque non probat
in hoc intelligentes tran
situm librando sine Ffran
Item notat quod colonus
qui possidet pro domino tradendo
do possessionem alteri priuat do
minum possessione probatur hic
a contrario, quia ipsa pondat
quod isti humiliati se tradide
runt sub condicione, quod secus
si simpliciter
Item noto hoc quod qui
repulsus de possessione, potest re
pellere vim vi, et recuperare
possessionem suam, dum tamen non
nimis excedat, de quo in
ultima glosa, et ad hoc cottidie
allegatur c. istud. Item quod petens
restitui debet probare se pos
sedisse de quo in glosa patet
Item in hoc precedentem colligo
formam pronunciandi, quod
in sentenciam procedit fertur
in presentem et in contumaciam vel ab
sentia, ut contumace vel ab
soluetur, prout nomine dicitur
de quo in c. querelam de
elect. etc. Item ex hoc dec
retales noto casum in quo
post diffinitiuam audi quis
super contingentibus tamen diffi
nitiua Nam hic post sentenciam
pape magister militie potuit
set agere ad satisfaccionem pro
offensa, si in defendendo se
possessionis et capitulo conte
nerent modo excessissent tamen
tamen dico quod hoc est speciale hic
propter reseruacionem ipse alias secus

ff. de iudi. cum. in[ter] cum
appo[s]ito interdicto omnia in iu-
dicium deducta videntur que
contingunt huiusmodi interdictum
C. de sumptibus, et litis ex-
pensis l. finali ut hic de-
cidit Jo. an. et dixi ff. eo.
... Et per hoc patet, quod
hoc decretum non fuit senten-
tia sed iuris declaratio et sic sol-
vitur hic unum contrarium quod sententia
hic non fertur sub condicione
Item et illud quo arguitur
nulla est sententia non continens
certa quantitatem, hoc de no[bi]s
[dicen]
¶ Et quia tam in lectura [dicen]
quam etiam in notabilibus mul-
ta contraria excludit que hic ad-
duci possent, ideo illis o-
missis breviter appono con-
clusiones Et primo contra illud quod
hic in condicione concessionis
facte per Episcopum appositum fuit
quod instituendus debebat pro-
mittere obedientiam ipse et fra-
tres sui, ipsi Episcopo et succes-
soribus suis, videtur quod ista
condicio non valuit facto
quia nullus potest pro alio pro-
mittere obedientiam, sicud nec
iurare aut vovere sine specia-
li mandato de iura calump.
c. si. li. vi° nec etiam valuit
in eo quod dicit et successori-
bus suis quia ex quo semel
iuratum Episcopo Cerdonensi
non est opus iurare succes-
soribus, quia iuramentum ex parte
obiecti. i. ex parte eius cui
prestatur est reale et perpetu-
um de iureiurando vitalis
Gesta ex animant condicionem
appositam in concessione pos-
sessionum que facta fuit
isto huiusdi ¶ Ad primum

ergo dico secundum Innocentium quod in casu
isto instituendus prestabit obe-
dientiam Episcopo ipse et pro
aliis fratribus, id est ad significandum
quod etiam fratres loci ad hoc
tenebantur ex quo prelatus
prestabat vel melius dicatur
quod sufficiebat prelatum taliter
prestare obedientiam pro fratribus
non contradicentibus, quia si capi-
tulum sit habere obedientiam
a suo prelato vel priore pre-
stari, et hoc patitur ex
mandato vel obedientia sic prestita
ta obligatur C. de iura
calump. l. i. et ii. ff. sin aut
dignitatis, in festo ergo eorum
et obligatio appellare possunt
de maio et obe dilecti
¶ Ad aliud dico stando contrario
videlicet quod ex quo semel iura-
tum est Episcopo non est opus
iurare successoribus ut probat
contrarium, nec hic dicit contrarium
quia per hoc quod iurat Episcopo
iuratur eius successoribus vel
si volumus dicere, quod debeat
expresse iurare successoribus
hoc fiet ex superhabundanti cau-
tela vel sic et clarius, quod
hic habetur respectu ad illos
qui de novo recipiuntur, qui
alias non iuraverunt, ita quod
quilibet succedens habere obe-
dientiam facere tenebat Episcopo
pro tempore existenti, sed non aliis
ex successoribus Episcopi de iure
iura, vitalis ubi de hoc Ego
quidem infero quod scolaris qui
iurat Rectori vel doctori
non tenetur iurare successori
et hoc si iurat Rectori ut
dignitati secundum fratrem et sic patet
¶ Item quia hic ponderatur
[illegible]
causa hic vide ut sic dicat
iuro tibi Rectori et tuis succes-
soribus. Si hic dicat iuro obedientiam
Rectori tali [illegible] prestat sufficit etc.

condicio apposita in tradicione
~~stipulati se tradidissent~~ du-
bitat tamen hoc quare hic pon-
dat ipsa, ut cum quod eciam
si sine condicione stipulati se
tradidissent, nichil valuis-
set, cum sint religiosi ni-
chil habentes xij q. i. nolo
et c. non dicatis, nichil ergo
tradere potuerunt. ¶ Solucio
secundum Innoc. Si isti stipulati
renunciaverunt expresso standum
est agris quasi uelit. Immo
quod possent esse clerici qui
renunciaverunt hodie, tamen
non religiosi renunciant
omnibus expresse et tacite. Et ergo dicit
Ioannes quod licet religiosi ut
singuli non possideant in
quantum possident et possidere
possunt. ¶ Item dicit quod pla-
tus et collegium habent administ-
racionem de bonis loci. secundum quod no-
tatur religiosi, ii de dona cetera
et ita possunt alij tradere
se et sua, et per hoc patet
¶ Item quia hic fit mencio
de possessione, materiam
possessionis hic late persequi-
tur et ibi fiat recursus
aliqua tamen dicta tamen glosse
¶ Item quia hic dicit quod
Episcopus et Capitulum vim vi
repulerunt contra hic c. ut
certa puto tractant doctores
materiam bellorum ideo ad
hoc descendo pro introduc-
cione eiusdem materie. Que-
ro tamen brevem per causam. Quo
licuit huiusmodi repulsio isti
Episcopo et capitulo, cum essent
persone religiose utrimque
alia ex una episcopus et ca-
nonici, ex alia templarij

vix eciam potuit esse sine pe-
na canonis si quis suade-
te. Et nec licet bellum facere
xxiij q. iij c. i. et multominus
licuit clericis et potissime
religiosis bella movere xxiij
q. viij clerici, et c. his a quibus
ii de homicidio suscepimus
¶ Istam materiam late perse-
quitur hic Innoc. et Ho-
stiensis per eum Summando tamen
breviorum dicta ad istam quest-
ionem respondeo sic quod omnibus lici-
tum est movere bellum pro
suarum rerum defensione
ut proprie dicitur bellum sed
defensio ymmo et si aliquis
est eiectus de sua possessi-
one licitum est ei adversari-
os impugnare C. unde vi l.
i. in continenti tamen violencia
flagrante, i. antequam passus
violenciam, ad aliena divertat
negocia ar. ff. de verborum obli-
gatione l. continuus § i., et ar. in eo
quod legitur et notatur s. de
elec. quia propter § i. super
verbo mox. Et cum hoc sit
vim vi repellere, a iure conces-
sum sit, non est auctor pre-
cipi[e]ns in iuria ar. xxviij de-
de his. Et dicit Innoc. quod
sic impugnatores ymmo veri
defensores non incidunt
in canonem, nisi in personas
clericorum iniecerint manus
sed nec tunc incidunt, si sine
violencia voluerint exire
domum, quod ex loco isto
satis colligitur et ii de homicidio
significavit, et hoc nisi mo-
dum excesserit ut hic infine
et ii de homicidio suscepimus et
c. significasti § i. sed ad isti
eciam templarii incidebant periculo

clicali. Item i(n) spe(cia)li i(n)no(tes)cit
dicat hic Innoc(entius), q(uod) licet
vi(m) reb(us) illata(m) liceat
vindicare, et p(ro)p(ter) iniuriam
factam i(n) reb(us) aut feudis
res ablatas recup(er)are ut
hic, t(ame)n p(ro)p(ter) iniuriam factam
p(er)sone, non est licitu(m) vin
dicare vel aliu(m) p(er)cut(er)e s(ed)
ad legem aquilie l(ibet) sed et
si quia s(e)p(ar)atum est no(n) vo(catur)
vindicatio(n) et hoc v(er)um nisi
forte timet(ur) geminata per
cussio, tu(n)c eni(m) p(ro)p(ter) p(er)cussio
nem licet p(er)cut(er)e et hoc
dignu(m) nota p(er) hoc patet
solutio istius questionis, q(uod)
op(in)io multi clitoru(m), lice
at bellare sive arma mo
ve(re) ad i(m)pugnand(um) aliu(m)
vel aliud, p(er)mittit t(ame)n eis
bellum move(re) p(ro) defensio(n)e
sua et reru(m) suaru(m), ut hic
quod t(ame)n p(ro)p(ri)e, no(n) dici(tur) bel
lum s(ed) defensio s(ecundu)m Innoc(entium)
¶ Conseq(ue)nt(er) p(ro)sequendo ista
materiam, d(icit) hic Innoc(entius) q(uod)
ubicu(m)q(ue) quis p(er) aliu(m) rem
suam et ius suu(m) p(ro)sequi
no(n) p(otes)t, licitu(m) est auct(oritat)e su
perioris arma move(re) et bel
lum indice(re) ad recuperand(um)
sua vel eci(am) p(otes)t ipsa furtive
tolle(re) ar(g.) xxiij q. ij c. iij t(ame)n
si principem h(ab)et sup(er) se,
auct(oritat)e illius hoc faciat et
non alit(er) xxiij q. ij c. i et
hoc videt(ur) iustum, quia
nulli licet i(n)ira(r)e temerarie
sine auct(oritat)e co(n)ditoris iuri(um)
in iure aut co(n)tinet, quod
eci(am) rem sua(m) sine possessor(e)
nullus violent(er) occupare p(re)
sumat, alias cadit a iure
suo C. un(de) vi si quis i(n) tanta

Item plus d(icit) Innoc(entius) q(uod) si fur
to vel violencia res rapta
recup(er)ari non possit, pot(er)it
accipi alia equivalens, de
auct(oritat)e superioris xxiij q. ij
dominus, sine aut(oritat)e non
viij q. b no(n) sane Guido
t(ame)n dicit et non male, q(uod)
eci(am) sua auct(oritat)e p(otes)t accip(er)e
furtiva rem s(cilicet) que sibi fur
to est ablata, dummodo
ex tali furto, nec malum
nec scandalum, valeat
gn(er)ari, quia si inde orire(tur)
scandalum vel co(n)t(ra) uxo
rem vel co(n)t(ra) familiarem
vel queq(ue) aliu(m), tu(n)c d(ebe)t
rem i(n) p(ri)stinum statum restitu(er)e
Item q(uod) dictum est requiri
auctorem superioris ad indi
cend(um) bellum, v(er)um est s(ecundu)m
Innoc(entium) dummodo sit aliquis su
perior, ipsi eni(m) principi, qui
solutus est legib(us), licet h(oc)
sine alterius auct(oritat)e ar(g.) C.
de legi digna vox Illud
eciam credit Innoc(entius) sat(is)
co(n)cedi posse, q(uod) prelatus eccl(es)ie
p(ro) iure ipsius possit bellum
indice(re), et ei interesse, s(ed) non
d(ebe)t impugnare, p(otes)t eciam
p(er)donare p(ro)sequi, quousq(ue)
p(re)dam sive aliena(m) dimit
tat, et p(otes)t clamare pugna
te et capite, s(ed) caveat ne
dicat occidite quia hortat(ur)
ad bellum clericis p(otes)t aliud et
hoc ad defensione(m) non ad
occasionem xxiij q. viij hor
tatu· de hoc remittit Io(hannes) an(dree)
i(n) de homi(cidio) significasti ij i(n)
glo(ssa), q(uo)d si n(on) nec obstat i(n) de
homi(cidio) petitio, quia ibi ali
quod p(er)cusserat, s(ed) nesciebat
utrum aliquem occidisset
et ideo ibi fuit co(n)stic(ie) sive religiosus

Item quibus prelatus iurisdictionem temporalem habens contra inobedientes subditos licite movet arma ar. xxiii q. viii auctoritatem et c. nos si et xxiii q. viii scite et c. hortatu et hoc dummodo auctoritatem indicendi bellum habeat vel in casibus supradictis et etiam licet non habeat auctoritatem indicendi bellum dum habeat iurisdictionem secundum Innocentium quia secundum eum in istis casibus non dicitur proprie bellum sed inclinus executio iurisdictionis ... in his casibus capti sicut ... Innocentius ... lacius tractat Io. an. dicit cum Innocentio quod si clericus sit in prelio contra raptores vel ad defensionem vel alios licet ibi pugnet manibus propriis, lapides iaciat, dummodo de suis ictibus neminem occidat non est irregularis ... de clerico percuss. c. petitio et ult. et i. de homi. c. pt.

Qualiter autem vim vi repellere liceat, et quando liceat heredi pape vel episcopi sed etiam inferiori prelato temporalem iurisdictionem habenti bellum movere ad defensionem iurisdictionis sue ac ecclesie, et suorum, et utriusque gladium ... plene colligi pt i. de sen. exco. dilecto li. vi.

Textum Sequitur glose Glo. prima recitant hystoriam de istis ... de quibus fit mentio in littera etc.

Glo. secunda posset recitari pro obiectionem, quam solvit duobus modis Primo cum que hic fuit apposita conditio in spiritualibus possit apponi, quod hoc non valuit quod in spiritualibus conditio apposita esset simonia. C. de transact. c. ii de pac. cum pridem i q. ii quam pro. Glosa solvit duobus modis primo ex post Ivani sub ea conditione vel forma quod ergo dicit quod etiam ~~poterat~~ potuit apponi conditio licite in huiusmodi ~~conditione~~ concessione qua facta fuit per tradicionem terre cum possessiones erant temporales, tunc enim potuit apponi conditio ad placitum tradentis i. de condicio. appo. verum, et sic conditio talis non erat symoniaca, cum alias adista que hic apposita fuit, illa etiam teneat de iure quod ex quo surgit intentionem (?) episcopi Terdonen. Et ad hoc glo. secunda dat simile, dicens quod non est symoniacus, tunc episcopus alicuius quas ecclesias concedit propriis ... sibi aliquid nomine pensionis ... constitutum ... quod si episcopus eo pacto dedisset possessiones et ibi fiet etiam non esset symonia, dat enim rem prophanam ut fiat sacra, quod est meritorium sicut dare aurum ut calix fiat, sibi enim nichil acquirit, quia talia in nullius bonis sunt instituta de rerum divi. § nullius Et breviter licita fuit ista appositio conditionis, quia plus dedit quam sibi retinuit et sic

---

Marginal note (left): quando ibi ... quando ... potest

De ... autem quando vim vi repellere liceat remitto i. de homi. significasti ii, et ibi ... glo. ... vel ... ordine

presumitur liberalitas et etiam
ab initio in fundatione ecclesie
potest imponi annua pensio
ut de iure patronatus prohibemus et
ibi de hoc etc.
¶ Glosa manualem textua
lis est, et in ea ibi nullus
et ibi dicitur Glosa ca
dicione solvit unum dubium
¶ Queri enim posset quid
si isti symoniaci sine symonia
dicione se tradidissent isti
magistro etc. Et vult glosa quod
tunc valuisset symonia sub
missio sine tradicione, non quo
ad prejudicandum episcopo ut de
termi ibi modo symoniaci, sed quo
ad istos symoniacos, quasi
dicat quod tunc non possent
seipsos repetere ut de simo
nia, quod in dubiis hoc
vult glosa etc.
¶ Glosa tradita textualis
est, declarat enim textum esse
deus effectu tradicionis que
fit sub condicione, et quod iste
magister de quo non fuit in
possessione propter defectum con
dicionis appositae. Glosa pre
iudicium Circa possessionem
perdendam distinguit et sub
distinguit
¶ Et pro intellectu glose sciendum
adivertendum est, quod termini quo
hemus, triplex est modus sive
species habendi. Quidam qui
dicitur dominium sive proprietas
2us dicitur possessio, 3us de
tentatio, dominium est modus
libere de aliqua re dispo
nendi, per modos de iure
non implicatos ut de sepul
de his, quod ipse procedit
in rebus corporalibus. Nam
incorporalium non est proprie do
minium, ff. de usufructu l. iiij
Sed possessio licet a diversis
vario modo diffiniatur, potest
tamen dici, quod possessio est modus
tenendi rem, quod hic appro
bat [illegible] Sed si dici tamen sicut
potest tenere rem ff. de acquirenda
pos. l. quod sicut, et tamen non
potest possidere ut ibi. Ad hoc
dico quod sicut licet teneat
non tenet, ut habeat modum
tenendi, sed unde detentat
sicut asinus sellam, et monachus
cappam. Ille ergo qui habet
modum tenendi rem dicitur pos
sidere et econverso, non autem ille
qui unde detentat, per
quod etiam patet quid sit
detentare, quia possessio
est iuris, detentatio facti,
dicimus enim detentare rem
quam diu est sub custodia
nostra, licet in illa nullum
habeamus modum ¶ Post habitis
glosa ista ponit quibus modis
perdatur possessio, quod ipse
quere ut in ea etc. Et in ea
ibi per colonum vel vicarium
ut de rescriptis ex parte vel pros
pensionarium ut cum
venissent. Et ibi sed qui ad
nundinas que leges ponit hic
quod hic dicit glosa. Ex quo ergo
dicto glose habetur, quod absens
possessionem, et quod possessio solo
animo retinetur, perdit tamen
modis in glosa expressis, di
cit tamen hoc quidam verum
intelligendo de civili possessione
quod talis per absentem retinetur
quasi dicat, quod talem posses
sionem perdit qui est absens

et in cuius conspectu res ugin
est Nam ille dicitur posside
nalit qui est i re vel i cuius
pte vel saltem cu res i co
spectu eius sit, vt ipam vide
at vel eius ptem Sed ciui
lit possidere dicit quis solo
animo, dum heat ius tenen
di rem ¶ In hoc tn dt algo
quod etiam absens pt reti
nere possessionem nalem s ciui
lit de quo hic late tractat
ffram Et ibi pdo eam sdem
host sed tamen de trade
te nota cotrarium xiij q ij
quisquis Oz in hoc dt io
an. verum illud cotrarium intca
sibus expssis quos no enuat
s remittit ad legem C de
aquiren possessi. l. si in glo
Si no colonus vel alius p
quem possideo decesserit
vel de possessione recesserit
no admitto possionem s io
an. alle ff. e. t. l. de eo s
Goff zc ¶ Glosa peult
posset recitari p questionem
quid heat pbare is qui se
petit restitui Et in ea ibi
possedisse consiliu spoliati
qui non pt possessionem
pbare vide in Spe de peti
et possess. § .i. in fine Infine
ad hoc .i. c. c. vlt li vjo et
fat quod nota O. de offi de
lega consultationibus in glo ij
Glo vlt Ducit alle pro
et con et soluit distinguendo
Et ibi l. j. dicit illa lex
ad defendendum possionem
qua sine vicio teneo, licet
vim vi repulsare, cu modo
inne inculpate tutele, que
aut sit inculpata tutela

hetur satis .j. de homi sig
nificasti ij vbi de hoc nota
bilis glosa et xxiij. q. i. §
.i. dixit tn Goff. hic. Non
laudo q quis in sit repel
lendo vim expectet pm
ictum, ne forte pea no
sit locus defensioni, sufficit
cui tror armorum ff. de vi
et vi arma l. j. § j. et ibi
non dubiu illa iura lo
quuntur in penitente religio
sum se non defendendo
et ibi restitucom, dato tn
q agent non constabat pa
re q modum excessissent
~~dato tn q agent~~ vt pz
in fine Et ibi s taberna
rius ponit casum de tab'
nario, qui volens a fure
lucernam auferre, effodit
illi oculum et fecit cu ex
cessu tutele Et ibi nisi mo
dum excedent vt quia no
pt euadere mortem nisi oc
cidat insultatorem, de hoc
in Clemen si furiosus de
homi, in hoc tn dico q glo
sa hic loquitur inexpresse q
illi no excedut modum
tu alit se defendere no pos
sunt Et ibi ignorant ig
norantia pbabili, secus si cras
sa et supina sm host
In fine de hoc .j. de sen
excom volute in vlt glo
que est singlaris in isto pu
to de excessu modi zc
¶ Ex hac glosa colligitur
ista qcio q si clericus repel
lendo vim vi etiam pro de
fensione reru suaru inicit
manus i aliud clericum, et no
excedit modum, non incidit
sniam excois, quia ut. O

dixi, omnibus licitum est mo-
uere bellum pro suarum rerum
defensione, et hoc vim que
incontinenti repellit ut predicto
dixi. Certe aut si excedit
modum, tunc eum incurrit
suspensionem ymo eciam irre-
gularitatem secundum Innocencium, quod
dictum Jo. an. dicit intelli-
gendum de irregularitate que
contrahitur per mutilacionem vel
mortem, qua ex proposito
modum excedens, statim in-
currit si alter illorum se-
quatur alias ex sola vio-
lencia non incurrit irregula-
ritas, nisi forte per contin-
uacionem violentam ingerat
se diuinis de re iudicii cum
etiam li. vi. sequitur aliud
Litteras. Omnia et C.
tum petentem
restitucionem coniugis opponatur
consanguinitatis in gradu prohibito
et offerunt probaciones parate
recepto ab opponente iura-
mento de malicia, negabitur
restitucio quo ad thorum
et fiet quo ad reliqua.
Si uero probaciones prompte non
sunt, fiat plena restitucio
nisi magna sit viri seui-
cia hoc dicit et sunt due par-
tes principales prima ponit the-
ma et consultacionem secunda
respondit ibi Nunc. Et hec
subdiuiditur primo ponit et pro-
sequitur triplicem opinionem
usque ibi nos aut ubi de-
finiat. Et illa pars nos aut
subdiuiditur quia primo alle-
gat contra unam de opinio-
nibus 2o prosequitur solucionem

ibi proferat et ponit distinccionem
secundum membrum prosequitur ibi
post aliqua solucione vnius
casum excipit ibi si vero
Casus uero in tanto quod inter
quandam mulierem W. et B.
virum eius in presencia biturricensis
archiepiscopi causa matrimonialis
vertebatur. Coram quo mulier
dicta petebat separari a viro
tum se certo gradu consanguinitatis
proponebat coniunctam, et hoc
incontinenti probare volebat,
vir aut predicto petebat illam
sibi restitui, que ab eo sua
temeritate diuertit, pro muliere
extra viri seuiciam alle-
gabat, propter quod non erat
restituenda marito primo itaque
pecijt archiepiscopus a domino
papa, vtrum restitucio foret
in hoc casu an omnia facienda
non magis denegandam, que
aliquid gradum consanguinitatis
opponitur in quo sedes apostoli-
ca dispensare non potest, ut
consueuit, et probaciones sunt
incontinenti parate. Et an idem
esset si gradum dispensabilem
vel impedimentum dispensabile
allegaret et probaciones similiter
essent parate quod papa dicit
quod circa solucionem questionis
proposite diuerse sunt sunt di-
uersorum. Nam quidam dicunt
restitucionem faciendam alij
contrarium asserebant alij uero
mediam viam eligunt, di-
centes quandoque faciendam quandoque
denegandam, et mouentur moti-
uis pro et contra ad illas
opiniones modo in littera ex-
presso Nulla illas ad predicto intendit
reprobare respondendo

vero ad quartum dicit, quod cum
mulier habet noticiam consang
winitatis, presertim in gradibus
diuina lege prohibitis, frustra
in tali casu adiudicaret resti
tucio spoliato, cum illa con
dempnet et contra consciam iudici
non debeat obedire, sed pocius
excommunicacionem humiliter sustinere
et sic esset quasi perplexa quia
propter sentenciam ecclesie reddere
debet debitum et propter conscien
ciam non debet, et sic utrique
laqueus pararetur, cum inter
se carnaliter commisceri non pos
sent, nec alteri licite copu
lari, propter quod videtur di
cendum esse dominus presentis, quod
cum opponitur consanguinitas
et maxime in gradibus diuina
lege prohibitis, et probaciones offe
runtur in continenti parate
in omnibus adiudicanda est re
stitucio, presertim ad carnalem
copulam et ad maiorem cau
telam in dubium recipi debent
ab ipsa opponente, quod talis
obiectio maliciose non fiat
precipue si fama consentit quod
usque audita partibus causa ter
minetur. Si vero non habeat pro
baciones in continenti paratas
sed dilacionem petat, quia pre
sumpcio est contra eam que
sua temeritate recessit a
viro, ad restitucionem plena
riam cogenda est ecclesiasti
ca censura, quam illa debet
humiliter sustinere, donec pla
cito offerat paratas et tunc
absolucione petita et obtenta
procedat secundum quod est premissum
nullo mandato sibi interdi
cto. Si vero tanta sit viri
sevicia ut ei non possit
secure caveri, non solum
non debet ei restitui, sed ab
eo pocius amoveri debet alio
quin sufficienti caucione prius
si fieri potest, quamuis ante cause
cognicionem est restituenda
marito. ¶ De lra Bepa
ri et sic intelabat petito
rium et dicebat hostiensis quod
cum ista mulier subtra
xerat se viro suspecta erat
contra accusacionem mariti et
sic mutat casum, et ponit
nouum thema, quod scilicet se
cundum hostiensem indulgenda aliquatenus
admittatur probacio, dummodo
sepe eum cucurrit illud quot
capita, tot sensus sive sunt
rationes de questione probanda quia diuer
sitatem, intendum sed quando
vero opponitur contra legem di
uina prohibita secundum Innocencius quamquam
sed cum opponitur gradus
prohibitus lege diuina lucius pa
pe. C. e. ex questione con
querentis, id est redarguentes hos
qui dicunt faciendam resti
tucionem, maiorem maritali
mors nulla est excusacio
C. quod metus causa cum dilectus
Secunda vero assercio scilicet quod
prius sit admittenda proba
cio cum multis istud non fuit
de responsione clementis
secundum Johannem Andree hostiensis
hic agebat secundum porro, et quia
ibi dicitur scilicet tunc que debet
restitucionem quamquam faciendam
quamquam non, cum effectu id est
cum carnali copula por
ro dicit hostiensis quod hic impugna
nat prima opinio et videtur
approbari secunda, sed Innocencius dicit
quod hic incipit impugnare

et quasi reprobat etiam
opinionem quibusdam racionibus
et loquitur allegando hec
licet allegaciones sint vistiles
secundum Jo. an. d. c. sine dubio quod
ista allegacio est contra
primam et etiam opinionem
noticia ex consciencia, ex fide
i. consciencia perplexa quantum
ad opinionem ignorantis
peritus cum et intelligens
non posset hic esse perplexus
xiii. di. nervi ubi de hec
sentencia qua restituta es
set marito, non possent
impedicte consciencia copulam
impedicte pendencia huius
matrimonialis cause perplexa
i. ut videtur huiusmodi perplexi
tas et hic dat veram so
lucionem in ceteris preter car-
nalem copulam ut scilicet sibi
exhibeat alia obsequia
sicut uxor, puta custodi
endo res suas, parando
comestionem etc. huiusmodi melius
i. bonum secundum Jo. an. propter
vim contrarii impeditas sed
facta restitucione in thoro
et in ceteris, quia tunc esset
questam intricacio quo ad
copulam, sentencia et consciencia inter
se dissidentibus Quis hic
ponit secundum membrum distinc-
cionis, expectat quasi instan-
ter petat ille viz. qui oppo
nit consanguinitatem plenariam
etiam quo ad thorum com-
pelli contra vir agebat, quod
pretextu excepcionis probate
non fiet, hec restitucio de
ordi communi cum dilectus, qua
censura mandatus hoc ideo
dicit quia si contingat ipsam
probare, apparet quod propter

consciencia passa est se excommunicari
acquiescendo consilio iuris et
sic nullum fiet ei manda-
tum perniciosum. Quod in v. perplexa
scilicet scilicet ut fiat restitucio
in reliquis preterquam ad copu-
lam Quid vero hic ponit
casum exceptum aliquem i.
si maritus non est severus sed
bonus homo simplex, rectus
et timens deum, quo casu
quodcumque obiciatur consangui
nitatis, et qualitercumque proba
ciones sunt parate, prout medici
pro sufficientem caucionem, et fiat
restitucio, ut sequitur secundum
Jo. an.
Omnia materia huius c. satis
diffuse clarificatur in littera preceden
non prolixa notatur hic per
doctores primo hoc et pri.
Noto hic modum quo re-
stitui, debeat is qui dicit se
spoliatus coniuge Quia sto-
iciatur consanguinitas prohibita
in gradibus divina lege prohibitis
et offeruntur probaciones incon
tinenti, non fiet restitucio
quo ad carnis copulam
sed quo ad alia solum Quid
vero non offeruntur probaciones
incontinenti indistincte fiat
restitucio quo ad omnia
qualitercumque gradus consanguinitatis
obiciatur, et hoc ponit
casus summarius
Secundo specialiter Noto ex pre-
hac quod inferiores Episcopis cog-
noscant de causis matrimonia-
libus, quia hic cognovit
archidiaconus Ex quo colligitur
archidiaconum habere iurisdiccionem
de hoc in glo. prima
Tercio Noto hic latam per opi-
nionibus recitandis, valet
enim hoc sepe ad vitatem

Ubi xxxv. q. iiii. quedam lex ibi habetur
quod b. Greg. dispensat cum Anglicis
ut in iiii. to gradu contrahere possint

eliciendam ut hic facit papa
¶ Quarto Noto illud quod qui fal-
sum consilium edificat ad gehe-
nnam, hoc est tum dicere quod pec-
cando mortaliter parat sibi do-
mum vel edificium vel stallum
quoddam in gehenna .i. in in-
ferno secundum Jo. an.
¶ Quinto Noto hic dictum esse in
gradibus consanguinitatis propter quod
prohibet contractum matrimonii
Nam quedam tales capiunt
prohibitionem a lege divina vnde
in illis non potest dispensari
ut dicit lex. Alii vero capi-
unt prohibitionem a constitutione
humana viz. tertia, et in tali-
bus potest papa dispensare ut
deducit lex fecisse beatum Gre-
gorium et multos alios de
quo xxxv. q. ii. quedam lex
qui autem sint isti gradus di-
vina lege prohibiti patebit in
glosa super verbo divina lege
¶ Item eo. § porro Noto
quod contra deum, in dignitate
non nulli est obediendum
ibi cum illa contra deum &c.
et ita nec papae est obedi-
endum contra deum, ut de
tempo. ordi. ad aures Ho-
hat ergo ea habetur quod nullus
debet quod qualiter sustine-
scientiam excommunicationis prelati, nec
debet obedire ut in casu ca-
pituli huius, quod alias pecca-
ret mortaliter obediendo, quod
facere nullo modo debet &c.
¶ Ultimo Noto quod propter
sententiam viri mimam de-
negat restitutionem uxoris in
casu c. huius ut dicit lex
ibi Si vero ad finem Et li-
hostiensis dixit, quod hic in eadem
lex consequatur auctor

3m membrum distinctionis de
qua dicit Jo. an. dicat quod
hic ponit casum exceptum
ab eo quod supradixit viz
restitutionem fieri si vero offe-
rant probandum probate et
hoc magis placet Alia
notabilia patent ex glo.
¶ Sed ex quo hic agitur
de restitutione coniugis Que-
ro primo circa hoc Numquid
petens restitui ad coniugem
potest repelli exceptione spoli-
ationis aliorum bonorum hostiensis
in summa e. ti. qui. dicit quod non
etiam si excipiat opponens
quod sit spoliatus omnibus bonis
Et hoc propter periculum anime
propter quod non fiat hic compensatio
ff. de excepto cum mut. de
usuris super, Et etiam quia
maius est periculum anime
quam corporis xiii. q. ii. principium
Et insuper quia nulla ex-
ceptio contra preceptum apostoli
est admittenda de coniugio
lepro. c. prelatus, et hoc etiam
ponit Innocentius. ut de ordi. cog-
ni. tu dilectus Et ita contra
petentem restitui ad coniugem
non potest opponi exceptio
spoliationis propter periculum anime
¶ Quero secundo numquid saltem
potest opponi exceptio excommunicationis
excommunicatis contra petentem sibi
restitui hostiensis dicit quod non
in loco ubi dicit quoniam propter
periculum quod admittitur
exceptio excommunicationis, quod cessat
in hoc casu, quia vir excommu-
nicato potest cum uxore sine
periculo xi. q. iii. quoniam multos
Item hic videtur equus a. si
uxor excommunicata petet sibi

p^a ad Corin. vij. li.
Nolite vos fraudare
& ubi vir non habet potestatem
sui corporis &c

virum restitui, tunc enim
standum est regule apostoli
periculum quoniam, cum vir
non sit privilegiatus ut communicet
uxori excommunicate ita notatur
ff. xi q. iij cum multos et
xxx vij q. i. de filia. Et
per hanc distinctionem respon-
debat Collectarius ad
istam questionem, dicens quod
viro excommunicato petenti re-
stitutionem coniugii non potest
opponi exceptio excommunicationis
per uxorem, secus si econverso
et hoc propter privilegium
quod habet uxor et non vir
ad communicandum. Sed certe ista
distinctio non placet quia
hic non solum est periculum co-
mmunis excommunicati ex parte co-
venientis ymo etiam iudicis et
aliorum qui in iudicio assistunt,
licet ergo mulier sit privile-
giata circa hanc communicationem
non tamen iudex nec alii qui
necessario in iudicio assistunt
et propter hoc iudex ex officio
repelleret excommunicatum
petentem taliter restitui. ff.
de exceptione pia li. vi. et
hoc tenendum ff. Jo. de lig.
Item nota hic agitur
de uxore que discedit
a viro suo temerarie, et
dicitur quod talis potest compel-
li per censuram ecclesie ibi in
f. [illegible] si non habeat. Quere-
ro circa hoc de questione
facti que sepe occurrit
uxor discedit a viro et
nullomodo vult cohabitare viro
nec etiam timet censuram
ecclesie utrum possit realiter
et personaliter cogi, et in dubio

in viro, maius tamen dubium
videtur in muliere. Non videtur
quod talis non possit invita
trahi de domo et duci
ad virum, quia matresfamilias
non potest realiter cogi. C. de
offi. iudi. l. i. per hoc facit textus
cum glo. de iudi. c. i. li. vi.
ibi enim tenet glossa quod etiam
ordinarius non citat personaliter,
nisi in certis casibus ubi
etiam in c. ij. dicitur quod
mulieres non debent trahi
personaliter. Item ad hoc du-
bium dicit quod iudex ecclesiasticus
potest compellere coniuges ad com-
morandum per censuram ecclesias-
ticam, et si eam non cura-
verint potest pro executione
invocare auxilium brachii se-
cularis. Et cum hoc in isto
casu potest iudex ecclesiasticus
per suam familiam vel iudicis
secularis cogere coniuges co-
habitare. Ad contraria
respondet ad l. i. C. de
offi. iudicis que prohibet
matresfamilias cogi realiter
dicit quod loquitur quando agitur
in iudicio civiliter, et in causis
in quibus sufficit per procuratorem
comparere et in quibus aliter suc-
curri potest quam per captionem
persone, secus ubi non potest
nisi quod [illegible] ut hic
ad. C. de iudi. pen. li. vi.
dicit iudex ordinarius bene
potest personaliter, dum hoc
suadeat necessitas ut ibi dicit
litera in fine. Et etiam ibi
est casus alius quia loquitur
in actu iudiciali, hic autem
loquitur de extraiudiciali.
Quero ultimo de intel-
lectu litere et primo quero
dicitur plebanus oblate

Prima ad Corinthios vij. ibi nolite vos
fraudare nisi ubi vir non habet potestatem
sui corporis

icotinenti, quia de talibus
loquitur lra ff. pptea. Secun
do quero de intellectu il-
lius lre circa finem aliogn
sufficit si fiet pt securitate
promissa etc.
Ad primum dico quod hic verbum
icontinenti debet intelligi in
proposito aliquantulum large
prout ponitur ff. de procura
l. qui procuratorem, et notant
doctores ff. de testi. veni
ens. ij. vn dicit Archid. quod
dum dicitur probacionem de-
bere expediri in cotinenti
intelligit ff. triduum vt no-
tatur iij. q. j. in summa. ve-
rius tamen videtur quod hoc est
arbitrarium, ita notat Jo.
an. in dicto. c. veniens. v-
bi dicit hoc relinqui ar-
bitrio boni iudicis forte
ad viij dies vel plures et
ibi de hoc. Ad secundum
quod querit de intellectu
lre illius aliogn etc. dico
quod iste textus multipliciter ex-
ponitur. Nam quidam fa
ciunt differenciam inter gradum
prohibitum lege diuina, et alium
prohibitum solum lege huma
na. et illi exponunt litteram
sic aliogn. i. si maritus
non est senex nec obicitur
consanguinitas lege diuina
prohibita, tunc an causa cogni
cionem restituenda est uxor
marito, et sic isti volunt
quod si est senex vel si obi
citur gradus diuina lege pro
hibitus non fiet talis resti
tucio, sed hoc iudicio meo
videtur esse contra textum. Ipsi non
habeat etc. vbi dicit restitu
cionem faciendam si maritus
non est senex etiam quam-
uis obiciatur consanguinitas
diuina lege prohibita, dummodo
non habeantur probaciones
in continenti, et ita lra non
facit differenciam inter huiusmodi
gradus quin cessante senten-
cia viri probacionis non habentur
in continenti. Alij autem
non faciunt differenciam inter
huiusmodi gradus et illi expo
nunt litteram sic aliogn
i. si non habet probaciones
paratas, prout hic recitat
Innoc. sed ista exposicio
non videtur michi eciam esse
sufficiens racio, quia hoc
quod isti dicunt sufficienter
prius est tactum in verbo Ipsi
non habeat vbi expeditur
quod dum non habentur probaciones
incontinenti, fit restitucio ple
naria exclusa viri senten-
cia Jo. go. an dicit expo
nendam litteram sic aliogn
i. si vir sit bonus homo et
probos rectus et timens deum
in quo casu, qualiscumque
gradus consanguinitatis obiciatur
et quantumcumque probaciones
sint prompte ex quo pt
mederi per sufficientem cau-
tionem fiat restitucio ut se
quitur in lra. i. ante cause
cognicionem, ista exposicio
videtur esse de mente lre
vt dicatur quod per ista verba
solum voluit esse differencia
inter senienciam viri et suos
senciam, ita ut videatur
an possit securitas prestari
mulieri aut non possit
hanc lecturam sequitur Host. in
summa. e. ti. § qualiter facienda
sub § sed ubi vir et sequitur
et hoc tenendo patet quod

sit dictum et c. Sed Bernardus de
Zabar(ellis) exponit sic literam
et satis probabiliter. Alioquin
i. si vir non est sevicius
ut sit sevissimus, quamvis est seve
rus indistincte denegatur
restitucio. Si non est seve
rus, tunc procedit distinccio
litere, videlicet an probaciones sint
prompte vel non. Si prompte
denegatur restitucio quoad
copulam carnis. Si non
prompte sit ante omnia resti
tucio plenaria. Et sic inter
dum nulla fit restitucio
ut quando vir sevicior est, inter
dum fit sed non plena ut
si probaciones offeruntur
prompte fit restitucio quo
ad alia preter carnis copulam.
Interdum vero fit plena ut
quando probaciones non offeruntur
in promptu. Et intelligit
Bernardus promptas probaciones
que realiter offeruntur ut
quia producuntur testes co
ram iudice parati deponere
sicut in simili tenet Innocentius
in c. interposita, e. ti. de appellationibus
vel forte est arbitrarium
quando dicatur prompte ut dixi.
Glosa prima ad
suprascriptionem arguit et in
ducit duo similia, sed
contrarium et solvit. Et in
ea ubi Episcopus in synodo
ubi dicit quod causa matrimo
nialis est synodalis, et idem
in c. accedentibus, e. ti. de ex
cessibus prelatorum ubi dicit quod quando
causa pertinet ad solum E
piscopum, et ita non ad
archidiaconum. Glosa solvit
quod in istis firmatur consuetudo
que dat iurisdiccionem et ita

pocius de causa matrimoniali cog
noscere habet archidiaconus de con
suetudine quam de iure pro dicta
decretalem accedentibus et
per hoc solvit contrarium ut di
camus quod alii prelati inferiores
Episcopo possunt cognoscere de
causis matrimonii si hoc habet
consuetudo. Sed de iure
cum competit Episcopo ut in con
trario, ita ponit glosa ii in
dec. c. accedentibus. Et ita
eciam hic tenet Innocentius.
Sed Hostiensis dicit contrarium per
talem racionem, quia consuetu
do non dat iurisdiccionem
in maioribus causis, hec autem
causa est de maioribus
e. ti. de consanguinitate et affinitate c. i.
in fine, et ita non habet hic
locum consuetudo, et remit
tit ad notata § de foro
competenti cum contingat, dicit
ergo quod ubi de causa matri
moniali cognoscat archi
diaconus vel alius inferior
Episcopo, facit hoc vel ex co
missione generali vel speciali
Episcopi vel ex speciali privilegio
et ita dicat hic fuisse
se pro isto archidiacono. Quamvis
tamen hoc sit satis probabile
dictum, verius tamen est dictum
glose et Innocentii, quod consuetudo
talis non est ordinaria
Episcopalis immo iurisdiccionis
que prescribitur, eciam me
rum et mixtum imperium
secundum opinionem veram notatam
§ de foro competenti cum contin
gat secundum Io. de Ligna. De
hoc autem ~~[illegible]~~ utrum ar
chidiaconus habeat iurisdiccionem
in aliquibus punctis de iure
quam habet videlicet § de officio
archidiaconi, ad hoc et c. ut

Sed de finali sevicia ista litera est intelligenda. Sed Hostiensis quod litera intelligit de tali sevicia
que infert periculum corporis, ut quia vir intendit uxorem interficere et taliter consuevit facere
in desponsa pretera [illegible] Jo. tamen an. Sed Bernardus ista eciam intelligi posse de sevicia circa
exigendum debitum ut quia vir solet violenter cognoscere et opprimere mulieres, et uxor
[illegible] se [illegible] et ita hic corrumpi et sic respicit illud verum in ceteris prima lectura est
magis quod facit § c. [illegible] ibi adeo capituli

¶ Glosa fi textual est In
fine ut patet in antiqua
Glo in p'mo arguit a co
trario lre, et illius arti
tenet contrarium, 2o quod
arguit affirmative, sol
uit cotrarium et adducit
duo similia Et ibi agatho
sa ibi agathosa repetens
virum non auditur sed
de volunte ipsius ab eadi
ctit Et ibi contrarium
credo Et ad e agathosa
dicatur, quod ibi diuisio ma
riti fuit ad religionem de
volunte uxoris et ideo non
fuit audita uxor ipsum
repetens, de hoc dicatur
ut j de quasio quinta c j
et capte j Et ibi spoliasse
se idem notatur de divor
significasti in j glo Et ex
licet dicat quod qui expel
lit a se uxorem non pt dice
se spoliatum Judex tn ex
officio suo restituere debet
illi uxorem j de iureiura
tua sm j fo an Glo dispe
sare posset recital p ob
lectionem qua duobus modis
solvit p'mo violentando
lram sed plane intelligendo
ut sit casus spalis sicud et
aly v quod eniat Ex eo
enim quod hic dicit in lra pa
pam non posse dispesare
in cto gradu consanguinitatis
posset opponi, quia i aliis
dispesare pt, que non sunt
contra articulos fidei vel
generalem statum ecclie vo
di sicud et ex dic littera
ca Et in ca ibi sunt quidam
ubi de hoc et ibi cum ad
monasterium ubi hoc solet
Et ibi quod deo ubi habetur quod non pt
vir restitui de vota conuercie que sine
eius consensu uxor deo promisit, ideo
a fortiori, non potest si consentit et ita
vi pactum hic locum habere

lacius tetam Et in fine de
hoc notatur xxx q iij
p'tacium Et sm ffran va
est hoc exposicio glose, que
ex quo sedes aplica nunquam
dispensavit, illud quod
non exstavit hactenus, debet
reputari non posse, ita
quod si hodie fieret requireret
maxima deliberacio sm eu
In Glo viam arguit Et
in ca ibi omnibus aetha
morphoseos li vjo ¶ Glosa
p'mi adiuvat p'ma opinionem
p iiij or decretales et duas
leges, et solvit duo ob
stacula Et in ca ibi ex eo
questione ista decretalis
et 3 sequentes voluit quod
spoliatus an omnia debeat
restitui, et ibi si maritus
dicit si donacionem p mari
tum mortuum factam conjugi
pr defuncti abstulerit, di
cens maleficiis coniugis
maritum mortuum restitue
cogetur z cl et ibi d decor
di cgmi c j ubi petens
coniugem non audit an omnia
Et ibi si is a quo dicit he
res a quo satisdacio petit
de fideicommisso si dt hodie
costat de pprietate que mi
chi debetur, auditur, z sic
ista lex et sequentes ponunt
casus in quibus petens pos
sessionem hereditatis, non au
ditur an omnia, quod est
cotrarium capitulo supallegatis
Glo solvit dicendo quod loquitur
in possessione adipiscenda
ubi differtur missio in posses
sionem si i cotinenti pbetur
de pprietate, et unde quod actio
possessionis adipiscende non

est ita prinleta sicut pos
sessionis recuperande c. de
ordi. cogni. c. vlt. ut ibi no-
tatur. Et demum glosa in
fine dicit, quod etiam restitutus
dicentis se spoliatum iu-
dicium denegat in casibus
de quibus remittit etc. Glo-
diuina vel lege declarans hic
ponit in quibus gradibus lex
diuina prohibeat contractum
matrimonij et ubi est hec
prohibicio. Et in ea ibi i leui
tico xxviij. hodie xviij. sed
glosa respicit antiquam ca-
pitulacionem et ibi perpone
hoc xxxv. q. i. c. i. Etiam
ibi patrui alij habent patris
sed id non differt a nouica
et ideo melius ponit patrui
et ibi olim et infra de diuorcijs
c. vlt. ubi dicitur quod matri
monium inter paganos contrac
tum secundum legem mosaycam
in primo genere affinitatis post
baptismum non separatur ut
si frater duxit relictam fra
tris sui. Et ibi hodie ple-
ne concluditur etc. viz. us-
que ad quartum gradum con
sanguinitatis et affinitatis
inclusiue infra de consang. et
affini. non debet, et ibi non
consueuit dispensare. sed
vtrumque posset si vellet di
citur in glosa sequenti in
verbo in gradibus. ¶ Glo. cum
ponit de prerogatiua auc
toribus interpretanda. Et etiam
ibi prerogatiua. secus super
daniel in c. dicit periculosa
est de nigros cotidie iudica
re sentencias et ibi vide ipse
hic dicit ad allexandrum non

doctoris opinio, sed doctrine
racio ponderanda est etc. Glo-
sa nolumus ostendit effectum
declarationis ipse siue rusionis
quam facit in hac decretali
Et vult quod licet per suam rusionem
opinionibus supradictis no-
lit preiudicare tamen preiudicat
eisdem, quia iudices secundum
suam rusionem sentenciabunt
xi. di. nolite ubi dicitur
non esse recedendum a re
gula quam tradit sedes
beati petri, dicit ideo glo. in fine
quod ipsa hic videtur loqui ut
magister hoc est sub nomine magistri
qui aliquid diffiniendo
non derogat dictis aliorum
et tamen reuera loquitur ut pa
pa etc. Glosa porro etc.
textualis est in fine eius dicit
Jo. an. nescio quid uelit
hec glosa nisi dicas quod
papa Gregorius qui fuit mag-
nus doctor tenuit quod resti-
tucio non esset facienda, et
quidam libri habent allegacio
ipse Gregorij et potest intelligi
ut dixi vel errauit glosator
credens hanc decretalem
esse Gregorij que fuit Innoc.
iij. Glosa primum in gradibus
notat secundum gradum prohibitum
lege diuina, sicut contrarium
et soluit. Et in ea ibi so-
rorem uxoris tue que est
tibi affinis in primo gradu
et filie eius que est affi
nis in secundo gradu, et ibi gau-
demus et infra qui filij sint
legit. c. vlt. et ibi non
in collateralibus super linea
equali, nam in linea in e-
quali etiam prohibetur

filius filius filius

pater

filius filius filius

nepos nepos

filii duorum fratrum sunt collaterales et sunt in secundo gradu in linea equali patruus et nepos sunt etiam collaterales in secundo gradu sed in linea inequali

vel filii duorum fratrum contrahunt, sed patruus cum nepote non, et sic sufficit videri, dixit autem hic prohibi quod in secundo gradu ascendentium, non posset ecclesia dispensare sed in secundo collaterali sed equali patet ut dicit glosa, Jo. an. exponit glosa litteram in verbo prohibitum [illegible] ut in ca. Infine. Et sic glosa non facit differentiam inter gradus prohibitos lege divina vel humana, sed qualiscumque gradus consanguinitatis obiciatur, si probatio est in continenti, denegabitur restitutio etc. Glo. offerunt. Notat ex littera et improbat quorumdam opinionem. Et in ca. ibi tollitur distinctio quorumdam et merito, quia regulariter spoliatus debet ante omnia restitui, nisi in casibus expressis Infine in glo. super verbo primum de decretales etc. Glosa iuramento. Notat quod super exceptionibus emergentibus in causis spiritualibus iuratur de calumpnia et hoc consequitur. Et in ca. ibi litteras hodie secus ut c. ti. c. vlt. li. vi. quia hodie etiam in spiritualibus iuratur de calumpnia vt ibi dicit et ibi ff. si quis stipulatus dicit illa lex. Si stipulatus de dampno infecto induit, et tunc non interuenit stipulatio si postea stipulari velit iurat quia posset non fraudis sed causa calumpniari, datur autem actio de dampno infecto induit contra vicinum, cuius domus minatur ruinam vt caueat de dampno, quod cadendo posset facere etc. Et ibi postea hoc vel de calumpnia sed de malicia hic iuratur vt ff. de iura. calump. c. ii. in fine li. vi. Glo. penult. quid et soluit. Et in ca. ibi inquisitionem sibi [illegible] quod si mulier sit [illegible] impedimentum coniugii non debet reddere debitum nec exigere sed potius debet pati excommunicationem. Si credit et ex causa probabili reddere debet sed non exigere sed si non ex causa probabili reddere et exigere potest. Et dicas quod non hoc vel nisi moriens perisset absolui tunc cum sepeliretur in cimiterio ff. de sen. ex. a nobis ii vel nisi ecclesia se videns deceptam post mortem ipsam absoluat, quod patet sicut legat etiam post mortem xxiv q. ii sane secundum dan. et Goff. patet autem in ar. mortis absolui secundum Host., quia iuramentum quo iurauit stare mandatis ecclesie intelligitur de hiis que non sunt contra deum nec contra suam animam, adde de iureiurando c. pe. li. vi. vbi dicitur, quod iuramentum non est vinculum iniquitatis. Et tunc si moritur sepeliatur. Si non conualescat iudex eam precipiat quod debitum reddat et ad petitionem mariti excommunicabit illam si non reddat et tunc in mortis articulo absoluet, et sic in infinito

Glosa potius excommunicationem de intellectu littere remittit

ƒm eum et p hoc dictum
quod est dignum nota
solvitur hic unu dubium
circa materiam glose Et in
glo ibi orare hoc verum
spaliter generales enim oro
nes que fiunt pro omnibus
fidelibus defunctis pderunt
ei ƒm vires Glosa ultima
dat racionem ad litteram

Ex parte m[ulieris]

rescedes restitucionem coniugis habet
coniugium factum ex consensu
Et in prima ponit mulieris
querelam partium decisa 2a
dat iudicem ibi quia agi

Casus in tempore Chuda
Civis Benev habebat quan
dam neptem suam i. cum
pubertatis constituta C.
nomine, voluit eam copula
re matrimonio filio B. Civis
Benev nondum septem
nio traducta fuit in domum
eiusdem, Postquam aut ad
annos nubiles illa puella
pervenisset, noluit ratum
habere, quod a patruo suo fue
rat inchoatum Et ideo
de domo predicti filii B. Ci
vis recedens, postulabat
ab Epo Benev licenciam cum
alio contrahendi Epus cita
vit partes ad sui presenciam
Mulier per suum procuratorem
petebat possessiones quas
dam et res sibi restitui
datas pro ipsa nomine do
tis, post alia petebat resti
tucionem mulieris, asserens in
super illam per procuratorem eam
agere non posse, ƒz personam
liter illi debere interesse Epus
super hoc consuluit dominum

papam et ipse rescripsit non esse
dubium quod predicta mulier que
nis sit minor possit causam
matrimonii predictam per procuratorem
tractare, et quod post alia resti
tucionem mulieris postulare non
possit, cum nullo modo
iuris seu possessionis fuit desti
tuta, per talem nempe tra
~~ducionem~~ ducionem quia non pre
cesserunt sponsalia vel con
sensus legittimus, nullum obliga
tionis vinculum contractum fuit
inter ipsos Unde mandat quod
si est ita, non obstantibus
excepcionibus supradictis an
nullat querimoniam partes hinc in
de dirimit sponcenda cum
ipsam sine Canto decernen
do Hec la voluit ƒz eius
voluntas impediente etate
effectum habere non potuit
Io. an. eiusdem B. Civis Benev
nubiles ut quia iam ex
cessit xii annos i. quia maior
causa pos insuper et. i.
hic deciditur quod puer con
tradicebat, petens an omnia
restitui, et quia mulier
erat in causa per procuratorem
opponebatur, quod que minor
sine auctoritate curatoris in ea
esse non poterat, quod ipse
iudex non procedit Epus
consuluit super hoc papam
Vel forte mulier gallica
fuit ipse quod magis placet
Io. an. minor xxv annis
postulabat forte primo ex
cepit et postea egit ƒm
host. de hoc d. c. ex parte
et ibi dixi etc.

Noto primo cautelam ex
lra, scilicet quod volens contrahere
matrimonium, de quo dubium

est, an sit obligatus alteri
matrimonio, debet petere licentiam
nubendi alii ab episcopo quemad
modum fecit ista mulier, et quod
ne suum matrimonium dicatur cla
destinum declaratum de sponsa.
c. si. Si vero certum est de non
obligatione iure suo potest al
teri nubere
¶ 2º Noto quod in causa matrimo
niali minor censetur maior
quod vir si est pubes, de
iudi. c. si. li. vi. Et prout ibi
disponitur, maior xiiii an
nis per se et per procuratorem potest
agere et litare causam spiritua
lem et ibi de hoc vide etiam
decretales emanaverunt ad de
clarationem istorum que hic not
bilis
¶ 3º Noto quod qui non possedit
non potest petere restitutionem cum
talia non possit dici spolia
tus ad hoc allegatur contra littera
c. huius et de c. olim
¶ 4to Noto quod possessio co
iugis non potest haberi sine coniugio
et ita qui petit restitutionem
coniugis debet probare coniugium
et per quod titulum, quod
est speciale in hoc casu debet
dixi de c. ex transmissa No
to etiam quod traductio mu
lieris in domum non probat co
iugium, nisi aliud intervenit
et hoc clarum est
¶ Summa huius c. principaliter
in hoc consistit, quod petens
restitutionem coniugis debet pro
bare legitimum coniugium ex
consensu, et in hoc posset
unde quis instare quare
in hoc casu teneatur probare
coniugium legitimum cum coniugio
concernat titulum, titulum
autem non tenetur probare spo
liatus sed sufficit se possedisse
et spoliatum esse, hoc
autem hic omitto, quia de
hoc dixi de c. ex transmissa
¶ Sed veniendo ad aliud
principale punctum huius litere
in eo quod dicitur quod iste non
potuit petere restitutionem co
iugis, quia non fuit alicu
ius vel possessor quomodo
destitutus revocatur in du
bium utrum ex eo solo
quod quis contraxit cum
alia matrimonium per verba de pre
senti possit petere restitutionem
eius si ibi commoranti sponsa
non velit ¶ Circa quod dubi
um quidam ut refert Innocentius
dicunt quod non solum ad co
iugem cognitam fit resti
tutio sed etiam ad sponsam
si quis eam ut sponsam
habuisset sive possedisset, et
dicunt hoc colligi a contrario
huius litere ibi nullo iure seu
possessionis quomodo voluit
enim quod ~~ipse~~ si docuisset de
possessione sponse fuisset
restitutus per dictam literam ista
vero restitutio fieret post carnis
copulam, cum in qua in eius
possessione fuisset Sed istud
non placet Innocentius nec communi
scole, tum propter periculum for
nicationis quod imminet sponse
si taliter restituetur de spon
su locum, tum ex eo quia
ante carnis copulam potest
quis dicere volo intrare reli
gionem et non potest cogi ad
cohabitandum viro ut de sponsa
ut de quisito coniugio ex publi
co, dicit ergo Innocentius et Io. an.

vg eum, quod in tali casu non
pt quod restitucionem sponse
petere, sed potest eam vendi
care adiecta causa de iure
tamen, etiam si sit sponsa
de futuro ut ar. ff. de rei
ven. l. i. vel posset agen
do ad hoc ut sibi adiudi
caretur officium iudicis implo
rare ar. c. de spon. co. l. rd.
ii. quod hic latius deducit
Innoc. Tandem concludo
dicit, quod si vir petat resti
tucionem mulieris tanquam v
xoris, non dabitur ei re
stitucio nisi probet aliquod
genus sponsalium interuenis
se viz. verum vel presumptum
et eam cognouisse, alter
enim non pt dicere se aliquis
iuris seu possessionis commodo
destitutum vt hic dicit
et ita qui petit restitucionem
coniugis necesse habet probare de
sponsacione et carnis co
pulam. Die c. cum tu sinissa et
ibi clara litera sed qua hic
c. est intelligendus, vnde non
valet litera quod sola possessio
mulieris sine desponsacione
sufficeret ad petenda resti
tucionem eius tamquam uxoris
nec eciam quod sola desponsa
cio viris sine commixtione car
nali, sed litera ista per hoc vult
tamen innuit, quod inter istos
de quibus hic non erant co
tracta sponsalia per alterum co
sensum, nec eciam possessio
coniugalis. Et sic hoc clara
manet litera. ¶ Sed contra ista
dicta, posset multum instari
si enim vt dicis ad habendam
restitucionem uxoris necesse est
interuenisse et probare car
nis copulam, tunc sequitur

quod semper in potestate mulieris
erit repellere virum, quia
semper poterit copulam negare
et virum frigidum asserere
¶ Ad hoc dicit Innoc. quod
quandoque vir et uxor simul
commorantur, et vnus confitetur
interuenisse copulam, quamuis
alter neget standum est
verbo confitentis dummodo hoc iura
mento firmauit, ii. de frigi.
et male. c. i. et de despon.
impu. continebatur, nisi alter
vellet probare contrarium per aspe
ctum corporis de probacione pro
sumpta et sic patet responsio
aliam materiam tangit
glosa etc.
¶ Glosa prima arguit quod
volens contrahere matrimonium et
non potens etate prohibente
nec sponsalia contrahit, sed
contrarium et soluit hoc iterum
obicit de decretali, de illis
soluit distinguendo inter sponsa
lia nulla et aliqua. Et
in ea ibi litera et c. accessit
ibi enim disponitur, quod minor
septennio non pt ac sponsalia
contrahere propter defectum
etatis et ibi si pt. si vir
nupsit ei que uxor esse
non poterat, et postea sibi do
nauit, ut uxori licet illam
putet coniugem si non despo
sauit eam uxor non est
quia non potuit, sponsa
non est, quia ad hoc non
fuit actum, et donacio est
non vz quia fiebat tanquam
ad uxorem et ibi tue et c.
a nobis et ibi dicitur quod
si quis impubes contraxerit
per verba de presenti in quia ma
licia non supplet etatem

no mrioniu si sponsalia i
telligitur q̄posse Glosa istud
contrariu non soluit, dicat
go q istud dubiu hodie exo
peditu est e. ti. c. uno li. vjo
Et ibi dicitur, q si minores
septenio aut unus minor et
alt maior contraxerit spon
salia huiusmodi sponsalia nul
la sunt nec convalescunt p
lapsum temporis, nisi per
cohabitacōm mutuam f̄ca ma
iores in eadem volunte p
maneant Tho dicit in q si
pubes et impubes uel duo
impubes non proximi pub
tati, et in quibus malicia
etatem non supplevit con
traxerint sponsalia de pnti
uis mtpstatoe dur cont
hē sponsalia de futuro, tu
cu non potuit vale ut a
gebatur, valeat saltem
ut vale possunt, et p hoc
patz q sit de hac matia
senciendum 2c. Glosa in tex
tual est et ponit q res
date in dotem, pnt peti
si mrio non fuit secuturu
et in ca ibi in dotem ut pz
in antiqua, et ibi stipulacōn
sequit que ppter dotis cau
sam constat inse hre condi
tom hant, si impie fuerit
secute 2c et ibi ff fundus ibi
dicitur, q si fundus datus
sit in dotem, nō secutis nup
ciis huiusmodi donacōs ppt con
dicōm repetitur cu fructi
bus, etid in ancilla et eius
partu Glosa iij primo ponit
2 casus quibus minor restitua
maior 2o quit an ipsa
libus restitua maior et
soluit 3a quit de ruminate

bnfico alle pro et cōi et
soluit Et in ca ibi maior
de hoc, ff. de iudici c. ult
li. vjo et ibi voto etiam
religionis ex quo est ma
ior xiiij annis et ibi de
dnie als incipit ets ex
tanis et ibi l. ult. ibi de
momentance possessionis
accio exceri pt p quadrage
psonam, et ibi lege iulia
dicit illa lege minor xxv
non accusat de adulterio
nisi sui mrionij iniuriam
psequatur et ibi ff. post
mulier et pupillus agunt
ut exhibeatur liber ho
cognatus parens uel affi
nis Et accio de libes ho
mie exhibendo dicit cu
ego a te peto filiu meum
et tu dicis eum tuu fuis
debes esse exhibe et duce
in publicum Et ibi l. in mas
culus post xxv annu et mulier
ps xviij annu impetrat ve
niam etatis, hec tu pbac
morum suorum instituta
et anni pbitatem, et post
agit ut maior, et ibi cu
mandato et de hoc ff. de
pcura qui qualit pstult
li. vjo ibi hetur q post
xviij annis potest quilibz
constitui ad negocia p cur
et ibi quitur ubi de hoc
et xxviij q iiij si etia ad
hoc ff. de sponsa non est
nobis Et ibi error diuiciarū
quia iste est error qualitatis
qui nō dirimit mrio sic
condicionis ut si esset filius
2c. Et ibi videtur q non
hoc tz hic Ray et dicur
ff. de minoribus l. ait pretor
et de hoc etiam in Specu

ij par. de restitu in integr
ff. qualiter l. qz si minor ibi
castrense peculium quod
aquisiuit militando siue
aduocando in causis. Et
ibi non subuenitur ei qz
quid si non fuit alteri
collatum, dicit Jo. et
vinc. qz tunc subuenitur
ei, et hoc etiam approbat
host., si ecclesie et civitatibus
expediat ut sic magis
consideretur lesio ecclesie qz
persone ar. ff. de elec. in
causis in fine. Et ibi secundo
la. dicit si minor repudi
auit vel omisit hereditatem
et omnia sunt integra re
stituitur alias non, et uel
tamen contra heredes minoris. et ibi
firmatur illesa unum est du
modo de errore facta
fuit sedes ecclesie secundum host.
in talibus, nec talis sua
fuisset in rem iudicatam
¶ Glosa unum posset reci
tari per ipsum, quare non
sufficiat hoc casu tradi
tio, respondet, quia pos
sessio non habetur. Subdit
tres casus ubi petit resti
tutio, nec habetur possessio
Et in ea ibi quesitum
dicit illa lex ex traditione
in domum ubi non precessit
sponsalia non fit sponsa
Et ibi restitutionem decima
rum idem host., sed bar
tho. contra dicebat xviij
q. ij. c. i. sed glosa ista veri
or est ff. e. t. fi. e. t. li. vj.
Et ibi possessio viris per matrimo
nialem consensum, hoc
tamen est rationem dubium in quo

presumitur per matrimonio secundum host.
Et ibi refecte ubi quod du
as ecclesias licet ipsas non
possit habere si spolietur al
tera restituendus est secundum Jo. et
vinc. Et ibi summa etc. hac
tamen petitionem nomine domini
faciet secundum Jo. an. Et ibi de
icitur et hoc ratione natu
ralis possessionis quam habet
quamuis civilem habere non
possit ex aliquo ecclesie iure
seu statuto et in fine de hoc
ff. de sponsa. impu. in prin. ff.
l. li. vj. ubi disponitur qz
sponsalia que ab inicio
non valuit etate prohibente
possunt qualiter, ff. per coha
bitacionem mutuam seu alias
verbo vel facto liquido appa
reat contrahentes in eadem
voluntate factos maiores
perdurare, sequitur aliud

Cum ad sedem

Omnia et iudeam in vi non
competit contra illum qui
non spoliauit, nec spoliari
mandauit, nec spoliacionem
ratam habuit. Et habet duas
partes in prima processus nar
ratur in secunda cause diffinitio
ibi nos. post primam subdi
uiditur, nam primo ponit
tre commissionem secunda ibi coram
ponit processum habitum coram
delegato et ipsius diffinitionem
tertia ibi nuper ponit pro
cessum habitum coram papa
per appellationis remedium
¶ Casus in causa inter hospi
talarios Jherosolimitanos
ex una parte et epm Cuma
num ex altera vertebatur ipso
super ecclesia et hospitale de
monte Citano que quiesta

fuit abbati de Attona ut
audiret omnia, tam ad posses-
sorium quam ad petitorium iudicium
pertinentia que per utramque du-
cebantur proponenda, et cum ipsam
sine debito terminaret. Cora[m]
quo procurator hospitalis peciit
ecclesiam et hospitale predictum
cum possessionibus et pertinen-
ciis suis que tenebat episcopus
sibi restitui, dicens illa ad
hospitalarios predictos de iure
pertinere, et quod ipsa diucius pos-
sederit possessionum solummodo
intentando. Ad ista respondit
procurator Episcopi se nescire nec cre-
dere supradicta per hospitala-
rios possessa vel ad eos a-
liquatenus pertinere, sed quod Episcopus
tenebat et possidebat pre-
dicta tamquam in sua diocesi
constituta, lite itaque contesta-
ta ad probandam intencionem
suam, per utramque testes pro-
duxit. Abbas qui fuit de-
legatus in causa examinato
negocio condempnavit procuratorem
Episcopi ad restitutionem omnium pre-
missorum, et pro Episcopo propter
hoc ad sedem apostolicam ap-
pellavit procuratores utriusque
partis comparuerunt in presencia
domini pape, qui eam examina-
vit eandem. Et quia vide-
batur per testes probatum quod
nuncius Episcopi Cumani abs-
tulit cruces hospitalariis
inhibendo eisdem ne ad
supradictam ecclesiam vel hospi-
tale rediret et quod Episcopus
predicta omnia possidebat
nomine procuratoris hospitalariorum
petebat dictam restitucionis

Nota glo. dicit probatum fuisse lite
contestata et c. Hostiensis quia si
reus negat narrata, fit litis
contestatio procurator enim episcopi solum
hic negavit narrata. Et Hostiensis
plures in glo. allegatas dicebat con-
testacionem fieri eciam si reus dubitando
negat.

sentenciam confirmari. Responde-
batur pro parte Episcopi quod et si for-
san sit ostensum quod nuncius
Episcopi predicta fecisset non fuit
tamen probatum quod de man-
dato Episcopi illud factum fuisset.
Et dominus papa considerans
acta porro iudicii, quod constare
non potuit quod Episcopus Cuma-
nus spoliasset hospitala-
rios vel mandasset spoli-
ari, aut quod id ratum habuisset,
cassavit sentenciam predicti ab-
batis licet per adversa diceret
sentenciam iudicis predicti esse
sustinendam, qui motum
animi sui ex causis aliquibus
potuit informare. Vel a
Cumani Episcopi qui erat reus
et possessor. Hierusolimita-
ni qui erant actores pos-
tulaverunt pro interdictum unde vi
ut quasi ex sine de iure dicit
Hostiensis per hoc apparet, quod
eciam petitorium intentavit
et quia decidit quod procurator Episcopi
a tali sententia appellavit, cru-
ces quas forte posuit in
domibus, vel quas ostendit
dum elemosinas petunt
secundum Hostiensis, vel forte quas
portant integras sine af-
fixas clavibus seu paliis
prout plus placet. Jo. an. ab-
stulit hoc potuit esse con-
tra locum posita in trunco vel
pulpito, ubi talia solent
poni et elemosinas querere
petere secundum Jo. an. et hoc dicit
quia multum turbaret suam
si in loco suo fuisset, et quod
sepe videbatur esse proba-
tum et quod hic respondebatur
taliter ut patet per responsum
pape. Et hic replicationem quod erat

p sententia presumendum ut dicit
in fine c. [illegible]
¶ Nota primo ex litera quod
contingere potest quod utraque pos-
sit intentari petitorium et pos-
sessorium ibi ut audiret om-
nia quo ad possessorium
quam petitorium iudicium
pertinencia, quod utraque possit du-
cet proponenda, quod de
claro sit, quia licet non
rem possidens non posset
agere possessorio recuperande
tamen super eo se defen-
dere potest secundum innocentium, ad hoc
ff. c. ex conquestione ubi
hoc notat et hic in glo.
¶ 2o Nota libellum generale
admitti, nam hic pro hospi-
talis petijt sibi restitui
ecclesiam et hospitale cum
possessionibus et pertinenciis
et iste fuit generalis libellus
Unde autem quare hic fuit
admissus libellus generalis
cum alias repellatur, est ita
quia secundum glosam hoc iu-
dicium sive actio, qua peti-
tur ecclesia est iudicium universale
quia ecclesia est quedam
universitas, similiter et hos-
pitale, et in tali iudicio
non oportet omnia specifi-
care ff. de libel obla. c.
ij. et ibi glo. et dicta ecclesia
glo. ij.
¶ 3o Nota hic iiijor modos
probacionum scilicet per testes per
confessionem factam in iudicio
per instrumenta, et per facti evi-
denciam, isti modi tanguntur
in lra. ibi quod nec per dicta testi-
um etc. et glo. addit quin-
tum scilicet presumpcionem violen-
tam ad hoc, ff. de presumpcio.
c. ij. Sunt tamen et alij plures
modi probacionum de quibus tractat
hostiensis in summa de probacio.
§ fi. et spe. in spe. c. ti.
§ fi.
¶ Ex ista ecclesie lra. colligo
quod ut confessio probet debet
fieri in iudicio per lram. et ff.
de confess. c. j. et ff. ibi dicitur
contrarium colligitur hic quod iudex
appellacionis debet exprimere
causam in sententia quando revo-
cat sententiam primam sicut hic
fecit ipsa ibi Nos perfacta
ta iudicij etc. et hoc ecclesie
fuit ff. de fide instru. cum
Johannes In hoc tamen ffrater
dicit quod ibi probatur quod causa
exprimi debet quando revocat sententiam
primam exponens actis propter
conservandum honorem iudicis
ad quem ne presumatur sine causa
revocasse sententiam primam
et hoc dicit nondum singulariter
¶ Item Nota quod licet pre-
sumatur ~~sine causa reno~~
~~casse~~ pro sententia iudicis tamen non
presumitur nisi constet ex actis
que acta reputantur, secundum
cum si forent deperdita, de
hoc ff. de proba. quoniam
contra et ex domini ipsa non
obstante, quod pro hic allega-
uit presumendum fuisse pro
sententia abbatis, dictam sententiam
cassavit, quia ex actis
non apparuit ipsam va-
luisse
¶ Ex lra. c. huius e. specialiter
colligitur contra quem de-
interdictum unde vi. i. contra
quem possit spoliatus agere
ad eius restitucionem, quia
contra spoliatorem vel qui
id mandatum aut ratum

hutem, et quo hoc sit intelligendum, patebit ex glosis ubi hoc examinabit per oppositos. Item quia hic pro hospitalis petebat ecclesiam et hospitale cum pertinentiis tractant hic doctores materiam pertinenciarum. Secundo quia ista materia sepe occurrit in iudiciis sive in praxi. Querere primo quid veniat nomine pertinenciarum, dum quis petit aliquid cum suis pertinentiis. Innocentius dicit, quod cum petitur ecclesia cum pertinentiis veniunt ea que pertinent de iure communi, statuto vel consuetudine de iure aut communi, ad ecclesiam pertinet duo, primo ... de cens. c. ... de consecratione ecclesie vel altaris per totum, et maxime in c. ampliis, et iura eius prochialia ut decime oblaciones et huiusmodi. De decim. cum contingat ... de his que fiunt a prelatis pastoralis. Hic secundum Innocentium si quis petat hospitale cum pertinentiis, veniunt duo, que accedit hospitali. Si vero aliqua de iure speciali pertinet ad ecclesiam non veniunt sub hoc verbo generali cum pertinentiis, sed debent specialiter peti. Cum hoc ut refert Innocentius tenet contrarium dicens quod omnia veniunt in iudicium exceptis his de quibus specialiter actum est ne venirent ... de ea pos. cum ecclesia. Sed verum dicit quod Innocentius illud verum de his que pertinent quod vendi si petitione porrecta, quod non est hic in casu nostro. Hanc opinionem approbat Hostiensis quia verbum pertinere late sumitur, ff. de verborum signif. l. verbum pertinere, pro isto eciam facit ff. de publiciana l. si ego. Sed idem ait de usufruct. legato l. tercia, et alia hic allegata per Io. an. vult quod Hostiensis quod sub nomine generali pertinenciarum veniunt eciam ea que pertinent de iure speciali. Et que istarum opinionum sit verior, hic instat Frater quidem dicit dum super hac materia talem posuisse distinctionem aut petitur ecclesia cum pertinentiis, et procedit dictum Hostiensis ut omnia veniant quecumque pertinent aut petitur ecclesia et pertinentie et procedit dictum Innocentii, quod tunc debent speciales pertinentie specificari, pro quo inducit legem si fundus ff. de fundo instructo et instrumento lega. et hec distinctio placet in hoc quod refert an principaliter an accessorie petatur pertinentie, cum enim petitur accessorie veniunt ecclesia ea que pertinent de iure speciali. Et hoc dictum Hostiensis magis approbat Frater, et dicit esse equius et iustius, tenendo enim quod ecclesia sit quedam universitas ut tenet hic glo. et sicut iudicium super ecclesia est universale, verius est dictum Hostiensis quod tunc veniunt pertinentie eciam de iure speciali sicut cum petit universitas veniunt omnia ut patebit ... Voluit hic ... est una questio quod due petitur-

ecclia cu ptinencijs et pos
sessionibz, sicud hic pete
bat pro hospital vtrumque ve
niant possessiones specta
tes de iure ~~qui~~ spali sm
host. verum est q sic ecli
belz est bonum adhuc satis
faciat hoc lra Innoc tn dt
q non et si reus velit coge
dz est actor specificare p
cesiua ff. de cens. l. for
ma censual, et C. de li
bel obla. c. ij. Oz dictum
host vi verius et quius.

¶ Quod cum dt Innoc de
specificatione possessionum et
confinium facienda, verum est
in singulari actione et nam
singularis actionis hnte
et retinente, in illa enim
omnia sint specificanda p le
ges superallegatas et iura
Secus in vniuersali actione
et in singulari in nam vni
uersalis tenscunte, sicud est
qn vendicat gregem, nec enim
necesse est singula capita
gregis specificare ul noia
re vl si vendicat eccia
vel hospitale ut hic Ho
tiens ergo patz quid veniat
noie ptinenciar, cum inde
cium est vniuersale sz actio
hoc est qn petitur vniu
sitas. etc.

¶ Sed quid si petit Cas
trum cu ptinencijs, dicit
Innoc q de iure Castris
no hnt ptinencias corpales
i. dotem, castra enim non
sint a Iure limitata sed
quia ab hominibz et statutis
hom consueuit Castro cer
tritoria assignari a iurisdico

et ergo cum petit castrum
vel alia pro cu ptinencijs
suis, tunc predicta ei depu
tata siue sint corpalia sz
incorpalia peti intelligunt
sm Jo. an. remittit C. de
offi ordi consequente, ad prima
glosam, Item tn hic dicit
intelligendum q illa veniunt
i tali peticione que quiter
consueuit assignari castro
Secus si iure spali, q tunc
idem esset ac si peteret do
mus aliqua cu ptinencijs
quo casu libellus non ad
mitteretur, cum nulle sint p
tinencie eius, per ista dicta
dt Item patet, q actionem p
quam petit eccia accedit
ptinencie ¶ Item peticionem
heditatis accedit omnia que
inveniuntur i hedite, etsi
no fuit testatoris. ff. de pe
ticio hedi. l. item veniunt Item
in interdicto vnde vi accedit
dapna et interesse, quod e
spale in hoc interdicto, sic etiam
actioni q metus ca multa ac
cedunt, de hoc C. e. quid

¶ Sed circa ista quero Nunc
Quid si aliquis petat omnia
bona alicuius, fortassis contes
tato respondeo, q non est
audiendus nisi ea conformat
sm Innoc, qz dicit dm Jo.
an. si opponat reivendicatio
Secus cum est in actione vni
uersali, sicut est peticio hedis
p hoc ff. de lega. ij. l. tercia
cum testato. §. i. vbi dicit
Bartolus vale tlem libellus
peto tlem villam, quia tal
habuit sz tal non valet

si dicat peto quidquid possedit
i tali villa Et est textus sm
Jo. an. quare i reivendicatione
talis non audit, quia singu-
laris est actio in qua no pos
set dari certa sum nisi res
specificaret. Certa aut dicit
sma etiam sm. Innoc. qui
fertur super hospitali vel
eccia cum ptinenciis no so
lum quantum ad ecciam et
hospitale, sed etiam quantum
ad ptinencias, quia ecce sunt
ptinencie, que hinc peticioni
accedunt, sicud est dos i villa
et iura prochialia in eccia
hec Jo. an.
¶ Querit ultimo circa istam
materiam sferam, de qone sa
que sepe occurrit. Exemit
eccia cum ptinenciis quod vult
dicit quod omnia quecumque pti
nent, etiam si sint eccie illi
pleno iure subiecte, tales
cum eas dicit tunc exempte
secus si solum ptineat quo
ad iurisdiccionem. Nam per hoc
no dur de ptinenciis, alias
sequeretur quod omnes eccie dyoces
essent ptinencie capituli cum
in eis exerceat epus iurisdi-
ccionem, quod ipse dicat falsum
dicendo ita se consuluisse
¶ Glosa sa signat contrarium
ad qualitatem libelli et sol
uit, ho. quarit et soluit dis-
tinguendo explicacionem statum
cause. Et in ea ibi curac
dt illa lex curac dz iudicis
quantum ei possibile est, ut
ecce petiue etiam ferat se
tenciam. Et in ea ibi quod
dt in accione de peculio
ad exhibendum in rem, satis
est debere tpe sine. Et hoc

usque glo tenuit hanc qcloem
In iudiciis singularis, non
admittit libellum gnalis sed
ibi dz omnia specificari que
petuntur, secus in iudiciis uni
versalibus ubi non oz fieri
huiusmodi specificacionem
¶ Et pro intellectu istorum advu
tendum est, quod iudiciorum sive
accionum, quoddam dicitur universa
le, quoddam gnale et quod
singulare. Iudicium singulare
est quod continet rem singula
rem, et individuam, quando
agitur reali vel singulari
obligacione, qui agitur accione
psonali, et in tali necesse est
in libello specificare omnia
petita ut si vendico certam
domum cum certis rebus est ac
cio singularis, et oz ~~singul~~
singulas huiusmodi res specifice
alias non obtinet petens
Et in iudicio universali et ge
nerali hoc non requiritur ibi
cum veniunt in execucione eciam
non specificata in libello immo
et illa que non consistebant
tpe libelli ut hic dicit glo
sa. Et cum in universali peto
hereditatem, non expedit, ut
specificem res hereditatis sive
ptinencias sufficit, quod specifi
cet in execucione. Et cum de
gnali peto racionem tutele
sufficit quod pronunciet te teneri
ad reddendum racionem tutele et
in execucione sine fiet speci
ficacio. ff. de peticione here. l.
iiij Differunt aut iudicium uni
versale et gnale, quia univer
sale dicitur, qui petit aliquid
totum complectens multa non
tanquam species sed tanquam partes

Reyvendicacio e accio singularis qua quis dominus ipse
dicitur non possessor rei

ex quibus constituitur Item
si peto talem hereditatem
est iudicium vniuersale etc.
Dic et dum petitur certa
quantitas certa est vniuersitas
vt hic dicit glosa, que ibi
est singlariter notanda secundum
Stephanum Sed in iudicio generali
non deduci aliquid totum
constitutum ex multis, sed deduci-
tur genus conplectens plura
tamquam species, Ideo peto ra-
tionem tutele, tutela est genus
conplectens administracionem
salicet vini grani et similium
que administraciones sunt species
de hijs iudicijs, dixi ut de
libell. obla. c. ij, et ibi glo.
Ex hijs patet intellectus prin-
cipij huius glose Et ibi re
spondeo idem vnius etc. tam
et Hostiensis, et solucio ista no-
tanda est usque in finem, et
ibi intencione ambigua vel
obscura oracione sit, e vsus
id quod vtilius est ei est
accipiendum est Et ibi ex
cessu .i. tempore execucionis
et facit hoc probacio sine li
belli obla. c. j. et facit
quod notatur in Speculo
de libel. concep. §. nunc vi
dendum v. xxxv Glo. iij
quid et soluit In fine vol-
go glosa quod qui petit re-
stitui, non sufficit probare
se quoque possedisse, sed re
quiritur vel ad probat se
spoliatum esse, et hoc quidem
vbi est indistincte, de hoc
in dubio dicam qui olim pos-
sedit presumatur hodie pos-
sidere nisi constat 30. an. et sedit
quod sic, nisi probetur contra

ibi vide Glo. vtraque obiciat
et soluit In fine ista solucio
est contra textum in quo dicit
quod fuit vtrosque sed tamen posses-
sorio quam petitorio agebat
secundum Hostiensem, et sic non procedit
obieccio secundum eum, qui expo-
nebat literam istam, vtraque
pro testes etc. fratres producere
fuit testes super eo quod spolia-
ti erant, et quod ad eos spec-
tabat repetita Episcopus super
eo, quod erant in sua dyocesi
et ipsa racionabiliter tenebat
et ita non fuit accio pos-
sessorij, pura et ita obieccio
non habet locum Glo. plus
primum huius glose patet racione
quare quomodo de interdicto vnde vi. sed
tunc datur, quia spoliato
et ipsius vniuersali successori
et contra quem, quia contra
eum qui spoliavit vel man-
davit etc. Item contra vniuer-
salem successorem non contra
singlarem, et in hoc differt
a condicione ex canone, et offi-
cio iudicis et condicione decre-
talis sepe in c. et accione
quod metus causa, et interdicto quod
vi aut clam, et edicto non
operis in medio obicit et soluit
Finis nota patet racione pro obiec
cione quam dicitur soluit Et
in ea ibi sepe quod qualiter
sit intelligendum ibi dicitur et
sequentibus glo. soluit in quem
contra quem detur interdictum
vnde vi denum glosa descen-
dendo magis ad speciem ponit de
successione ostendens vtrum
detur contra successorem
et e converso an detur successori
et dicit quod datur contra vniuersalem

successorem, et non contra
singularem secundum leges, de quo
allegat ff. de vi et vi ar.
l. i. in fine de 2o point ibi
Sed non dat contra successorem
rei vel contra emptorem
etc. per quod intelligit suc-
cessorem singularem, et alle.
ff. de vi et vi ar. l. quem
admodum. ¶ Item dicit quod datur suc-
cessori viz universali ibi et
datur successori quod poss.
statim. O. et alle. ff. e. l. i.
§. hoc interdictum ubi dicitur
hoc interdictum heredi et ce-
teris successoribus competit et
i. de testi. significavit.
ubi de huiusmodi successore uni-
versali loquitur
¶ Unde pro intellectu istorum
advertendum est quod ille vo-
catur universalis successor qui
succedit in id quod universitas
reputatur, ut est successor
ecclesie, que universitas dicitur
ut O. visum est. succedendo
ergo in dignitatem ecclesie prelatus
dicitur successor universalis
Sed successor singularis per
oppositum, qui succedit solo
in aliqua rem privata seu
particulari ut est ius cui do-
natur aliquid vel emit
illud. Vult ergo glosa quod
interdictum unde vi datur succes-
sori universali contra suc-
cessorem ulterius et non sin-
gularem. Unde si ecclesia spo-
liavit, datur contra suc-
cessorem ecclesie, sed non datur
contra successorem spoliatoris
sit emptor, donatarius
vel eciam heres universalis
Et racio dicte quia successor

universalis censetur eadem persona
O. de offi. dele. quoniam abbas
et dignitas semper tenet
in qua succedit etc. quod
non est in successore singula-
ri eciam quis sit heres uni-
versalis ¶ Ex isto habetur differencia
inter hoc interdictum et condictionem
ex canone, et alias acci-
ones, que competunt eciam contra
successorem singularem de
quo infra in glo. q. quantum
circa istam materiam prosequitur
opinionem quorundam, ibi
dixerunt tamen quidam etc.
dicit ut in ea. et ibi. sed ult.
dicit illa lex, in heredem
bonorum possessorem cete-
rosque successores accio in
factum competit in id quod
ad eos pervenit Et accio
in factum, datur contra illum
cuius malicia dampnum factum
est, ad restituendum illud Et
ibi reintegranda ubi dicitur
omnia esse restituenda spo-
liato, per hunc ergo canonem
possunt agere contra succes-
sorem singularem spolia-
toris Et ibi sepe contra vim
probato, quod sicut rem sce-
pit a deiectore ut in dicto
c. sepe. Deinde glo. ibi Sed
nomine obicit contra literam
et solvit, dicit ut in ea et
ibi familie in qua sunt libere
persone, de huiusmodi intelligitur
ut patet per sequencia ubi sub-
mittit de servo suo Et ibi l.
i. §. sed et si tu quis quod hominem
gerit voluntate domini gerere in-
telligitur, et accio noxalis est
que consurgit ex delicto ser-
vi, ex tali ergo delicto tenetur

Ibi hoc unum est sed non per interdictum unde vi
Ideo hoc dicit glo. quod contra successorem
singularem spoliatoris non competit interdictum unde vi
cuius racio est, ut intelligitur contra illum qui spoliat
vel mandavit aut ratum habuit ut in litera Sed
tamen contra talem successorem competit accio ex
canone reintegranda etc.

Vel accio in factum data loco interdicti deficientis
ff. de interdictis l. fi., de hoc vide hic supra

domus, pt tm domus dare
fum pro noxa et non pt
i plus condempnari, hoc vult
glo et ibi gestum quod re-
gulariter non est verum ut
ff de rei iur' ratum li vi°

Olim Jo. an. sic summat
violentum qui non est solue-
do ad restitucionem fructuum
non urgeri, tenet tamen cum
restituere poterit. Et Inno
ponit quedam hic pendet
ibi verum

¶ Casus aut in textu a di
uersis diuerse ponitur ad lr̃am
c. huius Jo. an. in decretales
et si necesse ff. de dona inter
virum, dicit casum sic figura
ri Rex legionensis contraxe
rat cum filia Regis Cas
telle consanguinea sua
papa mandauit Episcopis reg
ni ut monerent eum, et si
necesse foret compellerent ut ta
lit' ductam dimitteret, nullus
Episcoporum propter ferocitatem
Regis ausus fuit hoc facere
nisi Ovetensis, propter quod Rex
ille expulit eum de suo
Episcopatu, papa mandauit zamo
rensi Episcopo ut assignaret sibi
etiam partem Episcopatus sui unde
posset comode sustentari
dictus Ovetensis, demum facta
concordia inter predictum
Regem et Episcopum Ovetensem
zamorensis impetrauit litteras
contra Ovetensem ut sibi illam
partem episcopatus restitueret cum
fructibus perceptis Ovetensis
videns se ex illo precepto
grauatum quia nondum erat
plene a Rege i suum Episcopatu

restitutus, impetrauit ut non
compelleretur ad restitucionem
huiusmodi, nisi prius tamen hoc como-
de facere posset. Et dominus
papa super hiis consultus idipsum
precipit ne compellatur
nisi cum fuerit plene suus resti
tutus, cum maius sit actio
quam excludit inopia debi-
toris. ¶ Sed host' et alii
ponunt sic prodigalitatis vicio
Ovetensis Episcopus infinitis de-
bitis grauatus erat unde Rex le-
gionensis de mandato pape
occupauit totum Episcopatum
assignatis sibi v. milibus aureos
donec essent debita persol
uta. Et quia illa summa
non sufficiebat sibi, occu-
pauit partem zamorensis Epis
copatus ad quam restituendam
una cum fructibus perceptis
condempnatus fuit. Et quia
non habuit unde soluere potuisset
papa consultus scribit ut sequitur
in lr̃a sic dicit se audiuisse
a quodam socio suo hyspa
no etc. ¶ Alia] perceptis et qui
percipi potuerunt extra e. grauis et
ibi dixi restituere zamorensi
Episcopo quem spoliauerat hanc
host' et l. deaditur, quod op
ponebat Ovetensis se non co-
gendum ad restitucionem fructuum
cum non esset soluendo et
quia iudices non admitte-
bat hoc, conquestus est ipse
vel iudices consuluerunt papam
et ipse scribit ut sequitur
fructuum quia imobilia sta-
tim restitui debet, taliter
i. integerrime et cum omni
comoditate in q. ii. si episcopus
restitutus forsan adhuc non

eciam restitu

cat restitut9 p legem ple-
naie, sm Jo. an
¶ Ex lra c. huis colligit
hoc q con eum qui no lz
vi restituat, non competit
bnficiu restitucois cum
effectu, nisi dum venit ad
pinguiorem fortunā. Ra
co redditur in lra quia
maius est accio qua copia
debitoris excluditur, simile
ff. de soluto odardum, Quod
aut hic competebat bnficiu
siue accio restitucois con
Oncten, declat glosa in
vn glo sta ponit duas lec
turas, vnam q Oncten p
te qua spoliauerat fuerat
spoliat9, et sm hanc obicit
de lege et soluit aliam, q
fuat spoliat9 suo Epatu
ab alio Et in ea ibi non
con sm et hac racoe pdo
depdat9 agit con pdone
agit aut ex eo quia sibi
cpetit interdum et non ac
cio furti sm host de hoc
d. c. in litteris et ibi soluendo
et in hoc dicit Jo an quod
non hebitur in eo racio ne
egeat, dignu eni est ut
malemerit9 egestate labo-
ret ff. depositi bona fides
Et ibi equiualenti vn di
cebat. Jmo si heret de ppo
q satisface posset non ex
cusactur p eo q esset ab
alio spoliatus zc et ibi
null9 casus eciam n alius
intit9 rei furtum ablate
Et ibi Jtem cetera istius
zc hic incipit pone alia
lecturam ca vlt viz q Oncten
fuat spoliat9 suo Epatu
ab alio et ista lcura est ve-
rior et magis consonat tex-
tui quamuis pma eciam
sit vera et singlariter
notanda in eo quod dt
posse contra spoliatorem
accom fieri quamuis re q
spoliauit sit ab alio spo-
liat zc

Olim

Summat c per
excomunicacionem
diebus aliquib9 obserua-
tam in obseruates non ac
quiritur iuris prochialis
possessio Et pma pars
ponit factum et pcesse
decise Sca diffinit ibi
nos attenden
¶ Casus in titulo Jnter
Epm parisien ex vna et
quandam Abbtem siue dyoc
ex altra, vtebatur questo
super possone iuris pro
chialis vel quasi in pro
chia de monte quo iure
dicebat Epus se spoliatum
vn petebat se restitui ad
ius prochiale in dicta pro
chia Et con pdictum Ab
batem inducebat quadam
sniam qua tulat in pplm
prochie pdicte, pter quam
pplus ille aliquib9 diebus
abstinuit a diuinis p hoc vo-
lens pbare se fuisse i posses-
sione iuris prochial. Videm
Et dominus ppa examinato
negocio, considerans q ex eo
solo q pplus dicte prochie
timore snie pdicti Epi p
aliquot dies abstinuit a
diuinis nullam possonem iuris
prochialis fuit assecutus
nec aliquid pbauit, q eo
tpe quo protulit senteciam

ipsam possessionem iuris dicti ha
buit in possessorio vel etiam petitorio
restitutionem dicto Episcopo adiu
dicare non potuit, cum non
probavit se possedisse nec
spoliatum fuisse. ¶ Se(cun)dum
litteram te loquitur abbati
sancte Genovefe parisiensis
secundum pe(titionem) et ab(batem). super posses
sione petebat Episcopus re
stitui ad hanc possessionem
sed succubuit, quia non pro
bavit se cum effectu pos
sedisse spoliatum agebat
ergo possessorio sed si egisset
petitorio, et probasset ecclesiam
in sua diocesi constitutam
de iure quam obtinuisset
de religio(sis) do(mibus) de perviodo
(ex)empto secundum Io(annem) an(dreae).

¶ Noto primo ex littera quod
libellus possessorius pro ecclesiis
formatur nomine ecclesie
ibi pro abbatia et ibi nomine
parisiensis ecclesie de hoc di
xi .e. de dila(tionibus) l(itte)re

¶ 2° Noto quod petens
restitui debet petere restitui
ad possessionem rei et non
ad rem ibi super possessione

¶ 3° Noto hic singulariter
quod incorporalia possidentur
ibi super possessione iuris
parochialis quod hic ter
restituitur, in hoc habes dictum quod
hic loquitur littera proprie
cum incorporalia non pos
sideantur sed quasi possidentur
.e. de foro compe(tenti) cognoscentes
ubi glo(ssa) notat. Et ex hoc
infero quod si in libello quis
dicat se possidere iura ali
qua non vitiatur libellus
et verba improprie pro quasi

possessione secundum Ber(nardum) ut intelligatur
libellus eo iure quo potius
valet et incommodum actoris
.e. c. cum ad sedem in glo(ssa)
ii. quod est dignum notatu secundum
eum. Et facit contra mul
tos iudices qui nimis prompti
sunt ad libellorum repulsionem

¶ Item noto hic, quod super
incorporalibus intentatur posses
sorium recuperande, de hoc ex(tra)
.e. de causa pos(sessionis). et ponit
glo(ssa) cum etiam ¶ Item noto
hic aliud singulare, quod
ex actus negativis non acqui
ritur possessio nam hic
non acquisivit Episcopus pos
sessionem in observatione excom
municationis, ex hoc actu nega
tivo quia isti abstinebant
a divinis .i. non ibant ad di
vina. Ex quo nota quod nega
tivum nihil ponit. Et autem
pro actu negativo aptos
ad prescribendum prescriptionem
ut consuetudinem indu(c)tam
consuetudo vel prescriptio, no
tatur in c. si .e. de consue
tu(dine) de elect(ione) quinqua(ginta) Joh(annes)
in de pr(a)esc(riptione) de quarta in
quibus locis habetur de hoc
exempla

¶ Item noto quod observans
excommunicationem, non propterea
fatetur eam valuisse vel
excommunicatorem esse iudicem
vel se esse subditum pro
littera .c. quia Ex quo infe
ro secundum Innocentium quod si excommunicatus
post appellationem obedit ex
communicatori non propterea renun
ciat appellationi maxime si protestetur
testetur quod hoc non intendit,
et quod non observat quia

putat eam tene(re), s(ed) quia ti
met eam quod nota
¶ Item noto q(uod) ep(iscop)us non
fundat intentio(n)em suam de
iure qui in possessio(n)e sua
dyocesi, et procedit hoc intel-
ligendo q(uod) p(ar)rochia de qua
erat in dyoc(esi) parisien(si) q(uo)d
s(ed) hic non p(ro)bat l(itte)ra de-
cre(ta)l(i)s aut est in petitorio c(ontra)
c(on)t(ra) cum ad sedem. i(nfra) de co(n)-
cepto cum ve(ni)s(s)et in fine
hic enim oportebat ep(iscopu)m
p(ro)bare possessio(n)em iurium
p(ar)rochia aut s(ec)und(u)m quia posses-
sio est fa(cti), in qua acquire(n)-
da non solum animus, sed
et corpus requirit(ur), et id(e)o non
suffic(it) iur(is) p(re)sumptio, dicit
ff(ra)n(ciscus) ista dicta perpetuo es(se)
notanda, et mente tenenda
¶ Ultimo noto q(uod) coerci-
tio est iustus metus hoc col-
ligit glo(sa) ex u(er)bo timore
sui, hoc s(ed) u(erum) est intel-
ligendo de iusta coercio(n)e
iusta enim no(n) est iustus metus
c(ontra) q(uod) metus ca(usa) cum dilectus
ubi hoc d(icit) glo(sa), et p(ro) hoc
concordat ista et illa
¶ In hoc c(apitulo) tractatur de pos-
sessione iuris et dicit q(uod) per
observantiam coerc(ionis) in obs(er)-
vatio(n)e non acquiritur iuris
possessio s(ecundu)m(?) ff(ra)n(ciscum) go(?) coercien-
do (con)pono p(ri)mo, u(idelicet) q(uod)
q(uod) p(er) quando(?) observatio(n)em ac-
quiratur iuris possessio coer-
cio quia p(er) p(re)stationem obie(cti) a-
cquiritur possessio obie(cti). i(nfra)
de s(er)vi(tu)s que fuit a maio-
ri p(ar)te ca(pituli) ex ore, ita et hic
u(idelicet) ad(?) c(apitulum) cleo(?) i(nfra) soluit

hoc contrario dicens q(uod) hoc
operatur timor coercio(n)is q(uo)d
plenius dicat s(ecundu)m Innoc(entium)
q(uod) contrarium p(ro)cedit in sciente
possessore et paciente,
tunc enim q(ui) possessor sci-
tur et patitur p(er) p(re)stationem obie(cti)
acquiritur possessio obie(cti)
quia sciens et paciens
animo pusillanimi videt(ur)
possessionem deseruisse et in
alium transtulisse ff. de pub-
liciana l. si ego § i. s(ecus)
ubi possessor ignorat et
ex hoc patet quare hic
ep(iscopu)s non acquisiuit pos-
sessionem iuris in observatio(n)e
suam eius, quia eo quo
abbas erat in poss(essi)o(n)e
subditi non potuit ab eo
subtrahi, etiam si voluis-
sent, q(uia) ipse hoc ignorans
(con)fuit possessionem, s(ed) si sciret
et non defendet, vim vi
tunc s(ecundu)m Innoc(entium) s(ed) videt(ur)
desere(re) ff. si s(er)vitus vendi(cetur)
l. et si forte § i. dicit
etiam ff(ra)n(ciscus) q(uod) obia hic non
fuit actus positivus s(ed) p(ri)vati-
vus in hoc solo, q(uod) abstinue-
runt a diviso(?) p(er) quem actum
non acquiritur, s(ed) p(er) positivum
ut in contrario et c(apitulo) de maio(ritate)
et obe(dientia) legebat et tace(bat)
clericos, que sic loquitur
s(ecundu)m Innoc(entium)
¶ Pro s(ecun)do ad plenior(em) s(ecundu)m
materie intellectum ¶ Q(ue)ro quid
dicat(ur) quis amittere possessionem
iuris incorporal(is) ad hoc d(icit)
Innoc(entius) q(uod) hoc iure spolia(tur)
ep(iscopu)s in aliquo ep(iscop)io(?) q(ua)n(do)
scit hoc ius quod ~~fuit~~ posse-
debat p(er) alium exerceri et p(er)p(etuo)
sinat ipsum observare et ita(?)

obedire et non contradicat sed
patitur etiam non puniendo
parochianos alteri obedi
entes, forsan quia non
audet, et sic ad prescripta
mini, videtur possessionem de
seruisse, et iam tustulisse
se ar. ff. si servitus vendi.
l. sed et si forte, ergo hic
patet quod amittatur posses
sio.

¶ Sed quid si episcopus qui
sic videtur possessionem per
didisse eosdem parochia
nos quomodocumque excommunica
ret, utrum teneat ipsius
sententia. Et ut refert
Innocentius dicit quod sic, quia
superior, qui hoc discutiet
ponderabit magis veritatem
iuris excommunicantis quam posses
sionem. ut de resti. spoliatorum in lite
rarum c. ii. et quod ibi no
tat. Sed Innocentius tenet con
trarium dicens quod tuendus
est possessor in possessione quo
usque constabit de veritate
et est ratio, quia possessio
sola iurisdictionis hoc competit
et est simile quod notatur
de ca. pos. cum ecclesia
videlicet quod non valet electio
facta ab hiis quibus ius eligendi
qui non possident quod
est verum secundum Hostiensem si alius
possidet et sic loquitur
Innocentius in dicto c. cum ecclesia.
Sed si nemo possidet secus
videtur, quia et si prius non
habuisset possessionem, per hunc ac
tum acquireret secundum quod notatur
de c. in litteris et per hoc patet
quod sit dicendum de hoc dubio

¶ Sed quid si episcopus qui
in veritate iurisdictionem habet
non patitur quemquam in eo esse
spoliatum sive aliquos eius ser
vare sententias sine pena,
puta, quia punit eos
spiritualiter excommunicando vel
temporaliter bona ipsorum occu
pando vel ipsos mutilan
do vel etiam capiendo
aut aliter qualitercumque pro
cedendo, dicit Innocentius quod
talis non amittit possessionem
quia non desinit animo
possidendi, et possessio solo
animo retinetur. C. de
acqui. poss. licet, nec
dicitur iniuste facere qui hoc
facit non impugnando sed se
defendendo. ff. c. olim l. hec
tamen dicta Innocentius intelligit
secundum Hostiensem quando hoc fit a prin
cipio cum aliquis incipit velle
possidere ut dixi de c. in questione
proxima

¶ Sed contra ista dicta possu
mus aliquid dicere, videtur
hic non male quod per solam
humanam contradictionem dicatur quis
retinere possessionem cum tamen alias
dicatur quod non attendens
ad possessionem dubitans pos
se repelli perdit possessionem
etiam si non habeat animum
perdendi ff. de acqui. poss.
l. clam possidere, habet enim
animum perdendi ex quo non
attendit secundum Innocentium, de hoc
de c. olim l. in glo. ii. et ad
hoc dico, quod aliud est in
corporalibus, aliud in corpora
libus secundum Innocentium, quia in
incorporalia possessio reti
netur ex sola contradictione

secus ita corporalia ut in collegio
racio diuersitatis quia incorpa
lia tenacius inherent ut patet quod
difficilius perdiuntur, ex quo
sequitur quod facilius retinentur
ff. de pactis l. iii et quod ibi no.
facit C. de rescissio l. ii in
prin. ¶ Item placet sine cum
non sit actus agens in corpus
per contactum, magis conuenit
retencionem incorporalium que
non subiacet tactui quam
incorporalium que tangi possunt
iusta de re incorporali in
prin. ¶ Item ubi episcopus pa-
rochianos alterius episcopi ex-
comunicat, si episcopus parochia-
norum suam ymmo racionem
non habet, nec habendum pro
chiani suam talem obser-
uant, episcopus excomunicator
nullam possessionem acquirit
cum sit excomunicandus nichil
possederit, nisi labia sua
quibus suam protulit sen-
tenciam ¶ Ex hiis omnibus patet
primo quare hic episcopus is-
te non acquisiuit possessionem
iuris parochialis sine iuris
episcopalis ¶ Item patet differencia
inter corporalia et incor-
poralia, quo ad amissionem
possessionis iuris in talibus, quod
circa incorporalia sola con-
dicione retinetur possessio
si non circa corporalia ut
dictum est, hinc in fortis-
sime uix obstare, i. de re
iudi. suborta et ibi dictum
quod uide quia non est
de hoc aut dubio utrum
sine x clericus excomunicando a-
lios possit acquirere possessionem
quam iuris uide hic Jo. an.
de hoc pulchre scribentem
¶ Glossa secunda obicit et sol-
uit et notat de timore
excomunicacionis. Et in ca. ibi si quis
incurrit sequitur domum
a latronibus occupatam
et domus timore collecti
cum noluit accedere, amisit
se enim constat possessionem
et ibi per heredem dicit non
gerit se pro herede, qui
non habet animum ut heres esse
uelit ¶ Sed quid iuris in
dubio, Jo. et plures dicebat
quod in dubio presumitur hoc animo
obediendi facere i. de his
que fiunt a maiori parte capituli
ideo dixerunt quidam quod
necessaria sit in hoc casu pro
testacio, quod non facit animo obe-
diendi sed deliberandi Sed Inno.
et host. narrat quosdam
distinxisse aut obediencia consis-
tat in faciendo, ut quod possunt
manus i. manus in signum
obediencie, C. de maio. et obe.
legebat, et tunc necessaria est
protestacio aut est in non
faciendo, et tunc secus ut hic
de ista materia dixi latius
C. in prima opposicione preco-
statam quam notat, C. quod
metus causa, cum dilectus
in glo. que fuit de iusta
excomunicacione, tercius quod bonum
inuenias [illegible] v. di. ad eius
Et hac consideracione dicunt
Inno. et host. quod si excomunicacione
et in reuerenciam neruis
ecclesiastici obedissent hic
non animo obediendi non
quesisset episcopus possessionem
xxiiii. q. v. excomunicatorum
in fine quod hoc sit uerum

patet quod hijs que sunt dicta supra in questionibus, etc.

Sepe. Spoliatus restitutionem petit ab illo qui sciens rem a spoliatore recepit. Et primo ponit casum corrigendum secundo corrigit ibi vn[de].

¶ Casus in summa. In iure civili cavetur quod beneficium restitutionis tantum contra spoliatorem datur. Unde contingit aliquando quod spoliator transfert in alium rem illam qua alium spoliavit, et sic spoliatus non potest petere restitutionem contra possessorem, qui eum non spoliavit, sed contra ipsum possessorem intentare iudicium proprietatis. Verum quia per hoc gravatur spoliatus statuit Concilium ut non obstante civilis iuris rigore si aliquis decetero sciens rem huiusmodi receperit, cum spoliatori succedat in vitium tamquam huiusmodi possessorem, subveniatur spoliato per beneficium restitutionis, quia non multum interest quo ad anime periculum iniuste detinere aut invadere alienum. Contra possessorem scilicet illum in quem translata est res. Iuris alio modo effectum i. usum rei sue quia proprietas apud ipsum remanet, licet alius possideat. Alia littera habet effectu et hoc placet Innocentio. Et est sensus si spoliatus non potest agere possessorio contra illum qui possidet rem suam, sequitur quod proprietatem amittit effectu i. quo ad utilitatem, nam quo ad veritatem non amittit quia iura proprietatis sicud

Alia habet iudicis dicit i. effectu. Alia habet iuris dicit i. effectum secundum Jo. de lignano, de hoc i. in oppositione.

alia iura inherent ossibus ff. de peculio l. quid ergo. Et vere amittit iuris proprietatis effectum, quia nimis difficile est probare proprietatem etc.

¶ Noto primo quod littera sentit contra quosdam legistas, quod succedens in vicium rei invase constringit ut invasor, quia contra utrumque competit beneficium restitutionis ipsi spoliato.

¶ 2o Noto quod in istam casum potest corrigere ius civile quum tractatur de peccato, super hoc enim se fundat papa ibi periculo anime. De hoc extra de iudiciis c. novit et de prescriptionibus c. finale.

¶ 3o Noto quod hoc quod rigor civilis iuris non servatur de iure canonico. De hoc in glossa et extra de testibus c. 1.

¶ Ultimo Noto litteram quod non multum interest iniuste detinere et invadere alienum etc. quo ad periculum anime, quod hic potissime considerat papa.

¶ Pro huius intellectu littere posset opponi in eo quod dicit spoliatum perdere effectum proprietatis, si sibi non subveniatur per beneficium restitutionis. Hoc enim non videtur bene esse dictum, quia quamvis probare nequeat dominium, non propterea desinit esse dominus ff. de acquiren. poss. l. si quis vi. Item possessorium et petitorium sunt separata extra de causa possessionis et proprietatis c. pastoralis, ergo licet non subveniatur per possessorium, inclusive per hoc infertur ad petitorium. Quo ergo stabit littera ista que dicit dominum adversus possessorem tertium inquit littere intellectum

de quo etiam d. dpi i laura
lre, dico ergo quod lra c. quis
non dicit quod perdat domini
sed quod perdit modo proprietatis in
effectu. Et est duplex lra, una
habet effectum, et tunc debet
esse in lra iuris proprietatis
alia habet effectum, et tunc
dicatur. Iuo et utroque modo
idem est sensus scilicet quod perdit
proprietatem in effectu n, quo
ad utilitatem et comodum
possidendi secundum Innoc.
¶ Ex isto noto quod effectus
proprietatis est comoditas utē-
di re tanquam propria ze. Item
quia hic per lram c. quamvis
subuenitur spoliato per
beneficium restitutionis, contra
illum qui scienter rem rece
pit a spoliatore. Solent
hic duo puncta p̄n alit tr
tari per doctores. primum est
utrum huiusmodi beneficium resti
tutionis competat ex natura
interdicti unde vi. Secundum est de
ignorante qui huiusmodi rem re
cepit a deiectore, de quo
videbitur circa glosam primam
qo ¶ De secundo nō hic. Quero
quid iuris. Si quis rem
raptam violenter recepit ab
alio, sed ignorat huiusmodi vici-
um ad quod dicit Innoc. tē
tanus mat[?] c. quamvis cum
quicumque rem raptam esse
a quocumque recepit tenetur
hac decretali, etsi res rap
ta per multas manus ambu
lauit. ar. ad hoc ff. de
minori sed ubi restitutus. Si
aut recepit huiusmodi rem ig-
norans eam esse vitiosam
seu raptam, dicit Innoc.
et Io. an. post eum, quod tunc
non habet locum hec decretal.
ita quod agens condicione ex
ista decretali non obtinebit
obtinebit. Ratio est quia pa-
tenter apparet ex textu, quod
ista decretal. scienter requirit
per verbum lre scienter. Sed quid
tunc faciet spoliatus contra
talem possessorem. Dico quod
debet intentare actionem ex c.
reintegranda iii q. i. Unde quod
qui scienter allegat, illam
probare debet. ff. de probatio. l.
verum, et scienter probare satis
grave est, laudant Io. an. quod si
quis spoliatus vult proponere
actionem contra possessorem
sue rei, non ~~proponat~~ propo
nat condicionem ex hac decre
tali sed ex canone reintegran
da, quoniam actio ex illo
canone datur etiam contra
ignorantes qui licet igno
rant, detinent rem alienam
unde aduertendum est secundum Innoc.
quod contra spoliatorem vel pos
sessorem rei rapte sive adi[?]
ta sunt plura remedia iuris
per que ipse spoliatus repetere
et consequi rem suam possit
nam si huiusmodi res rapta pos
sidetur per ipsum spoliatorem
tunc datur ipsi spoliato inter-
dictum unde vi, per quod ipse
agendo potest consequi restitutionem
contra spoliatorem. Et idem
dico de illo qui mandauit
aut ratificauit spoliationem
hoc enim interdictum proprie solum
competit contra spoliatorem aut
spoliationis mandatorem aut id
ratificatorem d. c. cum ad sedem
et ibi lra, datur tamen etiam contra

successorem vniuersalem ut
ibi in glo. penult. declatur.
Si uero quando res rapta non
possidet per spoliatorem aut
eius mandantem uel ratum
habentem, sed per alium vz succes
sorem singularem spolia
toris, tunc distinguitur. Nam
ille possessor sciens rece-
pit huiusmodi rem a deiectore
aut ignorans. Si sciens
quia sciuit vicium rei, et
tunc contra ipsum datur spolia
to accio condictione ex hoc
c. quod directe disponit
de successore singulari qui
in viciis succedit, quia sciens.
Si uero ignorans successit
et tunc non potest spoliatus
agere condictione ex hoc c. Sed
datur sibi remedium canonis
reintegranda iii. q. i. beneficium
cum illius canonis datur
contra quemcumque detentorem
eciam eum qui non sciens suc-
cessit in vicium, ut quia emit
possessionem ab aliquo, quem
ignorabat violentum, potest
eciam spoliata reuocare il-
lam possessionem per canone dictum.
Ex hiis infero primo quod be-
neficium huius c. est pinguius
quam interdicti vnde vi, quia hoc
datur eciam contra successo-
rem singularem. Et beneficium
canonis reintegranda pin-
guius est quam beneficium huius c.
quia illud datur eciam contra
ignorantem, hoc tamen contra
scientem.
Secundo infero quod spoliatus agens
vno modo repellitur et non
obtinet, qui tamen alio modo agen-
do obtinet, patet quia si contra
possidentem rem raptam
ignorantem, aget condictione
ex hoc c. non obtinebit sed
eius accio esset inepta. Et
si contra eundem aget condi
cione ex c. reintegranda obti-
nebit per supradicta. Unde qui
uult nominare accionem sua
sit cautus ut eam conuenienter
baptiset, alias repelletur. Et propterea
quod consilium est ut canoniste
simpliciter proponant eorum
acciones, et cessabit ista diffi
cultas. Ex. de iudi. dilecti.
Ex hiis patet solucio proposite
questionis et littere huius in-
tellectus. Aliam materiam tan-
git glose. Glosa prima
repetit ea que dicta sunt
Ex. c. cum ad sedem in glo.
penult., ostendens diuersos modos
quibus non habita pena sue
subuenitur spoliato. Et
pro introductione formali glo
se huius quia hic disponitur
quod secundum rigorem legum non
subuenitur spoliato per inter-
dictum vnde vi contra suc
cessorem spoliatoris, tamen secundum
canones subuenitur. Posset
queri vtrum hoc fiat
per interdictum vnde vi, et si
non, quod sit illud beneficium
per quod spoliato taliter sub
uenitur.
Ad hoc dubium respon-
dent quidam quod in casu c.
huius succurrit spoliato per
interdictum vnde vi et ita le-
gunt et intelligunt hoc c.
Et quia contra hoc opponitur
quod contra successorem sin-
gularem non competit inter-
dictum vnde vi ff. de vi et
vi ar. l. cum a te, et Ex. c.
cum ad sedem, ideo quo non

spoliavit nec mandat, nec ratu habuit, cu spoliato non sit facta suo nomine, et ergo con ratum habere non potuit de regu iuris ratum. li vj dicut isti quod aliud est de iure ciuili, aliud de iure canonico sicud et alio s de ap si duobus § j. de testa relatum, licet ergo de iure ciuili non competat con successorem huiusmodi interdictum secus de iure canonico, dicunt cui quod per hanc decretalem extendit natura interdicti con succedentem in vicium spoliacionis, pro ista lectura facit textus hic in principio in verbo restitucionis beneficium quod exponunt hic Innocencius et glosatores pro interdicto vnde vi et illud idem verbum ponitur in fine ibi pro restitucionis beneficium, debet ergo similiter exponi, ut finis concordet principio de ap. secundo requisiuit

Item pro eadem lectura est motiuum ipse qui fundatur super equitate con rigorem iuris ciuilis Et cum hec decretalis non loquatur in interdicto vnde vi et non corrigat ius ciuile, frustra ponerentur illa verba, non obstante iuris ciuilis rigore volunt ergo isti per hanc decretalem correctum esse ius ciuile aut quod ad minus dicat esse extensiuum Et quamuis hoc dictum sit satis probabile, quia tamen quantum possibile est vitari debet legum et iurium correctio. de

elec. cum expediat li vj ideo ad vitandam correctionem legum quidam doctores non adherent huic lecture, presertim cum lex cum arte repetita est in c cum ad sedem, in eo quod ibi ipsa est interdictum vnde vi competere non con aliud, nisi con spoliatorem, mandatorem aut id ratum habentem docuit ergo quidam doctores quod eciam hic canonice beneficium restitucionis datur spoliato contra successorem non per interdictum vnde vi, sed condicione ex canone siue ex hac decretali, cum per hanc decretalem inducatur noua disposicio ut occupans rem inuasam sciens obligetur restituere spoliato probat hoc verbum sanccimus quod sonat in nouam disposicionem hoc tenent quidam doctores, hoc eciam sequitur ista glosa que dicit et cetera consequenter ut in ea Et ibi re integranda vbi de hoc et in q. ij. in illis episcoporum Infra de hoc in q. j. in summa Et ex hac glosa et textu habetur iiij or auxilia spoliati viz interdictum iudicis officium condicionem ex c. reintegranda et condicionem ex hac decretali de quibus omnibus ponit libellos Ettwil in ope c ti § j. v° predicti Glosa in nota sciens necessariam ad condicionem ex hac decretali subdens hanc locum non habere in re litigiosa vel de qua speratur litigium Et in ea ibi ignorant

psumitur tm scia nisi pbet
ignorancia, sicut cum dicit
quod suum est et quod alie-
num. C. vij vi l. cum quedam
sm host. Cz Goff. et ab-
combra. adqt i. de regu iur.
psumitur li. vi. et hoc veius
sm Jo. an. ¶ Glo. ult. sigt
contrarium in ca. in sine vbi
dicit peius auferre, quam
no dare et hoc est verum
luculenter. Contraria vero
loquuntur, cum quis eget
ad mortem quo casu auf-
re et non dare equipant
ymo sm Jo. an. plus pec-
cat is qui pt dare et ha-
bundat, i no dando tali,
quam alius furando homicida
cum dicitur. lxxxvi. di. pasce
ec.

Pisanis Summat.
Si manda.

restitucionem fieri subiecto mo-
rere est non solum i facto sed
eciam in modo parere, alias no
valet quod agit. Et prima
pos ponit querelam Epi lu-
cani, sa. compssa ea diffinit
ibi porro

¶ Casus in tumus pisani
occupauerat quedam castra
Epi lucani, ppter quod orta fuit
discordia inter lucanos et
pisanos. Et quia pisani no
fuit restitue castra illa
Epo lucano de mandato
domini ppe excoi fuit
demum cum diu stetissent in
excoicatione reuersi ad cor pe
tierunt absolui a domino
ppa, pati stare mandatis
ecclie. vnde papa mandat cuidam
suo subdyacono quod ecclie
lucane restitui et plene ac
libere possessionem quam in quibus
Castris constabat ipam ha-
buisse scilicet tpe mote litis
habuerat, et sup eo deinde
dubictas oriretur sufficienti
caucione recepta, quod pdicti
pisani coram domino ppa
iuri parent excoicacionis
snias in eos platas pro
occupacione castrorum re-
laxaret

¶ Post ptenebat multi eos
dicebat pisani quod per Epm
lucanum stabat quominus
restitucio fieret iuxta manda-
tum ppe, vnde petebat quod
subdyaconus pdictus snias
pdictas relaxaret qui re-
ceptis caucionibus quod iuri
staret, coram domino papa
snias relaxat cassa Epus
ppter hoc reputans se grauatum
ad sedem aplicam accessit
impugnaturum pcessum sub
dyaconi pdicti. Et dominus
papa auditis allegacionibus
pcium dicit quod in mandato
suo continebantur, ut vz
possessio qua constabat luca-
nam ecclam habuisse tpe
mote discordie pius resti-
tueretur eidem, 2o ut eius
restitucio fieret plene ac li-
bere, sicut eam habuerat tpe
mote discordie, quorum
primum refertur ad factum
alterum refertur ad modum
vnde licet in facto formam
mandati ipe subdyaconus
adimplere nequiuerit ut pi-
sani dicebat, quia non
poterat facere restitui Epo
possessionem Castrorum de qua

Assit pt sig-
rai eas ulti
possessio q.
dicentur

non constabat eidem nec
eadem possessio affictuum et
pensionum potat Epo restitui
cum ipse Episcopus dicebat quod
non fuerat talibus spoliatus
fuit tamen preterea in modo, quia
subdyaconus debuit facere
ut pisani possessionem affic-
tuum et pensionum dimitterent
Epo plene ac libere, sicut
ipse habuerat tempore mote
discordie, quam possessionem
constebat pisani Episcopum in
Castris predictis habuisse
Et hoc esse non poterat
nisi pisani Castra illa omni-
no dimitterent, quia illis
tenentibus Castra predicta
in quibus Episcopus habuit af-
fictus et pensiones, ea ple-
ne et libere habere non po-
terat, sicud habebat quando
pisani Castra eadem non
tenebat, nam in potestate
pisanorum erat eum ad-
mittere vel repellere, hinc
ergo considratis omnibus ipsa
processum subdyaconi ante
dicti iudicavit irritum et
inanem
¶ Secuntur litera Et in quo
hic decidat dictam in quo
magis videtur inferius re-
citandum propter prolixitatem illius
quod hic decisum est,
habuisse supple restituta
quod est in tempore mote discor-
die inter lucanos et pi-
sanos et hoc iustificat
sententiam ipse sententiam Jo. an. et
dicitur in alii aut intel-
ligunt de tempore litis contes-
tate vel citationis, sed hic
non placet Johanni an.
Castrorum quorum possessio
mandabat restitui quo ad
formam, et quo ad modum ut
in sequitur relaxaret scilicet
absoluendo, est enim differentia
inter ista duo ut notatur
in c. ex parte cum causa C. l. li. vi
assentibus coram delega
to pape restitutos quia pati
erant reddere tibi et in parte
dimittere quidquid in dictis
Castris pape debeas de
quo constabat, et quo ad
alias satisfacere, sed tu non
eras contentus, quia in hoc
non satisfiebat modo ut
in sequitur sepedicti domino
enim mandatum concessisse
primum videlicet restitutos possessionis
alterum videlicet libera possessio et
plenaria, iste enim est modus
possessionis, secundum Jo. an. prout
tu ipse Epe affictum est
vulgare loci et respicit census
qui soluebatur de prediis
sed pensio respicit censum
domorum secundum Jo. an. spoliatus
dicebat enim Episcopus lucanus
quod non fuit spoliatus posses-
sione affictuum et pensionum
quia de illis pati erant
sibi pisani respondere ut dictum
dixi sed dicebat se spoliatum
libertate exigendi et percipiendi
pro eo quia huiusmodi Castra
non erant in eo statu in
quo erat tempore mote discor-
die secundum Hostiensem, dimitterent
non dicit restituerent quia pos-
siderunt hostes pape et alii quam
Albinum etiam in repetitur,
non poterat et sic forma
mandati aliter seruari non po-
terat, detinebat ea lucanum

ut dicta, ff. pstate facti non
iuris indicamus et sit app
prisanos absolutos non est
te sm commet.
¶ Absoluta c. huius presupposito
eo quod dicit casus summa-
rius ¶ Noto primo quod pur-
gatom fit res dubia ibi
dubietas oriretur viz per
negatom partis ad hoc ff.
de testi. cogen sup eo hoc
tamen intelligendum est quando
negatio est probabilis na
et si quis negaret notorium
ut quod celum est, res nunc
p hoc fiet dubia
¶ 2o Noto, quod absolucio eo
[illegible] quam dicit relaxa-
to ibi sententias relaxaret ppe
tamen relaxatio fit qui non te-
nuit sententia absolucio quando
tenuit, ff. quod metus ca. l. j.
li vjo ubi glo
¶ 3o Noto quod quasi possessio iuri
iuri competit interdictum
vim vi quasi possessionem pensionis
et affectum et loquatur sm
vulgare custodes qui dicit
pensionem in domibus affec-
tum in prediis
¶ 4to Noto quod interdictum petit
quis restitui non solum si
spoliatur re, sed etiam si spo-
liatur qualitate possessionis
ut quia non ita libere possi-
det sicud olim ita fuit hic
¶ 5to Noto quod ptas absol-
vendi committitur aliquando
sub condicione ut hic et tunc
non servata forma absolucio
est nulla, talis fuit abso-
lucio istius Subdiaconi que
nulla iudicatur utz ex sic

¶ 6to Noto sm ab. quod licet
non valuit hic processus iudicis
valuit tamen confessio coram eo
facta licet non ex illa confessione
moveretur hic ppa ibi fuit
tamen in modo predicto
¶ Item Noto quod qualitas
seu modus adiectus manda-
to informat et ga servandus
est huiusmodi modus
¶ Ultimo noto illud quale
processus contra formam
mandati factus est nullus,
ut hic de hoc de rescr. c.
dilecta
¶ Ex commendando licet c. huius
Oppono primo in eo quod
papa mandavit recipi suffi-
cientem cautionem a prisanis
videtur cum hoc non fuisse iu-
stum, cum sufficeret cautio
iuratoria ff. de bo. sig.
ex parte l. ¶ Solucio sm host.
non recepit hic iuratoria
cautio, quia prisani erant
suspecti quod non servarent
iuramentum sed hoc est contra
[illegible] alit, quod hoc
operatur forma mandati
que fuit servanda sicud
iacet, de rescr. cum dilecta
Que autem requiratur sufficiens
cautio, notatur in c. ex parte
pallens(?) et ff. de ap quam
fronte ibi glo. et ibi est
dicitur ¶ Item quia hic col-
ligitur, quod absolucio facta
per istum delegatum viz Sub-
diaconus non valuit
ex eo quia non servat forma
mandati ¶ Contra hic oppono
videtur cum quod hoc non obstat
quia absolucio ista debuit

vale, exco quia excoicatio
lata forma non suata va-
let, quomodo possit dici iusta
xi q. iij c. i. ergo etiam ita dicendum
est de absolucione, quia ex-
coicatio et absolucio procedunt
a pari, i q. i, ut euidenter
xi q. iij quo arguitur hoc
inquit quare ista absolu-
cio huius subdelegati non va-
luit, quamuis foret facta
non suata forma, cum alias
excoicatio lata non suata for-
ma valere dicatur ¶ Ad
hoc ergo dico quod quo ad hoc
dra est inter excoicationem et ab-
solucionem. Nam excoicatio iniusta
ligat, absolucio autem nisi
sit vera et iusta, nulla est
et que est racio diuersitatis
notatur o. de offi. ordi. ex-
parte in glo. prima ultra me-
dium ubi hoc solet lacius
recitari ¶ In hoc autem dico,
quod licet sua excoicatio lata
non suata forma mandati
valeat et liget ut o. la-
ta tamen non suata forma ho-
mo non videlicet secundum Io. de lig.
et ffran. qui hic dicit quod
excoicatio lata a delegato non
suata forma mandati non
ligat de preben. c. si pmittit
ffran. ad ea que dixit
o. de rescr. ab excoicato
Ex hijs patet solucio huius
oppositionis
¶ Hoc viso veniendo ad
principalem decisionem huius de-
cretalis Renotatur in dubi-
um quo hic potuit compe-
tere huiusmodi restitucio Epo
lucano contra pisanos
videtur enim quod nullo modo
sibi competicit huiusmodi beneficium
quia nec ad Castra nec
ad affictum et pensionem
Non ad castra quia non
apparuit quod fuisset spoliatus
ipsorum possessione ut dicitur
in textu ibi vij licet etc.
et etiam quia pisani non
spoliauerat Epm nec ma-
dauit nec ratam habuerunt
spoliacionem, si qua facta fuit
cum hoc non colligatur ex
textu Sed quod non fuit petere
restitucionem ad possessionem pen-
sionis et affictus in illis
Castris patet clare ex eo
quia sibi pmisimit ipsum huiusmodi
pensiones percipere, ymo nec
fuit talibus spoliatus quod
ut ipsemet fatebatur ibi in
lra nec etiam secundum quod etc.
nec etiam quo ad libertatem
percipiendi huiusmodi pensiones
~~perperam~~ Racio quia non apparet
Epm huiusmodi Castra posse
disse, antequam illa pisani
possederunt Si ergo alius possi-
debat erat in potestate illius
impedire libertatem Epi luca-
ni vel hodie in potestate pisa-
norum, et sic ex facto pisa-
norum non perdidit huiusmodi liber-
tatem, et sic sufficiebat
quod pisani patentur ut se
obtulerunt Epm percipere huiusmodi
affictus et pensiones propter
non videtur quod aliquod beneficium
restitucionis competijsset Epo
contra pisanos et ita quod
non videtur preparari hic benefi[cium] iudi-
casse propter hoc dubium magis
consistit totalis difficultas

per-
io Job
...onis

lre c huius, variant modi
legendi hanc decretalem
Quidam eum dixerunt quod
hec decisio fuit mera vo-
luntas ipse decidentis qui
erat Gelfus et fuerunt lu-
cani Gelfi et pmerat
contra pisanos qui sunt
Gibellini et ita dicunt
sententiam ipse factam in favo-
rem lucanorum, cum nullo
competere potuit Episcopo luca-
no beneficium restitutionis contra
pisanos ut ibi apparet de-
ductum Pro hac lectura
facit factum, quia ecclesia
lucana et Civitas fuit
adherens Ecclesie Romane ea
tempore cuius non erat memo-
ria usque ad annum domini
millesimum octogesimum viiii
et sic tempore huius decretalis
que processit hoc tempus ad-
herebant Ecclesie et Grego-
rio auctori huius decretalis
cuius tempore inceperunt parciali-
tates in ytalia, et incepit
discordia frederici de qua
in de re iudi. ad apostolice li-
bro. Sed contra hanc
lecturam est prohemium huius
libri quia nichil reperitur
in iure iniustum vel non
eque, nec de tanto viro
quantus fuit Gregorius ix. id
facile credendum est Et
dato quod ita fuisset succes-
sores hanc decretalem
nullatenus dimisissent in hac
compilatione, datur ergo alia
lectura secundum pe et abb Qui
dicunt in facto ita contigisse
quod lucanus Episcopus quiescebat

civibus suis custodia quorundam
Castrorum ut de illis se
iuvaret et ab expensis rele-
varet, in quibus hic percipie-
bat omnes redditus suos
Contigit quod defuncto lucano
pisani occupaverunt illa cas-
tra que moniti noluerunt
Episcopo restituere, promittebat
hic illum suos redditus pa-
pe propter quod competebat Episcopo
beneficium restitutionis contra
pisanos, quod ex quo sic pisanos
ecclesia pisana perdidit possessionem
Castrorum, quia sub eo te-
nebatur a lucanis suo
nomine et secundum hoc patet
quod sententia et decisio pape
fuit iusta Alii dicunt et
verius placet Innocentio, quod prius
lucani occupaverant illa
Castra vi contra illos com-
petebat ecclesie interdictum
et non contra pisanos hi
iuste fuerunt conventi pisa-
ni pro detentione rerum
ecclesie xvi. q. iii. quicumque cle-
ricus dicit Innocentius et Jo. an.
quod tempore mote discordie inter
pisanos et lucanos luca-
ni, possidebant illa castra
sine per occupationem ut mos
est istarum civitatum ytalie
sine permissione Episcopi
Et licet illa Castra taliter
occupassent ecclesia hic luca-
na cum eis quiete via-
nabatur et liberius, ac
plenius percipiebat iura
et redditus suos quam tempore
pisanorum propter multas
causas, et sic ex facto
pisanorum erat sublata

libertas eccie lucane tollen-
di et percipiendi pensionem
et affictum in castris istis,
et ideo merito competebat ac-
tio eccie lucane contra
pisanos ¶ Ex predictis patet
quod restitucio castrorum fieri
non debuit de directo cum
non constaret lucanam ecciam
spoliatam per pisanos Quia
in tempore mote discordie pla-
ne et quiete eccia luca-
na possidebat census et
redditus castrorum et hoc
constabat, ergo ut servaretur
forma mandati debuit
reduci in eam plenitudine
quietudine et libertatem
qua illo tempore habebat et per
esse non potuit pisanis
tenentibus castra, ut dicit
littera Ex quibus concluditur
quod eos oportuit prius cogi
ut castra dimitterent, sicut
quod dicit papa in littera preter
quod sentencia ipius et decretalis huius
decretalis iusta dicit iudica
ri ¶ Ex hijs ergo patet, quo
hic competit bisanis restitu
tio cum epo lucano contra pisa
nos in quo consistit totalis
effectus c. huius ¶ Glo in
Notat quod non sufficit ad
impleri alterum ex duobus
que prius, mandatum, dat
plene et arguit in fine et
l. de preben. cum de non li
bro ¶ Glo ampliter declarat
quo fuit in modo peccatum
tum etc. Glo penultima notat
modum qui fieri debet
circa restitucionem, et ponit
casum specialem oppositum

in fine illud speciale capitulum preter
anne

De dolo et con
tumacia

Contumacia, videmus in pre-
dicti titulo de spoliatis et
electis et de adulteriorum
poteris videamus de fatigatis
in iudicio et aduersarios dolo
et contumacia secundum Hostiensis, et
quod dicit dolo intelligendum est
de dolo malo vel secundum Hostiensis
qua spoliatum quoque dolo
quoque contumacia rei resti-
tucionem consequi non potest ideo
post rubricam de restitu.
spolia, summittit rubricam
de do et contumacia de
materia huius rubrice habetur
iij q. ix iiij q. v, v q. ij et
iij et v q. ij per totum repe-
titur in vj et in Clemen.
Et hec rubrica habet duas
partes Ad primam viz de dolo
faciunt multa iura que prohi-
bent dolum suffragari et
dicunt dolosum, iubet con-
dempnari in expensis et aduers.
esse de iure ceterum in fine
si ante, sedes ex tenore et
c. si de cons. preben. postu-
latis in si de testa officij
et c. requisisti in si et alia
multa per Io. an. hic cumulata
tamen quoque dolo imputa fatui-
tati dolum passi et non
vincat ad quod sit quod incon-
tra cum dilectus de qu....
gingra veniens et c. dud
Vide secundam partem rubrice viz

de contumacia, facit de
constitucionibus eo libro, de offi
dele. ptea et c. consulta
cionibus, de maio et obe
cum in ecclesiis, de paria
constitutis ut lite non contesta
c. i. cum aliis pro eius hic
cuniatis Et ut ptelligi
hic capitur dolus pro malo
dolo, est enim et dolus
aliquis bonus ff. de dolo
l. i. et d. quod metus causa
cum dilectis, ut cum quis
dolo ad id quod bonum
est inducitur Et veteres
sepe bonum dolum dicebant
et pro solercia dolum acci
piebant, pro hic nomine
doli intelligit de malo
et sic in increpacione quibus
accipitur

Adhec

Commatur
Reus qui
mittendum in possessionem ad
mandatum iudicis non ad
misit, non multeta de ca
nonica equitate, si infra an
num caveat stare iuri Co
munis divisio sola ibi adque
¶ Casus in tenus decedens
quidam sedem apliciam
posuit p. B. reus vocatus
ad iudicium non venit iu
dex propter contumaciam ipsius
pronunciat actorem mitte
dum esse in possessionem rei
venite petite causa rei
servande, Unde hic actor propter
potenciam rei sine dolum
non potest nancisci possessionem
Tandem innuente fine
anni reus ne per lapsum
anni possessionem amittat
offert caucionem de stando
iuri ¶ Queritur a sanctitate vestra
quali pena huiusmodi reus sit
feriendus, qui non paruit
iudicis iussioni Respondetur ipsa quod
in personis et negociis ecclesiasticis
rigor iuris civilis non re
quiritur, sed dum iusticia ex
hoc non pecliteatur huiusmod
reus caucionem de stando cum
iuri offerenda est admitten
dus De lra cuius rei com
quem decreta e iusso
offerat et sic interrumpit
perscripcionem annalem, de offi
ordi pastoralis, caucionem sup
hic quis de duobus queratur
cum sit mulctandus, et qua
pena, iusticia i. meus missi
in possessionem, de hic in glo, vel
ut iacet lra, et est sensus
ut quia contumax ut vel
penitens patet est pare
aliis pecliteatur iusticia, quia
volt punire contumacem c.
de postula c. i. v. nos igitur
et sic hoc lra cum ex
ponitur et quod alias ponitur
pro quia, ut sit sensus quod
iusticia non pecliteatur per
hoc, quod non fuit paritum
iudici astugat et expen
sas solvat ut in glo
¶ Noto primo quod propter con
tumaciam rei, dum agitur
accione reali, mittendus est
actor in possessionem rei pe
tite, causa rei servande i.
causa custodie, ut illam
rem conservet et custodiat
Et hoc ideo, quia si reus
contumax infra annum venit re
cuperabit rem suam integre
porrecta caucione de stando iuri

Si uero non venit infra annum continuum actor sit verus possessor illius rei, de ista materia habetur clare .d. ut lite non contestata, quod est in aliis.
¶ Secundo noto quod subtilitas iuris sive rigor secundum canones non debet servari. d. ti. ꝑ. c. prout et habetur in glo. et in textu
¶ Tertio singulariter noto ex littera ista secundum Fran., quod iudex ecclesiasticus non debet ex officio punire contemptionem eius precepta facta in favorem alicuius privati, ad hoc qualiter licet inducit iste textus et sit ratio ut suppleat ex officio cum consetur interesse partis. Et sic intelligendo dicit ipse, haud decisionem procedere etiam de iure civili et per hoc facit, quia littera prohibet mulctam, alias multam imponi, que est pena pecuniaria fisco applicanda. C. de modo mulctarum l. ccc
¶ Ex littera c. huius ut premissum est colligitur, quod rigor iuris viz. civilis non est servandus secundum equitatem canonum, et quod non pareus missioni iudicis non mulctatur, sed admittitur cum cautione de stando iuri veniens infra annum de primo vide in glo. penult.
¶ Sed contra secundum Hostiensem quod iuris si iste reus de quo hic hic passus missionem propter suam contumaciam, et infra annum admissus secundum formam huius c., item est contumax et in fine anni item veniat et cautionem offerat, numquid item possessionem recuperabit prestita cautione. Quidam dicunt, quod non auditur nisi super proprietate, sed possessio adiudicabitur actori, ut si aggrauetur, duplicata contumacia .d. ut lite non contes. quod in fine. Sed contrarium est verius secundum Fran., cum hic sit beneficium iuris quod non est auferendum, et hoc etiam tenet Guil. in spe. de primo decreto. Fran. de effectu in fine iudex tamen ut ibi dicit posset ex officio punire missio, sicut et alias infra de restitu. frequens li. vj. et Jo. an. ibi in addicionibus dicit posse iudicem aggravare contumacem ex vi satisdationis prestite de stando iuri, puniendo aliter, quia recidit, sicut alias quis punitur relapsus in heresim de here. accusatus li. vj. aliam materiam tangit glo.
¶ Glo. prima notat non esse fiendam missionem contra in contumacem, quia aliquando huiusmodi contumax ex causa in fine et ibi dicit tradi modum procedendi ¶ Glosa ij dicit quod iudex debet tueri missum in possessionem, et merito quia alias frustra fieret huiusmodi missio ¶ Glo. iij ponit effectum missionis in possessionem etc. ¶ Glo. iiij distinguit circa impedimentum missionis quia si fit huiusmodi impedimentum ab adversario etc. dicit ut in ca. Et ibi alias obtinet quod dictum est, sed quod intelligit possidere ita ponit glo. iiij in decretali hic tangit infra c. ¶ Glo. rigor

arguit quod lex ~~possidebat ista ponit glo in rubrica de re~~ ~~tali~~ si quis in tanta non debeat servari secundum canones et tripliciter respondet ad c. placuit xvi q. vi placuit ubi videtur lex illa canonisata Et in ea ibi si quis in tantam illa lex punit illum qui ante ipsa rem sua violenter occupat, quia cadit a causa et iure suo, idem dicit c. placuit cum queritur, ff. de probacionum qui in vi ubi dicitur quod qui vi benefitio aliquod occupat ipso iure privatus est iure quod ad illud obtinet vel obtinebat Et ibi restitucionis de hoc notatur in dicta l. si quis in tantam et ibi privatos nisi forte rem suam quam occupat, per iudicem consequi non posset secundum Jo. qui hoc notat l. di. in o generali in si i glose et Innocencius c. di. ti. i. olim ii Et ibi vel ipse hanc solucionem et sequentem ponit hostiensis c. q. ff. ultimo, et ultima placet hic plus In fine Ex hac ergo glosa habetur quod rigor iuris non servatur secundum canones, quod intelligendum est de ~~iure~~ rigore iuris civilis, scilicet de rigore iuris canonici Et quid sit rigor humanior et quis servetur nota l. di. ut constituetur Quando non equitas servari debeat et preferri iuri sive rigori, nota pulchre c. de transacc. c.

si in et super glo. complete Sed quantum ad rigorem legis si quis in tantam etc. habeat locum in foro ecclesiastico, distinguit hic Iohannem satis notabiliter in hunc modum Aut prelatus sive clericus occupat rem propriam et locum habet, quia in hoc equiparatur privato qui subiacet pene illius legis ut dicit hic glo. Aut occupat rem ecclesie Et tunc aut hoc facit requisito consilio cum capitulo et ad hoc locum habet ut dicit glo in dicta lege si quis in tantam, quod tamen non putat Iohannem verum, nisi essent res quas alias poterant alienare Sed cum non possunt alienare expresse ergo nec tacite delinquendo, fatetur tamen quod pro illo delicto punitur certa alia pena que sit amissio terrarum ecclesie, et sic limitatur glo in c. ii de ordi. cogni. Aut non requisito consilio et tunc factum prelati non preiudicat ecclesie de re iuris delictum li. vi, pro hoc dicit ad contraria, quod c. placuit loquitur de rebus propriis clericorum Vel si in rebus ecclesie tunc dicat ut in glo ista, ibi vel ipse non stabit De materia huius legis si quis in tantam notatur ff. de successio ab intestato c. si in glo plus Ex his ergo in foro quod non per omnia censent eodem iure res clericorum et res ecclesiarum, licet videatur notari contrarium in c. ex litteris in glo plus ff. de pingnoribus

cause sive destructioni parare ... qui certas sedes ab aliis detectas ipse sua auctoritate quod adire

rigor est quedam correctio iuris et quedam austeritas facta ad terrorem et non est servandus, nisi ubi timetur quod in malis

si illud intelligi quo ad alia
pluta ut quo ad immunitates
non quo ad alienationem, quia
bona ipsa possunt clericus aliena-
re, eadem extra testamento cum cle-
ri. de testa. cum in officiis
si in rebus ecclesie secus ut
ibi notatur. ¶ Dolo. ubi dat
rationem et declarat literam et
ibi in ea ecclesiastica non imponit
penam etc. | suban. hinc de
quo hic, licet cum imponit iu-
dex multetur, ut not. in
de penis licet et xxiiii. q.
c. ult. de hoc et de differen-
tiis inter penam et multe-
multetur vide in Speculo de
sen. pla. § i. ii. v. est et quarta
et ibi § ult. dicit illa lex
illi multetur possunt quibus
publicum est iudicium, alias
non nisi specialiter sit eis com-
missum | sequitur aliud

Ex litteris

Summa. Reus
contemptuatur, ad expen-
sas, quas propter eius contu-
maciam vel dolosam except-
tionem actorem fecisse constabit
alias Summat aliter si non
curo quia non facit ad ti-
tulum, quod dicit Commis-
dimisso sed ibi verum
¶ Casus in tunc inter quosdam
monachos ex una et quosdam
canonicos ex altera que vertebantur
tur super quibusdam ecclesiis
causa ad petitionem monacho-
rum commissa fuit iudicibus
Canonici legitime citati contu-
maciter se absentarunt. Iudi-
ces licet monachi propter contu-
maciam canonicorum mitte-
di fuissent in possessionem
rerum petitarum, possessionem
dictarum ecclesiarum fecerunt
sequestrari, ut saltem sic
affecti tedio ad iudicium
venirent. Tandem dum mo-
nachi peterent ecclesias sibi re-
stitui responderunt Canonici
auctoritatem iudicum expirasse
pro eo, quod causa illa iu-
dicibus aliis fuit commissa
Sed quia in literis posterioribus
non fiebat mentio de
prioribus iudices consulunt
dominum papam. Et papa
quod dolus nulli debeat pro
cinari, et ideo mandat quod
in causa procedat secundum te-
norem priorum literarum
condempnatis canonicis in expensis
ipsis monachis quas propter
hoc fecisse nosceutur.
Hec littera religionis hoc
multipliciter exponitur ut
in dictam, tedio ad quod cum
solet fieri missio secundum Io.
an. restitui quia forte spo-
liati erant secundum R. Et ut dic.
restitui de manu sequestri
vel restitui per reivendicationem | respondunt canonici exceptione
sed adiudicando secundum Io. an.
videbat ut ipi dicebat
si non est ita ut sequitur
menco expressa ut sequi
secundum Io. an. dolum qui pro-
sequitur ex taciturnitate ex-
mendorum in rescripto, propter
hoc .i. propter suas litteras
dolose impetratas, et
exceptionem ex eis malitiose
oppositam in c. finem
¶ Noto primo quod potest fieri
missio in possessionem causam
si agatur de ecclesia, ut hic
ibi licet procedi essent etc.
hoc tamen verum est, qui agitur

Item sic Hec littera non fuerit exceptionem
mentionem de prioribus, eas non revocat
et qui ipsas impetravit et dolose eis
utitur, condempnatur in expensis, quas propter
hoc fecit adversarius

de ecc(lesi)a iure p(er)petat(ur) q(ua)-
lit(er) hic actum est, sec(un)d(o)
q(uando) agit(ur) ad titulum j. de
eo qui mitti i(n) poss(essionem) c. vi-
co li. vj° ne ad bursa in-
gressus pateat vicio sus
¶ 2° Noto q(uod) mitius agend(um)
est cu(m) religiosis, de hoc i(n)
glo. ij
¶ 3° Noto illud quod fraus
et dolus nulli debent pa-
trocinari
¶ Pro s(e)c(un)do intellectu l(itte)re
oppono vi(detur) e(ni)m q(uod) i(n) p(ro)ces-
sibus iudicarum non sit
defend(endum) religiosis, s(ed) durius
agitur cum talib(us) j. de
p(ri)mo p(er) t(o)tas ad finem v-
bi de h(oc) e(r)go l(itte)ra ista no(n)
b(e)n(e) ponitur ibi intuitu
b(e)n(e) religionis &c. ¶ Item
vi(detur) q(uod) isti non egerunt
mitius cu(m) religiosis, s(ed) ma-
gis dure, quia debuit fa-
ce(re) religiosis, et sic in
possessionem &c. ¶ Ad ma inqui-
rit intellectum l(itte)re. Ad p(rimu)m
e(r)go dico, q(uod) qui agit de pu-
niendo c(ri)mine durius agit
cum religiosis, quia sine
magna solempnitate fac-
liud deponuntur, q(uia) cu(m) p(re)-
lati scandalosi, et hoc p(er)t(in)et
min(us) scandalum, et hoc
volt l(itte)re c. p(er) t(o)tas ¶ Ad
2m dico q(uod) illud v(er)bum
religionis p(otes)t referri ad
canonicos, qui forte erat
religiosi et canonici, et s(ecundu)m
hoc l(itte)ra denotat q(uod) mitius
est actum cu(m) canonicis non
faciendo missionem co(ntra) eos
et durius cu(m) aliis ¶ Vel
si ¶ refertur ad monachos
q(uod) e(st) magis est amicu(m) l(itte)re

fauet(ur) hic religioni p(ro)p(ter)
p(ro)fessionem ¶ et hoc in
eo ¶ ut non appareat m(onaste)rio
ecc(lesi)e intrusos alienarum
cu(m) pendet questio an il-
le ecc(lesi)e p(er)tinent ad eos
aut ad alios ¶ Item seq(ue)s-
tratio aliquo respectu est
fauorabilior q(uam) missio
quia licet veniret canonici
non reuocabitur, s(ed) missio
reuocaretur p(ro)stita cautione
si veniret j. c(um) a(lias) s(ecundu)m p(ri)mo
et sicud si fieret missio no(n)
audiret canonici nisi satis-
facto de expensis ¶ ita nec
facta sequestratione, cu(m) fue-
rint contumaces ¶ Sed in
talis fauorabilior e(st) missio
quia missus p(er) a(liu)m fit ve-
rus possessor, non sic q(ui)
fit sequestratus, cum id no(n)
sit iure tantum s(ecundu)m primos
et p(er) hoc patet intellectus
l(itte)re c(ontra)rius
¶ Sed quia hic agit(ur) de co(n)-
tumacia ¶ Quero quot modis
committat(ur) contumacia ¶ Glosa
prima soluit et ponit vj
modos ubi dicat ¶ Et ibi no(n)
exhibentes racio(nes) vel instru(men)ta
que confessus fuerat l(itte)re
&c. ¶ Infine ¶ Sunt et alij
modi ut racion non defen-
dentes ff. de pena l. mutuo
§ pena ¶ Item latitantes vel
impedientes ne citacio ad
eum perueniat ut lites non
contesta(n)tur ¶ § j ¶ Et quod
dicit glosa de contumacia
non respondentes ¶ p(otes)t addi
vel obscure respondentes
qui eadem reputat contuma(ces)
p(ro)bat hoc j. de confessis c. j

¶ K(arolus) frater fuit frat(er) p(at)ris agathe, dicebat
a(utem) q(uod) agatha no(n) fuisset de legitimo
matrimonio nata et e(r)go de successione
i(n) b(o)n(is) patris agathe mota fuit materia
q(ue)s(tionis) int(er) ipsos ff. et K. filius agathe no(n)
ff. spoliauit ipsum K. &c.

et ij z c ¶ Glosa ij pt rec tari p questionem vtrum isti iudices potuit face huiusmodi sequestracionem Et ibi fecerunt s vtrum huiusmodi graciam face potuit et dam dicit q sic et no ta in glo vlt j de seques pos c ij Si cui potuit face q est maius tunc et id qd est mi9 Alij dicunt con q licet minus sit maius s a iure concedit s quod est mi9 reglarit denegat j de sequest pos c j s hostien et placet Io an qui dicit q de viribus sequest comus hic no querit z c ffran tn approbat pmu te nens tum glosa supalleta dicens eam esse violentam z c

Causam Coiter sic summa

Si actor est contumax reo instante diffinitiua snia fieri pt Et pma po dencse ponit peticionem rei con quam actor impetrauit delegatos sua ibi ceterum peticionem exaudit

¶ Casus in textu Int ff et R filium agathe dena tiuite eiusdem agathe mota fuit questio occasione successionis huiusmodi ca comissa fuit quibusdam iudicibus ad peticionem ipi9 R Tandem ff accessit ad ppam et impetrauit vnum eo illt iudicibus remoueri quia domi9 erat R pdicti et alium surrogari loco eiusdem adiciens q pdictus R de anglia recesserat malicose Papa mandauit ipsa iudicibus q si pdictum R ltime citare debent ad presenciam suam et si eo tempserit venire aut in dico ipsorum parere citare debent suum procuratorem si quem in loco dimisisset Et tunc si no venit recipiant testes et pferant sniam sm traditam ~~[illegible]~~ ipis formam Si vero nullum procuratorem dimisit fiat ltima denunciacio ad do mi ci9 R quo facto pcedant ad testium recepcionem et ad diffinitiuam sniam put est pmissum Sed tra de natiuitate an sit nata sit de ltimo matrimonio vt sit sciatur an eius filius R ex ipius psona succedat avo sm Io an et j hic decaditur quod hetur de offi dele cam que et qui filij sunt legit cam ij aduersari9 s R qui est actor ut dicit glo sma absentauit ponit iij mo dos contumacie de hijs o e c ppo in j glo de anglia q d contra prouinciam no cogitur iudex citare absentes de hoc not j de cli non resi ex pte z c tue et dixi S de fo cpe c fi

¶ Noto pmo ex lra c huius ordinem citandi hunc viz ut pmo quis citetur psona lit 2o eius procurator 3a ad domum Et in hoc dico sm hostien q q dicitur quis copia sui facit vel defenditur

ut qua constat de spinosa
pcure, non habet locum ci-
tatio ad domum, ad quam
recurrit quasi ad ultimum
refugium secundum eum quod
nota
¶ 2° Noto iij modos con
tumacie ibi Ultime citatus
ad presenciam vestram etc.
alij ponunt de c. ex parte in glo
prima
¶ 3° Noto quod citatio non
debet esse unica, probatur
in verbo demenciationibus
de hoc dicat ut in glo.
ij, et dixi de ut lite non
contestata c. j.
¶ Pro huius pleniori intel
lectu litere c. huius opponitur
unico medio videtur enim
quod hic nullo potuit pro
cedi ad receptionem testium
sine ~~testium~~ ad sententiam
diffinitivam Racio quia
lite non contestata testes
recipi non possunt, nec
sententia diffinitiva proferri
de ut lite non contestata
in Rubro et nigro, sed quia
non constat quod hic fuit
facta litis contestatio ergo
papa male precepit hic
ob contumaciam partis testes
recipi et diffinitive pro
nunciari Circa hoc nota
intellectum huius c. Attenden
dum ergo est quod hoc c. legi
potest tribus modis Uno modo
intelligitur secundum quosdam
quod non contineat in se super
arum secundum hoc quod sit correctum
sed hoc est puerile dictum
et nichil valet per ea que di
xi. de ti. proximo c. ult. 2° modo
intelligitur quod hic fuit

lis contestata et sic dicebat
Innocentius et secundum hanc literam
litera est plana vel si non
fuit contestata hoc ideo
fuit, quia fuit causa in
qua procedi potest lite non con
testata scilicet causa matrimonialis
sed ista litera est falsa ut ij
dicetur 3° et quod legi
quod ista decretalis loquitur
in actore contumace contra
quem induci ut possit
procedi ad diffinitivam si
est contumax et lite non
contestata et secundum hoc generaliter
cum autem qui semel c.
quo et qui iudices et iste
intellectus est verus quod
et notabilius Et secundum hunc
intellectum ponetur hic casus
in quo lite non contestata
fertur diffinitiva ita con
suevi Si actor est con
tumax etc. Ex hoc apparet
quod hic ille erat reus et
R. actor qui erat contumax
ut dicit glo prima et j
qui filij sint legitimi, cum ij
ubi glo ponit casum ad
istam et illam Et tunc ad
contrarium dico quod titulus ut
lite non contestata prohibet
regulariter procedi ad diffi
nitivam lite non contestata
ob contumaciam rei, hic vero
loquitur de contumacia ac
toris, et sic non est contrarietas
de isto etiam hic tractat
glosa magna, quam nunc
aggredior etc. ¶ Nota iij
in primo tollitur decitacionem
ad domum quod fit tunc quando
non apparet citandus nec
inventor enim Ex hoc sequitur con
trarium de decretali si.

et solvit quod illa in reos con
tumaces ista in actorem, et
subdit dubitatis rationem
inseruit etiam opinionem
quam reprobat. Et in ea ibi
invenitur in provincia ut
hic et s. e. ti. cum olim
in hostis et patris hic vin
si est talis causa in qua
possit patris interveniens
Et ibi s. hoc aut dicat
illa lex non dat resti-
tutio ei contra quem usurca-
piebat absens si patris
eius procurator erat qui pote
rat convenire vel amici
qui parati fuissent defen-
dere ut in lege sequenti et
ibi pretor dicit sit citatus
ad domum absentis ⁊c ibi
s. hoc aut antiqua debet
contra pupillum possessio-
nem causa rei servande vocat
tutores et si non extant
cognati affines vel liber
ti ydonei. Ibi postea hic
sequitur contrarium ⁊c et ibi
vel concedetur viz. reus
sive domum. Et ibi quod rei
de hoc i. e. ti. l. li. vi. et
ibi punitur potius contra
ipsum viz. quod maliciose mo
verit litem et rei fugie
tes ⁊c rei i. culpabiles
⁊c Hostiensis addit aliam
rationem dicens quia a parte
actoris fuit agere non rei
et ideo illi plus quam isti est
contumacia imputanda
quod probat ff. de calup
niato l. animo et C. ut
nemo invitus agere appel
in rubro et nigro ⁊c in
fine. Ex ista ergo glosa ha
betur verus intellectus

iste viz. quod propter contumaciam
actoris procedit lite non
contesta, ad sententiam diffini
tivam hoc tamen verum est reo
instante, alias si non vult
potest reus absolvi ab instan
tia actore non probante, s.
de probatis quoniam litteris cum
similibus de qua absolu
tione rei propter contumaciam
actoris hic pulchre compre
hendit summam et ibi vide s. te.

Proinde contumax
sit post litem
contestatam reus est contu
max et liquet de causa, fer
tur sententia diffinitiva. Si vero
non liquet actor in verum
possessionem inducatur. Cum dicit
iusto. et ibi s. ideoque
Casus in tinuo. Quidam
vocatus fuit ad iudicium
a quo contumaciter recessit
tandem ad presentia iudicium
veniens iuravit coram
eis velle iuri parere, dic
persona putat se iudicibus
credidum credentur respondere
libello pretextu advocati
quem non habebat, respon
dere solita malicia recusat
tandem dum actor instaret
ut responderet, interrogatus
quot annos decimas de
quibus erat contentio perce
pisset, respondit quod vol
dimus, variis tamen postmodum
excusationibus utens appel
lando et contumaciter spreto
iudicio recessit, dubita
verunt iudices utrum per huiusmodi
responsionem contestatio litis
facta esset, et qualiter
procedendum esset contra ipsum
et ipsa quod ad convincendam
maliciam eius semel vocet

ipsum ad presenciam suam et
si venit procedant in ca(usa)
ad debitum finem. Si non
venire contempserit cum lis
sit contestata, si liquet
de causa vel liquere possit
diffinitiua(m) ferat s(ente)nciam.
Si non liquet nec liquere
possit possessionem adiudicet
actori si(n)g(u)lari duntaxat
questione spectatis absenti
de l(itte)ra p(re)fixa p(er) cau(sam)
iuratoriam de qua pre-
misit p(re)cepisset sup(er) et
adiunxit q(uod) p(ro)pt(er) hoc non
erat restitucio facienda
s(ecundu)m Innoc(entium) et ab(bate)m, et q(uo)d
dicit de quib(us) erat con
tentio innuit q(uod) libellus
fuerat oblatus s(ecundu)m host(iensem)
et ita tollitur illorum o-
pinio qui dicunt p(er) l(itte)ram
c(apitulum) q(uonia)m libellum no(n) esse
de s(ub)st(anci)a iudicii de q(uo) i(n) glo
iiii p(re)cipit p(ro)cedi ex p(re)cedent(i)
an admittent sue excu-
sacionis aut non quocu(m)q(ue)
de gr(aci)a non de rigore iur(is)
ut dicam i(nfra) possessionem
si de causa non liquet
nec liquere p(otes)t s(ecundu)m Io(hannem) an(dree)
duntaxat concludit q(uod) non
possessionis et p(er) hoc patet
q(uod) ista est vera possessio
non tedialis s(ecundu)m Io(hannem) an(dree).
Noto primo q(uod) co(n)tumax
si vult audiri in iudicio
cogitur cauere cum iur(amen)to
de stando iuri ibi tenere q(uod)
co(n)tumacit(er) etc. et hoc l(itte)ra
s(ecundu)m Io(hannem) an(dree). co(ntra) est cont(ra) iu-
dices qui in limine iudicii
hoc iurame(n)tum extorquent
2o Noto q(uod) non est conce-
dend(e) indutie p(ro) querendo

advocato ibi p(re)textu advocati
et q(uod) h(uius)m(od)i indutie debeant
concedi glo iii remittit c.
ut lite no(n) (con)testa c. i. et ibi
dixi Et intelligit s(ecundu)m
hic no(n) fuisse instanc(iam) istius
excusacionis, quia talis ex-
cusacio debet p(ro)poni in p(ri)n(cipio)
litis nisi aliud supervenit
exquo cum incepit sine
advocato, non videntur dande
indutie, p(ro)pt(er)ea quasi elegit
litigare sine advocato, hoc
t(ame)n no(n) affirmat ip(s)e s(ed) d(icit)
q(uod) l(itte)ra ista facit ad hoc
in ar(gumentum)
3o Noto q(uod) ex ea iudicialem
responsionem sup(er) re dedu-
cta in iudicium fit litis con
testacio hoc colligit lau(rentius)
ex l(itte)ra c. q(uonia)m hic cum per
bum que ex responsione vel co-
tradiccionem actoris ibi tandem
actore instante etc. et t(ame)n
p(er) hoc fuit lis contestata
ut d(icit) glo iii Et idem t(ene)t
Guil(elmus) in spe(culo) de litis (con)testa(cione)
§ i. v. s(ed) nunquid p(ro)b(atur) t(ame)n
dico q(uod) q(uonia)m p(er) h(uius)m(od)i respo(n)
sionem fieri dicat(ur) litis (con)tes-
tacio, p(ro) exc(e)pcione t(ame)n rei
ceciam p(er)emptoriam lis
minime (con)testat(ur), ita dispo(nitur)
de litis (con)testa(cione) c. ii. li. vi
Item Noto quod co(n)tumax
de rigore iuris non est citand(us)
s(ed) ad q(uo)d vincendum in aliquo
citatur semel, de q(uo) dica(m)
latius i(nfra) Et pondero hic
verbum l(itte)re semel ex q(uo)
cum d(icit) s(ecundu)m q(uod) si iudex
ultra unam vicem vellet
citare h(uius)m(od)i co(n)tumacem
p(ri)n(cipio) posset dicere se g(ra)vari
Ultimo Noto hic casum

in quo ppter contumaciam ess
lite contestata fit missio
in possessionem ibi vel pnti
etc. ista tamen missio fit in
veram possessionem et non
custodialem tamen sine causa cus
todie ut dixi .d. legendo
literam
¶ Ultra illa que exarantur
in glosa colligo ex litera c.
quod in casu isto mandant
ipsa vocare contumacem
et eo non veniente, fer
re sententiam diffinitivam aut
procedere ad missionem ¶ Ista
examinando oppono, vi
detur quod hic non fuit lis co
testata ergo non potuit
procedi ad diffinitivam patet
hoc quia contestatio litis non
fit per exceptionem appositam
.l. i. de litis contesta. c. i. li. vi
tum autem hic solummodo ex
cepit de prescriptione xl a
norum Et confirmat hoc
per literam illam ut pote lite
hinc ingeritur contestata
quod verbum ut pote est
similitudinarium quasi in
ferat quod erat simile
ac si esset lis contestata con
stat autem quod nichil est
idem ei cui simile est, de
resp. capitulum et ibi glo.
¶ Contra aliud etiam videtur
quod non debuit vocari iste
contumax, cum recessit
appellando et talis ex post
modum debet citari si iudex
~~si iudex~~ procedere voluit
in causa .s. e. c. i. li. vi. Ad
primum quod arguit de
litis contestacionem dico quod iste
reus non excipiendo sed respondendo

dixit se xl annis decimas
percepisse ut patet in verbo
litere respondit et per hoc
facta est litis contestatio
per ea que dixi nondum Et
licet innocens et quilibet
intelligant literam quod di
recte respondit se non
teneri, adiecta causa quia
possederat xl annis, secundum
tamen admittendam contestationem
putat sufficisse verba tex
tus per que licet indirecte
inferebatur condicio ad pe
ticionem actoris ut si quis conventus
super aliqua re respondet
se de iure possidere vel
se prescripsisse sicut hic fu
isse intelligit secundum quod
est satis notabile dictum
¶ Ex hoc noto quod missio
rei debet accipi quotiens est co
moda actori, ad hoc .d. ti
pro. cum ad sedem ubi hoc
notatur in glo. in. Aliud quod
procedit de dicere ut pote
soluit glosa in particula
que dicit quod est expressiuum
veritatis etc. Ad aliud quod
arguit de contumace non
citando, dico verum esse. quod
non est vocandus de rigore
iuris, ut probat arg. ff. hic
vocatur de gratia probatur
hoc ibi dum dicit ad convin
cendam maliciam quia verba
nt reo gratiam fieri de
hoc tamen utrum contumax
sit citandus pro contumacia
plenius expediendo dico
per distinctionem secundum nota .s. e. c.
in li. vi. Aut quis est con
tumax non appellando et
nichilominus debet citari
ad alios actus, de testi. cum

aliud aut est contumax appellando et tunc non oportet ut citetur amplius ad illa cum nisi de gratia ut hic et de eo c. ij. ubi de hoc in glo ante penultima, que reddit racionem differencie quare aliud qui recedit appellando per hoc patet solucio contrariorum et lre intellectus

¶ Sed quero cum hic inquis reus qui hic primo appellavit frustratorie, poterit secundo appellare a diffinitiva, dico quod sic nisi prima appellacio esset manifeste frivola. ita disponitur in Clemen. unica. de e et ibi de hoc

¶ Glosa prima ordit quo dicatur contumax et remittit glo ij. posset recitari per quem qualis caucio possit cogi a non contumace. Et cum prestita iuratoria caucione de parendo iuri, potest talis caucionis appellare. Et mea ibi § sed et si dubitetur dicit quod nos revocandi domini cavet inde tamen alio cogetur suscipe iudicium non invenientes satisdationes vel non habentes qui pro eo fideiuberet. Sed quare ab isto fuit recepta iuratoria caucio et non nuda, cum nec fuit passus missionem nec contumacis, dicit Iohannes quod hic operatur contumacia ut quis possit cogi ad iuratoriam de stando iuri ut probat hec lra. Et ad hoc etiam noto quod si contumacia est ex parte actoris non auditur nisi satisfaciat de expensis et sufficienter caveat ita

disponitur in e. t. j. li. vj. Idem ibi et non obstante iuratoria caucione etc. glo potest recitari per quem nunquam prestita caucione iuratoria de stando iuri coram eodem iudice, potest taliter cavens appellare ab illo Glosa dicit quod sic allegat legem ultimam ff. qui satisdare cogantur, que dicit, qui iuravit se iste non deierat ex iusta causa non sistendo et hec solucio probatur in de ap. ad hoc ij. et ibi glosa Et idem dicit Iohannes de illo qui iudicem recusat quamvis promisit coram eo iuri stare Et racio istorum est, quia qui appellat vel iudicem recusat cum hoc permittatur de iure, dicitur iuri stare, nec propter hoc dicitur deserere iudicium ut dicit glo pa in dicto. c. ad hoc, de recusacione tamen vi. secus dominum quia ex quo consensit in iudicem, non potest eum recusare in de re iudi. inter monasterium Sed tenendo id quod primo dixi dicit Iohannes quod non consensit prestando caucionem, sed satisfecit iuri et sic stat racio predicta super eum, ad hoc ff. qui satisdare cogantur l. fi. Et potest dici quod illa promissio de non recusando iudicem non refertur ad causas supervenientes etc.

¶ Glosa actore tractat an per interrogacionem factam ab actore fiat litis contestacio sequenta responsione

rei demum tractat de libel
lo utrum hic fuit oblatus
Et in ea ibi § j dicit int
rogatum non solum a pto
re accipere debemus sed ab
adversario et ibi c. uno ubi
de hoc solet Laurus recita
ri ibi et intelligo id Hostiensis
et ibi Goffredi quod non est
verum secundum Jo. an. remittit
c. i de libel obla c. j et ibi
de hoc et ibi contestatio per
Guil. in Speculo de litis
contesta § ij v. sed numquid
Idem Goff. c. i de elec
dudum ij sic solvens con
trarium illius decretalis quia licet
contestatio non fiat per posicio
nes et responsiones, fit tamen per
interrogationem partis vel iudicis
et responsionem ad hoc factam
Glosa ultima que multum
notabilis est in sua materia
circa hoc quod hic papa dicit
procedendum ad diffinitivam
vel ad missionem in possessionem
distinguit an agitur reali
aut personali, et aut reus
est contumax aut actor
et si reus aut lis est con
testata aut nullo modo
contestata primo casu aut
liquet de causa aut non
et secundum hoc determinat quod
procedendum sit ad diffini
tivam aut ad missionem
Et pro introductione istius
glose posset contra literam op
poni, in eo quod papa mandat
procedi ad diffinitivam vel
ad missionem, videtur namque hoc
adinvicem esse contraria et ad
versa et etiam non debuit
dari optio iudicibus sed potius
debuit dari actori cuius
interest, quod hic non fit

Item post litem contestatam
non fit missio in possessionem
cum suppetat alia reme
dia, quia non obstante co
tumacia potest procedi in cau
Item si est procedendum ad
missionem, ut datur vera possessio
sed tediat c. ut lite non
contesta quoniam § si in aliis et
ista omnia videntur litere huic
contraria
Ad solucionem istorum omnium
glosa ista ponit nobilem
distinctionem, primo tamen appli
cando ad textum dicit quod
in casu c. huius iudices possunt
procedere ad diffinitivam si li
quet adiudicabitur possessio
et ~~quo~~ secundum hoc litera debet
intelligi In hoc tamen glosa
distinguit Et primo de ac
tione reali et cetera prosequendo ut
in glosa Et in ea ibi Si
aut non liquet Sed contra
videtur quod semper liquet
quia aut actor fundat
intentionem suam et condempnatur
reus, aut non et absolvitur
de cau. pos. cum ecclesia et
sic semper liquet et diffi
nitiva sententia proferri debet di
cebat Innoc. hanc docte
talem locum habere, quando reus
contumax, est lite contesta
ta, propterea cum forte confes
sionem vel aliter si prius esset
probaret actor intentionem
suam, et ideo datur actori
vera possessio, obiectio autem
esset vera actore contuma
ce post litem contestatam et
utroque casu est favor partis
et odium contumacis de hoc
dicam clarius j. Et ibi sta
ei dementia et eo le mi
citato et in hoc casu dicitur
lis quasi contestata, et hoc

ex eo, quia sicud per litis
contestacionem interrumpitur
prescripcio, sic per huiusmodi citacionem
eciam interrumpitur prescripcio
C. ut lite non contestata, quod
si. Sed uero et ibi lra de quo
satis expressa. Et ibi et ita
eidem est etc. Et hoc verum est
quo ad missionem, non autem
quo ad processum ut diffini
cionem cause secundum Io. an. Insti
ne de materia huius glose
plenius habetur in spe. de
contumacia § qui sequitur
et dicit Io. an. quod ista glosa
corrigenda est cum illa lon-
ga que ponitur in c. veris
que eciam tractat de ista
materia. Et ex hac glosa habetur
quod reo per contumaciam ab
sente lite non contestata, pro
cedi potest ad diffinitivam vel
admissionem secundum determinacionem
glose. In hoc tamen dicit Innocencius
quod hoc est in opcione actoris
et hoc propter alternativam
coniunctionem vel ad hoc facit
regula in alternativis de re
iuris li. vj°, potest ergo actor
eligere an fiat missio an
velit probare, quamuis non
probet, non proferetur diffinitiva
sed fiet missio ut hic. Et si
contra hoc dicitur, quod actore
non probante, reus eciam ni-
chil probans debet absolui
de ea. pos. cum eciam Sol.
Innocencius quod interdum actor
est contumax, et absoluitur
reus eciam nichil probans
interdum reus est contumax
et tunc quamuis non liqueat
de causa pro actore non fit
absolucio ymmo in odium
contumacis fit missio ut di-
xi. Sed. Et est racio secundum Innocencium
quia si reus fuisset presens
forte actor probasset de
iure suo per confessionem eius
et sic odium contumacis hoc
operatur, et secundum hunc intel-
lectum, habetur singularis
limitacio illius dicti de ac-
tore non probante reus absol-
uitur scilicet actore contumace
et hoc digni nota, istam
eciam materiam late prose
quitur Innocencius qui in tali casu
dicit, quod licet in opcione actoris
sit an feratur diffinitiva
an fiat missio ad sensum
dictum, huiusmodi tamen missio non
esset facienda, nisi aliqua-
liter constet de iure actoris
nam si nullo modo constaret
non debet fieri talis missio
C. ut lite non contestata quod
si in alio et si. quod si super-
fuit aut quo ad missionem
in possessionem veram, quod constat
semiplene de iure actoris
ut per unum testem ut dictum
est in dicto c. quod. Sed si pe-
tet actor diffinitivam iudex
diffiniret secundum acta C. de
iudici. l. properandum, et absol-
uet reum eciam contuma-
cem, si nichil est probatum
per actorem ut in dicta l.
properandum hoc Innocencius

Finem famosum
c. propter
materiam expensarum, que
ponitur hic glo. magna
Et hoc dicit in summa Cum
fundata intencione actoris
excepcionem peremptoriam
obicit, et acceptis induciis

desiat in probando puniatur in expensis, quia dolosus presumitur. Et non recipit congrua divisionem que premittit et intermittit et submittit constitutiones causas inter quas constitutionem interserit. possit tamen dividi in duas partes. In prima premittit constitutionis causas generales. In secunda ibi premit ponit constitutionem et duas speciales causas interserit prima causa ibi quia frequenter et hoc effectus respiciat preceptum et causam impulsivam. secunda ibi ut hoc saltem timore ponit causam finalem

¶ Casus in textu. Quandam maliciose fundata intencione actoris ut negotium differret opponebant exceptiones peremptorias. Dominus papa volens obviare maliciis istorum presertim cum prolixitas causas ecclesiasticas litigantibus statuit ut quicumque aliquam intentionem suam probanti si aliqua post litem exceptionem opponat quam non possit incontinenti probare, si defecerit in probando eandem [illegible] alteri parti in expensis et post hoc factis ab eo tempore quo recepit inducias ad probandum exceptionem. Et si solvendo non fuit alias ad arbitrium iudicis puniatur. Et hoc timore forsitan in quantum aliquam falsas exceptiones opponere presumat. Et circa ultimum morem q. d. non possit esse quin partes conveniuntur aliquando [illegible] sed puniendus est mos

per mediam viam tenenda ad hoc s. de offi. custo. c. i. et ff. eo [illegible] actor reliqua l. reo excusat. a. ab eo tempore quo inducias recepit ad probandum exceptionem scilicet glosam, solvendo in totum nec in parte, quia si in parte esset solvendo in [illegible] modo recipit penam iuxta facultatem quantitatem scilicet Io. an. Hoc saltem d. q. ex quo non abstinuit timore iudicii scilicet glossa

¶ Noto primo primum c. vii finem litibus esse imponendum per iudices ne partes conveniant laboribus et expensis

¶ 2º Noto casum in quo publicatis attestationibus recipiuntur testes vel hic fundata intentione actoris l. probata per testes aut instrumenta admittuntur exceptiones [illegible] ad probandum, hoc tamen ex eo contingit quia hic est novus articulus, licet dependeat ex veteribus, ad cuius primi articulo publicatis attestationibus non recipiuntur testes de hoc. i. de testi fratris et c. ex tenore de fide instru. cum [illegible] 3º post [illegible] Noto hic quod verbum nolo denotat expressam repudiationem et resistentiam ibi quam nolit probare probatur hoc ff. de [illegible] l. filius mater [illegible] vi si quis dicat non volo, quia istud pt verificari de eo qui deliberat, quia talis non vult sed adhuc similem dicitur facit plerumque iii. ethicorum in principio, inter non voluntarium et involuntarium

qua non voluntarium est
cum suspensione voluntatis
sed involuntarium cum pressa
resistencia, licet tamen quandoque
dicat horum similiorum nolo
et non volo interdum pro-
bare an dicat, an probare
an dicat non volo, quia
eciam si nichil dicat est
locus pene. c. quis si ta-
lis contumax succubuit
in probacione ex quo non
obtulit probaciones in conti-
nenti. In aliis tamen casibus
ut premisi procedit dicta pre-
dicta verba Jo. an. et secundum
verum est dicere dormientem
non velle legem, quia vo-
luntas sua ad hoc non ap-
plicat, sed non est verum dicere
quod nolit remittit Jo. an.
adde que dixit d. de offi.
deleg. prudenciam § sed no-
ta super verbo non velit
Item Noto quod interdum
fertur sententia super futuro
et condicionalis intelligendo
apposita excepcione statim
sub condicione si defecerit in
probando fiat condempna-
tus in expensis, non expec-
tata sententia diffinitiva secundum
secundum sit et alii .i. de testi.
significavit et c. si. c. in
li. vi. et d. de rescr. ceteros (?)
de hoc dicam latius. l.
Item Noto quod interdum
in eodem articulo quis condempnatur
in expensis qui obtinet in
tota causa, sicut patet sic
quia si reus condempnatus
quia non probavit excepcionem
proposuit aliam quam proba-
vit obtinuit et condempna-
retur actor tamquam

victus etc.
Item ultimo Noto quod pena non
est solvenda priusquam ipsa pe-
na, et sic pena pecunia-
ria sit personalis de hoc
in glo. ultima que dicit ex
in fine. Quia non sit a
iure diffinita sed iudicis
arbitrio relinquitur, post
Innocencium in c. ope. de offi.
iudi. § pe. in fine
Item Mathia (?) cum pulchre dis-
putatur circa condempnacionem
ad expensas que fiunt
in lite, et quia glo. mag-
na circa hoc laborat infra
eo eciam circa ipsam quandoque
materiam tractabo. Nunc autem
pro intellectu aliorum que
nominavi contra et que in
eadem ponuntur, oppono
primo ad primum in eo quod in
beneficiis solummodo videtur
procedere ubi processum cum de
beneficiis etc. quia et in aliis
homines calumpniantur de
penis calumpnie
Item oppono in eo quod ista
constitucio procedat contra
excipientem fundata in-
tencione partis alterius, nam
et in litem contestatam
contingit opponi frivolas
excepciones et ita videtur quod non
sit sufficiens ista provisio
Ad primum dico quod verbum
processum exponitur maxi-
me, et eciam in causis non
beneficialibus procedit ista con-
stitucio, quia et in illis
locum habet racio in pre-
posita. Ad aliud dicit
Hostiensis et quidam alii, quod ex-
an fundata intencionem

actoris precedit ista dispo-
sitio ita ut siue ante litis con-
testationem siue post obiecerit
quis exceptionem et in ea
defecerit condempnandus est
in expensis quia et in hoc
casu habet locum racio posi-
ta in textu Et quod dicit
littera ut postquam suam inten-
cionem per acta fundauerit
exponit host. maxime
quia etc. dicit, quod licet per hoc
verbum videatur hec consti-
tucio loqui lite contestata,
tamen ex mente idem est etsi
lis contestata non sit
ho. io. an. et ffran. post eum
aliter sentiunt, dicit enim
ffran. quod constitucio ista in-
tellecta ut s. dicam, quod pos-
sit sententia ferri sub condicione
si excipiens non probauerit,
procedit solum fundata in-
tencione actoris per testes et non
curat an actor/actor obi-
ciat exceptionem si reus assu-
mit onus probandi exceptio-
nem reus obiciat actori, po-
stea dicit textus alta po-
no dicit actor et ibi reli-
qua non dicit reus et sic quia
quod dicit in textu exceptionem
generaliter loquitur ut com-
prehendat etiam replicationem
quod dicit nondum diliget
patet per ffran. quod etiam an
fundata intencionem obici
eius exceptionem et non pro-
bauerit potest puniri in expensis
iure qui o. c. ex litteris
si non exivi huius ca. li. pri.
dicit ipse idem Guil. na.
Egi et pe quod ut locum
habeat constitucio requirit

duo primo quod sit intencio
actoris per testes fundata 2o ex-
cipiens non offerat proba-
ciones in continenti prumptas et
alteri deficit, cessat pena
constitucionis si actori suf-
ficiat pro iusto iure quis sit
condempnatus in fine tue
quest. quod tutum est ut exci-
piens post fundata inten-
cionem offerit in continenti
se probaturum quod intel-
ligo quod hec oblacio fiat
realiter ut producat testes
vel instrumenta hoc sub
verbum in continenti exponit
Lau. et host. i. in termino
assignato a iudice Sed
Guil. na. exponit in conti-
nenti, s. de teste cogen. pre-
terea, quodque sub dicit vitas
est quod que probaciones debeant
dici in continenti parte arbi-
tro iudicis relinquit, s. de
testi. spolia. litteras et ibi di-
xi Sed huius pars quod littera
c. huius sit intelligenda in
hoc quod dicit de illo qui
exceptionem opponit, postquam
acta per intencionem suam
fundauit Nam licet generaliter
dicatur, quod etiam an funda-
tam huiusmodi intencionem pre-
cedat ista disposicio, subtilius
imaginando videtur verius
quod non habeat locum nisi
in eo qui opponit exceptionem
huiusmodi et deficit in probacione
post litem contestatam inten-
cione actoris per testes fundata
per ea que sunt premissa
et patebit plenius s. non
per intellectum clariori huius
dicti potest opponi, quod frustra-
toria sit hec constitucio

qua fundata intentione ptis
vin9 / si excipiens non p
bauit exceptionem codemp-
nabit in pnali et in sumpti
bus tanquam victus .j. de pena
calumpnia, quod est pu-
nis remedium, quam si solum
in expensis codempnaretur
hunc intellectum .c. huius
Contra hoc dicto quod posset con-
tingere quod excipiens non p
bans iterum excipet alia
via et pbaret et sic ob-
tinet in ca .i. incholoui9 tm
i sumptibus in exceptione
in qua succubuit codempna
bitur p hec textum et ergo
non est frustratoria ista
punsio sed utilis illi contra
quem opponitur exceptio
frivola, quia quis tale
in pnali codempnaretur
ex alia causa, obtinebit
tamen expensas factas in excep
cione pdicta ¶ De hoc
aut dubio, quando debeat fieri
tal condempnacio defactis
in exceptione vtrum an
sententiam diffinitiuam vel
post sine diffinitiue pbabit
statum
¶ Unde p introductione cuius
dubii renocat hic i du
bium p modum obiectionis
Quod hic ipsa mandac po-
tuit, excipientem condem-
nari, si defecit in pbando
vi cum quod sententia sit e inc-
ta cum dubium sit appro-
babit, et p quod inualida
C. de sententia que sine cer-
ta quantitate pfe .l. si Item
huiusmodi sententia habet tractum de
futuro contra .l. .i. .ff. .ff.
de vsuris .j. de sepul. i mea

et quod ibi notatur Item ergo
est conditional cum illud h
q. vj. bidui
Propter has obiectiones
textus iste intelligitur tribus
modis, primo secundum quosdam
ut refert Innoc. p sic intel-
ligitur quod non pbans condem-
natur in expensis, post sententiam quo
feretur sententia in pnali quod
repbat Innoc. quia tunc
punsio non esset suffi
Item repugnat textui
in verbo extunc quod de
notat condempnacionem fi-
eri sententiam pnalem et le-
gitur quod fiat condempnacio
post quam defecit in pbando
et non an et hanc lecturam
sequitur Host. Jo. an. et
omnes communiter istum intel-
lectum ponunt Sed ob-
stare vide huiusmodi lecture ver-
bum ex facienda p quod
innuitur quod debet condempnacio
fieri ad expensas i huiusmodi
exceptione faciendas, ergo
antequam defecit in pbando
Ad respondent facienda
sunt cum ponitur exceptio
sed iam factas, cum sit con-
dempnacio in expensis
quod videtur esse magna
impbacio lre Sustinendo
tamen et saluando huiusmodi quem
intellectum, dicamus quod
in textu non ponuntur
formaliter verba sententie pferen-
de contra talem excipientem
Sed instruit iudicem ut
condempnet ad expensas
faciendas .i. de quibus
post excepcionis in qua
defecit verum fuit dicere

qua faciende erat et ita
cum condempnacio sit non
est dicere quod sunt facte pro
hoc patet quod non volt pa
pa per ista verba litere faci
endas et si forsan in proba
cione defecit etc. quod iudex
debeat condempnare ad ex
pensas futuras aut quod
debeat ferre sententiam condicio
nalem et incertam sed intelligitur
it cum quod se litere debeat
in sui promulgacione cum
talis conpiciens defecit
in probacione excepcionis
iste est quod litere. Cuius
intellectum per que contrarium
patet solucio dubii, quo
videlicet tempore fieri condempnacio
ad expensas, quia statim
per quem defecit in probacione
Item patet quod contraria mota
non habent locum, cum hic non
sit sententia incerta condicionalis
aut in futurum, sed in forma
ad sententiam. Et licet iste
intellectus sufficere videatur
ad literam, Franciscus tamen pot
tamen intellectum, que eciam
recitanda duxi quia conti
net singularem subtilitatem
unde Fran. dicit quod statim
opposita excepcione iudex con
dempnet sub condicione
si defecit in probacione et
hoc est plane Innocentius
Nec tunc obstant contraria, quod
talis sententia erat in futurum
condicionalis et super incerto
Ad ista respondet et primo de
incertitudine dicit quod non
obstat, quia expense ve
niunt accessorie et in

accessoriis potest esse sententia incerta
hec tamen solucio, licet sit no
tanda, difficile probaretur
iure communi per ea faciat
c. auditis, de prescriptionibus cum
ibi notatis per Innocentium, unde
aliter solvit, quod super expensis
potest ferri sententia incerta. C. de
fruc. et litis expensis l. fi.
innato, quam legem hic la
te et notabiliter tractat Fran.
Ad aliud contrarium de tractu
futuri temporis dicit Fran., quod licet
huiusmodi tractus non spectet
ad iudicem respectu obli
gacionis nascende, sed super
iam nata sit, et hic iam
nata est propter presumpcionem
surgentem contra eum
qui excipit fundata in te
xtu allegato, ar. huius c. Et
quod sic ferri debeat de futuro
probat Fran. per textum in verbo
optime et in verbo faciendas
et in verbo defecit que omnia
verba sapiunt futurum. Et tamen
habent literam hic esse casum
unicum et singularem, quem
tamen dicit intelligendum solum
in suis terminis sed per funda
tam intencionem huiusmodi sententiam
ferri posse, et hoc propter
presumpcionem calumpnie, que
surgit contra excipientem
Ad aliud de condicione dicit
quod condicio non viciat sententiam
licet non debeat apponi de
iure videlicet secundum Innocentium de
quo plenius videbitur in c. de
appellacionibus, pastoralis. Item quia condicio
a iure opponitur potest eciam
et a iudice opponi sententia
cum. Et huiusmodi hec litera
est subtilior, quia tamen

de nullo plus perdet obti
neri quam precedens cum idem
consequatur obtinens per
utramque. Sequi possumus se
cunda lecturam, que non pa
titur premissa contraria et patet
ffran. quod sit magis de men
te auctoris decretalis istius
Secundo hiis iam patet littere sensus
intellectus. Hic tractando
materiam expensarum des
cendo ad glosam magnam
¶ Glosa ista dividit in
iiii partes primo tractat de
expensis factis in dilatoriis
exceptionibus, et hoc facit
quintum ponit opinionem
et soluit distinguendo Secundo
tractat de expensis contuma
cie ibi Ex expense dicun
tur quod etiam iuste litigatos
illas soluit, et quod statim
sunt soluende huiusmodi expensis
Tercio ibi Item tractat de
expensis principalis cause, et
premittit regulam quam
per ea determinat distinguendo
an sit victum vel non po
nit opinionem quam glosa
fatetur veram in criminali quar
to ibi Sed in ea tractat de
expensis factis in ea appel
lationis Quinto ibi nota tractat
tat que expense sint
restituende Sexto ibi et
nota quod expense tractat
de petitione et condempna
tione in parte Et in ea ibi
quidem lam. Tan. Vinc.
Goffr. Ra. Innoc. et host.
et sic firmat Cum et no
tat Goffr. in summa de ex
pen. super versu Ubi sed inquis
deficiens, et de materia huius
glose ponit idem o. ti. su
mit de expen. post princ.
et host. in summa huius ti.
sub rubrica de contuma. ss.
qua pena Et quintum omnes
tenet quod dispositio huius
cali habeat locum in excep
tionibus dilatoriis sicut
peremptoriis licet aliter
senciat ffran. ut dixi .s.
in sua oppositione in hoc
tamen glosa distingit quod dic
ut in ea ¶ Secunda pars glo
se ibi Sed expense in qua
tractat de expen. contuma
cie Et in ea ibi propter
contumaciam etiam ad
primam citacionem vel secundam
et non solum ad perem
toriam de pena quelibet
et ibi cum dilecto vide quod
ibi notatur in ult. glo. Et
ibi .l. firmus loco ista verba
contumacem reficere expen.
ante litis ingressum Ter
tia pars ibi Item et illud
in qua tractat de expen
principalis cause, et in hoc
primo premittit regulam
tamen Et in ea ibi in expen.
litis hoc vim fin. Io. an.
deductis hiis que de se
nit propter contumaciam
Vel quia non probat except
tionem ut hic et ibi appri
mo casu scilicet quod dictum est
de expensis contumacie
Et ibi tunc non debet con
dempnari in expen. Idem
notat Bartho. Brixi. ii.
q. i. in princ. ubi de hoc
et videtur placere dicitur in decre
s. oz. et in glosa allegato
et Innocentius hic Et ibi alii

dicunt hoc sequitur Host.
Et ibi in criminali et in ci-
vili iuratur de calumpnia
C. de iura. calump. c. l. ii. ss.
ibi sed in causa appellationis
In ista quaestione pro parte glosa vult
istam conclusionem quod si quis
habuit probabilem causam
litigandi, et iuravit de ca-
lumpnia non debet condemp-
nari in expensis prin(cipa)lis
causae et hoc nisi constaret
de eius calumpnia vel mali-
tia ipsius litigantis. Et fun-
datur glo. in hoc quod tal-
iter debet excusari ex quo
putabat se iustam causam
habuisse, secus autem dicit si
non iuravit de calumpnia
quia tunc eo ipso quia vi-
citur praesumitur ~~processisse~~
calumpniose processisse. Et
secundum hoc glosa intelligit
legem C. si quis etc. Sed quidquid
sit de dicto glosae, opinio
contraria quam tenet Host. et
alii in glo. emendata est ve-
rior, ut dicatur quod regula-
riter victus victori condemp-
natur in expensis principalis
causae. Hoc placet Io. An.
per decretalem calumpniam
ff. de penis quod hic dicit
probat secundum ipsum. Et Guil.
dicit Circumstantiis sic scribit, in
si mandatum ipse ulalia
rationabilis causa ad quam
moveat. Et hoc ex eo
quia qui succubuit praesumitur
malam et iniustam causam
habuisse per iura in glo. ad
hoc allegata. ¶ Sequitur
iiii pars glosae ibi sed in ca.
appellationis etc. usque ibi Et
nota, sed quae est causae diversitatis
quod in causa appellationis nul-
la est probanda differentia sic in ca.
principali, dicit Innocentius quod in ca.
principali potest esse error facti quia
putabat se posse probare
qui non probavit. Sed in ca.
appellationis est error iuris
cum procedatur ex antiquis
actis, quod est not. in glo.
si, in re. la. igno. de re-
gulis iuris li. vi. Ex hoc infert
Innocentius quod si in appellatione
fiat novae probationis distinguendum
erit ut in causa principali et
non fiet indistincte condep-
natio etc. ¶ Sequitur una pars
glosae ibi Et nota quod tamen
Et in ca. ibi si impendia
dicit, quod impensae per mandatarium
bona fide facta restituuntur
etiam si mandans minus
impensurus fuisset. ¶ Sequitur
vi pars etc.

Cum dilecti

Summa. Contumax condempnatur in expensis factis a tempore citationis emisse. In prima parte ponit formam processus. 2a interloquium, ibi quapropter. In prima facit v. ponit comparitionem nunciorum electi et aduersariorum ipsius et decisam tale commissionem. 2a ibi comparuit electi prima contradicam. 3a ibi nolentes electi citationem. 4ta ibi expectantibus absentiam electi et ipsius excusationem. 5ta ibi sed contra excusationis impugnatores.

¶ Casus in tantum. Quidam electus fuit in episcopum Leodiensem. Archidiaconus et quidam canonici eiusdem ecclesie opponebant se contra electo, propter quod nuncius ipsius electi et archidiaconus pro se et pro aliis accesserunt ad papam. Archidiaconus pro se et aliis suis consortibus opponebat certa crimina contra electum per que intendebat eum repellere tanquam indignum. Super hoc mandauit papa inquiri. Tandem quia per archidiaconum quedam grauamina inferebat electo, ipse electus ad sedem apostolicam appellauit, sed quia appellationem suam per ydoneos procuratores non fuit prosecutus, altera parte eam prosequente, propter quod orta fuit suspicio contra electum, unde mandauit papa ut in certo termino per se aut per certum legitimum ad suam presentiam accederet, super predictis responsurus, et sic certum terminum sibi peremptorium assignauit. Electo qui contra ipsum procedere vellet, sciens quod de iure posset, aduersarii ipsius expectauerunt ipsum in curia usque ad terminum assignatum et ultra. Sed ipse quendam simplicem nuncium tanquam suum excusatorem loco destinauit, dicebat enim quod tarde nuncium receperat, unde non potuit, tum propter breuitatem temporis, tum propter viarum distantiam, tum propter calores estiuos et insidias manifestas se conspectui pape presentare.

¶ Sed contra ista sic respondebatur, quod sicud miserat excusatorem, ita mittere potuit responsalem, cum etiam non fuit iniunctum ut ad causam veniret personaliter in persona, preterea cum mandatur alicui, ut se ad certum terminum iudici representet, duo intelliguntur mandari, videlicet ut ad iudicem veniat et ad diem prefixam accedat, unde si non potest venire ad diem statutum, nichilominus post terminum venire tenetur ad iudicem. Sicut cum mandatur alicui, ut ad certam diem rem certam persoluat, non ideo est liberatus a debito si non soluit die data, ymmo post terminum ad soluendum debet compelli. Eapropter dominus papa quia dictus electus non venerat, nec sufficientem nuncium miserat ad diem statutam, nec etiam post diucius expectatus, reputat illum contumacem, et ideo condempnat illum ad expensas alteri parti quas fecit ab eo tempore quo ipsum cepit expectare

De lra decrato .i. priuato
rii quo cotinebat quod ratu
haberent quod ipi illum fecet
quia .O. de iure calump
t. pt abelectoe i. electos
confirmacoe faciendam
vel facta ipso sm Jo. an. et
Si sup hijs mandauit pa
pa quibusdam inquisicoem
facere scribebat si no pbarent
ut dt Goff. sero .i. tarde
cocor de cim fal ad fal
sariorum Et sco ad Clem
diam qone iii dicit con
suetudo quam simonica
sco non vesparum signifi
care si tarde solempnius
cui dicit sero venisti .i.
tarde. et hec prima conclu
sacio respectu iudicis. sca
est ex pte tum. tercia ad
usancie. disserenia qual
est ista conclusacio sit. Ff. de
acusa veniens Jo. an. de
vicinio forsan cum tunc
ex gracia expectasset
O. de offi dele consuluit
utrumque .i. qualitercumque
sm Jo. an. formidabat
.i. se formidare dicebat
tanta cui erat conclusacio
ista si eam pbasset Ff. de
ley coto decetero sm
Clmc. etc.
¶ Noto primo quod si appel
lans no psequi appellacionem
psultur fone iusticiam tam
ibi non leuius suspicio etc.
¶ 2o Noto quod valet citacio
ad diem feriatam tamen di
coc usque sit cui citacio
hic emanauerat a papa
ibi usque ad dominicam etc.

Et est racio quia tunc
hec dico usque stat conclu
sione. ut viz citacio appare
at Ff. tum ut Ff. dicam
¶ 3o Noto valere citacionem
factam pmencium quod
colligit hic glosa viij. licet
aliqui dicant hoc no colli
gi hic. sz hoc no obstante
dt Ffran. glosam vadam
p illa vba tunc tum a nobis
recedet etc. que sunt vba
pape Et in hoc dt ab
quod citacio pt fieri pmencio
cam citati. quod tamen non
colligit hic. Ffran tamen dt
quod siue sit inuicio ipius
citati siue cius ad cuius
instancia fit citacio quod
sepius fit suffit. exquo
iudex elegit fidem cuius
immo posset iudex elige
ipm agentem pmencio
sm cum alle. Ff. de fur
li. cum qui Ff. epistola Et
notat Barto ibi et hoc
dignum nota. hic tamen con
suetudo obtinuit citacio
bocqui p psbrm. hoc tamen
non oz semper fieri ut iam
dicta
¶ 4to Noto quod unus tmus
pt assignari p pemptorio
ut hic fecit papa. immo quil
iam tmus unus tumus assig
natur In hoc tamen dico
quod dt ex primi. quod da
propemptorio. also citacio
non est pemptoria nisi
sint tres tmi. de sen ex
constitucionem li vis. et quod
dicat exprimi hic e tooto
in vbo p pemptorio de
quo tertius quare dicatur
pemptorius dictum est. O.

de dila. c. ij. Item nota
q iudex det gminari i
pemptoriis, sicut hic fecit
papa ibi aliogn cum assig
natione c. i. z c. quor sunt
in glo vi. Et in hoc dico
q talis gminatio cum
sit iuris appellari non pt
sed si de facto fiat. ff. de
ap. cum cessante

Item nota q non statim
post lapsum det iudex pro
nunciare sup gtumacia
absentis, sicut hic fecit pa
pa, sed expectavit diutius
ad idem facit. O. de offi. de
lega. consuluit, tamen possit
hoc facere iudex si volt
ut ibi dicitur. Nam in illo
c. disponitur q si iurisdic
tionis iudicis duret post
terminum pemptorium, equum
et honestum est ut iudex
cum quo citavit in diem
alium expectet, non enim
citatus non veniens debet
statim dici cotumax, q
potuit habere iustam causam
absencie. Ex hoc infero
q si condempnatus pro cotu
macia gparet die illa
det de honestate revocari
illa gdempnatio. Racio q
de honestate iudex det
expectare in diem sequen
tem, dicto c. consuluit

Ultimo nota q expen
se veniunt a die citacionis
non cotumacem. hoc pate
ter probat textus, et ad mo
deratas expensas z c. Sed
d. aliquis hoc videtur mirabile
dictum, quia citatus non
videtur cotumax, nisi a die
inserto, eo q totum tempus

instum citacione cedit ci
tato de prima audita g. no
det condempnari cotumax
nisi a die cotumacie sive
a die ad quem citatus, q vi
esse contra legem

Advertendum est p solucione
huius questionis q Innoc simpliciter
intelligit istam legem dicens
q expense non gtumacem
veniunt a die citacionis
Sed Jo. an. dicit cotumax
tenetur ad expensas a die g
tumacie. Et exponit legem
istam sic a tempore citacionis non
in quo sed ad quod tempus cuius
sa sive facta esset citacio
extunc eius et non prius fuit
cotumax, et sic hoc debet
intelligi casus summarius. Sed
pro concordia istarum opinionum
Hostiensis ponit talem distinccio
nem quam etiam approbat Jo.
an. aut citatur ita de cuius
gtumacia iam appz, et
verum est q dicit Innocencius
et sic fuit hic quia iste
electus apparuit iam gtumax
non prosequendo appellationem. Si
non citatus quia de cuius g
tumacia iam non constat et
tunc locum habet dictum Jo.
an. quia tunc solum tenetur
ad expensas factas a die
ad quam est citatus ut in
gris, et per hoc patet littere
intellectus. Sed tunc mane
dubium de expensis quas
fecit alia pars an diem co
paricionis qui illas conse
quetur a gtumace, ut co
ivit ad ~~audien~~ iudicem, et
iovia fecit expensas z c.
dicit Jo. an. q expense facte
ante cotumaciam reservatur
ad finem cause z c. et sic

verum nisi in casu de quo
loquitur hostiensis. Iohannes tamen
putat de omnibus posse
dici ut statim soluatur ali-
qua audiatur contumax
per illud textum quod habetur supra eodem
ut dicitur supra exposui et cetera. Alia nota-
bilia possunt faciliter col-
ligi ex litera que transeo.
¶ Multa sunt dicta contra quos
Ideo illa examinando op-
pono primo in eo quod hic iste
Archidiaconus nomine suo et
nomine canonicorum opponebat
crimina contra electum. Videtur
enim quod non debuit ad hoc
admitti aliorum nomine eo quod
in crimine non potest interuenire
procurator ut infra de accusatione veniens.
¶ Et confirmatur quod non erat
obediens audiri hic, quia
electus iste nichil petiuit
ergo nichil contra eum potuit
opponi, cum exceptio sit ac-
tionis exclusio ut infra de ex-
ceptione cum nobis. Quod autem iste
electus nichil pecierit, patet
quia erat confirmatus et
sic non pecierit se confirmari
alias nisi confirmatus non
vocaretur electus firmiter supra eodem
quod sicut nondum in petita
ta Iohannes, quia sic firmatur
de quo infra de re iudicata cum
ad probandum et ibi dicetur.
¶ Tercia inquirunt circa pri-
mam partem capituli quod hic iste
Archidiaconus nomine aliorum
fuit auditus in obiectione
criminum contra electum. ¶ Ad
primum dico quod ista accusatio
non erat criminaliter intentata
quia ista crimina oppone-
batur simpliciter ut repelleretur
ab electione de qua cum tuo

et notatur in capitulo si duo ii questio
v. iii questio vi. Hec quippe est
quod potuit hic procurator inter-
uenire, de quo supra de causa
possessionis et proprietatis. ¶ Ad aliud dicatur
primo esse speciale ut cum
electus nichil peteret ad-
mittatur exceptio contra eum
et repelleret hic quasdam
soluendo, ut si dicetur quod
denunciabat vel accusabat
patet enim ex textu, quod
non agebatur per viam inqui-
sitionis vel denunciationis
vel in modum accusationis
quia tunc non interueniret
procurator, licet verum sit quod iste
Archidiaconus prosecutus sit ap-
pellationem per electum interposi-
tam, quia licet appellans
non prosequitur appellationem
tamen aduersarii poterant
eandem prosequi de appellationibus ob
latam, de elec. c. i. li. vi.
et per hoc patet.
¶ In alia parte capituli agitur
quod iste electus taliter
citatus ut ponitur in litera
debuit mittere procuratorem et
quod electum potuisset mississe
ita faciliter sicud nuncium.
Istud examinando videtur primo
quod non sufficiebat electo
mittere procuratorem sed personaliter
debuit comparere ut infra de elec.
cupientes li. vi. ubi hoc
disponitur. ¶ Item videtur quod
non est ita facile mittere
procuratorem ad eam sicut nuncium
quia procurator debet esse sufficienter
instructus, et potest preiudicare
domino, et sic in eo requiritur
maior deliberatio quam in nun-
cio, in quo non est tantum
periculum per notata in capitulo veniens

j. de causa. ¶ Glo. primi di-
co quod olim sufficiebat elec-
to per procuratorem comparere in causa
electionis, hodie secus per
dictum c. cupientes ¶ Glo. Ad a-
liud dico, quod textus pondera-
uit distantiam viarum que
allegabat pro electo et hoc
respectu eque faciliter po-
tuisset mittere procuratorem non
autem quo ad alia est equalitas
facilitas. Et est ideo co-
dempnatus hic electus, quia
non probat quod allegat
secundum Hostiensem
¶ Item quia hic dicitur quod
post terminum citatus tenetur
nichilominus citatus coram
iudice se presentare
¶ Pro intellectu huius possit
iterum obici quod non teneatur
citatus taliter post terminum com-
parere, qui non potuit in
termino se representare, quia
si habuit probabilem causam
absencie termini peremptorii
fuit conductus. ff. de iudi.
l. post. Ubi non probabilem
fuit contumax, et ita com-
paricio sequens non purgat
contumaciam quo ad penam
expensarum, ad quid ergo
debeat coram iudice termino
lapso comparere
¶ Soluc. secundum Innoc., hic
contra ipsa allegando vel
si ponit ius contra Innoc.
quod hoc procedit ut teneatur
venire post terminum, cum sit ad
utilitatem permanere coram iudi-
ce, et maxime in causa elec-
tionis ubi maius periculum est
in mora. Glo. si necessit
non tenere ad quid cum tur
iret ut arguit probat. Et ad
legem celsus ff. de soluc.

que inducit hic ad literam
dicit Innoc. quod loquitur in
obligato ad soluendum, qui
tenetur post terminum, cum esset tunc
solucio libera creditori. ff. de
soluc. l. si prius. Secus in
obligato ad comparendum
qui non purgat contumaciam
comparendo post terminum, quia tempore
non ydoneo comparet ut est
premissum. Et pro hoc patet
litera istius intellectus. Alia
materiam tangunt glose
¶ Glosa prima notat
specialia in consortibus
litis quorum alter defendat.
Et in ea ibi agere uel defen-
dere cum satisdacione iudica-
tum solui, ut in l. statim
allegata supra in glo. secundum Io. an.
et ibi ubi de hoc in j. glo.
et ibi speciale scilicet in consortibus
litis et ibi rati ratihabicio
non debet a procuratore qui
contestatus est litem, et ibi
criminali hoc intelligunt
quidam dum agitur crimi-
naliter ut Hostiensis ut hic actu
cat, et ibi si duo ubi de
hoc, et ibi non credo idem
Hostiensis ¶ Glo. ij textualis est
Glo. iij textualis In fine
vers. dicit Hostiensis quamuis
a iudicibus ad instanciam partis
illatum ¶ Glo. quod secuturus
posset recitari per quam. Ubi
in appellacione fuisset terminus
statutus In fine de hoc dicitur
ut j. de elec. c. j. et de app.
c. j. li. vj. Ubi notatur quod
Iudex appellationis ipsum in
talibus condempnabit. Glo.
duo alle. contra. et signat
contrarium. Et in ea ibi secundum ubi
dicitur quod qui promisit aliquid
ducere infra certum terminum et
post illum terminum alia sibi

desponsauit, no tenet ptr
illum tunc si p eum non
stetit, qz primam non duxit
Glosa no soluit hic sz in
illo. c. sicut et sm illud di
co qz contrarium loquitur de
obligacione contrahenda, i. e.
tum tempus, ille cui per
quem non stetit no tenet
ps hmoi tunc, vel certe
dicat de obligacione iam co-
tracta ubi secus est, quia lz
is qui obligatus est non
satisfaciet i. tunc tenet
tn ppea ut dixi ·d· i vlt
opposicionem Et p hoc ruderes
ad leges in glo allegatas
Glosa nec sufficientem vot
qz impeditus tenetur pcurare
mittere alle vi. contra et in
contrarium vi. nira, inter que
interserit racionem, ponit opinionem
vincentii, et deinde soluit dis
tinguendo inter actorem et
reum, et in reo causam ardu-
am, et no arduam, impedi-
mentum tpale et ppetuum In
fine dicit Jo· an· qz hec
decretalis loquitur i electo
in quo spale est qz ipeditus
tenetur pcuratorem constituere
licet causa sit ardua de
elec cupientes li. vi. In
alijs no qui sunt impedi-
ti secus vi, qz no teneatur
nisi velint interrumpere pre
scripcionem etc. Ex hac glo
hetur an et quis tene-
atur mittere pcuratorem ad
causam etc. Glosa sequens ar
guit et signat contrarium In
fine de hoc xviij di ppter
et i. de re iuris mora li.
vi°, et ibi notatur qz pt
purgari tunc qn hoc ibi

ibi quorundam, ubi quidam ordinatus
ad certa ecclesiam restitui sco loco
attento tamen qualiter serendi loci etc.

iure compossessum vel pmisso
aliud non etc. Glosa sequens
alludit textui arguit et
signat contrarium Et ibi iuxta
illud concordat ille qui di
xit, frigore torpens estus
ad ocia ducit, Et sic
desidibus tempus utrumque
nocet
Solucio in fine no est
tota, quia ibi de gratia resti
tuitur primo loco ignorans
qualitatem loci, hic de indi
to loquitur quod redditur
in inuito etc. Glosa ult
arguit qz eciam i criminalibus
locum habet peticio expen
sarum Et ibi inquisicio
hoc viij de illa inquisi-
cione que fit aliquo casu
prosequente cuius interest tunc
cum sm hostiensem veniant ex
pense de quibus hic dicit
glosa, quod eciam tenet
Gwil in spe de expensis
§. i. in fine Sed tunc
remanet dubium Quid
si nullo prosequente judex
ex officio inquisiuit contra
aliquem et absolutus est
inquisitus, tenebitur ne
inquirens ad expensas
inquisito Ad hoc dicit
Jo· an· qz si judex processit
ut debuit scilicet fama de
ferente i. de accusa qualiter
in non tenebitur cum
ex officio necessitate id fecit
ut notatur i. de symo
licet heli, sicut eciam
notata ·d· de offi dele
ab arbitris in vlt glosa
ubi no non ptextu infa-
mia calumpniose inqui
sisset licet esset condemna
tus ad solucionem quod
expensarum que venerunt

ut interesse non obstante
quod ex officio processit ¶ Et
cum iudex male iudicando
teneatur parti offense ad interesse
in. de sen. excom. sac. li. vi.
et ibi criminalis hoc plag.
unius Jo. et host. tum quia
ff. de penis calumpnia in .l.
glosa ¶ Sed videtur obstare quod
sufficit pena iudicis et
ex parte acusatoris sufficit
pena talionis, nec du-
plici pena debet quis pu-
niri. ff. de iudi. at
si clerici, videtur ergo quod pena ta-
lionis compensari non
habet locum in actore causali
ad hoc dico secundum Jo. an. quod
condempnatio compensationis
non est pena, sed respicit
interesse respectu recipientis
prout notatur in. de elec. c.
l. li. vi. in glo. habet penam
in fine, et sic per penam
iudicis non impeditur ¶ Item
pena talionis talionis insti-
tuitur propter calumpniam et sic
propter contumaciam tantum
pena compensatarum propter
iniustum litigium, et sic propter
iniustam causam, et sic propter
diversa ex eodem delicto
punitur quando dicitur ut una
pena tollit aliam. et
facit ad hoc. in. de crime
fal. c. l. et c. sequitur

Cum olim | Con-
tinet
gra-
sum glosam, et ideo non
summatur quia ¶ Sed vero
placet dicere, quod in eo conti-
neat, quod videtur melius
secundum ffran. tunc summari potest
in hunc modum in causa
electionis procedit contra contu-
maciam, etiam ad diffinitivam
et contumax de gratia iudicis
citari potest et audiri ¶ Et habet
duas partes principales in quibus
multa continentur prima narrat
pars narrat secundum sub quo con-
tinetur consecratio de compa-
ritio ff. et ¶ causae quis
sio, processus delegatorum
confirmacio illum ff. ap-
pellacio illius de presentatio
illius ff. ¶ Secunda ibi volentes
remittit causam sub divi-
sione bimembri scilicet dum ille
de inveniatur in provincia
vel non secundum ibi dicitur autem
¶ Casus in tunc ¶ Quondam
clericus de nomine accessit
ad sedem apostolicam, cum litteris
ibi prelatorum ybernie
quas presentavit domino ¶ Ce-
lestino continentes quod idem de
electum erat in episcopum ¶ Rosensem
et cum nullus appareret qui
aliquid opponeret contra ipsum
dominus papa fecit ipsum conse-
crari postmodum ff. et ¶
monachi ad dictum ¶ Ecclesie ipsius
accedentes proposuerunt se accus
¶ Ecclesie ¶ Rosensem electum, et quod
dictus de per falsas litteras se
fecerat consecrari unde ¶ Cum
commisit quibusdam, ut de
forma electionis predicti de
veritatem inquirerent ¶ Et si
tamen electio ipsius inventa
fuit, faciant ipsum pacifica
possessione gaudere alioquin
cognoscant de electione
dictorum monachorum, confirma-
tes, quam tamen invenerit
alia infirmata ¶ Iudices cita-
verunt illum de. sed noluit com-
parere, unde ipsi deprimunt cognoscere

de electionibus predictorum mo-
nachorum, et electionem ff. confir-
mauit. Interim dictus .d.
ad sedem apostolicam accessit
et super quibusdam grauami-
nibus et iniuriis contra dictum
ff. et quosdam alios fratres
impetrauit per modum dic-
tum ff. ad dominum Innocentium
accedens litteras predictorum
iudicum presentauit eidem
continentes qualiter in eius
electione erat processum.
Et dominus papa uolens ad
hunc misericorditer agere cum
illo .d. ut eius malicia con-
uinceret, remisit istum ff.
ad istos iudices de quibus
hic mandans eisdem, quatenus
non obstante quod electio ipsius
ff. fuit confirmata, adhuc
inquirant de electione .d.
prenominati secundum quod in littera con-
tinetur. Insuper dicit quod si
ille .d. non uenit anno
elapso dictum ff. faciant
in episcopum consecrari. Rel.
impendi. Sed fuit conuictus
per istas litteras, ut ibi dicit
querelis .l. inquireretis
et ibi continetur inchoa-
to iudicio accedens hec est
appellatio facti de qua
loquitur. Finis impetrauit
a nobis, nulla de predicta
commissione uel predictis
electionibus facta mentione
ut patet in antiqua secundum po-
an. nob. Innocentius qui suc-
cessiuus Celestino et in
hoc decidit ratio quare
quare noluit procedere ad
instanciam .f. ne conuinci
retur ut Celestinus fuit
conuictus per illum .d. in

in antiqua dicebatur sic
Cum nostris fratribus cito
diligenti tractatu tenentes
ne sicud predecessor noster
per litteras quas idem .d. impe-
trauerat conuictus dicitur
et nos conuenirent contingeret
per litteras uestras nobis ab eodem
ff. presentatas, uolentes con-
sulere et dicebat hic laur.
felix que reddit alie-
num. ff. de pena c. j. C.
ad legem iuliam repetundarum
l. j. et casus de mentis
correctio sit sapientis,
uolens etc. hoc sufficiat
ratione .j. de probationibus lig-
duni spacio super mandato
[illegible] etc. [illegible]
utrum hoc faceat uiri
apollonius hodie dicit .j.
decap. ut debitum quantitatis
ipsum consummando secundum hostiensem
de quo dicit .j. quo anno
elapso si predictus .d. inte-
rim non uenit uel ueni-
ens nil probabile proposuit
consecrare. Archiepiscopi erant
quibus scribit et adiungeret
sibi alium episcopum ut sunt
tres de tempore ordinationis ec-
clesie.

Ista decretalis potest col-
ligi ex littera textus, de qua
quod in causa electionis procedit
contra contumacem causa
ad diffinitiuam, et quod similiter
contumax de gratia iudicis
potest citari et audiri et
in hoc casu continet grauamen
secundum quod premisi in principio, de
quo causa uisum est. .d.
c. potest in aliis tamen contradict-
ionis que hic ex littera c.
hinc. Noto primo quod si a-
liquis petit aliquid in iudicio

Sed preterea hinc decretalis late exponitur
[illegible] ut late [illegible] concepta, quam ubi habetur quo-
modo in causa electionis procedi sit contra contumacem decre-
tum d. c. potest

et nullus ꝯdicat faciliter
expedit ibi nullus qꝫ ꝛc
iudices tn̄ i hoc nō sit ni-
miū ꝑmpti, ne ꝯtingat
ipm̄ decipi sicud deceptus
hic fuit ppa Celestinus
¶ 2° Noto ꝙ pluribꝫ co-
currētibꝫ ad idem petēd
discutitur ius pimi peti
toris. C. de ordi. cog. c. ij.
sic eni madauit hic p
discuti electioē isti. d.
¶ 3° Noto hic ꝙ pꝰ cōse
cratioē audiuntur oppone-
tes cōtr̄ cōsecratum. si
dicunt ipm̄ obtinuisse ꝑ
surreptionē, ut hic factū
factum erat Item Noto
ꝙ duobꝫ cōcurrētibus
ad idem petend sufficit
ꝑuentiaē ius alt[er]ius pre-
iudiciū ibi alterius electioē
ꝑfe, quod fallit in ꝑbēda
tum quis facit ꝑuentia-
te se hr̄e meliora et po-
tiora iura Item Noto ꝙ
delegatꝰ dꝫ in sua co-
ꝑmē, ꝙ auct[orita]te delegatis
ꝑuentiat ibi auct[orita]te ap[osto]li
ca Item Noto casus co
lra p[ri]mo in quo pꝰ cōfir
matioē audit[ur] aliquis co-
electus, quia pꝰ ꝯfirmaoēꝫ
ꝭ audit[ur]. d. 2° in q citā-
tur opponētes se electioni
et exꝑtēta ultra vi
menses, quia ꝑ aliud tem
id quod ꝓetur. C. ut lite
nō ꝯtesta. quoniā. ff. de
nō Item in quo cot[ra]dicto
citat[ur] Item i quo ꝑfigit[ur]
tempꝰ ad sumenda appꝫ
ꝑ que et ꝑlia ꝙ cōti-
neat gratiā et i dicet[ur]
aliq nobilia faci[ly] colligi
possunt ꝛc

¶ Pro tamē pleniori intellectu
eorum moderni cōn. d.
electum et cōsecratum ppa ma
dauit de forma electionis
eiusdem inquiri, vr̄ eni hic
nō fuisse istum mandatū
quia cōn cōfirmatus maiori
me cōsecrātū nō admittit[ur]
exceptio ad impediend da
tiō possessionis j. de ap
cōstitutis ij. de causa acce-
dens ꝫ quia iste. d. electus
fuit cōsecratus ꝑ ppam ut
dt l[itte]ra, ergo vr̄ ꝙ isti ꝭ et
G. moderni nō debuit au-
diri contra eum ad impedi
endum possessioē et tamē
fuit auditi talit[er] dr̄ e co-
ntiat ꝑcessum Celestini
contra istum d. quo cōn
ipm̄ auditi fuit opponētes
cum iam fuit cōsecratus
¶ Soluit hoc Innoc[entius] dicens
ꝙ cot[ra]ria intelligit[ur] ubi
ꝯstat de valida cōfirmatiōe
tunc eni nō admittitur
exceptio ad impediend pos-
sessioē. Sꝫ hic nō appare-
bat cōfirmatꝰ iste. d.
ꝫ tm̄o cōsecratꝰ consecratio
aut nō infert cōfirmatiōēꝫ
tanquā separata et ꝯo nō
potuit iste. d. gaude pos
sessiōe, de elec. cū in cūctis
Sꝫ ista solutio vr̄ ee cōn
textum ubi manda solū
inquiri, an. d. fuit canōce
electus et hoc cōstito, ꝙd
gaudeat possōe ꝑ quod
innuitur ipm̄ fuisse cōfir
matū ꝓpter hoc dicat
ꝑtam ꝙ iste. d. asserunt
se electum et cōfirmatū ꝫ
impedita fuit possessio ꝙ
dicebatur cōsecratꝰ obrep
ticie, et negabat[ur] ipm̄

fuisse electum et confirmatum
Ex hoc patet quod post consecra-
tionem auditur exceptio
et impedit possessionem. si ne-
gat confirmatio nec de ea
constat. ita intelligit ffran.
hoc remittit ad ea que
dixit .c. de ea possessione cum
olim subdebat. Item quod
contra confirmatum et conse-
cratum potest nichilominus agi non
solum criminaliter sed etiam civi-
liter ad hoc ut deponatur
pro eo quod non fuit canonice insti-
tutus, hoc est tamen dicere quod
post electionem et confirmationem
et etiam consecrationem potest agi contra
formam electionis vel confir-
mationis ad ~~annullationem~~ an-
nullandum titulum, puta quia
forma non fuit servata vel
symonie vel ambitus vel de
fectu pactionis, seu alio il-
licito modo fuit promotus
quia in talibus tempus elec-
tionis spectatur ut patet in eo
quod legitur et notatur .c. de
elect. dudum ii nec excepto
decursu temporis qualescit
sed tamen unum nisi ante confirma-
tionem id oppositum fuit, et quod
rite iudicatum de elect. cum
dilecti. Item si non fuit
expresse iudicatum sed non
obstante exceptione electio
fuit confirmata, ut patet
in eo quod legitur et notatur
.c. de rescripti inter monasterium sed
l. Sic etiam potest accusari de
crimine ante et post commisso
quod inducat depositionem
hec tamen est differentia inter eum
qui post confirmationem obiicit
et inter eum qui ante confir-
mationem obiicit et dicit electionem
fuisse canonicam extitisse, quia

opponens post confirmationem
tenetur probare opposita, opponens
ante non habet aliquid probare
ratio primi sed. Item nota est
ista, quia confirmatio que
habet vim sine induxit pre-
sumptionem pro confirmato contra
obiicientem contra eum habet
probare obiecta ratio se-
cundi quod ista est negativa
quod non fuit forma iuris
servata, et ideo transfundit
onus probandi in adversarium
cum de se sit improbabilis
.c. de elect. bone .j. Illi
ergo qui asserit illa canonica
incumbit probatio sed cum
hec tamen ratio non place-
bat hostiensi, quia ille qui
negat canonicam electionem
negat iuris et ideo incum-
bit sibi probatio, maxime
eo quo agit ff. de probationibus
ea parte, et etiam quia
hec est negativa qualitas
et ideo bene potest probari. de
quo hic in ista materia
latius vide Johannem an.
¶ In alia parte c. ibi cumque
haberetur quo iudices dele-
gati citato predicto .d. et
ipso non comparente processe-
runt in ea et quia eo as-
serente regis coarctare
quam platorum quam nominatur
electionem, de ff. factam,
canonice fuisse celebratam
ipsam confirmavit, prestitum
cum canonici consentirent esse
dictum .d. se non elegisse
constanter asserebat etc. circa
istam partem occurrunt dubia
et obiectiones, unde enim quod
iste assertiones non valuit
nec iudices esse debuit

Ex hiis breviter colligitur duo notabilia primo
contra electum confirmatum, non potest opponi exceptio
ad impediendum possessionem. Secundo quod contra electum con-
firmatum et etiam consecratum, potest agi criminaliter
et etiam civiliter ad hoc ut deponatur etc.

testimonio non indoctorum
i. de testi. tum. Item elec-
tio fit in secreto. de elec.
quia propter. quia non pot-
erit nisi illi qui sunt de
capitulo. ad hoc i. de testi.
veniens ii. Ad quartum ergo valuit
ista assertio regis et prelatorum
Item non videtur quod contestata
contra capitulum rogi cause
iudices procedere potuissent
quia assertio ipsorum erat
negativa que non probatur
dicebant enim tamen se non
elegisse. Solutio. Ad primum dico
quod argumentum probat verum quod huius
assertiones non probant, sed
faciebant presumptionem
de elec. inotuit sum. summa
Ad aliud dicit Host. quod isti
potuit scire electionem esse
facta per publicationem elec-
tionis que fit clero et populo
et qui audit publicationem
super electione non potest depo-
nere nisi de auditu, quod
non sufficit nisi in causa religi-
onis quadam i. de testi. dicat
ergo quod potius sunt testes
quam vere possessores. Ad ultimum
dicunt quidam quod assertio ca-
pituli erat negativa et
ideo non probabat, induce-
bat tamen presumptionem vel
dicam quod pretextu conveniebat
in hoc quod unus solus erat
electus ideo assertio ali-
quantum profuit ipsi
summam tamen dicit quod huius nega-
tiva in eo quod capitulum dice-
bat se dictum Solutio non ele-
gisse nec de electione
alterius cogitasse est proba-
bilis directe, quia resti-
ta ad personas utrum

talis sit electus a capitulo
probari potest tamen dicentibus
eum non elegisse. i. de proba-
tionibus licet ubi de hoc. Dubi-
tatur utrum huiusmodi confirmatio
valuit facta per istos iudices
dicit Host. quod non, quia iudi-
ces isti non servaverunt for-
mam mandati, cum ipsis man-
datum fuit ut prius discuterent
electionem. Solutio. quod non fecerunt
immo et ipsa mandat dari
administrationem isti ff, quod
non expediret si tenuisset
confirmatio. Et ideo Host.
ad litteram caute ibi, dicto
ff administrationem rerum ec-
clesie in spiritualibus et tempora-
libus quantitatis supplet
ipsum pro confirmando, alias
viderentur hec verba superflua
cum per confirmationem detur ad-
ministratio ergo per non valuit
et per hoc tollit illud argumentum
quod hic Solutio non debuit audi-
ri contra sententiam iudicum que
fuerunt in rem iudicatam
quia sententia nulla fuit etc.
Tamen summa dicit quod commissio
administrationis est quedam
iuris declaratio, dicit etiam quod isti
iudices discusserunt satis
de electione Solutio quia consta-
tit eis ex assertione capituli
quod non erat electus unde
putat ipse quod valuit ista
confirmatio, si nichil doctum
erat contra eam. Aliam ma-
teriam tangit glose. Glo-
summa potest recitari pro obiec-
tione et solutionem. Ex eo enim
quod hic papa Celestinus iussit
istum Solutio consecrari, quia ulterius
apparuit, qui aliquid oppo-
neret contra ipsum et huiusmodi
verba prelatorum super sua

electione posset contra uito
opponi. quia licet scripta
sepius sunt falsa et insuper
electus debet accedere cum lit-
teris testimonialibus et
decreto electionis et null-
li debet manus consecratori-
a cito imponi ut in iuri-
bus in glo allectis. Glosa
soluit quod credidit Celestinus
quia prudicabat soli d.
etc. Ex hac solucione no-
to quod cum de nullius pre-
iudicio agitur sed solius pe-
tentis minus plena probacio
habetur pro plena per hac
glosam. Sed hic contra hac
solucionem facit quia hic
agebatur de preiudicio iuris
publici ut non consecrare-
tur electus ut in c. nihil ante
electus. Item agebat de
preiudicio electi legitime, propter
ista motiua soluit aliter
Innocentius quod Celestinus erat
deceptus ex multitudine
sigillorum que exhibuit
iste d. quia non erat fa-
cile credendum tot sigilla
falsificata de ecclesia pegri
c. j. licet enim non porta-
uit decretum electionis cum
non sit de forma hoc j. di. episcopus
de elec. innotuit. potuit
celestinus credere sed quia de-
ceptus fuit, factum eius non
debet transire ad consequenciam
secundum Innocentium et Hostiensem. hodie
hoc quo procedendum est in
electione confirmanda, deter-
minatum est j. de elec. c. j.
et c. cupientes et c. si.
li. vj. etc. Et quod dicit glosa
in principio de eulogijs, dico
quod eulogium quandoque ponitur
pro scriptura vel bona fama

vel testimonio et sic scripta
commendatoria et testimonia-
lia dicuntur eulogia ut hic.
Sed eulogia quandoque dicuntur
munera donaciones etc. xvj.
di. de eulogijs. Glose alie
textuales sunt. In glosa
verbo in fine Hostiensis dicit quod hic
est mira in hoc quod d. an-
dictur sed in alio continet
modus quo etc. Glo. ampl.
tangit de modo citandi
per modo premittendo arguendo. Et
in ea ibi c. ult. de hoc
dixi .o. de foro compe. c. ult.
Glo. penult. replicat obiicit
et soluit. Et in ea ibi re-
spondeo etc. vel dicatur
et melius quod hic c. non assig-
nat terminus ad prosequendum
appellacionem sed ad comparendum
ij. q. vi. comparcat iste d.
saluando hic glosam dicatur
quod in effectu terminus talis
dicitur prescriptus ad prosequendam
appellacionem, quia post annum
committitur administracio
illi ff. ac si non fuisset
appellatum. Et ibi omnia
illa sed quod inquiritur de eo
de quo plene fiat inqui-
sicionem, audita quod post
diffinitiuam a qua non fiat
appellatum, expectatur
electus ultra vj menses dua-
rum. j. que quod expe-
diatur in Curia et rede-
at ad delegatos secundum Hostiensem etc.

Veritatis Secundum
quendam

literam hoc dicat in summa
Cum agatur de crimine in
modum denunciacionis contra
reum contumacem, recipi sunt

testes et sententia diffinitiva
~~contra eum fertur~~ Et ponit
ponit denunciationem contra
Episcopi Curiensem et tres de-
legatos super ea factas suc-
cessive et delegatorum
processum. Quarto ponit de-
positionem illius Episcopi et irri-
tatus alienatorum per
ipsum ibi. Nos igitur
¶ Casus in titulo. Quidam
canonici Curienses denuncia-
verant Episcopum suum de lapi-
datione homicidio incestu
et de aliis criminibus de quibus
erat publice infamatus
unde papa tamen super hiis com-
misit primo Episcopo Tride-
tino et abbati montis
sancte marie et cuidam pre-
posito inhibendo Episcopo sup-
dicto ne de rebus ecclesie
aliquid presumat aliena-
re. Secundo commissa fuit causa
eadem Episcopo Brixiensi ab-
bati et preposito predictis. Sed
dictus Episcopus Curiensis primis
iudicibus vocatus contuma-
citer venire contempsit unde
ipsi ab officio et beneficio sus-
pendunt eundem. Postmodum
citatus a secundis iudicibus
comparuit coram eis et fri-
volam exceptionem sive ex-
cusationem pretendens solita
malicia noluit stare iuri
propter quod papa confirmavit
suspensionem a primis iudici-
bus factam. Tercio loco
commissa fuit causa Episcopo Lu-
niano et cuidam abbati
ad superanda malicia Episcopi
memorati qui citatus ite-
rum non venit nec misit
aliquem responsalem unde ipsi

tulerunt sententiam excommunicationis con-
tra ipsum. Recipientes testes con-
tra eundem super hoc quod a domino
papa venit in mandatis per
quos quidem testes crimina pre-
dicta fuit comprobata. Et iudi-
ces illi remiserunt causam
ad dominum papam. Et dominus
papa considerans predicta
videns quod ordinem iudiciarium
in hoc fore servatum fuisse. Et
insuper considerans quod post
sententias in se latas celebrare
presumpsit Episcopus predictus
tulit sententiam depositionis
perpetue in ipsum quamvis ab-
sentem privando eum omni
pontificali et sacerdotali
officio sine spe restitutionis
revocavitque in irritum quicquid
de rebus ecclesie alienare pre-
sumpsit post inhibitionem
sibi factam et appellationem se-
dem et post suspensionem
et excommunicationem latam in ipsum
¶ Be lra emissum luce
iij ubi dicitur arbor que inutiliter
terram occupat succidatur
et littera hic decisa ponitur
in de scisma c. uno in glo.
in li. vjo et ibi ponuntur
ista verba arbor que inuti-
liter terram occupat digna
excidi et in ignem mitti
censetur. Et terra que sub
nociva occupatione inutilis
arboris sterilis habebatur per
novam plantationem ad fructi-
ficandum culturam recipiat
congruentem etc. Polluit
quantum in eo fuit hinc Jo.
dicit facit de copia cleri et
non vera preposito et in hic
forte continebat inhibitio
alienationis de qua ponit
primus secundum hostiensem vero istud

vo supplent hm host audientibus primo sz audiendam quibus etiam madauit ex cotumacia exigente recipe rent testes contra epm quos denunciatores duxe rent nominandos in speciali patet ex hoc quod non agebatur criminaliter ptulint quam in cotempsit ut sequitur ex parte vera quibus scribi non appz hic nec iantiq hm io an apli p ad cori vo et xi q iii audi sz ffe hoc supplent hm host l di c i p ad hoc de offi dele c ult idem h ubi in prin de primo epm inhibicionem hm host forte appt suspi cionem dilapidacionis prohibitum fuit alienare ut in uerbis allegatis in glo

Noto primo ex lra quod qui dum quod de dilapida cione intdicitur alienacio in prino litis hoc colligitur ex decisa iuncto fine ca ibi post inhibicionem dat pleniius de offi delega vers li de causa c fi

2o Noto ordinem pcedendi con epm cotumacem ut viz primo suspenda 2o excoicet hodie in primo intdicitur sibi ingressus ec clesie de offi dele c i li vjo licet talis ordo non sit de sba ut ibi dicitur in glo fi

3o Noto quod Canoci pnt denunciare suum platum Item quod in causa inquisicionis iudex supplet ex deme ciante non psequente p ho hoc p iohem hic ibi citatis ptibus qua iudices cita uit hic utramque ptem Et ex acusatore non psequente psequitur iudex l de collusi c ii ubi tex tus

Item Noto hic formam articulis formandis in cau sa ibi queda articulum de quo in Clemen sepe de vbo sig p hoc hcta ex tre articuli sunt hic sup quibus deponunt testes

Item Noto formam pro nunciandi hanc viz ut pponatur nomen domini hinc surgit petita xpi noie inuocato zc ad hoc de rendi cum etni li vi

Item Noto quod depositus ab officio maiori ut a pon tificatu non est ppt hoc depositus a minori sz sacerdo tali et ideo hic exprimitur ibi et cum tam a pontifi cali quam ab omni officio sacerdotali duximus depo nendum sacerdotale cum offi cium potest esse sine pon tificali si non episcopus de excessu plato ex lra hm host Et noto textum quod in officio sacerdotali ponit diccionem vniuersalem omni quia plura ptinent ad sacerdo tem ad hoc fa quod no de cle excom si celebrat de excessu pla tanta

Item Noto hic casum in quo p inquisicionem pt fi deposicio iste cum epus de positus fuit et tamen cum agebatur p viam inquisi cionis hoc aut ideo quod contigit

quia inquirebat de ho
micidio in quo est pena
per inquisitionem, sicut per accu
sationem .j. de accusa inqui
sitionis in pri^o et dicam .j.
¶ Ultimo Noto quod sufficit
iudicem pronunciare super
pena, non pronunciato su
per criminibus, hoc colligit
hic Innocentius, quia papa hic
deposuit istum Episcopum et
non pronunciauit crimina esse
vera, quod et nondum fuerunt
probata etc.
¶ Et quia littera c. huius
continet dicta nobilia dicta
in pretia certa ideo pro
intellectu clariori eorum
oppono contra litteram in eo quod
papa firmando ordinem
iudiciarium in hoc processu
esse per delegatos obseruatum
videtur quod isti iudices con
tra Episcopum procedendo non
seruauerunt ordinem iudicia
rium probatur hoc quia recepe
runt testes contra ipsum, li
te non contestata, nec hic
fuit libellus oblatus que
omnia requirit ordo iudi
ciarius .ex. de libel obla
per totum, ut de litis contesta
c. vno. quo ergo stabit id
quod dicit papa
¶ Alterum inquit intellectum
littere in eo quod dicit hic ser
uatum fuisse ordinem iudi
ciarium, cum tamen non fuit lis
contestata, nec libellus
oblatus Ad hoc ergo dico
quod littera ista loquitur de or
dine iudiciario, qui in hoc
casu seruari debuit scilicet in
causa inquisitionis vbi aduertendum

hic .j. vo. de lig quod quedam
sunt cause ordinarie ut sunt
cause mere ciuiles ut quando
non fit quo de aliquo crimine
et in istis seruatur ordo qui
habetur .j. de probatio quoniam
contra, ille scilicet ut libellus
offeratur, lis contestetur etc.
Sunt ¶ Alie sunt cause quo
ordinarie, dum proceditur super
criminibus de quibus non constat
ut est causa inquisitionis
vt hic, et tunc non requiritur
libellus, nec litis contestatio
sed seruatur ordo qui habetur
.j. de accusa qualiter et quando
ij et .ex. vt lite non contesta
quia ibi sunt et alij, et de isto
ordine iudiciario loquitur
hic Reperitur etiam ordo plus
quam extraordinarius, qui pro
ditur quo ordinem quo pro
et mero officio ut in no
torijs et tunc neuter ex
his ordinibus seruatur de
offi ordi c. j., sed est hic
ordo extraordinarius iudiciarius, vnde ordi
nem non seruare de iure
inuenitur ad nostram in fine
Jo. an. Ex hoc patet solutio
arti, et littere intellectus, quia
litis contestatio non requiritur
dum proceditur per viam inquisi
tionis
¶ Sed contra ista dicta posset
aliquis multo obiicere Si ita
dicta essent vera, tunc sequitur
quod hic papa non debuisset
ferre sententiam depositionis
contra istum Episcopum Ratio quia
per inquisitionem non potest sequi
depositio .j. de accusa inqui
sitionis primo responso Ad hoc
dico secundum id quod dixi in parte
notabili quod istam depositionem

induceat hic natura criminis
scilicet homicidium, in quo ita pu-
nitur quis in iudicio inqui-
sitorio sicut in accusatorio. Extra
de accusationibus, inquisitionem, ubi de
hoc. Alias si natura criminis
hoc non induceret, non posset
per inquisitionem deponi. Extra
de symonia, dilectus, de accusationibus
qualiter et quando, ubi de
hoc latius habet videri.
Item contra hoc quod papa
in depositione adiecit sine
spe restitutionis, posset etiam
aliquis obicere, quod hoc non
valuit tanquam superfluum,
cum depositio de sui natura
sit perpetua l. di. c. i. Dicit
Hostiensis quod adiectio ista fuit
superflua ut argumento probare vi-
detur. Sed dici potest quod et si
hec adiectio non fuit ne-
cessaria adiecta tamen fuit
causa maioris exaggera-
tionis in odium criminis horrendi
scilicet homicidii.
Ego hoc noto quod intendit
aliquid dici in sua, quod
non est de necessitate sed ad osten-
dendum inmanitatem criminis. Et
putat frater quod hic papa
hoc addidit etiam propter
contumaciam. Ego hoc dicat
quod si iste restitueretur a papa
sua mente de sua depo-
sitione et non de isto verbo
non valet restitutio, et sic
aliquid operatur, quod est
dignum nota. Similiter cum [?]
expeditis [?] in fine c.
papa revocat alienata per
istum episcopum qui fuit suspen-
sus et excommunicatus ibi ca in
[?] in irritum revoca-
tes etc.
Quero etiam quero utrum
valeat contractus initus quod

Opinio Hostiensis est ista, quod quilibet ex
contractu agendo obligat alterum, non
tamen obligat sibi alium

cum excommunicato, ita quod ex
illo hinc inde possit oriri
obligatio. De materia hac
dubitant inter Innocentium et
Hostiensem inplacabilis est
altercatio. Innocentius namque hic
ponit conclusionem affirma-
tivam dicens quod etiam si sit
publice excommunicatus valet
contractus cum eo initus, quod
etiam tenet in c. pia. Extra de ex-
ceptionibus li. vi. et sic sentit etiam
omnis contractus et obliga-
tiones inter excommunicatos vel
inter excommunicatum et non ex-
communicatum valent, ita quod
ex tali contractu potest agere
excommunicatus saltem post abso-
lutionem. Hanc conclusionem pro-
bat Innocentius per c. quoniam multos
xi. q. iii. et per c. si vere
Extra de sententia excommunicationis, ubi fit men-
tio de conventione super navi-
gio facta cum excommunicatis
et innuitur illum contractum
valuisse. Idipsum probat per
alia iura etc. Hostiensis autem
usque ad sanguinem tenet
contrarium hic et in dicto c.
si vere, dicens quod predicta iura
ponunt casus speciales, indu-
cit quod [?] hoc, quod omnis
qui prohibetur [?] et
ex contractu initu cum eo
fit contra iura quare
valere non debet, quia que
contra ius fiunt debent pro
infectis haberi, et per legem
debent dissolvi [?]
[?] que contra ius de re-
[?] li. vi. et x. di. videas.
Item ex contractu inito cum
excommunicatum pendente ex-
communicatione non agit excommunicatus.
Extra de exceptionibus cum inter col-
latos ex contractu inito pen-
dente excommunicatione agere

no potest, tamen racio sicut in
sibi dicimus quod bona opera
facta an morte commissum
suspenduntur et reuiuiscunt †
per penitenciam de penitencia di. iij. per totum et c. si
quis. et ista et multa alia
mouent hostiensem que hic tu-
scio. cum opinio innocencii ta-
liter approbat, qui dicit huiusmodi
contractum cum excommunicato initum
non esse nullum sed valere.
Et istam sequitur hic dic-
tum innocencii, non tamen quoad
ad contractus qui sunt de iure
gencium siue naturali, sed eciam
quo ad eos qui sunt de
iure ciuili, ut sunt stipula-
cio et acceptilacio, sufficit
enim quia in iure expressum
non est huiusmodi contractus
non esse nullos. Et quia ista
opinio innocencii sit vera osten-
ditur sic, quia si aliquid
obesset hoc maxime vi-
inhabilitas excommunicati ut dicit
hostiensis, sed certe quod cum ex-
communicatio expressa sit prohibita non
inducit nullitatem contractus
quod sic patet, quia iura
disponunt specialiter contra aliquos
actus spirituales quos annul-
lant factos per excommunicatos
ut electionem c. de elec. cum
inter. Si ergo quod excommunicati
ex se haberent nullitatem opera-
rentur, frustra fecerint hec
iura, sed cassando talia per
excommunicatum facta. Item
huius actus ciuilis habet
suum esse et formam secundum
iuris positiui disposicionem
et quidem actus qui a natura
procedit ab ipsa natura siue
prescripti disposicione habet suum
esse ut dicitur in l. ius naturale huius
est, quia inter eos quod de

coniunctio maris et femine, est
quod naturale, dicto c. ius naturale
ergo suum esse habet solum per
consensum, qui a natura procedit
de sponsa cum locum, so-
lempnitates non que adhi-
bentur circa matrimonium sunt actus
ciuiles, et ideo suum esse
capiunt secundum disposicionem iuris
ciuilis xxx. q. v. aliter.
Sed quia contractus qui
consensu perficiuntur, et obli-
gaciones que ex ipsis oriuntur
regulariter sunt de iure ge-
ncium ff. de iusticia et iure
l. ex hoc iure per. di. ius gen-
cium, quod ius eciam dicitur
naturale institu. de rerum diuisi †
§ singularia, sequitur quod ex-
communicacio non potest impe-
dire essenciam huiusmodi obliga-
cionum, quia ea que sunt iuris
positiui, qualis est excommunica-
cio, non tollunt ea que sunt iuris
naturalis gencium. Verum potest
quia accio est de iure ci-
uili seu positiuo ideo ex-
communicacio in huiusmodi contractu inter-
ueniens habebit impedire seu
suspendere accionem, ita quod ex-
communicatus durante excommunicacione
non potest agere ex tali contractu
c. de iudi. intelleximus ma-
net tamen et durat obligacio
naturalis eciam manente excommuni-
cacione, ex quo ea que sunt
de essencia eius ibi assunt
et concurrunt. Ex hoc itaque
fundamento alios omnes patet
sufficienter quia contractus
cum excommunicato regulariter tenet
sed accio sola est impedita
excommunicacione durante, quod tamen
innocencii et quantum omnes.
Nec obstant raciones hostiensis
contrarie, quia licet iura prohibe-
ant cum excommunicato communicare

nec obstat si dicas eleccio licet ortum
a consensu qui est de iure gencium et tamen
excommunicacio eleccionem annullat ut supra dicit
ad hoc enim dico quod eleccio est de iure
positiuo licet ex consensu oriatur

hoc tamen est subtilla pena quod quitans iudicat inmo rem excommunicatis et sit concedo quod contrahens cum eo qui tamen puniissimum peccat / et quod puniri posset / non tamen dicunt nulla quod contractus cum eo initus sit nullus nisi in certis casibus de quibus infra nec sequitur huiusmodi contractus sit contra iuris prohibicionem ergo est nullus / quia multa iure prohibentur que si facta fuerint obtinent firmitatem de regula ad apli cam / exempla huius sunt vulgata et multa ¶ Alia est racio nichil concludit quando cum excommunicatus repellatur ab agendo ut in c. cum inter electo in glossa tamen si admittitur valet iudicium de excep. pia li. vi. et infra de sentencia si vero ubi est casus quod valent agitata cum excommunicato / licet hostiensis dicat ibi esse specialem casum permissum. Sed ad hoc dico quod permissio fuit ut contrahentes non peccarent quitando excommunicatus non aut ut contractus valet secundum Stephan.

¶ Ex hiis infero ad quod si soluitur excommunicatus, cum si bi oriatur interdictum unum video cum quod sit et poterit petere restitutum post absolucionem secundum Innocentium et hoc unum nisi huiusmodi excommunicatus esset omnino diffidatus ab ecclesia de quo in c. excommunicamus infra de hereticis et de homi. presumitur li. vi. Concludo ergo quod contractus initus cum excommunicato valet et excommunicato hinc inde oritur obligacio. Et ipsemet hostiensis fatetur quod excommunicatus consequens obligatur alteri quod sequitur quod eciam sibi alius obligatur quia contractus est utrobique obligatorius ff. de verbo sig. l. labeo ff. contractum alias claudicaret, quod fieri non debet

¶ Sed tamen ad contractum c. huius ubi prelatus in fine irritat contractum prestitum excommunicatis factos, per hoc enim satis innuit eos non valuisse dico post Innocentium quod hic est casus singularis quia c. loquitur de alienacione rerum ecclesie unum cum excommunicatus non solum a spiritualibus, sed eciam ab administracione suspensus sit res ecclesie alienare non potest, contractus tamen alias presumitur cum initi super rebus propriis valent per supra dicta

¶ Item secundo Innocentius dicit quitur qualiter dicuntur valere aut agitata per excommunicatum pono talem distinctionem agitata per excommunicatum aut fuit in iudicio aut extra. Si in iudicio aut facit ea ut reus et tunc si ut actor, valent si non repellitur, sed repelli potest in quacumque parte iudicii de excep. pia li. vi. quod unum est nisi actor impetrasset rescriptum, quia tunc rescriptum est nullum, et ita omnia actica per eum eciam forent nulla de rescriptis c. i. li. vi. Si vero ut reus facit aliqua in iudicio et valent indistincte c. de iudi. intelleximus. Si ut testis repellitur infra de testi. veniens ii ubi de hoc. Si ut procurator, idem infra de exceptione

contra iudicia

et cetera quod contractus ut alienaret

p(er) cessionem. Si vero facit ut
iudex, et tunc si est publi
ce contumax nichil valet
eius sententia. ff. de re iudi.
ad probandum. Si occulte va
let ut ibi a(rgumento) c(ontra)rio

¶ Si vero agitat contra iudi-

(margin: contra iudicium)

cium, et tunc aut circa spiritua
lia aut circa temporalia. Si in
spiritualibus aut ratione pub
lici officii aut ratione pri
uati interesse. Si ratione

(margin: et contra alios)

publici officii ut quia con
fert beneficia, excommunicat et c(etera),
et valent que facit si ex-

(margin: contra iudicium in spiritualibus ratione publici officii)

communicatio non est publica.
Si est publica non valent. ff. de re iudi.
c. ad probandum. Fallit tamen hoc
in spiritualibus sacramentalibus
per que caracter imprimitur,
quia valet collatio ordi
num ab excommunicato etiam publice
facta. de ordi. ab epo qui
renunciavit epatui c. i. et hoc
quo ad caracteris impressio
nem, non quo ad exsecutionem
executionem ut ibi. Racio
autem quare predicta vale
ant, si prelatus non est pub
lice excommunicatus, quia donec
tollatur ab ecclesia omnia
valent. vii. q. i. in nomine.
de accusationibus olim. Fallit tamen
hoc in excommunicatione que lata
a prelato excommunicato etiam
non publice est nulla, ita
not. glo. c. de ordinatione ab
epo qui renunc. c. ult.

¶ Et sic ex predictis patet
quod si prelatus excommunicatus sed
non publice confert benefi-
cium vel confirmat electionem
vel quid simile faciat omnia
valent.

¶ Si vero faciat in spiritualibus

(margin: ratione privati interesse vel officii)

ratione privati interesse vel ex
privati officii, tunc aut talia

sunt mere facti et valent
ut si canonici excommunicati dant
possessionem canonico non instituto.
c. de rescrip. capitulum de prebendis
per illorum que sic intelli
gitur secundum Hostiensem. Aut sunt
inductiua iuris, et tunc aut
habent vim contractus utrobique
obligatorii et valent. Et sic
si excommunicatus contrahit matrimo-
nium valet. ff. de eo qui duxit
in ma. quam polluit. c. significavit. Vel ut
si profitetur religionem. ff. de
sen. excom. per illorum, quia
professio habet vim contractus.
Si vero talia non habent vim
contractus nec sunt contractus sicut
est electio, quia licet canonici
videantur quod contrahere cum elec
to, hoc est verum quod electus
consentit et non prius. de elec.
cum inter canonicos. De istis
dico quod non valent etiam si
sit occulte excommunicatus secundum
Hostiensem, quod est nota dignum,
in semper talia irritabunt
et premiatabunt nulla per contra
probata excommunicatione. c. de quaque
cum dilectus de elec. cum inter
et c. illa cum ibi notatis
et ff. de app. constitutus.

¶ Si autem facit contra iu

(margin: contra iudicium in temporalibus in rebus ecclesie)

dicium in temporalibus hoc fit
duobus modis. Aut in rebus
ecclesie aut in aliis. Si in rebus
ecclesie, et tunc aut est publice
excommunicatus per sententiam canonis
et tunc agitata per eum non
valent per que teneo et ff.
de re iudi. ad probandum. Aut
non per sententiam canonis sed canonicis
iuris, et tunc aut constat
publice quod incidit in sententiam
canonis late sine et valent
que facit. de concessi-
one preb. tanta. Aut non constat
quod sit talis excommunicatus et

in rebus alijs

valent que facit in hmoi
rebus ecclesie, scilicet de rendi ad
probandum. Si uero agit in alijs
rebus quam ecclesie. Et tunc sic
distinguitur. Quia aut hoc
facit racione publici officij
aut racione priuati interesse
Si racione publici officij
aut non fuit finaliter con
dempnatus et valent dicto
c. ad probandum, per hoc de
ciditur illa questio vtrum
valeat instrumentum confectum
ab excommunicato de quo in c.
pia de except. li. vi. per Innocentium
et in c. decernimus de sen. ex
per glosam et Jo. an. super eam
li. vi., dico enim quod si est
finaliter excommunicatus ipso tabe
bellio instrumentum est nullum
quod tenet Innocentius in c. pia
Vallecto ut Jo. de lig. tenet
hic quoniam cum sit capax
illius officij per eum veritas
per c. licet de sen. exco. li. vi.
vbi actus ecclesiastici interdicuntur
excommunicato, eciam communicanda
Item per c. finale de poen.
vbi loquitur de excommunicato
per sentenciam ibi contra sua
et per c. nullus in q. iij. vbi
similiter dicit de excommunicato per
sentenciam, quamuis tamen per illud
c. si et c. nullus dixerunt
idem esse si non sit per sententiam
excommunicatus sed tamen per canonem
sed primum verius. Item ut
dicit Innocentius c. si loquitur
de excommunicato qui impartitur
autem scripture sicut ibi
de illius consulibus et ma
ioribus dicitur, hic quibus de
instrumento confecto a notario
vtrum credatur instrumento
i. his que continentur in instru
mento, forcius quam ibi et etiam

viciatur actus pendens ex
auctore excommunicati. Similiter
ad c. nullus respondet quod
loquitur de scripturis factis
a priuatis personis, verum
est tamen quod in utroque casu
loquitur de excommunicatis
per sentenciam. Idem tamen dico
sed contrarium si non per sentenciam
sed manifestum est quod
incidit in canonem dicto
c. tata. Et per supius dicta
similiter deciditur questio
an valeat testamentum
excommunicati, quia testari
est actus publicus, tamen quia
non competit racione publici of
ficij valet omnino a quocumque
excommunicato fiat, nisi ex alia
causa infirmaretur, quod ple
nissime prosequitur Jo.
an. in c. decernimus j. de
sen. exco. li. vi. Deciditur
similiter an possit esse testis
subscriptus in instro, dico
enim quod ex hoc non viciatur
instrumentum ut dicit Innocentius in
c. pia, testificari enim vel
subscribi in testem non
competunt racione publici
officij, licet habeant instar
publici officij
Si uero excommunicatus agit ali
qua contra iudicium in alijs
rebus quam ecclesie, non racione
publici officij sed racione
priuati interesse, ut quia tra
hit cum eo vendit et similia
facit, et valent omnia per
ea que dixi prius Innocentius
d. in principio questionis. Ex
his patet quid sit dicendum
de ista materia. Glo. mag
na ista glo. cum cauda est
glose decretalium caput.

c. Et posset ista glo. re
citari pro questione cotidiana
in criminalibus proceditur
contra contumacem. Et dicit
glo. quod secundum leges ante
litem contestatam numquam
proceditur in crimine etc. Et in
canones ponit opinionem
huguccionis qui non curabat
litis contestacionem sed solum
an liqueret de causa nec
ne. Secundum ponit opinionem
modernorum qui distinguunt
an lis sit contestata
vel non, contra quos op.
ponit de hac decretali in
qua proceditur super crimine
lite non contestata
Finis glose, dat in solu.
cione sed Jo. an. reprobat. Et
in ea ibi porro ubi de
hoc per Jo. an. super I. glo. ibi
nisi in casu sed cum mulier
in omnibus confessa de crimine
petit accusatorem in officio
publico constitutum puniri
et ibi contra apparitorem
de hoc in. de hom. tua etc.
fuerint. Et ibi nedum contra
quod notatur in c. viii. c.
Et ibi annotat formam
annotacionis ponit Gwil.
in Specu. de accu. secundum
sed qualiter in quo. secundum te.
tat plenariam materiam huius
glose. Et ibi fallit hoc
in casu dic cum sed mulier
in omnibus confessa crimen
petit accusatorem esse puni
tum, non audit si fuit
ipse in officio publico con
stitutus secundum Jo. an. Et ibi
moderni doctores de hoc
in q. no. in summa, et loquitur

de modernis sui temporis qui
hodie nobis sunt antiqui
secundum Jo. an. c. tam. et Specu.
in fine quasi non propter
curiam sed propter istud contra
tum fuit deposita. Dolo
sa ampliare posset tractare
pro questione contra pisto si
isset contra eum admissus et solvit
etc.

Cam coniugato gentes quidam apposuit p. v ff

Contingit quinimo actor secundum decretum iudicis non admissus vel expulsus a reo anno elapso, verus possessor efficitur per hunc (textum) de arbitrio contingit et hoc ponit casum quem continetur tamen hoc providet ibi vero igitur

¶ Casus in tantum Quidam attendens sedem apostolicam posuit pater v. aliquis citatus ad eam contumaciter se absentat iudex propter contumaciam absentis adiudicat possessionem actori causa rei servande propter potenciam rei sive dolum eidem actor rem custodiendam necessario sit vel acquisitam committit quod iuris dominus papa in concilio generali statuit quod in hoc casu post lapsum unius anni actor nichilominus sit verus possessor censendus et hoc ne contumax de malicia sua commodum reportet, melioris sit condicionis quam obediens constat ¶ Que littera ~~potencia cuius tyrandiam timet~~ d. quod missus ob contumaciam super lite non contestata vult venire tempore ne sit contra d. e. caput ubi ob contumaciam datur vera possessio vel lite contestata etc. potencia cuius tyrandiam timet d. quod me ca c. j. dolum forte colludit cum parte sua, etc. multorum peritorum subtilitem sequitur quam canones non admittunt d. c. c.

¶ Ex littera c hui(us) Noto casum in quo acquiritur possessio sine ullo actu corporali et sine ullo medio ad actum corporalem hic cum solus lapsus anni facit missum verum possessorem rei etiam si non apprehendat rem. i. etc. si nullus actus corporeus ipsius missi intervenat, quod est singulare dictum et singularis casus in casu capitulo hui(us) cum alio regulariter possessio non nisi corpore et animo acquiratur. ff. de acquirenda possessione per totum etc. Ex hoc patet quod ista possessio de qua hic habet plurimum iuris et nichil facti, alia autem habet plurimum facti notatur. j. de concessione preben. cum nostris ¶ 2o Noto quod nullus de malicia debet commodum reportare ¶ 3o quod contumax non debet esse melioris condicionis quam obediens, sic nec illorum qui peccant condicio melior esse debet condicione non delinquentium de hoc in glo in que dicit etc. in fine ¶ Ex hoc ideo infero quod si quis hui(us) beneficium curatum occupat per vim aliud ~~incompa~~ incompatibile perdit primum, quia si iuste vacatus foret perderet secundum prima res post primo de preben de multa go et idem si iniuste occupat secundum de hoc j. de preben cum qui li. vj. Hic eciam pariformiter infero quod ille qui in sacris constitutus contrahit matrimonium privat beneficiis si que habuit, quia si iuste contraheret privaret eadem de cler. coniuga c. j. et per totum etc.

¶ Sed quia hic agitur de missione actoris in rem petitam ob contumaciam rei et quia

talis missus fiat verus pos-
sessor post annum etiam si non
sit admissus per potentiam
vel dolum rei. Ideo solent
hic doctores tractare
de decreto iudicis super
huiusmodi missione et quando
et in quibus et per quem debeat
fieri et quis sit ipsius
effectus. Verum quia
glose huius c. satis diffu-
se prosequuntur hanc materiam
ideo etiam ipsas adducam
que in huiusmodi materia vi-
dentur necessaria.
Pro expeditione ergo pre-
misse oppono contra hanc
glosam quod ante annum missus in huiusmodi
[r]eam ... possessionem sit verus pos-
sessor, quia licet male de-
tentor ... causa custodie, quod autem
ante annum fiat verus posses-
sor probatur C. de prescriptione xxx
annorum l. si quis emptio-
nis ... hoc con-
trarium solvit glo. i. q. dicit
... Glosa ergo ista solve-
do distinguit actionem rea-
lem a personali, et in reali
dicit ... a canone, in
personali non. Infine in-
struit iudicem ne festinet
et ut summatim examinet.
Et in ea ibi secundum legistas.
Et idem ... Cardinalis in spe-
de primo decreto § iam
de effectu ... utrum missus
Et ibi nec tunc erat pos-
sessor de possessione etc. ... non
compellitur dominus de
possessione ... que facta
est missio si fiat ... quod
sequitur, et ibi § u-
bi non sequitur quis pos-
sidet missus est dominus
deiciendus est de possessione
et ibi colet agrum et si
hoc facere nollet missus
hoc faciet ut ibi. Infine
Ex ista glosa colliguntur
aliquot conclusiones prima
quod in actione reali secundum le-
gistas missus in possessionem
ob contumaciam rei fit verus
possessor etiam ante annum
sed tamen commutabiliter, post
annum incommutabiliter. Secunda quod con-
tra canones indistincte
missus in possessionem ante annum
non sit verus possessor sed
custos tamen, nisi in casu c.
... c. puto, post annum vero
fit verus possessor, et ita
tenendum. Tertia quod in actione
personali tamen secundum leges quam
secundum canones missus ante
annum est custos tamen. Quarta quod
facta missione in possessionem
non compellitur dominus de
possessione per primum decretum
... secundum solum. Est autem
... decretum secundum primos
... primus missus
fiue prima missio in possessionem
et secundum decretum secunda missio
que fit lapso anno, tunc
cum iudex decrevit missum
esse verum possessorem. Iste
autem huius decretum multi-
pliciter dicitur quod tamen
Speculator de primo de-
creto § primo ultra quod de-
In missione tali iudex
debet summatim cognoscere de
... et qualis sit ita
negotio, et ... summaria cognitio ... ,
ut lite non contestata ...
...
Fuerit autem ab quid
veniat conveniendum in

interpositione secundi decreti. Item an sit debitum fiunt exami-
tur in interpositione primi de-
creti, et respondet quod exami-
nabitur an absens habet
iustam causam absentie per quam
restituetur ut permittit glo-
sa. ¶ Glosa in recitat opi-
nionem Jo. quam reprobat et
allegat per eum respondet.
Et in ea ibi et dicat Jo. hic
ß in predicta decretali tue
notat quod perdat proprietatem
ar. de iniuriis sequentem in glo-
bis xi. q. in rursus et c.
quicumque ß hoc dictum Jo.
non approbatur ut visum est
in dicta c. tue viii et glo-
hoc dictum esse reprobat
ut in ea sequitur etc. Et
ibi loquitur in criminali
ut dum aliquis accusatus
de crimine contumax sit et
stat per annum in excommunicatione
post annum non audit ad hoc
ut recuperet bona secundum tamen
super crimine, de hoc notatur
plene in dicto c. rursus.
¶ Glo. iiii dat quattuor leges
et alia pro posset recitari
pro quo, quod si quis missus
impeditur per alium quam pre-
torem et solvit infine ß
notatur d. c. i. ¶ Glo. ulti-
ma habet iiii or partes prima reci-
tari pot per quo dicit per lap-
sum anni ipso iure an per
sententiam quis fiat possessor
et quod ipso iure allegat duo
iura et duo similia, in
contrarium allegat decretalem
et legem, cum statim videlicet
deinde solvit distinguendo
reales a personalibus 2o querit
quid de personalibus ut si pe-
tatur certa et respondet

distinguendo. Tertio recitat
an missus in possessionem utatur
fructibus, et dicat quod sic post
secundum decretum, post primum non
et incipit in casus. Quarto
querit an missus in possessionem
etc. solvit secundum canones et
aliter secundum leges in reali.
Et in ea ibi in primo decidat
de hoc in Speculo de sententia de-
creta. § videndum et hoc quod
ibi continetur et in c. cum
contumacia li. vi. ubi dicitur
quod si quis propter contumaciam
in causa fidei excommunicatus
steterit per annum presumitur hereticus
et ibi § iudicans, lege illa
loquitur in misso in possessionem
damni infecti nomine
qui non fuerit capit dominium
per longum tempus quam a pre-
tore secundo decreto constituatur
dominus, et ibi in causa no-
xali causa noxalis dicitur
que surgit ex delicto servi.
Causa damni infecti
datur contra illum cuius do-
mus sive predium minatur
ruinam, ut caveat de dam-
no ipsi vicino, quod timetur
futurum ex ruina domus, et
ibi dominus ibi in ultima glo.
¶ Ex ista ergo parte glose ubi ß
ibi ß unde colligit quod
quis per lapsum anni fiat
verus possessor rei in cuius
possessionem causa custodie fuit
missus. Quia in actione reali
non requiritur ad hoc secundum
decretum sive secunda missio
iudicis, sed per solum decursum
anni acquiritur vera possessio.
Secus in actionibus personalibus
in quibus requiritur secundum decre-
tum

¶ Circa ista prima parte glo.
que tractat de possessione
acquirenda per huiusmodi missionem
occurrit dubium quando iudex pos
sit interponere decretum mis
sionis huiusmodi, ff. de off. deleg.
dilecto dicit, quod quilibet est
delegatus non principis sive
in realibus sive in personalibus
per hoc d. c. l. ff. e. ti. l. c. iij
et quod ibi notatur. Et fuit
cum iste est casus ubi ante
litis contestationem delegatus
impendit officium suum licet
quidam legiste dicant con
trarium in auten. de exhibe.
et introducendis reis §
Si vero ~~[illegible]~~ colla. v. Quo
ad iudex debet primum decre
tum missionis notat in Spe
cu. de primo decreto § vide
amus et quod debet fieri de
secundo decreto § restat etc.
¶ Item ibi dicitur in principio glosa
quod Aliquid in causis spiritua
libus habeat etiam locum hu
iusmodi missio, ut si petatur
ecclesia vel prebenda etc. dic
ut in glosa. Et nota ibi ex
sequentibus et ff. de re iud.
c. l. li. vj. usque ibi et illud
Sciendum Ex ista secunda parte glo
se colligitur bene, quod si agatur
in spiritualibus iure proprietatis
locum habet missio in possessionem
d. c. c. ij et ff. ti. pp. ti. l. ubi
casus Si vero iure tituli et
tunc non habet huiusmodi missio
locum licet procedatur lite non
contestata ad diffinitivam et
hoc ne ad beneficia ecclesiastica
ingressus pateat vitiosus
quoniam talia non nisi per
canonicam institutionem possunt

q°

ibi glosa ... de / sola prepos / olarum non / fit que de / titulorum / ut ... / possessio non / ... titu / li beneficij

habet ff. de re iud. c. li.
vj. ita diffinitur hodie
ff. de eo qui mitti. in poss.
cum quis li. vj. Sed quia ibi
solummodo probatur de titulo
beneficialibus
¶ Ideo dubium occurrit quid
iuris in aliis titulis spiritualibus
ut si episcopus in certa ecclesia
petat ius episcopale vel ali
quod incorporale, puta quod
possit penitenciarios dare
in suos longe, numquid reo con
tumace mittendus sit episcopus
in possessionem predictorum causa
custodie, dicit huiusmodi quod
fiet missio quia qualiter
cumque agitur actione in rem fit
missio in possessionem rei petite
etiam si agatur de ecclesia
d. c. c. ij. Non obstat si di
cas per hoc accidere posse quod
is qui non habet ius in ecclesia
administrationem habebit ipsius ex
ercitium, satis cum hoc posse
accidere, licet tamen excusatur
propter ignorantiam possessoris in
hoc cum nullum imminet
periculum nisi sibi quia ig
norantes erunt excusati
qui recipiunt ab eo sacramenta
ut dicit glosa d. de elec.
dud. ij excusantur nempe
tum propter iuris ignoran
ciam, tum etiam propter iuris
et iudicis auctoritatem ar. ff.
quod cum falso tutore l. ij
etc. ¶ Item glo. in iij parte
ibi Et illud Sciendum tractatur
an missio in possessionem ~~[illegible]~~
utatur fructibus, et de ista
parte glose habetur in Specu.
de primo decreto § restat
l. hoc autem et remittit
hostiensis hic ad summa de eq
summa. § qua pena etc. Et
in ea ibi sulcimus sequitur

q°

estimat creditores rei s
uande ca missos i posses
sionem: eos hijs rebus ali
non debere Et ibi nimiam
contumaciam ut quia dixit
se non venturum ut ibi
notatur in lege quam glo
statim allegat Et ibi
utitur fructibus quatenus
ad alimenta pertinent et id
intelligendum est de impube
re de quo sequitur
¶ Idem in quarta parte ibi
Item quid dicemus etc. Glo
sa quid Quid si missus ex
primo decreto, dicitur alium
dum possit petere restitutionem
tanquam spoliatum Glosa
soluit secundum canones et con
tra leges et dicit ut in ca
Et ibi s. ult. ubi credi
tor cadens a possessione
pignoris pretorii ex culpa
uel non vel casu resti
tucionem petit etc. In fine
de isto dubio hic tractat
Innocencius et lacius Hostiensis
in materia concludo dicit
hic satis esse isti quod nar
ret factum simpliciter, scilicet quod
fuit missus in possessionem ta
lis rei, et quod talis ex
pulit eum In addicionibus
speculi de primo decre
to v. Iam de effectu appro
bat id quod dicit ista glo.
etc. In fine Sed quia in is
ta glo. et in precedentibus facta
est mencio de primo decreto
iudicis et de secundo
¶ Ideo Quero certa que sunt forma-
lia verba que verba fiat primum
decretum et per que secundum
Circa hoc recitat Speculator
plures modos respondendi
tandem concludit secundum Innocencium
quod iudex in primo decreto
dicet, decerno vel constituo
vel iubeo te esse possesso
rem, talis rei causa custo
die, et volo quod talis nunc
cius te ponat actualiter
in possessionem, qui mandatum
exequetur, et referet, et
tunc eciam si non admittitur
possidet ut dicitur hic In
secundo decreto dicet decerno
uel constituo vel iubeo
te esse verum possesso
rem talis rei, et tunc tal
missus est verus possessor
eciam si nondum apprehendit
ut quia impedit, et habet
iura possessoris bone fidei
et facit fructus suos per c.
ipsum etc.

Venerabilis

Summatur Citi regno non conveniet
sufficit publice citacionem
ad ecclesiam suam proponi Et
de eodem fere loquitur
c. i. de maio et obe. c. ult.
de dilacionibus c. ult. Et ponit
duplicem citandi formam
primam, quam facit iudex
per literas, secundam quam committit
alteri faciendam ibi nos
¶ Casus in textu Inter archiepiscopum
Bituricensem et archiepiscopum Bur-
degalensem vertebatur questio de
iure primacie Ad peticionem
Bituricensis, mandavit papa
Burdegalensi ut ad instanciam
archiepiscopi se per sentencie peremptorie
ad presenciam suam esse aut
procuratorem ydoneum accederet

dicto Bituricensi rursum
super iure primacie, quod se
pretendebat in provincia Bur-
degalensi habere et insuper
mandavit quibusdam ut
ad eundem sub forma
premissa citent eundem Bur-
degalensem, et si non po-
terint inveniri, ad ecclesiam su-
am tenore citacionis eiusdem
publice proponat vel fa-
ciat per alios proponi ¶ De-
creta immortales i. ne perpetuo
durent, sicut autem mors
est finis vite hominis, ita
finis est mors cause vel
litis est igitur immortalis
que non finitur
¶ Noto primo id quod dicit
casus summarius 2o noto pro-
curatorem talem mittendum
qui possit litem contestari
et omnia alia necessaria in
causa expedire ibi per procura-
torem sufficienter instructum
ad litem contestandam etc.
¶ 3o ex eadem littera noto
dictam mittere procuratorem ydone-
um et sufficienter instructum
habet enim littera ponit ista
ut divisa ibi procuratorem ydo-
neum sufficienter instructum
Et ideo dico quod ille est
procurator ydoneus qui habet suf-
ficiens mandatum ad agen-
dum et respondendum. e. c. cum
dilecti et habetur in glo. iii
que dicit etc. instructum dici-
tur qui est de causa infor-
matus secundum Goffredum
¶ Ultimo noto quod citacio
apud ecclesiam, tunc fieri potest

quando is qui citatur personaliter
non invenitur ibi ¶ Et si non
poteris inveniri etc. et hoc
etiam ponit glo. ult. quam
dicit Goffredum singulariter; quia
non est alibi in ista compi-
lacione secundum eum
¶ Examinando litteram op-
pono primo, quod papa non
debuit committere commissionem cita-
tionis apud ecclesiam, cum presen-
tem ipsum citasset racio quia vi-
detur citacio videlicet per litteras suffi-
cit, et ergo actor non de-
buit gravari supplicius de
probatione c. ii
¶ 2o ad idem videtur quod
non sufficit in casu isto ci-
tari archiepiscopum, quia etiam
interat prelatorum de pro-
vincia, ex quo super statu
provincie questio erat ibi
inter te ac provincia tua ergo
et ipsi fuerint citandi de ma-
io et obedientiam mentes maior, de
arbi. cum tempore 3o ad litteram
illa parte vel procuratore ydo-
neum etc. nostro te conspectui
representes videtur namque quod
hic archiepiscopus non potuit
per procuratorem comparere quia ita
causa erat de statu sive
de statu in qua non admit-
titur procurator ad defendendum
C. de assercione tollen. l. i.
in principio et ii. q. vi. si quando
¶ Ad primum quod inquit quare
hic papa fecit duplicem ci-
tacionem, cum sufficere videatur
una tamen, dicit innocencius quod
contingere potuisset quod littere
citatoris non pervenissent ad
archiepiscopum et ergo ad cautelam

fecit si ham alos si pue
nisset suffecisset vna ut
probat arg. Hostiensis etiam quod
quia potuisset se occultare
citandus et ideo committitur
istis ut inquirat, et sic
nulla suspicionis praestan-
dum in hoc actor consen-
tiat, potest etiam dici quod si
alos citat etiam contumax
ad committenda malitia
de e., put ita et hic ad
cautela committitur citacio propter
relacionem cursoris quam
facit citatus, si cui dixit
se nolle venire habetur
pro contumace de se in ex
venerabilibus § sed ex li. vj.
que contumacia non ergo
detegeret per citatorem ipse
et sic non est modica ex
2. fectus ista commissio ¶ Ad se-
cundum dico quod quantum ad eam
ista suffecit citari archiepiscopum
ad effectum tamen ut preiudicet
prelatis et aliis ... quod con-
cludet in causa, citabuntur
quorum interest, et ita cita
ti sunt de maio et obe
c. si, quod est de eod. scilicet
3 loquitur ¶ Ad ultimum quod
inquirit, quo hic potuit
intervenire procurator, cum esset
causa status, dico quod inter
dum agitur de ecclesia liberali
.i. de libertate hominis, inter
dum vero de libertate ecclesie
in casu tam agendo quam
defendendo admittitur procurator
quia talis non est proprie
causa liberalis, non enim
potest ecclesia esse achephala
.i. simpliciter libera ex eo .i. di.
nulla. Et sic quod de liberta
te ecclesie potius est demississe

sed cui subest. Sed primo ca
su tamen quod fuit de liberta
te hominis ex parte actoris
qui vendicat, sine procurator
admittitur ff. de procura. l.
non solum § si status. Si
vero ex parte rei, tunc aut
est in possessione libertatis et
admittitur, quia habetur
pro libero, aut servitutis et
non admittitur, quia servus
regulariter non constituit
procuratorem, nisi ad negocium
peculii ff. de procura. l. servum
quoque in principio et sic patet
¶ Sed quia hic fit mencio
de procuratore instructo ¶ Quero
Si procurator non fuit de ca
instructus utrum dabitur
dilacio ad consulendum dominum, dicit
Hostiensis quod in casu c. non da
bitur, quia debuit mittere
instructum ut in litera dicitur
et hoc verum nisi occurreret
aliqua nova que non potuit
previderi. ij. de here. c. finali
¶ Quero etiam sicut ubi
possit requiri archiepiscopus ad
hoc ut possit citari ad
ecclesiam. Item quero de qua
ecclesia loquatur. Ad primum di
co secundum Hostiensem quod loquitur de
ecclesia archiepiscopali ubi dicitur
residere de resc. dilectus
ij. Et si habet plures digni
tates et in utraque equaliter
residet in utraque citabitur
ff. ad municip. l. assumptio
Et per hoc eciam patet solucio
ad secundum, quia secundum Hostiensem re
quiretur in sua ecclesia archiepiscopali
vel si habet plures in quibus
equaliter se collocat, requiretur
in omnibus, de hoc dicit plenius
.i. de eo qui mitti. c. i. Sed
unus suffi., ut demitteret

preceri eius, dico quod sic, si ibi
domus non invenitur. C. e. tam
que si non esset presens non
sufficeret ut ibi
¶ Sed quod queritur in quibus
ista commissarii poterunt citare
pro alio Goff et host. dicunt
quod sic pro et ab. contra pro
quibus facit, quia hoc est in his
instru et sic indelegabile
C. de offi. dele. c. si. ffram
dicit tenendum primum, quia
expediendo pro alio dicitur
ipsi expedire ff de constitu
pecunia l. licet, et facit
etiam ista que dicit pro ipsos ut
alios etc.
¶ Glo prima alle. gratiarum et
ponit differentiam inter legos et
canones in fine et ibi de hoc
etc. ¶ Glosa secunda posset re
citari pro quando quod si non erit
appositum de expressa provide
ventura et solvit etc. Et
mea ibi enim qui habet dicit
illa lex C. primus solvere
kalendas Januarii non ad
iectis primis secundis vel ultib-
ribus, nec apparet de quibus
agetur de primis intelligitur
¶ Glo ultima alle. gratiarum et ibi
remittit C. quid dicitur te
neatur reus non veniens etc.
arguit quod sic, demum argu
it contrarium et illud tenet
Et ibi l. ij codicis post mor
tem testatoris implendarum
non facto sed absente, et
ibi Francus hic pro dicit hoc
tabulas exstare, etiam cer
te delatas sibi possessionem bo
norum Et ibi l. ij insti. C.
non interest actoris reum
non venisse ut quia dicis
est factum, remittit pretor

pena in fine idem Goff
et host. quia contumax non
est ff de arbi l. arbitror
de hoc in Specu. de arbi
in fine ubi plenius de ista
materia, contra aut loquitur
quando iudex ignoravit excu-
sationem absentis etc.

De eo qui mittitur in possessionem etc.

Contumaciter visum est C. de
contumacia, sed quia propter eam
frequenter fit missio in possessionem
ideo hic subiungit Rubrica
de eo qui mittitur in pos.
causa rei servande secundum Goff. vel
petitum in vj Convenit aut
sunt Rub. C. de offi. ordi
pastoralis in § ut lite non
contestata tunc et in quibusdam
in aliis de ipsius quibusdam

Constitutus

Contumaciter actor missus in pos
sessionem post annum efficitur ve
rus possessor licet infra annum
reus cautionem de stando iuri
prestare voluit sed non prestitit
cum effectu Et primo narrat
secundum 2o interloquitur ibi Nos

¶ Casus in tuus Hor et
Cayn de Wisebrug habebat
quandam cum preposito de Vel...
ecclesia de Lanceto ad petitionem
Hors causa commissa fuit
quibusdam iudicibus sed quia
prepositus contumax fuit, missi
fuerunt Hor et Cayn in possessionem
ecclesie predicte causa rei servan-
de, infra annum prepositus non
recuperat possessionem, in anno

elapso pretextu appellationis huiusmodi accesse
runt dominum papam, coram cuius
presentia super possessione predicte
ecclesie fuit aliquamdiu dispu
tatum, tandem per confessionem
utriusque partis constitit pa
pe, quod licet in possessionem
causa seruande rei, dicti
prior et fratres fuissent, et
ipsi fratres inducti alia post
annum non prestitit cau
tionem destando iuri licet
voluntatem habuit, et ipsi
fratres parati erant ipsam re
cipere Et ideo dominus papa
adiudicauit possessionem dicte
ecclesie predictis fratribus, saluo
iure proprietatis parti aduerse
Hec littera canonice ex
parte vestra possessione for
te petebatur restitucio
possessionis per preceptum
inducti per delegatos pape
ut patet in antiqua et fuit
hoc propter contumaciam ad
uersarii quieti qui noluit
stare iuri tamen q. i. nobis
constitit protrnio i. sigillo
quia ex quo tulit sententiam
non egebat alia confirma
cione secundum host.
Noto primo ex littera, quod
propter contumaciam rei mittitur
actor in possessionem rei peti
te causa custodie, et mo
dum huiusmodi missionis dixi
c. ti. ap. c. contingit in
hoc tamen dico quod iudex po
terit a tali missione super
sedere et excommunicare contuma
cem prout hic quandoque obser
uatur, de hoc c. ut lite non
contestata, quam si vult et ibi
dixi latius et in c. tue
2o Noto quod missus in pos
sessionem post unum annum fit
verus possessor ita quod con
tumax tamen super proprietate
auditur contra ipsum, et vtrum
ad hoc requiratur secundum de
cretum iudicis vel non
dictum est c. ti. ap. contin
git in primo glo. ultima
3o Noto hic quod secundum
decretum dictum inter pontifices pre
citata ibi hinc inde fuit
coram nobis, per quod intel
ligitur, quod pretextu fuit pre
sentes Item fit ea conuenta
ibi aliquamdiu disputatum
Item Noto quod voluntas
que non adimpletur ex effectu
volentis habetur pro non ex
istente quo ad aliud sibi ob
ligandum vel quo ad se li
berandum, et ideo voluntas
huiusmodi preceptum sibi hic nichil
profuit, cum non fuit effec
tui mancipata Si uero
voluntas non adimplet
ex impedimento aduersarii habetur
pro impleta ibi et vos cum
parati fuissetis recipere q. d.
quod si per vos stetisset quo
minus cautionem recepissetis
non imputaretur aduersariis
Item Noto textum singu
lariter qui ponit formam
verborum secundum decreti
ibi ideoque decreuimus ut a
modo etc. de hoc, dixi c. ti
pe c. contingit Ex qua
littera Noto, quod nomen pos
sessionis simpliciter platum
intelligitur de vera possessione
ibi dum dicit, ut dictus possessionem

proprietate cause etc. ubi lo
quitur de vera possessione et
in sequenti dicit possessionem veram
quemque intelligi debet de
non vera, et debet addi qua-
litas ut dicitur in textu sta-
tim, ibi causa rei persuade
et hoc eius datur intelli
gi possessio non vera sed tedialis
solum. Ex hoc infero quod
erat iudex qui ex primo
decreto dicet, decerno
te esse possessorem, non
adiecta causa rei persuade
patet ex premissis
Item noto hic quod quando
conceditur potestas petendi
rem intelligitur quo ad domini
ibi salvo iure etc. per hanc
eius litteram intelligitur solum
petitio dominii sive proprietatis
Et per hoc non potest ulterius
decidi, ut si quis petat
rem intelligatur proprie litem de-
ducere proprietatem, et cetera
similia, possit per hoc deter-
minari etc. Ex hoc infero
quod agens possessorio recu-
perande inepte agit si pe-
tat sibi rem restitui sed
debet dicere peto michi resti
tui possessionem rei ad hoc fa-
cit c. i. in principio ibi super pos
sessione etc.
Ultimo noto quod causa et
et ab eodem concurrit datio
et confirmatio, quia papa
hic tulit sententiam sui decreti
et idem confirmavit ibi in
fine cum apostolico dicuntur
protinus roborandum. Sed
contra hoc posset merito op
poni quod hoc non valuit

nec stare potuit Ratio quia
confirmatio sapit superioritatem
ad actum confirmatum secundum de
confirmatione utili et totum iste
debet esse distinctio actuum
r. de institutionibus c. si quis non
potest idem dare et datum
a se confirmare ad hoc supra de
fide instrumentorum inter dilectos
Ad hoc dicitur quod nullus
confirmat factum suum quia
confirmatio est superioris. Et
ideo littera ista exponitur
in hostiensis protinus in sigil
lo, et sic sensus est littere
quod dominus papa ad suum
decretum interposuit su-
as bullas non autem quod
fecisset confirmationem verbum
similis expositio c. ti. in
cum [illegible] venissent. Vel
ex dicitur potest secundum eum quod ali-
quis quod confirmat primo
et postea donat nequid
sic loquitur c. inter dilectos
aliquis primo donat et postea
confirmare potest et tunc huiusmodi
confirmatio est quedam ma-
ior approbatio ut dum dicat
damus donamus et confirmamus
ut in dicta decretali in vers
sunt et ita sem erat in ca
su c. huius et per hoc patet
Alie oppositiones formabuntur
in glossa etc. Et ultra illa
que ibi videbuntur, quia hic
possessoris iste voluit prestitisse
cautionem de stando, sed hoc
non relevavit eum quia
non prestitit. Contra hic quod sequitur
hic opponi, quod sufficere de-
buit voluntas prestandi
cautionem, quia voluntas
habetur pro facto [illegible] quod

nec solo et c. qui vidit et
depon di. l. si cui cu. qtor.
hoc solvit glo. iii. duplicat
uno mo quod aliqn opus est
facto, et non sufficit ut hic
aliqn non est opus facto
et sufficit ut in contrarijs
Item quero quod hic dicit qui
voluntas reputatur pro facto
pro intellectu huius advertendum
quod in aia hominis sunt
intellectus voluntas et ha-
bitus intellectus dirigitur
in speculacionem rei sub qua
litate an id sit verum vel
falsum, ita quod verum est
obiectum intellectus, habitus
vero voluntatis dirigitur
in operacionem Item circa habitum
voluntatis noto quod operacio
in alia ualidis alia volun
taria quod in prime

Quia hic dicit in prin
lre motam fuisse questionem
super possessione ecclesie tenoris
in dubium, quo iste petens
ecclesie possessionem fuit au
ditus Item ecclesia est res spiritua
lis que possideri non potest
institu de rerum divi. §
nullius ubi ecclesia dicitur
quod res sacra in nullius sit
possessione Ad hoc dico quod tex
tus potest intelligi simpliciter
primo quod iste spoliatus pete
bat ecclesiam iudicio possessorio
per quo est vim super pos
sessione ecclesie potest etiam secundo
intelligi quod petebat tex
ecclesiam revendicari i. ra
cione spectatis et utrumque intel
lectus procedit secundum primo
quia licet ecclesia sit quid
spirituale tamen aplatur vel pro
ius ecclesiasticis potest possideri
et vendicari, ad hoc facit
quod notatur: ff. de ea poss.
cu sup. et j. de presc. cum
olim in libro vendicarent
huius tamen possessio non fat
eos veros duos secundum magistrum
procuros j. de donato frat
nitate, et per hoc solvitur contrarium
3o modo intelligi potest quod petebat
ecclesia tunc iurium quod ecclesia

precedit. ff. de iudicii exacta
ta cum ibi notatis. Et sic
epus pt petere etiam ra
tione iuris epalis ut not.
ff. de maio et obe inter
i. ior et per hoc pz.
¶ Glosa prima soluit vnum
dubium vtrum viz liceat hu-
iusmodi missio locum si
agetur sup bnficio id est sup
titulo et dicit quod non et
remittit. Glo. ij. textualis
est et notat quod multa circa
assercione prius pendunt, et ad
dicit plura iura. Glosa
iij ponit bocardum de volu
tate an liceatur pro facto,
alle ad negatiuam vnam
canonem vna decretalem
et iij leges, ad affirmatiuam iiij
canonicos, et dat duas so
luciones. Et posset recitari
pro obiectionem, quod voluntas
liceatur pro facto ergo volun-
tas cauconem prestandi vide
hic sufficisse. Et ad hoc
glo primo dicit, quod non adhi
buit hic voluntatem studio
sam sine cum effectu etc. Et
in ea ibi illud facere volo
di due sit. Et Seneca ad
Lucillum epla xxxiiij mag-
na pars bonitatis, est velle
fieri seu facere bonum vbi quod
non pt et ibi imputatur
secundum ad Colanciam dicit
quantum ad racionem peccati pficit
nocuit qui nocere disposuit
de ista materia tractat Archid.
xvij. q. i. si ergo vbi posuit
distinctionem de voluntate
satis notabilem. In fine ista
tu soluens glose sfa in eo
quod distinguit aut fuit voluntas
in bonum aut in malum, non pre
dit sine effectum, quia pariter
iniuriat iudicat deus de me
ritis bonum voluntatis, et
de penis praue, dicit ergo aliter
quod hic voluntas non sufficit
ad quia cum non stetit per
aduersarium sed per debentem
caucione reducitur ad non vo
luntatem vt dicit glo in
primo et istam materiam
late prosequitur Speculator etc.
dictum tu glose posset sic
saluari, quod cogitatus in eo
pectore nec meret quantum
ad forum ecclesie, secus quan
tum ad deum. ¶ Glo. pati
soluit aliquot dubia que
circa litteram moueri possunt
viz. Quid iuris si non stat
per eum qui debet caucionem
prestare. Et quid si foret
impotens ad cauendum
Item quid si pars est absens
cum prestari debet caucio etc.
Et in ea ibi si fundus dt
emptor sub pacto legis
commissorie debet offerre
sed excusatur si non habet
cui offerat et ibi iurato
riam vel obligabit se ad
prestandum rem quam tenu
pat, quod pt. ff. de elec.
cum dilecta vbi se obligat
quidam penam beneficij Vel
ad aliam penam pecuniariam
l. de pluribus cautis stas, dicit
aut hic de iudicatoria, quia
quando caucio de iure debitur
esse sufficiens l. ti. ij. ca. et
ff. vt lite non contestata quis
et in alijs et ibi dictum e
In fine Ho. predictis Hostiensis
ordinem in prestanda caucione
ut primo prestetur pti. Scdo in
dicis. 3o. honestis personis

Sed quid si nullus istorum
reperitur ut quia locus deser
tus est peste vel alia cau
dicit Innocentius quod non impu
tabitur venienti, cum non
stetit per eum .xxij. q. ij.
faciat homo, de ap. co
ratione
¶ Ex hoc habes quod nota quod
per cautionem prestitam iudici
acquiritur parti et in hoc signa
glosam. Glo. ult. arguit
et solvit, posset enim hic
opponi contra literam, quod
non debuit hic apponi secundum
decretum per papam, quia
hic agebatur reali actione
dum peteretur ecclesia, in tali
autem actione non requiritur
secundum decretum. Sed ti. s. contra
hic ubi glo. quod papa
male fecit apponendo secundum
decretum ibi secundo decer
nimus etc. Glo. solvit quod
ad cautelam datum fuit
quia dubitabatur super cau
tione etc. ut in glo. vel secundum
Innocentium, potius non peciit hic
interponi sed papa interposuit
ex officio. Et si dicat papa
ex officio non debuit hoc
facere, quia non debet supplere
de facto, de postula. bo
ne .j. Solvit Innocentius quod
passus missionem petebat
renovari missionem confirmari
ideo fuit interpositum
¶ Ex quo nota quod etiam
in realibus interponit secundum
decretum, cum passus missionem
petit renovari primum et
succubuit. Sed haec sit po
tius ad hoc ut permaneat
de eo super quod agnovit
et sic est concordia inter decla
co. et secundum literam

¶ Ex hoc habes etiam colligitur quod in
actione reali missus non habet
necesse petere secundum decretum ad
habendum veram possessionem. Sed
si de hoc sit coram iudice
quod potest interponi per iudicem
etc.

Cum sicut

Summa. Qui non stetit per eum quo
minus caveretur, scilicet actor, ac
tor per lapsum anni non efficitur
verus possessor. Et in summa
ponitur facti narratio
in summa causae commissio ibi dis
tinctionem
¶ Casus in textu. Inter
Abbatissam et Conventum
sancte Trinitatis ex una parte
et P. Subdecanum ex al
tera coram Abbatibus Tauron
et Corinthi et Archidia
cono Cyrimen iudicibus
delegatis, super ecclesia causa
quae vertebatur, post contu
maciam P. Subdecani iudices
miserunt moniales in pos
sessionem rei petite causa
rei servande. Sed cum hoc ad
Subdiaconi notitiam perve
nisset ad Archidiaconum predictum
accessit, offerendo
ei standi iudicio cautionem
quoniam Abbas Corinthi
profectus fuit in Anglia
et alter viam universe car
nis fuerat ingressus. Et
quia hoc non obstante pos
sessionem scilicet anni non potu
it recuperare, dictus P. ac
cessit ad papam petens si
bi super hoc provideri cum
per eum non stetit quominus
cautionem prestaret, scilicet anni
Et dominus papa mandat
quibusdam quod si est ita

recipiat ab eo cautionem
de stando iuri sibique resti
tuat possessionem, eo non
obstante quod annus sit elap
sus a die missionis com
plementum facte, sed quia per ipsum stetit
quominus, possessionem et possessionem
recepit et dedit cautionem

[illegible] sunt [illegible] clau [illegible] qui [illegible] omnes

¶ Sequitur littera subdiaconi
alias subdecanum et iste fuit
reus, etiam iure appellationis
quia forte qui mense men
charum fuit deputata
misit apud contumaciam
Subdecani recepta et
facta solutione expensarum
et ut lite non contestata quia
ma, ff. in aliis et dictam
[illegible] c. [illegible] non stetit ut quia
personam ydoneam coram qua
caveret littere non potuit fieri
immotas
¶ Ex littera c. huius noto id
quod dicit casus summarius
viz. Si non stetit per eum
etc. et hoc satis expeditum
est [illegible] c. [illegible] contra glossam
contrariam. Ex hoc quod noto
quod si per eum non stat, mi
[illegible] non debet imputari et
ei non debet imputari
de hoc in regula imputari
li. vi. et hic in glossa vult
que etiam contra hoc sig
nat contrarium et solvit vi
dicta glossa etc. Et in ea ibi
ex ratione et in regula
imputari li. vi. ubi hoc
latius declaratur et ibi [illegible]
effectu vi licet obtulit
voluit tamen ydonee cave
re tamen etc. ¶ In fine ex
contra hoc quod dicit glossa
defuit qui reciperet etc.
occurrit dubium cum non
defuit unus iudicum viz.

Archidiaconus, debuit ergo coram
illo quidem cautionem prestare
iste subdecanus. Ad hoc di
co quod iste Archidiaconus unus
ex iudicibus ad causam istam
datis non potuit solus
recipere sibi cautionem a
liis suis collegis absenti
bus racio huius quare non
potuit, quia isti tres iudi
ces ut colligitur ex littera
non fuerunt dati cum clausula
quod si unus aut duo etc. fi
nitur, et ita non habuit
iurisdictionem sine suis aliis
quapropter nec cautionem tam
ut iudex recipere poterat
c. de offi. delega. causam
nullam. Et hoc etiam po
nit glossa ii. signat contrarium
de lege et solvit vi. dicta
etc. Et in ea ibi tutor qui
l. i. dicit illa lex, quod tutor
unus ex pluribus, distrahe
re potest res que pervenit non ex
pectatis aliis contutoribus
qui differunt vel excusare
se volunt. Sic etiam vide
tur de pluribus iudicibus
quod unus eorum potest
procedere sine aliis hoc vult
glossa in isto contrario sed ista
glossa non solvit, dicendo
absolute non esse verum
hoc in iudicibus, quia unus
non habet iurisdictionem sine a
liis dicat ergo quod contrarium
loquitur in tutoribus, quorum
quilibet habet potestatem in so
lidum, et hoc facit favor
pupilli, ne eius utilitas
negligatur. ff. de administra
tuto. l. si plures, delegati
non plures si dati sunt
simpliciter unus sine reliquis
nichil facere potest c. de offi
delega. prudenciam et hoc
de quo non dubio causa iste sub
decanus cogitur

ex eo quia delegatio est
odiosa et s(ecundu)m tenorem com
missionis est extendenda &c.
Decimo glo(ssa) ponit q(uod) licet
iste archidiac(onus) non potuit
huiusmodi cautionem recipe(re) ut
iudex potuit t(ame)n recipe(re) ea
nomine adversarii, et ideo
etc non potuit possessionem
restitue(re) quia hoc e(st) iudicis
de hoc o(mni)a c. xx ubi etia(m)
glo(ssa) remittit. Alie sunt
textuales &c. s(ecundu)m aliud

Cum venissent

Summa(tur). Si reo con(tra) quem
facta est missio, docet se con
tumacem non fuisse non
condempnabitur ad expensas.
Et sunt due partes. p(ri)ma po
nit factum cum sua narra
tione querele vel appellationis
remedio. ii dat iudicium.
Ibi Nos igitur.

¶ Casus in terminis. Abbas s(an)c(t)i
Angeli causam habebat sup(er)
quadam possessione con(tra) quenda(m)
p(ro) militem, legatus illius
provincie causam eandem com
misit quibusdam iudicibus s(ecundu)m
ius et bonam consuetudinem
terre illius finiendam. Sed
cum iudices vellent concede(re)
t(ame)n s(ecundu)m ius p(re)fatum p(ro) sede
apostolicam appellavit. Iudi
ces illi nichilominus p(ar)tem
adversam in possessionem termi
petitarum causa rei servande
de mittendam decreverunt
ita q(uod) si usq(ue) ad annum et
diem prestaret cautionem iu
dicio sisti et p(ar)ti alteri x
xx libras restitueret pro
expensis, eandem possessionem
p(ro) dicto recuperaret p(ro) m(od)um
legatus ille recessit, et alt(er)
legatus ii. a(nn)um provinciam
illam est ingressus Coram
quo dictus p(ro) obtulit cau
tionem de stando iuri et
possessionem sibi restitui pos
tulavit paratus restituere
expensas usq(ue) ad xx li
bras. Sed abbas vole
bat iste xxx. et interi
annus lapsus fuit. Unde q(uod)
illa delata fuit ad papam
Coram quo hec et alia
opposita sunt. Et dominus
papa decrevit illum p(ro)
in possessionem reducendum p(re)sti
ta cautione statuens ut si
consuetudo quam allegabat
laudabilis esse apparet ad
expensas restituendas
non cogeretur, quia post
a(n)n(u)m q(uod) t(ame)n appellavit et
ita nec contumax dici po
terat. Si vero consuetudo
laudabilis non fuit appel
lacio non tenuit t(ame)n ad
moderatas expensas resti
tuendas abbati quas con
stitit ipsum p(ro)pter hoc fecisse
condempnetur. ¶ Ecce [illegible]
abbas actor et p(ro) reus
consuetudo loci in quo erat
p(ar)tem i. abbatem decrevit.
istud erat primum decretum
obtulit ii. [illegible]
et ii. sed additur q(uod) causa
fuit devoluta ad papam
appellasse quia tunc non
fuit contumax s(ed) magis
ipsi delegati iudicii [illegible]
formam mandati excessis
se de ipso cum dicta alio
qui i. si non fuit lauda
bilis consuetudo processisse
et p(ro) quibus contumacem fuisse.

¶ Noto primo q(uod) laicus quet[illegible]

coram iudice ecclesiastico in
his que sunt de temporali iu
risdictione ecclesie sicut cum iste
per laicum hic conventus fuit
quia erat de iurisdictione
ecclesie secundum Jo. an.
¶ Item noto quod consuetudo ci
vitatis dummodo laudabilis
fuit, stringit etiam clericos
et non solum laicos unde
hic mandabat procedi secundum
consuetudinem terre in ca
clerici et papa approbat com
missionem talem stante quod
consuetudo fuit laudabilis
de quo etiam dicam infra et
in hoc notat hostiensis quod
interdum consuetudo et lex
positiva sunt conformes ut
saltem consuetudo est preter
legem, et tunc in ea proban
da sufficit tempus x annorum
normam inter privatos etiam
de iure canonico ut dicit glo
nobilis in c. fi. de consuetu
li. vi. ¶ Item noto hic quod
Judeos potest prorogare tempus
iuris ibi usque ad annum et
diem cum de iure tamen
sit annus tantum de quo infra de
appel cum sit ¶ Item no
tat hic hostiensis quod appellans
comparens coram iudice a
quo vel successore non
renunciat appellationi
si comparuit non acceptat
per iudicem de quo est casus
singularis hic secundum glossam
in verbo obtulit nam hic
papa mandat cognosci de
appellatione istius, et tamen iste
post appellationem comparuit coram
successore iudicis a quo

appellavit, et quod videtur
hoc non renunciasse sue
appellationi, istud nota hic sa-
tis late prosequitur hostiensis
in verbo oppositione et dicam
infra contra glossam predictam
que quod hic reprobat ¶ Item
noto casum in quo passus
missionem recuperat possessionem
non satisfacto de expensis
quia scilicet allegat se non fu
isse contumacem, et iste
est solus effectus c. singularis
¶ Ultimo noto quod expe
se ut possint repeti de
bent esse necessarie ibi in
fine ibi necessarias in lite
fecisse etc. de hoc infra in
glo. ult. et dictum est
supra ti. proxi. in fine
¶ Ex animadverso litteram et
ea que sunt premissa in
notabilibus, oppono primo
in eo quod iudices isti tunc
canonicos prestande possunt
annum et diem ibi quod si usque
ad annum etc. unde cum quod hic
non potuit iudices adi
cere diem anno in preiudi
cium missi qui de iure sit
verus possessor post annum
lite non contestata
in aliis et de c. causam quia
beneficio iuris non debet
aliquis auferri de re iuris
indubitata li. vi. dicat hostiensis
ad hoc quod isti potuit di
em adicere, quia sic habebat
consuetudo, simile de de
in integrum restitutione constitutus
in integrum quia ista solutio videtur di
ficilis quia ista solutio videtur di
mare, dicat hostiensis, quod et
si sic non debuit talis
adiectio tenuit tamen si missus
non appellat et quod possit

Iudices breviale vel legale
hec verba notat in c. cum sit
l. de ap. Et per notata ibidem
vide dominum quod ista adiectio
fieri non potuit de iure
quia tempus anni ad recupe-
randam possessionem datur
a iure sive iniustu[m] sive iustu[m]
et ergo non potest immutari. Unde
vi. quod hec sententia expresse
continet iuris errorem. Quartum
de die isto hic non ex-
pedit querere, quia de questi-
one non fuit questio tam
passive inmissionis compareret
l. anno ut patet in v. casu
ubi de die non repetit etc.
Item quia papa hic vel-
le vi. et sic fuit mandatum
iudicibus per delegatum ut
in causa ista servaret con-
suetudinem terre, contra hoc
iuncto posset etiam opponi
quod hoc non debuit fieri
quia consuetudo laicorum
non ligat clericos ut. de
constitu. ecclesia. de rebus
ecclesie non alie. c. si ergo
non debuit causa istius
clerici iudicari secundum consuetu-
dinem laicorum. Quod ad hoc
contrarium respondeo dico pro
quod per hunc textum et
aliquos alios similes
tenuit Bartolus quod consti-
tutio municipalis laicorum
indistincte loquens compre-
hendat ecclesias et clericos
si non est preiudicialis et
ponit hoc in repetitione
l. omnes populi, cuctos populos de
summa trinitate in q. v. quod
deinde multis rationibus et
iuribus reprobat Iohannes in
repetitione c. que in ecclesiarum
de constitu. Et ad hunc
textum dicit quod ista consuetudo
erat non solum inter laicos
sed etiam inter clericos, quia con-
suetudo terre ut dicit littera.
Item etiam si esset consuetudo
inter laicos solum et non
ligasset istum abbatem fuit
admittenda cum hic laicus
esset reus per glosam. c. quod
clericus de foro competente. Nam
si laicus convenit clericum
attenditur consuetudo et
leges clerici et econtra ita
et econverso, quia in decisi-
one attendimus iura secundum
eum qui convenitur. Et
per hoc intelligas illud quod
dicitur, servantur consuetu-
dines litigantium non iu-
dicum, notat Innocentius in
rubrica de consuetu. et
plenius in c. finali eiusdem.
Ex hoc iam patet solutio
contrarii quia licet alias consue-
tudo laicorum et contra
constitutio non arceat cleri-
cos, hic tamen iuncto debuit
attendi consuetudo, quia
reus laicus erat. Ex hoc
etiam infero secundum Iohannem quod
si clericus agit contra lai-
cum coram iudice seculari
omnia statuta laicorum
poterit inducere pro se, et for-
tius etiam si agit coram
iudice ecclesiastico ut probat
hec littera. Similiter si laicus
agit contra clericum, omnia
statuta clericorum pro se potest
inducere, et clericus poterit
inducere pro se statuta laicorum
per que laicus veniat ex-
cludendus secundum eum et hoc

Dequestione aut dubio questionis hic i(ta)e per c. cancon-
sistere etiam non fuit contrarius dicto 10. an

de ista materia Glosa in possent recitari per questionem dominum bernardum fecit index codem nando ad expensas tempore missionis et dicit quod non du plici ratione

In fine sed contra hoc ali quid posset opponi quod ipsa debuit stare huic fine indicium de xxx libris cum ab ea non fuis set appellatum et sic tran siuit in rem iudicatam de ap. cum inter. de elec tum dilecti ista oppone bat contra bernardum Goff. sed patet solucio sequens quia ex verbis glose istius quod cum non stetit ipse huic sine quia apparebat ea non valere et esse contra ius quia non promissa taxatione vel dicebat non valere quod post appellationem facta fuit et dubium erat de viribus appellacionis et sic manserunt omnia in suspenso usque ad finem, potest eciam dici quod hec non fuit interlocuto ria sed quedam protestatio iudicium quia non omne verbum iudicis est interlocu to ut de presumpto c. ii. por solucio melior secundum ffratrem

Glo. in potest recitari per questionem utrum offerens cau tionem coram delegato possit re nunciare appellationi ad pa pam indirecte arguit pro et contra et soluit Iohannes quod inquid ap pellatio prefuit et respon det et in ea ibi renunci asse et hoc tenet hic Iohannes

et ibi liceat ei prosequi appellationem supra eadem et vinci ar ad hoc. de pac. cum pridem

In fine vult ergo ista glo quod iste per hoc quia compa ruit coram legato et ob tulit cautionem de stando iuri coram ipso non renunciavit sue appellationi sed interpo te ad sedem apostolicam et hoc ex eo quia non fuit audita eius oblatio nec per partem nec per iudicem Ex qua glo. collige quod appellans comparendo coram iudice a quo vel successo re non renunciat appellationi sue si comparatio eius non acceptatur sed contra ista glosam est c. sollicitudine. de ap. ubi renunciat eo ipso quod comparuit coram iudice a quo secundum glo. est de pactis cum pridem Et in hoc dicit ffratrem explicare per multos reprobata fuit glosa ista est tamen vera et singularis in casu quo suo qui eius actum non accep tatur per adversarium, de illo non potest se iuuare non acceptaus ff de rendi l. sunt qui, cum ergo hic ab bas noluit admittere co paritionem, habetur pro non compa ruisse, et potest appellationem prosequi qui comparuit hoc notabiliter dicit hec glo. et ponderat verbum obtulit, quia non dicit processit Voluit et aliter quod comparuit hic non tamquam coram iudice procedendo sed tamquam coram honesta persona concordia querendo

et ergo non renunciat appel
lacioni propter huiusmodi comparicionem
ista solucio est hostiensis sed vi
dimi[?] arc 2o secundum Innocentium
solvitur sic, quod iste legatus
habebat similem cognoscendi
de omnibus appellacionibus inter
positis ad papam, quod habet
communiter secundum eum Ricardus mar
chie, et sic solucio ista fun
datur in facto ¶ Tercio solvitur
per alios quod iste per hoc non
comparuit coram iudice a quo
qui erat iudex delegati
sed coram legato, que solucio
secundum istam reprobatur per c. sol
licitudine ubi sufficit compa
rere coram inferiore quicumque sit
ille ¶ Talem adhuc dicunt ali
ter ultimo pe et Ab., di
cunt quod hoc decretalis hoc
intendit, quod expensas con
tumacie non restituit ei
qui probat se fuisse legitime
appellasse quamvis postea
appellacioni renunciet vi
delicet eundo in inferiorem renunciat
appellacioni interposite ad papam
dicto c. sollicitudinem Sic
ergo presupposito quod iste re
nunciavit appellacioni, cognoscitur
de appellacione ad hoc effectum
utrum fuit contumax vel
non, quod si legitime appellavit
non fuit contumax, et sic
nec tenetur ad expensas Si non
appellavit non fuit legitima
contumax fuit, et tenetur ad
expensas, et hoc directe
est de mente littere Et istam
rursionem approbat Io. an. ¶ c.
licet de sen. exco. li. vi. quod
eciam late hic prosequitur

istam hoc ergo tenendo, sed
quare hic papa voluit in
quiri de appellacione istius
per quamvis ei renunciare
videtur, in quo tota diffi
cultas huius dubii consistit
etc. ¶ Glo racionaliter id
quod dixit in glo statim
expedita et ad illam pertinet
contumaci, quod autem sit de hoc
sentenciandum patet ex hiis que
sunt premissa Glo penult
addit quoddam speciale ad
casum littere sumitur contra
regulare Et in ea ibi ex
pedite sufficit eciam hoc tamen
quod non sit in dolo secundum Io.
an. Remittit ad speculatorem de
eo decreto § iuxta et quod
si actor hostiensis tamen dixit
aliud esse de intencione
ut solum necessarie veniat sed
primum dictum verum glose est
verius eciam secundum canonistas
Ibi quia glosa habetur quod
expense que sunt facte per
missum in possessionem in rebus
illius, debentur dummodo
putavit eas esse utiles
ut dicit lege aut pretor in
glo allegata, et hoc ideo
quia possidebat licet
nomine alieno Secus de
non possidente, qui non
repetit nisi fuerint vere
utiles a principio ff. de nego
ges. l. sed an ultro § i. ali
ter autem sunt expense
facte circa litem de istis
loquitur textus, et iste non
redduntur nisi fuerint necessarie
ut hic vel ita moderate
ut habeant vim necessariam
propter hoc patet intellectus glosarum

istaru et ecc l're s' istimo
zc. Glosa ult textual
est declat cui hic di
caut' e opense necrie cu
rem zc.

Si adversarius

Gl. in Jo. an. sic summa. Si reus
citatus se absentaverit nec
p'cur vel aliis ipm de
fendit, mitti actor i pos
sessionem rei petite causa
custodie, Ffran. no. ponit
duas lecturas ad hoc. i.
uno modo intelligit t.
ut l'ra iacet, q reus fuit
citatus psonalit', et p'oca
se absentat et s'm h' sic s'
mat sit. Con' citatum q
se absentavis p'curem
non dimisit facta cita
tione domi et nullo defe
dende fit missio causa cus
todie. 2o mo legit' sup
plenda ad textum mater
et s'm hoc sumat sit.
Con' absentem qui no
dimisit p'curem facta cita
tione domi fit missio nul
lo defendente. Ha'n lecu
ram tenet glo. et quater
ones, ita q ad faciend
missionem suffit q sit ab
sens reus modo dicto, q
uis non sit p'us citatus
psonaliter, Ffran. h' de
fendit et p'mam ut s' di
xi, non capit divisionem.
Casus in textu aliquis
citatus fuit ad causam post
citationem absentat' se nul
lum dimittens p'curem
Quesitum fuit qualiter
con' ipm sit p'cedendum
R'. ipa q demonstrat l'ttera

ad domum ipius s' dz et
tunc si non appareat qui
ipm defendat actor in
rei petite possessionem causa
custodie poterit induci
Hec l'ra ad casum i. reus
l'ttiam put notur o. tu. p'o
cu si' poteris tu actor
Noto p'mo q l'ra q
citatio ad domum h'et locum
solum con' illum qui est
in loco remoto absens
et qui p'curem non dimi
sit ibi ad remota loca zc.
quos aut dicat' locum re
motum in hoc casu s' dice'
Ego hoc infero q si ab
sens dimisit p'curem no
h'et locum, citatio ad do
mum p'bat ordo l're ibi
p'curem non dimisit q
est verum s'm Ffran. si con
stat de p'cure dimisso
alis in dubio valet citatio
ad domum s'm eum. Item
Noto q p'cur debet esse
l'ttimus in v'bo l'ttimus et
in hoc dico p' Ffran. q
est l'ttimus p absente ecc
in casibus requirentibus spa
le mandatum q'uis h'eat
solum generale et hoc q
p'cedi pt con' absentem
ita zc. ita ut in absentia
h'eat vim clausule spalis
textum est notabilis ff. de
p'cura l. non solum § si
det Raro huius quia hoc
casu admittuntur agna
ti et cognati etiam sine
mandato ut in glo. ult.
Item Noto q quilibet
te dimitte p'curem qui
ipm defendat dum ab
sens fuit alis p'cedetur

Item Noto hic q in ca'u i quo suffit citatio ad domum vz citatio p edictum
ubi z demonstratur domi zc. et afficit citatus ecc si no p'veniat ad eos p'l'az c
tunc, sic h' dt vm Ffran., q affic' talit' citatus quatus admissionem con' ipm faciendam
qui tu no ad aliud gravius p'iudicium afficit tunc solus, q de culpa vel contumacia
citati constat vel p'sumit' qui sepe sunt legit' p l'ram, de concess p'la ecc l'tius z ubi
glosa sumerf notabilis, et dicit de sp' i claris fallit in citatione p edictum quia
fat spa de qua in Clemen. i de iudi

con̄ ip̄m tanquam con̄ contu-
macem, per l(itte)ram .c. quis po(tius)
an. dicat hoc verum de illo
qui parcium dimittere po-
tuit. verum ad l(itte)ram non di-
misit, supplet et dimittere
potuit. Secus ergo si non
potuit dimittere vel si di-
misit et mortuus est. ff.
ex quibus cau(sis) ma(iores). l. nec
non secundum Goff(redum) et Ab(bas).
¶ Ultimo noto quod sine facto
alicuius aufertur sibi pos-
sessio, quia si passus mis-
sionem non venit infra annum
missus fit verus possessor.
C. de ti(tulo) pro coniugit et ibi
de hoc dixi latius, quod ex
sine actu corporali acquira-
tur possessio, quod est speciale
ut ibi etc.
¶ Littera quis c. continet quod
sine citacione domi possit
fieri missio actoris in posses-
sionem rerum causa custodi-
e, si adversarius .i. reus post
citacionem edictum se abs-
tinuit .i. se ad remota lo-
ca transtulerit et non dimi-
serit procuratorem, et hanc litteram
et materiam .c. quis reputo
aliqualiter difficilem et
obscuram propter intricatam
glosam Innocentii quam hic
ponit et Jo(hannes) an(dree) post eum
ut tamen magis clare possit
hec materia, tractabo super
duos articulos, primus est
de citacione ad domum quando
et ad quid sufficiat, secundus
est de missione in possessionem
contra quem fieri possit.
¶ Expediendo primum pro
ipsius introduccione et lit-
tere declaracione appono pro

quod nunquam possit fieri citacio
ad domum, primo ex eo quia
reo invito, nullus debet eius
domum ingredi ut eum in-
ius vocet, alias iniuriam
sibi faceret ff. de in ius
vocan(do). l. plerique et l. sequenti
et ponit Hostiensis in summa
de citacione. Secundo sequitur
v(ersiculo) sed an ... reo debet ... vocari
ad pa... l(ege) nemo de domo quia
apud homines tutum est
sed nec parietibus nec servi-
lijs possumus nostra secreta
celare. Item ex eo, quia
nullus invitus trahi debet
de domo ff. de re iu(dicata)
nemo de domo, non vi-
detur citacionem fieri posse ad
domum. Item contra hoc
quod dicat huiusmodi citacionem
fieri posse per denunciacionem
in presencia cedularum, quia citari
debet sub preconio seu preconem
l. de ap(pellacionibus) cum pater
l. de presbytero porro autem
litterarum notissimi. ¶ Declarata
examinant l(itte)ram in eo quod
dicit citacionem fieri denuncia-
tione publice domui facta.
¶ Ad primum dico quod huiusmodi ci-
tacio fiet domi .l. an do-
mum alias ut arguitur probat
nullus debet ingredi domum
citandi invito eo, hoc tamen
verum est in civilibus causis
in criminalibus non trahi potest
invitus quis de domo in
antea ut nullis inducias
sed si quid non comprehendatur
secundum Goff(redum), et secundum hec littera
ista est intelligenda. ¶ Ad
aliud dico quod citacio potest
tamen fieri per nuncium, licet per edictum

Item noto quod adhuc ut fiat missio requiritur quod non solum ...quam quere sit, sed contumax si est quod de gratia constet iudici in actis ibi, non apparet qui defendit et licet causa littera hoc non omnino probet, probatur tamen ex opposito in l. hoc autem ... ibi liquido probari ff. de bonis auc(toritate) iudicis possidendis secundum Spec(ulatorem), huius est quod si citatus erat contumax et nuncius hic apud acta non retulit missio facta ante relacionem non valet secundum eum, debet ergo nuncius referre quod eum citavit

ut dixi i. d. in uo ubi et ca
non tollit alia Item per
bras d. ti. j. c. fi et c. cum
tu ibi notat. de quo i
spe de citacione § seqn
in prin. b. et Nota et sic
non obstat contrarium q
licet dicat eam fieri per
mittim, non negat fieri
posse perceptum
Hic premissis de hoc quando
et ad quid sufficiat citat
ad domum aduertendum est
primo quo ad hoc ut tal
citacio fieri possit quod
no distinguunt an citandus
sit in remotis locis quia
pt fieri contra illum qui ab
est a loco iudicii ff de
damp infecto l. iiij § pe
tor v. abesse, et isti ad
uerbum istum ad remota lo
ca addunt vel non remo
ta de quo dicit laicus
i. so. aduertendum quod an
quam fiat missio in possessionem
de qua hic hic Innoc
necessarium est ut vocetur reus
personaliter sine agatur
reali sine personali vt
hic littera innuit ibi post cita
cionis edictum etc. et in
auten de exhiben et
introdu. reis § si uo et
hoc intellige de prima ci
tacione hic so. de lig. Si
uo est absens necesse est
vocari agnatos et cogna
tos affines et amicos si
ue ide qui citatus est, sit
maior vel minor vel eciam
pupillus ff. de quibus cau
in ma l. ergo sciendum est

alias aut no suffit citacionem
ad domum mittere, ad hoc ut
procedatur ad diffinitivam sentenciam
contra aliquem, eciam in casibus
in quibus proceditur lite non
contestata vel eciam ad hoc ut
excommunicetur prout probat p. c.
quoniam § sunt et alii 2m
p. c. sacro i. de sen. exco
nam excommunicacionem debet prece
de admonicio ut ibi legitur
et notatur Et hoc dicit verum
Innoc nisi fraude ut ma
liciose se absentasset an
citacionem, postquam comparuit
in iudicio ipsi vel eciam sine
comparicione postquam semel co
paruit vel eciam post cita
cionem factam Et presumitur
maliciose absencia, ubi cum
quis tenetur quid pro aliquid
facere et abest, ut puta cle
ricus tenetur residere in ecclesia in
qua est beneficiatus et ei de
seruire i. de cle. no residen
consequente Sic et maritus
tenetur cum uxore habitare et
ipsam maritali affectione
tractare i. de sponsa duo
rum et ideo quod si tales absint
sine causa iusta proceditur
contra eos lite non contesta
et sufficit mitti citacionem
ad domum i. qui matri accusa
pos c. i. j. qui filii sint legit.
platum d. i. de dolo cum
que, de cle. no residen
tie, quia tales presu
muntur abesse maliciose, uo
sic in aliis, quod hic late
declarat Innoc et Jo. an.
post eum Istam hic materiam
magis clare tractando, dico
post istam Et primo de hoc
quod dicit littera ad remota

loca etc.), quod dico secundum leges aliqui sufficere ut citandus absit a loco iudicii ad hoc ut citatio fiat ad domum viz. in casibus desiderantibus celeritatem ut in lege iiii § pretor ff. de damp. infec. In aliis vero non valet citatio ad domum nisi quando abest a civitate in auten. de exhibendis et introducendis reis § si vero colla. v., alias dum est in civitate debet fieri citatio personaliter. Sed secundum canones innuitur saltem requiri quod citandus absit a provincia, ad hoc ut citatio possit fieri ad domum allegat de c. tibi pro cam ibi cum de Anglia et c. cum olim ibi si in Ybernia que ultra continent citationem huiusmodi tunc solum fieri quando citandus non sit in provincia, Item negari non potest quod saltem satis expresse probent illa iura quod requiri debet per totam provinciam an possit persona litis inveniri, et secundum hoc possumus dicere aliud de iure civili aliud de iure canonico Et ratio diversitatis potest reddi quia non sic subordinantur civitates sub provinciis quo ad iurisdictionem secularium sicut quo ad ecclesiasticam vel dicas de isto ut infra patebit in distinctione vii ut melius pateat iste articulus quando sufficiat citatio ad domum Sic distinguit Item Interdum quidem de actibus parvi preiudicii Interdum de actibus magni preiudicii

primo casu aut causa desiderat celeritatem, et sufficit citandum abesse a loco iudicii sic loquitur l. § pretor ff. allegatus contra de causis desiderantibus celeritatem hec per c. si cum ibi notatur de elec. li. vi viz. vacantem ecclesiam Aut non desiderat celeritatem et tunc secundum ius civile sufficiat citandum abesse a civitate dicto § si vero de iure canonico requiritur quod absit a provincia, dicto c. cum etc. cum olim, et propter hoc Innocentius dicit hic textus ad remota loca i. extra provinciam ita intelligit Item licet istam per illa iura, nec supplet ad licet maxime sicud alii faciunt decretum idem si non sit in remotis locis ut dixi d. c. Et per hoc patet quod missio ex primo decreto potest fieri premissa citatione ad domum si citandus absit est a provincia per legem istam taliter intellectam Vel quia c. cum et c. cum olim loquuntur de citatione que fit ad hunc effectum ut possit procedi in principali negocio sicut ille § si vero, et de iure canonico Et sic exponemus hunc textum qui loquitur de citatione facienda ad hunc effectum ut possit fieri missio in possessionem, quod sufficiat hic quod citandus sit in remotis locis i. extra civitatem et diocesim ita concordabunt

leges et iura et sic hoc dicit sicut intelligendam Clementinam i. de elect. Si autem actus sit magni preiudicii ut est condicio ut supra plac. Tunc autem quandoque de actore aut de reo. Primo casu sufficit citatio ad domum, quia actor contumax presumitur maliciose abesse sicut in memoratis predictum est. Tamen, et qui in provincia non invenitur sufficit etiam ad hoc ut possit ad diffinitivam procedi reo instante per iura predicta nisi reus vellet potius absolui ab instantia quod petere potest C. de iudiciis l. properandum. Si de reo et tunc aut lis est contestata et sufficit quo ad diffinitivam ferendam si non invenitur in provincia ut supra eodem capitulo. Aut non contestata tunc aut maliciose abest et sufficit in casibus in quibus proceditur lite non contestata etiam quo ad diffinitivam ut in lite non contestata ... ff porro et se. Et dicitur maliciose abesse latitans ut ibi. Aut non maliciose ut quia numquam fuit citatus, et tunc citatio ad domum nichil operatur quo ad hec que sunt magni preiudicii, unde nec ad diffinitivam potest procedi etiam si erat causa non requirens litis contestationem dicto c. si autem, et hic per primo ... ut ad excommunicationem

magni preiudicii actore

quia est magni preiudicii de sen. exco. sacro. Ex hijs patet que et ad quid sufficiat citatio ad domum, quod fuit primo quesitum articuli.

Sed adhuc relinquitur dubium de qua domo hoc sit intelligendum. Dic primo quod de domo quam inhabitat etiam licet ibi sit ut inquilinus ff de damp. infec. l. iii. § si domum. Idem hostis et ... Quid si sit vagabundus dico quod tunc requirendus est ubi habet bursam vel domicilium, maxime illud de quo agitur de clericis non residen. ex tue. Et si in ... sunt domicilium vel domum in qua habitat tunc etiam moneri debent cognati et amici ut illum defendant ff ex quibus causis maio. l. sed et ait, quod hic lacius declarat Jo. an. Et tantum de primo articulo principali ...

De 2o articulo viz contra quem sic debeat missio in possessionem causa custodie dicatur breviter quod contra verum contumacem, et de hoc tractat glosa, quam modo aggredior. Glosa prima posset recitari pro ... de eo qui autem citatus dicitur se transfert ad loca remota utrum contra eum possit dari missio facta citatione ad domum. Et videtur quod sic quia sufficit citatio ad domum, ... reus citatus

qo

qo

Reduco distinctionem ad conclusiones. Prima conclusio citatio ad domum numquam sufficit si citatus est presens iudicio. 2a conclusio si abest a iudicio sufficit in casibus non preiudicii que dependant celeritatem sicut leges. 3a conclusio si non dependat ea celeritatem requiritur quod aliquis absit a civitate aliquam a provincia ut in distinctione 3a. 4a si abest non maliciose ipse reus et lis non est contestata per citationem ad domum factam, nec potest diffinitiva ferri nec absens excommunicari.

no sit personalit(er). Et ergo quam ma(teria) l(ex) istam ait et sic et C. de restitutione militum l(ex) ignorantie in quibus probat quod etiam contra non contumacem fit talis missio ut contra pupillum vel contra absentem causa reipublice

¶ In oppositum facit lex ista que dicit de illo qui se tali(ter) absentat post citationem edictum et sic loquitur de illo qui post citatus est personaliter, et postea taliter recedit propter totam precedens glosa et quod dicit supplet ad literam maiore et sic vult quod idem si non fuisset taliter pre(cedens) citatus primo tamen glosa declarat legem et dic ut in ea Et in ea ibi an citatione prius contra in fine idem Hostiensis quod quod notatur v. q. iii. § sic egrotantes infra .i. glose

¶ Vult ergo littera glosa quod in effectu quod missio in possessionem datur etiam contra illum qui non citatus, taliter se absentat ad loca remota penitus non dimisso et postea citatus ad domum non venit ipse nec alius pro eo Ffran(ciscus) tamen ponendo hic singularem literam dicit quod hic in contrarium hec missio duret tanquam ex primo decreto, sed contrarium debet operari ut per lapsum anni missio fiat verus possessor, non est supplendum maior, tunc enim requiritur quod fiat contra contumacem .i. contra illum qui post citationem se absentat ad loca remota et sic

limitat istum textum prout iacet in verbis, post modum quem glosa ponit quod approbatur ¶ Glosa ultima infert ex litera ad quemcumque Quid iuris si in casu … aliquis appareret, qui velit defendere citatum absentem dicit quod audietur et hoc determinat et c. In fine de ista materia remittit ad ea que scripsit in additionibus speculi c. ti super rubrica

Ut lite pendente nichil innouetur

Continuatur secundum Goff(redum). Ne crederet aliquis, quod circa statum cause pendentis possit aliquid innouari sine immutari sicud immutatur circa statum terminum, contra eos qui per contumaciam sunt absentes quia mittitur actor in possessionem causarum ut d. ti. proxima, capitulo hic subnectit rubricam ut lite pendente et c. Sed Ffran(ciscus) qui dicit continuationem istam communem sic continuat, punitum est d. contra eos qui puniunt cause non veniendo, nunc punitur contra eos qui puniunt faciendo scilicet aliquid innouando ad materiam huius rubrice facit xvi. q. i. c. si et xvi. q. iii. volumus Et repetitur in vi. et in Cle(mentinis) tamen quoniam d. de quisitu cum in fine ii. de causa clerum

¶ Quero quantum ad intellectum huius

tituli Cum dicat lite pendente
ut sit locus huic titulo istud
determinatum est hodie per
Clementina ij. e. ti. Et sm
hoc dico, quod tunc dicatur lite
pendente cum iudex competens
citat ex preuenido tamen per
que citatio instruitur super
quo in iudicio conueniatur
hoc si citatus peruenit ad ipsum
uel per eum stetit quominus
perueniret Est ergo iste sensus
huius tituli, quia facta huius-
modi citatione nichil debet
innouari, hoc est, quod posses-
sor sua possessione non debet
priuari, S. c. j. et ij. nec res
litigiosa debet per eum alie-
nari S. e. c. iij. et iiij. nec
nouum priuilegium acitato
impetrari S. e. c. si possessor
uero bene utitur sua possessione
quia uti possessione non est ali-
quid innouare sed uetus con-
seruare et eo uti, ymo eciam
ut dixit Innocentius S. e. c. j.
potest possessor aliquid nouum facere
in sua possessione ante litem contesta-
tam. et post dum tamen non fiat
in preiudicium aduersarii S. de cap.
significante ubi de hoc Et
per ista dicta summari totum
istum titulum

Ad memoriam

Continuatur, lite pendente, non
commodo possessor sue pri-
uari non debet primas pro
decase ponit querelam, tamen
ista pendet ibi Continuatur
Casus in tunc archiepiscopus
Eboracensis ex priuilegio sedis
apostolice faciebat per totam
Angliam ante se crucem de-
ferre ipsa ad peticionem archiepiscopi
Cantuariensis prohibuit litteras
suas archiepiscopo Eboracensi ne
talis crucem deferri faceret
ante se, donec cognosceretur
an de iure hoc facere posset
uerum Eboracensis hoc intellecto
conquestus fuit domino pape
quare ipsum talis fuisset
sine causa grauitate Et
dominus papa scribit archiepiscopo
Eboracensi statuens ut non
obstantibus litteris prohibicionis
facte ad peticionem Cantuariensis
archiepiscopi faciat crucem ante se
deferre sicut est ei ~~concessa~~
concessum per priuilegium quo
usque per sententiam determinat
an eciam sua de iure debeat
hoc habere ¶ De littera Cantua-
riensis iste fuit B. Thomas
ut patet in antiqua dire-
xerimus lite pendente est i.
esse dicatur uos i. tu et tui
predecessores Angliam esse
in prouincia Cantuariensis
¶ Noto primo id quod dicit
casus summarius ¶ Noto secundo
quod rescriptum apostolicum non pre-
iudicat priuilegio nisi faciat
de eo mencionem ut hic, et
S. de rescriptis cum ordinem, sic
nec preiudicat consuetudini
de consti. c. j. li. vj^o Et racio
huius secundum Innocentium, quia rescrip-
ta debent conformari iuri de
rescriptis cum cum contra
¶ 2o Noto quod in aliena prouin-
cia archiepiscopus non debet uti
suis insigniis ut de laude
crucis ante se, et racio huius
patebit ex infra dicendis
¶ Ego emendando litteram oppono
primo quod hec decretalis non
sit congrue sub hoc titulo collo-
cata, quia non agitur in ca-

Casus in textu
hoc est in
tota glosa

quod possessor est uti
fructibus possessionis

aliquid de lite pendente et
sic nichil facit ad titulum
¶ 2º generaliter oppono quod
titulus iste non sit necessarius quia
contra innovationem pendente
per titulum de restitutione spo
liatorum 3º oppono contra
literam quod sive pallio po
tuit Eboracensis uti insig
niis suis etiam in aliena
provincia, quia proconsul
uti insigniis, etiam in alie
na provincia ff. de offi. pro
consul. l. i. et praefectus prae
torio, et praefectus urbis etc.
post depositam administratio
nem C. de praepositis sacri
cubiculi l. i. li. xii, ergo et ar
chiepiscopus potuit, et ita vi
detur iniqua fuisse petitio istius
archiepiscopi Cantuariensis
¶ Item quod contra literam illa
consuetudo facere videtur, namque
hoc non bene dictum, quia
ipsa non debuit hic ponderare
re consuetudine neque simi
lem, sed possessionem quae sola
sufficit ad hoc ut lite pen
dente, ea privari non debet pos
sessor s. e. c. i.
¶ Ad primum dico quod hic lis
pendebat inter istos archi
episcopos, quod innuit similiter
ibi quousque diffinitiva
sententia decernat et ergo decre
talis facit ad titulum ad
2m dico quod iste titulus non
supplevit sed est necessarius ul
tra illum titulum de resti
tutione spoliatorum, quia per inno
vationem fieri sine spoliatione
ut notum est. Item secundum Hostiensem
etiam si aliquis innovet spo
liando, utilius est hic titulus
quia pignorius procedit quia
non est necesse dolere, nisi de
possessore quod notat Innocentius
d. de resti. spo. cap. 2. Item secundum
Hostiensem non requiritur libellus
sed ex puro officio iudicis re
vocat innovata de constitu
tionibus cap. 2. i. c. si. et procedit
de plano, sed quantum ad ti
tulum de restitu. spolia. re
quiritur libellus et ordo
iudiciarius de offi. delega.
consultationibus, et hoc dignum
nota ¶ Ad 3m dico quod
contraria sunt spolia secundum
Hostiensem hoc autem insignum
de quo hic scilicet delatio crucis
sapit superioritatem ideo
non licet fieri in alia pro
vincia de usu pallii, quod autem ad.
¶ Ergo hoc dico, quod ubi pal
lium vel possessio non
obstaret, iuste petebat
hic Cantuariensis ab Eboracensi
de qua hic, quia ex tali
delatione crucis in sua pro
vincia ledebatur honor ipsius
cum talia insignia ut dixi
denotent maioritatem et
praesidentiam loci quo quis
utitur illis dicto. c. ex
tenore et quod de infulis ubi
notatur quod sic, quia per illa
non ita notatur superioritas
¶ Ad ultimum dico quod contrarium
non arguit, quia sola
possessio sufficit ad hoc ut lite
pendente non fiat contraria
innovatio nec ipsa hic opponi
volunt in vero quaerit istis, quod
etc. in hoc notatur possessio
quantumcumque non sit consuetudo
praescripta et secundum Sifridum in verbo

Ut lite pendente

co[n]suevistis colligit q[uod] co[n]suetudo aliqua intelligi[tur] de observancia facti. Alibi intelligi[tur] de co[n]suetudine p[re]scripta et hoc regula[r]iter, ad hoc e[xtra] de elec[tione] cu[m] in cuncta. Et sic patet solucio co[n]trariorum etc.

Queo eciam maheri[us] c[ontra] his. Si quis petit se restitui ad possessionem bursiarum et dotem q[uam] t[em]p[o]re litis mote possidebat, et ea pendente fuit spoliatus, si possidebat dotem de colore sue possessionis dico q[uod] restituet petens ut decidit Rota decisione [?] vij. Et sic si petit p[er] remedium huius tituli. Secus ibi deciditur si petat se restitui p[er] interdictum un[de] vi de quo remittit Hostiensis, ad ea que dixit e[xtra] de restitucione spo[liatorum] in l[itteris], et c[apitulo] excepte. Secus eciam ibi decidit[ur] si constat iudici de non iure petentis, quia tunc ex officio p[otes]t revocare attemptata lite pendente si non restitue[re] petente[m] p[ro]pter carenciam tituli.

Quid si iudices revocavit aliqua attemptata lite pendente, et non condempnavit in expensis, dico q[uod] potest in c[on]silio non p[ro]pterea condempnare quia non fuit diffinitiva licet habeat vim diffinitive huiusmodi revocacio si fuit interlocutoria, ita decidit Rota decisione [?]

Quid si lite pendente cors[?] uno, agens incipiat cors

alio, sic inv[?] e[xtra] de consti[tutionibus] c[apitulo] cum M[artinus] q[uod] est remittendum ad p[ri]mum, de quo ibi latius solet tractari.

Sed accedendo glosas. Quero nunquid co[n]suetudo possit inducere ut archiepiscopus face possit deferri crucem ante se in aliena provincia. Glo[sa] ult[ima] sentit q[uod] non qui requirat privilegium speciale hostiensis vero dicit vale[re] co[n]suetudinem ut hoc acquirat ecclesia, non p[re]sumo, et sic q[uod] de contrario non e[st] memoria, de quo s[upra] sic[ut] sup[er] quibusdam, quod approbat Hostiensis p[er] c[apitulo] j de p[re]scriptionibus li. vj, non sufficit q[uod] sit p[re]scripta spacio xl. annorum ex eo quia ius quod est contra p[re]sbiterum dicto c[apitulo] j.

Glosa prima post casum in fine glosa ij notat de revocacione illorum que sunt illicite facta, ex quo p[a]te[t] etc. Glo[sa] iij notat tempora qui possidere et possessorem non privari, nisi in casu, allegat horum contra. Et in ea ibi vel qui possidenter de hoc habetur glo[sa] nobilis e[xtra] de [?] c[apitulo] cum questionem et ibi dixi. Et ibi l[ex] ij. ff. de rei vendicatione possidens probare non cogit[ur] sed absolvit[ur] actore non probante. Et ibi illud q[uod] lite pen[dente] non valet iudicialiter missio et ibi de dilapidacione vel de fuga, ff. de hiis que in fraudem credi[torum] l[ege] ait pretor § si debitorem ubi habetur q[uod] debitorem fugientem

creditor pt capere etiam pen
lite, et ibi c. ij. fallit etiam
in casibus ibi notatis i quibus
fit sequestratio. Insuper re
gulare quod est quod lite pe
dente nullus debet priuari sua
possessione, fallit hec regula
i certis casibus hic expressis
et i. ti. pro. c. ij. ubi glosa
¶ Glo. ult. possidet recital
probationem, quod spiale privi
legium est maior sedium pa
triarchalium, deferre crucem
i aliena provincia, quod non
habuit archiepiscopus Eboracensis etc.
Et in ea ibi spali. q. d. se-
cus i consuetudine q i hoc
nichil operatur de hoc dixi
c. in ult. questione etc.

Laudabilem. In effectu
summatum est c. prox. c. spe
cifice hoc hoc dicat i summa
lite pendente super coniugio
non interdicitur coniugibus car
nale commercium. Ceterum divi
sio spa ibi ad quod
¶ Casus in titulo aliquis
accusat uxorem suam propter consan
guinitatem vel aliud impe
dimentum. Queritur an statim
carnale commercium sit inter
coniuges suspendendum. Respondet pa
pa quod alteruter coniugum pri
uari non debet iure quod
habet in altero ante finem cause
¶ Sequitur gla. commercium. i.
commixtio unius cum alio propter
hoc commercium dicitur commuta
tio etc. an probata super
et secuta ex ea sententiam ex
spectet expectari sententia que
fertur pro veritate ad hoc de

offi. delega. iudex li. vj.
¶ Ex litera c. hic colligitur
quod dicit casus summarius viz
quod lite pendente super coniugio
etc. Et ratio huius est quia
lite pendente possessor non
debet priuari commodo posses
sionis c. c. app. ergo nec coniux
debet priuari commodo corpo
ris alterius sui coniugis, quod
possidet, quia vir non
habet potestatem sui corporis
sed mulier et econverso
¶ Sed oppono contra literam
de c. tenor. supra de restitu.
et de regula venientes
ubi pendente lite prohibitum
fuit commercium carnale con
iugibus. 2o ad idem oppono
de c. cum locum supra de sponsa.
ubi pendente lite super
coniugio, ponitur coniux i
loco securo, et separatur
a viro usque ad finem cause
3o oppono de c. inquisitioni
supra de sen. exco. ubi etiam
videtur littera contrariari c.
huic. Ad primum dico prout
notatur in c. tenor i glo
si allegato in contrarium quod cum
aliquis vel aliqua con
habit uxorem in facie eccle
sie approbate etc., si postea
uxorem accusat, lite pen
dente non negatur coniugibus
carnale commercium et i hoc
casu locum habet hoc decretal
et consimilia iura. Cum vero
aliquis contrahit pende
te lite cum alia coniuge
vel contra prohibitionem locum
habet contractum, quia cum res
facta sit litigiosa non debet
i aliam transferri personam

xj q iij quia res, et qo tuc
separatur coniugium pro toto
tu usque ad finem cause
Ad secundum dico, quod
c. quum intelligitur de coniugio
consummato carnali copula
ita quod unus sit in possessione
alterius, et hoc facit lra ibi
an statim sit carnale co
mercium suspendendum et sic
iam consummatum erat matrimonium
c. non enim locum allegatum in
contrarium loquitur, dum
non fuit matrimonium consummatum
in quo tamen non tenetur coniux
alter ad debitum carnale sed
potest altero invito ingredi re
ligionem, et quod etiam in tali
casu orta lite super coniugio
licite sit separatio coniugum
propter periculum vitandum
Ad ultimum dico quod in c.
inquisitionem allegato in contrarium
non probat aliquis coniugem
in debito carnali prejudi
cium, sed post eius que habet
notitiam consanguinitatis separandum
probat propter conscientiam et ...
non est contrarium, dicit dictum
est. d. de restitu spolia
torum in lra ibi probari
intelligitur per iudicium et
per hoc patet solutio contrariorum
et lre intellectum glosa
ceterum c. quum que circa hoc
laborat per hoc copendiata
est ut dicit glosa. Et
primo alle xxx q. iiij, deinde
sigt contraria et solvit
Et in ea ibi Goffredus ut ibi
in ult glo in fine vel
dicatur et intelligas ut s.

in solucionem ultimi contrarii
Sed Quero primo utrum
unquam precedat tertium quotienscumque
quis accuset matrimonium, dico
quod sic, sive accuset ad se
parationem thori sive vinculi
coniugalis, quia generaliter loquitur
sic Jo. an. et Ffran
Quero 2º utrum si lata
fuit sententia divorcii inter
coniuges a qua non fuit
appellatum vel appellatio
fuit deserta, inquisitionis co
gitavit si iterum accuset
matrimonium, an poterit inte
rim interdici coniugium car
nale videtur quod non per hunc tex
tum generaliter intellectum
ut in c. quoniam frequenter, etenim
cum est quod iterum lis pendet
inter eos. Et contrarium est
verum, videlicet quod potest interdici per
c. licet de spon. circa fi. ubi
ubi commictitur interdicitur quando
pendente lite super nulli
tate commictitur et hoc tenet ibi
Jo. an. Et ad hunc textum
dicit quod loquitur, quando lis pen
det que facit rem dubiam
sed hic res non est dubia
licet enim sententia super matrimonio
facta non transeat in rem
iudicatam quod possit iterum
cognosci, tamen non facile
auditur quis contra sententiam
ut de rerum tenore ubi de
hoc et interim debet stari
sententie sic Ffran quod est
dignum nota
Sed quid Hostiensis dicendum
utrum si quis agit ad de
moliendum novum opus
petendo prohiberi reo ne
deinceps attemptat sententia

inq audiet. i. inquid edi ficatu post citatoem sit de moliendu qui attemptatu lite pendente Ipt quod non audit. per hunc titulu siros cat in possone edificandi s. de ap. significate. quia no dicitur tunc aliquid inovatu ut dixi .o. super rubica Oz per titulum de novi ope inuncia hm re nova quod factu e non tm post citatoem. si etiam post inunciatoem si facta fuit inunciato de novi opens inna c. j. penult et finali hm cum etc.

Ecclesia. Ista decretal et sequens et illa .o. de gstitucio. ecclesia sut de eod facto et quia in titate sut de case sut inmoc. quod suffit plene sparsu hre intellectum lic nesciamus plene qualit fuit fcm. integra aut fuit in 3a compilatoe in titulo de foro cpe c. si hm Jo an. Et est ordo facti istaru decretaliu hm host ut primo legatur. c. hoc usq ad vsum phibemus Bo legat sequens. c. totum Tercio. c. illud eccia .o. de gstitucio. Qrto legat v phibemus usq in fine Et appt hanc intitacoem hoc non dividitur. Et hic dicit i summa cu sequenti Qui rem litigiosa alienavit ita quod rehabere no pt. debet equivalentem

substituere qua alienare non potuit

¶ Prima glo post casu in fine. qua primo videas infine inmoc ut primo dicit. suffit hre intellectu licet nesciamus qualit fuit fcm. Sequitur littera ipsius et sic videbat vendicare hm host et .s. de c. sequens spoliata per consiliariu Capitoli ut in glo .j. restitui forte eo dicoe eo decretali supe de restitu spolia hm. Jo. an alijs senatoribus qui nunc pro eccia nunc pro monchijs diversas snias protulerunt hm host de hoc etiam in prima glo pro restitucoem qua dicebat. Jo. se tunc illas possessores possiones sub anno censu a monastio Oz host intelligit de restitucoe de qua dicit .o. de constitucio eccia et dicam .j. per vos sz abbem et Conventum Sancti Silvestri. resignarut De decretal eccia .o. de gstitucio et legatur usq ad finem Sequitur ultimo v phibemus coperiri. age et hic recipe lram que est .j. sit quod evincere etc.

¶ Glo lra primi. c. Noto primo. quod res que succedit in locu altius censetur eodem iure cum illa cui succedit ibi et in v phibemus ubi ipsa phibet alienare possessiones

Laur[illegible] Capit[illegible] tel[illegible]

que successerunt in locum illorum
et in iure super quibus mota
fuit questio, quia sicut il-
le non potuit alienare
lite pen. sic nec iste que
successerunt possunt, et sic
eodem iure quo ad hoc
censentur. Ex hoc patet quod
Interdum vero domino inter-
dicitur potestas alienandi rem
suam patet hic ex littera prohibemus et facit quia res
successit in ius alterius rei
ut ff. et in hoc est pena
alienationis rem litigiosam
ut in glo. Et in hoc dicit
Jo. an. quod si procurator huiusmodi ma-
datum susceptum alienaret
non videtur alienare ff. de dolo
vitatis in fine

¶ IIº Noto casum in quo acqui-
ritur dominium sine tradicione
quia per istam surrogacionem
possessionum de qua in littera
possessiones surrogate fue-
runt de dominio Ecclesie
sancte Marie sine tradicione
ita quod potest eas vendicare
ibi vel de proprietate voluit
agere &c. et hoc est speciale
in ecclesia ff. de constitu. c.
in aliis secus C. de pac-
tis, l. in tradicionibus 3º ex
eadem littera Noto quod pende-
te vno iudicio super proprietate
vnius rei potest accumulari
aliud iudicium de vicio liti-
giosi contractus, permittitur enim
cum hic ecclesie agere de vi-
cio litigiosi contractus com-
alienantem rem litigio-
sam, ibi vel si ecclesia vel
de vicio &c. et hic pendebat

iudicium inter ecclesiam et Johem
de Athaia ad hoc ff. de
ca. pos. pastoral. ubi pos-
sessorium accumulatur ad peti-
torium. Et si dicitur tunc tenetur
actor persistere in primo iudicio
C. quo et qui iudex auten.
qui semel, dic hoc quod reg-
hic perdidit proprietatem illius
autentem propter delictum suum

¶ IIIIto ex hoc Noto quod super
eadem re potest competere po-
testas intentandi duplicem
accionem ut hic ecclesia pote-
rat vendicare, et etiam po-
terat agere de vicio litigio-
si, ut dicit eadem littera et
in hoc quod dicit disiunctiue ibi
vel de proprietate &c. patet quod hoc
est in opcione ecclesie quam
accionem voluit intentare
ff. de rest. in int. etatis

¶ Ultimo ex littera et huius
c. Noto quod iudex ex offi-
cio prouidet ut sua sentencia
non sit frustratoria ibi ne
si obtinuerit &c. per hoc ff.
de iudi. cum

¶ Ex littera secundi c. Noto
hoc quod per quosque ipsa renoca
int alique negocia ad se
et nullo habentur ea que
postea cum illud fuit ab in-
ferioribus, etiam si coram lai-
co fiat. Et hic fuit attemp-
tatum coram senatore, et
ex taliter facta renocari
debent saltem de facto ibi
irritum decernimus &c. ad
hoc ff. de constitutis cum
ut vbi per simonem &c.

¶ Item Noto quod cum res
restitui non potest, in alia eq-
ualenti fieri debet restitucio

sic cum papa precepit hic mo
chis ibi verum cum prefata
possessionum z c Et quia gl
ad arbitrium bonorum virorum
Noto quod arbitriu boni viri
interponit ad extimacionem
equivalencie Exquo quer
noto quod judex hoc casu
potest eligere huiusmodi arbitros
qui extiment equivalen-
ciam sicut ex officio fit
surrogacionem
¶ Ultimo noto quod si credi
tor restituit cirographum
super obligacione confectu
presumitur res libata ibi
cum nobis instrumentum pignoris
resignarunt et de hoc in
glo ult
¶ Examinando literam ca los
procedo sic quod lra iacet
vz quia in primo c donum
papa prohibuit monachis ali
enare possessiones surro
gatas tunc oppono primo
quod gl non debuit papa
facere sed magis debuit prohi
bere istis monachis aliena
cionem omnium possessionum quas
habebant quia non intere
rat ecclesie plus in surro
gatis quam in aliis sicut ex
ecucionem Ar in hoc inquid
Quare hic prohibentur alie
nare res ille tantum que suc
cesserunt in locum litigiosi cum
eciam de aliis satisfacere
sit in c. ex parte nec sunt plus
ille quam alie obligate ad
hoc ponit Innocencius diversas
soluciones unus gl quod hac
prohibicione talis fra papa
indulsit monachis isti quod
sibi specialiter subditu est
ne sua immobilia perdere possit
hec solucio innuit quod non fuit
iniusta id quod fecit papa
quod est falsum Item nec
est verum quod ad providendum
monachis papa hoc fecerit
sed pocius ad providendum ecclesie
ut si vincat sentencia non esset
frustratoria et ideo solucio
non valet Refert gl sub primo
alios dicere quod cum pos
sessiones feruntur sur-
rogate in locum rei liti
giose censentur eodem iure
per iura alle in glo et
hanc solucionem tenet Innocencius
Et sic hoc dico quod inter-
rat ecclesie cum iste pos
sessiones surrogate fue
rant sicut probat textus
quia poterat eas vendi
care ibi de plene et ex
hoc noto mirabile quod
eccia obtinebit probando
dominium rei alienate ut
primo dicitur quia istarum
surrogatas ita quod eciam
in illis fiat execucio et
hoc ex vi surrogacionis
et sic patet solucio
¶ Sed oppono ad hanc
solucionem quod surrogacio
non operetur ut res sur
rogata censeatur eodem
iure cum re cui surro
gatur ff de furtis l qui
vas § ult ubi dicitur
quod pecunia que habetur ex
vendicione rei furtive non
est furtiva Item ad idem
facit lex si ex ca. C
de reiven ubi si emo rem
ex tua pecunia res non

efficiat tua sed mea, sic tra
deus erat dominus de quo
notatur in c. inquirendum
in glo ii de pena edito
et hoc sum solvit ibi
¶ Ad primum autem dico quod
interdum surrogatio est ple
na et pcedit textus, tunc
cui surrogatum censetur
eodem iure ut hic fuit
surrogatus quo ad omnia
interdum non plena et tunc
secus ut qui una materia
transit in alia vel melius
una materia sub una for
ma transit in alia forma
quia tunc hoc formatum
non plene surrogatur primo
cum sit sub alia forma
¶ Habito isto pcedo qualiter
et quia in lra sequenti
dicitur quod huiusmodi prohibitio
alienationis de qua prius
est prohibita fuit monachis
ut sic etiam sancte marie
de vico litigiosi contentus
vel de proprietate voluit
eo pimi, sic quod evince
valeat et hic
¶ pro huiusmodi intellectu lre
huius etiam oppono, videtur quod
quod de vico litigiosi non
tenebatur hic monachus, quia
non pendebat lis contra
monachus sed contra iohem et
sic etiam non poterat agere
contra monachos de pena li
tigiosi ¶ Item inquit quod
vult lra ista utrumque scilicet
monachus in casu c. huius te
neatur de pena litigio
si, et ad hoc dicat primo
quod monachus scienter recepit
res de quibus erat lis inter
ecclesiam sancte marie et io
hannem, ideo tenetur et
de litigiosi l. i et hic glo
penult, adeo quod etsi de
sinit possidere, dicitur de
sinere dolose, et pt eo
venit reivendicationem ut de
iudicatum, quia vo. de aliena
iudicati c. i hoc sed sum
sententiam non est sic intellectus
quod monachus teneatur eo eo
quia alienat rem litigio
sam in alium titulo lota
tenus ut in c. sequenti de
sed quia scienter recepit
rem litigiosam a iohe
et tunc incepit teneri duo
bus iudiciis primo ad pe
nam litigiosi item ad
reivendicationem, et quamvis
desinit possidere non desinit
hoc incipit quod teneatur
restituere ¶ Vel dicatur me
lius quod non probatur hic mo
nasterium teneri de vico liti
giosi sed solum teneri revoca
tionem, et quia sua cul
pa factum erat ut res
vendicatione hic non possent
ideo facta fuit surroga
tio de qua hic et quod dicit
in textu etiam posse agere
de vico litigiosi debet in
telligi contra iohem et hoc
dicit glo penult in fine, et per
hoc patet lre intellectus
Quando autem sit vicium liti
giosi et quod committatur et
de pena litigiosi et in
quibus rebus et in quibus
actionibus locum habeat, patet
bene in glo penult item quia
in lra sequenti c. dicitur quod

papa Celestinus revocavit
ad curiam suam negocium
de quo hic, et post hoc primo
irritavit processus iudicum
post huiusmodi revocacionem factos
¶ Contra hoc posset aliquis
obicere quod huiusmodi processus non
debuit revocari, quia
facti fuerunt a iudicibus se-
cularibus, qui erant iudices
competentes cum Johannes
laycus
¶ Solucio huius hoc operatur
revocacio Celestini, quia
post illam non debuit se intro-
mittere inferior, de quo di-
citur lacius in glo. i. huius
c. in verbo statum contra hoc
iterum fortiter obstat
Cum enim isti erant iudi-
ces ordinarii processus eorum
valere debuit, etiam si contra
prohibicionem processissent, per
notata in Cle. i. de iure
pat. Item cum essent laici
papa non debuit se impe-
dire de foro ipsorum c. de
iudi. novit ¶ Ad primum di-
co quod licet prohibicio non in-
ducat nullitatem processus
iudicis ordinarii, revocacio
ad se facta per superiorem in-
ducit de ap. ut nostrum et
hic, quod est nota. Et sit
racio propter presumpcionem con-
tendam iudicis inferioris unde
hoc procedit, quod iudex in-
ferior scit de revocacione
alias valet processus de ap.
si duobus in prin. quod est
nota ¶ Ad secundum dicit host.
quod speciale est in papa qui est
ordinarius omnium et immediatus
unde quia in curia vel dicitur
et melius quod agebatur inter
ecclesias, et dere certa
ideo papa fuit iudex com-
petens de foro. Ipse tamen
scit. Item quod verbo tota
est de privilegio tercie xcvi
di. constantinus, et ergo papa
potuit se intromittere
de iurisdiccione istorum se-
natorum 3. par. etc.
¶ Item quid in verbo vero
dicat Johannem restitutus
se monasterio ubi post resti-
tucionem vobis factam a Jo-
hanne etc.
¶ Quero de intellectu
huius lre, non enim appa-
rebat in textu quod Johannes
restituisset aliquid mo-
nasterio sancti Silvestri sed
magis videtur quod alienat
res in monasterio. Breviter
dico quod lra ista intellecta
est de translacione sive alie-
nacione quam fecit Jo. i.
mon. in lite pen. ut videtur
in prin. glose sive ubi
casus. Vel forte pretendebat
se Johannes tenere dictas
possessiones a mon. et non
ab ecclesia et ergo dicat post
restitucionem vobis factam
a Johanne etc. sic patet
¶ Glo. ii. declarat textum et
arguit quod res que succedit
in locum alterius censetur
etc. In fine solutum est de
in ii. contrario Glo. iii. ista tec-
tat que sit pena litigio-
si contractus, quid sit vi-
cium litigiosi ponit casus
in quibus cessat in singulari
et universali iudicio. Et dic
ut in ea. uxor ibi vicium liti-
giosi De ista materia dicat

sit et plenius, dum querit de pena litigiosi contractus interdum vterque contrahentium scit alienans et recipiens ignorat et tunc restituit rem et precium recuperat, quia ista ignorantia vtrumque excusat per hoc C. de litigio l. fi. Aliquando modo scivit et tunc recipiens si soluit precium perdit et applicatur fisco et nichilominus tenetur rem restituere Et alienans tenetur tantundem soluere fisco Aliquando alter tantum scit Et tunc si solum scit alienans, recipiens restituit rem recuperato precio, quod dedit pro re, et alienans qui scit tenetur ad tantum precium cuius due partes applicantur fisco, et tertia ignoranti C. de litigiosis l. fi. Ego autem si sciret recipiens tantum perdet precium cuius due partes applicantur fisco et tertia alienanti qui ignorat Et glosa C. de litigio l. fi. non admittit haut ignorantiam contra dote, quia de facto suo etiam esse dicitur de ipsis ab consociato, et fuit opinio Azonis contingere tamen potest quod tradens ignoret de lite vt quia precessit alteri sit regula qui causidicus de re iur. li. vjo

Decima glo. declarat quod sit vicium litigiosi et ipse quid ut in ea Et ibi deducta per citacionem sic quod non sit super quo citatur per Cle. ij. o ti. nec requiritur contestacio vt olim dese

s. e. ti. l. li. vjo. Decima ibi tamen in quibusdam ponit in quibus casibus euitetur pena litigiosi, et de hijs dantur versus Non viciosa datur res si dos constituatur Vel si legatum vel si diuisio fratrum Vel si transactum vel ne pereat, tueatur Glo. vlt. obicit et soluit, et ibi parem hoc si sciret actor tamen non possidere Et ibi prestare in dampnum ecclesie redundaret, si abbas qui soluendo non est, se liti ingerat imprudenter et dampnose, sic aliud quod stabit decedula

Glosa prima secundi capituli Obicit contrarium et soluit, primo tamen monet cum reuocatio facta de qua in littera, et dicit in ea Et ibi multum super eo hec vera sunt indistincte si senatores fuissent delegati pape Et ordinario iudice sicut est de offic. or. pastoral. et notatur in Clemen. j. de rescript. quare non videtur valuisse reuocacio ipse ex quo isti senatores erant iudices ordinarij istius laici possessionis, dicit hostiensis Specialiter esse in ista que est auctoritas ordinarij immediatum ro. q. iij. tamen et maxime in hoc casu cum agitur inter ecclesias de facto quare cum sit de iudi. c. si. put dixi. in vltima oppositione et c. Et ibi significat vbi ordinarius preuenit causa

commissa delegato p papam
qui est maior ordinario
Soluit glo q ibi delegatus
no procedebat, et alia pos ma
nebat i manifesto delicto
et go apter piculum aiae
ordinarius apter negligam
processit in causa etc.
¶ Glo ii, primo dicit non in
cidisse in penam litigiosi
et deinde dicit hoc reme
dium adhibitum fuisse per
papam Et in ca ibi incidit
etc. de hoc dictum est la
tius s. in iii oppositione et
in glo plt. s. e. c. pro Et
ibi simile ff de aliena in
hoc est simile quia ex e
dicto de aliena mutan
di ca facta no tenetur
is qui suscipit iudicium ac
si rem possideret etc. ¶ Glo
ult alle contor signat co
traria et soluit Et in ca
ibi qui cyrographum mero
istius legis et sequentis, co
cepta lege pecunie, probi
s. de simonia satis in glo
iii illa nd lex pecunie dicit
restitutio instrumenti probat
remissionem debiti sed forcius
id probat instrum solucionis
Et ibi satis libri dicitur qui
renunciat libros suos beneficialibus
p hoc non intelli
renunciasse institucionem de
se fce auctem illas libros
In fine hic pt addi quod
notatur s. de simonia satis
in glo iii et de offi dele
gatorum in fine i. glose libi
ecia tangit de hac ma
et hoc vi di, hunc nrum
libri ecs agitur de cyrographo
pcta quo tale euacuat
et delet etc. ¶ Sed quia
glo ista tractat tm de
cyrographo sive instrumento
simpr restitucio
¶ Sed vero quid iuris Si
instrum non reddit sed can
cellatur vel inciditur
an reptum penes debi
torem probat deliberacionem
Glo C. de lati liber tol
l. vna. § ille aut dicat
q e presumptio p debitore
sed non plena probacio nisi
probetur restitutum a creditore
Jaco de ar in hoc dis
tinguit aliqn cum debi
tor dicit se liberatum p
pactum, et va est glo
aliqn dicit p solucionem
Et tunc aut est psona
domestica creditoris et
ibi procedit glo, ita q
tunc licet sit presumptio
p debitore no tm plena
probacio, vel et §. ille dicit
q potius presumptio subtra
ctio Aut non domestica
Et tunc est plena probacio
deliberacionis ff. de probacio
l. cyrographum Et racio
dicit, quia si dicit se libera
tum, p pactum, cum quo
no presumitur donare ff.
de donaco l. cum de inde
bito, inuito tenet probare
Sed si dicit, p solucionem
aliud est, quia p solucionem
extinguitur debitum et
obligacio, et solet restitui
instrum Datur tm consilium
vt fiat instrum solucionis
C. de soluto l. pecunie et

quod ibi notat glo. Ex qua glo colligitur quod restitutis etiam instrumenti sit indu- ob aliud quam propter liberationem et propterea utilius est cautela et necessaria ut fiat instrumentum solutionis. Nam ut dicit Goffredus licet presumma non est presumptio iuris et de iure, possit enim sine voluntate creditoris xxij. q. v. si quis de clericis et de simo querelam, de quo in Specu. de instru. edicione § postquam v. porro etc.

Dilectus Summatur Non obstat privilegium impetratum lite pendente, de lite non facta mentione. Et prima ponit querelam cui secundo respondet ibi ideoque.

Casus in textu Inter ingrum [illegible] Abbatem ecclesie de Vassauilla et ancessorem rem eius ex parte una et monachos de Vassauilla ex altera questio verbatur super decimis monialium parochie ipsius Rectoris, lite pendente coram iudicibus delegatis, Abbas et Conventus maioris monasterii Turonensis quibus prior et monachi predicti subsunt pro se et membris suis obtinuit a sede apostolica indulgenciam super huiusmodi deciarum perceptione, nulla mentione facta de huiusmodi quere, occasione ~~huius~~ huius indulgencie prior et monachi prefati dictas sibi decimas vendicare contendebant significatum fuit hoc pape et ipse mandat quibusdam aliis iudicibus predictis iniungit ut indulgencia non obstate predicta, in negocio ipsorum procedant iuxta traditam sibi formam. Scde lra persona alio Rector

Noto primo in effectu id quod dicit casus summarius

Secundo noto quod etiam prochialis fundat intentionem suam de iure communi quo ad omnes decimas sue parochie ibi infra fines de hoc clare habetur i. de deci. cum contingat et c. in tua

Tertio noto quod decime possunt vendicari i. tamquam propriet[illegible] peti ibi vendicare de quo de deci. tua Item noto quod litis pendencia impedit impetrationem privilegii si de lite taceatur, etiam non dolose quia hic de dolo nichil dicitur

Sed oppono contra Bernardum vide quod etiam sine privilegio isti religiosi debuissent obtinere quia monachi de iure non tenentur ad decimas novalium de deci. ex parte. Ad quod hic male proinciat supra Solucio quidam in hoc distinguunt dum monachi fuissent actores aut rei, sed hoc non refert quia utrobique idem ius dicatur. Ergo quod contrarium loquitur de novalibus que colunt monachi propriis sumptibus, in illis cum sunt

p̄uilegiati ut in c. eo pte
hic uō qd fuit de alijs
decimis vel forte iste
decime noualium surgebat
non ex t'ris ipsius monaste
rium sed conductis a qui-
bus non fuit p̄uilegiati de
p̄uile dilecti
¶ Item 2o oppone, videtur
cum qd pendencia litis hic
nichil operetur quia hic
agebatur de decimis et
sic de incorporalibus i quibus
nō ~~hēt~~ hūt locum res
litigiose C. de litigiosis
l. fi. & c. eccia. l. ubi de
hoc, dt Hoff. qd hic opinio
puenerit, quia nichil e
tant puenti p citacionem
sed p hoc non tollitur
contrarium ideo dt ffran.
qd licet res non fiat liti-
giosa, tamen ipsa lis dicitur
pendens statim post cita
cionem, eciam sup re incor-
porali ut dicitur in Cle.
i. c. ii. Et non est verisile
principem esse concessurum
p̄uilegium in fauorem ptis
alterius Et hec est racio
decisionis, quia lis debet
expediri p iura q erant
tpe quo fuit lis inchoa
ta, ut in auten. ut lite
litis § si uō et de constitu-
cio. c. ij. et ibi de hoc et
p hoc pz
¶ Sed contra ista dicta et
legem vr manifeste obsta
re, quia lite pen. pt a
quiri ius qd et p̄uilegium
de hoc ff. de rei ven. l.
fi. ff. depositi l. i. § itaque
trebacius de renunc. c.
abbate li. vi.

¶ Soluens Innocencius hic i ad
dicione que qualiter nō lz
dicit qd quando p̄uilegium impe-
tratur, a domino qui utriusque
litigantis, et tunc procedit tex-
tus, qd nō pt impetrari lite
pen. tacito de lite aliquid
acquiritur ius alijs modis
ut p vsucapionem vel contractu
et procedunt contraria Et racio
diversitatis, quia qui a quo dño
est presumpcio qd si sciret
dominus litem pendere non
concederet p̄uilegium uni contra
alium, que racio cessat in
alijs modis, qd est dictum
nonum, et ideo omino nobile
sm ffran.
¶ Sed contra hoc vr iterum ob-
stare, quia ecce a quo dño
valeat p̄uilegium taliter impe
tratum, de qua vr ubi cum di
lecta ubi de hoc in fine ¶ So-
luens sm Innocencius ibi quando
dominus scit ipsa inouat lite
pendente p suo iure tuendo
quod pt, sed ptes nō pnt
ab eo impetrare ut hic Ex
hoc infert Innocencius qd si a
domino non qui ut quia e
dominus alterius litigancium tamen
impetres p̄uilegium lite pen-
dente valet, quia cessat p
sumpcio que est i qui do
mino quod est singulare Et
sic si clericus paduanus liti-
gat cum vincentinum & pen-
dente lite paduanus epus
concedit p̄uilegium paduano
clerico ut vincentius vincentio
tacito de lite, nichilominus
valet quod nota
¶ Sed oppono contra hoc

qd cess.

q etiā si a non suo dño impetret huiusmodi priuilegium non valet racio quia lis debet expediri secundum iura que erant tempore mote ut in iuribus allegatis in prima glosa et signanter in autentica ut in medio lite iussiones sacras non fieri. et si vo colla viii. ex quibus habetur q tale priuilegium nichil poterit operari ad litem cum sentencia ferri debet secundum iura que obtinebat tempore litis mote. Argumentum hoc ar. dicit Innocentius q lite pendente priuilegium impetratum quo ad litem nichil operatur eciam si a non suo domino impetretur sed finita lite semper valebit. Et sentit videtur dominus q quando a suo domino impetratur, eciam lite finita non valet quia foret surreptitium a principio et secundum hoc debent intelligi ea que supradixi post Innocentius. Stephanus sed non putat esse verum huiusmodi distinctionem quia textus hic soluens videtur ut non preiudicet liti in vero. Ideoque non potest dici an a domino suo an a non suo conuentum ad hoc ut ualeat finita lite

¶ Sed adhuc contra ista posset aliquis dicere q debuit indistincte stari priuilegio huiusmodi quia papa habet plenitudinem potestatis de consti. plen. proposuit. xxv. di. ut memoriam ergo et huiusmodi priuilegium concedere potuit

lite pendente Innocentius q si pro eo eciam sentencia fiet valet huiusmodi priuilegium ut arguitur probari et probatur hic quia non tenuit ex eo q de lite mencio facta non fuit. et ergo hic obtentum fuit per ignoranciam pape et presumitur si sciuisset q non concessisset de offi. de le. super eo

¶ Ex predictis iam concludo materiam cum impetratur priuilegium lite pen. aliquando cum fit mencio de lite pendente et valet, si impetratur a tali qui potuit preiudicare ut papa aliquando non fit mencio, et tunc interdum impetratur a suo domino et non valet ut hic, adeo q nunquam postea potest uti eo, eciam finita lite, quasi fuit obreptitium quod sentit Innocentius vel verius valet in aliis causis lite finita aliquando a non suo domino et semper valet sed non potest prodesse in lite huius Stephanus, non propter racionem obrepcionis, sed quia lis finiri per iura que erat ab inicio ut supra patet

¶ Sed quero lite pendente super domino rei alter litigancium emit a vero domino illam rem, nunquid per hoc poterit obtinere in lite. dicit Hostiensis q sic ar. to legis ff. de usucap. l. Cum man. et hoc quando non supueniet reo ad hoc viz ut absoluatur ut deducit hic Jo. an. Si non supuenit actori, distinguendum est ut in. c. abbate

de rescrip. li. vi°. et de confirmatione. c. de libel. obla. c. ii. ¶ Ad primum vero incidens de reo est c. penult. i. de exceptio. ¶ Ubi notat quod privilegium super re litigiosa lite pendente impetratum tacito, de hoc non valet. alle. iii. contra. et ca. si. ali. milia. Et in ea ibi privilegium quod dicit Innoc. Idem in iure quod dicit in privilegio, quia sicud privilegium lite pendente impetratum non preiudicat ita nec ius quod de novo lite pendente obtentum per se. Sed vide in glo. in fine al. lecta ubi dicit litem finiri debere per iura que ab initio competebat. Quod tamen dicit Innoc. intelligendum est ubi ius novum a iudice impetratur. De quo vide tit. Io. an. ad ea que dixit. de constitutio. c. ii. super glo. in etc.

De sequestratione pos. et fructuum

Continuatur. Supra. de dolo et contuma. quo contumax sua possessione privatur propter contumaciam. Sed quia interdum propter contumaciam fit sequestratio, ideo hic summittit rubricam de sequestratione pos. etc. vel sic ad pro. et melius cauta. contrario. dictum est, quod lite pendente nichil debeat innovari quia tamen interdum lite pendente fit sequestratio, ideo fit etc. et prima decretalis facit ad primam partem rubrice, reliqua ad secundam. Ad materiam huius rubrice facit iii. q. vi. quotiens ii. lxxxvi. di. episcopus et repetitur in Clementinis. Convenit. de restitutione spoliatorum. de iudi. exparata. de dolo et contu. c. ii. Sed unam lecturam et materiam sequestrationis plene posuit Io. mo. in tela completa de re iur. li. vi°. et Io. an. ibidem per eum.

Ad hec. Continuatur propter contumaciam rei, reus ab eodem petita sequestrari non debet et sunt iii. partes. primo. In prima ponitur narratio per abbatem facta quod continet delegationem cause diffinitionem possessorii, inchoationem petitorii, exceptionem missionem, et deiectionem interpretationem Celestini, sequestrationem et delegationem per eum factam. In secunda ibi in eum statuum ponitur pape commendatio quod dicto facto. In prima revocat sequestrationem et tamen in statum pristinum iubet compensatione restitui et caveri. Et de facto huius decretalis loquitur. i. de fide instrumentorum dilectis.

¶ Casus in textus inter archiepiscopum Mediolanensem et abbatem de Otregula super quibusdam possessionibus quibus utebatur que fuit ad petitionem archiepiscopi commissa

fuit simplr Epo veronen
cora quo intentauit ar-
chiepus iudiciu Et ipe
i possessoio ptim p archi-
epo ptim pro abbe p
nunciauit Quo facto post
mon iudiciu spectatis vo
luit intentare Sz archiepus
dicebat q iurisdo Epi
expirasset asserens causa
possessionis tm et non
spectatis sibi fuisse comis-
sam et go ipe semel p
nunciando officio suo functo
sup spectate vltius agnos
ce no valebit Cu itaq
archiepus nollet p curato-
ri mon responde Epus
ppt contumacia archiepi
misit mon i possessio
que pus p ipm fuat ar-
chiepo adiudicata, ca rei
fuande Sz archiepus eie-
cit mon violent ab il
la possessioe Causa ista
delata fuit ad Celes pa
pam Cui sui madato
ita fuit in spatu q ta
possor q spectatis cau-
sa iudici fuit delegata
tam absolute et i distic
te quissa fuisset et co-
tinencia cause diuidi no
dz pdcam q possessionem
pro suo arbitrio sequestri
pcepit apud vercellen et
nouarien Epos dans
Epis regino et mutinen
i madatis ut cum illam
debito fine decidendo pos
sessionem illi pti assigna-
rent que i petitorio ob-
tinet Tande ptibus ppa
rentibus coram Epo regio
et mutinen infra anu
a die date possessionis
p Epm veronen facte
archiepus mediolanen ob-
tulit caucom cora eis
de stando iuri Et cu pdci
Epi non pcessissent i ca
ptes pdicte ad dnm pmo
habuit recursum Cors
quo pdca oia z multa
alia fuit alleta, qui re
duxit tam in eum statu
i quo erat, cum Celestis
pdecessor sius ipam re-
gino et mutinen Epis
comiserat fuiendam ma
dato sequestror penitus
renocato Ne aut pdco
monrio iuria fieri vide
statuit ut archiepus resti-
tuat mono expensas
moderatas ab eo ipe quo
Epus veronen ipm mo-
nastium i possessionem mitti
decreuit, usq ad tempus
satisfactois oblate cora
Epis regino et mutinen
et q insuper sufficiete
de stando iuri pstet cau-
com ¶ De hac possessione
ab utraq pte intentato
cu utq cotendet se pos
side fm hostien partem a.
sup quibusdam rebus, sile
s. de elec. quelam cu gcor
volente sup rebus de quibus
archiepus obtinuit i posses
sione, assens et male, q
pz exco q missio i pos
sessionem rata manet et
ipe condempna i expens
et in caucoe pstanda ut
patet i fine et i hic de-
adit fm hostien q multo
ciens citatus noluit cpare
actorem .a. abbatem et

inocheos primum delegatum
viz episcopum veronensem, decre-
uit causam rei iudicate in-
dici episcopo veronensi et eius
cause et ideo decidit quia
mortuo Celestino succes-
sit Innocentius de quo hic,
ad quam partes accesserunt
forte propter negligentiam iudi-
cum revocata hoc ideo
facit quia Celestinus ma-
le revocaret possessionem da-
tam per veronensem ut dicitur in
glosa super verbo pro suo arbitrio
¶ Noto primo quod lis incho-
ata per predecessorem transit
ad successorem et continua-
tur primum ibi quod cum litem prede-
cessor tuus etc. etiam iudi-
tium inchoatum coram uno
continuatur coram successore
ut de officio delegati quoniam ab-
bas et ibi de hoc
¶ 2o Noto quod petitorium et
possessorium adeo sunt se-
parata quod sententia lata in uno
non preiudicat in alio, et
ideo hic de possessorio pro-
cessum fuit ad petitorium
de hoc dixi latius de
causa possessionis pastoralem cum
ecclesia, et c. cum dilectus
¶ 3o Noto quod iudex pro-
nunciando functus est offi-
cio suo, et est verum ~~sensum~~
sed super omnibus quibus pro-
nunciavit, alias non ut hic
sic intelligitur ff. de re iudi-
cata iudex de officio delegati in
causis et hic, quia iste
iudex pronunciat et adhuc
potuit primo pronunciare in
petitorio ut littera dicit ¶ Item
hic primum verum est ad hunc
sensum, quod pronunciando

functus est officio suo quo
ad pronunciacionem, quia ad
~~hunc sensum~~ hic potest
facere executionem sue, usque
ad unum annum, de officio delegati
significasti ubi de hoc
¶ Item nota, quod si causa
comittitur simpliciter aliqua re sim-
pliciter, intellige quantum
quo ad possessorium et peti-
torium, hoc potest expresse
littera ibi tum absolute quod
est nota dignum, et de hoc
latius patebit in glosa in
¶ Item noto illud quod
continentia cause dividi non
debet id est causa possessionis non debet
tractari coram uno, et proprietatis
coram alio, de hoc dixi omnino
de causa possessionis c. i et ii et
notatur xviii q. ii c. ult.
Item noto quod sequester pos-
sidet rem sequestratam a-
pud eum ibi resignaret
de hoc dicam infra Item quod
expectans trahit ad se posses-
sorem sionem in effectu
quia hic mandat resigna-
ri parti que obtinet in presente
ibidem resignaret etc. Item
noto, quod sequestratio exhi-
beatur regulariter ibi manda-
to sequestrationis revocato
et noto verbum littere penitus
verum aut pronuntiatur seques-
tratio, plene dicetur in c. se-
quenti
¶ Ultimo noto, quod promissi-
onem tenetur ad expensas
factas usque ad diem obla-
tionis et non postea ibi
usque ad tempus satisfac-
tionis. Colligitur etiam quod
tanto prestanda per eum qui

que fca est missio debet
esse sufficiens ibi sufficienter
cautionem et ad hoc quiter
c. hoc allegatur et ponit
glo. ult.
¶ Secundo amando litteram oppo
no brevius. Et contra hoc quod
dicit, quod prior monasterii pre
sumam possessorii, volebat
agere petitorio, videtur enim quod
monasterium non fuit audi
endum in petitorio. Racio
quia obtinuit in possesso
rio ibi dum dicit littera parti
pro monasterio etc. constat autem
quod possidenti non competit
actio, ut de iudi. possessoria
¶ Item contra illud quod Celestinus
causam istam commisit Re
gino et Guitmeri Epo
tam in possessorio quam in peti
torio, videtur causa ista in
possessorio fuit finita per
Weronem ut dicit littera. Ergo
non debuit eidem committi
quia lis finita non debet
restaurari de rescriptis. ut
¶ 3o opponitur contra summam Innoc.
ibi Innocentium statuit vide
tur quod non valuit summa
Innocentii mandantis resti
tui expensas metas, quod
nec mandat eas taxari
c. de sen. [struck] que sine
scripta quia l. faucium quod
primum dico quod hic mon.
agebat petitorio, pro litteris
in quibus succubuit in pos
sessorio, non pro litteris in quibus
obtinuit, et hoc facere po
tuit ut notum est etc.
¶ Ad 2m dico quod Celestinus
commisit causam possesso
rii secundis iudicibus propter
missionem ut cognosceret
an valuisset, non autem pro
qua illud erat prius commis
sum et finitum per Epm
Weronem vel forte in pos
sessorio finito per Weronem
erat appellatum, et sic alii
committi debuit. Alii autem
exponunt litteram sic, ut de
causa possessionis et pro
prietatis et in petitorio, sicut
in lege finali ff de iudici
prima solucio magis placet
tanquam quid. ¶ Ad ultimum
dicit Innoc. quod hic prces
sit taxatio expensarum
Hostiensis non dicit quod valet
summa meta super expen
sam de pristino quam defuncto
de dolo cum dicta et c.
finem, et ibi dixi plene
et dicit Specu. de expens.
§ viso 6 quod si res expensarum
ita fuatur in Romana
Curia ut non fuerit ta
xatum, ne iudex permitte
re taxationem appalet sua
intentionem, que racio non
urget, quia posset taxa
re expensas utriusque
dictum hic est verum, et similiter
quiter in practica. Sed cum
quibus iudices fuit suas
pronunciavit diffinitive taliter
aut taliter, condempnatam
talem in expensas, quarum
nobis taxacionem in posterum
reservamus + et per hoc patet
ut s.
¶ Sed circa hoc quero
ex quo in summa non taxantur
expense, ad quid agetur
non facta taxatione, dico
quod petetur fieri taxatio co
ram eo qui exequitur
summam ita notatur in Specu.

+ sic ergo hodie
fit condempnacio ta
xacione reservata
expensarum et hoc
text. Innoc. de
dolo finem
quod

in dicto l. quod si reum et ibi
de hoc et hic per Jo. an.
¶ Sed queritur quid cum
habeat mandatum nunquid iudex
possit reservare condempna-
cionem expensarum sicut re-
servat imparti taxacionem ut l.
in dicto l. quod si reus videtur
velle quod sit eadem racio
sicut in taxacione, ad idem
facit ff. de soluto l. mo-
destinus, qui cum protestatur
aliquid se facturum, tunc
fecisse videtur cum protestatur
de ap. c. si. et vi. ex[pensis]
ff. familie herciscunde l. Item labeo
§ i. l. s. si pure in eadem glo-
sa ibi, ubi si in summa iu-
dex dicit salvo quod di-
cturum postea potest aliud di-
cere. Sed dicendum est contra
per l. paulus ff. de re iudi. et
extra de ap. cum appellacionibus
li. vi. et dictum Goff. in-
telligitur est de interlocutoriis
sentenciis in quibus usque ad dif-
finitivam sentenciam potest
condempnacionem reservare de
quo dixi ii. de ap. sepe
contingit ¶ Ad contraria
dicendum quod lex modestinus lo-
quitur in contractibus qui de-
pendent a potestate privatorum
secus est in iudiciis, que
dependent a iure, nec
iudex per suam protestacionem
potest extendere suam potestatem
et sic solvunt omnia de
quibus hic lacius per Jo. an.
Sed ergo condempnacio ex-
pensarum fieri tum potest ali-
as si omittitur a modo
fieri non potest, de hoc
visum est s. de dolo si
nec aliam materiam tangit
glose ¶ Dolo summa ordit
quod fuit fundamentum allegatum
Accepi et illud implicat
Et in ea ibi vel si hoc tamen
sed iudicium possessorium Dolo
in Quid de duobus et cetera contin-
git Et in ea ibi de hoc
dicitur in ult. glo. et ibi con-
cluditur quod sic non per sup-
dictum in vi. sed condicione
ex lege finali C. de pro-
hibito pignore etc. Insuper
Sed nunquid per huiusmodi excep-
cionem accepimus recedit a
petitorio, dictum est s. de
dolo c. i. ¶ Dolo in ea ma-
teriam quinque questionis causas
distinguit an simpliciter com-
missa sit an causa pos-
sessoria tamen, et hoc deter-
minat Et in ea ibi ordi-
nari dicitur orta questione
mancipiorum, idem iudex
procedit de possessione iudi-
cati et per dicta petitorio etc.
In hoc tamen dico summa Innocentius
quod licet talis iudex cui
causa simpliciter committitur
finita causa super possessione
potest de petitorio cognoscere
non tamen econverso, quia si pe-
titorium primo finitur, non
est amplius locus querendi
de possessione, quia petitorium
tacite trahit ad se possessori-
um s. de causa pos. cum dilectus
dicunt eciam hic Jo. et
vincentius, quod et si iudex datus
fuit de petitorio tamen, potest
cognoscere de possessione
~~[illegible]~~ tunc ma-
xime quando queritur quis
sit possessor per l. ordinariam
supradictam, et facit quod

notatur .ex. de ca. pos. cum
dilectus et c. pastoralis
in glo. ii. dicit con. innoc.
hic, quod licet quidam sum.
dicat, quod quisque altera
ca. iudex de utraque cog-
noscat, ipse tamen fatetur hoc
verum, quando ille contra quem
commissum est negotium, vel
impetratorem reconvenit super
non commisso alias ad instan-
tiam impetrantis non potest
iudex cognoscere nisi denuo
misso, ad hoc inducitur
quia respecta sunt restituta
nec contendunt ad nova con-
ventia de offi. dele. p. et c.
de hoc latius hic per ffram.
etc. ¶ Glo. sequestrari pos-
set realiter per quem alius
sequester possideat rem
etc. Conti. glosam textus
videtur velle quod sic in eo quod
Celestinus mandavit ut
sequestri scilicet duo Epi re-
signarent possessionem obtinen-
ti in effectu et sic posside-
bant, quod etiam tenet hec
glosa, et hoc nisi adiciatur
in sequestratione ut sit
custos ut in glo. etc. Glo-
sa tamen in c. conquinata. ex
de iudi. contrariatur huic. Et
ibi dixi in huiusmodi modum
quod aliqui sequestratio fit
voluntate partium et tunc
habet locum hec glosa. Ali-
quando necessario per iudicem et
est vera glosa nisi iudex
exprimeret aliud ut hic
fecit Celestinus, tamen ffram.
aliter sunt textualiter

Dilectus | Summa et c. si missus

in possessionem fructus dissipat
dissipati revocantur et alius
sequestrantur. Et primo ponitur
quedam rei pars missionis
secundo dat ei iudices ibi quo-
circa
¶ Casus in termino Abbas
et Conventus de Colecesta
impetrarunt litteras contra
Rectorem ecclesie de Berdyeia
ad quosdam iudices quibus
iudices illi, quia Rector contumax
fuit induxerunt monachos
in possessionem ecclesie causa cus-
todie. Et quia monachi
fructus predicte ecclesie medio
tempore collectos, distrahebat
dictus Rector significat hoc
pape. Et ipse mandat quibus-
dam, quod si est ita, fac-
tis predictos faciat se-
questrari, et si quid dis-
tractum est faciat in sta-
tum pristinum revocari. Ske-
sa. Si est ita scilicet quod sunt
missi tamen causa custodie
et quod fructus dissipent
revocetis sequestrando va-
cum aliis
¶ Noto quod cum agitur de ec-
clesia potest fieri missio in pos-
sessionem ca. custodie ut hic
et infra, dum agitur iure
spectantis, de hoc ex. de do-
lo c. ii.
¶ Item vero casu in quo fit
sequestratio possessionis et
fructuum, de aliis casibus
ponit glosa vel que
in hac materia est bene nova
da, et ibi latius dicam
Summa tamen pena hic mandat
revocari fructus alienatos
sive distractos
¶ Quero breviter quomo-
do huiusmodi fructus potuit

renocari si fuit consumpti, di
co quod tunc cogitur iste missi
quibus pretium equivalens
ad hoc C. ut li. pen. c. eccia
l. et ij
¶ Sed pro introductione glo
se sine posset opponi, quod
non debuit fieri sequestra
cio hic quia licitum est pos
sessori lite pen. uti fructibus
possessionis sue, ergo et istis licu
it ¶ Glosa prima notat et
solvit hoc, quia isti mis
si non erant possessores
sed custodes unde dicit glo
[illegible] Glo ij ponit regulam
et xj casus exceptos a re
gula in quibus possit fieri
sequestracio. Et in ea ibi
l. una ubi de hoc, et de
illa lex Cum petit pe
cunia ex quodam contractu
cessat sequestracio, sed
convincatur debitor et co
getur solvere. Et ibi ab exe
cutore quod si pet sen
tencia que nititur defendi
ca, quod ad consultacionem
in ult. glo. Et est racio
Hugonis secundum Goff. in summa
eius [illegible] in fi. quia quando
appellatur ab executore
presumitur hoc fieri causa
impediende utilitatis sive
que iam tulerat in rem
iudicatam. Sed qui appella
a sua appellacione suspen
dit pronunciatum, unde non
fit sequestracio, nisi fruc
tus dissipet appellans. Et
ibi suspecta de fuga et
persona de hoc suspecta
[illegible] que non possidet ~~tempo~~
~~ralia~~ immobilia vel si possi
det pauca secundum Io. an. Et

ibi cives, ne domus illas
dissipet, deserere. dist. Io. quod
det dicere, si colonus ne
gat pensionem in cuius soluci
one diu cessaverat. Et ibi
si sit aut vel ex alia cau
sa iusta puta sed furioso
ut ibi in lege, et ibi iudices
quia sequestra res usque
ad tempus successoris. Tunc
ergo fuit sequestracio rei
que dicit sibi subtracta
usque ad successoris adventum
cuius non fuit familia
¶ Contra glosam istam ad
hunc sunt alii casus in quibus
fit sequestracio, unus est
in casu constitucionis Clemen
ti ad compescendam. Item
quando fit de voluntate
partium sequestracio ut lite
finita actori detur ff. de
aqui. pos. l. in fine puto
Item propter impotenciam
vel contumaciam non tantum
sed collacione bonorum
ff. de colla. bono. l. j. §
si frater. Item ne perdatur
vendendi commoditas

Ab eo breve et ergo
non summa nec
divudit. Casus est patet
quia hic ponitur quod si quo
fructus possessionis sue dissi
patur possit ab eo sequest
trari, lite pendente. Sed contra
ab eo sit res lite in appellacione
qua pendente rescribit
nichil innovari, ut s. de ap
dilectis. ¶ Ad hoc c. i. in col
ligitur quod primissimum est

Et hoc est quod q̄ p̄sūt
coñ eum, sicud et coñ illū
qui mota sibi q̄ōne recedit
sine causa absoluit legã
ta, ff. ad le. fal. l. dolo
Et dicit Hoff. q̄ hec se
questracō fit p̄ iudicem
a quo appellatum est et
hoc debet fieri p̄mo q̄ app̄l
lacō sit p̄ntata supiori
et ab eo recepta, alias p̄
ea recurre ad iudicem ap
pellaōs C. de iure iuran
l. generalit, ad hoc .s. de offi
dele pastoral. ij. p̄fea
ij. de ap. romana ij. cum
aut li vjo

De confessis

Expediti sum de quibusdam
que p̄tinent iudiciorum vt de
modo p̄cedendi coñ contu
maces et de filiis, nunc
p̄sequitur de ceteris
que q̄runt multa casus
scz de probacōnibus Et quia
confessio est po. probacōn
releuacō, ideo p̄mo hic
p̄mittit Rubricam de co
fessis Et h̄etur mãtia xb.
q. iij. q. vj. q. viij. p̄ totū
ij. q. j. c. j. et ij. vbi vj Et
repetitur in vjo. Capitula
Rubrice .s. de elec. scriptū
v. quamuis et c. dudum ij.
v. sz cum, de sinecura in
p̄ntia de offi. dele. pru
dencia ij. scōta, de iudi
at si clerici, de vita cã
ler. c. si. de reiudi. q̄ sang
uinei, cum aliis hic p̄
jo an. cumatos

Cum monuerimus

Ormatur Et qui crimen
ipsū confitetur, non credit
coñ eos quos dicit fuisse
crimnis suggestores Sz prima
sic summat Confesso crimē
p̄pmum non credit coñ a
lios, quos dicit fuisse crimnis
suggestores p̄terquam in crimē
lese maiestatis, illis tamen
si infamati sunt indicit
purgacō Et duo facit
p̄mo instruit iudicem in
absoluendo non infamatos
et reddit causam ibi quia
2o instruit in purgacōe
infamie ibi si tamen
Casus in summa Quidam
p̄sbiter confessus fuit se co
misisse homicidium ad suggestionem

quorundam. ¶ Dubitabat utrum
illi ad confessionem sacerdotis
forent puniendi de illo
homicidio. ¶ Respon[sio] quod non
nisi aliter hoc verum esse
constiterit, quia ut dicitur
infra ca[pitulo] tam[en] et simili[bus],
nulli confesso de se creden-
dum est contra alios, excep-
to crimine lese maiestatis.
¶ Sed hic illi de hoc fuerunt
infamati, cum lex presu-
mens sui ordinis se purga-
re debet. ¶ Sed lit[er]a extra
hic in capitulo constructum infra
ca[pitulo] tam[en] et similibus eos de
quibus confessi est p[er] se.
¶ Noto primo regulam quod
nulli de se confesso cri-
men credi debet in preiudicia
um aliorum, hoc est quod
criminosi, qui crimine suum
confitetur, regulariter non
est testis ydoneus contra ali-
os. ¶ Ab hac tamen regula exci-
pitur crimen lese maies-
tatis ut eciam criminosi in eo
testificentur, ut hic patet
ex lit[er]a ibi excepto crimine
lese maiestatis excipi-
untur et alii casus de quibus
in glo[sa] ij.
¶ Secundo nota quod non sunt interro-
gandi de aliorum consciis
hii qui sua crimina confitentur,
hoc clare ponit l[ex] C. hunc
quia non sunt ydonei tes-
tes, hoc tamen verum regulariter
quia excipiuntur aliqui
casus ut premisi et dicam
i[nfra]. Et reprobat hic Host[iensis]
illam distinctionem qua di-
cit Gof[fredus] de se confitentes
put[antur] de aliis interrogati
et eis creditur, propterea non
non, ut hic vero, secundum eum
criminosi, regulariter non inter-
rogati, possunt tamen criminosi
secundum eum interrogari ad
iudicis instructionem, non tamen
ut eis credatur, ut dicit
hic glo[sa] ij. ¶ Vel dicatur
quod interrogantur contra infa-
matum, de occultis non
non interrogantur, de accusa-
qualiter, et in inquisicionis
et sic loquitur hic dum
dicit eos non interroga-
dos scilicet super occultis, illa
tamen infra nichil faciunt ad
propositum, quia non loquuntur
de criminosis interrogandis, de-
tum tamen Host[iensis] potest susti-
neri, quod interrogari possunt
ad instructionem iudicis, non
tamen ut eis credatur tamquam
sufficientibus probationibus aliter
eciam potest dici secundum glosa
ij quod criminoso creditur quo
ad presumptionem inducendam et
secundum hoc potest interrogari.
¶ Et in hoc dicto glo[sa] est
notabilis, nichil tamen allegat.
¶ Ego hac ex glosa habetur
quod licet testis criminosus
non faciat plenam probationem,
faciat tamen presumptionem, quod
nescio alibi posse in glo-
sa sive in textu reperiri +a[lias] ex se(?)
et ergo tamen nominatim criminosi
aut specialiter hoc dicat in
latronibus, quod unus contra
alium valet, quo ad pre-
sumptionem per l. provinciales
C. de feriis. ¶ Sed glo[sa] ubi
ibi sentit, quod valet illo

Testes sine interrogacione ut differat a peccati

casu contra ad plenam probationem, quod magis consonat textui illius legis hoc in speciali tamen potest dici ille casus specialis sicut in crimine lese maiestatis vel veneni, illa lex solum dicit, quod exceptus tantum latronem potest fieri quolibet die etiam feriato, et quod tormenta latronum inquirit contra proditorem sicut in crimine lese maiestatis et sic quo ad probationem nullum speciale ponit in latrone

Ultimo noto quod in famosis indicitur purgatio cum tertia manu sui ordinis ut dicit littera, quod valet ad multa

Sed contra eandem litteram innocenter opponitur, quod non debuit indici purgatio propter infamiam que surgit ex dicto criminosi .i. de purga. canonica cum inventute, et ideo littera ista non potest subsistere que innuit oppositum

Argumentum hoc inquirit utrum propter infamiam surgentem ex dicto criminosi debeat indici purgatio Et quidam dicunt quod sic per litteram istam, cum esset calumpniosum dictum inducat purgationem in decretum causa veneno Alii dicunt quod non potest cum inventute Et ad litteram istam dicunt quod loquitur de infamia aliunde orta quam ex dicto istius criminosi Concordando dico per litteram Si infamatur quando apud graves, debet sibi indici purgatio etiam quamvis infamia surgat ex dicto criminosi de purga.

canonica cum dilectis in glossa potest per hoc etiam facit glossa ampliter xxx q. v. in omnibus Si non infamatur apud nos graves et non est causa iudicta et hoc volunt contraria, et per hoc patet littere intellectus

Glossa .i. textualis est quia exceptum ad litteram Glossa .ii. ponit regulam, alle in iura et alium casum excipit et hoc in fine de famat Et in ca. ibi nemo ubi de hoc Et ibi l. provinciarum dicit eciam diebus feriatis iudices requirit concilia latronum per ipsorum tormenta, et ibi l. .i. falsarii monete pendunt confessiones per tormenta et ibi dicimus ibi latrones interrogantur de sociis, et de raptoribus, ista omnia intelliguntur quantum ad informationem iudicis vel quantum ad presumptionem, ut dixi de alio eorum dicto non est standum, unde et glossa quantum hoc ipsum determinat in fine dicens, quod istis qui de se confitentur, creditur sed contra alios non quantum ad condempnandum sed quantum ad presumptionem sed quedam, facit .i. de testi. c. in decadul. significasti etc. In fine Sed tamen est contra glossam et litteram, quod adhuc sunt alii casus in quibus admittitur criminosus in testem vide in crimine symonie, de testi. c. .i. li. vi. et ibi de hereticorum in crimine heresis, de here. in favorem c. li. et ibi etc. de hoc etc. Alii casus ponuntur

in Speculo, de accusatore
§ 1 v° Item repellitur. Glo
ultima ostendit quales de
beant esse compurgatores
et que sit pena in purga
tione deficientis

Cum super

Summa. Clericus
in iure confessus est se symo-
niacum ab officio et beneficio

deponitur. Et punitur de-
positionis causam 2° depo
suit ibi Nos quoniam
¶ Casus in brevi. Duo c
lecti fuit ad ecclesiam Beth
leemitanam in confirmacione
illarum electionum .w. Beth
leemitanus Canonicus fuit in
iure confessus quod pro electo
altero electioni consensu re
cepit quingentorum sarra
cenorum obligacionem, et
mediator fuit symoniace
pravitatis. Ea propter dominus
papa deposuit ipsum per
diffinitivam sententiam ab ec
clesiastico officio et beneficio. ¶ Se
cunda et 3ª hic continetur id quod
habetur .s. de eta. pos. cum
sup., et mediator propter
hoc solum debuit depo
ni. 1 q. 1 si quis episcopus
¶ Noto primo quod ut confes
sio preiudicet debet fieri in iudi
cio ibi in iure confessus et
.s. de iudi. at si clerici, alias
confessio non preiudicat ut
ibi et hic in glo. 1 et 2 c
supra ubi etiam de hoc di
citur ~~tamen~~ ceterum
¶ 2° Noto quod confessus habetur
pro convicto, unde hic iste re
deponitur propter sui confes
sionem, de hoc C. e. l. una
et 1 q. 1 nos in quemquam et
1 c. supra

¶ 3° Noto quod dicitur symoni-
acus qui recipit aliquid in pecunia
licet ecclesia sola ibi obli
gacionem receperit et de hoc
in ultima glosa ¶ 4to quod media
tor symonie tenetur ut symo-
niacus 1 q. 1 si quis episcopus
¶ 5to quia pena symoniaci
est deposicio ab officio et
beneficio
¶ Circa materiam c. huius
duo principaliter articuli sunt
commendandi primus est, quo
hic potuit imponi pena
ordinaria isti confesso cri
minis symonie cum adhuc
pena hic non sit actum
Secundus est quia hic dicitur
istum Canonicum crimen confes
sum, unde interrogatus tenetur
respondere, de crimine suo
et quod si responderit ac
non tenetur. Primum articulum
relabo cum glosam primam
ubi recitabimus licet va
rie ¶ Sed quantum ad secundum
ad secundum dicitur quod licet unde
interrogatus teneatur respon-
dere de crimine suo, videtur primo
quod sic per c. hoc, quia iste
fuit confessus et hoc non
aliter nisi quia fuit in-
terrogatus, et preiudicat sibi
hec confessio, ergo valuit
interrogacio ¶ In oppositum videtur
quia nullus tenetur se prodere
et manifestare suum crimen
2 q. 1 si peccaverit, et de
peni. di. 1 non tibi dico
et preterea iste non tene
batur, unde nec debuit
interrogari de suo crimine
cum fuit testis ut dicit glo
et testis non tenetur se prodere

Notabile in margine: Legitur variis modis ut dicitur in glo

Notabile in margine: de hoc secundum quod

Cave summa. Cum in iure etc. ut .s. quod iste summarius in hoc tangit de intellectu c. quod sum
ceteram summe, de quo ut dicam ita summa quod de crimine contingente tam per alium constat quam ali
quem per eius confessionem, punitur pena ordinaria etsi directe non agatur contra ipsum et sum hac
est eius intellectus nota quod hanc ceteram quam quidam omnes tenuerunt reprobat hic speculum
ut dicam tenetur non ex dictis nostris saltem eum crimen constat cum quidam non quod ipse
potest nomine intellectum sum que et dicit de crimine constat per confessionem coram ordinario, puniri potest
confessus ordinaria pena etsi directe non agatur contra ipsum hoc dicit etc.

dicto c. si peccavit et ij q
i. in summis
Quod de hoc dubio, hic sunt
varietate glose doctorum et
presertim Innocentii, dicit namque
primo Innocentius quantum ad in-
terrogationem, utrum possit
quis de crimine suo interro-
gari cum criminoso publice
de eius crimine insurgeret
infamia, datur et exponitur
talis interrogatio, quia potest
sibi indici purgatio ut c.
ex tuo, de purgatione canonica cum dilec-
tus, ergo et a fortiori poterit
compelli ad respondendum de
dicta excepte in qui sibi sit
legit per veritatem, cum in
purgatione debeat respondere
etiam sub iuramento. Non tamen
intelligendum est quod precise
posset cogi ad respondendum
sicut necesse ut se purget
sed causative, quia nisi se
purget habebitur pro convicto vel
aliter procedetur contra ipsum
ut postulet qualitas ne-
gocii de iure calumpnie c.
sed si autem esset occultum
non debet iudex eum inter-
rogare, i. de accusatione qualiter
et in fine cum glossa. Et glossa
de mente eius quod hic erat
formata inquisitio in ca-
pite et in membris, et iste
erat infamatus de crimine
dicit etiam Innocentius, quod et
si quis non tenetur re-
spondere, tamen si rudet pre-
iudicat sibi ut hic vel
dicatur quod ubi agitur de
facto proprio interrogandi ut hic
erat ubi querebatur de symo-
nia, cum eo commissa, talis

et interrogatus potest et respondere
tenetur, dum tamen super hoc sit
infamatus; non tamen valet
dictum eius ut sit testis, sed
presumptionem tamen inducit contra
alios ut c. ex parte in glossa super
verbo de se confessi, precedens
solucio magis placet Innocentio
ut dicatur, quod et si iste non
tenebatur respondere, si tamen
rudet preiudicat sibi. Item
si fuit infamatus tenebatur
respondere et interrogari po-
tuit ad sensum superius dictum
dictum Innocentii, movet etiam
hoc alios opiniones et il-
las reprobat. Reducendo tamen
verba eius que sunt omnino sig-
nanda ad unam distinctionem
notabilem in hac materia.
Dico quod interdum non agitur
directe contra aliquem, ut quia
accusat et excipit de
crimine contra ipsum, ut repel-
latur, vel si inducit in
testem, et excipitur contra ipsum
de crimine. Et tunc est regu-
la negativa, quod non tenetur
respondere de crimine suo, et
qualiter intelligitur hic, quod
iste .w. fuit testis, fateor
quod non tenebatur respon-
dere, sed quia respondit pre-
iudicat sibi ut. c. dixi
supra Innocentius. Et ratio quare
non non tenetur, quia ad
hoc non agitur. Item dato
quod constet eum non criminosum
nichil consequeretur, quia non
propterea permittabit bonum
testimonium, ex quo ad hoc
non agitur. Interdum autem
agitur contra aliquem directe,
ut si quis petit confirmari
et excipitur de crimine vel

consecrari seu ordinari. Et
excipitur ad repulsionem vel
si inquiritur contra eum vel
accusatur. ¶ Et tunc inter-
dum sit positio super crimibus
occultis, et non tenetur respon-
dere sicut loquitur glossa, nec
iudex debet interrogare de
causa qualiter, ut. Quod debet
intelligi de penitentia di. i. § ex his
auctoribus, et c. non tu dicis
et c. si peccaverit, ubi allegata
quia occulta soli deo re-
servantur vi. q. i. si omnia et c.
omnes, et ff. de symo sicut
nobis. Interdum positio fit
super non occultis, ut super
his in quibus fuit publi-
ce depositus, convictus vel
confessus. Et tunc aliquando fit
positio cum qualitate publici-
tatis. Et quia dicitur, pono
quod fuisti publice convictus
et te respondere aliquando
fit sine illa qualitate, et
adhuc idem servatur innocens, dum
tamen sit certum crimen esse pub-
licum, similiter not. Innocentius
de elec. dudum ii. quod
dicit Hostiensis bene nondum ibi pe-
titur, quia sunt dicta au-
rea, et solvit ignoranti. Et
quod super non occultis tenetur
respondere probat Innocentius quod
talis sequitur tenetur se pur-
gare per proprium iuramentum
de te. de prout, et compurgatores
ut ibi ergo a fortiori tenetur
ipse solus respondere, dicat
tamen Innocentius quod si nollet super
talibus respondere precise non
cogitur, sed causative ut
dixi de. eo. dicit Hostiensis quod tunc
procedit contra eum, tanquam
contra confessum ii. q. e. c. ii. li. vi.
et de iura calumpnie c.
fi. § pena. Et sic patet
expeditus 29 articulus.
¶ Primus autem videlicet quod hic
potuit imponi pena or-
dinaria isti testi propter confessionem
expedit per glossam
primam, unde glossa primo vi-
detur. Et ista glossa pro primo
dicitur obiciat, et applicater
respondet, ponendo per hoc
tres lecturas ad literam te-
stium. Unde quia iste testis fuit
testis in causa istius elec-
tionis, glossa obiciat dicitur
primo quia testis non debet
puniri pena ordinaria
quamvis probet crimen contra
~~ipsum~~ ipsum obiectum quia
ad hoc non est actum contra
ipsum, sed solummodo debet repel-
li a testimonio de. de ordi.
cogni. cum dilectus. ¶ Secundo quod
sine accusatore nullus debet
puniri et condempnari ut
vt ecciam bu si a ut hinc
et ff. de inn. et bono l.
respecto § si quis, quare
ergo iste testis fuit hic deposi-
tus, cum depositio sit pena
ordinaria symoniaci contra
quem agitur directe ad
depositionem. ¶ Glossa solvendo
istam contrariam ponit tres so-
lutiones, que possunt resolvi
in iiii. ut dicam, et ultima
magis approbat, prima est
quod potest dici quod iste testis vel
fuit denunciatus. Vel inqui-
sicio facta fuit contra eum
intellige per inquisitionem ge-
neralem factam in capite

et in membris, et sic vult glo(sa)
quod non fuit testis, et ideo po-
tuit puniri taliter. Contra quod
et si fuisset testis, potuit
tamen puniri, quia ipsa pro-
cessit hic ex officio, et hoc
fecit in odium criminis, prosequere
in glo(sa) usque ad finem. Imo
si publice. Secundum Iohannem
et que sit ratio huius not(a)
in c. de ordi. cogni. c. ii in fine
post glosam Innoc(entius) tamen dicit
quod ibi per accusationem delatum
fuit lenocinium, non per exceptio-
nem, quod tamen ibi glo(sa) vel
dicit. Sed ibi speciale ut etiam
per modum actionis uxor
accusata de adulterio possit
opponere marito lenocinium.
Bartolus solvit ibi intelligen-
do opinionem glose istius
quod illud sit quando tamen con-
iungebat eam.
Ego ista glo(sa) habent tres
solutiones sive habere ad hanc.
Prima quod iste .w. Cayus fuit
denunciatus vel inquisitus.
Secundo quod ipsa ex officio hoc
fecit in odium criminis. Et hec
solutio posset dividi in du-
as, una foret quod ipsa sic
potuit ex officio, alia quod
in odium huius criminis quilibet
iudex hoc posset, quod
hic ipsa fecit. Et pro hoc facit
quod dicit glosa in fi(ne) ibi in
odium criminis. Iste tres so-
lutiones dubitare videntur. Unde
glosa solvit iiii° quod qua-
mvis tamen iste .w. non fuit
hic actum directe, puniebatur
tamen fuit, quia crimen con-
iungebat eam. Et hanc
sentit et approbat Innoc(entius)
et tenent omnes, et hoc quando
de crimine constat per confessionem.
Secundum dicit Innoc(entius) si de
crimine constat per probationes vel
alio modo, reprobat namque
Innoc(entius) hic opinionem illorum
qui semper intelligendo glosam
hanc dicunt, quod sufficiat
quomodocumque constet de crimine
ex quo contingat eam ad
hoc ut puniatur criminosus,
et hoc propter rationem connexi-
tatis vel et impossibile est
unum probari sine condemnatione quin
etiam per hoc alius convincatur.
Si cum electus non dedisset
pecuniam, tamen illam non
recepisset, tunc ideo quia
connexitatis uno convicto alter
convincitur, inducunt isti prose-
quere de eo cognito c. i. lxxxi.
di. tantis lxxxx. di. archi-
diaconum. Indignum autem est
ex quo de utroque constat
alterum puniri, ex quo alter
sit, de hoc crimine agi,
et ita dicunt, ambos puni-
ri propter connexitatem. Sed
hoc improbat Innoc(entius) per
legem denunciasse ff. de
adulte. ubi sententia lata contra
unum non preiudicat alteri
etiam in casibus connexis,
et sic requiritur quod per con-
fessionem de crimine constet
sive cum, ad hoc ut in tali
casu possit pena ordina-
ria imponi illi contra quem
non est directe actum. Pe-
na ordinaria dixi, quia
dicit Innoc(entius) quod et taliter de
eius crimine aliter constat
quam per confessionem, posset puni-
ri pena extraordinaria

et officio iudicis ut in c. j. de
excepto ubi imponitur pena
extraordinaria, quia non constat
per confessionem de crimine sed aliter
ut ergo Innocentius, quod quantumcumque
probaretur simonia per testes
vel instrumenta, nunquam tamen
sic puniretur iste canonicus, cum
de hoc non fuit accusatus
nisi forsan extraordinem
ex officio iudicis. iiij. q. iij.
certe. Sed ex quo iste canonicus
hanc simoniam confessus fuit
bene potuit ei imponi pe
na perpetua, ideo quia tamen
non tangebat causam de qua
agebatur, aliter non, nisi contra
eum de novo ageretur, ut
notatur. e. de elect. per inquisi
tionem. Et per ista dicta Innocentius
que communiter approbantur
solvitur hic casus notabilem
notabilem ex litera et glosa
sunt viz. Si de crimine co
tingente causam principalem, con
stat contra aliquem per eius
confessionem, punitur pena
ordinaria, etiam si directe
non agitur contra eum, et ita
esset verus casus singularis
textus et glosa, et sic debet
glosa ista intelligi. Sed
Hostiensis quem sequor in hac
parte defendit, defendit
tamen solutionem, quod hic papa
ex officio suo punivit istum
confessum crimen suum, que
solutio in nullo derogat ymo
pro ea est, quia papa dicit
quod vult prosequi vicium si
monie, ut dicit. Et ponit
hic Hostiensis iij conclusiones dignas
notabiles et multum notabiles
in hac materia. Prima conclusio

quod pro nullo crimine testis
de quo constat quantumcumque
plene aliter quam per confessionem
etiam si contingat causam
potest a iudice sive delegato
sive ordinario imponi pe
na ordinaria, probat hec
conclusio in c. ij. de ordi
cognitionum et j. de excep. c.
in fine. Secunda conclusio Si
de crimine testis constat per
confessionem coram ordinario
sive contingat causam sive
non, potest imponi pena or
dinaria. Ratio quia confes
sio facit crimen notorium, et
sufficit ad punitionem sine
processu et sine sententia ut
dicit Innocentius de verbo signi
ficatione excepte j. Et est singulare
dictum. Et de hac conclusio
ne est casus hic, presupposito
etiam quod iste w. fuit hic
testis. Et in hoc dicit Hostiensis
quod sive crimen contingat
causam sive non, ponderandum
non est quod ipse satis
evidenter deducat. Tertia con
clusio. Si de crimine testis
constat coram delegato
per confessionem, etiam si con
tingat causam principalem, non
potest delegatus penam ordi
nariam imponere, probatur
quia non habet potestatem, nisi
in causa commissa et
in hiis que sequuntur ad
illam, in respectu cause
solum potest extraordinarie
punire. C. de testi. l. nullum
ut hic dicit quod crimen contingens
causam vel non contingens non
importat notabilem differentiam

inductiua, dicit si iur[is] probat
p[er] c. j. de excepto, expono
ibi verbum p[re]stitum in ingrore
qui ut exponit ibi Innoc[entius] q[uod]
exposito est naturalis
exposito ff. de libe[ris] exh[iben]do ex-
hibendo l. iij. iuncta glo.
et non per tantum, ut expon[it]
Io. an. et sequaces, quia
tal[is] expo[siti]o est extorsio
¶ Item subest kind alia
q[uod] nunquam tamen pt adeo
attinge[re] eam, q[uod] ex quo at-
tenuit aliam et diuersam
personam censeat distinctu[m]
a causa principali ff. de ad
ulte. l. denunciasse, p[er] h[oc]
dat s[ecundu]m, q[uod] domi[nu]s Bartho
minus b[e]n[e] soluit contrariu[m]
de iure si publico, de qua
solucione, dixi c. in si glo
se, et q[uod] verior est solucio
q[uod] ibi deducitur lenotiu[m]
in directe et no[n] directe Ho
isti[us] omnibus patz quare ite
vo. fuit hic punitus pena
ordinaria, q[uia] i[p]se fuit testis
non est cum alia ca[usa], nisi
q[uod] confessus fuit crime[n] suu[m]
cor[am] iudice ordinario, et ex
puniri potuit p[er] ordinariu[m]
tanquam notoriu[m] et iste est
verus t[e]xtus intellectus
non aduertendo vtrum c[ri]-
men tale contingat tam
principalem vel non Et s[ecundu]m
hoc c. istud ita pt summa[ri]
Si de crime[n] constat p[er]
confessionem cora[m] ordinario
puniri pt confessus ordina-
ria pena etiam si directe
non agebat con[tra] eum, ite[m]
est singularis casus, que[m]
ponit t[extus] hoc plane

intellectum, et non est
alibi in corpore iuris, et h[oc]
de isto arg[umento] 2. c. ¶ Glosa
vlt[ima] declarat l[itte]ram infine
d[icit] Io. an. q[uod] sit moneta
venetorum, et est simile
de simile cum olim in tc.

Ex parte

Summa[ria]
Confessio
p[er] errorem facta no[n] no-
cet, si an[te] finitu[m] nego-
ciu[m] de errore doceatur
Et prima p[ar]s narrat, se[cun]-
da r[es]pondet instruendo
iudicem ibi Cum igitur
¶ Casus in tantum inter ab-
batem et Conuentum Sci
dn. ex vna, et wilh[elmu]m
nomine vxoris sue coram
iudice viterbien[si], q[ui] vte-
batur Sindicus monast[er]ij
confessus fuit iure quoda[m]
p[er] errorem facti, ex q[ui]bus
monasterij timebat sibi p[re]
iudicium generari abba-
tes et Conuentus signifi-
cauit hoc domino p[a]pe
petentes sibi con[tra] h[uius]mo[d]i
confessionem p[ro]uideri Scrib[it]
papa illi iudici dicens
q[uod] in negocio error facti
nemi[ni] nocet vn[de] mandat
eidem, q[uod] si de h[uius]mo[d]i
errore potuit doce[ri] vel-
lum sibi p[er] hoc prejudicium
generetur ¶ De l[itte]ra generari
directe vel indirecte s[ecundu]m de-
testi ~~p[er] hoc preiudicium generet~~
ex tenore
¶ Noto primo q[uod] maritus
agit et defendit nomine
vxoris sue ut hic, et d[e]
de procurat[oribus] constitut[is] vbi de
hoc, 2o q[uod] instrumentu[m] consti-
tuit in conclusum, 3o q[uod] confessio

adhoc ut preiudicet debet
fieri in iudicio ibi in iure
Ultimo Noto quod error
facti excusat, si allegando
errorem in confessione, dz
hoc probare ut hic dicit
textus, quia non presumitur de
errore nisi doceat
Notatur c. cum nobilitas
tractat glo. et quod ibi vide
bitur Quia hic dicitur
quod error facti nemini nocet
in negocio nondum finito
Contra materiam glosarum
oppono breviter contra hoc
quia etiam negocio finito
possit revocari error facti
ff. de iuris et facti igno.
l. j. et ff. de rei iudi. nesennius
Solucio specialis sunt illi
casus, in quibus hoc fieri potest
etiam post sententiam, quod
cum aliis ibi enumerat glo
in dicta l. j. Sed contra hoc
videtur quod regulariter possit cor
rigi error etiam post sententiam
ff. de iure iuran. l. ad
monendi, et ff. eodem de rei iudi
divinus Solucio in omnibus
illis casibus interveniebat
dolus adversarii, et ideo quod
sententiatum est non preiudicat
ff. de re iudi. l. si prêter. et
marcellus
Circa premissa attendo glo
sam Glo. prima primo potest
dicitur quare rubrice ad eandem
~~rubricam~~ de interrogacioni
bus Hostiensis ponit primo que re
quiruntur adhoc ut confes
sio noceat 2o que sunt
partes iudicis in confessione
In fine addit unum casum
in quo tamen non persistit Et
est signanda ista glo. quia
est clara in materia sua. Item
Et in ea ibi post litem con
testatur et cetera ut notatur
j. e. ti. c. j. in j. glo. li. vi
Et sic non est sufficiens
dicta glose, tamen aut dicta
est, quia interrogacio fit per
iudicem, et per illam non
infertur actorem confiteri
qui petit interrogari contra
sit aliquam officio iudicis
si confessio sit ad peticionem
partis vel ex voluntate respon
dentis, et ponit titulus de
interrogatoriis actionibus
quarum peticiones ante mota
litem Et ibi plura et
notant in q. j. c. j. Et
ibi maior et compos. in e. c.
confessio cui finis non no
cet j. de success. ab intes
ta c. si Item quod sit prelibis
dominus non ponitur, de hoc
d. ut lite non contesta. c.
j. Et ibi si debitum ubi
de hoc et per dominum in re
quod semel est plenius
in Spec. ti. j. § viij. v. Si
aut Et ibi non potest
si confiteor illum fundum
meum cum nondum agit
contra me noxali et est
liber Et ibi contra inde
ut si pauper confiteatur
se servum Petri etc. Et ibi
non noceret quasi favor
libertatis repugnet Sed
contra hoc facit per Innocentium
c. de liberali cau. glosa
reperit quod si confessio fit non
in iudicio liberalis cause
non preiudicat, si in causa
liberali preiudicaret ut in
gno et Raco, quia contra

sit in alio iudicio videtur
emanare per modum volu
tarie confessionis ideo non
preiudicat de l. vna iglo
et sic est vnum speciale fa
uore libertatis, sicut poni ali
ud contra fauore matrimonij
quia in causa matrimoniali con
fessio non preiudicat matri
monio ut de eo qui cog. su
per eo

De probationibus

Continuatur. Quidam in rubri
ca di. proxima de confessionibus
per quas pars ponens vel as
serens releuatur ab onere
probandi. Sed quia in iudicijs
propter pimpetores sunt ne
gationes per quas proponen
tem omnino probari subire
oportet, ideo hic subiunxit
rubricam de probationi
bus, premittens generis ut
congruencius per modum
descendat ad speciem vz

ad rubricam de testibus de fide
instrumentorum etc. Quam etiam facit
compilator ffor. et Codicis
Ad materiam huius rub
rice facit in q. i. in q. ix. in
q. vii. xxiiij. q. iij. de illi
cita et repetit in Clem.
Conuenit hanc rubricam cum
de elec. bone i. de confirmatione vel
de renunciatione de offi. dele
gati cum contingat de sen. excom
municationis nobis
Circa hanc rubricam vi q°
deo de duobus primo quid
sit probatio ut hic notat
Io. an. illis. in omissis
dicens secundum Host. quod probatio
est rei dubie legitime facta
declaratio, et hoc fit per
testes vel instrumenta et
etiam alijs modis, de quibus
per Host. in summa c. et in
spe. c. ti. § fi. Iff. Iten. tamen
addit ad diffinitionem in iu
dicio, quia extra iu
dicium non fit probatio, que a quo dicitur probat
pariat effectum suum id est recto
Ad hoc dicit placentinus probus appella
Vel probatio dicitur a probe secundum placen
adverbio, sed cum probe pro
bans quia manifestat
dubium, vincit adversarium et
euitat penas non proban
tium. Vel dicitur probatio
quasi appellatio vel manifesta
tio eius quod dubium est
ut sic patet etc.
Oppono est duobus modis 2°
ad rubricam, primo quod sit
superflua, nam eo quo
tractatum erat auctor sta
tim de speciebus probationum
per istam rubricam superflu
um fuit hic generis pre
mittere, secundo quod sit inepte

situata; quia debuit pre
de titulum de confessis, cum
confessio sit species probacionis
o. de resti. spolia. cum ad
sedem ubi hoc notatur
¶ Ad primum dico, quod licet in
statum tractet auctor de
minoribus speciebus probacionum sub
hanc rubricam premissit
sub qua id prosequitur quod
non continetur in preceptibus
nam hic in nigro tractat
de probacione virginitatis
per aspectum corporis, in c.
proposuisti et c. causam, de
probacione limitacionis finium
per libros antiquos, fa-
mam et adminicula, in c. cau-
sam, de probacione filiacionis
per nominacionem, et quem opi-
nionem vicinie, in c. per tuas
et de aliis speciebus, que
vel non adaptant alti-
illas specierum de quibus
supra tractat vel adaptant
pluribus et ideo. Et quia
de hiis speciebus non inten-
debat multiplicare rubri-
cas, licet hec omnia ad
testes vel instra reduci
possent, ideo sub hac ge-
nerali rubrica de probacionibus
predicta prosequitur, ut ple-
nius materiam expediret
¶ Ad 2m dico, quod confessio
non est species probacionis, sed proba-
cionis relevacio hinc est
quod puram et simplicem
negativam, deducto in posi-
cionem de confess. c. i. li. vi.
per quam relevor a probacione
si adversarius confitetur, quam
probare non possem, ut
ibi et in c. cum in primo. Ergo
primus gradus est ordo ut

prius de relevacione probacionis
postea de probacionibus, prius in
genere, deinde in specie vi-
delicet et ita sit hic congruus or-
do bonus, et sic soluta sunt
contraria etc.

Ex epistole

Sum-
marium
Rex

actor sua propria instrumenta e-
dere non tenetur in prima pe-
ticione, in 2a ipsius repulsio
ibi et adque *(margin:* ede. q. bo. marg.*)*

¶ Casus in tenore inter instra
tum imperatorem et antecesso-
res Tancredi regis de quo
hic quedam pacta fuerant
inita in quibus continebatur
quod antecessores predicti et
ipse rex Tancredus quedam
obsequia debebant impera-
tori, in quorum possessione et
eciam imperator. Iste rex
autem ignorabat illa pacta
unde peciit a domino papa
cum regis, ut sciret imperatori
quare ipse inquireret pacta
illa in gazophilacio suo
alias cartophilacio, et fa-
ceret inde copiam sibi, ut
per hoc colligeret, quid facere
debebat imperatori, et
quid imperator sibi e contra
vice facere tenetur. Super
hoc papa rex dicens quod
illud facere non potest cum
nullus contra se documenta
apud semetipsum teneat
requirere in medium pro
ferre ¶ De lra ex hiis *(margin:* pacta instrumenta super quod fecit*)*
instrumentis pactorum, colligeret
ipse imperator de quo con-
querebatur rex iste quod
ab ipso quedam indebita
exigebat ea que non te-

poni(t) materialiter h(oc) s(upra) Jo(hannes)
an(dreae), in medium, i(d est) in iudicium
quod est medium inter acto-
rem et reum C(odex) de iudi(ciis) l(ex) nullus
¶ Noto secundo id quod di-
citur summarius vide(licet) quod reus
non tenetur dare actori sua
instrumenta contra se s(ed) actor de-
bet suas probationes apud
seipsum ut dicit l(ite)ra Et sic
e contrario actor etiam non tenetur
edere sua instrumenta ipsi reo,
et quo(modo) hoc sit intelligendum
probabit(ur) contra infra dicendis
¶ 2º Noto quod inepta pe-
titio est reiicienda C(odex) de
iudi(ciis) l(ex) examinata, et ita for-
san fuit hic, quia inepta fuit
petitio istius regis non fuit
audita
¶ 3º No(to) quod pacta inita
per imperatorem cum subditis
sunt servanda, etiam per succes-
sores, hoc colligit Jo(hannes) an(dreae)
con(tra) l(ite)ra c(apitulum) huius Et idem
dicit ad hoc fa(cit) C(odex) de legi(bus)
l(ex) digna vox
¶ Circa l(ite)ram c(apituli) huius ver-
te contrariando iste puncto, v(tr)-
um litigatores teneantur
invicem edere instrumenta et
videtur quod non, secundo tamen
obicio contra l(ite)ram, videtur
enim hec decretalis notabilis
de falsis cum hic papa
loquatur de scripto in singula-
ri ibi scribere etc. huiusmodi
aut rescripta sunt falsa, ut
de crimi(ne) fal(si) quam gravi
Ad hoc dico quod hoc for-
san fuit consuetudine, est
enim decretalis Gregorii
qui consimiliter taliter so-
litum fuit scribere hodie tamen
tale rescriptum reputaretur
falsum, ut de cri(mine) fal(si) quam
gravi, sic ut detesta(nda) fi-
liis etc.
¶ Hoc premisso veniendo
ad principale, oppono contra l(ite)ram
quod reus teneatur edere sine
ostendere actori instrumenta, quia
an omnia debet iustificari
persona agentis et defen-
dentis C(odex) de proba(tionibus) c(apitulum) i et
sic actor potest a parte
rei petere editionem instru(mentorum)
super mandato ad defen-
dendum ¶ Ad hoc dico, quod ali-
quando queritur de instrumentis
continentibus merita cause et
de hiis procedit textus a-
liquando de instrumentis continenti-
bus preparatoria cause, et pro-
cedit contrarium, quia ad hoc
ut quis admittatur in iudicio
pro alio, debet docere de man-
dato ut in contrario
¶ Sed contra hoc opponitur quod etiam
instrumenta super meritis cause
cogitur quis edere per
Clemen(tinam) unica de usuris
ubi habetur quod feneratores
reos in causis usurarum edere
coguntur libros rationum
suarum, etc. contra se Const(itutio)
de lege in ff. de edendo
ubi etiam reus cogitur edere
instrumenta que continent merita
cause Ad primum dico quod
ille casus est specialis in odi-
um usurarum, ita quod fene-
rator tenetur et cogitur
exhibere libros rationum sua-
rum ut patet latius notatur
in dicta Clemen(tina) et illos
libros statuit contra usura-
rios, sed non procedo ut ibidem

Qui fiscus ei, thesaurus siue sacrum regis ubi pub[licus] census reponitur

notat Io. an. Et intelli-
git Fran. illa Clementina
etiam si usurarius non sit
alias publicus ut quia non
facit librum, nec tenet
mensam publice ad fenus
exercendum. Eodem modo dico
ad confirmacionem, quod illa
lex ponit certum casum specia-
lem, qui agit fiscus, tunc
enim reus cogitur edere
huiusmodi instrumenta, et hoc
favore fisci quia ibi ver-
satur favor rei publice.
Et contra illius legis fuit
formatum disputando, quod
in causa criminali cogatur
reus edere sua instrumenta,
cum causa criminalis sit fa-
vorabilis, et in ea versetur
favor rei publice, ff. de
remedii lator., et C. quaestionum
criminali, in qua causa plura
ideo sunt specialia, c. ut
lite non contestata, quod et C.
l. ubi de hoc, quod etiam
ponit Io. an. in addicione spe-
culi de instrumentorum edicione § videndum
vero est primo inferius, et est
hoc dignum nota. Licet ergo
lex interdum teneatur reus
edere huiusmodi instrumenta, tamen
est in casibus specialibus, re-
gulariter, non ut hic etc.
¶ Sed contra ista dicta ad
hunc oppono de l. quin-
cubinam § cum ita et de
l. predia § tract. tercia ff.
de lega. iii, ubi reus cogitur
edere sua instrumenta pro acto-
re ¶ Ad idem facit c.
de fide instrumentorum accepimus
et c. contingit ubi etiam
cogitur reus ad huiusmodi edi-
cionem. 2o ad idem facit

lex edicta C. de edendo.
Item ad hoc ipsum facit c.
Cum pretinus, § de fide instru-
mentorum, ubi etiam compellitur reus ex-
hibere instrumenta actori.
¶ Argumenta inquirunt ple-
niorem intellectum huius
littere. Ad primum ergo dico, quod
aliquando petitur edicio instru-
menti ad fundandam intencionem
petentis et ut sic non tene-
tur reus edere ut hic et C.
de edendo, l. qui accusare,
quia grave esset cogere adver-
sarium sive reum exhibere
instrumenta contra se, et hoc
vult littera c. huius. Dico tamen
non de reo quod talis
non cogitur, secus cui est
de tercio, quia talis posset
cogi ad exhibendum instrumenta
in quibus fundatur intencio alterius
quemadmodum fit talis coac-
cio in rem compulsoriarum
ff. ad exhibendum l. iii § sta-
cendum. Aliquando vero petitur
instrumentorum edicio ad coadiuvandam
intencionem, et tunc etiam cogitur
reus. Ex quo ago ex empto
contra te, confiteris vendicionem
sed dicis precium fuisse ma-
lum, cogeris exhibere instrumentum
vendicionis ad coadiuvandam
intencionem meam, ita loquitur
contraria secundum Fran. quod
est dignum nota secundum eum
et hoc de primo. Ad 2m
dico quod c. accepimus et c.
contingit § de fide instru-
mentorum loquitur, quod quis utitur
instrumentis, et ea allegat,
tunc enim cogitur ea edere et
recipere contra se. Lex hic lo-
quitur quod non utitur talibus

Vel sic ad primum dicatur, quod aliquando petitur edicio instrumenti ad fundandam intencionem
petentis. Et tunc aut petitur a reo contra quem agitur et non tenetur reus huiusmodi instrumenta contra
se edere ut hic et C. de edendo l. qui accusatorem, quia grave foret reum sive
adversarium cogere ad exhibendum instrumenta contra se, et hoc vult lex c. huius. Aliquando vero pe-
titur instrumenti edicio non a reo sed a tercio qui habet instrumenta in quibus fundatur intencio petentis
et in tali casu potest iste cogi ad exhibendum huiusmodi munimenta eo quod contra alium agitur quam
contra eum, sicut in rem compulsoriarum ff. ad exhibendum l. iii § sed et tale voluit quia aliquando ad coadiu-
vandam etc. dic ut supra

ec ¶ Q(uan)to ad 2(m) dico q(uod) lex
edicta loquit(ur) de edic(ion)e
accionis hic u(er)o de edicio(n)e
instrumentoru(m), in q(ua)bus a(u)t
cogitur quis ede(re) accio(ne)m
et eam nominare i(n) iudicio
ad hoc ex(tra) de iudi(ciis) dilecti
ubi dicit opposi(tum) verius
s(ecundu)m canonistas. Ite(m) i(n) d(ic)ta
lege petit(ur) edicio ab acto-
re p(er) reu(m) hic e(con)u(er)so et
sic non est contra
¶ Ad ultim(um) dico q(uod) aliq(ua)
instra sunt quia, et tunc te-
nes talia ede(re) reus ut
in dicto c(apitulo) ex p(ar)te tua, et
ff. de iure fisci l. i(n) fraude.
Aliqua u(er)o sunt p(ro)pria instrumenta
rei, et non cogit(ur) ea reus
ede(re), et hoc vult l(itte)ra, nisi
talib(us) utetur, tunc cu(m)
tenetur ede(re) salte(m) p(ro)ter
quia utitur. ff. de edendo
l. i. §. edenda s(ecundu)m Jo(hannem) an(dree)
de hoc eciam in glosa i(n)str(umen)ta
Ex hiis patet intellect(us)
t(ex)tus. Et de hac materia po-
nit hic Fran(ciscus) una(m) nobile(m)
distinccione(m) et ibi vide.
¶ Ex hiis habit(is) q(uod) dictu(m)
est de instrum(en)t(is) quibus
et q(uod) talia debet exhiberi
sive edi p(er) (con)t(ra)r(ium) hic p(er)
glo(sam) in (ver)bo quero. Quare
dicatur instrumenta quia, d(icit)
Jo(hannes) an(dree) q(uod) quo ad hunc casu(m)
n(on) d(icitu)r quia, q(ue) sunt gra-
vi(us)sa(?) quia s(ecundu)m h(oc) o(mn)e
instrum(en)t(u)m (con)tractu(m) esset q(uo)d
sit eciam instrum(entu)m emptionis
venditoris et emptoris fa-
vore. Ex illa d(icitu)r q(uia)
s(ecundu)m Innoc(entium) que ei p(ro)-
ducit ad me spectat ad ad-
versariu(m). Et quia co(m)munit(er)

obvenerunt ius(?) testat(oris)
vel alio m(od)o ff. familie her-
(ciscunde) l. si que. Et hoc exhibet(ur)
int(er) coheredes et legatari-
os d(ic)ta l. si que. D(icitu)r
eciam quia racione negocij
ut quia est nummularius
vel p(ro)cur(ator) meus generalis
ad negocia. Vel quia(m)vis
alius obligat(us) racioni
reddende, ecce h(abe)t librum
i(n) quo co(n)tinet(ur) accepta
et expensa ff. de edendo
l. i. §. racionis. Item d(icitu)r
quia racione p(er)sone custo-
dientis que est publica ut
thabellio de fide instru(mentorum) a(uthentica)
p(er) vel tenens libru(m) censua-
lem ff. de edendo l. argen-
tarius, eciam i(nfra) de p(ro)b(ationibus)
ad audiam. Et io(hannes) q(uod) hic
d(icitu)r de cartophilacio, intel-
ligo q(uod) erat locus p(ub)licus in
quo instra imperatoris cu(m)
todiebant(ur). Eo(dem) eni(m) si fuis-
set custodita a p(er)sona pub-
lica, quia p(er)sona publica
te(ne)t(ur) omnib(us) ede(re) instra pub-
lica. Et io eciam iudex
te(ne)t(ur) omnib(us) ede(re) instrumenta
publica (con)tinencia de banno
alicuius vel infamia ut
(con)corda(n)c(ie) q(ue) va(riun)t quo
ad omnes et omnes ligant
ad observand(um) p(er) hoc ex(tra) de
offi(cio) ordi(narii) ad rep(ri)mendu(m)
Et ideo q(uod) hic dicit textus
nulli subaudi s(ecundu)m Fran(ciscum)
p(ri)vato, et q(uod) d(icit) instrumenta
subaudi p(ri)vata et p(ro)p(ri)a
Ex hiis d(icitu)r h(ost)i(ensi)s librum
censualem edendu(m) eciam co(n)tra
imperatore(m) et co(n)tra fiscu(m)
C. de fide instru(mentorum) l. illatc
et h(aec) in de(fec)t(u) (pro)bacionis

no alo ff de eden l. iij
et idem de registro fin.
eum. i. dnr etiam quia fin.
Innoc. instrumenta tutorum
procuratorum et curatorum
et negociorum gestorum que
fin eum edunt pro actione
tutele negociorum gestorum
mandati et c. ff de eden
l. quedam ¶ O. de obliga ad
racio c. uno Item dnr co-
mmunia que plurium cautionem
continent. i. que sunt ad
cautionem mei et tui ff de
edendo l. pretor § i. dicat
hic Innoc. quod si de istis que
sunt pro cautione utriusque alter
redemit de sua pecunia
non cogitur alteri edere si thal-
bellio sit, quia penes thabel-
lionem est grue arto dicte
legis pretor et § i de fide in-
stru. O. Item pretereo hic verum
est dicat quod que sunt redemp-
ta de mea pecunia, non
sint quia si mea propria, quod
non cogor edere, casus est
hic Nam petebat editio
pactorum initorum inter
Imperatorem et Regem et
sic continebat cautionem utri-
usque, et hic non audit pe-
tentem Et si non perisset tamen
instru. a thabellione fuis-
set auditus pro supra dicta
Et pro hoc pacto quod sunt in-
structa quia, de quibus
hic fit mentio in glo.
¶ Sed Quid si quis rede-
mit a thabellione acta co-
mmunia sive copia iudicia-
lium actorum vel instrumentorum
hereditariorum ut filium, nun-
quid teneatur illa exhi-
bere Quidam ut refert Innoc.

dicunt quod non, quia ista redemp-
ta sunt propria redimentis Alii
dicunt et hic fin. eum quod
acta et rationes et hereditaria
instrumenta, aut tutorum cura-
torum, negociorum gestorum
quicunque emat vel redi-
matur, et quicunque di-
catur propria, tenetur tamen quili-
bet ea habet exhibere arto
dictorum legum ff de e-
den l. pretor § i et C de
eden l. ij Et hoc maxime
iudicis officio ubi Judicem
movet iusta causa puta quod
actor amisit acta sua et
originalia sunt perdita C
de eden l. i. arto § i e c. si
¶ Sed quia mentio facta
est de actis Queritur quid
contineatur nomine actorum
forensium vel iudicialium
dicunt quidam, quod omnia
que fiunt coram iudice vel
alia persona publica etc.
si sint protestationes vel e-
mancipationes vel alia similia
de quibus O. de offi. ordi.
pastoral. Alii dicunt aliter
et proprie acta dicimus que
sunt in iudicio de quibus
s. e. quam con. Sed quibuscumque
dicatur, dicit Innoc. hoc
tenendum quod omnia supradicta
bonus iudex faciet exhiberi
C de eden l. i. vel actore
in factum ff ad exhiben.
l. ij. alo in § ple. Judex
hic non cogit tenere exhibe-
re propria instrumenta, nisi esset mag-
na causa ut hic Alias non
facilius cogit ea exhibere
et sic loquitur predicta l. ij.
alo in § ple ff ad exhibend.

lencius quod non cogit nisi ex magna causa ut premissum est et per hoc patet litera finalis et plenior intellectus. Glossa prima exponit literam. Infine. Sile. xv. di c. ii. vbi de hoc. et ibi dicitur gazophilacium quasi ...

[illegible]

Finit summa doctor qui plene probauit non compellit iurare. primo narrat consuetudine qua post improbat ibi Nos &c.

Casus in tunc consuetudo in quadam terra erat quod cum aliquis intencionem suam fundasset testibus uel instrumentis ...

aut testibus ~~Primo Noto quod probacionis~~ que tamen sit probacio
plenior per testes ~~[illegible]~~ vel
instrumenta patebit infra c. iii
¶ Secundo Noto quod probacio per
iuramentum est subsidiaria
ibi suffragium de iureiu
rando c. fi. et ergo cum alie
probaciones assunt, non est
iuramentum necessarium nec du-
ci debet ut hic ¶ Sed oppo
no contra litteram, videlicet quod ul
tra probaciones exigendum
sit iuramentum in antea
ut litigatores iurent post
litis contestacionem c. i. de pena
et in summacione de testi tan
bris
¶ Tercio oppono, quod iterum sit
recurrendum ad iuramentum
etiam in suffragium, quod suf
ficit, quod iuret de calup-
nia c. i. de iura calump
nia per totum et quod non est
sepius iurandum c. de iura
calup. autem hoc facto
¶ Ad primum dico quod regula
est id quod hic dicit textus
tamen, fallit tamen in casibus pri-
mus est secundum Innocentium quando
accusatur aliquis aliquid
recepisse, ut summam ferret
de quo remittat hostis infra
de renunci. cum ecclesiam li. vi°
2us est ubicunque aliquis
remanet infamatus, etiam
si nichil probatum sit contra
ipsum, adhuc iniungitur sibi iu-
ramentum, quia purgare se
debet c. in pre. c. i. infra de testi
tan bris 3o ubi semiple
ne probatum est, tunc etiam in
defectu probacionis deferri
potest iuramentum c. i. de pena qui
in summacione iste tamen apparet
non est hic casus exceptus
quia textus loquitur, quando
plene probatum est non debet
recurri ad iuramentum et sic patet
solucio primi ¶ Ad secundum dico
quod qui semel iurat de
calupnia, non est amplius
iurandum de calupnia ut
probat argumentum si de malicia
iurari potest de iura calup
c. ii. nisi li. vi° Item ad
complendam probacionem potest
secundo iurari, quia iuramentum
calupnie concernit instanciam
non intra causam et potest
induci etiam hec decre-
talis ad quam dicitur valeat
consuetudo quod necessario requi
rantur tres testes ad pro
bandum Et videtur quod non, si
cut non valet consuetudo ut
ultra duos addatur iuramentum
ut hic quod licet unum vinus
testis ut notatur infra de iure
iurando c. fi., ita non valet
consuetudo quod addatur tercius
testis et hoc videtur de iure
tamen, secus de iure civili
infra de testibus relatum ubi
dicit
¶ Sed Quare non valuit
ista consuetudo de qua hic
cum alia consuetudo derogat
iuri c. i. de consuetu. c. fi.
Ad hoc solvit quod ideo
non valuit, quia contra
naturalem racionem, que
non admittit superflua
nichil enim facit frustra
ipsa natura 2o celi, et ideo
decaria vii dicit glo. ii Et

ista glo. pmo arguit et
illud detiuiat Et mea ibi
obuiat racom Et eciam
iuri ~~scom~~ dmo. sm qd
non iuratur nisi qo ca
i de iureiuran et si xpus
et ibi amplius hoc in
de calupnia secus i malo
malicie ut d. dixi Glo
pma dat concor et illas
detiuiat Et mea ibi in
bone fidei ibi defertur
in ancetu p iudicem i de
fectum pbacoum. et idem
volut tequtes et ibi c
vlt. Ubi de hoc latius b
recitau, quo et qn huoi
iuramentum possit deferri
et cui 2 p quem 2c

Ex litteris

Ou mac In qu iudico pbat actor
et reus, et si parit pbat
reus absoluit, nisi fauo
ralem cam foueat actor
Tots diuisio ha. ibi ad
quod

Casus in tunc arcepus
Bononien, et archidia
cus cosmes hebant pben
das in villis siue terris
quas singuli singulas
possidebant. pcessu t
morum siue finiu, int
eos, orta fuit qo dice
bat Epus Archidiacm fi
nes antiquos egressum
ptem qs sui fundi occu
passe Archidiacus i grui
asserebat se ptem eand
spacio xl annorum i con
cusse possedisse et epus
eodem modo dicebat se eand

ptem possedisse. qsitum
fuit cui incubat pbacs
petitori an possessori Et
spa q iudicia fuiuregu
dops tale est. q mea utque
xsona vices duplex hct
actoris viz et rei. Ex hinc
inde testes pduci possint
ad fidem iudici faciendam
quibus examinatis iudex
admittat quos pcelle
viderit ad fidem sibi faci
endam Instabat ponens
Quid si ambas ptiu tes
tes fuint eque efficaces
ydonei Et spa q tunc
testes possessoris siue rei
pualebunt. quia pmpto
ra sunt iura ad absol
vendum qm ad condepnand
pprium in ca libali, in qua
si testes equales fuint
p libertate sua pfera
In fine Et tacite qoni
dice namque possit aliquis
quare pbare debeat pos
sessor. ipe Et iure can
tum esse pbacom aliqm
dari possessori, dicat eud
ius q qui pssiom ob
cat. et cam pbaunt obti
nebit cum hm ctum sit
pfsbentem possidere 2c

De lra te scribit eundem
Epo incocusse .i. sine p
turbacone siue interrup
coe, possidere usque mo
et sic utque contendebat
se possidere ad quod .i. ad
solucom pdicte qonis exa
minatis diligent no p
functorie .i. ti ppo pterea
admittat cum effectu .i.
pnunciabit scdm dicta illos

petitor i. ac-
tori
possessor i. reo

preferetur cum effectu, pro
statu libertate, i. pro ea
parte que libertatem foveret, etsi
non sit actor secundum Hostiensem. Aliqui
hoc dicit ideo, quia regu-
la est in contrario de hoc supra ut
ecclesie benefi. c. uno in prin-
cipio etc.

¶ Noto hic primo, quod intitula-
tus in beneficio potest dicere posses-
siones beneficii esse suas, ibi
item quod tu fundi, quod
denotat dominium de verbo
significatione sicud li. vi. secundum Innocentium
et exponit tui i. tibi in
tua prebenda assignati et hoc
verius, quia ipse beneficiati
ciati non sunt domini sed
magis procuratores de dona-
tione, ubi dicitur comparantur
tamen utili dominio i. administra-
tione secundum Innocentium.
¶ IIo Noto quod prelati agunt
pro finibus ecclesiarum, etsi ipsi
ipse domini non sunt ut hic
et ponit glossa prima que
dicit etc. Et invenia ibi finium re-
gundorum hoc verum dicit Io. an.
quando inter se agunt, ita quod
nil potest deperire ecclesie, se-
cus contrarium contrarium, nisi
esset procuratorium ecclesie, tunc
per id posset deperire. Et
hic sciendum quod iudicium
sive actio finium regundorum
competit distinguendis
finibus inter eos, qui habent
confines agros vel predia
et habet locum in rusticis
prediis tantum, non in urbanis
quia predia urbana non
sunt sibi confinia, sed via
vel vico quo parietibus dis-
tinguntur consueverunt confinia

nanque dicuntur que adeo sunt
proxima, ut nullus nullum
medium pariens ponatur
Et secundum Isiderum li. vi.
hec actio ideo dicta est
finium regundorum, quia per
eam fines reguntur etc.
¶ Noto quarto quod in iudicio
finium regundorum utraque pars est
actor et reus et de hoc
in glo. ii. Item Noto quod in
iudiciis fides debet fieri in-
dici ibi ad congnicionem iu-
dicis ad hoc supra ti. pro. in
nostra Item Noto quod
in dubio magis favetur
reo unde pro et in contra sunt
sunt iura ad absolvendum
quam ad condempnandum ut
dicit lex et probabit in glo.
iii. Item Noto favorem
cause libertatis ibi pro libertate
te sua preferat ille ergo
qui dicit se liberum magis
favorem habet quam ille qui
ipsum dicit suum etc.
¶ Ultimo Noto quod illa
regula actore non probante
te reus absolutus vera
est, quando reus nichil petit
sed si quid petat ut quia
excepit de prescriptione vel
alio sibi modo non obstet
nisi probet, secundum Hostiensem.
¶ Conmouendo (?) tamen oppo-
sicio quod Episcopus non potuit
conferre prebendam supra de concessione
prebendarum tractatur, quomodo ergo iste
Episcopus potuit prebendam
conferre, ut vult textus Arguitur
inquit quomodo iste qui fuit
Episcopus potuit conferre prebenda
in eadem ecclesia Ad hoc ergo
dico supposito quod iste fuit

Ex quo, quod licet de iure
qui hic non potuit pben
da, potuit tamen habere
hic de iure spali siue ex
indulgentia ppe, ut de cons
si pben postulasset vel
ex ca. naria ut de conc
pben. cum nris vel di
cat litteram exponendo p
bendas .i. redditus, quos
bene habet quilibet canonicus et
sic littera plana
Sed oppo quod indistincte
reus non teneatur probare
ut extra de bnfi ut nrm
et hinc oppon innuit lit
ibi, nam possessor ubi
innuit reum debere pbare
Solutio aliquando reus ni
chil petit sed absolute ne
gat et procedit contra ali
quando non petit, petit ut
quia incipit de pstione
et petit inunctam super
ea, et tunc incumbit sibi
onus probandi, nam in hoc
censetur actor, ut hic et
patet solutio
Ultimo quod dicit lit. quod
nemo obiicit prescriptionem ni
si qui possidet ibi ad finem
quamdiu nemo etc. oppono
quod ex prescriptio potest oppon
a non possidente ut de
prescrip. xxx annorum, l. si
quis emptionem Item si
misso non admitti in pos
sessionem, per annum censetur
possessor et prescribit de do
lo cotinget, et sic non pos
sidet Solutio secundum ffran
aliquando prescriptionem allegat
actor, et potest hic facere ex
non possidens ut in contrario
aliquando reus, et procedit tex
tus, ut dicat reum non posse
allegare prescriptionem nisi pos
sideat. Sed tunc textus in
telligit ffran secundum consue
titer contingentem, possent
sic accidere quod qui prescripsisset
esset extra possessionem, unde
textus refert se ad id quod
communiter contingit. Jo. An. non
supplet ad litteram, qui
possidet vel possidere im
pedit et sic littera manet
clara Glo. ij declarat
quo in quibus iudiciis idem
sit actor et reus, hoc ponit
brocardum dicunt possit fi
eri vice duorum, alle vero
iura pro et ijo contra,
dans duas solutiones Et
mea ibi hic censetur hoc
quo pervenit, quod uterque di
cebat se possessorem Et
ibi sicud reus et actor .i.
quod non calumpniose defen
dit et hoc ubi sequens
lex Et ibi requentone
de hoc in Spec. de iura
calump. § i nunc dicamus ut
nota hic Et ibi sicud qui
sequitur duorum duorum
persona sustinet Et ibi ar
contra omnia iura sequitur
et leges in effectu volunt
quod duo officia non debent
committi uni persone insuper
prima solutio est Host. sed
vincit Et prima magis pla
cet, quia secunda non habet bo
nam rationem secundum ffran secundum
quem potest etiam solui quod
potest quis tenere locum plurium
pstp in casibus in iure expressis
et in illis ponit ratio, quod
surgit impossibilitas in
eadem persona, sicud in pluribus

beneficiis in compassibilibus ff.
de pben de multa, vnde
sic in actore et reo, quorum
officium est idem contra ut
hic declaratur in glosa,
de huiusmodi materia habetur lex
xxxix di singula

¶ Glosa prima contraria dat
v. contra, alle iiij contraria
et soluit. Et in ea ibi ar
riamus vbi de obligan
do quidem, sumus faciles
ad denegandum in liberan
do faciles ad concedendum
et ibi pondere vbi dicit
sententiam que vetat miseri
cordiam non solum tene
re fratres, sed etiam audire fu
gite. Et ibi obseruandum
ibi dicit, nec exaudeste
sed iudex aduersus eos quos
malos putat, nec pro his
calamitosorum illacrimari
cum oportet, Et ibi quia
sunt ibi dicit, quod iudicium
culpa est relaxare vindic
tam, et sic illa iura non
sunt contraria ad absolue
dum etc. Et ibi in obscuris
sat ff. de re iuris et ote
etc. In fine j. q. vij tali etc.

¶ Glosa amplius addit ad
litteram Iuncta ibi inofficiosum
testamentum inofficiosum
dicitur quod factum est contra
pietatem, ut si pater si
ne causa rationabili omis
sis filiis liberis relinquit
alijs bona sua etc.

Propositum

Uinmatur In virginitate
probanda, testium mathematicas
assertioni viri prefertur Contra
dimissio, sed ibi videtur quod

¶ Casus in summo Inter
virum et mulierem coram
delegato iudice questio
mota vtebatur Coram
quo mulier proponebat se
nec a viro congnitam nec
potuisse cognosci, quod
tam iuramento suo, quam
testimonio vij mulierum
probauit, que per aspectum
corporis ipsam virginem
asserebant, viro per suum iu
ramentum contrarium asse
rente Questum fuit
cui foret potius fides ad
hibenda vel ipsa, quod iuramento
puelle et testimonio il
larum mulierum potius est
credendum ¶ De littera
et si queris cui potius
sit credendum, potius
quod iuramento viri et probat e
lectiue etc.

¶ Glosa litteram in noto primo
virginitatem probari per as
pectum corporis, istam
probationem quasi fallit ut
dicit glo in fine et
ideo hoc mulieres non
instructe seu inexperte
in talibus non admittentur
secundum statuta ¶ Item nota
casum in quo de iure
canone non sufficiunt duo
testes, sed requiruntur
vij ibi vij mulierum
et est ratio quia hic quandoque
de actu copule seu de
virginitate et ista non sunt
directe probabilia secundum statuta

¶ Sed ex quo hic dicit
ipsa testimonijs istarum
mulierum fidem esse adhi
bendam Quero de duo
bus primo, de quo erat
hic questio inter istos

ut per hoc sciatur in quem
finem debeat stari istarum
testimonio ¶ 2o utrum
in casu c. huius valeat dictum
istarum mulierum sine iuramento
¶ Ad primum dico quod in ex
emplificando ad literam c. quia
doctores instituti, quia
tunc dicitur quod mulier ista
dicebat se incognitam
non tamen negabat matrimonium
contractum fuisse et forte
volebat ingredi religionem
quod poterat si verum erat ip
sam incognitam fuisse
ut de conuersione coniugatorum ex
publico, et ad huius effec
tum credendum fuit testimonio
istarum mulierum, hoc autem
ideo dico, quia licet suffi
ciens fuit probatio virgi
nitatis per huiusmodi modum
non tamen sufficeret ad separationem
matrimonii. Et uxor ali
um ducere posset, nisi in
terueniat alia de quibus
traditur in c. laudabilem
ut de frigidis etc. Posset
etiam poni casus sine exemplo
ad c. hoc, de c. ex quibus ut
despon. et de c. si ibidem
ut dicamus, quod ista mu
lierem contraxit sponsalibus
de futuro, vir se dicebat
cognouisse, et ipsa hoc
negabat, nec sibi adhe
rere voluit, exeo quia
alium sibi desponsauit
per verba de presenti secundum casum
c. finalis ut de spon. hoc
de primo
¶ Ad 2m dicunt quidam
quod valeat dictum istarum
sine iuramento, quod super re

impreceptibili prestensio ut super
virginitate, et pro hoc fa
cit litera ista que dicit testi
moniis et testimonia dictarum
sine iuramento prolata ut de co
habi. cle. et mu. c. tua. Con
glo in c. fraternitatis ut de fri
gi. tenet contrarium et est
verior et communiter approbatur
quod non testimoniis sed testi
bus est iudicandum, dicto c.
tua, et secundum hoc litera ista
debet intelligi, ita quod iste
mulieres deponant per iura
mentum. In hoc tamen dico quod
inducunt non quidem de vir
ginitate, que est impreceptibilis
sed de credulitate ut not.
in c. fraternitatis prealleg.
et pro hoc etiam requiritur
hic maior numerus vel vij per
sonas iurabunt quod se di
ligenter inspexisse corpus
et credere ipsam esse virgine
corpore, hec est forma
¶ Glossa prima exemplificat
In fine de hoc dicitur ut
d. in prima questione. Glossa
ultima signat contrarium et
soluit. Et in ea ibi tres sob
ui ubi dicit quod insigi
animo, quod videtur quam
quod auditur etc. sequitur

Littera

Examinat c. probatio testi
um prefertur instrumento. Et
primo ponitur questio 2o responsio
ibi sed quoniam
¶ Casus in textu Quidam
regularis canonicus sub nomine
capituli sui, fecit quandam
alienationem quarundam rerum
immobilium ecclesie, cuidam amico
suo, et instrumenta alienationis
signauit sigillo capituli

p quod instrm ille cuius
dicebat intencom sua suffi
cient in iudicio fundatam
p tur capli asserebat illud
instrm de consensu capituli
no fuisse confectum, et adul
terinum siue furtiuu esse si
gillum, et ad hoc pbandu
induxit fres illius monstri
siue collegij, qui iurati di
xerunt, qp quociens de hoc
int fres mencio erat, consili
um totius conuentus et vox
vnanimis fuit, qp nolebat
alienacom illarum rerum
sz illas integras fuare vo
lebat, et cont hoc pro adu
sa nichil pbauit. Quesitum
go fuit cui pbacom sit po
tius standum in hoc casu po
tia, qp sim assercom testiu
est iudicandum. Sequitur lra
signauit .i. sigilla vel
furtiuu vel pro ut est sm
Goff vel adulteriu dicit
qn aliud sit simile alteri
in fraud furtiuu cu verum
sigillum siue consensu con
uentus apponitur sm Jo an
de hoc .i. de dictis rebus
alienandis

Noto primo qp sigillu
conuentus rite appositum fat
scripturam autenticam. Dcl
.i. de fide instru c. ij in
textu 2o noto qp cont
instrm fit pbacio p testes
et pualet instruto ut hic
3o noto qp ut sigillum
reddat scriptura autentica
debet apponi de mandato
cius cuius est. alias est adul
terinum vel furtiuu Hostien
infero qp non statim credi

dz sigillo. de co .i. qs si
quod muche. Item noto qp
concensu capli debent fieri
collegialit ibi inter fres
de hoc .i. de rebus eccle
non aliter, hoc consiliatissi
mo li vjo debz traditur
forma fuanda in aliena
cone rerum ecclesiasticarum etc.

Contraria huic .i. c. continet
sa puncta pntalia, vnde
est, quod pbacio p testes
pualet pbacom p instra
um est quod hic negatiua
potuit pbari in eo, quia
p tur capli dicebat in
strm non fuisse confectu
de consensu capituli, 2o
quod ista fres potuit testi
fici in causa ecclie ipse
Sed quia ista omnia ex
peditur in glo, ideo
illa ipsas de istis et aliis
videndum

Pro expeditione go pe
glose opp. contra bram qp
iste p tur monstri siue ca
pli non debuit admit
ti ad pbandum sua inte
com, ideo quia pone
bat negatiua ut pmis
sum est, et talis non
pt pbari .s. de elec bone
j. Solo prima soluit hoc
dicens qp potuit ista
negatiua pbari indirecte
sz directe non vn dicit
glo etc. Et in ea ibi opti
ma dicit illa lex, posz
quod p scripturam vel
testes, sc vel adusam
hic quod in instruto dicit
contraxisse, alio loco fu
isse et sic edit dico instruti

Infine vult go glo q i ta
pbaco hui negative fuit
indirta quod esse pt ista
h soluco est falsa ad
c. hoc sm frau, quia hic
no fuit pbaco indirta
ymo directissima cum in
instro dicitur illos de
ca consensisse quod
isti negabant, et hic ipm
dirte pbabant, un que
sit indirta pbaco point
textu in de testi co te
nore et est ea que p
quoddam medium infert
ut si pbo me die cotetu
fuisse alibi in loco remo
to, ita q non potuissem
ibi esse ubi dicor conti
visse, infert hoc quod
ibi no fuerim ubi adu
sarius dt cotetum me dd
fecisse, hoc est pbaco
indirta, qualis non est
ista de qua hic, et go
soluco glose quantu ad
c. hoc non het uitatem
immo aut dt negati
ua posse pbai p psup
com, quia cu hic freq
contradicent psumebat
con instrum cui psupco
in statur nisi pbetur
cotrarium, hoc etia dum
hic non procedit, q cu
adusarii pbasset plene
p scripturam autenticam
scz p instrum sigillatu
sigillo capli, pbaco p
sumptiua non posset
tollere plenam, ut in xpo
i ma circa, et go so con
et melius q ista nega
tiua poto q isti freq
recordabant de die et
loco cotetu fuit coartata
sive determinata, et go po
tuit plene pbai etiam dy
recte, hoc ipe euident
deducit in de elec bone
in sup glo magna ubi
ipe inter cetera dt omem
negatiuam facti q tatam
sz tinore restrictom et
coartatom locacoe qd
directe et non p cam me
diam eadem pt in statum
et intellectum testium posse
pbari directe etiam p
testes, sicut cum pbaco
non resistit rem natura im
mo assistit, determinatum
nam no cuius hic cadit
in intellectum test, ut quia
videt q nihil heo in
capite sup naso aut pla
ma palma, hoc dirte ca
dit in intellectum test et
in sensum ocl sine causa
media. dic etia nego
testamentum hre rasuras
vel hominem hic vulne
tum in facie vel tenuum
inter nos in lectione se
disse, quare hoc no pba
retur dirte p testes qui
sic dirte p sensum natu
ralem possunt ueritatem
eius compehende quod ne
gatur, unde fatendum
est, q potit tal pbaco
fieri sm ipm dic et i ta u
c. huius sz quod hic ad
cotraria ut ad c. bone
in o. de elec ubi dicitur
negantis sm p rerum natm
nulla est pbaco, dicit
Jo. an verum illud esse
in negatiua fti pura et
indeterminata, que no het
determinaconem loci ut tpis

aut alterius rei, ut si quis
dicat se nunquam citatum quod
nullus potest probare. Similiter si
est negativa facti determina
ta sed non tantum, quod testis
illam directe capiat, nisi
per causam mediam vel ob
liquam, dicit Io. an. quod licet
non possit probari directe
probari tamen potest indirecte
ut si quis dicat Titium non
contraxisse cum Bertha
Bononie de tali mense
probatur talis saltem indirecte
modo quo supra. Ex hoc
patet quid sit dicendum de
materia huius glose. Item
etiam dicit, quod negativa est
directe probabilis, quia probatur
per eundem, qui dicebat actum
actum fecisse, sicut hic
dicebat conventum alienasse
se, qui conventus testabantur
quod fratribus qui iurati depo
suerunt se nunquam consensis
se, et quod semper contradixe
rant. Et est ratio huius
quia ita percipit quilibet
actum negativum de se ipso
sicut affirmativum. Pro hoc
intellectu est casus similis
in c. de concessione prebende inter
dilectos vel preterea ubi probatur
quod quedam clausula non fuit
inserta in litteris de gratia in
dictum, quod debet intelligi
sit, quod probetur per ipsos nota
rios, qui testificantur de sua
conscientia, quod possunt ut no
tatur in proemio in glo. in
hoc de ista materia. Glo.
in primo dat rationem ad legem
secundo submittit quod in ea
casu aliter sive testificari
possunt. Et in ea ibi ve[...]

et ibi de hoc latius. Glo.
ult. notat testes instrumento
preferri alle una l. et una
decretalem, secundo alle duas
leges, quod equalem vim
habeant, in alle inferior leges
quod instrumenta debeant pre
ferri testibus, solvit dis
tinguendo primo modum pro
cedendi, secundo qualitatem ne
gocii, tertio eius vetustatem
vel novitatem, quarto numerum testium
quinto an instrumentum sit puble
gratum, et ideo glo. ista in
sua materia est bene notanda
Et in ea ibi presumptiones
indicia ibi dicitur, etiam
indicia equalem vim habent
cum instrumentis, et ibi ce
teris sequitur et nunquam
testium putat potiora esse tes
tibus separatim consentit et
ibi si alterius in fine dicit
qui iuravit se maiorem
non restituitur nisi probet
non testibus sed instrumentis
se tunc fuisse minorem
et ibi l. vult ad hoc facit
unde casus in quibus scrip
tura requiritur qui notant
in c. de censi. c. i. § preterea
li. vi. Glo. una tamen glo. non
solvit specialiter ista. Ideo
dicitur, quod leges tamen ponit
specialem casum in instrumentis
super censu, quia de sui
natura census probari melius
per instrumentum quam per testes
ad legem ultimam dicitur
ut in fine glose quod ibi est
est speciale in instrumento ibi
tam pro ec. confecto, ut
non audiatur probatio testi
um contraria, et hoc propter

solempnitate inventarii Et
ibi per testes et probabit ex
capitulo de hoc in consequente c.
ii § i v. nono Et ibi cum
probatur instrum in quo scribi
me donasse, cum como
dassem vel scribitur de
dicto fundo cum de alio
ageretur reprobari potest
Et ibi si arbiter dicat
illa lege, ubi dum intra
annum non memoravit, quod
consule videntur opinio fac
tum Et ibi admitti qua
tuor et hoc tamen hic doctor
quod eciam tamen glo. iiii q.
iii § Item in criminali in
principio v. si testes sunt contra
io in c. cum Iohannes, de
fide instrumentorum tenet contra
rium dicendo duos sufficere
et illud est verius secundum Io.
an. et Ffran Et ad racionem
glose dicat quod glo com
putat idem bis, totum
enim instrum ex novo eq
ualet duobus testibus secundum
Ffran, et glo computat
instrum primo et per eca
testes, de quo in speculo
de instru edicione § restat
v. si queris, et dicam quod
in c. cum Iohannes v. alle
gato devenit glo. ibi quia
tamen ponit de instrumento
producto etc. Et in c. ibi
publice confectum et sic
capitulo nimiam ipsius solemp
nitatem secundum doctor et ibi
antiquum ubi mulier non
admittitur contra instrum in
quo fuit confessa se re
cepisse pecuniam per mutuo
dando ¶ Solucio secundum
Ffran, quia glosa non loquitur

soluit, dicat quod si mulier
velit dicere instrum non esse
verum, non admittetur, nec
hoc negat ibi sed ex quo
confitetur instrum verum
esse non iuvatur velleya
no, hoc solum dicit illa lex
Et in hoc casu hinc est
secundum Io. an., quia mulier
per illam confessionem a
mittit privilegium vel
leyani, quod facilius perdit
quam illud quod alii casus
in quibus probacio testium non
admittitur contra instrumenta
nomine tamen in de consti. c. i. li
vi ¶ Insuper hanc glo vide
iiii q. iii § Item in criminali

Iuravit | legitur va
riis modis
secundum glosam hoc dicit in
summa, eciam in causa matrimonia
li publicatis attestacionibus
super eodem articulo testes
produci non possunt, et sic
respicit hec summaria verba
et partibus publicata vel
aliter Contra dictam plu
rium testium unus testis admit
ti non debet Ffran sic
summat Cum agitur de
matrimonio contrahendo, pub
licatis attestacionibus per
quas de impedimento proba
tum est, non recipiuntur
alii testes, et secundum hoc est
contra nobilem talem hinc
quod divisio 2a ibi respo
demus
¶ Casus in textu Accedens
quidam se ad propositum p
v. Quidam iuravit cuidam
mulierem ducere in uxorem
si cum vellet eam tradu
ce quidam alius nupcias
secundum morem prohibitis summe

probavit in iudicio illos
quinto gradu consanguinitatis adinvi
cem attinere, testium publi
catis attestationibus quidam
alius voluit probare quod
nullo consanguinitatis gradu
essent iuncti
¶ Quero quid sit in hoc
casu faciendum. R. papa
post standum esse probatio
ni ¶ Ecce littera acceptum
est erant sponsalia de fu
turo tradunte i. cum ea ma
trimonium contrahere secundum ma
nerat vel statutum ipse sim
morem. ii. de clandestina despon
satione. in quinto hodie non pro
hibetur in quinto sed in quarto
et. i. de consanguinitate non debet
post sequebatur in antiqua
nec de unius testimonio
est curandum
¶ Hec littera c. hunc non aliud
colligit nisi id quod dam
est firmando hoc videlicet quod
etiam in causa matrimoniali
publicatis testibus et hoc secundum glo.
et hoc quidem regulare est
in omnibus causis quod publicatis
attestationibus non audiuntur
testes super eodem articulo
ii. de testibus fraternitatis sicut
l. in causa matrimoniali ff. c.
istud sed quia hoc dicto
manifeste videtur contrarium c.
licet ex quadam et c. cum in tua ii.
de testibus ubi habetur specialiter
casus quod in causa matrimoniali
publicatis attestationibus re
cipiuntur testes ideo adver
tendum est quod dictus istam
apparentem contrarietatem c.
hoc ut premisi legitur duobus
modis Glo. c. hunc ponit
iiii solutiones ad c. licet ex
quadam videtur contrariari

et quod glo ponitur etiam
alius intellectus sive lectura
ut ergo appareat quis
sit verior modus legendi
et intelligendi. c. istud primo
continuando glossam et
secundo adducam aliorum
dicta Et ideo an omnia
corrigo glossam que sic
ponitur in libris Dicit sic
etc. Glossa ista signat
contrarium ponit opinionem
Vincentii dat tres soluciones
contra eam opponit et opi
nionem ponit et ad con
traria respondet Et in
effectu glossa solvit qua
tuor modis contrarium de
c. licet ex quadam ii. de testibus, prima
solutio est Vincentii qui
dicebat quod decretalibus secun
dum non tenet etc. Sed
hec solutio reprobatur per
ipsum in huius libri ubi
dicitur hic nichil superflu
um continet Item Vincentius
correxit se postea in suo
apparatu, et ergo ista ra
tio est sine effectu Secunda
solutio ponitur in glo
quod hic loquitur de ma
trimonio contrahendo c. licet
et c. cum in tua loquitur
in contracto, et sic non contra
dicunt hanc tamen primo dt
bis quod iudex stabit proba
tionibus melioribus in autenti
ca de testibus Sed quia non hostiensis
reprehendit hanc solucionem
dicens idem in contrahendo
sicut eum ii. de despon. presertim
l. et ii. et c. cum in tua
que iura non faciunt dif
ferendo sed dicunt hostiensis
videtur idem in contrahendo
quod in iam contracto, eo eadem

sit racio de separatoriis que
de principalibus de offi. dele.
pred. Sed ad hoc dicas quod
hic est diuersitas racionis
in contrahendo, quia nullum pe
riculum si non contrahit. Sed
in contracto maius vertitur
periculum, si dissoluitur ma
trimonium. Vel si non dis
soluitur, et subest impedi
mentum. Et hanc lecturam te
neo cum Ffranc. cum Lini
tarde qua ponit Jo. Cal.
quia interdum testes proba
uerunt impedimentum, et tunc
publicatis attestacionibus
non recipientur testes ita
loquentes specifice. c. hoc, et
secundum hoc etiam stat regula
c. fraternitatis, in. de testibus,
que dicit testes non recipien
dos publicatis attestacio
nibus. Interdum non testes pro
bauerunt habiliter contra
hecium, et tunc secus, tunc
enim admittuntur testes super
impedimento, quia idem pericu
lum si idem coniungentur
impediti sicut in contracto
si non ~~imped~~ separentur
et tamen eadem sit racio que
in contracto eadem debet esse
dispositio. Ex predictis patet
quod debemus recedere
a regula solum ubi ra
cio subest in contrario, ff. de
transactionibus, l. ii, ad hoc, in.
de testibus, cum quando, in fine, et
hoc dignum memoria. Et
secundum hoc dico secundum Ffranc.
quod quando agitur de contrahen
do et probatur impedimentum
non est opus quod matrimonium

per nota in c. cum parte, ff. de
testi. spolia. Et secundum hoc debet
intelligi c. hoc, in Dantem
et alie lecture, et tria as
signata in glo. ibi assignare
potes, et illa est clara in
se, sed est falsa ut dicit glo.
et contra textum, c. scilicet, ff.
allegatum. Quarta ponit Io. An.
vel dic tercio. Et ista est va
et consonat textui ibi quod
alias que non ponebat glo.
et credidit esse similem
Pro hoc tamen dico, quod tunc hoc
c. non habet dubium, quod
unus testis non posset reproba
re plures, ideo ubi dicit
quidam alius, idem si plures
alii secundum Ffranc., vel posset
intelligi, quod quidam alius
volebat probare, non tamen esse
sed legitime per tot quot suffi
cerent. Dant et alie lecture
contra glossam. Una fuit
Jaco. de Albenga, quod
hic non auditur probacio con
traria, quia astruebat
puram negatiuam, sed quod nul
lo gradu consanguinitatis atti
nebat, cum c. ad nostram, in
e. Sed hec lectura non proce
dit, quia ista erat nega
tiua coartata, ad gradum
consanguinitatis, nec est negatiua
facti, sed qualitatis, que probari
potest, ff. de elec. bone, in. ubi
de hoc. Alia et ultima fuit
Hostiensis, qui dicebat quod hic
audietur probacio contraria, si
foret legitima, et in fine
~~et~~ textus cum dicit standum
probacioni fori, dicit ipse hoc
verum, donec legitime probetur
contrarium, que lectura concludit

Et ibi supple gl.
dicit quod hec pla
ne hostiensis
pretermissis audis

cu iiij^a que est ultra in
glo et no pcedit sicut nec
illa Septima posuit ul
hostf dicendo q hic pub
licacio no fuit fca in for
ma iudicij ideo no nocu
it hoc obstat textui q
dicit publicacionj obstare
et q hic facta fuit in
iudicio fat fm Jo an in
b ptibz quia ptes non
consueuit esse nisi iudi
cio Item b inducf ca
nonicf l fm canonces pl
titf in iudicio j ti ps quo
ciens vior g est laura
fca intellca fm modu
ibi dictum
Concludendo g istam ma
teriam dico sic aut agit
de imrdomo qtito et pub
licatf attestacoibz eadem
sup eisd capliis recipiunt
testes ut in c scies et
c cum in tra aut de
ghrdo et tuc aut p pri
mos testes pbata est
habilitas cauthencia et
potuit alij recipi i qrimi
quia eadem racio subest
que in qtito aut per
primos fuit pbatio impe
dimento et tuc p pub
licacionem no recipiunt alij
sup eisdem articulis
sine capit ut hic Et
racio quia nulla eqtas
subest et nullus piculus
ut s declaui Et p hoc
pz qcordam istorum iurium
patet eciam verus et huius
intellectus fm istam zc
Post cessionem
Cas in tiiu
uelig ponat
sic q actor
z reus habebat eam
corsa et alterius
qstitui pcurem zc
Summa^c p lras ordinarij pbat
sic quod excoicatus nisi
grimn doceat vel sit
cott Ostat lras ordinarij
sup excoicacoe donec pbe
grim primo ponitur decisi
ad z no ipe intlocucio ibi
Cum igitur
Casus in tiius quendam
excoicatum fuit data p cur
ad eam et dum i iudicio
qparuisset obiectu fuit
ei q no erat admittendus
cu eo tpe quo datus fuit
pcur excoicatus fuit et
hoc fuit pbatum p lras or
dinarij Questitum fuit
utru stand foret tali pba
coi et dominus ipa dicit
cum no admittend cum
lras ordinarij i hac pte
stand sit donec grim do
cea Ex lra cu p quia
hic eni ut pinsi ponit
tam intlocucf ordina
rij ipius excoicati et tolle
bram j nob constitit et
quod sequit intpoicio
est respia no pu zc
Noto primo q lre or
dinarij pbant quia di
lra talibz lras standum
hoc est q fides eis est
adhibenda Est eni hic
mos loquendi fm que di
cimus stat pbacoi cum
recipit ut stabilis suffi
et fidedigna sic j ti p
pfca
2° Noto q una pbacio
tollit alia lic namqz lre
ordinarij pbet ut ibi pos
sunt tn repbari ibi donec
pbet contrarium sicud et
alia scriptura publica re

probat. o. c. Ecia de fide instrumentum. Iohannes. Ho[c] hoc infertur probatum sine probatione reprobari posse. Sed obstare videtur, quod probatum habetur pro veritate, xxij. q. iij. cornum, sicut sententia ff. de re iud. l. res iudicata. Sed veritas non potest reprobari, vbi dicitur veritate, quomodo ergo potest reprobari id quod est probatum.

Solucio huius: veritas contestans non reprobatur quantum ad suam essenciam, tamen reprobari potest quantum ad suum effectum, vt si actor vere probauit et reus false contrarium probat per testes numero plures, concludetur actor, et sic quantum ad effectum veritas reprobatur quia non consequitur effectum suum; in essencia tamen veritas, veritas manet. Item Noto quod tempus facte procurationis attenditur ad quod inducit glo. vlt. simile. Item Noto quod excommunicatus non potest esse alterius procurator; hoc vult littera cum dicit sit omnino incapax vel sit opus contrapene dicam f.

Circa materiam huius capituli duo articuli sunt principaliter examinandi: vnus an et quando credatur literis ordinarii iudicis. Alter an excommunicatus sit incapax officii procurationis, et hunc sunt premittenda, quia de primo tractat glo. prima magna. Ubi etiam hoc examinabitur. Ad secundum itaque articulum de excommunicato vtrum possit esse procurator, quia littera dicit quod non. Opponitur primo contra quod hic excommunicatus contestante non fuit audienda, quia excommunicatus potest esse in iudicio, tanquam reus, ar. de iudic. intelleximus. Ad hoc breuiter dico quod potest esse pro se ut reus, non pro alio ut hic. Sed contra hoc statim facit regula potest quis li. vj° ubi dicitur potest quis pro alio quod potest pro se; si ergo excommunicatus potest esse in iudicio pro se et pro se ipsum, ergo et pro alium et pro alio. Ad hoc dico quod regula illa capit instancias ut ibi notatur, et hic est instancia in excommunicato, qui potest esse in iudicio ut reus pro se et pro se ipsum, non tamen pro alio, et racio quia dum est pro se est ut inuitus, sed dum pro alio voluntarius, quod negatur excommunicato dicto c. intelleximus. Sic ergo dico quod excommunicatus non potest esse in iudicio ut actor, potest ut reus pro se non pro alio, pro alio enim repellitur ab officio procuratoris ut hic, hic tamen intelligitur est de maiori excommunicatione, quia minor non repellit ab actu iudicii, de excep. a nobis, de cle. excom. ministrante c. si. et sic patet litere intellectus. Dicam autem valeat processus excommunicato habitus, si nichil sibi obiciatur dicam. i. Prius tamen examino illam literam, dum dicit ipsa ipsum tanquam procuratorem non duximus admittendum, vide cum ista per innocentiam pape non

valuit, quia debuit pro
nunciare affirmative repellen
do non negative, quia negativa
nichil probat, ut c. ad nostram
de despon. impu. ad dissol
vendum ¶ Solutio negativa
negativa ista resolvitur in
affirmativam sic non duovirum
admittendum, id est decernimus re
pellendum, hoc modo pronun
ciatur ut de sponso prorsus alio
si eciam sint sic Jo. an. Et sic
hoc noto quod non refert qualiter
concipiantur verba sententie an
affirmative an negative, quia
in summa non refert quod ex
equipollentibus fiat ut de verbo
sig. in li. vi. Secus est in proba
tione, que fieri nequit super
negativa ut c. ad nostram,
salvo quod dixi de c. ex tenore
Et racio huius dicte quia
verba sententie referuntur ad
probacionem non ad factum de
quo testes debent per
sensum deponere Et consequenter
quod infero, quod si judex
pronunciavit procuratorem non
admittendum est proinde ac
si dicat ipsum repellendum
hic hemus casum Et ita
idem est hic, non admittere
vel repellere alibi differunt
ut de restitu. spo. c. si in
fine et hoc de isto
¶ Sed redeundo ad principale
de excommunicatione procuratoris, quia hic
textus ponderat tempus
assumpti officii ibi quod ille ex
communicatus erat cum officium procura
tionis assumpsit
¶ Quero primo Quid si pro
curator erat excommunicatus tempore
constitucionis et tempore assumpcionis
absolutus, dico quod non
in constitucio, quia inicium
fuit viciosum de elec. du
dum, et dicta plenius in
questione sequenti vm Quero — q°
secundo de casu converso Quid
si tempore assumpcionis erat
excommunicatus et tempore constitucionis
non, dico idem, quia pon
deratur assumpcio ut hic
quod tenent Jo. an. et Jo. Cal.
¶ Sed ad hoc oppono quod si
tempore constitucionis erat excommuni
catus, dum tamen tempore assump
cionis non valeat man
datum, de procura. li. vi.
ex quo dominus manet
in eadem voluntate ¶ Solutio
posset dici quod hic contrarium
pondet ab una questione
utrum excommunicacio faciat
procuratorem esse incapacem
huius officii quod primo ex
amitamus simpliciter tamen quod non
sed quod est opus exceptione
adeo quod valet indicando
donec opponatur excepcio
excommunicacionis et eo facit iste tex
tus quia fuit obiecta
excommunicacio et repulsio sub
secuta ¶ Specu. de procura
in principio, dicit quod si est prius
excommunicatus processus est nullus
quod tenent Jo. Cal. Secus
si occulte, quia officium
procuratoris est actus legitimus et
a talibus repellitur excommunicatus
publice de sen. excom. li.
li. vi. Et est incapax
eorum de reiudi. a pro
bandum, de occulte excommunicatis
distinguit Jo. Cald. an
constituendus sit cum excommunicatus

et no[n] valet co[n]stitutio an ignorat et valet usq[ue] re pellat[ur] de quo notatur in c. si de p[ro]cura. Et h[ec] dis tinctio placet maxime in iudicijs eccl[es]iasticis i[n] q[ui]b[us] etiam p[ro]pter infamia[m] re pellitur p[ro]cur[ator] ff. de inua talijs. impatos. ubi de hoc dicitur est. Idem tamen putat frat[er] esse i[n] secula rib[us], quo ad casum c. h[uius] quia et p[er] illis excom[municatis] dat vitat[ur]. Quo p[re]supp[osi]to dici posset q[uod] si erat ex com[municatus] p[ro]ut t[em]p[or]e assu[m]ptionis mandatu[m] est nullum, s[ed] a t[em]p[or]e constitutionis et no[n] t[em]p[or]e assumptionis, mandatu[m] vale[t] qua[m]vis h[ab]eat initia vicio sum, q[uo]d posset defendi p[ro]bab[i]l[ite]r domino durante in eadem intentione. Tercium est dicere contra tum so stane, an et ad c. licet rudeos, q[uod] ibi ab initio actu[s] confer[tur] in p[er]sona[m] habilem. Quid si t[em]p[or]e con stitutionis et t[em]p[or]e assumptionis est excom[municatus] & t[em]p[or]e executionis absolutus, in q[uo] est dubi um, q[uod] non valet. Sed q[uod] si t[em]p[or]e constitutionis est non excom[municatus], dicit Io. cal. q[uod] valet mandatu[m]. hoc t[amen] puto falsu[m] per textu[m] ibi in v[erbo] assumpsit cum esset incapax, ff. loquendo de p[ro]ut excom[muni]cato.
Sed q[uod] si tempore consti tutionis & t[em]p[or]e assumptionis est non excom[municatus] & t[em]p[or]e executionis excom[municatus], dico q[uod]

valet iudiciu[m] cum eo do nec repellat[ur], sicut i[n] p[ri]n[cipio] dic[itur] de excep. pia li. vi. et si repellit[ur], et faciat se absolui admittet[ur].
Consequit[ur] Quero an ex com[municatus] se defendit esse p[ro]cur[ato]r rei, vi[detur] q[uod] sic, sicut ipse reus excom[municatus] se defendit in iudicio, ff. de iudi. intel legimus dicit[ur] contra, quia reus ip[s]e e[st] necessari[us], et cum h[ic] p[ro]cur[ator] ee[t] voluntari[us]. quod nega[tur] excom[municatus]. Sed quid in causa qu[an]do reo et p[ro]cur[ator], videt[ur] admittendu[m] p[er] Clemen. religiosis de p[ro]cura. dixit Io. an. q[uod] for te p[ro]p[ter] dece[n]ssum h[uius] c. q[uod] solum potuisset, et [er]go ca[usa] libent[er] vidisset, forsan cui vacante eccl[esi]a p[ro]fessio nem plati cant[us], elegerunt et ad illam electionem confir manda[m] datu[s] fuit iste p[ro] curator, et sic in ca[usa] qu[an]do et ip[s]a forte admisit ut p[ri]ncipalem non ut p[ro]cur[atore]m h[ic] Io. an. Et in hoc concor[dat] frat[er] di[ci]t ad q[uo]d istam q[uod] in ca[usa] qu[an]do potuit esse p[ro] seipso, s[ed] non p[ro] reo, quia p[ro] illo esset voluntari[us].
Quero ultimo Quid si excom[municatus] co[n]stitui[t] p[ro]cur[atorem] cum p[otes]tate substituendi et substituit non excom[municatu]m an ille admittet[ur]. Et vi[detur] q[uod] sic, quia substitutus d[icitu]r constitutus a domino. ff. quod cuiusq[ue] univ[er]si. l. item eorum. et ij. de p[ro]cura. l. q[uod] li. vi. In contrariu[m] est Cle. religiosis p[ro]allegata, dicit frat[er], q[uod] tal[is] substitutus

qo

admitti psupposita opinione
Innocen. q expectatiuis non
sit ipso iure inhabilis ad
officium procuratoris de qua d.
dixi Tenendo ut primum
substitutum non admitteretur
nisi substituendi fuit indu
ministerio, ut quia dominus de
dit potestatem substituendi
et commit substituit eligen
ab illo j. q. j. si fuit secundum sola
Calderinum et hoc sit dictum
de isto articulo de ista ma
teria tangit glosa vult quod
ex ista dicta satis est compe
dita unde dicit etc. Et in ea
in fine de preb. c. j. li. vj.
ubi de hoc lege Host. hic
dicit hoc verum esse de pub
lice cognito
Expedito isto articulo re
stat videre de alio videlicet an
et quando credatur litteris ordinariis
iudicis Et quia de isto trac
tat glosa finalis ideo finaliter
lego ipsam quod dicit etc. Glosa
ista posset recitari per quem
litte et sigilla episcoporum
probent et tenseant secundum
iure antetice ista decreta
lis secundum glosam que glosa
habet iiijor partes primo probat
quod sic secundo probat contrarium 3o
ponit duas opiniones 4to
ponit suam solucionem possi
cia glosa diuidi in duas
partes in 3 et in v. quod satis
patet pt eam intuenti Et
in ea ubi Epi et cuilibet
inferioris ordinarii cum textus
non loquatur de Epo sed
de ordinariis et ibi cure
et ibi ponitur hec glosa
et ibi si unus fatetur ff. de
re iudi. cum inter ubi de
hoc Et ibi et c. placuit
ubi de hoc in sua glo, et
dicit ibi littera sic placuit
ut si quis Episcopus dicit, aliquem
sibi soli proprium crimen fuis
se confessum, atque ille
negat, non putet ad se
iniuriam suam Episcopus pertinere
quod soli soli in hoc in hoc
quod soli illi soli in hoc non
credit etc. et ibi dinumerus
et si de dolo et contu cum
alium Et ibi Hugo dicit
quem sequitur Host. hic
qui et remittit ad summa
c. ti. § si vero decimo et
in Specu de probatione § si
vero dicimus Et ibi alii vult
Hyspanus qui inducat c.
de arbi. li. vj. § si autem
Episcopus et ibi § penultimo
vero si preses Et vincus
sequebatur hanc opinio
nem additis duobus casibus
dicebat enim quod litteris or
dinarii non credebatur nisi
in predictis duobus casibus
vel nisi haberent sigillum
capituli etc. statuimus xix
q. ij de elec. cum inter
vel nisi apparerent
sigilla plurium episcoporum
de elec. per c. Insuper
dicebat vincus quod litteris
episcopi quibus committat cause
cognicionem creditur semper
quia iudicium reddit in
vitis. ff. de verbo obli.
inter stipulatorem § j. Nam
delegacio probatur per
sola sigilla delegancium
ut notat Innocen. j. e. quo
niam quod facit bene Archidi
de offi. delega. c. pe.
li. vj. Et ibi dicens ut dixi

Et ibi dicas secundum Jo. et idem
Innocentius et dictum c. Et ibi
cure ubi dicitur Cure sit
omnibus Episcopis excommunicatos
cum nominatim vicinis
episcopis quos sunt prochianos
indicare per hoc innuitur
quod huiusmodi litteris episcoporum
fides debet adhiberi in
fine. Ex ista ergo glosa
per varias opiniones et
contrarias colligitur dis
tinctio inter actus iudicia
les et extraiudiciales pri
mo casu non creditur verbo
Episcopi sine litteris eius nisi
habeat testium subscriptionem
vel aliter constet legitimis do
cumentis secundo casu videlicet extra
iudicialia id est extra ea que
agit non in figura iudicii
creditur litteris eius et ista
fuit opinio Jo. et Innocentius
idem sentit, variavit tamen
in hac questione, hic
circa dicit quod litteris episcopi non
creditur in iudiciis, nisi
illa scripta sint facta per
notarium vel duos viros
supra eodem c. quoniam contra. Et ad c. cu
re respondet Innocentius quod ibi
loquitur de excommunicatis
per episcopum innotescat quod
est speciale propter periculum
animarum nec ibi dicitur
quod utentur in iudicio sed
in ecclesia tamen quod non
est actus iudiciale sed
potius salutiferum et me
dicinale dummodo non con
temptat ij. q. i. nulli per
quod videtur, quod si ex
communicatus asse maneret E
piscopus in iudicio vitale
non parcebit litteris nisi

per manum publicam sint con
fecte, ita arguit hic Jo. an.
ex dicto Innocentii supradicto
et in c. i. de fide instru
in principio magne glose dicit
idem Innocentius, quod etiam contra
iudicium non credit littere ali
cuius nisi sit autentica per
subscriptionem testium et sigil
lum, fallit tamen cum in
locis, in quibus creditur
sine subscriptione et ibi de
hoc exemplificat per diversa
iura, idem in medio glo
illius c. i. dicit quod litteris
prelatorum et abbatum et
archidiaconorum et inferiorum
prelatorum credi et sic for
tius debet inferri de Episcopo
et hoc in extraiudicialibus
et ubi inter quos in quibus
vel ad quanta summam cre
datur, dicit standum consue
tudini, quia non est iure
firmatum de fide instru
mentorum dilectis fallit in ex
communicatione in qua omnino cre
ditur ut hic et in c. cure
de electo propter rationem predi
ctam, alias autem si episcopus
dicat talem summam dedi
vel talem clericum, non cre
ditur, nisi aliter probetur
supra eodem quoniam in fine non circa
glose ipse Innocentius notat
quod credit litteris cuiusque pla
ti, de hijs que ratione sui
officij facit et vel potest ut
archiepiscopo vocanti suffraga
neos ad concilium vel ad
aliud suffraganeum consecran
dum xviij. di. si episcopus vel
in subsidium extraneos
quod etiam vocat, similiter
episcopus vij. q. i. pontifices vel
cum capitulum vocat canonicos

ad electionem, de elec cum
int. Et quoque etiam i non
ptinentibus. Et lrãs testimo
nialibus sup moribus vel or
dinibus, de elec pos. c. i.
et ii, et dicit hoc procedere
de generali consuetudine pl
tum Romane ecclie quod ta
libus creditur. hec Innoc.
¶ Sed Host de hoc ibidem
multum turbatur viz quod offi
cium thabellionis concessum
forsan vili psone, faciat
ipius scripturam publicam, et
non officium epalis digni
tatis, et ordinis, qui ipsa
consecratione tam solempnit
apsite sc canones serua
turus, quare appt dicit ipse cum
hugone de iure quod lrãs
epi in omnibus credendum
etiam i iudicialibus nisi
pbet contrarium, cum fides
sua respondeat fidei thabel
lionis, et dicit hic confessio
de pmrga ca. c. plet. v. hijs
igitur. Nec obstat ff.
eum. l. i. c. qm contra, quia
illud intelligi quod viua
voce dicit epus se sic
processisse nec apparent
lre sigillate. Vel qui oste
dit id in cartulario non
confecto manu publica vel
per duos viros ad hoc adhi
bitos, tunc enim sibi non
creditur ut i dicto. c. qm.
porro sigillate lre sicut
et publica instrumenta conficiunt
publica documenta ut hic, et
in eodem in glo. alle. l. sed
ergo non credit viue voci
thabellionis, et bene credit
instro eius in auten de fidei
et fal § si nos absunt colla.
l. sic non credit viue voci
epi, et bene credit eius lre
licet testes inscriptos non
habeat donec pbet contra
rium, et hoc dicit pbat
ff. eum. l. i. t. l. i. cum anob.
Jo. in iudicio bene spale dicit
Innoc. credi notario sine
subscriptione testium aliorum
ita notat hic Innoc. Nec
obstat ff. Host, quod dicit
viua vox est potior quam
mortua de quo in glo hic
quia illud verum quod per plu
res pbat de confessi. pla
niter vel ptea, sed bene pro
uiud ut in c. cum anobis.
Item sed in foro antiquo
ubi preualet voci viue
scriptura. c. c. tuis. Sed ego
Host dicit quod si Epus
sigillum suum committat
collaterali vel capella
no fidei honesto, et in rati
onem officium sigilli fideliter
concedit, et quod nil sigil
labit sine sua ~~sciencia~~ scientia
spali vel in aliquibus
generalibus, non video quare
non debeat ita bene credi
lrãs tali sigillo sigillatis
sicut instrumento, quod per
manum hominis et abiecti
thabellionis confecto, dicit
quod tamen dubitatis non
occurrit ergo idem in ceteris
dicit Host. Sed bene salua pace
domini Host, videtur hic
nouus quod dimissum i hijs
ff. Jo. an, quia si falso
fiebat instrumentum sub nomine
notarij, hoc facile potest
depphendi per comparationem adiunctam

Sed si verum sigillum furtive
subtractum falsis litteris appo-
natur, hic deficit reproba-
tio, quare cum facile posset
a cancellario forsan dor-
miente surripi sigillum
a notario non impossibile est
surripi actum scribendi
patet diversitas casuum inter
tempus Hostiensis, videtur quod te-
nendum quod requiratur subscrip-
tio testium ad huiusmodi litteram
quod dicit Archidiaconus de elec-
tione ut circa li. vi° Ded nec ad
hoc pro id plene presum
est, quia posset apponere
falsum sigillum subscribere
testes, vivos mortuos, vel
victos, secundum Io. an.
Talia fuit opinio Goff. et
pe. de Samp., quod in iudicio
episcopo aliquid dicenti non cre-
ditur, secus si quod spectat iure
ordinario dicto coram se
vel alias, creditur ut hic
et in c. cum Quidam
[illegible]
[illegible] dicentes
quod littera episcopi probet excommunicationem
oppositam in vim dilato-
rie, secus non in vim peremptorie
ut quia propter excommunicationem actor
sit ipso iure nullus de
quo dixi c. de dolo et con-
tumacia. Et facit hic, quia
non afficit ut credit p-
una quia 2a vim primo ca-
artatur excipiens ad viii
dies huius casu non de
except. pia li. vi° ubi si quis
agitur, et ibi notatur in
glo. ii. In hoc secundum dicit Io.
an. videri potius distinguendum
in forma littere, ut si sit

pro testimoniali et non stet
ut si episcopus ad petitionem partis
scribit iudici quod clericum comvi-
cavit. Sed non sint littere pro-
mulgatorie sententie, tunc di-
ceretur secundum eum etc.
In hac igitur diversitate quid
reputabimus verius dubitari
Io. an. videtur sentire opinionem
non Archidiaconus qui dicit
quod non credit litteris prelati
nisi habeat subscriptionem testium
cum sigillo vel nisi hoc
habeat consuetudo que notat
ipse vii q. i placuit et de
elec. ut circa li. vi° Idem
[illegible] Io Cal. p c. ii de
fide instru. quod optime pro-
bat requiri subscriptionem testi-
um, ut dicamus quod littere pre-
latorum vel iudicis cuiuscumque
sine subscriptione testium
et sigillo non creditur, nisi
aliud esset de consuetudine
Hec est regula negativa
in ista materia fallit primo i
excommunicatione propter periculum
animarum, ut hic et in c. cum
pallete. Item in litteris
in quibus credit ut in litteris
quidditatoriis, de cle. pegri.
c. i. Fallit 3o quia producit
scriptura contra ipsum producentem
vel contra producentem [illegible]
de solutio. si quorum. Sed
hic [illegible] concludentes in
hoc articulo videri oportet
de alio. Omnia omnes doc-
tores videntur velle hic
quod littere sigillate sigillo iu-
dicis ordinarii cum subscriptione
testium fidem faciant tamquam
instrumenta publica. In utrum
hoc sit absolute verum videndum
est. Et primo videtur quod hec non
possit procedere ratione sigilli

cuiqumque non pt reddere scriptura autentica nisi i[n] h[is] ad que sigillu[m] deputatu[m] est, ij de ap[pellationibus] significauit solu[m] cu[m] in h[is] que spectant ad officiu[m] ordinarij ra[ti]one cuius sigillum habet, si[cut] at scriptura cu[m] apponet autentica, quod putat ffran[ciscus] verius, et lic[et] c. ij de fide instru[mentorum] loquat[ur] generalit[er], ipse t[ame]n dicit quod oportet restringi p[ro]pter ratio[n]em predictam

Sed obstare vi[detur] fortissime de c. i. de sen[tentia] exco[mmunicationis] et c. si canonici de offi[cio] ordi[narii] li. vj. Solucio c. si canonici facit pro potius quod tamen tra[n]sactionibus stat[ur] sigillo capli, quia cessacio est deprimentibus ad ca[usam] n[on] obstat alio[rum], quia ibi p[er]mittit[ur] quod l[itte]re c. robo[r]entur sigillo alicuius autentico, sed huius solucio e[st] ista quod tunc vtit[ur] alicuius p[ro] quod p[er]mittit[ur] ut habetur in glo[sa] et l. de renu[n]ci[atione] cu[m] int[er] ubi de h[oc] ad. c. i. de sen[tentia] exco[mmunicationis] li. vj. dico quod ibi exigat l[itte]ras sigillatas sigillo autentico pro instrumento quo ad casum illius tali al[iud] erit secus quando loquit[ur] ibi de sigillo autentico, videt[ur] eni[m] intelligi quod erat ad tha de[-] putatum p[ro]pter c. significauit supradictum Quod aut[em] dicat sigillu[m] autenticu[m], expedit hic ffran[ciscus], et c. ij de fide instru[mentorum] c. ij vbi de hoc in glo[sa] que dicit sigillum Epi esse autenticu[m] et idem dicit de sigillo ca[pituli]

Oz Jaco. bu. C de epis. et cleri. l. si qua, dicit sigillu[m] Epi Ciuitatis et vniu[er]sitatis esse autentica, alia non, vnde sigillum Collegij doctoru[m] dicit esse no[n] autenticu[m], ffran[ciscus] t[ame]n dicit quod auctas sigilli dependet ab auct[orita]te eius cuius est Et si e[st] p[er]sona puta, sigillu[m] est publicu[m] et autenticum Et p[ro]pter hoc dicit quod quelibet collegia licita habent iurisdictionem et auct[orita]tem publicam C. de iurisdi[ctione] om[n]ium iudi[cum] l. fi. et d. de offi[cio] ordi[narii] cum ab ecclesiis et quod ibi notauit et idem dicit de con[tractibus] sigillo in h[is] que spectat ad eoru[m] officiu[m] et sic generaliter tra[-] dit regulam de omni sigillo autentico p[er] dictum c. significauit, nisi aliud haberet co[n]suetudo, que posset tale sigillum facere plenioris auctoritatis, j. de fide instru[mentorum]

Ex h[is] infert questionem quod l[itte]re sigillate sigillo autentico cu[m] testium i[n]scriptione habent vim publici instrumenti in h[is] que ad officium eius spectant cuius est sigillum licet e[st] casus verus c. ij de fide instru[mentorum] qui e[st] no[ta]bilis et singularis, si n[on] habent i[n]scriptionem testium secus p[ro]pter dictum c. ij

Ex h[is] p[er]missis i[n]ferlo p[ri]mo de l[itte]ris ordinarij qualiter faciat fidem et quatenus et in quibus, p[ro]p[ter] ffran[ciscus] talem pono distinctionem aut queritur de iudicialibus, et no[n] crede[n]dis l[itte]ris Epi vltimum alterius iudicis, quia acta

decit confecta per thabellionem vel duos viros ff. e. c. cum. Aliquando vero loquitur de commendaticiis. Et tunc aut littere sunt pure narrative, aut pure dispositive, aut mixte, partim narrative et partim dispositive. Exemplum primi: narrat episcopus se excommunicasse Titium, quod notificat iudici; vel se contulisse tale beneficium Sempronio in litteris contentis suam continens vel collationem in quibus dicit episcopus excommunicatum ut conferimus. Exemplum secundi de mixtis: ut narrat episcopus se excommunicasse et mandat evitari; vel narrat se contulisse et mandat induci in possessionem beneficii. De puris narrativis dico quod non creditur alicui nisi ipse cum creditur de facto suo ut in Cle. litteras e. ti., et hoc quo ad faciendum plenam probationem in preiudicium cuiusquam. De secundis pure dispositivis dico quod probato quod sunt littere disponentis et si non negatur, creditur eis sine aliqua solempnitate, quia non est querendum an probent sed an disponant. Et sic littere episcopi per quas excommunicat, si non negatur ipsam esse litteram episcopi vel per quam confert beneficium, omnino stat, per hoc d. c. ex tuo agris vel si non fuisset dictum sigillum esse surreptitium, stabatur instrumento sine subscriptione testium et erant littere dispositive. Secus si negatur eas emanasse a disponente, tunc standum est regule de qua d. l. viz quod regulariter

non creditur sine subscriptione et sigillo. ¶ De mixtis dico idem quod de dispositivis quantum ad dispositionem, et idem quod de testimonialibus quantum ad narrationem, ut licet mixtum consequitur naturam componentium, ne sede va. c. l. et ibi glo. Et quod dixi de excommunicatione credi litteris dico procedere non solum in mere dispositivis sed etiam in mixtis, sic loquitur c. cum quis episcopus narrat se excommunicasse et mandat evitari, ita probat vel decretal.

¶ Sed oppono ad predicta et primo quo ad membrum de dispositivis, quia si stabitur litteris episcopi tantum pro supposito casu quod patet, ipso contra episcopum sequitur absurdum, nam per hoc posset episcopus aliquem iniuste supplantare fingendo eum beneficium impetrasse beneficium a papa illud decumbere, posset episcopus facere confecte litteras qualiter in novembri contulit illud beneficium clerico. Et sic prefert ille, per c. si a sede de preben. li. vi., quod in hoc decidit tota Romane Curie non credendum episcopo in preiudicium impetrantis apostolica ut patet decisione xxvta que incipit Item fuit dubitatum utrum credatur litteris episcopi etc. Et est ratio quia in hoc videtur episcopus testificari facto suo cum dicit collationem suam preferri, et quia ibi decidebatur de illis confectis super permutatione facta coram episcopo, quia ibi est omnino episcopus narrans sed

collatio dependet a libabili-
tate de probatione relatum
¶ Ego hoc dico istud melius
limitandum sit, quod stat litteris
episcopi dispositiuis, qui nullum
interesse ipsius dispositionis
utitur, quod dicit nondum
Iohannes. Item ad aliud mem-
brum de litteris narratiuis
etiam oppono Raymundum c. cum
loquitur de talibus, et hic
dicit talibus litteris credi. Item
hoc c. loquitur generaliter
¶ Solutio Archidiaconus ut re-
fert Innocentius intelligunt
c. cum et istud c. condi-
tionis, in iudicio dicit secus et
de hoc etiam tetigi supra. Sed
Iohannes dicit quod quandoque est
casus, qui est tanti preiudicii
quod in eo probatio debet con-
cludere de necessitate, ita quod non
sufficit presumptio, nunquam
sufficiunt littere narratiue
quo ad preiudicium alteri-
us secundum Bernardum. Secus est, si
est casus in quo sufficit proba-
tio presumptiua, tunc cum sta-
talibus litteris, sic loquitur
c. cum et ille textus Raymundi
adhuc ut extra de cohabitatione
siue illud quod dicitur de cohabitatione
sufficit quod constat ~~presumptiue~~ hoc de
presumptiue de coitu de
sexu coito cum desideres
si, ubi sufficit quod constet
per famam, per hoc dico verum
esse illam opinionem, quam
supra posui que dicit, quod littera
episcopi non probat contra
opponentem in vi peremptorie
quia hoc est contra preiudicium
eum, secus in vi dilatorie ut
ibi dixi, per hoc dico quod iste

et c. cum precedunt etiam
in pure narratiuis secundum Iohannem
¶ Ego ista ergo distinctione
taliter limitata patet ex-
pedicio plena huius articuli
quo et qui credatur litteris episcopi
et quo non. Ad circumstantias uero
que inducunt ad credendum
semper litteris episcopi respondet
hic sigillatim, ubi Iohannes
satis diffuse, et ibi vide
et hic de materia litterarum
ordinarii iudicis
¶ Sed quid de litteris de-
legatorum, nunquid credatur
talibus maxime super relatione
processus, et videtur quod sic. c.
de offi. dele. cum olim ii
de presumptione, cum in iuuentute
ii, de probatione cum secundum in fine
de accusatione cum dilecta de pre-
ga can. c. ple. v. vio igitur
et ibi in glosa Goffredi in summa
de remissione. Sed utile ad finem
satis hic expedit Hostiensis
passim. Et dicit quod super
remissione facta credit ta-
libus litteris, super processu iudi-
ciali siue super actis non
credi nisi de his constet
per acta, et hoc verum nisi in
litteris diceretur, quidquid
autem super hoc feceris nobis
per tuas litteras tuo sigillo
sigillatum referas etc. facit
l. de testi. cum clamor
Sed non fuit contradiciale
puta actum exequendus mis-
terium sibi commissum, cre-
ditur, ex quo de sigillo
constat, et dicit Goffredus quod hoc
seruat curia
¶ Quid de litteris arbitrorum

qui voluntate adcuntur
unicoꝝ ipoꝝ l̃ris uel sigil
lo credet᷑ ut. Jo. an. quan
tu ad casum meum planu
esse quod non cum arbit
voluntate aditum excomunis
sa ptate excōicare non
possit, ut de offi. ordi. c.
plt Et idem ut de alijs
actibꝫ sine quo ad alios
casꝫ ꝑ legem ne ī arbit
C. de arbi. quia ecia pt
esse infamis arbit. ff. de
arbi. l. pedius in q. vij. (con)
tra l. cognitores, cum ab
surdꝫ esset credi, ut obstz
c. putata j. de testi. quia
ibi no ponit᷑ ius ẜ ẜtm
narra᷑ redigat ḡo sna
arbitralis in publica for
ma et sic robur h̃ebit
Sꝫ ~~de talis~~ qꝫ de l̃ris p̃
uati, dico qꝫ non c̃ditur
talibꝫ nisi con̄ scribentem
et con̄ pducetur. j. de scō.
lucꝫ sic quorunda, ubi de
hoc solet recitari, sequi᷑

In presencia

Domina c
pbacꝫ dubia no relevat
pbatam Vel sic pba^o que
no infert uerius no rele
uat et sunt iij ptes In
pma ponit narracio in
sa ibi dilectꝫ auditorꝫ
diffinicꝫ in 3a ibi Nos
igitur diffinicōꝫ cōfirma
cio pma subdivi᷑, quia
pmo ponit actoru peti
cō sa ibi vij Reoru re
sponsio ꝫ requestꝫ 3a ibi
ad hoc actores replicacō
4ta ibi verum reoꝫ du
plicacio ꝫc

Casꝫ in talis fuit G et
B fratres ex una pte et
monasteriu Casemarij ex al
tera vtebatur questio sup
bonis cōa fratris condam
dictorum G et B datꝫ
fuit eis quidam Cardina
lis auditorum Coram quo
dicti fres ꝓponebat qꝫ
cum cōa frat ipoꝝ condet
testamtū. cōa filiu suu si
bi heredem instituit et ei
precepit vt si absqꝫ liberis
moret᷑ ad ipos bona de
uoluerent᷑ ipꝫ, Sꝫ postu
labant omnia illa sibi
restitui, que monasterium
de illis bonis detinebat
et petebant monastium com
pelli, ne deceto ipos su
per bonis alijs molesta
rent Sindicus monastij ꝓpo
suit ex adūso qꝫ pdictꝫ
cōa se et sua obtulerat
monastio, unde petebat oīa
que de bonis ipꝫ ocupaue
rant dicti fres restitui
monastio, et sup alijs, eis
silencium imponi Ad hoc
pars fratrum dictorum
replicabat, qꝫ dictꝫ cōa ob
lacōnis sue tpe fuit mi
nor annis, et qꝫ illa ob
lacōnem fecerat feruore i
fantilis, et pꝫ quatā iste
ciam, quod fecerat reuoca
uit Sꝫ cum sine liberis
decessisset ad ipos bona
eiusꝫ erant devoluta
Ad hoc duplicando respon
debat sindicus monastij, qꝫ
licet dictꝫ cōa de monastio
recessisset, eidem tn̄ obtul
se pꝫ mors et sua, sindicꝫ
ipo mādato, qꝫ ultimꝫ con
oblacōnem suam nō veniret

vin cum dictus M. bis obtu-
lerit se et sua, nec quoad
ipsum probetur, quod tempore utriusque
oblationis fuit mino-
rennis, talis probatio mona-
chorum probationem non eludit
quia etsi fuit minorennis
tempore prime oblationis, tempore
secunde, maior potuit
extitisse, preterea verbum
illud minorennis, duobus
modis potest intelligi et ideo
verbum dubium intentionem
monachorum non iuvabat, cum
per .xxv. annos tenuit do-
nationem maiorem mandato firma-
ta sed nec intelligendum
erat dictum .M. decessisse
sine liberis, qui monasterium
sibi instituit heredem
¶ His et aliis consideratis
Cardinalis auditor pre-
dictus videns quod Cinidum
monachorum intentionem sua ple-
ne fundavit, et quoad
ipsos nichil probatum fuit
de mandato domini pape
sententiam promulgavit predictis
B. et R. silentium imponens
super his que a monasterio
postulabant et condempnavit
eosdem ad restitutionem illorum
que de bonis predicti M.
~~occupavit~~ occupaverant
et dominus papa hanc sententiam
confirmavit ¶ Ibi littera vi-
.i. quia filius ille mortuus
erat et frater sine liberis
M. filius testatoris petebat
requirendo minor annis
minor annis dicitur minor
.xxv. alias minor .xiiii. ut
dictum est et littera ponit ob
lationem sed factam potuit

non dicit fuit verbum dubium
.i. dubia probatio, et ideo hec
surgit quod dicitur in casu
summario
¶ Noto primo ex littera quod
pater potest filio imponere legem
in hereditate sua, potest enim facere
testamentum de bonis suis et
testamentum illud valet etiam
contra voluntatem filii ut hic
et in .l. de testamentis Raymundus
et T. Rainaldus ubi de hoc
hoc tamen intellige salva portione
iure nature debita filio
In illa enim contra dicit tes-
tator filium suum gravare
non potest nec habetur in decretali
C. Raymundus
¶ 2o Noto quod in petitione
hereditatis non est necesse specifi-
care bona et circumstantias
ubi illa que de bonis et
de hoc dixi latius .s. de li
bel. obla. c. ii
¶ 3o Noto quod ab eodem
potest intentari possessionem recu-
perande et retinende. Nam
hic isti fratres petebant
prohiberi monasterium a molesta-
tando, et in hoc agebat
possessorio retinende. Item
petebant cogi monasterium ad
restituendum quod tenebat
et in hoc agebat recuperande
sive adipiscende ipse lo-
quendo, sed hoc erat respectu
dominorum, alias iure enim eis
non competebat huiusmodi ac-
tiones de quo plenius .s.
de ca. possessorum pastoralis
¶ 4to Noto quod actor agit
seu petit reus concipit seu
respondet, ibi actor repli-
cat reus duplicat et sic

sed etsi teneret in toto etiam cum
esset quod in toto non tenebat sub
sitientes ut in l. sed quod .l. non

Ibi sed domini Eustachii Cardinalis commissa
fuit causa ista secundo, quod forte ipse reno-
vaverat ad se negotium vel mortuus erat
primus vel absens in remotis vel quod alia
causa fuit isti commissa et cetera

ultra, ita processum fuit hic
de hoc etiam, i. de excep
a nob
¶ Tertio noto hic singulariter
quod ingressus monasterii facit
evanescere substitutionem fac
tam si sine liberis decessit
ut hic, et C. ad trebellia
aut, nisi rogati ¶ Ex hoc
infero quod prohibitus alienare
potest alienare tacite vz in
grediendo monasterium professus
cum dedicat se et sua ut
hic secundum Innocentium Ex quo ipse
generaliter infert, quod omnia iu
ra active et passive perti
nentia ad ingressum, transeunt
in monasterium patet hic quia
monasterium agit et defendit
pro iuribus ingressi Et
circa hoc etiam noto tertium
singulariter, quod ingressus mo
nasterium seu ipsum sibi here
dem instituendo, non dicitur
decedere sine herede monas
terium cum habet loco heredis
et loco liberorum secundum Innocentium
de hoc in glo. ult
¶ Item noto modum po
nendi in iudicio in s. sed
et si tenet, est autem iste
modus ut numquam asseras
de iure adversarii in excep
tionibus seu replicationibus
sed dicas, presupposito, quod sic es
set etc ut hic faciebat
iste p(?) sindicus monas
terii, et non est necesse addere
quod tu nego, quia per sic
quod dicit et presupposito
quod sic esset, non confitetur
de iure adversarii, hoc tamen
non ponderant procuratores di
cunt [?] sit generaliter et posito
quod sic esset, non tamen con
fesso ¶ Ultimo noto quod
auditor diffinit ut hic
sed hic fecit ex speciali man
dato, alias non habet diffi
nire sed referre .c. de offi
delegati super quoniam ubi de
hoc, iste ex datus fuit
etiam ad decidendum .ibi. de
mandato nostro etc, alia
notabilia tu vide quae facile
colligi possunt
¶ Examinando litteram quae
continet aliqua notabilia ex
pono primo contra hoc quod
hic monasterium petebat bo
na istius. in. vi. cum ex monasterio
non competebat actio ad
ista bona ratio quia a
non apparet quod monasterium ea
possederit, et sine possessione
non acquiritur dominium C.
de pactis l. in traditionibus
Si autem dicitur quod ea posse
disset, tunc ibi sequitur quod
monasterium non poterat pete
re imponi silentium istis fratribus
super bonis, taliter a monasterio
possessis, quia possessori
non est prodita in rem actio
de actione, sed iste quoque, et
C. de iudi examinata ad
ista videndo primo dico quod
quidam ut refert Innocentius dice
bant, quod hic monasterio
competat actio quod bono
rum et petitio hereditatis
de quibus dixi .c. de ca
pitulis pastoralis, sed Innocentius
hoc reprobat, quod dicitur non
potest, quod monasterium sit heres
praeci. in c. vel dicitur
secundum eum, quod adiecit [?]

omnia bona et iura ingre
dientis, intellige et pro
tentis tunc sciunt in monasterium
C. de sacrosanc. eccle.
autem ingressi xxix. q. volt
si qua ¶ Ex quo infert
Innocencius quod monasterium potu
it directe vendicatione et quas
alias actiones intentare
que sibi racione pueri pos
sunt ~~pueri~~ competere. Sol
ut, et aliter quod sine pos
sessione seu tradicione ec
clesia acquirit dominium, quod
speciale est in ecclesia quod ex sola
sola donacione vel obliga
cione agat, eciam si possessionem
non fuit adepta C. de sa
crosanc. eccle. l. si, et extra
de consue. c. ii secundo Sed
hic certi modi quibus dominium
acquiritur sine tradicione rei
corporalis, sicud patet in le
gato ff. de acqui. posses.
cum heredes et in herede insti
tuto, qui hereditatem adiit
et in aliis modis quos
hic explicat Jo. an. per quod
patet quid sit dicendum ad
primum ¶ Ad 2m verum est
quod hic monasterium certa bona
iam pueri possidebat ut
ponit lex Sed tunc inquit
dicendum quod ergo agere potuit
ut super talibus bonis im-
poneretur silencium istis fratribus
cum possessor non det accio
dicit ad hoc Hostiensis, quod licet
possessor directe non possit
agere, tamen in uim consequatur
est ut si est quietus aba
lio, et eius possidendo pre
tere plunccial ~~~ dum sed

nota in c. ex questione
O. de restitu. spolia. Sed
quid quod sit debet dicatur
clare, quod licet possessor
non habeat accionem in reiven
dicacionem, habet tamen alias
viz accionem uti possidetis
ad imponendum silencium mo
lestanti, ut c. ex et ita a
gebatur hic. Secundum ergo que
dictum possessor non dat
accio, intelligitur de rei
vendicacione, quia talis
datur contra possessorem,
et datur illi qui non possi
det 2c pre Ex hiis idem
patet iste puerum quo hic
potuit agere monasterium ad
bona ipsius etc.
¶ Hoc habito quid ut appa
reat quo potuit bona
ipsius iam transferri in monasterium
oppono contra legem illam
in qua dicit quod iste iam
obtulit monasterio se et sua
vel cum quod non potuit in te
iam transferre bona ista in
monasterium sine decreto et
curatore, cum esset minor
xxv. annis, eciam in pias
causas ff. de pollicita
cionibus l. ii. in princ. noto
¶ 2o quia erat infirmus et
sic sine intellectu, et ita
oblacio non valuit, ut de
regularibus, sicud xxvii. q. i.
consaldum ¶ Ad primum dico
quod ingrediendo monasterium potest
minor xxv. annis transferre
bona sua sine curatore
ut hic ad monasterium, eciam
in pias causas ut in quo
in hoc casu dico, quod hic
non dicitur alienacio sed translacio

venit i mon̄ ipso iure
autem ingressi · d · allecta
de quo tm̄ dicta clau9 cu
glo ij ¶ Ad aliud dico q
non omnis egritudo facit
egrum incōpotem mentis
vt i grijs, nec appz q
iste fuisset incompos mentis
et g° valuit oblacio de
qua i tra Et p hoc pz
aliud punctu c huius, quod
hic potuit transferri ista
bona in mon̄ etc
¶ Consequt̄ procedendo col
ligi ex tra, q isti fratres
agentes contra mon̄
pbauit q iste m · fuit
minor eius tpe oblacōis
pme, et tn̄ succubuit
in ca, quia non pbauit
ipm fuisse minorennem
siue minorem aliquo tpe
sc̄e oblacōis, et i hoc vi
luda lio ista decisio vnde
con̄ hoc circa possit multo
opponi, vi2 nam q de
buit hic pnunciari obla
cōm istius no valuisse, q
debuit psupponi minor
nisi pbaret maiorē cum
semel fuit minor et hec
constabat fat rela semel
li vj° ¶ Conff, quia ff
debet psumi minor etas
ff de mio · l · minor xxv
et de interroga accione
l · de etate vbi qui vult
pbare tutelam finitam
tenē pbac etatem maio
rem, q psumitur minor
vi g° ind̄ hec quare i ta
fres hic no obtinuerunt
ex quo pbauit minore
etatem et mon̄ no p
bat maiorem etc

¶ Ad pmum dico q regula
semel pcedit i quali9
no i certo altabilibus ex
tpe, sz constat, q etas ne
cessario altat de die i
diem, et g° no hz hic re
gula locu, ita not hostiensis
in summa c · q̄ fi · § octauo
et § cote minor, hic de po
¶ Ad sm̄ dt iaco · butu
in lege si minorem C de
resti mio, q non ff pst
mit quis minor, p hoc
fat q not i speculo de
actore in pn° § si ergo
dico g°, q no psumitur
etas minor vel maior q
ad sufficientem pbacōm, sz
qui fundat se sup etate
minore dz pbac minorem
et qualitatem minoritatis ut
hic Sibi qui se fundat
sup maiori dz pbac ma
iorem de elec cum nob
et not glo · c · xviij · di
pstbit Cum g° isti fres
patrui istius · m · hic se fu
dauit sup minori etate
et eam non pbauit suf
ficient, nec qualitatem mino
ritatis ideo succubuit et
hoc est quod soluit oppo
mon̄
¶ Sed tunc obstat oppo
q̄i insolubil, quia hic
mon̄ agebat reqrendo
do con̄ istos fres, et fun
dabat se sup maiori eta
te tpe sc̄e oblacōis g° ex
ad hoc ut obtineret, debuit
pbasse maiorem etatem
tpe sc̄e oblacōis, quod
tn̄ no fecit, hoc g° in re
putat hic speculum quasi iso
lubile, q forte copilator
non cogitauit circa hm

p9 eum, q qua monstru
agebat possessorio peten-
do restitui, sufficit probare
possessionem ... viz q ipse
... possiderat, debet eum
restitui monasteriu, sicut resti
tuet ... si vincet, nec
fuit necesse monasterio in hoc
doce de titulo nisi pre
scriptione sed eum ex quo
dicto, licenciam vim illa
q monasteriu agendo possessorio
ex persona monachi suf
ficit q probet possessionem mo-
nachi prescriptione validam
quod dicit prescriptione nondum
utrum hoc sit verum patebit
ex statim dicendis

Sed numquid etiam hic revocatur hic in
dubium quod hic potuit
sua ferri pro monasterio cum
non fuit doctum istum ...
fecisse professionem legitimam
et constat q non presumitur
quod professus ut legitime pro
fessus nisi doceat, cum pro
fessio sit qualitas que
non inest naturaliter, ad hoc
facit ... de presumptione c. si
sicut etiam non presumitur
quid clericus nisi probetur
... de tempore ordinandorum

Consules q intencio istorum
fratrum erat fundata ex
testamento ... eorum fratris, et
sic ad exclusionem eorum sub
stitucionem necesse erat doce
de professione legitima hoc
dubium et contrarium est dif
ficile et pro neminem ut
dicunt fratrem suos considatum
Solvit hoc ipse dominus primo
q isti patrui istius ... co
sitebant professionem sed
negabat eam legitimam
quod hoc non probavit viz
eam esse minus legitimam
eo aut tempore, q tempore confessi
sunt professionem presumitur
legitima nisi doceat contrarium
pro nota pro sermones de eo
qui furti ordinem recepit
innotuit hec solucio non
probat plene in textu,
solum cum dicitur in textu q
dixerunt professionem non
fuisse legitimam, nec apparet
q confitentur eam factam
esse, qui eum concepit,
non fatetur regula excep
cionem de re iuris li. vi.

Ideo solvit dicendo, q hic
de professione constitit ut pro
batur in v. verum sindicus
etc. ibi quare cum constet
Et probata professione gt
q presumitur legitima adeo q
adversario incubit onus pro
bandi contrarium, quia per
professionem aquirit monasteriu
possessionem professi, tanquam
monachi, et sic nichil inci
bit monasterio nisi doce
de professione, pro hoc est
facit, quia presumitur, q hu
ius recipe professionem sua
verunt diligenter precepta iuris
et officium suum, ad hoc in
de presumptione illud, hoc
expresse probat, c. hoc et
nobiliter Et est racio
q non principaliter fundabat
se monasterium super etate
sed super professione ... etc
incubet sibi onus probandi
etatem directe, pro id quod
dixi ... Et pro hoc decidit

sufficere, quod clericus gaudeat
immunitate ecclesiastica, dote
de clericatu, quo docto presumi-
tur legitime ordinatus, et di-
centi contrarium incumbit onus
probandi. ¶ Ipse tamen Specu. in hac
materia consilium dat in prac-
tica quod in instrumento probet etiam
de etate legitima ne se sub-
iciat difficultatibus, quod his-
torium patet quare ita sint
formatum per instrumentum, et hoc
est de quo quesitum est
&c.

¶ Questiones vero que his
solent moveri tractabo circa
glosas. Et pro expeditione
prime glose quero de tex-
tu primo, quia textus sit
mentio de substitutione pupil-
lari sub hac conditione si si-
ne liberis decesserit. Quero
de quibus filiis intelli-
gatur illa clausula sine
liberis. ¶ Secundo quando vero
si testator dicat, si sine
herede decesserit filius
volo ut hereditatem perveni-
at ad Titium. Tertio cum rogatus
est restituere hereditatem ut
hic possit alienare. Ista
omnia glosa solvit. Addo
de alia, tamen corrigo post
glosam, que sic ponitur
&c. et in ea si quis roga-
tus ubi satis dehoc.

¶ Ex ista glosa glosa parte
glose habetur solutio pre-
missis, et vult glo. quod in
tali casu clausula sine
liberis intelligitur etiam
de naturalibus, ita quod si habeat
naturalem filium vel ex concubi-
na genitum, non dicitur
sine liberis. Sed obstat

huic dicto fortissime C.
de institutionibus et substi-
tutionibus l. qualiter ubi dicit
textus de iusta sobole glo-
sa prima in principio in illa le-
ge, solvit hoc multipli-
citer. Et secundum eam dico, quod
aliquis nascitur filius sine
ullo matrimonio, et procedit
illa lex. Aliquis nascitur
ex matrimonio consignato lege
invalido, et procedit ista glo-
sa, et leges quas allegat
quod tunc sufficit naturalis filius
ex matrimonio contracto
inter liberum et ancillam
vel equiparatum, quod non est
verum matrimonium secundum leges
ita dicit Bartol. in l. ex
facto allegata in glo. Spe-
culator tamen aliter dicit
ut statim dicam in contrario
sta, quam secunda glosa
consequitur ibi Si autem di-
catur si sine herede &c.
Et in ea ibi l. ex facto
ff. ult. ubi de hoc, vult
itaque glo. quod nomine heredis
intelligantur soli filii, sub-
intelligendi tamen et alii descen-
dentes ut sequitur in glo. de
nepote, tamen vult solum ex-
cludere collaterales et asscen-
dentes, quod tales non veniunt
nomine heredis in tali sub-
stitutione per dictam legem
ex facto ff. ult., pro quo ar-
guit ibi glo. quod si concedo
feudum vel precarium tibi
et tuis heredibus, quod de filiis
videatur intellectum alias du-
raret sine fine, nec possit
redire ad dominum cum semper
quis habeat heredem. Speculator
autem in ti. de loca. § nunc

hic tamen est casus ex
certis in quo nomine
heredis et nomine filii
censetur unicus in
substitutione &c.

aliqua b, l. xviij. q̄ntum
tq3 ad tempus poterit dicit q si
concedatur aliquid i emphi
teosim alicui et suis fi
lijs, an veniat illi tm̄
seu naturales colligitur ex
coiectura Sz quantum ad
hanc quidem dicto. ti. b. ll.
2o dicit q si est emphiteo
ta ecclie, nomine heredis
veniunt non omnes sz
secus i priuato, quia tunc
tunc veniunt omnes, et
adducit ibi ad hoc certas
leges Alij aut dicunt et
alit Sz pro concordia
istorum barto in l. ex facto
distinguit Aliquando enim
dispositio confert i tempus
vite, et tunc nomine heredis
veniunt soli filij, quia
viuens non dicitur habere
heres heredes nisi filios A
liquando ad tempus mortis
Et tunc intelligitur circa rem
de sui natura non transmissi
bilem i heredes omnes ut
est feudum et veniunt
soli filij Intelligitur circa rem
transmissibilem ad omnes Et
tunc aut a stipulante ap
ponitur illa verba, et ve
niunt omnes aut ague
dicte et tunc colligetur
ex coiectura ad sciendum
mentem eius Idem ibi
Et hoc scias glo soluit
3am quest. 2 c. dic ut in
ca Et ibi in auten ibi
posita et sunt duo scilicet as
signatio dotis et dona
tionis propter nuptias et
ibi Raymundus et ibi dixi
de istis questionibus, ubi de hoc

quod hic longum foret
declarare 2 c. et ibi pure
quis sz filius vel nepos
ff. de uul. et pu. l. Et est ratio
huius finis glose, quia
non videtur testator velle
alienas successiones prius
imponi ut i lege centu
sima in glo allegata ¶ Glo
ij posset recitari per quam
quam soluit Ego eo enim
quia hic sindicus monasterij
ad probandum bona istius
m. [illegible] devoluta esse
ad monasterium dicebat, quod
dictus m. obtulit se et
[deleted] sua monasterio possit
queri Contrarium ad hoc effec
tu requirebat ista duo
q se obtulit et sua, et
glosa dicit q sic, dicendo q
sua sine se donare non
poterat 2 c. Sz sine hoc
dictum glose verum est ff.
de uul. et pu. et Contra incipiendo
ab ultimo Non enim suffi
ceret offerre sua ad indu
cendum substitutionem ut probat
glosa, sz incipiendo a pri
mo sufficit altero, sz offerre
se sufficit eum qui offerat
se et in verum que veni
unt sua. C. de sacrosanc. ec
cle. auten. ingressi facta
i. de testa. c. ij. in glo. ult.
¶ Glo iij expedita est
in una oppositione Glo iiij
primo obicit et dicit soluit
2o arguit, 3o quarit obi
ciendo et soluit Et i ca
ibi conveniunt reum sz hic uterque
erat actor et reus de
hoc. C. de restitu. spolia
tum ad sedem in glo et
ibi de presump. c. olim

dicit dice, de test. cum a
deo, ita stabat glo. Jo. in
antiqua, et ita est poni cor
rigendo, quia lex allegata
nichil probat, et ibi vel ex
tunc non fuit liberum etc.
ista est sua solucio et vera
et postea reddit racionem
quia probacio debet esse cla
ra, et hoc intelligo adeo
claram, quod necessario inferat
s. ti. j. cum tu, et dixi de
hoc. C. in vna opposicione
Deinde glo. ibi Sed quare
obiciendo querit, quare non
interrogat hic judex testes
ut declarent dictum suum
an tempore sue professionis
esset sui maior xiiij an
nis etc. glosa soluit quod
potuisset hoc facere iudex
ex officio sed non ad peti
cionem, et solucio ista est
signanda in hoc, quod valet
quod peticio, de quo est s. de
testi. per tuas, et de fide
instru. cum Johannes vbi hoc
discuciet latius Ista quod
interrogacio potuit hic fieri
omissa tamen fuit et inputetur
non probantibus, maxime quia
fauor erat ex aduerso pro
te monasterii Glo. ult. distin
guit, quod Rogatur quid re
stituere, fructo vel cetere
Et primo casu aut monaste
rium ingreditur, aut fit cle
ricus, et ista omnia debeat
Glosa querit et soluit Et
in ea ibi non euanescit
substitucio sed que sit racio
huius huius glosa non tan
git sed dici potest quia qui
est rogatus restituere in pias
causas par fauor ~~utr~~

vtrobique excludit pupillum in
monasterii, ut par fauor
preferat qui debet substi
tuto tanquam pos. de pueris
cum cap. Et ibi fiat mona
chus vnus si moritur antequam
fiat monachus substitucio
non euanescit secundum Vinc.
Et in ea ibi ad aliud ca
net ad alios fines secundum
dominum Mar. de Vilmanis
ut dicat ipse, loquitur aut in
fine, de monasterio, quod mo
nasterium habetur loco liberorum
quando ingrediens fit monachus
et ita non transit ad ali
um casum secundum glosam
¶ Sed ex quo monasterium
hic censetur loco liberorum
et heredum et in ipsum transeunt
iura ingredientis
¶ Pro clariori et pleniori
intellectu huius materie quere
ro primo contra glosam
Quid si rogatus restituere
hereditatem in forma de qua
in textu instituit monasterium
heredem, sed non intrat mona
sterium, dicunt quidam docto
res, quod substitucio non eua
nescit, nec contendunt cum
per hoc fiat, quia antequam
nisi rogati C. ad trebel
lia. l. cum dicit de pacto quod
est ibi glo. et sentit contra
hic glo. ij ut ibi dixi, hoc
quidam tenent, licet quidam
contradicant, ut hic dedu
cit Jo. an. qo
¶ Sexto quero Quid de
re emphiteoticaria seu
feudali seu vsufructuaria
de re feudali, dicitur ffran.
quod aut sit fiducia debita
pro feudo, que prestari possit
a monasterio, et transit feudum

i monasteriu alio uo sim monacos
de quo in Specu de statu
mona v xlv in addicioni
bus de usufruc dico qd
transit i monasteriu et gotig
uit moriente monacho de
quo xix q iii si qua de
emphiteotica re dico qd
eciam transit quod tz tz
Specu de locato § nunc
aliqua v ṗo
¶ Sed quid si quis ingre
di monasteriu mendicanciu qd
est incapax bonoru di
cut aliqui qd bona ingre
dientis tunc tenentur p delic
to. Alii qd veniunt ad ve
nientes ab intestato quia
ingrediens fugit mortuus
C de episco et cleri deo
nobis — quod tz Bartho
i tractatu minoritane circa si
p Clemen exivi si cupi
entes de vbo signi Alii
dicunt qd tamen bona sint
epi xix q i c uno xxi
q i qui v ¶ Hosti dicit
qd quilibet servatum fieri
occupat ut vendat Et
refert Ffran qd de hoc
fuit ardua questio i civi
tate florencie Dominus la
pus de Castiglon tunc con
suluit qd aut ingrediens
offert se et sua expresse et
tunc bona debent monasterio
ut vendantur ppter intencione
offerentis ut valeat oblacio
eo modo quo pt et hoc
est verum quia monasteriu men
dicancium non est incapax
i aquirendo imo licet si ius
uando dicta Cle exivi d
liqui ud p fessus mchil dt
et tunc tenuit lapus qd bo
venirent ad succedentes
ab intestato Et illi consilio
subscripserunt dominus Joh de
lig Bal de perusio et
Ffran de Albergotis Et
Ffran de zarabella hic
in hoc ultio dt qd meus
prestantis debet circumveniri
ut velit qd veniat ad
monasterium p hunc textum
quod hic late psequitur
Et finaliter dt qd volenti
ingredi mon mcorum
consiliu est ut de bonis
disponat de hoc hic vide
Ffran
¶ Sed quid si quis dicat
Si decessero sine liberis
instituo tales deinde sup
veniens fit monachus an rum
patur testamentum ut monas
terium habeatur loco liberorum
Mar. de Sulmano dicto
Johannis an disputando te
nuit qd monasterium hoc
casu non admitte quia
regula iuris est qd nom
liberorum intelligunt nati
sive apagacione naturalem
ff de lega iii l si ita quis
ab hac regula recessum est
i casu autentice nisi roga
ti de qua supra l habet hoc
casus qd monasterium habetur
loco liberorum ut hic eciam
colligitur Sed z illa autentica
loquitur qn apponitur condicio
illa si sine liberis deces
serit in psona alterius non
ergo trahitur ad alios casus
et sic non habet locum qn
condicio illa apponitur i psso
na ppam testatoris ut
hic in questione et hoc tenet
Jo an in addicionibus speculi

de statu mona. sup. e. xvi^to
c.

Quo ut Quid si testator dixit Ubi decesserit filius meus sine liberis ex corpore suo natis alyino nasc(endum) i hoc casu h(ab)ebit locu(m) filii alymus tenuit v. sic, quia illa adiectio ex corpore suo natis nichil opa(tur), quia inest in verbo liberis. Alii contra, quia fictio iuris ut monstru(m) censeat(ur) filius hic est sublata p(er) dispositionem testatoris et h(ab)et opinio vi(de)t(ur) vior de rigore p(er) ea que dixi ... in p(ro)p(osit)a questione tu alias filius ficticius non excludat substitutum ff. de lega. ii. l. si ita quis. Sed opinio dixi videt(ur) equior de quo plenius i. de testa. Raynaldus s(upra) aliud

Licet Coll. sic summat(ur) In interdicto uti possidetis obtinet qui ius tiorem titulu(m) p(ro)bat. Sed ff(ec)ta(m) summando dicitur in uiris dec(reti) utrisque obtinet qui iustiorem possessionem p(ro)bat. Et sunt v. p(ar)tes in prima ponit p(ro)cessum de causa narrando in s(e)c(un)da ibi porro sanctimonialium exceps. con testes carie, et carie responsio et i(n)p(ri)me interlo(cutori)e et interlocutione raco(nem) in iii^a ibi post h(ec) corruptos et falsitatis nova excepcio ipsius admissio q(uod) p(ro)bacionis

et reprobaco(n)es quesitio in iiii^ta ibi appellantes testes sanctimonias impugnat, p(ro) probatoriis, p(ro) reprobatoriis in v^ta ibi cop(er)imus alle gando concludit pro carta et p(er) ipsa pronu(n)tiant. Et de eo(dem) s(upra) eo loquitur. Unde intra talium cum cau(sa) et i. de testi. cu(m) cau(sa) i. q(uod) q(uo)d(dam) decaditur hic de p(ri)mo / glo(ssa) carta(m)

Casus in textu sint archiepi(scopus) Ravenna et eo(rum) ex una p(ar)te et que sanctimon(iales) ex altera ... dicebat sup(er) iurisdictione honore ac districtu i villa s(an)c(t)i petri et castro ... li que de iure ad Ravennaten ecclesiam archiepus p(ro) tunc asserebat p(er)tinere utrisque p(ar)tibus p(ro)p(ter) hoc ad sedem ap(ostolic)a(m) accesserunt, lite contes tata sup(er) p(re)dictis p(er) p(ro)curatores p(re)dictos, et iuramento calu(m)p(ni)e p(re)stito, quia utrique parti concessum erat testes p(ro)duce(re) cora(m) p(a)pa manda vit p(a)pa ep(iscop)o placen(tino) ut i. in menses testes recipet quos utraque p(ar)s p(ro)duce(re) vellet, statuendo p(ar)tibus t(er)mi(nu)m, in quo cum h(uius)mo(d)i attestacionibus co(m)parerent cora(m) p(a)pa. Tandem p(ar)tibus talit(er) co(m)parentibus cora(m) p(a)pa publicatis attestaco(n)ibus Co(n)ven(er)unt(que) sanctimon(ia)les p(ro)posit(ae) se vel le i(m)p(u)gnare testium ex p(ar)te altera p(ro)ductorum aliqua ob ice(re) ac p(ro)bare, iconom(us) archiepi(scopi) e(contra) dicebat ... non debe(re), p(a)pa interloquendo decrevit ipsum non esse audiendum cum i. iii menses pro ut in l(itte)ris domini pape

mandabat, id facere no
ruerunt. Post hec Sindicus
predictus obiecit in testes
predictos, quod corrupti fal
sa dixissent, dominus ipsa
considerans quod tal' exceptio
non solum animum suum set et
partis sue opponentis quamuis
crederet, quod talis exceptio
per excogitata maliciam
ad differendum negotium oppo
neret, eam admisit et man
dans quibusdam iudicibus
ut testes quos super hac
exceptione partes sue Sin
dicus Fanentinos duceret
producendos reciperent infra
mensem, indulto ex tunc
alio mense Sindico ecclesie
Ravennatensis infra quem
ad reprobacionem illorum testes
produceret coram eis iudices
predicti receptis testibus pre
dictis attestaciones ad dominum
papam remiserunt prout
fuerunt in mandatis. Post hoc
dominus ipsa examinat tes
tes hincinde productos
et quamuis pars Fanentinorum
multos testes produxisset
super negocio principali, uix
tamen ex illis ui remanserunt
quod quidam sibimet contradi
cebant in serie sui dicti et
quidam alii in suis dictis
singulares erant, et alii ex
aliis racionibus omnino fue
runt inefficaces et inuali
di non probantes illa ad
que se astrinxit Sindicus
Fanentinos supradictus. Ab
alia uero parte patenter pro
batum fuit, quod ecclesia Raven
natensis a xl annis et citra

super dicta loca possidebat
per quod apparebat, quod si que
Fauencie. A. l. annis citra
sicud eorum uidebatur
testes depone aliqua
seruicia in locis predictis rece
perunt, illa procul dubio si
ne iusto titulo perceperunt
perunt, cum duo in solidum ean
dem et eodem modo in soli
dum possidere non possunt
attento etiam precio quod
idem Fauentini iustum pos
sessionis titulum non osten
dunt. Et ex priuilegiis
imperatorum et Romanorum pon
[tificum] concessis ecclesie Rauenn[atensis]
ta Rauennatensis collige
batur manifeste, possessionem
ecclesie in eisdem locis iustam
fuisse, et per quod constabat
quod Fauentini minus iuste
aliqua in predictis locis oc
cupabat. Set quia Sin
dicus ecclesie peciit ani tur
batiua siue inquieta
tiua super premissis que fa
ciebat, prohiberi dominus
ipsa uidens in hoc casu
non sic esse locum inter
dicto uti possidetis, ut
primicaire debet uti pos
sidetis ita possideatis cum
probaciones ecclesie longe fue
runt pociores, condempnat
que Fauencie, non etiam
super iurisdictione, honore
atque districtu, et aliis ge
neraliter pertinentibus, ad hec
in locis predictis, et hec quo
ad iudicium possessorium
tamen quo solum actum
est silencium perpetuum eis
imponendo et prohibendo

ut neq[ue] p[er] se neq[ue] p[er] alios
sup[er] q[ui]b[us] p[ro]simat eccia[m]
Kanenllte[m] molestate
¶ Sequit[ur] l[itte]ra p[ro]ponebat
agendo possessorio ut p[ro]
[scilicet] dicebat cu[m] se p[re]dicta
possid[er]e et petebat que
a sua molestac[i]o[n]e co[m]pesci
et [scilicet] decidit[ur] quod h[ab]et
[ex]. de testi. cu[m] causa[m] .i. d[e]p[o]s
[c]ent sup[ra]. et ad hec duo
p[ro]banda se astrinxit ut
p[at]z [ibi] [scilicet] indulto exoluti .i.
finito p[r]imo mense et [con]
tinet[ur] q[uod] iudices isti recep
tis testib[us] remiserunt par
tes ad curia[m] cu[m] eisde[m]
attestac[i]o[n]ib[us] [et] q[uo]d p[ar]s h[ab]et
[con]t[ra]ria fo[rte] recitado impug
nat testes p[ro]ductos pro
p[ar]te Sanctimo[nialium] p[ro]duxit
cora[m] p[r]imis no[n] c[on]s[ent]i[e]n[s]
d[icen]s testes inducti cora[m]
secu[n]d[i]s iudicib[us] co[n]dicunt
no[n] singuli singul[is] s[e]d sin
guli sibi ip[s]is [con]t[ra]r[i]o .ar[gumentum].
videant[ur] n[on] b[e]n[e] d[e]p[o]n[er]e
sufficient[er] s[ecundu]m vi[ri]s libe
ralitatis .i. qua clare di
cunt veritate[m] aliqua s[e]cun
da rac[i]o[n]e honor[is] iurisdi
c[ti]o[n]is vel districtus incepe
runt .i. incepisse p[re]sumi[tu]r
Romanos ponti[fices] ordo is
te est p[re]posteru[s] .c. de iudi
decimis s[e]d forte respicit
l[itte]ra tempor[is] p[ri]oritate[m]
s[e]d quia p[r]imo p[er] imperato
res s[e]c[un]do p[er] Romanos ponti[fices]
hec data fuerant [con]firma
ta sic .c. de testi. in inte
gru[m] audit[is] p[ro]hiberi
eo hoc p[at]z q[uod] sanctim[onialibus]
erat rei silenciu[m] et s[e]

et ut dicit glo[ssa] ut s[upra] dixi

co[n]dempnat[ur] que ut rea
et silenciu[m] imponit sibi
ut actori utp[ot]e q[uia] erat
actor et rea in hoc iudicio
s[ecundu]m host[iensem] sic .c. e[odem] t[itulo] p[ar]s
¶ Noto p[rim]o id quod di
c[itur] i[n] ca[pitulo] su[m]mario v[idelicet] q[uod] in
interdicto utipossidetis etc.
Et h[oc] b[e]n[e] est d[i]c[er]e q[uod] du
aliqui agunt sup[er] pos
sessione retinenda ille
obtinet qui iustiore[m]
possessione[m] p[ro]bat h[oc] cu[m] in
terdict[um] sive accio utipos
sidetis dat[ur] illi qui se
d[ici]t possid[er]e et petit de
fendi in possessio[n]e contra
molestatore[m] de quo di
cam latius in glo[ssa] sup[er] v[er]bo
utipossidetis
¶ 2[o] no[ta] q[uod] agens possessorio
p[ro]ponit titulu[m] et colore[m]
sue possessio[nis] sic cu[m] p[ro]po
nebat eccl[es]ia agens pos
sessorio ibi du[m] dici[tur] que
de iure ad se p[er]tinere eccl[es]ia
p[ro]ponebat [et]c[etera] no[n] t[ame]n
p[ossessor] h[oc] tenet[ur] doc[er]e de titu
lo nisi velit s[e]d sufficit do
ce[re] possessione[m] .c. de offi
deleg[ati] co[n]sultacionibus
¶ 3[o] Noto q[uod] publicatis at
testac[i]o[n]ib[us] opponit[ur] [con]fessio
nes testiu[m] h[ab]ere eas fuisset
auditas s[e]cu[n]d[u]m Sanctimo[nialium]
qui tale[m] opponebat nisi
obstitisset s[e]cu[n]d[u]m tu[n]c mori
ssu[m] ad s[e]cu[n]do opponenda[m]
p[er] p[ar]te[m] assignatu[m] hoc
t[ame]n intellig[itur] est cu[m] li[mi]ta
c[i]o[n]e co[n]tra que no[ta]t [ibi]
ti p[ro]x[im]o eo p[ar]te a et c p[ri]ncipi
ubi est hoc p[ro]ba[tum] in textu
¶ 4[o] noto q[uod] sup[er] exc[e]p[ti]
c[i]o[n]e fit litis contestacio

ibi yconomo eccl(es)ie as
sente id est non debere
per que verba fiebat cotes
tacio super excepcion(e) sin
dici faventmorem in hoc
t(ame)n dico / q(uod) non est necia
huiusmoi cotestacio ut not
glo. i. de offi dele pru
dencia § s(e)c(un)da
¶ Tercio noto q(uod) iudex p(otes)t
p(re)fige(re) ex officio suo ter
min(um) finali p(ro)ducc(i)oni tes
tiu(m) ibi cum // § fin(em) me
siu(m) (et) c(etera) / de hoc in p(ri)ma
glo que nondu(m) collit
ybi vbi d(icit) glosa p(ri)ma
(et) c(etera) / in fine aliud simile
h(ab)etur ii / de offi / dele
suspicionis et t(itulus) de caus
de qu(ae)sio quinqua ex pub
lico / de p(re)ben(dis) si tibi ab
senti li(bro) vi / in quib(us) o(mn)ib(us)
iudex p(re)figit t(er)m(inum) fa
lem ad faciend(um) / de hoc
satis in speculo de dila
to § i / insti / ubi tractat
de duis dilac(i)onib(us) iu
dic(is) et iur(is)
¶ Item colligo hic quod
universitas agit p(er) sindi
cu(m), eciam p(er) yconomu(m) / si(n)
gularis vero p(er)sona per
p(ro)curatorem // hec ~~forma~~ t(ame)n
nomina no(n) differunt in
effectu ii / de pena pctio
Item noto singlarit(er) q(uod)
excepcio corrupcionis cu(m)
falsitate opponit(ur) sive
opponi p(otes)t contra testes ecc(lesi)as
p(ost) s(en)t(enti)am ibi p(ost) hec sin
dic(us) (et) c(etera) / et ibi v(er)um quia
tal(is) excepcio (et) c(etera) / de hoc
in glo. ii. et ibi plenius
dicam Item colligo hic

q(uod) testes sunt subtilit(er) exa
minandi et diligent(er) de
singulis circumstancijs ibi pre
p(ri)mus ut testes (et) c(etera) et
glo iiij, dat ad hoc exor
dicend(um) (et) c(etera) ¶ Item noto
q(uod) circa idem possunt p(ro)du
ci testes p(ro)batorij et rep
bat(orii), et adhuc reprobatorij
reprobatoriorum sic eni(m)
hic agebat(ur) quod innit
litera i(bi) inducto ex tunc (et) c(etera)
usq(ue) ibi ad reprobacione(m)
testium illorum // qui erant
reprobatorij // de hoc ext(ra) i
te(stibus) // licet dilacio // hoc
eciam ponit glosa par
vula in v(er)bo reprobacio(n)em
que d(icit) et est v(er)ba in or
dine (et) c(etera) / in fine quia
in glo habetur // tres repro(ba)
ciones // s(ed) melius diceret
tres p(ro)baciones vel due
p(ro)baciones // quia licet ~~sint~~ posset
dici tres p(ro)baciones // solu(m)
t(ame)n sunt due p(ro)baciones // ex
quo p(ri)mi testes sunt p(ro)
batorij solum
¶ Ex v(er)su sive § contra
noto p(ri)mo v(ide)l(icet) exceptiones
que opponunt(ur) testibus
p(ri)ma de contrarietate q(uod) unus
testis sibi ipsi contradicat // ii(a)
de singularitate iii(a) de ma
la fama q(uar)ta de levi opi
nione // et hec differunt
quia p(otes)t esse levis opinio(n)is
qui non sit male fame
q(uin)ta est de falsitate vi(t)a
q(uod) non p(ro)bant id ad
quod inducunt(ur) // iste ex
cepciones colligunt(ur) ex litera
ibi contra (et) c(etera)
¶ Secundo noto ex ead(em) parte c.

m qn duo, quoru alte[r]
sufficeret, pponunt contra testes
vel contra aliu sub una
ppoicone kathegoricam
habente unicu subiectu
et pdicatu, ppone[n]s tene[tur]
utruq pbare, hoc singla
rit[er] pbat iste textus ibi
Idem qz testes etc et ibi
qm et si de corrupcone
etc idem pbat lex dum
ff de reindi Oz hic me
lis Cum enim hic essem
an sinam, sufficiebat
isti sindico, ad repellend[os]
testes pbare corrupcon[em]
vel falsitatem, sz quia di
xit ~~kathego~~ kathegorice
qd corrupti falsa deponut
ad verificandu hanc ppoi
cionem requirit pbare utru[m]
qz quia si no sunt cor
rupti, ppoico est falsa
Si non deponut falsum
similr est falsa, et ergo
ad eam esse vera requi
rut duo obligatu go ad
duo pbanda, non obti
net pbando alterum,
eciam si alio sufficeret
pbare unu, quod est
verum nondum ita cum hic ac
tum est, de quo dicam ple
nius in glo sup verbo ad
quod sic ~~astrixit~~ astrixit
etc
Ex h[oc] e[rg]o pmissis igit[ur]
Noto pmo, qd ceteris
paribus obtinet qui hab[et]
plures testes hoc enim sa
ciebat hic per eccia du
dum lra, qd eccia per testes
uno plures, intencoem
sua ostendit, de hoc.

ta pro in nra Item quod
testes dicunt dice va vel
veo ppinquiora scilicet pbca
Ex quo infertur, qd si
testis deponit sup credu-
lite, nichil pbat, debet
enim depone de sua scie[n]cia
debet depone de ptineti
bus ad negociu ibi ap[er]
tora negoco etc ex quo
noto, qd sup inptinetibus
no recipiuntur et reiciunt[ur]
capla inptinencia ad eo,
de offi dele cum contigat
Et per hoc textus dicit in
nocens, scilicet de pssp audits
qd si testes sunt contrarii
hincinde pferunt illi q[ui]
dicunt consonancia iuri qui[a]
quod est nota digno
Item noto textum ibi
cu duo i simul etc ite qd
pro antiquiori possce est
psumend, qd habeat iustam
possonem, ad hoc cottidie
alle c. istud Item noto
hic, qd quis non acquirit
iurisdiconem possessionem ab
alio, eo no paciente, qn
dicit molestare et occupare
in r cum ge Ex quo no
to qd homines mei sine
meo consensu, no pnt se
alijs facere censuales, de
hoc dixi latius de restitu
spolia olim in Noto
eciam, qd ex quo pcipitur
de antiqiori possessore
retinere possor psumit[ur]
iniuste et violenter ut hic
Item qd si agens posses
sorio pbat i petitorio pro
nunciat ter i possessorio q[ui]
ad possessoriu ter Item

q dominus agit contra suos ho-
minibus ibi ut neque ipse nec ipsos
ibi habitatores predic-
torum locorum molestare.
¶ Et ultimo noto for-
mam pronunciandi in uti
possidetis ~~~~
qui constat alterum possi
dere, non debet eum tunc pronun-
tiare iudex uti possidetis
ita possideatis, sed secundum mo-
dum que hic ipsa sequitur
videlicet adiudicando et imponendo
silencium parti non probati
possessionem etc.
¶ Examinando literam c. his
que ponit nobilia dicta
procedam per partes eiusdem
quia textus est plurimus. In
primo insistendo circa ~~~~
primam partem oppono quod
sindicis fauentinis non de-
buit audiri hic ad oppo-
nendum in personas testium
etiam, etiam si non fuisset
assignatus terminus tum men-
sium, quia publicatis attesta-
tionibus non auditur opponens
in personas testium, nisi tempore
publicationis, et hoc est contra
literam istam, que dicit eum
ideo non auditum, quia as-
signatus fuit ad hoc terminus
infra que id facere non curauit
¶ Item oppono quod coram pla-
centino episcopo qui fuit hic de-
legatus non potuit produci
testes reprobatorii quia iuris-
dictio delegata est stricti
iuris de offi. dele. cum olim
et ibi hic dicitur contrarium
ibi infra quem utraque pars
testes etc ubi innuitur quod
coram delegato potuit pro-
duci testes reprobatorii

ista arta inquirunt intel-
lectu litere ¶ Ad primum dico
verum esse, quod post publi-
cationem attestacionum non
auditur opponere volens
in personas testium, nisi fuit
protestatus ante publicationem
quod velit taliter opponere, ut
ti. de prescrip. cum lumtacone
illius c. quod plene ex-
aminabitur ibi, et in terminis
ex parte dicitur
¶ Ad secundum dico secundum innocentium
quod isti delegato fuerat
commissum expresse, quod etiam
testes reprobatorios reci-
peret ut patet ex litera. Si
autem non fuisset commissum
testes recipere, nisi super
principali, tunc secundum innocentium non
potuisset recipere testes
reprobatorios, nisi super reproba-
tione, sed bene potuisset reci-
pere protestationes de reproban-
do, quod hoc est accessorium
receptioni prime de offi.
dele. pretorea, quod et multum
nobile secundum ipsum quod etiam
et civil. in corpore de teste
quasi qualiter ubi si quae ap-
paruit et sic patet solutio
etc.
¶ Hoc habito quia hic in
particula prima huius textus
fit mentio de exceptione
corruptionis cum falsitate contra
testes, et dicit quod huiusmodi
exceptio possit opponi
etiam post sententiam interest vi-
dere circa hoc de ista materia
et de certis dubiis, de quibus
etiam tangit glossa super
verbo expeditionem et intro-
ductione eiusdem glose, oppo-
no primo contra literam istam quod

corruptio cum falsitate non
possit opponi post sententiam. Hic
cum ponit leg. i. et ii. C. si
ex fal. instrum. ¶ Glo. ii
soluit hoc contrarium, dis-
tinguendo, quod aut questio de
falso fuit mota siue ob-
iecta in iudicio principali aut
non. Si fuit mota tunc
numquam fuit mota, tunc etsi
licet non sit appellatum
non transit in rem iudicatam
usque ad xxx annos et ideo
tunc potest opponi post
sententiam et hoc secundum hoc tex-
tus iste habet locum. Ista
est solutio glose ii. Sane
quidam glosa primo alle-
gando quorum et distinguit
modo iam dicto. Secundo pro-
sequendo materiam ponit o-
piniones, quod falsitas testi-
um sine corruptione proba-
te non sufficit, deinde ponit
contrariam quia approbat secundo
tenetur, ut corruptio sine
falsitate sufficiat, et argu-
it pro et contra. Unde ad
videndum ista omnia, pri-
mo corrigo glosam que
ita ponit in verbis Et in-
ca ibi querela dicit illa
lex querela falsi temporalibus
prescriptionibus non excluditur
nisi xxx annorum excep-
tione sicut tenetur secundum vera
sententia et ibi l. ii. modi
cum sicut secundum Jo. An. sed
posset dici C. de transac-
tio. si ex falsis instrumentis ubi ma-
gis facit et ibi tenetur
sententia de hoc in Specu-
lo de [illegible] putatore. §. i.
ubi eadem tenetur quod sit
idem in falsitate [illegible] et
instrumenti probationum etc.

alia prosequere ut in glosa
usque ibi Et nota. Ex ista
ergo parte glose primo colligitur
textus intellectus quando corruptio
corruptionis cum falsitate pos-
sit opponi post sententiam. Item
habetur ad quantum tempus
possit opponi de falso post
sententiam, quia usque ad xxx
annos per l. querela C. de
falsis, de hoc habes Speculum de
plerumque, quod aliquis opponitur
agendo aliquis excipiendo
secundo casu perpetue auditur
opponens, quia annua ad a-
gendum perpetua sunt ad ex-
cipiendum ff. de except. plerumque
et c. si aut ubi de hoc so-
let notari. Si vero agendo
tunc aut criminaliter scilicet accu-
sando, et auditur usque ad
xx annos quia hoc est tempus
actionis. C. de fal. l. querela
de except. tamen versus aut
ciuiliter et auditur usque ad
xxx annos, quia hoc est
tempus ciuilium actionum, Institu-
tiones de perpetuis et tempora actio-
nibus totum aut officium implo-
rando ut petendo restitutionem
vel implorando officium iu-
dicis simpliciter. Si per restitutionem
tunc auditur usque ad qua-
driennium, de restitu. in inte-
grum c. si l. vi. Si autem
sine restitutione, dicunt ali-
qui officium iudicis non habere
locum, quia quod iudex pu-
nit de falso vel cognoscat
ex officio est ex officio mer-
cenario C. de testi. l. in illud
et illud expirat in sententia. C.
deposit. l. iiii. quod tamen facit contra
in l. querela. Sed dicit in hoc
secundum Speculum quod aut per implora-
tionem officii opponit post, et non

audit, cum officium mercena-
rium sit contimatum aut iudex
ipse et ex suo officio requirit
sine imploracione, et tunc
procedere potest quia crimina un-
decumque claruerint semper
sunt punienda, non obstante
lapsu temporis xxxiiij q. iij c.
clerici c. ... de consuetudine c. si
et hoc de ista parte glose.
Idem ibi et nota quod ista
glosa soluit unam questionem
posset enim queri utrum
sufficiat probare falsitatem
testium sine corruptione. Ad
hoc glosa recitat duas
opiniones una fuit pla-
centini de qua ponit ibidem
et nota, quod secundum quosdam
qui dicebant non sufficere
probare esse falsos nisi pro-
bentur corrupti ff. de recindi.
l. diuinus illa lex dicit quod
probat conspiracionem aduersarii
et testibus pecunia corruptis
se oppressum contra indicatum
restituetur. Alii autem secundum
glosam ut Jaco. Bal. pla-
cent. dicunt, quod sufficit probare
testem esse falsum et cetera
dic ut in glosa et hoc te-
net Io. et Argo. Innocencius uero de
hoc dicit quod an sententiam suf-
ficiat probare falsum testes
deposuisse eciam indirecte. Supra titulo
de contencione, sed per sentenciam
non sufficit hoc directe proba-
re, nisi et probet corruptio-
nem. Vel quia alio dolo
se testes fere testimonium de-
derit puta odio uel amore
C. de falsis l. nec exemplum
Ad quod secundum eum est va-
lidum argumentum, quia post publica-
cionem non possunt alii testes
induci regulariter. Supra titulo de
frustratoriis. Aliud dictum In-
nocencii non est bene clarum
secundum Ffran. sed qualiter vellet
quod per sentenciam non sufficiat
probare de sola falsitate
Ffran. tenet contrarium per l. quedam
et per c. cum veniens. Supra de
eo qui ... Ad hunc textum
et l. diuinus respondet quod
hic posuit se astrinxit ad pro-
bandum corruptionem cum falsi-
tate sub una cathegori-
ca proposicione, videlicet ista quod testes
corrupti falsa deposuissent
de quo dicam infra et ergo
utrumque debuit probari. Et
quod debeat audiri probans
falsitatem sine corrupcione
est optima racio quam
tangit glo, quia in instrumentis
audiretur et appellacione in-
strumentorum continentur testes
ff. de fide instru. l. j et supra
c. ij. preuenit ad racionem
Innocencii, quod publicatis
attestacionibus non recipiuntur
testes, dic hoc verum super
eisdem capitulis, ipse autem
intelligit, quod probabitur
falsum indirecte. Supra titulo de
contencione, et per hoc quod notatur
in Clemen. ij de testi. in
glo super verbo contrarios sed
super directe contrarios
non auditur probans nisi
adiciat de corrupcione
et sic intelligit illa glo
et secundum hoc saluari posset
dictum Innocencii. Sed videtur
standum Clemen. que
indistincte dicit super
directe contrarios testes non
admittendos. Et sic intelligere

hic textus, etiam si opponatur
exceptio ~~contra~~ cum corruptionis
quia hic confessio non obstat
et super dicto contrarios
audiantur testes ad probandum
falsitatem cum corruptione
et Clemens confessio con-
tradicit quod magis placet
Gaufrido. Secundum glo. ibi
Sed magis tractat de casu
quando videlicet utrum sufficiat
probare sententiam latam esse
per testes corruptos, non
probata falsitate. Et argu-
it pro et contra. Et pro parte affir-
mativa arguit de ca-
none ii. q. vi. § diffinitiva
sententia venales ubi dicitur
venales quasi sicut qui in
iudicio a corruptis iudici-
bus proferuntur infirmas
esse decretum est, et ita
sunt verba legis sequitur
in glosa. Et istam partem
tenet hic Goffredus et Hostiensis
et ibi extra videtur arguere
in oppositum et hoc pla-
cuit Innocentio, et glo. in
hoc videtur remanere, quod non
sufficiat probare corrup-
tionem testium, nisi probata
fuit iudicium secundum
dicta corruptorum. Jo. an.
determinando dicit quod vel
post sententiam, quod tunc non
sufficiat probare corruptionem
sed ante sententiam dicit sufficere
probare testem corruptum
quia sequitur illum esse
periurum probata corrup-
tione, per exempla que inve-
nit que notantur .j. ti. .j. § fi-
nitatis in ultima glo., iu-
rat enim testis quod non prece
nec pretio deponit
et ibi notatur, et ideo cum
periurus sit et criminosus non
dictum eius secundum Jo. an., et ita
quod sequitur, quod hoc suf-
ficiat ad probandum contra
testes ante sententiam. Sed
post sententiam non, quia licet
inferatur testes fuisse per-
iuros et criminosos non
propterea sententia debebit re-
tractari, quia potuit dicere
vel sequitur ideo quod tunc
proferretur exceptio, hoc dicit
hic approbat Gaufridus, de quo
in Speculatore de teste § .j. v.
sed quid si testi
Secundum glo. ibi ad finem
Item nota, dicit quod sententia
que lata est per falsos tes-
tes vel instrumenta non est
nulla ipso iure sed potest
retractari, dic ut in ca. ex
insinuatione de hoc dicit sic Gaufridus
Dominus aut sententia lata per fal-
sos testes est lata contra
minorem et est nulla C.
si ex falsis instrumentis l. j. aut
contra maiorem potentem et
non est nulla ff. de re
iudicata l. divus et ibi glo.
Aut absentem et tunc
aut ex dolo adversarii et
est nulla ff. de iudi. l.
pretor § marcellus aut si-
ne dolo adversarii, et non
est nulla, et sic intelli-
git glosam istam, et pal-
legata C. cum venerabilis
etc.
Sed adhuc tota ista materia
finaliter revocatur in dubium
Vide post glosam opponitur
ex tempore sententie utrum sit
audienda, dicit Gaufridus se vi-
disse casum in facto et
diceba ut refert, quod erat
audienda, cum esset post
sententiam audita ut hic. Sed

gru[m] tz [con]tra[m]; quia re[gu]la
est q[uod] p[er] [con]c[l]o[n]em no[n] ad
mittuntur que ip[s]os co[n]sti
tuunt .s[cilicet]. de fide instru[mentorum] c[um]
dilectus. Et ad hec textu[s]
respondet et ad o[mn]ia con=
similia, q[uod] lic[et] p[ro]bat q[uod]
p[er] lapsum o[mn]ium t[em]p[or]um
p[ro]batorum audit[ur] [con]t[ra] p[ro]
falsitat[e], t[ame]n no[n] p[ro]bat q[uod] p[er]
[con]c[l]o[n]em ad racionem [con]t[ra]riam
quia c[on]t[r]a auditur p[er]
~~conf[essionem]~~ s[e]n[tenti]am, Et q[uo]d tu[n]c
sit nova instancia sup[er]
hoc. s[ecundu]m diu[er]sos mo[dos] p[ro]
cedi de quibus visum est
o. eod. ti. p[er] glose .c. t[er]
et tu[m]. de p[ri]ma p[ar]ticula
c. h[uius] usq[ue] ad ult[imu]m c[on]t[ra]p[ar]
In illa p[ar]te c. usq[ue] ad
v. [con]t[ra] p[re]missa h[ab]etur de q[uo]
dictio testi[um] ratione cu[ius]
invalidi iudicat[ur] et s[ecundu]m h[oc]
clari[us] no[ta]tur .s[cilicet]. tu p[ro] in
ma [con]t[ra] h[ab]et quo[d] s[e]n[tenti]a
ex f[a]ctu[m] no[n] ideo non
obtinuit, quia no[n] p[ro]bat
p[er] testes, i[n] ad que p[ro]ba[n]da
se astrinxit, q[ui]a p[er] testes
suos, de corrupc[i]o[n]e testi=
um p[ar]tis adv[er]se aliq[ua] oste=
disset

Ad intellectum eo[rum] [que] h[ab]e[n]tur
notata p[ri]mo i[n] dubiu[m] quod
et ex quo possit h[ic] col
ligi, q[uod] iste s[e]n[tenti]a[m] se as
trinxit ad p[ro]bandum duo [con]t[ra]
testes p[ar]tis adv[er]se viz cor
ruptos et falsitatem Ad h[oc]
dico q[uod] se astrinxit ex mo
do [com]ponendi ut declaravi
in una no[ta]bili Nam cum
[com]posuit sub una [com]p[ositi]one
verbum corrupti, [con]fisat

totam p[ro]p[ositi]o[n]em, ita q[uod] est
nece[sse] utru[m]q[ue] v[er]ificari Sicut
i[n] s[imi]li in l. fulcinius, si cu[m] h[oc]
ff. ex quibus causis in pos[sessionem]
eat[ur] ubi etiam no[n] sufficit
p[ro]bare, q[uod] quis latitat
nisi p[ro]betur, q[uod] fraudis
causa ex eadem racione
sicut h[ic], Ad[d]o eo q[uod] testes
corrupti f[a]lsa deponunt, as
trinxit se ad p[ro]band[um] duo
[con]t[ra] [con]t[ra]m; ita q[uod] non sufficit
unu[m] p[ro]bare ad h[ab]endum inte
tu[m] ut .s[upra]. dictum Et ex ita
ratione q[uo]d dicta est ita
tum, requirit[ur] q[uod] p[ro]bet u
tru[m]q[ue] s[ecundu]m [con]t[ra]m q[uod] etiam
si adiacet clausulam
q[uod] se non astringit ad p[ro]
bandum nisi ea que suf
ficiunt ad victoriam i[n] cau
sa, p[er] hoc non innabit[ur]
racio h[uius], quia ista
clausula, non p[o]t[est] facere
verificari illam [com]p[ositi]o[n]em nisi
utroq[ue] p[ro]bato Secus h[ic] si
sci[licet] si h[ab]et duo [com]ponentia
copulative p[er] una[m] ypo
theticam, que h[ab]et duas
kathegoricas ut si dico, q[uod]
testes sunt corrupti, et
q[uod] f[a]lsu[m] deponunt Tunc
enim si apponit[ur] clausula
de se non astringendo suf
ficit si p[ro]bet alt[eru]m quod
sufficere possit Et [con]t[ra]
utilis est cautela que
fieri in iudicijs ut s[e]p[er]
in fine capitulorum sive
articulorum apponat[ur] illa clau
sula, de non astringendo
se ad p[ro]bacionem sup[er]flua
nisi ad ea que sufficere
possit ad intentionem [con]sequendam

Si autem non apponit hec clausula requiritur quod utraque particula quia ad imitationem copulative debet probari utraque pars ... Si vero apponit affirmative de ... inter certas ... mutuo ... ut dixi ...

Sed videtur ... quod in tali casu requiratur probatio duorum contra testem unum quod sit corruptus alterum quod falsum dixit ... sufficit probare solam corruptionem quia per hoc ... teste ... et sic repellendo ... testium ... requiritur probatio ... Ad hoc dico ... quod hic non tendebat ad repellendos testes ... obiectione criminis ... testes ... sic et alii ... hic tendebat ad tollendum fidem eorum ut non daretur eis fides ... falsum dicentibus quod ... vera est in se unde supposito quod potuisset alius opponi corruptos tamen hic non sufficit nisi probetur falsitas ... sicut supra declaravi ... quare hic non sufficit probare unum ... De hoc etiam tractat glosa super verbo ... et opponit

et alia materiam ... hoc movet ... quod primo lego quod sic ...

Glosa ista primo notat quod si quis se astringat ad duo ... alle una decretalem et duas leges ... contrarium inducit duas leges et unam decretalem ... quod probet falsitatem testium et ... probatis contra testes ... nichilominus ... ad dictum ... et respondet Et nota ibi qui testamento ibi tutor allegabat se habere tres liberos et pupillum habere tutorem ... et ... allegans iudex decrevit ... excusacione non esse cum ... fuit falsa ... prima vera ... adhuc remanet tutor Et ibi significavit tibi quidam appellat ... appellat appellationem si constiterit quod propter illa duo vel alterum corruptum fuit appellatum Et ibi falsa in fine dicit illa lex Si testator legat Stichum et Pamphilum ... si erunt sui cum morietur sic ... dixisset Stichum si meus erit cum morietur unde alienato ... ante mortem alienato nichilominus alter debetur et ita non requirit utrasque ... que assumunt ... ita glosa vult argumentum Glosa solvit dicens quod sufficeret probare ... si ... obligasset ... dicat ut supra declaravi quod

iste se astrixit in contrario
seq. ¶ Decima glo. querit
quo probet simlitudinem testium
vii. cum quod hoc fieri non pos
sit, cum publicatis attesta
tionibus non possunt testes super
primis produci. quo ergo po
terit fieri probacio huius quod
testes similiter dixerit, hoc enim
fieri oportet, postquam dictum
testium sit publicatum propter
hoc dicit vincus hoc fieri
posse per dicta aliorum tes
tium productorum ante publica
cionem ut per se ipsa dicta
si sibi concordent vel per
instrumenta Sed ista solucio
est contra legem in qua patet
quod huiusmodi excepcio admis
sa fuit post publicationem attes
tacionum Et ergo glo solvit
aliter, et est duplex solucio
prima quod probari hoc debet
recte per modum exceptionis contenta
re in de testibus secunda solucio
quod poterit hoc probari per ali
os testes, quod corrupti fue
runt precium recipiendo Et
per hac secundam solucionem dixe
runt quidam specialem esse
ut admittantur testes de novo
non directe, contra dicta testium
ubi allegatur contra eos cor
rupcio Sed quia hoc non pro
batur iure et expresse con
tradicit Clemens in de tes
tibus, prima ergo solucio glo
se est verior secundum Stephanum
¶ Decima glo ad finem ibi
si ponamus etc. Querit de
uno nobili dubio Quia
superius dictum est quod iste qui
se astrixit ad duo, debet
plene probare intencionem suam
Quid ergo si in casu nostro
probatum fuisset alterum tan
tum quod testes similiter dixerunt
licet non sit probatum, quod
corrupti fuissent, numquid
iudex pronunciabit ad dictum
illorum qui similiter dixerunt
Glosa solvit respondendo
quod sic, dic ut in c. a. etc
Et ibi obligando, dicit
hostiensis hoc verum, quod expresse
se obligat opponendo di
cendo, quod non proderit
ei probacio, nisi utrumque pro
baret Sed ubi non sic
hoc expressit, sufficit
quod alterum probet falsitatem vel
corrupcionem, cum talis sit
intestabilis et non admit
tendus in testem iiii. q. iii
si testis. ff. de lege iulia Et
hoc est mirum loqui
et equitati satis consonum Sed
videtur esse contra litteram
istam, quia hic non apparet
quod iste sindicus se taliter
astrinxisset, et tamen vult lex
quod non sufficit, quod probat
alterum solum Et ergo putat
Stephanum sufficere, quocumque
se obligaverit secundum hostiensem
Et hoc cum agitur de interesse
privato Secus si ageretur
de publico ut sequitur
in glo ibi seq. usque ad fi
nem Et per hoc facit c. ut
circa de elec. li. vi. in glo
si autem dicat Et hanc
glo reputo memoriter
tenendam Ergo hac cum
glo habetur hec conclusio
quam non de facili theo
logus admitteret quod sal
tem interesse publico iudex

cotingit quod iudex iuste iudicando, dz proferre sentenciam secundum deposicionem testium, quos constat plus in deponendo dixisse, patet conclusio contrarium dictis supra quia tenet iudicare secundum allegata, et probata, et secundum de ista parte et c. In alia parte et ibi coprimisse igitur usque ad finem agit de interdicto uti possidetis, et quod duo in solidum eandem rem possidere non possunt. Item quod eciam hic obtinuit contra que sanctimoniales ... quod testes unius plures et magis ydoneos et ... ostendit intencionem, de primis duobus videbit in glossa, Sz de hoc tercio hic contra glosa est videndum, ... ista lex ... occurrit dubium ... hic non fuit sentencia lata pro sanctimonialibus ... constat ex lra, quod sanctimonialibus satis probavit suum titulum, ideo quod dz ostensum fuisse per testes, quod a xl annis et ultra sine intermissione ... sanctimoniales in locis supradictis et sic prescripserunt quia xl annorum spacio prescribit contra ecclesiam, .i. de prescripcione de quarta et c. ad aures et argumento hoc sive questio inquit, quare non pro fuit sanctimonialibus, ista probacio eorum et quam ondebat se, l. annos spacio possedisse etc fimicia in locis istis, super quibus hic erat quod est huius dubium

colligitur multiplex solucio ex lra, una est, quia eciam probavit sufficienter omnem honorem districtum et iurisdicionem se i dictis locis possedisse quod constat quod nullus alius iuste potuit possidere ibi aquam ... quia omnia dz, in c. Sic ... de maio et obe solite ... c. pl.

Item eciam probavit antiquiorem possessionem et per testes magis ydoneos, et ista probacio infert iustam fuisse possessionem sanctimonialium ut dicitur in lra et licet iste soluciones sint satis efficaces ... adhuc melius et fundamentaliter respondetur dico quod hic non probavit sanctimonialium possessionem que sufficeret ad prescribendum, sz magis hoc probavit glosa dicit prescripcionem cui requiritur ut probetur possessio continua tocius temporis ut in c. de quarta et c. alleto, et quod possessionem non probavit sanctimonialium ... videndum est quod non sine intermissione dici in lra eciam ostendisse quod a l annis et citra supradicta loca possedit et hoc cum denotat continua possessio, quia hec copla et dicitur a l annis et citra denotat continuitatem temporis secundum host ... et ffran ... facit ... de prescr ad audiam de ... abbate ubi utrobique ponit copla. ff. de aqua cotti et esti l. i. § quod aut ubi textum et ibi

nota de hec copulativa

de hoc p Bartho, et hic
singlarit pbat iste textus
et hoc est singlarit no
tandu vn cu in textu sta
tu sequenti fiat mentio
de possone sanctuarioru
dicit ostensum, q eccl sa
nctuarioru a l annis citra
dta hunia possedit, sz
conectiue copula l q d
denotur q non pbaue
rut sanctuari possessio
cotinua, et ita no pssp
serat. Si eni solu semel
a l annis possederut hu
iusmodi hunia, verum e
q possiderut a l annis
citra hec hunia, quia p
ista locucione a l annis ci
tra, denotat no plus
nisi q aliquo tpe posse
derut infra l annos hm
doctores pallegatos. Ex
hoc pz solucio mote q[ues]t
Hanc h materia plenius
psequendo apt illos quibz
cura est libellos forma
di noto, q si in pbacoe
pscripcois testes dicunt q
talis possedit a xl annis
et citra, non pbalunt.
Cum eni hic copla de
notat cotinuitez ad dicu
depoicionis appaet non
esse pbatu pscripcionem co
pletam fuisse an litem
cotestatam, quod h re
quirit, Et pterea dicebat
Goff, q dent dice testes
possedit a xl annis et
citra et ultra, et tunc h
diccio et ultra, que rfert
ad modicu tpus cophen
dit tantu tempus, quatum

Oz aliter pbe gtia posse vide i ope de pbacoe si adsit

no de hoc citra

est effluxum a die cotesta
tionis litis hm eum. Ez hc
non placet ffran, et omo
videt falsum, quia diccio
et ultra nichil opatur
in dicto testis, quod det
esse clarum, et necrio co
cludere. Et eni in pnicia Bed
in libello h opat aliqd
et popon ad comodum
actoris. Et de dilacio ci
dit go capitlari sic a xl
annis et citra usqz ad hoc
tempus an litem motam
hm ffran, et tunc pbata
dicet pscripto. Solent
etiam aliqui adde et p
ipm tempus, que diccio
sufficeret etia sine copla
vt si dicet a xl annis
citra p ipm tempus, quia
diccio per denotat pfec
tom ff de vbo signi. l vr
bana s procurare i. tota
nocte age et i de acusa
si cosulerit. Et ista oia
nonanda sunt quia valent
in theorica et in pratica
Adhoc aut dubio vtru
includa aus xl[mus] dum
dicit a xl annis et citra
determinat pulchre ffran
dicens q sic. Quia licz
a stet aliqn cosclusiue
ut si apponitur sibi tempus
tamquam finis, a quo ut
si dicatur a tali die citra
cpparcas, h qn adiat
tempori quod designat
etiam mesura annorum
mensiu aut dierum, necrio
dt stat inclusiue vt si di
catur a xv diebz citra
possedit vel xv mensibz
aut annis, dicit hic vide

ffran zc

ffran[cus] z c
Venio ad glosas huius ptis
Glosa prima sup vbo et eodem
modo, signat contrarium
et soluit, primo hic declat
frem racionem tertio tange
do Et mea ibi tandem
alter natem Que sit pos
sessio nalis, et que ciuil
dispntat dynus in regula
sine possessione li vi et
so an i eundem, et ffran o
de restitu spolia olim po
hic hic breuiter dico, quod ille
dicit possidere naliter, qui
animo possidenti est in re
aliqua vel eius pte secundum
illud nale statutum, quod
fuit ab inicio, quodcumque
calcauit pes tuus tuum
efficit ut dicit textus ff de
aqui pos in prin quod dominium
ex naturali possessione cepit
cuius vestigium i naturam ad
huc remanet in rebus li
beris, que celo terra mari
ve capiunt ut in aucupiis pis
cibus et feris z c
Sed ciuiliter possidere dicitur
ille qui licet non sit corpa
liter in re quam possedit na
turaliter, retinet tamen animum
possidenti, ut dum quis
egreditur possessionem suam ex
aliqua causa Ille quamuis
non possideat rem illam
corporaliter et presencialiter ad
huc tamen retinet possessionem
ciuilem ex quo cum non
ex iuit animo deserendi
ius ciuile, dicit eum po
sessorem illius rei, talis
namque possessio ciuilis
solo animo retinetur z c
et ibi et uxor similiter ex
quo si fundus collegi quod utrumque
possideat Item sit quandoque
duo dni unius sicut alter re-
ut pr et filius Infine sin
so et i T et intelligendum
est quod dicit lra i simul, i insol-
lidum ut sequitur in ea
et tunc clara manet Hostiensis
tamen dicit aliter, quod in incorpa
libus plures possunt possidere
insolidum eandem rem
de increpit c i, sed hoc re-
pugnat isti textui ibi cum
dicat duo in simul z c et
non placet omnino, quia licet
iura incorporalia possint
esse insolidum apud plu
res, non tamen possessio eius-
dem qualitatis, proprie com-
petit rebus corporalibus ut
hic cauetur, quia erat in locis
de quibus in textu, Soluas
quod glose est melior secundum
ffran ut placet Innocen
Glosa possessor titulum
possit recitat probationem
quod hic non tenebat fame
tum, probare titulum, ex
quo erant possessores, po
nit opinionem, quam improbat
et aliter respondet Et infine
Hostiensis non dicebat quod ideo
hic requiritur titulus, quia
ex eo, quod ecclesia probat quod
fuerit possedit, et fuerat ea
de quibus in pa ostendit
est presumptio contra fame
tinos, quod vigilenter eandem
possessionem intuerant, sed per proba-
tionem iusti tituli potuisset
releuari In hoc ergo casu,
quia presumptio est contra eum
probare titulum i
cogitur probare titulum
iustam causam retinendi quod
hoc fat optime ut de pscr
c si li iij Glosa a vi turba
tiua notat et remittit et
in pte declinat Infine

eo hat glo dicitur, quod interdictum uti possidetis datur
pro retinenda possessione
in rebus imobilibus Sed
in rebus mobilibus datur
interdictum utrubi, de quo extra
de cau. pos. pastoralis in glo
magna ubi dixi et melius
patebit hic in glo magna
que sequitur ¶ Uti possidetis Tractat de interdicto
uti possidetis, quibus detur
contra quos et quibus rebus
et quo in eos sententiam Infine addit de interdicto utrubi Et in ea ibi et cum quis
non possidet, sed inquietat
etc. et hoc dicit tenendum Jo.
an. licet gratia note extra de
cau. pos. cum dilectus Et
Host. hic dicebat tres casus
in quibus datur hoc interdictum
primus quando duo contendunt
se possidere eandem rem et
eodem modo et eodem iure 2us
quando duo contendunt se possidere eandem rem diverso modo
et diverso iure 3us quando unus
solus possidet et agit contra
alium molestatorem vel inquietatorem eum in possessione ut
hic in glo, et de omnibus
hiis possumus instruere ex ista
glo unde quia glo dat modum
pronunciandi, et tractat
de casu quando uterque contendit
se possidere, sed diverso modo
et diverso iure ibi In casibus nostris etc. Et ibi uti possidetis
ita possideatis etc. adde
etiam dicit, et uim tibi
fieri prohibeo, hoc enim semper
addit, videns, qui de hoc
interdicto pronunciat ¶ Uti possidetis

licet una sit innocentii Et ibi
suspendat hoc ideo ut partes
affecte tedio componant
Vel inter se vel per quosdam
arbitros Et ibi forte dirimat hoc instrumentum est et
de consuetudine approbata sit
Host. de hoc hic remittit
Jo. an. ad ea que notavit
in de sortile c. i. sup. ult.
glosa Et ibi dat possidenti vero non dat creditori
Vel ei qui est in possessione
causa rei servande sit Jo.
an. de quo extra de dolo et
contu. contingit ad fi. ult.
glo. Et ibi incorporalibus
et tunc proprie dicitur quasi uti
possidetis, quia incorporalia
proprie non dicuntur possideri sed
quasi possideri extra de foro
compe. conquestus etc. ¶ Glo
ult. signat contrarium et remittit et aliter solvit Infine
alii dicunt quod quando sanctimoniales
iuriose coegerat ista sententia, et contra iuriatem
debuit ferri sententia C. de
iuri. l. ult. sed cam se

Pertuas Summat. Si qui nominavit aliquem filium, et ita
quanter reputatum, non creditur
postea alteri eorum inirati
contrarium Colo. diverso 2a
ibi quia vero

Casus in titulo. Quidam
Civis Tiburtinus Tan. no-
mine tenuit quandam concubi-
nam per septennium, nec inte-
rim prolem suscepit ex ea.
Postmodum illa ab eo dis-
cedens, non post multum
temporis tempus est ad eundem
et in domo ipsius filium peperit
dicens se illum suscepisse
ex eo, ipse tamen dicebat quod
filius eius non esset, tum
quia per septennium stetisset cum
eo, nec concepisset ex eo, tum
tandem devictus instancia
mulieris filium suum esse re-
cognovit. Cum autem dictus
filius R. nomine ad etatem
virilem pervenisset subar-
ravit Zophiam neptem
dicti Tan. et carnaliter
cognovit eandem. Postmo-
dum mater dicti R. cepit
publice coram multis confi-
tendo, quod R. filius eius
dictam Zophiam nulla con-
sanguinitatis linea contingebat
affirmans, pro eodem iura-
re illum de alio quam de pre-
dicto Tan. suscepisse.
Querebat itaque, utrum
dictis mulieris predicte fo-
ret standum, ut sic idem
R. Zophiam predictam habe-
re valeat in uxorem. Respondit
quod mulier illa primo asse-
ruit se dictum R. de predicto
Tan. suscepisse, et inde Tan.
ad instanciam illius mulieris
suum esse filium recognovit
et filius illius communiter nomina-
tus fuit, et habitus ab utris-
que, iuramento illius postmodum
in contrarium prestito, non est stan-
dum, nimius indignum est ut
quod sua quisque voce

dilucide protestatus est contra
possit iuramento infirmare,
unde per consequens apparet quod
predictus R. Zophiam nepte(m)
dicti T. cuius primam faciem
prosequitur consobrinus, habere
non potest aliquatenus in uxo-
rem etc.
Quod quidem sua interim, id est sua
septennium et ex hoc vult
quod mulier per suspicionem infra septennium
filium suum non esse, dubitans
et forsitan alteri adherens
mulieris que postea mater
contrarium asseruit inimicus quasi pa-
ter Zophie inferebat illi
R. pro eo quod ipsam cognoverat,
nisi eam duceret in
uxorem, ut in antiqua
infirmare, ff. de elec. per
inquisicionem, neptem, id est fi-
liam sororis T.
Noto hic primo quod in fi-
liacione probanda sufficit proba-
cio coniecturalis, videlicet quod sit reputatus
et tentus pro filio, ad hec
quia ex parte patris est in-
probabilis, nisi induitur de
filiis presbiterorum, michael de
purga[tione] ca[nonica] accedens.
Secundo noto illum textum
qui est hic signatum Cum
nimis etc.
Tertio noto predicta ex hoc
textu, quod dubitatur, quod ali-
quis testificetur contra te, ut
facias interrogari eum coram
iudicio, quia si quid dixit
vel dixerit et postea in iudicio
dicit contrarium non creditur sibi.
Textus est hic secundum Hostiensem,
et probatur ff. de elec. per
inquisicionem, prout ibi notatur,
et de falsis l. cod. ubi de
hoc.
Ultimo noto illa duo que
ponit glossa vult dicendo, quod

consanguinitas etc. Et in ca. ibi presumptione, dicit Hostiensis hoc verum in casu huiusmodi, cum propter periculum animarum, tum propter scandalum, alias licet presumptio impediat contrahendum, non tamen dirimit contractum, ut supra de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue, super eo et dictum, ut supra statim.

¶ Verum pro intellectu pleniori eiusdem materie dubitatur utrum ista presumptio sive probatio filiationis de qua hic, sufficiebat ad dissolvendum matrimonium contractum. Ad hoc est duplex responsio. Quidam enim dicunt, quod hic non erat contractum matrimonium sed contrahendum, quod facile impeditur, et tunc textus in fine ibi non potest habere in uxorem exponitur, id est non potest accipere, ut loquatur de contrahendo. Sed ista expositio non est approbata secundum Innocentium. Unde aliter dicitur quod erat contractum matrimonium inter istos R. et Zophiam, quod magis concordat antique suppositioni. Et tunc littera habet hunc sensum, non potest habere id est retinere in uxorem. Et sic apparet solutio questionis quod huiusmodi probatio filiationis de qua hic, sufficit ad dissolvendum contractum, et sibi standum est donec probetur contrarium.

¶ Sed contra hoc, fortiter obviat .e. c. in prima ubi habetur, quod probatio dubia non relevat, et ita probatio debet notorie concludere, sed constat quod assertio et reputatio quod quis sit aliquorum filius est satis dubia probatio, ut notorie concludat quem esse filium, ergo sequitur, quod huiusmodi filiatio presumptiva non concludit. Et insuper videtur, quod potius debuit iste R. iudicari non esse filius T. quia ipse T. primo negaverat. Et cui sic negationem standum videtur, tum quia mater in ipso loco hoc ipsum dicebat cum marito, tum etiam propter presumptionem, quia per sex steterat vii annis illa mulier cum T. ut ex ea suscepit prolem. ¶ Ad primum dicit Innocentius, fateor quod non est plena probatio ista de qua hic sed quod filiatio ex parte patris non est probata, dixi ideo sufficit hic probatio licet etiam qui filii sint legitimi, tamen sumitur a et c. per tuas, et statur donec probetur contrarium ff. e. l. fi. Circa hoc tamen sciendum est quod filiatio probatur duobus modis, quo ad possessionem, et quo ad plenam probationem sufficit tractatio et communis reputatio ut hic. Alio modo quo ad proprietatem et tunc probatur per hoc, quod quis natus sit in domo, scientibus vicinis, quod ex talibus coniugibus, quod erant coniuges, quod deinde habitus et tentus est a parentibus pro filio, et quod sic quoque reputabatur per omnes suos vel alienos, iuxta sunt l. fi. Ubi verum dicit Innocentius, quod si quis petit permittari se possidere aliquem ut filium sufficit probare tractationem et communem reputationem, quia per hoc infertur

possio filiacionis Et ideo qui
petet principaliter se filium
non sufficit, nisi probaret
ea de quibus in lege filiu-
viz quod natus sit in domo
viciniis scientibus etc que
premisi Et dicit ffredericus quod proba-
tio hec est coniecturalis est suf-
ficiens ad omnem effectum
etiam si agatur de dissolue-
do matrimonio ut hic, secundum
illum intellectum quem dixi
d. presupposito quod hic matri-
monium erat contractum prout
intellexit glosa finalis
¶ Ex predictis habemus quod ubi
probacio directa est impossi-
probacio coniecturalis est suf-
ficiens, secundum eum, ut extra de
solucionibus ad hec ¶ Ad textum
dico, quod dictum patris ne-
gantis fuit indeliberatum
et cum dubitacione, nec est
ex ipso dicit in textu quod
negavit eum esse filium
sed hoc quod devictus instancia
mulieris habuit ipsum in filium
publice recognovit Et dato
quod ex ipso negasset primo
de dicto eius non est cu-
randum quantum ad veram proba-
cionem, quia non potest esse certus
de filio Sed dictum matris
hoc est notandum et pondarandum
que potuit esse certa et que
constanter hoc asseruit eum
esse filium, que assercio quantum
ad effectum, ne possit con-
dici est sufficiens viz. anno-
rum, non et illa sola
non suffit cum propter quod
sit visum viz aliquam per
multos annos tempore que
non concepit
¶ Unde dixi filiacionem non
posse probari directe ex parte
patris Unde cum hoc sit
hoc, dicit quidam quod non et
quod possit probari filiacio ex
parte patris exemplificat
ut si vir et mulier stetis-
sent. x mensibus in clausu-
ra diligenter custoditi, et
nullus alius fuisset, si
nasceret ex muliere filius
esset, directa probacio quod ille
est filius predicti Sed ffran-
dicit hoc non esse verum nam
potuisset pluere ut in fabu-
la Jovis Item custodes
non semper vigilant Et ideo
est quod probacio non est directa
secundum eum Ex parte vero matris
bene probatur filiacio directe
secundum quod notatur d. de officio
sbi. michael et j. de purga-
cione accedens
¶ Glosa prima nota textum
ibi Ideo. sed duplicitur obi-
cit sed per primo dicto patris
et per secundo matris et solvit Et
in ea ibi tunc fuisse nisi in
contrarium probetur ut ibi Et
ibi quod primo negavit in-
deliberate hoc fecit iratus
ex eo quod mulier ab eo diu-
terat Et mulier hoc me-
lius noscit, et sic ei po-
cius creditur secundum hostiensem Infra
Sed dicebat, ~~ex raro pote-~~
~~rit esse, quod presumebat~~
hostiensis quod fuit illicite
et ei debetur favor vel diceret
quod raro potuit esse, et presu-
mebat mirum hoc dicit ut
vitaret mortem filii ut
dixi in textu etc

Sed finaliter est hic favor quantum ipse dedit ne fiat scrinium tempore partu glose solvunt predicta que sunt dicta supra

Quoniam con-
tra fallam

Utile et perutile capitulum
continens formam observandam
circa iudiciarium ordinem, ma-
xime quoad aliquod aliud iudi-
ciale vel canonicum. Et hoc
dicit in summa. Iudex hic
debet notarium vel duos
viros ydoneos, qui scri-
bant acta iudicii, alias si
quid difficultatis emerse-
rit per superiorem punietur nec
credetur ei super processu
nisi in quantum pacta a-
perte legitima documenta constabit.
Et dividitur in tres partes.
In prima constituitur causa.
In secunda constitutio. In tertia pena
2a ibi Statuimus. 3a ibi Iu-
dex.

Casus iste talis. Congregato
concilio generali propositum fuit
quod iudices causarum non un-
quam favore aut precio cor-
rupti in preiudicium alterius par-
tis, asserebant aliquid inique
et quia contra falsam assertionem
iniqui iudicis innocens li-
tigator quandoque non potest veram ne-
gativam probare. Ideo Con-
cilium volens super hoc pro-
videre statuit ut tam in
ordinario quam extraordinario
iudicio iudex habeat semper aut
publicam personam si potest aut
duos ydoneos viros, qui
fideliter universa iudicii acta
conscribant, videlicet dilationes
citationes recusationes, excep-
tiones petitiones responsiones
et cetera que in litem emer-
serint, designando loca
tempora et personas, et omnia sic
conscripta partibus conserventur
ita ut originalia penes
scriptores remaneant ut si
super processu iudicii orta fuerit

dubitatio, per acta possit veritas
~~declarari~~ declarari ita videlicet ut
sic honestis et discretis iu-
dicibus deferatur, quod per improvidos
et iniquos iusticia non offen-
datur. Iudex vero qui constitutionem
istam neglexerit observare
si propter ipsius incuriam ali-
quid difficultatis emerserit
per superiorem pena debita
castigetur, nec pro ipsius pre-
sumatur processu nisi quatenus le-
gittimis constiterit documentis.

Sequitur littera per textum na-
turam i. per causas natura-
les falsitas textus est improba-
tionibus et sic in testibus
iniquitas in iudice, que di-
citur equitate iiij. q. iiij. c. l.
equitati hucusque continetur
causa constitutionis. Statuimus
hic incipit secunda pars in qua
ponitur constitutio adhibeat
i. secum habeat vel sibi adiun-
gat aut istud aut supplevit
secundum Jo. an. publicam i. ta-
bellionem acta dicuntur universa
que in causa aguntur videlicet et
de hiis que scribenda occur-
rerint, exemplificat per viij
ponendo postea clausulam
generalem competenti ordine
q. dicat ordo supradictus
non per omnia est servandus
quia quandoque ante litem contesta-
tam fit interrogatio confessio
probatio et appellatio, conscripta
i. conscriptarum copia, nam
originalia debent penes scrip-
tores remanere ut sequitur
continentes integre iudicium et pro-
cessum vel etiam integre partes
adversarum pro impendiis qui
non advertit quid dicat

veritati refert valerius vij. li. ca. iij. quod ... advocatus qui dicebat studiose scribi non sinebat ut si expediret negare posset, et utraque clau-
sula sit ambiguitate verendum
Et personas iudicum litigatorum et illorum de quibus acta loquuntur non testium qui iacent intra ... sunt de quo dicam infra

vel sciebat iniquos qui cor-
rupti possunt de facili de-
bita ad arbitrium superioris
C. de offi. i. deleg. / de tansio
castiget maxime ad interesse
esse partis secundum Goff. et
Innoc.
Noto primo ex textu quod
thabellio sive notarius
est publica persona ibi in-
dex adhibeat aut publi-
cum etc. Et est racio, quia
gerit officium publicum,
quare etiam dicitur sing.
publicum, ff. rem pupilli
salvam fore l. ii, dicitur
etiam scrinarius de prob.
ad audientiam, de here si ad
nos. Item thabellio dici-
tur de instru. cum sp. et nonis
de symo. c. i. Et tabula-
rius C. de tabulariis l.
li. xii et scriba ut ibi. Quis
aut constituat thabellio-
nes et de officio eorum
plene solet recitari in t.
tum p. ii. de fide instru-
et i. ne clerici vel mona-
chi.
Secundo noto quod persona non
publica habet auctoritatem scri-
bendi ex electione iudicis
et acta eius erunt publi-
ca in hoc textu dico, quod debent
esse due persone ydonee
ut dicit littera et sic thabellio
equivalet duobus de hoc
in glo. in
Tercio noto iudiciarium ordi-
nem observandum in iudiciis
ut scilicet fiat citacio, dentur
dilaciones, et certa fiant, ut
in textu
Quarto noto quod acta origi-
nalia debent remanere pe-
nes penes scriptores ut

dicit littera. Sed quid si iudex
vult quod remaneant penes se
dicit Goff. quod sic sit de facto
et sic intellegit in c. cum
cum quivis acta remaneant
in archivo iudicis, per hanc
consuetudinem fuit q. i. de prob.
super eo ad audientiam et i. Quoniam
de teste. Sed publicatis [illegible]
Jo. in au. dicit, quod si scriptor
etiam velit, quod acta apud
eum remaneant pretendens
[illegible] per hanc litteram, et quia
si de sua scriptura dubitare
posset sibi periculum imminere
et submittit equum esse ac-
ta huiusmodi duplicari et pe-
nes utrosque remanere propter
hoc ut dixi servatur de facto
et de consuetudine, quod apud
iudicem remanent
Item noto quod qui dubi-
tat de transumpto recurritur
ad originale et statur origi-
nali ibi ut si super processu
etc. possit vitiose declarari
per hoc i. de fide instru. c.
si aut., hoc textu voluit quod statur
originali, nisi per testes qui
presentes fuerunt contrarium pro-
baretur ar. i. de sen. excom.
sacro, et sic potest intelligi
i. de penis dilectus. Quid
cum si corruptus scriptor
cum reus respondebat con-
fitendo, scribebat negative
vel e contrario, facto ma-
gis credetur testibus. Ar. e. ti.
ubi. Item noto penam iudicis
ut privatur arbitrio qui
non servat hanc constitutionem
Et habet pena locum, quam
aliquid difficultatis emer-
serit ex eo quod non fuit serva-
ta hec constitucio, alias non
ut [illegible] satis innuit
Ultimo noto quod non possunt

p iudice nisi quantum constat
quo actus etc.

Et hactenus c. singulis imaginibus
parte expedivit glose, que
tales sunt diffuse hic et
illa de quibus tractant decla
racio tractabo ut eo compe
diosius materia expediet
Sed ultra glosas prosequendo
materiam appono primo quod
hoc quod dicit acta conscribenda
esse per notarium vel duos
viros viz cui hoc non
sufficere nisi scribant in presen
tia iudicis, quia ab illo pe
det auctoritas iudicii.

Item contra hoc quod dicit de duo
bus viris, viz nam quod debet
sufficere unus sicut sufficit
unus thabellio, nec appa
ret ratio diversitatis aliqua pro
dicto standum esse contrario viz
non sufficere nisi acta scri
bantur in presentia iudicis, dicit
cui Innocentius non esse intel
ligendum, quod soli notario vel
duobus clericis credatur de scrip
tura processus, puta quod
scribunt, talis fuit sic con
fessus vel talis sic dixit
et sic de ceteris, nisi hoc
fiat coram iudice vel coram
alio per ipsum ad hoc depu
tato, et ideo supplendum est
ad textum ibi acta conscribat
coram iudice vel alio ad
hoc deputato. Dicit hic
viz Innocentius, quod iudex
ipsum notarium vel duos vi
ros possit deputare ad
utrumque officium scilicet recepto
ris testium et scriptoris, hoc
est quod una, et eadem perso
na potest recipere testes et scribere

dicta eorum, et hoc dicit
generalis consuetudo, que est
optima legum interpres. ff.
de legibus l. minime. Item
receptio testium sive confessio
ubicumque fiat, sive in presentia
iudicis sive non, dummodo de
mandato iudicis fiat, inter
acta iudicii computabitur
et valet quod iudicis auctoritate
fit ac si presens esset iudex
hic enim remittit hic ad
ea que notantur i. de testi
bus cum a nobis est hic. Salvum con
silium hic Hostiensis quod de auctoritate
iudicis sive de commissione
per ipsum taliter facta, fides
fieri possit, non per illum
solum, cum quicquid tu non
credis, si per instrumentum alterius
thabellionis vel sigillo au
tentico sigillatum. i. de
fide instrumentorum c. i. et ii. Sed
quid si notarius non depu
tatus scripsit acta faciendo
puta instrumenta an valeat
Iacobus dicit, obtentum fuisse
Florencie, quod non quia de
putatus est notarius, quia ideo
non habent inscriptionem testium
non valent, nisi constet
constet de deputatione. Sed
si sit facta cum inscriptione
testium, valet tamquam pub
lica instrumenta, contrarium hic vide
quod si apparuit iudicem non
contradixisse presumetur quod de
putavit et stabit actis
causa sive inscriptione etc.

Nota hic quare hic dicat
de duobus viris et non de uno
solum, sicut de uno tha
bellione, dicit Hostiensis, quod hoc
operatur indubitum etc. sic vide — tabellionis

contra Henricum, quod acta sive actus presumuntur esse coram
iudice et credendum, i. de accusatione c. dilecto
de quorum probatione in c. de dolo credi non sit
plures et quod in alio iudicio si hic loquitur
in simili de uno iudice

velle quod isti duo viri non
teneantur iurare. Contrarium tamen
dicit, scilicet contrarium quod iurent, sed quia
per hoc non sunt persone publice
ideo adhibentur duo et ta-
bellio comparatur duobus ut
patebit in glo. iij. et per hoc
solvitur contrarium.
¶ Sed tunc circa hoc occurrit
dubium de istis duobus viris
utrum ambo debeant huiusmodi
acta conscribere vel utrum suf-
ficiat scriptura unius solum.
Hostiensis dicit quod ambo
conscribere, sicud dicitur de pluri-
bus arbitris, quod aut omnes
pronunciabunt aut nullus. ff.
de arbi. l. non cogendum §.
item si pluribus, Hostiensis tamen
dicit et est verius sufficit si u-
nus scribat et alter subscribat
et testificetur coram eo sic ac-
tum fuisse, et pro hac parte fa-
cit decretalis, que tollit
argumentum Hostiensis, l. i. de recepit ar-
bitris vel ubi dicit unum
arbitrum posse pronunciare
de mandato aliorum et hoc
dictum hic approbat Innocentius nam
et tabellio per subscriptionem
cartis alienis sive per alium
factis auctoritatem prestat in
auten. de tabellio. colla.
iiij.
¶ Item glossa habet quia dicit in littera
quod in actis debeant conscribi ci-
tationes dilationes positiones
instrumentorum productiones etc.
¶ Quero primo de cita-
tione, quomodo talis possit scribi
in actis cum fiat extra iudi-
cium per nuncium ¶ Item utrum
totus tenor instrumenti produc-
ti producti sit scribendus in actis
et ad quem finem
¶ Item quero de modo scribendi

attestationes ¶ Ad primum de
citatione dico quod si citatio fit
per nuncium debet conscribi in
actis relatio nuncii, quod cita-
uit talem de precepto talis
iudicis et sufficit secundum Innocentius
et secundum hoc debet intelligi littera
citationes, i. relationes nunciorum
Quare autem in hoc creditur
simplici verbo nuncii et non
iudicis hic vide Innocentium
et dicta .i. in glosa. Sed
an littera citatoria scribi debeat
in actis, dicit Innocentius, quod si
nuncius est non publicus
scribi debet, si publicus, non e-
nim est, hodie de consuetudine
sufficit quod apud acta constet
de citatione et tunc executa
ta, et in hoc casu dicit Innocentius
quod sufficiat huiusmodi litteram ci-
tationis sigillatam esse sigil-
lo iudicis sine testibus, quia
non est scriptura de actis iudicii
sed potius de anteiudicialibus
¶ Ad secundum quere de instrumentis
productis notat hic Jo. an.
quod ea que producta sunt in-
strumenta coram iudice, et ex-
emplata et in actis reduc-
ta, ex tunc non agitur ad
editionem instrumentorum originalium,
sed agitur ad editionem
exemplatorum in actis redactorum
hoc est ipsorum actorum
Et idem si non sunt exem-
plata in toto sed in talem
et tantam partem, quod de ipsis
non potest dubitari ex eo ut si
dicatur in actis, quod .P. produxit
instrumentum cuius principium est tale
et finis talis, quod ex tunc intelligatur
acta coram Ego quero vide
periculum esse producti, si pro-
ducto dicatur, produxit tot in-
strumenta videtur hoc sufficere quod

apud acta, fiat talis
scriptura de instrumento producto,
quod de ipso dubitari non
possit, quod sit illud quoniam
ibi plura inveniri instrumenta
dicit hic lau. vide Io.
an. et spec. ¶ Ad ultimum
de modo scribendi attestationes
dicit Innocentius, dico primo in
gl., quod testes sunt dili-
genter examinandi. infra ti. i.
cum causam. Innocentius super dicit Innocentius
quod is qui testes recipit
et dicta eorum in acta
redigit, scribere debet quo vul-
tu protulerit testimonium, an
trepidus an vacillans. et
secundum suam sanam estima-
tionem debet scribere, quanta
fides sit testibus adhibenda
arbitrio. infra ti. i. cum causam
que et c. constitutus in si
et nisi hoc apponatur,
tale periculum potest acci-
dere, quoniam iudex qui
presens fuit in testium recep-
tione, et novit ipsos va-
cillare bona fide sua fecit
contra dicta ipsorum, tunc iudex
~~ipsorum~~ superior qui per ap-
pellationem vel alio modo
cognosceret secundum dicta ipsorum
pronunciabit, licet ipse quia va-
cillationem ignorabat, et
sic non potest imputari
infra de fide instrumentorum cum Io. ad
finem, et ille per cuius negli-
gentiam hoc accidit, esset
~~in foro~~ in foro anime tam
lesus sit proximus suus pro eo
quod non adhibuit diligen-
tiam quam debuit in officio
suo. Et in li. hic lau. in-
stat Io. an. diligenter itaque
testes sunt examinandi, et
hoc sit dictum de ista glosa.
¶ Glosa prima declarat sed
in eo quod dicit negativam asser-
tionem non posse probari directe
et remittit. Et in ea ibi
eo tenore ubi habetur eorum
indirecte probatio. Innocentius in hoc tamen
dicit, quod etiam negativa co-
artata potest directe probari per
testes, prout deducit Io. an.
in c. bone ii de elec. ad
quod glo. hic remittit et
Innocentius ii. c. i. et tio. Item potest
probari directe per confessionem
adversarii. ii. de tempo. ordi.
dilectus, et infra de confess.
c. i. li. vi. secundum Io. an. sed tamen
confessio non est species probationis
sed probationis relevatio ut Innocentius
ii. super rubrica. ¶ Glo. in
exponit literam quid intel-
ligatur per iudicium concordia-
rum. Innocentius in fine. Item secundum Innocentius
potest dici concordiam compro-
missum, quod ad similitudinem
iudiciorum redactum
est. ff. l. de arbi. l. i. et
in eo in scriptis procedit. C. de
arbi. l. penult. nec verbo ar-
bitri creditur. C. e. nec in
arbitris secundum Host.
¶ Glosa in notat de va-
lore persone tabellionis.
Et possent glosa recitari
per eorum, utrum scripture
tabellionis credantur, sine
testium subscriptione, glosa
declarando literam et exe-
notando, dicit, quod creditur
ei in actis iudiciorum etiam
licet non habeat testium sub-
scriptionem, sed in aliis non in fine

tn dat consilium. Et prosequitur
maciam ut in glosa. Et
in ca. ibi scripture iudicis non
creditur etc., quod hoc sit
verum dixi ff. e. post tessera
et ibi induxi et quia de auc-
toritate iudicis scribit ut dixi
ff. Et ibi tunc est idem
Hostiensis in fine glose vult ergo
glosa istam conclusionem, creden-
dum est scripture thabellionis
in actis ~~iudicum~~ iudicii etiam
si non habet testium subscriptionem
ad quod induxit ff. sicut
in autem de heredibus et falcidia
melius tn vi. probat ibidem
ff. si uero absunt a contractu
quia ibi dicit in inventario
inscribendos testes, quod
tn sit in iudicio, et sic secus
in aliis, ad hoc etiam facit textus
in C. de donationibus l. in dona-
tionibus, quod tn Innocentius propter-
ea ~~[illegible]~~ nonne stat scriptu-
re testis qui testem sive
testium presentia examinat in
secreto utique stat ergo et
hic contra Hostiensis dicit illud spe-
ciale, quia examinatio debet
fieri in secreto ff. e. veni-
et simili causa, quod habetur in
dubium de scriptura tabelli-
onis, non creditur sine sub-
scriptione testium ff. de elect.
scriptum in primo, quod hic
latius declarat scriptum. Et
per multa verba, ut observan-
tur quod ut in libris glosatorum
et in interlocutoriis et
in diffinitivis subscribuntur
testes, et alicubi consuetudo
habet quod in omnibus actis sub-
scribuntur ut hic in tuiti. Extra
et hic tunc est, ut etiam hic

concludit glosa, tn primo pu-
tat de iure posse defen-
di per textum legis in dona-
tionibus ff. allegate et per
rationem, quia acta fiunt
coram iudice. Et C. scriptum
ff. nichil facit igitur quia
ibi nichil dicitur de actis sed
de instrumentis in quibus necessario
requiruntur testes
¶ Glosa citationes textualis
est dans rationem ad litteram
quare conscribi debeant cita-
tiones apud acta, opponit
et respondet. Et in ea ibi
pati et ff. de dolo-
rum dilatione. Et ibi iure hinc
C. contra. Item istud ius non ve-
tat credi nuncio simpliciter Innocentius
et Hostiensis. Alia cum est ratio
in iudice cuius officium non
est citare, et qui secum
debet habere notarium, qui sua ges-
ta conscribat. contra officium nunc-
tii est citatio qui etiam si se-
cum notarium ducat plerumque ni-
mium gravaret, aliud ergo in
iudice et aliud in nuncio vel
nuncio publico iurato ad hoc
officium creditur circa cita-
tiones ita notatur in dicto c. cum
pati et ibi de hoc. ¶ Glosa
~~dilationes~~ dilationes declarat
litteram in hoc quod dicit dilationes
conscribendas, et ibi concludo
probanda cum est continua-
ta de hoc in q. vi. glosa
in fine et Hostiensis in dicta hono-
ratus et iii q. v. in summa
¶ Glosa recusationes notat co-
lera recusationem iudicis dan-
dam in scriptis, et hoc declarat
et in fine remittit. Et in ea
ibi arguitur non indigemus

arto secundum Host. quod exposi
tum est C. de iudic. l. apertis
simi ¶ Glo. exceptiones ponit
differentiam inter recusationem et
exceptionem, et notat qua
les exceptiones opponantur
et coram quo probentur, et
quod non sit simile de talibus
et de principali cognoscendo. Et
in ea ibi in scriptis dicit Host.
quod exceptio non sit de
necessitate porrigenda in scriptis
sed redigenda tamen, de hoc. ff.
de reiudi. in tali mostrum. Glo.
petitionem dat rationem ad legem
et in fine arguit. Et ibi summa
et in hoc infert iudicis quod
ipsa petitio debet in quo in
tersit actoris et rei not.
in Clemen. de verbo. signi.
sepe. Sed verum quia in glo.
ii. in fine et plenius in dicta
constitutione sepe post principium in
glo. datur per hoc. Glo. ru
briones notat quod per
rubriones fiat litis contestatio
et quod sunt iudice interroga
te vel actore ¶ Glo. inter
rogationes exponit litteram
duobus modis in hoc quod dicit
de interrogationibus. Et pro
formatione introductione
glose, posset opponi, quod
huiusmodi interrogationes de quibus
hic non sunt curande, quia
interrogationibus partis non
cogitur quis respondere
ff. de dolo. put. Glo. ex
ponit litteram interrogationes
id est positiones et sic cessat
contrarium, quia positionibus
bene cogitur pars respondere
quia cessat ibi presumptio
calumpnie, cum ponatur per
iuramentum, secus in interroga
tionibus, quibus non tenetur
respondere pars, quia possent
fieri calumpniose, et hoc
nisi a iudice approbate fiat
secundum Offredum. Ista est prima
lectura sive exceptio lectio
qua glosa ponit in principio
etc. dic ut in ea. Et ibi
ut hic patet et ff. de con
fess. l. i. et in li. vi^o et ibi
latius ¶ Glosa confessiones
posset revocari per errorem de
facili materie utrum talis pro
benda sit etc. Glosa dicit
quod sit, dic ut in ea. Et ibi
scribi et negatio. Et ibi se
quitur et de confess. c. ii. li.
vi^o et ibi revocari causa
post quadriennium negotio
nondum finito. ff. de min. inte
grum restitu. c. ii. li. vi^o.
Et ibi post litem contesta
tam innuit dominus Jo. contra
rium inter confessionem factam
post litis contestationem et fac
tam ante, ad hoc quod not.
C. de confess. c. ult. in glo.
an hoc locum
¶ Glo. interlocutiones ponit
differentiam inter sententiam interlocu
toriam et diffinitivam et
in fine remittit. Et in ea
ibi in principio et ff. de reiudi.
c. ult. li. vi^o ubi de hoc
in glo. summa. Glosa renunc
iationes ponit quid iuris
post quam renunciatum est et
conclusum in causa. Et in ea
ibi nulla admittitur etc.
ante sententiam sed post admit
titur in causa appellationis
ff. de fide instru. cum Johan
nes in fine et ibi dicam
etc. Glosa loca et tempora

exemplificat et dicit hostiensis
acta conscripta de quibus hic
esse quia. Et nota ibi dicit
e. de ho. l. de fidele cu
persone suo ut si vis
Glo. ultima querit et
ponit solucionem Jo. pro. ecc.
querit et soluit 2o contra
solucionem formam ponit dominus
Innocentius quod replicat. Et
nota ibi s illud de hoc
notatur. e. de renunciacia in
presentia in glo. hic est articulus
et l. de ap. cu speciali in glo
ampliat in fine ut plene
liqueat inceptu sit standum
sine iudicis sic distinguit
ffrancus aut est appellatum
a sententia aut non. Si non
est appellatum tunc aut impug-
natur sententia ex causa ut
quia dicitur iniusta aut ex or-
dine ut quia dicitur lata ex
processu incepto, primo casu ve-
rum est dictum Innocentii
quod non audit impugnans
qui non appellat, quia sententia
transiuit in rem iudicatam, de
re iudi. cum inter. Si aut
impugnatur ex ordine, tunc
videtur Innocentius adhuc velle
impugnantem non audiri
intelligendo ipsum ut intel-
ligit glo. quod etiam tenu-
it Compostel. e. de ele.
bone. l. i. s. diffinitiua
ii. q. vi. Item quia ex quo
victus non appellauit, con-
firmauit iudicium C. de
senten. que sine certa
quanti. l. fi. Sed Jo. an. dicit
Innocentius tamen loqui quando op-
ponitur iniustitia sine sen-
tentia nullitas ut si dicatur lite
non fuisse contestata. Nam
tunc audietur etiam qui non
appellauit ut tamen Innocentius de
offi. dele. cum in iure sed
sibi incumbit onus probandi
negatiua quam probabit
producendo acta si ibi non
erit hoc scriptum, quod lis
fuit contestata nisi victor pro-
bet contrarium, e. de resti. spolia.
cum ad sedem in fine quod
bene facit ad hoc, l. de pu-
le cum olim, l. Et dicit
Jo. an. quod hec fuit mens
Innocentii ut patet ex notatis
per ipsum in c. l. cu in iure per-
fecto. Ubi dicit quod presentia
et taciturnitas transfundit
onus producendi in tacentem
et hic solum dicit, quod non
potest opponi iniustitia cum se
e. de nullitate, quod nota
Et similiter dico sine late
contra presentem, qui non appel-
lauit, opponitur nullitas
ex defectu iurisdicionis pro-
ferentis eam, et incumbit onus
probandi, quod non fuit iudex
ipsi opponenti, ita dicit
Innocentius. l. de eo qui furti
ordi. recepit, notauit, quod
est singulariter notandum, quia
non inuenitur alibi, propter quo
est dominus ipsius Innocentius
in c. cum in ipse statu fecis-
tato, l. pro quod dicit ffrancus
se vnam causam defendis-
se, dicit etiam Joh. Calde.
quod saluari posset dictum
Compos. ut in illo casu
opponeretur de nullitate
in ista antiquus ut si dicitur
est quod lata fuit, et quod
dicatur antiquum e arbitrum

quod est satis equum
¶ per hoc dico, quod si oppo
nens uult litem qui non
appellauit, non potest probare
negatiuam, ut quia sunt
perdita acta succumbet et
absoluetur reus actore non
probante ¶ Si autem aut fuit
appellatum, et appellatio uero
non prosecuta per sententia nisi
quis doceat coactus ut hic
Et ideo si impugnatur
ex ordine, dicit ideo per quo
lata est eam iustificare
producendo acta per hunc tex
tum in fine Similiter in fine
si impugnatur ex causa, ut si
dicit eam iniustam, ille qui
probat imponi, debet probare
in appellatione quod sit iusta
ut in auten de heredibus qui
ingredi ad ap. § illud
de quo .ff. de fundatione
pueria Sed huic obstat
C. de ap. l. eius qui ubi
probare debet appellans non
appellatus Solutio secundum Io.
Calis pro appellato erat
iudex, et contra appel
latem qui volebat tue
ri a iudicibus ad que
de iure qui tenet quibus
tunc .ff. ad mu. l. incola
per hoc .j. de preb. c. j. li. vj
Et de hoc .j. de heredibus q.
sunt a maio par c. j.
per hanc distinctionem patet
concordia iuriorum et
insuper quid sit dicendum de
materia glose istius etc.

Ad nostram

legitur varijs modis secundum
quorum intellectum hoc dicit
in summa Si probari potest reum
deliquisse, eius purgatio
quod non deliquerit, reci
pienda non est Et secundo
ponit humanam consuetudinem
qua hoc humanitas prohibet ibi
volentes
¶ Casus in summa In quodam
regno lex talis siue consue
tudo seruabatur, quod si aliqui
de criminibus accusabatur, que
per legitimos testes probari po
terant contra ipsos/ accusati
reputabantur immunes, dum
modo valeat se purgare
quoquo modo Sacerdotes
et clerici illius regni huic
legi intendebant peruenit
hoc ad notitiam domini
pape Et ipse volens ut
hec mala consuetudo que
legi et omni iuri contraria
penitus extirparet a
clero Mandat Archiepi
scopo et suffraganeis
suis quatenus in probatione huius
negatiue nullus audiatur
dum tamen ex aduerso possit
probari affirmatiua ¶ Di
cunt littera legi .i. consuetu
dini sic .j. de sponsa c. j.
eos clitas insontes .i.
inculpabiles
¶ Noto primo ex littera id quod
dicitur et in textu similiter
¶ 2o Noto quod consuetudo
rationis carens est extirpan
da, qualis fuit ista consuetudo
de qua hic de hoc in glo
¶ 3o Noto quod affirma
tiua preualet negatiue, quod
neua est improbabilis .ff. de
quibus con et ibi dixi
¶ Pro intellectu littere oppono
primo in eo quod dicit legi regni

Alex pbao
qd testes sit
patet ex infra

vi^a cui q hoc nō sit dēm
ḃm dictum, quia lex dēt
oīs astīge . o . de costituto
c. j . et hoc q dicitur hic
cāt ī vno regno tm̄, nō
potuit qō dici lex
¶ Soluċo būus cōpont'
sa, legi . i . cosuetudini vel
si capit' ipē lex, dēt intel-
ligi de lege municipali
siue ptīculari cti loci . et
dt host' q hoc lex est in
Campsona ubi si fur te'
vna manu rem furtiuam
sub clamide, cū alia velit
iurare q rem illa nō hēat
nc sciat eam, absoluit' nec
audit' agens, ecīa si petat
inspici quid hēat ī reliqua
manu, et dicunt sibi hanc
legē datam a karolo, sic
et alia iniqua, ī . de sponsa
c. j ¶ Ex p̄dictis noto hic tex-
tum p̄bantem, q lex mu-
nicipal' cōtendit ad clicos
quia hic repba' p tanto
q iniusta fuit, de hc̄ dicit
d. de foro cpetēt cum di-
lecti, et c. j qd clici &c. p
¶ Sz quia hic ipā hmōi
cosuetudinē siue legem cō-
fpat a clero ¶ Queris q
de laicis, vi^a cui q ecīa
a laicis debuit cōtpare
eam, cōquo nō valebat
et inducebat pctm . o . de
iudi nouit Soluċo quit'
ad lram ī vbo a clero sup-
plet, idem quo ad laicos
q nec p laicos hmōi lex
est suadēa tamq̄ iniqua
et nō solum int' dc clei
cos sz ecīa int' laicos pote
rat ipā hac consuetudine
siue legem refrenāe ra
cōe pcti . o . de iudi nouit
sm host' ita quit' hic re-
spondē, licet alit' dicat
hic ffrm
¶ Item q hic repellitur
p̄bacō negatiue in sa ut
videt' p finali intellectu
et plenior' huius c. Queo
vtrum absolute volens
p̄bare negatiuā ī casu hu'
c. viz se non deliquisse
nō dēat audiri, lra videt'
velle q nō dēat audiri,
In oppom est ī . ti . j . cō te-
nore vbi neā p̄batur
saltem indirecte . Item vo
lenti p̄bare gerendū est
mos . i . complacēndū est
ut ff de p̄bac̄o l. cīa . o
de rstitu spolia c. j . o . e
licet ¶ Ad hoc respondo
dico sm glosam vltimā
q hic nō p̄hibet' p̄bacō
neūe p testes, sm teno
rem c. ī . cō tenore ī . ti . j
sz purgatō tm̄ tal' cui
nō admitt', cōquo cri
mina p̄bata sunt, vel p̄
bari possunt, et hoc est
lcura vna c. sm quam
summari qsita ē textū in
vbo purgaē et hac tm̄
glo finalis que dēt &c.
¶ In fine dic nt in cāue
notoris audi' purgacō ī
de purga cano c. plt et
sm hoc lra in fine q dt
de nō audiēda p̄bacōe
negatiue, ī hoc cā' debet
intelligi, de illa p̄bacōe
q fiet p inuentum host'
quit' patz q textū hic nō
p̄hibz simplicit' p̄bacōm

qō

negatiue si prohibet insec
tam probacionem ibi in simili
probacione etc. qui per hoc de
alia sufficienti promittat
Sunt et alie lecture sed
ista sufficiat ad presens tam
quiter approbata etc.
Glosa prima exponit lex
glo 2a possit recitari per
quem In quo erat consuetu
do ista contraria iuri etc. et
hinc respondet dic ut
ibi ca etc. Iste dicta quod erat
contraria iuri quod dicit etiam
promenda etc.

Cum causam

Summa: Fines diocesium
probat per libros antiquos
adminicula testes et famam
Hoc divisio 2a ibi man-
dam dicit eodem sicut loquitur
o. de prima auditis
Casus in textu patet ex eo ca-
sumatio Vel lex Vel alio
modo puta per recognicionem
ut de censi cum olim per
confessionem o. de confessione ultimo
per incrementi delacionem extra
q. iij quod dilectio per violen-
ta presumptionem xxx q. i. di
xit

adminicula adminiculata ut supra presump concessas

Noto primo textum de li-
mitacione diocesium, debent
enim dioceses esse limita
te et distincte. lxxx. di.
c. i. et per totum et xcix.
di. c. i. Et dicit hic hostiensis quod
limites solent distingui
per flumina per rivos aquas
per castella per villas puta
castrum vel villa sit u-
nius diocesis citra non sit al
terius, quibus distinguuntur
per montes, ut totus mons sit
unius diocesis reliquum alterius
et per alios consimiles modos
2o Noto quod per libros anti-
quos probantur limites
ut hic dicit l. a. Et nomine
libros continet omnia vo-
lumina et quecumque scriptura sive
in cartis sive in membrana
vel quacumque alia materia ff.
de le. iij. l. librorum cartis
non legatis libri tamen fere
non continet e. ti. l. cartis
sive uncis
3o Noto quod per famam et
adminicula probantur confines
sive limites ut hic ad
idem xvj. q. iij. inter memo
ratos Et dicit hostiensis in glo. ult.
que dicit adminicula etc.
In fine et ibi de scripti contra
cum in fine
Circa materiam huius c. occurrunt
aliquot dubia primo circa
hoc quod dicit de libris,
quod per tales possit proba
ri confines videtur quod hoc
non possit stare, ut patet enim
esse quod huiusmodi libri sunt
descripti per partem et sic est
scriptura privata que non
facit fidem, contrariante
ut de fide instru. c. i. et ij
2o dubitatur quomodo hic inter
episcopos potuit esse mentio
do de finibus cum dioceses
essent distincte a tempore a-
postolorum lxxx di. c. i.
xcix di. c. i.
3o videtur quod non fuit
hic locus divisioni si posset
debuit possessor confirmari
in possessione nisi alius doceat
de titulo, quia possessor

non cogit docere titulum
C. de peti. here. l. cogi. Quod
summum dicit host. bernh. intel-
ligenda de libris vel scrip-
turis conservatis in locis pub-
licis, alias sim(i)l(ite)r cum coniunge(re)
posset absurditas, ut si
rector ecclesie in C. annos
possedisset magna parochia
ad se pertinente et homines si-
bi censuales, quod standum
esset huiusmodi libris, h(oc) s(ecundu)m eum
cum aliis amiculis aliq(ua)
arbitrabitur iudex esse cre-
dendum ut si fuit scriptura su-
veri, et inveniuntur scripture
in lapidibus ecclesie idem dicere
tenens et sic de aliis amicu-
lis hoc tamen totum est arbitra-
rium s(ecundu)m bernh. Et in s(imi)l(ite)r
dicit, quod eciam instrumenta licet
non sint publica scripta super
confinibus, narrat tamen de ta-
libus ut si in instrumento dica-
tur actum in tali villa talis
dyocesis probant, allegat glo.
C. de contrahen. stipula. l.
optima, dicit tamen illam glo.
sane intelligendam inter
casus profundos ut dicit l. ij C.
de iure debiti l. cum aquis
sed inter alias faciunt presump-
tionem aliquam solum ad
hoc quod queritur de divisione
dyocesum per apostolos dicat
quinimmo quod per apostolos fuit
statuti episcopi in locis tamen non
fuit distincte dyoceses
quod est verum, sed fuit divi-
se tempore dyonisii pape de his
que fuit applicatio parroch-
iis et xiij q. j. ecclesias
ubi de hac divisione
in s(ecundu)m host. in primitiva

ecclesia omnia erat confusa
et eciam parochiani, omnes
erant ~~dyoceses limitate~~
~~et si alique fuissent dis-~~
~~tincte dyoceses~~, quos et
quem unus episcopus conse-
crabat alius absolvebat
non ergo per eos erat dyoce-
ses limitate, et si alique
fuissent distincte per ipsos
non tamen omnes ut dicit glo.
ecclesias di. c. j. Item presuppo-
sita divisione huiusmodi divisio al-
teratur, quia interdum unus
episcopatus subicitur alteri vel
destruitur vel novus erigi-
tur et sic potuit hic contingere
maxime quod iste de novo e-
rant subiecte(?)
Quod ulterius dico quod hic neu-
tra pars potest se tueri pre-
textu possessionis, quia uterque pro-
tendebat se possidere simile
de c. cum venis. Si autem alter
tantum contendisset se possidere
starem contrario, quod defendendus
esset in possessione illa pro-
bata, et per hoc solvitur
3a dubitatio sine contrarietas
Glo. prima notat quod anti-
quorum scriptura facit fidem
et inducit tamen similia. Et
in ea ibi ad audiam et xvj
di. hec librum et ibi tum
cum venis ibi creditur regi-
stro, et ibi in albo pretoris
de quo habetur et notatur
in Clemen. de iudi. dudum
ibi enim dicitur quod album pretoris
erat locus dealbatus in quo
scribebant edicta. Insuper
dicit host. quod licet proiecta
sit confuse et generaliter fuit
notatum non tamen omnia faciunt
plenam fidem, sed solum illa
que reservata sunt sub custodia

publica et fideli alia
ut cumulantur de hoc di
xi q. in solucionem prime du
bitacionis Illo fac ponit
limites probari per testes
et famam et hoc decl
marat et dic ut in c. a. t. c.

Causam matrimonij

Quomodo possit reprobari
matrone per quas virgi
nitas puelle proba quo
dimisso fama ibi mandamus

Casus in tantum quedam
puella contraxit matrimonium
cum quodam iuvene et tra
ducta ab ipso tamen rece
sit ab eo et intrans mona
sterium se virginem asserebat
iuvenis predictus petebat
tamen dicens quod ea carna
liter cognovisset puella con
virginem se esse et mo(nia)lem
affirmabat et propter hoc
educta fuit de monasterio
et induxit quasdam mulie
res ad probandum virginitatem
per aspectum corporis sui
tamen vir volebat repro
bare mulieres que induc
te fuerant contra ipsum puel
la dicebat quod timebat
sibi fieri violenciam ab il
lo consultus papa super hoc
mandat quibusdam iu
dicibus quod puellam il
lam interim in illo mona
sterio quod intrant ut ibi
usque ad finem huius cau
se secure posset demo
rari recepturi per modum
non solum probacionem viri quas
inducere voluit contra dictas
mulieres verum eciam ali
as probaciones negocium contin
gentes quas utraque pars

duxerit producendas et quia
dicit canon sepe fallitur
manus et oculus obstetricum
mandat ut adhuc honestas
tas matronas et in hoc pru
dentes deputare procurent
iudices huius cause ad inqui
rendum utrum dicta puella
virginitatis pudore sit munita
Sequitur littera secure ne in
terim a viro corrumpatur quod
moneo quod non fuit hic sed in fine
receperunt non valet ut de
rescriptis cum dilecta super eo quam
contingentes in principio quo
reiciebant ut de officio dele
tum contingat adhuc quia
adhuc non erat sua lata
idem hic si fuisset lata quod
adhuc audirentur probaciones
contra suam de frigidis fratris
de reus dilator carere quo
officio propter periculum anime
propter quod hic de sponsalibus vnicus su
per quo contra illud ut
de officio dele. lig.
Noto primo quod iudices de
pertibus de loco securo ut de
ap. cc.
2o noto quod probacio debet fieri
super pertinentibus ad causam
ibi contingentes et dixi ut
3o noto virginitatem probari
posse per aspectum corporis
de hoc dixi latius ut c. pro
posuisti quarto quod huiusmodi probacio
virginitatis admittitur probacio
in genere ut hic et racio red
ditur in lex quia oculus et
manus obstetricum sepe fal
litur
Ad alia c. huius in parte in
fra est ut c. proposuisti Quedam
tamen eciam liter cum hic puella

ista esset i possessione monache
tum utrum pendente lite de
fendi per sindicum monasterii
dico quod sic et debebit expen
sas a monasterio, ut de accusa
ex parte et c. olim. Glossa in
si postea apparebit cognita
a viro, dico quod educetur de
monasterio cum rebus eam se
quentibus de quo plenius reci
tatur ut de cleri coniugatis quod
ate
Concedendo glosas oppo
no contra textum, quod puella
ista debuit ante omnia resti
tui viro ut de restitucione spo
liatorum ex conquestione. Glo
sa solvit dic ut in ea Et
contra glo, dicitur forma
liter quod hic non constabat de
possessione, quia non appa
rebat de copula, et ideo
non debuit restitui nisi
primo probata copula que
infert possessionem de quo
plenius ut, de restitucione spo
liatorum ex parte. Glossa in de
clarat textum ostendens quod
stetur confessioni viri di
centis se cognovisse uxo
rem tunc videlicet quando mulier
non probat se virginem
per aspectum corporis Et in
ea ibi timose vel cor
rupte vel nolebat con
tra producere alias matro
nas inspectrices, et ple
nius assentes contrarium quibus
standum est ut ti, i, i, i, iura
et ibi l., s., cum quidam
autem mulier sit ignarus
res obstetrices probate et
bone fame ad hoc assump
te illam inspiciunt

Glossa plus notat et arguit
et in fine signat contrarium Et
in ea ibi iuravit et ibi
solvit i in magna glo. Hostiensis
non dicit quod hic loquitur de
quadam purgacione extraordina
ria seu extraiudiciala que
fieri potest per publicum, Iterum
tamen dicit quod cum hic ex offi
cio iudicis procedatur non ob
stat publicato, etiam si non
esset causa matrimonialis
ut ti. l. cum clamor etc.
Glossa ultima ponit iam ad
commendacionem virginitatis
Et in ea ibi paradisum si
cut in specie replent textum
ut ibidem dicitur Et ibi s. sole
virgines immo etiam mar
tires et doctores secundum Hostiensis
quod exponens ymnum de
sancto Jo. Baptista in
illo versu serta terdenis
etc. dicit enim triplicem spe
cialem sive aureolam scilicet
quia virgo, quia predicator
quia martir, et hoc vult
versus ille trina centeno cu
mulata fructu te sacer
ornat et ita virgines doc
tores et martires habent
huiusmodi aureolam Et Jo.
an. dicit quod aureola dicitur
ab arbore lauro, qui nunquam
deponit viditatem, et olim
victores coronabant ea
cum laude, et sic laureo
la est corona laudis Ad
instar huius virgines in
celesti patria habent quendam
splendorem, per que discer
nuntur ab aliis, et apparent
digniores in signum victo
rie contra carnem etc.

Cum bone Quia ma
acta coram primis iudicibus
habita fidem faciunt coram
secundis de eodem facto
loquitur O. de arbi. cum pre
et ponit hic iurisdictionis
commissionis bimembre for-
mam et ibi alioquin
¶ Casus in tunc quidem fuit E. prior
Ohesbingen et una parte
et abbatem et conventum
piganiensis monasterii super
statu eiusdem monasterii
questio vertebatur super hoc
commissa fuit causa aliquibus
iudicibus coram quibus litis
contestatio facta fuit partes
pretes confitebantur et pro-
cessum i ta fuit si non
tinuarunt eandem propterea pa-
pa tamen eandem commisit
iudicibus istis de quibus hic
mandavit eisdem quatenus
acta originalia que apud
priores iudices remanserunt
deberent inquirere diligenter
et si qua partes duxerint
legitime proponenda non
renovetur de litis contesta-
tione super statu piganiensis
monasterii et quibusdam
spoliationibus contra abbatem
eius factis recipere deberent
probationes partium de novo et
audiant si partes voluerint
tractare de concordia et quod
super hoc ~~[illegible]~~ invenerint
fuerit tunc causa sufficienter
instructa remittere curarent
ad presentiam domini pape De-
cretum ea
¶ Ex qua verbo ex quo si
papa renovat negotium ad
se intelligitur renovare
iurisdictionem si erat delega-
ta iudicibus hic innuit lit-
tera secundum Hostiensem
¶ 2o noto quod acta coram uno
iudice deveniunt producta coram
surrogato in libro inqui-
sitores et maiore quod man-
dat papa quod iudices inspi-
ciant acta antiqua Item
noto quod per confessionem partium
possunt constare de litis contestatione
etc. Et ibi cum non renova-
te in dubium etc. Et quarto
noto quod stat confessioni
partium etiam in hiis que sunt
de substantia ordinis iudi-
ciarii contra hoc est quod notatur
Innocentius supra ti. j. cum tamen et
ibi dicam Item quero cum glo-
sa prima utrum attesta-
tiones ~~co~~ facte coram uno iu-
dice valeat coram alio glo-
sa prima dicit quod sic contra dicit etc.
Item contra dicit quod non est ali-
ud iudicium coram iudice sur-
rogato de offi. dele. quoniam
abbas Item non obstaret
publicatio facta coram primis
quia non obstat ut hic in
glo. etc. Et in ca. ibi quo-
niam dicit lex illa quod
de una provincia mittitur
receptio testium in aliam
Sed tamen hic posset aliquis
dubitare quomodo acta coram
uno iudice valeat coram
alio cum res inter alios ac-
ta etc. dico quod lex ~~[illegible]~~
loquitur de ceteris personis
sic cum acta coram primis
iudicibus valet coram a-
liis inter casus personas sed
quo ad alios quibus non
possunt preiudicare et sic patet
Glo. in possent tractari
per concordiam Quod si in causa con-
testes recepti coram primis

iudicibus fuint publicati glo
concluit dicens quod alii non
recipent ultimus, dic ut in
glo. Infine vel Sim summo
tento intelligitur de ex
ceptionibus super hijs que partes
ponent contra acta glo
penult exponit litteram glo
ult arguit et dic ut in
ipsa. sequitur aliud

De testibus et attestacionibus

Premisit auctor de proba
tionibus, i. que quo cognitio
fuit ut de marum specibus
summittet, et quia probacio
fit per testes, instrumenta p
sumpcio et iusiurandum
ho de hijs specibus tractat
hic, et in sequentibus rubricis
vnde quia inter has species
probacionis validior est que
fit per vivam vocem testium
ut in auten de instru cau
et fide col vi ideo de il
la primittit. tractatur materia
iiij q. iij et iij q. viij. in q.
v. et q. vi, xiiij. q. ij. et
xxxv. q. vi per totum. Et
repetitur in vi° et in clem
Conueniunt autem hic tres
Rubrice scilicet supra et infra ut
lite non contesta, et iij. q.
matri accusa. pos. et alia
multa capitula, que hic e
numerat ho. an. dicit aut
hic i. plurali de testibus et non
in singulari, quia unus testis
non sufficit regulariter i. c. ve
niens, interdum tamen sufficit
i. c. super eo in ex hoc tamen
arbitrarium est quia supra
in Ru. de proba. dici i pl
et tamen sufficit unus per [illegible]
ista sunt que pendet a
principis voluntate de quibus
non tenentur reddere racionem
Et addit de attestacionibus
Et in hac dicit Jo an. et etiam
pa eum distinctum esse
tractatum de attestacionibus
a tractatu de testibus, de
attestacionibus loquitur
i. c. licet. et c. in causis
et c. preterea, de utraque i.
c. similiter, de sima pre
sumpta de testi reliqua sole
ne capitula tractant etc.

Placuit breue est
et dicit tria
prima po ibi et vult 3a ibi
ac nullus et tamen per casu
summario quem habes, dico
quod hic disponitur testes
non ydoneos non recipien
dos Et sunt non ydonei
precio corrupti vel non ie
iuni. Sequitur littera quem
tu i. concilio dicat i. testi
monium dicendi causa iurat
Sum goff etc

Nota primo quod quilibet ydo
neus admittitur ad testificandum
et sic edictum de testibus
i. iura [illegible] super hoc est
prohibitorium scilicet certorum qui
non admittuntur Sum etiam
Secundo Nota habilitatem testium
considerari eo tempore quo in
ducitur sibi assumendi et
sequens testium non vali
dat precedens Item nota
quod infidelis non est ydo
neus testis, sic nec corrup
tus. Similiter non ieiunus ita
clare ponit littera c. huius
Sed intellectu istorum

oppono contra litteram per ordinem
Et primo contra hoc, quod
dicit testes non conducat, nam
testibus dari potest, et dicit
precium sive pecunia iii. q. iii
peruenturis. ff. de testibus sta-
tutum li. vi. ¶ 2o contra
quod dicit quicunque ydonei
et fideles etc. est canon
ii. q. vii si hereticus contra here-
ticum testificatur ¶ 3o contra hoc
quod dicit testem debere ie-
iunum esse, oppono, quia
non ieiunus potest iurare xxii
q. v. honestum, ergo a for-
ciori potest testificari
¶ Certa laborat per interpretacio-
nem ad primum dico. quod licet
dare testibus pecuniam pro
expensis, ymmo ad hoc tenetur
pars que inducit testes ut
in contrario non aut ut sic a-
liter testificentur ut hic, quia
hoc solum hic improbat
preces non sunt interuenire
dummodo testes corrupcio
quo casu loquitur ff. c. ex
cuius sententia. ad 2m quod
arguit de heretico utrum
possit testificari, dicit glosa
planum, quod hodie hereticus indis-
tincte repellitur et verum
dicit per c. excommunicamus et c.
finale ff. de hereti. racio
quia est excommunicatus ~~et~~
~~c. finale ff. de heret.~~ ut ibi
Item infamis, et bona eius
publicantur, per hoc expedita
est glo. planum que dicit etc. et
in ca. ibi si hereticus, quod
cessat contra et ibi de
hoc In fine. Sed quid de ca-
lio infideli No. in c. pa-
gani, notat paganos et
iudeos non posse testificari
etiam in excepto criminibus

hoc tamen fallit secundum quosdam, qui
agitur de quodam xpiano
qui transiuit ad ritum iudeo-
rum, quod tunc iudeus admittitur
in testem contra xpianum ff. de
here. contra xpianos li. vi.
¶ Ad ultimum quod arguit de
non ieiuno utrum talis pos-
sit recipi in testem ¶ Glosa
uult sentire quod sic, et dicit hic
loqui de honestate non
de necessitate, unde dicit glo. etc.
In fine aliqui aut dicunt
litteram loqui de illis locis
ubi sunt homines impoten-
tes ebrii et indiscreti per
potum. Similiter tamen dicat
glo. ista preceditur quod hec in-
telligenda sit de honestate
Nisi exponamus litteram de
ieiuno, i. sobrio ut sit so-
lum non temulentus sive
vinolentus repellatur, et
iste intellectus placet, quia
hec fuit racio decedendi
alios cum non refert an
actus fiat ieiuno an non
dum tamen sit mente sanus secundum
quosdam. Ebriosum ergo tunc
hic uult repellere, per hoc
quod dicit, nisi ieiunus etc. et
qui dicantur ieiuni nota
de cons. di. i. sacra in glo
etc. ¶ Glo. in possetur rec-
tari per eum qui dicat ydo-
neus in testem et soluit
quod dicit ut in ca. alie
sunt textuales etc.

In nomine domini

Summa sic nulla est
recepcio testium facta contra
non citatos Et primo ponit
dictum, quod secundo probat le-
ge ibi nec per quam 3o con-
cludit ibi hac. Et hec
loquitur de materia illius

dicit non esse expressum
in iure, videtur tamen quod possit co-
trariari ij q. j. in primis u-
bi pauperes reputantur qui
minus quam l. aureos habent
Innocentius etiam ponebat v-
sum alium testes persona quam
duo locus hec sunt con-
sona tempus Et iste v-
tocinit dictum testis ut
non vacillet seu variet
ab aliis, de quo remittit
Hostiensis ad summam, e. ti. §.
que diversitates, versu ecce
istum exponit Specu. in
Spec. e. ti. § iam de in-
terrogatoriis versu quid si unus
etc.
Glosa iiij possit recitari
pro obiectione in eo quod Bra-
dicit partem citandam ut
veniat audire testes, ut
cui quod non sit necessaria ci-
tatio ad audiendum testes quia
testis debet examinari in
secreto, et glosa damelis
et probat ij q. vij non
omnis. Glosa solvit contrarium
et dicit ut in ea etc. Et ibi
dictum suum notat Jo. in
q. j. in primis in glo testes
iurare, quod quecunque possunt
sit interesse depositioni tes-
tium, hic procura super illis
capitulis non poterit ali-
os testes inducere Bar. Bo.
tenet contrarium et concor-
dat hic Vinc. quod verius
est secundum Jo. an. ut liberius
testes testimonium dicant et
sic fiat gualis consuetudo
suffit cum parti dare in-
terrogatoria secundum que exami-
nabitur testis j. e. c. ij li. vj.

et ibi damel xiiij. e. et
ibi pro iura ista et hoc di-
cit Vinc. de quo remit-
tit Jo. an. ad ea que scrip-
sit in additionibus Speculi
e. ti. §. nunc tractandum in
prin. Glosa noluit notat
quod lite contestata possunt
testes recipi in contuma-
tiam partis. Glosa inevita-
bili posset recitari per
quem, de illo qui citatus
ad testium receptionem nullo
modo potest venire, utrum
valeant testes in eius
absentia recepti, glo dicit
quod non dicit ut in ea et
ibi detentus forte est vin-
ctus et in carceribus positus
in fine Jo. an. tenet con-
trarium dicens quod huiusmodi re-
ceptio testium facta contra
impeditum valeat licet
possit restitui, et defendit
eum Bertoldus de quo re-
mittit ad questionem. Dicit
super regula li. vj. dicens
quod glosa ista, que dicit
non valere huiusmodi receptionem
debet intelligi, sic non valet
quia possit in personas obi-
cere, sicud tunc potuisset
si presens fuisset, propter eius
decretalis presentis j. e. et
hoc dictum est bene notandum
secundum Ffran. etc. Glosa ple-
dat duo similia subdo-
gualem etc.

Quoniam. Omnia ceterum
mulier
testificata coram clericum cum
defuncto similiter agit et
narrando informat ibi

q suffit facit quia causa
est ipsa domini, iij q. vj bidu
um v. palam, sic eadem do
minus per se iurat de calumpnia
et sufficit C. de iura calump
autem pri. Ad hoc .ff. de
procura l. pro. l. vj. et quod
ibi notatur in glo. fi. et mul
ta iura adducit hic Io. an.
ex quibus colligitur eum
esse domini cum effectu et
ita satis est dominum citari
In contrarium facit hoc de
cretal. et leges sicut ex C. c. iti.
cum cum testes recipi debent
ad iurandum parte presente vel
per contumaciam absente ut
hic, procurator autem qui est co
testatam litem facit partem
et est dominus litis, ergo ipse
citandus fuit. Item ad quid
dominus citaretur, qui per se
causae tractare vel illas in
se assumere non potest procuratore
invito .ff. de procura. l. ij. l.
vj. et hoc verum post litem
contestatam. Solucio dic
procuratorem illum esse citand.
cum in hiis que pertinent
ad litis ordinacionem regula
riter inspiciatur persona
procuratoris, contraria vero procedunt
in hiis que respiciunt litis
peremptionem vel effectum cau
sae vel sunt decisoria causae
in quibus ~~causae~~ regulari
ter inspicitur persona do
mini. Est ergo procurator citandus
ad receptionem testium, quia
talis receptio concernit
ordinem litis sed ad sententiam
citandus est dominus qui con
dempnatur. ff. ti. j. l. licet in
fine.
Sed ad hanc decisionem
oppono, quia dominus potest
attestaciones validas approbare
vel improbare .ff. e. cum causam
nos aut potest validare ea que
sunt de solempnitate iudicii
ut ibi dicit Innocencius. Et propter hoc
voluit frater improbare hanc
decisionem. Sed respondetur
quod quamvis possit approbare at
testaciones, receptio tamen est de
ordine litis, sed dicta testium
concernunt decisionem, et sic re
manet decisio, quam tenet
Bartho. ff. de rem. l. l. fi. sed
sed de aliis dubiis hic vi
de Lacius Jo. an. et fratrem.
Concedendo glo. propter expe
dicionem glose sciendum quod
qualiter. Quinque requiruntur
ut testes sint ydonei. Glossa
ij. et duos ponit vij que
in testibus semper requiruntur
vij. dt. et c. Et ibi in hiis ver
sibus quos sic expone.
Condicio scilicet status, homo
enim non recipitur iij. q. ij
si liberi. Sexus quia mu
lier regulariter non ad
mittitur, de quo .ff. de verbo
signi. forus et .ff. t. c. pro.
Etas ut sit maior xiiij
annis in civili et xx in crimina
li iiij q. iij. c. l. vero testium
Et in spe. c. ti. ff. l. v. item
excipitur quod est impubes
Discrecio quia furiosi non
recipiuntur, nec mente capti
iiij q. vij. ff. ea. et c. Fama
quod sint bone fame .ff. e. tes
tium. Fortuna scilicet ut sint
non pauperes, quia aliter pre
sumunt posse corrumpi iiij
q. iij. ff. item vero item testium
Fides quod non sit hereticus et
infidelis, de he. de pri. c. c.
pro. Quis autem dicatur pauper
est arbitrarium secundum fratrem, quia

iustitia
facit
assistere
iudices

Et non ...

dicit non esse expressum in iure, videtur tamen quod contrariari ij q. j. in primis ubi pauperes reputantur qui minus quam xl aureos habent. Innocentius etiam ponebat unum alium textum persona quando duo locus hoc sit consona tempore. Et iste vocavit dictum testis ut non vacillet seu variet ab aliis, de quo remittit Hostiensis ad summam e. ti. § que diversitates, vero sic est istud exponit Speculator in Spec. e. ti. § iam de interrogatoriis v quando sit unus &c.

Glo. iiij possent recitari objectiones in eo quod textus dicit partem citandam ut veniat audire testes, videtur quod non sit necessaria citatio ad audiendum testes quia testes debent examinari in secreto, ex glo. Danielis et probatur ij q. vij non omnis. Glo. solvit textum et dicit ut in ea &c. Et ibi dictum suum notat Jo. ij q. j in primis in glo. testes iurare, quod quecumque post potest interesse depositioni testium, tamen postea super illis capitulum non poterit alios testes inducere. Bar. Br. tenet contrarium et concordat hic Vinc., quod verum est secundum Jo. an. ut liberius testes testimonium dicant, et sic fuat qualis consuetudo sufficit enim parti dare interrogatoria secundum que examinabitur testis, j. e. c. ij li. vj.

Si ius fit a ... intrat testes secrete ... in dies

et ibi Daniel xvij e. et ibi plura ista et hoc tamen sic Vinc., de quo remittit Jo. an. ad ea que scripsit in additionibus Speculi e. ti. § nunc tractandum in principio. Glo. voluit notat quod lite contestata possunt testes recipi in contumaciam partis. Glo. inevitabili possent recitari per quem, de illo qui citatus ad testium receptionem nullo modo potest venire, utrum valeant testes in eius absencia recepti, glo. dicit quod non dic ut in ea et ibi detentum forte est victus et in carceribus positus. In fine Jo. an. tenet contrarium dicens quod huiusmodi receptio testium facta contra impeditum valeat licet possit restitui, ut dicendi tamen Bertoldus de quo remittit ad questionem dicit super regula li. vj. dicens quod glosa ista, que dicit non valere huiusmodi receptionem debet intelligi, sic non valet quin possit in personas obicere, sicud tunc potuisset si presens fuisset, preter casus decretalis presentis j. e. et hoc dictum est bene notandum secundum Sextum &c. Glo. ptt dat duo similia subdo quale &c.

Quoniam Summa. Mulier testificatur cum clerico cum decime, similiter agitur et narrando informat ibi

necesse
¶ Casus in textu. Quidam
sacerdos erat infamatus
de quibusdam criminibus, unde tan-
tum hoc fuit domino pape
Et ipse mandat defensori
cardinali ut in hoc negocio
cuncta diligenter inquirat
et mulieres illas cum quibus
dicitur deliquisse, seu alios
qui de hac causa aliquid
scire dicuntur, ad suam presentiam
adduci festinet ut de presbiteri
dicti vita inquiratur
¶ Hec littera necessaria est ad se-
dandum scandalum et malum
exemplum ex inde ortum
per istum fornicatorem vel
sacerdotem. Vel sic secundum Innocentium
cum quibus .i. quibus scientibus
Hic secundum Romanum districte
denotat eos si expedie-
rit compellendos
¶ Noto primo id quod dicit
casus summarius. ¶ 2o Noto quod
testis debet deponere de scientia
ibi quos de causa scire
aliquid senserit quod ex-
aminabitur. infra e. cum causam
Item colligunt aliqui ex
littera quod socius criminis ad-
mittitur in testem ibi cum
quibus etc. de hoc dicam infra
circa glosam finalem
¶ Ultimo noto quod in causa
civili, etiam si agitur de
crimine coguntur testes tes-
tificari ibi districte quod
examinabitur. infra ti. proximo di-
lecto
¶ Contraria c. huius preterit in
hoc versatur, quod mulier
possit esse testis. Ad huius

ergo pleniorem intellectum
Oppono primo contra litteram
in eo quod dicit hic festinet
adduci. Videtur enim hoc non
bene dictum, cum mulier
non sit cogenda venire
ad iudicium. infra de iudi. mulie-
res li. vi.o et oppositum huius
hic innuit. ¶ 2o huic littere
manifeste contradicit. infra de verbo-
rum sig. in foro. xxxiii. q. v.
mulierem ubi dicitur mulie-
rem non esse recipiendam in
testem. Ista contraria in-
quirunt intellectum et con-
cordantiam utriusque istorum
Ubi quedam dicunt mulie-
rem posse testificari. Alia
hoc negant
¶ Ad primum ergo dico quod ho-
die non coguntur mulieres
personaliter venire ad iudi-
cium causa testimonii dicendi
infra e. c. in li. vio. Et sic ho-
die littera ista recipit limi-
tationem, in eo quod innuit
mulieres personaliter addu-
cendas. Vel secundum Hostiensem littera
ista potest exponi sic mulie-
res sic mulieres .i. causam
dicta, hic festinet addu-
ci, scilicet in propria villa ista ex-
posito. ¶ Ad secundum dico quod
omnia iura prohibentia
mulieres a testificando
loquuntur in causa criminali
ut hic dicit glosa. infra secundo
in civili causa. Vel cum
de crimine agitur civiliter
ut hic. Item secundum glo. quod probatur
deducti crimen excipiendo
etc. vel cum deducat crimen
excipiendo vel denunciando

nam tunc mulier potest testi
ficari, quod etiam tenet glo. xv.
q. iij in summa, que sic intel
ligit c. hoc, et hoc ipsum
dicit hic glosa, l. que ita
ponitur in verbo etc. Et in
ca ibi exceptionis vel de
inmediatis, sic intelligit
Jo. c. hoc xv. q. iij in summa
ut C. dixi, et de hoc est
in Spec. e. ti. §. l. v. Item
si est mulier Infine eod.
mo solvit de laico non
admittendo. s. c. de cetero
secundum Jo. an. Ex hac glo. patet
concordantia iurium, et quod
mulier possit esse testis
que in ca civili sic, in crimi
nali non ad sensum dictum
¶ Sed contra hoc oppono
quod est in causa criminali
mulier admittatur per c. ex eo
xv. q. iij, quod est lex
ff de testi. ¶ Solutio de
iure civili contra in criminalibus
admittitur mulier preterquam in
exceptis, de iure canonico
secus per c. muliere xxxiij
q. v. et c. forus, in verbo
signum. Sic notat glo.
in dicto c. forus, et Spec.
in loco predicto allegato. Ubi Jo. an.
in addicionibus refert Jacobum
de Arena tenuisse, quod est
de iure civili in criminalibus
repellatur, quod repellitur
in testamentis ff de testa. l.
qui testamento §. mulier, ergo
fortius repellitur, cum agitur
de salute hominis, contrarium
tenet ibi tamen Jo. an. quod lex
pallegata resistit, et de
iure fundatur, et dicit equum
esse mulieres admitti, quod
provisio probat neque hoc

Itē i crime excepto admittitur
mulier ad excusandum, s. de symo
c. tāta, sic not in dicto c. forus

patz materia plenius expe
dita

¶ Hijs visis pro expedicione
glose ij et intellectu lre
illius, cuncta diligencia
perscruteris, et mulieres cum
quibus pegisse dicitur etc. pos
set aliquis opponi, quod huiusmodi
mulieres repelli debuit
quia fuit criminis participes
ut dicit lra in verbo pegis
se ad hoc s. c. veniens
ad quod ipso iubet huiusmodi
mulieres recipi in testem
¶ Glo secunda solvit dicens
quod recipiuntur ut faciat p
sumpcionem vij dicit etc. Et ibi
si quis pa vide quod
ibi plene notatur hec eadem
duo iura hic allegata po
nunt casus speciales in symonia
et in crimine lese maiestatis
secundum Jo. an. qui remittit. s.
c. veniens Infine dicit
ffran. ista glosam sine sig
nandam probat cum hec glo.
quod si criminosi deponant
testimonium non est ex toto
nullum, ut not in pallegato
c. si quis pa et hic colli
git ex glosa, ex quo huiusmodi
testibus valet ad faciendam
presumpcionem vel secundum Innoc.
hic loquitur de mulieribus
emendatis a crimine vel si
non erant emendate admit
tent cum aliis sicut sum
iiij q. iij §. Item in criminali
bus v. Item sum vel secundum
eum expone lram cum
quibus, i. quibus scientibus
Sed ista expositio videtur esse
extorsio ideo teneas primam etc.

Innominatis Summa hic. Jo.
q. deumerat

Si uero non corrigitur adhibeat unum uel duos et sic erunt duo uel tres testes et ista de forma

In omnibus negociis in tua denunciacione accessorum per glosam

proderi sui et alterius probat se promonisse Et primo ponit dictum, ibi quod patent illud probat dualibus auctoribus ibi Item alibi

Casus in terminis sic patet In hoc capitulo tenet formam sui qua debet aliquis denunciare contra alterum et forma est ista Qui uult denunciare alium, primo admoneat illum inter se et ipsum solum, et habetur pro uno teste, quantum ad probandam admonitionem Si uero non corrigitur, adhibeat unum solum secum et sic erunt duo testes Et si adhuc non sic se correxit, adhibeat duos, et erunt tres testes Et ista forma probat ipsa auctoritate domini dicentis Si peccauerit in te frater tuus corrige eum inter te et solum et ipsum etc, ut in ore duorum uel trium stet omne uerbum Et alibi dicitur Ego sum qui testimonium perhibeo de me metipso, et testimonium perhibet de me pater, quia duorum hominum testimonium uerum est Sequitur littera prima persona i. ipse denuncians dicere sibi nota i. de admonitione processe fra, tu dicit Math. xviii et alibi Joh. viii vestra de utro uiro et loquebatur dominus ad iudeos

Noto hic primo casum in quo quis est testis in facto proprio, quia denuncians contra alterum probare potest admonitionem priuatam per se ipsum ut hic dicit littera in primo probabit aut admonitionem processisse in dictum, cum hoc aliter probari non possit quod factum est inter ipsum solum et priorem quem corripit, de hoc C. de iudi. nouit

Item notat ffrater quod in ea denunciacione potest quis esse iudex testis et actor quod dicitur probari hic et xi q. iii. precipue Colligit etiam hostiensis quod in denunciatione euangelica, debet precedere tres monitiones primum monetur et delinquentem secunda adhibito uno teste tertia adhibitis duobus Sed glosa dicit ff. a. m. esse contrarium textui propter alternatiuam ibi cum dicit unum uel duos sufficit quod duplex monitio ut notatur C. de iudi. nouit et ibi dixi latius de ista denunciacione euangelica

Item Noto optimum modum conuincendi aliquem, ut conuincat eum lege sua ut hic fecisse dicat saluator noster, cum dicit littera Nam in lege uestra etc ad hoc soluendi quod sincera.

Ultimo Noto illud quod dictum In ore duorum uel trium etc Et per ista littera in parte, quod denunciatorem computat in numero testium sum ff. a. m. dicitur cum quod admonebo duo adhibeo unum uel duos, et subiungit, ut in ore duorum uel trium etc per quod computat ipsum denunciatorem, quia aliter non essent tres nisi ille computaretur

Sed contra ista posset aliquis

obicit, quod hoc non sit verum, quia
quod non potest esse actor et
testis, ut in c. sup. Item in facto
proprio quod non est testis ydoneus
ut in c. decreto. Ad ista omnia
dico secundum glosam, quod specialis
est hoc in ea denunciacione
de qua loquitur hic secundum glo-
sam, dum dicitur quod oppositum est re-
gulare. Et sit racio huius
specialitatis, quia denuncians
non potest aliter probare primam
admonicionem quam per se ad-
mitti, quod propter impossibi-
litatem alterius modi probandi,
ut in c. veniens in ...si. Et propter
hoc etiam hic sufficit unius tes-
tis ad plenam probacionem, quia
prohibere, ut in c. interest nisi so-
lus. Item hic non est propter
forum suum, quia non agitur
de eius comodo petendo
sed de comodo proximi ut cor-
rigatur et sic non est suspec-
tus, de hac materia latius
dictum est in c. de iudi. novit.
Quero secundum hic per illud verbum
licite quo auctas illa ego
sum qui etc. hic faciat ad
propositum, cum eius quod sit impli-
ncus. Hostiensis dicit quod per
auctas ibi Si peccaverit con-
gruit denuncianti ista verba
ego sum etc. adaptare pur-
gando, qui prohibet testimonium
de se ipso. Et quantum ad propo-
situm exponit pater i. e. episcopus
prohibet eum episcopus testimonium
de isto qui purgat absol-
vendo ipsum. Ffranciscus putat
quod ista auctas adducitur
ad probandum quod ...s ...s
quod potest esse testis unus ad
probandam admonicionem et in hoc

facit ad propositum.
Procedendo glosam quero
quod alii infames et criminosi
possunt denunciare secundum
formam evangelicam. Glo-
sa prima movet ista quoniam et
solvit, primo hic restringit
literam et dicit causam re-
strictionis unde dicit glosa etc.
In fine Hugo hic in c. no-
tificamus xxxv. q. vi. no-
tat quod infamis denunc-
ciat in causa matrimoniali de
consanguinitate, qua probata com-
pellimur primam agere de
incestu, hic ex denunciacione
non separabuntur. Sed hoc ni-
chil est dicere ~~...~~ dicatur
ut in glosa secundum Vinc. et
Jo. an. de hoc etiam in c. de
iudi. novit in ult. glosa.
Glosa potest etiam auctoritate il-
lam Si peccaverit etc. ponit
tres opiniones et refuit
tit. Et posset recitari p
quoniam ad quem pertineat
denunciacio evangelica, dicit
ut in glo. etc. In fine Hostiensis
non dicit quod ad quemlibet
pertinet monicio, et facere
denunciacionem etiam, et sic
vera est opinio prima posi-
ta in glo. sed quantum ad
correctionem, ut coga pec-
cantem pertinet ad prelatos ha-
bentes iurisdictionem in delinquen-
tes, qui hic punire non
dent, nisi de peccato quod ...
tos ut in c. de symo. tuis, de
hoc dixi plenius in c. de
iudi. novit etc.

Quoniam frequenter et calumniosis
esse, et qualiter iurare debeant

secundum id. etc.
secundum bab.
de ...o ...o

qui super cosanguinitate
deponunt vel sic testio
det iurare, quod non odio, nec
amicicia, non pro comodo sed
pro veritate deponat Et per
hoc patet casus in textu Et
habet duo dicta secundum ibi proba
cio Sequitur lra melioi
bus si haberi possunt, alias suf
ficit quod sint boni secundum Jo.
an. id est consanguinitas
uel propinquitas puato 1 fa
miliari et carnali
Noto primo quod ad probandam
cosanguinitatem admittuntur co
sanguinei ymo preferuntur
aliis, quod proba hic ex
ordine lre ubi premittit
de cosanguineis ibi duo-
bus vel tribus etc qui de
eadem cosanguinitate supponunt
etc et spale est quod in hoc
casu preferuntur cosanguinei
extraneis, quia presumuntur
melius scire, alias consanguini
nei nec sunt admittendi
ut e libro ubi de testibus dicitur
Secundo Noto quod antiquiores
res testes preferuntur ibi vel
totidem senioribus etc Ad
haec in lra supplendum est
maiores secundum pe. Item et iu
uenes admittentur si sunt
ydonei ut e licet in d. e c
ii. Sed hoc ideo dictum est
quia melius antiqui melius
scire presumuntur secundum Jo. an.
Item Notat quidam hic
admitti testes de credulli-
tate respectu consanguinitatis
ibi credere Sed hoc hodie
non habet locum, quod testio
de auditu sive credulitate
non valet secundum glosam ulti
ma que dicit etc, et ibi
in ca licet ex quadam et
ibi de hoc videbit utrum
valeat testimonium ex audi
tu et credulitate etc
Tercia c plana est
nec eget magna exaggera-
tione Quia in hic in pa
pte dicit quod testis debeat
iurare, quod nec odio nec
amicicia etc testimonium de
ponat Quero utrum in-
distincte propter odium et ami
ciciam repelli debeat testis
ut sciat de quali odio
lra sit intelligenda Di-
co primo quod non quodlibet
odium repellit testem, quod
in fidum licite quis o
dit aliud bonum id est odio
Sed quoddam est odium
carnale ex malo zelo
et hoc repellit, de quo
hic loquitur, quod notatur
in verbo lre singato odio
secundum Jo. an. Aliud est odi
um spirituale sive virtuosum
quo bonus odit peccato-
rem ymo verius pecca
ta, et hoc est licitum nec
repellit a testimonio Sic
etiam dicit, et hoc est licitum
nec repellit a testimonio
Sic etiam dicitur de amicicia quod
Amicitia carnalis que
inducit sive inducere presumitur
corruptionem, repellit a
testimonio caritativa non
quia talem quilibet testis
debet habere ad utramque partem
Ex hoc infero quod si testis
interrogetur utrum sit amicus
eius pro quo deponit, re
spondere quod sic quia plus

homo est, non reiicietur
sum dictum secundum Stephanum. Unde
examinans debet diligenter
vide de quali amicicia
senciat testis et secundum hoc
assumere depositiones
Glosa prima exponit lege
et posset retinari pro obiec
tum, videlicet cum quod hic sit
imperfecta gramatica in
eo quod dicit cognacione propin
quitatis, ita cum cognacio
est propinquitas, glosa sol
uit construendo intransitive
et dic ut in glosa Hostiensis
uel exponit cognacionem
idest agnacionem quod dicit consang
uinitas nota est, quod
esse non potest de facili non
potest de facili nisi sit in primo
uel secundo gradu, sed non placet
ista exposicio, quia impugnat
literam ideo glosa vetior glosa
non dat concor, alle contra
et remittit. Et in ca ibi
super eo ibi pater et mater
non admittuntur in testem
ubi filia petit aliquem
dotium, illud uerum est de
suspectis parentibus ut ibi
dicit glosa, non. alias admit
tuntur super consanguinitate ut
hic etc.

Insuper | Estimat et
platus et cle
ri qui cau
sam ecclesie non procurant
testificari possunt in ea, post
dictum, quod pro ea deciat
ibi dummodo etc.
Casus in tunc prior
et fratres sancte Trinitatis que
sunt utrum liceat eis pro
ducere fratres suos in testes
in causis ecclesie sue, statuit

papa, quod liceat eis facere,
dummodo unus uel duo institu
antur ad agendum et respondendum
quorum testimonium in causis
in quibus actores uel respo
sales sunt admitti non
debet. Sequitur littera vobis
loquitur priori et fratribus sancte
Trinitatis ut patet ex sup
scripcione, per quod dicit Jo.
an. colligi id quod dicitur
de plato in casu summario
quando papa alloquitur platum
et fratres quorum sic insti
tutos.
Noto primo quod platus tes
tificatur in ca ecclesie, et idem
dico de clericis ecclesie, ut in
summario, et colligitur hoc
ex litera iuncta suspicione
ut supra dixi de quo in Spe
cu de teste § 1 v. sed nunquid
Rector, de quo dicam ple
nius infra c. cum in ea
Secundo noto quod duo officia
in compassibilia non cadunt in
eundem, ut sit actor et
testis contra, sunt in glosa ulti
que dicit et in ca ibi si
gula ubi de hoc, et ff. de
li. pp. l. solitteris duo ge
pruncta colligunt hic, primum
est, quod platus et clerici testi
ficari possunt in ca ecclesie 2o
quod procurator ad agendum uel respo
dendum non debet assumi in testem
Circa hoc queres primo
utrum Episcopus possit testifi
cari in vicedominus siue procur
ator constitutus, agit pro
eo. Secundo queres de 1o. qui
constitutus procuratorem non
recepit procuracionem, utrum
posit esse testis in illa ca
usa secundum dicit Innocentius quod sic

ita qd non repellit, dumo
no gerit officium, ff. e. di
lecto et fm cum lra d3
intelligi de recipientibus
procuratorem et gerentibus
vm et si recipit, et pcea
re integra renunciauit
adhuc potest testificari, Et
host. dicit forte idem
si ante litem contestatam
desistit, quia nondum est
factus dominus litis, ad hoc
facit finis lre ibi respo
sales exponendo institu
ti cum effectu, sed qd p
sequantur, quod maxime
facit pro dicto Innoc. Jo
an. dicit attendendum an
sit procurator litis qui possit
litem resumere, ut in ca.
c. si duo de procura li vjo
et repellitur a testimonio
Si vero non possit ad
mitti. Concludit hic suffi
cere, qd possit non resumere
qd est verum Et sit semper
admitti, dum hic non vtatur
officio procuratoris, pro hoc facit
qd tum incompossibilitas
respectu eorum prohibetur
per quod dico, qd certa
si acceptat nec renunciat
dumo non procuret de facto
potest esse testis, sm ffran.
quia cessat racio, c. sanius
nisi essemus in casu in quo
interesset eius, ut quia
teneretur si non defenderit
ut in casu Clemen. de
procura. Glosa prima quoniam
Respondet Innoc. qd non
potest tunc Epus testificari
qui vicedominus sive procurator
ab eo constitutus agit, quia
eius est causa, quod hic
latius prosequitur Jo. an. et
ffran. ponendo opinionem
host. qui contrariatur Innoc.
Et post multa verba Jo. an.
concordando eos distinguit
uit dicendo, qd aut vicedominus
agit causam singularem mense
epi, et tunc procedit dictum
Innocencii, de hoc facit qd
notatur ff. e. c. ij. li. vjo, qd
tunc est singularis et propria
causa epi etc. Si non agit
causam ecclesie vel quem
vis est dictum host. qd
tunc potest epus testificari in
causa ecclesie pro ut istud
Glosa prima notat
id quod dictum est. S. in
primo no li. etc. Et racio
glose sit ista, quia ista
causa non est propria clericorum
ij. q. vj. videmus. v. palam
De parte aute
famosa decretalis et dif
ficilis in textu et materia
sm Jo. an. et ffran. Et qd
glosatores tacuerunt eam
qr dubia non videbant a
liqui nichil glosauerunt in
ea ut Bonaguida Aretinus
Et sumabat eam Albas
sic excepcio contra testes
est post publicacionem dictorum
testium proposita hec summa
est plana licet probatio
possit differri in illud tempus
post apposicionem excepcionum qui
prodicas non ff. e. predicta

et dicam, si potest quod aliter et melius sit summari, summa: Jo. an. probacio exceptionis posite contra testes differri potest post publicationem attestationum. Hec summa licet non colligatur ex littera in qua non fit mencio de publicatione, colligitur tamen ex glosa que incipit huiusmodi, que est ultima in ordine. Item vel sic summa: Exceptione posita contra testes et non admissa si ex hoc appelletur in causa appellationis de ipsa cognosci debebit. Et iste summarius non attingit difficultates casus sed summam eius. Et sunt due partes principales. Prima ponit querelam presbiteri sed dat sibi iudices ibi mandamus. In prima querulando presbiter narrat v. primo iustificat causam principalem. 2o narrat formam rescripti contra se impetrati ibi G. miles. 3o narrat processum secutum ex eo ibi tandem. 4to sententiam latam per illos ibi eidem absenti. 5o id quod evenit post sententiam ibi quam tunc.

¶ Secunda parte eciam subditur primo cum instruit iudicem ut processu si narrata per presbiterum sunt vera secundo si non sunt vera ibi si vero. 3o submittit clausulam consuetam contra testes ibi testes autem.

¶ Casus in terminis signatur.

Quidam presbiter Adam nomine quandam ecclesiam adeptus canonice ut dicebat ipsam per xx annos et amplius possedit in pace. Tandem quidam miles G. nomine, tacito quod esset laicus, contra illum presbiterum litteras impetravit ad certos iudices ut si constaret eisdem, quod dictus presbiter filius fuisset illius qui proximo in eadem ecclesia ministravit vel quod publice focariam teneret, ipsum a predicta ecclesia amoverent. Contigit itaque quod dum presbiter per procuratorem predicti militis ad presenciam illorum iudicum fuisset citatus in causam, et contra ipsum quosdam laicos infames et notatos in testes produxissent, Adam presbiter predictus asserebat illos non esse in testes recipiendos pro eo quod quidam eorum latrones et raptores manifesti essent, quidam vero alii de periurio convicti in alia causa fuissent, et hoc se offerebat probaturum. Iudices predicti hoc non attento, testibus illis receptis post appellationem a dicto presbitero interpositam, privaverunt ipsum ecclesia sua, quam tunc filius militis illius occupare incepit. ¶ Super hiis omnibus conquestus fuit domino pape presbiter memoratus, unde mandat dominus quibusdam quatenus si constiterit eis

q̄ dictus presbiter non fuit
per testes ydoneos dicta ec-
clesia spoliatus, cassata
sententia predictorum iudicum
non obstantibus ceteris litteris
confirmacionis si que super
eadem ecclesia sunt impetrate
restituat ecclesiam presbite-
ro prefato nec ipsum permit-
tant exinde molestari
Si uero non fuerit vera, que
dictus presbiter enarrauit cau-
sam audiant et debito fine
decidant Et testes quos
idem presbiter nominauit in
testimonium producendos mo-
neant Et coram eis testi-
monium perhibeat veritati etc.
¶ Sequitur lictera .xxx. anno
hoc non innabat, quia ex
sola causa institucionis non
ex presentacione acquiritur ius
in beneficiis .s. de re iudicata
c. .i. li. vi.o vel publice suf-
ficiebat, ergo isti probare
aliud propter alternatiuam
istam .ff. de r[egulis] i[uris] .l. inter ce-
teras secundum Jo. an. non bellos
.i. quintos nota infamie
seu crimine predimisse secundum
Host. hic debet esse et .[l].
et decidit quod presbiter ap-
pellat, sed hoc est diuinare
et non plus ut .s. dictum
dicet non dicit offerret quod
notat Jo. an. presentatam sed
ecclesiam de qua sequitur
non appellans de qua pre-
dit secundum Jo. an. licet Host.
dicat, quod est verbum presentata
defunct appositum sed melior
est exposicio precedens occu-
pata quasi dicit, sententia prouisionis
fuit exceucioni demanda-
ta, et per collacionem ordinarii

fuit illi filio dapiferi col-
lata, per delegatores cui
conferri non potuisset cum
id non haberent in mandatis
Jo. an. non fuit, .i. fuit non
legitime secundum Innocentium cassata
.i. cassa et irrita nunccia-
ta secundum Jo. an. confirmacionis
in forma qua .s. de confir-
mati bone prouittatis nisi
ipso legitime conuicto et re-
moto, non cum per hoc in-
tendit concludere iusticiam
.ff. de resti[tucione] spolia audita
secundum Host. Si uero res iste
uel duas modis legi et
reddit decretalem difficilem
ut .s. dicam, alias decretalis
esset facilis si iste uel non
esset uel si dicetur cum
prouittatis vel sententiam con-
fluctis etc.
¶ Noto primo quod auditur
laicus impetrans contra clericum
ut amoueatur a beneficio, de
hoc latius in .l. glo. ¶ Secundo quod
filius non potest intitulari in
beneficio in quo pater fuit im-
mediate intitulatus, et hoc
verum, etiam quamuis foret
legitimus filius, .ff. de filiis pres-
biterorum precium, papa tamen in hoc
potest dispensare secundum glosam
in que dicit Insinuere ratio
huius ne putaretur succes-
sio esse in beneficiis eccle-
siasticis, de hoc clarius
.s. de filiis presbiterorum c. .i. li. vi.o
in glo., quod non patuit
¶ Noto quod si agitur de
crimine, cumulatiue potest pars inter-
uenire ibi per interposita
persona .a., per curiam delegatum
in glo. in que dicit et si Insinuere

Sed secundum Innocentium hic datus
fuit testis ad certum articu-
lum non ad totam litem
quod de iure fieri potest et si
non criminaliter agatur allegat de-
cretalem venerabilis in de
accusatione et v. q. i. in reos so-
lus glose est magis con-
sona litere
¶ Quarto noto quod infames et
criminosi, repellentur a testimonio
infra e. testium ubi de hoc
¶ Quinto quod innovata pendente
appellatione revocari et non
et non tenent o. ut lite pen-
dente infra e. cum venissent, unde
et apparet hoc hic sententia ma-
datur revocari, quia lata
fuit post appellationem legitimam
secundum Innocentium o. de offi. dele.
cum olim abbas infra
¶ Sexto noto quod testes non
compelluntur testificari in criminibus
ut hic colligitur ult. glo. di-
cens etc. In fine de hoc
infra ti. proximo dilectorum, et ibi
dicam ¶ Ultimo noto clau-
sulam litere ibi testes autem
usque ad finem, et ista clau-
sula regulariter apponitur
in rescriptis, fallit tamen in
duobus casibus de stilo curie
qui notantur in Speculo de
teste § testium v. illud autem
¶ Difficultas huius con-
sistit in tribus principalibus ar-
ticulis de quibus in fine di-
cam. Sed pro declaratione
textus premitta una ob-
iectione et duo dubia. Ob-
iectio est ista, quare hic
papa mandat cassari sententiam
et constituit presbiterum spo-
liatum per unius ydoneos
testes ibi mandamus etc.
¶ Videtur enim quod ex alio erat ta-
lis sententia revocanda, primo
ex hoc, quia lata fuit parte
absente non per contumaciam
ibi eadem absenti etc. ad
hoc o. de maio. et obe. c.
ult. quatuor secundo quia lata
post legitimam appellationem ibi post
appellationem interpositam etc. ad
hoc o. de offi. dele. cum olim
primum dubium est utrum
generaliter admitti debeat laicus
ad accusandum clericum, quia
hic iste miles impetebat
hunc presbiterum super criminibus
¶ Secundum dubium circa re
hic non fuit admissa exceptio
eo presbiteri de obreptione
rescripti in eo quod dicebat
istum laicum contra se im-
petrasse literas tacito, de
hoc quod fuit laicus, videtur enim
hoc non valuisse, quia
laici non admittuntur contra
clericos infra e. decreto o. de
testibus cogendis ex literis ¶ Ad primum
primum Innocentius fatetur quod ista
sententia ex tribus causis debuit
revocari tamquam invalida
prima quia lata est parte
absente secunda quia post legiti-
mam appellationem, et has ca-
sus notatas non credidit ha-
bere principale tertia est que ponitur
in litera videlicet quod per unius ydone-
os testes lata fuit et hoc
tamen ante publicationem testium
dicit si protestatio infra e. presentium
et tamen istum mandamus
quod si nobis constiterit quod
predictus presbiter non fuerit
legitime etc. exponit supra
supponendo verbum negationi

et sic vult quod ut laicus potest impetere
clericum criminaliter super crimine, quod talis
quod habet vim accusationis, et quo quia
pro ipsarum potest suffragari clericis, de eo c. pertuas

sic non fuit, vel fuit non legitime spoliatus, illo cum staret quod non esset spoliatus per legitimos testes, tamen propter hoc esset restituendus ut si nullo modo esset spoliatus.

Ex hoc nota quod iura non sic curat de cavillacionibus loyce artis, ista enim negativa exponitur affirmative. Ad primam quod cum Damasus disputando terminavit regulariter non esse admittendum laicum ad accusandum clericos, per c. tuas de symo. Et quod non solum repellitur ab accusando sed etiam ab agendo contra clericum, quia hec actio habet vim accusationis, de eo c. pertuas.

Contrarium tamen facit hec decretalis et infra c. tam litteris ubi admittitur ad testificandum ergo etiam admitti debet ad agendum. In c. si contra intersit ecclesie plures habere defensores etiam et reipublice C. de sacrosanctis ecclesiis l. si. Sed ad hanc decretalem respondetur quod hic non deciditur pro vel contra, quia non fuit oportunum ut dicit glosa prima ad c. tam litteris ibi respondebitur. Et ad illud quod interest ecclesie habere plures defensores, dicatur verum est, dum tamen sint legitimi hec vel sunt nisi intersit laici ut quia parrochianus est vel patronus quia tunc admittitur laicus saltem ad denunciandum ut in glosa pa-

que hoc determinat et quam quod etiam solvit. Za. dubitavit sive contrarium in primo lego glosam etc. Et glosa ista obicit et solvit, dic ut in ea usque ibi ut dictis.

Sed teneas hoc non esse tolle contrarium quod non sequitur debeo presbiterum vitare ergo possum eum accusare secundum Hostiensem Innocentium et Hostiensem, contra Guidonem in decretis, quia potest vitare fornicarium presbiterum notorium, non tamen potest accusare. Unde glosa ponit suam solucionem et concludit laicum cuius interest, ut quia est patronus vel parrochianus admitti ad denunciandum contra clericum non autem ad accusandum, et hanc determinacionem facit quod notatur in c. qualiter ii in fine in glosa in de accusationibus, laicus non cum non interest, non admittitur ullomodo secundum glosam. Solvit et aliter, quod hec excepcio debuit apponi ab initio etc. Et ista glosa est bene notanda, quod semper ad ipsam fit remissio in ista materia.

Circa vim articuli in quo versatur difficultas c. huius in hoc consistit. Quod potuit hic papa onerare istum presbiterum ut doceat se spoliatum per unius ydoneos testes et quod de facto de isto sibi debet restitui etiam aut cum appellatio eius erat legitima et sic non erat taliter onerandus nec

glosa pa. glose laicus non admitti ad accusandum clericos regulariter habere ut ad agendum super crimine criminaliter nisi sua intersit et tunc potest denunciare etc.

Vel dicas magister clarius quod difficultas c. consistit in verbo et quod dicit cum audiatis etc. propter quod cum ut videtur prima facie, quod papa ut sic quod dicit glosa plus, quod si non fuerit vel ea quod dicit presbiterum ita quod appellatio eius non sit licita ut in ista iudices isti deant cum presbiterum audire, et cum onerare, et quod est contra ius, quia in tali casu ipse appellans debet remitti ad suos iudices in de ap. ut debitus hec non sit etc.

cat examinandi negocium
principale, sed sententia omnino erat
retractanda, etiam si per ydoneos
testes lata fuisset, tamen
quam innovatum post legitimam
appellationem, ut de ap. non solum
et c. Romana li. vi, quia aut
fuit minus legitima, et tunc tamen
debuit remitti ad primos
iudices, ut de ap. cum etiam
et c. ut debitus, et hic non
remittitur. Et etiam si non fu-
it appellatum tali pretextu
non debuit sententia retractari
et ista omnia sunt contra litteram
quia in hoc capitulo dicit. Si vero
reus aliter se habet innuit quod
si appellatio non fuit legitima
deberent negocium principale ex-
aminare etc. et non remittere
propter hoc contrarium difficilis est
hec decretalis in textu in versu
Si vero reus aliter. Et legitur
multis modis, dicit enim Innocentius
primo quod iste presbiter qui re-
cessit post appellationem, et dicebat
quod iudices non obstante ap-
pellatione, abiudicaverunt sibi
beneficium, papa vero mandat
cognosci, de tali appellatione
ut si inveniatur iusta appellatio
et sic iniusta sententia retractetur.
Si vero reperitur iniusta appel-
latio, et sic sententia iusta non
retractabitur, et durat hec
forma secundum eum usque ibi Si
vero reus aliter etc. et debet
suppleri quod confirmetur sententia
si fuit iusta, in versu vero illo
Si vero reus aliter mutat papa
casum instruens iudices
qualiter debeant se habere, si non
invenerint sententiam latam vel

si non essent male recepti
testes, quo casu cognosceret
de principali, et illud terminabit
et sic loquitur versus iste Si
vero etc. Sed Hostiensis eum exponit
et aliter Innocentius eandem litteram
quod hic late deducit Jo.
an. ponendo diversas lecturas
ad hanc litteram, quas reci-
tare in scola satis puto o-
nerosum auditoribus sed magis
videtur expediens, ut qui velit
ingeniari in talibus, videat
Innocentium et Jo. an. et alios
Et post multas lecturas Jo.
an. sic plane legit litteram
istam et sine aliquo contrario
Si vero reus aliter se habet
sed quia vitatorum exceptio
non probat sed sententia lata
non erat, habet locum quod
sequitur in littera Tunc cum re-
vocato contumacie, iudex
appellationis audit causam principalem
et eam debito fine deci-
dit, facit enim tunc quod iudices
principales cause facere debebant
de ap. ut debitus, et secundum
hoc istud aliter non respicit
singulas distinctiones sive
distinctas orationis precedentes
sed alteram tantum illa videlicet si sententia
lata non erat, et hoc di-
cere sufficiat pro presenti etc. De
aliis lecturis et dubiis trac-
tant glose, et expositores per
solutiones contrariorum, quia hic
non mandat aliud papa
nisi procedere in principali si iudi-
ces invenerint bene appellatum
et sententiam in principali non fu-
isse prolatam
Testes vero possit recitari

p(ro)pon(n)i utru(m) exceptiones
contra testes sint statim
admittende uel refutande
p(ost) publicationem, b(ene) q(uod) r(e)
gularit(er) sint (con)fundende (et)c.
Et in ea ibi uel dicas (quod)
l(itte)ra est contra textu(m) illo
ru(m) aut p(ro)hibit(ur) asserere il
los non esse recipiendos
p(ro) quod p(atet) q(uod) an(te) recep(tionem)
h(uius) exceptio fuit opposita
In fine (con)clusive dicat(ur)
de ista mat(er)ia q(uod) exceptio
contra p(er)sonas testiu(m) debe(n)t
p(ro)poni an(te) publi(cationem); si (tamen) pba
tio p(otes)t fieri p(ost) publicatione(m)
hoc uult d(ice)re glosa, et
ita ex(tra) sinuam(us) .c. h(oc)
Glo constitit signat co
traria et soluit. In fine
de h(oc) .i. de cap non solu
li(bris) .vj.o (et)c. Glosa no(n) fuit
(con)trarie p(ri)mo soluit obsta
culum, s(ecund)o obicit et d(icit)
soluit. Obiectio tal(is) est, vi(delicet)
cu(m) q(uod) hic non debuit
audiri p(ro)hibit(ur) sup(er) istis
exceptionibus p(ost) s(ente)ntiam
.i. de excep. denique, glo(sa)
soluit dic(ens) ut in ea. Glo.
molestari notat de dele-
gato et ponit duas opi-
niones. In fine ide(m) notat(ur)
.ff. de dolo. et contra .c. .i. in
glo. .ij. et hoc dictu(m) ca(n)
plac(et) Innoc. Glo. Si
u(er)o reus obicit et soluit
dupl(iciter). S(ed) p(ri)ma app(ro)bat
Et ibi grati(an)/ et ista ex(tra)
una l(e)c(t)ura .c. h(uius). In fine
Que sit u(er)a l(e)c(t)ura .c. h(uius)
d(icit) .ff. p(ost) Io. an.

// p(ro) testes (margin note)

de una istarum
glosarum int(er)
(con)c(ordan)tes diffuse q(uod)
t(ra)ctat Io. an.
et ibi vide (margin note)

Si qui testium

Quando iudex mitte(re) debet
ad testes, qui ad eum co
mode venire no(n) possunt
Et no(n) capit divisionem, q(uia)
(con)tinet vnu(m) (con)structu(m) Et
l(itte)ra satis p(atet), ita q(uod) non (est)
casu(m) i(n) t(er)minis figurandu(m). Hic
cu(m) statuit, quid facere de
beat iudex cum p(ro)duc(un)t(ur)
i(n) testes ad eum comode
accedere non p(ossun)t. Glo. l(itte)ra
valitudinary .i. infirmi senes
qui ~~dam~~ dicunt senes, .ff. de
vi. .ff. ut lite non (con)testa
q(uia) cont(ra) p(ri)m(a)m p(er)sonas du-
as loco thabellionis alias
si thabellio h(ab)ri possit
suffic(it) cu(m) solus p(ro) testiu(m)
examinatione .ff. ti(tulo) p(ro)p(ri)o q(uia)
ton(n) et p(ro) hoc soluit vna
obiectio que hic moueri
posset
Glo. l(itte)ra .c. h(uius) noto h(oc)
solu(m) q(uod) d(icit) cas(us) summari(us)
l(icet) q(uod) iudex mitte(re) debet
ad testes (et)c. Ex hoc infero
q(uod) no(n) (est) citandi sint testes
uel compellendi ut ad iu
dicem veniant, h(oc) t(ame)n (con)
loquit(ur) i(n) ciuili causa s(ecundu)m
Tan. Vinc. Jo. et Host. et
(con)corda(n)t, quod not(atur) .ff. de
iudi. at. si. clici .b. Si u(er)o
in glo. .i. .ij. et i(n) Cle. vnica
de offi. dele. in glo. .ij. na(m)
ut notum i(n) dict(is) iurib(us)
in ca(usa) c(ri)minali testes debe(n)t
examinari i(n) p(rese)ntia iudic(is)
et sic in t(a)li causa no(n) d(ebet)
mitte(re) aliu(m) s(ed) solus int(er)esse
s(ed) i(n) ciuili ut hic

Sed contra hoc oppono, quod
testes sunt examinandi so
lum a iudice et in eius pre
sentia C. de fide instru. auctentica
apud eloquentissimum et v. q.
v. illi qui ¶ Item quia iudex
debet discutere an testis va
cillat, ut l. i. ¶ preterea vbi de
hoc et per simonias C. ti. i.
grauem contra Et ita non debet
locum missio de qua hic
¶ Ad ista contraria dico primo
quod ista potuit esse racio
dubitandi Sed racio decidendi
est incomoditas testium
Et ad contraria respondeo
quod in criminalibus requiritur pre
sentia iudicis ut premissum Sed in
ciuilibus mitti potest persona
ydonea que loco iudicis
erit in omnibus per hoc C. t.
Et hoc verum in eodem territo
rio intelligo Si cum testes
sunt in alieno territorio scri
bere iudici loci ut examinet
et dicta remittat sigilla
ta
¶ Sed adhuc contra litteram vi
obstare, quod non possit com
mitti receptio testium alteri
cum sit modici misterii et sit
indelegabile, ut de offi. dele.
is cui li. vi. Solucio huius
ut habetur in Clemen. vnica
de offi. dele. Iudex cui
totius cause potest committere
articulum modici misterii, ecce
si esset iudex, qui aliis
non potest delegare, de re
iudi. cum Bartholomeus ille
vero cui committitur articulus
modici misterii non delegat
alteri ut in contrario Et in hoc
eciam dico quod receptio testium
non est simpliciter modici misterii
ymo est articulus iurisdictio
nalis, quia commissarius
debet punire vacillantem et
refrenare multitudinem et
aliqua alia, nisi simpliciter
esset datus ad examinandum
testes non ad recipiendum
secundum Iinnocentium, de quo dic ut
in dicta Clemen.
¶ Pro expedicione glose † adhuc
scilicet Quero nunquid † sunt alii
casus sine causa in quibus
mittitur ad testes Glosa
prima soluit hoc ~~[struck through]~~
ponens alium casum quando
litteram viz. dum persona in
testem nominata est ex
cellens et egregia, secunda
glo. quinta arguit nega
tiue et soluit contrarium
dic ut in ea Et ibi egre
gias per hoc ii q. i. c. si Hostiensis
tenuit quod de gratia ad
testes mittitur Sed verius est
quod de lege qui per l. ad per
sonas in glo. allegata, quia
ibi ponitur verbum oportet secundum Iinnocentium
¶ Item si testis stetit per pro
dicens coram iudice et recessit
non compellitur redire C. e. l.
plt., et de hoc iiii q. iii §
Item is qui Et dantur
de hoc versus Si fuit testis
pauper, vetulus et remotus
debilis egregius aut qui
producat egenus vt testetur
ibi debebit mittere iudex
quos exponit Guil. in
spe. de teste § qualiter
v. pt., de vlt. secundum quem pro
ducens est egenus, dicat
Vinc. quod ordinarius debet facere
expensas in auten. de manda.
prin. § si sit tibi ad hoc xiii q. ii

aurem. Sed si sit delegatus
q sufficiat, quod nichil exigat
de vita et ho. cleri tamen ab
omni. Sed ex c. i ordinando for-
te, non procedit dictum vinc.
quia lig. teneatur prouidere in-
digentibus ut in c. i. eod. non
tamen litigantibus et est ratio quia pro-
ne eius tamen vult prouidere
Sed verius vi. dominum vinc.
quod quilibet litigare est necessarium
bus et talibus exemplis prouide-
det de aduocato vel de
postulando c. i. et si deinde
glo. quid. Sed inquam senes
etc. et ibi corporis debili
tas sequitur illorum nimiam
excusationem prestat que cor-
pore implenda sunt, ce-
terum que consilio prudentis
viri sunt, non remittuntur
nisi ex probabilibus causis
Colo. in summo obiicit et sol-
uit, sed soluit aliud con-
trarium. Et intrica ibi prout
venire attento presertim quod
producendus, eius dicit prouidere
expensis. in de rescriptis statu-
tum li. vi. Item ibi Item
testium idem notatur i. spe-
ci. in § i. v. Item quod est pau-
per. Et in hac glosa ista
bene est notanda, determinatur
enim hic quod paupertas non
repellit indistincte a tes-
timonio, quia pauperes qui
sunt suspecti de corrup-
tione solummodo repelluntur
non illi qui alias sunt et
sunt bone fame, honesti
et probate vite et egregii
prout ex dici ad contrarium quod
loquitur de repulsione

paupertatem ab accusando in q.
i. prohibentur vel in cau-
sa criminali secundum Tan. possit
etiam littera intelligi de pau-
pertate non testis sed principalis
testem producere volentis secundum
vinc. Et secundum hoc sic le-
gatur littera aut supple hic
qui eos voluit producere
sunt paupertate depressi et
quod in sequitur adduci
sui expensis principalis quod
non habent tantum de suis
secundum host. facit in de rescriptis
statutum li. vi. etc.

Sicut nobis

Summarium. Corrupti pretio
ad testimonium non debent ad-
mitti. Casus. Dimisso in ibi
super quo

Casus in terminis. Quidam
pecunia corrupti falsum tule-
runt testimonium in causa matrimonia-
li, propter illorum testimonium
sententia diuorcii lata fuit
postmodum, penitentia accen-
detos indicem, asserunt
nullam consanguinitatem esse
inter illos, et dicunt se cor-
ruptos testimonium perhibuisse
falsitati. Quesitum fuit
vtrum ad dictum istorum
sententia debeat reuocari Res-
ponsio, quod si vir et uxor
aut alter illorum ad
secunda vota transiuit, pena
debet imponi testibus de
periurio et adulterio vno
vel pluribus quibus causam
dederunt. Insuper diligenter
inquirendum est coram quibus
talis corruptio interuenit
Et si clerici excommunicantur

et ibi maiores ibi dicitur maiores hoc
a tutela et muneribus vacant. Et ibi
Item propterea viz quod quilibet in celando
veritatem vi quo iii quisquis et in de
falsa c. i. etc.

Reuocanda si iudex coram quo ca-
usa fuit scienter in de rescripti ex-
parte et c. el. secundum Goff. de quo in dicta

per quos vitaos prodce cor-
rupcionis possit probari, re-
sp[e]ndendum est eorum testio-
nia et sententia retractanda,
dictum uo procorum testium
cum periuri sint non est ali-
qualiter admittendum
¶ De littera depntela in
gradu prohibito indirecta
i. testimonia iurata, fuerunt
super nullum aliud reme-
dium est, nisi ut testibus
etc. adulterio si si nenter
fuerint imponetur pena
de periurio tm
¶ Noto primo, quod primo dicto
alicuius magistri standum est
quando fuit, de hoc. d. ti. i. per
tuas, 2o quod periuro non est
credendum de hoc in glo. ult.
que dt etc.
¶ 3o noto secundum litteram quod
in casibus que non transeunt
i rem iudicatam, omnis ex-
ceptio, que potuit oppo-
ni testibus ante sententiam
potest opponi post sententiam
ut hic exceptio corrup-
cionis vn litteram tangendo
difficultatem. c. sic sumat
ipsum exceptio corruptionis
opposita contra testes in
causa matrimoniali, etiam
post diffinitivam auditur
et ea probata sententia divor-
cii retractatur. duo sunt
articuli huius decretalis
vnus est, quod isti falsi testes
tenentur de adulterio ex
eorum testimonio secuto
alius est, de hoc quod hic
sententia lata contra matrimonium
mandatur revocari si probata

fuit corruptio testium, prout
exemplabitur in glo. Sed
de secundo hic est videndum vn
Quero circa litteram, vtrum
ad revocandum sententiam divorcii
sufficiat probare solam cor-
ruptionem testium, et videtur
quod sic, per litteram. c. huius que
dicit sententiam divorcii re-
tractanda probato, quod testes
qui deposuerunt fuerunt cor-
rupti in oppositum facit. d. ti.
i. licet vbi dictum est quod
exceptio corruptionis sine
falsitate non auditur contra tes-
tem post sententiam diffinitivam
ergo nec hic sufficere potest
¶ Ad solucionem huius dubii
Jo. an. hic litteram in b. Sed
ad secunda vota Vbi tractando
de revocatione sententie divor-
cii cum coniuges separati non
transierunt ad secunda vota, intel-
ligitur de falsitate, si solum
de corruptione, dicit quod hec sit
mens decretalis Sed vtrum
coniugum vel alter tamen transierunt
ad secunda vota necesse est falsitatem
probari, qua probata separatio
pro coniugio, integrabitur pri-
mum per iura que allegat
glo. prec. Sed nec uenter
ad secunda vota transierunt, tunc
sufficit probare corruptionem tes-
tium secundum quod dicit lex in v. si
uero et secundum hoc in b. non
migraverunt non est supple-
dum maxime prout supplet
glo. prec. sed legenda est
littera plane Sed quid ad
contrarium de. c. licet. d. ti. prout
dicit Jo. an., dicit Jo. an. illud
vnum in alijs casibus vbi non
sufficit exceptio corruptionis

sine [con]flictu p[ost] s[ente]n[ti]am Item
i[n] s[ente]n[ti]a lata contra matrimon[ium]
Cum cui talis s[ente]n[ti]a non
h[ab]eat virtutem rei iudi
cate [s]p[eci]ale sit in ea, q[uo]d
ita sufficiat p[ost] s[ente]n[ti]am
p[ro]bari sola corruptionem
[s]icud sufficeret an[te] s[ente]n[ti]am
et hoc q[uia] neuter [con]p[ro]bat
ut .e. di. dixi Et idem p[u]t[o]
dici de omni s[ente]n[ti]a que no[n]
h[ab]et vigorem rei iudica
te puta cu[m] ab ea fuit ap
pellatu[m] s[ecundu]m Jo. an. Et hoc
t[ame]n [com]p[ro]bat Ff[eder]i[cus]m viz q[uod]
sufficiat p[ro]bare solam cor
ruptionem ad s[ente]n[ti]am divorcij
retractandam immo addo
hoc t[ame]n suffice[re] eciam in
casu q[uo] utraq[ue] vel alter
ad s[ecund]a vota t[ra]nsisset, q[uia]
cum talis s[ente]n[ti]a no[n] t[ra]nsit
i[n] rem iudicata[m], nichil ob
stat s[ecundu]m eum, p[ro]ptea ipse
supplet cum glo[sa] p[reall]e[ga]ta, ma
xime, et s[ecundu]m hoc s[ente]n[ti]a[m] [con]tingit
c[etera], ut dixi in ultimo no[tabi]li
Item distinctio textus s[ecundu]m
eum venit solum super
pri[n]cipio[?] testium, qui p[ro]b[are]
p[re]tendunt q[uod] alter vel utraq[ue]
t[ra]nsierunt ad s[ecund]a vota, quia
eciam tunc de adulterio de
bent puniri etc. et p[er] h[oc]
p[atet] solucio [contrari]orum istorum, addo
q[uod] ad retractandum s[ente]n[ti]am di
vorcij, suffic[i]t p[ro]bare sola[m]
corruptionem testium divino
do[?] coniuges no[n] t[ra]nsierunt
ad s[ecund]a vota s[ecundu]m Jo. an.
In h[ui]us[modi] s[ente]n[ti]is no[n] sufficit
nisi p[ro]betur [con]flictus et
racio dub[ita]c[i]o[n]is, q[uia] s[ente]n[ti]a

divorcij non t[ra]nsit in rem
iudicatam etc. Glo[sa] p[ri]ma
ponit p[ri]mam p[ar]tem p[ro]cessus
Glo[sa] ij dicit duo, arguit
ad secundum, signat [contrari]um
et solvit Et ibi inebria
uit ibi dicit[ur] inebriauit
Loth filie eius et se nesci
enti incestuerunt, quare p[ro]pt[er]
culpam est q[uo]d non
t[ame]n q[ua]ntu[m] ille incestus
s[ed] q[ua]ntum ebrietas illa
meret[ur] Et sic Loth non
de incestu s[ed] de ebrietate
culpa[tur], et p[er] q[uo]s p[ri]mum
delictum non aggravatur
p[er] sequens Hic vide q[uod] nec
isti testes teneant[ur] de ad
ulterio secuto, glo[sa] solvit
di[uers]us q[uod] lic[et] non aggravet[ur]
t[ame]n delinquens tenet[ur] ad
penam ampliorem p[ro]pt[er]
delictum sequens, quia
dedit causam sibi, et no[ta]t[ur]
in de[cre]to .c. inebriauit la.
ci[?] de intellectu cuius
Glo[sa] iij in [ar]guendo q[uod]
qui occasionem dampni
dat etc. arguit pro indu
cit iij canones ij. l. et
una decretalem [contr]a [contrari]um
duos canones et unam
l. solvit distinguendo Et
in ea ibi nichil interest
sequit[ur] utrum occidat
quis vel mortis causa
p[re]beat et ibi .s[upra]. [c]o[n]se
q[ue]nti, sicud eventus mortis
non imputat[ur] medico ita
quod p[er] imp[er]iciam commi
sit imputari sibi debet
Et ibi Item mela loq[uitu]r
de illo qui cum pila

Probavit trecos sit [con]p[ar]oicos [?] c.
quid dicit q[uod] Loth pun[ietu]r p[ro] incestu et
ebrietate Alij dicunt q[uod] no[n] pun[ietu]r p[ro] incestu
t[ame]n q[ua]ntum incestus meret[ur] si ex deliberac[i]o[n]e
fuisset [com]missus Io. q[uod] no[n] pun[ietu]r p[ro] incestu s[ed]
t[ame]n p[ro] ebrietate q[ue] fuit t[ame]n veniale Hostiensis
q[uod] si an[te]a peccatum sit veniale t[ame]n sequens no[n] imputat[ur]

Et ibi de occidendis ubi d[icitu]r
ost[?] reus mortis alicuius qui cum
sue possessionis .... dubitet
d[...] aliquid [?] ... ali
quis [com]p[er]ssus interijt

ludendo percussit tonsorem in manum et gula fuit abscisa est, tenetur aquileia, et de illo qui tenuit et alter interimit in fine ut plena sit glo addat quod notatur [illegible] de homi decreto et [illegible] quoque [illegible] glo plus arguit et ponit opinionem quam improbat Et in ea ibi supple maxime hoc plane [illegible] io. an. legit plane [illegible] ut dixi [illegible] in glosa Et ibi de falsitate hoc fateor secundum io. an. [illegible] non de falsitate [illegible] de corruptione [illegible] loquitur et hoc [illegible] Johanne in fine [illegible] qui migravit ad [illegible] vota, cum maiori discussione recipientur testes et difficilius reiectabitur sententia secundum Innoc [illegible] quod qui non migravit imponetur pena de periurio [illegible] utroque capitur inquisitio de qua [illegible]

Veniens

Cum [illegible] socius criminis et muneris non admittitur in testem in crimine simonie hoc dicit secundum glosam, [illegible] addit, et dictum unius testis non plene probat Et [illegible] ma post petitionem presbiteri, [illegible] illam concedit et eam reddit ibi not

Casus in summa Cuidam presbitero, [illegible] nomine obiectum fuit, quod ecclesiam suam [illegible] non fuisset ingressus, quia promisit unumquemque suorum parochianorum remittere tres barillas vini, que presentari consueverunt sacerdoti in ecclesia dicta deservienti

Ad hoc probandum duo fuerunt testes inducti, qui iurati deposuerunt predictum presbiterum talem fecisse promissionem, et eorum alter cum eodem presbitero tale pactum se fecisse asserebat Iudex qui de ca cognovit dictum presbiterum absolvit Quo facto idem presbiter ad dominum papam accedens omnia coram eo exposuit Et dominus papa sententiam illam confirmavit eo eo quod ille qui eodem crimine erat infamatus contra presbiterum non potuit testificari, nulli est de se confesso adversus alium est credendum, nec unius dictum ad condempnationem sufficit alicuius

Sequitur littera parochianorum ad quos forte spectabat putatio secundum Jo. an. [illegible] forte pro decima, de qua sic quedam erat vel alia [illegible] sustentatione commendandum fortassis iste presbiter titubans de sua tali processit confirmationem ipsius et obtinuit

Noto primo quod sola promissio inducit symoniam ibi promisisset 2o quod remissio habet vim donationis ibi remittere dicitur in glo

3o nota quod criminosus non est ydoneus testis glo quod nulli de se confesso crimen est credendum adversus alium in eodem crimine, quod vero [illegible]

ad secunda probacionem secundo
contrarium ad presumpcionem sym
io. an. ad idem. d. c. quam
~~sym symoniace~~ in ult. glo.
Ultimo noto quod dictum
unius testis non probat ut
hic, facit tamen presumpcionem
sym symoniace in, libello vitan
do c. consistit in 1° quod
in crimine symonie solus cri
minosus et numeris non ad
mittitur in testem et hoc
examinabitur in glosis.
Primo tamen examinandis licet
oppono breviter contra ipsum
et primo contra hoc quod dici
istum presbiterum remisisse
tres barilos vini suo
parochiano, videtur enim quod
de hoc non debuit iste
presbiter iudicari symoniacus
quia huiusmodi obvenciones
potest presbiter remittere licite
ff. de donacio. c. ii. d. de
rusticano decreto et c. ve
niens. Item adhuc videtur
quod remissio non causet
symoniam, quia qui remittit
nichil tribuit C. ad velle
l. eciam.
Ad primum dico quod lex ita
intelligenda est quod promis
sio talis facta fuit quod infe
rebat symonia, ut quia
promisit ante presentacionem ut
presentaret a parochianis
et hoc fuit symoniacum
alias si post institucionem fe
cisset, non fuisset symo
nia ut in contrario, de hoc
tamen quid induci posset sy
monia propter remissionem
futuram infra quod quod tamen

est ut hic factum videtur
esse, licet videri latius, j. de
symo. c. ult. et ibi glo.
Ad secundum dico quod eciam quis
remittens donat, ut in
q. iii. talia, quod eciam
ponit glo. j. hic. Et in hoc
considerandum est quod in eadem
ex remissione aliquid co
modi seu lucri applicatur
parti, et tunc remissio
est donacio, sic loquitur
iura in j. glo. allegata ut
si remitto tibi exceptionem
peremptoriam, ut pacti
de non petendo vel ex
dilatoriam solucionis. Aliquando
nichil lucri applicatur
parti quod sit estimabile
ut si remittitur exceptio
declinatoria fori vel similis
et tunc remittens non
dicitur dare ff. de his
que in fraudem credi. l. ult.
in prin. et in contrario. Et sepe
remittere est dare, quia re
mittitur aliquid quod est
liquidum. Secus si est dubium
magis sepe est facere, sed
facta sunt incerta et ideo
remittere dubium eventum
litis, quod fit in transaccione
est pocius facere quam transferre
etc.
His premissis, descendo ad
glosas, que tractant de
probacione criminis symonie utrum
talis possit contra
symoniacum testificari. Glo.
in obicit et solvit. Glo.
quandoque arguit affirmative
et solvit contrarium dicit ut
in ca. etc. Et ibi dicas
quod tales persone etc. solucio

hui9 mag suffi^nos pate-
bit eo glo pl't. vbi dica
Glosa pl't notat q so-
ci9 cri^mis non admittit^r
i testi^om signat c^rrim et
solvit Et in ca ad fine
dicat^r meli9 f^m quod
h^etur in c. s. j. e li vj^o
an agitur cri^malit^r an
civilit^r Si cri^malit^r socia9
cri^mis symonie no admit-
tit^r Si civilit^r tuc aut
est soci9 cri^mis symonie
et admitti^r ut in q^rijo
Si n^o est soci9 cri^mis et
muneris .i. comodi, quia
p^rciu accepit, non admitti^r
dicto c. s. li vj^o Gl de cri
mie h^ere^s dicat^r ut h^etur
i. de h^eti in favorem li
vj^o Et ad c. si quos ip^a
in glo allegato vel q^r ibi
admitti^r, quia ibi concur-
rebat duo cri^ma sc^z symo-
nie et lese maiestatis
ibi eni^m loquitur de eo
qui vivente ip^a comittat
symoniam, vt ip^e sit pa-
pa Vel ibi loquitur de
emendato vel alit^r ut ibi
notatur Et in effectu n^o
est distinctio c. s. j. e li vj^o
in ista mat^ia
Glo vlt signat c^rrim
et solvit Et in ca ibi lig^z
ubi de hoc Et ibi talia
ubi ip^a stat testimonio
vni9 viri viz leonis p^bo-
ris et ibi tanta ubi de
hoc simile in c. nobiliss^9
i glo allegato et j. de spon-
salib^ca ij Solucio ut i glo
allegata dicit p^t q^d dicto vni9
regularit^r non credit^r sic
loquit^r textus, fallit i casib9
sp^ialib9 allegatis in glosa
vn^e in l. theopompus ad-
mittit^r vni9 et p^bat ip^e
intencionem testatoris, qui
disposuit sibi credi sup
sua intencione Et c. mag
quia alia est impossib^le
nec ibi ip^e est testis de
se ip^o, et plene p^batur
s. c. p^ncim Et in c. nobi
lissimu9 est sp^ale, quia
non agitur de interesse
alicui9 singlaris p^sone
Item p^pter excellenciam
legati, de hoc h^ez plenius
direct^e s. de ap. constitutus
Ad alia c. dicta^r ut in eis
notatur etc.

Cancam que

Breve est, et i^go no indi-
get divisione neq^z summa-
cione, posset t^n sic summa-
ri Attestaciones facte cora^m
vno iudice, faciunt fidem
coram alio int^r easdem
p^sonas Et hoc est satis
facile casus in textu Gl Ce-
lera ab aliis quib9 vos
successistis f^m Io. an. q^r
fortassis p^mi mortui fue-
runt vel renunciat f^m
pe. et ab
Glo lra c. tm colligi^r
quod p^mis summacio h^z
con^a hoc occurrunt obiec-
ciones, p^mo de c. veniens
s. c. ubi etiam attestaciones
non faciunt fidem coram
eodem iudice Gl^o obstat
hoc q^d quando ad fo^s iu-
dices sunt recepte lite
non contestata z sic vale

non possunt quantum ad eos
C. ut lite non contestata
in rub. et nigro, fere per
totum. 3o obstat hoc quia
instancia iudicii per lapsum
triennii perit C. de iudic.
l. properandum § 1. Ad primum
dico quod acta coram primis
iudicibus valent etiam coram
secundis, dummodo agatur ad idem
et secundum eundem modum agendi.
Idem si agatur ad aliud
quod ex principali pendet quale
est si attestaciones sunt de
matrimonio, nam hoc valet
ad probandum legittimacionem
contra filios ff. c. albucius
Si vero ad aliud omnino a-
gatur prime probaciones non pro-
bant, quia licet super uno
modo agendi non possunt
si in alio modo agatur, ut
patet in eo quod legitur et
notatur in c. veniens alle-
gato in contrario. Idem si sunt
recepte coram primis inci-
denter non principaliter non
faciunt fidem coram secundis
dicto c. veniens, et per hoc
solvitur primum. Ad aliud quod
arguit quod attestaciones
huiusmodi sunt recepte lite
non contestata quantum
ad hoc dico secundum Innocencium
quod ad hoc sufficit contestacio
coram primis iudicibus facta
per hoc ff. c. prenotata quia illa
cum contestacio que est
facta coram primis iudicibus
facta quantum ad huiusmodi at-
testaciones, hic respiciat tam-
quam fundatum et perpetuo va-
let, C. ut lite non contesta-
tam et c. l. si et dicto c.

prenotata secundum Io. an.
Ad ultimum dico quod licet
secundum iura civilia instancia
iudicii pereat per lapsum
triennii ut in contrario, non tamen
secundum canones C. de iudi-
ciis lib. ubi de hoc et ita
lex illa hic obstare non
possit, quia secundum canones
acta et attestaciones coram
primis iudicibus facte va-
leant perpetuo, quod hic
late tractat Io. an.
In hoc tamen notandum est secundum
Innocencium, quod acta sunt du-
plicia. Quedam eum con-
tinent factum, ut sunt
attestaciones, quedam contin-
ent ordinem iudicii sive
litis ut citaciones responsio-
nes. Si factum dicit Inno-
cencius quosdam dicere, quod valeat
solum quo ad presump-
cionem, quod ipse improbat di-
cens, quod valent quantum
ad plenam probacionem, sicud
valuissent coram primis, et
hoc ~~intelligo~~ intelligo ut casus
personales ut hic, et C. ti.
c. ult. Si vero respiciunt
ordinem litis, dicit Innocencius
quod pereunt acta quo
ad ordinem, perempta in-
stancia. Sed quo ad effectus
inductos in facto, durat
perpetuo, ut si per contestacionem
litis interrupta est prescripcio
perpetuo durat interrupcio
C. de annali excep. l. i.
§ 1. quod autem quo ad ordi-
nem contingunt, probat
ff. iudicatum solvi l. cum apud
ubi qui fideiussit in primo
iudicio non tenetur in secundo
dummodo absolutus fuerit

c primo Et per hoc patz ma
magis expedita
¶ Sed queritur circa hoc an
acta coniuncta sunt ubi sunt
attestaciones valeat so-
lum modo inter personas inter
quas acta sunt Ad hoc
dico secundum Innocentium quod attesta-
ciones et confessiones va-
lent solum inter easdem perso-
nas sed eciam inter earum
heredes, dummodo ad idem et
eodem modo agit, ut c. albe-
ricus primo et plus vide-
quod attestaciones et omnia a-
lia acta factum inspicien-
cia eciam quod sentencia non sit
lata, prosunt non solum pro-
ducentibus et eorum heredibus
sed eciam omnibus quibus res
iudicata prodesset ubi quando
aliquis a quo vendicabatur
fundus probavit per testes quod
suus erat postmodum ve-
ndidit illum petro In hoc
casu dicitur est, quod predicte at-
testaciones petro emptori
proderunt, sicud et ei pro-
desset sentencia si pro vendi-
tore lata fuisset ff. de
excepto rei iudicate l. si
ante § 1. Et ideo in omnibus
casibus in quibus res iudi-
cata inter alios, aliis pre-
iudicat vel prodest vicz quod
acta inter alios habita, eciam
si res iudicata non fuit
prosunt et obsunt omnibus
illis quibus res iudicata
prodesset vel obesset, qui-
a non sunt illi casus patz in
eo quod legitur et notatur
in de remedi [illegible] secundum Innocentium

¶ Ex hiis patz que et quomodo
acta valeant alio iudi-
cio, et inter quas personas
secundum primam et unam possit
recitari per quam, de actis
habitis coram arbitris utrum
talia valeant coram aliis
iudicibus, glo dicit quod sic, al-
legat ff. putata ubi de
hoc etc.

Cum nuncius

Breve est, et hec sunt summa-
ri Clerici sunt testificari
in causa ecclesie sue primo pot-
dicitur 2o ponit excepcionem
ibi nisi
¶ Casus in textu patet De ca-
thedralia c. cum [illegible]
in super. Nota in [illegible] quod ibi dicitur
de regularibus hic de secu-
laribus Et ibi dicta possunt
hic adduci ¶ Glosa alle-
gat primo iii contra, et tria ubi
in contrarium et solvit. 2o quod
alle iii iura ad negativam
et alia tria ad affirmati-
vam, ponit opinionem ulterius
solvit, et per contrariam solu-
cione remittit Et in ea c.
si nullus ubi de hoc
et ibi sententia primo non est
sententia, quia dampnum et lucrum
suo nomine ad eum non
pertinet ii. q. vi biduum et
palam, eam eciam de ca-
tedralia satis eque videtur
dicere per sinceram distinccionem
Sed queritur de hiis que
dicuntur in capitulo agunt, si sin-
gulares de eo testificari
possunt, ut c. veniens,
alias possent deficere probaciones
de hoc [illegible] [illegible]

Si uo queat͛ de hijs q
q͛ᵒ capitulū agimꝰ͛ dis-
tinguit͛ Si queat͛ de
actu ꝑ quem singlariter
cuiqȝ de capl͛o obuenit
utilitas, non admittūt
singlares, de capl͛o, quia
ꝓpa ca est ut i lege, oibꝫ
in gl͛o allcta, et hꝫ sꝫ
de scn̄ ecco, sꝫ sua isti
li vjᵒ Si uo no singula-
ribꝫ sꝫ vniusis vel collec
obuenit vtilitas, admit-
tent͛, ad hc͛ vij q ij qui
manumittūt͛ Et ꝑ hoc
soluit͛ quod sepe quit͛
de vniusitꝫ villarum
vel t'rar͛ que litigant
de pascuis vel nemoribꝫ
in quibꝫ bestie singlos
pascūt͛ vel singuli lig-
na incidūt Itam testiom
hom̄ de villa hoc casu
non est ydoneū ut patꝫ
ꝑ pmissa De hoc tamē
qr aliquis de vniusite
possit ~~ꝑ illos, ponit hic
ffrām longissimā distīc~~
~~tom~~ ꝑ vniusite esse test͛
vel quod quitatem cum
aliquo ul aliquibꝫ testi-
ficari possit ꝑ illos ponit
hic ffrām longissimaꝫ dis-
tinctom et ibi vide
Athic hꝫ adhuc cira ista
ptem prima glose aduiteꝫ
qꝫ istud dem glose sꝫm
phili et vinc͛, vitatem
hꝫet indistincte in ca ciui-
li In cr̄mali uo si accu
satur platꝫ ab aliquo
de vniusite, alꝫ de vni-
usite recipi pnt i testes
i de accusa cꝑte o de
elec ꝑ inquisicom lacō
quia non sit magl͛ do
mestici accusatꝫ, qm accu
sati et ꝑdem dicunt Imo
et host͛ Oꝫ enim vnus
de vniusite accusat contra
nemm, ceti de vniusite
no pnt testificari viij
q ij sup ubi de hoc
in q v accusatoibꝫ, de
accusa repellan͛ Et de
hoc in Specu de teste
§ j b sꝫ inquid in ca
ubi ciuil tempat i d
dicendis vm esse, inst in
defectum, quia tuc in
defectu possent admitti
de collegio in testem,
melius in hoc vi͛ dice͛
pau. de liaza, quia ut͛
dum vniusitas est ita
exigua, qȝ oms de ipo
corpe cadunt i nomen
domesticor͛ vel cohabi-
tanciū, et no admittūt͛
sic loquit͛ viij q ij sup
prudencia Aliqui aū non
est adeo exigua, tūc
admittitur, quia cessat
causa ꝓhibicōis, vel possꝫ
dici hoc considari debe͛
ex qiectur͛, possent enī
eciam in exiguis esse
non domestici sꝫm ffram
Accuu glosa ibi Oꝫ po-
ne pone quit͛ dic ut
in ea Et ibi c vlt in
hoc soluitur i [illegible]
qua dat finis glose et
ibi non oꝫ et c ti non
liꝫ li vjᵒ Insine i [illegible]
glosa Et multi glosatores

hoc approbant, deficientibus
aliis probacionibus, quod
vero dicit hostiensis nisi sint
liberti etiam illi clerici et
deservientes non ordinati eo li-
bencius vel quibus, quia il-
li sunt magis astricti etc.
Super eo. Summa
sit. Cri-
men nisi probatum repellit
testem, etiam alias de illo
crimine non dampnatum, quod
divisio 3a ibi respondes
¶ Casus in textu patet etc.
Sed contra opponitur et pro-
bat ut sequitur si ex pro
quamvis convincantur nisi
in modum exceptionis Sed
contra colligo tamen quod quis victus
de crimine repellitur a testi-
monio Sed quale de-
beat esse crimen ut re-
pellat a testimonio alia
et varie dicunt, quod debet
esse tale quod repellat
a promocione et super quo
non sit dispensatum de
hoc dicam x. c. testimonium
¶ Glo. signat contrarium
et solvit Et in ea ibi
Item lege iulia ubi tamen
dicitur de illo qui antea
de crimine fuit dampna-
tus, et ibi calumpniator
sed ita demum nota si
fuit calumpnie causa dap-
natus, non enim sufficit
calumpniatum fuisse Et
ibi secundum leges sed contra hic
facit, quia illa lex ca-
nonisata est iiii q. iii
§ Item lege iulia Sed
non patet ista solucio ad
hoc dico quod non sequitur

ista aut illa lex ponitur
in decretis ideo est canonisa-
ta secundum quod notat Jo. an.
et de re. sp. c. ii. super prima
glo. et hoc capiendo ca-
nonisacionem late, pro illo quod
est pro canone per ecclesiam
receptum Nam per hoc quod
lex est inserta in libro de-
cretorum, non sequitur eam
valere in foro canonico, ex
quo in canone reperitur
oppositum, et ob id multe
leges reperiuntur in decretis
que tamen non sunt in foro ca-
nonico Et sit racio, quia
Gracianus ponendo legem
in volumine decretorum, cano-
nem illi contrarium tollere
corrigere, non potuit, nec
obstat si dicatur librum
decretorum fuisse per papam
approbatum, quia approbacio
fuit quo ad compilacionem
non quo ad dicta Gracia-
ni, que hodie in certis locis
reprobamus Et idem patet
de libro sinodali, nec obstat
quod notatur in q. i. in primis
vel de persona Januarii in
glo. ii. quia ibi lex cano-
nisata dicitur illa que in cor-
pore canonum per papam est
inserta, non autem que per Gra-
cianum simpliciter in volumine de-
cretorum est posita Et hic
sit dictum de ista materia Dic
ergo secundum leges repelluntur
testes, alias condempnati de
crimine vel confessi crimen
in alio iudicio, secundum papam proba-
tum crimen contra eos factum
nisi non repellunt sed secundum
canones etc.

De cetero | Criminat[ur] laicus in criminali, non testificat[ur] contra clericum, accusat t[ame]n pro sua vel suorum iniuria. Et pone regula[m], a qua s[ecundu]m excipit ibi nisi et exceptionem determinat ibi nec tue.

¶ Casus in textu. Quesitu[m] fuit utru[m] laici recipiendi sint in accusatorem vel testem contra clericos. Respo[n]sio, q[uod] s[ecundu]m canones non sunt aliquatenus admittendi, nisi sua vel suorum iniuriam p[ro]sequat[ur], et tunc etiam non ad testimoniu[m] sed ad accusandu[m] poterunt admitti. ¶ Ex l[itte]ra ista colligit[ur] s[ecundu]m, quod laici possunt admitti contra clericos clericos, et quod non criminaliter regulariter non admittunt[ur], nec ad testimoniu[m] nec ad accusandum, fallit regula q[uando] p[ro]sequit[ur] suam vel suorum iniuriam, tunc enim licet non possunt testificari contra clericos, poterunt t[ame]n accusare eos. Ista est tota mens h[uius] decretal[is].

¶ Sed contra ista posset opponi primo contra p[rimu]m est ff. quoniam de c. Ubi mulieres assumunt[ur] in testimoniu[m] contra illum presbiterum epyphanium de quo ibi. Contra s[ecundu]m est, quia cum non admittit[ur] in testimoniu[m], licet suorum p[ro]sequat[ur] iniuriam, ergo nec debent tunc admitti ad accusandum, quia ista duo pari passu p[ro]cedunt, testimonium et accusatio ff. e. t. si. ¶ Solut[io] ad p[rimu]m dico q[uod] laici non admitti in testem contra clericum in criminali causa criminaliter mota ut hic, secus in civili vel criminali civiliter mota ut in c[ontra]rio. Ad s[ecundu]m dico, q[uod] non semper sunt paria, testificari et accusare, quia cum quis testificat[ur], qui t[ame]n repelli ab accusando iii. q. iiii. in summa. Ubi dicit, q[uod] in p[ro]p[ri]o delicto non p[otes]t accusare ille cuius non interest, et t[ame]n p[otes]t testificari, quia sic fit e converso ut hic. Et q[uod] admittat[ur] laici tam ad accusandum q[uam] ad testificandum plene not[atur] s. de accusa. cum p. et in q. vii. in summa, et sic patet solutio contrariorum. Sed qui d[icitu]r ipsa q[uod] possit accusare clericum, quando sua vel suorum p[ro]sequit[ur] iniuriam.

¶ Quero qui dicantur sui in hoc casu. Glo. in l. f[inali] C. ad turpilianum d[ici]t q[uod] illi qui non p[ossu]nt testificari, quam exponit ffrancus i. qui non p[ossu]nt cogi. Alia glo. ff. de accusa. l. iii. dicit aliter. Hostiensis d[ici]t q[uod] sui dicuntur illi de quibus ff. de accusa. l. ii. et in Hostiensis q[uod] illi pro quibus quis p[otes]t agere, ut uxor, filius, sive sui et s[ecundu]m eos quam opinionem tenuit Guido de Suçaria ut pone

in Specu. de accusatore
§ iii in prin. Et ab intel
ligit sudes per quibus quis
licet mouet arma i ca
cilius, de feston. eodem ethi-
chi vide suos dici omnes
per quibus possunt agere
sine mandato § iii in ad
dicionibus speculi Et est ro
quia nisi sint tales per quibus
quis possit agere frustra
fiet talis excepcio Glo
in addit aliu casum ad
eum Et in ea ibi contra
dictos hoc viii ad accusa
du, no ad testificand. sm
Goff. per t. tanta in glo
allegatum In fine et q. q.
vii in summa etc.

In causis breue est
quod duo
dicta sunt
ibi et super Om quem
leuium hoc dicit in summa
Tres dilaciones ad producend
testes dari pnt. quarta non
sine solempnitate legali
Et per hoc etiam pz casus
i tuus Et lra producciom
i. dilacionum sm glo prima
legibus que allegat in
glo dispensari generaliter j. c.
prox. O. ti. prox. licet
Ex lra ē. huius colligit
quot dilaciones sint da
de ad producend testes, quod
solum tres, quarta dilacio
non datur, nisi cum solemp-
nitate legali, et que sit
illa solempnitatis, habetur
j. c. vltra tercium hoc tamen
intelligend. est, de eisdem ca
pitul. super quibus data est
et elapsa tercia dilacio
hoc ideo dico, quia tercia
dilacio non impediet vole-
tem producere testes super
nouis articul., quod non
impediet eciam publicacio. j.
c. fraternitatis sm Jo. an. etc.
Set contra lram per hunc
ipsius intellectum oppono po
in eo quod dicit de causis
ciuilibus, vi cum quod papa
non debuit se impedire
de ciuilibus negociis. O. de
iudi. nouit Ubi ipse papa
~~no debuit se impedire~~
~~de ciuilibus negociis O. de~~
~~iudi~~ protestatur, quod non ve
lit derogare iurisdiccioni
secularium etc.
Ad hoc dico breuiter, quod hic
per causas ecclesiasticas intel
ligunt spirituales tantum et cri
minales, per ciuiles intelli
guntur non criminales ut sunt
cause super rebus temporalibus
Si non volumus intelligere
per ciuiles, causas, illas que
aguntur in foro ciuili, tunc
dicend., quod lra loquitur de
illis, que sunt de temporali
iurisdiccione ecclesie, j. de ap.
si duobus § j. et sic in nullo
offenditur iurisdiccio temporalium
Set quod hic disponitur quod non
debet dari quarta dilacio etc.
Queritur quod iuris sit data fuit
sine solempnitate legali
an valeat Quidam ut re
fert Innocencius dicunt quod non
vz, quia contra legem. O. c.
cum in nisi aliqui dicunt quod venit
per c. significauit j. c. nisi
appelletur, et hoc hic sentit
glo. Que excepit alia materia
etc. Glo prima post duas

leuras cīra pductōn, de
qua hic locquit et pri
mā apbat

Cum in tu. Summat c. Et si fi pt

gcordanda sint dicta testi-
um, que videntur gria sed
gt quantu ad titulu sed
gtm ad textu pt summa

[illegible]

Casus variat, quia quidam dicunt ...

[illegible]

Noto primo hic casum singularem ...

[illegible]

Noto quod cum testes videntur contrarij ...

[illegible]

et instruct' adversus productos
secum si ab eodem. C. de
fide instru. l. scriptur. et
ff. e. imputat. Alia vero
facile possunt colligi
ex glosa.

¶ Examinando litteram, oppo-
no contra textum, videlicet cum
quod ipsa hic potius debuit
interpretari in dubio ut va-
leret excommunicatio, quia me-
dicinalis est ij q. i multi
de sen. exco. c. i. li. vi° ad
hoc dico, quod ideo fit hic
interpretatio contra sententiam ut
testes evitent periurium
ut dicit littera et glossa. ¶ Vel
contrarium aut tenendo dico
secundum Innocentium, quod procedit in
foro penitentiali ubi interpretan-
dum est pro illo quod est
medicina anime non autem
iudiciali, quia talis sententia
est gravissima pena ad hoc
de sen. exco. c. cum medicinalis, et hoc
nota dignum. Ex hoc autem
consurgit istud consilium quod
dum in foro penitentie quis
dubitat se excommunicatum,
melius est ut iudicet se
talem et petat absolutionem sal-
tem ad cautelam. Sed non
quaeritur in foro iudiciali in
dubio potius iudicandum
est quem non esse excommuni-
catum, et sic patet. Vel ex
quo ista interpretatio ideo
facta est ut testes evita-
rent periurium, tunc ibi ob-
stat tertius contrarium, quia
secundum hoc debuit papa et
potuit interpretari bis senten-
tiam, et tunc appellatum
aequali sententia, sic cum valuisset

sententia, nec testes essent periu-
ri ut quod appositio fuisset inter-
posita post sententiam unam et
ante aliam sequentem.

¶ Solutio secundum Hostiensem hoc
plus placuit principi quod
non est solutio, sed ergo dici
quod hoc fit in odium irre-
gularitatis, quia postea cele-
braverunt canonici vel con-
stitit bis appellatum, quod
venit littera dicit post primam
appositionem et ante secundam vel di-
catis, quod quia solent partes
iterare appellationes, quod iudices
sententias, ideo potius bis interpre-
tatur appellatum, quod bis
sententiatum, ad hoc ff. de
re iudicata l. inspiciamus cum suis
concordantiis, quod dicit Io. An., et sic
communiter omnes legunt. Sed
per hoc non video intellec-
tum textus ubi ad praedicta
oppono, quod non solum debent
reduci testes ad concordiam
ut evitent periurium, sed etiam
est ut habeant alteri parti
sicut hic pro parte canonicorum
remanet probatum, quod post
appositionem, et sic quod excommunicatio
sit nulla, et ita papa pro-
nuntiavit in fine.

¶ Solutio huius textus
iste dicitur potest intelligi, uno
modo quod cantor agebat et tunc
obstaret contrarium, et aliud
quia in dubio debuit
succumbere ff. de re iu. l. i in principio.

¶ Secundo modo intelligitur quod
archiepiscopus agebat et sic intel-
ligit glossa et tunc in dubio
succumbit. Ego autem puto
secundum Petrum, quod hic non refert
quid agebat. Sed cum cantor

dicit in glo. tamen intendit quod hic non
debuit obtinere cantor, quod probatio
eorum fuit dubia, quae non relevat
ff. de re iu. l. i in principio etc.

egerunt ut principaliter actum
sententia nulla, Et reprobus excipiens,
q[uod] validam except-
ione fuit actor et sua
exceptio non est probata
nisi probasset, q[uod] an omnem
appellacionem sententiam protulisset
et ergo adhuc fuit excep-
nandum ponitis causa, q[uod] fuis-
set res post sententia dicto caute-
lam. ut hoc casu petatur
res edificium tempore appellacionis
de qua proponit actor, q[uod]
tunc sufficiat probare, q[uod] ante
illam appellacionem lata fuit
sententia Et pro hoc dico, q[uod]
hic probatio canonicorum
non fuit dubia ymo certa
non enim infringitur per proba-
tionem excepti. Quia non se-
quitur fuit lata ante ap-
pellacionem ergo valida nisi
si docatur q[uod] ante omnem
appellacionem, vel ante illam de
qua probat actor. Similiter
si ponimus ergo, q[uod] reprobus
hic fuit actor, idem est
effectus, et fortius procedit
racio Et ex predictis dico
q[uod] hic sit interpretatio de
pluralitate actuum, ut testes
dixerunt pariter, et cum
hoc stat, q[uod] remanebit
probatio alterius partis effi-
cax ut hic probatio canoni-
corum, eciam si sit actor
et hoc est quod inquit
argumentum etc.
Hoc huius [illegible] an
indistincte procedat interpre-
tatio de qua hic Innocentius
C. de offi. delega. cum
contingat, intelligitur hic

textum in testibus productis
adversus non ab eadem parte
Et glo. in c. in nostra dicit
quod etiam procedit in testibus
eiusdem partis. Et licet ve-
rius videatur dictum Innocentii
per id quod dicam in c. in nostra
Et quia Innocentius expresse
hoc non dicit in dicto c. et
glo. in c. in nostra expresse
hoc asserit sustinendo
glosam, dico, q[uod] subest
equitas eadem in testibus
eiusdem partis ex quo per ea
patet dicta testium pendere
Dico ergo fieri eciam debet
concordia testium eiusdem
partis sicud diversarum sive
ambarum parcium, quod
est satis equum dicunt
et Innocentius et glo. in dicto
c. cum contingat, q[uod] hoc
c. procedit, quando testes sunt
pares utrimque, q[uod] tunc
concordiam debet si videtur
contrarii, et si fieri possit
huiusmodi concordancia, alias si
ex una parte est maior
numerus, eius standum est quod
nota Et hoc idem po-
suit Bartholus ff. de lib.
et postu. l. gallus. § ille
casus etc.
Glo. notat primo de testi-
bus concordandis, Secundo arguit
duo, 3o obicit et solvit Et
in ea ibi q[uod] testes in proba-
tionem in privilegiis et instrumentis
adversis partibus productis C. de
consuetu. cum dilectus, sequitur
si ab eadem. C. de fide instru.
scripture [illegible], q[uod] potuit
huiusmodi instrumenta contraria producere

Et ibi p ros. q. d. qz hic
archiepus erat actor co
quo tn cum iudicatur
s; h; hoc non colligitur
eo tx vn et host contra
dicit, dicens se hre facti
noticiam viz qz causa e
rat actorem In hoc tn
non est dubitatio iuris in
casu c. huius ut dixi. et
in vlt opponcom Et ibi
de pueris de hoc dixi
lacius. et in prima et sa
oppocionibus Infine et sic
dicenda in foro iudiciali
gnu loquit in foro aic
sm Innoc et abbatem
et dixi et c.

Fraternitatis

Summat c In causa appel
sup nouis capitulis tm tes
tes noui et veteres pduci
possunt vel sic publicatis
attestacionibus in ca pn
sup nouis caplis, depe
dentibus a veteribus, testes
noui et veteres in ca appel
recipi possunt, s; super
nouis independentibus vel
sup antiquis non, hoc dt
cum glos Et sunt due
ptes in prima qsultacio
in 2a responsio ibi tibi du
ximus qsultacio est bime
bris sa et dm recepto testi
bus ad vtramqz tamen sibi
respondet, et demu decla
tom subiat ibi recepto
¶ Casus in fine eundem
accedens requirit sedem
aplicam proposuit. p. v. Se
tencia lata est in dta ca
in qua renunciatio fuit

testibus vtrimqz et conclu
sum in ca appellatum
fuit ab illa sma Queso
vtrum in ca appel noui
testes possint recipi sup
questione iudicata et
vtrum testibus in prima
causa receptis liceat de
nouo depone super ipa
questione Rx ipa qz
si in causa appellois no
ua capla oriuntur sup
quibus ptes voluerint tes
tes induce, vel p ante re
ceptos aliquid pbare
bm sunt recipiendi sup
nouis arti tantum De
lra recipiendi in causa
appel, noui testes i. no
uiter inducti Et in sa
consultaco et differt a
prima in hoc, quia hic
queritur, de antiquis testi
bus ibi de nouis sm Jo an
Ipone testificandis emer
gentibus i. orti, et ita non
distiguit hic caplm e
mergens abincidenti de
quibus ca. de ordi cogni
c. j. s; large sumitur hic
vbum put includit v
trumqz, sm Jo an, aliq
partiu appellans vel
appellata, receptis debeat
~~Noto prima~~ // expone re
sponsum ab ipis nouis
et veteribus
¶ Noto primo qz renunciaco
sup pductione testiu i ca
principali, non piudicat
in causa appellois Apla
hoc in vbo renunciatum
intigendo decisiom vbi dr
posse testes induci i ca

appellacionis, quamuis renunciatum sit talibus in capitulo
de hoc pro prime. extra de con.
venisset
¶ 2o Noto quod testis contra
me productus potest iterum contra
me produci, quod concedit
glo. in 3o noto, quod non est
differentia inter testes nouos
et veteres, qui quantum ad
publicatis attestacionibus
possunt produci testes
¶ Tercio noto quod verbum cre
dimus sufficit in iudice de
cidente ibi nos credimus
ad hoc extra de offi. pastoralis
vbi hoc verbum quadratur
Item Noto quod testis alias
productus si in eadem cau
sa iterum producatur super
nouis capitulis, debet iterum
iurare ibi recepto &c. et
maxime iudice mutato vt
hic, cum sit quasi aliud iu
dicium, ff. iudicatum solui l.
cum apud Item Nota
quod solita forma debet
a teste recipi ibi secundum for
mam &c. dic et extra in
quisicionem, extra de accusa. qua
liter Et Noto hic quod plu
ra debet iurare testis, de
quibus hic in glo. finali
et ideo dicit hic in fine
iuramentis vel melius
vero quod hic quod hic plurale
concernit pluralitatem tes
tium de quibus premisit secundum
Io. an.
¶ Excipiendo maxime
c. huius Quero primo de
fuit racio dubitandi, di
co quod ista, quia videbatur

quod etiam super antiquis
articulis in causa appellacionis
possent produci testes per
regulam, non apposituri
apponam, et non probaturi
probabo, extra de fide instru
mentorum Io. Racio decidendi
in contrarium est metus subor
nacionis, qui subest in
antiquis capitulis non
in nouis, ad hoc facit Cle
mentina, testibus extra e. et di
ctum extra
¶ Hoc facto quia materia
c. precedentis in hoc versatur
quod in causa appellacionis, testes pos
sunt produci super nouis
capitulis tamen, et hoc non secundum
glossam publicatis attes
tacionibus in precedenti ¶ Quero secundo
circa hoc Que dicantur noua
capitula Super hoc sunt opi
niones plures ut notatur extra
de tempo. appellacionis l. ex hanc
In hoc tamen dico primo in genere
quod nouum dicatur illud quod
nunquam fuit saltem in illa
forma extra. deinde iudex et
c. consuluit Et secundum hoc no
uum capitulum est quod nunquam
prius in causa fuit produc
tum Et tale capitulum est
duplex, quoddam impertinens
et est articulus omnino alienus
et separatus a primo, ut si pe
to alte. equum, in causa non
appellacionis peto bouem, iste ar
ticulus est penitus impertinens
ad primum Aliud capitulum est nouum
pertinens ad causam, et est
articulus de nouo productus, sed
tamen competebat, et oritur
ex veteribus, ut si ago ex
contractu et capitulo quod confessus

est mutuum, istud est nouum
pertinens ad causam et
ideo dicatur pendens cum
veteribus. Similiter hic, agis
contra me ut tradam quod
tibi vendidi, excipio, quod
non teneor, quia de precio
non est satisfactum con-
demptori, in causa appellationis
occurrit articulus veteris
videlicet iste, quod non debeo tra-
dere assero tamen quoddam no-
uum scilicet quod non pure sed con-
dicionaliter vendidi, nec
condicio est impleta, iste
enim articulus est nouus pertinens
quia oritur ex veteri et
hanc materiam prosequitur
Specu. in. spe. c. ti. §
satis utiliter v. Sed illud
et hostiensis in summa e. ti. in fi.
Et ex hoc patet que di-
cantur antiqua et que noua
Alij vero premissis satis est quod
littera huius sicut quod dicit glosa
iij intelligenda est de
capitulis nouis pertinenti-
bus solum, quod super talibus
possunt produci testes in
causa appellationis. Nam super
nouis impertinentibus non
audietur, puta volens in-
ducere testes ut sic Innocentius
et hostiensis. Si vendicans
rem voluit probare in prima instantia
quod eam emit a petro et
succubuit, in causa appellationis
vult probare ~~in prima~~ quod eam
emit a martino, non au-
ditur, quia hoc est omnino no-
uum capitulum, et sic proponen-
do, proponens variat et
sibi contrarius est, et sic in eo
repellendus, ut de ap. solli-
citudinem, dicit tamen hostiensis quod
forte aliud est ex parte rei
qui non prohibetur uti
contrarijs defensionibus, ut de
consti. cum olim, ad hoc
facit regula iuris de
re. iur. li. vj°, quod potest
ex hoc, quia quantum ad
reum c. non est omnino im-
pertinens sufficit cum reo,
quocumque excludat inten-
tionem actoris. Sed actor
ex quo se restrinxit ad
certum modum, proinde est
ac si abinitio egisset
ex causa speciali, ideo va-
rians non debet admitti
quia quo ad eum est
omnino impertinens. Item littera
debet intelligi de articulis
nouis dependentibus non
inclusis, quia inclusum
equiparatur antiquo de
quo vide hic Innocentius
Alij vero dicunt quod patet super
quibus articulis nouis pos-
sunt testes induci in causa
appellationis, quia super nouis
dependentibus solum
Sed contra ista oppono
quod est super nouis articulis
dependentibus non admit-
tantur testes. Ratio quia
testes iurant dicere veritatem
non solum super capitulis
sed super tota causa, et sic
intelliguntur producti super
omnibus contingentibus causam
et ergo cum postea producuntur
super dependentibus videntur
super antiquis produci, quod
hic denegatur. Soluit

Innocens dicens textum
intelligi, qui testes iurat
sup caplo non sup tota
causa, que limitata est
subalios, sed non recipit
in practica et pt etiam
destrui sit, quia etiam
si testes iurant super
tota causa, tamen non debent
esse dposi. sed responde
ad interrogata, pt aut ee
q super capitula que
nunc formantur no sunt
interrogati, ymo etsi fuis-
sent interrogati, eoquod
spete non erat capla-
tum, admittent pg pub
licatiom, quod etia tenet
Innocens, nam tunc cessat
metu subornationis, nec
dz imputari pti que prius
non caplauit, qui admit-
tat ii de accusat inquisi-
tio si et ita non procedit
contraria

¶ Sed quero quare plus
timet subornatio super
caplis antiquis, qm q
sup nouis, dico q ideo
quia p interrogatoria de
quibus ii e. cum causam se-
pe deprehendit testes fal-
ut fecit daniel ii. c. c.
ii in glo et hoc quia no
potuit producens instrue
quod posset si licet p
duce pg publicationem su-
per antiquis capitul

¶ Sed quid si nulla interro-
gatoria facta sint testibus
tunc videtur cessare hec ra
tio dico, q ~~raro~~ raro
aut numquam contingit, qui
fiant interrogatoria, dicto
c. cum causam nam et si pro-
no faciat iudex tenet
facere dicto c. cum causam et
c. ptuas et p iura illa
posset dici, q ista testes
sunt examinandi, si amb-
lo corum questum e dili-
gent de causa scie put
dt c. cum causam et si
suppo etia q examinando
sunt interrogatorijs tene-
at ad hoc subest ratio
impedieus vlteriorem pro-
ductionem, quia vide pro-
catum, qr defecit pbado
et psumitur plus contra
eum de subornatione q
ab initio Item est et alia
ratio, quia statuenda fuit
meta productioni ne infi-
nitum licet pduce, ii c
lig ii

¶ Quero finaliter vtrum
ista regula, q pg publicatiom
no licet super eisdem ar-
pduce testes, sit infalli-
bilis an habeat aliquas excep-
tiones dico q habet exceptiones
primo in causa matrimoniali
vbi recipiunt sup eisdem
arti ii c. serico Item
fallit secundum quosdam vbi
tunc non obstat exceptio
rei iudicate ff de excep.
rei iudi l. cum querit ad
hoc ii de fide instru ind
e instrumentis Item reempta
instantia ita q sit omo
noua instantia ii de iudi
examinata Item si pdicta
sint dicta testium ii ti s
c. finali ii c. cum causam insi
et c. constitutus ii Item inter
alias psonas ii c. constitutus

Item int eisde cu variat
mos agendi .s. e. veniend
Item si restituit minor vl
eccia, C. de in integ resti
tu auditus, vel maior ex
clausa, si qua iusta et
notat Innoc. .s. e. cu ve
nisset, et Jo. an. .s. c. ppo
Item in inquisicone ex
officio .s. e. cu clamor ipis
cu opponit falsitas cum
corrupcoe C. t. l. licet sm
Jo. an. Item cu publicacio
fca fuit pte inscia vel
invita vel cu non dedict
testifi[ta] .s. e. constitutus in
glo vlt. Item i casu c. pn
tata .s. e. et in can noto
.s. e. cum causam in glo. fi. Ite
i casu c. putata .s. e. et in
can noto .s. e. cum causam
in glo fi. Item cum non
omnes testes fuint debite
interrogati .s. e. p tuas sm
Jo. an. Et p pdicta aliq
i romana curia no pcedit
publicati dicta testiu immo
concedunt, ut in ca appos
eccia possint sup antiqs
pduce. Item de volunte
ptium p nota Innoc. .s. e.
cum causam ubi dicit quod
attestaciones invalidas pnt
ptes facere validas, hoc
ergo de timore subornacois
cessit pindiciu partium
et ita possunt quasi vo
lunt renunciare .s. de re
gula ad aplicam. Glo
prima posset recitari per
gonem, in eo q hic quedam
qn renunciatum fuit testibus
in pn[ali]. Quid si non fuis
set renunciatum expresse

inquid publicatis attestacio-
nibus, possent testes induci
sup antiquis arti[culis] in
causa appos glo vult q
non, et supplet ad litam
maxime, et sic idem ac
si fuisset renunciatum ex-
presse, ex quo publicata
fuit dicta testiu .s. e. de
testibus Cuit racio, quia
publicacio du fit de volu-
tate ptium infert renunccia
com. Glo ij. signat gnal
et solvit In fine in glo
fi. hec solucio non plac
Ffran, nec racio glose du
dt, quia psuitur dimitti
quia eciam hec racio e-
cludet in cunli .s. de re
iudi. cum H. et. a. alij pl-
unt, q gnia loquuntur
q publicatis attestacio-
nibus non admittatur super
eisdem arti[culis], sz sup diuis
sic ut hic. Quid ergo non
pcedit, q sup eisde ca
no licet ecc de nouis testi
bus. Et pus diuisas solucio
concludit Ffran, q semel
productus qui dixit falsu
no pt pduci, nec tam eod
nec tam alio tamen pcuni
.s. e. testiom Cz si no di-
xit flm aut fuit compul
sus, et tunc admittitur, si
aut se obtulit et non
admitti eciam in pcip[io]
tamquam suspectus, et sm
hoc intelligit lex pducti
cuius vba ponit, in q.
iij. .s. in cunali ita q
p renn intelliga falsu
de quo i. Ope e ti. Sz
Item q in talia et sic

nulla est differentia inter testium
productum et non productum inter
causam ciuilem et criminalem
nisi quod facilius repellitur
in criminali secundum eum. Glosa in
fine determinat litteram, designat
signat gratiam de duabus
legibus, allegat con
cordantia autentice et
subiciat responsionem legis
tatis ad illa, quam respo
sionem reprobat et legibus
predictis respondet. Et in effec
tu glosa ista tractat ma
teriam utrum qualiter et in
distincte publicentur attesta
cionibus post habita recepcio
testium [illegible] ut in ea. Et
ibi in principio oriatur hoc
ideo dicit, quia super
nouis [illegible] non
admittentur, ut supra eo
in quarto ii. Et ibi subor
natos ut in [illegible] c. ii. tes
tibus. Et ibi exceptoribus
ista littera satis est suffi
ciens, quam Jo. an. hic
dum sic alias adducit in
fine de hoc iii q. iii [illegible]
Item in criminali et [illegible] de
testibus ubi est notabiliter
liter visis instrumentis licet
producere testes, sed non visis
attestacionibus. Glosa vult
posset recitari per eam [illegible]
Que sit forma sub qua
debet iurare testis de qua
sunt c. loquitur, et que
capitula continet etc. Et
in ea ibi hortatur ubi
est [illegible] quod debet iurare testis
tactis ewangelijs [illegible]
[illegible] testes tetigisse
notat Jo. an. in addicione

ibi [illegible] in ca. [illegible] appellacionibus
et appellatis [illegible] appellacionibus que
[illegible] ... [illegible] quod ... [illegible]
[illegible] non [illegible] etc.

Ope c. ii. sequitur et
nota, et ibi nulla ibi po
nitur ista glo in fine et ita
secundum glo. [illegible] testis
continet, [illegible] capitula, et addi
solum videlicet quod secreto teneat
dictum suum usque ad publi
cacionem iii q. ix c. Item
in criminali [illegible] qui [illegible] de
quo in ope loco [illegible] alleto

¶ Sed quid si tactis scrip
turis est teste iurasse coram
iudice [illegible] partibus presentibus
Jo. an. ibidem, quod presumit
in debita forma iurasse
nisi probetur contrarium per aduer
sarium. Et [illegible] de iuramento
testis non apparet aliud nisi
quod in attestacionibus scriptum
est sic, talis testis iuratus
examinatus etc. deposuit
dicit illud non sufficere, quod
asserit illa est de stilo, ut
per eam apparet, presencia iu
dicis vel partis coram quam
[illegible] dicti, de quibus [illegible]
[illegible] et [illegible]
gnomia [illegible] falsum et
hoc dignum nota

exceptoribus [illegible] Jo. an.

Intimauit Quamuis [illegible] iurauit testem non dicere testificari compellit si attestaciones non sunt publicate in forma [illegible] in [illegible] ibi [illegible]

¶ Casus in termino [illegible] clericus [illegible] nomine habebat [illegible] cum [illegible] clerico [illegible] quendam capellanum suum et [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] non debet testifi[illegible]

nec consilium auxilium verba-
be, vnde conquestum fuit do-
mino pape et ipse mandat
quod si testium aliorum testi-
um suos productos, non est
publicatum, nec testibus
renunciatum, illos qui taliter
sunt in mandato astricti et alios
si necesse fuerit in testes recipe
det. Sed litera eius .k. vel
ipsius .w. quia vtrumque potest
stare secundum Jo. an. suis. .l. ego
k. n. testes voluit producere
etc. illorum simplex cum
est relacio, et glo prima de-
clarat etc.

Noto primo quod illicitum manda-
mentum non compulsat attesti-
ficando, et omne tale mandatum
ut quis non testificetur est
illicitum ut declarat glo ii.

2o Nota quod publicatis attes-
tacionibus super eodem capitulo
non sunt testes recipiendi
vt hic, et supra e. c. cum
3o quod post quam renunciatum
est productioni testium, testes
non sunt vlterius admitte-
ndi, et hoc verum nisi in causa
appellacionis, e. c. xx, et ibi di-
xi etc.

Sed oppono contra literam
c. huius, quia periurus nullo
potest recipi in testem, ut e.
testium, sed isti sunt periuri
ex quo inducunt non depo-
nere testimonium, quo ergo po-
terunt recipi. Hoc argumentum
soluit glo ii, que ponit
duplicem lecturam, prima
est quod isti inducti deponant
super principali, secunda quod super sub-
tractione probacionis prima

approbat, et ideo primo lego
glosam etc. Et in ea ibi
seruare non posset, declaratur
in Specu. e. ti. § ple .v.
quid si quis, et ibi teme-
rarium hic soluit contrarium
nec est talis dicatur ipse
periurus, quia non dicitur quod
mandatum seruare, quod indu-
cit peccatum mortale secundum glo.
et ibi alii Goff. lau. Lau.
et Vinc. infine et hoc
tenendum. Nam secundum secundam
lecturam non obstat pub-
licacio, cum esset nouum ca-
pitulum scilicet de conspiracione
et sic possent idem et
alii testes induci. e. c. cum
et hoc facit contra literam, ista
que innuit istos non reci-
piendos, si dicta testium
sunt publicata, vult ergo
quod super principali debet de-
ponere, et ad hoc possunt
compelli etc.

Cautam que

Consummata publicacio vel
renunciacio in vno capitulo
non preiudicat volenti pro-
ducere testes in alio. Coro-
diuisio in ibi iudicibus
de eodem facto loquitur. e. de
mutuis peticionibus c. primo

Casus in terminis fuerunt quosdam
religiosos ex vna parte
et plebanum et clericos cuiusdam
loci questio vertebatur
causa ~~prima~~ commissa fuit qui-
busdam iudicibus, coram
quibus testes sunt hinc-
inde inducti, et renunciatum
productioni testium et

attestacones etiam erant
publicate. Tandem religiosi
quoddam privilegium impetra-
tum lite pendente produxe-
runt in medium, per quod iuri
alterius grauari preiudicium
videbatur, et quia pro al-
tera voluit ibi producere tes-
tes super nouis capitulis iu-
dices super hoc dubitantes con-
suluerunt dominum papam. Super
hoc scribit papa illis fratribus
dicens, quod ipse mandauit
iudicibus, ut recipiant tes-
tes ydoneos qui producti
fuerint super aliis capitulis si que
fuerint ~~aliqua~~ alia ab illis
super quibus testes recepti
sunt, et eorum attestaciones
publicate, et non obstan-
tibus capitulis in dicto privile-
gio contentis, causam ipsam
fine debito terminarent.
In fine mandat illis fratribus
quod privilegium illud per inceu-
tum ad presenciam suam trans-
mittere studeant, quia flo-
rentinus episcopus significa-
uerat domino pape quod
quedam capitula racioni
obuia dicto privilegio es-
sent inserta. Sequitur
ibi et c. i. decaditur, quod pro
voluit producere testes super
nouis capitulis dubitatum
fuit utrum admittenda
esset attento, quod testibus
fuit renunciatum, et dicta
eorum sunt publicata, con-
sulitur papa, respondit littere
surrepticiis, quia
nec de primis ut de pro-
cessu fecerunt mencionem
o. de dolo. c. ij. de renunci

inter intimauit proprio motu
vel ad plebis instanciam. o.
de elec. innotuit et multa.
Noto quod super nouis articulis
admittuntur testes etiam in
causa principali quamuis attesta-
ciones sunt publicate pri-
mis super aliis capitulis ubi littera
clare innuit hoc, quod etiam
publicatis dictis testium, pos-
sunt recipi testes super
nouis articulis in causa predicta
de hoc in glo. prima, que
etiam aliter intelligit litteram
scilicet de capitulis antiquis
super quibus non sunt testes
producti, et quamuis dicat glo.
quod hoc sit verum per hoc etiam
est verum. Et quod hoc sit procedit
respectu publicacionis que
facta est super alio articulo
sed non respectu renunciacionis
que facta hic fuerat ut
in textu patet, nam respectu
renunciacionis, i. post renun-
ciacionem non admittuntur
testes in eadem causa. j. e. cum
venissent ubi de hoc in glo-
sa sed in causa appellacionis sic. o. e.
fraternitatis. Et hoc attento
quia hic fuit renunciatum
videlicet magis conuenit littere pre-
positio, et per hoc prima
glo. magis clare patet que
sic dicit z c. Et in ca. ibi pub-
licate sunt lacius et causam
et ibi vero idem hostiensis.
Noto quod privilegium siue
indulgencia impetrata lite
pendente, non preiudicat
liti ut hic, et o. ut lite
pen. c. si. vbi, de hoc late
et ponit hic glosa ij. q.
dicit Et in ca. ibi impetrata

Idem vi. hostiensis si motu
ipso principio sit concessa
quia lis decidenda est secundum
iura que competebat ab
initio. ff. ut lite pen. c. fi.
Et ibi in preiudicium alterius
partis. Ex hoc colliguntur
duo puncta, unum est quod
huiusmodi privilegium habet locum si non
est in preiudicium alterius partis
cum qua lis pendet, quia
nos preiudicet tertio. Aliud
est quod si per illud privilegium
nichil novi aquireret im-
petrator in preiudicium partis
habet valet secundum I. an. et hostiensis
ut si unus sibi prius compe-
tens impetrasset etc.
Tertio non faciat in fine quod
credit iudici referenti ut
hic Episcopo florentino. de
hoc habes quid sit sentiendum
supra. ff. ti. proximo post cessionem
quod ideo hic refricare
omitto. Iste sta. aliquam inti-
macionem simplicem in verbo
intimat quod verum est quando
de nullius preiudicio agitur
ut hic, et non agitur de
preiudicio in hoc quod rescriptum
ad papam mittatur ad hoc
ff. de resc. ex parte tua sunt
...cor
Pro intellectu litere possunt
opponi. Et primo quod privile-
gia et alie litere possunt
produci etiam post publicationem
ff. de fide instru. cum dilectus
et hoc vi. ibi prohibetur ideo
quod non recipiuntur privilegia
post publicationem attestacionum
introducta. Secundo contra hoc
quod hic Episcopus florentinus
dicit pape intimasse etc.
videtur enim quod hoc non debuit
facere iste episcopus, quia sua
non intererat et sic per consequens
non debuit sibi credi.
Ad primum dico quod hic
non prohibet productionem instru-
mentorum et privilegiorum post pub-
licacionem attestacionum sed
prohibet ~~productionem~~ impe-
tracionem lite pendente, ex
hoc enim solo hoc privilegium
hic non fuit receptum, quia
lite pendente impetratum
probat hoc verum hic nominatur
impetratis. Ad secundum dico
quod tenetur quilibet ad ob-
viandum crimini, et ita potuit
hic intimare iste episcopus
crimen quod dicebatur
commissum in papam vel for-
te ex hoc tenebatur, quia
hoc fuit preiudiciale ho-
nori sedis apostolice, et hoc
propter iuramentum quod Episcopi
iurant pape. ff. de iure
iurandi Ego. N. Sed que-
ro breviter Quid si lite
pendente concedatur privilegium
ipso motu, dico quod adhuc
non preiudicabit liti secundum
hostiensis, et hoc propter racionem
quam dixi. ff. in 2o no.
et hoc verum si non fit
mencio de litis penden-
cia. ff. ut lite pen. c. fi-
nali
Glosa in arguit quid
dicatur res litigiosa dic
ut in ea In fine dicit
hostiensis hoc posse intelli-
gi contrarietatem litera commissionis
de apostolicis sup. eo in et citacione
secuta de offi. dele-
gati vel saltem quod
ad noticiam adversarii per-
venit de alie. mu. iudi-
cium fac. c. i. de ap. me-
mininus, et hodie expe-
ditum est. ff. ut lite pen.
ecclesie in. Ubi dicitur tunc

inducta esse litis pende
tia qua citatio emanauit
a iudice competenti que peruenit
ad noticiam aduersarii, et per
quam sciuit super quo citatus
vel per eum stetit quominus
ad noticiam suam perueniret
Glo. vlt. obicit et soluit
Et in ea ibi l. iii. puta
curatum prouinciarum vel cor
porum generalem legem non
habuit sed magis sciuit con
legem qualem, Infine ex
hoc habetur quod vbicumque ratio
nis intelligi de racione naturali
seu naturalis equitatis seu secundum
consuetudinem, non de racione
iuris quando, et hoc est dignum
nota

Personas | criminosas testes morbo
repellitur consimili morbo
laborans et per hunc in
de accusatione personarum Non ca
pit diuisionem
¶ Casus in tantum secundum quod
loquitur hec decretalis
sic potest figurari vacat ali
qua ecclesia, filius prelati de
defuncti ut vicarius vel
alius; cum prelatus ad quem
spectat institucio in illa
ecclesia ordinaret ipsum ap
pellat dicendo se ius habe
re in illa ecclesia, dicit pa
pa quod si coram Episcopo cau
sa petit vel coram alio
huiusmodi negocia ventilentur
consimili morbo laborantes
si hoc certum sit vel liquide
probari possit in testem ad
mitti non debent Sequitur
litera negocia .i. cause crimina
les secundum pe. et Ab. morbo
.i. pari actu morbus ipse
non repellit secundum Jo. an.

certum sit in notorium quod
non egent probacione &c.
¶ Nota primo causam summariam
noto quod criminosus repellitur
a testimonio causa. Sed inte
primo conuincitur de crimine
de hoc. C. e. super eo. Et contra
hoc statim obuiat. C. e. quo
niam vbi mulieres que
erant participes criminis ad
mittuntur Solucio ut ibi in
vlt. glo. quia admissio
sit solummodo ad presumpcionem
inducendam, non quo ad
pendam probacionem
¶ Ex lra. c. huius effectualiter
colligitur quod consimili morbo
laborantes non sunt admitten
di in testes Queso quo pro
de intellectu huius lre in
consimili morbo Nam cum
hoc dicto consimili est relatiua
duorum, et de illo morbo pre
cessit mencio, non videtur
intelligi ista lra Ad hoc
dicunt quidam lram sic in
telligi morbo consimili cuius
qui producit testem, ita quod
similitudo habeatur quo ad pro
ducentem et testem, ita
dicebat Jo. de deo et Guil
naso secundum hoc iste esset sen
sus quod testis qui habet eo
sdem causam criminalem cum
alio, non debet admitti per
ipso inducente eum Sed hoc
falsum est secundum Jo. an. et lra
que .i. sequitur ibi si ad
alterutra parte testes adduc
ti fuerint probat quod in, per quod
dicit ipse quod morbi similitudo
repellit testem, siue pro
impugnante siue pro defende
te deponat Et in veritate
hic non ponderatur similitu
do Sed hoc solum Et cum
testis sit criminosus quia ecia

+ secundum quod iste esset sensus quod testis
qui habet causam criminalem
cum alio non debet admitti pro ipso
inducente eum

dissimile crimen repellit
iuxta distinctionem ff. e. testi
monium secundum fratrem fortunium tamen
repellit si crimen sit simile
secundum Jo. an. ut hic, eo quod quis
si ad probandum crimen symo
niae inducitur testis symoniacus. ff. e. +
+ venerius zc. p. sc. intf. ¶ hoc dicto, eo quo consimile
crimen repellit testem, quae
ro circa hoc utrum etiam si
militudo causae repellat tes
tem, sicut repellit iudicem
ff. de iudi. causam zc. spe
cu. e. ti. § 1. b. item quod sit
vi. velle quod sic. hostiensis ve
ro putat hoc absurdum
nisi esset socius vel alias
inter suspectus absur
dum enim esset, quod unus emp
tor alterius emptoris non
posset ferre testimonium de
hoc tamen dicatur ut dictum
est in iudice dicto c. cum
ita videlicet quod si est mag
na similitudo quod presumpcio
nem testem posset inito
hinc repelleretur alias non
¶ tamen eo facilius causa repel
litur iudex. ff. de offi.
delega. cum R. alias alle
ga. actor et inducit cau
sam dic ut in ea insinue
hic pt addi quod notat
xxxv. q. v. c. ij. in glosa
argumentum quod zc.

Iudei. Quamvis christianorum contra iudeum admit
titur in testem, post quinque. ff.
deinde iudei et primo po
nitur dictum zo pena ibi
anathema non indiget
causa in textu quia littera pla
na quae sequitur zc.
¶ Nota primo quod iudei sub
sunt christianis, ubi cum eos
christianis subiacere zc et eo
hoc notat primo quod summatim
inducit de iure causa ut
hic, et ff. de iudeis ita

quorumdam sit et alias xv.
q. vlt cum multe
¶ 2o nota quod iudei non debent
esse melioris condicionis quam christia
ni ¶ 3o nota finem littere vi
delicet quod iudei alias
nos quod sola humanitate
fungitur a christianis insuper
tamen dico secundum hostiensem quod iu
dei divino alias non coerce
antur non debent prosequi
a christianis, et dicit hoc
probari per illa quae alle
gantur in glo. ij. Et
tamen dicit, quia omnis ho
mines ut sic sunt tamquam
proximi diligendi
¶ Sed quaero circa litteram
producit christianus contra iu
deum in testem utrum potest
recipere dicitur contra ipsum
et vi. quod sic ff. de ex
cep. cum inter ff. in grauium
vij. ff. de usuris quia frequen
hostiensis in hoc dubio disting
uit utrum causa de qua
recipit sit civilis sive pec
catum secundum utrumque testatum
vetus et novum, et tunc ad
mittitur aut vetus testa
tum et non admittitur quia
illud est mutatum, nec
imputatur christiano aut
est peccatum secundum novum testa
mentum, et tunc quia non
potest eo uti iudeus, eo quo
illud impugnat ff. de con
si. cum olim videtur tamen
hic casu admittendus esse
secundum eum, cum secundum leges
romanas illos iudicare
debemus, zc secundum eos reci
pe possunt C. de iude.
l. iudei, ne claudicet iu
dicium ut in dicta decretali
cum inter Nam et coem
cum recipit ut ibi, sed
fratrem dicit videtur primum dictum
quod recipere posse est

pulem tunc remaneat eo
eo quod non consecuunt fidem
ff. de usufr. et fruct. Glo.
prima solvit contra et cetera Insti.
ne concepto cau. ff. de ser-
re cond. copiaio. l. i. vi.

Suspecta summa hic testimonium
matris est suspectum ubi filia
petit virum aliquem se
maiorem vel dicat quod adver-
tu solius matris impedi-
mentum contrahendum sed contractu
non dissolvitur. Et hec dic-
as potes ut ibi. Sup. illa
vero et quesitum subdividit
quod ponitur patet.

¶ Casus in textu. Quedam
mulier petivit quendam in
virum, vir negat se contraxis-
se cum ea, mulier inten-
tionem suam vult probare per
matrem suam et alia mu-
lierem. Queritur utrum
mater sit hic cum testo-
nium admittenda. Respondetur
quod non, quia mater
videtur diligere incontinen-
tiam filie et honorem ubi vir
est superior divitiis nobi-
litate et potentia vel hono-
re, suspectum est testimoni-
um et ideo non est ali-
quatenus admittenda. In-
stabat opponens. Aliqua
mulier vult contrahere cum ali-
quo matrimonium alterius et quod
sint consanguinei. Queritur
an sint coniungendi vel pro-
hibendi propter solum dictum
matris. Respondetur quod si mat-
rimonium non est contractum
mater eos asserit
illos consanguineos non de-
bet coniungi. Si vero iam con-
tractum est matrimonium non
debet dissolvi sine iura-
mento plurium personarum

¶ De lra affidasse pro vera
de presenti diligere ff. de presump-
tio. afferte nobilitate generis
potentia amicorum honore
ut cum iudex, doctor vel
consiliarius principis Io. an. presump-
tionibus non probatio fuerit
Io. an.
¶ Nota lra c. huius hic quod
mater aut pater possit ad-
mitti in testem in matrimonio
et quod non. Et nota pro
eo lra quod parentes non testi-
ficantur in causa filiorum de qua
in glo. | Et tertio effectualiter
nota quod sola parte c. i. quod ad
dictum unius impedimenti matrimo-
nium contrahendum licet non
dirimat contractum ut hic
dicit. Et sic apparet sola presump-
tionem impeditur matrimonium
contrahendum, probatur ergo hic quod
unus testis fuit presumptio
ibi quia presumptio et et
ff. de presumptio. tractat
¶ Pro intellectu lre. Queritur
primo quid intelligat textus
in vero affidasse. Quidam di-
cunt de matrimonio de presen-
ti ista literam hostiensis tamen di-
citur intelligi posse literam etiam
in sponsalibus de futuro. Non
est tamen ita suspectum testimonium
matris in sponsalibus sicut in
matrimonio secundum Io. an. et verum
est, quamvis tamen sit suspectum
sed magis in matrimonio. Item queritur
hic repellitur testimonium ma-
tris pro filia, quia vir est su-
perior nobilitate, potentia vel
honore. Queritur etiam hic quid
si vir excedat in uno et
excedatur in alio ut si po-
natur mulierem nobilem et
pauperrimam vir autem vero
plebeius et ditissimus dicit
primo Io. an. ad literam quod
hic sufficit alterum propter disiuncta

lram ibi vel honore dcm
dt qd si vir cocedit in
vno et cocedit in alto
arbitriu est an testiom
matris sit suspectu et
insspiciet tunc iudex con
suetudine regios, de hoc
in Specu de teste. §. i. in
fi. i. colupe
¶ Ego quidem concludo post
ffram ad huius lre qd qn
appareret nulla esse affec
com seu suspicom i pare
tibz essent admittendi ut
si sint valde honesti, rao
in hoc pt appare i mrio
nio fm cuius arbitrium
tm est ut puiisi 7c. Et
ista mat de testimo patris
et alios cosanguineos ple
nius psequndo attendo glo
pmam. Que primo fortifi
cat lram signat gnu et
solvit vn primo lego ipam
7c. Et in ea ibi ul des
modica cocellem ratio
huius quia tunc cessat sus
picio et idem si ipi patres
essent valde honesti fm
Iam hic cui ppt solam
suspicom repellit mater
ut lra dicit qd a ctrio si
non e suspicio admitteret
vn quidem sbat hoc est
arbitrariu fm host ut di
xi. Q. Insuper vult qd glo
sa pro solucone ista qsciom
Q in ca matrimoniali ad
mittitur patres no suspec
ti In aliis no caus non
admittitur Sed tunc cta
hoc incidit dubiu Quid
de aliis consanguineis ul
tra prem et mrem et si
hic host i summa. c. §. in
v. ubi aut dt qd no admit
tunt sicud nec parentes a to

l. prime C. de cueda prin
quoru ffram hic dt gnu
cu edictu de testibz sit
phibitoru. Q. c. ti. §. in glo
pcll. et sic vult qd omes
cosanguinei admittitur nisi
qui cosplsse phibent ad
hoc. §. c. in tito ubi ets
de hoc videbr Et fm ht
ffram hic notat primi tex
tu ubi loquit nonit de
mre et filia quam dt faci
lius repellend qz prem
tanquam ardencius diligen
te honorem et augmentu
filie ut itcoatu. Arbitri
um tn hoc est attentis
circumstanciis ut dixi. Q.
Q ulterius declarando lram
ponit qd dicm vnius non
pbat, et qd multa impe
diunt qlicandu que non
dirimunt mrio iam cotr
tum 7c.

Licet Omnat quidem
ml pbac pt
mius qm p duos testes
fideles et honestos Et
facit mior puittit com
dicti ponit dictu ibi ma
dauius quod pbat aucte
ibi iuxta illud solvit
obstaculum ibi quia lex
¶ Pro casu i tuno In hac
decretali disponit qd
nulli xpiano et multo
mius iudeo licitu est cam
suam pbac p vnu teste
im si questio aliqua em
serit inter aliquos non
mius qz duos uel tri testi
um testiom admittatur
qui sint fideles, pbate
vite et qrsacois, quia di
xit dominus i ore duos
uel tri stat omne ver
bu. Licet sint quedam
cae que plures qz duos

requirit. Sz nulla est q
vn9 vni9 testimonio finiet
Se bra inimico, l. iudeo. i
de iudicio cum sit dominicu
Math. xviij quia licet sol
uit obstaculum, dicet cum
aliquis illa auctas de duo
b9 testib9 non innati qz
i multis causis requirunt
plures, respondz ut sequit
Primo ut quia psona e
ualde fidedigna tm ze an
¶ No pimo i pn° bre ar
gutu a maiori negatiue
no lig xpiano, go pc iu
deo Sz quo. c. de elec cu
in cunctis. et hic in glo. l. q
dicit zc.
¶ Scdo no q ptt fidem pu
legiati sunt xpiani in di
cendo testis, quia infide
les non admittunt. ¶ Tio
No q pbacio no fit nisi
p duos aut tres testes
ldum 9 zc.
¶ Oppono con bram. c. c
Iudei ubi videt iudeus
admitti con xpianum Glo
ij mouet hoc cotrarium
et soluit, dic ut in ca
Glo ij exponit ¶ uena
p affirma et dat iude
p cotram, subdens maior
cas in quib9 no suffit
duo testes Et posset ita
glo formalis realat per
obiectionem con saz in eo
q dt In ore duos zc. vi
cu hoc non ee vm quia
i testaris et codicill et do
nacoe ca mortis requirunt
plures ut in glo, ppt hec
cotram glo exponit af
firmatiuam p ueniem dic
ut in ca Et ideo ibi l. iij
ibi suus inimicus redimit
sing ex quo inimi non
erat redimentis, licet nec

sui ipse dici possit Et
ibi pubes z maior insti
tu de testa. § pnt hoc tm
vm sm leges, alis sedus
sm canones. i. de testa
relatus ubi de hoc et ibi z
i codicill Et codicilli dm
libelli in quib9 cum ali
quis impedit aliqua nccit
tate ne fiat testatum de
suis reb9 disponit ultima
uoluntatem velit aduertend
q testamitu de iure ciuili
requirit ctas solempnitates
sine quib9 fieri non potz
tm quia sepi9 eueniunt
casus q huiusmodi solempnitates
non pnt seruari ideo iue
tu est remediu con hoc
p quod quis potest alis
ex testamitu disponere
de reb9 suis pz i codical
lis Est ergo codicillis scrip
tura nulla indiges solep
nite, sz sola testatoris vo
lunte, qualicumque pmeria
coe expssa, cum9 bnficio
subuenitur volintatib9
defunctos ppt difficulte
legaliu vborum aut aliqd
solepnitu circa testata ad
hibendarum Et ibi psul
ubi requirunt lxxij tes
tes Glo no soluit, dica
go q illud c. loquit in
Cardinali con que req
rut plures testes ut ibi
vel ibi loquitur de testi
b9 suspectis Et dt Graug
vt q hodie no seruatur
ille rigor ij. q. iiij. i summa
facit rela pluralis exdecit
co li vso
¶ Glo ult soluit ba gra
Et in ca ibi cu itaqz ubi
dicto vni9 statur super
hoc q aliu baptisauit vt
q alt sit baptisatus ita

li q ille sit xpianus hic
go statur. quid uo agit
de preiudicio alterius viz bap
tisati qui adultus est Et
in hoc ca. glo. ista est
li nonda, dum dicit credi
viri dñi non est aliud
preiudicium hoc cum casu dicit
huiusmodi suffice semiplena
probacionem ut not. i. de co
secra. eccle. sup rubrica
et dicit sat quod not. i. e.
inp in glo. si Insuie. id
notat d. c. veniens xxxv ta
casus in quibus credit vni
notur Item in specu c
ti si restat demo et hic
li fallit ibi vide etc.

Insuper Summa hic sunt
testes ydonei, quos quis
de familia sua pducat Co
mune dicit et ca. ibi respodes
non exigit casu in textu
quia ca plana est a se
etc. Ultime q pala et i
facie eccie et eo psunt
con ipm i. qui matri ac
cusa post eum itua per
septenium sup magis
quia idem si brevior tpe
tpe, eo hoc li magis pre
sumitur con ipm sive so
lu ad quod si copulam
et affinitem pdicta pro
illorum familiarium contra
ipos i. ipore conjugii q
ex pte viri deponit ali
quos eciā non familiares
huiusmodi.

Noto pmo q familia
res no admittit i testes
p dno, ut hic disponit la
de quo i glo. ij dicit li
huiusmodi tamen intellida de
suspectis alioquin cum si
sunt honesti non repel
lunt indistincte si texu li

hic facit in contrariu quia
nichil aliud pondat nisi
q erant de familia, ptea
ca dat consilium ut dis
mota litem licencietur
familiaris, que quidem velit
testem sum dicit glo de
facili posset repelli

Secundo pondo hic textum in
v. aliquid eam ducet etc.
hic cui ideo hic allegabat
quia affinitas superiores
no dissoluit unionem si
illa solum q pcessit
apt qs et iste voluit e
uade uxore allegabat
affinitate pcessisse. de
hoc i. de eo qui cognovit
osag districcionem et c
ptem et ult.

Ultimo no quales de
beant esse testes, q plura
te vite et opinione con
quos de piaretudo pre
sumpcio non est ut dicit
finis tre Et hic pxime
i ca inconiali sup glo
ultima que dicit etc. et
in ca ibi eo brevi et xxxv
q. vi. c. ij. ubi de hoc

Glo pma textual est
li pro eo pedito hic
Queso quid dicat de
familia et qui dicat do
mestici, eo quo homines non
recipiunt in testes Glo
ij soluit hoc que in pmo
et infine, dicit familia
res non admitti, et qui
sunt familiares i medio
signat contrariu et soluit
li primo lego ipm Et
in ca ibi xviij q. ij. ubi
de hoc in summa ibi cum
notur q i ca eccie sive
admittitur domestici
et hoc ipm dicitur in e.
insup. Item ad pbandum

ascripticij dicuntur ascripti glebe p ascriptura
i qua pmittitur dnō soli si stete sc in
a solo discedere et eo io dicitur ascripticij et sr
ar et hostes int se ? et ascripticios pe
nulla est dra, ut hic hoc dicit q si ag p
vendi si pcalis si ascripticij vendit
cum solo cui adherent etc.

consanguineum tamen admitti
domesticum, de quo etiam
o. c. quociens patrie ut
est filiusfamilias domi-
ce ut est hic et non propri-
e iudicianie, sed domice pta
tis, quia secundum hoc nullus
admitteret, et sic intelli-
git iii. q. iii. §. Item in do-
nei ubi dicitur non vi-
dentur esse testes quibus
imperari potest ut testes fi-
ant, scilicet ratione patrie
vel domice ptatis in fine
et ibi de materia huius glo
se notat Io. et in c. i.
not de consanguineis et
de omnibus istis que hic
monet glosa. Item quid
si desiit esse domesticus
Item quid de duobus fratribus
Item quid de agnato et
agnato quinque vasallo se
cus et aliis similibus, late
tractat Gwil in Spe. ti. de
teste §. i. per totum ubi dicit
quod generaliter excipi contra
testem quod est consangui-
neus ut in q. v. c. i. vel
affinis c. q. iv. absens
ii et hoc in criminali secus
civili non repelluntur consan-
guinei et affines nisi quando
expresse prohibentur, cum edic-
tum de testibus sit prohibi
torium ita not Fran. o. c.
sup eo et in q. v. c. i. Qui
vult latius hanc materiam vi-
de, recurrat ad speculato
rem ubi s.

Cum venisset

Summa. Donec attesta
tiones fuerint publicate vel
testium productioni renuncia-
tum, possunt produci tes
tes postea non super

eodem capitulo sed super alio
et hoc dicit quod ad titulum
Et sunt due partes, in prima
parte questio recitat in-
dices ibi mandamus quibus
ita mandat secundum mandatum
ibi quod tertium ibi Si quis non
¶ Casus i. tunc inter ab
bate de Ciccolano ex una
parte et magistrum martinum
ex altera questio super pluribus
articulis vertebatur, quarum unam
ipsa commisit quibusdam
iudicibus sine debito exe-
quenda iudices tulerunt
sententiam super quibusdam articulis
pro magistro martino dicebant
quod sententia non valebat cum
esset lata post appellationem
interpositam occasione mor
tis delegati responde
batur ex parte magistri pre
dicti quod appellatio illa
non impedit quominus sententia
deberet confirmari cum post
illam appellationem pars ap
pellans respondit et
testes produxit et sic ap
pellationi fuit renunciatum
et et citatus pervenit mor
tem delegati dominus pa
pa huius auditis mandat
quatenus si illa sententia fuit
ante promulgata iudices
illam confirment non ob
stante appellatione predicta
Alias vero quod super
quibus testes producti sunt
et publice attestationes
vel est renunciatum testibus
hinc inde nullis aliis
super eodem capitulo receptis
secundum tenorem illarum at
testationum, debeat ter-
minare Et super aliis quod
sunt, super quibus testes
non sunt recepti vel eis
renunciatum audire debe
ant que hinc inde partes

pduce volumit sinem de
bitu imponetis eisdem
Sequitur l(itter)a et ij. cotinet
q(uod) causa erat comissa su-
per diversis arti(culis) et sup(er) ali
quibus erat s(entent)ia lata sup(er)
aliis p(ro)ducti sunt testes
et renunciatu sup(er) quibus:
da uo(lo) arti(culos) licet dicat
p(ro)ducti testes vel no(n) p(ro)
ducti; non fuit h(oc) renu(n)
ciatu testiu p(ro)ductionem s(entent)iam
que lata fuit sup(er) uno
de arti(culis) comissio occa
sione mortis expirauit
cu(m) alia p(ar)te mandatis
co(n)tractu p(er) mortem pape
re integra, et quia non
fuit audita appellavit
h(oc) quia tacite renunciat
appellacionem ideo non obst(ante)
appella(ci)o ut sequitur c.
cerit po que appellare
tur questiones ... exe
plificat s(ecundu)m a(rchi)d(iaconum) de quo
dixi in p(ri)n(cipi)o Et que no(n)
expedit z(?) in arti(culo)

Nota p(ri)mo q(uod) morte
mandantis re integra fi
nitur mandatu(m) .d. de
offi dele significatibus
et c. gratum de hoc
dicam lacius in glo(sa) ij

2o no(ta) q(uod) qui post appel
lacionem p(ro)ducit testes,
agit vel respondet co
ram iudice a quo appel
lavit p(er) hoc appellacionem re
dicitur renunciasse ut
hic Idem est si talis
petat dilacionem ad p(ro)du
cendos testes .d. de offi
dele c(ontra)rium immo dicit
Ioh(ann)es q(uod) appellans eciam
tacite renunciat appellacionem
co(m)parendo cora(m) iudice
a quo, quamuis in initio
illa non sit iudex quia

saltem in dubio iudex
erat ut agnosceret an sua
sit iurisdictio .d. de resp(ecto)
sup(er) liti(?), quod est sin
gulare dictum, et hoc
p(ro)bat hic glo(sa) ij in
c(ontra)rium dico

3o Nota q(uod) publicacio
attestacionum et renuncia(ci)o
facta de testibus non pro
ducendis equiparantur quia p(ost)
quodlibet illorum non ad
mittuntur testes super
eodem c(apitul)o ut hic Et tam
hoc nota signat illam
l(itter)am, nullus alius ab
alterutra p(ar)te sup(er) eodem
ca(pitul)o recept(us) zc Et hoc
cum l(itter)a colligitur quod
publicatis attestacionibus
p(ri)me p(ro)ductis eciam adu
sario pro(?) adempta est
facultas testes sup(er) illo
ca(pitul)o p(ro)ducendi s(ecundu)m Io(hannem) an(dreae)
Item nota q(uod) iudex d(e)
sequi acticata(?) in p(ri)ma
audie ibi s(ecundu)m tenorem
priorum zc

Ultimo nota q(uod) si lis
est sup(er) pluribus c(apitulis) comissa
et sup(er) uno renunciari
aliis omissis ut qua s(ecundu)m
fuit

Mathias h(ic) mo(vet) c. b(ene) s(unt)
p(ri)n(cipium) in hoc q(uod) post publi
cacionem attestacionum sic
eciam post renunciacionem
p(ro)duccionis testium, non pos
sunt testes induci super
eodem ca(pitul)o, et de isto ui
sum est in p(ar)te ... s(ecundu)m
tal(?) intimauit, et c.
cum que Circa hoc q(uaer)o
ultra p(ri)us dicta Quero
unquid renunciacio indis
tincte p(rae)iudicet p(ro)duccioni
testium Innocencius sup(er) hoc
ponit glo(sam) notabilem

s(ecundu)m quam s(ecundu)m

sm qua sic respondeo per
distinctionem interdum renuncia-
tio est specialis interdum genera
lis Specialis dicitur qui super
certis capitulis renunciatur testi
um productioni Et de hac
dicatur quod qui renunciat
specialiter super illis capitulis
non potest producere testes nec
in causa appellationis ut in ca.
preterea proba. et i. e. de tes
tibus quod sic intelligitur et de
ca. appositionem i. e. constitutus in
in fine a contrario Et sic quod
adducit sm Innocentius nulla ut
in dicta est differentia inter causam
principalem et causam appellationis Et
facit huius pro eo quia non
potest dici quod renunciatio ista
continuat instantiam sed potius
illos articulos indistincte
et sic etiam in appellatione preiudi
cat Si autem est generalis
et tunc aliquando fit expresse ut
quia partes expresse renunciant quod
super hac causa in qua etiam
in ca. appositionem intendunt am
plius producere testes et hec
renunciatio preiudicat etiam
in appellatione quia sic sonat
verbum et partes potuit hoc fa
cere quia hoc tenuit prima
tum favorem ipsarum cau
renunciare possunt aliqui
ut pro sic tacite expresse sed
semper partes renunciant pro
ductioni testium Et tunc
hec renunciatio tenuit
instantia cause principalis
sed sm Innocentius et probatur
de e. sinistralis Unde non
preiudicat in appellatione super
novis articulis Et ibi secundum
etiam conclusio generat insta
tiam sm sm eum Et ita
renunciatio generalis in

appellatione non preiudicat dicto
c. sinistralis sed in principali preiudi
cat de e. causam quia et pro ista
distinctionem notabilem in hac
materia claret magis litera
c. huius

¶ Sed nunquid eo casu quo
renunciantur non admittuntur
ad producendum testes nisi per
restitutionem sic admitti Innocentius
dicit quod sic tamen per restitutionem
contra specialiter ut quia est mi
nor vel ecclesia ut de restitu
in integrum auditis quando genera
lis eo clausula si qua iusta
causa ar. in auten. c. ti. si quis
ubi admittitur per dele
ctionem que magis impediet
quam renunciatio ff. de ec
den. l. si quis quod sed Innocentius
est nondum lig. quidam
ut ipse refert dicunt quod
solum eo casu specialis posset
admitti dictum Innocentius
verius est sm istum

¶ Glo. si. alle. vi. x. cor. so
arguit quod mortuo delega
te etc. dicens quosdam hoc
tenere deinde probat contrarium
et ad hanc decretalem re
spondit Et in ca. ibi sic habes
probat ista lex et preterea quod
appositioni renunciat qui pos
ea coram iudice a quo appel
lavit aliquid in iudicio at-
temptat Et ibi quidam
cedit Goff. probat hic Et
Innocentius de offi. delega
gratum et c. lig. Et bar
trus et goffre venerialis
querit utrum morte etc. ex
hac parte facit sm Innocentius
quia tempus date restitu
est inspiciendum de resti
cam te et quia per solam
publicationem illius acquiritur

iurisdictio. j. de ap. super eo in
fi. Et alie rationes quas hic
inducit Ho. ar. et ff. ad etc.
vult ergo Innocentius quod iurisdic
tionem istorum iudicum possent
partes prorogare per suum con
sensum. Sed Hostiensis ... quod ubi
prorogatio de re in rem vel
de tempore ad tempus iurisdictionis
non extinctam per mortem
delegantis negat posse pro
rogari. Et hoc videtur verius, quod
etiam hic approbat glossa ibi
contrarium dicto etc. dic ut in ea. Et
ibi Innocentius etc. et j. de pre
ben. dudum in fi. li. vi. que
ponit mentem huius legis.
Et istud dictum magis approba(tur).
Et quod Boatinus sic fuisse
consultum in questione facta per doc
tores Bononie et Spe(culatorem) in
Spe. de delega. §. restat
vero item mortuo alio inci
pit quid si delegatus etc.
pro hac parte est textus in c.
si. §. officium, de offi. dele.
li. vi. Ubi expirat iurisdi
ctio conservatoris morte man
dantis re integra, sed conservator
est delegatus, notatur in c.
j. de offi. dele. li. vi.
Secunda ratio Innocentii dicit
quod delegatus antiqua data
rescripto non habet iurisdictionem
cum effectu ut de restitu
spolia. ex conquestione, quod
hic late deducit Hostiensis. Ad
hanc non decretalem respon
det glossa ad finem ibi et
intellige dic ut in ea. Insu
per nec dicit hic quod mors
impediret processum sed quod
non impediunt appellatio
interposita post mortem, quia
fuit ab illa recessum

Glossa penultima obviat et solvit
Glossa ultima solvit una contra
in ca. qui aliquos remittat
productioni testium, nullos tamen
testes induxit, glossa dicit
quod nec tunc debet audiri si iam
antea producere vellet ratio
nes sicut in glossa hoc tamen
verum nisi esset talis cui
peteret beneficium restitutionis
in integrum, quia tunc pos
set audiri ut dixi. c. in
ultima questione

Series

Summatur publicatis at
testationibus post falsitatem po
rum testium comprobari. Vel
sic. In causa matrimoniali pub
licatis attestationibus etiam
super eodem articulo possunt
alii testes induci et iste
summarius plus placet. Hostiensis
dicit super capitulo directe
contrario possunt testes in
duci. Col. glossa ca. ibi pn.
Casus in textu. Filii quo
rundam nobilium contraxe
runt ad invicem matrimonium. Ean
dem post unam mulierem accu
savit et testes produxit
plurimos qui consanguinitatem
inter ipsos asserebant, ponen
tes duas personas in iiij gra
du vel v. et j. ducens illos
esse fratres et sororem. Pars
adversa dicebat aliud fratrem
esse, et ad hoc probandum
inducebat testes et publi
cum instrumentum. Sed pars adversa
dicebat illos testes non
esse recipiendos post publi
cationem attestationum. Judex
quesivit quid esset agen
dum. Ut respondit, quod si non est
aliud quod impediat non
obstante etiam contraria

consuetudine, testes illos ad
mittere debet. ¶ Sed hic contra accu-
sabat propter consanguini-
tatem ut infra sequitur et sic
dicebant matrimonium fuisse in-
cestuosum.
¶ Noto primo quod filius sine
patris consensu agit contra
matrimonialem ibi filios etc.
quod verum est, si est pubes infra
de iudicio c. si liberi.
¶ 2o Nota quod computando con-
sanguinitatem, sufficit incipere
a fratribus qui sunt in primo gra-
du, quamvis de stipite in-
dictum sit, ut hic, et post
glo. infra.
¶ Item Noto, quod dicta tes
tium possunt reprobari. Et in
hoc est verum quod quo ad
personas possunt duo testes
reprobare immo plures. Sed
quo ad dicta requiruntur
quod plures sint reprobantes
quam qui reprobantur, ut dicit
infra e. in nostra, quod etiam
sentit Innocentius qui hic dicit
quod ex constantia ponderare (?)
debet iudex qui melius pro-
babat, ut C. infra e. licet, infra e.
in nostra, et hoc notabiliter
et post quod dicam infra e.
cum in tua.
¶ Item Nota quod testes super
consanguinitate debent computare
gradus secundum canones ibi secundum
formam canonum etc. quod verum
est quo ad effectum ma-
trimonii, secus si quo ad
hereditatem ut patet in arbore, u-
bi hoc solum tractatur.
¶ Contraria c. huius effica-
citer (?) in hoc consistit quod in cau-
sa matrimoniali post publi-
cationem attestationum possunt
testes induci, etiam super

in glo. in ibi continebatur sic dicitur contra
hoc quod per hanc narrationem non
sequitur (?) fore instrumentum producta ut infra e. [illegible]
quod dicit quod hoc non faciat [illegible]
[illegible] in psalterio (?) infra de testibus [illegible]
ultimum (?) producebat testes vel super
[illegible] super natalibus infra dicitur sed fuit in-
strumentum quod patet [illegible]

eodem articulo, et hoc ideo
quia sententia lata contra matrimonium
non transit in rem iudicatam
de quo satis dictum est. ¶ Ca-
ti (?) [illegible], in mat. et dicta ibi hic
possunt adduci quibus ad-
dendo omissis attendo glosas
que tangunt alia materia
c. huius. ¶ Solo in quod et
solvit. Et in ea ibi induce-
bat ne forte de natalibus
illius infra sed fuit instrumentum
in quo continebatur quod
ex qua illam suscepit
et quo anno etc. ¶ Solo
ultima primo adiuvat textum
et improbat opinionem Hosti-
ensis (?) opinionem contrariam
contra illam reprobat et dat
huic decretali duos in-
tellectus. ¶ Ultimo sequitur contrarium
et solvit. ¶ Et pro introduc-
tione glose huius possent
opponi contra textum; ut cum
colligi ex littera, quod hic erant
publicate attestationes ibi
post receptos etc. et hic dicit
non obstante papa mandat
hic recipi testes super eo-
dem aut super diverso articulo
quod est contra illud, quod dicta
est C. de fertilitate (?) et infra e.
in Clementina testibus.
¶ Ad hanc obiectionem ex
glo. ista colligitur brocardi-
ce ad c. hoc prima est que
colligitur ex primo glose ubi
glosa adiuvat textum.
Et est ista quod hic admit-
tuntur testes ad probandum fil-
iationem et ad probandum filium
testes admittuntur, non solum
post publicationem, verum etiam
post sententiam ut de probatione licet
usque ad xxx annos infra de
exceptione cum venissent et ideo

ista co[n]suetudo de qua in
l[itte]ra erat contraria iuri, ista e[st]
prima l[itte]ra c., qua tenet
Hostiensis in summa e. ti. in pe[n]ult[imo]
col[umna] sup[er]. ¶ Sed hec l[itte]ra[m] no[n]
procedit hic quando alle[gatur]
sit ve[rum], quia lic[et] falsitas
possit taliter probari indire-
cte s[ed] e contrario, directe
non. d[icit] cle[m]e[n]. de testib[us]
et in hic admissio ad p[ro]-
banda directe oppo[siti]o[n]em illius
sup[er] quo sunt facte public[atione]
testiu[m]. Ideo glosa ibi Vinc[entius]
et alii [etc.] ponit oppinio[nem]
Vinc[entii] et aliorum qui dicunt
q[uod] co[n]suetudo de qua hic
non co[n]siderat nec d[ebe]t impro-
bari, quia n[ost]ro d[ixi]t q[uod] p[ost]
publicatio[n]em attestacionum
non sunt testes admittendi
et s[ecundu]m hoc dicunt isti hanc
non esse decretalem, tanq[uam]
contrariam iuri, et hic posu-
it Vinc[entius] in primo apparatu
q[uando] hec decretal[is] erat in
p[rim]a compilatione que fuit
reprobata. Sed cum vidit hanc
compilacionem mutavit et de-
dit varias soluciones quas
hic ponit Io. an. et Hostien[sis]
et Innoc[entius] omisit, quia minus
re videntur. Glo[sa] q[ui]t[ur] rep[ro]-
bando dictu[m] Vinc[entii] ibi d[icit]
salua pace [etc.] quia in alio
casu loquitur c. fraternitatis
et in alio casu hic, quia h[ic]
de exceptione falsi, que p[otes]t
opponi etiam post sentenciam [etc.]
tandem ibi ad finem, q[ui]d[am]
dicunt [etc.] ponit aliam leccio[nem]
non dicentes speciale esse
in causa matrimoniali quod
publicatis attestacionibus p[ossu]nt
induci testes etiam super
eodem articulo. Et hoc t[enet]
hic Host[iensis], dicens hoc esse

de mente iuris h[uius]modi quod
alii scribant et quidam ser-
vetur p[ro] aliorum, de quo
iusto iudicio non est curan-
dum. de elec. cum dilectus et
hoc placet Io. an. et tenet
iste intellectus p[er] modernos
approbatur, et hoc ipse racio
que sequitur in glo. cir-
ca[m] post sententiam audite-
rmoi testes quo fortius
ante sententiam cum similia la-
ta contra matrimonium non transe-
at in rem iudicatam.
¶ Conclusive ergo dicas q[uod]
in causa matrimoniali publicatis
attestacionibus super eisdem
capitulis et in eadem in-
stancia possunt testes
produci. et hoc est speciale
favore matrimonii. ¶ Contra
hoc in glosa in fine ibi
ar[gumentum] contra signat con-
trarium, de c. iuravit d[e]
de probat[ionibus] ubi non fuit
admissus testis post public[ationem]
in causa matrimoniali glo[sa] sol-
vit, et vult q[uod] aliud
ibi, aliud hic, quia ibi
agitur de contrahendo et
ita nullum periculum si
non coniungantur, hic de
contracto ubi subest periculum
animarum si legitime coniuncti
dentur separari, et hoc de-
clarat litera dicto c. iura-
vit [etc.] sequitur.

Preterea. Summa
Carnalis
copula probatur per conventus
testium de visu vel de
auditu cum fama et con-
iecturis. Casus dimisso n[on]
ibi respondemus
¶ Casus in textus. Ecce aliquis

accusat aliqua carnaliter
cognovisse. ¶ Quesitum fuit
dominus testes qui ad hoc probandum
inducuntur sint interrogandi
de visu aut utrum sola fa-
ma vicinie sufficiat. Et
utrum iuratis testibus sit cre-
dendum qui se dicunt conscios
carnalis copule de visu
tamen nichil fatentur. Papa con-
sultus respondet quod si testimonium con-
veniens de visu reddatur
vel etiam de auditu, et fa-
ma violenta presumpcionem
subministret, et alia admi-
nicula assistant, standum est testi-
monio iuratorum. Quibus omnibus
consideratis iudex circumspectus
motum animi sui exargumentis
et testimoniis que vero
apertiora esse cognoverit
informabit. ¶ Hec littera
de visu dicit quod sic, ut scilicet
sufficiat sine visu secundum pre-
notentes et est secunda questio et
dicit quod non sine aliis ad-
miniculis vel si iuratis
hec est 3a questio ad quam
non respondet secundum Innocentium dicens
dicta si iuratis qui dicunt
se conscios et sic solvitur
3a questio secundum Hostiensem etc.
¶ Lichatia c. licet quis consistit
in hoc quod probari possit
copula carnalis, et quamvis
ista speculacio satis stu-
diosa appareat auditui con-
tinencium quia tamen sepe
occurrit, et error sepius
incidit, contracto clarius
apposui litteram c. licet quis de
clara, dicit quod presbyter ut
deferant aures pudice
¶ Primo ergo notandum quod ad

probandum copulam carnalem
per testes deponentes de
visu sufficit quod eorum testimonium
sit conveniens ibi reddens
quod si testimonium conveniens de
visu reddatur hoc cum pre-
cautione dicit secundum Io. an. quod
sufficiens testimonium in hoc fieri
non potest licet cum testis
vidit virum super mulierem
non sequitur necessario com-
mixtio carnalis, quod forsi-
tan vir frigidus aut male-
ficiatus fuit, aut illa arta
erat secundum pe., dicit quod sufficit
quod huiusmodi testimonium sit con-
veniens, ut dicitur in lex. et
hoc propter impossibilitatem aliter
probandi, et non presumitur
sub esse impedimentum
¶ 2o notandum quod copula carnalis
non fit solum per visum sed
eciam per auditum et in hoc
dico quod in probacione copule
que fit aliter quam per visum
non sufficit probacio unius
coniecture sed requiruntur plures
ut probat. littera ibi vel eciam
de auditu etc. usque ibi ac
alia adminicula etc. et ex
hoc sunt argumentum quod que non
prosunt singula, multa simul
iuncta iuvant et probacionem fa-
ciunt
¶ Noto eciam hic litteram de
adminiculis et sunt adminicu-
la in proposito ut quod omnia simul
loquebantur, quod possent
oportunitatem captare secundum
Innocentium Hostiensem et Ab.
dixerunt quod hec sunt collo-
quium mutuum et oscula, Hostiensis
de adminicul. dixit quod sunt
hec visus tactus risus iocus

inspectio mutuos et iocales
cohabitacio amplexus oscula
in probandis huiusmodi lenitibus re
quirunt efficaciora. C. ti. i.
in tantum secundum Io. an.
Item nota hic quod presump-
tio violenta non habet locum pro
plena probatione ibi et pre
sumptionem violentam fama
consentiens subministret et
alia etc. ubi clare innuit
presumptionem violentam non
sufficere in proposito. Alibi tamen
contrarium habemus extra de pre-
sumptionibus c. ii et maxime
in probanda copula ut in
iuribus que allegat glo. si
ad hoc dico quod ista tamen pre-
sumptio vehemens et violen-
ta sepe nuncupantur ut dicitur
supra de presumptionibus quia visibile
et plenius in c. litteras
Ultimo nota textum ibi
ibi iudex aut discretus etc.
et allegatur cottidie ad hoc
ex quo infero quod in proba
tionibus coniecturalibus probatio
residet in arbitrio iudicis
sed in infrascriptis contrario
de quibus C. ti. i. in prima
Pro intellectu litere et quod
in litera ipsa poteram opponere
non contra textum quod ipsa sit
diminuta respondendo nam in
ea format tres questiones
et de tertia nichil dicit ut videtur
Advertendum est quod in ea po-
nitur iiii questiones prima an
sint testes interrogandi
de visu et ad hanc respondet quod
ibi respondetur si testimonium conve-
niens de visu reddatur
secunda est ibi aut sola fa-
ma vicinie sufficiat sed
sine visu et ad hoc respondet

quod non sine aliis admini-
culis ibi vel esse de audi
tu et quod secundum tertia que est
ibi vel si iuratis testibus
etc. Et ad illam non respondet
formaliter et expresse secundum
Innocentium ad quam secundum eu
dem est quod non valet
testimonium si interrogatus iuste
reddat tamen sui testimonii
alias valebit. Sed secundum hostiensem
respondetur etiam huic 3e
questioni ibi standum est tes
timonio iuratorum. i. illorum
qui iurati dicunt se consocios
coniunctos illos que prece-
dunt de admiculis hoc
tamen est arbitrarium ut sequitur
in litera ibi et cui tempore
tamen etc. et est mens dicti
secundum enim quod licet in hac
materia ipsa instruat iu
dicem cetera tamen regulam da
re non intendit ipse igitur
circumspectus et discretus iu
dex videat an probatio
facta vel alio modo sufficiat
vel non ut hic et supra e.
in una Et ex hoc nota
in arbitrio non recurrendum
ad quemcumque simplicem
iudicem sed ad circumspectum
et discretum ac expertum
incorruptum cum pauca con-
noscat extra de xxxiii
de penitentia et remissione omnis
secundum Io. an. Et per hoc patet
litere intellectus solucio
tamen 3e questionis quam ponit
Innocentius magis placet
Et quia ex iam dictis
habetur secundum Innocentium quod
testimonium de visu sufficit
ad probandam copulam sed de
auditu non nisi assint

alia adminicula ¶ Ca vero
que est racio dubitatis, vi
cit quod eciam sufficere debet
testimonium de auditu, sufficit
namque quod testes reddat ra
cionem sui dicti per aliquem
sensuum. ut e. c. tum tam. Ad
hoc dico primo quod ista po
tuit esse racio dubitandi
¶ Sed racio decidendi est
quia testes debent dicere
de sensu apropriato ei de quo
deponit ut dicte . c. tum
si copula est autem perceptibi
lis per visum, et non per
sensum auditus, et hec est
racio dubitatis. Et sic potest
intelligi textum quod si testes
dicunt de visu, hec probacio
sola sufficit, quod secundum Innocencius
et tunc id quod dicit textum
de fama et adminiculis co
ceruit solummodo . s. de au
ditu pro hoc ergo est textum
qui dicit vel ergo de audi
tu etc. et sic dictis eciam
indicatur quod non ergo sufficiat
sic testimonium de vi
su
¶ Sed ad ista statim obviat
quia ex quo copula ut
dictum est sufficienter probatur
per visum, non debet esse lo
cus probacioni per auditum, quod
si testes deponunt de
sensu non apropriato nichil
probat ut e. c. tum tam. Cons.
de c. s. c. licet ex quadam
ubi dicitur quod probacio de
auditu nichil probat
¶ Ad primum dico quod ex racio
si fieri probacio copule per
visum, tum ad eam solebant
tenebre querere sunt ueteria
alia conclusio, ut vix suffi
ceret eciam probacio de auditu
cum adminiculis ¶ Ad secundum dico
quod probacio de auditu, auditus
nichil probat ut in contrario, de
auditu proprio loquitur hic tex
tus, ut quia testes audi
uerunt concitatos fortassis
distabat termini precte. ff.
de aqua plu. arcen. l. i. §
item labeo Et de ista
probacione per auditum plenius
tractat glo. vlt. qua modo
aggredior etc.
¶ Et prima glo. querit et
solvit ¶ Glo vlt. querit
an fama cum auditu sufficit
ut coniuncti separantur, allegat
pro et contra solvit, dando
iii. literas Quarum causa secundum
loquitur cum sit probacio ad
impediendum matrimonium vel ad
probandum exceptionem adulterii
vel ipsius accusacionem Et
in ca. ibi accusat vel. i.
per accusacionem impedit, et
ibi vi verbo hoc secundum host.
Tan. et phi. Contra quod glo
hec tres literas prima
dicit c. loqui cum probatur tota
ad impediendum matrimonium secunda
quando probatur ad probanda ex
ceptionem adulterii 3a quando
probatur ad probandum accusa
cionem adulterii quo ad thori
separacionem Et ita glo. innuit
quod huiusmodi probacio per auditum cum
coniecturis de quibus in textu
non sufficit ad omnem effec
tum quia non sufficit si
agitur de matrimonio dirime
do sed si de contrahendo seu
ad separacionem thori sufficit
propter maius periculum Sed Jo. an.
dicat quod ad omnem effectum

suffit, quod est unus est
est racio propter difficultatem
probacionis copule, sicut in
simili in filiacione, e. ti. p.
per tuas et dicit hoc sentencie
tenendum et ita teneo quia
textus non distinguit que
ponderes, non enim apparet
ex textu ad quid agebatur
si dicitur quod accusabat quod
de copula sed intelligo
larum sive quis accusat
de adulterio sive de stupro
vel alio quorumque modo et
ad quemcumque effectum procedit
textus iste. Ex predictis hec
quod probacio conducere concludens
habetur pro necessaria, et hoc in
illis que difficulter probantur
vel impossibiliter propterea Jaco
bal ut refert Host. te
nuit quod si unus testis depo
nat super aliquo et famam
coadiuvat cum aliis admini
culis probabilibus sufficit probatio
ff. e. l. in s. i. et l. ii. et hoc
super facto antiquo in quo
non potest sic commode probacio
fieri de verbo sig. super quibus
sit tamen dicit Host. arbitrium
et verum est per fine c. licet

Cum a nobis

Firmatur unius iudicis verbo
non creditur. Scriptura eciam
eius reprobari potest. Fallit in
papa. Et facit hoc habet contra
dicta et ibi nec scriptum
et ibi salva.

Casus in tantum questio
fuit utrum dicto seu scrip
to unius iudicis credendum
sit in causis. Respondet papa quod secundum
iura canonica et civilia verbo
unius iudicis non est standum
in causis sive super testibus
sive super quibuscumque a
liis gestibus quod agitur
nec scriptura eorum ob
tinet firmitatem tantam
quin possit per testes repro
bari, salva tamen in omnibus
sedis apostolice auctoritate.
Vel de litera auctoritatis eciam
si fuit ex quo sic non. an.
salva in omnibus ut quidam
que premiserat, hoc sub
mittit scilicet de verbo et scripto.
Ex ista litera colliguntur
tria notabilia que ponit ca
pitulum summarius, primum est quod
dicto unius iudicis non
creditur. Et de hoc satis
visum est e. de probacio
nibus cessionem et in c. quoniam
contra falsam. Secundum est
quod scriptura iudicis potest re
probari per testes. Tertium est
quod verbo pape statur, sic
et eius scripto sine litere.
Sed contra ista oppono
et primo contra primum facit
xi q. i. quicumque, ubi dicitur
testimonium eciam ab uno
episcopo perhibitum omnes in
dices indubitanter acci
piant, et ita standum est
verbo unius iudicis. Contra
in fa. e. ti. i. ps cessionem
ubi creditur scripture iudicis.
Contra tertium facit quia non
creditur verbo pape sine
scripto nisi habeat subscriptionem
cardinalium xxii q. v.
cum redemptor. Et confir
matur quod non sit standum
verbo pape, quia quandoque
ipsum fallit oblivio xxxiii
di. propterea item nec eius litere
standum est, quia sepe reprobatur

O. de iudici. cu venissent
i. de cri. fal. licet ad p̄ry
dico q̄ c. quicunq̄ allega-
tu i q̄rm hodie est correc
tu ꝫ c. si tantu, et c. pla
cuit vj. q. ij. vt notat in de
to c. quicunq̄ vel dicatur
s(ecundu)m host. q(uod) loquit(ur) de su
mo epo vel papa, cuius vo
statur ut hic prima salu
to vide(tu)r ꝫ c. ¶ Ad 2m dico
q(uod) no statur v(er)bo iudicis
ut hic, s(ed) scripture iudicis
statur cum i(n)scriptione testi
um ut hic ibi ꝫ c. scriptum
ꝫ sine inscriptione no statur
in iudicialibus secus i(n) (contra)
iudicialibus ut in q(uod)rmo,
ubi hoc latius est (contra)ria
tum, et s(ecundu)m hoc no con-
dicit ista c(apitu)la, nec hic
dicitur scripto iudicis standu(m)
non esse s(ed) q(uod) reprobari pos
sit, de ista ma(teri)a etia vide
bitur in glos. ¶ Ad 3m de
v(er)bo et scripto pape Et
primo ad c. cum redemptor
de subscriptione cardinali
um, dicit ibi glo vel
q(uod) sigillum pape non facit
cartham autenticam nisi
assit subscriptio Et glo.
vult hic dicere q(uod) in simile
q(uod)rmo subscribunt Cardina
les in alijs no dicat s(ed)
ista olim s(er)uabat(ur) hodi
e non s(er)uat(ur), quia sta(tu)r
h(uius)mo(d)i l(itte)ris sine subscrip
tione, quia suffi(ci)t sola
bulla, est tn in c. q(uod) l(itte)re
que dicuntur spales p(ossu)nt
inpugnari p(ro)pt(er) de falsitate
et surreptione ut i q(uod)rmo
quia licet no opponit(ur) se
di aplice s(ed) scripture que

de p(re)cto arguit de v(er)bo
aut pape dicit host. q(uod)
salua sit manet auctas
q(uod)tinuj ad v(er)bu h(uius)mo(d)i c(a)nd
sit statur, nullus cu(m) p(otes)t
sibi q(uod)dicere si p(er)sistit, c(ontr)a
si sit durum xxx di in
memoria nisi dicet con
fidem, q(uod) xl. di. si papa. lig
in ea crede, q(uod) q(ua)nq(ue) fal
litur p(er) obliuione(m) et d(e)
paciet(ur) audire. O. de re.
scrip. si. qu. de in integru(m)
restitu cum ex litteris, et p(er)
hoc solvit q(uod) gua declaro
ut Cardinal. dicit. i. de
fide instru. q(uod) sup h(uius)mo(d)i
et de ap. constitutus De
h(uius)mo(d)i om(n)ibus ponit h(oc) s(u)m(m)am
no lexu distinctum ¶ Glo
iij Quint arguit affirma
tiue et solvit distinguendo
Et in ea ibi cum dilecti
ad hoc facit optime i. de
(con)cessi. pla in c. dilectis
in p(ar)te Et ibi appellatio
vel nullitatis s(ecundu)m Jo. Andre
fine in dic. host. no va
le testimon(ium) iudicis pende
te iudicio cor(am) eo, et q(uod) in
illo c. statuendo dicitur non
liceat clericum in iudicio
aduocari in testem, qui
cognitor cae fuit suppletum
est, ꝫ nunc est, aliter sine tu
dici oportet illud c. vel cor
rectum sicut ꝫ in alio, quo
dicitur clericum non cogendum ad
testimonium xxiiij. q. ij. super
prudentia Et ita ex ista
glo, iuncto textu colligit(ur)
primo hic, q(uod) dicto vnius
iudicis inducti in testem
no statur, sicut nec vnius
testis. Si no sunt plures
iudices p(osse)nt induci i testes

de actis cons. se in alio
iudicio ut in ea appellomis
ff. sup. prius non, quia sic
essent iudices et testes quod
esse non debet quod hic latius
ponit ffran. ¶ Glo. iiii. sig-
nat contrarium et remittit et
demum exponit et declarat
litteram et ibi eciam ubi dicit
de hoc quid sit iuris dicen-
dum c. plus tessiom ad quod hic
glo. remittit, et ibi sic
ergo et ibi dotimanu oppo-
situm Jo. an. et ffran. ¶ Glo.
pelt arguit a contrario quod
reprobat et remittit de eius
signat contrarium et solvit et
litteram eciam in vi. nisi ex-
ponit in fine. Sed revera
ista expositio nisi pro quam-
uis est omnino inutilis cum
dicas nisi removeret effectum
dispositionis fiat regula precium
li. vi. ubi de illa dictione
ff. dicto quamuis ponit et non
removet eiusdem effectum
in utroque tamen ut pz in omnibus
iuribus in quibus ponitur
ff. dicto quamuis, ad hoc i.
de resp. quamuis. li. vi. In-
nocen. ergo qui legit aliter
sic quod ibi ut scriptum loquitur
de scriptura tabellionis
ut sic verbum scriptum commode
exponatur i. notabiliter. Sed
sic exponendo adhuc ob-
stat contrarium, quia quamuis
instrumentum thabellionis habeat
subscriptionem testium adhuc
potest reprobari per testes ut
dicetur j. de fide instru-
mentorum Jo. dicit ffran. quod tunc re-
sponderi debet quod hic vacat

arum a contrario, quia contrarium
est iure expressum vel
qualitercumque tenemus, id quod
dicit glo. hic quod instrumentum pub-
licum non possit reprobari
per unius quam per iiii.or testes
cessaret contrarium. Sed quod
hoc non est verum ymo
eciam per unius quam per iiii.or
reprobari potest ut dicitur j.
ti. ij. cum Jo. Ideo melius
est primum dicere. Sed quia
hoc dictum Innocencii eciam
inpugnat litteram in eo quod ex-
ponit litteram de notarijs
cum tamen hoc dictio com-
sit relativa antecedentis
et prius fit mencio solum
de iudice et non de notario
ideo hostiensis plane intel-
ligendo litteram dicit quod hic
erat duplex ergo, unus in
principio alius credatur iudicibus
aliud quia respondit quod non cre-
ditur vero unius, quid aut
de pluribus dictum est in glo.
iii. ¶ Glo. que fuit alia ind
de scripturis iudicis et
ad hanc respondit in vi. ut scrip-
tum eorum, et ista exposi-
cio magis amicatur littere
eam approbat hic Jo. an.
et ffran., quia tamen adhuc
remanet contrarium de dictione
nisi Ideo ad salvandum
textum dicatur vel secundum glo.
ut exponatur nisi pro
quamuis vel aliter et melius
quod et si nisi capiatur proprie
non tamen sequitur quod si scrip-
tura iudicis habeat subscrip-
cionem testium quod non possit
reprobari per testes, hic eciam

non habet locum argumentum a contrario sensu, quia contrarium eius quod infert est expressum in iure .ff. de fide instrumentorum. l. si tibi. cum solum minori arg. viz. qui contrarium in iure non reperitur. Hoc tamen in simili uno disponit quod minor septemo non confiteri nec prestare potest religionem, et tamen non sequitur ergo maior septemo confitetur et prestare potest, quia oppositum huius habetur in iure viz. quod sit pubes sic et hic. Et per hoc habetur etc. sequitur

Decernimus

Pro eius ff. de purga. cano. de testibus. Et hoc dicit in summa testi qui super exceptione tantum iurauit super principali non creditur, nec cogitur super eo deponere, actore tamen petente si liquet esse contestata est super principali iurare et deponere compellitur. Et in principio decisa consultatio in fa- cto ibi Consultationi etc. venerabilis, hic in membrum persequitur ibi si vero aquo in causa excepit ibi nisi forsan.

¶ Casus in textu aliquis trahit adversarium suum in causam. Reus obiicit exceptionem dilatoriam, inducit testes ad eam probandam iurato a testibus prestito postea actor petit eos compelli ut deponant etiam super negotio principali. Queritur utrum adhoc sint cogendi. Respondetur supra quod si testes inducti

fuerint ut sciendo textum sic firmat. Teste inducto super exceptione dilatoria non creditur super principali nec cogitur deponere super eo. Si tamen super peremptoria cogi potest ut iuret deponere super totam causam.

sunt solummodo ad probandam exceptionem dilatoriam tamen super ea tamen inducunt dicere veritatem super negotio principali non debent audiri, nec compelli ad testimonium perhibendum quia deponent non iurati. Si vero inducuntur ad probandam exceptionem peremptoriam et actor postea petit ut super negotio principali etiam iurent et deponant sine dubitatione adhoc sunt compellendi nisi fortassis sufficienter probatum super principali iam sit seu vel renunciatum testium productioni, aut quod depositiones sint publicate. ¶ Sequitur littera dilatoriam puta que obiicitur respectu surreptionis vel quod actor sit excommunicatus etc. audiri si sponte velint deponere nec cogi si deponere nolunt peremptoria ut est pactum de non petendo prescriptio et consimilia inducunt subaudi et antequam iuret reliqua postea ut sequitur secundum Goff.

¶ Nota primo quod testis non iuratus non debet audiri, non enim valet dictum testis si deponat super quo non iurat ibi non iurati attesto eo quod precedit.

¶ Nota secundo differentiam inter exceptionem peremptoriam et dilatoriam, colligitur enim e contra quod exceptio peremptoria potest opponi et probari per quam renunciatum est productioni testium super negotio principali, quod non habet locum in exceptione dilatoria, que respicit processum

habet an litem contestatam
Tercio nota tria impedimenta
productionis testium, que sunt
sufficiens productio renunciatio
et publicatio et enumerantur
in textu ibi nisi forsan et
ponit etiam glo. pe. et
final. Et nota alternati-
va litere eiusdem. Ex hoc
enim colligitur quod quodlibet
istorum trium sufficit per se ad
impediendum ulteriorem tes-
tium productionem. Intelligit
tamen ab. literam que dicit vel
renunciatum sic quod renuncia-
tum sit ab utraque parte, quia
post quem non renunciaverunt
posset producere testes, unde
dicit quod tanti advocati
partem renunciare non per-
mittitur, nisi etiam post adver-
sa renunciet. Item quod dicit
sufficiens productio potest intelli-
gi dupliciter uno modo sic sufficiens
productio, i. si data est trina
dilatio, quia ita non datur
sine solempnitate legali, ut
c. vlt. et ponit glo.
pe. Alio modo productio satisfac-
ta quod testes amodo non
admittuntur et hoc magis con-
sonat litere. Quero primo
que fuit ratio dubitandi
in primo casu. Dico quod que
statim fuit utrumque testis in-
ductis super dilatoria deceat
cogi ad respondendum super
principali, et dico quod ista fuit
ratio dubitandi, quia tes-
tes deponentes dicunt pro utraque
parte, ut s. c. proximo et ex hoc
videbatur quod deberent deponere
debet super principali, vel pactore ra-
tio decidendi quia dilato-
ria regulariter opponitur

et tunc non addi... sit effrenata ... quia
ita etiam impedit productionem ut s. c. significaverunt

an litis contestationem. Item
est articulus contradictionis a
principali. C. ut lite non contes-
tata pro totum. Et prius etiam
habetur ratio decidendi in
verbo. Et ubi quia peremptoria
exceptio regulariter opponitur
post litis contestationem, ut s. de
excep. pastoralis et est
articulus incidens negotio prin-
cipali. C. de ordi. cog. l.
ratio autem in casibus ex-
ceptis patuit, ut s. c. frater
et ut s. c. significavit.
Hoc punctum quia textus
tamen replicat testium testis non
iurati in prin. Quero
etiam hoc quid iuris si testis
non iuratus primo de-
ponat et postea iurat. Hostiensis
in summa quibus ti. an finem
dicit testimonium non valere
plus enim debet iurare, ut in
c. iii. s. i. Item in criminali
ut item in iurandi et e.
c. fraternitatis nisi. Et Bar-
tholomeus in questione veneciali
ubi dixit quod iste non
est talis ordo qui viciet
et quod valet testimonium, si talis
testis sit bone fame et
hoc sibi videtur, dixit tamen quod
Tancredus dicebat contrarium unde sum-
mum tutius est quod post iura-
mentum iterum deponat. Hostiensis
in summa, c. s., super quibus
v., si quod si testis concordat
Bartholomeo. Et Iohannes
hic dicit pro distinctione quod aut
tempore depositionis pars oppo-
suit ne admitterentur non
iurati, et non valet tes-
timonium aut non opposuit
et valet, ut s. c. tuis, potest enim
iuramentum testis remitti

si hr pos que tnc no pe
tijt potit p'ea pete ut
iuret, sicut dicim9 i ma
nto calupnie, de iura
calup. c. j. §. j. li. vj. Item
si pos ptestata fuit suas
excepcoes, qn fuit induc
ti testes, putat ffran op
ffe potit annullae dictu
ei9. si non iuravit, nec
sufficit op iuret p'ea
imputet' eiu pducenti
qui debuit hoc cave j.
e prtcu. Et go tucior
via est, ut semp p'9 iu
ret testes et p'ea depo
nat z c. Qz quid si tes
tes iuret dice testioy
in forma sufficienti, de
inde sup capit' scribat
testioy suu z tradit ex
aiatori, dixit h' hoff
no vale hmoi testioy
iudex em sui a examiator
considerare dz vocem co
stancia z trepidacoey testis
v. q. ij relatu iii q. ix
testes hoc eg h' hostis i
summa e s. sup quibus
v op si testis scribit et
v. se, hec hi va sunt in
illo qui loqui pt, secus
in muto, de hoc in Specu
de teste §. nuc tetteng
v quid de muto Qz
inquid publicatis attes
tacoibz sup excepcoe
potit reprobari testis sal
tem indirte, dico op sic
si pos de hoc fuit ptestati
s. e prtcu. Q si no fuit
de hoc ptestata no po
tit ecs si sit alig qm
pducces, quia excepco
tem testes est odiosa, dco
c. prtcu. Qz an publicacoz
indistincte admitti repba
co, de hoc in Specu. e ti.
s. qualit' v' opponit, dt
hi. glo. final hic op stul
tu est reprobare pueos qm
costat de dicto testium
et in hoc glo. est bn no
tanda Glo in contin
uat textum quid z solut
et in ea ibi idem in lia9
in fine et j. de accusa in
quisicoes §. j. et ibi no p
dest quia res acta ad
unu effectu no piudicat
ad aliu j. e venieno j
de reiudi. c. plt quod h
ecs Specu e. ti. §. j. v. Item
op deposuit Et est racio
quia ca possess' e omo
sepata a ca ppet'. O de
causa possess' pastoral
in fine Quid aut de dila
toria pposita pty litis qtes
vide hic Io. an. et ffran
p9 cum Glo. ult. notat
pemptoriam pbari publis
attestacoibz, et racionem red
dit, dicit ecs op p9 pba
ri posset h illud repliudit
ad finem notat iij casus
quibz impedit' pduccio
testiu Et in ea ibi ut hic
pz de hoc in Spe. e. ti. §.
qualit' v h opponit' Et
ibi pduccs si intelligas
i. dilacoes adde §m sz effre
nata multitudo, quia illa
eciam impedit j. e. cum
causam et c. significavit
in fine hodie j. li. vjo te

Constitutus

Co
mmu
ter

Jo. an. dt idem, de dilatoria ppo
ita p9 litis qtestata que tnc tes
tes inducti sup ea cogunt' iurare si
pn' lig hosti dicat 9, et ro possunt
est quia dilatorij e contra z non
inhet negocu pn'li z hc ecs hic de
fendit ffran

sit firmat, publicatio at-
testacionum non fit ad peti-
cionem Rei. Et pos apud quam
deposite sunt attestaciones
non pt ultimos testes pro-
duce pma pos narrat p-
cessum, 2a intloquitur et
intloqdum committit ibi
nos aut

¶ Casus in tempore vacante ar-
chidiaconatu Richemundie ar-
chiepiscopus Eboracensis ad quem
ptinet collacio eiusdem, tunc
absens sic audito contulit
dictum Archidiaconatum magistro Ho-
norio Decanus et capitulum
Eboracensis ecclie, credentes
ptatem cosendi ad eos de-
volutam tum racione concilii
Lateranensis tum ecclesie auctoritate
sui privilegii Archidiaconatum
eundem contulerunt magistro Ro-
gerio inducendo eundem in pos-
sessionem ipsius. Sed magister Hono-
rius post appellacionem spoliavit eundem
ppt quod magister Rogerius ad do-
minum papam accedens super re-
stitucione sua ad quosdam
iudices litteras impetravit
Magister vero Honorius accessit ad
Curiam et impetravit litteras
revocatorias sed pcurator Roge-
rii accedens ad papam coram
ipso omnia ista proposuit
in presencia pape, post predicta
postulat Honorius ut dominus
papa quasdam attestaciones
faceret aperiri. Dominus papa
tamen commisit quibusdam iudi-
cibus ita sed quod si constiterit eis
dictum Honorium testes p-
se coram aliis delegatis p-
duxisse, sit contentus illis at-
testacionibus depositis apud
ipsum alioquin si nullos produxerat

co non obstante quod testes
illi quorum dicta Honorius
petebat aperiri fuerunt p-
ducti ab alio in alia causa
testes qui per ipso producti
fuerunt admittat. ¶ De-
cre. concilii de quo .ii. de
concessione preben. c. ii. ubi dis-
ponitur quod ultra vi menses
non debent vacare
beneficia, alias collacio eorum
devolvitur ad alios, spo-
liat duo nota viz quod non
detulit appellacioni, et quod spo-
liavit testium coram quibus
producti fuerunt non Honorius
nec est vis sed primo quod
videbatur olim coram a-
liis iudicibus Jo. an. et
hic decidit quod ad-
debat magister Honorius
quod si papa nollet ipsas
aperire saltem reapperiri
de novo, quia et ipse eos
inducere intendebat, pcurator
magistri Rogerii replicabat
quod non erat audiendus
cum iam super eos testes
produxisset, quorum dicta
fuerant penitus, et sic
respondere in secunda liti
eos si depositos produc-
tos inter alias personas et
in alio iudicio nolumus
admissos contradicente, hoc
ideo dico quod si utraque pars
consentiret ut valent
eciam in hac causa, et quod eis
staretur, fiet apertio C. de
fide instru. l. fi. Jo. an.
et desscot, s. c. putata
si tamen prius non illa
an apertio esset facienda
sed quoniam itaque descripsit

H que in ea causa fuerunt recepte pro parte Ro. iudicis eas
non esse aperiendas cum testes illi non fuissent inducti
in hac causa sed in causa iam que inter archiepiscopum Eboracensem
et dominum Rogerium videbatur dominus papa ipsa noluit eas
aperire sed tamen ipsam commisit etc.

forma commissionis, testes
ipse dicit primo quod Hono
rius iudices inter archiepiscopum et
Rogerium tam circa insti
tucionis ipsius Rogerii agi
quasi contusiones mouit
quam de sua tamen insti
tucione, dixit eam confirma
dam et collacionem Roge
rio facta infirmandam et
super hoc produxit testes
et prosequendo tam coram
aliis iudicibus, ad quos
appellacione uel alio modo fue
rat deuoluta, testes quos
primo produxit istato produ
ce uolebat R. contradice
bat cum iam testificati fu
issent coram primis super
eodem, ad quod ipsa re
spondit in littera respondet
in littera sequenti attestacioni
bus conditum ad illos tes
tes quos ipse produxit
qui .d. illis attestacionibus
quas semel produxit ulte
rius eosdem testes ulterius
producere non potuit, non tamen
prohibetur quin ultra attesta
cionibus aliorum testium qui
post ea produceret nam tamen
licet etiam eisdem ali
os testes producere cum non
essent aperte attestaciones
secundum primo si hec non sunt non
fuit pro remitatis dicta co
rum talis secundum ut quia
attestaciones habuerat
penes se ut sequitur apud
eum scilicet Honorium uel
apud eum scilicet legatum
cui tam delegauerat
ipsa et licet ista secunda compo
sita uideatur littera tamen con
torquere, planius tamen .d. an

magis quam prima, et in secundo
dat .d. an. quod licet fuissent
recepti testes a delegato
et deposiciones fuissent de
posite apud legatum, instru
mentum fuit quod postquam testes co
ram delegato produxerat
eosdem super eodem non
induxit coram aliis et secundum
hoc plana est littera secundum cetera
nec neccesse sunt glose In
nocencii alioquin .i. si non
sunt apud eum deposite
secundum primo uel si testifica
ta non didicit, nec presu
didicisse uel si ipse non pro
duxit illos secundum archiepiscopus secundum
hostiensis tenet quod primo, quod
si attestaciones non sunt
apud eum deposite sed apud
alium, et tamen adhuc erunt
clause, uellet plenius proba
re uel si essent perdite uel
let contrario probare, hoc
facere posset iste Honorius
.d. ti .i. c. si .et .d. e. tamen et
secundum eum sepe accidit quod
attestaciones apud ambas
partes que est melius custo
diunt deponuntur, admittatur
nam et eo casu quo essent
perdite, subueniendum est pro
bacionibus et uitati .d. ut
lite non contesta, quoniam
in principio

Tercia littera huius que
in statu uidetur satis clarifica
ta est per ea que .d. sunt ad
ducta, ideo ipsam declarare
omitto pro oppositiones et arta
et conditum ad non littera colli
go quod primo quod prosequens
possessionem, dicit se tamen
institutos ibi canonice con
tulissent et hoc ideo ne
uideatur possessionem beneficii
intrare tamen pro .d. defero

qre ex pte. b.

¶ 2o Noto. id quod dicit tam simaris Ex hoc quis colligo quod attestaciones possunt deponi apud partes quod sepe fit secundum moderni, et utraque pars consignat suas in actis, et remanent donec usque ad publicacionem, ad hoc ff. ti. j. e. ti.

¶ Sed queres cum hoc sit indistincte deposicio attestacionum sua penes partes impediat perdicionem sive eodem casu. Ad hoc dico quod aut sunt deposite non sigillate et non admittitur productio testium alia sicut nec publicacioni, quia ex quo erant non sigillate, potuerunt partes humori deposiciones permutari et per sunt sic. Et secundum hoc debet intelligi iste textus et glo. plus ampliter. Et hoc nisi post adversa consentiret, quod posset ut dicitur. ff. e. ffrnitatis. Aut deposite sunt sigillate et apparet sigillum integrum et admitti potest alia productio testium quia cessat racio prohibicionis ad hoc ff. de offi. dele. cum olim ij. ¶ Glose omnes sunt textuales. ¶ Glo. ultima tangit preterea casus breviales. Et nota quod testes recepti in uno iudicio non faciunt fidem in alio nisi inter easdem personas. Et hoc verum est, sive sit aliud racione persone sive rei, sive cause secundum host. et in fine j. e. prelata ubi de hoc. ¶ Glo. produxisse. nota et cetera. Glo. apud eum racionem adducit ad literam et in fine supplet ad literam et in ea ibi testificata

hactenus visum est quo et qui testes possunt induci, hic incipit docere quid debeant improbari et qui contra personas ipsorum possit admitti exceptiones

quod verum est nisi attestaciones clause et sigillate essent apud ipsum deposite et ipse secundum eas restitueret, secundum host. et ibi plenius secundum Jo. an. et vinc. et cetera. Glo. ultima arguit et remittit et cetera.

Presencium

Omnibus et cetera. publicatis attestacionibus non opponitur in personas testium, fallit in tribus casibus. Et secundum hoc primo ponitur regula neccnon uno casu excepto. 2o duo alii casus excepti. 3a quedam doctrina sive limitacio sed ibi nisi. 3a ibi ceterum.

¶ Casus in textu. Cum aliqua post publicatas attestaciones frequenter obiciebat maliciose in personas testium causa differendi negocium. Statuit papa ut si aliquis post publicatas attestaciones in personas testium voluit obicere, tunc demum audiatur, si iuramenta firmaverit, quod ad hoc ex malicia non procedat nisi ante publicacionem id fuit protestatus vel nisi ostendere potest quod post publicacionem didicit quod obicit in personas. Sed si aliquis fuit protestatus se velle repellere personas testium post publicacionem ipsorum, si aliquid pro ipso deponunt, de facili non credatur. ¶ Nota ea id liceat sed in personas obicere post publicacionem sed hic productos de hoc. ff. e. ex parte. Jo. an. id fuit sed

q dicere velit in personas
testium. Jo. an.
Noto po q lra q excep-
ci contra personas testium, simpliciter
tollitur quam contra dicta ipsorum
nam post publicationem attesta-
tionum non auditur opponens
contra dicta ut hic in glo.
l. non sic contra personas
nisi in casibus ut hic et ea
et racio diuersitatis habetur
in glo. l.
Tercio no. hic q post iuramentum
potest probari negatiua ibi ci-
tur tandem id liceat cum
iuramento finaliter de delicto
in ope eti s. l. v. quod
sit admissum
Quarto no. q protestacio adiu-
uat in causis ibi nisi ante
publicationem fuit protestatum
hic enim protestacio efficit
q quis admitti debeat contra
personas testium et intel-
ligo hoc esse sine consen-
su aduersarii, quod declara-
bo in
Quinto no. q noticia noua
aliquid operatur, quia si de
nouo peruenit ad noticiam
id quod obicitur auditur opponens
Ultimo no. q ex illo
quod quis impugnat
non debet comodum reporta-
re ibi si quid ipse
deponit et cetera.
Illud vero pro quo fuit
racio dubitandi ad hanc
decretalem, dico q ista ra-
cio dubitandi erat opponendo contra
personas non esse audien-
dum hec sit exceptio
peremptoria et obliquum
dicit exceptio potest quandoque obici
glo. v. et peremptorie

possit opponi usque ad
finem s. l. de re iudicata in
racio decidendi et presump-
cio malicie surgens contra illum
qui non opposuit ante pub-
licationem item nec opponen-
tur ut apparet personas
eos. Et postea hec deci-
sio sumitur contra locum habet
in eo solum qui fuit presens
secus si absens eciam contu-
max, quia sic cessat
presumpcio in eius preiudicium
ff. de dolo vitalis. c. c.
non tamen habetur pro consen-
tiente, et hoc tamen c. Ex-
ce autem si dicatur et ante
si est si quod quod est memo-
ria in mente tenendum, quia vix
ad multa racio aut in ca-
sibus exceptis est in primo
quia per iuramentum exclu-
ditur presumpcio malicie ut
in glo., sic et per protestacionem
vel quia de nouo didicit
quod obicit racio deci-
dendi in v. Ceterum est q
presumitur q testis timore
eius obiecti ab aduersario
q ipse deponat, et ideo
de facili non debet tunc credi
testi pro ipso deponenti.
Hoc premisso, quia decretalis dis-
ponit q publicatis attes-
tacionibus non potest quis obi-
cere in personas testium nisi
in casibus hic expressis. Contra
hoc oppono primo quia
indistincte licet replicare us-
que ad finem litis vel conclusionem
ff. de edic. diui adri. tol.
l. finali et s. de fide instru-
mentorum dilectus.
Item 2o oppono specialiter
contra primam exceptionem in ca. pa-
dici. de iuramento de malicia

Et vi(detur) eciam quod huiusmodi iuramentum
in hoc casu non sit exigendum
ab eo qui obicit contra perso-
nas testium, quia sufficit
iuramentum de calumpnia quod
generaliter continet totam causam
C. de iura. calump. aut. hoc
sacramento. Et contra eandem
racionem licet in vobis post publi-
cacionem testium depositorum. Ex-
hac eciam littera vel a contrario sen-
su probatur quod si ante publicacionem
opponatur in personas non ex-
pedit iurare de malicia
et sic est q. i. e. premium in
si li. vi(to) illud loquitur de
testibus reprobatorum reproba-
toriorum, sic de testibus
reprobatoris testium productorum
in prin(cipio) li. 2 et [C]ontra
contra 2am exceptionem, ubi
dicitur quod qui protestatus fuit
potest taliter obicere contra
personas testium vi(detur) eciam quod
protestacio non iuvet nisi
consenciat pars adversa ff. de
constitucione, cum di(lectus). quia talis
protestacio fit contra ius quod re-
quirit, adde eciam facit ff. de
elec. cumana
[C]ontra 2am ubi dicitur quod ille
potest ~~dicere~~ obicere in perso-
nas testium post publicacionem
qui ostendere potest quod post
publicacionem didicit. Et quod
obicit in personas, vi(detur) enim
quod hoc docere sit impossibile
quia hoc non cadit in sen-
sum sicut testis nam eciam
si probaret quod post publicacionem
audivit hoc aut illud de
persona testis, stat quod eciam
prius hoc audivit [C]ontra op-
posiciones inquirunt intellectum
here ad primam ego dico quod

aliud est in reprobacione
instrumentorum, aliud in reprobacione
testium. quia contra instrumenta potest
potest obici usque in sentenciam
litis. ff. de probacionibus. illud
illud vel saltem usque ad
conclusionem ut in contrario, secus
de personis testium licet hic
racio dubitatis in glosa
et hoc de prima. [A]d 2am
obiectionem que procedit con-
tra casum exceptum
ff. de matri. de malicia
glo. iij. dicit textus procedere
in causis in quibus non
iuratur de calumpnia. Sed
melius dicatur quod indistinc-
te ubi iudicari vi(detur) potest exi-
gere iuramentum de malicia
et eciam in causis in quibus
iuratur de calumpnia, ff. de
iura. ca. C. ij. li. vj. quia
iuramentum de calumpnia gene-
rale instancia iuramentum
de malicia obiectionis
[A]d 2am de protestacione ubi
sufficiat sine consensu ad-
verse partis dicit Innocencius quod
debet intervenire consensus partis
vel iudicis de qua ma-
teria in contrario. Sed ego dico
post ipsam quod protestacio hic
non requirit consensum partis
adverse cum fiat in iudicio
sufficit enim quod iudex eam
non reiciat nec est contrarium
[S]olet enim iudex sine ad
mittere in quantum de iure
tenetur. Si non nichil diceret
videtur repellere ff. de ex-
cepcione et quod esset ap-
pellare, et hoc si precedet
ad aliquid repugnans
protestacionem [C]ontra satis est
repulsa si admisit testem

et de protestacione nichil re
spondit secundum Innocentium vnde consul
tum sit parti et uerum si in de
nichil responderit, quod pro
protestacione instet pro responsio
ne, et appellet si ea spreta
vltra procedit ut de causis possessionis et pro
prietatis.
Item circa huiusmodi protestacionem
occurrit dubium vtrum
is qui protestatur de excipiendo
contra personas testium debe
at specificare et exprimere
illas excepciones quas in
tendit obicere, dicit Innocentius
quod non requiritur tunc spe
cificacio, sed sufficit sola protes
tacio ut sic videlicet velle tes
tes et sic generaliter firmatur ex
cepto secundum eum in c. i. de excep
tionibus pastoralis vt ibi notatur
in glossa iudices secundum pru
denter faciunt si ante pub
licacionem exprimi faciant
quod cuique testium obiciat.
Item quia videtur huic dicto
obstare in c. presenti li
bro vi. vbi dicitur quod specifi
cacio necessario sit facienda
et ergo concludo dicatur
sic quod in libello protestatur
quod vult opponere in per
sonas testium et sufficiat
generalis protestacio et sic com
muniter fit in iudicijs, pro
testatur enim pars suas ex
cepciones sibi saluas in
personas et dicta aliqui
dant protestatur quod velit op
ponere crimina et tunc debet
exprimere ut in contrario, sufficit
tamen quod specificet que vult
probare dicto c. presenti
quod tamen patet in clem. con
stitucionem i. de elec.

et hoc de ista protestacione.
Ad ultimum oppositionem
que inquirit quomodo possit
reprobari quod post publicacionem
didicit id quod opponere vult
contra personas testium dico
quod hoc patet in principio littere al
terius modi reprobandi quod dicitur
Attendendo glosas et ex
pedicione glose prime. Que
ro vtrum is qui producit
testes possit ipsos reprobare
Glossa i. dicit quod licet non pos
sit reprobare personas dictos
tamen testes posse inductus pot re
probare, et tamen pont di
uersitatis racionem quare illud
in instrumento. Et posset ex
ista glossa reuocari obiec
cionem in eo quod in principio tex
tus prohibet qualiter opponi
contra testes et permittit
in tribus casibus. Contra hoc patet
opponi quod est in casibus
exceptis non licet saltem
producenti reprobare testes
cum id quod producit intel
ligitur approbare, facit regula
quod semel placuit et cetera
de re. iur. li. vi. Glossa
soluendo questionem prohibicionem motam
soluit eciam hoc generaliter ex
ponendo textum si quis sit contra
quem producuntur et sic secus
de producente vnde per hoc lego
glossam et cetera. Et in ea ibi
qui eum produxit et cetera eciam
si eis non sit visum quia
non potuit fieri, Cardinalis quod
hoc notatur in c. de c. presenti super
de c. testes et c. quod si
cum Et ibi nota in alia de
hoc remittit Jo. an. ad ea
que notantur in c. i. de excep. cum
vero lis in glossa que dicit et
ibi est tamen argumentum contra de intentione

quod sola inductio teste non potest obicere in
personam illius et a quo inductus testis
potest obicere in dicta eorum et a producente
iustum non potest aliquid dicere contra illud
racionem ponit in glossa

hunc dicit, ff in glo si Inse
de hoc remittit Jo. an. ad
Specu de instru edicione
§ Instrum b Item opponit
quod adversarius, et vide quod ibi ad
dit Jo. an. et cetera. Glo ii post
in col. contra eorum que in perso
nas testium obici sunt et
in ea ibi invenies de hiis ple
ne in Specu de teste §.
Glo iii coadiunat textu
in eo quod dicit purgacionem fieri per
iuramentum et facit hoc per
racionem et ea similia, dicit de
ma hunc locum esse cum de
calumpnia non est iuratum
post opinionem contrariam primam
hic approbat. Et in ea ibi quidam
dicunt Innocentius et Host., nec
obstat secundum eos autentica
predicta quod dicit quod iuratum calump
nie continet totam causam, quia
secundum eos fallit in casibus in
quibus a iure compellitur ut
iuret de malicia. Et melius
dicunt quod hoc indistincte ubi
iudicium vi potest compelli iudicem
malicie esse in non compelli
ff de iura. ca. c. ii li. vi. Et
ibi si ibi sed in capitulo decre
talium ultra etiam. Et ibi
verius credo non est verum hoc
dicere secundum id quod premisi Insu
re dicatur ut habetur ff de
iura. calump. c. ii li. vi. Glo
vii coadiuvat textum in illis
racionibus obicit, et solvendo
ponit duas lecturas illius
de facili non credatur
Et in ea ibi qui falsum dicit
illa lex qui dixit falsum tes
tatum et non obtinuit ad de
functi iudicium aspirare non
potest, alie leges innuit, quod
quidem impugnat quod eo commodum
reportare non potest. Et ibi

reprobat dictum sub an. quod
falsum et ibi quantumlibet illud
facit contra quia ibi ponitur
expresse huiusmodi verbum de facili
ut ibi notatur, sic l. di qui
cumque. i. et ff. si illud Insue
de hoc in Spe. de teste
§ i. v. Item quod ideo quo
rum verbis verbum sequentibus, Host.
hic putat et verum est esse ar
bitrarium attenta qualitate
persone testis, quod est hic
in parte tangit glo ista
cum fine. Et ista glo
habemus duo considerare primum
unum est quod licet quis reprob
dictum, non eo ipso repro
bat personam, quod verum est
ut deduat glo. non sic
esse, quia reprobando per
sonam, tollitur omnis auc
toritas dicti eius ff de chole
frenitis. Aliud considerare
habemus quo intelligatur
finis lre c. vi. cum textum
medium in eo quod dicit de faci
li non credi testi si aliquid
deposuit pro, qui contra
ipsum protestatum fuit de ex
cepcionibus, non enim apparet
utrum credatur in aliquo aut
contra vel nunquam. Et
glo. quo ad hoc ponit
duas lecturas una est
quod non de facili, i. nullo
modo credi debet testi depo
nenti pro illo propter racionem
glose, hoc tamen dicit glosa
verum si expressum est ad
reprobacionem, alias secundum sola
protestacio non noceret si non
est expressum ad actum quod
credatur testi si contra ipso di
xit, quod hic lacu expresse

Jo. an. Alio modo potest in-
telligi quod tunc non de faci-
li debet talibus credi testibus qui
ab inimicis aliqua testibus de-
poneret protestatus fuit quod li-
citum esset sibi obicere in per-
sonas, tunc enim presumptio
est contra testes, quia postquam
ipso dixit, quod hoc fecit timo-
re criminis ne propterea sibi obi-
cerent. In hoc tamen considerari
debet qualitas persone ut de-
claret glo. etc. Quid autem
de rubricis factis super dicta
testium hic vide supra eadem. Et
sunt Rubrice super dictis
testium quedam scripture
breues et summarie et quia
[illegible] testis probat supra
parte mea, et habet contestem
[illegible] et sic ultimus vel dicat
primus testis non probat [illegible]
sibi contrarius in illa parte [illegible]
contrarius tali et sic ultimus et huiusmodi
Rubrice quas dant Iudicia
quod inprimis petitur
in Curia Romana. Et dicit
primo quod si protestans [illegible]
excipiens fecit Rubricas ex
dictis illorum [illegible]
re. excepcionem etc.

In nostra Omnia et cetera testes
adduxit pro-
ducti deponentes quantum et
equales honestatis statum
maiores numero, alios preualere
potest auctoritas paucorum.
Et primo premittit factum
et diffinit casum [illegible] ibi
mandamus dat mandatum
[illegible] ibi Si. uero
et est [illegible] casus. Et
de offi. archidia. c. finali
Et [illegible] hic casus [illegible]
figura sic. Quidam archidiaconus

habebat contentionem cum quibusdam
monachis que commissa fuit
quibusdam iudicibus, lite
testata, plures testes hinc
inde sunt recepti. Ambo
examinatis iudices dubi-
tauerunt, qualiter deberent fer-
re sententiam, consuluerunt dominum
papam, remittendo sibi
attestationes. Dominus papa
illis diligenter examinatis
rescribit illis iudicibus dicens
quia cum plures testes ex
parte Archidiaconi quam ex
parte monachorum sunt produc-
ti, quos omnes ambarum
partium non solum diuersa sed pe-
nitus aduersa testimonia
constat reddidisse non ad
multitudinem testium respiciens
oportet sed potius ad quali-
tatem testium et ad dicta
ipsorum quibus potius lux
veritatis assistit, ex quibus
iudex animum suum motum
debet informare. Et ideo man-
dat illis, quod si testes v-
triusque producti sint eiusdem
honestatis et estimationis
pro archidiacono sententiam
proferat, cum plures tes-
tes produxerit quam monachi.
Si uero testes monachorum
tante preminentie sunt
quod auctoritas eorum aliorum
sit multitudini merito preferenda
absoluat monachos ab im-
petitione Archidiaconi super
dictis. Nota bene. hinc. v. ex
parte archidiaconi inde uero
v. ex parte monachorum quod
si testes hinc inde pro-
ductos constat prout alle-
gat vel dicit constat nobis
de quibus sit qualitate testium
dictorum et aliarum circumstantiarum

net cum dicit pt de talibus
dicta relata secundum host. excel-
terint et eque apta dicta
protulerint ut patet ex hiis
que precedunt secundum Io. an. ab-
impeticione et sic archidiaconus
erat actor
¶ Ex littera. c. huius tradit
doctrina qualiter se habere
debeat iudex quando multi tes-
tes hincinde producti de-
ponunt contraria sibi cum simi-
liter id quod dicit casus summa-
rius Ex hoc et ex littera noto
quod non semper debet esse iu-
dex referre ad multitudinem
testium sed potius ad honesta-
tem et qualitatem, scilicet an ho-
nesti divites et bone fame
sint et ita non semper statur
maiori parti
¶ Item nota quod cum testes sunt
eiusdem extimacionis statur est
maiori testium hoc tamen dicunt
modo eque apta dicta
protulerint secundum Io. an. et
textus ista satis innuit quod ex-
timacio fit tamen respectu
personarum quam dictorum
Et quia materia c. huius
que hic adduci posset
tamen per oppositiones legum quas
tangunt glose ideo des-
cendo ad glosas prima pro
expedicione glo. pt que
parvula est, oppono con-
trarium, quia quando testes con-
dicunt testibus debent re-
duci ad concordiam ut c. cum
tu ergo non est locus huius
casus Solo ut in glo. pt
quia illud verum quando possunt
reduci ad concordiam ut ibi
secus si non possunt ut hic in

dicit glo pt ¶ Item quia
hic dicit quod in textu auctoritas
paucorum pt prevalere multi-
tudini
¶ Pro expedicione glose si-
nat possit ibi obici quod
indistincte preferri debet mul-
titudo ut. de elec. eccia
ii. et. ff. c. ti. si qui. li. vi.
Solo ubi exponendo textum
solvit hoc contrarium et circa
hoc quod nota et solvit ut dicit
tu Et in ea ibi multum
super hoc arta pro. et quod
no. di. ex solio et solucio
de hoc habetur iiii. q. iii. Item
in testibus in fine vel ergo
glosa istam distinctionem quod
aut unus modicum excedit
et prefertur auctoritas paucorum
aut multum excedit et prefertur
multitudo Ex veneria secundum
host. hoc videtur esse contra tex-
tum qui dicit ad multitudinem
respicere non oportet et non distin-
guit quanta sit multitudo
dicit esse Io. et plures quod quando testes
non sunt ydonei, nullus
modus tuetur eorum dictum
dicendum ergo est quod si auctoritas
paucorum est multum ex-
cellens potest et debet preferri
multis etiam si plures fuerint
in duplo plures aliquando non
non est tanta auctoritas et
pro hoc dicit host. quod si ex
una parte sunt multi ribal-
di et viles ex alia parte duo
nobiles Ecce prevalere debet
auctoritas illorum Est ergo
hoc arbitrarium ut dicit
glo in fine ¶ Glo prima
ex eo quod hic fit mencio
de qualitate testium ideo

ad intelligendum quid iuris circa
contrarietatem testium primo glo
distinguit aut testis contradicit sibi
ipsi aut unus pluribus aut plu
res pluribus aut testis instru
to et tunc aut illi instrumento ipse
conscripto est aut alii, deinde
glo querit et soluit distinguendo
sicut dicta possent reciperi per
contrarium quid iuris tunc in dubio
producentur si testes contra eos
quibus sit fides adhibenda
ex hoc patet quod ista glo in hac
materia ubi dum querit de
contrarietate testium est nobilis
et totum ad ea sit remissio
Et posset ista glo induci
pro contrario, sive est pro oppositione
sic Summa dum inveniret con
dictos in testibus, totum dictum
ipsorum tollit. ff. de probatio.
l. ubi reprobatur testes propter
contrarietatem et j. e. presbiteri et
C. de liberali causa l. cum pater
ergo sequitur quod dum testes
contraria deponunt non est standum
unde maior si omnes sint reci
piendi quod est contra legem. Glo
hoc soluendo distinguit sic
Si unus testis contradicit sibi
ipsi eius testimonium in toto non
valet ut in decretis et iij q. ix
pura et c. consequenter ut in glo
et c. Et in ea ibi si ad sacras
scripturas ubi notatur quod si
aliquid falsitatis reperitur in
instrumento totum est suspectum
Sit. vi. ecc. in depositione
testis si hoc verum dicit quando cala
plura sunt sibi contraria ut
unum attestatum est reliquo
tunc cum uno cassato alia cas
santur, secus si diversa et separata
sunt ut ibi ponit glo Et

ibi prima ibi dicit plerumque testis
dum ad seriem gestorum aliquid
ex suo adicit, tota testimonii
fidem partis mendacio deco
lorat Et ibi verisimiliora puta
unius quam contraria sunt. fo. an. et
iiij q. iij. si testes ibi ponitur
ista glo pro fo. et in Summa eti
ff. proprium et pro hostiis in summa
e. §. que dubitatio, nisi in uxor
casibus plures ponit. Hostien.
in Summa §. prefecto an finem
et ibi in dimisit valet ut eque
vel homo vel iuris peritus de
ut duo fratres qui sunt vir et
uxor sunt [struck] vinctis qui
dicebant quod nisi sit causa quo
iudex habeat gratiosi admini
caret rem vel quinque unci
et inmediate prius contemplaret
illum alium ex quo reus non
capit divisionem institutum de ac
tio. §. j. contra et ibi vel forte
dividatur. i. adiudicatur. Item
an, si habet glo dirimat magis
est ipsa locutus, et ibi equa b
liter probant vel tunc quibus
licet esse impossibile, ad hoc facit
quod notatur ff. ti. j. licet in glo
ubi tunc circa medium et ibi. §. a
Si non aliqua una non vali
dior est quam mortua et ibi
tertio in glosa ulterius ad finem
ubi ad hoc ponit distinctio
tal., quod dum ex una parte pro
ducuntur testes et ex alia in
strumenta considerabit iudex
naturam negocii naturam et qualita
tem quedam sunt, que me
lius probant per testes quam
per instrumenta, quedam econtra ut ibi
Item considerabit utrum scriptum
sit novum vel antiquum in an
tiquis magis statur instrumentis
eo quod memoria hominum labilis

est in nouus aut magis stat
testibus et c. Demum ibi sed quid
glo quit et c. et in ea ibi vel
dne dicit illa lex ubi plu
res sunt competitores mulie
ris, ipsius sibi consulentis sit
electio et arm ad hoc ff. de
testi. c. plt. li. vi. et ibi de
ro illud c. facit argumento
de spirituali matrimonio ad car
nale, quia ibi dicit quod ma
thias apostolus sorte fuit elec
tus in apostolatu sic et hic vide
posse. Demum ibi Si vero
testes et c. glosa solvit unam
questionem quibus testibus sit standum
qui primi inducunt directe ad
probandum aliquem articulum et alii
demum inducuntur in contrarium sed
indirecte eorum huius sic eo
tenore, glosa solvit dicit ut
in ea. Infine est ita in ista
glosa, patet quid mirum quando
testes sunt contrarii sive scripturis
sive aliis sive instrumentis
Unum tamen casum glo omisit
hunc videlicet quando unus testis con
dicit uni testi. Et quantum
ad hoc dicitur uno, quod quando unus
contradicit uni, neuter valet sed mu
tuo se tollunt, nisi alter
eorum esset melior et dignior
ita quod moveret iudicem ad
defendendum pro illo infra eod. ti.
de nicenien. c. ii. ff. Iam tamen
in hoc dicit clarius. Cum quando
unus testis contradicit uni, aut contradicit
uni alterius partis, aut
eiusdem primo tamen si dicta
eorum sint incompassibilia
neuter probat, ut si unus
dicit de mutuo alter contrarium.
Si vero dicta possent se com
pati potest utrumque valere ut si

unus dicat de mutuo alter
de pacto, non petendo et tunc
potest unus eorum esse talis
quod inducet iudicem ad dela
tionem iuramenti, de quo plenius
dixi c. finali de iureiurando. Si
vero contradicit uni testi eiusdem
partis. Tunc aut producens
reprobat et invicem se tollunt
c. ti. licet. Aut alterum re
probat in suo dicto quod potest
ut c. c. ex parte in glo. et tunc
alter remanet validus
et hoc de isto dubio

Cum litteris

Cum mat. sic.

Ad probanda impedita cleri
laici et femine admittuntur.
Et ita facit primo ponit
quod probant testes contra cleri
cum ibi quia non consequitur
articulum bigamie, man
dans super eo laicos et fe
minas recipi impedictos co
titan, ea non probata pur
gationem indicit et ea prestita
ad recipienda consecrationem
tunc assignari, bigamia
non probata vel purgatione
non prestita, mandat illud
amoveri, et per capitulum aliud
eligi 3o ibi archiepiscopi poterit
penam archiepiscopi et sacriste
et de eo dicto loquitur ff. ti.
l. supra eodem de accusa. et
de penis supra eodem.

Casus in tunc vacante
ecclesia lucana quidam clericus
fuit in episcopum electus contra istam
electionem archipresbiter lucanus
et Cacsta, et quidam alii se
opponebant et denunciabant
quedam impedita dicto
ipso contra electum predictum et
quod matrimonium cum vidua contraxisset

Dominus papa super hijs commisit
inquisicionem contra quia archi-
presbiter et Sacrista predicti con-
dam litteras miserat domino pa-
pe in eodem negocio sub no-
mine maioris partis capituli
contra predictum electum Ca-
pitulum hoc intelligens sig-
nificauit domino pape litteras
illas de conscientia capituli non ema-
nasse sed quod false erant de
hac falsitate dominus papa
eciam mandauit inquiri
Iudices itaque super hijs omnibus
receperunt testes Et cum re-
cipere voluissent testes super
istis capitulo quod electus in eis
dicebatur contrauisse fuit pro parte
a, appellatum fuit ad sedem
apostolicam ne laici uel femine
reciperent contra ipsum in talibus ar-
ticulis Verum iudices attestaciones
super alijs articulis receptas,
cum litteris suis remiserunt
ad dominum papam, papa examina-
tis attestacionibus dictis rescri-
bit iudicibus, dicens quod tam
per litteras predictorum quam per deposi-
ciones testium intellexit, nil
esse probatum contra electum pre-
dictum, nisi de auditu et
fama, et si super alijs ali-
qua videantur esse probata
testes ~~aut~~ uel sunt soli vel
tales qui non poterunt ea
probare Quia uero super crimi-
nibus appositis testes non sunt
producti Mandat iudicibus testes
siue laicos siue feminas y-
doneas, qui ad huiusmodi arti-
culum probandum inducti fuerint
recipiant tempore et examinare
diligenter, ex officio, et illos
qui eos presumpserit impe-
dire, quolibet testimonium

prohibeant veritati Quibus pub-
licatis si forte irregularitas
probata non fuerit, indicant electo
purgacionem super obiectis per
iij canonicos ecclesie maioris
vel per priores et presbiteros Ci-
uitatis lucane qua recep-
ta purgant ei fuerit. quod
consecrandum ad dominum papam
accedat Si uero irregulari-
tas probata fuit vel si pur-
gacionem non prestitit, illum
remoueat a placide ecclesie
lucane, mandantes capitulo
ut de alio sibi prouideant
in pastorem Item in fine dicit
quod archipresbiterum et sacristam
qui sub nomine maioris partis
capituli domino pape litteras
destinauerunt ab officio et benefi-
cio denunciet suspensos
esse, donec meruerint domini
pape indulgenciam obtinere
cum per attestaciones predictas
constet maiorem partem capi-
tuli huiusmodi litterarum conscientiam non
fuisse Hec littera cum super
alijs scilicet sua viru et contu-
tante subaudi maxime
eorum cum esset in alio Iudice
ex quo agebatur ciuiliter
C. e. quoniam legaliter C. e.
ij prudentes scilicet singillatim
f. e. c. vero li et de singul. circu-
stancijs f. e. c. cum tam ap-
pellacione per hoc apparet quod
electio erat confirmata et
imponitur pena que fuisset
imposita si probata fuisset ex-
cepcio f. de accusa accedens
h. j. o. an. litteras ~~probant ibi~~
~~uel falsi~~, quod sunt false
Nota primo quod testes qui
sunt in eos dictis singulares
non probant ibi uel soli et

de hoc in glo iii hnt contre
alii hi dicunt quod illi testes
dnr soli qui cam sue dicti
non reddunt iii q iii c sola
s exponit glose vior est
¶ 1o no quod criminosi no admit
tunt in testimonium exponendo
vbu tales ut exponit glo
iii et hoc declaro s
¶ 2o ex b ex ud no modo
examinandi testes viz ut
examinent legalit et prude
ter viz ut querat de cir
stanciis necessariis
¶ 4to no quod dum opponit
irregularitas in modu excep
cois laici et femie admittu
in testiom con clericum et est
racio quia tal accio est cri
minalis de quo dictum est s
c quoniam
¶ 5to Noto hic quod clericus i
Epm pt se purgare pro
epos nam hinc electo fu
it indicta purgacio per vii
canonicos maiores ecclie
vel pares eius et sit ro
sm hostien quia h materia ar
bitraria est vii et epus qm
se purgat per non epos s
de purga cano cum in
iuventute vbi de hoc sm
Jo an Vii et hoc quod dicat
hic de vii canonicis dicat
Jo an quod si no fuisset hic
nus taxatus per rescriptu apli
cum fuisset arbitrius s de
sumo infirmatu ¶ Item no
quod purgatores deent
esse bone fame ut i textu
nec hic suffit immo requirit
quod nota habeant gusacom
purgandi s de purga cano
constitutus ¶ Item ex v hi ud
Noto quod deficiens in purga
cone habetur proinde ac si ple
ne probatum fuisset con eu
quia punitur tamquam convictus
p hoc hic est textus optimus
ad hoc s de accusa accens
et est magna altercacio an
ista equiparent deficere
in purgacione et coniuncta et
plenius solet recitari in dco
c accedens
¶ Examinando literam oppo
primo ad primum prium lre quod
no fuit audiende excepcoes
con istum clericum cum nichil
petet excepcio eni e accus
exclusio s de excepco a
nobis et ita non poterat
opponi con illum qui nichil
petit
¶ 2o con hoc quod hic dicatur
probacio de auditu facit s e
tit ex quadam et de concess
pla qm sit que vbi dicatur
suffice probacionem de auditu
¶ 3o quia hic ex textu ne
ta glo iii innuit criminosos
repellendos esse a testimo
con hoc facit quia criminosi
pt excipe s de excep cum
nus quo ecia potuit testifi
sup excepcoe cum no appa
reat maior racio in vno quod
in alio
¶ Ad primum dt primo quod iste
clericus petebat consecrari
quod probat textus ille vbi
madat statum firmum adq
seccionem consequenda et quo
potuit mito con ipsum fi
excepcio ¶ Ad 2m dico quod
aliquis actus non est perceptus
p auditu et tunc non suffit
testiom de auditu vt hic

Aliquis actus est perceptibilis
auditu et sufficit ita not. in c.
cum causam. §. i. et sic loquitur
c. quod sit sine allectum in contrarium
Et circa hoc adtendendum quia testes
testes aliquando dicunt de audi-
tu suo, et probat ut quod audi-
nerunt consentientes ut in c.
preterea de c. vel audiunt sti-
pulantes Aliquando vero dicunt
de auditu auditus ut quia
audiuerunt alios dicentes se au-
diuisse stipulantes et tunc non
probant, fallit tamen in probanda
consanguinitate ut in c. licet ex
quadam vel in factis antiquis-
simis ut dictum est in c. preterea
tunc enim possent valere testimonia
de auditu auditus secundum Iohannem
Ad 3m dico quod ratio non
procedit criminosi possunt excipe-
re possunt testificari super excep-
tione Et diversitatis rationem
dico istam esse quia exci-
pe surgit rone inter ea
quo non repellitur propter cri-
mina sed testificari est publi-
ci officii ff. de testibus l. i. et
nota glo. C. de libera causa l. si
filium et primo de elect.
nichil agunt criminosi repel-
luntur ii. de exceptione pla lib.
Andream tamen dicit criminosos
posse testificari super exceptio-
ne et exponit litteram istam
tales i. conspiratores vel inimi-
cos vel conspirantes in hac ca-
usam dictum verius et planius
Innocentius et hostiensis qui etiam ex-
ponit tales i. criminosos viles
et infames de c. excepte et
de ti. ii. licet et sic ista soluta
Istis premissis circa litteram in
v. Quia non revocat po-

in dubium quod hic papa man-
dat recipi testes super irre-
gularitate bigamie, cum pub-
licate fuissent attestationes
et sic est con. de c. fraternitatis
Item ad idem quod lapsus
fuit terminus ad probandum et ita
non debuerunt admitti ad
probandum de c. cum venisset
Ad primum dico quod hic erant
noui articuli vel antiquus
sed nulli testes super hoc fuerant
prius inducti, et ideo non
obstante publicatione pote-
rant induci ut dixi in c.
fraternitatis et in c. cum que
quia publicatio super uno
tamen non preiudicat in alio
ut ibi Ad aliud dico secundum
Innocentium quod ~~hic~~ hic super articulo
bigamie fuit impedita pro-
batio per appellationem electi que
fuit frustratoria ideo an-
dientiam probationis post terminum ad
probandum assignatum alios secundum
ut in contrario et sic patet
Ultimo circa finem litterae, re-
uocatur etiam in dubium
Quod papa hic mandat
denunciari suspensos ab
officio et beneficio istos archipre-
sbiterum et Sacristam videtur enim
quod hoc non sit conforme iuri
primo ex eo, quia hic non
apparet aliquis accusator istorum
modo nullus sine accusatore
dampnatur ad penam ut in
Ewangelio Iohannis et ii. q. i.
de manifesta Secundo ex eo
quia non apparet quod isti prius
fuissent suspensi ideo non
debuerunt taliter denunciari
Ad hoc dico post Iohannem quod
papa ad hoc incitatus est quod professi
fuit

z forte aliud hoc nō posset
ymo credo sz forte nisi dic-
tamg aliud qn ōmen pba-
tōn accusatorz aliud qn
contra testes p hmc textu
qui optime facit Vel quia
illudebat iudici in quo cau
etia aliud qm ipa posset
pmre .j. de penis dilectz
Ponderos aut textu hic,
q hic ōmen erat pbatum
quia ipa hic suspendit is
tos ab officio z bnfico alias
si pbata fuisset sola infa-
mia, nō suspenderet .ij. q. v.
pspbit si a plebe, nisi crime
esset enorme .j. de purga-
cano int, et ex isto colligi
q hic non est pcessum
ad penam sine accusante
Item q ipa mandat eos
denunciari suspensos, det
intelligi, quia ipe prius sus
pendit Vel q iudices ps
suspenderunt aucte ipe et
p hoc claret lra
Glosa pma signat qrui
et soluit Et in ea ibi non
facit fidem hoc vm quod
deponitur de actu qui
non est pceptu p auditu
ut dixi .ā. in solucone .iij.
obiectos z ibi de auditu et
fama sz ibi deponit de au
ditu ipo z infnemit alic
qiecture ut ibi, et ecī ibi
est spalis cas, cu agitur
de pbanda copula ut ibi
dixi lacius Et ibi dixit v-
bi p fama cu auditu vi
si pbacs glosa soluit dic
ut in ea Glo ij post dicm
mt cas crimales cimlit
motas z mere ciuiles Et
posset recitari p obiectum
q hic debuit deferri uidlr
pter psumpcom surgetem
ex fama zcj Et in ea ibi
ciuilit mota nisi agetur
ciuilit ad penne qdemp-
nacom sm hostz remittit
ad c. si .j. de iniuria Insue
posset tm dici idem in utro-
q casu Nam in ciuili de
fert iuramentu et qui me-
lius creditur vitatem ve-
tatem stie ita hic cum alis
melius eo stie non deat
an ipe conxit, purgato
res nō admittuntur pter
infamia Jo. an Glo cum
uidua posset recitari per
obiectom de c. mulierem
xxxiij. q. v. et dec fore
.j. de vbo sign in qbs de
mulieres non ee admitte
das in testes, et hic glosa
soluit Item signat aliud
qrui et soluit et in ea ibi
in testato vm est potissime
sm leges z ibi memis me-
lius dicit cum .p. maro
nella Glosa contrarietates
arguit respondz z remittit
Glo plt arguit p opione
quam repbat Insue adde
quod notur xxxij. q. i. ome
q Glo vlt obiat z soluit
Et in ea ibi de talibz lris
vm dixit Immo q directe
z indirecte potuit de hoc
qstare, quia ipi canci testi-
fiti pnt de fco suo de hoc
dixi .ā. de pbacs tris In
fine de pena falarios lacius
tgetur .j. de cri falsi p totu z
Cum olim
Summat
In ca li-
bali com qtmacom ecī lite

non contestata, testes non re-
cipi possint ¶ Et prima post
decisionem narrat factum pa(pa) ibi
mandamus dat iudices quibus
committit receptionem testium
et providet quid per eos a-
gendum sit reo contumace
ibi vero ¶ Glosa prima tan-
tum ad literam c(ontra) huius que
sic dicit etc. In fine ¶ Alii
hic aliter intelligunt ut infra di-
cam Retento hic themate
glose huius pono sic casum
Ecclesia Meneven(sis) olim fuit
archiepiscopalis, quam archiepiscopus
Cantuariensis tenet pro suffra-
ganea ecclesie sue ~~archiepiscopus~~
Archidiaconus illius ecclesie
movit questionem super statu sive
libertate ipsius contra archiepiscopum
Cantuariensem dicens eam li-
beram esse, et quod ipsa debeat es-
se metropolitana super cunc-
tas ecclesias Wallie Dominus
papa causam ita commisit qui-
busdam iudicibus, mandans
eisdem, quod nisi archiepiscopus
archidiaconum predictum posset
repellere ab agendo per aliquam
exceptionem vocatis partibus
vel earum procuratoribus ad lo-
cum ydoneum et securum et
lite contestata, testes utri-
usque partis recipiant diligenter
quos duxerint producendos
Si vero archiepiscopus legitime cita-
tus non comparuit ipse vel
procuratorem ydoneum aut litem
noluit contestari, nichilominus
recipiant testes maxime se-
nes et valitudinarios quos
Archidiaconus duxerit producendos
appellatione non obstante
et depositiones eorum studeat
remittere ad sedem apostolicam

Statuentes partibus terminum pe-
remptorium quo per se aut procura-
tores ydoneos coram domino pa-
pa se representent sententiam re-
cepture ¶ Ec litera et infra di-
cebat eum eam esse liberam
ut in glo(sa) prima post adversa
Cantuariensis archiepiscopus posset
comode maxime ergo idem
in aliis et olim hoc verbum
erat glosa secundum Io(hannem) an(dree) sententiam
alias iustitiam recepture alias
auditure
¶ Nota primo prudentis esse ex
officio iudicis de loco securo
ibi ad locum securum sic infra de
ap(pellationibus) ex parte
¶ Secundo nota quod testes non sunt co-
gendi exire provinciam ibi in
Anglia et ibi in Wallia hic
cum ideo dicit secundum Ab(bas)
¶ 3o Nota quod in causa liberali reo
absente per contumaciam, testes
recipi possunt lite non contes-
tata et sententia ferri ut hic dicit
et est hoc speciale favore
libertatis, alii causas colligunt
in quibus lite non contesta(ta) etc
de hoc in glo(sa) ultima et ibi dicam
¶ 4to Noto hic singulariter
literam quod contumax est citan-
dus ad sententiam audiendam ibi sta-
tuentes partibus terminum glo(sa)
sententia contra absentem non cita-
tum est irrita in c(apitulo) 3o
quia per totum hoc hic vero nisi
esset contumax appellando
tunc enim non est omnino taliter
citandus infra de dolo et contumacia cum
quidam li(bro) 6o ubi de hoc, de
hoc in Specu(lo) de citatione
§ viso v(ersiculo) item lege
¶ Ultimo noto quod ad sententiam
debet esse citatio peremptoria
ibi terminum peremptorium de quo
e(xtra) de offi(cio) delega(ti) consuluit etc.

Mataia c. huius qua prosequitur
hic glosatores versant in duo-
bus punctis, unus est quod hic
fuit auditus iste archiepiscopus pro
statu ecclesie Athenien. Aliud
est quod hic potuit recipi
testes super statu eiusdem
ecclesie lite non contestata. Et
hunc secundum tractabo circa glosam
finalem.

Quantum ad intellectum primi recor-
datur hic i dubium. Quomodo po-
tuit admitti archiepiscopus pro statu
ecclesie Athenien, videlicet cum per
locum a divisione quod non fuit
audiendus. Aut cum vacabat
ecclesia Athenien aut non. Si
vacabat, tunc audiri minime
non debuit, quia ecclesia vaca-
te non potuit agi de statu
ecclesie et preiudicio prelati, infra ne
sede vacante c. i. et ult. Et si
tunc non est opus agere cum
non erat prescriptio tempore ecclesia
ipsa vacante supra de prescriptio
auditis et c. de quarta. Si vero
non vacabat tunc agere debu-
it Episcopus. extra de prescriptio. ecclesia
non archiepiscopus, nisi ostenderet
sufficiens mandatum secundum formam
decretalis supra e. de petitio.

Pro solutione istius dubii ad-
vertendum est quod quantum ad hoc
textus iste legitur duobus
modis. Quidam dicunt quod ecclesia
Athenien vacante archiepiscopus
Cantuarien voluit conferre
beneficia vacancia ibi que spec-
tabant ad collacionem Episcopi
Athenien et prelatos instituere
et archiepiscopus se opposuit di-
cens illam ecclesiam esse me-
tropolitanam ut dicit glosa prima
item quod predicta ecclesia esset
libera a predicta servitute, quam
se in ea habere archiepiscopus conten-
debat. Et quod ipse archiepiscopus
hoc iure erat usus ab antiquis
ipsa sede vacante, quare non
ad archiepiscopum sed ad ipsum specta-
bat predicta, et secundum hunc modum
legendi dicit Hostiensis planam esse
hanc decretalem. Quod hic
latius deducit Io. an. Videtur
ista lectura diminuta. Non
Innocentius dicit quod hic ecclesia Athe-
nien non vacabat, quia si
vacat ecclesia non est opus
agere subito cum non curratur
prescriptio tempore ipsam ut dictum
est. extra. Nec tunc item obstat
quod hic fuit admissus archiepiscopus
sine mandato, dicit Innocentius
quod Episcopus negligens erat et sic
debuit audiri archiepiscopus, ad hoc
faciunt iura allegata in glo-
ssa ii. vel secundum ~~Innocentius~~ Hostiensis ideo
auditur, quia ter monitus
ab archiepiscopo ipsum ius ecclesie prose-
qui non curavit, ad hoc extra
de supplen. negli. prela. c. i.
vel secundum Innocentius quod aliter de
negligentia Episcopi constabit ipse pre-
missa simulata convincere, et
ideo recedit archiepiscopus sed quibus
aliquis de ecclesia etiam contradicente
Episcopo, et etiam aliquis prosequi
potest causam ecclesie per iura que
allegantur glosa ii. et ibi etiam dicta.
Ex hoc patet quod hic fuit
auditus archiepiscopus. Et circa hoc
dictum Innocentius occurrit primo
dubium. Quo nomine taliter
agens conficiet libellum.
dicit Innocentius quod nomine ecclesie
petet ipsam restitui vel
ipsa indicat ar. extra de restitu.
in integrum c. i. et ii. et c. cum
ex litteris

¶ Sed iterum occurrit aliud dubium
quando audietur agens nomine
ecclesie sine mandato. dicit Jo.
an. quod mandatum & potestatem agen-
di licet a iuribus predictis al-
legatis in glo. ii. nec est tu-
tus(?) pater sed procurator et
admittitur sicut administrator
licitamen(?) huius ecclesie. sicut pater
cum procurat. tamen filii. C. de
bonis que libe. l. cum oportet
et l. cum non solum & sicud
coniuncta persona. que pro coniuncta
admittitur sine mandato
ff. de procu(ratoribus). nonnulli in prin.
dicit hic Innoc. tamen licet ca-
no(nicus) exprimere cuius nomine agit
et iudicem prudenter agere
si ad hoc ipsum non compellat
¶ Sed numquid clericus vel alius
agens in hoc casu vel similis
pro libertate ecclesie teneatur
satisdare. dicit Vinc. quod non
ff. de iure te(?) agere ad hoc
et potest non fama(?). quod dicit
Spec. de procurat. § ii. v. plu(ra)
et de procura. § ii. v. ff. quod sunt
canonici(?) etc.
¶ Sed adhuc circa hoc quero
pone quod unus de ecclesia ut
clericus hic egit pro ecclesia et
succubuit. Nunquid admittetur alius
de ecclesia. dicit Innoc. quod non
nisi si sit procurator constitutus ab
Epo et capitulo ff. de iure-
iura. l. cum quis. § i. in pluribus
nisi ignoraverit potentem agere
vel nisi docet de collusione
primi ut ibi not. et supra de
collusio. c. i. et hoc procedit
quando agens contendit interesse
publicum. secus si singulare. se-
tentia enim lata contra primum
non preiudicaret secundo qui
deduxit ius ecclesie cum ad ~~illud~~ aliud

agat quam primus Item agens
ad commodum suum conficiat libel-
lum suo nomine secundum Innoc.
et sic non obstabit exceptio
rei iudi. secundum Stephanum. vide hic
Jo. an. & c. ¶ Glo. ii. posset
recitari pro quo qualis erat
hec exceptio & c. ponit ca-
sola & primum reprobat et
contra reprobationem legem al-
legat. Et in ea ibi si agat
contra voluntatem ratio(?) prima quod
ipse tunc non agit pro adversa-
tibus sed pro ecclesia. secus in casu
suo. et in isto glo. est signan-
da quod coniuncta persona admitti-
tur contradicente puta in ca. ecclesie
secus de coniuncta persona sanguinis(?)
...(?), et ratio dicam. Et
ibi tenere agere & medium perinde
inveniri(?) si non agit ut supra
de elec. generali et de rebus
ecclesie non alie. hoc consultis
primo li. vi. Et ibi si. quo-
ciens glosa Jo. dicit. solve quod
ibi favor libertatis in ea re-
vocanda consensu requirit omnium
prenom(?) qui sunt eius(?) secundum(?)
hic favor ecclesie in eius lib-
tate defendenda admittit
alium et pro hoc patet in eius(?)
huius legis ¶ Et ibi intellige
secundum Cau. & ibi consimiliter puta
spoliatoris secundum Innoc. & Host.
et in simile hodie li. vi. c. pe.
& c. ¶ Allegationem huius glose
vide latius in novella Jo. an.
¶ Glo. ultima pro sequitur secundum
principium huius c. hunc vero quod
hic recipi potuit testes su-
per statu ecclesie lite non
contestata Non posset glo. re-
citari pro obiectionem de c. quoniam
frequenter ut lite non contestata ubi
dicitur quod testes non sunt

vel si potuit cle-
ri ecclesias qui
se non opponunt
usurpationibus bo-
norum(?) vacantium(?)

recipiendi lite no9 gtestata
nisi i casibz ibi descriptis,
glo, dat duas solucones
pma reprobat, con secz op
ponit & opponi rudet, fina
lit9 approbat pma Et dic
ut m ca Et ibi diffamari
gt, i. c. lex diffamacis statuit
aliqm ex instate cogi age
no tn ibi dici ex possit s mag
ferri eo absente et de q
ibi m glo. et ibi intellige
bat Tan et goff. et hosts
addens aliam racom sz p
culu amaru Et ibi intel
lexisse de interlocutoria Ite
hoc non est visile, qr spa
raro uel nnqua resrnat
sibi interlocutoriaz sz diffiniti
ua qrom resrnat ex causa
ut hic, sz g° intelligi b
de diffinitiua Infine dat
et alie diuse lcure ad lez
quas hic adducit Jo. an. et
Ffran sz quia videntur extronce
hic eas omitto Attento
q pma lcura glose quit
approbat ut dicamus m ca
libertatis spale esse ut ibi
testes recipi possint lite
non gtestata et hoc fauo
re libertatis, hic tn intel
lectu restrigit Ffran cum
agitur de libtate certe
sic eu loquitr textz et
tum sit con regulas iuris
non est gcedendu facit
reta. que a iure de re
iur. li. vi°. Et sm hoc ex
det restrigi ca sumarie
sm eum et hoc de isto

Extenore
Capitulum hic qualiter
sic sumat publicis attes
tacoibus probari pt falsitas
pos testium indirecte Sz Ffran
sic sumat publicis attesta
conibz pt gtra dicta testium
sup nouis capitulis fieri pba°
et iste intellectus bi; vide
ut q. dicam Et sunt ij ptes
i pma indicii consultacois
i sda ipe rusto ibi no
inquisicom pma gtinet
cae delegacom viri dupli
cacom & iudicii dubitacom
que ptes pse ptnt
¶ Casus in textu Int. B. mi
litem et G. mulierem causa
matrimonij vtebatur coram quibus
iudicibz delegatis Coram quibus
mulier proponebat, q dictus
miles corporalit prestitit iura
mentum q ipam duceret in
uxorem, et q pmodum
carnalit cognouisset eam
ipamque traduxisset i domu
dictus miles illud omino inficiabar
adiciens, q et si hoc esset
vera, cam tn de iure no
posset hre in uxorem, ex
eo q alia tunc vincto
pz duxat in uxorem Ad
probandu intencom sua pos
steriores testes induxit Testi
bz publicatis p testes mi
litis videbatur probatu q
ipe an festum purificacois bte
virginis domine nostre
B. mulierem accepat i uxo
rem & testes G. mulieris
dixerunt, q i septima pasca
l. sequte festum pdictu
de ea dudu corporaliter
prestitit iuramentum, et ideo
dictus miles petebat ab
omi impeticom mulieris ab
solui Ex pte mulieris fuit
replicatu q eo tpe et ex
an quo testes militis dixe
rant eu cu alia gtraxisse
ipe miles fuit Ffr i Eboraco

commoratus, cum tamen testes militis
dixissent hoc longe quod pro
vinciam actu esse determinan-
tes tempus et locum et hoc
erat parata probare per testes
Sed contra hoc fuit ex adu-
so duplicando responsum, quod cum
attestaciones iam essent publi
cate utrum testes mulieris
dicte essent super hoc articulo
admittendi dominus papa super
hoc consultus rescripsit quod huiusmodi tes-
tes sunt ad probandum articulum
predictum admittendi ¶ Voca
militem qui fuit reus
mulierem actricem ipsum
militem in virum petentem, causa
tamen i. mulierem: ibi. pascali
licet tamen essent facta sponsa-
lia tamen contrahi potuit. e. de
feriis capellanus eo tempore sit
an festum prenunciacionis et
eodem anno quod ipse
quia semper facit ad dicta
testium qui excusant reum di-
centes quod fuit cum eis tota
die, qua dicitur maleficium co-
misisse de hoc. homo. e. di
cliti non erat hoc unum super
eodem articulo. e. c. fraternitatis,
dubitatis dicit Jo. an. quod licet
secundum Aristotelem dubitare
de singulis non sit inutile, in
hoc tamen casu cum de facto que-
reret non fuit dubitandum
quod huiusmodi excepcio eciam post pu-
blicacionem posset opponi ut notatur
ut. ti. j. licet. ergo non fuit hic
dubitandum etc.

¶ Noto hic primo modum respon-
di libello, pro cui negat nar-
rata prout narrantur et ignoti
essent vera dicit, quod non obstat
propter tales raciones quod optime
sciunt per curiam, et ergo hic no-
tatur et satis recta exceptionem

lis ut, dicit tamen hostiensis quod tale con-
silium non est utile anime cum
non sit neganda veritas, j. de
tri. fal. c. j. Item non sufficit
respondens prout debet, nec certa dat
responsionem ff. de confessis l. certum
et sic non sufficit quod dicat
non fateor, sed cum quod precise
respondeat, nego vel concedo
si cum dicat dubito non au-
diretur tamen habent tempus ad
deliberandum tamen salva hic pe-
ticio si actor in aliqua parte
libelli iniuste ponit et petit
¶ 2o Nota quod tempore facto potest con-
trahi matrimonium sicut hic contractum
fuit in septimana pascali na-
lis tunc prohibeatur consummacio
et impeditur solempnitas ma-
trimonii tamen contrahi potest. e.
de feri. capellanus
¶ 3o Nota in. vi. c. testes quod
testes deponendi sunt de tempore
et loco ubi et de hiis sunt
diligenter interrogari, et de
consimilibus circumstanciis, j. e. cum
causam Regulariter tamen valet dic-
tum testis si dicat se non re-
cordari de loco vel tempore et
maxime in tempore remoto facilius
causatur oblivio ut notatur
Innocencius, j. de accusacionibus qua-
liter ij. pro hoc facit, j. ti. ij. cum
Johannes Andree tamen in ma-
teria probacionis temporis ut hic
ex parte mulieris non est
probare tempus ad reprobandum
testes militis, quia hoc quod
mulier precise preponebat fun-
dat in contrarium temporis ibi quod
eo tempore Et dicit hostiensis quod
licet regulariter verum sit, illud
quod premisi, verisimiliter
tamen presumendum est contra testes
qui omnes sic respondent se non

recordari de hoc, et dicat verum
quasi premeditatum sermonem
ff. e. l. iij, quod ij de arbi
trarium
¶ Ultimo no(ta) hic modum proban
di indirecte, est enim iste qui
probat contra aliquem quod hoc aut
illud fecit in tali tempore
et loco, probat quod eo tempore
longe absens fuit ab illo
loco ut hic patet contra
¶ Quo sunt puncta c. huius
primum est quod iste
miles hic fuit auditus cum
allegasset ipse turpitudinem
2m est quod hic publicatis
attestationibus testes mu-
lieris sunt auditi Et ambo
ista exponuntur in glosis
Unde ad primum oppono quod iste
miles non debuit audiri
ad probandum contractum cum d(ic)ta
muliere tamquam allegans
turpitudinem suam scilicet adulterium
quesisse cum sua .i. sponsa de dono
inter dilectos ¶ Glosa prima
solvit hoc primum et primo pos-
set recitari per quem alium dato
quod non esset prima viva,
posset istam secundam ducere in
uxorem per obitum prime. Unde
primo lego glosam etc. Et
dic ut in ca. ¶ Ex prima ergo
parte glose habentur duo ca-
sus in quibus audit allegans
propriam turpitudinem, viz. primum
vitatur periculum anime ut
hic, et in ca. liberali, favore
libertatis ut in glosa ¶ Tamen
contrarium ad eam c. huius, ve
rum vide quod iste miles non
fatebatur copulam cum sponsa, quia
dicebat presupposito quod sic
esset, et per ista verba non sit

confessio etc. ¶ Insuper ubi de
hoc latius solet notari etc.
¶ Glosa ultima prosequitur 2m punc
tum premissum unde per expedi-
tione ipsius posset opponi con
trarium in eo quod mandat testes
mulieris audiri, vide enim quod
huiusmodi testes non erant ad-
mittendi ratione quia iam pub
licate erant attestationes, et
sic non licet alios testes
producere ff. de fide instrumentorum. Glosa
solvit dicens quod hic recipiuntur
testes super novo articulo vel
exceptione, et hoc non prohi-
bet, sed super veteri non sunt
recipiendi ut in primo, secundo
glosa solvit unum dubium
circa hoc ibi Sed cum licitum
posset cum viro admitti ad
probandum puritatem et glosa dicit
quod sic, nos enim utrique ge-
rendum est .i. offerendum se proba
turos aliquid sed audiri, et non
licet actori quod reo licitum non
existit etc. contra hoc ij glo-
sa format obstaculum ibi
et sic est argumentum quod etc. et sol
vit dic ut in ca. ¶ Insuper
volo ergo glosa ista quod ideo
hic post publicationem attesta-
tionum admittuntur testes mulieris
quia iste erat novus articulus
in eo quod voluit probare ab-
sentiam viri a loco in quo tes-
tes eum dixerant commisisse Sed
adhuc litteram fortiter oppo-
nitur quia iste erat articulus
contrarius primus in eo quod probave
rat miles contractum cum d(ic)ta
muliere et quod mulier vole-
bat probare hoc non esse, immo
probando absentiam illius

a loco contento, constat autem quod super capitulum contrarius quoniam nonnullus non admittit testes post publicacionem, subest eciam eadem racio que in antiquis scilicet metus subornacionis. De hoc est textus in Clemen. de testibus, c. propter istud contrariumque dantur hic diverse lecture quod glo. Quia dicit quod hic speciale ius est in casu isto non ubi eciam super eodem articulo admittuntur testes post publicacionem, ut c. fraternitatis, c. cum in tua, quod tamen est verum, sed hoc textus iste procedit de contrario, unde datur et alius intellectus quod potuit ista mulier probare istum articulum, quia probacio ista non fit super articulo directe contrario, quod prohibet Clementina dicta sed super contrario indirecte, et hic est quidam intellectus et secundum hunc summarium. Et pro intellectu huius advertendum est quod directe contraria sunt affirmacio et negacio de aliquo ut cum hic miles capitulasset et probasset contractum cum B. muliere tali die et tali loco. Et mulier M. dixisset non est verum quod sic contraxit est directa contrarietas. Sed indirecta contrarietas est que per quoddam medium contradicit ut hic si mulier probat absenciam a loco contento, sequitur eciam verisimile quod non fuit presens et sic non est verum quod contraxit in tali loco. Sed instare posset aliquis quod nec hic intellectus procedat, subest enim eadem racio que in directe sicut quando directe contraria, scilicet metus subornacionis. Et ideo ad hoc tollendum facta est una glosa per Innocencium hic, que dicit quod intelligere debemus quod miles non capitulaverat de loco vel de tempore sed testes sui hoc dixerunt et postea post publicacionem admittitur mulier que ab inicio non potuit per capitula instrui pro nota in c. fraternitatis, ut c. et hanc glosam Innocencii approbat Jo. An. in addicione speculi, ti. de teste, § sepe testes in prin. et v. porro ubi expandit intellectum, c. huius. Sed iste intellectus destruit summarium quod, quamvis eciam miles capitulasset de loco et de tempore deberet admitti mulier post publicacionem ad probandum absenciam a loco, cum sit contrarium indirecte quod tamen hic negatur per primum intellectum. Et Abbates non tetigerunt hoc sed simpliciter inhererent primo intellectui summarium, tamen magis placet quod hoc c. non probet id ad quod communiter inducitur sed solum hoc quod post publicacionem possum probare falsitatem dictorum testium super non capitulatis. Nulla enim racio potuit vel firma reddi potest inter directe contraria et indirecte cum equipolleat, et de equipollentibus est idem iudicium, ff. de verbis sig. in [illegible] et in eius subest eadem racio. Textus tamen in Clemen. de testibus, c. allegata favet illi opinioni in verbo directe contrarius et ita hoc ponderat quod miles probavit tempus sed non etiam in eo quod contraxit se presente

contraxisse si testes deter-
minabunt contrarium prius sed an
festum purificationis. Sed defen-
dendo quem intellectum
et textum Clemen. dd. in c.
quod directa contrarietas est ea
que parte opponitur capitulo
sine medio, sine per quoddam
medium extrinsecum. Ut si capi-
tulasti quod mutuasti michi
C. tali die et probasti et
publicatis attestationibus
capitulo quod non mutuasti illa
die, non admittor, quia hec
est contrarietas directa. Similiter
si capitulo quod illa die eram
absens a loco ita quod infer-
tur impossibile me fuisse illo
loco mutui adhuc non
admittor per hendo dicto
Innocentii et rationem supradicte
quia subest eadem ratio et
imputatur michi quod ante
publicationem hoc non proba-
vi, et dicitur ecce hec contra-
rietas directa per quoddam
medium. Sed indirecta dicitur
illa que non infert contrarium
expresse, ut si capitulasti
quod mutuasti C. et testes
probaverunt quod tali die mu-
tuasti publicatis attestationi-
bus, potero capitulare et proba-
re, quod tali die fui absens
a loco, et hoc solum probatur
hic textus. Et hoc quod ca-
pitulo non est contra c. tuum ni-
si indirecte contrarius testes tui
testificaverunt se ad certum diem
Nam habito respectu ad c.
quod erat formatum super
parte mutuo non determina-
to ad certum tempus, id quod
ego capitulo de absentia non
parte infert contrarietatem. c.

tuo cum potuisses alio tempore
mutuare. Ex omnibus istis con-
sideratis intellectum quem posui
supra, videtur clarior et verior iste
videlicet quod probari potest falsitas post
testium super non capitulatis
vel saltem determinate ca-
pitulatis. Ubi sciendum quod ca-
pitulum determinate formatum
licet in effectu contineat sub
antiquo indeterminate forma-
to, tamen dicitur novum, ut est
in c. cum causam ubi dicam
et est singularis casus. Et
propter ista dicta magis claret
materia c. huius etc.

Inducatur etiam hic textus
ad quod post receptos testes
examinari super libello mul-
tis factis capitulis videlicet post pub-
licationem potest adversarius in-
distincte producere testes. Re-
spondeo ad hoc, quod post re-
gulariter non est audienda
nisi capitulet si adversarius
petit propter consuetudinem curie
ut in Clemen. sepe. de
verbo. sig. Sed si admittitur
dico quod post publicationem non
admittetur adversarius super
aliquo effectualiter concluso
ut comprehenso in libello vel
super eius contrario. Et hoc si de-
terminate erat comprehensum
ut supra dixi, sicut ut supra
capitulo antiquius sed super
novius sic in c. ii cum Johannes

Significavit

Significatur. Si sine causa dene-
getur certa dilatio petita
tamen solempniter legali potest

Inducatur ecce textus ad illa quam quando probatum est homicidium quod aliquis, quod posset
post publicationem probari absentia illius a loco maleficii, ita quod testes probant
quod tali die commissi maleficii fuit [illegible] et contra cum accusato, ita quod non potuisset
committere illud maleficium quod vidisset de certo [illegible] dominus [illegible]

licite appellari vel sic iudex
tenetur dare quartam dilacionem
petitam cum solempnitate lega
li. Et sic due partes. In prima
appellantis decisa narratur in
2a appellationis questionis. ibi ma
damus

Casus in terminis Inter monachos
sancti dionisii ex una parte et
abbatissam et moniales de
forcellis ex altera tam super
possessione quam proprietate proratarum de
argentollio coram iudicibus
delegatis questio vertebatur
moniales super ea proprietatis
primitus iudicio sunt ingresse
et testes produxerant. primo
iudicio petitorio suspenso pos
sessionis iudicium sunt ingresse
super quo testes ab utraque
parte fuerunt producti ita quod
publicatio testium fieri iam
debebat. Sed monachi quartam
productionem testium cum iuris so
lempnitate pecierunt super
iudicio possessorio. quam cum
iudices denegassent ipsi se
dem apostolicam appellarunt
ab iporum interlocutoria. quibus
partibus iudices processum suum
domino pape significarunt.
mandat papa quibusdam iu
dicibus. quod si constiterit eos
abbatem et monachos quartam
productionem testium cum iuris so
lempnitate super possessorio pe
tiisse et propterea se dicos
appellasse propter interlocuto
riam iudicum ad quartam pro
ductionem testium cum solempni
tate iuris admittant eos
nisi forte iudices quartam
productionem negavissent ut
effrenatam testium multitudinem
refrenarent. et si in probatione
appellationis defecerit in expensas
legittimas parti alteri con
dempnet. Et quod tam pos
sessionis ad quam moniales
habuerunt recursum primitus
debeat finare. nisi esset
in petitorio processum in brevi
quod possit de proprietate li
quere. tunc cum questionem deter
minet simul utramque quod
si de proprietate ad plenum ad
huc non constet procedat in
ipsa iudicio possessorio prius
finito etc. Nota de littera inquisitionis
incante. quia cautius est
secundum aggredi possessionem secundum
consilium legis ut qui destinat
ff. de rei vendi. et j. deci
dit quod iudices prenunciaverunt
ut eis licet. et j. deciditur
quod monachis petentibus quartam
dilacionem iudices denegave
runt et ipsi appellarunt. ma
damus vos loquitur sicut de
quo in superstite de. et qua
loquitur in extra. suban. et
collegis alibi. et si plene
constet de proprietate etc. et qu
hoc sit declarat glosa pre
dictus

No. primo ut quod dicitur cuius
firmatio est quod interdictum
unde vi. datur successori sive
heredi universali ibi quibus
ipse successerat ad hoc quem
allega ff. ipsum et de hoc
in glo. ii

2o noto quod iudex potest re
frenare multitudinem testium de
quo ff. e. c. proximo in pertinentibus simili
multitudinem potest denegari quarta
dilatio probat per illam c. cum ibi nisi
forte iudices etc.

Item noto quod ecc. per contrarium
pt. tusiri de petitorio ad
possessorium probat litera in fine
in v. alioquin ubi mandat
si liquebat de petitorio et hoc
liquere non potest nisi per
contrarium ut in glo. patet, et
tunc possessorium terminabitur
cum petitorio ut expresse hic
dicit, quod etiam Innoc. et
est notandum singulariter
Item quia circa que consistit
in hoc quod propter denegationem
quarte dilationis possit ap-
pellari. Queritur ergo circa hoc
quid si quis petat quartam
dilationem sine solempnitate
legali et quia denegatur
appellat, valet ne appellatio,
dicit Innoc. quod non, unde sicut
enim quicumque petit quartam
dilationem, debet hoc addere cum
solempnitate legali, et si eam
petit hoc non adiecto, et
denegatur iusta est interlocu-
toria et iniusta appellatio, sicut
enim C. de proba. quarta
productio testium fiunt sine
solempnitate legali, non est
de iure, immo est contra vel
preter ius, ergo qui eam simpliciter
petitam denegat bene facit
Est ergo cautum ut petens
addat cum solempnitate le-
gali. Item quid si quarta
dilatio petita sit cum solem-
pnitate, et denegatur sine
.i. sine expressione cause, Innoc.
vult dicere quod licite tunc ap-
pellatur, etiam si iusta causa
denegationis subsit. Et hoc
probat sic, quia petitio quarte
dilationis cum solempnitate
est de iure et sic est iusta
ergo denegatio est iniusta sicut
contra ius, nisi assignet causam
sue denegationis, et sic ergo gra-
vat unde valet appellatio, ff. de
ap. ut debitus. Quidam tamen
ut refert Innoc. hoc contra
Et Hostien. dicit quod primum dictum
est subtilius, sed verius, quia
si iudex denegat licet faciat
interloquendo, ideo iudex non
tenetur exprimere causam in sua
sive interlocutoria sive
diffinitiva. ff. de re iudi. si cum
hoc pro eo sufficit quod iusta causa
subsit, quod hic latius de-
ducit Io. an. et hoc tenendum
videlicet quod non oportet exprimere causam
denegationis, nec iste textus
in v. nisi vult iudicem debere
exprimere causam denegationis
puta ad refrenandam multi-
tudinem aut silentium, sed vult quod
sufficit causam subesse ad hoc
ut possit denegari, quia sic
supra mandat iudicibus ut ad-
mittat ad quartam productionem
nisi illa causa subesset etc. Et
Io. an. post multa verba dicit
quod hoc dictum litere plane et
sane debet intelligi hoc modo
quod si petatur quarta dilatio
sine solempnitate iudex de-
bet de petenti non sub vela-
mento et involucro ut capiat
eum sed bene et clare expri-
mendo, ubi alia causa dene-
gationis non licet in hunc modum
non eo audiendus, nisi solem-
pnitatem legis observet, que
talis est etc. ut legitur in
c. ultra triam. Et si pars
vis prestare paratus sum te au-
dire, et sic cessat omnis appellatio
in hoc casu, et hoc est mitius.
Io. c. in causis vero dicas quod

p predicta vba videat iudex assumere partes ptem vel ipsi instruere tem iura, quia predicta visio iuris est, et iudex si non de facto, tn de iure supple pt ut ff in eo q legit et nota. e. de postula. bone l. § i. et hoc de ista ma.

¶ Sz quid iuris si pos dicat peto certam dilacionem cum solempnitate, et si no dederis appello, dt innoc. de ap. ut debitus ¶ Sz q si iudex denegat certa dilacionem Et pos petit revocari ista interlocutoriam et eo iure appellat si iudex no revocavit dt innoc q si iudex non revocat iusta est appellacio tamq interposita conditionalis gravamine sz p illa denegacionem p hoc facit. ei. de ap. ex pte ¶ Sz ad hoc posset iusto oppom, q interposita vi a futuro gravamine appt vbm nisi revocavit qd est futurum subiunctivi sive coniunctivi et sic extendi ad futurum ff. ad tertulia. l. filius mat. in fine. Solvit innoc q hoc vbm pom ad cautela et sic ex superfluo no eni appellatur quia non revocat s quia denegavit certa dilacionem et hoc precessit et sic appellatur a preterito gravamine. Et in hoc noto dictum innocencii dn dt futurum subiunctivi extendi ad futurum tempus, et p hoc eni deducit hic ffran. q qn annullatur actus sub condicione nisi aliquis contraveniat interveniat, sufficit eni intervenire ex pte actu dn annullandi non expressit q tactu interveniret. C. de

ptibus impato offen. l. prima, ubi casus in vbo no valeat Et consuluit. bart. in qoe fui statutum annullat contractum si no soluta fuit gabella, dicat eni q sufficiat si postea solvatur appt vbum, quod extenditur ad futurum, proba hoc l. de usuris cap. q li. vi. ubi annullat testamentum usurarii no pstita caucione, de eo que tenetur, nam sufficit q postea pstetur ut ibi not. Jo. an. Et refert ffran. tunc fuisse in Civitate ferrane q si usurarius condito testato decessit non pstita caucione s dimisso precepte ad pstandum post mortem, q si pstabit iustificabit testamentum quod est dictum novum et sustinet ex predictis. ¶ Glo. ii. dt cui et q̄ que competat interdicto unde vi [illegible] l. actio ad possessionem recuperandam et materia glose declarata est e. de restitu. spolia. cum ad sedem in glo. pe., et ibi q̄ sedem iuris l. universalis et ibi sedem rei l. particularem et quid sit sedes universal. quid particular. dixi in dicto c. cum ad sedem Glo. in x. dico not. de tpe appell. a diffinitiva et ab interlocutoria et ibi rem iudicatam hoc verum quo ad ptem non quo ad iudicem ut not. ei. de ap. cum cessante in fine quo hoc sit verum nota in c. ex lris in glo. iiij. ¶ Glo. effrenationem notat novum modum. Glo. in pbacone expost. liram in fine vel dicitur impbatoe sz eius ad quod

bonorum possessor dicitur qui ad bona succedit de iure

petebat certa dilacionem et
sic cessat obiectio sequitur
glose etc.

Cum causam

Summarie diligenter examinandi
sunt testes et precipue puniendi
qui eos impediunt et numerus
testium multitudo est per iudi-
cem refrenanda. De eorum
facto loquitur supra ti. i. licet. et
supra de iura. calumpnie. cum causam.
Et habet tria dicta sicut patet
nisi forte tercium ibi volentes.
¶ Casus in textu etc. Inter
archiepiscopum Ravennatem et episcopum Fa-
ventinum vertebatur questio super
iurisdictione quorundam locorum
de quibus habetur supra de
probationibus, licet causa. Et dela-
ta fuit ad dominum papam litis
contestatione et prestito iuramento ab
utraque parte de calumpnia
quia difficile erat utrique
parti testes producere coram ipso
papa, et ideo mandavit episcopo
placentino quatenus reciperet
testes quos utraque pars ita
super principali quam in personas
testium duxerit producendos
et eos diligenter examinet
et de singulis circumstanciis
prudenter inquirat de
causa loco et tempore au-
ditu visu sciencia et de omnibus
ad negotium pertinentibus, et
si forte Faventinus vel alii
testes quos archiepiscopus
duxerit producendos presumpse-
rint impedire, ipsos ab huiusmodi
presumptione compescat ut
aut effrenata multitudo tes-
tium refrenet precipit, ut
habetur et in quadragenam

¶ uisio super quo sunt tacitu ecclesie
ratum habeat etc. in precedenti de testi-
bus et quod vitandum v. ut aut
etc. de sequenti

nimium testium excedere non permit-
tat ita ut si fuerint inde-
[superscript: facultatem]
positos testium voluerit ratas
habere que ab episcopo Favent.
vel ab abbate Pomposiano recepti
fuerunt, testes illi computentur
in numero prelibato, alioquin cum
attestaciones ille fuerint clause
idem testes si necesse fuerit iterum
producantur. ¶ Sed littera testes
aut etc. dividit in quinque
clausula que ponit et respicit
testes aut qui se odio vel
timore subtraxerint compellas
ad perhibendum testimonium veritati.
effrenatam id est excessivam que
sine freno. testium depositiones
quas produxit archiepiscopus alioquin
id est si illas ratas habere noluerit
Faventinus etc.
¶ Nota primo vitandum esse iudici
id quod est partibus onerosum
propter hoc enim hic papa qui-
erit examen testium extra
locum iudicii sic. supra de fide instrumentorum
pervenit etc. constitutus.
¶ 2º Nota diligentiam adhiben-
dam esse in testium examinacione
ita videlicet ut interrogent de sin-
gulis circumstanciis diligenter
et maxime de hiis que hic
exprimuntur in littera videlicet de causa
de loco de tempore etc. Et quia
dicit de auditu etc. probatur esse ex
hoc quod testimonium de auditu
valet quod verum de auditu proprio
de hoc dicitur late infra c. prox.
¶ Item colligo hic quod iudex
per se debet examinare testes et
colligo in verbo prudenter et
debet hoc facere cum tabellione
ymo et illi soli potest id officium

¶ Glossa ampliat ponendo textum de eo qui iniuste appellat obicit et solvit. Et in ea ibi compu-
tentur ut detulerunt appellacioni et ita non debuit fieri ad eos remissio. supra de appellacionibus c. cum appella-
tionibus. Glossa ult. possit textum recipere sed glossa. Glossa ibid. intelligit de fructibus postea quam monachi ob-
tineant in possessorio et monachi in petitorio. Et in ea ibi exequantur omnes etc. dictata
dictatum gravius et ibi non convenit etc. Et in fine vel ego habere istam glossam glossa
quod si monachi obtinuerint in petitorio debent habere fructus perceptos a tempore quo lis fuit con-
testata super petitorio, hec declaratur c. late in c. gravius supra allegato et ibi de quibus fructi-
bus singulariter glosa sic aliud

committe ut in Cle. una de
offi. delega. et dixi. e. ti. i.
qui contra. Item et hic quod dicit
de executorijs repeta opinio
Jo. fanctinum notata in q. viij
libellorum qui dixit quod testis
non tenet aliud dicere quam
quod actor expressit in libel
lo id est quod deponat solum super
narratis in libello. Item col
ligo hic quod testis deponit
de credulitate quod verum est
in illis que non sunt directe
probabilia. e. c. pteria. ij. de pre
sumptio. tertio in verbo crede
alias credulitas nichil operatur
in teste sed in parte respondente
positionibus habetur contra ut
notat Innoc. e. de iura ca
lumpnie ~~pro deponendo et hic exa~~
~~minabitur~~. c. plerumque alias fratelli.
Item in verbo testes aut te no
to testes compellendos ad
deponendum et hoc examinabit
j. ti. pro dilectoris. Item quod
delegatus pe nire potest impeditos
testes de quo in glo. amplius
alia nolia facile potest colli
gi ex ea.
Chatiam t. huius que hic
examinari posset proponendo
et quoniam tangunt glose. Zio
cum ipsas illa adducam vero
sed prosequamur hic cum hic quod
dicit testes interrogandos de
visu. Quero ergo quid iuris
si testis est cecus et inducit
ad probandum contractum inter alquos
sum. Ad hoc dico quod valet
eius testimonium si habet notitiam
vocum ut quod intelligit verba
contrahentium de hoc not. Jo. in
q. ix. testes. Et de hoc certe
in Specu. de teste §. i. v. sed

Et sic large sumitur visus ut
etiam ibi gustate et videte et
ibi in exodo videbat voces
vel audiebat

inque cecum. Si vero duo interfuerunt
contractui quorum unus est surdus
et alter cecus forte propter hoc
non probatur contractus hoc not.
e. q. ti. de testibus. Glosa pa
obicit et solvit. Et in ea
ibi non fuerunt admissi post
publicationem. Et ibi obiectiones
ex ea criminali id est quia habet
in teste crimen criminalem et
infamie. et ibi de hoc per Jo. An.
De ista sed materia ita dicit
Jo. et vincentius in hoc capitulo quod
semper debet admitti statim
probatio exceptionis contra
personam testis nisi in casibus
ubi ius exprimit illam re
servandam post tempus deposi
tionis et publicationis et hoc sunt
eorum vi. de hoc in dicto c.
ex parte. et vide in glo. v. et c.
Glo. ij. dicit quod testes debent
examinari prudenter seorsum. Et
in ea ibi sigillatim id est quilibet
per se vel id est per singulos et est
adverbium disgregativum per
quo dicunt quidam sigilla
tim sed male secundum hugutionem
quod sigillatim id est est quod
expresse et venit a verbo si
gillo as sed singillatim vel
a nomine singulus la. et
melius a plurali singuli.
Glosa de causis primo tractat
tat de teste qui non reddit
causam sui dicti interrogatus ut
non. ij. 2o quod alie pro et
con et solvit. 3o tractat quo
testis cognoscere debeat illos
de quibus deponit. Et in ea
ibi cum incertiat ibi dicitur
incertiandum nomen opus non fuit
tenetur iurare nisi cogatur
et ibi comparant sed non per
omnia, quia non compellet

quod p'ise ordinar' s' testi-
ficari sit s'm Jo. an. et ibi
testium fides ibi ponit q'
interrogari d3 testis primo de
condicione sua utrum sit ple-
beius vel nobilior utrum
honeste vite an locuples
an egenus utrum lucri gratia
deponit, utrum sit inimicus
etc. De ista materia dixi
de confessis c. ij. in fine de hoc
plene in addicione spe. e
ti. § ij. v. testium aut. Quo
tempore reddit racionem
et declarat litteram Et ibi vel
eo tempore reddunt racionem. i.
eo more verba sunt canonis
sequentis et ibi notatur q' testis
prudens cogitabit qualiter re-
spondeat quia et testium
repentinum non in eo est
notatum, q' testis non d3 interro-
gari de qualitate temporis nisi
esset suspectus, quia tunc
possit ut hic sequitur in c.
no. michelonus hic allecto
notatur q' dicens forte non
tenetur exprimere testis sed me-
sem etc. Quo. ampliat quid
de impediente q' si non
potest comperti alle q' hec a
producto et sic cum infra
dicebat hostis, q' si prius
vel alius eo mandante hoc
faciat, tunc habetur ac si ipse
eum deposuisset Secus
si eo sine fraude contracte
hoc fiat ab alio ut i. dicto
c. quia postulatur Quo ponit
declarat litteram et ibi magnitu-
dine eorum Immo et modici
in uno reprehendit licet ipsi
dicentes hominem minime ordinari
non a iure esse statutum

cuilibet testes producenti Nisi cum
iudex moderetur producat quot
vult propterea producat quos me-
lius sue credit, de hoc i. spe.
e. ti. § restat. Quo ult. ponit
duas contrarias et hanc replicat
deinde querit et solvit. Et ibi
putata forte iste Episcopus
et abbas fuit arbitri infine
de ista materia in spe. e. ti. § j.
v. quid si idem testis etc.

Veniens Summatur
Si vacatur
modus agendi produci testes pro
dicta post publicacionem super
eodem capitulo ff. idem addit
Et eos tentati absolvunt ut
testificari possunt cum sunt ad
testimonium necessarii Et sunt
iij partes primo ponit ordine
processus et disputacionem premit
super receptione testium 2o interro-
loquitur ibi nos igitur 3o
causam committit ibi mandamus
Casus in tuus vacante de-
canatu Claremontensis ecclesie
cuius ecclesie electus fuit in
decanum quidam opposuit
se illi electo, causa commissa fuit
quibusdam iudicibus, qui pro-
tulerunt sententiam super decana-
tu pro electo et in partem man-
darunt illam execucioni
demandari, propter quod episcopus
et procuratores capituli ad sedem
apostolicam accesserunt principalia
pape petebat archiepiscopus
sententiam pro eo latam in toto
execucioni mandari, procurator
capituli dicebat eam post ap-
pellacionem fuisse latam unde
debebat cassari archiepiscopus
dicebat illos non esse audi-

tu essent excoicati. Et du
ista ponerent p. subdiacos
domini pape, se opposuit ex
adverso, asserens se canonicum
clericum i decanum Claremonten
vi dicto archiepo in sua no
erat petende audiendus. Tan
dem interlocutus fuit papa ut
dictus p. si posset in continenti
suam intencionem probaret
ipse uero super hoc testes et
instrumenta produxit. Et dominus
papa interlocutus fuit quod sua
interesset ut se opponere posset
archiepo predicto, lite contestata
inter illos, tam super electione
quam super sua questum fuit
ab archiepo utrum admittere
vellet in hoc iudicio attesta
ciones suos receptas super hoc
articulo, qui rndit quod vellet
dummodo posset obicere, tam in
personas testium quam i dicta.
Quo audito pos adversa pars
quod attestacionibus illis uti no
lebat cum non super principali ne
gocio, sed super incidenti articulo
fuissent lite non contestata re
cepti vnde super toto negocio
et illos et alios volebat
producere testes. Sed archieps pars
quod cum testes illi tam super
sua quam super electione dixis
sent et eorum dicta fuis
sent publicata, non licebat
pos quam testificata dixerat
super eisdem articulis testes produ
cere. Dominus papa pronunciavit
quod testes erant super toto ne
gocio recipiendi, quos utraque
pars duceret producendos, vnde
mandat quibusdam iudicibus
quatenus receptis testibus et racionibus
parcium intellectis, tam il
lam tam super principali quam

causa incidenti sine debito
decidant terminare. Cum sine dt
quod quia illa que in causa
agitur non possunt de facili
probari, nisi per canonicos ideo
mandat ut ad cautelam ab
soluant eosdem ut vocati
ad testimonium libere possint
pro vtraque parte testificari. Dec
ta super decanatu forte de
canatus erat erat maior
uel pinguior dignitas
in ecclesia quam archidiaconus
quemadmodum hic est in ecclesia
Cracoviensi non tamen ista cat
ista excepcio sunt premisse
et tangit glo in di. Et
in ea ibi quod falsi hoc 10
induxit, quia utrumque istorum
reddit sententiam nullam, ad
mitte nolebat glo iii dat
racionem, dicens quod erat consti
tuti ab excoitis etc. Premo
dicebat quod ista non fuisset
iusta causa, quia excoicati
et ipse et pro et procurem se de
fendere poterunt, i de excepcio
nibus et dixi. Secundo de iud. in
tellexeramus opponebat ergo
quod isti procuratores, erant excom
municati vel alias illius constitu
ti vel non faciebat fidem
de mandato, ad illum archiepiscopum
sed ad se spectabat subdiaconum
et c. hic fuit obiectum quod
non poterat se opponere
quia sua non intererat,
quia licet erat Claremontensis
canonicus vel i decanus clericus
fuit ab. tam super electione
utriusque sua lata inter
capitulum et archiepiscopum et forte
dicebat illam sententiam sibi
non preiudicare, quia non fue
rat vocatus, vel quia nulla

cat secundum Innocentium quesitum fuit
causa abreviandi litem prin-
cipali negocio bona alle-
gat secundum Innocentium ad hoc supra e. cum
in tua respondit unus ubi
secundum Innocentium sententia forte que
lata fuit ipso ignorante
electione ipsius pro subdiacono
principali supra electione incidenti
eius sententia et sic aliter sentitur
hic incidens ut supra secundum
Io. an. cautelam vero pro iusticia
ecclesie ne ius suum pereat
supra c. ij. vel aliter ut in glo. secundum
Goff.
Noto primo hic quod auditur
aliquis ad impediendum executionem
sententie pro suo interesse ut hic
auditus fuit iste pro subdiacono
contra de hoc supra de re iudi-
cata supra et glosa iiij. hic dicit
quod sententia lata inter me et te
non est mandanda executioni
in suis aliis pro hoc offen-
deretur in dicto.
2o Noto quod qui petit se ad-
mitti pro suo interesse ante
omnia debet docere quod sua interesset
ut hic in 6 cum igitur etc.
Et circa hoc 3o noto quod
huiusmodi probacio debet sic legitime
ti quod intelligit archidiaconus
infra eodem ut notatur in
q. supra in summa, unde dicatur
quod hoc sit arbitrium secundum
Io. an.
Quarto noto hic quod probaciones
facte ad effectum ut quis
admittatur pro suo interesse non
valent in principali nisi post
adversa apparuit illas ut hic
disponitur expresse et ra-
tionem quia unus ex acte pro-
bacionibus sufficiunt in articulo

de interesse ut supra principali
primo dicit Innocentius quod tunc vero
ad probandum de interesse sufficit
quod doceat quis se electum
esse si non doceat quod tante
litis seu esset in principali quod
dictum dicit Stephanus preterie nondum
cum centum manibus, pro quo
esset dicit se obtinuisse in ar-
duissima lite ponendo sic
casum Petebat quidam
ecclesiam quandam constitutam in pa-
rochia sancte Lucie de Floren-
tia fratres omnium sanctorum de Flo-
rentia opponebant pro ecclesia
parochiali quam dicebant sibi
subditam. de cuius preiudicio
agebatur, negabat eorum
interesse, produxerunt unionem
ecclesie parochialis factam suo
monasterio opponebat multa
quod non valuit unio. dicebat
Stephanus excepcionibus huiusmodi impe-
tuntur esse, et quod sufficie-
bat, quod doceret de unione
esse non docto quod tante sua
fuit, et pro hoc dictum fuit
clausit omnis allegaciones Et
ex hiis colligo theoricam
quod sufficit ut petens se ad-
mitti pro suo interesse, doceat
de interesse apparenti, nec
contra eum admitti replicacio
sive excepcio de nullitate
tituli et hoc vale ad multa
Et est racio predictorum quia
agitur de modico preiudicio
ut admittatur quis pro suo inter-
esse
Item Noto quod probacio facta
ad effectum non valet ad ali-
um nisi de consensu parcium Item
ex hoc noto quod de consensu parcium

attestacōes invalide fuit vali
de pat3 qo nolt imcte pcti
et in tra in v. lite igit et
o. c. px° in v. ita viz vbi sta
Item incidens quo dicatur
spatoiu ut hic artis deint
esse vocat incidens ibi s
sup artilo incidenti sz de
interesse aliqn vo incides
vocat id quod het vim
excepcois pemptorie ut hic
in fine ibi tam sup pncli
qm sup incidenti sz sna
lata inter dign et capitm
quia hmoi sna apponeba
pemptorie Item in § quia
vero Noto de absolucōne
ad cautelam qn testes sut
excoi hic in ibi ideo ab
solucos ad cautela qr hmoi
absolucos fiebat ad iusticiam
cause ne ius eis pereat
sm Jo. an. non aut qd du
bin fuisset an hmoi sna
fuisset valida nam no ot
relaxacis que relaxacio
sit in sna invalida ut qd
metu ca. c. uno. li. vj. s.
absoluat et sic valebat
sna ista sm ffran et ulti
absolucos a sna excois
possit fi ad tempus dictum
ca glo ult

Ultimo Noto qd variato
mo agendi possum induce
testes super eo. c. etc pub
licats attestacionibus et hoc
vim tam de testibus prius in
ductis qm de aliis ut tam
c. hmoi ut si induxi alios
testes ad pbandum excepcio
cm artli possum eosdem
induce sup eodem artilo

in pnli negocio posito etc et
hot hic lacius deduit Jo h
et valet hoc ad cottidiana
pactica etc

Alia materiam tangit glose
Glo pl. ponit duas obie
cōes et una qm et solucōes
ipsarum dit ut in ca. etc
Glo ultima continuat tex
tum signat qrim et arguit
et duas obieccōes solvit
Et in ca ibi non vocent
si tn vocarent pbac pos
sent. o. de offi. ordi. ut
nostra Et ibi interrogari
dt interrogat sm de dnd
suo etc in civili Et leges
sequentes dicunt qd si con
iux quigem necavit sm
qui videmit et potmit opem
ferre tenetur si sint sui
uxoris vel viri qr licet
servi viri non sint sui uxoris
nec econso pcedit tn id
quia sunt in eadem fam
ilia Et ibi in lris ibi sol
vitur in glo ij ita viz qd
domestici admittut in ca
cause favore ipius alo non
Et ibi procuratore quia ce
lorum officium est volunta
rium Et ibi pq appom et
io non fuit remissi ad
excoicatorem et sic no ob
stat. o. de offi. dolega
prudenciam ffrancz sm
hmoi pquia decretalem
dicut hic Goff et plsi qd
videns absolvit testes ex
coicatos si pro alios vitas
hm non pt nisi sit tale
genus excois cuius absolu
reservata sit ppe et sm hoc

intelligatur finis istius glose
vel dicatur secundum Innocentium quod hic
fuit gressa prius presto hostiensis
aut dicit quod fit de consuetudine
Curie tales indifferenter ab-
solui ad tempus ita sibi quod
lato testimonio, statim inci-
dat ipso facto in eandem sententiam
et ita facit extra de amba-
statoribus communitatis qui quasi
cito curiam communiter reman-
cidunt et dicit tales absolu-
tiones potius vales et quo
ad hominem quam reales et
quo ad deum cum illi nec
peniteat nec contradicant quare
dicit tales absolutiones de ri-
gore non faciendas, Jo. an.
in . n. hoc aliquid et hoc
et hoc etiam repetit . s. de
excommunicationibus apostolice petitur
in Roma ut indistincte
absolvatur necnon ad testimonium
donec testificentur secundum Innocentium
cum integer maneat status
excommunicationis et sic infero quod
quis absolvi ab excommunicatione
ad tempus quod excommunicabi-
lem . s. c. testium, se

LIIIIb Breve est et
non indiget sum-
ma nec casu in summa, po-
nit autem dictum et casum reci-
pit, et post hunc . s. dicit per
bene tunc ¶ Nota littera ac quasi
quomodo simile habetur sicut supra
de sententia excommunicationis. non dubium
remittatur de consensu produ-
centis cum enim iuret pro
utraque parte testari, et ex
facto ipsius testis posset utri-
que parti fieri preiudicium, necesse est
utriusque interveniat consensus

de re iuris quia omnes tangit
li vj
¶ Ex littera c. hinc colliguntur
duo dicta, unum est quod monachi
possunt esse testes in causa matrimonii
de hoc visum est . s. c. insuper
et . c. cum mutuis. aliud est
quod dum ducatur in testem debet
iurare sicut alii testes sed
potest remitti tale iuramentum
de hoc tractat glo. finalis
¶ Quero, circa hoc. Quare fuit
hic ratio dubitandi. dico quod
potuit esse propter religionem
pro qua presumitur quod homines
homines sint bone conscientie qui
non deciperent Ratio dica-
dendi ne vitium occultetur
et quia agitur de preiudicio
partis ergo non tenetur ipso credere
non iurato nisi velit, et
hoc extra in alia ponit glo.
prima dicens et ¶ Glo. in . v. coad
iuvat textu . 2o obicit et
solvit, 3o querit dum in causa
matrimoniali iuramentum possit
remitti de consensu partium
solvit distinguendo inter quantum
de iuramento calumpnie, ar-
guit pro et contra, ponit opi-
nionem Ja. bal. et quoniam
Martini Et ibi . l. vult de-
fert iuramentum heredi fidei
fidei commissario vel delega-
tario cum aliquid dicitur relic-
tum a testatore sine scriptura
et testium presentia Et ibi dicit
quod non secundum Azonem Innocentium et
eorum Innocentium et hostiensis ad
hoc facit . s. de sponsalibus sicut
in fine et de desponsatione impube-
rum attestationes que supplebat
bat quod officium iudicis exigi
iuramentum unum dicitur ma

dicat generalis Inn. quod in nul-
la causa potest remitti hoc
iuramentum in qua iudex potest sup-
plere ex officio ut cum agitur
de iudicio publico. Et ibi
Hostiensis quia verum est et supra de fide
iussoribus constitutus. Et ibi Iaco.
val. ista opinio approbatur
hodie supra de iura. calumpnie
c. i. § i. li. vi. et vide dicat
pro illud c. quod nec tacite nec
expresse potest remitti si omitti
quamvis enim non sit petitum
in principio, potest in quacumque parte
litis exigi ut ibi et hoc te-
nendum. Quae quae est ratio quod
iuramentum calumpnie non potest
expresse remitti sed iuramentum
testium sic, dico quod sed quia iu-
ramentum calumpnie concernit
favorem iudicum et sic causae vel
publicum, iuramentum testium prin-
cipaliter concernit favorem et preiudicium
partis. Sequitur aliud etc.

Dilecto. Summa. Si pro delegatum
ratione in testem removetur
a iudicando et alius surrogatur
prima pro ponit impetrator
querelam sed pro iudet ibi ne-
ligit etc.

¶ Casus in textu. Inter propositum
Aurien. et Comitissam Flan-
drien. quae vertebatur super dona-
tione sive presentatione prebenda-
rum sacerdotalium. Causa com-
missa fuit Episcopo et decano At-
trabaten. et quibusdam Abbatibus.
Idem propositum in presentia iudi-
cum constitutus contra litis contes-
tationem proposuit quod testem
decanum Attrabaten. necnon
sibi erat in causa predicta vel
petebat ab eis ut in causa
ipsa procederent decano exclu-
so vel supersederent negotio
quousque dominus papa alium
substitueret loco sui. Sed
iudices postulationem huiusmodi
admittere noluerunt immo post
appellationem a collatione prebendarum
dictarum suspenderunt eundem
et propositum. Haec omnia domino
papae significantur. Ne igitur
alter testis destitutus iustitia eundem
propositi valeat decipere lo-
co illius decani substituit
dominus papa Abbatem Ursi
campi, mandans eisdem
quatenus si est ita, relaxata
suspensione propositi, procedat
in causa iuxta continentiam man-
dati prius ipsis facti. Et sic
¶ Noto primo quod donatio
prebendarum potest spectare ad
laicalem personam, ut hic
ad Comitissam Flandrien.
Et in hoc dico, quod si capitur
donatio pro presentatione, potest com-
petere laico de iure communi
supra de concess. preben. c. si vero
§ vi. filiis cum concor. Si
vero donatio sumitur pro
collatione, tunc dico quod hoc
non cadit in laicum de iure
communi. O. de elec. sacrosancta
et c. massana. Si de iure
speciali puta ex privilegio pro
spiritualia huiusmodi cadere in lai-
cum lxiii di. adrianus et
c. in sinodo etc.
¶ Item noto quod suspensio
post appellationem facta non tamen probat
verum relaxata sed de facto
ad hoc supra quod metus causa
c. uno li. vi.
¶ 3o noto quod est duae preben-
das simplices sacerdotales

ut hic, quod pt intelligi
dupliciter uno quia angelorum cat
ong sacerdoti ctx pbendis
ut .s. de preben significatum
vel forte sine tempus vota
comis, quia forte ex fun
datione non potuit con
ferri nisi sacerdoti, de hoc
.s. de preben cum de no sacer
dotali et c. si. cum h vos
Alter noto subveniendum ee
ne pereat facultas pbacio
nis ad hoc .c. ut lite non
gtesta quoniam
Constatia c. huius gsistit quod
si iudex est utrique parti
i testem suspecte a iudicau
do ut testificari possit, quia
no pt idem ee testis et iudex
et istud intellectum est secundum glo
iij quoniam scripto ponit illa
clausula, quod si non omnes
potius negocio interesse etc.
na alii non possent simi
remotis sit et per hoc solui
una obiectio que sit posset
per c. cum .c. de offi dele
Item quod hic fit remissio ad
primos iudices, cum hi iniste
fuit abcis appellatione p
venit ex hoc, quia ptes
i hoc gsenserat, alias non
debuit fieri simi remissio
secundum Innoc et sic solutum
alia obiectio de c. accepta
.s. de ap. Ab ud dicit hoc fu
isse factum quia dubium simi
nomine iure determinatum Ab
am ud maiorum oppositionem
et quoniam tangunt glose
Glo ij Aut arguit ne
gative solvit distinguendo et
sub distinguendo sic gmcto si
he cum hec duos tm, aut
plures et si plures, aut frans
intervenit an non 2o cont
de ca cimali, arguit ne=
gative et solvit distinguendo
in b et in simili solvit quoniam
et in ca ibi adsunt credo
idem Innoc et Host de
hoc hi qui testes gpellat
plene dicet .s. ti .s. dilatis
Idem glo in B et i simili
ibi solvit unum quoniam dic
ut in ca et ibi idem credo
tenendum sed quod remoneri
debet a iudicando ex quo
hoc fraudulenter procuravit
impetrans ut alteri copia
pbacionum subtraheret Hostien
sis pater quid sit dicendum de
iste quoniam omnibus iij de simoie
iudices quoniam testes fendum
tam in ca simili quoniam cimma
li Glo iiij adiuvat tex
tum 2o quia de advocato
et solvit distinguendo 3o for
tificat quoniam et solvit cto
quia de delegate causam
sibi gmissam ponit opinionem
Jo. et solvit et contra vl
bll ibi quia et solvit Et
in ca ibi .s. de hijs dicat
illa lex si qua in naufra
gio sunt direpta, promi
ttitur dampnum passo ut
qua ~~similior~~ facilior sit pt
gcatur pbacio et ibi indig
ubi de hoc clare et c. de
offi. ordi. c. j. Et in ca ibi
delegat dicit Jo. an hoc im
esse si delegatus esset ordi
narius vel delegatus qui
delegasset ptem non totum
et c. statuendum de quo .s.
dicit loqui de iudice qui pe
titur in testem super prin
ut notatur c. c. cum anob
in si glose et sic videtur

Jo. an. magis apparere id quod
tenet glo. hic viz quod possit
quis committere et testis esse coram
illo cui in totum committit
et idem tenet hostiensis ad hoc facit
l. de offi. dele. iudex li. vi.
Et ffran. etiam approbat hoc
dictum glose, dicit tamen quod
tutius est dictum Jo. in hoc
casu etc. Infine ibi per hoc in
q. ii. si reos Et est ratio quia
testificatur ut privatus et officialis
habet ordinarium, ita quod facit
iure suo secundum ffran. et idem
vincen. Glo. ampliat quod et
solvit Et in ea ibi non cum
ipsum idem vincen. Goff. Innoc.
et hostiensis Jo. an. remittit ad
ea de excep. cum venissent
vel per Innocentium Glo. ponit et re
citatur per quemdam contrarium humi
habeat iudex iudicii surrogatum
et glo. distinguunt etc.

Significavit

On
ma
re
probacionis copia pereat cita
to adversario recipiantur et pub
licantur testes, quos reus pro
duxit Et sunt ii partes In
prima petitio in secunda iudicium
dacio ibi quem etc.
Casus in terris Ondam
Nobiles fundaverunt ecclesiam
Sancti Nicolai Gabinen. dioc.
et liberam eam esse volen
tes fundacionis exponunt se
nichil iuris retinere in ea Sa
cerdos illius ecclesie cum super
tali libertate nulla instru
menta fuissent facta, timens
ne processu temporis copia
probacionum deperiret, petiit
a domino papa super hoc sibi
provideri Et ipse mandat

iudici Gabinen. quod testes
ydoneos quos idem presbiter
super hoc duxit producendos
examinet diligenter et eorum
dicta in publica munimenta re
digi faciat denunciacione
premissa fundatoribus audiendis
aut eorum heredibus ut re
cepcioni testium intersint si ve
lint et super tali denuncia
cione fiat publicum instrumentum
Nota littera munimenta ad eter
nam rei memoriam, ff. e. albricus
Noto primo casum singularem
et ex suscepcione que dicitur
iudici Gabinen. noto quod
publicum petitur coram ordi
nario de quo ff. e. albricus
Et 2o ex eadem radice Noto
quod iudex laicus potest cognoscere
de ea que est inter benefi
ciatum et fundatores super
libacione a iurepatronatus
non enim dicitur in suscepcione
quod iste iudex fuit clericus, nec
esse presumitur .o. de rescriptis
ex tenore ubi nota et .o. de
testibus cum adeo nec approbatur
quod papa ex speciali commissione
sibi eam delegeret secundum tamen eum
scribit tanquam ordinario
exercitando iurisdictionem adde
.o. de offi. ordi. lig. secundum ffran.
Ex quo noto singulariter
quod licet causa iurispatronatus sit
annexa spiritualibus .o. de iudi.
quanto non sic tamen annexa
est causa predicta cum agitur
de excludendo pronos a
iurepatronatus, et est racio
quia de patronatu tunc
non licet cognosci
Item noto quod testes qui
examinantur in forma c. huius

publicat de hoc in glo i
ubi patebit qualis sit ista
testium receptio et publicatio
alia non vilia ptut. Veram inte-
enti
¶ Ratia c. huius effectualiter
tetabitur in glo ii ¶ Pro
intellectu vero lre ¶ Quero p
mo ¶ Quid importat illa
verba nichil iuris etc. ¶ Ad hoc
dico quod per ista verba funda
tores intelliguntur perdidisse
iura in fundo dotali secundum
Jo et vinc. si non in personam
tu hoc secundum ultimam alii rep
bat et vi verum, propterea di
tatur quod tunc in personatus habeat
comoda et incomoda, omnia
intelliguntur remisisse per ista
verba ut mos putandi et ali
mentorum et honoris, quia ge
naliter dixerunt nichil iuris
se retinere de donatione pas
toralis de iudiciis et obe
solite ¶ Sed quo ad incomo-
da non sunt per hoc absoluta
in dicat prius quo ad
~~defendendum~~ ad defensam
ecclesie, quam fundaverunt, quia
non ibi potuerunt in hoc se
liberare secundum hoc decidit
quod tenentur instare ut re
uocentur male alienata
xvi q. i. constitutio §. de
rebus ecclesie non alie. si quis
ubi de hoc et de iurepat
nob ¶ Sed tunc oritur dubi
um quid providebit ecclesie
taliter a promissis liberate
dico quod aut est collegiata
et collegium eliget .e. de
elec c. i. et pallio c. nob
aut non collegiata et
et providebit episcopus de gese
di .c. omnes pro hoc quod not.
de iurepatro. c. unico in pro
li vi° ¶ Nunc ut sciatur qualiter
sit ista testium receptio et pub-
licatio venio ad glosam in
in glo ii ponit quandam dif
ferentiam inter hanc receptionem
et illa que fit, cum timetur
mors testium certa secundum rep
bat ¶ Secundo glo tetat quod cessante
propter actoris locum est huic
publicationi et ibi consignatur
quasi sigillo clauditur do-
nec lis fuit contestata et
ibi gesta sequuntur translata
in prima immincta perpetua
sit ~~ut~~ ut iudicis morte
perit publica fides eorum
¶ Et ibi in actore quemque ut
cum actor habet debitorem
obligatum sub conditione que
non possit existere nisi post
mortem testium qui sciunt
obligationem secundum Jo. an. et
secundum hoc intellige glosam
in eo quod sequitur si condi-
nationis contrario etc. ¶ Et sic
vult glo quod hec receptio
et publicatio debeat fieri ad
instanciam cuiuscumque tam ac
toris quam rei et cum ea h
hosti. ¶ Sed Innoc dicit quod
solum ad instanciam rei fi
at et secundum hoc summari ¶ Et
secundum hoc cessat ¶ Si iste presbi
ter vellet age contra aliquem
non valent sibi huiusmodi at
testationes pro ipso recepte si
solum ad defensam pro hoc
fat quia variaret modus
agendi .e. c. veniens quia
recipiuntur solum ad defen
sionem secundum lenum ¶ Sed secundum istam

dubitacionem plenius expedit
sciram. Et primo quidem de
reo clarum est ut hic in textu
de actore distinguit. Aliquis enim
non potest agere nisi precedat tal
receptio et publicatio, et potest uti
hac forma eorum erat insti
tutus heres et de testato non
constat per scripturam unde quod
recipiant testes super testa
mento et publicentur, potius quia
nam non audieris ut heres a-
liquando vero actio non est impe
dita. Et aliquando sumus in casu
in quo uterque est actor et
reus, et adhuc locum est huic
forme potest enim actor elige
viam defensionis et uti hac
forma ita erat hic sum cum
aliquando non est casus in qua so-
lum potest agere et non elige viam
defensionis et vera est opinio
Innocentii et secundum hoc potest litera
clarior intellectus et cetera. Glo
iij adiuvat textum per ille
et possessio esset restituta per eum
an aliud remedium habere pos
sit iste presbiter eorum pronedo
Et [illegible] in ea ibi apoca
facienda. Apoca est scriptu
ra creditoris in qua se con
fitetur recepisse sive solucionem
et hic in partibus dicitur quittan
cia et dicitur ab apo quod est extra
et capio pis quia recipitur
solutio et componitur cum anti
quod est contra et dicitur anti
poca et cetera et est scriptum in quo
debitor fatetur se non sol-
visse ex tali causa et sic apo-
ca fit a creditore sed anti-
poca a debitore. Vel apoca
solventi datur anti recipienti
et cetera et ibi sicut data sequitur

libertate manumissis adimere
patronus non potest ita manumissos
in servitutem prestare cogitur et cetera
Glo ult arguit quod et cetera

Cum causa

Summa. Tertius publicatas
attestaciones novum casum probari potest
causa per testes antiquos. Ex
pos. supra de emp. et ven. c. potest.
Et in ~~pte~~ prima parte debisa
peticio in 2a tac queisio ibi
cum igitur.
Casus in tunc abbas et
fratres monasterii sancti Martini
de monte vendiderunt quasdam
possessiones quibusdam civibus
viterbiensibus in qua vendicione
decepti fuerunt ultra dimidi-
am iusti precii. Ad probandum hu-
iusmodi deceptionem testes in-
duxerunt qui bene probabant
quod decepti erant ultra dimi
diam iusti precii sed non determina
bat quantum ultra, modo vo-
lebant per eos probare quanti
tatem deceptionis, et papa
mandat huiusmodi testes reci
pi quos super hoc altera
parcium duxerit producendos.
Si non pro monasterio ad
hunc articulum probandum casus
testes produxit quos pro
induxit, mandat quod inche-
lonius eos recipiat quoniam
am aliud est probare decep
cionis excessum et aliud
est probare quantitatem valoris
Ecclesia de monte et ia
agebat in eorum rescissoria
i. ad rescindendum contractum
quia deceptum fuerat ultra
dimidiam iusti precii ut in co di
cum, altera hoc ideo
dicit, quia sic venditor potest

probare magnitudinem precii, ita emp-
tor potest probare paruitatem precii
michelomino l. non obstante
productione et publica-
tione
Scolia, c. huius colligitur
hic quod diuersi modi agendi et
probare quod quis sit deceptus
ultra dimidiam iusti precii et
probare quantum deceptus sit ul-
tra dimidiam iusti precii unde
testes recepti super uno ar-
ticulo publicatis attestacioni-
bus possunt recipi in alio, nec
tamen recipi super eodem pro-
bant, c. huius et iste est tota-
lis effectus huius c. quid autem
sit decipi ultra dimidiam
iusti precii declaratur in glo-
sa prima cum ea que, quod est
in istius l. de emp. et uen.
Ad ad huius intellectum sci-
re c. huius Ancio primo annali
fuit hic actio et quod petebat
monasterium ad hoc dico quod
monasterium Sancti Martini de
monte fecerat contractum cum ciui-
bus uiterbiensibus super quibusdam
possessionibus et quia decep-
tum fuit ultra dimidiam
iusti precii, agebat ad rescin-
dendum contractum uel ut
ciues supplerent iustum precium
quia hoc est iuris l. ii. de emp.
et uen. cum dilecti Ad quod
sit fuit posset multo oppo-
ni contra quia sine hoc
non fuit necesse probare aliud
nisi deceptionem ultra dimi-
diam, ad quid ergo probatio hic
quantitatis deceptionis Ad
hoc dico uerum esse quod proba-
ta deceptione ultra dimi-
diam iusti precii, non erat ne-
cesse aliud probari si emptores

uoluissent rescindi contractum
restituendo rem et recuperando
precium sed quia emptores dice-
bant se uelle precium supple-
re ideo fuit necessaria probatio ueri
ueri precii de qua sequitur
et sic patet solucio obiec-
tionis Tollo in opponit et
rudet et ex rusione alia
obiectionem infert cum rudet
2o quod et soluit Et in ca-
ibi uero quod precium uide supple-
ut predicta melius intelligas pro-
misi tibi donare equum si ualet
minoris precii x. florenis si ta-
li uel maioris promisi uendere,
agis contra me ut donem, satis
est michi probare quod ualet
plus quam x. flor. licet quanti-
tatem non exprimas et absol-
uor Si uero agis ex pacto se-
cundo ut uendam, tunc per illos
et alios testes potero uerum pre-
cium probare qui forte depo-
nat de xxx. determinate
et precio tenebor uendere ita
in proposito satis est primo probare
excessum 2o uero probandum est
precium uerum et facilior est
probacio quam secunda, nam si
uendidissem librum meum pro
v. flor. multos forte testes
haberem qui deponerent quod ua-
let plus quam xxx. qui tamen de
uero precio nescirent deponere
et per hoc claret materia istius
glose Demum glosa quantum
qualiter probabitur ualor rei
Et glo. dat modum dic ut in
ca. et ibi si quod dicit illa lex
cum debitoris bona venden-
da sunt considerat uitas rei
et quantitas redditum et ibi si
fundus ibi dicitur pro modo fruc-
tuum inuentum est precium et ibi

scoms de hoc v. q. i. h. in
Et in fine scdm vo dicat q
valor rei probatur per h. et
quarto qualiter potest res ve
di p. l. ptia in fine glose
allegatam ¶ Glosa vlt
ostendit quod licitum sit de
cipe contrahentibus inter se et dicit
q licitum est se talibus deci
pe usque ad dimidia iusti p
cii si non ultra hoc sic in
telligo q licitum est se sibi
decipe ut non restituat
q[illegible] in foro contencioso non
aut q hoc liceat si sit pecc

Albricius ¶ Summat sic
in effectu
ut. c. e. significa vel p
sic summari recipiunt et pub
licari testes qui interfuerunt sine
ubi proscriptum de sna non
appz Et in pma pte petro
in l'a p[illegible] et in[illegible] dico
ibi ideo q[illegible]
¶ Casus in tantum inter Albn
cu militem et C mulierem
uxorem eius, cuius causa
rationem q[illegible]
tandem lata fuit sna di
uorcii inter eos Sed qr sna
illa non fuit redacta in scriptis ideo
predictus miles timens sibi
et filiis suis quos postea
ex alia uxore sua suscepit
posse preiudicium generari petiit
a domino papa ut testes qui
interfuerunt illi sine recipiat et
depositiones eorum in scriptum
publicam redigi faciat ¶ Ve
ra sna divorcii quo ad
vinculum propter perpetuum impe
dimentum uxor ducta post
divorcium adhuc vivente pa
¶ Noto primo q capitulum pt
cognoscere de causa matrimoniali

ut hic, contra i. h. est. i. de
confessis ptla. c. accedentibus
ubi dicitur q hoc fecit ta
plus de iure spali vel for
te sedes vacabat, tunc enim
c. succedit in iurisdictione
i. de heret. ad abolendam
¶ Sco Noto q sna lata tan
matrimoniali valet quamvis no
sit lata in scriptis ita h[illegible] Innoc
et alii p l'ram .t. quis et colli
git glo. sed h verius est q
talis sna non vz ut in
Clemen. dispendiosam de
iudi. et in q[illegible] in primis in
fine, nec l'ra c. huius dicit
q hic sna no fuit lata
in scriptis sed dicit q in scriptis re
dacta non fuit hoc est q
non fuit in publica forma
redacta, potuit enim in scriptis
recitari et publicum instrumentum
non fieri sicut Host. et pe.
¶ Ultimo noto q ad cautelam
futurorum recipiunt testes
licet q[illegible] no moneat de hu
iusmodi receptione, dictum est
s. e. significat et dicit. ibi
hic possent adduci
¶ Sed obstare videtur l'a c. illi
ad h[illegible] textum, qr ibi citat
adversarium ad huiusmodi receptionem
hic no michil dicit de huiusmodi
citatione, dico q c. illi in
telligendum est sicut illud ita
q huiusmodi citatio fiat ut ibi
dictum est Sed quid si non
apparet de aliquo spali ad
versario, dicit Innocen. q citabu
tur omnes per publicum edic
tum ad hoc, i. de clam. de
spon. c. fi. per hoc reprobat
insinuatio seu publicatio in
strumentorum que multotiens fit
pte non citata et in hoc
multi errant, tu enim agat

de magno preiudicio, quia hec
publicacio secundum Innocencium facit
quod non expedit habere origina-
lia que forte potuit ar-
gui de falsitate, sequitur
ad euitandas fraudes, necessarium
esse citacionem secundum fratrem
Quero quis quando sit pos-
sit petere hanc publicacionem
dico quod quilibet cuius interest
secundum Innocencium procurator potest pe-
tere procuratorum insinuari et
publicari eciam sine speciali man-
dato domini, qui videatur ad
hoc habuisse mandatum in
uim que C de offi. deleg.
propter quod maxime procedit si
est procurator ad multa ita quod
in multis locis oportet produci man-
datum, tunc enim vtile est insi-
nuare, et sic dicit Innocencius se
fecisse Quero coram quo
iudice hoc fieri possit dicit
Innocencius coram quolibet siue ordinario
siue delegato, ad hoc, ff. de
fide instru. l. post mortem Quero
de forma procedendi, dicit
Innocencius quod vocabuntur testes
qui interfuerunt siue de contextu
fuit scriptura siue non, di-
latur plenius Aliquando
petuntur testes scripti et pub-
licari et seruabitur forma de
qua C e. significat Aliquando
petitur publicacio alicuius con-
tractus de quo non fuit factum
publicum instrumentum et tunc dicam
ut in hoc c. vocabuntur tes-
tes et citabitur pars aduersa
et dicta testium redigentur
in publicam formam Aliquan-
do petitur insinuacio et pub-
licacio instrumenti, et tunc citatur
cuius interest et fit citacio

per edictum deinde subscribit
per deputatum notarium et iudex
decernit sumpto dandam perpe-
tuam fidem et est de consuetudine
quod auscultatur coram iudice et
duobus tabellionibus qui se sub-
scribunt, sufficeret tamen vnus vnius
de iure et tunc non expedit
amplius produci publicum in-
strumentum, secundum fratrem de consensu
de hoc hic latius scribit
Io. an. dicit ecclesiam fratrem quod si no-
tarius accipiat partes et dummodo
notarius subscribat quod partes
super hoc eum rogauerunt vo-
lentes perpetuo credi illi scrip-
to, quod est vtile secundum eum
Glo prima not. sigt. grauis
et soluit et in ea ibi breuis-
simas ponit causas ut ea est
minima et maxime videtur per so-
narum et c. in fine dic ut
C. in 2o notabili per hoc facit
quod not. ff. de te. mil. l. c.
vlt. in glo quarta li. vi. Glo
in Notat modum qui seruari debet
in huiusmodi publicacione de qua
hic agitur et hoc totum
visum est C. significat et

Cum in tua

Ista decre-
talis ad literam sumatur sicut
decretal. veniens C. e. vel
aliter publicatis attestacionibus
super eadem c. in tua matrimoniali
testes produci debent Et pro
huius ff. de decu. decurion. et
qui matri accusati sunt cum
in tua Casus diuiso in sancti
quinque
Casus in terminis Quidam vir
et mulier volebant contrahere ma-
trimonium, dicebatur quod erant con-
sanguinei et propter hoc ut omnis
suspicio tolleretur com. sunt

xi de antiquioribus et melioribus de consanguinitate utriusque ... iuravimus illos non esse consanguineos, distinguendo personas et gradus illos a quibus descenderunt, et sic matrimonium contraxerunt post contractum quidam accusavit illud matrimonium et induxit tres vel maior testes per quos pertelis probata fuit. Dubitabatur utrum per dictum istorum tres vel maior postiores derogetur fidei priorum xi vel xii qui primo in iure iuraverunt. Et ipsa quia alius ad aliud et ob aliud iuraverunt primi quam isti. Si isti in foro iudicio priores persone inducte fuissent et iurate deponerent illa eadem que primo dixerunt sine dubio prevalerent dicta illorum et sic matrimonium non separet per quod datur intelligi quod si ille persone non fuerint inducte in foro iudicio quod prevalent dicta istorum trium vel maior et sic separantur, nec possint repelli eo pretextu, quod priores testificata dixerunt, quia talis obiectio locum non habet in hoc casu. Sequitur littera accusatore interposito ... non enim est questio criminalis sed ... inquota secundum Jo. an. ad aliud quia primi ad coniungendum matrimonium sed ad separandum in foro iudicio in quo agitur ad diuortium que primo dixerat et nomine eos producente per in... dex eos officio suo, illos producere ... de spon. sic sed post repelli illi primi ab hac productione testificata per illos tres vel maior

Noto non procedi in causa matrimoniali ut testes recipiantur quod iudicialiter ad informandum de impedimentis an subsint vel non, ut hic secundum sunt, ad hoc de clan. de spon. c. si quis matri accusa post c. si. Ideo noto quod dictum testium quod iudicialiter receptorum nichil operatur quo ad coniungendum probacionis, unde hic dictum xi vel xii, et melioris non preferuntur dicto trium vel maior eidem si fuissent ... recepti sunt quod iudicialiter secus autem fieret si reciperentur iudicialiter et inter easdem personas ut ita volt in d. c. si in vo iudicio et c. Item noto quod ceteris paribus maior testium preferuntur, ut hic in d. c. quod, de hoc dictum est d. c. in nostra. Tractatur hic in c. si vtrumque firmatur hic est expedita quia si firmatur sic ubi variatur modus agendi est super eodem c. possunt testes post publicationem induci, hic vis est d. c. veniens. Si vero firmatur quod in causa matrimoniali publicatis attestationibus possunt testes induci super eodem c. hoc est expeditum est d. c. se ... et hec dicta ibi hic possent adduci. Glo. i. secundum narrat et obiicit quod questio non soluitur et ... ubi et c. in ... hoc unum si ceteri essent paria quod hic non est, quia primi non erant inducti in hac causa nec erat easdem personas, item deposuerunt extraiudicialiter

sm ffrau Infine idem host
Colo .ij. sollicit exponit
finem .c. et firma lauram re
pbat Infine. Joh ky an dt
simplr vera esse opinionem
host ut dicamus qd i causa
criminali publicatis attes
tationibus possunt testes in
duci. de .e. c. quia ibi sua
non fuisit in rem iudicata
de hoc dictum est satis. de c.
sidos et c. sequitur aliud

Constitutus

Summa c
Hoc cau
cari possunt qui te ptem
impediunt in testibus produce
dis Et qd denunciandi sunt
testes non teneri iurato de
veritate tacenda Et si consag
wmei rei impediunt testes
actoris puniuntur rei de eius
volunte qc si psunt et
sm qc lz iij ptes iaibi
illos za ibi si quis aut
Casus in litteris istis cano
nici ferrentinus in presentia
domini pape accusabat de
crimine symonie archiepm
suum et ptestatus fuit admi
tio qd consanguinei ipsius ar
chiepi multa impedita
pstitiunt per sua potentia
dicto m quominus copiam
pbacionis haberet inducendo
quosdam ad iurandum ne adusus
archiepm aliquid dicerent et
alios minis et terroribus a
testimonio arcere intebat do
minus papa ex officio suo vo
lens pvidere mandat eius
iudici ut generalem pferat
sniam excois in omnes eos
qui aliquod impedimentum ipi
.m. pstare psumpserint in
testibus producendis et qd alios
qui iuraverunt non ferre testio
nium contra archiepm denunciet
iuramento huiusmodi non teneri
Et si aliquis de consanguine
is archiepi aliquem de tes
tibus .m. psumpserit impe
dire, eundem archiepm ab
officio pontificali suspendat
et faciat manere suspensum
donec a tali psumpcione
fecerit illum cessare, quia
no est visibile qd eo invito
talia fiant, quia si voluit
potuit prohibere, unde debet
compelli iudicis auctoritate cle
ram qui defensionis copi
am subtrahit adversario suo
Sequitur tu defecit .i. ac
cusaret ptestatus hoc fecit
ne imputaretur sibi si sua
intencionem pbare non possit
compelli .i. sentie debeat
pena docente defensionis
.i. pbacionis pontificali sa
cerdotio ergo potest excedere
si non sic ego .ff. de process
pla excolens illum si consang
uineum
Noto primo cautela accu
satoris ut ptestetur de im
pedimentis pbacionis et est uti
le ad evitandum calumpniam
si defecerit in pbando et pt
hoc eciam iste .m. canonicus
hic fecit huiusmodi ptestacionem
sm Jo. an.
Ito noto qd canonicus pt
accusare platum ut hic et
hoc licet habet ex annali
ff. de accusatione cum p.
Item noto qd in ca crimina
li exhiberi debent testes in
presentia iudicis ibi in nostra

prima de hoc melius O. e
si qui ubi de hoc Item i d
hoc eo officio Noto qd eo
officio iudex dz prudere ne
subtrahat probacionis copia
sic eni fecit hic ppa ad hec
O ut lite non contesta eo
Item noto hic casum in
quo fert excoicacio psentes
excessibus sz gnaliter ibi
mandamus ut gnalem et c
de hoc j. dicam Item col
ligo hic qd factu a quoto
in favorem alicuius psentur
factum de assensu illius
ut hic fem consanguinei psum
sem de assensu Arepi vn
et puitur nisi phibeat
Ex hoc itm colligo et
quod est istius racio qd
no psentur quis favere al
teri invito, cu no psumat
quis iactare suu nec suas
opas facit. j. de homi sic
dixim s. quia no Ex da
innacio textu oppono sic
in eo qd mandat ferri ex
coicacom generalem in eos q
impedire psupserint ipm
M. tantu in testibus pducend
non eni dz ferri excoicacio p
futuris culpis de sen excoic.
Romana s. caueat li vio
et hic fit contra Soluco il
lud vni dum no precessit
culpa ut ibi dici hic si prec
dit pt talit ferri ut hic
hic eni fiebat impedim
ta isti Cayco p consanguineos
pts adverse et sic pz de quo
lacius notatur in dco c. Ro
mana
Item qr in v illos aut ut
qd decant admitti i testio
qui tn indaiunt no testifi ri

contra hoc fiet, quia si tales
admitterent essent puiri et
multo fiet repellendi j. e
testiom Ex co pma solut
hoc dic ut in ca In fine
vel sm Innoc admittut
tales cum Arepi in cuius
favorem taliter indaiunt de
quo p Arch xxi q. 1. qui
cumq, vel aliter admittut
quia ps demcciat non
tenet iuratu illicito de q
in c. vltimat O. e. Et ex
hac solone Noto qd iuratu
de vite tacenda non in et
est racio, quia tace vitate
est morle pctm xi q. iij
quisquis dz tn ut venire
audiunt supiors hic demu
ciantes sz non tenet ut hic
sm Stram, et de hoc plene
p Innoc O. de elec venies
Item ultio hic ecs colli
go qd et si in criminalibus causis
non cogant testes excoi
cant, tn impedientes eos
ut hic, de quo plenius di
cet j. ti. j. dilectorum

Constitutus

Omnia cum testifi
cata non didicit, ut renu
ciauit testibus pducendis
eciam sup antiquis capitls
testes pducere potest, sed
post pmit formam pcessus
et gravamen appellantis in
dat iudicem ibi mandamus
Casus in tinis Inter prin
cipem bohemorum et uxorem
eius sororem nobilis viri
marchionis Ottonem ma
trimonial ecce vtebat ad
peticoem ipius principis Epus
pragen citauit uxorem ipius
in illa causa Et dn vellz

ad ipm accede ut suas pro
net defensiones, ipa fuit
psita bis uel ter a sumen
tibus eiusdem Epi qui phi
buit ei ingressum ad ipm
Et ep ad sedem aplicam
appellauit s non obstante
appellacone, epus tulit
sniam diuorcij int eos
a qua snia etia appellat
Causa appellonis quissa
fuit iudicibus, qui pcesse
rut in ca Tandem ca illa
ibi delata fuit ad sedem
aplicam, et comissa fuit
Arcepo Magdeburgen et
eius collige, et mandatus
fuit ut ptibus ad locum
ydoneu uocatis recipent
testes quos ipa nobilis p
se induxit vel ecc pntepo
p pte sua cum nondum
testificata dixerunt sup
pcessu Epi pdci vel ecc
iudicio posidos Et ipa no
bilis inducat testes quos
pus induxit, vel eciam
alios cu nondum renunctia
uit testibus pducendis Ce
tera inutio i. pcure sm
hostz ducis hodie regis
sm hostz, de hoc j. de re
iudi a plice li vj. in glo q e
ad ipm Epm satellitibus
i. suentibus eiusd principis
vel Epi, qua non e uid
in hoc ei domine sufficie
loci ubi sedebat Epus
p tribunali et j. decidit
q mulier impetrat iudi
ces z similr pntepos impe
trauit alios s pntepos im
petrat sup qsimilitudine sine
diuorcij, mulier cum illa

singin et ecc cum pcessum
hoc iudicii z coram iudicibus
mulieris pducti fuit testes
Postea surrexit dubium an
alij produci possent, et hoc
decidit ipa alij dicunt alit
s hanc lecturam sequor qua
ponit Innoc pgtibus su
iudicum impetratos a princi
pe super confirmacone sne
Noto pmo q appellat quo
si impedit accede iudicem
ut hic
Scdo no glosam sma qua
hetur q agere aliqui ponit
pro defende
Tercio noto essencialit, q si tes
tes in uno iudicio recepti no
sunt publicati in alio iudi
cio possunt adhuc ijd testes
z alij recipi ecc sup antiquos
c. cum nondum testificata di
dicerunt, vel renunctiauit
ptes testibus pducendis
Sz oppono cum lram ideo
q ista mulier appellauit
ideo, quia no potuit acce
de iudicem, vi cu q non
debuit appellare ab eo in
iudicio s debuit suare for
ma c. si uisis j. de ap. ubi
hetur q in tali casu pt ap
pellari in pntia bonorum
viros Solucio standum est
glo, et ad lram dicat q
ista mulier appellat coram
Epo p pcurrem vel tantum
contra iudicem sm forma
c. in qrum allegati Item
q in v mandans ipa ma
dat hic recipi testes ideo
quia non dixerunt testifi
cata, posset ita obici, q
eciam si dixissent testificata

fiunt admittendi testes cum
esset ca matrimonialis d. c. cum
in tua quod ipsa non debuit hic
ponderare. ¶ Solucio huius
ponit i glo. in fi. quia dicatur
quod hic non super consanguinitate sed
super processu iudicii fiebat pro
ductio quod obstitisset producto
in testium si testificata dixisset
partes alias si fuisset productio
super impedimento matrimonii hic
non obesset, ut in contrario, ista
est mens glose in que dicit
et ¶ Infine et in hoc contra
rium et communiter omnes alii
doctores Et per hoc limitatur
intellectus c. cum in tua ut
dicatur quod locum habeat quando
agitur de matrimonio et fit pro
ductio super eo, quod tunc publi
catis attestationibus possunt adhuc
testes induci, secus si super
processu in ca matrimoniali ha
to, quia super tali disputatione
quoniam subtilitatem iuris et non
subest periculum animarum sicut
in primo dequo vide hic hostiensem
et est hic notabile et singulare
¶ Modo ult. quod ... solvit et
finis solvit alia quoniam Et
ibi l. ult. tenorem huius vi
debis s. i. c. predicta infine de
hoc in Spe e. ti. s. ult. et
v. an ple

Licet ex quadam

p summa ponit gnaliter xij
fine quibus ad probandum consang
uinitatem i ca matrimoniali non
valet testimonium de auditu et
dividitur quia primo ponit vij
que respiciunt personas 2o
alia vi que respiciunt dicta

ra ibi testes aut
¶ Casus in tunc Congrega
to concilio generali expositum
fuit, quod olim ex quadam
necessitate constitutum fuit ut in
computandis gradibus consanguinitatis
et affinitatis valet testimonium
de auditu cum propter brevem
hominum vitam testium de vi
su homines depone non va
lebat usque ad vij gradum com
putando viij quia ex hoc
contra ecclesiam coniugia multa
pecata provenebant Statuit
generaliter ne super hoc recipiatur
decreto testes de auditu cu
iam prohibitos copule coniuga
lis quartum gradum non ex
cedat, ab hoc his excipit
xij gradus sive casus qui c
minantur in litera infine pono
racionem statuti predicti, quia
tollerabilius est aliquos contra
statuta hominum relinquere co
pulatos quam coniunctos licite
contra statuta domini separare
¶ Reciperit litera cum propter
hic exprimit necessitatem de
qua preposuerat usque ad vij
primo nec ad quartum modo
his difficultatis est in illo
quam in septimo, ex hoc
i. propter hunc statutum c
iugia que propter testimonium
de auditu male disiuncta
fuerunt super hoc. i. super gra
dibus consanguinitatis et affi
nitatis approbandis, non exce
dat de hoc s. de consang
non de gradus hoc est
primum in quo valet testimonium
de auditu necessariis aliis que
sequuntur, et ad literam hoc
est fama testificata. i. que
testificatur et ab antiquio
ribus ... ... sed a duobus

etc. quantum nec ab infami-
bus hoc circa quantum nec hi
ubi si unus est bone fame
a pluribus est bone fame in-
famis plures a pluribus hoc
bus tum secundum hoc respicit
id quod dixit de uno et
actus respicit quod dixit
de infamibus. Testes hic
incipit ponere alia ubi que
respiciunt dicta et continu-
atur ista pars ad precedentem
sic vidimus que requirunt
quo ad personas, videamus
que requirantur quo ad dicta
testium secundum hostiensem quod ad
ferendum hoc est unum quod
requiritur quo ad dicta per-
sonas hoc est primum et alterum
trorum zum et in suo iiii et
credere. v. si nec tales hic
addit ubi personas secundum inqui-
sitionibus predictis se habere se
sic vocando sic adiuvando
et reos se reputando tolle-
rabilius antipophorat. i.
rudet quoniam tacite redde-
do rationem ad premissa posset
enim aliquid dicere, si omnia
predicta requirunt ad unius
rem iniquum in eum separatim
respondit ut sequitur separa-
te. Mathei xix. quod deus
coniunxit etc.
¶ Noto primo quod testimonium
de auditu in causis matrimonia-
libus simpliciter non valet ut
hic statuitur et hoc nisi con-
currat xii conditiones in litera
enumerate.
¶ 2o Noto quam formam
depositiones testium que est ut
testis dicat que novit et
quibus interfuit in c. i. ¶ de testi-
bus et c. ¶ cum causam.
¶ 3o Noto quod testibus unius

statuta parti-
cularia ... de ...
... ...
... si ille ...
... de restitu-
spoliatorum ...
... etc.

non probat et hoc regulariter
fallit. c. in omnibus ¶ 1o quod infa-
mes repelluntur a testimonio.
¶ 2o quod non debet admitti ad
testimonium cuius auctor repel-
litur ut dicitur litera in c. cum
satis absurdum etc. et est simi-
liter quod si quis dicat se hoc
audivisse a talibus qui infa-
mes sunt et alias inhabiles
ad testificandum non valet huius-
modi testimonium ex quo auctores
illius testimonii per se non valent
testificari. ¶ Et est hic contra
illud quod dici consuevit persona-
lia vitia non comitantur
successores. c. de iudiciis quia
bo. ¶ sed hic non est successor
sed testis tamen fideo non adhi-
betur auctori secundum hostiensem unde
colligo hoc quod testis debet
deponere sine odio amo-
re timore et quomodo tractali
¶ Noto etc. hic in v. si nec
tales quod in probanda consan-
guinitate sufficit probare quod
tales aut tales persone ha-
bebantur pro consanguineis
et pro talibus se tractabant, ad
hoc c. licet ex tuas ubi dicitur
laicus, sola aut nominatio
non sufficit. ¶ qui filii sunt
legitimi c. iii et dicto c. per tuas
vii et videmus videmus quod
sepe ex quadam singulari
affectione pro matrimonio probatur
hoc in v. tollerabilius et est
ratio illa satis allegabilis ¶ Et
dicit hostiensis esse dubium si defi-
cit aliquid de xii conditionibus in
textu. ¶ Alia non alia possunt fa-
cilius colligi etc.
¶ Sed quia hic disponitur
quod non valeat testimonium
de auditu in causa matrimoniali

¶ Con. hoc oppono primo ad
princ. textus, quia non solum
in probanda consanguinitate vel affi-
nitate, sed etiam in aliis va-
leat testimonium de auditu, ut
de verbo sig. supra quibusdam
et ff. de aqua pluvia arcen.
l. i. § si ¶ Solucio illa iura
et omnia iura concordancia loquuntur
in factis antiquis multum que
non possunt aliter probari nisi per
auditum ar. ti. i. quoniam g.
¶ Sed contra hoc item facit ca.
c. preterea ubi dictum est valere
testimonium de auditu viz. in
probanda copula carnali
Solucio testimonium de auditu
proprio valet de hiis que percipiuntur
illo sensu ut in contrario sed de
auditu auditus non valet, ut
hic, viz. cum testis dicit quod
audivit a tali, quod tales erant
consanguinei et de sermone audi-
tu hic loquitur c. istud et sic
patet etc. ¶ Item quia hic dicitur
in primo membro de personis
gravibus ¶ Quero qui dicantur
graves ¶ Glo. iiii solvit dic.
ut in ca. ¶ Et in ea ibi quia
aliud est gravitas etc. Est
enim gravitas i. soliditas ut
quidquid non sit faciat ad vani-
tatem vel in diversis meda-
ciis ¶ Et ibi l. ult. ff. quid
de deponendo testimonio
senex minori, maior infe-
riori, masculus femine, inge-
nuus libertino preferetur ¶ Glo.
non utique primo reddit rationem
textus, secundo quiddam arguit et solvit
tercio solvit aliud dubium quod
arguit inducit similem alle-
gacionem et solvit ¶ Et in ea
ibi cum fundus sit alicui sub
condicione legatur omnes fructus
detecos in eodem illius heredis

loco unius ¶ Et ex ista parte
glose que est digna nota
colligitur argumentum ad quonem
de duobus promissis quorum
unus reliquit plures filios
alter unum solum, quia illi
plures loco unius tunc succe-
dunt computantur, et est expe-
ditum per Clemen. plures
de iurepatro. et ibi in instrumen-
tum quod est vitandum
de testi. c. ii. li. vi. et ibi
non procedit quia testis de
facto alieno non cogitur
respondere secundum ab. et sic vult
glo. non esse interrogandos
testes a quibus audiverunt
alios audivisse sed si respon-
dent et dicunt quod ab uno, tunc
locum habet obiectio, hostiensis
hic hic replicat glo. sed hoc
non obstante glosa ista vi-
or viz. quia licet non tene-
antur dicere de facto alieno
tamen si dicunt inficitur dicta
eorum, sicud et alias testis
non tenetur fateri crimen suum
sed tamen dicit prodicat sibi et
testimonio ar. c. cum tam ¶ Et
a duobus ad minus ¶ Idem hostiensis
qui plus dixit sed non
sufficit quod unus testis audi-
vit a pluribus et alius ab aliis
pluribus sed requiritur quod idem
plures audiverunt ab eisdem
pluribus ¶ Immo non videtur suffi-
cere quod plures fuerint presentes audi-
cioni, etiam si unus ab
uno, alter ab alio et sic
de singulis licet secundum eum tu-
cius sit id quod dicit glosa
¶ In fine dic. racio quia sunt
quod non per accusatores sed per
testes vitas approbari.
de symo. licet heli. in fine

et c. ꝑ tuas ꝛc. ¶ Glosa ptt
Quod ꝛ solvit itum quod post
opinionem Ioh. et contra solvit
et ibi Io. dixit et not. x.
xxv. q. vi. de ꝑntela. h. ꝯ
h. hic Goff. et Innoc. ꝯ. e
secus et ibi credebat Io. et
contra directos vocat certos
h. Host. dixit cum magis
certum, q. ꝑ glosam capita
neam volebat destruere tex
tum ¶ In fine Concordados
opiniones contrarias et Io. an. quod
ubi testes deponunt testimonium
de scientia, vera est opinio unius
et sequantur, cum vero probibet
de auditu vera est opinio Io.
et sequatur contra eos
utroque probant hanc distinctionem
Io. an.

Pertinas

Summa: ꝓ publicationem attestationum super antiquo capitulo non debent interrogari testes ad petitionem partis nisi dolo vel negligencia id fuit pretermissum. Casus diuisio z ibi nobis igitur

¶ Casus in titulo inter clericos S. petri ex una parte et S. Simonis ex altera, coram iudice delegato quo ubi ebatur super quibusdam possessionibus dictis G. tribus mensibus post testium publicationem elapsis petit iterum interrogari testes. Ideo consuluit iudex quod iuris sit supra illum non esse decreto audiendum, nisi forte super eis articulis a principio pecisset illos interrogari et iudex illud negligenter vel maliciose omisisset ¶ Sec. littera tribus mensibus factum narrat, quia idem

in alio tempore interrogari super antiquis. c. a principio idem si mandaret nona cap. tinuam, de eq. ꝯ. c. fraternitatis pretermissum a receptore ꝛ examinatore testium ꝛ ideo restaurandum est ut dixi que cum s. Host. vel id quod dicit casus summarius ¶ Noto hic casum in quo dolus ꝛ negligentia equiparantur alibi tamen differunt s. cum de illorum pena queritur, quia aliter punitur dolus contra negligentia. ꝯ. de elec. nichil. ꝑ. de cri. fal. ad falsariorum, s. quantum ad effectum c. huiusmodi equiparantur sive enim ꝑ negligentiam sive ꝑ dolum omittitur examinatio testis debita, potest iterum plenius interrogari sive examinari et hoc ex eo, quia hic consideratur interesse partis

¶ Sed oppono quod lex quod indistincte possit fieri interrogatio post publicationem, contrarium est ꝑ. c. cum clamor ¶ Solucio ex officio iudicis fieri potest ut in contrario non ad instanciam partis ut hic ꝛ de hoc est in glosa

¶ Item ꝑ in principio eiusdem glose oppono ad hanc solucionem quod eciam ad instanciam partis potest fieri huiusmodi interrogatio post publicationem cum sit novum vel si est antiquum, testes super eo non deposuerunt. ꝯ. c. tam que et c. cum venisset cum suis contrariis. Glosa fatetur contrarium ꝑpterea distinguit ꝛ primo lego eam ꝛc.

¶ Glo. prima ponit racionem dicti et subdit unum intellectum reprobando morem quorundam

Et dic ut in ea Et ibi fa-
ciendas de hoc c. ti. j. i pri-
ma in glo iiij et ibi ad peti-
tionem partium expedit quod iudice
hic grossum sic c. de offi
dele consulunt etc. In fine
vult quod glosa primo quod iudex
ex officio suo potest etiam partibus
capturam testium interrogare
item testem si testis obscure
protulit testimonium suum ratione
eius clamor, quia taliter
supple potest secundum nota per Innocentium
l. de fide instru cum Io-
lo vult glosa quod si pars dedit
plura capitula super quibus pe-
tit interrogari testes et reci-
piens testes aliquot exil-
lis capitulis omisit, potest
super omissis iterum testes
producere et examinare et hoc
est de mente c. huius
Ubi advertendum est quod de
causis ecclesie eis qui pro-
ducit testes dat articulos
quos probare intendit, et ad-
versarius dat interrogatoria su-
per quibus petit illos inter-
rogari iudex ex articulis
et interrogatoriis debet recipere
pertinentia et impertinentia repellere
et in dubio potius admittere
secundum host. Si ergo in examina-
tione aliquis articulus vel ne-
cessaria interrogatio fuit omis-
sa non obstante publica-
tione petitur a iudice ut iterum
interroget ut quod omissum
est restauret vide dicta que
non, secundum innocentium et host. de
electione in spe. c. ti. in fine
videndum in fine et secundum quod per
intellectus glose istius et hec
qualiter non fiat huiusmodi

interrogatoria habet in glo. in
c. ti. c. ij li. vj. de quibus
etiam hic lacius disputat
ffran etc.

Licet De consilio loquitur
in re sede vacante
c. vlt. et novum est quod
introducit hec decretalis, prout vl-
lo iure expressum fuit. Io. an.
Et hoc intendit testes
super principali productos reproba-
re licet et reprobatores item
reprobare ultimus non est locus
reprobationi In prima parte
narratio in 2a causa co-
missio ibi mandamus
Casus in terminis inter Imor-
gesem Episcopum ex una et electos
sancte marie de Castro fortis
ex altera coram Cardinali
Sancte Crucis quo vtebatur
partium Episcopus proposuit se adhuc
velle dare contra personas tes-
tium productorum in negocio
principali mandat papa quod
eius iudicibus quatenus recipiant
testes quos partes producere
voluerint contra personas testi-
um productorum super negocio
principali Et si forsan post al-
tera vel utraque voluerint illos
reprobare contra illos probationes
admittat, ita quod ultra non
liceat partibus ad reprobationem
testium aspirare, ne dictum
negotium prorogetur Electi
de Castro qui litigabant
de iure eligendi prelatum
ut in dicta predicta decretali
vlt. productos ex parte canonicos
adhuc dicunt quod iam ali-
qua opposuerit, ne reddidit
rationem
Noto hic quod reprobationes
testium sunt odiose et sic re-
stringende ut hic facit papa

prorogatur ut dicit Innocentius quod dilaciones reprobatorie dentur dari enim grandi congnicione et breves. C. de dila. l. j. Si enim super principali non datur dilacio sine cause congnicione, forcius in reprobacione et hec est una causa decisionis. Alia est vitacio infinitatis. Tercia equalitas servanda in iudicio hic enim utriusque pars est equalis quia utrique licet semel producere reprobaciones, sive testes reprobatorios.

Sed quero utrum in reprobacione dictorum testium, habeat locum iste textus, videtur quod non per verbum litere personas quod hic bis repetitur. Jo. An. vult tenere hoc ff. de cond. ij. l. unica licet se non firmet in illo dicto Jo. Cal. tamen hic contrarium multis racionibus, potissima est, quia subest eadem racio scilicet infinitatis vitande et plus fraudis.

Sed quid iuris in reprobacione instrumenti, dicit Jo. An. quod potest fieri prima et secunda reprobacio quia instrumentum habetur pro prima probacione sed hoc dictum non videtur posse stare si instrumentum fuit productum ad reprobandum testes, tunc enim contra instrumentum solum una probacio potest admitti secundum Innocentium ut sic generaliter intelligatur hec litera, quod secunda productio in principali licet fieri, secunda autem non reprobacionum et propterea per primam producentem reprobacionum reprobaciones et non ultra non facta distinccione an per testes an per instrumenta fiat licet Jo. An. hic dicat quod contra textus testes possit fieri probacio per instrumenta sed non plus et in hoc ponderat textum ibi quia illos probaciones admittere qui loquitur indistincte item subest eadem racio scilicet infinitas vitanda etc. Glosa ij declarat quod hic dicitur de duabus reprobacionibus locum habere utroque vel actore solo probante et in ea ibi reus inferior idem est in actore ubi solus reus probavit per testes in principali nec est verum quod remaneat inferior tunc utique solum semel producat reprobatorios ut dicitur in notabili ij ibi producendo hodie habetur. ff. e. li. vj. Si autem actor solum probavit in principali, quilibet habebit unam vicem et sic in omnibus manent equales etc.

Pntata Summatur attestaciones recepte coram arbitris valent in iudicio si testes mortui sunt. Si vivunt est in opcione illius contra quem producti fuerunt, si velit attestaciones recipere an testes de novo deponere. Et primo ponitur petitio racione cuius commissio fuit directa.

Casus in textu inter archiepiscopum Senonensem ex una parte et capitulum ecclesie Sancti Petri Senonensis ex altera, super iure hoc quia idem archiepiscopus dicebat se habere in dicta ecclesia quo utebatur tandem ut ad concordiam pervenirent cancellarium Parisiensem et magistrum Ro. et B. super illa questione arbitros elegerunt, qui suscepto arbitrio usque ad finem negocio processerunt et cum prudam

conferre debent cum illos de
cessisset et alios in eorum electione
non assumptus fuit qui dis
tabat per viii dietas ab eis
et sic arbitrium videbatur com
promisse cum altero solo prete
de non valet ut perit
Archiepiscopus sibi super hoc provideri
Et dominus papa mandavit
quibusdam, quatenus tamen ipsam
secundum acta coram arbitris habita
decidant terminare reservata ca
pitulo optione ut recipiat de
positiones testium qui supersunt
et qui coram ipsis producti coram
arbitris fuerunt. Vel si eas ad
mittere noluerint consentiat
ut idem testes iterum admit
tantur. Salvo iure quod utrique
parti competat obiciendi in causa
in personas testium et in dicta
De causa videtur et in ultimo
compromiserat secundum Innocentium et
ponit hic glossa amplius acta
facta coram arbitris qui super
functi vivunt
Nota primo id quod dicit casus
simulis. Secundo quod compromissum
factum a prelato potest successor
et ad eum transit ibi per prede
cessorem suum quod verum est
secundum factum nomine ecclesie alias
contrarium de arbi. c. si ...
non dicit quod hic de auctoritate
superioris factum fuit compromissum
alias fuisset personale facit
de suspicione de celeb. et c.
veniens
Item noto quod acta coram ar
bitris facta coherenda factum
non sunt ut coram iudice
si factum distinccionem terminari ... se
cus de actis coram iudice, not.
Innocentius ... c. tamen que ubi dicitur
est. Item si quod pluribus

arbiter aliquis moritur vel
non adest, non valet arbi
trium paucorum sine aliis, de
hoc in glo. ii et ibi dicta lacius
hoc tamen non dico hic in ar
bitris factis qui quod voluntate
partium eliguntur, secus de arbitris
iuris in illis cum statum est
c. suspicionis de offi. dele.
et quod ibi not. Innocentius
Tertio noto hic tamen in quo
claudatur iudicium hic con
datur optio talis et non archiepiscopo
et hoc est claudendum. Et
si dicatur hoc est contra illud quod
legitur supra de exceptio. cum inter
ubi dicitur non debere iudicium
claudere. Ad hoc dico quod
id hic producens non habet termi
optionem cum personas quas
approbavit ipsas presente induce
re ... quod si quis ad hoc
de c. in mira secus est de parte
adversa cum qua producitur
quo potest timere de suborna
cione si iterum deponat post
publicationem attestationum factam
coram arbitris. Item in c. ve
niens ii de c. datur optio
parti producti quia ibi loquitur
de testibus receptis in audient
hic de testibus receptis super
primis et ideo quia ibi ut
periculum cuiuslibet partis datur
cum sibi optio ut ibi dixi
et sic cum illud non est contra
istud. Et quod nunc ista testes
si post adversa voluerit poterunt
iterum induci coram iudicibus
qui tamen prius fuerunt coram arbi
tris recepti. Quero utrum
iterum debeat iurare in secunda pro
ductione. Hostiensis tenuit quod
non et c. vitalis ~~de de~~ de
intercausa. Et secus tamen hic

grin quia incidentur gerunt instancia et hoc h glo. C. c. l. si.

Attendendo mam glosas c. ro cont. cca licram, unde arbi assumptus in arepinis pro hoc contraxisset ne cogat pmcia dere. Glo. prima soluit. hoc dicens quod sic. ar. l. nō disting wemus ff. de arbi. §. sacerdo. cio que lege dicit supveniente sacerdocio non cogitur arbit. sindam. dicendum idem de alio mu. nere publico. Alias suscepto arbitrio cogitur regulariter arbitri pronunciare ff. de ar. bi. l. iij. ad hoc. ij. de testa. Iohannes. Et pe. de samp ad hanc legem dicit quod ibi laicus pro receptionem sacerdocii mutaverat forum. Et sic pro iudice laicum appelli nō po terat quo cessat hic cessat quod iste erat clericus, dicit. go. io. dicit quod iste arepinis hic ex cusatur, tum propter loci dis tanciam, tum etiam propter morte unius coarbitri. Et de hoc in glo. ij. que sequitur. In glo. ista posset recitari pro quam, cum hic dicatur quod unus solus fuit mortuus, numquid alii duo potuissent procede re in arbitrando. glosa sol uit dic ut in ea. Et ibi vel absente de hoc hoc clarius sumus ex pediti. ij. de arbi. c. ult. li. vjº. Et ibi disponitur quod si ex pluribus ar bitris unus nolit exequendo vel diffiniendo negocio inte resse duo procedere potuerunt, ac si ille presens esset. Et tenetur antiqua iura contraria.

Glo. iij. exponit literam ex qua glo. patet quod hic recipitur arbitrium. quod ipse dicitur sentencia arbitrorum. Glo. vlt. notat et illud defirmat. Glo. vlt. querit et soluit et po stea literam declarat. Insuper secundum Host. ista questio soluta est hic in litera quando dicit utroque casu et hoc sic exponitur. i. sive sint mor tui sive superstites secundum eum et

Mulier hoc dicit in summa Non credit testi ceciam religiose si sine iudice deponit. Coro. dimisso 2a. ibi videmus.

Et casus in textu facile patet quia litera plana est, que iam sequitur litera est probacionis ut dicebat et consensit hic nisi ali ud probetur. ij. de rela. statuimus, intrasset et postea infra annum exivisset, quod patet. ij. de re gula ad apostolicam secundum Host. custos custos iste repetebat eum de mandato superioris alias non posset secundum Vinc. de hoc dixi. i. de iudi. cum deputa ti fecisset in hoc dicto quod ho die professionem facta ij. an num in hoc ordine mendicancium nō esset obligatus illi ordini sed religioni in qua decessit. ij. de regula nō solum li. vjº. et ij. quedam antiquitus per super tunc religiosis valet tale testi monium et consuluit papam il le iudex.

Notandum primo, et huius ve ra est. c. et cuius ex ista. c. et ex forma. Glo. vlt. allegat ij. gar de iudicio et ij. de uno solo teste ad utrumque sufficit querit et soluit et dat casum ex ceptum

Venerabili

Summatur diliget
et singillatim examinandi sunt
testes. In summa petro in ratest.
tin reprehendas quesstio ibi
discretionem
¶ Casus in textu patet quia satis
plana est. Sequitur satis casu
dlo gilio primo melius reli
giosi enim fecerunt hoc singul
ariis alii de fennio i fen
mu s. de statu mo. i sim lio
congregatis et supplicationibus pro
canonisatione abbatis et et
miraculis de hoc satis notatur
s. de relig. et ven. sanc. c. vo
li. in glo. plt singillati
i quelibet teste non duos sunt
alter non vel testimonium s. e.
c. cum tam in glo. ii. curetis
non putet hoc quod isti hic
examen alios possent co
mittere propter arduitatem negocii
et propter industriam electium
de offi dele c. si duo hi que
ut in Clemen. de offi dele
iudices et ibi notatur de hoc
et hic sic ut fiat de singul
circumstanciis de quibus c. cum
causam ¶ Nota alia omitto
quia faciliter colligi possunt
¶ Et hoc expedicione glo. pe
Quero quare hic in littera man
dando testes recipi et examina
ti in causa isto copulat ista
duo super vita et miracul. Solo
solvit quod ideo quia ad ca
nonisandum aliquem ista duo
requiruntur non enim sequitur
fecit miracula ergo est sanctus
sicut patet de symone ma
go de machometo et de mul
tis aliis vel dicit glosa Solo
in indicat exemplum et rationem

et dat duo similia scilicet de e
lectione et confessione dicit ut
in ea alia patet

Cum clamor

Summatur. Interim examinandus
est testis qui obscure super
deposuit vel sic In causa
inquisicionis post publicacionem
potest examinari testes primo
summarie magis convenit Et
primo quod est decisio mandamus
¶ Casus in textu. Aregum
acherontinus super symonia
et aliis criminibus erat apud
dominum papam graviter infama
tus per frequentibus clamoribus
continuatis dedit papa duobus
episcopis in mandatis ut super
hiis diligenter inquirerent ve
ritatem et sibi id quod inve
nerint rescriberent diligenter
Ipsi super symonia et aliis
criminibus testes receperunt et
eorum attestaciones remise
runt domino pape, papa
apertis attestacionibus vidit
quod l. et B. super symonia ita
deposuerat confuse quod ex
dictis eorum veritas non po
terat declarari unde item man
dat papa quatenus testes illos
item examinent diligenter
et alios qui super hoc scive
rint veritatem et dicta illorum
quos receperint sub sigillis
suis domino pape remittat
¶ Hec littera valida qui dissi
mulari non poterat
¶ Contra c. quoniam noto cam
spalem in quo post publicacionem
examinantur et interrogantur
testes vel qui obscure po
deposuit ¶ Et expedicionem
vide quo hoc sit intellig
ideo propter intellectu istius et ex

pro expeditione glose oppo
no ad textum quia cum pub
licate fuissent istos attesta-
tiones amplius non debuit
admitti producto testium . e
firmitatis Item aut isti tes
tes dicent id quod prius et
nunc revelant aut aliud
et tunc aut contra priori dicto
et de stat primo . e . tum
in tua ubi glo . cum non
possit se corrige nisi in
continenti ff . ti . j . presta de
no contrarium et non est stand
tali dicto , pro hoc enim con
sentitur priori quem primo ta
cuit istud et iuravit dice
quod staret super ea Item
tercio ex ambiguitas at
testacionis de interpretari q
producetem . ti . j . in una
Solucio ad ultimum glo in-
telligit textum , quam procedit
ex officio iudicis , quod ex
hoc innocens sum quem si ad
instanciam alicuius fieret magis
eo non introgaretur testes
taliter , sum unam opinionem
quam recitat , ut hic contrarium
tene quia presequitor ma-
gistros non sit dominus litis cu
litem non conteste . ut lite
non contesta , quoniam ff . sit
talem , nec pt appellare cu
rua non infestit eu deputa-
tetur a iudice et punitari
pt . ff . de accusa olim qui
in mutat non posset , si ect
factum dominus litis de prima
c . ii li vijo
Sed ego distinguo plenius
sic sum hoc aliqui iudex
procedit ex mero officio
et locum hic iste textum simpliciter
Aliquis uel inquit alio pre
quente inquisicionem Et tunc
aut ille datus est a iudice
et ita punitari pt ut . e . et prece
dit dictum innocens Aut
presens promonet vel sunt plures
promonetes et ipse est datus
ab eis , tunc non introgabun
tur testes Sicud si aliquis
aget directe , ubi enim ea pro
bantur libellus , et hic contesta
de prima ga . causa cum dilecti
ad hoc . de iudi . exhibita
quod nota dignum racio aut
istorum casuum est quia in
hoc casu processus principalis consis-
tit in persona iudicis et iudicii
semper patent attestaciones unum
cessat metum subornaciones
et ideo locum non habet illa
regula publicatis attestaciones
amplius non sunt testes admit
tendi super eodem capitulo Et
sum hoc patet litera huius intel-
lectum Et eciam glo . c . huius
per ista dicta magis clare pt
Nunc quid glo contra obiect
contra obieccionem alle et solvit
per quod ex patet solucio quod
supra ius indictor dicitur ut in
prima Et ibi si quis inten
cione illud verum in accione
et in principio cause ut notatur
. de restitu . spolia cum ad
sedem in glo in alia dic
ut in glosa , sequitur et

Testimonium

causa de testibus et attestacionibus utiles

Criminaliter presencius in crimine
indistincte repellitur atestio
emendatum vel non infamis
admittitur in civili et in crimina-
li mota civiliter , fallit in
periurio sed in criminali repellitur
Et dividitur in duas partes

primo tractat de presente
in crimine 2o de emendato ibi
Si vero. Et ita subdividitur quia
primo agit de emendato qui
producitur in testem in causa ci-
vili vel criminali mota civi-
liter 2o qui producitur in crimina-
li criminaliter 2a illius ibi in
criminali

¶ Casus in terminis Quidam
attendens sedem apostolicam pro-
posuit p. B. Certe testis in-
ductus est in aliqua causa
civili aut criminali apte ad-
versa opponitur illi crimen ut
a testimonio repellatur probatum
est crimen contra ipsum queritur
an valeat testimonium eius
papa dicit quod si testis adhuc
in crimine perseverat sive ca-
usa civilis sive criminalis non
in testimonium ipsius Si vero
emendatus sit de crimine et
cum non committet infamia
non debet repelli a testimo-
nio in causa civili nec in criminali
civiliter mota preterquam peccati periu-
rii, quia periurus nullo casu
est in testem admittendus
In criminali vero causa si convictus
fuit de crimine in alio iudicio
instituta contra ipsum accusa-
tione vel confessus vel modo
pro eo tempore convincatur, aut
si gravata sit eius opinio pro
eo quod quis fuit tali modo
repulsus, sit removendus a testi-
monio licet egerit penitentiam de
huiusmodi crimine seu peccato, in
sed in casu ultimo quando g-
ravata fuit eius opinio, non
repellitur in causa civili
¶ De litera abadiusa hoc dicit

quia pro producentis non posset
opponere contra personam testis
ut c. primum crimen opponitur
et probatur et in quo durant
crimen delictum et penam non
c. de re. iur. in nostra re-
la li vjo et incipit regula peccatum
perseverat quod penitentiam non egit
vel egit simulatam et ad vo-
mitum rediit de pe. di. iii
in princ. et c. si aut dicit sin-
gulis. Si vero secunda pars principalis
in qua prosequitur 2m membrum principale
membris distinctis ab emenda-
to intellige ut statim pre-
missi civiliter civiliter agitur
ad penam pecuniariam ff.
de penitentia delictis. l. ult.
sin vinc. ¶ In criminali hec
est secunda pars secunde in qua prosequitur
secundum membrum sub distinctis
et dicit in criminali criminaliter
mota. Et ponit hic maior
casus xi quibus repellitur testis
dicitur crimen in causa criminali quam-
vis sit emendatus primus est
in verbo convictus 2us in verbo confes-
sus 3us in verbo convincatur quartus
in verbo gravata quintus sed for-
tius si contemptus confessus
idem si pendet accusatio
in c. finali tali modo sed
per modum exceptionis
¶ Nota primo tres regulas
ex litera prima est perseverans
in crimine indistincte repel-
litur a testimonio ratio quam
ponit in secunda glosa, quia
ille qui perseverat in crimine
videtur esse infidelis deo quo
presumitur esse infidelis eciam
hominibus hoc vult glo. secunda
dicens et c. ¶ Infra quis autem
dicatur perseverare in crimine

dixi in lra. ¶ 2a rela Emen-
datus de crime no infamis
no repellitur in ca civili
vel crimali, nota, fallit (civilis)
in periuro. Ex hoc infero
duo correlaria. Primum est quod
infamis indistincte repel
litur a testimonio et hoc verum
in infamia iuris. De infamia
no facti dicam. Secundum quod peri-
rus ex quo periurium indistinc-
te repellitur a testimonio.
Et in hoc dico quod hic per-
iurus dicitur ille qui iuravit
falsum divinum illud verum vel
non servavit licitum iuramentum
secus si iurat temerarie quia
illud iuramentum no repellit
a testimonio. De c. intimavit
et c. constitutus. Et ita ex-
ponit Jo. an. licet aliter vi-
deatur sentire Innocentius. Quare
autem periurus in genere possit
esse testis, dat rationem glo.
iii, et quare aliquis de crimine
emendatus no infamis pos-
sit testificari in civili, dicit
glo. ii. Quapropter ad hanc secundam
relam hic applico glosas
istas ut magis clareat ista
materia. Et primo lego secundam
que primo coadiunat tex-
tum in eo quod loquitur de
emendato. ii. exemplifi-
cat et coadiunat in eo quod
loquitur de infamibus in fine
signat contrarium et ibi remit-
tit. Dic ut in ca. et ibi
prevaricator melius diceret
s. non differt secundum Jo. an.
¶ Deinde lego glo. iii que
loquitur de periuro verum dicit
Et in ca. ibi non recipitur
quia ex quo deieravit pre-
sumitur semper contra ipsum. ff. de
presumptionibus Ellam. Et ideo spe-
ciale est hoc in hoc crimine plus
quam in maioribus vel equalibus
In teste enim puritas et simplicitas
requiritur vitae. In c. iii. vero pura
et indubitata vitalis ff. de
in rem ita et sic propterea nichil
est ita vitalis contrarium sicut falsitas
que est eius contrarium et
ergo periurus verus semper est
a testimonio repellendus. Jo.
an. 3a rela quod lra colli-
gitur est tale. Emendatus
ex non infamis et no periurus
scilicet repellitur a testimonio
in ca. criminali. Item in v.
in criminali noto maior modo
probandi crimen contra testem
quod dixi in lra. sive in
textu. De. Item quod secundum eacem
opinionis repellitur a testi-
monio in ca. criminali non
in civili. Ex quo noto quod facilius
repellitur testis in ca. cri-
minali quam in civili ratio quia
magis exacte probatio re-
quiritur in criminali. v. q. vi. epi-
phanius. Et quod dicit lra. aut
quata sit eius opinio dicit pe-
quod pro eodem sumitur infamia
facti et opinionis quantum.
¶ Pro intellectu lre. c. secundum
Quero primo de quo crime
hic loquitur in eo quod dicit testes
repellendos propter crimen, dico
quod de mortali alias si de ve-
niali nullus esset qui testi-
ficari posset, cum nemo sit
crimine careat xxxv. di. in
pri.
¶ Quero utrum quodlibet morale
peccatum taliter repellat, dicit
communiter doctores quod debet

esse mortale gene, ad hoc i
c. si sz quod impediat pro
mocionem et inducat deposicionem
facit quia mendacium est
mortale xxij. q. ij. primum et
tamen non repellit a testimonio
ij. de accusacionibus inquisicionibus
b. et an fideo, ffran tamen in
repeticione lxiiij. c. tenuit
quod idem est de omni peccato
mortali cum hic equalitur lo
quatur. Item subest eadem
racio, et per quodlibet mortale
excludit a deo, cum ergo sit in
fidelis deo presumitur, quod nec
hominibus sit fidelis et ad c.
inquisicionis, et quod non omne
mendacium est peccatum mortale
ut tamen glo. xxij. q. ij. ne quis
Et ita dictum ffran est satis
probabile, sed primum magis approbatur
Ad hoc premisso quod hic dispo
quod infamis repellitur a tes
timonio Quero de qua infa
mia hoc sit intelligendum Ad hoc
est diversimode respondetur modo
doctorum quidam enim ut hostiensis
dicunt quod infamia iuris et facti
repellit testem in criminali sed
in civili infamia iuris tamen
non facti primum est clarum
satis per hac litteram De secundo vero
dicit Jo. an. putarem infa
matum de crimine esse de se
repellendum a testimonio eciam
in civili, ad hoc c. tua, in fine
b. quidam vero, quod ipse
intelligit quando infamia facti
vel infamacio causatur a crimine
ita quod crimen sit propria causa
infamie, ubi vero infamacio
vel opinionis aggravacio non
causatur a crimine sed ab alio me
dio puta, quia carceratus

fuit vel a testimonio aliter
repulsus, putat quod tal aggra
vacio opinionis non repellat
in civili, licet aliud sit in crimina
li et hoc est satis probabile vi
de hic de hoc lacius ffran
Glo. confessus ponit quod
ille qui confessus est crimen
in iudicio repellit a testimonio
dic ut in ca. Glo. plt
notat eciam cuius opinio
gravata est repelli in crimina
li probat et dat simile de
inde arguit obiciendo et
solvit In fine vide quod
nota. c. de elec. sup eo
in glo. j. Glo. ult. Arguit
et solvit Item arguit
affirmative per duo iura
et solvit negative reso
lucionem signat contra, solu
cionem coadunat et remittit
Et ibi nota de hoc ij. q.
v. quito et q. i. vij. ipsi
apli, et sic hic est casus
in quo creditur uni testi
propter facti qualitatem quia
confessio fit in secreto vide
hic lacius Johannem an. Et
ibi si hec non tamen
ut ibi notatur In fine
notatur glo. vide in Specu
de teste § j. v. Item oppo
nitur quod est criminosus etc.

Ultra terciam etc.

Primo ponit textum in casu
decreptos ibi nisi in summa
et certa dilacio non est
danda sine solempnitate
hic posita vero omisso casu
in fine quia littera satis pla
na Glo. de tempore ultra denotat

cocessum .O. de rescr. nonnulli
testificatu sua ut altinos ptr
artem hic ponit i mala
significacone hic alibi i bo-
na voh. di. c. q. et ij nequi-
uit de sco forsan ut ver
bum sonat vel qnos erat
cocorti mo sunt absoluti
vel qnos inimici / mo recon-
ciliati sunt unice

¶ Noto pmo in fintate vi
tandam ut hic 2o c. ¶ 2o qd
matia dilacoum in causis
est restringenda ¶ 3o qd per
iuramentum concludi psup
co malicie Item qd sub
venit impedito p quem
non stetit ut hic in fine
fat regula imputari li vjo

¶ Glo ij obicit z soluit
dic ut in ca. In fine ffran
uo dt qd istud iuramentum
calu- est malicie vitade qd
non tollitur p iuratu ca
lumpnie z de iura calup
c. q. li vjo Glo vlt etiam
opponit z soluit z

non deb

Non debet Criminal. non admittit in testem is con- quem pendet accusatio po- nit regulam. No. casum exceptum ibi nisi non ex- pet casu in timo. Quod eq. lra. Ex lra. hac colligitur quod accusatus de crimine pen- dente accusatione non debet ad- mitti ad testimonium neque ad accusandum neque ad ordinum susceptionem, fallit in criminibus exceptis, quia in talibus potest testificari. Et que dica- tur crimina excepta plene not. in Specu. de accusatore in fine. lra. etiam ista intelli- genda est secundum Innoc. et host. quando de criminibus agit- ur criminaliter, alias secus si civiliter secundum eos. Item quod hic dicitur de accusatione idem est si pen- det inquisitio secundum Innoc. quia inquisitio non fit nisi precedente infamia. Item de accusa- tione qualiter et quando reus infamis repellitur a testimonio quo et iste.

Glosa notat quod hec tria testimonium in criminali accu- satio et ordinum susceptio pari passu incedunt et ad- dit contra reliqua post glose potest recitari . x. iii. questio . pma quid in civili. Sa. quod de exceptis criminibus et quid de condempnato qui appel- lavit dic ut in ca. Et ibi incedunt de hoc satis . ii. q. vii. ipsi apli et ibi v- trum scilicet ille qui est accu- satus de excepto crimine et alias non debet admitti et

ideo dicit textus forsan secundum Innoc. et alias aliud consequere ut in glosa

De testibus cogendis vel non cogendis

Continuat etc. Quia officium
testium quod publicum est et ad
illud interdum inviti coguntur
ideo ut sciatur quando ad quod
possint compelli post rubri-
cam de testibus subiungit
rubricam de testibus cogen.
vel non co. facit ad ma.
ii q. vi statuend.

Causam Continuat etc.
in causa matri-
moniali co-
gendi sunt testes. Contra di-
visio causa ibi Ideoque
Casus in tunc. Quedam
causa matrimonialis vertebatur
inter M. mulierem et virum
suum, que missa fuit iudicibus.
Et papa mandat papiensi
electo qualiter moneat testes
ad ferendum testimonium et quoniam
per utraque sibi dixit no-
minandos. Si vero odio amore
aut timore se subtraxerint
ad ferendum testimonium coram
predictis iudicibus vel nuncio
quem ad hoc miserint com-
pellat eos ecclesiastica
censura. Nota hec litera asserens
i. ad fiendum fidem de eo quod
asserit, occultent subtrahen-
do se a testimonio ferendo
nuncio quem hic vocat nun-
cius alibi vocatur executor
auditor vel cognitor, quem
potest quilibet iudex ad certum offi-
cium deputare. Ut de offi.
dele. super questionum § i. et ii. viii.
Nota litera c. Noto id quod
dicit causa sumarius quod hoc sub
pondere testium quod testes

primo sunt monendi et demum
compellendi, et quod hic
not[at] Innoc[entius] et Host[iensis] de co-
pulsione testium dicta l[ege] c[apitulo]
dilectos
Tu no[ta] q[uod] ad co[m]pella[n]dos
testes p[otes]t iudex mitte[re] nu[n]-
cium viz notarium s[ecundu]m Inn[ocentium] in
ca[usa] civili s[ecus] in criminali de
hoc dixi .c. de p[ro]bato q[ua]m
to[tum]
Sed oppono ad l[itte]ram et p[ro]
to[to] hoc, q[uod] hic mandat
ordinarius testes compelle[re]
in ista ca[usa], quia se[de]bit pa-
pie[n]s electo; hoc e[ni]m facere
debent delegati, nec ordi-
narius p[otes]t se de ca[usa] delegati
impedire .c. de offi[cio] delega-
ti studuisti 2o q[uod] no[n] solu[m]
testes qui se subtrahunt
odio, gra[tia] vel timore sunt
cogendi testificari s[ed] om[ne]s cu[m]
sit mortale pec[catu]m tacere vita-
tem xi q[uestio] iii quisquis .go.
hic vir dimitte loqui ad
p[ri]mum d[ic]t[u]m vincu[lum] q[uod] ex ca[usa] hic
scriptum fuit ordinarius quia
forte plus timeba[tur] q[uod] isti
delegati v[er]um et delegatus
h[uius]modi co[m]pulsionem facere p[otes]t
.c. de offi[cio] dele[gati], p[rae]terea ymo
et posset ad hoc coge[re] or-
dinari[u]m dicto c[apitulo] p[rae]terea ad
aliud dico q[uod] aliqui vitas
p[otes]t p[ro]p[ter] aliud vel alit[er] habere
et tu[n]c tacere vitatem no[n] est
pec[catu]m mortale v[er]um et tu[n]c co-
gu[n]tur solu[m] h[ii] qui se sub-
trahunt aliqui no[n] p[otes]t s[ecundu]m
p[ro]p[ter] alios et tu[n]c e[st] mortale ta-
ce[re] vitatem ideo tu[n]c om[ne]s
coguntur et s[ecundu]m h[oc] intelli-
[gitur] ista l[itte]ra ita viz q[uod] no[n] cogu[n]tur

om[ne]s qui vitas p[otes]t alit[er] s[cir]i
nisi illi qui se subtrahunt
odio vel gra[tia] etc. quia p[re]sum[itur]
q[uod] hoc maliciose faciunt
Item s[ecundu]m hanc distinctio[n]em
salvatur p[ri]vilegia illorum
quibus concedit[ur] a principe
ne cogant[ur] ad testimonium
q[uod] ce[r]te[m] h[abe]nt iii q[uestio] v
Item lego in lib[r]i dicit enim
intelligi q[uod] vitas aliter
p[otes]t haberi et dicta l[ege] c[um] p[er] glo[sam]
l[ege] c[um] p[ro]b[at] de ista coactione ad
ferendum testimonium dicit la-
tius l[ege] c[um] dilectorum Et glo-
[sa] p[ri]ma ponit duplicem ca[usam]
co[m]pulsionis testium Et in ea
ibi mortale Sed d[icitur] aliquis si
tace[re] vitatem est pec[catu]m mor-
tale quo stare p[otes]t q[uod]
aliquibus concedunt[ur] p[ri]vilegia
ne cogant[ur] testificari ut .c.
dixi tum nullum p[ri]vilegium
possit a pecco excusare .c.
de co[n]suetu[dine] c[um] s[ecundu]m, dicit Host[iensis]
q[uod] int[er] p[ri]vilegiatos talit[er]
et no[n] p[ri]vilegiatos hec differentia no-
tari p[otes]t, ut no[n] p[ri]vilegiati co-
quo no[m]i[n]ant[ur] cogu[n]t[ur] testi-
ficari, ec[iam] si p[ro]p[ter] alios sciatur
s[ed] posset eo quo moniti
testificari recusat, p[ri]vilegiati
no[n] no[n] coguntur nisi ubi p[ro]p[ter]
alios veritas no[n] p[otes]t ap-
parere, quo ca[s]u precedit est
quod d[ictu]m de pecco ut dixi
.c. et sic patet Glosa ii
ponit ca[usam] testis compellen-
dum sit etc. Et in ea ibi pre-
sumitur hoc v[er]um in civilibus
in quibus pec[catu]m est celare
vitatem i[n] dampnum proximi et
hec, nisi habeat p[re]sumpcionem

In glo. ibi nisi constaret etc. ymo absolute fletus pro
compellendi qui se subtraxit ff. secundum host. ut dixi in
plura glo. et facit ff. e. super eo etc.

cludat alia presumptio puta
religiosus est qui non in dam-
num proximi sed obtentu reli-
gionis renuit iurare. C. ti.
de imper. de iureiura. et si
except. vel alia similis ca.
In criminibus uero et aliis in quibus
non est periculum veritatem celare
non est presumendum quod is qui tes-
tificari renuit maliciose se
subtrahat et ideo ibi non est
cogendus nisi manifesta appa-
reat malicia. ff. e. preuenit
h. pro qua decretalem dixi
est quod etsi in criminalibus et
in causis in quibus testes non
coguntur, cogentur de facto tamen
prelationibus certa si se non
subtrahant gratia odio vel
timore secundum innoc. Nam ut
dicit host. eo ca. tamen cogi clericos
xiiii. q. ii. quod quidam. qui aliter
non cogi xi. q. vi. statuendum
nec obstat quod prohibitum sit
sibi iura iuramentum sine
quo testis non deponit, quia
verum est quod est prohibitum nisi
in causibus quorum iste est
unus. Glo. ult. signat qui-
num et dixi pr. soluit. Et ibi
ad personas vel femine de
iudi. c. ii. li. vi. Insi. vel
illud etc. cum absentes testi-
ficari volunt per epistolam ut scriptu-
ram hoc enim admitti non
debet secundum io. an.

Cum super

Summa c.
pro co-
tectos

suspensionis et depositionis
~~contemptorem~~ sententiam, cogendi
sunt testes. Et ita facit
primo precipit et ubi si vero
sunt contemptores ea aggravat

ibi et si nec sit
Casus in textu patet etc.
Sequitur ita nota quia
per alios veritas non poterat
liquere ideo compellendi erat
secundum host. vel expone-
bile secundum io. an. pretextu
expensis producentis. ff. de
rescript. statutum. ff. plt. li. vi.
Noto hic penas per quas
compelluntur testes etc.
Iio Noto quod sunt possunt
si plures citatos ibi Cri-
ubi non venerit et ibi et
si nec sit venerint dicit
ff. de sen. excom. constitucionem
li. vi. d. sc. i. glo. iii.
Item ex casu lra collige
quod excepto contumacia dicit
crescit pena, et sic fit hic
ipsa. Et colligit glo. ult.
Et pro expeditione cuius
glose. Quero circa l. ei que
si iudex citatum excomunica-
uit si non veniret in ter-
mino ille impeditus non venit
an sit excommunicatus Glo. dicit
quod sic, sed absoluetur sine dif-
ficultate. Unde lego glosam.
Et in ea ibi quidem ait se
nichil aliud esse sine stare
posse quam id agere quatenus
in eo sit ut arbitrio sine
pareat. Et ibi si sumus ff. xi.
Testator qui legat sumus
si x. darent pupillo uel
filios non videtur voluisse con-
dicionem completam quo-
quomodo illis dandis sed
tutori vel curatori dandum
est, ne datum inbecillitate
pereat. Et ibi l. paulus
impubes preceptum nullum

Materia istius tocius tituli in hoc consistit ut sciatur qui testes possunt compelli ad
ferendum testimonium et quando, sunt enim aliqui cause in quibus compellunt testes ad testificandum
alie sunt in quibus non compellunt. Alia aut materia circa testes / ~~quam iudicio meo ad quod~~
~~notitiam~~ et eorum dicta late visa c. e. ti. pro. Ideo non intendo hic stare quia iudicio meo
ad sufficientiam notitiam huius tituli sufficeret c. dilectus et c. et c. preterea ubi plene notatur de
compulsione testium. Alia non casus ut arbitror hic ideo posita sunt quia lectio lra plagis et
plus repetita malis movelcar, quamuis ego quod iste duobus casus notitia sufficiens possit huius
huius tituli. Alia aut casus non debent superflua reputari attenta ea posita

qui pena incipit agi tum acq tenet pn
suspendi ut de gratia ꝛ tam depone
si est incorrigibilis ut qui ad non incipit
actione de primo deponi si qui exigit
immanitas criminis ut in textu

cogendis
de teste ꝛ attestatione

ligat ꝛ sine causa a sententia ap-
pellauerit cuius ꝓ rem
natam partem non potest
In fine h questio notatur in
c. v. c. uno in glo si pote
ꝛ in Specu de citatione §
post ad fine et facit quod not
.i. de solucionibus odardus
Sed hostiensis distinguit inter
contumaciam a se ꝛ procedit
glo aut incomoditatis et
requirit vel absolucio Sed
dicatur verius sine distinc-
cione quod non refert inter
papam et alium iudicem
ut cum ipse iudicat alii de-
bent iudicare de re iudicata
causa h sunt dicta quod aut
fuit parte impeditus ꝛ vera
est glo aut non parte ꝛ est
vere contumax ꝛ requiritur
absolucio in forma ecclesie
secundum Innocentium et hoc facit quod
plene not Specu in loco
allegato ¶ Glo prima sol-
uit vnam questionem Secunda glosa
soluit contrarium de decretali
tua non ab homine .i. de
iudi

Superest

Sumatur
Testis qui
timore aduerse partis se sub-
trahit testificari compelli-
tur prima decisa consultacio
in ca. rursus ibi consultacioni
in qua distinguit ꝛ in medio
prosequitur ibi vel tuis
responsionibus inquirat ibi ni-
si ꝛ demum quentem nisi sit
ibi licet
¶ Casus in tunc aliquis
conuenit de aliquo facto coram
iudice ille sententia negat quia

An illi qui interfuerunt negocio
cogendi sunt fore ferre tes-
timonium veritati Et ipsa si factum
notorium est non sunt necessarii
testes cum illa probatione vel
iudiciarii ordinem non requi-
rat Si vero non est notorium
et is qui conuenit factum
negauit testes qui interfuerunt
monendi sunt non cogendi
nisi forte timore aduerse partis
a ferendo testimonio reuocen-
tur enim de rigore iuris pos-
sunt compelli ¶ Sequitur
Super factum .i. delicti sententia
io an conuenit .i. accusatus
interfuerunt qui dicat in testificari
de visu non de auditu auditus
facto .i. delicto commisso pas-
sim .i. indistincte q. d. non
facta distinccione inter ciuiles
ꝛ criminales causas
¶ Noto primo quod notoria
non indiget probacionibus .i.
de increcencia ad iniuriam in
¶ 2o quod testes debent interfuis-
se facto ibi interfuerunt ꝛ c
et quia ut dixi in textu
hic per factum intelligitur
delictum ut plurimum cum super
maioris quantitas non sit nec
.i. de cohabitacione cleri ꝛ mu vestra
Noto quod in criminalibus co-
gitur testis de hoc .i. c
Vilcorum secundum host ꝛ ibi
dicam ¶ Item colligo quod
de iure ciuili passim .i. in-
distincte tam in ciuilibus quam
in criminalibus cogitur testes
C. c. l. si quis vbi glo ꝛ ibi
per Cinum Vel hoc aut sen-
tenciam incumbat onus probandi quod
testes se subtraxerint timo-
re aut odio vtrum parti

inter ciuiles .i.
criminales de
iure ciuili c. l.
v ptea

-ram. i. h
-ipt glo
-pa ꝓ

vel testi ponit hic glo. plu-
dicens plenius in c. dilecti
Glo. prima incipit casum
Glo. sa. determinat literam Et
in ca. ibi notaria est et cita-
to secundum vinc. Glo. in pos-
set recitari per contrarium de c.
de pro, et ibi sunt co-
gendi similes expositio p.
de sponsa requisisti Glo.
plura querit et soluit Et ibi
compellitur idem vinc.
et per hoc de c. primo de hac
materia tractat hic Io. an. et
dicta in c. dilectorum
Pervenit Summa Compel-
litur testis fraudem illius
detegere qui probationis copiam
subtrahit adversario In prima
facti narratio in secunda iudicis
instructio ibi nos igitur
Casus in tuis Quidam
clericus Io. nomine accusatus
coram suo iudice de symonia
et adulterio astrixit per iura-
mentum quendam qui tunc eum
ducendus erat in testem
quod contra ipsum non deponeret
dubitat iudex qualiter adversus
eum foret procedendum Et
dominus papa considerans quod
nemo debet suo adversario in-
strumenta quorum appellatione
testes intelliguntur subtra-
here Et ideo ille qui hoc
facit ostendit iniquam se cau-
sam habere Et ergo respondit ipsum
testem compellendum ad
detegendum tante calliditatis
commentum Hec litera accu-
satus ergo callide agebat

secundum hostis ducendus et de-
quo certum erat quod veritate-
timens noverat Commentum
id est deceptionem vel occultam
et maliciosam tractatum secundum
Io. an. secundum hugwicius co-
mentum et idem est quod fraus
meditatum machinamentum
dictum conficetum compositum
sed in usu nostro commentum di-
citur liber expositoris qui deserviunt
expositionem alicuius libri
Nota ex litera quod appella-
tione instrumentorum continentur
testes ut hic dicit litera et ff.
de fide instru. l. i.
Ab quod iuramentum de non testi-
ficando censetur temerarium
Io. quod subtrahens adversario
probationes punitur a iudice
et intelligitur iniuriari iudici
unde notat speculator quod iudex
punit talem ex officio ibi
de penis dicit etc.
Et per expeditione glose
ultime quia hic compel-
litur testis et est ca. criminal-
possent opponi de c. dilectorum
in c. ubi dicitur quod in crimina-
li non compelluntur testes
Glo. ultima soluit hic contrarium
ostendendo utrum iste testis
debeat cogi super principali et
in hoc ponit opinionem
laurentii quam postea approbat
demum contrarium cui signat
contrarium et ibi remittit unde dicit
dic ut in ca. Et ibi reve-
lare fraudem q. d. si habet ali-
um testem vincet quod
non credit vinc. sed forte
secundum eum deferret hic iudex

inducantur. Ex. de pena con
misimacione. ¶ Infine fratr
non approbat intellectum predictum
in ca. quod dicitur laicus quod fraude
detecta habitum per producto
contra eum qui fecit eum
iniuriae, quia hoc non repe
iure tantum. Sed magis ap
probat suum intellectum quod
iste casus cogit deponere
super premissis et ad c. dilecto
quod favore iuris publici
et iudicis fit hec compulsio
quamvis ea sit criminalis ne
iudicii illudatur de quo ple
nius dictum in c. dilectorum

Pervenit (Cum per
iniuria
clerici cogunt testes hoc
dicit per hunc. in deser. eo
ca. proemit Coelo Dimissio
ria. ibi Consultaciones

¶ Casus in temporibus ho poi
tu fuit quod laici frequenter
enormem inferant iniuria
clericis multis pulsibus et vide
tibus huiusmodi iniuriatores in con
tempti negat se tale facinus
commisisse clerici et illos qui
affuerunt facinori volunt
sua fundare intencionem
quaeritur quid iuris. ¶ Dominus
papa respondet quod hii qui de rebus
ecclesiasticis testificari recusat
si aliter veritas haberi non pos
sit sunt ad id per censuram
ecclesiasticam compellendi. ¶ Ne
lia et in summa quedam dis. sit
cogendi de rebus ar. nego
cijs ut dicam infra.

¶ Ex ea lra colligitur solum hoc
quod dicitur casus summarius et sum

hostis hoc inductum est favore
clericorum et ne laicorum iniuria
et excessus remaneat sine
pena, de hoc tamen dicam sta
tim infra.

¶ Nullo non oppono contra litteram
de iurgrinte responsi nam
hic querebatur de persona clerici
et respondet de rebus eccle
siasticis et ita non est congrua
responsio ad hec in despon
de muliere

¶ Oppono contra ra tunc hic a
getur de iniuria et de te e
non debuerunt testes cogi
in c. dilectorum quod male
mandat compelli

¶ Ad solucionem huius contra oppo
dicit hic glossa quod agebatur
civiliter, quod fieri potest in de
remidi eum. te. Sed ad solucionem
prime glosa ponit duos
intellectus unum lego ipsam et
in ca ibi non fuit compelle
di et iste fuit intellectus anti
quorum glosatorum qui non est
verus, nec enim maius privile
gium rex esse quam personarum
ecclesiasticarum immo personis
sunt privilegiate persone. de
foro competenti si diligenti de
vita et honesta cle. c. fi.
ponit ergo glossa alium intel
lectum ibi uel dic quod iniuria
clerici appellatur res eccles
tica, facta enim intelligatur
ordini clericali et iste intell
tus est Innocentii a cuius tempore
facta est haec addicio in glo
alia dic ut in ca. et in fi
ne. Sed aliquid posset contra
hoc intus opponi, quia
si civiliter agebatur indistincte
debent omnes cogi, et tamen in fine

|| oppositionib

dicat cogendos solum qui
vitaos nequit per alios hn
ad hoc ff. c. pro et o. c. q.
Solucio quatis simile
agetur secundum est questio
et supplendum ad litteram ma
xime nisi testes essent
sinleti de quibus dixi o.
c. q. Sed si actum fuit crimina
liter tunc standum est litere ut
cogantur in hoc casu et secundum
Innocentium inducta est lex fa
vore criminis et delictorum ne
propter iniuria remaneat
impunita de lege plenius di
cetur ff. c. dilectorum et c.

Ceterum Summa ac
Super
consanguinitate probanda
cogendi sunt testes Et
per hoc eadem patet casus iter
mis qr littera plana Se
cus non dubitat nec popo
nimus dubitat nec nos du
bitamus ff. de tribu. l. p
cudatoris ... ... ius scriptum
dicimus generaliter quemlibet co
gendum qui se subtraxit
gratia timore vel odio o.
c. c. l. et ii secundum Goff.
Nota casum Et in hoc
dico secundum Innocentium quod eo co
hic coguntur testes quia
causa erat spiritualis scilicet matrimo
nialis vel quia agebatur
de consanguinitate ad construendum
vel destruendum matrimonium quo
casu coguntur testes etiam
si se non subtrahat Sed
si aliter agetur de consang
uinitate ut puta tutelam
vel hereditatem cogantur
solum solum qui se subtra
hunt Et secundum glosam dicitur

se subtraxisse eo ipso quod
moniti non testificantur
ut glosa plenius Hostiensis vult
super precedenti quod hic di
de odio ut in ipsa et c.

Preterea Summa ac
secundum Io.
an. Testis sinodalis qui
super matrimonio coram ordina
rio deposuit coram delegato
super eo alibi dicit coram
alio iudice non debet cogi sed
eo per iuramentum deponere
iurare non cogitur hoc primo
secundo quod testis sinodalis quod
supervenienter infamiam re
pellitur 3o dicit quod testis pot
in contimenti non ex intervallo
corrigere dictum suum Et secundum
hoc dicit ea dicta 27 ibi
tamen 3 ibi quos
Casus in textu Cum ex
Episcopus visitat diocesim
suam populo convocato faciat
aliquos honestiores de
plebe iurare quod ipsi dili
genter inquirant Si aliqui
consanguinei matrimonialiter sunt
coniuncti vel si aliqui tales
coniungi vellent quod denuncia
bunt Episcopo vel eius misso
huiusmodi quo persone in aliquibus
locis dicuntur testes sinodales
modo hic disponitur quod si huiusmodi
testes coram episcopo vel capitulo
tulerunt testimonium si causa illa
postmodum pervenit ad
aliquem delegatum super eadem
causa non debent compelli iterato
iurare coram delegato
aliter fiat fides et hoc nisi
fortassis novus articulus emer
gat Hostiensis dicit quod si testes
isti periurium in quo iuraverunt

prouerint infamiam, debent a perhibendo testimonio remoueri. Et quod si in suo testimonio errauerunt sed non studiose et in continenti se correxerunt tamen non debent sed aut criti, si sine correctione tunc possunt infuallum. ¶ De electione tamen capitulo vacante sede, in de hereticis ad abolendam, secundum Io. an. Et compelli hoc intendit quod si testes synodales semel sicut iurauerunt denunciauerunt id quod contra bonos mores sunt intellexerunt in matrimonio vel in aliis personis tunc non debent super eodem testimonio dicere in publico, nisi quando alii testes super eo nequirent inueniri. Et hoc ideo ne per redditionem testimonii sibi plures inimicos acquirerat secundum Io. an. vel dic quod testes prestabunt sed non iurabunt secundum Innocentium et hoc contra glosam et dicta infra publice sic dicti quod rei publice fiunt cum intersit ne crimina maneant impunita de sen. excom. ut fame lz

¶ Noto hic primo licet de testibus synodalibus, qui esse dicuntur testes publici quia rei publice fiunt ut statim dicetur et sunt illi quibus iuramento prestito committit episcopus in synodo quod inquirat de hiis que sunt contra bonos mores et dei voluntatem et illud fideliter denunciabunt episcopo aut eius misso sed in dicto vi. dt Innocentius quod huiusmodi testes ipse non funguntur officium testis sed officialis vel denunciatoris.

¶ 2o Notatur hic aliqui quod testibus synodalibus creditur sine iuramento in eo testimonio tamen sit cum statim dicam fat aut illud verum, quia testimonio ipsa dicuntur depositiones non indicatorum, in de cohabitatione clericorum et mulierum tua.

¶ 3o Noto quod hic habetur quod infamia precedens non repellit testem synodalem. Et sic habes casum in quo infamis potest esse testis et hoc ratione publici officii quod gerit secundum Hostiensem. Et hic habetur una notabilis limitatio ad c. testimonium, eodem titulo, ubi indistincte dicitur infames repelli de quo tamen dicam signatur infra prelatus etiam arguunt aliqui quod prelatus non possit remoueri propter delictum quod commisit ante promotionem per hoc, eodem titulo, de etate et qualitate accepimus, de iureiurando quemadmodum, quod tamen hostiensis ei quod est, in deprehenditur non ignores et quod legitur et notatur eodem titulo de corpore viciatis, exposuisti. Et Io. an. dicit illud argumentum hic non sumi, quia hic non dicitur quod propter preteritam causam sive infamiam non remouetur testis ab officio sed solum quod in officio manens non repellitur a testimonio de hoc etiam dicam.

¶ Ultimo noto in eo quod casum singularem quod testis possit se corrigere quando in continenti quod errauit non studiose. Et sic si studiose

no potest. Item si ex intervallo ut in glo. ult. et ibi dicam.

¶ Tria sunt dicta in hac littera. primum est de testibus synodalibus quod non compelluntur iurare. 2m de reportanda fama. 3m de correctione erroris et comminati. et hic ultimum examinabo circa glosam ultimam.

¶ Sed pro expeditione primi et 2i oppono primo quod primum quod testi non est credendum nisi iuret C. ti. l. iurisiurandi et c. nuper. hic autem littera innuere videtur. oppono in eo quod dicit sufficere testimonium eorum ordinario, quod sonat sine iuramento. Item ex hoc quod dicit non debent compelli ut in presentia legati iurato prohibeant iuramentum. ¶ Pro secundo oppono extra de co. cle. excom. ubi duo colliguntur. primum est quod propter infamiam propterea contra debent testes synodales repelli sed non propter peccatum contra primum est in c. q. 1. si peccaverint ubi non repellitur quis propter huiusmodi infamiam a denunciatione ergo nec repelli debet a testificando. Consimile est C. ti. l. testimonium ubi indistincte infames repelluntur.

¶ Ad primum dico primo quod hic non vult littera quod indistincte testes synodales admittantur sine iuramento probatur hic ex verbo littere iurato cum dicit non debent compelli ut iurato prohibeant iuramentum ergo prius iurati fuerunt et ita vim testimonii fuit hic in compte pro dicto iurato. Sed de hoc eodem dicto quod dicit littera non debent compelli etc. usque ibi delegato quid velit hec littera diversi diversa dicunt. Quidam dicunt hunc esse littere intellectum quod si testes synodales sicut iuraverunt denunciaverunt id quod invenerunt vitiosum non debent propterea cogi testimonium dicere in processu nisi cum alii testes nequeunt inveniri et hoc favore ipsorum ne plures sibi acquirat inimicos. Sed Innocentius dicit quod prestabunt testimonium super hoc sed non iurabunt ex quo prius iuraverunt.

¶ Sed Hostiensis plane et bene legit hunc textum dicens, quod hec sit mens littere, quod testis synodalis qui semel testimonium suum tulit, amodo non cogitur super eo iurare nec testificari dummodo aliter fides fieri possit, alias compellitur testificari sed non iurare, nisi forte novus sit articulus non comprehensus sub primo iuramento, quo casu compellitur non solum testificari sed etiam iurare, et per hoc patet intellectus littere huius. Hoc etiam videtur sentire hic glo. ii que ponit rationem quare non compellatur ad iuramentum huiusmodi testis cum deponit coram delegato cum dicit glosa etc. In fine ex hiis omnibus patet quod deponit iuratus et sic cessat prima obiectio. ¶ Sed contra ista dicta videtur obstare littera in eo dum dicit dummodo aliter fiat fides

In 2o huiusmodi dicit quod propter infamiam supervenientem post huiusmodi testes synodales dicit quod propter infamiam precedentem non potuit repelli a synodo contrario et hoc obstat C. de testi. testium etc.

iudici etc. que lra comprehendo
muit quod si alit non pt fieri
fides ibi dent iurare coram
delegato et hoc e contra pre
dicta, glo in soluit hoc
supplendo ad lram magis
ter

va — sicut va. in fine. ffram
tum ad istas glosas dicit
quod veritatem habet quod com
la depositione coram ordina
rio facta suffic pt instru
ta coram delegato, quod tunc
non dent cogi amplius de
ponere quia esset superflu

cat — tas etc. Ue hoc aut quod
super nono articulo dicant
iurare ponit glo sequens
dicit etc. in fine concilio

o di aplus / dre cor / co iudice — iam patet iste arti. sicut ex
Ut contrarium ad aliud op
positionis que precedit con
tra sermonem etc. ubi dicit quod ppter
supervenientem infamiam re
pellitur testis synodalis quod
quod vadit supra obiecto de
e si peccavit in q. i. ubi
vr quod mandatum de denun
ciando delictum promm
vr omnibus factum tam
infamibus quam aliis go
ste ddm est etiam in testificando
Sed hoc non est verum, quia
aliud e in denunciatione ad
quam quilibet ~~tenet~~ admit
titur dummodo non presenciet
in crimine ut. ti. q. i. in omni sed
adhuc obstabit obiecto
alia quod hic infames ad
mittantur quod sunt infama
ti ex ca precedenti solum su
pta, ut vr lra innuere
Ad hoc dico quod lram istam
in v. sermonem dimisi dimisisse

glosant. Quidam dicunt quod
secus est de infamia prece
dente officium, secus de superveniente
quia super infamia prece
dente officium vr cum eis dispen
satum ex quo ad ipsum assu
munt et hoc tu ffram. Magister
tamen possit distingui. Nam si
infamia erat occulta vr
imputandum testibus qui eam
tacuerunt tempore assumptionis
de corpore vitia quod postea
et sic quod manifestabit po
terit repelli. Si non erat
manifesta et tunc precedit quod
dixi ut non repellatur
quasi videatur dispensatum
Sed obstare hunc dicto
vr quia super infamia non
dispensat inferior principe
ut de re iudi. cum te et quod
ibi not. Innoc. Absoluto
quod dici in testibus sinodali
bus quod assumptio in officio
facit eos non posse ex
cludi propter infamiam prece
dentem et hoc operatur auctoritas concilii
mus et iste intellectus o
missis aliis multis plus
attento proprie, quod isti qui
dicuntur testes sinodales pro
loquendo non dicuntur testificari
sed magis denunciare modo
ligati infames repellantur
a testificando non repelluntur a
denunciando secundum Innoc.
ut dicta in glo ampli
et per hoc patet solutio obiec
tionis istam etc. magis tan
git glo v. dicimus in fine
glose contra contra istam glosam
pt etc. colligi alium intel
lectum lre istius, ut dicatur

q in b hmōi in admit
q licet ppt infamia sup
venientem repella quo a
testimonio phibedo, testi
in preuo ppt hmoi ifa
miam non vicatur z sic
patz iste 2a articulus et
Venitur ad 3m artlm s
huius qui erat de correc
tione errors In eo q lra
dt testem posse corrige
sum errorem i gtinenti
non ex intervallo Quero
qm (?) dicit q hoc faciat in
cotinenti z qn ex intervallo
Glo vlt soluit hc ponens
duos modos in fine signat
gria z soluit In fine quia
no loqr i teste vide q
ibi notatur in s. glo Illud
enim locum hz in alienacone
que fuerat ex ex int
vallo z p successorem hoc
in teste qui ppt suborna
tonis timorem no corrigit
ex intervallo fm Jo. an Ex
ista itaqz glo colligunt
duo mor ad intelligend
quid sit in gtinenti revo
care sive corrige erro
rem Vnus est in gtinenti
i. anteqz loquat ptibz alis
2s est arbitriu gsiderata
qualite psone Quod h
host z plag quia no est
determinatu iudex go con
siderabit diligent si anteqz
recedat a gspectu iudicis
testis corrigit dictu suu
z allegat pbalem cam
correctionis admittat Si
no pocca ptes ptibus
locutus est non d admitte

q hic cu alijs deducit
lacius Jo an Glo ampliat
not et infi ponit opinion
gria hugonis In fine Jnno.
gcorda dt q si quis pse
uerat i crime no admitti
ad denunciand sic nec ad
testificand si si non pseue
rat in crime potit admitti
ad denunciand favore rei
publice ut crima puniantur
de hc in q. i. si peccauit Et
dictum est o. ti. ppo cri
tra glo pm z c.

Super his Cum mat cum
de infamia vel vicio psonarum
inquirit cogendi sut tes
tes Et ut dicit sma glo
po huius ti. de accusa sup
hijs

Casu aut in tuus pont
glo ia dicens z c. De
lra desimat p arepbm
z sacristam qui de sit puti
fuit. o. ti. tam ex lris

Sz oppono con lram
q testes non debent tra
cogi sup vicio falsi quia
in crimalibz no cogunt
s. e. dilectis Glo vlt sigt
hoc grm z ibi remittit
In fine vel fm Innoc q
delictu fuit gmissum lite
pendete io favore iudicij
ne illudat ppornm iuris
dicioni cogunt testes ad
hoc sf. de indi. l. si ptor
qd est satis notabile vel
agebatur de falso civilit
dicto c. tam ex lris In
fine z vitas alit hri non
poterat vel ne indignus
pficiatur in epm

Cum tenore | Summa. Contra in crimine falsi litteras pape cognitum testes cogi debent. Concordat dicto capitulo ibi notatur igitur.

¶ Casus patet. Quia littera visum fuisse. Hoc ideo dicit quia circa visum questio est locus primo. Infra de crimine falsi. durum. ¶ Contraria est quod eadem capitulo. Contra est. pro. Et glossa ponit dubitationem. Tamen assignat contrarium et remittit In fine et ibi patebit infra se modo.

Dilectorum | breue est lectura hic variis modis tamen in ponderatur casus qui in intellectu uerus sed quia circa postorem omnes scripture sunt dubitationes de quibus non est curandum. Ideo summe textum ad id ad quod principaliter allegatur In criminalibus testes non coguntur hic dicit.

¶ Casus in tunc inter capitulum wolteranum ex parte una et Episcopum ex altera super diversis articulis et reuerendimo et reuerendos modum quod verbatur pro curibus utrisque partis in presentia pape constitutis lite contestata papa mandat quibusdam quod testes qui fuerint nominati si se odio gratia uel timore subtraxerint per censuram super criminibus per censuram ecclesiasticam compellat veritati testimonium perhibere. ¶ Sequitur lata et est deciditur quod Episcopus reuenerit capitulum et fuit lis contestata coram ipsa qui remisit tamen et iudices dubitarunt de modo cogendi testes, ad quod respondit

ut sequitur

¶ Littera tunc huius satis clare et sufficienter expedit materiam huius tituli, scilicet qui debetur qui testes et in quibus causis sint cogendi et qui non quia in criminalibus causis non coguntur. Sed in aliis cogendi sunt, si se subtrahunt gratia odio vel timore et de hoc plene in glossa ubi dicta bo istam materiam.

¶ Primo tamen oppono ad litteram quia etiam in criminibus coguntur testes. de duobus capitulo contra et de eo. conuenit. ij.

¶ Secundo quod in alia parte oppono quod etiam in ciuilibus non debet cogi nisi quod aliter veritas sciri non possit tunc enim non est morale tacere veritatem ut notatur hic Innocentius et ponit glossa in fine, quia cessat ratio quare censeatur morale veritatem tacere ¶ Solutio primo me apponendum dicta est in capitulo allegatis in contrarium et statim plenius dicam. Ad secundum dico quod Innocentius stat contra quod hic super eodem capitulo i. dicit in ea cogendos testes, nisi quod est morale tacere veritatem ut quod veritas aliter sciri non potest de hoc tamen dicam infra. Et quia in hac materia de testibus cogendis uel non sunt multe distinctiones et varie sunt opiniones, ut ponitur in glossa quam ego ideo pro plena notitia ponam hic veram nostram distinctionem primo tamen accedo glossam huius. Que habet duas partes prima dicit quod testes

in civilibus coguntur, excepit
mediatores et proxenetas ca.
ibi in criminibus tractat prolixe
de compulsione testium in civi
et criminalibus et facit viii. q. alle
pro et contra 2o ibi super hoc
ponit opinionem que habet il
los cogi cum de crimine ci
viliter agitur. Tertio ibi hu
guccio illam impugnat iiiito
ibi Ideoque ponit opinionem
suam que habet illos non cogi
etiam cum de crimine civiliter
agitur. vto ibi qualiter Jo.
ad contraria opinionem suam reas
sumendo vito ibi alii reas
sumunt et coadiunat opinionem
contrariam dicendo illam extra
vii. ibi Innocentius ponit opi
nionem Innocentius in dicat
et c. Et in ca ibi ut in media
toribus mediator qui alio
dicitur proxeneta, dicitur ille qui
mediauit in contractu sponsos
vel pro consimili, de quo ff.
de testi. c. i. li. vi. talis non
admittitur regulariter in civili
bus nisi de consensu partium
et est ratio, quia forte
partium recepit pro officio unde
cum re perfecta habeat comod
videtur testificari pro como
do suo. Et dato quod partium
non exspectet adhuc idem
quia presumitur quod affectu
id compleri quod laborat
uit ne imponatur ei quod
non caute se gessit et ne
auferatur quod datum erat
quod quod etiam nec debet compelli
nec admitti secundum Jo. an. Et
ibi quidam Hostiensis et plures

et ibi in fine Innocentius iiii. dicit
d. c. c. i. et c. per. et ibi fi
naliter hoc. h. quod ubicumque
quis probare tenetur conce
durum est quod lucrosum
suum vel vitatum dam
nosum, tunc compelluntur
testes et c. de hoc vide hic
Jo. an. Hostiensis hic prius dicit
testes in criminalibus compel
lendos et alii adhuc aliter
Tu illis his omissis Cum
quaeritur an testes sint co
gendi Dic distinguendo aut
in civilibus aut in crimina
libus Si in civilibus tunc ali
qui sunt persone non privi
legiate, et indistincte co
guntur d. c. l. si quis et hic
et d. c. c. i. in et iii. et
in pluribus aliis aliqui
non sunt persone privilegiate
de quibus in l. Item in
criminali vel ibi lege iulia
et duobus sequentibus et vel
Item venit et tribus sequentibus
Et de istis dicit Jo. cal. quod
non compelluntur sed volen
tes admittuntur in c. v. ff.
l. et hoc secundum leges, secundum ca
nones distinguit an pos
sit vitari aliter veritas et non
coguntur an non et coguntur
Ego dico pro ipsam quod
aut se subtrahunt odio
gratia vel timore et coguntur
ut hic et d. c. pervenit
ii. ff. est enim hoc directi
quod probet alios presumunt
hoc facere invitantes proxenetas
Si aut se non subtrahunt
tunc aut loquimur de me
diatoribus et isti non coguntur

Et ibi proxeneti de hiis
proxenetis satis tractat Spe
in speculum de teste § plt.
in pro et dixi d. c. c. i.

et ibi in fine falsi dicit Hostiensis
quod ratio specialis sufficiens redditur
dici non potest nam ita odiosum
est crimen hereseos, crimen
simonie et lese maiestatis
sicud crimen falsi

immo nec admittuntur nisi
de consensu utriusque partis
ratione ff. de proc. l. aut de
non mediatoribus Et tunc
aut veritas pt aliter haberi
et non cogentur. extra de privile-
giis ut aliqui tribuat. Ad
non pt aliter haberi et tunc co-
gentur, nec prodest privile-
gium ut committat mor-
tale, ad hoc ff. de consuetu-
dine l. si quis .ii. met est mortale in
q. iii. quaestio de cri. fal.
c. ii. Ubi non agitur de cri-
mine tunc aut deducitur
crimen indirecte ut per excep-
tionem, et aliquando est talis
obiectio solum ad effectum
ut repellat, non ut puniat
is contra quem fit obiectio
ut quis contra testem vel pro-
curatorem vel accusatorem
et tunc non debent cogi testes
quia non subest equitas
ut cogantur alium infama-
re aliquando non fit obiectio
criminis ad effectum corri-
gendi et puniendi crimen
ut si contra aliquem promo-
vendum obiciatur ut re-
pellatur ii. de accu. super
his, et tunc cogitur tes-
tes ff. c. super his Et fit
ratio ne crimina remaneat
impunita de sen. exco. ut
fame quod sentit Inno-
centius et Io. Cal. hic et in isto
membro distinctiones et prece-
dens possent simul iungi
ut dicemus testes compel-
lendos, exquo crimen de-
ducitur non criminaliter, quia
non directe ff. c. exprimat ii.
qui se loquitur aliquando aut
deducitur crimen directe et tunc
aut civiliter et coguntur testes
dicto c. super his et c. preve-
nit ii. quia ea civilis et
criminalis mota civiliter exer-
centur. ff. ti. i. testibus .vi.
Ubi non et sic opinio Tan-
credi et verum hic in glosa posita
non est vera Aut crimen de-
ducitur criminaliter et tunc in fo-
ro ecclesiastico interdum et
indistincte compelluntur tes-
tes ff. c. pro .ii. et c. preventio-
nis secundum Ioh. Cal. Ubi dicatur
melius, quod aut veritas pt
aliter haberi et non cogantur
per hanc literam que loquitur
de foro ecclesiastico Aut
non et coguntur dictis iuribus
Aliquando aut agitur de cri-
mine in foro seculari et
tunc aliquando pena non infli-
git irregularitatem, et idem quando
in precisio membro aliqui
infert sicud ii. ne cle. vel
mo. c. sicut et tunc aut
queritur de laicis aut de cle-
ricis. Primo casu, dico quod non
compelluntur ne incurrant ir-
regularitatem xxiii. q. viii
his et dicto c. sicut
Ubi de laicis aut volunt
fieri clerici et equum est
hoc ff. ut non cogantur
ea ratione qua non cogun-
tur clerici Aut non sunt dispositi
clericari et tunc aut ve-
ritas aliter haberi non pt et
cogentur peritum tercio
Aut pt aliter haberi et non
cogentur et sic non semper
in criminalibus coguntur testes
etiam secundum leges licet sit glo-
sa contraria ff. si quis Certe limito

In effectu colliguntur iij conclusiones prima in ca(usa) civili coguntur testes 2a in criminali non coguntur regulariter 3a in criminali dum vitas aliter quam non potest cognosci salvo quod non cogatur contra irregularitatis ff

eam per ea que supra sunt dicta quam contrariam per istam distinctionem claret materia c. huius ymo fere totius titu li istius ff.

Generaliter. Omnia(?) ad detegendam coniurationem coguntur socii esse iurati primo iuxta petitio 2o ipsius quos iudices ibi idem

Casus in tuis Cives Cer mien cum duobus clericis mar. et Joh. quondam eccle(sie) Ra nematen fecerat quandam conspirationem contra archiepiscopum Ravenmatem data eisdem clericis certa quantitate pecunias et ad celland(um) ista vinculo se iurati constrixerunt archiepiscopo super hoc et quibusdam aliis articulis contra Cives et clericos predictos ad Bononiensem episcopum et eius quandam literas impetraverunt. Unde cum intentionem suam probare non posset nisi testimonio Civium predictorum supplicat domino pape ut sibi super hoc providere dignaretur ne propter defectum testium sua iusticia deperiret. Et papa mandat eisdem iudicibus quatenus monitione premissa per censuram ecclesiasticam compellant eos quos viderint compellendos quos ab huiusmodi iuramento absolvat illos quos archiepiscopus ad testimonium duxerit producendos. Et nichilominus si illi se gratia odio vel timore subtraxerint simili censura compellant eosdem ad perhibendum testimonium veritati

Hec litera super hijs sunt coniuratione facta et iuramento prestito de ipsa celanda illos sunt presidentes vel officiales quibus iuratum erat taliter ut premissum est

Noto hic testes compellendos ad probandam coniurationem. Et in hoc dico quod coniurationes semper presumuntur illicita sunt sed verum nisi quam aliqui colligunt ad bonum xxij q. vij c. sane, de hoc dixi o. de iudi. consilia

2o noto quod Cives testificantur in facto civitatis sicut et clerici in facto ecclesie. O. ti. j. in super et c. insuper ... et ibi de hoc

3o noto hic casum in quo compellitur quis testificari super crimine suo ut hic. Et est ratio quia aliter veritas probari non poterat. Item hic admittitur quis contra iuramentum suum et sic periurus et hoc quod eo quia iuramentum fuit illicitum de quo in glo. ij

Ultimo colligo hic quod socius criminis admittitur ad detegendam conspirationem de qua dixi in glo. ij

Nunc accedendo glosas. Quero primo quem sit pena conspirantis contra episcopum suum quia hic dicitur quod isti clerici conspiraverant contra ipsum archiepiscopum. Glo. prima solvit unde dicit infamie. Et singuli in una libra auri sunt condempnandi ut in constitutione fredrici que edictali ff

conventiculas ff. et si quis
tumultu contra aliquem
fecit vel seditiosas voces
emiserit capitalis est pe
na C. de his qui ad eccle
con fug. l. denunciamus et
C. de sedicio l. i. et ij. q. ulti
sa ij obicit et solvit In
fine arguit sociu sermo
admitti ad detegendam
conspiracionem sic ut in ea
et ubi aut. e supra no. d.
contravenire et hoc quia
poterat dubitari an va
leret ut quia ad bonum
finem an non fateor sed
quia nollet absolui inche
latus cogetur testificari
vel supra absoluet vel isti
delegati sunt quemadmodum ad quod
fiunt lre ibi in l. eos et

De fide instrumentorum

Continuata est ff. ea ru
brica de testibus ubi dictum
est quod post rubricam de
probacionibus subiunxit de
speciebus probacionum scilicet de tes
tibus de instrumentis et de
aliis de quibus in patebit
hic ergo sequitur illam
speciem probacionis que fit
per instrumenta ad materiam
huius tituli facit iij q. ix
si debitum et c. carte vi
di in memoria iij q. viij
nullus Convenit rubrice
ff. de maio et obe cum in
ecclesiis et de faciendis in
strumentis datur consilium ff.
de testi. significat rasure
et inclinature tollunt fidem
instrumenti de religio domi
cu vestris de privile cu olim

ij. per instrumenta proba manu
missio de nati quod libe ven
i. uno In lio vestro faciunt
de elec ut ea et c. funda
s. non ergo insi de tempo
ordi c. i. de offi ordi si
causi et c.

Tu vero pro intellectu huius
tituli quid dicatur instru
mentum in proposito ad hoc
dico quod instrumentum accipitur
multipliciter quod dicitur per instrumento
fundi i. pro apparatu vel in
structione fundi quo vel
qua possessio excolitur ff.
de fundo instructo in ru
bro et nigro quandoque capi
tur generaliter pro quacumque re per
quam pervenitur ad aliam
sicut pena est instrumentum
salubri securus specialiter ta
men magis specifice pro eo
per quod causa instruitur
et tunc nomine instrumenti con
tinentur testes ff. ti. i. per
venit i. quandoque ad huc ma
gis specifice pro scriptura
instruente causam seu faciente
fidem et sic sumitur instrumentum
in hoc titulo et c.

Et si scripturam

Breve est et hoc dicit
per alia verba exempla non
autentica fidem non faciunt
et idem dicit sequens sunt
ffram et sunt utrumque c. ex
pediam et ex ambo
Casus patet Tu. Sed quando
nichil facere diffiniendo quod
non negat quod pro huiusmodi scrip
turam fiat presumpcio sunt
hostes possumus loquitur
de iuridica potestate non de
absoluta sic ff. de ca. pos.

c. ¶ De litteris vel cartis etc.
¶ Noto primo id quod dicitur tamquam summarium. ¶ Item notatur hic aliquam expressionem littere vel quod scriptura dicitur autentica quamvis non faciat fidem, dum dicit in littera scripta vero autentica etc. in textu sine aliis tamen exponunt hic litteram autenticam, id est que allegantur esse autentica sed non sunt nisi ut sequitur etc. et hoc est verius quia si essent vere autentica mors testium non obesset secundum Host.
¶ Item noto quod in prologo hic dicitur esse scripturam autenticam et publicam pro eodem quod sequitur in littera ibi nisi per manum publicam facta sint, non enim proprie dicitur publica que habet sigillum autenticum et tamen est autentica ut in textu et sic omnis publica est autentica sed non econverso quia tamen autentica et publica capiuntur quandoque.
¶ Item noto quod scriptura manu publica, id est manu persone publice confecta facit per se fidem sine alio adminiculo etiam si testes decesserint ut patet in textu ibi nisi per manum etc. et idem est si notarius decesserit et probatur utrumque in auten. c. si. § si vero non reperiatur ¶ Item noto quod scriptura sit autentica ex sigillo ibi aut autenticum sigillum apparuit hic tamen subaudiendum et tamen in expressione testium alias sigillum non probat nisi in quibusdam casibus secundum
quod plene dixi in c. de probatis per testium, quod autem sigillum dicatur autenticum declarat hic glo. si. c. in § ibi dicam.
¶ Ultimo noto hic textum in fine probatum quod scriptura non autentica non facit aliquem gradum probationis ibi non videtur alicuius etc. sed tamen non est verum simpliciter sed sic quod non facit aliquam fidem plenam quia solam possit diffiniri causa ut infra dicam.
¶ Quia hic fit mentio de scriptura autentica item de publica item de privata et ideo examinando litteram utrumque c. quero que sit unaquaque, et primo de autentica dicit glo. prima c. primum quod sit illa que facit fidem ut quia per notarium scripta vel per iudicem cum tribus testibus vel per duos viros, vide de hoc primo lego glo. sum. Et in ea ibi vel duos recepte per manum etc. et ibi quia facit privata etc. hoc etiam tamen glo. in c. scripta privatam sequenti sed Innocentius hoc redarguit dicens quod licet faciat fidem tamen non est autentica quod est verius dicatur ergo et melius quod scriptura autentica est que sine aliquo adminiculo facit fidem etiam mortuo thabellione et testibus in auten. c. si. § si vero moriatur. Sed scriptura privata cum subscriptione testium non facit fidem

sine adminiculo si cum negetur
quod testes qui interfuerunt
eam approbent in auten. de
instru. cau. § si et si quis
alias ei non statim. Consulit
etiam Innoc. hic in fine. scilicet
quod cessante consuetudine omnis
scriptura dicitur privata preter
scripturam notariorum et actorum
iudicialium sed per consuetudinem
privata fit autentica. Ius enim
cum dilectum ut si de consue-
tudine stat aliam scripture
que non est scripta per tha-
bellionem.
Que autem sit scriptura pub-
lica glo. prima in c. ii. tan-
git quod scriptura publica dicitur
que facit fidem et in effectu
non facit differentiam inter publi-
cam et autenticam. Sed Innoc.
inter eas assignat plures
differentias et inter ceteras ponit
hanc quod omnis autentica
est privata sed non econverso ut
supra eum sunt se ipsi tamen
licet concedentia et confessa sed
hoc michi non placet propter
Hostiensem ymmo dico ut dixi
in nobilibus quod scriptura au-
tentica est genus et publica
est species. omnis enim publica
est autentica et non econverso
hoc probat textus in c. scripta
ubi primo premittit de auten-
tica et subdit de duplici
specie autentice scilicet de confecta
manu publica et de habente si-
gillum autenticum et illam
dicens autenticam que facit
fidem, quamvis non sit scrip-
ta per publicam manum. quam-
vis in iure sumuntur ista duo
tamen promiscue ut idem importent
Quid autem non dum constituitur que
sit scriptura privata dicit
Innoc. in c. ii. quod est illa
que fit a personis non publicis
nec ipse habet auctoritatem nisi
adversarius hoc confiteatur
vel per comparationem alterius
scripture eiusdem notarii vel
per testes inscriptos coadiu-
vetur. C. de proba. l. co-
mparationes et lege instrumenta. vi
modos quibus dicitur publicum
Instrumentum, et tres species priva-
te scripture ponit Specu.
de instru. edi. § nunc dicendum
Post premissa quoque hic
agitur de scriptura publica
Quid iuris si producit scrip-
turam publicam et negatur conficien-
tem fuisse notarium, quomodo
probabitur. Dicit Innoc. quod per
testes vel instrumentum confectum
super gressione officii. sufficit
etiam eum probare quod tempore
confecti instrumenti publice fun-
gebatur officio. ff. de offi.
pretor. l. barbarius. C. de
elec. querelam et c. scriptum.
Idem est forte fatendum cum
sic apparent multa instrumenta
eius quibus communiter datur
fides et habet precedentem quia
quod est inter partes. Secus
si inter thabellionem et partem
tunc enim expedit quod probet
titulum thabellionatus et
non sufficit possessio. ita notat
Innoc. de verbo. sig. venientes
li. vio. et est satis notandum
de hoc hic latius vide Hostiensem
Item queritur ad cuius instantiam

teneat notarius instrumentum con-
fice. Innocentius hic plene dis-
putat, ultimo concludit
quod ad instantiam cuiuslibet ro-
gantis etiam convenit, per hoc
facit quia est persona publica
ut dicit hic glo. ii. c. fi.
Item quero quid debeat
se subscribere notarius in
instrumento, dicit Innocentius quod debet
scribere se rogatum fuisse alias
si obiit et non probet roga-
tum prejudicio est instrumento si
si vivit sufficit quod asserat
se rogatum secundum Innocentium quod
nota dignum ad hoc in auten.
de thabellio in prin. alii
dicunt quod rogatus presumitur
de quo in Spe. de instru-
edi. § i. v. si vero in con-
ficiendo et sequenti. Sed numquid
necesse sit ut publice rogetur
Innocentius dicit quod sit quia pub-
licum eius est officium alias e-
suspectos tum ipsum ar. c. vin-
ci ut eccl. benefi. quod
intelligo nisi subesset ca-
usa iusta, tunc enim potest
rogari secreto ad hoc de
ap. c. fi. Et hoc sit dictum
circa materiam scripture pub-
lice. De sigillo autem dicetur
in glo. fi. c. ii. Glo. finalis
c. primi ponit casum ex-
ceptum, querit et solvit. Et
ibi in dicitur auctenticis alias non
sufficeret ex in lege per thabel-
lionem sumptum sit, re-
quiritur, requiritur ergo ad ex-
emplationem instrumenti auctoritas
iudicis secundum Jo. an. Et ibi di-
cas quod non, idem Host. et

reali quod intendit si quis producit
instrumentum de debito et ego decre-
tum septimo in adiudicatione
ypotece rei preferetur secundum
Jo. an.

et Guil. in Spe. de instru-
edi. § videndum v. si quid
etc. Glo. prima c. ii. dis-
tinguit inter instrumenta pu-
blica et privata et in privatis subdis-
tinguit personales actiones
a realibus et prejudicium scribe-
tem et eorum contra quos scri-
bitur. Et in ea ibi in actione
personali etc. et ibi in rea-
li non etc. Cuius glo. iste
est sensus, quod sufficit instrumentum
privatum quo ad obligandum
debitorem actione personali
sed non in reali, i. non sufficit
ad ypotecandum bona eius
quando si alius creditor habet
instrumentum publicum esset preferendus
quod est verum, quia non
statur habenti privato instrumento
in prejudicium alterius. Et ibi
tum vel amplius et si ne-
getur id quod in tali scriptura
continetur non facit fidem
nisi per testes subscriptos
vel alios probetur secundum Jo.
an. Glo. ultima querit de
sigillo autentico et solvit
in fine. De ista materia satis
notat Guil. in Spe. de
probatio § finali v. decimo
Et ibi invenies tota dicit probatio-
nes per sigillum Epi. Item
per sigillum delegati. Item
per sigillum Cardinalis,
dicit etiam quod sigillum ab-
batis facit fidem, de his
que fiunt a prelato ea non scitur
Item sigillum capituli vel
universitatis facit fidem et cuiuslibet
collegii, l. de eo c. prela-
dilecti. Tamen dicit quod Curia
Romana teneat quod non

credit[ur] sigillo nisi sit au-
tenticu[m] ut ibi c. [scripta] hi[n]c hic
hic no[n] insisto, q[uia] q[uan]tu[m] ste-
tur q[uo]d [episcop]orum uel quoru[m]-
cu[m]q[ue] aliorum d[icit] sat[is]
O. de p[ro]bat[ione] post cessionem
et ~~[illegible]~~ ideo hic reseruar[e]
re omitto [et]c.

Ex litteris

Summa[ria]: respectu aplicu

[pro]pt[er] rasura[m] in loco non
suspecto no[n] ce[n]se[n]tur uiciose
[et] ib[i] diuisio 2a. ibi diciturq[ue]
[Casus] in summ[a] Int[er] A. et
B. questio sup[er] capella de
ambitoria que fuit co[m]missa
quibusdam iudicibus, p[a]rtibus cor[am]
illis co[n]stitut[is] dict[us] B. pos-
tulauit sibi fi[eri] copia[m] l[itte]rar[um]
quas cum inspexisset cepit
illas arguere falsi[tatis], p[ro] eo
q[uod] i[n] narracio[n]e facti ubi scrip-
tum erat iura prochial[ia]
erat abrase. Iudices sup[er]
h[oc] dubitantes [con]sulueru[n]t d[omi]n[u]m
papam si deb[e]nt false reputari
[et] s[cri]p[tu]ra q[uod] non, quia etiam
particula i[n] no[m]i[n]ib[us] possessionu[m]
abraduntur, et l[itte]re si in nar-
racione facti errate fuit
possunt abradi [Sequitur]
l[itte]ra in gr[atia] A. agentem et
forte p[re]tendebat q[uod] R. iura
ipsius prochialia i[n] eius p[re]iu-
dicium detinebat, non p[ro]pter[ea]
re non deb[e]nt h[oc] d[icit] Io. an.
[Nota] primo id quod dicit
casus summarius. Et in hoc di-
co q[uod] ille dicit locum non
suspectum ubi sunt u[er]ba
narratoria que no[n] faciunt
fidem. Et sic h[abe]tur q[uod] ra-
sura i[n] narracio[n]e facti non
inducit suspicionem falsi, secus
si esset in u[er]bis dispositiuis
a[lio]quin l[itte]re quib[us] h[abe]tur
hoc fallit in dispositione fa-
uorab[i]li ut in delecto libros
ff. que in testa. delent[ur] l.
[com]mune nisi. idem d[icit] Bart[olus]
in legato ad pias causas C.
de testa. si uinc[us]
[Item] noto hic, q[uod] l[itte]rarum
copia facienda est aduersario
de hoc j. e. co[n]tingit
[Et] oppono ad tex[tum], quia
in no[m]i[n]ib[us] possessionu[m] p[ote]st si mag-
na fraus [esse] ergo male hic d[icit]
q[uod] in no[m]i[n]ib[us] possessionu[m] possit
particula abradi [Soluendo] q[uod]
hic d[icit] de p[ri]uilegiis, intel-
ligit [Innocentius] de p[ri]uilegiis
co[n]firmatoriis, secus d[icit] de
originalibus et idem si cont[inet]
instrumenta donacionis uel alio-
rum [con]tractuum, quod uult d[icit]
[Item] respectu l[itte]rarum de
gra[tia] s[ed] respectu rescriptorum
de iusticia p[ro]cedit tex[tus]
simpl[iciter], q[uod] abrasio no[n] uiciat
quia non sunt magni p[re]-
iudicii [et] in talib[us] l[itte]ris iusti-
cie non p[re]sumitur quis de
facili co[m]mitte[re] falsitatem j.
de cri. fal. c. p[rese]ntium. Goff[redus]
aut[em] intellexit simpl[iciter] de qui-
buscumq[ue] p[ri]uilegiis, s[ed] dicat
q[uod] textus loquitur de mo-
dica rasura s[ed] l[itte]re uel sil-
labe, secus ~~te~~ si totum no-
men possessionis abradatur
s[ed] hoc non co[n]sonat textui
q[uia] s[cri]p[tu]ra hic no[n] disting[uit] q[uan]-
ta fuit abrasio [Item] ista ab-
rasio p[re]iudicaret
esset in u[er]bis dispositiuis j. e.
ex p[ar]te uestra intelligo l[itte]ram

in distincte secundum Goffredum, de eo
bus privilegiis vel rescriptis
sive iustitie sive gratie, dummodo
abrasio fiat in narratione
facti prout dicit textus. Et tunc
est ratio quia talis narratio
non facit fidem ut dicit hic glo.
Et quod verum est cum limita-
cione Clemen. lib. de proba-
tionibus. Secus autem esset in
verbis dispositivis quia tunc
posset committi fraus et sic
solutum contrarium.
¶ Sed quero per quem possit
fieri abrasio in litteris apostolicis, dicit
Innocentius quod per Cancellarium vel
officiales curie, si enim alii
faciant sunt falsarii. Et dicit
Hostiensis quod contra radentes ad
dentes vel mutantes aliquid
in litteris papalibus promulgata est
excommunicatio, que sepe publicatur
in Romana curia, et idem
de litteris penitenciarie.
¶ Item quero an rasura red-
dens instrumentum falsum in una parte
viciat totum instrumentum. Oldradus
tenuit quod non et post Bal.
C. de edicto divi Adri. l. fi.
Secus dicit in dicto testis quod
viciatur ex toto quia reddi-
tur periurus ut ibi et hoc dignum
nota singulari. Et intelligo
primum dictum quando instrumentum habet
capitula separata sicud in c. co-
tingit. Secus autem esset si
falsitas foret in subscrip-
tione notarii que generat
totum instrumentum, qua sublata sub-
scriptione tollitur instrumenti fi-
des ex toto cum dependeat
a thabellione ut no. in c. cum

Clem. que quod dicit glo. quod non statur
narrationi in … … sicut
… … falsa … limitatione
Clemen. lib. de de probationibus ubi
dicit quod verba litterarum apostolicarum quibus
papa … … narrat … pleno
… sic … illas gratias … [illegible] …
[illegible] pape …

iohannes. ¶ Glo. prima posset
recitari per quem. Quid si in-
dex deneget copiam rescripti
exhibenti petenti eam. Glosa
dicit quod potest appellari. Et
in ca. ibi potuit nec probabiliter
consentit in iudicem secundum
Vinc. ¶ Glo. 2a posset re-
citari per obiectionem, quia rescriptum
debet apparere non viciatum
nec cancellatum, in de privile-
giis olim quod bona fuit
istius exceptio etc. Et in ca.
ibi non nisi idem nota
in de cri. fal. licet in inglo.
¶ Glo. ult. exponit litteram
et ibi suspecte ymo false
ut probat decretal allegata
in glosa etc. sequitur aliud

Accepimus

Concludit redarguenti privilegium de falso, iudex non
faciat exhibere coram pleno
et in loco securo et interim
stabitur sive late per illud.
Et in summa prima dicit causa pe-
ticionis a papa primo libera
cum sentencia.
¶ Casus in tantis. Inter Archiepiscopum
Cantuariensem et Monasterium
sancti Augustini, orta fuit
controversia super statu et libertate
ipsius monasterii, exhibita
sunt privilegia, quorum obtentu
lata fuit sententia per monasterium contra
modum archiepiscopus dicens illa
privilegia esse falsa sententiam illam
servare nolebat. Abbas ti-
mens gravari per ipsum appella-
uit ad sedem apostolicam. Ar-
chiepiscopus tulit sententiam interdicti
in ecclesias monasterii post
quod abbas conquestus fuit

domino pape. Et ipse super hoc
scribit archiepiscopo Eboracensi et
eius condicionibus dicens quod
privilegia non inspecta non
possunt argui falsitatis, et
quia difficile esset et periculo-
sum ea apud sedem apostoli-
cam exhiberi, precipit ut
exhibeant predicto archiepiscopo
Cantuariensi in claustro ipso-
rum fratrum vel in alio loco
congruo et securo usque
ad nativitatem sancti Jo. bap-
tiste. Si vero tunc ipse archiepiscopus
ad hoc non venit, nec suffi-
ciente miserit vicarium, im-
ponat ei perpetuum silenci-
um ulterius arguendi, interim
tamen non vult papa illa pri-
vilegia vacillare, precipiendo
formam que eorum auctoritate la-
ta fuit inviolabiliter obser-
vari et quod archiepiscopus in inspec-
tione privilegiorum xii horum nu-
mero faciat esse contentus.
De littera litteras per quas for-
te petebat abbas quod non
tenebatur portare privilegia
sua ad urbem, et quedam
alia super quibus papa provi-
dere fuit, similiter difficile
propter vias longinquas pericu-
losum propter multiplices casus
[illegible] quod qui ne plus alter
alteri laboret [illegible]
et hoc intelligeretur si non
fuisset oppositum ff. de verbo-
rum obli. l. cum qui miserit
ipse archiepiscopus ad videnda
privilegia et copiam illorum ha-
beat Jo. an. interim sit
pendente cognitione falsitatis

vacillatio ob hoc tamen quod ar-
guuntur falsitatis sive de falso.
Noto primo quod iudex nichil
difficile debet precipere ibi et dif-
ficile sit similiter nichil pericu-
losum, quod si faciat potest ap-
pellari arg. huius litere.
IIº noto quod si opponitur
sententie quod sit lata per falsos tes-
tes vel instrumenta, statur ei
pendente cognitione et fiat
ad quem sententia iuriste habent
sententiam latam super iuribus
preeminentie ad universitatem
medicorum et artistarum, illi op-
ponunt nullitatem quod de-
fectu processus et sic quod processum
sit falsum, esse interim debet
firmari sententia.
Item noto quod iudex debet
arbitrari numerum testium adhi-
bendorum qui inspiciant pri-
vilegia in hoc iudicium sicut de-
bet arbitrari qualitatem
testium quorum presentia ad-
hibetur et hoc ne fiat vio-
lentia de privilegio cum persone
li vi° Et dicit Jo. an. quod in
hoc iudex debet esse cautus
ut primo per se diligenter in-
spiciat litteram, volvat
et revolvat ut cognoscat
si non quid etiam illam
accideret dum ad manus
adversarii veniret. Et cautus
foret ut primo insinuaret
citatio adversario et fieret pub-
licatio sive transumptio secundum
formam de qua S. de testi-
ficatione et c. Albericus ut
si adversarius per potenciam
dilaceraret originale sit
unde possit succurri parti
vel saltem iudex in presentia

testium diligenter videat et
legi faciat, ut possit plena-
rie tenor ff. de preleg. cum ob-
li et dictam de hoc ff. &c.

¶ Sed oppono ad tex. quia
in suprascriptione habetur singularis
persona & in textu papa utitur
plurali numero ibi imponatis
et sic est contra illud ff. de
cri. fal. quoniam graui

¶ Item oppono in b interim
quia pendente accusatione
de falso vacillat fides testis
C. de testi. non dubium quod eciam
eodem modo debet vacillare fides
instrumenti siue priuilegii quia
testes & instrumenta comparantur C. de
eo. (?) prouenit l. ult. facit argumentum de
supplici in suprascriptione et
collegiis similiter C. de testi.
significauit 2 ar. glo
amplius formatur & remittit
non soluendo vnde dic. dico quod
hic non vacillat priuilegium quo
ad effectum suum inductum
sed quo ad sententiam latam an-
tequam opponeretur falsitas quoniam
vos loquimini de effectu non
consummato sed de testimonio
ferendo Item aliud est in teste
cuius persona inspicitur re-
spectu temporis quo producitur
aliud in instro cuius fides
attenditur respectu temporis
quo fuit confectum ff. e
ult. quia hic testis repellatur
dictum est in contrario allegato

¶ Sed ex quo hic agitur de
exhibicione priuilegiorum Ve-
ro quid nisi si in presencia
iudicis aduersarii lateat
instrumentum partis, dico quod statim
est procedendum arbitrio ut

expediatur iudicis auctore
elucam C. ti. l. prouenit l. cum
suo ... ff. de ... Glo
prima fortificat textum
dicendo quod qui vult priuilegium
vel instrumentum arguere de fal-
so debet iurare quod id non
faciat calumpniose nisi
sit iuratum de calumpnia

¶ In hoc hic dicatur quod idem
si sit taliter iuratum quia
hoc est iuramentum malicie de
iura calump. c. ii. li. vi.
Glo iii not accusacionem et
eciam excepcionem tempore perempti-
vi posse infine de hoc
C. de preleg. li. iii. glo

¶ Glo iiii arguit signat
quarum & remittit & visa e
C. Glosa plus declarat &c.

Contingit omnia instrumentum vel pri-
uilegium quo quis utitur
debet aduersario integraliter
legi coram iudice, sed solum
illud capitulum de quo agitur
debet edi Casus dimissio ex. ibi
consultacionem

¶ Casus in textu abbas
& conventus sancti facundi
contra ... litem ... compel-
lebantur parti aduerse priuilegium
suum quo in iudicio utebantur
integraliter exhibere unde attenta
debat quod occasione unius
capituli super quo conueni-
batur plurima suscitabantur
litigia, petebant captum
super hoc sibi prouideri Et
dominus papa respondit quod cum
ut ... super exhibendo
priuilegio seu instro aliquo

fuerint requisiti, presente iudice aut aliquibus a iudice ad hoc deputatis, tunc recitetur parti adverse et si super uno capitulo tantum fuit questio, illud solummodo rescribatur et parti adverse inde copia fiat. ¶ De lra vrm. Hostiensis legebat nostrum et exponebat id est a nobis concessum, Hostiensis vestrum et exponebat id est pro vra utilitate factum et decidit quod quecumque totum privilegium debet edi recitetur integraliter secundum Innocentium et Hostiensis contra, opinio Innocentii approbatur in de privile. cum persone, libro sexto et ibi de hoc materia plana est etc.

¶ Pro expeditione glose pe oppono, quod isti non debuerunt cogi ad edendum instrumenta cum sint rei C. de probatio. l. i. ¶ Glo prima solvit quod hoc cognovit, quia erat vo luntari, ex quo sequitur quod sufficiat, quia utuntur in vi exceptionis et fortius si in vi actionis ad editionem instrumentorum, istam materiam tangit glosa prima que dicit ¶ Oz oppono adhuc quod totum privilegium debeat edi ff. de edendo l. argentarius § edi ubi dicitur quod accipite id est ex toto debet edi ¶ Solueo ille § concordat lre et sic allegatur hic ut glo i. per concordantia quia loquuntur de editione quo ad recitationem non quo ad dandam copiam quando

ibi dicit quod solius partis de qua est questio danda copia Hostiensis tantum allegat illum § pro quo, et solvendo dicit quibus loquitur de rationibus quibus ubi sunt data et recepta, prima lectura videtur contelligo tantum litteram istam quod fiat editio solius partis, nisi esset aliquod aliud capitulum sine quo non posset bene intelligi capitulum de quo est questio quia tunc etiam et illud ederetur pro hoc ff. de lega. i. et ibi hoc tenet Bart. quia una oratio aliquando declaratur per aliam positam in eodem instrumento pro hoc. in de ap secundo requiris et hic no dignum ¶ Glo ii notat prudenter ne lites ex litibus oriantur alie fuit textualeo etc.

Inter dilectos In strumentum quia quod

quando lre sunt delete in loco iudiciali vel sculpture sigillorum, non probant, hoc dicit quantum ad titulum. Sed quantum ad casum sic summatur vel absolute tamen iura actoris sunt obscura ut quia ipsius instrumenta sunt obfuscata vel littere aut sculpture sigilli delete. De eodem fere loquitur C. de sequestra. posit. l. Lotor divisio ra. ubi cum aut circa finem prima subdividitur Nam primo ponit petitio abbatis continentis tres articulos et vi species per baronum factas per abbatem in ra parte ponitur obiectio

cotraria Abbati ibi Quod cum
privilegium prima et 2a sub
diuiduntur i multas ptes q
patebunt in lcura tre
¶ Casus in tinus pt sic fi-
gurari Inter Abbatem sci
Donati de Scozula ex vna
pte et Arepm mediola-
nen ex alia vtebatur qe
sup pluribus articul pete
bat Abbas nomie Monas-
terii a pcure Arepi por-
tum Scozule cu honore
districtu z iurisdicoe ipius
loci dicens hec omia ad
mom ptine z hoc idem
dicebat de hominibus qui
habitant in Curtebruen et
tenet res monasterii de
quibus monastiu obtiune-
rat in iudicio possrio cors
Epo veronen hec omia
petebat cu omibus fructi-
bus inde pceptis Ad omia
ista pbanda inducebat
pmo privilem liutardi Co
mitis quoda Epi lianen
qui mom ipm fundaue
rat z pmissa omia dona
uerat eidem
¶ 2o inducebat instrum sme
Arepi mediolanen qua
olim tulerat ex delega
tone lodowici Imperatoris
sup dictis contra a pfati liu
tardi nepotem, qui sup
hijs monastiu molestat
3o inducebat privilea Ro
manorum Imperatorum z pl
tim henrici qui oia pre
dicta monasterio cofirma
bat vel eadem cofebat
4to inducebat Instra loca
tonum Testes etiam sup

in duxit p que omia inte
debat suam fundare inten
tom
¶ Contra pdicta fuit exad
uerso risum Et pmo contra
privilem Donacois fuit op-
positum, q cosumptu erat
i annotatoe in dicto Item
q cu carta vetustissima
videretur recencior apparebat
scriptura Item q falsum
sigillu videbatur appositum
z hoc appaebat p ymagine
ipius sigilli z p lras ipius
que ipm non liutardi
no videbat exprime sed
pocius hoc nomen lothari
Insup cera sigilli apte
intiori vetustissima erat
Cera uo que videbatur appo
ta apte exteriori quasi ad
sigilli confirmacom recens
erat z mollis, quod diliget
investigatu fuisset reptum
fuit q carta sub vetusto
sigillo fuit pforata et
p glutinu nove cere que
posita erat exterius qua-
si ad sigilli cofirmacom vi
cose fuit ipi carte sub-
iunctum Et eadem specie
falsitatis certa fere sigilla
Romanorum Imperatorum pt
privilem henrici sunt falsi-
ficata, nec privilem henrici ad
faciendam fidem sufficiebat
quia non erat publica ma
nu cofectum, nec sigillu ha-
bebat autenticu ex eo q erat
ex media pte cosumptu
nec plus de ipo nomie
apparebat nisi hec dicco
vltima icus cum hac ad
iectione dei gra ita quod

ex litteris illis non poterat
magis probari, quod esset Henri
ci quam Lodwici. ¶ Instrum
autem sive multis modis vide
batur suspectum, tum quia
quedam in ipso apparebant
liture, tum quia sub
scripto notarii videbatur alterius
manus fuisse quam subscripto
instrumenti, tum quia notarius
in subscriptione profitetur se
instrum manu propria conscripsis
se, littera quoque recentior vi
debatur quam cartha et incaus
tum aqua videbatur confec
tum ut antiquius appareret.
¶ Ceterum privilegium Henri
ci memorati videbatur esse
non solum confirmationis
sed etiam donationis, et ergo
ut intelligatur eo modo
quo valere posset distinguendum
videbatur, quod idem Henricus
alia donavit et alia confir
mavit, cum eadem littera non
potuisset confirmare pariter
et donare, confirmata enim pos
sessa et possessa, donantur
autem que adhuc possessa non
sunt, at post illa non pote
rat intelligi per privilegium illud
donata sed confirmata quia
quod meum est ex una causa
ex alia causa amplius meum
fieri non potest nisi meum esse
desierit. Cum ergo privilegium
Henrici confirmatorium tan
tum sit quo ad illa, que de
ducta sunt in iudicium si privi
legium non teneat, tunc nec
accessorium tenebit. ¶ Item
per instrumentum locationis nec est
probata spectus nec ad plenum
possessio, tum ad probationem rei ipse
sive ad defensionem non suffi
ciat locatio facta tantum.
¶ Et dominus papa hiis omnibus
consideratis per quam super hiis diu
tius fuisset litigatum, quia
littere probata non fuerant que
opponebantur ad monasterium pertinere
ab impetitione ipsum procuratorem
archiepiscopi Mediolanensem nomine
ipsius et ecclesie Mediolanensem ab
soluit, quam cum obscura sint
iura partium consuevit reum
ipsum qui petitor est iudicari.
¶ De littera satagentis hic po
nuntur in preordinem que in
duant ad fundandam intentionem
abbatis Comitis iste Comes
factus Episcopus retinuit Con
tatum, et de proprio Comi
tatu fecit donationem de qua
sequitur, quam tamen sigillavit
episcopali sigillo universa de bo
nis suis non de bonis ecclesie
Lodowici ad idem. ¶ de rapto
rum archiepatu, et quia feudum
erat imperiale ideo ad impera
tores spectabat Henricus quartus
eo de fide ... eo tunc super illa
nepotem iste forte erat Henrici
et conabatur ex aliqua causa
donationem illam infringere,
testes hoc erat quantum quos
inducebat Abbas, et Henricus
non videtur rudere. ¶ et hoc forte
ideo, quia non probabat sed
nitebatur probare ut hic se
et quod fama hoc est secunda
quos inducebat Abbas ad
quod etiam non rudet, quia
non fuit probatum. Sed contra
privilegium hic respondetur
hoc privilegium multipliciter primo

quod rasura in loco suspec
to 2o quod vicio tocius car
the et incausti 3o quod
vicio sigilli et hoc tri
pliciter. Donacionis que
vincebat facta per liucan
dum consumpta i. subtilia
ta vel corrosum per ga
mentum propter rasuram aut
alio modo tercio hic primo re
spondit sigillum quod scrip
tura ymaginis falsum
hoc solum sufficiebat
appositum hec est prima species
falsandi litteras apliciis
que tradimus ff. de cri. fal
licet a media i. dimidia
ponit eorum hostiensis de bul
la papali in qua duo ca
pita sculpta sunt. post
quod alterum deletum est. mitra
quod est signum episcopale
pileo quod est militare
nec induta ipsa ymago
et hoc est secundum quod considerat
contra ymaginem tenens
hoc est tenet cuius facies
circa cera ymaginem di
midia scilicet dimidia facies
nasi oris et auris vna et
vnius tamen oculi appare
bat hostiensis dat eorum in
facie integra quia sacer
dos se voluit ad [illegible]
in dimidia quia manus la
uat ad cornu altaris in
alia medietate sigilli me
diam faciem vxoris vel
filii ut se vacua stilis
sine sculptura quod ea
media parte sigilli in colo
re istud et quod statim
sequitur de planicie pru

pom. per quarto et vltimo [illegible] et
in ipso hic respondit sigillum
quod concordacione litterarum et quod
defectu. et si tota fuisset hic
pars quod lotarius non debet
scribi [illegible] alio illa fuisset
septima rursum hic re
spondit quod materia et cera sigil
li ad confirmacionem sigilli [illegible]
inmo quod non erat pendens
sed adherebat carte. quod cum
diligent verba sit fuerunt
ferentes testiom de falsitate
quod tamen quod ipsa fregit sigil
lum et invenit ceram anti
quam ab intus et hoc licuit
pape quia poterat illud
facere innovari. vi fieri no
no licuisset. quod [illegible] est
scilicet per hoc collum non reperi
[illegible] et pe perforatum i.
cum cultello scissa et refert
se ad antiquam consuetudinem
secundum quam sigillum apponebatur
super carta alterius sub scrip
tura inserti et [illegible] appo
nebatur cera ad confirmacionem
sigilli [illegible] Eadem falsitas
quarta post in qua reprobat
omnia privilegia romanorum
imperatorum propter vicosum sigil
li appositionem excepto pri
uilegio henrici. quod multis
aliis modis impugnat an
tecedens quia non erat ibi
littere legibiles nec erat inte
grum lodoici vel alterius
cuius nomen fuit inicium
ut fredericus et similia [illegible]
hic obicit contra [illegible] al
berti et [illegible]
sine litte per [illegible] medio
lanem ex delegacione lodoici
contra quod indicat in vel

litture glosa exponit. et signum
quod in litura re. i. deleto vel se
ditas non qualiscumque sed maiorine
litteras

vii que statim sequitur an-
tiquus ex alberic in castro
habita hoc non sufficit ad cas-
sationem sed ad presumptionem, fe-
cisse quod statim fuerat anti-
quius quoniam prima vii presentatur
quod si invenisset prima de
illa etiam fuisset mentio ita
porro viiii Ceterum hic
etiam obicitur contra privilegium he-
rici et sic in transumpto litteram quod va-
lere potest et probatur quod albericum
non iuvat unde i. ex quo
privilegio portatur contentum ad
verba imperatoris inquantum di-
xit quod confirmabat, alia do-
navit scilicet illa de quibus a-
gebatur, quia illa prius do-
nata fuerant vii nec erat
quod in privilegio alia specifica-
rentur ad que donatio referretur
donata sicut abbas dicebat il-
la prius donata albertardo
deducta, quod dicat de aliis
nichil ad nos non teneat
i. tenuisse non probetur quod non
habetur aliqua probatio in privi-
legii quod est improbatio
multiplex per instrumenta hic probatur
quod instrumenta locationis facte non
obstant non sufficiat quia
licet ego locem que non pos-
sideo per hoc non privo pos-
sessorem possessione, decreuidi
cum bartolomeo Cum autem hic
absolvitur et archiepiscopus et
etiam mediolanensis partim
sicud hic petitor i. actor et
Nota primo hanc decre-
talem ad cognoscendum falsita-
tem privilegiorum et instrumentorum
primo in anno domini et
in indictione de quo in glo.
Item ex sigillo privilegii Item

ex scriptura notarii et omnia
ista clare describuntur in littera
quo in talibus falsitas pos-
sit deprehendi
Iste noto quod reus inter alios
acta aliis non nocet iste
reus intelligi debet ut potius
valeat quam pereat, sic eum
ipsa hic interpretatur privilegium
henrici imperatoris Item ali-
ud est quod confirmatur aliud
quod donatur Item si non
tenet principale nec accessorium
tenebit Item quod facta lo-
catio non probat dominium ymo
nec possessionem sicut i. decre-
uidi cum bartolomeo Item cum
obscura sunt iura partium
iudicandum est pro possessore i. pro
reo Alia notabilia tanscio que
faciliter possunt colligi ex
littera
Expedio materiam et huius pre-
sentis quarum prima sit usque
ad v. § contra et ibi pro instru-
menta non locationis etc. Circa
primam partem que non multum
egeret oppono pro expeditione
glosarum Et primo contra
quod hic agebat abbas nomine
sui monasterii videtur enim quod non
debuit taliter audiri sine
mandato capituli. C. de trans-
actionibus contingit, et hic de man-
dato nulla fit mentio 2o
ad idem, quia hic dicitur quod
abbas obtinuisset prius in
iudicio possessionem et sic posside-
bat, videtur ergo quod non potuit
agere cum possidenti non compe-
tat vendicatio C. de iudiciis
examinata 2o contra hoc ubi
dicitur quod hec omnia petebat
abbas cum fructibus preceptis
huiusmodi enim fructus debentur
ex officio iudicis C. de offi

dele cum olim quare ego
petitur. Certa examinant
litteram Et primum solvit glo-
sa prima quod abbas hic habebat
mandatum a suo capitulo, et
ergo fuit auditus ut dicit glo-
sa prima in fine et . s. de procu-
ra. c. i. ubi de hoc latius solet
notari. Circa obiectionem vero
quod hic fuit auditus abbas
ex quo obtinuerat in pos-
sessione expedit glo. iuxta
que dicit etc. in fine vel
dicatur quod apud utrumque at-
temptaverat scilicet possessorium et pe-
titorium quod poterat secundum
Innocentium et Hostiensem. Tolle hunc de
fructibus petitis dicatur quod fruc-
tus percepti post litem contestatam
reddentur iudicis officio scilicet prop-
ter prius, non ideo de illis hic
fecit mentionem abbas et sic
patet solutio
Circa expeditionem alias glo-
sarum istius partis Quero primo
circa illam litteram salvo iure
addendi utrum huiusmodi adiec-
tio aliquid faciat in libello
Secundo circa illam litteram privilegia
ubi dicitur quod Henricus impera-
tor premissa omnia monasterio
confirmabat vel etiam confe-
rebat Quero ad quid fuit
necessaria huiusmodi collatio impera-
toris cum collatio Liutardi Co-
mitis facta de illis rebus va-
luisset ut abbas probare
intendebat. Primum dubium solvit
glo. ultima ponendo opinionem
quorundam quam reprobat et
remittit ut dicit et in ea ibi
ad cautelam idem Innocentius
et Hostiensis et Gul. in specu.
de libel. concep. c. i. in fine dictas
circa finem in fine et ibi dicitur

est Et ratio est quod hec clau-
sula in libello nichil operatur
secundum Innocentium Alia questio sol-
vit glosa ultima in verbo confe-
rebat ut dicit in fine Quan-
dam nos dicit quod in privilegio
Henrici confirmatio respiciat
utile dominium vassalli Comitis
in quo infeudando requiritur
licentia domini, collatio vero
respiciat directum dominium, dicit
tamen Innocentius non esse credendum
Henricum voluisse donare
de novo vel sua, nec forte
potuisse secundum Hostiensem arg. ff.
de offi. procons. l. legatus, quod
ultimum non est verum, alias non
valuisset donatio Constanti-
ni facta ecclesie secundum ffran.
Alie glose huius partis sunt
textuales
In alia parte. c. ibi sed contra
ponitur impugnatio privile-
giorum productorum pro abbate
Et colligitur ex ista littera suspi-
cionem oriri ex eo quod in carta
vetusta recens est littera de
quo etiam in glo. super verbo
vetustissima Et dicit Innocentius
quod licet hoc suspicionem in-
ducat non tamen probationem falsi-
tatis, et hec et alia de quibus
hic que presumptionem indu-
cunt generant adversarium ad
probandum verum esse quod
in instrumento dicitur secundum Innocentium
Circa istam partem oppono
primo quod non debuit viciari
privilegium Liutardi quamvis
deficerent alique littere in si-
gillo . s. e. ex parte ubi de
hoc
Solutio quando defectus etiam
unius solius littere potest inducere
varietatem vocabuli, et tunc vi-
ciat ut hic deducitur de istis
nominibus Liutardus et Lotharius

aliquod uero non potest inducere
huiusmodi varietatem et tunc non
viciat ut in contrario et hoc
nota dignum, quamquam eciam ra-
sura plurium litterarum non vici-
at ut quia est in loco non
suspecto ff. e. c. iii. et hoc
quod hic dicit glo. in verbo
consumptum propter quam habetur quod
abrasio in nominibus iudicum
nocet, et idem dicatur de
nominibus partium et rerum
de quibus est litigium et aliorum
que discrete iudices intuebi-
tur similiter, dicit et cetera similiter
iudicare debere attendere dili-
genter. Et contra has pre-
sumptiones sunt alie, in decretali
fal. c. ple. et ff. ol. de elec-
tum inter
¶ Hoc habito quia hic fit men-
tio de indictione. Quero quid
sit indictio et unde habuit origi-
nem. De hoc tractat glosa
in verbo indictionis in prohemio
legum cum et cetera. Et in au. ibi
colla. v. et ibi notatur quod
olim in primis v. annis indi-
ctionis dabant Romani si-
ue Imperatori tributum in ferro
2o quinquennio in argento
3o in auro primum scilicet ferrum
pro armis et pro stipendio
militum 2m in sumendis pro re publi-
ca ad hoc in ele. Romani
l. porro in prohemio dicit iure
iurando, et ibi lustra v. anni
faciunt unum lustrum ff.
loca. l. Item quinquennium qui
impleto et ibi tres apponere
hoc ideo quod anno natiui-
tatis domini tertia erat indictio
in fine dicit hic in Spe. de
instru. edito iii. colum. v. ce-
terum ¶ Ideo ita glo. habetur

quid sit indictio et quid in decem
et distinctionem patet. Et quod huiusmodi in-
dictio consueuit poni in instrumentis
Item quod si non est debita
indictio posita instrumentum reputatur
falsum de quo hic remittit
Jo. an. ad ea que scripsit sup-
rascripta li. vi. eta. finem. Et
dicimus consuluit contrarium huius
glose dicimus presumendum potius
notarium errauisse circa indi-
ctionem, in qua errare facilius
quam in anno domini, quod
etiam ibi Bart. ff. de regu.
iur. l. si barbarius et putat
istum dictum dicimus esse verius
ut dicamus quod huiusmodi errare
non debere arguit instrumentum
de falso, quia appositio indi-
ctionis est actus consuetudinis
notarii et non partis, quibus
hoc non debet imputari de
quo plenius per Jo. an. in lo-
co preallegato
¶ Sed quid si instrumentum preuidato
confectum sub sigillo constitu-
entis sine die et loco an fa-
ciat fidem. Quidam tenent quod non
et idem Hostiensis, et approbat
Jo. an. quia ista requiruntur
in instrumentis xxiiii. di. in nomine
domini. ff. de probatio. quoniam
contra de primitia tue tuarum
tenor, et circa que videntur
facere in oppositum soluit
hic Jo. an.
¶ Alia preterea c. huius tangat
circa glosas si ergo anno atten-
da illas ¶ Quero hic de
aliquibus questionibus facti. Et
primo an notarius possit
conficere instrumentum inter
contrahentes quorum non intel-
ligit, ut quia ipse est la-
tinus contrahentes greci et hoc
facta declaratione per interpretem

Quid dicit quod si indictio non sit in instrumento ... apponatur tunc potest colligi indi-
ctio ut quo anno domini

Indictio est spacium xv annorum a Romanis
institutum ad recipiendum ab omnibus ...
ista tributa ad rei publice utilitatem

1933
 97
 17

Dicitur etiam ... per indictionem anni
...

dt instrum que sit si pmittum
contenta ex parte costet de
mente contrahentium et quod hu
iusmodi mutuum comprehendit vim
esse quod dt interpres
Et ponit fredericus in con
silijs consilio 1770 ¶ Que
ro 2o quid si notarius er
rauit in instro publicato
vnquid pt corrigi error
ex prothocollo, dico quod sic
si est error in ptinentibus
ad notarium ut in anno do
mini in indictione et similibus
Si autem in hijs que ptinent
ad ptes adhuc regularit
idem, standum est enim pro
thocollo, glo est nobilis
in auten de thabellionibus
§ si pt colla iiij et est
singularis hoc nondum
quoniam sepe occurrit in facto
Quid si notarius e mortuus
et prothocollum et instrum
discordat in ptinentibus
ad ptes ut quia instrum
dt tantum et tali fuisse per
talem legatum et prothocol
lum aliter disponit, dicat
instrum sit de facto emens
te, et Consultum fuit flo
rencie quod standum est protho
collo per glosam pallectam
Et sit racio quia prothocol
lum est scriptura original
per qua fit renelacio et rele
nacio § c. cu p et sic ad
eam mito de recurri etc
¶ Iam accedo materiam glo
sarum quarum nulle sunt tex
tuales ¶ Glosa in vba car
ta vetustissima notat

ex qualitate carthe depbende
falsitatem vel dt etc Insine de
huiusmodi operacionibus ex quibus
instrumentis fiat pquem
et qualit et de ipsius effectu
diffuse tractat hostiensis in su
ma hui ti. § iij. iiij et
v ¶ Sequens glo est textu
alis Glosa sequens dat ro
nem ad lram et ponit de
sigillo alieno Glosa publica
manum quit et soluit Insi
ne et ibi dictum est quam
fidem faciat priuata scriptu
ra etc Glo mencio notat de
mencione facienda in priuileg
de alijs adminiculis priuilegiis etc
Insine ex hoc h quod in huiusmodi
priuilegijs imperialibus non
est facta mencio de sima
de qua hic, non sufficit
ad cassacionem sine sed solum
ad presumptionem contra ipsam ut
dixi in lectura lre ¶ Glosa
mt alios remittit etc Insi
ne et ibi plene exponit
ista rela Glosa nocumba
ondit quid iuris de attes
tacionibus receptis in alio iudicio
mt alias personas et quid
si mt easdem etc ¶ Glo ex
forma colligit tria argumenta
quia Insine de hac diui
si. de libel obla. c. i. Glo
quo magis ponit v. concor
et alle. iiij. gria Et ibi q
tiens in istis legibus fit
mencio in ptem grauam
ita viz quod factum no vale
at glosa no soluit Sz Io.
an. remittit ad notata h
de re iuris vtile et c. i. contra
eum li. vj. ubi de hoc diffuse

tetat Et in effectu dicetur q regulariter utile non viciat per inutile nisi casibus spalibus vel nisi spalitatis racio sit iure expressa, tunc enim viciat utile et fit interpretacio ut res non valeat et cetera Glosa confirmari signat contrarium et non soluit Et in ea ibi in synodo ibi papa confirmat et dat In fine dicit q c. in nomine non facit, quia ibi bene probat q sine confirmacione administrat electus in spiritualibus et hoc est spale in papa, tunc racio dicetur ibi de elec. licet Et ad c. in sinodo dicit q ibi implere fuit confirmacio Ad c. cum inter dicit q non probat q ea possint dari et confirmari, sed quod idem potest dare et confirmare, sed ibi data non erat inducta plene in iure ibi enim fuit electio que non dat plenum ius Item ibi ut alius eligit et ut alius confirmat declaratur not. In de elec. ut circa li vjo Et ergo apte loquendo idem non confirmat et dat sed si aliquis is qui dat dat dans et confirmans fuit confirmacio implere et cetera Glosa, quod meum posset recitari per obiectionem q quamvis aliquid sit meum ex una causa, adhuc potest esse meum ex alia causa ff. de acquirenda poss. l. possideri § ex pluribus Glosa alle. multas contrarias leges, soluit et vult bene dicere q licet dominus sit ex una causa ex alia causa non possit esse dominus nisi ex prima dominus esse desierit secus est in possessione quia licet unum sit genus possessionis tamen plures species, quod dictum non simpliciter tenet q possessio sit unum genus de quo notatur de regu. iuris c. iij li vjo ubi plene per dynum, verum bene est q possessio potest haberi ex pluribus causis scilicet respectu diversarum specierum ut civilis ex una causa naturalis ex alia detentacio ex alia ut hic est contrarium legem que vult q meum est ex una causa ex alia causa eadem in specie meum fieri non potest et cetera

Sed contra hoc est lex obstat que dicit idem binfacio aliquid utitur pluribus titulis infra de concessione preben. post electionem c. de ghen emp. l. si ancilla Glosa soluit q dominus ex una causa potest se tueri pluribus titulis concipiendo, et hoc facit quia potest deducere plura causarum contraria in defensione per regulam nullus pluribus li vjo. Et bene innocencius dicto c. post electionem bene sit opponendo et uti contradictione sed presupposito q talis titulus non valuisset producto titulo, agendo bene non potest deducere plures titulos, de elec. ut circa duas li vjo, et quod ibi notatur

Glosa in c. accessorium alle. contrarium allegatur alle. iuri ura in contrarium et soluit item alle. in contrarium et soluit, ibi spalia sunt quia in accessorio preiudicio ut dispositio iuris spalia est que derogat

In glosa accessorium ibi q bene legato usufructu fundi ville licet constructa sit villa durat usufructus fundi Et ibi non tractatur in quo pro an errore libertatis instituatur q pro ea illud fundus ale negligerunt, ma qui illud suscipit et geratur et ipsius liberis si legata inchoatis debentur

regule viz vel propter periculo
animarum ut in iuramento vel
propter alia causam rationabilem
et cetera Infine de hoc plene supra
de re iuris accessorium li vij
Glo non sufficiat obiicit
et solvit Et mea ibi con-
ductores sequitur titulo agrum
vel aliam rem accepit possessionem
dicit suo restituere
et de proprietate litigare Glo
solvit et bene dic ut in ea tres
Et in proposito deducebatur
ministerium locatores contra eum
qui non conduxerat et cetera Infine
istius glose similiter inducitur
ad quoniam quod scolaris recedens
possit in domo vel camera
ra alium ponere dic ut in Spec-
tu in Specu de iudicibus §
in b' cum hec quando quod non
potest dicit socius per sabinum
ff. tot dicti et facit rela-
tio quod de re iuris li vjo
Glo ult dat contra et ponit
casum exceptum

Quod super hys

Summa Non valet littere
quas super absolucione voti
crucesignatus obtinuit per
veritatem tacitam vel falsitatem
expressam Casus dic et ibi
ad quod

Casus in textu In archiepiscopa-
tu Cantuariensi erant quidam
crucesignati, mandat papa
archiepiscopo Cantuariensi ut eos
ad voti executionem compel-
let Et dum hoc facere
vellet, ipsi super absolucionem
voti redemitionem a sede aposto-
lica ondebat Cardinalium

sigilla ignota cum hi
super impeditis que exponere
haut non fuisset eis de facili
li credendum, quesivit ar-
chiepiscopus quod agere debet super
hijs Et papa Rescripsit quod si ali-
quid talibus concedit litteras
illos qui personas et faculta-
tes eorum plenius noverit scri-
bit hoc modo, ut super impe-
ditis expositis inquisita di-
ligentius veritate statuatur
circa illos quod animarum
saluti et succursui terre sancte
magis noverit expedire
providentes ne in scandalum
voti aliquid fiat, Unde si ta-
les litteras impetraverunt ta-
cita veritate vel expressa falsi-
tate sive sint Cardinalium
sive pape, decrevit illas non
valere, et eis non obstantibus
ad voti executionem compel-
li Nota la de levi vel
nullo modo cum constat illa falsa
ut innuit in § si talibus cruce-
signatis expositis ab impe-
tratibus et in litteras nostris
expressis saluti et succursui
hoc satis distinguitur et ex-
pedit. j. de voto quod
super hijs providentes hiis quibus
scribimus veritatem ut quia
tacuerunt illa per que utiles
erant terre sancte, ut quia di-
vites ut consilio strenui vel
inhabiles ad pugnam falsitatem
ut quia cum essent fortes
dixerunt se debiles certas
quantum ad sigillum et bullas
Nota summo quod votum ult-
marinum .i. crucis pro subsi-
dio fidelium in terra sancta

non redimit nisi p̄ ipam
solū cum pā super tali
dispensat. ff. de voto ex
multa. Et quod hic dicit
de sigillis Cardinalium intel-
ligendum est, q̄ isti asserebat
hoc cōmissum fuisse p̄ papā
ipsis Cardinalibus s̄m ffram
¶ Ho Noto q̄ si forma so-
lita de stilo Curie ē omis-
sa p̄sumunt lr̄e surrepti-
cie et non p̄sumit p̄ litam
c. hmōi. Ex hoc infero sti-
lum Curie facere ius. ff. de
cri. fal. q̄m graui
¶ Item noto q̄ eadem lr̄a
forma solita obs̄uat sup
absolucom et cōiter ppa
non absoluit ignotos s̄
cōmittit s̄ntib; noticiam
illos p̄pt̄a absolucō sta
in Curia de remoto a Cu-
ria h̄etur suspecta de stilo
s̄m ffram
¶ Item noto q̄ absolō obte
ta p̄ obrepcōm nō valet
ut hic. sem. de excōica͡oe
c. de offi. ordi. ex pte ubi
dec. et dt Innoc. rōne
esse, quia absolucō non
intendit absolue nisi tale
ex p̄ssē sūt vē, sem de
excōicatōe, dec. tm melius
solū n̄ri dicto c. ex pte
¶ Glo in textu de sigillo
ignoto obfuscato et deno-
to & in ea ibi amplius & tunc
cius statur si nullū sit pu-
dicium s̄m Jo. Infine & ibi
dixi. Si uō id cōm quem
p̄ducit negat illud ee
suum sigillum illius cui' ee
dicitur, ex quo reputatur
notū ei incubit p̄bacō ut

ut in dcō c. tuo, possz h̄ si
collacō cū alys sigillis illius
si h̄eantur sicut fit collacō
lrarum, c. i. xpo. et c. cū l.
compaōs s̄m host. ¶ Glo
vlt dat ca similia Infine
et fumittit Innoc. ad ibi
nota quia ſla ca impedit
effcm absolucōnis s̄ non ex-
cōica͡s, ut ibi notm in glo
fina. ff.

Pastoralis

Summa c. si de cōnaga.

Si dubitatur an sit decretal
aut est iuri cōsona
et tunc iudicat s̄m illam
aut est dissona, et tunc con
sulit ppā, z a. ibi in
¶ Casus in tmōs. Summa ac-
cedens sc. ap. p̄posuit p. B.
aliqui allegant dcretales
in iudicijs de quibus nō cōstat
p̄ bullam nec alio mō quod
sint decretales eple. Summa
to quid iuris. Summus h̄c pāpa
statuit q̄ si aliqua dcretal
taliter allegatur de qua iudex
dubitat. Si illa cōsonat iuri
cōm s̄m illa non dubitet
iudicare si nō cōsulat sup̄io
rem. ¶ Gl. ſa dubitet ut
quia non est i cōpilacōne
app̄bata ut non est sub bul
la cōm dmō vel cayeo vel
tituli nobis nō cōtrio. Jo. an
superiorem. i. papam
¶ Noto q̄ cōnagas decre-
talis pt allegari in iudi
cijs & expedit q̄ tunc p̄du
catur sem est de dispositōe
iuris cōmūis in corpe clausi
quia suffit q̄ allegetur
& si non allegatur iudex sup-
pleat. c. i. de postula. bone. j.

sed secundum extravagantem non iudicaretur nisi esset producta quemadmodum alia iura producuntur. Sic et statuta que allegantur in aliquo foro debent produci quod notat Bart(olus) in repeticione l. cunctos populos C. de summa trinitate. Et qui producit extravagantem apostolicam, dicit Ffran(ciscus) mitte debet sub bulla cancellarie approbantis eam. Et per hoc infero quod si applicet sententia lata contra ius que sit ipso iure nulla ff. de re iudi. c. p. Secus si contra extravagantem, ita not(at) Bart(olus) ff. de re iudi. l. cum prolatis et reddit rationem hic c. quia de ea potest dubitari. Ego hoc quoad dico secundum Ffran(ciscum) quod id quod dicimus quod sententia principis facit ius et habetur pro lege ut ff. de re iudi. in causis, intelligi debet quod habetur pro lege extravagante unde sententia lata contra illam non est ipso iure nulla. Idem dico de decisionibus Romane curie.

Item oppono contra literam quod aut extravagans producitur in forma publica et sub bulla et non potest dubitari de ea, aut non in forma publica et non est standum sibi sicut nec scripture privatae ergo litera non habet locum.

Item sic quia omnes extravagantes sunt revocate ut habetur in prohemio li. vi.

Ad primum dico quod potest esse quod extravagans producatur ut publica et tamen dubitatur de ea ut quia reperitur diversa litera in diversis extravagantibus in eadem dispositione, quoniam de elec. nemo deinceps li. vi. et ibi glo(ssa) probat non est ergo standum sibi in contractu ff. de legibus l. ii. Ad secundum dico quod prohemium li. vi non revocat omnes extravagantes sed solum illas que emanaverunt ante compilationem VIti et non sunt in VIto insertae, illae ergo que postea emanaverunt non sunt revocate et de illis procedit litera.

Item per ea que precedunt glose oppono et quero, oppono quia quando extravagans est dissona iuri communi indistincte standum est iuri sicut in rescriptis di. c. si de rescrip. tam que de etate et qualitate.

Item quero quid iuris si extravagans est contraria sive repugnans consuetudini. Glosa prima solvit ista distinguendo in rescripto an sit contra ius, an alias iniquum. In decretali an sit preter ius an contra consuetudinem ut dicit, et in ea ibi contra ius abiciendum est hoc verum nisi in rescripto dicat non obstante tali iure secundum Host(iensem) de quo remittit Jo. An. ad ea que notantur ff. de rescrip. c. i. li. vi. in glo. est contra et ibi ponitur dicit tamen Host(iensis) quod licet in aliquo volumine decretalium scripta sit aliqua decretalis non habetur pro decretali nisi communiter in libris habeatur et ibi tamen venissent et hoc verum circa

si decretal sequa consue
tudine .j. de constitu. c. j. li
vj°. et ibi § diximus concor
ad hoc .j. de consuetu. c. j. et
ij. de elec. quia sepe de
cli no residen. c. vno li
vj°. cum similibus In fine glo
sa contrarium appbat. ffrau
ty hic aliter de ista ma
speculat. et ibi vide si plac

Cum dilectus

Summa sic post publicatas attestaciones usque ad
conclusionem possunt instrumenta pro
duci hoc primo. Consuetudo lo
ci facit instrumentum autenticum
hoc dicit et 2°, 2a ibi super
ceris
Casus in textu Cum appel
lacione ~~testes produci~~ instru
mentorum contineatur testes et
quia post publicacionem attestacionum
non possunt alii testes produci
dubitatum fuit utrum post
publicacionem attestacionum salte
instrumenta produci possent. Respondit
papa quod sic usque ad sentenciam
antequam sit in causa conclusum
Insuper consuetudo erat in partibus
Scocie quod per instrumenta regis
potuit quis probare suam
intencionem, dubitatum eciam fuit
utrum instrumenta illius regis
admitti deberent in iudicio ordinario
in causis. Respondit papa quod si consue
tudo illius patrie approbata
hoc obtinet, possunt iudi
ces huiusmodi instrumenta admittere
presertim cum regis prefati tante
honestatis existat quod instru
menta eiusdem maxime habeant
auctoritatis. Ibi Cum littera ad
fratrem summa. hoc dicit .c. de arbi

tri dilatos. contra de ea. pos
tea dilatos. calculum idem viij
et eodem modo sumptum vj. q. iiij
si inter. Aliomodo ponitur
viij. q. j. in scripturis in fine
et de significatione huius ti
datur v. Calculus est racio
numerorum sive carbo illud
in parte decisa
Noto primo litteram de dacione
usque que ponitur exclusive
et que ponitur inclusive notatur
c. de ordi. ab epo qui renuncia
c. j.
2° Noto quod post conclusionem
non producuntur instrumenta ibi
antequam sit in causa conclusum
a contrario, quod quomodo sit vide
dictam .j. Noto eciam eandem
litteram per conclusionem faciendam
in causis, quod dicit glosa in
Clementina sepe de verbo significatione
procedere in foro ecclesiastico
et quod in foro civili contra
non concludit quod non est
dicit hic glosa ij quod conclusio in ca
sit quando est renunciatum
omnibus probacionibus et allega
cionibus quod eciam dictum est
satis notabile. per hoc facit quod
dixi .c. de ca. pos. pastora
ralis. Ex. § quoniam 3° Noto
quod consuetudo facit scripturam
autenticam que alias esset
privata, et dicit est hic casus
singularis per hoc sunt contraria
in glosa plus quam dicit et cetera
In fine eciam per hoc facit quia
consuetudo potest alterare quali
tatem rei, contra ut dicit glosa in ta
facit quia clericum quando non
est et contrario .j. de cleri.
coniugatis cum olim. Et procedit
supra primo littera ista quod si

quod instrumenta regis intelligun
tur regis in quibus reus se
aut se coram se fecisse
recognoscit et cetera

consuetudo h[ab]ret q[uod] stetur
instro hui[us] etia[m] sine sub-
scripcio[n]e testiu[m] quod est no[ta]b[i]le
dictu[m]
Item noto q[uod] p[er]sona dans
auct[oritate]m instru[men]to d[ebe]t esse ho-
nesta ibi tante honestatis
et i[n] hoc dico p[ro]pt[er] honesta-
te[m] nisi c[ontra]riu[m] ondat[ur] ut ibi
ex. c. ii
Tercio noto q[uod] si thabel-
lio est infamis no[n] valet
instra ab eo confecta ad hoc
ff. de testi. cogn[oscen]tur [con]-
tradicentes c[ontra]riu[m] t[ame]n p[ro]bat[ur]
ff. ad legem iulia[m] repetu[n]de
[et] l. eadem ff. hac lege
ubi plenissime p[er] bart[olum]
qui t[ame]n q[uod] valet int[er] p[ar]tes
approbatos h[oc] non valent
acta acti confecta in iudicio
vel i[n] alio ca[s]u racio[n]e ali-
cui[us] offic[i]j quod confert[ur]
ee dignitas de ista ma[teri]a
etia[m] in glo. ult. que di[cit] [et]c.
Sed p[ro] [con]p[re]hencio[n]e glose p[ri]-
me Quero que fuit ra-
cio dubitandi glo. solvit [et]c.
Et in ea ibi et s[e]c[un]do dat
h[oc] t[ame]n loc[um] h[abe]t quo ad
testem no[n] quo ad instru[men]ta
C. de testi. instru[men]tu[m] ubi de
h[oc] i[n]fine Et racio quare
facili[us] dep[re]hendit[ur] falsitas
instru[men]tor[um] q[uam] testiu[m] quia
in instro publico d[ebe]t poni
locu[m] [et] temp[us] s[ed] testis non
tene[tur] illa exp[ri]m[er]e si non
recordat[ur] [et] valet dictu[m] ei[us]
ut i. c. p[ro]x. et hoc r[es]pectu
facili[us] corru[m]punt[ur] testes
q[uam] instr[ument]a s[ed] alio r[es]pectu
facili[us] falsa[n]t[ur] instrume[n]ta

quia facili[us] est corrip[er]e v[e]l
notare q[uam] duos testes
Ex finali [con]clusio[n]e ma[teri]e
c[on]c[l]ui[us] oppono ad l[itte]ra[m] q[uod]
etia[m] p[os]t [con]clusio[n]em liceat
p[ro]duce[re] instru[men]ta ut i. c. p[ro]x. et
app[are]t h[uius] hic limita[tur] a
sensu c[ontra]rio ibi aliquid sit
in ea [con]clusu[m]
Et solve in ca. p[ri]ncipali post
[con]clusio[n]em no[n] licet p[ro]duce[re] ut
hic in appellacio[n]e licet ita
d[icit] Innoc[entius] in opere de instru-
edicio[n]e s[ed] nu[n]c dicimus i[n] p[ri]ncipio
[et] t[ame]n hic p[ro]motor[um] Ricardus a-
l[ia]s ut ipse refert dicit q[uod]
[con]clo fit in p[ri]ncipali p[re]iudicat
in ca. appellacionis p[ro] quibus
fac[it] ut i. c. p[ro]x. v[ersiculo] verum respo[n]-
sionem ubi p[os]t [con]clusio[n]em non
fit interrogacio ad instancia[m]
p[ar]tis ergo nec instra possunt
p[ro]duci Sed illud p[ro]cedit de
[con]clusio[n]e facta in ca. app[ellacionis]
no[n] de facta in ca. p[ri]ncipali nam
in app[ellaci]one h[abe]t [ver]la locum
non opp[re]ssitum opp[os]ita et
no[n] p[ro]batum p[ro]bando ut i. c. p[ro]x.
Sed si [con]clusu[m] e[st] i[n] app[ellaci]o[n]e am-
pli[us] no[n] licet p[ro]duce[re] ut
ex[tra] nisi ut appellaret[ur]
s[ed] iudex b[e]n[e] p[otes]t ex officio
interrogare ut i. c. p[ro]x.
Quero etia[m] si sit tabelio
au[tem] hui[us]mo[d]i [con]suetudo dequa
hic operabit[ur] ut stetur
instrument[is] hoc si illi[us] i[n] actib[us]
p[er]sonalib[us] hostis d[icit] q[uod] non
quia de talib[us] laicu[m] non
h[abe]t potestatem C. de arbi. con-
tingit de iudi. decernim[us] Sed
c[ontra]riu[m] est c[ontra]riu[m] q[uia] t[ame]n no[n] est
p[ro]tas s[ed] auctas no[n] iudicial[is]
Quod ecce dicimus tabellionem

laicum posse influere in
clericos notatur de elec. quia
propter de pena c. i. li. vi. et hic
h. pe. et ab. sequitur

Cum Johannes

Summa. falsitas instrumenti vel
id quod deest instrumento per
probari per testes. Et sunt tres
partes. In prima ponitur casus In secunda processus
In tercia circa ipsa processus cause
opposita ibi cum igitur in 3a
ibi de consilio diffinitio ipsius
cause appositi

Casus in textus pt sic figura
ti Johannes heremita coram iudi
cibus ciuitatis viterbii pete
bat a petro Comite ipsius
CXXX libras senen. ex
causa mutui et possessionem cuius
dam domus sibi tradi. Quod
iste proposuit quia p. quod dicto
Johanni vendiderat et domum
pro CLXXX libris unde petebat
ut CXXX libras sibi daret
compensaret et residuum persolueret
quod consistebat in L libris
Tandem lite super hoc et aliis
articulis contestata cum fuisset
hincinde litigatum et dispu
tatum iudices auditis attes
tationibus et allegationibus con
dempnauit dictum petrum
ut predicto Johanni predicte domus
possessionem vacuam et liberam
traderet Absque sua dicti
p. ad sedem apostolicam appellat
et dominus papa N. capella
num suum dedit partibus audi
torem Coram quo ex parte
ipsius p. fuit propositum ven
ditionem dicte domus non puram
sed conditionalem fuisse et ideo
ipsum non teneri ad traditionem
ipsius. Ad hoc probandum testes
induxit cum esset nouum ca
pitulum pendens ex veteri qui
iurati dixerunt se interfuisse
contractui inter ipsum p. et Jo. super
dicta domo celebrato hac
adiecta conditione ut idem p. pe
domum ipsam inhabitaret in
vita sua, et post eius obitum
domus illa remaneret Jo.
et filiis ipsius p. nepoti
bus ipsius Johannis. De anno
mense ac die quo facta
fuit venditio, dixerunt se
non recordari. Dictus autem
Johannes venditionem non con
ditionalem sed puram fuisse
dicebat, et ad hoc probandum
induxit instrumentum venditionis
et thabellionem qui fecit instrumentum
et unum de testibus scriptis
in instrumento. Dubitatum quod fuit
an probatio debet preualere proponebat
ex parte ipsius p. quod per hiis
testes et instrumenta eadem vim
habeant in causis non tamen in
strumentum tanti debet esse va
loris ut preferatur depositioni
bus duorum vel plurium testium
Quod aduerso fuit responsum
quod cum ipse Joh. intentionem
suam per instrumentum probasset et
p. venditionem non puram
sed conditionalem fuisse propo
nerent nec per testes ipsius
p. de certo tempore fuerat fa
cta fides unde non apparebat
quod super illa venditione depo
suissent et in instrumento certum
tempus adiectum fuit. Pro
batio ipsius p. inefficax erat
ad intentionem contrariam eliden
dam. Ex con. hic dicebatur

uter. tra. trum trius tri. i. quis
sed uter proprie de duobus unde uter
fuit interrogatiue de duobus tamen dum
dicitur ut uter istorum legit. i. quis est
hic hugwicio

quod rursus ista invalida erat quoniam utraque post interrogata confessa fuit in iure quod prima venditio ipsius domus fuit facta et per depositionem testium probatur venditionem condicionalem fuisse et per confessionem utriusque colligitur venditionem domus condicionalem fuisse non obstante quod ipsa interrogatio facta fuit postquam fuit in causa conclusum quia iudex usque ad sententie prolationem potest interrogare de facto quando dubitat. Iste omnibus consideratis dominus papa de consilio fratrum pronunciavit venditionem predictam condicionalem fuisse et dictum presbyterum non teneri ad tradendum possessionem domus eiusdem prefato Iohanni super hoc silentium imponendo sententiam predictorum iudicum quo ad hunc articulum infirmando quoad alios iuste pronunciaverunt quia hec exceptio non fuit proposita tempore ipsius unde quantum ad alios articulos sententiam ipsorum confirmavit. ¶ Sequitur littera. Heremita alius heremite petiisset sub audi et quandam domum quam sibi vendiderat vacuam tradi alias male pronunciasset iudices si hoc non fuisset petitum de qua pronunciatione se. i. compensare et residuum reddere scilicet l. libras arti. super quibus fuit bene pronunciatum ut patet infra contemptamini super et compensationem obiectam admiserunt et bene dixit et confirmatur

in fine capituli quantum ad hoc ipsorum sententiam propositum denuo sed quod non fuit propositum temporibus iudicibus condicionalem i. sub modo contractum fuit eius potius modus quam condicio ut in pa[illegible] melius dixisset conventionalem quod et si in [illegible] usque ibi qui[illegible] [illegible] per hoc per quod possessionem domus non tenebatur vacuam tradere nepotibus ex sorore vel filia condicionis i. pactionis unum de testibus qui dixit se tunc recordari cum fuit venditio condicionem puta ut patet in antiqua utrique iurius solum cum petita condicionaliter i. conventionaliter ut per maior testes probatum erat super hoc i. supra traditione facienda quam alias i. sine probatio testibus in causa principali vel alias i. in compensatione quam admiserunt et in aliis articulis et articulis in quibus iuste pronunciaverunt

¶ Noto primo litteram de compensatione et in hoc dico quod compensatio opponi potest de uno debito ad aliud et admitti debet de iure de quo in glo. s. que dicit et ibi bona fides et ibi de hoc latius patet [illegible]

¶ Secundo noto hic quod emptor potest precise petere rem sibi tradi et ibi possessionem vacuam sibi tradendam set cum hic fuit lata sententia que videtur valuisse ex actis primo ut invenit [illegible] [illegible] dicitur ibi dicta latius

¶ Tertio noto quod nomine condicionis dependeres ex veteribus potest produci

et probat per publicacionem
attestacionum ut hic et C. de
testi. firmitatis et ibi dictum
est latius
Quarto noto quod condicio aliquando
accipit pro modo ut hic per
totum textum ubi pro contra
condicionalem intelligit moda-
lem alias tamen ipse loquendo dif-
ferunt condicio et modus ff. de
condicio. et demonst. ver. et demon. ff.
de testa. ...

Quinto noto hic valere testi-
monium quamvis testes non re-
cordentur de anno mense et
die, et hoc dico verum nisi i-
tencio eorum inducentis fun-
daretur super dicta temporis
tunc enim requiritur ut depo-
nat super tempore C. de testi. ex
tenore alias non ut hic per
textum et de hoc dixi latius
in dicto c. ex tenore

Item noto hic quod probaciones
dent concludere victorio hic
enim succubuisset compre...
nisi fuisset facta interrogacio
an vendicio fuisset vinita
Ideo hoc noto singulariter
textum quod licet non presumatur
pluralitas nec etiam presumatur
...
...
set hic admissum quod vendi-
to fuit vinita, testes co-
cipientes, non concludebat
victorio super enim Item noto
hic quod iudex adquiescere pos-
sunt tamen in summa ut conservet
honore iudicis aquo ut
hic set ipsa alias non debet co-
...
honor iudicis aquo. de quo

ff. de vendi. secundum
Ultimo noto quod iudex inte-
grat usque ad summam esse pro
...
in addicione esse verum quod in-
terrogat circa dubia eorum que
acta sunt ...
de aliis querere non possit
licet aliquando ...
dictum est supra non ...
Circa ... contra hunc
oppono primo ad primum quod
non potuit ... pete ...
... tradi, nec
esse debuit ... tali ...
nato quia venditor tenetur
tamen ad interesse si non tradidit
rem venditam ff. de actione
empti, l. si tradicio et ita solum
interesse est in obligacione
... potuit ad ...
... ...
uit hoc ... quod ...
posse ... pura fuit ven-
dicio ... primo ... glo-
sam ... ita ...
... est quod ...
... magna al-
tercacio ... ...
... tenuit ... ista glo-
dicens quod venditor ...
tradere rem venditam emptori
... et ita ... ipse
emptor ... sibi ...
et summa ... hoc ... ff.
de actione empti l. ...
... ...
... quod ...
vendiciorum interesse prestare
ff. de actione empti et vendi.
l. i. ubi dicit glo. quod ...
summa solum ... interesse
et non est alibi ... glo. ...
illa glosa ... ...
in c. olim, ff. de censi. ubi

dicit quod qui quis tenetur
ad aliquid vel ad interesse
solum venit in sinc pla
toe h Innocentius ibi satis acce
dit ad opinionem martini
sive glose istius Et similiter hostiensis
in summa videtur adherere o
pinioni martini ut hic per
quod est h archi. l. ii. qui
studet et speculum de emp
et vendi § prius igitur in prin
et Io. an. ibidem satis desequitur
consequitur in additione Et stan
hic per multa verba etiam
concludit quod precise potest ven
ditor condempnari tradere ut
hic est textus. inducit etiam
textum in l. ex empto in prin
ff. de actione empti. qui dicit
quod in primis debet res tradi
non ergo est obligatus alter
natiua ut tradat rem vel
interesse sed est alternatiua or
dinis. potest h et ipse vendi
tor offerendo ad interesse si
qui non vult rem tradere et
emptor eligit consequi interesse
et hoc sit dictum circa materiam
¶ Tertio oppono in verbo tamen igi
tur cum quod ista appellatio
petri non valuit. quia a
laico non appellatur ad papam
preter cum dominus tamen est inter
clericos ex utraque parte. C.
de iudi. nouit Item et si tenuit
appellatio debuit ~~fuisse~~
~~exstans~~ h audiri. p. super
conditionalitate venditionis
quia appellatio debuit in
tentari ex causa in ea expressa
ff. de ap. l. ut debitum. primam
obiectionem soluit glosa in
ostendens quare hic potuit
appellari ad papam in dicit
in fine quod etiam appellari ad
papam a laico qui non recog
noscit imperatorem de facto ut
est rex ffrancie. § qui filii
sint legitimi per venerabilem. § rationi
bus et C. de foro compe. l. ii.
¶ Ad aliam dicit glosa circa quod
iste appellans potuit hic
consequi C. nouum et ut fatetur
glosa dico quod appellans potest
consequi aliam causam quam expres
sam in appellatione, licet h in
est in appellatione a diffinitiva secus
ab interlocutoria ut in contrario
et sic hoc debet intelligi glosa
circa quae dicit et sic patet
¶ Et quia precedentes intencio
huius c. consistit quod falsus
instrumentum potest probari per testes
ideo tangitur hic quaeritur per
quos testes possit instrumentum
reprobari
¶ Et ista quaestionem resoluo in
plures Et quero primo quid
si omnes testes inscripti instrumento
contradicant dicentes aliter contractum
fuisse celebratum. dicit Innocentius
quod instrumentum vires suas amittit
et statur testibus C. de probatio
nibus ubi de hoc, et hoc non
habet multum dubium Sed quid
si omnes inscripti in instrumento
contradicunt quia dicunt se non
interfuisse contractui descripto in
instrumento Istud latissime prose
quitur hic Innocentius recitando opiniones
diuersas dicunt enim quidam
quod qui omnes inscripti dicunt
se non interfuisse non propterea
reprobatur instrumentum sed statur
instrumento quod praesumitur habet auctoritatem
et ratio istorum satis apparet
est ita. quia testes sic dicen
tes sunt in dicto suo singulares

Et qualiter ad quaestionem potest videri quod
instrumentum potest reprobari tamen per testes
inscriptos instrumento quam per alios Et
in ista quaestione resoluo et primo quaero
de inscriptis et c.

quilibet eorum dicit de sua non interessencia et ita nichil probat nec eciam potest de dicto probari re negatiua. Sed alii dicunt directe oppositum ymmo dicunt quod si unus tantum de istis testibus qui inscripti sunt dicat non interfuisse contractui de quo loquitur instrumentum suspectum reddit instrumentum ff. quemadmodum testamenta aperiantur l. i. § si. et ideo non probat quousque fuerit melius approbatum, et dicunt quidam hoc adeo verum esse quod si .x. testes scripti sunt in instrumento et unus solus de inscriptis negat se interfuisse, reliquis .ix. mortuis vel nichil dicentibus, suspectum est instrumentum et vires suas amittit. Alii vero contrarium ad hoc dicunt quod licet unus de testibus dicat se non interfuisse, nichelominus valet instrumentum eciam si omnes alii taceant vel omnes mortui sint, aut aliqui ex eis dummodo tot ~~aliquem~~ alii qui interfuerunt contractui subscripti sunt per quos possit vitiosus probari. Sed est quod eorum unus sufficiat ad faciendam probacionem et hoc est verius dictum, nec obstat lex prima ff. quemadmodum testamenta aperiantur quia loquitur quando vii tantum testes fuerunt in testamento vocati et unus ex illis negat se testamento interfuisse quo dempto propter defectum unius testium invalidum remanet testamentum secundum leges secundum quas ad testamentum requiruntur regulariter numerus septenarius C. de testa. l. si unus licet secus sit secundum canones ff. de testa. relatum. Et ergo non habet veritatem ista opinio que dicit quod propter negacionem unius testis instrumentum debet invalidari dummodo unus aliorum inscriptorum sufficiat ad probacionem per testes faciendam.

Sed nec prima opinio habet veritatem que dicit quod et si omnes negant se interfuisse non improbat instrumentum, ymmo dico secundum Innocentium Jo. An. et communiter omnes modernos quod opinio unius solius inscripti non improbat instrumentum per suam negacionem ut dictum est. Sed si tamen duo testes vel plures de inscriptis dicant se non interfuisse, tunc omnino adeo debilitatum est instrumentum quod nichil probat. C. de testi. tam licet ff. si. et in tantum hoc est verum quod eciam si per C. testes probaret contrarium qui in instrumento continentur non tamen propter hoc probarent isti testes interfuisse qui hoc negant et ideo instrumentum invalidum est, quia et si contineret veritatem quantum ad contractum continet tamen falsitatem quantum ad istos duos quos asserit presentes fuisse qui non interfuerunt, et ideo propter istam admixtionem falsitatis in totum reprobatur ar. in q. vo. puta non tamen propter hoc nego quoniam veritas contractus possit probari non solum per alios testes sed eciam per eos qui in ipso instrumento sunt inscripti dummodo non fuerint participes falsitatis. Similiter dico posse probari per alios testes quod illi qui negaverunt se interfuisse interfuerunt et starent instrumento. Sed tunc ad racionem opinionis opposite, dico quod non omnis singularitas reprobat testes

na in ca proxima omnes tes
tes sunt singulares, unus
dicit de visu suo alter de
suo, nec unus sit de visu
alterius si illa reprobat quia
non conveniunt circa eiusdem actus
contestacionem ut quia unus
dicit vidi eum ista hora in
ecclesia, alter dicat in foro et
alter aliter. Si autem conveniunt
secus ut si in scrutinio elec
tionis celebrato unus dicit
non consensisse prout suppli
carunt scrutatores et ita di
cunt plures omnes sunt singulares
quia scrutator in secreto ut
notum est et hoc non reprobat.
Sic in proposito quando testes di
cunt se non interfuisse igi
tur, sunt enim contestes in ead
em confessione respectu eiusdem
temporis unde si interfuisset se vi
disse vidissent, et ergo quamvis
unus de alio nichil dicat
non ideo sunt reprobandi
quod hic lacius deducit
Io. an. Ho. Hos iam patet
quo et per quos testes qui
sunt inscripti possit instrumentum
reprobari. Sed per quot testes
de non inscriptis possit taliter
improbari tractabo circa glosam
ultimam. Et iam aggredior glo
sas et prime minor sunt ex
pedite. ¶ Glosa b. tangit
et solvit. In fine unde dice
bat Hostiensis quod Io. hic vide
batur sensisse dedisse nepoti
bus ar. ff. de condicione inde
quod quidem sciens. ¶ Glo. ista
Notat quod contra instrumentum pub
licum admittuntur testes, quod
de iure testium quam in pre in
strumento prejudicat et solvit in
fine vult ergo glosa ista

quod ad reprobandum instrumentum per
testes non inscriptos adminus
requiruntur iiijor testes me
liores, quia tabellio per
suam auctoritatem cum instrumento
equivalet duobus et in instrumento
adminus duo inscribuntur et sic
sunt iiijor quod etiam tenuit
glo. C. c. l. in contendis. Contra
reprobatur hoc per omnes, non
enim est verum quod auctoritas ta
bellionis equivaleat duo
bus sed totum instrumentum simul cum
notario et testibus equivalet
duobus propter illam regulam
eandem vim habent testes
et instrumenta, immo constat quod ad
probandum requiruntur solum
duo testes. C. de testi. ven
ens et de testa relatum et perfecta
sunt sumus quia hic et omnes doc
tores modernos instrumenta quantum
cumque publice confecto et quantum
cumque testes inscriptos habeat
derogatur per duos testes
vel ad plus per tres qui de
ponunt oppositum huius quod
continetur in instrumento, et quod
dicit hic testes de tribus sup. ||| Exceptis adversarii
maiore. Item se retulit quod
quando soli duo inducuntur prop
ter suspicionem dubitacio que fides
sit prestanda an instrumento an
duorum testium, secus si ex
una parte sunt duo tamen et
ex alia etiam duo sunt nota
in. C. in nra. de testi. ideo
~~tu~~ tutius est producere plures.
¶ Ad racionem ergo glose re
spondetur negando quod instrumentum
equipolleat iiijor testibus
per id quod dixi. Cum enim
totum aggregatum ex notario
et testibus equivaleat duobus

glose ista computat idem h(oc)
sicut puer qui volebat p(ro)
probare q(uod) ea sunt duo et tria
quo ea ova equivalent v(idelicet)
pater accepit tria et
dimisit sibi duo de quibus
probaverat Sic et hic rei
[illegible] fidem duos testes
tota vis instrumenti est eva
cuata Item s(ecundu)m ymagina
tionem glose sequetur q(uod) si
in instro essent subscripti
c testes requirerent .C. et
tres vel duo ad improbandum
illud quod est omnino absur
dum Concludo ergo tu(m) contra
per duos testes vel tres ad
plus posse instrum reprobari
attenta tamen qualitate negotii
C. de probat. tuo ubi glosa
quia aliqua probat. inclu(sa)
per instra aliquid per testes
stam hic vult dicere nisi testes
superfuit qui assenerunt vel
quod in instro continetur sed
hoc fallit in certis casibus v
bi contra instrum non admit
titur probatio [illegible]
[illegible] ut hic deducit [illegible]
Quaero d. Rome si in instru
mento inscripti sunt x. testes
vel plures credendum est [illegible]
eos affuisse contractui cum
Notarius fidem faciat de hiis
que continentur in instro
propter publicum officium quod
gerit et sic credendum est eos
affuisse ergo paucioribus tes
tes non preiudicabunt [illegible]
sunt scripti in instro [illegible] vero
est hoc quod dicitur [illegible] non
debilitatur fides instri Et
eo quo probatum est falsum
scriptum esse in instro debi
litatur tota vis instri vero di
si ad sacras in decreto
non credam q(uod) testes instru
ti sunt presentes probata cum
qualicumque solemnitate tollit
auctoritas scriptoris instrumenti
et ita alia que in instro
continentur [illegible] non
propterea dicto c. si ad scriptu
ras sacras et hoc de ista
materia sit dictum in fine
cuius glose hoc est vero
si in instro non continebatur
q(uod) pure vendiderat alio
probando contrarium reprobat
instrum Glosa prima [illegible] notat et
dat simile reddit duplica
tam et dictum determinat
et remittit Et in ea ibi
in practica ubi de hoc in
glo. iiij et C. de testi. per
tuas Glosa pe(nultima) arguit
signat contrarium remittit et
solvit Glosa ult(ima) notat
dat simile signat contrarium
et remittit et ibi restitutionem
vide hic Io. an. in fine.
dic in ult. glosa etc.

Ex parte summatur defectus litere non viciat rescriptum Cum dilecto et ibi quia et [illegible] C. de foro. compe. coram Cassi pat. Sequitur litera
Noto id quod dicat in summa [illegible] obstat C. de rescr. cum adeo et c. ad audientiam 2o obstat C. c. inter dilectos ubi defectus litere in verbo litterar [illegible] viciavit sigillum et privilegium pro secundam dicam

dicatur quod intellectum quo defectu
litere mutatur sensus et inducitur
varietas verbi ut in c. intel-
lectos et tunc viciat ut ibi
intellectum ideo non mutatur sensus
per huiusmodi defectum et non viciat
ut hic, quod patet clare quia
litera loquitur de defectu litere
o. in illa dictione spoliaverunt
cuius defectus non mutat
sensum. Ad alia contraria sibi
ad. c. cum adeo dicta ut
in glo. Similiter ad c. ad au-
dienciam ibi enim loquitur
de falsa sive incongrua latinitate
que viciat rescriptum pape
dicit tamen quod hodie curia non
admittit quorumcumque falsas
se latinitates
¶ Sed an vero quid iuris de
defectu sillabe, dicit glo. quod
non lego glosam. Et in ca.
ibi errore dicit illa lex
Error scribentis testatoris non
nocet et ibi ambiguitates vo-
luntas testatoris non subve-
titur nec mutatur per ambigu-
itatem impericiam vel desi-
diam scribentis testatoris et ibi
in legatis et fidei commissis non
curamus de verbis casu ut
usu loquendi et ibi quia habe-
bat Si manumittit tes-
tator servum crastinum et non
habebat crastinum sed crasti-
cum ei debetur libertas et
error sillabe non nocet ff.
¶ Infine Sed an vero quid
iuris de defectu dictionis vel
orationis Innocencius dicit idem
quod in sillaba dummodo tamen
confundit intellectus sive

et plag. so. an. quod per bulla
tollitur huiusmodi suspicio et oc-
culis officialium sepe fallitur
Alii tamen ut refert dicunt
quod quamvis defectus in litera
vel sillaba aut in dictione
sit tollerabilis iudex tamen nisi
vicium sit occultum habebit
literas suspectas, cum mul-
ti sint officiales in Curia
qui examinant huiusmodi literas
Hostiensis aut distinguit inter
literas iusticie et procedit
quod dictum est, ad hoc
i. de cri. fal. c. per Et
literas gracie et in illis minimus
defectus viciat secundum eum
Sed ego puto cum Francisco
dispositionem c. iii procedere
etiam in simplices grossos quo
quo non mutatur sensus
et etiam in defectu sillabe
ut dicit glo. vel dictionis
vel orationis ut dicit Innocencius
Et per hoc decidentur due
questiones quas dicit se in facto
vidisse Franciscus prima cum quidam
impetivit plebanatum sancti
Pancracii in Florencia lo-
co c. scriptum erat c. et sic
dicebat litera pancracii, fuit
obtentum quod non viciaret
rescriptum licet fuit grossum
ut sit quod dicit litera de
defectu litere unius procedit
etiam si loco unius alia po-
natur Sed huic multum ob-
stat o. c. intellectos in verbo
limitandum per supradicta quia
ibi sensus mutabatur Un-
stancius est contrario nisi per ali-
as coniecturas appareat
de quo intelligat papa

ut apparebat in illo rescrip-
to cum de sancto pancratio
nichil constaret sed de pan-
tracio. Alia quod mandabat
executori ut induceret in
corporalem et deficiebat
possessionem, fuit obiectum quod
non viciaret rescriptum, quia
precedit que consequentia et
precedencia apparebat de
mente scribentis ut ibi fuit
quia in rescripto erant verba
et defendas inductum, per
quod claebat quod volebat
intelligi de possessione et
hoc de ista materia sit dic-
tum etc. sequitur aliud

G. perpetuus | Summa: licite appellatur a iudice qui parti hoc petenti non facit edi copiam instrumentorum. In prima appellationis narratio, in secunda appellationis commissio ibi idcirco.

¶ Casus in summa. Prior et conventus de Ledes coram iudicibus delegatis traxe-runt in causam G. perpetuum vicarium de Torcham super quibusdam decimis, dictus vicarius requirit eosdem super confirmationibus quibus petebat a iudicibus ut compellerent partem adversam ut faceret ei copiam quorundam instrumentorum per que suam inten-tionem super principali negotio pro-bare volebat etc. quia hoc non faciebat ad sedem apostolicam appellat. Mandans papa quod si est ita revocato in statum pristinum quicquid post sinnodi appellationem attemptatum invenerint procedere debent in negotio iuxta continentiam priorum litterarum. ¶ Sequitur littera quidam que dicuntur contra instrumenta supra eodem. de pro-bacionibus c. i. in fine decidit quod habetur eodem de iudicio ex-hibita.

¶ Noto primo quod vicarius perpe-tuus agit pro ecclesia ad hoc s. de probacionibus ex parte s. qui ut et quod dicit perpetuus patet quod est et dat vicarius temporalis sed talis ipse non censetur vicarius s. de ap. per-venit.

¶ Item noto quod instrumenta coram dentur edi parti petenti et quia continent et de istis in-strumentis quibus supra eodem satis l. de probacionibus c. i. Sunt enim illa que favore utriusque partis sunt edita de quo latius ibi. Et ponitur hic dictum de instrumentis quibus, quod instru-menta non tenetur quis edere nisi eo ultra dicto c. i. per quod solvit una obiectio.

¶ Sed pro quo pedicione glose prime oppono quod iste vicarius non debuit audiri ipse sed debebat nominare dominum suo quo erat vicarius. sunt lite non contesta quoniam s. ple. ¶ Solo prima solvit hoc dicit, et prima solucio est ibi arguitur quod teneat respondere quod vult quod debuit audiri quia habuit interesse in ecclesia, et hic glosa ista solucionem ponat argumentative

va hic est et placet ffranco
ad hoc .e. de rescr. postu-
lasti ubi proba quod vicaria
perpetua est titulus et .e. ti. de
preben. extra pande .c. quamvis
Secus esset de vicario tempora-
li sine manuali, de quo
procedit .ii. a. solucio quod non
audit sine mandato domi-
ni sui ffranc. et hoc verum super
redditibus ecclesie, secus super
redditibus ipsi vicario assig-
natis, quia super talibus
posset audiri eciam sine man-
dato domini sui ymmo etc.
Glo. ult. circa edicionem instru-
mentorum distinguit instru-
menta et acta et rationes ar-
bitra, ut hic, et tunc vult e-
dicioni sine die et consule fal-
lit in casu. Et ibi adversarii
hodie usurarii tunc de usuris
agitur cogi possunt edere
libros suarum racionum ut in
concilio viennensi, de usuris
ex gravi .c. ceterum et
ibi sine die scilicet quo scriptu-
est instrumentum, dicens enim ad
dendum est quo facienda est
solucio qui summa per sti-
pulacionem est ut in .c. ed.
eos allegato in glo. Et si
dicens solucionem apparere non
potest nisi edatur dicens instrumenti
etiam tunc edetur dicens instru-
ut si dicatur promisit solvere
hinc ad x vel ad tot men-
ses de hoc in spe. de in-
stru. edicio. .c. videndum quod sic
tum dicens ubi satis de
materia huius glose tractatur
In fine notat circa predicta
predicto .c. edicionis allegato in glo.

propter hoc verum quod circa diem
vel consulem falsitatem vult
ostendere aliter non edet sine
enim cum die et consule ut
dixit de hoc cum magistro
gari debere et est satis equum etc.

Imputari

breve est, pt.
hic sic summari imputatur
producenti scripturas contrarias
quia invicem sibi derogant
primo ponit dictum 2a subdit
racionem ibi cum in primo
Casus in tuis litteris ali-
quis agebat contra sim ad
ipsam ad sua intencionem pro-
banda produxit duo instru-
menta contraria. Unde quia ut illorum
foret standum, respondit papa quod
nullum, cum illa scriptura si-
bi invicem deroget et im-
putet sibi qui eas in iudi-
cio produxit quia in potestate
sua fuit quam voluerat
non proferre. Hec que littera
Noto hic in effectu im-
putari illi qui non providit
quod providere potuit et de-
buit, et ergo qui producit
contraria scripta succumbit et
imputet sibi qui cum sua
indiscrete tractat
Sed contra hoc et litteram oppo-
no sic, quia si producit scrip-
ture contrarie in apparencia
non debent sibi preiudicare sed
magis debent reduci ad concor-
diam et reduci arg. .c. in
l. Ceterum .C. et .ff. de testi-
tum tu dicit non potest con-
reduci et tunc scriptum destru-
it nec fidem facit ff. de re.

+ l. de testi. nos tu. sic ibi fit de testibus
vel sed stat dignioribus ut si in una est pro altera
in alia publica stabitur publice .c. q.
po. i prig. sua l. scripturas. eos. sup. frans.
ut colliquerem quia contraria et plura distinguere
prius sunt vim et inde istrum. sed contrarietate
ipse et tunc quod potest reduci ad concordiam etc.

anf. l. b

iuris. l. ubi repugnancia
Aliqn nō est contrarie
tas in pluribus scripturis
Et tūc aut pducit a plu-
ribus siue a diuersis aut ab
eadē pte Si a diuersis stat
digniori sic intelligit glo
scripturas. C. alleta et
glo in l. ij. C. de c. et cont
ria hic hic in glo sig
nata Si nō ab eode pro
ducit, tūc glosa in l.
scripturas dt eodemodo
stand digniori, et ceteris
paribus sibi derogant inui-
cem et hoc reprehudit Ja
de Are et mlto. quia nō
est in hoc dicta, cū eciam
scriptura puata cōn pro
ducetem faciat uim aute
tice. ff. de pbac cum de
indebito ins et dictū est
C. c. l. ij. ideo dt ffran i-
distincte q sibi derogat
p istum textum et p dicta
l. que indistincte loquit
Et racio quia debet impu
tari pducenti quia fuit
in tantū cum potuiss
prudē domi, p qua rōm
arguit scriptura esse in cōtra
rietate testiu eius ptis
Et hic ecia dt glosa
Qz cōn pdta et ad tex
tum obstare ur quia sal
tem ex pte rei licet pro
ducere scripturas cōtrarias p
rela mlls de re iur
li. vjo Soluco nō lig
hoc sunt et semel eciam
reo ut hic, quia gnalit
loquit lra pdta si asser
tum reo ~~ut~~ ~~qui~~ ad facias
defensiones nō precluditur
via ei si pduxit unam
quoniam faciat dam tum
alias si uult pduce cōtra-
riam eo q nō licuisset
sibi hoc facere in eode lo
ita notatur viij. q. i. in fine
si posset hoc impugnari
quia in eodem tempo potu-
isset pducere cōtrarias de
fensiones condicionalit, di
cendo se nō obligatū et
nigrum esset se fuisse ab
solutum p acceptilacionem
vel similem ul aliud Et
sic ecia posset pducere
instra cōtraria sub tali cō
dicōe de qua in dca regu
la mlls pluribus et sic pz
soluco
Textio ij. primo declat
de qua grē te loquat
textus 2o quīt et solūt Et
ibi de nō petendo, sed certe
ista nō sunt gria nisi
generent idem tempus sūt
cū q possibilia, ymo uitas
secundi infert uitatem p
mi, nō eni expedit pac
tum de nō petendo si nō
pcessit obligaco Qz dicat
glosam intelligenda sic
q ista sūt gria quātū
ad intencōm agentis hinc
quia ista inducendo succū
bet ex pso sz ex instruto
pacti de nō petendo, pt
cari aliud exm ut si p
duco instrum qualit tali
die cum eum fundu noie
meo Item pduco quali-
ter eodem die coram eis
dem testibus emi eundē fū
dum noie eius ista sūt

in actore non sic ut in reo
nisi se obligando

contraria per directum modo
et de huiusmodi contrarietate
dicta raro occurret petitio
Et ibi indirecte hoc intelli
gendum est quod in utroque in
strumento dicebatur te persona
liter promisisse, tunc cum ista
sic contraria sint indirecte
quia impossibile est te eodem
die fuisse Rome et Bono
nie, alias autem si intelligatur
de promissione personali non
essent contraria, cum in uno loco
potuisses per te in alio per
procuratorem promisisse. ff. de
verborum obligationibus l. si. § inter eos
si non est modo in textu de
qualicumque contrarietate intelli
gatur Et ibi dico quod non est de
notarius. C. de testibus. Precium
et c. sc. et iiij. q. iij. c. Item
in criminali in prima

Si cautio continetur
Si in in
strumento debiti exprimitur causa
condempnatur debitor nisi probet
indebitum. Si vero non exprimitur
necesse est ut creditor probet
illud debitum vel saltem breviter
causam debiti si causam
non probat, ut in membrum
ibi. Dicendum si

Casus in textu Aliquis
agebat contra alium petendo
ab eo certam pecunie quantitatem
ad hoc probandum inducebat
quoddam instrumentum in quo
reus simpliciter confitebatur
se debere quantitatem petitam
nullam causam exprimendo
ex qua deberet, quesitum fuit

quid iuris. Respondit papa quod si
causa debiti non est expressa
tenetur actor debitum ostendere
Si vero causa fuit expressa in
illa scriptura, stabitur il
li scripture nisi debitor
probet se non promisisse
Sequitur littera probando ut
quia confessus es te debere
x. Iohanni pro domo vendi
ta michi probando quod illa do
mus promissa fuit tua vel ali
quid huiusmodi
Vel sic littera Noto hoc
quod confessio sine causa super
obligatione personali non
probat et sic causa semper ex
primenda est ad hoc ut
ex confessione sua quis
obligetur aliud ipse non
colligitur hic, hoc tamen intel
ligendum est de confessione
que fit per scripturam, quia
de tali hic loquitur in eo
quod dicit si cautio quod ex
ponit glo. i. scriptura
Secus quid de confessione
verbali facta sine cause ex
pressione ut si quis in
iudicio confitetur se debere
x Titio et non dicat ex
qua causa nec liquet de
illa, dicit Io. an. quod potest con
dempnari et clarum est
C. de confessis per totum potest
cum dicere quod sine causa
hoc promisit et cetera quia
ex quo confitetur verbo se de
bere, presumitur efficaciter
et ex iusta causa obligatus
tum et verba sunt sumenda
cum effectu ff. de le. i. non

residen relatu q[uod] scriptus est de scripto ubi no[n] p[ro]stat obligato sine expressione cause, ex quo negatur debitu[m] s[ecundu]m jo. an. Glo iiij exemplificat, quid et soluit, arguit et remittit iterum querit et soluit Et in ea ibi insine s[ecundu]m item verborum sequitur obligatio inter absentes recepta utilis est q[uod] h[abe]t d[omi]n[u]m glo se de iure civili locum habet, secus ut de iuramento s[ecundu]m q[uod] not. j. q. vij quociens in glo iiij ubi dicitur q[uod] valeat huiusmodi confessio et ex ea oritur obligatio quod tamen approbat ista glosa in iudiciis q[uod] non valeat huiusmodi confessio unde dat consilium q[uod] in instrumento ponatur q[uod] tal[is] confessio e[st] facta tamen tenens tali tunc presente, quia q[uod] tamen huiusmodi confessio licet fiat in absentia tenet, ut notatur in c. si j. de successio ab intestato et c. Glosa post notat confessionem standum esse et ponit tres casus exceptos Et in ea ibi in quibus ubi vult lex velle non posse exceptionem non numerate pecunie super debito confessato Et addit dicitur q[uod] ibi permittitur post biennium excipi de non numerata pecunia non propterea dicitur non esse standum, immo standum est confessioni h[abe]t admittitur exceptio i. a. nisi

esset ei renunciatum ut quando fit in instrumentis que renunciatio valet inter laicos et clericos de bonis propriis si de bonis ecclesie non tamen non obliget ecclesia ex mutuo, nisi probet versum in ecclesie utilitatem, x. q. ij hoc ius et notatur de soluto c. si ubi plene de hac exceptione Et ibi et autem ibi porta hoc vult dicere ista autentica Quas qui confitetur se dotem recepisse quam non recepit erat maior xxv. et mortuo soluto matrimonio fuit infra biennium, datur exceptio soluto matrimonio j. anni Et dicitur matrimonium post biennium et post fuit solutum citra decennium, tamen marito quam heredi datur exceptio j. tres menses, tamen Sed ultra decennium omnino cessat exceptio Sed si maritus minor erat restitutus et j. xxix anni h[abe]t exceptionem et si interim moriatur heres h[abe]t exceptionem usque ad annum tamen si si tamen heres maior sit alias competit j. quinquennium Et ibi sine ante h[abe]t lex declaratur j. de iuramento cum contingat in glo ij In effectu ista glo vult q[uod] in mutuo et dote competit exceptio tunc confessionem ut si quis confitetur se ex causa mutui debere competit si sibi j. biennium exceptio non numerate pecunie et audit[ur] sed post biennium obligatur confessus quis confessus est se recepisse

ab uxore C. nomine dotis
et coniugat an bienniu ma-
trimonij dissolutu competit co-
fiteri et eius heredibus, excep-
to no numerate dotis, s. anni
a tpe soluti matrimonij In alijs
aut casibus statim obligatur
cofitens Sz que est Racio
quare i istis casibus duobus
competat cofiteri excepcio
et no i alijs, dico q̄ ista ex-
frequenter cum homines volunt
recipe pecuniam mutuo et
creditores pecuniam pmaibus
no tradit illi cofitent se re-
cepisse pecuniam spe future
numeracois et idem est i do-
te, quia mariti sepe cofi-
tent dote se recepisse spe
future numeracionis, et q̄ in
istis casibus qui frequentius
accidunt iusto fuit puide-
dum, de hoc p. Gwil. i Spe
de cofess. § nunc procedum
b. s. que est racio. Goso vlt.
notat et exortat et c. textual.

Cum p.

Cum auctoritate ordi-
narij pt notarius thabelli-
onis mortui notas i pub-
lica forma redige. Et no
dividit q̄ lra ptinet vnum
ostructum
Casus in tmo. Ere tha-
bellio pueniens morte qued
instrumenta no pfecit que re-
dacta erat in notam per
eundem, querebatur quid fieri
deberet de huiusmodi notis no redac-
tis i publica forma. Rndet
papa Io. thabellioni q̄
ad peticionem illoru ad quos
ptinet, auctoritate ordinarij iudicis
potest illas notas i pub-
lica forma redige, que ex
hoc ptextu valebunt ac
si ab ipso qui mortuus est
scripta fuissent. De lra
nota que alio vocatur
pthocollum, quod dicitur
a pthos quod est prima
quasi prima pars instrumenti,
dicitur eciam vulgariter
abreviatura sm Io. an.
Ex lra hui. c. noto v.
requisita ad hoc ut vnus
thabellio publicare possit
notas alterius premortui
q̄ exprimuntur hic in lra primum
est q̄ hoc faciat ad instan-
ciam illorum quorum interest
ibi ad peticionem. 2o auctoritate
ordinarij ibi auctoritate or-
dinaris. Ex hoc noto quod
auctoritas delegati ad hoc
no sufficeret, quod e vm
nisi haberet specialem ad hoc
ptatem sm Io. an. 3o re-
quiritur q̄ publicans sit
thabellio ibi potestis uestra
supsedere quia scribit
Io. thabellioni 4to quod
fideliter publicet ibi fide-
liter. 5to q̄ i forma pub-
licam hoc redigat ibi in
publicam et c. Addit sex-
tum viz q̄ vocentur hij
quos res tangit et super
publicacione fiat publi-
cum instrum sm host. re-
mittit de hoc .ol. de testi.
significavit et .c. albricus
Gerar. Egi et Boa. et Gwil.
in Spe de instru. edicio. §.
ostenso v. qualiter Sz ffran.
dicit non requiri huiusmodi

vocacionem, quia talis voca-
cio tunc est necessaria quando
unum publicum instrumentum quod
conscribitur exempla[tur] dicto
c. significavit et c. albricus
sequitur in hac publicacionem
secundum si ipse viveret pub-
licaret non requireret huiusmodi
citacio

¶ Ex predictis noto esse cau-
telam ut de auctoritate quoniam
si facias sibi instrumentum aliquis
difficultas hoc docet vel
saltem de hoc fiat mencio
in subscripcione, que talis
fiat secundum hostiensem. Et ego ta-
lis thabellio suprascriptum
instrumentum de verbo ad verbum
suscepi de nota thabel-
lionis mortui quam ipsam ma-
nu propria qua hunc nomen sub-
scripserat et hoc de mandato
talis iudicis et quo ad
substanciam nullo defecto
addito vel mutato vel
transportato in publicam
formam redegi etc.

¶ Sed cum hoc quero de
consuetudine facti unquam in protho-
collo expedit apponere
signum notarii, videtur quod non
quia in instrumento huiusmodi signum
non est de substancia, quoniam
nullo iure hoc cautum
reperitur, quod tamen Jo. an. in
addicione speculi de instru-
mentorum edicione in fine
aut in instrumento aut de
approbata consuetudine apponi
huiusmodi signa notariorum
de quo lacius ibidem per Durantem
et Jo. an. Et quis possit
facere notarios publicos
determinat ibidem in opere

restat ut si quis potest facere ta-
belliones, quod hic causa bre-
vitatis omitto

¶ Pro expedicione glose in
Quero utrum thabellio vi-
vens possit alteri committere
complecionem instrumenti. Glosa dicit
quod non, unde lego primo notam
in fine fratrum, ubi dicit hic contra
tamen unde quod possit ex causa le-
gittima per hoc inducit tex-
tum xvi q. ii cum scriptor
ibi dictamus quod esset hoc hostiensis
in summa. c. Si ergo quid sit
thabellio et sequitur. Et Durantem
in opere. c. ti. ostenso vero quod
si aliquis thabellio, hoc tamen
intelligitur de exemplando et auctoritate
ordinarii ut hic dicit littera et
hoc dictum videtur magis equum
de hoc autem quod notarius pos-
sit alteri committere scribere instrumentum
dummodo se subscribat non est
dubium secundum Durantem in titulo de edicione
instrumentorum ubi littera etc. Glosa
prima textualis est etc.

Si instrumenta

Summatur instrumentum exempla-
tum per thabellionem auctoritate
ordinarii eandem vim habet
cum originali. Et sic summatur
ponendo peticionem, intencionem
examinacionem, preceptum et effec-
tum vel quia littera plana
omitto casum in textu. Et
lego textum per hoc. a quod
predicta solempniter observa-
ta iudicis interposuit aucte-
ritatem suam, aliter enim non faceret
fidem exemplum

¶ Ista duo capitula mutuo se
respiciunt et declarant. Et
hic nota quod auctoritate delegati
non potest exemplari instrumentum

nisi hoc spaliter sit commissu(m)
ibi specialiter, et quod vi(de)t(ur) d(ic)t(u)m
q(uod) delegatus est a principe
hoc non possit sine spali
commissione, quod tamen non servatur
ut testatur Speculator ymo quot
delegati faciunt sibi dele-
gatorum in actis et mandant
adhibere perpetuam fidem ff. de
de offi. dele. cum in iure
ubi glo. sed tamen illud valet propter
auctenticam iudiciaria
Item noto quod iudex debet
diligenter inspicere originale
ibi diligenter inspecta con-
ter tamen iudices hoc committunt
thabellionibus ut inspiciant
et regulariter solet adhiberi
tres thabelliones
Item noto quod exempla-
tum debet fieri per personam pub-
licam, dicit tamen glo. final. hic
quod sufficeret non publica
alia honesta persona auctoritate
iudicis ... qui contra ff. de
probatio et in hoc glosa ita
singulariter notanda est Ego
tamen post Speculator puto non plus
quia exemplatio de qua
hic non sit in forma ac-
torum et solum de actis lo-
quitur ... ... bra-
chium dixe ponit quod
huiusmodi exemplatio debet fieri
per publicam personam de qua
est per Crivil in ope. de
instru. edito ...
in q.
Quero que fuit ratio
dubitandi, dico quod ista que
procedebat exemplo non da-
da fides ... ff. c. Item
propter fraudes que possent
contingere, quod originale in quo
erat rasura et sic poterat
redargui exemplatum, et
per hoc tolleretur ... ...
excepto casu decidendi
in contrarium est necessario ne
pereat probatio et fraudibus
obviatur, quare autem
ordinarii hoc sit est in tex.
lego quod etiam attentur quod
in test. ff. huiusmodi ff. de
testi. albertus quod etiam
notat archid. c. di. cum
morem, de hoc hic vide
quid dicat huiusmodi
Sed quero hic de questione
facti ecce thabellio in
instrumento dicit sententiam quamdam
latam esse in tali forma
prout in instro publico con-
fecto manu notarii tal.
vide continetur ... pro-
batur illa sententia Sic que-
ro de questione tamen sepe
in facto contingit quod no-
tarius facit mentionem dicens
se hoc aut illud vidisse
taliter scriptum fuisse huiusmodi
dic quod per hoc non sit fides
quia notarius videtur in hoc
reddere testimonium et non vetusta
exemplare seu autentica-
re et hoc nota dignum et
sepe in facto occurrit de
quo hic latius vide Speculator
Glosa prima dicit qualiter
ce instrumenta vetusta ex-
emplari debent Glo. ii.
exemplificat que sit instru-
ta ut permittat exempla-
re Et circa ibi de facto
hostiensis ponit casum quod ...
in feuda ad locum remotum
propter pericula viarum vel qu

sut scripta i papiro vel sut
gma uel hedera vel socios
quorum quolibet indiget uno
Hec cum sunt iuste tac co-
emplacii in extra ¶ Solo vlt
querit et soluit Et materia
cius visa est c. in noli vl
timo si et satis equum est
quod dicit glosa ut sequitur

De presumpcionibus

Continuat Quia presump
ciones inter dum semiplena
probacionem faciunt, in terdum
alias probaciones adiuvat
quas non plene probat ut
violente presumpciones ideo
post tractatum de probacionibus
de testibus de fide instru, su-
mittit rubrica de presump-
cionibus ad materiam Ru
brice facit xxviij di. proce-
dit xliij di. multis in q.
primo semper xxxv di. di
xit, xxxiij di. c. i. Con-
gruit ex. de simonia sic
hoc de restitu spolia ste
tu quod de testibus super eo
ad si. de iuramento calum
c. ult nisi de nom. ope
nuncii cum ex iuncto vbi
presumitur pro religiosis quod distra
litem non habeant cum alijs
c. hic pro. Jo. an eadem

Sicut breue est
pt hic sic su-
mat ludus noxius inducat
presumpcionem fraudis vel sic
id quod alteri noceat presu-
mitur animo fieri
¶ Casus hic tamen Quesitum
fuit quid iuris de illo qui
fraudulenter noceat animo

et dum fuit reprehensus con-
fitetur pretendendo se ludendo
fecisse Super quo scribit Rex Sa-
lomon dicens talem ne quam
reputari sicut illum qui
mittit lanceas et sagittas
in altum mortem ¶ De lra
in suspicione dt dt Salo
mon in parabolis dic xxvj
c. Sicut noxius i. nocivus
i. nocens et istud sicut notat
similitudinem in genere non in
quantitate, mittit manifeste sum
primos animo fictione non
tei vitate quasi amicus
esset non noceat Deprehensus
glosa ij exponit in ope
notius Ab exponit depre-
hensus i. fecisse reperitur et c.
¶ Ex lra c. huius Noto id
quod dixi simando quod
ludus noxius inducit suspi-
cionem fraudis vim et ludus tal
non excusat quia culpa
bilis est ut in glosa finali
que sic determinat sic dicendo
et c. Et in ca ibi cum daret
operam et c. Quis cum ludos
appellet ex quibus dampna
runt ut in prohemio asso
Et sit hoc sum hosti con
illos qui faciunt rigmos
famosos in ludis sancti nico-
lai vel in alijs festiuitatibus
sanctorum, ex propter ludum
non excusantur a pena C de
famosis libel. l. vna v. q. j
ex ninto ¶ Et in fine hoc
hic procedit nisi contrarium pre
sumpcio prevaleat. ff. ad le
gem aquile Item si obsta
ta psi. et l. si et xxxv q.
ij. c. ait et c. ne quis
Concludit hic pan. de hijs asse
rijs quod ex arbitrio quod

temuerit hic Hoff et host
Sz ffran dicat semp psumi
qd prauo actu quidam inte
tom nisi euidentur doceat
po de grio, dicit enim Sene
ca in lio de moribz nichil
interest quo animo faciat qd
viciosum est fecisse, psumpco
go habetur tom sic facientem
ut ista est intencio. & hinc
ludentem go est talit ut
lude non malignari videa
mur &c

Afferte Summa' Ex violenta p
sumpcione fertur diffinitiua
et po pma poit sem 2a
diffinit ibi respondit

Cum casus in textu pt figura
ri sub tali vbos fora duc
mulieres fuit simul i quad
domo z cu vtraqz hinisset
filiu puulu infante, contin
git qd altius infans mor
tuus est illa go cuius filius
mortuus erat dolore tacta
accepit filiu altius viuu et
filiu suu mortuu latenter
posuit ad latus illius cuius
filius erat viuus Cand ead
cuius filius erat viuus petebat
filiu suu ab alia illa co
aduerso rndebat, filius tuus
mortuus e, meus aut viuit
Altracione itaqz int ipas
exorta, accesserunt ad rege
salomonem et dum coram
rege cepissent gtende cuius
filius eet z illa cuius filius
erat hoc pbare non potu
isset, volens rex psumpcio
saltem viuem tca gsste in
uenire iussit sibi afferri
gladiu allato gladio ait
diuidite infatem viuum

et date dimidia pte vni
z dimidia ptem alteri hoc
audito ia cuius filius erat,
visceribz maternis mota ne
simul filius gladio periret
dixit regi domine mi ob
secro, date illi infantem
viuum z no occidatis Econtra
altera dicebat nec michi
nec tibi sit s dimidatur Cuc
ait Rex date huic infa
tem viuum hec enim est ma
ter eius et p amori psumptom
iusta sniam pnunciauit
Sequitur lra In supsptoe
idem sz Salomon s no
in cod. li. s in Reg. iii. c
afferte vba Salomonis
maliter posita, gmota int
poico date illi ergo cre
debat liti de quo dicit q
date huic que noluit fi
liu occidi hec e enim pre
sumptio ut dt glo. s. dt
s. Jero Salomone timuit
omnis isrl eo s eum mai
festa no fugerent qui tam
prudenter abscondita dep
hendisset &c

In Effectu colligit hic
id quod dictum est in can
simulacio Ex hac infero qd
psumpco que sufficit ad
pbacionem censet vitas et
est vitas, ad hic fat lra
c. in fine ibi hec enim est
mater eius de quo i glo
vlt &c

Sz oppono con textum
videtur enim quod hic de
buit iudicari p muliere
possidente filiu racione qua
altera cessit liti z renunciat
iuri suo p illa vba obsecro

s. dida ... vel re largius corrigias s. dicebat de corio alieno hosti

dome date illi in facie
vinum. C. de pact. l. pacta
C. de edict. divi adri. tol. l. i.
de renunciatione protunc. Ad
hoc dico quod ista mater
filii protulit ista verba ex
sola pietate timens inter-
fectionem pueri, ideo sibi non
preiudicabat, sicut confes-
sio facta metu tormentorum
non preiudicat secundum Innoc.
Et hoc noto quod mors
filii est iustus timor et ex-
cusat, ad hoc. ff. quod metus
ca. l. isti quidem
Sed adhuc oppono ad id
quod non debuit dari ista sa-
cri sententia lata erat ut vi-
detur, et sic videns functus
erat officio nec debuit
aliam sententiam proferre. C.
de offi. dele. l. iudicis
Solutio secundum hug. habetur in pa.
glo. quod istud verbum salomonis
non fuit verbum diffinitivum
sed dictum erat causa temptandi
secundum quod dicit glo. prima et in
ca. ibi diffiniendo et noto
quod talis res non recipie-
bat divisionem. In fine pro
hoc ergo iudices instrui-
mentis secundum Innoc. Sed
quare non fuit punita illa
punita alia mulier que
subtraxerat filium, cum cri-
mina quoque clarerent
sunt punienda decet eam
ut fame. Ad hoc dico
quod quandoque sententia fertur per pre-
sumptionem ut hic iudex
debet mitigare suam sententiam
nec de facili impone

debet penam corporalem et mulc-
tam ut dicit Innoc. quod est ve-
risimile, et hoc est singulare
dictum et aliorum doctorum no-
positum. Dic ergo in propo-
sito ista presumptio sufficit
ad sententiam civilem ut redde-
ret infantem sed non ut puniretur crimina-
liter super crimine ad effectum
pene imponende
Glo. ult. quid et solvit
Item quid arguit pro et contra
et solvit. Et in ea ibi quod duos
dicit i a lex si quis duos
impuberes substituit tecum
illi qui supremus moritur
et ambo simul in naue moriun-
tur, verisimilius est heres. In fi
quod concludit ergo glo. quod illi
solum succedet que erat
in possessione filiastri quod
verum est, pendente enim lite
habet pro filio eius, et non al-
terius C. ut lite pen. C. Ex iis etc.

Ex studiis

Breve est. Et pro ca-
sumario et litterali hoc dicat
Consuetudo adolescentis facit
presumptionem de senectute
vel sit qualis ex quo presta-
tur presumit de moribus ali-
cuius. Sed lra quecumque
verba beati Jero. exponentis
dictum salomonis virtutibus
i. operibus virtutum studere
videris quod est infra
Noto hic coniecturas fu-
ture et est prius probabilius
consuetudo studium virtutis audi-
ens sapientiam, observans man-
datorum dei etc.
Noto quod verbum consuetudine
est omni presumpcione ut patet

so textu iuxta glo prima
que ecc collegit ꝑ cotid
ra ꝑstu de inferioribꝫ et
da adh̄ v. Intima per
mores agrostes cotid
res Rustice qual cit bos
so vitulo moderes dumq
qualis et agrostes tpe
vers
¶ Glo ij exponenda bram
ponit ttē quadrūca via in
vestigari Et in ca ibi as
serit ꝑ obi xxx. Et ibi
non possit Tulius de cha
thelma dultos vidi ⁊ au
divi qui cu tota adolesce
tiam voluptatibꝫ dedisset
se ad bonam frugem rece
pisse et graves ⁊ illustres
homines fuisse multa eius
modi sola ponit valerius
vjo c finali ⁊c.

Anilus

Omnia ꝓ
fitet confil
sum qui di
lacionibꝫ subterfugit iudici
um Et ꝑ hoc ecia pati
casu i textu ¶ De hd du
bitat i. dubitare dr ino
cens qui dicit solū hodie
costat hodie agamus et
hec solet querere actores
rei no solent subterfuge
¶ Noto q fuga iudicii fa
cit ꝑsumpcoem Et vi vel
le textu q faciat pba
coem ut fugiens heat ꝑ
gfesso ibi tosite adde ad
quod noto singlarit tex
tum istu hz gmu tenet
q no faciat ꝑbacoem sed
ꝑsumpcoem de quo dicit ꝑ ti
ꝑ c fi Et ido hic expone
textu gfite ꝑ interpretatie

ut dt glo ij que colligit
ꝑlicem modu cofitendi
⁊ est glosa in hoc signadu
in dicit ⁊c Et in fine
adde gtum q negatur
alter illatorum ꝑ c ⁊c

Nonne

Qui tacet
cosentire
ꝑsulit vel sit ⁊ melius
duoru illatoꝝ alteru
negoto de gfessione al
terius ꝑsumpcoem inducit
¶ Casu in textu pt sic si
querat dum iudei dispu
tassent cum xpo grandi
xerunt sibi ⁊ dxerunt nonne
bn dicimus nos quia sa
maritanus es ⁊ demonium
hes Respt iesus Ego demo
niu no hes Sup qo dt
b Gregor duo illata sibi
fuit ⁊ ꝑ hoc q unum ne
gauit aliud tacedo intel
ligit cofessum fuisse ¶ Ce
lra Nonne hec historia
Jo viij samaritanus i de
provincia Samarie vnu
sz hre demonium alterum
ꝑ se esse samaritanum
¶ Noto hic casu simili
⁊c Et i hoc dico q ista
gfessio sive cosensus de
qua hic est ꝑsumptiua
no vera ꝑbacoem ꝑsumptionis
Et noto ecia hoc q si ta
tens gsentire vi forcius a
ges et sic fat ad qoem Ep
tuis gstitutus ꝑlibet alie
nacoem si sine sua sente
lnia q si fiat i eum vi
deat gsensisse ⁊ licenciam
dedisse de qua qone tctat
Jo an super regula qui
tacet de re iur li vjo ⁊ alie

quercs que hic adduci pos
sent, habent in eadem regu
la ubi latius de materia
c. ñmus, de qua etiam stati
dicam
¶ Non ex expeditione glose
oppono ad textum quod taci
turnitas non faciat presumi
consensu vel quod negatio
unius non inducat confessio
alterius. Non enim debemus
inferre consensum ex quo
non est declaratio verbalis
vel nutu, quia de mente
soli deo constat, de secretis eo
rum a nobis occultis deus iu
dicat. Item tacens potius
videtur contradicere ff. de
furtis l. qui vas § veta
re et aliis iuribus allegatis
in glosa. Item quod tacere
quoddam medium inter affir
mare et negare ut regula
ius qui tacet li. vi°
¶ Solutio istorum habetur hic
in glo. Que notat tacentem
consentire, ponit quosdam
casus exceptos, licet ergo
dat duas solutiones 2° ar
guit allegando maior iura ad
casum quem sunt allegata duo
in dicta glosa. Et maxime ibi
invitum sequitur in servitute
accipere debemus non solum
eum qui contradicit sed eum
qui non consentit, et ibi
vetare vetat dominus rem
suam constitui etiam si igno
rat id est si non consentit et
ibi non videtur creditor tacito
pignus distrahi non videtur
distractioni consensisse. Et
ibi vicinitas melius diceret
pro proximitas. Et ponit

casum, cum vir rem quandam
sibi et fratribus eius pertinentem
donat uxori, valet pro
parte illorum non pro parte
viri cum inter virum et uxorem
nulla sit donatio. Et ibi
rem alienam scienter distrahere
quem posse nulla dubita
tio est, nam emptio est
et venditio, sed res emptori
auferri potest, intellige per dominum
venditatem
¶ Ista solutio 2a in effectu
hoc vult quod tacens habeatur
pro consentiente quando si contradixisset
impediebat actum. Unde si
me presente tu obligas rem
meam pignori, ego tacendo
videor consentire, quia si
contradixissem non valuisset
obligatio quia res mea
sine meo consensu alteri ob
ligari non potest ff. de pigno
actione l. tutor § gratia. Aut
per meam contradictionem non po
tui impedire actum et
tunc non habeor pro consen
tiente, ut si me presente ven
dis rem meam taceo quia
per venditionem non constituitur
ius in re, sed venditor ob
ligatur ad emitionem de quo
notatur C. ad Velleianum l.
si sine, secus in obligatione
rei, quia ibi constituitur ius
in re sicut dictum est.
¶ De ista tamen materia ut li
queat quando tacens habeatur
pro consentiente sic distinguo
aut quis in actibus favora
bilibus et tunc habetur pro consentien
te quod plene notat Innocentius
c. de elect. nichil aut in odios

et p̄iudicialibꝫ Et tūc uel q̄
agit̄ de modico p̄iudicio, et
h̄etur p̄ ꝯsequente C. de
aquiren̄ possess. l. ij aut
de non modico Et tūc aut
agit̄ i obligacione p̄sonali
et regularit̄ h̄etur p̄ ꝯdi
cōe ff. de petita l. filius
ꝯ̄ivitꝫ aut in equali rea
li ⁊ tūc distinguo ut i glo
an ꝯductus poterat p̄hibe
aut non Sꝫ quod dicit glo
Ista tn̄ p̄cedunt i taciendo
non p̄ cōtumaciā, si enim
quis tacet p̄ cōtumaciam
h̄etur p̄ cōfesso i suū p̄iu
diciū ff. de cōfess. l. ij li
vj° h̄ꝫ de ista materia Infra
glose ꝯcordantes istorū not
. o. de transactō inter corpo
ralia sequitur

Mandata | Ex p̄tis p̄sentibꝫ
ꝑ futura p̄mo ꝯordio
2° narracō ibi p̄inde 3°
limitacō ibi quam̄ 4° reddi
cō rōnis ibi q̄uia

¶ Casꝫ in tunc dominꝰ pa
pa commisit officiū legatōis
maxīmo Epo sup̄ omꝰ
ecctias Sicilie, ꝯsiderans de
eo qd̄ ex tua sancta vita il
lius didicit quid de subse
quenti ꝯuersacōe eiusdē p̄sumē
possit p̄mittens qd̄ dum
onera sua cū fratribꝫ p̄
titur mandata celestia
gere ꝯ̄bat̄ ¶ De lra
dict qd̄ dt in supscr̄pcōe ma
ximo Epo dicunt quidā
qd̄ dꝫ dici arcepo qui fuit
arcepꝰ Ravennen̄ de q̄
h̄et in . q̄ que de ca

celestia i. celitꝫ ab aplo da
ta de quo in glo . ⁊ in ea
ibi portate ad gala vj
pro inde . i. ut mandata s̄
uenꝫ vita p̄bata ⁊ lau
dabili
¶ Nota id solum quod dt
casꝫ summariꝫ
¶ Sꝫ p̄ ꝯpediceōe glose i
Oppono ad lram offa aut
onera non esse cū alijs
parcienda ff. de adopcō
l. si ꝯsul, que dt ꝯsul uel
p̄ses emancipacōem uel ad
opcōem ipe autoritat ⁊ ita
hoc non partit̄ cū alijs ꝫ
¶ Glo i arguit ad hc̄ lco
cardum de officijs p̄cedens
alle pro p̄te affirmativa
b. una in ꝯrā una, l. et
solvit in dt Et in ea ibi
singla ubi indicata lra de
distribuēde officiorū ⁊ eadē
di. c. vlt, Et ibi ad limi
na ubi h̄et de illo qui
necitatꝫ ca filiū suū bap
tisat, nec p̄pt hoc sepat̄
ab uxore, quia illud no
potuit alti ꝯmitte necte
occupatꝫ Et ibi l. fundꝰ
dt i a lege qd̄ tutor sibi ipe
dat possessiō rei quam
emerat a pre pupilli
sꝫ cum pupillo ⁊ cuius fa
milia ꝯsenciente ipe ingre
ditur Infra idem not̄
. o. de p̄bacō ex lris i glo
y ¶ Glo ij solvit una qōm
de ꝯsenciente officium ipe utrū
possit omnia ꝯcedere q̄ p̄tinēt
ad ipm ꝫ ¶ Glo vlt de
terminat ꝯmissiō sꝫ ꝑ se
et loco ponens inter ista

differentia. Infine et ibi de
hoc de ista materia etiam
in questione super regula presule
gratia li. vi. pro ius. an. et h.

Quoniam breue
est
Et pro casu summario et litterali
hoc vult, quod presul(?) scire
presumitur quod fit in remotis.
¶ De lra. ibi qua lra col-
ligitur ex vicinitate loci pre-
sumi scientiam. Sit ergo contra il-
los presulat. qui contemnunt
mandata superiorum dicentes
se huiusmodi mandata ignorasse
sed tu hic de talibus apud
remotiores constaret. Et hec
ipsum ponit glo. prima dicens
¶ Glo. ij exponit literam et
colligit argumentum. Infine de hoc
not. xl. di. de viro. talem
pro tu etiam in glo. j. ibi trans-
ferat tet gratia dicens quod
etiam in hoc et dubie potest esse
dubitatio de quo ibidem dixi

Quanto de posit(?)
qui. exp.
viuendo lra in vicino forte
reprehendit episcopum qui negli-
gendo fuerat in correctione
dilecti, cuius clamor usque
ad papam peruenerat. Et cum
episcopus diceret se ignorasse
resoluit ut hic patet. Et ex isto
textu et ex pluribus aliis
eiusdem tituli colligo hec sin-
gulariter, quod assertive loqui
possumus ubi presumptio
suffragatur, sic enim hic lo-
quitur hic papa ibi non
potuit, et glosa exponit
i. presumitur non potuisse. Et
ista glo. primo ponit dein-

cui allegat contrarium et soluit dis-
tinguendo. Et in ea ibi non est veri-
simile, et licet non sit verisimile
aliquem dignitate clarum fuisse
compulsum, hic aptissime pla-
cebis potest id ostendi. Et ibi
si qui clitorum et ibi sol-
uitur et dicit quod ibi non loquitur
de presumptione iuris sed de pre-
sumptione temeraria
¶ Consequenter glo. distinguit
triplicem presumptionem, et in hoc est
multo signanda et dicit ut in
ca. et et ibi omnes ibi idem
not. Infine. Alii hic ponunt
quadruplicem de quo per Archid.
in q. j. omnes et plenius in specu-
lo ti. de pre. Et ultra ista glo.
dicit quod reperitur presumptio iuris
et de iure que non admit-
tit probationem in contrarium. Et iuris
tantum cui stat cum contrarium sit
probatum de quo notatur in
de sponsa. io qui reperitur
presumptio probabilis de qua
etiam hic in glosa. Et talis
quandoque inducit semiplenam
probationem, de sen. exco. nuper qui
in eom. quandoque sufficit ad pur-
gationem indicendam, j. q. v.
presbiter. de purga. cano. si quis
de gradu, quandoque non sufficit
probationem inadiscrere, supra ut
ecclesiastici beneficii. c. uno, quandoque
nullam probationem contra se ad-
mittit, nisi fama uel alia
circumstantia sit contra ipsum, supra e. c.
verisimile ubi de hoc per Innocentium
quandoque sufficit ad sententiam, supra e. il-
lud et c. se. dicit hic Innocentius in
c. quod verisimile quod presumptiones
quas hic dixi probabiles, ali-
qui vocant violentas, conclu-
dit quod non est facienda huius

in v'bo que est ptinacib'
relinquda. Ergo quo dico q
null' tunc iuris est apparatus
vni speci psumpcois, sed po
nit multo^rum^ p'uisione.

Scribam

breue est
tenendu
cop'tis psui ecia futura vn
Secundum lra Et in superscripcio
ne ibi Obsce dic viij c' co
sensus vba Ieo^mi^

Ego lra c' noto id quod
dixi simacio Et co li^c^ quot
noto q qui negligent stu
det in vna scia, psumitur
q negligenter studebit in
alia ff. de ... an.

Glosa prima ponit duas
lecturas et inpota siam argu
it Et mea ibi si insulam
qui pmisit insulam facere
insulam, si transiit temp'
quo facere potuit adhuc
faciendo an lite ptestata
euadit penam Infine
Ista hic sunt arbitraria
ff. de offi. delega. consulu
it vbi de hoc Glo. ij po
nit triplicem psumpcoem
co primi et triplicem ... p
tito Et ibi qui tenet ibi
dicitur q criminoso no pt
alim accusare, quia pre
sumpcio est contra eum et
ibi eciam p bellicam vbi
de glo. et xxviij. di. p've
nit et xlviij. di. nullus
quia qui est incontinens
psumitur fuisse incontinens

Prima vicinitate

psuma hoc dicit Effica
cior pbacio requiritur ab eo
qui volt pbare quod non
est visibile vel aliter non
admittitur quis ad pband
cum visibile nisi aliqua p
sumpcio sit p eo. hoc dicit
notabiliter et singulariter Et
firmo ponit casum finalem
to pmissionem 30 tuis pmissos
cum impulsiua ... a ...
... ... a ibi cum

Casus in tunc R. Capellanus
dicebat q. h. cesserat ei
personatum ecclie sue et hoc
dicebat se pbaturum ... pter
q molestabat eum. h. Sig
nificatu hoc fuit domino pa
pe, sup hoc scribit ipsa de
cano Cassinen dicens q
no est visibile q h. persona
tum ecclie concesserit talit
dicto R. vn mandat ne
sup hoc pbacionem recipiat
nisi quod fama loci hoc
habeat vel nisi tales perso
ne appareat de quibus no
sit verisile q pferendum
Hec lra personatum i. pla
turam ecclie cuius erat perso
natus id habeat sed q perso
natu concessit aduocatum
recepit declarare et si no
pbant puniet^ur^ ... de co
cessi pbda illud

Noto co lra quod dixi
in vlo simacio pbasc facit
ff. de hiis fily ... ff. de
noui ope nu. c. ij quod
h hic simacio

2° noto hic contra psumpcoem
iuris admitti pbacionem in
quo hic cui est psumpcio
iuris q nullus bona fide ac
tetur et h audit^ur^ contra p
bacio etc.

Sed oppono ad textum, videtur quod ista permutatio debuit reprobari alia ratione potius quam ista de qua hic, quia facta fuit sine consensu et auctoritate superioris et sic nichil valuit. Sed de regula permuta. questitum extra hoc tamen breviter sic decidit episcopus concessit, vel consensit cedendi pro ordinario loco seu per superiorem prelatum, sic et ibi accepit, vel accipere consenserit ab ordinario et sic patet solutio.

Sed adhuc obicio videtur quod iste textus offendit ff. de proba. l. cum de eo, qui cum erat presumptio contra probare volentes, ideo non admittitur, ne admittatur ad probandum quod probatum non relevat. C. de offi. dele. cum contingit, et hoc verum nisi per aliam presumptionem illa eliditur ut hic. Sed textus ibi nisi quod et cetera inducit etiam iste textus ad quod utrum permutatio beneficiorum inequalium ipso iure sit nulla textus est hic quod non tamen adeo presumitur contra quod a iudice repellitur de ea opponens, nisi per aliam contrariam per ipso presumatur de qua quaestione plene per Hostiensem. Sed de regula permuta. questitum glose sunt textuales.

Illud per normam constitutionem et famam probatur quicquid in ea re sit apparens instrumenta dotalia. C. de donatio. l. ibi verum et cetera.

Casus in tertio quedam mulier per x. annos et ultra sicut cohabitat tamquam fere tamquam viro et ab eo fuit carnaliter cognita, postmodum dicebat illud fuit non esse maritum suum sed vir dicebat eam uxorem suam ostendens publicum instrumentum in quo se coniuges nominavit, et extra hoc etiam sibi donationem propter nuptias faciebat illa mulier instrumentum illud falsum dicebat ut dominus suo fraudare superinduxit testes quod ille plures rogatum fuerat ab amicis mulieris quod eam desponsaret sed non desponsat. vir predictum instrumentum producebat et quosdam testes qui viderat eam annulos deferentem ad hoc respondebat mulier quod hoc faciebat secundum consuetudinem illarum, que pauces vendunt iudeos super hijs consulit dominum papam et respondet quod in huiusmodi dubietate fama vicinie. Sed attendi et si fama loci habet quod virum uxorem et lecto sicut uxorem tenuit, cogenda est mulier ut eam viro affectu adhereat coniugali, presertim cum si predictum instrumentum ab eo sit factum qui officium suum fideliter adimplet.

Secundum lia. per x. annos secundum narrat quia ideo si breviter tempore, maritum in antisequebatur quia testes desponsacionis non apparent fraudaret dicebat forte in instro quod dudus consenserat. Sed C. de off. ille suum eius

mulieris de more loci seu
civitatis Janue
¶ Noto primo quod matrimonium cum
servo scienter a libera contractum
est validum ut hic et .j. de
coniugio servorum proposuit et di
co scienter quia si ignoranter
potest dissolvi, de hoc in glo
prima et ibi
¶ Secundo noto quod vir potest vendi
care uxorem sic et
econverso, si admittit eam de iu
re tanto ut not. Innocentius
in c. de restitutione spoliatorum ex
parte et ibi dixi
¶ Tercio noto quod notarius non
probat sufficienter coniugium seu
presumptionem inducit de
hoc in glo iij
¶ Quarto noto quod anulus est
signum matrimonii et vendi
tricis pannos ut hic, aliqu
ando est signum dignitatis, a
liquando signum vanitatis
ut de vita et honesta cleri
corum c. nec anulos et inves
titure de hiis que fiunt
a maio pro decore et liber
tatis C. de iure anulorum
aureorum l. ij Et in glo quod di
xit anulum esse signum ma
trimonii dico quod probat opera
impositio anuli quam sola
delatio, et hic probata fuit
sola delatio. Et de hoc
dixi in glo super verbo anulos
que dixit etc.
¶ Quinto noto hic quod unam
presumptionem elidit alia ad
elidendam enim presumptionem de
lationis anuli induxit mu
lier presumptionem ex arte seu
ex more quia alie vendito
res pannum deferebant anulos
¶ Sexto infero quod acta fac
ta ab artifice presumuntur facta

secundum intencionem aliorum et sic
surgit presumptio ex arte
¶ Item noto quod diffinicionem
coniugii et de hac diffinicione
solet facere textus super ru
brica de matrimonio et sponsa
libus
¶ Ultimo noto presumptionem
pro thabellione ut presumatur
fideliter suum officium adim
plevisse de quo in ult. glo
¶ Sed quia hic fuit exhi
bitum instrumentum per virum et ipsa
mandabat inquiri de fama
et aliis adminiculis posset
mirari aliquis dubitare quare
non statim hic fuit instrumento
cum instrumentum se solo probat
C. de fi. instru. l. ij. ¶ Ad dic
tum quod hic non stetur soli
fidei instrumenti quia non
fuit confectum super matrimonio
sed super dote et in eo tantum
constabat quod se coniuges no
minabant. Secus autem si foret
si directe super matrimonio fuisset
confectum de quo etc. in glo
iij et ibi Sed pro accedo textum
qui not. et unum casum excipit
Et in ea ibi filii gregorii
ubi si dominus apud acta
nominat servum in filium libe
rum efficitur
¶ Glo iiij not. de dote et
donacione propter nuptias et
Glosa fraudaretur notat
iiijor casus in quibus dominus
fraudatur servo. Et in ea ibi
aliquis casus si cum dominus an
cillam suam tradit
libero servo in uxorem
tercius si cum dominus sciens
ancillam suam nubere libero
tacet. In fine cum servus ab
imperatore honores adipiscitur

Glosa si fama not. fama
in talibus multum iuvare et
arguit declinando. Glo-
uxorem obicit et solvit

Litteris

Casus pro vio
lenta pre-
sumptione proba-
tur carnalis copula. Co-
mmunis dic. 2a ibi consultationi

Casus iste talis. Quidam .B.
nomine contraxit matrimonium cum
.A. muliere, petens postea
modum separari ab ea quo
ad mutuam servitutem pro eo quod
prius quam mulier cum predicto
viro contraxerat matrimonium, con-
sanguineam viri separari cognovit.
Ad hoc probandum testes induc-
ti sunt, qui dicebant quod vi-
derant consanguineam eius
viri solum cum sola nudum
cum nuda ea intentione ut
credebat ut ea cognosceret
carnaliter et hoc viderunt
in multis locis. Ad hoc re-
probationes contrarias et electis
dicebatur an propter has
presumptiones debent separari. Respondetur
papa quod propter hanc violen-
tam presumptionem fornicationis
possunt quo ad servitutem mu-
tuam separari ita tamen ut vir
illa mortua cum alia con-
trahat si voluerit, mulier
non sed sine spe coniugii permane-
bit. Sequitur littera ad hoc
sed copulam commodis, id est o-
portunis sed quantum ad salu-
tem anime multum incommodis
et .s. queris an propterea eo
aliud non probetur divor-
tium fieri possit hoc verum nisi
mulier probaret se virginem
per aspectum corporis.
Noto hic casum in quo suspicio

est plena probatio ibi violenta
suspicione et propterea quia est
violenta sufficit ad senten-
tiam ferendam.

2o noto quod qui male agit
odit lucem ibi multis secretis
locis et latebris. Ad hoc .C. de
officio delega. consuluit, tene-
bre cum apte sunt ad fabri-
candum falsum. ff. de ven. in-
spi. lege .i. §. mulier. Et
oculus adulteri observat ca-
liginem. Job xxiiii.

3o noto quod propter fornicationem
separari possunt coniuges quo ad
thorum et pena fornicantis
est manere sine spe coniugii
etiam post mortem alterius. In-
hoc tamen dico quod quamvis non
debeat contrahere, si tamen contraxit post
mortem alterius tenet matrimonium
ut .s. de eo qui cognovit consanguineam uxoris
sue se misse.

Contraria puto .C. bene consanguinitatis
scrupulosa est in hoc constat
quod copula carnalis probatur
per presumptionem violentam, modo hic
confessionem probari oportet per testio-
nium de auditu assistentibus
aliis admensi de quo satis
dictum est .s. de testi. preterea.

Oppono autem hic contra litteram
quod non debuit hic audiri
accusatores, quia solus ma-
ritus accusat ad separationem tho-
ri xxxii q. i. si quis uxo-
rem et q. v. precepit. Respondet
glossa argumentum littera debet sic intelli-
gi accusatores non propterea se sed
nomine mariti tanquam pro-
curatores et sic cessat obiectio.

Glose omnes sunt textuales
ita dat rationem quare in hoc
casu ad quandam probationem suf-
ficiat hanc presumptio violenta

et in ea presumpcionem que hic colligitur ex solitudine in dicto loco et secrete diu stetit sine hoste
¶ Glo. vlt. moderat penam

Tercio Idem dicit in summa. glo. .v. proximum Et quinus dimisso ca. ibi vos aut

¶ Casus in tamen Quidam iuvenis contraxit cum quadam per verba de presenti alia mulier neptis predicte sponse proposuit se fuisse cognitam ab illo iuvene quod tamen illa comprobasset ad quod probandum testes induxit qui dixerunt se pro certo credere quod illa dicti iuvenis extitit concubina adicientes quod eos videbant ipsi per plana vias et nemora pluries vagantes et fama in vicinie super hoc erat Iudex ad maiorem certitudinem iuratoriam ut fuisse precepit qui confessi fuerunt quod carnaliter se adinvicem cognoverunt licet iuvenis ab illa recedere nollet qua desponsaverat tamen quesitum fuit quid iuris et papa quod cum hoc non dicatur occultum sed predicte a pluribus manifestum solutis sponsalibus separentur ¶ Sequitur litera se cretum i. secreto matrimonialiter i. carnaliter Iam cum de facto contraxerat ut supra in principio
¶ Noto hic quod testes etiam deponunt de credulitate ibi dixerunt se pro certo credere et hoc sufficit in hiis que de directo probari non possunt ut est copula carnalis .v. de testibus preterea. alias huiusmodi testimonium non sufficit dicit tamen sane est intelligendum ita

unde quod testes de credulitate deponendo non probant quamvis aliud non accedit. Si cum testes qui deponunt de scientia et credulitate, preterea dicunt se credere esse ut qui generale sit interrogatorium apte adinventum ut de hoc interrogaret in fine dicti sui dum credat omnia et singula que dixit esse vera

¶ Sed oppono ad literam quia isti confitebantur se ~~audiuisse~~ cognovisse se coniunctim iuvenem unde cum quod non fuit standum confessioni istorum coniunctim iuvenum .i. de eo qui cognovit consanguineam vxoris sue .ex eo et hic oppositum huius hic actum est

¶ Ad hoc dico unum esse quod non statur confessioni coniugum in preiudicium matrimonii nec hic statur soli confessioni istorum sed ex eo quod concurrebat alie presumpciones et violente hic cum fama adiuvabat et alie presumpciones que sufficiunt ostendere carnalem copulam nisi ostenderetur contrarium viz per aspectum corporis ut dixi in textu .v. c. proxime et .v. de probatione tam matrimonii ubi de hoc

¶ Glo. ij inducit duas contrarias alle vo vera in contrarium et solvit Et in ea ibi inter dilectos ubi de hoc et ibi l. i. et ij pater filium etiam vel alium et contrario in libertate defendit et ibi per primam mortem mortua filia quam emancipaverat frater eius non potest quod non de iure emancipat ¶ Glo. vlt. notat quod que non presumunt singula multa sed iuncta

iunat &c. Infine et tunc
inuocat quod illa coniectura
quod fuit visi in ea . . . nemo
ra vagantes est violenta
presumpcio et suffit ad sentenciam
ut . . . alii dicunt quod
omnes iste presumpciones de
quibus hic requirunt quod
sit sentencia tucius et magis con
sonum textui qui loquitur
copulatiue et maxime cum
quia regulariter probacio debet
concludere necessario ut de proba
to in penitencia et iste casus ad
probandum copulam deuiat
a regulis quibus ergo tenere
debemus tamen prout iacet
in nota sentenciam quod capitulum loquitur
de tali etate que fa
ciat suspicionem et hoc per u
bum iuuenis etc. Alie glo
se sunt textuales

Litteras Summatur ptl presumpcione
ceca vehementem non debet
aliquis maxime de grauj
bus condempnari dicit . . . di
uisio . . in prima indicium
consultacione in 2a responsio
ibi nos uero que subdimi
in duas in prima ponit mo
tiuum mandati in 2a manda
tum ibi quo circa

Casus in textu Episcopus Al
tisiodorensis impetrauerat
litteras contra quosdam burgen
ses de karite quos impe
tebat de heresi quorum unus
dictus erat Jo. de quo hic
agitur ut ea posset facilius
expediri utraque pars compro
misit in duos de iudicibus
sub certa pena reseruata si
bi nichilominus delegata
potestate coram istis arbitris pro
ponebat Episcopus contra Jo.
quod erat hereticus et periurus pro
eo quod cum ipse haberetur suspectus
de heresi confessus fuit iam
heresim apud caritem rede
undo ad katholicam unitatem
et idem confessus fuit de quodam
fratre suo uiz quod erat hereticus erat
et tamen frater ille coram . . .
turiensi archiepiscopo de heresi con
uenire purgacio fuit sibi
iniuncta per Jo. fratrem suum quem
uere katholicum credebat ipse
Jo. purgat fratrem suum quem
fuisse hereticum asserebat Et
ideo Episcopus proponebat quod
ipsum duo grauia dixisse in
et periurum et hereticum ab ipso
dicebatur et in heresim relapsum
Ipse uero hoc negabat cum huius
dese confessus fuisset de fra
tre uero dicat quod episcopus ipsum
conuincit per duos testes preter
hominem . . . inductos ha
bunt dictum Jo. de heresi sus
pectum in mittit illum cum
tenus suis ad dominum papam

His omnibus diligenter con
sideratis dominus papa habuit
istum Jo. vehementer suspec
tum de heresi tum quia quod
ante dixerat postea negauit
se dixisse tum quia uel me
diatim postquam dixit in fratrem
asserendo illum hereticum vel
postea periurus commisit . . .
purgando illum de heresi quod
utrumque reddit eum valde
suspectum uisimiliter in
quod eo tempore quo reuertebatur
ad fidem tam graue men
dacium non dixisset in fratrem
nisi fuisset accensus zelo
katholice fidei in presum
quod tum postea purgauit eum
turpiter deierauit in ma
dat papa iudicibus quod

p sola suspicione quamuis ve
hementem nolit illum de cri
grauj crimine condempnare, ta
lem et tanta abeo securitate
accipiat pt iuratoriam cauco
nem, quod timore pene corpa
lis dicat coherceri, discretam
ci ~~premium~~ primam iungendo
coqua apparere valeat an sit
vere penitens an ficte quod
et si talis cum viris catholi
cum conuersari non permittat
eum vltimo indebite molesta
ri aliogn tanquam hereticum con
condempnet ¶ Sequitur litera im
petebat denunciando crimen
ipsorum ipse vel petebat hoc
ipsorum quod erat hereticus sm
ymmo et s. decidit quod cum
fuit iste .w. propterea fuisset
infamatus et ei fuisset in
dicta purgacio, iste .w. cum
purgauit quod non esset here
ticus, negauit prima racio sus
picionis tamen quod 2a racio
vel sup si per verum dixit or
thodoxe i. catholice vel xpi
ane de heresi non bene pnti s
eciam plita nam si i pur
gacione quesitum fuisset hoc
bene an tunc esset hereticus vel
dictu poterat esse verum s
iste purgando dixit ipsum
nec nunc nec prius fuisse he
reticum et in hoc dixit contrarium
illi quod prius asserebat se
curitatem puta de certa pe
na soluenda hoc modo
quod patet est ptc dictam
securitatem et primam bonum
ne suspicione et propterea implere
¶ Noto hic primo quod in causa
heresi pt committi in arbitros
ibi sibi arbitros statuunt
de hoc dicam in .l. glo

¶ 2o Noto quod iudicium prelitis
obligat deo ibi primum pg
ca quesit i. denum quod facit
ad quem an ex iuramento det
actio de qua .C. de iudi no
uit, plenius .s. de iustitu in
venissent
¶ 3o quod in coniectura accipi
id quod est verisimilius quod
tum aliquis dicat duo con
traria statur primo dicto, et
si in primo non inuenit in
scdo stet. Item quod quo etiam Noto
quod tamen suspicio est quoddam
cum vbo presumpcio ibi sus
picionem et hoc refero ad
titulum, quod fieri debet
verum ergo est quod aliquis accipi
suspicio ut sit minus quam
presumpcio .xxxij. q. v. di
xit dominus in vbo suspicio
et ibi glo notat quod ve
hemens presumpcio non facit
plenam probacionem, facit
aut semiplenam probat tex
tus .C. de testi sup eo sm
in vbo non modicam quod
idem sonat quod vehemens
et hoc nondum fuglarit
¶ Et per hunc textum colli
gitur aliquem quantum ptc
dencia primas nodis quod
puniri de homicidio lig
repiatur infectus id cui sec
tuit minc, ita notat spe
cu. c. ij. § ij. v. si pone
pt tamen dici quod ex hoc surgit
presumpcio ex qua posset
subici tormentis, de quibus
de re iur tum i contempla
coe et de deposito quod
et posset dici quod illa est
presumpcio sufficiens
¶ Oppositorum formo tu gloss
vi. cum sa glosa nam expedi
endo oppono contra textum

q si ex crimine heresis non po
tuit admitti quod arbiter
non cognoscit de criminibus
ut de arbi cum dilectus
¶ Hoc contrarium format glo.
i. verbo suo lego ipsam que
etiam significat aliud crimen
et soluit In fine dicatur
de hoc quod hic agebatur civiliter
de crimine vel quia denun
ciabat hereticos ipsos esse
uel ut bona ipsorum publi
caret ut dixi in textu con
traria procedunt quando agitur
criminaliter et cetera
¶ Pro expeditione glose in
ibi oppono quod iste non po
tuit testificari contra fratrem ut
qui accusare non possunt
§ magnum Glosa soluit dicens
ut in ea In fine de his in
extra de teste c. i. et § si ali
quid frater et visum est
ut in titulo de testi in simul
tractatur ¶ Glosa vi. in verbo
purgando ponit pretorem causam
in tumulo ¶ Glosa tamen que
soluit unam obiectionem Et
in ea ibi ratio non probatur
debitum persuadet rationes uel
per id quod expresserit in
ultima voluntate Glosa
sequens colligit presumi ali
quid ratione consanguinitatis
¶ Glosa sequens notat potius
magis esse standum primo
dicto et dixi ut in uno
notabili In fine ubi se
iunxte tollunt Sed dicit quod
illud verum quando sunt paris
effectus secus quando una est
fortior ut hic ¶ Glosa penultima
obicit et soluit Item obicit
et soluit In fine signa glosa

in hoc quod hic loquitur de ve
hementi suspicione ibi de vio
lenta ¶ Glosa ultima posset
recitari per totum quare hic
papa precipit ut iste w. non
cogatur ad iuramentum ut
glosa soluit dicens ut in ea
In fine Istud dictum glose
debet intelligi saluo eo quod
habetur i. de hereticis accu
satus § lex. li. vi. ubi habetur
quod in crimine heresis etiam per
iurum in tantum potest admitti
ad testimonium plenum ceterum
doctores dicunt quod iste
iurare debet et ultra iura
toriam cautionem prestabit
aliam nec mirum cum hoc sit
iuramentum oneris non honoris
quod etiam exigitur a pluribus
et fit hoc licet dicatur potest
in litera capitulum inclusione de
quo ut de elec. dudum
et per archidiaconum xiii. q. ii. ebron
Et hec litera videtur specialior
in crimine heresis per dictum
c. accusatus, glosa tamen ista
et potius conclusione, quod tamen
Ioh. Cal. Phi. et Goff. sed
Innocentius et Hostiensis dicunt aliter
ut premisi, quod videtur verius
propter rationem premissorum sig
nanter in crimine heresis et cetera

Cum in iuventute

¶ Summa Cum fuit continens
in iuventute presumitur continens
etiam in senectute, et maxime
si est vir litteratus Et primo
premittit exordium circa ex
cusationem Episcopi de quo hic
ad ibi licet ponit delationem
ipsius 2a ibi quia tamen ponit
delationis repulsionem et tamen

¶° ~~commissio~~ inquisitoris commis-
sionem ibi ss ut ytem inquisito-
ru relacionem ibi qui notes
¶ Casus in textu Episcopus Quinque-
ecclesiensis diffamatus erat a-
pud regem Ungarie, quod cum
ipsa nepte perpetrasset inces-
tum, propter hoc rex Ungarie litteras
suas misit domino pape, de-
nunciando sibi crimen illius
Episcopi, postulans ut malum
hoc et perniciosum exemplum
de Ungaria removeret. Sed
quia huiusmodi suggestio non
procedebat bono zelo, noluit
papa fidem adhibere dictis
eius sed voluit scire utrum sit
ex caritate procedit. Et ideo
scripsit Episcopo Iauriensi ut pru-
denter et caute a coepiscopis
aliis inquireret diligenter
utrum crederent illum tali pec-
cato respersum, qui quidem
Episcopi postmodum rescripserunt
domino pape quod ipsi crede-
bant eum virum bone et
honeste conversacionis, personam
ipsius multiplicitur commendantes
Unde super hoc scripsit papa istis
Episcopo et abbati dicens quod
cum Episcopus ipse adeo se
maturum honestum et prudentem
exhibuit, quod ab curia Ro-
mana pallio meruit de-
corari, non est de levi cre-
dendum quod postquam ad senilem
pervenit etatem turpiter abie-
cerit iugum domini, quia si
labes que aliquando iuventu-
te contrahitur in senectute fre-
quenter purgatur, propterea non
est credendum quod vir talis ad
hoc se converteret ut cum ipsa
nepte abhominationem perpetraret

incestum, quod esset secundum leges
naturale fedus nichil permittit
inter huiusmodi personas sinistrum eciam
suspicari. ¶ Sequitur littera
etymologia a gentilibus qui esse
non contrahunt in tali gradu
scilicet in 2a linea equali puta
iudei ·C· de restitu spolia-
liorum ubi glosa et si quo deo
pa ·3o· iiii q· qui scilicet coepi fedus scilicet
a quibus inquiri mandamus   [margin: consuetum]
¶ Noto primo casu summa-
riu quod ex iuventutis qualitate
presumitur conformis qualis
senecte sive senectutis ad
hoc ·C· c· mandata
¶ 2° noto quod aliquis Episcopus
concedit pallium hoc tamen est
de gratia speciali propter merito-
rum prerogativas ut hic factum
fuit, quod colligo ex verbo
meruit decorari cum alii
non paliantur nisi archiepi-
scopi ·C· de usu palii nisi
¶ 3° colligo hic propter senec-
tute presumendum est quem
non esse incontinentem, potis-
sime qui hoc iuventute
continuit videlicet unde dicit b.
Ieronimus ad Rusticum monachum Non
est facile malum de proba-
etate credendum quam probata
vita defendit et honorat
vocabulum dignitatis Et
Tullius li. de senectute dicit
O preclarum munus etatis
aufert quidem a nobis quod
est in adolescencia viciosissimum
libidinem scilicet corporis Et
Seneca cum cetera vicia
in homine senescant sola
avaricia iuvenescit
¶ Item noto hic presumi pro virs
lectus ut hic ad idem ·C· de

Item naturale fedus non admittit suspicionem
incontinentie inter coniunctas personas item
denunciatio dicitur si ex caritate alia col-
ligitur ex glossa

preciū in nostra
¶ Item noto quod malignis
delacionibus non est creden
ut hic fecit papa, et Sene
ca utrumque malū est,
omnibus et nulli credere, et ino
cens .i. fatuus credit omni
verbo xxxii q iiii inocens
¶ Capitulū non continet
aliqua nobilem difficul
tatem, et glose eius fere om
nes textuales etc.
¶ In fine glose ii et iii sepe
mencium antiqui .c. de
sacra unccio c uno in fine
¶ Glosa iii dicit quod oppi
nius quod presbiteri senes
esse castos sepe evenire
solet et addicit quoniam au
tor Et in ea ibi inotatur
verbum ovidii primo de fastis
et ibi senem et alibi quis
se miser senex hoc vo
dy tanta et ibi inveterata
ide nota .i. q .i. quibusdam
Glo ult colligit arbo
in ea ibi facienda et aliquod
quod primo hic videlicet probat con
trarium quia quamvis fuisset
ex malivolo animo, tamen
papa commisit hic inqui
sicionem contra istum Episcopum, dico
ad hoc quod hic commissa fuit
non solempnis inquisicio
veritatis sed occulta indagacio
credulitatis et fame, fuit enim
hec inquisicio preparatoria
inquisicionis faciende super
veritate si apparuisset in
famia et hoc colligitur ex
verbo prudenter et caute et
in fine de hoc dicitur ut no
de purga canonica c. cum di
lectus in glo ult etc.

Inducium | In summa huius
capituli Ho pro
quo beneficiando scribit cum
clausula si ydoneus fuit no
tenetur se ydoneum probare
cum ydoneus presumatur et
forma posita ponit ultima quedam
legat iudices ibi cum vobis
¶ Casus in titulo Cum dilectum
Scolaris .C. nomine [struck]
impetrivit literas ad medio
lanensem Archidiaconum ut ipsum
faceret recipi in clericum et
in fratrem, si persona esset ydo
nea apud Sancti Victo
victoris in qua consuevit ec
clesia et sacerdos Sed presbiter
ille coram Archidiacono proposuit
quod facultates ecclesie Sindolam
clerici non sufficerent adiciendo
quod idem .C. non erat ydoneus
ad beneficium illius ecclesie obti
nendum dubitatum fuit coram eo
erat super hac ydoneitate an
debet esse clerici probare se ydo
neum unde propter hoc partes re
dierunt ad papam Et ipse
mandat istis iudicibus ut ex clausula
ex illa scilicet si persona fuit ydo
nea que erat in rescripto inserta
eidem scolari probandi se ydo
neum nulla necessitas impo
natur cum forma facit presu
matur ydoneus, nisi aliud
contrarium ostendatur ¶ Sequitur
litera declinans ex hoc quod
sequitur et .f. decidit quod
presbiter dicebat, quod iste clericus
ex qua in rescripto dico erat se
ydoneus hoc probare debebit
¶ Glosa .c. huius noto quod
impetitum potest opponi mul
tiplices excepciones et in talibus
ius ordo servandus est, sed hac

clericum, quod primo proponat excepciones que excludant intencionem agentis primo racione cause, 2o racione persone, hic tamen ordo non est necessitatis.

Item nota textum in fine quod quis presumitur ydoneus nisi probetur contrarium etc.

Sed examinando materiam huius oppono primo quod mandatum predicto factum non valuit quia iste C. scolaris non apparet fuisse clericus et ita non fuit capax beneficii ecclesiastici, C. de rescriptis ex litteris. Ad istud dico quod per hunc textum convincit Compostellanus valere mandatum de beneficio ecclesiastico providendo si est scolaris, quod eciam notat Willelmus in Speculo de rescriptis presentatis § racione autem impetrantis v. § ubi scribitur pro scolare. Sed hoc non est verum secundum Innocentium ut ibi, nisi exprimatur eum non esse clericum cum clausula solita cupiens ascribi milicie clericali, tunc enim bene valet rescriptum, alias non.

2o oppono quod excepcio de insufficiencia facultatum non debuit admitti tamquam peremptoria post litem contestatam, C. de foro competenti, ex parte B. et J. de litis contestacione, c. j. li. vj. Ad hoc dicit Innocentius quod ista excepcio fuit differenda in negocio principali et si tunc proponeretur esset peremptoria, § j. de institucionibus c. j. qui dicit Innocentius quod est peremptoria excepcio per quam non debet litis contestacio differri, de litis contestacione c. j. li. vj. Sed dicit Jo. An. quod salva sua reverencia hoc fallit quia ex rescripto contra quod obicitur nascitur accio ut hic, quo casu admittitur huiusmodi excepcio ante litem contestatam, ut notatur in dicto c. j. li. vj., et per hoc patet solucio istius objeccionis.

Sed quero eciam eandem post rem litere cui incumbit onus probandi quod facultates non sufficiant. Glosa prima movet istam questionem et solvit et solucionem allegat contrarium. Unde primo lege glosam etc. Et in ea ibi onus probandi est filius ingratus, quia presumitur gratus; tibi ego persona sive college mei non conveniunt si probo illum tempore depositi officii fuisse solvendo. In fine de ista materia ita dicit Jo. An. quod aliquando constat de certo modo beneficiandi et tunc si ultra illum modum mandatur providere incumbit onus probandi neganti sufficere facultates, quia presumitur pro modo aliquo; aut non constat de modo et tunc quia presumuntur facultates ecclesie sufficere pro duobus de vita et honestate clericorum ut quis. Et ultra illum numerum incumbit onus probandi ipsi qui impetrat ut probet facultates sufficere. Quod dictum est dignum nota et secundum hoc patet solucio istius questionis.

Ultimo premissis eciam ista clausula Si persona fuit ydonea etc. Nota circa papa mandat provideri de beneficio cum clausula si impetrans est ydoneus

vel si est

vel si est oriundus de tali
vico, nunquid valet talis
provisio. Si clausula non est va-
lens, primo notandum quod quedam clau-
sule sonant in condicionem
quedam in monitionem. De se-
cundis est clausula ista si
ydoneus est vel similis ut
scilicet id fiat quod de iure
fieri debet. De primis non est
clausula ista si est de tali
vico vel si est doctor et
consiles que sunt extrinsece
et non insunt nec presumuntur
inesse nisi probentur. Tunc
videtur ad questionem quod si clausula
sonat in monitionem et non est
vera valet hec provisio et ex-
communicatio lata in resistentes.
Si non sonat in condicionem non
valet provisio nec excommunicatio
facta differentie, quia que
in monitionem non dat nova
forma sed instruitur execu-
tor ut sciat qualis esse
debeat is cui providere debeat ~~debeat~~ scribitur
ut de elect. etiam vestra te-
nebit ei facta provisio et
etiam sua executio quia
executor habet in hiis iu-
risdictionem. Sed quando clausula
sonat in condicionem, tunc po-
testas traditur cum certa for-
ma quam legatus debet egre-
di ut de rescript. cum dilecta
signa hec et ista que
sequuntur.
Et etiam hoc dicit Innocentius quod
is cui scribitur cum istis
clausulis quamvis sit merus
executor et sic sine ulla
cognitione scribitur de vacanti
prebenda providere, si tamen velit
potest assumere iudicis officium
ut inquirat an is cui quo

scribitur sit ydoneus vel sit de
tali loco oriundus, et hanc inqui-
sitionem potest facere sine partibus
et etiam vocatis partibus vel hiis
quas res tangit, immo ille
cui provisionem committit iuris-
dictionem habeat, quia commissa
provisione videtur commisse et
ea sine quibus provisio fieri
non potest commode ut extra de
de offi. delega. prudentiam. Quod
non videtur sentire Innocentius, quod si cum
mandetur simpliciter ut tali pro-
videat de tali prebenda esto
quod ibi non sit illa clausula
si est ydoneus vel consimilis,
talis tamen executor potest
assumere partes iudicis et ha-
bere predicta, quia ista clau-
sula subintelligitur quamvis
non exprimatur ut habetur in glossa
Secus si commissum esset me-
rum ministerium vel executio
mera ut de offi. dele. pas-
toralis. § quia vero et quod
ibi notatur de quo hic latis
sime tractat Innocentius et Jo. An-
dreas eum.
Capitulo ultima alle duas contra-
riis inducit, ille obicit et remit-
tit quid et solvit, et in ea
ibi contra quem apparuit dicit illa
lex. Si negas scripturam apparuit
vel peritum in alium, necesse
est id probari, et ibi bone.
et dicit ut de proba. testio. po-
test eius probari in dicente exce-
pto quod sit ignarus vel talis
qui non est capax beneficii
eccclesiastici etc. et ibi examinabit
formata habet in dignitatibus forma
decretalis si forte. § de ec-
clesiis. li. vi. etc.

De incontinencia

duximus de probationibus. Sed
quia in defectu probationum re
curritur ad iuramentum quod
est finis litium. ut. i. c. et si xpc
an medium talibus maximum
remedium expediendarum liti
um. ut. i. c. iuramentum ff. c. l.
Ideo post tractatum de probatio
num speciebus submittit hic rubri
cam de iureiurando, haec
materia in canone xxii ca
per totum xv. q. vi. alias cum
duobus se. xxxv. q. vi. per
totum repetitur etc. hoc
tu. in vi. et in Clemen. mul
ta iura conveniunt huic Ru
brice quorum propter brevitatem
omittitur specificare generaliter
hic pro modico summule ratio
Jo. an.

Ex administrationis

Breve est et sub aliis verbis
hoc dicit. Qui iuravit solvere
usuras cogitur ad observan
tiam iuramenti. Et patet etc.
patet casus in textu. Haec littera
Et in supplemento quidam
habent Greg. ix. H. iiii. hic
quia sic inordinate ponitur
in titulo con. precedentis debet
go ubi Greg. xi. H. Jo. an.
prestita per debitores ut fide
iussores ipsorum.
Noto ex hac littera duo dicta
primum est hoc quod iuramentum de
solvendis usuris prestitum est
obligatorium, quia hic man
datur relaxari sic. ut. i. c. de
bitores et ibi latius dixi.
Secundo noto hic quod iuramentum
prestitum homini relaxari absque
ineo, patet quia hic mandatur
ut creditor relaxet iuramentum
sibi prestitum de hoc remittit

Jo. an. ut. i. de spon. c. iii. ubi
de hoc ipse notat, et ibidem
Jo. an. post huiusmodi distinctionem
aut iuramentum dirigitur ad deum
vel ad hominem. Si ad deum
nullus potest absolvere, dicitur
iuramentum dirigi ad deum cum
per id quod iurat intendit magis
placere deo puta cum iurat
quis castitatem. Sed hominis
dirigi dicitur cum per hoc intendit
magis placere homini ut si quis
iurat alteri se daturum x. marcas
aut aliquid huiusmodi etc.
Sed oppono contra litteram vi
ceo quod iuramentum de persolvendo
usuris sit ipso iure nullum
quia implicat peccatum, ad hoc
c. de iudi. novit et facit
rela non est obligatorium
ut. de re iur. li. vi. Ad quod
dico quod huiusmodi iuramentum impli
cat peccatum quantum ad exige
tem ideo cogitur relaxare
non autem quantum ad iu
rantem quia solvere usuras
ut sic non est peccatum, ideo
quantum ad eum tenet me
ro iure, hoc etiam ponit
glo. prima que dicit etc.
Sed quero etiam hoc per quem
potuit et debeant cogi huiusmodi
creditores ad relaxanda
iuramenta. Ad hoc dico quod
olim hic in supplemento erat
omnibus xpianis et hoc ratione
ponebat antiquus hic ulti
ma glo. quod hoc faciat iudi
ces eorum tamquam dele
gati auctoritate huius canonis
sed quia haec supplementum est
deleta et remota ideo secunda
solutio glose est melior
quia iudices eorum faciat

Vel melius Cre
ditor cogi re
laxare iuramentum
de usuris sibi
solvendis

hoc tamquam ordinam ad
ext. ii. de cens. significavit
Intelligo quod licitum quod huiusmodi
compulsio fiat per iudicem com-
petentem aucte ordinaria
per hoc expedita est glosa
ultima que dicit etc. ¶ Ubi in
exponit literam et in ea ibi
exortacione vel interdictorum

Pervenit Omnino sic non valet
iuramentum prestitum a prelato
de non repetendis rebus
ecclesie. Coniunctio dimisso 2a ibi
cognita
¶ Casus in textu Quidam
comes spoliavit episcopum
Laudunensem rebus ecclesie sue et
compulit eundem iurare quod
non repeteret sic sublata
pervenit hoc ad dominum papam
et ipse hoc audito valde
doluit et scribit quod per illud
iuramentum nullo modo fuit
obligatum vel astrictum, tamen
ad cautelam ipsum absolvit
¶ Hec littera cum media i.
tali iniuria absolvimus
ad cautelam 2am in vnam lec-
turam
¶ Pro intellectu clariori
huius c. notandum quod hoc c.
habet duas lecturas secundum du-
os intellectus una est quod
iste episcopus iuravit de non
repetendis rebus ecclesie et
secundum illam sumendum dicendo
quod huiusmodi iuramentum non
valet, absolvitur tamen ad cau-
telam et ita intelligit hic
glosator in prima glosa
exponendo rebus suis i. sue
ecclesie et verbum absolvimus
in ultima glosa exponit

ad cautelam per istam lecturam
que est communis, facit verbum litere
nullius iuramenti vinculum posse
constringi. Alia lectura est huius
habet quod iste iuravit de non
repetendis rebus propriis et secundum
hoc huiusmodi iuramentum ligat
sed absolvitur sine difficultate
ut dicit etiam prima glosa
per istam lecturam facit littera ibi rebus
suis et verbum absolvimus quod
verba importantur secundum primam
lecturam ut patet in glo. prima
et ultima prima cum exponit
rebus suis i. ecclesie sue et ulti-
ma verbum absolvimus ex-
ponit supplendo ad cautelam
¶ Ex huiusmodi dictis tamen colligitur
in effectu quod iuramentum factum
super non repetendis rebus
ecclesie ipso iure non obligat
sed factum super non repetendis
rebus propriis ligat et eget re-
laxacione
¶ Sed oppono, quod absolute te-
nebatur iste episcopus servare
huiusmodi iuramentum, quia coacta
voluntas voluntas est ad
hoc ff. quod metus causa ad audi-
enciam. ii. c. si uero. Solucio intel-
ligitur iuramentum est prestitum do-
lo et violencia et tunc de rebus
ecclesie non ligat sed de rebus
propriis prelati valet sed absolvitur
ii. c. si uero et c. verum quod
iuramentum servari non potest sine peccato
secundum potest infra dicitur. vel prestitit
iuramentum sine dolo et vio-
lencia et tunc in rebus ecclesie ad
hunc non valet secundum Innocencium quod
non potest prelatus alienare huius-
modi rebus non servata forma quod
aut potest de rebus propriis valet
et cogitur servare nec absol-
vitur. ii. c. ad audienciam

Sentit hic Innocen. quod qui super rebus ecclesie iurat prelatus ipse non repetet sed dabit tuator bonis ecclesie vel ipse peior constituet procuratorem qui aget pro ecclesia et sic ipse prelatus iurans ipse non conveniet ad hoc ff. e. debitores et c. ad nostram § ij

Sed quid si talia non possunt recuperari res ecclesie nisi per prelatum dicit Innocen. quod dubitabile licentiam prelato conveniendi, quia iuramentum quod servari non posset sine interitu salutis ecclesie ipsius iurantis ff. e. si vero et c. tua et sicut hostis ubi patet quod talia non sunt iuranda sed periuria

Sed quero de tutore qui iuravit non repetere res pupilli, dicit Innocen. idem dicendum quod de prelato sub eisdem cadem ratione. Glosa prima et ultima restringunt literam ad literam primam de qua supra dixi et c. Glosa ponit duas opiniones quarum approbat et sequitur decretali supra videtur Et in ea ibi de rebus ecclesie et spoliato et coniugato et ibi ut ibi dicitur et xv q. vj auctoritatem et xxij q. iiij inter cetera ff.

Pervenit

Prima summa ponitur duo dicta primo quod non dicitur voti aut promissi fractor qui illud in melius commutat. ij quod frangenti fidem non tenetur alius fidem observare et a pre. ibi nec tu

Casus in turno rex Francie promisit regi Anglie prestare consilium et auxilium contra adversarios suos et ipse equaliter sibi contra suos iuratum hincinde prestito principes rex Anglie non servavit regi Francie quod promisit. Dubitavit rex Francie an teneretur sibi servare promissum. Et papa dicit quod non dicitur mutare propositum aut promissum qui in melius id commutat unde dicit quod non teneatur illi regi servare promissum si constat illum conditionem in promisso appositam non paruisse. Sequitur litera ei de quo loquuntur non constat nec esse cautum mutua cum iuratum uno convenientem alias intelli absolute

Item nota quod non infringit propositum aut promissum qui in melius commutat, ut hic unde est quod interfuerit auctoritas illius qui potestatem habet vota commutandi ut ff. de voto ex multa secundum Card. et Innocen. Si hic primo voto esset novum et illud in quod commutatur esset utile, tunc licet propria auctoritate commutare xxxiij q. iiij mulier et sic intelligo omnia in illis quos secundum Goff.

Sed oppono ad literam quod frangenti fidem fides sit servanda xxiij q. j noli ubi dicitur quod etiam hosti fides sit servanda. Aliud xxxij q. v quod deo ubi si unus et uxor promittit continentiam alter non servante alter tenetur Ad idem xxxij q. ij in nuptiis

Solutos primo ad glo[ssam] in
c. innocens non dici[tur] fidem
esse frangenda frangenti
eam s[ed] d[icitu]r esse fidem ee
esse frangendam, etiam si p[er]
fraudem sit extorta q[uo]d
est ver[um], quia non debet
iurans p[ro]pter aucte con-
venire s[ecundu]m superioris. c. de
elec. venerabilem ut dixi in
primo notabili ad. c. quod
deo dico ut hic notatur
q[uod] votum castitatis non
solum est obligatio mu-
tua s[ed] contemnit etiam deum
iudeo omino est frangendum
Et aut vinc[ulum] q[uod] aliqua
conditio exprimitur aliquis
no tacite inest Si ex-
mittitur tunc no observati si-
dem fides non est fran-
da ut hic in textu xxxij
q. i. c. ult. et ut si hec se-
cundum ate ratione cuius
teneor tecum venire i
expeditione[m] si michi au-
fero non teneor ire i[n]
de loca potuit deferri
c. i. p[ar]que c. p[rese]nt[is] hic ca-
s[ed] pone Si no conditio
non exprima[tur] s[ed] tacite
inest, adhuc s[ecundu]m direc.
C. de pactis l. cum proponas
fallit qu[od] hoc est adiec-
tum in contractu, ut si aliqui
no servavit alt[erum] nichilominus
teneat quidem in treugis
in quibus licet te dampni-
ficem, tu s[ed] debes treu-
gas servare, usque ad te[m-]
pus treugarum, ar[gumentum] ff.
de pro. l. actione. [et] dixi
in g. s[ecundu]m Jo. an.
Adde ista ma[teri]a etiam tetat

glo. ij. que inducit ar[gumentum]
alle iij. q[uestio] i t[ex]ta g[e]n[er]a[lem]
et solvit ipse lego ipsam ff.
Et in ea ibi si convenit ex-
ca au[tem] tempus de quo co[n-]
venitur a societate recedit[ur]
ut si conditio no[n] pareat[ur]
ut nimis damp[n]osa est
socijs, idem q[ui] voluit l.
sequutus ff. de do. p[ro]p[ter] tem-
tualis est ff.

Ego N. ep[iscop]us

pro
ceyn
summa-
rio et in textu, dicto q[uod] hic
traditur forma iuramenti in
capla continens s[ecundu]m quam
iurat Ep[iscopu]s qui sit exemp-
ti, ipi domino pape, et eius
successoribus Et quia con-
tinet unum constructum, ideo
no[n] capit congrua divisio-
nem Sequitur l[itte]ra ab hac
inclusive ponitur sic xx
xxv q. i. v. ab isto die fi-
delis. i. obediens, S[ub]. de p[rinci]p[io]le
antiqua sancto petro. i. ec[clesi]e
quam sanctus petrus fundavit
et dotavit fidelis observabo
s[ecundu]m huiusmodi sancteque quia
eam iurem z iugradi et in
omnibus precellentem et dilatam
tenebo huiusmodi capia. i. de
capiatur captione vel etiam
perdat s[ed] c. petitio consiliu[m]
i. secretum more ytalico
papatu. i. in papatu tam
in spiritualibus quam temporalibus
et regulas. i. canones sa[nc]-
tos pontificum et aliorum
sanctorum patrum p[ro] romana
nam ecclesiam apparatos ad
sinodum. i. c[on]g[regationem] concilium
quia ipse Ep[iscopu]s tenet suo
domino pape z arch[iepisco]po contilum
summing s[ed] unus p[ro] reliquo
xviij. di. nec licuit legatu

eccia si simpliciter mittitur sit. ut
de cens. cum instancia neces-
tatibus non supplimus apostolos
i. petri et pauli vel i. ro-
mana curia secundum host. limi-
na enim apostolorum intelliguntur
esse ubi est ipsa secundum io. an.
et pau. vitalis hugo expo-
nendo excepto quod sequitur
nisi eos absolvat. littera
quod quia de capitulo mor-
tuus non potest intelligi. necesse
est exponi i. nisi absol-
vatur per papam qui liminibus
illorum preest, et qui fungitur
vice et auctoritate eorundem etc.
Ex hac littera c. huius collige
formam iuramenti quam prestat
episcopus ipsi episcopi pape hec secundum
prestat solum illi qui sunt
exempti et qui directe subsunt
pape secundum glo. ult. Item et
non exempti qui promoventur
in curia vel recipiunt palli-
um ita habet consuetudo et
ita secundum hodie omnes episcopi iu-
rant sub hac forma quia
omnes promoventur in curia
forma iuramenti imperatoris
quod prestat pape describitur
in clemen. romani e. ti.
et de multiplici iuramento
notatur in speculum e. ti. § i.
v. illud autem
Item nota ex hoc textu
quod episcopi non sinodales cano-
nes sunt periuri, qui iurant
sinodales canones ibi et re-
gulas sanctorum patrum etc.
Idem dico quod episcopus non
accedens ad concilium est
periurus et hoc verum qui est
vocatus, alias non ut hic
in verbo vocatus sufficit autem
una vocatio xviii. di. si

episcopos. Item nota hic tex-
tum in fine in verbo hec sta
evvangelia quem colligo
hic casum singularem quod episcopus
tangit evangelium cum iurat
sub hac forma et sic est casus
exceptus, simile. ut de elec.
ut circa li. vi°. secus in iura-
mento calumpnie vel quod prestat
ut testes in quibus non te-
netur tangere xxii. q. i. non
satage. et de iura. calump.
calump. c. fiali et ibi dixi
glose omnes sunt textuales

Nullus

breve est et sic dividitur
sub aliis verbis. Clericus non
habens administrationem, non
tenetur iurare suo episcopo.
Ex eadem littera contra oppono
de canone quod
xciii. di. ubi qualiter cle-
ricus ad iuramentum episcopo pre-
standum. Solutio habetur
in glosa ii. que ex-
pedit materiam c. et colli-
git multas causas propter
quas iuratur et de hoc
ponit versus. Et adde quod
notatur in de elec. signifi-
casti et ad c. quod potest re-
spondere quod hoc est contra con-
suetudo, dictum secundum glose plus
et signa eam in fine

Debitores

alle-
gabile
in hoc
titulo, et habet difficilia
quia in glosa maxime i. va
et i. summa hic dicit, pro-
missio de usuris solvendis
non obligat nisi sit iura-
ta, tunc enim obligat set
soluta possunt repeti. Et
secundum hoc habet tria dicta

Ex ista decretali colligitur duo puncta primum
est hic quod clerici quibus circa curas et conquisse no
sunt compellendi ut iuramentum faciat episcopo super obedientia
set sufficit quod obedienciam promittat manualem faciant
sine promittat suis prelatis ut est hic quod clerici
quibus committitur cura animarum tenentur ad prestandum
iuramentum super obedientia sui episcopi ita consuetum. et de
maio. et obe. legebatur in prima glosa

Et ibi omne genus scelerum in federa pacis
venit tunc soliditas solidum sub-
sistit cum iuramenti hoc interposito robo-
rat Et ibi ego berengarius i. habetur
iuramentum berengarii dyaconi
qui fuit de heresi suspectus et iuravit
se tenere fidem katholicam

Et ad ea. ubi secundum
ist. et potest hoc
secundum ... non
... secundum
host. Et ibi
legebatur quod
... ibi
non in glosa pa

rum ibi. Ubi vero iurasti ibi et
cum usure. ¶ Nota casum in quo
figuratur. Certe aliquis pro
misit solvere usuras sed cum
usure sint indebite iure
tamen et domino querebatur
utrum sit permittendus cre
ditor compelli ad eas solvendas
respondit papa quod non debet
ad hoc compelli nisi iuravis
set, tunc enim propter iuramentum
cogi debet quod compleat onus
iurisiurandi, et cum usure
taliter solute fuerint compel
lendi sunt creditores per
censuram ecclesiasticam ad
earum restitucionem. ¶ Sed
certa in quibus solvendas cre
ditores quibus solute sunt
usure sic necte hoc dicit
quia sunt aliqui non conf
tantes coactionem sed ut dicit
Hostiensis isti sunt valde rari
qui non coacti restituerent
nisi fortassis in infirmitate hoc
faciat
¶ Ergo hoc c. noto primo quod
sine canones obligatio usu
rarum non tenet
¶ Secunda noto quod non est pec
catum solvere usuras, quia
ad earum solucionem compelli
quis ut hic, et hoc nullo
modo fieret si eas solvere pec
catum esset de hoc eciam
in glosa finali que dicit
et in ea ibi si petam et
xxxiiii q. iiii qui peccat
et not. Io. an. s. de usuris
super eo in fine. Alias est
tale c. ita ne et ibi habetur
de illa que violenter oppri
mitur ibi enim oppressa non
peccat sed tamen ille qui opprimit
violenter

Ho noto hic casum in quo valet
accessorium sine principali hic est
promissio ad solvendum usuras
quod est principale non tenet, et
iuramentum quod accedit ad
huiusmodi promissionem tenet
et obligat, et hoc statim de
clarabitur unum contra hoc statim
oppono quia si non valet principa
le nec accessorium valebit. ff.
de legibus. l. non dubium
C. de foro compe. si diligenti
et ff. de re iur. accessorium
li. vii.
¶ Glosa prima signat quomodo
sed non pater solucio eo ipso
unde primo lego reparatum in fine
de spon. ff. et cum contingat
Hostiensis autem de ista materia
dicit quod quia iuramentum po
tius obligat deo quam homini
valet iuramentum hic quamvis
non valeat principale ad
hoc xxii q. iiii c. i. speciale ergo
est in hoc casu propter periculum
animarum quod immineret si
non servaretur iuramentum
¶ Vel secundo hoc advertendum quod
in fidem principale habet naturam
omnino accessorii ut quia nas
citur ad quandam principalem et
dependet a principali in esse
et confirmari et de tali procedit
regula, accessorium sequitur
naturam sui principalis ita quod subla
to principali tollitur accessorium quomodo
huiusmodi patet in cimiterio contiguo
ecclesie cuius consecracio depen
det a consecracione ecclesie sed
aliud est accessorium quod
non habet naturam omnimodam ac
cessorii ut quia non dependet
a principali in confirmari eo modo ob
ligacio ypothecaria pendet
a personali et est ei accessorium
sed non omnino quia postquam

est inducta lig. p(rae)sc(ri)p(ti)one xxx
annor(um), tollat(ur) p(er)sonal(is), du
rat t(ame)n ypotecaria, que no(n)
tollitur nisi p(rae)sc(ri)p(ti)one xl.
annoru(m) C. de pign(oribus) l. intel
ligit(ur) vel non h(abe)t natura
a p(ri)n(cipa)li, ut quia non pen
det ab eo nec messe nec
i(n) co(n)firmari, et t(un)c non opor-
tet accesso(riu)m sequi natu(ram)
p(ri)n(cipa)lis et sic est in p(ro)posito
quia iuramentu(m) est quid p(ri)n
cipale hic, cum e(ni)m obliga
tio non iurata de vsuris
soluendis sit nulla, iuramentu(m)
no(n) p(otes)t illi accede(re), quod
nullum est, et ex(inde) no(n) h(abe)t
na(tura)m suam dependentem
ab h(uius)mo(d)i obligatione
Th(omas?) p(re)missis p(ro) expedi
tione p(rae)sentis materie t(ame)n h(uius)mo(d)i
oppono contra dicta et con(tra)
lit(er)am v(ide)t(ur) e(ni)m q(uod) no(n) teneant(ur)
iurati solue(re) vsuras cum
debeant absolui ab h(uius)mo(d)i
iurato. C. e(odem) t(itulo) l.
Item 2o quia h(uius)mo(d)i de
bitor h(abe)t actionem ad petend(um)
vsuras iam solutas ergo
multo fortius h(abe)t exceptionem
contra petentem eas (et) ita
non d(ebet) compelli ad earum
solutionem
Ista argumenta soluunt(ur) in
glosa 2a que hic ad lit(er)am
i(n)p(ri)mam examinando misset
iiij or obiectiones (et) solutiones
vn(de) p(ri)mo legam glosam et
tandem addam que sunt
addenda Et i(n)ca ibi p(rae)s(tare)
q(uod) illa lex cui dam(us) ac
tionem fortius exceptionem
(et) eas v(er)ba post lex sequit(ur)

Et ibi s(ed) placet et q(uod) de
re iuris qui ad agendum li
bis Et contra hoc q(uod) dicit glo
sa ista non soluit exp(re)sse
s(ed) aut Goff(redus) addit quod
hic no(n) co(m)petebat excep
tio debitori exco(mmunicato) quia
creditor non agebat, s(ed)
cum hoc s(ed) locum habe(n)t
cum creditor non agit
alio si agit repelli poss(et)
p(er) exceptionem ut dedicat
hic glosa Alij aut(em) dicunt
q(uod) locum h(abe)t t(un)c q(uando) credi
tor s(ed) denu(n)ciet p(er)iurum
debitorem (et) non agit d(i)r(e)c(t)e
et ideo etiam no(n) competit
exceptio contra eum s(ed) h(abe)t
non plac(et) p(ro) eo, quia ille
ratione criminis repellet(ur)
a denu(n)ciatione et quia i(n)
famis saltem ca(usa) ista i(n)fa
mia (et) quia no(n) bono zelo
denu(n)ciat nec caritatiue
ff. de s(ecundum) h(uius)mo(d)i lig. h(abe)t dico
ergo aliter ad hoc q(uod) dicit hic
p(er) l(itte)ram q(uod) ex(inde) si d(i)r(e)c(t)e
hic agit ipse creditor, pe
tendo vsuras iuratas no(n)
co(m)petet h(uius)mo(d)i exceptio q(uia)
ipsum app(ro)bat iuramentu(m) Et ad
contraria d(icendu)m q(uod) qui h(abe)t
actionem fortius h(abe)t exceptionem
hoc ve(ru)m est, q(uando) ista ver-
santur circa idem et eode(m)
respectu s(ed) hic no(n) v(er)sant(ur)
circa idem nec respectu eius(dem)
exceptio e(ni)m est d(i)r(e)c(t)a co(n)tra
iuramento (et) sic veniret ad
infringend(um), actio no(n) est
ad repetend(um) ad impleto
iuramento (et) sic cessat t(un)c

ratio prioris de quo in re
gula qui ad agendum li. vj°
Dicit ergo dico conclusive
contrarium ad hoc argumentum quod
propter iuramentum hic non com
petit huiusmodi exceptio
Decimo ibi Item dolo pe
tit etc. glossa fortius aliud
contrarium dicit ut in ea. Et
quia ibi formaliter non
solvit dico quod hic non
obstat talis exceptio quod
ut petatur usure, subest
alia ratio scilicet iuramentum
unde possumus dicere quia il
la regula dolo facit etc.
habet locum quando stat idem tamen
non aliter Item hic post
solutionem succedit ius ad
repetendum, quod nondum erat
natum, unde non erat unde
dici tempore quo percepit sibi
solvi, quod si obligatus red
dere, ut potest tale ius
nasci nisi adimpleto iu
ramento etc. Decimo ibi Ite
ubi solvitur ibi obiicit
dicit ut in ea, et glossa hic
contrarium solvit in ibi dicens
etc. et vult quod licet hic
solvit indebitum repetit
tamen et hoc operatur iuramentum
quia metu iurati solvit
Sed secundum hoc videtur quod qui
non iuravit et solvit sci
enter, non posset repe
tere quod est falsum secundum
Io. an. unde dicit Io. an. quod
ille leges loquuntur de so
lutione indebiti que non
implicatur per leges quod tunc
solutio taliter non repetitur
ita notat hostiensis in summa de
usuris § si .v. secundum quod hic
aut dicebat hostiensis speciale
esse in usura, quod competat
repetitio propter periculum ani
me ipsius recipientis Innocentius aut
dicit, quod favore fructus iu
ramentum vel promissum et
odium creditoris hic inducunt
Item solvit glossa et aliter
quod uno iure solvit, alio
iure repetit, quia usure
sunt indebite de iure divino
et canonico, et hec solutio est
satis notanda. Et illud quod
solvens sciens indebitum
non repetit dicitur unum de
nisi reperiatur ius hoc pro
mittens, quia quis videatur
donasse, tamen ex auctoritate iuris
permittentis, itaque ex non
non iure recedit ab illa
donatione ut solvendo in
telligitur renunciasse iuri fu
turo ff. de regulis iuris l.
cum per., et notatur i. de de
ci. ex multiplici in glossa in
ffinem aut hic dicit quod illa
contraria procedunt tunc quando
ante solutionem potuit ex
cipi exceptio indebiti
si fuisset opposita sed hic
non potuit taliter ex
cipi, quia si opposuisset
incurrisset periurium et hoc est
satis notabile dictum, ad
hoc facit quod notatur
C. de condictionibus indebiti l.
j. et quod ibi scribit Cy.
et bart. ff. quod vi aut clam
l. j. § sed et mandato denique de
ibi ibi ad finem. Et quod
dicit cogendi sunt et glossa

et ibi ... ille due leges loquuntur in illo qui effectualiter fuit obligatus quod non est hic

exposuit literam Et per hoc dictum glose soluitur prima obiectio, quam superius formaui inducendo istam glosam dum argumendo dicebam, quod non debeat compelli etiam iuratus soluere usuras cum debeat potius absolui a tali iuramento. de e. c. i. Solo. hic insinuatur quasi omnis tenet, dicit quod hoc conceditur tunc quando non petit se absolui aliquis si hoc petit, deberet absolui ut in gratia Sed tamen hoc fortiter obstat quod non est presumendum, quod quis sit ita fatuus uel negligens ut non petet se potius absolui, et quod uelit suum effundere sub spe repetendi cum possit furare umquam melius dicitur quod in c. i. non dicit quod fiat absolutus per iudicem sed per creditorem Sic glosa si ille creditor persistit, non curans de censura tunc est locus huic c. i. Secundum istam solutionem patet quod non potest talis indistincte et omnino absolui et per hoc patet ex solutio illius gratie et contrarie tanta istorum iurium patet etiam materia istius glose quod iste qui sic iurat tenetur indistincte soluere usuras et quod easdem repetere potest quamuis taliter soluit sicut indebitum in quo uersatur tota difficultas materie questionis, sequitur aliud

Quoniam nostram Summa. Si debitor creditori iurauit rem pignoratam non repetere nisi suo debito soluat iuramentum seruare compelli. Concordat dictum c. i. ibi allegatum.

Casus in terminis Quidam presbiter nomine ecclesie pecunie quantitate mutuat quibusdam hominibus recipiendo ab eis quasdam possessiones et redditus in pignore prestito iuramento ab eisdem quod dicto presbitero super illis possessionibus nullam grauamen inferret donec sibi pecuniam soluerent. Aliqua de illis possessionibus et redditibus forte sua collegisset receperunt eum contra archiepiscopo molestare, ita quod postquam dictus presbiter fuit excommunicatus unde super hijs conquestus fuit domino pape et ipse mandat eidem archiepiscopo et suis suffraganeis, quatenus recepta sufficienti cautione ab ipso presbitero quod coram deberet stare mandato ipsum absoluat, et postmodum compellat debitores si ita est, ut possessiones et redditus predictos eidem petro restituant, quia contra suum iuramentum venerunt nec sibi molestiam inferrent uel grauamen donec pecunia fuit restituta sicut iurauerunt Cum autem summa pecunia fuit persoluta, compellat ipsum presbiterum ut quod recepit ultra sortem deductis expensis restituat eis quod si non fecerit excommunicent ipsum

Ceterum propter hoc

2a. decidit quod arrabat debitores subtraxisse possessiones illas

.i. quia non restituebat possessiones pignori obligatas
sub pe. et ab exponit
super hoc .i. quia coactus
erat usurarius constrinxisti
quod facere non debuit
ut patet per sequentia in causa
.i. cuius generis vel nomine
illa cum sublata non reddit
ff. de absolutis l. qui reos
sarcam

¶ Noto hic primo quod iuramentum debet impleri in
sua forma et non sufficit
quod in effectu adimpleatur
hic enim isti debitores tenentur solvere pecuniam ut
iuraverat quamvis ex fructibus eorum sit extenuata
ita not. hic compactum. de sic
tamen dicta .i. etiam glo. in

¶ 2o noto quod conditio debet
impleri in forma prout iacet. Erat enim hic quod conditio
de non molestando nisi
solverent pecuniam et taliter debuit hic conditio adimpleri ut littera exponit

¶ 3o noto quod iurans de non gravando super re comprehendit etiam provenientia
ex illa re ut fructus. hic
enim iuravit super rebus
de non molestando ibi
super illis et nichil fuit
dictum de fructibus et tamen
comprehendit fructus illarum rerum

¶ Iste noto quod excommunicatus
qui non paret iuri non
absolvitur nisi prestita sufficienti cautione in se. idem
quod et hoc declarabo .i. infra

quod non sit compensatio de fructibus ad pecuniam hoc etiam
.i. declarabit

¶ Ultimo noto quod absolutus
ab excommunicatione qui postea non
paret mandatis ecclesie prout
promiserat debet retrudi in eandem
sententiam ubi dicit littera ad sententiam
hoc tamen debet intelligi de
eadem sua in quam ut dixi
.c. in textu et ad hoc .i. de
sententia excommunicationis qui l. vi.
et de offi. ordi. ad reprimendam

¶ Examinando litteram que
in parte habet difficilia gratia
oppono contra ipsam. Et primo
contra primum videtur enim quod iuramentum
quod hic fuit mandatum non
fuit licitum, iuravit enim
isti non inferre gravamen
nisi prius solverent pecuniam
receptam, et ex hoc videtur permitti, quod post solutionem posset
inferre gravamen et hoc
non licet etiam iudici de cap.
ut debitum

¶ Solutio huius littera ista intelligit loquitur ibi donec solverint
sibi pecuniam ultimam ei gravamen inferret, et hoc intendit quod iuravit ut non
inquietaret vel molestaret
eum super detentione pignoris
et perceptione fructuum sed quod
omnino solveret pecuniam
mutuo receptam

¶ Hoc premisso pro intellectu
decisionis quam hic fecit
papa remittendo istum pro.
ad priorem iudicem pro ipsum
absolvendum recepta ab ipso
cautione sufficienti obicio contra
litteram per modum dimissionis

quia aut iste p creditor
talis contumax appellauit ab
arch'o aut sine appellone
est conquestus domino pape
Si appellauit ~~ab arch'o~~
no debuit remitti ad p'm
iudicem cu pateat ipsum
iuste appellasse .ij. de ap
accepta Si no appellauit
tunc snia archiepi transiuit
in rem iudicatam .ij. de re iudi
cata inter et sic p no esset
audiendus proponit cum
archiepiscopo p teneri ad redde
dum res lit quas hic lra
ista intelligi Item cu snia
archiepi fuit iniusta quare
cogitur ab isto p cautione
cu hoc sufficientes cu alias vi
detur sufficere simplex Et ad
hoc contrarium quod hic repu
tat difficile respondemus q
iste p hic no appellauit
s; nec constitit pape sniam
archiepi esse iniustam ideo
cogitur hic sufficientes cautio
ad absolutionem alias non co
geretur talis cautio Et dor
ressus ab excoicato pls placuit
respondemus q hic no fuit ap
pellatu et q hic excoica
tio fuit iusta q fuit ex
coicatus propter contumaciam
q s; snia restitucois rerum
fuit iniusta et ideo cont
trariam mandat q res cre
ditori restituatur Et p facto
iste solucois no enervat
contraria si enim fuit excoicatus
propter contumaciam Et fuit
aut propter contumaciam quia
no restituebat res vel
sic snia de rebus restituendis
no erat iusta nec excoicatio

propter hoc lata Aut propter
contumaciam i non veniendo
ad iudicium Et tunc no debet
cogi ad cautionem sufficientem
cu sufficeret iuratoria i hoc
casu .ij. de verbo sig. ex parte
et c. cum olim Dicit go
host. q verbum sufficienti
cautione comprehenditur etiam
de cautione iuratoria Sed
contra hoc est glo. c. huiusmodi
que p cautionem sufficientem
intelligit pignoraticiam
uel fideiussoria cu alio
nomine cautionis venit cautio
simplex s; iuratoria Dico
go p contrarium q hic cautio
sufficiens no ~~q r quod co~~
~~tinet~~ quia non paret
iuri requiritur cautio suffi
ciens ~~q r quod conti~~
~~net~~ glo. est no vltio .ij. de
ap qua fronte sup verbo
cautione Et sic d; intelli
gi .c. ex parte .ij. de verbo sig
z hoc est nole dictum
de quo plenius in dicto
c. qua fronte Item dt
contrarium q no apparet hic
ptas q fuit excoicatus Similiter
non apparet q fuit sibi
mandatum restituere huiusmodi
res s; tantum dt q propter
hoc fuit excoicatus et non
apparet propter quid nec etiam
apparet q appellauit non
possumus intelligere q s;
appellacone fuit conquestus
quo presupposito papa man
dauit eum absolui ab ex
coicatione ac si fuisset iusta
q no apparebat de iniusti
cia Similiter mandat q

Supponendum go est p virtute lre q
iste fuit iuste excoicatus quia no
paruit iuri Et etiam q isti debitores
iuste p libraverunt possessiones isti p.

debitores restituat res ipsi
iuramentum, quod non apparebat
de sententia in contrarium que transiis-
set in rem iudicatam per sententiam
aut fuit quod sententia predicta
fuit iuste lata, et hii illa
indebite subtraxerunt pos-
sessiones ipsi creditori, et
secundum hoc patet littera quomodo intellec-
tus.
Glosa prima ponit re[la]tum
compensationes deducendas esse
et unum casum excepit et
remittit. Glo. ii. declarat
quod sit canonis sui et que ratio
nea in fine quare aut hic
cogitaverunt, cum sententia vide-
atur fuisse iusta dico[n]t
Glo. iii. possit fieri pro
obiectionem, quia cum quod in
lo[co] debuit hic papa
mandare pecuniam solui et
deinde recepi fructus sed
potius quod fructibus computatis
in sortem solueretur respondeo
i. de usuris c. i. et ii. quod
huiusmodi fructus veniunt compu-
tandi in sortem ut ibi dicitur.
Glo. iiii. ponit duas lec-
turas, secundum unam stat contrario et
ponit litteram sic donec ei
persolvatur i. donec ei de fruc-
tibus fuit satisfactum, quia
debent fructus computari in
sortem in contractu pigno-
raticio, i. de usuris c. i.
et ii. Sed non placet ista
lectura et est contra litteram
in principio ubi dicit quod iura-
menti religione astringebat
quod super hiis donec solue-
rent sibi pecuniam ullum
et non cum dicit, donec fu-
ret sibi satisfactum quia
tunc hoc non fuisset satisfactum
de fructibus non venisset contra
iuramentum, requirebat quoque
forma iurati mandato et solue-
re hoc non pendat glo. ista
ponit hic aliam lecturam hanc
dicto contrario dicunt litteram
intelligendam de pecunia i.
de sorte qua creditor dedit
et quod propter iuramentum huiusmodi
pecuniam tenetur restituere, et
tamen quod ultra sortem tamquam
indebitum recepit creditor
potuerunt repetere. In hoc hic di-
cebat Tan. quod potuissent
compensationem facere, sed de fruc-
tibus perceptis quantitate liquet
sed quia non potest liquere
de facili non fuit locus com-
pensationi. C. de compensatione
l. ult. Idem Vinc. Sed Philip.
dicebat quod fructus cum pecu-
nia hic non potuerunt compen-
sari, nisi essent consumpti. C.
de compensa. l. si constat fructus
quia specie vel corporis ad
quantitatem non fit compensatio
C. de compensa. l. si constat
et idem hic Innoc. et
Host. et hec solutio est satis
bona, nam hic fructus non
erant consumpti, quia non
erat doctum quod fuisset consumpti
secundum ipsam. Finaliter hic de
ista materia dico secundum Io. an.
quod forma iuramenti hoc operatur
quod hic fructus non possunt com-
pensari aut computari in sor-
tem. Aliud enim est si de-
bitor iuret non molestare
nisi satisfaciet, quia tunc
si ex fructibus satisfecerit
non non tenetur ex mandato
ut in contrario. Aliud si iuret
non molestare nisi soluerit
pecuniam receptam tunc enim

to. et ut hic, quia licet sit
satisfactum non est tamen soluta
pecunia mutuata super e loqui-
do et de pecunia mutuata
solvenda hic erat facta q-
veneo ut patet ego primo hic
requirit q̄ de mandato et solvo
ut dixi supra et hoc nota
dignum quia sepe occurrit
in facto. Item cum hic non sint
iuratum de usuris solvendis
non est locus peticionem rela
xacionis iuramenti de qua
o. c. ⁊ pro. sum cum⁹. Et preter
clarat hoc lra. Glo. ult.
obiicit ponit opinionem et iij solu
cioes Et ibi notat ediccio
creditor auctoritate sua occu-
pans pignus cadit in acce-
dito, ita eciam hoc vult
glosa in fine et. s. de foro
compe c. ult. li. vi°, sequitur

SI VERO

Summa. Ur iuramentum
extortum servari pt sine
periculo anime servandum est
Romana tamen ecclia a tali
iuramento consuevit absol-
ue Secundum divisio 2a. ibi ti-
bi duximus

Casus in tuis aliquis
per metum gravissimum compulsus
fuit renunciare beneficio
suo, iuramento interposito de
eodem ultra non repeten-
do. Quesitum fuit quid iuris
Respondit papa quod non est tutum a-
licui venire contra iuramentum
suum nisi illud tale sit
quod servari non possit sine
periculo anime, nec papa vult
alicui dare materiam contra
suum iuramentum veniendi ne

Gravissimo scilicet qui cadit in constantem
virum o. quod metus causa ad audiendum

auctor periurii videatur
tamen i. Romana ecclia a plu-
ribus pontificibus summum est quod
clerici qui coacti beneficia
sua abiurarunt, de mandato
beneficiam absolucionis me-
ruerunt, et ad compescenda
maliciam illorum qui eos
talia iurare compulerunt
permissi sunt eadem beneficia
obtinere. Glo. lra. quecumque
i. aliquem alter et quid
cum vim passus cum vim i-
ferens. quoniam libet i. aliquem
ministrum i. officiam o. de cle-
ricum coniug.

Noto hic quod iuramentum ex-
tortum per metum ligat et
servandum est ut hic, dummodo
non vergat in interitum
salutis ipsius observantis
Et idem si licitum iuramentum
improbat a iure sum. Jo.
an. o. de foro compe s. dili-
genti et. s. e venerabilis, quod
nunc tunc servari debet

Sed oppono ad lram. quod
iuramentum extortum per
metum non obliget quia
quod metus causa factum
est, pretor ratum non habet
ff quod metus causa l. j. Glo. in
metu huius contrarii ponit
recitando ista materiam, ponit
duas opiniones, solvit
et remittit et in principio
arguit, alle. duo iura
in contrarium alle. tria in
primo loco peream Et in
ca. ibi non obligatur
hoc posset verum esse in
foro penitenciali ubi
refertur de animo Editor

no sit de foro iudiciali
de sponsa tua. Et ibi vior
vers hoc est tenendum quod
dicit. j. c. t. verum hoc 30.
q. Et ibi assertoriu vocat
aut illud quod prestatur
de presenti vel de preterito ut si
quis falsum iurat aut
iurando deponit, et hoc
nullus debet umquam prestare
sed pocius omnia mala sus-
tinere ut dicit glosa. Sed per-
missorium dicitur illud quo
quis obligat se in futurum
infine. Ubi ista glosa
habetur ista conclusio, quod iuramentum
per metum extortum obli
gat, dummodo potest servari
sine interitu salutis, salvo
etiam eo quod dixi c. nisi es-
set aliud a iure improbatum
et ergo ad huiusmodi iuramentum
requiritur vera absolucio
unde quod dicit textus in fine
premissi sunt intelligitur
dispensative ut dicit glo.
pen. et final. et intelligit
huiusmodi auctoritate superioris que
est necessaria c. de elec. ve-
nerabilem de regno dicit ij.
c. verum. Et per hoc patet ad
contrarium quod factum per me
tum non valet sed quia
rescindi potest. Sed interim ob-
ligat, c. quod metus causa ad
aures
Sed circa hoc revocatur in du
bium quod iuramentum dicatur
vergere in interitu salutis eter-
ne, dico quod tunc, quando si ob-
servat induceret peccatum mor-
tale
Sed quid dicemus Cum
huiusmodi iuramentum vergit in

interitu salutis temporalis de quo
in glo. sua que dicit et ibi
secundum alios idem et sic erat
in antiqua glosa, et litera
secundum respicit xxij dictum
glose litera idem respicit
textum et sic utraque bona
hoc tamen quod dicit glosa super
statim de eo qui iurat
morari rome, tenetur servare
iuramentum quamvis huiusmodi mora
possit occasionaliter esset
causa interitus salutis corporalis
voluntatem habet nisi pro eo iudi
caret medici eum moriturum
si ibi moraretur, tunc enim vi-
detur esse periculum et directum periculum
salutis. Et concludo istam
materiam dico quod interdum iura
mentum vergit in interitu sa-
lutis eterne ut quia indu-
cit mortale vel indifferenter
in j. c. in dispendium salutis eter-
ne, ut quia inducit venia-
le in hoc enim est dispen
dium quod decedens in veniali
li impeditur quod non evo
lat ad gloriam nisi illud ex
pietur in purgatorio Inter-
dum vero excludit opus
opus et istis casibus iuran-
dum potest convenire propria auctoritate et
iniqua est servandum ita
notat archidiaconus in c. ij. de
pactis li. vi. Interdum ver-
git in interitu salutis temporalis
et dicitur ut in glo. preallegata
statim dixi. Interdum gene-
rat opus indifferens ut
si quis iurat se facturum
opus quod neque est bonum
nec malum, et tunc in
dubio non debet convenire auctoritate

Extra xxvij q iiij § si v' quis
quidem de quo in c. veylem
¶ de elec. vbi plt exposic
tus hetur dictum esse inter
initium salutis eterne et dis
pendium vel quod dixit
textus legit in initium ali
bi dicitur in dispendium, ff. c.
cum contingat. ff. de pactis
c. ij. li. vj.
¶ Ego omnibus concludo quod qua
cumque iuramentum aliquo casu
pt esse licitum, nunquam est
ipsum aucte contraveniendi
nisi quando seruatum legit in initi
tum, intelligo tamen quod posse et
certe, ita quod nullo casu pt
esse licitum put. ff. c. quando
vbi pro obseruacione iuramenti
cuditur moneta consimilis
antiq et iuramentum obseruac
sum verum seu rectum in
tellectum et non omnino iuxta
forma sed in effectu Glosa
plt et vlt sunt textuales

Ex rescripto

Quia de-
cano mo-
nachi
qui pro debito monasterij
iurant stare in obstagio et
fideiussores qui iurarunt
creditorem indempnem seruare
iurata seruare cogantur
Corio dimisio ra ibi predeces
¶ Casus in tempore Abbas
Tenegrem monasterij recepit
quandam pecunie summam
vij ~~vj~~ viij milium solidorum
a petro creditore, qui eidem
abbati et fratibus etiam conven
cionem fecerat et ad hoc ut
illa conventio seruaretur Ab
bas quosdam de suis mona
chis obsides dedit qui
iurarunt conventionem tenere
predictam, ita quod si illi monachi
deficerent, alij monachi in
obstagio loco illorum po
nentur Et si monachi hoc
non seruaret Abbas de
dit fideiussores W. et eius
uxorem, qui similiter fidem
prestiterunt Abbas et mo
nachi venire volebant contra
promissionem et conventionem pre
dictas Significatum fuit
hoc domino pape Et ipse
mandat quibusdam quod
Abbatem et monachos W. et
uxorem eius moneat ut
conventionem illam studeant
obseruare sicut iurauerunt
Alioquin Abbati et monachis
ingressum ecclesie interdicat
et in terra prefati W. et eius
uxoris, diuina officia prohi
beat celebrare usque ad
condignam satisfactionem
¶ Nec litera taliter puta quod
soluerit certo loco et tempore
quod hic decidit obsi
des obsides idem quando quando
i. vas vadis masculi generis
et dicuntur proprie obsides qui
ab obsessis dantur vel qui
dari solent et cum honore
custodiri deficerent casu
puta morte vel alio modo
obstagio. i. qui tenentur ex
conventione iurata non exire
certum locum, quousque fuerit
de pecunia satisfactum et
communiter est vulgare lingwe
latine, maxime in francia
burgundia et provincia sed
hostes Chandang quales

obsides vocat illi qui tenentur
non exire de certo loco usque quo
fiet ad quod se obligauit

si est ita et sufficit omnia
superiora d. de testi. olim
sm. io. an. aliogn. i. si nc
abbas soluit nec monachi
tenet obstagia ut. w. et
uxor eius conventionem fac
iunt adimpleri in extra
tor. i. de sponsa tua
¶ Noto hic casum in quo
ex iurato prestito ab eo qui
non pt obligari civiliter
quod obligat, constat enim quod
monachi non potuit obliga
ri civilit. sed tamen naliter
et sic est [struck through] expressum
sm. host. dari actionem ex
nali obligatione de quo
sentit d. de pact. c. i.
¶ Noto aliu casum sin
gularem in quo maritus
et uxor obligant in eod
instro et in obligato q
quod est C. de vellejan
aut si qua de quo etiam
in speci de obligato et
soluto ff. i. b. si pone et
sequenti quod posset intelli
gi lra ista, quod in diversis
instrumentis licet ad idem
se obligaverat
¶ Sed oppono ad lram quod
non valuit hic datio obsi
dum, quia homo liber
nequid obligari C. que
res pig. obli. pos. l. qui
filios ii. de pigno. c. ii. Glo.
prima hic soluit hoc dupl
et in primo obicit, contra ob
iectionem alle. Et prima
solutio glose est, quod liber
homo non pt obligari ut
ius habeat in illo, sed pt de
tineri pro obside ita solo
quod est liber homo pt obli
gari pro pace ut. c. exposita
d. de arbi. sed prima solutio
est melior ut lego glosam
Et mea ibi non possunt secu
est in monachis, quia non licuit
velle sm. host. ratione de im
perio abbatis pro necessitate vel
utilitate monasterii manebunt
in obstagio d. de postula. c.
ii. nec obstat quod stabilitas
loci sit de regula i. e. sicud
ex libro et quod monachus sine
claustro non vivit, ratio quia
i. placuit, et quod abbas
tunc fuerunt vagantes i.
de regular. c. si. et quod benefi
ciati in sacris non sunt vocandi
ad minus ex honorii. di. c. si.
hoc cum ratio sunt de toto q
vetu est ad tempus vel de
uno monacho in perpetuum quod
pro necessitate vel utilitate monasterii
hoc tollatur ad tempus
de abbatis imperio sic et
aliqui cleri manent inter
in plati ut magnatis sui
cio quod non sit sine monasterii
utilitate et. Et ibi qui filios
in filio vel homine libero
non constituitur pignus cum illud
non constituatur, nisi in his q
ipsius bonis sunt obnoxia
Et ibi l. ii. ponit illa lege
quod in magna necessitate puta
famis pt pater filium vendere
de quo est notum i. de pig
no. c. ii. et ibi qualitercumque
na quosque res tenere pro pena
pro qua obligata non est C.
de obligationibus ... per. pig
res pos. l. una de hoc p
q. ii. hoc ... etiam precipue

non monachos obsides dari posse
ste... ... ... cum ...
... possit ... ... c.
... ...

Infine et ibi de hoc i ult
glo et xxiij q ult ut
pridem ubi not Jo an q
hic inlivenit auctas spe
s hoc nichil est vn tene
da est solucio glose i pa
rte pa
Con cra hoc stati oit notabile dubium isti cui obsides
erant monachi e sic privilegiati
quo non detinent de facto
detinens est excommunicatus
i de sen exco imp. Propter
hoc dicunt aliqui q isti
fiunt voluntarii obsides
q suffit ad euadenda pe
nam canonis ut dicit Goffr
nasco, quamuis postea sint
inviti. Con probat hoc dictum
Innoc quia etsi isti fiant
voluntarii nichilominus de
tinens incurret excommunicationem
sicud si clericus etiam volens
verberetur, verberans per hoc non
euadit penam i de sen exco
contingit primo, et ita nec
voluntarii possunt se subiicere
vinculis laicorum quominus
vinculantes sint excommunicati secundum
Jo an. Propterea dicatur aliter
q isti monachi non detinebantur
inviti si stabat voluntarie
pro obsidibus, sicud manent
ne fierent priuati, nec aliqua
ipsis violencia inferebatur.
Et in hoc distinguit Jo an
modum tenendi obstagium
quia si clericus promisit ob
stagium i castro uel palla
cio et nunc dicitur fractor fi
dei ibi sponte manet pro
dom suo parato, tunc ces
sat excommunicatio. Con si tenet
compedibus vel carcere inuitus
ut fugere non possent, tunc
locum est pene e per hoc patet
ista materia
Con cra hoc adhuc Quando
quando dicat pacte obsides
dicit placen. q creditor ff
de accione empti l venditor
Con dicatur vel cum q debitor
teneatur ut tenet Jo e ago
Con quid si isti monachi recedant
alii potuit alii
cogi ut vadant i obsta
gium, dicit Jo an q alii quo
rum sunt electi cogi non
possunt sed abbas cogendus
est ut ipsos eligat
ar. c. de elect publicato
et electi per abbatem obe
dire tenentur ut dixi. Con
Si hi omnes se obligaverunt
potuerunt e alii cogi secundum
Host. Goffr in obiicit et
replicat et soluit. Et in ca
ibi forsitan secundum Innoc infine. s. c. c. ij. li. vj. Glo
sa ultima dat racionem
ad literam et hoc determinat

Querelam

Con
mat e
primum est et ab ecclesia
remouendus qui non necessitate
sed voluntate venit contra
licitus ... Et prima
pars ponit querelam e a dat
iudicem ibi quam
Casus in tempore .xx. clericus
promisit magistro in depositio
per clericum se soluturum a mana
tum ipsi R. duos bizan
cios nomine cerde de festa
Con per biennium in solucionem
personam cessauit propter q
dictus R. conquestus fuit

domus ipse super hoc scribit
ipsa iudicibus dicens quod non
mereretur ecclesias regere qui
sciret eam per vim intrusam
cum mandat qualiter si con-
stitit dictum .W. contra
iuramentum suum cessasse in so-
lucione pensionis non neces-
sitate sed voluntate, ab ipsa eccl-
esia ipsum removeant
et eam restituat R. memo-
rato. Sequitur l. duos
bizantios genus est mo-
nete destrata non loci
constitit in modum inquisi-
cionis eum procedendo
Ergo habet littera notandum quod per-
iuri ecclesias regere non de-
bet et quod eisdem privari
debent concordancie et raciones
sunt in glosa ii que dicit
etc.
Glo nota quod necessitas ex-
cusat a periurio de quo
in glo iii
Sed oppono ad litteram
quod in casu hoc hujus iste .W.
nullomodo debuit privari
ecclesia, racio quia hic agebatur
tantum ad solucionem pensionis
et sic civiliter, sed quod
inducitur ad unum effectum
non debet operari aliud ff. de
ordi cogn. c. ii. Glo vult
formare hoc argumentum et sol-
vit licet involute unde
primo lego ipsam et in ea
ibi civiliter quod probat
primum ibi querelam etc. se-
cundam et unicam et ibi ar-
gumentum ad textum non appo-
ne allegata quia illius
concordat. In fine Et quia
glo videtur quasi involute lo-
qui, dicit Stephanus quod non appa-
ret hic quo ageretur vel
ad quid, propterea glo intelli-
git quod R. Cancius denun-
ciavit istum .W. probat per
verbum querelam
Ergo quia glo nota hoc
quod querela ipse continet accionem
civilem, et in hoc est glosa
singularis et facit ad multa
vel dicatur et melius quod esse
si ageretur civiliter non pre-
dit contrarium quia iudices
qui deputantur, non deputan-
tur super illa accione sed
ut procedat in modum in-
quisicionis sic intelligit Innocentius
quod posito unum si vobis consti-
terit per inquisicionem. Ex hoc
noto hoc quod pendente accio-
ne civili potest iudex procede-
re eadem per inquisicionem
Isto premisso per modum ob-
iectionis revocatur hic in du-
bium, quia aut iste .W. non
erat verus rector sed conduc-
tor ut sentit textus in principio
et glo prima et tunc finalis
iam visa, et tunc racio de-
cisionis non habet locum
ibi non mereretur ecclesias
regere aut erat verus rector
et tunc non apparet quare te-
neretur ad pensionem alteri
Item tunc non procedit finis
littere cum mandat ecclesiam
restitui R. predicto. Cancio amplius
cum .W. esset privandus non
propterea debebat alii ecclesiam
sine titulo
Solucio hujus si intelli-
gis quod non erat verus rector
tunc exponendum littera regere
id est gubernare,

Et eo hat curam Noto
hoc quod puerus non solum
est inhabilis ut sit Rector
intitulati beneficii sed etiam ad
gubernacionem temporale i.
ad tempus Si aut intelli
gis quod erat verus Rector
tunc de intelligi quod erat in
tali spectus ut quia illa
ecclesia erat unita Canoni
catui ipsius R. ii. de preben ex
tirpande § qui non est
posuisti et tunc bene potuit
propter hoc deberi etiam pen
sio Sz si non soluet i.
byemio non caret aure
nec tunc procedit glo prima
hanc curam sed bene
procedit textus tunc i forme
decidendi in verbo regere ex
stabit ipse tunc etiam in fine
tu mandat etiam consulti
ipsi R. dicit eum exponi
i. ut liceat etiam ne iste
sit vicarius sed institue alt
Eo hat curam noto quod
ipse eandem tam prima quod
vicaria spectat beneficii ipse
qua pot priuari beneficio sed
tunc hic ipse puerus
Noto etiam ex predictis
et eo textu quod puerum non
est ipso iure priuatus ben
ficio sed est priuandus i. vel
remouendus Sic est di
ctum de homicida ut not
ii. de accusatione inquisitionis
per hoc fat glo [illegible] i.
de gressi prebendis tu nostris
Sz quid iuris si puero
confertur beneficium ut fre
drinus in consi consilio [illegible]
quod collatio est nulla [illegible]
netur quia est infamis

et infamibus porte digni
tatis non patet i. de eo
cessi plato inter dilectos
et quod ibi notatur in vo
irritanda ex [illegible] i. irri
tam [illegible]
sed grim quia puerum non
est omnino incapax beneficialis
tituli alias ipso iure tunc
mereret puerum esset pri
tus per hoc dicta glo [illegible]
in c. pallecto per hoc indu
cit textum in dicto c. int
dilectos intelligendo verbum irri
tanda ipse Et ad illud
quod infamibus porte et c. dico
quod possit excludi sed non
probat quod sint ipso iure in
capaces dicto c. int dilectos
Item ad puerum sit infans
recipit distinctionem de quo
dictum est [illegible] de testi testium
Glo prima ponit penam
non soluentis annuam pensionem
Glo ii notat alle primo
tria iura [illegible]
infine de difficul te not
[illegible] brevem in ii glo alie
glose sunt textuales

Cum Si prestatus iurat
prestanti quod sibi
antiquum censum augebit
et precaria iurat grim insti
tuenti [illegible] et non [illegible]
tus ab ecclesia remouere [illegible]
diuisio [illegible]
Casus in textu Ecce [illegible]
sive viri religiosi [illegible] ali
qui [illegible] in [illegible]
[illegible] pen
sionem Cum aut eligunt
[illegible] clericos ad illas ecclesias
[illegible] eos [illegible] ad

maiorem pensionem persolue
dā vel prestandū aliquid
vltra antiquum censum
Cum uel Epi illos clericos
instituunt ipsi iurant quod
pensionem antiquā non au-
gebunt, querit hic quod
iuramentum sit seruandum
ex ipsa littera quod patet in alterum
rone et auctoritate concilii
lateranensis iurat, et ideo
primo prudicat quod de
cupiditate processit vnde tamen
iustum est ut clerici illi pro
periurio quod vitare non
possunt ab ecclesiis perpetuo
remoueantur ¶ Sequitur littera
¶ Nota hic iuramentum exi-
gi posse a clerico cum insti-
tuitur in ecclesia, vt ne au-
geat antiquā pensionem
quia hoc est prudere eccle-
sijs ¶ Item si concurrunt duo
iurata preferatur quod est ho-
nestius, eciam si aliud processit
ut hic ¶ Item quod periurus di-
citur qui duo contraria iurant
et contra hoc penaliter debet
beneficio
¶ Sed queritur, quare iste
iurans taliter censeatur periurus
nam maturum primum fuit te-
merarium et non debuit seruari
quia vergebat in salutis
eterne interitum .c. si vero
ergo perinde est, ac si non
fuisset factum, nec vio-
lans tale iuramentum debet pri-
uari beneficio .ff.c. secundum
Et per hoc eciam non vide-
latum sic textu in eo quod
dicit hunc iurantem non pos-
se vitare periurium ad quod
textum eciam opponitur aliter
cum non sit dare perplexitatem
ut quis cogatur ad ma-
lum xiij .di. nervi, ergo ecce
non potest dari casus in quo
non possit periurium vitari
et hoc est patenter contra
textum hic
¶ Ad hoc vltimum dico quod sic
iurans contraria est perplexus
sed ad opinionem quorundam
vel quantum ad suam erro-
neam conscienciam non autem simpliciter
¶ Ad alia contraria respondendum
est ut hic in glo., quod verum
est, sicut ipse non esse
periurium et quod non puniatur
pro periurio sed pro temerario
iuramento vnde tamen glosam
ij. que condit quod littera hic
improprie loquitur et ibi
nullum peccatum si adhibuit
diligenciam qua debuit
alias est veniale. vel si
fuit in culpa mortale et.

Cum quidam

Epi puniuntur quia periurio
iurio cum alij contra dicat quod
illicitum est iurando de
non loquendo vel prebe-
ndo subsidijs personis co-
uictis ¶ Et sic hoc habet
duo dicta in ibi, ille no
et post hec .c. de tempo
ordi cum quidam
¶ Casus in tantum et Epi
quidam receperunt a qui-
busdam creditoribus certam
pecunie quantitatem et iurauerunt
illam ad certum tempus per-
soluere, quod tamen facere con-
tempserunt ¶ Querit quid sit

cu talib9 faciend ff papa
q in ipo Epo hmoi pec
catu tanto grauius est iudi
candum quato maiori pre
cellit dignitate Item iusta
bat ponendos duas iuris
de illis qui iurauit non
loqui patri matri sorori
uel fratri aut cessent ali
quod humanitatis subsidi
u exhibere ff ipa q tales
ab hmoi iuramento sunt ab
soluendi, iuncta eis pnia
pro eo q male iurauit De
litta iuramtu licitu fecit
Idem de alijs psonis co
iunctis quia eadem e racio
vo. ac. humanitatis puta cca
alimenta
Noto i quod dignitas
aggrauat delictum et ideo
plus puniunt maiores quam
minores p eodem pcco, ut
hic dicit lra et dehs di
cam lacius in glo. j.
Ite noto q factu maiors
trahit a moribus in exem
ad hoc j. de voto magne
3o noto q quicq tenetur
quicto pcipue parenti ad
subsidiu ppt humanitem
Ite pro intellectu clarior
lre. c. huius, iuncta glosa
pma, oppono cotra pmu
dictu lre, vi cu in digni=
tate constitutus no plus
puniend quam aliu inferiore
quia si ppt aliquid, hoc e
set racio q vi z psumta
magis ctepne, ut dicit glo
pt aut ee q unus cotep
nit quam alter ad idem fa
lso ij. C. ut nemo puatus
que dt imponendo aucte
pria titulum rebus ab alio
possessis si plebeius est
punitur vltio supplicio, si
clarissimus eualiis vel ut
leos, pscribit et deportat
et ita minus punitur maior
quam minor ad idem faciunt
alia iura in glo allegata
Postam man glosa deter
minando pmo p cotra alle
ga canones et duas de
cretales p cotrarijs, iniur
tam et duas leges et
soluit p distinccom in
pmo lego ipam Et inca
ibi ho ppriam ubi de
hoc z ibi ss. psona et s.
q iij salvator z ibidem
soluit in glo grua istud
Et ibi magis psumit pec
care Idem vinccen. C. de
qsuetu ubi eciam
ponit simile de addicione
hereditatis que in sola vo
luntate consistit, si per
actu extrinseco declaratur
ut quia soluit creditoribus
colit pdia z locat z psumi
p herede age z ideo aino
adeundi ff. de acquiren
hedita uliang q. si quis
huius In fine z adde quod
not. C. de tu sacro c. ult
in ult glosa
Ex pdictis quo cotingit q
ex duobus simul delinque
tibus unus alio plus punit
Et aduertendum adhuc cotra
glosam q pcca distinguunt
et recipiunt speciem ex circu
stancijs, de pnia et si quis
et quod ibi not C. de
tu sacro c. ult ppt quod
dt Operu in ope d accusacione

Dico si pue
ta e huius

ff. ea. loco in fine quod duos
delinquentes circa idem, alteri
alter punibilior iudicatur
quod ibi prosequitur. Circum
stancie autem contra assig
nantur plures, que continentur
in hoc versu Quis, cum, quo
per quod, ad quid, cur, quo
quando. Quis respectu persone
an sit privata an in dig
nitate constituta. cum quo respectu
instrumenti per quod delinquit
per quod posset idem impor
tare vel si ponemus in ali
quibus casibus ut in materia po
deramus per quos sit iurare an
per rem sacram, i. e. si vero
et sic ista differunt. ad quid
i. finis. Cur. i. causa. quo
modo. quando. i. tempus atten
ditur. etiam loco et alie circum
stancie. Item attenditur natura
delicti ubi ponderatur quod delic
tum dicitur i. delictio boni et
sic sicut nam resistere men
suramus delictum ut resis
tamus illud esse maius quod
resistit maiori bono, sicut
cum caritas est supremum me
ritum, sic odium est dei, est
supremum viciorum et sic gradatim
descendo, et hoc est quod
dicit illa regula contrariorum est
eadem disciplina, illa enim
que predicantur de uno contrario
rum affirmative predicantur
de alio negative et sic habetur
quomodo in delictis ponderamus
circumstancias ut in c. et si quo
niam ad primum autem contrarium
ut habeas plene an et quando plus
puniatur maior quam minor

vel equalis sic distinguo a
liquando substancia delicti au
getur ex dignitate et tunc augetur
eciam pena C. de episcopis
et clericis C. de summa trinitate
l. nemo, ut est dicendum dis
putare de fide magis
prohibetur laicus quam clericus
et magis clericus quam prelatus
et episcopus aliquando non nec
augetur nec minuitur et tunc
locum habet distinctio glose
quod pena corporali magis
tenebitur inferior ut in l. si
non ff. de penis, de pe
cuniaria magis tenebuntur
divites quam pauperes ff. de
offi. presidis l. illicitas et
hoc de isto etc.
Pro expeditione questionis
oportet ad litteram quod non sit necessaria
absolucio in hoc iuramento di
cimus iurat non subvenire
parentibus, cum sit illicitum o
e. si non. oblo quod solvit
dicimus quod absolvitur de facto
ad cautelam unde innocencius
dicit absolucionem necessario non
necessariam quia quandoque in aliqua
spirituali poterat sibi inesse
salutis eterne, sic eciam quando
non loqui patri vel non
dare subsidium ex causa
racionabili, quia fortassis pater
non indiget vel ex causa
consimili, sic quando iurans
debet primo absolvi per
superiorem, et tunc conveni
te potest archidiaconus. hoc
de quo loquitur c. i. ex
vir qui iuravit non
morari in claustro potest
convenire auctoritate superioris quia
votum non potest sine licencia
superioris, et per quod illud

non obstat, quia id sinal
no pt sn intitu salutis et
re Et istud dictu Innoc
est vis
¶ Tz quis absolue potit
ab huiusmoi iuramto, et pcedit
qd etia qn absoluco fit
ad cautela aliqui dicut
q tam Epus tn no resinet
ppe huiusmoi absoluco de sen
coco iur Ista qo pendet
ab opionibus gtrys glose
istius et Innoc stati dictis
Sl eni tenemus q sit illici
tum iuramtu, et q si debeat
absolo sem de sto Epus
potit absolue alio vide
q solus ppa si iuramtu fuit
licitum .ff. e cquto sm ffran
¶ Tz dubito hic de quone
sti Scolaris iuravit credito
ri non ecoie distctu loci
studii, sine lcentia eius, tas
rpotatus q Epus suu rdes
sit no obtenta lcentia cre
ditoris eum iur Fredericus
in consilyo gsilio Elegeron
dt eu no ee piuru, q
i iuramto tali intellir iustis
supioris cocepto .ff. e vo
netes, nec sib lcentia gnua
li hoc venit ut filius ul
scolaris possit iurare et
non licet eu renocare
iustis go et rpocaco fuit
licita, et sic ecusat a
piurio .ff. de hec. c. si sic
et iustis iudicis .ff. de ap. cu
spali grui ud est in rela
in malis i gone. li. vii
in qualis lcentia epi suffit
ad hoc ut rpocari no possit

sfram aut dt hic q talis
scolaris debuit pmo pmu
care pri aut epo rpocati
iuramtu suu, quia forte no
rpocasset, et quia no fecit
hoc vi piurus tamqm min
diligens in obsuado iuram
tum Tz si inccasset et re
nocaretur tenet tn fredel
co ppt rem suam
Sicut | Summa Non
valet iuralectio
mochi claustrum abiuratis
et sibi de hoc pnia qnuis
imponit ad dimsio ra
ibi respondemus
¶ Casus in timos sfor cuius
monasty iracundie calore
quoto iuravit q in claustro
cuiusd monrii in quo psessio
fit decoco cum .B. mocho
non moraret Abbas suus
dubitavit, sup hoc dmm
papam et rpe rns q non
licuit illi mocho tendencio
face iuramtum con sidem
tue pmissionis et sue stabi
litatis ppositum vn mandat
eidem Abbati ut tlem pe
nitencia ei imponat q
aly illius eolo debiti filia
ptimescat et in claustro qd
abiurac non potuit stabi
lite ppetua suam pnia a
gat ¶ De littera tui Abba
ti loquit iracundie carnit
go iuramtum in dicto xxxii
q. 1. et iurabimt et c. ii
animadutend psessor qua
facit quibz de ppetua sta
bilite loci so. an. stabilitas
.i. psendutie abiurac. ocf
eum iuramto repudiare .c. de
restitu spolia audita

Ex lra colligo

¶ Ex hac littera colligo hoc effec-
tualiter, quod dicit casus summa-
rius. Alia notabilia colliguntur
ex glosa.
¶ Sed op. contra litteram nam in
eadem dignitate non possunt
duo instituti de preben. cum
non ignores, et hic cautum
abbas et prior absolucio. Re-
spondeo debet intelligi quod iste erat
prior claustralis de quo
s. de statu mona. cum ad
monasterium § prior et talis
prioratus non est dignitas
s. de rescrip. clemen. ij ubi
de hoc solet noti
¶ Quero utrum huiusmodi iu-
ramentum sint sit invalidum
Ad hoc dicunt quidam quod li-
cet hoc iuramentum preiudicet
quod non possit repetere monas-
terium monasterio quod ipsum re-
petere possit, ipsi tamen qui
prestitit iuratum preiudicat
quia non potest repetere monasteri-
um. Arg. quod in capitulo cum ad au-
res de renunciacia, quod in
dubijs. Sed tamen illa iura
non obstat secundum Innocen.
et Host., quia loquuntur
in clericis secularibus qui sub
certis esse possunt, mo-
nachi vero nec possunt, nec
debent vivere sine monasterio xvi
q. i. si cupis et c. et c.
placuit. Unde nunquam debet
abbas dare monacho
suo litteras absolucionis, nisi
prius sciat aliud monasterium pa-
ratum, tunc enim bene licet quo
sed michi hec generaliter cum
primo monasterio sit intelli-
go. xxix. q. iij. statuimus
sed contra tamen excluditur
monachus a monasterio propter delic-
tum secundum Innocen. s. de symo.
dilectus et c. veniens, po-
nitur tamen in carcere ne divaget
ut ibi. Concludo ergo quod hoc
iuramentum fuit illicitum ex for-
ma, quia iuravit nunquam
morari in claustro cum alio
monacho et ita ipsa auctoritate po-
tuit contravenire.
¶ Sed quid si iste nondum
fuisset professus dicit Jo. an.
quod adhuc iuramentum ceci-
dit temerarius ex quo non adie-
cit causam et sic iuravit et calore
iracundie, secus si ex causa et
cum deliberacione iurasset
puta quia iuravit, quod nunquam
intraret domum talis mulieris
qua turpiter adamavit, hec
causa esset servanda, ligatus
iuravit sit abstinendum s. de
coha. cle. et mulie. clericos
in professo non nulla causa est
sufficiens ut recedat nisi in
casibus iure expressis, tamen de
non professo qui taliter iuravit
dico quod nunquam puniret quam
professus. ¶ Gloss. ij. possit reci-
tari per eum, de iuramento li-
cito utrum tale possit facere
monachus, glosa vult quod non et
dic ut in ca. et ibi superiorem
nec eciam vovere sine ipsius
licencia xx. q. iiij. monacho
alie sunt textuales et.

Veritatis. Vasallus qui
iuravit pre-
decessori non tenetur iterum iura-
re successori in dignitate co-
munis divisio et ibi respon-
deremus et.
¶ Casus in tempore Clemens papa
iij indulsit Willhelmo regi
Sicilie et ut in prima glo.

Casum i. tex.
pot. glo. prima

Quae litera et .i. decidit hic
hec litera, nullis verborum fal
laciis, nullius appetit ambi-
guitatum involucionibus obfus-
cari et est dominus Clemens epistola
xlix. hominium, i. homagium
ac si iurassent ibi successori
Noto quod iuramentum prestitum
consteti i. dignitate contermit
dignitatem et obligat iu-
rantem etiam quo ad succes
sorem Ex quo noto quod
qui semel iuravit rectori v-
niversitatis non cogitur iurare
successori quia ex primo etiam
successori tenetur per legem
expressam .c. hinc
Item nota hic commendari sim-
plicitatem que est virtutis ami-
ca vnde dicit Cicero videos
bonos simplices virtutis a-
micos, numque fallaces es-
se volumus, et intelligitur est
hic de simplicitate columbina
non asinina, quia illa vi-
tuperatur et vocatur ruditas,
de hoc xxvi. q. i. si cupis vbi
dicitur habetote simplicitatem
columbe ne cuiquam machi
naris dolos et serpentis astu
ciam, ne aliorum supplan
teris insidiis non enim mul
tum distat in vicio decipe
re vel decipi posse christianum
asinina quoque simplicitas vi
tuperatur
Contra oppo. ad literam quod qui
iuravit prelato tenetur iurare
successori .ii. de elec. qua-
liter ubi ita legitur Solucio
ibi factum narratur vel ibi
loquitur de nomine vasalli
qui iurare tenetur vel beau-
tiquus qui in qualibet invenerat

Glosa per expediciones glose
vult opponere de canone
xii. q. ii. sepe et c. longin
quitate et de ff. posita in
lege imperialem, de prohibi-
cione aliena. feudi ubi
dicitur quod si maior xiiii
annis incuria vel neglia
non petit investituram
a novo domino .i. annum
et diem perdit feudum
et futurum ad dominum
Glosa vult formare hanc
obiectionem et solvit dicit
et prima lego ipsam Et
in ea ibi longinquitate ubi
de hoc Et ibi potest dici quod
ad hec solucio destruit
c. et est contra presentem glosam
libri decretalium, quia
non ponit nisi que prefi-
Sed aliqui dicunt quod nec ista
solucio glose procedit nam
et si non exprimat suc-
cessores intelligitur iurato
successoribus ex quo quis
iurat sub nomine dignitatis
que non moritur .ii. de re
scriptis si gratiose li. vi. Et
isti dicunt quod in c. longin
quitate nichil dicitur de fide
litate si de professione sive
mandato Ad ff. posita re-
dent, quod ibi non fuit sacra
mentum de hereditate, et imp
matum ibi non erat prestitum
sub nomine dignitatis hoc est
aliter dicit quod ad hoc in clericis
qui non tenetur iuramentum
iuramentum ut hic Aliud in
laicis qui tenet et sic lo
quitur ibi canones Quod
ego dico considerandum ali
quis iurat non habenti

dignitatis, et tunc si debet
renovari in persona nova do
mini ut videat materia pre
tum persone, sic loquitur
c. preterea aliquis non iurat
contra dignitatem et tunc
aliquis pro factis ipsius reci
pitur iuramentum, et hoc
deprimitur vel aliunde proba
et tunc idem quod in capitulo
precedenti aliquis recipitur
pro factis dignitatis, quod
[illegible] in dubio, de pecu
lio clerici c. si. Et tunc iur
dum iurat sibi et succes
soribus, ut c. ego [illegible] et
non tenetur renovari iur
dum non [illegible] succes
sores, et tunc adhuc non
tenetur si tantum est quod fieret
renovatio sic potest intelli
gi canones qui sunt c. se
pe et c. longinquitate. Et
ista procedunt respectu eius
cui prestatur iuramentum si re
spectu iurantis dicitur regula
quod iuramentum est persona
le, quod si heres et primo
successor iurantis vel
heres in qua est periurus
si illud violat [illegible]
e [illegible]

Ex quo patet quod si aliquis
se obligat et iurat firma
re fieret obligatio transit
heredem ut de sepul. c. si [illegible]
transibit sed qualiter materia
pro quod posset dici quod
si obligatio accipiebat
subsistentiam a iura ut
in c. cum contingat in e
non stricte heredes, heres
voluit dicere [illegible] pro
prestantis materia [illegible] realis

p. l. [illegible] si [illegible] vendi
quod si falsum dicit esse [illegible]
quia non transit ad heredem
ut dixi c. et ad hoc ff. de
pactis l. et heredi et hoc de
ista materia [illegible]

Decimum Extimatur
de iuramento
pro metu ex
torto etiam solet absolvi
et eius transgressorem ut pec
catorem mortalem non puniri
pro [illegible] de iud. et si de
[illegible] tu non absolvi
et idem de aliis hominibus
Et prima pro parte ad eius
responsionem [illegible]
responsionis mediationem ibi
[illegible]

Casus in terminis Ecce quidam
mulier [illegible] et [illegible]
vita et rebus suis [illegible]
[illegible] an isti indigent
absolutione an episcopo iure fo
rent absoluti [illegible] quod
nichil aliud arbitratur in hoc
casu quam quod antecessores
sui dixerunt qui eadem [illegible]
iuratores absolvit [illegible]
ut auferat materia peierandi
non est [illegible] ut iuramentum [illegible]
non fuerit [illegible] si non [illegible]
[illegible] non [illegible] hoc [illegible]
pro [illegible] [illegible]

Sequitur [illegible] et rebus et
[illegible] vel [illegible] quem
[illegible] timor amissionis
omni tenere ut maioris [illegible] de
restitutio spolia frequentis [illegible]
peierandi [illegible] quod licet
in [illegible] iuramentum non
obliget si forsan [illegible] qui
illud prestitit non intendebat
se obligare [illegible] tempus
redimendi et evadere, cetera [illegible]

statuit observancia iuramenti
ut sunt . At si obligaret
sine hoste

Noto primo quod iuramentum metu
extortum est obligatorium, ex
quo a tali fit absolucio licet
tamen verum si servari possit sine
interitu salutis eterne . e . c . si vero
et ibi ista materia est expedi-
ta

Nota vero quod doctores dicunt quod ex ea
voluntaria velit puta ut cu-
tet periculum vite vel termini
probat textus in verbo doti-
bet in hoc dico quod isti doc-
tores loquuntur de condicionali non
obstante ex quo iurat ut e-
vadat hoc aut illud peri-
culum . Sed si esset coactio
absoluta, nullatenus obliga-
ret . l . di . presbiteros, quod nullus
consentit . ff . de hac maio-
res ubi de hoc, non vide-
tur quod in iuramento possit interve-
nire coactio absoluta, cum
tale fiat per verbum ad quod
nullus compelli potest nisi voluntate
. e . quod metus causa sacris et ibi
de hoc per Jo . an . in questione

Nota 2° vero quod regularis non li-
centia conveniens iuramento neque
dari debet materia deiceratum

Nota 3° ex fine litere noto quod
qui iuravit per metum conveniens
non est periurus tamen cum non te-
neatur tunc quod per mortale ut dicit
litera, sequitur quod non sit
periurus, quia periurium per se lo-
quendo est mortale . e . c . quedam

Sed oppositum contra hoc et contra tex-
tum iuratum metu extortum
ipso iure obligat probat in
verbo absoluit alias cum absolo

non esset necessaria ergo conveniens
est periurus tamen servari possit
sine interitu salutis eterne
e . c . si vero, et si est periurus
ergo peccat mortaliter quod hanc
quivis dicat in fine huius
c . ad hoc . e . c . quedam

Solucio quidam dicunt
iuratum metu extortum
ipso iure non obligare et
isti exponunt verbum absol-
uerunt scilicet de facto sed hoc
improbat glosa ampliter, et
improbatum est . e . c . sicud
intelligit ergo glosa abso-
lucionem esse necessariam et
est verum quod tamen etiam
Innocentius qui dicit quod pro illa
verba sed si ea non attenduntur
debetur licentia conveniendi
et quod aliter hoc non licet
Et istud dictum incidit
in aliud dubium dicitur scilicet
si non debet licentia conveniendi
convenientes peccent mor-
taliter in quo dicit Jo . an .
quod non sed solum venialiter
per hanc literam, que summa
disponit eos debere absol-
vi illo docuit quid inde
si convenerint non absoluti
Sed Jo . Calderinus . e . c . si vero
tamen convenientem puniendum
tamquam per mortali in foro penitenciali
quod etiam tamen archidiaconus non
q . l . habemus, secus in foro
iudiciali ubi considero quod
textus non dicit convenientes
non peccare mortaliter sed quod
non sunt tamquam pro mortali
puniendi scilicet in foro iudiciali
et hoc in ordine exigentes

inductum per metum qui non
potest resistere pro suo interesse
tamquam victus. Et haec glosa litera-
liter sic intellectam in dic-
to ad quorum. Aliqua dissposi-
tio iuris aliquid disponit et
precipit, quidam committit me-
tu sufficienti inductus, nunquid
tenetur ad penam illius dis-
posicionis, dico quod non, si pe-
na erat talis, que non solet
imponi nisi pro mortali, secus
si solet imponi vel valet
imposita pro veniali, ut quia
metus ea facit, et quod ibi
notatur, ubi contrahens excommunicatus
est excommunicatus, contra si per metum
illa hic decretalis facit in con-
trarium, quod excommunicatio non solet
infligi nisi pro mortali xi q.
iii nemo, et hic ibi infligi-
tur meticulosis. Sed dici posset
illud procedere in excommunicatione
que est medicinalis aliud
in aliis penis vel melius
quod aliud est aliquem per
metum aliquid facere et de-
inde committere, quia tunc
pro tali commissione tenetur
solum tamquam pro veniali
et sic loquitur hic. Aliud
vero quod peccatum est aliquid
committere prohibitum et aliquis
illud per metum faciat, tunc
cum licet metus culpam atte-
nuat, eam tamen non exclu-
dit ut in dicto c. sacris etiam
tenetur ad penam in prohibitione
expressam. Et sic dictum est
sine distinctione quod in ca-
sibus iure tenetur, ut c. hic. Si
fiat in contrarium per id quod sta-
tim dixi. Doctor est pro eis

sunt contra hic, dicunt contra ea que quis per
metum aliquis facit et illi committit tenetur tamquam
pro veniali ut hic et ea que quis per metum
fiat contra illud quod est licite prohibitum
tenetur ad penam in prohibitione expressam ut
in c. sacris etc.

lere c. huius intellectus
¶ Glose sunt textuales et ex-
pedite sunt propter superius dicta.
Glosa prima ponit duas lec-
turas. Glo. ii exponit literam
de iusto metu etc. Glo. penultima
etiam declarat literam et notat
ut glo. arguit.

Veniens

Summa. Si
quis iuravit mandato stare et mandatum aliquod pa-
tit contra iuramentum suam liberam
positum illud servare non tenetur.
Dividitur in duas partes, quia in secunda parte
ponit ibi unde.

¶ Casus in textu. Quidam Ala-
nus nomine habuit verba cum
iuni quodam tunc contra int-
te in feudo, post quam ille Alanus
contra eos inimicicias dicitur incur-
risse. Quidam amici utriusque
partis volentes eos reducere ad
concordiam suggesserunt illi Ala-
no ut in satisfactionem iniuriarum
iuraret stare mandatis G. L.
et M. civibus Venetis consan-
guineis ipsius iuni predicti. Ille
non credens se tale quid fe-
cisse propter quod aliquid grave
deberet sibi imponi iuravit sta-
re mandatis illorum. Ipsi vero
preceperunt ei sub debito iuramenti
quod nunquam civitatem ducis Ve-
netorum intraret nisi quando omnes
qualiter vocaret. Iste recep-
to tam iniquo mandato
accessit ad papam, exponens
sibi predicta, adiciens quod erat
consiliarius ducis et plurimos
eorum ibi quarum erat advocatus
unde tenebatur in ipsa esse ad
esse, et quod nullus taliter iurasset
si mandatum contrarium sibi prestitisset
et dominus papa scripsit illis

ciuibus ciuitatis venetis, dicens
quod ipse super hoc scribit priori
de Cruciferis ut si mandatum
illud per eum mandato licite factum
repugnet ipsum auctoritate apostolica
denunciet non firmandum
¶ Sed littera vero loquitur tribus
ciuibus venetis sunt per ipsum pre-
dictis et male compromisso
vel communi mandato ut pacti conducti
quia et hic in fine ibi per eum
mandato licite facto dicitur et ec-
clesijs secus tamen si fuisset illi-
citum · ff · de eo qui a · nos
¶ Nota hic primo modum satisfacti
de iniuria ut quis obliget
se ad standum arbitrio alterius
quod verum est · quia sufficit
iniuriato qualitercumque satisfit
ad eius voluntatem institutis de
iniuriis per totum
¶ Item nota hic quod iniuria
irrogatur per conuicia ibi alter-
natim conuicia in fe(u)do etc
et in d(ict)o de iniurijs ad hoc · ff ·
de iniuriis l. item apud § ait
pretor, et ibi etiam dicitur quid sit
conuicium
¶ Item nota hic singulariter quod in
mandatum intelligitur sine preiudi-
cio primi et facit hoc ad eum
qui quis assumitur in canonicum
vnius ecclesie · et iurat iura
illius defensare et deinde as-
sumitur in canonicum alterius ecclesie et
consimiliter iurat · per hoc enim sum
non derogatur primo ut hic
colligi videtur
¶ Noto etiam quod mandatum debet
intelligi ciuiliter ita ut non
contendatur ad non cogitata
de hoc fuit concordant(ia) in glo(ssa) ij ·
¶ Ego commendando (?) eam oppono

primo quod ipsa hic non debuit
attendere intentionem iurantis
sed potius debuit stare verbis
compromissi xxij q. v. quacumque †
et c. ecclesie
¶ 2º · oppo(no) · quod hoc mandatum sum
debuit indistincte firmari cum
firmari potuit sine interitu
salutis eterne · ff · c · si uel
¶ Item contra legem in eo quod
hic primum mandatum firmandum
fuit · C · de pactis l. pacta
et not(ata) · ff · de pact(is) · c · si ·
per que uera videntur potius standum
2º mandato ¶ Ad primum dico
quod hic fuit verba generalia
in eo quod mandauit stare man-
datis istorum ciuium et huiusmodi
verba debent intelligi ciuiliter
· ff · de tusacro (?) l. cum aqui-
liana · et in alijs iuribus
allegatis in glo(ssa) ij · sed constat
quod non esset ciuilis intel-
lectus, quod iste intelligatur
iurasse de obediendo man-
dato tali preiudicio arg(umentum) ·
c · petito et C que res
pignori obligari possunt l. finali
et sic sum comunes (?) hoc non
surgit ab intentione iurantis
ut tamen stetur sibi sed attendi-
ditur quod oppido vtrum
presumitur sic intellexisse
aut non et sic intelligi-
tur ut dicatur verbis compromissi
standum habito respectu ad quem
intelligenciam · ad hoc · ff ·
de sponsa cum legitur ¶ Ad
2m dico quod hic non venit
iste (?) contra iuramentum quia ipsa
interpretatio mandatum non contra-
rium huius casum
¶ Ad ultimum dico quod inter

† ibi dicit quod mandatum
actum stando ic. ... intelligit

easdem personas stat ultio
dicto et mandato ita quod utrum-
que est licitum ut in l. pac-
ta et notum C. de pactis
l. i. et si hic aut mandatum
secundum intuentem inter alias
personas et secundum non fuit
licitum habito respectu ad
primum et sic liquet solo
¶ Sed quia hic pendat
quod iste fuit obligatus ex
primo mandato adire curiam
principis. Quero quid iuris
si iste fuit obligatus pro ali-
quibus advocationibus ad
ire curiam ducis. Dicunt ma-
ndatum usque praeiudicet illius
obligationibus non iurantis
secundum quod dicit quod sic per istum
textum qui pendeat ob-
ligationem primam fuisse in-
ita ibi pari mandato
hostis aut tamen contra ut secundum
mandatum non extendi
ad non cogitata, et hoc
verum dicit nisi aliter posset
satisfacere prioribus obligationi-
bus, quod probat verius
ipse textus, quia eadem
subest ratio, quod etiam
hic tenet Jo. An. Et in
hoc noto quod praedicta pro-
cedunt quando secundum mandatum
fuit positum in genere.
Si autem in specie tunc secundum
Innocentium in foro animae fit
interpretatio secundum intentionem
iurantis, l. i. C. quoto et c.
ad nostram, i, secundum in foro iu-
diciali fit interpretatio secundum
verba, l. i. C. ve...
¶ Concludo ergo sic istam
materiam. Aliquis mandatum

praestat specifice aliquod quod ... ex-
pressit. Si specifice aut modo
licito et servari debet quantum con-
cernit praeiudicium iurantis non
quantum concernit praeiudicium alterius
l. i. C. venientes et hoc in foro
iudiciali sed in penitentiali semper
stamus intentioni ipsius iu-
rantis sive consentientis ut
dixi C. et C. de elec. ve-
nerabilem. Si non generaliter co-
dem modo distinguo ut prius
quod aut licite positum est
etc. Si de illicito distinguo
quia aut praeiudicat in ali-
qua specie posito mandato et non
est standum sed restringitur
generaliter ut hic in textu. Aut
praeiudicat obligationi praecedenti
non mandato, et idem quod non
tenetur observare si agetur de
praeiudicio alterius. Aut praeiudi-
cat soli iuranti, et tunc ali-
quando quamvis in his quae sunt
magni praeiudicii, et non obser-
vatur. Aut sunt parvi praeiudicii
et debet observari hoc textum.
¶ Glosa prima exponit literam
obiicit et solvit. Et in ea ibi
si liberis licet sic liberis mandatum
probo quod omnes arbitrentur
non valet arbitrium promissum
nisi sit aequum. Et ibi standum
et imputet sibi qui promisit
quod quidem est iniquam sententiam
aequo animo ferre debet ut in
l. stari hic allegato. In fine
hoc noto quod si aliquis com-
mittit in aliquem ut in aliquo
et committit stare mandato
illius ille intelligitur arbitra-
tor, et non arbiter probat tex-
tus ibi obedire mandato in ista.
Et ibi arbitratorem sed hoc non relevat
quia idem est si fuisset arbitri non debuit
stare mandato eorum, ideo quod si faciat
praeiudicium tertio ut dixi C. de sent. aut si
soli iuranti, tunc omnia quaerat loca de-
glose etc.

ista glo que dicit istos non fuis
se arbitros Et est racio
huius quia arbiter non habet ma
datum sed pronunciare et hoc nota
de hoc extra de elec cum
causam que
Glo ii arguit signat quod
et remittit quod et soluit
et ibi et c i extra et horum
solucio habetur e q i s consilio
Et ibi tu aquileiana in li
bertate pro stipulatorum aqui
leianam non venient lites
de quibus non fuit cogitatum
Et ibi l i alumpni et res
quas vixerunt non obliga
ret non venient in genera
li obligacione pignoris In fi
Similis quod dicitalis textum
qua incitabat hic Guil
de clita qui iuravit stare ma
dato Episcopi qui precepit ei quod
beneficio renunciaret et quod non
appellaret et soluit precepto
non obstante illum appella
re posse Glo ultima no
tat et illud defunat dic
ut in ca et c

Breui

Summa° Si ius
tum etciam de
fende requisitum
sine iusta causa hoc recusat
periurus est nec appellacio
eum defendit Casus dimisso
ra ibi respondemus
Casus in termino aliquis iu
ravit defende ac pro posse suo
servare iura alicuius ecclesie
ecclesia requirit ipsum necessitate im
minente sub debito iuramenti ipse
appellat Queritur utrum incurrat
periurium si ~~necessarium~~ ecclesiam non
defendat an pretextu appel
lacionis a periurio excusetur Et
papa quod in hoc articulo appellacio
illum non excusat a periurio
immo periurii reatum incurrit
nisi difficultas sive necessi
tas ipsum excuset propter
quam non possit ecclesie sub
venire Sequitur littera ille
incurrat reatum periurii quod
est supra super hoc ut si defen
dat iura ecclesie non possit
de iure aut de facto
Nota hic quod appellacio frus
toria seu frivola non rele
vat et hoc ne iuris reme
dium iniquitatem defendat
supra de ap reprehensibilis 2°
Vel propter difficultatem impe
ditur quis observare iura
mentum et excusatur a periurio
ut hic ibi nisi difficultas
etc de quo etiam in glo
prima
Sed contra hoc opponitur de l. si fa
li ff qui satisdare cogantur et
quod ibi dicit glo dicens
talem censeri peierare
Solucio huius dico quod
talis deierat si contra ad
verba quia iuramentum non servat
sed non contrarium ad mentem
nec est periurus ut hic quod
et ibi facias verbi pro predic
ta habetur quod difficultas
impedit obligacionem Sed
adhuc oppono de l. continuus
§ illud quoque ff de verbo
obli ubi dicitur difficul
tas dandi ad incommodum
non ad impedimentum stipu
latoris pertinet ~~Gl~~
Glo prima hic soluit quod
difficultas seu necessitas ex
cuset a periurio ut hic sed
non a pena convencionali

vel lego glosam in fine
pro hac positionem facit supra
de pignoribus significante quod
est contra sententiam ut ibi no-
tatur. Est autem talis condu-
sio in hac materia, cum aliqua
evenit impossibilitas et
illa excusat, quia impossibilium
nulla est obligatio aliqua
difficultas, et tunc aut est
debitum quantitatis et regulariter
non excusat ut ibi, aut
speciei et tunc aliquando excusatur
conditione apposita speciem statim
solvi non posse, ut quia
de loco remoto, et excusat
et intelligitur concessa tacita
dilatio que sufficiat ad speciem
educendam, ut si promitto
dare Cratis hominem qui
est Ungarie, aliquando ex for-
ma obligationis hoc tolli
non potest, et tunc datur
dilatio a iudice facta de
hoc fide ut dicit Compostellanus supra
de regulis iuris pretium libro vi
et quod ibi notat Jo. an.
super prima glo.

Item quia hic dicitur de regu-
larie ipsius qui iuravit de-
fendere iura ecclesie, Queritur
numquid teneatur defendere etiam
si requisitus. Et Jo. fa-
formata hanc questionem arguit
pro et contra, ponit tres
casus quibus advocatus non
iuvat etiam vel primo le-
go ipsam. Et in ea ibi ar-
gumentis de hoc in Specu-
lo de advocato § i. v. si iuxta
id qui iuravit. Et quidam
ibi vel hic dicatur, dicit Jo.
an. attendenda formam
certam contractus ff. deposito l. si que-
rit ~~Collatio ... de~~ et ibi consue-
tum hoc intelligere si totam
causam deliquendi. secus si plura
de hoc. o. de ordi. cogni. c.
ij. ubi glosa. Et ibi pro primo
hoc non placet Hostiensi quia si
tamen propter iuramentum astricto ad
unam partem etiam si posset
auferri beneficium o. c. querela
contra iura lex dicit satis pre-
sumi cum similibus. Et pater
dampnum si meretur contra id
o. de sententia sancta, nec
obstant iura in glo. allegata
que loquuntur in contrario ubi ti-
metur collusio supra de eo qui
cognovit consanguineam suam et supra de
crimine et in quo ubi periculo
contingere, nec potest pro alio
defendi. Item est in officio
advocatorum quod pro alio potest
expedire C. de mandato l. rem
non novam, stabit igitur conscientie
boni, quod salva conscientia fa-
cere potest ff. de negotiis gestis
at qui vel si tu me absen-
te, et facit quod notatur o. de
postulatione Bone ij. § i. Et
si non posset aliud invenire
ad hoc consideraretur arbitrio
boni viri et ponderata qualitate
persone advocati et cause ut
si apparet fraus procedat
contra ipsum. Si bona fides ipsum
absolvat, arg. o. de resti. cui
coniugat ad finem in dubio
relinquat ipsum conscientie, arg.
supra c. mulier cum suis concor-
dantiis. Jo. an.

Quanto

Quanto dominus tuus prececessor qui iuravit etiam firmare monetam sic debebat illam legitimo pondere

defraudata penitē debet de
iuramento, quod fuit illicitu
et io no servād. Si uō ignora
bat, tūc iuramētu servat. Si il
la faciat restaurari. Hoc io di
visio .1a. ibi. Super quo
Casus in tūnc clamida con-
siliarii Regis Arogonie ymo
poci9 deceptores induxe-
runt ipm ut iuraret irrequi
sito assensu ppli usq ad certu
temp9, patris sui gsvare
monetam, que sta mortem
ei9 legitimo pondē fuat di-
minuta ita qd que scandalum
in pplo ortum erat, hic intel
lecto Rex quod indiscrete fe
cerat revocare volebat et
satisfacē pplo, unde pecijt ab-
solui ab hmoi iuramento, pa
pa scribit eidem dicēs qd in
casu isto no tm ē absolutio
necia quam interptacō ad
hibenda Cum eni illud iu
ramentum fecit aut credebat
monetam falsā ē legitimam.
Si falsam iuratu fuit illicī
tum & ideo no servand. sz p
eo debet sibi pnia imponi.
Si uō credebat monetam
legitimā iuratu licitu fuit
et ideo servand. Et ppa con
pulit illi ut moneta illa
repbata que fuat diminuta
a legitimo pondē, alia moneta
cudat nomie patris sui et
illam reducat ad legitimu sta
tum que fuit tpe patris
sui, et sic iuramentum sua-
bit, unde tm si credebat mo
neta diminuta, qm iurāvit
illud pstitit, & sua eū gscia
remordet, postea pecm suū
et pro illicito iurāto. pniam
agat. Sequit' lra ymo
poci9 correctiue poni ppli
q. d. exquo sit pnidiciam
pplo non dz fieri sine ipsi9
assensu etc. alīs citra cum
ea sz nona moneta quā
faceres cudi dispendium
ppli servari sine aliqua
absolucione p hanc inter-
ptacōem
No primo qd rex nō dz
dispone de gencetibz pnī-
dicium ppli sz gsensu ppli
Ex quo arguit host' qd
non pt gpone p se sem
super dampnis ppli datis
tpe gwerre quod ponit
in summa de penis. § fiali
v° si pone
Item nō hic attendenda
intencionem iurātis de hoc
dixi .S. e. veniens
Iste pō hoc que dictum
qd iuratu non est vinclm
iniquit'. i. nō fuit induc
tu ut p ipm quis obli
garetur ad observandum
quod ē iniquū Item v°
Si uō legitima noto iuratu
debe servari sub forma q
alīs non pnidicet, ut clare
deducit' i cap. lra v° Si uō
etc. ubi ppa dt nona mo
netam ~~legitimā esse putabat~~
~~ipse qui iuravit~~, redua de
be ad statu antiquē ppt
iuratu fem de observacōe
monete prēd., posito etc
qd hmoi moneta legitimā
esse putabat ipse qui iurāt
servare moneta prēd.
Opp tm i eod. vsu Si uō
quia si faciat cudi mone
tam iste Rex sub noīe prēd

cit falsitas, ex quo pr c
defuncti et ita absenʒ ff.
ad le cor de fals. l. falsi
nominis .i. de hijs que sunt
a pla qrta ¶ Glo. plt di
cens q̃ inscriptio monete no
pbat q. phoc inferat q
si e falsa inscriptio non
tuatur, induat ple dei
scriptione sepulcri ad hoc h
glosa opponit de c. sane
ij in pn° xxiij. q. ij. ubi
d. per descriptionem libri co
stare de auctore eius plt
ham di c. i. et c. clementis
glosa illud no soluit s
dici pt q hmoi descriptio
non plene pbat, quamuis
fortem presumptionem inducat
sic ets dicemus in inscrip
tione monete de hoc h di
cam melius .i. s primo lego
istam glo. plenam ¶ Et in ea
ibi falsi nominis se uel
cognominis asseueratio fal
si pena coherceatur. in fine ¶
Hoff dicebat hanc obiecti
onem procedere si iste rex fe
cisset cudi moneta sub
noie prio s hoc no fa
ciebat s eo ut utebatur
ueti moneta ¶ Hostiensis uo
dicebat q in ista qria no
e moneta s in instrum lo
cum hnt ¶ Nam domino non
falsificante moneta ut alti
predicatur no refert an cu
datur noie prio ul alieno ul
consignatur pena ut hic p
dominio eo qui iubet cudi
monetam debebat auctem
eam cudendi et ista c ubio
¶ Alias aut si quis secreto
no hns hmoi auctem procurat
cudi moneta sub nomine al
terius falsitas meretur ut hic
ponit glosa in fine et p hoc
patet q iste rex no poterat
dici falsarius presupposito q alio
moneta non fuisset dimi
nuta etc.
¶ Hoc supto, quia hic agitur
de defraudatione monete ideo
p hmodo huius dicti intellec
tu quero, que sit pena fal
santis moneta, glosa prima
soluit ¶ Sed quia hac q̃nem
pcedit alia uiz quo defrau
detur moneta ¶ Et ideo primo
hoc premitto, q moneta h
tria s materiam metallicam
¶ Item forma publica ¶ Item
pondus et qrta condicio conti
netur s recursum ff. de ẽuiction
emp. l. i. ¶ Modo ad propositum
dico q moneta defraudatur
qn recedit ab aliqua de p
dictis condicionibus ubi quero
¶ Unquid rex possit defrau
dare monetam sine pena
et hoc respectu ponderis quod
contingit si a pn° erat or
dinatum certum pondus et rex
mandat cudi monetam mi
noris ponderis, qua uult
hre cursum, sunt tu prima
uel etiam si ab initio cudi
minoris ualoris ul ponderis
respectu cursus quem esse de
bet considerat metallo uel
materia de qua ~~fit~~ fit et
fabros et alios expensis ne
cessarijs exinde deductis q̃s
auctem prestans de suo facere
no tenetur, dicit Innoc q rex
hoc facere nequit s consequenter

ppli si cu cosensu ppli sic, q
quilz pt renunciare iuri suo
vn q. l. q. piculosu et suf
ficit sm cu cosensu maioris
partis Regni Credit h. In
nocen q si Rex ht iuris
dicionem et auctem qua hoc
faciat monetam aliqntu
lum s no multu miore va
lore q sit metallu, ociam
deductis pdictis expensis ut
modicum inde lucrum ca
piat q hoc licite fiat si
indiget, et hoc dummo huoi
moneta no pgit extra
regnum Et pter huoi mu
tacoes solent sibi creditores
puide ut eis solua pecunia
eiusdem me ponderis z cursus
seu valoris, quo pacto int
veniente tenebit debitor
solue illam de qua e actu
int ipm z creditore posito
q moneta eet defraudata
vel dimuta, eca quod hic
tetat ffran etas dubitaco
gmt in fco circa z ibi
vide
Hoc pmisso accedo glo
ma que ponit penam fal
santis moneta vn dt Insi
ex hoc eui quia credit
psint no ignorasse, sem
si fundet Item cuilibet
accusatori psta immitas
et q quilz falsam cape
pt Tolosa n pt statan
pcm cm papa possit ab
solue a mato ponit opio
hugs Ite laur et Iam et
ibi Iam z ista opio cuiter
Et ibi ponete z reddite de
intellectu huius solet laicus

recital. ff de voto magne
nam sm vn intellectu satis
dicit redde deo vota sua
qui ea i aliud opus deo
magis acceptum omutat
aucte superioris zc Vlo
vlt ponit penam pte
mand mato imponenda
similr penam piuri

Dementes

Omnia
judices
qui iurant sententias ex
equi ff. etiam tpore hoc
no obstante appellonibus
ab eis interiectis deferre
tenet Et pt qdi n
tior ptes In pa repsu
so gtalid iuxta ibi vn
iporum excusacio n iuxta
ibi q no, excusacois re
pbacio z qualo mandato
in iuxta ibi cu ergo ma
dato spale et gtinuato
i nom pardem
Casus in textu Quidam
Ciuis Tudertinus quetus
fuit ab adusario suo coram
iudice ciuitatis, sup qbusdam
possessoribus Judex auditis
mritis cause odempnauit
ipm ad restitucom rerum
petitaz z ipe ab illa sna
appellauit ad sede aplicam
Consules Ciuitatis sup
quibusdam possessoribus
Judex auditis mritis cause
odepnat ipm ad rstitucom
reru petitaz z ipe ab illa
sna appellauit ad sedem
aplicam Consules Ciuitatis
no obstante appone sinam
illam execucoi mada
uit inducentes actorem
i possessionem rez petitarum

Sup hoc appellans conqstus
fuit domino ppe cui sub-
est Civitas in quo ad tra-
lem iurisdictionem vnde ipse
Consulibus et ppło Tuder-
tino mandavit ut possessio-
nem ipsam restituant eid
alioquin noverint, quod ipse
mandavit Epo Nucerino
ut eos ad hoc compellat
per censura ecclesiasticam, cuius
negocij occasione pmittit
hic dominus ppa, dicens qd
ipsi tenent humilit et devo
te appellonibus ad sedē aplī-
cam interiectis deferre et
eciā leges seclares post
sniam no denegat bnfi
tiu appellonis Consules
no sup hoc se excusabat
in pntia ppe dicentes quod
cu aliqui vota in officiu
consulatus iurat quod super
mutuis et plagiarijs iu
dicabunt sm qsuetud Civi-
tatis, et quod infra xxviij
dies snias dnt execu-
tioni demandac vnde sal
uo iure huiusmodi iuramenti non
potaut deferre appello-
nibus Sz contra ista excusa
tionem dt ppa quod iudices
iurat iudicare sm leges
sicud consules isti iurave
runt iudicare sm qsuetudinem
Civitatis sue et ideo sic
iudices pnt gravare sub
ditos contra leges, sic et
consules isti pnt contra con-
suetudinem subditos suos
aggravare vnde pcipit eis
qd appellonibus ad sedem
aplicam interpositis deferant
humilit et devote cu iuramentu
illud eos excusare no posset
in quo ius superioris intelli-
gitur exceptum ¶ Sequitur
lra quevenie in redargue
sniam diffinitiva qualis
fuat ita mandatus et male
sm host qui remittit d.
de offi. dele. pastoralis §
ptea cedunt ad suam et
vestram excusacionem exe-
quat suppleri dt nisi fuit
appellatum alias viciosa eet
consuetudo sm host et plac
lram ins in auctas in pos-
sessionem ergo no erat ex
sup mutuis et plagiarijs
et sic non inmabat consue
tudo sm pe
¶ Noto hanc decretalem ad
multa arta illud primo quod
snia diffinitiva aqua est
appellatum no dz execucioni
mandari, quod si fiat exe
cucio dz revocari ut hic
patz ideo deferre dz iudex
appoņi et in innovare ca
pendente ad hoc ecf. § de ap
no solum et c. romana li. vj. auctas
¶ b. No. quod in iuramento ius
superioris intelligi exceptum
et ad hoc alle cottidie c.
ystud, et hoc ex eo quia
iuramentu factu in pniudicium al
terius no valz nec frangi
dicat Item in v. qr vdem
nota modu arguendi apli
Et ut eadem lra intelligatur
per vbum sm leges dicatur
sm quas snia mandatur ex-
ecucioni, § maior ulterius et
tunc cessant iudices ab ex-
ecucione post appellonem alias pu-
niuntur. C. de ap. qm iudices

sic arguit papa istos cessa-
re debuisse, cum non plus ob-
liget consuetudo quam lex scrip-
ta et ita claret intencio huius
littere etc.
¶ Sed oppono quod eadem lex
quia iudices non debent iudi-
care secundum leges se iudicare
sed secundum allegata et probata in
quibus iudicet. Dico quod non est
contra, quia iudicare secundum leges
est iudicare secundum allegata et proba-
ta dicta c. iudicet et c. de
offi. delega. pastoralis § quod
vero ubi de hoc nec obstat
iii. q. vii. postulatum ubi dicitur
iudicandum esse secundum conscienciam, quod
illud cum similibus generaliter intelligi-
tur secundum conscienciam ex allegatis in-
formatam, et quia habet ut iu-
dex, non ut homo, vel dicas secundum
Io. an.
¶ 2o oppo. in eo quod hic fiebat
execucio sine c. xxxviii. dicens
tempus cum execucionis sine
est quadrimestre ff. de re iudi.
l. ii. et c. de iure iudi. quod
ad consultacionem, videtur ergo quod
nullo modo potuit hoc valere
quod hic dicitur. Ad hoc dico quod
si non obesset appellacio
potuit esse valere huiusmodi exe-
cucio c. xxxviii. dicens et hic
operabatur specialis consuetudo
que valere potuit eciam contra
legem ff. de iusti. et iure
l. omnes populi. Sola ergo appella-
cio hic attenditur, quod propter hanc
solam huiusmodi execucio im-
peditur.
¶ Ex quo sic est, quod consue-
tudo potuit valere in preiudi-
cium legis, videtur eciam quod potuit
valere in preiudicium appellatis

attento, quod appellantes hic
erant subditi Civitatis
eiusdem. Ad quod potest dici secundum
hunc textum non valere consue-
tudinem vel ius municipale
prohibens appellacionem, quod videtur
prohibere eciam potestatem superioris
que hic excepta est per hunc
textum. Secus tamen si ex que
cause subditi se obligarent
non appellare, quod huiusmodi
obligacio posset tollere
appellacionem quo ad illos
qui iuri suo sunt renunci-
are, de quo notatur plene
per Io. an. c. de ap. c. si li-
teris. Attenta tamen litera c. huius
patet quod hic consuetudo ista
non dispensabat expresse
contra appellacionem, sed statuebat
tantum execucionem sub temporis
qualibet, debuit ergo intel-
ligi sine preiudicio superioris
et eciam appellacionis. Et ergo qui
eam iurarunt observare
non sunt periuri si fuias
huiusmodi non fiunt execucioni
c. xxxviii. dicens cum ab eis
fuit appellatum, quod appel-
lacio suspendit premeditatum
ff. ad turpili. l. i. § ius si secundum
hostes.
¶ Glo. vi. posset recitari
per contrarium, quia non videtur quod
ab istis Consulibus potuit
appellari ad papam sed magis
ad Imperatorem c. de iudi.
novit. ¶ Glo. vii. notat
et textualis est Glo. plus
improbat secundum et ronce assig-
nat. Et ideo ibi exemplum
voluit melius dici, suspendit
per hunc textum hic dicit

appellatione suspensa. ¶ Glosa ult. signat et soluit. Infine de hoc. s. de ap. non solum li. vi°. ubi disponit quod innouata per diffinitiuam sententiam a qua appellatum extitit, statim reuocatur per iudicem appellationis etiam si ante appellationem finitam innouata, attemptata non possunt apponi an diffinitiua non reuocatur nisi primo de veritate appellationis constitit etc. sequitur

Ad nostram

Summarie sic per officium iudicis subvenitur illi, qui propter metum repetere non potest usuras. Hoc dicit in suo etc. ibi mandamus.

¶ Casus in tantum. Audiuimus ciues pisani I. et G. ciues usurarii pro nomine mutuo usuras extorserunt metu inposito, quod nec ipse nec patrum predictas usuras repeterent vel apud ecclesiasticum iudicem vel etiam secularem super hiis eos conuenire deponerent. Quoniam creditor quidam eorum condidit testamentum in quo precepit suis heredibus, ut omnibus qui probarent se dedisse usuras eidem, ipsas ei restituerent. Sed dicti I. et G. non audebant repetere usuras propter metum premissum et heredes non satisfaciebant, peruenit hoc ad notitiam pape et ipse mandat pisano archiepiscopo quatenus sub pena excommunicationis publice in ecclesia proponat, ut qui super hoc veritatem nouerint ad testimonium procedat. Et si constiterit de premissis compellat heredes illius per censuram ecclesiasticam ut usuras quas pater illorum a predictis I. et G. recepit restituant. unde sola littera testamentum hoc testamenta maiorum usurariorum non valent nisi fiat restitutio vel satisdatio secundum formam decretalis quicumque de usuris li. vi°. preterea dicit hostiensis quod quia omnes usurarii hoc faciunt sed libati ut plurimum sunt peiores secundum illud dum lupus languebat etc. negligat denotat scilicet heredum, si eum ignorassent non diceret negligere super hoc id est super predictis usuris soluendis.

¶ Noto primo casum summarii in quo habetur quod per officium iudicis subvenit ei qui metu usuras non repetit et habetur ex eo ne veniat contra metum.

¶ Item noto hic etiam tantum quod alternativa sequitur negationem habet vim copulative ibi vel apud quia sonat id est quod nec et similiter sequens dicto seu et ratio huius dicti quia negatio precedens destruit quod sequitur sub eadem ordine ad hoc quod not. d. de constitutionibus dilectus in glo. in v° a suspensis.

¶ Item noto hic casum in quo recipiuntur testes lite non contestata et habetur ex eo quod hoc per inquisitorium officium iudicis d. ut lite non contestata quamvis s.

Sunt et alii, et post glo
vlt. ii. 2o. querit est casus in
quo pce ad inquisitionem
no precedente infamia

Sz contra hoc fac expresse in
de accusa. qualiter et quando in vbi
hetur quod inquisitionem debet
semper precedere infamia propter
hoc aduertendum est quod secundum Jo.
an. hic expressum est quod quando
quod sit inquisitio ex puro et
mero officio nullo cognoscente
et nulla infamia precedente
et hic dicit vnum qualiter vbicumque
quod agitur de correctione peccatorum
vel imminet periculum animarum
vt. de cle. pere. c. fi. ii. de p
ben. graue de accusa. si con
stitit et in tali casu potest fieri
inquisitio non premissa inqui
sitione contra platum, maxime
illo presequente quia tunc dicitur
primo sit inquisitio infamie
et de accusa. qualiter ii. vnum
dicebat pe quod est inquisitio
nem ordinaria et extraordina
ria, ordinaria que fit iuris
ordine dicto c. qualiter 2a
que fit iudicis officio, cuius
interest ut peccatum sit locus
que fecit, quod non est nisi
illum purget malis hodie
et de tali inquisitione hic
fit mentio et secundum hoc patet solutio
istius contrarii

Sz ad hoc opponitur quod licet
quod vi. ex ea sequitur, quod iudex
secularis possit cognoscere de
vsuris ibi seu etiam secula
rem quod est contra cap. Cleme
dispendiosam nisi de iudice
Ad hoc dico quod ista verba
sunt relatis iurantis, et non pro
bat quod secularis iudex habeat
cognoscere causas vsurarum

de hoc per archi. xiiii. q.
iiii. quod dicitur et in dicta
Clementina in glo. et repe
titur et per quod patet

Sz quia hic precipitur
qualiter deponere testium
in hac causa. queritur vtrum
etiam taliter deponere posset
ipse debitores de quibus hic
dicit Jo. an. quod sic ut hic eet
contra ipsos inductum, quod non
induxit non deponere et
si hoc iurasset fuisset
temerarius. ff. de cri. fal. c.
l. xx. q. iii. quisquis et lxx
no faciat plena proba
tionem, possunt tamen eius deferri
iuramentum. vt. de testi. in oi
Et pe dicit quod cum ipse de
nunciare posset ut in glo
ff. ad testem produci in ca
denunciationis, cum hic sit
accessorium

Sz quid si iurasset non
repetere nec oblatas recipe
glosa in soluit dicens quod
tunc denunciabunt ecclesie
quod dicit hostiensis vnum ad
effectum ut restituatur pau
peribus non autem sibi. Et similiter
etiam si iurando vellet
fenerare inductum adhuc officio
iudicis cogeretur vsurarius
restituere pauperibus. si hac
dicit ffran. omnes semper quando
soluens liberaliter remisit
vnum in tunc hiis c. dico
post eum quod nisi testator
hic precepisset reddi vsuras
non subveniretur officio iudi
cis, si erat remisse a sol
uentibus quando aut per summa
remissio non libera, not.
in regula peccatum dericeris
li. vi. Quod ante iuris

infame ut e. de offi ordi
ti. scd aut
si fiet

si solutos indat ut repete
net demicciare, solut glo
sa que dt sic &c.
¶ Uolo in posset statui p
qom dn iure legati ista
debitores possint repete
usuras et ibi in ca ulti
mas uolintates hac ma
ioe p quas prudet ana
bq et ibi iure legati g
con hec, quia cu quis le
gat quod debet inutile
dr legatu in situ delega
f. egrio &c. vide jo an
dancis quo est qq hic fiat
iudicis officio ne isti videa
venire con iuramentu vero
uel apparent, et hoc est
de mente huius c quod
fiat vim i offico iudicis
¶ Uolo plt posset statui
p obiectom qq hic no de
bunt testes depone lite
no qtestata, solut dur
et in ca ibi p pricipium
hodie aut i caus usuras
sy lite qtestacom compel
lunt usurarij usuras re
stitue ut patz in Cleme
de iudi dispendiosam et
de vbo sig sepe &c.

Ad nostram
Dn mat iudex
qui mauit in omi causa
iudiciarium ordinem suare
i notorijs subtilitatem
ordinis iudiciarij no sua
bit &c. ibi vn
¶ Casus in timos arcepus
neapolitanus pisanus d
p extorsiom iurauit qq
in omi ca suaret ordine
iudiciarium dubitauit arcepus
vtr aqt hoc in notorijs

iudiciarium ordine suare dz
spa qq sm canones mani
no indiget accusatore, nec
in eis ordo iudiciarius est ob
suandus, qui dz in causis aliis
obsuari, nec arcepus habebat
in mete qq iurat modo pdco
ut postea veniret con cao
nicas institucoes aliquo no
iuramentu s pcurru contin
nec aliquo esset suandu
vn spa benignius interptat
illud iurame ita qq sit qso
nu iuri, dt cu qq in manif
tis z notorijs racom pdicti
iuramenti non te suare sub
tilitem ordinis et iudiciarij
qq i talibq p omia suari
no dz i alijs no iuramentum
suabit, et iura canonica non
offendat ¶ Sequit lra p
extorsiom fortass hec pro
moconis sue canitis in
q. l. de manifesta defilijs
psbi qum de testi cogen si
co z alias quas allc glo &c.
¶ Noto hic qq dispoicio v
nisal intelli qtf iuri non
repugnat hic cu iste iu
rauit cu timo vnisali s
in omi ca, et hoc limitat
sm ius s in ca in qua s
uari dz
¶ Vo Noto qq in dubio deqb
psumit qq velit suare iura
ibi in v, nec tu habebas in
mete z hec psumpco singt
arcta semel bono de re
iur li vj, et quod ibi not
Item qq i notorijs ordo iuris
no est p omia suandus et
sic i aliquibq dz suari ut
in citacoe z in sne placoe
de quo in glo ij Item noto
qq notorium z manifestu quos

accipiunt quidubiliter ut hic ibi
quod in manifestis et notoriis et
ideo iudicio et ponitur expo-
sitive pro id est

Contrarium pro alio. C. in hoc consi-
stit quod in notoriis non debet forma
ordo iuris observari. Quero
quod dicitur in notoriis quo ad
aliqua sit talis ordo servandus
et si sic in quibus

Glosa sua solvit dicens quod
in duobus sed in citatione et
sententia et primo lego ipsam
et in ea ibi citari quidem
videtur supra de purgatione cano-
nica dilectus in glo. que incipit et
ibi et iudici qui licet cognoscere
et pronunciare possit cum
esse notorium delegantis quod
tamen non sufficit quod ad dele-
gatum de hoc in q. i. de ma-
nifesta Glosa plus obicit
et solvit et unum contrario respo-
dit et ibi probaret sic quod
tamen sustinent in propria
illud in de sen. excomm. ut fa-
me et sic inducet pictum
saluti Glosa ultima arguit
pro et contra de verbo quidem
Infine de hoc, in de coniugio
lepro. c. ii. in glo. plus Et
hoc ibi notat dico quod ratio-
nem est eadem ratio omnium
expressio sub quae et pre-
dicunt contra ut tamen dicitur omnes
homines debent baptisari
intellige non ut hic in contra-
rium dicit in omni casu et tunc
omnium dicitur universale limitatum
ut dixi in primo notabili

Ecce Romana ecclesia
iuravit cum
non debuit
appellit iurare cum debi-
tores et pro mora Episcopus ita facit
primo ponit exordium 2o ibi
sane narrationem 3o ibi tandem
igitur conclusionem

Casus in termino dominus
papa mandavit archiepiscopo Ka-
laritano quod cum romane ecclesie
mandatum fidelitatis exigeret et
recipet a iudice Kalarita-
no Iudex ille requisitus
voluit homagium mandatum
exhibere asserens quod il-
lud prestiterat archiepiscopo pre-
sano, salvo ecclesie roma-
ne honore, papa hoc in-
telligens scribit iudici sup-
radicto, dicens quod non remit-
titur debitum sed augetur cum
alteri solvitur quod alteri
est prestandum, sed cum in alio
illud ecclesie Romane dictum
iudex prestare teneatur, et
mandatum ita prestitum contra
reputat illi quod domino pa-
pe et Romane ecclesie presta-
re debet, illud debet illicitum
iudicare debebit, et illi
cito non obstante, quod licet
te, immo ex debito exigen-
te exhibere tenebitur Et non
primum mandatum prestando mandato
non est contrarium tunc etiam si
mora illud prestare debet

Sequitur littera pro terminum
in fine albus doctus ex-
egisset Arboreus hic pre
et alibus exponitur in exige-
voluisset asserens ad con-
firmationem tuam quod valet ut
sequitur hominis sed fidelitatis

Kalaritano

pstitit archiepo pisano for
te p alio feudo vel alia
ca ut si no p iudicatura
si p ad postea iurasset
prestado nos ex debito
ut pmisit et est pticipi
um sicut habes supra al
s. quod prestare debeo
pstabis et michelos reli
quum obseruabis si ratione
diuersaru terraru ex fidelium
utriq

Noto qd dt tag sumendis
hoc vnj qd non plena a
debito qui alij soluit qd
debet

Noto qd aliqui indirecte
seculares tenent iurare
ecclie, et hoc qtingit qn
sunt de terris ecclie uel
qn tenent feuda ut gl
intelligitur hic indirecte
fuisse vasallum ecclie et
dt glosa qd si vasallus iu
rat alteri qm dno rei
feudi pdit feudum pp
intencionem alienandi ut hz
in lib feudoru de feudis
no alie. l. imperialem et
maxime si fiat con pac
ta iurata. C. de suspicto
si quis maior

Item noto hic qd ptes
tatio nichil pdest in pre
iudicium sui vel salvo apli
ce sedis honore vnj dt
glosa qd p hanc ptesta
tionem no excusabitur iste
qui incidit in quissimum
i. qui pdat feudum et
reitat nomen de uno in
dicem qui fit queda sus
pendi salvo iure appel
landi, p hoc dico qd si qs

alicui dixit uos incidium sal
ua reuerentia vri, tenetur actione
iniuriarum

Sz oppo ad hoc et ad tex
tu, qr ptestatio gria facta sit c
lesima, destruit sic. de
clrc humana Solucio
aliqn repugnat induccoem
sic et pterea gruid, aliqn ex
cepcoem, et pdit hic texts
qr hic pstitit iuramentum p
titu archiepo pisano, p qd
ledeba honor sedis aplice
sz vnum modu intelligendi,
ipa pro ptestatio habetur p
non adiecta, tamen quesi
valet opacit sz no fuisse
sz, quod est impossibile

Glo pma dat cam hec
sine declarationis, et in ea ibi
si no michi dt illa lex et
constituisti te solutum michi et
ticio et pcea hoc qstituisti
michi soli si pq soluens ticio
michelominus iu teneris Glo
ij ponit de soluendo et re
picente indebitum et ex opposito
etiam soluit unum grum et
ibi magis peccat et cetera si grim
vi qd unus peccat, qr unus
retinet de alieno Solucio
plus peccat ex hoc quia co
stituit duorum cam restitu
tos ut ipsa glo si cui non
pareret patri restituere unus peccaret
caret et hic vult glo infine si
tur no possit dici imprudens
solucio, ex quo singulis sol
uit pt sit solucio cuius qd
debet et ita no e directe con
tram istud dictum Glo plt
de et. ii. e. intellectu

Quintavallis

Summa[?] Qui iuravit

stac madato alicui. non
tenet pare mandato si pci-
pit illicita ut q filiu ex
heredet vel q uxorem abi
ciat vel sic et breuiter ar-
bitrmetu iniqum eciam uira
tum est nullu C. de re. dimo
ra ibi quotata
¶ Casus in tunc filie qnta-
vallis venerunt ad vrba cu
quibusda mulieribus, et eis
multas iniurias irrogarunt
ppter q dictus qntavallis
mauit stare madatis illarum
z ipe tale ei fecerunt man
datum sub debito mati q
si aliquis filij aut filie aut
uxor ipius aliquid fecit vel
vbum cotumeliosum mulie
ribus illis obicerent, ide qn-
tavall filios vel filias ex
heredaret, et uxore a se re-
moneret. Quntavall recep-
to tam iniquo madato sig
nificat hoc domino suo et
domini ipa madat epo
Alatriano qtus pdictis mu-
lieribus iniungat ut madatu
illud renocet cu mandatum
fuit licitum z illicitum ma
datu. Aliogn decernat
illum no teneri ad obseruan
dum madatu pmissu. ¶ Re
quit lra qntavall non
ppium est carn sz mulier
quibus iniurie irrogate q
mulieres offense. vbum
qd fuit nimis durum pro
q facile posset accidere
na lingua labil est z ido
nec facile ipius lubricum
refrenandum est ad penam ff. ad
le. iulia maiesta. l. famosi
Item iste possit dici vbu

cotumeliosum qti mu vi-
tatem ff de iniur. l. cum q
notetem z sic cat cor. iura
fm host.
¶ Illo pmo ex pnti ubi
ponitur non ppter no ad
certa constantia, qd sufficit
denoiare aliquem ppter sz
appellatiuo, z sz constan-
tijs, quod vm est qm non
tale est multu singulare
z no solitu ut est hoc
nomen qntavallis alio
no sufficeret fm ffram
¶ Ho noto q qs pt esse
arbiter i ca ppa, sic cum
ipe qntavallis compmisit
i mulieres quibus iniuria
fuit illata, et hoc est ex
ea, q compmissum est ois
voluntarium, et ge i quem
placuit potest quis copro
mitte
¶ Item no q dictu arbi
tratoris no est sna, pro
pt eo tn, qui vm vbo ma
datu qnquies no sine
misterio z unde q dixit sima
vm pocius pt dici tusactio
l. de qbien empco l. sia
li
¶ Ex hoc no q arbitter
non te suare ordine iuris
nc pcedo nt pnunciando
put ij. declabo
¶ Ito noto q arbitrmetu
pt ferri sz cdicoe suspe
siua et incta, sic cum i te
mulieres hic fuit arbi
trate ibi si qui filij z c.
et no repbat ppter sed
ppter iniquite. Et racio
huius q arbitramentum
fit instar cotctus i quo
fuoret de sco z ne dica qnta
vallis primus si pdera no implet
z sic pt ex sz q madato pmitte
hom. abio posse rmitti des
dpoi o. e. t.

talis compromissarius admitti ff. de compromissis l. Item si unius et ibi notatur in re le. acta et in l. l. vi°

Item noto modum promittendi in arbitramento ut dicatur sub pena compromissi ibi sub debito et putat hic ffran[ciscus] hoc subintelligi et si non adiciatur. sed tucius est exprimi et sic fiat in practica

Item noto quod arbitramentum fundatur super equitate ibi tunc licitum sicut mandatum sed mandatum illicitum per hoc textum C. de arbi. l. ii. ibi equitate submovimus propter hanc tamen surgit ut non possit arbitrator compromittere ad id ad quod versimiliter quis non obligaret se in spe. C. e. ve niens, et quod ibi dicit glo. i.

Item noto et infero ex texto hic quod dictum arbitratoris propter iniquitatem est nullum probat textus ibi dementiores non tenei non dicit absolvas et hoc dignum nota Item ad idem facit textus C. de arbi. l. ii. in verbo absolvas ex post ut ibi dicit glosa i. absolutum dementiores

Ex hoc infero quod arbitramentum non est sententia, nam sententia ecia iniqua non est nulla ff. de re iu. et rem iudi. tum nec est arbitrium sive laudum, quia ecia non est ullum C. de arbi. per tuas et ff. e. l. diem ff. si stari et sic differunt arbiter et arbitrator de quo dicam infra

Item noto quod illicitum est exheredare filios sine causa et eam exheredacionis

colligit glo. ii et ibidem dicit

Ex proposito ad litteram et primo quod non valuit hic compromissum neque arbitramentum eciam alia racione, illa videlicet quod nemo in facto suo potest esse arbiter sicut nec iudex C. ne quis in sua causa. tamen ius sibi dicat in rubro et nigro et notatur C. de iudi. tum venissent de verbo sig. ex parte i. Solucio, licet nec iudex nec arbiter quis esse possit in causa propria, potest tamen esse arbitrator non est iudex sed extraiudicialiter se informat ut hic et Innocentius et probat ff. pro socio l. si societatem ff. arbitrorum

Ex hoc elicio omnibus patet differentiam esse inter arbitrum et arbitratorem, quia arbiter per tuas et C. exposita. Sed arbitrator sumitur ad inmodum concretum composicionis instituit de concen cionibus ff. per tum et dicit speculator, quod ultra dictas species arbitri et arbitratoris reperitur amicabilis compositor qui sicut enim assumitur ad componendum inter partes, tamen causa litem quam ea concretam ut patet in spe. ti. de arbi. § i. ffran[ciscus] tamen dicit quod inter arbitratorem et amicabilem compositorem non est differencia sed inter arbitrum et arbitratorem

Sed tunc quero utrum ex dicto arbitratoris possit agi Innocentius tamen quod non quia arbitramentum est nudum, sed si fuit iuratum seu promissum de stando dicto arbitratoris tunc sentit Innocentius contra esse quod manetur extraiudiciale

pmissionis vestiat arbitramentum
et faciat nasci actionem alibi
tamen Innocentius dicit quod ex tali mandato
non nascitur actio. C. de iudiciis
nouit de institutione cum venis-
sent, in herede disponi lega-
ti secundum quam ex tali mandato
non nascitur actio, nisi cum li-
bertus iurat super prestandis ope-
ris ut ff. de operis liber.
l. ut iusiurandum ff. de fi-
deiussore si quis pro eo. hoc si
non in dictis locis ponit de
iure tamen nasci actionem ex
huiusmodi iuramento, quod eciam
tenet Barto in illa l. si quis
pro eo, et ista materia discu-
titur in dicta c. cum venisset
Sed tamen ad propositum dicit hic Franciscus
quod dicta Innocentius non concludit
sibi inuicem aliud enim est
quod ex arbitramento detur actio
propter vestitum mandati aliud
quod ex ipso mandato unde non
detur. Et procedit ista secundum
eum quod arbitramentum non est
iniquum sed equum a principio vel
ad equitatem reductum dic-
to modo, arbitrans vult ergo Inno.
quod ex arbitramento vestito sur-
gat actio tamen posset dici
quod surgat propter officium implo-
rato quod vestitur iuramento ut
impleatur iuramentum, et sic secundum
illam opinionem que tenet quod
ex mandato non detur actio
quia secundum alia surgit
Quero ecia predicta generaliter
Quid si compromittitur super iniurijs
ut hic in textu et compromissa
tamen non paret arbitramento nec
erat pena apposita, dicit
Innocentius quod ei contra quo latum est
contra excepcio, non autem actio
cum esset iniurium de quo hic
lacius tractat Franciscus
Sed quid si compromittitur in
aliquem tamquam in arbitrum
et arbitratorem cum dein-
ceps censebitur arbitrium cum
arbitramentum, dicit Innocentius hoc
colligi ex forma procedendi
quod si seruat ordinem iuris
censebitur arbitrium. Si non
seruat censebitur arbitramentum
de quo notat Bal. C. de
testa. l. non codicillum
Sed quid si arbiter datus
fuit cum pena, dicit Innocentius
quod non propter hoc non impeditur
quod petat arbitramentum redu-
ci ad arbitrium boni viri
et hoc non dignum contra hoc
hic textus quia iuramentum
non impedit. Sed quid si pe-
tendo succumbas Consulit
dignius penam committi esset
si iniuste petebas ex quo
succubuisti quod ponit
Bartolus in lege qui Rome
§ si de verba obli. propterea
dico quod si mandat committa-
bitur penam et hoc nota
possit tamen dici quod licet appel-
labit ab eo coram quo
petitur reducto propter ini-
quitatem sive et tunc euita-
bitur pena etc.
Sed quero Quid si pro
promisit et mandat non petere
reduci ad arbitrium boni
viri. glo. iij. § a iudicibus
vi. q. vj. vi. velle quod nichi-
lominus possit hic peti, et sic
dicit eciam Franciscus quia hic
est textus ubi iuramentum
de stando non nocet hoc
tamen non intelligo quod arbi-
tramentum adhuc non fuit la-
tum sed pendebat alio tenet

fuit renunciatio de quo hic latius prosequitur. Quero ultimo quid si post latum arbitratum post non agit infra decendium, et inmoque quod non postea emologat vel ratificat et l. cum antea ff. de arbitris loquitur in arbitro assumpto sub pena et c. per tuas ... de arbi. et hoc nota dicunt hic aliqui quod etiam in arbitro cum pena habet locum emologatio ut not. in c. per tuas ... si primum est ... per hoc infero ad quod ... quantum tempus possit peti reductio, quia etiam post x. dies potest peti, cum non sit tempus limitatum de quo prosequitur Bart. in dicta l. arbitros ... alleto, de hoc etiam plene not. Jo. an. de arbitro § fi. v. quid si compromissum in additionibus spe culi. Glosa secunda exprimit casum iniquitatis ... mandatos et ponit xxiiii casus propter quos potest filius exheredari et in hoc glosa ista est nobilis et tenet ad eadem ... in ista materia et ... ibi si libertus et illa lex, si libertus iuravit ... quod operas arbitret non valet arbitrium ... nisi sit equum, et ad idem tendunt leges sequentes et ibi turpe et durum et contra naturale et gentium ... quod filius ... et uxori ... instituit de iure naturali l. i. ... Et in arenarios

hic ... arbitrati non emologatio ... dies ... in arbitrio de quo hic Jo. an.

dixit arenarii qui ... venatores arenariam que quidem venatio est cum quis pugnat in arena cum bestia dentata et ad hoc locat operas suas ... qui ... periculum mortis et qui ea ... et qui ... infamis est nisi hoc faciat gratia virtutis experiendi ... ff. de postulando l. i. § item senatus, de hoc not. ... ... qui venatoribus in fine pe et ... addunt alium casum, hic vi. ... filius factus est hereticus ... de here. excommunicamus § credentes et ... casibus in quibus pater potest exheredare filium, potest et fortius eadem ratione ei negare alimenta, de quo in specu. qui filii sint legit. § i. v. quid si filia et ... hoc item ... gl. ibi ... ... dic sine maximo ... ut differat a precedenti sequitur

Quia nos. Summa. Coniuges non possunt invicem se abiurare. Casus dividitur ... ibi nos igitur. Casus in textu Quidam ... nomine et ... uxor eius adinvicem iuraverunt se nunquam mutuo petituros quesivit ordinarius quod sibi super hoc foret agendum. Mandat papa ei quod utrumque inducat ad continentiam observandum, quod si facere voluerint potuit separari ... aliquin debet compelli mulier ad ... virum redire cum maritum illud fuit temerarium et votum illorum adulterium ... de quibus terra sarracena ...

cat quota, et dic ut s. 7c.
i. puo sequeret legem paga
noru aut sarracenos mo
neas qz no pmiserat conti
nencia et gtinecia no pmis
sa no pt impari xxxiij q.
v. integritas utriusqz sexus
si ab alto bz, s. de qu[ers]io q
iuga veniens
Nota breuit hic ex litta
q matrimonium no piudicat mrio
s[ed] contractis matrimonium piudicat
matrimonio ut hic et s. de spo
sa c plt
Sz oppono ad textu qz
papa indistincte debuit manda
re uxore redire ad virum cu
temerarium esset matrimonium 7 sic
no suadendum ar. c. si no xxxij
q. v. int cetera Ad hoc dico
q hoc matrimonium de quo hic
potuit esse licitu, et illo ca
su esset suadendum ut si ex ca
continencie se abiurassent
sic ergo sumo intentio papa
ut voveat gtinenciam si vo
luit et demum si voluit
remanet matrimonium omino
illicitu 7 temerariu, ppt qd
hic dicit tunc mulierem compel
lendam redire ad viru
Glo pma poit opioz quam
reprobat Et in ea ibi vin et
ibi de hoc latius tetam, Glo
ij ponit duas opiniones
secundas quas declinat, de
mum quit 7 solvit Et ibi qd
dicit pri p quod c. dt simoc
q si ad continencia compuadi
hoc iurasset ultius repete
re no possent de hic sumit
lit Jo. an. ad ea que scripsit
s. de qu[ers]io q[con]iuga dudum sz
ubo caritatem Et ibi quod
ipi dicunt Contulit go glo.
q si uterqz remanet in se
culo pnt i seclo manere
pmissa gtinentia, Secus
si alter intrauit religionem
qz tuc aliqs no pmittet
i seclo qd est hic h. simoc
quod dicitur nota Et ratio
huius est quia si remanens
i seculo gtinue adultera
ret, coget qui intrasset
egredi religionem, quod e
absurdum de hoc h. latius
hic videl de qu[ers]i gniuga
ex parte 7c. Et ibi si sti
placo facta fuit dicat
illa lex, nulla est stipula
cio sic facta si culpa eius
de diuortiu fiat quia
gtentu dz de pmissione
legis inst stipulaco sit so
lum ccc penam lege ex
pssam seu gplexam Item
sub. vnum ista iusta causa
subesset puta gsangui
nitas uel aliud pceturum
impeditum no obstante ma
tro aget alter ad diuor
ciu, cum i matrimonio hmoi
se habeat nisi ex ca, qz
hic cum no intelligitur
iurasse. s. c. ad nostram
ij Glo plt solvit una
gdam in fine idem host
Sz Car et Goff dicunt
hic contrarium, qd posset
vm esse, qn dubium est an
ad continentiam an ad lasci
uiam se abiurassent et
p hoc pz p Jo. an. Glo
vlt textualis est 7

Quemadmodum

Cumma. Jo. qui iurauit

cum muliere contrahere propter suspicionem super
venientem fornicationem vel
deformitatem eam repel
lere potest propter preteritam vero
non hoc primo Et si vir
iuravit in genere non accusa-
re uxorem temerarium est
iuramentum sed si specialiter de
adulterio hoc iuravit denun-
ciare potest sed accusare
non debet Et sunt tres partes
2a ibi illud autem 3a ibi
quid si Et prima subdividitur
quia primo inducit simile
solutionem fiende 2o solvit
ibi ita si quis 3o probat
solutionem per evitationem absur
ditatis ibi quid si post 2am
non subdividitur sed 3a sub
dividitur quia primo ponit
eam 2o allegat pro nega
tiva ibi cum septima 3o
pro affirmativa ibi sed modo
quo solvit ibi tercius
Non casus in termino figuratur
sic Quidam iuravit se duc
turum aliquam in uxorem et
quia illa mulier post huiusmodi
sponsalia fuit fornicata Que-
situm fuit utrum teneatur
illam ducere propter tale huiusmodi
iuramenti Et patet prima per simile
et argumento quod a maiori dicens
Si vir iurasset mulieri quam
contraxit cum illa quod eam
semper pro ultima teneret uxo
rem eam non posset dimit
tere propter fornicationem quam
ante contractum commisisset Quod
si post contractum matrimonii et
[illegible] matrimonii fornicatur
eam dimittere posset non
obstante huiusmodi iuramento

quia in illo tales condiciones sub
intelligebantur, si illa cum lege
matrimonii non peccaret Eodem
modo si aliquis iurasset se
ducturum aliquam in uxorem
non potest ei fornicationem opponere
preteritam sed subsequentem ut
eam ducere non teneatur, quia
in illo iuramento talis debet condicio
subintelligi si illa cum le-
ge desponsationis non venit
Alioquin si post tale iuramentum
fieret publica meretrix eam du-
cere teneretur quod esset prorsus
absurdum Et hoc probat per
locum a maiori quia si vir
post contractum matrimonium propter
fornicationem dimittere potest
uxorem, multo fortius dum
coniugium celebratum propter for-
nicationem non admittere potest
sponsam, quod turpius eicitur
quam non admittitur hospes Nec
obstat illud iuramentum quia tale
est propter condicionem subintellec
tam, quod potest servari et non ser-
vari sine transgressione iu-
ramenti Preterea si post huiusmodi
iuramentum mulier fieret leprosa
vel paralitica vel nasum amit
teret vel quidquam turpius ei
contingeret numquid vir teneretur
eam ducere Respondet quod si
esset uxor de presenti eam di-
mittere non posset, Sed spon
sa de futuro eam ducere non
teneretur, quia multa impe
diunt matrimonium contrahendum que
non dirimunt contractum Super illud
autem ponitur alia questio que talis
est Aliquis iuravit quod super
nullo crimine accusaret uxorem

Queritur utrum tale mandatum sit
servandum. Respondeo papa quod tale in-
iunctum temerarium est, quia si
mulier fieret infidelis et nol-
let cohabitare viro sine contume-
lia creatoris vel illum traheret
ad peccatum mortale, deberet statim
illam accusare apud suum
iudicem, et nisi se corrigat
illam dimittere secundum canones.
Quid si iniunxit confessor quod eam
super adulterio non accusaret
numquam servare debet hoc mandatum
Mouet argumentis pro et contra. Respondeo
quod pro via de ... ut sed
papa quod in hoc casu tutius est
apostolus iurantem ut eam non
accusaret ad divortium cele-
brandum sed denunciare ipsam
debet ad primam pagedam
Hec littera in legem coniugii
i. fidem thori ita si quis super-
et multo fortius ... alio-
quin ... si dicas quod sequens for-
nicatio non impedit eadem
ratione nec publica mecha-
nium sine ... vel si sit alio-
quin si nulla exceptione
obstante, necesse habet illam
ducere sequitur quod si post huiusmodi
matrimonium etc. dimittere ut in predicto
dictum est apostolus causa tamen sed
fornicationis, quia turpius
dictu ... tristia ...
vinculo matrimonii ... ne u-
xorem dimittet vel ut
sponsam ducet contradicit predic-
tam si contra legem coniugii
vel desponsationis non venit
Illud aut 2a pars ...
i. indubitanter impetere i. ac-
cusare resipiscet ab hec si
quod si confessore 3a pars adul-
terio perpetrato ... et ...

2a ratio evangelii Matth.
xviii correcta i. monita
si nunquam ... in ... quod sit
servandum matrimonium septuagesimo
hoc declaravit ... de adulte-
rio c. iii evangelica ... xviii tu-
tius ... absolvit ... in ...
... quod servari posset
sine periculo anime ... si ...
Noto primo quod apostolus forni-
cationem superveniente ...
separari coniuges ... licet ...
quantum ad thorum et mutuam
cohabitationem, quamvis nichilominus
manet inter eos coniugium quod
sola morte separatur
Secundo noto quod in mandato hones-
te ... subintelligitur
de quibus in glossa ii ... si
quis ... aliqua duce-
re in uxorem, huiusmodi mandatum
intelligendum est si illa contra
legem desponsata ... non
peccavit. Item si ... in
eodem statu permanet ut in
glossa super verbo ... ...
si post huiusmodi matrimonium sponsa
committit fornicationem ...
deformat, amittendo ocu-
los aut nasum ...
... adim-
ple ... c. ...
Item noto quod multa im-
pediunt ... contrahendum
quo non dirimunt contractum
ut votum simplex, sponsalia
cum alia vel alio contracta etc.
Item ... Illud noto
quod si quis ... iurat
non accusare uxorem ...
... est temerarium quia
in ... tenetur eam
accusare ut littera deducit
... et de hoc

in glo sup vbo cune
Item noto q si qs iurat
no accusare uxorem de adul-
terio sicuandum est iuratum in eo
quod tangit rem ut iniuria
familiarem et est pctm de
sctito adulterio non accusa-
do in hijs aut que respi-
ciunt aiam seruandum no est
et ideo no obstante tali
iuramento pt denunciare ad
ultra ommissum hoc enim
hic innocens q iuratum qt va-
let ut concludat ab accu-
sando, quia tunc concludit
rem familiare no ad denun-
ciando q tunc concluderet fa-
uorem aie pt qo si de-
nunciato, pquia denunciacom
pcipiet iudex marito q
no cohitet uxori nisi peni-
teat, quia no iurat cohi-
tare Et si aut uxor adulte
no penitet iurasset cohi-
tare, no esset iuramentum ser-
uandum arguem q s c
primo si nec p pcco nec p
monicom vellet mulier
cessare ab eius cohitacom
nec p denunciacom nec per
iudicem posset induci ad
pniam, dt innocens q eo
casu posset ea maritus ac-
cusare no obstante iurato
Et sic pz q iuratum de no
accusando est sup dco eri-
mine no precise concludit ac-
cusacom vm pponendo vm
bre turis ut sit semper lig
sit turas no in stc e necum
Item noto q pbato adul-
terio uxoris p denunciacom

uxor alit no punit, nisi q
cogit penitere p finem bre c
ibi quamq eam denunciare
possit ad pniam pagenda
Ex quo not pe q dt alibi
melius no pbat, q pbato
cune p denunciacom, plati
no suspendet eum ab officio
ul bnficio s solum coget
eum penitere nisi i casibus
i de accusacio inquisicoe li-
bro et c sup hijs alia no-
tabilit pnt colligi ex bra
iuris glos
Et nunc attendo glosas q
hic dt gdicom in iurato ee
subintelligenda Vnde ge-
nalit que et quot sint huiusmod
gdicoes i iurato subintellecte
Glo in port x gdicoes ge-
nales in iuratis subintellec-
tas in fine quit et salicit in
primo lego ipam Et in ca
ibi btus ubi de qc z ibi ed
quis dt illa lex in qa sti-
platus e sibi aut ticio dari
tunc ticio licite dari si i eo
statu mansent in quo cat
tpe stiplacois
Et hoc iusto q deposito
plato cui iurauit, sibi amplius
ex illo iurato no tenetur d
de elec vcylem in fine et
ibi indubitati post casum
de illo qui iurauit solue
re tpe futuro mercatonis in
quo iurato subintelligit si
creditor dedit pecuniam in
rati et et ibi stipulacom
Stipulacio dotalis gdicom
habet si matrimonium fuerit secute
vnde si non sequat cessat
stipulacio eciam iurata ibi s

honorade Ite si uero tibi
redde, subaudit nisi in dolo
inscidicat ff qui satisda co
gun. l. si vel ius que ut q
ex contractu eo de lit. o. c. de
bitorem Ite qui pr iurat
filia alicui dare in uxorem
intelligi promisisse se facturu
quantu in eo est de hoc .s. de
spon eo li. ii. Ite subau-
dit salvo iure alterius o. c.
veniens Ite subaudit id quod
petetur .s. c. petens Ite nisi
ab eo tui iurani absoluar
o. c. quitavall et istud est
subintelligi in mandato spon
salios .s. de spon. c. ii. ubi
de hoc et ibi. c. ult. ipse
ubi dicitur cu homines ve
nerit nulla conditione remu-
penda sunt, que sine ulla
conditione ponetur, quod intel
ligit de condicionibus specialibus
que no subintelligunt ut si
hoc aut illud feceris et c. Et
ibi si repeteci Si donam
uxori tue credens te prid
fuotaire ut mecu p fieste
pura e donacio, quia illa
condicio no subintelligi eo quod
no fuit expressa Et ibi int
quentes puta ut reddam
triticu vel vinu eque bon
ut in lege sequenti statum al
lecta affitorio de his que ind
in diui. o. c. si no in glo
ii Et ibi condicio conditiones
tacite intellecte no faciunt
legata conditionalia Infine
de hoc plenius in Speculo c
ti. i. s. quot species et c. Glo
fortius dat racionem et robora
tionem ad litteram et ponit causas
speciales tam Et in ca. ibi

pupillus si pupillus gessit
negocium, conuenit in eo so
lum quod factus est locuple
tior Et exemplum ad
hoc possumus ponere in
capitulo ex tenore qui non
agit ut electo cassetur
recipit in electo agente
de hoc .s. ti. i. dilecti, et
ibi non compensat licet sic
senciat doctores ui in
compensacio possit ad
mitti de consensu deponentis
cum in suum favorem est sit
inductum secundum Jo. an. Glo
no admitti fortificat litteram
causam de qua in glo. d.
pomma Et ibi in tali dic
si apre fuit alteri inrio
naliter tradita Glosa
oculos pt recital pro obiec
tionem decimi quinti, arguit
pro et solvit contrarium dic
ut in ca Et ibi in facultati
bus hoc intelligendum nisi
certa quantitas vel res pro
missa fuisset .s. de condicio
appo de illis et ibi raptor
vero de hoc Infine si no
sine ca, quia non est
cogendus contrahere bigamia
secundum Jo. an. Glo sequens
exponit litteram, et est de
clinat Et in ca ibi nisi
uiuus se pro ingressum re
ligionis an carnis coplam
fuit in de conventu fidelium
loquitur, alias habemus
aliu casum .s. de divor
gaudemus et c. quanto Glo
prime defimat et declarat
litteram distinguendo pactum c
uius quinque et committendi
Infine et per hac distinctionem

solui contrarium allegatum in glo
ampli que dicit etc.
¶ Glo ultima Diuit ponit
opinionem Johannis et in fine
opinionem Lau. In medio ud
notat alle. vna quest. et
v. viva in contrarium Et in ea
ibi tunc et ff. de re iudicata
quid l. liuijs. Et sic ibi nota
dico illud verum, quando prelatus
habet respectum ad id quod prohi
bet quoniam tunc illud alia via
non debet admitti, secus si pro
hibetur habito respectu ad
viam siue modum ut hic
quia tunc potest concedi vna
via et alia denegari Et
ibi placuit ubi dele. et
in fine ubi etiam notatur
de potestate viri erga uxorem
nec obstat huic dicto C.
de repudijs, l. consensu, prohi
bitum quod vir non debet afficere v-
xorem verberibus que dene
gesse aliena abingenuis
nam illud verum nisi ex
magna causa id fiat ut ibi
exemplo supra dictum Josephus
plus placet, ne videatur esse
pronus turpidinis ut dicit
ibi ff.

Et si monachus Quidam Mo-
nachi et conversi iurare possunt
pro testimonio ferendo in causa
monasterii sui Et licet pos
set diuidi in duas partes
principales, aperius tamen diuidit
in v. Nam primo inducit
auctoritatem euangelicam, qua vi
debatur prohibitum iuramentum ibi
ibi Jacobus respondet auctoritate
apostolice. 2o ibi augebat prohi

----

multis racionibus veteris et noui
testamenti, quod licitum sit iurare
3o ibi quedam sunt quaedam non
tamen sunt prohibeat iuramentum
4to ibi licet dat petentibus
licenciam iurandi
¶ Hic casus in terminis potest taliter
figurari Abbas et monachi
siue Capitulum Castellionis
habebant causam pro suo monasterio
dubitabat utrum liceret
eis ferre testimonium iurato
primo propter auctoritatem euangelii
dicentis Sit sermo vester est
est, non non quod amplius
est a malo est Item quia Jaco-
bus apostolus videtur prohibere iuramentum
dicens Ante omnia fratres mei
nolite iurare Dominus Gre-
gorius papa dicit et super hoc consulitur
et primo auctoritatem euangelii et
eam exposuit dicens sit sermo
vester est est non non ut
affirmacio vel negacio sermonis
procedit ex ore ita procedat
ex corde, quia tamen malicia
hominum faciente non creditur
de facili affirmacioni vel negacioni
ideo adiunxit quod amplius
est a malo est, et illud am-
plius scilicet iuramentum non est ma-
lum sed a malo illius procedit
qui non vult credere simplici
affirmacioni, nisi iuret, et sic est
pena illius non culpa iurantis
Et licet dominus videatur prohi
buisse Matth. v. non tamen prohibuit
iurare omnino quia statim
subiunxit, neque per celum neque
per Jherusolimam tamen si iuretur
per creaturam sermo autem est iud-
icium, dummodo licitum sit quod
iuratur.
¶ Secundo tamen auctoritatem Jacobi apostoli
dicens quod Jacobus non simpliciter

phibuit iuratu͞ s(ed) voluntate
iurandi du͞ dixit, ay omnia
fr(atr)es nolite iurare omno, q(ui)a
nullus debet iurare spontanea
volu͞nte, nisi necitate in-
stante, et tu͞c licet iurat du-
modo iuratu͞ h(ab)eat tres co-
mites s(cilicet) v(er)itate iudiciu͞ et
iusticiam. Q(uod) phibuit iurare
p(er) c(re)atura vn(de) dixit ap(osto)lus
homines p(er) maiore s(u)u͞ iu-
rat ostedentes, p(er) que sit
iurandu(m) q(uod) p(er) deu(m). Et
q(uod) iurandu(m) sit i necitate
ostendit ex(empl)o angeli qui
iuravit p(er) viventem i secula
seculor(um). Et exemplo d(omi)ni
qui le(gitur) pl(ur)ies dixisse am(en) est,
est, non non du͞ dixit i v(er)i-
tate dico vob(is), si enim iuratu͞
esset malu(m), do(minu)s non
iurasset. Tercio d(icitu)r quod
quedam p(ro)hibent(ur) no(n) q(ui)a i(p)se
mala s(un)t s(ed) quia si fiat
freque(n)ter inde mala sequu(n)t(ur)
sic vinu͞ i(p)se malu͞ non
est s(ed) t(ame)n ex freque(n)ti (et) nimi-
a vini potac(i)o(n)e luxuria
generatur vn(de) dixit Ap(osto)lus
Nolite inebriari vino in
quo e(st) luxuria. Sic (et) iu-
ramentu(m) i(p)se quid(em) malu(m)
no(n) est cu(m) sit (con)firmac(i)o ve-
ritatis s(ed) t(ame)n p(ro)hibe(tur) ex cau-
sa q(ui)a ex freque(n)ti (et) incauta
iurac(i)o(n)e p(er)iuriu(m) sepe (con)tin-
git vn(de) legi(tur) q(uod) vir multu(m)
iurans implebit iniqui-
tate sicud (et) ap(osto)lus paulus (con)ces-
sit discip(u)lo suo thymotheo
ut vter(etur) modico vino p(ro)pt(er)
stomachu(m), sic et(iam) cum
necitas exigit p(ro) re vera
licita (et) honesta licet iurari

q(uia) cessante ca(usa) cessat effectus
Ultimo v(er)o sp(eci)a(liter) q(uo)m(odo) sp(eci)a(li)-
te d(icitu)r q(uod) licet viri p(er)fe(cti)
(con)tinueq(ue) p(er)p(etu)o iuramentu͞
vitare debeant, (con)cedit(ur)
t(ame)n eis q(ui)t(us) ne p(ro)pt(er) defe(ctum)
testiu(m) monasteriu(m) ip(s)or(um)
seu iuris sustineat lesione(m)
deficientib(us) alijs testib(us)
possit i causis suis i(n)ge(niose) v(er)i-
tati testio(nium) p(er)hibe(re)
Sequit(ur) l(itte)ra ewange-
licam Math. v. et facit
ad exposic(i)o(n)em auctor(itatis)
ij. ad Corinth. i. in fine
ut affirmac(i)o ac si dicat
ap(osto)l(us) cui(us), no(n) intendit auctor(itas)
p(ro)hibe(re) iuramentu(m) s(ed) men-
dacia malicia que (con)-
crescit (et) prona est etas
ad malu͞ Gen. viij. q(ui)a i(d)eo etia(m)
vir hoc d(icitu)r, q(uod) aliq(ui)s cre-
dit(ur). C. de testi. tunc (et) c(etera)
quod vir sit t(ame)n sit de
(con)gna spiri. c. ij. li(bro) v(j)o
ad(di)t i(n)super in auc(toritat)e
p(re)dicta, quod amplius est
s(cilicet) q(uod) simpl(icite)r asserere vel
negare a malo est. i. p(ro)-
venit a malo s(cilicet) a mala
incredulitate hominu(m) ut sequu(n)t(ur)
q(ui)a pene exigenda que
valit(ur) i nobis est ex de-
licto p(ri)mi p(ar)entis pena ex-
igendi culpa exhibenda
ay no(n) p(e)cc(atu)m sit pena
notatur xv. q. i. si q(ui)s v. assu(mp)-
a(tio)nes quod alo(quin) est caps(us)
p(ro)hibuisse p(er) (ver)ba predi-
cta vel p(er) illa auctor(itat)e(m)
que statim sequit(ur) nolite
iurare cum i ewa(n)g(e)lio d(icitu)r
v. facere album vel n(igrum)
accidentaliter forte posset

ut videmus et tunc est sensus
auctoritatis, quod colore capillo
dare non potes aliter est sen-
sus quod capillum cuiuscumque
coloris facere non potes ut
creare est idem in omni da-
re vel nec minimum pilu-
vestrum tunc creare posses
sed ergo deus omnia creavit
ergo ipse est solus honorandus
et per illum iurandum hoc
vult dicere veritate Math.
xxiii ad finem. Iacobus
Ma pos que sunt aucti apli
que eis videbatur prohibere
mandatum cum ait in epistola
sua c. v. Et fuit ista epistola
Iacobi minoris alphei ut
dicit Ieronimus in libro virorum illustrium
in principio, qui eciam dice-
batur frater domini hebrei di-
porro, et quare ibidem non
importuna sed noluit alii
credere comites socios propter
propheta ait Iere. iiii. Alio
quin si indistincte periurium
esset iurare apostolus ad
Hebre. vi. c. Angelus za-
po Apoka. x. c. iuravit
quod non fecisset si simpliciter
periurium esset iurare Lucam
i. c. In pagina sua et do-
minus in tertia sua non po-
terat facere signum propter
incredulitatem illorum i. q. i. h.
aliam formam, quod exponit
ibidem. Et Beda dicit na-
turalissimum est cum eis cunctus
videre et Ieronimus ponens hoc
verbum super Math. sic dicit
non cum considerant prudentia
viri opera sed fragilis rector
dant infancie indebitum

ad Roma. c. i. et iterum i. ad
Corinth. xv. morior id est pericula
mortis subeo vel patior per
nostram gloriam hoc est iura-
mentum, cuius est sensus sicut
augeo id est per certam gloriam ad
quam spero sic assero ut
Ieronimus xxii. q. i. non est contra
ut novit. Et dicit quod apostolus
iuravit ut sciamus quod iu-
rare periurium non est, in greca
sola id est de greco in latinum
translata, nam verbum apostolus
grecis predicat et epistolas suas
in greco scripsit, vel certe testato
in predicto dixit dominus pre-
cipit deuteronomio x. c. Idem in
nono Math. v.

¶ Quarta iii pos facienda
quia ut bono animo fieri
potest, apostolus ad ephe. v. le-
gitur xxviii. c. multum id est
sepe vel frequenter quemadmo-
dum concludit ex premissis
quod non sit est iurandum sed quasi
hoc prohibuit paulus i. ad
Thimo. v. necessitas que legi
non subiacet et c. licet v.
pos ex qua sunt casus ad
que tootum etc.

¶ Nota quod effectualiter improba-
tur esse errorem quorundam
hereticos qui dicebant nunquam
posse fieri iuramentum sed prop-
morbi, et adducebant eis
auctores que hic in littera sol-
vuntur et exponuntur

¶ Tertio nota iurandum esse non
per creaturam sed per creatorem et hoc
ne propter huiusmodi iuramentum
tribueremus honorificentiam crea-
toris ad creaturam ut dicit Ba-
Et per hanc litteram arguit hostiensis
contra illos qui plus homines

quam deum honorat, quod patet
quia coram altari sustinentes reli-
quias ei inclinantes reverenciam
exhibent, et quia coram deo
terrestri veniunt qui ydolum
ipsum colunt ingrediendo manus
utriusque genu flectendo contra
illud quod legitur apocalipsis xix
ubi angelus dixit beato Jo-
hanni volenti ad pedes eius
vide ne feceris, conservus tuus
sum etc. et licet reverencia sit
superioribus exhibenda de ma-
io et obedientia quod super hiis
et ipsi cavere debeant re ...
ne videantur contempni, tamen sum
enim hec ydolatria corrige-
nda est et qui recipit et exhibe
inxta verbum imperatoris genu
flectentis pape qui dixit
non tibi sed petro est exhi-
benda et recipienda. In hoc
tamen quod dicitur non iurandum
esse per creaturam vide c. nisi
in casibus expressis in iure est
tunc licitum iurare per creaturam
et de hoc in glo. iiii q. dicit
et in ca. ibi principis hoc
intelligendum est sicud notatur
i. c. quomodo in glo. allega
ita videlicet quod iuratur per per sa-
lute principis. i. per eum in cuius
modo salus omnium principum
consistit et iuratur per deum non
per creaturas infinitas et in hoc
glosa ita singulariter est no-
tanda, de qua iura remittit
hostiensis ad summam c. ti. § quomodo
sub. § per quod
Notat etiam hic Innocencius quod
licet peccatum sit iurare per ydola
non per deos alienos tamen si
iurat impleat dum quod iuravit
et quod ydolatras recipi non hominem
iuramentum ab infidelibus non
peccat ar. xxxii q. i. Innocencius movet te
Item nota quod omne iura
mentum debet habere tres comi-
tes scilicet veritatem iudicium
et iustitiam et hic declarat
glose de quo etiam remittit
hostiensis ad summam c. ti. § qualiter
comites
Notat etiam hic Innocencius
nulla vel modica esse differen-
tia quod iurat super ewangelia
vel reliquias sed dicat
tamen promitto hoc in fide mea
quia non solum per creaturam iurare
vetat nisi necessitas vel uti-
litas hoc exposcat, ma-
ior tamen contemptus et maius
peccatum est fallere iuramentum factum
per increata vel creaturas
superiores quam per minus sacras
Item sicut est unum iuratum
est quam quis asserat in
periculo anime sue veritate
dicere. ii. de rigi sententiis
Sempre aut quod pro deserit
parti iuratum iurandum est sicud
ambabus partibus plag. ff.
de iureiurando ~~testes iura~~
~~calumpnie~~ l. iii. ad si. et iiii
et v. In iuramentis non quem
percipiunt a iure sicut iuramentum
testium iuramentum calumpnie et
veritatis, sicut iurandum est super
sancta dei ewangelia xxi. q. i
testium. c. de iuracalumpnie
c. ult. de omnibus aliis
que a iure vel a iudice
vel a partibus ex necessitate de-
feruntur vel etiam si partes
permittat aliquod iurare nulla
forma distincta licet hostiensis
remittit de hoc ad summam
c. ti. § quid sub. § per quod
et notatur de hoc xxii. q. i

i summa et in Clemen. de
electi. c. i.
Item noto quod x iudamentum de
latum decidit in controversia sed
quo ut dicit littera, et vocatur
iuramentum decisorium Item
noto quod quedam sunt simpliciter
mala, et ideo etiam simpliciter
prohibita sunt Alia vero sunt
bona et illa aliquando prohibetur
occasione ut deducit textus de
iurato quod ipse est bonum
attamen prohibetur occasione, ne
si frequenter fiat periurium com
mittatur Item cessante causa
cessat effectus de hoc in glo
supra et ibidem dicitur
Ultimo noto quod monachi
et clerici possunt testificari in causis
suas ecclesias de hoc vide supra
eodem. c. de testi. tuis
Glo ii. declarat litteram Et
in fine ratio huius est quia
referuntur ad divisa unde re
spicit cor, altera os, Vel vera
interrogatus alia prudens
Est ergo sensus littere, sit verum
verum est est non non. id est quod
os affirmat et cor affir
met, et quod os negat et
cor neget ut dicit glo in
c. Ex ecclesiasticis hoc quod ne
gamus corde affirmamus
ore et contra vi Gregorius dicit
Sapientia huius mundi est cor
machinationibus tegere, sensum
verbis velare, que vera sunt
falsa ostendere et que falsa vera
demonstrare In glo in fine
delicti c. de offi. delega.
sulvit et
In glo amen in fine et oppo
situm huius amen ab a quod

sine et mene quod est defectus
Et oppo. id est contra de quo dicit
in contraria in fine Glosa testis
ponit distinctionem inter iuramentum
in vetusto testamento et in novo Et
contra ibi vivit deus de hoc
in. q. i. in dicto ad fine et in leg
viro vivit dominus quod non
ostendere dixit Paulus de da
vid Et ibi sarepta erat
urbs modica inter tyrum
et Sydonem unde etiam nomen
iuxta urbe sarepta dicebatur
Et ibi helie prophete in reg.
xvii Glo mala sunt Tractatur
tur de duplici symonia Et
contra ibi periurium dicit illa lex
naturalis periurium est furtum adul
terium et similia Sed civiliter
id est quoad more civitatis, periurium
est dampnacio tutele et
Et contra ibi prebaptismo in
isto et precedenti glo. glo male
dicit in sequenti bene Certum
enim est quod baptismus est
sacramentum et benedictio in bono
esse sacre rei signum et illa
auget et confert gratiam spiritus
sancti ergo prohibitum est symoniaco
prohibetur cum vendi iure divino
et humano In fine et c. de
pactis cum proinde et Glo
sequitur nota hic argumenta
et ad primum allegat duo contraria
Et in contra ibi l. ult. non licet
promo stipulari incedemus
opas hic licet stipulari
opas vel incedemus et ibi
ff. lig. lig. ~~deposi~~ pacisci
ne depositi agatur Et ibi in
pactum quod non agam deposi
ti in quo venit remissio do
li tunc non valet pactum. de

remittendo dolu futu et de
hoc ibi not. Sz dicit ibi ee
alia racom, nec ibi e tu
piculu aiarum sicut in fe
quitacoe mati etc.
Glosa pit. Exponit bam
duabz modis in eo q d cessa
te ca cessat effectus. Et
mca in pnc ibi excluda
vult tu quia inrare phi
bitu est ut excluda et cau
te piuriu, cessante go p
iurio cessat phibico mati.
Et ibi vu dubit fuit addi
to et est mens ei q ces
sante ca cessat disposico
sz quo ad effectum nond
cosumatu, quod id e dice
sz q quo ad eand psona
no cessat effectus, vi de fi
lio pbri extra. In fine
et ista expoico hic qtinm
ad cam/ hec sufficit
Sz gnalit intellido dicat
q cessante ca actu et exo
i vt non possit hri i pnu
ciem exoli cessat effectus
sue phibico ut hic. Vel
sic, qn omnis ca cessat
et impulsiua et finalis, effi
ciens, et occasional tuc ces
sat qstituco phibico sue
effectus ita not. boi di s
lios omnibz pit laura phi
plag

Sicut nostris Om-
nia jura-
mentu, quod cont utilitate ec-
clesiastica pstitu est, non
tenet. Et pma po pont
matu ca pnt inductiua
ca qmittit inquirenda et
retractanda attemptata pria
ca ibi piuracoe ca ibi q-

q vult cessante ca odiosa et q mo cessat fuctus
effectus quo ad aliquas psonas i. du non subest
ca mo da puilegi qtra mo alios psonas, data
tum mo cessat nisi tendit ad necessitat etc.

Casus in summis, vacante
ecclia Tudertina Canonici
eiusdem tenentes aliquod statuta
de pastoris eleccoe etiam
iuramenta fecerunt in dapnu
mens Epalis pro modum
vnus ex illis elitit i Epm
electus et consecratus videns
aut Epus q ex illo iu-
ramento essent seruanda, pa
pi qsideras q iuram
redditus Epales fuit di
miti Quesiuit a ppa vtr
ea iuramenta deberet seruanda, pa
pa qsiderans, q iuramentum non
fuit institutu ut eet vin
culum iniquitatis et q
iuramenta que cont vtilitem
ecclasticam attempta non
mati sz piuria nuncupat
p iuracoe memorata fecit
ei pmiam impom. Man-
dans Epo Ameliens qt
a Canonicis illos sup pmiss
vtilitatem inquirat, et si
sic esse invenerit in statu
pstinu reducat, quidquid
in dapnum mens Epalis re
pit attemptatum. Occa-
tra Et epus qui nunc est
et si forte decedit q sta
tuit ut quicunque ex eis
fiet Epus teneret, tum a
tum ipius applicacoe iuramenta
in qua desciebat communis
iusticie, de quo vi c. ppas
cause q quod melius de
tas ibi potat, vi de
testi veniens i.
Noto pmo casum summam
2o noto hic , arm expres-
sum q ecce in ciuilibz k
viam inquisitos pcedit
sup piurio vel sup te
meracio iuramento ibi inquirit

et hoc fit racione pcti, ol. de
iudi nouit
Item notat hic vinc. et Jo.
dacom qua fat Epus de
mesa sua suo talo, no p-
iudicare successori, cum non
possit capitlm auctoritate
in fco suo, iste hnic not
i Clemen si vna fi. de
rebz eccle no alie
Oz oppono ad litteram vi. cum
q iste Epus debuit ei
ti omo, quia reprobat
pmoti i morli constend
Lxxxi di quicumq l. di. eo
penitentibz Glo prima sol
uit hoc, vn prmo lco ipam
Infine et lxxxi di. c.
volt go glosa, q non qd-
libz morle repellit pmo
tu Oz possit dici, q hic
no agebat ad hoc, alio
morle repellit sm ar-
Et tunc f ad c eo pte
alle in glo et ad c. inti-
mauit, q ibi fit i ogiue
subtrahitur teste aduersario
zc Alia uera loquitur
dispensatiue zc
Oz glo ista vior est q
quodlibz morle repellit
a pmocone, nisi sit mag
m z publicu, vt d. prmo
Oz quare hic ppa pmit
Epm z nichil dt. de canis
cum tn essent i pal de
licto ad hoc dico, q gsf
titz constitit pfessionem de
cime Epi, que gfessio
alios non pudicat Glo
ij notat q vacante eccia
nichil pnt capitli dispone
i eis pudicium zc Glo
volt possit p qonem, me
z ipse met Epus potuit re
uocare taliter attemptata
i pudicium iuris Epalis Et
volt q pt reuocare, hoc
tn tn vim vi. s intuitu dig
nitatis hic volt venire con
uatu sed si intuitu sue p
sone, quia tunc necia est
superioris licencia, ar. ol. de
elec. ven. lem sm Cam et
vincen Et ibi tamen Epus
puo et si iurasset ut Epus
no tn astringet eum iuratu
sm host Infine dicit tn q
Epus non tn possit gue
nire actui suo pleno not
s. de rebz eccle no aliena
si quis pbiter zc

Cum contingat

Omina zc non audit mlier
contra alienacionem rei dotalis
cui sponte consensit, et non
gueniend iurauit Cotos dic
z a ibi nos autem
Casus in ti. firmando in
rato, q contra hmoi alienacom
non veniret, pmodum mrio
nio soluto nitit pueme co
traue Dicit quid iuris ps
papa, lic mulieris consens
in talibz no videat obligari
sm leges, dct tn mulier
suare hmoi iuratum ne tali
ptextu viam contingat p
iurijs apiri, hoc vm dicit
si iuratu tale sine vi et do
lo s sponte pstitu fuit, cu
i pudicium alicuius no redu
dat, nec obseruatu vgat
in dispendium salutis eterne
Sequitur lra ne q' si p
dictam alienacom vlrum
hoc si gueme con ipsum
iuratum z repete res

soluto mrio ol. ellibrum gstante cum
uirgem melg fuit dubio, q tunc
mlier no si accessit p dote si maritus c
de iure do l vlt et volt iure sic
eo pacto vl gueue licita mlier dona
con ppt nupcias, alio no possit eam pete
soluto mrio zc

alienatas et si periculum salutis
ecclesie et iudices seculares co
gerit ad observacionem huius iuris
canonici ff. e. c. ij. li. vj
Noto primo quod papa est disposito
prohibens alienacionem donacionis
propter nupcias vel dotis secundum
litteram, quod litteram istam debemus
intelligere quod hic erat casus
in quo soluto matrimonio uxor
lucrabatur donacionem propter
nupcias, alias huiusmodi donacio
reuertitur ad virum ff. de dona
inter vir. et uxo. c. pen.
Item noto quod iuramentum vali
dat secundum alios inualidum ut pa
tet hic de isto consensu mulieris
qui secundum leges erat inualidus
et tamen debet firmari propter superve
nienciam iuramenti de hoc latius
in glo. ij. 3o quod iuramentum ser
uandum est, quod non vergit in
dispendium salutis eterne
ut hic et dixi latius eo. c. quem
admodum item iuramentum secundum in
preiudicium alterius non tamen agnito
litteram et ponit glo. vltima
Contra oppono ad litteram in eo quod hic
ponitur distinctio inter leges
et canones vna cum iuramentum
sit de foro ecclesie et de foro
ecclesie c. si. li. vj, standum est
canoni etiam in foro seculari
c. de sententia excommunicationis li. si. in ante
quam oportet epis. li. vj. ex
quibus legibus habetur quod
in talibus recurrit ad canones
ad hoc dico, quod lex non contradicit
canoni, salubriter namque dispo
nit lex de consensu mulieris
quod non valeat propter fragilitatem
quam reparamus et melius consulit
de iuramento et ita lex est potius
addit quam contradicat, addit enim
quod per iuramentum obligatur mulier
que alias non obligaretur et sic

est intelligendum
Hoc premisso restat videre
quando iuramentum possit valere
cum sit contra leges Et de
hoc tractat glo. ij. que con
trarium innuit plura genera
et fortificat soluit, respondens
ad contraria, et inducit hunc
textum in primo lege glosa
Et in ea ibi videtur et ff.
de re iud. que con. in c.
li. vj Et ibi lex iulia
que lex prohibet maritum
obligare vel alienare
fundum dotale Et ibi adi
ge si libera fuerit induxit
non nubere de illicitis nup
ciis est intelligendum Item
adde hic casum cum in modo
tum quod precipitur eo. c. quamquam
vallis et cum aufert
libertatem testandi ff. de lega.
iij. l. si quis in princ. vel
cum eo qui iurat fidem
non frangere ff. e. c. ad h.
Et ibi l. j. et ff. de pigno
c. ex litteris et ibi argumentum
quod prefert corpori suo
quod propriam integritatem
dixit Vincencius, credo quod non
obligatur per iuramentum, sed si
insistet absolute Item
simile huius habetur ff. de
pactis c. ij. li. vj ubi propter
iuramentum superveniens va
lidat pactum, quod alias
est nullum secundum leges Et
per illud c. apparet solucio
huius glose ut dicamus
quod aliquando aliqua prohibentur
a iure sive lege et habent
preterea causam prohibicionis
ut quia in se sunt
turpia, et in tali casu

quius iuramentum superveniat nulla sit validacio, quia posset servari sine interitu salutis eterne ut si quis iuraret homicidium facere et consilia aliqua vero que possibilia sunt non sunt perpetuum tam prohibita, quia per interveniens medium bene fieri, et tunc si iuramentum superveniat confirmatur scilicet actum invalidum ut hic et per hoc patet mens istius glose.

Modo plus arguit et finit. Modo ultra exemplificat. Litteram et dicit intelligi debet quod huiusmodi iuramentum interpositum de alienacione rerum dotalium non preiudicat filiis directe, nam alias indirecte bene posset esse preiudicium filiorum, qui alias successissent in illis rebus si non fuissent alienate, si eo quod aliter non essent illis obligata puta eo testamento aut vel aliter hujusmodi consensu, quasi si directe vergeret in preiudicium eciam concessio non noceret illis scilicet ff. de ac. alle. de cementes ubi de hoc per ipsum etc.

Sicut ... firmavit fidem etiam iurata servanda non est ei qui fidem non servat. Et dividitur in tres partes aliis omissis. Quia primo ponitur decisio. Secundo narracio et consultacio ibi quidem. Tertio questio consultatoris. Secundo ibi in primo. Quarto constituit. Tertia ibi iuratum. Casus talis. Quidam sub nomine et do iuravit ut se pacem sive treugas pacis servare, tandem dictus movit bellum contra predictum spoliando ipsum quibusdam bonis suis in preiudicium contra questum fuit domino ipse petebat quod ab ipso iuramento quod fecerat ipsi absolvi mandat ipsa quibus quasi si constiterit predictum iniuste movisse bellum contra ipsum. Iudex inducat ipsum ut restituat universa que per huiusmodi violenciam occupavit et a prestito iuramento absolvat eundem etc. Quod si facere noluerit cohercent ipsum et terra eius subiaceat interdicto. Item si premissa veritate iurata, iuratum illud quod de iure asse asserit prestitum, ipsum non ligat, dum ille cui prestitit servare neglexit quod promisit.

Sequitur littera predictum in parte decisa etc.

Nota quod ad ecclesiam pertinet iudicare an bellum sit iustum vel iniustum quod ut factum, quod dicit glossa prima procedente racione peccati quia de iudiciis nouit. Que aut requiratur ad hoc ut bellum dicatur iustum nota xxiii q. ii in summa et in de homi. ... ... li. vi. et per hostiensem in summa de treu. et pace. § quid sit iustum et ponit versus ... xxiii q. i et arch. primo.

Nota secundo hic, quod accepta in bello iusto non efficiuntur capiencium ut hic et in ... restituat iuxta glo. quid autem de receptis in iusto bello dicta sunt.

Tertio et effectualiter nota quod iuratum non obligat iurantem si fidem non servat eidem cuius non iurata

ibi enim non ligat et c. usque in
finem
Contra hoc opponit glo. si-
nalis de c. qui deo vovit
q. vi. ubi dicitur quod si vir
et uxor pari consensu vo-
verint deo continenciam quamvis
ab illo proposito alter iterum
lapsus fuit, alter nichilominus
tenet promissum servare et
ita fides est servanda ei
qui contra fidem venit. Solo
ut solucionem dicit quod illud c.
non tangit hoc et hoc eo
quia ibi fides data fuit
deo, hic homini et sic hoc
debet intelligi c. istud
quod si fides data pro[...] hoc
locum habet, quod hic dicitur de
hoc dixi eciam s. c. preced.
Et hoc de ma. istius glose
Hoc promisso quod hic sit men-
cio de bello et dicit in pro-
bare si constitit quod perditus
iuste bellum movit q.
Utrum vero quod possit debet
constare, dicit host. quod constat
hoc ipso, quod non constat quoniam
ei qui militare non potest
l. si quis servus li. xxi. quod regula-
riter omne bellum est iniustum
et dampnatum c. de gladia l.
una l. xi. de pn[...] ca. no
c. i. et ij. cum suis concor. Et
sic vult quod illi incumbit onus
probandi qui dicit bellum fuisse
iustum de quo hic latius vide
Jo. an.
Et eo dicens quod in bello iusto
capti efficiantur servi et bona ef-
ficiantur capiencium dicit Innoc.
quod in hoc sic distinguit, quod
aut bellum iustum sit ex edic-
to principis et tunc omnia cap-
ta sunt capiencium et liberi

homines fiunt servi eorum ff.
de capti. et postlimi. reuer. l.
hostes. Si vero non sit bel-
lum ex edicto principis sed
aliud est iustum, puta quod
est ad defensionem rerum
suarum vel pro execucione
iuris sui tunc dicit distinguendo
quia si ille qui tale bellum
gerit habet iurisdictionem potest
statuere quod quicumque invaserit
aliquem, liceat invaso bona
invasoris capere et sua facere
et invasorem detinere quousque
cum domino assignet ut
not. in c. i. de fer. ex eo aucto.
Item si super hoc non fecit
aliquam constitucionem potest eum
condempnare de invasione
facta infra fines sue iuris-
dictionis l. c. ubi de cri. agi.
oportet autem quod in provin-
cia. Si vero ille qui tale
iustum bellum agit nullam
habet iurisdictionem super eo cum
quo pugnat et tunc iuste
pugnat, puta quod alius
invadit ipsum, et ipse se et
eciam res suas defendit
tunc licet vim vi repellere
tamen non licet ei bona ipsius
capere nec capiendo ea
sua facere, nec licet invasorem
detinere. Et sic vult quod si
bellans est mere privatus
licitum est ei bellum ad de-
fensam, quod hic latius
prosequitur ipse et Jo. an. per
eum. Et per hoc ex predic-
ta c. glo. in quo dicit et c.
in fine et capti in tali
bello servi sunt capientis
ita quod peccaret si fugeret
ab illo ut not. in s. di. in o-

gencia in glo. ii. quod intel-
ligendum est secundum distinctionem
premissam.
Quod autem dicit Quod si tu ca-
detinens rem meam iniuste
et denegans eam restituere
ausus ubi per violenciam in-
quod tibi competat actio vi
bonorum rap. vi. quod sit? quia
predo spoliatus restituit. ut
de restitu. spo. in litteris et c.
cum quis ut in gratia fat. C. pri.
vi, si quis in tanta, plane
Innocencius quod competit actio vi
bonorum raptorum, quod ipse
late declarat et Jo. an. ibi
enim Gotfr. de maiore dicit
quia si talis spoliat per
invasionem, non dat sibi actio
vi bono rap, nec actio in-
iuriarum, quia obstat ei ex-
cepta pars primo. C. de
adulte. intellexeris. sed
bene competit ei reivendicatio
quia dominium non remanet
penes eum, supposito quod
bellum fuit particulare ...
ut premisi, de hiis omnibus
et aliis pluribus dubiis
circa materiam belli hic latis-
sime tractat Innocencius et Jo.
an. Glose sunt expedite.

Nimis

Omnia de cle-
rici temporalia
non tenentes
a laicis eis fidelitatem iurare
non debent. Et sic primo port.
secundum rep. hostiensis ... in ... con-
dit ibi quia non
Casus in textu ... littera
plana est, quia legi ...
primo. i. canonico vel ec-
clesiastico usurpare sol-
licitant secundum hostiensis ecclesiasti-
cos religiosos a secularis
apostolum ad Roma. xiii. sicut dicit
laicos vero ad dampna paparum
prelatos ... iacent, iustos stare ne
tales nichil temporale tene-
tes vel regum ... ab
eis ut ...
Noto hic primo, quod ius ... cay-
vocat diuinum ibi de iure diuino
quod exponit. i. ecclesiastico
vel ... quia de
hoc hic agitur secundum hostiensis re-
mittit ... de ... c. i. v. nos itaque, sumptum
est enim hoc in ... de
nos ... i. de accusa-
qualiter et quando ii. in prin. Et nota
quod papa vicarius dei pro-
mulgat ipse deus promulgare
vi... ad quod satis facit. C. de
... c. ii. v. non enim ma-
et ab eo licet quod possit eas
diuinas scripturas interpretari
... qui filii sunt legit per venerabilem
... in dicto hostiensis ita
determinat solucionem, et alia
dubia potius sunt standum
interpretationem ... re-
mittit. i. de deci. in aliquibus
nec obstat quod et leges sic
... per ora principum ...
q. viii. c. si. quia illud lar-
ge capitur, vel de solo papa
hoc est intelligendum, qui
solus est vicarius xpi
Item Noto illud dictum
... suo domino sicut et d.
quod exponit glosa ult.
dicens et c. Infine in cle-
etiam sponte per ... suis
hoc iuramentum ~~...~~
prelatos permittunt. i. de accu-
sa. veniens, et caveant
a pena decretal. ... de
rebus eccle. non alie. li. vi. Dic
ergo concludit quod cle... ...

temporalia a laicis ipsi iurare non
debent. Sed si solum temporalia ali-
cuius secus, quia tunc ipsis iu-
rare tenentur ratione temporalium iurare
tenentur. A contrario sensu licet sic
sint dicta intelligendum si clerici
temporalia teneant ab eis in feudum
alias non. Unde nota Hostiensis quod non
hoc ipso quod aliquis tenet
temporalia infra vel intra reg-
num vel provinciam, alicuius debet
illi fidelitatem, nisi ipsa se esse
in feudum recognoscat vel proba-
tur, nec obstat xxiij. q. vij.
omnes basilice, quia non presumun-
tur feudalia nisi probetur, cum
et multa sint libera seu
alodia, et a iure primevo
omnis persona et omnis terra
libera est, nisi in contrarium
violencia est illata. Instit.
de iure naturali § ius autem gen-
tium.
¶ Ex his concludo secundum Hostiensis
quod domini temporales non fundant
intentionem suam de iure com-
muni quo ad omnia temporalia sui
districtus pacto expressis, cum
stat alia clericorum esse libera
certa in rebus in rebus ecclesiasticis
in quibus dicimus quod episcopi fun-
dat se iure communi xvi. q. vij.
omnes. et. de prescriptionibus auditis cum
concor. contrarium cum est, quod omnis
ecclesia sita in diocesi subest
episcopo de iure communi, et est
sub ipsius dispositione x. q. i. re-
gesta, nec in ecclesiasticis est
reperire alodia, ut patitur
instantiam aliqua ecclesiam uel
personam acephalam xxi.
di. nullus, quoniam cum subsunt
persone fortius et res xvi. q. i.

principium. Et sic hic patet
clarius sensus huius textus intellec-
tus, ut dicamus clericos tunc
solum teneri ad prestandum
homagium laicis, cum ab eis
tenent temporalia in feudum alias
non.
¶ Sed contra hoc posset ad
hunc modum opponi, quod nullo
potest de iure clericus obligari
laico ad prestandum fidelitatem
quia maior non debet iurare
minori secundum eundem. c. ego
n. et c. nullus, constat autem
clericos esse maiores laicis.
Glosa prima solvit hoc
contrarium, dicentes quod si clericus te-
net temporalia a laicis, in hijs
sunt facti inferiores laicis
id est sunt se per modum inferiores
et sic non obstat contrarium
unde dicit glosa etc. infine
de hoc. supra de statu regu-
larium c. unico li. vj., et facit
supra de appellationibus Romana § debet
c. libro. Ex his clerici tamen in supe-
rioritate, nichil possunt laici
in personas clericorum, quia
clerici inferioritas non fundatur
in personis ipsorum sed in rebus
quas tenent a laicis, ut supra patet.

Petiat | Omnia etc. Conti-
nuavit quod
aliquem non esse contra Ro-
manos et ecclesie sue cautum
esse patet contra dimisso. Et a
ibi nec postea etc.
¶ Casus in tempore ecclesia an-
thiocena vacante precepto
anthiocemos timeos fieri
conspirationes contra ipsum, coactus
fuit mandatum a capitulo illius
ecclesie quod non eant decreto
contra ipsum. Capitulum habebant
pro eo causam contra ipsum

p ecclia Anthiocena et ecc
lesias que sunt a deo pa
tri sibi prelatas Et ipse
in ecclesiis illud mandatu
ut q apl hoc Cancti no
tenetur, quoniam libere
stare possent con ipm pri
cipe p defendendis iuribus
et honoribus ecclie sue, et
ecc p suis ipsis abstinen
do se dumtaxat a machina
tione p qua idem princeps
det incurre lesionem sui cor
poris aut amissionem sui
principatus ¶ Sequitur lra
coherendo. i. abstinendo si
mile q de testi in tum aut
et adhoc quod se tenet
etiam sine mandato fm host
¶ Noto hic qd singulare de
tu q ligius iuret uel promit
tat aliquid alicui q no
eit con ipm, no tm tene
ei con se uel sua eccliam
qr mandatu illud no ex
tendit ad hunc casum ra
ut ps visum est i iuxta
c. Iuramentum generale re
stringit ut non veniat
id, quod quis verisimilr
specialr non iurasset
¶ Item noto q iuramentu
extortum obligat, de qt
hm glo prima, et dixi la
tius. s. c. ad nostram in vin
arredo glosas que expe
dunt latis hanc materiam
¶ Glosa prima not q iud
metum extortu no est
nandus, inducit dno illud
de confessio et de confessu
h grum, distinguendo hm argum
mati vale p pte tm Et

nea ibi cu olim n et i de
questio quinqua accedo Et ibi
sine intitu primo ipius dno
appz interitus anne xi q i
quiractum, tenuit go ma
iuramentum in hijs, hig prestan
no debuit. s. c. i pro, in
p id dicebat Host quod
potat iudici delibao, cu
indebite fuit exactu s. c.
¶ Glo in not declaraton
materia spectare ad ppam
Et in ea ibi dubitat ad q
obliget ut hic, et sic dt
ab eo q dt fini glose
¶ Glo vlt not q si p sac
intu aliquis teneat alteri
tm no tenet q i se et ex hoc
arguit, alle gna, q dicit
esse spalia Et in ea ibi q
in sulam dt si colonus p mi
sit villam reddere incorrup
ta salvo q non te de vi
z vetustate, si sing colom
illa q incedit no fortui
to. colonus tet, cu vis ipius
coloni uel ipius domestica
no intelliga excepta et
s. planci si testator vni
heredum legat fund si. c
heredibus dederit, deducet
de illius pte sua z reliquum
solu dabit heredibus, si ex
pte institutus est si c. hedi
bus dedit, quia no aliter
heres est nisi tota c. heredibus
det, et ibi tamen v vlt
q c alo c. Et ibi cum deo
ista lex z sequentes ponunt
casus in quibus i deo generali
p sona loquens no est excep
ta Glosa soluit, q illi s
casus spales in quibus c alia
ratio ut vir quis fuet iste

quod vult sicut in alio que
racio hic cessat Et adde hic
quod notatur xxxiii q. v de
forma, sequitur aliud

Ex litteris

Summatur
cum judex
in principio
cause iuramentum de veritate dicendi
partibus non exegit in processu
id exigere poterit. Casus dic-
ta ibi ut igitur

Casus in textu Quidam G.
nomine impetravit litteras super
restitutione usurarum contra E. ad
archidiaconum et magistrum G. ca-
nonicum Cuius judices lite
contestata receperunt testes
productos ab ipso G. per quos
non potuit constare de quanti-
tate sortis sed de obligatione
pignoris tantum constitit et per
famam quod notorium habebatur
quod quandam terram ipsi E.
obligatam sorte sua et aplius
deduxisset tamen videbatur judi-
cibus ut iuramentum de veritate
dicenda exigerent a partibus ut
per iuramentum constaret de sor-
te Significavit hoc pape
ne ex defectu huiusmodi iurament
succumbat iusticia, si unus
occulte mandavit papa quatenus
compellat partes per censuram ec-
clesiasticam, ad prestandum huiusmodi
iuramentum Vel de littera per G. de-
bitore contra E. creditore
constitisset dicebat testes quod
G. obligavit sed quanto non
recordantur, et forte ex con-
stabat quantitas fructuum ita
quod nil restabat, nisi scire
quantitatem sortis expedire quod
super iuramento procurari non
potuit xx. q. iii grave cum
notorium hoc dicit quod factum
istud non potuit de facili esse
notorium et sic hostis forte

vicium clamabat potius esse
quod ic G. sic perdet totam suam
sortem cuius tamen quantitas
non probatur
Ex hoc textu nota esse va-
lidum quod in terra usurarum prestatur
iuramentum de veritate dicenda
sicut in causis spiritualibus et
ad hoc partes sunt compellende
per iudicem, etiam quamvis in prin-
cipio cause huiusmodi iuramentum non fuit
exactum de quo est in glosa
prima, et ultra quod quibus
patebit plenior intellectus
capituli huius
Tamen pro expeditione glo. pre-
cedentis in quo differat iu-
ramentum de veritate a iuramento
de calumpnia Glosa prima pot-
est duas differencias ostendens per
que prestentur tamen loco ipsarum
et in ea ibi in casibus non
prestatur et sic vult quod iuramentum
de veritate succedit loco iuramenti
de calumpnia in causis spiritua-
libus quod hodie tamen fuit sicut
ista iura. Sed hodie
secundum iura nova, etiam in causis
spiritualibus prestatur iuramentum
de calumpnia, propter maliciam
hominum etiam in talibus calump-
nias fabricancium ut de iura
calump. c. i. li. vi. ubi de
hoc Et ibi de eo quod sicut
etiam si non vidit secundum Innocencium
sed iuramentum de calumpnia
prestatur de eo quod credit ut
patet in glosa in fine hodie
ut de testi. li. vi.
Glo ii notat quod sola fa-
ma non sufficit ad probandum
sed cum aliis adminiculis etc. et
in ea ibi patet et ibi dixi
et ibi ad impediendum sed non
ad dirimendum ut de eo qui
cognovit consanguineam suam Glo iii

ponit omnes fructus receptos
titulo pignoris computandos
in sortem, deductis tamen expen-
sis. Et ibi nullus casus ex-
cepto solucione decimarum
etc. Quia glo. vult ponit iiij or
causas quibus intrantibus de
vtilitate dubitacionem quibus
casus et duo approbata hoc
per ius nouum. Et mea ibi
per totum et est simile iij
q. iiij. c. Item sedem. et ff.
de decretis l. eos. quia vult
vbi propter defectum personarum
concedit dignitas fustibus
cessio tamen alias concedenda
non est secundum iacobum et p.
Et ibi quasi sumalis
forte ut dicit hostiensis agebatur
hic pignoraticia in qua
computantur eciam fructus in sor-
tem vnde magis videtur
fuisse dubium id quod pot-
simus glose vel secundum eum
iudicis forte procedebat
ex officio quo tamen non in-
tratur de calumpnia secundum de iure-
iurando c. ad nostram ij et ibi
vtile esset et ita fit hodie
ut in. de iura calump. c. j. l.
vj. li. vj. infine ut dispo-
nit de iura calump. c. preterea

Intellecto

Confirmat
dictum illius qui
prestitit, iuravit non alienare
rem, non valet alienacio quam
postea fecit eciam si iurauit
non contravenire vel sic. Si
quis iurauit non alienare
rem alienat et iurat non
contravenire, standum est primo
iuramento, et revocabitur alie-
nacio et secundum iuramentum non valet

id quod illicitum est. Et primo
ponit factum corrigendum et illud
corrigi mandat ibi nos eidem
Casus in tantum rex vngarie
fecit quasdam alienaciones in pre-
iudicium regni sui et contra hono-
rem regis iuramento interposito
de ipsis non revocandis. Signi-
ficatum hoc fuit domino pape
et ipse scribit archiepiscopo colocen.
et eius suffraganeis ac eidem
regi, super hoc ut alienaciones
predictas faciat revocare tali
iuramento, quia in sua coronacione
iurauit regni sui iura et honorem
illibata conservare, vnde illicitum
fuit iuramentum, sicut quod prestitit
fuit de non revocandis huiusmodi a-
lienacionibus, et ideo non servandum.
Sequitur littera tenetur eciam
si non iurauit, sic et clericus te-
netur obedire licet non iurauit, de elec.
c. c. vitalis.
Noto hic effectualiter quod si
quis iurauit duo contraria si primum
fuit licitum vnde est illicitum
et ideo non servandum.
Secundo noto quod reges intrant
in eorum coronacione de conservando
iura regni illesa de hoc
in glo. prima
Item noto quod duo contraria non
possunt simul esse licita vel
vera, quod tamen fit in glo. quamvis
tamen duo contraria, diuersis respecti-
bus possunt esse bona, ut nubere
et non nubere, de quibus est in glo-
sa. Numquam est vtrumque contrarium
est malum ut prodigalitas
et auaricia vel dic sepe non
sunt tamen ipse contraria, quod vnum
extremum non est ipse contrarium al-
teri extremo vicio secundum medio v-
irtutis sicut est liberalitas de
hoc in c. hospitalium xxxvij di.

Oz oppono ad lram, quod
valuit huiusmodi alienacio, quia
reges pt liuate donare sui
sumptis, alle. d. c. tua nos
et ita potuit alienare, et ad
hoc .j. de donacio c. .j. ij et
iij cum gtor
Solucio ista sole alienacio
fuit facta i gue puidicium reg
ni et ita non valuit, alias
donare pt reges ut i gria du
rum cum cet dice gria nt
facienda est tam amara
interpretacio sm Jo. an.
Glo prima primo dat sile
quod fortificat re ponit
simplice tam quam indantu
hoc no obligat dit ut ica
et ibi est malum et habet hic
locum in preceptis et prohibicio
bus et in consilijs sm Innoc
Goff et philip. Ubi alie
nata nisi iam propter hoc eet
deposita xv q ij monemus et

Mulieri

Cas. Si mu
lier indauit
aliquem esse suum maritu
et succubuit, no da nec de
negata sibi lcia cum alio gtra
hendi. Et non dimdit qr
lra pendet in fine.
Casus in textu. Queda mu
lier petebat quendam in vi
rum et i iure pstitus indata
asseruit qr ie in ea matri
monialis cosenserat per vba
de pnti, vir hoc negabat
et cum mulier no habet aliam
probacionem, vir fuit ab eius
impeticione absolutus. Nunc
utrum iudex debeat ei da
re licenciam cum alio ghendi
falsum vr ppa qr non vr p
iuri videat, nec debet et
re si plus indauit mrio
impediret, sz est pue gstie
relinquenda. Sequitur lra as
seruit forte i sponsalibus
quas fecit medicate sic in
rauto pueri, melius dixis
set adultus sm Jo. an. et
nec hoc sz qr cum alio co
traxit.
Noto hic no esse viam
apiendam piurio, qr core
rat in glosa ij. Item qr
actore non probate reus
det absolui, de hoc i glo
prima.
Item no hic per Innoc
qr pts diffinitiua pt quis
venire contra sua ofessio
etiam iuratam ut pz hic
de ista muliere qr p iudicio
dicebat istum ee suum mari
tum, et tn contra hoc venien
do per suam no impedit
qu alium virum duce vellz.
Sed contra hoc obstat qr
constat ofessioni alicuius
i quocunqz iudicio et eet
contra iudicium d. de elec
per inquisicionem g ista mulier
non debuit audiri et ad
mitti, contra sua ofessionem eet
iurata, et Innoc spale
hoc esse in ea mrimonij i q
no stat confessioni coniugis
contra mrimonium .j. de gania
ppii sup eo, ita eet non
debet stari hic i puidicium
mrimonij gtrahendi, maxie
qr propter fragilitatem, timor
est de adultis aut for
nicacione. Sz plus plag dom
Innoc qr regulariter pt
quis venire contra sua con
fessionem contra quam fuit sua
lata ut hic erat, de hoc

nōtur . ī . de exceptō cum
veglios Et racō huius quod
ꝑ sniam ꝯriam auffert
uis cōfessionis ut ex illa
cōfessioꝫ nō teneat cōfitens
ꝑ ꝑstum i foro iudiciali sed
relinquit ꝯsciē sue et ꝫ
wlt ħre lra c. huius
Sꝫ Quero de intellectu
lre ibi ne auctor ꝑiuri
ꝫc . ꝫ Jo . an . quod melius
dixisset . ne auctor adulteri
videat nam wlt dissi-
nere Aut iurauit verum
aut falsum si verum fuit dan
da sniam ꝯtrahendi cum alio
dicta via ꝑi adulterio
Si falsum tunc denegando
sniam impedire ꝑiurium quod
inquit quod nō est faciendum
Sꝫ hoc intendit lra Cum
vir sit ꝑiurium iurauit dando
sniam vel ꝑ ꝑone ꝑiurium ut
apire viam ꝑiurio
Pro expedicoꝫ glose se
Quero quid si ista mulier
hūisset vnum bonum testem
an debuisset deferri sibi
iuratum ꝑbatoriū seu decisoriū
sorium Glo prima argumentum
pro et concludit ꝯriū quod
non vir lege ipam inse
et sic wlt glo quod in ca
matrimoniali non est locus
iurato i supplementum ꝑbacōis
quod eciam tangit glo
ꝫ ff . c . l . iij . § . quecumque de
hoc ꝑ archi xxxvij . q .
i . viduas vbi tenet ꝯriū quod
eciam hic tenet host dicens hoc
esse arbitrarium . quia ex
i ca statum hmōi iuratum
pt deferri Et ista opinio
pt hic sustineri quod nō re
futur iure ꝑ ꝑstitum . ꝑ hoc

dicat quod arg lauis nō ꝯcludit quod
vendicans et agens vtipossidetis nō
e ꝯrius sibi pt cui vendicare tene
detentatos quia nō ibi . et agere vtipos
sidetis roc cum ut dixi c . de ca . pos
pastoal hic pt nō e de ista muliere
que sibi dicere ꝯria ꝫc

Facit quod dicitur . ī . e . c . finali
Glo ij repetens textum et
ipius racoem . subdit contrariam
opinionem cui respondit Et ibi
vtipossidetis hoc verum recedendo
i toto a primo iudicio ut nōtur
c . de ca . poss pastoralis
et ibi dixi Et ibi rone do
minij cum non ꝫ ꝯriū inter
dictum vtipossidetis intentan
do Et ibi de pnti cui ꝫ
contrarium petendo sniam cum
alio ꝯtrahendi infine exponit
hodie nō habemus

Venerabilis

Sꝫ quero intellectu
hoc ꝫ i suma Quia iuratum
seruare statuta edita et ꝑ
illud iuramentum promittit seruare
re edenda vigore iuramenti
ad edenda non obligatur Et
nō diuidit
Sꝫ casus in textu figurat sic
Erat aliquis clericus iurauit
se seruaturum statuta edita i sua
eccia iurato falit ꝑstito ꝑ
misit ꝑ idem iuramentum seruaturum
quodda statutum quod
ꝑ ꝑstitum iuramentum iurato
fuit in dicta eccia Queritur
habitur vtrum tenetur ad ob
seruacōm illius statuti ꝑ iura
mentum ꝑuis facti vel ppa . quod
ex sua promissione de seruan
do quod ꝑmisit si nō ex
ꝑstito iuramento Sequitur
lra edita non ꝫ edenda
quia tunc eet sm Jo . an . ꝫ
sm host fatuum esse iurare
statuta fienda vel sta non
visa . de quibus . ī . e . c . i . li .
vi . ꝑ idem nouit est ista
obligacō sm vinc
Nota essencialiter ex lra quod
iuramenta super ꝑtito explicita
nō extenduntur ad futura
hoc clare disponit lra c.
huius

Item noto quod ex promissione
quis obligatur ibi licet iustitie
non debeat quod promisit ff.
Sed oppono contra textum, quia
iste clericus iuravit servare
statuta indefinite ergo intel-
ligitur obligatio de edendis
ex eo quia obligatio generalis
potest venire presentia et futura
ut que res pignori obligari pos-
sunt l. ii. ff. de pignoribus, quia etiam
ex quibus contrahitur, quod si obli-
gavit bona sua etiam de fu-
turis intelligitur
Item oppono quod valuit ex-
tensio iurati ad futura ut
l. ii. c. c. i. lxiii. et de c. te-
nendo secundum Innocentium. Ad primum
dico quod ista obligatio de qua
hic non fuit obligatio inde-
finita ymo limitata, quia
iuravit statuta edita ista
enim fuit forma iuramenti, secus
si iurasset statuta indefini-
te ut in contrario tunc enim obli-
gatio tamquam universalis tra-
heret presentia et futura. Ad
aliud dico quod si in iuramenti
forma iurato promisisset et idem
iuravit servare statuta
edenda locum haberet contrarium
quia que in continenti fiunt presu-
muntur inesse ff. de elec. ff.
si iu... et ff. si certum petatur
l. lecta secundum hoc ex intervallo
promisit, quod probat verbum ibi
postmodum et secundum hoc debet
littera intelligi ad hoc facit quod
notat Archi. xxxv. q. ii neque
Ex his ergo concludo quod
aliquis quod iurat statuta
edita et edenda, et casus
est indubius, tunc in iuramentum
intelligitur de licitis ut c. c. i. li.
vel aliquis iurat statuta e-
dita, et tunc non tenetur

de edendis nisi in continenti
sic ad hoc obligaret aliquis
vel iurat indefinite servare
statuta et tenere esse de
edendis ut iura predicta
Ex premissis infero ad quem
aliquis iuravit de calum-
nia, postea in causa dicit aliquid
vigore illius iuramenti, nunquid
si dicat falsum est periurus
Similis est questio in vasallo
qui asserit domino aliquid
ex vi iuramenti primi seu prius
prestiti. Dicunt aliqui in utraque
questione quod non committitur
periurium. Sed hoc falsum est
quia iuramentum de calumpnia
tamquam indefinitum continet
omnia futura in lite. Sic
et iuramentum vasalli quo
ad capitula, de quibus in c.
de forma xxii. q. v. Glo.
ii declarando textum dat si-
mile et committit de obli-
gatione ex premisso surgente
Et in c. ibi iuramenti ubi
de hoc notatur. Et in hoc
dico non esse differentiam quo
ad genus, quia conveniens
in utroque casu peccat mortaliter
secundum contrarium ad determinatam
quantitatem reatus est differentia quod
plus peccat conveniens iu-
rando ut sequitur in glo-
sa in fine ad hoc de c.
debitores et per Archi. xxii.
q. v. iuramenti sic c. ult.

Iuramentum

Hoc c. famosum est in
hoc titulo et propter varie-
tatem dictorum non summa-
tur secundum summat. Habet
enim v. dicta que per se pa-
tent vel posset dividi
... c. diffuse text.
Jo. an.

in duas partes prima tractat
de recusatione et relatione
iurati ra ibi Hanc tractat
de relacione In Et omisso
casu in titulo quia littera
plane est dictata lego
ipsam Littera conventus i. reo
referre scilicet actori arco ps-
titit probare obtineat v. ab-
solui etc.
Noto totam litteram que occur-
rit in praxi Et qua
littera tractatur quo quis et per
quem possit iuramentum in iu-
dicio deferri et recusari, quia
per iudicem potest deferri
iuramentum ipsi reo ad osten-
dendum innocentiam suam vel
ipsi actori in supplementum
probacionis presumpcionem faci-
ente pro ipso actore et hoc
habito respectu ad circumstan-
cias personarum et causarum
ut .s. dictum Et tunc huiusmodi
iuramentum non potest recu-
sari, nisi ex iusta causa
de quo in glosa .j. Sed de-
latum a parte parti, potest ab
parte cui defertur recusari
Item noto quod in actione
famosa non habet locum rela-
to iurati ibi nec liceat
convento actione famosa re-
ferre etc. de quo in glo-
sa Et ex hoc verbo refer-
re infert Jo. an. quod fuit
delatum, pro quo facit quod in
famosis ubi de statu perso-
narum agitur possit iura-
mentum deferri sed non referri
deferri respicit actorem
sed pro quem defertur, refer-
ri respicit actorem reum
a quo refertur ipsi actori
de quo hic latius tractat Jo.
an. Alia utilia ~~patent~~ facile possunt
licet colligi ex littera Et ex
glosis quas aggrediendo
Vero quotuplex est iuratum
Glosa prima distinguit et exponit
tres iuramentum in fine ponit
duo notanda vide primo le-
go ipsam Et in ea ibi iudi-
ciale secundum Hostiensem distinguit iu-
ramentum aliud iudiciale a-
liud conviudiciale Iudicia-
le aliud voluntarium aliud
necessarium et ibi ut potest referri
nec recusari referri scilicet iu-
dici ut recusari propter auctoritatem
iudicis Et ibi nec sic iura-
re scilicet ipse actor secundum illam
regulam Cathonis, patere
legem quam ipse tuleris Et
ibi susceptum vel a iudice
approbatum secundum Hostiensem Et ibi
Et nota ista dicta usque in
finem sunt bene notanda Ex
primo habetur differentia inter iuramentum
delatum a iudice et a parte ff
Et ibi admonendi et que
sit racio diversitatis ibi notatur
in fine et .s. de pena l. qui
ad agendum .l. iiij. ubi de hoc
Glosa iij. Ex casu 2o dat aliud
casum ad quem allegat plu-
res leges 2o dicit quod defensor
iurat de calumpnia Et in ea
ibi famosis que notantur
in c. vij. s. tria v. porro
Et ibi .l. vult defertur
iuramentum heredi fidei commissario
vel legatario a quo aliquid
de testatore relictum sed
sentencia et testium presencia et
sequentes leges ponit casum
in quibus non defertur iura-
mentum aut illi parti Glosa penultima

notat et dat gcor declan
do brarum Et mea ibi bona
psumptionem pt inductum p
inm. quod i tua psatit scdm
hostiensem z c Et ibi viui teste
et sic vnus testis facit sem
plenam pbationem scdm Jo. an.
nec obstat quod dicitur vnius
vox, nullius vox, quia il
lud intelligitur quantum ad secundum
plenam pbationem scdm eumdem
Infine de materia huius
glose habetur plene in specu
de indicti delatione § 1
v vt aut usque ad finem §

De exceptionibus

Cotinuatur scdm Goffredum visum
est de pbationibus in genere
et in specie s. quia reus qui
excipit onus pbandi in se
assumit Ideo post rubricam
de pbationibus specibus summittitur
Rubrica de exceptionibus vel
aliter sic viso de iure actoris
per quod impugnatur quasi gla
dio videamus de iure rei
quo immunitur ut clippeo
scdm Azonem C. e. ti. et insti
tu e. ti. Vel aliter fundata
intentione actoris, reus oppo
nit peremptorias vel exci
pit contra pbationes actoris
ex ordine, ergo bene sequitur
titulus de exceptionibus post
titulum de pbationibus specibus
scdm Jo. an. Et de materia ru
brice habetur in. q. vi. § exce
ptio Et repetitur in vi et
in Clementinis Conveniunt Ru
brice, O. de offi. dele excep
te ij de iudi. exhibita et c.
se. de ordi. cog. c. i. z vlt

o. de testibus. c. de testibus
Sed oppo. quod hec Rubrica
debuit precedere titulum de
litis contestatione, quia ante litis
contestationem opponuntur excep
tiones dilatorie. ut e. pasto
ralis, et quedam peremptorie
de quibus. ut de litis contesta
c. i. li. vi. Ad hoc dicunt quod
istud esse de arbitrio vel
pt dici z melius quod licet
dilatorie habeant opponi
ante litis contestationem, pemp
torie regulariter opponuntur
post litem contestatam. s. quod
peremptorie sunt magis effi
caces z plus afficiunt pre
ideo fuit equius illas con
dari in ordine ergo ordo
bonus scdm Jo. an. que autem
sint exceptiones peremptorie
z que dilatorie patebit
Sed in hunt certum ex
ceptio dicitur quod
in paradiso deliciarum vbi
Adam correptus a deo ex
cepit eumdem retorquendo
in uxore dicendo quod erat
seductus ab uxore et ponit
Dwil in prohemio Speculi
§ Dane Et circa hoc no
to quod omnis exceptio
de sui natura limitatur equitati
insti. e. ti. in prin. Et pro hoc
induco textum. ut e. cum
int. ibi s. equitatis iudi
cantis et super hoc funda
c. i. in c. cum int. et c.
dilecti cum similibus

Venientes Summa. Et
testis de cri
mine contra eum excepto
convincit vel alios convictus

appa(r)et, repellit a testimo
nio s(ed) de crimine no(n) p(un)it(ur)
s(ed) non tangit negociu(m)
p(ri)ncipale Et sunt tria dicta
ibi ibi q(ue)st(io) 3a ibi ce(r)te
Casus in fine Quest(io)
tum fuit a p(a)p(a) utru(m) i(n)
p(er)sonis testiu(m) c(ri)mi(n)a obi
ci possint, ut sic a testi
monio repellatur Et p(a)p(a)
distinguens in h(un)c modu(m)
s(ed) c(ri)mi(n)a obiciu(n)t(ur) testib(us)
de quib(us) non fuera(n)t ac
cusati, s(ed) ea opponu(n)t(ur) in
modu(m) exceptionis, cri
mi(n)a illa p(ro)ban(tur) denti aut
qua causa p(ri)ncipalis ter
minet(ur), que si p(ro)bata fue
rint, testes a testimonio
repellent(ur), quia s(ecundu)m sta
tuta canonu(m) testes re
quiru(n)t(ur) sine infamia et
suspicione ad testimoniu(m) pro
ferendu(m) S(ed) instabat
p(er)sones E(ccles)ie c(ri)mi(n)a sunt
p(ro)bata co(n)tra testes i(n) mo(dum)
exceptionis, i(n)mo deant
puniri pena ordinaria Et
papa d(icit) non quia i(n) eos
accusatio iuris ordine no(n)
processit S(ed) sufficit si a
testimonio repellat(ur) p(ro)pter
h(un)c vbi c(ri)me(n) quod eis
obiciat(ur), c(aus)am de qua agi(tur)
non co(n)tingit Sequitur
l(itte)ra suspicione i(n)imicicie
... i(n) modu(m) accusatoris
p(ro)bauit ip(s)e testes vel q(ui)
qui eos p(ro)ducit s(ecundu)m p(ro)po
... iuris ordine(m) p(ro)uta li
bello accusationis et inscrip
tionis vinculo
Noto p(ri)mo l(itte)ram p(ro) alle
gando q(uo)d ibi fuerit

Et i(n)fra dedit pa(pa) q(uod) que fuit
q(uo)d p(ro)bat deant c(ri)mi(n)a c(ontra) testes
obiciu(n)t(ur) i(n) mo(dum) exceptionis Et

canonica instituta declarat
Noto q(uod) infamis no(n) p(otes)t
e(ss)e testis, de hoc plene uisu(m)
est s(upra) de testi(bus) testimoniu(m)
Item q(uod) nec suspectus p(otes)t
e(ss)e testis ut quia est inimic(us)
ut dixi in textu Item q(uod)
defectus repellit testem ibi
macula de hoc dicas i(n) l(itte)ra
ci(tata) h(oc) v(erbo) certe Noto h(ic) q(uod)
dicit ca(pitulum) s(ecundu)m maiu(m) viii q(uod) c(ri)
mi(n)e p(ro)bato contra testem in
modum exceptionis non pu
nitur pena ordinaria s(ed) tu(n)c
repellitur de q(uo) s(upra) de ordi(ne)
cog(nitionum) c. ii
Sed oppo co(n)tra l(itte)ram et p(ro)
co(n)tra p(ri)ma(m) p(ar)tem, vi(deli)c(et) q(uod)
testis no(n) debeat repelli p(ro)pter
maculam, quia no(n) d(ebet) addi
afflictis afflictio vi q. i c(apitulum)
p(er)cussio et i(n)fra de cleri(co) egro
Et totum Item defectus corpo
ris causat(us) sine culpa q(uia)
non d(ebet) imputari Item co(n)tra
s(ecundu)m Q(uia) si oppono q(uod) acta in
vno iudicio no(n) p(re)iudicant
in alio p(re)sertim int(er) alias p(er)
sonas s(upra) de fide instru(mentorum) int(er)
go non vi(deli)c(et) q(uod) testis alio
convictus uel confessus no(n) d(ebe)t
ex hoc repelli quod est co(n)tra
l(itte)ram
Sed p(ri)mum dico q(uod) textus q(ui)
d(icit) testem debe(re) e(ss)e sine
macula p(otes)t intelligi q(uan)tu(m)
ad animam i. q(uod) sit sine ~~cul~~
~~pa, vel intelligi~~ c(ri)mi(n)e et
tu(n)c cessat c(ontra)ria p(otes)t et(iam) in
telligi de macula corporis
et tu(n)c d(ebet) restringi l(itte)ram
ad casum q(uo) testificat(ur) co(n)tra
clericum in c(ri)minali, repellit(ur)
enim a tali testimonio corpe
viciatus eo casu quo repellat(ur)

Que d(icit) multa te. i.
uindicta pena

ab ordine sunt pe et dub de
hoc in .q. iiij. .v. ipi et .e. de tes
ti. c. si. prima littera est glor-
ia singularis et nonda ad
aliud dicat ut not. inc
testium .e. de testi. Confessio
cui in omni iudicio preiudicat
.e. de elec. per inquisitionem co
victio aut preiudicat sum te
norem c testium ut ibi dicit
Item adhuc obstat contra
litteram in viij. textu quod testes
confessi vel convicti de cri-
mine puniri debeant .e. de elec. per
inquisitionem .e. de confessis c.
in tuis quod contra est littera ubi mul-
ctari non debent Et noto e-
ciam quod pena et multa inter
se ponuntur quantitative ut hic
alii dicunt multa est pena
pecunaria ad hoc dico sum
Jo. an. quod ex sola confessione
hoc dampnari non possunt
nisi tunc quod confitetur
tangat negocium de quo agitur
ut in .q. iiij. et sic quod littera
sc. et sum hoc intellige litteram
ita quod quod crimen confessum
contingit causam principalem tunc
imponitur plena ex ordina-
ria et hoc non negatur hic
Sed quando non contingit causam lo-
cum habet ista littera de hoc tamen
dicit Laurencius .ij. viij. quia littera
dicit quod testis convicto de crimine
dicit littera quod testis convictus
de crimine in non exceptus
non punitur sed repelli possit
ubi crimen quod obicitur
causam de qua agitur non contin-
git Vincencius contra hoc aliud
in crimine causam pri
...ncipalem contingat ut quando accusatur
quis de crimine symonie et de

eodem crimine testis quando
symonie dicit idem esse ac si
non contingat causam dicit
cum adhuc non esse puniendum
testem convictum nisi est
confessus propter rationem hic
ex quo non sit contra se-
gem cum accusato et
ex ponit litteram ipse possit
in ... alii dicunt
aliter ut glo. ult. hic et
Jo. an. et fuit opinio Goff.
et Host. et concludunt
isti quod aut de crimine testis
constat per confessionem et punitur
pena ordinaria sive ille
crimen contingat causam sive
non .e. de confessis c. i. .e.
de elec. per inquisitionem aut
fuit convictus et tunc si
crimen non contingit causam
nullomodo punitur .e. de cor.
di. cap. cum dilectus aut
contingit et punitur ut hic
et exponunt litteram possit
i. tum. Sed plus placet dominum
symonem Franco de quo dicit
Lau. .e. de confessis c.
i. ut ista littera in viij. possit
ex ponatur ipse per maiore
ut dicamus testem convictum
de crimine nunquam puniendum
sed tantum repellendum et declara
antecedenter notatur .e. de testi-
bus cum causam in .j. glosa
Nota hic posuit unum du-
bium quod debeat probari crimen
obiectum testi infine et
in .q. vij. ... si
testis confitetur crimen sive
punitur ut dixi per Fran.
.e. de confessis. c. i. ubi ipse
posuit de hoc ... re...
que in effectu voluit quod ... si

de crimine testis constat per con
fessionem aut coram delegato
et punitur pena extraordina
ria C. de testi. l. nullus
aut coram ordinario et pu
nitur pena ordinaria de
to c. ij. Si non testis est con
victus, tunc punitur solum
in hoc quod repellitur a testimonio
ut de ordi. cog. c. ij. Et
non fit in hoc distinctio utrum
crimen coniungat causam aut
non. Et sic predicta textus
in hoc textu licet comparet
confessum et convictum hoc
est verum quo ad ista rela
negativa ut non primaria pe
na ordinaria licet possit
puniri adminus pena extraor
dinaria et sic patet contra
istorum iurium
¶ Glo. iiij ponit opinionem
Lau. 2o ponit aliam quam
in fine determinat Jo. in fine de
hoc etiam notatur ut de pla
co licet. Glo. convicti vel
confessi declarat literam. Glo.
probavit in contrario obicit
ad utrumque distinctum et sol
vit. Et in ea ibi ponentes
ista cum sit compassibilia
sed quem deliquisse et pe
nituisse vel sic pe et ab
ista negativa probari potest
indirecte ut si probat absen
cia a loco delicti ut de tes
ti exteriore sed hoc procedit
respectu illius convicti sed non
respectu illius confessi, tene
go lecturam glose, licet
alii aliter dicant. Glo. amplius
arguit remittit arguen
do respondet et ibi arguit
ad aliud casum. Et in ea

ibi inquam si vidi, de ista
interrogacione testis et an tene
atur respondere de ipso cri
mine dixi satis ut de confessis
c. ij. Et ibi ab ipso queri
dicit Jo. an. quod si hoc intelli
git sine mandato bene posset
procedere, alias tamen ipse ad hunc
sit iudex. Tale non video quod
duplici officio testis et iudi
cis fungi debeat, de hoc in
c. pe. de recusatio in fine
vel glo. declarat textum
et dat simile. Et in ea ibi
si publico racio huius nota
ut de ordi. cog. c. ij. in fine
plene glose. In fine de ista
materia dixi latius in questione

Cum nobis omnia d. reo
excipienti
de excommunicatione contra actorem
non obstat replicatio quod
vel sit et clarum, licet ille
excommunicato communicaverint pro
tunc excommunicationis ab actione te mihi
longius repellam. Conc. dicto
2a ibi. Nota inquisitionem
¶ Casus in terminis. Aliquis est ex
communicatus maiori excommunicatione puta
Ticius. Martinus participavit
scienter Ticio in locucione vel
oratione divina. Ticius accusat
Martinum. Martinus excipit
contra eum dicens ipsum esse ex
communicatum maiori excommunicatione. Ticius
replicat contra Martinum dicens
tu non potes excipere contra me
quia scienter participasti mihi
in locucione vel oratione. Queritur
utrum Martinus possit Ti
cium a sua accusatione repel
lere non obstante replicatione
Ticii. Et responsa quod potest non ob
stante replicatione quod
¶ Sequitur litera accusationem
idem in civili actione tu cad

sit rato sm Jo. an. ille sit
actor siue accusator illius
sed rei conuictus qui accusat
Noto primo quod quitandus ex
comunicato sicient incurrit maiore
excomunicationem, secus si sit ignor
rauit, ut de sen. exco. cum de
sideres, quia tunc nullam incur
rit ut ibi hoc tamen verum dico
nisi conuiaret in crimine dap
nato, quia tunc quitando
incurret maiorem vel in aliis
specialibus casibus sicut in ca.
c. significauit, ut de sen. exco.
de quo dic eadem in glo. si
Secundo noto quod excomunicatus ma
iori excluditur non solum
a communione sacramentorum sed etiam
thorum, excomunicatus vero minori
excomunicatione excludit solum
a participatione sacramentorum
et huiusmodi participatio consistit
in sola perceptione, ut de cle.
exco. si celebrat. Tercio colli
gitur id quod dicit tamen summa
tamen quod excomunicatus maiori ex
cluditur ab agendo, non autem
ille qui excomunicatus est solummodo
minori excomunicatione, quia talis
non remouet a communione fide
lium etc. sed excomunicatio maior
et in hoc consistit totalis modus
c. huius
Ult. pro complectione plen
iori huius materie cum gla. sa
obito com. bern. et pro quo
quitandus excomunicato vel appa
re morcius illius quod propter
huiusmodi rationem non potest
obicere illi excomunicationem ex quo
quem approbauit de re iud.
quod semel li. vi. facit in
ra allega. in glo. pra. Item
non dicitur alii obicere quod ipse
noluit similiter quod de probandis
c. illorum et quod ci. proximo
vi. quod quod huiusmodi exceptio
non debet obesse actori
Glo. prima mouet istas
obiectiones et duplex soluit
secundo ibi obicit et soluit
per subaudicionem et duos
casus excipit, et inducendo
obiectionem primam inducit
que sunt ea dubitationes
verum dicit Et ibi contra
et ut de re iud. quod
semel li. vi. Et ibi secus
in exceptionibus vult quod
glo. habet solutionem quod
quis non reprobat quod
approbauit, agendo sed ex
cipiendo sic in potest repro
bare excipiendo et est
ratio, ut dicit glo. quia
quilibet licet sit excomunicatus
eadem maiori potest excipe
re, ultima defensio nulli
debeat denegari, ut c. cum
inter et c. dilecti Ex hoc
quod patet quod licet excomunicatus
maiori non possit agere
potest tamen excipere Glo. tamen
quod ibi in limite hic etc.
format vnam obiectionem quod
excomunicatus maiori non possit
suum accusatorem per bern.
huius c. ibi 2a non etc. et
soluit dicit ut in ea. etc. Et
ibi a communione fidelium et
hoc tenendum omissis aliis
opinionibus, ut dicamus quod
omnis defensio competit
excomunicato siue sit realis
sit quod defendat reum in
re de qua quenit ut
sunt exceptiones peremptorie
quam in dilatoriis siue de
clinatoriis sm Jo. an. Et

Et mea ibi aliam ut p[ro]
in § ibi sequenti que incipit
In hoc ubi vult quod hereticus
possit hereticum accusare et
sit criminosus criminosum hoc id
est speciale in odium illius
criminis secundum glossam, alias
criminosus non accusat alium
secundum istam glossam excipit
hic duos casus primus est
quando quis prosequitur iniuria(m)
sua(m) quia tunc potest accu-
sare quemvis sit criminosus
sit vel si non est excommunicatus
Item fallit in episcopo quem
accusat vilior persona aut
criminosa dummodo sit de fami-
lia sua hoc illud est speciale
odium episcoporum, quod decet here
honestas personas suae fami-
liaris, non ergo potest illum
reprobare, cuius mores probavit
approbavit ff. de accusatione, nulli
vide de hoc. Item fallit hic
secundum Innocentium in criminibus ex-
ceptis, de hoc hic dicitur
ut notatur ff. de accusatione cum
p. Glosa prima et ultima obiicit
et replicat solvit etc.

Cum ecclesia etc.

Criminaliter hereticus plura beneficia
contra alium de pluralitate non ex-
cipit. Quamvis Francus sit criminat
hereticus non tamen ab exceptione
repellit per replicationem
pars adversa vel obiectum
et secundum hoc est casus nobilis
summa ponit decisionem
concordium in mandatum ibi
mandamus in quo exceptio
repellit et exprimit

Casus in terminis quidam Ja-
cobus nomine fuit investitus
per dominum papam de quadam
prebenda vacante in certa ecclesia
et de mandato ipsius in corpora-
lem possessionem dicte prebende
fuit inductus, quia non permit-
tebat ipsum capitulum illius ecclesie
possidere exposuit hoc predic-
tus Ja. in presentia domini pape
contra quos canonicos excepit
quidam opposuit contra ipsum
videlicet quod in alia ecclesia bene-
ficium aliud obtinebat. Ille
replicabat contra eos, quod et
ipsi plura beneficia in pluribus
ecclesiis obtinebat. Innocentius
cognita veritate, mandat Lan-
dunensi Episcopo et suis collegis
quod dictum Jaco. faciat pre-
bende illius pacifica possessione
gaudere de qua fuit per eum
investitus non obstante excep-
tione predicta quam non potuit
ei obiicere cum et ipsi varia
beneficia in diversis nostra conce-
ssione habere. Sequitur littera facia-
tis tolle ultimum. ff. gaudere
et post hoc verbum pluraliter
quod supplevi in suprascripta decretale Lan-
dunensi Episcopo et iudicibus
suis opponere super singularis
tanti
Ex littera c. huius hoc colli-
gitur quod qui simili impedito
laborat, non potest illud alii
opponere, quod qualiter sit verum
patebit ex infra dicto verum
quod circa istam materiam c. huius
sunt diversa dicta doctorum
que etiam tangit glosa c.
huius ideo per examinationem
illorum et per introductionem glose

primo oppono contra racionem, vi
detur quod hic debuit audiri
conquerentes de pluralitate be
neficiorum, quorum eciam erant plu
rales. Racio quia isti conque
rebantur nomine ecclesie cuius inter
est ut plures non instituantur
qui non possent residere continue
et quorum erant plurales,
delictum persone non debet preiudi
care ecclesie, infra e. ti. cum venis
et de re iud. delictum li
vis.

Ad effectum huius questionis ponuntur
hic in glo. due opiniones Vincentii
et Tan. Opinionem Vincentii glo.
in fine approbat, contra opinionem
Tan. et Io. opponit et tandem
demum ponit aliqua que
probat per raciones et per locum
ad mensionem. Unde primo lego glo
sam et in fine hoc sic itaque
glosa colligitur circa doc
tores opiniones de hoc utrum
huiusmodi tamen habentes plura
beneficia possint contra alium
conqueri de pluralitate sub ra
cione ecclesie. Vincentius hic dice
bat quod sic, si hic non pote
rat, quia papa ex certa
sciencia contulit beneficium beneficia
to etc.

Sed Tan. et Io. dicunt oppositum
et in effectu eorum opinio est
quod plures plurales non au
diuntur, quia non agunt tamquam
ecclesie conquirendo, cum intersit
ecclesie habere clericos locuple
tes et sic habentes plura be
neficia. Item plus dixerunt quod eciam
non plurales non audiuntur, nec
plurales consequantur ab aliis
quod ipse non potest. Et presup
posito quod ipsi non possunt, sed hoc
non procedit, quia pretextu

pluralium non debet impediri
interesse ecclesie. Item adducunt
aliam racionem et locum ad mensionem
ut patet in glosa. Sed eciam
ista racio non concludit
quod divisio est imperfecta,
sicut eciam esse quod non plurales
sunt instituti a papa et
non elegerunt plurales ut
sunt electi ab illo sed
ab alio superiore. Ideo
glo. reprobat opinionem Tan.
et Io. et sic opinionem Vincentii
cuius effectum est iudicii quod
plurales audiuntur nomine
ecclesie sed non nomine persone
ipsorum, quod intelligit huiusmodi
sic conpediret ecclesie tollere
conquirere ut si conquereret de se
rit eciam propter paupertatem
prebendarum, tunc eciam quando
huius plura beneficia admit
titur eciam alias dicit sic
est in instituta de libertis ho
minum conclusiones, et in hoc
vult dicere, quia in instituta
datur eciam contra committentem
liberos homines volentem
sed tenuerit ff. de libe. ho
misi l. iii. § si quis eun
dem sed huiusmodi non possunt
plurales persequi interesse
que sunt socios ut si dicat
aliquis plurales quod eo
hoc alii habent maiorem
prebendam sed si dicat de sua
spirituali prebenda quod eo quod
est minor et sic persequitur
spirituale suum interesse bene
posset, nec repelletur
pretextu pluralitatis ad quod
ff. de procura. l. licet. Sed
non opponentes sunt non

pluralis et vincit eos ad
mitti debet et nomine certe
et nomine expressi ex hoc petit
quod sit teneri de materia
glose et

Sed adhuc orit[ur] dubium
circa ista et circa textum vi
etur quod exceptio iudicis
te debuit admitti quia
Jacobus erat pluralis restitu
tum non valuit tacito de
alio beneficio [illegible] de rescriptis si
proponente [illegible] de preben. si mo
tu proprio li. vi. [illegible] hic dixe
runt Tan. et Jo. hic non
repelli Jacobum quoniam non
competet sibi actio contra co
trarium, et hoc ex eo quia
facultas excipiendi non
competebat pluralibus [illegible]
eos et sic colligunt [illegible]
in quo admittitur agens
sine actione [illegible]
[illegible]
ti [illegible] debitores [illegible] ista
solutio non procedit quia
iudex ex officio debet re
pellere agentem cum non
competit ius agendi, [illegible]
est [illegible] ex armata [illegible]
de iudi. et sic iudex sup
plebit ex officio quod est
ideo quia interest honoris
iudicis ne iudicium sit frus
tratorium [illegible] de iudi. cum
[illegible] alibi dicimus
quod iudex tenetur [illegible] in
[illegible] proferre sententiam si
habebat tempus [illegible]
[illegible] pro hoc induco textum
singularem [illegible] de offi. de
le. consuluit [illegible] si aut ex
pirret ibi nisi [illegible] et
cognitum de utraque parte

Solvo ergo aliter quod iste Ja
cobus erat questitum [illegible] re
no cum hic [illegible] impetrat
sed quod fuit investitus et reconsti
tutus quod idem importat
quod ipsa collatio [illegible] de conces
preben. proposuit, et sic non
competebat exceptio obrep
tionis vel si competebat
non opponebat exceptio si
opponebat [illegible] ex
ceptio [illegible] exceptio [illegible]
[illegible] non repellit [illegible]
[illegible] de ap. constitutus [illegible]
[illegible] nichil pet
ut hic quia erat in possessio
ne [illegible] si aliquid petet
ut si petat [illegible] ad
mittitur exceptio [illegible]
[illegible] de accusa. super his
dicat et aliter [illegible]
hic papa contulerat ex certa
scientia et sic cessat omnis ex
ceptio et sic decretal
induct plana si solutio
ista [illegible] ergo for
magis fundata

Sed adhuc [illegible] finali [illegible]
oppono [illegible] quia non
sequitur isti sunt pluralis
[illegible] non sunt audien
di quia hoc delicta [illegible]
tem sit delicta seu [illegible]
[illegible] de uno
ad reliquum non sit compen
satio [illegible] soluto mat. [illegible]
[illegible] de adul. c. [illegible]
hoc [illegible] quod hic est
unicum delictum [illegible] neglec
tum [illegible]
[illegible] universalem [illegible]
et sic non [illegible] diversi
tas beneficiorum [illegible] aut [illegible]
solutionem [illegible]
hic [illegible]

legit hic textum quod sine
dicamus pluraliter esse c
men sive non, non tangit
hic textu quia loquitur in reo
voluntario. isti enim excipi
entes erant voluntarii
et per hoc tollitur omnia con
traria. sed cum opponitur quod
per textum criminosus non
repellitur ab excipiendo
et filia, quia loquitur
in reo necessario ut dicam, ff.
e. dilecti et c. cum inter. secus
de reo voluntario, quia
talis potest repelli pretex
tu pars criminis vel obiectum
et racio quod iste habet vim
actoris, sed non auditur accu
sans de crimine in quo ipse
est involutus, ff. de accusa
c. j. et ita erat in textu c.
Dicit eciam presupposito quod non
sit criminis pluralitas ut
hic innocens tamen si aliqua ra
cione exceptat reprobabiliter ut ob
stans non debent ista admitti
ad opposicionem alii, quod in recipio
prima non purgat, quod debent
tamen omnia iustificare sua
persona ut notatur in dicto
c. cum inter. Sed aut cent
nectum rei, non habet locum de
cisio secundum eum, quod reo ne
cessario non denegatur iusta
defensio ut d. c. per ut ibi
dixi circa glosam, et per hoc patet
intellectus c. huius etc.

Pastoralis

On
ma
Iudex

debet statuere terminum ad omnes
dilatorias proponendas post
quem excipientem non audi
et nisi in tribus casibus hic

expressis. In prima decisa
consultacione in 2a rursus
ibi inquisicionem in qua duo
facit, primo ponit decretum
et ipsius causam 2o penam et
in casus exceptos ibi ita quod
¶ Casus in textu clarus
maliciose dilatorias ex
cepciones proponebat ut causa
decisio prorogaretur. Ad istorum
maliciam compescendam sta
tuit papa ut infra certum
tempus assignandum a iudice
omnes dilatorie excepciones
proponantur, ita quod si postea
post terminum aliquas volue
rint proponere, quas in termino
non fuit protestate, nulla
tenus audiantur nisi de
novo post terminum excepcio
exorta fuit vel nisi iste
qui eam proponit fidem
faciat iuramento se post terminum
ad illius noticiam pervenis
se ¶ Loquitur littera dila
torias successive proponitas
nonnumquam consueverunt protra
hendi sic ff. c. c. j. li. vj.
pervenisse sed illam excep
cionem vel in illius noticiam
venisse secundum Jo. an.
¶ Noto primo quod providenda
est materia frivolis excep
cionibus causas 2o quod iudex
ex officio potest terminum assig
nare ad omnes dilatorias
proponendas ibi a iudice
assignatum et precedit hic quod
interest officii iudicis ut
tempus instancie inutiliter
non labatur. C. de officio dele
consuluit. Item tempus datum
a iure potest breviari a iudice

na ad ponendas dilato
rias terminus iuris est litis
contestatio et breviatur. Sic
Iste noto quod tunc sunt di
latorie etiam media tantum intel
ligitur esse peremptorius etiam
si non exprimatur, patet
sic quod post terminum assigna
tum audite ad ponendum
dilatorias non audit post
et sic erat peremptorius
Iste noto quod protestatio fuat
ius protestatis, et de protesta
tione extra de elec. cum hu
mana de constitu tu cum
Iste noto quod exceptio de
novo orta potest opponi quan
documque oritur probat tamen in
c. nisi et cetera Iste et ultimo
nota tamen in quo quod plene
probat per simile mirandum ibi
vel ius et cetera et hoc exce
ptio venit, quia quanto de
cis consilia ad hoc c. de
testium primum et ibi glosa
Quod oppono ad textum quod
opponens quandocumque oppt non
debeat audiri scilicet exce
ptionem quod sic, in eum
quod etiam post terminum assigna
tum ponendo audiri debet
exceptio, quia tunc ut sit
peremptorius debet esse terminus
ff. de fer. exc. sacro et
l. constitutionem li. vi. et ita
absoluta assignatio termini
non noceret quin postea de
beat audiri, nisi esset
tunc peremptorie assignatus
Quod prius dico quod exceptio
excepiens non est ante dila
toria ratione mora ponendi
sed est anormalis et sic

quecumque potest opponi, quod hic
glo. i. et Spe. et ti. § ij. v.
verum, licet primo teneat contra
cuius opinio est reprobata per
Clemen. exceptionem et ti. Sic ergo
exceptio potest opponi
quacumque tantum post sententiam, scilicet exceptio spi
ritualis et hoc favore animarum
propter periculum quod, et de ista
loquitur contrarium, secus autem de
exceptione pure dilatoria
de qua hic Quod ad xvj dico quod
per hunc textum dicunt aliqui
quod omnis dilatio etiam media
tantum est peremptoria, quod
etiam Spe. de dilationibus § ij. v.
exceptio, et hoc sequitur contrarium lo
quitur de dilationibus quod dantur
in principio tantum que non sit per
emptorie si non exprimatur
ut sit peremptoria dilatio sed
tamen de offi. dele. consuluit
et quod ibi notatur, preterea autem
opinio Speculatoris in dilato
riis probatoriis, secus in dilatio
nibus expectatoriis que non
intelliguntur peremptorie ut
fiat missio vel excommunicatio
nisi exprimantur vel nisi tria
intervenerit dicto c. sacro et
ea predicta intelligo media
tantum inter citationem et sententiam
et per hoc patet solutio
Sed excepto post terminum non
potest opponi dilatoria quero
quid iuris quod aliquis dila
torie quia quis habet ponere
sunt contrarie ad invicem, quod
sepe contingit, dico quod ponere
non eas successive intra
terminum vel etiam simul sed
conditionaliter, ut sic talis ex
ceptio, et quod taliter et tertio
et cetera et si hoc non sufficiat
et quod tertio et cetera, et hoc facere

potest in de religio. domi. li.
vi. etc.

Non exquo hic tamen agitur de exceptione dilatoria. Quod est quod iuris de exceptione peremptoria. Glo. prima. Et secundum est de illa. in lege ipsam in fine. Advertendum autem est quod ista glo. in eo quod dicit secundum est de peremptoria, potest intelligi dupliciter. Uno sic, ut sic secundum in peremptoriis quantum ad hoc, quod tamen ad proponendum dilatorias non precludit viam peremptoriis. Et hic intellectus est indubius. Alio ut sit sensus in peremptoriis, id est quod ad proponendum peremptorias non est sic tamen statutum sicud in dilatoriis. Et hunc secundum intellectum sumo host. et Spe. e. ti. § dicto. v. videtur, tenet contra. De quo per dominum in regula indultum. Et vide ubi dicit quod causa cognita potest assignari tempus ad proponendum omnes peremptorias secundum sine cognitione non. Glo. ii. posset ...., sufficit protestatio qualiscumque, vult quod non secundum dicunt nostri exposite quod dicit ut in ca. in fine. Idem host. et Guil. in Spe. e. ti. § ii. v. secundum illud et § viso, v. secundum qualiter.

Glo. iiii. inducit simile, de simat textu, nota quod tamen precludit viam excipienti dat simile in accusatore. Et in ca. ibi secundum de hoc plenius in de religio. domi. cum dilectus in glo. fi. Et ibi quod perdit et quod dicitur que specialia sunt ad agendum, perpetua ad excipiendum, subaudiendum est si exceptio agenti, hoc probat ff. .... Et ibi actio competens ex illo facto, ex quo excipi potest. Glo. pen. potest reitari .... Quod si post contestationem litis oritur exceptio dilatoria etc.

Glo. ultima inducit simile, quod post opponi affirmative, solvit negative. Et in ca. ibi michi videtur et est videlicet tenet host. in summa e. ti. § secundum hoc secundum et contrarium hoc ipsum .... aliis appellationem propter rationem que sequitur in glo. ad maiorem glose facit quod notat Guil. in Spe. e. ti. § ii. in summa et ii. columpna. Et Jo. mo. in re. al. igno. li. de re. iur. li. vi. Et ibi secundum non iuris .... quibus ignorat facti non ... ac si diceret si ignorabam inductum consanguineum quod in non imputa. secundum ignorabam cum propter hoc recusari posse michi imputabitur. secundum Jo. an. etc.

Cum inter

Venerabiles ... conventum, excipe appellatio et omnem suam defensionem facere potest secundum ... non potest Coll. dimissio ... ibi inquisitionem.

Casus in tantum inter ... rem et conventum de argentoro ex parte una et G. nobilem virum pictaviensis dioc. ex altera vertebatur controversia super quibusdam

dampnus et rebus aliis co
ram delegatis iudicibus apostolicis
hoc partibus constitutis prenominati
dicti nobilis exceptionem proposuit, quod duos de iudicibus
habebat certa ratione
suspectos, propter nonnullas
allegauit, quod cum nobilis
ille esset excommunicationis vinculo
astrictus huiusmodi exceptionem
opponere non valebat iudi
ces consuluerunt dominum papam
et ipse respondit quod dicto nobili
quelibet defensio restringatur
in iudicio et proprie iudices
recusandos, cum periculosum sit
sub iudice litigare suspec
to, et apostolica sedes iudi
cibus suspectis tamen excommunicatos
sententia non committit, verum non
consideratur in hoc fauor
excommunicati sed equitas iudicialis
et absurdum esset ut reo
contra actorem defensionis
copia denegetur, quia sic
condempnaretur, qui debet
absolui. Et hoc ipsum probat
alia ratione. Ad finem dicit
aliud esse in reconuentione
quia reconuenire non potest excommunicatus
actorem, nec quod in
defensionem conceditur ad im
pugnationem mattdem extendatur. Sequitur litterali
conuentum agentes, vtrum
defendentem, et .s. dicitur
vtrum exceptio nobilis esset
admittenda, non committat
.l. penultima non committere, quod
pe .i. scilicet cum liceat actori
impugnare, et reo non li
ceat se defendere, absoluere
deus quod esse non debet absolu
tiones, .ii. qui absoluendus est

ab impetitione actoris eidem
reo sit iniuste dampnato reme
dium inuentum in subsidium
oppressorum .ij. q. .vj. c. .ij. et
.iij. quia ratio ac si dicat eo
quo diuersitatis ratio non occur
rit idem ius est .ff. de constitutionibus
uia, ad impugnationem per viam
reconuentionis
Noto hic primo, apostolicus suspe
ctum iudicem posse recusari
et ratio in littera, quia periculosum
est iudicare coram iudice sus
pecto, de hoc autem coram quo
suspicio debeat probari, determinatur
.s. de offi. dele. si contra
vnum li. vi. Noto quod ex
exceptio fundatur super equitate
ibi equitas, quod est diui
sim rubrica et est ratio
quia cum exceptio sit defen
sio, et defensio sit de iure
naturali ut Cle. pastoralis in fi.
de re iudi. ergo et exceptio est
de re naturali
Item noto quod iudicium non debet
claudi, clauderetur autem
ad literam cum hominis si audiretur
impugnatio et non defensio
. Item noto quod ex
communicatus potest excipere, quod dicunt
aliqui verum de exceptione iuris
vt si excipit contra agentem
quod est excommunicatus vt .c. a nobis
secus de exceptione facti que
tollit negotium ut est excep
tio pacti doni potestatis vel
similis que distinctio non est vera
et probatur hic quia textus
loquitur indistincte et vtro
bique subest eadem ratio scilicet equi
tas defensionis, per hoc etiam
reprobatur quedam distinctio vincentii
qui dixit excommunicatum posse
vti exceptionibus odiosis

no aut favorabilibus, quia
omnibus uti potest ratione pre
missa
¶ Item nota hic casum in quo
prohibentur conventio aliis non ut
ff. de arbi. c. dilectus. Multa
ta alia que licet exconicato
et aliqua que non licet colli
guntur ex pro. an. in glosa super
rela dolo. ii. q. quarta et sequenti
li. vi.
¶ Ex quo hic dicitur quod excom
catus debet audiri excipiendo ge
ne generaliter in quod excomunicatus
audiatur in quolibet excipiendo
Innocentius ponit rationem, quod au
ditur excipiens quia est reus
necessarius et sic intelligitur
textus. Secus si est reus vo
luntarius, quia qui est volun
tarius, debet ante omnia firma
re suam personam quam firmare
necesse, tunc non possit esse in
iudicio ff. de iudi. intellexi
mus, qui aut est necessarius eo
ipso fundat suam personam
quod citatus dicto c. intelleximus
quia iudicium redditur etiam
in invitum ff. de iudi. c. i. Ex
hoc infero secundum Innocentium quod
si electus petit confirmare
excomunicatus non potest excipe
re ipsum, quia est reus vo
luntarius. Et idem dicit si talis
excomunicatus sit citatus per edic
tum, de elec. c. si. li. vi. Debet
tamen dictum in c. dilecti ubi
contrarium sentit hostiensis
¶ Sed numquid excom
catus potest appellare contra
iudicialia, dicit Innocentius quod non
per theoricam dictam, quia
in hoc est voluntarius cum
appellatio extraiudicialis sit
provocatio de ap. cum sit
contrarium notatur ff. de maio. et
obe. dilecti, distinguo ergo quod
aut appellatio est mere
extraiudicialis et non auditur
et intelligo textum Innocentii
aut non mere mere ut
quia interpo. ab excommunicato
et auditur, et sic intelligo
glosam in c. dilecti, de quo
in c. pia in pro. li. vi.
de aliis consimilibus dubiis
recurre hic ad Innocentium
¶ Glosa prima indicat duo
similia, primo obicit et solvit
secundo querit et solvit. Et
inde ibi in casu isto de
hoc in glo. ii. q. i. qui stu
det et in glo. ult. xxxv.
iii. q. iiii. vir cum propria
Et ibi dicit Io. An. hoc non
Si agat excomunicator vel
is qui fecit illum excomu
cari, secus si aliquis alius. arg. in c.
de restitu. spolia frequens
li. vi. Et ibi multa ponit
et ibi notavit hoc Io. An.
et facit quod not. lxxxiii.
di. quisquis ¶ Glosa in ar
guit et remittit. Glosa
penultima querit et solvit. Infra
et sic glo. ultima quod excomunicatus
non auditur volens compensa
re, quia compensans agit
Item quod non auditur petens
ergo nec compensando. Contrarium
tamen facit quia excomunicatus potest
et tenetur solvere ff. de iudi. in
tellexi. ergo et compensare
quod compensans dicitur solvere
per l. i. si debitor ff. qui po
tiores in pignore habeantur
De ista materia plene posite
opiniones et late hic prose
quitur Io. An. per Io. multa

satis probabilis dicit hostiensis
quod si adversarius consenciat
audire volens compensare
et quidquid dicat glosa
hoc verum est si adversarius
fatetur debitum, ut in hoc
glosa ista est contraria. Sed si
negaret debitum, eciam si
vellet, quod fiat probacio in-
dex non audiat, ita intel-
ligo glosam istam tamen quod sim-
pliciter teneo, tamen contraria est
quod Oldra et Bartholus
de quo per ipsum ff. rem ra-
tam ha. l. amplius infra Et ad
contraria que sunt pro parte magis de
quia inter dominum compensacio fit
de debito nichil tamen et si
non auditur excontinuo videtur
denegari defensio. Ad hoc
dico quod duplex est defensio
una hec prima nam de-
fensiones et conclusionis
et hec permittitur excontinua-
to ut in textu exceptio
de iudice suspecto. Alia
est que secundum naturam im-
pugnaciones et accusacionis
et hec denegatur excontinuo
et imputet sibi, cum non
fuit se absolvere. C. de adul-
te. l. quamvis. Dic ergo non compen-
sat quod compensacio expedit
ff. de adminstra. tuto. l. inter
virum. Dico ut premisi quod aut
debitum negatur ab adversa-
rio et procedit glosa, quod
non auditur per contra. Aut
adversarius fatetur et potest
fieri compensacio, sicut possit
eum liberare et sic non
expedit quod agat, ex quo
liquet debitum per confessionem

de materia glose hec in iii q. i
in summa et ff. de deposito bo-
na fides ubi eciam de materia
compensacionis. Sequitur aliud

Cum venerabilis

Ista decretalis quo ad casum
principalem idem dicit cum illa de
religiosis domibus cum venerabilis quia
eciam loquitur de questione inter
easdem personas scilicet super alia
ecclesia. Sed quo ad libellum hoc
dicit. Cum reus a quo res petitur
excipiat de permutacione ipsius
rei facta cum actore, non
fatetur propterea actorem fuisse dominum
hoc est quod excepcionem obiciendo
non videtur intencionem adversarii
confiteri. 2o dicit quod exceptio
falsi esse potest sententiam probandam
Et est hec decretalis in iii
compilacione sub ti. de confessis
Et in forma facti et processus
narracio in 2a diffinicio ibi
intelleximus. Forma processus subdi-
viditur in iii partes, et primo
post peticionem actoris 2o ibi
rursum excepcionem et probacionem
reorum 3o ibi Ad hoc post
replicacionem et probacionem actoris
Ad particularis eciam subdividitur in
iii partes quia primo post mouet
diffiniciones, solucionis quodlibet ob-
staculum 2o diffinit tamen quo
ad spiritualia ibi quia vero
3o quo ad temporalia ibi verum
quia

¶ Casus in summa Episcopus Sabinensis
habebat causam cum monasterio Sa-
tenensi super ecclesia sancti viti
Coram auditoribus utriusque partis
constitutis petebat Episcopus ipsam
Ecclesiam a monasterio cum possessi-
onibus et pertinenciis suis

dicens eadē tā ī tpalibꝫ qm̄ ī spualibꝫ ptinē ad eccīam Sabinen̄ ptur monastiꝫ nōs Epi intencōe fundata ppropere sic ē q̄ et si ecclia pdcā olim fuit Eccīe Sabinen̄ subiecta, eā tn̄ Epūs nō pt petē cū ex ca causa pmutacōis eā mōstiū obtineat, et ad hoc pband̄ q̄ pdcā exhibuit instrumētū in quo pma facie ptinēri videbat q̄ Theodosiꝫ Epūs cū assensu Canīcōs suorū pdicta eccīam Sancti viti cōcesserat monastio farsenensi ī cambiū p quibusdā eccīis ⁊ rebꝫ alijs ¶ Ad hec respondendo Epūs dixit inte cōm suam fundatā esse ꝑ huiusmōi rñsionē, q̄ cū pcūr monastiꝫ rñderit se dicta eccīam ex pmutacōe facta p Sabinen̄ Epm̄ obtinere ꝑ quas ob fatebat̄ se credē q̄ dicta eccā ante pmutacōes ptinuit ad eccīam Sabinen̄ q̄ ꝯtrā pmutacōes celebrari nō pt̄, nisi cū vō domino, et cū illo ꝯ̄loco dm̄ hēt. Et ad pband̄ q̄ dcā ——— eccīa ptineret in tpalibꝫ ad Epm̄ quosdā testes induxit ꝑ quos ostendē intēbat̄, q̄ ipse disponebat p velle suo de bonis dicte eccīe.

Hijs et alijs examinatis dōmꝰ ipa intellexit dcm̄ epm̄ intencōm suam nō pbauisse p testes vel rñsionē supdicti pcūris licet q̄m opposuit excepcōm nō vide cōsiti dcm̄ intencōe adūsarij vel eā ꝑ instrm̄ ad hoc exhibitū exaduso cū in eo Theodosiꝫ Epūs a quo pmutacōs facta pponit̄ nō dr̄ Epūs Sabinen̄ quāuis in tiestimpto quo vtebat̄ pcūr, appositū fuit Sabinen̄ ꝑ viciū falsitatis, licet tn̄ nimis cōcesserit q̄m transsptum illud nostri falsauit, quia tn̄ delictum psone ī dampnū eccīe redundaē nō dꝫ et falsitꝰ excepcōs nō solum an̄ sñiā ⁊ ptꝫ sñiam obici pt vsqꝫ ad xx annos nō volt papa q̄ p hoc pniudicari mōstio ꝯtinet, cū tn̄ quia cōstitit ipe dicta eccīam ee in dyocs Sabinen̄ sitam adiudicat̄ eadē Epo ius epale in eādem, excepcōs illis que ꝑ autentica scpta eadē Epo nōstrmit̄ ee subtcta, cū dcā Eccīa nec ꝑ pmlea nec p lītima pscripcōnē pbatē exempta Sed quo ad tpalia eiusdē eccīe absoluit mōn̄ ab impeticōe epi ꝙ cū sup hoc nō pbauit se lītima pstit pcōe munitum ¶ Sequitur litta in spualibꝫ in hijs obtinuit ī tpalibꝫ ī isto succubuit ut sē idem pcūr fundata quo ad tpalia q̄ ī spualibꝫ fundata erat de iure q̄m ut patꝫ in fine sñi hostiē vt dicat̄

Nota quia tamen concedit nec nego in vi festinus citus et properus properanter a u et properus a iu valde properus inde perpropere et hoc in katholicon

Nota quia adhuc non erat probatum certum esse diocesis Sabinensis propterea in nullo subito vel cito contra xxviij q. iiij de illicita ante medium et si pro episcopo non originale sed sumptum ut infra patet sacerdotum causam et extra de precaria c. i et c. tua in tamen i permutationem et alludit volgari pro Sabinensi episcopum sic erat in sumpto non tamen originali ut ff. i et iii hic decidit quod quamvis episcopus sic allegaret adhuc tamen aliter intentionem suam fundare voluit ut ff. divitis i aliquantulo tempore non enim possederat ut patet ex fine c. Intelleximus hic incipit summa vel per instrumentum quod d. instrumentum non prodest episcopo quia non dicit ibi quod Sabinensis episcopus fecerat illa permutationem sed Theodosius episcopus ut sequitur in littera nolumus non est hic pro ratione voluntas sed nolumus id est velle debemus secundum hostiensem Episcopalem in quibus hic consistit hoc tamen de officio ordinarii cognoscente et c. dilectus subiecta forte ut non teneatur ad quarta decimas vel ad solutionem sinodatici hec enim sunt de iure episcopali dicto c. cognoscente absolvendas quia actore non probante reus absolvitur de ecclesia possessa cum ecclesia

Noto primo quod ecclesia potest vendicari in verbo perijsset et in verbo vendicare et hic iure competit de quo de iudiciis examinata et

Tertio noto quod nomine monachos intelligitur abbas et hoc colligo in verbo Item et in verbo procuratori vestro iuncta suprascriptione que dicit monachis ff. enim monachi potuissent agere sine abbate de iudiciis tamen ad hoc etiam quia nomine monachos veniat abbas facit ff. de sinonia c. si

Item signanter noto hic quod excipiendo etiam affirmative non fatetur de intentione adversarii ibi et si nullum quod sonat presupposito quod ita fuit non sequitur quod ita fateatur ita fuisse Ex quo infero quod cum in exceptionibus dicatur procuratores presupposito quod non concesso est superhabundans cautela patet quod sine isto addito sed non concesso, adhuc excipiendo nichil fatetur ex parte adversarii

Item noto hic quod una ecclesia potest permutari cum pluribus ibi sed pro quibusdam causis de hoc [illegible] Item in verbo absque noto quod permutatio est contractus bone fidei et dicitur in glo. iij Item permutatio non fit nisi cum domino vel eo cum qui loco domini habetur, sicut tutor curator vel prelatus qui est quasi dominus ff. de donationibus c. i et vel procurator habens liberam administrationem Item in verbo porro ibi diucius noto non valet illa quam probo me diucius possedisse

Ecclesiam ... ad titulum

g° presupposita, quia diuersis potest
intelligi multipliciter et hic
Episcopus probauit se diucius pos
sedisse ut dicit littera, et tamen non
probauit prescriptionem vbi ff
ad finem, c. i.
Item patrum noto quod iudex
aliquam exprimit causam in sententia
sicud hic ipsa exprimit mo
tiuum diffinitionis tamen ut intelle
xeris si tamen non infertur quod
sic posuit in sententia et regu
lariter non exprimit causam in
sententia diffinitiua, ff. ti. ij sic
Item noto regulam quod ex
ceptionem obiciendo non fatetur
de qua, j. de re iur. excep
cionem li. vj°. Item noto quod
in instrumento debet exprimi qua
litates absentis vnde si exhibit ta
quam prelatus debet exprimi ta
lis Episcopus Cracouiensis vel Vrati
slauiensis ibi non dicatur et quod alias
teneret contrahere ipso iure
Item noto quod non sufficit tu
scripto ecclesia intelligi solem
ni, quia ex originali producto
apparet quod non concordauit tamen
est hic Et facit ad quoniam quod
recepit instrumentum publicum et
protocollo discordare et tunc
statur protocollo
Item noto hic regulam quod
delictum persone non debet re
dundare in dampnum ecclesie de
re iur. delictum li. vj°. Item
colligo quod exceptio falsi
potest opponi eciam post sentenciam
usque ad xx annos, de eo
in glosa, et c. de probaci
onibus Noto eciam quod Episcopus fun
dat intencionem de iure com
in spiritualibus quo ad omnes
ecclesias sue diocesis non sic autem
quo ad temporalia sed singulariter

probat testibus in v° vnde Item
colligo hic singulariter quod
si aduocatus partis vel procurator
ipse allegat ipse aliqua
que non faciunt, et iudex
videt aliud quod facit
ad causam, illis reiectis iudex
debet inherere illis que fa
ciunt ad causam Nam hic non
apparet Episcopum allegasse quod
ecclesia sancti viti erat in
sua diocesi, et papa tamen
hoc ponderauit et contra
pro Episcopo in spiritualibus iudi
cauit, ad hoc facit quia
iudicis est cuncta rimari
C. de fide instrumentorum cum Joha
nes
Noto ex ammacione littere oppo
sito quod permutacio quam
hic allegabat prior mo
nachorum non potuit vale
re ex hoc, quia ecclesia
de vna ecclesia cum pluribus
Item excepto quod de re spirituali
scilicet de ecclesia ad res temporales
ibi et rebus aliis de rebus
permuta ad quoniam et c.
quesitum cum ibi notatis
Item quia permutacio sit
cum domino si spiritualium nullus
est dominus in sentencia de rebus domini
nullus
Ad vltimum dico breuiter
quod licet prelatus non sit dominus,
est tamen quasi dominus propter libe
ram administracionem, ff. decre
ua c. ij, quod sufficit ut
dixi. C. in nobilibus Scd
propter alia arta Certum est
quod hic fuit permutata ecclesia
iure patronatus et sic non
viciatur permutacio vnius pro
pluribus, potuit enim esse
equalis estimacio inter-

una et plures ut possessio
nes unius erat equivalen
tes possessionibus plurium et for
tassis plures, propter quod addite
sunt alie res sive posses
siones ubi queritur advertendum
quod possunt ecclesie permutari ipse
et possessiones ipse, et ita per
mutacio possessionum potest
intervenire pecunia refu
sio dicto c. ad quod statim
quia non insistant talia
cum spiritualibus si fiat distinc
tio ut ibidem dicitur et tamen
nec inequalitas viciat per
mutacionem ipso iure ut no
tatur in c. quesitum, supra de
rerum permutatione, et per hoc patet
solutio contrariorum. Item argu
it 10. q. ii. c. ii quia
sicut in permutatione eccle
siarum iure spectatis, possunt
due dari pro una sic est
in permutatione spiritualium que
sunt iure tituli vel beneficii
quod sepius fit, hoc tamen dicit
unum spiritualium, quia plures ecclesie
tenebat ab uno non ex
vi dispensationis alias dispen
satus quo ad unum non pro
desset permutati secundum Hostiensem
et Io. Calderinum ad hoc videlicet quod pe
titi faciat regula quod
ob gratiam li. vi. Et per hunc
textum dicunt aliqui quod si
quis titulum ecclesie viciose
permutat cum habente titulum
ecclesie permutacio est nulla
quia permutans debet habere ius
ut hic in textu de quo est
in dicto c. quesitum
¶ Hoc expedito venitur ad
decisionem et oppono quod

iniustum productum debuit hic
iudicari contra producentem, aut
cum producens putabat verum esse
permutacionem et credidit allegare
contra se aut putavit falsum
et fuit punitus producendo instru
mentum falsum violando iu
ramentum de calumpnia et pro
pterea non fuit audiendus dicendo
instrumentum falsum et quia esset
sic allegasset turpitudinem suam
sed episcopus induxerit ipse
instrumentum permutacionis ergo de
buit stari permutationi pro mo
tivo partium ad quod pertine
bat ecclesia per eam permutatam
¶ Solutio ad ultimum ista per
mutacio non fuit probata et
constitit de falsitate instru
menti esse episcopus admittendo
aliud potuit providere ecclesie
Sabinensi. Item hic non discu
titur de permutatione aut valuit
forte eam deficiebat quia
non intervenit auctoritas superioris
ut de rerum permutatione venientes de
rerum permutatione quesitum. Et ita
permutacio ista hic non atten
ditur, quia non fuit probata
sed nec hic instrumentum hic aliquid
facit, nec ex eo sumitur
¶ Item ad aliud potest dici quod esset
si putavit instrumentum esse verum
fuit audiendus dicendo contra regulam
regula de qua in litera, quia
delictum persone etc., primo videtur
tunc constitit de falsitate re
let primum instrumentum. Item si
quando aliquis pro
ducendo instrumentum videatur con
fiteri contenta in eo, tamen dicit
quod instrumentum sibi non preiudi
care ut quia non est verum ut
non concludit, sed cum dicebat

Alias potest fortis obiectio, videlicet cum quod ex permutatione fuit fundata intentio episcopi
aut cum permutacio non valuit et fundata erat intentio episcopi Sabinensis quod olim fuit
dominus et propterea hoc aut valuit permutacio et debuit stari permutationi pro motivo
ad quod pertinebat ecclesia per illam permutacionem quod tamen non sit in litera. Solutio permutacio
non fuit probata, ut patet corrigendo fuit ea confessum, correxit eum Io. conditionaliter
ut in glo. ii etc. et ita permutacio ista hic non attenditur etc. sed nec instrumentum etc.

hic non preiudicare ~~set quia nō exceptum~~ subscriptum, quia cori
ginali non dicebat Sabinen
sis et vitas gestorum
per errorem non viciatur dete
ndi cum iste fatetur. In primo.
quod directe non posset produ
cens Instrumentum reprobare contenta
que inde est fateri producen
do instrumentum licet secus in teste
quamuis enim producens testem
approbet personam, potest reprobare
dicta eius ff. de testi. in prin.
Racio diuersitatis quia instrumentum potest
preiudicari dicta testium non ~~pt~~
sic not. ff. de fide instru. in
prin. Item adhuc oritur
instancia contra Brixiensem in c. causa
vbi papa pronunciauit
in spiritualibus pro episcopo Sabinensi
contra Episcopum que per autenti
ca scripta erat publicata et
non exprimit quod fuit ita quod
sententia fuit incerta et nulla
ff. de sentencia que sine certa
quantitate per totum. In primo solut
quod licet non exprimatur in textu
debet tamen intelligi quod in sententia
per circumlocucionem ista fuit expres
sa vel continebatur in ~~nt...~~
actis vel in publicis instrumentis
tamen difficile est sustinere quod
iudex exciperet excepta pro
In ista non producta et cetera
est verum quod sufficeret summarum
certificari ex actis secundum Iohannem
Et dicit In primo, quod quia quibus
ad Simonem c. omnia iura spiritua
lia venerit nisi que excepi
untur pro principalem vel per specialem
tamen debet tantum esse id aquo
petunt ut petat specifica
ri, sed Iohannes dicit quod actor non
non tenetur specificare sed ipse
excipiens si putat se tutum
in aliquibus potest excipere et
declarare
Glo. super audit quod pro responso
nem per cursus monsterii non
potuit fundari intencio
Episcopi Et in ea ibi reperitur
contestacio ymo per hoc non
fuit lis contestata ut ff.
in glo. in fine et istud hoc
est expeditum ff. de litis con
testa. c. ij. li. vjo vbi deter
minatur quod per excepcionem ex
peremptoriam non sit litis
contestacio de quo in eodem
loco notatur Et Racio
huius patet ex ista glosa
quia litis contestacio fieri debet
per responsionem ad intencionem
aduersarii affirmando vel
negando, Sed aut non fit
per excepcionem quia ut dicit
ibi excipiens non fatetur
aliquid de intencione aduersa
rii ergo et cetera dixit tamen hic
In primo quod sine excipiendo
sine respondendo peticioni re
sponderat et animo lite contes
tandi, facta est litis contesta
cio, quod dicit hic patet quia
id quod vocatur responsio
vocatur excepcio et est verum
dictum In primo ex quo fit
animo litem contestandi
Glo. iij. Emat acciones
bone fidei dicuntur, quare
sic dicantur, et quod reliquie
dicuntur stricti iuris, et in quo
differunt Et ibi ex vendito
accio ex empto competit
emptori ad petendum rem
quam ipse emit Ex vendi
dito competit venditori ad
precium rei vendite, et ibi
locato conducto locator dicitur

qui precium recepit, conductor
qui dat merces illud Con
cludit precium dantis, locat
accipientis. Actio negociorum
gestorum, competit domino contra
eum qui negocia eius ges
sit ut reddat racionem admini
stracionis. Actio mandati
directa competit mandatori
et eius heredi contra man
datarium vel procuratorem post
mandatum susceptum, quia
interest eius id quod factum
esse quod mandavit etc.
Actio pro socio competit
adversus adversus fructus quos
socius vel alter sociorum
percepit vel si socius dolum
commisit in rebus quibus
est aut societas duorum
vel plurium convencio contracta
ad comodum usum et uberio
rem questum. Actio tute
le datur pupillo adversus
tutorem in gratum convenit
si tutor dampnum facit in
rebus pupillaribus. Actio
pignoraticia directa, datur
debitori contra creditorem
et habet locum soluto debi
to. Sed indirecta, datur credi
tori contra debitorem etc.
Actio familie herciscunde da
tur inter eos qui habent communem he
reditatem dividendam et dicitur
herciscunde i. dividende here
ditatis secundum Azo in summa.
Sed actio communi dividundo datur inter eos
qui sine societate nec contra
hereditaria habent aliquid quod
quod dividatur. Actio prescrip
tis verbis descendit ex igno
rancia nominis contractus se
cundum civiles subtilitates ad

ad actionem et hec negociorum non
cadit in certum et speciale nomen
tum aut huiusmodi acciones compe
tunt, sic do ut des, facio
hoc ut facias illud. Et huic
nascitur civiles actio prescriptis
verbis et sortiuntur naturam suam
ex convencione contrahencium. Et
ibi invenies dicta et plura respectu
omnes acciones dicuntur bone fidei
xxxiij q. i c. ij. Et ibi fides
in contractibus bone fidei ve
niunt hec usure secundum leges secundum
canones non debent primo
secundum aliquos nec secundum leges
l. de usuris c. iij. sed hec inter
esse secundum canones etc.
ut notatur in dicto c. iij. Et
ibi non venit interesse etc.
Et sic dicunt doctores. Te
netur precise tradere rem pro
missam, si rem quam obli
gavit se daturum, quia actio
ex stipulatu talis est stricta
iuris. Et ibi si vult quod illa
lex stipulacio fundum tuscu
lanum dare contineat. Dicunt si
stipulatoris quoquomodo
Et ibi si fundum si stipulor
fundum incepit prestari et stetit
per promissorem, quominus die
statuta prestetur, consequor qui
in ea interest mora facta
esse. Et ibi si quid ab eo
vult ubi de hoc notatur
et consistunt ista in subtilitate
iuris civilis, quia quando an
interesse in hiis sit in obliga
cionem, ita quod veniat in peticione
de quo remittit Jo. an. in
de empcione et vendicione cum dilecta
super verbo meruit. Et ibi
si rupta vel rita dicit
illa lex venditor fundi frus
tra excipit rupta et cesa

Et ibi si certa si rem tradi ut quia
ia fructus sunt quod rei puta pro
empcionem vel alio pro contractibus bone fidei etc.

quia et si non corriperet non
veniret. Et racio quare non
veniunt, quia non sit amplius
pars rei nec sunt accessoria
sed per se quid separatum. Irrupta
intellige lapides separatos et
ruptos a fundo sive a monte
saxoso, sic et alia huiusmodi prec-
sa intelligit arbores inci-
sas carbones et consilia, que
non veniunt etc. in vendicione
silue etc. Infine vult quod
glosa quod contractus stricti iuris
dicuntur illi in quibus non nisi id
quod stricte exigit nec contractus
sive actiones et que exprimuntur
ut est mutuum, nam in mutuo
tantum venit id quod est mutu-
atum et non plus, sic et arbi-
trium quia ultra compromissum
nichil facere potest arbitrato-
res. Sed in actiones bone fi-
dei veniunt multa, quia omnia
accessoria ut si emo villam
veniunt omnia attinencia ad il-
lam quamvis non exprimuntur etc.
Glosa fuisse gestum obicit
et solvit. Et mea ibi non
obligatur et hoc habetur in i. de re-
iuris exceptionum li. vjo ubi
plene declarat. Infine de
hoc notatur satis clare in
de litis contestatione c. ij li. vjo
in glosa ampliori ubi habetur quod si
reus ante iudicem libello pu-
ta cum petitur ab eo x. ex
causa mutui dicit se non teneri
et petita si non debere, cum
pactum de non petendo sibi
factum fuit et tunc est facta litis
contestacio. Aut simpliciter exce-
pit de pacto non petendo

de prescriptione vel alia perem-
toria tunc non fit litis contesta-
cio nisi aliqua confessio de in-
tentione adversarii. Glosa lig
aut ponit duas lecturas
et sequitur alteram quam et solvit.
Glosa plane que arguit pro
et contra et solvit. Infine
vult quod glosa tantum habet quod
huiusmodi sua tenet et firma-
det in suo robore quamvis
pluralitas fuit sublatum et
hoc sic pronunciabit nul-
la. Sed dicebat hostiensis quod
ista videntur contraria sed quod
sua teneat et quod pronunc-
ciet nulla. Sed aut quod
nullitas respicit veritatem
quod aut dicit tenere respiciat
opinionem cum stante quod dum
veritas est occulta. C. de
biga imperii ff. de offi-
proconsulis l. barbarius in ...
non vide, pronunciatur nulla
quo ad veritatem, et effecta
quo ad opinionem et sic potest
intelligi dictum glose istius
vide. Dicit intellige quod
notatur in summa de re iudi-
cata § quid iuris etc.

Olim. Summa dicit. Circa
illud exceptionem
non admissam appellat
coram iudice apposita probanda
dicit exceptionem esse veram etc.
Et sunt due partes in
prima appellantis querela
in 2a provisio ibi distric-
tum etc.

Casus in tantum clerus in iu-
dice grevebantur ... ulteros
apliatos tam archiepiscopo Tre-
verensi. Ex parte eiusdem

Et in decidit quod non obstante appellatione treverensi tulit sentenciam contra
et inter dicta q. iu. Et iu. impetravit iudices super appellatione sententia abbatem
Sancti Laurentii et condicionis adversarii non impetravit illos de qui ...
superscriptione sunt concurrente sentencias q. iu. latas etc. intelligendo tantum
et in decidit quod ex dicti concurrentibus de quibus quod in superscriptione potuerit
proponit iu. exceptionem nullitatis sentencias de qua dubitamus et consulunt
papam etc.

fuit excipiendo appositum quod coram ipso auctoritate illarum non potuit conveniri pro eo quod ultra duas dietas extra suam diocesim trahebatur in causam et quia dictus archiepiscopus hanc exceptionem non admisit sedem apostolicam appellavit. Verum primo pars adversa dixit quod dictus w. ultra duas dietas extra suam diocesim non trahebatur quod archiepiscopus in tali loco sibi terminum statuit qui non erat remotus ab eo ultra [illegible] pro eo tamen sit premissum. Dominus papa mandavit quibusdam iudicibus quod si primo predicti w. poterit probare exceptionem predictam videlicet se tractum in causam ultra duas dietas contra generale concilium, appellationem ipsius legitimam fuisse pronuntient et negotio supersedeant.

Sequitur littera decretalis cui commissa fuit causa quod venit w. et ipsum adversarium vocabatur trahebatur in hoc consistit vis exceptionis ut in glosa prima qui locus ab illo loco domicilii ~~illius~~ ipsius w. vel diocesis primo et hoc melius.

Noto secundum primo quod quis non potest trahi pro rescriptum apostolicum ultra duas dietas pro tractatum c. huius et de rescriptis nonnulli et hoc secundum antiqua iura, nam hodie nec ultra unam dietam potest trahi prout disponit decretalis de rescriptis statutum li. vi.

Et quanta huiusmodi dieta a fine diocesis illius qui trahitur ad locum iudicis prout notatur Jo. an. dicto c. statutum in glosa super verbo una dietam, ubi de huiusmodi dieta latius solet disputari.

Item noto quod si iudex datus ultra duas dietas et hoc ultra unam prohibuit citat ad locum non distantem tanto valet processus ubi in versiculo porro quod est verum hodie dummodo non evocat locum commissos ut de rescriptis statutum § quod si non et § sequenti li. vi.

Item noto in fine quod sententia lata pro appellationem est nulla si appellatio fuit legitima hoc colligitur contra ingenio decretalium ut in glosa finali. Notatur est hic secundum quod textus quod executor datus super sententia debet audire exceptionem que infert nullitatem ~~ut in iusticia~~ ~~ut de offi dele pastoralis~~ sive et super ea pronunciabit ibi legitimam secundum si non infert nullitatem sed iniusticiam ut de offi dele pastoralis § quod non ubi glosa ordinaria et secundum eum debet executor cognoscere ad effectum ut supersedeat ibi super sede intelligit enim quod isti quibus hic scribit erant executores non iudices ut dicitur in libello. Finis in fine in littera.

Ad predicta plenius intellectu huius c. huius oppono ad finem videlicet enim quod papa non debuit hic mandare istis iudicibus ut supersedeant

Secundum glosam finalem intelligendo quod isti de quibus hic erant executores non iudices et pronuntiat exceptio infert nullitatem sed executor [illegible] executore audiri ad effectum ut si verum esse [illegible] supersedeat et secundum hunc intellectum plana est et facilis decretalis que prius difficilis reputatur

si potius ut procedent in cau
sa cognita appellacione pro
vera et legitima, ut extra de app. ut
debitus, ubi dicitur quod si iudex
appellacionis pronunciet appella
cionem legitimam fuisse, non tamen
excipiat officium eius si in ea procedat
et postea congnoscere de
causa principali, quare ergo hic pa
pa mandat supersedere quan
to, quod appellacio fuit legitima
propter hoc quidem capitulum istud
reputatur a multis dubium et
difficile et dederunt aliqui solu
ciones secundum hostiensem de quibus non
curo, que divinare videntur.
¶ Alia solucio est Petri et Dominici
quod iudex ad quem regulariter
procedit in causa principali si appella
cio est legitima hoc tamen fal
lit quando de nullitate rescrip
ti excipitur seu obrepcione
et propter hoc appellatur, consta
to enim quod appellacio sit legi
tima supersedebit iudex ad
quem sicud supersedisset iu
dex a quo et ita contingit hic
et ergo mandat papa super
sedere de causa principali. Similiter
dicat si opponitur quod impe
tracio fuit absque rescripto ut
extra de rescriptis ex tenore et c.
quia nonnulli, et hoc intelligitur
facit ut extra de offi. dele. si a sede
delegato li. vi°.
¶ Obstare tamen videtur ad hanc so
lucionem c. ex parte ii. et c.
significante, ut extra de app. propter
que quidem dubitavit doc
tor de ista solucione et ab ea
recesserunt inherentes glose
sicut hic. Sed tamen solucio pre
dicta est vera. Et ponit
ffran regula generalem, quod
quandocumque excepcio, propter quam
reiectam appellatur, si esset
vera tollit iurisdiccionem iudicis
a quo semper iudex ad quem
si appellacio est legitima supersedere
debet, quia esse debebat
hoc facere iudex ~~ad quem~~
~~si app.~~ a quo et ipse succe
dit in locum eius. Et dicit
dominus Lapus de Castiglion
se vidisse magnum virum
in hoc errare, propter quod hanc
solucionem nota bene dicit dominus
ffran quod adhuc in terminis
c. ista sanat vulnus quod non
est verum dicit quod quamvis predi
cetur ut debitus est imperatorius
papa enim hic scribit exe
cutoribus ut dicitur in ultima
glo. que vera est, modo
officium executoris dati
super sententia maxime est, ut
si cognoscit excepcionem
oppositam, inferre nulli
tatem sentencie supersedebit
ut in ti. ij. de re iud. ubi tex
tus et ibi notabiliter, secus
si inferret solam iusticiam
ut de offi. delega. pasto
ralis, sed quia iudex dicit hic
inferebat nullitatem si appellacio
fuit legitima, sequitur quod
sentencie per ipsam late sunt
nulle, de app. non solum
li. vi°. Et glo. intelligendo
decretalem quod ibi erant exe
cutores ut dicit glo. tollit
plana est declaracio, solu
cio tamen Petri et Dominici est esse
vera in se et non data per ipsum.
¶ Glo. prima notat qualiter
soluit, et remittit. Et in ca.

ibi nonnulli ista sunt va
sus ia tpa hodie uo impi
tuus non solu queuenc
sed ecc quissio ita que co
lotu comissio no pt ci
tare ptes nisi de gsensu
eas .ii. de rescr statutu
li. vi. nullo qz 7 qq i q
riu sit est irritu ut ibi
ad fine 7c
Glo ii obicit 7 soluit In
fine et eo ita glosa pats
qr appellas nte het p
bare cam sue appos vera
fuisse 7 qr non, ut hi lo
cu het qr appella a g
nauie uel ab interlocuto
ria, na appellando a diffi
nitiva non exprimit cau
sa p Clemen. appellanti
et ibi not de ma glose
unde hic latius ffran
Glo ultia ponedo casu
soluit qrim dedectali
ut debitis .ii. de ap et ex
pedita est supius i oppo
tone In fine p hoc patet
qr simmarius que posit ffran
magis appat hic c. cuius
7c sequit aliud 7c

Dilecti filii — Omndt p ex tepos

ex cens vel pinij asua
vel ecclie sue defensione
quis repelli no d3 Et
pma po ponit peticom
appellants la dat iudice
ibi quorum
Casus in tinus Quida ca
nonicus ecclie Cracaciens
cu nunc electus fuit in po
ren eiusde ecclie c. p.
et co opponebat se electom
illius vii cuz illos erat
impetrauit ipi cora iudici
bz constituti pposuit, qd
dictus d. non debuit au
diri pco quia erat excoitus
et pinius ez dictis ius cuz
c. et p. in modu replicacois
obicerat pinium 7 excoicom
cuz c. ut eos eliderit ex
ceptom ez pteru illos qz
qr pbaco illius erat super
hoc recipi no det, qr et
si illa obiecta eraa pba
rent no cent ptea ade
fensione sue ecclie repelle
di iudices interlocuti sunt
qr pnos recipent pbaciones
sup replicacoy pmissa ppt
qr illi casu ad sede aplica
appellarunt Et ppa madat
qd si e ita reuocet irritu
quidqd ptz eumoi appom fuit
attemptatu Sequit ita
traxisset qr electus erat
originalis actor ut dicta
ii. sue ecclie unio ut ap
a qi 7 c. sz io an, fuit
7 male ut se reuocata 7c
complementum ilcos, o. de iudi
exposita in fine
Noto ex bra c. cuius quod
exceptio pinij repellit
petetis gsirmat, sic ex re
pellit ordinans. o. de tepo
ordi. c. ult 7 testem. o. de
testi testio
Noto qr exceptio doli
no tollit replicacoe doli
de quo .ii. dicet et tangit
glosa ultia
Item no qr excoitus admit
tit ad defensionem sue ecclie

ymo etiam ad defensionem ecclesie
suam cunosi et pluri suas
et suos tas prosequitur, sic
et ceterae. extra. de victimarum pe
titione. Et not hic Innoc. quod
ubi diocesanus se elo... petit a
subdito obediam qua ille
negat subditus debet defendere
ecclesiam suam et electus im-
pugnare, quia dicit Innoc.
quod iste electus petebat hic
obediam ab istis canonicis et ipsi
negabat eam
Iste noto hic quod non debet
audiri probatio illius, quod
probatum non relevat, ad quod
extra. de offi. dele. cum contingat
secundo hic non debuit audi
ri probatio replicationis unde
iniusta fuit appellatio, quia
admissa fuit huiusmodi probatio ff
Iste non a quo lite quod re
plicatio debet probari antequam
probetur exceptio, valuisset
enim intellocutio si replicatio
fuisset legitima, sed hoc est verum
si replicans vult prius proba
re alias non cogitur nisi proba
ta prius exceptione secundum Innoc.
Sed oppo ad literam quod isti
canonici non debuerunt audiri tali
ter excipientes, et potuerunt re
pelli pretextu exceptionis, et
rant enim voluntarii rei
sive oppositores in petenti se
confirmari, ad hoc extra. e. cum
in et quod ibi dixi
Solutio ymo erat necesse
quod per ex verba traxisset i
tam nam martinus traxit
eos et ideo non repelluntur
ab excipiendo pretextu exceptionis
extra. e. a nob
Sed oppono ad hac solom
nam contra istos non dirige
bat extra. actionem, nisi quod
se vellet opponere ab op
positione aut potuit de
sistere, si volebant, et sic
erat voluntas Solutio
quare tunc sunt in causa
hoc non apparet nisi quod dict
textus traxisset in causam
quia se opponebat potest
aut intelligi forte quia
petebat ab eis obediam
et ipsi denegabant secundum In-
noc. vel quod appellave
rat isti et non prosequebatur
appellationem unde petebat extra.
quod procederet in ea appellatione
quod potest. i. de ap. oblatae
ad fine vel petebat quod
imponeret istis silentium
et de quibus solicitabus quod
dinare videntur non est vi-
dere potest intelligi quod trahebat
iste extra. pro suo interesse, quod
se opponebat sibi dicens
quod iniuste et petebat eos
puniri et sic erat necesse et
tollit contra ff
Sed exquiro hic dicit de
canonicis se opponentibus contra
clericum electum ponamus
quod aliquis impetret literas
contra eos qui se opposuerunt
sibi ut hic erat ... Quae-
ro quod est officium iudicis
ut puta papa mandat
omnes opponentes citari dicit
Innoc. quod debet attendi
forma rescripti, quia si enim
mandat citari omnes qui se
voluerunt opponere et tunc
per edictum publicum omnes
vocantur et nullus venire

cogi. i. dec

cogit, j. de elec. c. si. li. vi.
aliqui mandat citari omnes
qui se opponunt, et tunc
ut refert Innoc. dicunt ali
qui quod delegatus citabit
omnes denominatos ab impe
trante et cognoscet an ve
lint se opponere, et si nol
lent, absoluet, quia offi
cium iudicis est absoluere insti
tu. de offi. iudi. §. si quod
repbat Innoc. quia non
committit iudici ut videat
an velint sed committit de hijs
qui se opponebat a principio
qui eos si vellent desistere
condempnari dent ad inter
molestatores ptite et sic hunc
Innoc. Judex delegatus non
indistincte citabit omnes sed
cognoscet an se opposuerint
et eos citabit nominatos
ab impetrante qui depnabit
impetrantem ad interesse expo
rum sumptus indebito titu.

Sed queritur talibus vete
te causa premissis utrum iudex
delegatus poterit citare illos
qui se opposuerunt post da
ta rescripti. Quidam dicunt
quod quia istud verbum qui
se opposuerunt confunditur
ut comprehendat tempus pre
teritum presens et futurum, propter
dictionem qui et presens consti
tutionis non tenet vsum. Alij
dicunt quod contrarium per c. significat
o. de rescrip. Innoc. nichil
approbat ultima tamen opinio
est equior et eam tenet Host.
et est verior, et dico ad
racionem, quod licet presens con
suetum verbum extendi tamen in

rescripto non potest extendi ul
tra vires rescripti, quia non
continuit futura, dicto c. sig
nificat et c. si. de rescrip.
Possent autem distingui ista
predicta cum quicunque quod ci
tare potest quod aut est merus
executor et citabit omnes
nominatos ab impetrante
aut non merus et cognoscet
sunt illi qui sunt citandi
primo aut causa, quod est me
rus cognitor sit respiciendo
committentem secundum Stephanum.

Queritur ultimo pone quod
isti Layci fuissent volun
tarij se opponentes confirma
cioni an audiretur excom
municati, dicit Host. quod sic, repro
bando per hunc textum opinionem
Innoc. de qua o. c. cum
inter, quia non dicuntur volun
tarij qui pro defensa ecclesie
veniunt cum intersit eccle
sie homicida deus promedi
co lupus pro pastore. Sed
Stephanus tenet cum Innoc., nec ra
cio vrget, licet Host. di
cat opinionem suam approba
tam per Clemente iij. ti., quia
eciam tenet Spec. de actore
§. j. v. Item quod excommunicatus
dicitur quod Clementina sunt sic quod
intelligit. Jo. an. quod clericus
petit se confirmari sed sic
nichil petit, et excommunicatus
petit ne confirmetur, non audie
tur quia mere voluntarius
est potest concludi, quod si est ca
nonicus eiusdem ecclesie audi
tur quod non prouocatur sed se oppo
nit confirmacioni quod sua inter
sit iure speciali et specificadi
tatis necessitas quia tenetur

defende ecciam Secus si nō
est de illa eccia cū tūc sit
voluntaris Cū de rigore iu-
ris qui nō specifice citatur
et vrget venire possumus in
here opinioni Innocencii ut
in c cum inter in glo si de
materia ista tractetur in spe
c ti si si v si nunquid et
Glo prima not de defen
sione nulli deneganda et
idem ponit ea glo et
Glo in improbat factu iudi
cis et arguit Glo ult not
alle vna contrariam in
contrarium alle v ma et sol
uit Et in ea ibi vnus
est effectus siue finis si
detur replicacio doli ut
in c allegatis in contrarium siue
denegatur ut hic in tan c super-
ius, vult glo quod in effectu
ista iura nō contrariantur et
quod sit vtrobique idem finis
hoc declarat glosa quod
quod dicit ut in ea Insuper
de ista materia clarius potest
dici in hunc modum quod in-
terdum excepcio est generalis
doli, interdum specialis Si
generalis tunc illam admit-
titur replicacio doli specialis
quia species derogat ge-
neri, regula generi li vj
o de reg iur c i Si specialis
est excepcio doli, tunc
aliquando vterque scilicet excipiens
et replicans sunt in pari
ca, ut quod uterque certat de
dampno vitando vel uterque
de lucro captando et tunc
nunquam audit replicacio propter
rationem quam ponit glo ne vz
replicans remaneat in
commodo et alter in dampno in
quo delicto et sic est in tex
c quia immo forcius est hic
ut statim subiciam Aliquando
uero uterque est in ca impari
ut quia vnus certat de lu-
cro alter de dampno excipiens
certat de dampno
vitando replicans de lucro
et forcius nō admittitur
replicacio quam in predictis
casibus propter causam rationem
et iste est casus c quia
hic cum excipiens certabat
de dampno vitando ne
eccia offenderetur sed alius re-
plicabat de lucro quando
sic loquitur hic et in c mar
cellus ff apud celsum ff
de doli excep Aliquando
sit quod excipiens certat
de lucro et replicans de
dampno vitando Et tunc
auditur replicans et procedit
ea regula paria delicta
mutua compensacione tolluntur
et sic loquitur lex viro et c
significasti et alia in glo
in quo allegata quod cum ma-
ritus repetitus ab uxore
excipit de adulterio te-
tat de lucro ut ea re
pellat, si replicat mu-
lier de adulterio, certat
de dampno vitando ne
repellatur et ideo auditur
et Et per hoc patet ista materia

Replice Si per excep
tionem suspen
sionis vel amocionis absu
tio quam de nullitate re
plicatur ordinario excom
retardatur sit absoluto

ad cautela po hmoi. ff. de
cle. exco min. aplice, cont
no diuidi pt hic dici quod
ho ponit exceptionem et
ibi quas licet replica
tionem quod ibi non hic relaxa
tos tamen quo relaxationem
ibi sntias
¶ Casus in tmo dno ca
nonici pragen so. ct. in
accessimus ad sede aplica
propter ordinationem pragen
ecclie, quidam volens impe
dire processu illorum obicie
bat eis quasdam snias sus
pensios et remotos a bn
ficiis i modum exceptionis
hii respondebat snias
illas nullas esse et hoc
pbare volebat per testes
et nistra dominus papa
ne propter hoc impedire
ordinatio pragen ecclie
propter quam venerat snias
illas relaxauit ad cau
telam ¶ Sequitur littera
vos qui debebatis in ecce
electioni ut electionem ce
lebrare, suspensios ab
officio ut differat ab eo
quod ser
¶ Noto hic pmo id quod
dicit cas summarius et quod
suspensus ab officio et bnfio
non admittit ad agend
pro ecclie ordinatione cum hmoi
spualia, tunc tempus suspe
si non pnt possidere, quod
ut possunt pro eis age
de quo hic dicta. ff. vnde
oppono pmo ad lram quod
non fuit hic necria relaxatio
quia cum essent amoti a
bnficiis [illegible] dicit ee nota dig
num, michelonus causa audi
endi agendo pro eccia nec
appz ratio de qrio pmodo
hic dicit quod non audiret pro
eccia si solum tpalit sunt
amoti abnficiis quod dicit
esse nota dignum et sic intel
lexit textum ut vbu a
motos loquatur de tpali
amotone
¶ Ho hac solutione noto quod
priuatus bnfio ad tempus qu
ante dum priuatus comodo bn
ficii non titulo dicitur tetan
taquam non bnficiatus quod
est nota dignum de quo
ecc hic in glo mag
¶ Sz querit ad cuius caute
lam fit, pmo ad cautela
excoicati sine suspensi ita
vim quod hic per hmoi relaxa
tionem non fiat piudicium ipsis
tamen si fortasse interim
se immiscuerint admistra
tioni spualium ut tpalium
Item fit ad cautelam alio
rum qui fortasse dubitat
participare, fit ecc quoque
ad cautela actis in iudicio
agentis ut. ex. de testi. ve
niens querit ecc quod
dum amotus abnficio per
sntiam, statim desinat pos
sidere, dicit quod, quod si pos
sessio hic multum iuris de
gressi pbem cum maiori quod
non plag, quia non intel
ligi desisse possidere pdia
bnficii vel res corporales
quod sic acquiru corpe ita
corpe retinetur et tenet
priuilegium facti dicto. i.

ibi vel palio dt p(er) q(uo)d dicebat q(uod) tanq(uam) no
sit ex spont i caus spualib(us) nisi in specia
lib(us) quod e(st) fm... de pena c. i li. vi et
ibi de hoc in iij glo

cu nostris s(ed) h(ic) pdidit ti
tulu (et) si spoliaret(ur) petet r
statu nisi diceret(ur) q(uod) notori
etas carentie tituli repel
let petente, de quo in c.
in l(itte)ris O. de r(e)stitu spolia
tor(um) s(upra) eccl(es)ia

Solo p(ri)ma arguit, alle
dus in (con)triu alle duo iura
in fine ex ista glo p(atet) q(uod) qui
suspensi non possunt age
pro ordinacione eccle et
qui possunt (et)c.

Dilecte (fi)liu(m)... ptos
tu ex eo q(uod)
a p(ro)secuc(i)o(n)e
appellacionis, quam r(e)pelli
non d(ebe)t et i p(ri)ma appel
lat(ion)e narrac(i)o in p(ri)ma app(ellacio)n(e)s
(con)missio ibi quo eccl(es)ia et de
eode fere loquit(ur) s(upra) de p(ro)
ben(dis) dudum

Casus in t(ri)bus (con)t(ra) p(ri)ore
et Conventu de Vncelea
ex p(ar)te una (et) p(ri)orissam
et Conventu de Campe
sia ex alia sup(er) q(ui)b(us)d(am)
decimis q(uod) vteba ad
peticione p(ar)tis et conventus
p(ri)oris (com)missa fuit causa il
la abbati sci b(e)n(e)dicti et
eius (con)iudicib(us) s(ed) moniales
ex q(ua)dam iusta causa sufficienti
ab eis ad sedem ap(osto)lica
appellarunt (et) m(e)ttend(is) sud
ex p(ro)seq(ue)nd(is) appellacionis tam
sc(ri)ut iudices app(ellacio)ne no
obstante, tulunt excom(m)o
(n)icacionem in casu dominus pa
pa tam appellacio(n)es co
misit p(ri)ori de Angle
et (con)iudicib(us) suis Cor(am)
quib(us) p(ar)s adu(er)sa p(ro)posuit
q(uod) cu esset excommunicati et

in l(itte)ris appellacio(n)es no(n) fecit
mencio(n)em de s(ente)n(tia) exco(mmunicacio)nis
lata con(tra) ipsas, l(itte)re non
valebat, (et) quia h(uius)mo(d)i
excepcione iudices illi
non admiserunt p(ri)or p(re)dic
tus ad sede(m) ap(osto)licam
appellauit, et tam fecit
(com)mitti p(ri)ori de Cerne
mine (et) eius (con)iudicib(us) Cor(am)
quib(us) ex p(ar)te monali
um fuit excip(ien)do p(ro)po
situ(m) q(uod) s(ente)n(ti)a exco(mmunicacio)nis i eas
lata, lata fuit p(ost) le(gi)ti
ma app(ellacio)ne(m), et cum ex
exco(mmunicacio)ne defensio(n)es ali
aliud i iudicio refrat(ur)
q(ua)p(ro)p(ter) iudices monali
um de quib(us) p(re)missum
est excepcione p(ar)tis admit
te no(n) debebat, sicud
nec admiserunt, et ideo
appellaco p(ri)oris et conventus
p(ro)pt(er) hoc int(er)posita no(n)
valuit q(uia) q(ue) p(ri)or de
Cernemine, et eius (con)iu
dices excepcione h(uius)mo(d)i ad
mitte(re) denegabat, dicte
moniales sede ap(osto)lica
appellarunt et dominus
papa madat decano
Lincoinen(sis), q(ua)t(enu)s si e(st) ita
quidq(ui)d factum fuit p(ost)
h(uius)mo(d)i app(ellacio)ne(m) p(re)dictas
monachorum i irritu(m) re
vocet et in ca(usa) p(ro)cedat
iuxta madatum d(omi)ni
ad p(ri)ore(m) de Cer et
(con)iudices suos Sequi
tur ipsas tanq(uam) reas
p(ar)s adu(er)sa s(cilicet) monachoru(m)
absca... ex parte
monachoru(m) impetrauit et
isti sunt tres iudices, iudi
ces memorati s(cilicet) sedi

quorum mandamus loquitur
iudici de quo in suprascripta decretali
et ista est quarta conclusio etc.
¶ Noto hic primo in effectu
quod excommunicatus potest prosequi su-
am appellationem etc.
¶ Item noto quod iudex ad quem
succedit loco iudicis a quo
etiam quo ad potestatem pro
cedendi ex rescripto commis-
sionis illi facto, hoc colligitur
hic ex fine et ubi man-
dat papa isti iudici ad quem
fuit appellatum procedere secundum
formam litterarum directa-
rum priori de Ber. et eius
quondam iudicibus, a quibus fuit
appellatum
¶ Ex commendanda litterarum oppo-
sitionem ipsam. Et primo dicit
l. i. de rescripti li. vi. ubi
dicitur quod rescriptum impetratum
ab excommunicato est nullum
ergo non valuit rescriptum
impetratum per istas moniales.
¶ Item sic ad idem in rescripto
appellationis dicit, si mentio
de processu iudicis a quo. c.
de rescriptis dilectis. l. de pro-
cura in nostra. de dolo
et contumacia sed quia iste moni-
ales tacuerunt de excommuni-
catione lata per iudices a
quibus, ergo rescriptum eorum
erat nullum
¶ Ad primum dico quod in certis
casibus valet rescriptum im-
petratum ab excommunicato, unus
est quando impetratur super
appellatione ut patet in dicto c.
l. de rescriptis li. vi.o et hic
et in c. si. alii casus notantur
in dicto c. ¶ Ad aliud di-
co, quod debet fieri mentio de

processu iudicis primi, quando processit
appellationem de sequenti nec
appellatione non est necesse facere men-
tionem de consti. vii. Bone, quod
non tenetur appellans exprimere
quod sit per appellationem, et hec
solutio est vera, licet alii
solvant aliter, quod non fuit
necesse facere mentionem de ex-
communicatione tanquam lata post legiti-
mam appellationem, que nulla fuit
desuper excommunicato per tuas de ap-
pellationibus dilecti valuit ergo impetra-
tio monialium
¶ Sed statim oritur dubium quod
si valuit appellatio monia-
lium non debuit papa admit-
tere appellationem monachorum qui appel-
laverant, quia non admit-
tebantur excepto excommunicato, et
tamen papa admittit ¶ Solutio
secundum Innocentium monachi obrep-
ticie processerunt coram papa
non proponentes totum secundum
puta dicentes quod exceptio
excommunicationis proposita, minus sane
fuit reiecta, non autem ex-
presserunt moniales appel-
lasse, alias non fuisset au-
diti ita solutio. Sed contra hoc
facit, quia si fuit surrep-
ticia impetratio monachorum
non debuit papa mandare
secundum illam procedi, quod tamen mandat
~~[illegible]~~ ibi in fine nota
post mandatum nostrum etc. ¶ So-
lutio licet monachi opposuissent
ut dixi tamen rescriptum fuit
iustum, quia in eo manda-
batur ut ipsi denuo cognoscerent
an sit iudices repulissent
exceptionem excommunicationis ex causa
qua erat admittenda an
ex causa qua erat repellenda

et sm Innoc, no constabat
adhuc, quod iste lre essent et
sent obreptitie, vn quartus
iudex procedit iuxta tenor
rem illius mandati

¶ Ex quo no quod contineo ad
vnum effectu no prodest ad
aliu, ut cum iustifice a pro
nominalu est nere docere
apponi noxios fuisse ini
iusta et impetracionem fuisse
obreptitiam tn hec contin
ta non sufficit ut pnunc
cie zm rescriptu obreptitiu
ymmo pote sm illud quia
iudices zm no sinant for
ma rescripti zc

¶ Et quia ppa hic mandat
reuocari attemptata post app
¶ Queo de forma libelli
qualis debeat ee, dt Innoc
quod talis, dt appellao, peto
reuocari quicquid fcm e contra
me post appem, et interdici
ne quid aliud fiat donec
ca finiat, et hoc ex officio
vro nam ex officio iudicis fit
hec reuocao, j. de ap
no solu li vj, non solu
em iudex ad quem ex offi
cio cognoscendi an bn vel
male sit apptu j. de ap
ut debitu si etia dz reuoca
re attemptata ut hic zc
no solu in iiij et vlt glo.
h li vj Et fit reuocao
an finitu negocium statim
cum pnunciatum est appem
legitimam quod ab interlocuto
ria appellat ut hic, cu
adiffinitiua tunc tenetur ut
in c no solum pallega
dicit aut Speculator in
spe de ap j. ptt ad fina
quod caueat, qui dat libellu

super reuocacione attemptator
ne conteste litem quod ap
plius no audietur petens
reuocari ex officio iudicis
ex quo assumpsit viam
ordinariam de quo plenius
in dco c no solu

¶ Glo prima dt quod debet
exprim z allegari ca appe
tors iudice a quo appel
la Glo ij textual est
approbans processum sedes
iudicum dicens quod ex cont
fit impetrare lras appes
Glo iij eode reprobat p
cessum priorum iudicum
Glo vlt recitat pte cas
et declarat non procedendi
que suare dz iste iudex
cui hic scribit In fine be
ne dt glosa, lic Host
reprehendat dicendo hic ex
presse dici, quod ex quo ce
ssit quamuis tercium
iudicium, procedet iste qrtus
sm formam lrarum sedis
iudicium, et dt quod papa
hic voluit causam remitti
ad hoc forte ex officio
ad vitandos extantes et li
tes circius finiendas Ve
rissimum est qd dt gla sm
Jo an, nec fuius iste in
textu dt ad forem de
Angle qui fuit hg, ymo
dt ad forem de Berne
mine qui fuit tcius qd
male pondat Host, hoc
ergo dt tenend Jo an quod
qrtus iudex datus ad app
interpositam a tcio Si i
venit male appellatum remittt
ad zm iust detulit Si
inuenit bn appellatum succe
dit in locum eius z facit

quod ille facere debuit viz
cognoscere de appellatione interposita
a sententia et hoc faciet certum Et
si invenit a sententia male appellatum
remittit ad eum Si vero cog-
noscit de eo quod cognoscere
debebat eum quod fecisset
ceteris in cuius locum succedit
ut predixi Si vero aut debe-
bat cognoscere de appellatione in-
terposita a iudice primo de
quo in eum causam cognoscet
certum et si invenit male
appellatum remittit ad primum
Si vero provocato, cognoscet
de principali ponendo aut ex
negativa in toto cavit
veri, iste est finis, quia
pronunciabit a terminis bene ap-
pellatum contra moniales et
demum cognito de appellatione
interposita a fratribus contra monachos
pronunciabit contra illos male
appellasse et remittet ea
ad eos, qui si cognoscent
de appellatione sive principali contra
moniales interposita, iste
est ordo et sic littera manet
plana Jo. an. Vel sic bre-
viter iste est ordo quod si con-
stabit decano certo iudi-
ci bene appellatum a monia-
libus procedet iuxta tenorem
eius rescripti sicut quod de …
si hic pronunciabit enim
bene appellatum contra moniales
et monachos male appel-
lasse et remittet tamen ad
eos iudices qui cognos-
cent de appellatione prima Si
aut videbit monachos bene
appellasse remittet ad
eos iudices et iste est intel-
lectus totius littere et cetera

Significavit

Quinto dicit contra exceptionem excommunicationis
a prosecutione appellationis etiam
actor originaliter repelli
non debet et sic idem vult quod
precedens, nisi quod hic addit
de actore originali Et
primo ratione appellantis quem
secundo ratione instructio iudicium
ibi mandamus

Casus in tantum Canonici de
tornaco elegerunt in suum
archipresbiterum p. clericum, et
electionem suam presentaverunt ar-
chiepiscopo mediolanensi, ipse vero
eam renuit confirmare, Ze-
phirum clericum instituendo in
archipresbiterum ecclesie supradicte
quod … canonici illi ad sedem
apostolicam appellaverunt et
tamen appellatores fecerunt com-
mitti preposito sancti Stephani
qui electionem ipsorum confirmavit
pronuncians non eligendi potesta-
tem ad capitulum de Tornata
et in alio absolvit partem
adversam ab impetratione ipso-
rum electorum, a qua sententia partes
ad sedem apostolicam appella-
verunt et tamen obtinuerunt commit-
ti Abbati sancti Salvatoris
papien et preposito vercellen
Coram quibus ex parte archiepiscopi
et dicti zephiri exceptio ex-
communicationis fuit opposita contra ca-
pitulum de tornata iudices
vero non obstantes quod a pro-
secutione appellationis penitus
excommunicatos non debeat quis ex-
cludi, tamen omnes defensio
legitima excommunicatis in iudicio
reservetur pronunciaverunt partem
archiepiscopi non esse audiendam
ad respondendum electis supradictis
quod … sedem apostolicam appel-
laverunt et significaverunt sanctissimo domino
pape vero mandat eisdem

dicitur istud sic posse intelligi quod ista uel ista
secunda de quo consistit infra xxviij di
ptea ff

iudicibus questionis si est ita pre
dat in ea exceptione quomodo
non obstante ff

Sequitur littera mediolanen
loci ordinarii ad quem spec
tabat confirmatio ipsius in ca
pitulo ii. Capitulum factum de
p. supradicto partem aduersam
ii. arceptum uel ab ipsa insti
tutio vel utrumque absolutum
super alio de quo in glo
tex capitulum secundum hostiensem hic
loquitur in simplicitate iuris
antiqui. Dicatur enim hodie
quod capitulum non potest excommunicari
i. de sen. ex. romana §
si. li. vi. Immo quod non ap
pellatur in iudicio secundum ex
iudicium, tamen illa sit pro uno
uel actio secundum innocentium de
quo dixi i. d. c. tamen inter ad
ualorem expone ut d. c. cum
ii. capitulo in ea apponi in qua
petebat sententiam contra exco
latam tamquam retentas

Noto hic bene quod defen
sio etiam pertinet excommuni
cato in iudicio et sic tempus
est super in pluribus c. ite
quod excommunicatus potest appellare et
sua appellationem prosequi, hoc
etiam uisum est i. d. c. pro
ite quod ab eadem sententia potest
utraque pars appellare et pot
quilibet pars appellare et pars
confirmare sententiam et hoc quod
habet plures articulos ut hic
i. de testa. c. raynuncius

Sed veniendo ad id in quo
consistit principalis difficultas
huius capituli oppono contra lex
quia isti de capitulo erant
actores originales, quomodo quod
obiecta exceptio admittitur

in qualibet parte litis i. e. ex parte
et i. pia li. vi. contra excep
tionem excommunicationis hic erat audi
enda contra istos de capitulo
ff. ex parte quod contra istud tamen
loquitur lex pluribus modis
duobus modis legitur secundum glo
magnam primo modo quod
isti actores audiuntur ex
eo, quia in appellatione reserva
rei et sic intelligitur e verum
ut i. dicam Sed contra hic
interpretatio facit, quod si actor
repellitur in principio li sic re
pelli debet in appellatione, tamen sit
quod imputetur ei, quia
non fecit se absolui Glo
magna hoc soluit quod
in appellatione est alia ratio
Si enim non audiretur iniquam sententiam
de perire tamen sententia transiret
in rem iudicatam Secundum
glo ponit aliud intellectum
quod excommunicatio hic erat in
etiam ut quod lata post ap
pellationem qui intellectus
licet sit in se verus, non
tamen conuenit textui qui
se fundat super alia ~~rati~~
~~one~~ ratione et nichil dicit
de validitate uel nullitate
excommunicationis Sunt et alii in
tellectus quos glossarum primo
tamen lego ipsum Et ista
glo obicit et soluit quod
alle pro et quoniam et vacilla
do soluit in dicit Et in
ea ibi quod rei intelligunt
viz in ea appellatione et iste e
verus intellectus c. ut
premisi Et hunc intellectum
probat glosa quod, quia
si rei non admittentur
remitterent iniquam sententiam parte

iniqua sentenciam et ergo ne in eo
suum amittat, admittitur
ad defensionem iuris sui quam
prosequi ut in glo. ultima ibi
Si ergo isti sunt audiendi
quid facient iudices etc.
Ibi glo. querit alle. pro et
contra et soluit vacillando
quod dic ut in ea et ibi
ff. com. etc. Host. declarat
istam questionem formando casum
de illo qui petit ab
alio. possessionem iuste, reus absol-
uitur et iniuste actor appel-
lat et postea excommunicatur
ipse actor. Numquid possit non
obstante excommunicacione prose-
qui appellacionem, et in eius iudicio
appellacionis retractet sentenciam
etiam reum condempnet, glo.
mouet argumentum pro et contra
soluit hic vacillando et
dicit quod fortassis in tali casu
condempnatus differt in prima
absolucionis. Et racio huius
contra glo., quia idem qui
in principali erat actor et nunc
est actor, sicud ergo in principali
repulsus fuisset ita quod et
nunc repelletur, si ergo vult
audiri faciet se absolui
ad hoc supra c. i. et ff. de offi.
dele. prudenciam § vi. secundum
Host., dicit etiam quod si excommuni-
catus tamen taceat, quod tunc
ad tempus supra quod debuit
apponere prosequi deesse con-
queatur ... quem stat ar. ff.
de inoff. t. l. cum mandato
Demum glo. ibi in tercia hec
c., glo. ponit aliam lecturam
c. solucionem questionis appositam
et dicit in tercia huius. Et credo
quod etc. dic ut in ea. Infra
quoque lo. vide.

Ex hac ergo glo. patet solucio
contrarii istius, quod et videtur prevenit
quod hic excommunicatus auditur quamvis
fuit originaliter actor, glosa
cum ista ponit duos intel-
lectus c. huius et quod solui-
tur contrarium ut ita dixi, licet
tamen primus intellectus sit verus
in se, tamen non convenit textui
ut premissi ideo omissis aliis
lecturis contra glosam que
deviare videntur. Tenendus
primus intellectus glose ut di-
cam, quod ideo hic isti audi-
untur quia in appellacione censentur
rei et propter talem faciunt,
faciunt propriam defensionem. Col-
ligitur ergo ex hac decretali
quod defendere dicitur qui appel-
lat etiam quamvis sit origi-
naliter actor, quia se defendit
adversus sentenciam sic secundum dominum
Anthonium de Butrio nec
est verum quod quidam hic vo-
lentes evadere difficultatem
nodum, dicunt quod Capitulum hic
erat reus non actor, quia
ex facto ut dicit glo. prima circa
primo, quia hic Capitulum pe-
tebat confirmacionem electionis
et ius eligendi ad se pertinere
ad hoc etiam facit premissa
ibi in littera ab inpeticione ipsos
absoluit etc. et ita erat ac-
tores originales.

Est ergo ista conclusio finalis
in hac materia quod actor origi-
naliter post excommunicacionem repel-
litur non tamen a prosecucione appellacionis
et racio huius est dicta nec
obstat contrarium de c. supra. ... ex
ubi excepcio excommunicacionis in qualibet
parte litis admittitur, quia conti-
git hunc casum vel dicatur
illud verum in qualibet parte

litis priucipalis in qua venit ut
actor non in ca appellacionis
in qua venit ut defensor
adversus stimulum iniquitatis
sentencie inique, Item autem
quo ad predicta viz circa
prosecucionem appellacionis pro contrario
fuit diversum inter appellatum
a diffinitiva et inter appel
lantem ab interlocutoria quia
si appellat a diffinitiva
omnino auditur et sentencia profertur
in principali Si autem ab interlocu
toria, tunc predistinctis articulis
appellacionis quo discusso et pro
nunciato bene appellatum, non
auditur prosequendo, obiecta
contradicente si non auditur
in principali Racio diversitatis quia
appellans ab interlocutoria
predistinctis articulis appellacionis
et demum pretermissa in principali et
ex expedito tali articulo
non debet amplius se defendere
sed magis impugnare sicut
principalem eum prosequi Sed
in appellacione a diffinitiva non
fit separacio ut predistincta
appellacione sed simul cognoscitur de
appellacione et iniquitate sentencie. C.
de fide instru. cum solepnes
Glo Item nota quod appel
lans a diffinitiva non proprie
vocatur actor sed reus defen
sor Et propter hoc esset contra Item
vel quando appellatum est a diffini
tiva si reconventus iniqua cas
satur et pronunciatur pro appel
late condempnando appellantem
et quando opera sunt contra insu
pabilitas quia in appellacione a dif
finitiva simul cognoscitur de
appellacione et iniquitate sentencie super
negocio principali Secus in appellacione
in appellacione ab interlocutoria, quia
ibi articulus appellacionis separatur
ab articulo principali Et propter hoc
expedita est iusta lingua con
tra glosam, que laborat
in duobus punctis scilicet in quo
contrarius sit audiri tamquam
actor in ca. 29 quo pos
sit ex ipso sentencia ferri, de
isto tamen ultimo est difficul
tas non solum inter doctores
de qua hic prosequitur
Gl. dicto Autentica de litis
Glo sentencia posset recta
tari racione utrum iste ar
chiepiscopus potuit eo ali
qua ca. refutare et revo
care confirmacionem de qua
in littera, glosa solvit quod
sic et ponit duas causas et
dicit ut in ca. Et ibi sentencia
revocatos invocare et
hoc tunc quando sciencius tales
eligunt Glosa .ij. posset
recitari racione de intel
lectu littere, ad quam replicatur
respondet Et in ca ibi
compensans dicit hic ubi au
tor appellat hoc solum
appellet quod victus non
est sibi condempnatus in ex
pensis ipso victo appel
lante super principali, et quid
esset si victus non appel
lavit vide in Specu. de
ap. § in quibus .v. xx.
viij. et in sequenti etc.
Glo ult. posset recitari
racione quod solvit in fine
et licet alii dicant aliter
dictum glose approbat
Jo. An. etc.

Excepcionem

Summa In qualibet parte litis
obicitur excommunicatorum actori
audit. Et si maliciose dis
tulerit opponere condempnabitur
in expensis. Et licet non exci
piat iudex ex officio re
pellit excommunicatum ab a
gendo. Et facit ad dicta
supra ibi et si ubi premit
seu dolose etc. ibi excom
catus precipit sine ope ex
ceptoris publice excommunicatum
repelli
¶ Casus in tantum hic statuitur
quod exceptio excommunicationis, que inter
inter dilatorias numeratur
michelominus in qualibet parte
litis potest opponi propter periculum
animarum, quod non est in aliis
dilatoriis que ante litis in
gressum sunt proponende. Et
si eam reus maliciose o
miserit ut actor fatigetur
laboribus et expensis condem
natus est actori in expen
sis. In fine dicit quod si actor
fuit publice excommunicatus iu
dex ex officio suo ipsum debet
repellere quamvis hoc nullus ex
cipiendo contra ipsum non opponat
¶ Sequitur littera fatige. Supple
admittere ut dicit in tu pena
de qua sequitur et sic est
permissio causa in tu pe
na
¶ Noto primo hic contra regulam
dilatorias exceptionum ut
viz ante litem contestatam
proponatur et non post
¶ Secundo noto speciale esse in
exceptione excommunicationis ut in
qualibet parte litis possit
opponi etiam quamvis scienter
ter fuit omissa et causa

quare non est in aliis dilatoriis quod est
viz quod est periculum aie anime
vitandum, quod consistit in quantum
de excommunicato, propter hoc quamvis
omissio hic non obstat quin
possit primo opponi quod
non est in aliis dilatoriis
¶ Tercio tamen quod hic noto quod
quamvis opponens excommunicationem sit
audiendus ut premisi, punitur
tamen in expensis qui dolose ean
post opponere omisit ut viz
actor fatigaretur laboribus
et expensis
¶ Ultimo noto quod iudex ex
officio suo debet repellere ab
agendo publice excommunicatum
quamvis sibi nichil a parte
adversa opponatur
¶ Sed contra hoc et ea que
premissa sunt, obstat c. ex parte
ubi excommunicatus non potest repelli
ab agendo in causa appellationis. Ad
hoc dico quod littera c. huius in
eo quod dicit excommunicatum posse
opponi in qualibet parte litis
intelligenda est de lite principali
vel quia et qualiter agit
non in causa appellationis vel quia
in qua et qualiter se defendit et
sic hoc patet soluto et con
cordancia ystoria iuncta
¶ Sed quia dicitur hic quod propter
periculum animarum potest opponi
exceptio exceptio excommunicationis
in qualibet parte litis, hoc est
excommunicatus possit sic oppo
ni, quod propter eandem racionem
qua repellitur actor ex
communicatus sit periculum in parti
pando, debet etiam repel
li reus, qui tamen non repellitur
propter excommunicationem. Dicit c. ex parte et
dicit c. dilecto ad hoc dicit
primo quod licet reo quamvis
sit excommunicatus participare
in aliis ad sui defensionem

¶ Pronunciatur in parte quo opponi debent
dilatorie rogat aliter ronco
in c. pia li. vi°

Ite q cogit esse i iudicio, io
no pecat reg qui madato
iudicis cu excoicato litigat
Et in hoc dicto in innoc
esse corruptu. Oz pt intel-
ligi j dixi uno q reg cum
excoicato actore litigans de
madato iudicis no pecat
et hoc mo intellido, host
reprobat dictu innoc quia
no audit excoicatus agens
immo est ex officio iudicis
repellendus ut hic. Oz tn fm
Io. an. dictu innoc e intel
ligendu i casibus i quibus ex
coicatus age pt, de quibus j
e. ti. et qui nomi. ij. de
sente. ex. li. vjo. In talibus
eni casibus licet reo ad sua
defensionem comicare cu ex-
coicato actore pstim de
madato iudicis quia si no
pecat actor qui rem pe
tendo comicat excoicato. d.
de modo intellexit de sen
excoc si vel et sic licet acto
ri comicare excoicato ut ius
suu consequatur, fortius lic
reo ut dapnu vitare et pe
na iudicis euitet arg.
q iij. ex. et c. Iulianus
Et dt Stran hic q eciam
i casibus i quibus actor ex
coicatus eet repellendus et
no repellitur tenet iudicium
s. e. c. ij. li. vjo. et q tunc
ecia licet reo de madato
iudicis ei comicare ad sua
defensionem ut pecat no
appellando hoc tamen pter
rationem innoc stati dicta.
Alio mo pt intelligi dic
tu innoc, ut id quod dt
q no pecat reg litigans cu
excoicato debeat dice, excoicatus
sit ipse reg et tunc dictu
est planu et nullu habet
grauamen est eni sensus, q reg
excoicatus pt licite litigare
se defendendo hoc textu
pcedo ultius in mate. Cir
ca hoc q dt q condepna
ri debeat in expensis excoi
cato q dolose omisit ex
ceptionem excoionis et pocea
ea opponit, oritur hic ob
stacluz sine dubium quo
hoc possit subsiste q
no dz sna condepnatoria
expensas ferri p excoi
cato, eo q i iudicio i pugna
tionem consequi no dz. d.
e. cum inter.
Solucio dici oz spale ce
hic ne contumacia rei et
dolus remaneat impunita et
ideo fit tal condepnacio p
excoicato, ppt hoc voluit
quidam dice q si non
denegatur excoicato condep-
nacio expensaru, multo-
minus denegabitur condep
nacio in pncipali q facit
ad ea que dixi. d. c. ex pro
tra glosa pt, et hoc
considerata equitate iudicis
fm innoc. d. c. cum inter
dt tn host, quod plus
Tamen q licz fiat hic con
depnacio expensaru ad
ipsas tn no potit age ex
coicatus donec fuit absolutus
et sic execucio differtur i tempus
absolucionis vel fm eum
hoc est spale i penam
dolosi, nec est dubitandum
de pcio, ex quo fit hoc
auctoritate ppe et iuris xxi. q. iij

arg. xxviij. q. iiij. qui peccat
cum de quo s. ti. si. in fine
Sed quero ecia hoc de
duobus primo an indistinc
te habeat locum hec condempna
tio expensarum. Secundo in quibus
expensis condempnabitur
hic reus omittens huiusmodi
exceptionem. Ad primum dicit
hostiensis quod ista condempnacio
habet locum tunc cum actor ig
norabat se excommunicatum
et reus sciebat, puta quia
erat absens, sunt publice
excommunicatus. Sed si sciuisset ac
tor se excommunicatum, et non
curabat se absolui procu
rare putat hostiensis et ab
condempnacionem non faciendam
cum dolus dolo compensabitur
et culpa culpe ff. de do
lo si duo de adulte. c. penultimum
et finali. ubi iure aut ex
pense sunt separate, unde
te. de. de pena audit.
et in constitutionibus. Ad aliud
dico quod lex intellecta est
de expensis factis post ac
rem usque ad tempus appo
te exceptionis, in quibus
condempnabitur reus dolo
sus, quia ille frustratorie
facte fuit ex malicia rei
differentis opponere exceptionem
quod qualiter sit verum di
cam ecia una glosam. Sed
non condempnabitur reus ad
expensas, quas fecit ac
tor durante probacione ex
ceptionis, dummodo reus illam
probet, quia in hoc non ve
+ actore xauit quod approbatur ex summa
et ipso lata ar. c. de

indi. reum non vocan. Sed nec
reus deficiat in probacione ex
ceptionis, tunc condempnabitur
solum in illis expensis que
occasione illius facte sunt
et non in aliis, que non sunt
inutiles sed utiles actori et
omnia valent, ac si excep-
tio apposita non fuisset, et sic
patet in quibus expensis sit dicta
huiusmodi condempnacio. Sed tunc
oritur statim forcius dubium
quo potest dici actor fati
gatus laboribus et expensis per
huiusmodi dolosam omissionem
rei in exceptione proponenda, huiusmodi
videlicet quod non iniesit agentem
cum valeat processus habitus cum
excommunicato, usque ad tempus ex
ceptionis ut s. e. c. pia. li. vjo
et ita per huiusmodi omissionem
in nullo fatigatur actor sed
magis offendit reus
Solucio huius habetur in glo
ampliori sed quam hec condemp
nacio procedebat tempore huius
c. quia tunc temporis exceptio
et probacio excommunicationis enervabat
processum retro sed et ita fati
gabatur actor, quia processus
habitus erat nullus. Sed ho
die non procedit sicut glosa
sed vult glo. ampli. ecia pri
cipium, unde hic lego ipsum
et in ea ibi pia hodie, s.
c. li. vjo in fine. Et de
hoc in spe. e. t. § iij. v
sed nunquid reus. Et vide s.
de rescriptis. c. j. li. vjo in glo
sed nunquid, illa tamen glosa sic
minus de qua hic in fine
erat bernhardi, sed hodie
non habet in forma sic vult

itaque ista glosa correctum, quod
hodie non habeat locum ista
compensacio expensarum
ex quo processus eciam cum ex
contrario litis tenetur per de
cretalem predictam in glo allegatam
et ita non videtur propter hoc actor
fatigari laboribus et expensis
¶ Sed hic melius videtur dicendum secundum
Hostiensem, quod actor fatigatur
sumptibus, quia processus tenue
at, ex quo non obtinuit et
repellitur ab agendo et
compensacio expensarum fat
hic ad penam non admittere
ipsum agentis et hoc videtur me
lius dictum
¶ Postea iam expeditis quantum
ad literam accedo materiam
glosarum ¶ Exceptione
glo post d. venero hic quot
sunt species exceptionum ¶ Et
glo ponit tres distinguendo
exceptiones esse quasdam
dilatorias, alias peremptorias
rias et quasdam anorma
les, et in dilatoriis distinguit
wit et subdistinguit ¶ Et in
ea ibi in principio alia est de
hac divisione plenius in
Spe. e. t. § i. ii. et iii. ¶ Et
advertendum est quod exceptiones
peremptorie sunt ille que
perimunt accionem et tangunt
negocium principale ut est so
lucio, pacti de non peten
do et ceteri ¶ Sed dilatorie dicuntur
quia non perimunt sed differ
unt accionem ad tempus, ut
si teneor solvere tibi ad cer
tum tempus et petis a me
solucionem ante illud, hec ex
cepcionem quod non teneor nisi
si peticio, est exceptio dila
toria solucionis, de qua dicitur
in glosa, et dicitur in glosa non obstat
dilatoria solucionis i. quam quis
opponit, quod non teneor solvere
usque ad tale tempus, aliud
enim esset in exceptione solucionis
que est simpliciter peremptoria
que solucione eius quod debe
bat et ceteri in instituto de solucio
in principio ¶ Alia prosequitur ut
in glosa ¶ Et in ea ibi ubi
de hoc et plenius infra de
re iudicata inter monasterium ¶ Et
ibi protestatur probari non no
pt exceptio peremptoria
ante litem contestatam nisi in
casibus qui sequuntur infra de
litis contestacione c. i. li. vi. in
fine de materia glose
istius plenius notat Hostiensis
in summa e. ti. § ii. et ple
nius in ¶ Spe e. ti. § i. ii.
et iii. ¶ Hoc ita ex glo habetur
differencia inter exceptiones per
emptorias et dilatorias
et quando tales et que sunt
proponende ¶ Glo ii. notat
speciale quid in exceptione
excommunicacionis et ceteri ¶ Glo iii. eciam
notat quod iuri publico
non potest quis renunctiare
¶ Glo penultima arguit et allegat
duo iura, secundo allegat speciale
eciam quod tractat duo scilicet
quid si excommunicacio sit occul
ta ¶ Et que dicatur pub
lica et cetera ¶ Glo ultima dicit
duo similia et reddit
racionem textus ¶ Et idem ibi
prohibetur sed ab officio postu
landi et ibi vetera, dicitur
si pars non opponat iudex
repellit in lite a prima
cause et ibi si quis dicit, mo
uet iudicem iudicem ad
non audiendum eum qui agit
iniurias persona agentis

vel cōm quam qua vel i-
uris qualitas et ibi l. p
gt uel eis p simam opposit
peremptoriam qua p ignora
tia dimisit et ibi ty fili-
usfamilias p simam opposit
qoccepcōm macedonianam tf

Adversario summa ac. Non
competit exceptio rei iudi
cate reo absoluto qui non
possidebat. Non diuiditur.
¶ Casus in textu aliquis conve-
nit suum adversarium super aqua
re quam possidebat tempore litis
contestate, sed quia postea sine
dolo desiit illam rem pos-
sidere fuit absolutus postea in-
cepit eandem rem possidere
actor eandem rem petit
queritur utrum res iudicata
ei obstet. Et respondet quod summa
exceptio non obstet petenti
in hoc casu. ¶ Sequitur littera
tue sed tempore conventio reven-
dicationis, mote litis dicant
lis mota cum fuit contestata
de verbo sig. capitulo ii
¶ Noto efficaciter id quod di-
camus summarie quod quo di-
cit quod si quis conventus super
aliqua re fuit absolutus
quia illa rem desiit pos-
sidere sine dolo si eo post
incipiat eandem rem possi-
dere potest iterum conveniri nec
obstat exceptio rei iudica
te. Et ratio dubitandi sed
quod tangit glo ii fuit ita quod
videbatur quod absolutio debet
esse perpetua maxime sine re-
liberatoria. Sed ratio decidendi
est quia in eo petendi est al
terum nam quando non possidebat
cum ipsum non competebat rei
vendicatio que secundum duo princi-
pium est essentiale quod est dominium
excepte agentis. Aliud est for-
male seu actuale quod est
possessio conventi quia actualiter
non competit cum non possidet
rem de quo visum est ff. de
rei vendicatione. Ergo praedictis
infertur quod ut obstet exceptio
rei iudicate requiritur ut per
omnia res sint in primo statu
et hoc contra quod tangit
glo ii nisi
¶ Sed obstat ad legem C. de
furtis l. subtracte et ff. de
vi et vi ar. l. i. § si res in
quibus dicitur quod si morte
vel casu pereat res per
furtum vel violentiam sub
lata, nichilominus tenetur qui
eam surripuit quod sua male
est in eo quod dimisit quare ab-
solvendus, contra quia rem de
qua convenitur desiit dolo
possidere, respondet hic dicitur quod
ad legem possidere subaudiendum
est et a principio sine dolo pos-
sederit nam si a principio dolose
possidebat, quamvis postea
desinat possidere nichilominus
tenetur ut in contrario
¶ Glo prima notat quid re-
quiratur ad exceptionem in
rei vendicatione et quid presume de
hoc ff. de rei vendicatione abbate
l. ii § Glo ii quid alle-
pro et contra et dicitur solvit
presumere potuit ii or require-
tur ut obstet exceptio
rei iudicate. Et in ea ibi
vel dic hec solutio est
videtur quia presupponitur dolus
contra verba glose, quia eo quo
possidebat tempore litis contestate
et postea desiit possidere, pre-
sumitur quod dolose fecit
et eo probet quod sine dolo
desiit possidere sicut vult
glosa. Et ibi ad exhibendum
Ratio ad exhibendum dat

dat adversus possessorem ut
rem possessam in publicum
producat, ut adversarius sit
copia vendicandi. In fine
ad marginem glose facit quod
notatur in c. ore de interroga
toriis c. ij. li. vj. et sequenti
sequitur

Generabiliter / valet
rescriptum impetratum ab ar-
bitro super prescriptione apposita
licet de compromissione non
faciat mentionem. Et primo probat
deinde 2° subiungit ipsius causam
ibi quia nichil. Et casus in
textu patet ex textu summario
¶ Sequitur littera literas non facientes
mencionem de compromissione et
hic movit dubium ex causis
aliis et ab aliis iudicibus
idem, hic innuit si ab eisdem et
ex eisdem causis secundum Hostiensem
de c. dilecti
¶ Noto id quod dicit casus summa-
rius et sic hic licet casus in
quo compromissus potest licite re-
scriptum impetrare, alias recla-
mat appellationem de quo latius in
de rescriptis c. j. li. vj°
¶ Sed quero quid si compromissus
petit summam ex equitate dicit
Innocentius quod repellitur, non
enim potest petere quam tunc a-
git et impugnat et quod si
sibi denegatur, de c. cum inter
et in c. pia. li. vj. ubi hoc
determinat. Innocentius quod sibi
quod sic non fuit absolui etc.
Glo. prima notat in appellacione
a gravamine compromissi debere
causam coram iudice a quo etc.
Glo. ij notat ex littera et in iuribus
aliis huius tituli quod facere
possit compromissus etc.

De prescriptionibus

Rubrica de exceptionibus in qua
continetur ex prescriptione
obicitur exceptio. Ideo post
Rubricam de exceptionibus, de
hac ponit hic summittit sub
Boff et hostiensis hoc ma xvi
q iii et q iiii, et xvi q
ii iii. prius repetitur in vi
Covenit aut huic ru-
brice c. de rusticis. c. i.
de ca possessionum cum ecclesia. de
placitis ecclesiis. de confir-
mati cum dilecte de donatio
aplice de deci cum contin-
gat et multa alia c. hic
e Jo. an cumata

Placuit

Omnium de
Episcopos
con episcopo-
lorum perse ad fidem qui su-
perstabit triennio sub duct
temporibus vacaciones et scismatis
eccle. con quam prescibit
Et sumo ponit dictum
quod ut determinat ibi Oi by
cam determinatum exponendo
ibi Oi aut et alia ad
dictum ibi idem si Et in effectu
textus iste ponit unum cam
in quo currit prescriptio et
duos in quibus non currit
Et pro huius si de prescri
c. i.

¶ Casus in summo Congregato
concilio Affricano Expositum
fuit quod Episcopi vel plati
ecclesiarum negligebat paro
chianos suos lapsos in
errorem, revocare ad ca-
tholicam unitatem Et Con-
cilium statuit ut si quis
aliquis aliquem locum ad
katholicam unitatem converte

si per decennium locum illum tenuerit nullo ipsum repetente ultimus abbas non repetat. Sed si tunc locum habeat. Si per ipsum decennium fuit episcopus qui potuisset repetere et tacuit. Si non nullus ibi episcopus fuit, non preiudicat matrici ecclesie. Sed cum illa ecclesia episcopum habuit licet sibi ex ea die intra decennium locum huiusmodi repetere tamquam ad se pertinentem. Item si episcopus per decennium ~~locum huiusmodi repetere~~ illud non fuit katholicus, non currit tunc prescriptio contra ecclesiam. Sed tamen ad katholicam unitatem conversus fuit ex ea die qua conversus fuit per decennium habeat potestatem repetendi locum illum qui ad suam ecclesiam pertinebat.

¶ Sed quamvis littera quicumque episcopus locum alium katholicum sive in heresim lapsum ab eo qui conversus est per decennio possedit et tacuit per decennium matrici i. kathedrali de verbo sic vero si fuit episcopus hereticus vel scismaticus prescriptum sit decennium.

¶ Noto hic primo casum in quo ecclesia contra ecclesiam prescribit quo ad iura subiectos spacio decennii etc rem immobilem vide locum prescribe ad fidem conversum ab heresi. Secundo noto hic singularem casum in quo prescribit possidens scienter rem alienam, quod totum est auctoritate huius canonis, et operatur hoc favor fidei cum negligente ipso episcopo, loco illius pastoralium conversum ab heresi ad katholicam

unitatem alias non currit prescriptio contra ecclesiam nisi spacio xl annorum, i. e. de quarta vero prescribit nisi qui ignorat rem ad alium pertinere, i. e. vigilanti etc.

¶ Et noto quod tempore vacationis et tempore scismatis non currit prescriptio contra ecclesiam per litteram capituli huius.

¶ Ob non habetur hic secundum vincentium et hostiensem quod non currit prescriptio contra ecclesiam, cum prelatus ipsius est inutilis ad agendum ut quia est excommunicatus aut alias non potest agere pro ecclesia, et hoc colligitur ex illa littera qui possit repetere ad quod facit contra de iudiciis intelleximus. extra de officiis vicarii romana libro vi secundum vincentium et hostiensem contra de prescriptione ad aures i. de concessione prebendarum quod dudum et nota contra quia in summa accidit de istis temporibus nota Jo. an. i. e. contra super verbo hostilitate. Et ita patet hic quod paria sunt ista carere defensore, et habere minus idoneum quod si ecclesia habet non idoneum defensorem ut quia scismaticum, non currit contra eam prescriptio quemadmodum si caret defensore.

¶ Sed contra ista opponitur quod secundum hoc deterior est conditio katholici quam non katholici quod est satis iniquum et contra illud i. de prebendis cum qui libro vi. Nam ut vult littera contra hereticum non currit prescriptio et contra katholicum currit. Ad hoc dico quod hic non inspicitur odium persone sed negligentia eius qui agere poterat, quia prescriptio contra negligentes inducta fuit

no con no valetes. s. e
vigilanti no go hic pondat
tur psona epi hetica sz
cetra con quia no erit p
sepco si no het defenso
rem ltimu imediatu z sic
arn no geludit. Oz ad
hoc occurrit dubm circa hz
in v s eo quo dic qustio
est ubi volt lra q eps
hetic gusto possit agere
p eccia cu hz pt hesim p
natg est epatu ppt hoc
ad lram istat in vbo gusto
det suppleri et de dispensa
tioe recepti alo sz dispen
satoe non posset repete
ut arn pbat z s in vno
Attendendo glosso oppo
con lram nam qui gutit
locu ad fide katholicam
stati acquirit illum non
expectato termino. xvi q
vi placuit. Tolo sima sol
ut hic gria signat eni
successive duo gria z sol
uit in dt insine pot go
glosa vnu suppleri p ali
ud. ibi em statuit de te
pore quincendi negliam
z mortg epus dz expec
tari p vi mesos ut gutat
si laps vi mesibg no gu
tat. tuc alig potit gute
z sca gusione psede sta
to termi ut hic. adguted
hz quia glo vir dice hec
termi gputar pq illod
vi mesos hoc no est in
tellig imcte sz gputant
a hec gusio quideo dt host
et innoc q ibi po hino
pq qd licet gute ut ps
seat hic po hino pq qd
ppli laps no pt illu repe
te z c. Tolo y obicit z
soluit dic ut in ca insie
volt go glosa sm esse
q ycononig possit gue
nire vel gueni p eccia
ipa vacante. quia tuc ca
ret ltimo defensore et
ltimg defensor est epus
vl platg. ne sede vacan
te. si. sm ala sz quod di
cemg ad gria. glosa
no respondz. dico go sm
goff. q gria no loquit
in ycononio sz in toad
iutore quih ltimam
z plena adminstrom in
tpalibg item psupposito
arto glose vo no sequit
pt gueniz z gueniri p
p curem vel aliud go q
cum erit psepco. datur
em instantia in tutore
qui pt gueni p pupillo
vel pupillg eg autte
sm distinccom ff de ad
minstra tuto l. i. s. vbo
possit fari ut non. et
tn no erit q pupillus
psepco. C. de psepco x
xx. anno l. i. sicud in tem
zlita ut gcludit arn
Expedit go adhc ut
erat psepco q eccia ha
beat defensorem ltim
z imediatu put ocs not
innoc. C. de restitu spo
lia. olim z c.

Nichil

Omma c.
Tacitnitas
plati non
noz ecclie. donec sit
psepctu vel alit in rebg
suas no erit psepco
Oz sstram. sic sinnat per

ꝯtestacionem extraiudicialem interrumpit p̄scriptionem in qua facilius conueni nequit et primo repetit quod olim stesserat 2o ꝯtestatur

¶ Casus in tuis Quedam domina patria ytalie occupauit ꝑtem bonorum bti petri ipsa gregorius requisiuit eidem ut dimitteret predictum illud et ipsa respondit dicens quod parata esset stare iudicio quod iudicium sine scandalo fieri non poterat ideo gregorius sufficit sibi ut se in tra

¶ Regum lra forali i. q tenendo iudicio s ꝯtinuocius quod est posse fugere dent ꝯrui dei ·o· de iudi· c· vo ꝯss exponit ·l· cum stre pitu fori vobiscum exomnia similiter gregorius viri loquitur in plurali et de se in singulari ut · p3 ꝯsodic sy moni rescripta non valent i. de cri· fal· cum tibi sup plisse ut dicit innocentius hoc facit ex suphundanti iusticiam et si cum forali stre pitu iam peteret non peccaret vel ut ponit hostiensis non peccauit hoc faciendo quod hic dicit pauperum ·l· bonorum et clesie

¶ Noto nichil agendum cum scandalo Et sic colligo hic in platum non petendo res ecclesie, quia videt imminere uictos lites non peccat alias gregorius non abstinuisset a petendo, quod sentit innocentius et glo hic

¶ Item noto quod ea ecclesie dicit pauperum de quibus in glo· fuit

vij q·l· expedit

¶ Item noto quod ꝯtestacio interrumpit p̄scriptionem, quod verum est s ꝯtinuocius ut ecclesia tangit glo· ult· vel precipue quia forte non habet precipue coram quo conueniat alium ar· s. c· xxx, alias non sufficit sola ꝯtestacio Sed obstat hic ad textum aut cum tex· tum intelligi de rebus ecclesie romane et tunc ea p̄scribitur spacio C annorum s. e· tum alioquin aut de rebus ecclesie inferioris et sufficeret sol aim s. e de quarta, et sic tacitumitas indistincte preiudicat

¶ Voluntas ꝯtestacio interrumpit p̄scriptionem ad sensum ista dicitur arguit aut hostiensis per textum c· cum ex eo quod ecclesia post quadragenariam p̄scriptionem ꝯpletam tunc uiorem ecclesiam audiat papa pro ipsa ecclesia, nisi sit copleta centenaria, nam et de iure suo potest agere licet ecclesia inferior succubuit s. de capel mona c· ij· et ecclesia quod pro ecclesia sibi subiecta s. de successio ab intesta c fi·

¶ Glo· fina arguit aplicet strantum et et inducit tria similia et signat quam Et in ea ibi soluit dyathesis xvij et ibi quebatur dicit xvi nisi idem s. de cens· cum ap[illegible] ꝯsuetus hec ꝯtractus solum s. de nomi opus lunicei c· ij Glo· ij notat quod bona ecclesiarum sunt bona pauperum et hoc ꝯfirmat et ibi quam quidem vbi dicit et xvj q·l· expedit et s. de glo· sig· causa Glo· ult

Argu(men)t inducens r(ati)onem et
similit(udinem), alle duo c(ontra)ria q(uas)
solvit Inn(ocentius) Et ibi pat(et)
hic vi(deli)c(et) dicebat Innoc(entius) q(uod)
unus prelatus cu(m) alia
per talem protestationem interru(m)-
pit p(re)scriptionem rac(i)o(n)em di(cit)
... et ibi s(ed) hic no(n) sat
melius diceret quia no(n) p(otes)t
facere illam, et ita po(n)it v(ir)i(us)
et ibi ... aut(em) cui(us) ubi
h(ab)etur de illo cui(us) res
p(re)scribitur (et) ille litem con-
testari non p(otes)t, quid talis
facere debet (et)c.

Sanctor(um)

p(ro) ... xxx annos

possessionem p(re)scribit eccl(esi)a (contra) Ro(mana) ...
dundi

Casus in textu p(atet) Sequi(tur)
l(ite)ra o(mni)s possessiones sino-
dali i(d est) iudiciali

Noto id q(uod) d(icit) cas(us) summa-
rius, de p(re)scriptione xxx annor(um)
s(ed) hoc locu(m) h(ab)uit iure anti-
quo, hodie no(n) eccl(esi)a con(tra)
eccl(esi)am p(re)scribit tantu(m) spacio
xl annor(um) ut in c(apitulo) seq(uen)ti

... no(n) q(uod) ... leges de
p(re)scriptione ~~...~~ loquentes
...tu non sunt canonibus
improbate

Iste no(n) duo requisita ad
p(re)scriptionem unum q(uod) p(re)scribens
possideat (et) q(uod) quiete et
incontusse possedit h(oc) tra-
h(ab)uit in v(er)o possesse (et) in
v(er)bo quiete

Iste no(n) hic q(uod) sola p(ro)cla-
macione sinodali (et) sic vota
tio ad(m)i(nistrati)o(n)is interrumpitur p(re)-
scriptio ibi absq(ue) sinodali p(ro)-
clamacione quia ipsa p(re)stitui(t)
p(ro)vocat ... ut h(ab)e(tur)

dicto absq(ue) respiciat ve(rum)
possesse s(un)t alios ut respi-
ciat ve(rum) teneat quod
s(e)c(undu)m

Ego oppono ad hoc q(uo)d
sinodali p(ro)clamacionem non
interrupitur p(re)scriptio. C(ontra) de
p(re)scr(iptione) xxx annor(um) l(ex) si q(ui)s ...

Solucio interru(m)pit ita
q(uod) alit(er) no(n) p(otes)t lite contes-
tari vel hic s(un)t p(ro)cla-
macio p(ro) citacione que suffi(ci)t
ut ibi Et de h(oc) in glo(sa)
... que d(icit) Et in ea ibi
si(mi)l(iter) i(n) rem d(icit) no(n) suffi(ci)t
ad interrumpenda p(re)scriptionem
xxx annor(um) rescripti impe-
tracio vel eius allegacio
nisi interven(er)it executor(is)
co(n)ventio Glo(sa) ult(ima) posset
reuitari p(er) q(uestio)nem de intel-
lectu l(ite)re in v(er)bo quiete
(et) i(n) v(er)bo sinodali dic ut in
ea (et)c. Infra vel loqu(itu)r
hoc decretal(is) q(uando) eccl(esi)a
p(re)scribit rem p(ri)vata ita
q(uod) tu(n)c sufficiebat xxx an-
nor(um) h(ab)etur p(ra)e(dicto) c(apitulo) et d(icto), et
sat quod not(atur) xvij q. ij
c. i. (et) xvij q. iiij ... placuit
et ij c. illud s(ed) Jo(hannes) An(dreae) p(ro)-
tat hoc sic, remittit ad
d(ictu)m c. illud Ubi dicen(dum) co(n)t(ra)
itaq(ue) d(icit) q(uod) hoc c(apitulum) loqu(itu)r
de iure antiquo, q(uo)d ho-
die imitatum est, ut hic d(icit)
glosa

De quarta

Summa(tur) p(re)scribi (contra)

Episc(opus) q(uar)ta decimarum si
xl annor(um) spacio no(n) solua(tur)
et kathedral(is) eccl(esi)a vite
rum non vacant Et so
post dictum ... ca(usa) ...
ibi nisi ... antiqui(tatis)

De ita p(ro)cla-
macione vide
xvj q. iij s(i) p(re)t(er)
v(ide) ... aut(em) cui(us)

xvj di. illa ibi h(ab)et(ur) q(uod) dum vir b(ea)t(u)s augustin(us) venisset mediolanu(m)
(et) invenisset ibi eccl(esi)am ... no(n) ieiunantem cepit fluctuare q(uid)
ageret t(un)c b(eatus) aug(ustinus) de hac re consuluit b(ea)t(u)m Ambrosiu(m) q(ui) d(i)x(i)t ei
dic(it) Cu(m) roma(m) venio sabbato ieiuno cu(m) mediolani sum no(n) ieiuno
Sic (et) tu ad qua(m) eccl(esi)am veneris ei(us) more(m) s(er)va

reprobat ibi papam romana
¶ Casus in tantum Quidam
accedens sedem apostolicam pro-
posuit p. v. Erat quidam
clericus prescripserat quarta de-
cimarum et oblacionum que
ad episcopum pertinebant, queritur
utrum per hoc possit se tue-
ri contra episcopum Respondet papa quod
potest nisi tunc ecclesia pastore
caruisset qui iura ipsius
exigere debuisset Infine Respondet
tacite quod non, quod si possit
quia videtur quod per canones an-
tiquos ut C. xvi. q. iii. preteriti sufficit
xxx. annorum prescripcio Respondet
papa quod romana ecclesia tri-
cenalem prescripcionem quoad ecclesiam
non admittit ¶ Secundum litteram
de quarta scilicet parte decime,
oblacionis respective quarta
exigere ad quod tenentur ecclesie sed di-
uicto C. de urinam ego
N., debuisset hic super nec
sufficit tricenalis et tunc b.
glosa quod sequitur secundum
lo. an. non admittit sed ius
olim bene admittebat C. C.
quod tum contra
¶ Noto primo Episcopum fundare
intencionem de iure qui sibi
quarta decimarum in sua diocesi
ad hoc C. de offi. ordi. con-
querente Ex quo patet quod
super ipso iure decimarum
clericus et non ipse fundat in-
tencionem suam secundum Antho.
de Vulter de quo l. C. dede-
ri cum contingat sibi hoc con-
cedi
¶ Item 2a noto idem de quarta
oblacionum quam vocamus quar-
tam mortuariorum sed defunc-
torum ¶ Item noto quod iura

ecclesias prescribunt ecclesia cont
sum superiorem spacio xl a-
norum et non prescribunt spa-
cio minori et sic hodie cor-
recta sunt iura prescripcionis
tricenalis
¶ Item noto quod de prescripcione dedu-
cuntur tempora vacacionis ecclesie
tunc enim non currit prescripcio
contra ecclesiam ut hic et C.
e. c. l.
¶ Sed oppono ad litteram primo
sic, videtur enim quod huiusmodi iura
vero quarta non potest prescribere cle-
ricus contra episcopum extra de iure i.
de iure patro. Ad hoc dicatur
quod ut quod clericus potest prescribere huiusmodi
iura contra Episcopum, si tal clericus
sit Rector vel prelatus vel habeat
dignitatem aut officium in
ecclesia si hoc fiat nomine
ecclesie, et propter hoc ponderatur
hic hec verba clericus litteram requi-
ritur enim quod habeat beneficium
alias prescribet nomine proprio
quod facere non potest, quia hoc faceret
ut laicus secundum notata in illa
de iure patro de iure et
C. cum dilectus, laicus autem
non potest ut ibi. e. cum causam que
nec clericus nomine proprio secundum
Hostiensem quamvis bene posset de-
babilit dici secundum Iffram quod
etiam iure proprio hoc posset
eo quod cessat incapacitas
que est in laico
¶ Sed Obiecto contra hoc Com-
incumbit onus probandi dum
Episcopus agit contra ecclesiam
que dicit se habere id quod
petit Episcopus iure prescripcionis
de hoc remittit Io. an. super
rela sive possessio de re-
ruis libro vi. in quone Ei cum
Episcopus agit super tali iure
in quo pro ipso est presumpcio

ut i qrta decimaru et fune
ralium et ideo i omnibus i qb
se fundat de iure quis
incubit onus pbandi reo
secus si super alijs rebus
tunc enim agenti incumbit
onus pbandi
Questio pmissa quia hic a
gitur de pscriptione qdragi
ta annos cu tn alie leges
ponat de pscriptione iuriu
alia tpa sc x et xx annos
Ideo p intellectu istoru ple
nio adpono q bern vi
deri q minori tpe iura p
scribant q xl annis ff
de servitu l. servitutes et qd
ibi notatur ad hoc qd not
in de censi pvenit
Advertend hic dt inno
et host notandu ee q sm
leges iura sive servitutes
que no hnt intervallum ut
sunt s modicum puta aqe
haustu vel dieb pdunt
spacio x annos int pntes
et xx absentes et ista
dum hre eam ptinua s
ppetua vel q Si aut ha
beant intervallum annos
vel mensium tuc duplicat
tempus ut int pntes ne
cessarij sint xx anni et
int absentes xl ar. ff. q
admo servitus amitt l. si
sic constituta sit aqua
Idem e intelligend si hnt
intervalla septimanas sic
enim ordia respigeda sic
et pscriptio de re iur ordia
li vij
Hoc pmisso obstat con
trarium quia sm hoc non
debet qrta decimas vel
funeralium pscribi spacio

xl annos s debet tempus
dupliri quia no ht eam
ptinua ymo distinctam
seu intervallum sc de me
sibus unius anni usq ad
messes alterius et de vinde
mijs usq ad vindemias
Ad hoc dicunt aliqui q
hec distinctio no ht lo
cum sm canones Alij aut
dicunt q et ille leges hnt
locum i foro nro et dicunt
q hoc ius decimarum
no ht intervallu aliquod
ecce horas ymo q ptiam
cum ht cum cottidie
possunt et deant capi
decime psonales et ec
pdiales quia pdia cotti
die aliquos fructus pnt
pducere de quibus decime
sunt solvende ar. in de
deci ex pte ij et l. non
est in ptate Idem e de
de iure eligendi Nam et
si cottidie non eligant
quia ut cottidie vacat
eccia est tn aptum hoc
ius ad cottidie eligend
q et cottidie vacare pt
eccia et cottie apta est ad
vacand ar eius qd dicit
de stillicidio ff de servitu
ur pdio l. foramen et io
in hoc iure sufficiunt xl
anni sm eos Si aut sit
ius quod intervallu ht
et deputatum ab homine
ut a iure recipit quale
est q quis omni anno
in dedicacione vel alicuius
festivitatis vel alio certo
die ptem oblacionis vel
aliud simile recipiat i hoc
casu sm eos qui dicunt

tempus esse duplicandum
necessarium sunt, lxxx. anni ad
prescriptionem. Postea ab ista o-
pinione recedit. Immo dicit
tenens quod ius percipiendi decimas
de fructibus fundi bene habet
tam continuam si ius perci-
piendi decimas de vino et
grano tantum / vel de omnibus
prouentibus / vel de conso-
nis, non habet tam pretium
quia hec percipiuntur temporibus
certis ut notat. extra e. ad
aures. Non habet ergo iste
distinctionis legum locum
sed canones. Et dicit hostiensis
quod hec glosa quantum ad
canones pocius est subtil
quam utilis. Siue agamus de
corporalibus siue incorpora
libus continua tamen habentibus
vel non regulariter quod
tenendum est hic quod sola pre
scriptio quadragenaria currit
tamen etiam et nulla maior
et hec est mens huius de-
cretalis. Hoc etiam ponit glo-
sa prima dicens etc. Et idem
ibi Iohannes volens anti
qua iura que correcta
sunt locum habere.
Nota pro expeditione glose ij
Opponit cum glo. iij. cum quod
clericus prescribens quartam
non epus non potest se ra-
tione prescriptionis tueri
quia huiusmodi quarta pertinet
ad Episcopum de iure com. x.
q. ij. vnio, ergo quod si clericus
cessauit in solutione ipsius
habuit malam fidem et
ita non potuit prescribere. extra
e. vigilanti. Glo. ij. mouet
hoc argumentum et soluit dicit
dicit ut in ca. Cum sine de hoc
extra de in reparatio cura Et
sic vult glo. quantum ad hanc
tam solutionem, quod etiam
titulus unus iustus dat tam
prescribendi. extra e. si diligenti.
ut esset titulus concessio fa-
cti tam siue consensu ca-
pituli cum ins ... dona
re Episcopus ecclesie xvi. q. iij.
c. si. Et si fat cum consensu
capitulo non est necessaria pre-
scriptio. Si vero sine consen-
su capituli, est necessaria pre-
scriptio quia tunc adesse
et si prescribens ex dona
tione Episcopi putat consen
sum capituli interuenisse
et si non interuenit et sic
errat in facto. Secus vero
si putat consensum non
necessarium et non interuenisse
quia tunc error iuris im
pedit prescriptionem. ff. de
vsucapi. l. nunquam. de re
iuris. l. ea que, et sic in
telligi debet ista secunda solu
tio secundum dominum Anthonium de butrio.
Prima vero solutio glose
secundum eum hic non procedit
quia hoc capitulum non sufficit
bona fides cum coniugatur
titulus, cum sit tamen ius
commune vel tantum tempus
cuius initii memoria hominum
non existit. extra e. c. j. li.
vj. Et si ius commune non
esset tamen prescribere tunc
sufficit sola bona
fides ad prescribendum de quo
dicam extra e. si diligenti.
Noto etiam hic glosam
istam et textum, in eo quod
vult Episcopus fundare suam
intentionem de iure com-

sup sola qrta decimaz
non sup omnib decimis
et sic falsu est, quod not
de deci cu cotingat i glo
ii fi q epo non cpetat
qrta decimaz i certis in
fioribus de quo remittit
so an ad nota p primi fr
illa glosa Glo vlt dat
racon ad lra Infine
fi Cau qui ecc hic re
scudit illos qui duce
rant morte plati pscri
con non interrumpi

Vigilanti | Omnat c
possessor
male fidei no pscribit
frmo poit dici lo ibi C.
phesimus rom legis lo
corrigit ibi nobis aut
¶ Casus in tuno Cuma fin
leges possessor male fi
dei pscribit re altuis
Ideo dubitat quida E
piscopus dicit id eet fin ca
nones Sup hc scribit
papa dicens valde cauend
de nf male fidei pos
sessores sumus i pdiis a
lienis, quia nulla anti
qua dierum possco iuuat
male fidei possessorem
nisi rem restituit pquam
eam nouit alienam cum
bone fidei possessor dici
no possit, ondit autem
quare alit statuunt le
ges Ephesinus cum legis
lator cauie legem i ducit
ut locu heret xxx vel
xl annos pscriptio ecc
i male fidei possessore
solumo appt vitanda in
seros neglian et longi
tpris errorem z qfusionem, Si
pape hoc no placet, sive
vero dominus sciat rem sua
pscribi sive ignoret De
quib lra vigilanti studio
sic s. de hom p glmam
li vio et p hoc pz q fin
decti cpetunt vigilie fin
hosti possidere nota non
dt possedisse no possit
sup no obstat lex qria
et sic qtimua quod sci
pmus que scruti sut alii
Impatores et iurisperiti
pscriptoni eciam cu mala
fide nos sz qui pponda
re debemus reb animas
et sic hoc ab omnib va
nis z i omni foro dct ra
pi de hoc, i. e. c. finali
¶ Noto q de iure canonico
no curit ut pficit pscrpo
male fidei ¶ Ro noto q
ille dicit male fidei pos
sessor qui tz rem quam
scit ad aliu ptine
¶ 3o noto diram qsideraciones
legis et canonis inducentis
pscriptiom, nam lex indu
cens pscriptiom cu mala
fide intendit utilitem
cuiuslibet societatis ut vite
qfusio reru ne vij reru
dominia sint incerta et
ut puniatur desidia si
canon pphibens hoc inten
dit favore anime q dt
teste nulla pscripcio
¶ Ex quo pz q quis
ius ciuile z ius canon
fundat sup iure nali dif
ferunt tn in modo inducen
di z pcedendi, pn patet
quia utrumque ius a iure

nali sua sumit origine
secundum philosophum, quia ius civile
intendit dirigere in bonum quod
secundum quod congruit huiusmodi
societati civiliter viventi
secundum quem modum homines
amicos, que habet multos co-
servari et promoveri per lega-
lem iusticiam et civilem
amiciciam. Ius non canonicum
intendit dirigere in bonum quod
secundum quod congruit huiusmodi so-
cietati que non solum vivit
civiliter sed eciam regulariter in
deum tendendo et vitam ali-
am expectando. Ideo cum ius
canonicum sit quedam explica-
tio iuris divini, oportet quod idem
finis intendatur ab utroque.
Bonum autem quod, istud accep-
tum sic secundum quod congruit huiusmodi
ne societati non solum viven-
ti civiliter sed eciam regulariter
secundum fidem in deum tendendo
non potest mutari conservari et pro-
moveri per solam iusticiam
legalem et civilem ami-
ciciam sed ultra hoc requiritur
celestis amicitia sine qua
impossibile est aliquem homines
in deum tendere, quapropter sic
potissima virtus ad quam
conatur inducere ius civile
est legalis iusticia sive ci-
vilis amicicia, quam cari-
tatem vocamus. Et sic patet
diversitas considerata legis civi-
lis et canonice. Ex hoc eciam
patet quod non est inconveniens
quod aliquid per eum sit prohibitum
in iure canonico, quod non est
prohibitum iure civili propter
diversitatem finis sive inten-
tionis iuris civilis et canonice.

In hoc tamen ubi aliquid prohibetur
lege canonica quia periculum immi-
tatur anime, lege civili sed e
c. fi. et denomi operis in
c. p° 3°.
Post premissa accedo glo-
sam de expedicione glose 3, quod
prima textualis. Queritur
quid sit quod per completam
prescriptionem incipit habere non
iustum quod rem quam prescripsit
ad alium pertinebat utrum
teneatur eam restituere. Glo.
arguit pro et contra, et ponit
tres opiniones et mediam
approbat. In primo lego ipsam
Et in ea ibi quidam dicunt
sed hugo alii Ioh. Innoc.
eam Goff. et Host. et Innoc.
in c. fi. prefati ista tamen distinc-
tionem improbat Host. per lege
plt. c. de presc. longi tem-
po. et l. de donac. ad
duplice, de qua etiam xviij q.
vi si res xxxiiij q. i. si
virgo. Ob hoc opinionem glose
approbat rationes quas mo-
vet glosa, quod prescriptione
completa possidet rem suam
non alienam, unde eum de a-
lieno facit proprium. Et ista opinio
quasi per omnes approbata quam
etiam tenet beatus Tho. quotlibe-
to xiij arto vj. et ego o-
missis superfluis cavillacio-
nibus tenenda est opinio
glose. Dicit tamen Host. quod
si talis qui taliter prescripsit
habet conscientiam lesam et eam
non vult deponere ad dic-
tum iurisperitorum tenebitur
propter conscientiam huiusmodi rem re-
stituere, quia faciendo contra conscienciam
edificaret ad gehennam
c. de sen. exco. per tuas in fine.

remittit ad summam e. ti. sub
rubrica de prescriptione rerum
immobilium. §. que exigatur
de quo etiam plene per Io.
an. in regula possessor de
re. iur. li. vi. in questione
ubi etiam concludit opinionem
glose etc.

Ad aures

Summa est
una ecclesia
in parochia alterius xl. an
norum spacio decimas pre
scribit. Et eius divisio 2a. ibi
tunc

¶ Casus in textu Ecce qui
dam ecclesia infra parochi-
am alterius prescripsit deci
mas vel annorum spacio
Questitum fuit utrum tuta
sit huiusmodi prescriptione vel ipsa
quod de iure melior est con
dicio possidentis quia qua
dragenaria prescriptio omnem
excludit actionem. ¶ Sequitur
littera Mathia c. licet est qui
cadem cum c. de quarta .o. e
et dicta ibi hic possent ad
duci

¶ Noto ergo breviter et primo
id quod dicitur summarie conc
luditur quod sola prescriptio qua
dragenaria hoc currit contra
ecclesiam

¶ 2o noto quod prescriptione comple
ta melior est conditio possi
dentis qui prescripsit, quod tuta
est contra omnem petentem
de quo dica plenius. §. un
de noto hic quod prescriptio
tollit omnem actionem hoc
tamen verum sit, quod excludit
omnem actionem prescripti. loquor
ne sit contra [illegible] e cum no. lice
at secundum Antho. et ponit
glo. ult.

¶ Ex quo infero primo quod per
prescriptionem acquiritur utile dominium
ut not. glo. ff. de aqua plu
via ar. l. i. §. si. Et ideo com
pletam prescriptionem ea pen
dente est quasi dominium ut not
Innocentius. Alia tamen quasi domini
capitur publici ut in libello
peto rem iure dominii
vel quasi de quo. §. de re iudi.
abbate li. vi.

¶ 2o ex predicto non libere infero
quod is contra quem est prescriptum
caret omni actione sua in effectu
quod potest excipi contra ipsum. Ci
tamen non excipi valet iudicatum
Hostiensis non quod exceptio prescri
ptionis est peremptoria que tamen aut
possit opponi ante litem
contestatam, sic exceptio
rei iudicate nota in c. i.
de litis contestatione li. vi.

¶ Sed Quero etiam quis Quando
si prebendus recedit a posses
sione, cui competat actio
contra ecclesiam, an sibi an domino
dico quod prebendati sunt Innocentius
allegat. c. de prescriptione xxx
annorum l. si quis quod ex
presse ibi probatur

¶ 2o etiam littera Quero utrum
ista prescriptio que sit decide
cunis alterius parochie
possit fieri sine titulo Glo.
in multis articulis et quia re
mittit unde dicitur infra hoc
dubium hodie expeditum
est. §. i. c. ca. possessor li. vi. et secundum
illud dico quod quando
aliquis prescribere est in eo
que, tunc requiritur titulus
+ det[ur] qui det sibi causam prescribendi
vel tanti temporis prescriptio
cuius initii memoria hominum
non existit. Quod [illegible] non
est in eo hic quod Glo. prescribentem

ut non requirit titulus sed suf
ficit bona fides et de hoc
titulo prescriptionis dicam infra eo
si diligenti Glo ult argu
it et remittit item oppo
nit contra et remittit ad
dic ut in ipa

Cantam Summa. Est laicus deci
mas non
prescribit Cons dimisso 2a ibi
ideoque et c

Casus in tum inter Archi-
diaconum Regium et nobile
virum G. qui utebatur super
solucionem decimarum, papa
committit causam illam episcopo
parisiensi, mandans quatenus causam
illam fine debito decidat
non obstante prescriptione temporis
vel concessione alicuius eccle-
siastice persone vel secularis
si dictus G. ipsam opponere
voluerit, quia cum laici deci
mas possidere non possunt eas
prescribere non valet aliqua
ratione. Sequitur litera Archi
diaconus agens G. defen
dens et prescriptionem opponens
et infra decidi consultacio que
fuerat cum delegatus cui
fuit causa commissa debet admit
tere prescriptionis exceptionem vel
concessione in titulum sicut ut
dictum est

Nota quod laicus non potest pre
scribere vel decimas possi
dere ius spirituale. Nota quod lai
cus non potest concedi ius spiritua
le ut ius percipiendi decimas.
Tercio nota quod sola possessio-
ne non est prescriptio, sed requi
ritur sola detentacio facti
sed quod sit persona que iuste
possidere possit de hoc in glo

ult in exemplo quod lex detinere
et possidere quorum sunt per
missa regularit, sed de
tentacio facit iudicium sum
ut notatur in c. i ff de acqui
rem. pos.

Sed oppo. ad causam quod lai
cus possunt dari decime sed
concedi xvi q. i c. pervenit infra
et hoc est contra litteram ibi vel
concessionem. Solucio laicis sicut
immo non possunt laicis con
cedi decime in titulum sed
quod illas habeant ut dicit
quod hic sed possunt eis concedi
in elemosina vel ut capiat
fructus decimarum, quia et sic
decime venduntur, quia ut sic
sunt quid temporale non spiritua-
le. Sed obstat ad hoc, quia
certa possunt dari decime laicis
in titulum infra de his que
fiunt a prelato c. ii aplica in
fine ubi conceduntur laicis
decime in titulum. Solu
cio ante concilium lateranense
concedebantur decime laicis
in titulum feudi sed post concil-
ium illud non licet hoc facere
aliquo titulo perpetuo, de
deci prohibemus. Quid aut
Ubi non apparet utrum laicus
decimas quas habet acquisivit
ante concilium, quia post solet
determinari ut dicitur c. eo
aplica.

Sed quero hic de quone
sit cum laici possunt pre
scribere ut in festo purificacionis
presbitero debeat dare certum
nona vel sicut refert
Frater alicubi in cuiuslibet
seditarios vel in pasta vo
lunt here vinum cum vas
prescripcio vi quod non quia hec

consuetudo est onerosa ecclesie
et compescendi sunt laici ne
sint onerosi ecclesiis et
clericis, de immu. eccle. clericis
li. vi. Contrarium facit, quia
hoc non est multum preiudi
ciale. Item per hoc in vita
laici ut sint servientes
ad dotandum ecclesias ut h.
ffredericus, contra C. l. pro nota
archid. et Johannes an. de
elec. generali li. vi. Et sic
racio, quia prescribunt ius
patronatus quod est fortius, sed
h. ffredericus hoc vult, nisi
ex coniecturis appareret, quod
per viam hoc esset inductum
Solo prima declarando legem
notat laicos non esse capa
ces decimas et remittat
Solo vlt. declarando legem
ostendit qualis possessio re
quiratur ~~remittit~~ ut ad
prescriptionem Et ibi germinat
plenum dominum est hic glosa
quidam hic generat et tunc
est sensus quod ad prescrip
germinancia requiruntur duo
viz possessio et bona fides
secundum hec, plenus quod ibi est
bona fides secundum eum abb.
bas exponit, id est habet duo
impedimenta viz quod non pos
sidet spiritualia et quia non
habet bonam fidem Alii
hic germinat plenum et
melius secundum Jo. an. et ffranc.
Et per hoc vult glosa quod
ista possessio germinat
plenum id est parit fructum
acquirendi dominium vi. [?]
statim allegatum in glosa
hec vult quod si usucapi h.
ind bona fide per en mich[?]

aquinat. Infra de hoc xx
iiii. q. i. si. Sequitur
Illud autem Summa Si cont
prescriptionem xl annorum que
sola currit contra ecclesiam op
ponatur interruptio utrumque pro
babit Et sunt duo dicta
secundum ibi vetera
Casus in textu In canonibus
reperitur quod qui rem alienam
prescribit xxx annos spacio
tutus est prescriptione, questio est
utrum huiusmodi prescriptio hoc
locum habeat Et papa quod Ro
mana ecclesia non admittit
minorem prescriptionem contra eccle
sias quam xl annorum licet
quidam canones exhibeant
trigenalem Et ita dicit
quod ecclesia contra ecclesiam pro se
tueri quadragenalia tempus
prescriptione Si non de prescriptione
et interruptione quod sunt ut
probatis ab utraque parte testes
recipi decent, et si probata
fuit interruptio, prescriptio non
valebit Sequitur littera ro
mana ecclesia quod nec mi[n]or
ecclesia admittat, ff. t. l. in
casu nota quod quia alter
dicit se prescripsisse, et alter dicit
prescriptionem interrupisse testes
vel quecumque alie probaciones
Noto in effectu quod
dicit casus similis inquit h. sicut
quod qui allegat interruptionem
non expedit sibi quod statim
probet si tunc demum quod pro
bata fuit prescriptio, per hoc
facit quod not. c. de testi
c. de testibus in glo. fi.
Nota quod noto qualis debeat
esse possessio ad prescribendum

requirit eum inconcussam i. non
interrupta
Item noto quod probata interrup
tione cessat prescriptio Duo
sunt dicta principalia c. si quis
dum C de prescriptione xxx an
norum aliud est de interrup
tione prescriptionis
Circa primum Queritur utrum
ecclesia possit prescribere spacio
minori in aliquo casu Ad
hoc dico per distinctionem quod
aut ecclesia prescribit contra
aliam ecclesiam et tunc non pre
scribit spacio minori quam xl
annis annis et hoc vult la
c. si quis ubi hoc dicitur in fi
quod Romana ecclesia admittit
minorem prescriptionem etc. Aut
ecclesia prescribit contra privatam
personam et tunc prescribere potest
spacio minori, ne quod in eius
favorem introductum est in eius
lesionem retorqueatur Et de
hoc etiam tangit glo. iiij
que sic dicit etc. in fine
ad hoc patet intellectus
c. si quis Advertendum hic circa
hoc quod dicit glo de
xxx annis dicitur quod
contra privatam personam prescri
bit ecclesia x annis spa
cio vel xx inter absentes
secundum quod notatur C de sacrosanc
eccle aut quadraginta decoctis
et hoc plures plag. ita esse
disputavit et determinavit
Jacobus de quo et eius cetera
super tela qui ad agendum
limitat, et hoc est hostiensis
in summa si quis et si quis
exigat ut si inter adhuc
facit ratio, que ponitur
hic in glo videlicet de prescriptione

xxx annos non potest sub lo
quitur glossa, quia talis prescrip
tio xxx annorum communiter
intelligitur de prescriptione ma
le fidei quam inconvenit
legibus C. vigilanti et hic
de ito
Circa aliud dictum queritur
pro quo fiat interruptio pre
scriptionis Glo vult et ad
hoc dubium et in effectu
distinguit interruptionem
naturalem et civilem, De
prima ponit duos modos
de 2a viij quibus interrum
pitur prescriptio. In primo lego nam
et in ea ibi valet et tam
let Advertendum pro intellectu
quod duplex possessio vocatur
quia quis corporaliter rem
possidet Et civiliter quia
corpore possidet ut animo
secundum determinationem iuris in
dicatur sicut ad illum esse
rei possessorem in illo pos
sessio solo animo retinetur
secundum hoc facile intelligo
glossa et in ea ibi qui
animus, dicit lex quod
animum vel forte occu
patur possidere desinimus
et idem dicit in se et ibi va
let 20 secundum canones, sed
prescribendo dum est in pre
scribendo incipiat habere ma
lam fidem in c. si secundum hostiensis
Et ibi nullus modus viij
casus hic enumerat, alios
enumerant alij Et circa hoc
notandum quod aliquando prescriptio
nullo modo potest ut in c.
cum non liceat aliquando non
procedit et tunc aliquando inter
rumpitur et expedit ab
initio incipere adhuc ut habeat
vigorem ut est in capitulo

Ibi si q̄s emptores xxx vel xl annos p̄scripto i(n) q(ui)b(us) se vere fuisse incipit et ibi se(mel) interrupta p̄scriptio creditores tamen sup(er) p̄sc(ri)pti q(uo)d sup(er) ypotecaria etc.

hic in glo. notes aliquando suspendit seu dormit vt hic vacationis erat ff. de quarta, §. ex cuius missa ubi dicit, et tunc tempora sequentia continuata cum precedentibus et tempora vacationis deducantur, sed contra, quod est nota dignum, est ibi oblatum per exceptionem non interrumpi ut notatur ff. de ordi. cognit. c. ij. in glo. hic petit insuper et hanc glosam hostiensis xvij. q. iij. §. si ptus. hec de prescriptionibus remittit hostiensis ad summam eiusdem tituli sub rubrica de prescriptione rerum immobilium et quibus modis etc.

Cum ca iudicante

Summa. Fines prediorum ecclesiasticorum xl annorum spacio prescribuntur. Primo ponit dictum quod sequendum quittit ibi hortamur. 3o. contra exceptionem instruit ibi xl anni.

Casus in finibus inter duos abbates orta fuit questio de finibus, papa mandat illam questionem diffiniendam per agrimensores, qui ad loca de quibus erat contentio accedant et in presentia illorum prefati iudices questionem faciant terminari prescriptione xl annorum vtrique parti reservata.

Sequitur littera accedentes vos iudices delegati etiam finium consignari faciatis pe et ex tamen astruit negationem quo ad maiorem prescriptionem excludendum ff. c. xxx.

Noto primo causam summariam quod aliter sit tum probabit ex glo. finali. Secundo noto quod questio finium debet terminari iudicio agrimensoris quia talis debet adhiberi in tali questione per litteram c. finis de his ex dicta. 3o noto quod per verbum hortamur intelligitur d. iurisdictio ut hic, quia per hoc verbum hortamur sic mandatur exercendo, de hoc remittit hostien. ij. de testa. c. j.

Ad intellectum littere oppono primo quod in questione finium non sit recurrendum ad agrimensorem, quia tale quod hic potest decidi ex dispositione iuris sive ex ostensione finium absque agrimensura, et agrimensura non habet locum nisi cum divisio agri inter aliquos est facienda, que divisio non fit sit cum est questio de finibus agrorum. Ad hoc dico quod tunc locum est hic iudicio agrimensoris cum constat quot iugera sive masas terre debet vterque, puta quidam pullem tamen quod vnus de terra xv. ex parte superiori alter x. ex parte inferiori et taliter contendunt, et cum forte vnus quod plures habeat alter masas quam x. et tunc adhibetur agrimensor alio ut arbitratur probat sepe contingit quod questio finium per agrimensores diffiniri non potest et per hoc patet intellectus littere.

Quero etiam hoc contingat de mala mensura mensurantis agrum, glosa fa

solvit dicens quod Et dolose
egit, secus si negligenter ut
ex culpa vnde dicat Et in ea
ibi actione in factum dicto in
factum, datur adversus iudicem
qui male iudicat et imperi-
cia sua ad dampnum respicien-
cium, quod per eius sententiam est
illatum Et ibi de culpa
hoc verum si est levis, alias
secus secundum Lata in fine et ut
dicit in eadem lege in fine quod
actio datur heredi, sed non con-
heredem licet regulariter
secus ff de actione et obli
l. ex contractibus, libellum et
positiones in hac materia
ponit Guil in opere de
processu v et quia de limi
tibus Tollo ii tollit vnum
modum probandi ut testes subi
ciat obtulit per quod tollit
quod iudex hic habet iudicare
quod nominat et non habet al-
lecta, et ponit penam indi-
cantis contra constituciones et con-
stitutiones Et in ea ibi subi-
ciat agrimensorem et lex vo
lunt l. cogitetis Et ibi alle
gata non concludit hic hic
quod facit ut iudex non ut pri
vata persona et se probata
de quo remittit Hostiensis ad
nota. c. de offi. ordi. c. i.
ubi opponit concludit In fine
hodie li viii Tollo vlt
inducit iiii or contrarietates et alle
iiii iura in contrarium et solvit
distinguendo inter fines pro-
chiarum etc et prediorum sunt
certi, an constet de limite
an non Et si constat an
quando de limite ut ad
gentibus, an denom adhe-
tibus Et in ea ibi quando

ubi de hoc et ibi provinciarum
diocesium vel prochiarum in
fine Concludo ista materia
contra glosam sic aliqui
loquuntur de finibus prediorum
et ista sunt presbiteris quia
nullum ius ressistit et si
de talibus hic loquitur textus
est planum et sic ecclesiastici
malum Aliquis vero loquitur
de finibus prochiarum dio-
cesium provinciarum regnorum
et similibus, tunc intra limites
potest presbiter ut Episcopus Unde
potest presbiter aliqua cognoscere
cognoscere causa audiri et
c. i. c. ad aures Quod ipse limi
tes presbiter non potest si de
eis constat Si non non constat
de eis tunc est potest Et si
de talibus loquitur textus
debet intelligi quod de limita
bus hic non constabat In
hoc sensu debet intelligi quod quando
de limitibus constat potest pre
sbiter iure spectatur si non
iure finium, quia cessat
ratio confusionis de qua in glo
de hoc in c. quicumque xvi
q. iii Et si fines sunt tur-
bati, ille qui incipit possi
dere fines ut solum effectu
non ut fines, tunc incipit
possidere si aliquem liberte
non possidebit Unde quia v-
terque vti quibus finibus
racione sue potest ff de fidei
l. merito sequitur aliud

Ex tue commissa

Omnia etc Capitulo hospitalitas
non est presbitero Et prima po
ponit querelam 2a dat
iudicem ibi discrecioni

go sua fines prediorum est ecclesiarum presbiteri
2a go fines provinciarum sive diocesium aut
prochiarum presbiter distincti presbiter non potest
2a go iura spiritualia et temporalia inter limites
alterius potest presbiter ut decime et similia ff

Casus in tantum ecclesia de
Camemone pertinet ad mo-
nasterium de Haben, et ecclesie
de Cibimen et Winthonen
capellas, sunt parochiani ma-
tricis ecclesie de Camemo-
ne. Clerici Cibimen et Win-
thonen immutatum omne
ius parochie preter ius fu-
nerandi subtraxerunt illi
matrici ecclesie scilicet decimas
et oblaciones unde Abbas et
monachi de Haben pro ecclesia
sua matrice de Came-
mone conquesti sunt domino
pape. Et ipse mandat
iudicibus, quod faciat resti-
tui decimas et oblaciones
cum aliis obuencionibus
predicte matrici ecclesie de
Camemone non obstante
prescripcione tempore hostilitatis fre-
cuius capellas predictarum
¶ Nequam litera eos scilicet ab-
batis et monachos et Wintho
sunt nomina locorum parochia
in sunt .i. uera parochia
lia illi reddere debeant scilicet
decimas oblaciones et similia
sicut primo de quibus p
so .ar. .i. de parochiis supra
Rubrica ecclesie de Came-
mone habuit successive
matrici .i. baptismali siue
parochiali, aliter sunt
de e .i. c. .i. .viij. p kathedra
li
¶ Noto primo quod proprie ec-
clesia que dicitur matrix, ecclesia
si habet alias capellas in
sua parochia non habentes
parochiam, fundat intencionem
suam de iure quod
super iure parochiali deci-
marum et oblacionum et aliorum
de quibus iuribus .i. de parochiis
super Rubrica supra. Jo. an
¶ Noto 2o quod ecclesia dicitur matrix
que in parochia sua habet ti-
tulos sine parochia
¶ 3o Noto hic quod ius fune-
randi est ius parochie probat
textus ibi preter ius fu-
nerandi quod exceptio debet
esse a regula ut notatur in
.i. regula de re iuris li. vjo
ultimo notatur quod tempore hosti-
litatis non currit prescripcio et
istud est principale dictum capituli huius
¶ Pro cuius declaracione dec-
tarac Quero hic primo quales
licet debeat esse hostilitas
ad impediendum prescripcionem
primo dicitur quod debeat esse talis
quod ius non reddebatur in terra
ita quod non potuit peti
decime uel alia iura, et
hoc siue ius non reddatur
propter defectum iudicis, siue
propter impedimenta que fuit
tempus Secundo dicitur si impedia-
tur iudicium propter fias tunc sem-
ut dicitur primo si propter fias
usitatas scilicet solempnes
vel quod plus est repenti-
nas non redda iudicia
siue ius, tunc tempus currit et
prescripcio, licet in repetinis
dari possit restitucio tali
tempus quanti sunt causa rei
publice absens si tempore
fias repetinas prescripcio
sit completa in usitatis
uero feriis non datur restitucio
et racio diuersitatis huius primo
quod prouideri potuit arguitur
si quis .i. cum lex et arg. .i.
e .i. de feriis non ordinariis
uenias aut e mea, reme-
dium, quod tempora non currat .i.
quod fiat subducio ipso iure
quod quod currat et de restitucio

Allumen uel allumen .i. aque sitas
uel inundacia aquarum

Ubi etiam aduertendum quod inter
du pscripto non currit et quod
sit dum vel quod intrupit
de quo .d. c. illud vel quia
tempus subducit, vt et tempus
hostilitatis Si go intrrim-
pit et impedit quod pscribens
de nouo inchoet post int-
ruptionem si quod tempus subdu-
cit, tunc vltimum tempus ui-
git cum primo vt si p xxx
annos pscribat superuenit
hostilitas vnius anni et ibi
p alios xxx annos pscripsit
pter illum vnum, et quod
xxx primo anno aplebi
tempus quod si ext intrupta
pscripto quod et fuit xl anni et primi
sequerentur xl anni et sui
am intruptionem elapsi ha-
bent pro non certibus in pre-
scriptione aliquam ex et p
scripto et tunc aliquam quod sit eo
effectu vt quod non subest
impedito inducetur restitu-
tionem vt .d. c. de quarta ali
quod de cre si non cum effe
vt quod apperit restitucio ut
si ineo tempore fuit absens
cum republice ff ex quibus
causis maio. l. z ab hostibus
s. h. ex que supra et ista vt
p intentione ipsius c.

Glosa prima tangit casum
et notat zh. Insine et ii
de successio ab intesta t
si de vbo sig. cum int
de nom ope inuia. c. j.
Glo. pli notat zh. deter-
minat, et in ca ibi cum ctin-
gat vbi salus de hoc ivsti-
ne et c. statuimus vbi de
hoc Glo vult notum tempus
hostilitatis deducendum a pre
scriptionem Et idea ibi pro li-
minum et raptus ab hostibus

habet post liminum et pinde
omnia iura sibi restituit
ac si ab hostibus captus non
esset, Sed aut post liminum
non recuperande rei p capti
uitate amisse et dicta
aliunde et pro quod captus ab
hostibus z vltra limina
meri imperii deductus est.

Accedentes Siunt o-
pra
eos que dicuntur legatus
z nuncios aplicos pscribi
non pot. prima pars ponit q.
relam ii dat iudice ibi
volens et de eos fro loquit
s. de censi cum instantia

Casus in tunc pposit
sancti Nazarii et de capitulo
sci Stephani pcuratores
cleri mediolanen accede
tes ad sedem aplicam q
questi sunt de Capitulo
maiori ecclie, quod cum ipsi
pcuraret legatos z nunci-
os sedis aplice, dicti Capi
nolunt illos porrare nec
aliquid pferre ad pstandas
pcuratos, volens ppa ut
quod omnibus iniret ab ei-
bus qporte, mandat ab-
bati de Cerreto quod nisi
dicti Capitulum p spale pri-
legium aplice sedis appara
ad pcuracionibus hmdi as
tendunt se immunes, deter-
nat ipsos teneri ad pcura
cos ordine debito faciendas
et si longissimo tempore non
impediunt pcuracionem cum
in talibus pscripto locum
habere non pot. Sequitur l. a
de ordinariis. Capitulum et
est vulgare illud locum si
sed racionem dum Cardina
les ipsi sunt primicerius et

z pcuratores p eos aca
ad cautelas re spelis

clerici et poneret ut dicit
o. de inventura ego. n. et ii.
decidit ipsorum allegatio quia
dicebat se mem[?] constituisse
ordine debito sed pro unitatis
facultatibus non plus aliquis
cum et sed qui plus habet plus
dare debet

Noto hic primo quod studi
et et potentes capiunt ipse eod
ubi iudicii et c. diffinit sed
in quibus quod nota o.
de premissa petitio de studi
et uno et sic fiat quod ad
petica cum dicta in insti
cum constituit b. suum potentes
studentes forem et c.

2o noto quod clericus beneficia
ti tenetur ad procuratorem
tandem medio predio aplice
de quo latius o. ii. de censibus
cum instantia

3o noto quod cum huiusmodi p
curatores non prestandas non
erit prescriptio tamen con
tra obuie item noto tex
tu quod omnibus iniuncti ex
fiat regula qui sentit lucrum
ex hoc et noto quod ad
expensas consecrationis episcopi
tenentur clerici totius dioec
nec possunt allegare prescriptio
quod sed host. ar. quod tex
tu quod omnibus et c. de
hoc dicit ut o. de elect.
ut ponte et procedit hoc
quod ecclesia cathedralis
non est preter solvendo alio
de suo sit

Item noto casum in quo non
erit prescriptio ex longissimo
tempore quod intellige etiam
si esset tempus de quo
non est memoria subest eu
sit ratio quia hic est imprescriptibile

Ultimo noto casum in quo consue
tudo et privilegium non compara
tur cum non potest consuetudo
ut non detur privilegio sed
privilegium potest valere et hoc
ideo quia consuetudo trahit
originem ab alio quam cui
preiudicat privilegium ab eod
huiusmodi sed privilegium de facili
est concessum non est cre
dendum ii. de censibus cum
instantia Ex isto concluditur
quod non omnia quecumque alia
privilegia sunt prescripti
ut hic patet et notat
Jo. an. in di. catholica c. di
contra morem et in hoc
dico sicut dominus Antho. de
Butrio quod in genere aliqua
detrahunt obedientie superioris
vel universali ecclesie roma
ne et alias ecclesiarum
non potest consuetudo vel pre
dest privilegium nisi et
consuetudo sit generalis ut no
in loco pallet

Sed quero circa ista quod
si aliquis clericus competit
ex privilegio ut non teneatur
contribuere inmo alii clerici
tenebuntur ad totam procura
tionem dico quod sic puto sed
si multi eximerentur esset
sufficiens causa appellandi super
gravamen cum enim privilegium te
dit ad iniuriam di. rno
cani ii. de decimis sug
gestum

Glo. prima arguit et c.
insinue et ii. de re iud.
qui sentit li. vo. Glo. ult.
dat unum ple et duo
dissilia insinue de sed ii.
de censibus pervenit et c.
verum et c.

Et ubi sit pro clero ubi necessarius
est emolumentum ibi et tutelam
esse debet ubi sit prestando non est fecundus
qui lucrum amplectitur onus aut subire
recusat

Cum non liceat

Summa[rium] Subditus con[tra] pla
tu[m] obiam no[n] p[re]scribit Et
p[r]imo rep[re]hendit fr[atr]em istos
quib[us] p[re]scribit 2o p[re]cipit illud
corrigi ibi ideoq[ue]
¶ Casus in t[e]rmi[n]is Arep[iscop]us
Bracharen[sis] q[ue]rest[us] e[st] d[omi]n[o]
p[a]p[e] q[uod] Porcus de costa et
de Octo Cornoto denega
bat sibi obiam et r[ecogn]ic[i]o[ne]m
exhibe[re] quam[vis] ecclie ipo
ru[m] i[n] ei[us] Arepatu essent
constitute dicentes q[uod] ista
sibi non co[n]sueuit exhibe[re]
Mandat p[a]p[a] dictis p[er]so[n]is
q[ua]t[enus] p[re]dicto Arep[iscop]o exhi
beat obiam et reuerentiam
debita[m] sicut alii clerici sue
dioces[is], p[re]scriptione t[em]p[or]is non
obstante ¶ Sequit[ur] l[itte]ra
no[n] sufficim[us] admirari .i.
admirando desferim[us] sum
Possess et .i. decidit alleg[a]
ipos[is], dicebat eni[m] q[uod] pre
scripserat obiam, et hoc
papa rep[re]hendit ut sequi[tu]r
¶ Noto pri[m]o .c. q[uo]d no[n] lic[itu]m
est viz, no[n] lic[et] me[m]bra a
capite recede[re] Caput eni[m]
est ho[m]i[ni]s membru[m] corp[or]is
vn[de] sine alio membr[o] sat[is]
locu[m] religiosu[m] ff de reli
gio et sumptib[us] fune[ris] l.
cu[m] i[n] diu[er]s[is], et amputat[ur] ca
pite frustra quis iactat
se h[ab]ere reliqua membra
.q.i. ibi offerunt in fine
in[ter]du[m] t[ame]n licet et o[mn]i[n]o a ca
pite recede[re], de quo in
.i. glosa
¶ Se[cun]do noto hic ca[su]m i[n] q[uo] p[re]scriptio le[gitim]e

ut est obia, ita q[uod] obedien[tia]
non erit p[re]scripta et istud est
p[ro] l[itte]ra de c[on]s[ecratione] .c. quis de hoc
in glo. ult[ima] que h[ic] declarat
que ca[su]s ponit et enumerat
multos ca[su]s i[n] quib[us] non
erit p[re]scriptio vn[de] quia h[ic]
no[n] notant[ur] alia p[er] docto
res, accedo ad glosas
¶ Et p[ro] expeditione p[r]ime glo
oppo ad l[itte]ram, q[uod] liceat
membra .i. subditos recede[re]
a capite .i. a p[re]lato xxiiij
q. ij sane de elec[tione], huma
diligen[tia] .i. q. i. si quis a simo
niac[is] in quib[us] iurib[us] dis
ponit[ur], q[uod] in[ter]du[m] debe[n]t
subditi recede[re] ab eorum
p[re]lat[is]
¶ Glo p[r]ima po[n]it illos iij
ca[su]s exceptos esse, deinde
obiciendo quer[i]t et soluendo
eo[s] r[e]petit Et in ca ibi
si quis a simoniac[is] de
hoc in q. vij sacerdotes .i.
Et ibi canon d[icit] hoc est
q[uo]d querebat[ur] quare hoc ca
no[n] dicat ad hoc l[ege] s[e]. no. an
illa e[st] ro[-] dupl[ex] sp[irit]ualitat[is]
in simonia[co] co[r]rupc[i]o[n]e, quia ita
ortus occidit et ipsa sui ra
dice e[st] viciatus .i. q. i. reprimitur
co[n]stitutio[ne]s occultas Et not[andum]
de simo[nia] tacta, fornicacio
aut inquinat a[n]i[m]am et corp[us]
et nimis frequentat[ur], et ro[-] est
mag[is] p[er] seq[ue]nda ff de pe
nis l. aut facta § i. fi[nale] su[per]
hoc si In fine sm istam
glo. ded[uctu]m est, q[uod] lic[et] recede[re]
a p[re]latis depositis uel sus
pensis et intellig[itur] est sunt
sunt suspensi a iure sine
ab ho[m]i[n]e, ex quo sunt p[ri]u[at]i
si i[n] sacr[ame]nt[i]s et in h[uius]mo[d]i a quib[us]

collacon sut suspensi licz
ab eis recede, et in hoc
vbi dt glosa Quida no
no sut suspensi ipso iure
depositi vel priuati, et dt
glosa, q a talibz no licz
recede regulaut, fallit i
notorio fornicatore, i heti
co et i scismatico z symo
niaco in ordine, In alijs
aut crimibz quamuis notoriis
sint no licet ab eis ppa
aucte discede, et in hoc
glosa ista est singlariter
notada, glosa ij q vij sa
cerdotes, addit deuo sua
tibz canonices z excoicatis
s excoicati comphendunt
i primo membro, et sut pa
ri glo ij viot omes de
diocesi subesse loci ordi
nario de iure cui et co
tenet illi obedie nisi es
sent exempti zc
Glo vlt ponit xvij casus
i quibz ut no prescribit ut
prescripcio dormit, z v. pre
uacs que no prescribut nisi
ne signat quid z soluit
z primo pt recitari sunnis
ut formalis expediat
vn q hic vel dici q g
obuiam no prescribit, possit
opponi de c. cum olim ij
de simile vbi con obiat
sit prescripco. glo ad finem
soluit dicens illud vbi ra
tom priuilegij, et sm hoc
ibi non est prescripcio sed
priuilegiu exempcionis
et hoc no e con litam
Ite pt dici sm glo, q ss
ditz ibi prescripsit no actiue
s passiue. i. sunt prescriptz

Et sicut prescripcio hic stat qr cessat ro
acephalitatis q no desinit esse subditz
s si prescribet actiue se i libertate tnc
manet sn capite, q hic ipsa, vn
i prescripcione pand poris dn prescri q
prescribe zc

ab eccia Romana
Pz gntu ad prima glose pos
set queri i quibz casibz
no ct prescripcio, glo. eciam cotra
dic ut mea et ibi c. xx
inclis dicet, i. e. cu ex offi
cij, quia c. o. xx no funda
sup rone acephalitatis sed
obie no vitande z ibi lib
ho delict, i. de iudeis c. ij,
et ibi illud vbi de hoc
et ibi via seq publica
ipsus no vtendo amitte
no pt z ibi prescripco seqnr
legit tpus iuri publico no
dct officiere et ibi colonus
de hoc vide aquas qdo
in Spe c. ti. s, quid si colo
nus et vl tribz seqntibz
et ibi cliri z ibi ponitur
ista glosa ibi longissima
Idem notat Clar in dca
l. neqz creditorem In fine
hanc mam glose istius
hic late declat domin
Autho. de vntis

Ad audienciam

Summa. In feudo Roma
ne ecce, qua ipam ecciam
z vasallum dicit sola p
scripco xl annorum Et
sut due ptes i prima pro
cessus narracio in z a diffi
nicio ibi nos igit prima
subdiuit q prima pot
peticionem actoris ad reporte
rei ibi s ca z probacionem
actoris ibi ad quod cio
probacionum inparium impug
nacioes ibi s int alia
Casus in terminis sut nobilem

virum Chatafeloneum ex una parte et Castellanum castri palacioli ex alia. dicebat quod super quibusdam iuribus que nobilis predictus dicebat se debere percipere in dicto Castro per ecclesia romana pluribus propter hoc coram papa constitutis ex parte illius nobilis proponebatur quod ille vaudet ipsa concesserat sibi in dicto Castro xl solidos papienses, quas romana ecclesia consueverit ibi percipere annuatim insuper comestiones placita banna et omnia iura que ibidem romana ecclesia habebat Castellanus contra dicebat se ad ea nulla ratione teneri ad probandum autem predictus nobilis inducebat privilegium Alexandri et librum censualem, et hoc innitebatur probare per testes qui dicebant se vidisse predictum censum inceptis sedis duplicem a xl annis et ultra fuisse solutum Ex adverso fuit responsum, quod nec privilegium nec liber censualis aliquod conferebat, cum ipse privilegio usus non fuit spacio xxx annorum nec liber censualis qui suspectus erat ex eo quod non fuerat inventus in camera pape Et notarius aliter scripsit contra testium quod deposuisset dominus Ragandanus potius autem privilegii quam contra testium ut per librum censualem quod fuit suspectum ut declara- in litera, respondimus insuper

negotium istud pertinet tanquam romana ecclesia, cum qua non nisi Centenaria currit prescriptio, contempnavit dominum Castellanum in solutione ... cum predictos cen- ut dicto nobili non tanquam sibi sed tanquam romane ecclesie nuncio ac actore pape dicti predicta, et cuius dicta vasallus propter predicta existit hec omnia persolvat Et de- quit litera id est ... in castro palacioli comestiones i. albergarias et predicta banna i. ius indicendi bannum vel edictum placita alludit vulgari sic. ff. ne de ... Castellanus i. dominus vel ... Castri asserebat et sic litera fuit libro contesta librum per que apparebat dictum censum debitum et solutum annuatim ... de ista clausula dixi non ... de probacione ... ex adverso i. ex parte rei vel Castellani Scrinarius glo. exponit i. tabellio i. tabelliones sic dicti sunt quia serant olim scrinijs ... et cartarum Cardinalis ac ... presumendum est, quod Camerarius Cardinalis sit fidelis sic in litera sed Host. Camerarius videt lo. viii. q. i. c. ... quod ad officium camerarii pape spectat talia pauperibus erogare, ipsius autem officium non expirat per mortem pape ut in Clemen. de electione romani ... bene per in litera petitores sunt barones

Solutum ... et magis quam privilegium

placitos forestos et alios
iurium non tamen tibi nisi
illud non tibi sed petro sun
hospit
¶ Noto hic librum censuale
in quo scripte sunt solutiones
censuum, probare solutionem census
et qualiter census debitum
sit tales libri ut publica
probant hoc verum quando reperiuntur
in archiuo publico et lo
co non suspecto, probat sa
c. huius de quo est in glo
v.
¶ 2° Noto primum pro notario
et hic eo quod quia habet offi
cium publicum, et quod iuratus
est suum officium fideliter ex
equi unde creditur dixisse
quod scripsit eos dixisse
licet aliud a parte asseratur
donec probetur contrarium
¶ Item noto quod priuilegium pre
dicte pro non usum de quo
in dictum, de quibus est ple
ne .C. de constitutione cum
accessissent. Item noto quod
quod romana ecclesia non
est nisi C annos prescribo
Item noto quod iudex sup
plet de facto, quod ius de
ductum ab agente tangit ius
ecclesie, sic enim hic papa sup
plet quod tangebat ius ~~que~~
romane ecclesie, ista tamen
supplere fuit iuris, de hoc
C. de postula bone. l.
¶ Ex aduerso l. oppo
pono ad textum quod hic pro
iudicatum fuit priuilegio per
negligentiam non utendi, ff. de
priuile. si de rita et c. accu
dentibus, quod hic papa male
pronunciauit pro priuilegiato
ad hoc dico quod solum non
usus priuilegii non perdit priui
legium, potuit enim non uti quia
impeditus fuit. Sed negligentia
utendi priuilegium amittit
priuilegium et de hoc in contrario
ubi est habetur et notatur
quod de toga negligentia et
propter quanta negligentiam priuilegium
amittatur, hic est iste Cas
tellanus allegat breue
tempus ad prescriptionem viz
xxx, annos, et ius super
quod est fortius, negocium
tangebat Romanam
ecclesiam contra quam non
prescribitur nisi spacio C an
nos et ideo succubuit Cas
tellanus. Consequenter quia
hic papa prefert priuilegium
testibus ibi nos igitur magis
etc. possit opponi quod hoc
de c. cum Iohannes .C. de fide
instru. C. de fide instru
in contractibus ubi magis
statur dicto testium, vel
admittuntur contra parte unum
ut in c. cum Iohannes. Ad
hoc respondet glo. iiij. dicens inter
dum preferri scriptura in
capibus scriptura est de sua
qui non c. ff. de censi
c. l. li. vj° vel lego primo
glosam que dicit tibi
in contractibus sed litibus
parte unius quod instrumenta
cum testibus Insuper posset
tamen dici clarius ad quid
quod hic plus creditur priui
legio, quia priuilegium funda
bat personam agentis quid
sibi debetur, testes non
probabant solutionem facti

decensu ad hoc de pub[li]ce si papa li. vjo, et io hic magis ad propositum faciebat publicum, ibi quia hic de re contra romanam ecclesiam et praescripto centenaria solum eos coartando, vi. po . . . i . . . c. i . nc centenaria praescriptio potuisset robur . . . , exceo quod contra obitum nullo tempore praescribitur . . . 20 exceo quod contra censum non praescribitur . . . de praescripto xxx. annorum . . . sic nec hic ad primum dico quod contra obitum ad quando . . . de iure . . . non praescribitur ut quod non sit subditus . . . si de iure spirituali ut si terre dicte . . . Ad hoc noto quod subditi romane ecclesie possent in temporalibus praescribere quod romanam ecclesiam aliqua . . . temporalia probat . . . a censu . . . possent se eximere ab obediencia, ut remanent a . . . ut in . . . aliud dico aliud est in censu . . . quod aliud non praescribitur ut in . . . aliud in censu ut hic.

Ultimo . . . hic in dubio, quare hic non potuit admitti praescriptio minor centum annorum . . . quod saltem . . . istum agere debuit minor admitti . . . Ad hoc dico quod hic principaliter agebatur de publico romane ecclesie, ad cuius mensam . . . pertinebat castellanum . . .

. . . debebat castrum iure libero et hoc vindicabat ecclesie romane, et ideo . . . quod non potuit admitti praescripto minor, attento quod principaliter agebatur de vindicatione romane ecclesie. Si autem principaliter ageret de . . . agetur procedit . . . Et . . . istum . . . , nota hic . . . domini . . . de . . . quod in subiectio debitum . . . est subiectio debitum est praescriptibile non praescripto iure . . . subiectio est debito non ut . . . sic nomine . . . contra subiectum hic in . . . non praescribitur non praescripto iure domini, et . . . hoc . . . petitia . . . hic quia . . . est in . . . sibi, non ut sibi . . . tali subiecto.

Ad hoc infero . . . quod . . . quesitum . . . iure al . . . , quod consequitur . . . aliud . . . aliis nomine, quod . . . nomine non consequitur . . . dat similia, Glosa . . . dicit . . . in fine ad idem . . . de offi. ordi. si sacerdos, Glosa . . . nota . . . libros . . . quod.

Cum a nobis

Summa . . . de centena praescriptione que solet contra romanam ecclesiam currere, . . . in prima . . . consultatio . . . vide ibi . . . Glosa prima ponit . . . Et . . . ibi . . .

. . . hic . . . romana ecclesia praescribat contra ecclesias inferiores spacio . . . annorum . . . exigitur centenaria . . . ad . . . c. . . . authentica . . . quod praescribitur . . . in favore eius . . . contra ecclesiam romanam . . . quod non . . . de . . . , quia . . . . . . quod non possit . . . inferior . . . , quia . . . canonicos de . . .

de quibus s. de scismat. c.
i. in fine. Sequitur lra vo-
bis. Cum vobis ex aucto-
ritate quod decet in capite cu vo-
bis, quia sic sequebatur a-
liquas litteras dederimus in ma-
datis iuris ordine i. secundum iuris
tradicionem, alias sicut ordo
iuris s. de iureiurando ad nostram
tria iij
Quomodo sicut hic puncta c-
ontinuus probari quod contra Romanam
ecclesiam non est nisi centena-
ria prescripcio et istud est ex-
pedite s. e. c. ad audienciam quod
contra scismaticum subducitur
de prescripcione, ex tunc de
prescripcio dormire sicut scisse
fa esse, et istud etiam visum
est s. e. c. i. et c. de gratia
et dicta ibi hic possent
adduci, que tamen non repeto
causa brevitatis et processus et
ad alia transeundi sed illac re-
mitto
Ob pro expedicione glose
prelibate oppo. ad literam duo-
bus modis primo quod contra Ro-
manam ecclesiam non est prescrip-
to etiam centum annorum vere
di qui cathedram ubi hoc
vi volle textum. Ad sic
Sequitur tamen sola centenaria
prescripcio erit contra Romanam
ecclesiam ergo nulla cum ipsa le
sit probare centenariam pre-
scripcionem, racio enim aut unus
requirunt testes tante etatis
Ad quid ergo hoc dictum
vanum quod sola centenaria p-
rescripcio erit contra Romanam
ecclesiam Item enim videtur dicere
quod nulla erit. Glo iuris

solvit istam obiectionem vir-
tute ipsam. Et in ea ibi
nulla racione, adde quod
notatur s. de preb. et dignitatibus
tibus in fine. Item Tan-
credus et hostiensis dicunt hoc
privilegium per nulla glosam
ledendum, maxime quia respi-
cit honorem dei et favore
ecclesie Romane ecclesie privilegium
concessum privilegium non debet
minui vel ledi de re iuris
licet li. vi. Et Jo. an. hic
Si tamen adveniatur pro hoc ultra
Tancredus et sequaces non sol-
vitur argumentum sive obiectio
in ipse Ut dicunt quod licet
sit difficile probare prescripcionem
centenariam, non est tamen impossibi-
le cum instrumentum inveniantur tam
antiqui testes. Et glosa
sentit, quod requirit ut sint
testes c. viij annorum
pro hoc inducit i. quod cum
pubes possit testificari
de hiis que vidit tempore
impubertatis vel audivit
de quo in q. iio testes,
de corpore vitiatis ex parte
Item dicit Jo. an. quod huiusmodi pre-
scripcio possit probari per
instrumenta remittit s. e. si di-
ligenti in fine. Item dico quod
posset hoc probari per confes-
sionem partis adverse et aliis
modis, licet ergo hoc sit
rarum et difficile satis tamen
est quod esse possit ut vitetur
obiectio nec est verum quod
dicit glo. possessionem non posse
probari per instrumenta nec e-
nim hoc probatur sed hoc solum

Et dicit quod seruari quod aliquarum actus de quo quis requirit
testes certe etatis ut testamentum, et non admittit
facti pubes ut ff. de testa. l. iij. c. in leia ubi
est glo. quod requirit, quod tempore testatoris sit pubes
aliquis actus non requirit tempus limitatum tunc ad-
mittitur si tempore quo vidit fuit doli capax nec
tunc glosa ista procedit

vel per instrumentum locationis non probatur possessio, imo probatur possessio per instrumenta, id est si diligenter videatur dicta, et per hoc patet solutio obiectionis et ultime c. huius se-

Auditis. Summa: Extra de prescriptione subducitur tempus quo vacavit ecclesia contra quam prescribitur. o. de resti. in integrum Auditis, et dividitur hic in quatuor: prima ibi de simili quo ore dicit primo post processum et gestorum negotii. 2o in decisa narrat restitutionem ab utraque parte petita et concessa. 3o in ibi quoddam remittit probationes recipiendas super restitutione et causam diffiniendam.

¶ Casus talis. Inter episcopum Wigorniensem et quendam abbatem vertebatur controversia super quibusdam ecclesiis in valle de Evesham constitutis, quas episcopus dicebat ad se pertinere quo ad legem dyocesanam. Causa super hoc commissa fuit iudicibus coram quibus petiit episcopus ecclesias sibi debere subesse quo ad legem dyocesanam, et omnia iura episcopalia sibi adiudicari in eisdem. Abbas vero dicebat se legitime illas ecclesias prescripsisse. Super hiis utraque pars suas probationes induxit: abbas induxit tam privilegia quam testes ad probandum prescriptionem, et episcopus ad probandum interruptionem. Causa tamen fuit remissa ad sedem apostolicam. Per allegationes multiplices intellexit papa quod licet abbas per privilegia non probasset suam intentionem, probavit tamen prescriptionem. Unde petiit episcopus se admitti ad beneficium restitutionis ad probandum quod Wigorniensis ecclesia tanto tempore vacaverit quod tempore vacationis subducto, prescriptio non esset completa. Abbas videns quod ista probatio preiudicaret sibi in toto, petiit se admitti pridem beneficium ad probandum quod vallis de Evesham est ille locus qui fuit per duos reges libertati donatus, et quem Celestinus papa libertati donavit. Papa videns quod utraque pars necessariam probationem omisit utrique restituit quo ad alteram in predictis articulis. Unde quod probatio abbatis preiudicialis erat mandat papa iudicibus quatenus inspiciant privilegia regum que abbas super libertate premissa asseruit se habere et si per ea constiterit quod vallis de Evesham sit ille locus quem Celestinus papa libertati donavit, absolvant abbatem ab impetitione episcopi super predictis ecclesiis, episcopo super hiis silentium imponentes. Si vero abbas in hac probatione defecerit, audiant probationes episcopi super tempore quo infra xl annos sedes episcopalis vacavit, et si claruerit tanto tempore vacasse quod illo subducto prescriptio non sit completa, adiudicent episcopo ius episcopale in illis ecclesiis, abbati silentium

imponendo. Si autem hanc
interruptionem non probauit, sed
pars ipse probauit interruptionem
in quibusdam articulis, adiudicet
eidem ius episcopale in illis ecclesiis
non infra xl annos inter-
ruptio facta fuit. Super
ceteris in quibus abbas pre-
scriptionem probauit, episcopo silen-
tium imponentes. Sequitur
littera exemptas et prescriptas
ut sequitur. ibi libertate ex-
emptos. Sed hostiensis in hac
probatione ad quam admissus
est beneficio restitucionis propter
exclusionem ut in decretali
Audita, de restitutione in inte-
grum. Ad hoc et fuit
admissus episcopus per beneficium
restitucionis, exceptionem sed
vacacionem tanti temporis quo
subducto ~~certa et ad fuerit~~
~~tunc~~ non sit completa quadra-
gesimalis prescriptio, sancti
petri de hoc. ibi certis ca-
pellis et repetere etc., et
idem facias. ibi et inter-
dictum. Jo. an. si sed generalis
naliter loquitur quia non
pronunciat sed pronunciando
committit infra xl annos
in antiqua complectitur prescriptio
xl annorum. Sed imo, dicit
hostiensis quod hec est mens le-
gis quod si xl anni fluxissent
post factam interruptionem vel
eadem ante completa esset
prescriptio, tunc interruptio
non obstaret. in ceteris
de quorum interruptione non
apparuit. Jo. an.
Noto primo hic quod prescrip-
tionem sit etiam in toto con-
tra potestatem episcopi et hoc

dummodo non prescribatur in forma
libertate sue obediencie sed ab
alia ecclesia alteri debita
prescribas sicut hic abbas
prescripsit ecclesias ad
aliud de iure communi pertinentes.
Noto etiam quo etiam
quod prescriptionem incipit a probatione
facilior que fit ut infra
hic cum papa incipit a
probatione que fit pro similis
exemptos.
Tercio noto quod ubi locus est
dispendio nouitatis, ideo cum
incubit probacio debet probare
ydemptitatem corporum seu
locorum de quibus agitur
ibi ille locus etc.
Quarto noto quod tempus vaca-
cionis ecclesie non interrumpit
prescriptionem sed facit eam dor-
mitare et subducitur sic quod
ultimum tempus computatur cum
primo ibi subducto, dicitur
de c. consuetudinis. Et ideo
quod potest quis se tueri dum
iure suo exemptionis et prescrip-
tionis de quo ibi in glo.
Item noto litteram de perpe-
tuo silencio, quod hic impo-
nitur reo sed abbati, quod
est contra, quia hic est
conveniendo et reconveniendo. alias
soli actori imponitur silen-
tium. de causa possessionis c. cum olim.
Item noto quod prescriptio seu
interruptio prestat solum in
illis iuribus que specifice
probantur prescripta vel interrup-
ta, probatur textus ad finem
eandem si illa infra continetur
sub uno genere sicut hic, sub
hoc quod est ius episcopale et
ita per totum textum

hec quod superior agit et de
fendit pro ecclesia sibi sub
iecta ff de eo. si. de successio
ab intestato l. finali. Notandum
contra huius tractavit doctores
contra glosas que satis diffu
se sunt et ibi etc quo addo
literam
Primo hic circa literam quod hic
agit de interruptione circa
incorporalia Querit qualiter
interrupta prescriptio iustitie in
corporalibus dicit hic Innocentius
quod sit eodem modo sicut in cor
poralibus sed per litis contesta
tionem quod modis de quibus dicit. et il
lud in glosa magna, sic etc
iustis spatio interrupto ut
si episcopus una vice saltem
fuisset usus huiusmodi iuribus
ante completam prescriptionem abba
tis C. de prescrip. xxx. an.
l. cum notissimi Item dicit
Innocentius si prohibuisset episcopus
per violenciam abbatem vo
lente cognoscere in iurisdictionem quam
qua cogebat et percipiebat
ita quod timore episcopi dimisit
illam cognitionem, quia cum posses
sio perdita solo animo, for
tius interrumpitur ff de aqui
possess. l. possideri § i a
mittenda, et quod deiectus
videtur, qui non videtur quod suspi
cata se posse repelli ff
de aqui. pos. l. si id quod §
finali sed contra ista vi for
tius obstare sed vi huius
dicto et ceteri c. fortius obsta
re, quod dato quod episcopus in
aliquibus articulis cognovisset
iura spiritualia non minus potu
it abbas eadem iura cogno
scere visitando cognoscendo
et similia potuit esse insolidum
apud plures, sicut sunt ar
chiepiscopus episcopus ar
chidiaconus et ideo ita prescriptio non
interrupta prescriptio et hoc
contra literam, dicit Innocentius quod
abbas hic prescribit hec
iura contra omnes et contra sin
gulos, verum quicunque fuit
ille archiepiscopus episcopus vel
alius, qui iure visitationis
aut cognitionis vel alio non
fuit usus vel animo et
abbas aut alius per id
tempus illud iure competit
prescribit id contra omnes et
singulos ad quos id iure
pertinebat Secus si per aliquem
modum predictum fuit prescrip
tio interrupta, quia tunc
non proficeret deinceps, et
dicit hoc hic probari, et § r e
tum olim, et sic hoc li
tera est intelligenda, dicit
etiam quod qui aliquid iure
petit in causa debet illud
exprimere et quo iure et qua
causa illud petat Et pro
posita causa non satisfacit
Innocentius, dicit quod dicit autho
ritas quod in dubio non presumitur
abbas velle creare uel
multiplicare iura nisi aliud
exprimat sed eo respectu
quo episcopus etiam in illa
specie iura spiritualia velle
querere, quod probabat eo
modo dedudi ut hic pa
tebat, quod dicebat etiam
pleno iure exemptam
et patet quod per exceptionem eius
interrumpi prescriptio et hoc
est quod dicit obiectio
Nota prima hic dicit quod hic

lex diocesana conpludit
legem iurisdictionis et remit
tit in fine de hoc extra
q. i. in summa
¶ Pro expeditione glo. ii
posset opponi quod episcopus
iste non debuit agere contra
abbatem sed contra intitulatos
in ecclesiis de quibus agebatur
c. de elec. querelam glo.
ii solvit et est mens glose
quod aut agitur de iure ge-
nerali subditum et tunc ipse
convenitur aut de iure sub-
iectionis, quod convenit subditum
passive et alium superiorem
active, et tunc potest convenire
quem vult ipse agens, et
habet eandem formam sed primo
et ponit exemplum ut
si aliquis contendit pretendit
subditum episcopi debere ad suam
synodum venire sed prin-
dicto episcopi vel quod subditus
episcopi aliquid aliud sibi
debeat puta censum tempore
sine preiudicio episcopi ~~vel quod~~
~~subditus episcopi aliquid aliud~~
~~sibi debeat~~ tunc solus subditus
convenitur, quod est verum licet
hostiensis hoc redarguat et
innocentius hic. Sed cum in tanto
casu abbas asserebat
se habere iura episcopalia in
ecclesiis nec illud ius convenit
intitulatos immediatos pas-
sive et abbatem active solus
potest conveniri et est
in opposito agentis, et ergo
glo. ista est in hoc bene no-
tanda. Glo. sequens etiam ma-
gis concludit quod abbas po-
tuit hic possidere iura episcopa-
lia. Et vult in effectu quod

quod iste ipso non possit posside-
re subiectionem i. ne sit sub-
ditus sed in alio, sic iura episcopa-
lia potest abbas possidere et
possidere sed in alio, hec est
mens glose quod dicit et et
in ea ibi pleno iure de
hoc iure, s. de preben. de
monasteriis de privilegiis cum
et ibi cavetur et sunt or-
dinis episcopalis, et sic ab
inferioribus presbiteri non possunt
c. de concess. quod tamen admittit
Jo. an. s. de concess. preb. ad
accedentibus. Glo. sequens
posset recitari pro obiectione
quod hic abbas non fuit au-
diendus in productione privilegii
et prescriptionis sunt, sunt
contraria s. e. venerabilis, quod
cum verum est ex una causa, et
c. de fide instrumentorum inter. Glo.
solvit dicit ut in ea. Et
est similiter glose, quod reus
potest allegare contraria successive
vel etiam simul sub dis-
iunctione de quo plene s.
de religio. domi. dilectus
et in glo., multis, de re-
iur. li. vi.
¶ Nota hic quod non stat prescri-
ptio et privilegium sunt contraria sed
aliquid privilegium est preter com-
prescriptionem c. de certa sed
si privilegium est efficax, non
bene concurrere cum prescriptione
de quo dicam plenius s.
e. venerabilis.
¶ Glo. prima tangit prete-
ritam in tanto audiendo ordi-
ne contrarias hic formatum
istum, quia primordialis
fuit allegatio abbatis
et ergo de illa primo debuit

continuosa. Cum illo interruptio ob
iicit et soluendo obiectum re
petit. Hoc eo enim quia hic
mandatur contra adiudicationem
illa iura Bertholdo in quibus
probat interruptionem prescriptionis
posset unde opponi quod probata
interruptio in aliquibus iuri
bus spiritualibus interrumpit
prescriptionem in omnibus, quia ius
spirituale est unum genus complectens
demum omnia iura spiritualia
ut dicit glosa super verbo ius
spirituale, et prima q. de officio or
dinarii consequente. Sed in genere
acquisito unius sufficit quo
ad alia. ff. de finium regundorum
l. vna est. Illo ita manife
stat hic contra et soluit ff.
Sed secundum Innocentium hic querit quod
dicit glo. non est solutio contra
et Hostiensis dicit quod glosa
tor hic non intellexit se
ipsum. Et in hoc dicit quod ali
quando loquitur in actibus de
iure communi aliquando de iure
spirituali. Item quedam sunt om
nino separata quedam connexa. Item
quedam sunt diuisibilia quedam
indiuisibilia. In separatis rela
tum est quod de uno non infertur
reliquum. ff. de usufructu cum in
singulis seu indiuisibi
libus actibus de iure communi
procedit contrarium ibi qui autem
hominem etc. In actu
ius sit spirituale quo ad omnia
iura per continuationem unius sed
ius spirituale vacat. Sed in
actibus ut iure spirituali ut
est prescriptio que non conte
ditur non habet locum contra immo
sola ipsa prescribitur in aliquibus
species sit prescriptio sic et idem
ubi vna est via sed ligatur per plures
fundos etc. et si per plures fundos
itineris et per aliud non tota ret
inetur si in illo utar tota perdo et
ubi est fundus vult qui per partem utitur
videtur totum ius retinere.

de interruptione quod hic latius
deducit. Et est ratio secundum ipsum
quia prescriptio fundatur super hoc
mero quod prescribens vere pos
sidebat et non per illationem
iuris, et quia ex quo solum
vel aliqua possidet ita pres
cribit et non alia, sic idem di
citur de interruptione secundum eum.
Vincit hic secundum breuiter sic
secundum hostiensem quod hoc ius et
similia loquuntur de diuisi
bilibus et separatis quia de
indiuisibilibus et contiguis hic
quo ad casum nostrum dicta
per secundum Io. an. quod constabat
alium possedisse aliud per
possessionem aliquod tempus
iusset continuo possessionem om
ni modo in glo. allegata. Et
sic nota Io. an. quod contra hic
locum ... possessio
vacat, tunc enim per continuationem
unius iuris spiritualis accipit
ius spirituale quo ad omnia
iura sed hic loquitur quod ab
alio possidetur aliud per posses
sionem unius articuli acquisiuis
set possessionem omnium ut dicta
sunt. Sed quidam dicunt pre
scriptio et interruptio sit stricti
iuris et restringenda ideo
solum modo ibi tenet que vere
sunt possessa secundum Hostiensem.
Casus ultimus signat
contrarium et ibi remittit. Dicit
alle pro et contra et soluit.
Et ibi nichil vbi de hoc
dicitur quod taciturnitas pla
ti non nocet successori prela
tore non completa ut ibi sed
ea completa nocet ut hic.
Et ibi si quod ... dicit
ea lege sed propter inundationem

Ad hoc facit quod hic
nota. c. de
restitutione spoliatorum
in litteris

vel violentia vel alia
iusta causa itinerator sua
die non possit uti ex gene-
rali clausula restitutur et
ibi lecta est et ff. de re-
iud. non est in mora li.
vii. et ibi. l. in fine
ista et sequentes ponit exem-
pla de hiis qui sunt in vincu-
lis vel apud hostes quibus
subvenitur per restitucionem
Et ibi prescriptionis sicud
in filiosa dum est in potestate
patris et ibi ff. si dolo
Adde quod notatur. c. de
restitu. in inte. ex litteris
In fine est ex mendositas
glose. ad hoc dictum cum
non valenti agere currat
prescriptio. cum regulariter
ex impedito non impeditur
cursus prescriptionis si datur
restitucio impedito agere
quia dicit cum qui non habet
remedium contra aliquem cuius
facto fuit impeditus vel
qui habet si non est solven-
do. Si enim habet huiusmodi
remedium non fit restitucio
sed aget contra dolosum ad
interesse. Item fallit hoc
dictum glose. sicut casu quo
ius disponit specifice ut
impedito non currat prescrip-
cio sicud in casibus notatis
O. c. tu non liceat in glo-
sa. Item ad finem glosa po-
teriam qui non currit prescrip-
cio ipso iure et qui currit si datur
restitucio. quia qui non cur-
rat posse semper illesa. Con-
tra currit et fit restitucio. dicit
glosa. quod talis restitucio
debet peti. ff. quadriennium et
in hoc dico quod huiusmodi restitucio
fit ad tempus lesionis tantum ut
in Clemen. unica de restitu-
in integrum secundum Io. an. et omnes
modernos et per hoc patet
materia istius glose

Cum ex officii

Sum-
matur
sit

Privatio quod debet ordinarius
visitari presbiteri non potest. Et
post summa narrat factum et alle-
gaciones reorum et ibi nos igitur
allegacionem reprobat et processum
contra ipsos factum firmari pre-
cipit et ibi Si quis refutat
alias allegaciones clamationes si
quas habet
Casus in tantum Archiepiscopus Se-
nonensis dum visitaret suam
provinciam transitum fecit per
dyocesim Parisiensem et descendit
ad Abbates sancti Maglorii
et portus de Castris a quibus
petiit procuracionem. Sed ipsi eam
sibi denegaverunt allegan-
tes in sui defensionem quod numquam
huiusmodi procuracionem prestiterunt
predecessoribus ipsius Archiepisco-
pi nec eciam umquam petita fuit
ab eis. Propter hoc Archiepiscopus
tulit in eos sententiam suspen-
sionis. Significavit hec domino
pape. Et dominus papa hanc
allegacionem frivolam repu-
tavit. cum eam procuracionem
que racione visitacionis debe-
tur prescribi non possit. sicud
nec contra ipsam visitacionem
quamvis aliud contra ipsum
possit prescribi utraque vero
mandat Episcopo Parisiensi contra
sententiam quam tulit prefatus

archiepiscopo in huiusmodi contemp-
tores usque ad debitam satis-
factionem faciat observari quia
ut dicit apostolus qui spiritua-
lia seminavit, non est mag-
num si carnalia metunt
tum nemo suis stipendiis
militare cogatur. Et si ali-
quid aliud voluit alle-
gare contra intentionem archi-
episcopi ac probare faciat eis
iustitiae exhibere. ¶ Sed contra
littera facimus visitando necesse
habuit non necessitate corporis
sed iuris ut etiam corrigeret
et mores reformaret. Item
primo et hostium inhumaniter
forte clauserat ianuas
et hora tarda erat et tem-
pus pluviosum. Item Ioannes hostis
exponit inhumaniter
id est irrationabiliter apostolus
i. ad Corinthios ix.
¶ Noto hic primo archiepiscopum pos-
se visitare suam provinciam
de iure quin et alios parti-
cularibus exigere procurationes
et iste est unus casus in quo
archiepiscopus habet iurisdictionem
in subditos suorum suffra-
ganeorum. Alii notant. C. de
offi. ordi. pastoralis
¶ Secundo noto quod ius visitandi
non est praescriptibile sicut nec
nec procuratio debita iure
visitationis, quia ita sunt
connexa et ita unum quod
earum imprescriptibile contra
et aliud efficiatur imprescrip-
Noto etiam contra hoc, quod tibile
licet ius visitandi et pro-
curandi sit imprescriptibile a
subiecto ex tunc tunc sup-
latione, tamen est praescriptibile
et de uno praelato ad alium

potest transferri ibi et si aliquis
contra ipsum praescribere posset
utramque
¶ Item noto quod ordinarius
tenetur suam iurisdictionem ex-
ercendo et dictorem ut hic
fecit iste archiepiscopus, de quo
plene. i. de censi. venerabili
Item colligo illud quod
quod ministrantes spiritualia debent
temporalia et nemo cogitur
suis stipendiis militare
et ad hoc quod dicitur. C. istud
alle.
¶ Ultimo noto quod sua lata
praeiudicat solum in deductis
ibi Sed quod aut aliud etc.
¶ Sed ex causa mandando litteram oppo-
pono primo quod in c. iii. eo
titulo nichil debeat ar-
chiepiscopo ratio quia dicit
littera ex necessitate declinavit
ad istas ecclesias ibi necesse
habuit etc. et sic ad com-
modum suum, sed in hoc casu non
est iure exposcitur debere
procurationem. Ad hoc primo
dico quod littera ista ut dixi
in textu debet intelligi de
necessitate iuris non corporis
alias procederet contrarium, licet tamen
primo, quod et si ex necessitate
ecclesia archiepiscopus declinat ut
puta roe eg tuminos, et inhu-
maniter negatur sibi hospi-
tium et procuratio, cum hoc
sit contra caritatem, posset
puniri a suo episcopo licet non
per archiepiscopum de hoc. i. de
emp. et ven. c. i. hoc praesup-
po, quia hic prius debet
quod nec procuratio nec visi-
tatio potest praescribi, hoc man-
dando oppono sic quia
hic non debet archiepiscopo ex

consuetudine ut littera videtur innuere
quod esset potest tolli opposita con-
suetudine, extra de re iudicata, ff.
de legibus l. de quibus. Et
ad idem facit c. i. supra ubi
omnia iura spiritualia sunt
prescriptibilia.
¶ Argumentum hoc concludit
quomodo potest littera intelligenda que
dicit procurationem et visitationem
non posse prescribi. Advertendum
quod est quod si aliqua procuratio
debetur ex sola consuetudine
aut de iure speciali quod for-
tassis imposita erat tempore fun-
dationis et talis potest prescribi ut
probat obiectio, nec hoc est
contra litteram quia hic loqui-
tur de procuratione et visitatione
debita de iure communi, et non
de consuetudine sola aut
iure speciali, extra de censibus c.
li. vi., et hoc non tollitur
prescriptione, sicud nec inducitur
solum per consuetudinem et per
pactum solum, dicit hic Innocentius.
Hoc esse verum sic quod visitatio
et procuratio non potest prescribi per
eciam particularem, quia
turpis est per eum et non debet
quem tamen si universalis provin-
cia hoc tamen posset prescribere.
Sed hoc dictum Innocentii non
placet Iohanni, si vellet prescri-
bere activam, tunc enim forcius
hoc esset reprobabile quam in
eorum particularibus, et ideo
non sto in hoc dicto Innocentii, et
est contra litteram c. cum ex.
Tractat hic aliquid materiam
visitationis prelatorum, sed omit-
to quia magis hoc videri
extra de censibus c. cum apostolus et c.

ti. c. i. li. vi. Sed quia hic
inducit Innocentius litteram antiquam
dicit enim quod potest per verum contemptores
ponebatur in antiquis qua tamen
non auctoritate prescriptum contra
antiquam consuetudinem tulit
etc. Et quod per expedienda
glossa Innocentii qua hic tractat
doctores. Quero an duorum
auctoritas possit possit concurrere
ad actum validacionem. Ad
hoc dicitur quod doctores
primo Innocentius quod sic, quia hic ipsa
pontificalis dicitur et auctoritate sed
delegata per prescriptum et
ordinariam surgentem concur-
rere allegat Innocentius, ad hoc
extra de preben. nisi de corpo-
ricia significat de prescrip-
tionibus, nec tamen eligere videor
qua auctoritate procedat ut patet
in dictis iuribus.
¶ Sed tunc dubitat Innocentius ad
quem appellabitur, dicit Innocentius
quod ad illum impositura magis dig-
num trahit ad se minus dig-
num de consensu ecclesie vel
alia, quod in dubiis de officio
delegati si duo li. vi. Sed
quid si eligit alteram auctoritatem
tamen dico quod valet electio
c. de offi. dele. significasti
Sed quid si in una parte processus
procedit secundum unam auctoritatem
in altera secundum aliam, dicit Innocentius
quod valet processus, et si fuit
appellandum attenderetur
auctoritas secundum quam tunc procedit.
Sed quid si non exprimit, dicit
Innocentius quod censetur procedere secundum
illam auctoritatem per quam actus
valet, ad hoc tamen extra de elec. cum
abbate. Quid si putavit

se habere vtramque auctoritatem ordi
nariam et delegatam et ha
beat alteram tantum, dicit quod
si procedit simpliciter valet
processus ut res potius va
leat quam pereat. Sed quid
si expressit, quod vult proce
dere auctoritate delegata quam
non habet, dicunt aliqui quod
adhuc valet processus ex
quo habet ordinariam, et
mouentur ex hoc, quia est er
ror in accessorio scilicet in quali
tate procedendi, sed non quam pro
cedit, non autem in principali, quia
procedere intendit ex quo potest
ad hoc ar. optime l. ff. de
iniu. l. eum qui § si iniuria
vbi intendens iniuriam Lu
cio iniuriatus est Sempronio
quem putabat Titium et te
nuit iniuriando, quia principaliter voluit
iniuriari. Ad idem facit
quod notatur de sen. ex. co.
si non in, de eo, qui volens
percutere clericum percussit lai
cum vel econtra et tenetur. Sed contra
est quia intendo iudicis limi
tat iurisdictionem et inualidat
processum eciam alio valituro
de offi. dele. cum super. vbi
qui potuit procedere solus
si procedit cum socio inha
bili processus est nullus
Item quia non est tantum quam
consensus sed error. ff.
de iurisdi. om. iudi. l. si
per errorem et hoc tenet host.
de hoc eciam in summa de iurisdi
om. iudi. § vlt. quod
est verius secundum Ffran. vt di
cunt quod ita loquitur cap. non

valet processus, ex quo tantum
auctoritate, vigore cuius debet pro
cedere. Et ad § si iniuria
dicatur quod in processu iudicis
principale est auctoritas sed quam
procedit ideo si illa non habet
processus est nullus, et per hoc
est casus de quesiti priori ex
parte, vbi qui potuit procedere
de re vno iure, si processit
alio quo non poterat pro
cessus non valet, et ideo contra
non procedunt, quia presuppo
nunt quod auctoritas in procedendo
esset accessorium in hoc ca
su tamen sit principalis de ista ma
teria latius vide Io. an. Ffran.
et alios doctores etc.
¶ Sed quid si iudex er
rauit in sensu legis ut quia
leges canones intelligunt
aliter quam debet vel in sensu
indulgencie seu priuilegii
dicit primo quod processus valet
per l. cum plat. ff. de re iudi.
et de offi. delega. ex parte
in et hoc ex eo quia ibi
est error in qualitate vt quia
iudex putat sic intelligi
legem que aliter intelli
gitur seu priuilegium vel indulgen
tiam error in motiuis iudi
cis non viciat sententiam, nisi
in sententia sit error expressus
Sed si esset error in fundamento
iurisdictionis et ideo, quod tribuit
efficaciam processui, tunc merito
processus esset nullus ut dicit ex
ue prouia, et hoc nota
singulariter ¶ Ceterum in ponit
casum in qua allegat vnam
legem Infine de hoc in
de resti. inuenit in glo. in
et dicatur quod solum tempore

no inducat nec tollit obli
gationem et hoc vult lex
contraria si tempore est in aucte
legis et bona fide possidens
potest inducere et tollere obligationem
ut prescripto

Glo iij ponit opinionem
quam reprobat Et posset re
citari glo [illegible] utrum huiusmodi
prescriptione de qua hic possit
saltem remitti dic ut i glo
Et in ca ibi quid vinci
et ibi relatum, de hoc hodie
determinatum est. s. de cens.
c. i. et c. felicis li. vi. et
ibi dicit hic et cetera ut i illa
lege que dicit si [illegible] ius
hauriendi [illegible] aditus et
si [illegible] aditum ad fontem [illegible] est
haustus Infine de ista ma
teria. s. de cens. c. i. et c. exi
git et c. felicis li. vi. Et hoc
illa vera dico quod aut [illegible]
remittere tota prescriptionem [illegible]
[illegible] quod posset impediri vi
sitare et non potest alio potest etc.
Glo visitacionem reddit ra
tionem ad literam Glo post ad
dit ordinandum quo iure de
beat prescriptio visitari ar
chiepiscopo Et in ca ibi negli
gens ymo etiam si non esset
negligens de quo s. de cens.
c. si. li. vi. ubi de hoc ple
nius disputatur et per [illegible] de
hoc quid sit iuris cum am
bo gerunt archiepiscopus et episcopus
visitando etc.

Si diligenti [illegible]

alieno nomine possidet non
prescribit nec etiam [illegible] ipso
nomine suo fide et iusto titulo
Et primo inducit rationem
unam contra archiepiscopum 2o re
probat excusationem ipsius
per locum a divisione Et post
hoc [illegible] s. de fo. compe.
si diligenti de intemra
cam te

Casus in fine describitur
i prima glo [illegible] infine
et in ista lra primo inducit
unam rationem contra archiepiscopum
dicendo quod tu iudicatus Cala
ritanus ad ius Romane
ecclesie pertineat [illegible] non
licuit tibi a marchione
masse, iudice Calaritano
exigere huiusmodi [illegible] Et
demum per locum a divisione
reprobat eius excusationem
ut clare [illegible] in lra Quod
De lra tota Sardinia
et silicia [illegible] Johannem [illegible]
de [illegible] romana et quibusdam
regnis de quibus
[illegible] dic tibi dno et c.
ego Lodowicus et xcvi
di gstatuis, et s. de elec.
fundata li. vi. nullo me
diate hec verba sapiunt
plenam exemptionem s.
de privile. si papa, li. vi. pro
te vel ecclesia .i. nomine
tuo vel ecclesie tue subi
[illegible] munita ut defen
[illegible], non ostendas quam
forte allegabat tibi et
tuis successoribus fuisse
concessam receptum per tuos
predecessores et te exactum
a iudicatu Calaritano post
[illegible] a te i [illegible]
de quo s. de intemra
ego. ii. violatum si sciebas

[illegible] glo [illegible] post [illegible] de [illegible] archiepi

indicatu illum ptinē ad
sedem aplicam
Noto hic primo qd puin
cia Cardinez spectat ad
ius et ppetem bti petri
.i. sedis aplice idem de si
cilia, de quo .e. de p̄scrip
mandata, idem de aliis
ut dixi in textu
Tertio no illud verbum lre nullo
mediate ptinet et c quod
sapit plena exemptionem
j. de priule si papa li vj
iiij° no q eode iure gau
det mēbra cu capite ibi
tota et c quod etiam not glo
ij ad hoc .j. de sponsa c si
item ex h nos iperi noto
modum agendi a sufficienti
prim emnacionem et destructio
ne sic cu papa hic fat
endens, qd nec ipse nec
p eccia sua in noie Ro
mane ecce, potuit iste
archiepus exige hmoi iu
ramentu fidelitatis Item no
possidetem noie alieno
no p̄scribere, quia no possi
det ss ius possidet cuius
noie possidet ut dt lra
et ergo non p̄scribit cum
p̄scriptio sine possessione
non procedat Item ex lra
ista ibi et in usum ibi
obtento, not hosti qd ule
ly acquisita ex p̄ncipio malo
retinē pt alle qd melio
ra ad audiendum Idem de
aliis illicite aquisitis .j.
de iudeis cu sit ibi de
hoc Et dt hic hostiensis qd
si aliquis possidet con
tra malo quamvis posses
sio sit nulla tn no p̄scribet

probat lra, quia deest bo
fides, et intelligit eciam
si putabat se no facere
contra mandatu, quia iste est
error iuris qui no excusat
Item no hic qd in p̄scriptione
requiritur bona fides et ti
tulus ut dt lra Et hoc
io quia hic ius quod fun
dat intencionem Romane
ecce quo ad provinciam
Cardinez .j. e. t. l. li vj°
alio sufficeret bona fides
sine titulo, de quo eciam
hic in glo
Sed oppono contra lram et po
qd indicatum Calaltanum no
pt ptinē ad eciam Ro
mana qr vasallus eccie
domus .j. de dona int vi
et uxo imp ergo iste indi
catus ptinet ad vasallos
et no ad Romana eciam
Solucio vasallus het do
minum utile ss dns vasalli
het dominium directum et de
tali loquitur hic ut dicatur
qd ptinet ad ppetatem directam
sti petri
Item oppo contra lram qd p̄scriptio
etiam procedat cu mala fide
.e. c. l. ubi p̄scribit contra
scientem ad alium ptinens vir
loc quorum ad katholicam uni
tatem Solucio illud fit
auctoritate iuris inducti favore
fidei et sic cessat mala
fides Item contra hic qd dt lra
in fine Et si etiam locum het
p̄scriptio no credimus centena
ria p̄scriptionem et c que lra
innuit duo primo hic quod
no posset probari p̄scriptio
centenaria 2° qr inmor
hic no sufficeret iusti .e.

amos ¶ Eorum primum est quod
no. c. cum vobis i. glo.
ampl. ubi dictum est pos
se probari prescriptionem centena
riam et hoc hic videtur nega
ri. Eorum 2m est quod not.
o. c. ad audiam in glo. super
verbo prelati ubi dicit quod
eorum vasallum Romane ec
clesie possit prescribi spa
cio xl annorum et ideo hic
non requiritur centenaria. Ad
primum dico quod hic ipsa non
negat posse probari prescrip
tionem C annorum sed ponde
rat factum speciale quo ad
hunc tamen non modo, ita quod
non putat hic potuisse
probari prescriptionem C annorum
post tantum tempus, alias tamen
posset probari per instrumenta
de fidelitatibus facta per C
annos et plus sed sequitur
¶ Ad aliud dico quod c. ad
audiam et nota ibidem po
cius concordat aut enim agi
de prescribendo contra subditos
Romane ecclesie cum prejudi
cio pape aut sine prejudicio
2o casu sufficit prescriptio xl
annorum nisi sit contra excep
tos tunc etc subditos pape
sufficit prescriptio ~~xl annorum~~
quadragenaria not. glo.
pre. li. de capell. mona
chorum. Sed primo casu aut
quis vult prescribere iura supe
rioritatis ut non sit subdi
tus Rome ecclesie, et hic inmo
pro o. c. cum non liceat aut
vult prescribere rem ecclesie pe
culiarem seu aliquid modo

et hoc pertinet sed requiritur Cente
naria ut hic, et dicit c. ad
audiam. Et dominus rex ecclesie
Romane sed spectat ad
ecclesiam lateranensem cuius
ipsa est episcopus, tunc spectat
ad priorem ubi petitur quo
cumque ut probat lra hic
de quo per Archidiaconum c. ij. eti
li. vi. per predicta decidit quod
que fuit de facto ut narrat
… Civitas parusina
dicebat prescripsisse merum
imperium in singulos cives
cum sit ipsa Civitas sit de
priorie ecclesie, consultum
est quod valebat prescriptio
quia hic non est prescribere
contra obviam ad hoc c. de
offi. ordi. irrefragabili
ubi casu dicit iurisdictionem
in sin lo. de capitulo et cum
prescribit contra Episcopum Suc
cius pot prescribere locum pa
pe subiectum, ita etiam ipsa
Civitas met ut universi
tas pot prescribere iurisdictionem
in singulos nam per hoc non
desinit esse libera etc.
¶ Alia materia c. versatur
hic utrum bona fides et
titulus requirat ad prescrip
tionem et de hoc ecce textus
glose et ibi ecce textus.
¶ Glo. ampl. declarat faciem
Glo. pre. posset fateri
per quem an in dubio presu
matur bona fides et tenet
quod sic nisi i. maior casus
ponit demum casum quo
sciens rem alienam ipsam
dedit capitulo Subdit quod mala
sed fides tradentis non noceat

allegat contra et solvit subdit etiam de illo qui erat in iure vel facto contrarium dubia. Et ibi distrahendi puta qui credit ipsum habere ad hoc mandatum et ibi vivus et in. de re iud. presumitur. l. i. vi. Et ibi denunciatos vigorem intellige factam ante ingressum possessionis secundum Autho. Et ibi contra leges puta emendo originarium vel ascripticium sine gleba vel alio faciendo contractum contra prohibitionem legis, facit in. de re iud. qui contra iura legum. li. vi. et ibi qui sciens non usucapit emens ab illo quem putat ut suspectum heredem intromittere vetuit. Ideo dicit ibi Bar. quod si quis emit ab eo quem scit consumptum pecuniam in malum usum, etc. bonis indigentem non valet contractus, nec tribuit usucapiendi conditionem. Et ibi qualiter loquitur in fine, qui cum defendere iussu pretoris possidere pro noxa et ibi placuit et d. c. i. Deinde ibi illud secundum sanctas glosa tractat ante mala fides tradentis nocebat accipienti rem, et dicit quod non nocet in prescriptione xxx annorum in prescriptione x vel xx. annorum nocet.

Quod primum alle. ff. de diversis et tempo. prescrip. l. animum, illa lex dicit vicium auctoris non nocet nec prodest, in usucapione possidendi quod ille non poterat. Ad secundum alle. contrario C. de prescrip. xxx. annorum aut

male fidei quo dicitur male fidei possessore alienante cessat longi temporis prescriptio in glo. solvendo dicit illam autenticam intelligendam de prescriptione xx vel x annorum ubi fides bona exigitur ab utraque parte secundum leges de quo late notat Jo. an. in. de re iudi. abbate in glo. in li. vi. Et disputatur hic etiam satis diffuse dicunt Autho. si in effectu secundum canones sufficit bona fides in recipiente quo ad omnem prescriptionem in. c. c. ult.

Deinde ibi item dicit bona fides glo. tractat an errans in iure dicatur habere bonam fidem, glo. in verbo velle quod sic. alle. de in integrum restitutione cura ubi habetur quod potest quis prescribere ecclesiam quam acquisivit de manu laici et talis prescriptio non fit nisi per errorem iuris cum ius prohibeat recipere ecclesiam de manibus laicorum sine consensu diocesani, dicit hic glosa in c. i. alias intellige ut ibi notatur in glo. magna. Secundum dicit glosa esse in usucapione ff. de usucapi. l. nunquam. Est aut usucapio prescriptio rerum mobilium. Et prescriptio rerum immobilium. Decima [illegible] dicit hic dicunt Autho. de [illegible], quod error iuris non excusat a mala fide quo ad usucapionem ut dicta l. nunquam licet excuset quo ad fructus ut l. si fur. ff. de usucapi. Et hic [illegible] in regula possessor li. vi. fac regula qui contra

iura ecli quia ignorantia hoc
vim dicit, quia ignorantia iuris
est intollabilis ubi autem
ignorantia habet originem a tol
lerabili et inscrutato dubio
hoc facit quem bone fidei
et talis presbiter potest, ut est
casus secundum unum intellectum de
consuetudine cum dilectus, ut si
ignorantia facti equipararetur
ignorantie iuris probabili, quia
esset ignorantia iuris probabilis
coniunsit sicud ignorantia facti
et sic debet intelligenda glo
sam, de consue, cum dilectus
decimum ad finem tetat glo.
dum dubitandus dicatur habere
bonam fidem ut possit pre
scribere glo dicit quod sic. alle
ff de usur. l. qui scit se
bone fidei, que lex dicit
quo ad fructus percipiendos
dicatur bone fidei emptor
quamdiu fundus non fuerit
euictus et hostiensis dicit hoc
verum secundum leges secus secundum ca
nones secundum quod sequendum
est, quod est utilius anime
s. de prescriptionibus vinientis de cetero
hoc dicamus, in c. c. finali et
hoc de materia istius glose
Glo vult alle una contra
et unum ar. obiciat primum iuris
c. et contrarium soluit primo ra
tionem, deinde ponit opinionem
Jo. quam reprobat soluendo
per ea predicta obiectionem
dic ut in ea et c. Et ibi mo
tatu aduocat et c. l. ii. nos a.
liquid confirmat, si aliud
nouum modo, non tenuit, hic
est facit te habere modo si quod
prius habuisti ab initio, hoc si
in illum modo habuisti que nec
modo que parte facit, non dicat
tibi aliud modo Et ibi vero lex
qua hodie non habemus Juste
Ho ista glo, habentur duo no
tabilia puncta secundum c. de ti
tulo, quia unus iustus titulus
dat causam prescribendi. Item
est quia huiusmodi titulus re
quiratur ad prescriptionem, et
quia sufficiat bona fides
Ad primo ergo sciendum est quod
omnia iura que dicunt erro
neum titulum vel unus iniustum
titulum, dare causam prescribendi
debent intelligi de titulo
erroneo errore facti non
iuris secundum dominum Antho
ut est quando quis emens
rem putat venditorem
habere auctoritatem vendendi
vel quando credit alienationem
factam fuisse de consensu
capituli, et non est taliter
facta et sic de similibus aliis
si error in iure et est er
ror intollerabilis non habet
ex se causam prescribendi
Ad de 2o quod titulus requi
ritur et quod non. hic non
insta, quia hoc hodie
compendium est in c. c. si. li
vi. ubi de hoc et ponit
glosam longam Jo. an. per
quam decidunt ea que hic
prolixe nouit primo et hostiensis
Et in effectu approbat ibi dis
tinctionem huius glose modi
co addito ut dicamus quod
eliquie titulus requiritur
ad prescriptionem quando modo quare
est contra presbiterum, non si
tantum premiis alle prescriptio
cuius initii et contrarii memoria
non consistit Et cum modo

que fat pro presbitero aut
est tali tempore prescripto ut
premisi, sufficit sola fides
bona et hoc sit dictum de
ista materia, sequitur aliud

Cum olim Summa circa
abbas in capellis presbite-
rum episcopalia, obtinet tamen i(n)
hijs solum que prescripsit. Et
primo ponit peticionem acto-
ris et intencionem. 2o ponit
intencionem abbatis ibi ad elige-
dam. 3o diffinit ibi quia
predictis et partium pro abba-
te usque ibi super alijs ab
inde pro episcopo.

Casus in tempore Gregorii Lu-
canus in presencia domini pape lita-
gabat cum abbate et mona-
chis Sancti Salvatoris de
Fichecto super plebe litiga-
bat Salamartane et capel-
lis pertinentibus ad dictam
plebem petens in eis insti-
tucionem et alia ad ius episcopa-
le pertinencia. Ad probandum
intencionem suam primo alle-
gabat ius commune, cuius auctoritate
dicebat omnia spiritualia in
predictis locis in eius diocesi con-
stitutis ad ipsum tamquam ad
diocesanum pertinere. Iuxta super
allegabat quoddam arbi-
trium ab episcopo Pistoriensi
et archipresbitero et primicerio Luca-
nis super hoc promulgatum.
Ex parte abbatis exhibitum
fuit quoddam privilegium Gre-
gorii septimi quod vide-
batur precessisse dictum ar-
bitrium, per quod monasterium plebes

et capelle predicte videban-
tur libertati donate. Et alia
plura. Ex post ponens per dictum
arbitrium obiecta que contra
libertatem abbatis concede-
videbatur. Induxit insuper
testes ad probandam prescriptionem.
Et dominus papa examinato
negocio, quia constitit ei
quod abbas sufficienter ostendit
monasterium suum super institucio-
nibus et quibusdam alijs arti-
culis in plebe eorum in capellis
legitima prescripcione munitum, ab-
solvit abbatem ab impe-
ticione episcopi super illis arti-
culis. Et super omnibus alijs que
ad ius episcopale pertinent nos-
cuntur secundum tenorem arbitrij
eundem abbatem quo ad ple-
bem et capellas condempnat.
Nota quod licet adiacentibus
antiquorum vel subiectionem
iam episcopale de quo extra de
officio ordinarii conquerente prout
secundarius cum allegabat
arbitrium de quo sequitur et
infra decidit contra eos allegabit
prescriptionem et eam probavit
quo ad quedam ut sepe in litera
sepultura sit libera preter-
cione forsan ullam partem tra-
dendo episcopo ut extra de certa
iam consuetudo hoc et
sequencia ponit pro certamo
et sic sunt viij articuli in quibus
prescripserat secundum Io. an. super
alijs super quibus abbas
nec privilegio nec prescripcione
munitus erat secundum vincentium ve-
rius tamen videtur quod habebat secundum
legem sed non innitabatur ut
in glo arbitrium et vigorem
ubi quidem ut s. secundum hostiensem

Salamartane intelligit antiqua
fuisse tamquam collecta cui sub
erat ecclesie capelle et quod subiecta
erat abbati et monachis

Nota primo quod ius instituendi et providendi in ecclesia collegiata et plebanali spectante sub sic titulos de iure qui spectat ad episcopum et ipse quo ad hoc fundat intentionem suam de iure quia licet alii prelato sit subiecta episcopus cum fundat intentionem suam in omnibus ecclesiis sue diocesis quo ad omnia spiritualia ibi vniuersa spiritualia scilicet quo ad temporalia C. ti. i. in ve. ilio

Item nota quod clerici possunt esse super spiritualibus compromittere et hoc in clericos C. de arbi contingit de quo in Ospe de arbi § sequitur v. sed mox abbas

Item 3o nota quod partes compromittentes intelliguntur recedere a iure sibi competenti, si laudum fuit latum, quod laudo standum est, hic enim abbas non potuit uti privilegio gregorii post excepte laudum ut dicit glo. ult. quod no.

Item nota circa ius conferendi tenendi secundum Jo. an. quod in persona ecclesie potest de iure ipsius ecclesie compromitti, hic enim episcopus lucanus et abbas compromiserat inter alios in clericos lucane ecclesie ibi arbitrum postea ursus ibi lucanus Et papa hoc arbitrium approbat ut hic in fine Et de quo circa remittit Jo. an. ff. de recipi. cum int. in verbo subscripsimus et hic textus ult. glosa C. statim contra hoc obstare videtur

quod huiusmodi arbitrium non valuit cum in facto proposito quis non potest esse arbiter ff. de arbi. l. pet., ita nec iudex in facto ecclesie ipse. Ad hoc dico quod hic erat facto ecclesie non ipsius et in facto ecclesie prelatus potest esse iudex C. de iudi. cum venissent, ad hoc facit quod notat in Ospe de ~~iure epatum~~ arbit § sequitur v. sed mox abbas et hoc non potest dici 2o quod agebatur ipse de iure episcopatus, quod in tota Tuscia episcopus et capitulum habent bona distincta C. de elec. cum ecclesia vulterana. Item isti duo clerici plebani et primicerius fuerunt tamquam singulares persone possunt autem testes esse in facto ecclesie, ergo et iudices C. de testi. in super et C. insuper et c. nunc cum simili ff. ..

Consequenter noto quod privilegium impetratum tacito de iure speciali competenti adversarius non valet, hic enim non valuit privilegium impetrata post laudum tacito de laudo ut dicit glo. fi. In simili dicit se consuluisse Ffran., quod non valebat privilegium impetratum post rem iudicatam tacito de illa re iudicata. Item noto quod prescripcio procedit solum in hiis que prescribi possunt, et quod non potest prescribere, debet probare speciem in quibus prescripsit, ad quod dico, quod si quis capitulum dicat se prescripsisse omnia iura episcopalia, poterit

adversarius petere ut declararet
quod tamen aliquando non est tutum
petere secundum Fran. quia testes
minus iuste probant universa
lem quam particulare
Nota non quod agens potest allegare
multa iura ut hic allegabit
Episcopus in eo quod et laudum
de reo non est dubium ut
in rela multis pluribus dece
ms li vij
Sed oppono ad literam et primo
videtur quod hic non debuit instan-
tia incarcerare secundum laudum ut
statere ei si potius laudo
decasso agitur ad penam
eius ff. de arbi. l. diem. §
stari. C. de arbi. l. ex tuo
Ad hoc multum solet dici
Sed breviter dico quod non appa
ret secundum. Immo quod hic fuit
laudum penale et caveat emo
logatum ideo surgit actio secundum
laudum de quo in dicto. c. ex
tuo et dictum est. C. de inte-
ruran. quatavall. Item contra
illam literam quia predicta
est que dicit abbatem per
presbyterem institucionem et de-
stitucionem ac ordinacionem
presbyteri et clericorum ac inter
dicta ecclesia celebracionem
officiorum divinorum per intellec
istorum, contra primo obstat
quod in eo institucionem non po
tuit presbyter. C. de offi. ar-
chidiaconi cum satis et quod ibi
not. Contra secundum quod non po
tuit presbyter ordinacionem
clericorum. C. de consuetu.
quanto de excessu prelatorum ac
cedentibus. Ad tertium obstat
quod sua auctoritate sed presbyter

posset abbas celebrare
divina in ecclesia sibi subiecta
quia hoc non preiudicat
episcopo ergo non oportuit hoc
concedi abbati propter presbyteros
Ad primam obiectionem dicit
Hostiensis quod quantum ad beneficia
curata per institucionem hic
intelligere collacio iuris. Item
auctoritate institucio in curatis
presbyteri non potest secundum enim est
cui inest quod curatus habet
episcopi ingrediatur et egrediatur
de quo remittit C. de offi
archi. cum satis de renunciatione
admonet vel secundum comprehen-
sum est hoc ad simplices
clericos vel capellas sine
cura de simili voletes
ff. si. li. vij. Et sic vult
Hostiensis quod institucio et desti
tucio auctorisata in beneficiis
curatis non potest presbyteri per
inferiores Episcopo. Immo tamen ab
solute tamen per abbatem et a-
lios inferiores posse presbytera
institucionem et destitucionem
Et inquantum hoc intelligit
de institucione auctorisabili
intellectum est secundum Fran. quod
huiusmodi presbyteros fiet tamen
per vicarios episcopi alias nos
de plebem in lateranensi v-
bi de hoc per Immo et dicto
c. cum satis et hic de pre.
Ad tertium de presbytero ordi
nacionem presbyteri et clericorum dicit
Io. an. literam intelligendam
sic quod liceat abbati ordi
nare presbyteros et clericos ad
eos ordines quos conferre
potest abbates de quibus
Luc. ro. di. per totum ad eos

ud non possit nec valet
presentatio de privilegio abbatis
s. e. li. vi° vel sic quod pos-
set abbas a quo vellet
facere ordinari communi pleb-
anum et clericos etc.
Ad ultimum quod arguit
de celebratione divinorum of-
ficiorum dico quod monachus qui
post est secularis non
teget illam secundum officium
monachale ut not. xvi
q. i. c. iii. sed secundum officium
seculare de quo est not.
in cle. de cele. missa. c. ii
in glo. pen. volebat igitur is-
te presbiter quo admitteretur ut
possit secundum officium monachale
celebrare et sic patet solutio
contrariorum, et hic intellectus
de sic aut quod dicitur de pena
in levioribus culpis, quod dicitur
leviores culpe not. de
pen. et remissione si episcopus
li. vi°
Contra expeditionem glo. fina-
lis posset opponi quia licet
videtur magis quod hic secundum pri-
vilegium debuit servari sine
iudicialis prelatorum de quo de
re iur. li. vi° et in de pri-
vile. per totum, quod tamen hic non
est observatum. Glo. sol-
vit dicens quod hic erat re-
cessum a privilegio per laudum
sequendo et alia privilegia
sequentia laudum non valuerunt
tacito de laudo impetrato
Sed tunc forte instares di-
cendo quod nullo modo procedit
presentatio quia abbas videtur esse
in mala fide cum per impetrationem
privilegiorum fateatur id vitia

H Sed fortassis instabis quod nullo modo potuit presbiter
abbas ecclesia super quibus erat laudatum contra ipsum
laudum predictum, fuit abbas mala fidem
Glo. solvit quod presentatio erat in aliis ecclesiis non
illis super quibus erat laudum prolatum sed est vel
melius glose, licet ea hic aliter interpretatur ffray

ad se non pertinere, glo. eadem
solvit quod presentatio erat in
aliis capellis quam in illis
de quibus in privilegio, sed voluit
glo. in effectu que ita dicitur in
in fine melius tamen putat
Ffranciscus dicendum quod privilegium hic
potuit dare causam presen-
tandi c. de quarta hoc
tamen procedit, tunc quando ipse
abbas presentans non commisisset
obreptionem sed aliquis suus
antecessor de quo ipse igno-
rasset, alias procedit glosa
Ultimo per hunc textum re-
probat opinio Hostiensis quia
ponit in c. i. de foro competenti
cum contingat ubi dicitur inferio-
rem episcopo non posse presbitero
potestatem excommunicandi, textus
tamen eius hic est contrarius ibi
in excommunicando atque interdicendo
sequitur aliud

Veniens

Continuatio
Cum per
scriptione

completa privilegium contrarium im-
petrat et eo uti presentatio-
ni renunciat. Ubi presentatio
non erat completa mala
fidem habet, et ideo non
presentabit. Et primo ponit
conveniens abbatis, secundo respec-
tu Episcopi ibi presentatum, iii° dif-
finiens ibi contra in qua
duo solvit obstacula
primum ibi non obstante,
secundum ibi non obstare
Casus in summa. Inter
abbatem sancti Martini de
Pannonia ex una parte
et Episcopum Vesprimensem ex
altera vertebatur controversia
super quibusdam decimis et

Jurib*us* spiritualib*us* clericos
et ecclesias ip*s*ius monasterii abbas
in p*re*sentia p*a*pe pecijt
ut ep*iscop*us p*re*dictus non impe
diret, nec faceret impediri
quominus homines q*ui* consistunt
in Elwingensi parochia ut
comitatu decimas sibi
soluant de omnib*us* q*ue* ibi
habent, pecijt insup*er* ut clericos
ecclesias monasterii libere p*ro*pe
possint crisma oleum sanctum
consecrationem altarium et ecclesias
et ordines aquo maluerint
ep*iscop*o ad hec probanda in
duxit p*ri*uilegium paschal*is*
p*a*pe et beati stephani re
gis et p*ri*uilegium alexandri
et clementis allegat insu
per p*re*scriptionem in p*re*dictis sa
cramentis libere percipiendis
ep*iscop*us ad*uersus* pecijt ep*iscop*us ut
decimas Elwingensis co*m*i
tatus constitutas in diocesi
sua, quas detinet idem
abbas sibi restitui faceret
nisi aliquo speciali p*ri*uilegio
se defende*re* posset ¶ Nos
ip*s*a auditis et intellectis iniust
tiae, decreuimus q*uod* clerici ec
clesias ip*s*ius monasterij,
quod est in dioc*esi* ep*iscop*i p*re*
dicti constitutum recipient
p*re*dicta sacramenta ab ep*iscop*o
vesprimien*si*, si katholicus
fuit et ea gratis voluit
exhibe*re* alioquin a quo ma
luerint ep*iscop*o katholico reci
piendi p*re*dicta, liberam habe
ant facultatem, sed in p*ri*uilegio
paschalis et alexandri
continetur non obstante p*ri*ui
legio clementis et q*uod* p*ri*uilegio p*ro*
p*re*decessor*um* suor*um* non potuit
derogari, cu*m* de ip*s*o nul
lam fecit mentionem et ibid*em*
continetur ¶ salvis constitutionib*us*
eccl*es*ie romane et legator*um*
ip*s*ius p*re*dicta p*re*scriptio quam
abbas opponebat i*n* eis
sibi p*ro*desse poterit non p*otes*t
q*uia* si p*re*scriptio consumata erat
p*er* ab alexandro p*ri*uile
gium impetrauit iure p*re*scriptos
renunciasse vide*tur*, cu*m* ab
bas huiusmodi p*ri*uilegio sit vsus
in hac ca*usa* coram papa, q*uod*
h*oc* contradicebat intentioni ab
batis q*uan*tu*m* ad hunc articulum
si non nondum erat consumata
p*re*scriptio s*ed* erat in p*re*scribendo
q*uia* p*ri*uilegium obtinuit per
impetratu*m* p*ri*uilegium bona
fidem non habuit et ideo non p*re*
scripsit ¶ Sequitur lit*ter*a con
tinet petebat eciam adiu
dicari sibi libertatem per
cipiendos sacerdotes super q*uod*
s*ed* p*ro*nunciat et s*upra* eo*dem* mi
rabilis fuit hec decisio
hic cum super expresse non
p*ro*nunciat s*ed* sup*ra* decisu*m* et
est simile i*n* de ap*pellationibus* c. i. est
una q*uod* de iure a dioc*esano*
ep*iscop*o peti d*ebent* xxxv. di*stinctio* c.
crisma et c. s*i*c ordinaciones
v. eminentes que sunt epa
lis ordinis aliquin i*n* si
deserit aliq*uid* de t*ribus*
c. eminentis p*ro*uincie, ca. v.
sup*ra* p*re*dicta habent sed clu
nec obstare hic soluit
h*oc* obstaculum et in hoc
facit ad titulum et c.
¶ Noto primo q*uod* lit*ter*a peti
tam libelli in ut dicto

Gratia hac exceptione non s*i*c pe
c. de offi. ordi. q*uod* sedem et vide
ibi glo*sa*.
non p*re*scripsit s*ed* nouo p*re*scriptio
posset inchoari s*ed* tenore
p*ri*uilegij si habuit bonam fidem
s*ed* Jo. an.

non obstante post
p*re*m obstaculu*m* de
eo q*uod* clementis post
p*ri*uilegium ut quod sa
cta libere p*ro*pe
possint

uti possidetis de quo. ii. de
probatione licet, quia in isto li-
bello concludebat agendo
ad non impediendum uti iure
suo vel alia, sic enim hic
petijt abbas ut episcopus
eum non impediret, nec fa-
ceret impediri inviolando iure
decimarum etc. et egit uti
possidetis ut dicit glo. prima.
Ex quo etiam infero quod super
iuribus incorporalibus potest in-
tentari interdictum uti posside-
tis de quo .ii. dictum.
Item nota quod parochia et con-
tratam accipiuntur pro eodem ibi
parochia vel comitatu id est
pro eodem et dicit Io. an. quod
parochia quandoque accipitur pro
toto episcopatu. ii. de donatione
ad apostolicae etiam primo ubi de
hoc Hostiensis.
Item nota quod episcopus fundat
sua intentionem de iure com-
muni in decimis sue dioc. de quo
ii. de deci. cum contingat quod
est verum in certa decimarum
ut ibi etc.
Item nota quod ius quod facta
sunt recipienda a monasterio
loca primo et in hoc dico quod
licet illa que sunt iuris
episcopalis et ordinis non pos-
sunt praescriptione vel privilegio
inferiores praelatos acquiri
in ecclesiis sibi subiectis, potest
tamen acquiri ut illa possit
recipere sic subditi abbas
episcopo, ita enim hic fuit
ibi allegatum etc.
Item nota quod privilegium non
valet contra priorem si non faciat
mentionem de primo in quantum
derogat primo. Item
nota hic esse malitiam quod est
genus unum quod recedit a
reliquo, sicut hic impetio
privilegium quod praescriptione re-
cedit a praescriptione, et sic uno
contrario posito aliud remo-
vetur de quo in glo. ampl.
et ibi hoc examinabitur.
Item hic colligo quod im-
petio litulo pendente prescrip-
tione interrupit prescriptionem, quod
tamen malefidei possessor
ut disponit litera iste in pri-
vilegij vel quod accep-
tare privilegium et concludere
omnia intra opposita tenore
privilegij.
Insuper etiam fuit plura pre-
tacta petitio licet eum libel-
latio sit petitio abbatis
qui egit uti possidetis iste
convenco episcopi sub certa for-
ma. Item quod privilegium
et praescriptione contraria sunt. Ideo
ista examinando incipiendo
a primo, oppono contra petitionem
abbatis, nam videtur quod pri-
mo petitio hic non procedat nec
fuit audienda tamen recepta
ratio quod actio est magis
sequendi quod agendi de-
bet instituta de actione in
prin. hic autem abbas ni-
chil petebat sibi, si pete-
bat non sibi ibi non impediat.
Item cum petitio debet certa
super ea non potest sequi senten-
tia quia nemo nichil potest
de elec. bone. i.
Ad hoc dico breviter
quod abbas hic intentabat
uti possidetis ut dicit glo. i.
et in tali actione libellus

+ quia tamen parochia parte
dioc. ut est quia
pro una eum est
ii. de parochiis
c. ii.

pt si negatiuus vt quis
no molestet, quia h est
nat huius acciōs vtā interdī
vti possi dā possidenti c̄
molestatore, ut h aliq̄s
videā pete, resolui t̄ tenor
libelli affirmatiue, ita ut
qui molestat molestare
p̄hibeat, ff. de p̄ba. licet
et sic cessat obiectio
Hoc p̄misso oppono ad
idem, q ex quo egit vti
possidetis no erat nece al-
legare titulum, quē h alle-
gat ibi scd̄ m̄ p̄uilegiū q̄
possessor cui no ē alle-
gare titulū sue possess
dt p̄mo q hoc fecit ex
sup̄habūdanti, et quidem di
cat hostis qui hoc repro
bat contra vm ē dictum
p̄mo q iste no tenebā
allegare titulū ex quo age
bat vti possidetis s; suffic
p̄bare, quieta possessionē
se habuisse, fecit g° ex su-
p̄habundanti allegando titu-
lum Sz cōtra ista allegō
abbatis statī occurrit alia
obiectio, allegat cū titu-
lum a rege Stephano
sup̄ decimis z hoc nichil
valuit, cū laicus decimas
concede no possit de decī
tis z c. dudum extra ij for-
mat hic dubium h no sol
uit Sz p̄mo dt q iste
rex fuit sanctus z legatus
sedis ap̄lice, nō admittit
metuo p̄uilegii eius vel
papa no examinat vtū
valuisset hec cōcessio s; hic
no p̄cet, non cū posst

non examinari cū corpo
tenoris libelli constaret de
inhabilitate, ff. de indi ex
aminata, et sic ab initio
libellus erat reiciendus, ideo
no h solucionē p̄ete vnū
pt dici, q p̄uilegium regis
no erat sup̄ decimis s; for
te erat sup̄ t̄palibus comi
tatus Strigoniensis z p̄uilegium
paschal erat sup̄ decimis
locorū concessorum a rege sc̄
ecc̄ isti, ff. c. auditis et
consilio duobus sunt inietis
funda intencio abbatis
Hijs expeditis cōtra illa
lram p̄dictā no Ep̄us q̄
Joannes p̄uilegium petrus
abbatis et rustem̄ tunc
reqvencionē Ep̄i et vide-
amus quid iuris erat de
cis. Certe abbas intenta
bat vti possidetis ut pre
missum est Ep̄us excē-
pit de interdicto vnde vi de
spoliacione ibi postulat q̄
restitui faceremus Et sup̄
hoc aii omnia sp̄a debuit
audire questionē de spoliacōe
ff. de ordi. cogni. c. ij et si
sitē con̄ agentem de
spoliacōe no debuit au-
diri replicacō tituli, quē
h audit ibi nisi aliquo
iure sp̄ali z c. z que vā
tumiter, q q sic aliquod iū
sp̄ale habuisset iste abbas
ad hmoi decimas audi
tus fuisset cōtra eum age
tem de spoliacōe, Ad hec
vltimū p̄mo rudendo dico
q ista sunt v̄ba Ep̄i
ineptissimi z quia potuit
h̄ui favori renunciare

ff. de resti spolia c. i. et
io potuit audiri replica
to tituli Or. tria alud co-
aguandum compedit vi-
de qui cotrimt in dicto
uti possidetis i agere et
un vi in reo que sina
surgat Et tria hoc dt
simoi, q si currant
agendo, ut quia agendo
uti possidetis reqvenit
vn vi, pcedet sup vtis
et feret sina sup vtis
ad hoc o. i. de mpeti. c. i.
de ordi cogni c. ii. quia
sunt mutue petitiones
concurrunt alio mo utque
cvenit uti possidetis co-
cepit de spoliatione tunc
distinguitur aut an lite
contestata et repellitur
agendo de ordi cogni c.
ii. aut post et no audi
exceptio tamqua dilatoria
de ordi co. c. fi. sm primo
Ad hoc patet quod hic
an omnia no est ptata
qo spoliatos ipius Epi qui
cam monit p viam re
cvencos et sic equit mu-
tue petitios sunt ptata-
de, alio si excepisset
in tpe ipse Epus, fuisset
an omnia audita z pbata
spoliatom repulisset Ab
bate, et ista ma hic dif
fuse tractat Jo. an. z Stephan.
Consequent in v. Crisma
ubi ponit diffinitio tunc
temporis occurrunt obiectiones
z dubia vn quia hic p
mittat ut clerici recipiant
sacra ab alio plato Ce

Epus wessimen fuit ne-
gligens vel i defectu sive
i vicio, tria hoc primo occurrit
dubium quare papa in sic
pmittendo facit metropolit
contenor privilegii pasta
lis et allegotii legem ctra
privilegium hoc potant, quando
ppt negligentiam seu maliciam
iudicis delegati devolvitur
ptas ad aliud usque ad or
dinarium Ce. de offi. ordi
significat cum gene. glo.
sup verbo pastalis stat
hunc gnio et vi velle
q i hoc fuit privilegium sup
fluum vn dt glosa tex
in fine Idem h hic Goff
Or. hoste dt gnum p de
crete Romana de sup-
neglia pla li. vi. an. de
h. Jo. an. et fat qd nota
de tempo ordi. cod qui
vlt li. c. i. li. et pbat
hoc decretalios in qua
fuit hoc concessum per
privilegium Dicamus go q
de iure qui no potuisset
rcipe huiusmodi sacramta nisi
a ipsa ppt defectum wess
mien Epi lig cum fiat
devolutio p appellationem
de epo ad metropolita
num z quos ppt negligentiam
no sic ppter maliciam
p iura supdicta
Ad hoc unde q supe
to Epo uel no valete
aut no valete sm pute
ordinios cfre, i. mitor no
pt sibi de iure quid elige
aliu epm qui sibi talia

conferat, nisi in casibus a iure permissis et expressis. Et tunc ad contrarium dico quod non obstat c. significasti in glo. allegata, quia potest casus ille speciale ut ibi notatur.

Ulterius procedendo, videtur quod valuit privilegium Clementis pape, non obstante eo quod non faciebat mentionem de aliquo privilegio partibus etc. ex eo scilicet quia alia privilegia omnia concessa canunt in favore monasterii, quod non fuit necesse facere mentionem de illis quia alias trahentur in odium contra rationem legis C. de legi. l. quod ob favorem et reg. quod ob gratiam, de re. iur. li. vi. Item confirmatur quia si nulla alia privilegia habuisset monasterium valuisset privilegium Clementis quod concedebat plenam libertatem, ergo fortius valere debet cum precedentibus aliis privilegiis que concedebant aliquid libertatis, facilius enim devenitur de imperfecto ad perfectum quam de nichilo ad aliquid de elec. considerandum et c. quod sicut et quod ibi notatur etc.

Ad ista respondent aliqui sic quod non valuit privilegium Clementis ex eo quod non fiebat in eo mentio quod collatio sacerdotum spectaret ad Westmonasterium. Et tamen qui intellectus non est verus. Nam ipsa hic bene sciebat quod cum Westmonasterium esset dioc. rectorum loci qui fundat in

talibus intentionem suam de iure quod de prochi. per totum. Unde aliter dico quod in privilegio Clementis erat clausula illa salvis constitutionibus Romanorum pontificum et legatorum eius et sic noluit papa derogare forme privilegiorum precedentium. Sed tamen hanc solutionem est verbum littere per fatum exponendo per maxime unde dicatur quod esset cessante clausula non valuisset huiusmodi privilegium, propter unam theolocam que talis est. Quandocumque unus competens alicui conceditur alteri in parte, et quod parte dimittitur ei qui possidebat, si deinde conceditur alteri istorum ex toto per aliquod unum speciale non videtur concessio tacita de primo, casus est de deci. c. ij. li. vj. ad hoc et de offi. dele. ex parte. i. de deci. ex multa. i. ti. j. cum olim de filiis presbiteri c. ij. li. vj. Et est ratio quia presumitur quod concedens non derogasset uni alii concessio ~~primo libertas~~ sub limitatione, quod tamen hic primo quod nota, non in oppo- sito cum in privilegio primo libertas ~~[illegible]~~ recipiendi sacta cum certa limitatione concessa fuisset non valet concessio secunda nisi fiat mentio de limitatione. Et per hoc patet ad contrarium dictum quod conceditur in favorem non debet retorqueri in odium, dico hoc totum surgere ex presumpta mente concedentis, qui non presumitur velle mutare concessionem alios

facta et nota hic hanc
theorica Ex hoc ia patz
quare no valuit hic privi
legium Clementis pape
Istud expeditis restat
videre quo possessio et privile
gij impetrato dicta ad
invicem gratia, et istud est
principale dictum c. huius et
quia de hoc tractat glo
ampliter et ergo ibi hoc tra
tabo
Nunc ergo accedo glosas
Glo in posset recitari p
obiectionem, videtur enim quod papa
hic diminute pronunciavit
quod cum abbas egisset sup
eis decimis et sup eis
fuisset p Episcopum reconventus
de hoc nulla fit pronunciatio
sed solum sup receptione sa
cerdotum presentatorum de quibus
in littera Glosa solvit dicendo
tamen huius et in effectu di
cta quod ideo hic solum sup
decisa pronunciatio, quod fuisset
quod pro illa re non
fuit prosecutus Abbas po
tius ad hoc c. hic est quod
diffinitio sup principali non
pertinet ad hunc titulum
Glo. nulla fecit notat et
remittit post opinionem contraria
et rudis Et in ea ibi face
mentionem de hoc, ff. de consti
tutione c. i. li. vi. ubi dicitur
quod constitutio ea revocat p
ma gratia ipsius, quamvis de
ea no fecit mentionem, glo
solvit et Glosa runca
ALL nota privilegium et possessio
num gratia, significat gratiam
et rudis Et ibi exemplum in pri

de hoc plene nota de re
iuris multis pluribus licentiis sed
quod hic tenebat privilegij et
possessiones erat gratia in fine
vel ergo glo ista hic istam
licentiam quod privilegium istud
excludebat possessionem quia
in possessorio fuisset hic ac
cumulatio tituli Nam cum
non possit esse dominus ex
pluribus causis, accumulando
titulo alio nomine querendi
dominium excludit primum ti
tulum, et sic patet se no
dum ex titulo possessoris
Et tamen in hoc dicat glo
attendendum finem ad quem
impetrat, si ad finem nomine
acquirendi non excludit
possessionem, si ad finem confirmandi
non possessionem, tunc non exclu
dit possessorem hic vult glo ita
hostiensis non pondat hic vim
hic huiusmodi et dicit textum
precedente tunc dicendo quod pri
vilegium impetratum excludit posses
sionem et exponit litteram ibi
huiusmodi privilegium sed gratiam
possessorum, et sic erat hic
ut declarat glo. plene Jo.
an. dicit nobiliter in ista materia
quod licet ab impetratione
privilegij possit inchoari
possessio ex illo titulo cum
bona fide, tamen causa inchoa
ate possessionis privilegium
semper impetratum impe
dit cum sint impetranda vi
deatur fateri se non crede
...

qui pscripsit vel est i pscri-
bendo aliqua rem et impe-
trat sumi pivilegium supra eadem
illam rem renunciat pscrip-
tioni, quia impetrando vi-
detur se no tenere ius ad eam
ptinere sed ad aliud glo dicit
et quod impetrans pivilegium
confirmatoris super re pscripta
iste bene pt impetrando pivile-
gio pscribe ex titulo illius
pivilegii ut premisi Et hoc
patet intellectu istius tex
et glose. Glo pst po
alia lecturam ad textum, quere
hic no potuit iste vti p
scriptionem et pivilegio, declarat
in quo erat gnectus et q
re dicat pscriptum no quer
arguit et soluit dic ut
in ea Et vult glo dessen
q hic pivilegium gdicebat
pscriptioni q pscripserat
semper sed pivilegium dabat
facultatem adeundi aliud
epm, deinde i subsidium
suo epo negligente vel
ipso non exeunte in gra se
de aplice etc.

Quoniam/ contra
sue
est, et ponit rem possess
sor malefidei vllo tempore
no pscribit, et h sit summa
ipsius Et primo ponit casum
statutoris 2o gstitucionem ibi
sinodali 3o infert exce
ibi cu gnaliter vnde gclu-
dit ibi in sporto
Casus in textu patet Vel
sic lra indicio quo gcordat
vniusal eccia in gcilio g
gregata, que no pt corru
te, xxviij, q. j, pudenda et
c. i, a recta bona vel nulla vni
usale negativum omnem ex
cludit pscriptionem et int
laicos, quos ciuiles vt mi
rete sit p hoc leges corri
gat cu gnaliter ut sequi
et exponi l. i omni sero
et ut eadem tpe manos emiguntur
sunt statuti, omnia gstitucio
l. siue sit impiales vel
alia quoque in talibus enim
semper respiciendum est
impetitor celestis xxxiij q iij
vnulaque obseruat tal aut
illa e que admittit pscrip
tionem cum mala fide, vnde
illa sublata sporto etc.
et gstituat quod sequitur
Io an,
Noto hic primo id quod
dt casus sinodali et quod di
cat bone fidei possessor
dum e. c. si diligenti
in glo pst
Vnde no in ad ppam ut cassi
omnes leges constituciones
statuta et gsuetudines ptium
inferentes, adhe c. g. gsue
c. pst et hic clare ponit ta

ibi cu gnalit' usq ibi ob
suari Et q ista tx que
dicit de peco morli, vi
scz de veniali si ide cre
do quia suffit q i decto
rem q oitum seducat in
ducat q stitucio, ad hoc ut
debeat corrigi facit de pac
quamus li vi°
Q 3° no q de iure canco no
suffit bona fides de pnti
nisi ett assit toto tpe p
scripcois q plete Et sic reos
deueniens ad cu ca^m quo
maxie no pt put est in
pendenti sunc i fi viciat
scz si iam sit i pfecto
esse, q m mala fides sup
veniens pscripcoe copleta
no viciat eam ut notur
ff. c. vigilanti in glo mag
et hic in glo finali
Q Adhatiam c. huius q opedi
unt glose vn p q opedi
ose pime posset oppoin
tom tiam in eo qd dicit
ome qd no est ex fide pec
catu est L vi cui, q hoc
quia oima sta paganos
esset pecca Item q apd
infideles no het locu p
scripcio, q quo fide caret
z vtruq qnod est fals q
opa iuste que faciut pa
gani no sut pecca Ite ipi
pscribut Solo pma solut
q opodo tiam, quod dicit
fides i pposito q q scia zc
Q Solo ij signat q m z re
mittit qnt arguit pro
et com et soluit, itm qnt
z p mittit Et i ea ibi cura
vbi pscbi eccia recepta

de manu laici z sic mala
fide hoc soluit ibi ita vz
q no ille qui eam recepit
s suus successor hoc igno
rans pscribe pt, q pt
hre bona fidem zc Et ibi
pt dici sm Jo. ādem vinc
et phi. et est vā rnsio
nec obstat c. ad aures
q intelligi q pscripcio
q cludit omem accom
si no pba pscripcom no
fuisse tiam vel si no infri
gat pscripco nec nega
q possit infringi Item
possessorius no admittit
excepcom z h admittit
excepcoes detrahentes iuri
agedi possidentis ff. de resti
spo c. ij. et iij. Solo ij
poit opinioe Jo. an. cui op
poit deum approbat illa
et dat sile, finis no pt
rstitai p qdm Et p intro
duccom ipius posset qui
vtru p istud c. minus simile
sit correctu in pscripcom
male fidei Et ibi dicit
Jo. idem. Anno z quinter
dictis et ibi q legi decis
cos j. de re iur in ca rela
li vj° Et ibi tm futura
ādem Jo. vinc z phi, hujus
casus qui an ista qstitucom
pscripserat q sule sm vinc
si agat primam s pscripta
no tenet r statuere Ex Jo.
an s gnus pnota ff. de
qstitu c. ult et p c. cum
tu. j. de vsuris z hic est can
tus ppter plenus amarius
vitandus Et dt dicit autho
de vnitrs q s qstitucio

est declaratoria declarans
irrevocabiliter legis, trahe(n)
go ad preterita ut notavi
de postu prela c. i. li. vi.
nec lex civilis potuit
in hoc prebere iustam causam pres
bendi quo ad deum sed solum
quo ad finem suum Glo
ult format iiii questiones
quas solvit et in ultima
remittit Et in ea ibi sanat
rem alienam, i. primo incipit
scire quod illa res alias fuit
male alienata, nam cum non
est aliena Et ibi non vi
quia erronea fuit ult
go glo quod prescribat, sed sanam
dicit hoc falsum per textum is
tum in fine ibi nulla pres
criptio etc quod etiam tenet
host. Et dato quod conscientia
sit erronea, prescriptio tamen
non procedit quia conscientiam etiam
erroneam quis sequitur ingendo
primum c. ad finem dominus
Antho putat quod si sequitur
conscientiam lesam ex levius
informacionem concrete vita
te et propterea eam aliter infor
mat, non prescribit Si non
sequitur conscientiam lesam ex levi
indicio et propterea ea aliter
informavit ex alio ut
autem in indiciis levius glo
bene dicit In dubio non sed pa
conscientia hec erat cum veritate
presumitur quod ea bene primo in
formata et 2o male, nisi
aliud appareat etc Deinde
glo querit de sequente conscientiam
dubiam et solvit dicit ut in
ea, de quo hic latius trac
tat dominus Antho Item

querit quid dicendum si prelatus
sequitur lesam conscientiam de aliquo
et etiam bonam dicit ut in glo
in fine ad hoc fac. i. de testi
primum li. vi. et c. i. de postu
lato bone ii dominus Antho
dicit quod si prelatus confitetur in
hiis in quibus sequitur diversam
administracionem ab ecclesia, pre
iudicat confessio, quia illa
potest solum in iudicium deduci
nisi sint ardua Si non confi
tetur in hiis in quibus non sequitur
diversa administracionem sed eo
iunctam procedit glosa ut
preiudicet deinde cum consensu
capituli etc

De sententia et re iudicata:

Continuat˚ viso quo reo
acquirat˚ per prescriptionem, videa
mus quo acquirat˚ per sententias
iudicum. Et ideo sequitur rubri
ca de sen. et re iudi. vel
aliter. Expedito titulo pro ces
su iudicum ad sententias que
finem imponunt litibus venia
mus sine. Vel sic. Quia vel
lata sententia si non appella
tur, ex ea sumit nomen rei
iudicate, ideo et de re iudica
ta summittit, et de hoc satis
dictum. De materia huius ru
brice habetur in canone xx. q. vi.
si. diffinitiva cum vi. se. ex[pre]ssi
quasi per totum vi. q. iiij. ita in
ij. q. vi. per totum xxxv. q. iiij. quod
sacerdotes cum vi. c. si. se. z c.
Et repetitur in vi. et in Cle.
Conveniunt huic rubrice C.
de consti. pecu. de consuetu
ad mortem de renunciatione in pre
tia de offi. ordi. de locis de
pro medietate appella cum duobus c.
se. de iudi. at si clerici de
ca pos. cum olim de testi.
Albricus de fide instru. ac
cepimus cum aliis multis in
rubris hic positis cum similibus.

Pro intellectu huius rubri
ce. Quero hic quid sit
sententia. Ad hoc dico quod sententia
put hic ad propositum est
iudicialis diffinitio finem
imponens controversie ff. de re
iudi. l. i. z hec vera preterquam tran
sivit in rem iudicatam i. quod
transivit tempus appellandi
et non est appellatum, alio
quin hec non imponit finem
negotio ubi attendendum quod post
quam transivit tempus appella
di sententia dicitur res iudicata ut
premisi. Ergo hoc stricte loquendo
differentia est inter sententiam z rem
iudicatam, quia sententia est
antequam transivit in rem iudi
catam res iudicata postquam lapsum
in qua sententia aliqua potest ap
pellari, dicitur ergo res iu
dicata ut no. ff. e. l. i.
et C. de appella. l. litiga
toribus. Quod aut. Autho
hic sententia vero in verbis dicit
precise z stricte sententia non
est res iudicata si res
iudicatas, materia z quod sup
qua bene est res iudicata.

Quero quid utrum omnis
sententia possit transire in rem
iudicatam, dico quod non, sed ali
qua solum z aliqua non sci
licet nequam sine unquam transeunt
in rem iudicatam, quod agitur
de periculo anime, ut c. lator
et c. consanguinei de senten.
excommunica. z per totum illum
titulum. Queda aut sine
statim transeunt in rem iudi
catam ut c. de ap. pasto
ralis de sen. eodem pertinet.
Quedam transeunt non sta
tim sed post decennium xxxv. q.
vi. auctoritas c. qui ad con
sultationem. Et regulariter verum
est quod sententia non transit in
rem iudicatam nisi post x
dies ut in dicto c. quod ad
consultationem, fallit ubicumque
a iure reicitur appellatio ut in
sententia excommunicationis quo ad vim
suspendendi effectum eius
dicto c. per totum z in alis

casibus a iure expressis.
Visto iam quid sit sententia et
res iudicata. Nunc videamus quo
tuplex est sententia. Dico quod tripar
titum ad propositum sufficiat
quedam diffinitiva quedam
interlocutoria, quedam mix
ta, que dicitur interlocutoria
habens vim diffinitive. Diffi
nitiva sententia dicitur illa que
fertur super principali negocio
et imponit finem liti ad se
cundum idem dictum, que continet
condempnationem vel absolutionem.
In ea enim appellatio non habet necesse
iudex dicere condempno vel
absolvo sed bene confirmo vel
infirmo processum suum conclu
dit enim quod utrumque ponat
ff. e. ad peticionem et ff. de ap
pel. l. i. Sed interlocutoria dicitur
que fertur inter principium et finem
cause non super principali sed super
incidentibus emergentibus et emer
gentibus puta super libello
offerendo vel corrigendo
super dilatione danda vel
deneganda, super exceptio
nibus et similibus. C. de offi
dele. c. si. ff. de ap. signi
ficatibus. Sed mixta dicitur
interlocutoria habens vim dif
finitive ut est illa inter
locutoria que parit partibus
preiudicium irrevocabile et fa
ciunt principaliter officio
non habet nisi decisionem
totius negocii ut si iudex
super exceptionibus que respici
unt factum pronunciat se non
posse esse iudicem in ca
usa imposita sententia ante exceptiones

potius tendit ad naturam inter
locutorie quam diffinitive ut
not. xo. ii. q. i. in summa, ymmo
sententia excommunicationis et interdicti
non dicitur proprie sententia, quod potius
precipit quam cause finem imponit
xi. q. iii. nemo. Ideo potius
dicitur dici pena quam diffinitio
xxiiii. q. iii. corripiantur etc.

Sententia breve est et
sub alio verbo hoc dicitur. Sententia
lata contra ius que est nulla
non capit dimissionem sed secundum primam
glosam.
Casus in textu patet sic scilicet
quando Adrianus episcopus ecclesie
bane civitatis fuit a quibusdam
episcopis contra ius canonicaliter
depositus et honore sui gradu
privatus prout legitur xi. q. i. fi.
in Adrianus quesitum fuit
quid iuris de huiusmodi deposi
cione. Gregorius ibi hic determinat
ut sequitur littera.
Noto primo id quod dicitur
casus summarius. Et in hoc dico
secundum eos si sententia lata fuit
contra ius litigatoris, quia ta
lis non dicitur ex hoc mala
licet sit iusta. Iste littera secundum
glo. i. debet intelligi quando
error est expressus in sententia.
Secundo noto quod ubi sententia est
nulla non exigitur contra que
est lata remedium appellationis.
Tertio non hic quod appellatio suspende
dit pronunciatum non exting
wit ista colligunt ex littera
casus. Noto etiam hic quod
ordo scripture non semper attenditur
hic cum premittit leges ca
nonibus qui hic sunt preferendi
legibus. Sed quia hic legitur

H vel sic si sententia lata contra ius sententia quod
nulla est lata expresso errore in sententia etc.

Notat hic Jo. an. premissis super rubrica quot iudicari et
pronunciari debeat quam reus qui cadit a possessione rei super
qua est conventus sed omitto hic quod non facit ad materiam. c.

de sententia nulla que est la
ta contra canones
¶ Queritur utrum iudex possit
suam sententiam retractare vel si
non ipso iure utrum possit
iterum pronunciare aliter dico quod
distinguendo secundum Innocentium aliquando
enim loquitur de ordinario a
liquando in delegato Si in or
dinario et tunc quod possit
retractare suam sententiam notatur
supra de accusatione qualiter, i. et
circa, supra ti. proximo cum cessante
secundum hoc enim est quod si sententia
est nulla, potest iterum pronunci
are ordinarius. Ex quo et
quod iudex l. si pro ... et de
ti. qualiter Si non loquitur
in delegato et tunc quia se
mel est functus officio suo
ulterius eam mutare non
potest Ex quo et quod iudex
l. si ut proponis, dicit tamen
Innocentius quod si probabili er
rore ductus est ipso iure
non secundum quod fecit, tunc iterum
faciet quod sibi mandatum
est verbi gratia, delegatus cui
mandata est provisio pro
uidit alicui de prebenda non
vacante ignorantes eodem
eam probabiliter vacare
certe iterum poterit ei providere
Ex de iure et facti igno
rantia l. error Secus in ignorantia
facti sed si providet ei de
prebenda, que in veritate
vacabat de iure, sed aliquando
eam secundum de facto, et non voluit
ea acceptare concussam
litem, tunc eum non potest ei
ulterius providere, quia functus
est officio suo et sic, quod
scilicet tenet de iure, vel
quod est ignorantia facti quia
videlicet ignorabat alius ibi pre
in suum de facto, cum illud tamen
non impediat suam provisionem
Si autem erravit in iure
ulterius ei non poterit providere
secundum Innocentium Hostiensis autem dicit
quod non distinguendum inter
errorem iuris et facti Sed dominus
Innocentius est verius Nam
quoniam errat in errore iuris
indignum est ut amplius
iudicet Si non in facto et
tunc aliquando error non facit
actum nullum et amplius se
non intromittet, quia functus
est officio suo et sic. Aut
error est tantus quod facit
actum nullum, et tunc poterit
iterum exequi, quod mandabatur
sibi ut patet in exemplis positis
supra, quia tunc non dicitur functus
officio, ex quo errando
in facto, nichil fecit, quod de
iure teneret et hoc de isto
dubio
¶ Sed propter expeditionem glose
oppo. quod sententia lata contra
leges non sit nulla, textus
est et ... cum intus ad finem
Ad hoc dico quod si est lata
contra leges vetantes ali
quid iudicare est nulla
quia ibi supponitur defec
tus potestatis ut si est lata
a non suo iudice et sic
intelligendo eam plana
est Si non sententia lata fuit
contra leges quo ad iustitiam
contenta in sententia Tunc
dico secundum dominum Anthonium
quod si est lata contra leges
manifeste ut quia expressus
est error iuris in sententia
sententia est nulla ut hic

ut si diceret iudex pronunciamus et diffinimus
electionem de tali electo, fuisse et esse
canonicam non obstante quod tempore sue electionis
fuisset concubinarius publice aut ...

si non est contra iud...

Si uero est contra ius si non manifeste ut quia error non exprimitur in sententia, sententia est aliqua, licet iniusta, quia dicitur tunc contra ius partis lata et non contra ius legis, et solum facit ius inter partes et hoc uult c. cum inter alectum in glossa Ex hoc patet intellectus litere et super hoc etiam glo ij declarat literam que ita dicit etc. Glo ista post duo cola et deinde tunc signat questionem et soluit, dic ut in ipsa Et in ea ibi si expressum ubi de hoc, de quo satis in opere de sen. excom. Ex notata per doctores [illegible] si quid sit a sententia usque in finem in fine Ex ista glosa colliguntur aliquot documenta primum est sententia lata contra leges expresse est nulla [illegible] sententia lata contra ius litigatoris non est propter hoc nulla [illegible] sententia nulla quamuis absque appellatione non sit [illegible] aliqua

Circa primum dicit Guido Anthonius de Butrio [illegible] hoc in foro ciuili, quod sententia lata contra leges est nulla idem in canonico est lata in foro canonico contra leges non repugnantes canonibus alias secus si contra leges reprobatas Item in canonico dicit sententiam nullam lata contra leges, expresse nisi errore in sententia, dicit hoc uerum, quia est error iuris indubitati, nam si fuit ius super quo sunt opiniones in eius intellectu ualebit sententia quia non est contra ius apertum legis, ut est textus de constitutionibus et alibi ff. de re iudi. cum prolatis, nam in tali potest cadere dubitatio probabilis ut patet in c. cum dilectus de consuetudine

Circa ultimum an sententia nulla fiat aliqua per appellationem dicit quod si est nulla funditus et simpliciter quo ad omnes non potest propter appellationem ualidari quia esset dato quod esset in se consensum ut esset aliqua, consensus non potest ualidare sententiam ut sententiam c. cum [illegible] utrumque iudi li. Sed si sententia esset aliqua quo ad aliquem, ut quia est lata contra [illegible], [illegible] potest appellatione approbari ut hic dicit glossa Io. an. dicit hic in fine glose tantum est protestari appellantes se per appellationem non recedere a beneficio nullitatis et [illegible]

Iurgantium non sententia

quia breue est et fuit ex ordine aliquo sine uel forte instructio alicuius iudicis super Io. an. Et quid dicitur patet ex litera que ita dicit etc.

Nota literam per textum ex qua habetur quod cause sine controuersie [illegible] non debent prorogari sed celeriter terminari quod est contra multos procuratores et etiam iudices pigros et desides in litibus decidendis in quo utique non

modicum precant. Aliquando tamen reprobatur celeritas de elec. c. fi. li. vj°, ubi de hoc pul cra et notabilis glosa et textus ibi improbat celeritatem confirmacionis electionis quam prelatus celeriter imponit manus ipsi electo et non permittit examen, propter hoc enim multa incomoda ecclesijs provenerunt
Item noto quod equitate aliquando gerere cum rigore ibi et equitati etc. Sed oppo. ad leg. quod non debeat accelerare in dando sentenciam diffinitivam, secundum Bartholum. Ad hoc dico, non debet sic accelerare quod excludatur causa cognicio, ut dicit Bar. C. de sen. et interlo. ad quod in l. prolata, quasi si fe rat sententiam et ex temporis brevitate presumitur quod nimium sit accelerata, quod sententia est nulla sicut apparet quod de causa non cognovit et hoc dicit ope in ope de sen. et interlo. § quia vero iste oppositus apparet, presupposita cognicione cause debet accelerari ad sentenciam, et ita debet intelligi litera c. hinc, de quo ex hac ponit glosa. Cum contra istum oppono de racione cum apud, xj. q. iij, ubi ex hoc fit retardacio in causa. Item allego iiij contra signat hoc ibi et solvit et textum defensat dicens ut in ea et ibi sperandus sed nobis visum est nec liceret fi. aut penitus inordinate. Et ibi ubi ibi debet dicatur melius quod ibi non tardatur sententia sed

Et ibi § j. ubi tutor distulit reddere quod ponit non exspectatis contutoribus qui differunt vel comparare se nolunt

execucio sunt, § fo. an. ubi et leui habetur quod Theodosius Imperator iracundie calore ductus Thessalonice in colonos apostolicos ipsos forcensum puniri precepit et quia in sententia excessit, propter hoc quod non premisit debita deliberacione, postmodum culpam suam recognoscens acta penitentia, statuit ut sentencie precipue super animadversione prolate in diem xxx quo executoribus differantur, et ita tamen loquitur de execucione differenda ubi ex periculo habet glosa de execucione sentencie tamen in civili quam in causa criminali. Item vero quod in civilibus causis si accio est personalis usque ad iiij or menses mandatur sententia execucioni de offi. de le. quenti. Si realis statim mandatur execucioni in sentencia de offi. iudi. § j. Sed si sententia lata sit super crimine, statim ex manda execucioni in § j. si eps in si in capitulis primo cum precepto ex iracundia tulit sentenciam ut dicto c. cum apud. Item cum sententia lata est in mulierem pregnantem, differtur execucio in diem partus ff. de pe. nis l. pregnantis. Item si lata est in secundum differtur execucio quousque domino reddat racionem C. de bonis proscrip. l. j. etc.

Item potest breve et ideo se sumat vero quid velit pater ex litera non potest loquitur de

potecia iur(is) gcord(ia) sma
hic incipe costructum
¶ Noto ad validitatem sine
duo requi(runtur), instancia sine et
platem indicando
¶ Ite noto casum i quo re
quit(ur) pluri(um) indicum gcor
dia, nec suff(icit) maiori pti
vm in depositione sacerdotali
de hic in stat(im) dicat et dt
Ioan(nes) hic large sumi g
du sacerdotem sic, i(n) c. de
cohabi. cle. et mu. sc. gsp
Ite nont hic aqui q de
gradatus caret ordine a
deo q no cessat, hoc
colligunt ex vbo submo
ne z ex vbo sacerdotali g
du iugendo ista sl, g m
in gnit te z vnu est ut
not. i(n) c. de penis degra
dato in glo. su. li. vj. q
caract est indelebil. Et
tunc dico ad bram submo
ne quantu ad (e)xecutione q
aplis no licite admistrat
sacra, in instrata te
net z sunt va sacra
¶ Circa hic occurrunt du
bia vnu de quibus hic sa
cerdot(ibus) loquit(ur) q pnt de
pone sacerdote seu cleri
co quot requirant ad huiusm
depositionem z° vtru maior
ps gcordans hic suffice
possit, et de istis hic
gsequit(ur) glo. in pmo le
go ipam z dic ut in i pa
Infine ista glo
hec pmo q Epi hnt
depone sine degradare
cleros z hoc est clarum
z° hec q i depositionem sac
dot(is) requiru(ntur) in Epi

ad min(us) in ca. diaconi in
et intellit hic Ioan(nes) in
canone i glo. alle(ga)to q
sunt tot pt ppu Epm
et idem in Epe in Ep eo(dem)
de accusa. c. q(uod) in pn
q(uod) ibi dr de dyacono in
telli(gitur) etia de subdiacono
fallit in hoc dom glosa i
ca. de heti c. j. li. vj. vbi
sola Eps gvocatis ab
batibus aliisq(ue) platis sine
dioc. de quibus expedic
videbit degradare potest
hereticu etia sacerdotem
Ite hoc hec hic dictum
q deponi clericus ab offo
q a bnfico pt depom p
solu epm ut no. vn. q.
in c. aut felix. Quid
si no repiant tot Epi in
pvincia vocabunt vicini
ut not. in q. viij suggero
vel gsule ppa, q alos
spare non possent de
quo in q. iij nulla z° hec
hic q i depositione sac(er)dot(is)
suffit q maior ps gcordz
licet speale sit in depositione
Epi q hoc ppa aliquibus
quittet ut omnis gcordare
deant. Et dt glosa q satis
deunt gcordare, q maior
ps gcors est in sma vna
¶ De quo dco noto q acty
dii gcors ecs si aliqui dis
cordaunt, q(uo)d fat p licencia
commandos q dii aliquē
fuisse appellato gcordit,
hic eni est z etia si no ab
omnibus, dummodo a maiori
pte fuit appellatum. Aliud
aut est, si dicit nemine
discrepante. Et hoc ecs

valet ad statuta q dispo
nunt ut no valeat compromis
sum nisi omnes de familia
compromittentes concordit assen
tiant quia et tunc sufficit ma
ior pars Solet tamen in hoc
distingui. cum actum expe
diatur a pluribus collegia
liter et valet quod fit a maio
ri parte Si autem a pluribus
ut singulis et unus contradicens
regulariter viciat ut. s. in
re gestum de re. iur. li. vi.
et c. debet autem intelligi
iste textus in deposicione
reali secundum textum. s. de pre
cis c. ij. li. vi. Quando autem
in deposicione verbali dic
ut habetur i. illo. c. ij. Et
quod dicit glo. de diacono
idem de subdiacono de
bita et quali a multis et

Ea que | breve est et fuit for
tam exordium alicuius pa
pal confirmationis et quod dicat
patet ex textu

¶ Ex quo non hic effectualiter
quod omnis sententia iusta potest pe
ti a papa confirmari et deinde
ut propriis confirmetur Ex hoc
noto argumentum quod ex sententia a
papa confirmata presumitur et
de iusticia et de rite
processis. et tamen collego ex
hoc. c. Sed posset aliquis
dicere quod hic sit mencio
sine superfluitate dum di
citur iuste et racionabiliter dico quod
non. quia verbum iuste re
fertur ad ius scriptum verbum
racionabiliter ad ius
partis q. dicat quod illa

sententia est confirmanda que non
est contra ius partis neque contra
leges ¶ Glosa tangit effectum
confirmacionis et est clara dic
ut in ca. Et ibi contingere
et sic ius tribuit secundum hostiensem

Decetero | Summatur
merum
executor sine alia contra
quam coram quo excipitur
de fraude non cognoscit
sed remittit Et primo ponit
regula negativa 2o instruit
ibi sed deferri

¶ Casus in tuis litteris do
minus papa predictus pro libertate
tulit sententiam diffinitivam
et mandat aliam illam
executioni demandare. exe
cutor huius executionis re
ceptis citat partes venerunt
que dicit fi. executio
dicit quod sententia non est execu
cioni demandanda quia per
fraudem et dolum est lata
dubitat executor quid facia
at utrum de fraude debeat
cognoscere Et papa quod exe
cutor de illa fraude vel
dolo cognoscere non debet
sed hoc referre debet ad se
dem apostolicam ¶ Sequitur
bra intervenit. i. interveni
re dicatur. similis expositio
de fide instrumentorum c. ij. ibi
po. cum incident. i. coram
executore apponitur fiunt
ad sedem apostolicam que dede
rat executorem

¶ Noto hic primo quod secundum quosdam
moderni loquendo nomine exe
cutoris intelligitur merum exe
cutorem mixtum cum magis

ipse est delegatus quam exe
cutor
¶ 2° no. puru executore
datu siue delectu ad actu
executionis sine no posse
cognoscere de exceptionibus
concludentibus nullitate vel iniu
sticia sine ¶ 3° no. quod h[ui]m[od]i
exceptiones debet admittere
executor non ad finem
ut cognoscat sed ut superiori
referat unde appellatio hoc super
sedebit executioni secundum
ffran.
¶ Sed contra ista dicta et contra
litteram oppono per eandem litteram
c. quia littera videtur innuere quod
executor possit cognoscere
patet in eo quod dicit executor
non cognoscat de toto ne
gocio et a contrario permittit
quod cognoscat de parte et sic
littera sibi ipsi videtur contraria unde
et si cognoscet de parte
tunc et de toto, quia idem
iudicium de toto et de parte
ff. de offi. dele. pastoralis
§ sed cum toto ¶ Solucio licet
dicto totum aliquando ponitur
collective aliquando distribu
tive seu divisive, unde pro
qualibet parte primo modo po
nendo procedit contrarium 2°
modo non est enim sensus
non cognoscit de toto id est
nulla parte secundum ffran. et h.
¶ Sed quam adhuc oppo. quod quilibet
executor possit cognoscere
de exceptione fraudis quia
an omnia sunt discutienda an
vera sit commissio seu ex
ecucio et de ipsius commis
sionis ff. de re. iu. super littera

et confirmator hoc per h. et
si no. cognosco et si contra ius
vel publicam utilitatem, que ca
nonizata est xxv. q. ij. a
lege dicit executorem posse
contra cognoscere de causa
¶ Ad primum dico secundum quod tangit
glo. in principio aliquando enim op
ponitur obrepcio contra commis
sionem ut si dicatur fraude com
missa dicta commissionem factam
ipsi executori et precedit
eam, tunc enim debet et habet
cognoscere executor et unde
an vera sit execucio aliquando
quod non opponitur contra principale
negocium ut quia dicit
sententiam latam per fraudem
sive per falsos delegatos
et precedit li. ista et secundum hoc
loquitur et sic etiam debet intel
ligi glo. in principio ¶ Ad aliud
quam unde adl. et si no. cognosco
canonizata xxv. q. ij.
communiter recitat dictum decretorum
dum facis solucionem et opinionem
¶ Quidam enim ponebant
differentiam inter executorem speciale
et alium, de primo loquitur
c. hoc et talis non cognos
cit de exceptione tangente
sententiam latam per papam
sed hic talis exceptiones ad
mittit, et de eis cognos
cit executor in forma nec
obstat contra enim si dicatur
quod secundum hoc quilibet poterit
impedire executionem iuste
sive sic obiciendo h[ui]m[od]i ex
cepcionem, quia no. deficiet
punicio eius hac quoque ex quo
maliciose opposuit quia
l. si longius ff. de iudi. re
citat aliorum dictum indistincte

ab executoribus ut inferio
ribus tales exceptiones non
admittendas, quia mixtus impe
dit ~~exceptionem~~ executionem
nisi appellacio in auten ut
iudices i uel litis non ex
pectata missio ff. l. colla
tio per quam corrigitur lex
et si non cognito

ut iudi non cognoscat sed missio ff. l.

Quidam de istis solucionibus non
curo, quarum una est solucio glo
se, que ponit quod lex ista
sit intelligenda vel iam
lega ipsam et tunc probabit
quid sit dicendum in iure. Et in ca.
ibi cum negocium preterea et
sic secundum si cum questionem
statim ut premissum est. Et ibi
si referre debet superiori et
sic admittere debet superior
exceptiones non ut cognos
cat de eis sed ut referat
et executionem supersedeat
et ibi et si non cognito
ubi plene de hoc infra.
Et sic glosa distinguit inter
merum executorem et mix
tum et dicit merum executor
i purus sit cui nulla cognitio
committitur, mixtus dicitur qui licet
admixtam cognitionem cum
potestate exequendi, et de isti
loquitur glosa in iure.
Quidam tunc oritur dubium per quod
cognoscitur quod sit merus vel
mixtus dicitur. Primo quod cognos
citur ex natura eius quod commit
titur et ex qualitate committen
tis. Aliquando enim committitur ex
ecucio actus plene cogniti
per eum qui committit et exe
cutor dicitur merus ut hic, quia
papa committit executionem
sine cause per se aliquando non
cogniti executio actus non
cogniti ut si papa mandat pro
uideri de beneficio si vacat
et tunc dicitur executor mixtus
ut si cognoscat an beneficium
vacet et an debeat et hoc
magis in executore collacionis
beneficio qui dicitur mixtus, nota
Innocentius de prescripcione c. si. et
non hac distinctione.
Hoc premisso per complemento
huius materie dicendo an exe
cutor merus possit aliquo
cognoscere de exceptionibus, di
co regulariter non, ut in textu
quod intelligendum dicit Innocentius ut
pronunciat sed ad sua instruc
tionem potest ut supersedeat et
referat ar. in primo l. rescriptis ff.
de excuso l. si pretor ubi
coram executore probabit dolum
eius qui tulit sententiam, ut
aut concludam quod executor
possit cognoscere, dicam aliquando
quod executor est mixtus et
indistincte potest aliquando merus
et tunc interdum exceptio
est talis que de sui natura
obstat executioni ut ex
ceptio compensacionis et illam
admittit Innocentius in eodem ff. alie
exceptiones et tunc aliquando con
currunt communiter in omnibus et
opponuntur a tercio et audiuntur
ut tu supra et dicit ut ibi
Innocentius in eodem aperte quia quam mandatur
executio et tunc regulariter
non auditur exceptio sed debet
exequi de officio dele pas
toralis. Fallit si opponitur
exceptio fraudis ut quia di
citur esse lata per falsas
allegationes. Tunc enim dico
quod aut fraudis opponitur

tum commissionem et indistinc
te admittat, non ut pronun
ciet sed ut se instruat et
supersedeat si invenit verum
et resecat vel super tali
potuit cognoscere. Et nota op-
ponitur contra predicte ut consue
tudinem, sicut ut hic dicitur et
Et inducit hic textum in-
tellectum ut statim dixi ad
quod. Extra eadem confirmat
tum prelati ad instantiam
alicuius moti pro symonia
dum inferior poterit declarare
cognoscere et renovare confir
mationem. Et primo quod non
dicto huius litere hoc enim di
cit coram papa. Sed si non
agetur de confirmatione sed
peteretur confirmatum privari
propter symoniam, de hoc pos
set cognoscere inferior secundum
primo quod nota extra de preben.
dilecto xxxv. q. vi. quod
quidam commisit extra de accusa
tione cum et sic licet aliquis ob
timuerit beneficium a papa
per hoc ab inferiori privari
illo ex iusta causa quod est
dignum nota, sequitur et

Cum aliquibus

breve est, et brevis glosa
et ad executionem sine non
sufficit datio pignoris. Et
per glosam ecce sed causam in tanto.
Nota quod licet sententia adiudicata per
interlocutoriam vel per diffi
nitivam sunt. Dicam possessio
rei petite vel ecce non pe
tite sunt causam. c. cum per in
alio et per si et ut lite

non contesta locutus adhoc
facit. xv. q. vi. § si non est.
Nota quod licet sententia que non executioni
est sufficienter impleta sententia
adiudicatoria rei nisi ac-
tualiter detur possessio, ex quo
patet sit quod merus idem con
dictionem est lata, dare pig-
nus emptori rei vel alteri
et iste est solus effectus
c. licet. Glosa. dat ple
et rem assignat et ibi pig-
nus hoc verum de pretio se-
cus in conventionali ut eti
[illegible]. Et ibi oriatur nam
oportet ibi agi ad exe
cutionem. Et sic non suffi
ciat adiudicatio pro pa
rem pignus assignare, donec tradatur
possessio, quia sola adiudi
catio vel pignoris assignatio
non transfert possessionem et.

Lator

Sententia. Omnia
lata quod matrimonium
non transit in rem iudicatam
unde contra quod constat de er
rore, retractari. Et in prima
parte fit narratio, in secunda
iudicis data ibi nolentes.
Nota casum in textu. Quidam
pro nomine quadam duxit
in uxorem carnali copula
subsecuta, tandem scandalum
inter eos est exortum
consanguinitatis huiusmodi mulieris
movit quod vir cum
illa eius non poterat esse
uxor, et sic studio utriusque
interveniente sunt separati iudi
cialiter, vir predictus ad con
scientiam rediens accessit
ad papam exponens sibi pre
dicta, unde mandat iudicibus
quod si constitit eos non fuis
se licite separatos et cetera.

deceptus fuisse ipso facit
aut iste permaneret ¶ Sequitur
littera ei mulier hoc. scilicet de
biti subtractionem utriusque forte
uterque corrumpit unum tes
tem ad probandum filium in pecunio
¶ Nota primo casum in summa
2o noto de fine quod pro
bari negativa ibi non fuis
se etc. quia est negativa
qualitatis de quo .c. de elec
tione ii.
¶ 3o quod adicitur ut sententia pos
sit rescindi debet constare de
cuius illegitimitate ibi si consti
terit hoc aut potuit constare
exactis, presumitur huiusmodi sententia
divorcii iniuste prolata contra quod
c. de sententia in presentia
¶ Oppono ad textum quia
videtur sibi contradicere primo enim
dicit quod mulierem erat constra
tum 2o dicit mulierem fuisse
etatis minus apte matrimonio
Solutio ut in glossa plene
hoc enim fuit allegatio partis
et falsa unde dicit glossa etc.
¶ Oppono 2o quod non sit
contra ut matrimonium et alios
casus causas, quod esset alie
sententie in aliis causis spiritualibus
et prelatione c. ii. cum vero
¶ Solutio in matrimonio est plenius
quod retractata sententia esset si per
allegationes de novo repertas
possit ostendi sententiam fuisse
iniquam ii primo a principio temere
rit, adicitur ista littera et de
frigi frigiditatis ite ideo esset
si utraque pars consenserit
sententie ut probat expresse
littera sed alie sententie non retrac
tantur pretextu nove alle
gationis .c. c. inter primo nec
pretextu falsitatis si pretextu appa
beant sententiam tunc enim est
sententia ut pactum c. quia
vero ubi supra ii. Sed hijs
noto quod iudex possit et
tenetur ad retractandum sententiam
in matrimonium contra utraque parte
invita probat hec littera etc.
¶ Glossa prima ponit obiectionem
et solutionem infra ubi de
hoc Glossa ultima distinguit
an sententia feratur pro matrimonio
an contra, et tunc an subest
impedimentum etc. Et unica ibi
retractabitur dicit hostiensis idem
utrobique sententia mutetur potius
morte fiat .c. de consuetudine
c. finali infra colliguntur
due conclusiones prima sententia la
ta contra matrimonium non transit
in rem iudicatam 2a conclusio
sententia lata pro matrimonio et
nullum subest impedimentum
si non appellatur transit in
rem iudicatam etc.

Cum causa

Oc
ma
re
tractata sententia pretextu inique
confectionis lata contra eam
Et pro prima ponit sum
ma difficultatem ibi nos autem
¶ Casus in tunc archipresbiter
cuiusdam plebis vendidit
quandam domum sine consensu
capituli B. et A. laici qui
occasione huiusmodi venditionis
coram legato apostolice sedis
petierunt illam domum sibi
adiudicari Quidam Canonicus
illius plebis .A. nomine compa
ruit pro capitulo ad defensionem
domus Et dum ea illa
tractaretur dictus .A. appellat
ad sedem apostolicam, legatus

statuit terminum appellanti ad
iter arripiendum ad apostolicam
sedem. Sed quia infra terminum
sibi prefixum iter non arripu-
it predictus legatus tulit sen-
tenciam contra dictum C. adiu-
dicans domum illam laicis
predictis secundum consuetudinem vero-
nensis Civitatis, a qua sententia
fuit appellatum et appellacionis
causa commissa fuit Episcopo Vin-
cien. qui legati errorem
secutus contra formam canonum
ipsius sententiam confirmavit et
iterum fuit appellatum. Dominus
papa diligenter examinato
negocio considerans quod licet
usus vel consuetudinis non
minima sit auctoritas, nunquam
tamen legi aut veritati preiudi-
cat. C. et ideo predictam sententiam
tanquam iniusta cassavit predictam
dictam plebem absolvendo
ab impeticione illorum laicorum
domum illam ecclesie pre-
dicte adiudicando. Consequi-
tur int vos sed capitulum sancte
Anastasie a quo laici isti
petebat domum ex causa
vendicionis secundum primo a bar-
chipresbitero solo sed consensu
capituli secundum primo fuisset
ad peticionem ipsorum laicorum
quibus domus non fuerat tra-
dita secundum C. tamen induciae ad
iter arripiendum et prosecu-
cionem appellacionis tibi erat
procurator aut sindicus capitulo
consuetudine que forte tal
erat quod valet contractus alie-
nacionis cum solo prelato ut
in glo. veritati. scilicet deo qui
veritas est Ioh. xiiii.
Noto hic primo quod ad
restitucionem contractus super re ec-
clesiastica sine causa so-
lempnitate facti, clericus qui
laicum agit coram iudice
ecclesiastico, ad quod nota. C. ex
deb. cum sit
Secundo noto iudicem a quo pos-
se statuere terminum ad iter ar-
ripiendum et prosequendam
appellacionem ut hic et non arri-
piens infra terminum dese-
rit appellacionem, et amplius
illam prosequi non potest
Tercio noto consuetudines inducente
laicos non posse detrahere
sollempnitati alienacionis rerum
ecclesiasticarum, patet ex ista
littera, qualis autem fuit ista
consuetudo ponit glo. ii
Quarto hic noto practicam
sine in causa appellacionis pro actore
quod primo obtinuit pro se
sententiam, et postea obtinuerit
in causa appellacionis contra eum
quia non debet esse sententia
absolutoria confirmatoria
vel infirmatoria, sed debet
esse adiudicatoria, sic-
ut hic fecit papa
Nec contra obstat C. de ap-
pel. l. eos ubi dicitur quod in
causa appellacionis sufficit sententia con-
firmatoria vel infirmato-
ria seu absolutoria. Ad
hoc dico quod hic est alius
casus. Cum enim intelligitur
littera, quod ecclesia fuit gravata
quod nomine ubi sine in
prima causa, quia res fuit
adiudicata ipsis laicis etc.
quidem est quod ecclesia possi-
dens ultro se obtulit
probare de iure suo et proba-
vit dominium et peciit ad
iudicari et ideo fuit adiudicata

pt ecc. dici, quod debet
executus fuat sententiam sman
tom eccliam et laicis tra
dideat possessionem, quare
etiam petenus fructu at
temptata perijt adiudi
cari secundum host. ad quod
facit (c.) de restitu. spolia.
ex conquestione & sic ptr
solutio istius oppositionis et
lre intellectus

Sed examinando aliam
partem lre oppono, vi. cum
quod hic non debuit retractari
sententia epi vrpovien. quia
non apparet ab ea fuisse ap
pellatum. Item vi. quod
sententia legati debuit vale
racio quia fuit lata post
appellationem, pt iudex ad sumptis
procedere ac si esset tempore
tore citatus (ff.) de dolo et
qui li. vi.

Solucio quamuis non fuisset
appellatum a sententia epi vrixien
suffecit tamen quod ex tenore
sue apparat sententiam in
iqua, adhoc ut possit re
vocari, vnde quia hic iudex
pronunciauit secundum consuetudinem
ciuitatis veronensis, et
hec consuetudo repugnabat
iuri, et sic idem est ac si
error fuisset expressus in
sententia, ~~tunc supplendum est in
textu, quod a tali sententia~~ appellatum

quod sententia iniusta debuit retrac
tari, ymo fuit nulla nec
ab ea fuit necesse appella
re (c.) cum (c.) (g.) vel si volu
mus intelligere quod talis er
ror non fuit expressus in sententia
tunc supplendum est in textu

quod a tali sententia epi vrpovien.
fuit appellatum alias bene fuisset
in rem iudicatam, vel quod fuit
retractata beneficio restitucionis
Sed ad aliud de sententia legati
dico breuiter quod sententia legati
hic non tenuit, non ex eo
quod processit contra appellationem
non prosequentem sententia appellationem
quod hoc facere debuit. Sed
ex alio capite, quia erat
sententia iniqua ex iniqua
consuetudine lata ut premissum
de qua consuetudine expressum glo.
ij. & ibi dicam. Sed quod iudex
potuit taliter procedere contra
appellantem & non prosequentem
ac si esset citatus peremptorie
ponit glo. (ff.) Nunc ita dicit
ff. In fine quare ex retrac
tari hic eius sententia dicit
est supra Glo. ij. obiicit et
soluit. Et in ea ibi dicit
suetudine dicit illa lex in
consuetudine ex ploratur, an ali
qui fuit firmata contradicto
rio iudicio Sed pt dici, quod
hic non obtinuit consuetudo
quia fuit appellatum. Et
illud procedit quando consuetudo
est racionabilis & non contra
publicam vtilitatem vel in dap
num ecclesiarum, quia talis
valet si est in contradictorio
iudicio obtenta, modo talis
non erat ista, ut declarat
glo. quod dicit ut in ea Et
In fine de hoc. (ff.) de de
posit. grauius vel forte
erat consuetudo quod mfra
annum & diem artaretur eccia
vendere possessionem sibi relictam

com illud quod legit et
nota de rebus eccie non
alie c. fi. vel aliqua alia
consuetudo p iura improbata
Glo ult declat litram et
remittit ad ff

Inter ceteras | breve
est et
sesu
mat breuis sup hoc dt re
fectat dit sua si iniqui
tate ptinet manifestam
vel sm alia litteram sic
Sna ptinens manifestam ini
quitatem est nulla ipso iure
de re iudi. int ceteras ¶ De
lra causa supple etiam stat
etiam lis no fuit appellato
de quo sub dicam ff
¶ Noto hic in effectu q sina
ptinens iniquitatem manifesta
det euacuari siue retractari
Et ista hoc attendens q
ista lra duplr leg uno mo
ut loquat de sna nulla
et sm hoc euacuabit tal
sna p via nullitatis ita q
vbum euacuatur dt actum
nullum qui euacuat de
facto Alio mo ut loquatur
de sna aliqua et tunc eua-
cuabit p viam appellatois
sm glosam prima que
ponit istos duos intellectus
dicit enim glosa sic etc
Infine si qui sna ipso iure ini
quitatem diceret nulla et
q aliqua Ad quod dico q
q est lata ptra ius litti
gatoris et no e expressus
error q ius quod e iniqua
non tamen nulla sz aliqua et tunc
tusit vel re iudicata nisi fuit
appone supressa ut ff q sn inter
C q est lata pt leges

aut canones expresso er-
rore in sna tunc est ipso
iure nulla Et hoc declat
et ponit glo ii que ita dt
etc Infine sunt et alie
pene iudicis male et con
iusticiam iudicantis de quibus
ut c cum eterni. li. vi. Ex
istis iam patz q in lra sup
i potest distingui duo dicta
unum ipsum ibi euacuari or
inclusiue ita q hoc loqt
de sna iniqua q tamen est
aliqua et sm hoc dz supple
ri ut dicat Cum aliqua
ca etiam appone annota
quitteta et sna fert iniq
sz con ius litigatoris eua
cuari eam oportz sz p
appois remedium quod int
pdum pt licet sit annota
appo i rescripto de qua clau-
sula satis ff de ap ut
debitus Aliud no dictum
intelligi de sna iniqua
que est nulla et tunc dicat
neq ei det stari etsi no
fuit appellatum si iniqui
tatem continet manifesta
ita vz quia expressus est
error in sna Et sic hec
dicto ei refert conmoi ini-
qua absolute cum restrictoe
que sequitur in lra et tamen de
hoc c ff

Lecton | Idem ponit
i suma q d
decretalium lator o. c. et
hic aptius ad eam spalem
Q sm alia litteram et qua-
lis hic dt Sna lata con
absentem no ptumacem
no tz Cod demiso ra. ibi
Ideoque prima subditur in
particulas de quibus patet
in lra ff

Casus in titulo Inter R. et
M. muliere eo matrimonium con-
trahat que commissa fuit
Episcopo Olicatino iudex ab
sente muliere dictum R.
ab impetitione ipsius absol-
uit, Mulier hoc audito
rursum impetrat committi iu-
dici de quo hic, ut de causa
illa cognosceret et eam fine
debito terminaret. Iudex
vocavit dictum R., ille
infirmitate preventus ut alle-
gabat non venit. Sed nocte
sequenti cum alia contraxit
de facto quod iudex ipsum excommunica-
uit. Ille hoc modo excommunicatus
fuit absolutus, ostendens
sententiam episcopi Olicatini, qua-
liter ab ipsa muliere fuisset
absolutus, Nichilominus
mulier testes offerebat
per quos probare volebat
quod dictus R. eam legitime de-
sponsavit. Iudex dubi-
tavit quid facere debet. Con-
sultus papa respondit quod non ob-
stante illa illicita ab-
solutione quam fecit Episcopus
in causa illa debeat procedere
precipiendo dicto R. sub
pena excommunicationis ne ad eam
quam superduxit accedat
donec causa ista fuit
terminata etc. Sequitur littera
absente non continuatur ipsius
sed mulieris edocti dubi-
tabat ne consumisset suam
in rem iudicatam, causam inter
eum virum et ipsam mulierem
coram iudice cum papa lo-
quitur et si mulier non pro-
bavit intentionem suam vir
adherebit uxori etc. Sed de
sponsa cum aplicatam
Nota primo infirmitatem

excusare contumaciam. Secundo quod
excusatio infirmitatis allegata
tollit per actum sequentem ido-
neitatem (?) cum infirmitate et
tollit effectum excusate
contumacie ubi actus subse-
quens directe ostendit quod actus
excusationis, sicut hic iste ex-
cusat propter contumaciam
quia presumitur non fuisse in-
firmus, ex quo sequenti die contraxit
cum alia secunda contumacie
Et sic ex latius que contradi-
centi sequuntur presumitur de
preteritis
Item nota quod pro sententia contra
eum matrimonium lata presumitur
Et ideo dicens matrimonium lati-
tum contra sententiam, arctatur
hoc probare, Item et hoc fit
nota quod pendente lite super
matrimonio superducta, debet
a viro sequestrari, donec causa
fuit terminata de causa Et sic
non permitti quod uti pos-
sessione quesita lite pen-
dente in preiudicium collitti-
gantis
Sed contrariando hic opponit
primo quod non valuit littere
impetrate per mulierem super
matrimonio, quia non fecit
mentionem de processu primi
iudicis nec de sententia per illum
lata, ad hoc dicit Innocentius et
Hostiensis dicto ad hoc quod illud
locum habet quod processus primus
obstat secundo, Sed tunc non consuis-
set litteras, ergo non valet
impetracio nisi fiat men-
tio de tali processu ut
in contrario Sed quod processus primus
non repugnat impetra-
tioni vel concessioni aut
agitando per suas litteras, va-
let impetracio licet non

fiat mentio de primo proces
su ut hic, nam hic proces
sus primus non obstabat. Secundo quia
sententia lata contra matrimonium non
transit in rem iudicatam et sic
patet vel quia sententia prima fuit
nulla, et ergo inito valet
impetratio, quia in ea nichilominus
ipsa litteras dedisset hic esset
exprimendum. Item quia iste R.
fuit excommunicatus quia contraxit cum
2a, videtur esse quia non
debuit excommunicari propter huiusmodi
contractum et consummationem
matrimonii cum alia facto quia
in excommunicatione debet precedere
monitio, sed iste moneri non
potuit in hoc casu de eo videlicet
quod fecit, quia quod fecit non potest
fieri pro infecto ff. de capti
et postli. l. Fratri l. in bello
§ facte. Ad hoc dico, secundum
Innocentium, quod iste fuit excommunicatus
non quia contraxisset ut probat
argumentum, sed ideo quia non de
sistebat a cohabitatione cum
2a, et in hoc bene potuit mo
neri vel dicas quod fuit excommuni
catus, quia citatus non comparuit
et ista est vera.

Quero quid si possit iniuste opponi
quod propter hoc non debuit ex
communicari, quia in infirmitas ipsius
debuit ipsum excusare a contumacia
C. de pena que
lam. Ad hoc dico quod ista
allegatio apparuit falsa propter
sequentia videlicet propter sequens
matrimonium statim contractum
et consummatum cum alia, et
de hoc est in glo. prima
que hoc consequenter dicit
et infra. Unde si dubi
tatur de infirmitate an excu
set, mittat medicos ad

egrotum C. de remili. l. si
miles l. xxij. secundum Goff. Glo
ij. idem ponit quod preter et est
textualis. Glo. iij. super
exponit litteram qualis fuit
ista subarratio anuli. Et
posset fieri talis obiectio
unde cum quis tenuit hic ma
trimonium cum 2a, quia cum prima
processerat sola subarratio
que fit per verba de futuro, ar.
de spon. impu. c. fi. Glosa
solvit hic, dic ut in ca. et
infra. vult ergo glosa per
ista, secundum Laurentium, quod hic
loquitur de subarratione
.i. anuli datione ex qua fit
matrimonium de presenti et stabili
sibi per nos inmenime, nisi
probetur contrarium. et dicit glo.
ista est singularis. nondum
debet hic intelligi quod hoc
habet locum consuetudo taliter
contrahendi matrimonium, sicut dicit esse
esse in Padua, alios dato
anuli modicum opa. de
clandes. despon. c. finali
et c. Glo. ultima ponit quod
nulla sit sententia lata contra
absentem non contumacem, dic
ut in ca. et c. Et ibi sumendo
necesse dicit reputari presentem qui
per contumaciam deest. Et ibi
non contumacem etc. tamen ali
quando apponunt. Goff. contra
dicit quod sententia lata contra
absentem non contumacem te
net nisi apponatur vel statu
tis fuerit relevata per l.
C. quod et quis iudex l. ab
eo, et hoc videtur placere Host.
Io. An. dicit distinguendum inter
citatum qui contumax est
et non citatum primo casu

vin dt goff quod etsi sic
intellexit glo. ut pz. i.
io casu vide e glosa Et
ibi cotimaxo vere non
ficte tn de quo notur
in Cle si an de dolo et
gtu Glo vlt obicit et
solvit Infine Sz quo
possit dici hic res liti
giosa, q finita erat per
snam, aqua no fuit ap-
pellatu dt host q lite
pendencia in dnr citaco
viri sta ans sta despo
sacete, et io dici lis pen
de z q litigiosa res ee
de offi. dele. liz, nc ena
obstat hec sna, q hoc
cau no tisit i rem iudi
cata ut sepius dictu est
Eo hac go glo no, qsi
aliqs vendicat i viru lite
pendete dicit res litigio
sa z th

Consanguinei

Idem dt quod Decretalis
lator. d. c. Sz stram sic si
mat petes rescindi snam
divorcij no audit sine cu
racionabili Causa dimisso
ra. ibi frigitati
Casus i tmis Quedam
mulier qrit mrio cum
quoda, tnde qsaguinei
eius mulieris accusarunt
mrio, cu esset qmat
eius, cu quo qrit et hc
pbato lata fuit sna di
uorcij inter eos, pq snaz
lata mulier qfessa est
Epo loci, q in vitate an
snam eius qmat no fue
rat sz pq sepacom qprmte
cum eo qrit Questium
fuit quid iuris est ipa q
pfolam mulieris qfessionem no
est a sna recedend p iudi
cm ecce pmulgata, nisi
Ebime degtrario docerat
Sequit lra et i. que
bat quid eet faciendum z th
Adhatia pn lio. c. hmo est
q sna lata q mrio no
tisit i rem iudicata z hc
visu est. d. c. lator et
c. tenor Sz ult. illud no
to hic po qsaguineos
posse accusare mrio z q
sanguinee q qgnacom
spualem qtectum z th
Ao no q qprmtas que
qtrahit p bapm ul qfir
macom in foro lz dime
sequos mrio i. de qgna
spuali martinus et c. ve-
niens et c. ti. c. iz z, li vijo
Sequs aut qprmtas
no lict dime mrio pce
dens i. de qsag. spi. si vir
3o noto q solo qfessio
quiqum ena p mrionio
no stat qa snam divorcij
nisi alit doceat, vt hic
poit sa z sic sna facie
pstat p sna z stat nisi
aliud ostenda
Sz. oppo. ad lam z pmo
in eo q hic Epus publi
cauit qfessionem mulieris
nam hoc face no debuit
i. de peni z remissi omis
io qtra hc, q hic mulier
arta ad pbandum nenam
viz q non fuit qmater
viri sm snam, mo nena
pbari no pt, i. d. de postula
tione, i. de pbacio vl si
intelligitur de foro pniali

pt dici, q ea fuelaut epo
de consensu mulieris sm Jo
an ad aliud dico q ista
uenia de qua hic e qlitatis
et q bn pbabit, etia per
testes, vt si pbacit q ta
lem filiu eo tuis stetut
ad baptisma dicit qlita
cpritatis, leuauit eu pa
sinam dimorcij vel q fuit
leuat ab ao et no abs
ta, et alijs modis potit
hoc rem pban de pba
tom hmoi negatiue, dpot
satis. o. de pbato ad ferij
Sz Quero quid si ista
mlier agit z succubit alij
potit cu alio dthe, dt host
eam sue gstie relinqnda
o de wrcemra mulieri, qt
hij faciendo, reddit se sus
pecta, qpt cotrahat gfes
sionem Sz quid dicemus, suc
cubete hac mliere possit
ne alis denunciare matrio
nium sm pfitem sepatu
vir q. i. qui mat accusa
pos. eu ictia Jngrid q
hec acto pplatis gsu tm
vno agente et succube
te. ff. de ppla actio liij
dico, q semp auditur
denunciatis, volens fidem
face de erroe, cug fide
sta fuota malefij, eo
quo ro fusit in re iudi
cata. o. e. lator. et ro
quia nulla gsuedo, nul
lum vinclm pt aliqnq
tuer in pcto ppetto. o. de
psst. c. fi.
Sz quid de simis certue
alij tusicant ierem indicata

Et vi q quia thut se
cu cocceden. i. de ap
pastoral Jngrid e qua
ff audit vanos pbare
simam certue dusta o de
offi. dele, cum gtingat
et eade ro vi in illis q
est in ita vim pculu aias
qte vincim istarum simas
no solutr morte. de se
coto anobis, ergo sut pi
culu aiaas ammqou et
hij vinclm quiqj solutr
morte i aute de imp s
deinceps vn etia si volo
pbac vitate no obsta
te sua vi admittendus
ne gtra gstiam illi qui cer
tis fuit pmcciatum q
no fuit cotentus Coclud
host, q tales sunt quo
ad puata vtilitem tuse
mut i rem iudicata h q
ad publica tangetem pi
culum aiaas, nom. ara
i. de cocepto pia li vjo
i. c tum bartolus in glo
no dt, et in glo mirabil
Et hoc declat Jo. an, pg
archids de se coto ve
nabilibus li vjo, sup vbo
querimonia vt si cocei
tatis est aliquid, q fuit
gtumas i parcdo timo
tusit, i rem iudicata quo
ad cospesso gtumacie ut
non possit retretae suaz
cospesam h ff pt pete
absolutom Item si cet
alit amicom stepto
desoluedo z cocedat
si no soluat pro ad p
tepta tusit Et hij non
pcete sua cocedat si

non solvat. Cum illa conditionem
conditionis habeat vim sententie sit
dici quod non, quia quod est in
conditione non est in dispositione
et sic non transit in rem iudi-
catam. ff. si quis ob causam testa.
l. si quis sub conditione. Item
contrario est quod dicitur in ca.
matrimoniali sententiam non transire
in rem iudicatam sic et sententia
censure dicit ipse vim quo
ad veritatem et finem retrac-
tandi veritate comperta, quia
ad instantiam habet ~~quo ad~~
~~veritatem et finem retractandi~~
~~veritate comperta~~ ut quo ad
illa transeat et ut ad illam
non possit amplius reverti
ut notatur in c. i. eo. li. vi. et c.
de restitu. in integrum. Glosa
prima licet sit textualis
posset dubitari propter obiectionem
quia contra legem non posse sta-
re in veritate in eo quod dicit
hic sententiam divortii latam
lata posse reprobari et
retractari, si enim fuit latam
lata fuit iniusta, quomodo po-
test improbari. Glosa sol-
vit dicendo quod erat latam
lata quo ad ordinem iuris
sed non quo ad veritatem et
Glo. ii. eandem literam tan-
git. Glo. ultima posset in
primo retractari per quem utrum
ad improbandam sententiam di-
vortii possent induci tes-
tes, qui primo inducti fue-
runt et deposuerunt contra
matrimonium glo. dicit quod non, red-
dens rationem dicit ut in ea.

Cum olim

Contra matri. Si

papa contra sua privilegia
beneficium confert. Hoc tanto
surreptitia dici tollatur
et non tenet. Prima pars
narrat factum. Secunda diffinit
ibi nos igitur.

Casus in tempore vacante
archidiaconatu Magalonensi Episcopus
Magalonensis nominavit
quendam P. de Castronovo
ad ipsum archidiaconatum
prepositus eiusdem ecclesie
inhibuit ne aliquis insti-
tueret ibidem nisi prius dicta
voce sibi concessa, et nihilominus contra
fieret appellavit. Sed Episcopus
demum. per papam admonitus de archi-
diaconatu investivit, et prepositus ali-
um nominavit. Postea quod procuratores
utriusque partis ad sedem aposto-
licam accesserunt Celestinus
papa in isto negotio cassat
quicquid actum fuit ab utraque
parte, privilegiis quod aliquibus
habebat ut tam Episcopum quam
prepositum et alios monuerat
ad ordinandum archidiaconatum con-
cordiat, quod si non facerent
ipse executores archidiaconatum
ordinaret. Post hoc idem Ce-
lestinus contra sua privilegia-
tionem predictum archidiacona-
tum contulit cuidam G. qui nondum
promotus erat ad officium diaco-
natus, eveniens ut dice-
batur procuratore Episcopi hoc
ignorante. Tandem nego-
tium istud delatum fuit
ad Innocentium iii. Ipse non vo-
lens suorum predecessorum
vestigiis inherere, dicens
sententiam Romane sedis cum
aliquid surreptum fuerit

i melius posse quintal q̄d
de pdco G. fen, fuit i irri
tu renocauit, et ei licet ab-
sens existet, silencium im
posuit, cum de surrepcon
liquido costitisset no ob
stante donacon qua adco
Epo in elusion donacois
aplice idem G. dr rcepis
se Mandauit q[uod] caplo ma
galonen quati pdictum
Archidiaconatu i cordia
cois qui pntes i ecclia fue
rit prouent ordinac q[uod] se
quitur lra nomasset. i.
elegisset se[cundu]m host spoto
eiusde ecc̄e inuestiuit et
male q[uod] ipe solus no ha-
buit hac ptatem noiare
.i. elige psumpsit z male
quia no debuit s[ed] sa elec
co pma no cassata C. de
elec qsiderans, a bn tam pte
se[cundu]m Epi z spoti cassauit q[uod]
neutra tenuit ut dictum
est pmcriano qtra istam
pmcriacom ppca qtulit
Archidia ut sequit q[uod] pso-
nas se[cundu]m capli ergo ad eum
solum no spectabat elec-
to ipe s[ed] execucoes. credi
m q. i. sitmus ut patz. i ibi
liquido
Noto pmo id q[uod] dt ca
sumalis R[ati]o no oppt q[uod] o
hre duplice vocem in ca
plo Item q[uod] inuestitura fit
p anul anulu deseq[ue] i de
liis que fuit a maio pte
ex ore de qrelis pben p-
posuit Item noto q[uod] no
mato h[ab]et vim collacois
sine electois se[cundu]m host

Item no q[uod] no dt costi
Archidiaconus ei qui no est dia
conus de quo. s. in glo Ite
noto q[uod] sua Romane se
dis ppter surrepcom que
interuenit retecta Item
noto q[uod] cum absolucom eciam
no qtinacom valet sua
in eo q[uod] iudicii est notoriu
ita colligit hic ffran ex-
tra illa et ei lig absente
de hoc ptebit in glo
Pontificalis effectu e hic
in hoc qsistit q[uod] collacio
facta cum ptestacom et
pmcriacom an sitam p
papa non valet ad quo-
dam tri no sta menco
de illa pmcriacoe ppterea
no valuit collacio facta
isti G. p Celestinu quia
facta fuit qtra pmcria-
com alio p ipm factam
et no fuit menco de illa
pmcriacom hoc ergo exorda
do oppono vr enim q[uod] va-
luit hmoi collacio quamuis
nichil dictum sit de sua
siue pmcriacom Celestini
Celestini, et racio quia
dt. fauet diligentibus et
vigilantibus Item no tene-
tur quis ausire sim aduersa
riu, et ergo non dt nocere
hoc q[uod] p eius partis ad
uersa no fuit adhuc vocatus
sic ergo no vr racio qre
hmoi collacio sca p Celesti
nu vale no debuisset
Glo magna instat cota
hoc, et soluit replicat
et solucio ?ria est magis
efficax hoc vi[delicet] q[uod] colla
co ista ex eo no valuit

h. presumitur Celestinus fuisse
circumuentus nam si sciuisset
seu recordatus fuisset sue
pronunciacionis non venisset contra
suam sentenciam. Ex hoc sequitur c. deci-
do quando iudex interloquitur
pone aliquid, deinde post
tempus pronunciat contrarium ut
facit dicto precedenti, secunda inter-
locutoria non valet et
presumitur non fuisse memor
prioris casus est hic, quod tamen
procedit nisi valde exiguum
fuisset interuallum, et
presertim quando est talis qui ver-
satur in pluribus ut in papa
qui de factis alienis faciliter
obliuiscitur propter pluralitatem
agendorum ex hoc patet quare
non valuit simonie collacio.
Sed contra hoc obstat quod hic
de circumuencione Celestini non
fuit doctum, sed papa solum dicit
se credere, modo propter solam
credulitatem non debuit re-
uocare factum Celestini
Item ad idem obstat vi-
detur quod hic obrepcio non
debuit viciare collacionem
ex quo consensit aduersarius
Magalonensis episcopus dicto c.
Ad hec tu simonie confitendo.
Ad primum dico quod credere
hic accipitur pro scire, et hoc
patet ex littera sequenti ibi
cum de surrepcione liquido
constet etc. et quod interdum
ponitur diffinicio sive
deffinicio iuris || accipiuntur
pro eodem, credere et scire, quia
in utroque saluanda est con-
sciencia de intencione et si scire

sumo supra ff. Et dico primo quod fuit
hic violata prescripcio adeo
quod probacio in contrarium non valet
Ad aliud dico in simone quod acta
obrepcionis non valet casus si
aduersarius consenciat, sic
notatur extra de rescriptis. Sed hic dico
quod non consenserunt omnes quorum
interesset, non solum episcopi sed
capituli. Item dico in simone
non est verum hic, item quando
actus concernit interesse pub-
licum ut collacio beneficii si-
cut similia secundum etc.
Tercio hic attende maxi-
mam quam tangit glose
in quia hic episcopus concur-
debat se habere duas vo-
ces in capitulo Queritur quo-
modo potuit duas voces habere
hoc cum vix inueniuntur de
plebe prebenda Glosa soluit
dicit unum dicit ita dicit Et in ea
ibi stipendiorum dicit vincit
ut si racione prebende du-
plicem porcionem habebat Et
in hoc vult glosa tamen dicere
quod licet dignitas augmen-
tet vocem in pondere tamen
unus solum manebit Sed sic
uero ergo glosa hic duas
soluciones una quod sic potuit
esse de consuetudine uel ex iure
duplicis dignitatis seu beneficii quod
tamen in simone dicitur non esse ab-
surdum ut quis habeat du-
plicem vocem si habet du-
plex beneficium et utrumque debet
nocere. c. de elec. cum inter
ij. Et pro hoc consuluit Jo. an.
in quodam sua Creata fuit
thesauraria in ecclesia Flo-
rentina ut thesaurarius

het vocem, dem vng cany
ecclie obtinuit ea ~~pretextu~~
rectu ~~capitli~~ Canonicatu
consuluit q debat hre du
plicem vocem p hoc dictu
Innoc et sm hoc glo est
vel Cum alos ppter geia
tom cany sit geminato effec
tud maxime i uriby re
aliby sicud debe dup
decima de deci pastoral
Item aut si aliquis het
bnficiu cui daret dupx
stipendiu sic alicubi het
q archpsbro debet dux
portio ad singlos cany
Cur enim no het duce vo
cem, cu sit vnu bnficiu z
hoc volt glo p9 pri, de
ista ma vide hic lacius lo
cum 2a solucio glose, q
pt quis hre duplice vo
cem, vna nomine suo ali
a nomine alieno ut porr
de elec, quia ppter Et
in effcu hemus ex glosa
q eadem psona respectu
vnius dignitatis ul bnficij
no pt de iure hre duas
voces noie ppo nisi ali
ud dicat consuetudo vel sta
tutu ecclie Si ud het du
as dignitates vel bnficia
ex quibus solide i diuiso
ille ecclesie no surgent
diuise voces idem, nisi
aliud heat consuetudo Si
aut heat quis plures
dignitates vel bnficia a qbs
in diuis et aequalis dist
binc surget ms dande
voces, tuc eque equum sit
q non heat nisi vna vo
cem bz de iure pt hre

duas voces sm dnm an
thonium, qd ipe hic satis
subtilit deducit Glo in
soluit vna obiectionem
Et ibi valebat sm anti
quos canones valebat
ex di c. ij. Jo. an. Glo in
hoc arguit et obiicit po
nit opinionem Jo. qua rep
bat, dnum soluit et
in ea ibi no e vis et
sm hoc assumit papa
no cany ut cany, sic e.
de elec bone ij Jo. an
Infine hosti et grany
Lumay sunare, hoc viz q
qm pcom est pnd no suf
ficit gnalis citacio in
audiencia si si dct ad
domum seu hospiciu Glo
sequens tangit pte cany
Glo ampliat alle vna gon
signat vnu gnm z bplu
cat solut Et gnm glose
sic formatur, vl cum qd
sua prouocacois in matu
fuit nulla tanqm lata
no citatu, cu bz cs in
notoriis requirat citacio
de iurecutay ad mag
iij Glosa soluit dic ut
in ea Infine z quicquid
dicat alij hoc est vitas
sm stratey q qd est noto
riu iudici adeo q nulla
excusacio subee pt non
requirit citacio, qa eet frus
tratoria z sic eat hic sm
Innoc qui eat Cardinal
hre collacois facte p ec
clesiud, dt cu Innoc q
grabat pape collacom
nulla fuisse z no potuis
se ab alio gnali cum
bnficium spectaret ad collaz

pape vel sum dispositionem
de qua in sua Celestini
Et dicit hostiensis, hic aperte col
ligi quod in notoriis senten
tia contra absentem non da
to libello nec lite contes
tata ad idem . C . de elec
dudum , § . si . de accusa
si constiterit de dolo et con
tumacia cum olim § volen
tes , quod late habeat locum
. ff . ar . ubi aliquis res Ro
mane ecclesie iniuste deti
net occupatas , ut tunc cum
sit hoc notorium valet
sententia contra non citatum Et
dicit hostiensis sic pronunciasse
urbanum contra Spoletanos
nos qui occupaverant
quandam terram ad ecclesiam
Romanam spectantem Sin
gularis quod nondum est
glosa in ista . a solutione
Glo . plus notat . Glo . ult .
possit recitari per duas ob
iectiones quas solvit Et
in ea ibi non vocentur de
hoc . ff . de penis cum in ec
clesiis . li . vi . Et quod
littera sit intelligenda ibi non
sed quod presentes dicuntur quasi sunt
in provincia vel in loco unde
commode possunt vocari Ita
sunt illud . C . cum in ecclesiis
ad receptionem casuum vo
cari debent absentes
si commode possunt vo
cari Et hoc dicit Innocentius de
presentibus et quasi ibi declarat
qui dicantur esse presentes vel
dicantur quod hic erat consue
tudo talis sed absentes non
erant vocandi , et talis con
suetudo valet dicto . C . cum

littera probat quod notoria sunt
surrepcio ibi liquide constet

in eccesis et sic non est ali
qua contrarietas ut

Cum inter

Omnia valet
sententia contra invitos litigatores
lata si ab ea infra x dies
non fuit appellatum contra adversarium
nec revocatur si dominus papa
ad instantia partis producta
patenti narrat processu
a diffinit per suffragia ca
diffinitiones ibi ponuntur
Casus in titulo inter ab
batem et conventum sancti Zenonis
Veronensis ex parte una
et archipresbiterum et clericos sancti
procuri ex altera super
subiectione ipsius ecclesie quam
litteraba partibus in presentia
domini pape constitutis
ponebat ex parte monas
terii quod ecclesia predicta mo
nasterio debet pleno iure
esse subiecta in institu
cione et destitucione investi
tura archipresbiteri et eius
fidelitate ac in aliis per
que plena subiectio de
claratur ad hoc probandum
pro monasterio inducebat in
strumentum publicum concessionis
bone quondam Veronensis episcopi
quam concessionem eius successor
ipsius confirmavit , in
duxit etiam privilegia Ro
manorum pontificum et pa
triarcharum Aquilegiensium quorum
unus de plena subiec
cione in privilegio suo pa
tenter expressit allegat
insuper quod olim inter
abbatem sancti Zenonis
et archipresbiterum sancti pauli et
fratres ipsius orta fuit quo

de obia manuali et fide
lite. Sed ipi ad hec dno se
teneri negabat et sup hijs
testes inducti fuint. Cand.
pfatus C. Veronen. Eps
finalit diffinit q Archi
psbit vel dimittet eccam
aut faciet eide Abbati o
bediam et fidelitem. Sed q
quida Cardinalis olim
iudicauat cuius sniam E
pistopus ille fuit secutus
et a sna Epi appellatu
non fuat et sic i rem tusi
uit iudicatam.
¶ Ex pte adusa fuit appo
tu q pdca donacio non
valebat et ita p osequens
nec puilea cofirmacois ipam
concessos domnus papa hijs
et alijs inutilis dicat quuis
no sit multu insistendi
puileos donacois nec osir
macois vel puilegijs que
abrpa donatoe habuit ori
gine, osidauit tn q cu
tum ad ipsos litigatores inos
sam fuit ex sna ex quo
tusiuit i rem iudicata et
si cora inos litigatoris la
ta fuisset tn lata no fuit
cora inos costitucois Et ideo
diffiniuit q Archipsbit
sancti pauli qui p tpe
fuit, prestet obiam et
fidelitatem Abbati sancti
zenonis ¶ Sequitur lra
inuestitura .i. corpalis insti
tucone que ptinet ad ar
chidiaconu. ex. de offi. archid.
ad hec exorta cora epo
veronen. ut sedr ad que
duo scz fidelite et obiam
dubitabat. ut qr de alijs

cofitebat uel de illis no
agebat iudicatum sam hanc
allecon fert sna vel p- letanijs h. pstat ad pri nalia p
uilegijs .i. puilegijs con
firmacoius. sed Ioan an ipos
supple et cora successores
Goff inos ex sna lata
p pdictum Epm Veronen.
¶ Noto hic puo modum p
quod docet de plena
subiecctioe in v. exparte
lessz ibi ad quod pbandi.
¶ Io noto q in petico ge
nalis sup subiecctioe ut
hic petebat, qt tn smoc
q i pbacom det specifi
quilibz articlus subiectois
de hoc dicit infra C. ii° no
hic, q si non tenet dona
cio, nec tn osirmacio que ei
inititur, quia sublato pnci
pali tollit accessorium ¶ Qto noto
q sna agna no e appl
lata tusit i rem iudicatam
et facit ius inter ptes ¶ Quito
in v. quis noto dram
int sniam lata q inos
litigatores et inos q inos sep
tiem, quia pma tusit
in rem iudicata, sa non
qr sna lata q inos qde
est nulla nec e opus
ab ea appellae. C. e. c. i.
hoc tn viu est, qn ex
psse e error in sna
ut ibid est declaratu, non
et hic dr., tn cora inos con
stitucos expsse lata
no fuit. hoc em dnoit Nota
quia iudex qui subiuss
pbacoibus q inos litiga
tores pnuciat. et pnu
ciat cora inos sepetim sz
non expsse. Sed Goff

Ex psst forte assercdo iam subiecctiom sic i casus
puilegijs stiueba sz h̄ nō valuit ut ... i. co quis
sam fuat et opletu qr fiat pita va q otetz deo
actu est ut fiat no alit dicat psens nisi inde
fiet sptura ut i s. otetz e de fide instru.
Manuali manual obia dr q pmitti psito ma̅to
sed Goff. ul dr. a q pmitti ... manibus

Item non textu ibi virtute
gestorum etc. et quid sibi
volunt ista verba exposu
it glossa ult.

Cons. Examinando litteram oppo
primo contra sententiam pri
mo videtur quod hic libellus
abbatis fuit faciendus tan
quam generalis et confusus pe
tiit enim subiectionem et non
specificavit ibi super sub
iectione ad hoc ff. de libel
obla. l. ij. et iij. ubi re
pellitur libellus generalis
immo debet sufficere quod petica
fiet specificatio et probatio
ne et obtinebit abbas
in specificatis et probatis ff.
de offi. ordi. cognoscente
Sed melius videtur dicendum quod etsi
in libello debet fieri specifica
tio quando super subiectione
agit is qui non fundat
intentionem de iure communi
ut hic abbas Petrus sta
git Episcopus quia tunc suf
ficit petere subiectionem in
genere, et non obstat contra
quod hic abbas specificat
ut patet in textu ibi videlicet
in institucione etc. Hoc pre

Cons. missso quia hic abbas
specificando certos articulos
subiectionis, dicebat per ita
fundata in littera, probari ple
nam subiectionem. Contra hoc
obstat nam per hoc videtur
non probari plenam subiectionem
quia non sequitur si abbas habet
institucionem quod propterea etiam
.ci. sit cum pleno iure subiec
tas, et idem de ceteris que
hic in textu enumerantur. Sol
ut immo quod licet singula
de per se non sufficiant omnia
tamen simul iuncta inferunt ple
nam subiectionem. Et in hoc
non habetur textu verba sunt immo
aliqua ex hiis que hic
enumerantur per se sunt sufficientia
iudicia plene subiectionis
ut institucio est signum ple
ne subiectionis in spiritualibus et
fidelitas in temporalibus, non sic
de aliis. Nam licet abbas
habeat ibi aliqua specialia tamen
in ordinacione visitacionem iudi
cio concessione altarium et similibus
que retinet Episcopus in eis fun
datur ius ut supra c. iiij. per singulas causas.

Cons. Quo in eo quod habet institu
cionem habet etiam pleno iu
re in spiritualibus et habet fideli
tatem habet ea pleno iure in
temporalibus, quod est non dignum
hoc tamen debet firmari unum, quod
quis habet institucionem et de
stitucionem, alias si quis habet
solam institucionem vel colla
cionem tituli ex auctoritate le
tagina in manu Episcopi non
apparet quod inferatur plena sub
iectio, de capel. mona. c.
uno li. vj. et hoc de ista

Cons. materia. Sed adhuc remanet
dubium circa hoc, quod debet
de confirmatione susceptionis
nam hoc non potest pertinere ad

Et a q. i. persona. abbatem. Extra uij. di. quomodo
ad hoc dico quod merito e
tiam non quod abbas confert
confirmationem habet concessum ab Episcopo
et ipse susceptum tradet
illi ecclesie et ideo dicit in littera

Cons. susceptionem non concessionem.
Ultimo procedo oppono contra
hoc quod papa hic nichil
ponderat concessionem si sola

sinam Epi ra supposito
q no valuisset concessio epi
concessio tn romanos pontifi-
cum vale debuit qui habuit
plenitudinem ptatis de concessi
ober apposuit ro. q. in tuc-
ta Solucio huius concetur m
vel conpmus na concessio pape
innitebatur concessioni epi que
fuit confirmacio et si no va-
luit pncipale nec id quod
ad ipm refertur valebit ut
habit in textu et c. de fide
instru. inter et hec est ro
quare hic non ponderatur
confirmacio specialis. Secus d. si
hoc in confirmacio donare
vi. j. de confir. vti. c. plt et
dicto. c. inter. Solucio quia
ex certa scia confirmat precedit
confirm. alio si no in concessio
no valet confirmacio quia
aut appareat q ex certa sci-
encia ipsa confirmetur ut dicetur
in parte c. plt
Circa hoc aut qd dicitur
in lra priuilegia et confirmaciones
indirecte dt Innoc dicitur
ee int ita q priuilegium
dat cu cae cognicoe et dic-
to sicud in eo posita stat
causatiue de confir. vti. c.
plt. Confirmacio no no
conceditur cu cae cognicoe
etc et raco quia cu pri-
legium sit lex priuata in di
priuilegia, dt intelligi ut
aliquid tribuat, confirmacio
aut est quedam approbacio ea
rum tn tram istam exponunt
et pro id est si exposicio
Innocencij est uo ...
Consequenter exponens i eo qd
dt de subscripcione facta a parte

Vetiti zenonus pro cui po-
tuit se subscribere i actu ad
suum comodu. C. de pbaco
instra. Solucio subscripsit
no noie ppo si epi ut dt
lra ibi sua vice de quo
est in glo
Veniendo ad decisionem
pape possit ece opinionem
q no valeat eius diffini-
raco quia de pluribus fuit
petitu ut patet in pro. et
ipe solum sup duobus pro-
nunciat et sic sna no fuit
conformis libello q. id. j.
de sena licet. Adhuc pt
dici sm Innoc q cu hic
omnia petita claudantur
sub nomine uno que sit
sub subieccione debita mo-
nasterio, pnunciando sup
aliquibus tm, intr i aliis
facta absolucio. Secus esset
sm eum si plura clara spea-
liter et singulariter petita fu-
issent, tuc eni iudex pt
pnunciare sup uno et hoc
sup alio tracs arg. s. e.
cum .j. et .c. ubi de hoc
in glo iij et ff. de minor
l. eciam. Et tuc pnunci-
ando sup uno sup alio
no intr facta absolucio. Si-
militer sm Innoc. Si pe-
tit una magna suma
ul vel res licet pnunciet
sup pte, non intelligitur
fieri absolucio in residuo
ff. si certu peta. l. quedam
quod tn glo ff. de ex
cepcio rei iudi l. si ex tes-
tato cprobabilis est hec
conclo vult eni Innoc q
qn plura cinetur sub uno

q facta cõdempnatõe in
aliquibus, absolutã cõdempna
tus ī aliis / Et si petat
una res integraliter ut
domus vel certa summa pe
cunie / cõdempnatus ī parte
nõ absoluit ī residuo,
cum tñ maior sit vicini
tas partium sub toto quã
speciem sub genere / Ipsa tñ
sunt alias ut notat ī l. i.
C si adversus rem iudica
ubi de hoc per doctores
et maxime per Jaco de Are
na qui distinguit aut ī pe
titione seu libello unum ē
capitulum / aut plura / Si unum
& tunc debet super toto pro
nunciari absoluendo vel
cõdempnando, alias nõ valet
sententia per parte, facit quod
notatur de cõpenso cõiuga plagi.
Si aut sunt plura et tunc
aut sunt connexa & idem
quod Bono de preben cū
sepe li. vi.º Aut separata
et nõ connexa Et tunc va
let super uno & nichil in
fertur de reliquo / sunt enim
tot sententie quot capitula ff.
de verbo obli stipulatio et de
c. placet quod notatur per
hoc infertur solutio dubii
dum pronunciando super uno
fiat absolutio super reliquo
de quo in dicta l. i. & tantum
Cynus ī C de senten
placitare & qualiter & quando
si peto ad Feudum ff. de tes
ta Varinecius / Possit etiam
dici in termino c. hiis qui
dno sū obia & fidelitas
inferunt totum genus sibi
cõsistit obia in spiritualibus
fidelitas in temporalibus & sic
ī effectu super omnibus pronunciatur
& per hoc patet solutio oppositi
Patet etiam quid iuris cum plura
sunt capitula in petitione, quo
super talibus valeat pronunciatio
Ex predictis etiam infert Franciscus
ad quem Extre poterat x
iudices cõdempnat ad xx
ut per C. ii. de arbitris et li.
et not. in dicta l. i. Glo
in possit pretali per quem C
re ligmoi cõfirmatio priar
che fuit facta sub testimo
Epi. glo. soluit, dicit ut ita
Et ibi Romana li. vi.º In
fine de hoc xvi. q. vi. pla
cuit in pri glo. Glo in
alle una quod signat cum
et soluit Et ibi hac cõsul
tissima testator subscribit
sua manu, subscribunt et
testes In fine de hoc xxvii
di nobilissimus ita medius
magne glose / Et ī Spe
de proba § videndum & de
cimo ad finem Glo dona
tiones reddit rationem ad lex
Et in ea ibi cõfirmabat in
forma cum In fine dicit tñ
Host. quod per hec similia po
tuisset probari, de religio
dom cõstitutum, de inepato
cura, et unum dicit. Ita assu
isset bona fides, quia in
eleemosyna titulus sufficit ad pre
bendum, C. de pres. si dili
genti rubi de hoc ī glosa
magna Glo ad litigatores
ponit aquas tam in quibus
sua facit mentionem etiam quo
ad alios mentionem quod lata no
fuit / Et ista materia declat

ff. e. t. plt in glo magna
Glo penult dicit quod sententia la
ta contra iuris constitucionem
non transit in rem iudicatam
et hoc declarat ibi Glo vlt
posset recitari pro concordantia
de intellectu lre Et in ea
ibi quam gesta vel donacio
aliter facta quam scripta, quod
constituit secundum Hostiensem In fine
vel post aduersa dicebat
litem non fuisse contestatam
coram iudice si gesta con-
dicebant, quibus magis est
credendum. C. de re iudi
l. gesta. ff. de proba quam
cum, vbi statim actus nisi
aliud ostendatur vel secundum
Innocentium hoc vult dicere, quod
ista talia que sunt contra
sententiam allegabantur repro-
bat secundum eos .ii. vanum est. et
quod sententia que pro veritate ac-
cipitur huiusmodi sermonibus prefer-
tur etc. sequitur.

Cantam | Ommat etc.
Sufficit
ad confirmacionem sine nichil
contineatur iniquum quod con-
trarium aliquid non probet. Et
prima post ponit delega
torum processum sententiam et
apponit ad ibi hic ponit
allegacionem appellantis motiuum
eiusdem et confirmacionem sine
Casus in tunc fuit cano-
nicus Nonariensis ex vna
et quidam clericus presbiter ex altera
quod vtebatur super prebenda
Nonariensis ecclesie que de
consensu partium commissa fuit
Episcopo Laudensi qui cognito
de meritis cause tulit sen-
tenciam pro Canonico Nona
riensi a qua dictus clericus
appellauit, partes pro illa
ca coram domino papa compa
ruerunt In cuius presencia pro-
positum fuit ex parte illius cle-
rici quod dictus Episcopus contra
formam mandati sententiam pro
mulgauit sicud per attesta
ciones nitebatur probare pa-
pa auditis racionibus partis
considerans quod iudex non fuit
ad vnam speciem probacionis
arcius suum motiuum informat
et quod sententia nichil continebat
iniquum, et de consensu parti-
um causa fuerat commissa sententiam
a predicto Episcopo latam confir-
mauit Sequitur lra pro
mulgauit opponebat etc.
recusacionem ut .ii. vi. colli
gi secundum Hostiensem attestaciones
productas in prima li. secundum Innocentium
nitebatur si non probabat
secundum Jo. an. et ponit glo
prima et
Nota sunt essencialiter quod

vbi nichil obstat sine, no est qfirmacio denegā da, ut ī c. i. ea que

Tio nō q iudex no debet alligare aium suum ad vna spem pbaconis tm si omia que coram eo acta sunt debet diligenter qsiderare et ex hijs aīm suum informare z sm hoc sniam pferre. Tio nota q iudex appellacionis solū habet confirmare uel infirmare sniam prioris iudicis ex lo spe, qui ita hic fecit ibi qfirmamus zc. Alia notabilia possunt colligi ex gloss

Sed quod de intellectu lre in eo q dicit ipsum clicū allegasse q iudex aquo ptulit sniam contra formam mādati z ipsum intendebat pbare p attestacōes, vbi pductas ī ea pnti. Si nam dehic depossunt testes no videt snia prioris iudicis valuisse ex quo excessit formam rscpti. Si no dehic nō deposuint testes quo poterat iste clicus initi eorum attestacombꝫ. Ad hoc dico sm Innoc q forte mandaverat ppa sniari p clico, si pbaret se electum p maiorem ptem capli, quod cum pbasset p testes viles falsos ul subornatos iudex no ipsos si contra ipsum sniam pmulgauit et ex eo dicebat clicus contra formam mandati snciatum z hoc volebat ostendere ex attestacoībꝫ si falsum erat quod iudex non debet se alligare ad vna spem, non dꝫ tm attendere ad dicta testium si eciā quales sint testes z ad alia ut dicit hꝫ lra

Tio hac ro q dicebat iste clicus non qcludit snia nulla, quia tal qdicio inerat mandato si testes sunt bone fame z alias validi ut dicit Innoc c. de offi dele prudenciam iudex aut aquo in tali ca appellatur debet signifare iudici ad quem am mi sui motiū c. de testibus cum que sm Innoc et melius ī de fideiussꝫ constitutus et nota c. deputatis qm qtra. Et ita aparꝫ lre intellus

Glo pma soluit vnum qm quod si posset contra et distinguit int qtra et pter posset eni opponi q no valeat snia contra forma rscpti lata c. de rscpt cum dilcā, glo volt q ista alleg non fuit pbata zc. Et in ea ibi ali ud esset si pter zc in hꝫ dicto. glo est singulariter nonda facit eni dram int facere qtra formam z pter ~~si de elec si eui~~ vio, formam Oꝫ p nihꝫ ipsiꝫ oppono ad hoc quia paria sunt facere contra z pter ī de elec si eui zcꝫ Ad hoc c. de offi delega prudenciam pmo rnso vbi dicitur q si ea qmissa fuit ābꝫ z duo tm pcedunt

et ibi adlegatus datꝫ ad legatus petendꝫ petit tabulas qceptibe adreꝫ se mobile petendꝫ datꝫ per ad qcepibem recte aget

michil valet processus, quia
facuit preter formam. Ad hoc
dico quod aliquando aliquid fit
preter formam, et tamen de quidditate
forme, et valet et sic debet
intelligi glo. et iura alle-
gata in ipsa. Aliquando vero ali-
quid fit preter formam et est
separatum a forma, ut quia
non est commissum sed magis
prohibitum a iure et non valet
ac si esset contra formam ut
in argumento, dum cum iudex se-
quitur ordinem forme, de rescriptis
eamque et etiam mente de
rescriptis super verbo in fine et te
in glosa. Ibi tamen commissa
est simplex ad aliquam instan-
ciam dicitur sed de accusatione c.
ij. in glo. j. li. vi. Item ij
significat gravamen et remittit. Et
ibi in prima in glo. amplius.
Item vlt. alle. iiij. or. gene
ostendit ex textu que nar-
rat textus facere valere va-
lidum. Et mea ibi michil
operantur. Potest dici quod licet
non inferat validitatem
sive faciunt tamen presumptionem
contra appellantem, et sic ad
intellectum, et propterea non sufficit
sive curaret et sic secundum Innocentium
et ita ex glo. ista inter
alia colligitur hic quod lega-
tus committat alicui de
consensu partium, potest tamen ab eo
appellari, et quod fortius
est, etiam si partes consenciant
ut ferat sentenciam ut hic
ibi dum dicit litteram, utraque parte
requirente, presertim decidenda

commissa fuit, per hoc tamen recusari non
potest iudex nisi ex nova causa ex
quo causa commissa est sibi de consensu
partium. Ut de offi. dele. confirmate
secundum goff.

illud dubium. Item sua lata
ex consilio sapientum assumpti
de consilio partium potest appella-
ri, dico enim quod sic per istam
glosam, et facit quod notatur
ij. q. vj. biduum in vlt. glo.
et de offi. dele. super quo-
si viri in glo. pen. Item adde
etiam hic ad ista materia quod
legatus a sua delegati dati
de consensu partium possit
appellari, non potest tamen tal.
delegatus recusari nisi ex
nova causa et de offi.
dele. confirmate secundum Goff.
nec non responsum pro
partem alteram impetrari
et de rescriptis ceterum. secundum Host.

Quod ad consultacionem

Confirmatur sentencia post lapsum
x. dierum transit in rem iudi-
catam si prius non fuit ap-
pellatum. Et quatrimembre
principio quod datur ordinatis
in personali ad solucionem
ex causa per iudicem potest ar-
tari. Et hec duo dicit cum
ibi ergo nec

Casus in textu. Cum quidam Cap. istud potest poni per glo.
clericus infamatus esset super
quibusdam criminibus indicta
fuit ei purgacio usque
ad xv. dies et ab ipso re-
cepta. Adveniente vice-
simo die appellavit, nul-
la causa appellacionis expressa.
Queba. utrum appellacio-
ni esset defendendum, et respondetur
quod non, cum iste x. dies
non appellavit, quia presertim
acquievit sive interlocutorie
pronunciacioni, maxime cum cum

appellandi non assignauit
Ceterum quia idem clericus
condempnatus fuit in causa pecunia
ria et quod ad quid tamen
solueret que tamen causam
sponte recepit, demum sol
uere volebat infra tempus
quadrimestre, quod datur
condempnatis in actione personali
querit quod appellauit et actor
petebat sententiam execucioni
demandari. Quid faciendum
esset quesitum fuit. Et quod
appellacio huiusmodi appellacionem non est
differenda execucio, quia
illud tempus potest artari et
longari per appellacionem infra tamen
et sponte recipiendo huiusmodi
tamen quadrimestri tempori
videtur renunciasse et ideo non
debet audiri appellans nisi
si forte modus execucionis
canonicus excedat. Dicit
quod lex nec sit locus
q. d. nichil aliud supponit
et pro aut secundum Hostiensem
et quod supplet Hostiensis et
dato quod tunc causa sit ar
tatum tempus quod ab initio fuit
amplius, id est maioris temporis
quo ad execucionem sentencie fa
ciendam Innocencius canonicum
videtur fuit.
Nota primo quod tempus ap
pellacionis a sentencia currit a tempore
sentencie et non a tempore lapsus
decem dierum ibi autem placet
secundum Anthonium. Et ex eodem
verbo noto secundo quod tempus ap
pellacionis currit de momento
ad momentum, ad hoc ff. quod
vi aut clam. Tercio noto quod
descendendum est tamen legem
ad appellandum, et currit a tempore sentencie
ut premisi, et ideo nisi quis
condempnatus appellauit infra
x dies sententia transit in rem
iudicatam. Quarto noto quod non
appellans censetur consentire
sentencie per iuris interpretacionem ut
dicit lex. Quinto noto quod tempus con
iuris ad exequendum sentenciam
in actione personali est tempus
quadrimestre, hoc hic tempus
potest ex causa abreviari et pro
longari pro iudice, de hoc dicit lex
tamen fuit. Notat hic Ric.
verbum lex assedente domino
Anthonio. Et dicit quod modo
ex dilacione debet fieri tamen
cause cognicione et a iudice non
procedente sed sedente, de eo
vel a procedente et de dila
cionibus.
Sexto fuit non quod ab execu
tore seu actu execucionis
non appellatur nisi iniquitatem
modus excedat, de hoc in glo. vlt.
Examinando literam oppo
quod hic non debuit iudicari
purgacio, cum quod hic age
batur similiter ut ibi
cum dicit de tempore quadrimestri simili
quod datur condempnato in causa pecunia
ria et ita non habuit hic lo
cum purgacio que habet iudici
cum agitur super crimine de
purga, et ideo pro toto, quo
modo stabit ista lex, ad hoc
dico quod textus iste valde
lex vnde secundum glo. summam seu sententiam
quod hic erat duplex causa vna
super crimine alia super pecunia
et secundum hoc facile soluitur
opposito, alio modo legitur
secundum Innocencium quod hic agebatur
similiter iudex hic habet
locum esse delacioni iuramenti

potestatem purgacionis quando si causa
redderet secundum Hostiensem a sedente
decedi in iudice

sm forma c. vlt. o. de inte
in rem restitucione pmittaiat qd sit
gdempno eu ad solvendu
puta. c. usq ad x x. dies
aut ad in[ter]rand[um] qd nichil
ei debeat vel nisi i[n]fra idem
tempus se purgaret qd
nichil ei tenetur et tuc dicit
exponi lra purgacionem
i. innocencie sbacom ad
hoc facit in sili ff. de
re iud. l. miles §. i. et sm
hic ibi patet soluta .q. qm al-
lio no legit qd hic agebat
de crimine ciuili puta sup
furto et iudex codepnat
ad solvendum duplum, quia
dicebat furtum manifestum
nisi se purgaret infra .x.
x. dies
¶ Ex istis duobus intellectibus
proximus obstat, qr sna
no e fundata sub gdicione
ad hoc dico, qd licet no de
beat, lata tn et ij. q. vi.
biduum ff. qn appella sit
l. i. §. quomodo tn et cu glosa
prima, qd fuit duo sna,
una qd se purgaret infra x.
dies et hec fuit interlocuto-
ria, alia diffinitiua, per
qua pnabatur eccia nisi
se purgaret istud tn prise
no gsorat glose, quocumq
tn intelligas non e vis,
semper stabit qd debuit ap
pellare i[n]fra x. dies, etiam
si sna sit lata sub gdicio-
ne i. ti. i. ptea, fallit tn in
sniis censure sm sstam
¶ De hoc tn quod tangit
quomodo dicunt snam super
purgacione esse interlocuto-
ria est dubitas, qr alij
dicunt eam diffinitiuam

ad hoc i. de purga. cano
quoniam. Pro concordancia dico
p distinccionem qd aut pnuntiat
et est diffinitiua, et qr
post ea se purgaret pnun-
ciatur bone testimonii
est executor eius aut
indicatur incidenter et est
interlocutoria sm Io. an
et sstam
¶ Hoc premisso appono ro
qd tempus appellationis no currat
a placitum fine si magis
a die purificate gdicionis
i sna gdicionali. c. de
psc. xxx. anno l. cum
notissimi §. illud et ff.
qn acco de peculio ac
annalis l. i. Soluco sm
primo. ille leges sunt lo-
cum i gtractibus, qm ibi no
surgit obligacio an pu
rificacionem si est spem in
debitum iniri si i iudicio
lata sna et eccia gdicio-
nali e gnamen tanto
quia gdicio retrotrahitur
de quo dicetur i. ti. ptea
ij. i. ti. i. Et ita a die
sue erit tempus appos
eccia si sit gdicionalis de
quo dicam in dto. c. ptea
Solent aut hic tetare
doctores, unde illi qui no
appellant ab interlocuto-
ria i ea appos a diffini-
tiua possit aliquis dicere in
interlocutoria, si hoc tesea
quia hodie expeditum
est. i. de ap. c. vlt. li. vi.
et casus dubius qui orie
batur ex illa decretali
expeditur p Clemen. vlt.
de ap.
¶ Descendo aut ad materiam
glosarum, qr hic i lra

et ibi p[er]fecti p[er]tinuit appo
iniquitatis sue querelam
gtinuit

sit monitio de ea quantum
exprimenda in appellacione
Quero utrum indistincte
ea sit exprimenda in appe
Glo. solvit per distinctionem
ut dicit ff. Et in ea ibi co-
statutum et c. si. de ap. c. cor
di li. vi°. ubi de hac ff.
Glossa iij. dat rationem et sig
nat quomodo. Et in ea ibi of
fferat ubi innuitur quod
quis quod peperit indu
cias non postea acquies
cit Glo. non solvit, di
ca quod ut ibi notatur quod
ibi loquitur de tempore ad
deliberandum per quem delibe
rans non consentit in
iudicem hic de tempore dato
ad solvendum quia si illud
expresse recipit consentit
in iudicem de quo hic
et sic non est contrarietas
Glo. sequens declarat legem
Glo. post dat contrarium sign.
contrarium et solvit Et ibi si
quis condempnatus si iu
dex dat nullum tempus
quod lex supplet per legem
et ita vi quod non potest iudex
artare tempus iure. In fine
de hac. c. de offi. delega
quamvis Glo. ult. alleg
cor arguit in contrarium per
locum a divisione et solvit
ponens viij modos quibus
executor modum excedit
in fine signat contrarium dic
ut in ea Et ibi non est
neccesse dicit hostiensis quod si hoc
fateamur est tamen utile ne
condempnatus de facto compellatur
nam de facto posset fieri
execucio cum a sua que
nulla est appellat. c. ti
solliciti et Et ibi per
li. vi°. Et ibi inovacio i. cautio
nis innovandi Et ibi si ve
lit prevenire subaudi sen
tenciam et ibi c. si quis condem
natus vel turbat ordinem
execucionis qui est quod primo
in mobilibus 2° in immobilibus
3° in omnibus fiat execucio
ff. e. l. a divo pio Et ibi
extra finem arctare sic arctu
formatur eciam contra legem
et vult tamen concludere quod si exe
cutor excedit fines man
dati nichil valet quod fiat
et sic non est opus ab eo ap
pellare probat hoc per legem
diligenter ff. mandati ubi
dicitur quod qui mandati fines
excedit aliud quid fecisse
videtur et sic non licet aliquam
auctorem a mandante non
solvit Sed dicatur ad hoc
quod si mandatum est limita
tum in certo tunc id in quo ex
cedit nullum est ut si
mandavi rem emi pro x.
et est empta pro c. plurimi
Si non mandatum est generale
et non sic in certo limitatum tunc
tenet sed potest appellari ut su
pra dictum est in glosa Insuper
Ex ista glosa habetur quod etiam
ab executore potest appellari
quando excedit modum sicut
quod declarat glosa Et Spe.
in Specu. de sen. executoris
§ si ponit xvij modos
quibus impedit execucio
In hoc tamen sciendum quod qui appel
lat ab executore debet ex
primere causam racionabilem ut
notat Spe. in loco preallegato
§ nunc dicendum ubi sed in
totum de appel. § in quibus
ubi quarto et ibi de hoc Jo.
an. in addicionibus et vatis

tunc quia alias presumeret appellatio calumpniosa / De hoc autem quando exceptionem executor possit et debeat admittere et in quo sunt / recitat hic doctores / quod omitto / quia dixi .c. de exceptionibus ubi eandem materiam clare expedit dominus Antho. de butrio / vide ergo quod dixi .c. de exceptionibus olim ergo per que iura et per textum istud / et quod circa ipsa notant doctores habebis plenam expeditionem quando et quomodo executor possit admittere exceptiones et exequi aut supersedere de exequendo sibi commissa etc.

Sicut nobis

Sententia lata contra non expectantem contra eam concessio citatione ibi cadit etc.

Casus in terminis fuit lis inter subdiaconum et presbiterum vertebatur quia super v. modiis frumenti / quod dictus presbiter annuatim eidem subdiacono ut asserebat / solvere tenebatur. Super hoc commissa fuit causa quibusdam iudicibus coram quibus subdiaconus petebat adiudicato presbitero v. modios frumenti sibi pro singulis annis persolvendos presbiter respondebat se ad hoc non teneri cum alia vice super eo questio fuisset et absolutum per sententiam diffinitivam. Ad quod probandum duos testes induxit per quos constitit quod magister A. auctoritate Episcopi laudunensis ipsum absolvit ab impetitione subdiaconi supradicti Et quia testimonio ipsorum quia inde plenarium fuit nichil dicebant de causis que iudicem movere solent ad sententiam proferendam / iudices consuluerunt dominum papam quid super hoc foret observandum. Et dominus papa considerans quod in pluribus locis in quibus copia prudentum habetur / observatur de consuetudine quod omnia que coram iudice aguntur non exprimuntur in sententiis proferendis ideo quod cum ex depositionibus testium predictorum constet sententiam a iudice suo prolatam / presumi debet omnia legitime processisse per iudiciariam potestatem.

Sequitur lex subdiacono agenti presbiterum defendentem modicam mensuram est de qua xviii. q. iiii. quoniam / i. de donatione per totum re. stitutionem subtractorum vel retentorum laudunensem diocesam cuius forte erat officialis / Jo. an. non expressum mandatum / A. nulla expressatur / ut c. de electo. pro sententia si ergo non tenetur iudex in toto ius testis / Jo. an. / A iudice suo alias non tenet ut de iudi. ac si clerici et per hoc patet quod fuit probata commissio de qua ut loquitur.

Noto hic / quod cum restitui et rursum dare quodque capitur per eodem / petebat enim hic subdiaconus restitutionem / et alter respondebat se non datum alias tamen restitutio sapit possessionem / ut de restitu. spolia. / c. dicens dominum / quia

dat e rem accipiet sic
de quo .ff. de fide instru
tu Johannes hm stran. so
an. qui ponit liram istam
ut dixi in textu
Iio. noto quod per duos tes
tes sit sufficiens probacio
ut hic et .ff. de testi in
omni
IIIo noto quod sententia potest proba
ri per testes ut hic fuit
probata, debet tamen sententia fieri
in scriptis. IIIIto noto quod lic
testis non dicat causam sui
testimonii in scholasticis va
let suum dictum ut hic, quod
verum si non fuit interrogatus
alias secus de quo in glo. ii
Vto no. quod in sententia non est
necesse causam exprimere, ut dicit
ff. et presumendum est pro
sententia iudicis, quod omnia lici
te fecit propter iudiciariam
auctoritatem. Item hoc tamen noto
quod ut presumatur pro iudice
in agitatis ab eo exspectet
constare quod sit iudex ibi
a iudice suo
Oppono contra literam et po
quod sententia non potuit proba
ri per testes. Racio quod sententia
debet fieri in scriptis .s. e. c. fi
li vero, et ergo si non consta
bat de scriptura sententie, sen
tencia nulla fuit. Quod non
constabat de scriptura sententie
quare inducuntur testes
ad probandum sententiam. Ad
hoc dico quod hic probatum
fuit per testes quod sententia fu
it lata in scriptis, et hoc potest
bene per testes probari et
dicit Jo. an. quod forte sententia
perdita fuit et ideo necesse
fuit eam per testes probari
alias si habet sententia in scriptis
non essent necessarii testes etc.
et per hoc solvitur
Item oppono 2o quod non va
luit dictum istorum testium eo
quod erat inde placitum
debent enim testes redde
re causam sui dicti .ff. de testi
bus tamen glo. ii. solvit
hoc quod concludit causam red
denda per testes cum interro
gatur de causa, alias non
unde hic adducta ea que
ita dicit infra eo sit patet
quod testis teneatur dicere causam
sui dicti, quod tunc solum quando
de ea interrogatur. Item tamen contra
ad c. sed dicitur verius, quod
non dicitur in textu testes
non reddidisse causam in testimonio
eorum sed hoc solum, quod non
dixerant causam que index
sit motus fuisset, de causa
aut scientie testium plene fuerat
m. ... tum causam, propterea
dicit Hostiensis quod testimonium istorum
testium non fuit inde placitum
ut opponebatur sed fuit vesti
tum necessariis vestimentis, quod
dixerunt de iudice, de com
missione iudicis de sententia, de
causa in qua per quo contra quem
lata fuit
Item contra no. iudicis pro
vestiunt sententiam quam testem
Item quia hic dicit quod non
teneatur iudex exprimere
causam in sententia, quod examina
bitur in glo. magna etc.
Item nunc cum iudex non
teneatur exprimere hmoi causam
in sententia unde si exprimat
causam et falsam, sententia vicietur
dicit Hostiensis quod sic .s. e. ex
parte .ii. de concessi prebendi

vbi hec casus Et hec sive
loquamur de diffinitiua ut
hic, sive de interlocutoria
C. de offi. dele. cum super
Et sic refert iudicatum p
Cleme. quia in fi. coll. pre
dicta est, quod not. Inno.
C. de proba. cum vbi
dicit quod si iudex in sententia dicit
quod per tales testes sibi constitit
et tamen constat eciam debere
Decre. ideo in hac contraria
in eum etc. quod valet sententia
eciam si illi testes hoc non
probarunt Et in hoc dicit ffran
dictum Innoc. verius distin-
guit hic aliquando enim ea est
contra ius scriptum, et tunc aut
sola exprimit et sententia est nulla
b. e. c. .j. et c. int. ceteras
aut non sola, et tunc aut
cum alia simili vel aliqua et idem
et forcius est nulla aut cum
dissimili et tunc valet, eciam si
alia causa esset contra ius litiga
toris vt dicit Innoc. C. de
renunccia. in presencia, ut res
pocius valeat etc. aliquando
causa expressa non est contra
ius scriptum, sed contra ius li-
tigatoris vel alio modo se hz
Et tunc aut causa est iusta
et indubitatum est quod valet
sententia. aut iniusta de qua
queritur et tunc tenet valet
sententia et transit, et transit in
rem iudicatam si non appel-
latur, quod est verum nisi pronunciate
sit si contra absentem citata
per falsas allegaciones dolo
obtinentis, est nulla ipso
iure ff. de iudic. l. si pretor
§ marcellus hec ffran. et
Glosa prima ponit quod

excepcio rei iudicate im-
pedit litis contestacionem et remit-
tit Et in ea ibi c. vlt. ho-
die c. primo li. vjo vbi hec
quod excepcio peremptoria non
impedit litis contestacionem nisi
excepcio de re iudicata
transacta vel finita Glosa
iij tractat materiam vtrum iudex
teneatur exprimere causam quando
primum mouet in sententia prefe
renda, arguit quod sic, alle
in iura et soluit Tractat
decima materiam psimat salep
... etc. vltimo quid et
soluit Et in ea ibi in
vbi de hoc Et ibi iuno
mine, dicit ia. Ros. iudex
exprimere debet quia de ca
stituit militem, et ibi si ille
~~ille~~ exprimit iudex in sententia
per quam stetit quominus fi-
ret causa infra terminum et
ibi sed dat iudex curato
rem pupillo a patre datum
eciam si ille pupillus non sit
ex quo fr id expressit
Et ibi de emptore nam si
opponit excepcionem que respiciat
personam emptoris ipse non
agit Decre. si persona ven-
ditoris ut in lege sequenti al
legata in glo. Et ibi in ea
redibicor. Redibicio est
emptoris resolucio Et redi
bere est aliquem facere habe
rem quam prius habuit Et
accio redibitoria datur ei
qui rem emit quando venditor
res si res minus valeat
quam in eo qui emit eam
sed non valet ad equitandum
tali enim datur accio quando frau-
dulentur venditorem decepit

illu gtctu, et vota actio
redibitoria et dat^r j ame
De ista ma^a hic tangit glo
sa et volt tm q suffi^t ad
hoc vt alicui res adiudi
cet, q illa res sibi debe-
at sive fuit in ea redibi
tionis sive no, i sive ea
redibitos exprima i sna
sive valebit sna adiudi-
catoria illius rei vn glosa
stati gcludit dicens et ita
sta^r sive iudicis sit carta
fuit apposita sit res, ymo
vi fatuu exprime, qr faci-
le posset mala ca exp-
mi et bona subticeri et no
valet sna, de hoc j de
gressi sbeu ex pte hm
hostis de hi^c tm ~~in pro~~ Di
vi. C. i qone et sic glo
sa usq ad istam ptem Alr
volt in effectu hic istam
q et pzl non te iudex
exprime cam i sna inap-
pellatoie no sic si tm exp-
suit ~~causam~~ in ea puli no
viciat^r sna Cz ista solo
posset impugnari po qr
et i pn^li loquit^r. S. illo
Ite p hc. C. de iudi exa
minata vbi ecia i pn^li ex
primit^r ca Ite pzl est
q actu est ex vna ca
tm go tuc dz exprime cam
et non pnunciare qualit
ut sna gforme libello
ppter ita dt hic Jo. an q
regulare et c. Cz Jo an dt
hic q regulare est q
sententijs no dbt exprim
ca, fallit hm ex li i cast-
bg pinus e ita appos. S.
e tum bartolus et hic ca
reddit i glo v9 appl^r inepta
petitom absolutur reus. C.
de iudi examinata v9 ubi
hm leges absoluit ab i
stancia iudicij ppt lapsu
t^emij, tuc cu dz iudex
exprime pquem pquem
stetit, q res no e finita
C. de iudici l. ppcand. S.
illo peuldubio qz ubi
reddit a iure ci^lu ff. de
appel pti l. sciend^r v^3 si
non gdepnat victum vic-
tori i expens, dbt dice cam
quar^e i auten de iudic S.
oport collat vij v^9 qr
absoluit reg quia no pos-
sidet de excep. l. pl^t hm
in sua excoio ubi ff. dz
exprim ca ppt^r qua fert
deseri exco cu medicialis
li vj^o et de hic in spec
desery pla S. qualit^r v^3 in
si et Cz ffran ut posset
hm gclo finalis dat qr
iudex tenea exprime ca
dt sic p distinctom Aud
est ca gnuenos ppcessum
et patudines, quedam gneno
vita cae, queda gnenos
extrisica de pma ca dt
q ea non te exprime S
tm exprim solz ut qr dt
iudex, viso libello litem
testata receptis pbacoibus
et c. talit^r sntam diffinimus
et c. ad hoc fac. C. de restitu
spolia tum ad sedem ibi
nos et, et qd not. C. de
pbaco cum con, no tenet^r
tm iudex hmoi exprime
racoes quia ppt^r iudiciaria
ptatem psumit^r de ci9 p
cessu ut dt lra hic in sn

de sa ca que continet multa
distinguit dt ut i glosa, q
aut in prnti ca agit et
no te aut i ca appos et
aliqs pcedit ex nouita
gitatib et dz exprimi ppt
honore iudicis a quo sit
loquit, l. cu Iohannes
C. de fide instru. aliqs no
pcedit ex actis antiquis
et tunc no te exprimere sn
confirmet sn infirmet sniam
pmi iudicis, q cessat ro
pxima, qr tunc no pt
saluari honor pmi iudicis
Et qd dixi tam exprime
da qn pte ex nouitati
tatib, vez est qn infirmat
sniam pmaz, qr tunc hon
iudicis pmi exprime. Si aut
confirmet sniam pmi no
oz exprimi tam qr honor
iudicis pmi tunc satis 9ser
uat p 9firmacom sue snie
de tcia ca sz 9tinenti
dt q reqlarint Sed ex
pmi et solet Sicud qn
absoluit ab instancia ppt
ineptitudine ut in l. exactata
ta C. de iudi. vl qn ab
soluit ab instancia ~~ab instancia~~ / rem
qr no possit de excepe
C. plt vel qn absoluit
rem et victu ab expens
ut i auten. C. alleta vel
qn declat instanciam per
emptam lapsu temporis sn
leges, vl qn excomicat
ppt 9tumaciam de sen. excom.
c. j. li. vi. Iste em casus st
9tinere et sic exprimede
ut sic appareat iudicem
iuste sentenciasse Et pt
iam patz qn et qn tenea
iudices exprime cam i snia

et C. demum ibi Cilr et i instru
mentis tetat glosa quod de
alys instrumentis Et vult
glosa q ecsi i eis psumunt
omnia solempnit acta
alle ad hoc ff. de fide
instru. l. vlt. ubi de hoc in
vlt. glosa In hoc tn e cra
sm glosam mi instrumenta
et sniam, qr si no expr
imit ca in instro no pre
sumit p instruto C. de fide
instru. si cauco ubi de
hoc psequit alia ut in
glosa instru. ibi sz inuen
Et ibi lothariis ubi de
hoc et ibi quecumqz ubi
de hoc Et ibi acta pos
sunt pbari p testes, quod
vnz dt / nota i hoc glo
sa, vult em q solepni
tas q desit instro pt
pbari p testes, quod vm
dt dns Anthon., etiam
si 9tinet habeat sn i scriptis
ut in lege iurisiurandi
l. q fere ff. de pactis et
fac qd hic no. et. j. de
pnile cu olim

Demum glo in si quit
obz contra talem pscriptos
instrumentis et sniaris admit
tat pbacons i 9trarium, dt
q sic alle iura 9dem
tn Bartolus in l. sciend
alle in glo. Oz dt dnm
ce an velim pbare con
tenorem instru. et exprim
scriptura p l. gnalit C. de
non nu pecu sz illud
intelligit qn 9tentum est
in scriptis ut ibi alio non
Oz si volo pbare con
solempnitatem bn admittor

de itaqz i 9tinens vide ppe laciq dnm Anthon

ad pbandum ptestes ut in l
inuisentum in glo allegata
Et plus dt hic so. an pt
dimoci q cum pbaco so
lempnitatis i casibus pre
dictis solum procedat ex
psumpcone instruti, ceto p
alias pbacos tollitur, in
dex defacili uiquit O. de
psump. c. qr. visile et pluribus
c. eiusdem tituli
Glo ult. signat grud in
tum glo appona q non
est pfirmeua p iudice ni
si doceat pacta O. de
pbaco cum con. Glo fort
s no soluit, dicat ergo q
hic loquitur de sua et
eius ca, cum pro tali p
sunt et stat sibi nisi doce
at grud Et c. cum con lo
quitur de pcessu et i hoc
casu si alias dubium ortum
fuit no statim vbo iudi
cis nisi quod pacta gsta
bit etc.

Cum super | Ou. mart. Co.

firmat sua quo ad reum
appellante si nichil doce
at con cam, differt ta
ipius excucio si tertius do
ceat de suo interesse Et
prima pars decise narrat,
scda ca quo ad reu pri
cipale cofirmat sniam
ibi cu expte 3a quo ad
3m appellante gmittit
tam execucoes fiendam
ul non fiendam ibi mandam
Casus in tuni int Epm
Aurelianen ex una pte
et monstm Cellenone ex
altera qo vtebatur sup statu
ipius monastij Et cu pro
pte Epi late fuissent
diuise sne, tam ex pte mo
sterij qm ex pte Cnoten
Epi fuit ad sede aplicam
appellatum Et Epus Cnoten
p suu nuncium gquerebat q
p snas illas eccia sua
fuisset enormit lesa ad
quam dicebat dcam mon
ptinere, quae dicebat q
dicte sne no debuit exe
cucioni demadari Super
hoc negocio multa fuit
allegata in pncia dom
ppe, in tm ex pte mon
nichil ronabile ppoitum
fuit, quae dicta snia
gtra mon lata det in
irritari Et ideo qntu ad
mon domi ppa ipam
gfirmauit, mandauitque
iudicibus gtm si gstitit apud
eos Cnoten eccia ronabi
lit fuisse interpositam et ad
eam psequendam intimia
infra tempus ltimum desti
natum, execucio illius sne
differatur ne eccia possem
eccia Cnoten defunctam
incret aliogn sicut iustum
fuit execucioni demadet
sne preiudicio eccie Cnoten
cu hoc sibi non pniudicat
quominus sua possit rone
qui rem, cum res inter
alios acta, alijs no pni
dicat insta gstitucoes
tam ceu et ciuiles Dc
tra ptinec forte p simile
quod nel pspm scoam
et, i. et hoc hic decidi
q tam Epus Cnoten
qm mon ab vltra snia
appellauit ad papam et
prima expedita appellaco
mona et appo Epi
Cum ex pte hic incipit
sna cu sit eccie Cnoten

reglarit. casualit. secus in c. penultimo.

Noto hic primo ca. in sermanu ex quo habetur quod tertius appellans a sua audit. in prius interest et differt executio sententie quod dominum...

Ite noto quod in eadem causa et diversa instancia valent plures sententie confirmantes ibi ...

Ite non sentiam a pluribus ... interest apponere suspensionem posse quo ad unum confirmari quo ad aliud in suspenso ea remanente, et sic exclusio ...

Nota non regularem ...

Contra c. ...

non impedit executionem sed debet fieri executio ...

Solucio ...

Sed contra hoc dictum ...

trio Et tunc no impedit
executo ut si pers ate do
um, Similiter non auditur
impediens executionem sine
qua obtinuit, dicta l. io
a quo ut, C. dictu e et
Rato quia huiusmodi executio
i nullo preiudicat illi ex
quo no possidebat Et
secundum hoc patet intellectus
lre que loquitur de tertio pos-
sidente, licet hic vltatem ex
in tertio non possidere
qui petit executionem i rem
vacantem ut premissi Et
per hoc sit expedita materia
comparentis pro suo interesse
quod hic multum diffuse
tractat doctores etc
Hoc expedito quia hic
dicitur i lra quod episcopus Cenoten
pro iustificanda sua appellatione
debuit allegasse cam
rationabilem ibi significat
etc hoc examinando oppo-
quod no fuit necesse exprimere
cam rationalem i appel-
lato, quia appellationes ista fuit
a diffinitiva ff de ap si quo
ffe frustratoria videtur appellatio
Cenoten episcopi quia no po-
terat pro eo pronunciari, cum
no sit lis contestata cum
eo et lite no contestata se-
tentia est nulla ad hoc vel
secundum dicit Innocentius sufficit quod
fuit contestata cum monacho
cui succedit in hoc causa
alle l. iij. § fal. ff re
ratam hri Item quod suf-
ficit litem contestari cum
illo pro cuius si domum ap-
pellavit fortius hic Con
quo ad aliud dicit Innocentius
tam hic i tali appella
tionem exprimendam Et ad l.

tio respondetur quod loquitur quando
appellat is qui succubuit
secundum quod hic precedit supra et
hoc est nota dignum pro expo
itaque Cenoten potuit pro
nunciari Et dixo est modus
pronunciandi secundum Innocentium, unde
quod pronunciet monasterium pti
ne ad ecclesiam Cenoten et
non ad Aurelianensem alio
modo ut pronunciet sentenciam
latam pro Aurelianensi non
preiudicare Cenoten et iste
est magis apta ab Innocentio
de hoc aut quod sententia lata
inter aliquos alios no pre-
iudicat videlicet. s. e. c. fi. etc
Glosa prima notat et dat
simile Glosa ij querit oppo
nendo et soluit ia obicit
et soluit 3a querit arguit
et soluit Glosa iij obicit
et soluit etc

Cum Bertoldus

Sentencia probata iniusta ex ab-
sencie revocatur quam absente
lata, maxime ubi apparet
iudicem seductum. Et sub-
due principales partes. In prima
processus narracio. in 2a ibi
Lig. aut partis restitucio
auditoris dacio ipsius rela-
cio, et pape diffinicio sen-
motum continens. In 3a pars
subdividitur in tres, primo po-
nit creditoris vacacio ec-
clesie presentacio creditoris
institucio et investitura pre-
sentati, 2o ibi predictum pom-
presentacio debitoris et repul-
sio presentati, 3o cum mota questio
et contra ipsum diffinicio. 4o
ibi propter quod motum contra diffini-
cionem petita restitucio, cause
delegacio et subdelegacio
et appellacio

Casus in terminis figuratur.
Bartoldus miles habebat
villam suam in qua erat
ecclesia ubi ipse erat patronus
villam illam obligavit pro
militi dicto pro creditore
sublato de medio a. rectore
eius et sic vacante ipsa
ecclesia .d. clericum eiusdem
loci presentavit ad dictam
ecclesiam dicens quod ius patrona-
tus eum vendidisset fuisset in eo
Archidiaconus de consensu episcopi
ipsum instituit in eandem
et incorporalem possessionem
induci fecit. Cum dictus
Bartoldus dictum feudi habere
audiens .t. presbyterum episcopo
presentavit. Sed episcopus ipsum non
admisit, propter quod dictus .t.
presbyter coram remansit archi-
episcopo apostolice sedis lega-
to contra presbyterum .d. deposuit
querimoniam, archiepiscopi causam super quo

iudicibus delegavit sub hac
forma, ut cum ista ad ipsum
remitteret prefigendo partibus
terminum peremptorium in quo
cuius se conspectui presentaret
sententiam recepturi, ad quem
terminum dictus d. cum suis at-
testacionibus accessit, et pro-
posuit nec iuvit, nec tunc ali-
quem habuit responsalem, le-
gatus receptis attestacionibus
d. clericum ab impeticione et
persecucione absoluit, procuratore
idem. c. presbiter retenere
tempus ad legatum accedens
iustam causam absencie allega-
vit quo audito archiepiscopus
mandavit quibusdam iudi-
cibus ut si iustam causam absen-
cie ostenderet coram eis
predicta sententia nullius deci-
neret esse valoris et causam
terminaret eandem, alioquin
sententiam ipsam facerent obser-
vari, dicti iudices commise-
runt alios vices suas qui
testes super dicto articulo re-
ceperunt, a quibus dictus d.
clericus ad sedem ap. appellavit
papa auditis probacionibus re-
levans presbiteri super absen-
cia sua licet eam minus suf-
ficienter probasset, ne tamen
preiudicaret opinio veritati
commisit ipsa causam illam
cuidam cardinali qui per eo
intellectus meritis cause omnia
retulit domino pape qui
archiepiscopum invenit tenendum
fuisse contenore sententie tamen
quia continebat in ea quod
per attestaciones ipsius clerici fue-
rat sufficienter probatum quod
prefatus c. in possessione iuris
patronatus extiterat cum ipsum
ad eandem ecclesiam presentavit

tamen hec per attestaciones illas nichil
aliud ostensum fuit nisi quod
predicti p. et a. annatim per-
ceperunt .xx. sol. que patroni
illius ecclesie dari consueverunt
tamen quia dicebatur in sententia illa
quod dictus c. in probacione defe-
cerat, cum hec per attestaciones
illius appareat manifeste
ipsum suam intencionem probasse
sufficienter, tamen etiam quia causam
non recepit sufficienter in-
structa tamen unius hec per attestaciones
recepit que parum
faciebat ad causam, unde papa
sententiam predictam cassavit et
prefato c. adiudicavit ecclesiam
memoratam, tamen aliud prono-
ipsum pronunciatum fuisse constat.
Sequitur littera cuidam
forte mancrum j. de simo-
quedam jo. an. cuius pe-
tu assensu si inclitus e [illegible]
jo. an. ut patet ex fine, de
consensu episcopi respiciat ubi
instituit, corporalem autem
institucionem potuit archidiaconus
facere suo iure .c. de offi-
cio archidiaconi ad hoc presentavit et
licite non admisit et male
ut patet ex fine. c. remisis-
set inclusas sub sigillis
suis .j. de fidelissimo constitutus
ad finem. .c. de elec. dudum
.j. memorata et sic fuit
causa unius sufficienter instruc-
ta ut patet .j. nam nichil
constabat de attestacionibus
partis alterius absentis, tamen
iste .d. solumo suas attu-
lit ut patet .j. ibi tum etiam
quia eidem c. presentato
per unum probavit aliquem .i. si
presbiter iusta causam absencie
non audet committentibus
litem penes eos se contestata

et p cui[illegible] ult[illegible] [illegible] ult[illegible]

sum vinc. articulo an iusta
fuit absencia, opinio contem-
ta eo minus sufficienti proba-
cione vinc. in vitali ff. de bi-
ga imp. ubi de hoc et de
vitali tamen secundum p[er]ulos no. an
predicti p. et A. p. i. creditor
et A. nepos eius acceperint
non tanquam iuris patronatus
possessores sed ut in sortem
[illegible] illos computaret
sum vinc. l. tanquam credito-
res tunc quia 2a racio per
attestaciones quas non vidit
archiepiscopus ut supra. Item tunc est
2a racio unius tamen partis
sed d. cliti et non d. presbi-
teri qui tunc fuit absens
ut d. ff.
Ex hoc lra no. primo quod prefata
tus est an institucionem agit
ut institutus et ricidatur in
debite institutus ut hic sed
l. presbiter Ex quo infero quod
per solam presentacionem acquirit
ius presentatus, de hoc. Item de
iurepatro. cum aut. adversus
et ibi dixi et dicam. Item i. glo.
iii.
2o no. quod institucio facta
ad presentacionem eius ad quem
non pertinet, non tenet ut hic
non tenuit institucio istius d.
cliti, quia presentans eum non
habuit presentare ut infra dicet
ad hoc. Item de iurepatro. il-
lud et c. consultacionibus ubi
hoc expedit 3o no. quod
racione fundacionis ecclesie ac-
quiritur ius patronatus ubi dixi
fundi ea roe domini fun-
di iste berthol. hic dicitur
patronus ad hoc. Item de iure-
patro. nobis 4to no. eo
textu iuncta glo. in verbo

revenissent quod ad sentenciam
sufficit una citacio si eam
explicuit peremptorie, alias
requiruntur trina in causis non
summarijs In summarijs suf-
ficit una etiam non perem-
toria xxxiiij. q. iij. de illici-
ta de verbo signum Clemen.
sepe Ex hoc per consequens no-
to quod in iudicijs purgat
mora si absens venit
confestim et tangit glosa
2o notat quod ordinarius ipse
et palam potest restitucionem con-
tra sentenciam hic enim archi-
episcopus commisit restitucionem
contra sua sentencia 3o noto
quod delegatus ab ordinario potest
delegare ut hic fecerunt
isti delegati ab archiepiscopo
ibi vero dicto electo et
de hoc dicam infra Ex v.
licet aut. noto primo quod
relacio debet esse plena et
fidelis ibi qui nobis omnia
fideliter et c. ad hoc ff. de
elec. dudum 2o noto
eo eadem lra, tres casus
quibus sentencia absque appel-
lacione retractatur primus casus
quod lata est in absencia co-
ntumacia cum qualitatibus ci-
tatis 2us quod per relacionem
sive ad acta apparet
manifestus error sentenciantis
ubi sumamus sed ad acta
referendo dicendo probatum per
testes ubi non erat vel
non probatum ubi erat 3us
casus quod sentencia lata est
dolo partis non plene
instructo processu ita non
tenet hic anthonius eo
lra c. huius so. tamen an hic
in verbo irritandam facit

facit vim, quia non dixit
irritam, dicit ergo quod si ista
libus sicut non appellet
tunc sententia in rem iudicatam tu
lata fuit contra solum con
tra litigatores ff. e. l. cum inter
Beatum si ex parte con
tra principem ff. e. t. l. vel si con
tra litigatores et contra bonum
rei publice, ut quia diu pro
motus quis simonie sepe
dicit si dicta lata contra illos
litigatores et bonum iudicia
lium rei publice, puta per
falsos testes ut sententia in
structa infra e. cum l. et cl.
sequitur et tunc nulla est, unde
si aliqua in opinione, stat
cui sibi dicitur fuit nulla
pronunciata ff. de fideiussoribus
decernimus
Item noto hic singulariter
quod cum unus ex te pignoris
non transit in pro et et itali
cet quis habeat villam in
pignoratam, non potest ex
hoc putare ad ecclesiam
ibi sitam, patet ex l. ista
ubi ipsa annullat putacionem
creditoris et hoc exprimit glo.
ult.
Multa sunt dicta hinc
c. et ideo ex pedia mar
ginis et particulariter leccio mutuo
ad primum particula usque ad
versum primorum oppono pro
quod putacio est ex parte hic
non valuit facta per Bertoldum
dominum fundi, quia facta est prima
putacione non cassata ff.
de elec. consideramus, ergo ma
le hic appellatur per papam
ad hoc, dico quod hic prima
putacio nulla fuit et de
hoc constabat quia facta fuit
a creditore, et quod nullum est
non impedit ff. de elec. au
ditis et facit regula non prestat
li. vi., et ergo secunda putacio
valuit non cassata prima
quia nulla fuit ff. hic fuit
electio ab illis qui in
terfuit, sunt hic illa vice prima
ti vel puncta, propter delic
tum suum non valet secunda electio
prima non cassata ut contrario
valuit ergo putacio istius est
ex parte facta per dominum fundi
impignorati ff. quia hic in
fra dicitur quod idem est talis
putatus monuit actionem adversus
dictum clericum suum ad eandem ec
clesiam putatum ideo ut ap
pareat utrum putato statim
acquiratur aliquod ius ante
institucionem, oppono cum glo.
in vi. cum quod iste est ex parte
non potuit agere contra d. cum
non esset institutus sed so
lum putatus, quod per hoc non
habet ius ut not. in c. pasto
ralis in de iure patronatus glo.
in solvit hoc ergo unum
hic primo adduco cum quod
ita dicit in fine glo. ult.
ista actionem quod quamvis
putatus presentatus clericus laicus
acquirit ius putato licet
non admittatur ab episcopo si
presentans putavit sue volun
tatem non mutat alterum ac
cumulando, unde potest agere contra
superiorem ut suum putatum
admittatur quod putatum abal
to et cum eo disputare de
iure putandum ut hic fe
cit, praeterea et clericus potest agere
ut sua electio confirmetur
et va est ita glo. glose
et ex parte alia per litem

e ffuis ¶ Sz tunc ad grium dicit qz c. pastoralis loquitur qn accumulacio pnitatorum fit ab eodem iure sinite, quia tunc ipius habet gratificare Sz hic qn admissi adiudicio quorum unus iure habet alter non ut adiuitatis est ff. In nots et hostf. Ut si agitur de iuribus plurium pntacionum ab vno. Si patronus vacare velit cum pntacionem facere superiori pt quandoque vult ut nullum iure fumid adhuc e contrario pg pntacionem nec de vno facta superiori non habet pronus iure pntatem variandi, sicud dicimus in postulacione ff. de postula prela bone in v. nec notabat. Sz go vacare non possit ut dicit Innocencius qz pntatus habet iure saltim implorandi officium iudicis ut eciam vacare sibi ferat ad qua e cause pntatus maioris cui eccia est vacans vel p vacante habenda, qz sz institutus in ea non est cause institutus ut hic. Sed aut non vacante predimissos sed pntati cum iuria primo pntati, exigitur hic iure in primo pntato et non habebat facultate implorandi officium ut admittatur si deiuria pt agere si est ydoneus quod ordinaui admittere fm dico c. pastoralis quod hic lacius tetat Innocencius et dns anthonius pg eu. Ego hic in gle iure acquirat pntato et cum et quod vacare possit pronus

et quod non ¶ Solo iiij quo e ultra ystius ptis, posset rtitat p obiectionem, ut est qz hic absque allegacione absencie, sunt ista ut nulla potuit rtitat qt lata fuit pte non citata ad sententiam in q. vo. p totum Glosa soluit qz remittentes statuunt finem peremptorium ad sinam, alio non remisset absolute, nec contraria allegacio absencie et hoc declarat glo. in dicit ff. de sine hic dixi lacius. et in nota si est

¶ Venio ad v pgmon in v hic allego absencie q. diffinicionem restitutio, tanc q. misso et subdelegatus et appellac, oppono go po quod non valuit ista appo ad papam, qz a subdelegato non in toto sic hic fuit, non appellatur ad sppe si ad delegatum ff. de offi dele. sup quadam. Sed porro ad hoc dicit Io. an qz finita est legacio et delegati forte subdelegauit in toto, et go valuit appo Sz Innocencius dicit qz licet non deat appellari ad papam a subdelegato non in toto si tamen appellet, et papa recipit ex certa scia, valet appo et plenius ptatis et sic fuit hic, et hoc non pt eciam dici qz hic non fuit aliqua obiectio contra huiusmodi appom, ut dicit Innocencius, qz si petiuisset ite apptus admissiones remitti obtinuisset ad quos ordinaria

via fuat appellandum et
p hoc p3 soluco gri

Ad hoc pmisso q hic dr q lite c p sbr auditus fuit gtra sniam, q allegauit iusta absencie cam Quero vtru i tali casu possit debeat allegari ca absencie iusta adhoc ut snia possit retractari q est lata g absente, dico cu glo q sic debet eu allegari iusta absencia z pbari alioqui sentencia no potest retractari ut dr lra ibi alioqui In hoc b3 dico sufficit q pt m9 sufficient pbacio ut hic dr lra b3 v lig aut quod e note Ex quo dico, q si semiplene p suffit ppt fauorem defendende vitulis de hoc in glo sup vo m9 sufficiat hoc b3 q dicit de racionabili ca absencie allegāda fallit i ureomo q ibi auditur absens g sniam, eet licet absens no fuit eo iusta ca et de hoc ponit glo super vbo iusta cam q ita dt Et in ca ibi no soluendo potior e soluco prior ut dicatur illud eet spale fauore uxoris ppt pietatem amicam in eet snia gtra uxorem lata no transit in rem iudicatam, et g° volens eam impugnare quandoque debet audiri, quamuis fuit absens p contumaciam tpe snie z [illegible] Infine Caueat eet delegatus ne nimium tardet, de offi delega consuluit scam hostiensem

Glo no accedo q e p m lr v pmonem notat q mora possit purgari i iudicio et [illegible] declarat in b3 dr z Infine de hoc aut quo z qn mora purgari possit, not j de re iuris mora li vi In hac modum qm dico psequit a cane uel lege penam iponente, mora purgari non pt pena eam quam sta no purgata, hoc in nisi cad uel alia lege caueā in eo cau moram posse purgari et pena euitari, lex aut hic allegata loquitur de pparatoriis iudiciis i qbus mora b3 purgari si post lite gtestatam no purgat nisi forte fuget ad fusse i mora ut dum e absens eo iusta ca ut hic

Ad expedicone glose sup verbo nullus deceret posset oppoi gtra lram q electus no potuit mandare restitui sua sniam q ut ipemet hoc facere posset ut dr lex Et que sine restitui no possit, l que dt, no pt quos reuocare sua ul pdecessoris sniam, qd si fecit non est nece appri Glosa soluit in pmo lego ipam z Infine et ista solucio glose quater appbatur Glo sequens obiat ponit opinionem z soluit Et ibi quida dicunt si no e vd hec opio ut prc racio q iudex no officiū duos sui p gtestacionem qui e acta penul lig prior sic, de quo

not. de offi. dele. c. cum li-
ris. ex quo ibi glosa soluit aliter
dicendo quod hic non fuit aliquis
con. hoc oppositum sed ut uult
glosa hoc non suffit, quia
licet non opponatur non valet
actus non iudicis ut extra de
hoc. c. corrigi et c. posset
aut dici quod hic non disputa-
tur an valuit subdelega-
tio vel contra valuit. Et
in hoc dicit per Innoc. quod de-
legatus non a principe potest sub-
delegare articulum non iuris-
dictionis puta receptionem tes-
tium, quod intellige ut notatur
in Clemen. iudices de offi.
delega. scilicet quod ipsa in illa re-
receptio quantum simpliciter also
est actus iurisdictionalis, et
quia Clemen. reprobat no-
tata hic per Host. et sic so-
lutio Innoc. est vera in se et
notanda et sepe practicatur, sed
non conuenit textui, qui dicit
quod commiserunt vices suas
et sic in totum et per quod ex
iurisdictionem transtulerunt verius
ergo est hic quod non disputatur
an valuit ista subdelegatio
quia in veritate non valuit
ut vult glosa

Iam venio ad tertiam partem
principalem c. in verbo lite in qua
ponitur partis restitucio
auditore dato, ipsius relatio
et ipse diffinitio in qua ipse
retractat sententiam archiepi. et
adiudicat etiam ipsi C.
prebendam per Bertoldum, hoc
ergo considerando formo hic
dubium pro modo obiectionis
videtur namque quod male hic re-
tractat sententiam archiepi. latam

pro clerico R. contra presbyterum
tamen quia quam ista sententia tran-
sit in rem iudicatam, ex quo
non est appellatione suspensa et
ergo quantumcumque ista sententia est
contra iniquos partis non
debuit propter hoc retractari
ut c. cum inter et c. sub
orta cum multis concor-
dantiis. Ista obiectio mouet hic
singularem difficultatem
insurgentem circa hoc c. Et
est ad eam diuisim modus
respondendi. Quidam dicunt
ex eo hic retractari sententiam
quia non fuit appellatione sus-
pensa, quia hic agebatur
de titulo beneficiali, et
sic de matrimonio spirituali
quare propter ista sententia non transit
in rem iudicatam sicut nec
in matrimonio carnali ut c.
tenor lator et c. consan-
guinei, et ideo potest retractari
etiam sine appellatione. Sed videtur
ista opinio falsa per c. l.
de consti. per Bern. et quod
ibi notatur. Soluit ergo
aliter Host. quod hic de con-
sensu partium processit super ista
controuersia diuinat nec
est vera, quia per rem iudi-
catam non valet sententia
contraria etiam de consensu
partium C. de transacto l. si
diuisa ubi glo. pro hoc
facit Clemen. de app. si
appellationem. Alii dicunt quod hic
constitit iudice conuentum
ut dicit textus, et dicunt
tunc posse retractari sententiam
etiam sine appellatione, cum con-
uenientia dolo obtinentis

et sic intelli' textu iste
et ide dt, lex si ptor §
marcelli ff de iudic' sz
q sna lata con absen
tem ex falsis allegacoibz
dolo obtinentis no tenet
et quocuqz revocat immo
est nulla Et tunc quod
i' dr duximus irritandam
exponit .i. irrita nunci-
andam Et iste intellectus
est verus et sm hc patz
solucio qrij vel sm Innoc
dica q hic sicta sna
ex eo q ex tenore sne
apparebat de iniquitate
tu in ea dicebat q elitu
pbasse sua intencoe et c
pssbrum no, et utruqz erat
flm et hc dicit Innoc
est nullu no vlc pls fat
ut de frigi c. plt de pur
ga. ca. ci in Gz qrrit vi
q no notat idem Innoc
ut de pbaco qrij 9 ubi
dt q sna cae qncies
ius litigancium no viciat
sinam, ut qr dt iudex
qm p. a. et b testes qsti
tit reum debitorem in c
ido qdempnas z c tz sna
e no est nulla licz hoc
no qstet p illos testes
Tenet tz dictu Innoc
et alle cottidie in hc c
q si sna qtineat mani-
feste
iniquitatem no tz, ac si cet
con ius sptum Et sm
hoc dico q hic apparebat
de falsitate cae ex ipso te
nore sne, cu in sna di
cebat q a fuit creditor
et de iure no erat prius
pte diceba q c no pba-
uerat

de iure suo, cu tz sue at
testacoes no caut vise ut
dt sa in dico sine qote
nore sne scitas cae de
pendat, sz ex pducendo
actoris ad que se retulit
iudex, q sna iniqua mani-
feste no tenet, et ido re-
tractat qncuqz Et quod dt
Innoc in c qrij qtra pro
cedit, q acta no pduncu
vel vims dicat q tunc
solu pcedit, q hic dr
q ex tenore sne appz
de iniquitate, na hec ipse
est maifesta iniquitas
que het eund effectum
que het nullitas, ad hoc
alle singlarit c. istud
possz tz defendi dictum
pcemis, q ut pduxit attes
tacoes z non nega illas
ce eas pquas iudex se
fundat Et dictu Innoc
in c qrij qtra intelligi
q no qstat illas esse ipsas
attestacoes, na tunc non
pt de hc qgnosci sm
ffran Goffrido pz quare
hic fuit retractata sna
archiepi, quamuis no fuit
appoe suspensa, quia
fuit nulla ut e deductu
domini aut Anthonij
ad ista obieccoem respon
dens dt regla est de
qua opponit, fallit
aut sm cum i multis
casibz, quos hic diffuse
enudat, ponens pro solu
coe qrij z pro intellectu
c. hui', fallit aut sm
eu pro hec rela q sna
fertur iuste q absentem

iniusta ca continuaqz litiue cu
tatu, q tuc retractata sna
q cu lata ea sit appoe
et hoc p via restitucois
in integru et ita dt gl sus
te ar. ff. de damp infec
to l. si finita § si forte
qua no dt iudicatu eu
co, q iusta ca detentus
adesse no potuit ff. de re
iudi. l. gsitum neqz debet
tal sna mandari execu
cio ff. de iudi. l. si ptor
ut dt hic glo sup vbo
iusta cam. Et sm hoc pla
na et facil est rnsio ad
gmd ddo, q regulariter
vm est q non dz reta
ri sna q no est appoe
suspensa. Fallit aut hoc
in ctis casibus, vnus est
qnie dixi de alijs hic
psequit authoritas et c.
Ahoc expedito occurrit
alia dubitaco circa finem
In hoc q ppa adiudicat
eccam isti c. psbro, vi
eni q hoc no valuit, q
no pt eccia adiudicari
illi qui no est i ea insti
tutus, et talis fuit i c.
ecta cui est q institutus
admistrac non pt de e
lec, qualit de pben cu
iam dud. et c. dilo bre
ut sm Innoc q p ista
adiudicacoe institui nece
facienda vid i vbis de
vbo sit in hijs via ut
dt Host. sna pncipis
plenid uo gfert, nc alio
adminiculo eget C. de sen
passo l. j. et si C. cu eui
iste psbr pmo recepisset
instituti pdiocesanu et
repulsus recepit hoc a lega
to, et tand ca venit ad
papa, et q pbat suam
intencom, ideo dns papa
adiudicat illi eccam per
qua intendit eam insti
tui p hoc fat qd not ar
chid de elec quoniam li vj
qd pcedit i papa, putat
tn ssiam ide i alijs qui
gditc vi Clemen auditor
de rscp. sz illud ibi solut
Glo pma in vbo mi
sufficient arguit et poit
cas quibus causis iste c. fuit
admissus et c. Et in ea ibi
artic hec loca licet pter
fauorem deseruiendi tutatis
Glosa sequens obicit et
soluit Et oppo e talis
vi eius q pbata recepe
rensy qui solitus erat sol
ui prouo, q pbata sit
posso unisatis, q q
est i possoe partis e in
possoe tcias ff. de sui
l. vna e via, et q minima
pte terre attingit, possio
tocius capit ff. de aqu
pos l. possideri, et suffit
q deputata sit ad usu
prom de pben dilcis
Glo pmo dt q recepco
pensios ncz domi et pben
ncz possionem ff. de aqu
pos l. equus § l. sz hec
solucio vi bona, q lz
no acquira vera posso rei
bus tn aquita posso iuris
annexi pensioni, ideo vo
ls q posso pensionis bus
tn acquitur sz no posso
prtacois, quia ista iura

sut oino separata ut de se
patz Sz hoc etia no satis
fat, qr hec oia claudut i
sub hoc gne iusspronatu
ut not i. de capel mo
na dilectu p i imor dcr
cia solucio colli eo fine
glose ubi wlt glosa qd
pensio non est pro iuris
pronatu Et p hoc colli
qd recepo ptis iuris cu iu
tencoe quecudi to concludit
possessionem tocius, qz valit
ia pro est pro iuris ita
qd pom ad porcionem tocius
ubi aut no pom ad po
rcionem tocius, tuc applicacoe
illius no quit totu, et
ita est hic, nam pensio pt
deberi prono et iuspro
natu ymo pt debei non
prono, ymo pt ee pronu
et no hre hmoi pensionem
z ita no pt eo ca conclu
di iuspronatu ymo dicat
ffram qd si ecce p et d
usi fuissent a qua parte
iurispronatu, no pt qd
acquirunt possessionem altu
cu hec possessio esset odio
sa et no det extendi
s. ti. i. auditis et quod
ibi not De hoc aut qd
posse pensio census pos
sit impom eccyo declat
glosa in medio dic ut in
ea q Glo ultia tract
vim pn'le in ma hui g
Et posset recitari p quem
sz utrum iusprotu tuscat
cu vniuersitate i creditorem
alle pro et contra et quid
senciat no apparz Et
in ea ibi i modics dicit

lex emptcom maiors ptis
accedit modicad loci sacri
vel religiosi, et ibi cum
vniuersitate veluti i successorem
mariti Et hanc ptem te
net hic vinc et Hoss
Et ibi s alia ro eiusdem
ptis i imor et hosti, et
seque glosam usqz ibi
ad finem arum contra Sic ita
itaqz glo collit qd in cre
ditorem no tusit iuspronatu
et ita no tusit cu vniuer
site pignoris, licet secus
sit i vendicoe vl alia
alienacoe, qr tuc tusit
cu vniuersitate, Et assignat
glo huius duplicem cam
Prima qr i vendicoe et
alia alienacoe regularis
nat est, qd tuscat iura
cu alienato, s secus e in
pignoris obligacoe, qr
tuc no tusseunt iura nisi
spalit' exprimat, et hat
rom tangit glo i duobus
locis Sda ro et concludens
qr de na pignoris e qr
in eo fructus percepti debent
computari in sortem Sic
eni i obligacoe pignoris
tusseut fructus, non ut
creditor eos consume pos
sit s hoc mo ut in pncipali
debito compensent, aut
restituat, quia creditor
no fat fructus suos, nec
illos ad libitum uti s cons
vare dz aut compesare
Neutrum istoru hic contingere
pt, quia actus pntandi
est fructus iurispronatu et
talis fructus non est com
pensabilis cu debito viz
cu pecunia qr symoniacus

esset, nec etiam huiusmodi fructus recollecti restitui possunt quia facta permutacione non potest institutus removeri. Sed ergo pro quod ius patronatus sufficeat in pignore repugnat naturae pignoris, et ideo non sufficit et hoc tenendum quod huiusmodi host. et communis scola, licet Damasus in sua summa de iure patronatus dixit, quod permutare potest creditor nomine debitoris quod apparet satis ut hic probat.

Quintum in glosa circa finem opponit de l. si fundo ff. de servitutibus, sed non solvit, nisi quod dicit quod ius patronatus est cum universitate, et ideo quod velit non apparet. Unde quidam intellexit cum universitate pignoris recedit a vera opinione, et ideo dicam opponi, quod ymmo non sufficit et quod allegat quod servitus aliquando est utilis, dicat quod permutare non est inutile ymmo utile, quia permutatus tenetur permutatori ad multa ff. de pactis l. si et si [illegible] consultum, et ita nichil in hoc glosa concludit, ymmo dicit dominus Anthonius quod quid voluit glosa hic nisi videat arg. contra non apparet. nec de ea in hoc est curandum quia non habet intellectum nec servatum ut puto intellexit verba sua dominus Anthonius de Butrio.

In causis Summa. Papa in sententiis quas profert ordinem iuris servat. Primo pone dictum hoc ro. ho. cotepore et alibi cum similibus et alibi nisi forte.

Casus in textu patet quia littera plana que sequitur et rigor [illegible] vigor [illegible] ut nullus pauper descedat et communis iusticia nulli pareat. [illegible] de iudi. novit nisi potest corripere a dicto et a ratione dicti sui [illegible].

Nota hic primo quod sententia ipse facit ius et non sicut ipse iudicat, sic alii iudicare debent ut hic dicitur. Secundo nota secundum host. quod papa sit ita dispensare non debet ita nisi forte et ad hoc facit [illegible] de prebendis, de multa in fine ubi hoc consuevit [illegible]. Sed oppono ad contrarium quod sententia ipse seu principis non facit ius nec est trahenda ad consequentiam, patet de elect. l. [illegible] et l. imperialem [illegible] si imperialis, lex etiam dicit, interlocutio quam imperator in uno negotio protulit vel profert, non preiudicat in [illegible]. Glosa solvit istam obiectionem distinguendo inter diffinitivam sententiam et interlocutoriam, ut prima faciat ius, secunda non nisi sit corpore clausa, et hec est mens glose quam ita dicit.

Sed oppono ad utrumque et primo quod diffinitiva sententia principis non faciat ius est lex ff. de inofficioso testa. l. qui repudiantis [illegible] ad id arguo ratione, quia aliam sua diffinitiva principis est tamen ius et ecce potest quod papa est super ius de concessione prebendarum proposuit, et tunc non debet presumi, quod velit semper stari

illi sine q omnia iura c.
de elec. eccia ij
¶ Con. in oppo. quia ecc sina
interlocutoria principal fa. ius
C. de legi l. ult. ad primum
de sina diffinitiua principal
distinguendum est, quia aut fert
parte prte z ca cognita, et
fa. ius, alias no ut i contrario
ite adhuc distinguendum est, quia
aliquam sina principal no re
pugnat iuri quia et facit
ius quo ad omnes aliquam
repugnat et no fa. ius
quie ut in contrario, quia tunc
no psuit ea tulisse ad
legem gualem corrigenda
s. solum ad ius litigatoris
ledendum ¶ Sed de interlocuto
ria dico quod si fert ca cog
nita prte parte fa. ius ut
diffinitiua alias no dicta
l. iij in glo allegata Concluden
do ergo tunc quando aliquam sina
faciat ius aut quando an
faciat ius speciale inter
litigatores Et dico quod sic
sive sit principal tunc inferio
rs, eo quo tulerunt i rem
iudicatam c. c. tu ut aut
quando utrum faciat ius
quie sic ad alios Tunc ali
quam quando de sina inferiori
et non fa. ius aliquam de
sina principal, et tunc leg
glosa distinguit inter dif
finitiuam z interlocutoriam
dicta, et puto melius ali
quam sina lata e contra ius
quie z no fa. ius aliquam
no contra ius quie, et tunc
aliquam ca non cognita ple
ne vel prte absente z no
fa. ius ut in l. quia renun
ciantes aliquam prte parte
et ca cognita ut fa. ius
tam diffinitiua quam interlocuto
ria secundum Innocentium. Et

Inter monasterium

Licet varias lecturas hic
dt secundum lecturam Io. an. Tenet
ra sina diffinitiua lata
quam prima, si de prima non
fuit exceptum, ut a sa
appellatum in lectura hostiensis
qua post ultima glosa hic
det addi ibi si de prima
scienter et dolose non fuit
exceptum Et dicitur in maior
ptes prima pro post the
ma decisum ra tam dif
finitiones et tales tacite za
soluit quoddam obstaculum
lata diffinitiua ra ibi tum
sentit za ibi no obstante
contra ibi secundum priorem iudicem
¶ Casus in textu describitur
i pa glo quia ita dt Et in
ea ibi debuisset puta de
consuetudine c. de consuetudine cum
dilectus vel dicebat se hre
ius i electione secundum Goff.
sile c. de postula bone
de elec. quod si d. quas cu
iudices si secundum petrum de
samp., alibi quilibet fuit
quod si inveniret illas sentencias
tres ultimas precedentes in
ea vel loquitur de primis
secundum Io. an. Iudices primum
impetrati a monachis sancti
Lanfredi ad dominum papam
pro monachos sancti Antonii
prius lata fuit a sacris iu
dicibus qui fuerunt primos
in sina secundum Goff. z hostiensis
que allegabatur a monachis
sancti Anthonii Et
¶ Sequitur sa agitata pro
coram ordinarios demum cor

Ibi ad alios iudices intelligit goff.
quod isti iij iudices ecc precesserunt z prae
dictos post iudices pro monachis sancti
Anthonii tulerunt sinam et de ista
sina fuit primo exceptum ut s. tc.
Et

dinis iudicibus delegatis ut
habetur in casu, cum constitit, ita
est tamen diffinitionis // diffinitive
cum approbat secundum priorum iudi
tium; quia constitit priorem iu
risdictionem non esse renovatam
causam ad hunc tamen dic quod si quis
re non fuerit renovata po
nitur in ibi tamen quod fundata
ta nec etiam impedita
ut patet in presenti secundum
hostiensis cause suspicionis que
sunt non hiemo si fuerit fri
vole ut sequitur, et ideo non
admittende, opponi per mo
chos sic dictionem contra pri
mos iudices quibus esse
cors ipsos procedere renuntia
uerunt ut sequitur quas
super etiam si valuissent
ante litis ingressum, id est ante litis
contestationem subeundo sed
litem contestando secundum predictos pri
mos iudices sed sententia pro
lata a secundis iudicibus secundum
hostiensis ut dixi in capitulo nobis
et super re primos iudices

Nota primo recusationem iudi
cis etiam delegati non admit
ti nisi causa recusationis sufficiens al
legetur, ibi quod cause suspicionis
etc. frivole videbantur

Nota non exceptionem recusationis
tanquam dilatoriam proponi
ante litis ingressum id est
ante litis contestationem, exceptio
nes enim dilatorie non habent
locum post litis contestationem
et post sententiam exceptio recusa
tionis, quod lite contestando
huiusmodi exceptionem renuncia
asse uidetur contrarium sit in glo.

Nota non quod non valet se
cunda non facientes mentionem de
primis et de processu habitu

per primos ad hoc c. ii. de rescriptis
dilectus i.

Nota non quod valet sententia contra
sententiam que nulla est vel
est quod prima fuit valida
non fuit per secundos iudices
ostensa, ignorans uel dolose
Nota non tamen ibi propter contu
maciam etc. et glo. exponit
dicens non non, id est de novo re
pertorum

Nota non hic quod fine electionem
in abbate non potest ab-
bate ante benedictionem sed electione
licet sit confirmata, dat tamen
benedictio nomen abbatis
sicut consecratio nomen episcopi et
pallium nomen archiepiscopi et ex-
ecutionem officii de etate et
quali cum contingat de tran.
acco c. ii. de usu pallii
nisi hostiensis contra c. i. de sup-
plen. negli. c. i. de accusa-
menimus et Clemen. de
statu mona. attendentes
ubi statuitur, per que patet quod esse
abbas potest dici ante benedic
tionem. Item not. hic Jo. an.
quod ubi aliquid sit quod uide
uiste per quod potest alteri
preiudicari imposterum, utile
est protestari ut habetur in c.
salvo etc. et vii. q. i. ponti-
fices de sup. negli. pla-
c. ii. in fine. Et notat esse
quod ista protestatio secundum uni
cipali derogari non intel-
ligitur esse si expressa sit confir-
matio, c. de elec. quia
diligentiam, in c. per rescriptum vel
privilegium, nisi specialis mentio
ibi fiat ut legitur et not. de
offi. dele. super eo de qua fra-
ctile c. fi. secundum hostiensis Et
dicit Jo. an. quod hic super
ista protestatione salvo iure

z c) hoc vult q p ista bn-
dictionem no intendit piudi
care loci diocesano ad
que spectat subiectos
abbates bndicte de sup
negli pla c. i. vel forsan
hoc resonat ptestas quo
ad pmouendos in futurum vel
q iste est q iste in p bn-
dictionem ipse no mi9 est dio
cesano subiectus sive de
maio et obe ptinas est
Thatiam c. satis diffuse
tetant glose aliqua tn
hic pmitta cor glosas
vn q hic dt ipa q hec
lre no valuit, quia no
faciebat mentionem de pri
uis et de pcessu hito p
pmas ro solucido qdam
obstaculum in v no ob-
stante dt q si sua lata
p mochios sci anthonij
cotra ensa fuisset coram
pmis iudicibus adhuc
gtu statuissent
Ista examinando ista
pm queo vtru sufficiat
face mentionem gnalem de
pcessu alios hito et vr
q nam pluribus actor
forte non posset gpre
hude pgamenum ad
hoc dico lram intellige
da, vt fiat mentio de
ptibus pncipalibus pcessus
ut delictis gtestaciom et
sibus, et in hac cad racio
que mouet delegatorem
moueat delegatum de re-
scripto sup lris, vn puto q
sufficeret dice in lris non
obstant pris lris ad eos
impetratis, p quas pces-
su est ad excepcionem testium
vel ad aliu actu ad que

fuisset pcessum non g9 oz
omia acta exprimi et hoc
de pmo est
Circa 2m oppo vr eni
q iudices ensa sua i ca-
ca li no pposuisset eam
si obstante sua debuisset
pnunciare p monrio absol-
uendo i. o. c. tum ml ad hoc
dico q dur expom iste
textus pmus intellectus est
q ista sua erat nulla
q pmo lata fuit, vel
q ex defectu ordinis iudi
ciarij vel q lata abincom-
petenti vel alio respectu et
tunc hec sua non obstat
tn q no fuit ensa, tum
q si fuisset ensa ea pg
hita, i. ea reiecta gtrium
statuissent sp eis quod
gtinebat, et sic expom
xxviij, q. iij dixit sara
et hoc sequitur glo hic
in vbo non obstante et
glosa sequens ita q pg hita
sint due voces Scds intel-
lectus est q sua no erat
nulla si valida z tunc la
volt imputandum pti que no
oudit suam, quoniam si
fuisset ensa aliter iudices
qui iudicauit iudicasset
et sm hoc ite e sensus lre
in v ea posthabita gtrium
statuisset sp eis qd sta
tuit vn impute eis q
no oudiuit suam, cum
ptexstu istituti nouiter
repti no retcita sua et
iste tst intellectus est verior
et magis quenit lre sm
anthonium, que etiam tangit
gla in vbo pg hita in
pncipio z fine et sm hunc
intellectum sumam est z sic

patet quare hic non profuit ita
sententia per monachos sancti antho
nii lata Sed contra hic in intel
lectu vi° quod dicto capite isti
monachi sancti antonii fuerunt
audiendi contra ipsa opposito de
sententia primo lata Et primo
per viam restitucionis, nam et
si non opposuerunt hic coram
primis iudicibus debuerunt
posse petita restitucione
tunc ex quo lesa erat eorum
eccia. ff. de restitu in integrum
c. i. et ii Sed quia in ea ap
pellacionis potest opponi per
emptorem omissa in prima
ut patet C. de tempore ap
p. l. haue. ff. de testi. fraternitatis
tunc contra dolosa videtur ad
primum fatendum quod fuissent au
diti per viam restitucionis si hoc
non pecierunt et ideo sibi im
putetur nam admissi fuissent
et peti poterat si ledebatur
eccia ut dicit Jo. an. Clemens
si eos persona tamen ut notatur
de restitu in integrum c. si
et in Cle. c. i. in glo. in
Tercio et in grud. per Jo. an.
quod dicit in ea appellacionis posse
opponi peremptoria in
prima omissam verum est quod
in prima instancia fuit ig
norantur omissa, secus si sci
ent et dolose ad fatigandum
adversarium fuit omissa, quia
tunc non potest in ea appellacionis
opponi et hoc dictum est mul
tum notabile et limitat l. per
hanc et similia iura idem dicit
glo. ff. de rest. ad audiam
et hic in glo. que adhuc
plus addit Sed tamen non vi
detur solo hic convenire, quia
non apparet quod sciverunt esse exceptionem

quod hic secus fuisset omissa
huiusmodi exceptio Sed a quo so
luco ponitur in glosa quod dato
quod appellaverat apparet fuit
ab interlocutoria exceptionem
quod excusacionis frivole non
fuit admisse et sic recesse
rat contradicens non expectata
sententia et cum non appella
verit diffinitiva et quia
ut contumaces apparere non
poterant non audiuntur appel
lantes in q. cons. q. sunt quidam
et sententia contra eos lata tran
sivit in rem iudicatam
Ideo hic infero quod excepcio
peremptoria non potest opponi in
ea appellacionis ab interlocuto
ria, quia tunc ab illa appella
cio quod causa specifica ea ap
pellandi, apparet iustificetur
ut in Clemens de ap. c. cum
a repulsione Et infero
quod recedens appellans
frustratorie ut vere contumax
non auditur appellans de
hoc hodie in Cle. i. de do
lo et contuma. et per ita
soluto quidam et bene intel
lecto Tercio in pt recita
ri per quem alii iudices recu
sacio debeat precedere alias
excepcionis, alle. so. quod re
to alle. in 3° pont opinionem
Card. 4to pont opinionem Jo.
in fine vacillando apparet
opinionem Card. dic ut ita
Quinto Et glo. ponit
alia opinio aliquorum cum inici
pit post proponere excepcionis
que non excludunt iuris
dicionem puta excepcionem in
agente per fr sprictu et tunc non
potest redire ad excepcionem
suspicionis quia videtur approbasse

et si offerri si dicatur quod non obstat quia hic non videtur
convenire cum aliquorum ... prorogata ea fide
assessores quod ...
Et ibi arg. contra si potest dici quod c. ... q.
... excepcio ... per lite contestata quia
... potest ... 27

iudicem aliquem non incipit opponere exceptionem que conclu-dit iurisdictionem ut quod rescriptum sit impetratum ab excommunicato de rescriptis c. i. li. vi. et potest tunc redire ad exceptionem suspecti, et per hoc non videtur approbasse iudicem eo quod iuris-dictionem eius impugnare co-nabatur, quod tenet Io. an. dicens quod an. [illegible] sequitur opi-nionem Card. ut an. omnia opponat [illegible] pro facto debemus sequi opinionem Io. cum ista distinctione et licet alii aliter distinguant hoc satis placet. Possent tamen di-ci indistincte standum opinioni Card. quia etsi opponat exceptionem concludentem iuris-dictionem consentit in iudicem ut de ea cognoscat de offi. delega. super litteris et ita vi-detur opinio Cancreti et c.

¶ Glo. sequens colligit ar. Glo. sequens declarat casum qui-a erat ita prouulgata sententia si hoc modo facit ad rem supe-riorem, hostiensis contra notandum quod hic non valet rescriptum vel prouulgata sententia prouulgatum impe-tratum si de illo non facit mentionem de prouul. ex parte de rescriptis constituta et c. cum

¶ Glo. sequens ponit unum intellectum dicens quod sententia nulla fuit de qua hic de hoc dixi. ¶ Glo. ampliat du-pliciter exponit textum et tu-ta est expositio. Glo. ultima ponit in casu post istum que ponit hoc capitulum quibus valet sententia contra rem iudicatam, idem obiicit, posit

opinionem Io. et soluit, sicut potest recitari per eum de l. c. quod prouocata et opposita Io. omnino illi competit dicit ut in glo. sufficit vel quod glosa habet actionem quod sive sciens sive ignorans omittit quam exceptionem peremp-toriam non obstabit per eam sive aqua non est appellatum quia praetextu novi instrumenti non in-staurabit litem in hoc casu ex quo sententia transiit in rem iudi-catam ut hic, quod ut vult glo. notabiliter. Et de [illegible] non appellavit a sententia contra eum lata. Et in effectu glo. pot-rella, quod regulariter sententia contra sententiam non valet, fallit tamen in casibus quod tenet et vide hic colligere, quod videlicet sententia prima sciens sive igno-rans non fuit iudicatum causa et c. et imputet sibi si non ostendunt hoc tamen hic late prosequitur dictum an-thonius, sequitur aliud

Suborta

Summa. Continet sententia lata contra prouulgatam con-fessio vel non confirmata, si ab ea non fuit appellatum ut supplicatum. Et sic facit pro-mittit processum et sententiam super possessorio et ibi innuitur unum continuum et casum super petitorio et ibi iudicibus petitorium diffinit diffinitum modatur et quoddam obstaculum soluit.

¶ Casus. Inter episcopum [illegible] et monachum [illegible] super subiectione ipsius monasterii controversia verebatur. Episcopus hic pro tribus in prouincia dudum pape constitutus, postquam pro-episcopi restitutionem de qua possessionem

Et ibi iuxta publice ut quod repperit instrumentum novum ex quo obtinuisset ubi succubuit et savore negocii publici reperit huiusmodi instrumentum ut dixi [illegible] hic allatum et ibi ad-monendi. Dicit anthonius, quod sententia sua non esset integra, placere quod potest retractari in facto instrumento et c.

Et ibi. Et quod [illegible] non est nec l. i. tamen [illegible] et [illegible] dicunt contra sententiam quod sententia ipso iure est nulla, salvo semper [illegible] ex glo. [illegible] Io. et aliis

obie in eodem monasterio, qua
epm modicum spoliauerat Et
quia per confessionem procuratoris mo-
nasterij constitit, epm quasi possessionem
obie in eodem monasterio habuisse
ipsa pronunciauit eum resti-
tuendum ad eandem, verumptamen
quia ex parte monasterij quod-
dam priuilegium Innocentij pape
fuit exhibitum, quod plenam
monasterij libertatem exprime-
bat, mandauit papa qui-
busdam ut Epm restituerent in
quasi possessionem obie quo re-
stituto, nisi episcopus aliquid
racionabile contra priuilegium
huiusmodi ostenderit, super subiec-
tione monasterij silencium impo-
nat eidem, Iudices vero
restituerunt epm et postmodum
ceperunt cognoscere super sta-
tu ipsius monasterij, contra pri-
uilegium Innocentij exhibitum
Episcopus quandam sententiam Alexandri
pape super subiectione dicti
monasterij, Iudices receptis
probacionibus utriusque partis
causam instructam remiserunt
ad dominum papam. Papa au-
ditis et intellectis probacioni-
bus utriusque partis, quia intel-
lexit raciones Episcopi efficaci-
ores, subiectionem in eodem
monasterio adiudicauit eodem
eidem, ita tamen quod per hanc
sententiam nullum preiudicium sedi
apostolice generetur, quoniam eo
voluit sua iusticia conser-
uari. Infine vel tacite qui
dicat eum aliquis nunc
priuilegium Innocentij debuit
tueri monasterium contra sententiam
Alexandri pape. Papa dicit
quod priuilegium Innocentij coram
Alexandro fuit presentatum in
iudicio et ipse tulit sententiam in
contrarium, illud intelligitur reprobas-
se. Si non non fuit exhibitum
pretextu priuilegij denuo
recepti sententia Alexandri non debet
reuocari. ¶ Sequitur la. Abel-
dense dyocesis ut patet infra
Innocencium s. h. Johan. Et
si subiecto, hoc intellige quod
per parte Epi coram iudicibus
obiectum fuit et probatum quod
Alexander tercius coram quo alias
actum fuit, sententiam tulerat
pro Epo contra hoc monasterium
vel iudices dubitaretis utrum
priuilegium Innocentij ei preiudi-
caret sine allegari vel
exhibere causam remiserunt
¶ Noto primo confessio litera
per quicquid et cum sit statum
profert sententia. ibi per confessionem
et confessio procuratoris preiudicat
domino, et hoc notat glo. ; sed
remittit dicunt etc. in fine
et ibi de hoc dixi
¶ Secundo nota litera quod pars dicitur
procurator, racio quia est dominus
litis, et ergo procuratorem vocat
partem ibi, quod per confessionem
partis, id est procuratoris ut patet
ex eo quod precedit ibi et
procuratoribus etc. iii° nota quod cum
agitur possessorio pro incorpo-
ralibus sufficit probare pos-
sessionem quod denegacio habet
vim spoliacionis de quo dicam
¶ Item noto quod iudex
fert sententiam super possessorio, dilato
petitorio ut hic sed ipsa
de hoc et. s. dicam. Item
nota hic quod raciones efficaci-
ores preferuntur, unde quod uterque
bene fundauit intencionem sua
iudicatum pro illo cuius iura sunt
pociora ut hic, sed c. de

postula bone. ii. ii. q. si
de hac. ff. de testi. in ura et
c. finali

¶ Ultimo no. quod post extu pri
uilegii de nouo repti non
retracta sententia que transiuit
in rem iudicatam, et hoc
verum est regulariter, fallit
in casibus specialibus de quibus
ff. c. pro. in glo. ult. et
per hoc soluo contrarium quod
moueri posset contra istam litteram
de ista glosa

¶ Sed oppono ad textum duo
bus modis, primo quia hic a
gebatur petitorio et possessorio
simul, ergo de utroque simul
debuit pronunciari, de mu
tuis peti. c. i. et de ordi
cog. c. ii. v. sic, vi. cum
quod hic non debuit episcopus
restitui ad possessionem obue
ncionis, quia non probat de
iectionem, sed tantum possessionem
modo ad hoc ut de offi
delega. consultacionibus ad
primum dico, quod hic non e
rat mutue peticionis sed
ipse episcopus utrumque intentat
vel dicitur ut in glo. ii. quod
episcopus egit possessorio tamen
sed abbas deduxit peti
torium, secundum hunc intellectum
dicit Innocencius esse nota dignum
quod si deducitur petitorium et
petitorium possessorium, et tamen
constet de possessorio per exceptionem
quod precedit secundum quosdam
cum constet per confessionem aduer
sarii ut hic. Sed Innocencius in
telligit si constet aliter, sic quod
toto possit suspendi peti
torium ff. de pos. pastoralis
eccia intentatum ab aduersario
Clemen. una de causa pos

et proprietatis, vide capitulum privilegium
possessorii, fallit ubi mutue
peticiones seu reconuenciones quod
melius est, quod non simul ex
pediuntur. Ad aliam obiec
tionem respondet Innocencius dicendo
quod eo ipso quod subditus req
situs non exhibet obedienciam
apparet spoliacio, et inde
competit episcopo vel intendam
vel vi vel officium iudicis
vel condicio ex canone, re
mittit ff. de elec. quidem
de resti. spolia. sepe. idem
dicit Hostiensis. Ab. et Ego. Et
sic sufficit quod subditus de
neget obedienciam in iudicio ad
hoc ut possit contra eum
platus agere de spoliacione
et per hoc intellige. fac.
spoliacio, quod est nota. lc.
dictum, per hoc cum concluditur
modus agendi super possessione
in re incorporali. Sed ob
stat adhoc fortius quia
possessio vel quasi iuris in
corporalis retinetur sola
condicione ut not. Innocencius
de resti. spolia. olim in
et ibi dixi, hoc contrarium
format hic Iohannes et sol
uit non aliter dicendo, quod illud
quod allectum est intelli
gitur, quando tamen ut acquirere
possessionem subieccionis, tunc
cum episcopus resistendo et
puniendo subditos intelligitur
retinere possessionem, hic autem
loquitur, quando ipsemet sub
ditus subtraxit, tunc eum
subtrahendo intelligitur
spoliare, quod verum est et
non male verum ponderare quantum
quod dicit Io. Iohannes hic in eo

sz 9sidasse, quod dictum
Innoc in c olim eget multa
limitacione, alias induceret ab
surdum ut scilicet intelligam, qui
ipsi subditi non obediunt
tamquam voluntarie. Si cum obe
dient, subtraherent se ab
Christo et corpore spoliarentur
eum ut supra dixi. Item non
procedit dictum Innoc in iuri
bus incorporalibus quorum pos
sessio trahitur ad corpora
lia ut in decimis, prout
cum Fran, cuius aliud di
xit in spoliis et iudicijs quod
si aliquis percipit decimas
concludendo eum ne percipi
at, eius eum contradicit
percipiente et continuat, quod perdit
possessionem. Sicud cum possessio
decimarum acquiritur per perceptionem
sic etiam perditur per exclusionem
perceptionis, ut in c. cum non
Glo prima nota et remittit
Glo in reddit rationem textus
Infine rationem hec de ca
to gue toquesto in glo in
Glo iij notat obicit et
soluit explicite Et in ca
ibi restitui et hoc est dignum
nota secundum Innoc, quod quamquam
utroque iudicio agendo dila
ta sint principalia super
possessione de qua stati constat
de ut dixi ut in pa oppe
Glo sequens collit argumentum de
protestatione Infine Et vi
quod ista protestatio hic nihil
prodest, nam coquo sciuit
tam suum agi et non defen
dit preiudicat sibi. ff e t
plt ad hoc pt dicit secundum
Innoc, Ispam hic uesti
uisse aliquos in compete
ecclesie Romane, quod ui dum
nato hic stare pt responso
quod non apparet sciuisse vel secundum
Host, etiam si sciuit non
preiudicat sibi, quia fuit
in iudicio necessario tamquam iudex
cuius officium est necessarium per
supra muentum ff. de mune et
hono Glo plt not indu
cens duo specialia et unum de
iusum Infine arguit et alle
duo iura Et in ca ibi
scilicet in 9 possessione Et que
est ro dubitatis, glosa ta
git sed non plene, dicatur
ergo quod preiudicem parit per
emptionem que obstat sine
preiudicit ideo si indicatur 9
ipsum corpore repba Et gpe
sato appe non obstat sine
sed executioni, ideo nisi sit
comperte reprobata per oppo
ni etiam postea Infine
de hoc ut de constitutione cum
accessissent etc Glo ult
alle duas rationes concipit
duos casus et inducit duo
specialia Et in ca ibi nisi in
casu specialia sunt illa de
quibus ut et c xp in glo
ult de l admonendi ut
de inventam in c si de l
impubertes ut c xp et lo
quitur in ea fisci sive rei
publice, tunc cum sententia re
scindit per iura denouo
recepta scilicet per restitutionem in in
tegrum secundum Fran

Cum jecta | Omnia c
Oma
aqua fuit appellatu | retita
si costet, testes ad quorum
dicta tm lata fuit ospira
tores fuisse et odicete p
te receptos Et sumo poit
fm cora papa narratu
appos remedio 2o dat in
dices appos ibi quia no
prima subdiui, qr so pot
delegaom prelios tale et
eius forma 2o ibi iudices
pcessu et sniam delegatos
3o ibi aqua appom ab ipa
interpositam et psecucom
ipius Qua est subdiui qr
primo i ceta capi madat
pcessu primos iudices ir
ritari et denouo inchoari
2o ibi si no madat pces
su ofirmari quodda sol
uendo obstaculum ibi qr lig
¶ Casus in tunc ponit sic
Canti secte Martini prope
et quibusda alijs canonici
suos denunciaverunt duo
sup abbate suo sup dela
pidacioe prioris suia et
quibusdam alijs criminibus sup
quibus fuerat multipliciter infama
tus Vnde papa commisit aliquibus
iudicibus qtis ad eccliam illa
psonaliter accedat et tam
i capite qm i membris cor
rigat corrigenda ~~proiecta~~
~~eccliam illa~~ Iudices no
receptis instrumentis abbatis
et canonicos abbate ipm
ab administracoe ipius eccie
psuam remouit dilata
correctoe mebrorum quam
tunc no potant, expedite
aqua sua pcur abbatis
appellauit vn post pg
modum i pncia papa ppo
it dicta suam replicari

+ 2 statuat que
dey deu indicat
spectat ecda

debe, primo qr iudices lite
no otestata in negocio pces
serunt, tum quia iuramenta
cospiratorum cont ipm recepunt
depoicombus testium coram
ptibus no publicatis ut omnis
cisse ad sniam pcede p
supserunt, Ipa no hijs et
alijs intellectis, quia de
articulo cospiracionis sibi no
potuit fieri plena fides
madat iudicibus qtis si co
stiterit qr illi cospiratores
fuit quorum iuramenta iudi
ces recepunt, qr abbas p
bace noluit cors eius et
iudices dicta illorum solo
secuti cum p alios ea
pbata non essent sniam
ptulerunt, pcessu illorum
deant irritare i pn'h'c ne
gocio nota forma i spoilis
tris ypthusam pquodu
pcetes Si no abbas no
potuit pbare illos cospi
ratores fuisse ul liq de
hoc costaret, apparcat
tm qr mlt deposuerunt sup
hijs p quibus fuit abbas
amotus uel eciam si aliqua
deposuerunt otra abbatem
ea tm p alios fuerunt suffi
cienter pbata pcessu illorum
iudices debeant cofirmare
qr quius adusus abbate
no debuerunt ospiratores
admitti, iuramenta tn
ipsorum de veritate dica
sup statu ipius eccie reci
pe potuerunt, ut pdicta
illorum sup alijs fides pos
sit esse qd ipm abbate
no tangebat, precipue cu
tunc pbatu non eet ipos
ospiratores fuisse ¶ Seque
lia Capitti sic reglares ut

sequit iudices magr ppe di
xisset inquisitores fr hostis
renouerunt ppt ea q coram
ipsis fuit in inquisitione p
bata dilata ~~sinceres ad ...~~
~~iudices ut d in prim et alios~~
non conspiratoru s ydoneos
et pcca ex pedita qd sit
hostis ex fine pate pcur
sorem in pte dicta bull
directis ad ipsos iudices
ut d in prim et alios non
conspiratorum s ydoneos p
teste et suam ex pcessu se
cuta cofirmetis ta in ca
pite qm in membris quorum
correctio licet fuit dilata
fuit tn pcca ex pedita nec
obstat qd conspiratores sit
excepti et sic optima sequi

¶ Noto primo qd regulares
pnt denuntiare abbem
ipse et p alios dehic dicta
¶ Secu no qd inquisitor
debet accede ad locu ibi ad
etiam accedem no qd pt
alibi ptes citare et maxe
saluo tn eo quod dr in
clementi dele statuimus in li
bro p qua regula qd hic
dicebat prime ¶ 3o nota
qd si manda aliqui ut cor
rigat intelle ei commissa
inquisitio in urbo corrige
rent ¶ Noto ecc qd inqui
sitor dr iudex ibi iudices
magr tn ppe dixisset
inquisitores fr hostis di
cunt tn iudices et ad iurem
iudicu ab administratione de
ponunt et excepcione ad
mittunt in quo tn sit dica
mus ecc, dixi d de iudi
cio lta qr te no hic quod

publicatio attestacionum
no est de sba pcessus primo
si no publicata et no ap
pelletur hoc ptextu no
retractabit sua pbat
hic sa ibi nimie publicis
et d quia istud non vicia
hic pcessum iudicii et hic
idem tn simile primo quia
tanti pcuratores no fecit
publicari dicta testium in
pnti ut in ca appel pos
sent pducere testes tam
sup antiquis capitulis qd sup
nouis et directe qm illi
quod alio no possent d.
de testi fr... cu ger
¶ Item no qd no suffit pba
re testes dixisse p... nisi
pbet iudicium secuta dicta
eorum ibi et qd eos dicta
iudices secuti sunt ex
quo noto qd raro ppt
dictum testium retractam
suam qr iudex no sem
refert se ad testes s ecc
ad alias pbationes d c si
cud et c tam, et si plu
res tales ex pssit in sua
uel nullas exprssit non
audiet redarguens tes
tes de falso qr suam qr
no retractabit ex quo tn
sua ex aliis causis et hic
nota ¶ Notat ecia hic
ffram quod conspirator pt ec
testis pt qd contra illum q
que conspiranit ibi et hic
addiscit et quod ecc nota
p quod colligo qd conspira
tio est causa respectiua
et non simplr vel nota et c
causa qd tn stati excusa
bit
¶ Nota sic q sum qd ...
et d hic no potuit esse

pcuratores alios, cu ecent ca-
nonici regulares qui cesse
nt hic ut monachi .e. de pos
tulan c. ij. sz monachus no
pt esse pcur. xvj q. j.
qui no et c. monachi. Re-
solucio regula est, q non
pt ee pcur. ut dar pro-
curatorem, fallit in casibus
spalibus de quibus in cle-
men religiosi de pena
et psequunt hic ymmo
nam pro ca monasterii pt ee
pcur ut si denunciat
abbem, et tunc eciam debet
here sumptus a monrio. h
de accusa ex pte et et
ymmo, q in hoc procura
bilitas monrij ut bonus
platus pficiat et pfectus
defendat ac pravus ab-
iciat et pdt patz solus
Qz adhuc circa hoc occurrit
dubium quo namque monachi
possit ee pcur. q abba
tem abbate invito cum
no possit bras eciam a-
micos recipe sz eius li
cencia xvj q. j. non dicatis
cu go recipiet mandata
aliorum Solucio sm ymmo
qd dd in c no dicatis est
regulare, fallit in casibus
expssis in iure ut q de
nunciat abbem ut hic de
quibus omnibus in Clemen
religiosi. e. allegata
¶ Hoc pmisso oppono ecf
q non debent recipi
crimosi testes sz cospiratu
res ecf gtra alios, qd
h pmittit textus in fine
adhoc .e. de testi. testes
et q cospirator sit crimo
sz pbat de indi copiosa

xij q. j. quiacumque et c sequnti
¶ Solo vlt in effectu dicit
q cospiratorem valet ad
psumpcionem no ad plenam
pbacionem ymmo dz aliter
q ab aliis no fuit hic istis
testibus obiectum sz q erant
cospiratores, vel melius di
catur q no omnis cospirator
est crimosus nam aliquis fit
cospiratores ad bonum, et h
con illum gtra que cospi
ravit no admittitur tanquam
qui tenetur inimicus sz gtra
alios, quod est satis no-
le Et tunc dico q exceptio
cospiracionis obstat sicut excepcio
inimicicie, no ut excepcio
crimis, iste e verus intel
lectus lre et sm ymmo
dr inimicus non solu qui
odium gerit in mente, sz
ecf in quo e ca inimicicie
sine odio in q v. c. et
sic, ut si fuit iniuriatus ab
illo gtra que deponit
eciam si non odit eum Et
p predicta dico q excepcio
cospiracionis aut opponitur
ut excepcio inimicicie, et tunc
no expedit adice q si
illicita, tunc ecf solum
obstat in ca eius gtra que
facta est cospiracio, non
i aliis ut hic Aliquando oppo-
nitur ut crimen ipi testi
et tunc obstat quo ad os
sz expedit pbare q sit
illicita, et tunc infertur
crimen testis vel sm ymmo
Excepcio cospiracionis et si
infert crimen no obstat
in ca inquisicionis, q. i. ea
admittuntur testes crimosi
gtra crimosum cu no fiat

inquisitio contra in fine. de ac-
cusa. qualiter et et hec maiore
in qualibet inquisitione, et ma
xime si ad penam tendit sic
et alios admittit conspirator
contra conspiratorem de testi coge
c. si vel secundum hostiensem admittu-
ntur criminosi qui quamvis fuit in clau-
stro non potest per alios probari
ut de testi. veniens ii. alias
adhuc aliter Sed ego dico quod
in causa admittitur criminosi
nisi specialiter ex prima iure
ut in casu c. per tuas de si-
mo. cum similibus, dico ergo secundum
quod permissi quod conspiratores non
est tamen semper
Adverte glosas Glo. sua
posset vitari per quoniam dominus
isti commissarii potuerunt dele-
gare vices suas Glo. dicit
quod non etc. Et in loco de de
hoc s. de offi. delega. sta-
tuimus ii. li. vi. dicit ut ibi
Glo. in parte vitatur per quorum
de l. in fine allegata Glo.
sequens determinat utrum de-
beat locus contestatio in ita inqui-
sitione Infine de hoc dixi
in c. cum hic allegato Glo.
nec ordinis posset vitari
probationem, vide etiam quod hic
papa debuit moneri ad
sententiam ex ista causa, quia
non sunt omissa capitula nec
dicta testium isti Abbati
Glo. dicit quod hoc fuit cau-
sa sufficiens, papa tamen
ex hoc non movetur sed solum
propter articulum de conspiratione
quia de aliis sibi constitit
sed quod non obstabat etc.
Glo. in anita signat contra
et remittit et arguit
Et in ea ibi interposita
ubi sola voluntate probandi
iustificata appellatio Et ibi ex
parte Abbatis dicit hostiensis quod hic
probare voluit sed non obtu-
lit, vel obtulit ut fuit
repulsus vel si fuit re-
pulsus non tamen appellavit
propter hoc sed solum adiffini-
tiva ut hic in glo. ult.
et super ea Glo. sequens
notat et visa est in uno
verbo Glo. praeter obiicit et
solvit Infine secundum Jo. Sed
erravit in intellectu et
ideo etiam erravit hic in glo.
secundum Jo. an. Qui dicit quod hic
fuit a sua appellatione
ut dicit praeterea certum enim est
quod si ad sententiam appella-
tum fuit, et ideo quod iudices
noluissent probationes ad-
mittere, appellatio legitima fuisset
et processus iniustus Sed quare
tunc retractatur sententia propter
tamen praeterea a qua solum
non fuit appellatum respondet
hostiensis hoc ideo quia il-
lud gravamen scilicet de recep-
tione testium conspiratorum po-
tissime tangit sententiam ma-
gis enim gravatus fuit Ab-
bas circa illum articulum
in sine probatione quod testium
receptione, quare propter secundum dis-
tinctionem hic positam ex co-
rrecta sententia Sed dicatur de
hoc ut s. de ap. c. ult. li.
vi. et adde quod notatur de
except. c. i. in glo. iiii.
Glo. ult. in principio solvit
obiectionem cum dat sententiam,
deinde quare oppositio et ex-
plicite solvit Et materia
glose ex pedium supra in ea
oppositione etc.

Cum te

Cum te
Eodem
natum

accione iniuriarum infamis est et per sententiam potest fame restitui. Et primo ponit porrecta peticionem, 2o ibi vos, aut ipsius exaudicionem.

¶ Casus in tuis litteris de castro Martini et B habuerunt inter se verba iniuriosa ita quod dixit ipsi B quod eius filius non esset uxoris valoris etiam capilli ipsius B. quod postmodum B convenit accione iniuriarum iudicis qui de hoc cognoscebat condempnavit predictum in x solidis unde ipse timens ne per dictam sententiam notaretur infamia petiit a domino papa beneficium restitucionis ad famam. papa considerans quod nulla vel modica facta fuerat iniuria ut dictum est per huiusmodi sententiam infamia non notari. ¶ De qui. littera ¶ Noto primo librum de accione iniuriarum que datur iniuria passo ut statim dicam.

¶ 2o nota quod sententia in accione iniuriarum infamat. Et in hoc dicunt aliqui quod huiusmodi sententia quecumque super minima iniuria infamat eciam si sententia sit iniusta secundum unum intellectum c. licet. alii dicunt quod sententia esset iniusta super minima iniuria non infamat. Item nota hic quod papa potest restituere fame eciam simplicem laycum de hoc j. di tam.

¶ Et pendencia nota c. licet. Verum est quod accio iniuriarum causatur ab iniuria que irrogatur non solum facto sed eciam verbis C de iniuri l. si non convicii ff de iniuri l. item si iniuriarum et agitur ad condempnacionem pecuniarum et condempnatus sit infamis si iniuria fiat layco ut hic potest intelligi sive clerico, j. de iniuri olim. Tollitur autem hec accio per pactum et ipso iure ff de pac. si tibi et quadam et dissimulacione instit. de iniuri § fi. et morte illius qui passus est iniuriam, nisi lis fuit contestata ff de iniuri l. iniuriarum et l. post annum ut dicta l. et si non convicii et § [illegible]. Sed oritur seu nascitur hec accio cum illata est iniuria et ad animum revocata instit. de iniuri § fi. secundum Host., nec est necesse quod verbo tunc dicatur hec iniuria ad animum revocata secundum Goff.

¶ Cum itaque hic disponatur quod infamatus possit fame restitui. Quero hic primo qualiter tollatur infamia. Ad hoc dico Infamia alia est iuris alia facti. facti est locutio hominum j. de accusa. cum oportet. Et hec tollitur contraria bona fama ut ibidem notatur et non potest alio modo auferri. Sed infamia iuris est duplex quedam vocatur canonica que surgit a quolibet morali et talis tollitur per penitenciam vj. q. i. l. infames [illegible] de testi. testium et de hac non loquitur textus ut de infamia facti. Alia est infamia iuris que dicitur civilis que surgit ex certis causis ut si quis condempnatur accione furti vel accione iniuriarum ut hic et non refert quanta sit iniuria vel condempnacio pecuniaria sit ea ut hic. Verba non

nes intelligendas secundum ffran. licet glo. aliter dicat. ¶ An vero ecclesia habeat infamiam canonice quod tollat, dico quod per restitutionem facta a principe vel a senatu ff. de postu. l. i. § de qua. et quod dicatur de principe procedit fortius in papa per istum textum. Item quod dicitur de senatu procedit in cetu cardinalium qui censentur iure senatus romani q. i. ecclesia romana, di. constantinus. Contra hoc est Clemen. ii. de elec. ubi solum in certis casibus cetus cardinalium habet potestatem, iuxta quos iste non enumeratur. Contra dico id verum vacante sede, secus si non vacat, quia tunc procedit. quod dixi intellige de vel raro, prestatur. Ego potius infero quod citra papam vel cetum cardinalium nullus prelatus inferior restituit famam quod verum est secundum Jo. mo. etiam in criminibus in quibus potest dispensare inferior de quibus di. de iudi. At si clerici de tempo. ordi. dilectus et quod ibi notatur. Quemius cum episcopus dispensat cum talibus hec dispensatio non tollit infamiam si erat canonica, ex quibus irrogatur infamia iuris, ut qui condempnatus est est pro simonia et ex hoc secundum Jo. mo. est quod tales dispensati sunt inhabiles ad ordines et ad testimonium propter infamiam remanentem pro ii. q. iii. § hinc colligitur. Si autem essent canonica non infamantia tales dispensati essent habiles ad predicta, quod enim dicitur in c. testimonium, quod criminosus nunquam potest esse testis verum est in non dispensato secundum ffran. nec obstat ad predicta c. de te[m]po. ordi. quesitum, quia non loquitur de condempnatis et de iure infamibus sed de occultis peccatoribus, vel infamatis de facto sed non condempnatis cum quibus episcopi post penitentiam impositam vel peractam possunt dispensare ut ibi dicit secundum Anthonium. Non obstat etiam decretum Jo. l. di. duo sunt ubi dicit Jo. quod in omni crimine in quo potest episcopus dispensare, potest etiam infamiam tollere, quia debet intelligi de infamia canonica, non de illa que canonica est, quia Jo. mo. tales infamia canonica que contrahitur per excommunicationem, tollitur per absolutionem ut notat glo. vi. q. i. omnes, per absolutionem ab excommunicatione non tollitur infamia contracta ex peccato nisi aliter probetur absolutio peccati ut notat Archidiaconus vi. q. i. non habilitat. ¶ Utrum vero alii reges possint restituere fame dicto quod non per dictum § de qua, qui permittit solum principi et senatui, sed si sunt reges non recognoscentes imperatorem de facto, possunt restituere fame secundum ffran. Ple. not. Jo. mo. in c. p. de fide instru. de quibus omnibus speculatius vide Jo. mo. et alios doctores. ¶ Glo. pa. dat consilium, si sic

ffran. ad ▒ in glo. Jo. plan. ee

dt pe hoc vi si civiliter
agit, quia ubi criminalit
no(n) 9stituit procur(ator) nisi eet
psona illustris C. de iniu
l. fi. et iii. q. ix. § nisi in
cri(mi)ne Glosa ii p(ro)sequit
ma(teria)m utru(m) s(ente)n(t)ia sup(er) mi
ma iniuria infamet et
tenet q(uod) non, ymo dt
no(n) dari actio(n)em iniuria(rum)
p(ro) minimo dic ut nca et
nca ibi hec arm hucusq(ue)
wlt glosa q(uod) ex caus
quas allegat, q(uod) iste no(n)
erat p(ro) hac s(ente)n(t)ia infam(atus)
quia modica et levis e
rat iniuria de qua no(n) erat
curand(um) et sumit glo hic
esse ad hec arm, s(ed) ymo
Host(iensis) et ab aliis di(citu)r
ita viz q(uod) hic erat necia
restitucio ad fama(m), ideo
ipi in v(er)bo volum(us) sup-
plent s(cilicet) restitucio et
Jo. an hic i(n) glo ubi dt
hic hec arm dt ymo hec
arm, quia responsio debet
convenire petitioni et ita vo
lunt isti q(uod) s(ente)n(t)ia i(n) actione
iniuria(rum) infamat, qualita
cu(m)q(ue) sit iniuria, et ista lo
ra quit approba(tur), q(uod) ex
quo actu est iniuria(rum) s(ente)n(t)ia
infamat s(ed) d. in quo ta(men)
potat iste v(ir) hic dicere se
iniuriatu(m), dt Jo. an. q(uod) iste
v(ir) gloriabat(ur) in capitt
sic mulieres et aliq(ui) ytali-
ci, qui singul(is) noctibus
tenent ceras insulas et
suas ornados vel torq(ue)
dos, et equus istius h(ic) e
rat vilissimus, et ex hoc
videba(tur) lesisse pudorem
illius quare erat iniuria(rum)
Glo ultima dbit(ur) et solvit

et quida(m) h(ab)ent ista glosa
in p(r)in(cipio), c. sup(er) v(er)bo te ut
dd. possit aut ista glosa
reitari p(ro) q(uesti)o(n)e, unde ista
possit simplice layca(m) fa
me restitue(re) Glo wlt
q(uod) sic si est de iurisdictione
t(em)p(or)ali pape, alias non dt
ut i(n) ca. et ibi s(ed) dic ip(s)i
p(ri)mo, nisi vellet eum re-
stitue(re) sibi necum p(ro) ordi(n)i
b(us), alias de talib(us) se non
imp(e)dit, qui no(n) s(un)t de t(em)pora
li. sua iurisdictione, quicq(ui)d
non isti f(aci)ut s(ecundu)m eum
q(uo)d t(ame)n est d(ub)itare, Host(iensis)
t(ame)n s(em)p(er) hoc posse, s(ecundu)m
t(ame)n est verius, nam i(n) restitu
cione requi(ritur) ut ind(e) h(ab)eat
administracio(n)em, de resti in
integr(um) c. ult., h(abet) nullam
administracio(n)em s(ed) s(u)pra in
laicos salte(m) in c(on)cilio
de iudi novit, et quod ibi
notat(ur)

Ad probandum

Summat(ur) revocata s(ente)n(t)ia
p(ro)p(ter) defectu(m) iurisdictionis
ut quia unus ex iudicib(us)
publice excoi(catus) erat ut p(ro)p(ter)
ordine(m) iuris no(n) s(er)vatu(m), ibi
de p(ri)n(cipa)li q(ue)stio(n)e et de con
sti loquit(ur) c. de re ipse-
tum dilect(i) s(ecundu)m Jo. Card
dic. 2a. ibi nota aut
Casus in tali vacan(te) mo-
nasterio Selym, quedam
moniales eiusdem monasterii
elegerunt custode(m) eiusdem
monasterii alie no(n) elegerunt
quanda(m) alia(m) moniale(m)
i(n) abbatissa(m) sup(er) h(uius)mo(d)i e
lectionib(us), ca fuit c(om)missa
quibusdam iudicib(us) q(ui) cassa-
t(is) electionib(us) predictis

ꝯfirmauit electionem custodis
post ꝯfirmationem dicebat, quod unus
ex iudicibus erat delegatus
tempore quo erat publice excom-
municatus, unde ibi scilicet quod licet causa esset
delata ad dominum papam et
ipse mandat quibusdam, quod ipsi
cognoscant de electione custo-
dis et eam sicut de iure
fuerit ꝯfirmare vel infirma-
re procuret ita ut si tempore
delegationis fuit ad praedictos
iudices unus ex eis fuit
publice excommunicatus, cassata
illa sententia et cassa et irri-
ta nunciata, de eadem elec-
tione iterato cognoscant
¶ Sequitur littera custodis mo-
niali in abbatissam. Nota
hic quod excepto excommunicationis, red-
dit sententiam iudicis retro nulla
si erat publice excommunicatus
et hoc probatur hic ex ipsa
¶ Secundo nota quod viciato accesso-
rio ut ꝯfirmationem, non vici-
atur principale scilicet electio et pro-
batur ex ipsa de elec. si
ꝯfirmationem li. vi. et lo.
quod utile viciatur per inutile,
ut si ex pluribus iudicibus
alter est excommunicatus, quod pro-
cessus aliorum non valebit
qui alias valuisset
¶ Examinando litteram oppono
ad textum, quod monialis non
debuerat audiri agendo
in iudicio de iudicis c. ii. li.
vi. Ad hoc dico breviter
solum Innocentius quod audiatur custos
hic super sua electione scilicet
ad abbatissam, et eodem
modo cum in moribus administra-
toribus audiatur monachus electus
ad illas de statu mona-
chorum. Hostiensis hic contra, cuius
opinionem non recita, quia
male intellexit Innocentius
¶ Hoc premisso, oppono secundo quod
per excommunicationem unius iudicis non
debeat viciari totus processus
ex quo maior pars iudicum
non erat excommunicata. c. de
pictura casu. Innocentius dicit ali-
ud esse in ꝯstitutione procuratoris
aliud in placitacione sive, quod
reprehendit Hostiensis dicens non
esse dictum, sed utrobique dis-
tinguit, dicit an excommunicatio
esset privata an occulta
secundum Ioannem Andream. Saluat Innocentius addi-
to quod ibi in ꝯtrario loquitur
in actu qui gerebatur a pluribus
ut ab universitate, hic a plu-
ribus ut singulis qui quique
ad actum inseparabilem scilicet
sententiam unum in c. si. de pro-
cura. si a pluribus ut sin-
guli ꝯstituuntur procurator
dicerem valere procuratorum
quo ad non excommunicatos
ꝯstituentes, etiam si esset unus
et excommunicati plures, quod
plene declarat Ioannes Andreas de
elec. illa de offi. dele. tu
super, ubi adtendum quod in
placitacione sive, quia fertur
per verba plurium quam si
plures iudices, in c. cum ab
uno li. vi. si contigerit iu-
dices omnes quinque in placi-
tacione sive inseparabiliter et ita
si unus solus est inhabilis
ut excommunicatus, tunc sententia est
nulla, quia deficit in
una parte essentiali et propter insepa-
rabilitatem utile per inutile
viciatur et sic intelligo c.
pallecit cum ꝯstituto procuratoris
non habet eam relationem quam
habet placito sive, propterea in
eam c. finalis de pictura

suffit quod maior pars illorum
de universitate fuit non excommu-
nicati sed ipsorum maiores
alii non excommunicati sunt vir-
tute non adiectus, quia actus
non dependet ab istis ut
istis sed ab universitate. Alia
materia tangunt glose. Et
prima glo. quia hic dicitur
de iudice publice excommunicato
posset retractari per eum qui obti-
nuit. Si iudex esset occul-
te excommunicatus glosa solvit
dic ut in ca. Et in ca. ibi
barbarius loquitur in lege
de huiusmodi qui putabatur liber
et pretoria gessit. In fine
idem tu glo. et Inno.
et Hostiensis quod sententia lata ab
excommunicato occulte valet
secundum eos. Et hic not. Io. in
viii. in glo. allegata sed illa glo.
non est vera ut ibi notatur
in summa. Sed posset multo
opponi contra istam glo. quod
etiam non videtur sententia lata sit
occultus excommunicatus vel de-
clarat tu intelligas de questione tu
dilectus. Solutio ibi iura
loquitur in actibus pertinentibus
ad aliquam rationem privati of-
ficii ut si tamquam occulte
excommunicatus eligit non valet
electio contempnit ad ipsum. Hic
tamen loquitur in actibus pertinen-
tibus ratione publici officii ut
est iudicale, tunc enim error
communis excusat, ut in iuribus
allegatis hic in glo. Ultimo
aut ad excommunicatum an va-
leat et qui gesta ab excommuni-
cato publice et occulto, dic
ut Io. de dolo et contu. ultima
lib. Et breviter aliquid hic
tango. Et dico quod aliqui

sunt actus qui valent simpliciter
etiam si fiat ab excommunicato
publico, ut sunt contractus, de quo
ibi plene. Aliqui non sunt
actus qui non sic valent. Et
de istis distinguo. Aliquando
enim excommunicatio est publica
aliquando occulta. Si publica
tunc actus viciatur ut hic.
Si non publica ut quod quoniam
opinione reputatur non excommuni-
catus, tunc aliquando quando opinio
est improbabilis ut quod ex-
communicatio sunt publice lata
et sic ignorantia non excusat
viii. di. quod dicitis. de postu.
c. i. li. vi. tunc non innitatur in
quando opinio aliquando quando
opinio est probabilis. Et tunc
aliquando actus competit ratione
publici officii et regulariter
valet ut hic, fallit in
actu excommunicandi. Nam si
excommunicatus occultus excommunicat
aliud excommunicatio est nulla xxiii.
q. v. audivimus. Si non
competit ratione privati officii
ut est eligere. Et tunc aliquando
ipse exercet actum et actus non
valet, ut si excommunicatus occul-
te impetrat rescriptum de
rescriptis c. i. li. vi. Aliquando non
exercet per alio, et tunc aliquando
per aliud sciente et actus non
valet de se, excommunicatus tu non
absolvimus de electo si bene-
ficia in fi. li. vi. Aliquando
ignorante et tunc sic in so-
lidum valet ne puniatur
ignoratus qui non fuit in
culpa, putat hic expresse
in hoc puncto quoniam, quia de-
bemus potius attendere dis-
ponentes potius quam recipi-
entes, nec enim patitur

p(re)iudiciu(m) recipienti q(uia) p(ro) suo
int(er)ee si int(er)erit aget co(n)tra
excoicatu(m), qui se inmiscuit
cu(m) eet th(e)s(aurari)us, sicud alio(s)
domi(nu)s agit co(n)tra p(ro)curatore(m)
alt(er)ius qui no(n) h(ab)et rati(habitionem)
de arbi(tris) (con)tra(ri)us, et quod
ibi nota(tur)

Glo(sa) ij tollit arg(umentum) et re(mi)t
tit et mea ibi credit(ur) s(ed)
vi(detur) h(ic) mag(is) colligi arg(umentum)
q(uod) no(n) credit(ur) l(itte)ris h(uius)mo(d)i
ad quid eni(m) mandaret
inquiri si crederet(ur) s(ed) dici
p(otes)t q(uod) mandat inquiri
no(n) de excoicac(i)o(n)e de qua
co(n)stabat s(ed) de publicac(i)o(n)e
de qua no(n) (con)stabat, de h(oc)
aut(em) quo(modo), et q(ua)ntu(m) credat(ur)
l(itte)ris ordinarij, ext(ra) de lati(s)
o(mnibus), de p(ro)bac(i)o(ne) p(er) cessione(m)
Glo(sa) iij exemplificat ad
l(itte)ram et ultim(a) co(n)tra p(ri)ma
le(ge) infine et sit glo(sa) h(abe)t
illud solu(m) co(n)tra q(uod) ordo
iudiciari(us) no(n) fuit s(er)uat(us)
reliqua scola referunt in
efficaciu(m) electionis, et p(er)
sunt (con)t(ra)ria textu(m) et c(etera) Glo(sa)
s(e)c(un)d(u)m ex posit(ione) no(n) alle(gat)
duas (con)tra(rias) di(cit) ~~soluit~~
obicit et soluit, (con)tra solu
c(i)o(ne)m alle(gat) duo iura et ar
guit. Et ibi wintonien(sis)
solue ut ibi nota(tur) in ul
tima glosa. Glosa ultima
notat, dic ut in ca(pitulo) et c(etera)

Quamvis | ponit regula(m) et duos
casus exceptos et h(ic) dicat
in su(m)ma r(es) inter alios iudicata a
liis no(n) nocet q(uo)d in pl(ur)ibus
fallit in duob(us) cas(i)b(us) h(ic)
except(is) Et re(l)a(tiv)a p(ri)mo

p(er)mittit ca(sus) exceptos
subiciat ibi et h(ic) et c(apitulo) ca(usa)
ibi at illi
Casus in tantu(m) no(n) est
necc(essa)ri(us), quia l(itte)ra e(st) pla
na que seq(ui)t(ur)
Et no(ta) ex l(itte)ra regula
r(es) int(er) alios acta alijs
no(n) p(re)iudicat neq(ue) nocet
(con)tra sunt in glo(sa) Nota duos
casus exceptos a
regula d(i)c(t)a p(ri)m(us) e(st) q(uando)
ad aliquem p(er)tinet p(r)incipalit(er)
actio uel defensio, et p(er)
mittit aliu(m) age(re), ut si
debitor p(er)mittit credi
torem age(re) de domo
pignori(s) uel ec(on)t(ra) defende(re)
s(ecundu)s ca(sus) q(uando) fert(ur) s(ente)ncia (con)tra
illum, a quo ca(usa) h(ab)uit ca(usam)
ut si electus p(er)mittit e
lectores ca(usa)m electionis
p(ro)sequi, et fert(ur) s(ente)ncia (con)tra
electores p(re)iudicat electo
qui h(ab)uit ca(usa)m ab electo
rib(us) ide(m) s(ecundu)m (Innocentium) (et) host(iensem)
Si p(er)mitto p(re)lat(um), qui
inquirendo ex officio te
p(ri)uauit p(re)benda et p(ro)ut
illam michi (con)tulit de
fende(re) illam s(ente)ntiam Si
no(n) tu(n)c p(er) a te s(ente)nti(am)
que(m) credo ad me spec
tare, no(n) h(abe)t a(ctio)ne(m) nec
a te ca(usa)m s(ente)ncia(m), l(ice)t me
sciente agat et p(ro)nunciat(ur)
michi no(n) obest ff. e(odem) se
pe (et) s(ecundu)m (Innocentium) s(ecundu)m host(iensem), quia
tunc re(gu)la h(ab)et loc(um), q(uo)d
r(es) int(er) alios acta est
aut rac(i)o h(uius) regule
s(ecundu)m Anth(onium), quia n(atur)ale
est, ut gesta ad auctores
et effectu(m) eo(rum) restringat(ur)
tam i(n) penis q(uam) i(n) merit(is)
dec(is)io(n)i q(ue) fuit a maio(ri) p(ar)te

quesiuit regula tu in ca
q dt, res int alios acta
alijs etc. debet intelligi secundum
Jo. an. de omnibus alijs, secus
cum in hijs qui fungutur
idem cum primis ut quia suc
cedunt in iure singulari
vel vniuersali ff. de rei uendi
si a te § si et l. an. cum
§ ff. et ita sententia super re
hereditaria lata contra patrem
preiudicat filio, qui in hoc
filius fungitur quasi idem racione
successionis etc. Item hoc
quod dicitur in regula alijs non
nocet verum est quo ad hoc
ut contra ipsos pariat ac
tionem vel exceptionem, sed bene
preiudicat in hoc, quod possessio
que prius erat apud aduersarium
transfertur in victorem ut c.
cum super, nisi appellatum
esset ut ibi et forte diffi
cilius erit agere contra possessorem quam
contra primos ar. ff. de alie
na iudi mu l. i secundum primo
Item hoc quod dicitur in primo casu
excepto, rem inter alios
acta, alijs preiudicare, quan
tum ad eum qui litigauit de ea
re pertinebat actio puta
tit alium agere vel defen
dere verum est secundum primo Si
eodem iure vtitur ut in eodem
§ ponendus et suppositus De
quibus si dicitur ut si appetaui
pacta usufructuarium agere
de fructibus vel contra non
preiudica ei Item secus
si parte herede in re patitur
alium esse parte herede agere
pro parte sua secundum eundem Et
per ista dicta soluuntur aliqua
dubia et obiectiones et iam

magis claret littera ista
Et hijs premissis alia mateiam
tractabo circa glosam Que
habet duas partes, prima re
petit regulam textus, alle
gat et cumulat uni casus ex
ceptos ab ista regula, et a
ibi Item fallit, prosequitur
et excusat casus quosdam quos
ponit textus, et primo ponit
casum in creditore et debitore
marito et vxore et socero, po
nit etiam de emphiteota
et emptore verum primo lego
glosam Et in ca ibi in casi
bus de hoc § q. l. fertur
Et ibi quoque sicud sunt
tres ordinatores et ordina
ti, per quod verum quod sententia la
ta contra vnum preiudicet
alteri per canonem, cautius
in glosa alleta vbi dicit
secundum primo et hostiensis quod
non est verum indistincte
ut dicit, licet ordina
tus dampnetur per crimen, tamen
hoc non preiudicat ordina
tori, nec econverso dampnationem
ordinati sequitur dampnatio
ordinatoris, nec obstat ca
pitula ia quia loquuntur quando
crimina ordinatoris et electoris
erant notoria, quia tunc sententia
huiusmodi contra ordinatum vindi
cabit ordinatori, hoc enim
latius prosequitur Jo. an. Et
ibi ingenium sed eum acci
pere debemus per quo lata
est sententia, etiam quando sunt
libertinus quam res iudi
cata in ca libertatis alijs
preiudicat et hoc facit fauor
tre libertatis Et ibi filiacionis
sine parentele pro pue quod
fat iud non solum quo ad

parentes cum quibus agit
si etiam quo ad res et personas
sit hic debet intelligi nisi de
tegeretur collusio ut notatur
in l. statuum allegata Et ibi
in quela inofficiosi testamenti
Dominus Anthonius declarans
hoc dicit quod in testamento ex
eodem fonte descendit ius
ad heredem et durat ad le-
gatarios et ideo sententia lata
contra heredem preiudicabit le
gatariis et lata pro herede pro-
dest legatariis quia dicte
est auctor eos ut papi
nianus in [illegible] in glo. alle-
gata secus dicit de sententia contra
legatarium quia non preiudi
cabit heredi quia non potest
legatarius deducere ius in
iudicio in preiudicium heredis
aut aliorum ff. de excep.
rei iudi. l. 3 Et ibi c.
plus pro qua [illegible]
casu quo victoria unius ex
pluribus condempnatis appel
lantibus prodest sociis Et
ibi l. 3 Item hic Io. an. fal
lit etiam hec regula in cri
minibus in quibus accusatus ab
uno et absolutus ab alio
non potest accusari de jure ut
de accusa. de his Item fal
lit in actione populari si ac
tore bona fide agente
absolutus reus ff. de [illegible]
[illegible] cum qui si in popula
ribus Item in adulterio absolu
tus adulter prestat adulte
ff. de adulteriis l. denunca-
asse hic Innocentius Item in aliis
casibus quos recensat
Io. an. Et ibi Item fallit
hic est [illegible] post glose in

qua glo. ponit casum ad
literam quod sola hic latissime
examinat Io. an. post Innocentium
et ego ffirans ostendo quod
sententia lata contra creditorem
preiudicare possit debitori
et equaliter et adillos hic
remitto causa brevitatis ut
hic glo. quod si debitor pas-
sus est expin creditorem
[illegible] dic ut in ca. Et ibi
si superatus dicit i.a lex
sententia lata contra debitorem
vendicante non nocet credi
tori et ibi dicit lex sequens
quod debitor collusit ut
apparet iniuria iudicis succubu-
it Glo. solvit dicens quod
iste leges non obstant Et
Io. an. dicit distinguendum ut notatur
in dictis legibus aut supera
tus est debitor postquam obli
garet et hoc non cre-
ditori aut post obligationem
et tunc aut creditor igno-
ravit et non nocet sibi ac
scivit et tunc nocet nisi
in duobus casibus scilicet cum
fuit collusum vel iniu
ria condempnatus Et ibi
dote ancillam dicit lex
uxor ancillam dotalem
non vendicat Infine vide
de hoc in glo. plus [illegible]
iam patet declaratio huius
regule [illegible] inter alios acta
et cum casibus exceptis

Et ibi l. si fundus post causam servitute que
debetur fundo [illegible] unius victoria prodest
aliis Et si quis dicit si [illegible] quem fundum cum
pupillo [illegible] non [illegible] hic ut pupillo [illegible]
[illegible] servitute Et ibi l. si [illegible] quem
rem cum aliis [illegible] pro [illegible] rem [illegible] vedecet

Duobus q. dicit in sententia. Si duo iudices ordinarii pronunciant contraria, tenet sententia pro reo, sed fallit in iiii or casibus. Si sunt delegati dependet a delegante. Si arbitri neutra tenet et est sententia dicta 2a ibi si vero 3a ibi et si prima subdivisio in dem et exceptionem.

Casus in textu. Certe duo sunt iudices in aliqua causa et diversas sententias protulerunt, queritur que illarum teneat. Ad hoc dicit textus ista distinguendo si sunt ordinarii tenet sententia pro reo et non pro actore, nisi si in causa favorabili puta matrimonio libertate dote seu testato pro ipso actore sententia lata fuit. Si vero fuerunt delegati utraque pendet ex arbitrio delegantis. Si autem fuerunt arbitri, nulla illarum valet. Sequitur lectura diversas, id est contrarias ut si dubitatio aliter exponit i.e. c. tum super sententias a quibus non est appellatum super vincens pro reo sed actore delegantis pape vel alterius Jo. an.

Favorabilia quamquam iura sequuntur in casibus in quibus ponuntur contraria exceptis sec. Jo. an.

Noto super pro toto quia in omnibus dictis pondabile et allegatum est. Et preterea ex primo dicto colligo quod favorabiliora sunt iura ad absolvendum quam ad condempnandum nisi in iiii or casibus hic contentis, quia ista casus sunt specialem favore.

Contra mag. glosam quero hic de duobus iudicibus quorum unus est ordinarius alter delegatus et ista tulerunt sententias contrarias. Ad hoc dico quod qui in duobus delegatis ad hoc c. de offi. dele. si duo et c. si con. unum li. vi. vel forte neutra illarum valet quia non est casus iure expressus, nisi sed iura non emanassent cum causa que sententiam discordaciam una pari esse nulla. Jo. an.

Quero quid si unus et idem iudex tulit sunt duas sententias contrarias, dico quod neutra valet de facto nisi imputari, ut si causa commissa sunt iudicibus duobus consultoribus, qui consulunt contrarium et ipse iudex pronunciat super utroque consilium, sententia est nulla. Quid si ex talibus iudicibus, unus absoluit ab impeticione, alius ab instancia et tamen condempnat reum, pone in v. dico quod tenet sententia absolutoria ab instancia, quia ista concordant duo, ad hoc de arbi. c. i. li. vi. Quid si duo subdelegati pronunciant contraria, dico quod si non in toto sunt subdelegati recurret ad subdelegantem. Si in toto ad primum delegatum. c. de offi. dele. super quorum et c. si delegatus li. vi. Quid si ordinarius processit cum delegato alterius ordinarii, dico quod valet sententia ordinarii pro reo. Si si delegatus pronunciat pro reo neutra valet. super Jo. an. quia casus in iure non est expressus sed posset dici valere sententiam delegati, qui refertur iure delegatus sed ordinarius, tamen primum dictum magis est defendi. Quid si inquisitor

heticos et episcopus provinciat
gra, dico idem, sicud qui
delegatus procedit cum ordina
rio, quia inquisitor est dele
gatus, de heti. prel. li. vi.
Item quero de exemplo
hic in primo dico qui posset
contingere qui duo ordinarii
pretextu ferat suas gratias
ubi ponit in exemplo duobus
consulibus et duobus rectoribus
et duobus comitibus genti
bus iurisdictionem pro indiviso O.
Goff. dicebat qui sit simi
menbris in ecclesiasticis locum
hic non posset, nisi diceret
ecclesiastici hii qui sub eccle
sia iurisdictionem temporalem ...
ti ... si duobus Goff. ponde
ravit qui una dyoc. vel
civitas vel dignitas ec
clesiastica hic non pt du
os episcopos vel prelatos O.
de offi. ordi. ... de pben.,
nisi O. vitas est qui etiam
in ecclesiis ordinarijs locum
hic pt, vij q. i. non aut iste
possit correctio clericorum in
ecclesia simul pertinet ad ar
chidiaconum et presbiterum, idem
in eo ... causarum ad eos
et ad capitulum, iste cum hic
vel in opinionem vicarium ...
habeat ordinaria ut notatur
de offi. vica. li. vi., ergo
in eis pt procedere simul de
tum hic. Iste eciam est, qui
in concilio provinciali pos
sunt epi discordare in uno
pari et tunc in hijs in quibus
non requiritur plena concordi
a, locum est huic decretali
et per hoc patet cola ad
hanc decretalem. Quid aut
dicemus de qualibus audito
ribus palacij, qui discordat

unus iudicabimus ... ut
de ordinarijs vel ut in de
legatis. Guil. in Spe. et
in ... quod de auditoribus,
dicit qui sunt ordinarij in au
diendo, sed non in diffiniendo
de quo ... vide quod not. in
Clemen. de rescriptis auditor.
Glosa prima declarat decre
tale locum non hic in hijs
qui discordant in uno impa
ri vel cum aliquo sit ab
sentes et repetit textum pos
set aut pro quod ... recitari
qui deat stari sive maio
ri parti, ij. q. vi. ... diffini
tiva vel ... plures glosa
solvit qui textus loquitur
qui in uno pari discordat
ad ... maior nisi
in cum ... pastoral. O. de
resp., quod intellige ut ibi
not., ibi cum sunt due
commissiones et requiritur ...
maior pro utriusque commissio
ut valeat sua, fallat
eciam ... glosa in ... cima
li epi, de qua dic. ut in
c. ... O. c. ...
Glosa ij. movet dubitatio
nem et solvit. Et in ca.
ibi super ad quem hoc
ratio non ... bona quia
in quolibet ordinario est tepi
re superiore nisi in ... O.
de elec. licet. Est gl.
... ut magis deferat
ordinarie iurisdictioni, que
naturalis est et favora
Item in arbitro pt assig
nari ratio qui cum ptas eius
sit voluntaria non necessaria
sibi imputet committentes
ff. de arbi. l. ... cum staret
Item commissio ut stricti
us non suppleatur a lege
si omnia omissa sunt ...
... ut ff. de vbo. obli.

l. quedam astringende, ffran
h. defendo racionem glose
dt qd ordinarij non habet
superiore nisi lege mortua
qr iurisdictio ordinaria tracta
a lege et iure ipso ordina
rius habet iurisdictionem Sed iu
risdictio delegata dependet
a delegante et non est in de
legato iure proprio ff. alico
ff. de iurisdictione omnium iudi
cum mori, magis h. videtur
efficax racio hostiensis premis
sa sequitur rubrica de appellationibus

De appellacionibus recusa et relacionibus

Continuacio sic visis de hijs
que fiunt in iudicijs et tam
in summo de remedijs quibus
litigantes in iudicijs rele
vantur est videndum ideo hic
summittit rubricam de appel
la et cetera secundum hostiensem vel sic
fert sententia a qua si non ap
pellatur transit in rem iudica
tam, de quo vise e. of. ti. proximo
qr non appellatio impedit effec
tum rei iudicate, ideo de il
la est videndum Et qr appellatio
recusacio et relacio conveniunt
in iurisdictione iudicis suspe
denda et ad superiore de
fenda, de quo ff. c. ltima
li. vjo ideo nec iniuste caret
rubicans ita tamen coniungit de
prima parte habet ij. q. vj. per
totum Et quid sit appellatio
quis possit appellare ad
quem et a quo, premon
some not. ibidem in summa
de 2a parte habet ij. q. v.
quia suspecti sat ij. q. vj.
quociens xj. q. iij. iudicale
de 3a ij. q. vj. biduum ipse
Et repetitur in vjo et in Cleme
pont aut hic Jo. an. divisit
nota et casus primo in quibus
valet appellatio 2o casus in quibus
non valet 3o casus penitus sub
omitto qr videtur magis
laboriosum quam subtile
multa remedia retractandi
sententiam et impediendi iurisdictionem
nouit xxxv. q. ix. in summa
et in Speculo de sententia pla
si quam hoc h. hic addo
qd prima parte rubrice quod
respicit nigrum secundum partem
respiciunt c. si. c. si ad hoc
per unam et c. ad hoc ij et
c. super eo ij. si. j. et c. appro
priet, postremo, Tamen non
partem respiciat h. una de
relatis, si c. intimasti Jo. an.

Dilecti / Summa Col
lacio brevis
patet et contra litteram appellationem
facta non tenet Et primo ponit
querelam impetrancium re
dat eos iudices ibi super quibus
et post hunc. § de iudi dil
Casus in temporibus prior et capituli
cuiusdam ecclesie habent ordina
cionem quarundam ecclesiarum Episcopus
Eboracensis apostolice sedis le
gatus voluit ecclesias illas
vacantes ordinare prior
et capitulum predicti hoc intelli
gentes appellaverunt ab ipso
ad sedem apostolicam Episcopus
Archiepiscopus predictum priorem propter
appellationem huiusmodi suspendit, et
ecclesias suas interdixit et
Capitulum excommunicavit denun
ciavit si priori obedirent
et ecclesias nichilominus or
dinavit, appellatio qd prior et Capitu
lum domino pape graviter sunt
conquesti Et papa mandat

~~mandauit~~ quibusdam, qui
sup hijs veritatem inquirant
et si ꝑ ꝓbabiles testes et fa
mam loci invenerint, eccle-
siarum collaciones taliter
factas in irritum revocet
eas, nisi Epi et Capitula
maliciose distulerint eas
quatinus ad ipsos ptinet or
dinare ¶ Sequitur sed lite sus
pendit hoc fuit primum gra-
uamen intendit secundum gra
uamen obedirent in hoc
multum grauabatur, quia
lite pendente an pucracione
sumam subditi tenentur obe-
dire prelato viij. q. iiij. no-
ne de accusa. c. et per contra
catos intelligi e quod pmit-
tit summam, alias sola denun
ciacio non ligaret, j. e. pas
toralis denunciauit 2m gra-
uamen et j. decidit 2m
grauamen quod contulit ecclias
spectantes ad collacionem Epis
et solum huic decisio re-
sponde ꝛc

¶ Noto primo quod quidquid fit
in grauamen partis litigantis
appellacione, debet in irritum re
uocari, et ista est principalis
conclusio istius tocius tituli
que hic in effectu colligitur
¶ 2o no quod fama habet vim
vnius testis hoc colligo ex
lra iuncta glo in verbo fa
ma que in hoc e simplex
et bene notanda, licet cum glo
sit ꝛc ¶ 3o no quod ꝑ negli
genciam suam amittit collacio
nem ius, et illud differtur
ad superiorem ibi ~~nisi~~
nisi Epi ꝛc et glo vlt
hoc declarat, quo ꝑ negligenciam
potuit hic collacio deuolui

ad archiepiscopum Eboracensem
¶ 4to no contra idem quod appella
cionem impedit ne ordinarius
ad quem forte e deuolucio
conferat beneficium ut innuit
eadem lra ¶ Et est racio quia
per deuolucionem non inficit
primi collatoris, quia non
habet amplius ius conferendi
¶ Oppono primo contra lram
videtur enim quod collacio legati
qualis erat Eboracensis
prim' debuit valere eciam
si non fit adeum facta
deuolucio j. de offi lega
c. j. et ij. li. vj. ¶ 2o oppo
quod tempore in vo nisi pmit-
tit tamen collacionem, cum
hic eciam ex contra, et contri-
catus non confert de ecclesi
ponem. quod dicitur 3o ad
idem. quia non videtur quod
Capitula potuissent eciam
aliquas ordinare de offi
archid cum similis, quod hic
hic pmittit Ad hoc ultimum
dico breuiter quod hic loquitur
de institucione collatoria
tituli, que pertinet pertinere ad
Capitulos, secundum loquitur
de ordinacione sive institu
cione auctorisabili Ad
primum dico, quod iste erat
legatus de 3o genere, vz le
gatus natus, et tales non
possunt conferre beneficia racione
legacionis, sed solum legati
a latere ut in c. j. de offi
lega. li. vj. Ad 2m dico
quod hic nichil dicitur de
contractatione, nec apparet
quod valuit, ymo videtur magis
quod nulla fuit, quia partis
appellacione iterum fuit lata sentencia
collacionem, si obediret Epi
ꝛc que fuit irracionabilis

et si fuisset revocabil(is), no(n)
app(ellasset), q(uod) evenit
¶ Hoc habito teneo ma(n)datu(m) e(t)
h(uius)mo(d)i. Quero an possit
opponi exceptio, q(uo)d no(n) sit
appellatu(m) vel min(us) legitime
appellatu(m). dicit Host(iensis) q(uod) i(n)
vim dilatorie an(te) litem
co(n)testata(m), et i(n) vim dilato-
rie p(er)emptorie, p(ost), et sic
p(otes)t opponi an(te) et p(ost) lit(em)
(con)testata(m). S(ed) refert q(uod) si
opponit(ur) an(te) lite(m) (con)testata(m)
tenetur appellans docere in
Curia appellatu(m) esse, (et) no(n)
fit remissio ad p(ar)tes, si
ad Curiam fuit appellatu(m)
de quo remittit, i(nfra) de sen-
te(ntia) ex(communicationis) p(er) tuas
¶ S(ed) si opponit(ur) p(ost) lite(m)
(con)testata(m) h(uius)mo(d)i exceptio
co(n)ceditur remissio ad p(ar)tes
p(ro) h(uius)mo(d)i p(ro)bationib(us), (et) impu-
tet sibi opponens, qui te(m)p(us)
distulit, quia h(uius)mo(d)i ex-
ceptio f(a)c(t)a p(ost) lite(m) (con)testa-
ta(m) venit ut p(er)emptoria
cui(us) p(ro)batio no(n) te(netur) appel-
lans ad Curiam secu(m)
deferre nisi alit(er) sit ab ho-
mine vel a iure cautu(m), p(re)-
mit aut(em) h(uius)mo(d)i exceptio post
lite(m) (con)testata(m), libellu(m)
(et) om(n)ia i(n) eo petita s(ecundu)m An-
thoni(um). Et dicit Host(iensis) se
p(ro)nu(n)ciasse Clemen(tinam) dicto
q(uod) aut utroq(ue) mo(do) possit
hec exceptio opponi, est
ratio, quia h(abe)t se instar
exceptio(nis) rei iudicate, q(uia)
si no(n) e(st) appellatu(m) vel
mi(nus) legitime appellatu(m) s(ente)n(t)ia
tra(n)sit in rem iudicatam
et exceptio rei iudicate
p(otes)t dupliciter opponi
i(nfra) de lit(is) (con)testa(tione) c. i li. vi(t)o
¶ Glo(sa) p(ri)ma soluit unu(m)
dubiu(m), qua poena sit p(u)nien-
d(u)s q(ui) no(n) detulit appella-
tio(n)em ad sede(m) ap(osto)licam, et
dicit q(uod) p(otes)t deponi i(nfra) sine
qua hoc sit vi(de)l(icet) patebit
i(nfra) e(odem) de pe(n)a c(ap.) alic(ui) sit
textualiter (et) facilis. Glo(sa)
ult(ima) declarat litera(m). Et in
ea ibi ad arc(hi)ep(iscopu)m si erat
p(ro)vinc(ie) sup(er)ior e(tc).

Interceta

no(n) valet appellatio
g(e)n(er)alis. Et sine divisione
refert appo(si)t(io)n(em), subdens
ip(s)i(us) redargucione (et) re-
pulsione non eget ca(pitul)u(m)
in t(ermi)nis q(uia) lex plana
¶ Alia in claustro dis-
putaco una q(uod) sit q(uo)nia(m)
illi(us) monast(er)ii. Alia q(uod) de-
signet locu(m) appo(sitionis) int(er)-
ponite s(ecundu)m Jo(hannem) An(dreae) q(uod) adductu(m)
in antiq(ua) erat aliquo t(em)p(or)e
¶ Noto p(ri)mo q(uod) no(n) valet
appellatio iudicialis an(te) g(ra)-
vamen vel iniu(ri)a illa-
ta(m). ¶ 2o exceptio no(n) e(st) redar-
guend(a), q(ui)a cu(m) iud(e)x fac(it)
ad hoc s(upr)a de tempo(ribus) ordi(nationum)
vel no(n) est (con)p(ositi)o iste no(n)
q(uod) a futuro gravamine
non appellat in iudicio
nisi sit (com)minatu(m), i(nfra) e(odem) cu(m)
cessante. Glo(sa) ~~soluit~~ sig-
nat (contra)riu(m) (et) remittit, ar-
guit ecc(lesie) ad brocardu(m)
pro (et) (contra) vi(de) d(ici)t (et) c(etera). Et
in ea Soluco ut ibi dicat
melius q(uod) g(e)n(er)alis app(ellatio)
no(n) restricta ad ulla(m) cau(sam)
non v(ide)z et tal(is) fuit h(ic)
ibi s(ecundu)m om(ne)s ea ratio, q(uia)
non p(otes)t esse iusta app(ellatio)

respectu causarum futurarum, maxime in quibus appellans non-dum est gravatus. Item si gravamen in una non postea desinit esse iudex contra alios, [illegible] e tunc tenebatur. Sed si appellatio est limitata ad certas causas, tunc valet appellatio generalis, scilicet interposita ex causa speciali adiecta clausula generali, ut quia dicit quam me gravasti tali interlocutoria appello a vobis adiecto gravamine et abomni processu facto et fiendo, in hac tamen tunc valet talis appellatio secundum Innocentium. Et ibi intradendo. Dicit lex quod tradit eidem retinendo omnibus edibus quas habet servitutes. Dicit Speculator servitutis expresse. Et ibi si sacerdos dicit ut ibi nota et xxxiii di. quod Et est solucio, quod licet sensu excedencia et excessa aliquando liceat aliquid in genere, quod non liceat in specie ut in genere aliquando contra ut hic, aliquando pariter et relatum in se de toto quod de partibus dicitur. Si delega pastoralis vero [illegible] cum totum et sic aliud

Ad nostram

de correctione non appellatur. Et primo premittitur tamen mandati quod prefata submittit, ibi mandamus.

Casus in summa. Abbas sancti petri quesivit a papa an debet deferre appellationibus monachorum suorum a correctione interpositis. Respondit papa quod appellatio non est inventa, ut aliorum prestaret fomentum in sua nequitia consistendi. Quare mandat eidem quatinus non obstante appellatione subditos suos corrigat eos secundum regulam et institucionem ordinis sui. Nota quod sola exorbitanti quod prece alterius mentis devianti secundum hostiensem non valeat scilicet ne corrigatur super excessibus ab eo commissis. Predicta in parte decisa institucionem quod preter regulam habent institucionem ad quam tenentur. de statu mona. Et coletos corrigas loquitur eundem eundam abbati etc.

Nota hic primo causam finalem cur appellatio fuit inventa scilicet ad relevandum oppressos unde appellatio non debet aliquem defendere in delicto cum ad hoc non sit inventa. Item nota quod introducta ad unum finem non est extendenda ad oppositum ut ca. premissis quare tunc res instituta ad unum usum ualet extendi ad alium usum similem ut carcer qui est deputatus precipue ad custodiam quem transit ad penam. de penis quamvis [illegible] de hoc in glo. prima. Qui ita dicit. Item colligo hic quod in institucionibus ordinis ampli aut relacionem ibi et institucionem faciunt eius religiosi sepe instituta. Et per hoc alibi dicitur quod religio laxior altera attenta regula est strictior attentis constitucionibus ut religio predicatorum attenta regula que est sancti augustini, est laxior regula sancti benedicti de statu mona. quod dicitur si attentis constitucionibus est strictior. Nota de regula sancte et pie tunc status, de illo ordine

ad ordine scti Benedicti no
est licitu de re. ca. lic. secundum
ffrancum etc.
¶ Set oppono contra litteram quod
a correctione possit appellari
j. e. de po. c., glosa solvit
id loqui quando qui corrigit
excedit modum. Sed tunc
remanebit dubium que est
differentia inter causam correctionis
et alias, quia eciam in
aliis si iudex procedit racionabiliter
non appellatur. Scolares
dicunt quod esse speciale in
religiosis quod non appellet
a correctione ut hic glossa dicit
contra ut in c. de pore ubi
loquitur de clericis secularibus
ut patet in verbo canonicum.
posset tamen eciam intelligi de
eod. ti. c. de regularibus per
verbum de pore, et quia
non apparet differentia inter seculares
et regulares in hoc
cum eciam seculares non appellent
a correctione de
offi. ordi. licet, nisi excedat
modus ut ibi, dicatur
aut secundum Innocencium quod potest dici
statum contrarium nisi in hoc, quod si
tamen regulares ferret sententiam
secundum regulam et appellet, non
tenetur deferre corrigens ut
hic. Si in aliis non sit differentia
Hostiensis tamen esse differentiam quia
in multis non gravat re-
gulares in quibus gravarent
clerici seculares. j.
de accusa. qualiter ij. de
symo. per tuas ubique
ad religiosos non gravantur
ad vingravem ordo. nisi, ut
tamen concluda in materia quod a
correctione appellare dico si
post ffrancum aut loquimur

de religiosis aut non. Si de
religiosis, tunc aliquid precedit
superior ut abbas secundum re-
gulam vel institucionem ordi-
nis et non licet appellare, nec te-
deferre ut hic. aliquid per
arbitrium suum et tunc si ap-
pellatur debet deferre sicud
aliis, sic eciam posset loqui
j. e. de pore, tamen posset
esse, quod excedet modum et
hoc discuciet superior ad
quem appellatur. Si non loquitur
in non religiosis, tunc aut
sunt notorii cunctos et non
appellatur ut in c. lic. de
offi. ordi. aut non sunt no-
torii, et auditur ut ibi de
quo per archidiaconum xxxiii. q. i. si
quis et per hoc patet quod sit
dicendum. Hostiensis vult ponit verba
textus et dat simile. Et
quod sit dicendum de hac materia
patet ex supradictis. Et ideo
ibi iudicium si enim fiet in
forma iudicii posset mo-
nachus sicud clericus appellare
secundum Ray.

Personas

Si appellans infra tempus a iudice a
quo appellavit vel a se expo
statutum, appellacionem non
prosequitur, sive ut iudicis
illius sentencie compellitur. Et
sunt duo dicta secundum ibi. Si
aut. Et post hunc casus. de
testi. personas.

¶ Casus in tempore aliquis
appellavit et apostolicum premiis
plurimum tempus sta-
tuit, queritur quid iuris, di-
citur quod iudex debet ei que
nictem fuerit assignare
infra quae convenientius sedem
apostolicam possit adire

et si ad tm illu appella
tom sed no fuit psecuty
potuit compellat appellate
stare iudicio suo sup hijs
q i qone vtitur Et si appel
lans competentem tmy si
bi pfixit, et appon .s. il
lum no fuit psecuty sile
modo appellat eum ¶ De
qua bra Si aut dt primo
q. o. locuty est, qz ppo
appellans pfixit sibi lon
gum tempus qd ppea iu
dex abreuiauit hic loqt
qn ipcidem pfixit tmy
competetem
¶ Noto hic primo q tmy ap
pellacois pt pfigi a pte et
a iudice ut hic et in glo
pa dat alia iura hoc tn
dat intelligi qn vult sta
tue tmy breviore suo
iurs longiore eum no potit
¶ 2o no hic bram de diaude
potuit, que denotat tmo
confirmatio .1. no primo, dixit
tn hostiensis sufficere tatu tmo
esse elapsum ut appare
at appellantem no posse
se iuditi pntare, quod
est fls p .c. rep sup lis
.s.c. et de elec, quissa li
bro .2. ibi melius pte noto
q desita appone, sicut si
mit bines vel iudicate
ibi sine tue hic tn dz intel
ligi pt q in execucione
citet appellans ut pquos
tat de desitacon ut .s.c.
dirte .2. ibi dice ¶ Sz qra
ria hant mm Ecce iudex
statuit tmy appellanti
ad se pntand, appellans
se pntat .2. no psequit

an sufficiat vr q no, qr
va scut intelligi cu effed
de eius no resideri i rela
tum dica q suffit ad hoc
q no desitat appo, sufficie
at eni q satissfecit tmo
Ido de more plurimi hut
q gparent ad foras pa
lacij pape .2. se pntat vo
lentes introire si no p
mittunt faciunt instrm q
qualit se pntauit .2. valz
hoc sm Ffram Sz inquid
.s. tmy ad se pntand, dz
facere fidem iudici aquo de
tmor pntacode, dico q
no, ut esset racionable
cu toty tmy debeat cede
lucro ad pntacom, pptea
plurimi iudices assignant
aliu tmy .s. quem faciat
fidem Sz pone q in sta
tmy assignatu ad docen
dum pntacone, appellans
no doceat, an est desita
appo dico q non et est
dignum nota hm Ffram ra
regula e q iudex aquo
non hz ptatem super
appellantem ad effectum tol
lendi appos nisi i casibus
expssis a iure .s.c. i sma
conue vbi no assignat
tmy ad redeundum de ap
pellacom h solu exprimi
a iure de tmo ad iter
arripiend vel se pntand
tuis si no paretur desitit
appo ut hic .2. i .c. se nam
hic madat stari sine, si
neglexit appellans tmor
tmy, et idem tn hic sumat
et .s.c. co racon vbi dt
q talis tmy breuiatus sut
cedit quo ad effectum desi
cos qtra no parety loco

tum iuris Glo. in tertat
de sepliti tuo appel. Et
inca ibi cu ca et .i. de
elec. c. i. et c. cupientes
de offi. ordi. quinto libro
Glo. volt exponit lex
Et volt glosa quod desta
appellatione modo in tali expresso
modus aquo potest prosequi
non requiritur alia citatio
illius qui appellauit, quod
habet pro citato a iure et
peremptorie .i. c. sepe vero
contingit .i. lapso tuo potest
procedere, firmum hoc dicit ut .o.
dixi quod ecclesia consuevit sine
debet citari appellans ut
agnosceret an appo sit deser-
ta, de quo hoc dicet .i. c. di
recte etc.

Cum sit Romana

Terminatur appellans ad pro-
sequendum habet annum et exa
biennium, nisi iudex modere-
et si infra tempus non prose-
rata est sententia vel redit ad
primum si an sententiam appella-
uit Cum de cause impetrare
appellacionem potest nisi sit noto-
rium Et primo post tempus ap-
pellationis prosequende 2o pe-
riod non prosequitur infra illud
ibi infra quod 3o ibi prima
ponit an de cause delatum
appellet
Casus in tuo figurate
aliquis appellauit an sentent
uel post, quare quod tempus
dandum sit ei ad appellationem pro-
sequendam respondet papa
quod si an sententiam uel post
fuit appellatum huiusmodi ap-
pellationibus indulgere annum
et si infra eum infuerint
indulgere biennium in iudex

aquo appellatur, breuius tempus
duxerit statuendum secundum locorum
distanciam et personarum et nego-
cii qualitatem et si infra illud tempus
appellationem non fuerit prosecutus te-
nebit sententia si post sententiam dif-
finitiuam fuit appellatum nec
amplius super eodem negocio
audire appellans Si uero
antequam et an ingressum litis
fuit appellatum, talis audietur
appellans quia canonicos
passim appellare permittunt, ca-
et tales non solent appellare dici
appellationes sed prouocaciones ad
causam Si non an sententiam ap-
pellauit compellatur illius
stare iudicio ad quem appella-
uit alternative scilicet ut appellationem
prosequatur aut iudicio suo stet
Si non ille qui appellat fuit
raptor uel aliene rei uio-
lentus detentor, tales ad
mittuntur appellare nisi forte
notorius raptor uel fornica-
tor constat sic ille quem
appellatio absente et irrequisi-
tum contendunt Loquitur ca
appellationibus an uel post sententiam
et personarum in antiquis dice-
batur et temporis qualitatem ubi
personarum et negocii fuit glo-
sam contrarium .i. breuius mo-
deratum dimicionem respiciat
non augmentum .i. de ver. sig.
c. fi. secundum hostiensem infra quod sit
tempus statutum a iure uel
a iudice breuiatum si uero
interpositum est ut pateat
contrario alterius membro an an
sententiam appellat secundum summa
an litis ingressum .i. an lite
contestata .i. de ver. sig. ex
parte in ecclesia eo iudicium
q. d. antequam cita uel dum proposi-
citatum fuit ad quem alio

aqua z mclig et tunc intel
ligend est pg lapsu tum
iur ul Hostien Jo . an . si rap
tor sit sup statu dt adu
sarij s; ipe negat i iudi
cio an sinan uel pty , et
idem si coa iudicium ut sup
stat ille Corinthy qui
publice nouca nouerce
tenebat excitauit de
quo pa ad Corin . v . ca
Noto hic pmo tum iur
ad psequda appom sz a
iur et coa ea brevim glo
pma alle qtor dt z c
Iz a ca qt noto q no dal
breuiad nisi coa ea ucaria
et euidenti Ego quo in sco
q appellant hct necce p
bat cam subee necriam
j . e costitut in vbo intel
lecta quod est sentit pa
glo Iz o noto q tum datu
a iure pt breuial a iudi
ce de hoc in glo iij et ibi
dicit . Ito no q no pdeno
tiuo Hostien in pntando
ul it arripido z no pdeno
tiuo iur in psequendo
appom , parificat ut utz
censeat deserere applom
hic noto coo v infra quod
q de utroqz loqu . Dic
go hic collig q no pse
quis desent appom . Ite
noto q pty desita appz
iudicialem , nunqz ab illo
actu ibi appllat pdese
rentem ibi not amplig
Ite no hic q appo coa
iudicium no est ppe appo
applla s; pnocato ad ca
sz inchoanda vn in ppa
et stricta locucom . appo dt
que fit i iudico z in ca
cam cepta , pnocato no
q fit coa iudicium z i ca no
cepta , vn dr pnocato sz
ad cam incipienda Item
alia dra hic colli int
ista , quia si appllano in
iudico no psequi int tm
assignatu , no audi aplis
sup eo sup quo appllauit
ut hic et . e . t . , xo sem
i pnocatoe coa iudiciali
vbi no obstat lapsu ti
s; pnocato audi no eni
dbt impediri qn z alio
iure se iuuet hm Innoc
Item noto hoc q de iu
re cano indistincte admit
titur appo in v passim
de hoc in glo que hoc
exponit , dt eu sic s;
et i ea ibi no coa pssio hc
vn hm Jo . an . restringendo
ad casum decretal ut
debitu j . e Infine ucl di
cat passim . i . in iudicio
et coa et tm qn i iudicio
appellat a iudice , dz tamen
coa pme si an sinan appl
lat , j . e . cordi . li . vjo . Et
contra iudicium ab aduersario
appellet , nulla ca req
rit ut coa pma hm Hostien
qui sic dt in fn dan decre
talem cordi pallectam Ego
hijo go pz quo appo dta
admitti indistincte
Ad sequda mam va am
glose ad hudo int pta istis
tre in eo q vot iudicem
posse breuiare tum iur
Oppono con lram vi eni
q iudex non possit re
stringere tum appos a iure
pfixum , quia bnfm iur
nem est auffendum xxx
viij di de hijo et est tela
iudultu dere iur li vjo
Glo iij instat s; no ponit

formale qclom arguit
eu et alle tx iura, co
adimat prima pte, et sol
uit distinguendo, deinde
quit ponit opinioz et
soluit vn primo corrigo
eam que sit pom Et
in ea ibi de his et i de
re iurs indultu li vso
vbi de hoc Et ibi s ij dt
illa lex si pmitto quos
honores dare ephesi ar
bitrabit bonus vir .i. iudex
quo tpe illuc iri possit
et considabit tempus eta
tem sexu z valitudinem
Et ibi ex pm loquitur
leges alle de ratihitoe
dud que dr sit qnicita
ctior facta est, accipi
end hoc cum aliqli spa
co tpus zc, In fine glosss
remittit de ista ma ad
summa e ti. si infra q tpa
bt hi hri possit forma
lior qclo dico q sit qq
aliqui tpus assigna ab
hoie eu reglant dilacio
nes sunt arbitrarie .s.
de dilacoes c .i. et ij z tale
tempus pt iudex diminta
re sicut z in Hoturoia i
e eu cessate aliqui no tpe
da a iure ut tpus ad
psequenda appom, ut hic
et ad pponendas exceptões
.s. ti .pxo. mt et semestre
ad redibendum ff de edilicio
edic l. cu sexo vel ad qse
rendum bnficium .i. de qcessi
pbendi c .ij, et tpus lex di
end ad accusandum uxoore
iure mariti iiij .q. iiij .s.
aliqui et decendium ad ap
pellandum .s. ti .pxo. quod
ad qpultaom Et de tpus

tpe dato a iure distinguo
quia aliqui da a iure in
hominis instib et tuc a iudi
ce pt imutari C de dila
li .s. de pau dilacio vbi
de hoc aliqui sine instib
hos z tuc no pt imutari
ut est decedius ad appllandum
p illa rela indultum zc
Quod dt Io. Cald vn
nisi a iure pmittat ut
hic et vn est q dt h qntrd
ad qm dt Ffran q hic
Iudex no breuiat tempus
appos h qualificat tpus
limitando ad se pntandum ul
iter arripiendum put intfit
glosa Et p hoc pz qndo
possit iudex bruiare tipus
iurs et hic est vnus pale
c. tpus de aliys tetat glo
ult Glose no ultimedie
textuales sunt declaraciones
litterum ¶ Glo no solent pot
duas leuras .i. eius qd hic
dr depuocacoe In fine di
vi ecc .s. de dra appllaois
et puocacois de effectu
appos qmdicial plene
hetur .i. c. no solum li vi
Glo cogi signat gnudz
soluit z ibi altnatiue sq
q aut psequat aut rede
at ad iudicem aquo appella
uit zc Glo pt dt q in
notoriys non admittitur
appellacio de hac dicc .i. c
pposuit Oz qntu ad hoc
q criminosi no possit ap
pellare dt Ffran, requirit
q sit qvictus et confessus
vn si est tm qvictus vel
tm qfessus bn appllare pt
C quarum ap non recipi
li iiij. et est racio quia sola
qfessione posset ee error

qui non faciliter esse potest, sed si
est quittum et confessum de quo
in dicto capitulo supposuit et l. Ro
mana § si autem libro vj.
Glosa ultima arguit allegando quod
et textus solutum in iuncto cum
glosa posset opponi contra
textum, quia sententia contra appel
lata contra non citatum non va
luit, xvj q. j indignum de
sententia contra sacro. Glosa solvit
primo quod fiat admonitio quod
primam et sic intelligit non
esse necessarium quod citetur specialiter
ad sententiam, quod non est verum
ut in c. sacro. Et propter hoc tol
lit sequens solutio quod fuit
requisitus illa vice quod vel
quod fuit monitus sed quod peni
tet, et ista solutio conten
dit cum prima, tertia glosa
solvit hoc quod fuit requisitus
per Appollonem discipulum
pauli apostoli. Contra quia non
quod potest quis citari per nuncium
sed quod ut fiat nuncius ad il
lud officium deputatus. Item
ista solutio repugnat tex
tui in verbo irrequisitum. Unde
alij intelligunt, quod propter
notorietatem non requiratur
citacio, sicud in c. cum
olim de re iudicata quod intel
ligi ut ibi dictum est. Sed
quod est sic notorium inveni
quod in eo nulla cadit ex
cusacio, tunc cum non est necesse
ut citetur sed potest in continenti
punire, et intelligunt fratres quod
paulus sic fecit. Dicit hic
Hostiensis quod licet notorium quo
ad satisfactionem vel restitu
tionem faciendam, absens et
irrequisitus possit condem
nari, numquam tamen excomunica
ri nisi monicione premissa, etc.

casus falleret ut hoc sit
supra eodem titulo c. primo libro vj. Unde
licet de excomunicacione loqua-
mur necesse est quod suppleatur
lege ut in glosa. Alij dicunt
sed cum nullus absens
quod notorium condempnandus
sine citacione et admoni-
cione, et hoc facit constitucio
cuius et in superius, tum quia
multi dicuntur notorii quod non
sunt ij. c. consuluit, tum etiam
quia et si notorius, habet
tamen quisque excusaciones defen
siones et exceptiones que
sunt admittende de officio de
legato ex parte ij, tum quia
omnis condempnacio maxime ab
sentis aggravata est odiosa
ff. de penis l. fi. et c. cum
Bartholus, dicta contra quod ille
fuit monitus et contumax et
clara manet littera. Item quo
potuit apostolus excomunicare
absentem ex territorio suo
ex territorio in quo dicenti non
parere impune de constitucionibus
c. j libro vj. Solucio si
esset absens non dicitur quod
est ex territorio, potuit
eum esse inter romanos
paulo commissum, item omnis
apostolo veniebat pro accusa
tione. Sed non probat textus iste
quod subditus possit excomuni
cari ex territorio, de quo
tamen dicitur ff. de foro competenti
c. finali, etc.

Adherti Omnia coram iudice
a quo in una cum appella
ui, posse in alia cum con
veniri nisi eum suspectum
ut suspectum et prius
posuit thema ex quo questio
solutio ibi cum etc.

So tan̄ʷ simulās pat; cag
tralis quia lr̄a plana
¶ Sequit͛ go lr̄ et illam
rem sup qua qrem̄ vel
accusat̄ r cū s; iudicem
a quo appellauāt alioqȷ
i͛st non volt eum r̄cusare
¶ Noto hic in effc̄u tm̄ ꝙ
appellacō suspendit iuris
dicōm iudicis a quo non sim
plicit͛ s; limitate quia
solū in cā in qua int͛po
nit͛ ¶ Jtē noto vnā cau
ctima recusandi quē, ista
viȝ ꝙ ab eo appllatū est
et ḡuauit, quia inest sus
pecō s. semel me ḡuauit
ad hoc. ·ff· de accusa inqui
sitōs ⁊ ꝓcedunt ista siue
sint ordinariꝰ siue dele
gatꝯ
¶ Sȝ cōm hoc oppono ꝙ
non possit iudex r̄cusari
ꝓpter sola pendenciā ap
pellacōis ·ff· apud eū aq
appellaȝ ·l· vna Glo solunt
hoc int͛ cetā primo aut
alle duas qōes, obicit
de l. dicta ⁊ soluit deīnd
quit͛ et soluit vm̄ dt̄ ꝛc
Et in cā ibi ꝓposit͛ et
adde quod ibi not͛ Et
ibi l. vna aly aut dicāt
ꝙ lex loquit͛ in ordinaio
hic in delegato s; c̄ cont
lram ibi maioīc Et re
ꝓbat hoc lr̄am ·l· c ꝓpo
suit ꝗ loquit͛ in ordinaio
aly addūc alit͛ Sȝ illis
omissis dt̄ Jo· an· ꝙ ex so
la pendencia appellōis nō
pt quis r̄cusari alās cet
in facultē appllantis sibi
creare cam̄ recusandi for
te appellando ex cā fri
uola, s; bn̄ pt recusare
ꝓpt͛ realitate ḡuamīs et
ꝯportebit, ·l· ꝙ cam̄ r̄cusacōis
fundet sup ḡuamīe ꝓterm
optebit ꝙ ꝓbet ḡuamen
ex mete ḡuantis vbi alās
sufficeret ꝓbare ḡuamen
ex re bn̄, de quo r̄mittit
·s· ·e· ex pte, fiat aut͛ hmōi
ꝓbacō corā arbitris quod
ipē hic lacius declarat et
ꝓ hoc p; lr̄e intellectum
deinde glo quit͛ dic vt ita

Si duobus

Cumd͛ᶜ
Semper
ad quem tuꝰ adūsariꝰ ap
pllauit s; ignorat te sup
eadē cā ad sedē aplicam
appllasse, te corā ipō ꝯ
parē volente potit͛ excom
care hc̄ po, no dt̄ ꝙ de
simili iudice qui nō sit de
tpali iurisdicōe cōme non
appllat͛ ad papā ꝛa ibi
deniq;
¶ Casꝯ i tūnos Exte duo li
tigabant corā iudice suo viȝ
archid͛o, vnꝯ appllauit ad
Epm̄ alt͛ ad papam, vel
corā Epō, vnꝯ appllat
ad arepm̄ alt͛ ad papā
ille qui appllauit ad ar
chiepm̄, ad die appes acces
sit ad ipm̄ ꝓponens se
ad eiꝯ audienciā appellas
se tacito de appōe adūe
sarij ad sedem aplicam
int͛posita Qui appllauit
ad papā citatꝯ fuit ab
arepo ille ꝯfidens de
appōe sua ad papā int͛
posita nō iuit nec misit
aliquē r̄nsalem ⁊ quia
nō venit fuit excoīcatꝯ Que
rit͛ an teneat excoīco et
vl ꝙ sz sua r̄scī ꝓ ꝯtu
lata nisi iudex ille qui

cum ad sedem apostolicam appel-
lasset. Tertio ponitur ibi qui aliquis
appellavit a iudice civili
ad dominum papam utrum valeat
appellatio. Et dicitur quod papa tenet
appellationem in illis qui subsunt ec-
clesie in temporali iurisdictione.
In aliis vero quamvis de
consuetudine aliquorum locorum tene-
at, de iure tamen rigore non
tenet. Sequitur ibi ad suum iu-
dicem scilicet proximum superiorem suo
iudici coram quo litigabat
appellationem prosequendo citatus
coram iudice inferiori promul-
gata per iudicem inferiorem
ante interlocutoriam vel sententiam et si
per quamvis ecclesie qualibet
vel specialis quaerenda potius
quod plus placet

Nota primo quod in eodem iudicio
utraque potest esse [illegible] pro ap-
pellare. Secundo nota quod penden-
tia cause coram uno iudice
non inducit nullitatem proces-
sus agitati coram alio ignorante
de huiusmodi pendentia
sicut hic probatur littera, hic
cum fuit causa delata
ad papam, tamen processus
coram alio ignorante. Ex
quo infero quod opus est
concipere de huiusmodi pendentia.
Advertendum tamen quia dici pos-
sit quod sola appellatio non
inducat pendentiam, nisi cep-
ta inchoetur coram iudice
ad quem, ad hoc Clementina
in ut lite pendente, sed verius est
quod inducit, quod appellatio habet
vim citationis, supra eodem c. [illegible]
supra eodem sepe et c. oblate et
c. Nicolao

Item nota textum singularissimum
non teneri nisi certis modis [illegible] de foro
competenti licet [illegible] suscepto. Io. An.

quod pendentia cause coram in-
dice inducit nullitatem pro-
cessus agitati coram inferiore
sciente. Hic noto quod iudex in-
ferior referendo ad [illegible] te-
nebit. Item noto quod ad
papam appellatur omisso
medio, de hoc in glossa [illegible]
et probatur supra eodem dilecti filii
ii. Tertio noto quod papa
non habet iurisdictionem quo
ad contentiosam in laicos, ad
hoc supra de iudiciis novit et
ibi de hoc.

Ultimo noto quod laicis
de temporali iurisdictione ecclesie
papa habet iurisdictionem et
in his conservant canones
ut hic et supra de testamentis cum
esses et c. relatum ubi
de hoc et in c. Romana
debet ca. li. vi. Et potest
esse ut quia leges dis-
cordant a canonibus, facit
autem iste textus ad hoc in
fine quod tamen appellatio ut posita
ad papam a civili etiam ante
sententiam ibi ante interlocutoriam
ante sententiam quod de iure
civili non est, hic quod non
appellatur ab interlocutoria
de quo supra eodem super eo ii. et iii.

Sed opponitur quod littera videtur
quod hic processus coram inferiore
habitus non debuit valere
propter obreptionem, postquam constituit
et tacuit fuisse appellatum
ad papam, ad hoc c. de re-
scriptis super litteris. Ad hoc dicitur
quod textus loquitur de impe-
trante per surreptionem hic
de presente iudice [illegible]
non [illegible] in hoc [illegible]
adversarii et sic non obstat
[illegible] iura [illegible] quia
non tangit causam [illegible]

Glo sn̄ia ponit ad papam
posse appellari sine medio In
fine scd̄m in aliis qui ibi
dicit debet appellari gradatim
ff c. l. imperatores Glo iij
notat duas litteras et ter
Glo iiij obicit et soluit
In fine glo non vi forma
lit soluere vn dicat quod non
fuit lata ista sn̄ia post
ultima appellatione contrarium cum
loquitur qui fertur sn̄ia a
iudice a quo appellauit
quod tunc non vz hic qui fertur
ab alio a quo non fuit
appellatum et sic est casus dum
sum Glo sequens argumentum
ad contrarium litterae et posset tra
tari per una quotum quando si
iudices fuisset appellatum
fuisse ad papam dic ut in
ea Glo ult notat ueris
dictorum appellationem actualiter
non procedere ad papam et po
nit casum in quo procedet
et appellari posset ad eum per
saltum et

Ex ratione

Sententia
lata
contra

post biennium audit appellans
qui post prosequi non potu
it ratione dicit et sic in dicta
quod post potest dari tamen debet
uniuscuiusque infererit ibi dicimus
Casus in summa Quidam
clerici appellauerunt a sn̄ia
contra eos lata, qua ipso
iusta tamen infra biennium non
fuerant prosecuti petebat
a papa ut adhuc admit
terent ad prosecutionem predicte
appellationis Mandat papa iudi
cibus quatenus si constiterit
eos propter impotentiam prose
cutionem appellationis omisisse
eos audiat, quia non uult
papa quod propter hoc eius preiudi
cium generetur tamen ad impossibilia
non fuissent obligati Hec
littera Noto primo quod
necessarium biennium si est ultra
biennium dat appellanti si
est legitima causa impeditus quod
est satis in rela et sic prime non
stat mihi non est imputan
dum C. de eo qui mitti in
possessionem ij. et ff. de re iur.
imputari l. vij.
Ad non hic secundum quosdam quod
tempus appellationis prosequende ma
net certe adhuc sine ibi in
porta a sn̄ia ad id fac
in c. q. vj autem ad finem
si istud hoc est expeditum
per Clemen. c. i. § fi. sed appellationis
ubi determinat quod huiusmodi tempus
currit adhuc interpositionem appellationis
In quo iudicialiter non a sententia
gravamine currit a tempore illati
gravaminis et ita hoc cor
rigitur quod si uolt Hostiensis
dicens tempus huiusmodi currere adhuc
sine et dicit quod contra hoc
non iusto eo quo derogandum
est et Contrarium instat hic
Hostiensis de tempore finiendae appellationis
et quidem dicat ipse et alii
contra hic disputationes hodie
tamen est expressum per eandem Cle.
quod infra annum debet appellationis causa
esse finita alias impedimento
cessante appellationis causa est deser
ta, et quod patet quod non sufficit
intra annum mittere procuratorem
ad impetrandum sed ut appellans
quantum in eo est faciat causam
appellationis infra annum finiri, alias
si per eum stetit quominus
finita fuit, appellatio sua erit
deserta per dictam Clemen.
Ex his premissis iam restat

vide, utru[m] is qui impedi
tus no[n] potuit p[ro]sequi app[ellatione]m
sua[m] intra tempus iuris, debeat
audiri p[ost] an[n]u[m] aut bie[n]nium
ip[s]o iure vel p[er] b[e]n[e]fi[cium] resti
tuc[i]o[n]is, p[ro]pt[er] de qua impote[n]tia
debeat l[itte]ra ista intelligi. Et
ista materiam tractat glosa. Et
p[ri]mo tractat quadruplice[m] im
potentiam viz. p[ro]ue[n]ientem ex
p[ar]te appellantis, ex p[ar]te iu
dicis, ex co[n]sensu appellati
et ex facto tercij.

¶ Circa aliud dubiu[m] ponit
duas op[ini]o[n]es. Un[de] p[ri]mo lego
glosam. Et m[ateri]a ibi plu[ri]
bus modis de quibus late
in opere de ap[pellationibus]. S[ed] int[er]
breviat[ur] l[ibro] 4 ij. columpna. Et
hic late ponit Jo. an[dreae]. Et
p[er] indicem ut q[uando] no[n] po
tuit aut noluit i[n] ca[usa] p[ro]
cedere. Et ibi s[upra] adhuc p[ro]
que. S[ed] et p[ro] decretalis acce
demus ij. ut lite no[n] co[n]testa
et p[ro] ista, dixit Jo. de deo
li[bro] 1. q. xxxj, q[uod] fatalia no[n]
c[ur]runt, q[uando] vie ita sunt clau
se, q[uod] sine p[er]iculo curia no[n]
p[otes]t adiri. Et ibi ut appel
l[ati]o[n]e notat eciam host[iensis]. Jo.
an[dreas] q[uod] p[er] l[egem] statim allegata[m]
pat[et], q[uod] tunc demum negligen[tia]
vel impotentia iudicis excu
sat q[uando] sibi p[er] superiorem
cui[us] appellac[i]o[n]es p[ro]uide[re] no[n]
p[otes]t vel saltem no[n] p[otes]t infra
t[em]pus fatale, alias si po
tuit sibi taliter p[ro]uide[re] et
no[n] fecit, non excusabi[tur]
appellans summope[re], cu[m] inti
det appellans ad finem lit[is]
tunc g[ra]ui solum excusat[ur]
saltem p[ost] biennium, tunc
no[n] h[abe]nt ultra quod faciat

alias no[n] s[ecundu]m Jo. an[dream], quod
ip[s]e p[ro]uidere deb[e]b[a]t, et e
no[n] t[ame]n. Ex hoc concludo q[uod] illis
debeat esse impotentia que
excusare possit no[n] p[ro]se
quentem sua[m] app[ellatione]m. Sed
talis, cu[m] apposita om[n]i
diligentia, appellans non
possit sibi p[ro]uide[re] de [remedio]
dat[um] utru[m] p[ost] lapsum fa
talium, audiat[ur] appellans
ip[s]o iure vel b[e]n[e]ficio resti
tuc[i]o[n]is. Glo[sa] hic ponit
duas op[ini]o[n]es. Una est q[uod]
p[er] b[e]n[e]ficiu[m] restituc[i]o[n]is et
s[ecundu]m h[an]c tunc d[ebet] suppleri
ad l[itte]ram in v[er]bo volumus
s[ed] p[er] b[e]n[e]ficiu[m] restituc[i]o[n]is
in integrum. Alia est q[uod]
ip[s]o iure ip[s]e appellans
sua illesa, hoc est dicere
q[uod] sibi sic impedito no[n]
c[ur]runt fatalia, et h[ec] magis
placet host[iensi], maxime m[u]lt[i]s
ca[usis] simpliciter intel[ligitur] cap[itul]o
ar[gumentum] c. de iudi. dele. l. i[n] c.
ad audiam. Et s[ecundu]m h[an]c l[itte]ra
in v[er]bo volumus legat[ur]
simpliciter volumus s[ed] quia
nec velle debemus, de
quo hic late not[at] Jo. an[dreas].

Meminimus

Summa[riu]m
Si post
p[ro] citac[i]o[n]em vel noticia[m]
p[ro]cessus venit ad curiam de
legatus in ca[usa] p[ro]cedit, alias
non, i[n] c[asu] ibi exp[re]ssi.

¶ Casus in t[e]rminis. Aliqua
co[m]missa est ca[usa] appellac[i]o[n]e re
mota. Judex citat reum,
ille statim mittit nunc
ciu[m] ad papa[m] p[ro] ca[usa] illa
et tunc venit allegando
q[uod] in cau[s]a sua p[ro]pter ca[usa]m
illam misit ad papam,
querit an iudex in ca[usa]
p[ro]cede[re] vel non, r[espondet] papa

S[ed] et c. suggestum j. e[odem]
et q[uod] c. difficile
saluat hoc etc.

q ipse ea no dimittat q-
mi in ca pcedat fm iuris
formam Et no an citacom
iter arripuit tunc iudex
pcede non d con ipm
¶ Sequitur la nonni i no
obstate tali itineris ar
repcon pcede scz ad re
media contra contumace
pdita et statuta
¶ Ex lra ista tu collige
q arrepco itineris ad pa
pam non suspendit iuris
dicoem iudicis p citacom
vel noticiam lrarum si sit
an noticiam ¶ Oz contra
sic c oppono q indistic
te iter arreptum nichil
operatur, quia ex si habet
lras parere lris adversa
rii qui pvenit f. e. ut
debitum ppt hoc grmd. i. istud
et f. ei suggestum, difficul
t pnt salvari, ymo dicit
hic glo q ista c hodie
non tenent si corrigitur
p c ut debitum Posset
tn dici q intelligatur de
eo qui in sua psona it
arripuit et exquo arri-
puit an citacom z ante
noticiam lras adversarij sit
excusabilis qui no dimi
sit pcurare tum restiret
debite sentia ita q illud
iter impediat pcessum
cu sit licite absens no
tn q habeat vim appellacis Oz
fm hunc intellectum hec
decretales no convenirent
huic titulo et io p mul
tam revolucom difficult
salvatur fm Ioan, de ex
tn quod ope itineris ar
repco, dicit plene in c
ut debitum z c
¶ Glo ij supplet 2o ponit
ms nova 3o exco quit
et solvit, solucom obicit
et r et opinionem ponit
Et in ea ibi no inisit non
respicit glo textum qui no
loquitur de mittente si de
eunte si respicit quod di
xerat diverat de talibus
ut debitum Jo. an Et ibi
Can dixit Idem host hic
Infine de hoc q operetur
itineris arrepco, dicet f. c
ut debitum dicebat aut
Ab. hic dubitari an sub
ditu suus possit ordinarij
ubique citare de quo remit
tit Jo. an. ad ea q phibit
f. de fo competen. Romana
f. consentes sup verbo citati
li vo z c

Super eo | Summe de ex ceptoi

sup qua c appellatum et eciam
sup pncipali ca in maiore si si
illa excepcoe non pt ex
pedi Et habet duo dicta
1m in f. Ex aut et 1a pars
2a non summa ppt varie
tate intellectuum
¶ Casus in textu Ca quis
pa est alicui res aliqua
excepcom obicit ppt quam
appellat utrum iudex habeat
no obstante possit pcede
in ca pncipali R. Ox prima
ca si illa tiniari no pos
sit, supsede d iudex in
pncipali cane Infine pro alia
dubitatur Contestata lite gesta
oppot res q p falsi sug-
gestionem lre sunt impetrate
Et nunc an huius excepco
sit admittenda R. sic ista
q ppt hoc no est differenda

excepcoem supplet host et negaco
pncipali z hoc vim indistricte fm eum
z q se inichelo excepit ii ulteriius
habet molesta lacimus fiat ut cesset
ar a grio de quo in glo ple

sina ¶ Sequi lra supsede-
re iudicem a quo est appel
latum ei sz prli qom. de
.i. per hm simo. diffenda
imo opita potit dirimeda
o. ti. pro. c. oi. i. e. ut porta
hm simoc ff
¶ Noto hic q appo suspedt
iurisdiom iudicis a quo solu
respectu arti sup quo specia
lite est appellatum no respectu
prlio, nisi artis sit ita
connex negocio prli, q ex-
pediri non possit prle
nisi psita decisione ar
ticuli sup quo pendet ap
pellato, de hc ex. o. c. ad
hec Ho ista pte no colligo
no lra appt dnsite intellec
tiud ¶ Sz oppono q prim lre
q ex lig negotium prli
possit tinari sine excepe
iudex no dz pcede tum ab
eo e appellatum, et sic oio
cognitio devoluta est ad
iudice ad que. o. c. ad hec
Glosa plt solucio hic dt
hic vatac arm agrio et
est im hm ffram et go
supplem in simaio maxe
pt aut pom ex non
impedite pcessum ut si
opponebas cm duos tes
tes z sic sint pducti
no lig repellent duo
sufficent imor imo duo
sufficent ideo tale excep
tom dt simoc no impedi
re pcessum Oz ffram. dt
q omid excepcio admit
tenda impedit pcessum
o de iudi exsita Et io
prim istis c. dct intlg
qm iudex supsedet i excepe
ccia suspede dct in prli
si no potat tinari sine
illa si excepto fuit ad
mittenda hm ffram
¶ Oppono in s. Si aut q
excepo falsi non deat
reici et si reiciat in appo
o. de resc sup lris Glo
finalis legit dur z utra
q lecura dinat Aly le-
gunt q hic appo no va-
luit quia appllauit duo
respectu ffm, cu debuisset
pg oppone z expectare
dy iudex admittet an
non, p hac lecura faat
vbum primpit .i. ante
tempg appllauit vel pt
intelligi ut expondo de
ffa suggestioe de .i. per
i. allegata falsa ea appel
lauit, tunc cum iudex no
defert, nam tal appo no
tz. i. e. ut. debity, et hec
lecura est plana ut dt
Jo. an. Bo hoc noto quod
dicto de aliqm exponit
p per et denot causa
z hoc multocies invenit
ex hoc patz lre intellecud
¶ Glo pma dt decretalem
locu hre an lite gtesta
tam z pg et hc declat
Glo in ex declat lram et
remittit sesfuc z not. o
de ordi. cog. tuam Glo
plt obicit z soluit, et
dixi hc. o. in sa oppo
sicoe, et hc dcm glose pla-
cet host, quod hic lacm
tetat Jo. an. Qui etiam
stat cu glo z sic finaliter
q si iudex nec dinat et
appello suspensa e iurisd
iurisdictio quo ad tota cam

ita q visitata appoe re
uocat qq p9 in pn̄li fa
cit p morm nullitatis etc
Glo vlt ponit duas lec
turas ad eam ptem eli
in fine quia iste laure vi
dent dimare, ibo pt di
ci ut dixi ec. in 2a oppoe

De appellacionibus

Breve est et pt h ita su
mari ita i minima sit i mag
na ca admitti appo vo
capt dimissoz. Coequi la
minus i intpoits grauami
bg illatis vel sigo platis
i causis minimis etc
Noto id tm quod dt cas
sumarius Ego hoc infero q
ita i minimis sit i quibg
est iusticia uestiuda et re
media ad relevand iusti
cia ita qpetut i minimis
sicud i magnis. Uoz cot
hoc appono q p minima
ca no possit appellari,
sic p minima ca no dat
restitucio in integrum. o de
resti in inte c. pmo ibo
lucio i remedijs ordina
rijs regulabit id quod
i minimis quod i magnis
li in extordinarijs secq de
hoc not ff de damp in
fec, l. si ppetuus et o. in
phemio in glo finali etc
Glo Quero hic Que sit
ca minima aut q levis et
que grauis. Uo Ducco de
racione lre cum alis dicat
q alit iudicat de minima
levi alit de gravi de seq
qoco pvenit in levis et
pa levit indulge, i. decre
tista cum dilecto Glosa

solvit ista p ordine in lca
spdm et in ca ibi si sigo
no cavet legatarius i causis
si mime sit ut x aurei
et ibi l. i. defensor civitatis
de minoribus causis sz n sz
ad l. solidos qquostit et
ibi illud ubi ecia de hoc
et ibi quantitas cae hic
assignat racio ad lram
et pg pz q hic no attdi
aliud nisi iniquitas sive
sive iusticia, q i dibg vita
da s. in fine dicebat go
laus ecia p gallina ap
pellai posse p rom glose
pls ecs cessat gra de
iuribus q phibent aliqs
p minoribus qd qcedut p
maioribus, quia ibi est alius
respectus viz ad qtitatem
rei, non ad aim i iuriati etc

Sup eo

De su
ma ha
bes ta
dicta satis bria 2m ibi in
causis 3m ibi Ut aut pdm
subdimis, et pmo decisa
qd 2o solucio ibi facit et
illa item subdim. pmo qd
solvit sm canones 2a
sm leges et pt sub a o
bbs ita sumai Sm ca
nones appella ecia ar
sumam, sm leges no nisi
i casibus hic po appe et
renuco equipan hic 2o
Tempus assignatu iudica
erit a die puta es r sptu
hic dt et 3o posset r alit
sumari 2a pe in hi mut
viz mom Sicud i appoe
requit ca ronalis sic
et in renusacoe et hoc
dt 2m vm intellectus
Casus in tnis patz iam
facile ex dictis hic cum

primo statuit, quod secundum cano
nes et an sententiam et post ap
pellari potest, licet secundum leges
an sententiam non admittatur ap
pellatio nisi in certis casibus. 2°
statuit quod ubicumque appellatio tol
litur nec recusatio debet ad
mitti. Item 3° disponitur
hic quod si causa committitur ali
cui, et certum tempus terminan
da, illud tempus currere inci
pit, tunc quando littere fuerint re
cepte seu presentate. ¶ Se
cundum canones ii. q. vi. c. i.
ii et iii. et c. respondeo et c.
cum sit ante. Ex hoc videtur
loqui de appellationibus factis in
iudicio et tangit iiii or. spe
ut patet videlicet. Si ecclesia contra
iudicium permittunt canones
appellare et c. cum sit appel
landi remedium inventum. Et c.
ut debitus tollit sive per
sonas quoque et c. c. iii et c. cum
sit nisi, sive personale re
spectu et de rescriptis c. i. Ex
tunc quod non preiudicio. Iam an
dicta sunt de his. Notabilia
sunt dicta in summariis super
prohemio. Et surgit hic re
quod de interlocutoria appellat
indistincte de iure civili
non, quia ante sententiam non
appellatur nisi in casibus.
Et non mirum, quia secundum leges
perit instantia per lapsum
termini, non secundum canones
de quo et de iudiciis c. pe.
et ideo ut possit causa fini
ri infra terminum prohibent
leges ante sententiam appella
re, sed secundum canones non perit.
Item leges sciunt respectu quod
gravamen posset reparari
in appellatione a diffinitiva. Iura
non canonica voluit igitur
providere contra gravamen
et in hoc fuit equius insta
nonem, sed quia iam mali
tia hominum creverit in
magnum abusum venit
beneficium appellationis, mihi pla
cet rigor legis quia se
titius litibus finis imponitur. ff.
¶ Sed quero circa hoc que
sunt illi casus in quibus secundum
leges etiam ante sententiam potest
appellari, dico quod quando
non potest sufficienter providere
per appellationem a diffinitiva se
licet C. e. ti. l. intra prov
et si quis et C. quorum ap
non re. l. ij. Ex hoc infe
ro quod si interlocutoria per
se non expectat diffini
tiva potest ab ea appellari secundum
leges ut si pronunciaret
se non iudicem et de offi
delega. significasti.
¶ Ideo infero quod quandocumque
quis gravatur in persona potest
potest appellare secundum leges
quia si iniuste gravatur per
iniuriam processum non potest
convenienter succurri et sic
si iudex preciperet aliquem
torqueri. Similiter si inter
loquitur aliquem capi vel
incarcerari appellari potest de
iure civili, quia per appellationem a dif
finitiva non posset suffici
enter succurri quia medio tempore
fuisset gravatus, istam ma
gis diffusius tetigit ff. de.
¶ Sed veniendo ad casum
oppono contra litteram quia
appellatio et recusatio non cumpa
nant iudicem in quem consensit
non possum recusare. C. de
ti. l. i. inf. possum ab eo

appellac(i)o(n)e c. ti. i. etiam
Item appellat suspicionem recusa
sic. cum specialis si non appel
lo nisi gravior c. c. ad
hec ij. c. ut debitum Item
vicarius epi recusat coram
Epo et Epus cognoscat
de ea recusacione tum si ab
eo non appelle ad eum
de recusacione probare. e de
offi dele. si eum unus de
appone ibidem et ij. de consue
tu non putamus li. vi. vi
quod ista non equiparant
Solucio pone i glo qq
si quia equiparant quo ad
modum procedi et quo ad ani
equa oriunt quia tam
requirit ea racionabilis
et sic est mens lre quod
sic tollit remedium appel
lonis non subsit ca racionabi
lis sic et recusacio non tamen
ponitur equiparantur de quo
nota in dicto c. si eum vj
et sic patet solucio hoc etiam
vult glo iij que dicit et
presume respiciunt quod hec
verba lre non non cassa
quasi dicat sicut frivo
la appellacio repelli sic
et recusacio et sic probat
appo admitti sic et recusa
cio
In pm vltio sicut nota
de dicto ex tunc q(ui)d debet
computare temporis c. non pre
valet quod lra quod non pre
erat iudici tempus nisi
per lras receptam Sed
contra hoc oppono quod erat
huiusmodi tempus a tpe date
que dicitur attendi c. der
scriptis eam te cum. quoniam
Soluto i tempus beneficii
ponderans datum ut in dictis
in contencionibus putacionem ut
sic et si c. ut debitum Item
et i beneficialibus quo ad
multa pondat putacio de
rescripto tibi qui et c. plures li
vi. li. vi. de quo supra
est ut not. ij. de prebendis
dilectus ij. Sed ad hec hec
oritur dubium quia pon
dando receptionem lrarum
posset evenire quod iudex
cognosceret per tempus prescrip
a tpe pondandum eum quod
tpa gravitat iudici cum
diffiniendam usque ad pro
ea proxime assumptum et quod
lre putent per passa tunc
iudex cognosceret per illud
tempus contra formam rescripti
ex quo recepto lrarum
debet attendi Ad hoc dico
quod iste textus intelligit
de tempus ad unum dies ut
mensium ut quia dicit infra
mensem si enim tempus est certum
ad diem tunc erit a tpe
date et applica quod dicit
textus infra certum tempus et
assedeo quia non dicit ad
certam diem Ex quo nota
quod aliquando dicitur certum tempus
quod tamen potest ad multa re
ferri ita si ponis quod est
assignatus mensis variat
mensis secundum varietatem pu
tacionis ut si puta hodie
durat usque ad usque ad
xviij dies Januarii Si
aut cras durat usque ad
unam diem plus et sic de
singulis Sed dicit certum tem
pus ex quo est in istis
quod mensis est mensura temporis
Sed tunc restat adhuc
dubium cum dies putacionis
continuatur in huiusmodi tempus
glo vult quod non inducens

simile de exceptione excom
municationis signat contra et non
soluit vii q. i. ff. Et i ca.
ibi no. innata. Idem Innocentius
Hostiensis, Io. an., et Host., et Fab.
[illegible] c. ti. sicud appone, et
vide quod ibi notatur in prohe.
magne glose et ibi [illegible]
dicit la. lex [illegible] in quo tan
tum [illegible] et dicit in qua
[illegible] oporteret non [illegible]
in [illegible] de iudice [illegible]
Et in continuo acta sequi
[illegible] et committentes ce
dent ut [illegible] aliquid momen
tum inveniri possit et ibi
qui [illegible] per [illegible]
[illegible] sequi [illegible]
in continenti [illegible]
ad alios actus contra [illegible]
non soluit. Sed [illegible] est
[illegible] contra [illegible] Io. an., quod
regulariter tempus erit de
momento ad momentum, et hoc
nisi aliud dicatur in iure ut
in [illegible] et [illegible] in
glo. allegata et Clemen.
sicud appone c. ti. in prohe.
magne glose, [illegible] eciam
tenuit hic [illegible]
et [illegible] approbat
modum. Et [illegible] est textus
iste in verbo [illegible] quod voluit
in continenti [illegible] tre
tempus, et quia sequeretur
quod revocata iurisdictione ea
die procedere posset iudex
quod si non computatur dies
inchoande iurisdictionis [illegible]
ret dies finiende. Et tamen
[illegible] est regule, quod regulariter
erit tempus de momento
ad momentum ubi aliud non
[illegible] expressum [illegible]
[illegible] [illegible] in textu

est [illegible] et [illegible] et
[illegible] de [illegible] [illegible] vi
[illegible] Et in Specu. de ap
[illegible] in quibus [illegible]

Pervenit

notorie [illegible]
non audit appellantem [illegible]
[illegible] seu sequi vel [illegible]
[illegible] super curia [illegible]
super [illegible] appellare [illegible]
nisi sit notorium [illegible]
[illegible] ibi [illegible] que [illegible]
distinguit in [illegible] ibi
[illegible] no. [illegible]

Casus [illegible] [illegible]
se ab aliquibus [illegible]
vel lesos et illi malefacto
res statim appellant, [illegible]
[illegible] eos excessus non sunt
notorii compellendi sunt
ut eorum appone [illegible]
infra tempus [illegible]
non excessus notorii sunt
non obstante appone illos
denunciandi sunt excommunicati
usque ad debitam satisfactionem
et cum [illegible] sui iudicis apo
to [illegible] se presentent

Sequitur [illegible] lesos cor
paliter [illegible] de
[illegible] qui [illegible]
et [illegible] querit an tali appone
sit deferendum [illegible]
[illegible] cum sit notorium et
pro [illegible] est [illegible] Io. an. et
dicit notorium [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] c. fi. ff.

Noto hic tamen quod [illegible]
casus [illegible] Et ratio quare
non audit notorie appel
lantem est quia non [illegible]
competere defensio iuris [illegible]
quia notorie constat [illegible]
tamen [illegible] dixit [illegible]
distincte quod notorie audi
appellandum si [illegible]

si no(n) q(ua)l(ific)at(ur) non auditur
etia(m) non notaru(m) .s(upr)a e(odem) ut
debitu(m) et sic sentit Inno(centius)
q(uod) h(ec) duo capi(tu)la hodie
no(n) p(re)cedant. app(ar)et q(uod) nec
hic multu(m) insto q(uod) t(ame)n cred(o)
puto q(uod) i(n) i(m)ponenda pe-
na iur(is) ad fo(rum) notoria(m)
no(n) exigit(ur) alia s(ente)n(ti)a s(ed)
statim pena p(otes)t i(m)poni
abs(que) alia declaraco(n)e s(e)c(un)d(u)m
q(uod) si f(actu)m est non notoriu(m)
s(ecundu)m d(omi)n(u)m Antho. et no(ta)t(ur)
de here. c(um) s(ecundu)m li. vj.o q(ui)
pono cu(m) glo. p(ri)ma q(uod) p(er)
se no(n) compellunt(ur) isti p(ro)se(qui)
qu(i) app(ellati)o(n)e(m) quia p(otes)t ea(m)
desere(re) vel renu(n)ciare .s(upr)a
e(odem) .ut post(ul)a(ta). Glo solvit
dic(itur) ut i(n) ca(pitulo) p(re)se(nti) In fi(n)e d(icitu)r
Innoc(entius) q(uod) h(ec) tal(is) app(ellati)o
non admitte(re)tur .s(upr)a e(odem) ut de-
bitu(m). Glo. ij colligit a(rgumentu)m
Glo ult(ima) declarat l(itte)ram d(icitu)r
dic(itur) ut i(n) ca(pitulo) p(re)se(nti)

Consuluit

Ex-
pedi-
tum
est .s(upr)a e(odem) c(apitulo) p(ro)x(imo) quia ut ibi d(icitu)r
d(icitu)r isti duo ca(pitu)la idem
po(n)unt. vn(de) suff(icere)t suffi(ci)at
t(ame)n lege(re) et corrige(re) texto(s)
et notoriu(m) et pro. i. i(n) cle(ri)-
cu(m) et sic excoicati caut(ione)
ipo iure. defendu(n)tur hodie
aut sive sit manifestu(m) si-
ue occultu(m) no(n) lic(et) app(ellar)e
nisi q(ua)l(ific)et(ur) .s(upr)a e(odem) ut debitu(m)
s(ecundu)m Inno(centium). d(icitu)r aut(em) Hosti(ensis)
q(uod) ubi t(ame)n est notoriu(m)
no(n) p(otes)t de facili quis g(ra)-
uari nisi iudex mo(dum) ex-
cedet. s(upr)a e(odem) c. iiij. de offi(cio)
or(dinarii) lic(et). Ju(r)a t(ame)n h(ec) inte(n)-
du(n)t q(uod) notoriu(m) p(er) app(ellatione)m
non evitat correctio(n)e(m) en-
im h(ec) adi(ung)e de fo(ro) co(m)-
petenti i(n) fi(n)e in glosa s(ed)

In fi(n)e. plenius i(n) c. vestra

Suggestum

In
hoc
etiam nichil restat d(icendu)m
quia expeditu(m) est .s(upr)a e(odem) c(apitulo)
mem(inimus) et ut ibi d(icitu)r glo(sa)
hodie non h(abe)t locu(m) t(ame)n
lege l(itte)ram que h(abe)t duas
p(ar)tes. i(n) ia. ibi hic t(ame)n requirit(ur)
quod p(ote)rit q(ui)c(um)q(ue) i(n) q(uo) .vi(de)
p(ro) totu(m) g(e)n(er)a(lite)r sit(us) et sic
p(er) ignora(n)tia(m) non potuit
excusa(ri). p(re)sumpsit contra
iudicia et t(ame)n citaco(n)e(m) s(ed)
p(ro) s(enten)tia(m) s(ed) s(enten)tia(m) ut d(icitu)r .s(upr)a
e(odem) mala fide. sonat eius h(e)c
ubi i(n) viciu(m) .s(upr)a e(odem) c. sup(er) eo
i(n) fi(n)e. s(ecundu)m Hosti(ensem) co(n)tra op(p)o-
sit(um) cludat de(bet) dolus
et clusio regularit(er) i(m)plica(t)
.s(upr)a de alie. mu. iudi. c. i.
de p(ro)b(ationi)b(us) dilect(us) ij. tales
itinerantes ad eu(m) ad eu(n)du(m) fecisse
scit eius illa(m) decre(ta)l(em) d(icitu)r al(ia)
l(ecti)o(n)e(m) sicud et ista

In Effo(sione) hic h(abe)t(ur) q(uod) itine-
rantes sive itineris arreptio
ad s(edem) ap(ostolicam) p(ro) co(n)uenciob(us) l(itte)ras
ton(um) se i(m)petratas non
suspendit iurisdictione(m) Glosa
p(ri)ma arguit et tractat d(e) ap-
pellatio(n)e ut pon(er)e possit
absente iudice et d(icitu)r q(uod) sic
dic(itur) ut i(n) ca(pitulo) Et ibi. h(ic) et
.s(upr)a e(odem) c. q(uo)cumq(ue) li. vj.o ubi
h(abe)tur q(uod) i(n) omnib(us) actib(us)
etiam extraiudicialib(us) i(n) q(ui)b(us)
quis se s(enti)t g(ra)uatu(m) p(otes)t
appellari. In fi(n)e ubi d(icitu)r
q(uod) cor(am) iudice sit appellandu(m)
hodie t(ame)n qui a plurib(us) iudi-
cib(us) vult app(ellar)e p(otes)t cora(m)
ipis vel maiori p(ar)te ip(s)or(um)
separati(m) app(ellar)e et separati
ap(ostol)os pete(re) de quo i(n)
clem. c. i. si a iudicib(us)

dt aut host q(uod) ia iura nō
obstant sequit glose, q(uod) loq(ui)t(ur)
i appellonib(us) factis in iudi
cio sic aut de illo qui ap
pellat cotradicendo et iter
arripuit p(ro)sequendi et glo
ij. q(ui)ut et soluit Innoc(entius) hic
ubi q(uod) constat de sua l(itte)ris
impetratarum alie s(e)c(undu)m eos

Ad p(rese)nciam ||| Omnia(?) at pede
te q(uon)i(am) m(od)o appo(situ)s cont(ra) eu(m)
postea absolut(us) ad cautela(m)
Et si ap(pellari) cu(m) l(itt)ere appel
lasse non puniu(n)tur excō q(uod)
interim celebrat Et p(ro)uo
cauit d(e)ceccionem auditoru(m) co
dem tit(ulo) rep(er)iri ibi q(ui) ibi
ideoque diffinicionem p(ri)n(cipa)lis
negocij

Casus i(n) tim(e)o i(n)t(er) archiep(iscopu)m
Eboracen(sem) et R. presb(yte)r(u)m fu
it orta controu(er)sia occasione
cuiusdam excōis in ip(su)m pre
sbiter(um) p(er) d(ic)tu(m) archiep(iscopu)m la
ta, papa qui s(e)c(un)d(u)m cam i(n)
Ep(iscop)o Tusculano et Car
dinali Octe(?) z(?) susanne cor(am)
quib(us) p(ro)ponebat(ur) ex p(ar)te
archiep(iscop)i q(uod) dict(us) presb(yte)r p(os)t
s(ente)n(ti)am in se lata(m) diuina
p(rae)sumpsit officia celebra
re vnde puniri debuit s(ecundu)m
q(uod) iura requirunt Respon
debat(ur) p(ro) p(ar)te presb(yte)ri om(n)ia
que facta fuerant cora(m) ip(s)o
reuocari Iudicem intellecto
h(uius)m(od)i negocio lic(et) presb(yte)r
non fuisset de iure ex
coicatus tame(n) ad cautela(m)
ip(su)m fecerunt absolui Et
ideo mandat papa archiep(iscop)o
q(uod) p(rae)fatu(m) presb(yte)r(u)m decte
tero no(n) molestat p(ro)p(ter)eo

q(uod) p(os)t h(uius)m(od)i excōionem cele
brauit diuina, s(ed) om(n)ia re
ducat ad statum i(n) quo erat
presb(yte)r t(em)p(o)re appo(sitionis) emisse
Sequit(ur) l(itte)ra de iure q(uia)
lata est p(os)t appon(em) l(itte)ris
Ex l(itte)ra colligo hic p(rimo)
q(uod) excōio lata p(os)t l(itt)eris
appon(em) est nulla ut hic
et ponit glo ij Innoc(entius) et
c. solet li. vj. Secundo nota
q(uod) i(n) excōio d(ic)ta nulla
cautu(m) est ut fiat absolucio
ad cautela(m) ut isti fecerunt
de qua absoluc(i)o(n)e o(mnino) de
excepc(i)o(n)e ap(osto)lice et ibi dixi
et i(n) de sen(tentia) excō solet li
vj(o). Item nota hic q(uod) de
legat(us) absoluit ad caute
lam, de hoc i(n) de sen(tentia) excō(muni)ca(tionis) † glo in
c. solet † li vj(o) ~~Item nota
hic q(uod) delegatus absoluit
ad cautela~~ Sz cessat h(oc)
arg(umentu)m si dicem(us) q(uod) auditor
~~in s(ecundu)m glo~~, h(abe)at ordinaria(m)
qua(m)uis sic iti no(n) fuissent
delegati, de quo quid sit
d(icendu)m notat(ur) in Cleme(n)t(ina) de
resc(riptis) auditor in .l. glosa
Item no(ta) hic, q(uod) petens se
absolui ad cautela(m) audi(tu)r
postea p(ro)bare volens q(uod) ex
coico fuit nulla, sicut e(ni)m
iste presb(yte)r p(os)t absoluc(i)o(n)em
p(ro)bauit q(uod) excōio contra
eu(m) lata erat nulla, et
hoc ad euitand(um) irregulari
tate(m) Et dt Innoc(entius) hoc
p(ro)cede(re) no(n) s(olu)m q(uando) petit
absoluc(i)o(n)em ad cautela(m)
s(ed) etiam si simp(lici)t(er) peti(it) non
e(ni)m sequi(tur) si simpl(icite)r pe
ci(t) se absolui, q(uod) p(ro)pterea
co(n)fiteat(ur) excōionem tenuisse
s(ed) Innoc(entius) et est digna
nota Stat e(n)im q(uod) hoc p(ro)ueit

ut solummodo non vitaretur
¶ Tercius casus est, quod pretextu
petentis se absolvi in qua
tu excommunicatus tenuerit. Nam
aut iste presbiter petiit
se absolvi probatur hic quia
alias non absolvetur non
petens. Item de eo qui dix
it in matri, c. significa
sti, quod plene nota. Et
de resti. ab excommunicatio, quia
non debet fieri absolutio nisi
petat. Valet tamen si fiat
quia excommunicatio etiam ab invi
to potest auferri. Not. (s)o. an
i nova, li. de sen. exco. c.
i. li. vi. Finaliter colligo
hic quod excommunicatus post legitimam
appellationem non incurrit irregula
ritatem quamvis celebret
quia tamen potest celebrare
sine metu, dummodo sciat
se legitime appellasse. Et
licet ab aliis sit vitandus
de sen. exco. per tuas. Ipse
tamen non debet se gerere pro
excommunicato si de appellatione sua
confidit secundum Innocentium. Glose
omnes sunt textuales. Glo.
prima not. de absolutione
ad cautelam etc.

Cum teneam

Summa. Si appellatus in
sua possessione turbetur iudex
a quo appellavit, eam sibi
potest reformare. Hoc dicit
cum divisio 2a. ibi prodicie.
¶ Casus in summa. Aliquis
litigabat coram ordinario
et appellat ad sedem apostolicam pen
dente illa appellatione, aliquis
turbat eum in sua possessione.
Querit iste, ordinarius
a quo fuit appellatum, utrum
liceat ei reformare possessionem
turbatam ea permissa super
quo causa appellationis per sedem apostolicam ad
nos quereta committente per novit
ordine iudiciario id sibi lice
bit nec propterea appellans
intelligitur sue appellationi re
nunciasse. ¶ Sequitur littera
permisso ut si super spectato
rei erat quod de illa se non
intromittat sed solum de
possessione ablata vel turbata etc.
¶ Noto tamen id quod dicit summa
rius. Et sic appellatio solum sus
pendit iurisdictionem iudicis a
quo respectu illius iuris super
quo pendet appellatio non
respectu separati iuris etiam
super eadem re etc. Et ita
est casus specialis ubi post
appellationem a se factam iudex iu
risdictionem exercet aliud c. i.
si duobus aliud in tex. abre
viatore. Item per Sindos.
¶ Sed examinanda litteram
opponitur aut eum Cantua
riensis archiepiscopus de quo hic
loquitur erat iudex a quo
erat appellatum. Et tunc si ap
pellatio apparet cum eo re
nunciare sue appellationi de
testi cum venisset de offi
cio delegatio. Aut non erat
iudex a quo et tunc cum
causa pendet post appellationem coram
sedem apostolicam se intromittere non de
buit. Item c. sollicitudine et
c. ut nostrum. Solutio multi
ponunt intellectum ad litteram
unus est quod c. loquitur de
Cantuariensi qui ex speciali
privilegio, quod defendat
omnes appellantes ad curiam
per totam Angliam. Hunc
intellectum dat Hostiensis, sed di
minat. Alia lectura est

quod gratia procedit in delegato
speciali in ordinario Oz non
videtur vera quia etsi in ordina-
rio idem est, quod qui compa
ret coram eo a quo appel
lavit renunciat sue appel
lationi hoc possit hoc verum si
compareret super eisdem ar-
ticulis super quibus appellavit
secus si super aliis dicit argumentum ad contra
littera quod hic appellans
turbat appellatum modo
judex a quo debet providere
et obviare ne appellans
inovet aliquid infra eodem capitulo constitu
tionis et titulo capitulo finali, ubi contra
dicit quod appellanti non inno-
vat, sue appellationi iudex
deferre non debet, hec littera
repugnat textui libro vi sit
vera intelligentia quia textus eo
ipso dicit quod gratia turbatio ipso
appellantis ibi cons ad con-
tra littera, quod littera loquitur
de appellato turbato, non pro
appellante hoc pro tribus modis
3um potest conqueri coram ordi
nario a quo ista est indu-
bitata et fuit abbatis et
restringit textum videtur pro
contra littera non distinguendo
dictum a Johannes andreae ab appellatione
ut dicamus quod iudex a
quo potest defendere appel
lantem ne turbetur pen
dente appellatione, et appel
lans hoc petens coram
iudice non intelligitur renuncia
re appellationi, quia hoc pe
tit aucte eius iuris ad
gratia aut dico quod compa
rens coram iudice a quo re
nunciat appellationi si compa
ret super ea in qua appellat

si hic loquitur in articulo eiusdem
ti super quo compareret, qui non
venit ad preiudicium appel
lationis sed ad robur eius Et est ratio
quia non intelligitur per hoc renun-
ciare appellationi per quod po-
tius tendit ad eius conservationem
quam non tendit per hoc ad eius
destructionem sed ad conservationem
ut ea pendente nichil
innovetur, et iste est verus in-
intellectus et sic cessant
contraria ¶ Goffredus in declarando
litteram in principio colligit argumentum
deinde ponit in delegato
locum non habere habent de
cretalem infra ubi supra et hoc prete
rea quod si plures articuli co
missi essent delegato licet
sit appellatum in uno
adhuc remanet iudex
aliis infra eodem capitulo super eo et ibi
de hoc Item Johannes andreae dicit
decet litteram cum habere locum
in delegato si adversarius qui
appellavit appellatum turbat
allegat infra eodem capitulo finali sequitur

Consuluit

Generalis appellatio si fiat in dubi-
tans non valet. Oz in
una tamen bene valet 2a positio
ibi Oz non non eget ca-
none titulus quia littera est pla
na. Sequitur glossa
¶ Generalis infra eius visa est
Oz infra certa ubi determina
vi quo et quando appellatio generalis
valeat possit et quo
non Et quia ita est vi-
dentur contraria, quia ibi
repellitur appellatio generalis
hic admittitur si fiat in
una causa tamen ideo secundum
intellectum et concordia
utrius istorum Oppone contra
hoc c. de c. infra cetera

o. e. Ablo hic format qo
grue et soluit et finalit
wlt q̄ c. hoc sit corren
in 2o dicto .ii. e. ut debi-
tu ubi requirit̃ specificac
cause ronabilis tn̄ dt
glosa ꝛc. In fine Innoc
dicebat q̄ t. c. hodie cor
rectu quo ad illa que
agunt̃ in iudicio In eoīu
dicialibꝫ vo dt q̄ vali
appo ēto g̃uamie non
eo .ppsso dum tn̄ aliquid
fiat vel dicat̃ unde gra
uamen timeri possit et
g̃uamen postea subseqt̃
Alit̃ dt non admittēda
eciā eoīudicialem appon
ppt̃ multas absurditates
que sequi possent fatet̃
tn̄ a futuro grauamine eo
iudicio posse appellari
ut sic appello ne me g̃-
ues super tali fo vel
ne quis me molestet
sup tali possõe eciā si
in illa psona ēta eopma
suffit eni q̄ fiat eo pba
bilibꝫ eiecturis .ii. e. bone
et fen sit ētum om̄ si pe
to aliquid ate eotra iudi
ciu ꝛ tu appellas ne te
~~g̃uamen~~ grauem valet
appo que restrigit ad pe
titum viz ne ipse occasio
ne te g̃uem .ii. e. ad audi
enciā licet aut pressit
talis appo si tn̄ pcessit
alios que petita no tan
git pfert̃ sniā tenet
o. c. pro. et c. sup eo et
c. adhec dt ēcl Innoc
hoc tenendu q̄ appellās
no dꝫ pete reuocari q̄cq̄
fen est pꝫ appon si quidq̄
fen est pꝫ et eōtra appon
vel ei annexu. o. de pena
auditis de elec nobis non
obstat o. de iudi eosqsita
ubi dt reuocato in irritu
quidq̄ pꝫ appon invenitꝫ
attemptatu quia dꝫ intꝫ gn
p supplicacom q̄ pꝫ et
eōtra appon ꝛc. p pdca
iura dt tn̄ host q̄ q̄q̄
dicat Innoc ut iuo ut iudi
cōs curia admittit hanc
subtilitatem Ina quidq̄ fit
pꝫ eūmy appon irritat
.i. e. dilectu et in pdictis
dcor et tota die videmꝫ
admitti talem libellum
peto reuocari in irritum
quidq̄ fen est pꝫ appon
Oꝫ tn̄ dica q̄ oppio Inno
pcedit in appoe eōtra iudicia
li quia sit locutꝫ est de
iudiciali dem ~~s. Innoc~~ host
hēt locum fm Antho et
est ro quia eoīudicialis
non suspendit ptate iudicis
de elec eosideravim et c. bo
ne est eni pnotat̃ adiu
dicio o. c. cum sit Oꝫ iudi
cial appo suspendit ptate
iudicis ꝛ sic annullat̃ quod
fit eo defectu ptatis Ad-
uertendu tn̄ dt Antho q̄ at
temptatu pꝫ et q̄ appon
eoīudicialem venit irritandu
quia no est nullu ipso iure
Oꝫ attemptatu pꝫ appon
iudicialem si mit pcita est
ca ronabili eopssa est
nullu notat Archid in
q. vi. quociens Eo hijs
iam pdꝫ qcor Innoc et
host Item pꝫ quid senci-
at Innoc de ma appõis

generalis et in hoc quod dicit
posse appellari a futuro
gravamine comminato, ex-
pressum est in Clemen. c.
ii. secundum appon. de hoc tu
quod dicit decre. leg. haud cor-
recta quo ad ea que a-
guntur in iudicio, dicam ut
dixi. c. c. inter cetera. Nam
si appellatur ab aliquo iu-
dice expressa causa ronabili
adiecta clausula generali et
quod ~~ut~~ dicit appellans ap-
pello quia me gravasti
sit faciendo et ab omni
processu in hac causa facto et
faciendo tunc valet et cetera.

Cum pater | Con. ma. Dub.

alias presenti obtentu apponis non debet
quis contempnere citationem
legati. Et primo ponitur
quod opponebat Cardi-
nalis Episcopo. 2° ibi cumque
excusationem episcopi. 3° ibi car-
dinalis responsionem ad illa.
4° ibi nos non citatum episcopum.
¶ Casus in summis Episcopus
Zamorensis quasdam petitio-
nes presumptuose super fecit
coram domino papa proponi
quas cum papa fuisset ad-
mittere dedignatus Cardi-
nalis olim in Hispania le-
gatus proposuit contra ipsum quod
cum ipsum ad synodum
suam vocasset ad eam con-
tempsit accedere, asserens quod
ipsum excommunicavit et sic excommuni-
catus se fecit in Episcopum con-
secrari Quanda Cavinus
Sancti Jacobi a quo ipse Episcopus
fuerit asseruit quod erat
tunc in legacione regis
et ideo ad ipsum venire non
potuit. Cardinalis allega-
bat contra quod inter ipsos
convenit eum in Salaman-
tina ecclesia et non in lega-
cione regis. Iterum inter cetera
Episcopus allegavit, quod ab ipso
Cardinali appellaverat
ante sententiam promulgatam. Pa-
pa non ex hoc intellectus
considerans quod predictus Episcopus
non debuit contempnere, ad
vocationem legati venire
precepit eidem Episcopo quatenus
vel in persona propria vel
per nuncios ydoneos apli-
co conspectui se presentet, suam
si poterit innocentiam asse-
turus. ¶ Sequitur littera anno
domini ad synodum ut patet
in antiqua et sic hic. Decre-
tali quod ipse dicebat se
appellasse antequam Cardi-
nalis eum excommunicasset
¶ Noto primo quod quis vocatus
a iudice tenetur venire
et licet habeat privilegium non
comparendi tenetur tamen venire
et privilegium allegare et cetera.
¶ 2° noto quod appellatio non
tuetur contra iusticiam ali-
quem appellantem. 3°
colligo quod valet citationem
sine die ibi presentes non
dicat quod Colligunt etiam
aliqui, quod assertioni lega-
ti creditur ibi Cardina-
lis asseruit de quo di-
cam infra.
¶ Oppono exauditus litteram pre-
cedentem secundum glossas Et pro
ex expediendum glo. ij opponitur
pono contra litteram, probat
enim textus a contrario, quod si ille
Episcopus fuisset in legacione

et nota quod
non obstante
quod excommunicatus
se fecit Episcopum
consecrari

regis fuisset excusatus, nec
contra hoc obstat xxviii
q. v. c. quo eam & c. repre
sibile et alia iura allegata
in glo. ii. Questa maxima presta
glo. ii. non bene plene venit pro
recepta respam et tandem
addam Glosa . ga . ita dicit
Et inca ibi exemplo petre
luc. v. et . s . q. ii. § . bene
Infine Sed de ista materia
Cum plus sit obediendus ex
pluribus dominis vocatibus
subditus dicit quod aliqui
eum dicitur sunt subordinati
et tunc ille obediendus est
superiori ex quo infertur
obediendus pape cum ei
subordinatur, etiam si alius
dominus in vocando seu ma
dando preuenisset, quod eciam
tunc hic glosa inducit exemplum
beati petri qui secutus est
xpm omnibus relictis ut
habetur luc. v. c. Et per hoc
dicit glosa ibi de Cardi
nali hic, quia erat legatus
pape aliqui sunt domini non sub
ordinati & tunc sunt premoc
attendendum qui sit in maiori
neccessitate ff. ad silanianum
l. si quis in grauissimo §. si
cum omnes, et aliqui alie
questiones de quibus ibi et
xi. q. iii. qui resistit et hic
qui simul generaliter mandan
do Sed si alter preueniret
ei parendum est per dicta iura
et per hunc textum nisi iura
data essent eo possibilia quod
tunc utrique parebit ad hoc
ff. de custo. reorum l. ii. § . quod
prohibedi et ibi dicitur per
Bartholomeus Et per hoc decidit
quod aut prelatus citatus a rege
excusetur a veniendo ad
alium prelatum superiorem secundum
Innocentius Dicit enim non tenetur tempora
lia a rege & non tenetur
ei obedire nec mandato regis
excusari ut de maio et
obedi. solite, et quamuis
teneretur arg. illius c. ita
tamen tenetur preferre superiorem
prelatum Aut tenet temporalia a
rege & tunc excusat man
datum regis dicto c. solite
Quod si duo delegati ci
tant ad diuersa loca eu
dem, distingue secundum
premissa & intellige quod preue
tus ab alio iudice excusa
tur sed non seccat se voca
ri ff. si quis cau. l. in fine
Clem. multorum de penis
vel illico pena Et ultra
dicit dic quod dicti ad hoc c. quod
hic mandatum regis excu
sasset quia non apparebat
quod legatus voluisset esse
vocari etiam non obstante quod
esset per rege Si enim ap
paruisset non excusaret
mandatum regis cum hic
legatus esset pape ut glo
dicit
¶ Oppono 2o quod non debu
it credi nuncio de offi
delega prudentiam Solu
tio ut in glo. iii. que dicit
Infine de hoc lxxxvi
di. proposuisti in glo. et hic
glosse dicunt hoc arbit
rium in c. de in recenti c. ult.
nam que erat quod vini nunc
eo forsan vili erat tempore
iurante grauius credendum
cum sit eque damnari
possit absentes nec audientes

Iste dicit quod hic non debuit credi soli assertioni Cardinalis
qui in facto proprio est c. de testi. in fine et c. in nostra Co-
lonia non est quod hic creditur fuisset cardinalis non
cum disputatur hic de excusatione ille petit mandatum regis
si de excusatione dicit appellatione Credi autem legato si dicit
se legatum xciiii. di. nobilissimus de hoc in c. constitutus
uel in predicando plus non creditur est

nisi
sit ex
pedient

appellauit ij q. vj. § sunt
quorum, de hoc tamen ipse notat
copiosius in summa de dolo
sub rubrica de contumacia §
qualiter vel quid si absens
et Goffredus in Speculo de ci-
tatione § sequitur. vers. si
unquam crederet et ibi de
hoc plene per Jo. An. et h.
¶ Glo. vlt. obicit et soluit
Glo. vlt. etiam obicit et
soluit. Et in ea conto.
et consecratione tunc accep-
ta vt dixi. C. in textu
et hoc forte plus mouit
papam Jo. An.
¶ Sed adhuc occurrit dubium
vtrum eo quod non valuit hec
citatio ipse, que mandauit
Episcopo ut se presentaret, non
assignato termino et sic fuit
inepta et ita inualida sic
stipulatio viciatur per ea
iudicium dicti ff. de ver.
obl. l. stipulatio ff. Solutio
aliud est in citatione que
est actus iudicialis et necessarius
aliud in stipulatione que
est actus prouatus et volun-
tarius. Item in citatione sunt
duo mandata vnum quod
veniat, aliud quod ad certum
tempus sive est peremptorium. C.
de dolo cum dilectus et si
non potest ad aliud adhuc
durat citatio ut ibi ex-
tra de dolo et hic et simile
de ferijs c. finali et Spe-
culum de citatione §. i. fi.

Adhec | istud c.
tum sequi-
tur hoc dicunt in summa
Glo.: iurauit stare ma-
datis ecclesie, non audit

appellantem contra indubi-
tatum genera poterit appre-
hendi, ff. de concessione prebende
et de sindicato adhec. Sed
casus in textu contra adhec
capitulum figuratur sic
¶ Certe aliquem iurat stare
mandatis ecclesie et post ea
absque mandato appel-
lant, Queritur quid sit a-
gendum Responsio ipsa quod iudex
debet eos appelle ut ob-
sequerent mandatum suum ut
quod infra. xl. dies iter
arripiat ad causam sue
appellationis prosequendam
¶ Sed quo ad literam c. sequi-
tur casus est iste aliquis
excommunicatus promisit iuramento
quod stabit mandato ecclesie
et sic fuit absolutus et
antequam mandatum ei fi-
eret iniunctum vel eo mandato
receptato appellat
causa diffugij, queritur vtrum
defendum sit huiusmodi ap-
pellatio Responsio ipsa quod non
est defendum appellanti
que mandato illius non sit
obuiare set statim redu-
cendus est in causa sua
donec mandatum suscepe-
rit et susceptum postea
tempus studuit adimplere
¶ Sequitur glosa et primo
c. adhec de hijs qui sunt ex-
communicati per contumaciam ap-
pellant ex ea probabi-
lis iurat set stare iudicio

Reuersionem | contra
dicta ibi respondeamus mors
set ecclesiastici antequam post
appareat apponam iurisiurandum

ambo
pot ex
pedire

no. cum pt dici gravatus cu
nichil sibi mandatum sit ff
que si sua in qua fecit
tus est ff
¶ Glosa pma c. Noto quod
tempus prosequende appel
erit solum pro interponenda
appel ibi ucl infra x
dies pro appellacione interponen
dam et de hoc dicitur est
s. e. eo. cum et pbat
in Clemen. c. i. pro appell.
¶ Item noto quod licet quis iu
ravit stare mandatis ecclesie
potest tamen appellare ab
huiusmodi mandato ut hic in
prin. c. colligitur in eo quod
ptra mandat isti qui ta
liter iuravit compelli ad
prosequendam suam appellacionem ex
quo patet quod appellacio sua
fuit admittenda
¶ Sed contra hoc inito posset
opponi vi cum hic esse
inquirendo quod debeat determi
huiusmodi appellacioni quia appel
lando facit contra suum
iuramentum et ita dicitur indis
tincte parere mandato
ecclesie ut sic sine indicio
¶ Glosa pma c. quia solent
hoc vult dicere ff Insuper et
per hanc glosam patet litere intel
lectus vult enim hic litera
quod licet quis iuravit sta
re mandatis ecclesie potest
appellare si gravatur et sic sta
mandi verum ut dicit glosa
si gravatur et appellat
non appellat hoc facit contra
iuramentum illud dicitur intelligi
de mandato licito Item
ad hoc habetur alia solu
cio non vult in glosa c. Sic
quoniam ubi dicit quod licet

ibi vult qui iuravit parere
non debeat ... contra eam non
parendo ff

quis iurat stare mandatis
ecclesie et appellat ex ca
probabili et rationali adhuc
dicitur stare mandatis ecclesie, et
appellat quia illud fa
cit quod ius sibi permit
tit s. c. ut debitum et sic
non ff ex hoc patet solu
cio contrarietatis ¶ Item contra
litteram ibi infra x dies
posset esse opponi, quia
tempus ad iter arripiendum
est in arbitrio iudicis s.
e. cum sit romana quod hic
male dicitur. Item vel dic ff
glosa in fine contrario dicit ff
Insuper dicta quod quod hic
determinatum fuit hoc tempus
a papa non ut sic certum
de iure semper statuendum
sed sic de facto contigit et
ita fuit narratum, non ius
ponit sicut alia. Idem
Innocencius et Hostiensis. Glosa vult
significat gravamen et remittit ff
Hoc c. Quesitum noto
primo quod iuramentum quod
prestat absolvendo dum
absolvitur est introductum
de consuetudine ecclesie ibi sicut
moris est dicit tamen Hostiensis
quod sit de forma absolucionis
remittit s. de sen. exco.
cum desideres et opponitur
videtur ut ibi determinant
doctores
¶ Item no. quod absolutus ab
excommunicacione, si non paret
mandato ecclesie, debet reduci
in eandem sententiam ut dicit lit.
hoc tamen intelligendum in casu
quo ad primum, non quo
ad nunc quod absolucione sen
tencia fuit contracta nec
remissa sit. ff. de solucio.

h. si. reos ꝗ arcam. Et sic
nota qꝫ ydemptitas non
dicit solum respectu uni⁹ sꝫ
etiā respectu spei, sic eni
omnes homines hunt ydemp-
titem adinuicē sꝫ quo ad
speciem. ¶ Notat go. ·no· an-
hic qꝫ semel absoluti qtin-
tuqꝫ redeat ad eundē actū
in quo reincidit pᵃ mā
sinam, nisi denouo redu-
cat abhomine ul a iure
nisi i capi decretal' cons
qui desen ꝯꝯ li. vj° vl
nisi reducat ꝯ vi abso
luciois reddicōnal', et est
racō, quia actō semel ꝯ
tincta ꝫc ut sup̄ de hoc
aut vtrū possit fi' abso
lucō ad tpus dixi. c. de
testi veniens ij ꝫc
¶ Sꝫ quia ista c. videnᵗ
grial' secō ꝯpᵃdia ꝯcor-
danᵃ sporum opponō de
vno ad aliud, nam in c.
ad hec, admittitᵘʳ appllāe
in rantē stare iudicio ecc̄e
ꝫ hic nō admittitᵘʳ. Glosa
pᵃma in hᵉ. c. soluit hoc
ponēdo duas intp̄tōs vꝫ
ēt qꝫ in c. ad hec, appel
lat' ꝯ ca racōnabili, in c.
isto. ca. subterfugii ꝫ q e
qui tendit ad idem qꝫ in c.
ad hec erat ꝯcor ꝑᵗ
ꝯtumaciā ꝫ appllaūt
ꝯ ca. ꝑli. sꝫ i hoc. c. erat
ꝯcor ꝑᵗ delictū. i.
ꝑᵗ ꝯtumaciā nō dess
tendi a delicto ꝯ ᵗ ut
glo, ut qꝫ detinebat
uxorem alti, et ambo
intellectꝫ sunt iuridici et
veri, et sunt eos sꝯdꝫ

ista ca. ut pᵃmisi. Sed
et alii intp̄tōs ꝯtra glo
pᵃmo in ꝯpedia glosam
que ita dᵗ ꝫc et in ea ibi
ꝯtra et vj. q. iiij ut hic
vbi de hoc. Et ibi vel
sic intellige et hoc tene-
dum, licꝫ Jo. notat. i. q. i
vij si qui voluit qꝫ in c.
cū. ꝑpᵉ induit stare man-
datis ecc̄e, hic vō ma-
dato iudicis, que solucō
nō ē vā ut not infra
de sen ꝯꝯ. ꝯ tenore
in fine. Alii dicūt aliᵗ
viꝫ qꝫ in c. ad hec, erat
appellans ꝯumosꝯ sꝫ non
notoriꝯ sꝫ i hᵒ c. erat
notoriꝯ, sꝫ solucō ꝯmat
alia intp̄tō qꝫ in c. ad
hec appellatᵘʳ ꝑꝯ man-
datū in c. ꝯoni an ma-
datū, hoc repugnat tex-
tui ibi vel etiā mādato
recepto ꝫc tenean ꝯ
solucōs glose ꝫc
¶ Sꝫ Quero hic in quid
petens se absolui a bꝯ-
tumatore renunciat appōi
sue a bꝯ interposite. Et
sumoᵉ qꝫ non si ꝑtesteᵗ
nolle ꝑ hoc renunciare
sue appōi qꝫ ꝑtestaᵒ
innat . i. e solliciturem
Et sic eius valet humoi
absolucō, sꝯ ꝑ iudicem
a quo qꝫ mō ꝑ appōm pᵃ
ncipale negociū sit delatū
ad superiore de sen ꝯꝯ
sacro in fine . i. qua fronte
quod puto uiꝯ, quia abso
lucō non ē depressu sꝫ
aut esset de pressᵘ ali
ud dicendꝫ est ut si i ead

vbi ista pala indicaᵗ
stad mādato iudicis et
stare mādato ecc̄e

quod appellat et contradi-
cam iudice a quo, et pe-
tit finem ad probandum ali-
quid protestando modo dico
tur cum contrarius est irri
tanda tamen contumens
contra ut c. de appellationem et
iudex admittendus est in prin
ci, secundum Hostien. ¶ Glo. in
alle. duas contrarietates que
ponit opinionem Laur. et in
alle. ex iura contra et
soluit, tunc alle. unam ra-
tionem et soluit, deinde
ponit opinionem Tan. et
ultimo et tunc Laur. Et
mea ibi non potest ibi di-
ci quod non est illorum testium
et ita uel inductis recipiendi
qui vitatis a se fuerunt abie-
cerunt. Et ibi potest inductum
si intelligunt inclusiue
sed ut iurent et adhuc
aliter caueat non contradicit
opinionis Laurentii, Post hanc a-
perte dixit quod non exigi-
tur cautionem a tali. Sed Host.
quo ad casum ecclesiam contrarium
quod gratiam iuret et fide
det non tunc absolui, donec
pareat sustitutis et ad
implendo mandatum pro
posse ut aperte dicit textus
in aliis aut casibus tunc
mandatum de parendo exi
git etiam a puero, ut supra
cum est de sententia absolu-
tus ut dixi, c. i. uerbis po
tenus quoque cum glossa etc.

Preterea

Summa. Appellans
ab ordinario de delicto
quod prius commisit, ab
eo puniri potest. Cuius diuisio
ia ibi dunpnum

Casus in textu patet. Ali-
qui appellant ratione
pendente quittant ali-
quam gratiam etiam, et dum
conueniunt super illis ex-
cessibus uolunt se tueri
per appellationem. Quid tamen quod
intelligitur supra ea c. i. appel-
lationem directe defendere quo-
usque coram excessis puniatur.
¶ Sequitur litera conueni-
unt idem ad romanam pontificem
ab ordinario eos uolente
corrigere de accusatis si constat
tit, nam non est locus appellationum
c. de offi. ordi. li. de ex-
cessibus notoriis. i. e. c. ii.
O. e. prouenit Host.
¶ In hoc contra in episcopum non
doctores, quia quod non
occurrunt aliqua dubia
¶ Glo. possunt recitari per
quorum. Quid de leuibus
etc. dic ut in ca. de officio
uel secundum Host. ideo dixi
de grauibus, quia licet in a-
liis iudex possit recusari
a quo est appellatum quam
ipso, quia ab ipso est appellatum.
O. e. ad hec si in grauibus
ut manifestis non potest
si e. c. ii. remittit O. e.
ad hec si. Et sic patet contrarius
dam istorum iurium etc.

Constitutus

Summa. Re-
eus non detulit appellationem
per aduersarium suum prius fere
de sua priori appellatione non
potest excipere contra illum
et post prima decisa cessa-
rat forum et dat iudices
ibi idoneos.
¶ Casus in textu sic figura-

vacate eccl[esi]a Torcellen[sis] Can[oni]ci de electione tractantes Archidiaconus nominat quendam C. no[m]i[n]e, cui fuit obiectum q[uod] excommunicatus erat, et appellatum fuit ne eligeret, quo non obstante ipse archidiaconus eum elegit in ep[iscopu]m et appellavit ne contra hoc aliquid fieret. Quo facto primicerius cum Canonicis et p[res]b[yte]ris cum consensu cleri aut maioris partis elegerunt quendam I. nomine in ep[iscopu]m. Causa istarum electionum delata fuit ad papam, qui examinatis electionibus mandat patriarche Gradensi et Cuidam Cardinali, quatenus si archidiaconus per appellationem et denunciationem excommunicationis processit ad electionem predicti C. et primicerius cum Canonicis et aliis processerunt ad electionem prefati I. electionem confirmet eiusdem I. non obstante appellatione prefati archidiaconi si ipse appellationem suam forte non detulit seu deferre non curavit. ¶ De quibus l[itte]ris et presbiteris isti erant preiudicati ad causam miss[i] ad Curiam, repedicti in parte decisa probatum est in parte decisa archidiaconi quam semper fecerat ne alium eligeret vel ne eligerent sine suo consensu sed predictos suos forte primicerius et suos adherentes ¶ Noto hic q[uod] excommunicatus est ineligibilis passive active aut eligere potest si est excommunicatio maior de electo excommunicatis celebrat de quo maiori[bus] q[ui] possit d[icitu]r nullis ... sit in Io an. et glo[ssa] dat de hoc ... apponit glo[ssa] prima et non solvit sed hec est solutio ¶ 2o noto q[uod] sufficit probare quem fuisse denunciatum ibi et denunciationem excommunicationis intendum tamen stat aliquem denunciari taliter non tamen excommunicatum, casus est in l. lig. de sen. exco. li. vi. ¶ 3o noto hic q[uod] appellatio eius tertio non deferetur, non impedit p[ro]cessum innovata et iste est principalis effectus c. huius. Noto etiam q[uod] frustra legis auxilium implorat qui committit contra legem et hoc est ratio, quare hic allegatio a parte archidiaconi non fuit audita quia ex quo noluit deferre appellationem suam contra eandem facte, non potest excipere contra aliud de sua appellatione postea facta ¶ Sed contra hic opponeretur quia licet archidiaconus non detulit appellationi adversarii, non tamen propterea potest adversarius non deferre appellationem archidiaconi quia hec sunt separata in quibus de uno non infertur ad aliud ut de bis ... c. fi. ff. de calumnia l. fi. Solutio quia hic causa erat eadem q[uia] utraque appellatio erat eadem electionem eiusdem dignitatis et sic solvitur. Constat autem hic hostis sine denunciatione electionis an tamen unum fieri possit et per unam p[ar]tem lites ...; q[uod] hic dicitur elegerunt et sic pluraliter hoc autem hoc determinatum est. s. de elect. Scriptum cum

et de renun. eu. ab uno
li. vi°. ubi dicitur quod electo
det provincial. per unum et
per vice singularem unum de
quo ibidem latius notatur
¶ Glo. prima signat contrarium
et remittit in fine dispone.
c. in p° not. Glo. ii. possit
recitari per quem utrumque per
simpliciter nominatorem de
quo tantum nominato in
fine et iste est unus modus
solvendi contrarium signatum
in glo. ult. Glo. ult. alle-
gat contrarium et duo contraria et sol-
vit. et in ca. ibi. quidam
ubi dicitur quod non valet
2a electio facta prima pen-
dente non cassata in fine
vel dicas quod ista 2a elec-
tio non fuit facta eo in tali
loco post primam sed in eodem
textu hic in fine et Hosti-
ensis tamen valuit propter ronco
in glo. expressatur ff.

Proposuit

¶ Appellando

ab ordinario in una causa in
aliis coram eo cogitur respon-
dere potest tamen eum recusare ni-
si gubernatur de manifesto
et contrarium tunc Tertio divisio
2a ibi Super quo
¶ Casus in textu. Cum ali-
quis coram ordinario suo ap-
pellat in aliqua causa
convenitur postea super aliis
respondere Quod autem nunquam
adversarius potest compelli res-
pondere quod licet pro illa appellatione
non unus teneatur in aliis
super quibus appellatum non
est respondere Iudex tamen
a quo appellatur non debet eu
appellare ad respondendum super
aliis nisi forte tunc adeo
gravi et manifesto apparet quod
ipso actu inde sit dam-
nandus ¶ Sequitur littera ap-
pellat. litteram ut maior
sit dubio super illa i. obtentu
illius appellationis ad respondendum
coram se aliis uel delegandum
potest cum loquatur in ordina-
rio ipso actu quia est
notorium facti permanentis
¶ Noto hic quod in notoriis
non habet locum recusatio sic-
ut appellatio quia delic-
tum habet secum sicut noto-
rietatem et contrarium tamen te
¶ 2o noto quod in notoriis
quis dampnatur absque
alia declaratione facti de
hoc c. c. pervenit. Item
quod ab aliquo appellatur
potest tali ut suspectus recu-
sari ut hic et c. c. adhuc
si in una et ibidem hoc
declaratum viii et hic con-
tra oppono quod ordi-
narius non censeatur sus-
pectus in aliis causis licet
ab eo sit appellatum in aliqua
ca. c. c. adhuc sed contrarium
tamen ibidem videtur dicere textus
in verbo suspectus adhuc
dicatur ut ibidem dixi vi.
quod sola appellatio non indu-
cit suspicionem sed appellatio
cum realiter contradictus
pendenti appellatione quod hic dicit glo.
in quod expectatur eventus
appellationis an probet gravamen
gravamen et tunc infer-
tur suspicio et procedi recu-
sandi quod an non probetur
et cessat suspicio ymo ut
dictum est in c. i. adhuc

si. solum contumacem in hoc
casu non inducit suspi
cionem que ad alias causas
excusare potest contumacie ignorancie
rancie putans quod iuste
faceret si oportet ut sit contumaciam
ex actis | ut ibidem declarat
Jo. an. nec est verum quod
dicit hic dicit glo. | oportet
expectari eventum appel
lacionis et ea pendente potest
recusari ordinarius et prius
recusacio ut dictum est
in c. adhec supra allegato
Ex hoc patet quid sit di
cendum ad contrarium et quod
littera ista sit intelligenda
Sed adhuc oppono contra
hanc | tu glo. ult. | ubi cum
quod excommunicatus manifestus contumax
possit recusare iudicem
et ita poterit appellare in
q. v. quia suspecti Solu
cio huius ponitur in glo. ult.
que ita dicit et sequitur circa istud
vel dicatur secundum primo quod hic
fuit contumacie manifesta et
tu hic contumacie ibi non sit pro
cedure adeo contumacie et cetera in secundo
non manifestus tamen et tunc in
telligitur est illud contumacem
contumacie quod inducit scan
dalum vel qui commovet
totam urbem xxxvi. q.
vi. c. si. Quod aut dicatur
scandalum est arbitrarium
sicut excommunicatus qui dicatur contumacie est
arbitrarium exigitur secundum secundum
dictum excommunicatio tamen illas vero
nisi intelligit excommunicatio primo
quod erat manifestum secundo
tum acta quamvis ut excommunicatus
tunc sentencia de quo in c. vra

de cohabitacione clericorum et mulierum c. consuetam
dicit | quod hic in contrario casu contu
macem manifestum si non adeo
quod iudex posset excu
sacio, hic autem iudex non
poterat per textum ibi ipso
actu et cetera et tunc frustrato
ria est recusacio iudicis
Item hic loquitur quod in
dolo premit premittit intra dic
tant pendan | declarando
penam iuris ibi ipso actu
ut ibi | et tunc nulla est
excusacio | nec contumace dicitur
Et ideo ut cessaret omnis
contrarietas potest addi in summa
rio, quod nulla potest esse ex
cusacio et imponitur pena
surgendi ipso facto Oldo in
notat declarando textum
quod, arguit quod sic et
soluit Et in ea ibi de
bent ibi hec que solem
nitas deceat observari in
placacione anathematis Et
volt hic glosa in prin
cipio dicere quod verum dicit importet
tet hic necesse si appel
lans volt recusare iudi
cem et ita necessitatur iudex
ad non cogendum eum liti
gare coram se ex quo est
illi suspectus si si non re
cusat sufficit te iudicem re
spondere Deinde glo. quod
sic ut in ea insuper sum
Can cum hoc voluit ut
c. adhoc si in una, de
hoc tamen quod dicit glo. quod huiusmodi
recusacio de qua hic sit
in pendenti pendente post
appellacionem, dicatur ut dixi ibi
in prima opposicione quod non
est tamen in pendenti si ista
tum recte ad arbitros

et pbato corf eius qua
m̄c pcedet recusacio
alias non ut dictum est
e. c. ad hec sup. eo. an.

Qua fronte

Ommat absolut ex
coit tanc recepta lr
adusaris vel excōicator
ne absolua appellet
Et pma pars repndit
questioni 2a ibi sane
du ipm adm respondi
3a ibi de his

¶ Casus in tunc arepus
Cantuarien super quibus
dubiis consuluit dnm pa
pa et anquā ad quedam
respondeat, dt qr non
videt qua fronte ipm
consulat, cum contra iurs
ordinem pnte eu ipe
no in ecclia no pallacio
no i cama sua h' i cama
Regis coram ivis et contra
pontificalem dignitem
electos Epos cofirmet
Inpea descendo ad quoned
quarum pma est tal
aliquis fuit excoicatus ut
iurisdictis appl cotumacia
vel aliam iusta cam p
le offert se ad iusticia
de his p quibus fuit ex
coicatus, p adusa appel
lat ne absolvat, queri
bat utrum no obstan
appone potit absolui
Et ipa qr sic ne i ex
coicatoe decedat, recep
ta h' pius ab eo cauc
ne sufficiti, qr iuri pare
bit, cors ipa ad quem
appellat vel delegatus eius
¶ illa qd fuit aliquis

coquitur sic irronabilit
excoicatus vel interdicti, inde
lonius offert se ad iusti
ciam et petit absolui, pars
adusa appellat ad hanc
quem idem dt qr in pma
qr pt illum absolue eciam
si pars adusa duxit appel
landu ¶ Sequitur lra dig
nitatem que maior est
regali et de sacra unc
c una versu refert et i
decadit qr forte ipa di
cebat se hoc non crede
vel licz de his consta
ret de gra respondis ad
iusticiam faciendam vel sim
p emenda vel sup. pe. po
nitur p cauce excepit
i. recepit iudex sive
sive ordinarius sive dele
gatus eo. an. appellandi
si ne absolvat sup. p
¶ Nota pmo qr acto ec
clesiastici dent expedi
ri in ecclis sive i locis
ecclesiasticis. 2a in s. Sane
nota modum absolucois
ut pmitta cauco 3o eciam
idem nota qr cauco tal
det ee sufficiens quod.
examinato Item nota
hic cam appt quia pmit
tit absolucio ab excoi
cacon non obstan appoe
alteris et est ista ne ex
coicatus moriat i excoicacoe
et appt pery pstat cicius
mori lit dici i glo
¶ Expedis indam c. p
oppones Et pma gtra
illam oppono qr ille ar
pus episcopus no debuit tales
reprehendi quia confirma
electos non d sic in ecclia

cum sit actus iudicialis et
spectat uim diffinitiue de
elect. c. si. li. vi., imo iudi
cia non debent tractari in
ecclesia. ij. de emm. eccle.
li. vi. ¶ Ad idem quia
locus non est de substa. con
firmacionis. o. de elect.
quod sicut ergo non vi. iste
male fecisse confirmando
electiones in camera regis
Ad primum dico quod olim
confirmacio huiusmodi poterat
expediri non iudicialiter
ut notat Inno. de dolo
tu olim, et sic cessat
contrarium. dico tamen aliter, quod
hodie eciam quamuis sit
actus iudicialis, potest ex
pediri in ecclesia quia ac
tus spiritualis uel ecclesiastici
possunt licite expediri iudicia
liter eciam in eccl., dicto c.
decet § ad hec li. vi., ibi
cum solum prohibetur ne in
ecclesiis fiant uniuersitatum
et quarumlibet societatum con
silia conciones aut publica
parlamenta Item negocia
toces et pripne indinas
aut fori cuiuscumque tumultus
et quod in eis et earum cimi
teriis omnis secularium iudi
ciorum strepitus conquiescat
ita ut ibi nulla causa per
laicos agitetur si non pro
hibetur ibi tractari ca. eccle
siastica ut ibidem notat Io.
an. Et per hoc solvitur ad
c. i. et c. cum ecclesia. ij. de
imm. eccle., quod forat
glo. ij. et non solvit debent
enim ista iura intelligi
de iudice non ecclesiastico. Et

per hoc solvitur sit ia glo.
expedita que ita dicit
¶ Ad aliud dico quod locus non
est de substa. confirmacionis ut
hic dicitur sed de honesta
te est ut fiat in loco ec
clesiastico ibi honestum
ideo dicit Inno. quod confir
maciones iste facte in camera
regis bene valent, si alias
erant legitime facte non tamen
bene fuit casus ibi tractari
¶ Circa § sane oppono
quod non debeat absolui ex
communicatus nisi primo satisfa
ciat de vbo sigum ex
parte. l. Glosa hic in vbo
caucione modicum tangit
exponit tamen quod requiratur
caucio sufficiens et que iura
toria et ut utrumque sit
declaretur, oppono eciam
quod non debeat hic exigi
caucio sufficiens sed sufficit
iuratoria de sen. excom
cum desideras glo. ad hoc
est quod ibi loquitur de ex
communicacione, propter contumaci
am, quia non paret iuri
quia tunc requiritur suffi
ciens, in aliis excommunica
tis, de quo dicatur ut
in glo., que ibi est notabilis
Et cum glosam circa in
textu dicitur si quis pro contumacia
cia uel alia iusta ex h
responde quod dicitur hic restrin
gi ut dicit glo. uel hac
capitur hec specialis forma
quod sed quis absoluitur
non obstante appellacione cum ia
pendeat iudicium, ut aut
concludamus, quod requiratur
satisfaccio ante absoluc.
et quod sufficiat caucio suffi
ciens et non iuratoria

Distinguo in hoc morem aliquis quod fuit excomi
catus pro manifesta offensa ut
contumacia, et tunc requiritur
satisfactio ut in c. ex parte
aliquis pro offensa vel co-
tumacia dubia, et tunc
de offensa dico quod suffi
cit cautio iuratoria, sic lo
quitur c. cum desiderio
desiderio .ii. allegatum et
not glo de sen exco.
adhuc de contumacia
dico aut est iudicialis
ut quia non paruit iuri
et requiritur cautio sufficiens
ut hic in glo, quod nota
idem enim est dicere esse
excomunicatum, quia non parebat
iuri, quod esse excomunicatum pro
contumacia iudiciali et
ideo ibi requiritur sufficiens
cautio aut contumacia fuit
extraiudicialis, ut quia non pa
ruit monitioni extraiudici
ali, et dico ut de offen
sa dubia, quod sufficit cau-
tio iuratoria ut in c. cum
desiderio Hostiensis patet quod
requiritur satisfactio an
absolucionem et quod sufficiat
cautio et qualis et
per hoc est magis claret
glo ampliter que ita dicit
Sed adhuc remanet du
bium circa istum § Cum vero
enim quod post appellationem iudex
a quo non possit taliter
absolvere excomunicatum quia est ab
solucionem Item ad idem
quia vocato adversario non
debet quis absolvi ut in
c. iiij. excomunicatos ubi dicit
nota. Ad primum dico quod
c. sollicitudine loquitur
de appellante sed hic de
appellato excomunicato, quod talem
potest iudex absolvere, licet
alter appellet ne absol
vatur. Appellans autem
si peteret se absolvi re
nunciaret suae appellationi
nisi protestetur ut dicitur
c. i. eodem. Et sic super hoc
iudex a quo, etiam si de
tulit appellationi potest recipe
cautionem et absolvere ut
hic in textu et est spalis
casus in quo post appellationem
iudex a quo se intromit
tit. Aliter prohibere ne excomuni
catus (?) decedat ut
dicit ea. Item quod non prehendi
catur adversario Alius casus no-
tatur .d. c. sicut teneamur
Ad aliud dico quod huiusmodi
absolucio non debet fieri
nisi citato adversario ut
notatur in c. excomunicatos et
ponit exemplum in c. ope
de contumacia § fi. vel sic
pone excomunicatum citato
aut adversario, etiam contradi
cente et appellante ne fiat
fieri potest huiusmodi absolucio
ut hic. Vel aut eo non
citato fiat iudex potest
redargui valet tamen ab
solucio quia non requiritur ali
ud iure tantum sine pre
hibitum sed dictum
Ultimo nota hic oritur
dubitacio circa illam literam
si maluerit adversarius et
hic cum permittitur in potestate
adversarii puta appellantis
prosequi causam ubi voluerit
sic non in littera expressum

Cum porius hoc de iure
permittatur ipsi appellato
ff. c. cordi. li. vi. Apter
hoc hostis opponit litteram
ista. Si maluit adversa
rius sed appellatus et cess
sat cum. sed repugnat
opposito textui. quia iste
adversarius de quo hic appel
lauerat, et sic non loquitur
de appellato sed de appellante vel
dicas quod iste est sensus littere
Si maluit adversarius ap
pellare ad ipsum Roma
num pontificem, cum appellare
posset ad proximum superiorem
si vellet, non ergo relin
quitur hic eius opcioni an
post appellationem negocium de
feratur ad papam an non
Sed relinquitur eius opcio
ni appellet ad papam vel
ad alium. et sic non obstat
c. cordi. preallegatum secundum hostiensem
Jo. an. Glo. in textu mon
qualiter fiat confirmacio elec
cionis. Et in ea. ibi desi
derat vel requiritur quod pro
cedat citacio secundum formam
traditam de elec. c. ult.
li. vi. et ibi consensu suffi
ciente. Jo. an. Glo. decretum
assignat raciones ad textum
tu. et infine quare hic dif
fert ~~absol~~ absolucio
de quo notatur xxiiii. di. si
quis aut in glo. ult. prius
casus in quo qui contempsit
venire ad sinodum differt
absolucio in sequentem sino
dum ut maior rubor sit
ei absolui coram multitudine
Et casus in sacrilegio ut

diuersis consimilibus xvii. q.
iiii. si quis suadente, sic et
absolucio illius differtur
qui multum deliquid xxvi
q. vi. qui invente regula
nt hic non sic differri sed
hic dicit. Glo. ult. alle
gando et ibi remittit
Jnfine in glosa sed quare
et dixi in vera opposicione

Reprehensibile

Concilium est, et hic inten
dit in summa prelati suspen
dere vel excommunicare non
debent nisi monicione premissa
nec subditi precipue re
gulares eorum disciplinam
appellare. Appellanti statui
tur terminus infra quem si non pro
sequitur iudices precedentes
appellans qui non prosequitur
appellacione prosequenti, condempnatur
in expensis. Et sunt v.
dicta usque ibi nec subditi
2 usque ibi Si non 3 usque ibi Si
aut 4 usque ibi precipue
¶ Casus in tunc congre
gato concilio generali pro
positum fuit, quod nonnulli
prelati erant nimis prom
pti et faciles erant ad ex
communicandum et subditi prom
ptiores ad appellandum Con
cilium volens super hiis
providere statuit quod prelati
suspensiones vel excommunicationes
sentencias nullatenus proferre
presumant in subditos nisi
canonica monicione premissa
nisi forte talis sit cul
pa que ipso facto suspen
sionem vel excommunicationem indu
cat. Item statuit quod subditi

neglexerit
ad iudicem
appos

con disciplinam ecclesiasticam
appellare non presumat. quod
si quis contra sua vicia appel
lavit, competens sibi termi
prefigatur ad prosequendam appellationem.
Quod si infra terminum huiusmodi
non fuit prosecutus, extunc
episcopus auctoritate sua utatur.
Si autem aliquis appella
vit et ille contra quem fuit
appellatum venit, altero
vero appellante negligente, si
primum venit in expensis pti
alter condempnetur ut hoc
saltem timore perterritus non
facile quis appellet in pre
iudicium. dicit quod religiosi cum
pro suis excessibus fuerint cor
rigendi, contra regularem disci
plinam non appellent. Re
quirit tamen textus quod super ut
in Extravaganti Johannis xxii ista duo
continentur sub nomine censure
de verbis sic querenti eru
pant. sonat in vicium et hoc
continuatur. finis ... Jo
an. et secundum hoc simul ...
necessitate ac si dicat licet
super prohibuit appellare con
disciplinam ex necessitate tamen
et iusta causa eis appellare
licet. infra quem totum
quod tempus tedet appel
lanti. ... de elect. quisquis
li. vi. habuit secundum Host.
Propter religiosos et
omnino competens hoc dictum
fuit proprie quod ... primo.
Si in secularibus clericis
predicta locum habent, fortius
in religiosis excepta resi
sione expensas ... ipi
tarcat ... secundum Host.
continuatur ... ut publice

Noto hic primo quod sententia
censure ferri non debet nisi
premissa monitione canonica
ut hic et in glo. et ibi
ponit penam contrafacientis
hodie est deinde contrarie
alia de quibus dicetur infra
de sen. exco. c. ... li. vi.
ubi ponitur pena forma
que servari debet in prolacione
censure ecclesiastice.
Item nota hic aliquem
non nisi casus in quo possit
ferri sententia censure sine
monitione, videlicet quando culpa
est talis que ex suo
genere infert statim cen
suram ut dicitur de eo qui iniicit
manus violentas in clericum
et in consimilibus ubi quis
incurrit huiusmodi sententiam ipso
facto. Quod tunc statuti ecclesia ...
occurrit dubium tamen ubi
ipso iure pena infertur
ex ipso genere facti, non
requiritur alia sententia, quid
ergo vult sibi ita ... di
cunt quidam quod tunc non
excepta sententia sed sola
denunciatio, que est illius
sine iuris excessus. et
in hoc non requiritur monitio
et sic dicunt ista verba
in fidem, ... et Host.
hic ad verbum sententia
supplet, vel aliquid de
mittunt excommunicatos non
lata sententia nisi ... ut se
alia non stat ... illud
nisi secundum eum. Alii autem
ut ... dicunt quod non
est necessaria sententia si
profertur in tali casu non
est necessaria alia monitio
aut citatio. ... quod dicit

q excõicatus subditur in
casu quo recipit excõicatus
ipso iure monicõe nõ pre
missa nõ incidit penam
c. sacro de sen. exco. per
hanc lram et hoc est sa
tis nõle et pbale s3 t3
Archid. hoc procedere i contra
riu pmulgat snam sup
pena iuris Si aut vel
let exequi actu ubi ex
factum declari a quo
surgit pena iuris ut qr
factu non e notoriu ex
q hēat recursu ad cita
tom in declaroe facti cui
execucio applicat, de
here tnm s3 et p hoc
pat lre ult. pty. Item noto
hic q conū disciplinam
non dēt appli. i. e. de
pore ubi de hoc in v
si nõ noto q iudex a
quo pt pfige tem ap
pellanti et hoc declara
est d. e. c. cum sit. Item in
v Si aut nota q ap
pellans non psequens
condempnat in expen si
hēt tempus et sic a contrario
si non hēt tempus nõ co
dempnat. secus si est ma
licious s3 Inno. xxij q. l.
non dicatis Tamen si e
platus ecce regularis po
test teneri de puentibus
ecclie pte vincendo de
subcessio puenit s3
ffran, debet aut iste ex
pense refundi ab appel
lante, anq in ea pte
dat si o sepe Item i e
pnpue noto q platus

dēt corrige cu caplo ubi
plati sui et capli s3 Et
ita dicit aliqui abbem
nõ posse corrigere monachos
sine caplo s3 hoc e falsum
s3 hostiens remittit Jo. an.
ē de regula Johes ubi
de hoc pipin in 3a olim
cone. de quo ecia per
Archid. xviij q. ij. nullam
Chatia c. hung in maiori
pte, visa est ex in plurī
bus c. Et in aliis que
non faciunt ad titulu ex
petit in locis et iuribus
ad que remittunt glose
Glo. prima declarat lram
ponens pena ɔfacientis
et ibi remittit Et in ca
ibi tangitur de hac ecc
dicatr ut i. de sen. exco.
constitucom li. vjo. Infine
de hac pena est i. de
sen. exco. c. i. li. vjo s3
Glo ij posset dubitari p
quem Quid si snia con
sure pfert nõ premissa
monicõe utrum sit nulla
s3 ut in ca Infine pla
res casus in quibus snia
excõis ipso iure est nul
la nota i. de sen. exco.
pnti li. vjo Glo. iiij ex
ponit lram et p alios
remittit ad dicta iura
que sunt late sine s3
Et ibi inter xxx tas
quibus ipso iure quis in
currit excoicaom p consti
tucõs in libri nouis de
sen. exco. cos qui e li.
Et alios not in Clemen.
i. c. i. contra constitucões
Clemen. et sic t. casus
casus nõ in qbus incidat

suspensio, notat in Clemen
cupientes de penis in
glo nota nona, et ff po
in eorum de c. tu etiam de
rendi li. vi. Glo sequens
ponit alia provisionem con
frivole appellantes et ibi
remittit Glo. per extra
tetat de pena non prosequen
tis appellationem dicit ut in ipsa
inferius de elec. i. de probis
de multa in glo iii ff

Adhec appellatus prosequente
nec fratrem appellationem, vel
iudici aquo appellavit pa
re hoc dicit. Et hic fecit bi
rum est. O. a. pfondo et
t. cum sit Romana et
i plurib alios c. Non hic
non notat aliqua specialia
p doctores. ¶ Sequitur la
appellatu hostiensis dicit et ate
vel ab adversario appella
tori delatum i. e. ut porta
lib. i. phas. r. licitum et sic
no import rectitudinem ff. de
offi pst gnali habuit
nec p aliquem actum inte
consenserit, di ti. i. mt vel
ex nova ca. di de offi de
le insinuare iudice, et ar
bitrium vel erit iudex
ex delegacione recusati pa
lam coram pri lem vel for
te suspicionis sum. So. in
Glo prima declat breviter
ff. Glo ii notat et remit
tit Et in ca. ibi ordina
rius dicit ab eo de ordi
nario nostro intelligitur
hec decretal, quia dele
gatus recusatus non subde
legat alteri i. e. ff reg
do ista bis recusacio iudicis

dicit i. e. cum speciali ubi
glosa remittit ff
Pervenit Omnia et
di casus
ad residenciam monitus ap
pellat, statuit sibi tempus
ad prosequendam et interim
de beneficio suo per vicarium de
servit, decipiens prudentibus suf
ferendo temptans, supra de casu
consultatio infra responsio
ibi eorum aut que tria fat
que ipse patet
¶ Casus in tenus Episcopus Cela
brimensis monuit quendam
O. Casum suum ut in ecclesia
sua faceret residenciam cor
poralem ipse non spreta
eiusmodi monicione appellavit
ab eo Quesivit Episcopus
quid facere debeat Et papa
perdiuo eum frustratorie
dictum Casum videtur appel
lasse ideo mandat dicto
Episcopo quatenus ipsum moneat ut
in dicta ecclesia resideat,
aut infra tempus competentem
iter arripiat ad papam
Causa appellationis prosequende inte
rim bis vices eius in dicta
ecclesia alicui honeste perso
ne committat, et de benefi
cio eidem studeat providere
Quod si aliquid istorum dictus
Casus neglexerit adimplere
mandat ut eum prebenda
privare debeat et eam alteri
conferat, qui ibidem ydonee
valeat deservire ¶ De
quibus littera premittit secundum
in vicarius secundum hostiensem videatur
tibi vel secundum alios asseris vel
in p simulat dicit appellationem
iustificet secundum hostiensem
¶ Noto primo quod ecca quod
quis appellat cum iud

est presumpta, quod frustratorie appellat, licet aliquo in re singulari possit appellatio iustificari, hoc patet ex verba que indicat hunc appellasse frustratorie, et contra in eo tu de iure quilibet beneficiatus teneatur residere ut in glo prima, deserentibus hunc appoñi quod fortassis potuit iustificari ex aliquo iure speciali. Item noto, doctrinam quid facere debeat iudex cum appellans presumit frustratoria non tamen e duo etc, debet enim statuere terminum ad prosequendum vel ad parendum mandato. Et noto hic quod potest statuere terminum ad iter arripiendum. Item noto hic casum in quo aliquis attempta lite pendente, quia pendente appellatione, de qua hic dat dilationem, est potest esse et casus quod data privilegio vel consuetudine quod residere non teneat, debet tamen per dilationem deserviri vel non dici id attemptari quod faceret, vel frustra quo ad hoc expectatur eventus iudicis litis vel speciale est hoc propter cultum divinum et favorem ecclesiarum secundum dominum Antho.

Item nota hic quod appellat contra causam non residendi ut dandi dilationem ubi quis dare tenetur vel residere potest quis beneficio privari de quo in glo ult que ita dicit et ff.

Sed oppono ad literam vi enim quod non debuit deserviri hunc appoñi tanquam frustratorie ad evitandum residentiam de eo non residens relatum. Solutio quis ponitur ibi in glo potest. Et secundum hoc dico quod illud hic faciebat dubium si ratio decidendi in opposita est, quia hic beneficium non erat curatum et aliqua causa potuit excusari ibi vero erat curatum et promiserat residere unde non erat excusabilis appellans et ita loquitur in duobus casibus. Sed contra hoc adhuc obstat quod indistincte iste appellans non debuit audiri, quod in appellatione non expressit causam rationabilem, secundum c. ut debitus cum concor. glosa ii dicit quod hodie non admittitur huiusmodi appellatio unde dicunt et sufficit ut tamen iure correcto possumus dici quod hoc c. loquitur in mandato, quod obtinet vim diffinitive, non enim pro diffinitiva sententiam possum pendere longo tempore dicto cum pro hoc mandato ita quod dicamus quod monitio et preceptum de residendo habuit vim diffinitive a qua in contrarium appellat sine causa expressa, secundum c. cum tamen hoc tamen non procedit nisi huiusmodi preceptum fiat ordinato iudicio et lite contestata ut no in glo ii de elect. c. duo ii de verborum sig. c. olim. Ideo intelligo hoc c. secundum iura antiqua ut vult glosa. Host. autem intelligit quod iste appellando expressit causam que potuit esse rationabilis ad excusandum, forte quod ibi non

potat serue demoran̄ ꝛc
et sic hic cessat ꝯrīd Glo
pma notat de residencia ff
Glo ij visa est Glo iij de
clat bram Glo plt obiat
et soluit Et in ea ibi vice
sua Sicut cui no ꝯude
si soluet⁹ interi tpalio
tensa que debet, multo
mi⁹ ꝯuat si reddat ipi
ecclie pensum suu de ecle
missa t. s. ymo fit ei gra
qua adhuc admitti p vi
carius sic host cum plag
ꝙ lig pma facie ex ca
ronabili appellet clitum
potit hi Epūs hoc facere
quod hic dici alls eet
dare ꝙ in ecclia curata
negliget⁹ cura, qua ille
appellans psonalit gere
non pt nec iuita epo al
teri ꝯmitte. c. de offi vi
ca clitas ꝛc ꝯ hostis, ecc
noto hic cam in quo lig
dare vicariū tpalem de
quo vicario hoc s. de
elec cu ecca li. vj. et
not in. c. bñficiu de re
gulari li vj ꝛc

Constituit

Breue est, pt
hic sūmari appom ꝯ iud no
est deferend a quocunq
interponat Coīs dimisso
ꝛa. ibi no ꝯuenit pt hi
c. de iudi ꝯsuluit non
eget casu in textu ¶ Se
quit lra Aduertend est
ꝙ lra ista intelligit duo
bus mo: vno mo ꝙ fuit
appellatu a rege p inde
id est fauore iudeoꝝ qui
p Epm parisien cogeba
ꝯmitte mancipia xpiana
ita ꝙ appo fuit interposita
p regem ne iudei coactio
cogent forte ductus fuit
ppt comoda tpalia que
a iudeis pcipiebat Alio
intelligit⁹ ꝙ fuit appellatu
a rege. i. a mādato regis
q loco Epi ꝯpellebat
ad hoc iudeos et sic v
trumq mon sensus estid
et similis Et colligit
hic in effectu ꝙ appella
no defendit quem ꝯtra
execucom iuris Glo colli
git no lra et e cla Et
est ro glose, quia non
pt dici ꝯuamen iquātu
quis iud exequit. xxiij.
q. iiij. qui pccat ꝛc

Adhec

Sumat⁹ Cum ab cita
tom vel uoti⁹ lram mi
sit iniccu ad ppam app
pt ne delet pcedat
secus si pt⁹ ꝛa. ibi hic
¶ Casus in textu Aliqua
ca ꝯmissa e alicui ap
re, ille cui que e ꝯmissa
appellat, dicens se p ead
ca mittu suu ad sede ap
destinasse Queritur an
tali appom sit defend
Rn ppa ꝙ si constitit
iudici appellantem nunciu
destinasse ad sede ap
an qua ptos ecent citate
vl anquam delegato eae
puenisset ad ipm dz ap
pellaci deferre Si no
p⁹ citacom fuit nunci⁹
destinat⁹ no tenet appom
defre ¶ Sequit lra ad
ipm in mo exposuit sui
appellantes, subdens ꝙ
hoc sequit in antiqua

hostien. hic dicit quod in hoc non est magna pressa que littera se ipsam exponit || per citationem repete vel notitia litteras delegati sup. supra Jo. an. Noto hic quod arrepto itineris per citationem vel noticia litteras non habet vim appellationis sed si ante fiat habet vim appellationis hoc vult c. istud et exponit c. [illegible] et c. suggestum et ibi habet examinatum est, quia hodie non habet locum ista decretalis [illegible] hic contra glo. contra litteram de c. ut debitum j c. ubi non admittitur appellatio sine causa rationabili ymo [illegible] citatus tempore quamvis habet litteras [illegible] putatas ex quo fuit [illegible] ventus quo ad usum [illegible] stat [illegible] et ita [illegible] hoc c. locum hodie non habebit ita dicit || Insuper quidam aut operetur [illegible] iussio vel arrepto itineris, dicit in decre. c. ut debitum Cum autem dicebat hic c. [illegible] more Civitatis Bononiensis ubi tam diu expectat donec possit redire de curia quod [illegible] est || [illegible] hic videt de iure et non Episcopo Bononiensis sed arrepto [illegible] ut patet in suprascriptis dicat quod ut premissi quod hodie difficulter potest salvari hoc c. cum suis concordanciis [illegible]

De priore

Quum non detulit appellationem [illegible]

ad papam cum litteris sui ordinarii mittitur ad curiam procedendum usque dum [illegible]

¶ Casus in textu. Quidam canonicus regularis appellat a suo priore qui non excedebat in corrigendo, prior non obstante appellatione processit enormiter contra illum canonicum vel conquestus fuit domino pape et ipse mandat cuidam iudici ut si prefatus canonicus appellavit propter enormitatem dicti prioris [illegible] que reddit ipsum non lenem et ipse non detulit appellationem compellat ipsum ad sedem apostolicam cum litteris veritatem continentibus venire, satisfacturum de tanto excessu

¶ Sequitur littera manifestam et notoriam hic hostien. notabile exponit hostien. infamie appellavit contra iudicium non in iudice et hic patet quod dicit appellavit priorem [illegible] dicit a priore et forte prior precipiebat canonico quod consentiret donationibus quas faciebat consanguineis vel aliis illicitis donationibus || vel quod nemini concubinas vel suos [illegible] symoniacos teneret || super quibus fortan volebat ipsum astringere iurato quapropter canonicus sentiens se gravatum ad sedem apostolicam appellavit hic premo. vel forsan canonicus obliquam [illegible] priorem ad se [illegible] appellavit || et prior notitiam appellationis non deferens ipsum excommunicavit vel suspendit vel in carcerem posuit [illegible] [illegible] compilaciones

hec, fet ipm vestibus usqz
ad camisiam spoliari et
appon renunciare coegit
et quia in iuria ap. sedes
hoc fuit ij. q. vj. ad roma-
na et c. sc. ideo papa
sic mandat secundum hostiensem cum
sit porem vitatem de p
cessu hito p pore con ca
nonicum qui appellauit
Nota ex lra tria dic
ta pro eo vale appo ex
iudicialibus p qua quos ppt
delicta appella et voca
tur ad curiam, tal cau
hic erat appo ut dixi in
textu Sc nota quod non
defens iuste appon puni
et tunc remittitur ad curiam pu
niendum de hoc dicam infra Zo
nota quod maiora delicta
reddunt quem nobilem i in
famem, ad hoc ff. de offi
dele cu olim, qualia aut
hic erat delicta istius pers
et quo ille cum fuit p
eum gravatus, dixi ff. in
textu p quod soluitur
hic contrarium, et dubium de lre
intellectu
Oppono aut hic quod lex
in eo quod dt istu porem
mittend ad curiam ut pu
niretur quia no detulit
appon, vr cum quod no fuit
opus cum talit mitti ad
curiam, quia pena no defen
ds appon est statuta in
iure ij. q. vj. decreto,
Idem Quero etiam idem
que sit pena no defensis
appon Glo in ista mam
psequitur et contrarium ad oppo
tem vi stare contrario Et quan
tum ad hac qonem de pena
non defensis distinguit
inter iudicem secularem et
ecclesiasticum, porro illos pecuas
p hoc tm no respodetur
ad contrarium predictum In con
cludo aliter ista mam, aut
qui loquitur de iure ciuili
et tunc aut i ca ciuili et
tunc pena est ut no de
fend priuatur in xxx.
pondo auri ut in l. hiis
iudicibus in glo allegata aut
in ca criminali, et remittitur
ad superiorem digne punien
dum C. e. l. a p consulibus aut
loquimur de iure canonico
et tunc i ciuili procedit hic
textus in ca criminali depo-
nitur ut in c decreto sic
tz Archid in illo c decreto
secundum hoc pz clarior intel
lectus Glo in que ita dt ff
Glo prima notat casum
ubi appellat a correctione
et infine et quo iste
excessit i corrigendo dixi
in textu ff
Quia nos { breue est et hoc
volt breuius sub alijs verbis
Contra constituciones reglares
appo religiosum no defen
dit vel sic adisposicione
legis etiam ptibus no appellat
Casus in textu ptc sic
ponas Quidam Abbates
ut alij religiosi secundum consti
tuciones regule mouebantur
ut cederent placeri ppter
ipsorum publicam infamiam
et nolentes parere illis
constitucionibus appellabat
dicunt quod ius esse ppa
q i hoc casu no fuit facul
tatem Sequitur sub pubica

Pen hugwicus abbas nouie pondo et venit
hoc pondo id est duodecim t ta vnos p morbo
alios p ponde vel i vita beati nicolai dicit quod
auri pondo sunt vjiund conficiat pudorem
tita ea hic

infamia i publico et i fam

cume, qmoniti iuxta qsue

tudine ut, j. dicam etc.

¶ Noto primo cas summam

2o Noto contra capitulum ubi

infamia habet qpitu plene

prelatos sed int regulares

quia ipso infamia depo

nitur ut hic, de hoc dicat ple

nius j. ¶ 3o no. quod capitula

quia regularia habent iuris

dictionem i prelatos sed quo ad

facultate a prelatione amone

di secundum Anthonium

¶ pro intellectu aut predicte

et lre oppono primo quod hic

quia ex sola infamia non

debent prelati cogi ad cedendum

prelaturam, sed debent primo

suspendi et tandem si se non

purgaverint removeri ut q.

5 prsbiter, adhuc j. de symo

de hoc glo ita soluit quod

licet intelligendum, tunc quando

se non potuit purgare et

vel dicat secundum innocentium pa

le esse in regularibus ut ex

sola infamia possint re

moveri et compelli ad ceden

dum quod est notabile dictum

Et secundum hoc noto hunc textum

tu, quod pata sed regularem

esse infamatos de crime et

esse qunctu, sed tamen non puto

procedere nisi in specialibus re

ligionibus quibus talia sta

tuta et sic patet solucio be

nignior et tucior est glo et

sed adhuc remanet dubi

um hic eciam hoc quod dicit in c.

capitulo qmoniti cedere non

fuerit... non vi quod in

capitulo quoniam abbates cedere

possint prelationem racio qua

cessio dz fieri i manibus superioris

q. de renun. admonet,

dicit innocentius hostiensis et Goff.

hoc c. loquitur secundum qsuetudine

quorumdam monasterios secundum

quam eorum abbates recipiunt

totaliter et publice infamati

requirunt abeo sigillum

et in quo casu monitus

compellitur cedere non obstat

quod dicitur cessionem fieri de

bere i manibus superioris, quia

loquitur i secularibus et ubi

non est talis qsuetudo, hic

i regularibus et ubi est tal

qsuetudo Et dicit hostiensis sic

fieri in generali capitulo predi

catorum minorum Cistercien Car

thusien et Templariorum

et Hospitalariorum dum p e-

lectionem facta per eos ad

quos spectat sine qfirma

cione administrant et eo

quo in cessionem illorum

qcordant diffinitores vel

maior pars tenentur cedere

putat tamen hostiensis quod i locis

ubi est tal qsuetudo su

perior cedere nolenti non est

violencia inferenda sed ade

undus est superior sed quia me

tu ea dotat, de preb. ve

ditores, et ipse superior vi

sa volunte fratrum, co

get illum cedere, vel dabit

illis licenciam eligendi ali

um non obstante illius ap

pellacione et hoc magis qso

nat iuri secundum eu, et ex

hoc patet lre intellectus

¶ Queritur quid de intellectu

textus ibi a quo capitulo

quod est aliud illud quod

capitulum glo dicit quod loquitur

in glo in predicto quod eciam regulares

non possunt ad virgine ordo iudi

ciarius et remittit

de illo ca° quod facuit oi
fermio de quo .i. de statu
mona in singlis z q vii
ita dicit glosa z c. presente
dt host. quod cu hec decre
tal fuit allega. ti. et
illa in fine est innocen
no vi de i a intellect
se vii concludit hic host
quod ubi i qui ca° noluit
cede de iure reclamandi
est ad superiorem, qui sta
te ca predicta et consuetudine
de qua premisit sup quetu
sup ca testificante z confessionem
petente sine alia probacio
ne coget illos cede, no
obstante aliqua appe, et
dt intellectum hunc plus
congrue iuri quam illum
de quo dixi supra et

Ad aures

breue est
et prius ex
pedita ut dt glosa Et
quid dicat pat ex lra qua
lego presta pro iudice aq
appellat cotur si tunc
elapso ut dey eis repre
hensibl et i alys c. Glo
sa remittit et in ca ibi
personas z quos sit intelle
ctum dey c. prudne Oz que
tur pom dicit quod supera
tur occupat membrana
dt Jo. an. quod io repetit
quia ti decretal appris
loquit et exprimit deini
dice delegato quam alie
idem ti in ordinario punito
forcius ut in iuribus in glo
allegatis et .i. c. cum sit
in arce et

Ad audienciam

Summa ca° Cum se z sua aposto
le protectioni summittit

licet appel verbum no ex
primat intelligit appellas
se Et prima narrat form
ia dat iudiciorum ibi lig aut
¶ Casus i tumo Ecclia sancti
Jacobi zamoren subest
eccie Compostellane E
piscopus zamoren multis
molestabat Et presbiterum p
dicte eccie sancti Jacobi
appellat quod idem presbiter se et
ecciam suam sub protectionem
sedis pape posuit Sed
prefatus Episcopus nichilominus
per inuocatu sedis aplice
protinus, quia verbum appel
no expressit, dictum presbiterum
excoicauit Et de hoc ipse
presbiter domino pape fuit con
questus Et dnus papa dando
iudicium dt quod lig prefatus
presbiter ex simplice verbum
appel non expressit, tamen ex
quo se z sua protectioni aposto
ce subiecit sine tale condici
one, no debuit aliqua
sna condempnari vii man
dat quatenus si constitit ita
esse, sniam qua predictus
Episcopus tulit in eundem presbi
terum demittet nullam
fuisse z esse ¶ Sequitur
littera et .i. no obstante
tali summissione, episcopus ipsum
excoicat
¶ Ex lra c. huius effectualit
hoc habetur quod de appellat
tibus est idem iudicium, et
quod ista sunt paria appre
z protectioni se summitte, si
mile not. c. de iudi. c.
Oz p intellectu pleniori istius
c. oppo contra lram Et p
quod summissio protectionis non
excoicat auris hoc iudice

inferioris .ii. de preben. ex parte ii
Glo. iii formal et solvit
per ipsius textus intellectum dicatur quod
contrarium loquitur de protectione
recepta per litteram quia dat
litteras per quas recipit ali
quem sub sua protectione
tur, cum per hoc non intelli
gitur prejudicare jurisdictioni ordina
rie nec enim a tali commune
re. Ergo hic loquitur quando quan
tum se submittit protectioni
apostolice, et idem si se submit
tit protectioni alterius superio
ris ad judicem quantumcumque
et huiusmodi submissio habet vim
appellationis ideo sicut appellatio suspen
dit jurisdictionem judicis a quo
ita et hec submissio et sic
patet solutio .i. per hoc magis
claret glo. iii que ita dicit
textus. Ergo adhuc vide quod huiusmodi
submissio nichil operatur .i. e.
ut debitum ubi ponitur for
ma appellandi ita videlicet ut
appelletur expresse quandocumque
Item appellatio debet fieri in scriptis
.i. e. cordi lib. vi., vide ergo quod
non sufficiat sola submissio
Ad hoc dico omissis multis
opinionibus que hic ponuntur
quod ad hoc ut valeat hec
submissio debet fieri secundum formam
illorum iurium allegatorum in
contrarium et secundum quod hec littera so
lummodo hoc probat quod si serva
ta forma sua da in appellatione
dicat pro loco ubi appel
lo submitto me protectioni
tali superioris ad quem pote
rat appellari quod hoc sufficit
ex predicta. Dicit quandoque quod hec
submissio sit in judicio sit

contra personam que patitur ap
pellationem. Et secundum quod notatur
quod qui certa formalitas ver
borum non est expressa suf
ficit esse sicut per verba intellectu
comprobatur acceptum quod
magis procedit in simplicibus
quibus paratur ut in glo.
ii. q. i. dicit Et in ea ibi .v. l.
dicit illa lex parcit rustici
tati illius qui vocatus in
jus non venit
Tertio secundo magis c. oppo
adhuc quod littera in eo quod
dicit non debuit iste preter
sub tale commissione a qua
sententia contempnari videlicet pro
eo quia se submisit pro
tectioni sedis apostolice. Et
sic a sensu contrario probat
littera quod si cum tale commissione
iudex cognovisset procesisset
valuisset sententia, quod tamen est
falsum .i. e. bone ubi col
ligitur quod appellatio esset contra
iudicium rendeat negotium
ad audientiam superioris ut esset
notatur .i. de elect. q. a plato
c. i. .o. de maio et obe
dientia et ita si fuit hic appellatio
extraiudicialis littera non habet
veritatem. Idem et fortius si
fuit iudicialis .o. de iure
iurando venientes .i. e. non
solum lib. vi. Ad hoc dico
quod iste textus potest intelligi
quod hic revocatur sententia ex
eo, solo quia lata fuit
sine tale commissione, et secundum
hoc prima hic nichil pon
deravit submissionem protec
tionis. Et ideo dicit quandoque
quod sententia lata in preiudicio non
servato ordine iudiciario nulla
quod valet, esset si non appelletur

vel in iij. sic [?] appellet
quod est notabile dictum, ista
tamen littera non probat summa
rium istius c. nec etiam sol
vit contrarium. alio modo potest in
telligi littera sine tali cog
nitione expressa ut glo
sa exponit sed sic sed sic
tale consequitur in a sua
delegata nam sine hmoi
delegatione non poterat
cognoscere an valet vel
non valet submissio vel
an habet iurisdictionem in ipsum
alias cum hmoi delegatione
posset tamen de hoc cognos
cere a contrario littere et sic cessat
contrarium et iste intellectus est
verior, quia alias non conve
niret titulo nisi haberet pro
daretur hmoi summissio p
textus que habet verum ap
pellationis dicit tamen hmoi
est notandum quod quando iudex
procedit et pronunciat non
cognito decreta sua est
nulla, ad hoc quod notatur
c. de constitutionibus certa in glo
vlt et per hoc patet solu
tio contrarii et littere intellectus
et glo plane ponit istum
intellectum que ita dicit et
et inca ibi vel an habet
etc. in hoc dicto dicit
Iohannes. glosa male dicit
quia posset cognoscere
an habet iurisdictionem nisi
glosa intelligat respectu
modo viz ex parte causa vir
tute iusticie pretermisse
nam alias posset cognos
cere an habet iurisdictionem sed
cum et dicit hoc intelligi pro
illa que notatur j. c. salli
citudinem in glo sed quare

domini tamen autho dicit glosa
tamen dixisse, quia habuit
respectum quod hic pretende
bat se et etiam exemp
tum ut dixit precedens glo
quo casu non potest cognoscere
iudex an sua sit iurisdictio
exemptio aliud commodum ve
lit presumptive applicandum
contrarias iurisdictiones ut notatur
de consti. venerabilis de elo sed
expresse, et vide glo de offi
delega. si cum li vj o. glo
vlt dat rationem quare ita
papa mandat revocari etc.

Querela breve est
et nichil habet
difficultatis, hic tamen vult quod ca
usa est remittenda ad iu
dicem a quo est appellatum nisi
de parte consensu. ¶ Sequitur
littera non dicta non potest sine
iuris offensa haberi.
¶ Noto tamen hic quod dixi
remanendo, hic tamen intelligi
est quando iuste est appellatum
alias si iniuste sit remissio
j. e. c. iij. et c. ut debitus
j. e. cordi li vj. ¶ Oppo
no quod sepe fit remissio
ad iudicem a quo. c. de offi
ordi ad reprimendam de re
scriptis ab excecato de sen. ex
com. pertinas ad hoc dico
quod non remittitur causa exa
minanda ad iudicem a quo
ut hic sed quando causa remit
titur absolvenda ad iudi
cem a quo ut in contrariis
quod exhibere non potest quando
et sic solvitur.
¶ Contra legem adhuc oppo
no in eo quod dicit nisi partes
consenserint nam non requirit
consensus ambarum partium

si sola pte appellante cosen
tiente sit huiusmodi remissio. ff.
e. tit. porta. § ij. Glo. ij. hoc
soluit stando gnia et ad
saluandum l(ite)ram resoluit
plurale in singlare ponit
in penam appellantis pe
tentis remitti. secundum alia
pars non cosentit ut dicit
glo. z c. In fine, et itaque
Jo. an. hic plurale resol
ui in singlare sic. ff. de pena
le ut similea ad finem et
sic eadem dicit compoin. ff.
c. j. li. vj. ibi si de pen
z c. secundum enim remittit de
hoc adea q not. ff. e. ut
debitum

Postremo

Omnia debitum

dictum est appellacione remo
ta recusari pt si sit consang
wineus impetrantis vel fuit
advocatus eius in illa ca
Non dicunt secundum Jo. an. pt
dici quod primo thema ex
quo qd zo resoluo non
eget casu in tunc, quia
l(ite)ra plana que sequitur
Noto hic duas causas ha
biles ad recusandum iudicem
prima consanguinitas zo
to l(ite)ram, quia loquitur disiunctive z a quia fuit in ca
advocatus H Item nota
hic aliqui quod per remocionem
appellationis non includit remoto
recusacionis, quia hic fuit
remota appellatio z tamen admit
titur recusacio de quo esse
sup eo. n.
Commendo l(ite)ram que
sepe c(on)tingit in practica oppono
primo ad textum quod hic non
debuit admitti recusatio

ut clausula ap. remota
aliquid operetur et delega
primo l. si quis de pude
si a ppa li vel Solucio
hec potuit esse ro du
bitandi racio decaden
di est, quia recusacio
z appellatio quo ad causam ex
qua surgunt in sba di
uersificantur ut dictum
est in c. ad hec si ap
pellacionem cum fundat
gravamen vel iniqui
tas sue, recusacionem sus
picio de iudice Ite clau
sula ap. remota non
simpliciter tollit appellationem
ymo ea non obstante
pt appellari, licet tamen ita
clausula aliquos effec
tus de quibus dicam ff.
e pastoral et sic pz
z c.
Hoc premisso quia hic
disponitur quod iudex consang
wineus possit iudex re
cusari Contra hoc oppono
pro quod non debeat iudex
recusari licet sit consanguineus
impetrantis potuit enim
impetrans impetrare cum
per alio z sic cessat omnis
suspicio, dico ad hoc quod
l(ite)ra dz intelligi qui impe
trat consanguineum per se alias
si per alio non habet ex hoc
locum recusatio Item si ca
est contra consanguineum non
recusatur iudex consang
neus secundum legi et Innoc
in c. Ope ti. j. ff. Superest
v. quid si placitum Jo. an
h. grna per decre lem
in simili ante, de offi dele
ubi de hoc et idem z
in addicio Ope in loco

H secundum tamen secundum Inno si causa
ca qui notat hic l(ite)ram
ibi in eodem z c.

pallecto ¶ Oz Quero p°
Quid si actor impetrat
consanguineum rei potest
ne ipsum recusare, dicit Jo.
an. quod sic si hoc probabiliter
ignorabat, aliud si sciebat
bat non, quia impetrando
personam eius approbavit Que
ro 2° Quid si consanguineus
non recusetur an pos
sit esse judex, 1. an preces
sus ipsius valeat, dicit Jo.
an. quod sic si non recusetur
etiam pater in causa filii iii
q. v. c. j. et q. vij. § tria
v. filius Oz quid si ex
judex esset equaliter consan
guineus utriusque partis, dico
quod non potest recusari
quia par affectio tollit
tamen suspicionem, ff. de
rebus imp. l. non solum
§ i. de uno de hoc etiam
in glo et ibi dicit plerisque
de iudice consanguineo Oz
quantum ad aliud dicam e
Quero an propter advoca
tum possim recusare ut quia
adversarius impetravit illum
in iudicem qui fuit meus
advocatus in 1a causa Boa
tius dicit quod sic Qui ei re
velavi secreta cause mee
per hunc textum, qui ge
neraliter loquitur advocati
officio functus et non dicit
per quo contra te quam in quod
eadem tamen glo iiij q. de
testi dilecto Est cessat
ratio Boatini quia dicit indi
care sine affectu, et non
secundum conscientiam Quod dicunt esse
aliquem hunc textum ibi at
ego alia [cancelled] iusta Ad quod
Ad dicendum aliquid proposuit
una tamen suspicionibus, illam
non probat sed alia ultra hoc
sufficiat, et vi. q. f. pistalam
quod tamen damnas. i. p. l. si stio
ff. de ap. Oz contra sat
quod non sufficiat. s. i. c. tamen
spali §te quia appellatio et recusatio
equiparantur in qualitate q. c. super
eo, et ita sicud appellatio non
iustificatur nisi ex causa proba
ta per Clemens appellanti
e ti. pe. et recusatio, quod
tamen Jo. an. et hoc equitate
an quia non est compositus dispensi
tum de recusatione possit
defendi dicam illos et cete
ra vide, textus tamen hic nichil
ponitur sat per eius, quia sed
verba pape et non proponentis
recusationem secundum Stra
¶ Nam attendo glo. circa re
cusationem iudicis propter consan
guinitate Quero usque ad
quem gradum poterit consanguineus
sanguineus taliter recusari
Glo tantat ista materiam et
arguit pro et contra et solvit
item quid et solvit, ponit
alia gloa suspicionibus et
remittit et est et in ea ibi
honestius idem Host Oz
Jo. an. distinguit an sint
de una domo vel stirpe
masculina an non, et secundum
hoc dicit istud esse arbitra
rium considerata affectione
et qualitatibus et consuetudine
patrie Alicubi enim usque
ad millesimum gradum sunt
parentela ut Florencie secundum
Stram ubi si fit iniuria ali
cui de familia, tota fa
milia illius domus eum de
fendit, et tunc potest sur
gere causa suspicionis Oz et

oiqo eiusdem loci quam ses
pitem induerit ·b· ut lite
dem testa acte^nos ii Ex
stram hic dt qd no potest
Iudex recusari opposita co
sanguinite ultra quartu gra
dum, q. c. no d. q. deg.
sang et affinu no debz
restringi ad omnem effectu
quem loquit solu ad mrio
nium s; potest recusari tam
quam qui est de una fami
lia quo gicitur pdictio
rone muine affectos et
hoc no dignu p forma
opponende recusacois Item
quia c non det solum
gruit [illegible] iuricioni, dt
cam omnem causam que
suffit ad recusand arbi
trum vel pcure, suffice
ad recusand iudicem, qd
h no est magni negocii
Idem glosa quit Quod
Si Iudex est consanguineus
utriusque partis dicunt in
ea Glosa ult posset
vitari p eum utrum sit
aduocatus non posse esse
Iudex ita nec assessor
et soluit dando racionem
dic ut in ea et ibi asses
sor aut testis ff de testi
romana li vi^o etc.

Adhec qm

Onmia ce Sen
tencia interdicti no suspe
dit p appellacionem sequentem
Cod dimpso … ibi note
etc.

¶ Casus in timus aliqui
clici sunt interdicti et
p modum appellant
et de appellatione con… no
sinant interdicto Quid
iuris Resp ipsa qd sd
p appellacionem leuiam contem
pni vel suspendi, sic
no potest declinare inter
dictum cui an appellacionem
suppositi existunt Sequi
tur contempnunt et male etc.

¶ Sicut lra c. Quia collige
hoc qd appone sequente non
non suspendit effectum
censure precedentis, s; appel
lacio precedens dum iusta
sit, suspendit, ita qd
sentencia post eam lata est
nulla, de sen excom c. p
de sen excom ptuas Item
noto qd sentia excois et
interdicti iudicant a par
quitum ad appellacionem
quia equalit suspendit
p appone precedente, et se
quentem non, ut statim
dixi et ita due ponit
comparacio int excoicacionem
et interdictum sm Hostiens
Sed quia hic tm dicitur
de interdicto addunt Archidiaco
go pmo Quid iuris de
interdicto rerum tpalium ut
est ingressus pomerii vel
possessionis aque et consimilium
utrum huiusmodi interdictum
suspendit appellacione
sequente Dic est quid iuris
de suspensione ab ingressu
vel precedentia In alijs du
bijs hic instant Inno
et Host Sz ista nota
hodie decidunt p quod
que nouit … de sen ex
co ios cu li vi^o ubi not
… qd talium suspen
sionum vel interdictorum de
rebus tpalibus effectus sus
penditur p appellacionem iustam

sequitur idem putat
de suspensione ab officio
vel prebenda sed hoc et
illud non tamen pallentur in-
telligunt solum in hiis
meris spiritualibus viz a
suspensione ab officio vel
ab ingressu ecclesie Unde ad
intentum est quod iste tamen
interdictum aliquem qualiter
per quamcumque sententiam etc
non generete sacramenta aut
officia divina et tunc non
fiant non fit irregularis
ut dicit Innocentius ut si quis
interdictus ab ingressu pos
sessio et ipse ingreditur
et celebrat, adhuc de
sen. eodem c. l. li. vi. ubi
idem notat Innocentius Et
multi suspensi ab offi-
cio tamen celebrans non fit ir-
regularis ut dicit idem Innocentius
et est ratio quia adest
ut incurrat irregularitas
per violationem interdicti
et ut sit interdictus ab
actu generacionis ordine
ecclesiastico ut solet plenius
notari in c. de excess. pla
tanta et per hec dicta
patet quid et de quo in
dicto tamen sit intelligenda
in eo quod dicit interdictum
non suspendi per appon
sequitur. Sed quid de sus
pensione a pontificalibus
vel a paliis utrum possit
suspendi per appon seque
tur Innocentius movet hic
dubium et non solvit ipse
sed dicit in c. i. de sen. ex
co li. vi. quod talis sus-
pensus vel interdictus cele
brans

non fit irregularis et idem
similiter in c. prec. tamen in c. Innocentius
apostolicus quod quidam si episcopus
et ita Innocentius videtur velle quod
huiusmodi suspenso suspenditur
per appon sequitur quod satis
placet ut sequamur regulam
que potius non sit de clavi
ordinis vel officii et sine
eis quodlibet officium possit
fieri etc. et suspensus a pon
tificalibus non est suspensus
a divinis sed ab additamento
ad divina, et quod tales sine
plus sit iurisdictionis et a
iurisdictione pendent non a
potestate clavium, non obstat
quod tractant scilicet concor-
ut not. in c. pastoralis
de hoc dicit quod dicunt sed
Innocentius eum suspensum
vel interdictum a pontifi
calibus, quamvis in eis cele
braret non esse irregularem
Jo. Cal. in libello de inter
dicto diffuse et fundamen
taliter tractat, et concludit
hoc ubi si exercet offi-
cium sacerdotis etiam in pontifica
libus, quod tunc non est irregularis
et sic putat Innocentius in
tellexisse Sed si exercet
aliquid quod proprie spectat
ad officium episcopi respectu
consecracionis dicit eum irre
gularem ut si consecrat
vel ordinat vel confirmat
sive confirmet in fronte, et
hoc deducit satis glosse etc.
alia multa tractant glose
¶ Glosa prima pro ... comparat
ordinem et interdictum re-
quirit ponit duas opiniones
contrarias dicens prima ...

qua in parte declarat et remit
tit, et in fine sic loquitur
quod quid locum tenuerat non
apparet ff. jo. an. Et idem
ibi equiparant sicut sequitur de
sen. exco. li. vi. nisi li
bro et c. ii. i. et c. sta
tutum concedebant aut dicit
Innoc. extrema parte et inter
dictum ex alia in multis esse
similia primo ideo quia
neutrum suspenditur per appellationem
sequentem ii° quia in utroque
requiritur monitio precedens
nisi esset inflictum ipso iure
de re reprehensibilio 3° quia utrumque
inducit irregularitatem si cele
brat Item in pena c. ii
et iii de cle. exco. ministrantem
4to quia utrumque absolui tamen
in dubio de c. qua fronte pre
utrumque absolutus ad cautelam
la de sen. exco. ver. 6°
quia utraque sententia ligat
licet sit iniusta xi q. iii c.
i et ii quod hic latius di
tat jo. an. Deinde ibi cum
quid si aliqua certa glo.
querit an si episcopus suspen
dat interdictum et interim
durante suspensione appel
letur utrum appellatio valeat
viz ad suspendendum effectum
interdicti Et in hac quest.
glosa revocat in dubium
de duobus primo quod presup
ponitur an possit episcopus
suspendere interdictum cum
est in c. de appel. ut
premisi Et glosa in presup
posito procedens recitat du
as opiniones de hoc viz
an episcopus possit suspendere

interdictum ita quod non tollat
sententiam sed solam executionem
prima opinio est quod possit
quod facere, et innocentius in c. ad
et plantare de privile.
et c. ut privilegia quia
et in certa interdictum potest
per privilegium suspendi interdictum
dictum quo ad quod ut ibi
possint celebrari divina
de quo in de sen. exco.
alma li. vi° et dicit late
ut in glo. Alia opinio
est quam tenet Bernardus Host.
quod episcopus non possit
suspendere interdictum quod
ex toto i. quo ad sententiam
tollat illud et ut in glo.
Et tenentes hanc opinionem
respondent ad c. cum et
plantare, quod illud fuit
decreto pape et ut in glo.
Et deinde glo. ibi de sen.
... super hoc dubio utrum
possit suspendi interdictum
cum quo ad executionem ap
probat opinionem primam di
tenens, quod reprobat opinio
illorum qui dicunt posse
suspendi interdictum quo ad
executionem solum, ita quod
tollit sola executio ad
tempus et post tunc sententia
posset non est novum inter
dictum alle. in c. dilectus
si quod non ubi hoc est expres
sum de hoc aut utro
tunc appellatio suspendat inter
dictum glo. remittit ad
dictum c. dilectus quod quantum
ad interdictum hoc dicit glo.
in fine Tamen dixisse illud
suspendi non posse quia
non fuit hic casus hoc esse

in ecclesia et quo ecclesiam
dicit alia ut in glosa .. §
in fine. Et sic tamen primo
quod velit glosa
dicere non apparet hic. De
hoc autem incidenti sive
presupposito de suspensione
interdicti, dico per ffran.
et Anthonium. Et primo si
queritur an interdicto durante,
possit quis privilegiare
ad celebrandum
in ecclesia, dico quod solus
papa hoc potest, ut hic dicit
glosa in fine, hoc tamen dico
in durante interdicto
vel suspenso interdicto
posset episcopus facere licentiam
in ea suspendendo vide
ipsam dare. Sed stante interdicto
solus papa. Secundo
queritur utrum interdictum possit
suspendi quo ad executionem
solum sententia remanente,
dico primo quod sententia
excommunicationis non potest taliter
suspendi sed qui tollit
in toto tollit, cum non
sit quietandus excommunicato, donec
fuit secundum formam
ecclesie absolutus de sententia
excommunicationis tamen. De sententia
de sententia interdicti dico quod
potest suspendi ab episcopo qui
tulit, si est interdictum
loci, et ratio quia potest
in toto tollere a fortiori
poterit suspendere quo ad
executionem. Si vero est interdictum
hominis dico quod
non poterit episcopus huiusmodi
interdictum suspendere, implicat
enim sic strictem ut
dicit glosa in fine ut in ecclesia

quis in ecclesia et quo ecclesiam
nec potest episcopus facere huiusmodi
interdictum, qui est in delicto et
impenitens relaxare ad divinorum
celebrationem sive propter
fores tamen hoc procedit in
excommunicatione quod non possit suspendi.
Et ratio diversitatis
est ista quia excommunicatio vel
interdictum loci fertur contra
personam ratione non loci
in quo deliquit, et ideo est
difficilius relaxare interdictum
persone quam loci, immo non
relaxatur nisi ex toto tollatur
ut sit penitus, de delegato
vero an possit relaxare
interdictum tractat Speculator
in Speculum de delegato §
superest vero potest etiam delegatus
et hoc sit dictum de ista
materia etc.

Cum in ecclesia

Summa. Iudices appositionis
remittit tamen ad priorem
iudicem si non constet sibi
de gravamine vel iniusta sua
appellatione. Et primo narrat
factum cum 2o premissis ibi
mandamus.

¶ Casus in tunc Quondam
clerici de Gwallia Lincolniensis
Episcopi volentes ipsius
iudicium declinare ut sub
archiepiscopo litigarent, sive
rationabili causa evitabant Episcopum
suum appellando ad archiepiscopum
significatum est sicut fuit domino
pape, et ipse mandat
archiepiscopo quod si aliquem contingit
aliquem declinare a predicto
Episcopo ad ipsum appellare non
premissis ipsorum appellationem admittat

nisi ei constitit ca fuisse
in posita vel a iusto gra
uamine vel ab iniusta cdemp-
natione Alioquin remittat
eosdem ad epm ipsorum
¶ Sequitur lra iactat se
uat in vicino sim hostis qr
p hoc molestat ordinarii
et tui suffraganei
¶ Noto in effectu, qr simo
le appellans no audit
apud iudicem ad quem s
remittitur ad iudice a quo
no obstat e. c. accepta v
bi non fit remissio nisi de
consensu, qr illud ut de
iusta appone ¶ 2o noto
qr sufficit appon porrige
iudici eccl si no legatur
ibi porrecta deh. s. c
appello li. vjo. debet aut
porrigi in scriptis si appel
la a gravamine an sniam
diffinitiva s. c. c. s. li. vjo
Item no lram de clausula
ap remota, de qua dicetur
s. c. pastoral. quia iure
no excludit iusta appon
¶ Glo prima ponit qr no
i omnibus casibus si i eis se
li archiepus iudicat de
subditis suos suffraganeorum
ors et remittit Unde Ob
tur obstat ad lram, qr si
loquitur Cantuarien et ic
est legatus e. de offi. dele
lega c. i. li. go poterat adi
ri etia sine appoe p sim
plicem quela et ita non
debuit isti remitti Solu
to volebant isti adire p
appon frustratoriam, qz
non poterant p quelam
adire nolebant, et sic pos
se et velle erat gra sile

e. de offi. delega cu sup
Idem i ppa qui p quelam
ab omnibus pt adiri non
p frustratoria appon ideo
isti remittitur Glo ij dat
modum appellandi an sniam
et c. Et secunda glo. dat
modu appellandi a snia
et Glo iij arguit et remit
tit Et in ea ibi a quo ap
pellavit istud e omo ve
rum sm moderna iura, et
go dt Innoc qr si decre
talis pstagiat ino nomd
s. e. ut debitus Glo de in
te autem no fuit uere ap
pellando eo pme grav
ij. q. vj ad romana Alie
sunt textuales et

Dilecte Qui appel
lans qui
no psequebatur i eo redit
ad primum iudicem et qui
ibi ab eo pt appellare
Cons dib 2a. et iudemo
¶ Cas i summa Quedam
ca matrimonial tractabatur
cora ordinario i qua ipe
dimento csanguinitatis vir op
posuit mulier sede aplica
tam appellat Iudex sta
tuit tum appellanti
mulier illa non fuit p
secuta appon in tempore
et ea renunciate appon
Iudex in ca pcedens re
cepit testes de csangui
tate, tandem mulier ibi
appellavit Quesivit in
dex utru debet ad sniam
pcede Et ppa licet in co
cilio lateran sit statuto
qr si aliquis appellat et
i tem no fuit psecutus
Iudex ante sua posset
uti, tu quia ibi appellat

quod sibi licuit i eadem
ca a iuris hoc illius fuit
corrupta, postmodum cum
hic ageret ad separacionem
matrimonii, quod favorem
nostri continet ¶ Sequitur
lra opponebat forte
agendo ad divorcium, vel
forte corripiendo eam mu
lierem venditatem sui
do. an, presso a iure ut
ab homine se fecit muli-
er defendens matrimonium
quod est sed matrimonium non
separacio que est odiosa
viri et ideo non est illi
favendum sed mulieri que est
pro matrimonio sed appellan
do
¶ Noto hic primo quod qui
non prosequitur appellacionem lapso
tempore dicitur renunciasse
se appellacioni ut hic et ita
sed quid renunciat ap
pellacioni, puta per negli
gentiam, secundum eum hic fu-
it renunciacio secundum Goff
et post glo premittit dicendum
¶ Secundo noto quod inter separata
de uno non infertur reliquum
quamvis fuit eiusdem ra-
cionis Nam hic renun-
ciacio appellacionis precedens non
impedit sequentem ap-
pellacionem ut probat lra
¶ Ex qua lra eciam noto
quod in eadem ca potest quis
pluries appellare admissis
frivolis ibi appellacionis secundo
et c. ymo pluries qui
bus ut in glosa ubi di
cam in sed unius hic
quod ista lra secundo appellacionem et
superficialiter est inducta
hic et sic non negat

ulteriorem appellacionem et factum
respicit Ex quo infero quod
ista potuit induci ad corticem
et superficialiter, sic eciam ipsa
hic inducit ista auctori
tatem unius que auctoritas so-
lum habet locum in sua diffi
nitiva vel quomodo possit
quis appellare dicatur ¶ Et
primo oppono ad lram vi-
detur quod ista mulier non po
tuit secundo appellare, ex quo non
fuit prosecuta appellacionem sed co
gitur stare iudicio primi
iudicis, ff. e. prosequendas Ad hoc
dicunt diversimode dicunt
Sed omissis illis opinionibus
hec est veritas quod est pro-
nunciacionem suis concordan-
tibus non negat secundam appel
lacionem debere admitti
sed bene vult quod non prosequens
tenetur comparere et iuri stare
coram iudice a quo si bene
ibi gravatus fuit potest
appellare ut hic Sed contra ista
solucionem obstat, quia non
prosequens censetur frustra
torie appellare et sic est contu-
max, ius contumax non au
ditur appellans ii. q. ii.
ff. diffinitiva ad hoc Sed
vna de dolo Solucio
aliquando non prosequens non
venit ad iudicem primum
et procedit contra eum aliquando
venit ut hic fecit et
tunc cessat contumacia
et si ibi gravatur audietur
appellans licet in prius
non omnino tenet Sed Jo.
Cald. dicit quod eciam non prose-
quens non censetur contumax
nisi appellacio fuit frustra
toria pro hoc facit glosa

magna in prī° in Cle p
allecta que uit contuma-
ces maiores no euitat no
psequentes appon̄ Et pat
q pnitur i ... pens. Ore.
repugnās ... aut et
... videt est solucio pma
¶ Pro expeditione glose plt
oppone q liceat plures
... bis appe ... totiens
quotiens grauat Ore. de
appellōnibus et hic vi ... la
a grio dict opportu, hic
solutu est ... respicit
... quando possit quis
appe ponit glo plt ita
... Et in ea ibi ...
missum est hoc intelli-
de ead ... et ... dico
... tanto quia si a sua
... te pnc lata appel
lasti ... sequi
app ... reuocasset pmam
... sentenciam ... poss
appe ... hoc respectu app
... quia ... post
appe bis de hoc vide
in Specu de ap. § quo
tiens p totu sic p3 glosa

Preterea ... de casu
et famosum ... Et hoc dt
in summa ... Omnia
excepcione suspensiones vel ...
dicti lata sub condicione sus-
pendi si an condicionem ab
ea fuit appellatum ...
addit si an condicionem ...
post ... fuit appe
... dimiso ...
et ... ibi ...
... primo pot ...
... sentencie ... ibi ille
... et ...

in quo lata fuit ... sent
... ibi utrum
¶ ... casus i ... iu-
dex ita ptulit sentenciam
nisi infra xi dies satisfe
cerit. Ticio ... te
suspensum, excoitū vel
interdictū ... que
sentencia lata e medio tpe
appellauit, nec ad diem
pfixum satisfecit Queritur
utrum sit ligatus an no
... appon̄ ... tunc ...
... quia appe
... sentenciam impedit
et suspendit ¶ Sequitur
... respicit de casu
... certas et
... potestatem excoicandi
censuram ... no ...
... nisi ... de
... in ... li. vi°
et sic condicio e ut ...
... infra xx dies
... dies includi ...
si ... an xx dies
de ... in
glo ... et c ...
um in glo vide ... se
tencia sic suspensa ad die
... condicionem appellans ...
... an diem vel cōdi
cionem
¶ ... hac lra nota
primo q sine ... pos
... ferri sub condicione pla
... hoc est ... q
sententia censure lata sub
condicione ligat non ...
talis pferri sentencia ...
nisi p modum statuti p
ferret et hoc ... nisi
in casibus de quo et de
quibus ... de sen. exco. Ro
mana ... li. vi°
vel suspensi no ... q fuit
... sine, de quo no
... de ele. exco. latores ... pot ...
... ... dividendo

¶ 2o noto p illa vba no
uerf te excoicatum ferri
sniam excois ut hic, nc
requiritur qd iudex dicat
excoico te, sufficit cum
quibuscumque vbis 9stet
de animo excoicantis de
hoc dixi .o. de iudi. c. j.
¶ 3o noto qd quandoque 9sul-
tacoibus satisfit p vbu
vi ut hic, licet aliter
respondere solet p vbu
respondeng aut dicig
et alys vbis ut legen
eplas decretales Et in
hoc dm respondo dicat
papa nobis vi alys
ecciam sic videndum est .o.
ti .j. in caus q̃to i effectu
noto, qd p rapponi suspe
dit effectus censure sub
9dicoe late, quod .j. ex
animabit
¶ Et examinando hoc po
cia hoc qd dt in prio Si
quis judex ita ptulit
Quero vtrum ad hoc ut
quis possit dici excoicatus
requiratur qd iudex ore
pnunciet sniam Et vel
nasd dt hic requi, dice
bat enim qd p lras epi
directas ad subditum per
hanc formam, nisi tale
quid feceris, stias te ex
coicatum, ille no partus
excoicatus non est, nisi e-
piscopus lras legit vel
excoicaoem ore ptulerit
p ipso sat hoc lra in
vbo ptulerit et bene
sat .j. de sen exco. c. cu
li vjo .o. c. rescripsit
in prio Sz con facit
in .q. iiij. nullus ubi dm
excoicati quos Epi suis scriptis
excoicauit, nec dicit qd
ore pferat, et p lras quo
absoluit ij. q. v. quito Et
hoc e vius, quia iudex
satis edificat mete excoicandi
si p lras excoicat Sic ergo
satis est si hi vba a iure
exprimantur qr iius semper
loquitur zc.
¶ Item ecia ista lram excoi
catus te noueris nisi satis-
feceris Sempronio infra
xx. dies Quero Quid
si Sempronius tamen pro
gauit et reus non appel-
lauit, .j. xx dies nec die
statuta soluit, dt hic
pmo .Jo. an. qd excoicatus
no e, qr ut 9tumax re
putari no .q. in nemo zc Sed
Sz si aduemete tmo p
rogatos no soluit tunc
incidit i sniam, qr vi tmo
cu suis accessorijs proga
tus, et hij possunt pces
progare tmo in fauore
suo a Judice assignatum
ar. .o. de offi delega
de caus, de dolo et 9tua
cu dilec Alij no ut refert
Jo. an. 9riu dnt et id suma
biz p progacoem partis
no vitat excoes snia nisi
et Judex proget ar j.
de regu iuris c. j. Et hic
Tuciq dt ee Jo. an. 9tutu
ad sniam excois qo te
nendum Nisi tunc pro ex
toto sibi reputet satisfcm
tunc eni cessat forma snie
Et qd dt tunc videri
progal cu suis accessorys
verum est de hijs q pendet
ex pte pcus sicud ma

pignora, ipsa pena pmis
sa et similia. Secus in
hijs que dependent ex
alijs ut fideiussores dati
reo aliene obligate, illa
eu inqua pragat, nisi
idem fideiussores et dm
pignora iterum teneat ff
de arbi l. labeo § plt. et
Ab hijs pmiss tetat hic doc-
tores vbd a sua cessare
lata sub gdicoe suffiat ap
pellari infra gdicom et
vltra x dies et i hoc est
hic singlaris difficultas,
vm qr de hc tetat glosa
vlt mt tota et go ibi ad
duca gclo pma quit et
remittit. Et i ea ibi l. i. dt
in a lege satisfacimus illi cuius
despdiui impleui, et ibi
omis satissfm dr. si solu
tu sit vl pignoribus vel fi-
deiussoribus vel reo dato
cautu sit. Et sic satisfacere
est solue vel fideiussores
dare si quo ad absoluciom
excom no suffit fideius-
sor dacio nisi ex magna
ca. ff. de rendi l. iij. §
pter nisi volente credi-
tore, et sic intellgo qd stat
dum vm iste excotis non
esset creditor sibi directe
satisfm lig pend sibi no
ueniat vt not in spe
de obliga et solucio § i uut
aliqua no quid si contra
infrac. Et nondum est qr
hic e gdico de futuro vm
sm doff et pmo et host
secg cet si foret gdico
deptito, ut si dicat ex
cote te si furtu fecisti
vel de pnti si nj ~~[illegible]~~

sntcia hec fat qd not
i. q. vi. biduum in glo. i.
Lelo vlt sta fat pmo
notat et signat qrmd
r̃o ponit dram inter
sntiam excois et alias
sntias fit reatan p qom
de excoto sub gdicone
qui ea pendete mutat
sord. Et in ea ibi pocor
ponit cam qr pendete
gdicoe pmi creditoris
obligam rem ha et pdca
eucnit gdico pmi pferr
pmus. Et wlt p istam
l. qr appo no suspedit
ptm gdicom purifitam
qr purifita gdicoe, gdio
retrotlhit et pinde est
ac si ab inicio extitisset
glo. no solut. h. o. ar. dt
qr aliud e in obligacoe
gdicoli volutaria qr ibi
no pt allegari iniquitas
ul grauamen ex quo ptes
volut. Aliud e in sntia
gdicionali, que redditur
et fert i inuitum et ita ibi
het locu appo secum
glo ibi. Et ita sntia ex
coica pponit dram inter
sntiam excois et alias
q ferunt sub gdicoe
qr i sntia excois gdili
suffit appe an gdicom
etia ptm x. dies ß in
alijs infra x. dies est
appellandum ij. q. vi biduum
et pmo facit hec l. ibi
medio tpe. Sz contra hec
fortiter obstat c. ti. i.
quod ad gsultacom, vbi
dicit qr appo dz interpoi
i. x. dies et causa quia
hec adueniete gdicoe
sit tralicio sue tracty

ad diē siue ad hoc. ꝑ de
reste si ꝑte li vjº app
hoc grū ingenia varia
uiūt et variant intel
lectꝫ hic Clm. dam ut
Cay et Par Brix stat
ǵrio sꝫ ut. ꝑ x dies sunt
indistincte ap. in om
sua ut gtor hat ind
tu alijs intibꝫ ꝑdem pe
de Camp ꝑhoc inducat
t quod ad cosultacōm
ꝑ i. decretal hēt plu
res intellectꝫ et ǵsda
to textu simplr inclusi
sat ꝑm ffram Et ista ex
ponit bram intº tpe i
infra x dies ꝑ hoc imp
bat hic Jo. an. aly ut
laurꝯ Host et Inno et
coīt omēs moderni omissis
alijs opiōibꝫ dicunt pos
se appti a tali sua intº
tpe i toto tpe pedentꝯ
qdicōs vn ꝑ mediu intel
ligi hic totū tpus inter
pnunciacōm et tpus qdi
tos aduenient ꝑst fat
textꝫ ibi ad diem statu
tū et qt dies statuta e
fuius medij tpus et hoc
tenend est omissis alijs
ymaginacōibꝫ ꝯs hic tr
tant doctores Sꝫ que
erit Jaco q a sua ex
tois qdil ꝑt appti ess
ꝑy x dies Jnno aute
tempus qdicōs ꝑ alijs
no ꝑt dico q ista ꝑm
Jo. an. quia sua extra
trahi ad diem uel qdi
cōm illo sequet quod
statim est exotat ꝛ saltu
tandm i ꝛ sua ia ligat

ꝑ appom sequtꝫ et ꝑ x dies
interposita no suspendet Et
ita i suis censure qdicōs
suspendit ffram ut sit vin
illam no esse extoe uel
interdicto Et in alijs suis
statim ꝑ qdempnacōe et
qdico retrotrahit qu nullu
sit ignem.. ꝑ sic eff
suis censure et go i alijs
suis app. ꝑ x dies ad
suspendend effectu vn dico
q ꝑ qdico excois nisi
ꝑ qdicōm saltem quo ad
effectum suspendend ꝛ et
ꝑ hoc q ista matia hic
larg disputat ffram ꝛc

Secundo requiritur

pos Jun. o. de emi peti. prudenciam
de offi dele prudenciam.
Et ꝗ dt in sua ꝑ ꝛ
respu quittur plures
arti li quere et in uno
eor app remo i alijs ess
intelligit interdicta uel
Clausula ap. remota poi
ta in vno articulo respu
qemit omes eius ꝯmissos
so dt suspecos ca ꝑpone
da est cora iudice qui
recusat ꝛ ꝑbanda cora
arbitris Ne het duas pe
et duas decisiocs ꝑ ibi
ffrā prima dimidi i qoni
ꝛ solucōm ꝛ solucōs ꝑbacōm
solu. ibi in quo ꝑbacō ibi
tum secunda ꝑa et subdi
uidat in ptes que satis
patent ꝛc.
¶ Casꝯ in tunc In vna
comissione plures articuli
cotinent ꝛ in uno ꝑm app
ꝓhibet i appella ꝑ alijs

articulos Cum autem teneat
appellatio Ex ista quod sunt verbum
Item verba desunt inte
rim / et hec est intentio
pape ut de omnibus articulis
intelligatur appellatio interdicta
/ nam refert utrum appellatio in
hibeatur in principio medio vel
fine, quia ut dicunt ut
rius iuris argumenta / ea que
ponuntur in principio ad medium
et finem, et que in medio
ad finem et ad principium se re
ferunt Iste instabat ppo
nes Extra de c. pr aliquis
proponit se habere iudicem sus
pectum / quid iuris et qualiter
sit in hoc procedendum. Ex ista
quod tamen suspicionis debet causas
eo allegare et partes arbi
tros eligere debent / qui de
hoc cognoscent / quod si
non fecerint / Iudex poterit
ad hoc partes compellere / et
si tunc infra terminum competen
tem a iudice assignandum
suspicio probata non fuit
iudex extunc in ea procedat
Sed si suspicio fuit proba
ta iudex ultra non proce
dat quia suspecti et inimici
iudices esse non debent.
Sequitur illa / Sed nota
sed ultra duas dictas sunt
hostis alle o. de ref. non
mulli ipsos sed arbitris pro
bata et per arbitros sen
tentialiter approbata, super
hoc cum de sui sua ex e
tima. li vi° / et abed po
tit appellatio et appellabit
ad papam de offi. dele. ab
arbitris li. vi° Io. an.
Nota primo textum de
clausula appellatione remota de
qua s. e. pastoral et c.
ut debitum. Secundo noto quod
verba desunt infectam et
sic infectis verbis hab
tam primordiale ab inte
ce eferentis / que notes si
nota i. signa passio ind
amie i. intentionem primo
proferas. Tertio noto quod
clausula adiecta in principio
convenit sequenti et similiter
in medio convenit precedentia
et sequentia, posita non ipse
omnia precedit.
Ex quo no quod ratio spe
cialis sequentis restringit ge
neralem precedentem ff. de lega
iii. l. cum pater § dulcissimis
et ibi ponit Bart. / Dic
et aliud generale dictum
sequens restringit per speciale
precedens ff de le. iii l. pat
§ fundus, quod intelligo
nisi sequens generale ve
niat tamquam ratio / que
tunc extendit precedens spe
ciale / dicto § fundus ubi
notatur / Ex quo noto po
dandum ea que ponuntur
in prohemio i. in principio / in
alio dicimus quod ex prohe
mio declaratur motiva
legis ff de here. instituen.
l. si pater § Tertio quesitum
Item noto hic modum recu
sandi delegatum suspec
tum. Item nota quod iudex
qui recusatur habet potestatem
ea exceptione tamen re
cusatos sed cogendo partes
ad eligendum arbitros ut
hic et hodie ad statuendum
terminum. Si quis ea exceptione

in c. ultima li. vi° Noto textu in fine quod suspecti et inimici iudices esse non possunt, glo. alle. contra etc. Et noto textum eundem ibi ipsa racio dictat secundum naturalem que est fundamentum iuris positivi etc.

¶ Oppono ad primam partem, quod clausula apposita in uno articulo non generat alios in c. inquisitioni de sen. ex. solvit dic ut in ea. Et in ea. in primis ubi quinta causa cuiusdam epi. depositi, et quintum plures articuli diversi etc. Sed contra istam solucionem facit in c. de donato cum glo. ubi clausula generat solum illum articulum cui additur, ad hoc dico quod aliquando alii articuli habent suas clausulas et procedit contra et sic loquitur c. cum glo. sic intelligit speciem illud c. in si de iurisdictione omni iudicio. Sed nunc ubi iste excipe, aliquando vero alii articuli non habent suas clausulas et locum habet iste textus.

Ut autem concludam istam materiam et excludam alias oppositiones concludo sic aut clausula posita in uno articulo generat alios distinctos est, intendum cum dispositiones sint diverse vel negotia dispositiva diversa et tunc non generat ea ut in c. inquisitioni de sen. ex. Et cum dispositio et dispositum est idem et tunc aut dispositio generat per unum articulum et cessat quo, aliquando generat plures et tunc aliquando clausula est posita in textu articuli et generat solum illud tamquam proprius articulus, aliquando ponitur non in contextu articuli sed in principio vel in fine articuli et tunc intendum alii articuli habent suas clausulas, et clausula unius non refertur ad alios ut in de dona. cum glo., quia sic de iure generali ut premisi. aliquando vero alii articuli non habent suas clausulas et tunc aliquando ex relacione clausule ad alios articulos surgit absurditas et non generat illos, aliquando non surgit et generat alios ut habetur in textu, de hoc est exemplum in loco supra allegato et hoc de ista materia.

¶ Circa aliam partem de recusacione iudicis suspecti quod dic quod causa suspicionis debet coram eo allegari.

¶ Queritur quid si ex specificacione seu allegacione cause suspicionis surgat scandalum quia fortassis turpis est causa, dicunt quidam quod tunc non debet allegari sed sufficit esse iuratum allegantis suspicionem sed hoc non lego scriptum. Et verius quod debet specificari per l. pretor. ff. de iniuriis quod est verius, quia textus hic simpliciter loquitur. Et hic loquitur de recusacione delegati, de recusacione autem ordinarii habetur in c. cum speciali.

¶ Sed queritur secundo quid si arbitri pronunciaverunt iudicem

suspectum esse cumque cong
nosceret de quone pn li cum
recusatus supersedere debet ut
gl. lra, dt. qualiter arbitri
procedant in pn li secundum for
ma lrarum directarum ad
recusatum, at si ipsi directe
fuissent, ut l. C. de iudic.
apertissimi ad fi., quae l. co
natur ad huiusmodi intellectum
adducere, patet tamen quod doc
tores quidam tenent contrarium, quod
contrarium est fundat Cum, si
dt. ipse quod hoc Cum fa
forsan ut sepius visitetur.
Quia tamen ista opinio non
fundatur nec fundatur iure
ideo eam non curo. Glo.
iiij instruit tempus quo quilibet
et quando sit proponenda recusatio
et tempus quo probanda et
ea probata quid sit agen
dum, dic ut in ea, quia
facit est quidem et bene
scitur per advocatos. Glo.
dicit cogi signat contrarium et
solvit. Et in ea ibi si quod
ex aliqua ponit casum
ubi iudex recusatus cog
noscit, solvit, dt. ut in
ea in fine ibi quod cognos
cit licet non, quod licet plura
contrarium ibi, et est ratio quia
quod iudex recusatus videtur
quasi provocatus, et ideo
quod plus afficitur non cognoscit
ad hoc quod notatur ff. de
solliciatum non in glo. fi. quare
licet quod negatur iurisdictio non
ita provocatur iudex. Glo.
sequens ponit dictum et
illud corrigit in fine li.
vi. Glosa ultima signat

contrarium et dicit solvit in fine
hodie tene quod dicitur in
ff. de offi. dele. iudex li.
vi. etc.

Cum sit defendu

Capitulum hoc habet duos in
tellectus, primus est quod loquitur
in duabus appellationibus, ut postea
adiunsit responsio cum li
de e. constitutus, et secundum hunc
iste erit intellectus quod
non defert appellationem adver
sarii, nec sue appellationi de
deferri, et procedit iste
intellectus in extraiudicialibus non
aut in iudicialibus appellationibus.
Secundo nota quod potest intelligi in una
persona, pone in actore qui
appellat et postea spoliat
reum, iudex non ob
stante appellatione compellat
eum ut reum restituat
quod eo quo sue appellationi non
detulit, licet per appellationem
sua aliud spoliando non
est ab alio defendendum, cum
li. de e. de resti. expoliatorum.
Et secundum hunc intellectum
hoc dt. appellationi sue re
nunciat, qui postea aliquid
innovat, vel sic, non te
adversarius vel iudex deferre
appellationi, cum non detulit
appellans. Cum dimisso
ibi ca. prudentiam.
Casus in textu. Certe ali
quis pars est spoliat
alium re sua, ie appellat
ne aliquid sibi iniuriam
faciat vel gravamen, non
obstante ea appellatione in
appellatione spoliavit spo
liatus habet suum spoliatorem

ff. e. l. vltima . li. vi° Nota
textu in fine quod suspecti et
inimici iudices esse non
possunt, glo. alle. contra etc.
Et nota textum eundem
ibi ipsa ratio dictat na-
turalis que est fundamentum
iuris positiui etc.
¶ Oppono ad primam partem
textus, quod clausula apposita in
uno articulo non comprehendit
alios ff. e. inquisitori Solu-
tio. solvit dicendo ut in ea
Et in ea . in primis vbi
committitur causa cuiusdam episcopi
depositi, et committuntur plu-
res articuli diuersi etc.
Sed contra istam solucionem
facit ff. de donacionibus cum
dilecta, vbi clausula comprehendit
solum illum articulum cui addi-
tur / Ad hoc dico quod ali-
quando alij articuli habent suam
clausulam et precedit communem
et sic loquitur c. cum
dilecta, sic intelligit Specu-
lum illud c. in ti. de instru-
mentis edicionibus § nunc vero iste ex-
cipe / aliquando vero alij articuli
non habent suas clausulas
et locum habet iste textus.
Ut autem concludam istam ma-
teriam et concludam ali-
as oppositiones Concludo
sic aliquando clausula posita
in uno articulo comprehendit alios
distinguendo est / Intendunt enim
dispositiones sunt diuerse vel
negocia disposita di-
uisa, et tunc non comprehendit omnia
vt in c. in primis Secundum
eandem dispositionem et disposi-
tum est idem, et tunc an dis-
positio

comprehendit tantum unum articulum et
cessat quo / Aliquando comprehendit plu-
res et tunc aliquando clausula
est posita in textu articuli et
comprehendit solum illum tamquam pro-
prium articulum / Aliquando ponitur non
in contextu articuli sed in prin-
cipio vel in fine articuli Et tunc
intendunt alij articuli habent suas
clausulas / et clausula vnius
non refertur ad alios ut
ff. de dona. cum dilecta / et
sic dicit inusfge ut premissi
Aliquando vero alij articuli non
habent suas clausulas Et
tunc aliquando ex relacione
clausule ad alios articulos
surgit absurditas et non
concernit illos / Aliquando non
surgit et comprehendit alios ut
habetur in textu / de hoc est
in Speculum in loco allegato
et hoc de ista materia.
¶ Circa aliam partem c. de
recusacione iudicis suspecti
queritur quod causa suspicionis
debet coram eo allegari .
¶ Quero quid si ex specifi-
catione seu allegacione cause
suspicionis surgat scandalum
quia fortassis turpis est
causa / dicunt quidam quod tunc
non debet allegari sed eadem est
materia allegantis suspicionem
sed hoc non legitur scriptum
Dicit vincentius quod debet specifi-
cari l. preter ff. de iniurijs
quod est verum / quia tex-
tus simpliciter loquitur Et hic
loquitur de recusacione de
legati / de recusacione aut
ordinarij habetur ff. e. cum
speciali
¶ Sed Quero 2° Quid si
arbitri pronunciant iudicem

supponit interdicto quod
et fecit Rex Francie re
quebat / delecto quod ipse ora
processisset contra ipsum / quia tu
erat ei suspectus appella
uerat ab ipso et post appellationem
interpositam / tulit sententiam
interdicti in Regnum Francie ipse
Regi dicens / quod Cardinalis
sententiam illam non edidit sed
potius publicauit nec fuit
dictator ipsius sed potius exe
cutor / Et ab executore
non potest appellari / nisi modum
excedat in exequendo
de suspicione dicit quod non credit
eum suspectum / et si fuisset
sed propter illam suspicionem
desistere non debuisset / quia
non suo motu sed de man
dato pape processit ¶ Re
quisita ... et ... credidit
quod habetur D. de offi. le
ga. nouit Et ut ex illa
patet / Cardinalis propter discor
diam regis Francie et Regis
Anglie interdixit de man
dato pape Regnum Fran
cie contra quam sententiam rex
opponebat tria / primo quod Car
dinalis legatus erat tunc contra
regnum Francie et ad hoc
rundet D. de offi. lega no
uit / Item quod suspectus erat
regi et quod ab ipso appella
uerat et ad hoc responde
tur secundum Innocentium et Hostiensem dic
tator / quod eius dictator
sententiam et pronunciatam publicauit
ff. de re iudi. expedit ... l.
ii. super hoc. i. super tali sententia
fundata.
¶ Noto hic primo quod dicit
casus summarius et in hoc dico

quod modum non excedit in
quantum quod mandata exequi
nisus ad unguem ut man
dat ¶ 2o noto quod appella
tio erat interposita a grauamine
non autem a suspicione hoc
declarauit D. e. ad hoc si
Notant etiam quod actus
publicationis ad sententiam est
mere executorius Item
purus et merus facti exe
cutor non potest esse suspec
tus / quia non habet in aliquo
grauare preterea quam ...
animo ut ... uel organum
habet se ad limites man
dati mandatum non exce
dit modum Item noto hic
quod a iudice suspecto non
receditur iudice per uiam
appellationis ut si dico te suspec
tum ideo appello sed debet re
cedi iudice per uiam recu
sationis et si non admittitur
recusatio tunc potest appellari
secundum Anthonium.
¶ Oppono ad hoc quod le
gatus iste tulit sententiam inter
dicti D. de offi. lega. no
uit / ergo littera non est uera /
Hostiensis soluit primo et ultimo
... sic dicens papa lo
qui de quadam interlocu
tione et sic mandando
uidetur eam ipsa tulisse
argumentum ... quod qui
per alium facit etc. D. pla
ne potest legi littera ut sona
t glossa prima et ad decre
talem nouit D. de offi.
lega / dicitur quod ibi nomine
promulgat non est uerbum
pape sed Regis ¶ Oppono
... ab executoribus
appellari D. de re iudi. quod

Cardinalis ab ellis interdixit

oppo

ad co(n)sultaco(n)em et quod
ibi nota(tur) Soluco a me-
ro executore no(n) appella-
(tur) ut hic (sed) a mixto qui h(abe)t
aliquam cognicionem. de quo
dixi in dicto c. quod
ad consultacionem / et p(ro)pter hoc
decidunt hic nota per
Innoc(entium) de hoc aut utrum
exceptio spoliacionis retar-
det sentenciam Innoc(entius) dicit
q(uod) non quod intelligo cu(m)
limitacione c. j. de resti(tutione)
spolia(torum) li. vj. Glo(sa) ij ad-
ducit similia Glo(sa) ult(ima)
dupl(iciter) legit Inferius de
hoc dixi lite non contes-
tata c. ij in prima glosa
et ibidem dixi &c.

Sepe contingit

Continuat(ur) Si app(ellati)o reci-
piat(ur) a iudice uel appel-
(lat)o / approbet(ur) a parte tunc
ad eam p(ro)sequendam statu-
tus ab homine h(abe)t vires
peremptorij / n(on) p(otes)t p(re)ue-
niri / Et primo pot(est) consti-
tucionem contra constitucionem
ibi preteri in qua in sal-
po statuit q(uod) appone
recepta tunc homines h(abe)t
vim peremptorie citacionis
ibi q(uod) si ponit de
appellacione no(n) recepta
ibi saluis saluat con-
stitucionis p(re)uenientes ne-
gligencia appellancium a
suis ... ibi quidquid
declarat pre dictu h(abe)t
constitucionis ... ibi si
quis preuit p(re)ueniente
tunc hoc ... ibi h(abe)t
aut definiat constitucionem /
Casus in tunc aliqui

appellant ad sedem apostolicam
Sed propter defectum alterius partis
non prosequentis appellationem li-
tes que de facili pote-
rant terminari remanent diu-
tius indecise petitum fuit coram
Innoc(entio) iiij in suo ... pri-
dem / Et ipse considerans q(uod)
licet super hoc olim sta-
tutum fuit in concilio Lat(era)-
nen(si) ut si quis in quocumque
negocio appellaverit / et
ille qui appellatus fuit
venit / appellante minime
comparente / appellans et
appellato condempnatur in
expensis / sed quia propter hoc
lites ... prroga-
bant(ur) Statuit Innoc(entius)
q(uod) si quando app(ellati)o a iudice
recepta fuit vel a parte
approbata iudex tunc sta-
tuat appellanti ita q(uod) si
infra tunc appellationem non
fuit prosecutus / eo lapso
peremptorij edicti vires
obtineat tunc assignatus
ut ex tunc in absentem
procedi ac si perem-
torie vocatus fuisset ad
iudicium / Et si app(ellati)o inter-
posita / maliciose recepta
vel approbata non fuit in-
... vigore suo obti-
neat / tunc appellant licenter
p(ro)uocatus / saluis constitu-
cionibus promulgatis de appel-
lacionibus per sentenciam / quia
tunc illis non prosequentibus
appellaciones suas post
tunc appellationem prefixum
rata manet sententia que
fuit appellacione suspensa / nisi
quod appellati possit appellationem con-
citacionem peremptoriam ab
absente ad suam defensionem

et illud idem appon potest
ad cuius huiusmodi appon in fine
dicit si quis prouenit tamen
appos et veritate tacita litteras
impetrauit, careat impetratis
et pena contrarie non euadit
¶ Sequitur l[ittera] aliud glo
prima exponit scilicet appellatis
huiusmodi dicit siue appellatis
siue appellati hoc est per
ea applicat glo in verbo ab
sententia etc. q[ui] incipit licet pt
hoc aut c[on]titibus .i. appositis
conditionibus iudicijs .i. ap-
pellationibus iudicialibus extra-
iudicialis quasi dicat non de
pluribus etc.
¶ Noto hic primo quod contraria
resaluis vindicat duos de
hoc glo ij, et dicit huiusmodi quod si
precator ab initio occultauit ma-
datum, contemptum domini et
non precator. Si aut postquam in-
cepit agere et factum est domi-
litis est contrarie vel mali-
cioso quod cognitum pure precator
et non dominus ff. si quis
ius dicenti non obtempe-
rauerit l. vna § si per iniuriam, de hoc
plene ut lite non contesta-
ta. ¶ 2º noto quod decisio
iuris pendet a principe et
quod tunc cessat eo non sunt
ut precatores ut dicit littera
hic. Eo quo textu noto quod
allegationes iuris quod fiunt per
aduocatos non sunt de substantia
iudicij, nam etsi non fiant
iudex ex se videt causam C.
ut que desunt aduocatis
l. vna de postulando bone
¶ Item noto quod facilius
tamen expedit presentibus parti-
bus quam absentibus, quod sat

ad c. pnt ...., de dolo, et
quod ibi notatur. ¶ Ideo etiam
ad respondendum positionibus et
articulis super principali deue-
ptos partibus citari personaliter,
quia sic ea faciliore
recipiet exitum ita notatur
Io. an. ... de confessis. c. j. li.
vj.º ¶ Item noto hic citatio-
nis surgente ex tunc
fixo appon. similis citatio
in c. j. de elec. li. vj. ¶ Item
in v. salua. ¶ Noto quod appo
suspendit pronunciatum et
non extinguit ut hic, du-
rat ergo sola solas exe-
cutio extinguitur ... v[erbo]
oppo. ¶ Noto quod aliquando ali-
cuius actum adicat, essentia
alterius et tunc omnia que ob-
stat vni obstat et alteri
ita hic dispon. de tunc
prefixo appos, qui trahit
ad effectum citationis perempto-
rie, et ergo que obstat
citationi exponi est pre-
terea huiusmodi appon et tunc
prefixione. ¶ Item in v. C. quod
noto quod tamen appos non
pot prouenire .i. c. oblata.
¶ Omnia glose c. satis te-
tant materiam eius. Ideo
ex tota materia expeditabo
et declarabo quod visum
fuit. ¶ Et primo quod tota pro-
cipue tractatur quod dum appo
recipit et tenet eam appel-
lans prosequi ¶ Quarto
tota hoc de modo prosequendi
et quid de appellato. ¶ Glo
vj in verbo quod appellauit hoc
tractat pendens dominum ut
appellantem et appellatum, ad
finem notat modum appellan-
di agitanter vel primo

primi tamen scilicet quod quod
applicat Io. an. hic hic. hoc
intergat de tunc iuris p...
verius etc.

precedat predicte appos
instate appto vel ap-
pellate et non vllo
prosequente ibi precedat
libello ag. d. c. dire
... sermo c. cordi j. e.
li. vj. Io. an.

obtinuit ut scilicet omnia post appellationem
attemptata irritat reuocent
j. e. dilectus et j. e. non solum libri

legis ipam ff. Et nec a
dempnabit in expen. Et
de quibus expen loqui
tur, dicit primo quod de expen
factis propter negotium appel
quas potest petere appellans et
appellando te ad eas vel
actione de dolo si dolose
appellavit, vel in facto
si temerarie appellavit, vel
officio iudicis si alia actio
non superest. Et sic erit
iudex ad quem potest condemp
nare in omnibus expen
factis per appellantem et per
quam succedit iudici a
quo, nam potest etiam condempna
tionem factam in principali revo
care, quod est fortius ff.
de usuris l. tutor. et de
testa. Raynucii. Et ibi
instructos ad eum nec
appellos hoc etiam prolem
cum in fine li. vi. et ibi hoc
solet declarari.

Et hoc premisso, quod hic dicit
quod tunc assignatum appellatione
recepta vel approbata habet
vim peremptorii. Quero
in quo terminus tunc habet
vim peremptorii. Glo. in eo
ac si peremptorie sit prefi
ceat. Et ponit duo que
conveniunt inter terminum appel
et citationem peremptoriam
et unum in quo discrepant
in primo legis ipam. Et
in ea cita primum ubi dicit
de effectu huius termini. Sci
endum est quod in hoc habet
vim peremptorii ut possit
procedi contra absentem ac si
esset citatus peremptorie
et sic quo ad expediendum

articulum appellationis, qui articulus ex
peditur contra contumacem. i. e. ex
tra. Sed expedito hoc articulo
iste terminus est sublatus, unde
non proceditur in principali nisi fiat
citatio alia, ut dicitur in capitulo
c. primo i. de elec. li. vi. Ita
debet intelligi glo. Glosa
sequens declarat literam. Glo.
sequens allegat contra et rationem
reddit quare arguit pro
et solvit, ibi quare, ponit
opinionem unius. Item literam
quam approbat et ibi fortius
ibi loquitur de appellatione e-
missa per sententiam que sus-
pendit effectum sententie tantum, hic
non de principali causa que sus
pendit iurisdictionem, et sic sententia
lata procedit non hic. Et ibi
aliud est hoc unde cum appel
sequatur quod non procedit idem
est. Et ibi medio tempore istud
hodie est expeditum i. de
sen. excom. li. vi. ubi
determinatur quod excommunicatio lata
post literam appellationem non qua
cessit licet appellans ex post
facto neglexerit prosequi suam
appellationem. Et ratio quia ab
initio nulla fuit, potest
tamen appellans lapso ad eam
prosequendam a iure vel ab
homine statuto excommunicatus
publice nunciari. Et postea
decidit et declarat ea
que notantur hic per Innoc.
Iohannem et Guil. Et ibi
integer et hoc expresse
probatur ff. de iniusto rup.
testa. l. si quis cum haberet
filio. §. hic aut omnis
secundum Host. in fine probatur
hic secundum Host. C. l. i. quod
ad consultationem. C. de usuris

In glo. ibi secundum
de appellatione quod vim
si tunc statutum
non est vel appellatio
recepta.

Ibi potest negligere eam vide de remedia
... ... de hac in a glo. ult.
Ista glo. vult hoc hac dicitur quod si non est de
latum appellationi vel est recepta ...
... ...
... non est in cura vel forte ... ...
... ... i. de elec. c. i. li. vi.

Appellatus autem tunc non arctatur
ad comparendum vel ad prosequendum ex quo
non detulit, vel condempnabitur in
expensis cum eo non fuerit citatus in
eius absentia possit negotium
appellationis terminari ... ...

Et ibi medio tempore quod ut si appellans
post appellationem citata electione ...
non esset interim exequutum ...
defensa appellatione cessare electio ...
facta quod habet absurdum

507

Constitutio vacante decanatu claromonten quod capitula contulerunt
potestatem eligendi in episcopum et quod nisi | hoc adiecto in ea translatione
quod episcopus non procederet ad electionem sine aliis | dum essent in tractatu electionis |
xi, canonici appellarunt ne aliquis eligeretur in decanum sine assensu eorum
requisito Episcopo cum quibusdam aliis contulit decanatum archidiacono eiusdem
ecclesie | et post alia alium elegit | Quidam cardinalis legatus apostolice sedis
confirmacionem electionis illius commisit duobus abbatibus ut tamen inste
... appellationi ... ut ponte derogaret | Ista
tamen ad se causam remitterent nisi ut appellationi ... ad se appellantibus ... in ...
confirmatione, cardinalis commisit ... ad se appellantibus ... allegant petendo
contra ... constitutionem Archidiaconi predicti predicta omnia allegant ...
electionem de se facta confirmari | Ex parte adversa responsum fuit quod non
erat confirmanda sed infirmanda, quia facta fuit post appellationem et contra for-
mam episcopo traditam, et quod archidiaconus sponte renunciaverat ... epi ...
... fuit per archidiaconum allegatum quod illi non erant ad ultimum audiendi eo
quod appellationem suam infra annum non fuerant prosecuti | Dominus ipsa ... et aliis
auditis ... ex parte cardinalis predicti quod ... ea forma
fuerat appellatum ne sine assensu eorum procederet in electione decani, et quod
appellationem infra annum non fuerant prosecuti, ut allegant tamen ... qua
erat eis biennium concedendum, quia ... infra annum ... ita
ita potuit mitte ... vel ... ne ... ipsa peremptorias

q̃l.16

correpcio(n)d(em) apostolus sub silencio preterea mandat iudicibus q(uod) si co(n)sti(terit)
archidiaconum sponte renunciasse s(e)d(i) ep(iscop)i cui s(e)d(i) dicti/ vel si co(n)sti(terit)
ip(su)m Ep(iscopu)m p(ro)cessisse ad electionem ip(s)i(us) archid(iaconi) contemptis p(re)dictis
sine quibus ad electionem no(n) valebat p(ro)cede(re) s(upe)r sibi traditam p(ro)tectio(nem)
eide(m) archidiacono sup(er) decanatu silencium imponat/ Aliaq(ue) no(m)i(n)a
tionem seu electionem de alio factam et quedam sunt secuta
inueniant irritum et inane ·

q(uod) ea no(n) est i(n) eccl(es)ia u(e)l forte q(uod) se(n)tentiet · appos(itum) bonari f(ac)t(u)m i(n)corporata
p(ro)uinciali ta(men) i(n) de elec(tione) c. i li. vi(º)

l. ij. de hoc viij. q. iiij in summa Barth. in tractatu de tyranno distinguit dum cum illa depositio surrepsit ex processu, et valent acta pendente appellatione ff. de iure fisci l. aufert. Si in reatu aut sit solum de electio ut quia quis erat delictum vel quod ipso iure erat depositus, et tunc gesta non valent quo ad processum inchoatum C. de testa l. j. in fine ff. qui et a quibus l. questionum.

¶ Glo. sequens declarat textum et in ea ibi sit appellans super vel appellatum quod tunc de quo loquitur decretalis peremptorius est utrique. Glo. sequens declarat textum solvendo unum contrarium in fine dic ut ibi. ¶ Glo. preterea quod est solvit. Et est quod in quod tunc prefixus computetur in anno appellationis et c. in fine idem per e. c. ut debitum idem Archid. in C. Spretu de ap. li. vi. qualiter utrum Sed dicendum est quod contrarium quia succedit loco tunc legalis dicto c. cum sit anno elapso tunc homines non poterit uti legali immo rata manet sua ut ibi et d. c. v. quod si forsan aliter sequeretur quod omne tempus quo pendet dilatio data a iudice appellationis non currit in anno, cum tunc procedere non possit. j. e. c. significante. Item si iam esset in potestate appellantis quod incipet sibi currere annus appellationis et quo loco non habet. Item locum dictum glose. Glo. ultima solvit unum dubium de intellectu textus

Constitutus

Licet appellans in causa electionis infra tempus legitimum non fuit appellationem prosecutus michelomnus iudex de impedimento electi cognoscet. Primo ponitur praefatus narracio sub .j. ibi intellecto premotivo et iudicium datum. ¶ Casus in textu ponatur secundum textum. ¶ Sequitur textus qualiter r. eligendo Io. ar. summus quem eliget dominus eligens per electionem vero illius statum eligunt p. subdyaconus pape et de hoc loquitur summus episcopo medio quia quis erat voce suas episcopo derogaret si illam legitimam inveniret. Innocentius decano .i. archidiaconum in decanum electi commissarii ut sit plenius instructum et sic instructus posset papam ad quem appellabat facto episcopi .i. in ipsi sibi acquisito per collationem episcopi sponte renunciasse ut asserit adversarius a. l. que .i. si non. de bijs duabus exceptionibus quas adversarii ipsius opponebant.

¶ Noto primo quod Canonicus potest committere vocem suam alteri in electione in verbo transtulerunt. hec secundum textum translato votorum hodie non admittitur. nisi secundum formam decretalis quia propter in fine. ita in quod sunt impediti et absentes ut dicebat petrus. vero secundum Innocentium quia decretalis non habebat locum hic, quia hic solus agebatur

de electione dignitatis
illius, pro qua etiam non vi
dicabatur ff. de decanatu
ecclesie Claremonten, po
tuit ergo hic Episcopus ac
cipere non obstante illo
c. quia propter

¶ Item noto quod electio et
collatio sunt tamen contraria
quia in primo dicit, quod episcopus
contulit decanatum et
in secundo dicit quod eum elegit
ibi ad electionem ignorans sub
defectu significato ista
differunt et in dispositione
restringibili nomine unius
non venit reliquum ut in
impetratione ff. de praeben
dis c. illius li. vi.

¶ Item noto quod ex incidenti
appellatur ab actu futuro
sive gravamine futuro
sicut eum appellavit isti
capituli ut patet in textu
de c. Clemens sic dicit ap
pellationem

¶ Item noto quod potest dari forma
commissarios electores ut
non eligant nisi de omnium
consensu probat littera ibi post
assensum omnium ingredi
simonem in verbo vel prebendam
etiam in eodem c. Simon

Noto quod legatus de la
tere cognoscit de appellatione
interposita ad papam, de
hoc dicam ff. in verbo intel
lecto Noto etiam hic cre
di assertioni Cardinalis
in verbo pro assertione etc.
de hoc est dictum ff. infra

noto quod defectu appellationis
licet prejudicet appella
ti, non tamen obstat licet
appellato simpliciter alio
non possit inquiri de iure

appellati, cum tamen inquiritur
ibi nec tamen Noto etiam quod quando
etiam potest procedi ad instantiam
partis et ex officio, uno sub
lato durat reliquum, quia
hic exclusis appellantibus
cognoscit de impedimentis
electi ex officio Et noto
quod officium iudicis multum
convenerat in electione alia
non valida possunt de facili col
ligi ex littera

¶ Commendandum litteram extra
id quod expediunt glose
Oppono contra litteram in verbo intel
lecto in eum quod non debuit
credi assertioni istius legati
quia non creditur uni testi
etiam in dicto, videlicet de testi. licet
et hoc fuit sine relatione
Item ad idem facit quia
non creditur Episcopo nec uni
soli in quacumque dignitate
constituto vi. q. i. sic tamen et
c. placuit etc. Dicunt quidam
speciale esse in Cardinali
ff. c. cum pati dicit ut de eis
fuerunt Cum ei credatur
ff. c. nobilissimus xcvii di.
Et ipsa Clemens iiii.
primicerius non credendum
Noto Speculum in titulo de
teste ff. i. verbo quid si adver
catur Curia tamen obsernat
ut credatur Cardinali as
serenti commissionem sibi factam
a papa oraculo vive vocis
sicut etiam creditur Cardina
li se asserenti legatum ut
in c. nobilissimus propalleto
ff. ad prejudicandum tertio non
credetur ut primicerius Cle
mens Et tunc ad hanc lit
teram sunt glose, quod hic vel
partes non contradicebant vel relacio

stac valuit, et quo credi
tu fuit sunt relatoni. Item
oppono quod non valuit appo
istorum ut quod assensum om
nium assumeret aliquis inde
tamen, quod sufficit quod maior
pars consenciat, de elec
quia propter et c. bone ii. Glo
iii. solvit hoc dicens quod
appellavit iste ne propter
assensum omnium requisitum
eligeret. Nam omnes ingre
dient licet non sit necesse
ut omnes consenciant, et sic
dicit glo. tamen intelligam
unde hic adducens eam contra
infine vel dicam melius
quod exposicio glose que ex
ponit quod assensum omnium.
omnibus vocatis est inappa
valuit hic istorum appo propter
formam traditam quam scilicet
de qua forma mandat in
quiri in c. ~~[illegible]~~ vel p
dem Ecclesiam unde dico quod c.
quia propter locum habet quod vo
ta non sunt sic condionata
ubi aut vota sic sunt condi
tionalia translata ut cum
assensu omnium eligam, omnium
consensus exigitur per hanc
tamen secundum Anthonium et Ffredericum
et hoc non contra sic per Con
sequens ista tamen in c. cum
contra ubi habet quod iste Car
dinal legatus intromisit se
de ista appone et eam
alios delegavit
Item pro intellectu istius et
expedicione glosarum oppo
no contra, videlicet cum quod Car
dinalis non poterat cog
noscere de ista appone
quod interposita fuit ad papam
de offi. delega. licet de postula

bone ii. Iste eciam dubita
ret, quomodo potuit huiusmodi
appellacionem ad papam interpos
tam alios delegare contra
illud, si. de offi. delega.
studuisti et dicto § licet
Glo iii. movet primum sed
non solvit. Sequens glo
tractat de subdelegacione
et ponit duas opiniones
et secundam approbat unde hic
primo lego glosas, tamen
et in 2a ibi Cum dixit
contra nisi de consensu partium
contra et per hoc responde
utrique obieccioni. Sed circa
hunc solucionem contra tamen ibi
partem contradicentem et in eo
quod mandavit partem
contradicentem citari ad se ibi
citarent. Si cum consen
sisset cognicionem fiende
per legatum, ipse esse re
misset ideo aliter alii di
cunt huiusmodi dicit tradens
relam quod si appellans compareat
coram inferiore et appel
lans recepit de appellacione
si appellatus negat se
appellatum, vel dicit appellacionem
esse invalidam, iudex in
ferior potest cognoscere an per
appellacionem sit iurisdictio de
voluta arg. c. ~~Roma~~ Ro
mana § Si non in li.
vi. et hoc aliquando iudex
ad quem incepit cognos
cere de appellacione priusquam eum
non possit de offi. delega.
pastoralis § i. ii. in c. solli
citudine, quod dum est
notabile Et est ratio quia
iudex inferior cognoscit
an sit appellatum et an
appellacio sit legitima ad effec
tum ut videat si sua
sit iurisdictio Sed hoc solucio

licet sit vel ipse vi tamen
non sufficere ad textum
qui dicit quod congruevit
ut remitteret causam instruc
tam, quod vi non potuis
se ut d. dixit plures quod
licet sibi narrata sunt hoc
non obstat quia ipsa petiit
affectionem legati cum non
petiisset si non valuisset
committens alii dicunt hoc
esse similem legati sicut
eos de cetero non anglie quod licet
quod appellantes ad papam
debent tueri a metropolita
no. Hostiensis solvit dicens
quod legatus de latere hoc
potest ut remittat causam
instructam cum multa
alia possit specialia d.
de officio lega. c. preterea hoc
tamen non procedit sicut Stephanus
per c. ad peticionem supra de
accusa. aliqui tamen specialiter
concedit legatis hec po
testas et si habebat specia
liter cessat contrarium. Si non
habebat dicit quod valuit com
missio ex quo post non ap
pellat. Et non solum in
legato sed in quolibet inferio
re inde potest dici, debet enim
appellans de sua appellacione
et docere, sic et alias te
allere sibi similem ff.
de iudi. l. si quis ex ali
ena. Est autem speciale sicut
enim in auditoribus pala
cii qui sunt speciali commissio
ne pape ex generali po
testate cognoscunt de
appellacionibus interpositis ad
papam, nisi sint cause
separatum ut abbaciarum
vel magnarum dignitatum

notatur Speculum de libel. concepcio
§. iam dicendum v. quod si fuerit
per primam quod nota. Similiter
tamen quod appellans impetret
causam committi alicui de au
ditoribus, ex his patet solu
cio contrariorum

Item oppo. ad v. non tamen
nam ex quo isti non fuerunt
presenciati appellacionem depositam esse
appo o. e. presentacionem et cum
sit ergo non erat audiendus nec
admittendus erat ipsorum ex
cepcio. Solvit Innocentius quod
audiuntur ut excipientes non
ut appellantes. Alie solu
cio non videtur procedere cum non
prosequens perdat omne ius
ut in multis contrariis, et ergo de
ci speciale esse hoc in causa elec
cionis in qua consideratur preiudi
cium ecclesie etiam quam excipien
tis puto autem verius quod hic
papa cognoscit ex officio et
sic eos mandat cognoscere
hanc solucionem etiam ponit
Innocentius de iure aut similiter
da in obiectione contra elec
cionem ut in c. ut ecclesia. supra de
elec. li. vi.

Glo. excepcionis declarat
liam, tangens officium iudicis
conturbare circa electionem
Glosa renunciasse potest recu
tari per quem dicitur licuit
sibi renunciare glo. dicit
quod sic vij. q. i. quod periculosa
presumere. Con. glo. d. de renun
cia admonet. Solucio
sicut hostiensis cum quis est dis
cordis electus, etiam si con
sensit, et etiam si potest appel
lato ad papam ex quo ple
num et pacificum ius non
habuit renunciare potest ut hic.
Et idem in concordia electo

qui nondum consensit sed cum
ubi non plenum ius habuit
non renunciat sine auctoritate
superioris ut in contrario scilicet
quod ad ius suum valeat
renunciacio, de quo dicitur de
renunciatione quod in dubiis
de electo non autem renunci-
et post consensum valet
dicitur de translatione c. ii et i. de
elec. si electus li. vi. Ita
ulterius posset recitari quorum
an valeat sua electio per
primam nullam, dic ut in
glosa in fine de hoc dic
ut dicitur de elec. auditis etc.

Constitutus. Summarium
Appellatio frustratoria a
confirmatione effectum confir-
mationis non impedit. Vel
et clarius: Appellatio frus-
tratoria a confirmatione pos-
sessionis dignitatis non impe-
dit. Et primo narrat factum,
secundo diffinit ibi nos igitur,
tertio protestatur ibi dicimus quod
tantum etc.

Casus. In tempore vacan-
tis prepositura sancti Salvatoris
Metensis diocesis die statuta
ad celebrandam electionem
episcopus Metensis adiuravit
canonicos illos per patrem
et filium et spiritum sanctum ut e-
derent unum de duobus eli-
geret in quos plures in-
tendebant convenisse, quem
magis utilem et ydoneum
ecclesie reputaret. Postquam
decanus cum quibusdam
nominabat in prepositum Can-
torem Metensem. Cantor sancti
Salvatoris cum quibusdam
aliis concordit Cancellarium
Metensem elegerunt in prepositu-
ram electionem tamen maiori
et saniori parte Cancel-
larium Metensem episcopus confirmavit
et cum vellet ei dare in-
vestituram, decanus appel-
lavit ad sedem apostolicam contra
ipsum, impotentiam allegando
dicens illum Cancellarium
impotentem in illis partibus
in quibus bona prepositure
consistunt, addendo quod alia
sibi opponeret in presentia
superioris. Qui in presentia iudicis sus-
pecti noluit explicare.
Demum causa ad sedem
apostolicam devoluta, decanus
pro parte sua in presentia pape
se ... et alia proposuit, de-
inde ipsa consummatione ne-
gocio quia ei constitit
evidenter appellationem cum cor-
am episcopo exposuisset racionabilem
non fuisse et alia non ex-
pressisset pro appellando, episcopus
dixit quod exprimeret coram
papa. Unde ipse statuit ut
per ea que dicta fuerant
confirmationis effectus non debeat
impediri, propterea non paci-
ficam possessionem ipsius pre-
positure haberet. Si quis contra
ipsum aliquid proponere vo-
luerit, non in modum exceptionis
sed in modum denunciationis
vel accusationis licenciam
habeat proponendi etc.

Sequitur littera et Cantore
iste erat excellencior Can-
cellarius cum subdit et fuit
ille electus per decanum
ecclesie vacantis. Et Cancel-
larius per Cantorem ut infra di-
cetur. Initiavit in apostolo
datis super appone sed glosa
in quibus continet dicitur quod

con̄ que in qua ca aquo
et ad quem appellauit / de
quoru forma remittit
host ad sūma e. ti. ꝯ. qlit
et vide in Specu i. ii. p
te. e. ti. ꝯ. sequit hic de
cā hec dēt esse pma
gsidacō eligentis et hic
gsiam host fat hic dram
nit ista dauo ... de
quoda Comite que dice
bat clerum in ecclia lug
dunen hic gsiam / no hic
deri ut dt sstram q dicat
q hic ista ambo pomitt
ta maiore ... de
canus sti saluatoris gfir
mauit vbo in domu
forte anulu vel psle q
alo domini ad qd gcon
i. de pben dilco pp pu
coplicare pp h vba dt
simode q hic desfat va
ca de registro q tal est
nc appo pp gfirmacom
mt polta gfirmacos effec
tum debuit impedire
qm. a maiori pte contra
gstitucom maioris parts
et sanioris nulla ronali
ca obiecta vel onsa mt
porta fuat / quia decanus
appellans ronalem cam
sue appos nc opposuit
hec ostendit hec in sup-
pleco no est multu necces
saria / q sine ca hemg
effem ... nc e i autiq
hic no i am
¶ Noto hic pmo q dicas
dz psigi electoi faciende
ibi dic i. h. de elec / q ppt
et e mt duos ... ¶ 2o no
tam de admiracoe facta
in electoe de qua dicam i.

¶ 3o noto hic duas gsida
coes eligentis / qua dz elige
hic derum / esse vna et / fam
hic / gsiam esse ha 2 c
¶ 4to noto q posso est
effectus collacois seu co
firmacois / et gnalit col-
ligo q posso est effectus
domini / pbat lra ibi tue
gfirmacois in v. si quid vo.
to q admittit quod ad
agendum qui vo admit
tit ad copiend / et hic glo
vlt gdamnat / hoc eni
... puenit / q gcepco
est incepta attento eo
quod petit / Tunc eni fa
cilis dat acco q gc
cepcoi / q vi gcepto
non pporconat modo
pponendi vel q gcep
co repelli go ... indici
non paciens gcepcom
alterem indagmem req
retem
¶ Pro declacom textus et
glosas et ois glose summo
pino formabo aliquas
oppocos dannu quod / Oppo
no go pmo gtra lram
in eo qd dt de admiracoe
ut electores eligent vni
magis ydoneum e duobz
vi cum hic no valuisse
tacio q Laica debuit
hre libertate eligendi
que vellent dumo ydo
neum o. de. elec. cum
nos olim / et ita no va
luit ista admiracio / Sic
nc valuit ista rstrico ad
duos / sic electos dicat
ee lisa de elec cu tra
¶ Ad pmu de admiracoe in
glo h dt q hmoi admirao

Cor

Cor

2

Cor

Itē no q defecus po e
amicos no e ca stima
anullandi electoz electi

loco mandati het et sic
hoc obstat contrarium / Ad hoc tamen
dico quod potuit Episcopus talem
adiurationem, quia erat superior
capitoli nec huiusmodi iuratio
infert aliquam illibertatem
quia solum ad id cogit
ad quod alias de iure te-
nebatur Capitulum ut dicit glossa
iij, non aut capitulum non
posset aliud adiurare .i.
sub virtute obedientie mandare
quia par in parem non habet
imperium, de elec. innotuit
Et dicit Stephanus, quod hec adiu-
ratio non propterea infugit
electionem denique ydoneo
dum tamen sit ydoneus si pec-
cavit non obediendo sic
2 cum. Ad aliud, de ista re-
strictione refert Innocentius quod quidam
dicunt quod hec restrictio ad du-
os est contra formam c. quia
propter. Sed istud tamen contra nam
electores bene possunt se restrin-
gere ut solum de duobus fiat
aut scrutinium vel compro-
missum, et tunc ad contrarium
dico quod non potest libertas elec-
tionis restringi ab alio quam
ab electoribus sed quia potest
non tollit eius libertatem
et ita sic est hic / ipsi enim
electores se astrinxerant
ad electionem unius ex duobus
quod colligitur ibi in verbo
videbatur oculos etc. / Et hoc
attento quia erat unus
ex duobus electus / admisit
eos episcopus ut magis ydo-
neum eligerent.
¶ Hoc premisso ulterius procedo
Con appono contra hanc / in eo
ubi dicitur de confirmacione facta
per Episcopum / videtur enim quod confirmatio
non valuit // facta enim fuit
in contumaciam et non discussio
de nullitate electionis / contra .i. .o.
de elec. / cum nobis olim
et .c. michael et c. si. li. vj.
¶ Item et ex alio, oppono Con
videtur enim quod Episcopus in con-
firmando debuit statim
tradere possessionem confirmato
.o. de elec. transmissam
na ut ibi disponit con-
matus in continenti gaudet
possessione administracionis // Ad
primum dico quod hic constitit
tempore de electione quod erat
ad formam quod a maiori
et saniori parte facta fuit
¶ Item contra tamen ad electum
non enim expedit examina-
re notatum xxiij di. qui
episcopus ubi glossa xlvij di.
c. / Item nec expedit
examinare cum de quo
est presumptio violenta
pro sufficientia ideo doctores
impetitores non examinant.
¶ quod aut hic constaret, dicit
textus ex parte ibi cum
de persone sue honestate
constaret / dico quod hic quod
cum ex auctor confert bene-
ficium sibi noto non dicet
quod propter diligentem examina-
tionem sibi constitit / sed dicet
ex antiqua cognitione sibi
nota / quod sic sit ydoneus
arg. huiusmodi lex sic Stephanus / 2
¶ Ad aliud dicit quidam
quod Episcopus hic detulit
appellationi / deinde revocat
delationem / quod potuit
sicud interlocutoria .i. c.
cum cessante. Sed hic est
aliud quia appellationibus .i. e.
li. vj. / talis enim interlocu-
-toria

est iurisdictionis limitata
ideo est irrevocabil et di
cet .j. e tu cessante / dico
quod ad gratiam non nega
bit, quia iste confirmatus ha
bebat administrationem / vel
melius dicit fuit appellatum
a confirmatione et sic confir
matio fuit suspensa, non
constaret de appone sed
quo ad omnem effectum
secundum ffran.

Con Item oppono in b nota
quod vi cum quis debuit
iste audiri decanus excipi
endo tu audiatur si age
vellet et cui dabitur ac
tionem fortius exceptionem
.j. de re. iud. qui ad age
dum li. vi. / Solutio illud
non quod est factum ex quo
pot causam exceptio ut
sed qui habet exceptionem pos
sit excipere de suo iure
si tantum agit sed sunt
de quo dicit hic non potuit
causam exceptionem quia
iste electus nichil pete
bat / quod contrudit non
Con sed solum possessionem factis ob
obstat adduct .j. de accu
satio accedens / ubi audi
excipiens post collationem fuit
provisum impositum vel confir
mationem / Solutio ibi speciale
est quod excipiens contrarium
quod infamat / Sed qua
dicit agitur quod iste qui fuit
Cancellarius fuit provisus
.Cdo. in opposite / Quero tamen hic
aliud si in tam. c. quum i te
Cancellarius post appos. huiusmodi
habuisset possessionem opposite
re et post pronunciaret
appo iusta et confirmatio
restitaret, an recuperaret

Cancellarius priora beneficia
maiore quod fuit alias colla
ta / Dicit provisus quod non si erat
cuata vel personatus, alias
secundum de probis de multa
non .ij. q. .vj. si quis iam trans
latus / Et si dicat tamen per
appone potuit cassari
huiusmodi electio et sic non
habet pacificam possessionem
de accusa super hoc / Et
provisus quod hoc non obsistat
quia adhuc ut dicat non trans
latus, sufficit quod de facto habeat
pacificam possessionem et benefi
tamen etiam si ipsam pacificam
de iure non habeat / Caveat
quod ne iuris dubio se ex
ponat / non enim excusa
bitur electus confirmatus ma
iore prelatus, pretextu ignorantie
iuris ut si putavit confir
mationem tenere quia hic est
ignorantia iuris que non ex
cusat. .j. de tempore ordi
vel non est compos. Simili
tamen dicit le. an quod ubi esset
probabilis error esset par
cendum qui posset esse in
facto consistit .j. de preben
si beneficia li. vi. / Si non ali
quis e confirmatus tamen et
non est possessionem adeptus
tunc retinet priora beneficia
ut .j. di. si qui expressum
provisus / quia glosam est
posuit hostiensis / sed hoc tamen
hodie dico quod ista locum
habet quod quis recipit sine
beneficium incompatibile primo
et habet possessionem et pacificam
vacat primum incompatibile
alias non ut si habet possessionem
litigiosam .j. de preben.
li. equum li. vj., et facit
de elec. quamsit ele. ubi

hoc determinat et c. Glo. in
ordit qualis sit eligendus
i. platus ecclie et hoc deter-
minat Glo. in potenciam prim
sit recitari per obiectionem et
solucionem sed quod arguit
pro et contra solvit. Et in
ea ibi socrates alias crates
et ibi scissima et in
de preben. c. ult. ubi de hoc
per Jo. an. Infine. et sic vult
glo. non esse ponderanda
potenciam divicias nisi ce
teris paribus. Et dicit Joh. vel
di illud per nobilibus non
sunt nisi in hiis que spec
tant ad nobilitatem sed
ad liberalitatem et siliam sunt
sunt non contra eos e. perspicuos
de quo in c. quam vetus xxx
iii q. i. ubi de hoc pulcra
glo. et in eadem pponimus
pauperem in de preb. c. plus
Glo. tu aut ad contra dico
quod potest considerari potencia
alicuius sed non sit posset
enim esse talis status beneficii
qui indiget potente
viro sed et tunc electo de
minus potente non e nulla
sed posset superior non admit
tere si videt periculum im
minere beneficio, hoc aut hoc
non constitit Glosa ppter
arguit alle grmi, solvit
et opinionem ponit dicit ut in
ea et in fine immo tene
quod habes in de elect.
ut circa et c. constitucio li.
vi°. et in Clemen. c. ii. con
stitucionem et c.
Glo. ult. dicit obiciat et
ponit opinionem Joh. in fine
dicit primo quod cum contempcio

sit accionis conclusio vel
intencionis et per confirmacionem
electus habeat sua intencionem
non est aliquis contra quem
detur contempcio et c. Glo.
ult. dicit obiciat et ponit
opinionem Joh. et solvit
Et in ea ibi sicut aut hic lo
quitur de sufficiens qui
habet accionem fortis contemp
conem contra agentem. Et
ibi accedens ubi habetur
quod contempcio tamen non retar
dat possessionem plati, nisi
de hiis sint publice in for
mati Et ibi ei qui dicat
qui de statu litigat, dat
tutor, ita quod non teneat
dicens si liber e. In fine Ego
ista glo. collige tres con- 1
clusiones, prima Ubi con
electum non confirmatum oppono
aliqua nota libellus obiectio.
an omnia audi oppones
in de accusationibus desiderantes omni
potentes Secunda conclusio si 2
contra electum confirmatum qui
nondum habet plenum ius
opponitur aliquid, aut si est
de crimine obiecto infama
tum differ possessio, in de ac
cusa. accedens. Et racio
quia si iam habet possessionem
propter infamiam et scandalum
debet suspendi usque ad eius
purgacionem Tercia conclusio 3
Si aliquis e electus et
confirmatus, et consecratus est
plenum ius ita quod nichil
deest nisi sola possessio
et non e de aliquo crimine in
famatus quamvis contra ta
lem obiciatur aliquid, tamen
hoc non obstante, debet sibi pos
sessio assignari, ut hic
et paginis sunt in possessione.

Putu.

Putu
confirmatum

Plegarnm est
confirmatus
et conin.
Bonif. hyo

tuc p'mu potist denunci-
ari uel accusari Et hoc
sequitur in glosa, quia sic
opponens presumitur et fa-
ce maliciose viz ea diffe
rendi possem, Item alia
racio secundum innoc', quia cum
exceptio sit accionis etc
ut supra etc

Dicit autem Innocentius quod tempore
quo iudicis citauit ad locum
non tutum iustum est tamen appellandi
Nec est necesse probare locum
In hac quod dicitur periculosi.
Sed Host' dicit quod necesse est
exprimere, quod placet Jo. Andr.
& ar. in c. pastoralis
li. vi. in glo. que incipit
Aut litteram etc. per opponere
Host' et Jo. andr. sunt stilus
cancellarie.

Ex parte omnia de
appellat.
pro silencio non tuto partibus
assignetur eciam si sit super-
tum apponere remota deci-
dit consultacio et remittitur
rescriptio etc. Non eget pa-
titur quia littera plana et
p' finale cap. breuis. Decre-
quit littera de qua noto
plura, quod citatus excusatur
a questione propter locum
non tutum ad quem est ci-
tatus. Secundo noto quod clausula
ap. remota, non tollit
facultatem appellandi con-
tra sentenciam, quod aut operetur
dicetur in c. pastoralis et
c. ut debitus. Tercio noto hic
quod exceptio loci non tuti
potest opponi, quandocumque quia
ad locum non tutum euocatur
ibi quocienscumque et sic semper
exceptio, quia fundatur
super ca. irrecabili, et potest
plures originaliter, potest esse
plures opponi, quandocumque
et ante litem contestatam
et post, de qua notat
Archid. de offi. delega. sta-
tuimus li. vjo. Et Specu.
de ap. § restat ecia sinem
ii et nota sic Et Pau. de
lia. in Cle. constitucionem de
elec. in verbo comparanda. No-
to est hic, quod iudices a
quibus est appellatum propter
citacionem ad locum non tutum
possunt concludere appellantem
assignando locum tutum
et sic renouando grauamen
ibi nisi iudices ipsi d. c. quoniam glo. 2a.
Quarto aut hic cum di-
citur locus non tutus ut sit
locus apponi, dicto, sentit

verte

q loc9 debet esse tut9 dno
testib9 et advocatis / prima
que allegat / Amod aut
dicit sufficit locu ee tutu
pcuri / cum licz no sit tut9
dnis / debebit cui ? tuc
mitte pcuratorem / hostiens no
dt et plenius qd pt ee
ca appellandi si loc9 est
tut9 dno / et no pcuri
et econtra / quor pmi do
mi9 est magn9 et potens
vir qui cu magno comi
tatu pt ad locu secure
venire / et pcur ei9 non
pt / potit appre alis adi
metur dno facultas co
stituendi pcuratorem / co ? ?
dnis 9 Specialis iuuenia
cias / mo sic cum licet
posset mitte pcuratorem h?
si ca e ardua in qua no
cogitur constitue pcuratorem
de pouca quelibet / addit
potit appre ? sic vult
hostiens / illum ee locu secur
seu tutu ad que secure
pt accede dnis et pcura
tor simul / Et istud dictu
fundat sup lra in eo dum
dt tu vel tui sz intrest sedent

testes vel pcuratores / posset h? adge
dici / qz texto nichil fac
ut dcimus tu intelligas
de vbo subditi / pbat ?
bum potest / et sic refert
se ad distinctiones pdcas
h? vides est qd dt hostiens
hoc etiam hic sentit glosa
prima que ponit maior
requiritur i loco ad que
pro citat vm ita dt ?
Et inca ibi hortamur
ubi de hoc ? ibi nonnulle

hodie si ultra vna ? de
resp statutum li vjo. et
ibi autem · hodie · dicat
ita lex / contra ca psona no
solvit ultra duas die-
tas contra provinciam m
si missione principis con
provincias vocet ubi non
solvet ultra viii solid.
Et ibi cum tempus Si
appellat ad pfectum pto
rio si mediocritas cause
vel religiosi longinquitas
id composcit. delegabit
longinquis ca rectori
provincie ? ? Colo m arguit ?

Significavit

Summa·e lib appellat reus
si no audit excipiens
actoris pcuratorem non habe
sufficiens mandatum / vel
se p alias lras quetis
de quibus no fit mentio
in secundis / Et hec p?s pot
quela appellantis / pma dat
iudices appellis ibi quorea
¶ Casus in textu · de facto
magro hospital Ebora
cen / fratres ipius hospital
elegerunt · B · in rectorem
sive in magrum hospital
archiepiscopus Eboracen ad
quem ut dicebat ptine
bat ordinatio fratru hospi
dem · B · clerici pfeat · ibid
pignorem · no · decanus et
Capitlm Eboracen dice
tes qz ad ipos ordina
pfati hospital ptinet
impetrunt sup hoc lras
ad quosdam iudices · In
dices citaverunt · tam archi
epm qz dictu magrm · In
quos preia coparvit

1. Sit Securus seu tutus in p??? ??
2. Sit honestus
3. Sit ??????
4. Ne ??? ???

| Liate

procur capli cu lris procura
torijs sigillatis sigillo ca
pli quo utebat caplm
ad citaciones hmoi/ magr hos
pital excipiendo pposuit
q occasione illas lrarum
procur taliter constitutus non
debebat ad causam admitti
et insuper adiunxit/ quod
quidam lrarum ad alios
iudices obtentas per eum con
ventum esset super eodem ne
gocio/ de quibus in lris
posicionibus mencio non fie
bat/ quare copia eius non de
bebat/ ut potuit per illas
lras convenire/ et cum iudi
ces hmoi excepciones ad
mittere noluisset/ ad sedem
aplicam appellauit/ et pa
pa mandat/ quod si con
stiterit ppt pdictas excepcio
nes vel alteram easdem fuis
se appellatum/ quidquid fe
cerit post hmoi appone/ de
beat irritum reuocari
et primorum iudices in ca
pendat ¶ Sequitur lra ha
bens quo utebatur in procura
toribus constituendis et maioribus
causis Jo. an. actore. p
curatorem et non est nec
in nostris .d. de procura petens
ubi de hoc lras illas
non sufficiunt et quod ne
sigillum admittitur et agens
obtentas per caplm cele
bracionem
¶ Noto primo id quod dixi
summando ¶ 2o noto quod quis
potest habere duo sigilla ad
diuersos effectus siue vsus
sicut hic caplm habebat
vnum ad citaciones/ aliud ad
alia negocia/ et expono

Contra

Magr pro inde/ archiepi in quo fuerint parte .c. xiii et Jo. an. ut apparet .2. glo.

ad citaciones actiue et passiue
ut in glo prima ¶ 3o noto quod
res debet trahi ad suum v
sum/ non ad alium/ ad hoc
di. c. iiij et Clemen. que
contingit de religiosis dom.
item noto/ quod si deducitur
plures causas quas altera
sufficit ad effectum inducendum
sufficit alteram probare ibi ob
dictas causas uel eas alteram
extra de hiis in glo prima +
¶ Sz oppono ad lram vi
detur quod in casu nostro debuit
sufficisse sigillum ad ci
taciones/ nam et alienum
sigillum sufficit C. de testa
l. si vnus/ ff. de con. suff
proprium ad hoc dico/ aliud
est rem non esse deputa
tam ad aliquem vsum et
tunc ex eo quod quis vtitur
illa re/ videtur eam ad illum
vsum deputare/ aliud autem
est cum res deputata est
ad certum vsum/ quia tunc si
vti ea ad alium vsum et
hoc aliter non conpletur/
non valet actus quare hmoi
potest facientis/ ut loquitur
hic/ modo sigillum alie
num quo ad te non habet certum
vsum ideo ad presentem
actum utaris ad illud videtur
ligeris deputare/ maiore
autem firmitate et cum primo potest quis uti
sigillo alieno quod non habet
proprium/ sed idem est si habet
quod non est in promptu/ vnde
lris presumendus lras sur
repticias esse/ quia sigillum
deputatum ad aliud vsum ap
poni/ ut exprimitur et
hoc uult lra c. hmoi
¶ Oppono 2o in 3o quodam

Con

Con

na non debuit hic sufficere
probacio alterius partis sed ideo
quia apposuit copulativam
ibi et insuper uno copula
tiva requirit utramque partem
esse veram ff. de reg. iur. olim
de probac. l. ¶ ad hoc dico
quod licet non probetur quod iste co=
pulative apposuit, quia non
ponit formam contrahendi
sed tantum recitat ¶ Sed adhuc
presupposito quod copulative appo
suit / dico quod adhuc suffi
cit alteram tantum probari quia
utraque parte sufficit ad effec
tum intentum ff. de reg. iur. ex
parte. l. hic vero nisi se astri
xisset ad probandum utramque
vel eo modo respondendum ut
quia sub uno constructu
ff. de probac. l. si ubi dixi
vel expresse se astrinxisset
ad probandum alias qui copula
tiva habet partes / quarum una
sufficit ad effectum consequendum
resolvitur in disiunctivam
dicto. l. ex parte .j. ubi glo
.1. no. ubi hoc ¶ Sed si ad effectum
consequendum requiratur concur
sus omnium copulatorum / debent
omnia probari ff. de his
qui non infra. l. j. et hoc
item vero quando preallegatur copu
lative / secus si accessorie
secundum Ffram. et per hoc patet
solucio / et quod requirat
copulativa et ad suum ef
fectum et de hoc etiam tangit
glo. post. que arguitur v.
iura alle. iiij. in contrarium
solvit remittendo et per
laurentium de ea l. quid sit in
telligendum vero ita dicat et

¶ Glosa prima declarat legem
et exposuit dominus quod hic
dicitur de sigillo ¶ Et in ea
ibi autenticis quia non
est utendum eo nisi ad
id ad quod institutum de
hor. ff. c. c. iij. in fine
quia et si sufficiebat
in comparendo non tamen re
spondendo secundum Goff. de hoc et lo. an.
etiam dixi ff. in prima ex
posicione ubi tetigi de si
gillo alieno / quod hic
dicitur commune
¶ Noto tamen hanc ulti
mam exposicionem glose ad
id quod fit cottidie, quia
pro quadam fide alicuius ali
quis solet mitti signum
ut aliquis mittit anulum
domesticum vel cultellum
vel aliquid simile. / ita quod
est sufficiens probacio ut ex
cipiet tradendo eo quod
signum non transmittit
secundum et portatio sigilli
facit fidem adhiberi nun
cio ut citatio valeat / quod
dicit Autho. per eadem quod si
conspicuit facere destinatos
ut credatur nuncio talia
insignia ostendenti / quod
dicit tamen nondum / ipse tamen
dicit attendendum aliter
personas aportandas cum
vilitatem subtrahere potuis
set signum C. de lati. lib.
tollen. l. j. et not. ff. ut
lite pen. circa hoc Autho.
¶ Glo. ij. post recitat per eorum
sine probicionem / tamen et
hic potat aliud oppo
ni quod istud contrarium hoc
vero quia non fuit constitutum
de aucte. ... / quod tamen

in glo. post. ibi qui testo ibi tutor alle
gabat se esse tres liberos et pupillus
esse tutore ... / et per hoc ... debuit
ipsum excusare non opere ... fuit ...
... fit vel adhuc remanet tutor.

.1. q. Si duo quartum proponuntur et neutra pars petit utraque probanda est.
.2. q. Si duo quartum proponuntur et altera pars petit altera tamen probanda est
Si quis plures ... [illegible]

Marginal notes: .1. — per Autho. — per Autho. — et lo. an.

1 q° Ad[illegible] platus contra capitulum vel conventum non est capitulum in ferendo (?) con[illegible] ...
2 q° Ad[illegible] capitulum contra conventum vel conventus non est platus (?) [illegible] con[illegible]
3 q° Ad[illegible] platus contra capitulum. Auctoritate iudicis capitulo datur actor ad litem.

requirit ut deducit glo
dic ut in ipsa que hoc
fatetur, quod debet taliter
constitui cum capitulum agit
contra extraneos vel convenitur.
Sed si capitulum agit contra
platum suum vel convenitur
ab ipso, dicit glosa, quod tunc
dabitur capitulo actor ad
litem auctoritate iudicis instar
minoris, qui si vult litiga-
re contra suum curatorem, da
bit iudex minori actorem
instituere (de auc. tu. § sed
etiam etiam copia mino
ri de testa requisitis, et
c. relatum, et sic potest in
telligi hic ut declarat
glosa dic ut in ipsa. Et
noto hanc glosam pro
practica constituendi procura-
torem, cum litigat eciam
cum plato, de quo vide
glosa . c. de testibus cedocte
ri, de offi ordi irrefraga
bili ubi ponitur practica
cum litigant in criminali.

Significantibus

Omnia licite appellat
rem si non audiri petentes
declarari rem in libello pe
tita. Primo ponitur querela
pro dato iudicium ibi quo
cia. Et secundum glo sequitur
ista decretalis ponitur et
declaratur . c. de libel obla
significantibus. Et secundum quod
dam in textu dividitur sequitur.
Quidam T et R fratres ex
una parte et quedam Wo mo
niale mota fuit questio, dic
tis enim W petebat ab
eis quadam terram tamquam
tam

ad se pertinentem, et quod predicti
fratres debebant plures terras
petebat ut dictis W prepe
cificaret terram illam quam
ab eis petebat. Et quod
non erat auditi appella
verunt. Et dominus papa
mandat revocari in stra
tum quod post appellationem
fuit attemptatum et in
ea procedi secundum continentiam
priorum litterarum. Et sequitur
provocavit et secundum ut scri
tum sit quod habetur . c. de
iudi . ex lipta in fine et
est ibi tal. litteras revocato
in irritum quod post appella
tionem inveneritis attemp
tatum in ea ipsa mota
post continentiam litteras nostre
prima proceditis.

Nota hic quod actor petit reo generaliter
aliquid in libello petit speciei || de speciali
et ostendi, ut sciat quod petitur / [illegible]
petit in reo / alias talis petitio / libelli
generalis non est valida, de
qua dixi latius in § c.
significantibus . c. de libel obla.
Sed quo specificabitur seu
ordinetur, dico quod per circumstan-
cias seu per consimilia, quod
idem est si etiam petat vel etiam
et . c. de testi lite in . et § hostiensis appellatio . . . circa locum et tempus dicit (?)
Nota non hic quod provocat quoque
actum per appellationem iudicialem
ut hic ibi provocavit post
quem provocatio est extra iudi
cium . c. cum sit. Sed ex . Nota.
quo ista decretalis post sup
posita et declarata ut dicit
glo questio hic ponitur
vel quod supernatur occupat
incidentaliter. Solucio po-
tius ad dispositionem effectus

Iudex a quo appellatum est non potest statuere terminum ad cuius appellationis prosecutionem, et si fecerit terminum ad se presentandum coram superiori intelligitur statuisse. 516

ibi cum pro ad effectum qualis
dicat ee libellus, quia dicitur
et intelligitur libellus sicut non ad alium
effectum quod si non specificauerit
qualiter petitio potuit ap-
pellari. ¶ Glo. ij. not. quod
super emergenti vel incidenti
erat promerendus diuus quod
potius erat emergens de
utroque dictum est plenius
de ordi. cog. c. j. Est enim
incidens exceptio peremp-
toria super qua non pronun-
ciatur, si sufficit pronunciatio
super principali, sed emergens est
dilatoria super qua pronun-
ciatur, quia est alia questio.

vel excusatio [illegible] / quia [illegible] / vel dilatio / vel [illegible]

Ex consummatione

Quia glo. summa quod iudex a
quo appellatum est, non potest
statuere terminum ad finienda
appellationem, sed si fecit terminum
ad se presentandum intelligitur
statutum, secundum alios statu-
tio est inutilis. In fine dicit quod
huiusmodi terminum non potest pro-
rogare superior, et hoc ex-
peditus est de c. suo super pos-
ponit querela appellantis
interserens propter tunc infra quan-
dam clausulam, et ibi legi-
tur dat iudicem ibi quod non.
¶ Casus in textu inter po-
rem et camerarium super barbare
bare ex una parte et no-
camerarium ex alia super
quodam manerio coram
ordinario vertebatur questio.
dicto no. ad sedem apostolicam
cum appellauit, iudex que
eius ipsius fauens iudiciali-
terem terminum statuit ut
usque ad festum purificationis beate
virginis utraque pars ab
appellatione esset renisa. Interea
non dictus camerarius prae-
veniens infra terminum praefixum
expectans terminum tunc
impetrauit literas et recessit,
sit, per hoc intelligens
significauit quod omnia dicto
pape, cum hoc rescribit
papa dicens quod ipse iudex
non potuit legem imponere,
ut eum teneret infra pre-
dictum tempus expedire,
immo absque dampno suo
intacta permaneat quo
usque eam faciat expediri.
Et quia fraus et dolus
alicui non debent patrocinari
mandat ipsa questione sic ita
audiat partibus conuocatis eam.
¶ Sequitur litera dampno
more ac si dicat quod interim
non erit tempus annale
le seu biennale et ideo
est quod nichil impediat
prosequi suam appellationem cum
sola negligentia imputetur.
de eo. c. ex ratione et c.
sepe contingit cum concordat sic.
barbare.
¶ Noto hic primo quod qui ap-
pellat a iudice suo exprimere
qualitatem iurisdictionis ibi or-
dinarius ad hoc de c. j. propterea
alios sic hostiensis si non ex-
primitur licet si appellans di-
cat appello ab episcopo suo
intelligitur quod presit auctoritate
ordinaria, sicut qui de do-
minio non exprimit qua-
litatem intelligitur de directo
ff. si ager vectigal. peta.
l. j. et nomine actionis
intelligitur directa, l. ne plam
ff. si quis sciens ff. de

manerio .i. loco, villa vel curia et de
primo querelam.
appellantis [illegible] in loco [illegible]
tertia [illegible] intendebat quod [illegible] terminum
ea appellatione esset finita. Inferri agitur
a presentibus .i. a maioribus
proprietatibus

[illegible] Iudex

peti heredi. Et notat host[iensis]
hic iiii[or] que requiruntur
in iudicio s[cilicet] actor reus res
petita et iudex coram quo
petitur. Iste notat quidam
hic iudicem posse recu-
sari si advocatus partis
alterius est eius commensalis
et hoc colligit glo[sa] prima
secundum quosdam sed reprobat
hanc opinionem. Vin[centius] ita dicit
Et in ea ibi quidam ut
Ioh[annes] qui hoc notat in
q[uestione] v. accusatores in glosa
prima. Et ibi s[ed] non est
idem dicit hic Innocentius et ibi
e[xtra] ubi de hoc in glosa
ult[ima] et hoc approbat Io[hannes]
An[dreae] et Archi[diaconus]. Nec hic dicit
in litera, cum pretextu recusa-
die sed dicit quod videbatur ex
hoc tamen partis favere.
Multa autem videntur que
non sunt. In hoc sed dico
per Anthonium quod licet ex se
ista non sit causa sufficiens
recusandi iudicem ut dicit
glo[sa]. Si sed propter frequentem co-
mestationem et quod ille commen-
salis sit advocatus, iudex
nimium favet advocato
posset recusari ut dixit
Ioh[annes] ad hoc ... ut littera non
contesta accedens ... et sic
concordantur iste opiniones.
Iste noto hic de termino
ad sumendum apostolos, quod non
potest dari per iudice a quo s[ed]
datur sibi terminus ad se presen-
tandum vel ad prosequendum
ut hic in glo[sa] et dictum
est s[upra] c[apitulo] ex ratione. Item
noto morem et stilum cu-
rie attentum ... in causis
... contra
Concordando legem oppo-

tam cam. Et primo con...
quod dicitur quod iste iudex
videbatur favere tamen Came-
rarii. Hoc enim hic non po-
tuit apparere ex hiis que
faciebat. Nam decurtabat
tempus appellationis prosequende
et ex hac non videbatur
favere appellanti. Item si fa-
vebat Camerario quare
appellasset ab eo. Dicit host[iensis]
in eo fuisse favorem, quia
Camerarius erat reus, sed
iudex forsitan dixit
nisi ad certum diem fuisset
finitum non audiam vos, quod
utile erat reo possidenti
rem petitam. Sed iste appellavit
Camerarius a iudice quem
sibi sentiebat favorabilem.
Dicit host[iensis] quod ideo quod habebat
magnos actos in Curia
per quos cito poterat expe-
diri, quod non habebat pro
adversarius et ita expediebat
Camerario tamen esse alibi
et fuit contentus equaliter ut
posset appellare et partem
adversam fatigare et in
hoc fiebat favor. Alii
sed dicunt ad literam hic non
fuisse favorem. Dicit enim sa
videbatur favere. Multa autem
videntur que non sunt. Insuper sed
non est in causa quia sed est
narratio et papa de hoc
nichil dicit nec se super hoc
fundat sed super alio.
Iste quod in ... licet nob[is]
dicit quod appellanti ad princi-
pe non currit tempus
sive terminus datus per iudicem
incepit de ea cognoscere
per se vel per alium. Hoc enim
volt illa litera cum esset ...

Con

recursu. 7
non potuit

[illegible]
Dicit sed ... Thomas 22e q. 69
ar. 3 [illegible]

Con

usque ibi absque periculo modo
etc. Con. hoc obstat quod
si hoc esset verum tunc inutili
tate esset adversarii cui sta
tim currere incepit, pos
set cum appellans diu te
nere causam non introducendo ca
ad principe[m] i[n] preiudicium al
terius partis et sic sibi non
curreret tempus contra id
C. e. cum sit, ubi dictum
est quod tempus appellationis prose
quende incipit currere a
die sive sententie a tempore consumma
nis. Ad hoc dicas quod iste
textus debet intelligi quod per
appellantem non stetit
ut quod fecit quod in eo est
ut quia intimavit principi
tunc enim non currit sibi te[m]
pus propter impedimentum in
dictis. Sic intelligit Goff
fredus textum et Archid.
in ar. l. ii. q. vi. Sacer
dotes. Sed Jaco. Bal. et Al
bericus dicunt idem esse si non
fiat intimacio et ignora
verit victor qui non
notificavit. Sed pone verius
tunc appellans teneatur
prosequi sua appellatione. C.
eo ratione cum sine quo.
Dico vero quod sufficit si curat
intimare sed non potuit
vel quia non fuerit intro
missus ad principem, tunc
enim debet protestari coram hos
tio principis quod per eum non
staret et facere sibi instrumentum
et abinde ultra non currit
tempus nisi ex nova mo
ra. Hostiensis. Item quod
in fine s[upr]a mandavit quod

si est ita etc. per tales quo
casus iudices audiat cum
Con. hoc esse obstat
videtur enim quod supra debuit
remittere appellantem ta
quam non debite prosequente
eo quo littere erant obrep
ticie ut dicit gl. s. e. ut
debitus. Glosa ultima tractat
istam materiam quid facere
deberent isti iudices ulti
mi si invenirent ita esse
sicut hic narratum est. Et
vult quod si constiterit eis
statutum fuisse terminum et
illum appellantem preve
nisse non ita inciderent
de facto audiat causam
alioquin faceret remissionem
ad primos iudices hoc
intellige glosa que dicit etc.
in fine. Sed quid tunc ad
quod videtur enim quod indistinc
te hic debuit fieri remis
sio. Dicit Innocentius quod hic fe
cit hic de gratia speciali
vel forte eum de mero iu
re fit hoc, tunc quando littere
impetrate ante tempus pre
fixum appellationi, quia tunc est
notorium eo actus quem iudex
appellationis potuit interponere vel
aliter potest dici quod licet im
petracio non tenuit, non
propterea appellatio est deserta, potest
enim aliquis impetrare
intra terminum ut hic signi
ficat. Remissio enim fiet
favore alterius partis, sed ex
quo impetrat alios iu
dices quare fieret remis
sio cum id non petat.
Hostiensis. Glosa per te ae
rit ponit opinionem quam
reprobat et ponit etiam

Con

adhar

t
in glo. alioquin
i. si non prevenit
ad tempus eo
statuto, tunc fiet
remissio ad iu
dices priores
nisi per hoc renun
tiaverit, ac petitio

man[dat?] licet [?] cum [?] [illegible]
et hec est in lege [illegible]
[illegible] appellando fuerit [illegible]
cum [illegible] impedit [illegible] et adversario
[illegible]
[illegible]

ibi prenuri ab appellate
qualis fuit iste Camera
rius Et ibi adiuvatus scilicet ap
pellatus Et ibi Io. et pla
cet hoc primo et hostiensis Et
volt Io. quod ista littera inte
rius loquitur de tempore lega
li Sed glosa improbat quod
quia tempus tempus legal
prevenitur, cum oporteat
intra ipsum tempus fieri. O. e
cum sit, ubi dicit, Mandan
tes intuitu salvare huic in
tellectum sed non curo, quia
tutius est quod dicit glosa
ita videlicet quod ubi interius hic
loquitur de tempore hominis
dicit cum glo. nec est ce
quod sic intelligatur, quod
dicit ut idem Et inde ibi
et sic tempus iste statutum
fuit ad prorogandum sic indi
ca, magis ipse diceret, fin
git esse statutum ad se pro
tandum, quia verba littere so
nant quod fuit statutum
ut utraque pars usque ad
illud tempus debet venire sed
quia hoc facere non potu
it iudex ut dicit glossa
ideo per hoc fingitur iudex
statuisse tempus ad se pro
tandum, licet alia fuisset
intentio statuentis huius
tempus ut declarat glosa
in prima parte quod dicit Et sic
tempus iste fuit statutum
ad prorogandum et dicit ut
in ea In fine et ex hoc
intellectu surgit casus su
marius quem posui

Bone memorie

Ermina. Qui commendam
ex vi(r)ibus causa appellat

ad superiorem ne ipsa possessione
molestet sed prius spoliatus
restituitur in eum statum in quo
erat tempore quo appellavit
Sed pars potest allegare appel
lantis post allegationes appel
lati ibi preterea nostra quia preterea
at ibi premisso

Casus in tempore Mortuo
M. de camera rectore ecclesie
de Fayo abbas sancti Au
gustini Cantuariensis primo
per quosdam monachos, et post
se ipsum possessionem eiusdem
ecclesie fuit ingressus appel
lans ne aliquis eum super
possessione dicte ecclesie mo
lestaret, et cum per modicum
dictam ecclesiam pacifice pos
sedisset, quidam laici dictum
Abbatem et monachos de
possessione ipsius ecclesie per vio
lentiam eiecerunt, quam ec
clesiam Archidiaconus Can
tuariensis cepit per modicum pos
sidere, unde abbas et monachi
dictam ecclesiam petiverunt
sibi restitui cum fructibus
inde perceptis lite contesta
ta inter monachos et archidiaconum
testes fuerunt hincinde pro
ducti, demum causa delata
fuit ad superiorem coram quo
predicta ex parte abbatis
fuerunt proposita, preterea autem
Archidiaconus proposuit quod cum
sede vacante defuncta persona
illius ecclesie archidiacono tra
datur eius custodia, immo
archidiaconum tam de iure
quam de consuetudine generali
tam illa ecclesia quam in
alijs eiusdem diocesis illo
iure semper usi sunt et
ille M. nomine ipsius archi

[illegible marginal note at top: "... abbate et monachis de possessione ... appellationis ..."]

illam ecclesiam possidebat
qui ei unam procuratiam et
v solidos annuos singul[is]
exhibebat. Hiis et aliis
diligenter auditis et examina
tis, dominus papa predictos
abbatem et monachos in
eum statum reducendos de
crevit in quo erat tempore
app[ellationis] facte, ex verisimilibus
et probabilibus causis ad ipsam
interposite, salvo iure pro
prietatis utrique parti. De-
quit littera eiusdem ecclesie
tale quod est [contra] possessionem
ingressus, magistrum super et ti
midus ac suspectus ex veri-
similibus coniecturis sibi vio-
lenciam fieri, quia et post
ea evenit ut se esset [illegible]
decidisset, in archidiaconus intr
avit possessionem eiusdem
ecclesie, cum enim ergo age
bat abbas petens se
reduci ad eum [statum] sta
tum in quo erat tempore appellationis
emisse, ex adverso fuit oppositum
non erat audienda petitio
abbatis, quia iste eam
tenebat ut sequitur et sic
fuit lis contestata contra delatis
contesta contra uno persona id est
rectore de possessione ecclesie.
Noto hic primo quod ali
quis pro alio adipiscitur
possessionem ibi per quos etc.
id est eius possessor eius nomine
possidere de possessione sic dili-
genter. Secundo noto quod ab
eodem sepe plures appella
ut hic et sic multiplicatio
defensionis admittitur
plurimos de hoc dicam. Ter
tio noto quod de iure qui

archidiaconus habet custodiam
ecclesias vacantes in dioc[esi]
sic hic loquitur de archi
diacono ecclesie kathedralis
[illegible] quod sunt allega
ti ut dicam postea. Item noto
quod consuetudo generalis ex
tendit ad alias res ubi
tamen in alias ecclesias et
[illegible] ducet. Item noto hic
appellavit ecclesia [illegible] domini
cum ut restituatur ad sta
tum pristinum in quo erat
tempore appellationis. Et noto hic
etiam quod [illegible] debeat esse ap-
pellatio conditionata ad hoc ut sit
iusta, exigitur enim quod sic
appellans allegat causas
verisimiles et probabiles in
appellatione, ut dicit littera. Ex
appellationibus [illegible] noto dictum
[illegible] causam verisimilem et
probabilem de quo dicam.
Alia notabilia facile possunt
colligi.
Et quod littera continet et tan
git magis utile pro petenda
et [illegible] ideo tauto lo
gia [illegible] examinabo prop
ter quod quia etiam primo hic [illegible]
quod iste abbas plures
appellavit ut etc. Contra — Con[tra]
hoc oppono [illegible] quod
iste abbas debuit repelli
propter multiplicem appellationem
non enim quis debet uti plu
ribus impugnationibus. de fide
instrumentorum [illegible] dilectos. de
elec. ut quod duas [illegible]
ste quod actum pendet mere — Con[tra]
a potestate facientis, sicut mul
tiplicari [illegible]
a precedenti sic per hoc testato
recedi a primo. de celeb[ratione]
missarum cum marthe. Dic quod

[illegible marginal notes at foot: "De [illegible] Nota archi[diaconus] [illegible] possessor [illegible] ..."; "Nota quod per monachos [illegible] ..."]

dacom procuratoris fit re
uocat primo de procura
no iniuste etc. Quida sol
uebat hoc dicentes quod hic
fuit una appellatio, licet plu
res. hoc verum appellatio fuit
pronunciatu ita quod abbas
sub uno instructu libroru
plures protulit verba ap
pello, prout est de more
appellanciu ad ssiciat expres
qui .s. Lotarius, et hec multi
plicatio seu iteratio fit ad
maiorem exaggeracionem
exaggeracio .i. acumulacio — seu expressionem et sic cessat
contraria. Sed melius videtur dicendum
quod etsi per intervallum po
tuit licite plures appel
lare, et tamen appellationes tandem,
et ~~tandem~~ ulterior non sunt
sine effectu, quia cuius
simultur fatalia precedentis
quod si sequentes notatur supra
de electione. Et admittitur huius
multiplicacio ex eo quod ap
pellatio est defensio, et
reus potest licite uti pluribus
defensionibus. supra de re iudicata
nullus pluribus licet, et
per hoc solutum contrarium primum
quod fecit in accionibus
etc. Ad aliud dico quod
pactum sequente tollitur
primus, quod intelligitur actus est
impossibilitatis vel ex
una accione vel excriten
tione faciente presupta. Sed
hec cessant in pluribus
appellacionibus tamen hec multipli
catio possit esse utilis ut
dixi, et sic ergo stat lex, et
si intelligas hic fuisse
pluries appellatum continual
lo etc.
Sed adhuc contra ista appel

abbatis remanet dubium
quod potuit valere, videtur
quod fuit sciscienda tamquam ge
nalis respectu personarum
d. c. c. et c. consuluit
appellauit cum ne quis
eum molestaret non ex
pressa certa persona quam
Ad hoc dico secundum Innocentium
quod licet ista appellatio fuit va
ga et generalis quo ad per
sonam contra quam fuit tamen
specialis respectu obiecti
quia super possessione certe ecclesie
de qua agitur, et hoc
sufficit secundum eum in appellatione
extraiudiciali, qualis fuit
ista, ubi etiam potest appellari a
futuro gravamine ut c. cum
tamen supra eodem, et c. dilecto et
hic. Secus autem in appellatione
iudiciali que interponitur
ab actu iudicis, et acta parte
supra c. c. .j. li. vj. ut in glossa
et sic patet solucio. 2
Veniendo ad secundum partem op
pono quod ista allegatio per
parte archipresbiteri non valebat
non cum de iure quod per
tinet custodia ecclesiarum
vacancium ad archidiaconum sed
magis ad episcopum. supra de insti
tutione cum venisset. Iste ar
chidiaconus allegat hic consue
tudinem generalem in aliis
ecclesiis, videtur etiam quod ista al
legacio fuit impertinens, quia
consuetudo aliarum ecclesiarum ni
chil infert ad istam, eo
quod consuetudo non habet ex
tendi ut notat Innocentius de
officio archidiaconi c. si.
Ad hoc secundum glossa in statu contrario
etiam hic Innocentius glosa tamen

Con — Con — Con — 2

in principio sentit quod vna fuit
allegatio archidiaconi extra si
in plebibus libro iii. di. vii ita
dicit glosa .li. xx. Immo est aut
in c. vno .li. vel ecclesiasti-
bus sua quod c. si in plebibus
dicit illud loqui de iure
spirituali. Et hostiensis dicit hic quod
licet omne quod allegabat
archidiaconus esset spiritualitatis
volunt cum vti hac iure
ac si esset episcopus, de quo re-
mittit .ff. de offi. archidia-
coni satis et c. si. Item
Innocentius dicit quod iste archi-
diaconus non probat hic vero
nec etiam fuit audiendum
in hoc quia ita allegatio
sapit petitorium quae non
habet locum contra agere pos-
sessorio ut hic egit, Ab-
bas, dico ergo de ista materia
quod de iure communi non spec-
tat custodia talis ad ar-
chidiaconum, nisi aliud probet
super antiquum, Addas ali-
ud dico breuiter quod consuetudo
non extendit de iure ad
ius, sed de loco ad locum sicut
ut dicit nobilit. Innocentius de
offi. archidia. c. si. et probat
hoc .ff. de consuetu. cum olim.
3. In versiculo preterea, igitur tangit
effectus c. ubi papa restituit
appellante in eum statum
in quo fuit tempore quo ap-
pellauit, et quo potuit
hic abbas restitui contra
archidiaconum qui non spoliat
eum, quoniam ab ea glosa
plene, Summa hic agit
de appellatione extraiudiciali
Nota. Queritur que sit differentia inter
ipsam et iudicialem, Ad quod

dico quod multiplex est differentia inter
eas prout hic not. .so. an-
vna est in nomine quia in .i. nota appellatio prouocatio
iudicialibus appellatio dicitur prouoca-
tio, petuntur apostoli .i. e.
c. j. li. vi. in extraiudiciali
non, quia non est a quo te-
neatur, ideo petere solent
si quis eos dare posset
et est de superfluo. Item in 2 qualiter appellatio
qualitate appellationis, quia in iudi-
ciali datur dilatorii refu-
tatorii uel reuerentiales
siue dimissorii, de quibus
.i. e. dilectus. sed extraiudicialium
non habent specialem nomen sed
possunt dici extraiudiciales
et quandoque sunt conuentionales
quandoque testimoniales, de hiis
notat hostiensis in summa .e. ti.
sed qualiter sub rubrica
forma prouocationis extraiudi-
cialis. Differunt autem quia in 3.
extraiudicialem admittitur qualis
appellatio et necta in iudicio non
ut dixi .s. Item in extraiudi- 4.
ciali fatalia currunt semper
a die grauaminis, sed in iu-
diciali quandoque a die appellationis
ut in cle. sicut .i. e. Item 7.
in iudiciali .li. defendendo est
appellationi, extraiudicium potest appel-
lari eius, pro .xx. dico a die
grauaminis illati .i. e. quia
cum li. vi. Item iter arrep- 6
tum habet vim prouocationis
.i. e. pro. sed non appellationis
in iudicio secundum hostiensem Sed
communiter est verum extra
ad audientiam .ff. e. ubi dixi
et dicere .i. e. ut debitis.
quia prouocatio in iudicio ali-
quando habet effectum. Item
differunt in renouatione at-
temptatorum de quo .i. e.
non solum li. vi. Item 8.

De sunt qui no licet ipsorum bus cum ultra magis ... dicti diversum
De aliis ... licet possessionem ... cum ... diversum
Ut alii ... possessor ... ... diversum.

diffinit in modo pbandi
quia in iudiciali requirit ca
vel cas qua appellat, ubi
eam debet pbari quamvis
j. e. ut debitis. In eo non iu-
diciali no requiritur hoc
sed sufficit q sit verisilis seu
pbabilis, que dicta hic sunt
eo lra. c. hinc. Et notat
glo. ult. que ita dicit et
infine eo hinc ut si ite
abbas audivit a multis
q archidiaconus minabatur
eum eccia spoliare vel
alio sic gravavit facere et
ppt hoc appellavit, dicitur ap-
pellasse ex ca verisili, et
hoc de ista ma. Que
aut sit ca pbabilis et q veri-
silis hic vide lacius p p
dn. Glo prima posset re-
citari pro obiectione q non
licuit abbati ingredi
possessionem eccie sine auctoritate
diocesani. j. de privileg.
pastoral. glo. solvit dic.
ut in ca infine aliter no
fuisset possessio sua tamen
Glo. ante ult. dicit q sola
pstacio pensionis no pbat
sufficienter possessionem, ut domi-
nium, ut pbat aliud sua
possessio, et remittit. de
fide instrumenti ut dilectis et
ibi dixi etc. Et dicit Innocent
q et ecclia, licet pleno iu-
re spectet ad monasterium, sol-
vit tamen Epo kathedrali
cum et census antiquos de
donacione pastorali ad hoc
Cle. j. de censibus etc. Glo.
ult. obicit et replicat sol-
vit dic ut in ea. Et ibi
officio iudicis quo ca a-
git contra illud q successit
aliud in re spoliata, dicit eum
Innocent q sic omnia q lite
pen. dolo vel alio male
alienata ptibus, ptinet ad
officium iudicis ut ea corri-
gat et reformet. Cum lite
pen. pro totum. Sic et si
appone pendente aliquid
attemptet a ptibus ad iu-
dicis officium spectat id in
statum pristinum facere refor-
mari, cum ea pendente in-
novari pteos denomae j. e.
dilectis si quia vel. Et hac
rone reformat hoc ipsa in
statum pristinum, lig. plissi-
mo competet interdictum unde
vi, in quo non est pbare
possessionem et spoliationem fac-
tam a reo, ff. de restitu.
spolia. cum ad sedem, unde di-
xit hostiensis pro c. i primo hic
allegato q qualitercumque res
aliena pvenit ad aliud
sine iusta ca sed canonis
iudicis officium contra illum ge-
neraliter intentatur et sic pt
intelligi de iudi. qui. vo.
Et prodit de equitate natu-
rali qua in re la locupleta-
ri de re iusti li. unde Equum
enim est ut michi reddas
quod de meo pvenit ad
te. ff. si certum pe. l. si et me
et tenuit in fi. ergo et ecce
quite civili hic implorare
iudicis officium sed ferrcius co di ve c. iiij.
Eo casu ar. ff. de indi
dicta. Alias solvens pot
quod glosa dic ut eo ca
infine de elc. ec. no.
e. no solu li. nisi i alt
glosa. et illud hic adde etc.
Dilecti. Omnia C. Di-
cum superiore
pon quis it moveret ad ipsas

het p appellante / ita q
excoicatio p(ro)ea i cum
lata no tenz Et pa p(ro)p(ter) p(ro)p(ter)
quelam pa dat iudicem ibi
cum aut
Casus i tuno inter arep(iscopu)m
Cantuarien(sem) et monachos
Cantuarien(sis) eccie sup(er) ca
Marrha pella de lameth gtra q(ua)m
vteba(n)t / monachi p causa
illa miserunt ad sedem
aplica(m) Quod monachos
et h(oc) quod dictum arep(iscop)us
p(ost) iter arreptu ad ppam
excoi(cav)it illi g(ra)vi(ter) conquesti fue-
rut domino ppe / Cum aut
plus sit sede quam p(ro)ba appel-
lare / et illi post cum illa
veniendo ad sede aplicam
intelliguntur ad eam p(ro)
vocasse / mandat papa
Mathib; quibus q(ua)liter si e(st) ita
dictos / et h(oc) denunciet
excoicatos vinclo no teneri /
Sequitur lra Cantua-
rien(sis) que kathedral est
et regularis / monachi vteba(n)t
contra indicendam ubi spera
bat in iudicio / quia sup(er)
hoc gtendeba(n)t secundum hostiensem
ab ipsis p(ro)p(ter)e q(uod) monachis
mittentibus ipsi / et h(oc) pro
mulgavit et male s(ecundu)m
hostiensem / quia no debebat
esse iudex i(n) ppa ca / Cum
quis in sua cau(sa) l(ex) i / tum
etiam quia no debebat / ee
~~iudex i(n) ppa ca(usa)~~ subditos
gtrare . de resti . spolia
gquerente / tum etiam quia
videbat(ur) appellasse q(uo)d
est efficacius ut se p(ro)-
curare pati p(er) hoc quod de
quit(ur) de condictione . de c . cu(m)
sit p . de uo
Noto cum summam Et

collige q(uod) itineris arrep
to het vim appellationis q(uo)d
quo sit vim gl(os)o dicit / apud
solum qui iter arripit(ur)
ad ppam et cum ppum eum
sine iudicem / s(ecundu)m dicit h(oc)
ad inferiorem maxime ad
illum qui non est adhi
bitus p querelas / in hoc t(ame)n
dico q(uod) itineris arrepto
hodie het vim appellationis
gcurrentibus illis de quibus
dicte / i . e ut debitum / ubi
ca tangit p(ro)modum / et ideo
ita hac hic non in sto h(oc)
t(ame)n ecce hic / noto q(uod) si e
excoio lata p(ost) legitima
appellationem e nulla / sic et
p(ost)ea id q(uo)d surrogato lo
co appellationis venit p(os)t iter
arreptu / ut hic ibi de
iudicio excoicatio vinclo
non teneri q(uia) sic s(ente)ntia fuit
nulla / secundo glosam
Et p expeditione ipsius
Quero an etiam iter arrep
tum ad arep(iscopu)m het
p appellatione glo arguit
q(uod) non / una ro(ati)one / addit
alia s(ecundu)m Joh / qua re
pbat / demum obicit q(uod)
etiam iter arreptum ad
papam non het vim
appellationis q(uo)d solutum / p(ri)mo t(ame)n
ponit viij in quibus s(ecundu)m
respicit / dic ut in ca ff
Et in ca ibi ei qui dicit
i a lege / p(ost)ea est s(ecundu)m vin
clatum unde q(uia) exp
ne illum in quibus fuisse
ibi et xij sup(er) sede p
bonitio xij q(uia) et ut
sic Et ibi p . falsum ibi
dicitur q(uod) si domin(us) appel
lat cum s(ente)ntiam latam re

Ubi cavete ne(c)essa(rio) qui p(ro)fessionem suam expres
no audit ibi v quod alium ibi de pas
tori etiam non dicit tenuisse q(uod) aliud
e q(uod) tacendo sigla p(ro)fuisse et ibi
extimat x(xi)x negat qui p(ro)fessionem suam
se facit /

Secunda pars glo. arguit quod non est p(ro)c(edendum) in ar(r)epto [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... archiep(iscop)us ... [illegible] ... appellat [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

falso p(ro)cur(a)re, sed appellat
sem(per) sic p(ro)cur(at)or s(upra) ti(tulo) i c(apitulo) i
in glo(sa) ii ¶ et ibi continua-
tor Ep(iscopu)m et in certis cas-
ibus notatis s(upra) de offi(cio) or-
di(narii) pastoral(is) ibi co(ntra) vi-
detur iter arreptu(m) ha(be)t h(ic)
glo(sa) arguit quod ecc(lesia) iter
arreptu(m) ad papa(m) non h(abe)t
vim app(ellati)o(n)is ¶ et dein(de) sol-
uit obitit aut sic quia
vel appellat(ur) in iudicio
an(te) sen(tenti)am ¶ et t(un)c quod appel-
let in sc(ri)ptis et ca(usa) ultima
assignata id est ut debitis
et hoc non h(abe)t in se iti-
neris arrepcio ¶ aut a dif-
finitiua et idem quod t(un)c
in continenti v(er)bo appella-
ri vel co(n)tinuallo in sc(ri)ptis
id est ut debitis ¶ et hoc no(n)
supplet itineris arrepcio
versa d(icit) quod itineris ar-
repcio an(te) sen(tenti)am h(abe)t vim
app(ellati)o(n)is licet no(n) a diffinitiua
sed hoc no(n) tollit c(ontra)rium ¶
¶ Cont(ra) glo(sa) fate(tur) quod itineris
arrepcio no(n) h(abe)t vim app(ellati)o(n)is
si alia ca(usa) fuit h(ic) p(ri)ma
nulla s(ed) quia hic vole-
bat esse iudex in ca(usa) p(ri)ma
id est de nouo o(pe)re nu(n)ciat(io)n(e) c(apitulo)
ii ¶ et sic hic deficiebat
p(ro)p(ter) defectu(m) iurisdictio(n)is q(uo)d voluit
glosa licet sub v(er)bis multa
et ibi dum d(icit) p(re)terea ar-
chiep(iscop)us no(n) poterat et c(etera)
usque ibi et credo idem r(espondetur)
Et noto contra glo(sa) q(ua)m glosa
quod d(icit) quem no(n) posse
esse iudice(m) in ca(usa) p(ri)ma ita
quod et si nichil opponat(ur)
vel appellet(ur) iudicium ipso
iure est nullum sec(undu)m do-
minum Anthoni(um) ¶ Soluc(i)o h(uius)
ista glose non est bona

ad textum, quia textus pon-
derat alia(m) ca(usa)m s(cilicet) quia
appellatu(m) fuit ¶ vel illud
actu(m) q(uo)d h(ab)etur p(ro) app(ellati)o(n)e
in d(icto) §. post ¶ quod hic fuit
fuit plures ca(usa)e nullit(atis)
p(ri)ma quod erat iudex in
ca(usa) p(ri)ma 2(a) quia subditos
conuenit contra illud s(upra) de
restitu(tione) spolia(torum) conquerente
t(er)cio quod vi(detur) appellasse
quod est efficacius ¶ de hac
materia h(abe)t xi q(uaestio) iii §. si
ep(iscop)us ¶ de hoc h(ab)es utrum
arrepcio itineris suspendit
iurisd(ictionem) et q(uod) dicitur
id est ut debitis ¶ Circa glo-
sa(m) ad finem ibi et credo
et c(etera) de hoc dubio utrum
arrepcio itineris ad arre(p)tum
h(ab)eat vim app(ellati)o(n)is vacillat
d(omi)nus credo ide(m) esse et c(etera)
sic ut in ca(usa) ¶ Et ultimate
redit ad hoc quod sit idem
in arrepcio et in aliis or-
dinariis in casibus in quibus
p(otes)t adiri p(er) querela(m) in
aliis non ¶ et hic app(ellati)o
post ¶ Ista h(ec) materia p(ate)-
bit clarius ex hiis que
no(tan)t(ur) p(er) doctores id est
ut debitis et c(etera)

Pastoralis ¶ Per
delegata(m)
a p(er)sone remota omni ap-
pellac(i)o(n)e p(ro)hibet(ur) que per
ius no(n) est expresse p(er)mis-
sa. hoc d(icit) p(ri)mo ¶ 2(o) d(icit)
quod si excoicatus appellat
nichilo(min)us denu(n)ciat(ur) et
b(e)n(e)ficiis p(ri)uetur ad h(u)ius
spoliatum ¶ et sic h(abe)t duas
p(ar)tes ¶ 2(a) ibi verum ¶ Et
utraque p(ar)s subdiuiditur
qui(a) dicione ... satis p(ate)t p(er) se
¶ Casus in textu figuratur

3º In capitulis in quibus [illegible] quod hi
utrumque [illegible] ad eam [illegible] nisi appellacione.

R 4º In capitulis in quibus [illegible] quod hi
utrumque [illegible] ad eam non [illegible] nisi appellacione.

R 9º Sed [illegible]
ad [illegible] appellantur.
ad [illegible] [illegible]

[illegible]
in [illegible]
[illegible]

19º Supplicetur in omnibus [illegible]
[illegible]

[illegible]

Quidam accedens sede apli-
cam proposuit p. B. exe na-
dauit sanctitas vra cui-
dam delegato in cta ca
pcede appone remota q
ro a sanctitate vestra per
hmoi mandatu buscud
appo in toto sit semotu
vel q appello frustrato
ria tn videa pshita ce
Vdominus ppa qsideras q
p appom frustratoria ess
et si non fuisset inhita ne
gocium non deat impe
diri ideo dt q p hoc
madatu quelz appo intel
ligit remoueri que a
iure expsse non indulge
tur si appellans grauatus fuit
iuste hmoi grauamen p
superiorem potit emenda
ri ius sup quia dum quis
appellat a suo iudice exi
mit p appom a iurisdi
tone. ctus sup io ar(gumento) apo(sitione)
iud qtingit q iudex ex
coicauit aliquem ie appel-
lauit ab ia sna taqua
iniusta et ico ta(m)n appel
lauit in quo valuisset
appo si an excoicatoez facta
fuisset instabat q(ue) appo
nens vtru iudex pt in
demcciare excoicatum
appoe ia non obstante
ius ppa dt q poterit
cu excoicatus talit pla
ta secu trahat execu
conem addit est q illis sit
puentus ecciam inito sib
trahunt cui eccie quo
denegat Sequitur lra
inhibita expsse i rspto
alos oios est inhita zc
quelz nedum frustratoria
ieco casu puta quia iusta
de ca appellauit ut q
grauabatur an sniam sq
excoid in se lata ipe
sz iudex aquo appella
tum est eunde sz excoi
catu et ad hmoi .i. expoli
excoitus est spoliare i
subtrahere et pom i bo
signifioc fm ho. an gcor
ex. de resti spolia
qquente non liget q
p id solum deat quod
factu est hoc tn vm sal
uo cau. c. bua. s. de ser
exco ubi p demccidam
ecciam fortius ligantur
et illi excoito.
Ex hac lra t(ame)n ius noto po
vnu effectu que opat
clausula ap. remota. posita
in rspto ut viz no ap
pellet nisi ex ca in
iure expssa de quo ess
not. s. e. ut debitus eo
quo infero q ista clau
sula non solum tollit
applod frustratorias si ess
ltimas et ex ca ltima
inposita q cause
non sunt a iure expsse
hoc bnd wt dicit ista
ea in v responderg zc
quod tn qualit sit vm
s. dicet et ex ista lra
noto qntus q regula p
uilegiata sonans con
tus in dubio sz intelli
gi ut i aliquo detrahat
iuri vel addat ad hoc
s. de priulegis si ppa li
bo zc Ex s. venim
noto q appo in arti lo
appos conuit appellate
aptata iudicis aquo et

¶ i

dy

¶ q

ctoz zc
demnac

noto ibidem ubi lre dor
mitasse et sic no dicitur
extincta sed suspensa / de
pub. li. vi. extincta sed dor
mitat respectu futuri / Item
noto quod appellatio per suam
executionem non habet vires sus
pendendi suam executionem
ut hic / trahit enim executio
sententia executionem / ex quo non
est suspensa ut dicit lra hic
que ad hoc cottidie alle
gatur / et hic vult quod excom
municatio statim ligat quod
sola appellatio non impedit
denunciationem / ex quo ex
communicatio precessit ut dicit lra
et idem quod ad hoc dico de
sententia interdicti et suspensionis
hec enim tria sunt gemina
et coniunctur nomine censu
re / de verbo signi c. quoniam
ro. cum / Item noto quod excom
municato subtrahuntur fructus
beneficii / et racio quia bene
ficium datur propter officium, ii de
rescrip. c. fi. li. vi°. Ita quod ces
sante officio quo ad execucio
nem cessat beneficium quo ad
fructus / sed quia excommunicatus ut
sic non potest exercere officium
ergo nec fructus beneficii perci
pere non debet / ad hoc xxiiii di
st. i. de electo exco. mini
statores de hoc ext. hic
tractat glo. ultima.
Due sunt partes principales
huius / prima tractat de clau
sula. ap. re. alia de ex
communicato appellante per excom
municationem latam / Et primo trac
tabo primam partem cum glossis
suis / Unde introducendo hanc
partem / oppono ad istam clausulam
quod non possit tolli appellatio
per rescriptum cum hoc esset

Aliud autem quam principis super hoc ... potest
de offi. de le. c. super quoniam c. i. li. ...
et hosti.

tollere defensionem que est
de iure naturali ut notatur c.
de constitutionibus quem in extravagantibus
ad idem. Nam non refert
an ista clausula ap. re. sit
in rescripto an dicat non / quia
frivola semper potest appellari
scilicet ut debitus / non frivola
non potest ut ibi notatur / Er
go superfluit huiusmodi clausula
Ad primum dico quod solus papa
potest appellationem tollere non in
distincte ut probat contrarium
sed quo ad formulam iuris
de offi. delega. pastoralis
§. fi. et c. super quoniam §. fi.
Ad secundum dico quod ista potuit
esse ratio dubitandi ut videretur
clausula superflua / et quod non
tollet appellationes frustratorias
ad / Set in contrarium deciditur
ut tollat omnem appellationem
non expressam in iure / et
racio decisionis est / ut ali
quid operetur ista clausula
i. de preben. c. si specialiter li. vi°.
Advertendum tamen est quod in hac
materia glosatores quidam sunt
in hac opinione / quod clausula
ap. remota hodie nichil
operetur / quia non tollit ap
pellationem a iure expressam.
Sed in iure expressum est quod
teneat appellatio ex legitima
ca. scilicet ut debitus ergo so
lum frustratorias removet
que alias sunt remote dicto
c. ut debitus / sic ergo videtur
quod hodie nichil operetur / et hoc
etiam approbat hic glo. pa
et fa. c. i. scilicet ut debitus
ubi dicit quod huiusmodi clausula
potius apponitur ad cautelam
/ quia solet plus ti
meri / quod specialiter exprimitur

Con.

Con.

frustratorias

... frustratorias

... probatur

Si.
... manifeste
specialis

questione quod qualiter impetratur
xxiiij di. q. prima. Et hostiensis in
summa huius tituli et de offi-
delega. §. quid sit eius of-
~~factum~~ secundum ad fi. dicit quod
de stilo curie clausula ista
nichil operatur. Sed quicquid
sit verius est quod ista clau-
sula habet eciam effectus
de quibus c. dicet infra e.
ut debitum. non enim decret.
preparat istam clausulam taliter
sepius inserere in rescriptis si
non haberet aliquem effectum
de privilegio si papa li. vi. et
hic ... littera dicit quod tollat
omnem appellationem que non est
a iure conprobate indulta
¶ Circa quod advertendum
secundum Innocentium quod aliqua appellatio
est manifeste frustratoria, a-
liqua manifeste probabilis, a-
liqua latenter frustratoria
aliqua latenter probabilis. Prima — frustratoria
indistincte reicitur c. cum ne-
mini et c. suggestum. 2a in-
distincte admittitur c. bo- — probabilis
ne. infra e. ut debitum. Tercia scilicet
latenter frustratoria a iure
reicitur sed a iudice admittitur — latenter frust.
ut in dubio pocius deferatur
quarta scilicet latenter probabilis — latenter proba.
a iure admittitur sed non
a iudice nisi docto de ve-
ritate cause. Quomodo ad pro-
positum dico quod in rescripto est — Si
clausula appellatione remota et appel-
latio apparet manifeste probabilis — omnino
indistincte debet admitti. potest — manifeste probabilis
si appellatur in casibus a iure
conprobatis. et secundum host. dicitur
casus in iure conprobatus si est
approbatus a iure. eciam si non
conprehendatur quod possit appel-
lari. quoniam in c. significante

et c. Rodolfus et c. signi-
ficavit de rescriptis. de indi-
... de quibus est hic
in glo. prima. Sed ubi appellatio
est latenter probabilis tunc — Latenter probabilis
iudex a quo propter istam clau-
sulam non admittet seu
non deferet. tenet tamen appellatio
et iudex ad quem admit-
tet et discuciet et proba-
ta iusta revocabit grava-
men. Et iste est unus effec-
tus clausule huius ut iudex
a quo in tali casu debet apostolos
refutatorios. eciam in appone-
ndo iusta. Item poterit
exequi et procedere contra appel-
lantem donec sibi inhibeatur
a iste non defendo huiusmodi appel-
lationem promittitur per c. decreto in
q. vi. de quo c. de pre.
Ex parte c. de testi. dilecta
et c. quid interpretatur hec decre-
talis et sic patet quod hec clau-
sula non est sine effectu.
De aliis eciam ipsius effecti-
bus dicam infra e. ut debitum.
Hanc interpretationem probo per textum in
c. huius ubi dicit dicit reprehen-
dimus quod quemcumque provocationem
intelligitur removeri que a iure
non indulgetur comprobate hoc
enim vult dicere quod appellatio non
comprobata a iure removetur
per hanc clausulam quoad
ad hoc quod iudex non teneatur
ei deferre. Sed nichilominus
potest appellare gravatus et hoc
est quod sequitur in littera. Sed
si appellans fuit gravatus
iniuste gravamen huiusmodi per
superiorem potest emendari.
Hoc est licet iudex a quo
non teneatur admittere nec
deferat ex quo causa non est in
iure conprobata, tunc propter hoc

pruet' no defendo iudex
ti adque admittet et cog
nosset et pbata iusticia
reuocabit quamuis ex
quo infero quod ista clausula
ap remota non tollit
appon lenitiua cptu ad
deuolucionem sed solum tollit
cptu ad delacionem quia
non e ei defendendum nisi ex
causa expssa in iure
et iste vr michi esse verus
et simplex intellectus 2o in
2 fero quod decretalis ut debi
tus i. e. non addit aliquid
super decretali nam ex
premissis vide possumus quod
etiam ista vult quod possit
appellari ex ca pbabili non
expssa in iure sicut illa
et plus quia ista determinat
an iudex teneatur defere
re vel non sed non ab. et hoc
non aduertens glosator
hic in glosa prima dixit
quod illa addit super quod
non vr vir salua sui
pace ut patet ex predictis.
Ex hiis eciam patet effectus
huius clausule. Item patet
intencio lre c. huius in pri
ma pte. C. quia hic dt
Nō. pa pro ista clausulam remo
ueri appon que a iure
non indulgetur expsse. Cre
do pro intellectu lre quod
dr indulgeri appo expsse
1 a iure. Glosa prima ut
cetera tetat istam mam
primo enim arguit et remit
tit 2o ponit v exem
pla quibus appbatur appoi
iure expressa tio dt quid de iure antiquo
quo et quid hodie dic
ut in ea etc. Et i assigre

et quam plura potes vide
in Speculo de ap. § in quibus
v. sed quod dixi dt ibi appel
lare putat hostiensis satis
esse quod casus sit approbatus
a iure licet non exp
mat quod eo casu possit
appri a iudice dato cum
clausula ap. remota. ponit
exempla de rescr. significate
Radolphus et c. significat
de iudi expsita etc. Et
ibi non sit expssa sup
in iure non intelligas
in appone quod ibi dr hoc
semper ca expmi. Istud
dictum glose non placet
quia ut predixi ista de
cretalis ut debitus ut su
pius declaraui non dicatur
ut ibi dixi. Glo in dat 2
rom etc. dt hanc decre
talem correctam in fine
et Immo hic. Cz. hostiensis
dt et bn quod non videtur
quod aliqua necessitas equitas
vtilitas iusta ut tunc
cogat dicere hanc spalem
constitucionem que cum dispo
ne soluit spalem qom
abrogatam esse per illam
gnalem constitucionem ut de
bitus et e sicut cum non sana
sed insana doctrina dicere quod
spei detrahatur per genus
quod ut predixi ista magis
determinat quod 1a ut debitus
nec una detraxit alteri et
hoc placet. Abbati Cum
per hanc primam ptem dt hoc
ee notandum. Primo quod non 1
impetratur per prelem quod
de iure commune competit. Item 2
quod quelibet clausula in rescri
pto debet aliquid operari.

Item quod non

3 Item quod non valet hoc
arguitur iste appellauit ex
tali causa que si esset vera
deberet legitima reputari ergo
iudex debet deferre. Ite
nec non et questionem iudex
non debet deferre appellationi
ergo non valet appellatio. Ista
omnia patent ex supra
dictis. De hoc autem dubio
utrum remota appellatione
censeatur remota recusatio
dictum est supra e. peruenit.
Quantum ad secundam partem
c. de excommunicato qui appel
lat ne denunciet. Et di
cit Nicholaus quod possit denun
ciari. Ubi scilicet primo quod
ista lex loquitur quando appellatio se
quitur excommunicationem aliud si ap
pellatio precedit impedit
denunciationem, quia sententia
post eam lata nulla esset
ut de sententia excommunicationis per tuas.
Hoc examinando oppo
sitionem legum. Videtur enim primo quod
ille qui appellauit non
debeat denunciari post appellationem
et hoc sic deducitur, quia de
nunciatio est grauamen de
sententia excommunicationis ibi incendiarium
tamen aut denunciationem et cetera
sed appellans non debet grauari
ut l. e. c. cum teneamur ergo nec
debet denunciari. Ad hoc
dico quod denunciatio non
est grauamen inductiuum
noui vinculi sed est potius
declaratio, et quod declarat
nichil noui inducit ff.
de testamentis l. heredes § pa
lam, sed bene agrauat vin
culum vetus ut in contrario vel
in c. tuas. Sed non refert
in appellatio quod potius interest
excommunicati ut sciatur, quod
utile est sibi ut s. decli
naret excommunicationem. Illud. Sed
quero circa hoc ex quo
potest denunciari ille qui
post excommunicationem appellauit
quis denunciabit eum.
Ad quod dico quod ille qui ex
communicauit si est ordinarius sed
etiam posset facere alius
ordinarius, quia ad officium
ordinarii pertinet fa
cere cauere excommunicatos
de treuga et pace c. i. Sed
si est delegatus et de
tulit appellationi non potest quia
caret iurisdictione ut e.
c. appellationibus l. ij. vel
esset si non detulit sed ap
pellatio est recepta per
superiorem de offi. delega.
pastoralis § preterea. Alio
posset esse delegatus ut hic
dicit Anthonius quia ap
pellatio ista deuoluat
iurisdictionem non tamen suspe
dit effectum excommunicationis
que precessit ut hic, et
sic ex quo non detulit
et superior non inhibet
potest denunciare per legem
c. huius. Sed quid si iudex
appellationis mandat illud
non denunciari excommunica
tum vel denunciari non
excommunicatum. Et ille ad
cuius instantiam fuit ex
communicatus potest appellare, dic.
Immo quod non audire ta
lis appellans nec denun
ciabitur. Et ratio quod sua
non interest, quod talis de
nunciatur, cum etiam sit quod
pendente appellatione non est

+ Simile est cum sunt in quibus non appellatur ...
ix. ... est vero ... notorius
... notoria ... facto ...
... Ioh. ... vero :—

cogendus ad satisfactionem
necesse est ei consulendum quod
satisfaciat nisi debitum
recognoscat, hoc verum dico
nisi ubi propter quod contumax
est procedat cum contuma-
tia pro manifesta offensa
quia tunc posset appellare
si non denunciares, et tunc
cum esset quod si manifesta fu-
it offensa appellatio non tenu-
it. extra de consuetudine et c. pervenit
item dicunt pendente
quod de iurisdictione sua dubi-
tetur appellatio et sit de-
voluta iurisdictio, non debet
iudex ad quem se impe-
dire de principali nisi intendit
parare sibi preiudicium
si postea constaret suam
esse iurisdictionem, ut si quis
procedat in cognitione ipsius
cause secundum Innocentium quia
iudex de cuius iurisdictio-
ne nondum constat propter
pendentiam petit probabiliter
aliud volentes cognoscere
de illa causa quod nota.
Noto generaliter circa hanc
materiam secundum Archidiaconum quod licet
ab executione non possit ap-
pellari ad sensum dictum
a declaratione tamen executionis
potest appellari ne de-
claret, notat Iohannes Andree
in Clementinam ad compescen-
dos de sequestratione possessionum.
Ad hoc etiam notat
Io. mo. de elect. cupien-
tes li. vi. in verbo penam
ubi licet non appellet
a pena legis appellatum
tamen a declaratione pene le-
gis et facti. c. pervenit
et nota Archidiaconus ii q. v. quia
suspecti, quod locum habet si
factum non est notorium, ex quo
dicat incidisse sententiam ex-
communicationis secundum Archidiaconum aliam
materiam huius pertinens tangit glo-
sa. Glosa prima in verbo
ad tempus huius pertinens que
est in ordine, declarat
quod appellans dicat excep-
tum a iurisdictione iudicis a
quo, et illud determinat et
in ea ibi si in una et ibi di-
citur et c. Sequens dicit in no-
tariis non habere locum appellationem.
Glosa dormitasse ... dicit
propter quod dicat dormitare iu-
risdictionem iudicis a quo appel-
latur ... in fine ... hoc dico verum
esse quod pendente appellatione
iurisdictio est extincta et
... in suspenso sta-
tu deputata, sed dicit sus-
pensa in spectato eventu de
futuro, et sic dicitur ad
tempus exemptus ut in l.
i. ff. ad turpilianum. c. de
intentiam vendentes. Glosa
sua executionem abiurat et
ex abiuratione quia post
treuga solventes, pe. ...
lau, et solum iterum abi-
cit et solvit, pregnante
ut in ea, et ibi non potest
dicit ut lex, non potest iudex
officere, cum condempnatum
de futuro sequitur infamia.
Et ibi forte sic est sua
ultimum supplicium hec exe-
cutionem precipitem, quia
igitur condempnatus est
huius pene ff. de penis
l. qui ultimo, et in ab ea
appellatur. Et ibi que est
... ca glosa inquit causam

iuncta sunt decisiones. Et
refert primo opinionem pe. hyspani, dicit ut in ipsa et ibi
a principe non appellatur
hoc ro. no. e. va. quia esset
homo ligat in tali sententia quia
alias sententia contradicens iniusta
esset nulla, quod e. contra
xi q. iij c. i et ij quia talis
sententia no ligat apud deum.
Iste licet a principe no appellari, ab eo, tamen supplicari
c. de precibus imperatori offerendis l. i et ij.
que supplicatio loco vice
appellationis, ut ibi notatur. Postea ponit glossa aliam rationem laurentii qui vult in
effectu quod ea iuncta sunt
sit constitutio ecclesie quod per
bonos et ro. precedens est ut
obedientiam crescat per virtutem
quod dicit ut in glo. Sed
quia hoc ro. repugnat seu
saltem no salvat textum, ideo glo. nostra reddit
aliam rationem habet vim ad
quod opus non est excommunicationes que
est excommunicatio in ipso facto
in alijs suis excommunicatio differt a sententia et est quid
separatum ideo in alijs impedit excommunicationem per appellationem
sed in excommunicatione non. Sicut
cum appellatio post condempnationem
tunc non facit condempnatum desinere esse condempnatum, sic appellatio ab excommunicatione non facit desinere
appellantem esse excommunicatum, sed sic e contrario igitur
est ei certum et sic non est
sublata excommunicatio, ista rationem in effectu vult hic
glossa sub alijs verbis magis
perplexis. Sed quia hoc ro.

pati calumpniam quod per quia
superius signata que glo.
solvit. Ideo hostiensis assignat
alias rationes. Una e. in aliquem
quod per excommunicationem ligatur anima
xi q. iij nemo. Alie aut
sunt que tenent corpora, unde
sicut anima facilius appellatur
dicit, quia vidimus speram vel
regem polonie sed per ista
illas hoc alias notas
constitutiones distat, quod non
est in aliquo invenire sed
et facilius appellavit et statim ligat, hoc ro. non
concludit, quare no suspendit denunciationem sed hoc concludit, quare facilius hec
sententia trahat executionem
statim. Cessat tamen quia
excommunicatio etiam ligat corpus
patet quia no sepelitur
in cimiterio corpus excommunicati
de sepulturis sacris et absolvit corpus desem excommunicat.
a nobis quod esset frustra
tamen nisi esset corpus ligaret. Dat aliam rationem quod
excommunicatio imponitur ad precatum correctionem quod pro
morbi fert xi q. iij nemo et c. omnis
ur et sic talis est apud
deum ac si iudicium ligatum
et sic pari modo ligat a
pud ecclesiam no est mirum
si tali denegatur appellatio que
non debet esse defensio
iniquitatis, sed e contra si principalis
ratio esset non est bona
quia non concludit in sententia
iniusta in qua quis non
ligat vinculo dei. De
sententia excommunicationis a nobis dicit
quod dicunt antiquiores habent
esse rationem, quia sententia reprimit vinculo caritate

Deinde ponit opinionem Jo. quod in iure spirituali quod statutum
ut ceteros remedium et timore hec sententia hostiensis et
et constitutio sua quod sententia quod cito ligat quo ad eius
effectum tardius ligat ii q. vi auctoritas xi q. iij cum
apud deum quia hoc ro. no salvat textus ut dixi.

clamium et licet etiam forma
in tollendo, de sen. exco
sacro, que non inuenit in
appone(n)do, ideo tolle(re) uel
suspende(re) non pendet a
potestate partis que cla
mes non li(cet) de maio(ribus) et
obe [illegible] dilat. Sed alie
sunt qua distriunt cita
actum priuatum et iura priua
ta, coactibus priuatos pos
sunt tolli et suspendi, si tam(en)
raro placet, nec obuiat co(n)tra
glose suffi(ci)mus in eo quod dicit
quod excom(municatio) est similiter ex
centio, quia est ab eodem
de appella(tionibus). Et possumus
dicere similiter ratione esse ec-
clesie constitucionem, quod appe
no(n) impediat executionem
sine excom(munica)tionis, et licet de
ista ma(teri)a, Glo(sa) plt quid
7. ar pro et contra, et soluit
Et ibi similiter adde quod
not(atur) in(fra) de officio exco(mmunicati) aplice
te In fine dicit Hostiensis quod si
notorium est appone(re) uale(re)
puta quia ex ual et ra
tionabilem et tamen sta
nullo est ligatus. Si non
liquet de contrario cum liga-
tus est, ne(c) excom(municatus) nisi de
claret. In dubio pendens
excom(municatio) ut dicit glo(sa). Si
tamen appellati sunt, lig
contra primitiue iudice
appel., unde tamen ligat sententia
quo ad deum. in(fra) de sen.
exco(mmunicationis) a nobis i(n) et quem
dicit fuit sententia sedes causa
reuocabitur quod male sum
est, dicit ... ti. perlator
-6. te, Glo(sa) ult primum et finis
tante appon(endum) et solutio

ideum quid et soluit, et
dubitatiue distinguit, item quid
et distinguendo soluit. Et questio
tio quo ad primum et finem
est utrum excom(municato) debeat
prouideri de alimentis ne egeat.
Glo(sa) tractat et in fine conclu
dit quod non. Et ad quod sit
ro quod in potestate eius est ut
absoluatur et ideo sibi imputetur.
Si autem non esset in potestate sua
ut quia tenetur satisfacere et non
potuit, tunc debet sibi
prouideri interim depositum
aut non posset se facere resti
tui, et ideo ei prouide(ndum) sit. Et
quod not. in(fra) de cle. quod sepe
pe in glosa aliud li. vi. et
ista sit glo. huius dubii
quod tractat glosa ista
de aliis dic(tum) ut in ipsa

Solicitudinem

Summa. Si excom(municatus) ab
epo proprio appellat ad
papam, hac tamen semper ad
archiepiscopum deferat, appellationem
renunciat, et archiepiscopus eum
audiet. Sed si potestatem
contra archiepiscopus non conqueratur
tet, quod si faciat episcopus po
tit appellare. Cons. diuisio
ra ibi non igitur

Casus in textu. Duo
litigabant coram epo suo
alter eorum appellauit ad
sedem apostolicam, episcopus il-
lum reputans contumacem
excommunicauit eundem. Ille
coram archiepiscopo suo petiit
sibi iusticiam fieri de epo
qui post appellationem legitimam ex
communicauit eum et petiit se
restitui in pristinum statum
in quo fuit tempore appellationis.

Ubi dicitur quod Ca. le
ger(?) ... in
prima ...
...
...
et ...
...

videlicet de renunciandi abso-
lutum / protestatio quod per hoc ap-
pellationi non renunciabat
sed prosequi volebat eandem
primo queritur utrum metro-
1 politanus cognoscere valeat
2 de huiusmodi questione / et si archiepiscopus
illum legitime appellasse
invenerit / item queritur utrum ipsum
renunciare valeat ab-
3 solutioni / Tercio questio
fuit utrum si episcopus appel-
lavit ab archiepiscopo ne illum
absolvat appellationi huiusmodi sit
deferendum / Ad hoc respondit
papa / quod sicut metropo-
litanus non potest cognoscere de
appellatione ad ipsam inter-
posita sic non videlicet cognos-
cere de hiis que post appellationem
sunt innovata / Dummodo
non possit cognoscere de il-
lis, nisi de appellatione cognos-
cat vel de hiis que eam
ipsam contingunt / Et tunc
si metropolitanus cognos-
cere vellet de hiis / episcopus
posset appellare / et solu-
cio huiusmodi quia ad officium illius
qui de appellatione cognoscat
pertinet corrigere que post
appellationem sunt innovata / Sol-
vit per premissa aliud argu-
mentum / Sed non notandum est
quod mandatum episcopi fuit
iustum cum non tenebatur
subditus obedire et ita
ex consequentia appareat il-
lum ~~iniuste~~ iniuste appellas-
se / potest archiepiscopus declarare
subditum irrationabiliter
fuisse excommunicatum / Aliquo
modo dati solucionem ad pri-
mam questionem dicendo cum excom-
municatus qui appellaverat

iuxta prescriptam formam contra
archiepiscopum contra episcopum deponit
questionem / metropolitanus potest
cognoscere de huiusmodi questione
cum ipse per hoc renunciare
appellationi tacite videatur
sed si verbo vel facto protesta-
retur velle prosequi appellationem
tamen adversa peticione et
sibi gravamen non est audien-
dus. Litera qui sic appellavit
adiciendum sic protestando appel-
ad nos interposite / De
appellatione utrum sit iusta vel
iniusta omnino i. aliquid de
hiis ut de executione — In hac [illegible]
in causa apposita / ad officium
eius tamen de appellatione du-
bia / De notaria statum
summittit contra ipsam vel
[illegible] quod intelligat
quod dicit appellatione pen. nichil
innovari debere / quia
potest is a quo appellatum est
comedere bibere vendere e-
mere et similia facere que
non retractantur sed illa tamen
que contingunt appellationem
et sunt contra ipsam ut
hic dicit / de elec. c. consu-
luit in fine / Questio non
protestando de appellatione
sed simpliciter [illegible] et
[illegible] et litera sequens [illegible]
satis tangit ibi sed si il-
la enim adversativa litera
satis demonstrat / quod iste
sed cum autem loquitur
quod non fit protestatio
[illegible] vel facto pre-
ter nuncium mittendo vel
in aliqua persona prosequendo
appellationem et [illegible] pro-
curatorem / petendo adver-
sa peticione contraria quia

a quo causa sic quod non potest cognoscere
de [illegible] quod cognoscitur de appellatione
vel [illegible] excommunicatus tulit protestationem
ut premisso [illegible]
Cognitum est [illegible] non potest quod ad archiepiscopum [illegible]
hac causa [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Nota [illegible] [illegible]

ponendo querelam vel appellationem concludendo et protestando appellationem vel gravamine renunciare audiendo et archiepiscopum super querela quam deposuit de episcopo quia ipsum gravavit et ista est non valet lectura [illegible]

Noto ex textu regulam quod dicit quia appellatione nullus inferior iudice ad quem potest cognoscere ut de actis sortiorum ad eam. Ex quo ultimo patet idem esse ius in pueri et de appendentiis de hoc in regula accessorium. Secundo noto quod in modis potest tueri suam sententiam hic enim permittitur episcopo auctoritate ut appellet ne revocetur eius sententia et hoc verum ideo casu in quo non debet revocari per eum, ac peti revocari ut ita.

Tertio noto quod mandato indiscreto iudicis non tenetur subditus obedire ad hoc de tempore ordinationis ad audiendum et quod ibi notatur. Et contra appellationem hoc lata non tenet vel saltem est revocanda tamquam irrationabilis. Quarto noto quod appellans comparens coram iudice inferiore eo ipso renunciat appellationi si saltem coram parte in causa in qua appellat. Hoc verum nisi protestetur tunc enim non renunciat, et sic protestatio iuvat, si tamen alio non iuvat ac non audiri.

Item noto id quale quod allegans gravamina non auditur de hoc in ultima glosa et fi[illegible]

hic in effectu hoc quod appellatio ad papam ab eo quo possit redire ad archiepiscopum cum illa qua appellavit [illegible] semper credo a sua appellatione non.

habeam appellationem et quoniam expediat glose et ibidem tenetur.

Oppositum secunda decisionem primi fuit oppositum ad hoc hic enim dicitur quod de appellatione ut posita ad papam non cognoscit inferior contra hoc est quod est cum teneamus. Secundo adhuc oppositum quod potuit hic cognoscere non contingendo articulum appellationis. Item potuit peti declaratoriam sententiam contra illum tamquam latam post legitimam appellationem desertam contra et tamen. Ad primum vero ad quod cum teneamus dico quod ibi non cognoscit de appellatione sed de iniuria facta appellanti et non de articulo appellationis et hoc non prohibet ut ibi dictum est. Ad aliud dico quod declaratoria de nullitate sententie lata in casu appellationis istius peti potuit a papa qui habet [illegible] innovata post appellationem. Sed cum causa [illegible] non debet archiepiscopo nisi renunciaret appellationi ut in versu aut quia casu tunc potest adiri archiepiscopus. De officio ordinarii ad reprimendam. Ad ultimum dico quod tunc permittitur hic archiepiscopo cognoscere eo casu quo quoniam non contingit appellationem ut in versu quoniam alios non. Et ut intelligatur tunc textus advertendum est quod decisio stat in hoc: quod appellans ad papam fuit gravatus post appellationem ab episcopo auctoritate qui coram archiepiscopo aut hoc facit simpliciter et potest adiri audiri renunciat tunc postquam appellationi, aut cognoscit non simpliciter sed protestatur, quod per hoc non intendit

renunciatie appellationi. Et tunc
archiepiscopus non cognoscet de
eo cuius modi innititur petitioni resti
tutionis praetextu appellationis et renun
ciationis nulla quod non est verum
quia sic petens contrarius est quod
eadem causa pendens coram su
periore deducatur [illegible] co
ram inferiore. Sed qui petit
restitutionem ex alia causa non
contingente appellationem ut quia
notorie sententia lata ex causa
revocabili et tunc bene cognoscit
non secus ut in v. Si vero
notorium iste est vicior intel
lectus contra quod alii aliter
dicant quod hic non multum dis
tat ab ista.
¶ Alia materia prosequitur
glose quod accedo Glo. ii.
4 est restitutionis per quam quia fuit
hic causa dubitationis solvit
arguit et signat contrarium
Et in ca. ibi. Si mater
S. cause dicit. Agenti ex nova
lia causa non obstat quod
rei iudicate Infine hoc
autem respicit textum et non
proximam allegationem nam
in c. Si proximo dictum est
quod appellatione pendente non impe
dit potestatem iudicis inferio
ris in denunciando glo.
non solvit. Sed dicas illud
speciale in sua execucione
quod statim trahitur seu ex
ecucioni ut ibi dictum est
hoc autem quod dicit lra hic in
v. Respondens contrarium est.
3 Glo. iii. dat in sua glo. in
fine arguit Infine et
illud est regulare. ff. de
re iud. accessorium li. vi.
Glo. Episcopus possit canit
et solvit et signatur contrarium

et solvit ab eciit et ibi sol
et ibi dicit et ex contrario pro ea
et sic non detulit et ita
non potuit se immiscere ex ap
pellatione cui non detulit
ff. de cens. cum olim cum
causa non recipiat se de
re iud. ex eo li. vi. ita
vult glo. argumentari Et
ibi Solvens vel dicatur
quod ideo appellatione pendente quod cognoscere
cuius pertinet ad iudicem
ad quem est appellatum. Qui super
eodem articulo coram diversis
non debeat fatigari. Et ibi
diversis casibus ibi eciam appel
lavit episcopus ne archiepiscopus
iurisdictione sua utatur et
excommunicatum absoluat hic
vero non archiepiscopus iurisdictione
sedis apostolice in preiudicium
episcopi abutatur et ideo audi
et sic non est contrarietas sed
diversitas casuum. Et ibi
probabiliter et vera et per iudi
cem appellatione approbata. So
autem Infine dicit Hostiensis cum
agitur de iurisdictione quod
noscit de illa cum illa
reddit in inutilis sed in
appellatione agitur de iurisdictione
ex emptione et in superiorem
translata deque inferior
vel suspectus non cognos
cit ut hic. Glo. declara
re canit et solvit. Et
questio procedit inquantum
appellans non vult re
nunciare appellationi etc. Glo.
ult. nota. alle. contra alle.
ibi vi. iura in contrarium. Et
in ca. ibi. l. professe dicta
Glo. professio et despon
sacio discrepat. nam ex
philozophiam te [illegible]

per eam appellationem vel Si cui episcopus appellat
sit ex eo quod procedit eam cum declaratoriam
appellationem ad superiorem sed hic non potest allegare quod
eam appellationem impugnat ex quo per eam excom
municat. Iure ergo potuit se immiscere ex eo quod
impugnat pendere iuris li. vi. hoc vult glosa

Ibi sed quare per hunc modum opponit
quod archiepiscopus quod hic potest cognoscere
primo et episcopus a quo. Jam teneat
appellationem cum iudex possit cognoscere an
sua sit iurisdictio etc.

ult. solu.

uniterius avaricie recitate et loquitur de illo qui nolebat munera patrimonia lia solvere Et ibi si vero impuberi instituto directe filio impuberi eo mortuo contra matrem impuberis agentem de inofficioso et testatum illud fuisse patrium contra fratrem testatoris dicit illud fuisse filii Iuxta hec de ista materia et dico quod aliquando sunt contraria que se tollunt electione et tunc aliquis allegat contra diversos vel contra eundem ad diversos effectus et admittitur allegans quod non est contrarietas vera que est respectu eiusdem ut in l. Papinianus in glo allegata Aliquando contra eundem et ad eundem effectum et tunc aliquando hoc fit proponendo conditionaliter et admittitur successive si non simul ut in regula nullus de re iur. li. vi. Aliquando agendo et non auditur ut hic de hoc not. de postula. pla. c. uno de elec. ut quos duos li. vi.

Tollit glo ultima sic exponendo dicat primo not. de allegante contraria quod non sit audiendus deinde arguit in contrarium et ex hoc arguit cum arto ibi significat quam dicit ut in ipsa Et in ca. ibi sicut ubi audit ille qui dicebat se contra eundem positum et de vita despectasse et ibi auditus est ubi dicit desinat in ult. glo

De hoc desinat in regula nullus pluribus de re iur. li. vi. Demum glo inducit arg. quod si quis respondeat ad libellum animo litem non contestandi et sic protestatur quod nichilominus fiat litis contestatio quod protestatio facta contraria non iuvat protestantem ar. c. de constitutio tu cum fratrem. Contra hoc ibi glo quod ponit de iuribus probantibus protestationem iuvare protestantem ibi ar. contra non. quam salvo semper. de elec. cumana ubi de hoc tota Et glo sed ad hoc non respondet ut apparet quid velit glosa tene in istis punctis que movet Dicat ergo primo ad hoc ubi quod licet glo alleget c. ipsa ad hoc quod protestatio facto contraria non iuvet protestantem decretum in ista non probat sed magis probat contrarium quod iuvet huiusmodi protestatio quod patet quia protestatio facit hic quod valet appellatio et ipse repelli ut contrarium nam ubi simpliciter petendo renuntiasset sed protestetur non renuntiat et ubi simpliciter respondendo ... ta foret litis contestatio protestando impedit Et ad iura que dicunt protestationem facto contrarium non iuvare protestantem dico illud verum quando est factum repugnans protestationi simpliciter et absolute.

Dilectis — Summa. Per appellationem legitimam pendente causa cum suis accessoriis ad iudicem appellationis defertur. Unde etiam interdicti vel censura post eam lata non tenet. Et in prima parte narratur, in secunda diffinitur ibi quia non constabat. Primo diffinit processum decani post appellationem episcopi, secunda ibi preterea processum episcopi post appellationem decani, tercia ibi verum, diffinit de causis que concernerant decanum. Prima est: posset dividi in partes a parte patet.

¶ Casus. In territorio Altisiodorensi episcopus quendam presbiterum domus dei faciebat in vinculis detineri, pro eo quod bona ipsius ecclesie que fortune subtraxerat restitucione denegabat. Preterea ecclesia a dicto episcopo fuerat concessa, in qua ecclesia episcopus ut dicebat iurisdictionem plenariam obtinebat. Decanus Altisiodorensis dicens ecclesiam predictam et domum presbiterum ad suam iurisdictionem spectare monuit episcopum ut ei predictum presbiterum restitueret. Episcopus timens ne decanus aliquid in suum preiudicium attemptaret ad metropolitanam sedem appellavit. Sed decanus appellationi non deferens protulit interdictum ut episcopo in civitate presente in ecclesia Altisiodorensi a divinis cessaretur. Nec [illegible] appellationem prefixo partes comparuerunt in presencia officialis archiepiscopi

Senonensis. Decanus allegabat quod appellationem episcopi ideo non distulerat deferendam quia presbiterum predictum ad quem in vinculis tenebat et allegatione sua ad sedem apostolicam appellavit. Officialis non obstante appellatione irritum interdictum post appellationem episcopi a decano promulgatum, postea quia decanus impediebat divinum officium in ecclesia celebrari, episcopus ipsum excommunicavit et parrochiam sive fecit eum excommunicatum nunciari. Sed canonici Senonenses decanum non vitabant. Unde super hiis orta questione inter episcopum et decanum procuratores utriusque partis sedem apostolicam accesserunt. Et hec et alia coram papa proposita fuerunt. Papa cognito negocio intellexit quod episcopus diu ante [illegible] et sic quod predictum fuit in facto [illegible] decano super captione presbiteri appellavit ad metropolitanum et ita decanus post ea non potuit ferre sententiam interdicti. Et ergo papa sententiam illam decrevit irritam et inanem post appellationem legitime promulgatam, eo non obstante quod decanus quasi variando proposuit quod antequam episcopus appellasset tulerat sententiam interdicti cuius effectum ad tempus distulerat suspendendo, cum et si hec vera fuissent post appellationem interposita procedere non debuit ad suam

Dubitatur an papa sit iurisdictio et non [illegible] pena eius cognoscat de pena sit quod non [illegible] de officio delegati cum sit [illegible] et quod [illegible] in [illegible] quia [illegible] ubi [illegible] iudicem cognoscere non possit [illegible] pena [illegible]

exequendam et processum
Officialis pronunciavit temerarium qui post appellationem interpositam decrevit sententiam interdicti irritam et inanem
quia appellatione ad sedem apostolicam interposita nichil debuit innovari / preterea sententia Episcopi promulgata contra decanum prima facie videbatur recte lata cum per Officialem prohibitum fuisset ne sonaretur in Ecclesia interdictum et decanus officium impediebat / sed quia per appellationem a decano interpositam ad papam cui Officialis duxerat deferendum apostolos concedendo non solum principalem sed etiam accessoria deferebant ad sedem apostolicam sententiam Episcopi latam post appellationem decrevit papa irritam et inanem
In fine dicte legis Archiepiscopus decanum denunciavit citandum sed Capitulum Senonense qui famosi dicti Officialis contra vocavit eum incul[pa]bilem iudicavit, qui potius voluit deferre appellationi facte ad papam quam denunciationem ab Archiepiscopo attemptate. Sequitur littera prudente contra decanum domus dei .i. hospitalis iuxta vulgare Gallicorum detinebat qui fregit super hiis monitus denegabat et sic apparebat incorrigibilis propter quia monitus non satis faciebat monuisset .i. requisivisset retraderet alias retraderet pena graver[ior] secundum hostes alluderes vulgari gallicorum quod hosticos vel pignora capta retradent

Detinta

Appellavit pro officialis dimissis modis decanus ad instantiam compellendi ut hec [illegible] quia non [illegible] appellatione Episcopi erat iusta secundum processus

.i. relaxando sub cita cautione fidei sue credidit ad tempus infra quod nisi quod propter qua fuerant detenti fuit terminata, redent hosticos tenuti vel pignora reddi ti in recredentiam protestans ad iurisdictionem de iure speciali privilegii vel consuetudinis Episcopus metuens non appellat sic a decano tamquam a iudice sed tamquam alio qui iniuste possit aliquid facere quod viget in curia Episcopi, sicud et factum est ut sequitur et sic fuit potius provocatio quam appellatio ut .c. cum sit sicut ymmo cessare de eius cessatione decima hodie .i. de offi. ordi. .i. capitulo et .c. quoniam li. vi. presbiteros forte ab ipso appellare vel a iudice appellationis .i. coram emisit cum appellationem officialis detulit et apostolos tradidit sed propterea hos ut videbatur obliti processit ut sequitur et .i. decidit quod decanus inobedientiam faciebat supradictum interdictum sonari propter quod Episcopus excommunicavit illum, et archiepiscopus denunciavit illum vitandum sed capitulum communicavit ei de appellatione confidentes de hiis dominibus in dicta .i. Curia non hic incepit sententia post appellationem latam sic est in antiqua sed si littera habet latam de supplici interposita cum effectum sed sine interdicti puta dico nisi usque ad .x. dies dimiserit sacerdotem / consistit sicut

interdictum est temerarium iudicatos licet ipsum pronunciatum in se sit iniustum quod per idem pronunciatum fuit temeritas, quia pronuncians iudex non erat interposita per decanum ab officiali ad papam.

¶ Nota primo quod pro delicto potest clericus incarcerari seu in vinculis poni et hoc per suum iudicem, de quo in glo. supra allegat. c. ut fame de sen. exco. et de hoc est c. si clericos li. vi. Et dicit Archidiaconus hoc verum esse quando aggravari cupit ut hic ibi restitui detrectabat.

¶ iiº nota quod inferior episcopo potest habere iurisdictionem episcopalem ut hic decanus, quod verum est de iure speciali ut dixi in textu. ¶ iiiº nota superiorem posse agere et appellare pro suis subditis ibi se ac suos et statum eius de quo supra eodem de appella. § i. et sic appellatio episcopi prodest non soli episcopo sed clero et populo ut hic de quo supra dicta infra eodem c. pro modum ut lo. ta appellationem interpositam ad archiepiscopum partes posse esse qui coram officiali archiepiscopi ut hic ibi partes coram officiali Cure Remensis. Et ratio quia ipsos est omnium consortium, de hoc supra de sen. exco. c. Romana li. vi. ¶ Eo in parte unde nota primo quod sententia lata post appellationem etiam extraiudicialem est nulla ibi irrita. ¶ iiº nota variantem in sua voluntate non esse audiendum. ¶ iiiº nota quod interdictum potest a promulgante suspendi ibi cuius effectum et quod pendente suspensione potest appellari de quo est dictum c. ore ad hec quam. ¶ iiiiº nota quod iudex a quo qui detulit appellationi desiit esse iudex ibi officialis processu etc. unde non valet quod agit pendente appellatione quamvis id quod agit alias iustum sit. ¶ Eo ut in parte nota quod contra perturbantes divina officia, glo. allegat. et sunt leges est pena capitalis contra delinquentes qui ad ecclesie confugi l. de incertianis. ¶ iiº nota quod per dacionem apostolorum iudex a quo censetur desistere a cognitione ibi apostolos quod verum dico in apostolis dimissoriis, secus si daret refutatorios ut c. cordi li. vi. Et nota hic textum de apostolis, alium enim textum non habemus in hac compilacione. ¶ iiiº nota quod negocium devolvit principaliter omnia accidentia et consequentia ad appellationem et quod consequentur censentur attemptata post appellationem ut hic. Eo ut verum. Nota quod excommunicatum post appellationem latam non esse vitandum, quia potest est defendi huiusmodi appellationi quod de iniustitia, de quo in glo. ult.

¶ Eo annulando et declaranda latam penam per partes ipsius unde contra primam partem quod pena potest ideo quod dicit. Et supradictus decanus episcopum monuisset ut ei restitueret possessionem in continenti etc. videtur primo quod huiusmodi monitio facta superiori unde episcopo fuit nulla, quia monitio non cadit in superiorem. De supplemento

Legitime [illegible] interpositam [illegible] quod omnes probabiliter
[illegible] glo. post appellationem legitimam

[Left margin:] Et nota et [illegible] effectum [illegible] ut in glo.

[Left margin:] 2 Diffinitio processus decani post appellationem episcopi.

[Right margin:] Et dicitur appellatio post appellationem est [illegible] post appellationem [illegible]

[Right margin:] Diffinitio processus episcopi post appellationem decani

[Right margin:] De hoc in glo. per textum

[Right margin:] De quo glo. probat

[Right margin:] De causis

[Right margin:] Coy.

[Right margin:] Possessor aliter iure dicitur

[Left margin, foot:] De quo in glo. variantibus

No[ta] dum quis variavit in causa super quo appellat non est audiendus [illegible] in glo. 2. [illegible]

No[ta] quod interdictum post appellationem promulgatum non [illegible] officialis archiepiscopi Remensis [illegible]

No[ta] quod interdictum post appellationem promulgatum [illegible] ad [illegible] prohibitum [illegible] appellationem decani [illegible]

[illegible] [illegible] et decanus [illegible]

negli pla c. ii de maio
Con et obe cu infior. Ita ad
idem vi, etiam q decang
sic petens sibi restitui p
sbitis non debuit audi
ri ex eo quia psona li
ba no pt vendicari cu
i vendicatoe requiratur
domini agentis ff. de rei
vendi l. officiu C. de iudi +
ex amata. hec gria in
quirit vtru valuit h
monicio decani de qua
1. in lra. Ad pm go dico
q ista monicio fuit ex
iudicialis .i. amicabilis
requisicio. nam impiosa
monicio spectat ad supio
rem vt i gria. Similis
requisicio ad inferiore ut
hic. nec pt ocsuetudo dare
inferiori ut impet supiori
vel i eu animaduertat. de
maio et obe cu inferior
tu eccor. et vide qd no
e ti. c. i. ar. xxvi di adh
nam ut ibi app talis
ocsuetudo est irronabilis
ponit reprobanda de
ocsuetu cu int. et c. fi. sz
h pt opari ocsuetudo q
inferior i pena superioris
etiam interdicat vel adi
minus suspendat ut hic
et C. de offi ordi in re
fragabili. §. ii. Ad sm
2. qd inquirit vtru liber-
ho possit repeti. dico sm
Innoc. q pt quo pete
liberu hominem p suo
interesse seu p suo iure
qd in eo habet sic pr
sum adiecta ca. l. ij. §.
p hac ff. de rei vendica
petens go decanus erat in ista
si vm erat quod dicebat
sz no debuit sibi facere ius
sz potius cora epo tamqm iudi
ce peti debuit narrando
q erat sibi subditus. et im
pediebat sibi sinere vel
solita et debita obsequia
exhibere. Sic ecclesia ptrius
ciuitatis repetit suum ciuem
si sic detinetur. q psona
lia munera soluere non
pt ff. ad municipa. l. de
iure. §. fi. C. de decuri. l.
qualitas l. xvi. Sic vi q
dominus pt pete suu astri
ticiu. s. i. deinde c. ii. et
dominus vassallu si deti
neatur ita q non possit
debita seruicia psoluere. ad
hoc h ut possit peti
ho. requiritur ius reale
consistens i psona. vnde cre
ditor no pt pete sibi
tradi debitore ab alio
detentu. nullu eni ius rea
le habet in psona debitoris
de pigno. c. ii. sm Innoc.
et hoc no diguerit. et sic
intellectus lre quantum
ad hac ptem
Notatur in scripta lra. por
quo epus metuens ne
decanus aliquid attemptaret
i sum preiudiciu puocat
ad archiepm et subiecit
se et suos illius ptectioni.
Et circa ista ptem occ
runt etiam aliquae dubi
taciones et opposiciones. Et p
hic. vi. eni q hic. non
potat appre epus noie
ciuitatis q sua no inter
Con erat et pt obstat sibi
q vi no soluerit. Item q

In tali furto no agit dns. si sibi eni imputet subditi si res suas no bn custodiunt
si si maiori vi no restitit no est i culpa. quia nec qs facere pot. S. locati. si vectos
vis maior. Idem si no fit iniuria i odiu dni sed p spale odiu subiecti non
agit dominus de iniuria pt tn age ad interesse suu

no hebat madatu ad hoc
et sic obstat c. de p̄curā
c. Tēo ad idem q̄ appe
det fi a iudice, quia aui
non ad supiorē, quo q̄o
potuit app̄re Epūs a de
cano qui ē sibi inferior. Ad
p̄mu dico q̄ potuit hic
app̄re Epūs p̄ Ciuitate
adeo quia intererat Epi
ut Ciuitas no interdicet
s̄ ut celebraret diuina ut
p̄plus instruet et i fide
catholica roborarēt, cu sit
racōn redditum p̄ p̄plo de
decim̄ veniens. hm̄ Innoc.
Et io in hoc cau et i quolz
q̄li Epūs pt app̄re p̄
se et pro clero et p̄ p̄plo
suo. ar dicti c. veniens
et ij. q. vj. no solent. Ulz
dico q̄ domini q̄ iurisdicō
hnt uel ecc̄ sine iurisdicōe
hnt domini tm̄ villaru
vel possessionū i quibz colo
ni habitant, libe pnt age
de dolo ad interesse con
illos qui i ipsu i iuriam
ipsos colonos quamois lai
ceros, tm̄ eios subditos
molestat ul spoliat. Et
cu eti c. equu ee i ipso
omibz dari duo accon
z cu alia no suppetat
saltem de dolo dabitur
ff. de dolo l. j. hm̄ Innoc.
de quo ipe laicus hic tē
tat. hec vera inquatu
hmoi iniuria q̄uit int
esse domini. Tales si iniuria
q̄cnet solu colonus dns
no aget, ut p̄ furto rs
coloni alis n̄ p̄ tli aget
posset ecc̄ remittē, q̄

esset absurdu, ad p̄dicta
fac glo. ff. c. auctē. si de
p̄ule li. vj. Tad aliud di
co q̄ lz vm̄ sit q̄ app̄o
iudicial̄ debeat fi a iudice
ad supiorē, secq̄ de q̄o.
iudiciali qualis fuit hic
q̄ et talis pt fieri p̄ su
piore ab inferiore. hic eni
Epūs no appellat a decā
no tanq̄ā a suo iudice
s̄ tanq̄ā ab illo q̄ iniuste
possit aliqd face quod p̄.
get i iniuria Epi sicud
et fecit ut dt lra, cu po
ciq̄ fuit puocano q̄m ap
pellatio. d. c. tu sit hm̄
Innoc. dt aut Host. q̄
incaute fecit iste Epūs
sic appellando, quia p̄ q̄
tota iurisdicō sua quo
ad hec titulum articulū
tustulit i metropolitanū
tamēq̄ ḡo fecisset rela
xando hmoi interdictum
quod potuit tanq̄ superior
hm̄ eu, q̄re ḡo tlr appellavit
dt Jo. an. q̄ forte moti
fuit, q̄ de fco no obedi
uissent sibi clici, cu no
sit obediat suo plato
salte de fco Extra. licz
superior possit relaxare
s̄niam inferioris, tm̄ hoc
no pt face sine ca. c.
de offi. ordi. c. iij. et ido
voluit potiq̄ appellare
z p̄ solucōs. Tez ad hec
cōs ista soluconi surgit
forciq̄ dubiu sine q̄m
tlam cu Arcepūs non
est iudex subditos suos
suffraganeos de offi.
ordi. pastoral. ḡ uon
potuit Epūs con s̄u
subditu app̄re ad Arcepm

Hoc contrarium apparet diffi
cilium et roboratur ex hoc
quia hic fuit provocatio extra
iudicialis ut dictum est, et
sic debet fieri ad illum qui potest
adire dari pro querelam ·i·e· cum
sit sicut · si non | Ad hoc dicat
Fran(ciscus) quod Episcopus potuit
hic se submittere metro
politano extra quod erat
reus et cum clericus agit contra
episcopum / metropolitanus est
iudex ordinarius | Sed quod
cum · adeuntur arbitri · vel
quia iure si clericus | Aliter dico
quod metropolitanus est iu
dex subditorum suffraga
neorum suffraganeorum in
spirituali tamen cessantibus admi
nistris / textus est de offi. or
di. irrefragabili l. fi. Sed
hec solutio procedit si per
cessatorem appellasset / quod
hic non constat / Ergo prima
quo solutionem nota quod provo
catio interponitur ad non adi
bilem pro querelam / et hoc
quod interponitur pro reum / et
qui tenetur est locum rei
ut hic erat Episcopus / probatur
hic littera c. ipsius et sic patet
solutio | In 2° vero aliter
de sententia ut dicitur lata per
decanum hic excusabitur
glo. in textu / In 3° officialis
aut disponitur 3. officialis
Archiepiscopi iudicat ut dicto
irritum quod latum fuit per
decanum post appellationem Episcopi /
Contra hoc etiam obstat quod
nominata post appellationem non
fuit irrita sed irritanda
·i·e· non solum de iure / et sic
male pronunciatur quod appello

non fuit hic a diffinitiva
Solutio spirituale est in sententia
censure ut lata post appellationem
in extraiudicialibus est nulla
ut hic probatur de excommunicatione
et de interdicto in 3° offi
cialis, i. ubi irrita / et in 6°
postea ibi irritus caruisse
quod hic tenet Innocentius
secundum Innocentium / secus est deca
nus ·i·e· ad audientiam /
Aliam materiam que sequitur
in 6° quia non usque in fine
examinabo circa glosas
Quia hic in 8° postea fit
mentio de appellationibus de quibus
nichil tractat glosa / Ideo
pro intellectu illius littere
Queritur quid sit appellatio Nota
Item quot sunt genera
appellationum | Ad primum dico 1.
secundum Innocentium quod appellatio in
proposito dicitur scriptura per
iudicem a quo ad iudicem
ad quem appellatur directe
super serie appellationis / ut insinuatur
an sit (appellatum) appellandum et
qualiter seu ex qua causa
et an sit delatum vel
non / Et vocantur appellationes
quia appellatio dicitur quasi dimis
sorie seu missive / sic et per hanc
litteras fit missio cause ad
superiorem | Sed ad 2m dico 2
quod quantum ad propositum sufficit
duo sunt genera appellationum
scilicet iudiciales et extraiudicia
les / Extraiudiciales appella
tiones sunt appellationes quia non
est ibi qui eos terminat
Ideo de hiis non fit men
tio in diffinitione sed sunt
appellationes littere testimoniales Iudi
ciales non sunt triplices

Sed h[ec] fuit opinio ... facta per p[a]p[am] ... fuit ... appellat[ur] ut ... glo[sa] ... suspendendum

sed dimissorij cu[m] dimittit appel
lantem ad iudicem ad quem pro
vocatorij cum non defert appel
lacioni / Reverencialem cum iudex non
delatum defert appel[lationi] reve
rencia iudicis ad quem appel
latur / Et materia ista dis
cussa est i[n] s[e]cundo et tr[ac]
tat[ur] in Clemen[tina] ij. c. ti.
Hodie aut[em] iudices tra
tradunt acta per apostolos etc.
Glo[sa] s[ec]unda in p[ri]ncipio sol
uit unum dubium / An pla
ceat capitulo clerici intrare
sicut canonici / Secundum q[uae]
rit An liceat laico cle
detrude[re] clericum sine admi
tracionem ipsius laici / Argu
it pro et con[tra] / solvit Et
mea ibi ut fame et c.
si clericus li[bro] vj[to] Et ibi c.
et quia ibi dicit[ur] l[itte]ra de cle
ricis talibus qui deprehendun
tur laicos in fraude admi
tracionis / non obstat illud
quia loquit[ur] de verbali
deprehensione in reddenda
racione ut dicit glosa q[uae]
sito cum diu[ersis] Sed no[n] credo
etc. / Idem s[ecun]do / et ibi
verbo et dicat non compa
lit alias incidunt sententias
de hoc solet lacius tracta
ri in dicto c. ij. et ibi
in hactenus Tol. viij c. etc.
Glo[sa] iij p[rinci]p[alite]r recitat p[er]
contra quia interdictum
tempore non potuit p[er]fic
decanum de his que
fuit c[ir]ca c. quesiuit
Glosa soluit q[uo]d hic facere
potuit non de iure com[muni]
ut in contrario sed de iure specia
li viz ex speciali consuetudine
ad hoc c. de officio ordi

irrefragabili et excessiu
Sed hostiensis dicit p[er] consuetudinem
non posse surgere hanc
potestatem sed ex privilegio sic
et ex tali privilegio habet
capitulum et decani i[n] reg
no Francie / unde hic est
et consuetudo p[otes]t hac
dare de se. ipse cum cota
gat ubi dixi / hic hic ipse
non fuit interdictum sed ces
satio ad divinis de qua s[upra]
de offi. ordi. quamvis et
c. si canonici li[bro] vj[to] / Glosa
quinta modos declarat tan
tum et ibi consilios ut si di
cebat se velle stare iudi
cio archiepiscopi vel amicorum
cotitor clericorum et ibi in
ciosam ymo faciebat p[er]
sumpcio pro episcopo tam
roe ... quam sunt so
cium. Glo[sa] sequens notat
p[er] appellacione ultima quam sit
p[er] ... ... Glo[sa]
suspendendum / obicit et
soluit / deinde tractat an
purum interdictum suspendi
possit et quid iuris si
interim appellet dicit ut
mea Et ibi ad hoc dicunt
verbis ibi p[ro]ut hic dicit
Circa ista solucio w[ul]t glo[sa]
contraria procedunt / q[uo]d sentencia [/ quando]
fert pure / tunc enim non
p[otes]t suspendi per appellationem se
quentem / et stati c. aliqua
ligat vel stati c. mel
la / sed hec lata fuit sub
condicione vel in diem / et tal[is]
sentencia bene p[otes]t suspendi per
appellacionem. d. c. postea unde [cum appellacio]
sententiam precessit purifi
cacionem condicionis suspendit
effectum / Sicut hec sentencia

Vbi in arbitrio ... ... c. indicatum
pene ... ... cuius voluntate
lata ... ... leges auctoritate ...

gelo istius glose / Item nota
ibi pt hec dici glosa tene-
tat an purum interdictum
posset suspendi viz quo
ad executionem remanente
sua / et vult quod sic / recitat
hec in hoc opiniones dic
ut mea Et ibi de ques-
di iiii c. ii. ubi dicit quod
in baptismate concupiscentia
extinguitur non ut non sit
sed ut non obsit / illa hec
concupiscentia non est peccatum
originale sed fomes pec-
cati / et secundum hoc etiam
debet intelligi hec dictum
glose dum dicit / lige ipsum
peccatum originale remane-
at i. concupiscentia / sed fomes
peccati remanet / Et ibi
Sicut aut [illegible] — fine aut dicit in lege / ad
donandi concupiscentia accep-
to quod dicat uxor si in
eadem voluntate perseveraverit
usque ad mortem valet
alias non etc. Et ibi quoniam
hec dicunt etc viz quod
non posset suspendi in-
terdictum ad executionem quin
totum tollatur etc Et hoc
improbat glosa per legem
quum c. ibi cum inter-
dum ibi in fine quod non
erat fieri non pt ea que
sunt in id mutari quod
non erat / non enim minus
est dare quam mutare no-
vas naturas rebus etc
Et ista glosa ultimate
residet in hoc quod interdictum
pt suspendi quo ad ef-
fectum solum non aut ex-
torem / quod etiam approba-
ut dixi d. c. i. addisce quam

facte hec glo contra ad praeteritam
quod et ipse possit exsolutionem
suspendere in quo dicto glo
est nouanda / quod sive esset
in causa aut extra ipsam contra
te quod dicit glo etc Glo
sequens dat rationem ad legem
et notat Glosa perturbare
poterit de eo qui turbat
divinum officium et dicitur de glo
in uno non ei Glo defendit
declarat legem Glo prima ex
declarat legem et notat
Glo penultima possit recitari per
obiectionem et solutionem sic-
ut pt dici quod hic non
dicit [illegible] clericum fuisse ap-
pellatorem decanum nisi quo
ad abdicandum iurisdictionem
iudicis qui detulit secundum hostiensem
exequendo eidem detulit glo sive
fuit appellatio omnia erant de-
lata ad superiorem unde am-
plius se non debuit intro-
mittere. Glo ultima est pt
recitari per obiectionem et solu-
tionem Et ideo ibi nota
quod dicit in lege cum persona
minore conveniatur in lite
et curator hec credens ces-
savit / non tenetur / lige i. c. sit
liuor Infine Ista ma[illegible]
dic expedita est et de se
expositor / solet hic ubi di-
cit quod qui dicit se excommunicatum // non esse
per clericum appellantem et hoc
offert se probaturum per hanc
partem pendente in iudicio
evitabitur in hiis quod ut ac-
tor vellet facere / sed ex-
inde non vitabitur
sed pt admitti ad omnes
legitimos actus etc.

Ut nostrum

Omnia [illegible]
[illegible]

Cum aliis : Et

Cum alter contra
suspensum qui dicit
quod suspensus
exercet officium
[illegible]
[illegible]
officium [illegible]
[illegible]
[illegible] officium
[illegible]
[illegible]

offi.

cam ad se revocat non valet
processus habitus per inferiorem
sicut nec valet si per eos ab
eo fuisset. Et tunc appellatum. Et
primo potuit dictum non ratione
ibi eum plus. Et ut dicit
glo. prima post hanc litteram
ut eccias ... ut nos
... et ibi ponit casum
plenius ad istam et ad illam
facit etiam post .d. de offi.
archid. ut nunc / vii c. cau
hanc. et lego dictam glossam
primam c. ut nunc, et ut ec
clesiastici ... ad
illam partem / per hoc intelli
ge illam .d. de cap. ut nunc
etc. / ¶ Sequitur ... secundum man
datum quo iusserat papa
archiepiscopum ... Cancel
lariam conferat persone ydo
nee meo casu et ... ...
... ut in glosa sigilli Can
cellarie dicto quod cui can
cellariam contulerat irrita
et inanem, i. nichil iuris
fuisse collatum ex tali
traditione etc. secundum Innoc.
Alias cum hoc consistit in
facto ex quo facta est ne
quit non fuisse ff. de
capti. et post. limi. ... l.
in libello ... facte / Et ita
huiusmodi revocatio facti intel
ligitur quo ad iuris effec
tum ut stati dixi, et sic
solvitur una obiectio.
¶ Ergo lra. c. hanc noto
... actu quo suspendi
actus iurisdictionis vel qui su
perior revocat ad se cau
sam pendentem coram inferiore / con
tra post huiusmodi revocationem
nulla sunt, ad hoc vide

offi. de lega. pastoralis §
preterea / de preben. si capitulo
li. vi. ... 2 Revocationis

Con.

¶ Sed oppono ad litteram na
... ista decisio
... quia nec debuit
impediri nec retardari tra
ditio sigilli ut consecutiva
ad priorem collationem factam
ante revocationem cause ad
se papam / ad hoc .d. c.
constitutus, ubi pretextu ap
pellationis non impedi
datur possessio / Sic nec de
buit impediri pretextu re
vocationis / Ad idem facit
fortius / quia lite pendente
non debuit archiepiscopus impe
diri uti sua possessione vel
sigillum tradendo, .d. ut li
te pendente per totum etc.

Con.

¶ Ad primum dico secundum Innoc.
quod ibi confirmatio fuit le
gitime facta / et appellatio ex
iudicialis illam non sus
pendebat / hic collatio fuit
clandestine facta ut in
casu in textu dicitur / et revo
catio precessit traditionem
sigilli / iuste ergo revocatur
attemptatum per eam
vel aliter possessio consecutiva
ad factum de praeterito non
suspensum non impedi
tur in eo, quod est pura
facti et in eo non est ali
quod iuris annexum / hic
non traditionem sigilli aliud
iuris erat annexum scilicet ius
exercendi officium sigillandi
et hoc ius non erat trans
latum sola collatione Can
cellarie secundum ... sufferetur
traditione sigilli et ergo merito
impeditur / Secus si hic fuisset

hoc modo adeptus eius tradi
tionem sigilli. et quod modo
impedit ut si fuisset in
stitutus et confirmatus ut
in contrario secundum Innocentium. Est autem
et melius et clarius ad hoc
dici talis quia hic papa
revocavit factum ad se
quod plus operatur quam appellatio
quod etiam secundum Innocentium et
probatur in littera ad finem et in glossa penultima
Ex quo noto quod licet appellatio
non impediat quominus tra
datur possessio ut in contrario
revocatio tamen causae impedit ut
sic plus operetur hoc sit
expressum quam id tacitum
Per idem respondeo ad secundam
obiectionem quod hic totum operatur
revocatio qua ad se fecit
papa ex certa scientia quod post
illam non licet alicui
aliquid attemptare ad hoc
supra de probationibus in tertia, et
quod ibi notatur. Secus autem
si archiepiscopus litigasset cum
alio quia tunc non fuis
set impeditus uti possessione
pendente lite ut in contrario
Ex quo etiam noto magnam
efficaciam revocationis summi pontificis
quia impedit executionem
possessionis sed nec archiepiscopus
exerceat sua possessione et
sic plus operatur quam pen
dentia litis que est inter
litigatores. Et dicit Innocentius
speciale in revocatione quam
facit papa qui habet plenitu
dinem potestatis quod est hic
in glossa ultima. Sed Hostiensis dicit
idem in quocumque superiore
respectu inferioris cuius iurisdictio

possessor ex toto revocat cau
sam. Et ideo sicut per
revocationem delegantis, dele
gatus aliquid facit actus
est nullus de officio dele. pas
toralis quia non dicit et
in ordinario respectu ma
ioris a quo totaliter dependet
ut probatur hoc capitulo quod est
singulare in hac materia. Et
hoc facit. Glossa ultima dat
simile et argumenta fortis
sima textum dicit ut supra.

Oblatae

Quoniam certa (?) ubi tamen
appellationem prosequendi statutum
ab homine aliquid prius pre
venit eo tacito litteras impe
trando litterae non valent. Sta
tuum intra etiam appellationes pre
venire potest. Dummodo ... non
impetrat. Et est quasi divisio
ibi licet que distinguit
... membra prosequitur
ibi si non 2a instruit iudi
cem ibi superior. Et ita conclu
dit ad casum. Apponendo ibi
ex his etc.

Casus in textu sic figuratur inter
ecclesiam de Sambrona ex
una parte et ecclesiam de Kino
corna ex alia coram dele
gatis iudicibus quod ultima
lata fuit sententia pro ecclesia
de Sambro a qua sententia fuit
ad sedem apostolicam appellatum. Ex parte
ecclesie de Kinocorna clausum
nec tamen ad prosecutionem appellationis
fuit terminus assignatus. plebanus
de Sambro super
observanda sententia sicut racio
nabiliter lata contra litteras
impetravit. Post aliquod post
modum super sententia infirman
da ad alios iudices litteras

impetrauit nulla de posterioribus
in posterioribus litteris facta
mentione, dubitabatur utrum
priores iudices uel posteriores
de causa cognoscere debe
ant. Consultus papa respon
dit, quod quamuis appellan
ti licitum a sua indulgeatur
annus a lege et eo instan
tia biennium, tamen huiusmodi tempus
potest restringi non solum a iu
dice a quo appellatum
est et ab appellante
cum in eius fauorem constitutum sit, non ut
tempus ipse preueniri non pos
sit sed ne ualeat prorogari.
Distinguit ergo papa
in quo casu litteras impetret,
si cum tempus prefigit ab ap
pellante uel iudice appella
tionem prosequendi. Si appel
latus tacito de illo tempore
litteras impetrauit huiusmodi
litteras tamquam tacita ueritate
impetrate non ualent. Si
uero non sit aliquod tempus
ab appellante uel a iudice
prefixum, post appellationem
infra tempus constitutum a lege po
terit commissionis litteras
impetrare, dummodo nimium
non festinet ut appellan
tem in commissione supplan
tet, et casum dicit quod potest
rit iudex in appellationis causa
procedere, ita ut si appel
lans uoluit in ea procedere
oportebit eum agere sub
iudice sic obtento, nisi
possit eum licite recu
sare, quod si appellans
noluit appellatus nichilominus
potest prosequi causam ipsam
et si iudex appellatus

uiderit eo dilatione preue
niri. Iuxta potest dicta
cognoscere neutro prosequen
te appellationem ut precedente
lum ciuile, puta si appel
lare a sua sententia confir
mationis alicuius electionis
et aliquis non uelit eam ad
eum differre prosecutionem
appellationis, quod cum iudex tunc
tum mandari ne gregi do
minico diu desit cura pas
toris, huius quod consideratis re
sponsum est quod omnia istorum
iudicum, iudex quod per posterio
res non derogatur prioribus
litteris licite impetratis per
quas poterunt primi iudi
ces procedere ad infirmandum
uel confirmandum sententiam per
eadem ratione. ¶ Sequitur
littera sine tempore pro appel
latione statuto, de alio
dicet, scilicet plebis de zambro
appellationem non petierit in
minimo tempore legale ob
firmacione, et tamen per illas
litteras potest infirmari
ut dicitur. Litteras impetrat
quod est alia post appellationem
posteriores impetrati ab ap
pellante uel uos priores
impetrati ab appellato
et forte adiungit que
fuerunt quod uiris si tempus
legis fuisset moderatum
per hominem tamen potuit
moderari ad quem respon
det superior quod ad quem
est appellatum preiudicium rei pub
lice ut exemplificat
ac si dicitur cum agit
de re priuata prorogent
partes quod uoluerint.
¶ Hostia noto pa i pro

Item sicut appellans ... appellatum
appellatum tamen per partem appellantem
absente ... tamen ... citata ...

ex verbo iudicis quod non est
necesse in rescripto appellationis ex-
primere nomen iudicis a quo
appellatur cum quidam iudices iu-
dicant qui se subiciant in Speculo de
appellatione § de officio vero auditoris
ita notat aliqui hic ego
tamen puto hoc non col-
ligi hic quia ista non
sunt verba appellantis
sed iudicum quaerentium tamen istud
dictum est notandum
Secundo nota dictum inter deferre
appellationi et tempus assigna-
re ad ipsam prosequendam
hic enim ponitur ut dimissa
ibi non delatum est Ego
noto quod si iudex assignet
tempus ad prosequendum non ta-
men defert de quo supra
eodem tit. cum appellantibus li. vi. et
dicit Spe. tit. de ap. § iuxta
dictum nisi Ob. etc. si
Notarius scribat quod iudex
benigne recepit appellationem
non appella intelligitur dela-
tum refert tamen quod Clemen-
ti quarto placebat contrarium
Sit ergo iudex cautus in
rescriptione et tunc videtur
iudicis quod admittitur quan-
tum de iure tenetur secun-
dum quod ... defendendo
vel non defendendo supra verbo litigant
Nota quod tempus iuris potest
artari sed non prorogari de
quo dixi eodem c. cum sit
Et quod hic artari possit
hoc procedit ex eo quod hic
est iure concessum unde
artari potest solum in casibus
a iure concessis Et dicit
Hostiensis quod licet tempus iuris
possit abreviari et breviora
prestari per iudicem et etiam
per appellatum non sic per

appellatum a quarto huius litterae ibi
non solum a provocante etc. de
hoc in Speculo de ap. § quoniam
circa sed et dicta ibi
Item nota quod litterae iustitiae
sunt quaedam etiam si per alterum
partium tamen fuerint impetratae
parti huic quia pluries im-
petratas ab appellato prosequitur ibi
appellationis causam Et nota mira-
mirabiliter quod etiam si litterae
sunt impetratae super confirma-
tione sive per appellatum potest ap-
pellans prosequi ad infir-
mationem sive et hoc maxime
probat summo ibi confirmanda
etc. quod nota primo Et fit
cum idem contra ut pluries
appellatus super infirma-
tione sive potest appellans instare
super confirmatione et de hoc
nota c. de offi. delega. cum
coniugalis supra versus superior
Nota quod qui innuet partem
supplet ex officio neutra
partium prosequente appellationem intel-
ligo tamen quod erat negligens
intra tempus prosequendae appellationis
ibi ad aliud processum etc.
Si cui delata est appellatio
iudex ad quem se non impe-
diet Et quod dixi de pericu-
lo intelligendum est quando est periculum
rei petitae ut in textu
litterae videlicet quando appellatio est a con-
firmatione electi vel cum
si ageretur de foedere matrimonii
carnalis de quibus per articulum
... ut infirma hodie aut
contra ad caput de electione
decisum est per c. si et c.
cupientes et c. si postquam
de elec. li. vi. Et dicit
Hostiensis quod equitas exsta-
ret quando appellatur a confundente

In c. i. de elec. li. vi. disponitur quod si aliquis
opponit contra personam electi vel postulati et
obiecit super appellatione ad papam appellatum et appellans
et quod intersit adire obiectus ... iter
arripere debet ad papam de quo dixi videlicet
eius.

sep ut s[illegible]

cla appl iusta vim no ha
appl superior prudeat eccie
nisi iusta causa subsistit de
Europa cap te et c. cum
appl et alio coaptatur p
contra inferiorem remove ab ob-
tenta, de cleri. no residen
ex tunc, forcius impediri
Et promovendus q tempus
cicitur & c. d. de iure iura
quemadmodum Et hic reprobat
Jo. an. Et in dicere ex tunc
est dare culpa non reside-
tie Alia etiam iura non
concludunt p hostiensem ut notat
in eisdem et c. de offi. ordi
cum vos, Et prudeat [illegible]
eccie interim pendente ap
de vicario speciali c. tue
nit in [illegible] in glo. [illegible]
Item nota q confirmatus a
cum confirmacoe e appellatum ad
ministrare nequit ibi ne
gligi & c. & sic interim non
habet curam Est aut dubi
um si administrat pendente ap
pel. an incidat penam
c. avaricie de elec li
vi. Et de hoc ibi notatur
in glo. et h. Jo. an. cum sic
de quo ibi late solet [illegible]
tari Hic disponit [illegible]
[illegible] statuta statutum ad
prosequendum appellationem non pt
preveniri [illegible] cum iuris sit
Quero circa hoc primo quis
possit statuere tempus ad
prosequendum appellationem Ad hoc
dico q iudex aquo appel
latur & etiam ipse appellans
et hoc e indubitatum per
hanc literam ibi no solum
a provocante & c. et de ap
pellato quod iuris utrum
ipse possit statuere

No.

tempus ad prosequendum dico q
no sed hostiensis et Jo. an. de
quo remittit ad Specu
de ap. § qualiter circa fine
v. porro. Et idem notat
de ap. cordi li vi. in glo
pcierit v. item licet
appellans de quo est p
archidiaconus ibi in vbo per
prelatos, sed h. ipse appellatum
tenetur apparere sed Germanus
c. sepe, et cordi de ap
li vi. Et hoc tenet dominus
de rota conclusione [illegible]
xxxiv dicit h. ibi q
licet no possit statuere
ad preiudicium appellantis
sed h. statuere sibi ad pre
iudicium appellati Sed quod sic
no placuit dominus de rota
ut ibi Quero quis dica
dicere q appellatio sit prevenire
tempus iuris dummodo nimium no
petat Quod intelligit
illud no nimium petat
Guido ut refert Jo. mo.
dicit q sit in ultimo me
se fatalium p c. appel
lacionem in q [illegible] dicit
q hoc est arbitrium sic
de caus. c. de offi. dele
ga. Et dicit q tunc me
se de quo in c. appella
tore no tollit quod preiu
dicet (?) Et hoc est h. Jo. an.
Est quod sic arbitrarium quid
dicat no nimium prevenir
re & veniet arbitratu
conditio personarum, qualitas
cause, et loci distantia
c. e. cu sit Romana nec
p hoc curia sit appel
lanti, cui rogatum habeat
appellatos, qui appellatos imperans
impetunt sibi iudice p que

No.

Prevenire eius iure si [illegible] [illegible]
[illegible] fuit [illegible]

No. Postremo litteras non derogat [illegible]
[illegible] impetratas [illegible] posteriores litteras
[illegible] alios [illegible] alio non valeret [illegible] impetrata [illegible]

t im. dz hoc dixgerit
fiere ne
impetu sc. ut
in gl. pcint

obtinere potest sinam inf
mari ut hic in fine. Qz
uero an infra tempus
infra posset appellare vel se-
cus ipso iudice approbante
aliter non impetrando ut dico
ep si. Qz tunc erit necesse ci-
tare adversarium, ex quo non
est tempus prorogatum absolute
de hoc. e. c. sepe. ff. Glo.
post appellata ponit duo
dicta primum quod quo que
potest tempus preveniri et quod
tempus hodie ponit de tempore
appellationes finiende et c. Et
in ca. ibi preveniri. Qz que
est ro dixisset hoc potest
esse sm Goff. quia qui-
tempus iuris est breuius
quia modo legale. e.
c. cum sit, nec potest eum prorogare
re ut hic, vel quia homo
magis dedignatur quam
est arg. lex ff. de arbi.
l. tempus, verius est quia tempus
iuris datur ad finiendum
ut sic in glosa. Ideo ne-
cesse est ipsum preveniri, tempus
hominis datur ad inchoan-
dum, et ideo multo non preue-
niretur. Et ibi tractata de
hoc in Clemen. c. ii. si
appellans. Glosa sequens
notat. Et in ca. ibi tam
cause alias iura subuen-
iunt vigilantibus. ff. de
his que in fraudem credito-
rum l. pupillus. Glo. sequens
declarat unum dubium sol-
uendo de citatione ff. Glo.
ult. determinat litem ff.
in fine et hoc dicit tenen-
do Jo. an. in lig. immo videtur
tamen contrarium remittendo ad
nota e. de offi. delega.

ex uerbis ipsius ipse immo
iudicatum tamen tenet dictum
glose. e. de maio. et obe-
dien. in glo. li. quod prodest
ipse fmem ff.

Pertinas

Committat
alta parte
contumaciter
absente iudex a quo dif-
finit ciuiliter negotium pri-
ncipale, si post litem contestatam
fuit appellatum. Contra diuiso
ibi nos igitur

Casus in textu appella-
tum est a sententia diffinitiva
vel saltem" post publicationem
testium. Queritur utrum il-
li qui de appellatione cognoscunt
possunt causam sibi commissam
terminare si altera pars in eorum
se conspectu noluit presentar-
re. Respondetur quod si lis fuit
coram primis iudicibus contes-
tata, potuerunt iudices de-
legati cum eis de meritis
cause constiterit negotium ter-
minare si altera post citata
per contumaciam se absentet. e.

Sequitur Ita publicatis
ex quo hic istos potest argui
litem contestata esse, quia
ista non fuit regulariter
lite non contestata. e. ut lite
non contestata supra li. ii. supra
ea. appellatione et quod supra
principali altera post appellationem
vel appellata. Jo. an. noluit
sapit contumaciam per
quem citacionem. Jo. an. tal
tulo de hoc. e. de ca.
pos. pastoral. negotio
de principali loquitur primis
a quibus appellatum est potuit
i. debebunt sic. e. c. pro
ad si sm Hostiensem delegati
ad eam appellationes pro contuma-
ciam et non aliter. Jo. an.

" al. ?

?

contumaciter

¶ Ex hac lra c. huius Noto quod
lite gtestata in pn(cipa)li ca.
pt pcedi ad diffinitiuam
i ca appel. con. gtumacem
et hoc siue fuit appellatum
a diffinitiua siue ab interlo
cutoria sz agatur ad decision(em)
articli pn(cipa)lis siue ad deci
sionem arti appel. Et dicit h(ic)
i hoc duo genere. Unum
quod lis sit gtestata i pn(cipa)li
ca. et quod liqueat de ca.
alio deficiente no potest dif
finiri negociu pn(cipa)le. ¶ Et
sic infero quod litis gtestacio
i pn(cipa)li non rescindit p(er)
appel. sz durat et gotin(u)a
dit se ad cam appel. Ex
quo ecia vi(detur) quod lite gtesta
ta in pn(cipa)li no oz iterum in
gtestari i ca appel. Et debet
dici i(ta).
¶ Noto ecc(ia) hic quod nc i ca
pn(cipa)li nec i ca appel. pce
dendum e gtra absentem no
gtumacem ita not. Jo. andree
in glo. p(er) gtumaciam z stati
dicta. ¶ Sz opponere gtra ca
d. lam quod ecia pte non
citata potuit iudex
appel. ad sniam pcede et
negociu diffinire. o.c.
sepe. ¶ Ad hoc dico quod illa
decretal loquitur quod tunc
fuit statutus ab homine t(er)
minus cum talibus hec
amre peitacione pempto
ria. ¶ Hic u(er)o loquitur quod
huiusmodi terminus statutus non
fuit. quo casu oz ptem
citari. alio i nulla culpa
est absens p(ro)ut nesciat
sine iudice impetratum.
¶ Et ro diu(er)sitatis quia iudex
cus est utriusque pti sic si

terminus est assignatus. ¶ Et de
legatus sepius est incidere
sup. s(imi)le monet et alibi ubi
ibi d(icitu)r mo(n)et. q(uod) si
iudex appel. pcedit no
est necia citacio ut in
c. sepe. sz si datus
delegatus ab eo debebit
pars citari apd eum dicam.
¶ c. sepe o.c. loquitur quod
est terminus p(re)fixus ab hoie
et i hoc casu si ageretur
coram iudice ad quem est
appltu terminus assignatus ab
homine habet uicem pemp
torij. sz hic quod non est ta
lis terminus assignatus et in
petratur delegati a iudice
ad quem est appltu z ideo
ca. d(ebe)t pars citari apd ra
tionem dictam.
¶ Sed con. hac distinccionem
facit quia eadem racio e in
delegate et delegato o.
de rescrip. sup litteris in fi
o. de offi. delega super
quonam. Ubi fratrem de statu
gno debuit eum pars g
pare in termino p(re)fixo et
si gparuisset sciuisset
de delegacione. si g(o) igno
rat sibi imputet. Dic g(o)
hec lra q(uam) requirit ci
tacionem pcedit respectu
processus facti in pn(cipa)li. o.
respectu arti appel. dis
tinguendum ut in c. sepe. dum
fuit terminus p(re)fixus ab ho
mine. dum no. f(acit) salvo et eo
quod dicitur est de appella
tore o.c. p(ro)x.
¶ Sed adhuc vi(detur) quod lra
c. no habeat veritatem. Racio
quia lite no gtestata no
pt pcedi ad sniam. o. ut
lite non diffinitiua nisi lite

Con.

Con

Con

sunt lis contestata quod est
contra litem. Ad hoc dicit
Innocentius speciale est in liberis
appellationibus quia in ea potest pro
cedi lite non contestata et in
hoc sensu dico sic complectitur.
Si lis contestata est in
principali potest procedi in causa ap
pellationis ad sententiam nec
oportet iterum litem contestari quia
sufficiat contestatio facta
in principali C. de tempore ap
pellationis l. si. Si vero non est
contestata in principali, tunc
in causa appellationis potest procedi
ad decisionem articuli appellationis
ad diffinitivam, ut c. ut lite non
contestata et si. Sed quo ad princi
palem causam non, ut hic
de hoc est in Speculo de
sen. pla. § in nota v. quid
ergo si appellans [illegible] si
quis in quocumque de hoc
aut an libellus sit offeren
dus in causa appellationis
vide hic late per dominum Ioannem
et alia materia per se
glossa videlicet quod procedi de
beat contra contumacem.
Et in hoc distinguit an
reus est contumax, an actor,
an lis est contestata an
non, et an liquet de causa
an non.
Item quaerit de uno dubio
et solvit dicens dic ut in
[illegible] ibi Sed pone. Et
contra per glosse colligun
tur tres conclusiones. Prima
est cum appellatio interpo
nitur a diffinitiva sive ap
pellans sive appellatus
est absens potest procedi ad
diffinitivam confirmationem
vel infirmationem sine [illegible]

quam in fine. Item conclusio quam
a appellatione potest ab interlocu
toria decisa articulo appellationis
quod potest iudex decidere altera
parte absente contumaciter.
Si actor est contumax potest pro
cedi ad decisionem negocii prin
cipalis ut c. de dolo causa. Si appel
latum est ab interlocutoria et
reus est absens contumaciter
et liquet de causa vel liquere
potest ut quia appellatum est
post publicationem attestationum
potest etiam procedi ad decisionem
negocii principalis. Si vero non
liquet, tunc actore absen
te absolvitur reus ab instantia
iudicii, et actor condemnabi
tur in expensis. Si vero reus fuit
absens, actor mittetur in
possessionem, vel reus excommunica
bitur secundum quod disponitur
c. ut lite non contestata, quam
in fine. Item cum ibi Sed
pone glossa movet unam
quaestionem, dic ut in causa et [illegible]
non probasset quam habetur c.
ex parte tua, de
restitutione spoliatorum, cum ad sedem.
Et ibi credo quod cassanda
et iste solutio locum habet
nisi appellans de novo probavit
suam intentionem, quod potest
c. de testibus fraternitatis, de fi
de instrumentorum cum Ioannes, tunc
enim locum habet regula, non proban
tem probabo etc. Infine. Sed
[illegible] ista glosse
supplica cum factum est
appellatum et sequitur appella
te negligente, quia res
rata manet sententia. Sed glossa
se fulcit ad id quod sic potest
Et quidam dicunt [illegible] saepe
appellati prosequuntur appellationem
[illegible]

Domini de rota [illegible] tenent quod si lis non est contestata in principali [illegible]

sup confirmacionibus summas
ne diu stent in pendulo. c.
c. ix. de eo. an. (?)

Ut debitus

Summa est quod cum appellat
ante sententiam, tamen probabilem ex-
primat coram iudice a quo
appellat, nec est probanda
exceptio de iniustis missis
vel literis impetratis que
veritate non sunt. Et si
falsa erit appellacionis causa remit-
titur appellans, et condemp-
natur in expensis; si vero
iudex appellacionem in causa procedet.
Hoc dicit hostiensis et io. an. Et
dividit in tres partes constitucionem. In
prima ponit duplex con-
stitucionis casum. In 2a constitucionis,
in tercia quedam protestacio
et ibi statuimus, 2a ibi sal-
uis. 2a subdividitur in alias
iii. In prima prohibet ante sentenciam
appellari absque rationabili
causa expressa et ipsius non
rationabilis cause probatio
ex lege, 2a ibi cum autem
approbat appellationem ex rona-
bili causa expressa coram
iudice interiectam, dicens
iudice appellacionis de ipsa debe-
re cognoscere. 3a ibi et si
minus instruit iudicem
in processu, et hoc dicit primo
cum reperit non rationabilem
appellationem remittendo et in
expensis condempnando, 2o cum
reperit legitime appellacionem i. procede-
ndo, ha. ibi aliqui
Casus in tunc et congre-
gato concilio generali ex-
positum fuit, a quo romani (?)
frequenter appellabat in
gravamine partis et in de-
rogacionem iudicis, Concilium
volens super hiis providere
ut iudicibus debitus honor
deferatur et consulatur litiga-
toribus super laboribus et ex-
pensis, statuit ut si quis
coram ydoneo iudice conve-
nit sine adversarius, ille
ad superiorem non appellet
ante sentenciam absque causa rona-
bili allegata coram iudice
a quo appellare intendit
sed coram eo suam instanciam
prosequatur. Non obstante
si dixerit quod ad superiorem
per causam illa nuncium destina-
verit, aut literas impetraverit
ab eodem que non sunt
iudici presentate. Si vero pu-
taverit appellandum ex causa
rationabili, coram iudice illa
exponat, talem viz que
si foret probata legitima pu-
taretur, quemadmodum superior
de appellatione cognoscat. Et
si constiterit minus legitime
appellatum illud remittat ad
iudicem a quo appellavit, et
in super in expensis alterius alterius partis
partis condempnet eundem.
Si vero appellatio legitima fuit
in causa procedat, salvis
constitucionibus de maioribus
causis ad sedem apostolicam de-
ferendis. Sequitur glosa. Ut
licet rogaverit ut pena
modalitatis (?), hic poni causa
tunc ...or. i. de sponsa ve-
niens i. infra (?) et io. an.
honor prima ro. constitucionis
litigatoribus 2a ro. constitu-
tus, et repete ut ille
rex (?) geretur et idem i. ac-
tore sui re. nota re...
vo lib. [illegible] coram illo
ydoneo iudice, contra ordi-
narios sine hostiensis (?) sua instancia

ad viii iudicis in appellacione sunt videndum super prudentia (?) superiori

que ex parte conventi consis
tit in defensionibus et ex
ceptionibus consequatur hic secundum
Goff. dicit glimiat simile
ibi salvo et c. destina
vit certo negocio cum
iudice ordinario, vel per
noticiam litterarum secundum Goff.
qui dixit per hanc glosam
multa diversa ad convem
cionem reduci propterea de
legato finit assignate
iste est sensus huius littere. Si
aliquis concipiat de pre
missis litteras et sit contentus
tamen conceptione et non vltra
illas, ut assignet causa
delecto non obstat huiusmodi
conceptio primo quam littere as
signet, ante eum quam as
signet, vi et velle tamen
impedire iurisdictionem a
liorum et non concedimus
procedere, eo demum assig
nate efficax est concep
cio, et hec est vera significacio
verborum propterea, alias di
xisset nisi tamen secundum Io. An.
Goff. exponit prius,
i. donec causa aliquo ap
pellat defendit scilicet ipso
iure eciam si non appellet,
multo forcius quod si qua
litercumque appellet ut hic
in quibus casibus potest in
telligi illa iura, ii. q. vi.
ad Romanam et c. argu
ta et c. qui se sat. Io.
An.
¶ Colligo notabilia et
compendiarum textum precedo
per partes. Et primo textum pro
cium constitucionis. Ex quo
primo noto litteram de dic
tione ut que hic stat

causative licet quandoque intelli
gatur modaliter ut dixi
in textu, in eodem est pro
consecutive, i. de conditio appo
verum, et quod ibi notatur
in glo. ii. et super ea.
¶ Secundo noto honorem debi
tum esse iudicibus observandum. Al. h. r. i. glat.
¶ et notat hic glo. honoa
rem esse iudicis non appre
ab eo, et hoc est causa
quare persoluit persona in
dicis C. de remu in prima
de remedi fraud. vel. ho
nor iudicis, quod tamen in
dico in ea pr. vel, scilicet in
ea appos., quia proxime
stat appositum C. c. dilectis
ubi de hoc in glo. fi. Tertio
in omni ambiguitate con
gete in iudicio cuius est
interpretacio ff. de iure deli
beri. C. de offi. dele. de
causis vestri, et ubicumque est
post actionem sibi videtur inter
rogat C. de fide instru
mentorum. Iohannis, de testi. cum
clamor et licet iudex po
nat negativa pro, ut
non est hic, non appel
lasti, tenetur ei tamen litigator
respondere, quod non est
si esset posito a parte pri
mis iudex cum litigato
re quereret et appareret
deuindi c. i. ff. fin. vi
de quo dic. et. i. de confess.
c. i. li. vi.
¶ Quarto noto consulendum esse
partibus ne variis expensis
et laboribus fatigentur
ad hoc C. de dolo fine
Consulit autem in hoc par
tibus si coram suis ordina
riis litigent et ad eorum or
dinarios vel eorum provin
ciam de facili non trahat.

sm host. Ista colligo ex
prima pte et que p gl. est
expedita, quoniam no licet
glosam et doc. no scribut
aliud.

Venio ad 3 statutum. Ex
quo noto no posse quis
recede a iudice competenti
p via appel. ante sniam
nisi ex ronali ca appel
let. Et in hoc dico qd suf
ficit appom i scriptis porri
gi, eciam si non exprimat
e appa. li vjo.

2o noto qd missio iudicij
i ca seu arreptio itineris
hodie no suspendit iuris
dictionem iudicis inferioris ut
hic dt lra, et ita interij
missio non habet vim ap
pellacois quod e contra
dixit.

3o noto qd de iure pri
cum ea hodie non valz
appom ancequa pnc sint
iudicibus ptate. hc eciam
ponit lra, vsz ad v. cu
aut. Et istam pte expe
Con diendo, oppono qd appri
possit sine ca actualiter
iudex site de pnti o. c.
bone, et sic sine cause
cogniscione. Ad hoc dico
qd e istud loquitur de eo
qui appllat a iudice ad
quem est citatus, et in
simoi appone requiritur
ca legitima. Secus de eo
qui appellat coram iudice
talis enim appo. pt si ex
pbabilibus coniecturis grua
mem inferendi, lz illatio
no sit ut in ario et o.
e dilacionis. Et sic appe
iudicialis exigit cam de
pterito aut de pnti ad iur
ad hoc s. e. eodem li. vjo
quod no requitur i exom
diciali. Item nota qd tra
hic de appe ante snam
quia a snia pt appella
ri verbo i continenti sine
cause cogniscione, nota
i dicto c. eodem &c. Et
hec itam vera puto, qm ali
qua pars appellat a
snia diffinitiva. Si cum
appellaret, tamen eius sui
interesse dicit tam ex
pnte s. e. cu sinz sm
Innoc ibi tamen aste non
ex pnia ca appel. lz ca
quare sui intersit. Item
i ca eleccois vel postu
lacois Eporum et aliorum
superiorum spale e qd ibi
a diffinitiva appellans expr
mit ca de ele. cupientes
li. vjo. qd tamen ibi ro. assig
net alij intelligat illud
e. qm appellat ante sniam
&c. concordat hunc. Item no
obstat qd not. Innoc.
e. de nouj ope nunciacia
significabis, ubi dt appom
an sniam valere eciam
ca no expressa, illud
enim dicit cu pluribus hodie
reprobat de quo notauj
Clemen. appellanti
in c. t. vel pt stabitur dicto
qd precedit tunc. qm appel
lans refert se ad acta
ut qui dt appello, quia
aliter ex actis debuit
pronunciari, tunc enim ca dr
expressa q declabit p
allegacoes iuris sm istam
et p hoc nobilia solucio

multe opposicōes, que hic
adduci possent
Nō Tercio adhuc circa istā pte
Queritur de uno dubio
Quod si ca āppt quā ap
pellatū est notoria, de
ne adhuc expmi ī ap
pellacōn. Glo. p̄ma in
c. accedentes. §. Si ut lite
non contesta, dicit quod si cau
sa est notoria, non est
necesse exprimenda. Sed
ista glosa non est ordinaria
ut ecī ibi solet recitari. Et ratio, quia noto
rietas licet excuset ap
bando, eo quod notoriū non
eget pbacōe, non tamen ex
cusat a ponendo, de qua
eciā notatur in Clemen.
appellanti e. ti. Est ergo
hodie necesse ut appellans
an sentenciam diffinitiuam
secundum canones indistincte
debet exprimere causam racionabile
in sua appellacōne, aliās non au
ditur, ut c. in stud, dico nota
ter hodie necesse esse huiusmodi
causam appellacōnis exprimere, quod
secundum antiqua iura per
quamcumque appellacōnem defere
bat causa ad sedem a
postolica ii. q. vi. c. in
et iii et per totum et c.
super eo, que iura hoc
correcta sunt, et merito, quia
per illa multum tedio ad
remotos iudices cogeba
se redimere, super quo pro
uidet hoc constitucōes hodiernas
dicunt secundum canones, quia
secundum leges an sentenciam non
appellatur.
Et in hoc maiori equitati
innititur canones et viz
quatenus eciam an sentenciam pos
sit appellare. Alia circa istam
particulam litere dicam circa glo
sas suas. Sed quia predictorum
circa v. non obstante occurrit
dubitacōnes in eo quod dicit
litera missionem in possessionem hic ni
chil operari, scilicet literas im
petracōnem, videtur cum hunc
fortius obstare. primo c.
memini, suggestum. et c.
ad hec sicud, et c. dilect.
de offi. delega. cum
ca. vbi innuitur quod mis
sio in possessionem habet vim appel
et cassantur expost at
temptata. Ad aliud eciam
obstat quod in rescripto fit mencio
date c. de rescrip. cum te
et sic audiri debet exceptor
de literis primis. Ad hoc
ultimum dico breuiter quod c. cum
te cum suis concor. secundum verum
intellectum intelligitur de
literis beneficialibus, licet glo
ibi errauit, pba hoc
de rescrip. tibi qui li. vi. §.
in litigiosi fiat putacōi
ut hic. Sed circa aliud primum
est singularis difficultas
inter doc., quod inquirit
quid operatur missio in possessionem
ad superiorem pro causa pro
qua conuenitur, quod iura
in hoc videntur contraria ut arguendo
deducit. Et glosa hic c.
fatetur ista iura allegata
in contrarium correcta esse per
istum textum, et hoc ne
quis sine causa deducat
expensas, et sicud per appellacōnem
frustratoriam non fit de
clinatoria iurisdiccionis, sic nec
per missionem in possessionem, ut si pars
dicta appellasse verbo uel
scripto, cum nondum foret

cepta cā, et sic licitū fuit
pti ad iudicem ꝓuocare et
ꝓsequi et puenire adūsa
riū. hanc opinionem tenuit
primo hostiēs concludens con
stitutū iter arripientem posse
se ꝓcedi ut con cotra
cem. Non obstat. C. e. di
lā de pegnā c. i. quia
loquitur de attemptatis
iniuste et sine debito or
dine vel iudicante sibi iudice
in cā appella et sic no cāt
competens iudex. Sc̄do dt
posse dici inadā correp
tionem denunciatio iussio non
obstare s; missionem imitatur
sū appone ex hac causa
dt obstare quod dt ꝓce
dere in reos et no in actore
s; hoc no plac. quia si
cā no est ultima ut appo
cit ultima. Tercio dt ꝓtio
q hec decretal corrigit
missionem imitatur in ordinario
s; non in delegato. Sc̄do dt cīn q
hec decretal tm loqtur
in ordinario Oz hoc cetem
no plac. quia decret
ista sic canon loquitur
indistincte de iudice ydo
neo ut patz ex pn̄o
ibi coram ydoneo. Ideo di
co concludendo sm̄ Innoc
quod si itineris arreptio
fit in ꝓpa ꝑsona causa
nondum cepta et ex cā le
gittima hēt suspendere
iurisdictionem iudicis in fore
non ex eo q hēat vim
appellationis s; quia ex cā le
gittima itineratus ad
papam conuenit ab inferio
ribus iudicibus ff. ti. s. c.
vnicus qui primo et inuitum
ꝑalios ex ultima cā inissi
gaudet hic puilēs ar. C.
c. dilci. Alium uo sine cā
ꝓbali vadit non gaudet
hic puilēo. Nam tales
potuit ad dominum cital
et tenebit sentēa con eos
lata sm̄ ea que dixi
C. de dolo. c. fi. et de
eo qui mit c. fi. sm̄ dnm
Anthonium. Iste itineris ar
reptio cū cepta ē cā
non iuuat si nullū pce
dat grauamen vel conderp
nacio ut hic. Fatetur tm Innoc.
q si quis condepnatus ut
grauatus vadat ad sede
apostolicam vel ad aliud su
periorem. Dummodo certū sit
q propter hoc vadit vel
mittit, ut ꝓ de grauamine
conqueratur vel de processu
con se facto, q talis mis
sio vim appellationis obtinet
C. de offi. dele. cū cam
de dolo olim. et notatur
de restitu. spolia audita
Notate tn q ꝓ hoc ob
seruet ea que dicunt ob
seruari in appellatione inquantum
possunt viz q. s. x dies
ipse uel inceptum iter arri
piat. Nam tn x dies
dantur appellanti siue
verbo siue scripto. Alias sentēa
transit in rem iudicatam
de re iudi quod ad consul
tacionem, de elec cū dilci
Et per modum modando
istud decretum dt Idē Innoc.
q adhuc ut talis missio
vim hēat appellationis, requirit
q no hēat nec de facili
hēre possit copiam iudicis
aquo uelit appellare ut coram
eo verbo appellet et petat
apostolos ad quod tenetur si ipsius

copiam habere possit de faci
li vel quod in Credimus. Item pru-
dentis fuit si coram testibus
exposuit omnia gravamina
pro quibus vadit vel mittit
ad Curiam. Nam si ad hec
tenetur qui verbo appellat, quare
non tenetur qui appellat scripto.
Host. sentit idem dicendo quod
itineris arreptio non habet
vim appellationis, nisi quando non habet
copiam iudicis ut dicit Innoc.
vel nisi metu iudicis non
audeat verbo appellare, vel
nisi tanta sit occupatio
quod gravamina apponere scribere
et formare non potest, et tunc
debet hec dici verba in presentia
iudicis, dum tamen infra x dies
vadat vel mittat, vel
ubi hoc non fuit in presentia
iudicis, et saltem debet intima
re infra tempus appellandi
iudici a quo et adversario
vel saltem alteri, alias non
habet vim appellationis iudicialis
licet aliquid valere possit
ut extraiudicialis. Dominus An
thonius concludit dicendo quod iti
neris arreptio gravamine
precedente habet vim appellationis
dummodo fiat intra tempus quod ad
appellandum patet, secundum naturam ap
pellationis, et dicit hoc pre
sertim ubi quis vadit in
ipsa persona, ita loquitur
in c. ... c. meminimus et c.
suggestum cum concor. alias
si quis arripit iter non
gravatus, non habet vim
appellationis, potest tamen habere privilegium
exemptionis a bursore si
vadit ad Curiam ex
causa legitima causa nondum cep
ta ut dixi supra eodem. Item
revocabit quodcumque fecit

est post missionem nuncii vel
post gravamen illatum vel post
quam iudex ad se apponi scio
revocabit, dicit Innoc. quod sic
et revocabitur omnia attemp
tata medio tempore notificatione
facta iudici, a tempore quo
iter arripuit, de c. dilecti
de offi. dele. cum causam. Item
et gravamina que precesserunt
itineris arreptionem, post que
iter est arreptum. Idem dicit
Host. cum temperamento de
quo supra. Tu videas per que
effectum habeat nuncii missio
vel itineris arreptio ad
papam, et quam valeat huiusmodi
missio seu itineris arreptio
et quam non etc.
Glossa ii que est prima huius
partis, arguit contra
dando rationem quare hic
dicat de iudice ydoneo.
Et intelligo illum iudicem
non ydoneum qui non habet iuris
dictionem de ordinario tamen
vel si habet, non habet tamen ipsius
exercitium, sicud in electo
ante ipsius confirmacionem ... de
elec. transmissam. In fine
idem notat ... de purga
tione canonica. ... de presump.
Illud glossa iii primo ar
guit a contrario. 2o notat omnes
iudices in hoc quod hic dicit
poni equatos. 3o querit
et ponit duas solutiones
sequendo, et prima non appro
bat, demum aliter solvit.
Et tamen ibi vel non supra
in iure, ac si dicat glossa
posse appellari quamvis non
sit causa in iure expressa
et ibi ab illo poterit
appellari legitime etc. ita vult glossa
argumentum formare, quod illa
decretalis ex hoc non habet locum

[margin notes: ... maior ... et ... | ... glo magistri ... | 2 ...]

Super quoniam. Si dominus

[illegible]

q. 1. An vel possit appellari ab interlocutoria · videtur quod non appellare / quia per appellacionem [illegible] et ligatur.

q. 2. Utrum possit appellari a sententia diffinitiva · videtur quod non appellare / quia per appellacionem [illegible] et ligatur.

Sufficit non dicere appello ab iniqua sententia.

q. 3. Postquam [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ligatur [illegible].

[si legens] [non [illegible]]

1a Et si [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ad [illegible] nisi hec in sua
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible].

~~[illegible] est hec in sua [illegible] [illegible]~~

2a ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] posset ad [illegible] [illegible] [illegible]

3a Suspensus ab officio ab [illegible] [illegible] suspensus est [illegible] alio. [illegible] est [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] est ab [illegible] alio [illegible] suspensus

[illegible] [illegible]

4a Suspensus est [illegible] / ~~[illegible]~~ [illegible] est suspensus in [illegible] alio. [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

5a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

6a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qua vult q subdelegatus
no pt qutte cam appoe
rmota, g° nec subdelegatus
potit pcede ap remota
ymo potit ab eo viz sub-
delegato appri, licet ea fuit
qmissa a ppa ap remo-
ta, hic aut dt glo, q ex
quo appo est remota a
iure, potit et ipe subde-
legatus pcede rmota appoe
viz ex ptate iuris licet
no possit ex ptate sub
delegantis, et in hac glo
dt illa decretalem no hre
locum, lz i alio teneat.
Et istud dictu glose pce-
dit tenendo q rmotio
appon p ius hoc idem o-
pere, quod opat remo
to ab homine, sz ut i dica
ista clausula ap rmota
aliquid opat ultra ius
et dixi in c pastoral
3 p° gl° Querit g° glosa ad de
claracom huius utru clausula
ap remota hodie appoi
ta in rscripto aliqd opet
Et in hoc ponit solucoes
Iohannis et ppam, dic ut
in ea etc Et ibi no ob
stante appone ut posita
apte tuis ea fuit sibi
Ioh gmissa etc Et vult Iohannes
q qn apponitur hec clausula
tuc etiam appellando a
diffinitiva oz cam pbabile
exprimi, hoc non placuit
glose, improbat eum hoc
dic ut in ipa Et ibi unde
Archi pt dici ibi glo ponit ppa
solucom, et post multa v-
ba, vult i effectu, q ista
clausula hoc michil opet
sz q indistincte ex causa
ltima pt quis appre

alio iniquu esset, q ali-
quis gravatus appre non
posset, et dt contram
ee decretalem pastoralis
q phibz appom ltimam
q no est ca in iure ex
pssa, quod ista pmittit
expt contram dicta, vult ecc
q ista qstitucio ad alia
extendi q illa, quoniam
ista dt ee spale, i ge-
nalem, et ita ad diversa
referunt p l sanccio le
gum ff de penis, cum
eni qstitucio pastoralis
pmittat appri i casibus
a iure expressis, et hec
pmittit etiam i no ex
pressis in iure, et ita ne
pvideat i ca prisio p
illam decretalem, qcludit
q sive sit rmota appo
sive non potit appri in
casibus expssis a iure et
no expssis, dummo causa
ltima subsit. Et ita clau-
sula nichil opat sz potius
ponit ad cautelam, qr
solet plus timeri spalis
expssio etc xxiij di quam
Et sic removet papa
rmotu a iure, sic qcedit
aliqn qcessu a iure de
iure iuram, et si xpus Et
in ista opioe multi resident
et de stilo Curie ut re
fert hostiensis in summa de
offi dele quod sit cri
te opio glose Ymo est
hic sentit cu glo sz in c
pastoral in c i sentit qrm.
Sz quidam dicut unus e
q ita clausula hic etiam
effectum ut dixi in c pas
toralis, illius est q si ap
pellat ex causa no expssa
i iure, iudex a quo no

qr in causis no depo in tanti
no solvit xxx pondo auri

tene deferre ut in c.
pastoralis, et no deferendo
non punit per penam c. de
creto in q. vj, quia aucte
iuris non defert sed dicti
c. pastoral.
2. Item opa effem in c.
sup qonm § si no ff. de
offi dele, quod si sunt duo
deleti cum ista claula
vnus eorum non tenetur ad
mitte subdelegatu collega
per ronem ibi positam, quod
vulneratur tota iurisdictio
3 Item opatur secundum aliquos
quod si appellat a subde
legato non ad prim dele
gantem sed ad subdelega
tem dz appri ff. de offi
dele sup qonm. § porro
sed hic effectus surgit ex
alio ut ibi solet notari
4 Item opa etiam secundum aliquos
quod non vz secundum rescriptum
eciam faciens mencionem
de primo in quo erat clau
sula ista, nisi et claula
faciat mentionem ff. de re
stitu spolia ex qoone
sed ibi hoc rescriba, ut hoc
repitur ivre tantu Item
5. opa quia non obstante
appoe a diffinitiua snia
mandabitur execucioni ff.
e nouit, nisi appo iam
esset recepta per superiorem
ff. de offi dele pastora
lis § preterea, istos effectus
et plures ponit hostiensis in
summa. Dic ergo concludo quod
hmoi claula posita in
rescripto non est sine effectu
et verbis istius glose nil
concludunt ut dixi ff. c.
pastoral. Nam illa de
cretal non prohibet appm

ltima quatum ad deuolucionem
sed solum tollit ea quantum ad declaram
ad non defendum, quod no
bene considerauit glosator, et
sic est magis specialis quam
ista, primo ita addit ad ista
Et per ronem, huius glose
qumcit, quod ista decretalis
no corrigit illam. Est
enim ro glose huius, quod consti
tucio non debet referri ad
preteritum preiudicium, sed in alio
casu intelligi ff. de pe
nis l. sanccio legum,
sed quia hic constitucio igne
loquitur, non enim exprimit
quod ea e commissa ex re
mota sicud in ff. c. pas
toral, ergo dz intelligi in
casibus quibus non e ab
homine remota appo. Et
ita glo no concludit. Non
est ergo superflua ista clau
sula in rescripto, et tm de
hac materia, de opinionibus in
hac materia post ad sa
tietatem Speculum i sp. de
ap. § in quibus ad si 27.
Glo sequens posset recitari -dimt
tari per qonm dm fuit cor
recta iura que dicunt iuris
dictionem incepi lite vim ap
pellacionis, et dicit quod sic ista
com reddit, ra obiciat et
duplicit solvit, dic ut
in ipsa, usque ibi nec prodest
Et ex ista parte vult glosa
quod inissio in possessionem no prodest
ad suspendendum iurisdictionem
iudicis inferioris, in hoc hic
no insto, quia tetigi supius
in ultima opposicionem, ubi
dictum est quod opetur inissio
in possessionem seu itineris arrep
cio, et que requirantur
ad hec, ut ista habeant vim

290 [illegible] · [illegible] …po [illegible]

542

1. qo Si appellatur an sententiam ~~[illegible]~~ testibus non publicatis reo absente et non liquet de causa [illegible] est actor in possessione cum rei [illegible] et reus absens qui appellat excommunicatur, audiatur nisi de [illegible] i. Non quod [illegible]

2. qo Si appellatur an sententiam testibus non publicatis reo absente et liquet de causa [illegible] in [illegible] cum sententia diffinitiva [illegible] 17 [illegible] vel si liquet

3. qo Si liquet de [illegible] actore absente [illegible] sententia diffinitiva [illegible] 14 Si possessor est [illegible]

4. qo Si non liquet de [illegible] actore absente [illegible] [illegible] observanda [illegible] absolvi et actor [illegible] in [illegible] [illegible] Vide si non liquet.

5. qo Si appellatur a sententia diffinitiva [illegible] appellans est absens [illegible] ad [illegible] vel [illegible] sententie [illegible] [illegible] in alio [illegible]

- 1. Iudicium ordinarium non dat [aliter] exceptio preveniens ~~per Rescriptum~~
et applicatio Rescripti

2. Iurisdictio ordinaria [aliter] ad exceptiones non preveniunt [et]
Rescripti vel applicationis Resp. de hac in ~~Rescriptis~~ [specie] fiat
mentio specialis.

3. ~~Iudicium delegatum~~ [aliter] non dat exceptio preveniens per applicationem

4. Iudicium delegatum per aliter ad exceptio non preveniunt [respectu]
respectu applicationis Resp. de hac in specie fiat
mentio specialis.

appellacionis ibidem dixi de
num glosa ibi nec prodest
illi etc. Tractat utrum et
quando admittatur opposicio seu
exceptio de litteris prius im-
petratis. Et primo arguit
quod non admittitur opposicio de
litteris prius impetratis si non
sunt presentate quod ex quo
preiudicium est debet responderi
et etiam ex hoc quia littere
non presentate non sortiuntur ef-
fectum ut c. supra eodem per
sequentem ut in glosa. Et in-
ea ibi obstruebit non in prin-
cipali sed in hoc quod per sen-
tentiam procedetur et ibi
sancte crucis immo facit contra
ut patet hodie de rescriptis
tibi qui de presbitero Leonum cum
li. vi. et ibi non consistere
integra sed quia citacio
facta est per primas. Insuper
glosa ista in effectu vult
tres duas conclusiones, prima
quod contra ordinarium opponi
de litteris impetratis. Et in
hoc casu vult glosa habere
conclusionem quod iurisdictio ordi-
naria non incepta preveniatur
per rescriptum, sicut cottidie
fit, nec est necesse in rescripto
fieri mencionem de ordinaria.
Et hoc ideo quia sicut iurisdictio
ordinaria generalis est et
tollit per rescriptum speciale
in casu specifice delegatum et
ad hoc tunc alias in glosa
deductas. Secus autem dicit
glosa si ordinaria est incep-
ta per citacionem, tunc enim tol-
li non potest per rescriptum nisi
de hoc fiat mencio in rescripto.
Secunda glosa respicit casum quod
opponitur contra delegatum de litteris
impetratis. Et in hoc casu
citacio est cepta coram delegato

et opponitur de litteris prius
impetratis, glosa concludit
quod licet olim staretur date
ut ille prevalerent que prime
erant in data, hoc statur
presentacioni ut ille prevaleant
que prius sunt presentate sive
prime vel secunde, et sic re inte-
gra non refert quod sint prime
vel secunde sed que prius sunt pre-
sentate. Ad hoc allegat de ro
sancte capituli sancte Crucis et
c. i. Sed illud c. potius hoc
facit contra quod stetur date, ut el
lido? patet hoc esse declaratum
de rescriptis tibi qui li. vi. illud
tamen loquitur in beneficialibus. Ista
est mens glose istius. Ista
tamen determinacio per glosam sta-
tum sequentem ita videlicet quod
iudices quibus sua est pre-
sentacio sunt parati procedere et
procedant, in quantum autem
sunt negligentes in proce-
dendo quod procedant, ut c. sed
aut etiam plerumque de
rescriptis ut competenter ista
ad dicta et precedentia valeat
hec verba dicit glosa iudices
habentes monebunt iudices ut
per primas procedat, alias ipsi
procedet, quia propter negligenciam
iudex perdit iurisdictionem de
officio ordinarii significavit. Ista
est mens glose sequentis
que ita ponit, Item licet etc.
Insuper glosa ibi sed patet
ex sua ipsa non consistit in
hoc, vult enim quod sola pre-
sentacio litterarum nichil operatur
si non sequatur citacio. Vult
ergo quod non debet stari neque
date neque presentacioni sed cita-
cioni ut ille littere prevaleat
per quas prius citatio est secuta
sint prime vel secunde, quod patet in duo-
bus ordinariis, quando altero
volente preveniret alium, sed

De legatis fuerit
Assignate

q citatio precedat, ut, de foro competen. Appo sic sit de dele esse in duobus dele gatis vel in delegato et or dinario. Et ad literam que dicit preventionem subaudiendum est maxime, quia idem presumptione preventionem ante citationem. Et hoc est expresso quod ubi agitur de preventione vel per petuatione iurisdictionis non sufficit preventio sed exigit citatio.

Istud sentit glossa sequens et in hoc residet pro finali conclusione, quod ille litere vale bunt per quas primo secu ta est citatio, unde ita dicit glossa sequens in verbo assig nate etc. Et in ea ibi ante citationem licet citatio facta sit coram delegato, tamen computat respectu per litis contesta tionem postea facta coram ordinario. Io. an. remittit ad Specu. ti. i. § resta at ad finem. In fine glose. Et ista glossa patet finaliter intentio ipsius in dubio de quo supra. Et ex ista glo etiam sequitur hic quod in unico verbo, correcta sunt omnia iura, que dicunt fraudu date de rescrip. c. sin autem et c. plerumque, quod verum non est, ut unico verbo etc. ut de elec. cetera. Et Innocentius dicit quod decretum istam loqui in contento coram ordi nario et exponunt ydoneo i. ordinario; Et si in delegato conatur sal uare illa iura, quia non sufficit opponere de primis literis que non sunt presentate causa malicie dolo vel negligentia ut in dicto c. sin autem et c.

plerumque, vel quas citatus per fas fraudulenter tacuit de rescrip. ex parte absurdum enim esset, quod respectu impetra ret vices suas ubi non potest impetranti dolus vel negligentia imputari, cum nemo sine culpa sit privandus suo iure de reg. iur. sed sufficit nisi favore potestatis ordinarie aliud statuatur ut c. duo. Et dato quod non potuit uti possit per ordinarium preventionem, quod in tellit Hostiensis nisi impedimentum surrexit ab eius parte ad tempus petitionem pro ordinarii preventione. Sed omnes iste opiniones cavillant literam dico ergo contra istam viam per dominum Antho. Ut si per literas competente sunt de quibus consensu, non potest preveniri per fas nec per ordi narium, nisi ambo faciant men tionem de primis et de consensu qui ut de rescrip. ceterum, que non reperitur in hoc correcta. Idem si parte et facte adver saria fuit impetrate sunt vel eius parte, quia et ille non potest preveniri. Si autem convenitur coram ordinario vel per fas literas, et oppo nit de literis primo impetratis contra eos. Et si tamen opponatur de literis quibus non utitur nec illas presentat iudici, repellitur ut hic. Si autem opponit de primis literis et illas presentat ut per eas pro cedatur concludit ordinaria iurisdictio et delegata per fas. Non potest ergo opponere de primis que non sunt presentate sed per hoc quo opponit sed tamen potest op ponere de primis literis que

fuit iudici ptatae | Est q°
fictica qd citatus p has p-
tat lras cora pimo, | et
opponat se lras impetrasse
et illas ptasse z patu se
offerat cor illo iusticiam
psequi, | et audiet. | Sz si oppo
nat solu se lras impetras
se, nec audit, nc repellit
ordinarius nec delegatus. Et
sm hc hec decitalis solu
restringit. c, sm aut. | et c.
plerumqz. | Sz qd ubi olim po
terat differre usqz ad annu
z repellere ras intra annu
mo no potest eciam no lap
so anno nisi ptetet et pse
quat. | Ideo pt exponi ca
ista pueniq̃. i. donec sm
hoff que teura plag, p
qt pats lre intellectus et
qd sit senciendu z tenendu
in ista mã.
Remedio ad v. Cu aut no
te requisita ad iustificandu
1 appom an sufficiat | Primo cu
requirit qd ca sit ronabi-
lis vz que si eet pba
ta, legitima deret reputari.
2 No deet exprimi cor iudi
ce aquo appellat. | et hoc
sufficit quo ad iudice aquo
Sz quo ad iudice ad quem
Noto effectu no iustifica
te appom | quia si no est
pbata ronabil et vä, re
mitti pos appellans ad
iudice aquo appellavit et
i expens condempnabit et condep
nari p iudice ad que ap
pellat ut hic dt lra, | et
condempnabit eas dicere qua
remittit vel pmittat
male applo. ff. e. cu appellabis
li vjo. Et hac sup condep
nacione expens exequem pm iudex
ad que, | sit remissio sm Gaufr
qui hoc not in Spe de sen-
tencia. §. j. v. qz igitur. | Et
Iste hc qd dt de remissione
appnts ad iudice aquo in-
e nisi scor iudex appom
detulisset, | tunc cu non
fiet simo remissio. ff. e
cu appellabis li vjo. | Et sic
plus opat oppor q fiet
posset de c. c, | quia vi
qd ibi valeat appo exca
no rona. | Illud em opat
sola delao qd no fit re
missio ut ibi. | Te. Vos fine
noto qd maiores cae sunt
referende sunt ad sedem
aplicam, | vm i talibus no
requirit forma hic in appel
lando expssa si sufficit
quociesqz ad papam referat
et hoc vult hic ista ptes
taco | Salumod | Et que aut
dicantur maiores cae glo
vlt. | remittit ad. c. qd trans
latos. O. de offi delega,
et dicir exco maiores
qr insignia privilegii spalis
reservantur pape ut inde
not in glo ——
Glo prima, et aut z solent
Et in ca ibi facto ubi de
hc in glo vlt. z c. | vult glo
qd attendere rei iustas et
se informabit iudex in
quantu potest, | et si remanet
dubius in dubio pocius defe
rat qd non. ffe. | Infine
Cu quit an appo sit le-
gittima, | consideratur arbitrium
iudicis ad que appllu est
et si male arbitretur posset
ab eo appellari consi. no. Vo
O. e. directe. | Sz si quit
an sit defendu appom
pt loqui. glo. de iudice
aquo. | Caveat sibi qz
si no admittet appom le-
gitima puniret nisi sit privilegiatus

hujs c̃ p̃ d f g
in glo ff
in c̃ pcul

De Mayoribus

Ex. rō m.

q. d. dici B fr
fulpe fid

Cause fid
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

et .c. pastoralis § 1 et
vel nisi ipsum error proba
bilis excuset de sen. ex
co facto
Glo. sequens obicit et
soluit et in ea ibi proba
bilis vel non sit vera etc.
et ibi culpa et sit cor-
pulitate sua non dicitur como
du reportare, et quia non
probat verum esse quod allega
uit ... quod non sit excusat
pretende suspensus Glosa
... ponit regulam
et remittit etc. infine de
sit satis etiam in speculo de
expen. § tunc videndum Glo.
sit tractat quod sit of-
ficium iudicis appellationis et di-
stinguit inter appellationem ab
interlocutoria ut gravamine
et a diffinitiva. Et ibi in
q. vi nisi ubi de hoc plene
ne. Et notanda est ista glo-
sa, dat enim doctrinam quod
sit officium iudicis ad quem
appellatur tam ab interlocu-
toria quam a diffinitiva, tam
quod bene quam quod male fuit
appellatum. Sed quid iuris in
delegato dato ad causam appellationis
qui pronunciat bene appellatum
an possit cognoscere de
principali. vi. quod sic per glosam
in q. vi. in fine, quod hic
innotescit de testamento raynuc-
tio et c. raynaldus pro
c. Sed vincentius dicit quod non
potest se amplius impedi-
re sine novo rescripto super
principali. Hoc autem dicit in hoc com-
prehendendum formam commissionis.
Si enim datus fuerit causa appellationis
tantum idem est quod ipse vincentius.
Sed si est datus cum clausula

generaliter negotium principale de
qua c. de medi. consulta-
tionis, tunc etiam poterit de
principali cognoscere, et hic tenendum est.

Cum cessante

Quoniam iudex a principali pre-
dit si revocat gravamen
propter quod ab eo fuit appellatum.
Et prima pars et finis ponit
duplicem constitutionem tamen
media non ponit constitu-
tionem ibi statuimus
Casus in textu est quod, quod
qua ad hoc statim quod si
iudex ordinarius seu delegatus
aliquid comminando vel in-
terloquendo protulit propter quod alter
litigantium gravatus sit, gravamen
revocavit, in ea
libere potest procedere quamvis
alias non sit suspectus, et
hoc ne frivolis occasionibus appellationum
negotium prorogetur. Sequitur
littera comminando ut si iudex
precipiat parti sub pena ex-
communicationis vel sub pena c.
librarum vel simili, ne tale
quid faciat etc. procedat
ex clausula sequenti quoniam
sine libro sine Host. etc.
Noto ex littera et primo
primo, quod cessante causa cessat
seu cessare debet effectus, ad hoc
ad hoc in de voto magne
de iureiurando et si zopiro
et c. de renuncia in tex-
tu, ubi hoc expone
et declarat in glo. vi. et
hoc de c. ... omnibus.
Secundo noto quod a gravamine
et gravamine potest appellari
de iure canonico. Ut hic. Tertio
noto quod iudex suam inter-
locutoriam potest ipse improbare
revocare, et hic non fuisset
in rem iudicatam ... ad iudicem

[illegible] de appella[tione] ... sexto revocet ... vi et 8 post

adhoc ff. de re iudi. quod
iussit. Nota quod revocato
gravamine concluditur appellatio
fundata super illo gravamine
et cum illo etiam concluditur
facultas recusandi. et sic
infero quod recusatio fundata
super gravamine, ad hoc c. ex
adhec si in una.
¶ Nota contra quod licet gravamine
fuit revocatum, cum ...
non concluditur facultas re
cusandi, cum alio capite
ubi dummodo non sit cum aliqua
suspectus.
¶ Mathia c. continet petitio
sepe orientis ... concilian
do, oppono per ad textum
... a comminatione iudicis non
possit per appellationem ...
quia iudex de iure potest
comminari ff. de iudi. l. ...
peremptorio quod non facit
iniuriam nec gravat, cum quo
iure suo utitur. Solo hic
in principio stat contrario, et dicit
quod a sola comminatione non
potest appellari nisi ulterius procedat
quod sola verbis appellatione quod
monet non dicitur ... hic potest
dici quod iudex potest comminari
iurisdictione in hiis que spectat
ad suum officium. Sed si ut prava
et turbata comminatur
appellari potest ab eo ut hic, de
hoc in Specu. de ap. § .
in quibus v. xxxvii. Et adu
tendum etiam secundum Innoc.
quod si commoni comminatio venit
ad executionem ad gravamen pote
rit appellari ut si iudex precipiat
alicui ut solvat
x. sub pena ... tali
ita quod preceptum sit iniustum.
Si aut comminatio e iniusta

et non venit ad executionem ad
gravamen de presenti, ut comminatur
quod illa ledet, per
hoc non potest appellari quod
vanus est metus cum quo
non est instans. ff. quod metus
ca. l. i. § metum. Refert hic Innocentius
alios dicere quod et in contra
rium potest appellari si comminetur
in hiis et de hiis que
spectent ad suam iurisdi
tionem seu officium, arg. ff.
quod metus ca. l. ij. et l. i.
§ si iusto et § si quis.
Et hoc est verius, et predictum
obtinet in aliis po
testatibus qui non habent iuris
dictionem, quod ibi dicitur esse metus
presens seu instans, alius re
putatur vanus ut in contrariis
ff. quod metus ca. l. i. Et secundum
Innoc. potest ergo si appellatio a
comminatione iudicis qua facit
iniuste in hiis que pertinent
ad suam iurisdictionem, ut si iu
dex subdito dixit nisi
hoc feceris excommunicabo te
vel quid simile, ita lex
intelligitur. Sed contra hic statu
orit alienum, ubi enim quod
hic statuit non possit cum
a iudice non possit appellari
pro futuro gravamine, vicium
est una de differentiis inter
appellationem iudicialem et extra
iudicialem, quod extraiudicialiter
interponitur a futuro gravamine
iudicialis non, de c. bone
et ibi dixi. Ad hoc dico
breviter quod contra iudicem
potest appellari a futuro gravamine
quod est futurum re et verbo, sed
in iudiciali appellatione oportet
est quod sit presens saltem
verbo licet re futurum perhac

brarum et sic patet tamen quo
possit appellari a gravamine
facta per iudicem

Con ¶ Veniendo ad primum dis
positionem huius c. Oppono
contra brarum in eo quod dicit de
revocatione interlocutorie
¶ Videtur enim quod iudex non pos
sit revocare suam interlo
cutoriam, quia nemo debet mu
tare consilium suum in alterius
iniuriam, ut probatur regula mutare
re de re iuris li. vi. et
ff. e. l. nemo Glo. hic con
cludit iudicem posse revo
care suam interlocutoriam
sic et appellans suam ap
pellationem, si saltem non
intersit adversarii quo ad
expensas. Et si intersit ad
huc potest solvendo inter
esse, quod dicit verum etiam
si lapsi sint x dies, quia
lex tribuat … tempus iudica
tum post lapsum x dierum quod
ad prosecutionem intersit quo
ad iudicem ff. de re iudi.
l. quod iussit Et ita est
patet quod usque ad x dies po
terit revocari quo ad in
stanciam partis post x dies
non, sed officio iudicis po
terit usque ad sententiam dif
finitivam vel post si illa
sit appellatione suspensa
per iudicem ad quem, sed non
per iudicem a quo, quia quo ad
eum per diffinitivam finita
est instancia sua … Innoc.
No. et Host. Iste tamen quod ad
intendit quod ista dicta lo
cum habent, si iudex qui tulit suam
interlocutoriam non desinit
esse iudex. Si enim desiisset

ut quia detulit appellationi da
do apostolos, ut c. cum appellatio
li. vi., vel quia iudex ad quem
sibi ascribat ne pendat
ut c. Romana § si vero et
c. non solum li. vi. non
potest revocare. Secundo quo
quantum ad solutionem alterius dubii
infert quod si iudex interlo
quendo, pronunciat se non esse
iudicem, non potest illam
revocare, quia sic pronuncian
do desiit esse iudex ad
hoc facit c. de offi. dele
ga. significasti et quod
ibi notat. ut de preben. di
lectus ii Si vero pronunciat
se esse iudicem potest illa
revocare, quod est Bartolus
in l. quod iussit ff. de re
iudi.
¶ Secundo quod non tamen in quo
gravamen non est causa diffinitiva
et hoc patet dupliciter ratione
predicte. Ex hoc concludo quod
omnem interlocutoriam per
quam non extinguitur iuris
dictio iudicis, iudex revocare
potest, probatur hic et in l. quod
iussit fallentia. Et hoc intelligi
intelligi debet cum causa, nam
sine causa non … revocatio
interlocutorie, maxime post
x dies et hoc tenet hic Io.
An. … hoc iste textus ibi
sano usus consilio … go
… causa rationa
bili, ad hoc ut revocet
interlocutoriam et in hoc di
co quod revocari potest etiam
post execucionem ut notatur
in l. quod iussit et glo. hic
tangit
¶ Sed quod dicitur est sua dif   No.
finitiva possit revocari, dicit
Io. An. quod non potest revocari

diffinitiua quod non est p[er]
illum qui ea tulit, de quo
remittit ad ea q[ue] s[upra] posita s[unt],
de actu qualiter s[upra] s[upra] pa[rt]
glosa q[uo]dem dicit hic dominus
Anthonius de Butrio, quod
nulla diffinitiua pot[est] revo-
cari, fallit nisi remedio
1 aliquo refecte, ut appellatione
supplicatione, vel restitutione
1 de quibus C. de restitu[tione]
in integrum ex l[ibr]is et
p[er] totum. Item fallit quando
2 est talis n[u]ll[itat]is quod non transit
in rem iudicatam C. de rescindi
lator et c. consanguinei et
in certis aliis capitulis quos
hic enumerat, dicit hoc in-
telligi quod revocari potest non
in eadem instantia si conti-
nue, alias non posset, de
quo not[at] Innocentius, de re-
sp[onsis] cum dilecta de frigi[dis] et ma-
leficiatis, de rescindi cum
Bartholus.
¶ Sed queritur quod non ita
fallit revocari diffinitiua
sicut interlocutoria Ratio
est duplex, prima quod diffinitiua
1 fert cum maiori matu-
ritate, unde necesse est ipsam fer-
ri in scriptis et de scripto, quod
non requirit interlocutoria,
de hoc j. de rescindi c. fi-
li vj°. ergo diffinitiua est
minus revocabilis ad hoc
2 ij q. vj antiquus. Secunda Ratio
quia iudex diffiniendo
causam quo ad illam functus
est officio suo, C. de offi[cio] de-
legati in l[ibr]is ff. de rescindi
l. iudex, quod cessat in
interlocutoria, et ergo illa
regulariter est revocabilis secundum
omnes etc. ¶ Ergo pot[est] dici
quod reprobat, re obiecit
et solvit 3° quod, et ad
negativam alle[gat] duo iura ad
contrarium alle[gat] l. quod iussit, sol-
vit, et cautela doctorum, quod in
fine arguit alle[gat] in contrarium
duo iura et solvit. Et
ibi non est unum dicit in Specu-
lo de appellatione § in quibus, v°
xxxvij, licet est unus simpliciter
quod dicit glo[sa] nisi in contra-
rio convincta ut voluit
iura que glo[sa] alle[gat], si tamen
loquitur cum defectu contrahat
et ideo quod sit totum in eo.
Et ibi in peremptorio dicit
illa lex, committit iudex
i peremptorio se condemnet et
promittitur alia parte con-
traete. Et ibi nemo sed
2 pot[est] mutare consilium in alterius
detrimentum fallit. j. de re iur[is]
mutare l. iv. et ibi si pe-
tiam ut Roma ca. pe-
nitere pot[est] quando tua interest,
et ibi quod iussit ut pror-
3 rogo superiorio tolle et puni-
te licet, et ibi pot[est] dici
de ista revocatione plenius
4 divi C. certa oppositio. Et
ibi cardinalis doctor cau-
telam etc. Et ibi non credo
dicit Jo[hannes] an. quod ideo doctorem
glo[se] mentiri, nec sibi pla-
cet ista doctrina singu-
laris, quia in prima sui parte
firmat prelibatum necessariam,
in 2ª parte revocatio est
conditionalis et ita non instabi-
lit appellans sine appellari
nisi pura fiat revocatio.
Et tamen tales cautelas no[ta]
de satis in Speculo de teste
§ postea in ult. col[umna], postea
dico quod iudex semper di-
cat, revoco hoc quod tu cen-
ses gravamen, et per hoc
non fatetur se errasse nec
negat gravasse, licet hoc sit

[illegible] ego [illegible]
... ut ... [illegible] volu[n]tate
... [illegible] de facto ...
... [illegible] ...
... [illegible]

Set alia forma &c. Et
ibi ar[chidiaconus] Host[iensis] d[icit] hoc hic
no[n] colligi, forte hoc di
xit, quia ap[osto]l[u]s no[n] corrig
mit si suspendit ... de
incontin[entia] ... vemend ...

Summa specialis

Summa — Set prudet Concilium con
frustratorias recusaciones
et appell[ationes] subditorum, que
quod — a prelatis moniti int[er]ponu[n]t
commonitos prelatus — ut correccionem eludat. Et in
utroque tradit formam, qualiter
iuste fiant et quo in eis
procedat. Et primo ponit
repeticionem antique constitucionis
no[n] promulgacionem nove ibi
statuimus. Et illam dividit in
prima cum recusationes — duas, quia due sunt princi
2a cum appellationes — pales disposiciones, 2a ibi
porro. 3o protestat[ur] in fine
ibi cete[rum].

Casus in huius de[cretalis] prim[a]
illam constitucionem sacro[rum] p[re]
decessorum promissa sunt
ne prelati aliquem excomunica
rent nisi competenti moni
cione premissa, p[ro] qua consti
cionem premissum fuit subditis
p[ro]p[ter] istum ergo Concilium pro
uidere etiam volt prelatis, ne
cum prelatos frustratorie ut
recusatorie nimium declina
re possint examen. Sta
tuit itaque Concilium ut
si quis allegaverit iudicem
suspectum, coram illo cau
sam iuste recusacionis assig
net, et ipse cum adversario
quod Iudex — vel si adversarium non habet cum
procedit ex
suo officio — iudice arbitros qui eli
gant, qui de suspicione cog
noscant, et si concordare
nequerint, advocent tercium
ut quod duo decreverint
obtineat firmitatem, et arbi
trium decreti servant se ad
hoc teneri in virtute obediencie
sub obtestacione iudicii divini.
Causa no[n] suspicionis p[ro]batam
a iudice p[re]fixum non p[ro]ba
ta, iudex in ea procedat.
Si si causa suspicionis p[ro]ba
iudex recusatus negocium
committet p[er]sone ydonee
de assensu recusatoris, ne
et illam valeat p[ro]pt[er]ea re
cusare, vel si magis videt
expedire ad superiorem ne
gocium remittat. In s[e] por
ro. Statuit. ut si subditus
commonitus a prelato appella
uit, si eius excessus evi
dencia rei vel ipsius confes
sione aut alio modo legitimo
fuit manifestus, appellacioni non
deferat, cum appellacionis reme
dium non sit institutum ad
defensionem iniquitatis, sed
ad presidium innocencie. Si
no[n] dubius sit excessus, ap
pellans causam probabilem
appellacionis coram iudice proponat
talem que si esset probata le
gittima foret. Et tunc si ap
pellans habet adversarium
terminum a iudice moderandum
secundum locorum distanciam et
temporis qualitatem appellacionis causam
prosequatur, quam si non fuit
prosecutus, extunc non obstante
appellacione iudex in ea procedat.
Si non nullum habet adversarium
cum iudex ex officio
suo ad famam vel clamo
rem processit, superior appellacionis
causa probata suum officium ex
equatur. Si si in probacione
appellacionis defecerit ad eum a
quo appellavit remittat. Et

Sententia interdicti lata simpliciter et pure lata non potest [illegible] 547
suspendi per (sequentem) appellationem / quia sententia est aliqua [illegible]
Sententia interdicti (vel in diem) lata sub conditione / potest suspendi per
appellationem
Item sententia interdicti simpliciter et pure lata [illegible]
[illegible] in [illegible] interdicti potest suspendi
In hac casu est [illegible] interdicti [illegible]
[illegible]
Item [illegible] interdicti potest suspendi
[illegible] hac potest [illegible]
[illegible] potest suspendi [illegible]
[illegible] potest [illegible]

[illegible] Requirit ordo actis ut [illegible]
[illegible]

q ordinarii [illegible] questiones [illegible]
[illegible] p[er] cu[m] appe[llatione] legittima et [illegible] [illegible] [illegible]
cu[m] [illegible] [illegible] [illegible] ordinarie [illegible] sed [illegible]
cessit si voluit ut d[icit] glo[ssa] [illegible] supponi
sed appellans desierit in prosequendo, si q[ue] testes appellant
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 548
[illegible] [illegible] q[ue] male appellant.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et hoc ordinaria
Acta. ut d[icit] glo[ssa] deserunt.

[illegible] ordinarii [illegible] [illegible] [illegible]

No(ta) q(uod) tales arbitri debent eligi exceptis
mulieribus unus vel alius alium,
Glo(ssa) de arb(itris) Malum ... in tribus
1 p(ri)mo q(uod) non eligant iudicem laycum
2 2º q(uod) non eligant iudicem valde ...
3 3º q(uod) non eligant clericum q(ui) non possit
in uno grauiori seruire ... Zan(oni)

haut constitucionem sic et il-
lam sacro supallegata non
volt Concilium ad regulares
extendi cum suas observa-
tias speciales ¶ Sequitur la
Ex qua noto primo modum
procedendi in tali recusacione
ut scilicet eligatur arbitri, et
isti dicuntur ~~ab~~ arbitri iuris
a quibus appellari potest de
offi delegati ab arbitris li-
bus. + Nota dominum +
¶ Jo noto quod arbitri super recu-
sacione habent potestatem elige-
di tercium, si discordant, et sic
ex forma compromissi, quod
tangit glo, dicens hoc fieri
auctoritate huius c. ¶ Ind. sciant
¶ Noto quod arbitri super recu-
sacione electi peccant mor-
taliter recusando ibi sub ob-
testatione ut ex [illegible] pontificio.
an. qui commode [illegible] c.
constitutis iii. i. defugi frivolis vel
¶ Ite quod recusatus non desinit
esse iudex ipso iure, cum sit
tunc eius tamen ut habetur in c.
at ipsa et de hoc in glosa
magna ¶ Porro noto
quod notorie criminosi non ap-
pellat et cum notoria
tamen eciam iuris non appel-
lat ut habetur in textu vel-
le quod sufficiat confessio de
hoc dictum est cum sit in fine textu
noto illud quod appellacio est
defensio et est defensio inno-
cencie contra iniquitatem in
~~b et tunc ? d nullo aut~~
¶ Excessu noto quod iu-
dicio possit debet appellatio ad
mitti quod reici, et tunc d et
tunc et b nullo aut videtur
probare quod iudex non pot-

ex officio non possit appellanti
restringere tempus appellationis quia
hoc permittit c. et tunc quod
ad instanciam alterius procedit
et sic a contrario sensu si ex
officio Hostiensis tamen dicit idem
esse utroque casu, secundum tamen
probabilius posset defendi quod
maior sit suspicio iudicis
ne nimis restringat scilicet tempus
quod ex officio suo procedit
Ipse hic satis quod qui ex officio
procedit et appellatur ab eo
iudex ut locum partis
quod appellantis non potest artare
tempus appellationis. si appellacio
sic c. s. sepe. et c. prosequi et c.
cum sit, et c. a[illegible]. sit, contra
te opinio Hostiensis, alia no-
tabilia faciliter possunt col-
ligi ex littera, tamen quia non
multum iusto, nam licet
multa sint dicta huius c.
fere omnia sunt [illegible] in
[illegible] ex allegata ponit
tamen c. esse, primo quod quis debet
iudicem suspectum, scilicet suspi-
cionis causam allegare et causam
coram arbitris probare, et hic
visum est c. s. c. premisso requisitis.
Rs nisi quod hic loquitur de
ordinario recusato, et dicat
glo ibi in delegato ¶ Ite ponit
quod notorie criminosi non
auditur appellando, hic eciam
visum est c. s. c. cum sit et in
aliis ¶ Item ponit quod appel-
lanti potest prefigi tempus ad
prosequendum appellacionem et si
infra hoc prosequi negle-
xerit, iudex procedat hoc
declaratur c. s. c. personas et
c. ultimo alias ¶ Item si appel-
lans iustificaverit suam
appellacionem, iudex appellationis proce-
dit, si non iustificaverit
remittet causam ad iudicem

In glo ii ibi trina et [illegible]
[illegible] competenti intervalla [illegible]
de seq ex [illegible] li v

1. Secundo
2. porro
3. Et [illegible]

aqua apparuit hoc evacua
tum est ff. c. ut ~~sententiam~~ de
bitis. Et alia maiora tangit
glose

glo prelibata

Suspicionis. Glo iiij. circa quod arguit
et solvit. In fine. Sed quid
si non dubitetur ut quia ma-
nifeste est iniusta. Dico quod ipse
idem iudex illam repellit
et sic non obstat. ff. de tan
possessione cum olim supra. Immo
et hostis. Glo secunda decla
rat litteram et notat in fi-
ne de lapsu etc. supra in glo mag-
na et in glo supra qualiter.
Glo adiuncta contra ponit
tenorem c. post et vult ff. de
arbi. deinde arguit Et in
ca. ibi que vult ibi dicit quod ar
biter contra compromissum nichil
facere potest. Glo districto pre
cepto notat. et solvit
dubium quod appellat arbi
tros si non concordat ut di
gat contra. In fine remit
tit. Glo tamen tractat post
pro quoniam quid statuet ar-
biter contra. ff. quod recusa
to iudice dat silentium in iu
dice a quo appellatur sub
mittit terminum. In fine non
est verum quod dicit glosa quia
ibi de alio termino loquitur
ut ibidem notatur Jo. an. Lo
quitur enim illa de termino qui
datur arbitris ad finiendum
negocium suspicionis quem
habet assignare iudex. Glo
de recusatoris notat et ad
id signat contra et solvit
2o ponit duas lecturas et
ad tertiam opponit et solvit
Et in ca. ibi et nota quod
clausula ista per glose pos
set intelligi contra opposi
tionem vel quod littera ista sibi
contradicat quia tunc parte

dicit rescriptum quitte in ca.
sit ad superiorem esse recur
rendum. glosa hoc solvendo
in ista parte ponit duplicem
intellectum unus intellectus
est quod ista verba de recusa
toris assensu determinent u-
trumque partem huius disiuncti
quod dicit de quittendo et quod
dicit de remittendo ad supe
riorem. et sic intelligendo est in
opposito recusatoris. alius tamen
recusatoris quitte dicit ad
superiorem referri et hunc
intellectum approbat Jo. an. In-
tellectus est quod verbum recusa
toris assensu significat super
prima parte alternative et dicit
ut in glosa in fine ut non
referatur ad personam cum fa
cienda est commissio. et sic
non est contraria superior per glo.
se et supra hoc loquitur est
in delecto in de offi delega
Judex li vi. quod intelligo
post recusationem et ante prima
cionem ut ibi notatur legitur.
Glo sequens notat de con
fessione quo in confessione au
ditur appellans et quo non
Et ibi patet quod ubi dicitur
et plenius de re iudicata.
Si aut li vi et in Clemen
de ap. que quibus cum prius
Glo contra superiore quid
et solvit In fine. Sed quid
si iudex suum videret ut quod
dicit fecisse litem suam vel ma-
gis de constitucione cum etiam
de re iudi. li vi. probat sic
desiderium contra vel li vi
Glo aut probat significat contra
et solvit in fine ubi de
hoc non vult glo. In glo. post
in fine vel tamen duas de
quibus hic et quas prudentem
primo contra recusandos et

[illegible]

550

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dicitur iudex ordinarius capituli de utraque parte
capitulum vel arbiter ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
Iudex per ordinarium et capitulum deputatus [illegible]

Iudex Deus

Non in voluntate capitulorum sed in voluntate
capituli ordinarii iudicis esset [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] quantitate
[illegible] [illegible] capitulum [illegible]
quantitate [illegible]

Sicut appellari [illegible] per et [illegible]
[illegible] tamen a die interpositionis [illegible] vel a die illati
gravaminis [illegible] a facto [illegible] appellationis prosequenda
et finienda [illegible] appellationis [illegible] impedimento
cessante [illegible] sunt [illegible] appellationes
[illegible] [illegible] [illegible]

1

con̄ appocos sm̄ inmoc. Sed
de qbus religiosi hic loquitur
dt Hostien. quod de omnibus q
sm̄ regulam suam i capitulo
pclamat, et de plano cor
rigunt, et puniunt de re-
gular. c. fi. de statu mona
m singulis, et ideo non con
tendunt ad eos iste constitu
cos, patet sm̄ primo, quod si
quis concedit i corrigendo
inorum correctos, poterit
ab eo appellari etiam per monachos
sequi si puniat eum sm̄
obseruancias regule, nec ali
potest recusari sm̄ eum, Hostien.
distinguit inter processum re
gulare et iudiciale, dicens
quod i iudiciali monachus et recu
sat et appellat contra alios,
non ita secus causa contra aucta
sic si eet secularis clericus
o. c. reprehensibil. o. ti. i cum
si et al. i. de accusa. qualiter
de sy̅mo per tuas. et c.

Cum in tantum

Summa. Si iudex confessio
ne advocati eadem die re
uocatam post litis contestacione
velit sequi vel processum
a subdelegato subdelegatus sm̄
ratificet. ab ipso licite ap-
pellatur sm̄ prima narracio
appellantis i in 2a iudicio da
tis ibi mandamus

Casus in tantum contra abba
te de valle sancti Iohannis
ex una parte et priore et Co
uentum de nouo loco ex
altera, super quadam ecclesia quod
debebat, que commissa fuit
iudicibus delegatis, iudices
vices suas quibusdam iudi
cibus commiserunt, si non totaliter
Coram subdelegatis proposit

prior queddam inducias ad
proponendum dilatorias ex
cepciones Et dum ista pro
ponerent advocatus ipsius ducti
errore in crossum incidit quod
Ecclesia de nouo loco capiat
de qua erat quod pol. annos
possederat pacifice et am-
plius. Sed prior confessionem
advocati reuocauit eadem
die, cum ipsius confessio sue
peticioni contraria videbatur
ne per illam confessionem sibi
posset preiudicium generari
per eos, quod exceptiones dila
torie ante litis contestacionem
sunt proponende, iudices de
legati credentes per hanc
confessionem litem contestatam
fuisse, testes quos per partes
alterius receperunt, quibus re
ceptis condemnacionem quorundam
testium commiserunt quibusdam
qui vices suas aliis co
miserunt, qui tandem receperunt
quosdam testes monachos
et iudices delegati eorum
recepcionem approbauit, que
tamen de iure quamuis non vale
bat, post que grauamina
prior Cantuariensis sede apostolica
tamen appellauit, Causa
delata ad sedem apostolicam data fuit
partibus auditor Coram quo
prior Cantuariensis sm̄ ordinem pro
posuit, petens processum
dictorum iudicum irritum
nunciari, pro alia instante
petebat processus illius confir
mari et tam ipsam, que
multo tempore durauerat ter
minari, papa his et aliis
intellectis cum sibi non constitit
de predictis, mandat quibusdam
ut si sine rei fore et causa
probauerint, quod per peticionem
propositam advocati responsio

Nota quod iudex delegatus a principe ... alii alius, quod delegatus a principe potest alii ... delegare. Sed delegatus ab alio non potest ... de officio delegati ... et supra de officio ordinarii ... et supra de testibus ex frequentibus.

eadem die extitit revocata
quia sic, per quod apparet quod
lis contestata non fuit, vel
si constitit quod iudices dele-
gati approbaverunt testes re-
ceptos a subdelegatis subde-
legatos suorum cum delegati
ab alio quam a principe eam
alii delegare non possit
quidquid factum est, per appellationem
predictam deveniet irri-
tum et inane, dummodo hec in
appellatione ea fuerit expressa etc.

¶ Nequit lis pervenisset pro-
curator vel potius ipse pars
vel potius petitionem qua
petebat terminum ad ponen-
das dilatorias, non enim erat
actor sciens, quidem vide-
bat et sic erat, petere eius
dilationem ad dilatorias pro-
ponendas et lite contestari se-
cundaria. Immo credentes se
erravit ut si approbave-
runt dummodo hoc fuit
appellatum ut si ab ipsis dele-
gatis etc.

¶ Noto hic quod litis contesta-
tio est tempus peremptoriis dila-
toriis ibi per eos etc. ¶ Item no-
to quod confessio advocati pre-
iudicat dum eam non revo-
cavit ut hic et supra de confessi-
onibus, et quod ibi notatur
in glo. ¶ Item noto quod per confes-
sionem fit litis contestatio, supra de
elect. dudum, sed hic potius
fuit negatio respectu ad-
versarii. ¶ Item nota quod confessio
ut non preiudicet est revoca-
ri eadem die quod supra declara-
batur. ¶ Item collige quod
plures erant quamvis per
reduci in appellatione hic causa
de qua sunt una solum eli-
git. ¶ Item noto hic quod eo ca-

non expressa non iustificat
appellationem ab interlocutoria vel
gravamine ibi dummodo hec etc. supra
de re, quod in Clemen. eo tit. de ap-
pellatione.

¶ Advocabo litem oppo. ad
textum quod confessio advocati
hic non fuit revocata, quia
non erat preiudicialis, sed potius
affirmabat pro iure suo etc.
quare eo revocaret. ¶ Item ad
hoc oppono quod potius in causis
seu plures eorum erant
iuris prudentes, directores re-
sponsionum advocati statim pro
errorem, que hic erat eius
utilis. ¶ Ad ista dico quod ita
confessio erat preiudicialis pe-
titioni partis per qua pete-
bat inducie ad ponendas
dilatorias, quod inducebat
contestationem litis que concludit
dilatorias ut ... ¶ Ad
2m dico prudentem hic eius
ideo dicebat per huiusmodi
confessionem facta per errorem
quia nesciebat advocatus
eius puta partis in causis
competere dilatorias, non autem
quod non esset vera confessio.

¶ Quod dubium relinquitur circa
hanc confessionem, quod ex premissis
patet quod id revocabat quod per
eam fiebat litis contestatio
vel eum quod per huiusmodi confessionem
lis contestari non potuit
etiam quamvis non fuisset re-
vocata. Et ratio quod per confessionem
ex parte sua non fit litis con-
testatio, supra de iudiciis cum
non nova. Solutio de iure
tamen per confessionem fit con-
testatio litis, ut supra de elec. dudum
ii, et quod ibi notatur in glo. sed
pone et supra de litis contesta-
tione uno in uno et de rescriptis
ut deum est ... ¶ Item

Item noto quod iudex delegatus
solus delegatus principis ...
delegat ...

Margin notes (partly legible):

Ille ... delegatus ... a principe non per alios subdelegare ... supra de officio delegati ... de testibus

Con[tra]

Con[tra]

1

Advocati

2

Con[tra]

1

et sic hec confessio inferebat
negativam iuris adversarii, que
dicebat parte sua possidere, ne
gabat sed de adversa parte,
non est hic necessaria negatio ad
contestationem ut dixi, sed sufficit
negatio vel affirmatio et sic
patet solutio.
Tertio dico notandum glosam circa
hic agit de revocatione
confessionis eadem die. Quero
unde sit requisitum ad revo
cationem confessionis ut fiat eo
dem die, ut quod placet sanctum
etc. In oppositum facit c. de
confessis li. vi. ubi disponit
quod possit revocari usque ad
diffinitivam. Glo. hic ultima
in verbo certas hoc dubium
dicit quod licet alias confessio re
vocatur usque ad sententiam vel
usque ad triduum, sed quantum
ad tam iniquam de quo hic
est quod eodem die revocetur
vel saltem antequam aliquid
fiat ita, per quod videatur ap
probare confessionem, quod est
in proposito si facit aliquem
actum qui presupponat litis
contestationem, et cum fuerit super
lite contestata, et in hoc
glo est satis notanda, ubi
ita dicit glosa etc. Et nota
ibi eodem modo probo non
sua fide de errore secundum Hostiensem
et ibi eadem die hoc vi
placet Innocentio et in fine
facit quod notatur de elec. c. i.
li. vi. in glo. ubi etiam. Et
tunc ad contraria respondeatur
quod ubi agitur de effectu
confessionis quo ad preiudicandum
negatione primo loco habent
et contraria, sed ubi agitur ad
litis ordinationem pro contestatione

locum habet hic glosa secundum Jo. an.
vide hic latius dominum Anthonium.
Glo. sequens arguit alle
gata contra et allegat duo contraria
In fine de ista materia hodie
expediti sumus per ea que
notantur in c. i. de litis contesta. c.
in li. vi. et ibi hic remittit
Jo. an. et c. i. de elec. dudum.
Glo. ultima allegat duas contra
ria respondeat opinionem, videns
ad c. quo probatur, tamen prele
dictam determinat. Et nota ibi
nempe et c. i. de pena c. l.
li. vi. Sed hoc racio illorum non
valet, quia ut ibi notatur per
litis contestationem perpetuatur
dominium litis seu instancie
non tunc sic tamen non potest revo
cari invito c. ii. c. i. li. vi.
quod non est in subdelegato
ff. de iudi. l. iudicium, quia
potest revocari a delegante ut
dicit in lege eciam si causa
ut iurisdictio, quod in contestatione
prius est ut agens indoneus
ut paciens, forcius quod operatur
in agente quam in paciente facit
quod motu ea secundum Hostiensem Jo.
an. et ibi proponit xvi. q. iii.
cum ultimis, quod intellige
ut notatur xxvi. di. c. et in
fine ibi cum prior vel le
gati presidium delegat
Et nota glosam in fine ipsius
Sed contra est, quia adhuc
iudicat nomine alieno quia
non delegat. ff. de iuris.
omnium iudi. l. ii. Solucio ipsa
universitas causarum videtur commissa
ei ut iudicet nomine proprio
et esse quasi ordinarius, et
sic subdelegat, eciam in
officiali generali episcopi qui
quamvis habeat auctoritatem ab
episcopo tamen esse ordinarius

a principe.

Advocati

1. Glo. in preiudicium negatione primo loco sufficit [illegible]
[illegible] confessio et errore [illegible]
revocari [illegible]
2. Ad preiudicium litis contestationis [illegible]
est [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] ibi cum Bertol. dicat quod
[illegible] actu [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

ipse vuiuspte causas, j. de
offi. vica. c. j. et in li. vj.
Glo. vlt. Alud hic pro
et contra et soluit distinguen
do dic ut in ipsa. Ex qua
glosa colligitur due conclu-
siones. Prima quod appo ad dif
finitiuam potest iustificari ex
alia causa priori non expressa
et hoc est clarum. Secunda quod
allegat glosa. Item quod ab
appo agrauamine seu ab
interlocutoria non potest iusti
ficari ex causa non expressa sed
solum ex illa que est expressa
in appone. Et in hac glosa
instat sed est expeditum
per Clemen. appellanti c. ti.
ubi si agrauamine contra
iudicium de c. ti. li. vj. et
dicta Cle. appellanti de
hac materia per Archid. ii. q. vj.
in fine. Ultimo considerandum
est quod ipsa hic quesit causam
appois iustificandam propter
plura grauamina probat al-
ternatiua ibi vel quod delicta
bi. Cum hodie eligit ex
pluribus vna solam causam
de quo in Specu. c. ti. de
de offo in fine. Cauendum
ergo est ne exprimas in
appe nisi vnam causam et
que per se sufficiant etc.

Dilecto. Confirmat et
non sufficit
appellanti dicere quod legitimam
exceptionem opposuit et ap
pellat, nisi probet eam non
admissam sed doceat ap
pellasse. Et prima pro
ponit factum coram iudice
narratum. Secundo committit causam
et permittit cetera ibi. Circa
Casus in tantum quod presbiter
obtinuit litteras a domino
papa super receptione sua in pala
matina ecclesia ad quosdam
executores, coram quibus pro-
fuit ex parte capituli pala-
matini oppositum quod cum in
palamantia ecclesia certus
esset canonicorum numerus iura
mento firmatus de quo in
litteris directis ad executores mencio
non fiebat, non debebant
per eas procedere contra capitulum
palamatinum, et ne super facerent
hoc se ad appellauit. Sed executores
executores huiusmodi ap. contempta
tulerunt ex quadam sententiam
in eum et palamatinum
ci. Verum tamen procuratores capituli
cum dictus sacerdos ad se
ap. accessissent, coram audi
tore concesso predicta omnia
ex parte capituli allecta fuerunt
cum petebat procurator capituli
predictam sententiam irritam nun-
ciari et compesci presbiterum
a sua molestatione. Sacer
dos coram auditore confessus
fuit quod in ecclesia palama-
tina certus erat canonicorum numerus
institutus. Sed quod licet pro-
confessionem presbiteri constiterit
palamatinam ecclesiam certum
canonicorum numerum habuisse
iuramento firmatum et huiusmodi ex-
ceptionem coram executoribus
fuisse oppositam et quod appel
latum extitit ab eisdem
tamen non constituit ipse quod prescriptam
huiusmodi exceptionem non ad
missam vel alia legitimam
fuit appellatum, mandat papa
quibusdam iudicibus quod
si constiterit exceptionem
prefatam de certo canonicorum
numero iuramento firmato vel
alias exceptiones legitimas
fuisse oppositas coram exe
cutoribus predictis nec admissas

Ex executoribus non obstante huiusmodi appe

et io pte capli appellasse
pcessum ipoRu executoru
denunctient writu et iamq
¶ Sequitur lra pcuratori
om psbrum non fiebat
et sic erat surrepticie et
in antiqua lre quod non
obstam appone executores
tulerunt suam execucioi in
appellatos
¶ Noto primo quod lre bnfia
ales non valent tam sur
repticie si in eis non fit
mencio decto ind cam cons
i eccia obstinato et firma-
to/ ad hoc. et. de resp co
stitutam
¶ 2o noto ad iustifica appo
no suffice excepcom ob
iecta ee et pbata, et apptd
esse/ nisi appt ipam no ad
missa appellet/ non suff
go oppone et appellare
nisi ex pus gvamen cosf-
tet/ sed quod no admittat
et tunc appt ipam no ad-
missam pt appellari/ No
to est hic, quod executores
tenet admitte ltimas
excepcoes et si no admittat
ab eorum pcessu potit ap
pellai ut hic/ Item nota
attemptata pus appom legi-
timam fore nulla/ Singu
lare e decisio. c. hcuq quod
hic dispo quod licz constet
de nullitate iurs appellati
no iustifica appo nisi co
stet eam alios ltimam
¶ Oppono go ad textu
et pro quod appo hic istruc-
ti fruit reiicienda, apparuit
cum capim antequam gvaret
ibi et ne aliter facerent etc
et sic obstat. de. c. ut de
bitum/ a fidua cum gvamine
no gvaiato no applat in
iudicio. de. c. cu cessante
Arm inquit iusticia appo
capli de qua in lra obstz
go intelligi quod vissilit tim-
it capim excepcom sua
reici et io subita fora
apparuit/ et tenca no va
luisset tal appo nisi a
liquod gvam pcesslis/ pu
ta no admissio excepco
nis/ vel mandato de re
cipiendo illu in canicum
sub signo reserve,/ ut cons
solent face executores
Fateor cum quod si excepcio
fit dicat,/ dico lras no
valere/ quod no e sua incido
de nuo/ et appllo ne alit
faciatur/ ut sonat hic lra/ quod
eo ipo appo est reicienda/.
¶ Et pro hoc arguunt impiti
pcuratores vel advocati, qui
excipiunt et igtinenti appl
lant ne pceda ad reiecta
excepcione/. Sed eum expec
tari, an iudex admittat
vel reiciat/ de quo not
Specu in Spe de excep
co § visis/ v quedam nouicij
et Host ap. § qualit v
pte quod faciunt/ non fateor
quod si iudex fuit intlocu-
tum vel no admisit ex
cepom expsse reiciendo
vel etia tacite pcedo
ad ulteriora ut infra. c. ex pte
i/ valet appo ab huior
actu interposita/ quia iam
pcessit gvamen/ Secus si non
gvamen e sed ut pmisi
intelligo de appoe iudicia
li/ Et scilt defendi appo
que sic solet con pcessum
executoris qui executor
madat aque reapi. s. etc.

"no dn ipso iure" [right margin]

". 67 di. 61 fertet" [right margin]

Cum no possit apperi nisi a admissione vel intlocutoria vel a gvamine cuius plurimum ex[illegible]
[illegible] cum reppetiut et [illegible] [illegible] inquid hic sunt appe de [illegible] et [illegible] appellates
vel differtam [illegible] Host [illegible] puto [illegible] du [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pt [illegible]
[illegible] appellacoes [illegible] cora illo a quo appellat [illegible] [illegible] legitimis [illegible]
vel no admitte [illegible] iudice [illegible] dicunt [illegible] [illegible] admissis [illegible]
[illegible] pro appellans [illegible] [illegible]

Infra to [left margin]

Con [left margin]

Sed dicitur per ampliorem intelligentiam super hoc [illegible] quod [illegible] quod quis
constat de surreptione rescripti per ... et ut in textu et [illegible]
licet quid sit vel sunt et ... rescriptum surreptitium in ... sunt [illegible]
iure ut [illegible] de rescriptis ... in ... ad hoc
... ut ... et ... H. hostiensis

tempus, et nisi recipiat
excusat non recipientes
possunt enim illi quibus
mandatur si habent causas ratio-
nabiles non recipiendi in
continenti appellare, sunt
enim iam gravati ex manda-
to, et dubitat actu-
ment fortius gravari ex
sua adveniente conditione
ad hoc. de exceptione in, et
ibi casus iste. Sed si exe-
cutor mandaret ut re-
ciperent infra tale tempus
vel coram eo assignaret
causas, quare non tene-
rentur, tunc etiam si ex-
cusavit non potest, non
possent appellare, quia
non sunt gravati nisi primo
excipiant coram exsecu-
tore. Et concludo ista mate-
ria quod sufficit ab actu
executoris vel iudicis sur-
git gravamen, ut dum non
surgit. Tertio casu aliquis
... dubitat de gra-
vamine et appellari potest conditio-
nalis. de exceptione in iudicio
non nisi iudex gravet.
de c. cum cessante ubi
dixi. Primo non ca., ali-
quis iudex scit quod gravat
vel scire debet et in continen-
ti valet appellatio. de c. exceptio-
ne sic loquitur c. dilecti fi-
lii et in c. exceptione in
aliquo iudex probabiliter du-
bitat an gravat ut pone-
do, quod hic mandavit ex-
ecutor capitulo ut reciperent
quia nesciebat de ex-
ceptione illum et tunc opor-
tet exceptionem apponi

coram eo et a receptione potest ap-
pellari non autem per surreptionem.
Hic concordant multa iura.
Sed ex quo hic constabat
de nullitate litterarum, quare tan-
tum casus de [illegible] de rescriptis
constitutum, revocatur in dubi-
um. Quare hic in continenti
non pronunciat istum non reci-
piendum, et processum per eas ha-
bitum nullum, sicut enim quod hoc
facere debuit supra ex quo
litteras causam surreptitiae, non
ergo requirebatur alia
iustificatio appellationis. Confirmatur
quia in beneficialibus iudex
supplet ex officio suo de
facto. de officio vicarii c. 1.
de c. oblatae, maxime
ergo hoc supra facere debuit.
Circa hoc dubium pendens
hic glossa innocentii, et ex hoc
intrare aliud articulum vide-
licet an appellans possit pro-
sequi nullitatem. Ad hoc
autem quod motum est hic diversi
diversimode respondent. Hostiensis
dicit quod hic valet argumentum a
contrario, quia dato quod non
probetur talis appellatio fuisse
adhuc pronunciabitur processus
nullus ex capite nullitatis
cum in beneficialibus iudex
suppleat ut dixi. Sed per hoc
non est solutum dubium. Alii
dicunt quod capitulum consistit
hic respice nisi iustifica-
ret appellationem, et sic ad plenum
hoc astruxit. Sed iste solu-
tiones et aliae quas hic ad-
ducit Io. an. dimittantur, aut
destruat litteram dicatur
ergo melius quod cum hic fuit
appellatum an sumatur, ante ca-
usa iustificanda fuit appellatio de c.

Sed quid si aliquis dicit appellationem certa gravamina [illegible] ... velud, [illegible]
valet tunc appellatio. Distinguimus quia aut appellans [illegible] gravamen et tunc valet
ut hic. Aut gravamen [illegible] appellatio et [illegible] [illegible] illud [illegible]
ad hoc de c. exceptione in fine.

ut debitum, dicit glossa Innoc(entius), ex hoc non potest capitulum obtinere nullitatem, nisi primo iustificet et doceat appellationem ex tunc initam ad nullitatem sola via appellationis, ut illam iustificet, nec obtinet ex alio capite nullitatis, licet nullitate dudat, et sic quod potuit noluit etc. ff. de offi. dele. cum super. Et gratiam Innoc(entius) hic revocat in dubium an si in instantia appellationis iudex recipit sententiam nullam utrum ex capite nullitatis illam possit retractare eodem modo. Quaeritur utrum appellans possit prosequi iniustitiam et nullitatem simul etc.

1 q(uaesti)o Casus ... quid appellatio ... [illegible] ... a quo appellatur

2 q(uaesti)o Licet ... appellare ... [illegible] ... non esse ... [illegible] ... respectivo vel respective s.

3 q(uaesti)o Appellans ... [illegible] ... appellationis prosequi debebit ... quod appellant s.

4 q(uaesti)o Appellans ... sufficit ... [illegible] ... a quo ... non admissus s.

glossa iustificat causam appellationis, 2o circa textum repetit ca. dic ut in ea. Et in ea ibi sine mandato. Innoc(entius) vi. in una statuto licet nullum non sit nec confirmatum de qua in dicto c. constitutum in fine glo. prima. Io(hannes) an(dreae) etc.

Accolitus | Cum ad appellationem qui tamen appellationem prosequitur si mittit procuratorem solum ad impetrandum adversario litem prosequente condempnabitur in expensis, et praemissa potuit dationem auditoris et petitionem appellationis dat iudicem ibi mandatum.

Casus in tunc abbas et conventus ... male litigabat cum Nicolao milite super quibusdam possessionibus, monachi appellaverunt sedem apostolicam et appellationem sic tamen prosecuti sunt, quod tamen milites ... monachorum ad curiam accesserunt, datus fuit eis auditor in cuius presentia proposuit idem miles quod procurator monachorum non nisi ad impetrandum et ... fuit constitutus, et ideo contra ipsos tamquam contumaces procedi postulavit. Et dominus papa super hoc consultus mandat quibusdam, quod si constiterit abbatem et monachos appellationem sic tamen prosecutos esse quod sufficientem procuratorem ad prosequendam causam eandem non miserunt, ipso milite causam personaliter prosequente condempnet monachos ad restituendum expensas, quas fecit

a cret ut hec si de liqd ellatus ... de presentibus ... et de
que a dn̄o de brevi T pt ap ppe mercfus
... m̄ ... in sen ...
... q̄stiui ... de Reprs ... de lem

dictū iudices a pte appos
itorum
¶ Noto primo q̄ illud pt
constitui pcūr i ca mosp
quod hic tetat Goff et
dixi o. de reindi cu. et
d. et expeditu est de
postul. ... ¶ 2o noto q̄
p sola statucoem tm̄ p
appellantem ea dica in
curia. Et in h̄ noto effec
tu h̄mōi statucōis seu p
fessiōis tm̄, q̄ nō sufficit
mitte pcūre ad impetra
dum et q̄dd, s̄ q̄ quod
mitta plene instructū
cū pleno mādato ad a
gendū et defendendū, alio
nō euitat q̄tumaciā, et
p̄pt ea q̄depnacōem ex
pensas. Et r̄o h̄ mōi est
q̄ h̄mōi pcūr porrige dr̄
ad negocia q̄m ad lites
o. de r̄pt. ex pte decani.
¶ Itē nō dicit ar q̄ ubi
ea e i curia, i nō q̄pa
rete nō pcedi ad pces
sum aliu q̄ punitiue
q̄tuaciae, ut dicit de hoc
dica . Noto eciā q̄ nō
psequēte apptō nō licet
locū q̄demp̄o expēsas
a q̄rio sese ubi incepto
rato in lite ea psonalit
psequēte
¶ Sz oppo ad h̄m dec
ut posita s. e. s. ubi
expsse dr̄, q̄ sufficiat
mitte pcūrem ad impe
trād et q̄dd. Ad hoc
dico q̄ c. istud loquit
q̄n appellans statuit
tm̄ et app e admissa
a iudice vel approbata a
pte, tūc em nō sufficit
h̄mōi pcūr, s̄ debz mitti
sufficiens ut dixi o. Sed
si nō statuit tm̄ vel si
nō e delatū a iudice nec
approbatū a pte suffit mitte
pcūre ad impetrād et q̄dd
sic loquit c. sub posita. di
cut tn̄ aliqui q̄ eciā nō
sufficit sola statucō tm̄
ad defend cam i curia sed
exigit delatio iudicis uel
approbacō apptī et tūc opa
effectū pemptoy sive appel
let a diffinitiva sive ab int
locutoria, et hoc tz Guil
in Spe eti. s. qualit, v
porro, ubi dr̄ Jo. an. q̄
Guil poit aliquid de suo
q̄ i nō inueni, ut go. Jo. an
teneō p m, fat de elec c
i. li. vi. s̄ illud est speale
i beneficialibz ¶ Sz quero
circa hāc mām utru i cau
cali sufficiat mitte pcūrem
instructū, ad expediend
arti lo appos, dico q̄ sic, de
quo o. c. sepe. Et si insidit
et pcūr psequi noluit seu
neglexerit imputa mitteti
ff man. l. si pcūrem, s. si
tutores, vn̄ coartari possz
mittens s̄ sicius q̄tumaciā,
nō purgat ea o. ut lite
nō q̄testa ti. l. s̄ in Goff ad
h̄ qd not in Spe eti s.
unc, v. Item quid si po
¶ Sz quia hic tm̄ agit de
q̄demptoy expēsas, quid
ergo fiet de ca s̄ ea h̄mōi
q̄depnacoē. dico q̄ si appel
fuit a sñia, nichil rara
manet sñia. Si nō an sñiam
tūc ptes mittende sut ad
pores iudices s̄ h̄m h̄mōi

Nec obstat ... dicit de ...
Sati tre appos et ... appos ... Goff
... aly ... ebr ... ext ... itē fuit ... frarentur ... fieri ...
... fuit ... statutum ... dicas ...
... fixisse ... et quod ... appellacionis ... Con
Oō
... pub

o. c. sepe posset etiam si
vellet appellatum prosequi
tam coram iudice ad quem
an de sextum appos(itione) proposi
no pt. i. c. clemen. si ap
pellacionem ffran. ¶ Glosa
distinguit an fuit ut no
tum ... appom ab
homine et remittit et
i pte visa c. glo. sup. in
fine Et ibi notat quare
hic non procedit in ea appos
si sit post condempnationem ...
pertinet glosa ...
tificat et destinat textum
in fine de pena auditus

Sua nobis

ab eadem sententia ter appe
no lig primo post quella
2o sententiam auditoris ibi cu
3o inhibitionem factam iudici
bus etc appos ibi nos
¶ Ca. i tamen . inf. R. tuto
rem filios R. Cum Cus
tam ex una parte et ...
se et pro tutorem filii parte
ex alia sup. quadam summa
pecunie ... coram
iudice Tusculano condem
7 ... pnatos R. diffinitivam sententiam
promulgavit a qua fuit ap
pellatum et misso ffra
caud qui hec delata fu
it ad papam auditor
sup. hoc datus interlocutus
fuit pter aliud non po
tuisse tertio appellare ma
dat ipsa tertio iudici ap
pellationis quod in tam illa ul
terius non procedat ¶ Ce
lsa filii R. forte primo
vocabatur ... et Boni
facius summa qua ...
mutuaverat illi ...

Bonifacio ... actores
hinc inde tulerunt i here
des ... ut actor ab here
... sum ... promul
gavit condempnando i ...
reos ad petita ...
tutore ... a sede apostolica
locum ... de ...
diccione ... de testa
... que loquitur
de eodem loco Jo. an. petro
et eius college ...
... de
... Jo. an. ... delegatum ...
¶ Noto hic tutores posse
agere i iudicio nomine pu
pillorum ... impuberes ...
ducere tutorem agere ul ...
venire non possunt C. de auct
... l. ... nec
... propinquis ... nec
adultus ... curatore ...
posset sine curatoris auc
toritate C. de resti in integ
minorum l. ... Jo. an. ...
dat hic consilium ...
si ... persone tibi ob
ligate caret defensore
ad eas iudice ut eis co
stituat defensorem et tu
potius agere cum eas.
¶ Non ... de ...
iterum ... si ... generacionem
glo. prima allegat ... Vel ...
... ibi veluti ... de
... in feuda ...
... ¶ ...
... si tertio appellet a sua
appo ... ut ...
si appo ... ab eodem
... sententia non ...
... quo ad ... de
feudi ... quo ad finem
... ad iudicem
ad quem ... in ...

Licet ... appe ...
... in integrum ...
... supplicare ...
... ...
... ...

Resti in integrum ...
... ...
... ...

Interlocut. Contra

Interlocutus noto, quod licet aliqua sententia operet idem quod diffinitiva, est tamen interlocutoria, quando non directe diffinit causam, glo est in Cle si eti glo ii et textus c. hic, quia si principalia male appellatur vel appellationem non tenet ut hic, est interlocutoria, tamen habet vim diffinitive, quia sententia ipsa rata manet. Preterea dicit glo preallegata quod si pronunciet super exceptione peremptoria ... licet vim diffinitive non ... tamen diffinitiva. Ex hoc infero, quod non dicitur interlocutoria, quia forte inter sententiam et principium cause solum ... quo alio ut supra dixi.

Con

¶ Sed oppono ad sententiam quod admitti plures appellationes in quarto, vel dicitur quando pulsatus tertio appellat, ad id iii q. vi pulsatus, Const. de c. dilecto c. vbi quis appellat quarto contra. ¶ Ad ista dico quod c. hoc loquitur quod ab eodem actu appellatur, secus si ad diuersis, tunc forte ab sententiam potest appellari quarto quis contra ... ab eadem solummodo bis, et hoc verum ex una parte ut loquitur textus, alias per ambas partes potest appellari, plures quam bis ut declaratur c. dilecte. Glosa est fortis hic mouet ista contraria et soluit in ita dicitur, sed confine de ista materia est visum est c. dilecte. Et excipitur quibus dicta sunt et hic colli-

1

gitur duo conclusiones, prima conclusio super eodem articulo si sit sententia diffinitiva siue interlocutoria ultra secundam vicem non licet appellare per eandem personam interdictam ut supra dixi, secunda conclusio super diuersis articulis potest quis plures quam bis ab sententiam appellare, imo totiens quotiens grauatur, quia super uno quoque articulo licitum est grauato appellare ut in gloria. ¶ Ex quo sic est quod quis tamen bis potest appellare a sententia diffinitiva in eadem causa, pone quod ultra sed duas sententias confirmatorias in appellationibus causa quamquam interpellatas, et quod nemo tamen potest appellare quis quo obstinebit, dico, quod ille qui peruenit ad sententiam tres conformes, quia sit tunc executio non obstante appellatione ab ultra ut in Clementina ii de reiudi sententia in ... in additio Speculi de appellationibus quando quo. Sciendum est hic quod sunt aliqui casus in quibus non admittitur nisi unica appellatio ut ii q. vi anteriores, illud similiter est interdicitur non admittitur appellatio appellatoris personas in dicto c. anteriores.

Pars 2

Dilecti. Summa. A subdito vel delegato suo ad archiepiscopum appellari non potest. Et primo ponit appellantes quidam tunc rogat iudicem delegandum.

¶ Casus in tunc quod inter conuentum et priorem de lacu ... ex ... militem coram

// Dilecti filii por et capitulum ... et ... inferda est Ffo. i. Ex iniu pte et quod ... multis ... diuersis ... alteri sup. quod ... nemore.

ngro A ... delegato epi
questo vteba idem iudeo
ad Bituricen. ~~Epm~~ arepm
appellauit Tande ptes ...
ruit i pntia officialis
Arepi Bituricen. coram q
ex pte pors fuit ...
piendo ppoitu q tu omis
so Epo fuisset ad arepm
apptu ad que gradatim
debuit appri in ca ipa
pcedi non debebat, s
q Officialis hac ...
tionem admitte denegat
por ad sede aplicam ap
pellat officialis ... ubi
de statu tulit sinam sus
pensos et interdicti in
porem et Conctu pdic
tos / Ohan. ... quibus
... sinas illas ...
... appom pnulgatas de
incerent nullas esse ¶ De
... lra // ppoitu coram
iudice app. // dyocesano
Epo tolle lram i. ad que
gradatim appellandum fue
rat et adhuc ... epm
gdati i. no psaltu vel
i. no omisso medio et c.
¶ Noto hic q no e appel
land omisso me ... gdati
... excepto papa
ad que pt appri iudice
omisso alyo medyo ...
q in tocta p iudiu ...
ipe sit om iudex ordi
narius ij. q. vj. ad romana
¶ No nota q appo omisso
medio no est nulla ipo
iure s opo e excepcone
ut hic notat glo magna
que ibi est notabilis / alia
que notari posset ...

ecia sepius sit replicata
¶ Ioham et ... dicit q
hic agit gradatim esse
appellandum, glosa satis
pseqm et ibid ... addi
tam ... contra glosam
¶ ... hic de peticione
libelli in ca appos et de
mo pnunciandi in eade
vtrum ... sit ide modus
libellandi et pnunciandi
¶ Ad hoc dico q e ...
... cu dirigit libel
los ad attemptata ... et
... adhuc ... repu
quia ... peti pcessi
nullu pnunciari, ... sinas
pnunciari nullas. O. c. di
lecto ... quam sinam ex
comunicatos ... O. c. dilca de
offi dele cu olim, ...
quidqd ... appom attemp
tatum est O. c. cu tam, quia
... sit ... appom de
... cu olim, ...
sit ... appom O. c. cum
tam, ... petit i statum
pstinum reducendum O. c. di
recte, Et sic ... sinam
... quia petiam ...
... sinam de ordi ...
c. ij. in fine / Et quamo
omis isti modi ... sit
et pbati i iure ut ... in
pdictis iuribus, ... inter
omis istas peticos vide
Innoc... melior apcior
et tucior ut dica in libel
lo, peto pnunciari appom
medium iustum, ...
... et ... pts et
... appom ...
pendente est attemptatum
irritum ... et sic
rite et ... omia includit

No.

Immo et non hostiensis ...

// i. officialis arepi

Sinas i. ... et suspe ... arepi ... officiales ...

Jo. an.

remittit. o.c. consuluit in
quod hic latius prosequitur
Jo. an.
¶ Glo. in alle in gero. et in
gnd alle duas decretales
et una l. et ad istam gl[os]a
respondet idem Inno[centius] ponit
nouum ius et quandam sing[ularem]
opinionem circa appellationes in-
podiis ab officialibus et
quod ius obicit et soluit
et circa ibi principium dicit
ia lex non iubet principi
despectabili et illustri
ad se appellari si dat que
dem hm quos appellet
et ibi dicas nota hanc
solutionem que singularis est
volt hic quod huiusmodi appellatio
1 omisso medio valeat medi-
ante nisi consuetudine et ap-
pellationem / a° soluit quod de
2 consuetudine pt quod indiuia ut
appellari posset omisso medio
in quo est glo. nouiter et
can. h. archidiaconus in q. vi au-
thentica si illo et ibi ad
papam non sic in imperatore
ut in l. imperatores in glo.
allegata et ibi omisso
medio a quocumque ordina-
rio delegato uel subdelegato
| excepto can. qui sunt in
glo. et in ca. ibi idem
credo et male quod quod im-
probat .s. de consuetudine c. in de
vo ubi reprobat talis consue-
tudo quod cum tamen appellatio
e ab eodem ad eundem appellare
et ibi prouide si .n. et per
li ut ubi appellatur a col-
latione beneficii per episcopum et
capitulum facta ad ipsum episcopum
si in ia collatione episcopus
interfuit ut canonicus sed
ad ista l. dicit Jo. can. intel-
ligendam quod prius sedet
cu ordine uo qui unus ex
ordine si quod consilium et
auctoritate procedendo fit ordinis.

Ex parte m.

Ex. mat. Ei

is qui desijt esse tutor
nomine pupilli conuenitur licite
vitii potius appellare et
in parte contraria appellauit
quela · tamen dat iudices ibi
mandat tha
¶ Casus in tempore Quidam mulier
impetrauit literas contra quas
aliam mulierem dicit nomine
filiorum eius super quibusdam
rebus ad quosdam iudices
delegatos coram quibus
dicta contrapiendo apposuit
quod cum res de qua iudicio
agebatur ac dicti filii subtu-
tela ac potestate ipsius uon
essent tamen iam ad sua uo-
ta venissent super hijs re-
spondere mulieris tene-
batur eadem nomine filiorum suorum
quos desierat esse tutrix
et quia iudices hanc ex-
ceptionem non admittebant
si respondere compellebant
eadem ipsa ad sedem apostolicam
appellauit / Unde mandat papa
quod si est ita reuocato
in irritum quidquid post appellationem
iudices inuenerint attempta-
tum audiat partes et fine
inde posita. ¶ Ex tra-
ctio forte obligatus olim pignore vel usuris
pro pupillis et forte di- et cautione
cebat fructus annullasse de tutelis
sortem glosa in can. for- et iunge
te casus est contra ecclesiasticam vi- res
suras vel dotis vel forte
causa de iurisdictione erat
uel propter negligentiam iudicis
secularis contraxisset uel posuisse
ad hoc .i. ad respondendum et
defendendum

sine ha vota r. ... impetiam si ita est sed quod desierit esse tutrix et si compecto fuit opposita et non fuit admissa.

Noto hic primo quod mulier potest esse tutrix scilicet mater pro filiis de quo in glosa que hoc declarat quia non est absolute verum quod est aut tutela ius et potestas in capite libero ad tuendum eum qui propter etatem se defendere nequit iure civili data ac permissa ff de tutel. l. i in statu .c. in prin. Item quod possit et sit pupillus tuisit in potestate tutoris ut in dicta l. i.

Item noto quod pupillus tuisit in potestate tutoris de quo in l. i. ff de tutelis

Ex quo ecce noto libellum formandum contra tutorem nomine pupillorum, de quo ff de administra tuto l. ... aut restitutum sit impetrandum contra tutorem, an contra pupillum tractat Hostiensis in summa de restitutione in integrum ...

Item nota quod ... ad ha vota expirat tutela in matre ut hic et probatur in aut ut matres sine ... tutelas gerant et C. quod mulier tutele officio fungi potest, aut sacramentum. Item noto singularissimum textum quod ex ipso in videtur ... ad ulteriora intelligi recessisse exceptionem et ... ac si expresse recessisset, hoc probat iste textus ibi si ... dicti ...

que textum probat cautela ... de ... qui solebat ... non ... sed omissa ... ne ... locum ... de quo in ... de ... et nota ... hic ... patet ... potest appellari a tali omissione ... [illegible] de dilecto.

... tutele ... magis ... ad legistas ... relinquitur. Accedo ergo glosam et quod ecce glosa tractat de officio tutele ideo pro intellectu ... Quero quomodo ... tutela Et si quero ... alia ... quid sit tutela. Quero quod sit tutela ad quod dico ut dixi supra. Tutela est ius in capite libero constituta ad tuendum eum etc. ut supra. Ad aliam quero dico quod multiplex est tutela, quedam testamentaria, quam pater in testamento dat tutorem filio ... de testamentaria tutela l. mater ... hac testamentaria ... legitima, et dicuntur legitimi tutores, qui ab intestato succedunt ff de testamentaria tute. l. si quis sub conditione. Recipitur ecce tutor actilianus ab actilio auctore quod tutor testamentarius erat datus sub conditione ea pendente, datur actilianus tutor, Recipitur ecce tutela quod testamentaria, quam datur tutor in testamento non solemni si confirmatur a iudice ff de confirmando tutore

testamentaria

Legitima

Attiliana

quod testamentaria

Tutela

Testamentaria est que datur in testamento ... [illegible]

Legittima est que datur a lege ... [illegible]

[illegible]

Dativa est que datur a ... [illegible]

[illegible]

l. qui a pre

Hiis presupposito mater dicta tutrix legitima et olim ex cludebatur ab omnibus legitimis et erat potior quam dativa recepit eum tutor dativus id est datus a iudice deficientibus testamentariis et legitimis et quam testamentariis de hiis plene in speculo de tutore et curatore §. sequitur Hodie autem mater excludit omnes legitimos et similiter dativa ut in autentica matri avie et ibi glosa ubi materia huius glose plene examinat sed testamentarius tutor prefertur omnibus in statu de auc. tuto. §. i. Subicit hic etiam quod mater tenetur cum ad secunda vota transit petere dari filio impuberi tutorem, et si non petat tunc dicitur excludi a successione filii si sine tutore moriatur secus si morietur pubes ff. ad tertulianum l. i. § quesitum. Glosa dicens filium non esse in potestate matris nisi propter officium tutele et hoc quod regulariter mulier non potest esse tutrix preter casum contextum, subdit quod de matre per iura codicis et quod per iura autentice et in ea ibi Iuro autem nate ex te et uxore tua in tua potestate est, et ibi §. i. agnati per virilem, cognati per femineum sexum provenientes et ibi §. sed et hanc glosam et ipsius materiam vide in speculo de tutore § nunc videndum Ut autem et ibi l. si tutelam administrare velle nimis est et ultra sexum femineum fragilitatis hoc officium est et ibi mortua et hic mortuo marito hoc recuperat illam re integra, de quo in speculo libro allegato § quid si mulier. Insuper materiam glose plenius vide in speculo loco ubi supra.

Intimatum

Intimatum non valet relacio cuius exemplum non fuit litigatoribus editum vel sic. Exemplum relacionis debet edi partibus, antequam fiat relacio. Et facit ad eam partem rubrice Non dicitur.

Casus in tantum mandavit papa inquisitori super causa quorundam hospitalariorum fratrum inquisitorem, inquisitores ignorantibus hospitalariis transmiserunt relacionem ad dominum papam, nulla copia eius facta de processu inquisitoris, dicit papa quod non recte processerunt, cum per leges quando iudex vult referre negotium ad superiorem, statim tenetur dare litigatoribus exemplum relacionis. Sequitur contra eius ac si dicat statim cum libro prudentiam se relaturus

pars parcium eius quod quod habet qui agit de imperio romano et libello ubique et legitimos quod in alio loco non quod l. Illo

Appellationem et suspiciones sic puniet legem in amore iudicis edita quo casu et ut per ipse iudicem dote et pro indigentia fuerit quod fideiussor sint ac se obligaverit paleam.

[illegible]

hospitalarius [illegible]

te ptibus partibus facere legi
relacionem et eciam est caveat
pro ne recipiat relacionem
clausa, nam ex quo eam
recepit imputet sibi nisi
illam apriat alias non pote
rit actio [illegible] de offi
dele cum olim magister
Hostiensis
Noto quod littera iudicem da
tum ad instruendum processum
non debere referre processum
non data copia partibus et
noto actum relacionis non
esse simam, cum nec iudex
datus ad hoc possit simare
sed licet referre secundum Archidiaconum
Circa hanc materiam Quero
primo an sine causa vel ex
qua possit iudex cui causa
est commissa referre. Dico
quod legitima causa est quando refert
ad superiorem quia dubitat
in iure qualiter iudicare debeat
et talis relacio approbatur
si vult referre ut se exo
nerando a iudicando talis
causa non approbatur, mandatum autem
de iudi [illegible] vult et dicit Hostiensis
Sic si iudex dicit se dubi
tare maliciose ubi non
dubitat contra illud C. de
resp. cum contingat infamis
efficitur et ipso iure liberatur au
ri [illegible] C. de legi l. in
qua pena non credit Archi
diaconus in iudicibus ecclesiasticis
sed illa de re iudi c. l. in
Nunquam nisi fit relacio ex
necessitate ut in causis reser
vatis apostolice sedi ut C. de
ut debitum ad fi cum gravi
Nunquam fit remissio, quia
sic licet in mandatis ut se in
formet et referat et talis

ut puto quamquam fit relatio
rei facti tamen ut cum datur
ut se informet de facto
et negocium tamen instruc
tum remittat C. de resp.
ex parte decani quamquam ut
referat de facto et de iure
ut cum committit ut se infor
met de facto et referat de
iure et de facto, et talis est
ut consultor de iure, nec
puto secundum Archidiaconum quod sua
relacio habeat vim diffini
tive sive si solum refert
[illegible] sive quo [illegible] premittatur
Ideo si iudex postea commit
tat execucionem secundum formam
relacionis consultatoris sua
secundum Archidiaconum
Quero 2o quid debeat
observare referens ut sua
relacio valeat. Dico secundum
[illegible] [illegible] ex con
sultacionis seu relacionis de
bere partibus ut si forte minus
plene referat, vel aliquid
obmittat, aut in alterum [illegible]
dicendo, partes possit contra
dicere et appellare C. de ap
l. i. et ideo si non appella
verint, tunc postea cum prin
ceps rescripserit non po
terit appellare. ij q. vi. Biduum
quia appellasse vi
dentur relacionem ff. quis ap
sit l. i. [illegible] C. [illegible] quod dicere
[illegible] textum dicto C. Biduum
ubi et in l. i. C. [illegible] ff.
de ap. Dico ad illa quod
non licet appellare si dicat
non referendo, potest tamen a
sententia lata ex vobis rescrip
ti appellare, sicut dicit Innocentius
[illegible] mediacione
ut ibi. Quero 3o [illegible]

[illegible]

indistincte scilicet relacionem
Primo dicit hic quod si relacio
fiat de consensu utriusque
partis expresso vel illius
non contradicentibus vel saltem
non appellantibus stat rela-
cioni de purgatione, c.
dilectus ubi episcopus igitur et tunc
certa prefixio ad comparendum
coram superiore facta per-
emptorio, sicut dicimus de
termino absolucionis prefixo in
appone ut nota. c. sepe
Si autem fiat altera parte vel
contradicente vel appellante
non stat relacioni, nisi ex a-
liquo actus relacionis probetur in
quod vi biduum. C. de relacio-
nibus l. i et ii. Si non relacio fit al-
tera parte absente ex contuma-
cia adhuc non stat rela-
cioni nisi subsit alia probacio
dicit hic videtur quod quando al-
tera pars fuit absens per con-
tumaciam, termino assignato
ad comparendum coram iudice
ad quem hic valeat et sic vim
peremptorii, sicut dicitur in appe-
lla. c. sepe hic etiam non cita-
ta altera parte procedere pote-
rit iudex cum facta est rela-
cio, sic posset iudex re-
ferens non obstante contumacia
et hoc nota.
¶ Ex hoc infertur quod iudex re-
ferens debeat referre superiori
quod partes consenserunt vel con-
senserunt relacionem secundum Io.
An. Circa hic dicit quod
huiusmodi exemplum de quo hic debet
mitti superiori publica
manu tabellionis vel duorum
honestorum virorum vel sigil-
latum autentico sigillo. Ex.
de proba. c. i. Circa materiam
relacionis hic late tractat
idem Io. An. et dominus
Anthonius etc. Glosa prima
dicit per capitulum pro quorum explicat
indicii iudicium referre, sol-
vit distinguendo dubium iuris
et facti. Primo casu legis sic
tu vult evitare onus iudi-
candi non legis in primo non cau-
cedit hic etc. et de hoc dixi
in prima glosa. Et in ea ibi per-
venire loquitur cum iudex pro-
citer remittit a iudicando
et aliquis surrogatur. Et ibi exa-
mina ut inquisicio facienda
super dubiis ibi contradice et
hanc contradictionem et eius causam
debet iudex eciam referre.
In fine materiam glose huius
tractat eciam Hostiensis in summa
eodem titulo sub rubrica de rela-
cionibus et Guil. in Speculo
eodem titulo ubi eciam ponit for-
mas relacionum etc.

Significante

Summatur hic ubi ante litis con-
testacionem circa id de quo
principaliter litigatur aliquid innovat
delegatus vel die prefata as-
signata appellare lice-
bit. Et in summa appellatus
narracionem iuxta casum omissio
ibi ideo.
¶ Casus in textu. Decanus
et Capitulum Magdeburgensis
impetraverunt litteras contra
episcopum Aurelianensem ad quosdam
iudices super eo quod dicebat
Capitulum carnifices non de-
bere vendere carnes alibi
quam in stallo Decani et
Capituli Magdeburgensis super
quo iure episcopus moles-
tabat Capitulum predictum
partibus in presencia iudicum consti-
tutis, datus fuit terminus de

consensu partium ad litigandum
super ipso negocio / pendente di-
lacione petebat decanus
et Capitulum implorando of-
ficium iudicis ut cum Episcopus
per citacionem / tarnen va-
di fecisset in stall. aliquos
quos per Episcopum sic erat
in statum pristinum revocarent
Ex parte Episcopi fuit responsum
quod cum lis non fuit contestata
super negocio principali / iudicis
implorando locum non habebat
adiciebat insuper quod cum
de consensu partium ad litigan-
dum tunc etiam esset assigna-
tus et contutum ad diem illam
solutum fuisset iudicium co-
ram / iudices die datum
non poterat preveniri / ni-
si id fieret de consensu pa-
rium / nec audire partem ad
instanciam in tali implorando
Et quia super hiis non
audiebat Episcopum sedem apostoli-
cam appellavit / dictus Episcopus
primam inmediate ad sedem
quendam apponentem destinat
et qui dictus inmediate contra
inhibicionem papae Episcopi super
hoc negocio ad quosdam in
dices sibi circa tonesuper
pectores litteras impetravit
Episcopus noluit uti litteris
illis et sic annus elapsus
fuit Et hec omnia Episcopus
Aurelianensis significat do-
mino pape petens se non
obstante lapsu anni ad
prosecucionem sue appellacionis ad-
mitti / unde mandat papa
quibusdam quatinus si de premissis
prohibeto et appellatione quod cum

premissis vel eadem alterius consti-
terit revocato in statum pristinum
quod post per appellationem huiusmodi fuit
attemptatum procedat in nego-
cio iuxta priorum continenciam
litterarum ¶ Sequitur littera carni-
ficum. ¶ Cum clericus carnifi-
cium vel thabernariorum officium
publice et personaliter exer-
cens emanavit constitucio
generalis Viennensis de vita
et honesta clericorum ordinaria
et prodest privilegium clericale
sub modo in ea contento expresso
si admoniti non desistunt
Installacio aliquos / quod in stall.
Capituli et decani revoca-
ret destruendo bancas
carnificum ar. ff. de aqua
plu. ar. l. si usufructus §
si domum / non habebat sup
super principali ad litigandum i.
ad delibandum super libello — deliberandum
huiusmodi summo / non audiebant
eundem sed Episcopum et male cum
locus esset recusacioni ut
in glo. contra inhibicionem
forsan inhibuerat Episcopus
ne ad illos iudices litteras
impetraret / vel quod ageret
in Curia huiusmodi summo noluit
et caute ne videretur videri
in eos consensisse ar. de offi
delega. cum olim si de
inhibicione huiusmodi constaret fat
quod data auget ad presen-
cia appellacionem.
¶ Noto hic primo quod pacta — prima racione procedatur
vel consuetudine induci potest ne
victualia vendantur nisi in
uno loco ad comodum illius
cuius est locus quamvis sit contra
ius huiusmodi authoritate Et in hoc
dico quod prohibere quod alibi ven- — dec. dicatur r. l. cause quod hoc dec. est longa canonem
dunt victualia sunt prohibere

Informandum ex c. quod cum
prohibere negotium super quo litigant
non debent agendum innovare delectus
a litis contestacionem parte quod non debent
prohibere dilacionem assignatam contra
debet quo ante litis contestacionem
possit implorare iudicis officium

etiam dicos Jo. an. dicit quod si
constituendum apparere unum esse
quod dicit quoddam quod dicos in
primi esse iudici in parte vero
parte quod esse magis est

aliq acquirat que possessionem
hanc inter, i. dicit cum liber-
tate possidendi preparare
secundum ipsum. ¶ 2o noto quod lite
pendente non dicitur quis at-
temptare contra statum litis
vtendo sua possessione
licet repugnet iuri ad
iudicium deducto / et hoc
inuenit ex eo / quod lite
pendente non debet quis sua
sua possessione. ¶ 3o noto
quod interlocutoria lata de
consensu partium non potest reuo-
cari per iudicem a quo licet in-
ducta fuerit ibi de consensu
partium dicta de qui. ¶ 4o
noto illud generale quod dila-
tione pendente quesitum in-
dicis officium de quo in glo.
in. ¶ 5o noto quod malicia
partis non preiudicat domino
vel infidelitas si simpliciter
quicunque contra expressa pro-
bicionem domini fa. ¶ hic no-
to quod si appellans impe-
dit intra annum prosequi per
maliciam partis / auditur
post annum quod plene ex-
aminat O. ei ex te.

Con. ¶ Sed animaduerto / licet oppo-
nere simpliciter hic non debuerunt
audiri decanus et capitulum
in ipsorum peticione tacito quod
petebat de non vendendo
victualibus seu carnibus
et hoc est illicitum / non
enim potest quis habere ius im-
pediendi alios exercere ar-
tem suam cum licitum sit
cunctis mercari / immo hoc
esset monopolium, quod
est prohibitum ff. de monopo-
liis per totum. licet enim ipse
possum edificare quidem vo-
lo non obstante prohibicione

C. de seruitu. l. si ff. quod vi
aut clam l. si. § plt. / ad
ista dico quod quamuis hic non
appareat de iusticia peticionis
istorum decani et capituli po-
tuit tamen hoc ius eius competere
te non quidem de iure com-
muni ut loquitur ~~iura~~ contraria sed
secundum aliquos ex consuetudine vel
priuilegio / potest quis acquirere
ius ut non nisi in tali
loco vendantur carnes / pro
quo potest agi confessoria
et possessoria si quis possessionem
agens vel fuerit / et for-
te decanus habebat cum habe-
bat hanc villam communem
cum episcopo / vel utrumque habebat
ibi certa iura / inter que
dicebat capitulum quod habebat
totum ius macelli sed quod
solum in stallis ipsorum
teneri debebat / et erat
vtilitas quam percipiebant
certum quid de stallo. Nec
mirandum id secundum hostiensem in
furnis et molendinis in
quibus aliqui sibi vendi-
cant quod tota villa debeat
coquere vel molere in illis
et alibi edificari furnum
vel molendinum quod non no-
ceat secundum hostiensem secundum immo
in hoc allegabat capitulum
consuetudinem vel priuilegium. Et
secundum eum non obstat C.
de monopolio per totum
ra ut dicitur immo illud lo-
quitur quando homines fraudulenter
faciunt pacta quod alius
non liceat vendere vel quod
alios non instruat artem
aliquam quod non licet ut ibi
hic non nulla fraus sed a-
git ex priuilegio vel consuetudine

ut dixi est. Vel alio mo
ille id no licet de pondio
vel rebus s de loco i quo fi
at venditio et no alibi li
cet h3 parisii ut hic sup
Immo e est cum monopoli
um phibito cetaru psona
rum vel ceti actus, non
aut certos locos, quod sup
hic fiebat, quod nota et
dr a mono qd e unu3
pola q e venditor/ vel
polis q e vendio q uno
et certo mo facienda ve
dico/ vel melius no dr mo
nopolium qn ex iure gpe
tett sibi aquiro alium p
bet/ sicud refert Inno
p statutum padue, dispo
nit q notarij no matri
culati i matricula medicor
no possunt face instrumenta
z c/ et sit monopolium
ppe est, qm fit a psonis
pvatis z sine ca z c. Et
licet circa istam matam sint
multa nota host dt te
nend qn si rem z psone
sint libe talis fuitus no
aquitur solo tpe quo ad
hoc ut alius phibei pos
sit/ quia non obstante
cuiuscumq phibicione pos
su i meo edifire. C. de
fuitu. l. altius. et usque
ad celum ff de fuiti l. si
ff. qd vi aut clam l. si
s. pt. Et licet ius fui asse
rit qr sibi gpete ex lo
go tpe phibei no pos
sit uti iure suo ff. si
uitu ven. l. si qs exodiu
tino ff de aqua cotti et
esti e hoc iure s ducts
aque/ z ff de aqua plu
ar. l. in summa s. i de labeo
tis ut alium volentem de novo
edifire potist phibe, nisi
pbet hanc fuitute sibi
debei vel ex pacto cum
pdecessoribus habito vel
quia fuit alis phibitus
occasione iuris eius et
acquieuit et postea gpleta
fuit pscriptio sic pt intel
ligi C. de fuitu l. i in provin
ciali cum gcor/ forcius si i
gdictorio iudicio lata fuis
set sentia ff. de legi l. cu
de gsuetu/ vel nisi diu
uisset sit ille qui sibi as
serit debei hanc fuitu
tem viij dr quo iure qu
libus gs liber faciat qdlibet
in re sua, nisi q iure
dominij a iure fuitutis
phibet/ sic pt intelligi
institu de libertatibus s
i Et licet eam ccs sit acq
sita fuitus i una re ul
con una psona, hoc no
pudicat alijs ar. C. de
pscp auditis In una tn
re fuitus cum sit indi
uisibilis no possit p pte
acquiri p pte non. ff. de
fuitu l. p pte et l. via
licet ad certam pte fundi
restringatur/ quem ff. de s
uitu l. via s. i. Et sicut
dixi host tamen verum est
tenend/ q solo cursu tpis
no aquitur licet inno/ quia
h fuitus e nega/ q non
pscribitur nisi detecto aio
pscribentis/ sicud i fuitute
altius no tollendi no pscri
bi nisi aius pscribentis fuit
detectus ut pz ex pdictis.
Hoc premisso quid
in hac qone dicamus.

et capitulum implorabat
officium iudicis petentes ut
cum episcopus post citationem
carnes in stallis alijs
vendi fecisset, quod per
ipsum factum fuit in statum
pristinum reuocaret. Et quia
pro parte episcopi allegatum fuit
quod de consensu partium terminus
ad litigandum partibus fuit
constitutus, [illegible]
Quero circa ista de intel
lectu l. Et primo quo potu
it reuocari in statum pristinum
hoc quod factum fuit, uel cum
quod hoc erat impossibile, quia
id quod factum est non potest
fieri pro infecto. ff. de cap
tiuis l. in bello § facte. Cir
ca aliud etiam quero ad
quem effectum hic fuit in
ter partes terminus statutus
ad litigandum. hoc est querere
de intellectu cuiusdam littere.
Ad ista breuiter respondeo. Ad
primum dico quod reducere hoc
fieri in statum pristinum ad hoc
intendebat ut destruerent
bancas carnificum ff. de
aqua pluuia ar. l. si v
sufructus § fi. alio reuo
care id quod factum fuit est
impossibile. Ad 2m dico quod
per terminum hic statutum ad
litigandum non aliud intel
ligitur nisi dies datus ad
deliberandum ut partes pos
sent deliberare super libel
lo huiusmodi. Et hostiensis
dicit quod quia hic non ad delibe
randum sed ad litigandum de con
sensu partium data fuerat
dilatio, videbantur partes
consensisse, et ita non erat
locus recusationi nisi ex
noua causa ut de offi. dele.

[illegible] Et quodcumque intel
ligatur pendente huiusmodi dila
tione, iudicis officium quiescat
ita quod non potest innovare huiusmodi
dilatione sine consensu partium
et si secus fecerit potest appellari
per hanc litteram, et hoc latius
notabitur in glo. iii. Quero
hic circa hoc quomodo sententia lata
pendente dilatione sit nulla
dicit contrarium quod hac de re sto
fuisse [illegible] et tempore con
sultus respondit quod aliquis
fert parte presente et non
reclamante valet, pro hoc
tu hic a contrario sensu, quia
ponderat appositum in fine et
de probat. et textum legis
l. si. ff. de ferijs. Com
pat cum hoc sententia la
ta tempore feriarum quibus potest
renunciari per textum illius legis
iuncta glo. ubi dicitur quod est ibi
aliquis aut fert tempore ab
sente. Et tunc dicit quod non
[illegible] et ibi hoc h.
glo. [illegible] in di
latione qua iudex non
potest [illegible] ut
in ea que data sine [illegible]
[illegible], et idem est si potest
reuocare nisi prius reuocauit
non [illegible] sine [illegible]
C. de dila. adhoc facit
ff. de dila. c. fi. et quod di
xi.
Sed quid nisi si iudex
assignauit terminum ad compa
rendum infra tres dies, citatus
statim comparuit, dico quod
sublata est dilatio et potest
statim procedi, sed si dixit
ut compareat tertia die tunc
cum compareat tertio die [illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible] episcopi [illegible]

hac ca(usa) c(on)t(r)a iudices, et
quia h(ec) ferebat co(n)tra inhibicio(nem)
ei(us) q(uo)d (con)cessit ep(iscop)us. Circa
hoc ori(tu)r dubiu(m), quo
p(ro)pter h(uius)mo(d)i inhibicio(nem) poterat
(con)cessio(n)e reuocari ad velle p(ar)t(is)
no(n) est dandu(m) iudex s(ed) su-
perior h(abe)t eligere ff. de iudi-
(ciis) l. obs(er)uand(um). Et vi(detur) e(ss)e q(uod)
de q(uo)m (con)sensu p(ar)tiu(m) dari
debeat iudex. C. de offi(cio) de-
le(gati) s(u)p(er) q(uo)n(iam) (et) c. vnj. et c. cu(m)
olim magister. Ad h(oc) d(icitu)r
q(uod) mo(do) q(uo)d si p(a)pa suo motu
et ex officio dedisset iudi-
ces (et) in(di)casset ep(iscop)o lapsu(m)
a(n)ni, s(ed) no(n) fuit ita h(ic) i(m)mo
p(ro)p(ri)u(m) quod voluit nouat
et obtinuit, h(abe)t eni(m) (con)sue-
tudo Curie q(uod) si impetrator
(con)tradictore(m) no(n) h(abe)t obtinet iu-
dices quos nouat. Si h(abe)t
(con)tradictorem da(n)t(ur) iudices
de q(uo)m (con)sensu nouati p(er)
p(ar)tes, remittit Host(iensis) C. de
offi(cio) delega(ti) s(u)p(er) q(uo)n(iam) (et) c.
vnj. et c. cu(m) olim et c. ca(usa)
l. de cau(sa) pos(sessionis) c. cu(m) olim de
iudi(ciis) exposita et ita patet
soluc(io) q(uestionis), q(uia) no(n) tangit
casum. Alia ma(teri)a p(ro)seq(ui)tu(r)
i(n) glo(sa).
Glo(sa) p(ri)ma p(er) locu(m) a dimi-
sion(e) (con)cludit q(uod) ca(usa) l(ite)... Et
ad id(e)m tendit glo(sa) ca(pituli) p(ri)ma
circa citacio(nem) ca(pituli) c(on)t(r)a lit(is)
(con)testac(ionem) (et)c. Et ex istis
glo(sis) colligu(n)t(ur) due lecture
ad l(ite)ram, et s(ecundu)m vtraq(ue)
capl(ia) h(ic) no(n) debuit
audiri co(n)t(r)a ep(iscopu)m. P(ri)ma
lectura est q(uod) ep(iscop)us poss(id)e-
debat, (et) s(ecundu)m h(oc) nec ante
citacio(nem) n(e)c p(os)t, n(e)c e(ss)e
p(os)t lit(is) (con)testac(ionem) si vte-
(re)tur sua possessione poterat

agi co(n)t(r)a ip(su)m vt p(ro)hibet
et s(ecundu)m hoc dicas p(ro)p(ri)u(m)
stat ip(s)e p(er) maiore (et) h(ic)
int(er)p(re)t(atur) ... plang(it) (et) plag(...)
autho(ritas). Aliu(m) sensu(m) ponit
glosa q(uod) Capl(ium) posside-
bat, et s(ecundu)m hoc vult l(ite)ra
q(uod) non potat implorare
offi(cium) iudic(is) lite no(n) (con)testa-
ta. Et quo h(oc) sit vn(de) de-
t(er)minat glosa in quan(tum)
i(n)ge(re)ndo ad ista p(ro)cedit
iste int(er)p(re)t(atur) in quo (con)sistit
vn(de) p(ri)ncipale dem(andatur) c(ausa)... et
dicta in dicta glosa. Glo(sa)
in t(extu) tetat quo iudex pe(n)-
dente dilac(i)o(n)e no(n) p(ote)st p(ro)-
cede(re) c(ontr)a ex officio suo.
Et p(ro) (con)p(re)hendere glose
posset oppon(ere) (con)t(r)a l(ite)ram
q(uod) e(ss)e infra dilac(i)o(n)em iu-
dex possit p(ro)cede(re) l(ite)ra
quia p(ote)st c(ontr)a rescinde(re)
dilac(i)o(n)em. ff. de arbi(tris) l. dic(ite)
ut glosa alle(gat), p(ro) h(oc) fac(it)
q(uod) data dilac(i)o(n)e est int(er)-
locutoria qua(m) iudex p(ote)st
reuocare C. e(odem) l. cu(m) cessante
et ff. de re iudi(cata) l. q(uod) iussit.
Glo(sa) soluit (et) vult q(uod) ex
ca(usa) p(ote)st, sine ca(usa) non, absq(ue)
co(n)sensu p(ar)tiu(m). Infine s(ed)
do(min)us Autho(r) ex Host(iense)
ista ma(teri)a (con)cludo dicens
q(uod) dilac(i)o data e(st) de
(con)sensu p(ar)tiu(m), illa no(n) p(ote)st
iudex reuocare absq(ue) (con)-
sensu p(ar)tiu(m), vel sine ca(usa).
De (con)sensu no(n) p(ar)tiu(m) vel
cu(m) ca(usa) p(ote)st saluo int(er)esse
p(ar)t(is). C. e(odem) l. cu(m) cessante in glo(sa)
l. Si si e(st) data s(ecundu)m volu(n)-
tate p(ar)tiu(m) tu(n)c si velit in-
co(n)tine(n)t(i) q(uod) no(n) int(er)est (et) p(ote)st
reuocare si vult. Ex post
f(ac)to q(ui)a int(er)est non p(ote)st

1 p(ro)cedere dilac(i)o(n)e data de p(ar)tiu(m) volu(n)tate no(n) p(ote)st iudex absq(ue) causa legittima ~~p(ar)tiu(m) volu(n)tate~~

2 p(ro)cedere dilac(i)o(n)e data de p(ar)tiu(m) (con)sensu et volu(n)tate p(ote)st iudex ex causa ~~p(ar)tiu(m) volu(n)tate~~ t(ame)n p(ro)uide legittima

3 p(ro)cedere dilac(i)o(n)e data de p(ar)tiu(m) (con)sensu et volu(n)tate p(ote)st iudex d(e) ca(usa) de (con)sensu p(ar)tiu(m) p(ro)uide

No(ta)

p(ro)uide dic(itur)

Ex ca(usa) p(ote)st dispensare q(ui)a no(n) est p(ar)...

sine ca, cu ca sic. Hostiensis
ubi dixi no renotal si ut
est / vnu e nisi satisfaciat
de illo int̃ee ff. de gdi
toe ob caus̃ data l. si pe
tiuan i pn̄o et nota. Qd
e cu cessante i glo pa
Glo iiij tetat inan ubi
lite no gtestata possit
implorari iudicis offi
Et in ista ma tlr pcc
declaudo eam / signat
gruid / et illud solut dixi
Et i ea ibi q de offi iu
dicis ptc obstat / c. i. si
ubi disponit qd etiam
lite non gtestata pt agi =
officio iudicis ptc obstat
qr officiu iudicis i plurib
caus pt an lite gtesta
ta implorari si quo
impedit ptc citata cor
iudice venire de offi de
le c. i. Et pgtuacc pu
niendo ut lite no gtesta
tuc Glosa solut dic
ut in ea. ẽt / Infine Ego
ista glosa gñios colli
ista gclo Qd iudex or
dinari ẽta attemptata
pt an litem gtestatam
impliri suu officiu Sz
iudex delegatus no pt / Et
hic exeo quia adhuc
no e finit iudex, cum
adhuc posset recusari
o. de rsce sup lris ista
solucõnẽ h Innoc, quia
iudex officiu suu dz i
parti deinde pg fundata
lite ff de edili edic l
edilee si si / Sz tenea
no vi sufficere hec solu
quia et an lite gtestata
pt delegati iudicis offi
ẽta attemptata implorare

tu iurisdo ei finct actu
citacões de offi dele gtra
Ideo dico alit sm Innoc
qd queda inouat de
nono Et i illis hz locu
distinccio dicta qd an lite
gtestata iudex se non
possit impedire si e delegatus
nisi forte ẽta gmissa hc
opet / Sz pt lite gtesta
tam bn pt / Queda no
inouata erat an iudiciu
et in ill cas pg lite gtes
tata no pt iudex se im
pedire nisi diffiniendo cau
i talibz ccpectat diffinio
ex quo no pt inouata lite
pendente si an lite / Hostiensis
no alit sentit et volt quo
ad inouata denouo suffi
ce citacõnẽ / sm formam
Clemen ij ut lite pen
et hc e vius quia p̃ cita
cõnẽ dr inducta litis pen
dens ut ibi / et q° inouata
pg citacõnẽ pnt integri
iudicis officio Et tunc qn
tu ad tunc c. dico sm
ffran Qd eps iste no
solu pg citacõnẽ h ẽtiam
pus fecerat venire car
nes / ita qd no erat inoua
tu de nono ymo super
hc erat qd / no sup hoc
debuit expectari diffi
nitiva sua Sz si intelligeo
qd incepissz inouare pg
citacõnẽ, tunc dicedu qd
delegatus fundato iudicio sta
tim posset renocare tagm
attemptata seu inouata lite
pendente ut dca Clemen
ij / nc disticcio glose pce
dit qtl distinguit inter
delegatu et ordinarium / sicut
cu se pt quo ad hoc utz

no andrebat (margin, beside line 8 of the first column)
glo, 1, 2 (margin, beside lines 29–34 of the first column)
Nedu post viij (margin, beside the last line of the first column)

7 Au lite gtestatam ẽta attemptata
Iudex ordinarius pt officiu implorari
An post nedu au lite gtestatam ẽta attemptata
Iudicis delegati officiu no pt implorari.
q. Officiu Iudicis delegati durat
pg citacõnẽ litate pnt integrum

Post hec mandatum limitatum ex edicto fuerat ergo mandatum
ad agendum aliquid in preiudicium ...
Actio procuratoris semper constituti post ... in preiudicium domini

procura[tor] contra alleta sed in alio
non est distinctio. ¶ De quo non
est hic materia. Et prius querere
quid sit tenendum de hac
materia ex hoc satis summarie
dicam dixi summando ubi an
litis contestationem causa id de
qua principaliter litigatur aliquid
innovat delectus licite ap-
pellare. ¶ Hoc enim intelle-
gitur innovata an citationem
super quibus principaliter litigatur
Glo[sa] ult[ima] obicit et solvit
dicit Et in ea usque ibi a
contrario sensu ut glo[sa] hac
... quod si procurator habet ma-
datum limitatum ad impe-
trandum litteras vel ad impe-
trandum non istum et conce-
dit fines mandati non pre-
iudicat domino. ¶ Si non super
commisit impetrationem non
potest recusari iudicem im-
petratum et sibi imputet
... de cau[sa] pos[sessionis] cum
olim. Jo[hannes] an[dreae] remittit ad
ibi nota quia consensus pro-
curatoris non concludet facul-
tate recusandi domino si
sibi esset ex alia ratione suspec-
tus quod est verius. Demum
glo[sa] obicit ibi si vero et
et ibi cum mandato ubi ne-
gligencia procuratoris nocet domino
et potius dat duo con-
tra acta ut ... in glo[sa]. ¶ Glo[sa]
solvit dicit dic ut in ea
in fine et c. deinde ex-
plicata et dixi c. e. signi-
ficavit. Quidam dicunt glo[sa]
... ... vitatio quod hic E-
piscopus auditus fuit ipso
iure cum ... fuit im-
peditus et non est quod sibi
debeat imputari c. e. ex

Interposita

cione servatum
est. Quod maior dicta satis
in textu summata et ... in
eius ... ¶ ... quod in
¶ Sane et prosequar. ...
processu ... ¶ Et prin-
cipium sub aliis verbis ...
in summa ¶ Appellatio an
summam ... ap[pellati]onem ... iustificare
quam ... iustificat cum proba-
tione oblata et obiecta
¶ Causa in ... ad to-
tum ... ¶ Aliquis
coram iudice constitutus ca-
usa probationi assignata quia in-
de ... non admisit ap-
pellavit. ¶ Quero utrum coram
iudice appellationis sufficiat hoc
probare scilicet quod causam ... al-
legavit coram iudice a
a quo appellavit ut fuit ad-
missus. Respondit ... quod
hoc non sufficit nisi cau-
sam doceat esse ve-
ram. ¶ Nisi coram inferiore
obtulisset se probaturum et non
fuisset admissus tunc non
... necesse probare causam ve-
ram fuisse sed sufficit proba-
re quod causam probabilem al-
legavit quam obtulit
se probaturum nec fuit admis-
sus et ... hoc appellavit.
¶ Eidem certe aliquis ap-
pellavit ... quo causam
teneatur prosequi. Dicit quod si
appellatio non recipiatur a iudi-
ce nec ab adversario probe-
licitum est appellanti prosequi
causam per procuratorem constitu-
tum ad impetrandum et con-
ducendum ... ¶ ... post ad ...
per se vel per procuratorem ydoneum

De in...
... ...
glo[sa]
1
2

... per procuratorem plura docta
... appellationem ... et ... pos...
... ... appellationem

Grego-
rianum

ap se ap iudicatu rape
sit pata Ille § aliquis
appit ad superiore cora
quo ad quem appit petit
remitti ad eum aquo ap
pellauit pro alia condi
cit/ queritur an debeat re
mitti Et dr qz no ob
stante zdicione alias ptr.
Sz debet zdempnari i ex
pens litis adusario
quas eu ppt hoc fecisse
constitit § Sane aliquis
appellauit a grauamine co
ram iudice appos patz e
pbare grauamen ppt qd
gauat appellauit post ad
ipsa citata ztrac se
absentat/ qre quid sit
iudici faciendum Respondit
papa qz iudex ppt sup
hoc procedere lite no cotes
licet litis ztestao no dix
sta fuit i articlo appos
vel in ipo negocio prinli
qua sz i casu isto ma
tas pers iudicis arguat
prncipalis/ non est rigor iuris
requirendus ex quo cause
pplexitas posset sequi
¶ Sequitur lra pbac cors
iudice appos ad iustifi
appon pbatum cora iu
dice aquo appit admis
sa sup et pter hoc appel
lasset v·c· dilecto in fine
qz ibi impetre sup
ut eo casu ztumax re
putatur zdempnadus ipse
appellans § Sane infra
pos sup hoc sz sup recepci
pbacos grauamis hoc cau
tu appellatur an simam
¶ Ex prima pte textus duo
requisita ad appon viz qz

appellet ex ca pbali et
verasio noto appon ex
ca pbali iustitia iusti
ficati p oblacionem pbacois
que no fuit admissa p
iudicem aquo.
¶ Sz oppono con hoc tum
glo i dec c cu cam v· de
offi deleg/ ubi no te tum
esse veram opinionem no obti
lit se pbatum cors iudica
bz aquo/ ad id fa v· c·
ut debitus z c dilecto Glo
ij signat ista gria si no
soluit [illegible]· vz primo ad
c· cu ca/ dico illud ibi spa-
lere qz excipiebat de suo
notorio iudicibus/ z qa no
fuit necaria eius pbacio
qz excipiebat de suo
notorio vz qz no hebant
comissionem a collega ad
cat eius no bz notum
ppt qz ibi ipo iure sum
dabat exceptio Vo c
dilecto dicit qz ibi zstitat
de vitate grauaminis
sz qz exceptio de iure
iusta no fuit admissa Sz
c ut debitus no facit g
si potius pro/ ut enim va
leat appo suffit rona
bilitas cae ut ibi dicit
si ut iustificet cors iudi
ce ad quem requirit pbao
ut hic z sic nulla gria
¶ Sic g° pz qz appns qui
se non obtulit pbatu
ram appos cora iudice a
quo/ tenet eam pbare
cors iudice ad que ad
iustificandum appon/ nisi ca
ia esset notoria iudici
aquo aut p si alias con
staret de vitate grauamis/
vel si se offerat pbatu

Left margin: fidem glo x

Right margin: qc ar sit / ca [illegible] / glo
Right margin: l p
Right margin: [illegible]
Right margin: [illegible]
Right margin: [illegible]

hic c dilecto suffit dare exceptionem o biectam
z ppt i[illegible] appoin/ Vo hoc ro puenit qz ibi
zstitit p zfessionem ptis de exceptione in
opposita cors iudice aq z qo non zstitit de
vitate grauaminis no exigit alia oblao a pbao.

et no admitti, quia hoc
pbato iustica appo / Est go
bonu cosiliu q appellans
offerat se talit pbatu
quamuis ad hoc non tenea
quia si non admittitur pba
cio iuste appre pt3 et fa
cili9 erit pbare hac de
negacone qm vitate ex
cepcoim seu cae appos
quia pbata iustifica appo
ut hic disponit.
Sed quero de roe huius
dicti qre appellans ex ca
pbali si se offert causa
pbatu 7 non admittit
no te cam hmoi pbare
cora iudice ad quem, secus
si se no offerat. Glo iuxta
que est ultia huius partis
signando qrm et remit
tendo solucoem, tangit hac
rone / vn hic adducit ipam
7c. Et in ea ibi solucio est
hm q ibi dixi remittit
Oz hic dicas adhuc q ibi
in c ex pte decane appella
a diffinitiua que no iusti
fica ex quauis ca si ex ius
ticia, qd no suffit obla
cio, nisi realit pbet / Se
cus in interlocutoria appel
lacoe quam hic ponit glo
vel dica hm q ibi not
vn quia ibi no iustificat
oblacio exco q fuit ob
lat 7 no realis et ex
ponit ibi textu ille se
offerens pbatu ita q fe
cit pbacoes in pmptu q
ibi non fuit illec. Oz gc
no plus Autho, quia no
requit q statim fiat
hmoi pbacio sed suffit
q se offerat vbo pbatum.

In c ex pte decane solucio iacet
se offre pbacoes 7 realit ut est

Deinde glo dat rone ad
lram de qua q sim dic
ut in ea ibi excipit cum ap
paret 7c. in fine
Oz adhuc circa ista ptem
occurrit dubiu quo reiecto
pbacoem iustificare possit
appon / ua ~~possit~~ et ce
q excepcio erat no admit
tenda, 7 sic nc ci9 pbacio
c. de offi delega cum co
tingat / Solucio si excepo
manifeste appz reiicienda
no pcet hic textus / quia
iudex ad que causa fora
excepcos iudicabit hyre
iectam pbacoes ut i qrio
si si non maifeste hoc
appz pcet hec disposicio
q i dubio debuit admit
ti pbare volens / ideo c. cu
cotingat / 7 sic patz solo
quo hoc qrm no tangit
casum lre quia hic lex
de pbacoe cae pbabilis
secus go si ea manifeste
est friuola 7c.
Ite p solone altius dubiu
est satis hm hmoi q lex
dictu pcet in appone
iudiciali an sentiam diffi
nitiuam / quia si appellat
a sentia diffinitiua ibi no
oz aliqua allegari causam nc
ibi etiam ad iustificacoe
appon requit hmoi p
bacio / quia tal appellatio
a iure est appbata / Ite
si appellet ex iudicio
no est certa locus hui disposicio
quia ibi no e cora quo
debeat aut posset fieri
pbacio / Et quis pot con
qua appellat ex iudicio
reiiceret pbacoes oblatus
sine collator bnficij vel
quiuis alius, non hz locu

In glo ibi 7 no suffit quo ad iusticia
appon si no quo ad p'sequendum effe[ctum]
excepcos hm p

dispoicō c. huiꝰ ratō dif
ferētie quia iudex recu
satꝰ ꝯtinuat ſʒ ꝑo contra
iudicē non admittē nō
ꝯtinuat quia nō tē. ¶ Et h
ꝯstitucō emanat̄ i odiū
iudicis reicientis pbacōm
tū tales multotiēs faci
ende sūt ꝑ testes qui lō
ge distant a iudice ad
quē, et io hec decret
mito valuit pnde offerē
ti hmōi pbacōm.

Nota ¶ Quero ergo ꝑ ꝯclusiōe
huiꝰ pē ptis Quo se hre
debeat iudex ut nō ꝯcē
dat tom̄ pnm huiꝰ c.
Et pmo ꝙ sic ꝓcedet
ptꝫ appellātis ꝯtepcōes
interrogabit si videt
eas admittēdas an ille
velit pbare. Si voletas
signabit sibi tm̄ i que
pbet. ꝑo aut si vult pt
offerre pbacōes ſʒ nō tē.
Et si oblate reiciunt lo
cū est hmōi c. ¶ Et sic he
tis declaratū est pnm de
appōe an sniam diffiniti
uā. Conclo ergo pncipm
c. huiꝰ est ꝙ appns an
sniam diff. docē de vita
te cause nisi se obtu
lit pbatm̄ corā iudice
a quo ⁊ nō fuit admissꝰ.
intelligēdo ꝙ ꝯcepꝰ nō
erat manifēe frivola. Item
ꝙ pbacōes nō erant ma-
nifeste impertinētes. Itē ꝙ
oblacō fuit cū effectu ⁊
non dēbat solū ⁊c.

¶ Sequitur ſ. eius quoq
Et ꝯ ista pte colligit
ꝙ in effectu ubi non est
appōm intꝑoite ad ꝑprm

delatū ꝑ appllē vel iudicem
suffit appellāti mittē ꝓcu
ratorē ad impetrād et ꝯdi
cend licet ꝑo appla sit ꝑ
pata i curia. ¶ Et noto
ꝯ hac lra duo puncta
pmo ꝙ delacō sola iudicis
⁊ appbacō eis sola partis
defert negotiū ad curiā
ut ibi tractet. Scdo hoc ꝙ
cessātibꝫ oībꝫ delacōibꝫ
liꝫ appo devoluat ad
curiā ut ꝯmitta nō de
voluit ut ibi tctē ita
not hic Anthōꝰ. ¶ Et noto
i hꝰ fine et effectu ꝙ
cā e i curia et ibi tracta
tur cū nō suffit mittē
ꝓcuratorē nisi instructū
ſʒ ubi non est in curia
suffit mittē ꝓcuratorē ad
impetrād et ꝯtradicēdū. ¶ Et
ista mā visa est est ꝯ.
e. nicolao.

Nota ¶ Quero hic ꝑ intellectu
plenior huiꝰ c. an appns
ꝑ appllm nō receptū pos
sit appns in curia ꝓsequi
etiā absēte appllo. Dicat
Innoc. ꝙ ptꝫ licꝫ nō possit
appllm iudito appllāte. Alle
On. de ꝑria in m̄a ꝯ
posset dici ꝙ ibi loquit
qm̄ appns se obtulit ꝑ
batm̄ cam ut io casu il
la oblacō faciat ut ipe
possit si velit ꝓsequi
appōm in curia. Et ꝙ ꝙ
sit dt Innoc. hostis et
Innoc. ꝙ nō est uis i
hac, an fuit facta obla
cō pbacōis vel non, quia
ꝯ quo ꝯstat fuisse appllā
iudex de ipa appoe ꝯg
nosc an sit admittenda

hec apud se ap
...ꝑ i cu
ria ꝑt
pati

parte absente. extra. eo. c. speciali
Et si fuit admittenda procedet in principali quantum poterit
si fuit appellatum ante sententiam; verum
si fuit appellatum post sententiam non
poterit iudex procedere nisi partibus vocatis. extra. eo. c. sepe. Et
certe idem erit si ante diffinitivam sit appellatum, nisi tunc
esset statutus et delatus
quia non requiritur tunc citatio
extra dicto. c. sepe. Et per hec
dicta concluduntur hic in corpore
1 casus. Primus quod appellatio non
admittitur nec approbatur
et sufficit mittere personam
ad impetrandum. Secundus quod admittitur vel approbatur licet appellans
2 nichil petit et non sufficit
mittere talem personam, sed
necesse est ut mittatur instructus ad articulum appellationis prosequendum. Et si processus est tunc
non est necessaria alia citatio
extra. c. sepe. Tertius quod tunc non
3 fuit processus ut extra. c. Nicolao et tunc requiritur citatio.
4 Quartus quod admittitur appellatio et
approbatur et appellans petit
quod negocium principale sit in
curia et tunc firmatur c. cordi
in c. li. vi^o hoc Anthonius
Glossa in verbo recipe pusit
appellantem in duobus ut causa
dumtaxat sit cautus dicit ut ibi causa
etc. Et ibi ad totam causam
appellationis; nam super principali non
habet necesse mittere nisi appellatus hoc petierit licet
approbata sit appellatio secundum Innocentium
et Hostiensem in c. cordi li. vi^o
ubi dicit in glossa in sententia
ne iste prosequatur tamen sine
appellationem ne per appellantem possit supplantari. extra. c. oblate

Item constituat fidelem procuratorem. extra. c. ii^o (?) de hiis
cautelis ponit plene
Guil. in opere de appella
quod glossatur in summa et sequitur. Sequitur Demum
ille demum. Ex ista precedenti colligitur quod appellatio
si vult invito appellato remittitur ad iudicem a quo si
desperat in expensis. Et
sic noto quod appellans potest renunciare appellationi invito appellato. Sic et actor potest
renunciare instancie vel
liti invito reo. ff. de dolo
tamen ubi de hoc dixi.
Sed oppono contra hac. Item de Con
c. I. in c. li. vi^o ubi appellans
potest petere ut tota causa que
nosceretur coram iudice ad
quem. Solucio illud procedit cum appellatum est ad papam et
quod appellans hoc pecierit ab
inicio coram iudice a quo
quo casu intelligitur approbare
appellationem. Sed si hoc non petit
potest fieri remissio de qua
hic. Sed quid si causa appellationis fuit commissa per iudicem No
appellationis, potest ne adhuc
fieri huiusmodi remissio. Glossa
prima sentit quod non dicit eidem ibi Ad impetracionem
prefixe. Et sic loquitur glossa
quod procurator impetravit causam
alii delegare non potest
renunciare appellationi. Sed Jo.
an. dicit quod et tunc potest
appellans petere se remitti
si non petet a iudice
ad quem ex quo ille iam
causam commisit nisi posset
revocare commissionem. Sed
petat hoc a delegato ut
credit Jo. an. quod per delegatum

pape impedia[m] remissio
et sic hoc supplet ad
literam maxime ibi cum non
est alius cognitor delega
tus etc. et sic plane patet
etc. ¶ Glo. super gl. cum
que appellationis remota appellatio
possit recedere et petere re
mitti dic ut in c. a. facit
est etc. ¶ Sequitur ultra
po. s. sane. In summa dic
arbitr. appellationis distinguitur
per indiciam ad que partem ab
sente per contradictionem etiam
lite non contestata in appellatione
vel in principali et sic cum
ab interlocutoria fuit appel
latum. ¶ Et sic nota quod in
appellationis articulo potest ad de
cisionem etiam lite non contes
tata. Et quod de principali ca
appellationis dixi in c. contractus.
¶ Sed oppono contra literam
de tota rubrica Quod ut li
te non contestata. Glo. hic est
casus specialis. Alii casus le
guntur et notantur in c. ex parte
et in q. ix in summaria
co aut hic casus specialiter red
ditur in litera que probat
de rigore iuris debere
contestari litem. quod est
verum quia instantia appellationis
est alia ab instantia
principali. ¶ Item quia dicitur in litera
de adversa parte contradicit
absente. Unde quod re
quiritur ut testes contradicto
rie etc. hinc. Ad quod dicitur ut
in c. sepe. Et sic distinguo
utrum appellatio recepta non
sit nec terminus assignatus
et tunc quod dicit. Si autem
recepta et terminus assignatus
et sic est terminus peremptorius de
c. sepe etc. ¶ Glo. arplt

not. casum specialem et arguit
et remittit. In fine hic in
medio dicit de exceptione
si de ca. appellationis. Ista glosa se
retulit quod loquitur de ap
pellatione post exceptionem
reiecta. Ista autem summam Glo.
vult arguit et declarat
dic ut in ipsa. ¶ Et ibi de
appellante vult glo. hic quod ad
vitandum appellante hic potest
procedi lite non contestata. ¶ Quia
si non potest procedere ad decide
dam appellationem non posset cog
noscere de principali et non vale
do cognoscere de principali nego
cium frustraretur nec pena posset
imponere adversario qui non pec
cavit et ideo ut vitetur prole
xitas eligitur hec via. Glo.
quod involvat glo. de Gd
decisionem articuli interlocuto
rii potest procedi lite non contestata
et ratio alleta in c. grande in
decisione articuli principalis etc.

Est ca[sus] perplexus in terminis
astringens ad aliquid [illegible]
[illegible]

Est principalis et quod contra
Non est principalis quod non dicitur contestatio pt
[illegible] hic appellatio

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Partus alium

Et de c. Sepe de
dilo[ne] ex[cepti]
peremptorie
etc. Ley

Nota

Inquisitionum | se sum | undat
Sub alijs vbs hec dt Clau
sula ap remota posita in
medio lrarum respiciat pre
missa quibus annecti non
sequentia nisi in fine repe
tatur / et hoc verum qn ne
gocia sunt separata non indi
get tamen in textu Cequen
tra hoc qua noto qd clau
sula in fine posita refertur
ad omnia precia et non tra
hit ad sequentia qm in medio
ponitur Et per hanc decre
talem dt host narro fa
tendo clausulam ap remota
aliquid operari alias hec deci
sio esset superflua Et qr
hoc non emanavit per decre
talem ut debitum o. e. Et
ita quamvis ad alia una
tedo qd non opere posset
dici qd pt ut debitum ~~vel~~
~~aut oper~~ sunt correcta
non pt taliter responderi
ad istud, qr istud non ema
navit per id non ut debitum
Quid aut operetur hec clausula
ap remota ~~o. e.~~ ubi dt
qd non refert ubi ponatur
ista clausula qm sive po
natur in principio in medio vel
in fine ad omnia refert Glo
monet hic contrarium et solvit
in fine arguit et in contrarium
alle duo iura / vero ita dt
hic Et ibi tangentem com
pet ... o. de testi cum
venisset / arlos qui qrate
natos ex p. o. de resp
cum dilca fm host / volt
go glosa qd quando clausula
ponitur inter arlos cuiusdam
tanc tunc ... quoslibet
refert ad omnia ut in textu
hic aut qn ponitur inter
arlos diversarum causarum sive
inter diversas causas quo causa
respiciat sua precia ut hic
dt / hec infine doctores
solvunt qd non pt iudice
ta rela de hic ubi sunt
diversi cas qd determinatio
respiciat omnia precia et se
quentia ut i. l. si fung ipso
allega / quoque quod premittitur
repeti intelligitur ut in c. aplico
in glo alleto / de hoc eciam
in speculo ti de instru
edicione nunc aut videndum
v. Item compe ... s
pt dari regula de qua
dixi o. e. fo requis Ita
vero qd si disposiciones sunt
diverse et negotia diversa et
non concernunt omnia ut hic
Int du disposito non est
diversa, et tunc si disposicio
concernit tm unum articulum
et cessat qd, qr tm illum
concernit determinacio sive
clausula aliquam disposicio
habet plures arlos Et tunc
aliquando clausula est posita
in contextu arli, et concernit
illum solum, tamquam post arlm
aliquando ponitur non in textu sed
in principio medio vel in fine Et
tunc interdum alij arli habent
eciam suas clausulas et tunc
clausula non refertur ad alios
aliquando non habent Et tunc
aliquando ex relacione clausule
ad alios surgeret absur
ditas, et non concernit eos
aliquando non surgit et con
cernit omnes arlos ut o.
e. fo requis Iura ibi
allegantur et patet hec.

Onerandum breve est et se

ala hic posita in respectu in medio clausulas separatorum

diversis c. pastoralis et c. ut debitum ... non adeptus dec fo re quis o. e.

Determinatio respicit sua precedentia
pro ... precedentia ...
... ut dt c. dilca ubi dt glo de libr Oibus Fom

... in texto ... precedentibus ... determinatio ... ff ...

... Tiena

Si unus plures [illegible] appellatione [illegible] fuit [illegible]
[illegible] appellationis
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

firmat vel sub alio
ubi hoc dicit Innocentius quia
victoria unius in appellatione
prodest alio / et hoc totum
melius se firmat.
¶ Et casu in tertio post
glosam ultimam et Innocentius
Abbas dicebat quod in po-
ni de tribus fideiussori-
bus / qui non remittiarunt (?)
rit constitutionem de pa-
cti pro conveniendo
propterea pro fuit conventi
et condempnati unus appellavit
7 in causa appellationis obtinuit quod
debitor principalis pro quo
venit deducere ipsius vic-
toria prodest alio / quia
de gratia iure nititur et
eadem causa defensionis et idem
negotium. ¶ Sequitur littera.
Ex qua littera nota tria
ad hoc requisita ut sententia
pro uno lata in appellatione causa
alio prodesse possit. Primum
est si quis iure nitentur.
Secundum si ipsorum idem sit
negotium. Tertium quod eadem
defensio ipsorum causa consi-
stat. [illegible]
¶ Sed oppono ad totum
quod victoria unius non
prosit alteri [illegible] in causa quia
si unus [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] si etate. Solutio ista
littera loquitur de victoria
obtenta iure speciali
ut favore etatis minoris.
¶ Sed quero circa litteram
quid si fuit diversa sententia
condempnati / alio contre-
tibus / an sententia lata pro
prosit alio / Iohannes dicit quod non
[illegible] sequitur pro

et quod dicit notandum in littera de
una sententia / Sed quid si ap-
pellavit unus contra alium
alius possit consequi appellatione
Iohannes Andree dicit quod sic quod [illegible] quia
appellantis est eius [illegible] quesitum
quod non tollitur appellatione
ad [illegible] de elec. statutum
libro sexto et cetera. Solo sententia de
clausa [illegible] et distinguit
rem corporalem et incorporalem.
In primo membro subdisting-
uit an iure qui an iure
speciali [illegible] // [illegible] ut ibi ipsa

[illegible] [illegible] alio prodesse
alio an [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut alias

Si iniustus

De sententia [illegible] alio [illegible]
[illegible] vel
aliter [illegible]
[illegible] metu [illegible] pro apponente
si metu passus fuit protes-
tatus sub forma sue despecta
non capit [illegible]
¶ Casus in tertio. Aliquis
est sententiam diffinitivam
vel etiam interlocutoriam
condempnatus et non audet ap-
pellare sequitur quod [illegible]
papa dicit iusto metu illud
excusat ita quod appellare non
possit [illegible] ad appellationem

[illegible] Si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Metus forte iudicis qui [illegible] vel partis [illegible]

beneficium convolasse reputa-
bimus .i. x. dico quod confirma-
tio appellationis coram iudice a
quo appellare volebat
vel si eius copiam habere non
possit in presentia bonorum
virorum id faciat, super hoc
protestatione premissa quod iusto
timore ductus appellare non
audet, et sic non currunt
tempora .i. que debuit appellare.
¶ Sequitur lex metus forte
iudicis qui consueverunt appellantes
indifferenter capere incarcera-
re et male tractare. Jo. an.
¶ Noto hic quod iustus metus
excusat a forma iuris in
appellatione statuta. Secundo noto
quod surrogatum loco appellationis
debet eodem infra tempus
quo licet appellare ibi decimo [die].
Tertio noto quod protestatio
cum expressione cause gra-
vaminis habet vim appellationis
qui metu iudicis non audet
quid appellare. Et debet huiusmodi
protestatio fieri coram iudice a
quo, vel coram honestis viris
si presentia iudicis non potest
haberi. ¶ Sed contra hoc statim pos-
set aliquis obicere quod ista
presumptio modicum vel nichil
operatur in eo quod premittit
protestationem coram publicis personis
expressionem cause appellationis. Ratio
idem est ac si appellasset
et in illo est relevamen
suum. Solutio, non est inutilis
presumptio ut verba operentur aliquem
suum effectum ut sic protestatio
habeat vim appellationis, quod alio
nullomodo possent ista ver-
ba operari. Et est talis
forma. Domine iudex pro-
testor quod me gravatis et
iniuste timens vos appellare

quod tali causa vel tali, et illud
idem sufficeret coram publicis
personis ut hic, qui non potest
haberi copia iudicis. Sed ad
hunc videtur quod inutilis sit pro-
missio. Nam sicut prius timet
appellare, ita etiam timebit
protestari. Solutio coniunge-
re potest quod non est par
timor. Sed si tamen contingeret is-
ta paria esse, dico quod
tunc sufficeret ista protestatio
coram publicis personis. Nam
tunc verum est dicere quod non potest
habere copiam iudicis cum effec-
tu, et tunc sufficiat forma
talis quia debet protestari
vel appellari coram publicis
personis. Coram vobis dominis
fratribus et te notario
tamquam publica persona
ego talis compareo etc. Et
dico quod appellationem infrascrip-
tam libenter interponerem
coram tali iudice a tali
gravamine constare expressis
causis quas exprimit, verum
quia propter metum copiam
ipsius habere non possum, ideo
coram vobis interpono et
omnia facio que facturus
essem coram eo et apostolos
peto. Et deinde ponitur
tenor appellationis que interpo-
suisset coram iudice et hec
forma tenet etiam semper
in appellationibus extraiudicia-
libus qui non potest haberi copia
eius a quo interponitur, si tunc
debet intimari illi secundum for-
mam Clementinam Cum de
electione. Contra autem dictos
c. sufficit si protestetur ipse
expressis causis gravaminis
[illegible] si non confirmat vim
appellationis. De materia habetur

Con

Con

Si duo a[illegible] vnum eundem in eadem re[illegible] fuerint [illegible]
Et vnus appellat et victorum [illegible] victoria illius preiudicat alteri [illegible]
q° Si [illegible] vna cum [illegible] in eadem re [illegible] fuerint [illegible]
et unus [illegible] [illegible] obtineat / victoria illius non preiudicat alteri [illegible]

ff. de nouo ope nunc. l. de pupillo § si quis vbi p partes, vbi etiam port eo dū pbandi metū indi cis hic aut quid dicis pbari metu pbando q[illegible] suetudine iudicis qui q[illegible] sueuit male tractare ap pellantes ab ipso ut dicit h. in textu

No. Sed quero vtrum dispositio huius .c. procedat siue de dit causam metus siue non ipse qui vult appellare Sum da dicit quod si quis sit ali quid quod time debuit non habuit hic remedium et hoc colligit ex verbo iusti metus, addit ff. si metus causa l. si mulier § ff. Sed hoc non placet hostiensi quia dicit iustum metum i. pbabilem vel tonabilem ut non q[illegible] debet qualitas quanti [illegible] equitas iudicantis de ex cep cu mt fore, et ei subuenire leg sit odio [illegible] § ff. quod metus causa l. isti quod § ff. metus aut iniustus i. vanus et non pbat non ex cusat adhoc C. quod me tus causa cum dilectus etc.

Glosa prima fa not. et de pmo remittit / et intelli gendo glosa Quero vtrum ex solo metu habeat pro appellante eos qui non audit appellare, glosa primo argu it quod sic, deinde dicit quod non nisi protestetur, dicit ut in ea in fine de elect. c. de psso c. in fine. Sed quid si in carceribus teneat ita quod non possit protestari dico quod non currit ei tempus ut in l. i. C. de hijs qui appellant

Sed vult si appellant absentia furiosi vel aliam cau sam aduersarij conuenire non possit adeo possidendo et libellum porrigo et si non posset adire palam coram eps loci inca i. pptls expressio voluntas

metum non appel sem. Authen Glo in notat protestacionem primo fi coram iudice si est copia eius possit appellare ordi nem verborum litere infine Et sit ista alternatiua de qua in litera est alternatiua ordinis, Quod aut si non audit coram iudice protestari, dixi G. Glo vlt obiciendo quid et tunc respondet infine ut glosa intelligi tamen dicit vnus inquantum quis appellare velit cum sententiam ab interlo cutoria vel aliquo grauamine quod tunc tamen appellationes debeat ex primi / Sed vbi appellare vellet a diffinitiua non est nece cause exprimere nisi in genere ut quia sententia est iniusta et hoc tenendum quidquid dicat hostiensis in .q. vi. § forma etc.

De pegnantibus

Continua sic Quia inter cetera pegnantes, sicud ap pellantes, ideo post rubri cam de appella summittit de pegnantibus Ad materiam rub sic xxxiiij. q. iij si quis ro mipetas et duobus c. se de penis di vi sacerdos de consecra di v. non oportet in Concil rubrice C. de treu et pa c. ij. de voto c. ij. et c. i. ex multa de sen voto int alia ad si Item appel lega pegnacionem reuo cat primum qui contestatus est lite de pena c. ij li vi° § de burgsia cu alio qui in pegnacione moritur detinat ff. de plebe. put [illegible]

Conquente

peregrinatores ad papam cum rebus
suis sub protectione apostolica
constituit, immo quod alias et
[illegible] promisso ibi licet. Et po-
nit hec decretalis formam
litterarum quas communiter curia dat
itinerantibus ad eam qui vo-
cat / quidam post iter arrep-
tum
¶ Casus in summa. Quidam presbyter
monachus cum vellet ire ad
curiam domini pape causa pere-
grinationis res suas et eccle-
sie non supposuit expressa
note sub protectione pape
post iter arreptum quidam
adversarii sui res suas oc-
cupaverunt / Dominus papa
hoc intellecto quia huiusmodi pe-
regrinantes tam persone quam res
consistunt sub protectione apostolica
mandat quibusdam quod quicquid
eidem presbytero post iter ar-
reptum ad papam subtrac-
tum est vel ablatum sibi
restitui faciant et procura-
rent ¶ Nota quod [illegible] ablatum
repetit [illegible] mobilia et immo-
bilia ut omnia comprehendat
¶ Nota quod submissio ex ea
protectioni sedis apostolice suspen-
dit iurisdictionem in foro iu-
diciali. Item nota similiter pe-
regrinantes ad sedem apostolicam
quam tam persona quam rebus sunt
sub protectione sedis eiusdem
ita ut iudices alii non
possunt se de causis eorum in-
mittere secundum [illegible]. Item no-
to quod attemptata peregrina-
tione pendente sicut revocari sic
appellatione pendente / de hoc dicit
quod arrepto itinere ad pa-
pam habeat vim appellati-
onis [illegible] et ut debita ¶ Nota no-
quod clericis peregrinantibus non

est molestia inferenda immo
curia romana excommunicatos
denunciat et in anno eos
qui clericos offendunt eundo
vel redeundo iste tamen canon
non est iure expressus, salvo
eo quod habetur [illegible] de rapto. ex-
communicatori [illegible]
¶ Ultimo nota textum ibi apostoli-
ca protectione intelligendo cum quod
isti peregrinantes sunt ab ordinariis
citra papam exempti, ista
verba probant exemptionem
tamen de ipso significato hodie
non inferunt. Porta in privile-
gio [illegible] de privile. recepimus
et c. porro. Si hec sunt verba
iuris quomodo secundum [illegible] Quare
non qui dicuntur peregrinantes
ut sit locus huic remedio
dicit Hostiensis quod illi qui as-
sumunt signa peregrinationis
scilicet peram baculum etc. causa
visitandi limina apostolorum
immo dicit Laur. quod etiam non
assumentes huiusmodi signa
gaudent hoc privilegio dummodo
peregrinentur, et causa necessaria
ut apparet testimonio fa-
cti vel [illegible] quo casu ho-
nestum est si est clericus quod de
licentia sui prelati recedat
si tamen petita non concedit
[illegible] secundum eundem habebit
hoc remedium. Alias clerico pe-
regrinari non licet sine licentia
sui prelati, causa si hoc exi-
gat utilitas [illegible]
de consecratione di. v. non oportet de
voto magne. salvo eo
quod notatur de regibus
[illegible] cum pater secundum Innocentium
[illegible] retat ista ma-
teria et posset recitari per
quosdam de accidentibus vel
eadem per oppositum quod hec
decretalis non faciat ad ti- No.

Confirmo fuit [illegible] rei litigiose tractatur v3 [illegible] iudex [illegible] cognoscere [illegible] titulum [illegible] quam causam [illegible] papalis [illegible] ad alium [illegible] delegatum

na hic loquitur de quolibet accedente ad sedem apostolicam et rubrica huius de accedentibus pergratie. Glosa solet dici ut in ea. Et idem ibi l. ij. lex ista po. in glo. sequenti et ibi in lege pater aut patronus absentem liberum in potestate constitutum emancipat. Et ibi l. ult. si est absens cui tutor vel curator datus est ff. illi invitari in xxx dicens
Infine. Ex conclusione istius totius tituli. Quero ad

No. quid hic titulus et remedium eius valeat. Videtur enim quod sit inutile. Nam spoliatus contra hunc titulum est restituendus. ut de resti. spolia. c. j. cum gtor. Ad quod dico quod titulus iste opera(tur) spoliatis quod ea ratione ab eo iudice et fisser ad alium quod nec inferior papa potest de tali pergratie iudicare et sic intelligitur c. hic.
2 Iste secundum Host. sufficit quod iste spoliatus probet se possessorem et restitutionem licet non probet spoliationem quod non est plus sperandum. Nam difficulter probaret spoliationem cum fuit absens. Et contra est textus ibi subtractum vel ablatum. Dico quod eo ipso sub trahitur subtractum vel ablatum quod tempore itineris arrepti possidebat ipse et hodie possidet aliquis secundum Inno. et Host. et c. illi qui xxiiij q. iij. ubi dicitur xxxvj. Dicens spoliantibus ad restituendum. Valet
3 etiam hic titulus quod tales pergratie non constituuntur contumaces licet non compareant

coram iudice inferiore. ut c. in primo et c. suggestum est.

De confirmatione utili vel inutili

Viso de hiis que suspenduntur appellationis remedio subiuncit de hiis que muniunt confirmationis presidio. Concordat ut de constitu. cum accessisset et c. ex parte de pac. c. ij. et c. cum pridem de concess. preben. quod dum pendet ne sede vacante c. ij. et de forma formis confirmationis vide in opere de specula sequentia super rubrice forme vel secundum vide.

Si quis

de re specialiter confirmata. Papam iudex inferior non cognoscit nisi hec confirmatio res esset litigiosa vel confirmatio aliter surreptitia. Huic concordat c. sequenti et ambo possunt compendiari. quia eandem ponunt materiam et apponi ibi super c. xxiij.

Casus in textu: Aliquis movit questionem contra aliquem super aliqua re. Re sub lite pendente impetravit a sede apostolica confirmationem rei litigiose. Quesitum est an propterea iudex super sede debeat tale cognitionis. Respondetur quod ea non obstante de ea cognoscere debet et eam fine debito terminare. Sed si rem pacifice possedit an confirmationem obtinuit non licet iudici propterea de qua est suborta cognoscere vel diffinire sine mandato apostolice sedis. Et in c. sequenti dicitur quod de confirmationibus sedis ap. super extra non licet alicui iudicare nisi ad hoc habeat mandatum vel

s. ex ista [illegible] facta

ctu sit, quod clare sunt per falsi
suggestionem. ¶ Sequitur lra et
lego ambo cala. ¶ Noto co
ista c. Et primo quod confir
mato super venerabilis lite per
non comunit rem confirmata
vel iuris a iurisdictione iudicis
coram quo lis pendet, et c. i. aut
surreptitia non preiudicat li
ti etiam quantum ad iurisdictionem.
¶ 2o noto effectum confirmationis aplice,
quia comunit rem ut
iuris confirmatam a cognitione
inferioris iudicis, de quo etiam
O. de iudi. cum venissent.
Et hoc dico verum, nisi aliud
haberet in mandatis, ut vel lra
c. i. sequitur. ¶ 3o noto quod non
dicitur quod pacifice possideat
qui pati lite, et hoc de se
patet.
¶ Sed examinando magis hoc
c. oppono primo, quod confirmatio
pape non preiudicat cogni
tioni facte per inferiorem et de
gesti per eum, quod duplicem
et i. e. c. plt. Ad hoc dico
quod aliqua confirmatio sit in for
ma que et precedunt omnia
aliqua non sit ex certa scientia
et cum cause cognitione, et precedunt
h. tala, sic intellige glosa
final. et ibi dicam latius.
¶ Oppono h. adhuc, quod etiam
sic intellecto surgit magna
absurditas, clerici enim faci
at sibi confirmari collationem
beneficii, et per hoc evitabit
punitionem criminis, quia inferior
non poterit se impedire quod
est con. c. ut fame in de
sen. excom. lib. iii. Hoc no-
bilitas solvit dicendo, quod de
confirmatione ex certa scientia non
cognoscit inferior quantum
de eius validitate, sed si aliquid
emergit post confirmationem

ut cum e, de illo bene cognos
cit inferior et punivit, et
i. hoc est glo. ista non digna,
et est plene quod notatur
in c. ii. ut lite pen. li. vi.
et quod subicit hic glosa
sed etiam non est verum non referatur
ad prone dictum sed ad pre · quia prout de ru
lato aut qui de cuius se
quoniam cognoscit inferior etiam
quod per confirmationem ipsa non com
unit clericum, sic si postea in
contulisset sibi beneficium de
novo et ob e pertinuit et
quod ibi notat.
¶ Sed quero in hoc ca. alius
qui pro quo lata est sententia q.
transivit in rem iudicatam pe
tiit eam confirmari, an sit au
diendus. Et etiam quero si
placuit, an possit peti con
firmatio sine, vel quod non
aut eam obtinuit, et tunc
si non est appellatum per lapsum x
dierum inducet confirmata. Si
non est appellatum, ex a pre hoc
consequetur, quod confirmet
ut infirmet. C. de ap. l.
eos. O. de fide instru. cum
Joh. aut non tenuit et
tunc etiam frustratoria est
confirmatio ex quo est nulla.
Solvit Innocentius, quod est au
diendus etiam si transisset
sententia in rem iudicatam, xv
q. vi. Si episcopus. O. de proba.
cum in fine, a contrario de pac.
c. i. Et prodest confirmatio
quod res confirmata ex certa
scientia non cadit amplius in
cognitionem inferioris, et hoc
intra. Item si prima sententia
fuit nulla et sit confirmata
nec est appellatum a confirmatione
transit in rem iudicatam, secundum Innocentium.
O. de rem. c. i. et c. cum

Nigris 23 di [illegible] plus [illegible] ad[illegible] per pollent [illegible] quasi pu[illegible] preponi [illegible]

unt et hoc v[er]um si iudicia
lit[er] sit co[n]firmatio. Secus
si contra iudiciu[m], tunc enim
patrum vel nichil opa[tur]
de fide instru[menti] sup[er] dictis
Et ita sen[tentia] dicta i[n] co[n]
trarium no[n] concludit. Unde
ro qu[ia] m[agis] co[n]firmari
possit q[uam] actus. Et sin
noci [illegible] actus iuris ciuil[is]
ipse co[n]firmat ut sunt et
alios. Sed actus iurisgen-
tiu[m] ipse no[n] co[n]firmantur
ut pacta et co[n]tractus
Simile est q[uod] i[n] primis sit
confirmatio p[er] iudice adu[er]sa
no[n] citatis etia[m] co[n]tendere
d. de maio et obe inter
quatuor. Sed in s[e]c[un]do requi[ritur]
co[n]sensus prin[cipis] nisi eet in
deo talis qui posset in
ire illu[m] co[n]tractu[m], et etiam
co[n]firmare, sic e[st] ipsa in
omnib[us] co[n]tractib[us] ecclesiasticis
sim[ilibus] primis. quod nota
singularit[er], adde d. de
rusticiis c. i, in q. vii §
quippe. Host[iensis] redarguit
Innoc[entium] si forte no[n] intel
lexit enim salua sua re
uerencia alia ma[teri]a tangit
glose et c.
Glo[sa] prima pt ratitam p[ro]
q[ua]m p[ro] quid dicit[ur] res esse
litigiosa. Et ita re litigi
osam poit aliquot dicta
Et ibi quod e[st] v[er]um refer[tur]
ad p[ri]us dictu[m] si secus non
e[st] v[er]um refert ad p[re]ce
dictum, quia controu[er]sia su
per possessione sola mota
facit possessionem litigiosam
ut notatur d. de restitu
in integr[um] c. ii demtepro
controu[er]sias. Glo[sa] ii tractat de
confirmacione in forma qu[ae]

quit et soluit dicit ut in ea et s.
Glo[sa] iii pt ratitari p[ro] q[ua]m
quod intelligat[ur] quod sic
dicit[ur] iudiciu[m] in fore et c.
poit iii opiniones [illegible] Tam[en]
Laur[entius] et [illegible] approbat. [illegible] dicit [illegible]
Et ibi no[n] e[st] v[er]um respicit
no[n] p[ro]pe dictu[m] sed primu[m]
dictum et c.

1 [illegible] Confirmacio est in forma [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
2 [illegible] Confirmacio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Bone memorie

Si app[ellan]tis impetrat confirma
cionem sine, et appellans super
ea appellacione que tacito iudicio
impetrauit, p[ro]cedit iudi
cio app[ellan]tis et confirmatio pendet
ex euentu appellationis. Tamen
sic firmat l[itte]re confirma[cionis]
sup[er] s[ente]n[ti]a a qua erat ap-
pellatum no[n] v[er]um si app[ellan]tis
impetrans maliciose fue
rit app[ell]atum, alioquin pen
dent donec de appellacione
co[n]gnoscatur. Cum dim[is]
sio ita ibi rudem et c.

In glo[sa] c. dicit doctrina q[uod] intelligit[ur] ea appellacione
gerit l[itte]re ad [illegible], ut qui app[ellan]tis impetrat
l[itte]ras confirmacionis sine appellacione [illegible] impetrat
alias sup[er] ea appellacione [illegible] c. [illegible]
desunt c. oblate d. de ap.

ressposio bimebris sm mobis
ibi veru.
¶ Cas in termis lata fuit sna
diffinitiua p certa con cu
aduersariu excite/ ille ipo dicos
appuit iudices/ inchiloming
madauit snam execucioi
appellans impetruit lras
appos de reuocanda sna/
¶ Certa ud q qua lata erat
sna pueniens appellante
lras qfmaos pdicte sne
i forma qui impetrauit/
nulla sta mecoe de appoe
pdita/ qsitu fuit q lre va
lent/ Et ppa q pgtioros
et iudices impetrti dent
qgnoste de appoe no ob
stan qfinacoe vite taci
ta obtcta sup re litigo
sa/ ¶ Di aut dicet i lras
appos 2o impetratis/ nulla
lras viti et iustie pindi
catibq/ vel qia sib aa
forma vbos dimo de
lras qfinaos int qo pste
dicet/ dt ppa q tunc
tam du lre qfirmacos
sun dz lre vigore/ dot
de iniqua sna plenis
qgnoscat p sas lras et
n suspeso qfinac rinac
bit. ¶ Loquit lr decim
adic sine qputacd ore
de reuendi/ quod ad qsul
tacom madauit et ma
le ut in glo. i. caute p
uenimo. i. fraudulet uel
maliciose, sm Jmo et gof
et hc fate no debuit ut
dt glo ij/ Jnn si sm Jmo
hic imitat cam q hic
nsqs locutus e/ q sunt
lre pme impetrate frau
dulet/ hic loqui q
no fraudulet si ea fide
et tuc no vz hc lre qrhu

qtinca ibi nullos lras et q
nisi spalios et expssa me
co fiat de pmis sm Jmo
qui dt q qt iq dicit hec
decretalis, quod de falios
oblate c. de ap. et que
ibi nont/ hic posset repe
ti sm eu/ forma qcuios
qnali et c/ hac sam nitel
lige qo glo. vlt
¶ Noto hic po q si appts
pucit appnte maliciose
i impetrando lras non
valet c. ti ij oblate/ et
c. ij/ sepe ¶ 2o noto q si
pme lre sut surreptitie
vart hc/ et no facien
mecom de pmis/ ad hoc
fat rela/ non pstat de
re iur li vjo/ ad hc c. ti
ij oblate/ et c. de rsspt
eo tenore ¶ 3o noto hic
effectualit/ quod tenendum
sit/ dum i ea appos lre
qcrut ad dnos pmos/ pme
impetrate p appte sup
qfirmacon sne/ hc per
appellante sup infirmacom
eiusd/ ¶ Jn hoc eu ca si
appts nimis petit in ipetndo
appellando et no fit me
com de appoe/ lre p ipm
impetrate non va^t tamqm
tacita vitate impetrate
c. ti ij oblate ¶ Di no no
fit hmoi acclaraco si
impetrat extimo tpe puta
intra tuu legale appos
tuc si hc facint mecon
de pmis qfirmatorijs
p appte impetratis ut q
dt no obstan pmis/ re
renocat p sas ¶ Si h fa
ciut mecom qnale de
pmis va^t ambe/ et pce
dut si iudices p appnte
impetrati/ et qfirma pendit

Lx dic. p
a tpe pul
qita sne
ulsque pns
de appe.
clericus ma.
li 6.
statim
p hc innit
tas fuit
impetrata a
qsequende
de pt ala
dum p petrit

qfimacos - in forma qcuis
se fit ad ij volu

Et q ii glo z.
Sancti

de rsps glo z.

[illegible]
... illi ... vrant ... in glo
6 ... littere ... 2 ...

... appellacionis

execucio appellacione iste est
casus intellectus textus huius secundum
glosam ultimam in principio
de qua dicetur plenius
quia in hoc consistit tota
difficultas textus huius et con-
siderata intellectum littere
quid sit verum.

Con

Primo tamen pro expedicione
glosarum predictarum oppono
contra litteram in eo quod ibi
iudices non obstante appellacione
mandaverunt sentenciam suam
execucioni, videtur enim quod
hoc non debuerunt facere quia
appellacione pendente non debet sententia
mandari execucioni, de
iure ... venientes, et
de appellacione non solum libro vi° Glosa
prima fatetur contrarium et ita
patet quod isti iudices male
processerunt, ymmo dicit glosa
quod non obstante eventu
appellacionis retractabitur execucio
nam quandoque fit post appellacionem
legitimam sive ante sentenciam si-
ve post sentenciam retractabitur,
ut de appellacione non solum libro vi°
hec est mens glose prime
que ita dicit etc.

Con

Hiis premissis accedo ad prin-
cipalem difficultatem textus que con-
sistit circa quid sit verum et eius
intellectum. Ideo quero quid
sit intellectus huius legis. Et
ut magis pateat, oppono
contra istam litteram nam videtur
quod sibi contradicat. In prima
enim parte dicit quod lex posterior
derogat priori,
et in hoc quid sit verum dicit
quod prime sunt in pendenti
et habent vigorem et ita videtur quod
lex ista non possit subsiste-
re, aut sic est aliquo contrarie

sensus eius dicere etc. Respondeo quod
ista decretalis legitur duobus
modis. Secundum glosam ultimam primus
est ut intelligatur quod ambe
littere erant iurisdiccionales, et secundum
istam lecturam glosa dicit quod prima
pars loquitur quando appellans impe-
trando litteras super confirmacione
sive nimium procedit dolose
supplantando appellantem non
faciendo aliquam mencionem de
appellacione, tunc enim non valent
et non de ... ij oblate
ubi de quo et secundum hoc videtur caute
in illa ... ymmo fraudu-
lenter et maliciose. Secunda pars
loquitur in alio casu videlicet quando
appellans non supplantavit do-
lose appellantem in impetrando
sed impetravit in tempore legitimo
puta intra tempus legale
non assignato aliquo termino
ab homine. Et tunc valent
ambe dummodo in secundis non
fiat expressa mencio de
primis quod primis fiat gratia.
Secundum quando tunc procedat. Glosa
ponit primo quod secunde
ita quod iudices primi proce-
dant ad confirmacionem vel in-
firmacionem sententie. Secundo ponit
quod secunde procedunt videlicet iu-
dices appellacionis et pars secunda videlicet
confirmaciones tam confirmaciones
tamen valebunt licet in
pendenti erunt quousque con-
stet de iniqua sentencia, ita
ut intelligatur quod prime
littere erant confirmatorie in
se illi qui impetravit confir-
macionem non iurisdiccionales
que dent vim iudicibus
hec est mens istius littere secundum
glosam finalem. Quod ut
magis clareat sic lego

in glo ibi Et ita fuit sive confirmacio sive ut
glosa quod ... littere confirmacionis de quibus hic non erat
iurisdiccionales alias si fuisset iurisdiccionalis ...
oblate ... impetrate ... iudices ...
decretali ... ponitur ... est ad ...

glosa declarat sed glo
. in fine / vel intellectum
aliter approbatur secundum quem
eciam firmatur. et hoc specto
recipio glosa plus quod dat
rationem aliquam dicens quod gra
lis modus non sufficit ad re
uocationem / Et .

Cum dilecta

in nouis
priuilegiorum confirmatio non fit
nec dicat quo ad titulum
vel innouatio priuilegii
nouum ius non tribuit sed con
seruat antiquum / Et sic vide
tur In prima petitio sororum
et datio inquisitorum ibi
nos autem inquisitorum rela
tio et testium obiectio ibi
ibi vbi iudicibus iudicium da
to et ab ipsis appellatum ibi
ibi imperatum sororum
petitio et testium productio ibi
ibi nos igitur super intelloctu
et priuilegii innouatio ibi
ibi quod non ipsa constituit ab
batissam procuratricem ibi
ibi nolentes committit pro
cedere diffiniendum etc.
abbatissa et moniales cuius
dam monasterii volebant
priuilegia sua innouare, vnde
cum propter uiarum distantiam
non posset portare illa
domino pape supplicauit eidem
quod aliquibus episcopis discre
tis mandaret ut eorum tenorem
rem inspicerent diligenter
et ipsum sub sigillis suis ad
se ap destinaret, vnde
papa scripsit quibusdam episcopis
et abbatibus ut illa priui
legia inspicerent diligenter
et tenorem ipsorum sub sigillis
fideliter destinaret quod et
factum fuit / papa viso priuilegiorum
tenore, dum vellet illa
priuilegia facere innouari quidam
canonici apposuerunt id fieri non
debere, cum Ilerdensi ecclesia
in possessionem subiectionis ipsius
monasterii per c annos et
amplius extitisset / vnde ipse
tunc priuilegia voluit inno-
uare sed mandauit quibusdam
ut ad locum ydoneum accedentes
uocatis qui fuerint euocandi
inquirerent veritatem, a quibus
pro Ilerdensi ecclesie fuit ap-
appellatum / vnde primo
abbatissa predicta perinsi
stente dicta priuilegia inno-
uari sed aduersa fuit peti
tum ut tam ipsam dominus
papa committeret aliquibus
qui testes reciperent quos
producere intendebant contra
priuilegia et ad probandum pre
scriptionem legitimam, dominus
papa considerans quod iure ciui
li cautum est ut quod pericu
lum testium timeret et tamen
non quod testes valitudinarii
et alii de quibus esset quod
rationabiliter timeret recipi
antur, eadem equitate pro
tractus priuilegia illa quasi
nimia vetustate consump
ta fecit innouari ita tamen
quod per talem innouationem
nullum ius de nouo monasterio
acquiratur sed aliquid
confertur, sed quia predictum
monasterium ad nos et apostolicam
ecclesiam Romanam pertinere dicitur, procuratorem suum
nostris partibus, abbatissa
predictam nomine Romane ecclesie
constituit procuratricem et
cum aduersus iura ecclesie

non nisi retenta erat
processu super hoc et aliis
procuret que in iudicio fue-
rint procurata. Nec quod de
statu monasterii diucius dubi
tet, mandat iudici quatenus
recipiat testes quos ...
ecclesia induxerit ad proban-
dum processum vel quos
monasterium duxerit ad probandum
interruptionem et si processus
legitima probata fuit ad
iudicet subiectionem ipsius
monasterii episcopo predicto
cum constet ipsum in sua dispo
sicione constitutum corrumpen
do privilegium innovatum, alio-
quin episcopo super quo silentium
imponat et pronunciet
monasterium ecclesiam libera-
te gaudere privilegiis inno-
vatis resignando eidem.

¶ Sequitur littera. Tangit
littera c. multa puncta que
non pertinent ad hunc titulum
sed in aliis ... Imprimis
sectum non hoc potest quod
innovato privilegio non tri
buit novum ius sed tantum
vetus conservat, sed confirmatio
ut in forma gratiosa obtenta.

¶ Noto primo posse de-
legari examinacionem scriptu
re et relacionem tenoris
eius. ¶ Et noto etiam quod ta
libus referentibus quibus com-
missio est facta ut referat
adhibenda plena fides de
relatis ut hic facit ...

¶ Tercio noto quod processus
obiectio contra privilegia de
qua faciliter potest constare
impedit innovacionem privilegii.
Secus si altiorem requirit
indaginem, tunc enim ea

non obstante fiat innovacio
ut hic. Sed ipsa privilegii
continebant ne confunde-
rentur privilegia, attento quod pri-
vilegia de quibus hic erant
conscripta non in pergameno sed
in papiro, unde cum fragilior
esset materia maius periculum
imminebat et per quod magis fuit
succurrendum ar. ff. de carbo.
edic. l. i. § iii vel in de que-
stionibus l. et ...
... quia in papi-
ro ... privile-
... in pergameno et
licet materia sit debilior est
tamen securior quia non est
tam facile falsari, quod non
tam facile radit. Quidam
autem dicunt hoc privilegium
scriptum fuisse in materia facta
ex herba que vocatur in
vulgari papiro, que olim
cum gluteno quod iunge-
bat in longum et aliud sup-
ponebat in transversum super
qua scribebat privilegia
et dicit Iohannes se vidisse
quedam apud monasterium No-
nantulanum. Et per hoc ecce
instrumenta publica posse fieri
in papiro de instrumento edic.
l. i. postremo. C. Item quod
est scripto in papiro vel
de hoc ... Nota ...

¶ Item nota quod ubi subest
periculum testium ne probationis
copia auferatur possunt
testes recipi lite non contestata. Sed
ut si sunt infirmi vale-
tudinarii aut nimium senes
ut hic dicit lex, de quo et
ut lite non contestata quod et
Hic ecce si imminet periculum
corruptionis instrumenti privilegii

pt inovari privilegium. Et
ro quia huiusmodi inovacio
novum ius non tribuit sed an
tiquum confirmat et ita in nullo
preiudicat alteri. Talia non lia
facile pnt colligi ex gl.
Quod secundum effectum huius
in quo agitur pnt de
inovacione privilegiorum op
pono ad hanc et Quero
oppono contra quod papa
in c. ut iudicibus mandat
ut iudices inquirant cum
nondum esset lis contestata
et ita inquisicio non debuit
fieri ut lite non contestata
totum. Quero autem de
hiis primo ecia quid fieri
debeat inquisicio circa inova
cionem privilegiorum 2o qualiter
fiat suspecto sive suspicio
et 3o an super inovacionem
privilegiorum sit citanda pa
rs [illegible] in curia sive
[illegible]. Ad ista videtur et pro
ad obiectum dicunt quidam quod
hic fuit lis contestata et
subaudiunt ad verbum inqui
rent pro lite contestata.
Alii dicunt adhuc aliter contra
huiusmodi dicit quod c. vnico quod
ecia lite non contestata pt pro
di cum agitur de inovatione
privilegii [illegible] sicud cum
agitur de statu [illegible]
de testibus cum olim. Ita quod sit
tamen iste specialis quod est
nova. Et ro huius specialis
hic satis colligitur quia
cum huiusmodi inovacio fiat
salvo iure aliorum et ita
non agitur de genere privileg
[illegible] quod non est plene
discucienda sed summarie [illegible]
si opponitur excepcio de qua
possit incontinenti constare

possit ipsi inovacio [illegible]
non requirat alteram inda
ginem fiat inovacio privile
gii reservata excepcione
ad discuciendum plenarie
et postea fiat inovacione
super privilegio erit postea discu
ciendum et tunc esset lis
contestanda etc.
Ad secundum quod dico quod in
quisicio ista fiat circa bul
lam sericam sive cartam et
in omnibus circumstanciis per quas
discernitur falsitas. De cri
falsi licet et c. [illegible] secundum host.
Et inquisitores debent to
tum tenorem diligenter re
ferre et si quid ibi est
insertum suspectum vel du
bium c. de edicto divi adria
ni tol. li. i. o. de fide instru
menti dilectos. Ad secundum quod
dico quod suspecto fiat parte
vocata et data sibi co
pia defendendi. Ad hoc
facit quod not. o. de fide
instru accepimus etc. et
et tali suspecto [illegible]
iudicis fides adhibetur ut
hic et ff. de admin tuto.
l. cirographis de quo hic
latius tractat Jo. an.
Ad 3am quod dico quod ino
vari pt parte presente si non
parte absente non requi
ritur non valida ino
vatio nisi citate vel nisi
ei denunciate et hoc ex
eo quia originale poterit
esse viciosum secundum host. et
presumitur quod non cum res
tangit diligencius attendit
et investigabit et inquiret
quod [illegible] citandi est
ymo citandi sunt omnes quos
interest quod plene examinaret

est .6. de testi. albricus
ubi eciam de hoc p(er)imo c(apitulo).
Et nota hic signanter quod
eccl(esi)a si petit i(n)monacio
ab eo qui concessit p(ri)mo
qui adhuc sit citatus cum
in abinicio nullo citato
dedit p(ri)mo l(itte)ram, et hoc est
ideo, quia eccl(esi)a excep-
to p(otes)t compete(re) ill(is) quorum
interest qua audita papa
non i(n)monacet. Glo(sa) prima
fortificat l(itte)ram etc. Glo(sa)
2 alle(gat) iura ad l(itte)ram etc.
Glo(sa) iii collit arta ubi
s(upra) ... idem. iiii. Glo(sa)
iiii dat ... ad l(itte)ram et
assignat ... Infine hoc
locum ... cum logi(tur) p(ate)t
etc. Glosa p(er)cussatem
notat et dat tria similia
alle(gat) ea similia et ea iura
i(n) contrarium et s(u)pplicat solvit
deinde quid et ibi solvit
... Et p(er) introductione
glose opponi p(otes)t contra l(itte)ram
quod femina non p(otes)t esse p(er)cussa
do in q(uestione) vii s(upra) ea. Glo(sa)
primo not(at) quod p(otes)t, et dat
ea similia viz quod p(otes)t esse
arbiter et iudex. p(otes)t et mo-
chus; deinde solvit et vult
quod mulier que non h(ab)et
dignitatem uel administ-
rationem non p(otes)t esse p(er)cussa
secus si h(ab)et administrationem
ut h(abe)t uel t(er)ra separata
ab eccl(esi)a sua ut dignitate
non p(otes)t in ea aut eccle-
sie ... miles in ea ...
... sic dic(itur) ut in glosa
Infine et .ff. de maledi-
c(tis) et de ap(pellationibus) Romana
li. vi.o etc.

Ad nostram Non valet confirmac(io)

trat
qua religiosi impetravit
sup(er) administracione vel p(er)petu(a)
si in ea se tacuit regulare(m).
Si non hoc expressit respectu
... quia hic facere p(otes)t
non consuevit, hic d(icitu)r in s(e)c(un)da
causa dist(inctione) ibi in igitur.
Casus i(n) t(er)minis. Quidam
can(oni)ci regulares impetrabant
litteras ... sup(er) suis
administracionibus tacito quod es-
sent regulares. Quia(?) quid
... sedes ap(osto)lica non consuevit
p(er)sonis regularibus aliqua
beneficia p(er)sonalit(er) confirmare.
Et ideo mandat quibus(dam) quod tales
confirmaciones p(re)dictis regula-
ribus ... impetratas decerne-
rent irritas et inanes.
Sequitur l(itte)ra venalis(?) si
kathedralis est et regularis
can(oni)ci regulares ut statim
dixi, tacite i(d est) tacita ipsorum
religione.
Nota primo quod papa non
consuevit confirmare administr(a)-
ciones regularibus nec p(er)petu(as)
manuales. ... noto quod licet
obtente sit s(i)b(i) ... et consue-
tudine talis ... in
dubio tamen false sunt
nulle p(re)sentaciones, quia
aut sunt surreptitie aut
sunt ... et est arg(umentum) quod
surreptio viciat ipso iure
... litteras. Noto etiam
quod d(ebe)t attendi consuetudo
ecclesie Romane, sic eciam
attendi(tur) ... supra ...
et hic. Sed quero de quibus
administracionibus loquitur, dico
quod loquitur de illis quas
tenent religiosi sub obedientia
et p(ossu)nt ad claustrum revo-
cari ad nutum abbatis de
s(ta)t(u) mo(nachorum) c. [illegible] li. vi.

fiat ... de tempore ordi ... nullus ... 6

Sed numquid quae talia non sunt personaliter eis confirmari dico quod ideo quia per mortuos sunt ... placuit ... velle a nolle xvij q. j. non dicatis ... tamen qui possunt platu vite dei super capud suum ... de cle. ... religiosi ... personaliter aliquid acquirunt ... xviij q. j. c. uno ... fuga ... abbates ... impetrant personaliter in favore persone ... favorem monasterii alia ... in glo. ... Glosa declarat ... effectu ... realiter ... nomine dignitatis religiosi ... ecclesie ... aliqua ... confirmat religiosi ... nomine persone ...

Porrecta

Casus in textu. Quidam regulares qui prelaturis presunt impetrabant litteras confirmatorias super prelaturis suis quod ... possidendis ... mandat illos qui huiusmodi litteras ostendunt ... administrationes prelaturarum confirmat tamen

littera ... possunt intelligi ... revocabiliter ... religiosi ... religionem.

falsitudo ... religiosis ... valere ... tacita impetratas ... religiosi impetrabiliter confirmationum prelaturarum ... impetrando tacet ordinem et littere sunt surrepticie aut exprimunt et littere sunt ... non credunt de cancellaria emanasse. Et ... ista ... gladius ... acutus ... littere ... contra ... presumunt false de quo ...

Sed oppono ... quia etiam ... confirmationem ... aliqui prelati sunt ... de statu monachorum ... monachi et ... huiusmodi prelati possunt bene confirmari ... confirmaret ... in glo. ... aliqui prelati sunt ... et de illis non loquitur hic ... aliqui non prelati sunt ... claustrales in quibus ... monachi amovibiles ad nutum abbatis ... de talibus hic ... etiam ... confirmat religiosi et dat ... pro ... valet ... hic lego ...

sup. ii. quedam
Ep̄a certis q̄r
p̄cedunt et
de titulis largi
sunt et illi
ad quos eligunt

glosam Et mea ibi Epa
tuos non dt electionis
eporum, quia ibi secus
sm̄ Jo. an. Infine volt
go glosa q̄ no deent
porati etia ppetuo q̄f
mari religiosi p̄t rom
glose, quia alos non
possent absq̄ ppe auctē
remouei, et sic cu alos
facilit remoueri ut in
c. q̄tuas de simo, enor
naret obia et euitare
correctos con iura. c. de
ap. rep̄hensibilis, cu speali
de iuram cu gcor. et hc
approbat hostiensis Sz quidam
ditat iura religiosi cotti
die iam impetrant hmoi
gfirmatos pp̄tuu i po
ratibus ppetuos, Et tene
ra ro glose illis non
gcludit p glo ultima c.
o. e. que est nō, lios, que
tz gfirmatu a ppa ees
eo etia sua ppe puari
posse p̄t crime quis
si p sum iudicem ordia
rium, licet q̄ dt stram q̄
bra de illis poratibus
non est intelligenda si de
tpalibus solum, et hoc ap
pbat cottidiana expien
cia et in hc hic p̄sistit ste
inquitur dt glo vale g
firmatom pape si fiat
eo etia sua vbi euidet
pateat de etia sua et
volunte pape, dicunt
doctores hoc pate si fa
ciat lre mētom ex p̄
sam de hac decre. li. iiii
o. deressit nouellu, de
eta et quali cam te. de
gcessis pla. c. vno li. vi

vel nisi approbent p̄ra missiom
in autem de man. pnti
et dem colla ix, dicit go
sinoc, q̄ dicūs etia sciam
dcet hc p̄re ppt p̄scripcom
que sufficit ang p̄ban
di i ipm c. de pbato l.
sine tm.
Sz quid si ppa gfert
poratu manuale religio
so eo etia sua, et solet
dici manual p vobulu
ingrale, no e dud no' l inrs
et id e q̄ tpale officiud
Ad hc dico q̄ aliqn ppa
gfert iure deuoluto et tūc
sut amouibiles ut p̄z
hic si abbas gtulisset
ad hz glo in cle vna de
supplem negli pla, qm
tūc no altam vides ba
froj aliqn gfert iure ppo
et tūc tal cense obe
dienciam ppe et no amo
uibilis p alm sm sinoc
de pben nisi p rom
ut benfim pncips sit mau
sus p relm deceat dcre
ursleuis, qd ees tz. ard
ov. q. l. si motm et pau
in gone disputata p cu
que incipit religioso alic
glose sunt textuales.

Examinata

Quia
com
for-
ma iurs et gpmissi p
arbitru irrita est etia
si i forma qm p ppam
sunt gfirmata, p hmg
o. de iudi eo auctā Et
p̃mo p̃nittit cam decti
lo. dicit ibi vm.
Casu in tinc dicit nobile
virum mathew

et quosdam alios milites
de Campania vtebatur qo
sup eccia Scti angeli de
qua sub certa forma ꝯpro
missum fuit in vicedominum Ca
binen/ q tulit arbitriu sup
qone dca quod ab vtraq
pte fuit approbatu/ Et con
firmacio obtenta i forma
qui a C. ppa/ Tandem orta
qone sup ipo arbitrio de
lata fuit qo ad dnm summo
pontificem/ z ipe diliget cog
nito negocio inuenit ar
bitrium pmulgatu fuisse c
iuris formam et ꝯpmissum
vn arbitriu id decreuit
irritu z inane no obstan
ꝯfirmacon C qui ꝯfirmaue
rat illud sic pmde latu
fuat z ab vtraq pte receptu
Sequitur sca sup eccian
sup iurepatronatus ecie. Q.
deindi ecciata q e po
istius Jo an sic pmde z c
i in forma qui.

Nota pmo q int laicos
pt ee ca sup eccia ut hic
qd ꝯ est int clericos i sup
iurepatronatus ut dixi Q.
2o noto duos casus i qbus
no valz sna arbitri et
ut nulla reputatur pmo
q e pmulgata ꝯ for
ma ꝯpmissi 2o q ꝯ
formam iuris et sic arbiter
i pcedo et sntiando se
cuti forme iuris seu da
te a iure ij q vj ablata
Ite noto q ꝯfirmacio
i forma qui no validat
sntiam vl pactum q viciu
hz nullitatis Sic ecs
noto hic q emologacio
ꝯpmissi no firmat laud

sine arbitriu ꝯ defectum
nullitatis/ patz hic ex
pss/ quamuis enim hic ab
vtraq pte receptum sine
emologatum fuisset arbi
trium, nichilominus in iure va
lere no potuit cu fuisset
ꝯ formam iuris dictatum
Quero pmo de intellectu No
lre in vbo vicedns Ca
binen dicit Jo an quod Vicedns
p vicedominum hic intelligitur vi
carius Epi Gabinen qui
et Cardinal e sic Hostien
portuen. Albanen. penes
trinus. et Tusculanus q
cu assistat ppe sunt in
eccijs vicarios i spualibz
z tpalibz qui volgariter
vicednm appellant.
Quero 2o ecclesie c. qd No
inter si ordinarius excoicat
subditum sum, et ppa ꝯfir
mat excoicacon/ An potest
adhuc ordinarius absol
uere, dnus Rychardus de
Senis vnus de ꝯpilatori
bus sexti/ tenuit q non
Collectarius ꝯ pmd ve
rius si fiet ex cta sua p
c. j. et ij o. e. Con Con
hic arbitriu no valuisse
ex eo quia fuit latu ꝯ
ius. Con q posset op
poni, quia sna ꝯ ius
lata valz nisi q vl si diffi
nita. Q. de reiudi cum
int/ Solucio vn e quod
sna ꝯ ius litigatoris
valet si ab ea no appel
la, s ꝯ ius quē non
ut dcm e deo. c. cu inter
vos Idem si e lata ꝯ
forma ꝯpmissi z c sicud
hic Sed clat glosa pma
dic ut in ca sup. excepto

casu t. cu spali ubi ult
co(m)promissum arbitri adiu
taut tercius et hoc aucte
illius iur(is) ibi ty loqu(itur)
de arbitris iur(is) soli

Glo i(n) textu q(uod) modi
cu(m) uel nichil opat(ur) (con)fir
macio i(n) forma (com)i(muni) ar
guit et i(n) ca(usa) ibi quia
(con)uisitez ubi de hoc.

Hic ty adiutoris q(uod) (con)firma
cio que fit i(n) electione seu
i(n) electi co(n)firmacione, q(uonia)m
no(n) firmat illud electio si
alio electio e(st) nulla, si
ty electio e(st) valida, (con)fir-
macio dat (con)ticuum iur(is)
ipsi electo ita not(at) ...
de ... i(n) glo magna
tca medium infine et i(n)
de re iur(is) accessorum li...
Glo ult notat et signat
...et remittit dictum
ad privilegiu(m).

Text(us) p(ro) formalio(r)i ...
dic(ti)o(n)e ip(s)i(us) oppono con-
...qui a ... verba ...
p(ro)uide no(n) inducat ...
...

Venerabilis

In (con)firmac(i)o(n)e ... dic-
to sicut ponit ...
...
(con)firmac(i)o(n)e tenore ...
...
mandam(us) ...
...
...
...

[illegible]

si magis sub condicione / Signi-
ficaverunt itaque archiepiscopus et
suffraganei domino pape et
ipse hoc intellecto, mandat
dictis nobilibus ut si res ita
se habeat compositionem dictam
faciant observare. Consequen-
ter iuxta stilum et sic hic
faciunt pro / cuius contrarium noceret
supra de tri. (?) fal. quam gratiam pre-
cedit videlicet pre / compositionem ut
vos sicut auctoritate apostolica
confirmamus / cum
tenore presentibus de verbo ad verbum
inserendum.

Noto primo quod valet composi-
tio super decimis et iure
spirituali auctoritate superioris inita
ut hic et supra de pactis [illegible] de
elect. cum inter. et de transac-
tione vero ponit hic glo. supra
Et est hic dictum / quod ex quali-
tate mediatoris qui car-
dinalis fuit hic, presumun-
tur cetera rite acta / de re[scriptis] ...
supra de rescriptis ad audientiam.

2º noto quod ex convencione
potest prelatus arbitrio dare ex
ecucionem et differre eam
ad tempus vel sub condicione
ut hic ibi expresse adiec-
to quod etc. unde ista compositio
vires non habuit nisi huiusmodi
confirmacione secuta secundum hostiensem.

3º noto cautum esse in litteris
confirmacionis inserere tenorem rei
confirmate, ut hic et in quo ca-
su non vicia[n]tur litteris confirma-
tionis verba dispositiva, te-
nore precedunt confirmatione rei

Ultimo noto quod papa de
certa scientia confirmare quod
tenor confirmati inscri-
batur secundum et anthonium / Item
noto quod eadem dictio ponitur

differenter in diversis sensu
bus variatione actuum / nam
clausula sicud sine precedente
sic et dictio sicud ponitur
condicionaliter quod in forma
communi fit confirmacio / Sed quando
ex certa scientia fit tunc potest
causaliter sicud hic / Item
noto de stilo rome curie
qui fiat [illegible] ibi iuxta
stilum etc.

Oppono contra litteram vi- Con
detur quod non valuit composicio
super decimis supra de rebus
ecclesie non alienandis c. si. de transaccione
statuimus cum similibus / Solu- 1
to hanc ponit in glo. pa-
nor. vult quod composicio bene
fit super spiritualibus si non
transacio ut in contrarium / nam
transacio proprie sumpta dicitur
quando initur composicio dato
aliquo temporali, quod est illi-
citum in spiritualibus / ut dicit
glo. in allegato c. / vel di- 2
ci potest secundum primo quod composi-
tio potest esse accidens et conse-
quentia ex transactione ad ius spiri-
tuale non super iure / unde
dicit quod hic non fuit super
iure decimali sed quo
loco et tempore solui debet ita
quod composicio valet si fit
super solvendis decimis
certo loco ut certo tempore / non
autem super minuendis vel
commutandis in aliud / quia
huiusmodi composicio non valet quod
in dico nisi a papa foret
confirmata talis composicio ut
hic, tunc enim valere pos-
set, unde hostiensis dicit quod hic
fuit composicio super quantitate
et fuit necessaria specialis
confirmacio ex certa scientia ... te
quod dispositio non valet quantitas

de quo in glo. ult.
Decimis. l. si composicio etc.

decimas et aliud nisi de
aucte spe, vnde est ad pa
riendum effectum preiudicium
ita respectu rectoris conpo
nentis, viz. ut de deci. cum ul
tipliciter. Item supra non solum
est contra ad plura vales
ut in iuribus supra allegatis et
nota. ut de rebus eccle
non alienandis. Et supra in
prima glosa. Item quia hic
dicitur tenorem compositionis in
sertum fuisse in confirmatione
Quero pro expeditione glo
se ii utrum apparente
tenore compositionis in confirma
cione sufficiat pro hoc probare
compositionem ita quod non sit
necesse ostendere instrumentum compo
sitionis ad eius probationem. glosa
ita formatur arguit et
soluit. in principio eius declara
cionis breviter ostendit quid
sit effectus confirmacionis
contra stricta, quia viz. inse
ritur tenor in confirmacione
unde ita ponitur glosa et hic
Et in ea ibi et non posset
de ea dubitari. hic dicit
hostiensis unde quo ad ibi in
serta, eciam dato quod fuit con
dicio, quia pro hoc apparet pa
pam voluisse dispensare
de resto et cetera. Et ubi re
mittit Jo. an. In fine glosa
secundum Bartho. in venerabilis vol
umus quod licet hostiensis dicat quod tamen
cum confirmatio fuit facta
in presencia partium vel ipsorum
instrumentorum, quia ut alias
fieri debet, ut obesset nisi eis
vocatis. de hoc. ut de fide
instrumentorum c. i. et plus dicit hic
secundum in innovacione privilegii
apostolici, qua facit papa

eciam non vocatis partibus. ut e.
tu. dilecta. Et est simile cum
quis sibi rescribit dubitatis inter
privilegia et instrumenta confirmata
sunt, quia eciam continuacionem
privilegiorum eciam ple
ne est instructa ne defa
cili in hiis decipi posset
sicut in instrumentis. ad quod de
clerici pregn. c. i. de dolo
et conty. fa. quia de se sumere
agitur in privilegio ubi
non est error qui in instrumentis
est probatur. Item de rescriptis. ab eo
contra et quia in privilegiis
considerantur plura quam sint necesse
vel quam in instrumentis non
sit factum. ad quod. ut de con
cu. c. i. li. vi. et de ap
pellacione in principio. licet quod dic
tat hostiensis idem est quod et
innovacio sit licet parte vocata
aut illis quorum interest
ut dixi. e. c. cum dilecta
et melius supra de testi. dil
ectus. Glosa penultima possi
bilitatis pro obiectionem et solu
cionem. Ego eciam quia in
ista confirmacione addita
fuit hec clausula salvo su
perioritate et cetera. ut quod non
debebant servare isti confir
macionem, racio, quia ista clau
sula stat condicionaliter et
sic confirmacio cadit in fora
sed ut c. predicto. Glosa soluit
dicendo quod hec fuit racio
dubitandi et cetera. dic ut in prima
In fine. Sed quod non. ut de
offi. delega. cum abbas
in fine ultime glose. Ab
dicebat. ut c. c. i. quod quamquam
ipsa confirmat semper non
adiecta clausula sit inutilis
vel consimili et tunc intelligitur

eo certa sua confirmasse clausula
addiat clausula illa vel suo
et tunc subdistinguit / aut ap
ponit tenorem rei confir
mate in littera confirmatoria et
tunc intelligitur eo certa sua esse
facta ut habetur / Aut non ap
ponit, et tunc nichil aut
parum operatur ut o. c. expo. nisi
forsan ad parendum titulum
in de decem dudum / Et dicit se
audiuisse quod quando papa
confirmat eo certa sua, facit
publice in audiencia propositum
edictum etc.

Sua nobis

[margin: de confirmatione utili in forma]

quod in eos dyocesani nolebat
velud Collaciones ecclesie facta
alterius ecclesie per legatum et in for
ma quam confirmata per papam
eos dyocesani non tenent
Coro dub. 2a. ibi tu ergo

Casus in textu. Quidam Car
dinalis legatus sedis apostolice
in partibus Constantinopolitanis
contulit quedam monasteria qui
busdam aliis ecclesiis in spiritualibus
et temporalibus, super qua colla
cione / confirmacio sedis apostolice
obtenta fuit in forma communi
isti prelati quorum ecclesie aliis
ecclesiis erant collate, pa
triarche obedire recusabant
et ei de iuribus patriarcha
libus respondere / in tunc pro sup
cos fulcimento indirecto
pretextu confirmacionis sedis apostoli
ce supradicte / Et ideo papa
mandat predictis prelatis quod
non obstante huiusmodi frivola
occasione ipsi patriarche o
bediant et reverenciam exhibere
curent et eidem de suis iusti
ciis integre respondere.

Sequitur littera occasione
et sic non tamen / cornu
i. quorundam virum supra ca
non / dyocesanus erant
cui isti quibus scribit de
dyocesi patriarche ut patet
eo supra septimo etc.

Noto primo legatum non
posse unam ecclesiam alteri
subtrahere quo ad obedienciam
Secundo noto argumentum quod loquitur littera
ad quem dum legatus pos
sit unire unam ecclesiam
alteri tempore hic scribit quod
non de quo statim dicam /
Tercio noto in effectu quod per
confirmacionem in forma com
muni preiudicatur Episcopo in suis
iuribus, et hic ponit casum
summarium. Quia hic de
quodam Cardinalis legatus
contulit quedam monasteria a
liis ecclesiis, et quamvis mo
nasteria subiecta erant
patriarche tamquam dyocesa
no. Queritur circa hoc an
quod huiusmodi collacio va
luit / Et idem querit utrum
legatus a latere possit v
nam ecclesiam alteri subi
cere vel perpetuam donacionem
facere / Et videtur quod possit
sic hic patet quod hoc ordina
rii in de excessibus prela
sic unire. In opposito
facit c. i. hoc quod non posset
quia ista data non erat
firma ut littera ita / dicunt
quidam hic non valuisse sub
iectionem eo defectu potestatis
legati / concludentes legatum
non posse unam ecclesiam
alteri subicere / vel perpetua
donacionem facere / quod ideo bene
ficium vacans possit confer
requo est legatus Cardinalis

[margin: Est n. glo. in ... et in qua an ... confirmacione facta ... semper vel ... tene ... de hoc ... magis ... salute]
[margin: Intelligere ... legatus non ... communiter]
[margin: No.]

de offi. lega. c. i. li. vi. ideo falso
si diceretur hanc donacionem
seu collacionem valuisse quia
dici quod hec fuit vel propter
confirmacionem pape vel quod de
ipsius mandato speciali facta
fuisset. non videtur hoc quod sola
quod valuit. Innoc. dice-
bat quod papa vel legatus
concedendo ecclesiam hec solum
concedit quod ecclesia sit sub-
iecta salvo iure aliorum
de offi. dele. super eo. in omnibus
quo episcopus et metropoli-
tanus erunt salva ipsorum
iura. donatarius vero ut
prius potuit de temporalibus
exigere racionem. Idem dicit
Innoc. videri et Hostiensis ab-
quod legatus nullam potestatem
habet auferendi iura unius
ecclesie et dandi alteri sed papa
hoc potest si facit ex certa
sciencia. Sed non ex certa sciencia
non intelligitur dedisse
sed datum ingratum valu-
isse confirmasse. unde et hic
per suam confirmacionem nichil
dedisse intelligitur sed datum
legitime confirmasse. sed data
hic non erant legitima. sed
et Innoc. ipsius. Et dicit quod necessitat
excusare verba privilegii
huius quod ecclesie huiusmodi essent
plene exempte a patri-
archa et ab aliis si lega-
tus huiusmodi subieccionem facere
potuisset. hec Innoc.
Simile in Speculatore ti. de
iure ordinarii in v. v. dicit
quod legatus unire potest
ecclesias inferiores dum tamen
non uniat ad preiudicium
dyocesani ut faciebat hic.
supplet. dicit. ibi. Io. an. in addi.

quod legatus potuit ecclesiam sub-
iectam episcopo ex iusta causa
unire ecclesie kathedrali non
erigendo illam in kathedralem
sed applicando eam mense episcopi
de qua unione loquitur
Cle. ut. de rebus eccle-
sie non aliena. in ff. hac glosa
tenet dominus de rotha glosa-
ne sua xxiiii et respon-
det ad hanc decretalem quod
hic fiebat unio que ad
exempcionem per quam preiudi-
cabatur nimium ordinario
et tollitur a sua iurisdiccione et
obediencia communicabatur. quod non
contingit in alia unione. Sit
ergo regula quod ad preiu-
dicium alterius nichil facit
legatus eciam de latere. unde
non potest de iure unius da-
re alteri. xxiiii. q. viii. que-
mor et c. sequenti. Hac hic
laciis prosequitur dominus
Anthonius. Glosa prima ex-
ponit literam breviter dicens
cum intendam de confirma-
cione in forma qua Glosa — et maior [illegible]
que est ultima pro-
rone textus inducit vera
iura et mente pape. et sub-
dit duo scilicet. Ad hoc
cum quia in ea disponi-
quod huiusmodi confirmacio a-
in forma qua viz impetra-
a papa. non vult ipse papa
iura dyocesanorum minui
sive ledi sed magis salva
in omnibus consistere. glosa in-
ducit ea iura pro racione
textus et maiorem mente
pape. primo quia non debet
inde occasio iniuriarum
nasci. unde iura nascuntur
viz a sede apostolica. C.
unde vi. li. meminerit et c.

2 de accusatione qualiter et quando l.
vbi hac legitur expressum
3 Item inducit quod sit iura v-
niuersis Episcopis non sunt attri-
buta aliud est quam ut eccle-
siasticus ordo confunderetur alle-
gatur. q. i. peruenit. Aperte quod non
debent iura Episcoporum minui
2 pro huiusmodi confirmacionem / quem
nec aliud intendat papa
ut dicit glossa siue intencio-
nis eius intencionem / dicit enim / nec
fuit intencio pape pro huiusmodi
confirmacionem aliquid sub-
trahere dyocesano nec eciam
pro concessionem Cardinalis
ymmo ea non obstante rema-
net ius saluum dyocesano
ut de religiosis domibus c. ii. Et
dicit papa videlicet Gregorius qui
fuit summe humilitatis / nec
honore meo reputo in
quo fratres meos honorem
suum pendere perdere cognosco
c. per. xc. di. ecce / Et ita con-
cludit glossa quod pro huiusmodi
confirmacionem non tollitur ius
1 alterius / Et sic dat glo-
sa de recepcione subprotectionem
Nam et per recepcionem
alicuius sub protectione sua
papa non eximit aliquem
a iurisdiccione sui Episcopi ut
2 de priuilegiis ex parte / quecumque
non sit aliquem assumunt
in confraternitate hospita-
larios siue Templarios
non eximuntur a iurisdic-
cione Episcopi suos ut de
priuilegiis cum et planta-
re / quia vnicuique iura
sua debent confirmari illiba-
ta seu illesa / quam et
dicit tota lex euuangelica

lex naturalis lex scripta canonica
et Ciuilis docet et testatur
Cum itaque ipse summus ponti-
fex habeat plenitudinem potestatem
qui vices ihesu christi domini
et saluatoris nostri gerit
in terris de consolacione quanto
de reuendi ad apostolice et
de homine prescriptum. li. vi.
prelatos suos vnicuique wlt
confirmari / et ad id eciam
tendat omnes iuris canonici
sancciones ut patet ex pro-
hemio huius libri / sanctifi-
formiter nos omnes huius
alme sancte Catholice
aliis ...mi et professores
summus / ipsius documentis et
regulis inherere summopere
intendere debemus / ut eius
doctrina semper stantes ad
quam inflectamus ne aliena
per ... abusum appetamus /
Sed magis ut nostris bonis
contenti malunolos huius sancte
Ecclesie defensatores alios
iura non turbemus / Sic
cum ipse summus index iustus
et benignus / studiis nostri co-
natibus et laboribus que pro
huiusmodi libro secundo decreta-
lium usque ad finalem titulum
de confirmacione fecimus / con-
firmabit / non quidem confir-
macione inutili / a informa
quam / que modicum prodessit
Sed confirmacione constituta et
vtili / hic quidem pro graciam
et in futuro pro gloriam sempi-
ternam / Quam nobis concedat
dei filius per secula benedictus
Amen. etc. etc. finis huius operis.

Explicit secundus liber
decretalium Anno domini mil-
lesimo quadringentesimo tricesimo quinto
feria quinta sabbato ante festum penthecostes

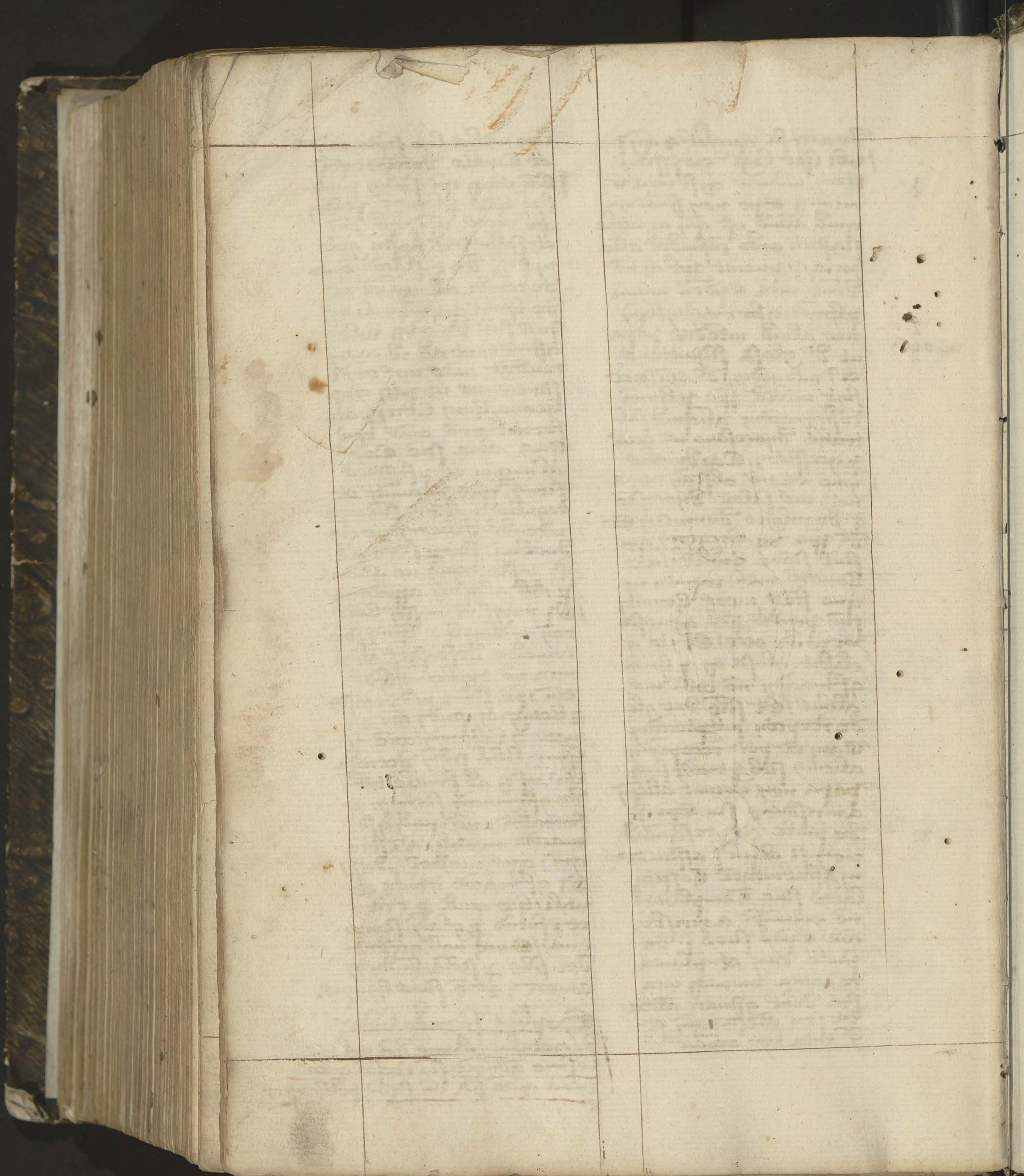

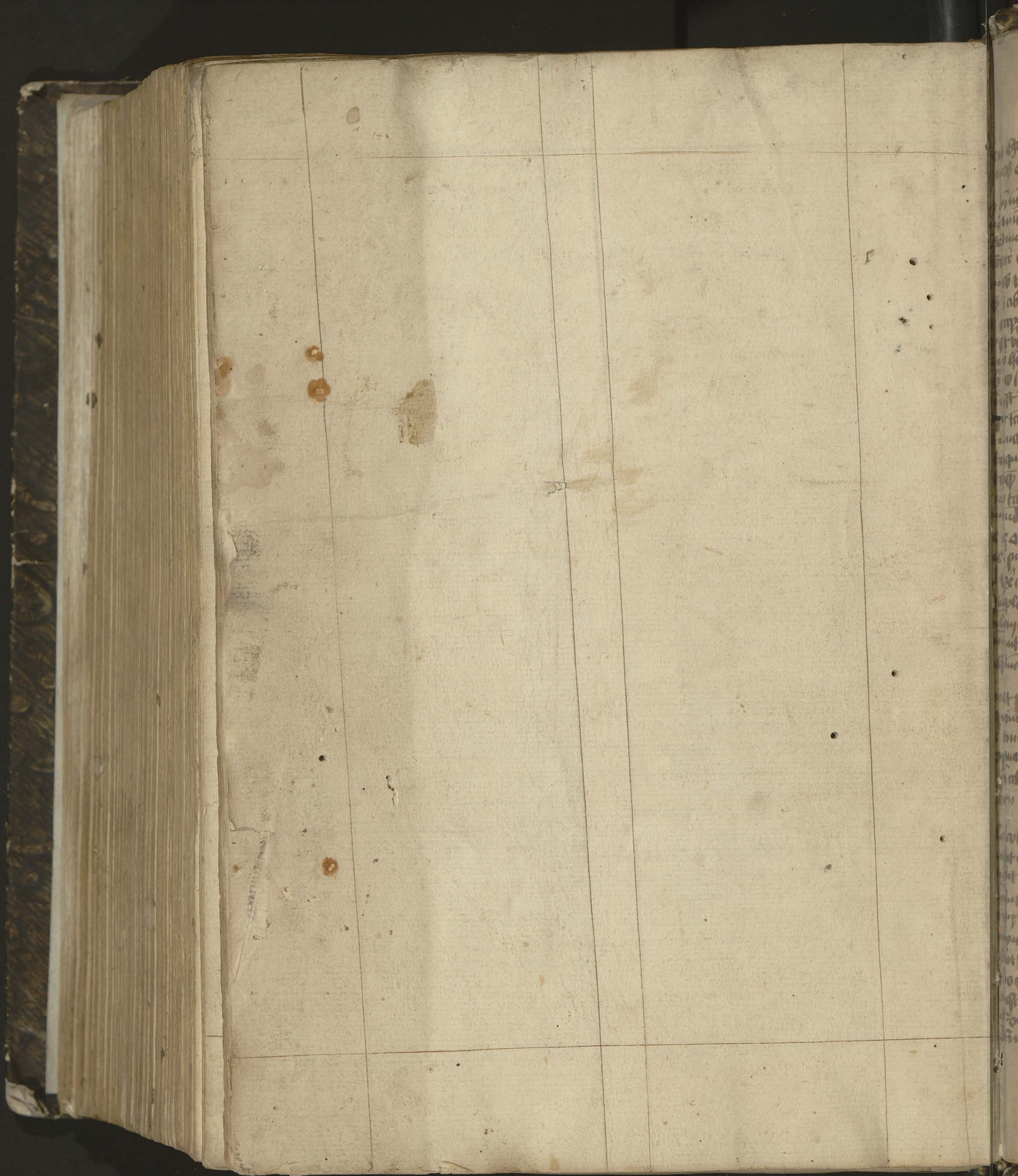

ctu manuum plantauit vineam
accinxit fortitudine lumbos
suos et roborauit brachium
suum. Gustauit et vidit quia
bona est negociacio eius non
extinguetur in nocte lucerna eius
Manum suam misit ad fortia
et digiti eius apprehenderunt
fusum. Manum suam aperuit in-
opi et palmas suas extendit
ad pauperem. Non timebit domui
sue a frigoribus niuis. omnes
enim domestici eius vestiti sunt
duplicibus. Stragulatam ve-
stem fecit sibi bissus et pur-
pura indumentum eius. Nobi-
lis in portis vir eius quando
sederit cum senatoribus terre. Sin-
donem fecit et vendidit et ci-
gulum tradidit Chananeo. For-
titudo et decor indumentum e-
ius et ridebit in die nouis-
simo. Os suum aperuit sapi-
encie et lex clemencie in lin-
gua eius. Considerauit semi-
tas domus sue et panem ocio-
sa non comedit. Surrexerunt filii
eius et beatissimam predicauerunt
et vir eius laudauit eam. Mul-
te filie congregauerunt diuicias
tu supergressa es vniuersas. Fal-
lax gracia et vana est pulchritu-
do. mulier timens deum ipsa lauda-
bitur. Date ei de fructu manuum
suarum et laudent eam in portis
opera eius. Dilexisti
iusticiam et odisti iniquitatem
V Propterea vnxit te deus deus tuus
oleo leticie. Specie tua et
pulchritudine tua intende prospere
procede et regna. V Propter veritatem
et mansuetudinem et iusticiam et de-
ducet te mirabiliter dextera tua
Diffusa est gracia in labiis tuis
propterea benedixit te deus in eternum
V Propter veritatem Adiu-
uabit eam deus vultu suo. Deus